Bellam
In 3. Sec
Decret

6

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
ROMA

13
22
N
12

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
ROMA
13
22
N
12

image
not
available

13
22 N
12

C. 26. 2

13-18. D. 6

AEGIDII BELLEMERÆ

VIRTVTI SIC CEDIT INVIDIA.

IVRIS PONTIFICII

DOCTORIS MVLTO CELEBERRIMI, Audientiarum olim Palatij primùm, ac deinceps Contradictarũ Auditoris longè facundiſsimi, in Tertiã Secundi Decret. Lib. partẽ Prę-lectiones vltra fidem doctæ, ac luculentæ: in quibus non Antiquitatem modò, verùm totius Antiquitatis Authores facilè Principes conſpicere liceat: nunc tandem deſyderatæ diu, recens ſumma diligentia ac fide doctiſsimorum virorũ opera recognitæ, & typis pulcherrimis excuſſæ.

LVGDVNI.

Ad inſigne Salamandrę, apud Sennetonios fratres.

CVM PRIVILEGIO.

Anno 1549

Voluminis huius rubricæ.

De exceptionibus.	folio.2.
De præſcriptionibus.	folio.19.
De ſententia, & re iudicata.	folio.62.
De appellationibus.	folio.96.
De peregrinantibus.	folio.192
De confirmat. utili vel inutili.	folio.192.193

Ægidii Bellemeræ I.P.D. re, famáque claríſsimi, mulroque exellentiſsimi in TERTIVM LIB. DECRET. Commentariorum Pars Tertia.

CARMELITANI SCALZI DI S. MARIA DELLA SCALA

De exceptionibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Excipientem onus probationis aſſumere, & de continuatione huius rubricæ ad præcedentem.*
2 *Exceptio quid ſit, qualiter & à quibus opponatur remiſsio.*

TRactatu Probationũ in genere & in ſpecie
1 expedito, nunc qa † excipiens onus probationis aſſumit, de exceptionibus eſt tractandum, ſecũdm Gof. vel aliter viſum eſt de iuribus actoris, q̃bus muniuntur ex gladijs. Nũc videamus de iuribus reorum: quibus muniũtur ex clipeis ſecundum Azo. Vel aliter, quia fundata intentione actoris, reus perẽptorism exceptionem opponit, ſeu cõtra probatinnes actoris excipit, ex ordine igitur. Si vis au-
2 tem ſcire, quid † ſit exceptio, quę ſit exceptionis diuiſio, quãdo, & qualiter exceptiones opponantur, & à quibus opponantur, & quis ſit exceptionis effectus, vide Azonem Gof. & Hoſtieu. in ſumma. Item ſi vis ſcire magis in ſpecie, quis ſit modus exceptionis opponendi & probandi, vide Bartolum. ff. de excep. l. j. de quibus propono dicere. j̃. e. c. exceptionem & de materia replicationis, & duplicationis. j̃. e. c. ij. & reperitur rubrica in ſexto, & cle. & de materia eius. vj. q. iij. §. excep. Item conueniunt rubricæ de offi. dele. eg parte. ij. de iudi. c. exhibita & c. ſequẽti de ordi. cogni. c. j. & vltimo. c. de teſtibus. j̃. de app. ſuper eo. i. & de præben. pro illorum & de conceſſ. præben. poſt electionem. de cog. ſpiritua li. c. fina. de accuſa. ſuper his. & c. accedens de adult. c. penultimo. & vltimo. de litis conteſt. c. j. lib. vj. de infinitis: ſed quare nõ eſt poſita aute illam de litis conteſt propter dilatorias, ſicut illa de fori declinatioude. Reſpondeſ hoc eſſe de arbitrarijs. Vel q̃ quia peremptoriæ plus afficiunt principale, & ſi aliquę ante proponantur de litis conteſt. c. j. lib. vj. Illud tanquãm caſuale, non fuit ponderandum vt not. de deſpon. impu. literas & de exceptioníb. Adæ in paradiſo. vide in Specu. in procemio. §. ſanè.

SVMMARIVM.

1 *Teſtem à teſtimonio repelli, ſi conuincatur de crimine contra eum excepto. & numero. 5.*
2 *Infamiam facti teſtem non repellere in ciuilibus.*
3 *Probatio in vno iudicio facta an noceat in alio.*
4 *Innocentiam probari præſumptiuè.*
6 *Sacerdoti quoties in foro contentioſo in teſtem admittitur, non credi niſi per iuſiurandum quantacunque dignitate præfulgeat.*
7 *Verbum præſertim qualiter exponatur.*
8 *Teſtis de ſimonia accuſatus, ſi ſimoniacè aliquid dediſſe confiteatur an puniatur.*
9 *Contra teſtes in cauſa appellationis & principali productos, quomodo obijci poſsit.*
10 *Teſtibus infamatis purgationem indici debere.*

¶ CAP. I.

1 DEnique. ¶ Caſus, Si teſtis † de crimine contra enim excepto conuincitur, vel aliàs cõuictus apparet, repellitur à teſtimonio: ſed de crimine nõ punitur ſi non tangit negotiũ principale, & ſunt tria dicta ſecundum ibi, *quòd ſi.* Tertium, ibi, *cæterum,* ¶ Expone literam in dicta hoc. j̃. proſequitur. *Obijcitur,* vt non habeatur fides teſtimonio ferendo, vel iam lato, dixi. ſ̃. de teſti. ex parte. *Infamiam,* iuris vel facti & hoc in
5 criminalibus, ſecũdum Pe. & Abbatem quia † infamia facti, non repellit in ciuilibus, per. c. teſtimoniũ. ſ̃. de teſti: ſed dic, vt ibi ſcripſi. *Suſpitione,* inimicitię. iij. q. v. accuſatores. *Manifeſta macula.* etiã corporis in criminali contra clericũ ex caſu quo repelleret ab ordine. iij. q. vij. ipſi. & . ſ̃. de teſti. c. fin. ſecũ-

dum Pe. Abbatem. *Committi*, in modum accuſationis Hoſti.
probauerint, ipſi teſtes vel hi qui eos producunt. *ordine*, cum
libello accuſatorio, & inquiſitionis vinculo, perhibēdu vel
iam perhibito, vt dixi in prin. *reppellantur*, ad hoc enim ſo-
lùm inſtituebaſ exceptio, & ipſius probatio. ¶ Opponitur
ſuper verbo cōfeſſis de.c.per inquiſitionem.ſ.de elect.& de
c.ij.ſ.de confeſſ.Solutio.ex confeſſione ſua nō damnaretur
nec puniretur, niſi crimen quod cōfitetur tangat crimen de
quo agitur: vt in contrarijs, & ſic concordat literæ ſequenti
vel ibi imponitur pœna extraordinaria, quòd hic non aga-
tur: & hoc quando per ipſam confeſſionem, cōſtat de crimi-
nibus vt in contrario & ad hoc.C.de teſti.l. nullū. ſed ſi per
teſtes de criminibus conuincantur, tunc extraordinariè pu-
niuntur: vt no.ſ.de ord.cogni.c.ij.ſecundū Inno.& Hoſti.Su
per quo omnino vide quæ ſcripſi.ſ.de confeſſ.c.ij.in.j.& ſe-
cunda oppoſitionibus, &.ſ.tit.proximo.c.iij.libr.vj.in.ix.q.
& quæ dicta.ī.e.c.in.j.q.Et ſi vis latiùs extēdere ad illud, vi-
3 delicet qualiter probatio † in vno iudicio facta facta noceat
in alio. Et qualiter teſtes ex confeſſione quam facit contra ſe
in teſtimonio perhibendo, puniri poſſit? vide quæ ſcripſi
poſt Henricum in prędicto.c.per inquiſitionem.& etiā quę
ſcripſi.ſ.tit.proximo.c.iij.in.ij.q.Item ſi vis ſcire, qualiter &
vſq; ad quod tempus, poteſt quis ſuam confeſſionem reuo-
care, & reuocando pœnam euitare, vide quæ ſcripſi.ſ.de cō
feſſ.ex parte in.j.ij.& iij. quæſtionibus.&.ſ.titu.proximo.c
iij.lib.vj.in.iij.&.iiij.quæſtionibus.¶ Secundò opponitur,
ibi, *niſi prius probauerint ſe innocentes*, eo modo quo ponit Ber
nardus, ſuper dicto verbo quia non videtur quòd ſunt ad-
mittendi ad probandum, tunc ſe innoc. vt in dicta glo. Sed
reſpondet Bernardus, quòd ſufficit, quòd probēt ſe emen-
datos de crimine, & egiſſe pœnitētiam iſta enim ſunt com-
paſſibilia, videlicet aliquem deliquiſſe, & pœnituiſſe: & hoc
teneas ſecundum Hoſti & Nouellam, licet Tanc. Vinc. Goſ.
Phi.& Inno.hic dixerunt, quòd probata erit innocentia, ex
ipſo quòd non probatur contrarium.ar.ī.de pręſcrip. dudū
cum ſimilibus.Sed fortè habuerunt intellectū, quem habuit
4 Hoſti.qui dicit, quòd † innocentia approbatur præſumpti-
nè. Cum id ad plenum aliut, quàm Deus requirere non poſ-
ſit.ſ.de præſumpt.c.j. Vel fortè ſe non retulerunt ad caſum
iſtum. Item nec procedit lectura Abbatis, qui dicit probari
innocentiam, probando abſentiam à loco tempore cōmiſſi
maleficij, ſed hæc lectura licet procedat reſpectu illius verbi
committi, nō tamen ſe cōpatitur cum verbo confeſſi. ¶ Sed
5 vt latiùs videas dum quæritur, verū † & qualiter teſtes nunc
vel aliàs cōuicti de & ſuper criminibus ſibi obiectis in mo-
dum exceptionis, vt à teſtimonio repellantur, poſſint & de-
beant ſuam innocentiā oſtendere & probare. Diſtingue ſe-
cundum Henricum, quia aut quæris vtrum & qualiter poſ-
ſint oſtendere & probare ſuam innocentiam, oſtendendo &
probādo ſe non commiſiſſe crimina eis impoſita, & de qui-
bus nunc vel aliàs ſunt conuicti. Aut vtrum & qualiter poſ-
ſint oſtendere & probare ſuam innocentiam, oſtendēdo &
probando ſe de criminibus ſibi impoſitis, & de quibus ſunt
conuicti fore debitè emendatos. In primo refert, aut huiuſ-
modi teſtes fuerunt vel ſunt conuicti de criminibus, aliàs q
per ſuam cōfeſſionem. Aut fuerunt vel ſunt conuicti per ſuā
confeſſionem. Si primo modo, tunc credo quòd potuerunt
probare ſe innocētes indirectè, probando ſe eſſe illo tēpore
in loco alio, quàm vbi dicatur crimina commiſiſſe: iuxta ea
quæ legūtur & notantur.C. de contrahen. & commit. ſtip.
l.optimam & de teſti.c.ex tenore. Si ſecūdo modo, tunc cre-
do, quòd poterunt probare ſuam innocentiam, probando
ſuam confeſſionem erroneam, iuxta ea quæ leguntur & no-
tantur.ſ.de confeſſ.c.fina.vel ipſam confeſſionem exponen
do, iuxta ea quæ le.& no.j.de accuſa.c.cum dilectus. Si quęris
vtrum & qualiter poſſunt oſtēdere & probare ſuā innocen
tiam, oſtendendo & probando de criminibus ſibi impoſitis
& de quibus fuerunt vel ſunt conuicti, ſe fore debitè emen-
datos, & tunc aut ſunt emendati per diſpenſationē ſuperio-
ris qui poterat ſuper hoc diſpenſare, & tunc poterunt pro-
bare ſe emendatos, probando diſpenſationē huiuſmodi, quę
emendatio per diſpēſationem proderit, ſiue producatur in
cauſa ciuili, ſiue in criminali.ſ.fil.pręſb.c.ex tua.ī.de ſciſma.
c.fraternitatis. Aut ſunt emendati, per pœnitentiam cōpe-
tentem, & tunc aut hmōi teſtes producuntur in cauſa ciuili
vel criminali: ſi in ciuili, tunc poterunt probare ſe emenda-
tos & ſe pœnitentes per ſacerdotē ſuum, qui ſuas conſcien-
tias nouit.l.diſt.in capite.ij.q.ij.ſi peccauerit. in fine: &.ī.de
ſimo.nemo.prout notant Goſ.Ber.& Hoſti.ſ.de teſti.c.nu-
per &.c.teſtimoniū, & Inno.in.c.teſtimonium: & Hoſti. in
ſumma.tit.de teſt.§.iij.in fine & G.in Spec.tit.de teſte.§.j.ver
ſu. Item opponitur q eſt criminoſus, vbi de hoc, idem Ar-
chi.in.c.alleg.in capite &.ij.q.v.quādo ſuper verbo præiudi
cium & Io.ij.q.vij.ipſi Apoſtoli in glo. ex hit & Archid.ibi
ſuper verbo pręiudicium glo.egiſſe pœnitentiā: Qui quidē
ſacerdos hoc caſu deponet dictū ſuū, ſob iureiurando, licet
6 enim † in foro confeſſionis, vicem Dei gerat hoc caſu in fo-
ro contentioſo, in teſtem admittitur & ideò ſibi non credi-
tur, niſi iurato quantacunq; præfulgeat dignitate: vt in.d.c.
nuper: &.eo.tit.is cum à nobis vt notat Goſ. in.d.c.teſtimo-
nium.& Archi.in.c.alleg.ipſi Apoſtoli. Si producūtur in cau
ſa criminali, tunc quātuncunq; aſſerit, emendati non admit
terētur in criminali vt plenè legitur & notatur, in c.allega-
to teſtimoniū. Et ſic vides differentiam quæ eſt inter emen
dationem, quæ fit per diſpenſationē, & illā quæ fit per pœ-
nitentiā. Et eſt alia differētia magis lata, quę & prędictā dif-
ferētiam cōpręhendit: quia ſi aliquis fuerit emēdatus de cri
mine per diſpenſationē, hoc prodeſt quoad oēs quæſtiones:
vt.ſ.de fil.præſb.ex tua: &.ī.qui matri.fraternitatis. ſecun-
dum Vinc.& Goſ.& Io.And.qui ita ſentiunt in.c.allegato te
ſtimoniū. Si verò fuerit emendatus de crimine per pœnitē-
tiam, prodeſt dummodò crimen nō fuerit enorme, ſed me-
diocre & per pœnitentiā potuerūt aboleri: quoad tria, quo-
ad vitam eternam.l.diſt.c, ferrum. Quoad ordinē ſuſcipien-
dū, & ſuſcepto vtendū de temp.ord.c.fina. Et quoad teſtimo
nium in cauſa ciuili perhibendū: vt in.c.allegato teſtimoniū.
ſed quoad alia duo, ſcilicet quoad accuſationē actiuā & paſ-
ſiuam, non videtur crimen abolitum, quia ex eo de crimine
poterit nihilominus accuſari.xxxiij.q.ij.Item ipſe repelletur
ab accuſando, vt.vj.q.ij.quicunq; ſecundū Vinc.& Goſ.in.d.
c.teſtimoniū.Archi.in.c.alleg.ipſi Apoſtoli quid iuris ſi cri-
men ſit ocultum vel notoriū, vide per Io.ibi & in Spe.tit.de
teſte.§.j.verſi.item opponitur.q eſt occultum, & quod dicūt
hic Innoc.& Hoſti.ſuper verbo probauerit.q illi de quibus
loquitur.§.iſte, quòd ſi ſolùm probāt eſſe innocentes, eo ipſo
quòd nō probaſ contrarium.ar.de pręſump.dudum intelli-
go vbi non fuerunt conuicti vel cōfeſſi, de crimine: aliàs ſe-
cus, vt in glo.iſta Ber. quam credo veriorem, alia tangenda
iſtam materiam ſatis ſunt expedita in.c. allegato teſtimo-
nium tam in textu, quàm in glo.
7 ¶ PRIMO quæritur verbo pręſertim † qualiter exponaſ
hoc verbum? q accipitur pro maximè: nam idem ſi contin-
gent caſum crimine probato per teſtes, vel inſtrumēta vt no
taſ de confeſſ.c.ij.ſecus tamen ſi probareſ per confeſſionem
vt ibi notaſ: ſuper quo vide quę ſcripſi.ī.e.in.j.oppoſitione,
& in remiſſionibus ibi per me datis. Sed Goſ.& Hoſti.expo-
nunt pro tantū.& hoc plus placet Nouellę. quæ nihilominus
fatetur glo.Inn. ſuper verbo confeſſ. verū eſſe: quoad extra-
ordinariā pœnam non imponendā pro crimine: quod non
cōtingit p principale, probato aliter quàm p cōfeſſionē: vide
quæ ſcripſi ī locis p̄dictis & poſt Cōp.ſ.de reſci.c.mādatū.
¶ SECVNDO quęriſ ibi, *de qua agitur*, qualiter hoc exē-
plificetur. Exemplificat Inn. vt ſi aliquis accuſeſ de ſimonia,
& ipſe accuſatus inducat teſtes: per quos probat q ipſe non
erat in terra, quādo cum eo diciſ fuiſſe cōmiſſa ſimonia, vel
quòd nō ipſe, ſed alius fuit author huius ſimonię: Nā in his
caſibus

8 caſibus & cõſimilibus† ſi ipſe teſtis cõfiteatur ſe ſimoniacè dediſſe vel recepiſſe, verè peccatũ quod cõfitetur, id eſt ſimonia, tangit crimen de quo agitur.i.ſimonia quia de ſimonia accuſatur & tunc punitur ſecundũ Inno. ſed dicit Hoſti. hoc verum, quãdo teſtis cõfitetur ſe ſimoniacũ fuiſſe, in eodem facto, vel articulo de quo agitur: & ſic loquit de confeſſ.c.ij. & prædictũ.c.per inquiſitionẽ. ſecus ſi alio articulo ſimoniã cõmiſiſſet, pro quo.s̃.de ordi.cogni.c.ij.ad finem ſic intelligunt hanc finẽ, qd̃ placet Nouella. Super quo vide quę ſcripſi.s̃.e.c.in.j.&.ij. oppoſitionibus: & in remiſſionibus quas dedi, in.j.oppoſitione. ¶ Supple glo.in glo.ij.ibi, *ſuper eo*, vbi idem notatur in glo.quidẽ ibi, *appellatum*, idem Hoſtiẽ. circa quod diſtinguere poſſes, q̃a aut quęritur de cauſa principali & tunc ſi fuit pręfixus terminus perẽptorius, ad excipiendũ contra teſtes.j̃.illum, & nõ poſteà poterit excipere cõtra eos vt.s̃.de proba.c.j.in prin.&.ar.j̃.c.paſtoralis: &.j̃.de pręb. ſi tibi abſenti.in fine.lib.vj.niſi per viã reſtitutiõis: vt in eccleſia.s̃.de in integr.reſti.auditis vel in minore.ff.de mino.l.minor.xxv.annis.l.qui obmiſſam.ar.de in inte.reſti.cõſtitutus. ſed ceſſante perẽptorio, poſſet excipi, vſq; ad renunciationẽ & concluſionẽ, ſed non poſteà.s̃.de teſti.c.de teſti.in fine, &
9 de fide inſtru dilectus. Aut quærimus de cauſa† appellationis, & tunc põt opponere contra teſtes, nedum in cauſa appellationis, ſed etiã in cauſa principali productos: vt notat hic Bernardus.ar.C.de fide inſtru.l.fin.& de temp. app.l.per hanc: &.s̃.de teſti.c.fraternitatis ſecundũ Hoſtiẽ.in effectu. In glo.vt ſecũda ibi, *præſul*, &.s̃.de teſti.licet.j.&.ij.&.c.in literis Hoſti.in gl.iij.q.xj.in fine &.ij.q.vij. criminatiões Tan. in glo.ex eo q̃ ibi, *quari*, ſi ſine iuramẽto, benè procedit: aliàs cùm ipſe adhuc ſit iudex, nõ videtur q̃ duplici officio fungi poſſit de quo in Spec.de reuocatione in fine cui concordat Archi.de offi.dele.c.ab arbi.lib.vj.ar.C.de pœna iudicis qui malè iudicauit.authen.nouo iure.§ ſed ſi.&.C. de æden.l.is apud quẽ.& in authen.de teſti.§ j.in glo.vlti.ibi, *ſi publico*. huius ratio notatur de ord.cogni.c.ij.in fine glo. penul.& facit quod ibi dixi, & ibi cum ſuper vbi de hoc in.j.glo.& ibi ſup eo.&.c.per inquiſitionem. ¶ Collectarius de materia capituli remittit, ad capitulũ teſtimoniũ & ad.c. cùm dilecti. Et de hoc quod tetigi ſuper glo.quidã inducit pro excluſione peremptorij.c.de teſti.& lecta & notata Hoſti.de proba.licet & contra id qd̃ ibi dixi, de cauſa appellationis, inducit notata. Ber.de cõſti.ex parte.& illa reprobat ex notatis ibi per Inn. & per Io.ij.q.j.imprimis Et ſubdit ſpecificationẽ loci, tẽporis, menſis, & anni, neceſſariã in illis obiectibus per lecta &
10 notata de teſti.præſentiũ.lib.vj.ſubdit† teſtibus infamatis, purgationẽ indicendã, per notata Inn. hic de pœna extraordinaria eis indicenda: & inducit pro, & contra notata Inno. de purga.c.cùm inter ſolicitudines ac ipſius Inn.& Compo. de elect.per inquiſitionem.dic vt.s̃.

SVMMARIVM.

1 *Reo opponenti contra actorem de excommunicatione replicationem communionis non obſtante.*
2 *Excõmunicatũ excõmunicatione maiori ab accuſatione repelli.*
3 *Excõmunicationẽ maiorẽ priuare quẽ à cõmunione fidelium.*
4 *Exceptio & replicatio quando veniant.*
5 *Excõmunicatio: maiori & minori in quo differant.*
6 *Replicatio quid ſit. & an perpetua ſicut exceptio nu.8.*
7 *Actores munire ſuam intentionem replicationibus.*
9 *Agere in poteſtate actoris eſſe.*
10 *Replicationis effectus, quis ſit & quomodo tollatur vel vitietur. numero. 11.& 12.*
13 *Probare quid primò conueniat exceptionem an replicationem & numero. 14.*
15 *Actorẽ non cogi replicationẽ probare, niſi probata ſit exceptio rei.*
16 *Templarios ſuper decimis laborũ, priuilegiatos à iure cõmuni fuiſſe.*
17 *Super replicatione an neceſſariò pronunciandum ſit.*
18 *In exceptionibus & replicationibus, ſemper reſpici gradũ primũ.*
19 *Excõmunicato non dari exceptionem iuris ſed facti.*

¶ CAP. II.

1 A Nobis. ¶ Caſus, Reo† opponenti contra actorem de excõmunicatione, replicatio cõionis nõ obſtat ſecunda ibi, nos igitur. ¶ Expone literam.à *nobis*, & meritò cùm ad nos ſpectet iuris dubia declarare. de iura calum.c.j.qui filij ſint legitimi.per venerabilem.ver. rationibus, *verum is*, accuſatus ab excõmunicato, cui participauerat excõmunicato maiori. de ſent. excom. ſi quidem in locutione maximẽ idem enim ſi in crimine. Vincen. & procedit ſubauditus iſte quoad quæſtionis ſolutionẽ, non quoad ſolutionis rationem, *oratione*. ſcilicet ſimul ſecum orando: & idem ſi conuiuio in conuiuio, oſculo, vel itinerando vel comedendo.j̃.de ſenten.excom.nuper, *ſcienter*, quod dic: vt.j̃.de ſent.excõ. cum deſideres, *accuſatione*, idem in ciuili accuſatione, cùm eadem ſit ratio. cum ille.ſ. accuſator, *contra eum*, ſcilicet accuſatũ excipientẽ, *cum primus*, ſcilicet accuſator, *fidelium*, nedum ſanctorũ Gof. *fermulus*, ſcilicet accuſatus, *tenetur*, aſtruit negatiuam de cauſa poſſ.cum eccleſia. *ſacramẽtorũ*, de quorũ perceptione nunc nõ quęritur ſed de emptione iudiciorũ, *participatione*, quæ in ſola conſiſtit perceptione j̃ de cler.exc.ſi celebrat. ¶ Nota primò quod di-
2 xi ſummãdo. Et ex illo nota ſecundò, q̃† excõmunicatus maiori, ab accuſando repellitur. Tertiò nota, q̃ communicans ei ſcienter & extra crimen excõmunicatus eſt minori. Quar-
3 tò nota, q̃ † excõmunicatio maior, priuat cõmunionem fidelium. Quintò nota, q̃ minor priuat participationẽ ſacra-
4 mentorũ. Sextò nota. q̃ † ſicut poſt propoſitionem accuſationis, venit exceptio, ita poſt propoſitionẽ exceptionis replicatio venit. De exceptionibus verò & diuiſionibus earũdem, notatur & dicam.j̃.c.exceptionem. De replicationib⁹ verò habetur hic: &.s̃.de foro compe.c.ex parte. & de ordi. cogni.c.ij.& de proba.c.in præſentia: &.j̃.c.dilecti: &.c.ſeq. & de cõuerſio.coniug.c.dudum: & de eo qui cognouit conſanguineam.c.diſcretionẽ: & de accuſationibus.qualiter.ij.§ debet de adult.intelleximus de conceſſ.præ.c.j.lib.vj.de ſen. excom.venerabilibus.c.idem eſt.e.libr.ff.e.l.iij.&.l.antepen. C.e.l.aduerſus.l. ſi pactum &.l.ſe.&.l.non exceptionibus.& inſti.de replicationibus.per totum titulũ & per Azonem in ſumma de replicationib⁹.qui ſuccinctè tranſit, & per Hoſt. in ſumma.e.tit.§ ij.in prin.ſed ibi quaſi nihil, & in Spec.e.tit.
5 § ſi.& ibi etiam modicũ. Septimò nota differentiam† inter excõmunicatos maiori, & minori excõmunicatiõe: & inter communionẽ fidelium: & participationẽ ſacramentorũ pro quo ſciendum, quòd cum iſta decretalis ſit repetibilis, vt dicit Nouella. repetens habet hic tractare principaliter duas materias, prima eſt de materia huius ſeptimi notabilis, vide licet maioris excõmunicationis cõmunionis, & participationis &c. Sed de iſta pro nũc me expediam remiſſiuè, vide ergo quæ de hoc leguntur & notant.s̃.quod metus cauſa.c.ſacris: & quæ ibi ſcripſi & quæ le.& no.j̃. de clerici ex mu.c.ſi. & de ſent.excõ.c.cùm deſideres. Et quod dixerat hic Gof. notat ibi Nouella.in.c.ſi verò Secunda materia eſt, de tractatu exceptionũ & replicationũ: ſed de materia exceptionũ tractat Bernardus in.c.exceptionem.j̃.e.in.j.glo. ideò tractatũ replicationum ſolùm aggredior.
6 ¶ PRIMO ergo quæritur, dico † replicatio eſt allegatio actoris per quam reuoluitur exceptio rei inſti.de replicationibus in prin. vel latius decide verbum actoris per id quod dicam in proxima quęſtione, vnde replicatio eſt cõtraria exceptio: vt.ff.e.l.antepen.ſemper enim hoc ponitur vt excuſationem expugnet.ff.e.l.ij.§ j.Et pone exempla, quę ponuntur inſti.de replicat in prin.& in Spe.e. tit.§ fina.j̃.de contrario pacto vel de renunc. quæ opponitur contra exceptionẽ pacti de non petẽdo. Item poteſt ponere alia exempla canonica, & primò de decretali accedentibus.de priuileg. vt pone petit parochialis eccleſia, decimas, excipit reus, de priuilegio quod habet de decimis non ſoluendis, replicat ſe contra priuilegium proceſſiſſe, hoc probato, probatio eſt eliſa,

& obtinet agens. Vel ſecũdò pone, attento iure veteri, quo
excipiebat reus tractus coram delegato, quòd locus iudicij
diſtabat à loco domicilij ſui, vltra duas dietas: vt. j. e. olim re-
plicat actor, ꝙ aliud ipſius rei domiciliũ vel res litigioſa eſt
infra duas dietas, de foro. compe. c. ex parte & idem ſi repli-
caret reſcriptũ impetratum de conſenſu rei, vel de iure pro
hibente in reſcripto fieri mentionẽ. ſ. de reſcrip. nõnulli. his
enim probatis eliditur exceptio. Vel tertiò pone, ꝙ is cui per
fidei cõmiſſum veniebat reſtituẽda hęreditas Titij, ſi decede
ret ſine liberis, illo ſic mortuo, agit cõtra monaſteriũ, quod
poſſidet illius bona: monaſteriũ nõ excipit illum fuiſſe ſuũ
profeſſum, agens replicat, profeſſionẽ ex defectu ętatis nũ
fuiſſe. ſ. de proba. in pręſentia quo probato, exceptio eſt eli-
ſa. vel. iiij. poſt decretalem. j. e. Apoſtolis. & c. ſequẽti. & per
decretalem propoſuit. j. de clerici. ex. mi. vt ꝙ oia cõtra acto-
rem de exceptione excipio. Et ipſe replicat de excõicationis
nullitate vel abſolutiõe, alia exempla ponere poteris ex his
quæ ſcripſi de teſti. fraternitatis ¶ Ex quibus patet, cui com
7 petit replicatio, quia † competit actori, actores enim nõ mu
niunt ſuam intẽtionem exceptionibus, quia illę ſunt reorũ,
ſed replicationibus. Et ſi dicas, quòd actore excipiente con
tra teſtes rei, reſpondeo ꝙ reus in eo quod probat, cenſetur
actor: vt. ff. e. l. j. vel lex loquitur, quoad exceptiones perẽpto
riat, vel quę reſpiciũt principale. ¶ Secundò patet ex dictis
quando replicatio competit, quia cõpetit quando reus exci
pit, & nõ prius: non enim põt reſolui vel imputari non obie
ctum de deſpon. impu. ad diſſoluendũ cum cõcor. ¶ Tertiò
8 patet quòd replicatio † eſt perpetua, ſicut exceptio: nam tẽ-
poralia ad agendũ, perpetua ſunt ad excipiẽdum. C. e. l. licet.
ff. de except. doli. l. purè § fina. & vide quod ibi notatur mo-
dò agere videtur excipiens, & excipere replicans, quantũ ad
hoc vt patet ex dictis. Sed tamen vbi eſſet quid imputandũ
actori, ea ratione qui ipſius perit actio peritet & replicatio,
eadem ratione pro quo inducit Nouella nota. ſua. j. eo. cum
venerabilis ſuper glo. penul. & ſic intelligatur. ff. de peculio. l.
quæſitum & alias eſt § penulti. in penulti. l. & ideò aliud in
exceptione rei originalis, & aliud in exceptione actoris, quę
9 dicitur repicatio: quia † in poteſtate actoris eſt, agere & nõ
in poteſtate rei. C. de dila. l. ſi quãdo. Si ergo contra exceptio
nem rei iudicatæ, excipio de appellatione mea, quã deſerui
vel proſequi neglexi, ſicut hoc obſtabat vt agenti, ita obſta-
bit mihi replicanti. j. de app. ſępe facit cle. e. tit. ſi appellatio
nem. e. tit. Hoc verum, niſi ex appellatione pareret mihi ali-
qua perpetua exceptio, puta nullitatis, in illis quæ facta ſunt
poſt illam: qd dic vt de ſent. excõ. c. licet. libr. vj Et vide quod
ſcripſi. ſ. de reſcrip. c. ſi ante ſuper glo. lib. vj.

¶ SECVNDO quæritur, quis ſit replicationis effectus?
10 dic quòd † effectus replicationis eſt, quia reſoluit vel expu
gnat exceptionem, vt priùs dixi. Opportet ergo quòd ſit per
tinens aliàs replicatur. j. e. dilecti. vel perſonam afficiens vt
ibi dicas ergo, ꝙ fortiùs ſe habet replicatio ad exceptionem
quàm exceptio ad accuſationẽ: nam exceptio quandoq; de-
fendit reum ſuper re petita, & quãdoq; afficit perſonã acto-
ris, & quãdoq; iudicis: & quãdoq; teſtis, & quandoq; procu
ratoris, & quãdoq; formam libelli, & quandoq; reſcriptũ, &
quandoq; locum: & facit quod dixi ibi, ſuper glo. ſed replica
tio ſemper afficit ipſam exceptionẽ, vt non proſit excipiẽti
vel vt non noceat replicãti: inſti. de replicationibus. in prin.
Et facit quod ſcripſi de ordi. cogni. c. fina. ſuper fine. vltimæ
glo. Sed videtur quod procedat replicatio, etiã ſi non cõtin-
gat exceptionem. j. c. proximo j. de adul. intelleximus. ſed in
c. proximo, fuit exceptio volũtaria, non prouocati ſed pro-
uocante ad cauſam: & ſit quaſi accuſatio facit quod ſcripſi
poſt Inno. de elect. ſuper eo. Sicut ergo exceptio afficit perſõ
nam & non accuſationem, vt prædixi ſic eſt talis replicatio
Veritas tamen ꝙ ibi potiùs natura actionũ, quã virtus replì
cationis attendit: vt dicam. j. in. iiij. q. Sed circa hoc Marti-
nus de ſalua, dicit ꝙ replicatio perſonã concernẽs & cum hoc
ius ſeu facultatẽ excipiendi, à perſona tollens: ſeu etiã ius ex-
cipiẽdi inualidans, admittitur contra exceptionẽ: aliàs verò
non: ar. ſ. de excep. c. nulli. lib. vj. & ſic & nõ aliàs intellige, ꝙ
hìc notãtur per Nouellam. Et per hoc debent diſſolui cõtra
ria, ſecundũ eum. Sed caue de his quæ dicam. j. iij. q. iiij. circa
principiũ in decretali. verò intelleximos. adulterium viri de
quo replicabat, tollit per compenſationẽ adulterum mulie-
ris, de quo excipiebatur. Admittitur ergo replicatio nõ eo
reſpectu, quòd adulteriũ eſt crimen excipienti j. e. dilecti &
c. cum inter ſed inquantũ eſt cõpẽſatio excepcionis, & tollit
ius de quo excipitor, vt ibi: & in c. fina.

11 ¶ TERTIO quęritur quomodo † replicatio tollitur, aut
vitiatur? Dic ꝙ replicatio tollitur vel vitiat per duplicatio-
nem rei, quæ eam afficit: & pone exemplũ in pędicto. c. du-
dum. de conuerſ. coniu. Eodem modo etiã tollitur duplicatio
per triplicationẽ: & ſic deinceps: vt. ff. e. l. ij. & inſti. de replica
tionibus. poſt principiũ & parent exẽpla repetitis terminis
priùs dictis. Pone in primo exemplo, ꝙ contra replicationẽ
pręſcriptionis duplicatur, de alia pręſcriptione, vel de inter
ruptione vel de re indicata, aut his ſimilibus, de cauſa poſſ.
cum eccleſia. j. e. c. i. & c. cum inter & c. ſuborta. In ſecundò
exemplo, pone ꝙ duplicat reus, ſe ante datam reſcripti, in to
tum illud domiciliũ tranſtuliſſe: de foro compe. propoſuiſti
vel rem litigioſam eſſe alibi, & loco diſtantiori. quã vbi re-
plicatur. vel procuratorẽ qui conſenſit. habuiſſe mãdatum
limitatum. ſ. de dicta poſſ. cùm olim vel clauſulam facientẽ
mentionem fuiſſe inſertam, præter cõſcientiam cancellarij.
12 de reſcript. cum dilecta. Nam † per hęc & ſimilia, vitiat re-
plicatio. In tertio exẽplo, pone ꝙ monaſterium duplicat illũ
factum maiorem profeſſionẽ iteraſſe vel priùs factam ratã
habuiſſe, vt pręd. c. in pręſentia & j. de regularibus. c. j. lib. vj.
In quarto exemplo, pone quod duplicat reus abſolutionem
factam eſſe ab illo qui non potuit, vel qui iudex nõ erat, hoc
probato, replicatio vitiatur. de ſen. & re. iudi. c. ſicut de iudi.
at ſi clerici. de re iudi. l. iiij. § cõdemnatum.

13 ¶ QVINTO quæritur, quę ſit † primò probanda exce-
ptio vel replicatio. Circa quod ſciendũ eſt, quòd Io. de Deo
in quæſtionibus ſuis lib. ij. qõne. vi. ponens exẽplum de repli
catione excõicationis cõtra exceptionẽ excõicationis, dicit
excõmunicationem priùs probandã: allegat de iudi. intelle-
ximus. de offi. dele. prudentiã. Sed quoad terminos qõnis re-
probatur hoc in Spec. e. tit. in fine: & § nunc videndum. ver.
ſed de qua per hìc notata: & per. c. dilectus. j. eo. ſed termini
ſuæ qõnis, poſſent defendi. Ipſe enim Io. de Deo nõ quærit
de ſingulari reo: ſed de colleg. citato, de quo collegio compa-
ret vnus, excõicationem cõtra actorem obijciens. Actor ve-
rò replicat, illum excõicatum, & ſic pro alio in iudicio eſſe
non poſſe. Vnde, inquantũ tenet probationẽ replicationis,
priùs recipiendã, videtur bene dicere. Circa qd ponderãda
ſunt duo. Primum eſt, ꝙ illa quã Ioannes vocat replicationẽ
non eſt verè replicatio afficiens ſpecialiter illam exceptionẽ
imò eſt verè exceptio. Quod vt intelligas, reuolue caſum,
pone ꝙ primò actor contra illum venientẽ ad collegiũ de-
fendendum, proponit excõicationem. Ille verò idem oppo-
nit cõtra actorem. Certè nõ dices hìc exceptionẽ & replica-
tionem, ſed duas exceptiones. Rectè ſic & in caſo propoſito.
Benè ergo ſoluit Io. quęſtionẽ: ſed nõ propriè proponit ver
bum replicationis: quia ſi vera eſſet replicatio, exceptionẽ
recipiens, procederet qd ſtatim dicam Io autẽ pro tanto di-
cit, replicationẽ: quia illam & omnem aliam executionẽ & de
fenſionẽ elidit, non ex ſe: ſed ex perſona proponẽte. In termi
nis enim ſuis, primò videndũ erit, an benè cõparuerit reus
citatus, id eſt collegiũ: & ſic primò videt, an ille procurator
vel ſyndicus ſit excõicatus: & ſic repellendus: de proba. poſt 14
ceſſionem, & iſtud quaſi præiudiciale primò cognoſcendũ.
ſ. de iudi. exhibita. facit qd poſt Compo. ſcripſi de reſcript.
non nulli ſuper glo ¶ Ad propoſitũ ſicut † ergo redeũdo vi-
detur, ꝙ priùs probãda ſit replicatio: ar. ſ. de iudi. in fine. vbi
priùs probat exceptio, quam actio. & apertius facit, de reſti.
ſpo. ſollicite & j. c. proximo, ibi qd cõſtat & c. de priuilegijs
accedente

accedēte de adulterijs intelleximus. Sed dic, quòd ſicut reus nō adſtringit̃ probare peremptoriā ſibi competentē niſi ex quo fundata fuerit actoris intentio: quā intendit per exceptionē elidere. C. e. l. ſiquidem. Quod dic vt notatur & dixi. ſ. de teſtibus. c. de de teſtibus. c. de teſtibus: niſi dilatoria ſolutionis
15 C. de proba. l. exceptionem. Item † nec actor cogitur replicationē probare, niſi probata ſit exceptio rei, quam ipſe actor intēdit per replicationem elidere: & hoc tenet Spe. in prędicto. §. fin. poſt principiū: poſſet tamen replicās ſi vellet, priùs probare, & exit communis opinio ad cōtraria: facit de reſti. ſpo. c. j. ſ. de probat. licet. &. ff. de proba. l. certa. in fine. vel ſpecialius reſpōdendo, dic ꝙ decretalis exhibita non obſtat, qa loquitur in in exceptione dilatoria & præiudiciali. Et licet in exceptione diſtinguam inter peremptorias, & dilatorias non ſic in replicatione: quia fortius afficit exceptionē vt dixi. ſ. in. ij. q. ſecundū Nouellam. Dicit tamen Mart. de ſalua, quòd ſi replicatio eſt pręiudi. primò probanda eſt, licet perſonam reſpiciat: quia eam à propoſitione exceptionis repellit: vt replicatio de iuramēto nō excipiēdi de ſpoliatiōe pręcedente tēpus quo dicitur renūciatio facta vt in caſu prædicti capituli. ſolicitę vel in caſu de elect. nulli. ſup ſexto & aliâs procedit dictum Nouellę ſecundū eum. Verùm ad prędictū capitulū ſolicitę & ad. c. j. proxi. poteſt dici ſecundū Nouellam, quòd potiùs ex natura actionis poſſeſſoriæ, ꝙ ex vi replicationis impediebatur exceptio, vt vtrobiq; notatur. in decretali enim ſolicitè, erat poſſeſſoriū recuperandæ, priuilegiatum vt nō referatur quæſtio dominij. ſ. de cord. cogni. c. fin. in decre. proxima, erat poſſeſſoriū retinēdę vel adipiſcēdæ. Contra quòd nō obſtat exceptio criminis, niſi in caſu vt j. de accuſa. accedens. Vnde etiā ibi nō pluralis repulſus fuiſſet, vt ibi notatur ꝙ ergo vtrobiq; priùs de replicatione cōſtitit, non eſt ponderādum, cùm etiam ſine illis replicationibus, exceptiones, vtrobiq; repulſæ fuiſſent decre. accedentibus. Non obſtat, quia loquit̃ cum exceptio fundata vel pro-
16 bata eſt, de iure cōmuni cùm † enim tēplarij ſuper decimis laborum priuilegiata ſint à iure cōmuni, vt. j. de priuileg. ex parte. j. qui dicit ſe cōtra priuilegiū pręſcripſiſſe. hoc habet neceſſe probare: vt ibi ſicut enim intentione actoris de iure cōmuni fundata, reus habet exceptionē probare. j. vt eccleſia beneficia. c. vno ita fundata intentione rei de iure cōmuni, habet actor probare ſuam intentionē, vt ibi: ſed ſi replicatio eſſet directè contraria exceptioni, tunc ſimul probetur vtraq;, ſi veniant probandæ per teſtes: & ſicut poteſt intelligi. c. cùm tu & c. illud. j. tit. j. & cle. de teſti. e. tit. Ad decretalem intelleximus, dic quòd facit & pro & cōtra, & quòd ibi factum narratur, inquantum facit contra.
17 ¶ QVINTO quęritur, † vtrum ſuper replicatione neceſſariò ſit pronunciandū? Dic ponderandā naturam exceptionis, contra quàm replicatur: quia ſi eſt emergens, tunc quantuncunq; ſequatur duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & ſit in infinitum, ſatis erit, quòd ſuper excèptione pronūcietur, ſuper qua eſt neceſſe pronunciari iuxta notata de ordine. cogni. cap. j. & C. de ordine iudiciorum. l. j. vt ecce in terminis. Excipio teſtem excōmunicatum, replicas illum abſolutum, duplico, abſoluentem non habuiſſe poteſtatem abſoluendi, hoc ipſo ꝙ pronunciat exceptionem obſtare vel non obſtate. Alia omnia expedita ſunt, ſi tamen ſuper his vellet ſpecialiter interloqui, nō eſſet peccatum ſecundū Nouellā. Sed Marti. de ſalua, pręmiſſa intelligit̃ eſſe vera, vbi replicatio præiudicialis nō eſſet, quia ſi eſſet præiudi. replicatio exceptionem, de illa primò cognoſcendū & pronunciandum eſſet ſi enim dicat reus, actorem nō admittendum ad replicandum, nunquid de hoc cognitſcitur pronūciari debet? Certè ſic: & ſic intelligit. c. ſolicitę & c. nulli. allegata & c. j. proximo. Super quo omnino vide Henri. ſ. de ordi. cogni. c. j. in fine diſtinctionis. Subdit Nouella quòd ſi exceptio eſt incidens, ſuper quo nō eſt neceſſe pronūciare, tunc etiam nec ſuper replicatione, neceſſario pronūciabitur: vt etiam ecce in terminis, excipio de pacto de non petendo. Replicas de renunciatione vel contrario pacto, nō eſt neceſſe ſuper renunciatione vel exceptione pronunciare, licet ſi velit ſuper his interloqui, poſſit. Dico ergo quātuncunq; multiplicetur genera affinitatis, ſemper ponderamus gradum cōſanguinitatis, à quo emanauit affinitas, iuxta notata de conſang. & affi. non debet: & in arbore affinitatis: ſic ꝙ quantuncunq; mul-
18 tiplicentur iſtę † exceptiones, replicationes, duplicationes, quadruplicationes, etiam in infinitū, ſemper reſpicimus gradum primum. id eſt naturā exceptionis, ex qua emanauerunt prædicta. Et quia reſpectu illius, omnia ſecuta dicuntur incidencia, poterit iudex ſi voluerit: ſed non habebit neceſſe ſpecialiter interloqui ſuper illis. ¶ Supple gloſſ. in glo. j. ibi, *ex ore*. j. de reg. iuris. quod ſemel. lib. vj. Et ibi excipe. Nec obſtat replicatio cōiouis. Item nec contra replicationē actoris, duplicari poteſt, de ipſius excōicatione: de hoc in Spec. e. tit. §. j. ver. Item quæris. Et ibi, *criminoſum*. vnde dicebat hic Inno. quòd excōicatus maiori, repellit ad accuſatione ſua excōmunicatum, etiam minori tantum, cùm ſit crimiſus. ſ. qd me. cauſa. c. ſacris ſicut ergo repellet illum nō excōicatus, quibus non inducit mortale: de quibus hoc teneas, licet quidā
19 vt narrat Vinc. dixerat per hanc literā à contrariò, ꝙ † excōmunicato non datur exceptio iuris vt excōicationis, ſed facti: ſic vt pacti de non petendæ ſolutionis. vel ſimul dicit autē. Go. j. c. cum inter quęſtionis, defenſio competit excōicato ſiue ſic realis, ſiue ꝙ defendat reum, in re in qua cōuenitur: vt ſuper perēptoriè dictę rei cohęrentes. ff. de except. l. exceptiones. §. rei ſiue perſonales vt contra iudicem cōpetente vt ibi, & idem in declinatorijs: ſiue cōpetant ratione temporis, vel loci, incompetēte vel reſcripti ſurreptioni vel ſepti libelli, & rationi in dilatorijs ſolutionis, & idē ibi Hoſti. Etiam Adde, quod dixi de hæreti. ſi aduerſus & ibi, *alieni*, vt patet in. §. ibi ſequenti quod incipit in hoc: & ibi de hoc & ibi proſequitur quis criminoſus nō tamen excōicatus: & in fine. Fallit quia hoc in except. ſecūdum Inno. & Hoſti. quod dic vt notatur. j. de accuſa. cùm P.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura habentē, contra alium de pluralitate nō excipere.*
2 *Eccleſiæ intereſſe, nō habere canonicū alibi beneficiatū, & quare.*
3 *Eccleſiæ expedire, ſeruitorum numerum ampliari.*
4 *Beneficia plura obtinere ſimul, peccatum non eſſe.*
5 *Reſcriptum vires accipere ex intellectu ſcribentis.*
6 *Accipere generaliter non ſufficere, quando exceptio duas ſpecies habet, quarum vna eſt ſufficiens altera non.*
7 *Excipi de pluralitate qualiter poteſt, contra habētem plura beneficia & an contra perſona vel contra reſcriptum nu. 8.*
9 *Beneficiorum pluralitatē, generaliter intel. dictam eſſe.*
10 *Beneficia plura tendere ſi crimine ſit, non poſſe eſſe niſi notoriū.*

¶ CAP. III.

CVm eccleſiaſticæ. Caſus, Habens plura
5 † beneficia, contra alium, de pluralitate non excipit. Et prima pars ponit deciſim exordiū Secunda mandati ibi, *mandamus*, in contraria exceptionem repellit, & cauſam exprimit. Et quod dicit ſuperſcriptio Landineñ. Epiſcopo, ſupple & coniudicib. aliâs reſcriptum vitioſum de crimine falſi. c. cala vi. ſecundū Hoſtien ¶ Expone literam, *fariatus*, tollit verbum. j. gaudere pacifica poſſeſſione, præcede &c. *prædeceſſor*, forſam proprio motu, de præbendis. c. ſi motu. libro. vj. & c. ſi Romani. e. tit. *Cùm exceptionem*, dictus Hoſti. ſic ſupplendū, cùm exceptio non obſtet, ex eo quòd Cęleſtinus, ex certa ſciētia contulit, quod ſi non cōſtaret, congruū honeſtum, ęquum, & rationabile eſſet, vt exceptio obſtaret: & ſic dicit decretalem planā. *Illum*, dat intelligere, quòd aliam exceptionem legitimā poſſet opponere, *poſſidet*, non opponebant ergo de nullitate reſcripti, vel de ſurreptione, ſed ſolùm de pluralitate, vel proptereà cōtulerit proprio motu, hoc expeſſo vt dixi, *opponere*,

Subaudi ſingulares canonici, quos conſtat, & ſic ſunt in pari
cauſa turpitudinis: ſuper quo vide notata Nouellæ. de adul-
ter. c. intelleximus. ¶ Primò opponitur quia hic dicitur ſim-
pliciter, quòd cõtra petentem ſe admitti ad præbendã, non
poſſunt canonici pluralitatẽ beneficiorũ habentes de plura
litate beneficiorum opponere, quia imò videtur, ꝙ nomine
eccleſiæ hoc opponere poſſunt quia tunc replicatio, perſo-
nas eorum reſpiciens, ius eccleſiæ excipientẽ impedire non
2 poſſet, de re iuris. c. delictum. lib. vj. intereſt † enim eccleſiæ
non habere canonicum alibi beneficiatũ, qui nõ ita benè ſer
uire poteſt: mirum ergo videtur, ꝙ nomine eccleſiæ hanc ex
ceptionem non poſſint opponere: vnde Laurẽ. dicit, ſoluat
qui poteſt. Vinc. verò dicit, ꝙ & habentes & non habentes
plura nomine eccleſiæ, hoc opponere poſſunt. Et reſpondet
ad hanc decretalem, ꝙ hic nõ admittuntur, quia certa ſcien-
tia Papæ iſti habenti plura gratia facta erat. ar. de offi. deleg.
paſtoralis: & de relig. do. cõſtitutus. Refert Inn. alios dicere,
3 quòd nec nomine eccleſiæ, quia ei † expedit ſeruitorũ nume
rum ampliari: de conſti. c. penult. de conſe. diſt. iiij. c. vaſa.
nec nomine ſuo quia ius quod admittunt in ſe, debent in
alijs ſeruare. ff. quod quiſq; iuris. per totum: & c. ſ. de conſti.
cum omnes & trigeſimatertia quæſtione ſexta nihil ini-
quius. Quod vlterius proſequere vt hic notatur, per Ber-
nardum in gloſſa prima. ¶ Sed quid ſi recipiant aliquos be-
neficiatos, pluribus beneficijs, nũquid poſſunt excipere cõ-
tra alios? Refert Innoc. quoſdam dicere, quòd ſic: argumẽ. j.
de pręb. pro illorum: & ff. de adul. l. ſi vxorẽ. ¶ Redeundo ad
ſolutionẽ oppſitionis. Dicit Inn. ꝙ verum & merum ius eſt,
quia ille de quo hic agitur, iam erat canonicus eccleſię. vt po
te, quia inueſtitus erat per Papam, & contra eum agebatur,
vt repelleretur: vel etiam cùm peteret poſſeſſionem, excipie
batur cõtra eum, ꝙ non erat admittendus, quia aliud bene-
ficium habebat: benè ergo poterat replicãdo eis reſpõdere,
fruſtra auxilium. l. inuocat &c. vt not. j. de adult. c. penulti.
¶ Plùs dicit Inno. ꝙ etiam ſi ſint ibi alij non habẽtes plura,
nec illi poſſunt hoc opponere, cùm in damnum eccleſiæ nõ
vertatur: ſecus tamen ſi verteretur, vt quia propter pauper-
tatem, pręb endarũ, deſeruiretur eccleſia. Nam etiã non ha-
bens plura, ageret tunc etiam alijs inuitis, vt in interdicto
de libero homine exhibẽdo. ¶ Subdit quòd etiam quilibet
ſuum ſpeciale intereſſe proſequẽs, etiam alijs inuitis admit-
titur: vt. ff. procur. l. licet. Secus tamen ſi cõmune proſequere
tur intereſſe, vt quia dicere, præbendam minorem de cõmu-
ni aceruo haberem, ſi iſte. ſ. adderet. ſed ſi de ſua præbenda
ſpeciali diminueretur. Tunc eſſet ſpeciale intereſſe: allegat.
ff. de procur. l. licet. & pro hoc etiã ff. ad carbo. l. quod de bo-
nis § ex donationibus. de negli. l. ſi quis mandatu. ne quid in
loco pu. l. ij. §. ſi quis viarum. Subdit etiam ꝙ non põt excipi
contra procuratorẽ, quòd ſit pluralis: quia & infamis eſſe poſ
ſet, inſti. de excep. § penul. ¶ Secundò opponitur contra di-
ſtinctionem pręcedentẽ, & contra argumentum quod poſ-
ſet ſumi à cõtrario huius textus, quia iſte iam erat de cano-
nicatu & præbenda prouiſus, & ſolùm petebat ſe ad poſſeſ-
ſionem admitti, igitur prætextu cuiuſcunq; exceptionis, nõ
debuit eius poſſeſſio impediri, quãquàm poſſet poſteà ac-
cuſari: etiam ſi nomine eccleſiæ exciperetur: vt. j. de appel.
conſtitutus. & de accuſa. accedens. Reſpondet Innocẽ. quòd
imò tunc poſſet excipi, opponẽdo illum per obreptionem
impetraſſe, iuxta ea quæ ſcripſi poſt eum, de do. & contu. c.
olim. hoc enim benè fatetur Innocen. videlicet, quòd etiam
ille, qui habet plura contra reſcriptum, ſuper beneficio im-
petratum, poterit excipere hoc modo. Tu nõ potes per hoc
reſcriptum, petere beneficium: cùm ſit impetratum per ve
ri ſuppræſſionem: quia illud beneficium per te obtentum,
in eo tacuiſti: nam hæc exceptio propriè contra reſcripum
ſupponitur, & non contra perſonam: ſed ſi iam receptus eſ-
ſet, hæc exceptio ei non obſtaret: ſi aliâs à canonicis eiuſem
eccleſiæ receptus eſſet: cum non ſit crimen, plura beneficia
habere: vt notatur per eum infra de præb. Cùm iam dudũ.

4 ¶ Tertiò opponitur, quia † peccatum non eſt, plura bene-
ficia obtinere ſimul: vt ſtatim dixi: Igitur nulluo caſu po-
teſt reſcriptum excipi? Reſpondit Innocen. dicens, quòd
5 † reſcriptum vires accepit, ex intellectu ſcribentis infra de
verborum ſignifica. dilecto: & ideò ſi beneficium habens
quantuncunque modicum, etiam inſufficiens reſcriptum
impetret ſuper alio non valet: quia præſumitur contra Pa-
pæ voluntatem impetratum ſupra de reſcript. Cùm propo-
nente. Electio autẽ vires accepit. à verè beneficiatus verò
non prohibetur elegi, niſi fortè tanta eſſet multitudo, quòd
in ambitionem vel auaritiam tranſiret iuxta lecta & nota-
ta in prædicto capi. Cùm iam dudum. ¶ Quartò opponi-
tur: quia exceptio hic oppoſita, fuiſſet admiſſa, niſi oppo-
nentes pluralitatem habuiſſent: & tamen non opponeba-
tur contra reſcriptum: ſed contra inſtitutum, & inſtitu-
tionem quæ inſtitutio debebat iudicari ſecundum canones
qui non prohibent canonicum in vna eccleſia, inſtitui in
alia: ergo nec illi qui plura non habebant, ad hoc opponen-
dum admittendi non erant. Reſpondẽt quidam, quòd ſicut
exceptio obreptionis opponitur contra reſcriptum: Sic
etiam poteſt opponi contra collationem. argumen. prædi-
cti capituli. Cùm olim de donatio. & contra: & infra de ac-
cuſatio. veniens & ff. de natali reſtitu. l. prima. Sed Innocen.
dicit, ſe non videre illis aliquo modo obijci poſſe, quòd plu
ra beneficia habebatur quin ſi aliâs eis de iure competeret:
eam proponere poſſent: cùm paria crimina non mutuò ſe
tollant, circa diuerſa commiſſa: vt not. de adulter. capi. pe-
nultimo. Dicit tamen quòd crimina hic circa idem, com-
mittebãtur: ſcilicet circa neglıgẽtiam huius beneficij, de quo
agitur. Vel dic & melius ſecundum eum, quòd hic non ſu-
mitur argumentum à canonico ſenſu. Sicut enim repulſi fue
runt qui habebant plura beneficia: ſic repellerentur qui
non habuerunt plura, vt dictum eſt ſecundum eum.
¶ Collectarius dicit, quòd hic fuit ratio dubitandi, pro-
pter approbationem: ad quam reſpondet: quòd approba-
tio & reprobatio, non fuerunt circa idem, nec eodem mo-
do: iuxta & notata de ætate: & qual. accepimus. Subdit hic
6 notandum, quòd † vbi exceptio eſt generalis habens duas
ſpecies, quarum vna eſt ſufficiens, & alia non, non ſufficit
generaliter excipere vt hic: & quod legitur & notatur per
Cardinalem & Ioannẽ de exceptionib. pia. libro ſexto: argu-
men. de probationib. in præſentia & quod notat Innocen.
ad app. ad hęc & c. j. Et ratio potuit eſſe, quia generalia negli-
gi ſolent, vel eſt text. apertus. l. prætor edixit. ff. ioprinc. ff. de
iniur. generalia enim ſunt incerta textus rotũdus. l. iure gen-
tium § j. ff. de pact. Quo fit, vt cũ reus in exceptionibus cen-
ſeatur actor. l. in exceptionibus. ff. de prob. moderni repeten
tes in. l. j. per illum tex. C. e. Ergo quẽ admodũ libellus actoris
debet eſſe certus. l. ſi in rem. ff. de rei ven. & d. l. pręetor edixit
Io. fab. § curare. de actio. ita & reus ſi excipiens factũ, dictum
vt proponat debet illud ſpecificare. d. c. pia.
7 ¶ PRIMO ergo quæritur † qualiter contra habentem,
plura beneficia, de pluralitate poteſt excipi? Circa quod
diſtingue ſecundum Henricum: quia aut Papa vel alius
prælatus, qui poteſt prouidere, prouidet tali de præben-
da, ſiue de beneficio iam vacante, & ſic per talem proui-
ſionem ſeu collationem, habuit ſtatim plenum ius infra
con. præbẽ. propoſuit. infra de præben. ſi tibi abſenti. libro
ſexto: & tunc contra talem de pluralitate beneficiorum ex-
cipi non poſſet, nec aliquis contra ipſum: quouſque poſſeſ-
ſionem habuerit auditur infra de appellationibus capitu.
conſtitutis ſecundo § finali. de conſenſu præsbiterorũ. poſt
electionem: & dic vt vbi: & hoc not. Hoſtien. Aut non
prouidet tali de beneficio iam vacante: ſed mandat con-
ferri, ſeu prouideri & tunc aut quæris de Papa aut de alio
prælato ſi de Papa, tunc aut Papa mandat motu proprio,
tali de beneficio prouideri ſeu beneficiũ ſibi conferri: tunc
non poteſt de huiuſmodi pluralitate excipi: contra ipſum
vt infra de præb. ſi motu proprio. libro ſexto. & extra de
præben-

præbendis & dignit. ſi Romanus pontifex in clemen. Aut
mandat ſeu ſcribit, non tamen motu propio: & tunc
aut Papa ex certa ſcientia tali habenti plura beneficia, man-
dat per ſuas literas prouideri, & tunc non poterit de huiuſ-
modi pluralitate excipi contra ipſum, argu. ſ. de offi. dele. c.
paſtoralis. §. præterea. & de reli. domi. c. conſtitutus. Et ita in
telligunt Inno. & Hoſtien. hanc decretalem, quæ ſecundum
hunc intellectum nullum recipit contrarium, ſecundũ Ho-
ſtien. ¶ Aut Papa non ex certa ſcientia mandat vel ſcribit,
pro tali, & tunc refert aut quæris vtrum poſsit excipi con-
tra talem, da pluralitate beneficiorum per illos, qui conſimi
li morbo laborant, qui plura beneficia obtinent, aut per
8 alios. ¶ Si primo modo, tunc † aut iſti excipiunt non contra
perſonam, ſed contra reſcriptum huiuſmodi impetratum,
dicendo reſcriptum huiuſmodi non valere, vt fortè per ve-
ri ſurreptionem impetratum: quia non fecit mentionem in
ſua impetratione de alio beneficio, quod habebat, vel de
omnibus alijs beneficijs quæ habebat, ſi plura habebat: &
tunc ſunt admittendi: vt. ſ. de reſcri. ſi proponente. ſecundũ
Inno. & Hoſti. hic pro hoc. j. de præſcri. c. non poteſt. & c. ſi
motu proprio. lib. vj. ¶ Aut iſti excipiunt non contra reſcri
ptum, ſed contra perſonam impetrantem, de pluralitate be-
neficiorum, & tunc non poſſunt, etiam ſi nomine eccleſiæ
hoc faciant ſecundum Ber. Tancre. Ioan. & Goſ. hic, arg. hu
ius capituli & aliorum iurium hic allegatorum per Ber. in
verſi. tancretus. & Ioan. &c. ¶ Idem hoc caſu, credo in quoli
bet alio prælato, ius conferendi habente, quod in Papa. ¶ Si
quæras de ſecundo modo ſcilicet vtrum poſsit excipi de hu
iuſmodi pluralitate beneficiorum per alios, qui morbo ſimi
li non laborant, hoc eſt qui plura beneficia non habent, &
tunc dic, quòd ſic: & hoc ſiue excipiant nomine eccleſię ſuę
ſiue ſuo. ſecundum Vincen. hic & Ber. in principio gloſ. ſuæ
& circa finem ibi mihi videtur & idem Hoſti. poſt eum, &
9 idem credo hoc caſu, in quolibet alio prælato, quia † plura-
litas beneficiorum, eſt generaliter interdicta. vt. j. de præbẽ.
de multa. da cle. non reſi. quia nonnulli, de præben. ia. eo. li-
bro. vj. & eo. titu. c. ſi dignitatem. in clemen. ¶ Non tamen
audeo aſſerere verum, quod dicit Hoſti. hic continere veri-
tatem, ſcilicet ſi talis obtinens plura beneficia, eſſet vtilis ec
cleſiæ Romanæ ſcientiæ vel potentiæ amicorum, quòd tũc
non eſſet talis exceptio admittenda, argu. ſ. de electi. in cau-
ſis. §. finali. & c. officij. §. finali ſecundum eum quia licet talis
ſcientia vel potentia, ſeu nobilitas, ſit cauſa ſufficiens diſpẽ
ſandi, non tamen beneficia plura, præſertim incompatibi-
lia citra diſpenſationem licitè obtinendi, vt in c. allegato de
multa. in fine.

¶ SECVNDO quæritur ecce patet ex dictis. ſ. quod
vbi impetrans à Papa præbendam, nondum eſſet prouiſus,
ſed tantùm mandatum de prouidendo haberet, de plurali-
tate beneficiorum tacita, imò & de taciturnitate cuiuſcun-
que beneficij, quaocunq; modici, contra reſcriptum ſuum,
in modum ſurreptionis, licet non contra perſonam opponi
poſſet. ¶ Sed pone quòd non excipitur, nunquid iudex offi
cio ſuo, cum repellere poteſt? Reſpondet Hoſtien. quòd ſic
propter periculum animæ ſi hoc notorium eſſet. argumẽ. j.
c. exceptionem. ſuper quo remittit ad lecta & notata. ſ. de
offi. vica. c. primo. ¶ Sed ſi occultum eſſet, nunquid poſſet
tunc ſuperior de hoc inquirere? ¶ Reſpondet Hoſtiẽ. quòd
ſic, quia quòd qui promoueatur per ſurreptionem, res eſt
perniciosa exemplo. ſ. de electio. cum dilecti. Et facit quod
notatur. j. de regu. iur. c. j. libro. vj. ¶ Sed nunquid vnquam
repellit exceptio ab obtento, dicit Hoſtienſis, quòd ſic in
caſibus, in quibus poſt confirmationem, aliquid eſt fien-
dum: & ſic procedit quod habetur de accuſatio. capitulo
ſuper his ſed vbi poſt prouiſionem vel confirmationem, nil
deeſt fiendum, tunc exceptio non repellit, niſi infamia
10 cum crimine concurrente. ¶ Sed dices, quòd ſi † te-
nere plura beneficia ſit crimen, non poteſt eſſe niſi noto-
rium: argumento eius quod legitur, & notatur. ſupra de
tranſlatio. quanto. & infra de cleri. non reſiden. capitulo pri
mo. modo maius eſt, opponere notorietatem, quam infa-
miam, igitur ſemper repellit iſta exceptio, etiam ab ob-
tento. ¶ Aduerte: quia ſecundum opinionem Innocen. qui
tenet hoc non eſſe crimen, ſed ſola obiectio, ſed ſecundum
opinionem Hoſtien. qui tenet totum contrarium, vt nota-
tur per vtrunq;. j. de præben. cum iamdudum. videtur dicẽ
dum ſecundum Hoſtien. & Nouellam. quòd hic ex certa ſci
entia Papa contulerat ¶ Sed reuera non placet mihi hæc le
ctura: quia diuinatoria eſt. ¶ Alia ergo lectura eſt ſecundũ
mentem Innocen. & gloſ. videlicet, quòd hic non oppone-
batur de ſurreptione, vel nullitata prouiſionis vel reſcri-
pti, contra reſcriptum vel prouiſionem, ſed ſolùm de plu-
ralitate contra perſonam, à qua oppoſitione repelluntur
plurales, & hanc lecturam vidit Marti. Tholoſæ per domi-
nos Vabreñ. & montiſmaioris. Car. & Bononiæ per omnes
approbari. Subdit etiam Hoſtien. quòd licet expreſsio bene
ficij tollat virium ſurreptionis, non tamen inducit diſpen-
ſationem pluralitatis, quod eſt expreſſum de præben. non
poteſt. libro. vj. in fine. ¶ Valet etiam ad illud ſecundum
Hoſtienſem, quòd talis etiam non petita licẽtia ſuperioris,
prioris beneficij, poteſt ad ſecundam eccleſiam tranſire: qđ
aliter non poſſet, vt patet. ſ. de renuncia. admonet. & . j. de
cleri. non reſiden. fraternitati. Item ſecundum eum valet ad
hoc, quòd contra ipſum prima facie, non admittantur cano
nici vel alij, cum ſit plenum ius aſſequutus, ſecundum eum.
¶ Supple gloſſas ibi, *non expedit eccleſiæ*. quaſi diceret, quòd
ſi expediret admitterentur etiam plurales: vt quia propter
paupertatem deſeritur eccleſia, vt dixi. ſupra poſt Innocen.
vel quia clericus impetrans omnino inutilis & oneroſus eſt
& talis qui ſeruitium eccleſiæ non poſſet nec ſciret facere ſe
cundum Hoſtienſem. Tunc enim etiam plurales exciperent
etiam alijs inuitis, ſecundum Innocen. argumento de rebus
eccleſi. non alienan. ſi quis præsbiterorum. ad finem ſecun-
dum Hoſtien. ¶ Item addit Nouella ea quæ ſcripſi ſupra ad
finem primæ opinionis. ¶ Et poſteà ſubdit, quòd commu-
ne intereſſe eccleſiæ proſequi poſſet, procurator conſtitu-
tus ab alijs, licet etiam pluralis: quia etiam infamis poſſet eſ
ſe procurator vt ſcripſi in loco præallegato de quo notatur.
ſupra de iuramen. calum. c. imperatorum. in vltima gloſſa &
in eo quod ibi ſcripſi & ibi, *prædicti*. Vinc. Tan. Ioannes &
Goffre. dicentes, quòd cum alios recœperint vel recœptos
in pluralitate tollerauerint, quod in ſuis approbauerunt,
non debent in alijs reprobare: vt infra de homici. c. cum iu-
ramento. ſed ſecundum Philippum, talium cohabitator nõ
habet frontem alios arguendi. xlvij. diſtinct. §. neceſſe & ibi,
electi ſunt ab alijs. non eſt ſufficiens diuiſio, potuit enim per
ſuperiorem. ¶ Item quia tunc potuerunt eligere alios, qui
tunc non erant: ſed poſteà facti ſunt plurales: & ibi, *malè
fecerunt*. vide quod dicam. infra capitulo cum venerabilis.
in gloſſa quaſi diceret. verſiculo. quid ſi admitto. Nouella.
¶ Ex hac decretali notatur hoc ſingulare, menti tenendum
videlicet, quòd vel vera eſt opinio Innocen. videlicet, quod
pluralitas beneficiorum, non eſt peccatum de per ſe, vel
quòd ſaltem hoc per Papam & eccleſiam tolleratur: quia
aliter Papa per modum alium reſpondiſſet, vt patet ex his
quæ ſcripſi. ſupra de confeſsis. capitulo cum ſuper. & infra
de electione. capitulo per inquiſitionem. ¶ Collectarius de
replicatione huiuſmodi pluralitatis dicit, quòd eſt dilato-
ria per notata Innocen. de conceſsio. præbendæ. cum ſuper.
in principio & quod magis videtur replicatio, quàm exce-
ptio: idem dicit de illa, tu calumniatus es, vel de illa, quę
oritur ex capitulo cum in tua. qui matrimonium accuſare
poſſunt. quæ afficiunt perſonam, non ius partis: vt
notat Ioannes iij. quæſtione decima. placuit. & idem di-
cit de exceptione falſæ ſuggeſtionis, per notata Innocen.
de in integrum reſtitutione. coram in ſi. & de excep. ſpolia.

de reſtitu.ſpoliato.cum ad ſedem in exceptione verò ſurre-
ptionis, diſtinguit, an literæ ſint de iuſtitia, & tũc verum di-
cit Innocen. inducit. Collecta. de reſcrip. cæterum. Illa verò
exceptio abiuraſti beneficium, ius partis extinguit, & ideò
peremptoria cenſetur. iuxta notata Innocen. de inſtitu. cum
veniſſent. in fine. licet poſſet opponi in vim dilatoriæ iuxta
notata in capitulo exceptionis. de lit. conteſtati. libro ſexto.

SVMMARIVM

1 *Iudicem terminum ſtatuere debere ad omnes dilatorias proponendas. poſt quem excipientem non audiet.*
2 *Dilatorias, termino non præfixo, ad ſententiam vſque proponi.*
3 *Periuro & excommunicato, denegari ſacramentum honoris.*
4 *Peremptorium, quaſi quandam interlocutoriam eſſe.*
5 *Poſt peremptorium an admittatur, opponere volens.*
6 *Peremptorium habere vim interlocutoria quæ non retractatur prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum.*
7 *Excipientem dilatorias proponere poſſe, vſque ad litem conteſtatam.*
8 *Reum non prohiberi vti, defenſionibus contrarijs.*
9 *Exceptionem non valere dicendo reſcriptum eſſe ſubreptitium.*
10 *Exceptio dilatoria ſolutionis quare in initio proponenda ſit & non poſt.*
11 *Iudicem curare debere vt lites citò decidantur.*
12 *Iudicij peremptoria quando probentur.*
13 *Reſcripto principali perempto, quæ ex eo vires ſumunt perimi.*
14 *Exceptiones vſque ad quod tempus opponi poſſunt. & nume. 17.*
15 *Exceptionum diuiſio quæ ſit. & nume. 25.*
16 *De conſcientia alicuius quando quæritur vel dubitatur ſacramẽto deponentis ſtandum eſſe.*
18 *Exceptionem rei iudicatæ non obſtare in iure poſteà ſuperueniente.*
19 *Exceptiones vſque ad quod tempus proponi poſſint in cauſa appellationis. & nume. 20.*
21 *Quis iudex poſſit terminum ad proponendas exceptiones aſſignare.*
22 *Reo petente inducias ad proponendas dilatorias an debeant ſibi dari. & quid de peremptorijs nume. 23.*
24 *Exceptiones non numeratæ pecuniæ non numeratæ dotis ne quis damnetur niſi inquantum facere poteſt nunquid ſint dilatoriæ.*
26 *Exceptionem dilatoriam eſſe cum interim poſſit agi.*
27 *Exceptionem in diem peremptoriam non eſſe.*
28 *Exceptionem quæ reddit iudicium nullum ſemper opponi poſſe.*
29 *Sententiam latam quæ tranſit in rem iudicatam reuocari non poſſe.*
30 *Articulis duobus non annexis impedimentum quod eſt contra vnũ, nihil operari circa aliud.*
31 *Subornationis metum eſſe in cauſa appellationis ſicut in principali.*
32 *Acta coram compromiſſario tantùm vim non habere, quantum coram iudice iuriſdictione vtente.*

¶ *CAP. IIII.*

1 PAſtoralis. ¶ Caſus. Iudex † debet ſta-
tuere terminum, ad om-
nes dilatorias proponendas, poſt quem exci-
pientem non audiet, niſi in tribus caſibus, in
prima deciſa conſultatio, in ſecunda reſpon-
ſio in qua duo facit quia primò ponit decretũ & ipſius cau-
ſam, ſecundò pœnam & tres caſus exceptos, ibi, *niſi que.* ¶ Ex-
pone literam, *dilatorias.* ſucceſſiuè propoſitas. *nonnunquam.*
fuit igitur prouidendum. ſimile. de excep. pia. de reſtit. ſpo. c.
frequens. li. vj. *decernimus.* id eſt, generaliter conſtitutionem
promulgando dicimus. Hoſtien. *notitiam.* perueniſſe id eſt il-
lius notitiam habuiſſe. ¶ Supple gloſſas, in gloſſa prima. ibi,
exceptionis. Idem Hoſtien. & Guil. in Specu. eo. titu. § ij. verſi.
ſed nunquid poſt ſecundum Innocen. circa qui tenet obſta-
2 te lapſum terminũ huic exceptioni proponendæ licet † vbi
terminus ſtatutus non eſt, poſſit proponi vſq; ad ſententiã
verius hoc oppoſitum per clemẽ. eo. titu. excommunicatio-
nis. & vide, quod ibi notaui in glo. penultima. in gloſſa in fi.
idem Hoſti. & Guil. in Spec. eo. titu. § ij. verſi. ſed illud. & § vi
ſo. ver. ſed qualiter. in gloſſa ſicut etiam. ibi, *ſecus.* de hoc ple-
nius. ĩ. de religio. domi. cum dilectus. in glo. finali, & ibi, *perdi
tur.* & quod dicitur, quæ temporalia ſunt ad agendum. &c.
ff. de excep. purè § finali. & C. de excep. exaudiendum eſt. Si
exceptiones congruo tempore proponantur. Gof. & ibi, *ſed
actio.* competens ex illo facto, ex quo excipi poterat. in gloſſ.
vltima. ibi, *quidam dicunt.* Got. in ſumma hoc titulo §. ſed ſci-
endum. & Inno. de offi. dele. prudentiam. vbi vide, ſuper. ij.
in. iij. colum. ver. dicit tamen Inno. & Hoſti. hic. pone enim,
quòd diligenter inquiſiuit, & non inuenit, & ibi, *facti.* id eſt
quibus ignorauit factum non ius: ac ſi dicat ignorabam iu-
dicem propterea recuſaui eum ſed ignorabam eum ꝓpter
hoc recuſari poſſe, mihi imputabatur. & in fine. &. ĩ. de reg.
iur. ignorantia. lib. vj. & de materia huius gloſſæ ſatis in Spe
culo. eo. titu. § ij. in. j. & ij. colum. & vide quod dicam poſt lo
an. de reg. iur. in generali in materia poteſtationum in fine.
¶ Collectarius dicit ibi, *dilatoria.* Idem in peremptorijs ſecũ
dum Inno. & Hoſti. & probatur de in integ. reſtitu. coram.
de proba. licet. de quo notatur per Archidia. xiij. q̃. ij. c. j. &
Specu. eo. titu. § primo. ¶ Sed nunquid in caſibus in quibus
perempto. admittuntur, poſt ſententiam quos caſus ponit
Specu. eo. titu. § dicto. verſic. quod autem. Admittuntur etiã
dilatoriæ. ſuper quo vide in Speculo. eo. titulo. § ij. ¶ Sed nũ
quid ſufficit proteſtari eas in genere? videtur quòd ſic. ſ. de
teſtib. præſentium. cum ibi notatis. ¶ Sed dicendum eſt con
trarium, ſecundum Specu. vbi ſupra ad hoc. ſ. ſi quis cau. ſed
& ſi. & videtur caſus. l. ſecundum eum. C. de long tempo. pr
ſcrip. l. emptor. & de teſtibus. præſentium. libr. vj. *iuramento.*
niſi poſſet contra eum probari periurium quo caſu non ad-
mittetur ad iurandum, nec per conſequens gauderet bene-
ficio. ¶ Faciunt quę leguntur & notantur, de præſump. lite-
3 ras. quia † periuro & excommunicato, denegatur ſacramen-
tũ honoris: vt legitur & notatur in iuribus allegatis. ¶ Sed
nunquid poſt li. conte. admittetur, volens probare exceptio
nem de nouo, ad eius notitiam perueniſſe? Glo. dicit, quòd
non Specula. eodem titulo § primo. in principio recitat opi
niones, & remanet cum Ber. & in eodem remanet Cardina
lis de regu. iur. in generali. ¶ Sed Henri. contra, nec videtur
diuerſitatis ratio. Et notat Inno. de offi. dele. prudentiam in
principio. v. colla. ¶ Quid ergo, ſi aſſignatus fuerit termi-
nus peremptorius ad proponendum contra electum, nun-
quid poſt terminum, audietur volens excipere de eo quod
de nouo ad eius notitiam peruenit cum hæc ſit paratus iu-
rare? ¶ Compoſtel. dicit de electio. quòd ſic quòd non. & di
cit ita obtinuiſſe: & idem Archi. eod. titulo pia. ſuper verbo
probare. dicens, quòd iſta decretalis non habet locum, vbi
4 aſſignatus eſt terminus: quia † peremptorium eſt quaſi quæ-
dam interlocutoria. ff. de arbi. l. qualem reuocari iniuriam
iuris parti quæſiti, niſi per quandam reſtitutionem: vt in di
cto. c. coram. de in integ. reſtitu. ſed ad proponenda crimina,
ne via criminibus aperiatur. ff. de accuſatio. ſi cui. in princi
pio. & vt ſit litium finis. & ne detur via periurijs. & quia vi-
deretur ſibi contrarius, ſi priùs propoſuerit illud crimen fa-
moſum, hîc notat Ioan. Andræ. ſecundum Compoſt. de ele-
ctio. quod ſicut. ¶ Vnde ſecundum eum cum iſta decretalis.
ſic contra rationem, ſcilicet quòd ſtetur dicto vnius, & in
cauſa ſua, & poſt peremptorium, non eſt extendendum ad
peremptorias de quibus non loquitur. ¶ Speculator eodem
titulo § dicto in principio dicit indiſtinctè excipientem,
audiendum poſt peremptorium, volentem iurare quod de
nouo ad eius notitiam peruenit: & multò fortiùs, quàm
in dilatorijs: & ſic obtinuit vt dicit, niſi vbi ageretur de
probandis criminibus & defectibus, quo caſu intelligit
Compoſtellanus. ¶ Paulus verò, quæ reus generaliter,
5 vtrum poſt † peremptorium admittatur volens opponere?
Dicit ꝙ debet admitti, ad id quod de nouo ad eius notitiã
peruenit. ¶ Et idem Archi. ſub dubio. xiij. diſtinctione in
principio

principio, ſecundum eum. ¶ Et hoc verum dicit Paulus in-
diſtinctè, quantum ad illa quæ de nouo ſunt exorta: tamen
non debet ſtari ſuo ſacramento ſuper veritate exceptionis.
Sed debet legitimè probari. de offi. dele. inſinuante. ¶ Quan
tùm verò ad id quod dicit de nouo ad eius notitiam perue
niſſe, ſi famoſum ſit, non auditur. de poſtu. prę la. c. primo. ni
ſi iuraret ſe eſſe in tali ſtatu, quòd ad eum peruenire non po
tuit: aliàs ſecus. niſi eſſet tale factum, quod ab initio debuit
indagare. de elec. innotuit. probatur hoc ſecundum eum, in
c. vt circa. in verbo veriſimiliter &c. ¶ Et idem ſi copia pro
bationis de nouo peruenit ad eum: pro & contra facit. eodē
titu. pia. §. ſi verò. ¶ Sed non obſtat quia ſpeciale eſt in excō
catione, quòd excipiens bis admittatur, vel in facto vbi eui-
dens & prompta offertur probatio: & facit pro prima ſen-
6 tentia quia † peremptorium vim habet interlocutoriæ quę
non retractatur, prætextu inſtrumentorum de nouo reper-
torum. de re iudica. eum inter. cum ſimilibus. ¶ Quid ſi reus
proteſtatur ſe velle proponere declinatoriam fori, ſed iu-
dex eum compellit litem conte. vide in Speculo de com. iu-
di. adi. §. primo. verſi. ſed quo. ¶ Sed quid ſi quis iurauit nul-
lam opponere exceptionem, nunquid non obſtante iura-
mento poterit exceptionem excommunicationis propone
re? ¶ Ioan. de mon. me. diſputat hanc quæſtionem, & ſecun-
dum Ioan. And. eo. titu. pia. Innocen. eſt tenendum cum eo,
quòd ſic: nec erit periurus, & ſi non probat: dummodo cau-
ſam probabilem proponēdi habuerint. quia nec eum impe-
dit tacita renunciatio, quæ fit per litem conteſtatam. vt in
c. pia. vel quæ fit per lapſum peremptorij, eodem titulo. c. j.
in clemen. ¶ Item excuſat eum neceſsitas & periculum ani-
mæ & præcepti Apoſtoli, quæ à peremptorij termino ex-
cluſa videntur de iureiuran. venientes. & c. cōtingit. eo. titu
lo. libro. vj. eodem c. ¶ Sed nunquid iſte terminus datus ſim
pliciter intelligitur peremptorius? ¶ Aliqui dicunt quòd
ſic, dato quòd non exprimatur: notatur in Speculo de dila-
tio. §. primo. circa principium. & Innocē. de appel. ſuper eo. j.
¶ Sed quid ſi aſsignatus fuit menſis, infra quem proponeret
omnes dilatorias, non venit in termino menſis, ſcilicet vlti-
ma die vel ſtatim poſt eum ¶ Sed poſteà allegans ſe impedi
tum fuiſſe, vel vltima die, & ſibi petit aſsignari aliam diem?
¶ Dicit Vber. quòd licet tunc de quadam æquitate debeat
audiri, volens aliquas proponere: dilationem autem non ha
bebit. argumen. de dolu. cum dilecti. Et hoc Speculator vbi
ſupra. verſi. ſed quid ecce. ¶ Sed ex quo ſatis de tempore ha-
buit intra illum menſem, nec fuit impeditus, videtur vlti-
ma dies ſibi tempus arctaſſe de electio. bonæ. ij. ¶ Sed dicē
dum quòd non obſtat quia vltima dies, ad hoc ſufficiebat:
quare &c. per ea quæ notat Archidia. de electio. cum ex eo.
¶ Sed nunquid intra hunc terminum peremptorium, de-
bet proponi exceptio litis conteſtationem impediens? hoc
relinquit diſputationi Speculatoris vbi ſupra ſed Collecta-
rius dicit, quòd ſic & nihilominus quòd poſt poſsint pro-
poni in vim peremptoriæ vt in dicto capitulo legitur &
notatur: ſecundum arbitrium & voluntatem partis aliàs ſi-
bi auferretur electio, tamen ſi in vim dilatoriæ proponeren
tur poſt hunc terminum, non viderentur debere admitti,
vt probatur in clementina. eodem titulo. c. vnico. quia vnū
& idem reiteratur, & per eundem modum & finem, licet di
uerſis temporalibus. argumen. eorum. quæ notat Innocenti.
de ordi. cognitio. capi. finali. ¶ Sed quid ſi quis renunciauit
omnibus exceptionibus. nulla expreſſa? ¶ Speculator vbi
ſupra. arguit pro & contra, tamen videtur quòd non valeat
ſupra de iureiurando quemadmodum de procurato. qui ge-
neraliter. in principio. ¶ Sed videtur quòd hæc decretalis
7 ſtare non poſsit: quia † de beneficio iuris, pars habet quòd
excipiens poſsit proponere dilatorias vſque ad litem conte-
ſtatam. C. de exceptio. exceptionem. Et propter hoc dicit
Vbertus ſecundum Specula. in. § primo. in principio, quòd
hæc decretalis continet iniquitatem. ¶ Dic quòd hoc
quod dicitur ſcilicet, quòd lapſu termino non audiatur, eſt
verum eum terminus præfixus eſt, eum cauſæ cognitione
aliàs ſecus. nota Dynus de regulis iuris indultum. ¶ Sed
quid ſi procurator poſt lapſum terminum, velit iurare
quod ad eius notitiam peruenit de nouo exceptio? Credo
quòd non debeat admitti, niſi dicat quòd ad notitiam do-
mini ſui peruenit de nouo exceptio. Et ita notat Specu-
lator. §. dicto. dicens quòd ſic obtinuit. ¶ Sed quid ſi dicat,
quòd ad notitiam domini ſui de nouo peruenit, & hoc iura
re velit. dic quòd non debet ad iurandum admitti, niſi cum
nouo mandato: notatur in Speculo de exceptio. §. ſecundo.
ſatis circa principium. ¶ Circa exceptiones in ſpecie quæ
ſint dilatoriæ, & quæ peremptoriæ vix regula datur, quòd
tamen illa quæ contra maritum competit de lenocinio ſit
dilatoria, notat Ioan. xxxij. quæſtione ſexta nihil. & tamen
quæ opponitur contra monachum ad repellendum à iudi-
cio, cenſetur peremptoria vt poſt litis conteſtatio. opponi
poſsit. ¶ Ad quod vide Collecta. de procurato. in noſtra. in
fine. ¶ Item & iſta ne quis damnetur vltra quam facere po-
teſt, eſt peremptoria Innocen. & poſt ſententiam opponi
poteſt: notat Hoſtienſis eodem titulo. §. primo. in ſumme.
¶ Quid de illa, quæ competit contra accuſatorem de ca-
lumnia, ſcilicet quòd calumniatus eſt? videtur quòd ſit
peremptoria & quòd poſt litem conteſtatam poſsit propo-
ni. tertia. quæſtione. v. capit. primo. ¶ Sed alij dicunt, con-
trarium, quia contra perſonam accuſatoris eſt, nec perimit
cauſam: quare &c. tertia. quæſtione ſexta. capitulo primo.
¶ Et vide ſupra eodem cum eccleſia. ¶ Quid de illa, quæ
competit fideiuſſori, vel pignoris poſſeſſori vt reconuenia
tur, donec diſcuſſus principalis fuerit? dicendum quod
quia poteſt probabiliter dubitari, an ſint peremptoriæ vel
dilatoriæ, ideò & ante litem conteſtatam & poſt, proponi
poſſunt. notat Hoſtien. vbi ſupra. Et Speculator eodem ti-
tulo. §. dicto. not. quòd dilatoriæ ſunt & vide quæ Collecta.
de fidē peruenit. & de probatio. quoniam vbi idem notat
quod Speculator ſecundum Cynum. ¶ Sed nunquid publi-
catis atteſtationibus, poteſt admitti peremptoria exceptio
notat Hoſtien. quòd non vbi ſupra ſecundum Goffre. ¶ Sed
bene replicatio propter metum ſubornationis. ¶ Vnus ve-
rò doctor egregius, notat ſecundum Speculatorem, quòd
ſi ponatur talis exceptio, quæ non perimat, ita principale,
quòd non tenuerit ipſo iure vt pactum de non petendo
& ſimiles quæ non annullant talis proponi poteſt ſecus ſi
velit dicere, teſtes ſunt falſi: & tunc non poteſt niſi dice-
re velit, de corruptione ſic notat Speculat. vbi ſupra quod
verum intellige, vbi reus ſimpliciter negando, reſpondet
libello. quo caſu probata intentione actoris, non poteſt
proponere exceptionem ſecundum Speculato. §. viſo. & niſi
indirectè proponeretur exceptio, ſecundum illa quæ legun
tur & notantur de teſtibus. ex tenore. & ſi non fuerit appel-
latum, & vide quæ Col. de teſti. c. de teſtibus. vbi enim nega
ret ſimpliciter, & præciſe videtur ſibi contrarius ſecundum
8 Specula. vbi ſupra. ¶ Sed contra, quia † reus non prohibetur
contrarijs defenſionibus, dummodo non obſtet ſibi confeſ-
ſio: vt legi. & no. ſ. eo. cum ven. & de præſ. veniens. ¶ Quid
de exceptione, quę opponitur cōtra vires appellationis, dic
quòd poteſt opponi in vim dilatione & perem. no. in Spec.
de dila. §. iij. verſi. ſed item quoq; melius. titu. de excep. §. ij. &
per Archi. & Cardi. de elec. vt circa. quid de illa quæ ſemper
opponitur in Romana curia, ſi cauſa non eſt in curia de na-
tura ſua? dic quòd dilatoria eſt nota in Specula. de dilatio. §.
j. verſicu. ſed dices. quid de illa non habes conſenſum partis,
& ſimiles quæ reddunt nullum iudiciū ſemper proponi poſ
ſet no. in Spe. eo. ti. §. dicto. verſicu. quid de illa. & de actio. §. j.
verſi ſic iur. & ver. quid ſuper hoc. Et idem de illa quę oppo
nitur contra tutorē, de non facto inuentariu ſecundū Spe. e.
ti. ver. ſ. ¶ Sed quid ſi mulier agat actiōe de dote cōtra hære
des mariti, opponunt adulterium Specula. vbi. ſ. verſi. item
quæritur dicit ſecundum Ioannes de deo, quòd non com-
petunt excep. eis, cū maritus non lucretur dotē, niſi accuſet

vxorem,& ſe inſcribat in auſ.vt lice.ma.& auiæ.§.j. & ſub-
dit,ꝙ Papa cõtra per.l.de adult.l.ſi pro ſniã Spe.faciunt quę
col.qui ma.accu.poſ.videtur.¶ Ex no.ꝙ ſuper dilatoria exce
ptione ſeruat Romana curia tria.Primũ,ꝙ eã proponẽs iu-
ret ꝙ nõ malitiſė proponat.Secũdò,ꝙ det cautionẽ aduerſa
rio,ſi deficiat in probando,& qñq; auditores faciũt depo-
nere duas marchas argẽti,& ꝙ iuretur de veritate.hæc Arc.
iij.q.vj.ſi quis Epiſc.Item ꝙ ſuper ea non fit remiſſio ad par
tes.Vnde licet iſta exceptio non eſt appel.poſsit proponi in
vim dilatoriæ & peremp.vt no.de dila.§.j.in Spe.ver.ſed po
ne.& Car.de elect.vt circa.ſi.Si tamẽ nõ opponaſ.in vim di-
latoriæ,ante lit.conteſt.ſed poſt fieret remiſsio ad partes ſi-
cut in perẽptorijs obſeruatur no.j.de app.c.j.Item no.ꝙ iſta
exceptio nõ intereſt tua dilatoria.eſt no.Inn.de accuſ.ſuper
his in fine mag.glo.Sed pone ꝙ quis propoſuit exceptionẽ
dilatoriã & ſuccũbit,dic ꝙ iterato in eadem cauſa non ad-
mittetur,niſi in excõicatione,vt eo.ti.pia.notat Inn.de pur
gat.canonica.cum dilectus.ſecunda collatione circa princi-
pium.& Achid.iij.q.vj.qui Epiſcoporũ.Ad hoc quod dicit
Innoc.ꝙ poſt terminũ non admitteretur exceptio excõmu-
nicationis,dic ꝙ imò in vim dilatoriæ non peremptorię vt
9 in clemen.eod.tit.cap vnico.Illud autem nota:ꝙ † non va-
let exceptio dicendo ſimpliciter reſcriptum eſſe ſurreptitiũ
quia non omnis ſubreptio impedit,vt de reſcr.ſuper literis.
& not.Inno.de de appel.ſuper eo.j.

¶ PRIMO quæritur ſubintrando magnam glo.Innoc. de
excep.dilatoria quando opponi vel probari poſsit,Et in pri
mis quo ad exceptionem dilatoriã ſolutionis,¶ Rñdet In-
no.ꝙ ſi ex confeſsione actoris vel alio modo conſtaret,ꝙ ſo
lutio debiti differenda ſit repellitur ab agendo,quia malè
agit.ff.quando vſufru.legati cedit.l.j.§.finali de verbo.obli.
l.continuus.§.ij.de eo quod certo loco.l.iij.§ ſi quis ita ſtipu
letur.& induciæ duplicantur.ꝫ.de plus peti.cap.vno ſed ſi
ipſa exceptione non conſtat,tunc propoſita exceptione
dilatoria exceptionis faciendæ:cũ litis conteſta.ſuper qõne
principali,& probatio ipſius exceptionis poſt lit.conteſta.
differenda.C.de proba l.exceptionem.ꝫ.de foro compe.ex
parte.&.j.de litis conteſta.c.exceptionem.libro.vj ¶ Vnde
ſecundum Innocen.notandum circa hoc,quòd prælleg.lex
exceptionem.C.de proba.dicit exceptionem dilatoriam ſo-
lutionis proponendam non ante lit,conte.ſed in initio litis:
& appellat Innocẽ.initium litis,etiam ſi proponatur in ipſa
lit.conte.vel parum poſt,puta antequàm ad actus alios iudi
cij procedatur.argu.C.de iuramen.calum.l.ij.in principio.
10 ¶ Sed quę † eſt ratio,quare exceptionẽ dilatoriam ſolutiõis
oportet in initio proponi & non poſt?Reſpondet Innocen.
quòd ratio eſt,quia ſi poſt litis conteſta.reus ipſam propo-
nat:per ipſam non impedietur:& quia amputanda eſt dila-
tionum materia.C.de tempo.appel.l.per hanc.in hac mate-
11 ria.Et quia † hoc curare debet quiſq; iudex,vt lites cito de-
cidantur.ff.ſi certum peta.l.quidam.&.ꝫ.de dolo.c.finem in
principio,& quia reus non poteſt ex hoc multùm conquęri,
videlicet quia poſt lit.conteſta.non poſsit exceptionem di-
latoriam proponere:quia non magnum,imò modicum ge
nerat hoc præiudicium:videlicet ſi non ſit admiſſa quia
temporalis.C.de præci.impera.offeren.l.ij.¶ Item quia poſt
lit.conte.præſumitur cauſa differendi hoc facere.Vnde vi-
detur quòd ſi de nouo quandocunq,etiam poſt lit.conteſt.
venerit ad notitiam eius,quòd proponi poteſt:vt quia pa-
ctum de non petendo factum fuit de procuratore ſuo,in re
motis hunc agente & poſteà ſignificante.ff.de verborum ſi-
gnifi.l.finali.§.ſi inter eos.& hoc multò magis,quàm in decli
natorijs fori.de quibus hìc loquimur.j.eo.c.§.ſi.verſicu.niſi
fortè.&.ꝫ.de offi.delega.c.inſinuante.¶ Refert tamen Inno
cen.alios dicere,quòd ſemper etiam poſt litis conteſtat.ad-
mittenda eſt huiuſmodi exceptio dilatoria ſolutionis,nec
obſtat prædicta.l.exceptionem.quia dicunt illam non im-
ponere neceſsitatem:ſed loqui de conſilio:& ideò non eſ-
ſe obligatoriam.vt.ff.mandat.l.ij.ſecundum Innocentiũ de
quo vide per Cynum in prædicta.l.exceptionem.¶ Hoſtiẽ.
dicit,quòd communior,celebrior,ac verior eſt prima opi-
nio,Subdit autem Innocen.quòd omnes fatentur,quòd ſi
per atteſtationes vel inſtrumenta appareat etiam poſt litem
conteſta.quòd debitum ſit in diem illud bene proderit quia
licet ad hoc non fuerunt teſtes inducti,tamen bene contin
git negotium principale,vt notatur de accuſatio.c.inquiſi-
tionis.ſecundum Innocen.Ex quo tamẽ cõcluſum eſt,poſt-
eà non poteſt inſtrumentum produci,& teſtes minùs ſecun
dum Hoſtien.ſed etiam ſi ante concluſionem de hoc conſti
terit etiam ſi male actum fuerit quòd poſtquàm conſtat de
debito & dilatione,iudex ſecundum Innocẽ.condemnabit
reum ad ſoluendum debitum:iuxta regulam de qua cogno-
uit iudex.&c.ll.de iudi.l.de qua re.ꝫ.de confeſ.c.cum ſuper.
de hoc not.ꝫ.de plus peti.c.primo.ſed Hoſtien.dicit quòd ſi
ante concluſionem de hoc conſtiterit,in hoc caſu iudex in-
ducias duplicabit.ꝫ.de plus peti.c.primo.§.primo.verſi.fina
li quod dic,vt ibi notatur dilatoria ergo ſolutionis ante lit.
conteſta proponenda,& poſt lit.conteſta.probanda eſt:fun
data tamen priùs intentione actoris,vt prædicta.l.exceptio
nem.&.C.de exceptio.l.ſiquidem.Quod intellige antequã
teſtes ſint publicati alioquin contra authen.de teſtib.quia
verò multi.colla.vij.¶ Caue tamen:quia illud quod dixi de
publicatione atteſtationum,habes intelligere:cum articu-
lus exceptionis dilatoriæ erat incluſus ſub aliquo articulo-
rum datorum ſuper negotio principali:vt verbi gratia quia
ſuper principali fuit datum de tempore ſolutionis fiendæ
in contractu adiectu ſi enim non fuiſſet incluſus tacitè nec
expreſſè,tunc non obſtaret atteſtatio publicationum facta
ſuper principali:quia hoc caſu ceſſat timor ſubornationis,
per ea quæ ſcripſi.ꝫ.de teſtib.fraternitatis.¶ De perempto-
rijs verò dic,quòd ante litem conteſta.& poſt litem conte-
ſtatam ante ſententiam tamen proponi & probari poſſunt:
vt.C.de exceptio.l.præſcriptionem.&.j.de præſcriptio.au-
ditis.ſecundum Innocen.&.C.ſentẽ.reſcin.non poſſe.l.per-
emptorias.ſecundum Hoſtien.quod dic vt legitur & notaſ.
j.de litis conteſta.c.exceptionem lib.vj. ¶ Sed quid de de-
clinatoria iudicij.reſpondet Innocen.quòd inter ipſa litia
auſpicia opponenda,& probanda,eſt argu.ꝫ.de re iudica.c.
inter monaſterium.&.C.de exceptio.l.penultima.Alioquin
niſi tunc proponat in perſonam iudicis,conſentire videtur
vt.C.de iudi.l.ſancimus.in fine.niſi de nouo ſibi competere
incipiat.ꝫ.de offic.delega.c.inſinuante.vel ad eius notitiam
12 de nouo peruenit vt hic.¶ De iudicij † autem peremptoria,
dicit Innocen.quòd non in principio probatur,ſed in
proſequutione quæſtionis principalis differtur:vt.ꝫ.de fo-
ro compe.c.ex parte.ff.ad exhi.l.ij.& l.iij.§.ibidem.niſi ſit ta
lis,per quam dicatur nulla ſententia ipſo iure:vt patet in ex
ceptione rei iudi.ij.qõ.vj.§.diffinitiua.vel niſi ſic talis exce-
ptio,quę elidat non ſolùm iuriſditionem,ſed etiam quęſtio
nem pariter principalem:quæ ex reſcripto initur impetra
to,vt ſi quis obtinuerit quòd ſibi prouideatur in aliqua ec-
cleſia de præbenda vel beneficio competenti tũc enim vti-
le & cautum eſt,non ſolùm ad declinandum iudicium,ſed
etiam ad eligendum intentionem impetrantis,probare an-
te lit.conte.vel aliam reſponſionem opponere & probare,
quòd reſcriptum eſt ſurreptitium,pro eo quòd tacuit aliud
beneficium,quod habebat.ꝫ.de reſcriptis.c.cum adeò.&.c.
poſtulaſti.& not.ꝫ.c.proxi.vel quia dicit ſe clericum,cũ nõ
eſſet.ꝫ.de reſcriptis.ex literis.vel quęcunque ſit alia exce-
ptio legitima quod dic,vt legitur & notatur.ꝫ.de reſcrip.ſi
proponente.in hoc enim caſu,non differtur probatio in
principalem quæſtionem,poſt litem conteſta.ſed ſtatim re-
cipitur quod ideò contingit,vt lites abbreuientur:& cito
13 decidantur,& quia † perempto reſcripto principali,quęſtio
quæ ex eo dependet & vires ſumit,perimitur. ¶ Secus autẽ
in alijs peremptorijs vel declinatorijs,quæ licet elidant iu-
riſditionẽ,nõ tñ pricipalẽ qõnẽ niſi iterũ poſt li.cõ.replica-
rẽtur & ꝓbarenſ:nec tñ agaſ qõnũ in.j.caſu.ſ.qñ excep.ꝓpo
ſita vtrunq;

ſita vtranq;.ſ.reſcriptum & principale perimi. Si forſan iu-
dex hoc tolleret,& pars non contradicat,etiam poſt lit.con
teſt.opponi & probari poſsit:quia nec propter hoc vitiare-
tur proceſſus,ſecundum Inno.& probantur hæc in eo quod
legitur & notatur.s̃.de reſcrip.ca.conſtitutus.in gloſſ. exce-
ptio.& de lit.conteſt.cap.exceptionis.libro ſexto. ¶ Ad eui-
dentiam præmiſſorum ſubijcio circa hoc vnã longuam di-
ſtinctionem Henrici ex præmiſsis,atq; ſequentibus,& ex no
tatis per Cynũ in præ.l.exceptionem.pro maiori parte re-
14 collectam. ¶ Si quæris ergo † intra & vſq; ad quod tempus
exceptiones opponi poſſunt: diſtingue,quia aut quæris de
alijs exceptionibus,quàm de exceptione ex cõmuni aut de
exceptione excõicationis. Si de alijs,tunc refert aut quæris
vtrum & vſq; ad quod tempus proponi poſſunt:in cã prin-
cipali. Aut vtrum & vſq; ad quod tempus opponi poſſunt
in cauſa appellationis à diffinitiua. ¶ In primo caſu, refert
15 quia † exceptionum quædam ſunt declinatoriæ, quædam
anormalæ de quibus eſt dubium vtrum ſint peremptoriæ
vel dilatoriæ. ¶ Si quæras de declinatorijs vel dilatorijs,tũc
aut eſt terminus ad omnes declinatorias ſeu dilatorias pro-
ponendas aſsignatus peremptoriè vel etiam ſimpliciter nõ
adijciendo ſeu exprimendo peremptoriæ:aut non eſt ter-
minus aſsignatus. ¶ Si ſit terminus aſsignatus peremptoriè
vel ſimpliciter,quod perinde reputatur:nã terminus ſimpli
citer ad omnes dilatorias proponendas aſsignatus, perem-
ptorius intelligitur ar.huius.c.ibi.qñ dicit certum tempus,
non exprimendo peremptoriã.s̃.de offi.dele.conſuluit. de
præbendis.c.licet.in prin.ff.de ferijs.l.oratione &.l.finali. C.
de dila.l.j.in fine.j̃.de reſcript.cum in multis.lib.vj.ſecundum
G.in Spe.titu.de dila.§.primo.ver.& no.quòd ſi datus eſt.&
Hoſt.hîc dicentem,ꝙ talis terminus habet vim perempto-
rij:& ſecundum Hoſti.Archid.& Ge.j̃.de except.c.pia.libr.
vj.& Io. And.Ge.ex eo.titu.c.j.in cle.Tunc aut quæris vtrũ
admitti debeat,ante lapſum huiuſmodi terminũ,ad eas pro-
ponendas.& conſtat quòd ſic vt hîc ibi ex tũc &c.à contra-
rio ſenſu,aut quis vtrum admitti debeat poſt lapſum huiuſ
modi ad eas nouiter proponẽdas,dic ꝙ non,vt hîc. Sed hoc
fallit in tribus caſibus hîc exceptis. ¶ Primò quando exci-
piens eas infra terminũ fuit proteſtatus eas expreſsè nomi-
nando ſecundum Ber.& Hoſt.hîc in tertia glo. nec ſuffice-
ret generalis proteſtatio,vt plenè no.Spe.huius titu.§.ij.ver.
ſed illud quæritur an ſufficiat. ¶ Fallit ſecundò quando ex-
ceptio competens de nouo poſt teminum eſt exorta. ¶ Ter
tiò,quando ille qui noluit eam opponere,fidem facit iura-
mento ſe poſt monitorium ad illius notitiam perueniſſe vt
16 hîc Quãdo enĩ de conſcientia † alicuius quæritur,vel dubi
tatur,ſoli ſuo ſacramẽto creditur vt.xxxiij.q.j.in lectum. j̃.
de homic.ſignificaſti.j.vbi de hoc.no.Ber.& Hoſt.idem Io.
Vinc.in.c.Petrus.&.B.& Hoſt.j̃.de calum.c.ij.& Goſ.Tan.
Phi.B.& Hoſt.de regulari.licet ad fin.& Io.lxxxij.di.propo
ſuiſti in glo.ex hoc videtur & Archid.j.q.v.&.iiij.quia præ-
ſulatus. ¶ Item fallit in omni exceptione qui reddit iudiciõ
nullum,ſecundum Vincen.hîc & Goſ.&.G.in Spe.hoc titu.
§.ij.ver.Sed quid ſi iudex & ver.Sed quæro pro quibus.s̃. de
procura.in noſtra & quod not.Card.j̃.de elect. vt circa. &
Card.& glo.de lite.conteſt.exceptionis perempt.lib.vj.Si ad
anteà.j̃.terminũ propoſitas declarandas,tunc dic, quòd ſic
quia tunc nihil noui proponit:ſed ante propoſitum decla-
tat,arg.ff.de teſtamentis.l.hæredes palam.§ ſed ſi notã.vt hic
17 not.Archid.xiij.q.ij.in ſumma ¶ Si terminus † non eſt aſsi-
gnatus ad declinatorias ſeu dilatorias proponendas ante lit.
conteſt.proponi debent,& ſuo ordine ſcilicet declinatoriæ
primò,& poſteà dilatoriæ vnde declinatoriæ & proponi &
probari debent ante lit.conteſt.vt.C.de procur.ita demum.
sij.q.vj.§.exceptio.&.§.j.&.j̃.de re iudi. inter monaſterium.
Dilatoriæ verò debent proponi ante litem conteſtatam &
probari poſt,vt.C.de probat.l.exceptionem.& de excepe. l.
penulti.& vlti.vt no.Ber.hic in glo.iij.& Hoſt.poſt eum &
tu.c.alle.inter monaſterium.in glo.quæcunq; habet.Et adde

quod ibi dicam poſt Io.And.de except.recuſationis iudicis
ſuſpecti.Idem not.Inno.Hoſti.& Io.And.j̃.de inſti.cum ve-
niſſent.fallit in caſibus hîc exceptis,ſaltem in duobus vlti-
mis.ſ.vbi de nouo exorta fuit,vel vbi de nouo ad eius per-
uenit notitiam,argu.hîc &.s̃.de offic.dele.inſinuante.de te-
ſtibus.præſentium. infra qui ma.accuſ.poſſunt cum in tua.
& de electio.vt circa.libro.vj.licet Bern.in hoc vltimo con-
tra hîc in gloſſ.ſua vltima. Et eſt ratio ſecundum eum, quia
ab initio diligenter debuit inquirere de huiuſmodi dilato-
rijs:& malè ſecundum Hoſtien.Quid enim ſi ab initio dili-
genter inquiſiuit & non inuenit,non ei imputandum: ar-
gu.ſuprà de electio.cum cęna.ſecundum eum. ¶ Item vide-
tur tenere Specu.hoc titu.§.ij.verſic.ſed quid ſi ue lit. Et cre-
do,quòd melius.Circa tamen iſtas declinatorias fori, diſtin
gue,quia quædam eſt exceptio fori declinatoria, quia iu-
dex non habet aliquam iuriſditionem, & illa ſemper po-
teſt opponi.ff.de iudi.licet.C.de iuriſdi.omnium iudic.l.pri
uatorum.s̃.de procurat.in noſtra.de conſuetudine.ad no-
ſtram.& ſuprà de iudic.at ſi clerici.alia eſt, quòd eſt iudex,
ſed non iudex illius contra quem cognoſcit & procedit, &
illa ante litem conteſtatam debet proponi. ff. de iuriſditi.
omnium iudic.l.ſi conuenerit. niſi per errorem ſic omiſſa
vt eodem titu.l.ſi per errorem. Alia eſt propriè declinato-
ria fori illius.ſ.iudicis,qui de iure communi eſt iudex decli-
nabilis,tamen poſt ſuſpicionem vel priuilegium recuſatur:
& talis ante ingreſſum litis proponi debet,vt hîc, &. C. de
iudi.apciſsimi.& capitulo cum ſpecialis.&.iij.quæſtione.vj.
§.exceptio.&.j̃.de re iudi. inter monaſterium. de quo ibi
per Bern.in gloſſ.quicunq;.Si tamen poſt litem conteſtatã.
emergeret,poſſet poſteà proponi,alias non argu. ſuprà de
officio dele. inſinuante ſecundum Hoſti.in dicto capitulo
inter monaſterium. ¶ Si quæris de peremptorijs, tunc re-
fert aut eſt peremptorius terminus aſsignatus per iudicem
ad eas proponendas,quod fieri poteſt ſecundum Innocẽ. &
Hoſti.hîc &.s̃.de proba.licet &.G.in Specu.hoc titulo.§.di-
cto verſi.vtrum & Archid.xuj.quæſtione. ij. in ſumma &
dominum Io.j̃.de regu.iur.capitulo indultum.libr.vj. &.G.
de monte landu.extra eodem titu.ca.vnico.in cle.Aut non
ſi ſic tunc infra illum terminum proponi poſſunt, non autẽ
poſt terminũ lapſum:vt de pręb.cap.licet.de fide inſtrumẽ.
accepimus.ſecundum Innocẽ.& Hoſti.hîc & Spe.in.§.alle.
dicto.verſ.vtrum autem &.G.de mõte laud.extra eodem ti
tu.cap.vnico.ſuper verbo aſsignato in clemen.fallit in duo-
bus caſibus ſupradictis.ſ.quando exceptio de nouo eſt orta
& quãdo exceptio ante orta de nouo ad notitiam eius per-
uenit arg.hîc & argu.iur.alleg.& no.Specu.hoc titu.§. dicto.
verſicu.Sed penè datus eſt ſibi terminus,ſed non eſt aſsigna
tus per iudicem ad eas proponendas. ¶ Tunc aut quæris,
vtrum poſſunt proponi ante lit.conteſtatam,& tunc dic vt
notatur.j̃.de lit conteſt.cap.exceptionis peremptoriæ.libr.
vj.Fallit in exceptionibus rei iudicatæ,tranſactæ, & finitæ
vt ibi plene legitur & notatur. Aut quæris vtrum poſsint
proponi ante diffinitiuam ſententiã aut poſt,ſi ante tũc dic
quòd antequam ſit in cauſa concluſum & non poſteà, poſ-
ſunt proponi & probari,vt de præſcrip.long.tẽp.l.emptor.
ſenten.reſcindi.l.perẽptorias.s̃.de teſti.c.de teſtibus. in fine
j̃.de pręſcrip.c.auditis.Fallit quando exceptio eſſet exorta
de nouo poſt cõcluſionem:quia etiam in caſu fortiori.ſ.poſt
ſniam ꝑponi poſſet:ſi poſt ſniam oriret:vt.ff.de trãſa.l.poſt
rem iudicatã.Si quæris vtrũ poſsint proponi poſt ſniam,re
fert aut exceptio perẽptoria cœpit cõpetere poſt ſniam aut
ante. ¶ In primo caſu põt opponi poſteà vt.d.l.poſt rẽ, iudi
18 catã.ff.de tranſac. Et eſt rõ,quia † ſicut exceptio rei iudicatæ
non obſtat in iure poſteà ſuperuenienti,vt.ff.de except. rei
iudi.l.ſi iure.§.eandẽ.ita & talis perẽptoria ſnia ſiue exceptio
quæ ex ſnia oritur,non debet obſtare: vt contrariorum ſit
eadem diſciplina.argu.inſtit. de his qui ſunt ſui vel alien.
iur.§.primo. In ſecundo caſu,ſcilicet quando competit ante
ſententiam,ſubdiſtingue,aut per eius obiectum excipiens

non venit contra ſniam,& tunc poteſt eam poſt ſniam op-
ponere:pro tanto dicit lex,ꝙ ſi eadẽ res fuerit obligata duo
bus creditoribus ſucceſsiuè,vni primò alteri ſecundò,& ille
ſecundus agat hypothecaria actione cõtra primũ creditorẽ
rẽ obligatam poſsidentem & obtinuerit,& poſteà ille prior
ſuccũbẽs,egerit hypothecaria cõtra ſecundũ,ſi ille prior in
priori iudicio ꝓpoſuit exceptionẽ rei,ante ſibi pignoratæ
& ſic de iure priore excepit,obſtabit ſibi agẽti exceptio rei
iudicatæ aliâs ſi non ꝓpoſuit,non obſtabit,vt.ff.de excepe.
rei iudi.l.duobus.Si ergo ſibi agenti nõ obſtat exceptio in ca
ſu prædictũ,ſcilicet qñ nõ ꝓpoſuit exceptionẽ rei ante ſibi
obligatæ ergo multomagis ſi agatur contra ipſum poterit
excipere:quia cui damus actionem &c.ff.de ſuperfi.l.j.§.qđ
ait.ff.de reg.iur.l.inuitus.§.cui damus.ita loquit̃ lex illa duo-
bus.cũ ſua glo ¶ Aut per eius obiectum excipiens venit cõ
tra ſniam,& tunc aut huiuſmodi exceptio tangit nullitatẽ
ſentẽtiæ vel proceſſus,vt quia ſi eſſet,nam reddit iudicium
nullũ,puta quia iudex erat incõpetẽs,vel publicè excõicatus
vel ſeruus,& talis poteſt ꝓponi poſt ſniam:vt.C.ſi à non cõ
peten.iudice.per totum quando prouo.non eſt nec. per to-
tum.ĩ.de re iudi.ad probandum de excep.c.pia.§.finali.li.vj.
vt no.Accur.C.de iur.& fact.igno.l.j.& Hoſt.in ſumma.eo.
ti.§.& quando.ver.ſed nunquid illa ver. quid de exceptione
feriarum? & Spe.in.§.dicto.ver.hoc tamen fallit vt hic in fi-
ne aut huiuſmodi exceptio non tangit nullitatem ſententię
vel proceſſus,nec reddit iudicium nullum, & tunc ant hu-
iuſmodi exceptio opponitur agenti poſt ſniam actione in
factum de ſen.& re iudicata vel petenti executionem fieri
per officium iudicis:quod eſt vtilius ſibi:vt.ff.ne vis fiat ei
qui in poſſeſsionẽ miſſus eſt.l.ſi quis miſſus.de minori.l.iuſ-
iuran.& tunc regulariter opponi non poteſt poſt ſniam: vt
in.l.alle.peremptorias.C.ſen.reſ.non poſſe.ſ̃.de proba.licet.
ĩ.de re iudi.ca.inter monaſterium.¶ Hoc fallit in caſibus,
in quibus poſt ſententiã quæ in rem tranſit iudicatam imò
in filio factum qui habet exceptionem ſenatuſconſulti ma-
cedon.vt.ff.ad ſenatuſconſul.maced.l.tñ & ſi non.¶ Secun-
dò in muliere quæ habet exceptionem velł.ff.ad velle.l. quã
uis.§.ij ¶ Tertiò in milite condemnato,vt.C. de iur. & fac.
igno.l.j.vbi iſti cauere notantur.¶ Quartò & quintò in ma
rito,& in donatore,& alijs qui conueniendi ſunt inquantũ
facere poſſunt & non vltra : ſcilicet habita ratione ne egeãt
quod ſi fiat poſſunt de hoc excipere & etiam poſt ſniam : vt
ff.de re iudi.l.Neſennius.ſol.mat.l.ex diuerſo.§.primo .C. de
rei vxo.act.l.j.§.cum autem. ¶ Sexto in fideiuſſ. mandatori
bus,& tutoribus& alijs qui hunc priuilegium de cedenda
actiõe.vt.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſoribus.&.l.cum is.&.l. ſi fide-
iuſſores.§.idẽ reſpondit.de ſolu.l. Modeſtinus.& de contra-
ria actione tutelæ.l.j.§.prætereà.¶ Septimò in falſo procura
tore.C.de procur.l licet.ſ̃.de procuratoris.c.in noſtra.quos
caſus ponit in effectu poſt Accur.G.in Spe.in dicto.§.dicto
ver.hoc tamen fallit & ho.in ſumma tit.de ſent.ſub rubrica
de re iudi.§.quanta ſit autoritas.ad finem.¶ Si quæras de ex-
ceptionibus anormalis,de quibus eſt dubium , vtrum ſunt
dilatoriæ vel peremptoriæ videtur referre,vtrum agatur in
ciuilibus,& tunc iudicandi perpetui ſunt:vt.ff.de condi.in-
debi.Sufficit ar.de except.doli.l.purè.§.finali . ¶ Aut in cri-
minalibus,vt tunc ſunt iudicandæ dilatoriæ & ſunt ante li-
tem conteſt.proponendæ ff.de adulte.l. ſi, maritus.ij.§.præ-
ſcriptiones.vt no.Hoſt.in.§.alle.& quando ad fidem.B. Item
in ciuilibus.vbi de hoc per eum & in ſumma de adult.§.qua
liter.in actione.ver.peremptoria & ver. Item poteſt . ¶ Re-
19 ſtat videre † vtrum & vſq; ad quod tempus poſsint propo-
ni in cauſa appellationis.Et tunc aut quæris,vtrum poſsint
proponi in cauſa appellationis,aut vſq; ad quodnam temp⁹
poſsint proponi.¶ Si quæras vtrum poſsint proponi , tunc
aut quæris de declinatorijs,& tunc non poſſunt proponi.
Tum quia tales ante litẽ conteſta.debent proponi & proba
ri:vt.C.de except.l.vltima.& in hoc differunt à dilatorijs ,
poſt lit.conteſt.probari poſſunt:vt.C.de excep. l. probatio-
nibus.¶ Tum quia pro nihilo proponentur huiuſmodi de
clinatoriæ coram iudice appellationis.cum iam ſit alius iu-
dex cognoſcens de negotio,quod ille qui in principali cauſa
cognouit,& pro nihilo proponeretur. ff.de mino.l.præfecti
C.de appel.l.eos.ĩ.de appel.capi.Romana.in principio li.vj.
¶ Aut quæris de exceptionibus dilatorijs vel peremptorijs
& tales poſſunt proponi in cauſa appellationis , etiam non
obſtañ . & terminus peremptorius ad eas proponendas in
cauſa principali fuerat aſsignatus,quia terminus perempto
rius cauſæ principalis,nñ obſtat in cauſa appellationis , imò
non obſtante illo termino in cauſa appellationis non oppo
ſitum opponam,& oppoſitum non probatum probabo. C.
de temp.appel.l.per hanc.&.ſ̃.de fide inſtru.cap.cum lo. he
remita.Ille terminus enim peremptorius , non eſt interlo-
cutorius, ſed potiùs quædam comminatio ad illam tantum
inſtantiam ſe extendens.ff.de iudi.l.in peremptorio.C.com
mi.epiſtolas in rubro & in nigro. Quod dic vt hic plenius
notat Archi.xxiij.q.iij.de illicita ſuper verbo contingerit
cuius glo.poſuit de verbo ad verbum Card.ĩ.de elect.ca.cu
pien.§.quod ſi per.xx.ver.inſuper in fine ſuper verbo priua
20 tos lib.vj.¶ Si quæras † vſq; ad quod tempus poſsit propo-
ni,tunc dic idem per omnia quod dictum eſt,in cauſa prin-
cipali,& per eadem iura.¶ Si quæras de exceptione excom-
municationis tunc refert aut opponitur in vim perempto-
riæ puta contra electionem ad perimendum electionem
propter excommunicationem eligentium electi vel contra
iudicem,ad annullandum proceſſum:vt in cap.allegato . ad
probandum vel contra partem reſcriptum impetrantem:
vt.ĩ.de reſcriptis cap.primo.lib.vj. Et tunc idem dic iuris
eſſe in ea,quod in alijs peremptorijs,vt no.G.ex eod.titu. c.
j.in cle.vbi de hoc.¶ Aut proponitur in vim dilatoriæ con
tra iudicem vel partem ad appellandum iudicem agnoſcen
dũ & procedendo,vel partem ab agendo ex tunc quandoq;
ante ſententiam:& etiam poſt ſniam contra executionem
proponi poteſt vt.ĩ.cap.pia.§.Sed ſi poſt rem.lib. vj .termi-
no peremptorio per iudicem aſsignato,ad proponẽdum de
clinatoria exceptiones,& dilatorias,non obſtañ.vt eſt caſus
in dicto cap.extra eo.in ele.¶ Et hoc tenent Ber. & Hoſti.
hic & glo.in.c.Allegato pia.§.ſi quis igitur ſuper verbo va-
leas.& verbo probauerit licet Inno.contra ſi terminus aſsi-
gnatus per iudicem eſſet lapſus,& malè:vt ibi eſt ratio hu-
ius diuerſitatis,quia quando proponitur in vim dilatoriæ,
proponitur ad finem vitandi participationem excommuni
cati,& per conſequens periculum animæ ꝙ in qualibet par-
te litis & etiam poſt litem finitam quantúcunq; intereſt &
expedit euitari,vt ibi & in.c.all.pia.Secus quando proponi
tur in vim peremptoriæ.

¶ SECVNDO principaliter quæritur,ibi: *à iudice*. quis
21 † eſt ille iudex qui poteſt iſtum terminum aſsignare? dic ꝙ
etiam ille contra quem ſeu contra cuius iuriſditionem ex-
cipitur ſecundum Hoſti. Tum quia ſuum eſt exiſtimare,an
ſua ſit iuriſditio.ff. de iudi.l. ſi quis ex aliena. ĩ.de reſcript.
ca.ſuper literis.Tum quia ſi hoc non poſſet ſucceſsiuè illas
proponendo,protelaretur iudicium contra mentem & ver
ba huius conſtitutionis.Tum quia iudex poteſt talia etiam
recuſatus.ĩ.de appel.legitima.libro.vj.Et facit de diuor.quã
to.in fine Nec poteſt excipiens de hoc conquæri,qui ad diẽ
aſsignatum poterit omnes proponere . Primò contra iudi-
cem.Secundò contra reſcriptum.Tertio contra aduerſariũ,
& ſecundum ordinem propoſitionis poſteà illas proſequi:
de quo ſuprà de probatio.quoniam . & infra de re iudica.
cap.inter.

22 ¶ TERTIO quæritur,pone † quòd reus in termino ſibi
aſsignato ad deliberandum,petit inducias, ad proponendũ
omnes dilatorias,an debeant ſibi dari? videtur quòd ſic.ar.
ĩ.de appella cum cauſam.¶ Sed dic contra ſecundum Inno,
& Hoſti.& Abbatem,quia in termino ad reſpondendum
dato,debet excipere vel reſpondere:& ad hoc habuit illum
terminũ : licet eñ ille terminus detur ad petitionẽ actoris:

non tamen

non tamen ad petitionem rei:in decre.cum cauſam factum narratur.nec ibi ille articulus examinatur:& adde quod no. in Speculo de dilatio.§.j.verſicu.ſed quid ecce.& verſicu.deliberatoriæ.&.§.nunc videamus.verſicu.in ſumma.

¶ QVARTO quæritur pone, quòd in aſsignatione termini non exprimitur, quòd ille ſit peremptorius, nunquid nihilominus de iure cenſetur eſſe peremptorius? Breuiter hîc ſatis videtur probari, quòd ſic:& allegat Hoſtië.ſ. de offi.delega.conſuluit & idem Guil.in Specu. de dilatio.§.j.verſi.exceptoriæ.& ibi etiam in verſic.ſequen.tractat quid iuris ſi dies vltima huius termini ſit feriata,& ibi etiam ponit aliquas peremptorias, quæ proponi poſſunt ante lit.cõteſtatam:de quo in Specu.de dilatio.§.j.verſicu.Item quæritur.vbi hoc diſputationi relinquitur.& ſuper hoc vide quod ſcripſi.ſ.de in integrum reſtitu.c.coram.in.ix.qõ.& poteſt eſſe ratio huius:quia talis terminus ad denegandam vlteriorem audientiam, principaliter aſsignatur:modò talis de natura ſua dicitur eſſe peremptorius, vt ſcripſi in prædicta quæſtione.ix.

23 ¶ QVINTO quæritur, vtrum ad † peremptorias proponẽdas poſsit terminus peremptorius aſsignari? Ber. hîc videtur tenere, quòd non.Sed Innocen.& Hoſtien.contradicunt enim etiam ad peremptorias proponẽdas ſtatui poſſe terminum, poſt quem non audietur & idem Compo.ſ.de electi.quod ſicut.vbi omnino videas & de hoc in Specu.eo.titu.§.dicto.verſi.vtrum. & per Dynum in regula indultum.de regn.iur. lib. vj. vbi dicit Dynus cauſa cognita, id fieri poſſe ſine cauſa.non allegat.ff. de re iudi.l.ij. &.l.iiij. §.ſi quis.& de his qui no.infa.l.quid ergo.§ pœna grauior.& quod ibi notatur, vbi de dilatorijs quęrebat & ſoluebat hãc decretalem, ignorans quæ ſcripſi. ¶ Et vide quæ ſcripſi de offi.delega.conſuluit.in.iiij.q.

24 ¶ SEXTO quæritur quid de exceptionibus† ſequentibus, puta non numeratæ pecuniæ, non numeratæ dotis, ne quis damnetur, niſi inquantum facere poteſt ordinũ, ceſsionis,& diuiſionis, nunquid ſint dilatoriæ vel peremptoriæ,& quando ſunt proponendæ. ¶ De præmiſsis duabus, videtur quòd ſint dilatoriæ:quia ſunt temporales.l. in contractibus.C.de non nu.pec.inſtitu.de literarum ob.§. quinto.& de dote non nu.l.ſi.cum authẽ.ſua.ſic videtur glo.ſentire.ff.de excep.l.ij.licet dicat ibi eas anormalas, quoad onus probãdi. Idẽ inſti.de excep.§.appellantur. ¶ Fertur Petrus tenuiſſe, quòd ſunt anormalæ, quoad hoc vt dicantur peremptoriæ vel dilatoriæ: quia ſi opponantur intra tempus debitum, ſunt peremptoriæ:quia intentionem actoris perimunt. ¶ Item habens talem exceptionem ſi ſoluit per errorem, repetit: vt eſt caſus de hoc, licet Hugo.de hoc fecerit vnum indiſſolubile.ff.ſoluto matri.maritus dotem.ergo eſt perempto.ff.de condi. inde. qui exceptionem & .l. in diem. &.l.nam & cum ¶ De tertia exceptione, videtur, quòd ſit dilatoria:quia ſolum de ea reperi non poteſt.ff.de condicti. indebi. nam maritus.Item non ſemper agentibus obſunt: enim adhuc iterum poſsit.inſtitu.de actio.§.finali.& dicto.§. appellantur.& hoc tenet glo.Ioan.ff.de re iudica.l.inter eos. ad finem glo.& ſolu. matri.ex diuerſo.§ finali. quod non eſt natura peremptoriæ vt hîc & dicta.l.peremptorias.¶ Pe.& Iacu.dicunt, quòd in veritate eſt dubia.quia ſi nunquàm ad pinguiorem fortunam venit, ſemper obſunt:ſi veniat, poterit iterum conueniri:inſtit.de actio.§ fina. de iuris tamen interpretatione eſt dilatoria, quia iura ſemper præſumunt aliqd acquirere.C.arbi.tu.ſi defunctus.& ideò nõ poteſt repeti ſolutio.ſecus ſi eſſet in re dubia, vt.ff.de condi.indebi.ſufficit. ¶ Breuiter dico, ſimpliciter quòd de natura ſua eſt dilatoria:quia non perimit intentionem actoris, ſed ſolùm differt vſq; ad illud tempus, ſcilicet acquiſitionis vt dicto.§.finali. de actio.& dicto.§.appellantur.&.ff.de exceptio.l.ij. in fine. ¶ De quarta ſcilicet ordinis quam habet fideiuſſor:vt in authen.de fideiuſſo.§.finali.& eo.de fideiu.auth.preſente:dicit glo.ff.de exceptio.l.ij.in fine, quòd eſt anormala. Petrus tamen dicit,& meliùs iudicio meo, quòd eſt dilatoria: quia differt ſolùm, non perimit vt patet ex modo proponendi, cum dicit priùs &c. Vnde etiam nec poſt lit.conteſta.poteſt opponi: vt.ff.de adulte.l. maritus.ij.§. præſcriptiones. ¶ De quinta ſcilicet ceſsione. videtur quòd ſit peremptoria, qa poſt li.conte.poteſt opponi, vt.ff.de fideiu.fideiuſſores.§ primo.& in glo.& arg.iſtius.l.credo quòd ſit dilatoria: quia poteſt euitari.ſcilicet cedendo actionem:ergo &c.vt.d.l.ij.§ fina.& quia non perimit ius actoris, vt patet. ¶ De ſexta ſcilicet diuiſione videtur quòd ſit dilatoria: quia poſtquam fideiuſſor negauit ſe teneri, non poteſt eam opponere:& ſic poſt li.cõteſta. vt.ff. de fideiu.ſi dubitetur verſicu.ita demum. & hoc fertur Pe.tenuiſſe, vt notat Cynus in prædi.l.exceptionem. Videtur peremptoria:quia vſq; ad cõdemnationem poteſt opponi: vt.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſor.§.vt autem. & ibi gloſ. & hanc tenuit Dynus. & hanc credo veriorem: quia perimit ius actoris pro parte, contra quam proponitur.ff.de fide.inter eos.§.penul.inſtit.de fide.§ ſi plures. ¶ Et patet in modo proponendi:quia proponitur ſimpliciter non ſub limitatione: ſicut exceptio ordinis quam ſtatim dixi dilatoriã. ¶ Pro reſponſione omnium, ſubijcio talem combinationem: nam

25 ſunt † quædam exceptiones perpetuæ & peremptoriæ, quædam temporales & dilatoriæ, quædam dilatoriæ & peremptorię quędam tẽporales,& peremptorię vnde ſciendũ eſt qd perpetuũ & tẽporale ex oppoſito diſtinguunſ circa ſeu vitã exceptionũ: ſicut actio tẽporalis & perpetua circa vitam actionis.inſtituta de perpetuis & temporali. actioni.in principio. ¶ Sed dilatorium & peremptorium diſtinguuntur circa effectum exceptionis, quem agit in actione per ſui obiectum. Illa eſt dilatoria quæ differt, illa eſt peremptoria, quæ perimit. vt ex natura verborum patet: illa ergo dicitur perpetua, quæ ſolo tractu temporis, non expirat. licet ex alia cauſa extrinſeca, vt macedoniani quæ per ratificationem patris. vt infra ad macedonianum. l. finali. & aliàs multis modis finitur.ff. ad macedonianum. l. ſed vult.§. penultimo. & final.& velleiani quæ per ſolam renunciationem finitur. vt.ff. ad velleianum.§.penultimo. l.finali. & tamen dicuntur perpetuæ: quia non ſolo tractu temporis expirant.ff. de condictio.indebi.exceptionis. ſic & condictio.furtiua, eſt perpetua, ſcilicet triginta annorum infra de conſtituta pecunia .l. ſecunda.§. primo. & tamen poteſt tolli minori tempore, per cauſam extrinſecam: ſcilicet ſi res fuerit vſucapta, ſicque admiſſum dominium:quia non competit niſi domino: vt.ff. de condictio.furtiua.l.prima. Ita ſolet notari per quoſdam. C. de vſu cap. transfor.l. vna.§. finali. ¶ Dico ergo, quòd quædam exceptiones ſunt peremptoriæ,& perpetuæ ſicut illæ quæ ſemper agentibus obſtant, & agentibus actionem perimunt in effectu: vt exceptio pacti de non petendo ſimpliciter facta. ¶ Quædam dilatoriæ & temporales, vt quæ tempore finiuntur. ¶ Sed & actiones non tollunt: ſed differunt, vt exemplo pacti temporalis: & de iſtis intelligitur .l.exceptionem.C.de probationi. allegata. Iſte duæ ſatis explicantur in prædicto.§.appellãtur. aliæ ſunt peremptoriæ & temporales, vt exemplo non numeratę pecunię. & non numera. dotis. quia accuſationem perimunt & tempore expirant: ſic intelligitur .C. de non numerata pecunia.in contractibus. & de dote cau. non numera.l.finali. cum authentica. & .ff. ſoluto matrimonio .l. maritus dotem. ¶ Item dico, idem in iudicio reſcindendi in integrum reſtitu.ſi proponatur in modum exceptionis, quod tamen fieri credo poſſe: vt.ff.ex quibus cau. ma.nec non.& de iureiur.nam poſtea.§. ſi minor ad finem nam perimit & lapſu quadriennij expirat: vt de tem.in integrum reſti. pe.l.finali. & dicto.§. ſi minor.& ſic eſt diſſolutum, indiſſolubile Hu. Aliæ aũt ſunt dilatoriæ & perpetuæ quæ differũt actionem de natura ſua,& euitari poſſunt: vt.d.§ appellantur.&

ff.de excep.l.ij.ad finem.& tempore non expirant. Sed ſem-
per obſtant ¶ Quod intelligo ſemper,ſi durante cauſa ſua:
quia non ſolo tempore finiuntur vt ſunt exceptiones inſtan
tiæ,omnes declinatoriæ iudicij,nam exceptio non compe-
tente iudicis non procuratoris nõ perimit ius agẽdi,& ſem-
per obſtant durãtibus cauſis præter curſum temporis:vt di-
cta.l.ij.&.j.de excep.l.fina.& inſti.de excep.§.finali.Idem di-
co de exceptione,vt quis conueniatur inquãtum facere po-
teſt:quia differt,cum iterum poſſit agi vt inſti. de accu.§. fi-
nali.tamen durat quandiu facere nõ poteſt.¶ Verum eſt ta-
men,quòd habet vnum vltra cæteras, ſcilicet quòd poteſt
opponi poſt ſententiam diffinitiuam:vt.ff.de re iudic.l.Ne-
ſennius.in fine.& eſt ratio: quia opponitur ad executionẽ:
& oportet illud præcedere,quod per executionem excludi-
tur.vt argumen.ff.de verbo.ſignificati.l.x.& de excep.l.ij. in
princip.Idem dico de exceptione ceſsionis.quia actori vo-
lenti cedere ſemper obſtat ius:tamen agendi non perimit:
vt hic vt ex præmiſsis patet:idem in exceptione diuiſionis
patet.

¶ SEPTIMO quæro nunquid ſi reus proponit condi
tionem,vel dicit in obligatione cõtra ipſum propoſita, de-
beat ipſam proponere ante litem conteſt.& poſteà non ad-
26 mittatur.videtur quòd ſic:quia † exceptio eſt dilatoria,cum
iterum poſſit agi,adueniente conditione vel die:vt ff.de pi
gno.l.grege.§.ſi ſub conditione.& de ędi.edic.l.bouem.§.pe.
inſti.de exce.§.hi quibus. Item maximè hoc videtur de obli
gatiõe in diem.cum ſit talis dilatoria:vt dict.§.hij quibus.
verſi.hodie.in eo quod dicit qui ante tempus pactionis vel
obligationis & quod ſequitur, quòd actor ſponte induſſit,
vel viſus quia ad tempus ſtatutum natura actionis continet.
27 ergo idem eſt in vtraq;.¶ Item patet:quia † in diem debitor
repetere non poteſt.ff.de condi.indebi. in diem ergo nõ eſt
peremptoria,vt eo.titu.qui excõt. maximè ſecundum opi-
nionem glo.nota.ff.de verbo.obliga.l.eum qui.§.quoties. de
hoc.C.vt ac.ab hære. & contra hære.l. vna. per doctores in
Cyno,Henri.non obſtat.contrarium credo:quia vtraq;,ſci-
licet quòd poſt.lit.conte.poſſit opponi,vt etiã patet ex his
quæ ſcripſi in præcedentibus:quia vbi non cõpetet ius agẽ-
di,probatio in obligatione conditionali conſtat quòd non
eſt actio orta ante euentum.ff.de verbo.ſignific. cedere diẽ.
nec in obligatione in diem,probatio per quatuor caſus pri-
mò.ff.de verbo.obliga.l.interdum.propter verbum incipit
ibi poſitum in principio. & de lega.ij. ſi ita ſit ſcriptum.§. ſi
ſub conditione.&.C.vt ac.ab hære.& contra hære.in rubro
& in nigro.ff.ex quibus cau. in poſ.c.Fulcinius.§ illud.ver.ſi
in diem.ergo non poteſt ſequi ſententia condẽnatoria ergo
ante ſententiẽam poteſt opponi. Idem dico de exceptione in-
eptæ accuſationis propoſitæ vt nota.ff. ſi agri.men.fal.mẽ.
dixi.l.j.§.ideò aũt.¶ Item vbi proponitur talis exceptio,per
quam omnino contradicitur intentioni actoris, illa poteſt
proponi poſt li.conte.ſicut dictum eſt ſupra de excep. pacti
de non petendo ſimpliciter facti.ff.de excep. non vtique.C.
ſententiam reſcin.non poſ.l.peremptorias:ſed iſtæ ſunt hu-
ius naturæ proponendo conditionem vel diem,dicit ſe nõ
debere,vel non poſſe conueniri:vt dicta.l.cedere diem.& in
ſti.de verb.obli.§.id autem.pro hęc dicta.l.Fulcinius.§ illud.
verſi.quid enim intereſt. quis debitor non ſit aut non con-
ueniri poſſet ac ſi diceret nihil.¶ Ad contraria reſpondeo,
primò.l.prędictam exceptionem intelligo,in exceptione di
latoria & temporali,ſupponente aliquem terminum effica-
citer ipſo iure,ſed hoc non eſt ſic:quia circa ſic aliâs eſt diffe
rentia vtrum aliquis tutor datus ipſo iure ſit ligatus decre-
to,licet habeat excuſationem:quo caſu ſi ceſſet excuſatio,il-
lud decretum habet effectum an non teneat ipſo iure & tũc
non.vt.ff.de excu.tu.l.is qui tres.in fine.j.reſponſo. ibi nam
ipſo iure. Et quod dicitur poteſt iterum agi condemnando
quãtum ad pœnam agentis ante tempus:vt dicto.§. ergo hi
quibus.verſi.hodie & quantum ad repellẽdum per condi ct.
inde.vt.d.l. in diem debitor. ſed non quantũ ad facultatem
agendi etiam,nec quoad ius excipiendi. ¶ Sed hic eſt dubiũ
an etiam poſt ſententiam condemnatoriam latã contra reũ,
poſſit opponi talis conditio vel dies? videtur ꝙ ſic: quia ex
28 ceptio † quę reddit iudicium nullum,ſemper poteſt opponi
quia ſemper eſt ante lit.conte.argu.eorum quæ no.ſ.de pro-
cura.licet.&.C.ſi à non compe.iudi.l.fina.modò hic videtur
reddere retro iudicium nullum: cum per eam concludatur
petitionem non procedere, & per conſequens nec ſenten-
tiam inde ſequutam:argu.dictæ.l.vt fundus. cum ſimilibus.
29 ¶ Credo contra,nam † ſententia lata quæ tranſit in rem iu-
dicatam,reuocari,non poteſt:vt.d.l.peremptorias.in fine.&
de re iudi.l.ij.&.C.de iur.& facti ignorantia.l.ij. iſta eſt hu-
ius.ergo &c.¶ Pro hoc.ff.ad trebel.ſeruo inuito.C.cum præ
tor.de bo.liber.l.cum patronus.§ ſi quis.& fa.er.cum potarẽ.
à contrario ſenſu.& dicta.l.bouem.§.penulti. cum gloſſ.ſua.
¶ Reſpondeo ad rationem contrariam, nam vbi ipſa peti-
tio deficeret in ſe.ſ.in forma concludendi, quandoq; poſſet
opponi ſemper etiam poſt ſententiam diffinitiuam: argu.l.
prolatam.C.de ſenten.& interlo.om.iudi.Sed vbi de ſe pro-
cederet in modo proponendi,cedendi,vel concludendi,poſ
ſet tamẽ per obiectionem a parte oppoſitam rumpi,quę nõ
fuit oppoſita:tũc ſecus. vt in hoc caſu cum propoſuit actor
libellum ſimpliciter,& poteſt opponi de conditione vel die
nec eſt obiectum nec obſtat,quod poſſet dici de nõ compe.
iudi.& procu.nam ibi tunc peccaret iudicium in ſuis prin-
cipalibus eſſentialibus. ideò &c. ¶ Quidam tamen in caſu
iſto darent exceptionem doli.argu.C.de re iudi.l.j.quod cõ-
cederem in obligatione: nam ibi pendente cõditione nihil
debet,& non in obligatione in diem:argu.quia ſic eſt in re-
petendo.ff.de condi.indebi.l.debitor.&.l.ſed & ſi ſub condi
tione.&.l.nam & ſi quis.& de condi.ſine cauſa.l.ij.iuncta.l.j.
C de procu.& de condi.ibi nam natura.& de exce.do. dolo.

¶ OCTAVO quæro pone reus ſciuit ꝙ teſtes actoris
depoſuerint,& ꝙ contra ſe,vult producere teſtes ad probã-
dum ſuam exceptionem dilatoriam,in iudicio propoſitam,
vel peremptoriam poſteà propoſitam:quęritur nũquid poſ
ſit?Glo.tenet ꝙ non:per authẽ.qui ſemel.C.de probat.ſum-
ptum in authen.de teſti.§.quia verò multi colſ.vij. quam ſic
adaptat,ad.l.prædictam exceptionem.C.de proba.l.derogã-
do.¶ Si autem vellet probare iſtam exceptionem per inſtru
menta vel confeſsionem partis,bene poſſet ¶ Sic intelligũt
dictam.l.&.ff.de rei ven.officium.in prin.& ibi no.& eſt ra-
tio.ſ.timor ſubornationis,cũ ſciret quid teſtes depoſuiſſent
poſſet teſtes ſubornatos ꝓducere:& hæc ratio datur in prę-
dicto.§.quia verò multi.quę ratio ceſſat in probante per in-
ſtrumenta & per confeſsionem partis. ideò &c. ¶ Salua re-
uerentia glo.credo contrarium,ꝙ admittatur etiam ad pro-
bandam per teſtes:non obſtante quòd certificata fuerit &c.
30 Quod probo ſic:quia vbi † ſunt duo articuli, & non anne-
xi, impedimentum quod eſt contra vnum, nihil operatur
circa illud.vt.ſ.de tranſac.ſi ex falſis.&.ff.de modo.l.etiam.§.
ſi de cauſa.& de ędi.edi.l.cum eiuſdem &.l.ſequenti.ſed iſti
ſunt diuerſi articuli aliud eſt enim probare debitũ, & aliud
exceptionem.ergo ſcientia atteſtationis ſuper vno non no-
cebit ſuper altero.¶ Sic intelligo.l.prędictam exceptionem
indiſtinctè,prout loquitur &.prædictam.l.officium. &.C.
ſenten.reſcin.non poſſe.peremptorias.& de proba.ſi quidẽ.
& authen.qui ſemel. loquitur quando reus vellet probare
directò contrarium eius quod probauit actor:nã tunc poſt
didiſcita teſtificata, non poteſt contrariũ per teſtes pro-
bare:vt ibi.aliâs ſic & bene dicitur contrarium directè:quia
per obligationũ poſſet:puta per circunſtantias loci & tẽpo
ris,vt ſi depoſuerint teſtes, ꝙ tali die promiſit Pariſijs.x.&
ipſe vult ꝓbare ꝙ illa die ipſe erat Aurelię nã bñ põt.j.de cõ
tra.& cõmit.ſti.optimã.inſti.de inuti.ſtipu.§ Ité verborum.
pro hoc caſus.j.de teſti.c.ij.in cle.eo.& eſt ratio:quia ſi con-
trarium directè intentionis vellet probare, poterat ab ini-
tio ſuos teſtes producere,ſicut actor vt ſic qui melius pro-
baret,obtineret.vt.ff. de teſtibus.l. ob carmen.§ finali.j. de
odic.diui

edic. Dini.adri.tol.l.finali in princi.Sed de iſtis circũſtantijs.
non ita poterat prouidere, & ideò non debet arctari ad eas
probandas,donec appareat de quibus talibus circunſtantijs
depoſuerũt contra ipſum: quia illud poſſet eſſe pro nihilo
& fruſtra,quod non eſt faciendũ: ar.C.de proba.l.ad proba-
tionem.& ita intelligitur.l.prædicta ad probationẽ.ij.reſpõ.
Saluis tamen his quæ de hoc articulo ſcripſi.ſ.
¶ NONO quæro quia dixi, quòd poſt atteſtationes pu-
blicatas non poſſunt produci teſtes ad probandum directè
contrarium, vel etiam idem, nũquid in cauſa appellationis
poterunt. Glo. facit iſtam quæſtionẽ in authen. qui ſemel.
& determinat, ꝙ ſic quia non propoſita proponam, & non
probata probabo.C. de tempo. appel. per hanc.C.de appel.
eos.§.ſi quis autem. Solet cõmuniter dici, per Doctores no-
ſtros canoniſtas, quòd aut ſuper eodẽ.c.& directo cõtrario,
& tunc non poteſt: aut ſuper alio dependente ex primo, &
tunc ſic.vt notatur.ſ̃.de teſti.c.fraternitatis.&.c. de teſtib᷒.
&.c.cauſam.&eſt expreſſum.de teſti.c.ſecundo in cle.&.ſ̃.de
31 teſti.c.iurauit.Et eſt ratio,quia † in caſu appellationis ſicut
in principali,eſt metus ſubornationis: ergo idem ius.ar.l.il-
lud.ad.l.Aquil. ¶ Doctores legum tenent cum glo.nam illa
non eſt ſola ratio,ſcilicet,metus ſubornationis: ſed idẽtitas
iudicij,vnde productio teſtium,&facta atteſtatione coram
iudice compromiſſario,poſſunt etiam produci & ſuper eo-
dem articulo,coram iudice ordinario.de teſti.l.fin.ergo &c.
Et maximè quia ex quo non poſſunt produci in cauſa prin-
cipali, ſi nõ poſſent in cauſa appellatiõis produci, eſſet para
omni auxilio deſtituta: ideò &c. Licet opinio Legiſtarum
ſecundum leges, poſſet ſuſtineri. ¶ Credo tamen opinionẽ
Canoniſtarum probabiliorem propter identitatem ratio-
nis:vt dictum eſt:nam per hoc poſſet dari via machinandi,
cùm videret ſententiam latam contra ſe propter deffectum
probationis,& teſtes fortè corruptos in cauſa appellationis
productos:hæc autẽ via præcludenda eſt.C. de ſali.tollen.l.
finalis.ff.de re.vend.in fundo.inſti.de vibo.rap.§ ne cauſam.
ideò &c.Reſpõdeo ad rationem legiſtarũ,quia poſt atteſta-
tiones iudicis compromiſſarij &c. Ratio eſt, quia tantam
32 vim † non habent per omnia acta coram compromiſſario,
cum iuriſdictionem nõ habeat,quantam coram iudice vten-
te iuriſdictione:vt.ff.de re iudi.ait prætor.&.ff.de arbi.l.ij.&
C.de arbi.l.j.Et quod dicitur,quòd faciunt fidem coram iu-
dice,vt.C.de arbi.l.penul. ad finẽ. ¶ Verum eſt,ſi velit pars
aduerſa,vel in ſubſidium, ſi teſtes nõ ſuperſint loquẽdo de
actis atteſtationũ: aliàs nõ.vt.d.l.fina.C.de teſta.Et quod di-
citur eſſet deſtituta &c. ¶ Reſpondeo,ꝙ quis ſua culpa ſen-
tit,ſentire nõ videtur &c.j̃.de regu.iuris.c.quod quis.lib.vj.
ſecundum Io.vaali in doctorem dudum Aurelian.regẽtem.
in prędicta.l.exceptionum.per eum repetitam:Sed iſtud la-
tius vide,in his quæ ſcripſi in.c.fraternitatis. & Clemen.ſe-
cunda allegatis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatum excipere, & appellare poſſe,ſed non reconuenire ſeu reconueniri, & accuſari poteſt. nu.2.*
3 *Reconuentio quo caſu non admittatur.*
4 *Excommunicatum firmare perſonam ſuam in iudicio non poſſe priuſquam purgetur.*
5 *Extraordinariam viam negari,quandiu ordinaria competit.*
6 *Excommunicatus vtrum poſſit extra iudicium appellare, & nunquid poſſit eandẽ poſt ex-õmunicationẽ cœptã proſequi. & nu.7.& 8.*
9 *Appellationem extraiudicialem nihil aliud eſſe, quam prouocatio ad cauſam.*
10 *Excommunicatus an compẽſationem opponere poſſit,ſi ſe proximũ condemnationis videat.*
11 *Compenſationem interdum debitoris odio negari.*
12 *Excommunicationẽ principalis fideiuſſori non obeſſe.*
13 *Excommunicato omnem exceptionem competere.*

¶ CAP. V.

1 CVm inter priorẽ. Caſ. excõmu-
nicat᷒ † exci-
pere,appellare,& omnẽ ſuã defenſionẽ face-
re:ſed non reconuenire poteſt. Cõmunis di-
uiſio,Secũda ibi inquiſitioni.Et erat hæc de-
cretalis in quarta compil. ſecunda. de iudi.
¶ Expone literam: *conuentum:* agentes nobilẽ virum defen-
dentem, *volente:* ex hoc ſumitur cauſa dubij huius capituli.
Cum enim reus excipiendo fit actor:vt le.& not.de teſtib᷒.
conſtitutus.ij. videbatur quòd excõmunicatus non poſſet
excipere,collectos duos ex vobis de cognitione ſubſtitutio
nis,dic vt.j̃.de offi.dele.Si contra.lib.vj. *Suſpectos:* intelligẽ-
dum eſt,quòd ille expreſſit cauſam legitimam in ſcriptis,de
offi.dele.ſuſpicionis.de app. Cum ſpeciali.&.e.tit.legitima.
libr.vj. *aſtrictus:* ipſe nobilis cuius procurator erat in cauſa:
& infra. formabatur hîc quæſtio, an admittenda eſſet exce-
ptio pro parte ipſius nobilis? *non committat:* id eſt præſuma-
tur non cõmittere:poſſet tamen id facere, ſi vellet, vt patet
ſ.de offi.dele.ex parte.Sed nõ decet,quia ſic facile poſſet gra
uari innocens, quod eſſet iniquum.ſ.de probra. quoniam.
Nec enim debẽt naſci iniurię &c.j̃.de accuſa.qualiter.j.Ho-
ſti.*fauor.* vide quod dicam de hæreti. Si aduerſus.poſt prin.
& quod ſcripſi.ſ.e. à nobis. *Æquitas.* quam ſemper debet
habere iudex pꝰ oculis.ff. de eo qđ certo loco.l. qđ ſi Epheſi.
de trãſac.c.fin.& cauere debet à pœna capituli.Cum ęterni.
de re iudi.lib.vj.Hoſtien.*Claudicare:* claudicaret autem ſi au-
diretur impugnatio, & nõ defenſio Goſ. quia ſic ſcilicet cũ
liceret actori impugnare,& reo nõ liceret ſe defendere,con
demnaretur abſoluendus: quod eſſe non debet immò minus
malum eſt,nocentem &c. ff.de pœnis.l. abſentem.Hoſtien.
*abſolutionis.*i.quia abſoluendus eſt ab impetitione actoris, ei
dem reo ſcilicet iniuſte condemnato. *remedium:* inuentum
in ſubſidium oppreſſorum.ij.q.vj.c.j.ij.&.iij. quia ratione.
ac ſi diceret ex quo ratio diuerſitatis non occurrit. ¶ Idem
iuris eſt, ar.C. de libe.præteritis. & exhæreda.l.j. &.ij.& de
conſangui.c.tua. *non ſic:* multa quæ non licent excõmunica
to,not.per Io.An.j̃.de re iudi.c.dolo facit.in quęſtione mer
curiali.ver.iiij.& in parte ibi ſequen. colliguntur per eundẽ
Io.And. ea quæ licent excõmunicato, & per ipſum,& alios
2 j̃.de ſenten.excõmu.Si vere. ¶ Nota primò,quòd licet † ex-
communicatus nullo modo poſſit agere,quia perſonã ſtan-
di in iudicio in modum actionis nõ habere.j̃.c.dilecti.&.c.
exceptionem.Saluo quod legitur & notatur de offic.ordi.c.
ſignificauit.poteſt tamen cõueniri & accuſari, & tunc oẽm
defenſionem ſuam facere poterit,excipiendo, recuſando,&
appellationem proſequendo:vt.j̃.ſequitur. ¶ Et patet.j̃.eo.
ſignificauerunt. &.c.fin.&.ſ̃.de iudi.intelleximus. Et quod
ſcripſi poſt Innocen.de offi.dele.prudentiam.& ideò recon
ueniri non poteſt, vt hîc in fine. Super quo vide Innocen.
in prædicto.c. verò. ſuper verbo nobis.& quod ſcripſi poſt
Hoſtienſem ſupra de pactis.c.primo. videlicet, quòd ex-
communicatus bene excipit, quòd nõ tenetur tradere rem
quam ſibi vendidit: niſi ſibi pretium numeretur. ¶ Et ſic
3 nota caſum,in † quo non admittitur reconuentio.ad idem
j̃.de hæreti.excõicamus.j.§ credentes. Alij caſus notantur
ſecundum Hoſtien.ſ̃.de arbi. Cum dilectus.
¶ † PRIMO quæritur iuxta materiam notabilis præce-
dentis,& qua hîc in fine dicitur, *Ne quod ad defenſionis reme-
dium ſuſtinetur, ad impugnationis materiam extendatur.* ¶ Pone,
aliquis electus petit confirmari, contra quem vult excõmu-
nicatus excipere, nunquid poteſt? ¶ Dicit Innocen. quòd
nõ:quia ſic remedium defenſionis ad impugnationem tra-
heretur. Cum enim extra eccleſiã ſit propter delictum ſuũ
non intereſt ſua, nec poteſt alij excommunicationem, vel
aliud crimen obijcere,argumẽ.xxv.diſtinctione primum.&
xxvj.diſtinctione. tantum. Quomodo enim auferret feſtu-
cam de oculo proximi ſui, qui in proprio trabem portat.ij.

quæſtione. vij.§.tua.in fine.&c.c.ſequenti. Nec obſtat: quód paria delicta &c.vt notatur.j.de adul.c.penul. Nec obſtat.j.c.dilecti.vbi contra excipientem de excõmunicatione contra electum,non datur replicatio:quia illa loquitur in neceſ-
4 ſario reo,non aũt in voluntario: qui † priuſquàm audiatur, firmare debet perſonam ſuam in iudicio,quod facere nõ poteſt excommunicatus. Is aũt qui de neceſſitate reus eſt,hoc ipſo ꝙ vocatur,perſonam ſuam firmaſſe intelligitur in iudicio,cum neceſſe habeat reſpondere:vt prædicto.c.intelleximus.Iudicium enim fertur in inuitum.ff.de ver.obli.l.inter ſtip.§.j.ſecũdum Innoc.de quo aliquid tangam.j.c. dilecti.de hoc per glo.& collect.ſ.de iudi. exhibita.

¶SECVNDO quæritur, pone ꝙ officiũ iudicis nullo ſpecialiter citato:ſeu vocato.Sed tantum in genere imploratur ſiue expeditur, nũquid tunc excõmunicatus veniens ad contradicendum admittetur,vt ſi quis petat reſtitutionem aduerſus hęreditatis additionem,quo caſu vocati debẽt ſolum in genere omnes,quorum intereſt.vt.C.vt ſe ab hæreditate abſtineant authen.ſi omnes.Reſpõdet Innoc.quòd non auditur tunc excõmunicatus: nam quod dicit, quod reo reſeruatur defenſio,intelligitur eſſe verum, quando ex neceſſitate eſt reus:vt qa vocatus. Sed ſi ex neceſſitate nõ eſt reus ſed in voluntate , vt in caſibus prædictis non credit Innoc. quòd opponere poſſit, & ſic intelligit prædictũ capi.intelleximus. & quod dicitur hic omnẽ defenſionem reſeruare reo,intelligit de neceſſario. ¶ Satis tamen credit,ꝙ ſi petat reſtitutionẽ in libello exprimi etiã aliquam perſonam, vt ſi petat minor,vel eccleſia ſe reſtitui ſententiam pro Petro cõtra ſe latam,vel contra additionem hæreditatis per ſe factã: quia damnoſa eſt, propter debita Petro, vel propter legata relicta Seio. Tunc enim Petrus,vel Seius veniens,licet excõmunicatus,audiretur cum videatur ſpecialiter dirigi actio contra ipſum:vnde reus neceſſarius poteſt.dici. ¶ Refert tamen alios dicere , quòd nec hic admittetur excommunicatus ad contradicendum.

¶TERTIO quęritur,Pone quòd nõ fuerit admiſſus veniens ad cõtradicendũ,quia excommunicatus : & ꝙ poſteà abſolutus,vult admitti tãquàm abſolutus, nũquid erit tunc admittendus?Refert Innoc.quoſdam dicere,ꝙ ſic:ſaltem vt petat in integrum reſtitutionem ad appellandum : quia nec per ſe, nec per procuratorem, ius ſuũ potuit defendere excommunicatione durante.ar.ff.ex quibus cau.ma.l.Sed & ſi per prætorem.&.ff.de mino.l.Papinianus.in fine. Sed Hoſt. dicit,quòd iniqua & mirabilis eſt hæc illatio, dicendo ſubuenitur abſenti cauſa reipublicę , aut iuſto impedimẽto detento:ergo & impedito propter delictum ſuum,vel excommunicatũ.¶ Sed Martinus dicit, quòd dictum Inno. poteſt habere locũ in excõmunicatione iniuſta, iuxta capi. primũ. xj.q.iij.& hoc verum, niſi in mora fuerit petendi beneficiũ abſolutionis.arg.ſ.de elect.c.vlti. & ne ſede vacante.c.vno. & dictum Hoſtien. in iuſta excõmunicatione ſaluetur. Vel dic ſecundum Innoc. quòd nõ currit ei tempus, vnde poſt obtentam abſolutionem, poterit à ſentẽtia in integrũ reſtitutionis appellare.j.x. dies. & pro hoc videlicet quòd non currit ei tempus appellationis : eſt argumentum.j.de cõceſ. præben.quia diuerſitatem. Fatetur tamen Innocẽ. ꝙ in caſu prædicto,illud quod factum eſt contra talem,tenet,nec poteſt retractari: ex eo quia vocatus non fuerit , vel admiſſus: quamuis alius non excõmunicatus,ex eo poſſet dicere ſentẽtiam nullam: vt not.ſ.de procurator. in præſentia priùs tamen dictum magis placet Innoc. ¶ Subdit autem Innoc.ꝙ tunc valet illi reſtitutio ad appellandum, quando ſibi ſuper iure ſuo,aliter ſubueniri non poteſt. Si enim aliter ſibi ſubueniri poſſet, non reſtitueretur : vt patet in obijciente crimina contra confirmatum, ab obiectione repulſo: hîc ille enim non reſtitueretur. quia per ordinariam viam reſtitutionis ſibi prouidere poſſet:vt.j.de appel. conſtitutus.ij.in fine , cum ſuis concor. vnde non reſtituetur ad appellandum:vt.ff.ex quibus cauſis. maior.l.j.ij.&.iij. nam quandiu

5 † competit via ordinaria , tunc extraordinaria negatur.vt ff.de mino.l.in cauſę.ij.in principio : Sed ſecus fortè dicendum eſſet,de pacto in formam.vt Innocen.dicit alibi ſe notaſſe: & fortè intendit de his quæ ſcripſi poſt eum.ſ.de electione.quod ſicut. ¶ Primum tamen dictum non placet Hoſtiẽ.vt dixi.ſ.imò nec ſecundũ, quia vt dicit,aut fuit caſus quód poterat appellare,& ſic currit excommunicato decendium, cum appellare poſſit vt hic : aut erat caſus quòd non poterat appellare,& tunc ceſſat quæſtio:& remittit ad notata.j. c.ſignificauerunt.

6 ¶QVARTO quęritur vtrum † excommunicatus poſſit extra iudicium appellare ? reſpondet Innocen.dicens, ꝙ excommunicatus appellans extra iudicium , non auditum probat,quia illa appellatio eſt quaſi quædã ad cauſam prouocatio.j.de appel.Cum ſit.igitur ſicut non poteſt ad cauſam prouocare, Sic nec poteſt appellare nec negocium per appellationem ad ſuperiorem deferre:de quo remittit Hoſtien.ad notata.j.de appel.bonæ.ad finem. ¶ Innocen.tamẽ videtur notare contrarium.ſ.de ma.& obe. dilecti.ante finem magnæ gloſſę: vt ibi ſcripſi. in quarta quæſtione verſi. quartus effectus. Sed poteſt diſtingui , vt notatur per Ioan. And.j.eo.pia.lib.vj.in gloſſa idem cauſę,videlicet dicendo. hoc dictum Innocen.hic poſitum locum habere in appellatione interpoſita à parte tantum:& illud in appellatione interpoſita à iudice ſuper actu iuriſditionali : licet extra iudicium facto.tunc enim talis appellatio habet vim defenſionis : & placet Marti. de hoc per Archidiaco. de reſcriptis c.primo.libro ſexto.

¶QVINTO quæritur , pone cauſa; inter non excommunicatos vertente:ſeu inter eos officio iudicis implorato, vt in caſibus ſuperioribus,venit excommunicatus cuius intereſt ad cauſam, pro ſuo intereſſe: & vult appellare , & appellationem proſequi.Quæritur nũquid poſſit. ¶ Reſpondet Innocen.quòd non poteſt appellare , etiam in iudicio, nec per conſequens appellationem proſequi:cum nõ ſit neceſſarius reus imò nec reus : Aliâs autem in iudicio vbi neceſſarius eſt reus , licitè appellat : etiam ſi ex alijs cauſis & etiam ſi ante iudicium cœptũ ſit excommunicatus : vt.j.e. c.vltimo. ſecundum eum.

7 ¶SEXTO quæritur, pone † aliquis extra iudicium appellauit, & poſt appellationem excommunicatur, nunquid poſt excommunicationem,poteſt prædictam eius appellationem proſequi. ¶ Credit Innocen. quòd ſic ſi negocium ſit ad ſuperiorem delatum: puta quia poſt appellationẽ, & ante excõmunicationem, grauatus fuit in eo ſuper quo appellauit, antequam excõmunicaretur:& fortius multò ſi arripuit iter ad ſedem Apoſtolicam veniendi, ar. iij.quæſtione.ix.re vera. Et quia generaliter dicitur, ꝙ appellatur ſeu appellationem ſuam proſequi poteſt excommunicatus.j.e. c.finali. Et quia iam videtur cœptum negocium : ſeu cauſa appellationis,ſecundum eum, facit quod not.de offic. dele. gratum. ¶ Sed obſtat quia ſuperueniens excommunicatio, impedit vires reſcripti priùs impetrati.ſ.de offic.dele.prudentiam.§.ſexta. ¶ Item quia excommunicatio in quacunquę parte litis licitè opponitur. ergo & iſti appellationem proſequenti,opponi poteſt. ¶ Solutio ſpeciale eſt in appellatione, vt ipſam proſequens audiatur.vt.j.c. Significauerunt.&.c.finali. ¶ Secus verò quando nõ agitur in modum appellationis, ſecundum eum : vt in contrarijs. Credit tamen Innocen. quòd licet appellaſſet , tamen ſi nondum , id eſt ante appellationẽ grauatus nõ eſſet : & ſic per conſequẽs ante excommunicationem appellatio nondum effectum habebat:nec negocium ad ſuperiorem translatum erat:hoc caſu nõ poſſet talis excommunicatus, talem appellationem proſequi , ſibi excommunicationis , exceptione obſtante. ¶ Fatetur tamen Innocen.aliquos eſſe cõtradicentes, quòd excommunicatus appellationem ſuam poteſt proſequi , indiſtinctè ſecundum eum : Et adducunt legiſtæ prædicta ad quæſtionem banniti, qui agere cœperat autem bannum.

¶ Quid

8 ¶ Quid dicendum? dicit Mart. quòd in † omni caſu, in quo excommunicatus appellare non poteſt, nec ipſe etiam poteſt appellationem per ſe priùs interpoſitam proſequi: etiã ſi incœpta fuiſſet proſequutio. ¶ Sed etiam dicit, quòd in omni caſu in quo ipſe poſſet appellare, ipſe etiam appellationem, vel nõ cœptam, proſequi poſſet. ¶ Ego autem credens idem dico planè, quòd appellationem merè extraiudicialem à ſe interpoſitam, ſiue ante excommunicationem ſiue poſt excommunicationem, interpoſita fuerit, ſiue negocium appellationis ad ſuperiorem delatum fuerit, ſiue non,
9 nullo modo poteſt proſequi excommunicatus. Nam † appellatio extraiudicialis, non eſt niſi quædam prouocatio ad cauſam: vt dictum eſt. ſ. modo excommunicatus nec agere, nec prouocare, nec impugnare poteſt: vt patet hîc in fien. & ex his quæ ſcripſi. ſ. eo. c. in prima quæſtione, & in quæſtionibus ſequentibus. Actori enim prouocanti ad cauſam, etiã poſt litem cœptam, & in quacũq; parte litis, excommunicatio etiam quęcũq; ſuperueniat, ſemper opponi poteſt: vt patet ex bis quæ legutur: & vocantur. ij. eo. c. exceptionem. & idem etiam tenet hîc Collectarius: quia ad hoc quòd excommunicatus poſſit iudiciũ ſtare, requiritur quòd ſic reus neceſſarius: vt dictum eſt. ſ. & notatur per Archid. de reſcriptis. c. j. lib. vj. allegato.

10 ¶ † SEPTIMO quæritur, nũquid excommunicatus † videns ſe in caſu condemnationis, poteſt opponere compenſationem? Super quo vide Bernardum, hic in glo. penultima. Et videtur quòd ſic: quia venit in compẽſatione, quod ſecundum leges non venit in petitione: vt debitũ naturale ff. de compenſationi l. etiam. ¶ Item quia ſoluere debet excommunicat⁹, modò ſoluere videtur, qui compenſat vt. ff. qui po. in pig. ha. l. ſi debitor. Hoſtien. dicit, quòd ſi debitũ eſt liquidum, nec aduerſarius negat, nec exceptionem prætendit: ſed conſentit quòd fiat compenſatio admitti debet C. de compenſa. l. finali. & j. depoſiti bona fides. § finali. Sufficere enim debet iudici, qualitercũq; ſatisfaciat actori: vt. ff. de pig. acti. l. ſi eum § ſatis factũ. Sed ſi aduerſarius excommunicati neget, aut excipiat, ſecus eſt. Quanuis enim aliâs debitum dicatur liquidũ, eo. j. duos menſes probari poteſt vt not. in. j. c. bona fides. hîc tamen ſecus propter mentem huius literæ in fine. & ideo in tali caſu, non eſt compenſatio admittenda: namquod plus eſt, non cogeret quis excommunicato ſoluere: vt not. Hoſtien. in ſumma. de ſententia excõmu. § & qui ſic pœna ſub. §. quid ſi tenẽor ſacro. & etiam hîc caſu quo concordat. Archi. iiij. q. j. in ſumma glo. fi. ibi & vide, & in iſto vltimo caſu, poteſt intelligi fore vera opinio. B. Vincen. Tanc. Ioan. & Innoc. & Nouelæ hîc & Vincen. j. de ſentẽ. excom. ſi aliquanto. quę. j. ſequit Bart. Brix. in quęſtione venerali. quæ in vtrũ excommunicatus dicit φ licet Tanc. & Ioan. dixerũt contrariũ, ipſe prout excõmunicatũ poſſe compenſare, & idem Phi. j. e. c. dilecte. per. l. verum. ff. de compenſantio. Goffre. dicit, quòd ſi dicas compenſationẽ ipſo iure fieri, prout quidam dicũt. per. § cõpenſatiões. iuſti. de actionibus. Tunc planum eſt, quoniam diminuitur, vel compenſatur debitũ agentis contra excommunicatũ. Sed ſi dicas cum Azone, quòd ipſo iure non fit compenſatio, ſed per exceptionem: nam malè petit is, cui opponitur compenſatio. ff. de de compenſa. l. verum. Tunc videt excommunicatum compenſationem non obijcere. ¶ Nouella hic & Ioã. de Lignano in tractu de cenſura, in ea parte, in qua quærit quis ſit effectus excõmunicationis, putant verius, quòd excommunicatus non poſſit compenſationem opponitur. Qui enim damnatus eſt non petere, non poteſt compenſare: vt. ff. rem ra. ha. l. amplius. ad finem, & idem tenent hîc Ber. Ioan. Tanc. & Vincen. & Goffre. pro quo. j. de depoſito c. finali. § Sanè. verſic. ſed contra. cum concor. ibi ſignatis. ex
11 quibus patet, quòd † quando odio debentis negatur compenſatio. ¶ Ad contraria videtur quòd eſt duplex defenſio, vna quæ habet naturam ſolius excluſionis, & hæc excommunicato permittitur: vt hic. & ff. de accuſationibus. l. ſeruos. Alia quæ habet naturam impugnationis, & actionis, vt compenſatio: & hæc non conceditꝰ excommunicato: vt C. de adul. l. quoniam Alex. Opponere enim Lenocinium, potiùs eſt aggrauare accuſantem, quàm ſe defendere: vt ibi notatur. & ſupra de ordine cognitionũ. c. ſecundo in fine penultimæ gloſſæ.

¶ OCTAVO quæritur, pone fideiuſſor excommunicati conuentus, vult compenſare illud quod excõmunicato debetur, nũquid poſſit? Et videtur quòd non: quia hoc caſu eſſet etiam prouidere excommunicato: & ſi propter connexitatem, de vno dictum de reliquo iudicatur: ar. ſ. de cõſti. tranſlato. & infra de ſimo. dilectus. ij. cum concor. ibi allegatus in glo. tertia, facit. ff. de arbi. l. pędius. & de aqua coti. & æſti. l. j. Item quæritur. ¶ Item quia ſi admitteretur hęc compenſatio, vitiarentur duæ regulæ quia non ſequeretur acceſſorum naturam principalis: & quia denegatũ vna via concederetur alia via: contra regu. acceſſoriũ. & contra regulam cum quid vna via. j. de reg. iuris. libr. vj. ¶ Item quia mora rei nocet fideiuſſori: vt notatur. j. de reg. iuris. c. mora. libr. vj. & patet. ff. de verb. oblig. l. mora rei. & l. ſi ſeruum. § ſequitur. igitur & delictum. bene facit. ff. quòd quiſq; iur. l. iij. § ſi is. ¶ Videtur aliquibus diſtinguendum, an reus excommunicatus, ſit ſoluendo, & tunc non compenſet fideiuſſor an non: & tunc compenſet argumentum textus. ff. ſi menſor falſam menſuram dixerit. l. ſi duobus. § j. & de admi. tu. l. fin. & C. de Velleya. authen. ſine. ¶ Verius videtur, quòd debitum compenſabile, indiſtincte compenſet fideiuſſor excommunicatione principali non obſtante: permittit enim ius fideiuſſori ſoluere de ſubſtantia debitoris: vt. ff. man. l. ſi procuratorem. § ſi ignorantia. & qui compen-
12 ſat, ſoluit: vt dixi. ſ. nec fideiuſſori † onerosã cauſam habenti, obſtare debet excommnicatio principalis. vt. ff. de excep. doli. l. apud Celſum. § ſi cum legitimam. Item quia exceptio perſonalis rei, non iuuat fideiuſſorem. ff. de exptio. l. exceptiones quæ perſonæ. igitur multò magis perſonalis cõtra reum competens, debet fideiuſſori nocere. arg. j. reg. iuris odia. lib. vj. ¶ Habent locum prædicta, etiam ſi poſt excommunicationẽ, incipit debere: nam cum eſt, quòd ſi poſt fideiuſſionem & ante excommunicationem cœperit ius cõpenſandi competere fideiuſſori, per factum principalis, in eo lędi non potuit: vt. ff. de compenſa. l. verum. & ff. de pact. l. finali. ¶ Et ad materiam facit, quod ſcripſi in Nouella. j. de iure patronatus. c. vno. libro. vj. ſuper gloſſa penultima. & poſt Dynum in regula ii, qui in ius. de regulis iuris eodem. libr. ¶ Item Scias quòd Vincen. j. de hæreti. ſi aduerſus. dicit, quòd ſauorabilis exceptio ſicut Velleyanum. non datur excommunicatiu, ſed benè odioſa, vt Macedonianum. argumẽ. ff. de condi. inde l. qui exceptionem. Sed malè, quia
13 † omnis exceptio ſiue fanorabilis, ſiue odioſa, competit excommunicato: quia non excommunicati fauor, ſed iudicantis æquitas attenditur hîc, ſecũdum Goffre. & Nouellam. in prædicto. c. ſi aduerſus. ¶ Plus videtur, quòd ad repellendum aliquem tanquam excommunicatum, ſufficit ſola denunciatio: vt notat Hoſtien. de offi. dele. prudentiam § ſexta. & Archidi. j. eo. pia. lib. vj. & alij in prædicto. c. aduerſus. Atleũ libr. ſeptimo. articulo primo. quod fortè poſſet procedere, in denunciatione illius qui de iure communi habet poteſtatem excommunicandi: & tali per quem ille publicè, & communiter pro excõmunicato habetur. ¶ Quid enim ſi prætenſus delegatus: vel ſubdelegatus, vt fortè collector, vel ſubcollector denunciat per ſuas literas ſe aliqnem excommunicaſſe, nec conſtat illum excommunicaſſe in caſu in quo de ſpeciali iure reſcripti, ſeu literæ Apoſtolicæ, ſeu alterius ſibi delegatę iuriſditionem haberet. Certè tunc durũ eſſet tenere, quòd talis denũciatio etiam ad ſolũ effectum repellendi ab agendo, per ſolam denunciationem huiuſmodi, ſeu per literas denunciatorias excommunicationis, narratorias probaretur. argumentum. ſ. de probatio. quoniam cõtra. in fine. ¶ Et ideò nuper dixi & obtinui in

conſilijs Rotæ, talia nõ probare. Et adde omnino, quæ ſcripſi infra eodem pia. libro ſexto in prima oppoſitione. verſu tertio qu tres. & in nona quæſtione, & ſupra de offic. delegatorum. prudentiam. ⸿. ſexta in ſexta. & ſeptima quæſtionibus, & quæ notantur etiam ibidem per Henricum in prima, & ſecunda diſtinctionibus. ¶ Si autem quæras generaliter, quando & qualiter excommunicatus in iudicio ſtare poſſit, vide notata per Henricũ. & per me. ⸿. de iudi. intelleximus. ¶ Supple gloſſas, in gloſſa prima: ibi. *in iudicio*: ſecus in arbitrio, ſecundum Guiliel. in ſpe. de arbit. ⸿. reſtat. in fine. quod intelligo de voluntario compromiſſo. & ibi, *ingredi*: de hoc. j. quæſtione prima. qui ſtudet. in gloſſa vlima, & xxiij. quæſtione quarta. vir cum propriũ. & ibi dicit Ioã. & Vincen. & hoc verum, ſi agat excommunicator, vel is, qui fecit excommunicare illum: ſecus ſi alius infra de reſti. ſpo. frequens. libro ſexto. Hoſtien. & eandem gloſſam habes, quarta quæſtione prima, in ſumma. Nec obſtat prædictum capitulum frequens. in fine. quia communio hominum non eſt res eccleſiaſtica. Mart. & ibi, *nullus poteſt*: & ibi notauit hoc Ioan. ¶ Et facit quod notatur. lxxxiiij. diſtinctione. quiſquis in gloſſa. *nota æqualitatem*. in fine. & infra de regu. iuris, non licet. libro ſexto. ¶ In gloſſa penultima, ibi: *quodam modo*: agit. ff. rem rat. haberi. l. quo enim. & l. amplius. in fine. Sed idem dicitur de excipiente quia etiam ille dicitur agerere, & tamen excommunicatus excipit, vt hîc. Vnde verum eſt, quòd qui compenſat, agit quoad hoc: quia habet probare. Sed veritate inſpecta, non agit, quia iam compelleretur aduerſarius reſiduum reſtituere: & ibi quæcunq; vel dicitur, quòd quęcunq; per exceptionem perimi poſſunt, in cõpenſationem nõ veniunt: Sed. l. in peremptoria, loquitur. Iſta verò differt.

SVMMARIVM.

1 *Rem excipiens de rei permutatione non propterea actorem fatetur dominum.*

2 *Falſi exceptionem etiã poſt ſententiam opponi poſſe.*

3 *Epiſcopum quandoque ſine eccleſia eſſe.*

4 *Tranſcribentem reſcriptum nihil de ſuo ponere debere.*

5 *Petitio generalis ab Epiſcopo facta quomodo admitti debeat.*

6 *Appellatione ſacerdotum canonicos etiam intelligi.*

7 *Eccleſiam cum eccleſijs, & cum rebus alijs quoad proprietatem permutari poſſe. Et quid de vna eccleſia ad plures eccleſias. nu. 8.*

9 *Diſpenſatio cum neceſſaria eſt, perſonalis efficitur, nec ad alium tranſit.*

10 *Permutationem inter contractus bonæ fidei computari.*

11 *Prælatos rerum eccleſiaſticarum dominos non eſſe, ſed pro dominis haberi.*

12 *Exceptionem obijciens de intentione partis aduerſæ non intelligitur confeſſus.*

13 *Delictum perſonæ in damnum eccleſiæ redundare non debet.*

14 *Damnum vnde dicatur.*

15 *Prælatum deteriorem eccleſiæ conditionem facere non debere.*

17 *Eccleſiam poſſe reſtitutionem in integrum petere, ſi ob delictum prælati lædatur.*

17 *Excommunicationem æquè cadere in perſonam procuratoris ſicut domini.*

18 *In culpa eſſe, qui opera malorum hominum vtitur.*

19 *Dolum procuratoris generalis nocere domino.*

20 *Sententiam vſque ad. xx. annos retractari poſſe prætextu falſorum inſtrumentorum.*

21 *Bona eccleſiæ eſſe collegij.*

22 *Res acquiſitas de bonis eccleſiaſticis proprias non eſſe.*

23 *Clericos non debere pauperibus ſuperflua errogare.*

24 *Sacerdotem de altari viuere debere.*

25 *Epiſcopatus, vel clericatus tempore ſi clerici agros emant rerum Domini inuaſores ſunt cenſendi, & tenentur.*

26 *Conditionem iniquam alteri per alterum inferri non debere.*

27 *Prælatos furtum committere, ſi fructus percæptos aliter diſtribuãt quàm debent.*

28 *Prælatus non niſi pro neceſſitatibus proprijs, & ſeruitorum ſuorum retinere de bonis eccleſiæ debere.*

29 *Recipientes eccleſiam ſicut monaſterium cenſeri ſuſcipere filios.*

30 *Cum verba poſſunt ſtare in proprio ſenſu nõ eſſe recedendũ ab illo*

31 *Redditus clericorum ex cõmuni verborũ acceptione qui dicantur.*

32 *Inſtrumento ſublato, ſublata eſſe omnia, quæ in illo continentur.*

33 *Inſtrumento, vt falſò comprobato tolli radicitus fundamenta cui intendebat confeſſio.*

34 *Confitentem aliquid, cõfiteri videri quicquid ex illo ſequitur.*

35 *Veritatem errore geſtorum non vitiari.*

36 *Credendum, & tenendum quis quid indubitanter dicitur.*

37 *Criminoſum iudicem eſſe poſſe, ſed non teſtem.*

38 *Scripta authentica certa, & indubitata eſſe.*

39 *Quod ab initio nullum eſt, ipſo iure nullo modo retractari poſſe.*

40 *Sententiam latam per falſa inſtrumenta eſſe ipſo iure nullã & quid ſi per falſos teſtes. nu. 41.*

42 *Abſolutionem pro reo latam ſecum trahere executionem.*

43 *Beneficiatum acquirere de fructibus beneficij eccleſiæ, non ſibi.*

44 *Beneficia à quibus canonicè obtineantur.*

45 *Beneficium propriè dici ſuum, hoc eſt titulum beneficij.*

46 *Dominus rerum quis dicatur.*

47 *Hoſtienſem maximum fuiſſe Canoniſtam inter cæteros.*

48 *Fructus beneficiorum qualiter pro debitis obligari poſſunt.*

49 *Res eccleſiæ non eſſe pauperum quatenus ad proprietatem, & dominium attinet.*

50 *Prælatus vtrum de fructibus beneficiorum teſtari poſſit, & numero. 53.*

51 *Beneficiatos vſufructuarijs comparari, quorum ius morte finitur.*

52 *Monaſteria ingreſſos ſe, & ſua Deo dedicare.*

54 *Conſuetudinis magnam authoritatem, & poteſtatem eſſe.*

55 *Conſuetudinem generalem non excuſare clericum dantem in morte omnia mobilia parentibus.*

56 *Ad conſuetudinem inducendam non ſufficere ſcientiam, & tollerantiam principis.*

57 *Conſuetudinis verbum ſimpliciter prolatum de qua intelligatur.*

58 *Res de aliena pecunia emptas ementi interdũ, & non domino pecuniæ adquiri. Et quid de re empta à prælato de pecunia eccleſiæ. numero. 59.*

60 *Prælatos furtum facere, ſi poſſeſſiones eccleſiæ acquiſitas alienent in parentes.*

61 *Prælatus fortius ius habere in vita, quàm in mortis articulo.*

62 *Legem poſſe tollere illud quod ipſa inducere poteſt.*

63 *Prælatus cui comparetur. & nu. 65.*

64 *Fructus quandiu pendent, videri partem fundi.*

66 *Fructus rei dotalis quare dentur marito.*

67 *Meſſibus, & vindemijs recollectis, ſi moriatur Prælatus an debeat fieri diuiſio de eiſdem per ſucceſſorem cum hærede mortui & numero. 68.*

69 *Fructus noui ex eccleſia medio tempore obuenientes non debeant ſucceſſori in prouiſione imputari.*

70 *Debita eccleſiæ nunquid inter onera computentur.*

71 *Fructus non dici niſi illos, quæ reſtãt ſolutis debitis.*

72 *Poteſtatem in totum diſponendi de prælaturis eſſe in Papa.*

73 *Quæſitum vni plene ex vna cauſa non poſſe eidem quæri ex alia.*

74 *Teſtamentum primum reuocari per ſecundum, cum eiuſdem qualitatis, & conditionis eſt vtrunque.*

75 *Fructus non cenſeri obueniſſe, donec maturi ſint, & in eo ſtatu, quo recolligi debent.*

78 *In re mea poſſum facere, quod libet abſque alterius detrimento.*

77 *Conſuetudinẽ interpretari debere vt ſit abſque alterius præiudicio.*

78 *Iudicium idem fieri de parte ad partem, quod de toto ad totum.*

79 *Permutationẽ cum illo qui ius non habet in permutato ius habere non poſſe.*

80 *Rem alienam dantem in permutatione non contrahere*

81 *Permutationem ordinarij cenſeri habere naturã cuiuſdã decreti.*

82 *Decretũ pro falſa cauſa interpoſitum eſſe ipſo iure nullum.*

83 *Dolum dantem cauſam cõtractui bonæ fidei reddere ipſum nullum & numero. 89.*

84 *Ignorantiã præſumi probabilem ſi non habens ius ſit in poſſeßione, & communiter habeatur pro tali.*
85 *Sententia lata per falſos teſtes an indigeat retractatione, vt ſic ipſo iure teneat.*
86 *Agendo contra ſentẽtiam poſſe conſequi quem duplicẽ effectũ.*
87 *Abbatem in peremptoria exceptione ſuccumbentem non condemnari in expenſis.*
88 *Ex productione falſi inſtrumenti debeat ſententia ferri contra producentem.*

¶ CAP. VI.

CVm venerabilis. Quoad caſum principalem hæc decretalis idem dicit cum illa. j. de reli.do.cum venerabilis. quæ etiam loquiť de quæſtione inter eaſdem perſonas, ſed ſup alia eccleſia. Sed quoad titulũ, hoc dicit. Si
1 reus † à quo res petitur, excipiat de permutatione ipſius rei
facta cum actore, nõ ſatetur per hoc actorem fuiſſe domi-
2 num: Secundò quòd exceptio † falſi, etiam poſt ſentẽtiam,
poteſt opponi: & erat hęc decret. in. iiij. compillatione. ſ. de
confeſſ. ¶ Diuide decretalem in duas partes principales, in
prima facti, & proceſſus narratio. In ſecunda diffinitio, ibi,
intelleximus. Prima ſubdiuiditur in tres, quia primò ponit
petitionẽ actoris. Secũdò exceptionem & replicationẽ reorum: Tertiò reſponſionẽ & replicationem actoris: Secunda
ibi, *idem nondum:* Tertia ibi: *ad hæc*. Secũda etiam ſubdiuiť
in tres: quia primò ponit motiuũ diffinitionis, quoddã tollẽs obſtaculũ: ſecũdo diffinit cauſam, quoad ſpiritualia: ibi,
quia verò: tertio quoad tẽporalia ibi verum quia. ¶ Expone
literam: *poſſeßionibus:* iſte Epiſcopus intelligebať petere poſ
ſeſſiones, & pertinẽtias vt de his pro libito diſponeret. Inn.
pertinentijs. De his dic. ſ. de teſti. ipo. Cum ad ſedem in glo.
ſecunda: *Cambium:* id eſt, permutationem. alludit. vulgari.
in ſpiritualibus: in quibus obtinet. *& temporalibus:* in quibus
ſuccumbit, vt ſequiť fundata: quòd tẽporalia quia in ſpecialibus fundata erat de iure, vt in fine ſecundum Hoſtien.
¶ Vel tene propriè, quia adhuc nõ erat probatum. eccleſias
eſſe in diœceſi: *propere:* quaſi nimis ſubitò, vel cito. concordat. xxiij. q. iij. de illicita. ante mediũ: *quod & ſi:* pro quãuis.
& ſupple probaretur, ꝙ ſic ſecundum Hoſti. ſ. de teſti. ex tenore. *Inſtrumentum:* non originale: ſed tranſumptum. vt. j.
patebit. Sabineñ. Epiſcopũ. Si quærat in tranſcripto, nõ tamen in originali: vt. j. patet. &. j. hoc eſt quãuis eſt Epiſcopus ſic allegaret, adhuc tamen aliâs ius ſuum fundare noluit
vt ſequitur ſecundũ Hoſti. bona eius, ſcilicet eccleſiæ, quàm
petebat diutius, id eſt aliquo tempore: nõ enim præſcripſerat, vt in fine. Intelleximus, hic incipit ſententia Innoc. tertij. *non dicatur:* ſimpliciter ergo dicebatur ibi Epiſcopus, non
3 expreſſo loco: nam † quãdoq; eſt Epũs ſine eccleſia. ſ. de ordinatis ab Epo. c. vno &. j. de tranſla. epiſ. c. ſecundo. euitanda eſt igitur ęquiuocatio. ſ. de reſcriptis. c. ſignificãte. facit
ſ. de fide inſtru. c. inter dilectos. ver. eadem. ij. *tranſcriptum:*
4 qui † trãſcribit, nil de ſuo ponere debet in tranſcripto: ſicut
de iudice & teſte dicitur. in. q. ix. plura Gof. *nolumus.* i. nolle,
volumus ne ſit pro ratione volũtas. Hoſtiẽ. Epiſcopale ius,
hoc in quibus cõſiſtat habet de offi. ordi. conquerente. & c.
5 dilectus. ¶ Nota primo hanc † petitionẽ generalem Epiſcopi. videlicet eccleſiæ cum ſuis poſſeſſionibus & pertinẽtijs
admittendam: de quo ſcripſi in prędicto. c. Cum ad ſedem.
¶ Sed nũquid in alijs, quàm in Epo procederet talis petitio.
dicit Innocẽ. ꝙ hanc petitionẽ reputant quidam ſatis congruam, etiã ſi tantùm intenderet petere rationẽ ſibi reddi:
vt pote patronus clericus qui ſolùm intendit ſibi debere rationem reddi. j. de priuilegijs. c. iij. §. in literis. ¶ Imò plus
dicunt aliqui idem in patrono laico: quaſi hoc verbo peto
eccleſiam cum ſuis poſſeſſionibus & pertinentijs nõ intelligatur petere, niſi ius patronatus. ſ. de indi. c. examinata. qd
non placet. Innoc. cum in poſſeſſione huius, nullum ius habeat. j. de iure patronatus. quod aũt. § j. x. q. j. c. j. & ſequenti.

Sed dicit, quòd in patrono clerico cuius fundatione cõpeteret ius patronatus: benè admitteretť libellus talis. xvj. q. ij.
Si quis Epiſcoporũ. Sed ſi ex donatione laici hoc haberet, ſecus quia tunc nõ poteſt petere, niſi quod author ſuus à quo
cauſam habet. ¶ Cuius tamen eſt, ꝙ etiam clericus ex fundatione patronus nõ det talem libellum, ſed petat ius patronatus, vel rationẽ adminiſtrationis qui habet ius ſecũdum Innoc. Sed Hoſti. dicit ꝙ nunquã per petitionem hîc poſitam,
poteſt exigi ratio: ſed petenda eſt in genere & in ſpecie. ff. de
tu. & rationibus diſtrahẽdis. per totum. & neceſſe eſt exprimi qualiter ſiue qua de cauſa hoc petat: vtrum, ſcilicet vt patronus, vel vt alius, ſic enim formandus eſt libellus, ꝙ reus
deliberaret poſſit, vt patet ex lectis & notatis, de libelli oblatione. c. ij. & c. iij. modo ſine hac declaratione deliberare non
poſſet. ¶ Secundò nota, ibi cum ſuorum ſacerdotum aſſen-
6 ſu, quòd † appellatione ſacerdotũ, intelliguntur canonici
eccleſiæ Cathedralis quodq; ſine cõſenſu canonicorũ ſuorum, nõ poteſt Epũs præiudicium perpetuũ inferre eccleſiæ. ſ. de procur. c. primo. & c. tua & cle. ſi vna de rebus eccleſiæ. nõ alie. etiam ſi ex cauſa permutationis fiat. Quia licet
in permutatione vna res ſubrogetur alterius, tamen ibi fit
alienatio perpetua: & quandoq; propter inæqualitatem Valẽtiæ affertur eccleſiæ præiudiciũ valdè magnum. ¶ Tertiò
7 nota, quòd † nedum beneficiũ cum beneficio, vel poſſeſſio
cum poſſeſſione, ſed etiam eccleſia cum eccleſijs, imò etiam
cum rebus alijs quoad proprietatẽ permutari põt: quodq;
etiam in talibus eccleſiarũ permutationibus res tẽporales &
pecuniariæ interuenire poſſunt: vt. j. ad quæſtiones ſecun-
8 dum Gof. ¶ Quartò nota, quòd † permutatio nedum põt
fieri de vna eccleſia ad aliam eccleſiam, imò etiã de vna eccleſia, ad plures eccleſias iure proprietatis: & ita eſt hîc argumentũ, quòd cum quoad titulus beneficiales fit permutatio, põt fieri de vno beneficio ad plura beneficia: quod corã
me tanquam coram referendario Papæ apud ſedem Apoſtolicam ſępiùs fit. & facere quod not. de mutu. peti. c. ij. vbi
notatur, quòd cõuentus ſuper vna cauſa, poteſt ſuper pluribus recõuenire actorem: Sed illud eſt fauorabile, vt quis coram pluribus nõ vexetur iudicibus etiam ſuper diuerſis cauſis. de reſcript. c. diſpendia. lib. vj. Sed ꝙ vnus habeat plures
eccleſias, eſt odioſum & iuri nõ conſonum: de præb. quia
intantum. & c. ad hoc põt tamen ſecundũ Io. Cal. tollerari,
ſi talia beneficia poſſint de iure teneri: de reſcript. c. gratia.
9 lib. vj. aliâs ſecus, quia † cum neceſſaria eſt diſpenſatio, perſonalis eſt, & ad alium nõ tranſit. vij. q. j. petiſti. cum ſimilibus.
& ideò dicit Martinus, hoc ſanè intelligendũ. videlicet dũmodo natura beneficiorum ratione incõpatibilitatis, & neceſſarię diſpenſationis hoc non impediet: iuxta lecta & notata. j. de præb. de multa. & de officio ordinarij. c. ordinarij.
lib. vj. & Io extrauagan. Io. xxij. execrabilis & dummodo cõditio pſonæ ratione illegitimitatis aut alteri⁹ inhabilitatis,
non repugnet: prout ſcripſit Alex. de Lentilla poſt Fredericum, in. c. licet. de rerum permu. lib. vj. in. vij. q. primæ partis:
& Fredericus in tractatu de renũ. permutati. q. xij. dicam in
10 princi. c. licet. ¶ Quintò nota, ꝙ permutatio † inter contractus bonæ fidei computatur: & ideò nõ niſi cum dño, vel
cum dño qui habetur loco domini. legitimè celebrari põt.
¶ Ex quo ſumitur argumentũ, quòd in permutatione beneficium, niſi vterq; ius habeat in beneficiu pet cum permutato ex toto, & collationes hincinde factę ambę irritę ſunt ad
11 quod. j. redibo. ¶ Sextò nota, ꝙ † quanquã prælati non ſint
domini rerum eccleſiaſticarũ, iuxta ea quæ ſcripſi de cauſa
poſſeſſionis. Cum ſuper. Si procuratores. j. de do. c. ij. tamen
habentur pro dominis: vnde permutant & alienãt ſicut &
procurator habẽs liberã, ſeruata tamen iuris forma. de quo
remittit Hoſti. ſ. de electione. cum nobis olim. ad finem. &
de rebus eccleſiaſti. nõ alienã. c. nulli. & c. tit. c. dudum. lib. vj.
imò, & ideò de illis pro ſuæ voluntatis arbitrio, diſponere
poſſunt vt hîc dicitur: cõtra notata Archid. de reſcript. ſtatutum. § acceſſorem. & pro notatis Nouellæ de regu. iuris.

nemo poteſt plus.lib.vj.in.q.&.domini Pariſieñ.& aliorum
de offi.ordi. præſenti.lib.vj. & faciunt iſta optimè ad hoc,
quòd beneficiati faciũt fructus ſuos: ad hoc.ĩ.de fideiuſſo.
peruenit, & de clericis non reſi.c.j.§.qui verò.lib.vj.& hanc
opinionem amplectit Hoſtien.ĩ. de præben. de multa.§ is
quoq; ſuper verbo de ſuis,& Henricus de fideiuſſ.peruenit
in vltima diſtin. vbi de hoc valde plenè: licet Bernardus in
prędicto.§.is quoq; ſup verbo prouentibus.& cum Hoſtiẽ.
etiam cõcordat Io.xij.q.j.duo ſunt genera.tamen ipſe Ioan.
j.q.j.res eccleſiæ & Archid.in prin.§.acceſſorem. tenent cõ-
trarium. ¶ Pro prima parte facit bene. extraua. Ioan. xxij.
ſuſcepti reg. iuris circa prin.Et facit qđ notat Inn.de priui-
leg.paſtoralis.in glo.ij. circa principiũ ibi ſuperfluos reddi-
tus &c.ibi ad quos aliàs &c. vt ibi notať per leſſe.& ad hoc
12 redibo in prima oppoſitione. ¶ *Septimò nota, quòd* † ex-
ceptionem obijciens de intentione partis aduerſę nõ intel-
ligitur fuiſſe cõfeſſus de quo hîc per Bernardum in glo.hęc
13 regula. ¶ Octauò nota,in ver.licet autem.in prin. q† deli-
ctum perſonæ in damnum eccleſiæ redundare nõ debet de
quo per Dynum. & alios.ĩ.de regu.iuris.c.delictum. lib.vj.
¶ Super quo diſtingue ſecũdum Henricũ, quia aut delictũ
non concernit nec poteſt cõcernere alium quã delinquen-
tem, vt quia eſt cõmiſſum non in adminiſtrando, vel gerẽ-
do negocium eccleſiæ vel alterius, ſed aliàs vt quia intere-
mit vel verberauit aliquem, vel furatus eſt librum, & tunc
non redũdat in damnum alterius,quã delinquentis.vt.ff.de
de regu.iuris.l.neq; interdicto. quod vi aut clam.l.is qui in
puteum.§.Si tutoris.quia pœnæ debẽt tenere ſuos authores
vt ſequitur & in hoc cõcordant Hoſti.& Io.And.ĩ.de dona
tionibus fraternitatem. ¶ Fallit in caſibus in quibus vnus
pro facto alterius puniať: de quibus per hoc.ĩ.de pœnis in
quibuſdam per Cardinalẽ.ĩ. de vſufru. c.j.in fine.libr.vj.&
ſtatim tangam. ¶ Aut delictum concernit alium, quàm de
linquentem,vt quia eſt cõmiſſum negocium alterius geren
do. ¶ Et tunc aut quęris de eccleſia obliganda ſeu damnifi-
canda,aut de alio. ¶ Si de eccleſia, refert aut quęris de deli-
cto alterius pſonę quàm prælati, ſeu adminiſtratoris eccle-
ſiæ,aut de dilicto p̄lati aut adminiſtratoris eccleſię. ¶ In
primo caſu refert aut eſt pſona extranea extra eccleſiam vel
de eccleſia,talis tamen quę eccleſiam repræſentare ſeu obli
gare non põt, & tunc delictũ talis perſonæ nõ decet in dam
num eccleſiæ redundare.ſ̃.de elect.c.noſti. &.c.qualiter. in
fine &.ĩ.de his quæ fiũt à maiori parte capituli.c.quæſiuit.
in fine cum ibi notatis. Et eſt ratio, quia alteri per alterum
non debet iniqua cõditio afferri: vt.§.alteri. Et quia pœnæ
debent tenere ſuos actores.C. de pœnis.l.ſancim⁹ & in.d.c.
quæſiuit.&.ĩ.de ſenten.excom.c.Romana.§ in vniuerſitatẽ
libro.vj. ¶ Aut eſt perſona de eccleſia, ſeu extra eccleſiam,
talis tamen q perſonam eccleſiæ ſeu pręlati, vel adminiſtra
toris ipſius,repręſentat, vt procurator œconom⁹. ¶ Et tũc
aut delinquit vltra poteſtatem ſibi cõmiſſam & attributã,
& tunc non debet in damnum eccleſiæ redũdare.C.de pro-
cur.a d vnam ſpeciem.&.ĩ. de offi.dele. Cum olim Abbas.
in fine.cum ibi notatis. Ad idem.ĩ.de elect.ſi compromiſ-
ſarius.§.j.lib.vj.vbi delictum cõpromiſſarij in eligendo ſciẽ
ter indignum, non præiudicat capitulo: quin ad ipſum te-
nertat ius eligendi: & illud ante notauerat Tanc.ſ̃.de elect.
in cauſis.& Bar.Brix.in.q.venerabili quę incipit canonicus
cuiuſdam eccleſiæ. ¶ Aut delinquit iuxta & ſecundum po-
teſtatem ſibi cõmiſſam & attributam, & dic vt ſequitur in
prælato cõmittẽte delictũ,quia regulariter factum per aliũ
de mandato illius, qui poteſt facere valet & tenet dũmodo
ſit tale,quod demandari & per alium fieri poſſit, vt.C.ad.l.
Iul.de adul.l.gracchus.ĩ.de reg.iuris.l.qui per aliũ.&.c.poteſt
quis.lib.vj. ¶ Si quæris de delicto prælati ſeu adminiſtrato-
ris eccleſiæ, tunc refert aut delictũ eſt commiſſum per prę-
latum & collegiũ, ſeu conuentum cõuocato conſilio, & tale
delictum benè redundat in damnum eccleſiæ: vt.ſ̃.de ordi.
cogn.c.Cum dilectus. & hoc dicũt ibi Ber. & Hoſtie.in.ij.
glo.& Hoſti.& Io.And.ſ̃.de dolo.& contu.c.j.& vt lite pen
den.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.primo reſpõ.per eandem viam
facit.xiij.q.ij.c.placuit.C.de ſacroſanc.ec.l.iubemus nullam
nauem. Accur.Archid.& Lamber. ¶ Idem tenet Iacobus de
Bellouiſu.in.libro ſe.de capitulis corr.c.j.coll.x. Et Dynus.ĩ.
de reg.iuris.c.delictum.lib.vj.Et Ber. Brix.in.q.dominicali.
eſto q monachũ dicens ſecũdum Tanc. quòd ſi Abbas ſine
conſenſu capituli, monachũ egrotantem vel in delicto re-
pertum recipere noluerit, qui poſteà multa lucratus, aliud
monaſteriũ introiuit, nõ fit per hoc pręiudiciũ primo mo-
naſterio:ſed bona illa habebit. qa delictum perſonæ & capi
tuli vt hic ſecus ſi cum cõſenſu capituli hoc fecerit. ¶ Pro
hoc etiam facit:xv.q.ij. ita nos.ff. quib⁹ modis vſuſfr. amit.
vſuſfructu ciuitati verſu & collect.vt.ff.de le.iij.l.pater filiũ
§.tuſculanus.C.de dona.l.fin. ¶ Fallit in caſu,vbi pœna de-
licti in ſubuerſionẽ ipſius eccleſiæ redũdaret:ar.no.in Spec.
de dona.§.j.verſi.quia ſi aliquis baro. vbi dicit, quòd ſi aliqs
baro ędificauit vel dotauit monaſteriũ, & poſteà Abbas &
monachi illius monaſterij fiunt erga eum ingrati, copulan
do fortè inimicitias cum municis eius,nõ tamen Papę hoc
monaſterium deſtruetur,nec bona ei collata auferentur.
¶ Aut delictum fuit cõmiſſum per prælatum ſeu admini-
ſtratorem eccleſiæ ſolùm nõ euocato conſilio collegij, vel
conuentus,& tunc aut eccleſia certat de lucro captãdo, aut
de damno vitando. *Si de lucro captando*, tunc redundat in
damnũ eccleſiæ prout lucri omiſſio,põt dici damnũ.arg.C.
de acqui.poſſ.l.fina.hoc notant Lauren. Vincen.Hoſti.& Io.
And.ĩ.de dona.c.fraternitatem. ¶ Item notat Cardinalis in
c.alleg.delictũ.& facit.ad hoc.ĩ.de ſepul.c.j.libr.vj. Et quod
notat Io.And.ibi in Nouella,ſuper vltima glo. ¶ *Si de dam
no vitando*, tunc ex delicto prælati peruenit ad eccleſiã, &
tunc inquantũ peruenit ad eam, tenebiť de delicto prælati
ſeu adminiſtratoris ſicut pupillus, teneť ex dolo tutoris.ff.
ne vis fiat ei, qui in poſſ. miſſus.eſt.l.j.§. de edicto.l.ſed ſi ex
dolo de ac.emp.l. Iulianus.§.idem Iulius. quãdo ex facto tu,
l.iij.§.j. & ſicut pater teneť ex delicto filij, & dñs ex delicto
ſerui,quatenus ad eum pũenit: vt.ff.de vi & vi.ar.l.j.§. Cum
igitur: &.§.ſi quis vitur tamen.&.§ ſi filius.de pecu.l.iij.§.ſi ex
cauſa.& ſicut teneť vniuerſitas,quat in⁹ ad ſe peruenit ex de
licto alicui⁹,qui vniuerſitati prçeſt.ff.de vi & vi.ar.l.j.§.fi.vi.
metu & de dolo.l.Sed ex dolo.§.j.Ita etiã intelligo.ĩ.de vſu-
ris:quia in omnib⁹.§ fin.vbi dicit, Alanus & Ioan.And.poſt
eum, q licet regulariter delictũ pſonæ nõ noceat eccleſiæ illi
tamen oblationes in odium recipientis ab eccleſia, auffere-
tur & eſt ſimile.xx.q.iij.cõſtituit. ¶ Quod intelligo,quia ad
eccleſiam pũenit. Tunc enim eccleſia nõ videtur pati dam-
14 num,cum de ſuo nõ ſoluat. ¶ *Sed quod ad eum peruenit* re
ſtituat,& † damnũ dicitur à patrimonij in diminutione.vt
ff.de dam. in fect.l.iij. vt hoc notant Cardi nalis & plenius
Dynus in.c.alleg.delictũ. ¶ Aut ex delicto prælati nõ perue
nit ad eccleſiam,vel pũenit, & exigiť ſeu damnificari perit
vltra quam pũenit. Et tunc aut agere de iudicialibus,& tũc
fauore iudiciorum,ſiue delictum ſit in faciendo,ſiue ſit ob-
mittendo.ĩ.de cenſibus.c.cum olim. & de delicto in obmit
tendo,probatũ.ſ̃.de in integ.reſti.auditis.vbi delictũ quod
fuit in obmittendo præiudicabit eccleſiæ: ſed contra hoc
fuit reſtituta: vt notat Io.and.in.c.alleg.delictũ. ¶ Aut agiť
de extraiudicialibus, & tunc refert aut delictũ conſiſtit in
faciendo ſeu cõmittendo,aut conſiſtit in omittendo ſeu ne
gligendo. ¶ In primo caſu delictum perſonæ nõ deberet in
damnum eccleſiæ redũdare, vt hic.&.ĩ.de regu.iuris.c.deli-
ctum.libr.vj.xvj.q.v.c.j.&.c.ſequenti. Si Epum. quod abſit.
¶ Fallit in caſu,quando prælatus cõmittit feloniam contra
dominũ feudi, à quo eccleſia tenet ipſum: qa priuabiť ipſo
feudo,quandiu prælatus cõmittens feloniã erit ſeu manebit
prælatus:& hoc vt ipſe dñs habeat ſuæ iniurię vltionem:vt
in.lib.feudi.de capitulis corradi.coll.x.c. iam alleg.& notat.
G.de Montelaud.extra de hęre.c.ij. ſuper verbo ſcienter ac-
ceptent in cle. ¶ In ſecundo caſu redundat in damnũ eccle-
ſiæ:vt

ſię vt.xvj.q.iij.placuit.j.de pręſcript.c.j.& p totū j de dona.
c.fraternitatē ſecundō Ala.Ber.& Hoſt.ibi idem Car.& Io.
And.in.c.aſſe.delictū.& leſſ.extra de reſti. in integ.c.j. ſuper
15 verbo pōt.in cle. ¶ Ipſe tamē † prælatus deteriorē conditio
nem eccleſiæ facere: nec in faciēdo nec in omittendo, vt in
c.allegato fraternitatē.ſecundū Gof. & Hoſti.ibi.Ar. iſtorū
iurium fuit iudicatū in parlamento Francię ꝙ mortuo pręlato contra quem ſuper delicto ſuo puta violētiæ per eum
commiſſę ad inſtantiā procuratoris regni,vel aliàs lis fuerit
conteſtata nū tranſit actio in ſucceſſorem:vt teneatur litē
prędeceſſoris delinquētis in ſe ſuſcipere: & hoc notat Spec.
ti.de inquiſitione.§.nunc vidēdum ver.ſed nūquid fiet: in fi.
¶ Pro hoc facit quod notat Io.and.poſt Boaci.j.de priuilegijs.c.j.glo.vlti.in Nouella.lib.vj.dicens,ꝙ monachus monaſterij,& prior prioratus non exēpti excōicatus p ordinariū
poſt reuocationē& reuerſionē ad clauſtrū,remanet excōicatus ſi proprio nomine fuit excōicatus:Secus ſi ſolùm prioratus,vel dignitatis nomine fuit expreſſum per decret. Quoniam Abbas.ſ.de offi.dele. ¶ Abſit tamē,ꝙ excōmunicatio
prælati ex propria culpa proueniens, licet ſucceſſorem niſi
illam culpam propriā faciat:quia tunc ſecus pro eo qd le.&
16 not.j.de iniur.&.§.fin.&glo.fi.¶ Et nota,ꝙ † quidam dicūt,
& fortè non malè, ꝙ in caſibus in quib⁹ eccleſia per delictū
pręlati vel adminiſtratoris ſolius ſiue collegij,vel cōuentus,
conſilio,vel cum cōſilio lęderetur,ꝙ ipſa eccleſia poſſet petere reſtitutionem in integrū:maximè ſi contra prælatū recurſum habere nō poſſit.ar.C.ſi tutor vel curator. inſt.l.j.&
ſecunda.¶ Et de iſta materia,ſcilicet quādo ex cōtractu vel
delicto prælati. eccleſia teneaſ vide per Io. de Mon. laud.j.
de priuilegijs.c.j.ſuper ver.quę occaſione in cle. ¶ Si quęras
de alio,quàm de eccleſia, vtrum delictū perſonæ debeat in
damnum ipſius redundare. ¶ Diſtingue aut perſona delinquēs non eſt procurator ſuus,nec aliàs perſonā ipſam repręſentans,& tunc nō nocet ſibi,vt.ſ.dixi in eccleſia quæ pœnæ deberēt tenere ſuos authores.C.de pœnis.l.ſancim⁹ pro
hoc.C.ne filius pro patre per totum, ne vxor pro marito p
totum. ¶ Fallit in ſeruo delinquēte, qui dn̄m ſuum obligat
noxaliter.ff.C.& inſti. de noxalibus, per totū, & in interdicto quo vnus pro alterius delicto puniſ.ſ. de offi.dele.c.Sanè quia in fine.j.de ſpon.non eſt nobis.Et in alijs caſibus in
quibus vnus pro alio punitur:de quib⁹.j.de pœnis in quib⁹
per Hoſti.& p Card.j.de vſur.c.j.lib.vj. vt.ſ.dixi.¶ At perſona delinquēs eſt procurator, vel adminiſtrator ſu⁹,& tūc
aut procurator ſeu adminiſtrator delinquit dn̄o inhibente
expreſſè,vel tacitè:& tunc ſibi nō præiudicat.j.de ſymo.ſicuetuis.vbi dn̄s inhibuit expreſſe.C.de procur.l.maritus.&
j.de pig.c.ſignificante.vbi inhibuit tacite, qa vnum mandādo,aliud inhibere videſ: vt in.l.maritus & vnum mādando
contrariū,multomagis inhibere videtur vt in.c.Significāte.
¶ Fallit in caſu, vbi dn̄s eſt in culpa pręcedēte delictum,&
ipſum euenire poſſe,ſciēs debuit & potuit veriſimiliter cogitare,vt legitur & notaſ.j.de homicid.c. is qui mādat.lib.
vj.¶ Aut delinquit dn̄o mandāte & iubente,vel ratum habente expreſſè vel tacitè:& tunc præiudicat dn̄o.C.de accu.
l.nō ideò.ff.de vi,& vi.ar.l.j.§.deiecisſe.&.§.quoties.j.de ſen.
excom.c.mulieres.& in.c.alleg.ſicut tuis.ver.poſteà & de homicid.c.j.j.& de ſent.excom.c.cum quis.lib.vj. ¶ Fallit vbi
mandatū eſſet generale, illud enim nō ligaret mandantem:
cum in eo nō veniant illicita.vt.ff.de condi. inde.l.ſi procurator.§.celſus.mandati.l.creditor.§.lucius.¶ Itē fallit vbi perſona mandās vel ratum habēs eſſet talis, quę delinquere nō
poſſet:vt pupillus,nō doli capax & furioſus.ff.de iuris.& facti igno.l.ſi.ff.de iureiur.l.illud.j. delict.puerorum.c.j. cum
ibi notatis. ¶ Aut delinquit,dn̄o non mādante nec ratum
habente,& tunc aut ex delicto procuratoris ſeu adminiſtratoris,dn̄s eſt factus locupletior aut nō. ¶ In primo caſu tenetur,vt dixi in eccleſia.ff.de dolo.l.ſed ex dolo.de admi.tu.
l.vltima.¶ In ſecūdo caſu refert aut pœna talis delicti ęque
poteſt cadere in perſonā procuratoris,ſeu adminiſtratoris,
vt in perſona dn̄i.aut nō.In primo caſu ſolus pcurator,ſeu
adminiſtrator tenetur:vt.ff.ſi quis ius dicen.non obtemperauerit.l.j.§.ſi procurator.de reg.iuris.l.neq; interdicto.vnde
vi.l.meminerūt.¶ In ſecundo caſu,tunc dn̄s punitur.& habet regreſſum cōtra procuratorem: vt. l.quibus aut in.d.l.
polla.de erogati. milit. anno.l.ij.libr.xij.de appel.l.aut Hoſtiē. & de ſacroſanc.ec.l.iubemus. nam ibi pœna illa delicti,
non poteſt cadere in perſonam alicuius, qui nō habet nauē.
¶ Sed ſi non eſſet ſoluendo, tunc ęquū eſſet dn̄m non teneri.ar.C.de iudi.properadū.§.fin.Et hanc diſtin.intellige,ſiue
delinquatur in faciendo, ſiue in omittendo. ¶ Sed contra
17 hoc videſ facere.ſ.vt lit.non cōteſt.c.j.in fine.nam † excommunicatio æque pōt cadere in perſona procuratoris, ſicut
in perſona domini, & tamen dn̄s non excōmunicatur, niſi
quā cito ſciuerit & potuerit cōtumaciam procuratoris purgare ¶ Sed potes reſpondere, & dicere ꝙ ibi dn̄s fuit citatus ad diem &non procurator, & ipſi dn̄o non procuratori
fuit dies aſſignata,ad procedēdum:& ideò arguitur delictū
domini,nō procuratoris.Sed hoc non placet,vt ſcripſi.ſ.vt
lit.non conteſt.c.j.in.j.q.licet placere videatur Petro de bellapertica.ff.ſi quis ius di.non obtempera.l.j.§.Si.procurator.
¶ Sed & tunc dices,& ſi hoc eſſet verum,quare ibi non ſtatim punitur dn̄s. ſed datur tempus ad purgandū cōtumaciā
procuratoris? ¶ Reſpōderi poteſt,quia ibi dn̄s citatus miſit
procuratorem,per quē credebat defendi,vnde nō pręſumitur dn̄s poſteà cōtumax ex quo miſit procuratorē, niſi cum
diſtert purgare cōtumaciam eius, poſtquā ſenſit procuratorem non paruiſſe:quia cum excōicatio non infligeretur niſi
pro mortali peccato.xj.q.iij.nemo Epōrum.quod pręſumitur in dubio,ex quo procurator miſit,de ipſius dn̄i innocētia.ar.ff.de pœnis.l.abſentem. ¶ Et ſic ſecūdum iſta, refert
an fuerit iniunctū aliqd faciendū dn̄o, aut adminiſtratori.
¶ Ita intelligunt Lambertus de ſal.Pe.de Bellaperti.& Cynus in.l.alleg.iubemus nullam nauem. &.c.allegato.ſ.vt lite.
non conteſt.& credo ꝙ bene. Sed finaliter dic, vt ſcripſi in
prin.c.j.ſ.vt lite non cōteſt.& in.j.q.¶ Et aduerte quia prędicta faciunt quòd Epūs non teneat ad reſtitutionem damnorum datorum iniuſtè, vel iniurioſè per officialē & vica-
18 rium ſuū.¶ In contrariū tamen facit,quia † in culpa eſt,qui
opera malorum hominū vtitur.ff.de acti.& obl.l. ex maleficio.§.fina.inſti.de obli.quæ ex maleficio.§.fina.Sibi enim imputare debet, qui tales elegit.ff.de nauo.l.cum mandato.
¶ Et pro hoc videtur eſſe textus in authen. vt iudices ſiue
quoquo ſuffragio.§.cos.in fine.Et quod noc.p Ber. & Hoſti.
vt lite non cōteſt.c.j.facit.ff.de offi.pro conſuli.l.iiij.§. perfeciſti.& in authē. de iudicibus.§ nullo. &.§. ſequenti cum ibi
notatis.&.C.quòd me.cauſa.l.ſi per impreſſionem in.fine,&
19 C.de cuſto.reorum.l.ad cōmentarieñ.Et quia † dolus pcuratoris generalis nocet dn̄o.ff.de except. doli.l.apud celſum.§.
quęſitū.in fine &.ff.de tribu.l.procuratoris in prin. pro hoc
&c.de edicto.l.j.§ ij.¶ Præſertim ſi potuit prohibere enim,
& nō prohibuit:quia nō caret ſtimulo ſocietatis honeſtę,
qui manifeſto facinori deſinit obuiare.j.de ſen.excō.c.quātæ.cū ibi dē notatis. Vel ſi poſtquàm ſciuit non correxit,qa
tunc videtur cōſcius.ar. C.de exact.mili.an.l.ij.li.xij.&.C.de
de falſa moneta.l.j.§ dolus. C. de his qui latrones.l.ij.§ domini.C.de inceſ.nup.l.cum ancillis.§ ſi non dn̄s.&.ff.de his quę
deiecerūt vel effuderunt.l.ſi verò.§.poſitum.&.ff.de fluminibus.l.j.§ finali.Et pro hoc multum benè facit,quod notat
Io.And.in Nouella.j.de ſentē.excō.Cum quis. ſuper verbo
ratum.lib.vj.& etiam quod ibi not.per Io.monachi. ſecundum Ber.de boſqueto,in quodā conſilio ſuo.¶ Nonò nota
20 quòd † prætextu falſorum inſtrumentorū,ſententia vſque
ad.xx.annos retractari poteſt.de quo dic vt ſcripſi.ſ. de probationibus.licet. ¶ Decimò nota in fine,ꝙ licet Epiſcopus
in tota diœceſi ſua fundet intentionem ſuam (quoad ſpūalia)de iure cōmuni.x.quæſtione.j. per totum.xvj. qōne. vij.
omnes.tamen non eo ipſo ꝙ eccleſia ſita eſt in alicuius diœceſi temporalia ipſius ſpectant ad Epiſcopum:vnde nō po

teſt ipſa alienare. maximè dum vacat eccleſia, ipſa tamen ec-
cleſia vacante, vel quando non ſupereſt alius Epiſcopus, ha-
bet illam defendere & pro illa agere, de ſucceſſ. ab inteſtato.
c. finali. Et ſi non appareat quis ſit patronus, dicit Innoc. illã
liberam. habet tamen Ep̃us, ibi ius Ep̃ale: & iuriſditionẽ vt
hîc. &. x. q. j. c. j. ij. &. iij. & per totũ. & .j̃. de reli. do. c. de Xeno-
dochio. & c. Cũ venerabilis. in quo caſu ſi nõ eſt collegiata
nec in parochia alterius eccleſiæ, ipſe Ep̃us ponet miniſtrũ
in ea. quãuis aliqui dicãt, ꝙ Ep̃us nõ ponet, ſed populus pręſ
ſentabit. ¶ Sed Inno. dicit hoc iure aliquo nõ caueri. Quod
verum eſt, ſecũdũ Hoſti. niſi ad populũ ſpectaret ius patro-
natus. s̃. de elect. c. ij. & c. querelam. & faciunt hæc ad ea quę
ibi ſcripſi, ſuper verbo populus. rationem aũt adminiſtra-
tionis in omnibus eccleſijs, petit Ep̃s ad hoc. x. q. j. Ep̃m. & q.
iij. c. j. Illis exceptis, in quibus clericus eſt patronus, ſecundũ
Inno. de quo remittit Hoſt. de pręb. c. in lateranẽſi. de priuil.
c. iij. §. in eccleſijs. ¶ Hoſtien. aũt dicit, per prædicta patere ꝙ
Epiſcopus in collegiatis eccleſijs nõ ponit miniſtros, ſed col
legium eligit. s̃. de elec. c. j. & c. Cum terra. & hoc etiã tenet
21 Io. cal. s̃. de elect. Cum eccleſia Vulterana. Quia † bona ec-
cleſiæ ſunt collegij. j̃. de teſta. relatum. §. nomine. Et eſt hoc
notabiliſſimũ quoad capitula collegij: & cõuentus eccleſia
rum collegiatarũ, quod nedũ in prębẽdis, imò & in omni-
bus alijs beneficijs eccleſiarũ ipſarum, ſaltem quoad ius præ
ſentandi fundant intentionem ſuam, de iure cõmuni: & nõ
Epiſcopi. ¶ Poſſet tamen de cõſuetudine id Ep̃o compete-
re. s̃. de reſti. in integ. c. ij. de quo tamen latius ſcripſi. in præ-
dicto capitulo. Cum eccleſia Vulterana. Item patet, ꝙ in ec-
cleſia ſita in parochia alterius Ep̃us non ponit miniſtrum.
¶ Sed rector parochiæ præſentabit: & facit quod not. de iu
re patro. Signifi. quin negligẽte, Ep̃s ipſum deponet de quo
remittit Hoſti. de eccleſijs ædificandis. ad audientiã. j. Et vi-
de ſuper hoc Nouellam. de regu. iuris. quod alicui. lib. vj. in
mercuriali. ¶ Per quę de tempore domini Bernardi de Boſ
queto, dixerũt aliqui auditores in cõſilijs Rotę, ꝙ ſi in eccle
ſia parochiali ſpectante ad præſentationẽ Abbatis, fundenſ
capellaniæ de redditibus extrinſecis, iure patronatus: ſeu
præſentandi fundatoribus nõ retento, ſpectant ad præſenta
tionem Abbatis. Quia ex quo fundanſ in eccleſia, cedunt
eccleſię de eccleſijs ædific. ad audientiã. de iure pa. poſtulaſti
ar. ff. de dam. infec. l. damni. §. ſi quis vicinas. ¶ Sed alij dice-
bant, ꝙ imò ad Epiſcopũ, quia diſtinctę ſunt ab eccleſia. ar.
ff. de acqui. re. do. l. in agris. & de vſufr. l. item ſi fundum. §.
hinc vicinus. ſecundo reſpõſo. & de reſcripe. literas. in cle. &
maximè, quia fundatę ſunt de redditibus extrinſecis, Et iſta
eſt veritas quia ius ſpeciale, nõ extenditur vltra caſum ſuũ.
ff. de legib. l. ius ſingulare. imò in caſu nõ expreſſo, recurriſ
ad ius cõmune. ff. de condi. ob cauſam. l. ſi extraneus. & ſu.
ma. l. ſi cùm dotem. Et quod legitur & notatur j̃. de reſcript.
c. ſuſceptum. lib. vj. ¶ Vltimò nota, quòd actore non probã
te & c. C. de eden. l. qui accuſare. s̃. de cauſa poſ. c. Cum eccle-
ſia. Vnde dicit hîc Pe. apertè colligi, ꝙ licet excipiens defi-
ciat in probatione exceptionis quã proponit, non tamen
condemnatur, niſi actor probet intentionẽ ſuam. ¶ Primò
opponitur cõtra ſextum notabile, & illud quod ibi ſcripſi,
videlicet beneficiatos facere fructus ſuos. ¶ Et primo de ca
pitulo ſtatutum. §. acceſſorem. de reſcript. lib. vj. in. ver. alio-
quin vbi dicitur ꝙ ſi delegatus ratione dignitatis, vel præ-
bendæ deputatus à Papa ſibi in caſu in quo non eget, acceſ-
ſorem adiungat, tenetur illi prouidere de ſuo proprio & ſic
non de fructibus beneficiorum ſuorum, quia ſui proprij nõ
ſunt: quia illud ſignat verbum proprio. vt patet ex his quæ
notantur per Archidiaconum de electione. c. nulli. eodem
libro in gloſſa vltima. vbi plenè de verbo proprio & habet
ſimile decimaſecunda quæſtione ſecunda, ſtatuimus. in fine.
& c. ſequenti. & c. diaconi. & infra de appel. c. reprehenſibi-
lis. §. ſi autem. & infra de ſenten. excommunica. ea noſcitur.
& quod legitur & notatur per Ioan. Tancre. Goffre. & Inno
cen. infra de præbendis. c. de multa. §. is quoque. ¶ Secundò
22 opponitur, quia res † acquiſitæ de bonis eccleſiaſticis, non
ſunt proprię decimaſecunda quæſtione prima. res eccleſię,
cum ibi notatis per Ioan. vbi notat, quòd illud ſolùm cleri-
corum eſt, quod probabili ratione conſumitur: nec alio mo
do debent diſpenſare res eccleſiæ, niſi in ſuas neceſſitates &
eorum quę ſeruiunt ſibi, & etiam pauperibus derogare poſ-
ſunt. ¶ Tertiò, opponitur per notata Innocen. de ætat. &
qua. inde quorum. vbi huius ſententiæ videtur eſſe Inno-
23 centius. ¶ Quartò, nam clerici † debent neceſſaria ſibi
retinere, & pauperibus ſuperflua derogare: & ſi contra fiet,
hoc eſt iniquitas. vt patet in eo quod legitur & notaſ. xxxij.
quæſtione. iiij. ſi non ſunt in fine. Vnde ſi de bonis eccleſia-
ſticis. emit equum clericus, ille nõ eſt ſuus: vt notatur in pręe-
dicto. c. res eccleſiæ. ¶ Quintò, ad hoc facit optimè quod
legitur & notatur. xl. diſtin. in principio ver. ſacerdos. vbi di
24 citur, quòd † ſacerdos de altari debet viuere: & nõ luxuria-
ri. & vt ibi notatur victus, ibi accipitur pro neceſſitate vi-
ctus & veſtitus, vt. xij. quæſtione. j. Epiſcopus. Quod tamen
qualiter intelligendũ ſit, notatur. xvj. quæſtione. j. c. primo.
¶ Sextò quia dicit canon, quòd quicquid de prouiſione ec-
cleſię ſuæ fuerit ſiue de agro, ſiue de fructibus ſuis, de obla-
tionibus, omnia in iure eccleſiæ obſeruare cenſemus. xij. q.
j. §. de rebus. & §. ſi ergo. ¶ Septimò, nam vſus & nõ proprie
tas rerum eccleſiaſticarum, tam mobilium, quàm immobi-
lium conceditur clericis. xij. q. ij. c. vltimo, & quęſtione. ij. ſi-
ne exceptione. ¶ Octauò quia conſueuit dici, quòd acqui-
ſita de bonis eccleſiæ poteſt eccleſia vendicare. xij. q. iiij. Sa-
cerdotes. & q̃one vltima. fixum. ar. eadem cauſa. quęſtiõe. ij.
Apoſtolicos. in fine. vbi de hoc & patet in eo quod legitur
& notatur. j̃. de pecu. clerico inquirendum. ¶ Nonò, Caſus
25 eſt. xij. quæſtione. ij. c. placuit. vbi dicitur, quòd † Epiſcopi,
præsbiteri, diaconi, vel quincunq; clerici qui nihil habẽtes
ordinẽtur, & tempore Epiſcopatus vel clericatus ſui agros,
vel quæcunq; prædia nomine ſuo comparent, tanquàm re-
rum dominicarum inuaſores animę teneantur. & c. vbi eſt
expreſſum de quocunq; clerico, Et ita intelligitur per Bart.
Brix. eadem cauſa. q. iiij. c. iiij. Et etiam clarè colligitur. xij. q.
j. §. vltimo per quod tollitur diſtinctio quam faciunt quidã,
inter canonicum præbendarium & prælatum, quæ conti-
net hæreticum in iure ſecundũ Archidiac. licet eam ponat
Io. And. j̃. de o. li. ordi. c. præſenti. lib. vj. & Hoſtié. j̃. de pec.
cleri. c. ſi quis ſanè. & Gartias, & Car. j̃. de rebus eccle. nõ alie.
c. cõſultiſſimo. lib. vj. & Henricus in prædicto. c. ſi quis ſanè.
¶ Decimò videtur hoc poſſe dici, per id quod habetur. xvj.
q. ſexta. §. vltimũ. in fine nec obſtat de clericis non reſiden. c.
conſuetudinem. lib. vj. vbi dicitur, in. §. qui verò. quòd caſu
dictę prohibitionis, præbendarius rerum acceptarũ, domi-
nium non acquirit: nec facit eas ſuas inmuẽs à contrario, ꝙ
extra caſum illius prohibitionis, eas ſuas faceret: & dominiũ
illarum ſibi acquireret. Nam ad hæc rñdet Archidiaconus,
dicens ſe fateri ꝙ clerici talium fructuũ perceptorum ſunt
domini & habent eorum proprietatem, quantum ad fide-
lem & debitam diſpenſationẽ faciendam ſibi aut ſuis. l. di-
ſtintione ſtudeat. in fine. lxvj. diſtin. nõ ſatis. ver. Item eſt pro
banda. & pauperibus. xij. q. j. quia tria. vbi in fine dicitur, ꝙ
ſupereſt, date eleemoſynam. & patet in eo quod legitur &
notaſ. xvij. diſti. Sicut hi. & ſecundũ hoc intelligiſ pręedicta
decretalis. conſuetudinẽ & hoc eſt quod probatur. xiiij. q. j.
§. quia ergo. vbi diciſ quòd clerici vtuntur rebus eccleſiæ nõ
vt ſuis, ſed tanquã ad diſpenſationem ſibi creditis, ideſt, cõ-
miſſis. ¶ Item non obſtat. c. peruenit. infra. de fideiuſſ. nam
ſicut clarius colligitur ex antiqua. illud contingit ibi ex au-
thoritate ſiue ſpeciali mandatu Papę: aliàs fuiſſet iniquum,
quòd eccleſia ſiue pauperes, fuiſſent damnificati ex facto
illorum clericorum: argumento huius dictæ decretalis.
26 Nam † alteri per alterum iniqua conditio afferri non de-
bet, vt eſt in regula iuris: & fructus qui ſuperſunt clericis, ma-
xime ſunt eſurientiũ: vt in pręedicto. c. ſicut hi. in fine. ¶ Vel
dic, ꝙ licet Papa ibi mãdet ſatisfieri de redditibus illorum
clericorum

clericorum,non tamen ex hoc colligitur:quòd illi redditus
prouenerint ex bonis eccleſiæ: & ſic non obſtat ipſa decre-
talis peruenit.ſecundum Archidia.¶ Ex quo infert Archi-
27 diaco.quòd † ſi Prælatus vel clericus fructus perceptos ali-
ter diſtribuat,quàm debeat,furtum committit. ¶ Ex qui-
bus ſi de iure procedant,clarè infertur,quòd nec iſte textus
in verſicu. ad hæc Epiſcopus.in fine,& in verſicul.porro in
fine.nec prædictum ſextum notabile,nec ea quæ ſcripſi cir
ca illud ſextum notabile,de iure procedunt,ſaltem ad lite-
ram.Solutio duplex dari poteſt,prima ſolutio eſt , ſequen-
do opinionem Archidiaconi,quòd iſta quæ hìc dicuntur,
fuerunt quædam allegationes partis Epiſcopi, quæ ius non
faciunt. ¶ Alia ſolutio eſt,ſequendo opinionem contrariã
Hoſtien.quòd prędicta per Archidia.allegata,aut caſus ſpe
ciales reſpiciunt,aut de conſilio ſunt,aut ad bonam & bene
ordinatam diſpenſationem, abſque domini abdicatione re
feruntur. ¶ Primò enim non obſtant.§ acceſſorem. & cæte
ra iura,quæ volunt aliqua per clericos de proprio eſſe ſol-
uenda,quia poſtquam poſt recollectionem & acquiſitionẽ
fructus huiuſmodi,dicuntur bona clericorum. ¶ Secundò
non obſtant iura quę volunt,quòd bona acquiſita de bonis
eccleſiæ ſunt eccleſię.vt.c.res eccleſię.&.c.placuit.allegatis,
quia huiuſmodi fructus poſt recollectionem, non ſunt ec-
cleſiæ ſed Prælati vel aliter dico , quòd illud eſt inductum
ſpecialiter,ad corrigendum modum communem Prælato-
rum , qui de huiuſmodi fructibus neglectis neceſſitatibus
eccleſię,in emptionibus poſſeſſionum pro ſuis parentibus,
cõmuniter effundebant: & ideò voluerũt canones,ꝙ in pœ
nam illorum & ad prouiſiones eccleſiarum,quòd poſſeſſio
nes ſint emptæ de bonis Prælatorum ab eccleſijs obuenien
tibus,eccleſijs acquirerentur,etiam ſi nomine proprio em-
ptæ forent:vt præallegato capitulo placuit.&.ĩ.de pecu.cle
ri.c.primo.&.c.ij.&.iiij.cum ſimilibus. ¶ Tertiò non ob-
ſtant notata Ioan.in præallegato.c.res eccleſiæ. nam illa re-
ſpiciunt bonam & ordinatam diſpenſationem , quam de-
bent facere clerici de fructibus iſtis,licet bona propria ſint
28 clericorum:nam ſibi † non niſi pro proprijs neceſſitatibus
ſuis & ſuorum ſeruitorum retinere debẽt: reliqua verò de-
bent pauperibus erogare.nam licet quilibet catholicus , ſic
facere debeat,clerici tamen ad hoc multò fortiùs adſtringũ-
tur:eo quòd bona eccleſia vnde iſta proueniunt,à fidelibus
pro pijs vſibus,eccleſijs ab initio donata fuerunt. ¶ Verum
quia ſapientis eſt,etiam præuidere futura ſecundum philo-
ſophum in proœmio metaphyſicæ.Clerici nedum præſen-
tibus,imò etiam & futuris neceſſitatibus ſuis proſpicere de
bent: & ideò ſit ad partem aliquid nõ exceſſiuam pro pro-
ſpiciendo futuris neceſſitatibus ſuis circunſpectio eſt,& di
ſcretio valde magna dummodo moderatè hoc fiat. Item nõ
obſtant notata Innocen.in prædicto.c.inde quorum.in glo.
ij.in fi.vbi dicit,quòd in bonis clerici decedentis pater non
habet ſucceſſionem:cum de illis teſtari non poſsint.ſed oĩa
debeant eccleſiæ remanere.ĩ.de teſta.c.cum in officijs. &.c.
ad hæc.& de occu.cleri.c.j.&.iij.&.xij.qõ.iij.&.iiij.&.v. per
totum. ¶ Dico enim, quòd ille eſt etiam ſpecialis caſus , in
quo dominus de rebus proprijs teſtari nõ poteſt: & in quo
parentes & etiam filij,à ſucceſſione priuantur : non enim
in omni caſu,poteſt dominus liberè agere.prout ſibi placet
in re propria.inſti.quibus alienare nõ licet . in principio.&
ideò inhibuit.l.parentibus.ne filijs præteritis aut exhære-
datis ſine cauſa,liceret extraneos inſtituere.ff.&.C.de liber.
præteritis.& exhæreda.& de inoffi.teſta.& inſti.de exhære-
datione liberorum per totum.& in authẽ.de trien.& ſemi.
§.j.& in authen . vt cum de appellatione cognoſcitur.§.
29 aliud quoq;.& eſt ratio duplex ¶ Prima,quia † quis recipiẽ
do eccleſiam ſicut ingrediendo monaſterium,cenſetur filiũ
ſuſcipere in authen.de ſancti.Epi.§.ſed nec in præſenti. quẽ
nec exhæredare nec præterire poteſt: quia non poteſt eſſe
immeritus vel ingratus,non enim poteſt eccleſia ingratitu-
dinem committere,aut aliâs demereri. ¶ Et ad illud quod
dicit Innocen.quòd Prælatus non debet diſpenſare res ec-
cleſiæ,niſi in neceſſitates ſuas,& illorum qui ſibi ſeruiunt,
reſponſum eſt ſupra.Et cum dicit,quòd non licet Prælato
donare inter viuos,niſi pro remuneratiõe ſeruitij, refertur
ad res eccleſiæ:non autem ad fructus proprios : & inquan-
tum ad fructus proprios referretur,debet intelligi de conſi
lio bonæ & ordinatæ adminiſtrationis:non autem de neceſ
ſitate iuris.niſi donatio eſſet multum exceſſiua, & eccleſiæ
multum oneroſa ¶ Quartò non obſtat,quod dicitur,quòd
clerici debent neceſſaria ſibi retinere,& pauperibus ſuper-
flua derogare: quia & hoc facere debet quilibet fidelis à
ſuis patrimonialibus:licet clerici ad hoc magis adſtringũt:
vt dixi & quod dicitur quòd ſi clericus emit equum, ille nõ
eſt ſuus,debet intelligi,vbi emit de bonis eccleſiæ. nam ſi
emeret de fructibus proprijs , ſecus eſſet:nam canones qui
dicunt res emptas de bonis eccleſiæ eſſe eccleſiæ acquiſitas:
aut emptas de rebus ad eccleſiam pertinentibus , aut ad
ſola immobilia referri oportet.ſaluo quòd in Prælatis re-
gularibus verificãtur ſimpliciter prout iacent, pro eo quòd
illi non poſſunt habere proprium de ſta.regula. cum ad mo
naſterium.in fine. ¶ Quintò non obſtãt notata.xl.diſt in.in
princip.verſicu.Sacerdos.quia ad illud reſpondetur ſicut ſu
pra reſponſum eſt , ad notata ſupra in capitulo res eccleſiæ.
¶ Sextò ad illud quod dicit canon , quòd quicquid de pro-
uiſione eccleſiæ. &c. Primò dico , quòd illi non ſunt cano-
nes,ſed dicta Gratiani ſecundò dico,quòd loquuntur in re-
gularibus,apud quos omnia debent eſſe communia. ¶ Se-
ptimò ad illud quod dicitur,quòd vſus & non proprietas,
&c.reſpondeo quòd loquitur in rebus eccleſiæ : vt patet ex
iuribus ibi allegatis , quarum reuera Prælati domini non
ſunt vt plenè ſcripſi.ſ.de cauſa poſſeſ.cum ſuper. ¶ Octauò
reſpondeo ad octauum,prout ſupra reſponſum eſt ad ſecũ-
dum,quia quæ eccleſiæ acquiront , eccleſia non immeritò
vendicare poteſt. ¶ Item eodem modo reſpondeo,ad nonũ
videlicet ad capitulum placuit.quòd etiam loquitur de im-
mobilibus ſolùm:fateor enim vt ibi dicitur,res immobiles
emptas de rebus vel fructibus eccleſiæ etiam emptas nomi-
ne proprio ipſius ementis ,non acquiri ementi:ſed eccleſiæ.
& dico quòd iſte eſt caſus ſpecialis, in quo emens rem im-
mobilem de propria pecunia atq; per traditionem , illam à
domino recipiens,illius dominium non ſibi, ſed alteri. ſci-
licet eccleſiæ quærit.ſi videlicet illa pecunia fuerit de reddi
tibus eccleſiæ recollecta;& eſt ratio ſpecialitatis , fauor ec-
cleſiæ & reſtrictio abuſus Prælatorum indeuotorum,& ni-
mis carnalium,qui parentum vel ſeruitorum ſuorum, vtili-
tates temporales vtilitatibus eccleſiarum ſuarum antepo-
nunt. ¶ Ad §. vltimum. in fine .xvj. quæſtione.vj.patet
etiam reſponſio,ex prædictis quia reuera loquitur in rebus
ad eccleſiam pertinentibus , in quibus delictum Prælati,
non nocet eccleſiæ vt hìc dicitur. ¶ Nec valet ſolutio,
quam dat Archidiaco.ad capitulum conſuetudinem.de cle-
30 ricis non reſi.libro.vj.quia cum † verba poſsint ibi ſtare in
proprio ſenſu,vt patet ex dictis , non eſt per talem ſolutio-
nem temerariam ab eorum proprietate recedendum .ff.
de lega.iij.l.non aliter. Et ad capitulum ſtudeat.in fine. & ad
capitulum non ſatis.verſicu. Item eſt probanda. & ad capi-
tulum quia tua in fine.& ad.§.quia ergo & ad lecta & notata
in capitulo ſicut hi. reſponde ſicut ad alia ſuperius eſt reſpõ
ſum,videlicet,quòd loquuntur non de dominio vel pro-
prietate,ſed de vſu & modo vtendi. ¶ Et ſi opponas di-
cendo non poſſunt vti vſu dominij ,igitur domini nõ ſunt:
reſpondeo quòd argumentum non eſt bonum , & primò
quia licet illud ſit regulare,quòd quilibet in re ſua , liber eſt
moderator vel arbiter.vt.C.mandati.l.in re mandata. ¶ Ta-
meo fallit in multis caſibus, vt patet ex lectis & notatis in-
ſtituta quibus alienare non licet patet etiam in minoribus,
& prodigis,tutores & curatores habentibus. ¶ Præterea,
quia licet non debeant ſecundum ordinatam diſpenſatio-
nem aliter vti , quàm dicti canones , tamen ex hoc non

ſequitur, quin de verò iure, aliter vti poſsint: & quando ſi
aliter vtantur, de iure teneant ea quę faciunt circa venditio
nem locationē, & donationem ipſorum fructuum. ȷ̃. de lo-
cato.c.noſtra.qs eñ diceret, ſi prælatus donat aliqua de fru-
ctibus ſuis parentib⁹, vel foręſibus, aut hyſtrionib⁹, vel his
emit equos, vel libros, aut aliqua ſumptuoſa ornamenta ad
pompam, aut alia huiuſmodi, etiam ad vanitatem, & ſuper
fluitatem contra conſilium canonum prædictorum, quin
tenerent talia etiam de iure nullus vt arbitror dicere vellet
aliàs deciperentur omnes, cum talibus contrahętes. Et hoc
eſt rectè quod vult hîc textus, in verſicu. porro in fine. ibi,
pro ſuæ libertatis arbitrio diſponendo. licet bene fatear, quòd ſi
non vtitur moderatè, vt volunt canones, ipſe peccat ex abu
ſu, etiam quandoq; grauiter. ¶ Item non valet ſolutio quã
dat Archi. ad capitulum peruenit. de fideiuſſo. cum dicit, ꝙ
illud contingit ibi ex authoritate ſine ſpeciali mandato Pa
pæ: quia non eſt veriſimilè, quòd Papa voluiſſet ſpecia-
liter mandare, vel authorizare rem iniuſtam, aut eccleſiæ
præiudicabilem, vt hic patet: quia hîc prohibuit Papa ſpe-
cialiter, ne delictum perſonæ noceret eccleſiæ: licet eñ mã-
datum vel authoritatio Papæ facientē excuſare poſſet à cul
pa & pœna, ſi tamen factum re ipſa eſſet iniquum, illam ini
quitatem non tolleret mandatum vel confirmatio, imò mã
dans vel authorizans à Deo quem habet ſuperiorem, puni-
ri deberet, vt notatur in materia diſpenſationis per Nouel-
lam. in c. de multa. ȷ̃. de præben. nec etiam valeret dicere, ꝙ
31 illi redditus non prouenerunt ex bonis eccleſiæ: nam † red-
ditus clericorum ex communi verbi acceptione dicuntur
illi, quos de eccleſijs ipſis percipiunt: & ſi alios habeant, illi
non dicuntur eorum clericorum, ſed potiùs laicorum exi-
ſtere vt not. in ſimili. ȷ̃. de iure pa. in. c. cum dilectus. & ita in
telligunt prædictum. c. peruenit. omnes gloſſatores. præter-
eà ſi non appareat, quòd habeant alios redditus, præſumi o
tur ab eccleſijs omnia habuiſſe. argu. ff. de dona. inter virum
& vxord. quintus. & eſt textus. C. de Epiſ. & cleri. authen. hu
manã. & in. c. placuit. allegato. ad quod infra redibo in. j. qõ.
¶ Secundò opponitur in ver. ad hæc. Epiſcopus ſuper ver-
bo, *credere.* coniuncto. verſi. *intelleximus.* ȷ̃. ſequen. in quo ver
ſu iſta reprobatio nam videtur malè reprobari, quia ex vir-
tute iuramenti calumniæ, videtur verificari: in illo enim iu
ramento eſt hæc clauſula, quòd iurans, nullam dilationem
requiret ad probandum, niſi quam credet neceſſariam, & ꝙ
nulla falſa probatione vtetur. C. de iuramento calumniæ au
then. in iſto. ¶ Hoc ſuppoſito, aut monaſterium eam pro-
ponens, eam credebat eſſe veram, & tunc procedit allegatio
& per conſequens malè inferius reuocatur: & ſi falſam eam
credebat, faciebat contra iuramentum calumniæ & ꝓpriã
turpitudinem allegabat: & ſic audiri non debebat, vt. ȷ̃. de
dona. inter dilectus. ¶ Inno. ad hoc reſpondet, dicens, quòd
ſiue excipiendo ſiue alio modo quis confiteatur expreſsè in
iudicio intentionem aduerſarij, tunc ſibi bene præiudicãt
& productio & confeſsio antedictæ: ſic quòd ante ſententiã
dicere non poterit, contra confeſsionem ſuam, niſi oſtende
ret errorem: argu. ȷ̃. de accuſa. cum dilecti. & C. de iuris. & fa
cti ignorantia. l. error. & ſ. de tranſact. littereà. & C. de pro
ba. l. j. & ſ. de confeſ. c. ex parte. Sed ſi non confiteatur expreſ
sè, ſed excipiendo tantùm proponat vt hîc, tunc nec confi-
tetur, nec etiam credit quòd priùs eſt talis excipiẽs. Sed etiã
non diſcredit, imò dubitat. quia inter duo veriſimilia agi-
tur. C. de exceptio. l. ſi quidem. ff. de acquir. hære. l. qui putat.
§ qui bona fide. & § fi. & de condi. inde. l. fi. ſecundum Inno.
quod intellige in exceptione ex facto alieno, in quo poteſt
eſſe probabilis cauſa dubitationis inſurgente: ſecus enim ſi
inſurgeret in facto proprio, quia in illo nõ poſſet eſſe com
muniter ignorantia probabilis, vt. ff. pro ſuo. l. fi. ſ. de reſcri.
ab excommunicato. & præſertim ſi ſit factum recẽs, & hæc
menti tene, quia hîc ad paſſum iſtum cõtinuo fit remiſsio.
ſuper quo omnino vide ea quæ ſcripſi. ȷ̃. de lit. conte. c. vno.
lib. vj. articulo. j. q. v. ¶ Nec obſtat prædicta authen. quia li-

cet nõ credat qui excipit, neceſſaria eſt ſibi probatio: vt ſcia
tur an verum ſit, necne id de quo dubitat. Plus dicit Innoc.
quòd idem videtur etiam in actore, quia ſi inducat aliquod
priuilegium, & poſteà illud probetur falſum, licet tacito vi-
ſus ſit confiteri omnia, quæ in inſtrumento continẽtur, &
ſi quæ in eodem inſtrumento erant contra eum: tamen re-
probato priuilegio ſibi non obedit, propter hoc quòd viſus
eſt hoc feciſſe innitens priuilegio, quod ſine dolo verũ pu-
32 tabat. ȷ̃. de ſen. de re iudi. cũ. I. & A. nam † ſublato inſtrumẽ-
to, ſublata ſunt omnia quæ continentur in illo. arg. ȷ̃. de hæ
re. c. fraternitatis. & de fide inſtru. c. inter dilectos. § cæterũ.
& quod legitur & notatur. ſ. de iureiurã. mulieri. ¶ Quin-
imo adhuc plus dicit Innocen. videlicet quòd idem dicen-
dum videtur, ſi expreſsè confeſſus fuit vera eſſe, quæ in pri-
uilegio ſeu inſtrumento continentur, quia ſemper videtur
initi priuilegio quo ſublato, & omnia quæ ex illo ſequitur,
tolli videntur. ¶ Pone tamen, quòd non pronunciatur fal-
ſum inſtrumentum, ſed alium defectum habet, vt puta de-
fectum canonicorum, vel alium ſimilem defectum ſolenni
tatis importans, quid tunc erit? ¶ Reſpondet Innocẽ. quod
tunc ſi pronuncietur tale inſtrumentum non eſſe ſufficiẽs
ad probandum intentum, tamen confeſsionẽ ratã habet: &
ea quæ continet inſtrumentum tanquàm confeſſata, repu-
tabuntur, eſſe vera vt. ȷ̃. de cenſi. c. cum olim. & hoc verum,
etiam ſi confiteretur in genere vera eſſe, quæ continentur
in charta quæ inducitur ad probandum, & non probat, vel
quę aliâs alium defectum patitur. ¶ Tunc enim credit In-
nocẽ. quòd licet promoueatur poſteà illam chartam nõ ſuf
ficere ad probationem, tamen propter confeſsionem, rata
debent haberi omnia, quæ continentur in illa. ¶ Ratio di-
uerſitatis, quia in ſuperiori caſu, quãdo reprobatur † inſtru-
mento vt falſum, probato falſo inſtrumento tollitur radici
tus fundamentum, cui confeſsio inhęrebat. Et ideò neceſſe
eſt, quòd cõfeſsio ei inhærens, vt ędificium etiam tollatur.
j. q. j. cum Paulus. & ȷ̃. de præsbi. non Bap. veniens. Sed in
alio caſu, ſcilicet quando inſtrumentum non probat falſum
ſed ſolùm defectuoſum, tunc quia licet non ſufficiat ad pro
bandum intentionem principalem, aliâs tamen vigorẽ ſuõ
tenet: licet non habeat tantum vigorem, vt credebat qui il-
lud producebat. argu. C. de libe. præteritis vel exhæreda. au-
thentica ex cauſa. ¶ Caue tamen, quia licet prædicta locum
habeant, vbi ſententia lata eſt ſuper falſitate inſtrumenti,
vel alia quæſtione incidenti. Secus tamen eſt, vbi fertur ſu-
per quæſtione principali diffinitiua, quia tunc non obſtan.
prima confeſsione, poteſt ſequi ſententiam is pro quo lata
eſt, & ei initi & etiam directè contra primam cõfeſsionem
venire, vt patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de iuretur.
c. mulieri. ſecundum Innocen ¶ Sed aduerte, quia licet ſem-
per iſtud allegetur, tamen valdè dubium eſt: & ideò iſtud re
ſtringe ad caſum in quo res iudicata immutat veritatem rei
confeſſatæ & conuincit confeſsionem contracti matrimo-
nij: pronuncietur matrimonium nõ interueniſſe. ¶ Sic eñ
loquitur. c. mulieri. Sed ſi confeſsio eſſet talis, cuius veritatẽ
contraria ſententia non immutaret, ſed cum ea ſtare poſſet
vt ſi in caſu huius capituli contra confeſsionem permuta-
tionis ſimpliciter factam pronunciaretur pro Epiſcopo, qa
potuit permutatio non valere, ſecundum Martiñ. ¶ Super
quo vide quæ ſcripſi in prædicto. c. mulieri. ¶ Tertiò oppo
nitur, quia contra textum noſtrum videtur, quòd excipiens
de permutatione, & ſi confitens permutationem confitea-
34 tur etiam permutantes fuiſſe dominos, vel quaſi: nam † qui
confitetur aliquid, videtur etiam quicquid ex illo ſequitur
confiteri. octaua diſtinctione quo iure. Reſpondet Innocen
tius dicens, quòd licet excipiat de permutatione, non tamẽ
confitetur rem fuiſſe permutantis. Sed bene confitetur per-
mutantem non poſſe venire contra permutationem, vel re
petere rem quam permutauit: cum aliâs permutatio li-
citè facta ſit. nam ſi non eſſet licitè facta, & expreſsè
confiteretur rem fuiſſe Epiſcopi, quocunque modo
ſiue exci-

ſiue excipiendo,ſiue alio modo, bene præiudicaret mona-
ſterio,& prodeſſet Epiſcopo.ſ.de tranſactio.c. prætereà. li-
cet ſit argumentum contra.ſ.de teſti.veniens. ¶ Vel aliter
ſoluit Innocen.dicens , quòd licet excipiat , non confitetur
tacitè,quia etiam dubius excipit , quamuis tutius ſit: vt ibi
dicit proteſtari hoc modo,non eſt nec fuit res tua.Sed & ſi
fuiſſet res tua,ex cauſa permutationis,in nos tranſtuliſti ſu-
per quo vide in glo hæc clauſula.& quod ibi dicam & ple-
nius de hoc .j. de regu.iuris.c.exceptionem. libr.vj.& vide
quæ ſcripſi.ſ.eo.c.in oppoſitione.ij. ¶ Quartò opponitur,
quia in fine decretalis imponitur ſilentium Epiſcopo, quo
ad temporalia,& tamen Epiſcopus tenetur ſtare permuta-
tioni : quod videtur iniquum , pro eo quòd cōtractus per-
mutationis claudicari non debet.¶ Reſpondet Innocenti.
quòd fortè ideò non præiudicabat inſtrumentum , quia in
permutatione non interuenerat ſuperioris authoritas, nec
etiam alia,quæ de iure interuenire debent.x. qō.ij. hoc ius.
xvij.qō.iiij.in venditionibus. ¶ Vel aliter dicit Innocen. ꝙ
licet producens inſtrumentum ne falſo contra illud dicere
non poſsit.j.de cenſi.cum olim.&.xix.diſtin.ſi Romanorū.
ſicut nec contra teſtes ſuos.iiij.qō.iij. ſi quis teſtibus. & .iij.
qō.viij.cuius in agendo,poteſt tamen dicere contra ſe illud
non facere,vt hic patet:nam licet produxerit inſtrumentū
ad probandum quòd Epiſcopus Sabinenſis fecerat permu-
tationem,tamen admittitur poſteà ad dicendum , quòd nō
35 continetur in inſtrumento.Sabinenſis.veritas † enim rerū
errore geſtorum non vitiatur.ff.de offi.præſi.l.illicitas.§. ve
ritas.ff.ad municipa.l. aſſumptio.ff.de nego. geſt.l. item ſi §.
finali ſuper quo vide Bartolum.ff.de liber.legat.l.aurelius.§.
cum qui.verſi.idem quæſijt. ¶ Subdit etiam Innocen.quòd
licet non poſsint dicere contra ea, quæ continentur in in-
ſtrumento,quod produxi quia ab initio debui videre dili-
genter quæ in eo continentur.¶ Poſſum tamen dicere,con
tra dicta teſtium quod produxi , & etiam eorum dicta ex
ipſis depoſitionibus reprobare.iij.qō.iij § ſi quis teſtibus.vt
le.& not.ſ.de fide inſtrumē.imputari.etiam per teſtes alios
indirectè.ſ.de teſtib.præſentium.in princip.&.c.ex tenore.
item contra teſtem poſſum etiam opponere de corruptio-
ne,& de nouis inimicitijs vt legiť & notatur in prædicto.§.
ſi quis teſtibus.& etiam de noua infamia, vt ſupra de teſtib.
cogen.c.præterea.¶ Ratio autem huius eſt,ſecundum Inno
cen.quare in his & ſimilibus mihi non imputatur mea pro-
ductio,quia quicquid dicturi eſſent , non poterant diuina-
re.¶ Quintò opponitur videlicet contra illud quod proxi
me dixi de cap.ſi quid veri.xxxvij.diſtin.Soluit Innocen. di
cens,quòd aliud eſt in prophetijs & authoribus , in quibus
36 locus ab authoritate locum habet: quia † quicquid dicunt
indubitanter credendum & tenendum eſt.vt.ix.diſtinctio-
ne ergo ſolis.& capitulis.ſequentibus &.xv. diſtin.c. finali.
Et alius in teſtibus & inſtrumentis,quia & ſi authoritatem
habeant vt eis credatur,quandiu non probatur cōtrarium,
tamen probationem in contrarium admittunt.vt.C.de fide
inſtru.l.fina.&.ſ.de teſti.præſentium. Si ergo infideles vel
hæretici prophetias habeant vel authores,qui dicant aliqd
contra eos,vt illorum authoritatibus poſſumus eos conuin
cere & contra eorum errorem argumentari , vt prædicto.c.
ſi tueri.¶ Fatetur tamen Inno,quòd licet infideles de iure
non ſint audiendi contra ſuos proprios & ſpeciales autho-
res,non tamen de iure poſſumus vti eorum authoritatibus,
contra illos quorum non ſunt authores ſeu prophetæ cum
eos reprobemus:argu.ſ.de teſti.præſentium &.C. de falſis.l.
qui falſas.&.C.de rebus credi.l.ſi quis iuſiurādum. Sed nū
quid teſtes pro me inductos poſſum ſaltē in alijs cauſis re-
probare?Reſpondet Innocē.dicens, quòd teſtes pro me in-
ductos non ſolùm in eadem cauſa,ſed etiam in alijs, & non
ſolùm ſi perſona contra quam ipſos produxi primo mo-
do contra me illos producat.Sed etiam ſi quæcunq; alia per
ſona contra me producat eodem,non poſſum perſonas eo-
rum reprobare,ex quo ſemel approbaui eas. argu.iij. q.iij.

ſi quis teſtibus.Et idem dicit in iudice eadem ratione arg.
iij.q.viij.cuius in agendo.¶ Sed caue,quia hoc intelligit In-
no.verum eſſe,videlicet quòd non poſſum reprobare teſtē
vel iudicem,ſcilicet ex cauſa quæ ex me procedit : nam ex
cauſa quæ ex alio procederet,bene poſſem.verbi gratia pa-
trem tuum induxi teſtem vel habui iudicem contra aliquē,
modò tu inducis eum in teſtem vel impetras eum iudicem,
contra me,certe bene potero eum reprobare non enim ex
me,ſed ex te procedit cauſa,ex qua eum reprobo vel recuſo
ſcilicet quia pater tuus eſt:vt patet in eo quod legitur & no
tatur.ſ.eo.c.paſtoralis.&.ſ.de offi.dele.inſinuante. & .ſ.eo.
oppoſitione circa principium.verſicul. & aliud in teſtibus.
¶ Sed quid in officijs , pone admiſi aliquem ad vnum offi-
cium,potero ne ipſum repellere ab alio officio, ſi ad ipſum
mihi forſitan præſentetur?Reſpondet Innoc.quòd ſi illud
officium tale ſit , in quo perſonæ conſimiles admittuntur,
non poſſum ipſum repellere:ſed ſi in eo perſonæ diſsimiles
requiruntur,tunc ſecus eſt ſecundum eum. ¶ Vult dicere,
quòd ſi tale officium ſit, in quo perſona de qua agitur,adeò
apta & ſufficiens reputari debeat, vt in primo non eſt repel
lendus:quod intellige,niſi aliquid de nouo ſuperuenerit ꝓ-
pter quod repellatur.vt patet in eo quod legitur & notatur
ſ.proximè.&.ſ.de teſti.cogen.prætereà.Sed & ſi de nouo ni
hil accidat,ſed tamen ſufficiens vel habilis non eſt ad ſerui-
endum, bene poteſt repelli.non enim ſequitur , ſi ad vnum
officium ſufficiens ſit,quòd ex hoc ſit ſufficiens ad maius:
vt patet.xij.diſtin.nos conſuetudinem.& in eo quod legitur
& notatur.ſ.de elec.ſcriptum eſt.c.penultimo & fina. ¶ Po
ne ergo impetraui aliquem in iudicem,qui poteſt eſſe cri-
minoſus,modò ille inducitur contra me in teſtem , nūquid
poſſum eum repellere prætextu criminis? dicit Innocen.
quòd ſit.¶ Sed dicit,quòd non poſſum eum repellere à te-
37 ſtimonio,prætextu infamię ciuilis,& eſt ratio,quia † crimi
noſus bene poteſt eſſe iudex,ſed non poteſt eſſe teſtis.vnde
non ſequitur,quòd quia eum approbaui in iudicē , per hoc
eum in iudicem videar approbaſſe:ſed cum infamia vtrun
que repelleret,eum quem non reputaui infamem , ad iudi-
candum,non debeo reputare infamem ad teſtificandum:ſi-
cut hæc omnia poſſunt colligi.ff.de adulte.l.ſi vxor.§. finali.
& in alijs concor.ſuperius allegatis.& in eo quod legitur &
notatur.j.de accuſa.c.nulli.&.ſ.de æta. & qua. accepimus.
vbi reperies notatum,verum Epiſcopus poſsit repellere eū
quem ipſe ordinauit.&.ſ.de elec.c. noſti.vbi notaui,quali-
ter quis poteſt venire contra factum ſuum,de quo.j.de cle.
coniuga.c.diuerſis fallacijs.&.c.fi.¶ Sed quęres pone aliquis
legere malè intelligens,eam allegat pro ſe , vel inſtrumentū
aut chartam ſimplicem ſibi dicit fauere in cauſa ſua.cum ta
men in veritate de iure ſibi non faueat,quia non eſt authen
tica vel eſt tantùm recitatoria ſeu teſtimonialis,& poſteà ꝓ
pter aliquem articulum qui in eadem charta continetur,in
ducitur contra eum,nunquid debet ſibi præiudicare lex vel
charta?reſpondet Inno.quòd non per pręcedentem rōnem:
quia veritas &c.vt prædicto.§. veritas ſed eſt & alia rō for-
tior,quia errantes in iure tales ſunt pręcedentes,non ſolùm
ſe corrigere & ſuum errorem reuocare poſſunt , vt eis non
præiudicet,imò etiam iudex & corrigere & ſupplere pōt,
& debet:vt no.in ſententijs de errore aduocatorū & vt quę
deſunt aduocatis.&c.ſecūdum eum de quo ſatis ſcripſi.ſ.de
poſtu.præla.c.bone.j.§ j.¶ Sed oppone quia hîc producens
hanc chartam,credit & intendit poſſe probare per eam , id
quod pro ipſo facit.igitur eadem ratione & quod contra eū
facit.ar.iij.q.viij.cuius in agēdo.Ergo videtur,quòd debeat
haberi pro cōfeſſo,maximè ſi expreſsè cōfiteať eſſe probata
per ipſam chartā ea quæ cōtinenť in ipſa:rñdet Inno. quòd
licet credat & cōfiteať per ipſam chartā,oīa quæ continenť
in ea,eſſe ꝓbata,tñ ſi nō ſint ꝓbata,cū erret in iure, ſibi nō
ꝑiudicat.¶ Subdit tñ,ꝙ ſec⁹ eſſet,ſi cōfiteretť ſe credere ea,ꝗ
in ipſa charta cōtinent,eſſe vera ſecūdū eū.& idē ſi daret vł
hēret ꝓ ꝓbatis oīa & ſingula,quæ in hac charta cōtinētur:

quia aures iſtorum verborum non dependent ex carta, ſed
ex confeſſione. vt patet ex his quę ſcripſi. ſ. eod. capitulo in
ſecunda oppoſitione. ¶ Fatetur tamen Innocen. quòd ſi
per talem cartam, minus authenticam aliquid iudicatum
eſſet, tunc tam iudex, quàm acceſſor, quàm etiam litigator,
eandem cartam vel conſimilem, vel idem ius, condemnato
agente contra eos, contra ſe admittere tenerentur. vt nota-
tur in ſumma Azonis. ff. quòd quiſq; iuris. ſecundum eum.
¶ Sextò opponitur, contra §. quia verò. ibi: *quæ per authenti-
ca ſcripta. &c.* quia iſta ſententia ſic lata, videtur eſſe & incer
ta: & per conſequens de iure nulla. C. de ſenten. quæ ſine cer
ta quantitate. per totum. ¶ Solutio dicit Innocen. quòd nõ
eſt incerta ſententia, pro eo quòd in aliqua parte actorum,
vt credendum eſt certis nominibus, vel circunlocutioni-
bus, vt. C. de ſententijs quæ ſine certa quantitate. l. penulti-
ma. argu. ff. ſi certum petatur. l. certum. &. ſ. de teſti. licet ex
quadam. verſi. teſtes. ¶ Vel eſt hoc intelligendum de inſtru
mentis productis in ipſo iudicio, redactis in actis & publi-
catis, vel de capitulis ſpecificatis in actis: & ſic ex parte acto
rum certificabatur ſententia. vt prædicta. l. penultima. aliàs
autem non poſſet ſe iuuare prætextu inſtrumentorum de
nouo repertorum. C. de tranſact. l. ſub prætextu. ſecundum
quoſdam. Innocen. autem dicit hanc ſententiam certam,
etiam ſi in nulla parte actorum exprimantur capitula, quia
38 ſcripta † authentica, certa & indubitata ſunt. quare & eis fi-
des adhibetur. de fide inſtrumen. capitulo primo. & ſecun-
do. vnde ſecundum eum, prudenter facit is, à quo petitur
ius Epiſcopale, ſi petit illud exprimi. de hoc ſupra. de offi. or
di. conqueren. nam aliàs ſi iudex ſimpliciter nulla exceptio-
ne facta adiudicet iura Epiſcopalia, condemnatus tenetur
decæterò, omnia iura Epiſcopalia exhibere: quamuis per
priuilegium vel præſcriptionem præceden. ſententiam pro
bare velit ſe ſuper aliquibus capitulis exemptum. infra titu
lo primo. cum olim. ¶ Plus dicit Innocẽ. quòd iudex etiam
prudenter facit, quando ſibi conſtat, quòd aliquis habet in
aliqua eccleſia iura Epiſcopalia, tamen de alijs capitulis du-
bitat ſi ſic pronunciet, adiudicamus tibi in tali eccleſia, iura
Epiſcopalia, exceptis his quæ per authentica ſcripta aut
alium modum legitimum ſunt ſubtracta vel ſic exceptis
aliquibus capitulis, de quibus nobis plenè non conſtat: vt
hîc & infra titulo primo. c. auditis. & cap. cum olim. & c. ve
niens. & infra de rel. do. conſtitutus. & capitulo cum venera
bilis. ſecundum Innocen. ¶ Caue tamen, quia licet ſi ita
fieret, fortè ſuſtineri poſſet: maximè vbi cauſa probabilis
dubitandi, iudicem excuſaret: tamen non videtur, quòd ſit
neceſſe iudici ad talem incertitudinem ſe arctare, nec etiã
expediens ſeu honeſtum. cum enim videt intentionem Epi
ſcopi ſuper iure Epiſcopali, quod petit de iure communi,
fundari, debet alteri parti terminum peremptorium præ-
figere, infra quem ille habeat proponere & probare genera
lem exceptionem, ſi eam habet aut capitula ſpecialia, quæ
ipſe prætendit habere exempta, & ſi infra huiuſmodi ter-
minum de his non docuerit, habere debet perindeac ſi ille
nullam exemptionem haberet, imò ita debet de iure repu-
tare, & etiam ſententiare & Epiſcopo ius Epiſcopale ſimpli
citer & indiſtinctè adiudicare: vt patet ex his quæ leguntur
& notantur. infra de priuile. cum perſonæ. libro ſexto. & de
officio ordina. capitulo ordinarij. eodem libro. & de in in-
tegrum reſtitutione. capitulo coram. ¶ Septimò opponitur
in §. licet. autem. verſi. cum falſorum. ibi, *valeat retractari.* quia
39 quod † ab initio nullum eſt, ipſo iure nullo modo retractari
poſſes. cum priuatio neceſſariò habitum præſupponat. in-
fra de deſpon. impube. c. ad diſſoluendum. modò ſententia
40 † lata per falſa inſtrumenta, eſt ipſo iure nulla: adeò quòd
ex ea non datur exceptio rei iudicatæ. ff. de exceptio. rei iu-
dica. l. qui agnitis. Præterea ſi fuit ab initio nulla, quomodo
poſt viginti annos conualeſcit. ff. de regu. iuris. l. quod ab ini
tio. ¶ Super hoc vide Ber. in gloſſ. vltima. & caue quia licet
Bernardus dicat illam ſententiam nullam, tamen alij dicũt
quòd imò reſtitutio neceſſaria eſt: & ita not. per Bern. ſ. de
probationib⁹. c. licet cauſam. in fine. ij. glo. Et ideò remiſi ad
Specu. de ſententiæ prolatione. §. finali. verſiculo. Item pone
quòd eſt lata. & verſicu. ſequenti. Et de hoc etiam per Bart.
ff. de re iudica. l. diuus & de hoc etiam ſcripſi ſatis late, in
prædicto capitulo. licet in tertia oppoſitione. ¶ Aduerte ta
men, quia illa quæ hîc potuit Bernardus, videlicet quòd ſen
tentia teneat vſq; ad viginti annos, & poſt pronuncietur
nulla, videtur contraria ſecundum Hoſti. niſi dicamus nul-
litatem reſpicere veritatem & retractatur quoad opinio-
nem, & ſic dicit intelligendum, quod notatur in ſumma de
re iudicata. §. quid iuris. ¶ Quid autem dicemus de princi-
41 pali quæſtione, videlicet vtrum † ſententia lata per falſos te
ſtes, vel per falſa inſtrumenta, per viam exceptionis, annul-
lari poſsit: vel an neceſſe ſit, quòd præcedat reſtitutio, & ſi
ſufficit exceptio, eritne perpetua? Glo. in. l. quærelam. C. de
falſis. ponit vnum modum cognoſcendi de falſo per exce-
ptionem, quam dicit tempore non tolli. per. l. pure. ff. de ex-
ceptioñ. doli. Et idem Hoſtien. & Pet. vt ſcripſi in prædicta
doce. licet. pro quibus facit hîc textus: ſed quòd reſtitutio
ſic neceſſaria, videtur per prædictam. l. diuus. & C. ſi ex fal-
ſis inſtrumentis. per totum. & C. de tranſact. l. ſi ex falſis. Ad
hoc. ff. de condi. indebi. l. fi. in fi. & ff. de exceptio. l. exceptio-
nes quia. §. finali. ad inſtar tranſactionis, per falſa inſtrumen-
ta initę. Et ſi dicas exceptionem competere, ſaltem non vi-
detur quòd competat vltra quadriennium, quo peti pote-
rat reſtitutio: ad hoc. ff. de petitio. hæredi. l. ſi quis libertatẽ.
de inoffi. teſtamen. l. Papinianus. §. ſi filius. ¶ Dicunt autem
quidam domini legum, quòd vbi per falſa inſtrumenta ob
tinuiſti contra me aliquod remedium finiendarũ litium, vt
ſententiam vel tranſactionem, aut his ſimilia, tunc per iura
præallegata neceſſe eſt, infra quadriennium me iuuari bene
ficio reſtitutionis agendo, vel excipiẽdo. Si verò talẽ reme-
dium non obtinuiſti, perpetuò excipiam vt prædicta. l. pu-
rè. ¶ Alij dicunt, quod aut fuiſti in dolo, etiam in obtinen-
do remedium finiendarum litium, ſcienter vtendo falſis in
ſtrumentis, ex quibus obtinuiſti, & tunc quia commiſiſti
crimen falſi, & ſic teneris ciuiliter actione in factum ad
intereſſe. C. de falſis. l. damus. & l. fi. ergo & ab eo exceptio-
nem ſine reſtitutione, quæ durat vltra quadriennium, ſaltẽ
quantum durat actio iuxta regulam, cui damus. &c. &. ĩ. de
reg. iur. l. inuitus. §. cui damus &. ĩ. de reg. iur. c. qui ad agẽdũ.
lib. vj. ¶ Aut non fuiſti in dolo, quia nec conſcius falſitatis,
& tunc quia non poteſt excipi, niſi habeatur reſtitutio, vt
prædicta. l. exceptiones. §. fi. verum eſt exceptionem non du
rare vltra quadriennium: verum licet iſta ad apertiorem in
tellectum faciant, non tamẽ clarificant: & planè de iure no-
ſtro, videtur quòd per viam exceptionis obijciatur falſitas,
contra ſententiam vt hîc apertè dicit textus, & in prędicto.
c. licet. in prin. quod in exceptione loquitur. & ſ. de probat.
in noſtra. vbi etiam de exceptione loquitur: ad idem de cri.
falſ. c. ij. Et tamen etiam de iure noſtro dicitur valere ſen-
tentia, donec probetur falſitas. ſ. de fide inſtru. accepimus
imò etiam & idem de iure ciuili. ff. de re iudi. l. diuus. ſuper
quo vide Bar. ff. de iureiurãdo. l. admonendi. ¶ Nouellę au
tem videtur diſtinguendum, inter veram falſitatem reſcri-
pti, cuius virtute profert delegatus ſentẽtiam, de qua loqui-
tur decretalis ſecunda. de cri. fal. de qua ſine temporis præfi-
nitione agitur & excipitur circa agentem: vt ſcripſi ſupra,
& procuratorij vigore, cuius agitur de qua in prædicta de-
cre. in noſtra. ¶ Et de his duabus ſatis dixi poſt Innocen. &
Compo. de reſcrip. ſuper literis. in fine. & falſitatem pbatio
num, ex quibus fertur ſententia, & de hac principaliter lo-
quitur hîc, & de hac poteſt agi criminaliter. ¶ Itẽ ciuiliter
per actionem in factum Item per beneficium reſtitutionis,
& hæc habent tempora limitata, vt notatur in princi. de-
cre. licet. in fi. glo. ij. ¶ Itẽ per viã exceptionis. ¶ Itẽ per viã
replicatiõis. ſi per viã exceptiõis, puto verũ qd no. Accur. in
quęrelã. qd perpetuò qñ agetur ex ſententia poterit ſemper
excipi de

excipi de ipſius nullitate propter falſum. quod placet etiam
Gulielmo in primo § licet contrarium notare videatur, in
Speculo de ſenten. excommu. ſcilicet, quòd non excipere ſi-
ne reſtitutione, & idem Compo. de reſcrip. ſuper literis. in
glo. quæritur hoc verſicul. intellige tamen nec diſtinguam
an victor fuerit conſcius falſitatis, necne. & procedit hoc
propriè cum ſententia eſt lata pro actore, qui poſtea petit
42 ipſius executionem: abſolutio † enim lata pro reo, ſecum
trahit executionem. vt notatur de appel. paſtoralis. ¶ Si per
viam replicationis, hîc diſtingo, an excipere de ſententia
contra actorem, de novo repetentem primam actionem, vt
quia petebat fundum, abſolutus fuit reus per falſas proba-
tiones, iterum petit fundum illum, excipit reus de ſenten-
tia: actor replicat de nullitate, & falſitate: hîc poſſet locum
habere, quòd actor ineptè agat, debuit enim priùs reſtitu-
tionem petere: vt in. l. Diuus. ¶ Si non excipitur contra
actorem non repetentem primam actionem, puta peto ele-
ctionẽ tuam caſſari propter cõuẽtionẽ vel defectũ excipis
de ſententia abſolutoria, replico de ipſius nullitate & falſi-
tate, puto quòd procedit replicatio, & erit perpetua, vt cõ-
petat quandocunq; excipitur. Et idem dico, de duplicatio-
ne, vt ſi petas electionem confirmari, excipio de crimine, re
plicas de ſententia abſolutoria, duplico de ipſius nullitate
& falſitate, procedet duplicatio, & ſine temporis præiudi-
cio. Certum eſt enim, quòd ego contra quem non principa
liter formata fuit ſententia, non teneor petere reſtitutionẽ
circa illam ſi autem velles tenere, quòd de neceſsitate petẽ-
da ſit reſtitutio circa illam, dici poſſet, quòd per viam reſti-
tutionis conſequeris reuocationem ſententiæ, quam tu nõ
conſequeris, per viam exceptionis vel replicationis, quibus
erit ſatis quòd probata ſuum conſequantur effectum: de or
di. cogni. c. ij. de reſtitutio. ſpoliator. ſolicitę. cum ſimilibus.
¶ Item ſi oppono, ex quo competit extraordinarium bene
ficium reſtitutionis, ergo non competit ordinarium nulli-
tatis, ratio hoc non eſſe præciſum, quod patet per decre. ſe-
cundam. de reſtitu. in integrum. libro ſexto. & ibi nunc caſ-
ſabitur. facit de reſtitutione in integrum. ſuſcitata. Sed latiꝰ
dixi in primo capitulo licet. in tertia oppoſitione. & vide
omnino Bartolum. in princi. l. admonendi.
¶ PRIMO quæritur circa materiam primæ oppoſitio
nis & eius ſolutionis duplicis, de duabus opinionibus, ibi
tactis quarum vna eſt Archidiaconi in princip. § acceſſorẽ.
videlicet quòd prælati non faciunt fructus ſuos, etiam recol
lectos atq; reconditos, & alia quæ fuit Ioan. & Lau. xij. quæ
ſtione. j. c. duo ſunt genera. & Hoſtien. in princi. c. de multa.
habet, quòd imò faciunt illos ſuos quam etiã videtur pone
re Collectarius in. c. Ioannes. de cleri. coniuga. ad fin. ſuæ pe-
nulti. quæſtionis. vt ibi etiam ſcripſi poſt eum. quæ illarum
opinionũ ſit verior de iure ſcripto. ¶ Primò videtur quòd
opinio Archidiaconi videlicet quòd prælati non faciant
fructus ſuos, ſit verior. & primò per motiua eius, quæ indu
xi in prima oppoſitione. Et ſecundò per rationem, quia do-
minus rei, illam poteſt liberè vendere & alienare: vt. C. de
contrahen. emptio. & venditio. l. dudum. & ex illius prætio,
aliam ſibi emere & acquirere: dummodo domino rei pla-
ceat, remq; venditam ſolito prætio ſibi tradat. inſti. de rerũ
diuiſione § venditio. & § per traditionem. & etiam de ea li-
berè poteſt teſtari. C. de ſacroſan. eccle. l. prima. & ff. de teſta.
l. prima. & tamen hoc non poteſt facere prælatus, ſeu bene-
43 ficiatus de iſtis fructibus: quia † ſi ex illis acquirat etiam no-
mine proprio, non ſibi ſed eccleſiæ ſuæ acquiritur velit no-
lit. xij. q. ij. placuit. & ſi velit de illis in extraneo teſtari,
non poteſt. C. de Epiſcopis & clericis authentica licentiam.
¶ Et ſi ab inteſtato decedat, neq; filius neq; pater neq; alij
de genere ſuo in illis ſuccedant: ſed eccleſię remanebunt. de
pecu. cleri. c. ij. & c. penultimo. & vltimo & de teſta. c. pri-
mo. & c. nos quidem. cum ſimilibus. ¶ In contrarium quòd
ſecunda opinio Ioan. Lau. & Hoſtien. ſit verior, videtur per
textũ huius decretalis. Tum quia videtur dicere, quòd præ-
latus habetur pro domino, modò ille qui habetur pro do-
mino, facit fructus ſuos. Tum quia dicit, quòd diſponit pro
libito voluntatis. ¶ Secundò inducitur pro hoc, prædicta
decretalis, conſuetudinem. eo modo, quo induxi eam in
prima oppoſitione. verſicu. nec obſtat. de clerici. non reſidẽ.
¶ Tertiò inducitur pro hoc extra. ſuſcepti regiminis. Ioan.
44 xxij. vbi dicitur circa principium, quòd illi † qui beneficia
canonicè obtinent, ſunt illi ad quos de iure fructus Epiſco-
pi ſpectare debent. ¶ Quartò hoc probatur ratione, quia
pœnam delicti per beneficiatum commiſsi, non debet ec-
cleſias referare. vt hîc dicitur & ſcripſi. ſ. eo. in. viij. notabili,
nec etiam debitum aliunde contractum ſoluere: vt patet ex
his quæ leguntur & notant. infra de ſolutio. c. primo. & ſe-
cundo. & tamẽ talia de fructibus huiuſmodi ſolui poſſunt
& debent, vt patet ex his quæ leguntur & notantur ſecun-
dum communem opinionem. infra de fideiuſſori. peruenit.
¶ Quintò quia in caſu in quo prælatus debet ſoluere de ꝓ-
prio, põt ſoluere de fructibꝰ ſuorũ bñficiorũ. vt § acceſſorẽ.
allegato ſecundum cõmunẽ intellectum, igitur fructus cẽ-
ſentur bona ipſius prælati: argu. eorum quæ notat Archidi.
in prædicto § acceſſorem. in principio, & in prædicto capi-
tulo nulli. ¶ Sextò quia illi ad quos ptinẽt horum fructuũ
perceptio de priuilegio conſuetudine vel ſtatuto, illos ſuos
faciunt: de reſcrip. ſi propter tua. debita. de officio ordina.
c. præſenti. in princi. & § porro. & de præben. c. ſi tibi conceſ
ſo. libro. ſexto. igitur fortiùs idem dicendum eſt de prælato,
ad quem illorum perceptio pertinet de iure cõmuni: quia
fortiùs videtur ius commune, quàm ius ſpeciale: vt. ff. de te
ſtam. mil. l. eius militis § militia & in anthen. de non alie.
§ quia verò veriſimile. ¶ Septimò quia cauſa percipiendi
45 fructus, dicitur ipſius prælati propria, quia beneficium † ꝓ
priè ſuum eſt, id eſt titulus beneficialis, ex quo cauſatur ei
ius percipiendi huiuſmodi fructus, ſuus proprius eſt. vt de
præben. ſi tibi abſenti. libro ſexto. & de conceſsio. præben. c.
vltimo. in fine. eo. libro. igitur fructus inde percepti, debet
eſſe ſui proprij: quia effectus debet ſequi naturam ſuæ cau-
ſæ: & ideò obligatio dicitur naturalis, quia oritur ex cõſen-
ſu: qui naturalis eſt. ff. de ſolutionibus. l. ſtichum § naturalis.
46 ¶ Octauò quia ille qui liberè † poteſt de re diſponere pro-
ut ſibi placet, eius dominus eſt: quia iſte eſt effectus propri
domnij. C. manda. l. in re mandata. modò prælatus debet li-
berè diſponere de fructibus ſuæ prælaturæ ad menſam ſuã
pertinentibus, vendendo vel donando, aut aliâs ſuper eis
contrahendo, prout ſibi placet: vt patet ex lectis, & notatis.
infra de locato. libet enim prælati debeãt moderatò vti eis,
& ex eis ante omnia onera eccleſię ſupportare, ac ſuis & ſuo
rum neceſsitatibus prouidere tantùm: & ſi aliter faciant, do-
nando vel vendendo, pro nutu propriæ voluntatis, de vero
iure, tenet quod faciunt: & transfertur dominium in accipi
entem: aliâs deciperentur omnes cum eis contrahentes, qd
non eſt dicendum. infra de do. per tuas. ¶ Nonò quia vti
vſi ſunt prælati, & ita eſt interpræta conſuetudo etiam à
tempore de quo non eſt memoria. igitur non eſt à modo de
hoc hæſitandum. argu. ſupra de conſuetudi. cum dilectus. &
infra titulo proximo. capitulo primo. libro ſexto. & ff. de le-
gi. l. minimè. ¶ Decimò quia aliâs animæ quaſi omnium
prælatorum qui fuerunt à memoria noſtra, & hodie ſunt,
fuiſſent & eſſent in periculo damnationis: quod non eſt cre
dendum. argu. C. ad. l. Iuliam repet. l. vlti. ¶ Vndecimò quia
in beneficijs ſimplicibus, omnes moderniores præter Ar-
chidia. iſtud tenent, vt patet ex notatis Ioan. in capitulo præ
ſenti. & Hoſtien. in capitulo ſi quis ſanè. & Gar. & Hoſti. in
capitulo hoc conſultiſsimo. & pater in prædicto capitulo.
præſenti. igitur idem in beneficijs adminiſtrationem habẽ-
tibus, nam licet doctores prædicti in locis prædictis diſtin-
xerit inter iſta. quos videntur ſequi. Lauren. in clemen. pri-
ma § cæterum. in fine. de priuilegijs. & Geſſelinus in
prædicta extrauaganti. ſuſcepti regiminis. in principio ſu-
per verbo debent. ¶ Tamen ego loquens cum Henri-

co in dicto capitulo peruenit. in vltima diſtinctione, iſtam differentiam non reperio expreſſam in iure. ¶ Vnde Henricus in prædicta diſtinctione, dicit indiſtinctè, quòd prælatus eccleſiæ, dominus eſt fructuum collectorum: probat per prædictum capitulum peruenit. quia dicitur ibi, de reditibus eorum, ſcilicet clericorum, non diſtinguendo, de qualitate beneficiorum. & ſic generaliter debet intelligi: ar. infra de priuilegijs. quia circa. &c. ff. de pub. l. de pretio. & infra de verborum ſignificatione. capitulo tua nobis. licet Hugo. notaſſet contrarium ante conſumptionem. xij. quæſtione prima. cor Epiſcopi. vbi de hoc per Archi. & ipſe Ioan. eadem cauſa & quæſtione res eccleſiæ. ¶ Item inducit Henricus pro ſe notata Cardina. in capitulo hoc conſultiſsimo. ſuper verbo immobilia. & Ioan. in capitulo præſenti. ſuper verbo reſeruari. & hoc intelligit verum, ſi eos lucrent, aliâs non propter lecta & notata de cleri. non reſi. capitulo prædicto penulti. & per totum & prædicto capitulo per conſuetudinem. ¶ Sed illud reſtringe ad diſtributiones præbẽdarum. quia licet alij beneficiati propter non reſidentiam poſsint priuari beneficijs, vel ſuſpendi à perceptione fructuum, tamen ante priuationem vel ſuſpenſionem, illos poſſunt percipere: & ſuos facere quia capitulum conſuetudinem. ponit caſum ſpecialem, & ſic in contrarium eius commune. ff. ad munic. l. prima. in fine. & alia iura ſolum loquũtur de caſu priuationis, vel quia debentur fabricæ vel Epiſcopo, iuxta lecta & notata vt eccleſiaſtica beneficia capitulo vno. in fine. & capitulo tua nobis. & capitulo quia propter. & capitulo ſi tibi conceſſo. vel quia natura ſeu conditio beneficiorum eſt talis, quòd beneficiati non faciunt fructus ſuos: vt cle. quia contingit. de religio. domi. ſecundum Ioã. & Geſſe. ibi ſuper verbo vſus ſuos. ¶ Adde idem quod conditio perſonæ repugnet, vt quia eſt regularis Prælatus, qui non poteſt ſibi aliquid acquirere. infra de ſtatu monac. cum ad monaſterium. ¶ Pro & contra faciunt ea quæ ſcripſit Beatus Thomas ſecunda ſecundæ. quæſtione. cxxv. articulo ſexto. & articulo ſeptimo. & præſertim in articulo ſeptimo. ¶ Quid dicendum? breuiter opinionem ſecundam Hoſtien. & Henrici credo de iure etiam veriorem, & vltra motiua ad hanc partem per me inducta multum me mo-
47 uet opinio Hoſtien. quia † inter iſtos quos legi, ipſe fuit maximus canoniſta. & etiam opinio Henrici quia ipſe, fuit modernior & videt & collegit omnes in hoc capitulo ſcribentes, nec erat Prælatus item multum mouet me conſuetudo omniũ Prelatorum tollerata per Papam & per omnes quorum intereſt: quia illa eſt dubiorum iuris optima interpretatrix. ff. de legi. l. ſi de conſuetudine. nec multum me mouẽt in contrarium iura decreti, quia illa iura ſunt communiter & ſpecialiter, vbi agitur de re quæ poteſt cedere in aliquod periculum animæ: ſicut quantũm ad materiam præſentem magis videantur eſſe comminatoria & conſultoria, quàm deciſiuæ: & quia ad ea ſatis ſuperius eſt reſpõſum, & ad alia ſupra allegata patebit infra reſponſio. de hoc autem videlicet, vtrum beneficiatus faciat fructus ſuos, vide in his, quæ ſcripſi. xij. quæſtione. ij. circa. xj. oppoſitionem ſecundi notabil. §. iuxta præmiſſa & ibi eſſe videas ad quem ſpectant res emptæ de dictis fructibus.

¶ SECVNDO quæritur ſuppoſita abſque veritatis præiudicio prima opinione pro vera, ſecundum quam prælatus de iure ſcripto, non dicitur facere fructus ſuos: quid de conſuetudine generali, ſecundum quàm prælati reputantur vſuſfructuarij: & faciũt ſicut vſuſfructuarij fructus ſuos, & illos dum ad alias eccleſias transferuntur, ſecum portant, & de illis teſtantur in morte: quandoque propinquos ſuos vel extraneos aut Chriſti pauperes, vel alias eccleſias inſtituendo hæredes, quæ conſuetudo generaliter in parlamento regio obſeruatur. videtur quòd non valeat conſuetudo, tanquàm eccleſiæ nimium oneroſa. ſupra de conſuetudi. c. primo. Sed contrarium de iure videtur verius, per ea quæ ſcripſi in. c. Nouella in materia talis conſuetudinis. in capitulo nemo poteſt plus iuris. in mercuriali. infra de regu. iur. libro. vj. & per Pat. eadem materiam in capitulo præſenti allegato. & videtur eſſe textus, in ratione, in capitulo ſi propter. & capitulo ſi tibi conceſſo. & capitulo præſenti. & extraua. ſuſcep. alle. in eo quòd approbant conſuetudinem ſuper fructibus, tempore vacationis, vt etiam poſt vacationẽ obuenientibus alteri acquirendis caſus enim nun multos ęquior eſt, vt patet ex inſpectione terminorum nec obſtat oneroſitas eccleſiæ, quia debet dari prouiſio ſucceſſori, pro oneribus ſupportandis, vſq; ad nouos fructus argu. prædicto capitulo pręſenti. §. porro ¶ Ille non ſcrupuloſus, qui cõtrarium tenet & quaſi omnes Prælatos damnat, & qui cognoſcens feſtucam in oculo fratris, caueat ne in proprio oculo trabem habeat: quam ignoret: & dicat mihi ſi de vna parrochiali vel cathedrali eccleſia, aut dignitate tranſlatus ad aliam habeat cẽtum vel mille flore. in archa, quos ex fructibus primæ eccleſię vel dignitatis recollegit, an illos vltro offeret ſucceſſori. quia nec ſibi acquirere nec ſibi retinere eos poſsit? & dubito quòd non: quia pauci hoc faciunt & idem poſſet ponere exemplum in libris, ęquitaturis, & alijs mobilibus emptis, per Prælatum de literis illis fructibus imò ſit Pręlatus tranſlatus haberet recedere de prima eccleſia, pedes cum virga in manu, eleemoſynas perquirendo, ſi nihil aliunde haberet quia ſecundum hoc, omnia priori eccleſiæ dimittere teneretur. quod non feciſſent vt credo Hugo. nec Archidia. in caſu iſto ſuper hoc tamen omnino videas quæ ſcripſi. infra de teſtamen. capitulo quorundam. in prima. quæſtione & de peculio clerico. capitulu primo. & in capitulo penultimo. eodem titulo. & de decimis. in capitulo primo. in prima. quęſtione &c. firmiter in ſeptimis quæſtionibus. & ſingulariter. in capitulo cæterum. eodem titulo. in prima. & ſecunda. & maximè in prima. quæſtione.

48 ¶ TERTIO quæritur, qualiter fructus † beneficiorũ pro debitis beneficiatorum obligari vel capi poſſent? ¶ Henricus in prædicto capitulo peruenit dicit quòd in caſu in quo beneficiatus non facit fructus ſuos, de quo dixi ſupra, nõ poſſunt obligari. &c. per prædictum capitulum peruenit. quia dicit de reditibus eorum: & quia res aliena, obligari non poteſt. ff. de pignoratitia actione. l. qui rem alienã. C. ſi res aliena pignori data ſit. per totum. nec etiam in cauſa iudicati capi. vt. ff. de re iudicata. l. à diuo. §. ſi ſuper rebus. ¶ Aut loquimur in caſu, in quo facit fructus ſuos, quod regulariter eſt verum, vt dixi. ſupra in prima quęſtione & tũc non facta diſtinctione inter obligationem cõuentionalem & iudicialem, quam facit gloſſa in capitulo peruenit. diſtinguit Hẽricus, quia aut beneficiat⁹ habet alia bona patrimonialia, vel alia quę poſſunt commodè per eum obligari: vel ex cauſa iudicati per iudicem capi, aut non: ſi ſic, tunc non poſſunt obligari priuata ſeu conuentionali pactione. C. quę res pigno. obli. poſſunt. l. ſpẽ eorũ pręmiorum. nec capi publica ſeu iudicialia authoritate. vt. C. de executione rei iudicatæ. l. ſtipendia. ſi non, tunc poſſunt obligari & capi, vt hîc: & in. l. hic allegata commodis pręmiorum. ff. de re iudicata. verſiculo prima. diſtinguit. gloſſa quam approbant Petr. de Bella pertica. & Cynus in. l. allegata. ſpem pręmiorum, licet Specul. de primo & ſecundo decreto. §. reſtat. verſiculo quid ſi reus non habet. notet quòd etiam in ſubſidium, pignorari non debent: licet etiam Archidia. in princi. §. acceſſorem dicat quòd beneficiatus, non poteſt ſalua conſcientia de reditibus ſuis, quos percipit ab eccleſia, prouidere aſſeſſori: quo non indiget cum non ſint ſecundum veritatem proprij, ſed communes. id eſt pauperibus erogandi, vel in vtilitatem ſuam expendendi. ſibi ſuperſunt vt pręd ixi. ¶ Sed primum credit Henricus veriùs, dum tamen, ex his fructibus tantùm ſibi relinquatur, quòd poſsit eccleſię commodè deſeruire: vt in dicta. l. ſtipendia & infra. de appellationi. peruenit. ij. aliâs ſi non haberet vnde viueret & eccleſię deſeruiret, eſſet eccleſia cum ſit leſa reſtituenda: vt notat Bernar. & plenius Hoſtien. ſupra de tranſactio. c. veniens. in fin.

¶ Et idem dicit in ſtipendijs militum , qui habent rei-
publicæ deſeruire.per iura allegata. ¶ Dum tamen paupe-
49 res non eſſent in extrema neceſsitate conſtituti : quia † res
eccleſię non ſunt pauperum, quoad proprietatem & dñiũ,
ſed quantũ ad debitum:id eſt, quia eis deberetur ad ſuſten-
tationẽ, vt notat Aſten.li.j. ti.de fruct.interpretatiõe libro
ij.verſic.non rationem.& concor.quod ipſe notat in q̃one.
ſeq.ſed nunquid.¶ Et ſcias tamen.quòd ſi creditores eſſent
laici,non deberent perſonaliter oblationes accipere de al-
tari.Sed clericus ibi eſſe,qui acciperet & daret eis:arg.xij.q.
ij.aurum.de cõ.di.j.lingua.&.c.nemo.vt ibi notant Hug. &
Archidia.x.q.prima ſanctorum.glo.ij.vbi videtur approba
re opinionem prædictam.
50 ¶ Q V A R T O quæritur vtrum Prælatus de huiuſmo
di fructibus teſtari poſsit? ¶ Et, vt à meipſo non incipiam,
nec omittam dicta ſcribentium, ego præmitto diſtinctio-
nem Henrici poſitam in.c ſi quis ſanè. de pecu. cleri. latiùs
materiam dilatantem vno membro omiſſo , de quo dicam
io quæſtione ſequenti.¶ Cum ergo generaliter quęrat ,qua
liter clerici poſſunt teſtari vel donare inter viuos? Diſtin-
guit Henricus, quia aut quæris de clericis ſecularibus , aut
de regularibus, ſi de ſecularibus, tunc aut de beneficiatis aut
de alijs.Si de beneficiatis, tunc aut quæris de his quæ habẽt
de patrimonin, vel quæ ſibi obuenerint ex ſucceſsione pa-
rentum, vel artificio, vel intuitu perſonę:ſeu aliâs quàm in-
tuitu eccleſiæ:aut quæris de his quæ ad eos peruenerunt,
vel habent de bonis vel intuitu eccleſiæ. aut eſt dubium.
¶ In primo caſu dicit quòd de illis poteſt clericus ſecularis
indubitanter facere teſtamentum , & donare inter viuos,
ſiue ea habuerat ante beneficium adeptũ, ſiue poſt.j̃. de ſuc-
ceſsio.ab inteſta.c.primo.xij.quæſtione.j.ſicut manifeſtè. &
quæſtione.iij.placuit.ij.reſponſo.&.c.quicunq;. xxviij. diſt.
de ſiracuſanæ.j̃.de teſta.c.ad hęc pręſentibus.& c.quia nos.
&.c.relatum.ij.§ cæterum.C.de Epiſco.& cleri. in authenti.
licentiam.& in authentica. Præsbiteros. in authentico. de
ec.ti § interdicimus.& de ſanctiſsimis Epiſcopis §. præsbi-
teros.collat.ix.quod verum eſt, etiam ſi ſint ſub patrum po-
teſtate, vt ibi & notat Hoſtien.in dicto.c.quia nos.¶ Tene
tur tamen vel ſi ipſe non fecerit hæredes eius tenent ipſam
eccleſiam de illis rebus conſeruare indemnem : ſi aliqua de
rebus eccleſiæ expendit in meliorationem proprij patrimo
nij, vel etiam ſi propter diligentiam nimiam propriarum
rerum, neglexit res eccleſiæ: & ita diminutę ſunt aliquæ vel
amiſſæ propter culpam ſuam, & econuerſo.ſi de rebus pro-
prijs expendit aliqua in vtilitatem eccleſiæ , poteſt ipſe vel
hæredes ſui, cum conſtiterit recuperare de rebus eccleſiæ:
vt ita hinc & inde fiat debita compenſatio : vt.ij. quæſtio-
ne.vij.lator.in fine.&.xij.quæſtione.iiij.c.primo.&.ij. vt no
tat Hoſtien.in ſumma de pœ.& re.§ xxiij.C. quibus & qua-
liter.Et ſi talis clericus de bonis huiuſmodi nõ diſpoſuerit
in vita vel in morte, venient ad conſanguineos, ſi ſint : vt io
c.allegato ſicut manifeſtè & c.quia nos.&.c.relatum.& ſi nõ
ſint, tunc venient ad eccleſiam, vt.C. de Epiſcop. & cleri.l. ſi
quis præsbiter. &.j̃. de ſucceſsio.ab inteſta.c. primo in fine.
& ibi notant Ho.& Ber.& in.c.ij.& Innocen.j̃.ti. proximo
c.Cum in officijs.in glo.nota, quòd, circa princip.& Hoſti.
& Ioan.And.poſt eum ibi, in.c.primo.& Ber. Inno. & Ho-
ſtien.in.c.requiſiſti in fine.& Ber.Inno.& Hoſtien.j̃.de ver
bo.ſignificatione.cum tibi.& frater Ioan.in ſumma.con. ru
brica de rap.rubricella de rapina clericorum. in quæſtione
vbi clerici poſsunt, vbi de hoc.¶ Si quęris de his quę habẽt,
vel ad eos perueniunt de bonis eccleſiæ vel intuitu eccleſię,
tunc aut quæris, de rebus quæ ſunt propriæ ipſius eccleſiæ
vt beneficia, eccleſiaſtica prædia, iocalia, & alia bona eccle-
ſię.¶ Aut de fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum , ad
ipſos clericos pertinentibus.¶ Si de rebus quę ſunt proprię
ipſius eccleſiæ, dicit, quòd de talibus etiam ſi ſiot mobiles,
ooo poteſt vt io iuribus allegatis ad hoc : & decimaſecun-
da.quæſtione ſecunda.non liceat Papæ.& quæſtione quin-
ta.quaſi per totum.¶ Si de fructibus beneficiorum eccleſia-
ſticorum, refert aut quæris de rectoribus , gubernatoribus,
vel magiſtris eleemoſynarum , leproſariorũ ſeu hoſpitaliũ,
& de fructibus ſeu redditibus inde collectis, & tales de tali-
bus fructibus, cum ipſos non faciant ſuos, etiam à terra ſe-
paratos, vt patet de redo quia contingit in clementi.& no-
tat ibi Ioannes Andræ.& leſſe.teſtari ſeu aliâs in morte vel
in vita diſponere non poſſuot:nec mirum quia nec talia di-
cuotur proprie beneficia , vt de præbendis. capitulo literis
in clementina.¶ Aut quæris de alijs propriè loquendo be-
neficiatis, & tunc diſtingue ſecundum Hoſtien. inter cleri-
cum habentem adminiſtrationem & clericum non haben-
tem, ſed ſimpliciter beneficiatum:nam clericus habens ad-
miniſtrationem, quandiu viuit & ſanus eſt, donare poteſt:
& tamen moderatè. infra de dona. cæterum.comparatur
51 † enim vſusfructuario, quia ius ſuum morte finitur: ſicut
ius vſusfructuarij : vt hîc. & ſupra. de dolo, conſultationi-
bus.de pignori. capitulo vltimo. & inſtiru. de vſufructu.§.
finitur.j. ¶ Si autem incipit infirmari comparatur vſua-
rio , & ſic nihil habet , niſi vſum : tamen aliquantulum
plus habet, quia poteſt eleemoſynam facere: vt infra titulo
proximo.capitulo ad hoc.teſtari tamen non poterit vt in-
fra de teſtamen.capitulo primo.& capitulo cum io officijs.
¶ Si autem ſit clericus, non habens adminiſtrationem , ſed
ſimpliciter beneficiatus, tunc in vita & in morte , omnino
comparatur vſufructuario, quantùm ad faciendum fructus
ſuos, & de ipſis poterit teſtari.infra titulo proximo.requiſi-
ſti.§.illud.& hoc generalis conſuetudo obſeruat.¶ Si tamen
iſte.ſcilicet habens adminiſtrationem vel non habens ab
inteſtato, quoad iſtos fructus hoc eſt non ordinato de eis,
decedat, eccleſia in eis ſuccedit. infra de teſtamen. capitulo
relatum.ſecundo.§.nomine. &.§. finali.& argumentũ.infra
de pœnis.capitulo ſecundo. ¶ Sed quid erit de fructibus
pendenti. videtur idem quod in vaſſallo , vt ſi decedat be-
neficiatus poſt Auguſtum, & ante Calendas Martij, ad eccle
ſiam pertineant ſi verò poſt Calendas Martij ad clericum
vt in libro feudorum, hîc finitur lex.§.ſi vaſſallus. ¶ Tu dic
veriùs ipſum comparandum vſofructuario vt fructus per-
ceptos & recõditos ſuos faciat.¶ Alij autem omnes ad ec-
cleſiam pertineant ſic enim eſt in vſusfructuario , cui talis
comparatur.ff. de vſufructu.l. arboribus.§. Iulianus. aliâs
eſt.l.& incipit ſi fur. quibus modis vſusfructus.l. ſi vſusfru.
in fine.de viuris.l.qui ſcit.§ primo.&.§.præterea. ¶ Et hæc
vera, niſi de ſpeciali ſtatuto vel conſuetudine eccleſiæ aliud
cenſeatur:tali enim ſtandum erit, ſi de ipſa appareat : argu.j̃.
de teſtamen.capitulo relatum.ij.§ licet igitur. infra de con-
ceſsio.pręben.capitulo ex parte aſtrenſis.in fine dummodo
non ſit eccleſiæ unerosa.aliâs ſecus.ſupra de conſuetudine.
capitulo primo.ſecundum Hoſtien. qui ita diſtinguit hîc
ab illo verſicu. aut quæris de alijs vſque hîc. Idem cum eo
per omnia Garſer.infra de rebus eccleſię non alienandis. ca
pitulo hoc conſultiſsimo.& Cardinalis ibi in gloſſa. & ſic
hæc prohibitio.libro ſexto.& Ioannes Andræ.& de officio
ordinarij.capitulo præſenti.in gloſſa.per yconomum.eodẽ
libro. ¶ Sequitur de tertio ſcilicet quando eſt dubium
vtrum ſibi obuenerunt de bonis vel intuitu eccleſiæ vel
non, & tunc ſunt opiniones. ¶ Quidam diſtinguunt an
Prælatus promiſcuè vtitur rebus ſuis & eccleſiæ necne.
¶ Alij diſtingunt, an conſtet prælatum habuiſſe proprium
ante promotionem, necne. ¶ Tertij conſiderant quis poſ-
ſideat, & quis petat, vt petitor probet contra poſsidentem:
& hoc placet Goffredo.infra titulo primo.capitulo primo,
in fine. ¶ Et iſtę opiniones notantur io capitulo allega-
to.ſint manifeſtæ. ¶ Alij diſtinguunt , an Prælatus fecit
inuentarium necne, vt primo caſu , vltra expreſſa inuenta-
rio præſumatur pro hærede. ¶ Secundo caſu , præſuma-
tur pro eccleſia : fuit enim in culpa , non faciendo in-
uentarium : facit.C.de iure deli.l. ſancimus.xxviij.diſtinct.
deſiderata ſanè. extra de relig. do.quia contingit.§.illi etiam

in cle. ¶ Tu dic, quòd refert aut certũ eſt, quòd clericus habuit aliquid de proprio, ſeu aliàs quàm intuitu eccleſiæ ſed neſcitur quid vel quantum ſit: aut certum eſt, quòd non habuit, aut neſcitur vel dubitatur, vtrum habuit proprium, vel non. ¶ In primo caſu, refert aut quæris de clerico, quondam ſeruo, & tunc fient quatuor partes de bonis ſuis, vt infra de ſucceſsio. ab inteſta. c. ij. quod capſm loquitur de clericis ſeu præsbiteris quondam ſeruis, ſecundũ Lau. Goſ. Hoſti. Pet. de ſamp. & Abb. ibi aut quæris de clerico ſemper libero, & nunquàm ſeruo, & tunc de omnibus debet fieri virilis ſeu æqualis diuiſio inter eccleſiam & parentes: ſiue cõſanguineos. vt. xij. q. iiij. c. j. ſecundum Ber. & Hoſti. in d. c. ij. ĩ. de ſucceſsio. ab inteſta. Et vide Ioan. in d. c. j. glo. penul. in fine vbi dicit diuiſionem de bonis fieri, ſecundum quantitatem patrimonij ſui, & rerum eccleſiæ ¶ In ſecundo caſu, præſumitur pro eccleſia, quia in incertis &c. ff. de verbo. obliga. l. continuus. §. cum ita. in fine: & hoc tenet Hoſti. ĩ. titu. ij. c. ij. per. c. cum in officijs. ĩ. de teſtamen. quando neſcitur vel dubitatur, vtrum habuit proprium vel non, refert aut clericus habet eccleſiam, & tunc præſumptio eſt ſemper ꝓ eccleſia, niſi contrarium probetur: vt. ſ. eo. c. j. cum concor. allegat. ibi in glo. vlti. & ſic incumbet ſemper probatio hæredibus beneficiati, ſiue ipſi ſint in poſſeſsione, ſiue non: vt ĩ. titu. j. c. j. ibi detineri. &c. & eſt expreſſum in authentico. de eccle. titu. §. interdicimus. colla. ix. verſicu. hoc tenet gloſ. & in dicta authentica. licentiam. vbi idem tenet glo. & Ber. ĩ. de ſucceſsio. ab inteſtato. c. ij. in glo. & Hoſtien. poſt eum. ¶ Et ita intellige quod notat Ber. ĩ. titul. ij. cum dilectus. in glo. Si intelligas. nec obſtant iura quæ volunt quòd actor ꝓbet intentionem ſuam. C. de rei vendicat. l. finali. xij. q̃one. j. c. j. in fine. & c. ſint manifeſtæ. quia illa vera ſunt, niſi ſit præſumptio pro actore: nam tunc ſuccumbit reus, niſi aliud ꝓbet. ĩ. vt eccleſiaſti. beneficia. c. vnico. C. de proba. ſiue poſsidetis. & ĩ. de priuil. c. cum perſonæ. §. ſi autem. cum duobus. §. ſequentibus. lib. vj. nec obſtat. xij. q̃one. v. c. j. quod videtur expreſsè contra: quia illud & quodlibet ſimile intelligitur in caſu certo, ſcilicet quando conſtat, quòd aliunde habuit: ideò de hoc inquirendum eſt, antequàm ei ſua poſſeſsio auferatur: ſecundum Hoſtien. in ſumma de pecu. cleri. § finali. & pleniùs. ĩ. de pecu. clericorum. c. iij. & in hoc concor. Specula. rubrica de ſtatu mona. verſicu. xlviij. quæritur. vbi de hoc, quod verum eſt in rebus immobilibus, vt ibi, & . ĩ. de peculio clerico. c. proximo. Secus enim in mobilibus modicis, quibus poſſeſſor tuendus eſt niſi aliud probetur. Et ſic poteſt intelligi dictum. c. iij. q̃one. j. c. j. & hoc not. Hoſtien. in. d. c. iiij. & . ĩ. de teſtam. c. j. Sic etiam poſſet intelligi, quod not. ipſe Hoſtien. in ſumma. de ſucceſsio. ab inteſtato. §. ij. in fine. ¶ Sed contra hoc facit expreſsè. § alle. interdicimus. de eccl. ti. coll. ix. qui idẽ dicit de rebus mobilibus, quod in immobilibus ſcilicet, quòd ſemper in dubio pro eccleſia præſumatur: & hoc tutiùs eſt tenere, maximè ſi non fecit inuentarium. ¶ Aut non habet eccleſiam ſeu adminiſtrationem, ſed ſimpliciter beneficium, & tunc non eſt pręſumptio pro eccleſia, argu. ĩ. de teſta. requiſiſti. §. illud. C. de vſufructu. l. ſi defunctus. ſecundum Hoſtien. in ſumma, de pecu. cleric. §. finali. & eodẽ titu. c. j. ¶ Fallit quando probatur, quòd nihil habens promotus fuit ad beneficium ſimplex, nec probatur, quòd aliunde acquiſierit: quia tunc pro eccleſia iudicatur: vt. ĩ. de pecu. cleri. §. finali. & eo. titu. c. iij. pro quo notatur per Innocen. ĩ. de teſti. c. cum in officijs. in magna gloſſa. ſi quæris de clericis non beneficiatis, vt coniugatis & alijs, tũc dicit, quòd poſſunt de bonis ſuis pro libito diſponere, & donare ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate: ſicut & laici vt. ĩ. de teſta. c. nos quidem. & . c. quia nos. primo reſponſo. cum ibi alleg. ¶ Sequitur de ſecundo membro, ſcilicet de clericis regularibus, & tunc aut ſunt iam profeſsi tacitè vel expreſsè, & tales teſtari non poſſunt. xix. quæſtione. iij. quia ingredientibus. & . c. perlatum. & . §. econtra Paulus. & . § ſi qua mulier. ĩ. de teſta. c. ij. Et ſi conſuetudo hoc daret, quòd hoc caſu non valeret, vt ibi in glo. hæc conſuetudo. &

52 eſt ratio quia tales non habent bona: nam ingreſsi † monaſteria, ſe & ſua Deo dedicant: vt ibi. & . C. de ſacroſan. eccle. in authentica. ingreſsi. xij. quæſtione. j. nolo. c. non dicatis. de quo per Alanum. Ber. & Hoſtien. ĩ. de teſta. c. primo. verſic. Alanus. & Ber. in gloſ. penultima dicunt religioſum etiam adminiſtrationem Epiſcopalem habentem, teſtari non poſſe: etiã de bonis intuitu perſonę ſibi obuenientibus. ¶ Item & expreſsius. Ioan. xij. quæſtione. j. quia tua. gloſſa prima. ad quod facit. ĩ. de priuile. cum olim. ij. Sed hoc non placet Hoſtien. in dicto. c. j. ĩ. de teſtamen. in fine, niſi quantùm ad bona intuitu: nam ex quo adminiſtrationẽ habet, maximè Epiſcopalem, contrarium ſibi videtur tenendum. ĩ. de teſta. requiſiſti. §. finali. dicit quòd etiam ſimplex religioſus, à iugo huius obedientię in morte abſoluitur. vt. ĩ. de ſepul. de vxore. ¶ Sed quicquid dicat Hoſtiẽ. etiam quòd acquiritur intuitu perſonæ, Epiſcopus regularis acquirit Epiſcopatui: per iura prædicta. & . xviij. quæſtione. j. c. vno. vnde quoad adminiſtrationem dum viuit, poteſt locum habere quod dicit Hoſtien. vt de proprio. cum illud non habeat impediẽ. profeſsionẽ ſed vt de eccleſiaſtico. ĩ. titulo primo relatum ij. ſecundum Ioan. And. & hoc teneas. ¶ Nec obſtat dicta authentica licentiam. in fine, quæ videtur facere pro Hoſtien. quia non loquitur de tali prælato &c. Sed de adminiſtrature loci religioſi, largè ſumpto verbo religioſi. pro po. vt patet in. § allegato, interdicimus. de ec. ti. bene præſumitur. Fallit in religioſo habẽte liberos de legitimo matrimonio. ¶ Item quis poteſt diuidere bona ſua, iuxta ea quæ leguntur & notantur. in. § allegato ſi qua mulier. & illa diuiſio non eſt teſtamentum, ſed quædam vltima voluntas. vt not. Specu. in ſumma de ſtatu mona. § liij. & . § ſequenti & ſequẽ. ¶ Aut non ſunt profeſsi tacitè vel expreſsè, & tunc poſſunt teſtari. xij. quæſtione. v. c. vltimo. vt notat Innocen. de monialibus non profeſsis. ĩ. titulo proximo. c. ſecundo. & Hoſtien. & Ioan. And. poſt eum, cum etiam ad ſeculum reuerti poſſent: vt. ĩ. de regularibus. ſtatuimus. Idem notat Hoſtien. in ſumma. titu. de teſtamentis. § primo. ſub. § quis poſsit facere. verſicu. idem puto. Et pro hoc videtur eſſe caſus. ĩ. de ſenten. excommu. c. religioſo. § finali. libro ſexto. & de regulari. c. beneficium. eodem lib. vbi idem tenet Archidia. ſuper verbo aſſenſus pro hoc etiã facit, in authentico de ſanctiſsimis Epiſcopis. § ſi quis autem. colla. ix. ĩ. de electio. indemnitatibus. in fine. libro. vj. & de ſta. reg. c. accedẽs. in cle. ¶ Et quantũ ad iſtos religioſos, adde quod dixi ſupra de proba. in præſentia. vide etiam quod not. Hoſtien. ĩ. de ſucceſsio. ab inteſta. c. ij. vbi dicit, quòd obligatus ad ratiocinia eccleſiaſtica, non videtur etiam poſſe facere teſtamentum: vt legitur & notatur. xiij. quæſtione. ij. c. illud etiam. xxj. quæſtione. iij. c. primo & per totum. ¶ Quid dicendum? miror de Henrico, quia infra de fideiuſſori. c. peruenit in vltima diſtinctione, ipſe videtur reprobare differentiam Hoſtien. inter clericũ adminiſtrationem habentem, & ſimplicem beneficiatum, vt etiam dixi ſupra, & etiam in diſtinctione ſupra proxima. vt ſcripſi ſupra. in verſicu. tu dic verius. ipſe comparat Prælatum vſufructuario, & dicit, quòd facit fructus ſuos: & tamen circa articulum, an poſsit teſtari de illis, non videtur recedere ab opinione Hoſtien. ¶ Ego autem puto quòd

53 in fauorem eccleſiæ fuit de iure canonico inſtitutum, † tã in Prælatis, quàm in ſimplicibus beneficiatis, quòd de fructibus ſuorum beneficiorum in morte teſtari non poſsint. aliter quàm prædictum eſt. ad hoc vt omnia bona eis ex eccleſia acquiſita, ſolutis debitis & remuneratis familiaribus, apud eccleſiam habeat remeare licet ſint aliâs domini fructuum eorundem. ¶ Ratio autem huius eſſe poteſt, vt tetigi ſupra: quia ſimile videmus in patre habente filium naturalem, qui de proprijs bonis ſuis liberè teſtari non poteſt: non enim poteſt filium præterire vel exhæredare, & alium inſtituere: niſi propter iuſtam ingratitudinis cauſam: vt. ff. & . C. de liberis præteritis, & exhæredatis. & de inofficioſo teſtamẽ.

teſtamen.& inſtit.de exhæreda.libe.&c.ff.de iniuſto rupto,
& irrito teſtamento.per totum.& in auth.de trié.& ſemiſ.
in principio,& vt cum de appellatione cognoſcitur.§.aliud.
¶ Et ideò,non mirabile,ſi ius canonicum ſimile inſtituerit
iſto caſu,maximè quia omnes iſti fructus ex eccleſia proue-
nerunt:& ideò multò æquius eſt, quòd apud eam rema-
neant,quàm ad alium tranſportentur.argumen.infra de te-
ſtamentis.cum in officijs.cum concordã.ibi ſignatis.præ-
ſertim,quia prælatus eccleſiam deſponſando,quodam mo-
do videtur filium agnoſcere:in authenti.de ſanctiſſ.Epiſco.
§.ſed hoc in præſenti.& hoc de iure ſcripto.
¶ QVINTO quęritur,quid de conſuetudine.Et vt iſtud
clarius videatur,præmitto quæſtionem dubitabiliorem in
forma,quam format Nouella.infra de regulis iuris.c.nemo
poteſt plus.pone in certis partibus,vel eccleſijs habet con-
ſuetudo,quòd beneficiati certo tempore decedentes,acqui-
rant fructus obuenturos,etiam poſt mortem ſuam:& de il-
lis teſtari poſſunt:nunquid valet de iure talis conſuetudo?
non enim & quòd hęc conſuetudo valeat,facit antiqua de-
cretalis.Ad hoc enim poſita in prima compillatione de te-
ſtamentis.& decre.prima eo.titu.in compillatione. vbi vi-
detur approbari,per quas hoc tenebant Hugo.& Lau.xij.
quæſtione ſecunda.alienationes.Et quod not.eadem cauſa.
quęſtione quinta.in ſumma & Inno.& Hoſti.de teſtamen-
tis.cum in officijs.& ar.c.Si vaſallus in libro feodorum.titu.
hic finitur.& ff.de vſufruct.defuncta.& dicebat Alanꝰ in.c.
primo de teſtamentis.quòd cum clerici comparentur per-
ſonis priuilegiatis,valet conſuetudo, ſicut & aduocatus fi-
ſci:reſiduum ſalarij tranſmittit ad hæredes. C.de aduo.di-
uerſorum iudiciorũ.poſt duos.de domeſti.& protect.l.fina-
54 li.Magna† enim eſt authoritas, & poteſtas conſuetudinis,
vt ſolet dici de conſuetudine.c.fi.š.de conſue.in rubrica. &
de teſtamentis. relatum.ij.de donationibus.cæterum.quæ
facit abſentem facere fructus ſuos:notatur de conſtitu.cum
omnes.de elect.dudum.ij.in glo.penul.Contra iura de cle-
ricis non reſidentibus.Conquærente inter.de appellationi.
peruenit.Eſt autem mutuus abſens,ſupra de offic.delega.ſi
delegatus.Dat etiam iuriſditionem,& liberiorem admini-
niſtrationem.de foro compe cum contingat.cum concor.
ff.quod vi aut clam.prohibere.§ non tantùm.Et ſoli præla-
to,quod facere debet cum.c.de his quæ fiunt à præla.ea.in
fine.infrà de regularibus.c.ſi.ne ſede vacante.c.decimo.facit
duodecima diſtinct.illa.de conceſ. præben.ex parte.in fine.
ſecundum Archidia.& vide quod ibi ſcripſit Nouella.poſt
Hoſtien.de præben.Significatum.facit de conſuetudine.cũ
dilectus.de verborum ſignificatione.Abbate.vbi eſt inane
onus eccleſiarum.Ad idem ſupra de conſuetudine.c.primo.
non eſt.& cap.finali.vbi plus impedit ſucceſſorem:quia im-
pedit effectum nouæ conſtitutionis.ſupra de conſtitutio-
nibus.c.primo.& reuocatorie.infra de præbendis. ſi is cui.
Et diuinum ſeruitium notatur ſupra.c.proximo.&.c. ſi ca-
nonici.facit ſupra de reſcriptis.ſi propter.infra de præben.
quia ſæpè.Cum eccleſia.de reſcriptis.eam te.ſupra de elect.
generali.libro ſexto.& de officio ordinarij.eodem libro. c.
præſenti.¶ In contrarium inducitur,quòd facta contra ius
habens perpetuam cauſam probibitionis non tenet.C. de
legibus.non dubium.decima diſtinctione.vides.ſed prohi-
betur clericis teſtari de bonis eccleſiæ. duodecima quęſtio-
ne quinta.§ primo.&.c.primo, ſecundo,& tertio.de teſta-
mentis.c.primo.cum in officijs.ad hoc.quia Et hæc conſue
tudo grauamen inducit eccleſijs,& ſic vt irrationabilis eſt
imprę:ſcriptibilis.de conſuetudine.c.primo.& fi.& quod no
tatur.vndecima diſtinct.in ſumma.&.c.primo.& quia om-
ni iuri cõtraria non valet.de iudic.clerici.de probationib.
ad noſtram.de iuramento calumniæ.cæterum.de elec.cum
cauſam de conſuetudine ad noſtram.cum inter.cum vene-
55 rabilis.vnde† generalis conſuetudo non excuſat clericum
dantem in morte omnia mobilia parentibus:vt ſcripſi poſt
Vincentium de teſtamentis.Ad hoc.facit duodecima quæ-
ſtione prima.Epiſcopi de rebus.cum gloſſa.& vſurarijs cõ-
parantur de hoc de pecu.clericorum.c.finali.Facit reſecatio
illarum decretalium,quaſi illa conſuetudo non eſſet ratio-
56 nabilis iam extirpata.lxviij.diſtinct.cor Epiſcopi.nec† ad
conſuetudinem inducendam ſufficiunt ſcientia,& toleran
tia principis.de prębendis,& dignitatibus.cum iam dudum.
notatur.octaua diſtinctione.fruſtra.Et qui allegat conſue-
tudinem inductam de certa ſcientia principis.hoc probet
Archidiaconus.Ad hanc partem facit.infra de clericis non
reſidentibus.c.vnico.de teſtamentis.c.ij.& quia ſi conſuetu
do non dat ius teſtandi de perceptis,vt not. infra.de rebus
eccleſiæ.c.ij.nihil de percipiẽdis:quia ius canonici,& eius
titulus,morte extinguitur.& ſic,quod non habet in alium
transferre non poteſt.infra de regulis iuris.nemo plus. vbi
iſta ponit Ioan.Andræ.in Nouella,in quæſtione mercuria-
li.¶ Item ſtatutum quo minuitur cultus diuinus,non valet:
de conſtitutionibus.c.penul.ergo nec conſuetudo,quia æq-
parantur ſupra de conſtitutionibus.c.ſecundo.j.de iureiu-
rando.c.primo.Et huic parti ſtat Archidiaconus.inducens.
c.paſtoralis.de his, quæ fiunt à prælato.vbi prouentus de-
bent dari miniſtrantibus infra ſeruientibus.ad hoc de filijs
præſbiterorum.propoſuit.prima quæſtione.ij.c.ſi.xij.qõ.ij.
cõceſſo.xv.q.j.generaliter.Ad idem in dicto.c.cæterum. de
donationibus.vbi dicitur conſuetudo quę ſacris nõ obuiet
inſtitutis.Per quod reſpondet ad contraria,vel quod loquũ-
tur in conſuetudine non reprobata.Item ibi in viuo donan
te,non in teſtante.Nec ad conſuetudinem quę eſſet contra
libertatem eccleſiæ obligaret iuramentum,de his, quæ fiũt
à maiori parte.c.primo.Nec opiniones contrariæ approbã
tur à iure.& leges inductæ loquuntur in laicis, quorum eſt
proprietas.Secꝰ in clericis.duodecima quęſtione prima.res
eccleſiæ.de prębendis, & dignitatibus. ratio.Et hoc tenet
Archidiaconus & habet in ſuis reportationibus,per capi-
tulum relatum.ij.verſ.licet.de teſtamentis. ſed contrarium
tenet Nouella in prædicto.c.nemo poteſt plus.j.de regulis
iuris.libro ſexto.per.c.ſi ꝓpter.& alia iura prius allegat.per
quæ patet,iura antiqua,& noua,huic conſuetudini aſſiſte-
re:per quam principaliter præiudicatur ſucceſſori,non ec-
cleſiæ:& ſibi imputet,quòd tale beneficium recepit: quo
reſpectu facilius eſt hoc permitti de percipiendis,in quibus
tamen aliàs ſuccederet eccleſia. Et per hæc ferè ad omnia
contraria eſt reſponſum:& remotio antiquarum decretaliũ
non fuit iniquitas.Sed ne ab illis eccleſijs,aliæ non haben-
tes huiuſmodi conſuetudinem,hoc ſumerent in exemplũ:
de cognatione ſpirituali.ſuper eo.in fine.Et licet decretales
primę compillationis tolentes huiuſmodi conſuetudinem
dicerent eam irrationabilem:tamen decretales ſecundæ cõ-
pillationis eiuſdem authoris,approbant eam,dando iudicẽ
legatarij.Non obſtat infra de clericis non reſidentibus. c.
primo.libro ſextu.& quod dicitur non ſeruientem,non poſ
ſe tranſmittere,quod non percepit.Hæc enim ratio proce-
deret,in diſtributionibꝰ quotidianis.de quibus viuat ſucceſ
ſor,vel de proprio,& ſeruiat.Sed quęſtio loquitur in fructi
bus præbendæ.nec.§ porrò.alle.obtinet in præbendis.licet
in illis obtineat extraua.Io.ſuſcepti.vbi approbatur hæc cõ
ſuetudo.c.ij.de teſtamentis.loquitur in monacho,cõtra cu-
ius ſubſtantialia,non valet conſuetudo:& ita in multis ec-
cleſijs interpretatur conſuetudo:ideò non mutandum.ff.de
legibus.minimè.maximè quia ſucceſſor,qui fructus primos
non habet,habebit ſimul fructus primos ſui ſucceſſuris: &
ſic deinceps,& ſic nunquàm habebit duplices fructus, pro
vno anno vitę ſuę.Nec obſtat regula,nemo. quæ procedit,
vbi non eſt conſuetudo,ſed tunc transfert ſibi quæſitum ex
conſuetudine.hæc autem conſuetudo debet eſſe pręſcripta.
57 j.eo.§ porrò.de regulis iuris.c.tertio.quia† verbum conſue
tudinis ſimpliciter prolatum,intelligitur de pręſcripta. de
electione.cumana.& fortius valet ſi à tempore cuius me-
moria &c.de verborum ſignificatione.ſuper.j. de pręſcri-
ptionibus.c.primo.cum concor.Io.Nõ obſtat.ff.de vſufru.

Titio.quia verum eſt,quòd vſusfructus formalis vel vſus,
non poteſt incipere à morte:vt ibi.Sed ius commoditatis
fructuum percipiendę poteſt incipere à morte.ff.de pericu
lo & commo.rei venditæ.l.neceſſariò.§ quòd ſi pendente.
Sed cõtra hoc facit,quòd hic vſus, ſeu vſusfructus erat con
ſtitutus in perſona beneficiati,vnde videtur eſſe finitus in
totum eius morte.vt ibi no.& eſt ibi expreſſum,quòd ideò
hæres vſufructuarij vendentis commoditatem non teneri
emptori ad commoditatẽ:quia finitus erat vſusfructus mor
te venditoris ¶ Solutio:Concedo,ꝙ & hic finitur eſt vſuſ-
fructus,ſeu vſus formalis:nec ex iure priori,ceſſante conſue
tudine,hæredes,vel executores eius habẽt vſum,vel vſum-
fructum formalem.nec cauſalem,ſeu ius cõmoditatis,quan-
tùm eſt pro fructibus percipiendis,licet pro perceptis, &
acquiſitis in vita haberent ius commoditatis:vt in.l.defun-
cta.Sed conſuetudo dat ei pro hæredibus,vel executoribus
ſuis ius huius commoditatis percipiẽdę etiam poſt ius ſuũ
finitum.ita quòd ipſe percipiebat,vt habẽs ius formale,ſed
ipſi vt cauſale:& ſic erit mutatum nomen illius iuris, hoc
enim poteſt facere conuentio.ff.de verb.obli.ſtipulatio iſta.
§.ſi quis ita.verſ.ſed ſi quis.cum gloſ.ſuper verbo fructus.ibi
vel dic ideò,& hoc potuit conſuetudo,quæ pro lege habe-
tur.arg.ff.de pactis.non impoſsibile.de le.de quibus.in fine.
¶ Maximè autem ſuſtineri poteſt dicta conſuetudo,ſuppo
ſita moderatione,de qua infra.§ porrò allegat.& hodie ma-
gis ſecundum moderationem illius extrauagantis ,ſuſcepti.
per quam ſucceſſor poteſt habere partem in fructibus , pro
ſeruitio per quam etiam patet malè dixiſſe cardinalem . ꝓ
ſcilicet moderatio illius.§ porrò.non obtinet contra dece-
dentes hoc ex conſuetudine vendicantes . argu.illius.l.poſt
duos.&.l.finali.de protectoribus.Et quia parentes magis te-
nentur,de quibus hic loquitur,ꝓuidere filijs,quàm filij , de
quibus loquitur conſuetudo.Sed hoc non placet ipſi Ioã.&
meritò:quia ita etiam interpretatur illa extrauagãs.In qui-
bus autem eccleſijs eſt conſuetudo de percipiendis , etiam
diſtributionibus omnibus quotidianis,quod non videtur
tollerabile ſecundum prædicta.¶ Sed poteſt dici contra,qa
illud fit ad onus communitatis,non ſolius ſucceſſoris , qui
ſeruiendo nihilominus eas capit,ſicut alij in tantò mino-
res,ſecundum dominum Cardi.pariſien.in.c.prę ſenti.alle.
Quid dicendum igitur nunc de noſtra quæſtione principa
li,videlicet an conſuetudo generalis eccleſię gallicanæ quæ
habet prælatum de huiuſmodi fructibus poſſet acceptari,
teſtari de iure valeat?Et breuiter dicas quòd ſic per pręcedẽ
tia,à fortiori ratione.Aequius eſt enim , quòd quis de ſuis
bonis proprijs teſtari poſsit,quòd de alienis.ar.eorum quæ
leguntur,& notantur,ff.de teſta.l.prima.&.C.de ſacroſan.ec-
cleſijs.l.prima.prætereà hoc etiam clarè probatur.c.pręſen-
ti.per capitulum præſenti,& extrauagan.ſuſcepti.alle.quia
conſuetudo in illis iuribus allegat.nõ eſt ita æqua,ſicut iſta:
nam illa loquitur de acquirendis extraneo,hæc verò de re-
tinendo prælato.ff.de his,qui ſunt ſui , vel alie.iuris.l.patre
furioſo.prætereà illa loquitur de alieno vſurpando,hæc ve-
rò de proprio conſeruando.arg.C.de iure deli.l.vltima.§ li-
centiam.prætereà illa loquitur de prælato aggrauando , &
iniuriando.hæc verò loquitur de pręlato à grauamine , &
iniuria pręſeruando.ff.de his,qui ſunt ſui , vel alieni iuris.l.
ij.§.dominorum.& ita ſeruatur generaliter Pariſijs in regio
parlamento.

¶ SEXTO quęritur vtrum res emptę per Pręlatum de
huiuſmodi fructibus,ſub ſuo,vel alieno nomine eccleſiæ ac
quirantur?Breuiter circa hoc ſic diſtinguas,quia aut quæri-
tur de iure,aut quęritur de conſuetudine.ſi de iure,aut quę-
ritur de immobilibus,aut de mobilibus.Si de immobilibus
dic quòd acquirũtur eccleſię indiſtinctè,& ſunt textus.xij.
q.iij.c.placuit.& de pecu.cleri.c.inquirendum.Et licet di-
cat Hoſti.quòd hic eſt vnus caſus ſpecialis in eccleſia,ſecũ-
dum magiſtros:vt ſcilicet res empta de pecunijs eccleſiæ
ipſi eccleſię acquiratur,& per eam vendicari poſsit:¶ Secũ
dus caſus eſt in milite C.de rei ven.l.ſi vt proponis.vbi de
hoc.& tertius in pupillo.C.arbitrium tutelę.l.tertia.& quar
tus in vxore.ff.de dona.inter virum,& vxorem.l.vxor ma-
rito . Quintus in re empta à liberto de pecunia ſibi data à
patrono,ſecundum ea quæ notantur per Hoſtienſem.de do
nationibus titu.gene.c.finali.ſuper verbo reuocare ibi . Si
enim patronus.arg.C.de reuocandis donationibus.l.prima.
¶ Sextus ſecundum quoſdam in re empta de pecunia fœne-
58 bri.ĩ.de vſuris.c.cum tu.aliàs autem regulare eſt,quòd † li-
cet res de aliena pecunia ematur,nihilominus ementi,& nõ
domino acquiruntur pecunię.C.de rei ven.l.ſi ex ea.C.com
munia vtriuſq; iudicij.l.ſi patruus.C.de donat.inter virum,
& vxorem.l.& ſi de tua.Quod intellige nec ſuo , nec alieno
nomine,vt probant.capitulũ,placuit.&.c.inquirendum . &
xlvj.diſt.ſicut non ſuo.ne fiat fraus de perſona ad perſonam,
iuxta nota.ĩ.de contrahenda.ad noſtram.Tamen Hoſtien.
hoc in dubium reuocans,in prędicto.c.inquirendum.alleg.
dicit,quòd licet ad hoc videlicet quòd in caſu tales res ec-
cleſię acquirantur inducant magiſtri.c placuit.&.c.inquirẽ-
dum.allegata.&.ĩ.de pecu.cleri.c.ſecũdo.Tñ ſecũdum eum,
hęc iura non bene probant. Dicit tamen,quòd hoc proba-
tur efficaci*,in.c.primo.de teſtamentis.quod non capio.Sed
ſto ſimpliciter cum magiſtris,quia nõ poſſum tollere textus
tam clarè loquentes.Sed caue,quia hic eſt ſpecialitas multò
maior,quàm illa quę ſupra proximè notata eſt,videlicet ꝗ
59 res † empta per pręlatum non de pecunia eccleſię ſed de pe-
cunia ſua propria,ex ſuis proprijs fructibus recollecta , ac-
quiritur eccleſię velit,nolit.quòd enim pecunia ſit propria
ipſius pręlati,& non eccleſię.ſ.eo.c.in prima quęſtione de-
claratũ fuit.¶ Ratio autem tantę ſpecialitatu eſſe poteſt,fa
uor eccleſię.ff.de re.& ſumpt.funerum.l.ſunt perſonę & vt
auferantur à pręlatis exempli pernicies,& ſcandalum laico-
rum damnataq; eorum conſueta carnalitas,& occaſio delin
quendi.Sulent enim pręlati quàmplurimi ad ea eſſe carna-
les,quòd contemptis eorum eccleſijs,ipſarumq; omnibus,
per eos minus ſufficiẽter ſupportatis de fructibus quos de-
berẽt ad illorũ onera neceſsitates,& vtilitates conuertere
pro ſuis parentibus,conſanguineis,& amicis : ſolent emere
poſſeſsiones,& caſtra,cum maximis ſumptibus,& expen-
ſis,quę ingerunt mali exempli perniciem,& ſcandalum lai-
corum,maximè hęredum fundatorum,& quę cedunt quã-
doq; in maximas ipſarum eccleſiarum lęſiones . Pro quibus
tollendis,hoc ius tam ſpeciale induxerunt argu.illorum iu-
rium quę tollunt ſcandalum,exemplum pernicioſum con-
ſuetudinem,& occaſionem delinquendi,quæ omitto.Si ta-
men dicas fructus dotales marito acquiri,licet pro oneri-
bus matrimonij ſupportandis,habet rectè ſimile in matri-
monio carnali ,in prędicta.l.vxor marito.vt ſic dicamus fru
ctus ex re dotali,vel eccleſię perceptos quorum marito,&
pręlato dominium eſt quęſitum,adhuc eſſe eccleſię,vel vxo
ris,licet impropriè,& ſolùm ex quodam reſpectu habito ad
cauſam originalem,ex qua prouenitunt.quia ex rebus vxo-
ris,vel eccleſię,originem trahunt:arg.ff.de leg.ij.l cum fili*.
60 § hęres meus.Ex quo infertur,quòd licet † pręlatus,nec fur
tum,nec ſacrilegium committat,fructus ſuos vendẽdo , vel
donando,aut aliàs alienando quia ſui ſunt. Tamen quia poſ
ſeſsiones inde emptę eccleſię acquiſitę ſunt,ſi eas alienet in
parentes furtum,ſeu ſacrilegium videtur committere:& ſi
ſub alieno nomine emit eas,vt ſub illo colore eas in alium
transferat furto,& ſacrilegio fraudem addit:& ſic loquitur
pręd ictum.c.inquirendum.in fine.& licet dicat Hoſt.quòd
quicquid dicant magiſtri,non tamen probat litera in.c.in-
quirendum.quòd eccleſia poſsit rem vendicare , fatetur tñ
quòd pro eccleſia facit longa interpretatio magiſtrorum:
argu.ff.de legi.l.minimè.& ar.ex ęquitate legitur.ſi me & ti-
tium.ff.ſi certum petatur.&.ff.mandati.l.ex mandato . &.l.
deniq;.§ primo.&.ij.de procu.l.qui proprio.§ procurator.vt
in cœteris.&.ſ.de iureiurando,ad noſtram.j.&.ij.& maxi-
mè,in ſubſidium.ff.de eo per quem factum eſt.l.finali.¶ De

mobilibus autem non reperio iure expreſſum, nec etiam io
conſuetudinem deductum, quòd eccleſię acquirantur quia
iura ad hoc allegata, videlicet. c. placuit. xij. q. iij. & c. primũ.
& c. conquerendũ. de pecu. cleri. loquitur de prędijs, & poſ-
ſeſſionibus. imò reperio, quód conſuetudo habet contra-
rium. Nam prælatus tranſlati equos, vel libros, & cœtera
empta de fructibus prioris eccleſię ſecum portant, ſicut &
portãt pecunias inde recollectas: & ſic ſemper vidimus ob-
ſeruari, igitur oportet fateri, quód non acquirãtur eccleſię,
ſed prælato, tanquàm empta de bonis proprijs eorundem,
vt patet ex notatis, in prima quæſtione. A regula enim com
muni, quæ habet rem per me emptam de pecunia mea, ſub
nomine meo. ac per venditorẽ eius dominiũ mihi traditũ,
mihi acquiri. C. de pac. l. traditionibus. & § per traditionem.
& § venditæ. allegatis non debemus recedere: niſi in caſibus
à iure expreſſis. j. de reg. iur. c. quæ à iure. libro ſexto. ¶ De
conſuetudine verò dico poſſe induci: quód etiam immobi-
lia empta per prelatum de iſtis fructibus, ſi ſub, nomine ꝓ-
prio ſibi, & ſi ſub nomine alterius illi, & non eccleſiæ acqui
rantur. Et patet ratione, quia conſuetudo poteſt priuare ec
cleſiam omni ſpe iſtorum fructuum per diſpoſitionem fa-
ctam in vltima voluntate: vt patet ex his, quæ ſcripſi in q̃ō-
ne proximè pręcedente. Igitur, & per diſpoſitionem factam
inter viuos. ¶ Et patet argumentum, primó quia quod po-
teſt circa vltimas voluntates, poteſt & circa diſpoſitionem
inter viuos. & ideò de illis ad iſta arguitur, & econtra. vt. ff.
de le. primo. l. ſeruum filij § eum qui. & de le. tertio. qui chi-
rographum. cum ſimilibus. Prætereà quia ſecundum omnes
61 magiſtros, ſeu notatores antiquos, potius, † ſeu fortius ius
habet prælatus in vita, quàm in morte, vt patet ex his, quæ
ſcripſi ſupra in proxima quęſtione. Item probatur, & alio
modo, quia conſuetudo per quam lucraretur extraneus fru-
ctus, & ſibi acquireretur dominium eorundem, approbarur
à iure. vt. c. præſenti. & extrauagan. ſuſcepti. qui tamẽ emẽs
ex illis, poſſeſſionem illam eccleſiæ non acquireret: quia nõ
eſt prælatus ipſius, nec eſt in eo hoc expreſſum: Igitur po-
teſt conſuetudo inducere, quòd poſſeſſio empta de iſtis fru-
62 ctibus, non acquiratur eccleſię. ¶ Item † quia. l. poteſt tolle-
re illud, quod ipſa poteſt inducere. ff. de ſolu. l. ſtichum § na-
turalis. & j. de regulis iuris. omnis res. & quod poteſt lex ſcri-
pta. poteſt & conſuetudo. ff. de legibus. l. de quibus. modò
lex canonica dedit eccleſię hoc priuilegium, videlicet, quòd
poſſeſſiones emptæ de huiuſmodi fructibus eccleſiæ acqui-
rantur. Igitur conſuetudo illud priuilegium poteſt tollere:
& facere quia tollendo reducit ad primam, & antiquam iu-
ris communis naturam: argu. ff. de pact. l. Item ſi vnus § pa-
ctus. verſ. quod in ſpecie dotis. ¶ *Sed pone quòd non recor*
dantur homines, quòd emerſerit caſus talis, ita quòd de ta-
li cõſue. in ſpecie non apparet: certa tamen eſt conſuetudo
generalis, ſecundum quam prælati dum viuunt & præſunt,
diſponunt de iſtis fructibus, prout volunt: & dum transfe-
runtur, illos ſecum portant, & dum moriuntur de illis te-
ſtantur: ſicut & de alijs: nunquid ad caſum iſtum trahetur
talis conſuetudo, vt ſi poſſeſſionem nomine ſuo emat, eccle
ſiæ non acquiratur: ſed ſibi, aut illius nomine, cuius emit ſeu
emi facit. Et videtur, quòd non, quia correctio iurium eui-
tanda eſt. C. de inoff. dot. l. vna. & infra de elect. cum expe-
diat. libro ſexto. Igitur quod non mutatur certo caſu, in illo
ſtare prohiberi non debet. C. de teſtamẽtis. l. ſancimus. & C.
de appel. l. pręcipimus. in fine. Prætereà quia ſublato vno im
pedimento, remanet aliud non ſublatum. ff. de ſeruitu. vrba.
prædi. l. ſi domus. ſ. de authoritat. & vſu pal. c. ex tuarum. &
de filijs præsbyterorum. c. ſecundo. & j. de ſenten. excom. c.
cum pro cauſa. Et de priuile. c. paſtoralis. Igitur ſublato im-
pedimento teſtandi, non propter hoc ſublatum eſt impedi
mentum acquirendi. ¶ Facit quia in iuribus reſtrictiuis, li-
cet denegato maiori, cẽſeatur denegatum minus. ff. de ſena.
l. qui indignus. & de ſeruis exportandis. l. cui pacto. tamen
non propter hoc, conceſſo maiori, cenſetur conceſſum mi-
nus. vt. j. de præben. c. ei qui de non ſacerdotali. libro ſexto.
tu cogitabis. ¶ *Sed quæres.* Quid ſi prelatus emit caſtrum
ſub nomine proprio, nec apparet an pretium ſoluerit de bo
nis eccleſiæ aut de fructibus ſuis ex eccleſia recollectis, an
verò de bonis aliunde quæſitis, & ſic non apparet, an eccle-
ſiæ, an verò ipſi prælato nomine proprio, caſtrũ ipſum fue-
rit acquiſitum, quid tunc pręſumetur, & ad quem, prelato
mortuo, vel tranſlato, onus probandi debeat pertinere? vi-
delicet an ad hæredes prælati mortui, vel ad ipſum præla-
tum tranſlatum. quòd ex bonis aliunde quæſitis, an verò ad
ſucceſſorem ipſius, quod ex bonis eccleſiæ, vel ex huiuſmo-
di fructibus caſtrum ipſum emptum fuerit, & ſolutum? ad
cuius quęſtionis reſponſionem vidẽtur bene facere ea, quæ
ſcripſi ſupra. poſt Henri. ſupra in. iiij. quęſtione. verſ. ſequi-
tur de tertio. ſ. quando eſt dubium. &c. Sed volo etiã, ꝙ cogi
tes circa iſtud, hoc enim dubium ſicut & pręcedens, tibi re-
linquo inſolutum, eo quòd ſuper vno caſtro per dominum
P. cardi. Anicieñ. meum in eccleſia Anicienſi. prædeceſſorẽ
immediatum, ſimili modo empto, ſimilem cum eo habeo
quæſtionem.
63 ¶ † SEPTIMO Quæritur, cui compararetur † prælat⁹,
videlicet an vſusfructuario, an verò ſolũ vſurario? Circa qđ
vide, quæ ſcripſi ſupra in quarta quęſtione. verſ. compara-
tur enim. & verſ. tu dic veritis. & quæ ſcripſi etiam. ſ. ſupra
eodem in quinta quæſtione. Pone ergo, quòd moritur, vel
transfertur, nunquid hæredibus ipſius mortui, vel etiam
ipſi tranſlato, debentur fructus pendentes an verò magis ſuc
ceſſori aut fortè priuilegiato iuxta capitulum Si propter. c.
præſenti. Si tibi conceſſo. & extraua. ſuſcepti. allegata. ¶ Pa-
riſieñ. In caſu. Si Papa dicit, quòd non debenẽ trãſlato nec
hæredibus mortui, ſed ſucceſſori, vel priuilegiato: quia fru-
64 ctus † quandiu pendent, videntur pars fundi. Secus poſt ſe-
parationem. ff. de rei ven. l. fructus. vſusfructuarius autẽ tũc
demum facit fructus ſuos, cum per ipſum, vel alium nomi-
ne ſuo ſunt ſeparati, & recõditi. & aliàs non vt. ff. de vſufru.
l. ſi fur. aliàs eſt § Iulianus. ſub. l. arboribus. & de vſuris. l. qui
ſcit § prætereà. & quibus modis vſufr. amittatur. l. ſi vſufru-
ctuarius. Sed forté non oportet, quòd ſint reconditi imò ſuf
ficit, quòd ſuo nomine ſint percepti ſecundum eum, quod
nunc non examino. ¶ Subdit quòd hæc comparatio quoad
beneficiatos, videtur bene dura, & quòd fauorabilior eſt ex-
tinctio vſuſfructus, & reuerſio eius ad proprietarium, quàm
extinctio iuris beneficiatorum: propter hoc, plures modi
fuerunt inuenti à iure quibus vſusfructus finitur, vt patet
ff. de vſufruc. l. iij § ne tñ. qđ non ſic obtinet in beneficiatis.
vnde de iure videtur ſecundum eum, quòd per ſeparatio-
nem etiam non nomine ſuo factam, faciat eos ſuos: ſicut in-
fra dicetur de bonęfidei poſſeſſore, qui minus ius videtur
habere: cum iſte habeat ius in re, ratione cuius beneficium
dicitur eſſe ſuum j. de præben. ſi tibi abſenti. libro ſexto. vt
ſic poſſit teſtari in illis, ſicut de iam perceptis, & recondi-
tis, vt ſcripſi. in. iiij. quæſtione. & quòd poſſeſſor bonæfidei,
qui non habet tantum ius, faciat fructus ſuos, ſtatim quòd
ſunt à ſolo ſeparati qualitercunq; etiam ſuper alium, & nõ
ſuo nomine ſint percepti. notatur in ſpecie de fructibus in
principio. Quod intelligit ibi Speculator, de induſtrialib⁹,
ſecus de naturalibus, per legem, fructus. ff. de vſuris. Sed dic
vt ibi, & de vtriſq; eſt expreſſum. ff. de rei ven. l. Si eius § pri
mo. & ff. de vſuris. l. qui ſcit § bonæfidei. Vaſallus autem fa-
cit fructus ſuos, etiam pendẽtes ſi vixit poſt Calẽdas martij.
Sed ſi deceſſerit ante martium pertinent ad dominum: vt
in feudis. hic finitur. l. § ſi vaſallus. verſi. his conſequenter. Et
iſte modus ſecundum eum obtinet de conſuetudine plu-
rium locorum in beneficijs: vt certo tempore morientes,
lucrentur groſſos fructus futuros. Et ſi ante nihil habeant
de illis. Priuilegiatus autem de quo in. c. ſi propter. & alijs ſi-
milibus alleg. ſecundum Io. An. & Pariſ. in. c. ſi propter. vi-
detur comparandus vſusfructuario. ar. ff. de vſuſfr. legato. l.
patrimonij. & ſic facit ſuum quicquid ab hora vacationis,

vſq; ad annum fuerit perceptum,& reconditum ſuo nomi
ne: facta tamen deductione onerum iuxta.c.præſenti.§.por-
rò.allegatum. Debes tamen debito tempore colligere,ſcili-
cet cum ſunt maturi,vel ſaltem cum plus expedit:hoc ar.ff.
de vſuſr.legato.§.penultimo.Sed & in priuilegiato huiuſmo
di credit Pariſien.ſufficere,quòd fructus ſint collecti,licet
non reconditi. Vnde non quoad omnia ille cẽſetur vſusfru-
ctuarius. Nam & aliud eſt habere fructus,aliud ius vſusfru-
ctus,quod eſt ſeruitus perſonalis.ff.de euict. l.vacę. de iure
dot.l.vſusfruct⁹.vnde nec iſta cõceſsio finiretur illis modis,
quibus finiretur vſusfructus:ſicut & aliud eſt tradere eccle-
ſiam ad firmam,& aliud tradere fructus,ſeu obuentiones
ipſius,vt no.ne prælati vices ſuas.c.finali. Et prædicta.l.pa-
trimonij.loquitur in legato redditus annui,quod magis eſt
ſimile vſuifructui,quã conceſsio fructuum primi anni.qa
illa eſt pura,quoad verba:licet ex re capiat dilationem.ff.de
verborum obligat.l.interdum.vnde ſi beneficium vacaret
vltima die temporis habebit fructus illius pro alio anno:&
in hoc diſfert ab vſusfructuario.ff.de an.leg.l.in ſingulis.§.il
lud.¶ Sed ſi alius etiam furtiuè illos perciperet,priuilegiat⁹
eos non vendicaret.quia non ſunt ſui.ff.de acti.empt.l.qui
pendentẽ.maximè ſi erant immaturi.Sed aget actione furti,
qa ſua intereſt illos non fuiſſe ablatos.vt p̃dicta.l.ſi fur.ſecũ
65 dũ eum.¶ Quid dicẽdum?breuiter in primũ † puto,quòd
nec vſurario,nec vſusfructuario prælatus,ſeu beneficiat⁹ ꝓ-
priè comparatur,licet ius habeat percipiendi fructus bene-
ficij,& efficiatur dominus eorũdem,vt dixi in prima quæ-
ſtione:nam quãquàm dominus non ſit rerum eccleſiaſtica-
rum,vt ſcripſi ſupra.de cauſa poſſeſ.eum ſuper. tamen ipſe
habetur pro domino,vt hic dicitur:poteſt enim permuta-
re poſſeſsiones eccleſię,vt hic.& infra de rerum permu.c.ad
quęſtiones.& etiam ex cauſa eas vendere ſeruata forma ca-
nonica,& ſuperioris authoritate accedente.xij.q.ij.ſine ex-
ceptione.j.de rebus eccleſię non alie.c.primo,& ſecundo.li.
vj.quę non poteſt facere vſusfructuarius.ff.de vſufruct.l.itẽ
ſi fundi.§.finali.verùm quia fructus pendentes cenſentur eſ-
ſe pars fundi,vt prędictum eſt,ſateri oportet,quòd prælato
mortuo,vel tranſlato,non debentur dicti fructus,ſicut nec
poſſeſsiones,in quibus pendent,& quarum partes exiſtere
dignoſcuntur:quia ex tunc prælatus in illis,nil cõmune ha-
bet.xxj.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.de alijs,dic vt pariſieñ.Et
omninò iunge ad complementum materiæ ea,quæ ſcripſi
in prędicto.c.cum ſuper.in prima oppoſitione.

¶ OCTAVO quęritur,vtrum inter prędeceſſorẽ,& ſuc
ceſſorem,ſeu priuilegiatum de percipiendis fructibus pri-
mi anni fiat talis diuiſio fructuum,ſicut fiebat ſoluto matri
monio per diuortium inter maritum,& vxorẽ.per.l.diuor-
tio.ff.ſo.ma.coniunctis.l.fructus.&.l.de diuiſione.eo.titu.vt
ſic prælato qui ſeruiuit pro parte anni ante meſſes,vel vin-
demias,mortuo,vel tranſlato,hæredes mortui,vel tranſlati
pro rata temporis quo ſeruiuit de fructibus meſsis,vel vin-
demiæ partem ſuam debeat reportare. ¶ Pariſien.dicit,ꝙ
ceſſante conſuetudine,ſatis videretur rationabile de iure,ꝙ
habito reſpectu ad initiũ tẽporis,quo incœpit eſſe onera-
tus ad ſeruiendum beneficio.pro rata temporis illius anni
pertineant ad eum fructus illius anni,tam percœpti in vita
ſua,quã etiam per quẽcunq; percipiendi poſt mortem ſuã:
cum huiuſmodi fructus ad totum annum pertineant: vt.c.
pręſenti.§.porrò.alleg,vt ſic quoad hoc ęquiparetur nõ vſuſ
fructuario,vel vſurario,ſeu bonęfidei poſſeſſori,aut vaſallo
ſed marito.¶ Ratio quia magis propriè comparatur mari-
to,quia inter ipſum,& eccleſiã in qua eſt beneficiat⁹,quod-
dam quaſi matrimonium ſpirituale cenſetur contractũ.ſ.
de tranſla.epi.c.inter corporalia.& ſic fiet de illis fructibus,
ſicut de fructibus rei dotalis,& habebit ipſe,vel eius hęre-
des,ſeu executores illos fructus,quos & quãtos haberẽt ma-
ritus,& eius hęredes:vt prędicta.l.diuortio.in principio.&
in pluribus.§.ibi ſequẽtibus.vt onus,& emolumentũ ſe inui
cẽ proportionaliter cõſequant̃.j.de reg.iur.qui ſentit.li.vj.&

ita in parte ſicut in toto.arg.ff.de vſur.l.qui ſcit.in princ.cũ
cõcor.& ſic de illis teſtari poterit ſicut de iam perceptis,&
reconditis.Super quo remittit ad notata.j.de re.ec.non alie.
c.ij.li.vj.Hoſti autem iuſra de pec.cleri.c.Si quis ſanè.ad fi-
nem ſuę gl.magnę mouet iſtam quęſtionẽ.& de ea remittit
ad notata ſua,in ſumma de don.inter virum,& vxorem.ſub
rubrica de doti.promittendis.§.ad quẽ pertinet.& poſteà
ſubdit hęc verba.Sed eſt meliùs,ꝙ cleric⁹ ſeparatos,& recõ
ditos ſolùmmodo facit ſuos,alij autem omnes ad eccleſiam
pertinebũt.ſic enim eſt in vſufructuario,cui talem clericũ
diximus comparandum,prout leg.ff.de vſufru.l.arborib⁹.§.
Iulianus.aliâs eſt.l.ſi fur.&.ff.quibus modis vſusfructus amit
tatur.l.ſi vſusfructuarius.in fine.vt prędicta.l.qui ſcit.§.pri-
mo.&.§.præterea.& ſunt hęc vera,niſi de ſpeciali ſtatuto,
vel conſuetudine eccleſię per quã tamen non nimis grauet
eccleſia,aliud cenſeatur.tali enim(ſi de illa appareat)ſtandũ
erit.ar.j.de teſta.relatum.ij.§.licet.&.j.de conceſ.prębẽ.c.ex
parte Aſtenſis.§.finali.Sed ſecus eſſet de conſuetudine one-
roſa.ſ.de conſuetudine.c.primo.Hoſt.& idem etiam ſentit
Henricus,vt patet ex his quæ ſcripſi poſt eum,ſupra in.iij.
quæſtione.¶ Quid dicendum?breuiter opinio Hoſt.magis
placet,quia prælatus mortuus,vel tranſlatus poſt mortem,
vel tranſlationem ipſius cum priori eccleſia nil commune
habet.xxj.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.vnde Barto.in.l.diuor-
tio.dicit,ꝙ licet ęquũ eſſet,ꝙ illa diuiſio locum haberet in
præbendis,tamen canoniſtæ tenent contrariũ,quibus ſtan-
dum eſt.Nec obſtat cõparatio matrimonij ſpiritualis,& car
nalis,quia licet comparentur.quoad aliqua,non tñ compa-
66 rantur quoad omnia.Pręterea,quia † fruct⁹ rei dotalis non
dantur marito tanquã vſufructuario,vel dño,ſed quaſi pro
precio,ſeu ęſtimatione onerum matrimonij ſupportare ha-
bet.C.de iur.do.l.pro oneribus.& ideò iuſtum eſt,ꝙ habeat
de fructibus futuris pro dicto tempore,pro quo dicta one-
ra ſupportauit:& ſic procedit.l.diuortio.Sed fruct⁹ benefi-
cij non dantur beneficiato,pro pretio,ſeu ęſtimatione one
rum beneficij quæ ipſe portare habet. Quia & ſi ibi nulla
onera eſſent,fruct⁹ ſuos faceret:ſed dantur ſibi tãquàm vſuſ
fructuario,ſeu tanquàm illi qui quãdiu pręeſt beneficio,do
minus beneficij reputatur,vt dixi in quæſtione præcedẽte:
modò ita eſt,ꝙ ille qui deſijt eſſe vſusfructuarius,vel domi-
nus propter onera,quę tempore quo fuit vſusfructuari⁹,vel
dominus ſupportauit nihil de futuris fructibus petere po-
terit.Et eſt in propoſito ratio rationis,quia beneficiat⁹ por
tando onera beneficij,cenſetur agere in rem ſuam:nec intẽ-
dit aliũ ſibi obligare:ſicut dominus ver⁹ non poſſet ex hac
actione dimiſſo dominiu rei,aliqd repetere ipſo caſu.¶ Sed
67 quid de caſu conuerſo.Ponet † enĩ ꝙ meſsibus,& vindemijs
recollectis per prælatum,ipſe morit̃,vel transfertur,nunqd
tenebit̃ ipſe vel hęredes,ſeu executores eius,cum ſucceſſo-
re,vel priuilegiato diuidere dictos fructus iuxta modũ.l.di
uortio.alleg.Et licet allegata.ſ.faciũt pro,& contra,tñ cre-
do magis,ꝙ nõ debeat fieri talis prouiſio,niſi partes volũta
riè illam admitterent,aut cõſuetudo patrię,vel eccleſiæ,vel
ſtatutũ,aut priuilegiũ ipſius eccleſiæ hoc haberet:quia con
trariorum eadem debet eſſe diſciplina.ff.de his,qui ſunt ſui
vel alie.iur.l.j.Illud ergo qd in contrario.ſ.ꝓximè diximus,
in iſto caſu ſeruare habemus.facit,quia illud ius quod eccle-
ſia recipit pro ſe,tenetur etiam recipere contra ſe.ff.ꝙ quiſq;
iuris.in rubro,& in nigro.& per totum,&.ſ.de conſti.c.cũ
omnes.¶ Item quia beneficiatus aut vſufructuario,aut do-
mino cõparatur:vt patet ex dictis,& tñ dñs tranſlato domi
nio rei,ad hanc diuiſionem non teneret̃.& hoc planum nec
etiam vſusfructuarius:vt.ff.de vſufruct.l.defuncta fructua-
ria.Præterea,quia.l.diuortio.ponit vnum ius poſitiuũ,mul
tũ ſingulare:& per cõſequẽs ad aliũ caſum extendi non de-
bet:vt.ff.de leg.l.ius ſingulare.& pręſertim qñ alius caſus nõ
eſt eiuſdem,nec etiam ſimilis rationis:prout in propoſito ſu
perius eſt oſtenſum.
68 ¶ NONO quæritur,† vtrum collectis meſsibus,& vin-
demijs

demiſs per prelatum prelatus moritur, vel tráſſertur, ipſeq; tranſlatus, vel hæredes inſtituti in teſtamento mortui, aut executores ipſius volunt tollere oẽs fructus huiuſmodi, per tranſlatum, vel mortuũ recollectos, locus tũc etiam debeat prouiſioni p̃dictę decretalis. pñti. § porrò. de offi. ordinarij. li. vj. Breuiter puto, ꝙ non: quia illud capitulũ ſolũ loquitur de bonis tẽpore vacationis eccliæ obuenientibus, & de bonis tempore vacationis viuẽtis in ipſis eccleſijs, quę in vtilitatem ipſarum eccleſiarum expendit, vel futuris ſucceſſoribus reſeruari debent: ꝓut ibi dicitur in prin. decretalis. modò de illis in caſu noſtrę quæſtionis, non loquimur: nam fructus de quibus loquimur non obuenerunt tẽpore vacationis, ſed añ vacationẽ, nec ſunt alia bona ibi inuẽta, quę ſint in vtilitatẽ eccleſiæ cõuertẽda: aut ſuturo ſucceſſori reſeruáda, vt patet ex dictis. nec reuera loquitur in ẽpalibus dignitatibus vacãtibus. Sed ſolùm in illis inferioribus dignitatib⁹, perſonatibus. prioratibus, vel eccleſijs: ar. ĩ. de cõceſ. prębẽ. c. dilect⁹ filius. Præterea illud capitulũ ſolũ loquiᷣ de modo ratione acquiſitionis fiẽdę poſt vacationẽ, non aũt de reuocatione, vel diminutione acquiſitionis iam factę ante vacationem: in quo caſu, nos ſolũ loquimur. modò inter iſta longua eſt differentia: nã faciliùs impediunᷣ, ſeu moranᷣ acquirenda, quã auferantur ſiue diminuantur iam quęſita. ĩ. de cõceſ. prębẽ. c. ſi. in fine. li. vj. ar. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris. l. patre. &c. s̃. de iureiur. quẽadmodũ. Magis eñ odioſus eſt ille, qui tẽpore perceptionis eſt extraneus, & cui in percipiendo: ius cõe reſiſtit: & qui bona ad eccleſiã, vel ſucceſſorẽ pertinentia nititur imburſare: de quo loquiᷣ prędictus § porrò. quã ille qui dum percipiebat, nõ extraneus, ſed prælatus erat: & cui in percipiẽdo ius cõe fauebat, & qui de ſui retentione, & nõ de alterius inuaſione reſtat. ar. l. eius militis. &c. § quia verò veriſimile. &c. § licentia. allegatorũ.

¶ DECIMO quæriᷣ, pone ꝙ de conſuetudine teneᷣ tráſlatus poſt fructus perceptos, aut teneñᷣ hæredes, vel executores tunc mortui, ad dandũ ꝓuiſionem ſucceſſori, pro oneribus ſupportandis, vſq; ad nouos fruct⁹, quantũ debet durare ꝓuiſio, & quid de fructibus, qui medio tempore obuenerint? ¶ Rñdeo per cõcluſiones quæ ſequunᷣ. Prima cõcluſio eſt, ꝙ talis ꝓuiſio debet durare, donec noui fructus ex eccleſia obueniant, ꝙ ex illis poſsint onera eccleſiæ ſupportari: quia intelligentia Deorũ ex cauſis eſt aſſumenda dicendi. ĩ. de verb. ſigni. c. intelligentia, modò cauſa huius ꝓuiſionis eſt, vt ex illa, onera eccleſię ſupporteñᷣ. Igitur debet durare, donec ex fructibus valeant ſupportari. Sed aduerte, quia ꝓ tollendo altercationes. & contentiones prælatorũ, introduxit cõſuetudo in camera appoſtolica obſeruata, ꝙ vſq; ad feſtum natiuitatis beati Io. baptiſtę, ſolũ pro eo ꝙ tũc ſolẽt cõmuniter noui fructus, vſq; ad ſufficientiam ubuenire, quæ conſuetudo ſeruanda ar. s̃. de cõſuet. cũ tanto. in fine. cum ibi
69 notatis. Secũda cõcluſio, ꝙ fructus † noui ex ecclia medio tẽpore obuenientes, debẽt ipſi ſucceſſori in prouiſionẽ huiuſmodi imputari ſeu cõputari: ſeu de ea defalcari: quia hoc remediũ dandę ꝓuiſionis, cõſuetudinarium eſt, extraordinarium eſt, & ſubſidiariũ, & ideò inquantũ poteſt, ſibi ſucceſſor remediũ ordinarium fructuũ interim obuenientium ꝓuidere: intantũ debet ab huiuſmodi remedio extraordinario ſuſtinere: ar. ff. de minno. l. in cauſę. cum ſimilibus. Præterea, quia iſta prouiſio nõ datur niſi vſq; ad nouos fructus. Igitur noui fructus dum ſufficiunt, tollunt prouiſionẽ in toto, & patet ex concluſione præcedenti, ergo ſi non in toto ſed ſolũ in parte, ſufficiunt in parte ſaltẽ illã diminuunt: vt ſit eadẽ ratio de parte ad partem, quæ eſt de toto ad totum. vt. ff. de rei vẽ. l. quæ de tota. & prædicta. l. qui ſcit. in prin. facit quia camera apoſtolica, quę ſolet taba expedire, ſemper conſueuit iudicare hoc modo. arg. l. minimè. & l. ſi de interpretatione. & c. cum dilectus. allegatis. Tertia concluſiu eſt, ꝙ quãquàm prædictus § porrò. inter hm̃oi onera, ſolũ ſpecifi. et debita ac neceſſaria pro ſeruitoribus, & miniſtris, tñ ſuſtentatio ſtatus ipſius prælati, ſolet hic reputari maius, & ꝓpotentius onus: quia & ipſe principalior inter ſeruitores, & miniſtros eccleſię. & patet. c. de præben. ĩ. de monachis. in fine. ibi & congruam ſuſtentationem habere. & c. ti. c. ſuſcepti. § . j. li. vj. ibi cõmodè ſuſtentari.
70 ¶ Sed nunquid † debita eccleſiæ ſunt inter huiuſmodi onera computanda? videtur ꝙ ſic per prædictum § porrò. ibi quæ ſolutis debitis, & maximè, quia ſi ante tempus ſuum, vel de tempore ſuo contracta fuerint de fructibus eccleſiæ à ſe perceptis, debuit illa ſoluere: & eccleſiam liberare: & ſic hoc non fecerit, tenetur quoad hoc eccleſiam indẽnem reddere. ſi verò poſteà ante nouos fructus illa debita contingat contrahi, illa dicuntur noua onera obuenientia, ante nouos fructus pro quibus ꝓuiſio dari debet. Sed fortè ęquum eſſet dicere, ꝙ niſi exactio vel neceſſaria ſolutio debitorum antiquorum de tempore prouiſionis vigeret, non deberent antiqua debita in prouiſione computari: quia aliàs non viderentur interim obuenire, nec etiam interim ſupportanda eſſe: & tamen ſupponitur, quòd hæc prouiſio non datur, niſi pro oneribus ſupportandis, vſq; ad nouos fructus: nec obſtat § porrò. quia nõ in iſto, ſed in alio caſu loquitur vt dixi, in quæſtione. s̃. ꝓximè
71 præcedente. Nec obſtat, quod hîc dicitur, ꝙ † fructus non dicuntur, niſi illa quæ reſtant ſolutis debitis, quia hoc intelligitur de debitis, contractis pro fructibus colligendis: vt. ff. ſol. mat. l. fructus. nec obſtat, ꝙ bona non dicuntur, niſi ære alieno deducto, vt. ff. de iure dot. l. mulier. quia illud habet aliam conſiderationem. licet enim dominus pluribus, vel fructuarius ꝓprietario ſit obligatus, tñ nihilominus facit fructus ſuos: hic enim conſuetudo bone tranſlato. vel moriẽti non confert ſicut in caſu. l. mulier. & § porrò. Sed potiùs eum grauat ad certam prouiſionem dandam pro certis oneribus ſupportandis: modò iſti caſus diuerſi ſunt, non aduerſi. Item videreᷣ æquum, ꝙ pro debita contracta prouiſione durante ꝓpter neceſsitatem eccleſiæ, & non illa quę contracta eſſent pro vtilitate: ſolùm deberẽt in prouiſione huiuſmodi computari. Pone enim, ꝙ ſucceſſur emit eccleſiæ vnũ caſtrum valde vtile, pro magno pretio, certè nõ eſſet ęquũ, ꝙ prædeceſſor pro illo ſoluendo daret ꝓuiſionem ſucceſſori: quia non tenetur, niſi ad onera neceſſaria: vt videtur. Itẽ videretur æquum, ꝙ ad onera perſonalia nõ detur: quia reuera eccleſiam reſpicit non perſonam, & ideò ſi habet dare ſucceſſur cõe pretium cameræ apoſtolicæ, vel collegio dominorum cardinalium, vel facere introitum in eccleſia, & feſtum ſolẽne, aut ire ad regem pro homagio, ratione tẽporalitatis fiendo, vel dare domino Papæ mutuũ, aut aliquod caritatiuum ſubſidium, certè talia non eſſet æquum in huiuſmodi prouiſione imputari: quia licet directè, vel indirectè propter eccleſiam fiant, tamẽ perſonã magis reſpiciunt: & quia poſſet tunc ꝓuiſio pro his magis aſcẽdere quàm valerent fructus. Quarta concluſiu, ꝙ quia non eſt per conſuetudinem, nec etiam per ius ſcriptum determinatum, quanta debet eſſe ꝓ die, vel ꝓ ſeptimana, vel ꝓ menſe, aut ꝓ toto tempore, talis ꝓuiſio, hoc totum ſuperioris arbitrio remittitur eſſe taxãdum: videlicet pro valore eccleſiæ, & qualitate, & quantitate onerum portandorum. vt. s̃. de offi. deleg. de cauſis,

¶ VNDECIMO quęritur de vno caſu nouiter cõtingẽte. Ecce quòd anno domini milleſimo tricẽteſimo nonageſimo. die. xvij. mẽſis octobris. dñs AEgidius vanreñ. ẽps tráſlatus fuit conſiſtorialiter de eccleſia viuarieñ. ad eccleſiã Auicieñ. & demũ. xxvj. die mẽſis eiuſdem. dñs Guido de ruppe obtinens beneficia ad valorem annuum mille francorum, in Auinione. & per dños viuarieñ. & Ambianeñ. Cardinales virtute quarundam literarũ dñi noſtri, in camera ipſius dñi viuarieñ. præſentibus ſolis notarijs, & teſtibus, ſecretè ꝓmotus fuit ad eccleſiam viuarieñ. ſic vacantem. Sed hanc promotionẽ ſecretam tenuit. & vt ſimplex clericus in priori ſtatu inceſsit, nec ſtatim auxit, nec ꝓ electo ſe geſsit, neq; de adminiſtratione eccleſiæ ſe introituſit, neq; eius onera ſupportauit, vſq; ad finẽ menſis Ianuarij ſeq. Verũ aduenié.

fine Ianuarij procurator ſuus pro eo vigore dictæ promotionis, recepit poſſeſsionem dictæ eccleſię. Sed ipſe nihilominus in ſimplici ſtatu perſiſtens, ꝓuocauit infra duos, vel tres dies poſt dictam poſſeſsionem adeptam, ſe ad eandem vaureñ. eccleſiam, more conſueto, & diſpoſitiuè per dominum noſtrũ, nõ facta mentione de prædictis cõſiſtorialiter promoueri. Quo facto ipſe in habitu electi cũ cappa, & roqueto inceſsit, & oibus dñis reuerentias fecit, vt cõſuetum eſt. Poſtquã ipſe dñs. G. vaureñ. à dño. E. Anicieñ. ꝓdeceſſore ſuo petijt prouiſionem ſibi dari etiam à tempore primæ promotionis prędictarũ dño Anicieñ. in contrariũ allegante, ꝙ noo niſi à tempore ſecundæ promotionis cõſiſtorialis, illi prouiſionẽ debet dare. quęritur ergo, quis melius dicat. ¶ Aliqui vaureñ. bene petit, quia conſuetudo vult, ꝙ detur per prędeceſſorem ſucceſſori prouiſio, à tempore promotionis ſucceſſoris, vſq; ad nouos fruct⁹. Modò ita eſt, ꝙ ipſe fuit ꝓmot⁹ dicta die. xxvj. & ꝙ dicta ꝓmotio de iure tenuit:
72 quia † poteſtas tota diſponẽdi de prelaturis eſt in Papa qui dedit hanc poteſtatem prędictus dominis: & quia ſecunda conſiſtorialis promotio videtur eſſe ſolùm facta ad declarationem, & corroborationem primę. ¶ Ego autem puto, ꝙ imò Anicieñ. melius dicat, & primò, quia ceſſante cauſa ſeu ratione finali diſpoſitionis, maximè ſpecialis, ipſa diſpoſitio ceſſare debet. ff. de iure pa. l. adigere. § quamuis. ff. de dona. l. j. § ſi. cum lege ſe. & quod ibi not. & de appel. cũ ceſſante. & q. l. ſcripſit Nouel. de renũc. poſt tranſlationẽ. & Cardi. & Par. j. de elect. cupientes. Modò cauſa ꝓpter quã dat̃ iſta prouiſio, fuit pro oneribus ſupportandis, vſq; ad nouos fructus: & tantum ipſe onera non ſupportauit, vt ſupponitur. Sed dices, ſi non ſunt ſupportata, ergo ſunt adhuc ſupportãda, & per ſucceſſorem, & ſi ſunt per alium ſupportata, ſucceſſor de hoc illi reſpondere tenetur: Igitur haberi debet perinde, ac ſi fuiſſent per ſucceſſorem ſupportata. Sed dupliciter reſpondetur. Et primò ſupplendo in facto, quia ita fuit, ꝙ vicarius tranſlati nondũ certificatus de pacifica aſſequutione ſecundę eccleſiæ, ſeu caſtrorum eius, vſq; ad natiuitatem domini, nomine prædeceſſoris, & exinde nomine capituli vaureñ. prædicta onera ſupportauit: quæ pauca fuerunt, & ſupportata fuerunt de fructibus qui tunc obuenerunt. Item dicitur, ꝙ maius onus conſiſtit in ſtatu prælati, quẽ ille non duxit, vt ſupponit̃, & alia onera fuerunt quaſi nulla. ¶ Secũdò principaliter, quia dñs noſter ſecundum ꝓmotionẽ cõſiſtorialem tam ſolẽniter faciendo, cenſetur à prima promotione receſsiſſe: cũ iſtæ promotiones ſint incõpatibiles, tanquã plenum ius eidem ſuper eodem cõferentes: vt. ff. de ac-
73 qui. po. l. iij. § ex pluribus. quod † enim vni plenè ex vna cauſa quæſitum eſt, non poteſt eidẽ quęri ex alia cauſa, niſi illud perprius perdidiſſet: vt. ff. de verb. obl. l. vbi autem. § finali. & inſti. de act. § ſic itaq;. & de fide inſtru. c. inter dilectos. Igitur neceſſe eſt, quòd ad prępoſitionem ſecundę ſequat̃ remotio primæ. ff. de acquiren. hæred. l. illud. ff. de excu. tuto. l. idẽ vlpianus. in fine. & xxxj. q. j. c. cum renunciatur. Ipſeq; vaureñ. procurando, & acceptando ſecundam, videtur receſſiſſe à prima. vt. ff. de le. ij. l. cum filius. § varijs. C. de codicillis. l. vltima. & videtur expreſſum, in. c. & ſi quis. in fi. de elect. libro ſexto. fuitq; cauſa mutationis huiuſmodi rationabilis valde: quia prima electio, fuit valde ſuſpecta, quia clandeſtina, vt eccleſiaſtica beneficia. c. vt noſtrum. & valde ſcandaloſa maximè dominis cardinalibus, quia extra conſiſtorium & abſq; conſilio eorum, & ideò per ipſum dñm noſtrũ corrigenda, & conſiſtorialiter ad debitum ordinis reducenda ſecundum ea, quæ notantur per Nouellam. de hæret. c. ſuper eo. eodem libro. & maximè quia hoc potuit fieri, ꝓut factõ fuit abſq; damno electi, & abſq; nota cuiuſq; cum totum eſſet occultum, vt ſupponitur. imò per hoc, nedum non inducitur de nouo ſcandalum, imò nec etiam tollitur, cum inductum non ſit. Sed occurritur, ſeu obuiatur ſcandalo, ne per me electionis publicationem inducatur quod fieri debet. ſ. de renunciatione. c. niſi cum pridem. § pro graui quoq; ſcandalo. Non ergo videtur bene dictum, quòd ſecundam fecerit ſolùm pro declaratione, ſeu corroboratione primę. quia imò cenſetur ſuſtuliſſe primam ex cauſa. prædicta verba enim ſecundæ erant diſpoſitiua, & adeò clara, quòd ſecundum rectitudinem proprij ſermonis, ad officiũ declarationis, ſeu corroborationis primę trahi non poterant. ff. de auro, & ar. legato. l. plautius. Et quia fuiſſet ſibi hoc dixiſſet de eccleſijs ædificandis. c. ad audientiam. Et quia vel illa prima declaratione huiuſmodi vel ipſa declaratio tanta ſolennitate non egebat. & facilius erat Papę extra conſiſtorium ad facere, ſi voluiſſet ꝙ valeret vt talis. Aut omni tempore ſecundæ recordabatur dominus noſter de prima, & tunc videtur eam reuocaſſe ex cauſa prædicta per ſuperius allegata, aut non, & tunc non cenſetur aliquid circa eam declaraſſe. ff. de inofficioſo teſtamento. l. mater. § cæterum. Facit quia natura contrariorum non eſt, quòd poſitio vnius ſit declaratio, vel corroboratio, ſed potiùs remotio alterius: vt prædicto, c. cum renunciatur. & hoc etiam circa intentionem agẽtis. ff. de cond. inde. l. qui hominem. in fine. ff. de adimendis legatis. l. legata inutiliter. & de conditioni. & demonſtrationi. l. cum tale. in fine. & quia non eſt veriſimilis tantus error circa nomina appellatiua, diſpoſitiua in tantis partibus. ff. de le. primo. l. Si quis in fundi vocabulo. & de ſupellect. leg. l. labeo. Et quia non eſt recedendum à proprietate verborum ſine cauſa: & minus quando proprietas verborum habet cautam: vt. ff. de leg. tertio. l. non aliter. Item videtur ca-
74 ſus in ratione, quia † dum per eundem, & de eodem celebrãtur duo teſtamenta ſucceſsiuè, & vtrunq; de iure validum, & ſolenne per ſecundum reuocatur. Primum inſtitu. quibus modis teſtamenta infirmantur. § poſteriore. cum gloſſa ſua. Tertiò principaliter, quia pro tempore, pro quo non poterat, nec debebat de iure dominus vaurenſis fructus eccleſiæ vauren. recipere, & eius onera ſupportare, non debetur ſibi prouiſio, quia illa ſuccedit loco fructuum, & non datur niſi pro oneribus ſupportandis: modò antequam pro electo ſe gerat, & literas ſuæ promotionis oſtendat, non poteſt talia facere, vt in extrauagan. Boniſacij iniũctę. modò nec pro electo ſe geſsit, nec literas oſtendit, igitur &c. Facit quia interim vincere potuit de fructibus priorum beneficiorum, & pro hoc videtur bonus textus, in capi. Si tibi conceſſo. de præbendis. iuncta diſſolutione ipſius ad prædictum. § porrò. & ad prædictam extrauagan. ſuſcepti. & vt euitetur correctio argumẽ. c. cum expediat. de electio. libro ſexto.

¶ DVODECIMO quæritur ſuppoſito caſu quæſtionis, ſupra proximè, pone quòd in diœceſi vauren. ſunt decimæ carnalagiorum, quæ obueniunt ante feſtum natiuitatis beati Ioannis baptiſtæ, vſq; ad quod feſtum ſolum durat ꝓuiſio de conſuetudine cameræ apoſtolicæ. Sed eſt ibi conſuetudo, quòd quanquàm per gentes epiſcopi vel eius arrendatores poſsint ſi velint exigi ante dictum feſtum: tamen ſi magis volunt propter commodum nutrituræ ac excreſcentiæ & augmenti illa ad tempus cuſtodiri cum matribus tenentur illi qui decimas huiuſmodi debent ea cuſtodire cum matribus poſt dictum feſtum vſque ad certum tempus. Modò epiſcopus anicieñ. vult prædicta, tanquàm fructus durãte tẽpore prouiſionis obueniẽtes. prędicto domino vaurenſis in ipſa prouiſione imputare ſaltem pro æſtimatione quam ante dictum feſtum beati Ioãnis, valere poterant.
75 Quæritur nunquid benè? & videtur quòd non: quia † fructus non cenſentur obueniſſe, donec ſint maturi, & in ſtatu quo expediat eos recolligi. argumento. ff. de vſufru. leg. l. penultima. & ff. locati. & conducti. l. ſi merces. § conductor. & l. & hæc diſtinctio. § cum fundum. & ff. ad legem Aquil. l. ſi ſeruus ſeruum. § ſi oliuam. & ff. de vſufru. l. ſi abſente. § fi. & l. Item ſi fundi. § finali. cum lege ſequenti. modò iſta carnalagia non cenſentur matura, neq; in ſtatu in quo expediat ea recolligi, donec plenam nutrituram receperint cum matribus. Et ideò dicit dominus Gaufridus in prædicta. l. penultima, quòd tunc fructuarius, & colonus fructus anticipare poſſunt:

pare poſſunt:videlicet cum ſui eſſent ſi expectarent matu-
ritatem ipſorum.Sed ſi non eſſent eorum futuri poſt matu-
ritatem,tunc ſecus eſſet,& ſic intelligit.l.penultima.&.l.ſi
abſenti.allegatas.Ego autem puto, quòd pro æſtimatione
quam valere poſſent,exacta ante feſtum in prouiſione im-
putari debent:ſed non pro ęſtimatione augmenti:quod poſ
ſent poſt dictum feſtum ex nutritura recipere:quia poſtquã
exigi poſſunt ante dictum feſtum,negari non poteſt, quin
eorum venerit,& ceſſerit dies:vt.ff.de verb. ſignifi.l.cedere
diem.Ergo negari non poteſt,quin quoad illam æſtimatio-
nem cenſeantur obueniſſe dicti fructus.Pro quo ſciẽdum,
quòd facienda eſt magna differentia,an quæratur de obuen
tione fructuum,quoad iſtum effectum,vt beneficiatus illos
faciat ſuos:quia tunc dico,quòd licet quoad veritatem ob-
uenerint,tamẽ non cenſentur obueniſſe,quoad iſtum effe-
ctum,donec fuerint ſeparati à ſolo:vt patet ex his,quæ ſcri
pſi ſupra eodẽ articulo.capitulo in quinta,& ſeptima quæ-
ſtionibus.An verò quæratur quoad effectum.quòd colligi
poſsint,& tunc dummodo futuri eſſent volentes colligere,
etiam poſt maturitatem,non attendetur maturitas:ſed vo-
luntas ipſius colligentis,& ſic procedit quod ſcripſi ſupra.
76 poſt Gaufridum.nam abſq; † alterius detrimento, poſſum
in re mea facere quod mihi libet, & ſic loquitur.l.penulti-
ma.allegata.Sed ſi cum alterius damno,vel iniuria,hoc fie-
ret,tunc malè fieret:& ſic procedunt alia iura ad hoc ſupe-
riùs allegata:& quod ſcripſi ſupra poſt Gaufridum.An verò
quæramus,quoad effectum imputandi in ꝓuiſione,de qua
quærimus,& hic dico non requiri fructus eſſe recollectos,
ſiue reconditos,aut à terra ſeparatos:ſed ſufficit,quòd in ve
ritate obuenerint fructus ipſi,quia conſuetudo ſimpliciter
dicit dandam eſſe prouiſionem,vſq; ad nouos fructus,& nõ
dicit reconditos:vel leuatos,aut à terra ſeparatos. Sufficit
ergo conſuetudini,quòd obuenerint noui fructus.Nam cũ
iſta conſuetudo ſit quoddam remedium extraordinarium,
in grauamen tranſlati,contra ius commune inductum,extẽ
di non debet:vt patet ex dictis.Fateor tamen,quòd vt ciui-
lis interpretatio fiat.ff.de ſerui.l.ſi cui.cenſentur tunc demũ
obueniſſe fructus,dum colligi poſſunt:modò ita eſt, quòd
in propoſito colligi poſſunt prædictæ decimæ cum poſsint
ab inuitis exigi:vt præfertur.Dico enim quòd quãquã ſuc-
ceſſori expediat longiorem cuſtodiam,& maiorem nutritu
ram expectare,hoc debet intelligi,& fieri abſq; iniuria, &
pręiudicio ipſius tranſlati,quia conſuetudo voluit ſolũ deci
mæ debitorẽ,& nõ prędeceſſorẽ grauare.ar.c.cum in illis.&
77 c.mandatũ.de pręben.li.vj.Conſuetudo enim † debet inter-
pretari abſq; alterius præiudicio,ſi fieri poteſt:vel cũ quan-
tò minori præiudicio fieri poteſt. ſ.de conſuetudi.cum di-
lectus.negari enim non poteſt,quin obuenerint fructus ſal-
tem tantæ ęſtimationis:cum ſub illa leuari,& exigi poſsint.
Sed oppones,quia non imputatur ſucceſſori,ſi fructus im-
maturos non recolligat,cum nec ſibi nec eccleſię hoc expe-
diat.Igitur ciuilem interpretationem faciẽdo,non videtur
veniſſe noui fructus,donec maturi ſint.Pone enĩ ꝙ pira,po
ma,ſpicæ,& racemi ſunt in tali ſtatu, ꝙ de facto recolligi
poſſunt.Sed ſunt adeò immatura,ꝙ ſi pro nunc recolligerẽ-
tur,nihil vel modicũm proficerent colligendi, diceſne tũc,
quòd imputetur ſucceſſori,ſi non recolligat?puto te dictu-
rum ꝙ non:& ſicut hoc de dotali immaturitate dicendum
eſt, ita & de aliquali,donec ad completam, & conſuetam
78 maturitatem deuentum ſit:quia idem † debet eſſe iudicium
de parte ad partem,qđ eſt de toto ad totum.vt.l.quæ de to-
ta.Item quia illud quod eſt inductum in fauorem ſucceſſo-
ris,videlicet quòd ante maturitatem.i.ante nutrituram poſ
ſet exigere,non debet in læſionem ipſius retorqueri.C.de le
gibus.l.quod fauore.& eodem titulo.ff.l.nulla de regulis iu-
ris.c.quod ob gratiam.libro ſexto.quod tamen fieret,ſi pro-
pter hoc quod exigere poteſt,id teneretur in ſuam prouiſio
nem imputari.Sed reſpondeo & dico,quòd aliqui ſunt fru-
ctus,quos habet ſucceſſor de prædio colligere per ſe ipſum,
& hic debet attendi naturalis,& conſueta maturitas:& ſic
procedit,quod in prima oppoſitione dicebatur.Aliqui au-
tem ſunt fructus,quos ſucceſſor non colligit de pręedio per
ſeipſum, ſed ab aliis debet recipere:vt ſunt decimæ prædio-
rum,& animalium,quas ipſe habet recipere à dominis prę-
diorum,& animalium eorundem.Et hic attenditur tempus
decimationis,ſed diuerſimode.Nam fructus prædiorum ſo
lent decimari tempore completæ naturalis,& completę ma
turitatis fructuum prędiorum:ſed decimæ animaliũ,ſolent
decimari ſtatim,quòd animalia poſſunt conuenienter à ma
tribus ſeparari:licet diutiùs ſtando cum matribus, poſſent
ex maiori nutritura,& ex maiori ętatis progreſſu,maius in-
crementum,maiorẽq; ęſtimationẽ ſuſcipere.vnde hic atten
ditur tempus,quo decimari poſſunt,& ſolent,& nõ tẽpus
augmenti quia nec ad cuſtodiam,nec ad nutrituram vlte-
riorem tenentur de iure illi,qui debent decimam.Et in iſto
caſu nos ſumus.Sed hic ſubdiſtinguo,quia aut habet cõſue-
tudo quòd ante dictum feſtum ſancti Ioannis decimen-
tur,& leuentur abſq; hoc quòd debentes ad cuſtodiam ali-
quam teneantur,& tunc indubitatum eſt,quòd in prouiſio
ne imputari debent.Aut habet conſuetudo,quòd poſt di-
ctum feſtum decimentur,& leuentur,& tunc eſt etiam in-
dubitatum,quòd in prouiſione non debent imputari. Aut
habet conſuetudo,quòd decimentur ante dictum feſtum,
ſed non poſsint ſolui,nec exigi,ante dictum feſtum:& tunc
etiam dicerem illa in prouiſione imputanda non eſſe:nam
licet tunc ceſsiſſet,non tamen tunc veniſſet dies,vt prædi-
cta.l.cedere diem.Aut habet conſuetudo.quòd ante dictũ
feſtũ,debeant decimari,& quòd ſi velit Epiſcopus,aut eius
arrendatores,ante dictum feſtum etiam valeãt exigi.Sed ha
bet etiam conſuetudo, ꝙ ſi velit Epiſcopus aut arrendator
eius,habeant poſt dictum feſtum, vſq; ad certum tempus
cuſtodiri:& iſte eſt caſus noſter,& hic dico,tunc debent ta
lia in prouiſione imputari,quia poſtquàm ſunt ante dictũ
feſtum in ſtatu decimationis,cenſentur extunc habere illã
naturalẽ perfectam maturitatem,quæ ſtatim illum eſt ne-
ceſſaria:licet enim amplius maturari, & æſtimari poſsint,
tamen quoad hoc,tanta maturitas,vel æſtimatio nõ eſt ne-
ceſſaria.Et hoc quod conſuetudo arctat ad longiorẽ cuſto-
diã,ex quo maior maturitas,& maior æſtimatio ſequi põt,
venit non ex natura rei,vel actus de quo agitur, ſed ab ex-
trinſeco,& accidenti:& ideò abſq; præiudicio alterius de-
bet intelligi:vt dixi in principio.nec eſt verum,ꝙ in fauorẽ
Epiſcopi ſit inducta facultas anteà exigendi,imò venit hoc
ex natura rei.Sed caue ne antequã meliùs examines,non fi-
gas pedem in his,quæ ſcripſi in prima oppoſitione.&.xij.q.
ſequentibus.quia propter quæſtiones quas de pręſenti pa-
tior ſuper his,vide ſumpta occaſione prædicta, notaui, &
ſcripſi hic.Et licet in doctrina,ſcienter errare nõ vellem,tñ
ſatis poſsibile eſt,quòd naturalis inclinatio quam habeo ad
cauſam propriam,intellectum meũ etiam abſq; animi con-
tagione,ad certas concluſiones attrahat,ad quas non incli-
naretur affectione ceſſante.Tu ergo lector in rectę rationis
libramine ponderans,tantũ crede,quantùm motiua iuridi-
ca ad credendum te impellant:& non vltra,& corrige cor-
rigenda,ab alto conceſſum fuerit.

¶ DECIMOTERTIO quæritur de eo quod tetigi circa
quintum notabile,videlicet vtrum ſuppoſito, ꝙ beneficia
eccleſiaſtica coram ordinario permutantes,non habeãt ius
in beneficijs permutatis,ſeu ꝙ vnus ſolus habeat ius in be-
neficio per ſe renunciato,& quòd alter nõ habuit ius in be
neficio quod ipſe renunciauit quodq; de beneficijs ipſis,
aliâs de iure.& de facto vacantibus,hinc inde factę fuerint
more conſueto collationem per ordinarium,ad quem de iu
re pertinet plena diſpoſitio eorundem,ceſſante omni reſer
uatione,& quocunq; alio impedimento canonico, nũquid
tunc de iure valent collationes prædictæ?hic ſunt duæ quę-
ſtiones,vna in caſu quo vnus ſolus habuit ius in beneficio
permutato,alia quæſtio eſt,in caſu quo neuter habuit ius

in beneficio permutato.& vtraq; quæſtio duplex propter
collationem duplicatam. Circa primam quęſtionem dicit
Collect.quendam dominum Petrum tenuiſſe per hanc li-
79 teram,& ea,quę ſcripſi in quinto notabili, quòd † permu-
tans cum illo qui non habet ius in permutato,ius in illo ha
bere nō pōt.Quoniam cum hoc Eps ignoraret,ius ſibi da-
re non potuit:inducit.j.de reſcript.ſtatutum.li.vj.& de prę
ben.cum in illis.eodem libro.Subdit tamen ſe audiuiſſe do-
ctores alios contrarium tenentes per notata Nouellę.in.c.
vno.de rerum permu.li.vj.& probant,quia cauſa alia quàm
intendat transferens,non impedit tranſlationem dominij:
vt.ff.de acquir.re.do.l.cū in corpus.Et,vt refert,ita dicitur
fuiſſe determinatum per Cardinales in conſiſtorio.Item p-
bant quòd in permutatione debet interuenire ſimplex reſi-
gnatio,& ſic nō pōt dici,ꝙ permutans habeat ius à parte,ſi-
cut contingit in alijs permutationibus,imò habet ius à cō-
ferente.Et ideò conſueuit curia apponere clauſulam, ꝙ in
permutatione eis non acquiratur plus iuris,quàm ius habe
ret.Dicit tamē,quòd Nouella.in.c.licet in tua.de re.permu.
libro ſexto.videtur ſentire contrarium.Fredericus de ſenis
in tractatu de rerum permu. mouet iſtam quæſtionem in
quęſtione.ix.& finaliter tenet,quòd non valet collatio facta
ius non habenti in cōpermutato.& hoc duplici ratione,&
primò,ne per fas,vel nephas non valens tenere primū cum
ſana conſcientia,veniat ad ſecundum per talem permuta-
tionem Secundò quia hic non contrahitur permutatio,qa
80 † dans rem alienam,permutationem non contrahit.vt hic.
Item quia Epiſcopus illi conferendo beneficium iſtius, qui
habet ius intendit illud ſibi cōferre loco huius quod dimit-
tit.Sed ille nil dimittit.Et poſito,ꝙ Epiſcopus aliàs potuiſ-
ſet iſti conferre beneficiū.Quia tamen id non intendit nec
ſimpliciter contulit.Sed ex cauſa permutationis,ille nullum
ius conſequitur.& ſic habet locum,quod potuit,noluit &c.
de offic.deleg.cum ſuper.de conceſ.præben.& quod ibi no-
tatur.Ad idem infra de reſcrip.ſuſceptum.li.vj.Et dicit Io.
And.idem tenere in prędicto.c.licet.Quid ergo fiet in caſu
iſto?Reſpondet Fredericus,ꝙ cum hoc fuerit patefactum,
ille qui habuit ius in ſuo,redibit ad illud:& ille qui non ha-
buit ius,nō retinebit illud quod aſſecutus eſt:nec ad primū
redibit:quia in illo ius non habuit.¶ Alexander de lentilla
hic diſtinguit,quia aut ille qui non habuit ius in primo,ca-
rebat iure ex culpa ſua.vt quia ſimoniacus,vel aliàs culpabi
lis,tunc nō habebit ius in ſecūdo.Et ſic procedit opinio Fre
derici,& qd no.Io.And.in prædicto.c.licet.ſuper textu, &
tunc ſurgit illa ratio,ꝙ acquireret beneficium per fas,& ne-
phas.Aut ille abſq; culpa ſua,carebat iure in primo,& tunc
habebit ius in ſecundo,quia debuit reſpicere alter cum quo
cōtrahebat,& ſic procedit,quod no.Nouel in prędicto.c.li-
cet.in prędicto.c.quàm ſi.Et Fredericus in tractatu de rerū
permut.quæſtione.xl.& vltima.ſaluo ſemper caſu capituli.
ſi beneficia.de prębẽn.li.vj.ſecundum eum.¶ Martinus di-
cit,aut fit permutatio in curia,appoſita clauſula de qua ſu-
pra.& tunc planum eſt,ꝙ non valet:aut fit in curia non ap-
poſita clauſula de qua ſupra,& tunc reputat collationem illi
factam ſurreptitiam,& nullam:quia videtur falſò aſſeruiſſe
in beneficio ſe ius habere,nec aliàs potuiſſet obtinere. ſu-
pra de reſcriptis.c.ſuper literis.Aut fuit facta coram ordi-
nario,& tunc adhuc reputat collationem nullam,quia renū
ciatio tacitam habebat conditionem:ſi alter ius haberet,&
permutatio compleri poſſet.& eodem modo collatio ordi-
nario:& ex hoc reputat ambas collationes,& renunciatio-
nes,totamq; permutationem eſſe nullas:& dic quòd hoc te
netur cōmuniter.Subdit tamen,quòd multi magni,de hoc
dubitant,& aliquos diſtinguere an ambo ſciuerint,vel am-
bo ignorauerit, vel an iſte ſciuerit.& ille ignorauerit,& ecō
tra.Io.de lignano,tenet ꝙ imò valet collatio facta illi qui in
primo ius non habuerat,de alio beneficio permutato per il
lum qui ius habebat:dummodo non ſit oppoſita illa clau-
ſula,dummodo &c.& dumtamen conferens conferendi ha
buerit poteſtatem:quia tunc error in ſola cauſa,quæ de iu-
re non impedit tranſlationem dominij.vt.ff.de acquiren.re
rum do.l.cum in corpus. Nec obſtat iſta decretalis,quia lo-
quitur in permutatione proprietatis.in qua vnus ius,quod
habet in re transfert in alium:& ideò ſi nullum ius habet,
nihil in alium transfert.vt.ff.de acquir.rerum do.l.traditio.
Sed quęſtio noſtra loquitur de traditione titulorum,in qua
titulus,vel ius vnius in titulo,in alium transferre non pōt:
imò eſt neceſſe,quòd ſuperior hoc nouum titulū alteri cō-
ferat in beneficio primo renunciato per alium habentem
ius:modò quando de vacante beneficio prouidetur perſo-
næ habili per habentem poteſtatem tenet prouiſio:de con-
ceſ.præben.cum in cunctis.li.vj.in princip.Sed fortè iſta ra-
tio nō vrget propter tacitam conditionem ſubintellectam
in renunciatione,& collatione talis beneficij,videlicet ſi p-
mutatio ex parte alia cōpleri poſſit:quę conditio videtur
ineſſe ex natura rei,& tamen detegitur illam conditionem
defeciſſe.Propter quam rationem Io.An.in prędicto.c.licet.
tenet aliam opinionem,vt ipſe Lignanus fatetur.nec obſtat
l.cum in corpus.quia loquitur in caſu,in quo transferēs ha
bebat animum transferendi ex vna cauſa,& recipiens ani-
mum recipiendi ex alia,vtraq; cauſa exiſtente habili ad do-
minium transferendum.Secus enim ſi altera tantùm,ſaltem
ante conſumptionem:vt.ff.ſi cer.pe.l.ſi ego.vt no.per Dyn.
& Bar.in prędicta.l.cum in corpus.& fortiùs ſi nulla illarū
cauſarum erat habilis:vt.ff.de acquir.rerū do.l.nunquàm nu
da.&.ff.de condi.ob cauſam.l.iij.§.ſubtilius.cum ibi notatis.
Modò cauſa renunciationis mei ius habentis,& collationis
factę tibi ius non habenti in primo fuit renūciatio tua, &
collatio mihi facta de beneficio,in quo ius nō habebas:mo
dò iſta cauſa non erat habilis ad permutationem huiuſmo-
di conſummandā,nec talis propter quam deberet fieri col-
latio de beneficio modo.Et ideò videretur,quòd ſecundum
leges,non deberet impetrans ferre dominium per prędictā
l.nūquàm nuda.& per.l.ſi ego.Abbas.ergo fortiùs ſecundū
canones,debet impediri prouiſio,quę maiorem requirit pu
ritatem,& ſinceritatem.Quid dicendum?Breuiter ego pu-
to in vtraq; quæſtione,ambas collationes eſſe nullas.quia ſi
apud ſedem apoſtolicam,planum eſt per prædicta.Si autem
coram ordinario,ego puto idem:quia ordinarius non po-
teſt negari fuiſſe circumuentus ex falſa aſſertione illius, qui
ius non habebat:quia permutationi ſe offerēs,aſſerit ſe ius
habere in beneficio,quod permutare intendit, vt apparet
hic,& in prędicto.c.licet.in verbo ſua.quo patefacto eſſe fal
ſum apparet ordinarium,ex falſa aſſertione circumuentum,
& per conſequens,quicquid ipſe fecit per huiuſmodi circū-
81 uentionē,eſt ipſo iure nullum:quia † permutatio ordinarij
cēſetur habere naturam cuiuſdam decreti.vt patet ex lectis,
& notatis,de rerum permutatione.quæſitum.& in prædi-
82 cto.c.licet.decretum † autem pro falſa cauſa impoſitum,eſt
ipſo iure nullum:vt patet.ff.de fideicō.libe.l.cum verò.§.ſi
venditum.Præterea dicere,ꝙ impetratio ab ordinario fa-
cta per circumuentionem falſę aſſertionis,eſſet ipſo iure nul
la,ſicut & impetratio facta à principe ex idētitate rationis,
non eſſet fortè in iure damnatum:nam & falſa cauſa,quan-
do finalis eſt,& cohæret legato,ipſo iure legatum vitiat: vt
ff.de condi.& demon.l.cum tale.§.conditionem. & tamen
collatio beneficij facta per ordinarium hæc magis videtur
æquiparanda diſpoſitioni factæ in vltima voluntate,quàm
contractui habito inter viuos:quia in illa debet ceſſare om-
nis conuentio.ij.q.j.quàm pro.cum ſimilibus. Nec obſtant
cle.ij.de offi.ordi.quia non loquitur in falſa cauſa expreſſa:
ſed in veritate tacita inter quæ eſt longua differentia quan
tùm ad hoc.Præterea aſſerens ſe habere ius in beneficio,cū
ius non haberet,cenſetur in dolo:quia ſuum titulum quem
debuit inquirere non præſumitur ignorare.ſ.de electio.in-
notuit.in fine.& ſic cenſetur collationi ſecundi, & totam
83 permutationem extorſiſſe per dolum: dolus autem † dans
cauſam cōtractui bonæfidei reddit ipm.ff.de dolo.l.& ele-
ganter.in

gauter.in principio.cum ibi notatis.& per conſequens col-
lationem beneficij à fortiori ratione:nam ſi in cõtractibus
qui dicuntur eſſe bonæ fidei inter laicos ſuper rebus ꝓpha-
nis initis,tanta bonæfidei exuberantia eſt neceſſaria,fortius
in beneficiorum aſſecutionib⁹,in quibus requiritur omnis
puritas,vt notat Inn.de reſcrip.c.conſtitutus.de Epi.& ele.
l.ſi quãquàm.Iuxta quod quærit Collectarius ſequendo No
uellam.in prædicto.c.licet.nunquid in caſu quæſtionis ſu-
pra proximè,ille qui habuit ius in primo,poterit redire ad
illud?Et reſpondet quòd ſic,ſi fuit ſine culpa:per capitulum
ſi beneficia.infra de præbẽ.li.vj.Sed ſi ſuit in culpa,ad illud
redire non poterit:ſed illud habebit expectans , vel confe-
rat ordinarius arg.de renunc.c.ij.eodem libro.& idem quã-
do ſine culpa vllius ,alterius beneficium euincitur , ſed non
in limine permutationis debuit enim ille videre , cum quo
contrahebat.ar.C.de fur.l.inciuile.Pone exemplum,erat be
neficium alteri debitum,ſed ignorabatur,ſaluo caſu dicti.c.
ſi beneficia.vel ſi fuiſſet omiſſus ſenſus veri collatoris , qui
alteri contulit quod debuit permutans inquirere ſecundum
Io.An.in prędicto.c.licet.nec obſtat cle.vna.de rerum per-
mu.quia loquitur de permutatione de iure fienda , vel facta
tamen credit Collectarius,quòd iuxta ignorantiã maximè
vbi reſeruationis,aut aliud impedimentum eſt occultum,
excuſet per prędictum capitulum ſi beneficia.& illa eſt veri-
84 tas:imò plus credo,quòd † ſi non habens ius,erat in poſſeſ-
ſione,& communiter habebatur pro tali,præſumitur igno-
rantia probabilis,quæ excuſat.ff.pro ſuo.l.vltima . ſupra de
reſcript.ab excommunicato.j.de regulis iuris.præſumitur.
lib.vj.& maximè quia volens redire,agit de damno vitãdo.
ar.ff.de iuris,& facti ignorantia.l.regula.Sed vbi ille nõ poſ-
ſidet,nec pro tali communiter habitus eſſet,poſſet tunc ꝓ-
cedere opinio Io.An.quia tunc omni excuſatione ceſſante,
impingeretur illi,qui debuit inquirere,& non inquiſiuit.ff.
de reg.iur.l.cum alio.& de elect.c.innotuit.in fine.Vbi au-
tem non ageretur de recurſu , niſi inter compermutantes,
crederem dari recurſus indiſtinctè,vbi non probaretur ſciẽ
tia certa:quia tunc ſi recurrens eſt in culpa,ille contra quem
recurritur illo in dolo,& dolus ſemper culpę præponderat.
ff.ad.l.aquil.l.item ſi obſtetrix.cum ſimilibus. Vnum autem
ponit hic Collect.videlicet,quòd licet ſit communis opi-
nio,ꝙ ceſſante culpa,& permutatione non valente comple-
ri,datur ad priora beneficia ipſo iure recurſus:per prędictũ
c.ſi beneficia.ibi liberè reuertantur tamen videtur multis,
quòd non poſſunt reuerti propria authoritate,imò requiri-
tur noua collatio de quo ſcripſi,& dicam in.c.ſi beneficia.&
c.licet.alleg.hoc autem affirmat Collectarius.quòd alio poſ
ſidente,Subaudi,& reſiſtente,non poteſt aliquis eorum ꝓ-
pria authoritate.& abſq; iudice ad primum beneficium re-
currere,imò debet ad iudicem recurrere.& hæc eſt veritas
perpetuò menti tenẽda:ar.eorum quæ leguntur,& notanſ.
C.de pig.l.iij.&.j.de præben.c.licet Eps.li.vj.

85 ¶ DECIMOQVARTO quæritur vtrum † ſenten-
tia lata per falſos teſtes,ſic ipſo iure teneat,ꝙ indigeat retra-
ctatione.Super quo vide ſupra in ſeptima oppoſitione , &
de probat.licet cauſam.in tertia oppoſitione . Collectarius
verò hic in verbo retractari dicit,ꝙ quicquid dicãt Ber.&
Hoſt.verius eſt dicere,ꝙ ſententia lata per falſos teſtes , tenet
ipſo iure:quia aliâs male diceret hic eam retractari : quia ſi
nulla eſſet,non retractaretur:ſed nulla pronũciari deberet:ꝓut
ſ.de reſcri.in noſtra.nec indigeret reſtitutione.ſ.de in in-
te.reſti.conſtitutus.& tamen ſubuenitur beneficium reſtitu
tionis in integrũ.j.iuj.annos.ff.de re.iudi.l.diuus . & ita no-
tauit Ber.Inn.& Hoſt.in.c.licet cauſam.retractatur ergo,&
ad ſtatum priſtinum reducitur per viã appellationis,vel in
integrum reſtitutionis:& ſic finaliter cõdemnatus,rem ſuã
recuperat Sed ſi non appelletur,nec in integrum reſtitutio
petatur,nunquàm ſententia in priorem ſtatum reducitur,
niſi quantùm ad intereſſe,agendo contra teſtes falſos,quan-
tum intereſt partis per eorum falſum teſtimoniũ , ſnīa non
fuiſſe latã,vel contra iudicem,vel contra partem,pro qua la
ta eſt:ſi conſcij fuerint falſitatis:& iſto modo dicitur retra-
ctari:vt notat Inn.in prædicto capitulo.licet & actor.C.de
falſis.l.ſi ex falſis.& omnes doctores in.l.querelã.& hæc ve-
ra,niſi contra pupillum eſſet lata:vt.C.de filijs.l.j.&.ij ſecũ
dum Hoſt.j.de re iudi.§ finali.Item nec vera,in cauſa ciuili,
quia in criminali vſq; ad centum annos poſſet retractari:
ar.xxxv.q.ij.veniam.&.c.ſequenti.ſecundum Archid.xj.qõ.
iij.Epiſcopus.& remittit Collec.ad collecta ſua in prædicto
c.licet.& ſupra de tranſact.ſuper eo.& infra de cri.fal.c.ij.Li
86 gnanus dicit concluſiuè,quòd † agendo contra ſententiã,
poſſum conſequi duplicem effectum,vnum abſolutorium,
& alium executionis impeditiuum.Et quòd primum : quia
petitorium quadriennio terminatur.& ſecundum quia exce
ptorium,& perpetuum & quòd primum requirit in integ.
reſti.Secundum verò abſq; in integ.reſti.parit exceptionem
perpetuam.vt prædicta.l.quid agnitis.præterea primus effe
ctus maior eſt,quia excludit,ne alter agere, & veras proba-
tiones inducere poſſit abſolutionis exceptione obſtante.Se
cundus verò effectus repellit ſolum illum,qui ex ſententia
primò lata agere,vel executionem petere vellet.Et ad id qđ
dixi ſupra,de malè allegante ,& intelligente.l ſecundum In-
no.remittit Collectarius ad notata.de diſputa.& allegatio-
ne aduocatorum.§.porrò.Item notat Collect . ſuper verbo,
87 adiudicauimus,ꝙ Abbas † in peremptoria exceptione ſuc-
cumbens,non condemnatur hic in expenſis.Ex quo infert,
ꝙ actore intentionẽ ſuam non probante,& ſic in principa-
li ſuccũbẽte,reus qui in exceptione peremptoria ſuccubuit,
non cõdemnatur in expenſis.& refert hoc notari per Arch.
iij.q.vij.ſi quis Epiſcoporum.& in Spe.e.ti.§.viſo.In contra-
rium tamen allegat,quod notatur.ſ. de dolo.c.finem.& fina-
liter dicit ſe credere propter hoc debere fieri deductionem:
& dicit ſe ita ſeruaſſe.Et ſubdit,ꝙ alia ſnīa ſupradicta , poſ-
ſet habere locum,vbi iudex non cõdemnaſſet excipientem:
iuxta.c.finem.Aut ergo vtrunq; condemnauit in expenſis,
& tunc fiat deductio.neuterq; ſoluat:aut condemnauit in
expenſis vnum,& alium non,& tunc ceſſat deductio . Sol-
uatq; ille ſolus,qui condemnatus eſt.

DECIMOQVINTO quæritur ſuper verbo *delictum*
88 *perſonæ*.nunquid ex tali productione falſi † inſtrumenti,de-
bet ferri ſententia contra producentem?videtur quòd ſic:
quia licet inſtrumentum probetur falſum,& ꝓpter hoc ꝓ-
ductor poſſit de falſo condemnari,& puniri argu.j.de his,
quæ fiunt à præla.c.quanto.ad finem.tamen videtur rema-
nere confeſſio ex productione inſurgens.videtur firma cõ-
tra monaſterium remanere.Dic tamen quòd contrarium
eſt verum,niſi aliter conuincatur monaſterium,quia aliter
iudex deberet ferre iniquam ſententiam argu . ſ.de cauſa
poſ.cum ſuper.Item eſt,& alia ratio,quia excipiendo propo
nit.& ſic non fatetur:vt hic.Alij dicunt,quòd ſi affirmati-
uè proponebat exceptionem quam ſciebat falſam,& vole-
bat eam probare,per inſtrumentum quamuis falſum,feren-
da eſt ſententia contra ipſum.Si verò hoc ignorabat,tũc ſe-
cus,propter rationes allegatas.ſ.in ſecunda,quarta,& quin-
ta oppoſitionibus.Sed in eccleſia ſpeciale eſt : ꝙ his caſibus
ſcia,delictum,vel dolus prælati,vel ꝓcuratoris,& aliâs hic
conſcius delicti non eſſet audiendus:quia ſuã turpitudinẽ
allegaret.infra de do.inter dilectos.Et adde,qđ notat Inn.j.
qui filij ſint legitimi.cauſam,quæ.ij.in gl.ad eccleſiam.veti.
item ſi.vbi notat,ꝙ licet vno ꝓducente inſtrumentũ fuerit
reprobatum tanquã falſum,alius illo vti poterit.no.in.c.cau
ſa.de verb.ſig Supple gloſſas.In gl.prima.in fine.ibi: *ſimilem,
& diſſimilem* . nam ibi ex tali propoſitione condemnatur
reus,hic abſoluitur.Sed ibi reſpondens confeſſus fuit , hic
excipiendo proponit:vt ibi notatur . in gl.ſecunda . in fine.
dic:vt infra de lit.conteſt.c.ij.li.vj.dicit hic Inn.ꝙ ſiue exci-
piẽdo,ſiue rñdendo,petitioni rñdeaſ nõ aĩo cõteſtãdi litẽ,
facta erit cõteſtatio:qđ dicit hĩc patere qa id qđ vocaſ rñſio
etiã vocaſ exceptio.in gl.iij.ibi:*pignoratitia*.dicũt Pe.& Abb.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

directa,& contraria,& quæ datur debitori,ſi ſibi pignorata
ſit res aliena,vel alij obligata,& ibi hæreditatis petitio, &
actio ex ſtipulatu pro dote,vt ibi ſequũtur Abb.&Hoſt. põt
de hiis fieri verſus. Empti,cõducti,mãdati,depoſitiq;,Pigno-
ra cõi ſiicũde pro ſocioque Dotis,& hęredi,tutelaq; cõmo-
da geſta Pręſcriptis verbis,pmuto,vel æſtimo ſeruñ:iſta bo
næfidei.xxvij.q.j.c.ij.& ibi bonæfidei veniunt hęc ſecundũ
l.ſcdm canones circa,& ſortè ſecundũ leges.hodie de hoc in-
fra de vſur.c.iij.Abb.& ibi:*Si quis ab illo*.§.vlti.& vide, quod
ibi notatur,& conſiſtunt hęc in ſubtilitare iuris ciuilis,qua
quęritur,an intereſſe in his ſit in obligatione,ita ꝙ veniat
in petitiõe,&c. Vide quod dicam.ĩ.de empt.& ven.cum di-
lecti.ſuper verbo induxit.& de hoc vide per Dy.infra de re-
gulis iuris.c.mora.in prima quæſtione.libro ſexto.& ibi: *Si
iura*.&.ff.de contraben.emp.in vendendo.§.vltimo.& in fi-
8, ne.Item alia differentia communiter ponitur, quia † dolus
dans cauſam contractus bonęfidei,reddit ipſum ipſo iure
nullum:vt patet ex his,quæ leguntur,& notantur.ff.de do-
lo.l.eleganter.& tamen ſecus de contractibus ſtricti iuris,
quia licet talis dolus,ipſo iure nullos reddat illos anullãdos,
non tamen reddit illos ipſo iure nullos,vt.C.de inuti.ſtip.l.
dolo.tamen doctores Aurelianeñ.videlicet Petrus,&ſequa-
ces,tenent,quòd talis dolus non reddit contractum etiam
bonæfidei nullum:quia dolo non obſtante,contractus om-
nia ſubſtantialia ſua habet:vt ſcripſit Cynus in prædicta
l.dolo.verùm Cardinalis in.c.primo.de filijs præsbi. libro
ſexto.dicit,ꝙ literæ beneficiales æquiparantur contracti
bus bonæfidei,in quib⁹ debet exuberare bona fides:& ideò
quælibet ſurreptio annullat eos.infra de præben.c.non po-
teſt.&.c.ſi motu.libro ſexto.non ſic in contentioſis,quia il-
læ ęquiparatur contractibus ſtricti iuris, & ideò propter
ſurreptionem,non ſunt nullæ:quod dic vt legitur,& nota-
tur.ſupra de reſcript.ſuper reſcriptis.&.c.ad audientiam. &
prout ſcripſi,vtrobiq; in gloſſa.hæc regula ibi non vtiq;.&
habes eam infra de regulis iuris.exceptionem.libro ſexto.&
ibi vide,prout & infra.de appella.cum cauſam.& taciturni
tas,ſcilicet de pręſumpt.nonne.Item ſamaritana quæ dixit
ſcio quia ꝓpheta es,& per conſequens dixiſſe virum habe-
re.xxxj.q.j.quomodo.lo.in glo.Pe.ibi:*querela*.vbi de hoc,&
in fine.& ibi poſui.verſicu.quos notat hic Hoſtien.in gloſſa
penultima.ibi nunc caſſabitur.facit de in integrum reſtitu
tione.c.ſuſcitata.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem propter exceptionem non admiſſam,probare debere coram iudice appellationis,ipſam exceptionẽ fore verã.& nu.2.*
3 *Iudex appellationis decernens appellationem eſſe legitimam,non poteſt in negotio principali vltra procedere.*
4 *Priuationem habitum præſupponere.*
5 *Iudicem parti credere non debere in facto proprio.*
6 *Iudiciorum naturam eſſe talem vt aſſerens probet.*
7 *Ius prima facie præſumere pro iudice,cuius arbitrio cauſa eſt commiſſa.*
8 *Probationum realis oblatio,omnem malam ſuſpicionem excludere.*
9 *Notorietas(in loco vbi res notoria eſt)omnem probandi neceſſitatem excludit.*
10 *Probata veritate cauſæ appellationis,ſuperſedere debent iudices eiuſdem appellationis cauſa.*
11 *Citatus vltra duas dietas an ire teneatur.*
12 *Exceptionem excommunicationis non poſſe reum impedire,quin ipſe ſuam contumaciam purget.*
13 *Reus ſi ſpoliauerit actorem infra annum an incidat in pœnam?*

CAP. VII.

1 OLim. ¶ Caſus,qui propter exceptionem
non admiſſam,appellat coram iudi
ce appellatiõis habet ꝓbare ipſam exceptio-
nẽ fore verã:& ſunt duæ partes in prima ap-
pellantis querela.In ſecunda prouiſio ibi diſ-
cretioni.Expone literã *treuereñ*.cui cõmiſſa erat cauſa, quæ
inter.V.& aduerſarium ipſius vertebaŕ Inn.*duas*.hodie vnã,
cũ determinatione decre.ſtatutũ.de reſcrip.li.vj. *trahebatur*.
in hoc conſiſtit vis exceptionis:vt in prima gl.recuſabat. &
bene ſi verum erat,quod allegabat:qui.ſ.locus:*ab illo loco*.do-
micilium illius,vel diœceſis illius:*probare poterat*.dicit Pe.no
tandã bonã cautelam,ꝙ ſi aliquis ꝓponat exceptionẽ ꝓpter
quã ſi nõ admittereŕ metu,ꝙ ille appellet:vt ꝑcludatur via
tali appellationi,dicat iudex,& ego illam admitto,ſi ꝓbata
fuerit:vnde ea nõ ꝓbata,non cenſetur admiſſa.nec poterit
appellari ſecundum eum.Sed iſta nõ eſt magna ſubtilitas ſe-
cundum Nouellam.Supple gl.primam.ibi:*nonnulli*.hęc vera
ſecundum illa tẽpora hodie verò non ſolũ inſpicimus locũ
cõuentionis,ſed etiam cõmiſsionis,vt prędicto.c.ſtatutũ.§.
2 cõ verò.&.§.in nullo.Nota ꝙ appellans † ab exceptione re-
pulſa ex ſola repulſione exceptionis aliàs legitimè ſuam ap-
pellationẽ nõ iuſtificat.ſed vltra neceſſe eſt,ꝙ corã iudice ap
pellationis,probet illam exceptionem eſſe veram:ſic. ĩ. de
teſti.c.ex parte Adæ.& infra de appel.interpoſita.in princi.
3 Secundò † nota, ꝙ iudex appellationis,decernens appella-
tionẽ eſſe legitimã,nõ poteſt in negotio principali vltra ꝓ-
cedere:ſed poti⁹ debet ſuperſedere,niſi aliud habeat in mã
datis:vt patet hîc in fine.¶ Primò opponitur cõtra primũ
notabile,quia imò videtur quòd ipſa repulſio probationis,
exceptionis aliâs legitimę grauamẽ inducat:vt in prędicto
c.interpoſita.in fine reſponſi.niſi hoc ſe offerens.Bernardus
in gl.ij.diſtinguit an obtulerit ſe ꝓbaturũ,vel nõ,nam ſi ob-
tulit ꝓbationem,procedit contrarium.Sed ſi nõ ſe obtulit
probaturum,habet locum quod hîc dicitur niſi ſecundum
Lignanum exceptio eſſet notoria,quia tunc nõ oporteret
eã ꝓbare.¶ Secundò opponitur replicando contra ſolutio-
nẽ oppoſitionis pręcedẽtis,quia diciŕ hîc appellationẽ eſſe
legitimã,ſi veritas exceptionis repulſę,ꝓbeŕ coram iudice
appellationis.Quęro enim à te,quę eſt illa repulſio,à qua di
cit iſte textus appellari potuiſſe?Nã aut tu intelligis de re-
pulſione ꝓbationis,& tũc procedit oppoſitio ſupra ꝓxi-
ma.Nam nõ repellitur probatio,niſi petita ſeu oblata ſicut
non excluditur per exceptionẽ,niſi actio intentata:vt.ff.de
4 except.l.ij.in prin.quia † priuatio habitum pręſupponit.ĩ.de
reſti.ſpo.c.frequens.li.vj.Aut dices hîc loqui de repulſione
ipſius exceptionis,tanquã ꝓ vera ꝓpoſitæ.& pro vera, ſeu
pro ꝓbata iam habitę,& tunc fortificatur cõtrariũ,quia ve
ritas allegata in iudicijs nõ ſufficit,niſi eius ꝓbatio offera-
tur:vt no.in.c.interpoſita.alleg.Aut enĩ petijt ille ſe admit-
ti ad probandum.& tunc iudex eo ipſo,ꝙ non admiſit gra-
uauit,vt prędicto.c.interpoſita.Aut nõ petijt ſe admitti ad
probandum,& tunc aut dicis eũ grauatum,quia nõ admiſit
eum ad probandum:& hoc non:quia cum hoc non peteret
iudex in hoc nõ debuit ſupplere in facto.ſ.de poſtu.pla.c.
bonæ.& quod legiŕ,& notatur.C.vt quæ deſunt aduocatis.
l.j &.ij.Aut tu dicis eum grauaſſe in hoc,quòd non admiſit
5 exceptionem tanquàm probatam,& hoc non: quia † iudex
nõ debet credere parti in facto ꝓprio.Aut dices grauamen
pendere ex facto.probationis euentu.& hoc non quia hoc
eſſet appellationem à futuro grauamine appellare contra ca
pitulum vt debitus.infra de appellationibus.& quia iudici
ad grauamen imputari non debet:ſi ſecundum acta ſua iudi
cauerit.ff.de officio præſidis.l.illicitas.§.veritas.vnde ſoluat
Apollo:quia contrarium iſtud eſt difficilimum. Quia tamẽ
nullũ in iure contrariũ eſt ſaltem indiſſolubile.l.ij.C.de vet
iur.enuc.& expediat iura iuribus concordare.c.cum expedi
at.de elec.Soluo diſtinguendo in quinq; caſus.Primus caſus
eſt,quando exceptio de iure,ꝓbabilis loco tempore,& for-
ma,debitis abſq; aliqua mentione probationis opponitur:
& iſta cauſę deuolutionis ad ſuperiorẽ incõtinẽti,& poſteà
ꝓbata corã ſuperiore,vel ei⁹ delegato,veritate ipſius reuoca
tionis,ꝓceſſus à quo appellatũ eſt,operaŕ effect⁹:& iſte eſt
caſus huius.c.Sc̃ds caſus eſt,qñ vltra caſum ꝑdictõ excipiẽs
dicit ſe velle probare,& iſta eoſdẽ,& non alios operaŕ effe-
ctus,ſicut

ctus,ſicut præcedens:& iſte eſt caſus capituli.ex parte.A.ſu
pra de teſti.Tertius caſus eſt,quando ſic excipiens, petit ſe
admitti ad probandum:& non admittitur:& tunc inconti
nenti cauſatur grauamen:& iuſtificatur appellatio: nec co-
ram iudice appellationis requiritur veritatis,ſeu cauſę ap-
pellationis,probationis,& hoc ſeruat palatium apoſtolicũ:
& probatur per rationem capituli interpoſita.infra de ap-
pel.in fine primi reſponſi.Quartus caſus eſt,quando ſic ap-
pellans offert de facto teſtes,ſeu inſtrumenta,vel alias legi-
timas probationes exceptionis per ſe oppoſitę coram iudi-
ce,coram quo excipit,& iudex non vult eas recipere,& tũc
ſimiliter abſq; alia probatione iuſtificatur appellatio per
prędictum capitulum interpoſita.in fine primi reſponſi, à
fortiori ratione.Quintus caſus eſt,quando ſic excipiens ſo-
lo verbo offert coram iudice,à quo ſic appellat ſe coram eo
probaturum exceptionẽ,quam opponit,& tũc nulla etiam
alia requiritur probatio,ſeu iuſtificatio:quia ex illo ſolo,iu
ſtificatur appellatio:& iſte eſt proprius caſus in terminis,
in princi.c.interpoſita.in fine primi reſponſi. Ratio primi
caſus eſt iſta,quia cum excipiens proponit exceptionem de
iure probabilem,eo ipſo tacitè offerre videtur probationẽ
6 ipſius,eo quòd illa † eſt natura iudiciorum, quod aſſerens
probet:quod aſſerit ſiue ſit actor.ff.de proba.l.ij.C.de ꝓba-
tio.l.actor.ſiue ſit reus.ff.de probat.l.in exceptionibus.cum
ſimilibus.& ideò iudex repellendo exceptionem, repellere
videſ ꝓbationẽ:& ſic grauat,quia repellit defenſionem legi
timam partis:verùm quia eo quòd excipiens, non petit ſe
admitti ad probandum exceptionẽ,nec offert ſe eam ꝓba-
turum,occaſionẽ probabilem habet iudex,quòd malitioſè
7 ꝓponatur ius prima facie † præſumit pro iudice,cuius arbi
trio cauſa commiſſa eſt,donec de contrario appareat per
probationem legitimam:ſed nec pareat defenſio partis legi
tima,vult ius propter exceptionis oppoſitę probabilitatẽ,
& tacitam probationis oblationem,huiuſmodi appellatio-
nem,& exceptionis probationem, per ſuperiorem recipi:
vt ſi probetur,cenſeatur iuiſſe legitimè exceptum,& legi-
timè appellatum:& iſte eſt caſus huius capituli.Simile ha-
bes,quia licet iudex debeat iudicare ex actis, tamen ſi in
cauſa appellationis,aliquod nouum capitulum allegetur,&
probetur,per quod appareat de iuſtitia appellantis,reuoca-
biſ ſentẽtia,tanquã iniuſtè lata,licet ſecundum acta lata fuiſ
ſet multùm iuſte.C.de appel.l.eos.¶ Ratio ſecundi caſus eſt
ſimilis,quia expreſſa volũtas probandi abſq; oblatione, &
petitione probationis vltra ſimplicem exceptionis propoſi
tionem,nihil cenſetur addere quia expreſsio eius quod ta-
citè ineſt,facta eo modo quo tacitè ineſt,& nil addens ad
id qđ tacitè ineſt,nihil operatur,vltra id qđ tacitè ineſt: vt
ff.de leg.primo.l.iij.& de cõdi.& demõ.l.conditiones, quæ
extrinſecus.cum vtrobiq; notatis per dños legum ¶ Ratio
tertij caſus eſt,quia repulſio admiſsionis ad probationẽ le-
gitimã expreſſe petitæ adeò patentẽ implicat iniuſtitiã,q̃
à iure tollerari non poteſt.Cum enim excipit ſolum,vel ex-
cipit.& dicit ſe velle probare,& nñ petit ad hoc ſe admitti,
põt dubitari,an velit intentionẽ ꝓbare,vel an faciat cauſa
malicię.Sed qñ petit ſe admitti ad ꝓbandum:cõſtat de vo-
lũtate ſua,ꝙ vult incõtinẽti ꝓbare:& ideò iudex debet mo-
rẽ eidem gerere.ff.de ꝓba.l.circa.in fine.quia in incertis, &
nõ in certis locus eſt cõiecturis.ff.de verb.obl.l.cõtinuus.§.
cum ita.¶ Ratio quarti caſus eſt,quia repellere exceptionẽ
aliâs legitimã,& probationes,realiter oblatas ſuper ea petẽs
8 grauamẽ eſt.Realis † enim probationum oblatio omnẽ ma
lam ſuſpicionem excludit.Ratio quinti caſus eſt, quia ſula
probationũ oblatio,licet verbalis,rem paratam ſignificat:
videlicet,quòd paratus eſt ad votum iudicis, incontinenti
probationes adducere.Et ideò niſi iudex ei moremgerat,
dicendo etiam ſeparatim eas incõtinenti recipere, in culpa
eſt iudex,quia cum vna breui dilatione tolleret grauamen,
ſi moremgereret.Sic enim offerendo videtur iudicis optio-
ni committere,vt ſi credit exceptionem veram eſſe,ſuper-

ſedeat:vel ſi de hoc dubitet excipientem ad probãdum in-
continenti admittat:nec enim tunc poteſt excipiens de bre
ui dilatione conqueri,propter oblationem quam fecit. Se-
cus enim ſi ſine oblatione ſimpliciter excepiſſet:vt in pri-
mo caſu:quia tunc iudex non immeritò dubitare haberet.
Aut ne ille ꝓbare vellet,ſi ſolùm ex malicia hoc opponeſ:
aut ne longiores dilationes peteret,ad cauſam nimium diſ-
ferendum:quia omnia ceſſant,dum ſe offert incontinenti
probare.ſit ergo cautus iudex in tertio,quarto,&.v.caſibus
præcedẽtibus,ꝙ ſi reputat exceptionem oppoſitam aliâs eſ-
ſe legitimam,eam ad probandum admittat.& excipienti ad
eam probandum terminum peremptorium incontinenti
pręfigat:vt illo infra terminum non probante,iudex ipſe ſe-
curè in cauſa procedat:arg.eorum quæ leguntur, & notan-
tur.ſ.e.paſtoralis.&.ſ.de in integ. reſti.c.coram. & eorum
quę ſcripſi infra de offi.ordi.c.ordinarij.verſi.quod ſi fortè.
libro ſexto.& in.c.coram. allegato.Nec obſtat aduerſus pri-
mum caſum prædictum capitulum cum cauſa.de offi.dele.
quia ibi duę exceptiones oppoſitæ erant,quarum prima de
per ſe erat legitima,& talis de qua an vera,vel falſa eſſet,de-
bebat conſtare,ex tenore reſcripti ipſorum iudicum, & ex
habitis coram,& ideò non mirum ſi coram iudice appella-
tionis nil probandum erat.Item non obſtat capitulum dile
cto.de appella.quia coram auditore,in cauſa appellationis
deputato à Papa de veritate exceptionis oppoſitæ, à cuius
repulſione dicebatur appellatum eſſe conſtiterat per confeſ
ſionem appellati:& ideò ſuper illa probatio alia non erat
neceſſaria.vt ibi dicetur.Ad capitulum autem. vt debitus.
patebit reſponſio ex his quæ ibi propono dicere. ¶ Ter-
tiò opponitur,quia videtur,quòd iudex appellationis in-
terpoſitæ à grauamine,non debeat hanc probationem ad-
mittere:& quòd talis appellatio ex huiuſmodi probatione
in cauſa appellationis iuſtificari non poſsit.vt in cle.appel-
lanti.ſecundo reſponſo.infra de appel.Solutio datur duplex
Prima ſolutio eſt,quòd iſta decretalis cum ſimilib⁹ ſuis cor
rigitur quantùm ad hoc.Alia ſolutio eſt quòd in caſu huius
capituli,probatio exceptionis primò oppoſitę,non eſt ꝓba
tio noui,ſed antiqui.c.Sed in contrarium facit:quia licet ſit
probatio antiqui capituli tamen noua eſt ipſa probatio.Sed
fortè reſponderi poteſt,quòd licet dicta clemen.appellan-
ti.ponat regulam,tamen neceſſe eſt ab illa regula excipere
iſtum caſum.videlicet cum iudex à quo eſt appellatum,ex-
ceptionem aliâs legitimam coram ſe debito modo appoſi-
tam repellit,in caſu huius decretalis:nam licet prima facie,
iudex inſpecto iuris rigore,& ſubtilitate videatur grauaſſe
exceptionem aliâs legitimam repellẽdo tamen de quadam
benignitate,& æquitate canonica iudex non debet repu-
tare eum grauaſſe,donec veritas exceptionis coram primo
iudice oppoſitæ legitimè coram eo ſit ꝓbata:vt hic.Nõ enĩ
eſt veriſimile ꝙ ꝓpter prędictam cle.cuius verba aio cor-
rigẽdi nõ definiũt hanc ęquitatẽ voluerit abſorbere: argũ.de
elect.cũ expediat.li.vj.Caue tñ,quia ego bene dubito,ꝙ au
ditores palatij nõ admittẽt iſtũ intellectum,qa ipſi indiſtin
ctẽ ꝓterquã in appellationibus ab interlocutorijs quæ vim
diffinitiuę habẽt:dicũt dictã cle.intelligũ.vel aliter fortè di
ci poſſet,ꝙ dicta cle.nñ habet locũ in appellatione interpo
ſita à repulſione exceptionis per quã ꝓbatã elideref tota iu
riſditio illius iudicis,corã quo exceptio ipſa opponiſ ſeu po
tiùs declararef illũ nullã iuriſditionẽ habuiſſe,vt erat in ca-
ſu huius decretalis Alij verò dicunt,quòd quando exceptio
huiuſmodi notoria eſt in loco in quo opponitur,ſed non
in loco in quo agitur cauſa appellationis non eſt locus illi
9 clemen.appellãti.& eſt ratio huius,quia † notorietas in loco
vbi res notoria eſt,oẽm ꝓbandi neceſsitatẽ excludit:vt pa-
tet ex his,quę le.& no c.pe.& fi.de accuſa.&.c.euidẽtia.&.ſ.
de iureiur.ad noſtram.& ideò nec partim quæ probationẽ
nõ obtulit,nec iudici,qui eã nõ expetijt imputari debet. Ve
rũ q̃ in loco in quo tractaſ cã appellationis,nõ eſt talis no-
torietas,neceſſe eſt talẽ ꝓbationem admittere,ne excipiẽs.

abſq; culpa ſua legitima defenſione priuetur. Et ne etiam ille contra quem excipitur, propter exceptionem forſan falſam, iniquè grauetur. at in caſu huius decretalis opponebatur exceptio, ꝙ vltra duas dietas, &c. cuius veritas, vel falſitas in loco illo neceſſario erat notoria. Nam quando diſtat iſta ciuitas à ciuitate viuarieñ. vel Auicieñ. non poteſt eſſe in iſtis partibus niſi notorium. ſimile. ſ. de trãſla. epi. c. quãto. ¶ Ego autem de hoc dicam, in. c. interpoſita. & c. pe. allegatis. Adde tamen quę ſuper hoc ſcripſi in prædicto. adde. ſ. de teſti. in ſeptima oppoſitione. & in ſecunda quæſtione. licet enim imaginationes, quas in locis pręallegatis, & hic, & in duabus oppoſitionibus proximè pręcedentibus ſcripſi, à me habuerim, nolo ſuper aliqua pedē figere: donec in. c. interpoſita. & in. c. Si appellanti. ſcripta examinauerim aliorũ. ¶ Quartò opponitur in fine decretalis, in verbo ſuperſedere. quia imò in principali negotio debet iudex appellationis procedere dum decernit appellationem eſſe legitimam; vt infra de appella. c. vt debitus. vide ſolutionem Bernardi: hic in glo. finali. ¶ Hoſt. olim dicebat, quòd quia reſcriptũ emanauerat à prædeceſſore, & citatio nõ tenuerit quaſi res integra eſſet expirauerat iuriſditio. ad hoc. ſ. de electi. bonę. ij. in fine. & ſupra de offic. de. c. gratum. & eſt ſimile. infra de operis noui nunciatione. c. ſignificaſti. vbi de hoc ſecundũ eum, licet ipſe Hoſt. ſupra de offi. deleg. c. gratum: & c. licet. determinauerit contrarium: videlicet quòd ꝑ actum nullũ iuriſditio perpetuatur. de quo not. in prædicto. c. bonæ. & de offi. deleg. cum plures. & c. quamuis. libro ſexto. Vel dic quòd hanc gratiam fecit Papa reo, qui conueniri nolebat coram delegato, ne vexaretur, ſed paratus erat coram ordinario ſtare iuri. Pe. & Abb. dicebant capitulum: vt debitus. locum habere, quando ab ordinario appellatur, vel à delegato cuius reſcriptum non eſt nullum: nec ope exceptionis annullatum. Dicuntq; etiam prædictum textum contrariũ fallere in duobus caſibus, ſcilicet cum non appellatur propter non admiſsionem exceptionis veritatis tacitę, aut falſi-

10 tatis expreſſę: probata † enim veritate cauſæ appellationis, ſuperſedere debent iudices cauſę appellationis. Nam authoritate illius literę non procederet iudex cauſæ princip. ergo nec iudex appellationis qui ſuccedat in locum ipſius. Secundus caſus eſt, quando appellatur propter exceptionem abuſus reſcripti impetranti oppoſitam non admiſſam: nam illa verificata coram iudice appellationis, ipſe iudex appellationis ſuperſedet, eo quòd iudex principalis, propter abuſum perdidit commodum reſcripti: tunc enim ſicut non procederet principalis iudex, ita videtur, quòd nec iudex appellationis. Et ꝙ ſit abuſus reſcripti, adde de reſcript. nonnulli. Et ꝙ ꝓpter hoc debeat perdere cõmodum reſcripti, probatur. e. ti. c. ex tenore. & c. vlti. Et pro hac lectura bene facit, de offi. dele. c. Si à ſubdelegato. Sed cõtradicere vr̃ de appell. c. ex parte. ij. & c. ſignificante. vnde finaliter prædicti tenent id quod hęc gl. quæ fuit additiu, licet prædictas ſolutiones dicat veras. ¶ Collectarius dicit hic determinari opinionē illam, quæ habet quòd per reſcriptum nullum iuriſditio perpetuatur: de quo per Hoſt. in. c. licet. & c. gratum. & per Io. And. in. c. cũ plures. & per Archid. in. c. qđuis. de offi. dele. Et miratur, ꝙ de hoc. c. Hoſt. & Archid. nõ cauerunt. In. no. autem, quē recitant Hoſt. & Nouella, nec ei cõtradicunt, intelligit, ꝙ iſti iudices debeãt ſuperſedere, & remittere ad abbatem ſancti Laurentij, & coniudices ſuos, quos pars aduerſa impetrauerat ſuper appellatiõe interpoſita ab Archiepiſcopo: ſed Collectarius dicit ſe non poſſe colligere, ꝙ fuerint alij iudices quàm iſti. Ex quo infert, quòd ſecundum intellectum Bernardi, qui vt dicit, videtur probabilior inter omnes hæc decretalis notabilis eſt ad hoc quòd vbi appellatur per partem rei ab exceptione, per quam negatur iuriſditio iudicis à quo ſuperſedendum cauſæ eſt quod dictũ eſt. ſ. ſta cũ gloſſa ſecundum Lignanum.

11 ¶ PRIMO quæritur, an † citatus vltra duas dietas, ire teneatur? videtur quòd non. arg. ff. de iudi. l. ſi quis ex aliena. &. l. non videtur. & ff. ſi quis in ius vocatus nõ ierit. l. ex quacunq;. ff. de pecu. l. eo tempore. infra de appellat. ſi duobus. & c. cum parati. In contrarium. ff. de arbi. calendis. ſupra de offi. dele. prudentiam. primo reſponſo. Goff. & Hoſt. reſpondent, quòd ſi dubitetur de dietis, vel dubitetur an literę ſint obtentę de cõſenſu ꝓcur. quos partes haberẽt in curia, tunc ire tenetur: aliàs autem videlicet vbi nullum dubium eſt ire non tenetur.

¶ SECVNDO quæritur, quid ſi vna dieta eſt à loco per aquam & per terram quatuor vel econtra. Dicunt quidam, quòd conſideranda eſt via vſitatior, & communior, & quæ frequẽtior eſt: ar. l. diſt. ſæpe. & ff. ad leg. aquiliam. l. ſi putator. infra de homici. ex literis. ij. Allegat Hoſtien. infra de ſpon. ex literis. ff. de fluminibus. l. prima. ff. de fundo inſtru. l. cum de lanionis. § aſinam. dicunt Goff. & Hoſt. hoc eſſe frequentius, quòd conſiderentur itē terreſtres, maximè tempore hiemali, quo ſolet eſſe periculoſa nauigatio: & ſæpe incerta. C. de offic. rectoris prouinciæ. l. ciuitas. Et quia termini diocæſum in terra, meliùs diſtinguitur quàm in mari, de limitibus verò probandis vide de probat. ex literis. & c. cum cauſam. & facit quod not. in Spe. de citatione. § j. poſt princ.

¶ TERTIO quæritur. Pone actore propter contumaciam rei miſſæ in poſſeſsionem cauſa rei ſeruandæ, & demum eo ſpoliato poſt annum, comparet reus petens ſe admitti ad purgandum ſuam contumaciam, actor excipit ipſum non eſſe audiendum, cum ipſum ſpoliauerit, nũquid eſt bona exceptio? moto hoc dubio in cancellaria domino Frederico de Senis, & Collectario ibi exiſtentibus, viſum fuit, ꝙ

12 exceptio non procedebat, quia nec † exceptio excõicationis poteſt reũ impedire, ne ipſe purget ſuam contumaciam: vt colligitur. ſ. vt lit. non conteſt. quoniam. poſſet tamen bene excipere, non es audiendus, quia annus eſt elapſus: ſicq; iudicium poſſeſſorium eſt finitum, & ſic non eſt locus purgationis cõtumaciæ ſuper illo. ſupra de deſpon. impu. c. ad diſſoluendum. Sed licet Lignanus recitet primum, & non impugnet, ego ſum dubius: nam licet omnis defenſio legitima excõicato ſit permiſſa, tamen citra caſum appellationis, nulla petitio nulla inuaſio, nulla ad cauſam prouocatio excommunicato eſt permiſſa. Et ideò licet poſsit à ſententia appellare, tamen ſi petat eam pronunciari nullam, aut eã retractari per reſtitutionem in integrum. Aut ſi petat eius executionem fieri, exceptiõe excõicationis repellitur: vt patet ſupra. e. c. cum inter. cum his quæ ibi ſcripſi poſt Innocē. Hoſtiē. & Nouellam. modò reus infra annum ſic veniens actorem inuadit, & ad cauſam prouocat, vt ſuam poſſeſsionem ab eo recuperet, & eandem poſſeſsionem ab eo reſtitui ſibi petit. Igitur exceptione excommunicationis repelletur: nec obſtat quòd licet excõicato purgare cõtumaciam ſuam, quia illud verum, dummodo hoc non cõmitteretur ad inuaſionem actoris, eo modo quo dixi ſupra ar. prę-

13 dicti. c. cũ inter. in fi. Sed nunqd reus † ſic ſpoliãs actorē miſſum in poſſeſsionē, infra annũ incidit in pœnam. l. ſi quis in tantã. C. vnde vi. Refert Collectarius ſe audiuiſſe à multis, ꝙ ſic. dicit tñ, ꝙ Frederico, & ſibi videbatur, ꝙ nõ: quia illa pœna eſt à lege, & ſecundum. l. miſſus infra annũ, nõ eſt poſſeſſor ſecundum communem opiniunē, vt notatur. ſ. vt lit. non cõteſt. quoniam. Itē dato ꝙ ſit poſſeſſor, hoc eſt ſub conditione. i. donec reus paruerit. ſ. de reſtit. ſpo. cum veniſſet. Sed in veritate ego dubito quia & ſi ſecundũ prædictã opinionem talis nõ dicatur ſimpliciter poſſeſſor, tñ negari nõ põt, quin quoad multos effect⁹ cẽſeaſ cõmodũ poſſeſsionis habere: & iõ vr̃ interdictũ habere. ff. ne vis fiat ei in rubro, & nigro. l. j. in prin. & l. iij. in prin. & § j. & per totum. Sed ſi ęquiparemus interdicta vti poſſide. & vnde vi. & bñficium prędictę. l. ſi quis in tãtã. videſ eſſe textus fortis ꝓ Collectario. ff. vti poſ. l. iij. § creditores. quia ibi eſt textus, ꝙ talibus nõ cõpetit interdictum vti poſ. eo ꝙ tales nõ poſsidẽt. Sed in contrarium fortiter vrget, quia. l. ſi quis in tantam. non ſolùm loquitur de rebus poſſeſsis per alios, imò loquitur

generalius

generaliùs de poſſeſsionibus ad alios conſtitutis. Modò, & ſi miſſus verè non poſsideat, tamen videtur quòd ſaltem apud eum poſſeſsio eſt. Præterea, quia lex illa voluit punire violentiam commiſſam circa rem apud alium conſtitutam. Et tamen negari non poteſt, ꝙ ſiue miſſus poſsideat ſiue non poſsideat, quin committatur violentia circa rẽ apud eum conſtitutam, dum ſibi violenter aufertur. Et hoc videtur prima facie multùm probabile: arg. de præben. infra eũ qui. libro ſexto. ¶ Henricus cum quæritur vtrum commiſſio inhabilis authoritate ſedis apoſtolicę vel legatorũ eius, habilitari poſsit per iudicem, vel per partes, remittit ad ea, quæ ſcripſi poſt eum, ſupra de reſcrip. c. nonnulli.

SVMMARIVM.

1 *Exceptionem excommunicationis, vel periurij à ſua, vel eccleſiæ ſuæ defenſione repellere quem non debere.*
2 *Subditum dici ſuam eccleſiam defendere, vbi dicẽs ſe electum, petit à ſubdito obedientiam, quam ille negat.*
3 *In iudicijs non audiri, niſi illos quorum intereſt.*
4 *Iudices delegati non debere extra curiam impetrari ſuper appellatione in cauſa electionis interpoſitæ ad papam.*
5 *Confirmationi ſe opponens, non cenſetur reus voluntarius, ſed neceſſarius.*
6 *Defenſionem eſſe de iure naturali.*
7 *Excommunicatum habere regulam, ipſum à communione fidelium repellentem.*
8 *Doli replicatio qualiter admittatur.*
9 *Dolus ſi detur vnus ſpecialis, & alter generalis præferri ſpecialẽ.*
10 *Actor de dolo replicans an ſit audiendus.*
11 *Citatoris an ſit aliqua cognitio.*
12 *Præſens tempus appoſitum in literis, quomodo intelligatur, & quæ tempora comprahendat.*
13 *Præſens confuſum, præſentis non tenet vſum.*
14 *Reſcripta de ſui natura, quæ tempora reſpiciant.*
15 *Commiſsiones auditorum, quando latè interpretentur.*
16 *Citatorem attendere debere qualitatem perſonarum, & cauſæ.*

CAP. VIII.

1 DIlecti filii. ¶ Caſus per exceptionem † excõicationis, vel periurij, à ſua, vel eccleſiæ ſuæ defenſione quis repelli non debet. Et prima pars petit petitionem appellantis. ſecunda dat iudicem. ibi, quocirca, ¶ Expone literam: *traxiſſet*. ergo erat electus originalis actor: *ſupradictæ*. ſ. ſanctę Marię. Hoſt. videtur dicere, ꝙ alij erãt canonici gradenſes, & alij ſanctę Marię gradenſis. & quòd ad gradenſes ſpectabat electio prępoſiti illius eccleſię ſanctę Marię. Idẽ Pe. & Abbas. *excommunicatus*. maiori repellatur ab agendo. Sed idẽ de minori, quoad hoc, ne valeat electio de ipſo facta. de cleri. excõ. mi. c. ſi. *periurij*. hoc nõ impedit agentẽ, ſed confirmationẽ petentẽ. cuius intẽtio nõ perimit, ſicut repellit ordinandum. ſ. de temp. ore. c. ſi. & teſtẽ. ĩ. de teſti. c. teſtimoniũ. *exceptionem*, quã ꝓponebat cõtra cõfirmationẽ petentẽ. Vel iſte electus nolebat elidere exceptionẽ canonicorũ, qua dixerat illum excõicatũ eſſe, replicãdo de excõicatione: & ideò non audiendũ ſuper petitione obedientię quam fecerat: vel ſuper procedendo in principali, & imponẽdo illis pœnam: vt. ſ. in princ. magnę gloſſæ ſecundum Inn. *ſuæ eccleſiæ*. imò nec Papa. nã criminoſi, & periurij, ſuas, & ſuorum cauſas proſequi poſſunt: & ideò eccl'ię ad hęc de iureiurã. petitio. Et no. ſecundum Innoc. quòd vbi
2 † dicens ſe electum, petit à ſubdito obedientiam, quam ille negat. Subditus dicitur defendere ſuam eccleſiam, & elect⁹ impugnare *adiectum*. procurator eorum probata, nec enim ſufficit opponere, niſi probetur: de conceſ. pręben. cũ ſuper. replicatione excõicationis, & periurij appellatum per ipſos canonicos. ¶ Primò opponitur contra principium decretalis. quia ſi nondum erat electus iſte M. ſed cum de eius electione tractaretur. Iſti duo canonici electioni ſe opponebant, prout videtur ſonare litera, nondum iſte. M. poterat prætendere aliquod ius. igitur non debuit audiri ad iudices
3 impetrandum: quia † non audiũtur in iudicijs, niſi illi quorum intereſt. ij. q. vj. ſunt quorũ. Solutio expone: *electioni*. id eſt confirmationi. Iſte enim iam erat electus, & cõfirmationem petebat. & iſti canonici ſe confirmationi opponebant, ſcdm Inn. ¶ Scdò opp. ꝗa ſi ille cõfirmationẽ petebat à ſuperiore, & illi cõtra hoc corã eodẽ ſuperiore ſe opponebãt, nõ debebãt ſup oppoſitiõe, ad alios iudices recurrere: vt. ff. de iudi. l. vbi acceptũ. Solutio dicit Inn. ꝙ fortè petebat ille elect⁹ ab iſtis canonicis obedientiam, & ipſi denegabãt eam, propter qd electus ſuper hoc eos impetebat: & ideò illi ad ſedẽ apoſtolicam appellarunt. Sed ipſi appellationem non proſequebantur, vnde ipſe electus ſuper appellatione iudices impetrauit, quod facere potuit: petere enim poterat electus, quòd procederetur in cauſa. infra de appellationibus. oblatæ. ad finem, vel quòd imponeretur eis ſilentium, & etiam quod aliâs punirentur infra de elect. ſtatuimus. libro ſexto. ſecundum Inno. Sed caue, quia electus ante ſuam confirmationem, non poſſet petere hanc obedientiam: imò ſi ipſe eã reciperet, ipſe incurreret pœnam ſupra de electione. quali-
4 ter. & eodem ti. c. auaritiæ. libro ſexto. ¶ † Tertiò opponitur, quia ſuper appellatione in cauſa electionis interpoſita ad papam, non debent iudices delegati extra curiam impetrari: ſed debent partes, & omnes illi, quorum intereſt, cum omnibus actis, & munimentis, ire ad curiam, & ibi cauſam huiuſmodi pertractare: vt infra de electione. c. ſtatuimus. libro ſexto. Solutio licet fieret antiquitus de tempore huius decretalis: ſed hodie ſtandum eſt contrario. Saluo, quòd ſi aliquando Papa, vel alius ſuperior legitimus concedat ex certa ſcientia, tunc valeret: & aliter non: ſecundum Inn. Sed miror, quia dicit vel alius ſuperior: quia nullus alius ſuperior etiam ſi ſit delegatus de latere qui eſt maior poſt Papã, de elect. ſi Abbatem. libro ſexto. de appellatio. interpoſita. ad Papam poteſt ſe intromittere: vt ſupra de offic. dele. c. licet. Sed oppones, quia iſti canonici ſe opponendo, conſtituerunt ſe actores, & ſic per exceptionem excõmunicationis, repelli poterant. ſ. eo. cum inter. Malè ergo dicit textus, dicendo quòd contra electum admitteretur talis exceptio. Sed cõtra alios non admittitur huiuſmodi replicatio. Sed Inno. reſpondet, quòd iſti appellauerant, & quòd cauſa ſuę appellationis adimatur quam poſſunt excommunicati proſequi. ſ. e. cum inter. & ĩ. eo. venerabilem. ¶ Quartò opponitur, quia nedum agens, imò etiam excipiẽs dum voluntarius eſt. id eſt dum arctatus, ſed volũtarius excipiendo ſe opponit prætextu excommunicationis repellitur. vt ſuprà. eo. c. cum inter. cum his, quę ibi ſcripſi, in prima, & ſecũda quæſtionibus. Modò iſti duo canonici, qui electioni huius Martini ſe opponunt ſiue agendo, ſiue excipiendo ſe opponant voluntariè, ad hanc oppoſitionem accedunt. Si enĩ agẽdo, planum eſt. C. vt nemo inuitus. rubro, & in nigro. Et ſi excipiendo, adhuc idem: quia nullus cõpellitur ſe contra electum opponere, aut eius confirmationem impedire: & tamen iſti prætextu excommunicationis, non repelluntur vt hîc dicitur. ergo malè. Hoſti. qui videtur velle acquieſcere cõtrario, dicit ꝙ nõ videtur ſtãdũ notatis ſuper hoc per Inn. ſ. e. cum inter. quæ ibi ſcripſi, in prima quæſtione. vbi videas. Dicit enĩ Huſt. illã diſtinctionẽ inter quam facit Inno. inter reũ neceſſariũ, & voluntarium non procedere, nec iure probari, ac ſi vellet dicere, voluntarium reũ, hac exce-
5 ptione repelli nõ poſſe. Plus vult dicere Hoſtiẽ. ꝙ ille † qui ſe confirmationi opponit, nõ cenſeť reus voluntari⁹, ſed neceſſarius. Quid enĩ magis neceſſario vr̃ facere, quã volẽs malũ prælatũ repellere. Quid enĩ grauius, & periculoſius? imò quid periculoſi⁹ quã qd detur lup⁹ loco paſtoris diſsipator loco cultoris? homicida, pro medico? tirannus pro defenſore? inimicus pro aduocato? certè nihil. ſupra de elect. c. nihil. & c. ne pro defectu. de reſti. ſpo. c. conquerẽte. xl. diſt. multi. Pręterea ſi excõicato reueleť exceptio, de tẽporali delegato

iudice ſuſpecto potiùs de ordinario qui ſuſpectus eſt. Saluo caſu de tranſlato cui per canonicum ad impediendum poſſeſsionem oppoitur exceptio criminis cum infamia, contra quam ipſe tranſlatus excipit de excommunicatione: ſuper quo Clemēs.iiij.in cauſa cuiuſdam tranſlati diffiniuit, quòd replicatio exceptionem non elidat, ſecundum eum. ¶ Gul.in Speculo de actore § primo. verſ. Item quòd eſt excommunicatus. dicit, quòd curia ſeruat, quòd excommunicatus pro eccleſia ſua poſsit ſe opponere contra petentem confirmationem etiam volūtariè venieni. ¶ Nouella dicit, quòd contra prædicta ſtat decretalis exhibita.ſ.de iudi. per quam dici poteſt ſecundum Nouellam. quòd ſi canonicus excommunicatus prouocat ad iudicium, dans libellum, tunc caſſetur electio, repelletur per exceptionem. Sed ſi cōtra prouocantem ad confirmationē excipit canonicus etiā ſi ſponte: veniat, excommunicatione non obſtante, admittetur maximè, quia confirmationem neceſſariò præcedit edictum, quod arctat volentem opponere. de electio. c. quoniam. libro ſexto. vnde non eſt ſimile illi edicto, quòd citentur creditores: cum minor abſtinet vt videant bona hæreditaria, de quo aliquid dixi ſupra eodem. c. cum inter. & ſupra de officio iudicis. c. ſecundo. ¶ Io. de lign credit ſimpliciter concluſionē Ion. verā, videlicet, ꝙ ſoli neceſſarij rei. ad excipiendū, ſeu opponendū admittuntur, excommunicatione non obſtante: quia licet iura admittāt excommunicatos ad
6 defenſionem, non tamen ad impugnationem. Ideò † enim ad defenſionem admittuntur, quia defenſio eſt iuris naturalis: & ideò per ius poſitiuum auferri non poteſt, vt in cle. paſtoralis. de re iudica. licet enim ad confirmationem citentur omnes illi quorum intereſt, tamen meliùs citatur contra electū ſe opponere: & non comparentes non reputantur contumaces, nec eis à iure pœna infligitur, imò poſteà accuſare poſſunt, & remittit ad notata ſua.ſ.de teſtibus cogendis. præterea. ¶ Mar. de Salua reputat dictum Nouellæ multum dubium, videlicet dum citatis quorum intereſt, ad cauſam electionis voluntariæ, comparet canonicus confirmationi ſe opponens: nam negari non poteſt, quin ſit voluntarius, & non neceſſarius per rationem Lignani. Et ſic talis exceptio, oppoſitio, ſiue excluſio non poteſt dici defenſiua: ſed potiùs impugnatiua, quæ excommunicato denegatur, ſicut de compenſatione dicimus, vt ſcripſi ſupra. c. cum inter. in ſeptima quæſtione. Et ideò concludit, quòd opinio Inn. ſimpliciter verior eſt de iuris rigore: licet opinio Hoſt. & Nouellæ. hoc caſu ſit multùm æqua. & videtur pro ea textus hìc, & ideò dicit, quòd ſi hoc habet ſtilus curiæ, vt dicit Gul. ſequendus eſt. arg. ſupra de conſtitutionibus. ex literis. ¶ Collectarius autem ſequitur opinionem Inno. & dicit, quòd licet Hoſtien. dicat, quòd hæc opinio procedit à capitanea voluntate, non eſt verum: imò procedit ab organo veritatis, vt ſcripſi poſt eum in prædicto. c. exhibita. in quarta quæſtione. ¶ Ego autem (niſi emanaſſet iſta decretalis) ſtarem ſimpliciter cum opinione Inno. Quia re vera excōicatus habet † regulā ipſum à communione fidelium repellentem. ĩ. de clerico excommunica miniſtrante. c. illud. cum ſimilibus. Aduerſus quam regulam, ſolùm permittitur ſibi defenſio, quam ad impugnationem, non poteſt trahere: vt ſupra eodem. cum inter. in fine. quam tamen trahit ad impugnationem, dum tamen voluntariè confirmationi ſe opponit. ¶ Verùm vt hanc decretalem euadam, diſtinguo pro nunc, quia aut ſic voluntariè confirmationi ſe opponens, proſequitur ſolùm ius opponentis perſonæ. Et tūc procedat opinio Innocē. quia tunc non cenſetur eccleſiam defendere, & ſic ceſſat tunc iſta decretalis, aut proſequitur principaliter ſpeciale, vel commune eccleſiæ intereſſe: & tunc habeat locū opinio Hoſti. quia tunc videtur principaliter hoc facere ad defendendam eccleſiam, quæ ecclia per petitionē cōfirmationis prouocatur: & ſic habet locum iſta decretalis. ¶ Et eſt in cauſa fauor eccleſiæ inducens hunc caſum ſpecialem, in quo talis impugnatio excōicati authoritate huius decretalis admittitur. Dicere enim, ꝙ hìc neceſſario ſe oppoſuerunt confirmationi canonicæ videtur eſſe quædam diuinatio multum inueriſimilis. Et ſi vis cognoſcere membra dictæ diſtinctionis, recurre ad lecta, & notata in cle. de elect. conſtitutionem. Putoq; etiam, ꝙ aliqui dicere vellent, talē etiam repellendū eſſe à proſecutione intereſſe cōis ar. prędictę cle. conſtitutionem. de hoc autem tractāt Cardinalis, & Archi.ĩ.e. pia. li. vj. vbi dicam fortè aliquid, ſi occurrat. Et addè etiam omnino ea, quæ ſcripſi.ſ. de iudic. c. intelleximus. in prima quęſtione, & in cle. ab eccleſia. de in integrum reſtitutione. in. x. quęſtione. ¶ Quintò opponiť quia hìc doli replicatio aduerſus exceptionem doli oppoſita, repellitur cōtra capitulū eccleſię. & ĩ. de diuor. ſignificauerunt. & de adult. intelleximus. cum alijs hìc allegatis. in gl. finali. vbi vide ſolutionem Bernardi ¶ Henricus autem cū
8 quæritur † qualiter admittatur replicatio doli, diſtinguit. Quia aut quæritur, qualiter admittatur replicatio doli cōtra alium, quā cōtra excipiētē de dolo? & dic, ꝙ hìc admittitur regulariter: vt. ff. de pig. act. l. iij. quibus modis pign. vel hypo. ſol. l. ſicut § ſuperuacuum. de neg. geſt. l. & generaliter. vt hìc no. Spe. hoc ti. § finali. verſi. Sed nunquid contra exceptionem. ¶ Sed fallit in parentibus, & patronis, & alijs cōtra quos exceptio, replicatio doli competere non poteſt: vt ff. de exceptio. doli. l. apud celſum. § aduerſus. Aut quęris nūquid detur contra excipientem de dolo, & tunc aut dolus vtriuſq; actoris, & rei interuenit communis in eodem actu ſeu facto, aut in diuerſis actibus, ſeu factis. In primo caſu, nō datur replicatio. ita intellige. ff. de excep. doli. l. apud celſum. § Marcellus. vt verbi gratia, plerunq; contingit, ꝙ vtriq; contrahentium credit decipere ſocium ſuum per dolum. verumtamen alter eorum ſubtilior eſt, & alium decipit, & nō poteſt decipi. Pone ergo tu, & ego inibamus conuentionem, tu voluiſti me decipere, & ego tecum ago, excipis de dolo, volo replicare, non poſſum: quia non proficit agenti, ſeu exigenti, vt ibi qñ dicit: ait enim iniquum eſſe cōmunē malitiam permittere vbi Pe. de Bellapertica ponit iſtud exēplum. Aut dolus vtriuſq;. ſ. actoris, & rei non eſt cōis, ſed cōmuniter interueniens in eodem actu, ſeu in eodē facto: ſed in diuerſis: & tunc refert, aut quæris nunqd detur actori dicta replicatio doli, vt lucretur ex eodem facto, de quo eſt in dolo: & dic ꝙ non, vt verbi gratia, induxi te dolo, vt promitteres mihi aliquid, & tu dolo induxiſti me, vt remitterē ꝓmiſsionem, & tu excipis de dolo, quia dolo te induxi ad promittendum, ego non poſſum replicare de dolo, quo me induxiſti ad liberationem, quia volo lucrari, ita poteſt intelligi § allegatus Marcellus. vbi Accurſius ponit iſtud exemplū, & ita etiā intellige iſtud capitulū. Ita intelligit Spe. hoc tit. § alleg. Marcell⁹. vlt. verſu. Sed nunqd contra exceptionē ita etiam intellige. ff. ſo. ma. l. viro atq; vxore. & ĩ. de adult. c. intelleximus. & c. finali. xxxij. q. vj. nihil iniquius. Aut quæris nunquid detur actori dicta replicatio doli, non vt lucretur ex eodem facto, de quo eſt in dolo ¶ Sed vt damnum euitet: quod circa omnem dolum incurrit: vt, verbi gratia, minor petit reſtitui, inter hoc enim nihil de dolo proponitur, & reus excipit. To doloſè probaſti te maiorem, quamuis ſis minor. Et ideò cum doloſè hoc feceris, obſtabit tibi doli exceptio, contra hunc excipientem datur replicationi minori hæc triplicatio, circumuentus à te hoc probaui. vt C. ſi minor ſe maiorem dixerit. l. penultima. ff. de minoribus. l. minor vigintiquinq; annis. in authentico. de non alienandis, aut permutandis rebus eccleſiaſticis § quia verò leonis. collatione ſecunda. duodecima quæſtione ſecunda. capitulo vulteranæ. Ita loquitur Innocentius infra de adulterijs. capitulo, intelleximus. in magna gloſſa. verſicu. & idem quod dicimus de rebus eccleſiæ non alienandis. ſi quis presbyterorum. in magna gloſſa. Nam excipiēti replicatio (quæ eſt exceptionis reſolutio, inſti. de replic. in prin.) obijciť quando res ecclię repetiť, & cōtractus nullus dr̄ in ſimili. vt in. d. gl.
9 ¶ Alij verò dicunt, quòd † ſi vnus dolus ſit ſpecialis, alter

gñalis

generalis,pręfertur ſpecialis.ſupra de reſcrip.c.paſtoralis.&
infra de regulis iuris.c.Gni.li.vj.¶ Sed ſi vterq; ſit generalis
vel vterq; ſpecialis,pręfertur tractans de damno vitando,al
tero tractante de lucro captando.Sed ſi vterq; tractat de dã
no vitando.Aut vterq; de lucro captando.& tunc diſtingue
vt hic diſtinguit Bernardus in gloſſa finali.& dic,quòd ſem
per eſt conditio melior poſsidentis,ſcdũ eos.Et per hoc ſol
uunt quæſtionem ſequentem.Pone quòd ſtatutum eſt in ci
uitate,quòd querelæ bannitorum non admittantur, & ꝙ
contra bannitum agat bannitus,quodq; reo excipiente de
banno,actor etiam replicat de banno vigore ſtatuti.dicunt
enim,quòd pręfertur replicans,quia ipſe de damno vitan.
do,& alter de lucro captando certare videtur:& ita dicunt
determinatum per la.de arena.Sed magis placent dicta Hẽ
rici,& de hoc dicam ſi occurrat,in.c.intelleximus.allegato.
10 Collectarius autem dicit,quòd ſi actor † de dolo replicans
ſuam turpitudinem replicat,non eſt audiendus:inducit no
tata Inn.de filijs presbyterorum.c.ſi quis.& notata eiuſdem
infra de adult.c.finali.& collecta ſua.infra de .ædifi.cap.ad
audientiam.& de preben.c.cum ſecundum.
¶ P R I M O quæritur quia locuti ſumus de generali ci-
tatione volentium ſe opponere electioni,ſeu confirmatio-
ni,& illorum quorum intereſt,qualiter ad tales generales ci
tationes proceditur,& quis eſt talium citationum effectus.
Reſpondet Inno.& dicit,quòd aliquando Papa, vel quiuis
alius iudex mandat citari omnes,qui ſe volunt opponere ali
cui,& tunc citator debet publicè proponere edictum, vt
quicunq; vult ſe opponere ſed alicui facto ſuper quo cita-
tur,tali die compareat,quod dic,vt legitur,& notatur.infra
qui matrimo. accuſare poſſunt.c.cum in tua. & prædicto.c.
quoniam.de elect.vj.Et quid talis citatio operetur,notatur
in capitulis proximè allegatis ſecundum Innocẽ.hoc autem
certum eſt,quòd talia edicta nullum arctant,ſed quilibet ſi-
bi relinquitur,vt compareat ſi voluerit,& ſibi crediderit
expedire.Super quo vide in Speculo de citatione.§.ſequitur.
in vltima colũ.& quod ſcripſit Nouella.de reſcriptis. cum
in multis.ſuper quinta gloſſa.libro ſexto.¶ Aliquando man
datur alicui,quod citet omnes illos, qui ſe tali opponunt
ſuper electiõe tua,vel ſuper alio facto de quo agitur.In quo
11 facto dixerũt aliqui,ſed malè,quòd † citatoris eſt,aliqua co-
gnitio:hæc ſcilicet,vt vocet eos,quos impetratur citari pe-
tit:& quęrat ab eis vtrum ſe velint opponere,vel non,& ſi
reſponderint,quòd velint ſe opponere,citet eos. ¶ Si ve-
rò dicant,quòd nolunt opponere ſe,tunc abſoluat eos à ci
tatione, & eſt argumentum pro eis, qui ſic ſentiunt quia
omnia iudicia ſunt abſolutoria:vt inſti.de offi.iudi.§.finali.
ſecundum Inno.& quòd dicitur,quòd nemo de domo ſua,
in ius vocari debet.ff.de in ius vocando.l.pleriq;.&.l.ſequẽ-
ti.Et quia nemo præciſè cogitur ſe defendere,ſed ſatis eſt
quòd aduerſarius mittatur in poſſeſsionem bonorum eius,
vel alias pœnas patiatur is,qui ſe non defendit:vt ibi pa-
tet.& in eo quod legitur,& notatur.ſ̃.vt lite non conteſta-
tione.c.fraternitati.Nec obſtat.ff.de verborum obligatio-
ni.l.inter ſtipulantem.§ primo.vbi dicitur,quòd iudicium
redditur in inuitum.quia bene redditur iudicium in inui-
tum,ſi ex quo venire tenuit,proceditur contra ipſum ſecũ-
dum Hoſtienſem ¶ Veruntamen non placet Innocen.iſta
opinio,quia hæc clauſula citet omnes,qui ſe opponunt.tã-
tùm intelligenda eſt de his,qui ante datam literarum citato
riarum ſe oppoſuerunt.& dum illius cuius negotium ſuum
agitur intereſt,vel intereſſe poteſt: eos ſe ſibi non oppo
ſuiſſe.Et quamuis dicatur,quòd ſe nolint amplius oppo-
nere,non ſunt abſoluendi tales, qui ſe oppoſuerunt, niſi
primò ſatisfaciant de intereſſe:ſecundum Innocentium.ar
gumento.ff.de interrogatorijs actionibus.l.de ætate.§ fina-
li.ff.de condictione cauſa data.l.dedi.&.l.ſi pecuniam. il-
lius autem ſatisfactionis cognitio,& diffinitio non eſt ci-
tatoris,ſed iudicis.¶ Si ergo citatos vult bene,& plene offi-
cio ſuo fungi,ſine alia inquiſitione,& interrogatione,citet
illos quos impetrator ſibi duxerit nominandos. ¶ Sed &
impetrator in nomine communi ſibi caueat, quia ſi facit
citari illum,qui ſe nunquàm oppoſuit, vel ſi non intereſt
ſua vt citetur nec in aliquo eſt ſibi obnoxius,condemnabi-
tur in expenſis.argumento in eo quod legitur, & notatur
ſupra de reſcriptis.c.finali.ſecundum Hoſtienſem.Nec ob-
ſtat ad prædicta,prædictum capitulum cum in multis. vt
ibi notatur.
¶ S E C V N D O quæritur nunquid per tales literas,
per quas mandantur citari illi,qui ſe tali opponũt.&c.cita-
ri poſsint illi,qui poſt datam ipſarum literarum, primò ſe
oppoſuerunt:ſeu qui de nouo volunt ſe opponere. Dicũt
12 quidam,quòd ſic:quia † præſens tempus appoſitum in lite-
ris,ibi cùm dicitur,qui ſe opponunt,videtur eſſe intelligen
dum confuſè,vt includat in ſe,non ſolùm pręteritum: ſed
13 & præſens pariter,& futurum.Iuxta illud † præſens con-
fuſum,præſentis non tenet vſum. Alij verò dicunt, quòd
non niſi illi qui ante datam literarum ſe oppoſuerunt,ſtare
poſſunt argumen.ſupra de reſcriptis.c.ſignificauit.ſecundũ
Innocentiũ.& hoc verius ſecundum Hoſti.conſiderata na-
14 tura reſcriptorum.Reſcripta † enim de natura ſua præteri-
tum,id eſt datam præcedentẽ tantùm reſpiciunt non autẽ
futura:& ideò dicitur quòd data literæ non eſt conſiderã-
da,quod dic vt legitur,& notatur ſupra de reſcriptis. eam
te.§ penultimo.&.c.ad hæc ſumus.&.c.ſignificauit.&.c.fina-
li.eodem titulo.ſecundum Hoſtien.¶ Prædicta autem fa-
ciunt ad vnum quod fuit pridie motum in conſilijs rotæ.
Pone ad inſtantiam Petri actoris Papa committit cauſam
audiẽdam ſuper certo beneficio contra Titiũ,qui dicitur pręe
dicti beneficij occupator:& contra quoſlibet alios dicti be
neficij detẽtores ſeu qui ſua putauerint intereſſe,cum po
teſtate citandi omnes prædictos,& cum alijs omnibus de-
pendentibus,& connexis. Decretaq; citatione,& emanata
in forma conſueta ad partes,cum executor citationis cita-
ret Titium,ille reſpondit ſe non poſsidere:ſed quendã Mar
tinum,qui beneficium ab eo per ſentẽtiam euixerat in par-
tibus,aut qui illud ab eo acceperat pro alio beneficio ex cau
ſa permutationis & ideò ille executor,acceſsit ad Martinũ,
tunc illius beneficij detentorem, & illum citauit contra
quem citatione reportata, & legitimè repræſentata, quia
non comparuit,proceſsit Petrus per audientiam per om-
nes terminos,vſq; ad concluſionem incluſiuè.modò audi-
tor reuocat in dubium,vtrum ex defectu commiſsionis ci
tationis,& executionis prædictarum,totus prædictus pro-
ceſſus ipſo iure ſit nullus? ¶ Dominus Iunianus auditor vo
luit dicere,quòd ſic:quia verba illa,& omnes alios dicti be-
neficij detentores,debent referri tantùm ad tempus præ-
ſens,hoc eſt ad datam ipſius commiſsionis per prędicta.
¶ Ego autem & cœteri quaſi omnes,ſumus in opinione cõ
traria pro proceſſu.Tum quia loquendo de detentoribus in
plurali,videtur ſe voluiſſe referre ad detentiones ſucceſsi-
uas per rationem capituli primi.ſupra de alienatione mu-
tandi iudicij cauſa facta.&.c.quia.v.ſupra de iudicijs ma-
ximè, quia duo ſimul, ſimpliciter non poſſunt inſolidum
poſsidere.l.Si ex certo.§.ſi duob⁹.& de acquirenda poſſeſsio-
ne.l.tertia.§.ex pluribus.Tum quia ex verbis illis,ſeu qui ſua
putauerint intereſſe,apparet,quòd commiſsionẽ ſuam vo-
luit extendere ad futura.Et ideò notat hic Collectarius,ꝙ
ſi Papa mandet citari omnes, qui voluerint ſe opponere,
executor poteſt facere citationem in ſpecie,& in genere,&
citare illos,qui ante,vel poſt reſcripti impetrationem ſe op
poſuerunt:& dicit quòd hoc tenent Inn. hîc.& in Spe.de ci
tatione.§ ſequitur.Ex hoc enim eſt veriſimile,ꝙ etiam ver-
bum detẽtores,voluit extẽdere ad futura.ar.ff.de le.j.l.ſi ſer
uus pluriũ.in fine.& facit,quia poſtquàm cõſtat,ꝙ Papa vo-
luit cãm retinere hîc ſup bñficio,veriſimile eſt,ꝙ oẽs quos
tangit principaliter,ſicut ſunt præſentes,& futuri detento-
ret,voluerit hîc venire,& vocari ad cauſam.argumento. ff.
de quibus rebus ad eundem iudicem eatur. l. prima, &

ij.de elect.c.ſtatuimus.libro ſexto. ¶ Et ex hac ratione dici-
55 mus † commiſsiones auditorum latè quoad hoc, interpretari quia quoad commiſsionem de modico præiudicio videtur agi.argumento.C.de iudi.l.vltima.nec obſtant prædicta notata Hoſti.Tum quia ibi non habent locum ex toto rationes ſupra proximæ. Tum quia ibi ponitur tempus præſens,per expreſſum.in verbo opponuntur.hic autem ponitur nomen verbale:detentores,quod & ad præſens,& ad futurum ſatis referri poteſt.Iura autem in contrarium allegata loquuntur in caſu magis odioſo,& in quo ceſſant rationes ſupra proximæ.Conſului tamen,quòd obtineretur a Papa ſupplẽs commiſsionem ad cautelam.

¶ TERTIO quæritur,quomodo præſtare,quòd ad nutum impetratoris,debeant omnes citari,quia ſic poſſent multi iniuſtè vexari:quod videtur abſurdum. Dicit Innocẽtius hoc non eſſe ita abſurdum,quia Papa etiam ſi nominaſſet ei multos, eos omnes citari mandaſſet in litera ſua, Ex quo etiam accidere poſſet eadem abſurditas,videlicet quòd multi vexarentur iniuſtè.Sed in vtroq; caſu,ſi comparente citato,de hoc apparuerit,ille impetrator condemnabitur in expenſis.Si verò citatus non compareat, ſtatim non condemnabitur citatus ad expenſas,vel ad aliud quicquam,imò cõtra ipſum præmiſſo iuramento calumniæ, & cognitione ſummaria,& non aliter,ſicut iuſtum fuerit procedetur, & & non aliàs. ¶ Subdit etiam Innocen. quod licet dixerit, quòd citator citabit omnes ad nutum actoris,tamẽ dici poteſt,quòd non citabuntur omnes illi indiſtinctè.& indiffe-
56 renter qui ab impetratore fuerint nominati.Sed † attendere debet citator qualitatem perſonarum, & cauſæ, & ſicut delegatus moderaretur,ſic & ipſe moderare debet qualitatem citandi,& numerum citandorum:argumen.in eo quod legitur,& notatur ſupra de reſcriptis.c.ſi.ſecundum Innocentium quia nec ſemper,nec in omnibus obediendum eſt: vt patet in eo quod legitur,& notatur,ſupra de tempore ordina.c.ad aure.§ primo.&.c.dilectus.ver.cum igitur ſecundum Hoſtien.Et adde etiam quæ leguntur,& notantur in prædicto capitu.cum in multis.de reſcriptis. libro ſexto. Item ſcias,quòd quando agitur principaliter contra vnum, & citantur illi quorum intereſt,nõ eſt neceſſe formare proceſſum,vel dare libellum contra eos,vel eos citari ad ſingulos terminos nec debet ſententia ferri expreſſe contra eos, & tamen ſententia eis præiudicat vt not.per Innocen.ſupra de maioritate,& obedientia.c.humilis.& infra de re iudica. cum ſuper.& per Compoſtel.de elect.c.primo.libro ſexto.

¶ Supple gloſſas.In gloſ.tertia in fine.& infra de ſimo.licet heli.&.c.per tuas.In gloſſa vltima.ibi:*intelleximus*.vide Nouellam.infra de rebus eccleſiæ non alienandis.ſi quis præſbiterorum.ſuper vltima gloſſa.*& in fine*.de hoc dixi ſupra in vltima oppoſitione.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatio eccleſiæ ſi retardatur per exceptionem ſuſpenſionis contra quam replicatur de nullitate abſolutionem fieri ad cautelam.*
2 *Amotus à beneficio per ſententiam,an ſtatim deſinat poſſidere.*
3 *Abſolutionem ab excommunicatione peti poſſe ad diuerſos fines.*
4 *Papæ præſentiam denegari excommunicatis.*
5 *Amoti a beneficijs qualiter poſſunt intra ſuſpenſionis tempus, negotijs communibus eccleſiæ intereſſe.*
6 *Suſpenſum poſſe eligere,& quare.*
7 *Suſpenſum ab officio,& beneficio ab omnibus videri excluſum.*
8 *Beneficium conſiſtere in præbenda,& non in canonicatu.*

CAP. IX.

1 APoſtolicæ. ¶ Caſus. Si † per exceptionem ſuſpenſionis contra quam replicatur de nullitate,ordinatio eccleſiæ retardatur,ſit abſolutio ad cautelam. Et pars huius de clerico excommunicato miniſtrante,apoſtolicæ.Et licet non conſueuerit diuidi,dici poteſt quòd primo ponit exceptionem. Secundò replicationem,ibi,*quas licet*.tertio relaxationis cauſam.ibi:*non tamen* Quartò relaxationem,ibi:*cauſas*. ¶ Expone literam, *vobis*. qui debebatis intereſſe electioni, vel electionem celebrare. Innocen.*ſuſpenſionis*.ab officio.vt differat ab eo quod ſequitur.Et quomodo differt ſuſpenſio perpetua,vel ad longum tempus ab alia,& quomodo delegatus Epiſcopi priuare nõ poſſit,dixi poſt Innocen.infra de exceſsibus prælatorum.c.
2 primo.ſuper.iiij.gloſſa.*amotionis*.quærit Goffr.an † amotus à beneficio per ſententiam,ſtatim deſinat poſſidere?& dicitur,quòd non:quia poſſeſsio habet multũm iuris.ĩ.de conceſsione præbendæ.in.c.cum noſtris.&.c.literis.ff ex quibus cauſis ma.denique.ſecundum Vinc.& Goff.vnde ſi appellat à ſententia ſuſpenſionis,adhuc retinet poſſeſsionem beneficij,ſecundum Vinc.Et de hac materia notatur per Vincen. in præallegato.c.cum noſtris.& per Archid.lxxiiij.diſtinc. in ſumma.& ſecunda quæſtione quinta.præsbiter.&.lxxxj. diſtinct.Si quis à modo.ſecundum Henricum,& aliquid de hoc tetigi ſupra de æta.& quali.cum bonæ. Amouetur autem quis à beneficio, & per ſententiam,& eoipſo, quòd amouetur ab officio.octogeſimaprima diſtinctione ſi quis à modo.&.c.ſi quis ſacerdotum.ſecundum Goff. *à beneficijs*. dicit Innocenti⁹,quòd iſta amotio fuit temporalis,& quòd idem poteſt dici,quòd ſuſpenſio,quæ poteſt infligi per iudicem ex culpa coram ipſo commiſſa.arg.ff.de pœnis.l.moris.&.l.fi.Idem notauit de exceſſibus prælatorum.c.primo. & ibi vide Nouellam.ſuper.iiij.gloſſa.Et quia hæ pœnæ ſine magna ſolennitate, & ordine poſſunt reuocari.ad hæc. infra de regulis iuris.c.primo.Ex quo tamen à beneficijs licet ſic temporaliter ſunt amoti,non debent infra ſuæ amotionis tempus eccleſiæ negotijs intereſſe: quod eſt dignum nota.ſecundum Innocen.*exceptionis*.ad repellendum vos ab electione Innocen.vel à limine iudiciorum Hoſtiẽ.*proponeretis*.dicit Innoc.quoſdam dicere,quòd quandocunq; quis petit abſolui ad cautelam, vt alij ſecure ſibi communicent à ſententia quam nullam aſſeris,quia proferens, non erat ſuus iudex,vel dicit etiam latam poſt appellationem,vel allegas aliam iuſtam nullitatem,ſemper eſt abſoluẽdus.ſupra de offi.ordi.grauamen.niſi opponatur, quòd ſit manifeſta offenſa.de ſententia excommunicationis.ſolet.& dicit Inn. quòd hæc ſit probabilior opinio,quam contraria,quã prætulit in præcedenti decretali.ſolet.ſcilicet,quòd in duobus
3 tantùm caſibus,ſit huic locus. ¶ Et nota,quòd † ad diuerſos fines poteſt peti hæc abſolutio,ſcilicet ad cautelam eius qui dicitur excommunicatus,vt quia dubitat, an ſententia teneat,firmiòs tamen,& probabiliùs credit,quòd nõ teneat: nec enim dici debet iſti,diſcute ius tuum,& facias te abſolui.argumen.ff.de petitione hæreditatis.illud.imò ſi per ſententiam.confeſsionem,vel rei euidentiam non conſtet illũ excommunicatum pro manifeſta offenſa, ſine alia ſatisfactione abſoluetur ad cautelam:& poſteà proſequetur iuſtitiam ſuam.argumen.de ſenten.excommu.ſacro.§ primo, & ſecundo.Quandoq; fit ad cautelam aliorum,ſecurè ſibi cõmunicent in ſacramentis,& in alijs quod aliter licitè fieri non poſſet:de clerico excommunicato.c.finali.ſupra quòd metus cauſa.ſacris.Quandoq; fit ad cautelam opinionis ſuæ ſcilicet ne lædatur propter infamiam excommunicationis prælati.Quandoq; fit ad cautelam futurorum,ne ſcilicet eius facta in poſterum irritentur.vt hîc,& in ſimilibus,quæ adinuenire poterit ſtudioſus:ſecundum Innocentium. Dicit Hoſtien.quòd hîc fit hæc abſolutio ad cautelam eccleſiæ vt patet per ſequentia.Et idem Inno.in vltima gloſſa.Quãdoq; fit ad ſubuentionem probandæ veritatis: & hoc potius ad hominem,quam ad ipſum Deum,ſicut & illa quam Curia Romana confert ambaxiatoribus ad Papam venientibus,quandiu ſunt in curia,vt interim poſsint adire præſen-
4 tiam † Papæ quæ denegatur excommunicatis: & tractare de reconciliatione illorum,quorum ſunt legati.de quo remittit

mittit ſupra de teſtib.veniens.ij.ad finem. ¶ Et vide formã
per Nouellam in prĩcipio decre.ſolet. poſt gloſſas *nullus*.for
te allegabant alteram de cauſis,quę habentur de officio de-
lega.cum contingat.vel aliquam de notatis de ſenten. excõ.
præſenti.libro.vj.*ordinationem*.fiendam coram vobis,ſecun-
dum glo.vel factam proſequendam,ſecundum Hoſti.vtrũ-
q; ponunt Pe.& Abb.retardari plus debito, vel plus quàm
expediret.*relaxamus*.non refert à quo ſit ſuſpenſus, & idem
ſi coram alio,tale negotium ageretur,quia vbi ſic ſit abſo-
lutio ad cautelam fauore negocij,non inſpicitur à quo fuit
lata ſententia:vel vtrum poſt appellationem ,quicquid di-
cat Innocen. ad quod vide de teſti.veniens.in fine.ſecundũ
Collectarium *ad cautelam*. ideſt ita,quòd non fiat præiudi-
cium ipſis amotis ex noſtra relaxatione ſi forſan interim
adminiſtrationem ſpiritualium vel temporalium ſe immi-
ſcuerint vel.i.ſine prę iudicio alterutri*.i.quòd nec amotis,
nec aduerſarijs fiat præiudicium quin facta ordinatiõe de
amotione & alijs,poſſent dicere quicquid velint. ¶ Vel me
lius ſit ad cautelam eccleſiæ,ne diu vacet ex hoc æqua pro-
uiſio:meritò præfertur rigori iuris,ſecundum quem priùs
eſſet diſcutiendum de ſententijs , & ipſarum cauſis , quàm
procederetur ad electionem & hoc ipſum poſſet facere qui
libet iudex de ſententijs per ſe vel ſua autho. latis:non ta-
men autho. huius decre. poſſent relaxare ſententias alio-
rum,ſecundum Innocen.ſupplet Hoſtien. niſi in ſuis caſi-
bus,remittens ad decre.ad reprimendam.& decre.c.paſto-
ralis.de officio ordina.& dicit Hoſtien.quòd talem æquita
tem in his quæ ſuæ iuriſditionis ſunt,debet quilibet iudex
præferre rigori.C.de iudi.placuit.de hoc de tranſac.c.finali
& eſt ſimile de appella.ad præſentiam.& de ſenten. excom.
per tuas.&.c.venerabilem. ¶ *Supple* gloſſas in gloſſa prima
ibi,*pro alio*.per hanc gloſſam dicebat hic Petrus quòd laic*
non poterat eſſe procurator in cauſis ſpiritualibus , niſi in
minoribus:quod eſt falſum.vt patet infra de procurato.c.
primo.libro.vj.vbi per me notata omnino videas,& etiam
quod ibi not.per Ioan.in quarta glo.& ibi,*per iſtos*.ſimile ſu-
pra.de elect.cum Vintonienſis.& fortè procedebat hoc, ex
viribus dicti facti per Papam ſecundum Petrum & Abb.ad
hoc.ĩ.de elect.c.ſi.
5 ¶ PRIMO quæritur† qualiter amoti ſiue ſuſpenſi à
ſuis beneficijs,ad tempus poſsint & debeant infra tempus
ſuſpenſionis,negotijs communibus eccleſię intereſſe? ¶ Et
hic propter dicta Henriei,repetam aliqua de his quæ in ex
poſitione prædixi,vnde circa hoc ſic diſtinguit Henricus,
quia aut vnus eſt ſuſpenſus ab vno beneficio tantùm, cum
plura habeat,aut eſt ſuſpenſus ab vno beneficio,quod tan-
tum obtinet:aut eſt ſuſpenſus ab omnibus beneficijs ſuis,
cum plura obtineat. ¶ In primo caſu refert,aut quæris,nun
quid poteris intereſſe negotijs communibus illarum aliarũ
eccleſiarum,à quarum beneficijs non eſt ſuſpenſus : & dic
quòd ſic tam eligendo,quàm aliàs,vt probatur.j̃.de elect.c.
ſi compromiſſarius.§.reſtringitur.libro.vj.& eſt ratio , quia
ſeparatorum ſeparata debet eſſe ratio.C.de do. inter virum
& vxor.l.ſi maritus.&.ff.de acquir. poſ.l.naturaliter.§.nihil.
Et quia in eo,in quo quis delinquit puniri debet. ſupra de
tempo.ordi.c.literas.in fine.& eo.titu.eos.libro.vj. Et quia
pœnę ſunt reſtringendæ.j̃.de pœnis.libro.vj. ¶ Aut quæ-
ris nunquid poterit intereſſe negotijs communibus illius
eccleſiæ,à cuius beneficio ſeu illarum eccleſiarum à quarũ
beneficijs eſt ſuſpenſus,& tunc dic idem , quod in ſecundo
caſu & tertio ſequen. ¶ In ſecundo caſu. ſcilicet quando eſt
ſuſpenſus ab vno beneficio,quod tantùm obtinet. Et in ter
tio caſu,ſcilicet,quãdo eſt ſuſpenſus ab omnibus beneficijs
ſuis,cum plura obtineat.reſpondent Innocen.& Hoſti.hîc,
quòd tales negotijs communibus eccleſiæ intereſſe non
poſſunt: idem Archi.lxiij.diſtin.c.ſi fortè.j.glo.quod eſt no-
tandum ſecundum eos. ¶ Sed contra eos eſt caſus. ſupra de
elect.cum in cunctis.§.clerici.&.c.Vintonienſis. in fine. vbi
Ber.tenet contrarium,dicens,quòd talis ſuſpenſus à bene-
ficio poterit eligere idem.G.de monte lauduno.de ætate &
quali.c.ij.ſuper verbo vocem.in clem. ¶ Vnde ibi intelligit
opinionem Innocen.& Hoſtię.hîc de electione paſsiua,ſci-
licet quòd talis eligi nõ poteſt,in illa eccleſia ſeu ĩ illis eccle
ſijs,à cuius beneficio ſeu à quarum beneficijs,eſt ſuſpenſus:
non autem de electione actiua,quia eligere poteſt vt dictũ
6 eſt.vel ſi velis,potes dicere & fortè nõ malè,quòd talis† ſu-
ſpenſus,poterit eligere,quia eſt officij , non beneficij. Imò
non competit hodie non exiſtenti in ſacris,vt patet in.c.al-
legato.ij.quod incipit bi , qui. *Sed ea* , quæ competunt ra-
tione beneficij.puta alijs negotijs communibus eccleſię in-
tereſſe non poterit exercere puta audire computa eccleſiæ,
ſeu diuidere præbendas,& conſimilia.Et non mirum ſi ta-
lis ad eligendum admittatur fauore electionis, quæ præſo-
nitur tantò melius celebrata, quãto à pluribus celebratur.
C.de repud.l.dubium non eſt.ſupra de electio. dudum .j. &
infra de iure patro.c.quoniam in quibuſdam. ¶ Martinus
autem circa quæſtionem principalem diſtinguit tres ca-
ſus principales,quia quandoque quis ſuſpenditur à benefi-
cio & officio ſimul,quandoq; ab officio ſolùm:quandoq; à
7 beneficio ſolùm. ¶ In primò caſu dicit,quòd ſuſpenſus† ab
officio& beneficio,ab omnibus videtur excluſus:& ideò iu
re ſuo,ideſt pro intereſſe quod habet ratione beneficij vel
officij,nihil poteſt agere,ſed ex mandato eccleſiæ non ſuo,
ſed eccleſiæ nomine,procurare poſſet vt prædicto.c.j.de ꝓ
cura.lib.vj.& ſic procedunt hic notata per Ber.in gl.prima.
¶ In ſecundò caſu,dicit quòd ſuſpenſus ab officio tantùm,
repellitur ab his,quæ reſpiciunt executionem officij ſolũ,
non autem ab his,quæ reſpiciunt intereſſe beneficij . Fallit
in caſibus in quibus ſuſpenſio ab officio,trahit ad ſe in mo-
dum conſequentiæ neceſſarię ſuſpenſionem à beneficio ꝗa
tunc habetur perinde,ac ſi eſſet ſuſpenſus à beneficio & of-
ficio ſimul: vt patet in caſibus notatis in ele.ſi quis ſuadẽte.
j̃.de pœnis. ¶ In tertiò caſu,dicit,quòd ſuſpenſus à benefi-
cio ſolùm,non habens ius ſpirituale à beneficio diſtinctũ,
ratione cuius ad ipſum pertinet officium, cenſetur etiã ſu-
ſpenſus ab officio:& ſic ab omnibus & tunc per cõſequens
idem in hoc caſu dicendum eſt,ſicut in primo caſu dictum
fuit , ſicut regulariter in omnibus beneficiatis reperitur.
¶ Verum quandoq; eſt reperire, quòd beneficiatus , habet
aliquod ius ſpirituale à beneficio diſtinctum ratione cuius
ad eum ſpectat officium:ſicut eſt videre in canonico eccle-
ſiæ præbendato in caſu.c cum Vintonienſis.alle.licet enim
ſit dubium de canonico non præbẽdato,an habeat illa quæ
ſpectant ad canonicum ratione ſui officij , puta vocem in
elec.& alia huiuſmodi,tamen ſi habeat in eccleſia collegia-
ta cum canonicatu prębendam,de ea quę reſpiciunt officiũ
canonici,ſicut eſt eligere,non ratione præbendæ ſed ratio-
ne canonicatus admittitur. ¶ Super quo, vide quæ tetigi.ĩ.
de conſti.c.cum.M.& quæ no.per Innocen.j̃.de præben.ma
iorib*& probentur hæc ſupra de ele.in geneſi. ¶ Ex quibus
8 infert,quòd cum† in præbenda & non in canonicatu,con
ſiſtat bñficiũ,vt no.Inno.in.d.c.maioribus.ſuſpẽſus à bñficio
ſolũ cẽſet ſuſpẽſus à præbẽda,& ab his quę ſibi cõpetũt rõ-
ne prębẽdæ:& nõ à canonicatu nec ab officio,quod ſibi cõ
petit ratione canonicatus:& quod propriè loquendo , non
canonicatus,ſed præbenda ſit beneficium : probatur ſupra
de reſcrip.in noſtra.& facit.j̃.de præben.c.quodam.libr.vj.
& de conceſ.præben.c.finali.eo.libro.cum ergo ratione ec-
cleſiæ habeat intereſſe in communibus eccleſiæ tractatib*,
vt notat glo.in.c.cum dilectus.de conſuetudine ſuſpenſus à
beneficio ſolùm,& ſic à præbenda ſolùm poterit in illis cõ-
munibus tractatibus intereſſe, & eligere ſuſpenſionem. &
ſic procedit capitulum cum in cunctis.&.§.clerici.& capitu
lum cum Vintonienſis.allega. & iſte eſt verus & proprius
caſus huius decretalis.ex quibus patet magna ratio dubitan
di,& clara ratio decidendi ad hanc decretalem quæ perpe-
tuò tenementi & quaſi idem ſupra voluiſſe ſentire videtur
Henricus licet ſub alijs verbis.

SVMMARIVM.

1 *Repelli quem non debere à proſequutione appellationis per exceptio-
nem excommunicationis.*
2 *Per appellationem à iudice recedi.*
3 *Clauſulam, ſi ita eſt, omiſſam in reſcripto ſubintelligi.*
4 *Attentata reuocari in appellatione interpoſita ante ſententiam pro-
bata veritate grauaminis.*
5 *Abſurdum non eſſe, ſi male geſta reuocentur.*
6 *Petitionem formans quid ſpectare debeat.*
7 *Rem effici litigioſam actione in iure directa non in rem, ſed in per-
ſonam.*
8 *Actionem, qua petitur beneficium, non eſſe in rem maximè cum pe-
titur, vt debitum.*

¶ CAP. X.

1 Dilectæ in Chriſto. Caſus, per † exceptio-
nem excommunicationis à proſecutione ap
pellationis quis repelli non debet: in prima
appellantis narratio, in ſecunda appellatio-
nis commiſſio, ibi, *quæ mea.* Et de facto huius decretalis loq
tur. j. de priui. dudum ¶ Expone literam, *conuenebātur.* mo
niales. *ab illis.* ſcilicet monachis. *quæ, ho.* principalis fuerunt
enim illi primi iudices impetrati per monachos. *ſufficienti.*
pone exemplum. ſupra olim j. de appel. ex parte. j. cum ſimili
bus. *poſt modum.* i. poſt appellationem. *iulerunt.* & malè ex quo
præceſſerat iuſta appellatio. Inno. ſ. de offi. deleg. cum olim
abbas. Hoſti. & dicit Inno. repetendum eſſe, quod ipſe nota
uit de n ſi. dele. c. paſtoralis § ij *mentione.* notabat Goff. quòd
licet debeat fieri mentio in reſcripto de proceſſu. j. de re iu
di. inter monaſterium. & de ſerie negocij de cohabi. cleri. ſu
per eo. de re. ſuper quibus eſt factum de dolo & contu. ex li-
teris. & de exceptione oppoſita in primo iudicio de procu.
in noſtra. de his tamen quæ poſt appellationem fiunt vel
2 innouantur, hoc fieri non poteſt. cum † enim per appellatio
nem à iudice ſit receſſum, non teneor ſcire quid ipſe faciat:
vnde non facta mentione de illis, non valet reſcriptum, vt
hic: & j. de confir. vti. c. bone. Et p hanc decre. dicebat hic
Philip. quòd ſicut de literis quæ ſunt nullæ, non eſt neceſſe
fieri mentionem, vt ibi: ita de excommunicatione quæ nul-
la eſt, vt hic. quibus autem caſibus excommunicatus poſſit
impetrare reſcriptum, vide in his quæ leguntur & notant.
j. de reſcrip. c. j. lib. vj. *eundem.* nuncium miſſum per monia
les, de quo præmiſit. *pars aduerſa.* ſcilicet monachorum. *ipſi iu
dices.* prior de angliæ & collegæ ſecundi iudices impetrati,
ſuper prima appellatione monialium. *prædictæ.* latæ in mo-
niales per iudicem principalem cauſæ poſt appellationem
ipſarū. *impetrauit.* pars aduerſa, quod eſt. ſ. ſcilicet monacho-
rum. Et fuit iſta tertia commiſſio, ſuper ſecunda appellatio
ne: & vt dicit Inno. ad literas elidebat præſumptio ſurreptio
nis, quia ſi expreſſiſſent qualitatem excommunicationis, &
quomodo excommunicatæ agebant, ſcilicet proſequendo
appellationem ſuam, literas non habuiſſent: ſed impetraue
rūt in genere, dicēdo q̄ iudices exceptionē excōicatiōis nō
admiſerant: cōtra actorē vel cōtra reſcriptū vnde literę iſtę
habuerūt bonā formā, ſed ſurreptitiā. *pſarum.* monialiū. *legi
timam.* idem quoad hūc caſum, & etiam ſi non fuiſſet legiti-
ma: non ſic tamen quoad reuocationem attentatorum, ſecū
dum Gof. *dua fuerit.* à primis iudicibus. *iudices.* ſecūdi. ſcilicet
prior de angliæ. & collegæ. *contrariæ.* monachorū. *eam iudices.*
ſcilicet tertij iudices. *earundem.* ſcilicet prioriſſæ & conuen-
tus. *procedis.* ſcilicet tu decane ad quem diriditur tertia cō-
3 miſſio ¶ Nota primò in fi. ibi, *ſi eſt ita.* clauſulam † conſuetā
apponi in reſcriptis, quæ omiſſa ſubintelligit. ſ. de reſcrip.
c. ij. Et dic, *ſi eſt ita.* ſcilicet, quòd tertij iudices allegationem
monialium. ſ. poſitam nō admiſerint. ¶ Dicit autem Inno.
quòd Papa per alias literas commiſerat cauſam appellatio-
nis emiſſæ per monachos & ſub forma iuridica, nec adhuc
conſtabat illas eſſe ſubreptitias. ¶ Et ideò oportuit inquiri
an ſecundi iudices repuliſſent exceptionem excommunica
tionis, eo caſu erat admittenda: & ſic iuſta fuiſſet appellatio
monachorum. ¶ An eo caſu quo erat repellenda, & ſic fuiſ
ſet iniuſta & hoc continebatur in literis tertijs impetratis
ad priorē de grauamine ſecundū Inno ¶ Secundò nota, ſe-
4 cūdū Inno. & Hoſti. ſuper verbo reuocato. † quòd in appel-
latione interpoſita ante ſententiam, probata veritate graua
minis, reuocantur attentata. Et proſequuntur Inno. & Ho-
ſti. de appellatione interpoſita à ſententia quæ notantur. j.
de appel. interpoſita quæ ſunt hodie expedita j. de appel. nō
ſolùm. lib. vj. videlicet, quòd ſtatim antequam incipiat cau-
ſa appellationis, reuocatur quicquid factum eſt poſt appel-
lationem, vt hic: & j. de appel. ex parte. M. & ff. & C. pen. ap
pel. nihil innouandum. per totum. & idē dicunt de iſtis quæ
fiunt medio tempore inter ſententiam & appellationem,
quia per appellationē extinguitur. ff. ad turpil. l. j. § fi. ſed di-
cam de his in prin. c. non ſolùm. ¶ Primò quæro pro conti
nuatione glo. Inno. quam intraui in ſecundo notabili, pro-
ximè præcedenti, qualiter debet formare libellum ſeu peti-
tionem ſuam iſte appellans. ¶ Reſpondet Inno. quòd debet
ſic dicere, domine iudex peto reuocari, quicquid factū eſt,
poſt ſententiam à qua appellaui: & quòd interdicatis ſibi,
ne aliquid contra ſententiam attentet, quouſq; mihi com
petat proſequutio appellationis, ſecundum Inno. hoc eſt di
cere, ne aliquid occaſione huius ſententiæ attentet, contra
me, quandiu pendebo tempora cauſæ appellationis meę: &
donec per vos appellatio fuerit diffinita. & quòd procedat
petitio, probatur quę etiam ex officio ſuo iudex hoc facere
tenetur vt hic: & in prin. decretalis nō ſolùm. ¶ Sed oppo-
nes, quia iudex appellationis, non habet pronunciare, niſi
bene vel malè appellatum. C. de appel. l. eos. Sed reſpondet,
quòd hoc verum principaliter, iure tamen acceſſorij, bene
hanc petitionem admittet: & exequetur, & facit de offi. de-
le. c. j. & c. prudētiā § fi. ¶ Item oppones, quia ex hoc ſeque-
retur abſurditas. videlicet ſi poſteà iudicetur appellatio nū
legitima vel ſi non proſequatur appellationem, ſic quòd ꝓ
pter negligentiam fingatur non appellatum: quia tunc re-
ſtaurandum eſt, quod prius reuocatum erat, quod eſſet ini-
quum. ¶ Item quia expreſsè contradicit lex. ff. de appel. l. cū
ex cauſa. vbi dicitur, quòd tunc reuocatur quod factum eſt
poſt appellationem, cum meliorem melius ſententiā. ¶ Re-
ſpondet Inno. ad prædicta dicens, quòd ad iudicem appella
tionis pertinet principaliter cognoſcere & diffinire vel de-
cernere de appellatione, an ſit iuſta vel iniuſta. Sed ratione
acceſſorij, ad eius officium etiam pertinet prædictam peti-
tionem admittere, & etiā exaudire per leges prædictas. nec
5 obſtat abſurditas allegata, quia non † eſt abſurditas, ſi id qd
malè actum eſt, reuocetur: & poſteà illud idē legitimè fiat.
¶ Præterea dicit quòd prędicta lex, cum ex cauſa. non con-
tradicit, quia licet dicat, quòd cum obtinuerit appellans re
uocandum ſit, quod poſt appellationem fit: non negat tamē
quin & ante reuocari poſſit. cum id cōcedatur per aliam le-
gem. ff. appel. pen. in fin. & in nigro. & per alia iura. ſ.
allegata ¶ Super quo vide Ioan. An. in prin. c. non ſolùm. in
6 glo. iiij. & in fi. glo vltimę. cauere tamen debet formans † pe-
titionem ſuper reuocatiōe attentatorum huiuſmodi, quòd
petens reuocari attentata, etiam ante omnia, & quòd non
cōteſtetur litem ſuper ea: vt notatur in Spe. de appel. § pe. ad
fin. licet verius videatur, quod ſcripſit Nouella in prin. c. nō
ſolùm. ſuper verbo ante omnia.
¶ SECVNDO quæritur pone agitur actione ex em
pto, aut aliàs ſimili actione perſonali pendenteq; appella-
tione & lite ſuper huiuſmodi actione, alienatur res pro hac
actionem petita: nunquid tenet alienatio videtur quòd nō:
quia pendente appellatione, nihil innouandum eſt: vt. ff.
appel. pen. l. j. mutari enim non debet ſtatus cauſæ, penden.
appellatione. C. de appel. l. appellatione. ¶ Inno. tenet con
trarium, quia non mutatur ſtatus cauſæ non præiudicatur
appellationi

appellationi, per talem alienationem: quia poſt alienationẽ
huiuſmodi, ita cõdemnatur perſona, ſicut ſi res alienata nõ
fuiſſet: nec obſtat in authenti. vt nulli iudicum. §. ſuper hoc
autem iubemus. & §. præcedenti. & §. ſequenti. quia licet ibi
prohibeatur, ne per iudicem rei petitæ ab vno litigantium
in alterum transferatur, tamen ibi non prohibetur, ne per
vnum de litigantibus, in extraneum transferatur. vt ibi pa
tet: & ſic videtur, ꝙ in illa regula appellatione pendente ni-
hil eſt innouandum, ſupplendum eſt, per iudicem & ſic in-
telligatur. ij. q. vj. appellatione. cum ſimilibus. Sed ſi agatur
reali actione de dominio, tunc fatetur Innocẽ. ꝙ non tenet
alienatio: non ea ratione quia appellatione pendente factã
eſt: Sed quia res eſt litigioſa: & eſt ratio diuerſitatis, quia in
perſonali non mutatur per hoc ſtatus actionis nec præiudi
cat appellatiõi in ea factę ſi res petita alienetur: quia nõ affi
7 citur † nec litigioſa efficitur res per actionem quæ dirigiť
non in rem, ſed in perſonam agitur, vt ſcripſi poſt Innoc. de
arbi. ex parte. & de conſtitu. cum. M. Sed cum agitur actiõe
reali, tunc res afficitur, & litigioſa efficitur. C. de litig. authẽ
tica. litigioſa. ¶ Aduerte tamen, quia Hoſti. dicit, ꝙ illa re-
gula appellatiõe pẽdẽte, &c. etiã reſpicit partes, ne videlicet
aliqui innouant in cauſa, in præiudicium aduerſariorum,
adminus violenter. nec mirum, quia etiam nulla lite, vel ap
pellatione pendente, non datur licentia parti inuadenti poſ
ſeſſionem, quam tenet pars alia vel circa illam violentiam
aliquam inferendi, imò illud per ius prohibeť expreſſe. C.
vnde vi. l. ſi quis in tantam. xvj. q. vj. c. j. ff. quod metus cauſa.
l. extat. Et per conſequens fortius intelligitur prohibitum
appellatione pendente. ¶ De materia autem litigioſi remit
tit Hoſtien. ad notata. ſ. lite pendente. c. eccleſia. Et Nouella
ad notata ſua in prin. c. cum. M. & vtrobiq; ſcripſi. ¶ Ex prę
miſſis inferas, ꝙ c. primum & ſecundum, vt lite pen. lib. vj.
8 ponit ius nouum, quia † actio qua petitur beneficium, non
eſt in rem, maximè cum petitur vt debitum, de quo ſcripſi
in prædicto. c. ij. ¶ Supple gloſſam vltimã in fine dicit No-
uella. ꝙ bene dicit gloſſa. licet Hoſtiẽ. eam reprę hendat di-
cens hic expreſſè dici, ꝙ ex quo cõſtiterit de grauamine ter
tiorum iudicum, procedit iſte quartus ſecundum formam
literarum ſecundorum iudicum: & dicit, ꝙ Papa noluit hic
cauſam remitti ad illos, fortè ex officio ad vitandos circui-
tus, & lites citius finiendas. ¶ Sed ſecundum Nouellam. ve-
riſſimum eſt, quod dicit gloſſ. nec ille finis in textu dicit ad
priorem de angles. qui fuit ſecũdus, imò dicit de gernemoe
qui fuit tertius quod malè ponderauit Hoſtiẽ. ¶ Vnde hoc
teneas, ꝙ quartus iudex, datus ad appellationem interpoſitã
à tertio, ſi inuenit malè appellatum, remittit ad tertium: ſi
non detulerit. Et ſi inuenit bene appellatum, ſuccedit in lo
cum eius: & facit quod ille facere debebat. Sed ille debebat
cognoſcere de appellatiõe interpoſita à ſecundo, hoc faciet
iiij. Et ſi inuenit à ſecundo malè appellatum, remittit ad ſe-
cundum: ſi bene cognoſcet de eo quod cognoſcere debebat
ſecundus, quod feciſſet tertius in cuius locum ſuccedit vt
prædixi. ¶ Secundus autem debebit cognoſcere de appella
tione interpoſita à iudice primo, de hoc in eum cognoſcet
quartus, & ſi inuenit malè appellatum, remittit ad primũ.
ſi bene reuocato grauamine, cognoſcet de prin. Poſito autẽ
ꝙ narrata ſint vera in textu, iſte erit finis, quia pronunciabi
tur à tertijs bene appellatum, per moniales: & demum co-
gnito de appellatione interpoſita à ſecũdis per monachos,
pronunciabitur illos malè appellaſſe: & reuertetur cauſa ad
primos, qui ſecundi poſteà cognoſcent de appel. ſuper pri-
uationem princip. *per monachos.* moniales interpoſita & ſic
litera plana.

SVMMARIVM.

1 *Actorem repelli non debere à proſecutione appellationis per exce-ptionem excommunicationis.*

2 *Literas tradi per vicecancellarium ad bullam, & vix vnquàm videri per papam.*

3 *Excommunicatus an poſſit petere reſtitutionem contra ſententiam à qua non appellaui. Et quid ſi excommunicatus conqueratur de ſententia cenſura. nu. 4.*

5 *Sententiam nullam nunquam tranſire in rem iudicatam.*

6 *Appellationem non proſequentem ex ſolo temporis curſu damnum reportare.*

7 *Verbum, perperam, qualiter intelligatur.*

8 *Excommunicationis exceptio an poſt appellationem opponi poſſit.*

9 *Procuratorem non teneri appellationem proſequi, & ſi appellare debeat & quid ſi expreſſè promiſit. nume. 10.*

11 *Victum appellantem in præiudicium victoris ſuæ appellationi renunciare non poſſe.*

12 *Interruptionem nullam ciuilem excommunicato innere debere.*

13 *Iudicem appellationis ſimpliciter caſſantem ſententiam abſolutoriam eo ipſo videri condemnare.*

14 *Appellationem proſequens qualiter prætextu excommunicationis repellatur.*

¶ CAP. XI.

1 SIgnificauerunt. Caſus † per exce
ptionem excõ-
municationis à proſequutiõe appellationis
etiã originalis actor repelli non debet. ¶ Pri
ma pars ponit querelam appellãtis, ſecun-
da inſtruit iudicem ibi, *nos nim. s.* & tertia dat mãdatum ibi,
mandamus. ¶ Expone literam. *mediolanenſi.* illius loci ordina
rius ad quem ſpectabat confirmatio, ſi confirmatio dicatur
illud. Sic ponitur in reſcriptis, quia non ſemper memoratur
Papa de facto ſuo. xxiij. diſtin. præterea. Hoſtiẽ. ¶ Sed fortè
2 nõ fuit ſuum, licet ſub nomine ſuo factum, quia † literę per
cancellariam tranſeuntes, traduntur per vicecancellarium,
ad bullam traduntur, & vix vnquam videntur per Papam
factum. de Petro. *pertinere.* ergo ſuper hoc erat quęſtio ad quẽ
pertineret *partem aduerſam.* archiepiſcopum vel ab alio inſti
tutum, vel vtrunq; abſoluit. ſi ſuppleas, & eoſdem canoni-
cos in quibus alijs cõdemnauit. plana eſt decretalis etiam ſi
dicat excommunicationis ſententiam tenuiſſe ſecũdũ Ho-
ſti. ¶ Sed hoc non videtur procedere, quia coram iudice ap
pellationis non eſt locus reconuentioni, de quo ſcripſi. ſ. de
mutu. pe. c. j. & tetigi de arb. cum dilectus. *commun.* facta mẽ
tione de vtraq; appellatione: aliàs contra. ſ. de reſcript. c. ex
parte, & . j. de appel. bone. Iſti autem excluſo archiepiſco-
po, ſunt ſecundi iudices, & eo computato ſunt tertij. *contra
capitulum.* in ſimplicitate iuris antiqui loquitur ſecundum
Hoſtiẽ. per id quod habes de ſen. excom. c. Romana. § finali.
¶ Vel expone. id eſt contra ſingulares. *minus.* pro non. de re-
ſcri. c. ex parte. in fi. cum concor. *appellationis.* in iudicio inter
poſitæ locus ſi extra iudicium, cum illa ſit prouocatio vel
actio ſecundum Inno. & Hoſti. de quo dixi. ſ. eo. cum inter.
Et vide quod dixi de ma. & obe. dilecti. *non debeat.* alia litera
ſiue non. & idem eſt ſenſus Pe. *aduerſam.* expone: vt. ſ. *eiſdem.*
ſcilicet. c. in cauſa appellationis, in qua petebant ſententiam
contra eos latam, vt iniquam retractari: non obſtante tripli
ci ratiõe dicit Hoſti. ¶ Prima, quia cap. non eſt capax pœnæ
excommunicationis, vt prædicto. c. fi. § Romana. ¶ Secũda,
quia & ſi legata eſſent, poterãt ſe defendere. ¶ Tertia ꝙa de-
lictum perſonæ non debet ratione proſequen. actionem ec
cleſiæ. ſ. eo. c. cum venerabilis. & c. dilectæ. mediam tene ſe-
cundum Nouellam. ¶ Supple glo. in glo. j. ibi, *priuare.* i. priua
to nunciare. extunc demum per contrarium cum ſcienter
talem elegerint. & ibi Raynaldus. & . j. de appel. c. ſi duobus.
in glo. pe. ibi, *condemnabitur.* Hoſti. declarat hãc quæſtionem
formando ipſam in illo qui petit ab alio decem: & iuſtè re⁹
abſoluitur, & iniuſtè actor appellat. & poſteà excommuni-
catur ipſe actor, an poſſit non obſtan. excommunicatione
proſequi appellationem? Et nunquid iudex appellatiõis re-
tractet ſententiam, & an reum condemnet: In glo. vlti. in fi.
idem Phil. & hoc teneas, licet alij dicant, ꝙ hic iudices non
grauauerant: & ꝙ hic iniuſtè fuerat appellatum: vel quia cõ-

muni conſenſu fuerant indicet dati, non niſi communi cõ-
ſenſu fuerant imitaodi. argu. j. de reg. iur.
3 ¶ PRIMO quæritur an † excommunicatus poſſit pe-
tere reſtitutionem contra ſententiam, à qua nõ appellauit:
hic ſunt opiniones contrariæ. ¶ Hoſti. autem diſtinguit, quia
aut petitur reſtitutio ex generali tali cauſa expreſſa, qua ꝓ-
bata, niſi ſubueniretur, damnaretur innocens, vel periret
anima, & tunc ſubueniendum eſt, vt. ſ. e. cum inter. §. j. & ſ.
de in integ. reſti. c. ex literis. ¶ Aut petitur reſtitutio ex ſolo
fauore dependens, & tunc repellitur, cum de iniquitate iu-
dicis vel de iniqua ſententia non conqueratur. arg. ff. de mi-
no. l. prętextu. nec obſtat. ſ. eo. cum inter. ver. vnde. quia equi
tas hoc ſuadet, vt illi qui ſunt excluſi à participatione eccle-
ſiæ repellantur ab omnium legum fauorabili auxilio. in au-
then. de priui. hære. mulierib. non præſtan. quaſi in medio,
collatione. viij. vnde & excommunicatus à reconuentione
repellitur. ſ. eo. cum inter. in fi. ¶ Imputet ergo ſibi, ſi nõ ap
pellauerit. j. tempus. j. de re iudi. c. cum inter vos. §. j. quia ex
quo contempſit ordinarium auxilium, meritò ſibi extraor-
dinarium denegetur. ff. de mino. l. in cauſę. §. j. reſpon. Ligna
nus ſequitur Hoſtien. ¶ Martinus dicit ſe de hoc dubitare
imò ſe hoc non credere: & ego cum eo, quia talis ſit officiũ
iudicis implorando videtur parere. ¶ Prætereà quia excom
municatum poſſe petere exorbitat à regula, & tamen hæc
exorbitantia non eſt iure expreſſa: non admittam ergo ex-
communicatum ad communionem in caſu iſto, non expreſ
ſo: & facit bene ſecundum eum, capitulum primó de reſcri-
ptis. lib. vj. eo ꝙ non excipit niſi duos caſus, facit quia ceſſat
æquitas, quia cum detur quadriennium pro reſtitutione,
vt cle. vna. de in integ. reſti. ſatis debet imputari excommu-
nicato, quare j. tantùm tempus non obtinuerit ſe abſolui:
arg. ſ. de elec. c. fi. & j. de conceſ. præben. quia diuerſitatem.
Et facit quod notat Inno. j. eo. c. vlti. vbi notat Innoc. ꝙ ex-
communicatus non poteſt petere executionem ſententiæ.
pro ſe latæ.
4 ¶ SECVNDO quæritur quid ſi excommunicatus
conqueritur de ſententia cenſuræ? ¶ Soluit Hoſti. ex dictis
videlicet ꝙ cum hic vertatur periculum animarum, ſemꝑ
ſubueniendum eſt. nam & tales ſententiæ non tranſeunt in
rem iudicatam: de appella. c. paſtoralis. Et etiam, quia cõtra
eas auditur ſuam turpitudinem allegans. j. ti. ij. ſator. & c. te
nor. & c. conſanguinei. & quia omne vinculum legis vel cõ-
ſuetudinis, vel præſcriptionis, vel iuramenti ceſſat, ex quo
periculum animarum inducit: vt notatur. j. de præben. ex-
tirpandæ. ¶ Quid dicendum? diſtingo, quia aut excommu-
nicatus de excommunicatione cõqueritur, ad effectum ab-
ſolutionis vel declarandi illam nullam: & tunc procedant
dicta Hoſti. per prædictum capitulum primum: de reſcri. li
bro. vj. aut non tendit ad hoc, ſed ſolùm ad declarationem
iniuſtitię ſeu iniquitatis proprię expenſas & damna conſe-
quenda. ¶ Aut proprię aliquod aliud intereſſe conſequen-
dum, & tunc non ſtarem cũ Hoſti. per ea quæ ſcripſi, in qõ-
ne proxi. præcedenti. ¶ Nec enim tunc agitur de periculo
animæ, ſed de commodo burſæ & ſic ceſſat ratio Hoſtien.
¶ Aut agitur de alijs cẽſuris, puta interdicti vel ſuſpẽ. quas
petit tolli relaxari, vel ſuſpendi, aut nullas vel iniquas decla
rari. ¶ Et tunc etiam puto excommunicatum repellendum
etiam per ea quæ ſcripſi in qõne proximè præcedenti & fa-
cit quia maius vertitur periculum animæ excommunicati
in hoc, ꝙ excommunicationem ſuſtinet, quàm in hoc, ꝙ ſu
ſpenſus vel interdictus manet. maximè cum excommunica-
tio vtrunq; importet: fallit vterque caſus, vbi appellaſſet vt
prædicto. c. j.
¶ TERTIO quęritur vtrum excommunicatus, poſſit
petere ſententiam contra ſe latam, à qua ipſe non appellauit
nullam pronunciare: vel ſuper ipſa nullitate reſcriptum im-
petrare. ¶ Hoſti. hic & j. ti. ij. quod ad conſultationẽ tenet,
ꝙ ſic: nam excõmunicato reſeruatur omnis defenſio, & nul-
lam excluſit, qui omnes incluſit. ſ. de ma. & obe. ſolitę. in fi.
¶ Item ſi ſe defendit, appellando vbi ſentẽtia eſt aliqua, for-
tiùs quando nulla: arg. ſ. de elec. cum in cũctis. & j. qui fil. ſint
legi. c. per venerabilem. in prin. ¶ Nec obſtat, ꝙ dicatur age
re, quia imò verius contra iniquitatem iudicis ſe defendit,
nec obſtat reſtat remedium lapſis temporibus. j. de appel.
c. ex ratione. & c. oblatę. Aliud quando quæritur de nullita-
5 te, quo caſu ius excommunicati, ſaluum manet, † cũ ſenten
tia nulla, nunquam tranſeat in rem iudicatam: poſſet enim
ſecundum Hoſti. ius ipſius perire cum lapſu temporis, ſentẽ
tia apparẽte: vt patet in eo quod legitur & notatur. ſ. vt lite
non conte. quoniam. j. reſponſio. & de renun. c. in præſentia.
poſſet etiam de facto non modicum grauamẽ ex ipſius exe
quutione parari. ergo ſubueniendum eſt, ante tempus ne cõ
tra iuſtitiam opprimatur. ſ. de ſeruis non ordi. c. j. cũ cõcor.
¶ Nouella dicit ſe contrarium credere per decretalem
iſtam. & per capitulum primum, de reſcri. lib. vj. ¶ Martin⁹
6 idem, quia † non proſequens appellationem ex ſuo tempo-
ris curſu, damnum reportat. non ſic de nullitate ſaltem vſq;
ad tempus longiſsimum: & ſtatim poteſt petere ſe abſolui.
¶ Ego autem diſtingo, quia aut excommunicatus de nulli-
tate conqueritur principaliter agendo, & tunc dico, ꝙ non
poteſt: per ea quæ ſcripſi. ſ. in. j. qõne: aut conqueritur exci-
piendo, vt puta coram executore ſententiæ allegando ſen-
tentiam eſſe nullam, & ideò non eſſe exequendam: & tunc
dico, ꝙ hoc bene põt. vt. ſ. eo. cum inter. & hoc eſt, quod vo
luit hic dicere Hoſti. ne mandetur ſententia executioni, de
quibus j. ti. j. quod ad conſultationem. ad finẽ. ¶ Lignanus
verò cum Nouella concordans, remittit ad notata ſua. j. de
appel. dilecto. cui etiam cõcordat hic Collectarius. quia nec
ad appellandum excommunicatus extra iudicium grauat⁹,
admitti debet. vt notatur. ſ. eo. cum inter.
7 ¶ QVARTO quæritur † in verbo perperam. quali-
ter intelligitur quod hic dicitur. ¶ Inno. ad explanationem
eius notat, ꝙ hic capitulum. i. egit coram archiepiſcopo, cõ
firmationem petendo de Petro, quem in ſuum archipreſbi
terum elegerant. à quo archiepiſcopo appellarunt. ¶ item,
ꝙ ſecunda vice egerunt & appellationem proſequuti fue-
runt, coram Epiſcopo ſancti Stephani. ¶ Item, ꝙ tertio ege
runt coram Abbate ſancti ſaluatoris, & collegis ſuis peten-
tes ſententiam abſolutoriam latam pro aduerſario, retracta
ri: quia in eo in quo pro capitulo lata erat, non poterat capi
tulũ proſequi appellationẽ: quia nec in eo appellauerat: fa-
tuum enim eſſet appellare à ſententia pro ſe lata. ¶ Ex quo
infert Inno. hic eſſe expreſſum, ꝙ non ſolùm reus origina-
lis, ſed etiam actor originalis excommunicatus appellatio-
nem ſuam proſequitur: nec per exceptionem excõicationis
repellitur. ¶ Fatetur tamẽ, aliquos dicere cõtrarium ar. j. c.
8 proxi. vbi dicitur ꝙ † exceptio excõicatiõis in quacũq; pte
litis opponitur ergo etiã poſt appellationẽ. Sed nõ obſtat il
lud capitulũ, quia à regula ibi poſita excipitur cauſa appel-
lationis per hanc decretalẽ. ¶ Subdit Inno. hoc eſſe mirabi-
le, videlicet, ꝙ ſi actor vſq; ad ſentẽtiam perſeuerare voluiſ-
ſet. ſemper potuiſſet repelli, ne ad ſententiã procedere poſ-
ſet: & tamen ſi appellet, non poteſt repelli à proſequutione
appellationis. ¶ Sed hoc ideò eſt, quia ante ſententiam cõ-
tra ipſum latã, nullũ dãnũ habet per iudicẽ occaſione ſentẽ
tiæ quæ adhuc lata nõ eſt: nec ibi lęditur æquitas iudicãtis,
ſed poſtquam per ſentẽtiã iudicis ius quæſitũ eſt parti alte-
ri, & ſibi dãnũ irrogatũ, niſi appellare & appellationẽ proſe
qui poſſet, lęderetur æquitas iudicãtis, & abſurdũ imò pẽr
iniquum eſſet, ſi reo vincente fortè iniuſtè actori victo ap-
pellationis defenſio negaretur: vt patet in eo quod legitur &
notatur. ſ. eo. cũ inter §. j. ad quod fortè. j. redibo.
¶ QVINTO quæritur pone procurator alicuius qui
principalẽ cauſam egit, à ſentẽtia cõtra ſe lata appellauit, &
ſtatim ab aliquo cõpetẽti iudice excõicatus fuit nũquid põt
proſequi hanc appellationem? ¶ Inno. refert quoſdã dicere
ꝙ ſic: quia aliter lęderetur æquitas iudicantis. ¶ Sed oppo-
9 nes: quia procurator † & ſi appellare debeat, tamen non te-
netur

netur de neceſsitate proſequi cauſam appellationis: vt C. de procu. l. inuitus. & .ſ. de procur. c. non iniuſte. § j. j. reſponſo. in fi ¶ Apparet ergo, ꝙ ſi proſequatur voluntariè proſequitur, & ex hoc ſequitur ꝙ cum proſequutio ſine participatione huiuſmodi non poſsit fieri talis cõioni fidelium voluntarie ſe ingerit & ſic peccat. vt patet in eo quod legitur & notatur. ĩ. de clerico excõ. mi. c. illud. § illud autem. imò plus ſequitur, ꝙ cum hæc fiant coram iudice hoc ſciente, peccat etiam ipſe iudex, qui poteſt ipſum à peccato repellere & nõ repellit. ĩ. c. proxi. & .ij. qõ. vij. negligere. & in eo quod legitur & no. ſ. de offi. dele. c. j ¶ Sed huic rñderi poteſt, ꝙ non peccat procurator in hoc caſu, ſi idem ſeruet dño cui eam promiſit ſecũdum Inno. nam & ſi ius abſoluat eum à proſequutione, neceſſaria tamen, quando ad Deum etiam nudũ verbum ſeruare & adimplere tenetur: vt patet. xxij. q. v. iuramẽti. & in eo quod legitur & notatur. ſ. de pac. c. j. & .ij. ¶ Refert tamen Inno. contra alios dicere aſſerentes, ꝙ talis ꝓcurator non poteſt cauſam appellationis proſequi, per ea quæ ſ. ad hoc inducta ſunt, in verſi. ſed oppones nec obſtãt quæ dicta ſunt. ſ. in verſi. ſed huic rñderi poteſt. quia illud intelligendum eſt, quando expreſsè dedit fidem, contrariam ſententiam reportare non ſolùm appellaret, ſed etiam cauſam appellationis proſequeretur vſq; in finem. Ex ſola enim tacita fide, data ad hoc, non tenetur vt dictum eſt. ¶ Hoſtié.

10 autem reſpondet † poſſe dici, ꝙ etiam vbi expreſſe iſtud ꝓmiſit, ille non tenetur hoc obſeruare: quia & ſi expreſsè dixerit. promitto tibi, ꝙ ſi etiam contingat me excõicari, appellationem proſequar in hoc caſu turpis videtur promiſsio fuiſſe propter periculum animarũ: & ſic nõ eſt ſeruanda. vt xxij. q. iiij. in malis. & in eo quod legitur & notatur. ſ. de pactis. c. fi. ¶ Si verò ſimpliciter promiſit, ſe appellationem ꝓſequi, ſtatu ſuo ſic mutato, non tenetur ſeruare etiam ſuper hoc præſtitum iuramentum: quia tunc iuramentum hanc cõditionẽ intelligitur habuiſſe, ſi ſtatus illius nõ fuiſſet immutatus vt patet in eo quod legitur & notaſ. ſ. tit. j. quẽadmodũ. j. rñſo. verſi. non obſtan. nec obſtat ꝙ aliter lęderetur ęquitas iudicantis, quia illud intelligendum eſt, de principali. ¶ Porrò ſi ꝓcurator eſt, qui nec ad hoc tenetur, tunc põt proſequi ius alterius, nec propter hoc dicetur lędi æquitas iudicantis, qui principalẽ nõ repellit proſequatur ergo ius ſuum principalis. ſi noluerit alioquin de ſe tantùm & nõ de ꝓcuratore, qui ad hoc nõ cogitur cõquęratur. cũ etiam nec admitti poſsit ꝓcurator, etiam ſi velit imò repellit. ¶ Mar. autẽ credit, ꝙ nec ꝓ actore nec ꝓ reo, procurator excõicatꝰ poſsit hoc caſu appellationẽ ꝓſequi. quia licet pricipalis excõicatus poſsit hoc caſu appellationem ꝓſequi, ſine peccato. xj. q. iij. quoniã multorũ. etiã ſi ſit actor & etiã per ꝓcuratorẽ nõ excõicatũ tñ ꝓcurator excõicatus hoc non poſſet facere. ar. ĩ. de ꝓba. c. poſt ceſsionẽ. propter rei mutationẽ: vt dictum eſt ar. xxij. q. ij. ne quis arbitretur.

¶ SEXTO quæritur pone aliquis appellat nomine alterius extra iudiciũ, & is cuius nomine appellatũ eſt, appellationẽ ipſam ratificat, nũquid is qui appellauit, ſi excõicatꝰ ſit, poteſt ꝓſequi appellationẽ? Rndet Inno. ꝙ non, quia talis appellatio vim obtinet actionis. ¶ Plꝰ dicit ꝙ & ſi excõicatus nõ ſit, adhuc ſine mãdato nouo, ipſam nõ põt ꝓſequi ſecũdũ eũ, inbaudi niſi eſſet de cõiũctis ꝑſonis, quę etiã ſine mãdato ad agẽdũ admittuntur cũ cautiõe, quod dic vt legitur & notatur. ſ. de reſcri. nonnulli. in fi. ſecundum Hoſtié.

¶ SEPTIMO quæritur ꝓpter notata hic in gloſſ. ij. vtrum victo appellãte ſuper principali, poſsit victor appellare ab omiſſa cõdẽnatiõe expẽſarũ? & quid in caſu in quo victus nõ appellaſſet, de quibꝰ no. in Spec. de appel. § in quibꝰ. verſi. xxxiiij. & verſi. ſequẽtibus. ¶ Pe. & Ab. hic dicũt, ꝙ ꝓpter hoc appellare nõ potuit victor, reo videlicet appellante per legẽ omnem honorẽ. C. qñ appella. non eſt neceſſe. qa in vim appellatiõis aduerſarij, põt victor reparationẽ omiſſę cõdẽnationis obtinere ꝑ ꝓdictã legẽ ſecus eñ ſi victus nõ

11 appellaſſet ꝑ prædictã legẽ a cõtrario. ¶ Victus † autem appellans in præiudicium victoris, ſuæ appellationi renũciare nõ põt vt no. Spe. in loco præallegato & Cy. C. de tempo. appel. l. per hãc. in. vj. q. & in prædicta. l. in fi.

¶ OCTAVO quæritur pone actio excõicato compe tẽs, eſt tẽpore peritura, nunqd excõicatus põt eam mouere, ſaltẽ quantũ ad effectũ interrumpendæ præſcriptionis: videtur ꝙ ſic. ar. ff. de iudi. l. ij. § pe. ad fi. & ff. de ferijs. l. j. § exci-

12 piontur. ¶ Hoſti. autem putat, ꝙ † nulla ciuilis interruptio, excõicatũ debeat iuuare. ar. eorũ quę ſcripſi. ſ. eo. in primu tribus quæſtionibus. ar. ff. de reg. iur. l. ꝙ quis. & eo. ti. c. damnum. lib. vj. & .ſ. de poſtu. præla. c. j. verſi. nos igitur. & .ĩ. eo. pia. lib. vj. naturalis verò quæ hominibus ꝓdeſt, ſibi ꝓderit. vt. ff. de viucap. l. naturaliter.

¶ NONO quæritur pone iudices inueniunt ſentẽtiam iniquam, illamq; caſſare debent inueniunt q; aliam partem excõicato condẽnandã eſſe, nũquid tunc alterã partem ipſi excõicato condemnabunt? ¶ Volunt aliqui dicere, ꝙ imò in tempus abſolutionis huiuſmodi condẽnatio differri debet, prout hĩc tangitur in glo. pe. ¶ Hoſt. autem dicit, quòd vtrunq; differtur. quia is qui in pricipali erat actor, & nũc eſt actor, ſicut ergo in principali repulſus fuiſſet, ita & modo repelletur. Si ergo vult audiri, faciat ſe abſolui ad hoc. ĩ. c. j & de offi. dele. prudentiã. § ſexta. ¶ Dicit etiã Hoſtié. ꝙ ſi tantùm ſit excõicatus taceat, ꝙ tranſeat tempus. ĩ. quod appellatio debuit exerceri, de ſe conquerat, ꝓ quem ſtat arg. ff. de mino. cũ mandato. C. de tranſa. l. cũ donationis. nã ex quo lapſum eſt tempus, nec ſubeſt iuſta cauſa ſubueniendi, rata maneat ſententia: in authen. de his quæ ingredi. ad appel. § hoc quoq; ſancimꝰ. colla. v. & .ij. q. vj. ſi quis appellet. & ĩ. de appel. cõſtitutus. § ſi ¶ Fortè tranſiret hoc dictũ, quod placet Hoſti. in appellatione interpoſita à diffinitiua, de qua loquimur. Sed ſi actor appellaſſet à grauamine, credo verũ, qd dixit Vincen. qui dicit, ꝙ finito articulo appellationis. cùm iudex apprehenderet cognitionem negotij principalis, bene obſtabit exceptio excõicationis. quæ tunc ſecundũ eũ, non opponitur cauſæ appellationis, ſed negotio principali. ¶ Hæc placẽt & diuerſitatis ratio patet ex eo, ꝙ in appellatione interpoſita à ſentẽtia, ſtatim iudex appellationis cognoſcit de principali. Sed ante ſentẽtiã ſeparatus eſt articulus appellationis à negotio principali, de quo ſatis notatur, in. c. non ſolũ. de ap. lib. vj. ¶ Sed cõtra ꝑdicta videtur aptè decre. iſta, quæ admittit actorem originalẽ ad appellationẽ ꝓſequẽdam: ſed hoc intellige ſecũdũ ꝑdictam diſtinctionẽ. ¶ Vel dic, ꝙ in appellatione interpoſita à ſentẽtia, qua denegata fuit cõfirmatio nõ debuerũt audiri: ſicut nec audirẽtur i pricipali, vt ẽ dictũ, ſed eo reſpectu, quo appellauerũt ab inſtitutione ipſius. ſ. nõ dicuntur originales actores, ſed rei: quo reſpectu, debuerãt indifferenter audiri, cũ in eo fuꝰ mit ꝓpriẽ defenſores nõ actores. Sed quia nõ erat. c. in cauſa illius primæ appellationis, ſed ſecũdæ videtur verius, quod dixi. ſ. eo. c. in. v. q. prin. ſicut cõmixtio appellationis & principalis cauſa occurrẽs in appellatione interpoſita à diffinitiua potiùs, ꝓpter iniquitatẽ grauaminis ſaltẽ in re, & ſi nõ in iudicis animo audiri faciat excõicatũ, ſuꝑ principali quã ꝓpter principale cõmixtũ illud excludat à ꝓſequutione grauaminis facere. de ſepul. ſacris. & quod ibi not. C. de rei vxo. ac. l. vna. in prin. & .C. cõia de le. l. ij. & quod no. ĩ. ne ſede va. c. j. in glo. ij. & quod no. de offi. dele. ſi duo. lib. vj. in gloſ. ij. an verò excõicatio obſtet appellato qui nõ ꝓſequẽte appellãte ꝓſequitur appellationẽ, dicã poſt Archi. in. d. c. pia. ſecundũ Nouellã. Ioan. Cal. dicẽs, ꝙ glo. & alij an videtur hic clare firmare pedẽ: refert poſſe dici, ꝙ lata ſentẽtia in principali cõtra excõicatũ, q appellauit ꝓbata ipſius iniquitate ceſſabit: qd eſt cõtra Hoſti. & hoc ꝓbat iſta decretalis, quæ vult ꝓcedi. nõ obſtãte exceptiõe excõicatiõis, ꝓbata cõtra accuſatorẽ, puſito ꝙ capitulũ agebat vt ponũr oẽs: & litera ſatis aperte, & ita credit Inno. intellexiſſe. ¶ Sed iudex appellationis, actori nõ cõdẽnabit reũ, ſi cõtra actorẽ excõicatio oppoſita fuerit: & ſic ꝓcedit glo. quæ dicit, ꝙ cõdẽnatio differt in tẽ-

pus appellationis. & tūc quærit diuiſibilitas in ꝓnūciatiōe ex cauſa ſcilicet, vt æquitas, quæ habet grauatū ſe poſſe defendere. ſ. eo. cū inter. & iuſtitia quæ nō vult excōicato aliquid adiudicari. ſ. de iudi. c. intelleximus. nō negatur. ¶ Nec obſt. quod notatur. j. de teſta. Raynald⁹. videlicet, ꝙ eo ipſo,
13 ꝙ † iudex appellationis, ſimpliciter caſſat ſentētiā abſolutoriā, videtur cōdēnare: quia hoc caſu ſpecificauit, ꝙ ꝑ hoc nō cōdemnat actori reū, qui abſolutus fuerat in principali, eo ꝙ de excōicatiōne ipſius actoris, ſibi facta eſt plena fides. ¶ Dicit ꝙ ſcire, ꝙ hoc nouū videbitur ſed ſecundum eum magis innititur æquitati.

14 ¶ DECIMO quæritur † qualiter ꝓſequēs appellationē prætextu excōicationis repellitur circa quod diſtingue, quia aut loqueris de extraiudiciali appellatione, & tūc ſi eſt merè extraiudicialis, & tūc excōicatio ſemꝑ repellit. ſec⁹ verò ſi nō eſt merè extraiudicialis, quia à iudice & actu iuriſdictionali, licet extra iudiciū interpoſita, vt ſcripſi. ſ. eo. cū inter. Aut loquimur de iudiciali, & tūc aut ꝓſequitur excōicatus nomine alieno, & tūc dic vt ſcripſi. ſ. eo. in. v. & vj. q̄onibus. aut ꝓſequitur nomine ꝓprio, & tūc aut ꝓſequitur appellationē ꝓpriā, aut appellationē aduerſarij. ¶ Primo caſu, aut appellatur ante diffinitiuā, & tūc nō repellitur durāte articulo appellationis, ſed poſteà bene. ¶ Aut appellatur à diffinitiua, & hic ſunt tres opiniones, vna Pauli in clemē. vna j. eo. quā videtur ſequi Hoſti. ꝙ ꝓpter cōmixtionē cauſæ principalis, & cauſæ appellationis, repellatur in totū, & ne ad nouā ꝓductionē admittatur. ¶ Secūda Ioan. Cal. habet ꝙ fiat diuiſio. ¶ Tertia opinio quæ videtur placere Innocē. & Nouellæ. ꝙ etiā in caſu dictæ cōmixtionis admittatur in tantum, ꝙ poſsit etiam noua ꝓducere: de quo dixi in quæſtione proximè præcedēte. ¶ Vltima placet Mar. & mihi ne ſentētia diuiſionē recipiat, iuxta notata. ſ. de elect. q̄d ſicut ar. j. de ſepul. ſacris. & de cōſe. eccleſię vel altaris. c. vno. lib. vj & ne ſede vacā. c. vno. eo. li. & de præ. di. j. c. medicamētū. & quod no. de appel. ſi duobus. & quia aliàs nō reuocaretur plenè grauamē. ¶ Et quia aliàs legitima defenſio vel exceptio tolleretur excōicato & nō ſaluaretur æquitas iudicātis ar. ff. quēadmodū ſeruit. amit. l. ſi cōem. Et quia cōceſſa appellatione cōcedūtur omnia. &c. ar. j. eo. c. ſi. ¶ Secūdo caſu, cū agitur de appellatione aduerſarij, aut excōicatus ſolū defendit ſe, videlicet appellāte cauſam appellatiōis ꝓſequē. & tūc excōicatio ſibi nō obſtat, vt. ſ. e. cū iter. Et etiā habet locū q̄d dictū eſt in mēbro ꝓximè præcedēti ex idētitate rationis. ¶ Aut excōicatus ꝓſequitur cauſam appellatiōis, videlicet appellante tacēte, & tūc dicas ꝙ obſtat ſibi excōicationis exceptio, quia tūc volūtariè ꝑticipationi ſe ingerit: & ſniam ſuā iuſtā & nō alienā iniuſtā ꝓnūciari petit: ar. huius decretalis. cū inter. ſecūdū Martinū. ¶ Et adde omnino quæ ſcripſi. ſ. de iudi. c. intelleximus. in. j. q. & j. eo. libr. vj. c. pia. in. j. q̄one.

SVMMARIVM.

1 *Reum in quolibet parte litis excommunicationem actori obyciat, audiri.*

2 *Excommunicationem, quæ ſecuta eſt litem motam, & conteſtatam actorem repellere.*

3 *Excommunicato communicare mortale eſſe.*

4 *Iura etiam prouidere contra labores, & expenſas perſonarum, quæ ſunt odioſæ ex æquitate iudiciorum.*

5 *Reo in probatione deficiente exceptionis, qualiter condemnetur.*

6 *Caſus dari, in quibus admittitur peremptoria poſt ſententiam, licet appellatum non ſit.*

7 *Sententiam non valere, ſi iudex per obreptionē nō in loco, quo ſtatuerat ſed alibi iudicet.*

8 *Proceſſus factus cum excommunicato an, & qualiter teneat.*

9 *Succumbentem ſemel in dilatoria, poſteà in eodem iudicio non admitti.*

10 *Exceptionem ſibi competentem doloſè differens proponere, vt reum grauetur tenetur in expenſis.*

11 *Sententiam publicè dici latam, cum fertur, vbi iudex iudicare conſueuit.*

12 *Excommunicatio cum proponitur à canone an exprimenda ſit cauſ.*

13 *Exceptionem omiſſam iudicem ſupplere non habere.*

14 *Exceptione propoſita iudicem partem repellere poſſe ad reſpondendum.*

15 *Exceptiones peremptoriæ cuius ſunt naturæ.*

16 *Exceptionem peremptoriam dici, quoties præſens ſtatim ad excluſionem tendit.*

17 *Excommunicatione ſecundò oppoſita, an produci poſsint ijdem teſtes qui in prima.*

18 *Exceptio diuiſionis fideiuſſoris an ſit peremptoria.*

¶ CAP. XII.

1 EXceptionem. Caſus. Re⁹ † in quolibet parte litis excōmunicationē cōtra actorē obijciēs, auditur: & ſi malè diſtulerit in expen. condemnatur. ¶ Et datu, ꝙ nō excipiat publicū excōicatū, iudex repellet: & prima pars ponit dictū, ꝙ dicit ſpeciale & exprimit cām. Sc̄da ibi, ꝙ ſi puniri iubet reū doloſum. Tertia ꝑcipit ſine ope exceptiōis, publicū excōicatū repelli. ibi excōicatus ¶ Expone literā. *excommunicationis.* maioris. *proponendæ.* j. tpī ꝓponēdarū dilatoriarū Goſ. & exprimit Hoſti. diē aſsignatā ad dilatorias ꝓponēdas, vel ante lit. cōte. *licet.* principalis. nō appoſitiōis ſecūdū Inno. qui remittit. ſ. c. ꝓximo. *prohibetur.* ar. ſecūdū Hoſti. ad brocardū, ꝙ oīa intelligūtur permiſſa, quæ nō ſunt ꝓhibita. de quo remittit. ſ. de transla. epi. c. ij. § ſed neq;. ver. ſed ſi. de offi. archipræsbi. c. ij. § pe. Hoſti. & no. hic Inno. ꝑ hāc literā, ꝙ etiā excōmunica-
2 tio † quæ ſecuta eſt litē motā & cōteſtatā repellit actorē, tamē ab ea pōt delegatus abſoluere, quod dic vt. ſ. de offi. dele. prudētiā. § ſexta. Sed ſentētia lata per excōicatū nō reuocaſ, niſi eſſet publicè excōicatus. j. de re iudi. ad ꝓbādum. ¶ Aliqui tn̄ dicūt, ꝙ etiā ſi ꝓbetur publicè excōicatus, tn̄ ꝓpter vtilitatē illorū qui apud ipſos egerūt, nō eſt ſententia retractāda ar. ff. de offi. præto. Barbarius. ſecūdū Inno. alle. Hoſti. C. de teſta. l. j. & dicit primū eſſe verius per eadē iura quæ loquūtur in ſeruo, qui cōiter credebatur liber: & ſic nō loquitur de publico. ¶ De excōicatione verò rei cōſtat, ꝙ nūquā pōt excipi cōtra ſentētiā ꝑ ipſū latā, de hoc. ſ. eo. cū inter. & j. c. ſi. ¶ Si de excōicatiōe actoris, ſecus: quia de illa excipiſ, nō quoad id quod nō valeat ſentētia, ſed ne mādetur executioni: quod dic vt. j. c. pia. lib. vj. ¶ Dicit etiā Inno. ꝙ nō peccat actor, qui petēdo rē ſuā ꝑticipat excōicato. ſ. de iudi. intelleximus. j. de ſen. excō. ſi verò ¶ Itē nec re⁹, qui de mādato iudicis litigat cū excōicato, q̄a ſi actori licet cōmunicari excōicato, vt conſequatur ius ſuum: hoc fortius licet reo, vt euitet dānū etiā & pœnā iudicis, ar. xj. q. iij. quoniā. & in prima decre. ſi verò. ¶ Sed Hoſti. dicit & malè, ꝙ erroneū eſt hoc vltimò dictū. ſed illud nō intelligit q̄a dicit, ꝙ nō inuenitur ꝙ excōicatus publicus poſsit agere: imò & ſi reus non excipiat, eſt officio iudicis repellēdus: vt. j. in fi. niſi q̄n agit excōicatus ſuꝑ iniuſta excōicatione, vt de reſcrip. c. j. li. vj. & tūc bñ ꝓcedit dictū Inno. ¶ Itē q̄n etiā publicū iudex non repulit, tenet ſnīa. licet ſi executionē petat, obſtet exceptio: vt prædixi. *ne quis.* ar. ſcdm Hoſti. de oībus rōnē reddēdā: re-
3 mittit. ſ. de reſcri. ſi q̄n animæ ſuæ. ar. ꝙ † excōicato cōicare, eſt mortale de hoc. ſ. ꝙ met. cā. ſacris. cōcor. xj. q̄o. iij. rogo, & moneo. *rogatur.* alias rōnes habes. j. eo. pia. li. vj. qui ſi re⁹ omiſerit malitioſè. nā ſecundū Inno. ſi ex iuſta cauſa, tunc omittat, vt q̄a tūc nō habebat ꝓbatiōes paratas, nūc habet, nō cōdēnabitur in expen. ſecūdū Inno. ar. ſecūdū Hoſti. ff. de edē. argētarius. § pe. *fingetur.* ſupple admittet. vt. ſ. ſed cū pœna q̄ ſeqtur. & ſic eſt ꝑmiſsio canonis tn̄ cū pœna ſit & lex ꝑmittit ab emptione recedi, tn̄ cū pœna ꝑditionis arrarū. inſtit.
4 de cōtrahē. emp. § iij. in fi. ¶ Et no. ſecūdū Hoſti. ꝙ † ex æquitate iudiciorū ꝓuidēt iura etiā cōtra labores, & expen. perſonarum,

narum,quæ ſunt odioſæ cōcor.ſ̄.eo.cū inter.*legitimas*.putat
Inno.ꝙ ad hūc caſum,legitimas expeñ.ꝓbata excōicatione
quas fecit actor dum ipſe ſiue reus:induxerunt probatiões
ſuper alijs exceptionibus:vel ſuper principali, vel quocūq;
alio modo,vſq; ad tēpus quo ꝓpoſita fuit excōicationis ex
ceptio.ille enim ſruſtratoriæ factę ſunt ex malicia rei diffe
rētis hanc exceptionē opponere.Si verò condēnabitur reus
ad expeñ.quas fecit actor durāte ꝓbatione exceptionis:dū
modo reus illam probet:quia in hoc non vexauit actorem,
qd apparet à ſententia pro ipſo lata.arg.C.de iudi. rem non
nouam.¶ Si verò reus deficiat in probatione exceptionis,
tunc cōdemnabitur ſolū in illis expenſis quę occaſione illi⁹
exceptionis factæ ſunt:& non in his quæ præceſſerūt. quia
factæ ſunt in vtilitatem actoris,& oīa valent,ac ſi exceptio
ꝓpoſita non fuiſſet:dicit etiam Hoſtiē. hoc intelligi poſſe,
in actore,qui ſe ignorabat excōicatū,puta quia in remotis,
licet abſens excōicatus erat publicè.de appel.cū ſit.ſed igno
rabat,& re⁹ hoc ſciebat & ab initio doloſè tacuit. Actor ve
rò ignorans,in nulla culpa depræhēditur:facit quod no. de
cle.ex.c. Apoſtulicę.vnde actori bonæ fidei reus doloſus cō
dēnabitur in expēſis vt hic.aliàs ſi actor ſciebat ſe excōica-
tū,putant Hoſti.Pe.& Ab.ꝙ compenſabitur dolus dolu,&
cupa culpæ.ff.de dolo.ſi duo.ff.de compē.ſi ambo. de adult.
c.pe.& vlti.& facit quod no.ı̄.c.ꝓxi.exponit autē Hoſti.le-
gitimas.id eſt legitimè taxatas & iuratas & remittit.ſ̄.de ꝓ
cu.auditis.&.c.cōſtitutus.*cōdēnādus*.ſi ergo in expenſis fertur
pro excōicato ſentētia,fortius in principali eſt ferenda, cō-
ſiderata æquitate iudiciorū.ſ̄.eo.cū inter.ſecūdū Innoc. Et
dicit Inno.ꝙ placuit Tan.ꝙ licet hic fiat condēnatio expen
ſarum,executio differtur,donec excōicatus fuerit abſolut⁹:
vel ſecundum eū eſt hoc ſpeciale in pœnam doloſi : nec eſt
dubitādū de peccato ex quo fit hoc autho. Papæ & iure.xj.
q.iij.qm̄.xxiij.q.iij.qui peccat. remittit.ı̄.c.ſi.in ſi. opponiť
etiā ſi doloſe taceatur vt præmiſit Hoſtiē.*iudicis*.pars tñ ap-
pellare nō poſſet:ꝙ iudex ex officio non repellat, ſecūdum
Pe.& ad hoc l Spe.de o:li.iudi §.impedit.in prin.*repellendus*.
idem de infamia,ſecundū Ioan.qui hoc plenè notat.ij.q.vij.
alieni.dicit autem Innu.huic fini locum nō eſſe,qñ reus in-
ſtat,ꝙ procedatur in lite cœpta quod poteſt facere , ex quo
ſemel ſibi oblatus eſt libellus.C.quomodo & qñ iude.auth.
qui ſemel.C.de Epi.& cle.authē.generaliter. & de hoc.ſ̄. de
do.& cōtu.cām.imò videtur idē dicēdū eſſe , ſi reus nō fue-
rit ab excōicato cōuentus,ſed timet ab eo conueniri,arg.C.
de inge.ma.diffamari.ı̄.qui filij ſint legitimi. lator. aliâs qd
dictū eſt in odiū excōicati,retorquetur in ipſius fauorē: &
dictum eſt in fauorē non excōicati retorqueretur in odium
ipſius:circa id.C.de legi.quod fauore.de re.iur. quod ob gra
tiam.li.vj.¶ Supple glo.in glo.j.ibi, *eſt alia*.de hoc dic vt per
Hoſti.in ſumma.e.ti.§.ij.&.iij.& plenius in Spe. eo.ti.§.ij. &
iij.& ibi,vbi de hoc & in decret. inter mona.ı̄. proxi.alleg.
& ibi debēt ꝓponi,quid de exceptione feriarū.nō numera.
pecu.epſæ diui adri.fideiuſſorū vt pri⁹ cōueniatur debitor
ꝙ filius non habet patris aſſenſum ꝙ tutor non fecit inuen
tarium,vel non ſatiſdedit,an veniat ante li.cōte.vel poſt. vi
de in ſpe.eo.ti.§.d.ver.quid de exceptio.feriarū.& ſequenti-
bus,& quę ſcripſi.ſ̄.eo.paſtoralis.in ſexta &.vij.q̄uibus.&
ibi,*vt ibi*.Quid ſi de nouo ad notitiā peruenit ibi.not. & in
§.*exceptio*.& ibi de hoc & ibi,*concluſum*.de exceptione com-
penſationis,dic vt notatur de fide inſtru.cū loā.in vlti.glo.
cū ſua remiſ.& plenius.ſ̄.eo.cū inter.in.vij.q.& ibi proteſta
ri probari nō niſi in caſibus de li.cōte.c.j.li.vj.nō obſt. de re
nū.veniens.vbi exceptio renūciationis ꝓbatur añ.lit.cōte.
ibi eñ fuerat lis cōte. vt ibi notatur vel eſt iſta exceptio de
priuilegiatis,& de hoc in Spe.e.tit.§.ij.ver.hoc quoq;.& ibi
vt hic nō reſpicit,qd ꝓximè dixi de ꝓteſtatiōe. & ibi in cā
6 appellationis.ſunt etiā caſus,in† quibus admittitur perem
ptoria poſt litam,licet appellatū nō ſit.no.in Spe.eo.ti.§.iij.
ver.hoc tñ.&.C.de iuris & facti ign.l.j.& fortè de his intel-
lexit ſinis vlti.glo.& ibi,*ad probandum*.ibi de excōicatione ſu

dicis.in glo.etiam ſi.niſi,& vide in Speculo.eo.ti.§.ij.ver. ſed
nūquid reus.dic vt.ı̄.de reſcri.c.j.lib. vj.in gloſ.*ſed nunquid*.ꝑ
quā decre.& rōnem huius glo.ſatis puto , ꝙ ſi doloſè differt
reus opponere exceptioōē excōicationis , cōtra reſcriptum
impetratum ab excōicato,ꝙ locus erit condemnationi ex-
penſarum.tamen expen.litis interim ſint perditæ per præ-
dictam decre.Pe.autē & Ab.excogitabāt hic caſum,quo lo-
cus eſſet huic condemnationi,quando actor multum expē
dit in exceptiōibus alijs poſitis per reū malitioſè,& in qui-
bus ſuccubuit reus,qui poſteà oppoſuit illam,quod non pla
cet:quia illarū habetur ratio,quia aut ſtatim poſt interlocu
toriam,quia ſuccubuit in illis,aut à tempore diffinitiuę de
hoc.ſ̄.de do.finē.in glo.*aut*.& iſtud ibi,*ſi ut proponis*.hæc lex
7 non probat id,ad quod inducitur.ibi enim dicitur, ꝙ ſi† iu
dex non in loco quem ſtatuerat , ſed alibi per obreptionem
iudicat contra abſentem, non valet ſentētia : vnde videtur,
ꝙ valeat lata in loco ſtatuto.¶ Fateor enim, ꝙ valet ſed per
hoc non ſequitur illam publicam:melius facit.C.de dona.in
donationib⁹.in prin.& quod ibi notatur.&.C.de teſta.oīm.
allegatur.lex pe.C.de le.lib.x.Sed pręſumptiuè ſumitur & te
ne quod notatur in cle.de ſepul.eos qui.in glo.de hoc.
8 ¶ PRIMO quæritur† qualiter proceſſus factus cū ex-
coicato teneat?Sed de hoc dic vt ſcripſi de offi.dele.§. ſexta.
& vt dicam.ı̄.eo.c.pia.vbi de hoc per glo.&Archi.
¶ SECVNDO quæritur qualiter reus omittens ab
initio proponere exceptionē excōicationis, poſteà eam ꝓ-
ponens in expenſis actori debeat condemnari?& in quibus
expēſis.¶ Circa quod potes diſtinguere,quia aut reus omi-
ſit fraudulenter eam opponere , vt actor laboribus & ſum-
ptibus fatigetur,& tunc condemnabitur in expenſis,vt hic
quod intellige in illis ſcilicet expenſis , probata excōicatiōe
quas fecit actor,dum ipſe ſiue reus induxerūt probationes.
ſuper alijs exceptionibus,vel ſuper principali vel quocūq;
alio modo,vſq; ad tempus quo propoſita fuit excōicationis
exceptio:ille eñ fruſtratorię factę ſunt,ex malitia rei diffe-
rētis hanc exceptionem opponere.¶ Sed nō condēnabitur
in expenſis quas fecit actor durante probatione exceptiōis,
dūmodo ipſe reus,illā ꝓbet,quia in hoc nō vexauit actorē,
qd apparet ex ſententia ꝓ ipſu lata ar.C.de iudi.rē nō nouā.
ſi nō ꝓbauit aut dimiſit eā opponere nō fraudulēter ſed ,for
tè quia nō habebat tūc ꝓbationes incontinenti paratas , &
nūc habet,& tūc,aut reus ipſam exceptionē excōicationis
probauit,aut non,ſi ſic,nō cōdēnabitur ad expenſas,ſed nec
etiam ad illas quas fecit actor,durante probatione excōica-
tiōis,quia nō vexauit in hoc actorē ſi nō ꝓbauit,cōdēnabiť
in illis expēſis tm̄:quæ occaſiōe excōicatiōis ꝓpoſitæ factæ
ſunt:nō in his quæ præceſſerūt,qa in vtilitatē actoris factę
ſunt:&c.oīa valēt,ac ſi excōicatiu ꝓpoſita non fuiſſet,ſcdm
Inno.hic.¶ Itē Hoſti.& Ioā.An.ar.ff.de edē.l.argētari⁹.§.pe.
qd verū vbi erat occultè excōicatus vel publicè , in locis tñ
remotis,in loco tñ in quo agiť,ignorabať,& actor etiā igno
rabat,aliâs ſi publicè in loco iudicij excōicatus eſſet , fieret
cōdēnatio in oībus expēſis cū acta ꝑ eū nō valeāt:& hoc ni-
ſi ipſe actor ſciret ſe excōicatū,qa tūc culpa cū culpa,dol⁹ cū
dolo cōpēſatur.ff.de dolo.l.ſi duo.& de cōpē.l.ſi ambo.ı̄. de
adul.c.pe.& vlti.ſecūdū Hoſti.Pe.& Ab.& Io.An.hic.& qd
dicit hic Hoſti.ꝙ ꝓceſſus fact⁹ cū publicè excōicato, nō va
let &.ı̄.c.pia.vbi idē eſt,habet locū ſecūdū iſtā decretalē, &
ſecūdū vetera iura hodie verò valet ꝓceſſus, q̄diu nō excı-
piť cōtra ipſum:qđ dic vt plenè no.Hoſti.ı̄.e.pia.§.pe.ſuper
verbo obtinebit.& Io.An.in.§ ſi.ſup verbo ſit publicè. li.vj.
& iſta decre.loquiť de iure antiquo,qđ dic reiecta iſta diſti-
ctione Inno.& Hoſti.plene ꝑ Io.An.ı̄.de reſcri.c.j.ſup verſ.
ꝓceſſus.verſu,circa hāc igiť materiā.li.vj.& de hoc plenius
dixi.ſ̄.de offi.dele.c.prudētiā.§.ſexta.vñ ꝑ illud.c.j.rōnē glo.
Ber.hic ſup verbo cōdēnād⁹ in ſi.ſatis puto ſecūdū Ioā.An.
hic.ꝙ ſi doloſè differt re⁹ opponere exceptionē excōicatiōis
cōtra reſcriptū impetratū ab excōicato,ꝙ loc⁹ erit cōdēna-
tioni expēſarū,cū expēſis litis. interim ſint perditæ ꝑ illud-

c.no.ꝙ licet iudex ex officio poſsit publicè excõicatum re-
pellere ab agendo, ſi tamen eũ non repellat ex officio, non
propter hoc reus poterit appellare: ſecũdum Pe.& Io. And.
hic, qd dic, vt notat Spe.titulo de offi. iudi §.intendit.circa
principium ſecundũ Henri. Collect. autem ibi: *in dilatorijs*. ſi
in vim peremptoriȩ ſecus vt in cle.e.ti.c.vnico.prohibetur
niſi bis ſuccubuerit: quod dic vt.ſ.e.titu.pia.§.ſi verò. ¶ Sed
quid ſi produxit teſtes reus ad probandum exceptionẽ excõ
municationis.& probauit, nõquid cum iterato opponit de
eadem admittentur ijdem teſtes? Archid. Card. Io.& Inno.
in.c.pia notant, ꝙ nõ placet, ſi teſtes primo non fuerint pu
blicati, aliàs adhærerẽ doctoribus. Secus tñ eſſet in alijs dila
9 torijs, quia † vbi quis ſemel ſuper dilatoria ſuccumbit. poſt-
eà in eodem iudicio non admittitur. notat Inn.de purga.ca-
nonica.dilectus.ij.col. circa principium.& Archi.iij.q.vij.
ſi qui Eporum. ad qd bene facit ille textus: tñ videaẜ ſpãle in
excõicatione coodẽnandus. Quid ſi excipiens de excõicatio
ne eam probat: ſed excõicatus probat abſolutionem: nunqd
opponens cõdemnabiẜ in expenſis? Spe.eo.ti.§.j.ver.quid ſi
probatur.dicit, ꝙ non ſi iuratum fuerit de calumnia, vel ma
litia, alẜ ſecus. hoc tetigi de dolo ſinẽ. hodie verò, nõ cõdem
nabitur, quia proceſſus tenet.eo.tit.pia.& ſic notatur, ꝙ an-
te noua iura, proceſſus cum excõicato habitus nollus erat
10 ipſo iure.no.etiã rationẽ ꝙ † qui doloſẽ differt exceptionẽ
ſibi coompetẽtẽ proponere, vt reus grauetur, tenetur ſibi in
expenſis. Quid ergo ſi reus ſcienter omittat opponere con-
tra. Rõdeo ꝙ fuit ab excõicato impetratũ, credit Io. An. ꝙ
debeat cõdemnari excõicato in expenſis per rationẽ huius
c. ſimile de eo qui impetrat citationẽ, & poſt in eius cõtuma
ciam boorũ miſsionẽ, ſciens reo exceptionẽ legitimam cõ
petere.ff.de procu.eo modo.no.Inn.ſ.de dila.§.præterea.ij.
col. Publicè: vtpote ſi excõicatus ſit propter iniectionẽ quã
publicè fecit, vel quia publicatus eſt in eccleſia ſcḋm Hoſt.
11 §.& qõ in ſumma.& dic ad gl. quæ dicit ꝙ † publicè dicitur
lata, cũ fertur in loco vbi iudex iudicare conſueuit: Idem ſi
in eccleſia, vel aliàs eſt manifeſta, vel quia confeſſus, vel per
euidentiam facti ſecundum mandatum &.xx. Et vide Arch.
de ap. Romana. ſuper verbo notorio. tñ in caſu de ſepul.c.j.
in cle. non ſic ſumit publicum Io.An. quia ibi loci qualitas,
& multitudo adſtantium attendiẜ, & no. ibidẽ per eũ. Et no
tandũ, ꝙ oportet hanc exceptionem probare. lviij.di.dies.q
eo ipſo curruot ꝙ exceptio eſt propoſita, etiam ſine alia aſſi
gnatione ſecundum Hoſt. Archid.in.d.c.pia.& Spe.e.ti.§.j.
& Io.And.in Nouella. nec ſufficit, ꝙ proponatur j illos octo
dies. Sed ꝙ probetur, quod intelligit ibi Io. niſi ſtatim.& per
iudicem, vel aduerſarium, & bene de reſcrip. plerũq;. cũ ſimi
libus.& idem notant ibi Arch.& Card. Sed nũquid cauſam
excõicationis oportet exprimi? AEgidius dicit, ꝙ ſic quod
verum non credit Io.in.d.c.pia. Inn. quia & ſine cauſa ligat
12 excõicatio. Sed † cũ proponiẜ excõicatio à canone, nũquid
exprimendus eſt canon? Archid.& Hoſt. dicunt ꝙ ſic ſecun
dũ Io.An. dicit ꝙ aliqui cõtrarium tenẽt, quia ius eſt certũ,
nec refert quo iure fiat: de cohabi. cleri. veſtra. in princip. vel
ſaltem ſecundom Io.An. ſufficit nominare actorẽ, de elect.
cum non deceat.& c.ſi poſt. tñ ſecundum tenendũ eſt. pri-
mum vbi ſunt duo canones ab eodem ȩditi, quia non licet
vagari in alterius præiudicium. Quid ſi excõicatus petat
abſolutionem, aduerſarius dicit ipſum non eſſe abſoluendũ
dooec ſatisfecerit de expenſis cũ ſit notoria offenſa, petens
abſolutionem replicat, ꝙ non eſt audiendus, cum ſit excõi-
catus, nunquid debet admitti replicatio? videtur ꝙ ſic. de iu
di. intellexim⁹. Gul. nazo. ſcḋm Io. An. de app. qua fronte. te-
net cõtrarium, qa talis non agit, ſed excipit illum nõ eſſe ab-
ſoluendũ. Itẽ ſic ex lite lis oriatur. Itẽ dato, ꝑ ageret cũ expẽ
ſæ veniãt iudicis officio cõdẽnandȩ de iureiur. debitori. ſe-
cundõ Io.An.ibi. Item replicatio nõ admittiẜ, vbi replicans
de dolo cõmodũ reportaret. vt no.ſ.e. dilecti. Sed nũqd ter-
minum iuris octo dierum, iudex poterit ex cauſa decurtare?
Card. dicit ꝙ ſic in.c.pia. qd verũ nõ videẜ, ſicut nec decen-

diũ ad appellandum de re. iur. indultum. Sed nunquid ſuffi-
cit, ꝙ excipiens nomen exprimat excõicatoris nomine dicẽ
do ꝙ excõicatus eſt ab homine, vel à iure? nõ ſcḋm Archid.
ſed oportet dicere vtrum ſit ordinarius. vel delegatus. Nun-
quid ergo ſufficit probare, ꝙ actor publicè denũciatur excõi
catus, ad hoc ꝙ repellatur ab agendo? nõ videẜ quia qñ con
uenit, ꝙ nõ excõicatus denunciatur excõicatus. de ſent. ex-
cõ. licet. li.vj. Et quia exceptio huius debet ꝓbari legitimis
documentis, tñ Io. An. cõtra.& Hoſt. de offi. dele. pruden-
tiã.§.ſexta.& Arch.in.d.c.pia.& facit text⁹ alle. licet vbi per
denunciationẽ quis repellitur: qd verũ credo, quantũ ad vi-
tandũ excõicatũ indiſtinctè extra iudiciũ: quãtũ verũ ad re-
pellendũ in iudicio oportet exprimere oomẽ excõicatoris,
& ſpeciem excõicationis, vt in.c.pia. Ita ad probandũ ſuffi-
cit publicationem ꝓbare: dũ modò iuxta formã illius.c. ꝓ-
pooaẜ ſicut credo. Sed nunquã ſi velim impetrare reſcriptũ
nõ cõtra te poteris mihi obijcere excõicationem, ad inſtan-
tiam alterius cõtra me latã: dic ꝙ non quia exceptio ꝓponi-
tur contra agentẽ, vt no. B.ſ. de reſcrip. nõ oulli.& Archi de
reſcrip. ipſo iure. Quid ſi iudex ꝓnũciet exceptionẽ non ꝓ-
deſſe ꝓbatã, nõ tñ cõdẽnat opponentẽ in expẽſis, nũq dpẽ-
dente iudicio poteſt petere, quòd cõdemnetur? Spe.e.titu.§.
nũc videndũ. dicit ꝙ quidam dicũt, ꝙ nõ: & imputet ſibi, q
non petijt eas, quia abſoluiſſe videẜ. C. ſi plures vna ſen. cõ-
dẽ. ſue. l.j. ſed ſcḋm eũ. Abb. cõtra. nec obſtant cõtraria, quæ
loquunẜ vbi fertur diffinitiua. durat eñ adhuc iudicis offi
cium, quantũ ad cauſam illã, ergo, & quãtũ ad acceſſoria: ad
hoc de præbẽ. quia ſæpe.& c.ſi cui. li.vj. cũ ſimilibus. Sed ſi
ſententia lata foret, dicit vt colligiẜ de dolo. ſinẽ. officio iudi
cis nota iudicem ſupplere de facto, vbicũq; immineret peri
culũ animæ. ſ. de app. conſtitutus. ad qd vide Card. de elect.
cupientes.§. cœterum. ſuper verbo cõtumacia.& ibi per Ar
13 chidia. aliâs autem exceptionem † omiſſam iudex non ha-
bet ſupplere, niſi vbi reperitur expreſſẽ no. Ino. de vſuris. qa
fruſtra. Quid ſi opponens dicit ſe in caſu exceptionis ꝓba-
tionẽ admiſiſſe? Dicit Inn. ꝙ ad hoc probandũ non debet
admitti, ne lites ex litibus oriantur: niſi notorium foret, vel
ꝙ prout no. per eũ. de offi. dele. prudentiam. ſuper verbo ꝓ-
bauerit Spe. tamen no. ꝙ quælibet iuſta cauſa excuſaret, vt
tempus probationis prorogaretur. no. in Spe. de dilla.§.j. ver.
& nota. Sed nunquid hæc exceptio non es cõfirmatus, qua-
re nõ debes recipi, eſt admittenda? Arch. no. ꝙ nõ, niſi adij-
ceretur nec es in poſſeſsione prælationis, prout no. per eum.
14 vij.q.ij. alienationes. Sed nunquid propoſita † exceptione iu
dex partem põt cõpellere ad reſpondendum? dic ꝙ ſic incõ-
tinenti: vt legitur, & no. per Henr. de offi. deleg. prudentiã.
quod intelligi videẜ, ſi tangat eius factum proprium. Ad qd
vide Col de iura. ca. in pertractandis.& quæ no.e.ti. caſum.
Quid ſi. A.& B. litigantes in curia ſuot, ſuper receptione
teſtium impetrãt cõiter reſcriptum, corã receptore, oppo-
nitur ꝙ teſtes. B. recipi non debent, cũ excõicatus eſſet tem
pore reſcripti impetrati. Quȩritur ao hoc ꝓbato reſcripto,
& toto ſit nullum, vel teoeat ſolũ ꝓ parte oõ excõicati, vel
valeat in totũ? Io.An. de re. iur. vtile. dicit ꝙ dñs Frãc. diſpu-
tauit hanc quȩſtionẽ, & ꝙ valeat in totũ ar. de arbi. l.j.& c. p
tuas. vbi cõiunctio humilis, & non inhumilis facit actũ va-
lere, qui aliâs nõ valeret: & quia debet res interpretari, vt va
leat &c. ꝙ oõ pro parte nõ excõicati ſolũ valeat. ar. de arbit.
cũ tẽpore. de prȩbẽ. cũ dilectus. de teſta. Rayñ.& c. Raynald.
ſed ꝙ in nullo valeat ar. de arbi. cũ tẽpore. rñ. c.j. lib.vj.& in
d.c. vtile. ſuper hoc. Dicũt dictus dñs Franc.& Io. Andr. ꝙ ſi
ambo agebant cõiter cõtra tertium, & hoc caſu, aut eſt cau-
ſa omninò indiuiſibilis & inſolidũ competens vtraq;, & ſic
indiuiſibilitas vitiat reſcriptum ad hoc qḋ leg.& no. de off.
dele. cũ ſuper. ſi verò vnus eorũ eſt actor, alter, reus, & actor
eſt excõicatus, nõ valet reſcriptũ. c.j. niſi reus de iudicibus, &
loco cõueniſſet quo caſo cũ nõ habeat ortũ rñ. ab actore, ſed
reo valebit in totũ. C. de cadu. toll. l. vnica. hæc Io.An.in.d.c.
vtile. Io. de lignano, de his, quȩ ſcripſi in expoſitionibus, &
ſuppletionibus

15 ...et quaſdã oppoſitiones,& quæſtiones.
...quoad hoc ſuperius per me ſcripta.Itẽ ex his,
...in remiſsionibus,quas dedi in prima ſuppletio-
...gl.& ex his,quę ſcripſi.ĩ.c.paſtoralis.in.vj.qõ.ſor-
...hîc aliquas quęſtiones,quas ꝓpter iuuenes nolui præ-
terire.Quęro ergo ad ſuppletionem gloſſę.j.cuiuſ† naturæ
ſunt exceptiones perẽptorię.Aduerte.quia aliquę ſunt perẽ
ptorię iuris,aliquæ facti ſolũ,vt cũ excipiſ de ſolutione,&
per iſtas concludiſ intentio,ſed non tolliſ obligatio quę iã
remota fuit per ſolutionẽ,aliquę ſunt quę oppõũſ ſolùm
exceptioni,vt exceptio cõpẽlationis,& ꝙ executio nõ fiet:
niſi inquantũ põt condẽnatus.vt.l.ſunt qui.ff.de re iudi.Sũt
tñ aliqui de quibus dubitatur cuius naturæ ſint vt exceptio
nõ numeratę pecuniæ.gl.in.l.ij.ff.de excep.ꝙ quãtũ ad onus
probandi eſt anormala.Aliqui reprobant gloſſam:quia nul
la ſpecialitas cũ ſemper ꝑ negationẽ transferatur onus pro-
bãdi,gl.eſt vera:quia intra bienniũ oneraſ actor in ꝓbãdo,
de quo dic:vt dixi,de fide inſtru.ſi cautio.Dic tñ iſtã perem
ptoriam:quia perimit intentionẽ agẽtis.vt.l.ſi ex cautione.
C.de nõ nu.pe.nec obſtat,ꝙ ſtatuaſ certũ tẽpus,intra qđ ꝓ-
ponaſ,quia iuriſcõſult⁹ conſiderauit,an exceptio oppoſita
tollat actionẽ ad tẽpus,vel perpetuò,qa ſi ad tẽpus eſt dila-
toria,ſi ꝑpetuò eſt perẽptoria.Illud aũt ꝙ dicit gl.ꝙ quoad
onus probãdi eſt anormala,nõ eſt verũ:quia idipſum quali-
bet exceptione per quã excipiẽdo oĩſ ponitur.vt no.ff.e.tit.
l.j.Quid de exceptionibus dubijs?gl.in.l.exceptiones.ff.e.ti.
dicit,ꝙ cẽſenſ peremptorię.per.l.ſufficit.ff.de cõdi.inde.&
16 intelligit gl.ꝙ inducaſ peremptoria† qñ p ôs ſtatus tẽdat ad
excluſionẽ:vt.d.l.ſufficit.ſecus ſi nõ tẽdat ad excluſionẽ,vt.l.
purè.ff.de do.excep.&.l.ſi ſub cõditione.ff.de aſtig.lib.Quid
dices de illis ꝙ nõ cõpellaſ vltra id qđ facere põt Io.dicit,ꝙ
eſt perẽptoria Hug cõtra,per.l.nã.& ſi maritus.ff.de condi.
inde.gl.ibi tenet,ꝙ eſt anormala gl.& ſuit Io.in.l.inter eos.ff.
de re iudi.tenet ꝙ eſt dilatoria,& eſt vera:& idẽ Cy.in.l.ex-
ceptiones.C.de proba.&.l.j.C.de iuris,& facti ignorã.& ibi
Gul.de cug.Nã lex præſumit illũ fieri diuitẽ,& ſic eſt tẽpora
lis,& dilatoria.C.arbi.tutel.l.ſi defunctus.ff.de mu.& hono.
l.cura extruendi.§.ędificiũ.Itẽ nũ perimit qa ſi perueniat
ad pinguiorẽ fortunã,poterit cõueniri,vt licet ſit dilatoria,
tñ quia reſpicit executionẽ,põt opponi poſt ſñiam:dicunt
aliqui ꝙ eſt dubia:quia ſi perueniat ad pinguiorẽ fortunã cõ
pelleſ ad ſatiſfactionẽ de ſolutione.Oldra.dic tñ ipſam non
perẽptoriã.quia nõ perimit,nec in perpetuũ,nec ad tẽpus.
Quid de illa,vt primò cõueniaſ principalis,quã fideiuſſore?
Aliqui dicũt etiã iſtã dubiã,quia ſi principalis diſcuſſus ſol-
uat,tolletur principalis obligatio.& ſic perimet,ſed nõ vbi
nõ ſoluat,& dic ꝙ eſt dilatoria,quia eſt ordinis.nec obſtat ꝙ
tollat per ſatiſfactionẽ principalis obligatio,quia illud ꝓce
dit,nõ ex vi exceptionis,ſed vigore ſolutionis hoc eñ non
ꝑmiſit,nec impedit agere,ſed differt vt prius diſcutiaſ prin
cipalis quã fideiuſſor.Et ſi dicas,ille ſoluet,dic ꝙ tũc vigore
ordinis nõ tolliſ actio cõtra fideiuſſorẽ:ſed vigore ſolutio-
17 nis,vel ſatiſfactionis.Quid ſi nõ† ꝓbaui excõicationẽ priò
ꝑpoſitã?& iteratò oppono,an producere potero eoſdẽ te-
ſtes?Archid.Io.mo.& Io.An.in.c.pia.eo.ti.li.vj.notãt ꝙ nõ.
qđ credo vbi teſtes fuerunt publicati in prima inſtantia pće
c.fraternitatis.ĩ.de teſt.aſs ſecus,vt ibi,& eſt hoc ſpeciale in
exceptione excõicationis.Secus in alijs dilatorijs,qa primò
ſuccũbẽs,poſteà nõ admitteſ.no.Inn.de purg.ca.c.cũ dile-
ctus Arch.iij.q.vj.ſi quis Epiſcoporũ.qui textus bene facit.
Quid de illo,qui omittit opponere exceptionẽ excõicatio-
nis ſciẽter cõtra illũ qui impetrauit reſcriptũ an cõdemna-
bitur in expẽſis?Io.An.dicit ꝙ debet cõdemnari in expenſis
per rationem huius.c.ſimile de eo qui impetrauit citationẽ
& poſt in eius cõtumaciã bonorũ poſſeſsionẽ ſciẽs cõpete-
re illi exceptionẽ legitimã no.Inn.de dila.præterea facit.ff.
de pecu.l.ſi eo tẽpore.Quid ſi qs petit abſolutionẽ,aduerſa
rius dicit eum nõ abſoluendũ,quia excõicatus eſt,pro ma-
nifeſta offenſa petẽs abſolui,replicat eum nõ audiendũ:quia
eſt excõicat⁹,nonquid admitteſ replicatio?videtur ꝙ ſic,
de adult.intelleximus.gl.in.c.quą fronte.de appel.notat con
trariũ,quia talis nõ agit:ſed excipit.Item ſic ex hte his oriri
tur.nunquid tenetur exprimere nomẽ excõicatoris?Archi.
ꝙ ſic,an ſit ordinarius,vel delegatus,nunquid ſi impetro re-
ſcriptum non contra te,an tu poteris excipere cõtra me de
excõicatione lata ad inſtantiam alterius cõtra me?dic quòd
non,quia exceptio proponitur contra agentẽ,& no.gloſ.de
reſcrip.nonnulli.& Archid.in.c.j.li.vj.Quid ſi iudex pronũ
ciet excommunicationem non probatã,nõ tñ condemnat
io expenſis,an pendente eodem iudicio poterit peti condẽ-
natio expenſarum?Spe.e.ti.§.nunc videndum.dicit,quòd ali
qui dicunt,quòd non:& imputet ſibi,qui non petijt tempo
re congruo,quia abſoluiſſe videtur.C.ſi plures vna ſen.con-
dem.fue.l.j.Abb.cõtra,& verius,& contraria loquũtur,vbi
lata eſt diſſinitiua per quam expirat officium:hîc autem du
rat officium ante latam ſententiam,ad hoc de prębẽ.quia ſę
pe.li.vj.&.c.ſi cui.eo.ti.nunquid excipi poterit de excõmu.
lata poſt litem conteſt.Ion.tenet quòd ſic.Dicit tamen,ꝙ
delegatus ab illa abſoluere poterit de offi.dele.prudentiam.
18 §.ſexta.Quid de exceptiõe† diuiſionis fideiuſſoris?dic etiã
illam non perẽptoriã per prędicta quia nõ propriè perimit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptionem rei iudicatæ reo non competere,ſi non poſſideat.*

CAP. XIII.

5 ADuerſario. ¶ Caſus. Nõ† competit exceptio rei iudicatæ reo,quia non poſſidebat:non diuidrtur.
Expone literam:*meo*.ſ.per te conuento,rei vẽ
dicatione.*mota litis*.diciſ lis mota,cum eſt lis
conteſtata.ĩ.de ver.ſig.ex parte.ij.*poſſidere*.ſubaudi,& à prin
cipio,ſiue dolo poſſedit ſecundum Goſ.vt.ff.de rei ven.l.ſi
autem.§.ſed & is qui:*non obſiſtit*.Item cũ reus abſoluitur:quia
ante diẽ vel cõditionẽ agebaſ.ff.de pigno.l.grege.§.ſi ſub cõ
ditione.& de ędil.edicto.l.bouẽ.§ pe.& vlti.vel quia ineptè
agebatur.ĩ.de iudi.c.examinata.ff.ſi mẽſor falſum modũ di
xerit.l.j.de materia huius capituli,vide in Spec.de interrog.
actionib.§.ij.ver.verũ.vſq; ad finẽ,& in his quę leg.& no.ĩ.de
re iudi.c.Abbate ſanè.li.vj.&.ff.de excep.rei iud.l.& an ea-
dem.Ex quibus:quia decretalis iſta parua eſt poſſes ſurma-
re circa ea,vnã notabilẽ repetitionem.Collect.in verbo ſi-
ne dolo,arguit à contrario ſenſu quòd ſi dolo.&c.condem-
naret,ac ſi poſſideret.Vnde notat ex hoc,qualiter nõ poſsi-
dens fingitur poſsidere.ſic.ĩ.de dolo,c.contingit.& in rubr.
pro poſſeſſore.li.vj.Idem tñ ſi ſine dolo poſsidere deſierit,
vbi ab initio dolo incępiſſet poſsidere,vt in vſurario,rapto
re,vel fure.Iſtis eñ nõ ꝓficit,ſi poſteà ſine dolo deſierit poſ
ſidere:imò ſemper habentur pro poſſeſſoribus,vt notat Io.
And.in prędicta regula pro poſſeſſore.Supple gloſſat.In gl.
prima.in fine.& in prædicto.c.Abbate.In gloſ.ij.ibi:*probare*
debet.& probatur ex cõiecturis.ĩ.de renunc.c.ij.lib.vj.& ibi
habeſ,& prędicta regula pro poſſeſſore.& ibi:*& offerat*.non
citat⁹.ſecus ſi citatus,& nõ interrogatus:vt in Spe.loco ſpal-
legato.verſi.pone ergo.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum impetratum ab excommunicato ſuper proſecutione appellationis an valeat,ſi de ea mentionem non fecerit.*

2 *Excommunicatus an poſsit petere executionem ſententiæ pro ſe lata,actione in factum vel officio iudicis.*

3 *Excommunicatus vſque ad quod tempus poſsit petere ſe abſolui.*

CAP. XIIII.

1 VEnerabilem. ¶ Caſus. Valeat † reſcriptum impetratũ
ab excommunicato,ſuper proſecutione ap-
pellationis,licet de excõicatione non fecerit
mentionem.Primò ponit dictum.Secundò

ſubiungit cauſam. ibi, *quia.* ¶ Expone literam. *literas*, nō facta mētione de appellatione, & hoc mouit dubiū, *cauſis alijs.* & ab alijs iudicibus. tamen idem eſſet: ſi ex eiſdem cauſis, & per eoſdē iudices ſententia poſt appellationem lata fuiſſet: de quo remittit Hoſti. ſ. e. dilectę. & c. ſignificarūt. *prodeſſet.* quod non eſſet faciendū, quia ſecūdum hoc, imponeret lex verbis. C. cōia de le. l. j. ad finem. & quia talis debet fieri interpretatio, vt res valeat, & non pereat. j. de verborum ſignific. Abbate Hoſti. impetrare & eis vti, eadem ratione. ¶ Quæ-
2 rit Inno. nunquid excōmunicatus † poteſt petere executionem ſententiæ pro ſe latæ vel officio iudicis, vel actione in factum. Et reſpondet quòd non: quia neq; ei debitor debitū ſoluere. xv. q. vj. authoritatē. & c. nos iuratos ſecundū quoſdam ¶ Sed dicit Inn. quod hæc ratio nō eſt bona, quia imò excōmunicato debitū ſolui debet: vt notatur per eum. ſ. de dol. c. veritatis. ¶ Sed eſt melior ratio. ſecūdum eum, quia noua actio cōpetit pro executione rei iudicatę, ſcilicet officium iudicis, quod pro actione proponitur. ſ. de offi. iud. c. ij. vel actio in factum quæ oritur ex ſententia. C. de re. cre. l. actori. excōicatus autem has vel alias actiones intentare nō poteſt: quia nec agere, nec reconuenire pōt. ſ. eo. cùm inter & ſ. de iudic. intelleximus. vbi plenè ſcripſi de hoc, in. j. q. cùm ergo hæc petitio ſine actione non procedat, & excommunicatus nō agat, iuribus fateri oportet, quòd nec poteſt peteret ſententiā executioni mādari, licet petatur ſine libello, vt ſcripſi. ſ. de reſti. ſpo. cùm ad ſedem. ſuper glo. ij. Eſt & alia ratio, quia licet ſententia pro excōmunicato iuſtè lata, non mandetur executioni, non per hoc lęditur ęquitas iudicantis, qui rectum iudicauit: etiam ſi ſentētia non mādetur executioni: quia etiam multoties, per alium executorem mādatur: vt. ff. de re iudi. l. à diuo pio. in prin. & ſ. de offi. dele. c. ſignificaſti. ¶ Item quia in poteſtate excōmunicati eſt, ſe facere abſolui: quia eccleſia nemini claudit gremium. de hære. c. ſuper eo. lib. vj. de ſe igitur & non de iudice conquęratur:
3 maximè, quia † vſq; ad. xxx. annum, poteſt petere ſe abſolui. & extunc ſententiam executioni mādari. Refert tamē Inn. quoſdam dicere, ſententiā latam pro excōmunicato executioni mandādam. ¶ Hoſtien. verò dicit ſuper hoc hodie nō eſſe inſiſtendū: per decretalem pia. infra eo. lib. vj. ¶ Sed oppones, quòd quæſtio non procedat, quia aut conueniebatur ab initio, & tunc nec admitti ſed potius repelli: nec etiā ſententia pro eo ferri debuit: & ſic nec potuit eſſe locus executioni. Aut ab initio conueniebatur, & tunc non potuit reportare ſententiam, niſi abſolutoria, quæ executione non eget. Reſpondet Hoſtiē. hoc quod hic dicitur, procedere in excōmunicato occulto, agente quacūq; actione reali vel perſonali, aut mixta, contra quam non fuit exceptum, pro quo ſentētia lata tenet: quam ſi petat executioni mādari excōicationis exceptio obſtat ei, dummodò probari poſſit. vt patet in eo quod legitur, & notatur. j. e. pia. §. antepenul. & penul. ¶ Item etiam poteſt hoc locū habere, in excōicato publico, ab alio conuento in duplicibus iudicibus. ſ. famil. erciſ. finiū. re. & cōmuni diuidūdo. ff. de iudi. l. in tribus in quib⁹ de natura ſua non ſolū pro actore, imò & pro reo ſentētia eſt ferēda: vt patet in ſuis titulis, tam in. C. quā in. ff. & in quibuſdā alijs caſibus, in quibus actor etiam ſi intentionē ſuam fundauerit, condemnandus eſt reo: de quibus ſcripſi poſt Hoſt. ſ. de reſti. ſpo. c. ex conquęſtione. Sed & pōt exemplificari in condemnatione expenſarū, per ea quæ ſcripſi. ſ. e. exceptionē. ſuper verbo cōdemnandus. vel in excōicato poſt ſententiam ſecundū eum. ¶ Nouella dicit, ꝙ prædicta verba procedunt ſecundū opinionem ipſius Hoſti. quę habet proceſſum habitum cum excōmunicato publico, non valere. Cuius contrarium eſt verum. Sed ſalua pace etiam dicta Hoſti. illo non obſtante procedūt, licet ex prædicta alia opinione veriori, poſſit exemplificari etiam in excōmunicato publico, per exceptionem non repulſo. ¶ Supple gloſſam in fine dicit Abbas in hoc titulo, eſſe aliquas decretales quę videntur idem dicere, & tamē differūt, nam decretalis. cùm inter. loquitur de excommunicato, qui agit vel defendit nomine ſuo, & de iure ſuo tantùm, decretalis verò dilecti. loquitur de excōmunicato lite penden. & poſt appellationem decretalis verò ſignificauerūt. loquitur in actore: iſta aūt decretalis loquitur in excōmunicato pro alia cauſa, & ab alijs iudicibus in quo Nouella & Henricus concordant.

De præſcriptionibus. Rubri.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Congrua rubricæ continuatio, & qui præſcriptionum effectus.*
2 *Diuerſarum præſcriptionum diuerſa conſtituta fuiſſe tempora ad ius vel acquirendum, vel amittendum.*
3 *Præſcriptionis, & vſucapionis definitiones, ſpecies, cauſæ, interruptiones, & ad eas introducendas neceſſaria remiſſiue aperiuntur.*

QVoniam. De & ſuper præſcriptionibus continue formātur
1 exceptiones, ideò † poſt titulum generalem de exceptionibus, ſequitur de præſcriptionibus rubrica ſpecialis. Qualiter autē per præſcriptionem longam vel longiſſimam bonæ vel malæ fidei, quæritur vel tollitur ipſo iure vel per exceptionem dominium vel actio perſonalis, vide, quod ſcripſi de in integ. reſti. c. tum ex literis in. q. vij. ver. Pe. aūt de bellaperti. ¶ Et adde quoad hęc notata per Cynū. C. de bonis maternis. authen. niſi tricēnalis. & per dñm Ioannē rolandi. Ambiañ Epiſcopū. inſti. de actionibus. §. omniū & habetur materia. xvj. q. j. & q. iiij. & xiij. q. j. in præſenti. Et dicam. j. e. auditis. in quinto notabili. Collectari⁹: & j. e. c. j. lib. vj. in. j. quæſtione, vbi plenè de hoc, & adde illa quæ ſcripſi & tetigi, & remiſſiones quas dedi circa quæſtiones Lignani. j. c. quoniam repetitur in ſexto. ¶ Item ad materiā faciunt iura
2 † quæ ponunt tempora quibus præſcribitur, vel quib⁹ ius per præſcriptionem amittitur, ſeu in quibus pœna per lapſum temporis infligitur: ſeu per quæ aliquis obligatur, quæ habes de reſcriptis plerunq; de elect. ne pro defectu. de in integrū reſti. conſtitutus. de re iudi. ꝙ ad cōſultationem de appel. cū ſit. & cle. ſicut. eod. tit. de conceſſ. pręb. nulla. & c. quia diuerſitatem. de locato capitulo potuit. de regularib. c. ij. & c. ad noſtram. & c. ex parte. de iure patr. c. iij. & c. eam te. & c. cum propter de no. oper. nunc. c. ſi. de priuil. ſi de terra. & c. accedentibus. Item de præſcript. x. dierum. ſ. libr. vj. de conſuetudine. c. ſi. de elect. vbi periculū. ver. hoc ſacro. & ver. verum ſi menſis & de præſcript. trium menſium. e. tit. c. quam ſit. ver. electus. & §. vlti. Item de præſcript. vnius anni e. ti. licet canon. & ſex menſiū. e. ti. nemo deinceps. & de menſe & tempore arbitrario, & xxx. diebus. e. ti. cupientes. j. & ij. reſpōſis. & de menſe. de offi. ordinarij. quāuis. & de. iiij. annis. de reſti. in inte. c. j. & ij. & e. tit. c. vno. in cle. de xv. diebus. de reſti. ſpo. c. frequens. & de. viij. diebus, de except. c. pia. & de vno anno. de vi. & honeſta. clericorum. c. vno. & de vno mēſe, de pręb. ſtatutū. & de. x. dieb⁹. e. ti. ſi pluribus. j. & ij. reſpōſis. & de. iiij. & vj. mēſibus de iure pa. c. vno. & de vno mēſe, de iniurijs. c. vno. in ſi. & de. viij. dieb⁹. de ſen. excō. ſolet. & c. quicūq;. & de duob⁹ menſibus. e. c. in. ſi. & de triennio in cle. vna. de ſequeſtratione & de vno. & duobus menſib⁹, de deci. c. j. & de anno. de regularibus. eos qui. & de ſta. mo. attēdentes ſtatuimus. & de octo diebus, de hęret. c. j. verſi. inſ. & de tribus diebus. de vſuris. c. j. verſi. eandem. & de menſe de priuileg. c. j. ver. cæterùm. ¶ Et ad materiā conuenēūt, de tranſact. c. j. de cauſa poſſ. cùm ex eccleſia. de probat. ex literis. de cōſt. vti. vel inuti. cū dilecti. de don. Apoſtolicę. de decimis. cum cōtingat. & c. cū in tua. de reli. do. cū dilecti. de iu. pat. cura. de cēſibus. cū inſtātia. & c. venerabili. & de priuile. cùm
3 pſonę. lib. vj. ¶ Si aūt vis ſcire, qd ſit vſucapio, † & quare fuit introducta, & qs poſſit vſucapere: & q̄ res poſſunt vſucapi,

& quæ

…neceſſarię in vſucapione, & quis eſt …macto, & de vſucapione pro ſoluto: pro emptione, pro dote, pro hęrede, pro donato, pro derelicto, pro ſuo. ¶ Item quid ſit pręſcriptio, quæ exigantur in pręſcriptione, quę res præſcribi poſſint. Quibus modis interrũpatur pręſcriptio, & quis ſit præſcriptionis effectus, vide per Hoſtien. in ſumma eo. tit. per totum cum nouem rubricellis ſequentibus, & in titulo de pręſcriptionibus rerum immobilium, per totum titulum. Et adde quę notantur in iiij. parte Spe. eo. tit. Et omnino addas ea quę ibi notãtur per Io. And. in additionibus, quę cauſa breuitatis omitto.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopum contra Epiſcopum præſcribere triennio locum per ſe conuerſum ad fidem. & nu. 5.*

2 *Præſcriptione, contra negligentes inuentas eſſe & non contra agere non valentes.*

3 *Præſcriptiones inter principes non currere, eos non recognoſcentes ſuperiores.*

4 *Principem rem vnius alteri ex cauſa dare poſſe.*

6 *Scientem rem alienam interdum præſcribere.*

¶ CAP. 1.

1 PLacuit. ¶ Caſus. Epiſcopus † contra Epiſcopũ locum per ſe cõuerſum ad fidẽ pręſcribit triennio. Sed cum vacat eccleſia, vel eſt in ſciſmate, non pręſcribitur contra ipſam. ¶ Et primò ponit dictum, ſecundò determinat, ibi ſi tamen determinationem exponens, ibi, *Si autem*: & aliud dictum addes, ibi, *Item ſi*: & per hoc patet hìc poni caſum vnũ, in quo currit pręſcriptio: & caſus duos, in quibus non currit, & pars hui⁹ infra de parochijs. c. j. ¶ Expone literam, *quiſquam*: ſcilicet Epiſcopus. *aliquem locum*: olim catholicum, ſed in hæreſim lapſum, cõuerterit ad fidem ab hęreſi, in qua lapſus erat ab eo, qui conuertit & poſſedit triennio. *non repetatur*: iure cõmuni. Nam per beneficiũ reſtitutionis in integrum, forſan intra quadriennium audietur. ſ. de in integrũ reſti. c. j. ¶ Dicit tamen Hoſti. reprobari opinionem Azonis, qui dixerat eccleſiam reſtituẽdam contra pupillos: Nam ſi illud verum eſſet, hęc temporalis pręſcriptio non curreret contra eccleſiam, ſicut nec cõtra adoleſcẽtem C. in quib⁹ cauſis in integ. reſti. non eſt neceſſaria. l. ſancimus. *qui poſſet*: arguũt ex hac litera Vinceo. & Hoſti. quòd ſi eccleſia habebat Epm, non tamen talem, qui talẽ rem poſſet repetere, vt quia excõicatus erat, non currit pręſcriptio eccleſiæ: ar. ſ. tit. j. cum inter. & ſupra de iudi. intelleximus. & de offic. vicar. Romana. lib. vj. ¶ Et ad hoc allegant Pet. & Guil. de conce. præben. quia diuerſitatem. Et idem notatur. xvj. q. iij. prima actione. Et de talibus dicam. j. c. ex tranſmiſſa. *matrici*. Cardinali. j. de. ver. ſignifica. venerabili. aliter tamẽ ſumitur. j. eo. ex tranſmiſſa. Hoſti. Epiſcopũ conſecrandum. Sufficit enim, quòd ſit confirmatus, vt. ſ. de elect. tranſmiſſam. *præiudicet*. deterior eſt hìc conditio catholici, cõtra id quod habetur. j. de donat. inter vir. & vxor. & ſi neceſſe. & de præb. cum qui. lib. vj. Et eſt ratio ſecundũ Hoſti. quia non inſpicitur hìc odiũ perſonæ, ſed negligẽtia eius, qui agere poterat, quia † pręſcriptiones contra negligentes inuentę ſunt, & non contra agere non valentes. j. c. vigilanti. *præfinitum*. ſcilicet triennio. conuerſus & de diſpenſatione receptus. Vincen. Et ſic ſecũdum Hoſti. tunc ſolum currit pręſcriptio contra eccleſiã, quãdo eſt qui noie eccleſię poſſit agere. ¶ Dñs Petrus Flãdrini olim Cardinalis ſcti Euſtachij colligebat argumentũ, ex iſta decre. quòd † inter principes ſuperiores nõ recognoſcẽtes, nõ poteſt pręſcriptio contra pro eo quòd vnus contra alium ex defectu ſuperioris, non poterit agere. ¶ Et quia tales præſcriptiones à iure poſitiuo procedunt, à quo tales ligari non poſſunt: vt. ff. de legi. l. princeps. ¶ Verũ licet in vſucapionib⁹ & pręſcriptionibus à legibus poſitiuis inductis, poſſet hoc dictũ ſibi vendicare locum, tamen in pręſcriptione tanti temporis, quòd de eius initio hominũ memoria non exiſtit. Fortè iſtud nõ procederet: nam ratio naturalis, talem pro cõſtituto haberi ad finem litibus imponendũ: & ad dominiorũ incertitudinem tollendam, inter omnes homines, ipſe conſtituit. ff. de aqua quoti. & ęſti. l. hoc iure. § ducti⁹ aquę. & . j. eo. c. j. libr. vj. Et adde omnino ea, quę ſcripſi circa hoc infra. c. ſequenti in prima ſuppletione gloſſę vltimæ. ¶ Item Martinus de ſalua inducit hanc decretalem, ad hoc quòd Imperator ex cauſa poteſt ſtatuere, quòd cum conſcientia rei alienę currat pręſcriptio: quia ſic ſtatuit hic Papa vt videtur. Item quia ſic videtur lex ſtatuiſſe in pręſcriptione ſerui noxalis, vt. ff. de noxalib. l. & generaliter. & in re poſſeſſa ex cauſa damni infecti. vt. ff. de dam. infect. l. ſi finita. § Iulianus. & in illo qui cauſa rei ſeruandæ in poſſeſſionem miſſus, ex primo decreto iuſſus eſt poſſidere: vt ſupra de dolo. & contuma. c. prout. & ſupra. vt lite non cõteſt. c. ad finem. Fatetur tamen, quòd cum mala fide, nullus præſcriberet, vt infra. eo. c. finali in caſibus enim ſupra proximis, poſſidens non habet malã fidem: quia & authoritate legis rem poſſidet, & author. legis rem præ-

4 ſcribit. ¶ Et eſt ratio fundamẽtalis, quia † ex cauſa princeps rem vnius, alteri dare poteſt. ff. de rei ven. l. item ſi verberatum. in fine. & . ff. de euict. l. lucius. ¶ Henri. verò cum quæritur. j. quod tempus Epiſcopus contra alium Epiſcopum, locum per ipſum ad fidem conuerſum præſcribere poſſit. Diſtinguit, quia aut in Epatu ſeu eccleſia cathedrali populi cõuertendi, caret & vacat Epus. & tunc dic, quòd durante vacante, non currit præſcriptio contra ipſam eccleſiam: vt hìc in verſu ſi autem. & . j. c. de quarta. & c. auditis. Aut non vacat Epiſcopus, & tunc aut Epus eſt inutilis, & talis, qui pro eccleſia agere non poteſt: vt quia hęreticus, vel ſciſmaticus, & tunc idem, vt hìc in fine: quia tunc eccleſia vacare intelligitur. arg. ſ. de tranſact. c. inter corporalia. § ſed neq. ¶ Talis enim cum ſit excõmunicatus maiori, agere non poteſt. j. de hæretic. excommunicamus ergo prælato excommunicato, non currit præſcriptio. Item ſi ſit aliàs excõmunicatus maiori. ſupra de iudi. intelleximus. de exceptionibus. Cum inter priorem. ſecundũ Vincen. Hoſti. & Io. And. Aut Eps eſt vtilis, & talis, qui pro eccleſia agere poteſt: & tunc aut iſte Epiſcop⁹ eccleſię populi conuertendũ non eſt præmonitus per Epos comitiuos, vt huiuſmodi populũ ſuũ ſeu plebem ſuam conuertat ad fidem catholicam. Aut eſt præmonitus, In primo caſu, poſſet fortè dici, quòd Eps huiuſmodi, plebẽ ad fidem conuertens, non pręſcribet minori tempore, quã xl. annis, ſicut in alijs præſcriptionibus, quas vna eccleſia facit cõtra aliam eccleſiam. j. c. de quarta. & per totum. Vel me-

5 lius poteſt dici, quòd iſte Epus † conuertens eam, poterit eam acquirere per trienniũ: & poſtquã eam tenuerit p trienniũ à tempore conuerſionis computandũ, ipſo Epo proprio vidẽte & negligente, vlterius non poterit Epus proprius eam repetere: vt hìc. Et ita intelligit Inno. hìc in principio, vbi ſoluit ad illud. c. placuit. & c. quicunq. xvj. q. iij. dicẽs. quòd hic nõ fuit pręmonit⁹, ibi ſic. & idẽ tenet Hoſti. poſt eum. In ſecundo caſu ſcilicet quando eſt pręmonitus, tunc ſi fuerit negligens per ſex menſes, à tempore monitionis factæ computandos, Epus qui poterit eam cõuertere, & conuertit, habebit eam poſt trienniũ poſt illos ſex menſes cõtinuè cõputandum: ita quòd proprius Epos negligens, vlteriùs ipſam repetere nequibit: & ſic cõcordantur. c. illud. placuit. & c. quicunq. xvj. q. iij. vbi ponit tempus ſex menſium, poſt quod licet alijs Epis, huiuſmodi populũ in hæreſim lapſum acquirere, & lucrari. & iſtud. c. vbi ponitur tẽpus triennij, poſt quod Epus lapſi populi, non pôt ipſum repetere, ſecũdũ Ber. Inn. Hoſti. & Io. and. hìc. Vnde dicunt Inn. Hoſti. & Io. and. quòd ibi ponitur tẽpus, poſt quod licet populũ lapſum acquirere & lucrari: hìc verò ponit tẽpus, poſt quod Eps populi lapſi nõ pôt illũ recipere: Et ſecundũ hoc in primo caſu. ſ. vbi nõ eſt pmonit⁹, & ſic eſt in minori neglgẽtia ſeu culpa, minori tpe

præſcribitur contra eum triennio, quòd eo caſu vbi eſt præmonitus:& ſic eſt in maiori negligentia ſeu culpa,:& vbi requiruntur ſex menſes, & poſteà triennium. ¶ Sed poteſt dici, quòd in primo caſu ad hoc vt Epiſcopus talem populū conuertens præſcribat, oportet quòd realiter poſt conuerſionem eum tenuerit poſt triennium cōtinuum, vt hîc in prin. vbi dicit tenuerit. &c. In ſecundo vero caſu, hoc nō eſt neceſſe. vnde ſi poſt monitionē fluxerint ſex menſes, & duo anni abſq; eo quòd iſte populus per aliquem Epiſcopū conuertatur & acquiratur, & in principio tertij anni, per aliquē Epiſcopum conuertatur, qui poſteà eum tenuerint per annum præſcriptum eſt per huiuſmodi trienniū Epiſcopo negligenti, licet præſcribēs, non tenuerit per annum: vt ſic magis conſideretur negligentia, proprij Epiſcopi negligentis, quā poſſeſſio præſcribentis, qui fuit diligens: & qui quanto citius potuit, ipſum populū ad fidem conuertit: & hunc intellectum innuit expreſſé Ber. hîc: ibi quando dicit computato iſto triennio, poſt illos ſex menſes &c. & Io. in capitulo allegato placuit. in gloſſa expleto. alias prædictę abſurditati non bene reſpōderi poſſet, & hoc quod dicitur hîc habet locum de iure cōmuni: nam per beneficium reſtitutionis in integrum, forſan .j. quadriennium eccleſia contra quam eſt præſcriptum, audietur: vt. §. de reſti. in integrum. c. j. vbi Hoſtien. Sed melius facit pro eo extra. de reſti. in integ. c. vnico. in cle. Item nota, quòd iſte Epiſcopus præſcribens non peccat, licet ſciat rem alienam eſſe, quia hoc facit author. iuris. ideò non peccat. xxiij. q. iij. qui peccat. nec videtur malam fidem habere, qui prius dominiū requiſiuit. .j. eo. vigilanti. ¶ Supple gloſſas, in glo. prima ibi ſex menſes. vnde dicebat Innoc. quòd ibi ponitur tempus poſt quod licet populum lapſum acquirere, & lucrari, hîc verò ponitur tempus poſt quod Epiſcopus populi lapſi, non poteſt illum repetere: &

4 in fine ſecundū Alanum. & ſic † ſciēs rem eſſe alienam, præſcribit, contra id quod habetur. .j. c. vigilāti. In glo. vltima ibi, *& c. nobis*, & capitula non loquūtur in œconomo: ſed in coadiutore, qui plenam habet adminiſtrationem, in temporalibus. Gof. & ibi, *quod currit inſtantia.* in tutore quod poteſt cōuenim pro pupillo, vel pupillus eius authoritate: ſecundū diſtinctionem, quę habetur. ff. de admi. tuto. l. j. ſcilicet, vtrū poſſet ſtari aut non, & tamen non currit contra eum præſcriptio. C. de præſcript. xxx. annorum. l. ſicut. ſecundum Alanum. & ibi per totum. & c. vltimo. vbi prælatum appellat legitimum defenſorem, ſecundum Goffre.

SVMMARIVM.

1 *Taciturnitatem prælati eccleſiæ non nocere, donec ſit præſcriptum.*
2 *Gregorium in omnibus ſuis epiſtolis humilem fuiſſe.*
3 *Bona eccleſiarum, & eccleſiaſticorū an pauperum ſint. & nu. 5.*
4 *Ab exactione decimarum ob vitandum ſcandalum aliquando abſtinendum.*
6 *Pauperum appellatione qui contineantur.*

¶ CAP. II.

1 Nihil prodeſt. ¶ Caſus. Taciturnitas † Prælati non nocet eccleſiæ donec ſit præſcriptum. Vel aliter in rebus inuaſis non currit præſcriptio & primo repetit quod olim præſcripſerat. ¶ Secundò proteſtatur. ¶ Expone literam *foren-* id eſt, contentioſo iudicio Inno. quod pro poſſe debent fugere ſerui Dei. de hoc ſupra de ſyndico. c. vno Hoſtien. vel id eſt, cum ſtrepitu fori, Goffre. ſtrepitu. pro expoſitione horum verborum, remittit Hoſtien. de ſta. mo. c. vltimo. verſi. quod ſi Abbas. ¶ Sed dic vt notatur in cle. ſæpe. de verborum ſignificat. & per Bartolum in extrauag. Imperiali ad

2 reprimendā. *nobiſcum.* hîc † Gregorius qui in omnibus ſuis epiſtolis fuit humilis vltra modum, vt quia humilitate vni loquitur in plurali, & de ſe in ſingulari. vt. .j. patet. Sed hodie talia reſcripta, non valerent, vt .j. de crimine falſi. cum grani. *ſcriſiſſe.* hoc fecit ſecundū Inno. ex ſuperabundanti iuſtitia. Nam & ſi cum forali ſtrepitu illa peteret, nō peccaret, vel vt ponit Hoſti. ¶ Hoſti. arguit ex hac decretali, quòd poſt quadragenariā præſcriptionem completam cōtra minorem eccleſiam, adeatur Papa pro ipſa eccleſia, niſi completa ſit centenariā: nam & de iure ſuo, poteſt agere: licet inferior eccleſia ſuccubuerit. .j. de capellis monachorum. c. ij. §. fi. Nam & Epiſcopus agit pro eccleſia ſibi ſubiecta. .j. de ſucceſſ. ab inteſtato. c. finali. & idem Abbas. .j. c. ex tranſmiſſa. Super quo vide Nouellam. .j. c. ad audientiam. §. fi.

¶ PRIMO ergo quæritur, vtrum dictum Hoſti. §. proximum de iure procedat? ¶ Martinus de ſalua, dicit ſe credere, quòd nō. Dicit enim, quòd illud quod dicit lex centenariam præſcriptionem contra Romanam eccleſiam currere ſolum habet locum in rebus ad Romanam eccleſiam pertinentibus præſcribendis. ¶ Et ego etiam puto, quòd ipſe verum dicat, quia expeſſè & directè tertio modo diſpoſitum indirecte calumniari ſuper viam obliquam peruerti non debet .j. de reg. iuris cùm quid vna via. libro. vj. quia iſtud eſſet calumniari legem, & eam imponere verbis & non rebus, quod fieri non debet. .j. de elect. cōmiſſa. §. porrò lib. vj. nec obſtat, quod hîc dicitur in fine, quia illud ſecundum omnes, intelligit infra præſcriptionis tempora, & antequàm ipſa præſcriptio ſit completa: patet, quia etiam ſecundum Hoſtien. poſt præſcriptionem centenariam, præiudiciū paratū eſſet: & tamen iſte literalis ſubauditus, non habet neceſſe naturā præſcriptionis depromere: ſed debet fieri & intelligi ſecundum alia cōmunia iura. Si enim vno verbo etiam expreſſo, non expedit iura peruertere. §. de elec. eccleſia veſtra. minus vtiq; tacito. ff. locati. l. qui ad certum. nec obſtat quòd Papa poteſt agere de iure cuiuſlibet inferioris eccleſiæ, quia agendo de iure inferioris eccleſię, vice eius fungitur & illius ius deducit, & per conſequens oportet quòd naturā iuris illius imitetur. arg. .j. de regu. iuris. c. is qui in ius. & inſti. de actio. §. fuerat. cum ſimilibus.

¶ SECVNDO quæritur, vtrum ſit verum ſimpliciter, quod hîc legitur & notatur in. ij. glo. videlicet, quoad bona

3 † eccleſiarum & eccleſiaſticarū perſonarum, ſint bona pauperū? & videtur quòd non per ea quę ſcripſi. §. de except. cū venerabilis. in ſexto notabili. & in prima oppoſitiōe, & in. xij. primis queſtionibus. ¶ Sed in contrariū faciunt ea quę notantur per Inno. & etiam quę ſcripſi. §. de cauſa poſſ. c. cùm ſuper. in prima oppoſitione, vnde ſcias, quòd aliqui fuerunt ita duri, in hoc quòd coacti ſunt finaliter concedere hoc inconueniens quòd viri eccleſiaſtici non debent petere decimas, prout nec de eis in Italia reſpondetur cuius, contrariū eſt certiſſimum: & notatur pe Archid. xv q. vj. maiores. & per Tho. ſe

4 cunda ſecundę. q. xvij. articulo vlti. licet † quando pro vitādo ſcandalo ab earum exactione, expediat abſtinere: vt hîc cum allegatis in. j. glo. & §. de renūcia. niſi cū pridem. §. propter malitiam, & per beatum Thomam ſecūda ſecundæ. q. xlvij. arti. x. & notatur de hac materia. vij. q. prima. §. nunc ſer

5 uandum. ¶ Tu verò dicas, quòd aut quæritur, vtrum † bona eccleſiarū ſint bona pauperum, quoad dominium & proprietatem? & dic quòd non: per ea quæ ſcripſi in prędicto. c. cùm ſuper. aut quęris an ſint pauperum, quoad vſum & adminiſtrationē? & dic quòd non, quia pauperes non ſunt illorum adminiſtratores legitimi. ¶ Sed prælati. .j. de dona. c. ij. & ſic procedūt, quę ſcripſi in prędicto capitulo cū venerabilis. ¶ Aut quæris vtrum ſint pauperū, hoc eſt an ſint diſtribuēda per prælatos in vſus pauperum? & tunc aut quęris de immobilib9 aut de mobilibus, quę cōſueuerūt eccleſijs conſeruari, ſicut ſunt iocalia, veſtimenta, vaſa, & paramenta eccleſiæ, & inſtrumenta perpetua domuum & agrorum: & de iſtis dico, quòd non ſunt pauperibus eroganda, quia talia conſueuerūt & debent eccleſię cōſeruari: nec ad alienos vſus debent transferri. Saluo caſu in quo alienatio eſſet permiſſa à iure, vt pro redemptione captiuorum. xij. quæſtione ſecunda. c. Apoſtolicos. cum tribus capitulis ſequentibus. ¶ Aut quæris de fructibus ex poſſeſſionibus vel decimis, aut alijs redditibus eccleſiæ prælato obuenientibus, & tunc aut quę

tisde

...eſt ſine quibus, eccleſia in neceſſitatib⁹
...ſtrorum ſuorum, pateretur defectum, & tunc
...caſu magnæ neceſſitatis, prælatus ſibi & miniſtris
...ſię & alijs eccleſię neceſſitatibus, de illis ante omnia de
bet ſuccurrere: quia charitas ordinata incipit à ſe ipſo. C. de
ſerui.l. præſes. & quia primò ſoluenda ſunt debita, quàm
legata. C. de iure delibe.l. finali. ¶ In his tamẽ in quibus po
teſt honeſtè & abſq; ſcandalo, de iſtis & præſertim de victu
& veſtitu ſui, & ſuorũ detrahere pro pauperibus erogando,
ſi hoc prudenter fecerit opus valde bonum facit & multũ
meretur. ¶ Aut loquimur de ſuperfluis, id eſt quæ prouſo
neceſſitatibus eccleſiæ, & prælati ac miniſtrorum abſq;
defectu aliquo notabili, ſupereſſe poſſunt. Et tunc licet pau
peres non habeant ius petendi, tamen prælatus ſi velit pie
agere, & ſaluti animæ propriæ prouidere, debet de illis in
6 vſus pios erogare: & ſic procedit glo. noſtra. nam † omnes
vſq; pij indigentiam & neceſſitatem patientes, hoc caſu ap
pellatione pauperum continentur: conſultè tamen facit, ſi
aliquid pro futuris & periculoſis caſibus, qui ſibi & eccleſię
contingere poſſunt in futuris annis apud ſe reſeruatis: quia
peculium ſine præſidio fragile eſt. ff. de le. iij. l. ſi chorus. §. j.
in fine. Dummodo non tantum reſeruet, quòd ad magnum
theſaurũ aſcendat, quia illud in perſonis eccleſiaſticis appro
batur, & ſic procedit quod habetur. xij. q. ij. c. aurũ cum qua
tuor capitulis ſequẽtibus. Si tamen in parentes vel lenones,
aut alios vſus minus licitos fructus huiuſmodi indebitè alie
net, quanquàm peccet, alienatio tenet: quia vel dominus eſt
fructuũ, iuxta ea quæ ſcripſi in prædicto. c. venerabilis vel li
beram habet adminiſtrationem. ar. eorum quæ leguntur &
notãtur. de elect. c. is cui procuratio. & de ſupplen. negligen
tia prælatorũ. c. eccleſię. libr. vj. & de procur. c. qui ad agen
dum. §. vltimo. e. libro. ¶ Et adde omnino quæ hic notantur
in glo. ij. & in remiſſionibus, quas ibi dedi. ¶ Supple gloſſas.
In prima glo. ibi: *ſolui*. Mat. xvij. & ibi, *quærebat*. actuum xx.
& infra de cenſi. cum Apoſtolus. *& in fine*. hæc cõtrarietas
ſoluitur. j. de ope. no. nunci. c. ij. in glo. ſecũda ibi, *pauperum*.
¶ Adde quæ ſcripſi. ſ. eo. c. in. ij. quæſtiõe & ibi, *quæ quod*. vbi
de hoc. & xij. quæſtione. j. expedit. & . j. de verb. ſignifi. c. cau
ſa. & ibi cõmunicanda, nec ſunt appropriãda. j. de prebend.
c. ij. & de dona. c. ij. ſecundum Nouellam. Sed de hoc dic vt
ſcripſi in prȩallegato. c. cum venerabilis ¶ In glo. vltima ibi,
princeps. principij. vnde dicit Innoc. quòd vnus princeps cõ
tra alium, per tales proteſtationes interrumpit præſcriptio
nem, cum nõ ſit alius coram quo cõueniatur: ar. rorium. hic
allegatorũ, in glo. & faciunt quæ ſcripſi. ſ. c. proximo in di
ctis domini Petri Flandrini. & ibi, *ſed hoc non facit*. melius di
ceret, quòd non poteſt facere illam, & ſic ponit Vincen.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiam præſcribere per quietam xxx. annorum poſſeſſionem.*

¶ *CAP.* *III.*

1 Anctorum. ¶ Caſus. Per † quietam xxx. annorum poſſeſſio
præſcribit eccleſia non diuiditur. ¶ Expone
literam, *omnes poſſeſſiones*. id eſt omnia iura
prouincialia ſecundum Innoc. qui voluit di
cere hanc præſcriptionem procedere in iu
ribus prouincialibus, ab vno Archiepiſcopo, contra alium.
¶ Sed finaliter tenet, quòd loquitur hęc ſecundum antiqua
tempora, & hoc approbat Collectarius. ar. j. eo. de quarta. c.
illud. & inducit ſimile. j. q. iij. quæſitum: *abſque*. hic duplex
punctuatio, vt duplex reſpiciat verbum, videlicet aut ver
bum ſunt poſſeſſæ aut verbum perpetuo teneãtur. *Synodali*.
id eſt prouinciali ſeu iudiciali. ¶ Supple gloſſas. In gloſſa
vltima ibi, *bona fide*. quæ quoad petitionem hæreditatis,
non cenſetur eſſe in eo qui audit ſibi litem mouendam. ff.
de petitione hæreditatis. l. Item veniunt. §. à quo item. Vin
cen. *& in fine*. vel loquitur hæc decretalis, quando eccleſia
præſcribit rem prælati, ſecundum Tancred. Hoſtien. Pet. &
Abbatem. Et facit, quod notatur. xiij. quæſtione. ij. c. primo
xvj. quæſtione tertia. placuit. & . j. eodem illud. quod intel
lige vt ibi dicam.

SVMMARIVM.

1 *Clericum contra epiſcopum præſcribere ſi xl. annorum ſpatio non ſoluerit quartam.*
2 *Epiſcopum iure communi quartam decimarum vendicare in eccleſijs parochialibus.*
3 *Præſcriptionem. xl. annorum ſufficere ad libertatẽ præſcribendã.*
4 *Præſcriptio. xl. annorum currere contra eccleſiam.*
5 *Multum referre an dictio, niſi, in oratione negatiuè, vel affirmatiuè ponatur.*
6 *Vacanti eccleſia, paſtoreq; deſtitutæ nõ currere præſcriptionem.*
7 *Seruitutem tempore amitti. Eandem tempore amitti poſſe certiſſimi iuris pro varietate tamen ſeruitutum. nu. 8.*
9 *Ius percipiendi decimas an ſeruitus ſit continua, vel diſcontinua.*
10 *Sola quadragenaria præſcriptio eccleſiæ currit.*
11 *Ad præſcriptionẽ quartæ decimalis an poſſeſſio ſit neceſſaria.*
12 *Donatio ſola Epiſcopi facta ſine capituli conſenſu an det titulum præſcribendi.*
13 *Dictio, niſi, an ponat, vel affirmet.*
14 *Reus exceptionem probet: quia in ea actor eſt, & an negatiua probetur.*
15 *Debitores egentes ſub ſpe futuræ enumerationis plerumque obligari.*
16 *Solutio quartæ Epiſcopalis quis actus ſit.*
17 *Seruitutum quæ ſit natura*
18 *Seruitutes reales quæ ſint & cur ita appellentur. Et quæ dicantur mixtæ. nu. 19.*
20 *Seruitutum mixtarum quot ſint ſpecies.*
21 *Seruitutem perſonalem in hæredem non tranſmitti.*
22 *Si ſeruitus non eſſet, non niſi contra obligatum agi poſſet.*
23 *Seruitutes affirmatiuæ quomodo acquirantur.*
24 *Actum vnicum ſufficere ad poſſeſſionem acquirendam.*
25 *Patientiam, & ſcientiam pro traditione accipi in omni ſeruitutum genere verum eſt.*
26 *Proteſtatione voluntas declaratur.*
27 *Voluntas hominis ex multiplicibus actibus præſumitur.*
28 *Seruitutis negatiuæ poſſeſſio quomodo acquiratur.*
29 *Quaſi poſſeſſionem inſtar poſſeſſionis veræ, & propriæ accipiendam eſſe.*
30 *Negationem, ſeu priuationem denotantia aliqua eſſe in quibus ille, contra quẽ de præſcriptione quæritur, nec de patientia notari põt.*
31 *Seruitutem affirmatiuam alteri debentem poſſe quaſi poſſeſſionem libertatis acquirere.*
32 *Poſſeſſionem improprium loco verè poſſeſſionis haberi.*
33 *Materia quãto eſt magis diſpoſita, tantò operationẽ faciliorẽ eſſe.*
34 *Seruitutis, vel libertatis poſſeſſio quãto tempore amittatur.*
35 *In acquiſitione poſſeſſionis quæ ſint neceſſaria.*
36 *Seruitutem quando quis præſcribere incipiat.*
37 *Præſcriptio qualiter inchoetur.*
38 *Teſtes quibus probatur præſcriptio, quid debeant deponere.*
39 *Præſcriptio per quam inducitur amiſſio ſeruitutis, quando currere incipiat.*
40 *Præſcriptiones aliquas eſſe, quæ ex ſola negligentia cauſantur illius, contra quem præſcribitur.*
41 *Artem in præſcriptionibus imitari naturam.*
42 *Inter ſeruitutes ruſticas, & vrbanas quæ ſit differentia ratio.*
43 *Ius idem ibi ſit, vbi eſt eadem ratio.*
44 *Poſſeſſio qualiter, & à quo tẽpore incipiat currere in præſcriptione libertatis quartæ nõ præſtandæ, & ſimilibus nõ ſoluendis.*
45 *In poſſeſſione amittẽda nõ tantũ tẽpus requiri, quantũ in proprietate.*
46 *Iura aliqua eſſe in quibus poſt non vſum reperire ſit aliquod notabile veſtigium illius iuris repræſentationem deſignans.*
47 *Scientiam, & patientiam aduerſarij in præſcriptionibus neceſſaria eſſe.*

48 *Seruitutis præſcriptio difficilius inducitur, quàm libertatis.*
49 *Seruitutem facilius amitti in acquiſitione libertatis, quàm de nouo acquiratur in præiudicium libertatis.*
50 *Regulare eſſe vt in omni præſcriptione requiratur poſſeſſio.*
51 *Poſſeſſorē non vtendo poſſeſſione ſua quãto tẽpore amittat eam.*
52 *Poſſeſſionem ſicut & quaſi poſſeſſionem non poſſe ſine animo acquiri.*
53 *Poſſeſſionem animo ſolo retineri.*
54 *Poſſeſſor fundi fugiens de fundo metu alicuius an poſſeſſionem amittat.*
55 *Terrorem armorum verum ſufficere ad hoc vt quis videatur vi deiectus.*
56 *Non videri deiectum niſi illum, qui cum deijceretur poſſidebat.*
57 *Seruitutis poſſeſſio qualiter retineatur.*
58 *Effectus poſſeſſionis ſeruitutum quis ſit.*
59 *Seruitutes quanto tempore præſcribantur.*
60 *In præſcriptione ſeruitutis an titulus ſit neceſſarius: & quid de bona fide.nu.61.*
62 *Res omnes naturaliter eſſe liberas.*
63 *Ad præſcriptionem ſeruitutis quæ requirantur.*
64 *Titulum neceſſarium eſſe ad præſcriptionem longi temporis in ſeruitutibus cauſam diſcontinuam habentibus. Et in præſcriptione quartæ. nu.65.*
66 *Tempus duplicatum an ſit neceſſariũ in ſeruitutibus diſcontinuis.*
67 *Quarta Epiſcopo debita an detrahi debeat de oblationibus defunctorum.*

¶ CAP. IIII.

1 DE quarta. ¶ Caſus. Præſcribitur † cõtra Epiſcopũ quarta, ſi.xxx. annorum ſpacio nõ ſoluatur: & Cathedralis eccleſia interim non vacauerit. ¶ Diuide literam in tres partes, quia primò ponit dictum, Secũdò caſum exceptum, ibi: *niſi.* Tertiò reprobat ius antiquũ, ibi: *non Romanus.* ¶ Expone literã, *quarta decimæ*: illam poteſt donare i pus, cuicunq; eccleſiæ, xij.q.iij.c.fina. Et vide ſuper hoc Nouellam. de dona.paſtoralis.ſuper glo.penultima. Et ſi hoc fecit de conſenſu capituli, nõ eſt neceſſaria præſcriptio ſecũdum Hoſti. *& oblationis:* repete quarta: *clericus.* i. Rector, vel habens dignitatem ſeu officium in eccleſia, propter quod præſcribat nomine eccleſię non proprio.ar.j.de iure pa.c.de iure. Hoſti.qui, ſcilicet paſtor exigere ad quid tenetur etiam ſacramento.ſ.de iure iuran.c.ego.ij. Hoſti. *debuiſſet.* ſupple nec ſu ficeret tricẽnalis. & non bene cõtinuatur, quod ſequit̃ Hoſti. *non admitti.* ſubaudi hodie, quia olim bene admittebat: vt.ſ.c.proximo cũ concordantijs, ſecundũ Nouellam. Sed alium intellectum recipit capitulũ proximũ, vt patet ex ibi notatis. ¶ Primò
2 nota quòd in † decimis & oblationibus parochialium eccleſiarũ, & aliorum beneficiorũ, Epiſcop⁹ de iure cõmuni vendicat ſibi quartam. Et facit hoc bene ad declarationem illorum, quæ legunt̃ & notantur.j.de ſepult.c.certificari. Et faciunt quæ ſcripſi poſt Hoſtiẽ. in expoſitione, in verbo clericus. & quæ hîc no. in glo.j. & quę.ſ.ſcripſi ſuper ea ¶ Secundò nota, quod ſolus actus priuatiuus nõ ſolutionis iuris perpetui, vt quartæ decimarũ petendę per præſcriptionem priuationem inducit: ideò dixi iuris perpetui, quia de iure temporali vnius actionis in rem vel in perſonam, non eſſet dubium. vt. C.de præſcript.xxx.vel.xl.annorum.l.ſicut.&.l.oẽs.
3 ¶ Tertiò nota, quòd † ſola tẽporis quadragenarij præſcriptio, ſufficit ad acquiſitionem libertatis, aduerſus ſeruitutẽ etiam à iure introductam, etiam cauſam continuam habentem, ad cuius declarationẽ redibo.j. ¶ Quartò nota, quòd
4 † præſcriptio canonica contra eccleſiam currens, quadragenaria eſt: & quòd præſcriptionem.xxx. annorũ canones contra eccleſiam non admittunt.j.e.c. ad aures. cum ſimilibus.
5 ¶ Quintò nota, quòd † dictio, niſi, orationi affirmatiuę accedens, negatiuè excipit ſeu excludit vt.ff.de reg.iuris.l.quo
6 tutela.&.C.de tranſact.l.actione. ¶ Sextò nota, quòd † eccleſia vacante & paſtore carente, nulla aduerſus eam currit præſcriptio: concordantiæ ſunt in gloſſa.ij. ¶ Primò opponitur contra ſecundum notabile, quia ſine poſſeſſione nõ currit præſcriptio infra de regu.iuris.c.ſine poſſeſſione. lib.vj. modò pręſcriptio libertatis ſeu negatiuę ſeruitutis, ex ſolo non vſu non ſoluendũ non inducitur, niſi dum cum ipſa nõ ſolutione concurrat aliqua contradictio, vt quia cui debebatur petente & debente contradicente, ſeq; nõ teneri aſſerente, fuit propter contradictionem à ſolutione ceſſatum: ar.de ſerui.& aqua.l.ſi quas. &.ff. quemadmodum ſeruitus amit.l.vltima. & quod legitur & notatur. ff. de ſerui. vrba. prædi.l. hæc autem iura. Et quod notat Cynus in prædicta.l.ſi quas. in ſexta quæſtione. ¶ Soluunt quidam admittentes oppoſitionem, dicunt enim hanc decretalem ſupplẽdam eſſe, per prędicta hoc modo videlicet, quòd tunc incipiat currere iſta præſcriptio, cùm ipſius libertatis quartæ nõ ſoluẽdæ acquiſita eſt poſſeſſio, & quòd tunc cẽſeatur acquiſita poſſeſſio cùm ipſam nõ ſolutionem cõcomitantur petitio, & contradictio, vel ſaltem cùm ideò ceſſat quartæ petitio, eo quòd Epiſcopus ad quem ſpectat quartam petere, ideò obmittit eam petere, quia timet ſe repelli, ſi peteret. ar.ff.de acquir.poſſ.l.ſi id quod.§.vltimo. ¶ Sed hoc non eſt verum, imò titul⁹ hîc neceſſario requiſitus, lue eſt locus conditionis & vſus: vt dicam infra in.xj.quæſtione.verſu.& tunc aut loquimur contra eccleſiam. ¶ Secundò opponitur cõtra tertium notabile, quia videtur, quòd inter ſeruitutes continuã cauſam habentes, & ſeruitutes non habentes cauſam cõtinuã, quoad hoc ſit differentia facienda.ar.ff.de ſerui.l.ſeruitutes. ¶ Innocentius magnam gloſſam nũc ſubiutro dicit, quòd ſecundum leges, ſeruitus ruſtica, quæ non habet inte uallum annorum, vel quæ habet interuallũ modicum, puta horarum vel dierum, amittitur.x.annis inter pręſentes, &.xx.annis inter abſentes. Sed ſi habet interuallũ annorum, vel menſium, tunc duplicatur tempus, vt inter præſentes neceſſarij ſint viginti anni, & inter abſentes, quadraginta anni.ar.ff.quemadmodum ſerui.amittatur.l.ſi ſic conſtituta ſit. &.C de ſerui.l.j. ¶ Dicunt tamẽ quidam, vt ipſe refert, quòd in ſeruitute diſcontinua etiam inter abſentes, ſufficiunt viginti anni. ¶ Secũdò addit quòd ſicut diſcõtinuatio annorum & menſium, ſeruitutem reddit diſcontinuam, ita etiam diſcontinuatio ſeptimanarum. & eſt ratio, quia odia ſunt reſtringenda.ff. de libe. & poſtu.l. cum quidam. ¶ Sed nunquid hæc diſtinctio habet locum ſecundum canones. Refert Innocen. quoſdam dicere, quòd non: quia vt hic apparet, tempus in hac præſcriptione decimarum, non duplicatur: & tamen hoc ius, ſcilicet perceptionis decimarum, habet interualla magni temporis, ſcilicet de meſſibus & vindemijs vni⁹ anni, vſq; ad meſſes & vindemias anni alterius. ¶ Sed certè quoad hoc contrarium videtur. Innocen. videlicet, quòd hoc ius perceptionis decimarum, non habet aliquod interuallum etiam horarum, imò quaſi continuã cauſam habet cum quotidie poſſint & etiam debeãt recipi decimæ non ſolũ perſonales, ſed etiam prædiales cùm prędicta quotidie aliquos fructus producere poſſint: & etiã quotidie quarta Epiſcopis eſt ſoluenda: & in eo quod legitur & notatur.j.de deci.ex parte. &.c. non eſt in poteſtate. Sed adde omnino quæ dicam & infra ea. oppoſitione verſu quarto quæres. vbi reperies hoc dubium planiùs expeditum: Et idem dicit Innocen. de iure eligendi. quia licet electores quotidie non eligant quia nec quotidie vacat eccleſia, aptum tamen eſt hoc ius, ad recipiendum continuam executionem, & electores apti ad continuò eligendum: quia quotidie parata eſt vacare eccleſia: argumentũ eius qđ dicitur de ſtillicidio.ff. de ſerui.vr. prædi.l.foramen. & ideò in præſcriptione iuris eligendi, ſufficit poſſeſſ. xl. annorum. vt patet ex lectis & notatis ſupra de cauſa poſſeſſo.c. cum eccleſia.§.finali. verſi. nec ex eo. &.c. cum olim. &.ſ.de elect.c. cumana.§. penultimo ad finem.

¶ Primò quæres ergo, quãdo ius ratione interualli dicatur habere cauſam diſcontinuã? reſpondet Inno. dicens ſecundũ

quoſdam,

...une ius dicitur habere cauſam diſcontinuã ad ...ectum, vt etiam in eccleſia tempus præſcriptionis ...icetur. Hoc eſt vt. lxxx. anni in præſcriptione ſint neceſſarij, videlicet dum ius hmõi tale eſt, quod interuallum certum & deputatũ ab homine vel à iure recepit, quale eſt quod quis omni anno dedicationis vel alicuius feſtiuitatis, aut alio certo die, partem oblationum vel aliud ſeruitium certum recipiat. iij. q. iij. nec numerus. xviij. q. ij. Eleutherius. j. de cenſi. cùm venerabilis. & in hoc caſu ſecundũ eos, & neceſſarij ſunt. lxxx. anni.

7 ¶ SECVNDO quæres † pro horum declaratione qualiter ſeruitutes tempore amittũtur? Aduerte quæ ad hoc eſt differentia inter ſeruitutes ruſticam & vrbanam, quia ruſtica perit certo tempore non vtendo: vrbana verò per ſolũm nõ vſum non perit omnino. Sed ita demum, ſi vicinus ſimul vſucapit libertatem, vt ſi ædes tuæ ædibus meis ſeruiant, ne tuæ altius tollantur, vel ne mearum luminibus officiant. ¶ In hoc enim caſu, ſi per ſtatutum tempus feneſtras meas præfixas habuero vel obſtruxero, ita demum ius meũ amitto ſi tu per idem tempus altius ſublatas habueris ædes tuas. Alioquin ſi nihil noui feceris retines ſeruitutem. vt. ff. de ſerui. prædi. vrb. l. hęc autem iura ſecundum Inno.

8 ¶ TERTIO Quæres, qualiter † ſeruitutes tempore acquirentur. ¶ Innoc. dicit circa hoc notandum eſſe, quòd ſi ius de quo agitur habeat cauſam continuam, ſicut eſt ſeruitus aquæ ductus, quæ ſine intermiſſione ducitur, vel quaſi perpetuam ſicut eſt videre in caſibus ſupradictis, tunc acquiritur ſeruitus, per præſcriptionem. x. annorum, inter præſentes, & . xx. inter abſentes, ad ſimilitudinem rerum immobilium. C. de ſeruit. l. ij. & C. de præſcri. lõgi temporis. l. fi. ¶ Sed hæc eſt differentia quòad hoc inter ſeruitutes, & res immobiles, quia in rebus immobilibus requiritur titulus, imò ſufficit vſus ſolus vt patet. ff. ſi ſerui. ven. l. ſi quis diuturno. & in eo quod notatur. j. eod. ſi diligenti. Sed quando incipit currere hoc tempus huiuſmodi præſcriptionis ſeruitutum? ¶ Videtur quòd ex quo quis cœpit vti illo iure, non vi, non clam, non præcario, ſciẽte videlicet illo, cui ſic fiebat præiudicium, & non contradicente ſed tacente: & hoc ipſum probare debet ſecundum quoſdam. & ſic intelligunt. ff. quemadmodum ſerui. amit. l. finali. & ff. de itinere actúque priuato. l. prima § Iullianus. ¶ Si autem non habeãt cauſam perpetuam & continuam, vt eſt ſeruitus vię & præſtatio extraordinariorum ſeruitiorũ. Certè tunc hæc & ſimilia his nõ præſcribũtur, niſi tanto tempore percipiantur cuius contrarij memoria hominis non exiſtat. xvj. q. iij. quia cognouimus. Et c. di. contra morem. & ff. de aqua plu. ar. l. j. § j. & l. ij. § antepenul. & patet in eo quod legitur & notatur. j. de ver. ſignific. ſuper quibuſdam. § j. ver. fin. & ff. de aqua quotti. & æſti. l. hoc iure. § ductus aquæ vel ibi ideò exigitur tan longa præſcriptio, quia aqua ducitur de flumine publico, ſicut hîc quadragenaria, quia de iuribus eccleſiæ agitur. xvj. quęſtione. iij. quas actiones.

9 ¶ QVARTO quæres † an ius percipiendi decimam de fructibus fundi, habeat cauſam continuam vel diſcontinuam? Et videtur quòd cõtinuam: per ea quæ ſcripſi. ſ. eadem oppoſitione. ver. ſed nunquid hæc diſtinctio? Reſpondet Inno. quòd aut quęritur de iure percipiendi decimas de fructibus fundi ſimpliciter, & tunc dic quòd cõtinuam cãm habet, per notata in prędicto verſu. Aut quęris de iure percipiẽdi decimas, de vino vel grano tantũ, vel de omnibus minutis tantum aut de conſimilibus, & tunc nũ habet cauſam perpetuam: quia hæc percipiũtur certis temporibus tantũ, vt notatur. j. e. ad aures. ſecundũ Inn. in prędicta glo. magna quæ pro magna parte recipitur ex notatis Accurſij. in lege ſeruit. all. ¶ Hoſtien. dicit quòd hæc glo. quantũ ad canones, eſt potius ſubtilis, quàm vtilis, ſiue enim agamus de corporalibus, ſiue de incorporalibus, ſiue de habentibus, ſiue de non habentibus cauſam cõtinuam, regulariter eſt tenendũ, quòd † ſola quadragenaria pręſcriptio currit contra eccleſiam: & nulla minor, vt notat. j. ¶ Sed nec in eccleſiaſticis currit pręſcriptio ſine titulo ad minus cõtra illum qui id de quo agitur de iure cõmuni petere poteſt, vt notat hic in glo. ſecũda. Quinimo, & hi, qui cõtra ius cõmune petunt ſe admitti ad eligendũ, tãquam vocem habẽtes, habẽt exprimere quo iure hoc petant: quod dic vt legitur & notatur. ſ. de elec. conſtitutis. Et dic quadragenaria, cum titulo, aliâs contra. j. e. ſi diligenti. ſecundũ Hoſti.

11 ¶ Tertiò opponit contra prędictum tertiũ notabile, quia † videtur vltra quadragenaria poſſeſſionẽ alia eſſe neceſſaria ad pręſcriptionẽ huius quartę, videlicet titulũ. j. e. ſi diligenti. & quod ſcripſi. ſ. oppoſitione proxima. ver. tertio quęres. verſ. ſed hæc eſt differentia. poſt Innn. & ver. quarto quęres. in fine poſt Hoſtien. Item & bona fides. j. c. proximo. & . j. de reg. iuris. c. poſſeſſor malæ fidęi. lib. vj. & . j. e. quoniam omne. in fi. & prædicto. c. ſi diligenti. in fine. Aut hic clericus denegans quartam debitam Epiſcopo de iure cõmuni, non poteſt eſſe niſi in mala fide. Quod proſequere vt hic notatur: per Ber. in glo. vlti. & ſic non videtur qualiter præſcibere poſſit: Et de tota iſta oppoſitione videtur caſus ad literam. j. e. c. Epiſcopũ. lib. vj. per quod capitulũ apparet, quòd ſola poſſeſſio quadragenaria bonæ fidei, non ſufficit in hoc caſu. Sed deficiente titulo, neceſſaria eſt pręſcriptio temporis, cuius initij hominis memoria non exiſtit: vt ibi. quia hîc contra ius cõmune, & cõtra eccleſiam agitur: & per cõſequens, quòd etiam ſolutio quã dat hic Bernardus in glo. vltima, non eſt ſufficiens, quia licet diuinando, defectum bonæ fidei excuſare nitatur. j. tamen non excuſat defectum tituli. ¶ Dicas ergo ſoluendo, quòd hæc decretalis ſupplenda eſt, ſubaudi dummodo titulus & bona fides, cum quadragenaria poſſeſſione concurrãt per iura in contrarium allegata: nec eſt ſenſus iſte diuinatorius ſeu capitaneus: ſed ioridicus. nam hîc textus vtitur verbo pręſcriptione. quod eſt verbum iuris. & eſt intelligendũ ſecundum ius. modo præſcriptio quadragenaria contra eccleſiam, ſecundum canones requirit titulum & bonam fidẽ

12 vt. c. ſi diligenti alle. Sed nunquid † ſola donatio epiſcopi, facta ſine conſenſu capituli det cauſam ſeu titulum præſcribendi in caſu iſtu. ¶ Ber. hîc in fine gloſſæ vltimæ tenet, quòd ſic. Sed glo. habens contrariam. j. de his quæ fi. à præla. c. ij. in gloſſ. ij. quas gloſſas concordat Archidi. x. quæſtione. iij. quia cognouimus. dicens primam gloſſam locum habere, vbi ex aliquo errore creditur cõſenſum capituli interueniſſe: & aliam gloſſam ſecũdam, vbi ceſſat talis error. ¶ Refert Mar. exemplum huius poſitum ibi per Archidi. non valere. Et ſubdit per Paulum, aliud exemplum melius hîc poni. ¶ Poſteà ſubdit Paulus. in cle. j. de reb. eccle. nõ alie. dixiſſe præſumendũ eſſe talem conſenſum interueniſſe: at. j. de his quę fiunt à pręla. c. ea noſti. & ſic videtur ibi notari per Inn. & per Compo. ſ. de conſue. cũ dilectus. ¶ Aliter autem aliâs diſtinxit Paulus circa hoc, quia aliqua ſunt quæ ſpectant cõmuniter ad Epm & capitulũ, & hîc non pręſumunt conſenſum capituli. Sed neceſſe eſt illum probari, quia Epus & capitulũ tãquam duo ęquè principales tunc ſe habẽt. ar. j. ne ſede vacante. c. vnn. lib. vj & . ſ. de offi. dele. c. cauſamq. & c. vno delegatorũ. Aliqua verò ſpectant ad ſolum Epiſcopum principaliter. Licet in illis conſenſum capituli requirere teneatur. Et hic ſubdiſtinguit, quia aliqua ſunt in quibus tempore quo aguntur, neceſſe eſt quòd cõſenſus huiuſmodi interueniat: ſic quòd non ſufficit illum interuenire, ex poſtfacto: & in his nõ pręſumitur conſenſus. c. oſi probetur: vt in alienationibus perpetuis ſic procedũt quę habentur j. de reb. eccle. non alie. c. ij. & de his quę fiunt à pręla. c. ij. & de rebus eccle. non alienan. c. j. libro. vj. ¶ Alia non ſunt, in quibus ſufficit, quòd conſenſus huiuſmodi interueniat ex poſtfacto, & in iſtis bene pręſumitur conſenſus capituli. vt in temporalibus alienationibus, & ſic procedit capitulum ea noſcitur alleg. & eſt ratio omniũ prędictorum, quia titulus præſcriptionis, debet eſſe talis quòd ſi error facti fuiſſet in facto verus ſuffeciſſet ad dominium transferendum.

¶ Ex quo infert Mar. quòd cõmunis cõfirmatio non dat ti-
tulum præſcribẽdi. Et ſubdit, quòd primũ membrũ proxi.
ſubdiſtin. poſuit Inno. in prędicto. c. circa nõ quòd expreſſè
hoc dicat, ſed tacitè colligitur ex dictis ſuis. Et ꝙ ſecundum
membrũ ſubdiſtin. eiuſdem poſuit Nouel. poſt Hoſti. in. c.
ij. de his quę fiunt à pręla. fatetur tamen, ꝙ ſufficeret quoad
hoc error facti probabilis, ꝑpter quẽ credi potuiſſet cõſen-
ſum capituli interueniſſe. ¶ Henr. verò ſtat hîc cum glo. po-
ſita & diſtinguit, quia aut Epiſcopus ſolus ſine cõſenſu capi
tuli remiſit iſtam quartã, & tunc talis remiſſio dat titulum
præſcribẽdi: vt dicit glo. hîc pro quo facit. ĩ. de dona. c. Apo
ſtolicæ. & de iure pa. c. cura. allegato. Aut Epus remiſit eam
de conſenſu capituli, & tunc talis remiſſio ſeu donatio reuo
cari non poſſet: nec præſcriptio neceſſaria eſſet. xij. q. iij. c. ſi.
ſecundum Hoſti. hîc & Goffre. ĩ. c. ſi diligenti. at. xvj. q. j. c. ſi
quis laicus. ſuper verbo legitimè aſſignatã. vbi de hoc, & vi-
de. xvj. q. iij. ſi ſacerdos circa medium. ¶ Sed opinio Pauli, &
Martini prima facie videtur verior, niſi diceremus eſſe ſpe-
ciale in remiſſione quartę propter lecta & notata. xij. q. iij. c.
ſina. & de dona. paſtoralis. qui tamen obſiſtit capi. Apoſtoli-
cæ allegatũ. dicam in. c. ij. de his quæ fiunt à præla. quia iſta
materia nõ cadit hîc propriè cum de ſolo tempore præſcri-
ptionis tractetur hîc. ¶ Quartò, opponitur contra quintũ
13 notabile, ꝙ † imò dictio, niſi ponat ſeu affirmet: vt. ff. ſi quis
cautionibus. l. ſi eum. §. qui iniuriarũ ſequẽdo dicta Henri. &
aliorũ cõium ſcribentiũ, ſic diſtinguere potes, quia aut dictio
niſi, accedit orationi affirmatiuę, ſeu ſequit̃ orõnem affirma
tiuam, & tunc excipit ſiue negat: vt omnis homo diſputat,
niſi Socrates: vt. ff. de reg. iur. l. quo tutela. C. de trãſac. l. actio-
ne. in fi. Aut accedit orationi negatiuæ, ſeu ſequit̃ orationẽ
negatiuã, & tunc ponit ſeu affirmat vt nullus diſputet, niſi
Socrates: vt. ff. ſi quis cau. l. ſi eum. §. qui iniuriarũ. de ferijs. l. ſi
feriatis. de vẽtre in poſſeſſionẽ. l. in extraneo. de cuſto. reorũ
l. j. §. vltimo. de annuis leg. l. titia. & de ali. lega. l. ſtich⁹. §. titia.
& in. l. alle. actione. C. de tranſact. ¶ Iſta duo membra ponit
Archidia. xv. q. iij. c. nõ eſt permiſſum. & ĩ. de conſti. c. licet
Romanus pontifex. ſuper verbo niſi. libr. vj. Et de hoc vide
in Spec. tit. ij. §. videndũ reſtat nunc aliqua. & tit. de ſponſali
bus in principio. Nec obſtat de manu. teſtamẽto. l. titia. §. vl-
timo. vbi præcedit oratio negatiua. & tamen nõ ponit: ibi
enim dicit, ꝙ ſi teſtator in teſtamento ſuo dicat ſic Oneſiſo
re, niſi actionem reddens liber ne eſto, licet Oneſiſorus ra-
tionẽ reddiderit nõ tamen propter hoc erit liber: nam illa
nõ diſcordat ibi enim teſtator negabat nõ libertatem actu:
ſed poſſibilitatẽ ſeu potentiã, ſcilicet eum poſſe liberũ fieri
niſi rationem reddiderit: ꝙ ipſe teſtator facere poterat loco
pœnę vt. C. ſi mãcipia ita fuerũt &c. per totum vnde dictio
niſi poſſit, ponit ꝙ poſſit fieri liber in futurum: non tamen
ponit quòd ſit liber, niſi manumittat̃: & ſic ponit illud q̃d
oratio negatiua negabat. ¶ Et per hoc poteſt reſpõderi ad
quæſtionem glo. poſitam in. §. allegato qui iniuriarum. cum
quis promittit ſe nõ venditurum alij, niſi mihi: quia in iſta
quæſtione negat debere fieri venditio: & dictio niſi, ponit
quòd fieri mihi debeat in futurũ, ſi contingat eum vendi.
non autẽ quòd mihi ſit facta venditio per hoc. vnde ſi ven-
dat alij, venditio valet, & tenetur mihi ad intereſſe: vt. ff. de
ac. emp. & ven. l. ſi ſterilis. §. ſit tibi ſecundũ Lambertũ & Pe
trum in. d. §. qui iniuriarũ: & Pe. & Cynum in. l. alle. actione.
C. de tranſac. qui in iſta diſtinctione concordant. Et de hoc
notat Dynus infra. de reg. peccatum. lib. vj. ¶ Quintò op-
14 ponitur quòd iſte textus practicari non poſſit, nam † quan-
do intentio excipientis ſuper negatiua fundatur, oportet
excipientem illam probare. & ſi non poſſit probare, taceat
& non excipiat: quia aliàs in exceptione ſuccũbet, vt patet
ex notatis Innoc. ĩ. de accuſatio. ſuper his. & Bar. ff. de verb.
obliga. l. in illa. Sed hîc clericus de præſcriptione quartæ nõ
ſolutæ contra Epiſcopum excipiens, fundat intentionem
ſuam ſuper negatiua, videlicet quartæ per eum. xl. annis nõ
ſolutæ. Igitur tenetur clericus, talem negatiuam probare: &
ſi nõ poteſt eam probare, taceat, aliàs ſuccumbet: modo ita
eſt quòd eam probare nõ poſſet: quia eſt negatiua ſimplex &
abſoluta: nec loco nec tempore coarctata: vt. C. de probat. l.
actor. & quod legitur & notatur. ſ̃. de elec. bonæ. & ſic reſtat
quòd hæc decretalis practicari non poteſt. ¶ Aduerte hic
quæritur quis hoc caſu probare habeat, an Epus affirmati-
uam, videlicet quartam. ĩ. xl. annos ſaltem ſemel fuiſſe ſibi
ſolutam, an verò rector de præſcriptiõe excipiens negatiuã
videlicet, quòd de. xl. annis quarta ſoluta non fuit, etiam ſe-
mel. ¶ Super quo vide qõnem diſputatam per Io. And. poſt
Io. de Montemucle ĩ. de re. iur. c. ſine poſſeſſione in Nouel.
lib. vj. quæ talis eſt Epiſcopo talis diœce. petenti quartã de-
cimarum, opponit certa eccleſia parochialis ſeu Rector il-
lius præſcriptionem. Quęritur quis habeat probare. ¶ Poſt
multa argumẽta hinc & inde per eos inducta, & poſt ſolu-
tionem Ioan. de monte muc. quam omitto cauſa breuitatis,
Io. And. ſoluendo dicit ſic, aut allegat eccleſia cõſuetudinem
generalem in loco, aut ſuam ſpecialẽ præſcriptionẽ: Primò
caſu probet eccleſia, quòd aliæ eccleſię loci non ſoluũt hanc
quartã, quo probato per clericos & rectores, eccleſia etiam
loci qui de ſuo negatiuo facto, ad iſtius cõmodum depone-
re poterũt tuta erit, niſi contrariã conſuetudinem hui⁹ ec-
cleſiæ probet Epus: per decre. vlimam. ſ̃. de offi. Archidi. &
ea quæ ibi ſcripſi. ¶ Et ſic intelligo. ff. de publicanis. l. ſi pu-
blicanus. in fine: & l. licitatio. §. eorum. ¶ Secundo caſu, aut
eccleſia allegat præſcriptionem nomine alieno, puta alteri⁹
Epiſcopi cui ſoluit quartam, quo caſu probet affirmatiuã:
ad hoc. ĩ. c. cum ex officij. & ſic loquitur decre. cum perſo-
næ. ĩ. de priuileg. lib. vj. ibi *Non ſum tibi ſubiectus, quia ſum al-
teri immediatus.* Aut proprio, & tunc aut allegat præſcriptio-
nem. xl. annorum, aut tanti temporis, cuius initij non eſt
hominum memoria. ſi. xl. tantum, probet titulũ quod præ-
ceſſerit inchoatam pręſcriptionem. Quo probato, transfer
tur onus in Epiſcopũ, & hac præſumptiõe, & vi negatiuę &
fortius ſi cum titulo probaret denegationẽ. ¶ Secundo ca-
ſu probet, & ſi nõ tantum titulum ad quod non aſtringitur,
ſaltem cõmunem opinionẽ & famam, iuxta ea quæ notãtur
infra de præſcript. c. j. lib. vj. glo. vltima & in Spec. de proba
§. j. ad finem. quo probato, transfertur in Epiſcopum onus
probãdi. & facit ſupra de pręſumptionib⁹. quia veriſimile ĩ.
de hæretic. filij. lib. vj. & tunc eſſet vtilis Epiſcopo, Apocha
ſolutionis. vt in. l. plures apoc his. de fide inſtr. & ſ̃. de teſti. ſi-
gnificauit. ¶ Vel loquit̃ decre. de actibus iudicialib⁹, in qui-
bus negatiua trãſfertur, vt in decre. quoniã cõtra & ſic intel
ligo leges ſi ex cautione & aſſeueratione. C. de nõ nu. pe. ſed
hoc nõ eſt ex vi negatiuæ tantũ, ſed etiam ex præſumptiõe,
15 quia debitores † egentes cõſueuerũt ſic ſe obligare ſub ſpe fu
turę numerationis, & ideò trãſferat̃ probatio in creditores,
nec multũ in hoc grauat̃ Epiſcop⁹, cum ſatis eſt ꝓbare ſemel
infra. xl. annos. In primo caſu, aut à tẽpore cuius nõ eſt me-
moria. In ſecundo caſu, quartam fuiſſe ſolutam: ſi verò neu-
trum iſtorũ in altera dictarum præſcriptionum probet ec-
cleſia, etiam ſi prubaret quartã petitam & denegatã, ex quo
titulum in prima vel cõmunem opinionem in ſecũda non
probat, ſuccumbet diœce. etiã nihilominus probante. Sed
cùm talis eſſet pręſcriptio, quę non requireret titulum, poſ-
ſet eccleſia probare ꝙ non ſoluit per poſitionem negatiuã,
ſi confiteretur ipſam Epiſcopus: infra de confeſſ. c. j. libr. vj.
per quam decre. ſecundũ Nouel. ſatis poſſet attentari, quòd
ſola negatiua, non transfertur onus probandi, etiam ſi pro-
bari non poteſt, per negantem, aliàs nõ video, quare fuiſſet
neceſſaria vel vtilis prouiſio illius iuris noui, ex quo aduer-
ſarius ſic negantis haberet neceſſe probare: cõcurrente verò
præſumptione ſecus dici poſſet etiam probari per libros ra
tionum, ſi ſuper his extant: & ita probatur apud nos aliqui
non ſoluiſſe decimas Papales, & eo caſu intelligit̃. l. ſi. C. de
fun. patr. lib. xj. tenent enim & illi collectores ſeu tenere de-
bent libros, per quos de ſolutis reddant rationẽ: & per illos
poterũt probari ſoluta & nõ ſoluta. ¶ Et facit quod dixi. ſ̃.
de proba-

contra.ſuper fine vltimæ gl.Per modū
tertio ſupra de probat.non puto negatio-
noſtri poſſe probari,nam illa loquit de actu alie-
,qui non poteſt expediri,niſi per tractatum,& de-
erationem collegij:illi ergo ꝗfuerunt etiā de nocte in il
lo tractatu,poſſunt bene probare,quid fuit ibi tractatum,
16 & quid affirmatum fuerit,vel negatum.Sed ſolutio† quar-
te Ep̄alis,eſt actus qui per ſolum prælatum,vel diſpenſato-
rem eccleſiæ ſine ſcientia,vel tractatu capituli,poteſt fieri li
citè:& ſic longè diuerſus.Et ſic etiam reſpondetur ad decre-
talem quanto.infra de his,quæ fiunt à prælatis.& ad decre-
talem non eſt.infra de conſuet.libro ſexto.non obſtat.nam
ibi negatiua ꝓbatur per affirmatiuos actus,quibus coarcta
ta bene cadit in intellectum teſtium,qui percipere poterūt
exercitium illorum actuum.capitulo non vocato,nec con-
ſulto per ep̄m expedit:Et per hæc diſtincta puto,ac Nouel
la.ſic ſingula contraria partum concordata,& partim ſore ſo
luta.Dicam in prædicta regula ſine poſſeſſione.¶ Oppoſi-
tionibus expeditis,quia Inn.hic tractat de ſeruitutibus.Ioā.
de lignano hic exorditur materiam ſeruitutum.Ideò de ſer-
uitutibus aliqua hic quæramus.

17 ¶PRIMO ergo quæro,quæ eſt natura,† & diſtinctio
ſeruitutū?rūdeo ſequēdo gl.Accur.ff.de ſerui.l.j.ꝙ aliæ ſunt
merè pſonales,aliæ ſunt merè reales,aliæ mixtæ.merè pſona
les,in triplici differētia ſunt.vna eīn cōpetit ratione domi-
nij,& illa eſt poteſtas quam habet dn̄s in ſeruo.vt.ff.de ſtatu
hominum.l.libertas.Alia competit ratione patriæ poteſta
tis,& illa eſt quam habet pater in filium.Et de hac inſtit.de
patria poteſtate.per totum.Tertia cōpetit ratione poteſta-
tis quā habet marit⁹ in vxorem.& de hac.ff.de ope.liber.l.
ſicut.Et licet aliqui domini legum,hoc primum mēbrū im
pugnent,pro eo ꝙ dominus non habet in ſeruo ſeruitutē,
ſed dominium:& ſic intelliguntur.ff.de ſta.ho.l.in ſumma.
& de iuſtitia,& iure.l.manumiſsiones.res autem ꝓpria ne-
mini ſeruit.ff.de ſeruitu.vrb.prædi.l.in re cōi.& ſi vſuſfru-
ctus petatur.l.vti frui.& quia poteſtas quam habet pater in
filio,vel maritus in vxore,propriè nec libertatem hominis
tollit,nec propriam ſeruitutem inducit:tamē nihilominus
licet cum quadam impropria locutione,hoc membrum tol
lerari poteſt:quia filius,& vxor,patri,& marito aliqua ſer-
18 uitia debent ¶ Reales quoq;† ſeruitutes dicuntur,quæ à re
debentur rei,vt ſunt ſeruitutes prædiales:ideò ſic dictæ,qa
abſq; prędij deberi non poſſunt.inſtitu.de ſeruitu.§.ideò au
tem.quē titulum cum duobus ſequentibus,tu canoniſta de
longo periegas,vt quia domus tua,debet domui meæ ſerui-
tutem altius non tollēdi,&c. & iſtarum aliꝗ ſunt vrbanę:
quia debentur prædijs vrbanis,vt ſeruitutes altius nō tol
lēdi,luminibus non officiendi,tignum admittendi,& ſtilli-
cidium recipiendi,de quibus de ſerui.vrb.prædi.per totū.
Aliæ ſunt ruſticæ,quæ debentur prędijs ruſticis,vt viæ,iti-
neris,actus,aquæ ducendæ,pecora paſcendi,& huiuſmodi.
de quibus de ſerui.ruſt.prædi.per totum.vnde pōderaſ hic
cui ſeruitus debeatur,qa ſi perſonæ,perſonalis,& ſi rei de-
beat realis eſt,vt.ff.de ſerui.vrb.pręd.l.ij.& dicta.l.vti frui.
Ex quo infertur,ꝙ ſi vna eccleſia alij eccleſiæ debeat deci-
mas,vel ſi eccleſia parochialis,mēſę,vel dignitati Ep̄ali de-
beat quartam decimarum,vel oblationum,ſeu aliorum red-
dituum,aut quòd prædia laicorum debeant eccleſijs deci-
mas reales:omnia huiuſmodi debita ſeruitutes reales , dici
poſſunt:quia omnia iſta,à rebus debentur rebus.Plus dico,
ꝙ decimę,quas debent perſonæ eccleſijs,de ſuis perſonalib⁹
lucris,& quas quia à perſonis debentur,canoniſtę perſona-
les appellant,ſeruitutes reales dici debent,& eſt ratio : quia
licet à perſonis debeantur,non tn̄ debētur perſonis,ſed re-
bus.Et in hoc cōcordat hic Io.de lignano,dicens idē de cæ-
teris iuribus ep̄alibus,& alijs iuxta ea,quę habenſ.de elect.
querelā.de cōſti.cum dilectus.de cauſa poſ.cum eccleſia. &
19 de verb.ſigni.Abbate.Mixtæ verò † dicuntur,quæ à rebus,
ſeu in rebus debentur perſonis ſicut vſuſfructus,vſus,&habi
tatio,&c.de quibus.ff.de vſufruct.cum titulis ſequentibus,
vſq; ad titulum de ſeruitutibus.Sciendum tamen eſt,ꝙ iſtæ
cōiter appellantur ſimpliciter perſonales,& credo quòd be
ne.tum quia illę quas.ſ.merè perſonales appellaui,propriè
loquēdo,nō ſunt ſeruitutes,vt ibi dixi.Tū qa,iſtę pſonis de-
bēt,& cū pſonis limitanſ:vt inſti.de vſufruct.§ finiſ.Tū qa,
per hoc patet planior differētia inter perſonales,& reales.fa
cit.ff.de pericu.& commodo rei venditæ.l.quòd ſi penden-
te.§ ſi.Sic reperio ſeruitutem perſonalem in beneficijs eccle
ſiaſticis,& patet exemplū.j.de præben.c.niſi eſſent . ¶ Tres
20 autem dicuntur† ſpecies mixtarum,ſeu perſonalium ſerui-
tutum.Prima pleniſsima,quę dicit vſuſfructus,& ideò ple
niſsima:quia ad vſumfructuarium omnia pertinent . ff.de
vſufruct.l.j.&.l.vſufruct.legato.Secunda minùs plena , quæ
dicitur vſus.Tertiò verò adhuc minùs plena , quæ dicitur
habitatio,de quibus.ff.de vſu,& habitatione.per totū.Dif-
fert autem habitatio ab vſufructu,quia vſuſfructus capitis
diminutione perditur.ff.quibus modis vſuſfructus amit.l.
prima.& tamen habitatio capitis diminutione non perdiſ.
ff.de vſufruct.& habitatio.l.ſi habitatio.circa principium.
Item differt habitatio ab vſu,nam vſus importat quantùm
eſt neceſſarium,habitatio verò ſolam habitationem . Item
quia habitatio locari poteſt,ſed non vſus.C.de vſufruct.l.cū
antiquitas.&.ff.de vſu,& habitatione.l.iiij . Vſus autem ab
vſufructu differt:quia vſuſfructuarius recipit omnes fruct⁹:
vſuarius verò ſolùm quantum ad vſum ſuum neceſſe eſt:
vt.ff.de vſu,& habitatione.l.prima.cum nouem legibus ſe-
quentibus.& quaſi per totum:quibus autem comparantur
prælati an vſuſfructuarijs,vel vſuarijs,tangūt Archid.de re-
ſcript.ſtatutum.§.acceſſorem.& ipſe,& Io.And.& Cardina-
lis Pariſieñ.de offi.ord.præſenti.& Gar.Io.monachi,& No-
uella.de rebus eccle.non alie.c.ij.eo.libro.& Hoſti.& Henr.
j.de pecu.cleri.c.ſi.& Hoſt.de pręben.c.de multa.§.is quoq;.
Et Henric⁹ infra de fideiuſ.peruenit.ſcripſi plenè.de excep.
cū venerabilis.vbi omnino videas,in ſexto notabili,& pri-
ma oppoſitione,& duodecim primis quæſtionibus.Quartā
autem ſpeciem ſeruitutum perſonalium,ponūt quidam in
miſterium ſeruorum,de qua.ff.de op.ſeruo.per totū.de qua
tamen dubitant alij,an ſit realis,vel perſonalis,& dicūt qui-
21 dam,ꝙ realis eſt,quia† perſonalis non tranſmittitur in hæ-
redem:vt prædicta.l.cum antiquitas.& tamen legatū operę
tranſmittitur in hæredem:vt prædicta.l.cum antiquitas.&
ff.de vſufru.legato.l.ſecunda.Alij dicunt,quòd eſt perſona-
lis:quia ſeruitutes reales ſunt perpetuæ.ff.de cenſi.l.forma.
& tamen iſta morte expirat:vt.ff.vſuſfructu quemad.caue.
l.quemadmodum.idem eſt.Sed caue,quia aliter intelligit il-
lam.l.Accur.ff.de ope.ſeruorum.l.ij.Sed ſaltem extinguitur
iſta ſeruitus,morte ſerui.arg.ff.de vſufruct.l.ij.Petrus de bel-
la pertica,dicit,ꝙ ſi tenenda eſt aliqua opinionū prædicta-
rum,tutius eſt tenere,quòd ſit ſeruitus realis,dicit tamen,ꝙ
legare operam ſerui,non eſt conſtituere ſeruitutem.quia in
libero homine legari poteſt.ff.de vſufruct.legato.l.iij.&.ff.
de ope.ſeruorum.l.j.Quamquā autem nō ſint plures ſeruitu
tes nominatę,tn̄ plures aliæ poſſunt cōſtitui,vt ꝙ liceat mi
hi in fundo tuo percipere tantum frumentum , vel in viri-
dario tuo poma.ff.de ſerui.l.vt pomū.&.l.ſi quis binas.Iſtas
enim leges,ſeruitutes appellat.ff.de ali.lega.l.mela.in fi. Sed
cōtra de lege : vt pomū.in princ.vbi dicitur,ꝙ vt pomū de-
cerpere liceat,vel vt ſpaciari,vel cœnare in alieno poſſum⁹,
ſeruitus imponi non poteſt:quia illa de reali,& non de per-
ſonali loquitur,quæ proſequere latiùs,vt not . per Cy.C.de
vſufruct.ſuper rubrica.vbi no.quia vtilitas iſtud ſcire,vide-
22 licet quia† ſi non eſſet ſeruitus,non niſi contra obligatum
agi poſſet.& ſi ſeruitus eſt,agitur confeſſoria contra quen-
cūq; impedientem.Ibi tamen ſunt opiniones contrariæ , vt
notatur.in.l.& quis binas.& in.l.vt pomum.& ſuper rubri-
ca.allegatis.

¶SECVNDO quæritur qualis poſſeſsio cadit in ſer
uitutibus?& dico,ꝙ vera,& propria poſſeſsio non cadit in

illis, quia ſunt incorporales, & tales propriè poſsideri non poſſunt. ff. de acquir. re. do. l. ſi ſeruus §. incorporales. argu. ff. de viucap. l. ſequitur §. ſi viam. Sed dico, quòd cadit ibi quaſi poſſeſsio, ex qua dantur interdicta poſſeſſoria, vt. ff. de ſerui. l. quoties. & ff. de itinere actuq; priuato per totum: nec mirum, quia cadit ibi quaſi poſſeſsio, ex qua dantur interdicta poſſeſſoria: vt. ff. de ſerui. l. quoties. & ff. de itinere actuq; priuato. per totum. Nec mirum, quia cadit ibi ius reale formatum, ex quo cauſantur actiones in rem, quę confeſſoria, & negatoria appellantur: vt. ff. ſi ſerui. vendi. l. loci corpus §. in confeſſoria. de quibus plenè ſcripſi. ſ. de iudi. c. examinata. quę ad complementum huius tractatus hic iungere habes. & ſic in illis cadit verum petitorium. non mirum ergo, ſi ei correſpondeat quaſi poſſeſſorium, quia iſta correlatiua ſunt ſecundum Pe. de Bellapertica. quod proſequere latiùs: vt notatur per Cy. C. de ſerui. l. ij. in. j. q.

¶ TERTIO quęritur per quem modum acquiritur poſſeſsio affirmatiuę ſeruitutis? Petrus de bellapertica diſtinguit inter ſeruitutes affirmatiuas, quę inchoantur per modum debiti, & ſeruitutes affirmatiuas, quæ inchoantur, per 23 modũ facultatis: & dicit quòd † ſeruitutes affirmatiuæ, quæ inchoantur per modum debiti, vt ſeruitus ductus aquæ per fundum vicini, quod non licet, niſi iure debiti habeatur, acquiruntur ex ſolo vſu, dummodo quis, ſciẽte aduerſario, iure ſeruitutis vtatur. vt. ff. de itinere actuq; priuato; l. j. §. Iulianus. & l. fi. & C. de ſerui. l. ij. Sic intelligũtur, quę ſcripſi. ſ. e. c. in ſecunda oppoſitione. verſu. Sed quando incipit curre 24 re, & ſufficit tunc vnicus actus, quia † vnicus actus ſufficit ad poſſeſsionem acquirendam: vt notat Inno. ſ. de cauſa poſ. cum eccleſia. & hęc etiam tenent Ia. Pe. & Io. nicoti. ff. de ſerui. l. ſeruitutes. in magna. allegant. ff. de viuſfruct. l. iiij. ff. de acquir. poſ. l. iij. & pe. l. quos. & ff. de aqua quoti. & æſti. l. j. §. qd aũt. Nec obſtat qd dicit de. xxx. diebus. ff de itinere, actúq; priuato l. j. §. j. quia illud quoad hoc, vt inter dictum illud cõpetat, vt not. Io. fabri. C. de ſerui. l. j. Sed in his, quę inchoant per modum facultatis, ſicut ire per agrum tuum, te non ꝓhibente mihi fas eſt, ſeu facultas: certè tunc ad hoc ꝙ acquiram contra te poſſeſsionem huius ſeruituris, neceſſe eſt ſecundum Petrum, ꝙ iuerim xxx. diebus. vt. ff. de itine. actuq; priuato. l. prima §. j. Sed alij dicunt, quòd imò requiritur tũc ſcia aduerſarij, & ꝓhibitio, per ea, quę ſcripſi in pręd icto. c. cũ eccl̃ia. circa v. oppoſitionẽ. Sed ſequẽdo opinionẽ Petri, põt dici, quòd re uera quoad hoc duo ſunt neceſſaria. Primum eſt, quòd volens ſeruitutis poſſeſsionẽ acquirere vta 25 tur ea aduerſario ſciente, & patiente, qa † patiẽtia, & ſcientia pro traditione habẽtur: vt pręd icta. l. quoties. Secundum eſt, quòd intendat vti iure ſuo, & qd aduerſarius illud ſciat, videlicet ꝙ ille intendat vti iure ſuo: vt. ff. quemadmodum ſerui. amit. l. vltima. Duobus autem modis, de hoc, videlicet ꝙ ſciente aduerſario, intendit vti iure ſuo, conſtare poteſt, primus modus eſt expreſſus, ſi proteſtetur ſciente, tacente, & patiente, ſeu non contradicẽte aduerſario, quòd ipſe vti 26 tur, & vti intendit iure ſuo: proteſtatio † enim declarat ꝓpriam voluntatem: vt. ff. nautę, caupones, ſtabularij. l. vltima §. item ſi pręd ixerint. Et ſic intelligitur quod ſcripſi ſupra poſt Io. fabri. quòd ſufficit vnus actus, ad acquirendum mihi poſſeſsionem ſeruitutis itineris in agro proximi, licet ire per illum, aliàs facultatis ſit: vt. C. de ſeruitu. l. per agrum. Secundus modus eſt præſumptus, vt ſi dño ſciente, & patiẽte, ſeu non contradicente iuerit, nec tñ dixerit, vel ꝓteſtatꝰ fuerit, ꝙ iuerit iure ſuo, ſeu ex debito ratione ſeruitutis, & tunc ad hoc non ſufficit, quòd ſemel iuerit: quia ex hoc non pręſumeret, ꝙ iuiſſet dño ſciente, & patiente iure ſuo, ſed requiritur, ꝙ ſaltem iuerit. xxx. vicibus. in. xxx. diebus, ſciente, & patiente dño, & hoc ſufficit, quia pręſumitur ꝙ non iuiſſet tot vicibus, & diebus, nec etiam, quòd dñs hoc ſciẽs toties id fieri abſq; contradictione permiſiſſet, niſi & ille ire iure ſuo, & alter pati hoc videlicet, ꝙ ille iret iure ſuo vo 27 luiſſet, quia † ex multiplicatione actuum, voluntas hominis certiùs ꝓſumitur. C. ad vellcian. auth. ſi. ſiue à me. C. de preſ. l. ſi certis annis. & ff. de vſur. l. cũ de in rem verſo. & in hoc ſaluatur opinio Petri. Fateor tamen, ꝙ planior eſſet modus expreſſus, ſi domino fundi contradicente expreſſè, ego pręt endens me poſſe ire, ex iure meo iuiſſem, contradictione non obſtãte. In hoc enim apparet, quòd volui ire iure meo: quia dño prohibente, ſimplex eundi facultas locum non habet: prima diſtinctione, omnes leges cum ibi notatis. in gloſ. prima. æquum. & pręd icta. l. per agrum. cum ibi notatis. in. j. gl. Item eo quòd me non repellit, vel quia nõ potes, vel quia ſuſpicaris te non poſſe poſſeſsioni meę videris acquieſcere: vt. ff. de acqui. poſſ. l. ſi id quod §. fi. allegato. & in hoc ſaluat opinio aliorum, qui contradictionem requirunt, & idẽ etiã dico in omni caſu, in quo de volũtate, & patiẽtia prædictis conſtare aliâs tacitè, vel expreſſe ex identitate rationis. ff. ad l. aquil. l. illud.

28 QVARTO quæritur † per quem modum acquiritur poſſeſsio ſeruitutis negatiuæ: vt ſeruitus altius non tollẽdi, aut luminibus non officiendi. nunquid eo ipſo, quòd altius non tollis domum tuam ſupra domum meam, vel quòd luminibus domus meę non officis, acquiro cõtra te poſſeſsionem huius ſeruitutis negatiuè altius non tollendi, ſeu luminibus meis non officiendi. Dicunt quidam, quòd non: ſed eſt vltra neceſſaria prohibitio, ſeu denunciatio, & tunc cum ſemel prohibui, ſeu denunciaui tibi ne hoc faceres, extunc videor poſſidere: vt notat gloſſa. C. de ſeruit. l. prima. Ratio, quia denuntiatio, ſeu prohibitio, facit aliquem poſsidere, qui aliâs non poſſideret: vt. ff. de viucap. l. ſi is qui ꝓ emptore §. ſi ſeruus. & ff. quorum legatorum. l. prima §. quęſitum. Alij dicunt, quòd imò tunc acquiro poſſeſsionem talis ſeruitutis, cum per. xxx. annos domus tua fuit depreſſa, iuxta domum meam, vel feneſtras meas temino per idem tempus altiores domo tua, & apertas. Alij verò contentantur de xxx. diebus, per pręd ictam. l. primam. ff. de itinere actuq; priuato. Pe. verò de bellapertica dicit, quòd poſſeſsio talis ſeruitutis negatiuę non acquiritur niſi volens vti libertate, vt puta altius tollende, ſeu luminibus officiẽdi prohibitus fuerit, ne vtatur, & per illam prohibitionem ab vſu libertatis deſiſtat, & prohibitioni obtemperauerit: tunc enim aduerſarius incipit poſsidere talem ſeruitutem negatiuam, in re, vel ædificio illius & præſcribere: vt. C. de ſerui. l. prima. & ff. quẽadmodum ſerui. amit. l. fi. Et eſt ratio, quia ad hoc neceſſarium eſt factum poſſeſsionem acquirentis, vel præſcribentis: modò ex hoc ſolo, quòd domum tuam habes depreſſam iuxta domum meam, nullum factum ex parte mea propter hoc interuenit. Et ideò requiretur, quòd ſemel te prohibuerim ab vſu libertatis, vt ſic factum meum interueniat, vt ſcripſit Cy. poſt Pe. C. de ſerui. l. j. in ſexta quæſtione. vbi per hoc plures decidit quæſtiones Io. fabri in pręd icta. l. j. C. de ſerui. circa hoc diſtinguit inter ruſticas ſeruitutes, & vrbanas, dicens, quòd dicta Petri ſupra proxima habent locum in ſeruitutibus negatiuis, & vrbanis, in quibus requirit prohibitio facta iure ſeruitutis, aliâs curſus cuiuſcunq; temporis nõ ſufficeret: vt no. ff. de ſerui. vr. pręd. l. qui luminibus. & in Spe. de cauſa ꝓprie. §. in cõfeſſoria. ver. ſed pone. Sed in ruſticis, dicit ſecus: qa ſi fuiſſet fouea in fundo tuo, meã aquã recipiẽs tãto tpe, ꝙ nõ extaret memoria, & tu velles mõ claudere nõ poſſes: vt. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. fi. & l. ij. §. j. & C. de ſerui. l. ſi manifeſtè. ar. ff. de ſerui. vr. ꝑd. l. hæc aũt iura. ¶ Aduerte qa hoc dictũ vltimũ non videt directè reſpicere acquiſitionem poſſeſsionis, nec etiam inductionẽ viucapionis, aut longeuæ, vel quadragenariæ, præſcriptionis: ſed ſolùm illius præſcriptionis impropriæ quæ pro conſtituta habet: videlicet temporis cuius initij memoria hominum nõ exiſtit: de qua. ff. de aqua quoti. & æſti. l. hoc iure §. ductus aquæ. quæ nec titulum, nec bonã fidẽ, nec poſſeſsiunẽ, nec quaſi poſſeſſionẽ requirit: ſed ſolũ exigit, ꝙ res in tali ſtatu fuerit, à tanto tẽpore, & per tantum tempus, ꝙ de cõtrario hominũ memoria non exiſtit: vt. j. de verb. ſig. c. quid per nuuale. & c. ve

niens. &

niens.&.§.hoc tit.c.ſi Epiſ.li.vj.&.ff.de aqua plu.ar.l.j.&.ij.
& prędicto.§.ductus aquæ. Quæ oia revera hoc.iij.legũtur,
& intelliguntur. Nec mirum, quia licet vſucapio,& longeua
præſcriptio.x.vel.xx.annorũ,per quas acquiruntur rerum do
minia.C.de pactis.l.traditionibus.&. ff.de vſucap.l.tertia.
ſine poſſeſsione procedant:vt prædicta.l.tertia.& infra de
reg.iur.c.ſine poſſeſsione.li.vj.tñ pręſcriptio longiſsimi tẽ-
poris,per quã ſola exceptio cõtra actionẽ acquiratur iuxta no.
Cy.C.de bonis maternis.authẽti.niſi triceñalis.ſine poſ-
ſeſsione procedit. Debitor eñ qui hoc modo actioni præ-
ſcribit,& per præſcriptionẽ exceptionem acquirit,ipſa pręſ
criptione durante,nec actionẽ,nec exceptionẽ dicitur poſsi-
dere. Et ideò ratio ſine poſſeſsiõe alle.in locis locũ nõ habet,
prout ſcripſit Bar.& bene.ff.de ſerui.vr.pręd.l.hęc aũt iura.
Preterea ratio Pe.quæ habet,ꝙ in acquirenda quaſi poſſeſ-
ſione ſeruitutis,factũ acquirentis eſt neceſſarium,iuridica
29 eſt,quia quaſi poſſeſsio † ad inſtar,& ſimilitudinem verę,&
ꝓpriæ poſſeſsionis eſt accipiẽda:vt.ff.de vſufr.earum rerũ,
quę vſu conſumuntur.l.ij.in fi.&.ff.de publi.l.j.&.ff.ſo.ma.l.ſi
cum dotẽ.in fine.Ex quo infertur,ꝙ quaſi poſſeſsio incorpo
ralium ad ſimilitudinẽ verę poſſeſsionis incorporalium,eſt
accipienda:modò in acquiſitione verę poſſeſsionis rei cor-
poralis,factum acquirentis eſt neceſſarium:vt.ff.de acqui.
poſ.l.iij.&.l.quẽadmodũ.Igitur,& in acquiſitione quaſi poſ
ſeſsionis incorporaliũ.idem erit.arg.prædictę.l.quoties.mo
dò iſta ratio Pet.omnibus ſeruitutibus vrbanis,& ruſticis,
& etiã omnib⁹ incorporalibus,quę quaſi poſsideri poſſunt,
cõmunis eſt.& facit,qa in incorporalibus,in quibus nõ põt
cadere tale factum,nec põt etiam cadere quaſi poſſeſsio,ſi-
cut patet in nominibus,vt patet in eo qd leg & not.ff.quo-
rũ bonorũ.l.vltima.nec obſtat.l.etiã vltima.ff.de peti. hære-
ditatis.per id qd no.e.ti.l.regulariter.in gl.ij.cuius proſecu-
tionẽ dimitto legẽtiũ cauſa breuitatis. Caue tñ,quia dictum
Io.Fabri,non omninò effectu caret. Pro quo ſciendũ,ꝙ ali-
30 qua † ſunt negationẽ,ſeu priuationẽ denotantia,in quibus
ille contra quẽ de pręſcriptione quęritur,nec de patientia,
nec de negligentia notari poteſt:& hîc rectè habet locũ ſim
plicẽ dictũ Pet.etiã in materia præſcriptionis:vt videlicet
cõtra talẽ,nec poſſeſsio acquiratur,nec pręſcriptio inducatur.
Patet exẽplũ in vicino meo,qui tenuit domũ ſuã depreſſam
iuxta domũ meã quantocũq; tempore voluerit. nec mihi
acquiritur poſſeſsio ſeruitutis,alterius non tollẽdi:nec etiã
illã pręſcribo tẽpore quantumcũq; longo,quia ex hoc ꝙ vi-
cinus meus tenet domũ ſuã depreſſam,ipſe nec de patiẽtia,
nec de neglıgẽtia notari põt. Aliqua verò ſunt,in quib⁹ ille
cõtra quẽ de pręſcriptione quęritur,põt notari de negligẽtia
tali,ꝓpter quã ſolũ lex poſitiua pæſcriptionẽ inducit:vt pu-
ta creditor,qui per.xxx.vel.xl.annos exigere debitum negle
xit:talẽ eñ lex in poenã ſuę negligentiæ ab actionis proſecu
tione per exceptionẽ pręſcriptionis excludit,qa hîc ſola ne-
gligẽtia ex legis authoritate,loco poſſeſsiõis habetur.vt. C.de
pſcr.xxx.an.l.ſicut.&.l.oẽs. Aliqua verò ſunt in qb⁹ talis põt
notari de patiẽtia lõga magnę negligẽtię admixta ſicut vici-
nus meus,qui longiſsimo tpe in fundo ſuo recoepit aquã de
fundo meo ꝓgredientem in foueã fundi ſui,qui ab initio po-
terat illã repellere,talis eñ patiẽtia tal. negligẽtiæ admixta,
illius cõtra quẽ ſic præſcribo,quoad me.ex.l.authoritate.lo-
co poſſeſsionis habetur,& ſic procedit dictũ Io.Fabri.& iu-
ra.ſ.per eũ alleg.ſed nec ob hoc in aliquo ipſorũ caſuũ eſt
vera poſſeſsio,ſeu quaſi poſſeſsio ſeruitutis ꝓpriè loquen-
do:licet qñq; ꝓ poſſeſsione habeatur. Iſte aũt punctus ſubtilis
eſt,& vellem ꝙ per præſcribẽtes eſſet melius declaratus.
31 ¶ QVINTO quęritur qualiter ille, qui † affirmatiuã ſerui-
tutẽ,vt puta vię,itineris,vel actus,aut ſtillicidij recipiẽdi,&
huiuſmodi alteri debet,poteſt quaſi poſſeſsionem libertatis
negatiuè ſibi acquirere. Aliq voluerũt diſtinguere,& diſtin
guit lex.ff.de ſerui.vrb.pdi.l.hæc aũt iura.& ꝓut ſcripſi poſt
Inn.ſ.e.c.in.ij.oppo.ver.ſecundò quęres. Sed certè illa diſtin
ctio nõ modũ quęrẽdę poſſeſsionis inducit,ſed modũ indu
cendę pręſcriptionis declarat:& ideò aliter circa hoc,ſic di-
ſtinguo:quia aut quæritur de vera quaſi poſſeſsione,& tũc di-
co,ꝙ illa non cadit,nec cadere poteſt in ſtatu huiuſmodi li-
bertatis,cõtra talẽ ſeruitutẽ:quia illa non eſt niſi quędã pri
uatio,quæ nõ ponit aliquid affirmatiuum in eſſe,cui poſsit
quaſi poſſeſsio adhęrere.& tñ ſicut poſſeſsio propria, ale
quid requirit corporale.ff.de acquir.poſ.l.j.in princ.&.l.iij.
in prin.ſic ad inſtar illius quaſi poſſeſsio rei incorporalis re
quirit aliquã rem poſitiuã incorporalẽ,cui cẽſeatur talis qua-
32 ſi poſſeſsio adhærere. Aut quęritur de impropria † quaſi poſ-
ſeſsione,quę pro vera quaſi poſſeſsione,ſeu loco veræ quaſi
poſſeſsionis habeatur. Et tunc dico,ꝙ illa põt in his inter-
uenire,ſed ꝙ neceſſariò requiritur,quòd interueniat aliqd fa-
ctũ,per qd appareat expreſſè,vel tacite,verè,vel pſumptè,ꝙ
ideò ceſſauit facere,dare,vel ſoluere,quia voluit per hoc ſe
eripere à iugo huiuſmodi ſeruitutis in alio, cuius erat hæc
ſeruitus hoc ſciente,& patiente,& nõ contradicẽte,vel ſer-
uitute vti attentante. Finaliter tñ repulſo,aut metu repul-
ſionis acquieſcẽte,tunc eñ tale factum,aut quoduis aliud
ad hoc aptum dat intelligere,ꝙ ideò ceſſauit,quia voluit ſe
exigere in libertatẽ. Iſte eñ eſt modus acquirendi talẽ quaſi
poſſeſsionem libertatis.ff.de vſuc.ꝓ.l.ſi is qui.§.ſi ſeruus. &
quarũ lega.l.j.§ quęſitum. Et faciũt optimè,quæ ſcripſi in
prędicto.c.bonę.in.vj.q.& in pluribus quęſtionibus pręce-
dentibus. Et faciũt quę ſcripſi poſt Petrũ,& aliâs per me de
ſeruitutibus negatiuis,in quæſtiõe proximè pręcedẽti.quia
eadem videtur ratio hîc:nec apparet aliqua etiam rationis
diuerſitas inter caſus,& per conſequẽs idẽ ius vtrobiq; eſſe
debet.arg.ff.de ver. oblig.l.à Titio.in fine.
¶ SEXTO quæritur qualiter ille,qui debet alteri ſeruitu
tẽ negatiuam,puta,altius non tollendi,vel illius luminibus
non officiẽdi poſsit aduerſus ſeruitutem negatiuã,huiuſmo
di quaſi poſſeſsionẽ libertatis affirmatiuę,puta altiùs tollen
di acquirere? Ad qd rñdeo,ꝙ ex parte debẽtis ſeruitutẽ vo-
lentis quaſi poſſeſsionẽ huiuſmodi libertatis acquirere ne-
ceſſarium eſt,ꝙ interueniat aliqd factũ corporalẽ apprehẽ
ſionem huiuſmodi,vel quaſi repręſentans:ad inſtar poſſeſsio
nis rerũ incorporaliũ,per qd factũ altiùs tollat,vel lumini-
bus officiat:quia ſi hoc habet locum in negatiuis tam ſerui-
tutibus,quã libertatibus,ſi pro quia:vt patet in duabus quę-
ſtionibus.ſ.proximis fortiori ratione in affirmatiuis,tam
ſeruitutibus.quã libertatibus locũ habet:& patet illud argu
mentũ,quia cũ agens requirat materiã bene diſpoſitã,quã-
33 tò † materia eſt magis diſpoſita,tantò operatio facilior, &
magis exactè per cõſequẽs requirẽda.modò ita eſt,ꝙ poſſeſ-
ſio de natura ſua requirit appręhẽſionẽ rei.ff.de acquir.poſ.
l.j.&.l.iij.&.l.quẽadmodũ.videlicet appręhenſionẽ rei cor-
poralis incorporalibus ex iuribus.ſ.ꝓximè allega.& vſum
rei incorporalis cum patiẽtia aduerſarij in incorporalibus:
vt.l.quoties.alleg. Modò vbi ſubeſt aliqd ius poſitiuũ,& af-
firmatiuum,aliquid affirmatiuè,& poſitiuè faciẽdi,ibi põt
cadere talis vſus,cũ patiẽtia aduerſarij. Igitur tũc eſt neceſſa
rius talis vſus cũ patiẽtia aduerſarij,quia lex prędictũ vſum
cũ patiẽtia aduerſarij,in caſibus in quibus interuenire põt,
habetur pro traditione,ſeu appręhenſione corporali, quæ in
appręhẽſione poſſeſsionis eſt neceſſaria:vt pdicta.l.quoties.
modò generaliter ita eſt in omnibus affirmatiuis,ſiue de li-
bertatibus,ſiue de ſeruitutibus fiat ſermo. In negatiuis aũt,
nõ ſic:quia ibi nõ eſt reperire aliqd affirmatiuũ,ſiue poſiti-
uum,in quo poſsit cadere talis vſus. Et ideò neceſſe eſt, ibi
aliqd aliud indirectũ factum interuenire loco huius vſus,vt
puta cõtradictionẽ,& impedimentũ huius cõtrarij,cui ob-
tẽperatum fuerit per aduerſariũ:vt dixi in quęſtione ꝓximè
pręcedenti. Nec obſtat lex hæc autem iura.in quantũ loquitur
de ſeruitutibus ruſticis:quia non loquitur de modo poſſeſsio
nis:ſed de modo ſeruitutis,per non vſum admittendæ.
34 ¶ SEPTIMO quæritur qualiter poſſeſsio ſeruitutis , vel
libertatis amittitur? Rñdetur ꝙ per eundẽ modum amittitur
poſſeſsio ſeruitutis ꝑ quã acquiritur poſſeſsio libertatis : & ꝙ

per illũ modũ amittitur poſſeſsio libertatis, per quã acqui-
ritur poſſeſsio ſeruitutis: quia cum iſta ſunt contraria, vide-
licet ſeruitus, & libertas, & poſſeſsio ſeruitutis, & poſſeſsio
libertatis poſitio vnius eſt remotio alterius. xxxij. q. j. cũ re-
nunciatur. Qui aũt ſint modi per quos acquirit̃ poſſeſsio
ſeruitutis, aut libertatis, ſcripſi in. iiij. quæſtionibus ꝓximè
præcedentibus. Ex quibus patetq́; in amiſsione poſſeſsio-
nis huiuſmodi, ſicut in acquiſitione factum requirit̃: & hoc
optimè probat qđ ſcripſi. ſ. de elect. querelã. in. ij. q. vbi etiã
omninò videas ea. quæ ſcripſi ibi poſt Inno. in. xvj. quæſtio-
nibus, quas ibi formaui.

35 ¶ OCTAVO quærit̃ † quæ alia vltra præmiſſa ſint ne-
ceſſaria in acquiſitione poſſeſsionis ſeruitutis, & hîc dico
in ſumma, ꝙ in huiuſmodi quaſi poſſeſsionis acquiſitione,
tria principaliter requirunt̃. Primũ eſt vſus, vt ꝓdicta. l. quo-
ties. ff. de ſeruitu. in gñali. vel aliquod factũ qualecunq́;, quod
habeatur loco huius vſus, quoad ſeruitutes, & libertates ne-
gatiuas, eo modo quo ſcripſi in. q. ꝓximè præcedẽti, & aliis
quinq;. q. ibi præcedentibus. Secundũ eſt, qualitas ipſius vſus
ſeu quaſi vſus, hoc eſt, ꝙ eo animo vſus fuerit, tanquã credẽs
vti iure ſuo. ff. quẽadmodũ ſerui. amit. l. ſi. §. ff. de iti. actuq;
priua. l. ſi. nõ tñ eſt neceſſe, ꝙ credat ſe habere ius: puta ſerui
tutem: cũ prædo illã ſibi acquirat. ĩ. de reſtitu. ſpo. in literis.
quia ſufficit ꝙ intendat vti iure ſuo: & ex debito, & non ex
gratia: licet ſciat fortè ſe ius nõ habere: licet ſecus in præſcri-
ptione: vt. ĩ. de reg. iur. c. poſſeſſor. li. vj. Tertiò requirit̃ ſciẽ-
tia illius, cui per hoc præiudicatur: vt præalleg. l. quoties. licet
ſecus in corporalibus. quæ etiã inter abſentes: licet lõgiori tẽ-
pore præſcribant̃. C. de præſcrip. lõgi temp. l. ſi. vt no. Bar. in
ꝓdicta. l. quoties, itẽ requirit̃ etiã illius patiẽtia. i. ꝙ nõ cõtra-
dicat effectualiter: hoc eſt, ꝙ nõ contradicat, vel ſi contradi
cat à contradictione deſiſtat: nec vtentẽ ab vſu repellat. vel
quia non põt. vel ſuſpicat̃ ſe nõ poſſe. ff. de acquir. poſſ. l. vlti.
§. ſi id qđ. vt ſcripſi de poſtu. pla. c. bonæ. ij. in. iiij. primis qõ.
quis autem dicatur ille, cui per hoc præiudicatur, & quis ha
bet probare patientiam, & ſcientiam: ibi etiã ſcripſi in. v. q.
& tribus ſequẽtibus. Et addere etiã potes, in. ix. q. & xj. quæ-
ſtionibus ſequentibus. Vnde ſi vis de hac materia plenũ tra
ctatum cõponere, iũge, ſi vis, quæ ſcripſi in. c. iſto. & in. c. bo
næ. & in. c. querelam & c. examinata. alleg. & quæ oo. per ſcri
bentes. C. de pact. l. ſi certis annis. & ff. de vſuris. l. cum de ſu
rem verſo.

36 ¶ NONO quæritur, qñ † quis incipit præſcribere ſerui-
tutem? Et hîc diſtinguere potes, quia aut quæritur de præ-
ſcriptione certi temporis. x. vel. xx. vel. xxx. aut. xl. annorum,
aut quærit̃ de præſcriptione tanti temporis, ꝙ de contrario
hominum memoria nõ exiſtat. In primo caſu ſubdiſtingue
inter ſeruitutes affirmatiuas, & negatiuas. In affirmatiuis
aũt antequàm incipiunt præſcribi, dũ nõ vi, non clam, non
precario, quis incipit vti tali iure ſciente illo, cui per hoc ſit
præiudicium, & tacente, ac non contradicente: per id quod
ſcripſi poſt Inno. ſ. e. c. in oppoſitione. ij. ver. ſed qñ. Ex quo
patet, ꝙ antequàm quis ſeruitutẽ huiuſmodi incipit poſſi-
dere, non incipit etiam præſcribere, quia per modum prædi
ctũ, quis incipit eam poſsidere: vt patet ex præcedentibus.
Itẽ etiam ſequit̃ ex hoc, ꝙ non ſemper cum incipit poſſide
re, incipit præſcribere, quia quis ex violenta poſſeſsione nõ
incipit præſcribere, quãuis ex illa incipiat poſſidere. In ne-
37 gatiuis † autem ſeruitutibus, qualiter in illis præſcriptio in-
choetur. dico idẽ in effectu, qđ in affirmatiuis: licet per aliũ
modũ. dico eñi, ꝙ ſicut in affirmatiuis, vt inchoet̃ talis præ-
ſcriptio, neceſſarius eſt vſus per quẽ inchoetur quaſi poſſeſ
ſio, ex qua incipiat ipſa præſcriptio. Sic pari modo in nega-
tiuis, vt puta, altius nõ tollẽdi, & luminibus nõ officiẽdi, re-
quiritur aliquod factum ex parte ipſius præſcribẽtis: in quo
repræſentet̃ quaſi poſſeſsio ipſius facientis, à qua quaſi poſſeſ
ſiõe, licet ficta, ſeu impropria incipit currere talis p̃ſcriptio.
Et ſic intelligunt̃ not. Cy. C. de ſerui. l. j. in. vj. qõ. Et eſt ratio
huius, quia cũ modum acquirendi habeat poſſeſsionẽ ſerui-
tutis tradat nobis. l. quoties. alleg. videlicet vſum, & patien-
tia, & gñalia iuris principia in p̃ſcriptionib⁹ ſeruitutũ, ſicut
& rerũ corporaliũ poſſeſsiones, ſeu quaſi poſſeſsiones requi
rãt, & in huiuſmodi ſeruitutũ negatiuarũ quaſi poſſeſsione
quæ reoda, neceſſarium ſit factum acquirentis, cũ patientia
aduerſarij. Illudq́; factum cũ huiuſmodi patiẽtia habeatur
loco vſus: & pro quaſi poſſeſsione huiuſmodi ſeruitutis: vt
ſcripſi in. iij. q. viribus oportet dicere, ꝙ ad inſtar aliarum
ſeruitutum affirmatiuarum, etiam in iſtis negatiuis ab iſta
tali quaſi in ꝓpria poſſeſsione vera, vel ficta, debet incipere
eius præſcriptio: quia res introducta in locum, & ad ſimili-
tudinem alterius debet ſortiri naturam illius. ff. ſi quis cau-
tionibus. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. & inſtitu. de act. §. fuerat.
In ſecũdo verò caſu, videlicet cũ agitur de præſcriptione tã
ti temporis, ꝙ de contrario hominũ memoria non exiſtat:
dico, ꝙ hîc nõ poteſt dari determinatio qñ incipiat, quia il-
lud conſiſtit in facto, quod memoriam excedit hominũ. &
ideò de illius principio conſtare non poteſt. Si enim conſta
re poſſet de principio, iam poſſet conſtare de cõtrario, & ẽt
38 oppoſitum in obiecto. Dico tñ, ꝙ teſtes † per quos probat̃
talis præſcriptio debent deponere de poſſeſsione ſui tempo
ris, & de communi fama præteriti temporis affirmatiue: &
negatiue: de re reliquo videlicet, ꝙ nõ viderunt, nec audiue
runt dici contrarium: prout declarabo latius in. c. ſi Epm. ĩ.
e. li. vj. Ex quo ſequitur, quòd oportet, ꝙ deponãt de aliquo
vſu præſcribentis cum patientia aduerſarij, in quo conſiſtat
vera quaſi poſſeſsio in affirmatiuis, aut de aliquo alio facto
præſcribentis cum ſimili patientia aduerſarij: in quo repræ
ſentetur huiuſmodi quaſi poſſeſsio in negatiuis: nam aliâs
de quaſi poſſeſsione vera, vel ficta, non deponerent: nec aliâs
de ea cõſtare poſſet, & tamen niſi cõſtaret de quaſi poſſeſsio
ne huiuſmodi talis præſcriptio nõ haberet̃ pro probata: nã
aliâs quantocunq́; tẽpore vicinus haberet domum depreſ-
ſam, nõ eſſet mihi acquiſita ſeruitus, ꝙ ſibi nõ liceret altius
ædificare, aut luminibus meis non officere: vt notatur per
Accur. ff. de ſerui. vr. prædi. l. qui luminib⁹. in fine. j. gl. & per
Cy. poſt Pet. C. de ſerui. l. j. in. vj. q. Et adde quæ dicam infra
ad finem vndecimæ quæſtionis.

39 ¶ DECIMO quærit̃ qñ incipit † currere præſcriptio per
quã inducit̃ amiſsio ſeruitutis, & acquiſitio libertatis? & hîc
diſtiguo inter illas, quæ p ſolũ nõ vſum amittũt̃, & alias, quæ
nõ amittunt̃ per ſolum non vſum: ſed requirunt quoad hoc,
vltra non vſum aliquod factum, in quo repræſentetur præ-
ſcriptio libertatis: & probatur hæc diſtinctio. ff. de ſeruitu.
vr. prædi. l. hæc autem iura. alleg. In primis verò ſeruituti-
bus, quæ per ſolum non vſum amittuntur lapſo tempore à
lege ſtatuto. ſi per totum illud tempus, ille cuius eſt ſeruitus
ea vti neglexerit, cenſetur tunc ſeruitus ipſa per p̃ſcriptio-
nem amiſſa, & libertas ipſa præſcripta: vt prædicta. l. hæc aũt
iura. Et ſic videtur incipere hæc præſcriptio, dum incipit il
lud tempus à lege determinatum, per quod ſeruituti præſcri
bitur, & libertas acquiritur: de quo. ĩ. dicetur. Ex quo infert̃,
ꝙ incipit hæc præſcriptio, etiam antequã ille, cuius eſt ſerui
tus, illius poſſeſsionem amittat, & antequàm illi ſeruituti
præſcribens libertati, contrariam poſſeſsionem acquirat: quia
& in amiſsione, & in acquiſitione poſſeſsionis huiuſmodi
requiritur factum ipſius acquirentis: vt patet ex his quæ ſcri
pſi. ſ. e. c. an tertia quæſtione. & in quatuor quæſtionibus ſe-
quentibus, & tamen ſupponitur, quòd in huiuſmodi præ-
ſcriptiõe, tale factum eſt neceſſarium, cum ſolus nõ vſus de
per ſe ad hoc ſufficiat: & ſic habes caſum, in quo ſine poſſeſ-
ſione præſcriptio locum habet: nec obſtat caſum ſine poſſeſ
ſione. de reg. iur. li. vj. ꝓ quo ſciendũ, ꝙ quædã ſunt p̃ſcriptio
nes, quæ cauſant̃ ex vſu, vel facto ipſius p̃ſcribentis, & in il-
lis requiritur poſſeſsio, vel quaſi poſſeſsio, aut ſaltẽ aliquod
aliud factum, quod loco poſſeſsionis, ſeu quaſi poſſeſsionis
habeatur: & ſic procedat prædicta regula ſine poſſeſsione.
40 ſupplendo ſicut ſtatim dixi. Aliæ † verò ſunt præſcriptio-
nes, quæ cauſantur ex ſola negligentia illius contra quẽ præ-
ſcribitur

ſcribitur

ſcribitur abſq; vſu,& facto ipſius preſcribentis,& in illis nō
eſt neceſſaria poſſeſsio,vel quaſi poſſeſsio pro eo q ibi defi-
ciunt omnia poſſeſsionis,& quaſi poſſeſsionis principia:&
ſic procedit lex ſicut.&.l.omnes.C.de preſcript.xxx.vel.xl.
anno.& ſic eſt re vera in ꝓpoſito,prout hec not.per Bar.in
predicta.l.hæc autem iura.¶ In alijs verò ſeruitutibus,quæ
non amittuntur ſolo vſu temporis lege diffiniti. Sed vltra
hoc requiritur factum aliquod ex parte preſcribentis,& ta-
les ſunt ſeruitutes vrbanæ:vt predicta.l.hec autem iura.di-
co,quòd à tempore quo interuenit tale factum,ipſum non
vſum cauſans,& concomitans,incipit currere talis præſcri-
ptio,& non ante:vt probatur in predicta.l.hec autem iura.
Et eſt ratio,quia cū tale factum,vſum,& quaſi poſſeſsionē li
bertatis huiuſmodi repreſentet,& preſcriptionē ipſam cau
41 ſet,ab illo debet poſſeſsio inchoari,quia † preſcriptio que à
poſſeſsione cauſatur,à poſſeſsione inchoatur:ars enī imita-
tur naturam.inſti.de acti.§.minorem natu.& tamen in natu
ra effectus non poteſt præcedere ſuam cauſam. Sed primò
quæres,quæ ſunt illæ ſeruitutes,que ſolo vſu &c.Reſpōdeo,
quòd ruſticæ ſunt ille, que ſolo vſu temporis lege diffiniti
amittuntur,& vrbane ſunt ille,quæ vltra non vſum requi-
runt factum preſcribentis,per quod cenſeatur preſcribi li-
bertas:vt patet in p̄.dicta.l.hec autem iura.¶ Secundò quæ-
42 res,quæ † eſt ratio,diuerſitatis,quantum ad hoc inter ſerui-
tutes ruſticas,& vrbanas? Accur.in.l.hec aūt iura.reddit ra-
tionē,quia in vrbana ſumptus requiritur &c,que ſolet cōi-
ter reprobari.Ia.de ra.& Reginaldus de remis.aſsignant aliā
rationē,quia poſito,q quis nō vtit ſeruitute vrbana,adhuc
remanet aliquod veſtigium ſeruitutis:vt apertio foraminis,
vel depreſsio domus:ſecus in ruſtica.Sed hanc impugnat Io.
nicoti.eo q quāq; in ruſtica eſt tale veſtigium reperire:vt in
aquæ ductu ſemitam riuuli,& foramina,per que currit.vn-
de ipſe Io.reddit aliam rationē:quia in vrbana adheret fun-
do dominanti,quedam qualitas ex acquiſitione ſeruitutis,
puta:in ſeruitute tigni iniuncti,ipſum tignum, qd eſt pars
domus dominantis,& in ſeruitute luminibus nō officiendi
feneſtræ,que lumen recipiunt,& in ſeruitute alterius nō tol
lendi depreſsio domus ſeruitutis inducit:ad hoc.ff.de ope.
no.nunt.l.de pupillo.§.impoſititiam.& de ſerui.vr. prædi.l.
ſeruitutes.circa principiū.ver.idem eueniet.&.ff.vti poſſ.l.
ſi duo.§.videamus.&.§.ſeq. Secus tamen eſt in ruſticis,ſecun-
dū eum. Et ex eodem fundamento pro ſeruitute vrbana,da-
tur interdictum vti poſſ.& tamen pro ſeruitutibus ruſticis
dantur alia ſpecialia interdicta:vt de itinere actúq; priua.&
de aqua quoti.& æſti.pro eo,quòd turbata ſeruitute vrba-
na,turbatur qualitas adherens prædio vrbano,& per conſe
quens ipſum p̄dium.non ſic autem in ruſtica ſeruitute:vt.ff.
de itinere actúq; priua.l.j.§.hnc interdictum.& per totum.
&.ff.de aqua quoti.& æſtiua.l.prima.§.quod autem iuncta.l.
iij.§.hoc interdictum.cum.§.ſequentibus.ff.vti poſſ.Item ex
eodem fundamento ſequitur ſecundum eum, quòd ſi ha-
beam ſeruitutem vrbanam,& velis ædificare, poſſum tibi
nūciare nouum opus:vt.ff.de operis noui nun.l.de pupillo.§.
impoſititiā.alleg.& tamen ſecus ſi habeam ruſticam:vt.e.ti.
l.qui viam.ar.ff.de ſerui.vrba.p̄di.l.ſed ſi inter.§ ſi.&.ff.ſi ſer
ui.ven.l.& ſi forte.§.j.& ſi.licet aliter notet gl.in prædicta.l.
qui viam.ſed ad veritatem intelligunt aliter prædictum.§.
impoſititiam.cū ſimilibus.Ia.Oldr.& Bar.ff.de oper.no.nū.
l.j.§ ſi.Dicunt enim,quòd ille caſus eſt ſpecialis in reficien-
te,ſeu reparante:ibi vide.Quid dicēdum?breuiter hoc mi-
hi,eſt difficile,& ſubtile eſt.Sed credo tamen, quòd prædi-
cti duo vltimi intellectus non debent ſine miniſterio per-
tranſire:& coniuncti ſimul valde appropinquant ad intelle
ctum prædictæ.l.hæc autem iura.Dico enim,quòd prædi-
cta lex ponendo exemplum de ſeruitutibus luminibus non
officiendi,altius non tollēdi,& tigni immiſsi:deſignat ratio
nem dictæ.l.quaſi velit dicere prædicta lex, quòd quando-
cunq; poſt non vſum in fundo dominante,vel ſeruiente re-
manet aliquod notabile veſtigium ſeruitutis,retinetur poſ-
ſeſsio ſeruitutis per veſtigium illud. Et ideò poſſeſsio liber-
tatis acquiri non poteſt,nec etiam libertas præſcribi,durā-
te tali veſtigio,donec interueniat ex parte domini fundi ſer
uientis aliquod factum contrarium,per quod poſsit acquiri
poſſeſsio libertatis ipſaq; libertas præſcribi.Patet exemplū
in ſeruitute luminibus non officiendi,& altius non tollēdi
per veſtigium domus dominantis erecte,& domus ſeruien-
tis depreſſæ.Itē patet exemplū quoad ſeruitutē tigni immiſ-
ſi in veſtigio foraminis remanentis aperti in fundo ſeruiēti,
43 hæc enī exēpla ponit prædicta.l.hæc aūt iura. Vnde cū † vbi
eſt eadē ratio,debeat eſſe idē ius.C.ad.l.falc.l.vlt.credo q in
quibuſcūq; ſeruitutibus vrbanis,vel ruſticis,& iuribus in-
corporalibus præſcribēdis,in quibus habet locū predicta ra
tio,habet locum etiam prædictum ius. Et pro hoc.ff.de ſer
ui.ruſti.prædi.l.vna eſt via.&.ff.de libe.cauſa.l.duobus. cum
ibi allegatis,& quod notatur in prædicta.l.hec autem iura.
in gl.finali.Et hoc eſt quod voluit ibi dicere gloſſa ſuper ver
bo habueris:dum notat ibi generaliter,quòd in præſcriben
da libertate eſt neceſſarium factum vtentis,inducēs.ff.quē-
admodum ſerui amit.l.ſi quis alia.§ vltimo. Nec obſtat di-
ſtinctio,quam facit prædicta lex,hæc autem iura.inter ſer-
uitutes ruſticas, & vrbanas,dicens ruſticas amitti per ſo-
lum non vſum temporis ſtatuti, non autem vrbanas, niſi
interueniat factum præſcribentis libertatem,quia ibi iuriſ-
conſultus ſe retulit ad ea,quæ cōiter accidunt.Cōiter enim
accidit,quòd in vrbanis reſtat veſtigiū,de quo ſupra,& non
in ruſticis.ar.ff.de leg.l.nam ad ea.non tamen negat,ſi in ru-
ſticis reperiretur tale veſtigium,quin tunc in ruſticis eſſet
idem ius,quod in vrbanis.Et per hoc patet diſſolutio prin-
cipalis quæſtionis.

44 ¶ VNDECIMO quæritur,quid † de preſcriptione li-
bertatis quartę non preſtandę,de qua hic loquitur,vel pen-
ſionis non ſoluendę de qua in prædicto.c.querelam.vel con
ſenſus,vel conſilij capituli per Ep̄m non petendi.de qua in
c.non eſt de conſuetudine.lib.ſexto.Aut iuriſditionis Ep̄a-
lis per Abbatem non exercendę,de qua.j.c.auditis. aut de
canonicis eccleſiarum collegiatarum ad electionem Ep̄i cū
canonicis eccleſiæ cathedralis non admittendis, de qua de
cauſa poſſ.cum eccleſia.& in alijs ſimilibus caſibus,qualiter
& à quo tempore in his omnibus incipiat poſſeſsio,aut cur
rere p̄ſcriptio libertatis. hic ſunt quinq; caſus principales.
Primi duo caſus de decima,vel quarta decimę,& de penſio-
ne non ſoluendis,videtur eſſe eiuſdem rationis:& tn̄ quoad
ſecundum tenet Inno.j.de elect.c.querelā.alleg.vt ibi ſcripſi,
poſt eum in ſecunda queſtione,q non amittit quis poſſeſ-
ſionem penſionis,niſi cum eam peteret,ſibi fuiſſet denega-
ta:niſi eſſet penſio ipſa in certo termino debita, & debens
de hoc certificatus in termino ipſo non ſoluit:quia tunc vi-
deretur alium de quaſi poſſeſsione huiuſmodi ſpoliare, vt
ibi ſcripſi poſt Inn.in.iij.q.certis caſibus exceptis quos ibi
notaui.plus dicit ibi Inn.q ſi eram in poſſeſsione eligendi
cum alijs,licet vna vice cum eis ad eligendum non conueni-
rem non ideò eligendi cum eis poſſeſsionem amitto,niſi ad
aliam electionem,poſteà veniēs repellerer ab eiſdem:vt ibi
ſcripſi in tertia queſtione.Alij verò tertius,& quartus ca-
ſus,de conſilio non petendo,& de iuriſditione non exercen
da,videntur eſſe ſimilis rationis.non obſtat.j.de priuil.ſi de
terra.&.c.accedentibus.quia ibi eſt vſus.xxx. annorum, &
cooperatio illius contra quem præſcribitur etiam de.xxx.
annis. Quid dicendum,breuiter circa hoc ſic diſtinguo:q
aut quærimus de poſſeſsione iuris incorporalis, per vſum
amittenda,ſeu de poſſeſsione libertatis,aduerſus illud ius,al
teri querenda,& tunc dico,quòd in caſibus hic enumeratis,
quis incipiat poſsidere,requiritur aliquod factum ex parte
ipſius poſsidentis,per ea,que ſcripſi.ſ.e.c.in quinta,& ſexta
queſtionibus. Et faciunt ea,quæ ſcripſi ſupra proximè.Fal-
lit dum ille cui tale ius competit,tanto tempore negligit eo
vti, quòd veriſimile ſit illum quaſi poſſeſsionem illius iuris
45 pro derelicta habere. Abſurdū enim videtur,tantū † tēpus

reguiri in poſſeſsione,ſicut in proprietate amittenda,vt ſcripſi poſt Inn.in prędicto.c.querelam.in prima.q.& quantũ ſit illud tempus,quia nõ eſt determinatum,iudicis arbitrio remittitur per ea,quę ibi ſcripſi ſecundum quoſdẽ.Sed non placet,quia illud quod ibi ſcripſi,dũ alter illius iuris poſſeſſionem occupauit.Dicũt enim ſi ille qui animu poſsidebat: diu ſtet ꝙ non vtatur ſua poſſeſsione,pręſumitur ꝙ hoc facere omittat,quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli,& ſic ꝙ animũ poſsidẽdi,& poſſeſsionem amittat:vt prędicta.l.ſi id quod. in ſi.Incontinenti enim hoc facere debet.ff.de vi,& vi armata.l.iij §.eum igitur.at vbi nullus alius poſſeſsionem occupauit.ſi ex ſola negligentia cenſeretur quis poſſeſsionem pro derelicto habere,eadem ratione,& ipſam rem.& ſic vtrũq; amitteret: vt.ff.pro derelicto.l.j.quod non eſt dicendum. Aut quęritur de pręſcriptione,hoc eſt qualiter,& qñ quis in caſibus huiuſmodi incipit pręſcribere libertatem.Et hîc

46 ſubdiſtinguo,quia † aliqua ſunt iura, in quibus poſt non vſum eſt reperire notabile veſtigium illius iuris repręſentationem deſignãs:vt quia Abbas habens ex priuilegio in certo loco iuriſditionem quaſi Epalem tenet ibi domum, tribunal,iudicem,notarium,& ꝓcuratorem fiſcalem, & furcas,& carceres,ſeu aliqua de his ad iuriſditionẽ huiuſmodi excercendam,quę ibi remanent poſt non vſum,& tunc dico quòd nunquã poteſt incipere pręſcribere Eṕs cõtra Abtem,quãdiu remanent ibi illa veſtigia,licet Abbas iuriſditione non vtatur,donec Eṕs interponat aliquod factum cõtrarium,per quod incipiat pręſcribere huiuſmodi libertatem:vt prædicta.l.hęc autem iura.aut nullum tale notabile veſtigium remanet poſt nõ vſum,& tunc aut cum nõ vſu cõcomitatur de natura rei vſus contrarius,& tunc dico, ꝙ ab illo tempore,quo cum non vſu concurrit vſus contrarius, incipit currere pręſcriptio libertati:exemplum,pone quòd clerici eccleſiarum collegiatarũ habẽt ex priuilegio, vel cõſuetudine,hoc ius,ꝙ canonici eccleſię cathedralis non procedant ad electionẽ Eṕi,ipſis non vocatis,& ſunt in poſſeſſione huius iuris,nunc vacante eccleſia,ſoli canonici clericis non vocatis eligunt.certè nedum eſt hîc non vſus clericorum,aut cum illo concomitatur vſui.id eſt vocationi cõtrarius,quia abſq; huiuſmodi vocatione eligũt:& patet hoc membrum,quia ab actu pręſcribentis,ſeruituti contrario inducitur poſſeſsio,& pręſcriptio libertatis: & patet aliud exemplum.c.habente,& poſsidente hoc ius,ꝙ Eṕs non debeat cauſas audire,abſq; illius conſilio,vel conſenſu. ſi Eṕs abſq; huiuſmodi conſilio,vel conſenſu cauſas audiat cũ non vſu capituli interuenit factum contrarium Eṕi præſcribentis.Aliud exemplum,ſi Archidiaconus,vel Abbas de conſuetudine,vel priuilegio in certo territorio habet,& poſsidet tale ius,videlicet ꝙ ipſe ſolus in illo territorio habet iuriſditionem exercere,tunc ſtatim ꝙ Eṕs,aut alius ibi iuriſditionem exercet,incipit contra Abbatem,vel Archid.currere pręſcriptio,quia interuenit factũ contrarium pręſcribentis,iuxta notata Io.mo.de offi.Archi.cum Eṕs.li.vj. Aut cũ non vſu non concurrit factum contrarium,& tunc aut loquimur de pręſcriptione tãti tẽporis,quòd de cõtrario hominum memoria non exiſtat,& hîc dico non attendi principium pręſcriptionis,quia de illo non eſt memoria:ſed ſufficit ſolus non vſus tanti temporis,vt.j̃.e.c.ſi Eṕm.lib.vj.& ff.de aqua plu.ar.l.j.in fine.&.l.ij.§.j.de aqua quoti.& æſti.l.ij.§.ductus aquę. Aut loquimur de alia pręſcriptione.& tũc aut loquimur contra eccleſiam,& tunc quia titulus eſt neceſſarius,vt.j̃.c.ſi diligenti.dico,ꝙ cum illo titulo ſufficienti ad dandum cauſam pręſcribendi ſufficit ſolus nõ vſus quartæ,vel decimę,aut penſionis nõ ſolutę &c. Vel conſilij non petiti,aut iuriſditionis non exercitatę,aut non exiſtentiæ in electione,in caſibus pręlibatis,& alijs ſimilib9,etiã abſq; alio facto contrario pręſcribentis,& ſic ab illo titulo,& vſu, incipit ipſa pręſcriptio currere:& ſic intelligo iſtã decretalẽ cum ſimilibus. Et eſt ratio huius,quia cu ipſo, ꝙ habeo titulum propter quẽ à non ſoluendo,vel non parendo illi iuri poſſum probaliter excuſari,ille titulus dicitur factum ſufficiens ad deſignandum animũ,& intẽtionem meam,quòd ideò volo parere illi iuri,quia dico me habere ex illo titulo cauſam rationabilẽ non parendi.& hoc verũ,dummodo illum titulum habeam ab aduerſario,vel ſi ab alio dummodo aduerſarius ſciat hoc,videlicet ꝙ vt haberem cauſam nõ parẽdi illi iuri,talem titulum impetraui,vel mihi procuraui.

47 Scientia † enim,& patientia aduerſarij,in his eſt neceſſaria: vt prędicta l.quoties. Ex his enim reſultat factum ex parte ipſius pręſcribẽtis,ex quo acquiritur poſſeſsio libertatu, & cauſatur præſcriptio libertatis eiuſdem,videlicet impetratio,ſeu procuratio tituli,& animus non parendi illi iuri cauſatus ab illo titulo,& ſic rectè eſt locus prędictę legi,hæc autẽ iura. Aut agitur contra priuatum,& tunc aut ille non parens,de cuius libertate,& pręſcriptione agitur,habet titulũ non parendi illi iuri ſufficientẽ ad dandum cauſam pręſcribendi,& tunc dico idem,ac ſi contra eccleſiam ageretur ex idẽtitate rationis. Aut ille non habet titulum huiuſmodi, & tunc dico,ꝙ à tempore quo ille cui competit ius petendę penſionis, aut ius aliud exercendi, negligit penſionem petere,ſeu ius illud exercere,incipit currere pręſcriptio cõtra eum,& perficitur tempore à lege ſtatuto, de quo infra dicam pro eo, quòd nos pręſupponimus nullum notabile ipſius iuris veſtigium hîc perſiſtere poſt nõ vſum.quia quãtùm ad hoc tale ius cum ſeruitute ruſtica in ratione participat,ęquum eſt,ꝙ eandem in iure recipiat diſciplinam:per prędictam.l.hæc autem iura.ar.ff.de fonte.l.vna.vt dixi ſupra.nec mirum,quia talis præſcriptio non in vſu,vel poſſeſſione,vel quaſi poſſeſsione præſcribentis.ſed in ſola negligẽtia illius cõtra quem pręſcribiť eſt fundata,& ideò,& abſq; poſſeſsione,& abſq; bona fide,procedit ceſſanteq; in ei.proptereà regula poſſeſſor,& regula ſine poſſeſsione.de reg.iur. libro ſexto.ſicut in alijs præſcriptionibus ſimilibus.xxx.vel xl.annorum aduerſus actiones perſonales,& reales concurrentibus C.de pręſcrip.xxx.vel.xl.annorum.l.ſicut.&.l.omnes.vt dixi.s̃.& vt no.per Bar.in.l.quoties.&.l.hęc aũt iura.

48 allegat. Ex quibus patet,ꝙ † difficilioris introductionis eſt pręſcriptio ſeruitutis quàm pręſcriptio libertatis,quia pręſcriptio ſeruitutis etiam negatiuæ ſemper requirit factum ipſius præſcribentis, vt ſcripſi.s̃.e.c.in.ix.quæſtione.& tamen non ita ſemper in præſcriptione libertatis contra ſeruitutem:vt patet ex proximè dictis.& eſt ratio huius, quia ſeruitus eſt odioſa,& libertas fauorabilis.ff.de regu.iur.l.li-

49 bertas.& ideò † non mirum,ſi ſeruitus facilius amittatur in acquiſitione libertatis,quàm de nouo acquiratur in præiudicium libertatis:quia odia reſtringi,& fauores cõuenit ampliari.ff.de lib.& poſth.l.cum quidam.&.j̃.de re.iur.c.odia.li.vj.licet enim in præſcriptiõe huiuſmodi libertatis,quoad illas ſeruitutes quæ poſt non vſum aliquod veſtigiũ notabile ſuiipſius non relinquunt,ſolus nõ vſus illius contra quẽ pręſcribitur abſq; poſſeſsione,vel quaſi,& quocũq; alio facto ipſius pręſcribentis ſufficiat, tamen in præſcriptione cuiuſlibet ſeruitutis,etiam negatiuè ipſius ſeruitutis acquiſitiua,ſeu introductiua requiritur ex parte ipſius præſcribẽtis vſus,ſeu quaſi poſſeſsio,aut aliquod aliud factũ ex parte ipſius p̃ſcribentis,quod pro vſu, ſeu quaſi poſſeſsione ha-

50 beatur,vt dixi ſupra in.ix.q.& patet:nam hoc regulare † eſt, ꝙ in omni p̃ſcriptione requiratur poſſeſsio,vel quaſi poſſeſsio:aut aliquod aliud factum ex parte ipſius præſcribentis, quod pro poſſeſsione,vel quaſi poſſeſsione habeatur:vt regula ſine poſſeſsione allrg. Et licet prędicta regula reperiatur pati fallentias in illis præſcriptionibus,per quas tolluntur actiones,& obligationes in modum ſeruitutis, obnoxios adſtringentes:vt.l.ſicut.&.l.omnes.& etiam in pręſcriptionibus,per quas amittuntur ſeruitutes,& inducuntur libertates,videlicet pro fauore ampliando,& odio reſtringẽdo:vt prędicta.l.hæc autem iura.non tamen reperio in iure quoquomodo expreſſum,ꝙ prędicta regula patiatur aliquã fallentiam in præſcriptionibus,per quas tolluntur libertates,&

tes,& inducuntur ſeruitutes,& ideò quoad illas ſtabo regu-
læ:vt. C.de appel.l.præcipimus.in fine.
51 ¶ DVODECIMO quæritur quanto † tẽpore poſſeſ-
ſor non vtendo poſſeſſione ſua,illam dicitur amiſiſſe? Super
quo Henricus.ſ.de elect.querelam.diſtinguit ſic, quia aut
quęris de poſſeſſione rei corporalis:aut de poſſeſſione rei,
ſeu iuris incorporalis. Si de poſſeſſione rei corporalis, tunc
arbitriũ eſt.arg ff.de lib.l.j.in fine ſecundum Inn.& Hoſt.&
Compo.in d.c.querelam.intelligendo:vt dixi.ſ. Vnde aliqui
legiſtæ volunt oſtendere,ꝙ hodiè vſucapio,vel præſcriptio
locum non habeat,quia poſſeſſio ciuilis eſt cauſa vſucapio-
nis:vt.ff.de acquir.re.do.l.acquiritur.§ finali.&.ff.de acquir.
poſ.l.ſi quis fundum.ſecundũ Ber.modò oſtendo tibi,quòd
vſucapio,vel præſcriptio locum non haberet:quia vbi aliqs
exit rem,quam poſsidet,præſumitur retinere poſſeſſionem
ciuilem in animo,vt.ff.de acquir.poſſ.l.clam poſsidere.§ qui
ad nundinas. Pune ergo exiui de fundo animo retinẽdæ poſ
ſeſſionis,& vado ad ſanctum Iacobum. Quidam alius eun-
dem fundum emit bona fide,& iuſto titulo traditus eſt ſibi
fundus.dico,ꝙ non vſucapiet:nam ex quo poſſeſſio ciuilis
eſt penes me abſentem,iſte per traditionem ſibi factam non
acquirit niſi naturalem,& ſic non paratur ſibi cauſa vſuca-
piendi.C.de præſcrip.xxx.vel.xl.annorum.l.malè agitur. Et
iſta ſñia videtur deſtruere omnes præſcriptiones, & vſuca
piones. Sed adhuc rñdeo,ꝙ ex quo ego poſſeſſor neglexi ve
nire ad fundum meum per magnum tempus,quod non eſt.
l.diffinitum.& ideò arbitrio iudicis relinquatur. Dico,quòd
ex eo tempore amitto poſſeſſionem fundi ciuilem,& alteri
acquiritur,& ex eo tempore præſcribit.inſtit.de vſucap.§.ꝙ
ad eas res.imò poſſum dicere,ꝙ tempus computabitur poſ-
ſeſſori,à tempore apprehẽſiæ poſſeſſionis.vnde verum eſt,
ꝙ ego abſens animo retineo poſſeſſionem ciuilem. Sed dico
quòd ſi negligo venire ad fundum per longum tempus præ
ſumitur,ſeu vt meliùs dicam fingitur ꝙ ab initio nõ habeo
animum poſsidẽdi:& ſic retrotrahitur.& ad hoc eſt ar.in op.
C.de peti.hæredi.l.finali.& ff.de acquir.hæredi.l.qui in alie-
na.§.ſi is qui putabat. C.de adult.l.ſi qui. Aut quæris de poſ-
ſeſſione rei,ſiue iuris incorporalis. Et tunc aut quęris de poſ
ſeſſione,vel quaſi iuris eligendi,aut de poſſeſſione,vel quaſi
iuriũ aliorum,puta de poſſeſſione,vel quaſi percipiendi ali
quam annuam pẽſionem,ſeu aliquod annuum ius. Si de poſ-
ſeſſione,vel quaſi iuris eligendi,refert. Aut alij eligunt ſine
me,quia non curo electioni intereſſe,& tunc non amitto
poſſeſſionem,ſecundum Innu.in c.querelã.in gl.dicũt qui-
dam.ver.& nota. Aut eligunt ſine me nolente electioni in-
tereſſe:ſed per eos non admiſſo.& tunc aut eligunt ſine me,
non animo ſpoliandi me poſſeſſione:ſed per ignorantiam,
vel negligentiam,vel ex iuſta cauſa,puta.quia excõicat᷒,vel
ſuſpenſus,vel talis,qui non debeat electioni intereſſe,& tũc
non ſum ſpoliatus,nec poſſeſſionem amitto, quia vis non
fit ſine dolo.ff.de vi,& vi.ar.l.j.§ ad ſolam. & § interdictum.
niſi de atroci vi bo.rap.l.ij.§ doli. Aut animo me ſpoliandi,
& tunc aut ego credo,ꝙ ipſi non faciant hoc animo me ſpo
52 liandi:& tunc idem:quia ſicut † poſſeſſio,ſic & quaſi poſſeſ-
ſio non poteſt ſine animo amitti.ff.de acquir. poſſ.l.quẽad-
modum.&.l.quãuis.ſecundũ Cõpo.hĩc. Aut ſcio,vel ſaltem
credo ꝙ hęc faciant animo me ſpoliandi,& tunc aut ſum in
poſſeſſione vnà cum alijs,aut ſum in poſſeſſione ſolus eligẽ-
di.ſi in poſſeſſione vnà cũ alijs eligendi,& tunc aut ſum in
poſſeſſione eligendi,& venio ad electionem eodẽ iure,quo
& alij:puta iure cõi,tanquã canonicus,vel monachus,aut di
uerſo,& alio iure. Si eodem iure,tunc licet non amittat,non
tamen priuor poſſeſſione,& eſt ratio: quia electio non fit
nomine cuiuslibet canonici,vel monachi ſingulariter: ſed
nomine capituli,vel conuentus,& ideò non priuatur poſſeſ
ſione ille,qui contemnitur,imò ius ſuum per alios conſerua
tur:quia nõ ſuo nomine hoc ius poſsidebat,ſed capituli: ſe-
cundum Inno.Hoſt.& Compo.in prędict.d.c.querelã. Si ve-
rò ſum in poſſeſſione eligendi.& venio ad electionẽ diuer-
ſo,& alio iure,quàm alij,verbi gratia,quia alij veniunt iu-
re communi:quia canonici,vel monachi eccleſię,& ego,qui
non ſum canonicus,vel monachus eccleſiæ.venio iure con-
ſuetudinario,vel priuilegiato.vt.ſ.e.de elect.c.ſcriptum. &
c.cuniana.& tunc ſi illi qui veniunt diuerſo,& alio iure me
excludant ab electione,poſſum me dicere ſpoliatum,& age-
re interdicto recuperandæ poſſeſſionis,ſecundũ Inn.Hoſt.
& Compoſt.in prędicto.c.querelã.ſi verò ſum in poſſeſſio-
ne,ꝙ ſolus eligam,vel prouideam,tunc ſi alius eligat,vel ꝓ-
uideat me patiente,& pro electione habeaſ à ſubditis, be-
ne amitto poſſeſſionem,quia non videor habere animum
retinendi poſſeſſionem,cum electum ab alio patior vti di-
gnitate ſecundum eos.pro quibus.j.de cauſa poſ.& propri.
c.cum eccleſia.&.c.cũm olim. Si quęris de poſſeſſione, vel
quaſi iurium aliorum puta percipiendi annuum cẽſum,ſeu
annuam penſionem,& tunc refert,aut ille qui eſt in poſſeſ-
ſione,vel quaſi percipiendi,non percipit.quia ſponte omit-
tit petere,& percipere.aut ſibi petenti denegatur. Si primo
53 modo nõ ſpoliatur,nec poſſeſſionẽ amittit. Nã ſolo † animo
retinetur poſſeſſio,& ipſe non videtur habere animũ dimit
tendi:vt notat Inn.in prędicto.c.querelam.in gl.dicunt qui-
dam ver.& no.iam alleg.& Hoſt.& Cõpo.poſt eum. Si ſecun
do modo,tunc aut petebat illud ius,vel poſſeſſionem ante
tempus,& tunc ex ſola denegatione nõ eſt ſpoliatus.no. In-
no.ibidem in gl.dicitur.ver.ſi autem.& Hoſt.Compo. poſt
eum. Aut debito termino petebat, & tunc aut denegãs de-
negat ex iuſta cauſa,fortè quia non poteſt ſoluere,& eã non
denegat animo ſoluendi in futurum,& tunc petens non di-
citur ſpoliari,vt not.Inno.ibidem in gl.dicitur.ver.ſecus.&
Hoſti.& Compoſt.poſt eum. Aut denegans denegat ex non
iuſta cauſa,& animo non ſoluẽdi in futurum,& hoc ſolo vi
detur petens ſpoliatus:vt probatur ibidem.in ver.ſubtractã.
& notat Inn.ibi,in gl.dicitur autem.in prin. Et idem Hoſti.
& Cõpoſt.poſt eum,& hoc verũ,ſiue iſte petens ſuſpicetur
ſe poſſe per debitorẽ priuari poſſeſſione ſua,puta quia ipſe
petens,erat debilis,& impotent,ſiue non:puta quia erat po
tentior ipſo debitore:quia ipſe poſſeſſor poſſeſſionem ſibi
debitam auferre non poteſt.ff.ꝙ me.cauſa.l.extat.
¶ DECIMOTERTIO quæritur occaſione quæſtio-
nis pręcedẽtis,de vna quęſtione,quam omiſi in prędicto.c.
54 querelam. Pone ego poſſeſſor fundi, † metu alicuius,ſeu ali-
quorum fugio de fundo,vel non audeo redire ad fundum,
vtrum amitto poſſeſſionem?& quod remedium ad recupe-
randam poſſeſſionem ſic amiſſam mihi datur,& vtrum poſ
ſeſſio ipſius fundi,poſteà ab alio occupata dicatur vitioſa,
ſeu violenta? Super quo diſtinguit Henricus in prędicto.c.
querelam. quia aut aliquis per violentiã me expulit,vel ve-
nientẽ nõ admiſit,aut non. Si ſic,tunc aut quęris vtrũ amit-
to poſſeſſionem,& dic ꝙ ſic:vt.ff.de acquir.poſ.l.clam poſ-
ſidere.§ qui ad nundinas. Aut vtrũ videar vi deiectus,& tũc
aut quantũ ad hoc:vt contra illum mihi cõpetat interdictũ
vnde vi,& dic,ꝙ ſic:vt prędicto.c.querelã. ſiue poſſeſſionẽ
illam occupauerit,ſiue non:vt.ff.de vſucap.l.ſequitur.§ ſi tu
me vi.ſecundo reſponſo.vbi hæc duo probantur,aut quan-
tùm ad hoc,vt ipſa poſſeſſio dicatur vitioſa,& violenta, &
tunc aut ille qui me expulit,vel venientem ad fundum non
admiſit,poſt illam expulſionem fundum illũ occupauit, &
tunc ſic,intantum,ꝙ non poterit vſucapi,vt in.d.§ ſi tu me
vi.in princip.ibi nec appręhenderis poſſeſſionem.&c.à cõ-
trario:vt inſti.de vſuc.§ furtiuę. Aut ille qui me vi expulit,
vel venientem ad fundum non admiſit poſt illam expulſio-
nem,vel non amiſſionem nõ occupauit fundũ illum. Sed q-
dam tertius,& tunc nõ eſt vitioſa.ſeu violenta:vt eſt caſus
in.d.§ ſi tu me vi. Si nullus per violentiam me expulit,vel ve
nientẽ nõ admiſit,ſed exiſtimans homines armatos,vnũ,vel
plures venire ad fundũ meũ,ob hoc fugi,& receſſi de fun-
do,vel ad fundum redire auſus non ſui,& tunc aut timui de
perſona,& ratione perſonæ tantũ:vt quia timebã inimicos
meos,qui volebant me perſonaliter lędere.& ꝓpter hoc re-

ceſsi, vel auſus non fui, aut timui de re, & ratione rei tantũ,
aut eſt dubium. In primo caſu nõ amitto poſſeſsionẽ: vt. C.
de acqr. poſ. l. licet. in fine. & ita intelligit ibi Accur. & Cyn.
poſt eũ. in ſecundo caſu refert, aut quęris vtrũ poſſeſsionẽ
amitto, & dic ꝙ ſic: vt. ff. de acquir. poſ. l. ſi id qđ. §. ſi. & in §. al
leg. qui ad nundinas. & de vſuc. non ſolũ. §. ſi dñs. ſolo eñi ani
mo amittitur poſſeſsio: vt. C. de acquir. poſ. l. licet. Aut quę-
ritur vtrum videor vi deiectus, & tunc refert, aut falſò exi-
ſtimaui homines venientes ad illum fundũ, quia nullus ve-
niebat, & tunc non videor vi expulſus, nec competit mihi
interdictum vnde vi. nec eſt poſſeſsio violenta: vt. ff. de vi,
& vi ar. l. iij. §. ſi quis autem. ver. proinde. Aut verũ exiſtima-
ui, quia verè audiui homines armatos, & tunc refert: quia
aut ipſi armati aliò tendebãt, quã ad fundũ meũ, & tunc nõ
videor vi deiectus, nec habeo interdictum vnde vi. vt ꝓbaſ
in §. alleg. ſi quis autem. in princ. & . ff. qđ met. cau. l. metũ. §. j.
Fallit in caſu, vbi ipſi armati mutato propoſito intrauerunt
fundũ illum animo acquirendi poſſeſsionem: nã tũc videor
vi deiectus, & habeo vtile interdictum vnde vi contra eos.
ſic loquiſ. ff. de vi & vi ar. l. j. §. idem labeo. ver. ſed Põponius.
55 & §. alleg. ſi quis autem. ver. proinde. Sufficit † eñi terror ar-
morum verus, ad hoc: vt ego videar vi deiectus per ipſos ff.
de vi & vi ar. l. iij. §. qui armati. Sed aduertatis hîc, oportet di
cere tractũ retrotrahere locũ: nam armati tẽdebãt aliò, ego
perterritus fugi, & deſij poſsidere, nulla tamen violentia mi
hi illata. Illi audientes hoc ratũ habuerunt metũ. Ideò ad id
tempus qđ deſij poſsidere, trahitur: & ſic videor deiectus eo
tẽpore quo deſij poſsidere: arg. ff. de vi, & vi ar. l. j. §. quoties.
ver. ſed & ſi cum aliquis. aliâs de rigore nõ haberem interdi-
ctum, cũ antequàm intraſſent deſijſſem poſsidere, & inter-
56 dictũ nõ competit: niſi illi, nec † videtur deiectus, niſi ille. q
cùm deijcereſ. poſsidebat: vt. ff. de vi. & vi ar. l. j. §. interdictũ
autem hoc. & . ſ. de nſ. de le. cõſultationibus. Si verò alius oc-
cupaſſet poſſeſsionem, & poſteà deueniſſet ad illos, quorũ
metu exiui, qui tamen metum non intendebant inferre, cõ-
tra hos non cõpetit interdictũ ar. ff. de vi, & vi ar. l. j. §. qui vi
à me. ſcdm Inn. Hoſt. & Io. And. in prædicto. c. querelã. Aut
ipſi armati tendebat ad illum fundũ meũ, & verè ibi venie-
bant, & ob hoc fugi. Et tunc aut quęris vtrũ videor vi deie-
ctus, quantũ ad hoc, vt habeam interdictum vnde vi. & dic
ꝙ ſic ſiue ipſi intrauerunt, ſiue non: vt. ff. de vſucap. l. ſequiſ.
§. ſi tu me vi. & l. non ſolũ. §. ſi dñs. & de vi, & vi ar. l. iij. §. qui
armati. & l. j. §. idem labeo. aut vtrũ videor vi deiectus quan
tùm ad hoc ꝙ poſſeſsio dicaſ vitioſa, & vi poſſeſſa, & tunc
aut ipſi eã intrauerunt, & occupauerũt, & tunc ſic: vt in. d. §.
ſi dñs. in fine. ver. quia lex plautia. & c. de vſucap. & de vi, &
vi ar. l. iij. §. qui armati. aut alius quã ipſi armati poſtquã ego
fugi, illam poſſeſsionem intrauit, & accępit, & tunc non eſt
vitioſa vitio reali, ſeu vi poſſeſſa. Sed ſi quęris vtrum poſsit
pręſcribi per illũ, qui ſic eam intrauit, & accępit: refert aũt
quia aut hoc fecit bona fide ignorans eã eſſe meã, & credens
eã eſſe alterius, qui eã fortè ſibi vendidit, & tradidit, & talis
nõ poſsidet vi, nec clã, nec precario. & ita poterit eã ꝑſcribe-
re: vt. ff. de vſucap. l. ſequiſ. §. ſi tu me vi. all. & §. ſi dñs. in fi. aut
hoc fecit, ſciens poſſeſsionem tali modo vacantẽ, & talis nõ
poterit eã pręſcribere: vt ibi: quinimò iſte fortè incidit in
cõſtitutionẽ illã cũ quęrebaſ. C. vnde vi. Si quęris ſecũdo ca
ſu. ſ. qñ eſt dubium, vtrũ timebã de perſona, & ratione per-
ſonæ, vel de re, & ratione rei, tunc videſ, ꝙ ratione perſonæ
timuerim: vt ar. C. de ſacroſanct. ecc. l. ſancimus. xij. q. j. præci
pimus. & hîc recurrendũ credo ad cõiecturas, & ad qualita-
tem inimicitię ar. ff. de excu. tu. l. propter litẽ. j. de pręſump.
c. afferte. c. literas. & per totum. Si verò nõ per violentiam,
ſed per metum cadentẽ in cõſtantẽ virũ, me in fundo exiſtẽ
tẽ fecerunt recedere, & exire: tunc habeo actionẽ qđ metus
cauſa. & non interdictũ vnde vi. ſic intellige. ff. qđ me. cau. l.
metũ. in princ. & ita intellige qđ no. Inn. in prędicto. c. que-
relã. in ver. ſi aũt eſſet. ſecus ſi non redij credẽs me nõ admit-
ti, vel deijci: quia tunc habeo interdictũ vnde vi ar. iurium

alle. & . ff. de vi, & vi ar. l. j. §. ſi quis cum neget. & . l. iij. § qui ar-
mati. Ex præmiſsis vides, ꝙ qñdoq; amittitur poſſeſsio, nec
tñ habet locũ interdictum, nec eſt res vitioſa. qñq; amittiſ
poſſeſsio, & daſ interdictũ, nec eſt res vitioſa. qñq; illa tria
cõcurrunt. qñq; datur actio, ꝙ me. cau. & vide qđ no. Hoſt.
in ſumma ti. de reſti. ſpo. in §. j. in princ. & Odo. de ſenoñ. in
ti. de vi & vi ar. & Cy. C. de acquir. poſ. l. licet.

¶ DECIMOQVARTO quæriſ redeundo ad mate-
57 riam principalẽ, qualiter † poſſeſsio ſeruitutis retineſ. ſuper
quo vide Cy. C. de ſerui. l. ij. qui finaliter tenet, ꝙ omnis ſer-
uitus ruſtica, & vrbana ſolo animo retinetur, quouſq; à poſ
ſeſsione expulſus fuerit ad exẽplũ poſſeſsionis rei corpora-
lis. ar. C. de ſerui. l. ij. C. de acquir. poſſ. l. licet. & . ff. de acquir.
poſ. l. peregrè. Exemplum in ruſtica: vt ſi impedit me vti ſer-
uitute itineris, vel actus, impediendo me ire, vel agere, tunc
expellit à ſeruitute huiuſmodi ſi eã poſsidebam. Exemplum
in vrbana: vt ſi in tignum iniñctum deijcias ſecundũ Pet. de
bellapertica, qui ſic intelligit legem hęc autem iura. ff. de ſer
ui. vr. prędi. & . ff. quẽadmodũ ſerui. amit. l. vlt. quicquid aliter
dicat Accur. in prædicta. l. ij.

58 ¶ DECIMOQVINTO quæritur, quis † eſt effectus
poſſeſsionis ſeruitutum? Rñdet Cy. poſt Pe. in prędicta. l. ij.
q. iiij. ꝙ effectus prim⁹ eſt, quia releuat ab onere probandi:
vt inſti. de interdic. § cõmodũ. cũ agitur poſſeſſorio: & etiã
cũ agitur petitorio, in ſeruitutibus perſonarũ: vt. ff. de pro-
ba. l. ab ea. ſecus in ſeruitutibus rerũ, vt. ff. ſi ſerui. vendi. l. ſicu
ti. §. ſed ſi quęratur. pro eo ꝙ. quia omnia pręcia in princ. de
ſe libera ſunt, ſemper pręſumũtur libera, donec probeſ con-
trarium: vt. C. de proba. l. ſiue. vnde quia talis poſſeſsio talẽ
præſumptionẽ non tollit, nec per conſequens à probatione
releuat. ſecus in ſeruitutibus perſonarum. quia aliquæ perſo
næ naſcuntur ſeruæ, de quo vide latiùs per Bar. ff. de op. no.
non. l. ſi prius. Verũ alij ſunt effectus: vtputa, creare iudicia
poſſeſſoria: vt. ff. de ſerui. l. ſi. in fi. & pręſcriptionem ſeruitu-
tis inducere. C. de ſerui. l. ij. videlicet alijs concurrẽtibus, quę
de iure neceſſariò acquiruntur, quæ patent ex præcedenti-
bus, atq; ſequentibus.

59 ¶ DECIMOSEXTO quæritur † quanto tẽpore ſer-
uitutes pręſcribuntur? Cy. poſt Pe. C. de ſerui. l. j. in. iiij. q. &
e. ti. l. ij. in ſexta quęſtione. dicit, ꝙ ſi ſeruitus fuerit cõtinua,
vel quaſi, id eſt continuam cauſam, ſeu cõtinuũ vſum habue
rit, longo tempore decẽ annorum inter pręſentes, & . xx. in-
ter abſentes præſcribiſ ad inſtar rerum incorporaliũ: vt. C.
de ſerui. l. ij. & l. pe. & fin. & . ff. ſi ſerui. ven. l. ſi quis diuturno.
ſed ſi ſeruitus ſit diſcõtinua, vel quaſi, ſeu diſcontinuũ vſum
habens, tunc in ſeruitutibus realibus ſolũ præſcribitur à tẽ-
pore cuius initij memoria non exiſtat: vt pręd. §. ductus
aquę. ſed ſi ſeruitus perſonalis pręſcribitur longo tẽpore. x.
annis, inter pręſentes, & . xx. inter abſentes cũ titulo, & abſq;
titulo. xxx. vel. xl. annis, videlicet tã in ſeruitute vſusfruct⁹,
quàm in ſeruitute vſus. vt. C. de pręſcrip. lon. temporis. l. vlt.
& . C. de agricol. & cenſi. l. cũ ſatis. Et eſt ratio diuerſitatis: qa
res propriè non poſsident, ſed perſonæ: vt in auth. de man.
principum. § oportet. vt notatur etiã per Cy. C. de vſufruct.
l. pe. & . C. de pręſcrip. longi tẽp. l. finali. & in hoc concordat
hîc Io. de lignano. & hoc verum intellige, dũ agitur contra
priuatum, & ſecundũ leges. Si eñi agatur contra eccleſiam,
tũc ſecundũ canones neceſſaria eſt præſcriptio quadragena
ria cũ titulo: vt hîc: & . j. c. ad aures. & c. ſi diligenti. vt ſcripſi
ſupra poſt Hoſt. Quę autem dicatur continua, vel diſconti-
nua, ſcripſi. ſ. poſt Inn. in. ij. oppoſitione. ver. iij. q̃res. & ver.
ſi aũt. & ver. iiij. q̃res. De quo plenius per gl. & doctores. ff. de
ſerui. l. ſeruitutes prędiorum. & de ſerui. vr. prędi. l. foramẽ.

60 ¶ † DECIMOSEPTIMO quæritur, vtrum in præ-
ſcriptione ſeruitutis, titulus ſit neceſſarius? Ad quod reſpõ-
det Cy. poſt Petrum. C. de ſerui. l. ſecũda. in quinta quęſtio-
ne, dicens quòd ſi ſeruitus eſt realis, non eſt neceſſarius titu-
lus: vt. C. de ſerui. l. ſecunda. & l. pe. & . l. ſi prædicta. l. ſi. & quis
diuturno. Si autem ſit ſeruitus perſonalis, vt ſeruitus vſusfru
ctus, tunc

ctus,tūc titulus eſt neceſſarius,& eſt ratio diuerſitatis,quia
per præſcriptionem rerum corporalium,& vſusfructus ea-
rum perditur dominium,ſeu,effectus dominij:vt.ff.de vſu-
fruct.l.uij.& ideò maius periculum,& ideò ibi cautiùs agē-
dum ſecundum Dy.vel eſt ratio ſecundum Pe.quia prædia,
& huiuſmodi ſibi titulum quęrere non poſſunt:quod proſe
quere latiùs,vt notatur in.v.prædicta quęſtione.Sed hoc ve
rum,cùm agitur contra priuatum,& ſecundum leges.Cùm
verò agitur contra eccleſiam,tunc ſi habet contra ſe ius cō-
mune,vel præſumptionem requiritur titulus,aliâs non:ſal-
uo quòd in præſcriptione temporis,cuius non eſt memo-
ria,nunquàm titulus eſt neceſſarius:vt.j.e.c.primo.libro ſe-
xto.Ille autem qui dicit rem ſibi ſeruilem,non habet ius cō
mune contra ſe:vt notat Innocen.infra.c.ſi diligenti.vbi de
hoc dicam.

61 ¶ DECIMOOCTAVO quęritur vtrum† in præ-
ſcriptione ſeruitutis,vel libertatis ſit neceſſaria bona fides.
Cynus poſt Petrum.C.de ſerui.l.prima.in tertia quęſtione.
dicit,quòd in p̄ſcriptione ſeruitutis perſonalis,quæ lōgo tē
pore perficitur,neceſſaria eſt bona fides : vt . C . de præſcri-
ptionibus longi temporis,quæ pro libertate.l.j.& ſecunda.
& idem in præſcriptione libertatis realis rei vrbanæ per
prædictam.l.hæc autem iura.Secus tamen in præſcriptione
libertatis rei ruſticę:vt.C.de ſerui.l.vltima.Ratio diuerſita-
tis,quia in pręſcribenda libertate rei vrbanæ requiritur fa-
ctum,& vſus pręſcribentis:ſed in præſcribenda libertate rei
ruſticę non requiritur aliquod factum ex parte debētis.ſed
ſolùm requiritur negligentia ex parte amittentis:quod in-
tellige:vt dixi in præcedentibus. De præſcriptione autem
ſeruitutis,dicit,quòd ſemper ibi requirit bona fides , vt . C.
de ſerui.l.ij.&.ff.quēadmodum ſerui amitt.l.vltima . Petrus
tamē.C.de ſerui.l.ſecunda.in ſeptima quæſtione.quoad hoc
diſtinguit inter pręſcriptionem longi temporis,decem,vel
viginti annorum,in qua dicit bonam fidem eſſe neceſſariā,
& pręſcriptionem longiſsimi temporis triginta,vel quadra
ginta annorum,in qua dicit non requiri bonam fidem . Ioā.
Fabri dicit ſimpliciter , quòd de iure ciuili in pręſcriptio-
ne ſeruitutis requiritur bona fides,per.l.fin.ff . quemadmo-
dum ſerui.amitt.& per.l.penultimam.C.de ſeruitu.& dicit
hoc eſſe expreſſum.infra.c.ſi diligenti.Bartolus verò in pręe
dicta.l.hæc autem iura.ſequitur primam opinionem diſtin
guentem inter ſeruitutem rei ruſticæ,& vrbanæ : & illam
teneas per prædicta.Sed nunquid pręſumitur bona fides?
Cynus in prædicta.l.ſecunda.in quarta quęſtione,arguit ꝓ
& contra,& recitat opinionem gloſſę,quæ habet,quòd nō
præſumitur,vel oportet,quòd à pręſcribente probetur . Et
opinionem Dyni contrariam.Et finaliter tenet cum Iaco-
bo,opinionem gloſſæ,quòd pręſcribens teneatur probare
62 bonam fidem,quia† cùm omnes res naturaliter ſunt liberę,
quilibet debet credere rem liberam,niſi conſtet ſibi illam eſ
ſe ſeruam. Debet ergo probare aliquid propter quod in eo
præſumitur bona fides:vt quia ita fuit ſibi dictum ab autho
re ſuo,aliâs in eo præſumitur mala fides:& ita no.gl.in.l.pri
ma.§.ſecundo.de itinere actuq; priuato . Ber . verò videtur
tenere contrariam opinionem Dy.infra eodem,ſi diligen-
ti.Inn.in.c.bonę.tenet opinionem gloſſ.& idem videtur te-
nere in.c.ſi diligenti.licet variet,& vacillet,& eam tenet Ho
ſtien.in.c.bonę.quoad confeſſoriam,vel poſſi.ſecus quoad
interdictum vnde vi.Ioan.Fabri etiam dicit,ꝙ hanc tenent
moderni,& ꝙ ſi probet prędeceſſorem fuiſſe in poſſeſsione
vel ſe audiuiſſe à fide dignus,cenſetur probata bona fides:&
multò fortiùs,ſi probet aliqualem titulum , vel ſi habet ius
commune pro ſe:ſecundum eum in prædicta.l.ij.arg.prędi-
cti capituli.j.& de reſti.ſpo.c.ad decimas.lib.ſexto . de quo
etiam per eum.C.de euict.l.pe.

63 ¶ DECIMONONO quæritur† in ſumma,quę requi
runtur ad pręſcriptionem ſeruitutis?dic hoc per Accur . C.
de ſerui.l.ij.& per Cy.poſt Pe.ibi.in.vij.q.Et vt dicunt,tria
requirunſ.Primū eſt,ꝙ vſus fuerit ſeruitute aduerſario ſciē
te,& patiente,qđ verū in ſeruitute formanda.i.per præſcri-
ptionē acquirenda,non aūt in iam formata,i.per illū ad quē
pertinet conſtituta:vt.C.de long.temp.præſcrip.ſecundum
Petrum:ſecundum eſt,ꝙ vſus fuerit tēpore.l.ſtatuto,eo mo
do quo ſcripſi ſupra. Tertium eſt,ꝙ vſus fuerit bona fide,qđ
dic etiam,vt ſcripſi ſupra.Alij verò addūt quartū,de titulo
quod non poteſt locum habere in pręſcriptione temporis
cuius non extat memoria:vt.ff.de acquir.rerum dominio.l.
nunquā.§.Theſaurus.Sup quo vide Cy.C.de pact.l.ſi certis
annis.de quo ſcripſi ſupra,in.xvij.q.& vt ibi dixi , ſi contra
eccleſiam,& contra ius commune,vel contra pręſumptionē
probabilem procedit pręſcriptio,titulus eſt neceſſarius , vt
j.e.c.j.ſed quæ eſt iſta pręſumptio?Dicit Io.Fabri.quòd for
tè ſi poteſtas leuauit collectas,eſt pręſumptio contra eum,
& facit quod notat Inn.infra.c.ſi diligenti.in gl.mirum.ver.
Item nota.ar.C.de ſalgamo hoſpitibus non pręſtando.l.j.cū
ibi notatis.Et vide qđ no.infra,de deci.nuper.&.c.ex.i.dudū.
64 Prætereà dicit,ꝙ† in ſeruitutibus cauſam diſcontinuā ha-
bentibus,neceſſarius eſt titulus ad præſcriptionem longi tē
gi temporis.dicit tamen,ꝙ ſufficit ipſum allegare : vt notat
gl.in prędicta.l.ſeruitutes.Sed Ia.& Pe.dicunt,ꝙ hoc nō ſuf-
ficit.Inn.verò in prædicta gl.mirum videtur ſequi primam
opinionem Accur.procedere in pręſtationibus:vt.ff.de vſu
ris.l.cùm de in rē verſo.& opinionem Ia.& Pe.in alijs ſerui-
tutibus,in quibus ſeruiens nihil pręſtat,ſed patitur.In ſum
ma,verò notat Io.Fabri,ꝙ licet probibendo quis incipiat
poſſidere in negatiua ſeruitute,nō tamen incipit pręſcribe-
re longo tempore,niſi cauſam haberet pręſcribendi ꝓpter
malam fidem.Item nota,ꝙ pręſcribens ſeruitutem cōtra va
ſallum non præſcribit contra dñm:vt in feudis de inueſtitu
ra,de re aliena facta.§.rei.Sed in contrarium videtur facere
j.e.auditis.vt ibi dicam.Lignanus etiam recitans verba Cyni.
C.de ſerui.l.ij.in.viij.q.dicit,ꝙ poſt Ia.de Ia.ꝙ licet per lon-
gum tēpus iuerim,aut currum duxerim per fundum,ſeu ad
fundū meum,nō acquiſiuit mihi per longū tempus ex hoc
ſolo vſu ius eundi,&c.licet Accur.poſt Lig.in prędicta.l.ſer
uitutes.notaſſet contrariū,de quo omninò videas per Cyn.
C.in prędicta.l.ſi certis annis.Et omninò hic iungas not.per
eum,in.xij.q.aliâs nō habebis tractatum cōpletum.

¶ VIGESIMO quęritur,vtrū in caſu huius decretalis,
65 videlicet in† pręſcriptione quartæ non ſoluendæ de iure,ti
tulus ſit neceſſarius?notat,ꝙ ſic per.c.ſi diligenti.ſed Colle.
no.hic,ꝙ textus nō dicit,ꝙ requiraſ titulus.Et fortè ꝓpter
hoc:quia cū alijs per curatum pręſcribendis,nō requiraſ ti-
tulus,nec in iſta quarta requirif:arg.ſupra.de deci.cū in tua.
Et quia hic non videtur pręſcribi,niſi libertas,inducit no-
tata Hoſt.in ſumma eo.ti.§.& vtrū.Tu dic cum gloſſ.ꝙ imò
requirif titulus,quia ſicut dicit gl.& bene,quarta debef Ep̄o
de iure cōmuni:& ſic eſt talis pręſcriptio cōtra eccleſiam,&
cōtra ius cōmune:& per conſequens titulus eſt neceſſarius,
caſus eſt infra.e.c.primo.li.vj.

¶ VIGESIMOPRIMO quæritur vtrū in caſu illius
decretalis,in p̄ſcriptione quartę nō ſoluendę bona fides ſit
neceſſaria?Ber.hîc in gl.uj.videf tenere ꝙ ſic.ſed videtur cō
trariū:quia in pręſcribenda libertate rei ruſticæ,id eſt,ſerui
tutis,poſt non vſum , nullum notabile ſuijpſius veſtigium
relinquentis ſola negligentia non vtentis attēditur . Et ideò
ibi nulla requiritur bona fides:quia nihil ex parte præſcri-
bentis agi neceſſe eſt,in quo poſsit committi mala fides : vt
ff.de ſeruituti . vrba.prędi.l.hęc autem iura.& patet ex his,
quæ ſcripſi ſupra.e.c.in decimaoctaua quæſtiōe.Tu verò di
cas totum cōtrarium per contraria fundamēta,nā prędicta
lex hęc aūt iura.quoad illud qđ dicit de ſeruitutibus ruſticis
per ſolū non vſum temporis.l.diffiniri perdendis nō habet
locū,vbi præſcriptio contra eccleſiam,& ius cōc tendit : vt
in propoſito:qa ibi titulus eſt neceſſarius:vt ſcripſi in.q.ꝓ
ximè p̄cedēti.Prætereà rector,q debet quartā Ep̄o,ſi illā re-
tinet,iniuſtè retinet,niſi titulum id eſt cauſam retinēdi ha-
beat,poſt quàm titulus eſt neceſſarius:& per conſequens in.

iuſtè detinendo petat:& ſic in mala fide ſe conſtituit:& per conſequens vllo tempore non pręſcribit:vt j. de re.iur.poſſeſſor.libro.vj.

¶ VIGESIMOSECVNDO quæritur pro-
66 pter dicta Collect. vtrum † in ſeruitutibus cauſam diſcontinuam habentibus, tempus duplicatum ſit neceſſarium? Collect. refert Inn. notare hic, ꝙ ſic. Sed Hoſtiē. & Nouella, notare contrarium vidētur, & illud verius ſecundum eum. quia hodie non curatur, niſi vtrum ſit contra ius cōe, vel nō vt prædicto.c.j. ſubdit etiam, ꝙ Inno. no. j̄.eo.ſi diligenti. & Ber. de cauta poſ. cum eccleſia. circa finem. & Hoſt. de conſue. ex parte. ꝙ inter ſeruitutes habentes cauſam continuā vel non continuam non eſt differentia. Super quo vide, quæ ſcripſi. j̄.e. in ſecunda oppoſitione. & in. xvj. q. Et aduerte, q̄ dicta Collectarij non ſunt vera, licet enim quoad præſcriptiones contra eccleſiam faciendam verū dicat, in eo quod faceret contra eccleſiam, videlicet: vt etiam in ſeruitutibus continuam cauſam habentibus nulla pſcriptio minor quadragenaria contra eccleſiam admittatur: vt hic. j̄.e. ad aures. & c. ſi diligenti. Tamen vbi non ageretur contra eccleſiam, ſed contra priuatum, fortè de terris eccleſiæ exiſtentem, ſeruandæ eſſent leges. cum per canones reſpectu perſonę priuatę nō reperiantur eſſe correctę: ar. ſ. de op. no. nū. c. j. Plus dico, ꝙ in eo in quo leges eccleſiæ quantùm ad hoc non pręiudicant, ſed fauent, ipſę leges etiam in eccleſijs quantum ad hoc ſunt ſeruandę: vt in ſeruitutibus diſcontinuam cauſam habentibus non præſcribendis, niſi ſolùm per tempus cuius initij memoria hominū non exiſtit: vt ſcripſi ſupra. in. xvij. quæſtione. & patet aliud exemplum in præſcriptione libertatis, ſeu ſeruitutis vrbanæ poſt non vſum, ſui ipſius notabile veſtigium relinquentis, in quo lex requirit vſum, vel factum contrarium, ex parte ipſius pręſcribentis: vt prædicta l. hæc autem iura. de quo ſæpiùs dixi ſupra. cum enim iſta nō ſint per eccleſiam correcta, & eccleſiæ non noceant, ſed potiùs proſint ab eccleſia ſunt recipienda: vt. x. diſt. c. ſi in adulterium. & c. de capitulis. & c. certum. Supple gloſſ. In glo. prima: ibi, *Gratianus*. volens antiqua iura, quæ correcta ſunt, locum habere. In gl. ij. ibi: *de iure communi*. & falſum eſt, qd notatur infra de deci. cum contingat. In gl. ij. ſcilicet quòd Epiſcopis non competat quarta decimarum in inferioribus eccleſijs, quod fuit dictum Ioannis de quo ibi dicam. An verò
67 de alijs, quàm de oblationibus defunctorum, † & decimis, videlicet de redditibus patrimonialibus eccleſiæ debeat detrahi quarta, & dari Epo? vide lecta, & not. x. q. j. c. de his. & j̄. de cenſi. cum olim. & vtrum quarta, vel tertia, ſeu media debeatur Epiſcopo de iure communi, vide per Inno. j̄. de teſta. requiſiſti. & per alios infra de ſepul. c. certificari. Goſ. autem ponebat hic, quod no. hic & j̄. de cēſi. cum olim. In gl. ij. & ibi: *bonam fidem*. ſufficiens eſt hæc ſolutio, quoad malam fidem excludendam, ſed non quoad validādam pręſcriptionem in hoc caſu, niſi tanto tempore poſſidet, cuius contrarij, vel initij memoria non ſit, cùm hic ius commune faciat contra pręſcribentem j̄.e.c. j. libro ſexto: vt dixi. ſ. & in fine. de hoc infra de iure pa. cura. In gloſſa vltima. in fine. ſecundum Tan. qui etiam repręhendit eos, qui dixerunt morte prælati præſcriptionem interimi.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſorem malæ fidei non præſcribere.*
2 *Mala fides non dicitur ex quo habet quis conſcientiam remordentē.*
3 *Exceptiones doloſæ, aduerſus quos propoſitæ fuerint.*
4 *Poſſeſſionum diuiſio in ciuiles, & naturales.*
5 *Præſcriptionem aliquam eſſe quæ à ſola negligentia procedit.*
6 *Acquiſitionem duplicem eſſe. & nu. 49.*
7 *Præſcriptio quid ſit. & nu. 8.*
9 *Rigor quando præferendus æquitati.*
10 *Ius legale præferre bonum publicum priuato.*
11 *Ius naturale dictare delicta puniri, & lites finiri.*
12 *Præſcriptionem introductam propter bonum publicum.*
13 *Exceptio præſcriptionis an impediat litem conteſtari.*
14 *Præſcriptio an currat contra impeditum.*
15 *Præſcriptio an contra excommunicatum currat.*
16 *Præſcriptio cum ſit ius ex tempore, quale tempus requirat.*
17 *Præſcriptio quanto tempore currat in rebus incorporalis fiſci.*
18 *Eccleſia ſuccedens priuato, contra quem præſcribebatur, an vtatur priuilegio ſuo.*
19 *Præſcriptionem inchoare non poſſe eum, qui bonam fidem non habuit ab initio.*
20 *Præſcriptionem eſſe actum illicitum ex parte eius, qui non habet bonam fidem.*
21 *Actum non producere effectum vltra intentionem agentis.*
22 *Dominium non acquirere eum, qui accipit rem tanquam ſuam ſi non ſit ſua.*
23 *Agentem publiciana, quòd oporteat eum credere ſe eſſe dominum.*
24 *Bona fides an ſit neceſſaria in acquiſitione ſeruitutis.*
25 *Bonam fidem non habere quis dicatur.*
26 *In præſcriptione ſeruitutis ſufficere negligentiam nō vtentis.*
27 *Titulus an exigatur ab initio, ſicut bona fides.*
28 *Titulus quo caſu requiritur, an oporteat habere poſſeſſionem, & titulum ab eodem.*
29 *Furor ſuperueniens an purget tituli vitium, non bonæ fidei, vel malæ fidei.*
30 *Bona fides an requiratur ex parte tradentis in vſucapione.*
31 *Malam fidem defuncti non nocere hæredi.*
32 *Malam fidem irreuocabiliter ſuperuenientem, præſcriptionem interrumpere, & quid ſi reſpectu vnius perſonæ, an interrumpat quoad omnes. nu. 35.*
33 *Mala fides actoris, an noceat emptori omnium bonorum, vel vniuerſitatis.*
34 *Mala fides inducta per litis conteſtationem an duret, lite finita.*
36 *Vſucapio an procedat, ſi emens ignorat quod aliqua pars ſit aliena.*
37 *Titulus veniens ad non titulum, an interrumpat præſcriptionem.*
38 *Furtum, & rapinam lædere rempublicam: mala fides conſcientiam.*
39 *Temporis curſum non fauere malæ fidei.*
40 *Præſcriptionem eſſe acquiſitionem, quæ etiam ad æquitatem naturalem reducitur.*
41 *Præſcriptionem licitè adhuc opponi poſſe, vbi ius commune reſiſtit primò, & poſteà patitur.*
42 *Præſcriptio an interrumpatur ſi ex poſtfacto ſuperueniat mala fides in tradente.*
41 *Bona fides quomodo probetur.*
44 *Sacramento probari, quæ ab animo pendent.*
45 *In ſeruitutibus ad hoc, vt quis præſcribat, quid requiratur.*
46 *Præſcriptio an iuuetur ſi error iuris, & facti concurrant.*
47 *Cauſis duobus concurrentibus, quarum vna prodeſt, alia nec prodeſt, nec nocet, quæ attendatur.*
48 *Errorem facti triplicem eſſe.*
50 *Præſcriptionem non à ſolo animo dependere, ſed à poſſeſſione.*
51 *Titulus ſolus prælatus an det cauſam præſcribendi.*
52 *Errantem in iure præſcribere poſſe.*
53 *Seruitus, an ſi ſit in habitu, poſſideri poſſit.*
54 *Dominium directum an per præſcriptionem acquiratur.*
55 *Dominia plura eſſe.*
56 *Vſucapionem eſſe fauorabilem ideo extendi.*
57 *Dominium ſimpliciter ſumptum intelligi de directo.*
58 *Dominium vtile an præferatur directo.*
59 *Ius commune per nō vſum nō tolli.*
60 *Accuſationes poſſe fieri, quādocunque crimina claruerint.*
61 *Præſcriptionē introductā eſſe ꝯtra deſides, & ſui iuris cōtemptores.*
62 *Præſcriptione cōpleta, rem non dici alienam, ſed propriam.*
63 *Libellum concludere neceſſariò debere.*

CAP. V.

1 Vigilanti. Caſus. Poſſeſſor † malæ fidei non præſcribit. & primò ponit dictum. Secundò rationem legis contrariæ, ibi Epheſinus. Tertiò corrigit ibi: *autem*. ¶ Expone literam. *ſtudio*. ſit infra de homi. pro humani. li. vj. ff. de his quę in frau. l. pupillus. & p hoc patet, ꝙ ſtudenti competunt vigiliæ. Hoſt. de quo per Ieronimum

nimum,in libro vigiliarum.*antiqua*.quantacunq; ſit etiam ſi
ipſius contrarij non ſit memoria Hoſti malęfidei an præſu-
matur bona fides,vel mala,notatur.ī.e.ſi diligēti.& tetigi in
2 materia ſeruitutum.c.x.q xviij.veri.ſed nunquid. &† dici-
tur mala fides,ex quo habet conſcientiam remordentem ſe-
cundum Nouellam.ſuper quo vide notata Dy.& aliorum,
ī.de reg.iur.poſſeſſor.li.vj.*non poſſunt*.ſupple nec obſtaret lex
contraria,& ſic continua quod ſequitur ſecūdum Hoſt.*ſe-*
3 *guntem*..nam† contraria deſides,& ſui iuris contemptores,
odioſæ exceptiones propoſitæ ſunt.C.de anna.excep.l.vlti.
in fine.Vinc.primus quem ſecuti ſunt alij imperatores,& iu
riſconſulti.*præſcriptionem*.& cum mala fide..*nobis*..qui ſcilicet
magis præponderare debemus,quàm res:& ſic ab omnibus
Chriſtianis,& in omni foro debent recipere,& de hoc in-
fra eodem.c.finali.

¶PRIMO quæritur qualiter intelligatur illud, quod
in caſu ſummario dixi,ꝙ poſſeſſor malęfidei nō pręſcribit.
Et ſequendo Simonem de broſſano ad euidentiam præmit
4 to primò,ꝙ† poſſeſſio poteſt diuidi per ſpecies,vt poſſeſſio
num alia naturalis,alia ciuilis.Poteſt etiam diuidi per acci-
dentia:vt aliqua eſt bonæ fidei:vt.l.iij.§.genera. ff.de acqui.
poſſ.licet textus ibi appellet hanc diuiſionem generis in ſpe
cies:ſed eſt ſolū per accidentia,ſicut diceremus,hominū alij
ſunt albi,alij ſunt nigri:vt no.ff.de pub.l.ſi.§.quoties.inſti.de
iur.pa.§.ſi.Secundò pręmitto,licet habito reſpectu ad hoc,
qd eſt eſſe in gratia,vel in ciuitate,omnis homo ſit bonus,
vel malus:vt no.de pœ.di.iij.§.his autē authoritatibus.xxxij.
q.j.cum renunciatur.tā reſpectu conſcientię in aliqua re nō
ſit:quia aliquis eſt,qui habet bonā fidem,aliquis qui habet
malam fidem,aliquis qui non' habet nec bonam,nec malā:
vt eſt ille,qui dubitat,an ſit ſua,vel non:vt no.in dicto.§.ge-
nera.ſicq; non habere bonam fidem eſt medium inter habe
re bonam fidem,& malā:vnde non ſequitur,nō habet bonā
fidem.ergo malā:licet ecōuerſo ſit ad hoc quod no.ff.de vſu.
l.poteſt.ſicut diſplicere eſt medium inter placere,& diſpli-
cere,nec ſeqnitur nō diſplicet.ergo placet:vt not.in.l.qui ſe
patris.C.vnde libe.ſicut dicimus, contradicere eſt medium
inter contradicere,& conſentire.ff.de tribut.l.j.§.ſcientiam.
& dicam in regula is qui tacet.de reg.iur.lib. vj.ita ꝙ bona
fides,& non bona fides,ſunt termini contradictorij inter
quos terminos contradictorios,nunquàm eſt dare mediū.
5 Tertiò pręmitto,ꝙ eſt aliqua præſcriptio,† quæ à ſola negli
gentia procedit:vt illa qua tuetur debitor contra creditorē,
vbi ex parte debitoris præſcribentis nullus ſit actus poſiti-
uè.Aliqua eſt,in qua præſcribens facit aliquem actum poſi-
tiuè:quia inſiſtit rei,quam præſcribit.Quartò præmitto,ꝙ
quòd eſt aliquod,ad quod competit ius formatum:vt ſi ha
beo actiunem ad.x.quia eſt actio ius.inſtit.de act.in princ.
Aliquod eſt ad qd non competit ius formatum:ſed ſolū quę
dam facultas.quæ ius non eſt: vt cum habeo facultatem
6 eundi per viam publicam.Quintò pręmitto,ꝙ† duplex eſt
acquiſitiu,vna eſt:vbi res acquiritur immediatè rei,nō per-
ſonę:vt qn̄ per plantationem ſit acquiſitio.ff.de acquir.rerū
do.l.adeò.§.cum quis.vel per ſeminationem.ff.de acquir.re.
do.l.cum quis.§.cum partes.Aliqua eſt acquiſitio,vbi res rei
immediatè non acquiritur:vt quando acquiritur per ſpeci-
ficationem:vt quia de vino facio muſtum.ff.de acqui.re.do.
l.adeò.§.cum quis.Sextò præmitto, ꝙ aliqua eſt acquiſitio
naturalis,cui nulla repugnat regula,in verbo.Aliqua eſt nō
naturalis,directè,vt per præſcriptionem.Septimò præmit-
to,ꝙ duplex eſt mala fides vera ,& ficta.Conſequenter ſub-
iungo aliquas propoſitiones.Prima propoſitio eſt iſta,præ-
7 ſcriptio† eſt ius ex tempore legum authoritate propter pu-
blicum bonum negligentibus pœnam,& litibus finem im-
ponens.Iſta decraratur.*Eſt ius*.quia non factum.*ex tempore*.
quia quęlibet præſcriptio habet tempus determinatum.ff.
de vſucap.l.vſucapio.*legum authoritate*.quia introducta de iu
re ciuili..vel vſucapio.ff.e.*propter bonum publicum*.vt.l.j.ff.de
vſucapionibus.*negligentibus pœnam*.C.de annali exceptione
l.finali.*negligentibus*.nam iura negligentibus non ſubueniūt.
ff.de his,quę in fraudem creditorem.l.pupillus. *& litibus*.l.
finali.ff.pro ſuo.Et ſic patet,quòd iſta videtur bona deſcri-
ptio:quia hic tangitur cauſa principalis,quę efficaciam pręſ-
ſcriptioni dedit,ſcilicet.legum authoritas,& cauſa finalis,vt
negligentes puniren̄t,& lites finirentur.Io.xvj.q.iij.in ſum-
8 ma dicit,quòd† pręſcriptio eſt exceptio ex tempore ſubſtā-
tiam capiens,quæ actioni perſonali,vel in rem opponit̄.hîc
ponit̄ effectus præſcriptionis,quia eſt exceptio.i.cauſa exce
ptionis,ſicut accipitur.ff.e.l.tertia.& ponitur cauſa,ſcilicet,
tempus:ſed cur hîc ponatur tantùm effectus excipiendi,cū
etiam ſit cauſa effectus agendi.Solutio,apponitur ille effe-
ctus,qui eſt ſibi ſemper annexus,vt eſt exceptio, quoniam
nulla eſt præſcriptio,ex qua non oritur actio.C.de præſcri-
ptionibus triginta annorum.l.ſi quis emptionis. Sed quia
hîc non ponitur cauſa principalis,nec finalis.Ideò tene qd
ſupradictum eſt,ſecūdum fratrē Geraldum de ſenis ordinis
hæremitarum.Sed contra iſtud ego inſto,quòd non ſit ius,
imò contra ius:vt in regula locupletari.infra de regulis iu-
ris.libro ſexto.Dicit Dynus,eſt ius de rigore, ſed non de
æquitate:quia eſt contra æquitatem: ſed quare ergo æqui-
tas homini non eſt ſeruanda,cum ęquitas rigori pręferatur.
C.de iudic.l.placuit.de rerum permutatione.c.primo.libro
ſexto.Solutio.de hoc hîc tangitur per Dynum.& prædicta
regula locupletari. & aliquid in regula poſſeſſor. eodem
titulo.& per Cynum.in.l.prima.C.de legib.& per Ioannem
Andr.C.de tranſactionibus.c.finali.vbi de hoc ſcripſi.Solu-
9 tio dic.Aut rigor† eſt ſcriptus,æquitas non,tunc præfertur
rigor æquitati.ff.qui , & à quibus.l.proſpexit.& l.inter cau-
ſas.§.non omnia.ff.man.licet gloſſa ibi dicat illud de curia-
litate non debere ſeruari.ſed econuerſo,æquitas eſt ſcripta
in ſpecie,rigor in genere,pręfertur æquitas:vt ſupradictum
eſt:aut rigor in ſpecie,æquitas in genere,tunc rigor:vt hîc:
nam æquitas naturalis eſt ſcripta in genere neminem cum
alterius iniuria locupletari.ff.de condictione indebi.l. nam
natura.ff.eodem titu.l.iuris naturę.rigor hîc reperitur ſcri-
ptus in ſpecie.vnde ſeruatur rigor, quia generi derogatur
per ſpeciem.in.c.generi.ī.de reg.iur.li.vj.Si vtraq; in ſpecie,
aut apparet,qd̄ prius,& quod poſterius,& ſeruat̄ poſterius
de conſtitutio.c.primo.ff.de leg.j.l.ſi mihi.& tibi.§.in lega-
tis.& facit proſpexit.qui,& à quibus.ſexta quæſtione tertia.
ſcriptum eſt in lege.aut dubitatur,tunc æquitas præfertur.
ita poſſunt intelligi contraria:ſed hîc eſt aduertendum om
nes doctores videntur dicere præſcriptionem deuiare ab
æquitate naturali,& facit.xvj.quæſtione tertia.quicunq;.&
quod ibi notatur.Frater Geraldus dicit quòd reducitur ad
æquitatem naturalem,quodlibet enim ius,quia à iuſtitia di
citur.i.di.ius.ff.de iuſtitia,& iure.l.prima.in principio.& in
rectitudine conſiſtit tātùm ius legale,non addit ęquitatem
vltra naturalem:ſed incertitudinem iuris naturalis ſpecifi-
cat,determinat,& declarat:in quo caſu debet intelligi exem
plum primi.Pone ius naturale dictat delinquentem debere
puniri.ff.ad leg. Aquiliam.l.ita vulneratus.vigeſimaquarta
quęſtione tertia.ecce ſed non determinat.Ius autem legale
determinat diſtinguendo ſpecies delictorum,& plus,& mi-
nus,ſecundum maioritatem,& minoritatem delicti.vigeſi-
maquarta quęſtione prima.non affirmamus. vigeſimaſexta
quæſtione ſeptima.c.pœnitentibus.&.c.pro qualitate.Exē-
plum ſecundi , ius naturale dictat depoſitum debere reddi.
prima diſtinctione ius naturale.& tamen ius legale determi
nat,& declarat hoc non habere locum in furioſo , qui gla-
dium depoſuit.vigeſimaſecunda quæſtione ſecunda.nequis.
quia redditio gladij ei qui factus eſt furioſus,poſſet eſſe cau
ſa homicidij,& hoc eſſet contra vnam regulā iuris natura-
lis,quæ dictat actum delicti debere perturbari,& non ei oc
caſionem dari.ſecunda quæſtione ſeptima. negligæ.vigeſi-
maquarta quæſtione.iij.qui poteſt.ita dico in ꝓpoſito,vbi
ius naturale habet duas regulas,quæ adinuicē ſe nō poſſunt
cōpati,vna eſt neminē locupletari &c.& alia eſt delicta ne-

gligentium debere puniri,& finiri lites,ꝑpter cõſeruationẽ
ſocietatu politicę.ſiue ciuilis ius legale determinat in quo
caſu debet intelligi vna regula,vt ſit ſalua alia quę eſt potẽ-
10 tior:nã ius legale † pręfert bonum publicũ priuato.vij.q.j.
ſcias.de reg.licet.C.de cadu.tol.l.j.in fine.& ponit Philoſo-
phus ethicorũ,bonũ quãtò cõius,tantò diuinius:ideò volẽs
illam regulã delicta negligentiũ,&c.& finiri lites.&c.ſaluam
eſſe,determinat primam nõ habere locũ,quando ille cũ cu-
ius iniuria ſic locupletior reperitur in delicto negligentię,
& ſine qua locupletatione non poſſent lites finiri,ſine quo
fine,non poteſt ciuilis ſocietas conſeruari.vnde concludẽu-
do,licet pręſcriptio non ſit inducta directè de iure natura-
li,quia tunc nulla regula in verbo ſibi repugnaret,& tamen
illa regula neminem,&c.in verbo repugnat,tamen ipſa non
repugnat in mente,& indirectè præſcriptio reducitur ad
ius naturale,ſeu æquitatem naturalem,& cõcors eſt iuri na
iurali.Quoniam actus qui eſt iuxta rationem inſtitutus a-
ctus qui delicta neglígẽtię punit,actus qui finem litibus im
poni,ſine quo fine ciuilis ſocietas conſeruari non poteſt:eſt
11 concors iuri naturali.Quoniam ius † naturale,quod eſt ra-
rionabile dictat delicta puniri,& lites finiri.Et pręſcriptio
eſt rationabilis actus:vt ſupra dictum eſt in propoſitione,
ergo eſt concors iuri naturali,& ad ęquitatem naturalẽ re-
ducitur.Ex his concluditur vnum,videlicet legiſlatorem
non poſſe ſtatuere iniquum,ita quòd de iure valeat.primò,
quia iniuſtum non poteſt ſtatuere:vt notat Inn.de conſtitu.
quę in eccleſiarum.quoniam iuſtitia de cælo orta eſt.Item
eſt expreſſum hoc.xj.q.iij.ſi quis dixerit.&.c.ſequenti.Item
ſecundum communem opinionem,bonum,& æquum eſt,
ſubiectum iuſtitiæ ergo nihil iniquum poteſt ſtatui.Item
ius eſt ars boni,& æqui.ff.de iuſti.& iure.in principio.licet
quidam.in.l.prima.C.de legi.dicere voluerunt,quòd legiſla-
tor poteſt ſtatuere iniquum.Abſit hoc quòd iſtud poſsit li-
citè fieri,& ſic obſeruatur tantùm potentia facti.Et ſic pa-
tet ſolutio.ff.quòd quiſq; iuris.l.j.in principio.Ad gloſſam
primam.§.huius ſtudij.ff.de iuſti.& iur.eſt dare ius iniquũ,
non tamen omni reſpectu.aliâs oppoſitio eſſet in obie-
cto ius iniquum,ſicut dicere,homo mortuus.Ita tamen di-
citur,quòd eſt dare rigorem ſcriptum.& ęquitatem nõ ſcri-
ptam.Per propoſitionem iſtam terminantur aliquę quæ-
ſtiones,nunquid iuri pręſcribendi poſsit quis renuncia-
12 re per pactum?videtur quòd non,quia † cùm pręſcriptio ſit
introducta propter bonum publicum,ergo non poteſt ei
renũciari.arg.ff.de pact.l.ius publicum.de foro compe.ſi di-
ligenti.Dy.tangit de le.j.l.non poteſt.& dicit,quòd vbi re-
quiritur bona fides,tunc non poteſt pacto renunciari:quia
tunc pactum inducit malam fidem.Iſtud dictum Dy.eſt ve
rum,quando pactum ſuper certa re fieret:aliâs ſecus:puta,fa
cio pactum,ꝙ ſi aliqua res de tuis veniat ad me,quã me poſ-
ſidere contingat,nolo pręſcribere,& illi renuncio,poſſet
vna res venire,& tamen poſſem habere bonam fidem,& cre
derem meam eſſe.Bar.in.l.j.ff.de vſucapio.dicit,quòd eſt ali
qua pręſcriptio,quæ cauſatur à fauore pręſcribentis,& illi
poteſt renunciari.ff.de ędil.edict.l.quod ſi nolit.§.ſi perdita.
Alia pręſcriptio cauſatur à negligentia tantùm,& illi non
poteſt renunciari.C.de iudic.l.properandum.& ſi quidem.
Sed oppones,quia pactum interrumpit pręſcriptionem iſtã
vt.l.cum notiſsimi.§.ſed & ſi quis.C.de præſcript.xxx.ano.
ergo magis inchoari impedit.Solutio,per pactum definit
negligentia ergo interruptio fit.Contra hoc poſſet inſtari,
ſi tollitur pręſcriptio,quę cauſatur à fauore,fortiùs tolli-
tur illa,quæ cauſatur à negligentia,quæ eſt odioſa:quia fa-
ciliùs tolluntur.de regulis iuris.odia.Et facit quod notat
Innocen.de tranſlat.licet.Item nulla eſt pręſcriptio,quę nõ
cauſetur à negligentia:vt in propoſitione patet.Et quod di-
cimus eſt aliqua pręſcriptio quę cauſatur à ſola negligentia,
non obſtat,quin in qualibet ſit negligentia.¶ Secundò in-
13 ducitur † an exceptio præſcriptionis impediat litem conte-
ſtari.Speculator tangit ſub rubri.de excep.videtur quòd ſic

per propoſitionem:quia eſt inuenta ad lites finiendas.l.j.ff.
pro ſuo.ergo fortiùs impediendas.In contrarium facit.l.em
ptor.C.de pręſcrip.longi temporis.Io.And.de lit.conteſt.c.
j.ĩ.tenet ꝙ non:per.l.emptor.Hoſt.ibi contra.Opinionem
Hoſt.tenet Iac.de are.vt ponit Cyn.in.l.emptor.Gul.de cu
gno.in.l.eleganter.§.penulti.ff.de condict.indebi.& Bart.ff.
pro ſuo.l.finali.probatur.C.de præſcript.xxx.annorum.l.om
nes.vbi pręcipit,quòd non moueatur.&.l.ſicut.ibi nullam
mouendi facultatem,quæ verba ſonant ad impediendam li
tis conteſtationem.& facit.xiij.q.iij.in principio.xvj.qõ.iij.
quicunq;.&.§.poteſt.in fine.licet ille.§.poſſet adduci ad con-
trarium,cum dicat actori,& ante litem conteſtatam.qui
non dicatur agere.l.amplius.ff.rem ra.hab.&.c.ad aures.de
pręſcript.vbi dicitur,ꝙ omnem actionem excludit:& hoc
verum eſt,quòd impedit,quando opponitur proceſſui,pu-
ta,dico te non eſſe audiendum,litem non eſſe conteſtandã:
quia actio tua perempta eſt tempore:ſecus ſi opponatur ad
inſtantiam cauſæ,ſeu meritum,& demeritum cauſę:puta,
dico te ius non habere,vel me abſolui debere quia pręſcri-
pſi,tunc non impeditur litis conteſtatio:vt dicta.l.emptor.
C.de pręſcrip.Sed eſt aduertendum,ꝙ quando opponitur
proceſſui ad impediendum lit.conteſta.debet opponens ſe
offerre paratum incontinenti probaturum,aliâs iudex ꝓ-
nunciabit litem eſſe cõteſtandam.ff.de iureiur.l.nam poſt-
ea.in principio.facit.l.iij.§.idem.ff.ad exhi.de reſti.ipo.lite-
ras.& idem de qualibet exceptione anormala,quę poteſt op
poni in vim dilatorię,& peremptorię.& ſic apparet intelle-
14 ctus.c.j.de lit.conteſt.libr.vj.¶ Tertiò inducitur,an † con-
tra impeditum pręſcriptio currat?quòd non,quia impe-
ditus non eſt negligens,& pręſcriptio negligentibus pœ-
nam imponit.Pro hoc facit.C.de annali except.l.j.in fine.de
conceſſ.præben.quia diuerſitatem.In contrarium.ff.de iti.
actúq; priua.l.j.§.ſi quis.hoc eſt vtile ſcire,pro intellectu ꝓ-
poſitionis,& propter aliquas quæſtiones,quas ſubmittam.
Cyn.tangit.C.de pręci.impera.offi.l.quoties.Aut quis non
poteſt impedimento iuris,aut facti.Primo caſu,aut impedi
mentum fuit ab initio,tunc non currit C.de annali except.
l.j.in fine.Aut ex poſtfacto,tunc currit.Sed datur reſtitu-
tio.ff.quibus ex cauſis maiores.l.ſed & ſi per pręrorem.§.ſi
ferię.aut eſt impedimentum facti,tunc aut venit ꝑpter ter
tium,& tunc ſi eſt ſoluendo,illi tunc currit pręſcriptio,&
agitur contra illum:ſi non eſt ſoluendo,tunc currit:ſed da-
tur reſtitutio.ff.de eo per quem fac.erit.l.ſi.ſi ꝑpter caſum
fortuitum,tunc currit,ſed datur reſtitutio.ff.de ſerui.ruſti.
l.& Atilicinus.ſi ꝑpter factum pręſcribentis,tũc nõ currit.
C.de pręſcrip.xxx.an.l.malè agitur.videas tamen circa hoc,
quod notatur de pſcript ex tranſmiſſa.quod impedimentũ
hoſtilitatis facit dormire pręſcriptionẽ.xvj.q.j.prima actio
ne.licet regulariter impedimentum non faciat dormire,ſed
currat,& datur reſtitutio.ff.ex quibus cauſis maio.l.j.&.l.
Aricilinus.Vnum eſt ergo notandum,& ita de pręſcript.ex
tranſmiſſa.notat Inn.ꝙ ſi quis non potuit agere propter fe-
rias,vel iudicis defectum,vel aliam cauſam,debet tñ oſten-
dere,quod voluit agere:quod eſt bene notandum.Ex his er-
15 go † quęritur an contra excommunicatũ currat pſcriptio?
glo.xvj.q.iij.prima actione.dicit ꝙ non.facit capi.quia di-
uerſitatem.de conceſ.pręben.& hic Inn.no.de offi.delega.
prudentiã.de hoc etiã notat de excep.cũ inter.vbi videt po
nere vnã opinionẽ,ꝙ currat:ſed det reſtitutio.Gul.de cug.
tenet cõtra.ff.quibus ex cau.ma.l.eandẽ.hoc eſt dicendũ,ꝗa
excõicatus manet in excõicatione ſua culpa,quia non ſoluit
cum poteſt,tunc currit pręſcriptio:ad hoc de elect.c.fin.ne
ſede vacante.c.vno.e.li.Aut ſine culpa,tunc aut ab initio ve
nit,tunc non currat.ſi ex poſtfacto currat ſed detur reſtitu-
tio.Quid de ignorãte ius ſibi competere?Solutio,dic quòd
currit:ſed datur reſtitutio,quia hoc eſt facti impedimen-
tum.ad hoc.l.j.§.prætereà.ff.de iti.actúq; priua.Quid ſi feci
pactum an præſcribam?dicendum eſt,quòd non:quia hoc
impedimentũ venit ex voluntate eius,qui vult pręſcribere:
de hoc

de hoc in cle.quãdiu.de appella.de hac quæſtione per Cyn.
in.l.pacta.C.de pactis.
16 †QVARTO quęritur,cum† pręſcriptio ſit ius ex tẽ-
pore quale tempus requiritur? So.Aut loquimur in rebus ec
cleſię,aut fiſci aut priuatorum.Primò caſu,aut in re immo-
bili,& tunc pręſcribitur ſpacio.xl.annorum,pręterquã con-
tra Romanam eccleſiam,contra quã non pręſcribitur, niſi
ſpacio centum annorum.niſi in caſu.c.ij.de pręſcrip.li.vj.ꝓ-
batur hoc.C.de ſacroſanct.ec.authent.quas actiones.quę eſt
tranſumpta.xvj.q.iij.quas actiones.Si autem eſt res mobi-
lis,in hoc ſunt opiniones.Dy.voluit hic tenere,ꝙ vſucapit
triennio:ratio,quoniam hoc eſt expreſſum de iure ciuili.in
auth.de eccl.r.i.§.pro tẽporalibus.vnde debet illi ſtari,ex quo
aliud in iure canonico non reperitur,& ſi dicas, ꝙ eſt, quia
ius canonicum loquitur indiſtinctè de ſpacio.xl.annorum.
So.gñi derogatur per ſpeciem.ff.de pœnis.l.ſanctio.nec in
defectu iuris canonici debet vniuerſali ęquipollere:quia nõ
eſt eadem ratio omnium rerum.ſ.mobilium,& immobiliũ:
quo caſu indefinita vniuerſali non ęquipollet.vt no.de elec.
vt circa.lib.vj.& per ſynonem in regula in toto.Accur.te-
net idẽ in.§.pro temporalibus.Idem Hoſt.in ſumma.de pręſ-
crip.ſub rubrica.de vſucap.§.quędam.Goff.idem in ſumma.
de pręſcrip.§.quare.Ion.mon.de in integ.r.ſt.c.j.Archi.idẽ
videtur ſentire poſt Io.xvj.q.iij.quas actiones.Hoſtiẽ.de in
integ.reſt.correxit dictum ſuum,& dixit ſibi contrariũ pla
cere,& ꝙ idem ſit in mobili,quod in immobili.hęc glo.xvj.
q.iij.quas actiones.Pro opinione priori facit.xxij.q.ij.de red-
ditibus.quia ibi non vſucapiebat per trienniũ,quia furtum
erat:ergo ſine furto videtur eſſe contrarium.Si autem in re-
17 bus fiſci,& tunc aut res ſunt† incorporatæ fiſco,& non pręſ
cribitur niſi ſpacio.xxx.annorum.l.omnes.& iſtud ſufficit.
Fallit in caſibus poſitis.C.de ſacroſanct.eccle.l.vlti.&.C. de
fun.rei pu.l.eũ.& de ſent.pal.l.vltima.ſi autem non ſunt in-
corporatę,& tunc aut delatę in fiſcum propter vectigal nõ
ſolutum,& ſufficit quadriennium.C.de vectigal.& commiſ.l.
ij.Aut ex alia cauſa,& tunc aut ſunt nunciatę fiſco, & præ-
ſcribitur ſpacio.iiij.annorum.ff.de diuer.& temp.præſcrip.
l.in omnibus.& no.Cy.de hoc.s.de quadri.pręſcri.l.j.Si in
rebus priuatorum.Aut eſt corporalis,aut incorporalis.Pri-
mo caſu,aut mobilis,& tunc ſpacio triennij.inſti.de vſucap.
in principio.aut immobilis,& tũc aut habet titulum,& bo
nam fidem.tunc inter pręſentes ſpacio.x.annorũ.C.de præ-
ſcrip.xxx.annorũ.per totum inter abſentes ſpacio.xx.C. de
longi temp.pręſcrip.l.ſi.per totum.ſi non habet titulum,&
bonam fidem,ſpacio.xxx.annorum.C.de pręſcrip.xxx.anno
rum per totũ,& eo caſu,quia dico priuatum poſſe pręſcri-
bere contra priuatum ſpacio.x.annorũ,vel.xx.vel.xxx.anno
rũ eo caſu poterit eccleſia contra priuatum.licet econuerſo
non:ne quod inductum eſt in fauorem,redũdet in damnũ.
de pręſcrip.illud.Et hoc etiã tenet Io.An.ibi licet.gl.contra
xvj.q.iij.placuit.ſi incorporalis,aut actiones,aut ſeruitutes.
ſi actiones,& tunc ſi ſunt perſonales,regulariter ſpacio.xxx.
ann.C.de conſti.pe.l.ij.ſi aliud tempus datur eſt ſpeciale. ſi
realis,aut cauſatur à dñio.vel quaſi,tunc pręſcribit illo tem
pore quo res præſcriberentur,aut cauſatur à pignore,vt eſt
hypotheca.& tunc aut debitur pręſcribit contra creditorẽ,
tunc requiritur ſpacium.xl.ann.C.de pręſcrip.xxx.an.l.cum
notiſsimi.ſi extraneus pręſcribit,tunc inter pręſentes, ſpa-
cio.x.annorum,inter abſentes ſpacio.xx.C.ſi aduerſus cre.
l.j.&.ij.ſi ſeruitutes,aut reales,aut perſonales. ſi reales, aut
habent continuam cauſam,vel quaſi,& illo tempore pręſ
cribuntur,quo aliæ res.ff.de ſerui.l.ſeruitutes.ff.de ſerui.vr.
pręd.l.foramen.Aut non habent cõtinuã cauſam,vel qua-
ſi,& tunc ſpacio tẽporis,cuius memoria nõ exiſtat.l.hoc iu
re.§.ductus aquę.de aqua quoti.& ęſti.de cõſti.pec.l.ij.ſic de-
bet limitari gl.xvj.q.iij.clerici.quę aliàs eſſet falſa.ſi perſona-
les,aut vſusfructus,vſus,habitatio,tunc licet in eis factũ ho
minis requiratur,& ſic dicantur habere cauſam nõ cõtinuã,
tamen illo tempore pręſcribuntur,quo alię res immobiles:
vt.l.ſi.C.de pręſcrip.longi temporis.& hoc quia earum poſ-
ſeſsio animo retinetur.& ſic dicitur habere quaſi cauſam cõ
tinuam.Sed ſeruitutes reales debentur fundo,in quo nõ eſt
animus:vnde ſecus.Vnde dicendum eſt idem in poſſeſsione
interdictionis,quę debetur perſonæ,vel in quaſi poſſeſsio-
ne iuris exigendi vectigal,quod in vſufructu:quia poſſeſsio
retinetur animo,& ſic dico habere cauſam continuam. Ad
hoc facit quod ſcripſi poſt Innocẽ.de pręſcript.c.de quarta.
18 Sed circa prædicta eſt vnum dubium,quid ſi† eccleſia ſucce
dit priuato,contra quem pręſcribebatur,an eccleſia vtetur
priuilegio? Archid.tangit.xvj.q.iij.quat.& dicit quęſtionẽ
ſoluendã,per.l.ſi fiſcus.C.de iure fiſci.& l.ſi fundum.de fun-
do dota.quod plenius tangit Cy.in authentica quas actio-
nes.C.de ſacroſanct.dicam in regula,is qui in ius.An priui-
legiatus ſuccedens non priuilegiato vtatur ſuo priuilegio?
Tamen pro nunc licet gl.in auth.quas actiones. dicit quòd
non vtitur priuilegio ſuo,per legem ſi fundum.& Archidi.
allegando illam.l.aſſerere videtur hanc opinionem. Tamen
dicit contrarium,vt pro tempore pręterito, non gaudeat:
pro tempore autem futuro ſic,& fiet diuiſio pro quota:pu-
ta contra laicum curriſſet pręſcriptio.xxiij.& ſic tempus di-
midium pręſcriptionis.in alio ergo dimidio eccleſia gaude-
bit tempore ſuo,& dimidium temporis pręſcriptionem,cõ
tra eccleſiam eſt.xx.vnde oportebit per alios.xx.ann.præſcri
bere.ad hoc facit quod notat Archid.& Io.And.de iure pa-
tro.c.vno.eo.libro.Et ſic debet intelligi,quod notat Cynus
in dicta authen.qui dicit eccleſiam gaudere priuilegio. Ad
l.ſi fundum.dic aut priuilegium totaliter impedit pręſcri-
ptionem,tunc non vtitur priuilegio,aut non totaliter, ſed
ad longum tempus defertur,& tunc ſic.Ideo dicendum eſt
ergo ſi laicus ſuccederet eccleſiæ:vt pro quota temporis pri
19 uilegium diſſinuat.Secunda propoſitio eſt talis.non† habens
bonam fidem ab initio pręſcriptionem inchoare non po-
teſt.Iſta patet,quia in præſcriptione continuò exigitur bo-
na fides,vt notatur.xxxiij.q.ij.ſi virgo.& in.c. poſſeſſor.de
regu.iur.libro ſexto.in gl.ergo non eſt bona fides, &c.Item
pro hoc gl.xvj.q.iij.c.j.vbi notatur,ꝙ quia poſt lit. conteſt.
incipit dubitare, non præſcribit.Item gl.ff.de vſuca.l.poſt.
vbi dicit,quòd non habens bonam fidem,licet malam non
habeat tũc vſucapere non poteſt.Sed contra inſtatur de eo
quod notatur de præſcriptio.ſi diligenti.in gl.& ſi.& quod
ibi notat Innocentius.So. illę gloſſę non approbantur per
Hoſti.qui tenet contra.& per.c.iuuenis. de ſpon.& confir-
mo dictum Hoſt.ſic,omnis actus ſtante dubitatione,eſt pec
catum,qđ peccatũ eſſet ſtante ſcientia de ipſo publica,ſi du-
bitarem an eleuare feſtucam eſſet peccatũ leuando feſtucã
eo modo peccatum neceſſariò,ſicut incurrerem,ſi crederẽ,
ꝙ leuare feſtucam eſſet peccatum,quia omne quod non eſt
ex fide,peccatum eſt de reſti.ſpo.literas.&.c.ſi.ĩ.e.ti.&.viij.
q.j.in prin.&.§.ex his.Sicut ergo pręſtante ſciẽtia iuris alie-
ni,peccatum eſſet præſcribere,ita ſtante dubitatione.pecca
to autem prædicta regula poſſeſſor malæ fidei.obuiare in-
tendit,& eſt ſuper hoc fundata.vt.ĩ.e.ti.c.ſi.Sed contra in-
ſtatur.C.de pręſcrip.xxx.ann.l.ſi quis emptionis.xvj.q.iij.§.
pręſcriptionẽ.ver.ꝙ ſi mala.cũ ſimilib⁹.Solutio,Aliud ſcdm
leges,aliud ſcdm canones:ſed hic eſt aduertendũ,an ius ca-
nonicũ à iure ciuili debuerit diſcordare in hoc?Solutio,di-
cit Geral.de Senis,§.de ordine hęremitarũ,ꝙ ſic,& eſt ratio,
20 qm† ex parte eius q nõ eſt in bona fide,pſcriptio eſt actus
illicitus:vt.e.ti.c.ſi.qm contra conſcientiã fecit hunc actum
illicitũ,& ius ciuile nõ corrigit:ſicut nec corrigit ſi maritus
occidit adulteram.C.de adulte.l.gracchus.&.l.marito.ff.de
adult.& tñ maritus occidendo mortaliter peccat,vt notat.
xxxiij.q.ij.inter hæc.neceſſe ergo eſt,vt iuri ciuili ſubuenia-
tur per ius canonicum,quoniam vtrumq; ius,per ſe nõ ha-
bet ſufficientẽ perfectionẽ:imò oportet vni per aliũ ſubue-
niri,ſi in vno defectus reperiť.xcvj.di.cum ad verum. quo-
niam vna poteſtas habet aliam iuuare.de offic. ordina.c.j.
Qñ ſi vnum quodq; per ſe haberet ſufficientẽ perfectionẽ,

aliud eſſet ſuperfluum: ideò ius ciuile hunc actum illicitum
non corrigit: ſed canonicum: & eſt ratio, quia ius ciuile
corrigit actum, per quem poſsit ciuilis ſocietas impediri. ſed
ius canonicũ corrigit actũ, ꝑ quẽ pôt homo à Deo deuiare.
ſed ꝑ illicitũ à Deo deuiat. Sed ciuilis ſocietas non impedit:
imò magis auget per litium terminationẽ. Itẽ ius ciuile intẽ-
dit foro litigij, nõ cõſcientię ius aũt canonicũ intẽdit cõſciẽ-
tię de pœ. di. j. omnis. nil ergo mirum, ſi ius ciuile à canoni-
co diſcordat. non dico contradicat: quia contradictio eſſet,
quando reſpectu eiuſdẽ eodẽ conſiderato diuerſum ſtatue-
retur. Secundò oppono ſic, ſi iſta propoſitio eſt vera, ſequit
ꝙ nullus pręſcribere poſsit: & ſic titulus de pręſcrip. erit ver
bis impoſitus qđ eſſe nõ debet. de elect. cõmiſſa. li. vj. C. cõia.
de le. l. ij. Et hoc oſtendo ſic. Aut quis poſsidet rẽ animo ac-
quirendi ius, quod credit ſe non habere, & tunc nõ pręſcri-
bit: quia eſt malæ fidei: aut animo retinendi ius, qđ credit ſe
habere, tunc non acquirit: quia animus in retinendo nõ ope
21 ratur acquiſitionem de nouo: primò, quia actus † non pro-
ducit effectum vltra intẽtionem agentis. ff. de actio. & obli-
ga. l. obligationũ ſubſtantia. in prin. ff. ſi certũ pe. l. non om-
nis. de reſcript. ſuſceptum. & ſi propter. j. li. vj. Et hoc clarè
patet in pręſcriptione germinãte præſcriptionẽ. Nã ſi quis
ingreditur fundum animo retinendi poſſeſsionem, quã cre-
dit ſe habere, nullam acquirit: vt eſt gl. no. ff. de acqui. poſ. l.
22 iij. in principio. ¶ † Item ſi quis accipit rem tanquã ſuã, &
non eſt ſua, non acquirit dominiũ. l. iij. §. ſubtilius. de con-
di. ob cauſam. ¶. Iſtud argumẽtum eſt ciuile multùm, dic ad
contrarium ꝙ poſsidet animo retinendi &c. nã vt dicit Inn.
de poſtu. bonę. oportet, cum quis præſcribit, vt credat ſe vti
iure, qđ habet: pro hoc. §. Ariſto. de ini. actuũ priua. ff. Nec
obſtat ꝙ animo retinendi. &c. quia hoc falſum, vt patet. C.
cõia vtriuſq; iudi. l. ij. & l. qui liberis. §. reſtitutio. de bo. poſſ.
cõtra tab. & ſic gl. l. iij. eſt falſa. & illa reprobat per aliquos. nã
quis acquirit poſſeſsionem recipiendo rẽ, quã credit emptã
a ſeruo. & ſic credit ſibi quæſitam poſſeſsionẽ. ff. pro empto.
l. quod vulgò. & facit. l. ſequiſ. §. item labeo. & §. de illo. ff. de
vſucap. Vel aliter ſi vis licet modò non ſit animus acquiren
di: ſed tñ in appręhenſione rei fuit animus quærendi, & ra-
tione animi præcedentis ſit iſta acquiſitio. Do bonũ exem-
plũ in acquiſitione poſſeſsionis, neceſſarius eſt animus. l. iij.
in prin. de acqui. poſ. modò aliquis fuit ingreſſus fundũ dño
exiſtente ad nundinas, & non potuit acquirere, tunc ciuilẽ,
licet haberet animũ, tñ ſi dñs ſuſpicatur interim ſe poſſe re-
pelli, illa acquiritur ei qui fuit ingreſſus: licet ſolum tunc eſ-
ſet animus retinendi: vt eſt gl. ff. de acquir. poſſ. l. ſed ſi nolit.
ſed ſi ab initio nullus fuiſſet animus quærendi procederet
contrarium. ſed prima magis placet. Et ſic eſt dubium pro-
pter prædicta, an ſi aliquis recipit rem tanquã ſuã. & non eſt
ſua, an poſſit præſcribere? & ꝙ non videtur per. l. cũ ſolus. ff.
de vſuca. dicitur tñ contra, in. l. pro legato. ff. pro legato. ff.
de condi. ob cauſam. l. iij. §. ſubtilius. Iſte paſſus eſt dubius. &
in hoc ſunt faciendi aliqui caſus vnus eſt, qñ dñs tradit rem
tanquàm accipientis, & tunc dominiũ transfertur. Interdũ
dñs tradit rem tanquã accipiẽtis, & tunc dñium nõ trãsfer
tur regulariter: vt in. d. §. ſubtilius. niſi authoritate rei iudica
tæ fiat traditio, ſecundũ opinionẽ cõiter approbatam, quæ
habet ꝙ in reali ſententia, facit dñium tranſire in eum, cui
ſit traditio: vt no. gl. inſti. de offi. iudi. in fine. ff. de acqui. poſ.
l. Põponi⁹. §. ſi iuſſu. ff. de publiciana. l. iiij. in fine. Caſus videt
ff. de ſta. libe. l. ſtatuliberi. ff. de vſucap. l. ſi per errorem. licet
Pe. contra, vt ponit Cynus. C. cõia vtri. iudi. l. j. imò dicit gl.
in. §. ſi iuſſu. ꝙ ſi agitur publiciana, ſententia facit trãſire do-
minium. Nec obſtat, ſi dicas, ꝙ agens publiciana nõ dicit ſe
dñm, quia tunc ſcdm Bar. etiã non dicit ſe non dñm: quia
tunc haberet malã fidẽ: & nõ pręſcriberet, & per cõſequens,
nec publicianã haberet. ar. ff. de publi. l. cũ qui. ¶ Sed contra
iſtud dictũ eſt gl. ordi. de re iudi. Abbate. eo. li. vbi dicitur, ꝙ
23 † oportet agentẽ publiciana, ꝙ credat ſe nõ dñm: vnũ tamẽ
eſt verũ, ꝙ ſi res non traditur, ſed penes reum, qui abſoluit,

dimittit, non trãſfertur dñium, ſi ipſe nõ erat dñs, ſed actor
vt notatur. ff. de except. rei iudi. l. exceptio. Et eodem modo
non paratur cauſa vſucapiẽdi. ar. ff. de cõtrahẽ. empt. l. claui-
bus. & idẽ ſi res dimittit ex cauſa tranſactionis, quia tunc
etiam dominium non trãſfertur. C. de tranſactionib. l. ſi pro
fundo. & no. C. de tranſact. l. ſiue apud acta. & per conſequẽs,
nec conditio vſucapiendi: vt not. ff. pro empt. l. j. & illam gl.
omnes doctores cõiter tenent. licet lo. C. de vſucap. ꝑ empt.
contra. pro quo facit. l. j. ſ. alleg. Sed dic, vt ibi dicit gl. ꝙ nõ
fuit datum ex cauſa tranſactionis, ſed propter litis æſtima-
tionem, quæ facit emptionem. l. lites. ff. pro emp. Sed eo caſu
quo dominium nõ trãsfertur, nunquã trãſfert cauſam vſu-
capiẽdi, tũc ſcdm quoſdã, fortè ſic intelligunt gl. pro iſta par
te: licet gl. de §. ſi mihi. huic repugnet. aut nõ dñs tradit tan-
quã ſuã. & tũc tradit cãm vſucapiẽdi, eo caſu quo dñs trans-
fert dñiũ. ff. de contrahẽ. empt. l. clauibus. Aut tradit nõ tan-
quã ſuã: ſed tanquàm accipientis: tunc non ita intelligo gl. de
l. hominẽ. & hoc niſi traditio fieret ex cauſa iudicati. Ex hoc
patet quid ſit dicendum, quãdo traditur ex cauſa diuiſionis:
quia aut diuiſio eſt facta iudicis authoritate, tunc ſi tradẽs
erat dominus, trãſfertur dominiũ: ſed non dat cauſam vſu-
capiẽdi. l. ſi per errorem ff. de vſucap. l. cũ putarem. ff. fa. er-
ciſcũ. Si verò authoritate Iudicis eſt facta diuiſio partis pro
indiuiſo, & tunc etiam in illa parte nõ eſt tranſlatũ domi-
nium: nec vſucapiendi conditio. l. ſi per errorem. de vſucap.
vt no. in. l. cum ſolus. de vſucap. ſi pro diuiſo, & tunc in parte
quam trado: vt meam, procedit vtraq;. In ea autem quã tra-
do vt tuam, neutrum vt not. in. d. l. cum ſolus. De hoc not.
per doctores. C. communia vtriuſq; iudi. l. ij. Tertiò opponi
24 tur principaliter & oſtendo quòd in † acquiſitione ſeruitu-
tis non ſit neceſſaria bona fides, vbi ſit acquiſitio rei, vt no.
in. l. adeò. §. ſi alienam plantam. de acquir. re. do. & nota. ff. de
rei vend. l. in rem. §. Item quæcunq;. Sed ſeruitus acquiritur
rei. ff. de nego. geſt. l. qui aliena. §. ſi. ff. de publi. l. Imperatores.
ergo non procedit quod ſupradictum eſt. Solutio ibi ſubue
nitur ei per actionem in factum. Sed ſi fieret acquiſitio per
præſcriptionem nullo modo ſubueniretur. Vnde eodẽ mo-
do rũdetur ad. l. nam & ſi fur. ff. ſi certum pet. Item ibi adeſt
actus conſumptionis priuans dominum dñio, etiam ſi nul-
lum ius poſitiuum eſſet: ſed dubium eſſet an qđ dictum eſt
de acquiſitione rei, puta per plãtationẽ, vel ſeminationem,
ꝙ illa procedit ſecundum leges, ſiue bona fide. an illud de iu
re canonico procedit, ꝙ ſic videtur ex quo regula non mu-
tatur. C. de appell. præcipimus. in fine. Item quia alia actione
ſubuenitur domino. In contrarium videt, quia tunc ius ca-
nonicum faueret actui, qui eſt contra conſciẽtiam: & ſic in-
ijceret laqueum, qđ nullo modo fiendum eſt. xxvij. q. ij. de vi
25 duis, & iſtud tenere ſecurius eſt. Quęritur quis † dicatur nõ
habere bonã fidem? Solutio ille, qui credit rem ſuam eſſe, li-
cet ſciat ſe teneri ad reſtitutionem illius rei actione perſona
li: non dicam ex hoc non habere bonam fidem: vt in. l. igno
ri. ff. de vſucap. l. ij. §. ſi ſub conditione. ff. pro empto. Sed nun
quid ille, qui credit ſe nõ dominum, dicatur non habere bo-
nam fidem? quod non videtur: nam ſi aliquis emit rem ſub
conditione. & conditio euenit, ſed ignoratur eam eueniſſe,
vſucapit, & ſic dicitur habere bonam fidem: de præſcript. ſi
diligenti. aliâs non vſucaperet, & tamen dominum ſe nõ cre
debat, cum dominium non habebat transferri, niſi in euen
tũ conditionis. ff. de acqui. poſ. l. qui abſenti. §. ſi quis poſſeſ-
ſionem. In contrarium ꝙ non eſt bonæ fidei. C. de iur. l. apud
antiquos. Barto. putat in priuilegiato, quòd in materia vſu-
capionis quis eſt bonæ fidei, licet non credat tradẽtem fuiſ-
ſe dominum: ad hoc facit. l. iij. ff. pro ſolut. ibi ſufficit ad hoc
l. apud antiquos. &c. dico ergo, quòd licet non credat ſe do-
minum actu, dum tamen ſe credat dñm habitu, ſcilicet in
euẽtum conditionis, illud bene ſufficit, quantum ad hoc fa
cit quod notat Innocentius. de cauſa poſſeſ. c. j. de baptiſmo,
& eius effectu. maiores. dubitans ergo an ſit dominus actu,
vel habitu, dicitur non habere bonam fidem credens ſe do-

minum

minnm actu.vel facere habitu,dicitur habere bonam fidẽ.
¶ Quæritur circa iſtam propoſitionẽ,an ꝓpoſitio habeat
locum in pręſcriptione,quę à ſola negligentia procedit,vbi
non fit actus poſitiuè ex parte præſcribentis? Et videtur ꝙ
non,quoniam quis pręſcribit libertatem contra ſeruitutem
26 ruſticam ſine bona fide:quia † non eſt opus quòd aliquid fa
ciat,ſed ſufficit negligentia non vtentis.ſed ſecus,cum quis
vellet præſcribere libertatem contra vrbanam ſeruitutem,
quia ibi oportet ꝙ faciat.ff.de ſerui.vr.prędi.l.hæc autem iu
ra.& no.ff.quẽadmodum ſerui amit.l.ſi Dominus Bar.ff.de
vſucapio.l.ſequitur.§ ſi viam.hanc opinionem tenet. Dicit
tamen ſalua determinatione eccleſiæ.Io.An.dicit contra,in
c.fina.de præſcrip.li.vj.Et dicit,quòd talis pręſcriptio de iu-
re canonico non procedit,imò plus dicit,quòd non poſſit
fieri ſtatutum aliquo modo,quòd debitor tueatur pręſcri-
ptione quinquẽnij,vel decennij cõtra creditorẽ:& oſtendo
per illud qd notat Inn.de immu.eccleſia.quia pleriq; ꝙ tut⁹
tali præſcriptione,ſi non ſoluit peccat mortaliter.Caue de
his,quæ ſcripſi.ſ.e.de quarta.de cauſa j.e.c.ſi.An titulus exi-
27 gitur † ab initio ſicut bona fides.Quid de iure canonico? dic
vt gl.de iure ciuili,dic ſicut in pręſcriptione dnij rei.C.de
rei ven.l.nullo.ff.eo.l.celſus.Vel iuſtus error tituli.ff.pro em
pto.l.quod vulgo.Idem in pręſcriptione vſusfructus,quia
eſt pars dominij.ff.de vſufruct.l.vſusfruct⁹.in pręſcriptione
ſeruitutum non eſt neceſſa.ius titulus.ff.ſi ſerui.ven.l.ſi qs
diuturno.Et hoc,quia non eſt tantum præiudicium ſecun-
dum Dy.Sed hic eſt vnus pũctus ſubtilis,nunquid eo caſu
28 † quo requiritur titulus,oportet habere poſſeſſionem,& ti
tulum ab eodem:vel etiam ſufficiat habere poſſeſſionẽ ab
vno,titulum ab alio:quod verum videtur:vt not.ff.de vſu-
cap.l.cum ſolus.Sed ibi lex in contrarium facit.In hoc caſu
dic quando ab eodem habet vere titulum,& poſſeſſionem.
Iſte punctus eſt clarus,vel opinatur habere ab eodem ,licet
in veritate à diuerſis,& hoc etiam ſufficit.vt no.C.de acqui.
po.l.cũ nemo.Si habet à diuerſis,aut poſſeſſio præcedit ti-
tulum,tunc ex cauſa extrinſecus ſuperueniente mutatur poſ
ſeſſio.& ex illo titulo incipit vſucapere.ff.pro emp.l.ij.§.ſi à
pupillo.l.ſi is qui.§.ſi quis bona.ff.de vſucap.& hoc ſi ille à
quo habeo titulum,ſciebat me poſſidere,aliàs non:vt no.ff.
de rei ven.l.huius rei.& facit quod dicam in.c.pro poſſeſſo
re.Si titulus præceſſit tunc ille qui tradit reſpectu eiuſdem
tituli,non credit.& hoc non ſufficit.ff.de publi.eum qui.ſi
tradidit reſpectu eiuſdem tituli,aut titulus erat ver⁹,& hoc
ſufficit.vt per totum titulum.ff.pro legato.vt ſi titulus ha-
betur à defuncto tradito ab hærede.ſi titulus erat putati-
uus,tũc nõ:vt in.l.cum ſolus.ff.de vſucap.& hoc tenet Bart.
ibi.Sed iſtud dictum non videtur verum,quia ſequeretur ꝙ
aliquis titulus pro legato non poſſet vſucapere,niſi vbi eſſet
verus titulus,nec ſufficeret putatiuus cum iuſto errore:qd
eſt falſum.ff.pro legato.l.pro legato.& notatur in.l.ij.eo.tit.
Sed dubitatur tunc,ſi ille a quo habeo titulum poſſidebat,
præſumor habere poſſeſſionem,occaſione pręcedentis titu
li.ff.de rei ven.l.quędam.& qd ibi notatur.Idem ſi nõ poſſi-
debat,quia dare videtur licentiam,vt à quocunq; poſſum
poſſeſſionem aduocare:vt notatur.in.l.hoc ſi res.de rei ven.
29 & dicã in regula pro poſſeſſore an furor † ſuperueniens pur
gat tituli vitium non bonæ fidei,vel malæ fidei? dic:vt.l.nun
quid.§.ſi mater.ff.de vſucap.Et hoc eſt quod dicunt theolo-
gi,ꝙ ſi exiſtenti peccato mortali,furor ſuperuenerit.dicitur
tamen in peccato mortali recedere.facit de bapti.c.maio-
30 res.in fine.Quæritur an bona † fides requiritur ex parte tra-
dentis? & primò quid in vſucapione? gl.xvj.q.iij.in ſumma.
dicit,ꝙ ſic.Idem no.ff.de acquir.re.do.l.traditio.ff.de excep.
l.apud celſum.§.de authoris.Petrus,& Cy.in auth.malæ fi-
dei poſſeſſor.C.de præſcrip.longi temporis.contra,quia au-
then.malę fidei poſſeſſor.qui venit ad corrigendum iura ve
tera,loquitur in re mobili,quòd cum non mutatur,ſanè nõ
prohibetur.C.de appel.l.Pomponius.Quid de præſcriptio-
ne,in re immobili,de hoc gl.xvj.q.iij.in ſumma.nihil dicit.

Certè credo cum mala fides tradentis,noceat ſolùm in præ-
ſcriptione.x.vel.xx.anno.quòd in pręſcriptione quæ fit con
tra eccleſiam,non requiritur bona fides ex parte tradentis,
cum contra eam non currat præſcriptio niſi.xl.annorum.
C.de ſacroſanct.eccle.auth.en.quas rationes.tranſumpta.xvj.
q.iiij.quas.Et facit quod dicam in propoſitione ſequenti,ꝙ
31 mala † fides defuncti non nocet hæredi,ſecundum ius cano-
nicum.ergo in præſcriptione.x.annorum,vel.xx.procedit
hoc.Et tunc aut loquimur de tradente mediatè,tunc non
requiritur verbi gratia.D.habẽs malam fidem vendit.B.ha
benti bonam fidem.B.poſteà vendidit.C.mala fides.A.non
nocebat.C.ſecundum Ia.de are.ad hoc.ff.de libe.cau.l.in li-
beris.§ ſi quis ſciens.ff.de diuer.& tempora.præſcript.l.an vi
tium.Aut de tradente immediatè,& tunc aut tradẽs ab ini-
tio poſſeſſionis habuit malam fidem,& tunc nocet.vt au-
then.malę fidei.aut ab initio poſſeſſionis habuit bonã:tunc
ſi poſteà tempore alienationis habuit malã,& tunc non im
peditur longi temporis pręſcriptio in emptore.Ratio,quia
in authore mala fides ſua non impediret,ergo nec in eo qui
habuit cauſam ab eo.Et dicit Cynus hoc eſſe ꝓbabiliter di-
ctũ.gl.xvj.q.iij.in ſumma.dicit contra.dicit enim.quòd in
initio contractus bona fidei exigitur ab vtraq; parte.Si di-
cas.quòd gl.fortè loquitur ſecundum ius canonicum,vbi
mala fides ſuperueniens nocet,non eſt intentionis gloſ.hoc
quia in initio non facit differentiam,ſed in cõtinuatione fa
cit differentiã.Et hoc credo,non obſtante ratione ipſorum,
quoniã verum eſt ſecundum ius ciuile,quòd mala fides ſu-
perueniens non nocet:quoniam pręſcriptio fuit initiata cũ
titulo iuncto cum bona fide.Vnde ſi emptor vult cõtinua-
re poſſeſſionem inchoatam per venditorem ſuum cũ titulo
iuncto cũ bona fide,poteſt ſecundũ ius ciuile:nõ obſtante
mala fide venditoris.Si autem vellet ex ſuo titulo inchoare
non poſſet:quoniam ad hoc vt ex titulo aliquo inchoetur
vſucapio,vel longi temporis præſcriptio,oportet talem ti
tulum ex parte vtriuſq; habere bonam fidem in initio con-
tractus,nec obſtat contra illud qd dixi de cõiunctione.l.põ-
ponius.§.fi.ff.de acquir.poſſ.quoniam intelligo,quando in
venditione à principio fuit mala fides.An mala fides veniẽs
poſt cõtractũ tradenti noceat? dicam in propoſitiõe de ad-
32 uentu malę fidei.Tertia ꝓpoſitio eſt iſta,mala fides † irreuo
cabiliter ſuperueniens pręſcriptionem interrumpit:patet
iſta in prędicta regula poſſeſſor ſecundum omnium intelle
ctum.Opponitur hîc.de.l.j.C.de vſucap.transfor.xvj.q.iij.
pręſcriptionẽ.§.quod ſi mala.Solutio aliud ſecundum leges,
aliud ſcdm canones.ſed cõtra iſtã ſolutionẽ,inſtatur de lege
bonę fidei.ff.de acquir.re.do.l.quoniam bona.in princip.eo.
ti.ſolutio,quoad perceptionẽ fructuum,& quoad hoc:vt
poſſit acquirere de libero homine quem poſſidet,eſt neceſ-
ſaria bonæ fidei continuatio ſecundum leges:ſed quoad ac-
quiſitionem præſcriptionum ſecus.ſed contra adhuc inſta-
tur de.l.ſi ancilla.ff.pro ſuo.ſolutio,ſcientia rei alienæ ſim-
pliciter non nocet ſecundum leges:ſecus in ſcientia alie-
næ rei furtiuę,& eius quę ſubiecta eſt e:aliàs non:vt di-
cta.l.ſi ancillam.Et hoc intelligo non de præſcriptione cir-
ca rem furtiuam,ſed quod venit ex ipſa,puta partus,fru-
ctus.Et idem in ſcientia alterius realis vitij puta violentiæ
ancillæ paritutæ.Tertiò opponitur,vbi actus peruenit ad
actum à quo incipere non poteſt,nihilominus actus durat.
vt regula factum legitimè.infra de regulis iuris.libro ſexto.
& decimaquinta quæſtione prima c.fin.licet ergo ab initio
ſit neceſſaria bona fides,licet veniat mala fides,pręſcriptio
inchoata non debet interrumpi.Solutio,maior habet locũ,
quando actus ſuam perfectionem totalem recepit:ſecus ſi
nõ recepit,ſed eſt imperfect⁹.vt eſt hoc caſu.arg.ad hoc.l.ſi
ſub vna.§ finali.de verborum obligationibus.l.pluribus.§ &
ſi placet.eodem titulo.ff.de ſeruitut.l.pro parte.ſecundum
Dynum.Quæritur an mala fides ſuperueniens in hærede
noceat? videtur quòd non.quia nõ attenditur bona fides,&
mala fides defuncti non hęredis,vt notatur.ff.de publi.l.ſi

ego.§.pactus.arg.l.cum hæres.de diuer.& temp.præſcriptio.
Solutio,quod dicitur habet locum ſecundum leges,ſecus ſe-
cundum canones:vbi non attenditur bona fides,& mala fi-
des defuncti,ſed ſolùm hæredis ſecundum Dy.Ratio patet,
quia aliâs ſequeretur,ꝙ ſi defunctus habuiſſet malam fidẽ,
& hæres haberet quantũcunq; bonam fidem,ꝙ nunquàm
præſcribere poſſet quod eſt ab urdum:licet tamen in perſo
na hæredis nõ purget vitium perſonę.ſ.mala fides defuncti,
ſcd'm leges,põt tamen purgari vitium rei.ff.de vſucap.l.niſi
lex eſſet.§.j.& ibi not.Item licet ſecundũ leges,mala fides de-
functi noceat hæredi,qui habet bonam fidem,non tñ nocet
habenti cauſam per titulum ſingularem ab hęrede:vt.l.põt.
ff.de vſucap.Quid ſi ciuitas,vel collegium tenet rem aliquã
mala fide,quomodo purgatur mala fides?Solutio mortuis il
lis,qui ab initio ſciuerunt ad hoc quod notat Inn. extra de
iure pa.cura.& ſufficit bonam fidem eſſe in maiori parte cõ
uentus:per id quod notat ibidem Inn.arg.de hoc,quæ fiunt
à maiori parti capituli.c,j.ff.ad municip.l.ꝙ maior. Nunqd
33 ſecundum leges,mala fides † authoris noceat emptori vni-
uerſitatis,ſeu omnium bonorum:ſicut mala fides defuncti
noceat hæredi?Dic quòd ſic:& eſt gl.no.ff.pro empto.l.ij.§.
eius bona.facit de peti.hæredi.l.nec nulla.§.ſi quis.tamen li-
cet quoad hoc ęquiparetur hæredi,non tamen quoad acq-
ſitionem dominij:nam in hærede tranſit dominium ſine ali
qua appręhenſione.ff.de acqui.poſ.l.cum hæredes. non ſit
mixtum.licet in actione pro ſocio.l.ij.& quod ibi notatur.
Ita notat in gl.ff.pro dote.l.j.An mala fides ficta interrum-
pit.Quidam volunt dicere ꝙ non:quia ex quo iurauit de ca
lumnia,pręſumitur habere bonam fidem,quia non præſu-
mitur ſuę ſalutis immemor.j.q.vij.ſanctius.& quod not.de
do.& contu.finem.in auth.de iud.§.oportet.dic ꝙ ſic.vt not.
xvi.q.iij.c.j.&.c.peccatum.j.de reg.iur.lib.vj.Et ex hoc dico,
quòd lex ſi poſt acceptum.ff.de rei ven.quæ dicit vſucapio-
nem non interrumpi,lite.conteſt.nõ procedit de iure cano
34 nico.Quæritur † an mala fides inducta per litis conteſta-
tionem duret lite finita?& videtur quòd non.C.de fruct.&
& lit.expen.l.ij.dic contra,quoniam quando aliquis effectus
productus eſt ex actis tendentibus ad litis ordinationem,li
cet lite perempta acta pereant.l.cum lite.ff.iudi.ſolui.non ta
men effectus qui productus eſt ex eis,ad hoc qd notat In-
no.de teſti.cauſam.& hoc innuit gl.xj.q.iij.per ſingulas.quæ
notat quòd ex quo lis eſt conteſtata,ſi per mille annos tene-
rem,nunquã præſcriberem ſecundum canones.Secus ſecun
dum leges,quia de mala fide nõ curant.An per non bonam
fidem ſuperuenientẽ fiat interruptio.Inn.e.tit.c.finali.non
bene firmat.Bar.ff.de vſucapio.l.generaliter.dicit ꝙ non.li-
cet bona fides ab initio impediat inchoari.Ego dico cõtra,
quia in prædicta regula poſſeſſor.eſt gl.ꝙ oportet in quali-
bet parte pręſcriptionis agnoſcere bonam fidem. & notat
etiam xiiij.q.vj.ſi res.xvj.q.iij.§.præſcriptionũ.Prætereà iſta
eſt ratio,quare ſit interruptio per lit.conteſt.quia dubitare
incipit,an ſit ſua,vel non,vt not.xvj.q.iij.c.j.& ſic non bo-
nã fidem habet.Prętereà actus erat in pꝫficiẽdo,ergo ſi ve
nit ad caſum à quo incipere non poteſt,interrumperet per
illud, quod ſupradictum eſt.Et ſi audacia conceditur ſurtè
poſſet attentari ꝙ interruptio,quæ fit per litis cõteſtationẽ,
ſecundũ ius canonicum noceat præſcribenti,& proſit quo-
ad omnes.Et facit quod dicam infra de mala fide.quę ſuper-
uenit reſpectu vnius,& gl.xvj.q.iij.§.quòd ſi per naturalem.
intelligenda eſt de iure ciuili.Et quod notat Inn.de præſcri.
illud.& quod notatur ibi in gl.an ſi ſuperueniat,& reuoca-
tur an erit facta interruptio.Dicit Inn.eodem titu. c.finali.
quòd non.Ideò dixi in concluſione irreuocabiliter. quod
eſt notandum,quod ratione,& iure difficile eſſet probare.
Hoſti.tenet contra, per capitulum,veniens.de præſcriptio.
in fine.volens tenere dictum Inno.reſpondere poteſt,dicen
do ſic in.c.veniens.reuocatur mala fides reſpectu futuri tem
poris,non præteriti:dictum autem Inno.intelligere, quan-
35 do etiam reſpectu pręteriti reuocatur.Quid ſi † ſuperuenit
mala fides reſpectu vnius perſonæ,an ſit facta interruptio,
quoad omnes Bar.ff.e.l.naturaliter.quòd non.allegat quod
notatur.ff.de acqui.poſſeſsio.l.ſi quis fundum & qd notatur.
de pręſcript.xxx.annorum.l.ſicut.in gl.mala fides.& videtur
caſus.ff.qui potiu.in pi.ha.l.qui balneum.in fine.Ego cõtra-
dico,ratio ſi ego credo rem eſſe titij,licet non ſit Titij,ſed
ſit Seij tñ eam credo non eſſe meam:vt.ff.de procur.Pom-
ponius.§.ſi is.ff.de except.rei iudi.l.finali.inter nie.xxiij.qõ.
prima.didicimus.ergo nõ præſcribit.quia eſſet eo caſu con-
tra conſcientiam cui actui hoc.c.& regula.poſſeſſor.&.c.fi-
nali.de pręſcript.obiurgare volunt.non obſtant iura ſupra
allegata,quia non loqitur de mala fide reſpectu perſonæ,ſed
reſpectu rei, vt puta credebam fundum eſſe meum, poſteà
ſuperuenit mala fides in parte:quia credo Titium vſumfru-
ctuarium,in vſufructu ceſſat præſcriptio,ſed manet in pro-
prietate,quia in ea conſcientia eſt ſalua.Quid ſi eſt mala fi-
des,reſpectu partis rei,an impediatur pręſcriptio in tota re
ita ꝙ nulla pars rei prẹſcribi poſsit?Dic aut ignoratur quæ
pars ſit aliena,& tunc nulla pars poterit pręſcribi:quia pro-
pter ſcientiam partis incertæ abeſt bona fides.in toto fun-
do:vt eſt lex notabilis.ff.pro empto.l.emptor.Aut ſcit quæ
eſt aliena,ſiue pro diuiſu,ſiue pro indiuiſu, & tunc in alijs
procedit.vt dicta.l.emptor.ſecundum quod ſupra dicebat.
36 Sed gl.l.emptor.quærit de vno.Quid † ſi emptor qui emit,
ignorat quòd aliqua pars ſit aliena,& dicit,vendo quicquid
iuris habeo in fundo iſto,an vſucapio procedit?Glo.in prę-
dicta regula poſſeſſor.ſecundum vnam ſolutionẽ quòd ſic.
dicit Bart.in.l.emptor.aut venditor.dicit vendo quicquid
iuris habeo,& tunc non procedit vſucapio:quia iſto modo
non poteſt fundus poſſideri.ff.de acquir. poſſ l.locus. Aut
dicit vẽdo quicquid iuris habeo in fundo iſto,& trado fun
dum iſtum totum,tunc procedit vſucapio,quia credit ſe to
tum emere,quod non in primo caſu.nec mala fides vendi-
toris in parte rei mota nocere habet emptori.l.qui fundũ.
§ procurator.ff.pro empto.hoc autem dictum vltimò vide-
tur dubium mihi,an procedat hoc,per auth.malæ fidei poſ-
ſeſſor.qui propter ſcientiã malæ fidei in parte incerta,abeſt
bóna fides in toto fundo,licet non ſit mala fides in toto fun
do,& dubium pulchrum venit in hoc,an nõ bona fides vẽ-
ditoris noceat emptori,ſicut mala fides?&c. videtur quòd
non,quoniam authen.malæ fidei.C.de præſcript.venit cor-
rectiuè.& ſic non extendit ſe,ad non bonam fidem: ex quo
37 tantùm de mala fide loquitur.Quid ſi titulus † venit ad nõ
titulum,interrumpitur ne præſcriptio, ſicut ſi bona fides
ad non bonam &c.Solutio,dici ſolet,aut defectus tituli non
inducit priuationem dominij in eo,qui dominus eſt, tunc
etiam in eo qui dñs non eſt,tollit conditionem vſucapien-
di:vt.ff.de vſucapio.l.ſi hominem.nam ibi non fit interru-
ptio,quoniam ſi fieret interruptio,non fieret acceſsio. Aut
inducit priuationem dominij,& tunc contra eum in quẽ
transfertur,ceſſat conditio vſucapiendi.ff.de acquir.rerum
do.l.quæſitum.contra alium non eſt facta interruptio.vt.ff.
de acquir.poſ.l.Pomponius.§.ſi legatario.aliâs ſi fieret inter-
ruptio,non fieret acceſsio:an mala fides faciat præſcriptio-
nẽ poni in ſpecie furis,vel raptoris,videtur ꝙ non:nam act⁹
furis,& raptoris punitur per.l.vt patet.ff.de fur.per totũ.&
inſti.de vi bo.rap.per totum.Sed actus malę fidei non puni-
38 tur,ergo,&c.Solutio furtum † & rapina lædunt rempubli-
cam,mala fides conſcientiam,non rempublicam:vt hic pa-
tet per dicta in prima oppoſitione.ergo &c.Item furtum,&
rapina conſiſtũt principaliter in vſurpatione rei alienę,ma
la fides ex poſtfacto in præſcriptione,& detentione.In con-
trariũ facit,per id quod notatur.xiiij.q.v.ſi quod inueniſti.
Solutio ſecũdum fratrem Geraldum quoad actum exterio-
rem præſcribens cũ mala fide non cenſetur fur,nec raptor.
Sed quoad actum interiorem,hoc eſt conſcientiam ſic. vn-
de dicit canon.Si quod inueniſti,& non reddidiſti,rapuiſti.
quantùm potuiſti,feciſti,quia plus non inueniſti.qui alienũ
negat,ſi poſſet etiam tolleret.Deus cor interrogat,non ma-

num.xiiij.q.v.ſi quid inueniſti allegato. ¶ Ex hoc enim ſequiẽ, quòd iſte nõ poſſet ſaluari, niſi reſtituat. vt regula peccatum. ĵ.de regu.iuris lib.vj. An mala fides præſcriptionem iam cõpletam tollat in foro conſcientię quòd non videtur: Quia iuſtè poſſidet qui iure poſſidet. ff. de acquir.poſſ.l.iuſte.xiiij.q.iiij.quid dicã ergo per præſcriptionẽ hoc eſt effectum meum: & hoc quia cõſenſus interuenire dicitur. ff. de ver. ſignificat.l.alienationis. ergo licitè poſſum retinere. In contrariõ videtur.xxxiij.q.ij.ſi virgo.& in hac decretali vigilãti.& in prędicta regula peccatũ. hæc quęſtio poſita eſt ꝑ gloſſatores hic, &.ĵ.e.c.ſi.&.xiiij.q.vj.ſi res. ¶ Theologi videntur tenere, quòd ſic.& ſequiẽ hoc ẽfrater Gerald⁹ qa cur
39 ſus † temporis nõ fauet malę fidei vt hic patet, & in prædicta regul.poſſeſſor.& ſi non tolleret pręſcriptionẽ, fauorata eſſet mala fides à ꝑſcriptiõe.ij. q.j.eos.j.q.iij.ſi qs obiecerit. Item bona fides eſt fundamentũ, ſublato ergo fundamento tolliẽ ędificiũ vt exemplũ patet in domo materiali, & facit j.q.prima principat⁹.& c.cũ paulus. Item veritate ſuperueniẽte, omnia veritati cedunt.viij.diſt. veritate. & c.q̃ cõtra. Et ſic ꝑſcriptũ mutabiẽ io nõ ꝑſcriptũ. Si dicas iura loquẽtia de præſcriptione, erunt ſuperflua, non ſunt, quia in foro litigij non põt compelli, ſed in foro cõſcientię debet ¶ Si dicas iur canonicũ etiam forum conſcientię reſpicit, verũ eſt, in his quæ ad vtrunq; forũ reduci poſſunt: quia non occulta. Nam occulta Deu relinquũtur.xxxij.diſt.erubeſcant. Io. And.ver.vbi.ſ.& Inno.de præſcrip.c.fina. quòd nõ tollat & non teneaẽ reſtituere. ¶ Ray.de præſcrip.re.imo.§ quæ exigãtur.ſub.§. quanquã.dicit ſi habet conſcientiã de tenendo, reſtituere debet: vel ſi habuerit ante, ſed eam depoſuit de cõſilio peritorũ propter ambiguũ duplicitatis, cõſulit ꝙ reſtituat, quod ſi non facit nõ inter damnandos, nec inter ſaluãdos ponit Hoſti. Et licet quidã velint diſtinguere, inter habentem cauſam lucratiuam, & cauſam onerosam, dicit expreſſè, quòd nõ tenetur: nec eſt ſcrupuloſus in hoc ipſo, ſaluo quòd ſi haberet conſcientiã, tunc non deberet facere cõ
40 tra conſcientiã, & hoc quia † præſcriptio eſt acquſitio, quæ etiam ad ęquitatem naturalẽ reducitur: vt ſupradictũ eſt. Et lex facit iſtam acquiſitionem principaliter, ſicut propter neceſſitatem, quis alienã rem capere poteſt: de furtis.c.ſi quis. & rem habens ex donatione principis, non teneẽ eam reſtituere. ff. de cuic.l.lucius. ff. de rei ven.l.item ſi verberatũ. hãc opinionẽ ſequitur Ioan. And. & hoc probat.c.ad aures. ĵ.e.
41 &.c.j.e.ti.lib.vj. nam vbi ius cõmune † reſiſtit, & poſteà patiẽ adhuc licitè põt opponere præſcriptiunẽ. Ad cuntraria patet reſpõſio, quia bona fides eſt fundamentũ pręſcriptionis exiſtẽtis in fieri, nõ in facto eſſe. Item res nõ eſt aliena, & ſic nõ obſtat regula pctĩ cũ ſimilib⁹, an mala fides ſuperueniẽs impediat de iure ciuili publicianã? non eſt dubium ꝙ nõ, vt notatur. ff. de publi.l.traditionẽ. de iure canonico ſic videẽ, quia iſta ſunt cõuertibilia pro aliquo cõpetere publicianam & vſucapi. ff. de publi.l.eum qui.& vt dixi.ſ.ſecunda propoſitione. hoc videtur velle tenere Bar.in l.Põponius.§ ſi iuſſu. ff. de acqui.poſſ. ¶ Sed dic contra, quoniã iſta loquiẽ in pręſcriptione, in qua acquiriẽ ius tertij & dñij, vnde ad publicianam non trahitur, licet ab initio requiriẽ ꝙ habeat bonã fidem, ſecundum not.in c. Abbate. & de re iudi.lib.vj. Et eo modo dico, ꝙ authentica malæ fidei. C. de præſcrip.longi tẽporis. quę dicit, ꝙ mala fides vẽditoris nocet emptori in pręſcriptiõe longi tẽporis, nõ habet locũ in publiciana quia ex quo de ea non diſponiẽ, ſtabitur iuri veteri, ſecundũ quod mala fides venditoris nõ nocebit. licet glo. ff. de publi.l. cum qui.§ proinde. & Bar. ff. de acqui.poſſ.l.rem quę nobis. videãtur tenere cõtrariũ. ¶ Quęritur dictũ eſt.ſ.ꝙ eccleſia cõtra priuatũ ꝑſcribit ſpacio.x.vel.xx.annorũ, ſicut priuatus ꝑſcriberet. Itẽ in iſta ꝑſcriptiõe, mala fides tradẽtis nocet ſi eſt in
42 initio contractus. ¶ Quid ſi expoſt † facto ſuperuenit mala fides in tradente, an præſcriptio interrũpatur ſecũdum ius canonicũ, ſicut ſuperueniẽs ex parte ꝑſcribentis? Glo.xvj.q.iij.in ſum.videẽ innuere ꝙ ſic. ¶ Ego aũt credo ſecus, & ſic ratio, quia ius canonicũ hanc continationẽ bonę fidei requirit ex parte præſcribẽtis vt faciat cõtra conſcientiã. Sed mala fides tradentis ſuperueniẽs nõ facit ipſum facere aliquid contra conſcientiã. glo.xvj.q.ij.in ſumma.intelligiẽ ex parte vſucapẽtis. ¶ Quarta ꝓpoſitio, bona fides in præſcriptiõe non ꝑſumitur, niſi alio modo probeẽ, patet iſta habere bonam fidẽ, in iſta re eſt factũ, modò ius factum nõ pręſumit: vt expreſſe notaẽ per Inno.de in integ.reſti.c.ij.qa licet quo ad hoc qđ eſt eſſe in charitate, quis ꝑſumatur bonus de ſcrutinio.c.vno.& dicã in regula ſemel malus.tamẽ in ꝑſcriptione bona fides nõ præſumiẽ niſi probetur: licet ipſe de ꝑſcriptio vigilanti videaẽ contradicere: & c.ſi diligenti & gl.xvj.q.iiij.volumus enim. videtur dicere contra & malè, niſi intelligatur, ꝙ qui malam fidem obijcit, debet probare habita præſumptione pro bona fide: ſecundũ ꝙ.ĵ.diceẽ. Sic glo.de c.ſanctorum de pręſcript. Ita credo in alia acquiſitione, vbi requiriẽ bona fides, de qua ſupradictũ eſt in ſecunda oppoſitione. ¶ Opponiẽ contra, de eo quod notat Innoc.de iudi. nouit.in fine. vbi in actu cõſcientię, ſufficit ꝙ cunſciẽtię ſuę ſufficiat. & ſi dicit habere ius, creditur, dato quòd non probet ergo idem de bona fide, ꝙ ipſam ſufficit ſine probatiõe allegare, quia ꝑſumitur. ¶ Solutio iſtud procedit, quãdo agitur per viam denũciatiunis tantùm, quia ſi directè per formam iudicij nõ ſufficeret allegare, niſi probareẽ.xxiij.q.vij.
43 c.accuſ.defectũ.xxiij.q.j.quiſquis. ¶ Quęro quomodo † probatur bona fides? Solutio probato titulo ꝑſumitur bona fides: vt.l.penul.C.de pręſcrip.longi tẽporis.& ibi no.de re iudi.Abbate.lib.vj. vel probaẽ per alias coniecturas, quas vir bonus habet arbitrari. vt notat Inno.vbi.ſ.& ex publica fama, & opiniõe probaẽ.ar.l.cùm quidã.§ quod diciẽ. ff. de acquir.hęre.& l.at qui natura. in pri.de neg.geſt.l.iij.C.de proba.Glo.xvj.q.iij.dilectis. quod probaẽ per iuramentũ, ſi alio modo probari nõ poteſt. Et idem dicit de titulo, & facit ad
44 hoc quod not.inſti.de acti.§ alię.ꝙ † pendẽtia ab animo, ꝑ ſacramentũ probãtur. pro hoc etiam facit. ff. de iti.act.q; priua.l.j.in prin. & quod no. de re iudi.c.penul.lib.vj. hæc glo. non eſt vera, niſi iungas eam cum dicto Inno. habitis aliquibus cõiecturis ꝙ tunc per iuramentũ probeẽ. ¶ Sed nũquid denunciatio facta ante titulũ emptori, vt nõ emeret fundũ tollat iſtam ꝑſumptionẽ? Dic ꝙ ſic. C.de rei ven.ſi fundũ. ff. de his, quę in frau.cre.l.ait prætor.§ ſi quis particeps. Sed ſi eſt facta tantum ante titulũ, & emptor ſciebat denunciantẽ habere ius, vel dubitabat: vt.l.viriliter.§ ſi adierit.de le. præſtan. Secus ſi certũ eſt, ꝙ non habeat ius denũciandi. C.de reſcin.ven.l.ſi maior. non obſtat.l.j. de ope.no.nunciatione.qa ibi ſpeciale ꝓpter authoritatẽ pętoris conteẽptam. de hoc not.xxiij.q.quã magnum.& Cyn.in l.ſi fundũ. Sed denũciatio facta poſt titulũ non: vt not.Inn.de ma.& ube.dilecti.facit.l.alienam.pro emp. non obſtat.l.Item veniũt.§ petitam. quia ibi rem nõ fuit adeptus iuſto titulo. vnde denunciatio facta poſt appręhenſam poſſeſſionẽ, facit ipſum malæ fidei ſecus ſi fuiſſet adeptus iuſto titulo, & bona fide. eadem modo ſi eſſet fama in curia nam tunc tolliẽ præſumptio bo.fi. ex titulo quia ꝑſumitur ſcientia: de præſumpt quãto.& qđ no.C.de periculo tuto.l.ſi tutor. ¶ Eodẽ modo, ſi quis emiſſet contra legum interdicta, ceſſari ꝑſumptio.C.de agri.& cen.l.quemadmodũ.ĵ.de reg iuris.lib.vj.c.quę contra. Vel ſi dolo ipſe induceret ad cõtrahẽdũ. ff. de du.l.& eleganter.C.de inuti ſtipul.l.dolo. vel ſi euinceret à pupillo ſine tutore, vel cum eo quem tutorẽ non ſciebat. ff. de publi.l.quæcunq;
45 in fine ſecũdum Dyn. ¶ Tertio quęro in † ſeruitutibus ad hoc quis pręſcribat requiritur ꝙ non vi nec clam, nec pręcario poſſideat. ff. ſi ſeruitus. ven.l.ſi quis diuturno. quomodo probaẽ vel quomodo hoc pręſumitur. Dyn.voluit dicere, ꝙ ꝑſumitur, quia quod operatur titulus in rebus corporalib⁹, hoc operanẽ vſus & patientia ĩ reb⁹ incorporalib⁹.C.de ſerui.l.ij. Sed ꝓbato titulo, pręſumiẽ bona fides in corporalib⁹, ergo eodem modo videẽ in incorporalibus probato vſu, & patiẽtia: quia res quęlibet ab initio eſt libera. Pro hoc facit.

quod no de cauſa poſ.cũ eccleſia. ¶ Sed in contrariũ facit.l.j.
in prio.ff.de iri.actũ ꝙ ptiua. & quod ibi notaꝛ quia ibi no-
tatur ꝙ bona fides hoc caſu probaꝛ per teſtes, hoc modo ꝗ
dicunt fuiſſe cõſtitutã ſeruitutem à tali, qui putabatur dñs
prædij ſed nõ erat. Doctores ſtant in hoc cum glo.ꝙ nõ pre
ſumitur niſi probeꝛ, etiam probato vſu, & patiẽtia, quia res
quælibet ab initio eſt libera, & ſic dicenti ſe habere ſeruitu
tem ius cõmune reſiſtit. C. de ſerui.l. altius. ideò præſumiꝛ
mala fides, niſi aliquo modo probetur bona fides. Ad hoc.ĩ.
e.tit.c.ad hæc.&.c.j.lib.vj. ¶ In rebus aũt corporalibus ius
cõmune non reſiſtit. Hoc etiam tenet Bart.in.d.l.j. Quantũ
tamen ad hoc, quod dicunt ius cõmune reſiſtere in ſeruitu-
tibus, dico ꝙ glo.tenet contra in.d.c.j. Sed & modũ probãdi
quem dicit gl. Doctores reprobãt, quia tunc oporteret pro
bare errorem tituli, in rebꝰ incorporalibus: & tunc nõ eſſet
differentia inter res corporales. & incorporales, cum etiam
in corporalibus, error tituli habeaꝛ pro titulo.ff. pro empt.
l.quod vulgo. Ideò Ia.de are.& moderni alij, & Cynus refe-
runt.C.de ſerui.& aqua.l.j.ꝙ ſufficit probare audiuiſſe à qui
buſdam vicinis fide dignis, ꝙ ſibi ius competebat, vel quòd
publica fama erat de hoc, ꝙ ſibi ius cõpetebat vt ſupradictũ
eſt. Ad.c.eccleſia poteſt dici.vt ibi not. per Docto.& etiã in
c.ij.de reſti.ſpo.lib.vj.qđ non erat contra ius.ſed præter ius
quòd aliquis electioni intereſſet vel ſorte illam glo. intelli-
ge ſecũdũ prędicta ¶ Quinta propoſitio eſt iſta.error iuris
quem bonæ fidei nõ facit, vt pręſcribere poſſit:patet iſta.ff.
de vſucap.l.nunquã.dico iuris quia ſecus ſi facti.ff.e.l.non ſo
lũm.§.quod vulgò.&.ff.pro empto.l.quod vulgò. Dico præ-
ſcribere, quia ſecus in fructuũ ꝑceptione vt.ff.de peti. hære
di.l.ſed & ſi lege.§ ſcire & nota.ff.de vſucap.l. ſi fuerit.§ j.ve-
rũ ſi locupletior eſt, reſtituit in quo factꝰ eſt locupletior.vt
notaꝛ in.d.§ ſcire. licet glo.in.l.hæredẽ. de his quib.vt indig.
ff.contra & nõ bene. ¶ Opponiꝛ de.l.poteſt.ff.de vſucap.ſo.
ibi non errauit in iure præſcribens, ſed tradens. ¶ Quid ſi
46 vterq; error † concurrit iuris & facti, videtur quod iuuetur
præſcriptio. quia quando ſunt duæ cauſæ, quarum vna no-
cet, alia prodeſt attenditur, quę prodeſt.ff.de iure fiſci.l.non
intelligitur.§ ſi quis palam.ff.ad Silleya.ſi quis in graui.de ſe-
pul.ſacris.§.ſi In contrarium, quia debet attendi cauſa, quæ
nocet, ex quibus cauſ.in poſ.ea.l.ſulcinius.§. quid ergo. licet
glo.contra.C.de vſucap.pro empto.l. venditori.& not.ff.de
ioris & facti.ignorantia.l.iuris ignorãtia. De hoc tãgit Cyn.
in.l.venditori.C. pro empto. ſecundũ quæſtionẽ propoſitã.
dic ꝙ attenditur error facti gloſſ.eſt in.l.ſi vir.ff.pro donato.
quoniam prę ſumptio malę fidei, quę inducebatur ex errore
iuris, tollitur per errorem facti.& ſic cauſa quę nocet, tolli-
tur per eam quæ prodeſt.& ſic illa quę prodeſt, eſt potẽtior
aliàs ſi non tollitur, attendiꝛ quæ nocet in cõtrarijs Et facit
de priuileg.c.j.lib.vj.& qđ notatur in cle.ꝑ literas.ſi aũt effe-
ctus vnius põt ſeparari ab alio, fit ſeparatio.l.relegatorũ.§.ſi.
47 &.l.ſequenti.de interdi.& releg. ¶ Sed quando † duæ cauſæ
concurrũt, quarũ vna prodeſt alia nec prodeſt, nec nocet, at
tenditur illa, quæ prodeſt.ff.de ſena.l.emancipatũ. Ia.de are.
dicit contra, quia attenditur error iuris. Cyn.aũt magis pla
cet opinio. Dy.C.de vſucap.pro emp.l.venditori. Sed cõtra
dictum Dy.& glo.facit.l.ij § ſi à pupillo.ff. pro empto. ¶ So
lutio dicit gl.in.d.l.ſi vir.& ſubtiliter. Aut error iuris vinciꝛ
ab errore facti, tunc error iuris non nocet. Verbi gratia vir
credidit donationẽ valere, ſi donabatur ab vxore, & ſic erra
uit in iure. In genere credidit etiã illud quod donabaꝛ, quia
tunc in eo valet donatio: nec in eo fuit prohibita de iure, ex
quo donãtis nõ erat. In.§.ſi à pupillo.error iuris nõ vincit.ſi
putaui pupillum poſſe vendere, fuit error iuris ſi credidi eũ
pupillũ, fuit facti.qđ non facit ceſſare error iuris, quoniã ſi-
ue ſit pupilli, ſiue extranei, non potuit fieri venditio.ff. de
reb.corũ.l.magis puto. An quilibet error facti ſufficiat. ¶ So
48 lutio, dic † ꝙ triplex eſt error facti, vnus iuſtus, & iſte non
iuuat in alijs cõtractibus, pręter quã in emptore. ¶ Quidã
iniuſtiſſimus, & etiam iſte in emptore iuuat. Ita no.& bene.ff.
e.l.celſus.ff.pro ſolut.l.iij. Sed hic eſt aduertendũ, quis error
eſt iuſtiſſimꝰ. Glo.in.l.iij.pro ſolu. dicit qui eſt in alieno fa-
cto, puta procurator meus vel ſeruꝰ dixit mihi ꝙ emit.ff.pro
ſuo.l.fin. Vel emi à pupillo, quẽ credebã puberẽ quia magnꝰ
erat.ff.pro emptore.l.ij.§ ſi à pupillo.ergo ex glo.illa inuiꝛ,
quòd poſſit eſſe iuſtus in facto proprio, & facit qđ no.de re
iudi. Abbate.lib.vj.in fine magnę glo. ¶ Quomodo eſt hoc,
quia in facto proprio, nõ eſt ꝓbabilis error.de reſcrip.ab ex-
cõicato de app.c.ſi à iudice.lib.vj.ff.ad Velleya.quanquã. So
lutio dicit Bar.in.l.celſus. aut quis errat in facto proprio, in
ductus ab aduerſario, puta vnꝰ venit, volo tibi tradere librũ
quem promiſi, dico ignoro, an tu promiſeris, tamen ipſe in-
ducit me ad credendũ, ꝙ promiſit. tunc ſi credo promiſiſſe,
eſt iuſtus error. vt in.d.l.iij. nam aduerſario poſſum credere
ff.de noua.l.doli.& qđ ibi notaꝛ. Aliàs ſi errat in facto pro-
prio, non inductus ab aduerſario eſt iniuſtus.vt.ſ. Sed cõtra
inſtatur eo caſu quo dñs transfert dominiũ, transfert etiam
non dñs.conditionẽ vſucapiẽdi.ff.de cõtrahen. emp.l.clauſ-
bus. Sed ſi aliquis credit mihi vendidiſſe, & tradit, hoc caſu
transferꝛ in me dominiũ, vt.ff. de cõdi. ob cauſam.per totũ.
imò plus dico, ſi ſciam ꝙ nõ vendidit, licet glo.in.l.ij.§ ſi ſub
conditione.ff.pro emp. cõtra ergo non dñs conditionẽ vſu
49 capiendi. Solutio duplex † eſt acquiſitio, vt plenius.ĩ.dicam
vna eſt quæ eſt inducta de iure naturali, vt eſt quãdo acqui-
rorem ex voluntate dñi.ff.de acquir.re.do.l.qua ratione.§ ꝑ
traditionẽ. hoc quoq; caſu iſta acquiſitio nõ impeditur per
errorem iniuſtũ ex parte accipientis: licet glo.not.cõtra in.l.
ij.§.ſi ſub cõditione. quia error meus iniuſtus, nõ impedit eiꝰ
voluntatẽ, ideò non impedit eius acquiſitionẽ, quæ ab eius
voluntate procedit, ad hoc optimè facit.l.ij.§ ſi ſub cõditio-
ne. quia ſi credo enim à quo emi, nũ eſſe dñm, & eſt, nihilo-
minus trãsfertur dñium in me propter volũtatem tradẽtis.
Quædam eſt acquiſitio, quæ directa nõ eſt indocta de iure
naturali, vt illa quæ eſt ꝑ præſcriptionẽ: & ibi oportet acqui
rentem habere bonã fidem, & titulũ ſecundũ ꝙ ſupradictũ
eſt. ideò iniuſtus impedit. ¶ Quid ſi credit titulum non ha-
bere, & habet: vel credit non poſſe pręſcribere, & põt nun-
quid iſte error nocet? ¶ Dic tu aut putat nõ poſſe præſcri-
bere, nec ſibi nec alij & tunc iſte error non nocet: aut putat
poſſe pręſcribere alij, ſed non ſibi: licet in veritate poſſit ſi-
bi, & tunc iſte nocet vt no.l.iuſto.§ filius de vſuca. Aut credi
dit titulum nõ habere, & habet. ¶ Sed ſcit tamẽ ſe poſſidere
& tũc iſte error nõ nocet.ff.ꝓ emp.l.ij.§.ſi ſub cõditione. Ad
hoc facit.l.nunquã §.fin.de vſucap. vbi hęres vſucapit titulo
quem habebat defunctꝰ licet hæres ipſum ignoraret: & ſic
50 hoc caſu potius inſpiciꝛ veritas quàm opinio. quia † pſcri-
ptio nõ eſt actus à ſolo animo dependẽs, imò etiam à poſſeſ
ſione dependet. In actibus aũt à ſolo animo dependẽtibus,
vt eſt aditio hęreditatis inſpiciꝛ magis opinio, quã veritas.ff.
de condi.& demõ.l.multũ.de le.iij.l.j.in prin. Si aũt ignorat
ſe poſſidere, & titulũ habere, & in veritate poſſidet.& titu-
lum habet tunc iſte error nocet.ff.pro ſo.l.ij.& not.ff.de ac-
51 qui.poſ.l.ij.in princ. ¶ Quæriꝛ an † ſolus titulus Prælati det
cauſam pręſcribendi Archi.xvj.q.j.ſi quis laicus.quòd nõ.In
hoc ſunt gloſſę cõtrarię vna eſt in.c.de quarta.ſ.e.quæ dicit,
quòd ſic & facit qđ notaꝛ de conſuetudine cum dilectus. in
glo.ſuper verbo cõſtitutum. Et quod notaꝛ de iure pa.cum
alia eſt de his quę fiũt à præla.cõtinebatur quę dicit cõtra.
Hoſti.in.c.j.de his quæ fiunt à pręla.reprę hẽdit illam glo.cõ
cordo iſto modo, Aut qui habet titulũ à pręlato, ſolo, credit
prælatum ſolum, & ſine capitulo hoc facere poſſe, tunc nõ
52 præſcribat, quoniã errat in iure: & † ſic errãs in iure, pręſcri-
bere non põt. Aut ſciebat pręlatũ ſolum hoc facere nõ poſ-
ſe. Sed credebat habere conſenſum capituli, quia dicebaꝛ &
tamen nõ habebat, & tunc iſte titulus dat cauſam pſcriben-
di, quoniã iſte errat nõ in iure, ſed in facto & hęc patent per
propoſitionẽ, & alia ſupradicta. ¶ Sexta propoſitio eſt iſta
pręſcriptio reſpicit ſolũ ius quod eſt, & ius agendi perſonali
ter nõ creat, patet iſta ſic. Nam pſcriptio cauſaꝛ à poſſeſſio-
ne.vt.ĩ.

ne:vt.j.proxima regula.& qd non eſt, poſſideri non pōt: quia
in nō ente actus non fundat: vt no.l.ſi quis fundum.ff.de ac-
quir.poſſ.& patet expreſſe, per id quod notat Innoc. de offi.
ordi.cōquerēte.vbi facit differentiā, inter priuilegiū & præ-
ſcriptionem.quoniā priuilegiū bene creat ius de nouo, præ-
ſcriptio autē non. Sed reſpicit creatū. & not.glo.j.q.j.nullus
emptor.Solutio, dixi aūt in propoſitiōe: *ius agendi &c.* Iſtud
patet p id quod ſupr.dictū eſt.Ideò iſta eſt ratio, quare poſ-
ſum p̄ſcribere rem Titij, quia illa creata eſt, & creatū eſt ius
agendi in illa re, & tamen nō poſſum p̄ſcribere obligationē:
cōtra aliquem: quia tūc nihil creatū eſt in obligatiōe: quod
poſſit præſcriptio reſpicere. Et ideò iſta eſt ratio, quare tem
pus non eſt modus inducēdi obligationem.l.obligationū.§.
placet.de ac.& ob.licet ſit modus tollendi actionē ipſo iure
ſecundū la.de are.Pe.& Cyn. in.l.ſin.ex quibus cauſis maio-
res.C.per.l. ſicut.l.omnes. &.l.cū notiſſimi. de præſcrip.xxx.
an.Cum textus dicat, extinguitur. Secundū alios nō tollit ipſo
iure, ſed per exceptionē. ¶ Contra iſtam propoſitionē inſta
tur, poſſum p̄ſcribere ſeruitutem in domo Titij, & tamē in
domo Titij nō eſt ſeruitus aliqua, quia eſt libera, ergo nō po
teſt eſſe ſerua: quia duę qualitates cōtrariæ nō poſſunt ſe cō
pati in eo.de pce.di. pri.a. odit.ff.pro ſuo.l.ſi ancillam.& no.
ff.de acqui.poſſ.l.clam.§.qui ad nundinas. ¶ Solutio propoſi
53 tio vera eſt, nam † ſeruitus, licet ſit in actu, tamen eſt in ha-
bitu poſſideri poteſt: & quomodo eſt in habitu, quia eſt res
in qua eſt facultas cauſalis eundi per fundū facultas ducēdi
aquam. Vnde iſta facultas eſt producta, & p̄ſcriptio hanc fa
cultatem reſpicit, & ipſam in præſcribentē transfert ſub no
mine tamen ſeruitutis, quæ dicitur facultas formalis, ſicut di-
cetur de vſufructu in re cauſali, quoniā trāſfertur in præſcri
bentem, ſub nomine tamē ſeruitutis, ſcilicet vſusfructus for
malis. Et patet ex hoc ꝙ quoddam dictū Inn.de reſti.ſpo.in
literis. videlicet ꝙ quis non pōt poſſidere actionem: niſi qui
non habet, procedit de actione perſonali. Aliud ius pōt quis
poſſidere, licet nō habeat, quia nondū eſt in actu. Hic poſſet
inſtare quis, ꝙ obligatio eodem modo eſt in habitu propter
ipſius voluntatē: Dic ꝙ hic nō eſt aliqua facultas, quæ ſit cau
ſalis, quę poſteà debeat tranſmutari in formalē, eo qa prius
erat ſub nomine obligationis poſſeſſa. Vel ſi ius dic vt dicit
Hoſtiē.de cauſa poſ.cū eccleſia.ꝙ faciliùs producitur ius in re,
quàm in homine, obmiſſis iſtis ſubtilitatibus.ar.ff.de ædil.
edicto.l. iuſtiſſimè. ¶ Secundò oſtendo, ꝙ per præſcriptionē,
non poſſum facere rem Titij eſſe meam, & hoc ſic aut facio
meam, quando eſt Titij & non poſſum, quia quādo eſt Titij
nō poteſt eſſe mea, qa duo nō poſſunt eſſe domini inſolidū
eiuſdem rei.ff.cōmodati.l.ſi vt certo.§.ſi duobus.nec quando
Titij nō eſt qa tunc non facio rem Titij, quādo nō eſt. Iſtud
argumentū eſt pulchrū, & illud glo. videtur tangere. xxxij.
q.j.cum renūciatur. ¶ Et eſt ſimilis modꝰ dubitationis, quā
do quis trāſit de virtute in vitium. Aut tranſit quādo in vir-
tute eſt & non poſſet, quia eſſet ſimul vitioſus & virtuoſus:
aut tranſit quando in virtute nō eſt, & tunc de virtute non
tranſit. ¶ Solutio facio meam, quādo Titij eſt. hoc eſt, modò
eſt Titij poſt hoc erit mea. ¶ Eodē modo dicemus, ꝙ viuēs
moritur, quia mortuus nō moritur, hoc eſt nū viuit & poſt
hoc erit mortuꝰ.ff.de manumiſ.teſta.l.q duos.§.j. Ad hoc etiā
facit quod no.in.l.& quidā.de ſerui. vr. prædi. poſſes facere
hoc argumentū vni mero legiſtæ qui tibi tamen malè ſciret
54 reſpōdere. ¶ Quæritur hic, an † per p̄ſcriptionē dñium di-
rectum acquiratur? Et videtur quòd ſic, cùm illud ſic productū,
poſſit reſpicere & transferre. Secūdò, quia per cōſenſum po
teſt transferri dñium directū: de acqui.re.do.l.qua ratiōe.§.
hoc quoq;. inſti.de re.diui.§.per traditionē. Sed in præſcri-
ptione videtur cōſenſus alienationis.ff.de ver.ſigni.l.aliena-
tionis. Tertiò, qa per p̄ſcriptionem occiditur dñium, & ex-
tinguitur: vt no.ff.de ſerui.vr.prędi.l.eum qui ędes.de acqui.
poſ.l.iij.§.ex pluribus. ¶ Præterea habēs dominiū directum,
recognoſcitur: vt patet de emphyteuta, & feudatario, qui
recognoſcunt habentē directum præſcibens nō recognoſci-
tur.xxij.q.iij.de forma. & hoc tenent Pet.& Cynus dicta in
authē.niſi.C.de bo.ma. ꝙ qui hoc tenet lapides nō proijcit.
Et facit quod notat Inno.de iudi.cæterū. ¶ Solutio hīc eſt
primò videndū vnum, de quo dubitatur per aliquos, videli
55 cet an ſit tantū dominiū vnum, tamē veritas † eſt, plura eſſe
dominia, vnum directū, aliud vtile. Nam emphiteuta eſt do
minus.C.de fun.pa.l.poſſeſſores.lib.x.& duo nō poſſunt eſſe
domini inſolidum eodem dominio.l.ſi vt certo.§.ſi duobus.
ff.de commo. ¶ Ad hoc facit.l.j.in fine.de aqua plu. arcēda:
& quod notat Hoſti. in ſum.de præſcript.cum in fine.& qd
habetur in conſti.feu.de feu.non alie.ſine conſenſu maioris
domini.in rubro & nigro. Ita ꝙ hoc nomen vtile dominiū
fuit verbum magiſtrale à Doctore inuentū. vnde.xvj.q.iij.
§.præſcriptionē.verbum vtiliter non fuit de textu, vel ſi de
textu.expone vt in.l.j.& in fine.de aqua plu.ar.vbi dicit glo.
vtilem & quaſi ſeruitutē. Ad principale quæſitum dicit fra
ter Geraldus, ꝙ directum dominiū diſtinguitur aliquādo per
alium: & per alium modū vtendi, vt pater habet rei vſum
quem dñs vnus cum labore, & alius ſine. ¶ Item de emphy-
teuta dño aliquando diſtinguitur per alium & alium mo-
dum acquirendi. Vnde ſciendū, ꝙ aliqua eſt acquiſitio pro-
ueniens directè ex iure naturali, ſeu iure gentiū, vt eſt illa, ꝙ
in nullius bonis eſt, efficitur occupātis.ff. de acquir.re.do.l.
quod enim nulliꝰ. vt eſt quādo acquirit quis de cōſenſu illiꝰ
qui dñs eſt.ff.de acquir.re. do.l.qua ratione.§. hoc quoq;. Et
dicitur hęc acquiſitio prouenire à iure naturali, da n ꝙ nul-
lum ius poſitiuū eſſet: & per iſtam acquiritur directū dñium.
Alia eſt acquiſitio, quæ nō directè prouenit à iure naturali,
ſed à iure poſitiuo: licet per illud reducatur ad ęquitatem natu
ralem, vt acquiſitio per p̄ſcriptionem: vt.ſ.declaratū eſt in
prima oppoſitione. Per iſtam nō tollitur directō dñium in
habente, vnde manet in eo, & p̄ſcribens habet. Et iſtud dire
ctum & vtile non diſtinguitur per alium modū vtendi, quia
præſcribens habet totū vſum, ſed per alium & aliū modum
acquirēdi. Et ꝙ dñium directum nō ſeparatur per p̄ſcriptio
nem, oſtendo. Hoc directū dñium innititur iuri naturali, quę
ſic in corde noſtro eſt affixa, ꝙ eſt à nobis inſeparabilis, vt
ait Auguſt.ij.de cōfeſ. ¶ Item ius naturale eſt fortius, quàm
legale: & ratio naturalis fortior, quā legalis. Igitur directum
dominiū, quod à iure naturali prouenit, non tollitur per præ-
ſcriptionem inductā de iure poſitiuo. Quanquā p ſubtilita
tem hæc ſint dicta. tamen Dyn. & cōiter alij dicunt. ꝙ per
vſucapionē acquiritur dominiū directum. C.de pac.l.traditio
nibus.& etiā idem per p̄ſcriptionem lōgi temporis vel.xxx.
annorum cum bona fide. Sed ſine titulo, vel econuerſo vtile
& probatur.ff.de aqua plu. arcen.l.j.in fine. & eſt textus ille
ſingularis in hoc, & iſtud diuerſificatur ab vtili qd habet em-
phyteuta, vel feudatarius. quia iſtud directo dño non con
tradicit. Sed imò recognoſcit: hīc autē ſecus, per p̄ſcriptio-
nem.xxx.an.ſine titulo & bona fide, nullum dñium ſed ſolū
ius excipiendi.C.de præſcrip. xxx. an.l.ſi quis emptionis, &
56 ratio diuerſitatis eſt, quia † vſucapio eſt fauorabilis ideò ex
tenditur præſcriptio ſine titulo & bona fide. xxx.an.eſt odio-
ſa, ideò reſtringitur longi tēporis eſt media partim de fauore,
partim de odio.C.de edi. di.adri.tol.l.fina.ideò ſeruatur via
media. De hoc etiam no.per Cyn.de bonis maternis.authē.
nihil, & ſi habens tale dñium dat in emphyteuſim, tunc ad
huc retinet vtile.& emphyteuta habet aliud vtile, & ſic pa-
tet vtile dñium non eſſe vnicum, & duos poſſe habere do-
miniū vtile inſolidū: non tamen idem in ſpecie, quia tunc lo
cus vnde duo nō poſſunt eſſe emphyteutę inſolidū nec duo
ſuperficiarij: vt.ff.de ſuperfici.l.ij.in prin. ¶ Quæritur alicuis
deducit in iudiciū dñium, an videatur deducere ſolùm dñiū
directum, ita ꝙ non ſufficeret probare habere vtile per præ
57 ſcriptionem, quod videtur quia † dñium ſimpliciter ſumptū,
intelligitur de directo.ff.de except.l.ſi mater. &.l.eos.ſecundū
opi.la & inſti.de acti.§.alie. Et Pe. idem p.l.ſi cum argentū.§.
ſi fundū.de except. rei iudi. ¶ Dy.cōtra in.§.ſi eadē &.§.alie.
& probat textus in.§.eandē. Idem Guil.de Cu.idē Ber.in.§.ſi

eadem.ad hoc.l.ſi poſſeſſori.§. Itē ſi iurauero. de iureiurādo.
Idem Ia.de Bello viſu.in authē.de litigio.§.j.vnde ſi eſſet em
phyteuta vel ſeudatarius illud deducere videret, & hoc etiā
notat Inn.de iudi.cœterū. Ad.l.primā ſi ager vect. dic q ibi
nō potuit dñium ad vtile referri,ꝑpter adiunctū. Ad gl.dic,
q vtile appellat quaſi dñium,ex quo daſ publiciana.de quo
de re iudi.Abbate.lib.vj. & impropriè loquiſ ſecūdum Dy.
ff.de damno infec.l.cū poſtulaſſem.quia aliud directū,aliud
vtile,aliud quaſi dñium,&c.quod nō videtur deducere niſi
dicat rem ad ſe iure dñij vel quaſi pertinere.ff. de euic.l.mi-
58 nor. ¶ Sed queritur † circa hoc, an iſtud vtile pręferaſ dire-
cto,& an per præſcriptionē iſtud vtile tollatur. In hoc quo-
ad primū,dicendum eſt ſecundū Ia.de are.qui ſequiſ iſto mo
do quo ſequitur Cyn.C.de præſcrip.xxx. an.ſi quis emptio-
nis,q vtile iſtud directo præfertur.vt aliàs vtilis directę pręfertur actioni.ff.de procur.in cauſę.l.j.ſi ager vectig.nec ob-
ſtat quòd directa pręferaſ vtili.ff.de acquit.re.do.qua ratio-
ne.§.licet.l.j.§.j.de ſo.pu.fru. Quoniā & iſtud verum, quādo
habens vtile, nō habet ab habente directū. ſed hoc habet,
quoniam videſ ficte cōſtituere.ff.de verbo ſigni.l.alienatio-
nis.Et ex his patet, q habens vtile dñium vēdicaret ab ha-
bēte directū.Item præferretur,& ſi ambo cōcurrerēt in vē-
dicatione, præfertur habens vtile dñium.Item quęritur, an
iſtud ius,quod debebat tolli per præſcriptionē, debeat eſſe
formatū? Et q ſic videtur:quia facultas ſola,quā pars habet,
non tollitur per pſcriptionem,ſicut nō tollitur facultas eun
di per viam publicam,dato q per mille annos ſtaret, q non
iret.ff.de via pub.l.via. nā nō eſt hoc ius formatū. In contra
rium facit q facultas debitoris offerendi,quā habet debitor
tollitur p pręſcriptionē:vt notatur.ff.de vſucap.l.pignori.ff.
de pig.act.l.ſi rem.§.omnis &.C.de pſcript. xxx.anno.l. cum
notiſſimi.§.eodē quæ tamen nō eſt ius formatū. Sed illę glo.
cōmuniter reprobanſ per Gui.de cug.in.l.ſi rem.§.omnis. de
pig.acti.& per Cyn.in.l. cum notiſſimi.Et per hoc patet ſo-
lutio eius,quod ponit Archi.de conſuet. cum in tua. lib.vj.
¶ Canonici habēt cōſuetudinē optandi,quando volūt,nū-
quid currat pſcriptio,ſi ſtant,q non optent,dic q non. Pro
hoc facit quod nota. in. cle.accedentes. de ſta.mon.ſi dicere
mus hic eſſe tantū voluntatem optandi, nō ius formatum,
procederet dictum Archi.ſicut poteſtas adimplendi cōdi-
tionem in inſtitutione quæ conſiſtit in volūtate, tempore
non tollitur.imò vltimo vitæ ſpū,ſemper adimpleri poteſt.
ff.de hære.inſti.l.ſeru⁹.ff.de condi. inſti.l.fin, ¶ Sed credo,q
ex iſta conſuetudine,nō ſit facultas tantū optandi, imò eſt
ius optandi formatū.Et hoc ſentit gl.quędam in.c.cū in tua
ſuper verbo de iure. ¶ Nec obſtat q optio fiat ſecundū vo-
luntatem,nam ſi quis excederet ſeruitutē eūdi per fundum
tuum quādo vellet nulli dubiū,q hæc ſeruitus per nō vſum
temporis amitteretur. ¶ Sed cōtra prædicta inſtatur de eo,
quod notatur de priuileg.accedentes.& Cy.C.de diuerſis re
ſcriptis.l.falſo.q priuilegiū concedit ius formatum, tollitur
ſpacio.xxx.an.Si autē quandā facultatem,tunc ſpacio.x. an
norum.ff.de nundinis.l.j.Hic poſſet reſponderi,quòd pſcri-
ptio non pōt agere immediatè in facultatē ſolam, vt ipſam
tollat.Sed pōt agere primò in aliud,ex quo puenit ipſa facul
tas,tunc tollenda:&dum illud tollit,tunc & facultatē ipſam
tollit:vt in caſu propoſito, quia agit in priuilegium,ex quo
puenit illa facultas,ſicut in ſimili dicitur de irregularitate ſi
illa prouenit ex peccato, tunc tolliſ per baptiſmū, quia ba-
ptiſmus tollit peccatū,& per cōſequens etiam tollit irregu-
laritatem à peccato prouenientē. Si aūt irregularitas pro-
uenit ſine peccato,tunc non tolliſ per baptiſmum,quia ba-
ptiſmus nō agit niſi in peccatū. xxvj.diſt.dictū. xxiiij.q.ij.ſi
quis.vnde ſi reperiat per ſe irregularitatē à peccato nō pro-
uenientem agere non pōt in eam,vt ipſam tollat,vt no.l.di.
ſi quis viduam & facit,quod notatur.j.de diuor.gaudemus.
hæc ſolutio eſt multū colorata, ſed tunc ex iſto priuilegio
crearetur ius formatū vltra illam facultatem,quod nō eſt de
mente Cyn. Vel aliter facultas tunc prouenięs à iure com

muni non ratione alicuius iuris formati præſcriptione non
tollitur.Secus ſi ratione iuris formati,vt dicto.§.ſi eadē.Aut
59 facultas prouenit ex priuilegio, & tunc ſicut † ius cōmune p
non vſum non tollitur, ſic nec ius formatum ex priuilegio.
¶ Quæro hîc,an ius accuſandi pęſcriptione tollatur:ſecū-
dum leges regulariter tolliſ pſcriptione.xx.anno.C.ad.l.cor
nel.de fal.l.q̄rela.Dico regulariter,q̄a aliquæ ſunt accuſatio-
nes,quæ tollūtur ſpacio maiori,aliquæ quę minori.Gloſſ.in
60 decre.ſecundū Hug.dicere videtur,q † poteſt fieri accuſatio
vſq ad milleſimū,& quandocūq crimina claruerint.ix.diſt.
quicunq.&.vij.diſtinctione.qui cōtenta.ita notatur.xxxiij.
quæſtione.ij.admonere,& facit quod dictum eſt.ſ.propoſi-
tione ſecunda de pręſcriptione qua debitor ſe tueri nō po-
teſt. ¶ Quæro an iudicii officium poſſit præſcribi, videtur
quòd non cùm iudicis officium,nō ſit actio vt not. inſti. de
actio.in prin.ff.de actionib.emp.l.qui per colluſionē.in fine.
Et ſic videtur,quòd nō ſit ius formatū:q ſic videſ per illud,
quod notatur in.l.querela.C.de fal.vbi not.gloſſ.& Cyn.q
officium iudicis tollitur ſpacio. xxx.an. & facit quod not.
Iono.de conſti.cum.M.vbi officium nominat actionē perſo
nalem ad hoc quod not.ff.de vſuc.l.ſequitur.§.fructus &c. ſe
cundum Simonē. ¶ Expeditis prædictis extrauagantibus
nunc propter dicta Henri.inouco quæſtionē dominicalem.
Bar.brix. quæ incipit laicus quidam de laico, qui fundū ab
eccleſia accepit & tempore procedēte fundum illum bonę
fidei emptori alienauit,nihilominus tamen ille laicus ſemp
ſoluebat penſionem eccleſiæ per.xl.annos nūquid emptor
bonæ fidei,aduerſus eccleſiam tutus eſt? ¶ Reſpōdent Vin-
cen.& Tanc.q non dicunt enim emptorē eccleſiæ condem-
61 nandum,quia † cōtra deſides,& ſui iuris contemptores,pręſcriptio eſt introducta.vt hic. Sed eccleſia iſta non eſt talis.
Item recipiendo penſionem, videſ poſſidere.licet Spec.hoc
tit.ver.pone colonus. & titulo de locato.§. nunc aliqua.ve.
xliij.teneat cōtrarium,dicens laicum tutū ſecundum Pila.
ad hoc.ff. quibus mod.vſusfructus.amit.l.Pomponius.C.de
fundis pa.l.ius emphyteutici lib.xj. ¶ Dicit tamē,quòd de
æquitate eccleſia,vel domus, cōtra quam præſcriptum eſt,
reſtituitur ex clauſula generali ſi qua &c. ff. ex quibus cau.
ma.l.j.& hoc ſaltem ęquitatiorū eſt. ¶ Item facit hæc decreta
lis ad quęſtionē dñicalem quæ incipit eſto q vicari⁹ de vica
rio eccleſiæ meæ qui me ignorāte,ſoluit p. xl.annos,alij pre
lato perſuadēte ei, q eccleſia mea erat vnita eccleſiæ ſuę vbi
dicit Bar.brix.q mihi nō pręiudicat ignoranti. Idem tenet
Odo.de ſeon.ti.de iti.actiiq priuato in quæſtione pone ca
pellanus meus p.l.j.§.ſi tibi fundū.ff.e.ti.cum in hoc requira
tur ſcientia mea, vt ibi &.ff.ſi ſerui.ven.l.& ſi fortè.§.ſcien-
dū.ibi ſed & ſi patiētia &c.nec vicarius.vel capellanus meus
potuit me ignorantē diſſaiſire, & alium ſaiſire.C.de acquir.
poſſ.l.fina. ¶ Sed etiam potes dicere idem per eadē iura,in
quæſtione proximè præcedenti.ſecundū Spec.dūmodo pręſcribens.ſit bonæ fidei,aliâs ſecus.j.e.c.ſi. Vnde licet poſſeſ-
ſio corporaliū detineatur animo,vt.C.de acquir.poſſ.licet,
non tamen incorporaliū,niſi vtatur.vt.ff.de ſerui.vr.prædi.
l.ſeruitutes quæ in ſuperficie.Et notat Archidi.xxvij.q.ij.in
62 ſumma in glo.ſi. ¶ Collectarius ibi alienam dicit,q † com-
pleta præſcriptione nō eſt aliena, ſed propria ex quo infert
quòd non teneſ poſſidens reſtituere ſecūdum glo.& innoc.
dummodo nō habeat conſcientiā remordentem:quia illo ca
ſu,deberet ſatisfacere cōſcientię dummodo nō eſſet erronea
de ſimo.p tuas. quod dic vt ibi notaſ de ſen.excō.c.inquiſi-
tionem. ¶ Sed nūquid leges tolluntur per canones, hoc caſu
non videtur,vt hîc in fine:Dic contra cū agatur hic de pec-
cato vt.ſ.de iudi.nouit.& quod legiſ & notaſ.j.eo.c.fin.per
Archid.de iureiuran.licet.lib.vj.& per Nouellam in prædi-
cta.regula poſſeſſor. ¶ Quid ſi contra cōſuetudinem ſemel
fiat,nunquid interrumpiſ cōſuetudo? dic q non, niſi con-
tra fiat per.xl.annos.ff. de iti. actiq priua.l.j.§.j. &.l.ij. & de
præben.cum de beneficio.lib.vj.licet ſecus in præſcriptione
ſecundū Collect.& eſt ratio differentiæ:quia conſuetudo eſt
lex,quæ

lex,quę non tollitur interruptione. ¶ Ego tamē credo idem
cum Lig.vtrobiq.quia ſiue pſcriptio,ſiue cōſuetudo pēdeat,
& ſic in fieri ſit contra ſemel fiat vtrobiq; ſit interruptio.j.e.c.
quia iudicāte. Sed ſi pſcriptio vel conſuetudo eſſet comple-
ta,& in ſuo perfecto eſſet tūc contraria pſcriptio ſeu cōtra-
ria conſuetudo,eſſet neceſſaria.j.de reg.iuris.c.j. ¶ Collect.
ſubdit,ꝙ licet nomen conſuetudinis canon expreſſè intelli-
gat de præſcripta,tamen cancellaria nō dedit literas, niſi ex
primaſ,ꝙ ſit pſcripta vel antiqua. ¶ Item ſubdit,ꝙ non ſuffi
cit in libello narrare cōſuetudinem pſcriptam, niſi dicaſ le-
43 gitimam quia † in libello debet cōcludi neceſſario,ex narra-
tis.de libel.obla.c.ij.Sicut nec petenti cōfirmationem ſuffi-
cit narrare,ꝙ electio ſit celebrata ab his, quib⁹ competit de
iure:vt no.Inno.de cauſ.poſ.cū eccleſia.¶ Dicit tamen audi
uiſſe multos dicentes, ꝙ ſufficit narrare illa,ex quibus de iu
re ſequatur cōcluſio.Nec tenetur agens exprimere exceptio
nem adoerſario cōpetentē.Lignanus aūt credit narrāda illa
ex quibus de neceſſario ſequatur cōcluſio relatione habita
ius agentis, quia libellus eſt ſillogiſmus legiſtarum.vt.C.de
eden.l. ædita.licet de neceſſario nō inferat relatione habita
ad ius competens aduerſario,cui fortè cōpetit exceptio eli-
dens.Et hoc credo verum,& menti tenendū. ¶ Supple glo.
In glo.ij.ibi, *quid dicam*: &.j.de ver.ſignifi.ius dictum.& ibi:
quidam. ſ. Hug.& ibi, *alij*: ſcilicet Ioan. Vincen.Goſ.Hoſti.&
Inno.j.c.fin.vbi etiam idem repetit Ber.in princ.vltimæ glo.
idem tamen Hoſti.ꝙ ſi cōſcientia eins inde fuiſſet lęſa,ſatiſ-
facere deberet conſciētiæ,& remittit ad ſummam.e.tit.ſub
rubrica de pſcrip.rerum immobiliū.§.quæ exigūtur.ſub.§.ve
rum quicquid. & Nouella remittit ad quæſtionē quam po-
ſuit ſup prædicta regula poſſeſſor.in vltimo mēbro. Et ego
remitto ad ea quæ ſcripſi poſt Simo.ſ.e.c.io.j.quæſtione.&
quæ dicam.j.c.ſi diligenti.&.c.fina.& ibi, *Alanus*: cuius di-
ſtinctio reprobaſ.C.de pſcript.longi temporis.l.penul.&.j.
de do.Apoſtolicę ſecūdum Hoſti.& ibi, *ſi quis cum pupillo*.ar.
lxiij.diſt.generalis. in fine.de hoc.xiiij.q. vj.ſi res. &.xxiiij.q.
ij.ſi virgo.In gloſſ.imperator ibi, *fuit*: & Græcus. In glo.pe-
nultima in fine vel incognitum & latens reſpicit poſſeſſo-
rem,qui cognoſcit,vel quem latet rem eſſe alienam ſecun-
dum Hoſtien.

SVMMARIVM.

5 *Eccleſia vna in parochia alterius quāto tēpore decimas præſcribat.*
2 *Decimas.xl.annorum ſpacio præſcribi.*

¶ CAP. VI.

1 AD aures. ¶ Caſos. Vna † eccleſia in
parochia alterius, ſpatio.xl.
annorū decimas præſcribit. Cōmunis diui-
ſio ſecunda ibi, *tue*. ¶ Expone literam: *ſuper*
2 *decimas*: not.expreſſe.xl.annorū † ſpacio deci
mas pſcribi:cū videreſ requiri tēpus duplica
tum,quia vt frequētius ſemel in anno ſoluūtur: de qoo re-
mittit Inno.ſ.e.de quarta.*quas*: decimas eorum vel eccleſia-
rum poſſedit cū titulo.j.e.c.j.lib.vj. *conditio*: in tantū, quòd
ſi caderet à poſſeſſione,& perueniret ad alium,quā ad illum
ad quem de iure pertineret, daretur eccleſiæ quæ illas præ-
ſcripſerat,vtilis rei vēdicatio,cōtra illum ex quo in pſcribē
do habuerāt bonam fidem:nam & ſecūdum leges,etiam ma
læ fidei poſſeſſor haberet actionē in quibuſdā caſibus,ſcili-
cet cōtra furem,& cōtra raptorem,& cōtra eum, qui ob ſuā
contumaciā,paſſus eſt miſſionem:vt hæc probanſ.C.de prę
ſcript.xxx.annorū.l.ſi quis emptionis.ſecundō loco.¶ Col
lectarius autem exponit ibi: *alterius*, ſcilicet tertiæ paro-
chiæ & ſic neutra pars iuuatur hic iure communi,quare nō
requiritur titulus,vt not.Ioan.And.j.eo.c.j.lib.vj.& iſte in-
tellectus ſecūdum eum verior eſt, quàm intellectus Hoſti.
quem tetigi.ſ.in expoſitione ſuper verbo poſſedit.in prin-
cipio,licet ille Nouellę.& Lignano magis videatur placere.
dicam in prędicto.c.j. ¶ Supple gloſſ.In glo.prima ibi, *cum
par*. & eo.tit.c.in pari.lib.vj. ¶ In gloſſa ſecunda in fine,dic
vt infra eo.c.j.libr.vj.

SVMMARIVM.

1 *Laicum decimas non præſcribere, & quid ſi ſpoliatus ſit poſſeſſio-
ne earum an petere reſtitutionem poſſit.& nu.2.*
3 *Decimandi ius in laicum cadere non poſſe.*
4 *Quę poſſeſſio ſit neceſſaria ad vſucapionem inducendam & .nu-
mero.5.*

¶ CAP. VII.

5 CAuſamque. ¶ Caſus. † Laicus de-
cimas non præſcribit.
ſecunda ibi,Ideóq;. ¶ Expone literam. *Ar-
chidia*. agentem. *virum*. defendentē & pręſcri
ptionē opponentē.*& infra*. deciditur cōlul-
tatio quę fuerat an delegatus cui fuerat hęc
cauſa cōmiſſa,deberet admittere exceptionē pręſcriptiōis,
vel cōceſſionis io titulū.*facta*. ſcilicet ꝙ illam habeat,vt cle-
ricus.nam in alimoniam cōcedi poſſent laicis pauperib⁹.x.
quæſtione.j.c.fina.ſecūdum Pe.& Inno. vnum autem quod
ponit hîc Alanus vide per Nouellam. de cleric. coniuga.c.
Ioannes.in prima obiectione. *non poſſunt*. notat hîc Innocē.
octo caſus in quibus non currit præſcriptio, de quibus ple-
nius.j.c.cùm oon liceat.
2 ¶ PRIMO quæriſ nunqd laicus † ſpoliat⁹ de poſſeſſione
decimarū,poteſt petere reſtitutionē? ¶ Reſpōdet.Collecta
rius ,ꝙ non quia eas detinere nō poteſt : vt hic remitens ad
Collecta ſua.de reſti.ſpo.ex parte. ¶ Sed pooe quòd laicus
allegat infeudationem decimarū ſibi factam ante cōcilium
Laterañ.de quo.j.de decimis.prohibem⁹. indeciſa qd in du
bio præſumetur? ¶ Reſpōdet Collectarius præſumendum
non eſſe,ꝙ poſt illius conciliō fuerint conceſſæ,eo ꝙ nullo
iuris adminiculo iuuaſ in eo talis detētio:vt hîc.& vt obuie
tur periculo animarū,ſecūdum Cardi. & Archidi.j. de de-
ci.c.ſtatuto.lib.vj.& notatur ſimile.xxiij.quæſtione.j.in prin
cipio.Et not. idem per Hoſti. de his quæ fiunt à præla. quo-
niam.& io ſumma de deci.§.& vtrū.ver.quid ſi laicus.& ſup
hoc etiam vide Colle.j. de decimis.c. quoniam. ¶ Lignan⁹
3 verò dicit hîc duo ponderanda,ſcilicet † ius decimandi, &
iſtud nō poteſt cadere io laicō,quia merè ſpirituale eſt Ali⁹
fructus ex ipſa decima prouenięs:& iſtud bene poteſt cade-
re in laicum,quia bene poteſt locari ſecuodū eum.
4 ¶ SECVNDO quęritur,quę † poſſeſſio ſufficiēs eſt &
neceſſaria ad vſucapionem & pręſcriptionem inducendam.
¶ Circa quod ſecūdum Heoricū ſic diſtingue, quia aut quę
ris de poſſeſſione ciuili & naturali inſimul, aut de ſola ciui-
li,aut de ſola naturali. ¶ Pro quo ſciendū,quòd naturalis &
ciuilis inſimul eſt illa,quæ corpore & animo retinetur.Ciui
lis verò tantùm diciſ, quæ ſolo animo retinetur. Naturalis
verò tantū diciſ, quę corpore & nō animo retineſ. De qui-
bus videre potes, exempla: vt not. per Accurſ.ff.de acquir.
poſ.l.j.&.l.iij.§.cōtrario &.C. de acquir. poſ.l.licet & clarius
per Dyn.j.de regu.iuris.c. ſine poſſeſſione.libr.vj. ¶ Si ergo
quæras de naturali & ciuili inſimul quòd illa eſt ſufficiens,
vt.ſ.c.proximo.&.xvj.quęſtione.iij.per totum. ¶ Si autem
quæris de ciuili,dic quòd illa etiam eſt ſufficiens:quod pro-
batur,quia.l.cauetur, ꝙ abſens quem conſtat habere ſolam
ciuilem poſſeſſionem,& eam ſolo animo retinere,vſucapit:
vt.ff.de furtis.l.ſerui,& filij.§ finali &.ff.de diuer.& tempor.
præſcript.l.de acceſſi. & de acquir. poſſ.l.j.§.per ſeruum qui
in fuga.Si quæris de ſola naturali, dic quòd illa non ſufficit
ad præſcriptionem:quod probatur primò per textus: vt.ff.
de acquir.poſ.l.acquirit.§ fina. &.ff.de excep.l. celſus.§ Iulia-
nus.&.ff.de acquir.poſſeſ.l.j.§.per eum.& inſti. per quas per-
ſonas nobis acquiritur.§. fructuarius. ¶ Item probatur per
argumentum neceſſarium, cui bene reſponderi non poteſt.

¶ Si enim ille qui ciuiliter tantú poſſidet, vſucapit. quod verum eſt, vt in iuribus allegatis præſcriptionem cõtinuaret, ſequeretur, quòd ſi ex naturali poſſeſſione ſola procederet præſcriptio, ꝙ ſi eodem tẽpore alius illam rem naturaliter poſſideret bona fide, ꝙ duo quęrerent pro eodem tempore: & in ſolidũ eiuſdẽ rei dominiũ, quod eſt impoſſibile de iure ff. cõmo. l. ſi vt certo § ſi duobus vehiculũ. & de caſtrẽ. pecu. l.
5 hæreditatẽ § pater. Et ex pręmiſſis patet, ꝙ ad † pręſcriptionem eſt neceſſaria poſſeſſio ciuilis & naturalis inſimul, vel ciuilis ſola. Naturalis autem ſola, non ſufficeret eo caſu quo poneremus aliũ ciuiliter poſſidere: vt. ś. oſtenſum eſt, ſecundum Dyn. in. c. all. ſine poſſeſſione. ¶ Sed contra hoc vltimũ ſcilicet, quòd poſſeſſio naturalis nõ ſufficit ad præſcriptionem, videtur. l. expreſſa quæ dicit ꝙ vtile dominiũ fundi vectigalis pręſcibi poteſt ſicut ius emphyteutæ, & tamẽ illud non eſt virtute ciuilis poſſeſſionis, quæ eſt pœna & directũ dominiũ relinquitur: ergo ꝙ ſit ratione poſſeſſionis naturalis quærat contra eum contra quem præſcribiꝭ, videꝭ ergo quòd non ſit verũ dicere indiſtinctè, ꝙ naturalis poſſeſſio non ſufficiat ad vſucapionẽ vel præſcriptionem: vt. ff. de publi. l. cum ſponſus § in vectig. & melius. ff. de dam. infecto. l. ſi finita § ſi de vectigalibus. ¶ Quidam reſpõdent, ꝙ in caſis contrario, illa naturalis, habet aliquid ciuilitatis. Alij dicũt quòd poſſeſſio naturalis, nõ eſt cauſa præſcriptionis directi dominij quæ currit contra directũ dominium: ſed bene eſt cauſa præſcriptionis vtilis dominij. ¶ Sed primã ſolutionẽ credo veriorem. Ius enim vectigalis ſeu quoduis aliud dominium vtile & naturaliter & ciuiliter ſimul, & naturaliter tantũ & ciuiliter tãtum, poſſideri & p̃ſcribi poteſt: aliâs ius vſusfructus ſeu alia iura vtilia, non pręſcriberẽtur: quod nõ eſt dicendum. vnde Accur. ff. ex quibus cauſi. ma. l. ait prætor § item ei qui. videtur hoc tenere, videlicet ꝙ in ſeruitute vſusfructus, cadit quaſi poſſeſſio ciuilis. ¶ Supple gloſſa. in glo. prima in fine. de hoc dixi. ś. circa primam quæſtionem. In glo. vltima ibi: *ciuiliter*. & ſic ponitur detentio pro poſſeſſione ſicut interdũ cõtra: vt. xij. q̃one. prima. c. ij. & ibi, *ciuilis poſſeſſio*. de hoc ſatis per Dyn. ĩ. de reg. iuris. c. ſine poſſeſſione. lib. vj. & ś. eo. quęſtione. ij. & ibi, *germinat prolem*. dicit Pe. i. ad hanc poſſeſſionem duo requiruntur, ſ. ilicet bona fides, & poſſeſſio. proles igitur ibi, eſt bona fides. ¶ Abbas verò exponit dicens, ꝙ hæc poſſetio germinat duo impedimenta, quia non poſſidet ſpiritualia, & quia habet malam fidẽ: & ideò propter conſcientã rei alienæ germinat prolẽ, id eſt peccatum in laicos. Credit Nouella, ꝙ gloſſ. intellexit, quòd ciuilis, id eſt iuſta poſſeſſio, videlicet, cum bona fide & iuſto titulo germinat prolem, id eſt, fructum parit, ſcilicet, dominium acquirendi, cum fuerit præſcriptum · & ita intelligunt Laurent. & Vincen. hic & Archi. xiiij. q. j. in ſumma ſuper verbo glo. *detinere*. vnde § ſtatim allegatus, hoc vult, ꝙ ſi vſucœpi ſeruum bona fide, per eum mihi ius acquiritur, & in fine de hoc. xiiij. q. j. § primo.

SVMMARIVM.

Interruptio ſi opponatur contra præſcriptionem. xl. annorum quis probabit.
2 *Ad vſucapionem mobilium ſufficere triennium.*
3 *Vſucapionem eſſe ſpeciem præſcriptionis.*
4 *Eccleſia aduerſus priuatum, quanto tempore præſcribat.*
5 *Dominium rerum eccleſiarum inferiorum non eſſe penes Papam.*
6 *Epiſcopatum vnicũ tantum fuiſſe ab initio eccleſiæ.*
7 *Priuilegiatus cõtra priuilegiatũ qualiter vtatur priuilegio ſuo.*
8 *Minor an poſſit præſcribere obedientiam in maiorem.*
9 *Præſcribens an neceſſe habeat probare temporis continuationẽ.*

¶ CAPI. VIII.

1 ILlud. ¶ Caſus. Contra † præſciptionẽ xl. annorũ, quæ ſola currit contra eccleſiã, ſi opponatur interruptio vterq; probabit. & ſunt duo dicta ſecundũ dictum ibi, *verum*. ¶ Expone literam, *Romana eccleſia*, ergo nec minor iudex. ar. j. ti. j. in cauſis. *mota quęſtio*, quia alter dicit ſe præſcripſiſſe, & alter dicit ſe interrupiſſe teſtes, vel quæcunq; alię probationes. ¶ Primò opponitur de cap. primo. ś. e. vbi ſufficit minus tempus, ſed ſolue vt ibi notatur. ¶ Secundò opponitur de capi. ne pro defectu. ś. de elect. & infra de conceſſio. pręben. c. ij. vbi etiam ſufficit minus tempus, quã xl. annorum etiam ad pręſcribendum contra eccleſiam. ¶ Solutio, ibi non loquitur de pręſcriptione perpetua contra eccleſiã: ſed de deuolutione tẽporali pro ea vice tantũm contra perſonam. ¶ Tertiò opponitur, de. l. vna. C. de vſucapione transformãda. & inſti. de vſucap. in principio,
2 & § j. vbi patet, ꝙ † in vſucapione mobilium ſufficit triennium: & in vſucapione immobiliũ ſufficiunt. x. anni inter pręſentes, & xx. inter abſentes. Solutio, aut quęritur de vſucapione, ſeu pręſcriptione rerum immobiliũ, & hic immutatę ſunt antiquę leges, etiam per ius authenticorũ, quoad eccleſias: quia in Romana neceſſaria eſt cẽtenaria: vt in inferioribus eccleſijs quadragenaria præſcriptio · vt. C. de ſacroſanct. eccleſijs. authen. quas actiones. Aut quæris de vſucapione rerum mobilium, & hic ſunt opiniones: nam Io. xvj. q. iij. placuit. & Hoſtiẽ. & Nouel. ś. de in integ. reſti. c. j. videntur velle, quòd iura ciuilia ſtatuentia pręſcriptionem triennalem, locum habere in vſucapione rerum mobilium, non procedere contra eccleſias: pro eo ꝙ canones circa pręſcriptionem rerum eccleſiaſticarũ, contra iura ciuilia pręſcriptionem quadragenariã requirentes, generaliter & indiſtinctè loquũtur & nihil excipiũt, quoad bona mobilia vt hic & ś. e. de quarta & infra. c. proximo. ſed alia opinio, quam videntur ſequi Goff. in ſumma. eo. ti. § ſequitur & Specu. de in integ. reſtit. § primo. verſi. hoc autem notandum. & Dynus. de reg. iuris. c. j. & ij. & Archidia. xvj. q. iij. quas actiones & Innoc. de in inte. reſti. c. j. habet totum cõtrarium, videlicet, quod leges quoad vſucapionẽ rerũ mobiliũ nõ ſunt quoad res eccleſiaſticas mobiles, per canones immutatę: & eſt motiuum huius quia quod non mutatur, ſtare non prohibetur C. de app. l. pręcepimus. in fine. ¶ Lignanus dicit, ꝙ opinio prima teneꝭ cõmuniter, videlicet ꝙ res eccleſię mobiles nõ vſucapiuntur triennio, cum titulo & bona fide. Ratio quia
3 † vſucapio eſt ſpecies pręſcriptionis, & hîc dicitur ꝙ nulla minor quadragenaria admittitur: & quia in mobilibus talem precioſis eſt eadem ratio ſicut in immobilibus maximè vilibus. Iſtud tangit Collect. opinionem recitando, ſed non eligit: nec ego examino de pręſenti.

4 ¶ PRIMO quæritur, quanto † tempore pręſcribit eccleſia aduerſus priuatũ? ¶ Ber. hîc in glo. hoc ideo videtur velle, ꝙ eodem tempore præſcribit eccleſia aduerſus priuatum quo tempore pręſcriberet priuatus contra priuatũ: vtputa rem immobilem. xxx. annis abſque titulo, vel cum titulo. x. annis inter pręſentes. vel. xx. annis inter abſentes. p. l. quod fauore. C. de legi. Et ſic intellige, quod de. x. annis notat Accur. in prędicta authentica, quas actiones. & in authentico de eccleſiaſticis titulis § pro temporalibus: & hoc placet Nouellę hîc, & in. c. qui ad agendum. ĩ. de reg. iuris. libro. vj. vbi Nouella hanc quęſtionem diſputauit, & terminauit. Et hoc etiam tenuit Hoſti. in ſumma huius tit. § quę exigantur. vers. nunquid ergo eccleſia. nec placent Nouellę ſolutiones, per quas quidam licet falſò ſecundum Nouellam cogantur ſaluare iura antiqua, quę conſtat eſſe correcta in noſtra materia. Super quo vide Nouellã. de priuile. accedẽtibus. ſicut quidam volunt ſaluare cap. Sanctorũ. ś. e. & facit ratio Bernar. ne fauor conſenſus eccleſię ne res ſua p̃ſcribaꝭ minori ſpacio quàm. xl. annis in lęſionẽ ipſius retorqueaꝭ. quod fieret: niſi ſicut priuatus p̃dicto modo p̃ſcribere poſſet rem laici: legalis tamen p̃ſcriptio. xxx. vel. xl. annorũ cum mala fide nõ proficeret eccleſię quia nec illa procederet in priuato: vt patet ex lectis, & notatis p Inn. ś. e. vigilanti: & ĩ. de reg. iuris. poſſeſſor. Collectarius inducit lecta, & nota. ś. de except. cũ eccleſiaſticę. & xvj. q. iij. placuit & notata p Hoſti. de cõſuet. ex parte. & notata p Inn. de cõſuetudine cũ dilectus in fine. Lignanus allegat. xix. diſt. ſi Romanorũ. de excep. cũ venerabilis. ĩ.

hs.j̃.de reg.iuris quod ob gratiã & iſtud appobatur per oẽs,
& potes videre notata ſup hoc latius per Nouel.in prędicto
c.qui ad agendũ.vbi de hoc dicam : & hic per Henricũ, cu-
ius quoad hoc dicta omitto, & ex propoſito.
¶ SECVNDO quæritur ibi Romana eccleſia ecce con
tra Romanam eccleſiam nõ currit præſcriptio, niſi centena
ria, vt prædicta authẽtica, quas actiones. Nunquid eſt hoc
verum, quantũ ad illud ius, quod habet eccleſia Romana in
qualibet eccleſia totius vniuerſi? Reſpõdet Mar. de ſalua.ꝙ
non:ſed habet ſolùm locũ in his, quę immediatè, & per ex-
cluſionẽ cuiuſlibet interioris eccleſiæ ad eam ptinent. ¶ In
cœteris enim, vice aliarum eccleſiarũ fungiꝭ: & ideò eodem
5 iure ſicut illę, vti debet. Dominiũ † enim rerum eccleſiarũ in
feriorum, non eſt penes Papam vel eccleſiam Romanã:quia
ſic laicus contra Romanã eccleſiam præſcriberet.xl.annis&
quia ſic nihil ſpeciale ſtatueret in fratibus minorib⁹ : extra-
uag.exit, qui ſeminat.de quo ſcripſi de cauſa poſ.cum ſuper.
¶ Subdit tamen eccleſiã Romanam & Papã habere tantum
& tam immediatũ ius, & tam liberam adminiſtrationẽ, in
quibuſcũq; eccleſijs inſeriorib⁹, & rebus earũ, ſicut quicũq;
prælatus inferior:imò maius ius, ac maiorẽ, & magis liberã
6 adminiſtrationem:qa ab † initio eccleſiæ non fuit niſi vnus
Epatus:& quia licet Papa diuidendo, & cõmittendo Epa-
tus diuiſerit in plures partes ſuæ ſolicitudinis, tamẽ ſemper
eadem poteſtas remanet penes eum.j̃.de præben.c.dudum.
lib.vj. ¶ Aduerte, qa ſi ſit ita, quòd Chriſtus ab initio crea-
uerit omnes Apoſtolos Epiſcopos, & in locũ eorum volue-
rit Epos poſteros ſurrogari, fundamentũ Martini de vniõe
Epiſcopatus nõ procederet.ar.xxj.di.in nouo. Nec bene ca-
pio quo iure eccleſia Romana vendicet tale dominiũ, licet
Chriſti vicarius magnam habeat poteſtatẽ. Sed hoc nõ extẽ
do, ne videar ponere os in cœlum.
¶ TERTIO quęriꝭ hic expediam dicta Henrici, quali-
7 ter priuilegatus † contra priuilegiatũ vtitur priuilegio ſuo.
Hic enim babes, quòd eccleſia non poteſt pręſcribere cõtra
eccleſiam minori tempore, quàm. xl. annis : & ſic eliciunt
quidam hic, quòd priuilegiatus cõtra priuilegiatũ, non vtiꝭ
iure ſuo vt hic.& ff.ex quib⁹ cauſis ma.l.fin. ¶ Sed certè ve-
rum dicendo, hic eccleſia nõ eſt priuilegiata in pręſcriben-
dis rebus alienis:ſed ſolùm in præſcriptione rerum ſuarum,
hoc eſt, quando res ſuæ præſcribũtur per alium. Ideò hoc ca
ſu, non concurrũt duo priuilegiati : imò vnus ſolus priuile-
giatus. Veruntamen ad diſſolutionẽ pleniorem iſti⁹ brocar
di, ſi quæras vtrum priuilegiatus contra priuilegiatũ vtatur
priuilegio ſuo:diſtingue:Aut quæris de priuilegijs in corpo
re iuris clauſis, aut de alijs. ¶ In primo caſu refert, aut ambo
priuilegia ſunt paria, & ęqualia aut impia, & inęqualia, tũc
aut ille à quo petitur vel qui poſſidet, certat de damno vitã
do, aut de lucro captando. ¶ Si de damno vitando, tunc pręſ
fertur cauſa poſſeſſoris ſeu eius à quo petitur:vt.ff.de mino.
l.ſi minor. xxx. annis filiofamil. Aut ille qui poſſidet, vel à
quo petitur, certat de lucro captando, & tunc ſecus.ff.ex qui
bus cau.ma.l.fin. ¶ Si priuilegia ſunt inęqualia, tunc maius
priuilegiũ præferꝭ minori:vt.ff.de minoribus.l. verũ.§. fi.C.
ad trebell.auth.niſi rogati. ¶ In ſecũdo caſu principali quã-
do quæriꝭ de priuilegijs nõ redactis in corpore iuris, refert,
aut vnum p̃cedit aliud in cõceſſione, aut ſimul ſunt cõceſſa,
aut eſt dubium. ¶ In primo caſu, primũ valet. niſi ſecundũ
de primo faciat mentionẽ : vt.ff.ne quid in lo.pu.fiat.l.j.§ ſi
quis à principe.&.C.de emanc.libe.l.nec auus. Et.j̃.e.veniẽs
vbi de hoc in glo.ſic patet. ¶ Secũdo caſu, aut vnum eſt ſpe
ciale, aliud generale, aut vtrunq; generale, ſiue ſpeciale. ¶ In
primo caſu, dicunt quidam indiſtinctè, ꝙ generi per ſpeciẽ
derogatur; vt.ff. de vino tritico & oleo leg.l.ij.de peccu.le.l.
ſeruo manumiſſo. de reg.iuris.l.in toto.j̃.de reg. iuris.c.per
ſpeciem.lib.vj.&.ſ̃.de reſcrip.c.j. Tu verò dic vt ibi pleniùs
dixi. In alijs duobus caſib⁹, refert aut ambo priuilegia conti-
nent ius indiuiduũ, & tunc nullus habebit, ſeu præferꝭ:vt
ff.de vſucap.l.quoties. de hæredi. inſti.l.qui ſoluendo. Aut
diuiduũ, & tunc cõcurſu habebũt partes, vt.C.de lega.l.for-
tidianum. ¶ In incerto caſu, quãdo eſt dubiũ, eſt idem iuris,
quod quando eodem tempore ſunt conceſſa : vt.ff.de teſta.
tutel.duo ſunt Titij.
8 ¶ QVARTO quęritur vtrũ minor † & inferior poſſit
p̃ſcribere vel per conſuetudinẽ acquirere obedientiam vel
ſubiectionẽ in maiorem vel ſuperiorẽ ſuum ? & dicas hic ꝙ
non.ar.de ma.& obe.cum inferior. xxj.diſt. inferior.ad hoc.
xciij.diſt.in.nulla.xxvj.diſt.in.ſi quis dubitet.quia talis cõſue-
do eiſet irrationabilis : per.c. allega. & ideò omnino repro-
banda.ſ̃.de conſuetudine.cũ inter.&.c.vltimo.vt notat Ar-
chidi.in.d.c.inferior.cum quo concor.Hoſti.& Ioã.And.j̃.
de app.dilectis in prin. dicentes, ꝙ nulla cõſuetudo valeret,
vel dare poſſet quòd inferor imperet ſuperiori ſuo, vel etiã
in eum animaduertat p iura all.aut quæris de alia obedien-
tia vel ſubiectione p̃ſcribenda, & tunc & de iſta materia no
tatur per Doctores in.d.l.ſi minor. xxv.annis filiofa.&.C.de
ſacroſanct.ec.authen. quas actiones ſecundũ Henricum.de
quo ſatis ſcripſi.ſ̃.de maio.& obe.c.cũ inferior. ¶ Supple gl.
vltimam ibi *l.naturaliter:* & hæc omnib⁹ prodeſt vt ibi. Ter-
tio ſecundũ canones, ſi præſcribens, dum eſt in p̃ſcribendo,
incipiat babere malã fidem.j̃.e.c.fina.Hoſti.& ibi: *multis mo*
dis. octo caſus enumerat glo.quos etiam enumerat Inn. Item
etiam dicit Inn.quòd in his oportet p̃ſcriptionem inchoa-
ri de nouo, quaſi diceret ſecundũ Hoſti.ꝙ non proſunt tẽ-
pora p̃cedentia præſcribẽti. *Super* quo vide nota.xvj.q.iij.
c.j.interdum non dormit p̃ſcriptio.j̃.e.c.ij.&.ſ̃.e.c.j. ¶ Inter
dum verò procedit in caſibus notatis.j̃.e.cũ non liceat No
uella. Vnde dicit Lignanus aliquãdo interrũpitur, poſtquã
incœpit, & tunc ſi volo p̃ſcribere, oportet.ꝙ ego reincipiã:
aliquando ſolùm tẽpora de medio ſubducũtur : & tunc illis
ſubductis, primũ & poſtremũ, tempora abſq; interruptio-
ne & noua reincoatione cõiunguntur : vt.j̃.e.ex promiſſa.
¶ Poſteà annectit Lignanus quæſtionẽ, per Nouellam. ſup
regula ſine poſſeſſione diſputatã de qua ſatis ſcripſi.ſ̃.eo.de
quarta.in quinta oppoſitione. & ibi: *principi oblatum*; per ex-
ceptionem verò nõ interrumpitur: vt not.de ordine cogni.
c.ij.in glo.hic patet & ibi, *ſuo iudice:* &.j̃.de app. vt debitus.
de purg. canonica ex tuarum. & ibi. *conuentio* : de hoc & an
ſit neceſſe hic libellum procedere, ibi notaꝭ & vide in Spe.
de execu.§.j.ver.executores.&.ver. ſequenti.& ibi.§. *&* *ſed ſi*
quis: vbi de hoc.& in fine. hanc glo. quære. xvj.q.iij.§.hic de
præſcriptione allegato, & eſt verſus, ſub.§. poteſt Hoſtiẽ.re-
mittit ad ſumma m.e.tit. ſub rubrica de p̃ſcript. re. immo.§.
9 quibus modis. ¶ *Sed* nunquid † oportet, ꝙ præſcibens pro-
bet tẽporis continuationẽ?dic quòd ſufficit ꝙ deponant de
principio, medio, & fine.C.ne de ſta. defunct.ſ.iuris.no.xvj.
quæſtione.iij. nolumus. per Archidi.& de preben, cum de
beneficio.lib.vj.& H.e.tit.in ſumma.§.j.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſticorum prædiorũ fines quanto tempore præſcribuntur.*
2 *Præſcriptio quando incipiat, in turbatis finibus agrorum.*

¶ CAP. IX.

1 QVia iudicãte. ¶ Caſus. Fines † prædiorum eccleſiaſticorum.xl.annorũ ſpacio p̃ſcribuntur. ¶ Et primò dictũ, quod ſecũdò exequẽdum cõmittit ibi, *hortamur* ¶ Quartò circa exceptionẽ iudi.inſtruit.ibi.xl.tamen. ¶ Expone literam, *agrimenſoris:* tunc locũ habuit iudiciũ agrimenſoris, quando
conſtat quot iugera debet habere vterq; ager, puta vnus.xv.
ex parte ſuperiori, alter decem ex parte inferiori:aliâs ſępe
contingit, ꝙ quæſtio finiũ per agrimenſores diffiniri nõ po-
terit: *hortamur*: per hoc verbũ, mãdatur iuriſditio de quo vi
de concordãtias.j̃.de teſta.c.j. *terminari.* i.terminus deſigna-
ri ſecundum Pet.& AEgidium: *tantum*:aſtruit negatiuam.ſ̃.
de cauſa poſ. cum eccleſia . videlicet quoad minorem præ-

ſcriptionem excludendam.ſ. c. proximo vtriq; parti. quæ probet ſe vſq; ad certos fines poſſediſſe,& eo caſu nõ eſt neceſſaria agrimenſoris menſuratio:poſſet tamẽ eſſe vtilis,ſecũdum pſcriptionem probatã ipſorum terminatio. Eſt autẽ illud cõmune iudiciũ, & ſi vterq; probaret ęqualiter vel inęqualiter,quid iuris?vide.ſ.de proba.c. ex literis. ¶ Supple gloſſas,in glo.j.ibi:*de culpa*,niſi ſit lata vt.ff.ſi menſor ſal.mẽ. dixe.l.j.Goſ. *& in fine*,& vt dicit in.c.l.in fine. hæc actio datur hæredi,ſed non cõtra hęredem:licet regulariter ſecus.ff. de acti.& ob.l.ex cõtractibus. Goſ.libellum,& poſitiones in hac materia.vide in Spe.de parochijs verſu.& qa de limitibus. In glo.ij.ibi , *oculis* : de quibuſdam ſimilib⁹ notatur in arbore conſanguinitatis in princ.& ibi,*non ſecundum allegata*. ſicut etiã in ſuſpecto tutore remouẽdo.ff. de ſuſpec.tutor.l. tutor.§.præterea.ad idem.C. de teſti.l.nullum alle.Sed Hoſt. remittit.ſ.de poſtu.pręla.c.bonę.& de offic.ordi.c. ſi ſacerdos.& ibi, *vel circa*.Copulatiuè enim loquitur decretalis.j.allegata & in fine hodie.lib.vj. In glo.vltima ibi, *quæcunq;*,vbi de hoc.& ibi, *prouinciarum*, dice.vel parochiarum.& ibi,*ſcri*
2 *buntur*, dicit Goſ.quòd poſtquã † fines ſunt turbati, & alter incipit fines poſſidere,vt ſolum propriũ, non vt fines, tunc incipit præſcribere,ante turbationẽ autem nõ pręſcribit:qa vterq; finibus cõmunibus tunc vtitur ratione ſuæ partis.ff. pro ſocio.l.meritò.& ibi auditis.& j.e.c.j.lib.vj.Et ad intellectum huius glo.vide notata.xvj.q.iij.§.poteſt. ¶ Collectari⁹ autem,neſcio qua occaſione inductus,proſequitur hic quęſtionem diſputatam per Nouellam ſuper regulam ſine poſſeſſione.j.de reg.iuris.lib.vj.quam Lignanus etiam tranſtulerat,in.c.ſ.proximo de qua etiam ſcripſi ſatis in loco proprio.ſ.c.de quarta in quinta oppoſitione.

SVMMARIVM.

Præſcriptionem non currere tempore hoſtilitatis.
2 *Hoſtilitas qualiter præſcriptionem impediat.*
3 *Interruptio vt fiat,quis actus requiratur.*
4 *Præſcriptionem non currere tempore hoſtilitatis.*
5 *Tempus an ipſo iure ſubducatur de præſcriptione in caſibus ſciſmatis, & hoſtilitatis.*
6 *Interrumpere præſcriptionem quo modo expediat ei, cuius res per præſcribitur.*
7 *Poſteà, verbum ad modum tempus referri.*

¶ CAP. X.

1 EX tranſmiſſa. ¶ Caſus. Tempore † hoſtilitatis nõ currit pręſcriptio.Prima pars ponit querelã, ſecunda dat iudicẽ ibi, *diſcretioni*, & erat olim hæc decretalis,ſub titulo de ſtatu regulariũ. ¶ Expone literam,*eorum & Vmonienſis*. ſunt nomina locorum, *parochiani ſunt*. i.parochialia iura illi reddere debent. ſicut oblationes,decimas& ſimilia ſecundũ Inno.de quibus notatur per eũ.j.de decimis ſub rubrica,*eccleſiæ*, de Camenone. *habuerunt*. ſucceſſiuè, *matrici*. i.baptiſmali.aliter ſumitur.ſ. eo.c.j. *tempore* , erãt fortè duo caſtra cõtigua inter ſe guerrã habentia,& matrix eccleſia.erat in vno capellæ verò in alio. Vnde matrix eccleſia,ius ſuum non poterat percipere propter guerram.
2 ¶ PRIMO † quęritur qualiter hoſtilitas impedit pręſcriptionem? rñdet Inn. quòd tunc impedit hoſtilitas pręſcriptionem,cum ſcilicet eſt talis, ꝙ propter eam nõ redditur ius in terra.vnde nõ poterãt peti decimę nec alia iura,& ſic fuit pſcriptio naturaliter iterrupta:vt.ff.de acquir.poſ.l.qui vniuerſas.§.j. &.ij.&.ff.de vſucap.l.naturaliter. Alij dicũt,ꝙ nec iſto caſu nec ſequẽtibus,huius glo.fit interruptio,qa oportet ꝙ finita hoſtilitate,de nouo inciperet pſcriptio: & cõtinuaretur vſq; ad.xl.annos.vt dixi.ſ.e.c. ſuper vltima glo. Dicunt tamen,ꝙ hoc tẽpore, non currit præſcriptio, ſed dormit,ita ꝙ finita hoſtilitate, tempus ſequens hoſtilitatẽ continuabitur cũ pręcedẽti:& ſic perficietur pręſcriptio.xl.annis ſubducto tẽpore medio.j.e.auditis. Et hęc ſecũda opinio,ꝗ
3 placet Innocentio,verior eſt, & eſt ratio,quia † vt fiat interruptio,requiritur actus interrũpentis.ſ.e.illud.cum ibi notatis.Sed hoſtilitas non eſt actus interrũpentis ſecũdum Io.de Lignano.& ſubducitur tempus hoſtilitatis de tẽpore pſcriptionis ipſo iure,vt hîc.&.xvj.q.iij.c.prima actione.ff.de captiuis & poſtlimi.reuer.l.ab hoſtibus.ſecundũ Inno. Hoſtiẽ.& Io.And.hîc & Bulgarum & ſequaces.in.l.quod tẽpore.C.de in inte.reſt.mili.& habet hoc locum,nõ tantũ ſecũdum canones,ſed etiam ſecundum leges etiam in laicis. Et ſiue vno die tantò,ſiue plurib⁹ annis hęc hoſtilitas interuenerit,ſemper hoc tẽpore pſcriptio dormitabit, & hoc tẽpus quantũcunq; magnum vel medium ſit,de medio ſubducetur.Secus autem ſi propter inuſitatas ſerias indictas.ſ. ſolennes vel qđ plus eſt repentinas,non reddatur ius,quia tunc tẽporis bene currit pręſcriptio:licet in repentinis dari poſſit reſtitutio tanti tẽporis,quanti fuit cauſa reipublicę abſens.Si feriarum repentinarũ tempore pſcriptio ſit completa. In vſitatis autem nõ datur reſtitutio,quia præuideri potuerũt ſecũdum Inn.ar.ff.ſi quis cautio.l.ij.ff.loca. & condu.ſi quis domum.§.hîc iungi poteſt ,& patet in eo quod no.de ſeruu nõ ordi.c.j.& de offic.dele.conſuluit.in fine. Ergo etiam ſequitur,quòd in hoc caſu reſtituendus eſt,ſi ſibi non potuit pręcauere:vt patet in eo quod legitur & notatur.ſ.de proba.licet §.j.ver.indulto ſecundũ Hoſti. ¶ Item ſecundum Inno non
4 † currit pſcriptio,vbi ius nõ redditur propter defectum iudicis vel rei.ff.ex quib⁹ cauſis ma.l.ſed & ſi per pretorẽ.p totũ vſq; ad.§.quod no.neceſſe eſt tamẽ,ꝙ doceat ſe voluiſſe agere,ſed nõ potuit propter pdictas cauſas impedit⁹.ff. ex quibus cauſis ma.ſed & ſi per ptorẽ.§.feriæ. Vnde & vtile eſt,ꝙ ſuper hoc proteſtetur. C.de anna.except.l.vt perfectius.& legi.& notatur.ſ.de offic.ordi.paſtoralis.§ fin.ſecundũ Innoc.& Hoſti. hîc & Archid.in.c.prima actione.xvj.q.iij.alle. Toti etiam tẽpus prælati dilapidantis vel male alie.de pſcriptione ſubducitur.xvj.q.iij.ſi ſacerdotes. & tempus hoſtilitatis & captiuitatis.vt hîc.xvj.q.iij.c.j.&.c. porrò & tempus pupillaris ętatis.C.in quibus cauſis reſti.in integrũ non eſt neceſſaria.l.fina.C. de pſcript.xxx. ſicut in rem & tempus vacationis eccleſiæ.& hæreſis prælati & ſciſmatis.ſ.e.c.j. vbi dixi de tempore excõmunicationis pręlati.&.c.de quarta.ve. niſi fortè.j.e.cum nobis.&.c.auditis.ſ.de elect.quia diligentia de maiori.& obedient.inter quatuor .j. de conceſſ.præben.quia diuerſitatem.§.ſic tamẽ.Sed & tempus vice patrisfamil.quoad filium,& vice mariti quoad vxorem.C. de bo. quæ libe.quęcunq;.C.de iure do.in rebus. Sed in rebus quę ſub conditione debentur , non currit præſcriptio niſi à die extantis conditionis.C.de pſcript.xxx.anno.cum notiſſimi
5 §.ſi illud. ¶ Illud autem conſueuit quæri, vtrum † in prædictis caſibus ſcilicet ſciſmatis, & hoſtilitatis, & ſimilibus, ſubducatur tempus ipſo iure? Et quidam dicunt, ſicut Bul. & ſequaces,quòd non : ſed per beneficium reſtitutionis.ar. ff.ex quibus cauſis ma.ab hoſtibus.§. fina.&.l.ſequenti.C.de reſti.in integr.l.ij.&.l.ignorare. Tu verò dicas ſecundũ Inn. contra,ſcilicet quòd ipſo iure ſine reſtitutione aliqua, ſubducitur illud tempus,vt patet in ſuis concor.ſupra ſignatis nec obſtãt iura proximè inducta,quia loquũtur de reſti.in integrum quæ datur abſenti cauſa reipublicæ. In quo caſu bene currit præſcriptio,ſed datur reſtitutio abſentiæ tempore, ſi completa ſit præſcriptio in eius tãtum abſentia vel in modico tempore poſt reuerſionem & non aliter: nam beneficium reſtitutionis in integrum cum ſit beneficium extraordinarium non eſt laxandum. Sed potius reſtringẽdum: vt.ff.de mino. in cauſæ.ij. ſic præſcriptio cum ſit odioſa, vt patet in eo quod legitur & notatur.ſ. eo. vigilanti.§ j. non eſt laxanda.ſed potiùs reſtringenda : argumen.ff.de liber.& poſth.cum quidã.Bene eſt ergo,quòd ex cauſis ſupradictis, retardetur vſucapio,ne currat: & per cõſequens nec reſtitutio neceſſaria ſit.& iuſtũ eſt in abſente cauſa reipu.ex quo currit pſcriptio contra ipſum : ꝙ per beneficiũ reſtitutio in integ.

adiuuetur

adiuueretur.ex quo aliter ei mederi nõ poteſt. Adiuuabitur
autem quãto minus iuuari poteſt. Saluo tamen iure reſti-
tutionis in integ. Et ideò ſi nõ poſt modicũ, ſed poſt magnũ
tempus poſt reuerſionẽ complendõ computanda ſit pręſcri
ptio non reſtituetur ſecundũ Inno. quia in magno tempore
conueniendo aduerſarium coram iudice, & ſic per cõſequẽs
interrumpendo præſcriptionem per viam ordinariam, ſibi
potuit prouidere: & melior ratio ſecundum Inno. quia non
datur reſtitutio in hoc caſu, quia nec in abſentia, nec in mo
dico tempore poſt reuerſionem, fuit completa pręſcriptio:
vide quod dicam. j. in fi. huius gloſ. vnde patet, ꝙ nec ꝓpter
abſentiam rei publicæ fuit læſus, & ideò non datur reſtitu-
tio in integ. quia nõ reſtituitur niſi lęſus. C. de reſti. in integ.
mino. l. minoribus. ff. de iureiur. nam poſteà. §. ſi minor. Ideo
q;, & in caſibus ſupradictis, quia non currit præſcriptio ſed
dormitat, nõ eſt neceſſaria reſtitutio, ſed de præſcriptione
ſine reſtitutione aliqua ſubducitur illud tempus. Si autem
velis tenere opinionẽ Bul. inter reſtitutionẽ in integ. & de-
ductionem temporis, nõ eſt diuerſitatem aliquam reperire.
6 ¶ Et no. ꝙ in † prædictis caſibus, in quibus diximus, nõ cur
rere præſcriptionẽ, ſed dormire licitum eſt ei cuius res pręſ-
cribitur ipſam præſcriptionẽ interrumpere, ſiue aduerſa-
rium conueniendo vbi agere poteſt, ſiue etiã ſolùm modo
proteſtando in caſibus illis, in quibus proteſtatio ſufficit vt
patet. C. de anna. excep. vt perfectius. ſecundum Innoc. cuius
eſt mens, quaſi omnium prædictorum. ¶ Et vide quod legi
tur & notatur. ſ. de offi. ordi. paſtoralis. §. fi. & in ſumma. eo.
titu. ſub rubrica de præſcri. rerum immobilium. §. pen. ante
finẽ. ver. in quatuor tamen caſibus. & ſequẽ. Hoſtiẽ. ¶ Scire
debes, ꝙ glo. materiam huius gloſ. in quãtũ de abſente cauſa
rei publicæ loquitur, tractauit. j. eo. cùm nobis. Et recitans
opinionem prædictam, quæ placet Inno. ꝙ tunc ſolùm loc⁹
ſit reſtitutioni, quãdo tempore abſentiæ vel parum poſt, cõ
pleta eſt præſcriptio: inducebat verba prætoris, qui ait ſi qđ
ex bonis abſentis rei publicæ cauſa præſcriptum fuerit, cũ
7 is abeſſet, poſteà ne reſtituã. dicẽs ꝙ † poſteà, ad modicum
tempus refertur. ſcilicet cum reuerſus componit ſarcinulas
& aduocatum quærit: quia modica præſentia pro abſentia
reputatur. vt prædicta. l. ab hoſtibus. §. ſed ꝙ ſimpliciter. fa-
cit. ff. de verb. ſigni. hæc adiectio. vbi ergo in vera vel ficta,
abſentia non completur præſcriptio, ſed poſt in præſentia,
tũc enim lęditur poſt cum cõpletur. ¶ Alia opinio quę ha-
bet non ſolũ vnum tẽpus, ſed etiam plura tempora, talis ab-
ſentiæ per reſtitutionẽ de præſcriptione ſubditi. ¶ Reſpõ-
det ad hæc ꝙ ex totali temporis præſcriptione, lęditur non
tantũ ex vltimo quo cõpletur: aliàs ſolũ vltimi diei vel mo-
menti præſcriptionis haberetur rõ & ad id ſolũ reſtitui de-
beret, quod eſt abſurdum. ¶ Dicunt hic tenentes ꝙ opinio
æquitatem habet & iuuatur legibus. C. de teſta. mili. l. quod
tẽpore. ff. ex quib. cau. ma. nec nõ. §. ſi quis ſæpius. C. de temp.
in integ. reſti. l. vlti. & C. quibus nõ obijc. longi temp. pręſcri
ptio. l. præſcriptione. ¶ Subdit Gof. ꝙ dñs ſuus dicit in ſum
ma, ꝙ iſta opinio ſit æquior prima. ſecũdũ leges eſt ſecurior
de quo hîc latiùs & clariùs, per Lignanũ ſed dic plenius, vt
notatur per Cy. C. de in integ. reſti. militũ. l. quod tẽpore. in
nona q̃one.

¶ S E C V N D O quæritur ibi matricis eccleſiæ. Pone
ꝙ. j. limites matricis eccleſiæ baptiſmalis erigitur noua alia
parochialis eccleſia, cũ certis limitibus, manentibus tñ li-
mitibus primæ eccleſię baptiſmalis: ipſaq; prima baptiſma
li eccleſia ſemper remanẽte matrice hoc ſuppoſito quælibet
iſtarum duarum parochialiũ eccleſiarũ, petit decimas ob-
uenientes eccleſiæ nouiter erectę quæritur nunc, quæ iſta-
rũ duarũ eccleſiarũ fundet intentionẽ ſuam (quoad hoc) de
iure cõmuni. ¶ Ioan. in quarta parte Speculi. titulo de deci-
mis in magna additione quæ incipit. Sed ſi iſta eccleſia ad
plenum tractat iſtam materiam, de hoc etiã tangit. j. de de-
cimis. c. cũ contingat. & tenet, ꝙ antiqua baptiſmalis eccle-
ſia & matrix, non autẽ noua eccleſia, licet parochialis quo-
ad hoc fundat intentionẽ ſuã de iure cõi: & facit optimè. j.
de eccle. ædifican. c. ad audientiã. Sed Ioan. cal. in quadã addi
tione, quã ponit in. d. c. cũ cõtingat. cõſtãter tenet cõtrariũ.
¶ Et refert Mar. ſe ab eo audiuiſſe, ꝙ ipſe Ioan. An. poſt No
uellam ab eo cõpletam inſtante ipſo Ioan. cal. in iudicio ſu-
per hoc ſuccubuit Pau. verò in cle. j. de decimis ſequitur opi
nionẽ Ioan. cal. ¶ Ratio eorũ eſt, quia omnia iura noua fa-
ciũt ſemper mentionem de parochiali. ¶ Mar. verò dicit ſe
de hoc dubitare, & dicit ꝙ videt ſibi, ꝙ omnia iura ꝓ Pau-
lo, & Ioan. cal. cõtra Ioan. An. allegata. faciũt pro Ioan. And.
¶ Subdit ꝙ ſi bene videas iura antiqua, reperies ꝙ iura anti
qua voluerunt, ꝙ cũ erigitur noua eccleſia, manente matri-
ce, non detrahitur nec præiudicatur matrici, niſi in quãtum
reperitur expreſſum. ¶ Fatetur tamẽ, ꝙ ſi Epus in fundatio
ne eccleſiæ parochialis aliud ordinaſſet, ex cauſa & forma
ſeruata, illud ſeruandũ eſſet ſecundũ omnes. Et ſi eccleſia no
uiter erecta, parochiam aut limites nõ haberet, omnes ſta-
rent cũ Ioan. An. ¶ Et idẽ ſi antiqua nõ remanſiſſet matrix
ſeu baptiſmalis, antiquos limites nõ retinuiſſet ſecundũ eũ:
de quo dicam in. c. cũ contingat. & clemen. alle. ¶ Supple gl.
in glo. j. in fi. & . j. de ſucceſ. ab inteſta. c. fi. Et de verb. ſigni. c.
cùm inter. & de no. ope. nunci. c. j. & alle. Abbas. ſ. de electi.
querelã. ¶ In glo. ij. in fi. & xiij. q. j. & . ij. per totum. ¶ In glo.
pe. ibi, *cum contingat*. vbi ſatis de hoc & in fin. & c. ſtatuimus.
vbi de hoc in glo. vlti. ibi ſubijcitur ipſo iure. nec ad tale tẽ-
pus ſubducendum, neceſſarium eſt beneficium reſtitutiõis:
vt in hoc caſu vel ſimilibus ſecundum Inno. & Hoſtiẽ. licet
Bol. & ſequaces contra. ff. qui & à quibus cauſis manumitte
re non poſſunt. l. ab hoſtibus. §. fina. ¶ Sed de hoc ſcripſi ple
niùs. ſ. eo. c. in. j. q. & ibi, *prima actione*. & ibi, *de his caſibus*.

S V M M A R I V M.

1 *Procurationes quæ debentur legatis præſcribi non poſſe. Et quid de cle*
ricis. nu. 4.
2 *Priuilegium plus operari, quàm præſcriptio.*
3 *Papam eſſe magis tenacem, quàm ſit Imperator.*

¶ C A P. X I.

ACcedentes. Caſus. Procurationes
1 † quę debent legatis, &
nuncijs Apoſtolicæ ſedis præſcribi non poſ-
ſunt: pars prima ponit querelam, ſecũda dat
iudicem, ibi volentes. & de eodem facto lo-
quitur. j. de cenſi. cum inſtantia. ¶ Expone literam, ſyndici
& procuratores. pro eodem accipiuntur. vnde ad cautelam
hodie ſic ſcribunt notarij in inſtrumentis, talis conſtituit
talem ſyndicũ & procuratorem actorem factorem &c. *or-
dinarijs*. i. canonicis. & eſt vulgare illius loci. Sicut Rauennæ dĩ
cuntur cardinales ipſi. ſ. primicerius & clerus. & procurent
vt debent. ſ. de iureiur. ego. ij. & . j. deciditur eorum allega-
tio in qua dicebant ſe nunquam contribuiſſe *priuilegium*. qđ
de facili non credit eſſe cõceſſum de cenſi. c. cùm inſtantia.
ordine debito. ſ. ponderatis facultatibus ne plus reliquis aggra
uentur de offi. ordi. conquęrente. de ſta. mona. in ſingulis. de
cenſi. cum inſtantia. Hoſtien. ¶ Notat primò caſum, in quo
non currit præſcriptio alij notantur. j. c. proximo. ¶ Secun
2 dò nota, ꝙ † plus operatur priuilegiũ, q̃ præſcriptio. ¶ Ter-
tiò not. qualiter legati Papæ debent à ſubditis procurari: ſe-
cus autem delegati Imperatoris, qui expenſis Imperatoris vi
uere debent in authẽ. vt nulli iudicum. §. nulli. colla. ix. & de
man. principum. § illud tamen. colla. iij. & notatur per Ber.
de offi. ordi. inter cætera. ¶ Ex quo etiam potes notare Pa-
3 pam † eſſe magis tenacem, quàm imperatorem ſecundũ Hẽ
ricum. Sed fortè Imperator liberalior & ditior. ¶ Quartò
nota qualiter in ſoluenda procuratione legati alter alterius
onera portare tenetur: & eſt ratio, quia ad hoc hic tenentur
omnes de clero, vt collegiati & vt vniuerſi: ſec⁹ ſi vt priuati

& ſinguli, quia tunc vnus non tenetur alterius ſuſtinere ia-
cturam. ff. de ali. lega. l. ſolet. ad finē. arg. ff. de fideiuſſo. l. ſi ſti-
pulatus. quia ad hoc quilibet teneretur inſolidum, de iure
communi. de cenſi. c. procurationes. & c. cum inſtantia. & c.
prohibemus. ¶ Vnde notat hîc Collectarius ꝙ vbi ad colle
ctam vel contributionem aliqui tenentur de iure commu-
ni. nunquã præſcribunt, niſi vbi petitur ab eis: & ipſi contra
dicunt. vt. ff. de ſerui. ruſti. prædi. l. hæc autem iura. nunquid
ergo valet priuilegiũ ſuper hoc cõceſſum? videtur ꝙ ſic per
hanc decretalē. ¶ Hoſti. tamen de immunitate eccleſiarũ. §.
j. ver. quid ſi detur. videtur ſentire cõtrarium: ipſe verò Ho
ſti. j. de immu. ec. c. ij. diſputans iſtam quæſtionē, tenet finali
ter, ꝙ ſi ciuitas conſueuit talliari in centũ, & princeps ali-
quem priuilegiat de nõ ſoluēda rata ſua, illa de ſumma prin
cipis deducetur. ¶ Sed in hoc vltimo Spe. not. cõtrarium in
Spe. de cenſi. ver. quid ſi vniuerſitas. ¶ Circa quod attēde, ꝙ
aliquãdo ſumma certa ſoluēda eſt, à corpore, & tũc propter
priuilegiũ perſonæ ſingularis, nõ excuſatur corpus, quin to
tum ſoluat: vt. ff. de duobus reis. l. fi. & de exactoribus tribu-
torum. l. ſi creditores. libr. xj. quãdoq; ſoluitur vt à ſingulis,
& tunc per priuilegium grauatur ſolus remittens. ¶ Quæ-
rit Hoſtiē. quid de capitulis nolentibus cõtribuere ad expē
ſas quæ fiunt pro cõſecrationibus Epiſcoporũ ſuorum, ſo-
lam præſcriptionē vel conſuetudinē prætēdentes? & rñdet
c. non audiendũ. per hanc decre. cum cõcor. hîc. allegatus de-
mũ remittit ad notata ſua. ſ. de elec. vt prætereæ. ¶ Ligna-
4 nus verò pro intellectu huius decretalis, dicit, ꝙ † aliud eſt
quærere, an clerici poſſint præſcribere procurationes lega-
ti, & certum eſt ꝙ non. j. eo. cũ ex officij. licet legati non viſi-
tent: vt notatur. j. de cenſi. procurationes. aliud eſt quærere,
an conuētus aliquis poſſit præſcribere, vt nõ teneatur con
tribuere cũ alio clero? & tunc dicunt, ꝙ ſic. quia non contra
legatũ, ſed contra alium clerũ præſcribitur ſed puto, ꝙ hãc
diſtinctionē in hoc ſecũdo membro, damnauit ex propoſi-
to iſta decretalis. ¶ Supple glo. in glo. j. in fi. & . j. de regu. iur.
qui ſentit. lib. vj. In glo. ij. in fine. & . j. de cenſi. ſi procuratio-
nes. & c. venerabili.

↬ *SVMMARIVM.* ↫

1 *Subditum non præſcribere obedientiam contra prælatum. Et an con-
tra Papam talis præſcriptio procedat. nu. 3.*
2 *Obedientia vel ſubiectio, an præſcribi poſſit contra prælatum infe-
riorem.*
4 *Papæ ſubeſſe, eſſe de neceſſitate ſalutis.*

¶ CAP. XII.

1 CVm non liceat. Caſus. Subditus
† nõ præſcribit
obedientiã contra prælatum: & ſunt duæ par
tes. ¶ Prima reprehendit factum iſtorum, q-
bus ſcribitur exprimendo cauſam. ¶ Secũda
illud corrigi præcipit, & tollit exceptionē ibi, ideoq;. ¶ Ex-
pone. literam, *capite*. caput eſt honorabile membrum corpo
ris. Vnde ſine alijs membris facit locũ religioſum. ff. de reli-
gio. & ſump. fune. l. cũ in diuerſis. & amputato capite fruſtra
quis iactat ſe habere reliqua membra. j. q. j. illi offerunt in fi-
ne ſecundũ Nouellã ex quo apparet quãtũ ſit mõſtruoſum à
capite membra eximere. cũ tñ capitula eccleſiarũ cathedra
liũ eccleſiæ gallicanæ pro magna parte dicant à ſuis Epiſco
pis eſſe exempti, de quo deberet Papa dicere ſe non ſuffice-
re admirari vt. j. ſequitur non ſufficimus admirari. ¶ Expo
nũt Goſ. & AEgidius. i. admirãdo deficimus. *& infra*. hîc de
cidit allegatio iſtorum dicentium, ꝙ præſcripſerãt obedi
entiam. *& eccleſiæ*. fortè quando vacat. ſ. de maio. & obed. c.
his q. & c. cũ olim. *Sicut alij*. concordat de offi. Archi. c. fi. vbi
de hoc Hoſtien.
2 ¶ PRIMO quæritur vtrum † obedientia vel ſubiectio
præſcribi poſſit cõtra prælatũ inferiorē à Papa. & hîc dico,
ꝙ ſi ſubditus pro ſe & nomine ſuo, non poteſt eam præſcri
bere vt hîc: & . j. eo. cum ex officij & . xciij. diſtin. nulla rõ-
ne. & C. de præſcrip. xxx. anno. l. cõperit. licet cætera iura cõ
tra eũ etiã noĩe ſuo præſcribere poſſit. vt. j. c. auditis. de cõ-
ſan. c. j. de exceſ. præla. attendē. ſecũdõ Ber. Inno. & Hoſti. de
ca. mo. dilectus. dũmodo capax ſit, quia ea quæ ſunt ordinis
nõ præſcribit Abbas quia capax nõ eſt: ſed bene præſcribit
iuriſditionem, quia eius capax eſt: vt no. in. c. auditis. & . c. cũ
olim. allegatis. ¶ Priuilegiũ autē licet minus ſufficiēs, daret
cauſam in contrariũ præſcribēdi. j. de priui. cũ olim. ij. ſecũ-
dũ Ber. & Hoſti. hîc. & j. eo. auditis. in glo. hic ergo. & Archi
dia. xciij. diſtin. illud. & idē de alio titulo tali, quali ſecũdum
Hoſti. in. c. alle. auditis. Sed nomine alterius bene præſcribe
ret ſubditus obedientiã, ſeu exemptionē cõtra Prælatũ. j. c.
cũ ex officij. & de reli. domi. cũ dilectus. vbi hoc notãt Ho-
ſti. & Abbas. & Hoſti. in. c. alleg. dilectus. de cap. mo. & Bar.
Inno. & Hoſti. j. eo. auditis. & Inno. in. c. alle. cũ olim. & Ab-
bas & Hoſti. ibi, & . j. de ver. ſigni. venerabili. Et fortiori ra-
tione, ille tertius per ſeipſum eã præſcriberet ſiue ille terti⁹
ſit illi⁹ ſuperioris ſuperior, vt Papa. j. c. cũ ex officij. ſiue nõ.
j. de re iudi. cũ ſuper. Et notant Cardi. & Nouella. de priuil.
cũ perſonæ. li. vj. dummodo præſcribēs ſit capax talis iuris.
aliàs ſecus ſecundũ Inno. & Hoſti. j. eo. auditis. Et licet Old.
videatur ponere cõtrarium primi membri in quadã q̃one
quæ incipit capitulum carnoteñ. & c. quæ eſt. cciij. & etiam
in q̃one. cxxiiij. & q̃one. cxcv. ſecũdũ cõputationē libri mei,
tamen dicta ſua nõ pondero, quia loquebatur in cauſa capi
tuli carnoteñ. cõtra Epiſcopũ tanquã ipſius capituli aduoca
tus: & iunge etiã ꝓ declaratione materiæ ea quæ ſcripſit do
minus Raymundus de ſargijs in quadã quæſtione per eum
diſputata, quæ incipit Epiſcopus traiecteñ. de qua propo-
ſui dicere. j. de priui. cum perſonæ. lib. vj.
3 ¶ SECVNDO quæritur vtrum † cõtra Papam poſ-
ſit procedere talis præſcriptio. dic ꝙ obediētia vel ſubiectio
ſibi debita in eccleſijs vniuerſis, de rõne vicariat⁹ Ieſu Chri
ſti nullo tēpore præſcribi põt. xciij. diſtin. qui cathedram.
xxiiij. q. j. quia ex ſola. §. rogamus. & c. ſciſma. Notant Ber. &
Hoſti. j. c. cũ vobis. & Hug. xvj. q. iij. c. venio. & Archid. xiij.
4 diſtin. catholica quia in † quolibet ſic ſubeſſe Papæ eſt de ne
ceſſitate ſalutis. vt in extrauag. Bonifacij. viij. vnã ſanctã. &
ſic intelligitur ꝙ nemo debet eſſe ſine capite. xciij. di. nulla.
¶ Sed ſpecialis & immediata ſubiectio, quã habet Papa in
eccleſijs exemptis ſibi immediatè ſubiectis currit cētenaria
præſcriptio cõtra Papam, ſicut cõtra alios Epiſcopos. Et eo
modo quo dixi in q̃one proximè præcedēti dũmodo ſit cē-
tenaria vt. j. c. proximo. & c. cũ nobis. & c. ſi diligēti. cum ibi
notatis. ¶ Et de materia huius decretalis, vide per Ioan. xvj.
q. j. c. clerici. & per Gul. in Spe. eo. titu. ver. quid ſi colonus. &
verſi. ſeq. Et quid ſi Papa vel alius prælatus incidat in hære-
ſim vel in aliud crimē, liceat tũc ſubditis ab ei⁹ obediētia di
ſcedere? no. hîc Ber. in glo. j. quædã etiã hîc notata per Colle
ctariũ dicã. j. eo. auditis. quia ibi melius cedēt. ¶ Supple gl.
in glo. j. ibi, *ſi quis à ſimoniacis*. de hoc. ij. q. vij. ſacerdotes. & ibi
canon dicit & hoc eſt quod quærebã, quare hic canõ dicit
reſpondeo ꝙ illa eſt ratio ſpecialis in ſimoniaco in ordine,
quia intus ortus occidit, quãtuncunq; occultus: vt notatur
de ſimonia tãta. fornicatio autem inquinat animam & cor-
pus, & minus ſrequētatur. xxij. q. vij. ꝙ in omnibus. Et ideò
magis punienda. ff. de pœnis. l. aut facta. §. finali. Hoſti. & idē
Goſ. in prædicto. c. tantam. in glo. vlti. ibi, *capi. proximo*. inch⁹
diceret. j. eodem cum ex officij. *& ibi liber homo*. vide Nouel
lam de iudæis. c. ſecundo. ſuper. iij. gloſſa. & ibi illud vbi de
hoc & ibi, *colonus*. de hoc vide aliquas quæſtiones in Specu-
lo. eodem titu. verſicu. quid ſi colonus. & tribus verſi. ſequen
tibus. ¶ Et caue quia Accur. videtur notare contrarium. in
l. malè agitur. quam glo. alle. ¶ Vnde Collectarius ſic intelli
git videlicet ꝙ colonus poteſt præſcribere cenſum ſed non
rem cuius ipſe eſt colonus, *& ibi quæſtione tertia clerici*. vbi po
nitur hæc glo. & ibi de lõgiſſima. Idē dicit Accur. ſecũdum
Ioan. in

Ioan.in.l.nec creditores.& ibi cùm olim.ij.§.pe.& prædicto cap.cùm perſonæ.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptionem ſolam centum annorum currere in feudo Romanæ eccleſiæ.*

2 *Ad officium camerarij Papæ ſpectare, temporalia pauperibus erogare.*

3 *Contra tributa non præſcribi.*

4 *Præſumi pro officiali iurato circa officium ſuum.*

5 *Aduocatos efficaciorem rationem in fine reſeruare.*

6 *Scriniarij unde dicantur.*

7 *Vaſſallum domino ignorante, feudum alienare non poſſe.*

¶ *CAP. XIII.*

1 AD audientiam. Caſus. In feudo † Romanæ eccleſiæ contra ipſam eccleſiam & vaſſallum eius, currit ſola præſcriptio centum anno. & ſunt duę partes. In prima proceſſus narratio. In ſecunda diffinitio ibi, *nos igitur* ¶ Prima ſubdiuiditur, qa primò ponit petitionem actoris. Secundò reſponſionem rei, ibi, ſed ea. Tertiò probationes actoris. ibi ad quod Q uartò impugnationes probationũ ipſarũ ibi, ſed inter alia. ¶ Expone literam *comeſtiones*.i.albergarias, & ꝓcurationes. quaa à ſingulis vel à certis percipere poterat. *Banna*.i.ius indicendi banna vel edicta. *placita*. alludit vulgari ſie.j.ne clerici vel mo.c.j.xv.q.iiij.placita. *Caſtellanus*.i.domin⁹ vel prior caſtri. *aſſerebat*.facta fuit ergo litis cõteſtatio, & ſic locus erat probationi de qua ſequitur. *Ad quod probandum*. ille vaſſallus ad probandum conceſſionem ſibi factã, inducebat priuilegiũ: ad probandum autem illa iura debita eccleſiæ inducebat reliqua, de quibus textus ſequitur ſecundum Inno. *cenſualem*. p quod apparebat dictum cenſum debitum, & ſolutum. *ſuis*. & j.de hoc vide, quod dixi.ſ.de proba.licet. *ſolutum*. non dicũt ex qua cauſa, quam tamen cauſam probant priuilegia, & liber cẽſualis. & ꝓ tãto fortè dicit.j.magna authorita.priuilegij.&c. *aduerſus*. ſcilicet ex pte rei, ſcilicet caſtellani vſus nõ fueris. non nocet hoc niſi negligentia deprehẽdaſ. ¶ Quid enim ſi ſemper violenter fuit repulſus, & ſic non obſt.j.de priui.ſi de terra.&.c.accedentibus.accedit.C.de diuerſis reſcriptis.falsò.Hoſtiẽ. *Cardinalis*.ac ſi diceret præſumendum eſt, ꝙ camera Cardinalis ſit fidelis, ſicut & noſtra.ar.ff.de offi.præfec.l.vna.j.de ap.nouit.ſecundum Hoſti.qui etiam remittit ad notata de fide inſtru.quod ſuper his.de teſtib.cũ à nobis.& dicit Pe.ꝙ hoc poſſet habere locũ in Epiſcopo. de proba.poſt ceſſionem. *Camerarium*. in. Ioan.viij. qõ.j.c.j.ꝙ ad
2 officium † camerarij Papæ ſpectat temporalia pauperibus erogare: ipſius autem officium, nõ expirat per mortẽ Papæ. vt in cle.ne Romani.§.j. *beati Petri*.i.noſtra. *nec credentes*. dicebat notarium falſaſſe dicta teſtium, quos produxerat. *machaphelon*.& quibus multũ innitebatur. Sed ſpeciale eſt, in actis vt credatur ſoli notario, niſi probetur contrariũ: de probat. quoniam cõtra.ſecundum Inno. *diceretur*. hic videretur ſolui dominicalis.q.xlvij.quę incipit.cùm tabellio publicaret. de teſte.qui dicit ſe aliter depoſuiſſe, quã tabellio ſcripſit: & de ipſa, in Speculo.de teſte.§.j.ver.ſed pone.ecce iudex.& de inſtru.ędition e.§.reſtat.ver. ꝙ ſi dum atteſtationes. & duobus ver.ſequentibus. *principaliter*.i.propriè quoad propriam menſuram, vel patrimonium, quod tanquam principale & proprium ab alijs eſt excluſum, in authẽ.hæc cõſtitutio.colla.viij.ſecundum Hoſti.& ſic non tollitur hîc eccleſiam Romanam ſe poſſe opponere contra omnem quadragenariam præſcriptionem factam contra minorem eccleſiam, quã in illa ſibi primo & prĩcipaliter ſit ſubiecta: de hoc dixi.ſ.c.ij. *centenaria*. innuit, ꝙ centenaria bene currebat nec obſtat, ꝙ
3 † contra tributa non præſcribitur.C.de pręſcrip.xxx.anno. l.comperit. Nam aliud in cenſu, aliud in tributo. vel hîc allegabatur præſcriptio non tantùm in cenſu, ſed etiam in alijs ſecundũ Goſ. *curreret*. cũ ſibi curreret prę́ſcriptio.xxx.anno.cõſequitur per eccleſiam Romanam quod per ſe nõ poſſet.ff. quẽadmodũ ſerui.amit.l.ſi cõem.Inno. *petitorum*. ſcilicet bannorum placitorum foris factorũ, & aliorũ iurium. *tanquam tibi*. iuxta illud, nõ tibi ſed Petro.Hoſti.vide quod dixi.ſ.de iureiu.& ſi Chriſtus.poſt prin. ¶ Collectarius autem ibi cõmeſtiones dicit iſta delegari poſſe, dummodo cõditio debitoris, per hoc non fiat deterior: ar.ff.ſolu.mat.l.ij. in princi. &.ff.de euict.l.in creditore.aliàs non poſſet. quia inter artifices magna eſt differẽtia, & quia beneficiũ perſonale &c.j. de reg.iur.c.priuilegio.lib.vj. ¶ Nota primò pro argu.decr.
4 tanquã.de elec.cũ inter.& qualiter præſumitur † pro officiali iurato circa ſuũ officiũ.j.de ap.c.cũ parati. Et qualiter maiorem fidem facit inſtrumentũ ſeu priuilegiũ, quã teſtes de quo dixi ſ.de fide inſtru.cũ Ioannes.& qualiter ſtatur notario ſcribẽti atteſtationes partis aſſertione cõtraria. non obſtat.ſ.de prob.quoniã cõtra.& qualiter cẽſus præſcribi põt etiã cõtra Papam: & qualiter liber per Cardinalẽ cuſtoditus fidẽ facit. Super quo vide quæ ſcripſi in cõſilijs meis.cõſilio lxxxv.in.ij.&.iij dubijs ¶ Item notat Collectarius ibi, *longè*
5 *valdius*. qualiter cauti † aduocati efficaciorẽ rationẽ in fi.reſeruant. Sic inter ſupplicationes primò facilior expediſ.xxxv.q.j.ſatagendũ. ¶ Itẽ notat qualiter Papa ſupplet in facto. ſic.ſ.de in integ. reſti.cũ veniſſent. nec mirum, cũ in cauſa eccleſiæ poſſit eſſe iudex. ¶ Ad quod tamẽ vide de iudic.cũ veniſſent.ſecundum eũ. ¶ Itẽ no.ꝙ in poſſeſſionibus & iuribus cõtra Romanam eccleſiã currit præſcriptio. licet non currat cõtra poteſtatẽ Papæ vt no.Inno.de poſtula.prælato bonę & hîc Ber ¶ Oppoſitiones formare potes, primò, qa tributũ nõ præſcribitur.ſ.e.proxi.& prædicta.l.cõperit. Solutio hîc loquitur in cenſu præſcriptibili, quia nõ eſt iuri regaliæ quia etiã ſubdito inferiori deberi poteſt ſed cõtraria loquũtur in tributo, qđ eſt iuri regalię: qa etiã & ideò à ſubdito præſcribi nõ poteſt: vt prædicta.l.comperit ſuper quo videatur. in feudis titulo quæ ſunt regalia. ¶ Secũdò opponitur quia illud dominiũ vtile vaſſalli priuati iuris eſt, igiſ ſaltẽ.xxx.vel.xl.annorũ præſcribi poteſt.C.de præſcrip.xxx. vel.xl.annorũ.l.ſicut.&.l.omnes. ¶ Solutio hic nõ tendebaſ ad acquiſitionem illius vtilis dominij. ſed magis ad acquiſitionẽ libertatis aduerſus prę́ſtationẽ cẽſus, & aliorũ iurium hîc expreſſaturũ, & nõ ſolũ cõtra vaſſallũ, ſed etiã cõtra eccleſiã Ramanã. imò magis cõtra eccleſiã: cũ vaſſallus noĩe eccleſiæ poſſideret: & hoc verum, cùm contra vtrunq; præſcribitur ſimul.arg.ff.quẽadmodum ſerui.amit.l.ſi communem. Secus enim ſi aduerſus vaſſallum ſolùm, vt quia præſcribens feudum, tanquã eccleſiæ & tanquã ab eccleſia, legitimo tempore poſſediſſet: per ea quæ ibi notantur per Ber. in glo.ſecus ſi ſecũdario. Sed nõ placet Hoſti. vt patet in bis quæ ſcripſi.j.eo.c.ſuper.d.gloſ. vbi aliquid latius de hoc dicam. Scias tamẽ Lignanũ hîc dicere, ꝙ fortè in feudis eccleſiæ vtile dñium feudatarij, præſcribi non põt. de quo ꝓmittit ſe dicturũ.j.de feu.c.ij. ¶ Tertiò opponitur quia iudex nõ debet ſupplere in facto.C.vt quæ deſunt aduocatis.l.j.& ij. Solutio, hoc poteſt Papa, qui poteſt eſſe iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ.ff.de his quę in teſtamẽto delẽtur.l.proximè.ſecũdũ Lignanũ. ¶ Supple glo.in glo.ij. *in fine*. eſt idem verſi.j.de priuileg.ex parte.iij. ¶ Et vide quod ibi dicam ſuper.j.gloſ. alibi dicuntur emendæ.ſ.de offi.ordi.dilectus. ¶ In gloſ.iij. *in fine*. concor.infra de arbitris.ſi aduerſus. cum concordan.
6 C.de teſtamento militari.l. ſcriniarios & † ſic dicti ſunt, quia præerant olim ſcriniis rationum.i. chartarum. ¶ In gloſſa.iiij.ibi, in exercendis. &.ſ. de fide inſtrumento. cum Ioan.& in fi.vel reſpicit factum, quia teſtes ſolùm dicebant ſe vidiſſe cenſum ſolutum priuilegium, non aſſerebant illum debitum & facit infra de priuileg.ſi Papa, l.bro.vj. ¶ In gloſſa. *ſic enim*. ibi, *cum cauſam*. vbi de hoc in prima. gloſſa. & vide quod dixi. *& in fine*.de feu.c.ij.in gl.ſic ergo. in fi.ſ.de procu.in noſtra.circa finẽ.&.j.de præbẽ.in fi. ¶ In glo. *ſecun.*

ibi, *volumus*. vide quod ibi notatur, & quod dixi de poſtulá.
bonę.ij.ſuper.iij.glo.ver.contra Papæ veró.& quod remit-
tam.j̃.c.proxi.*& in fine*.hoc non credit Hoſtiẽ. ꝙ Romana
eccleſia habeat vaſſallum quem nolet, vel quem ſibi habere
non expedit. ¶ Sed hæc opinio procederet, vbi eccleſia Ro-
mana veniret ad cauſam: quia tunc eccleſia Romana veni-
7 ret pro ſuo ſpeciali intereſſe. ¶ Facit quia ſicut † vaſſallus,
domino ignorante, feudum nõ poteſt alienare expreſſe, ita
nec tacitè per præſcriptionem: ne dominus cogatur vaſſal
lum habere, quem non velit habere: vel quem fortè ſibi nõ
expedit habere. Sed vbi eccleſia nõ veniret ad cauſam. Mar.
ſtat cum glo.& ego cum eis, quia tunc non agitur, niſi cõtra
priuatum, contra quem ſic bene præſcribitur: nec tunc vaſ-
ſallus ſine mandato deduceret ius eccleſiæ Romanæ. Facit,
quia vbi eccleſia non venit ad cauſam, amittitur præſcri-
ptio in re, ſeu iure communi eccleſiæ inferiori & eccleſiæ
Romanæ: videlicet contra exemptionem in acquiſitione
ſubiectionis exempti. Ergo fortius ius ſpeciale ſubditi, diui
ſum à iure Romanæ eccleſiæ poteſt præſcribi. Cõſequentia
de ſe patet & probatur antecedens. j̃. de confir. vti vel inuti.
cum dilecta.& no. per glo. j̃. de cap. mo. dilectus.& per Ioan
nẽ An. in p̃dicto.c.volum⁹. ¶ Nec valet cõſequẽtia, nõ po-
teſt alienare ſine conſenſu Romanæ eccleſiæ, ergo nec præ-
ſcribere: quia contra non valentem alienare ſine licentia Pa
pæ de iureiuran. ego.ij. præſcribitur. ſ̃. eo. de quarta.& duo-
bus capitulis ſequẽtibus.& quaſi per totum iſtum titulum,
& patet in exemplis. ¶ Sed clarius foret in actu, in quo ec-
cleſia cooperaretur cum prȩſcribente, recipiendo ab eo cau
tionem aut ſeruitium ratione feudi debitum: & adde quæ
ſcripſi. ſ̃. de conſti.c. quæ in eccleſiarum. ſuper glo. quæ ſeu-
dum in prima ſuppletione.& ſecunda.& poſt decimam qõ
nem in dictis Collectarij. ¶ In gloſ. pe. in fin. & authen. ibi
ſignata in glo. vlti. in fi. ad idem. ſ̃. de offi. ordina. ſi ſacerdos.

SVMMARIVM.

1 *De centenaria præſcriptione quæ tempora deducantur.*
2 *Papa qualiter contra inferiores præſcribat eccleſias & ad quid ten-*
dat illius præſcriptio. nu. 4.
3 *Inferiorem negligendo ius ſuum perdere.*
5 *Præſcriptio centenaria qualiter probari poßit.*
6 *In præſcriptione cẽtenaria an neceſſe ſit probare primam poſſeßionẽ*
primi anni.
7 *In præſcriptione centenaria an ſit neceſſarius titulus.*
8 *Priuilegium principis obuians odioſæ præſcriptioni latißimè eſſe in-*
terpretandum.
9 *Probationum copiã anguſtari non debere.*
10 *Poſſeßionis continuatio an probanda ſit ad centenariam præſcriptio-*
nem.
11 *Probationem præſumptiuam ſufficere interdum ratione difficilis*
probationis.
12 *Poßidere in dubio præſumi, qui reditus percipit.*
13 *Præſcriptio tanti temporis, cuius initij memoria non exiſtit, an con-*
tra Romanam eccleſiam currat.
14 *Priuilegium eccleſiæ Romanæ in præſcriptione centenaria an Impe-*
ratori competat.
15 *Pubes qualiter deponere poßit, de his, quæ vidit tempore, quo erat*
impubes.

¶ CAP. XIIII.

1 CVm vobis. Caſus. De cẽtenaria † p̃-
ſcriptione quæ ſolũ cur
rit contra Romanam eccleſiam, tempora in-
terdicentium ſciſmatum, deducuntur: & pa-
tet in antiqua, ꝙ debet incipere cum vobis
alijs dedimus in mandatu: & in prima deciſa conſultatio. &
in ſecunda reſpõſio, ibi licet. ¶ Expone literam *ſpeciali*. quo-
ad ſingulare patrimonium, vt dixi. ſ̃.c. proximo ad finem.
iuris ordinem. id eſt ſecundum iuris traditionem. aliter verò
ſumitur ordo iuris. ſ̃. de iureiur. ad noſtram.

2 ¶ PRIMO quæritur † qualiter Papa præſcribat con-
tra inferiores eccleſias: & videtur, ꝙ nullo modo: quia om-
nes eccleſiæ ſunt ſuæ & in quamlibet earundem habet ple-
nitudinem poteſtatis. ij.q.vj. qui ſe ſcit. xx. qõ. iij. nunc verò.
C. de quadri. præſcrip. l. finali. Spe. eo. ti. ver. illud autem quę
ritur. videtur dicere hoc eſſe verum, dicit tamen, quòd in-
3 ferior † negligendo ius ſuum bene perdidit illud. ¶ Subdit
ꝙ etiam econuerſo contra Papam præſcribi non poteſt, cũ
ipſe nihil perdat: licet aliter ſibi acquirat vnde aliqua eccle
ſia bene põt eccleſias Papæ immediatè ſubiectas ſibi ſubij-
cere vt hîc.& in prædicto.c.volum⁹. quia per hoc nihil de-
perit ratiõe eccleſię cuius ius ſemper eſt ſaluum: & ideò cõ-
tra eam nũquam præſcribitur. ar. j̃. ti. proxi.c. cum ſuper.&
c. ſuborta.& de cap. mo. dilectus. ſecũdum Vincen. ¶ Solet
dici, ꝙ in iure generali ſuperioritatis, & abſolutæ plenitu-
dinis poteſtatis, eccleſia Romana nihil præſcribere poteſt.
Nec aduerſus eam, quoad hoc in aliquo præſcribi poteſt: &
notatur per Inno. de poſtu. prȩla. bonę. ij.& per Archidi. in
prȩdicto.c.volumus.& per Ber. hic in glo. hęc prȩſcriptio.
in princi.&. j̃. de cap. mona.c. cum dilectus. licet ex illa pote
ſtate titulum recipiens bene prȩſcribat. ¶ Sed in iure ſpecia
li eccleſiæ Romanæ quoad ſuperioritatem ſpecialem per
modum cuiuſdam appropriatiõis ipſi Romanæ eccleſiæ fa-
ciendæ & excluſionis aliarum eccleſiarum, ad quas aliàs ſub
iectio de iure ſpectaret inducendæ ſeu iam inductæ ad Ro-
manam eccleſiam pertinente, eccleſia Romana bene præ-
ſcribit: & contra eam bene præſcribitur vt patet in eccleſijs
exemptis, quarum Papa cenſetur Epiſcopus. j̃. de priuile.c.
authoritate. li. vj. ¶ Et pro hoc facit iſta decre.& j̃. de preb.
c. ij. libro. vj. ¶ In his enim & ſimilibus caſibus præſcriptio
4 † Papę nõ tẽdit ad acquiſitionẽ noui iuris, ſed ad ablationẽ
ſeu excluſionem iuris alterius, qui aliàs haberet concurrere
cum eadem: & placet Mar. vbi verò agitur de re acquirenda
iure patrimonij, eccleſia Romana indubitanter præſcribit
contra quemlibet inferiorem eccleſiam. xl. annis. & contra
priuatum, ſicut priuatus contra priuatum præſcriberet: ſed
& aduerſus eam præſcribitur & per eccleſiam, & per priua-
tum centum annis ſed non per minus tempus: patet ex le-
ctis & notatis. C. de ſacroſanct. eccle. l. finali. & authen. quas
actiones.& hic per Ber. in glo. hæc prȩſcriptio. in prin.& p
declaratione horum videas notata Bal. de peruſio. C. de ſa-
croſan. eccle. authen. quas actiones circa prin. vltimę partis.
5 ¶ SECVNDO quæritur † qualiter præſcriptio cen-
tenaria probari põt.& nunquid eſt neceſſe probare inchoa
tionẽ poſſeſſionis cẽtũ annorũ, & cõtinuationẽ poſſeſſiõis
eiuſdẽ p oẽs illos cẽtũ annos & quẽlibet eorũdẽ. ¶ Sed quo-
ad hæc vide hîc Ber. in glo. hæc præſcriptio. poſt principiũ
ibi. ſed videt̃ eſſe impoſſibile, vſq; in finẽ illi⁹ glo.& eam põ
dera in fi. cũ dicit, hîc nõ eſſe recedẽdũ à verbis: &c. & ſunt
hæc gl. Tãcredi, & huic cõcordãt Vin. Hoſti. Nouella.& Li-
gnanus. ¶ Et dicit Hoſti. ꝙ p glo. aliquas hoc priuilegiũ Ro
manæ eccleſiæ nõ eſt lȩdẽdũ: & ſic niſi ꝓbet̃ prȩſcriptio cẽ-
tenaria, Romana eccleſia obtinebit: quãtũcũq; eñ durũ vi-
deat̃, tñ ſic ſcriptũ eſt, & obſeruãdũ ar. ff. qui. & à qbus ma.
li. ma. nõ fi. l. ꝓſpexit. vj. q. iij. ſcriptũ maximè cũ hoc priuile
giũ in honorẽ Dei & fauorẽ eccleſię datũ ſit, in auth. vt Ro
mana eccleſia. priui. cẽtũ anno. gaudeat. col. ij, cũ nec priuat⁹
priuilegium datũ priuato à principe mouere debeat: imò
ipſum debet eſſe menſuratũ l auth. cõſti. quæ de digni. § illud
quoq; ad fi. col. vj.& de nup. § ſed hoc qdẽ de his. coll. iiij.&
ar. j̃. de do. cũ dilecti. ad fi. cũ ſuis cõcord. ſecũdũ Hoſt. dicit
tñ Nouel. ꝙ ſi bene aduertis p prædicta nõ ſoluit̃ obiectio.
¶ Vñ dic ſecũdũ eã, ꝙ licet ſit difficile, non tñ ĩpoſſibile cũ
interdũ inueniãtur tam antiq teſtes. ¶ Itẽ qa per inſtrumẽ-
ta bene poſſet hoc ꝓbari, vt dicã. j̃.c. ſi diligẽti. Itẽ & per cõ-
feſſionẽ. licet ergo hoc ſit rarum, ſatis eſt tñ, ꝙ eſſe poſſit vt
vitet̃ obiectio. ¶ De hoc etiã per Ioan. An. j̃. de præſcrip.c.
j. lib. vj. in vlt. glo.& aliqd per Inno. de verb. ſig.c. veniẽs.c. li.
¶ TERTIO quæritur occaſione præmiſſorum, quo-
rum dubi-

6 rum difficilis eſt intellectus ſecũdum me, vtrum hîc ſit† ne
ceſſe probare primam poſſeſsionem, primi anni ipſius cen
tenarij, & certum eſt, ꝙ ſic ſecundum omnes. ¶ Sed aliqui
plus dicunt, videlicet ꝙ imò neceſſe eſt probare traditionẽ,
ex qua & per quam fuerit tradita poſſeſsio & abſq; illa nõ
videtur poſſe quæri poſſeſsio. C. de pac. l. traditionibus. Di-
cunt quidam, ꝙ in caſibus in quibus ſine traditione trãsfer-
tur dominium, non eſt neceſſe probare traditionem: de qui
bus caſibus legitur & notatur. ſ. de conſue. c. ij. Sed in caſib⁹,
in quibus ad tranſlationem dominij neceſſaria eſt traditio,
neceſſe eſt probare traditionem poſſeſsionis, vel actum æq
pollentem, prout de hoc eſt glo. notabilis. ff. de vſucap. l. cel-
ſus. quaſi circa medium magnæ gl. vel probare ſaltem titulũ
& poſſeſsionem ſequentem, quia tunc pręſumeretur ex pręc
cedenti titulo poſsidere: prout eſt glo. notabilis. ff. de rei vẽ-
dica. l. quædam. in fine. dummodo dans titulum tẽpore quo
dedit titulum, poſsideret, & poſteà ſciret alium cui dedit ti
tulum, poſteà poſsidere: prout hanc limitationem poſuit
Bartolus in l. celſus. allegata. vbi omnino videas, proſequutio
nẽ materiæ dictę glo. & dictę. l. celſus. ¶ Sed adhuc aduerte,
quia illa glo. dictæ. l. celſus. non loquitur, niſi in vſucapione.
Nos verò non loquimur, niſi in centenaria præſcriptione,
ad quod fortè ſtatim redibo.

7 ¶ QVARTO quæritur† vtrum in præſcriptione hu
iuſmodi centenaria neceſſarius eſt titulus, ſicut in vſucapio
ne rerum immobilium. x. vel. xx. annorum. ¶ Doctores &
glo. hic non tangunt, nec in authen. quas actiones. C. de ſa-
croſan. eccle. ſaltem quod viderim de quo miror, videtur ꝙ
non. quia nec in præſcriptione. xxx. vel. xl. anno. requiritur
titulus C. de præſcrip. xxx. anno. l. ſicut. Nec etiam in pręſcri
ptione temporis, cuius initij non eſt memoria vt. l. hoc iure
§. ductus aquę. ff. de aqua quoti. & æſti. ¶ Quidã verò dicũt
contrarium, quia res ſubrogata in locum alterius, debet ſor
tiri naturam illius. ĵ. de regu. iur. is qui in ius. lib. vj. & ibi cõ
cordãtias. ¶ Ac in propoſito in huiuſmodi præſcriptiõe cẽ
tenaria currente contra eccleſiam Romanam, tempus cen-
tum annorum, ſubrogatur in locum temporis. xl. annorum.
quod habet locum in præſcriptionibus aliarum eccleſiarũ.
¶ Modò in præſcriptionibus aliarum eccleſiarum, poſſeſ-
ſio quadragenalis requirit neceſſario adminiculum tituli,
ad præſcriptionem legitimam inducendam ſecundum eos.
Igitur & in currente contra eccleſiam Romanam, poſſeſsio
centenaria requirit etiam adminiculum tituli, vt poſsit le-
gitimam præſcriptionem inducere. ¶ Simile habes, ſecun-
dum eos in terminis, nã eo ꝙ tempus. xl. anno. quoad eccle-
ſias inferiores ſubrogatur in bonum temporis. x. anno. inter
præſentes, & . xx. annorũ inter abſentes, quod habet locum
in præſcriptionibus rerum immobilium hominum priua-
torum, neceſſe eſt, ꝙ ſicut ibi poſſeſsio decennalis vel vicen
nalis requirit adminiculum tituli, quoad legitimam pręſcri
ptionem inducendam, ita hîc neceſſarium eſt, ꝙ poſſeſsio
quadragenaria, habeat adminiculum tituli: vt præſcriptio
nem legitimam inducere poſsit vt. ĵ. eo. ſi diligenti. ſecundũ
ipſos. ¶ Præterea quia hoc eſt generale, ꝙ in præſcriptioni-
bus rerum immobilium eccleſiarum quaruncunq;, requirũ
tur titulus & bona fides, præterquam in præſcriptionibus
tanti temporis, cuius initij non eſt memoria, vt præalle. c. ſi
diligenti ſecundum eos. nec excipitur præſcriptio centena-
ria, igitur nec nos eam debemus excipere. ff. de publi. l. de
pretio. de ma. & obe. ſolitę. in fine. de coniugi. l. e pro. c. ij. xix.
di. in memoriam. Præterea quia iſtud eſt priuilegium prin-
8 cipis† obuians odioſæ præſcriptioni & ipſam reſtringens,
igitur latiſsimè eſt interpretandum: tum ex natura benefi-
cij. ff. de conſti. principum. l. iij. tum ex reſtrictione odij. ĵ.
de reg. iur. odia. lib. vj. & tamen niſi fieret prædicta interpre
tatio, alia interpretatio contraria non eſſet latiſsima, imò
nec lata, imò potiùs valde ſtricta quinimo illud priuilegiũ
conceſſum eccleſiæ Romanæ in fauorem, cederet ei in læſio
nem. quia contra eccleſias alias inferiores, nulla præſcriptio
alia ab illa cuius initij non eſt memoria, curreret abſq; titu-
lo. vt. ĵ. e. ſi diligenti. ſecundum eos. & tamen illud eſſet ini-
quiſsimum. ff. de legi. l. nulla. & eo. titu. C. l. quod fauore. & ĵ.
de reg. iur. l. quod ob gratiam. lib. vj. ¶ Quid ergo dicẽdum,
de quæſtione proximè præcedenti? ¶ Breuiter puto, quic-
quid Bartolus. & glo. dicant in propria vſucapione, tamẽ in
centenaria præſcriptione ſufficit probare poſſeſsionem cẽ
tenariam, etiam abſq; alia probatione, cuius ius traditionis
& eſt ratio huius, quia contra propter difficultatem proba-
tionum ſuccurrendum eſt probationi ratione antiquitatis
9 temporis. ff. de proba. l. ſi arbiter. probationum enim † co-
pia, anguſtari non debet. C. de hæreti. l. quoniam. & hoc ma
ximè verum ſi apparet titulum præceſsiſſe: quia in facto nõ
antiquo, glo. dicit in prædicta. l. quædam pręſumendũ eſſe,
ꝙ poſſeſsio ſequens titulum præcedit ; ex titulo ergo forti⁹
in antiquo, non diſtinguendo an ille qui dedit titulum, poſ
ſideret tunc, vel ſciret poſteà alium poſsidere: quia tales cir
cunſtantiæ veriſsimiliter eſſent impoſsibiles, ad probandũ
per totum centenarium.

10 ¶ QVINTO quæritur vtrum ad probandum cente-
nariam præſcriptionem contra eccleſiam Romanam, ſit ne
ceſſe probare continuationem poſſeſsionis per totum cen-
tenarium? videtur ꝙ ſic: argu. ff. de ſolu. l. titia. ¶ Dicunt qui
dam, ꝙ imò ſufficit probare poſſeſsionem temporum extre
morum, quia per hoc præſumitur poſſeſsionem fuiſſe con-
tinuatam medio tempore. ar. C. de apo. pu. l. quicunq;. lib. x.
& videtur gloſ. xvj. q. iiij. volumus. imò ſecundũ aliquos, vi
detur ſufficere probare poſſeſsionem ab initio, quia tũc pręſ
ſumitur continuata: de quo ſcripſi. ſ. de reſti. ſpol. c. cùm ad
ſedem. & . c. olim. iij. ¶ Lignanus verò addit ꝙ circa modum
probandi, recurri debet ad notata Hoſti. de probat. licet. qa
deponent, ꝙ poſſedit à centum annis. & citra. ¶ Debetque
dicere de proximis centum annis. Et ſi deponat poſt litem
conte. nihil probat niſi vltra addat. quia nõ deponit niſi de
centum annis, vſq; ad tempus ſuæ depoſitionis currentib⁹:
& tamen litis conteſtatio operatur interruptionem. ſ. eo. il-
lud. ¶ Si verò addit & vltra, refertur ad li. conte. ar. ff. de ver
bo. ſign. hæc adiectio. de dila. c. literæ. ſecũdũ aliquos. ¶ Sed
hoc falſum ſecundum Lignanum. quia fit interpretatio con
tra dubiè deponentem, ita ꝙ dicendo & vltra, nihil probat.
¶ Debent igitur teſtes deponere de primis & vltimis tem-
poribus, & debent clarè formari capitula, dicẽdo ꝙ tali mil
leſimo poſſedit, & vſq; ad talem milleſimum: quia aliter di-
ctum vnius teſtis, poſſet intelligi de vno milleſimo, & dictũ
alterius teſtis, de vno alio milleſimo: & ſic eſſent ſingulares
& nihil probarent ſecundum Lignanum. ¶ Baldus verò de
Peruſio, in prædicta authen. quas actiones ad finem. dicit ꝙ
poſſeſsio tanti temporis, directa probatione, probari non
poteſt. Sed bene poteſt probari probatione præſumptiua,
vtputa per famam, quia i factis antiquis multùm operatur
fama, vt notat Inno. ĵ. de verb. ſigni. veniens. lib. vj. & maxi-
mè in his, quæ reputantur notoria: vt notat Inno. ſ. de iura-
men. calũ. c. cum cauſam. & facit. C. ne de ſta. defun. l. ſi ma-
11 ter. facit quia† ratione difficilis probationis, ſufficit proba-
tio præſumptiua. vt no. ff. de bono. poſſeſ. ſecundum tabu-
las. l. qui ex liberis. in prin. ¶ Et faciunt ad hoc notata Cyn.
C. de ſen. quę pro eo quod intereſt. l. vna. in vlti colum. vide-
licet in. v. principali. q̃one in qua quęrit qualiter eſſe probe-
tur intereſſe. ¶ Hinc eſt, etiam, ꝙ poteſt probari per inſtru
menta ſucceſsiuè facta ſuper poſſeſsione, vel redditibus. ar.
12 ff. qui. mo. vſusfru. amit. l. Pomponius. nam† qui reddit⁹ per
cipit, in dubio pręſumit̃ poſsidere. vt. C. de agri. & cẽſi. l. liti-
bus. lib. x. ¶ Pl⁹ dicit, ꝙ in inſtrumẽtis ita authẽtiquiſsimis,
nõ eſt neceſſe probare, ꝙ notari⁹ fuerit notarius, aut in quaſi
poſſeſsiõe notariat⁹, qa in tali facto, ita antiquo, ex ipſo fa-
cto oritur præſumptio: vt no. Inno. in prædicto. c. veniens.
¶ Plus etiam dicit, quòd nõ eſt in tali facto ita antiquo, ne-
ceſſe quòd teſtis deponẽs reddat cauſam per ſenſum corpo
ris. Sed ſufficit ꝙ reddat cauſam ex qua præſumatur ſenſus

corporalis, præſumptione iuris licet non reddat cauſam directè per ſenſum corporis prout ſcripſit Bartolus in reportationibus ſuis. ff. ſi cer. peta. l. j. circa quartam columnam, & duas ſequẽtes. in quibus tra ctat de teſte, qualem cauſam dicti ſui reddere debet. ¶ Sufficit enim ſenſus etiam ab actu remotus, dum ex ipſo elicitur præſumptio actus: vt de eo q vidit fugientem cum gladio ſanguinolẽto, vel vidit ſcholarem exire de domo meretricis de nocte. ar. eorum quæ notantur de proba. p glo. & Iacobum de butrigarijs. C. de pba. l. neq; natales. & multùm coadiuuat & corroborat pbationes, ponere titulos præcedentes, ex quibus poſſeſsiones inde fuiſſe ſequutas ſit veriſsimile. ar. l. quædam. ff. de rei ven. alleg. &. C. de acqui. poſ. l. minus inſtructus. ¶ Facit nota. ta Archid. in prædicto. c. volumus. & quod legitur & notatur. ff. de pba. l. celſus. ¶ Diſtingue ergo ex præmiſsis, quia aut quæritur an ſit probanda poſſeſsio centenaria & continuatio eius per centum annos, & dico q ſic: quia illa eſt directa probatio huius, & immediata cauſa agentis vel excipientis de præſcriptione: vt. C. de proba. l. actor. &. ff. de proba. l. in exceptionibus. in prin. &. ff. de excep. l. j. &. ij. ¶ Aut quæritur, an ſit neceſſe probare hoc directè & clarè, vel an ſufficiat hoc probare probatione præſumptiua? & tunc dico, q ſufficit hoc probare probatione per modos quos tetigi. s̃. poſt Nouellam, Lignanum, & Baldum.

13 ¶ SEXTO quæritur vtrum † præſcriptio temporis tãti, cuius initij hominum memoria non exiſtat currat contra Romanam eccleſiam? & certe hîc videtur innui per Bernardum: in glo. hæc præſcriptio ad finem. q non & idem videtur ſentire Hoſti. quia dicunt ſtandum verbis, vt non minor nec alia quã centenaria præſcriptio contra Romanam eccleſiam admittatur: & eſt ratio hui⁹, quia ſi admitteretur illa, in hoc valde derogaretur priuilegio eccleſiæ Romanæ: nam multò faciliùs eſſet probare contra eccleſiam Romanam præſcriptionem tanti temporis, cuius initij hominum memoria nõ exiſteret abſq; alio titulo, quã pacificam & cõtinuam poſſeſsionem centum annorum: maximè cum titulo præcedente. Nam faciliùs eſt deponere de tempore ſuo. xx. vel. xxx. annorum affirmatiuè & de antiquiori de auditu aliorum, aut negatiuè de non viſu, & de non auditu contrario, quã deponere de tpe centũ anno. affirmatiuè & maximè ſi etiam oportet deponere de titulo præcedenti. ¶ Itẽ quia pauciſsimi ſunt teſtes, ita annoſi, & memorioſi, q ſciant & poſsint deponere de memoria centum annorum: & tamen nullus eſt ita iuuenis, quin poſsit deponere de tempore ſuo affirmatiuè & de anteriori de auditu & negatiuè eo modo quo dixi. s̃. & hanc opinionem credo veriorem.

14 ¶ SEPTIMO quæritur vtrum † hoc priuilegium eccleſiæ Romanæ competat etiam Imperatori vel Regi, ſuperiorem non recognoſcenti? videtur q ſic. ar. C. de ſacroſanc. eccle. l. vt inter diuinum. in princi. vbi æquiparantur ius publicum, & diuinum. ¶ Sed reuera puto contrarium: argu. j̃. de reg. iur. c. priuilegium. lib. vj. & pro hoc videtur caſus. C. de fundis patrimonialibus. l. vlti. lib. xj. vbi dicitur cõtra fiſcum in re patrimoniali ſufficere præſcriptionẽ quadragenariam, cum titulo. &. C. de præſcriptio. xxx. anno. l. omnes. ibi nullumq; ius priuatum vel publicũ. &c. cùm enim quoad Imperatorem, antiqua iura non ſint mutata, ſeruari ea oportet, quantum ad hoc. vt. C. de ap. l. præcipimus. quia nõ debet extendi legum correctio. C. de inoffi. doti. l. vna. j̃. de elect. cum expediat. lib. vj. Nec obſtat q Imperator legibus eſt ſolutus. ff. de legi. l. princeps. quia ita eſt Papa, contra quẽ tamen currit præſcriptio: licet aliâs. s̃. de elec. ſignificaſti j̃. de præben. c. propoſuit. vterq; enim quoad hoc Imperium & eccleſiam legibus & canonibus alligari. C. de legib⁹. l. digna vox. ff. de le. iij. l. ex imperfecto. cum ſimilibus.

¶ OCTAVO quæritur propter notata hîc in glo. iiij.
15 qualiter † pubes poteſt deponere de his quæ ipſe vidit tempore quo impubes erat? ¶ Bernardus hîc in gloſſ. hæc præſcriptio. verſu ſed qualiter & Hoſti. hîc innuunt, q non. Idẽ Ioan. iij. q̃ õ. ix. teſtes. Sed contrarium tenet Ioan. de conſe. di. iiij. cum itaq;. Et Ioan. & Accur. ff. de teſti. l. iij. §. lex Iulia. & Hoſtiẽ. j̃. de ſenten. excom. c. finali. ¶ Diſtingue circa hoc, quia aut quæris de tempore infantiæ vel quo erat illi proximus, ſeu quo non erat doli capax, & tunc prima opinio eſt vera, per iura. s̃. allegata ¶ Aut de tempore proximo pubertati, ſeu quo erat doli capax, & tunc ſecunda opinio eſt vera, quia non prohibetur: & edictum de teſtibus eſt prohibitorium. ff. de teſti. l. j. facit expreſsè. ff. ad ſilleia. l. excipiunt. & hoc tenent Ioan. lau. Ioan. fauen. & Archi. xxxvij. diſt. in. c. relatum. & Hoſti. in ſumma de teſti. § ſed qui poſsit. verſu, ætas &c. & Speculator de teſte. §. j. in. v. columna. verſu. ¶ Itẽ excipitur q eſt impubes. & Azo in ſumma de teſtib. § Item repelluntur. ¶ Fallit in caſu, vbi talis vellet deponere ſeu teſtificari de his ſeu in eo caſu, in quo ad ſui ſubſtantiam ſeu eſſentiam ab initio exigitur certus numerus perſonarum, idonearum, & perfecta ætas, vt in teſtamento, in quo à principio exigitur teſtis idoneus: vt patet inſti. de teſta. § teſtes. & not. Accur. in. d. §. lex Iulia. & Ioan. Fabri. & Archi. in præalle. c. relatum. & de hoc ſcripſi de corpore vitia. ex parte. & no. per Henri. j̃. de ſententia excom. c. fina. ¶ Supple gl. i. gl. ibi, *trium ſciſmaticum*. de quibus infra de ſciſmaticis. c. ij. In gloſſa. ij. ibi, *vt inter diuinum*. & authentica ibi poſita, & in fine. vt ibi notatur. In gloſſa. *hæc præſcriptio*. ibi nulla ratione. *Iſta* gloſſa eſt Vincentij. Et adde quod notatur infra de priuilegijs. c. accedentibus. & ibi, *haberent*. ad minus ſupple poſito quòd nulla cauſa interueniſſet quæ faceret præſcriptionem dormire, & ibi. *xiiij. annos*. quaſi vel. t dicere Ioan. cuius fuit hæc gloſſa, quòd pubes de his quæ vidit ante pubertatem, non poſsit teſtificari, de quo dixi vt ſcripſi. s. eo. c. in. viij. q. & ibi ductus aquæ. & infra de verborum ſignificatione. ſuper quibuſdam. & ibi, *antiquitate*. de hoc. j̃. eo. c. j. lib. vj. in vltima glo. & in fine. dic de hoc vt ſcripſi. s̃. eo. c. in. ij. q̃ õ. & in quinq; quæſtionibus ſequentibus. ¶ In gloſſa vltima in fine, ſecundum Ioan. & exponitur hoc. j̃. de verborum ſigni. dilecto. in gloſſa & ita vide quod ſcripſi quoad hoc poſt Innocen. & Goffre. s̃. eod. ex tranſmiſſa.

SVMMARIVM.

1 *De præſcriptione vacationis tempus ſubduci, quo vacauit eccleſia, contra quam præſcribitur.*
2 *Probationem in genere non ſufficere, vbi ſpeciali opus eſt.*
3 *Inferiorem Epiſcopo Epiſcopalia iura poſsidere & præſcribere poſſe.*
4 *Metropolitanos in ſua & aliena prouincia per conſuetudinem, & præſcriptionem acquirere.*
5 *Præſcriptionem non currere tempore vacationis eccleſiæ.*
6 *Præſcriptionem non currere, vbi quis ius ſuum proſequitur.*
7 *Citato ad iudicium currit tempus, niſi ſe excuſauerit, nec reſtituetur.*
8 *Contrahenda faciliùs impediri, quàm dirimantur iam contracta.*
9 *De ſubiectione aliquorum quo modo agatur.*
10 *Epiſcopum in tota diœceſi fundare intentionem ſuam de iure communi.*
11 *Sententiam adiudicatoriam ſic ferri pro reo ſicut pro actore.*
12 *Præſcriptione an acquirantur rerum dominia. Et an per eã dominium directum acquiri poſsit.*
13 *Ad probandum admitti non debere, quod probatum non prodeſſet.*
14 *Petentem in genere contra ius commune non obtinere niſi in ſpeciebus, quas probat.*
15 *Actio quid ſit.*
16 *Subditorum quandoque intereſſe dominos non mutare.*
17 *In præſcriptionibus iurium non præiudicari ſuperiori, ſicut in præſcriptione cenſus.*
18 *Aduocatos petere interdum debere omnia ſingulariter exprimi.*
19 *Præſcriptionem non iuuari poſſeſsione, quæ interrupta fuerit.*
20 *Iudicem prudentem clare ſingula capitula diſtinguere debere.*
21 *Contraria proponentem audiri non debere.*
22 *Epiſcopalia iura qualiter Abbas præſcribere poſsit. & nume. 23. & quid de impræſcriptibilibus. nume. 24.*

Senten-

25 *Sententia contra vnum lata an alij preiudicet. & nu. 26.*
27 *Sententia lata contra ſubditos an noceat domino poſſeſſori.*
28 *Interruptio in iuribus incorporalibus qualiter fiat.*
29 *Poſſeſſionem ſolo animo amitti.*
30 *Ius aliquod in eccleſijs petentem exprimere debere, quod ius petat.*
31 *Poſſideri non poteſt vna, & eadem res à pluribus inſolidum.*
32 *Actus iuriſdictionales ſolere publice exerceri.*
33 *Debitum an præſcriptione tollatur, ſi ceſſet creditor petere.*
34 *Diſtributiuæ natura quæ ſit.*
35 *Rem alienam nec communem non poſſe quem in iudicium deducere.*
36 *Exceptioni non numeratæ pecuniæ an poſſit biennio præſcribi.*
37 *Doloſe fieri, ſi non repetatur, quod datum eſt.*
38 *Prælato, ſi mutuo detur nomine proprio, non agi tunc de damno eccle ſiæ, ſed perſonæ.*
39 *Præſcribi an poſſit rei communis dominium.*

¶ *CAP. XV.*

5 AVditis. Caſus. † De pſcriptiõe ſubdu-
citur tempus quo vacauit ec-
cleſia contra quam præſcribitur: & pars hui⁹
ſupra de in integ. reſtit. auditis. Et diffinitur
hæc quæſtio. ĩ. de priuile. ex ore. & primo po
nit proceſſum & concluſionem negocij. ¶ Secundò indeci
ſa narrat reſtitutionem ab vtraq; parte petitã & cõceſſam.
¶ Tertiò in verſu *quo circa.* committit probationes recipiẽ-
das ſuper reſtitutione & cauſam diffiniendam. ¶ Expone li
teram *exemptas.* & etiam præſcriptas vt ſequitur *pleno iure.*
Hoſti. de hoc verbo remittit de ſupplen. negli. Præla. c. ij. &
ĩ. de priuile. c. quoniam. libertate ab exactione iurium regu
larium. Inno. ¶ Vel dic, *libertate.* ſcilicet exemptionis Hoſti.
conſtiterit. vide quod Papa primò vult probari id, quod re-
quirit faciliorem tractum: nam & ſi per illa priuilegia appa
rebit exemptio, non eſt amplius inſiſtendum in probatiõe
pręſcriptionis & interruptionis, cum ſatis ſit monaſterium
per priuilegium exemptionem probari aliàs circa illa opor
tebit inſtari, vt ſequitur. concor. de elect. ſi fortè. lib. vj. *pleno
iure.* & ſic conſtabat priuilegium Cœleſtini *in hac probatione.*
ad quam admiſſus fuit beneficio reſtitutionis poſt conclu-
ſionem vt in prædicta decretali auditis. ſ. de in integ. reſtit.
auditis. ad hoc etiã fuit admiſſus Epiſcopus, per beneficiũ
reſtitutionis. exceptionem. id eſt replicationem. Pe. ſcilicet
talem vacationem tanti temporis quo ſubdocto, nõ ſit cõ-
pleta quadragenaria pręſcriptio. *ſancti Petri.* ĩ. de cẽſi. ea quę.
& repete circa & idem facias. ĩ. ibi, *& interdictum.* Si tamen
conditionaliter loquitur, quia non pronunciat, ſed pronun
ciandum committit. *infra. xl.* i. antequam compleretur præ-
ſcriptio quadragenaria. Inno. dicit Hoſti. ꝙ hæc eſt mẽs lite
ræ ꝙ ſi. xl. anni fluxiſſent poſt factam interruptionẽ vel etiã
antequam completa eſſet præſcriptio, tunc interruptio nõ
obſtaret. ¶ Supple glo. in gloſ. j. in fi. & x. q. j. in ſumma. in gl.
ij. in fi. ibi. *cum familia.* & ſ. de ma. & obe. c. inter quatuor. vbi
omnino videas, quæ ibi notaui. *& ibi conuenitur.* & agendo
& obtinendo contra vnum, alteri nõ fit præiudicium. ĩ. de
re iudi. c. cum ſuper. & c. ſuborta. ſecundum Tan. & Vin. niſi
in caſu. ĩ. ti. j. quamuis cum ſcilicet is qui dicit eos ſibi ſubdi
ditos, ſciret cauſam ſuam agi, & taceret. Plu. ſed ad hoc redi
bo ĩ eo. c. q. ij. *& in fine.* Sic enim conuenitur quis reali, rõne
detentationis. ff. de rei ven. l. officium. in fi. in glo. iij. in fi. qđ
habetur ſ. de in inte. reſti. auditis. in glo. iiij. ibi, *enumerant.* &
ſicut ordinis Epiſcopalis, & ſic ab inferiore præſcribi non
poſſunt. ſ. de conſue. quanto. ¶ Et vide quod ſcripſit Nouel
la. ĩ. de priuile. c. accedentibus. & ibi ad vtrãq;. de. l. diœceſa-
na. ſ. c. de quarta. ſecundum Ioã. ¶ In gloſ. ſic ergo. ibi veniẽs
vbi de hoc, &. ĩ. de verbo. ſigni. Abbate. & xxiij. diſt. quan-
quam. & ibi ad aliam etiam eccleſiam. & ĩ. de relig. domi. cũ
dilectus. vbi plenè de hoc, & plenius. ĩ. de reg. iur. nullus plu
ribus. lib. vj. ¶ In glo. *niſi forte.* in fi. quod habetur. ſ. de in in-
te. reſti. auditis. ¶ In gloſ. *Cœleſtinus.* in fi. hoc intendit glo. ꝙ
Cœleſtin⁹ ĩ nulla loca expreſſerat ĩ priuilegio, vel expreſſe
rat aliqua ſequuta clauſula generali, vt quia dixit ſic, loca q̃
tales reges donauerant monaſterio veſtro, & exemerunt,
quoad temporalia, nos monaſterio veſtro donamus, quoad
ſpiritualia & eximimus à diœceſani Epĩ poteſtate. ¶ Vel ſic
tale caſtrum & reliqua loca, quæ tales reges &c. vt. ſ. ¶ Illud
ergo priuilegium licet probaret quorundam locorum ex-
emptionem in genere, non tamen iſtorum de quibus ageba
tur in ſpecie incautè igitur fecit aduocatus monaſterij à prĩ
cipio, non producendo originalia priuilegia, ſine quibus il-
lud priuilegium non iuuabat concordat quod notatur in
Speculo, de loca. § nunc aliqua. verſu. lviij. in fi. & verſu ſequẽ
ti. & dicit Nouella. ſe quandoq; practicaſſe ſimiles caſus, vt
a ponet † locator equorum ſeu equi mortui æſtimationem re
petit à conductore, dicit conductor, equum mortuum fuiſ-
ſe naturaliter in via, eundo ad certum locum, ad quem du-
ctus fuerat: probat cdõuctor equum naturaliter mortuum,
per illos qui ſecum erant, qui depoſuerunt, ꝙ equus quem il
le equitabat, die tali mortuus fuit naturaliter. non ſufficit,
quia nõ ſequitur ex hoc ꝓbato in genere ꝙ in ſpecie equus
conductus naturaliter mortuus fuerit. ¶ Debuerat enĩ for-
mare articulos, ſuper iotерſignijs equi, & probare illũ mor-
tum, & in alio inſtruit hæc decretalis nouos aduocatos, ſci-
licet ꝙ nõ arctent ſe, nec clientulos ſuos, ad probandum ſo-
lùm tempus præſcriptioni neceſſarium: vt quoad præſcri-
ptionem contra eccleſiam, ſolùm tempus. xl. annorum. quia
aliàs facile inueniretur interim obueniſſe, quod feciſſet dor
mire præſcriptionem: puta vacationem, ſcima, hoſtilitatẽ,
vel his ſimilia, de quibus dictum eſt. ſ. eo. ex tranſmiſſa. hoc
enim probato redderetur inutilis talis probatio. Nam ſi ꝓ-
baſti poſſeſſionem. xl. annorum tantùm & ego probo, ꝙ p
aliquos annos, menſes, ſeptimanas, vel dies, vacauit eccleſia,
ecce ꝙ non eſt completa præſcriptio. vt hic. ¶ Sed ſi probaſ
ſem de. xlv. annis, dato ꝙ ex aduerſo probetur quatuor inte-
rim annorũ vacatio, remanet probata integra præſcriptio.
vnde moderni aduocati ſic formant articulos, intendit pro
bare, ꝙ poſſedit rem talẽ. xl. vel quinquaginta annis & plus,
& tanto tempore, ꝙ eius initij vel contrarij non eſt memo-
ria, vt ſic teſtes deponant de quãremoto tempore noſcunt,
ſecundum Nouellam ¶ In glo. pe. ibi, *in alio.* ĩ. eo. cùm olim.
& facit quod notatur. x. q. j. relatum. *& in fine.* ſecundùm Vin
cen. non eſt ſolutum contrarium. ¶ Hoſti. dicit, ꝙ hoc ius
& ſimilia loquuntur de diuiſibilibus & ſeparatis, contraria
verò de indiuiſibilibus & contiguis: ad hoc. ff. de neg. geſt.
l. cum actum. & ff. pro emp. l. qui fundum. & ff. de vſucap. l.
rerum mixtura. & C. fini. regundo. l. j. ¶ Ad hoc etiam facit
de præben. quia ſæpe. & c. antepe. de conſecra. eccleſiæ vel al
ta. c. vno. de ſenten. excom. ſi ciuitas. in fi. lib. vj. & adde no-
tata Nouellæ. de capellis. mona. c. ij. Tamẽ quoad caſum no-
ſtrum, dici poteſt, ꝙ hic conſtabat alium poſſediſſe, aliàs p
poſſeſſionem aliquorum tenuiſſet Epiſcopus poſſeſſionem
omnium per iura priùs allegata. in glo. ¶ In gloſ. vltima ibi,
lecta eſt. & infra de regu. iur. non eſt in mora. lib. vj. & ibi § *ſi
dolo.* adde quod notatur. ſ. de in integrum reſtitu. ex literis.
& ibi, *quadriennium.* & fiet reſtitutio ſolùm ad tempus leſio-
nis. quod dic vt in clem. vna. de in integrum reſtitu. ¶ Nota
3 primò ex iſta decretali, qualiter inferior † Epiſcopo, puta
Abbas, iura Epiſcopalia poſſidere & præſcribere poteſt de
quo hic per Ber. in glo. tertia. ¶ Circa quod, ſecundum Hõ-
ricum ſic diſtingue, quia aut quæris de illis iuribus Epiſco-
palibus, quæ competunt ratione iuriſditionis, vt eſt inſti-
tutio & alia, de quibus legitur & notatur. ſ. de offi. ordi. con
quærente. & illa poteſt poſſidere, vt hic & . ĩ. eo. cùm olim.
¶ Hic not. Hoſti. & Ioan. An. ĩ. titu. proxi. cùm inter vos. ꝙ
verum præterquã de iure ſubiectionis vel obediẽntiæ in ſe-
ipſo, de quo dic vt dixi. ſ. eod. cum non liceat. ¶ Aut quæris
de illis iuribus, quæ competunt ratione Epiſcopalis ordinis
ſicut ordinatio clericorum, conſecratio eccleſiarum, & ſimi
lia enumerantur. xliij. diſt. quamuis cor Epĩ. & illa nõ poteſt

Abbas vel alius Prælatus inferior Epiſcopo,poſsidere:vt.j.
de conſe.eccle.vel alta.c.aqua.nec per conſequẽs per ſe pre-
ſcribere.vt.ſ.eo.cauſam quæ.ſecũdum Inno.& Hoſti.& Io-
an.An.hîc.&.d.c.cùm olim.ſecundum quod dicit Innoc.de
inſtitu.intellige titulari,ſeu collatoria,aut etiam corporali.
quod dic vt plené notatur.j.de priuilegijs volentes.c.ſané.
lib.vj.&.ſ.de offi.Archi.cum ſatis.ſecundum Hoſti. ¶ Aut
quæris de inſignijs Epiſcopalibus,vtrum poſsint per infe-
riores præſcribi,vel continué obtineri:& tunc dicit Ioan.
An.in Nouella.j.de priuile.c.Abbates.li.vj.ſuper verbo pri
uilegio.ꝙ Hoſti.ſ.de æta.& qua.cùm cõtingat innuit,ꝙ ſic:
quod eſt falſum per.c.alle.Abbates. vbi ſolum priuilegium
excœpit.¶ Ad idem.xciij.diſt.peruenit.ij.&.c.illud.de con
ſu.quantò.Item conſuetudo illa eſſet irrationabilis.item il-
la decre.Abbates.quæ fuit Alex.iiij.ſequæbatur, niſi vel de
conſuetudine iam præſcripta.quam literam poſuit Spec. ti.
de priuilé.quæ remota fuit per Bonifac. vt ſciatur , ꝙ hoc
caſu conſuetudo non valeret:ſecundum Ioan.An.Et credo
ꝙ melius.at.xij.diſt.hinc.Et de iſta materia no.Hoſti.& Io-
an.poſt eum.j.de pœ.& re.omnis.ſuper verbo proprio.dicé-
4 tes,ꝙ † metropolitani in ſua & aliena prouincia,etiam Epi
ſcopi in alienis dioc.& etiam Abbates,& Archidi.& capel-
lani,& ſimiles etiam Epiſcopalia iura,& ad hæc pertinẽtia
inquantum illa poſſunt in eos cadere , & per conſuetudinẽ
& præſcriptionem acquirunt ſicut de conſuet. probatur in
eo , quod legitur & notatur. ſupra de electio. dudum.§.tan-
dem.de offi.ordi.quanto.&.c.duo ſimul.&.c.irrefragabili.§.
exceſſus.de foro cõpe.Romana.& de appel.Romana.lib.vj.
de præſcri.probatur hoc in eo quod legitur & notatur hîc.
&.ſ.eo.ex tranſmiſſa.j.eo.cùm olim. &.c. veniens. de relig.
do.conſtitutus.&.c.venerabilis.&.c.cùm dilectus. ¶ Aliqui
tamen dicunt,ꝙ per conſuetudinem,nõ acquiritur , niſi ſit
per ſedem Apoſtolicam approbata,quibus non aſſentimus
quia expreſsè iura præallegata argum.pro ipſis.xxv. diſti.il-
lud.ix.q.ij.c.illud.& ſe.q.iij.antiquis regulis ſecundum Ho-
ſti.& Ioan.An.Henricus ad hoc.j.redibo,in.j.q. ¶ Secundo
5 nota † qualiter tempore vacationis eccleſiæ non currit præ
ſcriptio,quia non valet agere:& ſic nota qualiter non valen
ti agere non currit præſcriptio.de quo hic per Ber.in glo.vl
ti.verſu ſed nunquid ei. ¶ Circa quod ſecundum Henricũ
ſic diſtingue , quia aut quæris de præſcriptione inducta ab
homine,& illa bene currit etiam contra non valentem age
re,vt notant Hoſti.& Nouella.j.titu.proxi.c. quod ad cõſul
tationem ad finem.& dixi.ſ.de offi.deleg.quærenti. ¶ Aut
de inducta à lege,& tunc aut quis impeditur agere impedi-
mento iuris,aut impedimento facti. Si impedimento iu-
ris,tunc aut impedimentum iuris præcedit inchoationem
pręſcriptionis,& tunc ipſo iure non currit præſcriptio.ver
bigratia,filiofamilias in poteſtate patris exiſtenti defertur
hæreditas materna,quandiu eſt in poteſtate,non põt actio-
nem intentare,nec currit præſcriptio ipſo iure,quandiu nõ
poteſt agere contra ipſum:vt.C.de anna.excep.l.j. in fi.C. de
bonis maternis.l.j.j.de appellationibus.ex ratione. ¶ Aut
impedimentum iuris peruenit poſt inchoatam pręſcriptio
nem,& tũc aut impeditur agere propter iuris ſui proſequu
tionem quod proſequitur alio modo,aut nullo modo pro-
ſequitur ius ſuum. ¶ Si primo modo non currit ſibi pręſcri
ptio ipſo iure,verbigratia pater tuus moritur te exhæreda-
to,tu habes fortè querelam inofficioſi teſtamenti , & que-
relam falſi,vtraq; durat quinquennio & non vltra. ¶ Pone
ergo tu intentas querelam falſi, dicendo teſtamentum fal-
ſum,non potes durante iſto iudicio,intentare querelam in-
officioſi propter repugnantiam: in primo enim iudicio,ſci
licet falſi,dicis teſtamentum non valere in ſecundo dicis va
lere,& ideò non currit tibi præſcriptio:vt.C.de inoffi.teſta
mento.l.contra maiores.per eãdem etiam viam facit.ff.ad.l.
Iul.de adulte.l.ſi maritus pręuenerit.&.l.quinquẽnium.ſi ſe-
cundo modo,tunc currit præſcriptio.Sed reſtituitur ille cõ
tra quem currit:verbigratia,habes debitorem tibi obligatũ
actione temporali,cùm ſupereſſet tantũ menſis de tempo-
re princeps repente indicit ferias,currit tibi tempus,tamen
reſtitueris,cùm non poſſet tibi culpa imputari.vt.ff.ex qui-
bus cauſis.ma.l.ſed & ſi per prętoré.§.ſi ferię. ¶ Sequitur qñ
quis impeditur impedimento facti , & tunc refert aut quis
impeditur per tertium,aut per caſum,aut per ſemetipſum,
aut per aduerſarium,ſeu factum aduerſarij contra quem de
bet agi:ſi per tertium ,tunc currit ſibi præſcriptio,nec reſti-
tuitur:ſed habet recurſum contra illum tertium impedien-
tem. ¶ Quod verum,ſi ſit ſoluendo.aliàs ſi non ſit ſoluẽdo,
vel eſt talis,contra quem impeditus non põt habere recur-
ſum,tunc impedit,& reſtituetur contra debitorem:vt.ff.de
eo per quem factum eſt.l.fi.ſi quis cau.l.ij.in prio.&.l. ſed &
ſi quis rei capitalis.in principio.Si per caſum,tunc præſcri-
bitur contra eum,ſed reſtituitur.ff.de ſeru.ruſtico.prædi.l.
vnus ex ſocijs.§.ſi ſorus.aliâs incipit, & attilicin⁹. & ar.ſ.de
offi.ordi.c.paſtoralis.§.præterea.ver. verumtamen. ¶ Si per
factum ſuum proprium quis eſt impeditus agere , tunc aut
eſt factum tale,de quo debitor, ſeu aduerſarius non poteſt
ſibi imputare culpam vel negligentiam , & tunc non currit
ſibi præſcriptio, verbigratia,ego debitor feci tecum debi-
tore pactum de non petendo vſq; ad.xxx.annos durãte iſto
tempore.xxx.annorum non currit præſcriptio mihi : nam
ex quo per beneficium meum,habes dilationem,non potes
præſcribere.C.de præſcrip.xxx.annorum.l.malę.& eſt caſus
ſecundum Pe.de Bellaper.& Cyn.in authen.de appel.in.§.j.
colla.viij.& ſignatur.C.de tempo.appel.in authen.ſi tamen
in medio.per eãdem viam facit extra de appella.quandiu.in
cle.vt not.C.de pactis.l.pacta.not.in ſumma.& de inoffi.te-
ſtamento.l.contra maiores.Et eſt ratio,quia cum me culpẽt
alij,te me laudare neceſſe eſt.ff.de iure dotium.l.cùm in fun
do.§.j.licet quidam in dicto exemplo de debitore cui facta
eſt pactum de non petendo,vſq; ad.xxx.annos. dicant con-
trarium & reſpondent ad dictum.§.primum.ꝙ non facit ad
thũbum,quia ibi non virtute conſenſus impeditur præſcri
ptio,ſed virtute proſequutionis,quę fit in arbitrio:vnde nõ
currit ſibi tempus in alio,vt in.d.l.contra maiores. ¶ Quod
ſalua reuerentia eorum,non eſt verum ſecundum Pet. quia
6 † vbi proſequitur quis ius ſuum ,non currit præſcriptio.ve
rum eſt,vbi non credit ſibi de iure competere.ſed qui appel
lauit ſciuit de iure ſibi competente , ergo proſequitur iure
pacti,quod probatur ſic lege cauetur,ꝙ vbi ago ad exhibẽ-
dum,currit mihi præſcriptio in rei vendicatione,quia ſciui
mihi rei vẽdicationẽ competere vt.ff.ad exhibendum.l.Iu-
lianus ſcribit.§.quæſitum.ergo in caſu.§.allegati,ſi non eſſet pa-
ctum & conſenſus appellantis,curreret biennium ad proſe
quẽdũ appellationem. ¶ Præterea cùm proſequutio in via
arbitrij excuſet appellantem,hoc eſſet aſininũ dicere,ꝙ ma
gis excuſaret huiuſmodi proſequutio in cauſa arbitrij quã
proſequutio in ipſa cauſa appellationis.Sed patet , ꝙ proſe-
quutio in ipſa & eadẽ cã appellationis,non impedit curſum
biennij vt in authen.de appel.& intra quæ tempora.§.j.non
ergo reſtat dicendum,niſi ꝙ ibi conſenſus partium hoc ope
ratur. ¶ Et hoc dicit ibi apertè textus , quãdo dicit ſi etiam
decies milies pluſquam biennium,tempus exceſſerit &c.qa
non poteſt pars,culpare partem ex conſenſu, ex quo cõmo-
dum reportauit. ¶ Aut eſt factũ tale, de quo aduerſari⁹ põt
ſibi imputare culpam,& tũc currit ſibi tempus,nec reſtitue
tur.ar.ff.ſi quis cau.l.ij.§.ſi quis cùm tamẽ poſſet. vbi habes,
7 ꝙ ſi citatus † ad iudicium nõ veniret,nec iter arripuerit tẽ-
peſtiuè imò ſe arctauerit currit ſibi tempus nec reſtituetur.
Si aliquis impediatur agere per aduerſarium ſeu factum ad-
uerſarij,cõtra quẽ agi debet, tunc currit nihilominus præ-
ſcriptio ei.ar.ſ.de offi.dele.c.prudentiam.§.vlti . cum ibi no.
de eo per quem factum eſt.l.vlti.§.ſed & ſi ſtipulator.ij. me-
lius.C.de annali excep.l.vt perfectius.&.xvj.qõ.iij.§. poteſt.
ver.is autem cuius res.vbi habes,ꝙ ſi propter potẽtiam, vel
infantiam,vel abſentiam,vel fauorem aduerſarij , impedit
quis agere,tamen currit ſibi præſcriptio : niſi vt ibi dicitur
proteſtet.

proteſtef dices tu, quę eſt ratio, ꝙ vbi ipedimẽtũ iuris prę-cedit inchoationem præſcriptionis, nõ currit præſcriptio?
8 Si non poſt currit ratio eſt, quia † facilius impediuntur contrahẽda, quàm dirimantur iam contracta. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. patre furioſo. ĩ. de reg. ad Apoſtolicam. ſecundum Henricum. ¶ Iſtam diſtinctionem ponuit pro parte Pet. de Bellaperti, pro maiori parte. & Lambertus de ſal. C. de preci. impera. offe. l. quoties. in. iiij. q. ¶ Sed aduerte quia in membro penultimo. ſ. præcedenti, videlicet quando quis impeditur propter factum illius contra quem debet agi, videtur tenere Cy. poſt Pe. in prædicta. iiij. q. in fi. ꝙ tunc non currit præſcriptio. allegat in authen. de appella. §. j. & C. de præſcrip. xxx. annu. l. malè agitur. ¶ Sed fortè põt intelligi dictum Cy. de impedimento aduerſarij prouenĩete ex propoſito vel culpa aduerſarij. & quod ſupradictũ eſt, de impedimento proueniente abſq; propoſito & culpa aduerſarij: tu cogitabis, quia ego dubito, & adde quæ ſcripſi. ĩ.
9 de appel. c. ex ratione. ¶ Tertiò nota, ꝙ cũ † agitur de ſubiectione aliquorum, agitur contra eos qui dicunt illos ſibi eſſe ſubiectos. vt. ĩ. eo. cũ olim. & xvj. q. iij. inter. & ſ. de electi. querelam. & ĩ. de cenſi. c. cũ inſtãtia. & ff. de liber. exhi. l. vlti. de quo hîc per Inno. in glo. j. & per Ber. in gl. ij. & per No-
10 uellam. ſuper dicta glo. ¶ Quartò nota, ꝙ † Epiſcopus in tota diœceſi ſua, quoad omnia quæ ſunt iuriſditionis & legis diœceſanæ fundat intentionem ſuam de iure communi: licet in aliquib⁹ capitulis, Abbates poſsint præſcribere. ¶ Dicunt quidam, Abbatem aliter non poſſe præſcribere in ſe, niſi tempore illius præſcriptionis, alij de illis iuribus reſpõderent, vel alijs ſubſuiſſent. vt. ĩ. de priuilegijs. cùm olim. & C. de fund. patrimo. l. penul. Si enim alij non ſubfuiſſet, non præſcriberet. ſ. e. cum. nõ liceat. & c. accedentes. ſecundũ Inno. ſubdit Inno. ſic. Item nos non dicimus neceſſe Abbatem alij ſubeſſe ſed capellanias, in quibus fit præſcriptio, vt hîc. & ĩ. eo. cũ olim. imò plus dicimus, ꝙ etiam capellæ & ſi nõ ſubſint alij, ea quæ Abbas ibi poſſet poſsidere, poſſet & præſcribere: puta quartam decimatum, & mortuariorum & ſimilia. ſ. eo. de quarta. & c. ex tranſmiſſa. ar. ĩ. de ſepul. certificari. Sed obedientiam vel viſitationem in ſe ipſo non poſſent poſsidere, nec præſcribere, nec capellæ per ſe, nec Abbas per ſe, niſi alij obediant: quia in ſe non poſſunt ea poſsidere: nemo enim ſibi ex neceſsitate obedit aut ſe viſitat: & ſic de conſimilibus. ĩ. c. proximo. & ff. de arbi. l. pe. ſecundũ Inno. de quo ſatis ſcripſi. ſ. eodem. c. circa primum notabile. ¶ Quintò no. ſecũdum quoſdam, ſuper verbo exceptionẽ. ꝙ ſi Abbas probauerit ſe generaliter præſcripſiſſe ius Epiſcopale, in aliquibus eccleſijs, etiam non expreſsis capitulis exemptionis, & etiam ſi Epiſcopus dicit medio tempore ſe aliqua exercuiſſe, & ſic in aliquibus interrupiſſe præſcriptionem illam, interruptionem probare debet Epiſcopus: quod colligunt quidam ex iſto textu, de quo hic per Innoc. in glo. hîc colligunt ad quod. ĩ. redibo. ¶ Item no. hic Lignanus in probationibus producendis & recipiendis, ordinem ſeruandum eſſe, & pręſcriptionem & priuilegium, ſimul ab eodem allegari poſſe: de quo dicetur. ĩ. eodẽ venieus. ¶ Præ-
11 tereà not. hic Collectarius primo ibi, *adiudicantes*. ꝙ ſic † fertur ſententia adiudicatoria pro reo, ſicut pro actore, vbi de iure rei conſtat: & remittit de hoc ad collecta ſua, de reſtit. ſpo. ex conqueſtione. ¶ Secundò notat ibi, *vacauit*. ꝙ contra eccleſiam vacantem. non currit præſcriptio: & tamen eccleſia vacans, bene præſcribit. vt not Hoſtiẽ. ne ſede vacante. c. j. & in ſumma. ſub rubrica de vſucap. circa finẽ: & idẽ de pupillo, vt patet ex lectis. & no. xvj. q. j. § poteſt. verſu is autem. ¶ Tertiò notat ibi, *& ſi per tantum*. &c. ꝙ alius eſt effectus dormitationis quem inducit tempus vacationis vel ſciſmatis. ¶ Alius verò eſt effectus propriæ interruptionis, quia in primo, priora tempora non annihilãtur, ſed cũ poſterioribus corriguntur. Sed in ſecundo, annihilantur ex toto: & ſic oportet reincipere præſcriptionem à capite: vt legitur & notatur. ſ. eodẽ. illud. ¶ Quartò notat hic *per præſcriptionem*. acquiri iura incorporalia ſicut iuriſditionem Epiſcopa
12 leni Abbati. Nunquid † ergo per præſcriptionem acquiruntur rerum dñia? Ioan. j. q. j. nullus pluribus. videtur notare, ꝙ per præſcriptionem non acquiritur rei dñium, ſed acquiſitum ſeu creatum aduocatur. ¶ Sed Archidi. videtur tenere cõtrarium. eo. ti. c. j. in fi. Super quo vide lecta & notata. xvj. q. iij. clerici. ¶ Refert Collectarius ſe audiuiſſe à doctore repetente, ꝙ dñium directum non acquiritur per pręſcriptionem: ſed bene per vſucapionem, eo ꝙ poſſeſsio rerum mobilium vilis eſt, & facilius amittitur. ff. de acqui. poſ. l. ſi rem mobilem. & quod legitur & notatur, de reſti. ſpolia. olim. & facili⁹ poteſt deperire: facit quod dicitur de curatore, quod poteſt alienare res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. C. de admini. tuto. l. ſi. ¶ Subdit tamen, ꝙ cõtrarium notatur. xvj. q. j. § poteſt. vbi probari videtur, ꝙ non acquiratur directũ, ſed vtile: cum dicitur ibi vtiliter &c. & ſic poteſt intelligi qd notatur. xviij. q. ij. ſeruitium. & quod ſcripſit Ioan. An. de regu. iur. ſine poſſeſsione. ſecundũ eum. ¶ Petrus verò de Bellaperti. & Cy. poſt eum. C. de bonis maternis. authẽ. niſi tricennalis. tenent tam per vſucapionem rerum mobilium cũ titulo & bona fide, quæ appellatur vſucapio, ſtrictè ſumpta, quã per vſucapionem rerum immobilium cũ titulo & bona fide, quæ dicitur præſcriptio longi temporis. x. annor. inter præſentes. & xx. anno. inter abſentes, & quæ etiam appellatur vſucapio largè ſumpta, quã etiam per præſcriptionem longiſsimam. xxx. vel. xl. anno. dummodo cũ bona fide, procedat, etiam ſi titulus deficiat, acquiritur directum dominium: & hoc teneas & motiua ibi videas. ¶ Et adde omnino quę de hac materia ſcripſi. ĩ. eo. c. Epiſcopum. lib. vj. in
13 j. q. ¶ Quintò notat ibi ſi conſtiterit. ꝙ † non debet admitti ad probandum, quod probatum non prodeſſet: probato enim priuilegio, interruptio non proficeret: & ꝙ vbi vnum de alio mentionem facit, oportet illud exhibere. ¶ Item ꝙ
14 † petens in genere contra ius commune, non obtinet, niſi in ſpeciebus quas probat: vt hîc. & ĩ. eo. cũ olim. & c. veniens. Et quod legitur & notatur per Inno. ĩ. titu. proxi. cũ inter. in prin. ¶ Primò opponitur contra tertium notabile, ꝙ videtur, ꝙ cũ quis vult in ſuos ſubditos vendicare, ꝙ contra eos agere debeat, quia contra illos agi debet, apud quos eſt illud ius, quod per actionem vendicatur. argu. ff. de rei ven-
15 di. l. officium. actio † enim eſt ius perſequendi in iudi. quod ſibi debetur. inſti. de actio. in prin. ¶ Quid plura, ꝙ ſubdit⁹ cõueniri poſsit, videntur textus. ff. de viuris. l. hactenus. xij. q. ij. quicunq; militum. ſ. vt lite non conte. quoniam. & ĩ. de appel. c. ad audientiam. & ſ. de elect. querelam. ¶ Inno. fatetur contrarium, & dicit, ꝙ vterq; conueniri poteſt: & idem Ber. dicens, ꝙ dum conuenitur ſubditus, conuenitur nomine ſuo. Vnde dicit Inno. ꝙ agi poteſt cõtra illum qui detinet ſubditos, & etiam contra ſuditos, qui nõ obediunt: & eſt ratio, quia qua ratiõe faciunt quo minus poſsideam eos dum mihi non obediũt, eadẽ rõne poſsidere videntur iura, quæ in eis peto, vt dicitur in confeſſoria: vt. ff. ſi vſuſfruct. pe. l. j. in prin. & ff. ſi ſerui. vendi. l. ſicuti. § ſed ſi quæratur. & l. ſi quis diuturno. in fi. ¶ Sed ipſe Vincen. videtur notare cõtrarium. ſ. de ma. & obe. inter. iiij. contra poſsidẽtes autem, conſtat ſecundum Inno ꝙ rectè agitur. vt hîc & patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de iudi. c. examinata. ¶ Sed quid ſi ipſe qui conuenitur confitetur ſe teneri obedire, cũ alius ſit tantùm in poſſeſsione huius iuris, an mandabitur ei, ꝙ obediat huic? Reſpondet Inno. ꝙ non: ſed fiet vt dicit quod ſcripſi poſt eum in prædicto. c. inter, quatuor. ¶ Sed aduerte ſecundum Innoc. quòd aliquando quis poſsidet iura aliqua, aliquando verò non poſsidet ea. Sed in eo poſsidentur inter quæ duo, differentia eſt notanda. Verbigratia quãdoque eſt aliquis in poſſeſsione, quòd non teneatur ire ad cõſilium, vel quòd poſsit ordinari, vel benedici ab Epiſcopo, à quo maluerit & conſimilia. ĩ. eod. veniens. ¶ Qoandoque verò non poſsidet iura, ſed ab alio poſsidentur in eo, ſicut monaſterium, de quo hîc agitur, dicebat ſe habere & poſsi-

dere quædam iura, in quibuſdam eccleſiis, quæ tamen eædẽ
eccleſię non poſsidebant, nec poſsidere poterant in ſeipſis:
quia nullus poteſt in ſeipſo ius vel ſeruitutem habere, nec
mirum, quia nec in re propria. ff. de ſerui. vrba. prædio. l. in
re communi. & in hoc vltimo caſu competit actio contra
vtrunq;, contra poſsidentem: quia poſsidet: & contra non
poſsidentem, ſed poſſeſſum: quia actorem vti non patitur
iure ſuo. & ideò in tali caſu, vterq; ſcilicet tam prędicto mo
do poſsidens, quàm poſſeſſus admittitur ad defendendum
litem: & ad aſsiſtendum defendenti: & ad appellandum. vt
16 not. j. titu. j. cùm ſuper. ¶ Et eſt ratio, quia non † tantũ præ-
latorum intereſt non perdere iura quæ habent in ſubditis,
imò quandoq; ſubditorum intereſt dominos non mutare.
¶ In primo verò caſu, videlicet quando agitur cõtra aliquẽ
tanquàm cõtra poſsidentem iura aliqua vel libertatem de-
fendentem, non poteſt Prælatus talis actoris vel rei, conue-
nire vel conueniri: nec aſsiſtere conuenienti vel conuento,
nec appellare, cum nec eius interſit. ij. q. vj. non ſolẽt. Quid
enim intereſt Epiſcopi diœceſani, ſi cleric⁹ ſuus vadat ad cõ
ſilium, vel ad ſynodum alterius, dummodo ſibi nihil detra-
hatur vel ſi euincitur ab eo iuriſditio, quam diœceſan⁹ non
contendit ſuam eſſe, nec à ſe teneri ſed & ſi de hoc agi poſ-
ſet alia via, eſſet agendum vt notatur. j. de appel. dilectis. ſe-
cundum Inno. ¶ Hoſti. autem dicit ego non poſſum capere
verba iſta, nec video, qualiter poſſet eſſe, ꝙ meus ſubditus
teneatur ire ad alterius ſynodum: vel ꝙ poſsit ab alio bene-
dici, vel ordinari, vel ꝙ alius poſsit in eo habere aliquã ſer-
uitutem, quin & mihi aliquod præiudicium generetur?
¶ Et eſt ſimile, quod ſcripſit Nouella. j. de donatio. c. inter
dilectos. in fine. & de exceſsib. Prelatorum. dilecta. ¶ Marti
nus verò dicit, ꝙ Hoſti. bene dicit in iurium pręſcriptione,
in quibus præiudicaretur ſuperiori, vt ſi alius ab Epiſcopo
iuriſditionem exerceat in ſubditum ſuum. j. territorium
ſuum. ¶ Vel ſi alius Archiepiſcop⁹ vtitur pallio in prouin-
cia alterius Archiepiſcopi, ſine eius licentia, contra capitu-
lum ex tua. de autho. & vſu pallij. & idem de portatione cru
17 cis. & c. s. de ma. & obedi. c. vlti. & s. de dila. c. fi. Sed in † præ
ſcriptionibus iurium, in quibus non præiudicatur ſuperio-
ri, ſicut in præſcriptione cenſus, habet locum opinio Inno.
quia licet interſit ſuperiorum habere ſubditos inferiores lo
cupletes, tamen iſtud intereſſe eſt minùs remotum, ſecun-
dum Inno. ¶ Quid dicendum? Certè non apparet mihi, ꝙ
Martinus directè percutiat ad contrarietatem Inno. & Ho-
ſtiẽ. ſed ad vnum indubitatum caſum, quem ponit Ber. hìc
ad fi. glo. ſecundę ibi: ſed ſi petere vellet ſed ad hoc j. redibo.
¶ Secundò opponitur contra quintum notabile, quia imò
videtur ꝙ Epiſcopus onere probationis grauandus non ſit,
nam & ſi pro Abbate facit præſumptio, pro Epiſcopo facit
ius commune: quod maius & fauorabilius eſt: vnde videtur
ꝙ ſemper ſit iudicandum pro Epiſcopo, niſi in capitulis, de
quibus Abbas ſpecialiter probauerit. argu. huius decretalis.
in fine. & j. c. cùm olim. ¶ Soluit Inno. dicens, ꝙ ſi teſtes vel
aliæ probationes Epiſcopi, dicerent Epiſcopum exercuiſſe
iura Epiſcopalia, & teſtes Abbatis illud idem dicerent de
Abbate, præferrẽtur teſtes Epiſcopi, quia veriſimiliora di-
cerent: nam iuri communi conſonarent. argu. s. licet. dum-
modo paritas eſſet in aliis: verùm ſi teſtes Abbatis dicerent
generaliter Abbatem exercuiſſe omnia iura Epiſcopalia, &
teſtes Epiſcopi, tantùm probarent eccleſias ſitas in diœceſi
Epiſcopi, & ꝙ exercuiſſet Epiſcopalia, nec dicerent omnia
Epiſcopalia adiudicarentur Abbati: niſi de aliquibus ſpe-
cialiter probaſſet Epiſcop⁹: vel niſi in aliquo probaſſet in-
terruptionem, quod fortè ſufficit probare per duos teſtes.
licet Abbas generaliter probauerit per plures arg. s. c. illud.
¶ Dicit tamen poſteà Inno. ꝙ hæc ſibi non placent. ¶ Sub-
dit tamen, ꝙ prudenter faciet examinator teſtium, ſi de ſin
gulis capitulis iuris Epiſcopalis interroget teſtes Abbatis:
tunc enim non valebit Abbati præſcriptio, niſi in. c. ex pro
batis. vt hìc in fine. & j. eod. cùm olim. ¶ Potes etiam dice-
re ſecundum eum, Epiſcopum poſſe probare interruptio-
nem in capitulis hìc poſitis, quia licet Abbas probauit ſe
eadem exercuiſſe per. xl. annos, tamen Epiſcopus probauit
interruptionem, quia etiam. j. illud idem tempus Epiſco-
pus exercuit illa pluries. ¶ Dicit tamen ſe de hoc notaſſe
plenìus. j. de reli. domi. cum dilectus. ¶ Aduerte quia quod
dixi. s. in verſi. dicit tamen Innocen. &c. ꝙ illa Innocen. non
placent: quidam non habent in Innocen. ſuo, vnde Mar. di-
cit, ꝙ illa ſibi placent, quia iſti articuli ſunt diuerſi, & ſic fa-
ciunt quę leguntur & notatur. s. de teſti. ſeries. Nam ſi teſtes
Abbatis deponant abſq; excluſione Epiſcopi, patet, ꝙ cùm
depoſitiones ipſę in nullo ſibi inuicem opponantur, quęli-
bet depoſitio per ſe ſtat. Sed ſi per modum excluſionis Epi-
ſcopi, in hoc negatiuè deponunt: vt probant magis pro Epi
ſcopo, duo affirmatiuè deponentes, quàm illi qui pro Ab-
bate deponerent negatiuè: & per hoc non obſtant notata
Innocen. s. de proba. licet cautam. vbi notat teſtem Abba-
tis, bene poſſe deponere Abbatem omnem iuriſditionem
exercuiſſe. ¶ Hoſtien. autem dicit, ꝙ hæc debet eſſe cautela
aduocati Epiſcopi, contra quem teſtes producuntur: quia
18 debet † aduocat⁹ huiuſmodi, petere omnia ſingulariter ex-
primi: vt. s. de offi. ordi. conquęrente. ad hoc. j. de teſtib. c. ij.
lib. vj. & tunc non proderit præſcriptio, niſi in probatis, vt
dixi. s. poſt Innocen. Et remittit Innocen. ad notata de capel
lis mona. c. dilect⁹. ¶ Circa quod iudicio meo, ſic diſtingue
re habes, quia aut Abbas vult ſolùm deducere præſcriptio-
nem iurium Epiſcopalium in certo territorio abſq; exclu-
ſione Epiſcopi, id eſt tali modo, ꝙ concurrat cum Epiſcopo
in exercitio illorum iurium, ſi quod inter eos præuentioni
eſt locus. ¶ Aut Abbas vult ſolùm deducere excluſionem
Epiſcopi, à iurib⁹ Epiſcopalibus in territorio certo per pręſcriptionem.
Aut Abbas deducit vtrunq;, videlicet & iura
Epiſcopalia in ipſo territorio per præſcriptionem acquiſi-
uiſſe, & Epiſcopum quoque ad illa in eodem territorio ex-
cluſiſſe. ¶ In primo caſu, dum agitur in concurſu de ſola ac-
quiſitione, dico ꝙ ſi Abbas probet per duos bonos teſtes,
bene clarè ſe per. xl. annos continuos iura Epiſcopalia in il-
lo territorio poſſediſſe, ſiue probẽt, ſiue deponant generali-
ter de omnibus, ſiue in ſpecie de certis iuribus, etiam ſi Epi
ſcopus probaret per mille teſtes, eadem iura ſe exercuiſſe
præferentur probationes Abbatis, tanquàm pertinentes
& facientes ad cauſam, ac faciẽtes ad poſſeſsionis probatio-
nem & repellerentur probationes impertinentes Abbatis,
tanquàm impertinentes, & nihil facientes ad cauſam: & eſt
ratio huius, quia non agitur hìc de iure vel poſſeſsione Epi
ſcopi, ſed ſolũ de iure & poſſeſsione Abbatis. ¶ Et quia hoc
caſu probationes Epiſcopi, in nullo cõtrariantur probatio-
nibus Abbatis, & per conſequens, illa nec vincere, nec exclu
dere poſſunt, & eſt ratio huius, quia licet dominium euidẽ
rei, nõ poſsit eſſe inſolidum apud duos: vt. ff. commo. l. ſi vt
certo. § ſi duobus. iterum tamen iuriſditio vnius territorij,
poteſt eſſe inſolidum apud plures: vt. ff. de offi. cõſulis. l. vna.
& patet in Papa, legato, & Epiſcopo, in quo eſt deputatus
legatus quod non proſequor. licet exercitium nõ debeat eſ-
ſe apud plures: ſed debet eſſe locus præuẽtionis, vt patet in
his quæ leguntur & notantur. s. de foro compe. propoſuit.
¶ Caue tamen, quia ſi Epiſcopus hoc caſu allegaret contra
Abbatem, ſe per Abbatis excluſionem poſſediſſe, tunc aut
Epiſcopus proponit Abbati volenti iuriſditionem in illo
territorio exercere, ſe oppoſuiſſe & Abbatem ab huiuſmo-
di exercitio excluſiſſe. j. tempus. xl. annorum, per quod Ab-
bas prætendit ſe præſcripſiſſe: & tunc plus proſunt Epiſco-
po duo teſtes hoc probantes, quàm Abbati mille: & in hoc
ſequor dictum Martini quia ſi Abbas primò poſsidebat, a-
ctus iſte etiam ſi vnicus fuerit, naturalem interruptionem
19 operatur. iuxta ea quæ not. s. eo. illud. ¶ Poſſeſsio † autẽ quã
tuncunq; bene probata, ſi conſtet eam fuiſſe interruptam,
non iuuat ad præſcriptionem: vt. ff. de acquiren. poſſeſ. l. quæ
vniuerſas. § j. & ij. & de vſucap. l. naturaliter. ¶ Hoc verum,
niſi Abbas

niſi Abbas probaret ſe non obſtante oppoſitione Epiſcopi,
ad exercitium iuriſditionis amiſſum fuiſſe, ac poſſeſsionem
ſuam hoc non obſtante debitè continuaſſe, quia tunc teſtes
Abbatis, præualerent: quia tunc eorum depoſitio ſolùm af
firmat: & depoſitio teſtium Epiſcopi, negatiuam includit:
videlicet in eo quod dicunt Abbatem fuiſſe excluſum ſeu
repulſum, in hoc enim negant ſe fuiſſe admiſſum. ¶ Dico
tamen, ꝙ ſi depoſitiones vtriuſq; concernerẽt eundem actũ
loco, & tempore vniformiter coarctatũ, teſtes in actu præ-
ſentes æquè poſſunt negatiuè, ſicut affirmatiuè deponere:
vt patet ex notatis Nouellæ. ſ. de elect. bonę. Et ideò in tali
caſu, cæteris paribus, præferrem in dubio teſtes Epiſcopi,
propter dubium præſcriptionis, & fauorem iuris commu-
nis. arg. eius quod ſcripſi poſt Inno. circa principium huius
oppoſitionis. ibi ſoluit Innocen. &c. & maximè, ſi Abbas eſt
actor, & Epiſcopus reus. arg. ſ. de proba. ex literis. ¶ In ſecũ-
dò caſu, cùm Abbas vult ſolùm deducere excluſionem Epi
copi. Diſtingue, quia aut Abbas nõ probat, niſi ſimplicem
poſſeſsionem ſuam quadragenariam, & tunc credo, ꝙ etiã
ſi Epiſcopus nihil probet, abſoluitur ab impetitione Abba
tis, tanquàm nihil probantis. ar. C. de rei ven. l. fi. ¶ Et eſt ra
tio, quia libertas contra huiuſmodi iure cõmune faciens pro
Ep̃o, abſq; aliquo poſitiuo facto illi iuri cõtrario ipſius prę
ſcribentis præſcribi non poteſt. ff. de ſerui. vrb. prædi. l. hęc
autem iura. ¶ Et quod ſcripſit Cy. C. de ſerui. l. ſi aquã. in ſex
ta. q. & ſcripſi plenè. ſ. eo. c. de quarta. Fallit tamen, vbi Ab-
bas ſolus in illo territorio tenuiſſet per tempus legitimum
domum, tribunal, iudicem, notarios, carceres, & alia ne-
ceſſaria pro iuriſditione exercenda vel ad iuriſditionem hu
iuſmodi exercendã. ar. diſſolutionis. l. fi. ff. de vſucap. per. l. ſi
quiſquam. ff. de diuer. & temp. præſcrip. Et faciunt optimè
quæ ſcripſi. ſ. de offi. ordi. cùm Epiſcopus. in. j. q. vbi per to-
tam q̃õnem omnino videas. ¶ Aut Abbas vltra ſimplicem
poſſeſsionem, allegat & probat poſſeſsionem Epiſcopi ex-
cluſoriam, cauſatam ab aliquo ſuo facto contrario, vt puta,
quia dicit, cùm Epiſcopus vellet in illo territorio iuriſditio
nem exercere, Abbas ſe oppoſuit, & Epiſcopus oppoſitiõi
acquieſcens, ab exercitio deſtitit, & Abbatem ſolùm iuriſ-
ditione vti permiſit; & tunc ſi Abbas probat tale factum &
poſſeſsionem quadragenariam proſequutam, & Epiſcopus
nihil probet, Abbas obtinere debet: q̃a ab illo facto cõtra-
rio, poſſeſsio & præſcriptio Abbatis inchoare debent: vt
prædicta. l. hæc autem iura. Sed ſi Epiſcopus probet, ꝙ pen-
dente prædicto tempore. xl. annorũ, ipſe in dicto territorio
ſciente & permittente Abbate, iuriſditione vſus fuerit, prę
ualent plus duo teſtes ipſius, quàm plures teſtes Abbatis: ni
ſi teſtes Abbatis ad eundem actum percutiant. Sed & tunc
adhuc in dubio cæteris paribus, teſtes Epiſcopi præferren-
tur, per ea quæ ſcripſi in ſimili ad fi. caſus proximè præcedẽ
tis. ¶ In tertio verò caſu, videlicet cũ Abbas deducit vtrun
que, diſtingue, quia aut quæritur de ſola ſimplicis iuriſditio
nis acquiſitione, abſq; Epiſcopi excluſione, & tunc dic vt in
primo caſu, aut quæritur de Epiſcopi excluſione, & tũc dic
vt in ſecundo caſu: aut quæritur de amborum caſuum con
iũctione & hîc dico, ꝙ fatuus erit iudex, qui iſta coniunget:
quia tunc ſententia, aliquam obſcuritatem haberet, quæ ta
men debet eſſe clara & certa. inſti. de actio. § curare. & C. de
20 ſententijs quæ ſine certa quãti. per totum. & † ideò prudẽs
iudex, ſingula capitula clare diſtinguere debet. vt. j. de teſt.
Raynal. & c. Raynu. arg. ff. de excep. doli. l. j. & in procemio
inſti. § igitur. & inſti. de le. § non ſolùm. ¶ Et ſi iſta vellet cõ
iungere & ſuper conceſsione Abbatis Epiſcopi excluſoria
tanquàm tali, & tanquàm ſic qualificata pronunciare, tunc
ſeruare haberet ea, quæ ſcripſi in ſecundo caſu. ſ. proximo.
quia de caſu qualificato, non tanquàm de ſimplici, ſed tan-
quàm de qualificato, & ſolùm per reſpectum ad ſuam qua-
lificationem iudicari debet, vt patet ex notatis in cle. dudũ.
de ſepul. ad fi. in glo. dicit Ioan. monachi. ¶ Tertiò opponit
contra id quod notaui. ſ. hîc audiri priuilegium & præſcri-
ptionem ſimul proponentem, quia iſtę defenſiones videntur
21 eſſe contrariæ & tamen † contraria proponens, audiri non
debet. C. de fur. l. j. ¶ Dicit Inno. ꝙ ratio propter quam ad-
mittitur, notatur. ſ. de excep. cùm venerabilis. & ſimile. j. eo.
cùm olim. de quo vide hîc, per Ber. in glo. ſcit ergo. ¶ Sub-
dit Inno. cum Ber. ſecundum quoſdam, vel ꝙ iſtas ſub diſiũ
ctione propoſuit vt alteram ſaltem probaret. C. de exce. l. ſi
quidẽ. ff. de excep. l. nemo. ff. de inoffi. teſta. l. papi. contra ve-
terani. § ſed nec impuberis. vel de vna tranſiuit ad aliam, vt
in iuribus ad hoc allegatis per Ber. &c. ſ. de teſti. ex tenore. &
prædicto. c. cùm venerabilis ¶ Sed argu. contra. C. de nõ nu
me. pecu. authen. contra qui propriam. & ff. de bo. poſ. con-
tra tabulas. l. ſi pater. ſecũdum Inno. qui non ſoluit. ¶ Super
quo vide quæ ſcripſi in prædicto. c. cùm venerabilis. & quæ
dicam. j. c. veniens. & in locis ad quæ remiſi in ſecunda ſup-
pletione prædictæ glo. ſic ergo.
¶ PRIMO quæritur circa materiam primi notabilis,
22 qualiter Abbas † iura Epiſcopalia præſcribere poteſt? Su-
per quo vide quæ ſcripſi poſt Hen. ſ. eo. in primo notabili.
23 ¶ Et aduerte, quia Inno. refert quoſdam dicere. Tunc † de-
mũ Abbates in capellis, iura Ep̃alia acquirere, quando tem
pore præſcriptionis, de illis iuribus alijs reſpõdent, vel quã
do ſubſunt alijs, vt. j. de priui. cùm olim. & C. de fun. patri. l.
vlti. lib. xj. Aliter nomine proprio, non poſſent præſcribere
contra ſuum diœceſanum. ſ. eo. cõ non liceat. & c. acceden-
tes ¶ Sed finaliter dicit Inno. ꝙ quantum ad hoc, nõ eſt ne-
ceſſe, ꝙ Abbas ſubſit alij, ſed tantùm capellæ in quibus hęc
præſcribuntur. j. c. cũ olim. vbi in fine apertè tenet Innocẽ.
Abbatem ſubditum Ep̃o, præſcribere in capellis, quod põt
poſsidere de iure Ep̃ali. ¶ Vnde etiam ſi capellæ nõ ſubſint
alteri: poteſt tamen in illis Abbas præſcribere, ꝙ poteſt poſ
ſidere, ſicut quartam decimarum, mortuaria & ſimilia. ſ. eo.
ex tranſmiſſa. & c. de quarta. & . j. de ſepul. certificari. ac in-
ſtitutionem & deſtitutionem ſaltem corporalẽ & ſpiritua-
lem: vt ſcripſi in primo notabili. tamen non poterunt Ab-
bas vel capellæ præſcribere obedientiam, vel viſitationem
nomine ſuo, quia nõ poſſunt in ſe talia poſsidere: nemo eñ
ſibijpſi de neceſsitate obedit. vel ſeipſum viſitat. & ſic de ſi-
milibus. ff. de arbi. l. penul. ff. ad Trebel. l. ille à quo. § tempe-
ſtiuum. ¶ Vnde requiritur, ꝙ non nomine ſuo, ſed alterius
cui exinde reſpondeant, & ei ſubiaceant, illa præſcribãt. Sed
& tunc neceſſarius erit titulus, ſecundum Hoſtiẽ. vt prædi-
cto. c. ſi Ep̃um. & hoc modo intelligas ea quæ ſcripſi. ſ. in ſe-
cundo notabili. ¶ Ex quibus diſtinguere potes, quia aut lo-
queris de iuribus, quæ ipſe præſcribens debet Ep̃o, ſeu quæ
in ipſo pręſcribente habet Ep̃us: & tunc ſi ſunt talia, quę po
teſt ipſe Abbas poſsidere, tunc etiam illa pręſcribere poteſt
vt patet exemplum de quarta. ¶ Sed ſi non poteſt ipſe præ-
24 ſcribẽs † talia poſsidere, vt puta, quia res eſt impręſcriptibi
lis, ſicut viſitatio, & procuratio. ſ. eo. cũ non liceat. ac ſupre-
ma obedientia ſiue ſubiectio. C. de præſcri. xxx. anno. l. com
perit. vel quia ſunt alia, quæ quis in ſeipſo poſsidere non po
teſt: ſicut iuriſditio, viſitatio & procuratio in ſeipſo, vt prę-
dicto. c. cũ non liceat. & c. ſeq. ¶ Aut quæris de præſcriptio-
ne illorum iurium, quæ habet Ep̃i in alio, quàm in ipſo prę
ſcribente: & tũc aut talia ſunt iuriſditionis, & tunc dico cũ
Mar. generaliter. & indiſtinctè, talia omnia per quoſcunq;
inferiores Ep̃o, beneficia eccleſiaſtica perpetua in titulũ be
neficij eccleſiaſtici perpetui obtinentes iure & nomine bñ-
ficiorum huiuſmodi, & poſsideri & præſcribi poſſunt præ-
ſcriptiõe quadragenaria cũ titulo & bona fide, vel ſi ſine ti-
tulo, cũ bona fide, & tanto tempore cuius initij hominum
memoria non exiſtat. vt prædicto. c. ſi Ep̃m. & ſic intelligo
not. Innoc. hîc & . j. c. cũ olim. vbi patebit ſolutio ad ea quæ
contra iſtam concluſionem opponi ſolent. ¶ Fallit tamẽ, in
caſu qui habetur. ſ. c. quia iudicante. & in caſu. c. ſup eo. j. de
parochijs Aut talia ſunt ordinis Ep̃alis, & tunc per quęcun
que alium Ep̃m in eccleſia circa intitulatum ratione eccleſię
ſuæ & poſsideri & præſcribi poſſunt: ſeruata tñ forma præ-

dicti.c.ſi Epi.arg.eorum quæ leguntur & notantur.j.de cõſe.eccleſię vel alta.c.aqua.&.ſ.de conſuetu.c.quantu.ſed per quencunq; alium inferiorem, Epalem ordinem non habentem, nec poſsideri nec præſcribi poſſunt.arg.eorum quæ leguntur & notantur in iuribus ſ.proximè allegatis. Et eſt rõ quia talia nõ niſi ratione ordinis poſsideri aut exerceri poſſunt:vt patet ex lectis & notatis in iuribus proximè allegatis. Saluo tamẽ, ꝙ quilibet etiam Epus inferior bene poteſt contra iſta iura præſcribere libertatem, & per literas commendatitias dare alienis Epis, facultatem talia eius ſubditis conferendi:ipſiſq; ſubditis talia ab alienis Epis recipiendi. Nam talis conceſsio eſt iuriſditionis & non ordinis: vt eſt caſus.j.c.cùm olim.&.c.veniens.facit.ſ.de offi.archi.c.ſignificaſti.& de temp.or.cũ nullus.lib.vj.&.ſ.de elec.c.ſuffraganeis. quãuis tamen tales præſcribere nequeant ꝙ ea valeant facere per ſeipſos.vt prædixi. ¶ Aut quæris de illis, quæ nec ſunt iuriſditionis, nec ſunt ordinis, ſed ſunt inſignia dignitatis, vt portare crucem, aut pallium, in prouincia aliena. Et hîc habet communis opinio, ꝙ talia per inferiores præſcribi non poſſunt ſiue exempti vel nõ exempti. pro quo.xciij. diſtin.c.illud.& centeſima.diſtio.contra morem.& notatur per Nouellam.de priui.Abbate.li.vj.& dixi.ſ.in primo notabili. Ex quibus clarè elicitur, quòd non procedit opinio Hoſti.quam notaui.ſ.& quam ſequitur Henricus.vt ſcripſi ſ.in primo notabili.quæ habet inſtitutionem authoriſabilem per inferiorem ab Epo, non poſſe præſcribi.Sed hoc ꝓſequere latiùs, vt ſcripſi de offi.arch.c.cũ ſatis.in.v.quæſtio.

¶ SECVNDO quæritur circa materiam tertij nota
25 bilis, & primæ oppoſitionis, nunquid† ſententia cõtra vnũ lata alij præiudicet? & videtur, ꝙ non.ar.j.de re iudi.c.cùm ſuper.&.c.ſuborta.&.ff.de libe.cauſa.l.ſi pariter. Et hoc verũ ſecundum Inno.quando contra eum agitur, ad quem ſecundo loco pertinet actio vel defenſio:& ſic loquitur prędictũ capitulũ cũ ſuper. ¶ Sed ſi ſententia eſſet lata cõtra eum, ad quem pertinet primo loco defenſio, tunc præiudicat etiam ei, ad quem ſecundo loco pertinet defenſio, ſi ſciat & nõ aliter.vt.ff.de re iudi.l.ſępe.&.j.de re iudi.c.quãuis.ſecundum Inno. ¶ Sed caue, quia dicit Martin⁹, & credo ꝙ bene, ꝙ econtrario & in caſu conuerſo, deberet loqui Innocẽ.videlicet ꝙ cõfertur ſententia contra illum, ad quem primo loco pertinet defenſio, etiam ſciente eo ad quem pertinet ſecundo loco, non nocet taciturnitas, nec præiudicat ſententia illi, ad quem pertinet defenſio ſecundo loco:ſed ſi fertur ſententia contra illum ad quem pertinet defenſio primo loco, nocet illi taciturnitas, & præiudicat ſibi ſententia & ſic etiam recitant Inno.& Nouel.licet Hoſt.recitet primo modo, & certè puto, ꝙ corrupti ſunt libri, quia re vera intellectus prim⁹ aduerſatur iuribus allegatis, & intellectus ſecundus, ex illis iuribus comprobatur. ¶ Probat etiam ratio iurium prædictorum. Ideò enim præiudicat primo ſententia lata contra ſecundum, & non econtra, quia primus poteſt prohibere ſecundo, ne agat:& ſecundus non poteſt hoc prohibere primo. prout hæc ratio videtur expreſſa in prædicta.l. ſæpe. ¶ Super quo omnino videas ea quæ ſcripſi.ſ.de teſtib.c cũ olim.in.j.oppoſitione.& in.vj.q.& dicam de hoc in.c.cũ ſuper.&.c.quãuis alle.& etiam ſtatim in qõne ſequenti.

¶ TERTIO quæritur ad quem pertinet primo loco defenſio vel actio in hoc caſu. ¶ Refert Inno.quoſdam dicere, ꝙ primo loco pertinet ad prælatum cui ſubiecta eſt eccleſia, & qui ſubiectionem poſsidet, quando agitur de ipſius eccleſiæ libertate, vel ꝙ alij ſit ſubiecta. Secũdò ad miniſtrũ illius ſiue rectorem:ſecus ſi agatur de poſſeſsiõibus. ¶ Secũdò refert alios dicere, & fortè meliùs, ꝙ hîc non dicitur primo loco pertinere ad vnum, & ſecundo ad alium. Sed plenè ad vtrunq; æqualiter pertinet defenſio. C.de libe.cau.l.principaliter. ¶ Ex quo inferre videtur, ꝙ vnius ſententia, alij non præiudicat. excipit caſum, niſi ſciuerit, & defenderit. quia tunc præiudicat.j.ti.j.quãuis.& de re iudi.ſæpe.c.vlti. Nouella verò hîc Inno. recitando omittat prædictum verbum & defenderit. ¶ Subdit Inno.ꝙ in cõpoſitione & tranſactione, videtur ꝙ etiã ſi vtroq; ſciente facta eſt tranſactio per vnum, non præiudicat alteri. Et adde omnino quæ ſcripſi de ma.& obe.inter quatuor. in vlti.q &.c.ſi.eo.ti.in trib⁹ oppoſitionibus. ¶ Quid dicendum? Certè ex verbis Innoc.
26 quicquid dicatur, finaliter colligitur, ꝙ† ſententia lata contra vnum, alij non præiudicat. & primò quia dicit ꝙ defenſio pertinet æqualiter ad vtrunq;:hoc enim eſt de iure notum, ꝙ cũ defenſio pertinet æqualiter ad vtrunq;, ſententia lata contra vnum, non præiudicat alteri:etiam ſcienti.quia non apparet tunc ratio, quare prędicaret & fac.ff.de re iudi.l.ſæpe.§ ſi.Item quia dicit Innocẽ.ꝙ vnius ſententia, alij non præiudicat:& excipit ſolùm vnum caſum, ſcilicet niſi ſciuerit & defenderit:ergo quo caſu non defenderit, licet ſciuerit, ſibi non præiudicat. ¶ Aduerte iſte punctus ſubtilis eſt, & malè examinatus. Sed pro nunc videtur ſic poſſe dici, ꝙ aut ſubditi in quibus obediẽtia per vnum poſsidetur, & per alium vt petitur aduerſus illum qui eorum obedientiam vendicat, prætendunt ſolùm cauſam contractionis ex iure, & poſſeſsione illius, qui obedientiam huiuſmodi poſsidet in eis, vt quia dicunt hanc obediẽtiam tibi præſtare nõ debemus, quia illam in nobis poſsidet talis dominus, ꝑ quẽ de iure ſpoliare nõ poſſumus. Et tunc primo loco ad illum qui obedientiam huiuſmodi poſsidet in eis, & ſecundo loco, ad huiuſmodi ſubditos pertinet defenſio cauſæ ſicut ad emptorem qui poſsidet primo loco, & ad vẽditorem à quo poſsidetur ſecundo loco, pertinet cauſæ defenſio:vt prædicta.l.ſæpe.hoc enim ius in caſu iſto, nec quoad proprietatẽ, nec quoad poſſeſsionem, pertinet ad ipſos ſubditos. ſed pertinet poti⁹ ad illum, qui tale ius poſsidet in eis:& ſi quoquo modo pertinet ad eos, tamen primò & principaliter noſcitur ad dñm pertinere. ¶ Et ideò ſi hoc caſu, ſubditi conuenti illum dñm in iudicio nominationem dicentes actionem contra eum dirigendam, forſan audiri deberent. vt.C. vbi in rem actio.l.ij.&.ſ.vt lit.non conte.q.ñ.§ quòd ſi ſuper.& ita ibi not.per Inno.vt ibi ſcripſi poſt eum. Et hoc caſu probabile eſſet dicere, ꝙ dñs poſsidens obediẽtiam in illis poſſet cauſam in ſe aſſumere:& defenſionem cauſæ illis prohibere hoc caſu. & per conſequens ꝙ ſi ſciret eos cauſam defendere, & permittendo taceret, lata contra eos ſententia ſibi præiudicaret.niſi ab ea appellaret vt prædicta.l.ſæpe aut huiuſmodi ſubditi prætendunt aliam contractionis cauſam puta eorum propriam libertatem, vel quia volunt iugũ iſtius ſuſcipere ex alia cauſa, & tunc dico, ꝙ æqualiter pertinet defenſio ad vtroſque: & ſic procedit, quod hîc notatur per Inno.& tunc dico, ꝙ nõ audiuntur ſi velint alium dñm nominare, nec illis imputatur, ſi illum non nominarint: quia de iure illius principaliter non agunt: ſed de ſuo proprio iure, in quo domini ſunt:& ſecundum iſta duo membra, verificari poſſunt ea, quæ circa hoc ſcripſi pro & contra in prę
27 dicto.c.inter.quatuor.in ſecunda quæſtione. ¶ Sed† an ſententia lata contra ſubditos, noceat dño poſſeſsio? Rñdeo, ꝙ non nocet quoad proprietatẽ, etiam ſi ſciuerit cauſam agi: quia cenſetur tunc res inter alios acta. ¶ Dico tamen, ꝙ præiudicat ſibi quantum ad poſſeſsionem, in hoc videlicet, quia eo inuito, quoad poſſeſsionem, executioni mandabitur. niſi appellauerit ab eadem:& ita intelligo.c.cũ ſuper.j.de re iudi. ¶ Sed quid econtra videlicet ſi agatur cõtra dñm obedientiam poſsidentem, nunquid ſententia lata contra eum, præiudicat ſubditis? puto ꝙ ſic.in primo caſu diſtinctionis proximæ præcedentis.quia quando ſententia fertur ad illũ ad quem pertinet principaliter, defenſio præiudicat omnibus alijs, maximè illis, qui ſuper iure illius ſuam intentionẽ fundant.vt.ff.de ino.ſ.teſta.l. Papinianus contra veterani.§ ſi ex cauſa. ¶ In ſecundo autem caſu diſtinctionis eiuſdem, puto non præiudicari, quoad proprietatem:per ea quæ ſcripſi in membro proximo. Sed dico præiudicari eis, quoad hoc, ꝙ poſſeſsio obedientiæ quam ille dñs victus habebat, in eos, transferatur in victorem.ar.prædicti.c.cũ ſup.in fi. & .ff.de eci vendi.

rei ven.l.ſi is à quo.& quod ſcripſit Inno.ſ.de teſti.veniens.
in glo.nota ſententiam.per quæ patet,ꝙ non debent audiri
de hoc quęrelantes:cum non magis interſit eorũ, hunc ha-
bere in dñm, quá aliũ. Et per hoc diſſoluta videtur iſta quę
ſtio,& præcedens. Et ſi aliquid aliud occurrerit,dicam in.c.
cũ ſuper.&.c.quãuis.qa iſta materia ſubtilis & volubilis eſt.
¶ QVARTO quæritur ſuper verbo interruptionẽ.
28 qualiter † fuit interruptio in iſtis iuribus,& alijs incorpora
libus? ¶ Rñdet Inno.ꝙ eodem modo quo incorporalibus:
ſcilicet per litis conteſtationem.vt.C.de pręſcrip.long.tem.
l.j.& alijs modis,qui notãtur.j.c.illud.& per Azonẽ in ſum
ma.C.de annali excep. ¶ Subdit Inno.ꝙ etiá fit interruptio
io his ſpiritualibus,ſi Epus etiam vna vice ſolũ fuiſſet vſus,
antequam Abbas tempus præſcriptionis compleuiſſet.arg.
C.de præſcrip.xxx.anno.l. cum notiſsimi.ſecundum Ionoc.
¶ Si ergo Archidia. præſcribit iuriſditionem Epiſcopi in
aliquo territorio per excluſionẽ Epi,&.j.præſcribendi ali-
quem vſum iuriſditionis faciat Epus in eodem territorio,
etiam per vnicum talem vſum, interrumpitur præſcriptio
Archi.ſi vſus fuit effectualiter.ſed ſi nõ præſcriberet Archi
dia.per modum excluſionis,ſecus eſſet:vt hîc patet per hãc
glo.Inoo.valde ootabilem.ſecundum Martinũ. & idem di-
cit Inno.Abbatem volentem exercere iuriſditionem,quam
præſcripſerat,per violentiam prohibuiſſet exercere. Ita,ꝙ
timore dimiſiſſet exercere iuriſditionem, ſic ꝙ interrupta
29 eſſet præſcriptio:quia † poſſeſsio ſolo animo amittit.ff. de
acqui.poſ.l.poſsideri.§ in amittenda.&.l. quẽadmodũ. Item
quia deiectus eſt.ff.de acqui.poſ.l.ſi id quod.§.vlti. ¶ Sed op
pooes,quia licet Abbas exercuerit iura Epalia, non tamen
minus cum eo Epus eadem iura poſsidere poteſt: ſicut appa
ret in viſitatione,& in excõicatione,& in alijs conſimilib⁹,
quæ non prohibentur ſimul eſſe apud plures:nam Archidi.
plebanus,Epus,&Archiepus,eoſdem ſubditos excõicare &
viſitare poſſunt.ſ.de offi.Archi.c.j.&.c.cũ ſatis.j.eod.c.j.&
j.de cẽſi.Romana.& ſic apparet,ꝙ eodem modo & Abbas,
hæc eadem iura cũ Epis, & Archiepis,& Archidiaconis,&
alijs poſsidere poteſt: nec vnus præſcribet ius alterius, licet
& ſibi præſcribat illud ius. Item quia & ſi aliud diceretur,
abſurditas ſequeretur,vt videtur:quia qua rõne præſcribe-
ret ipſe potiùs ius Archidiacooi,vel Epi,vel alterius,nõ vi-
deo. ¶ Rñdet Inno.ꝙ Abbas bene præſcribit contra ſingu-
los,& cootra omnes. Nam quicunq; fuerit ille, qui.xl.annis
non fuerit vſus iure viſitandi vel excõicandi, vel quocunq;
alio,ſiue Archiepus ſiue Epus,ſiue quicunq; alius, cõtra eũ
vel eos, omnes præſcriberet Abbas: & ſi aliquis eorum in-
terrupit aliquo modorum ſupradictorum, deinceps nõ per
ficietur contra eum præſcriptio. Cum quo dicit Martinus
coniungendas alias duas notas Inno.prima eſt de offi.ord.c.
conquęrente.& ſecunda eſt de poſtula.pręlato.c.bonæ.ij.Et
hoc bene probatur ſecũdum Inno.ex hoc.c.& ex.c.cũ olim.
30 j.eo. ¶ Qui enim petit † ius aliquod in eccleſijs aliquibus,
debet dicere quod ius petit & ex qua cauſa petit,ſecundum
Innocen.Ad quod allegat Hoſti.no.de elect.querelam.&.c.
conſtitutus.de offi.ordi.quantò.&.c.conquęrente.& de lib.
obla.c.ij.&.iij.ſecũdũ Inno. ¶ Secundò oppones,quia Inno.
de poſtu.præla.bonę.ij.& de offi.ordi.c.conquęrente.ponit
iſtam regulam,videlicet, ꝙ in præſcriptione iuris alterius
oportet illum primo perdere poſſeſsionem ſui iuris, & ita
oportet illum primò ſcire alium de facto vti iure. Scientia
enim eius in hoc neceſſariò requiritur:& etiam ſufficit illi⁹
ſciẽtia,quicunq; alius ignoret. ¶ Pone ergo,ꝙ ſolus Archid.
de.xl.annis vſus eſt iuriſditione in certo loco,eſt ne per hoc
excluſus Epus? Ita videtur per iſtam glo.Iooocen.Et tamen
in contrarium vrget oppoſitio.ſ.proxima: quia per hoc nõ
ſequitur,ꝙ Epus dimiſerit animũ poſsidẽdi ius ſuum,& ſic
nec etiam,ꝙ illius iure poſſeſsionem perdiderit: nec etiam
per hoc ſequitur,ꝙ Epus ſciuerit,ꝙ Archidia.hanc iuriſdi-
tionem poſsidere voluerit,ſeu iotenderit per excluſionem
Epiſcopi. ¶ Martinns reſpondet dicens aduertendum eſſe
ad modum vtendi. ¶ Pone, Abbas non eſt vſus,niſi iuriſdi-
tione Epali,tunc non præſcribit contra Archid.vel Archi-
pręsbiterum,quos Epus prohibere oon poteſt, vti ſua iuriſ
ditione.vt.ſ.de offi.Archi.c.ad hæc.&.c.fina.&.ſ.de officio
Archipręsbiteri.c.ſi.nec in hoc ſciẽtia Archi.vel Archipreſ
biteri eſt neceſſaria:quia nec eorum iuriſditio per Abbatẽ
tunc poſsidetur.arg.j.de reg.iur.c.ſine poſſeſsione.lib.vj. &
idem econtra. Si tamen cõiter & generaliter omnium iuriſ-
ditione indeterminatè,& per omnium excluſionẽ vſus eſ-
ſet Abbas,tũc omnibus præſcripſiſſet. ¶ Et paterent vſus,
& modus vtendi Abbatis ex verbis ipſius,vt quia Epo,Ar-
chidiacono,Archipręsbitero, & alijs omnibus ſcientibus,
dixit ſe taliter vti,& in literis ſuis patẽtib⁹ hoc ſolebat ſem
per ponere:iuxta notata Inno.in.c. bonę.allegato.& de hoc
tangit Inno.ſ.de cauſa poſ.c.cũ eccleſia. ¶ Et quod dixi de
vſu,intellige de vſu effectuali,& per hoc apparet iotellect⁹
gloſſæ Inno.hîc poſitæ quia hîc agebat Abbas,per modum
excluſionis Epi:cũ diceret eccleſias à iuriſditione Epi prorſ-
ſus exemptas,ſecundum Martinum. ¶ Sed licet ſatis bene
dicat Martinus,non tamen pertinenter quia per hoc nõ diſ
ſoluit oppoſitionem.Pone ergo,ꝙ Epus,vel Abbas,vel Ar-
chidia.ſtát poſt.xl.annos,ꝙ ſua iuriſditione nõ vtũtur, alio
eadem iuriſditione vtente per idem tempus, nunquid ille
vtens aduerſus prædictos nõ vtẽtes præſcripſit.Et hîc ſunt
duæ quæſtiones,prima quæſtio eſt,vtrum ille vtens ſic præ
ſcripſerit,ꝙ per præſcriptionem huiuſmodi iuriſditionem
acquiſiuerit abſq; excluſione tamen alterius,in illo territo-
rio iuriſditionem habentis ſed per tempus.xl.annorum illa
iuriſditione non vtentis. ¶ Secunda quæſtio eſt,vtrum ſic
vtens etiam præſcripſerit excluſionem alterius non vtentis
ſic ꝙ ille non vtens.xl.annis,tam per non vſum ſuum, tanti
temporis,quã per vſum alterius eiuſdẽ temporis ſuam iuriſ
ditiooem amiſerit. Sic ꝙ illa iuriſditio non vtentis ſit amiſ
ſa per talem præſcriptionem vtentis fuerit acquiſita. ¶ Ad
primam quæſtionem reſpondeo affirmatiuè,& dico, ꝙ ſic.
Subaudi titulo & bona fide interuenientibus, vt.j.c. ſi dili-
genti. Et hunc ſubauditis in omnibus præcedentibus intel-
ligas repetitum, & eſt ratio huius:quia talia iura cũ titulo
& bona fide ꝑ pręſcriptionẽ quadragenariam acquiruntur.
vt hîc. Et ſic procedit quod hîc notatur per Inno. ¶ Sed ob-
31 ſtare videtur oppoſitio ſupradicta,maximè,quia † vna & ea
dem res non poteſt à pluribus inſolidum poſsideri.ff.de ac-
qui.poſ.l.iij.§.ex plurib⁹.ff.commo.l. ſi vt certo.§.ſi duobus
vehiculum.& ſic oon poteſt iſte illius poſſeſsionem acqui-
rere,niſi ille perdat ſicut nec econtra.ff.ex qui.cau.ma.l. nec
vtilem.Sed reſpondeo,& dico,ꝙ prædicta regulariter obti-
nent,& locum habẽt in iuribus, etiam quæ nõ poſſunt eſſe
inſolidum apud plures,ſicut ſunt omnia corporalia & regu
lariter etiam omnia iura incorporalia. ¶ Sed fallunt iſta in
iuribus incorporalibus,quæ poſſunt eſſe inſolidũ apud plu
res,puta apud Archidia.plebanum,Epm,& Archiepm, vt
ſcripſi.ſ.poſt Inno.& apud legatum,& Papam non ꝙ ſit ea
dem iuriſditio in ſpecie,ſed eadẽ in effectu:& quoad vſum,
& exercitium. ¶ In hoc enim caſu vtens non acquirit ſibi il
lam eandem iuriſditionem io ſpecie,quã habet non vtens.
Et ideò non oportet vt vtens acquirat,quod oon vtẽs per-
dat. Nec fortè eſt neceſſe,ꝙ vtens alium vti ſciat. Sed ſuffi-
cit patientia quã præſtant ſubditi,in quos per vtentem iu-
riſditio exercetur:quia de illorum præiudicio & ſeruitute
in eis acquirenda principaliter agitur.arg.ff.de ſerui.l. quo-
ties. Nec de facili audiretur non vtens,ſi in hoc ſuam igno-
32 rantiam allegaret:eo ꝙ † actus iuriſditionales ſolent publicè
exerceri.argu.eius quod notatur per Ber.ſ.tit.proxi.c.exce-
ptionem.in glo.no.iſtud verbum.& dico eam arg.xvj.di.qd
dicitis.de poſtu.præla.c.j.& de transla.Epi.c.quanto. ¶ Ad
ſecundam quæſtionem reſpondeo negatiuè,& dico ꝙ nõ niſi
ſi tale factum contrarium ex parte ſic vtentis interuenerit
ſciente illo,qui ſua iuriſditione oõ vtitur,ꝙ fuerit ſufficiẽs
ad talem poſſeſsionem excluſoriam acquirendam, vt pota

tale per quod ſit veriſimile ipſum vtentem habuiſſe animum poſsidendi, ſub iſta qualitate alium excludendi. arg. ff. quemadmodum ſerui. amit. l. fi. & ff. de itinere ac. q; priua. l. vlti. & per quod ſit veriſimile alium non vtentem ſcientē & patientem poſſeſsionem ſuæ iuriſditionis animo amiſiſſe: vel qa exiſtimat ſe repulſum, aut poſſe repelli. vt. ff. de acqui. poſ. l. ſi id quod. in fi. argu. ff. de ſerui. vrb. prædi. l. hæc autem iura. & patet ex his, quæ ſcripſi. ſ. e. de quarta. in. xij. qō. & in quæſtionibus ibi præcedentibus. & in. xiiij. q. & ſequēti. & in. xix. qō. quæ omnino videas, & ſic procedunt notata Inno. in. c. bonę. & c. cunquærente. alle. & ſic procedit oppoſitio ſupradicta. ad quam per prędicta videtur pleniſsimè ſatiſfactum. ¶ Quintò principaliter quæritur ſuper verbo ſo
33 lutionem, quid † ſi ſingulis annis debet mihi decem, & ceſſem petere tolleturne hoc debitum pręſcriptione? ¶ Dicit lex, ꝙ non tolletur in totum, quia non incipit præſcriptio à tempore obligationis prælibatæ. Sed à principio ſingulorum annorum, vel temporum, quibus debetur. vt C. de præſcri. xxx. anno. l. cū notiſsimi. § in his. ¶ Sed caue, quia cōtrarium videtur dicere alia lex, quæ dicit, ꝙ ſtipulatio de aliquo annuo præſtando vnica eſt: vt. ff. de dona. cauſa mor. l. ſenatus. § fi. & ff. de ver. ob. l. ſtichum aut Pamphilum. ergo ſi vna eſt, & vnam obligationem inducit vna præſcriptione tolletur. ¶ Solutio ſtipulatio vna eſt, & elidi poteſt, per exceptionem præſcriptionis, ſed legata ſunt plura, vnde tot ſunt neceſſariæ pręſcriptiōes, quot ſunt petitiōes: & ſic tale legatum non perit non vtendo. ff. quibus mo. vſufruc. amit. l. ſi vſufru. alternis annis Goſ. & vide plenius in Speculo. de locato. § nunc aliqua. ver. xlj. ¶ Collectarius tamen. ſ. e. cùm non liceat. dicit circa hoc poſſe diſtingui an exprimantur, dicendo annua bima trima die in ſtipulatione. & tūc quot anni tot ſtipulationes. ¶ An verò dicatur generaliter, ꝙ ſingulis annis &c. & tunc vna erit ſtipulatio. arg. ff. de ver. obli. l. quod dicitur. & ſ. de elec. in geneſi. & refert hoc notari per Hoſti. in ſumma. eo. ti. § quæ res. ¶ Subdit, ꝙ Archidiacon᷒. viij. q. ij. ſeruitium tenet cum prædicta opinione Goſ. ¶ Dicitq; etiam, ꝙ ſtipulationem de annuis reditibus tolli præſcriptione videtur probari. ſ. eo. cum vobis. vbi non ſpectatur niſi priuilegium eccleſiæ. ¶ Dicitq; notari per Cy. C. de pac. l. ſi certis annis. ꝙ annua obligatio inter viuos, eſt vnica, ſed in vlti. volūtate, ſunt plures per præd. l. ſenat᷒. § fi. ¶ Bartolus verò in pręd. l. ſenatus. § fi. poſuit opinionem quā ſcripſi poſt Collectarium. ſ. ea q. ver. Collectarius tamen. in principio, videtur diſtinguendo, an per annorum enumerationem, & tunc ſicut plures an abſq; enumeratione, per modum annuę obligationis promiſsionis ſeu pręſtatiōis & tūc ſit vna. Et eādem opinionem approbat Dy. ff. de ver. obli. l. pluribus. § j. vbi etiā idem videtur ſentire Accur. ¶ Sed op-
34 ponitur contra hanc diſtinctionem, quia natura † diſtributiuæ eſt, vt ſit perinde ac ſi eſſent plures enumerationes. vt ff. qui. mo. vſu. amit. l. ſicut in annos. in principio. & C. de impu. & alijs ſubſti. l. fi. modò ſi promitto dare decem ſingulis annis, verbum ſingulis, diſtributiuum eſt annorum: & ſic videtur perinde, ac ſi anni fuiſſent enumerati. ar. ff. de lega. j. l. huiuſmodi. § pe. vbi videtur expreſſum. ¶ Bartolus format iſtam opinionem. ff. de verbo. oblig. l. ſtichum aut pamphilum. § ſtipulatio & non ſoluit. ¶ Cynus verò in prædicta. l. cū notiſsimi. § in his. in. iij. q. in fi. tenet ſimpliciter & indiſtinctè opinionē Martini. videlicet, ꝙ ſiue loquamur inter viuos, ſiue in vlti. voluntate, annuæ præſtationi non currit præſcriptio, niſi à pricipio cuiuſlibet anni, per pręd. § in his. in quo cōiunguntur annua debita inter viuos, & in vltima voluntate. prætereà, quia etiam in contractibus pro futuris annis non eſt obligatio, niſi in diem. ff. de ope. liber. l. qui bona & de ver. obli. l. eum qui. § qui ita. & notatur in prędicto § ſtipulatio. & C. quando di. le. ce. l. j. in fi. ſecūdum. la. & Pe. & qualiter rñdeaſ ad. l. eos. vide Cy. in pdicto. § i his. & hoc verum ſecundum eum: niſi ceſſaſſet per centū annos, quia tunc ſatis poſſet concedi omne ius eſſe ſublatum. argu. ff. de vſuſ. le. l. ſi vſuſfru. & ff. de vſuf. l. an vſuſfructuari᷒. ¶ Quid dicendum? videtur poſſe diſtingui, quia aut loquimur in annua præſtatione reali, quæ debetur ratione eccleſiæ vel dignitatis eccleſiaſticæ, vel ſecularis, in qua cadit petitorium & poſſeſſorium, vt patet ex his quę leguntur & notantur, & q̄ ſcripſi. ſ. de ele. querelā. & per Nouellam. j. de cenſi. c. peruenit. & hîc dico ſimpliciter & indiſtinctè, ꝙ à pricipio poteſt incipere curſus præſcriptionis, contra totam obligationem: quia tota obligatio, re vera tūc vna eſt, ex vnica re debita & ex vnica reali conſtitutione procedens: & aliter non cadent in ea petitorium & poſſeſſorium, quia non eſſet ibi ius formatum futuræ & annuæ perceptionis, in quo poſſet cadere talis poſſeſsio: cuius contrarium apparet ex lectū & notatis proximè allegatis. Aut loquimur in perſonalib᷒ præſtationibus, & tunc dic hoc eſſe regulare, quod dixi. ſ. poſt Cyn. ¶ Sed fallit, vbi conſtat ex conceptione ſtipulationis ſeu obligationis, ꝙ ſit vna, vtputa, quia abſq; annorum enumeratione expreſſa vel tacita, quæ fit per verbum diſtributiuum facta eſt. Et ſic procedat alia opinio. Goſ. & Colle. de qua dixi. ſ. & ad contraria ſolue per teipſum.

¶ SEXTO quæritur iuxta materiā primę oppoſitiōis, nunquid ſubditi in quibus dicit eſſe ius obedientiæ, & ſubiectionis pro ea vel contra eam agere poſsit? vide quia Innocen. ſolū videtur loqui in defendendo. Et ideò dicunt
35 quidam, ꝙ non poſſunt agere: quia † nec rem alienam, nec rem communem, poteſt quis in iudicium deducere. vt. ff. de rei ven. l. ſi petitor. ¶ Martinus credit contrarium, nam hîc non deducunt ius alienum in iudicio, ſed deducunt libertatem ſuam quam conſequuntur per præſcriptionem alteri᷒: vt dixi. ſ. e. cum non liceat. & videtur de hoc caſus. j. de priuile. cū olim. ij. & de confir. vti. c. cùm dilecta. & facit bene hoc. c. & c. cū perſonæ. de priuile. lib. vj. vnde ipſe intelligit Inno. hic tam in agendo, quā in defendendo, non ꝙ agendo præſcriptam iuriſditionem vel eius exercitium in ſe deducant in iudicio, ſed ſolū ſuam libertatem. inde reſurgentem ſecundum eum.
36 ¶ SEPTIMO optimè poſſet quæri, an † exceptioni non numeratæ pecuniæ poſsit præſcribi biennio. Collectarius. ſ. eo. cū non liceat. tenet ꝙ non ſecundum cañ. quia præſcribens non haberet bonam fidem. argu. j. de regu. iur. poſſeſſor. lib. vj. & ſ. eod. vigilanti. ¶ Et dicit hoc idem tenere Hoſti. j. de ſolu. c. fi. & Dy. j. de reg. iur. locupletari. Sed illud eſſet verum, ſi præſcriberetur exceptioni non priuilegiatæ: quæ eſt exceptio doli. quæ perpetuò durat. ff. de exce.
37 do. l. purè. § fi. ¶ Doloſe † enim facis, ſi repetis quod nō dediſti. ff. de cō. inde. l. nā hoc natura. & pręd. c. locupletari. Sed de priuilegio debitoris, per quod transfertur onus probandi numerationem in creditorem. j. biennium, aduerſus confeſsionem in inſtrumento factam. ¶ In caſu omnino dubio, & incerto, fortè aliud eſt dicendum, quia hîc non cōſtat de mala fide præſcribentis poſsibile enim eſt ita fuiſſe, ſicut habet confeſsio: & nihilominus hoc ſtante, expedit creditori ad onus probationis rei verę nō teneri ſeu ab illo onere per præſcriptionem releuari vt. ff. de rei vendi. l. is qui deſtinauit. inſti. de interdict. § cōmodū. maximè quia inſtrumētum confeſsionis bonæ fidei, quoad numerationem cōfeſſatam, præſumptionem inducit. C. de nō numc. pecu. l. generaliter. ſ. de proba. c. per tuas. & ideò quoad hoc non videtur obſtare in aliquo mala fides. pro hoc quod ſcripſit Collectarius in pręalle. c. cū non liceat. circa hoc ita dicens, ꝙ ſi poſſet notari bona fides, vel præſumi mala fides abeſſe, crederem ſtādum cum Inno. niſi cōtra eccleſiam. ¶ Sed in veritate de eo quod dicit, niſi eſſet contra eccleſiam, non ſum bene clarus,
38 quia † ſi prælato mutuo datur, nomine ſuo non agitur tunc de damno eccleſiæ ſed perſonæ: ſi autem hoc facit nomine eccleſiæ tunc ſi non apparet receptum & in vtilitatem eccleſię conuerſum, non tenetur eccleſia. x. q. j. hoc ius porrectū. & ſi ſic conſtat per hoc pecuniam fuiſſe numeratam. ar. eorum quę leguntur & notantur. ff. de inſti. l. habebat. igitur

amplius

amplius prædictæ exceptioni non numeratæ pecuniæ non
eſt locus. igitur qualitercũq; reuoluas prędicta opinio Col-
lectarij non procedit vt videtur. ¶ Et de hoc dicam fortè
latiùs in præd.c.ſi.de ſolu.vbi Nouella materiam iſtam exa-
minat, & in præd.c.locupletari. vbi Dy.hoc tãgit. hic enim
non tetigi de hoc, niſi propter dicta Collectarij, & vt dem
tibi materiam cogitandi. Ibi autem deciſiuè dicam. ¶ Sed
39 nunquid † dominium rei cõmunis, poteſt præſcribi? ¶ Di-
cit Collectarius in pręd.c.cũ non liceat. ꝙ non. ¶ Pars tamẽ
dimidia bene præſcribi poteſt ſecũdũ eum, & dicit hoc no
tari. C. de annali exce.l.j.&.C.cõi.diui.l.fi. ¶ Sed de hoc dic
vt notatur per Cy.in præd.l.j.in.iij.q.vbi plenè de hoc: in-
ducit autem Collectarius notata ſuper hoc in Speculo de
feu.§.quoniam verò.verſu tertio. ¶ Propoſueram autem hîc
tractare multa pulchra puncta, de quibus.ſ. de procu.c.j.ad
finem oppoſitionis verſu quorum occaſione tetigi. Sed quia
nimis oneraui hanc decretalem, dimitto tibi laborem col-
ligendi deciſionem illorum punctorum, ex his quæ ego ſcri
pſi hîc, & in locis ad quę ibi & hîc remiſi. ¶ Ex quibus verè
prædictam deciſionem pleniſſimè colligere potes. Et adde
omnino notata in.c.cùm olim.de teſtibus.allegato.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio, quæ debetur ordinario viſitanti præſcribi non poteſt.*
2 *Patriarchã authoritate metropolitica poſſe de appellatiõe cognoſcere.*
3 *Archiepiſcopum Senonẽ. Gallicanum eſſe.*
4 *Conſuetudine contraria poſſe tolli procurationem ſola conſuetudine introductam.*
5 *Prælatum plus lædere eccleſiam per præſcriptionem, quàm per expreſſam donationem.*
6 *Epiſcopus & Archiepiſcopus ſi concurrant quis præferatur in præſcribendo.*
7 *Viſitationem & procurationem præſcribi non poſſe.*
8 *Acquiſitum per conſuetudinem, per eandem tolli poſſe.*
9 *Procurationum quinque ſpecies eſſe.*
10 *Præſcriptionem tanquàm odioſam reſtringendam eſſe.*
11 *Procurationem annexam viſitationi tolli per priuilegium.*
12 *Authoritatibus duobus, cũ quis procedere põt non cogi alterã eligere.*
13 *Errorem iuris non debere impedire verum proceſſum.*
14 *Procuratio an præſcribi poſſit quod nomen procurationis non detur. & an remitti poſſit.nu.15.*
16 *Inferior Epiſcopo, an vendicet ſibi viſitationem in monaſterio.*

¶ CAP. XVI.

1 CVm ex officii. Caſus. Procura-
tio † quę debetur
ordinario viſitanti, pręſcribi non poteſt. Pri-
ma pars narrat factum, & allegationem reo-
rum. Secunda ibi, *nos igitur.* allegationem re-
probat & proceſſum cõtra eos factum ſeruari præcipit. Ter
tia ibi, *ſi quis enim.* reſeruat aliquas alias allegationes, ipſi reo
ſi quas habeat legitimas. ¶ Expone literam, *viſitaret.* quod
facere poterat. ſeruata forma decretalis primæ de cenſi. lib.
vj.&.c.vlti.eod.titu. *faciens.* viſitando *neceſſe.* non neceſſitate
corporis, ſed iuris vt crimina corrigeret, & mores reforma-
ret: aliâs latæ ſententiæ non tenuiſſent, cùm non ſit iudex,
niſi in caſibus notatis.ſ.de offi.ordi.paſtoralis. ſecũdum In-
nocen.& Hoſti. ¶ Dicit tamen Inno. ꝙ eo caſu, quando in-
humaniter ſuo Archiepiſcopo negarẽt charitatiuum hoſpi
tium, & ſi non per ipſum Archiepũm, tamen per ſuũ Epũm
puniri deberent: ad quod allegat Hoſti. de emp.& vend.c.j.
inhumaniter. fortè clauſerunt ianuas, & hora erat tarda, & tẽ-
pus erat pluuioſum, vel ſecundum Hoſti.c.j irrationabiliter.
Pet. exponit. i. indiſcretè. & idem ver.j.de cẽſi.licet. & in cle.
de religio.domi. quia contingit. in principio, *non meminerint.*
ergo vt dicebat Vincentius. tempus. cuius contrarij non
eſt memoria, non iuuat in hoc caſu. *circa viſitationem.*
de Abbate, qui præſcripſit viſitationem ſine procuratione
& præſcriptione completa vult procurationem exigere: qđ
no. hîc Hoſti. no.j.de reg.iur. odia.lib.vj. *aliquo modo.* contra.
j.de reli.do.c.pe. ¶ Soluit ibi Hoſti. *& ſi alius* præſcribit. er-
go poteſt ſubditus præſcribere verò non *præſcribere.* eo nihi
lominus durante Prælato. Innoc. *ſententias.* adde quod habes
de pœnis.c.j.lib.vj. *contemptores.* dicebatur in autho. tã cõtra
noſtri autho. reſcripti. quàm ſecũdum antiqua hanc literam
poſuit, quia aliâs gl. quã poſuit hîc Innocẽ. videtur imperti-
nens & etiam eſt ſignata ſuper ver. autho. dicit enim not. ꝙ
ſimul procedit vtraq; autho. *procedit.* ſic.ſ.de cor. vitia. ſigni
ficauit.&.j.de pręben. niſi eſſent *ex tunc.* quãdo ſimul vtraq;
authoritate procedit. procedit hîc vtraq; authoritas. ¶ Si-
mile.ſ.de cor. vitia.c. ſignificauit.&.j.de pręben. niſi eſſent,
& tunc quando ſimul vtraq; concurrit authoritas ad Papã,
2 non ad Patriacham eſt appellãdum: licet † enim Patriacha,
ratione & authoritate metropolitica, poſſet cognoſcere de
appellatione, quia tamen metropolitanę admixta eſt autho
ritas Papæ, non poteſt delegatus cognoſcere de ea, quia mi-
nus cedit maiori in hoc caſu, & in alijs.j.de conſecra. eccle.
vel alta. quod in dubijs. Inno. ad hoc.j.de offi. dele. ſi duo. li.
vj. Nouella. ¶ Sed argumen. contra.j.de offi. dele. ſuper quę-
ſtionum.§ ſi verò. Inno. non inſiſto, quia nullus Archiepiſco
3 pus Gallicanus, ſubeſt alicui Patriarchæ. ¶ Archiepus † ve-
rò Senonẽ. de quo hîc loquitur Gallicanus eſt non cõtem-
nas tamen dictam notam glo. Innocẽ. quia in caſu ſuo, vtilis
eſt: & etiam in ſimilibus. Et aduerte quia prędicta glo. Inno
cen. habuit ortum ab antiqua indeciſa, in qua erat talis lite-
ra, tam autho. noſtri reſcripti, quã ſecundum antiquã &c.
¶ Vnde intelligas dictam glo. vbi aliâs authoritas ordinaria
complectitur negotium commiſſum: & ſi delegaretur cauſa
de qua aliâs non poſſet cognoſcere, non procederet nec or-
dinarius: niſi fortè vigore prorogationis, & in caſu.ſ.in quo
cauſa eſt prorogabilis ſecundum Lignanum *conſuetudine.* ſed
nonne ius per conſuetudinem Archiepo acquiſitam per cõ
trariam conſuetudinem tolli poteſt, quod videtur.j.de reg.
iur.c.j.ff.de legibus. de quibus. ¶ Dicit Innocẽ. ꝙ vniuerſalis
prouincia poſſet hoc ius præſcribere, ſed ſingularis eccleſia
vel diœceſis hoc non poſſet, quia turpis eſt pars &c.viij.di.
quę contra. de ſpõ.du.c.fi. ¶ Vel dic meliùs ſecundũ Innocẽ.
4 & Hoſti. hoc de plano faciendum per contrariam † conſue-
tudinem poſſe tolli procurationem ſola cõſuetudine intro
ductam. Sed iſta de qua loquimur, non ſolũ cõſuetudine, ſed
iure communi publico debebatur: vnde nec pacto nec con-
ſuetudine etiam præſcripta poterat tolli.j. de cenſi. ſopitę.
&.c.cũ venerabilis. & eo.ti. Romana. lib.vj. & no.ſ.eo. acce-
dẽ. in glo. fi. Apoſtolũ.j. ad Corinẽ. ix.c. *Sciant.* ex debito, qđ
probat ver. cogatur. quod proſequitur aliâs quilibet ſponte
prædicans poſſet procurationem exigere: quod conſtat fal-
ſum eſſe Hoſti. *ſtipendijs.* concor. huius alle. Pe. glo. *abijcere.* ſu
per procuratione non debita & viſitatione non faciẽda, nõ
ſuper excõicatione. cũ illud iam ſit diffinitũ & punibile ac
abſurdũ eſſet, ꝙ ſentẽtia per vnam rationẽ feratur, & poſt-
eà per aliam reſcindatur.j.tit.j. inter monaſterium. Quãuis
ſatis poſſet dici talem rationem, vel exceptionẽ vel ius non
impedire, quominus ſententia pro aliquo vel contra aliquẽ
ſit ferenda, ſecundum Innocẽ. ¶ Supple glo. in glo.j. in fi. dic
vt not.j. de cenſi. peruenit. xviij.q.ij. ſeruitium. in glo.iij. ibi,
quidam. ſecundum Vincen. & ibi, *relatum.* quod dic vt.j. de cẽ
ſi.c.j.&.c. exigit. &.c. fœlicis. lib.vj. per quæ ſunt expedita no
tata hîc per Inno. & Hoſti. dicebat Innoc. procurationẽ ex-
preſsè poſſe remitti, cũ in iure priuato & temporalitate cõ-
ſiſtat. vij.q.j. quã periculoſum. Sed non tacitè. ſcilicet multo
tẽpore nõ recipiendo procurationem, cũ nec præſcribatur
contra ipſam vt hîc: procuratio enim debetur acceſſoriè ꝓ
pter viſitationem, quia viſitatione retenta currit acceſſoriũ
ſcilicet procuratio. Sed viſitationi & correctioni, quæ con-
ſiſtit in iure publico etiam expreſsè non poſſet renunciari,
ad hoc quod no. de foro compe. ſi diligenti. imò nec licet ali

cui paciſci ꝙ non eget, nec accuſabit alium de crimine. ff. de
pœnis. ſi vnus. §. illud. & facit quod ſtatim dicam poſt Vinc.
¶ Hoſti. autem dicit per has rationes, procurationem etiã
non poſſe remitti, cum ſit iuris publici, illud cui cõnexum
eſt. i. viſitatio: facit de conſti. tranſlato, Hoſti. ¶ Cõmuniter
tenetur, ꝙ ſiue nũquã viſitet, ſiue viſitet, & nõ recipiat pro-
curationem, nunquid præſcribetur procuratio: & licet qđ
hoc verſu dicit Hoſti. non probatur bene per textũ: tamen
multum vrget pro eo ratio. Item hic eſt opinio gloſ. ¶ Item
per hoc Prælati inducunt ad viſitãdũ, & in vim cõſequẽtię
5 aliàs tolleretur punitio. ¶ Item quia † Prælatus plus lędit
eccleſiam per præſcriptionem, quã per expreſſam donatio-
nem cũ negligendo permittat pręſcribi. c. j. & c. de quarta. ſ.
eo. licet non donet. ver. viſitat & procurat. & vbi nõ viſitat
nec procurat, & clarum apud omnes ver. autem viſitat. Sed
non procurat idem glo. Inno. Hoſti. & Archi. c. ſi de cenſi. li.
vj. licet Vincen. contra & malè partem tamen per compoſi
tionẽ perdere poſſet: vt cle. j. & ij. de cenſi. nota pręſertim. c.
ij. hoc verum de procu. iuris cõis. Secus de conſuetudinaria:
vt notat Inno. ſ. eo. c. ſuper verbo conſuetudine. Totum nõ
credo expreſsè poſſe remitti vt dixit per prędicta Martin⁹.
¶ Dicit autem Innoc. ꝙ poſſet pactũ fieri, ꝙ pro ipſa certa
pecunia pſtaretur annuatim per hoc. c. relatum. dummodo
fraus excludatur. ar. C. de tranſa. l. præſes. ¶ Hoſti. contra di-
cens, ꝙ id quod in. c. relatum ſtatutum eſt, ſit ad tempus, &
ex cauſa, nec ibidem conuentio firmatur. Sed circa hoc vlti-
mũ, tene id quod habes in iuribus quæ in principio allega-
ui. & ibi, *ergo & remitti*. hoc autem dicit Vin. eſſe verum, ni-
ſi remiſsio fiat per vim. j. q. iij. quæſitum vel præcario. C. de
pręſcrip. xxx. anno. malè his enim caſibus non pręſcribitur:
aliter verò ſic. Et ſi dicatur, ꝙ ſic pręſcriberet procuratiõnẽ,
eſſet præſcribere obedientiam, rñdebat talẽ nõ eſſe tutum
ſola præſcriptione ſed quia tanto tempore non petens, re-
nũciaſſe videtur poſt hanc præſumptam renunciationem
præſcribere potuit: ſicut poſt priuilegiũ. j. de priui. cũ olim.
Idem dicit in notis vt qui nil ſoluit, non poſsit ſe tueri præ-
ſcriptione. ſecus ſi aliquid, licet modicum. j. de cenſi. ex par-
te. in glo. pe. ibi, *negligens*. imò & ſi nõ eſt negligens, quod dic
6 vt. j. de cẽſi. c. ſi. lib. vj. dicebat hic Inno. ꝙ ſi † cõcurrãt Epus
& Archiepus, præferatur Archiepus. xj. q. iij. qui reſiſtit. de
quo remittit Hoſti. de tempo. ordi. ad aures. de offi. ordi. pa-
ſtoralis. de appel. cũ parati. ¶ Dicunt tamẽ, ꝙ cauere debet,
ne impediant Epm temporibus congruis vide quod pleni⁹
7 dicam de cenſi. c. j. §. j. lib. vj. ¶ No. primò, ꝙ ſicut † viſitatio
non poteſt præſcribi. ſ. eo. cũ non liceat. Ita nec procuratio:
eo ꝙ procuratio viſitationi connexa eſt, & acceſſoria. de of
fi. dele. c. ſi ſuper gratia. lib. vj. ¶ Secundò nota, ꝙ Archiepus
nedum diœceſim ſuam poteſt viſitare, imò & in diœceſib⁹
ſuffraganeorum, poteſt monaſteria viſitare & pro viſitatio
ne procurationẽ recipere etiã de iure cõmuni cui præſcribi
non poteſt: & quod acceſſorium naturam ſequitur princi-
palis: & c. alia collige per te ipſum. ¶ Opponitur primò ſup
8 verbo de *conſuetudine*. quia † quod per cõſuetudinem acquiſi
tum eſt, per conſuetudinem tolli poteſt. arg. j. de reg. iur. c. j.
¶ Proſequere & diſſolue, vt ſcripſi in expoſitione literæ ſu
per prædicto verbo conſuetudine. ¶ Pro quo ſciendũ, ꝙ p-
9 curationũ † quinq; ſunt ſpecies, vna eſt quæ datur ratione
viſitatiõis, de qua hic & j. de cẽſi. c. cũ venerabilis. & c. pro-
curationes. & c. venerabili. & c. cũ ſuper. ¶ Alia quæ debet
ratione cõſuetudinis. xviij. q. ij. ſeruitium. ¶ Tertia quæ de-
betur ratione pacti, in fundatione appoſiti. j. de cenſi. præ-
tereà. & c. quanto. xviij. q. ij. Eleutherius. ¶ Quarta quæ de-
betur ratione priuilegij. ar. j. de exceſ. præla. accedentibus.
Quinta quæ debetur legatis, & nũcijs Apoſtolicę ſedis, trãſ
eũtib⁹, & non viſitantibus: de qua. j. de cẽſi. cũ inſtãria. & c.
procurationes. vbi Ber. in. j. glo. ponit tres primas ſpecies. &
Hoſti. quinq; & idem Lan. in cle. ij. de cenſi. ¶ De prima au-
tem ratione viſitationis debita, dic ꝙ ſi de conſuetudine vel
priuilegio aut iure alio ſpeciali debita fuerit, præſcribi põt
ſecundũ Inno. & Hoſti. hic. & Lan. in cle. j. de cẽſi. & Archi.
x. q. j. relata. Sed ſi debetur de iure cõi, debens contra illa nõ
poteſt pręſcribere libertatem, neq; conſuetudine ſe iuuare:
ſecundum Ber. Goſ. Ioan. Inno. Hoſti. & Nouellam. arg. c. cũ
inſtantia. & c. cũ ſuper. allegatis. ¶ Ratio, quia procuratio
accedit viſitationi, & viſitatio habet in ſe annexum ius pu-
blicum vtilitate & auth. ar. ff. de pac. l. ius publicũ. ſecũdum
Inno. & Hoſti. hic & Archi. in prædicto. c. relata. & c. perpe
tuo. j. de cenſi. lib. vj. quod capitulũ facit pro hoc: tñ ipſius
procurationis moderatio, & pacto & conſuetudine induci
poteſt: quia tunc eſt ius vtilitate priuatum. ar. x. q. iij. relatũ.
Sed Nouella. in prædicto. c. perpetuo. dicit ſe de hoc dubita
re. ¶ Dicit enim, ꝙ ratio quare procuratio pręſcriptione &
conſuetudine non tollitur, quã reddit Archi. in prædicto. c.
perpetuo. in gloſ. not. ꝙ videlicet quia per hoc, negligeretur
viſitatio. & ſi cõſuetudo occaſionẽ mali tribueret, & per cõ
ſequens tollerandum non eſſet. xij. diſt. nos conſuetudinem.
hic locũ habet vt videtur. Nã vidẽs viſitator, ꝙ de ſuo opor
teret eum impendere ſe procurando à viſitatiõe abſtineret.
¶ Vnde ſecundum eum, & Henricum, ſecurius eſt tenere, ꝙ
vbi de ſuo oporteret expendere, præſcribi nõ poſsit: & hoc
intellige niſi cũ titulo emanato à Papa vt dicam. j. c. proxi.
¶ Tertius tamen in ipſo viſitando contra illum cui de iure
cõmuni debetur, ipſam procurationem de iure cõmuni de-
bitam præſcribere poſsit vt hic. in ver. & ſi alius & ita intel
ligunt aliqui capitulũ dilecto. de offi. Archi. libr. vj. ſecundũ
Lan. in cle. j. de cẽſi. ſic intellige, quod notant Vincen. & Ho-
ſti. in. c. venerabili. allegato. & ipſe Vincen. ſ. eo. accedentes.
& Archi. xvj. q. iij. clerici. ¶ De ſecunda verò procuratione
quæ debetur ratione conſuetudinis, & de tertia debita rõ-
ne pacti in fundatione appoſiti, & de quarta debita ratione
priuilegij, dic ꝙ iſtæ tres conſuetudine & præſcriptiõe tol
luntur: & per debentem etiam præſcribũtur: vt patet in iu-
ribus. ſ. alleg. & in his caſibus poſſet intelligere prædictam
opinionem Vincen. & Archi. ¶ Sic procedunt, quæ ſcripſi
in expoſitione literæ ſuper verbo cõſuetudine: & quod no-
tat Zẽzelinus in extrauagan. Ioan. xxij. execrabilis. ad finem.
¶ De quinta verò certum eſt, ꝙ non tollit tempore, vt præ
dicto. c. cũ inſtantia. & c. procurationes. vbi hoc notat Ho-
ſtiẽ. quem vide in ſumma de cenſi. §. ſequitur videre.
¶ PRIMO quæritur occaſione eorum quæ notanter
ſcripſi, in oppoſitione proximè præcedenti vtrum hoc ſit
generaliter verum, ꝙ habens viſitationem debeat procura-
tionem habere? Et dic ꝙ ſi viſitatio debetur iure communi
ſicut debetur Epo in ſua diœce. de offi. Archi. c. inter cæte-
ra. & eo. titu. c. ſi Epus. & c. ſequenti. lib. vj. & x. qõ. j. c. Epum.
& Archiepo. in ſua prouincia, vt hic. & j. de cenſi. c. ſopitæ.
& eo. ti. c. ſuper eo. & c. perpetuo. tunc debet habere procu-
rationem vt hic. Et de illa viſitatiõe debet intelligi illud ge-
nerale, qui ſeminat ſpiritualia. xiij. q. j. §. j. j. de ſimo. cũ ſit Ro
mana. & quod viſitatio Archiepiſcopalis, ſit de iure cõmu-
ni notant hic Innocen. Hoſtien. & Nouella, & etiam in
prædicto. c. ſopitę. & Archidia. ix. qõ. iij. § ſed aliud. Et ſecũ-
dum Archidia. videtur probari. in prędicto. c. perpetuo. Sed
ſi aliter debetur, quã de iure communi, tunc ſecus: & ideò
ſi Abbas vel Archidiaconus viſitationem alicuius diœceſis
quantocunque tempore præſcripſerit, nunquàm tamen
fuerit ibi procuratus. ſi procurationem petat, non eſt audi-
endus: nam quoad illum, viſitatio & procuratio non cen-
ſentur connexæ ſed ſeparatæ: & ideò vnius præſcriptio, alte
rius præſcriptionem non inducit: argu. ſ. c. proxi. in fi. & ſ.
de offi. ordi. c. dilectus. in fi. & j. de deci. c. cũ contingat. quia
10 † præſcriptio tanquàm odioſa reſtringenda eſt. j. de reg. iu-
ris. odia. lib. vj. ¶ Sed pone quòd Epiſcopus & Archiepiſco
pus ſimul veniant ad eccleſiam viſitandam, & quòd eccle-
ſia non poſsit ambos venientes ſimul recipere, quæritur
quæ ipſorum primo recipere debet? Si enim ſucceſsiuè ve-
nirent, certum eſſet primum admittendum: argumen. ff. de
officio proconſu. l. prima. de iudi. l. qui prior. ſupra de maio.
& obe.

& obe.c.j.& de ſo.compe.c.propoſuiſti. & de iure pa.c.cùm
aũt.Sed in caſu concurſus,venit indubiũ.Et tunc dicũt qui-
dam,ꝙ ſi non apparet,quis primò ad eccleſiam venit, Epus
præferendus eſt: qa eccleſia ſibi ſpecialius eſt cõmiſſa.x.q.j.
regenda.ix.q.ij.nullus.Tu verò dic,hoc caſu Archiepm prę
ferendũ.ar.viij.diſt.c.contra.& quæ notanſ.xj.q.iij.quę reſi-
ſtit.&.c.te.nam habet quandã ſpecialitatẽ,quæ regulari iuri
pręfertur.ar.ff.de reg.iuris.l.j.ſecundum Inno.Cardi.& Ar-
chidiaconũ de cenſibus. Romana.lib.vj.ac. Bernar. Innoc.
& Hoſtien. hic. Si verò Epiſcopus cum prælatis inferiori-
bus ſuæ diœceſis in hoc concurreret, præferetur, niſi aliud
de conſuetudine habeatur:ſecundum Inno.in.c.in Lateranẽ.
j.de præbẽ.& Archi.in prædicto.c.Romana.¶ Hoc autem
11 certum eſt,vt hîc notaſ per Ber in glo.vlti.quod † per priui
legium tollitur procuratio annexa viſitationi etiã debitę de
iure cõmuni: vt.s.e.c.accedẽte. & etiam per abſolutionẽ &
exceptionẽ rei iudi.ar.p̃dicti.c.ſopitę &.j.tit.j.inter mona
ſterium,ſecundũ Ber.& Hoſti.hic.Quod intellige,ſi abſolu
tio ſit obtenta virtute alicuius priuilegij Papalis:ſecus ſi oc-
caſione conſuetudinis, vel præſcriptionis.j.de cenſi.c.fin.
lib.vj.ſecundũ Landi.in cle.j.de cenſi.

¶ SECVNDO quæritur occaſione eorũ quæ ſcripſi in
expoſitiõe literæ ſuper verbo, *extunc*. Pone quis habet duas
authoritates per quas poteſt procedere. Quęritur in dubio
per quã procedere videaſ. Et hîc redeo ad gl.Inno.q̃ incipit,
nota,ꝙ ſimul.ſituata ſupverbo authoritate qđ recepit Inn.
ex deciſa.quia illud verbũ in hac decre. hîc poſita non repe-
ries,ad quam glo.ſemper remittiſ:&imprimis ex hoc loco.i.
ex litera quæ habeſ indeciſa, & ex his quę ſcripſi ſuper p̃di-
12 ctoverbo. extunc notat Inno.ꝙ qui † duabus authoritatibꝰ
poteſt procedere,nõ cogiſ alteram eligere. Sed ſi eligat, va-
let electio.& illa authoritate vtetur.s. de offic.deleg.ſignifi.
Item dicit,ꝙ talis poſſet eligere in vna parte cauſę vti ordi-
naria,&in alia delegata.s.de arbi.innotuit.melius facit ſecũ
dum Hoſti.j.de præb.c.niſi eſſent. Dicit etiam Hoſti. ꝙ nõ
valet eo caſu appellatio interpoſita ad ordinarium,in eo qđ
procedit authoritate delegata à Papa: Sed valeret in eo, in
quo procederet authoritate ordinaria. Si aũt ad Papam &
proximũ ordinarium appelleſ,remittit.j.tit.proxi.ſi duobꝰ
& hoc verum,vbi quis habet duas authoritates: ſed vbi nõ
habet niſi vnam , videlicet ordinariam,ſed credit ſe habere
duas:quod facile accidere poteſt:vt.s.de off.legati.c.licet.&
in clemen.de ſta.mo.accedẽtes. de reli.do.quia contigit.de
negli.præla. quia regulares. tunc videtur aliquibus,quòd li-
cet eligat & proteſteſ,quòd tantum Papæ authoritate vult
procedere , tamen valet proceſſus habitus cum tali errore:
quia certum eſt,ꝙ procedere valebat,licet non authoritate
ordinaria,ſed authoritate Apoſtolica. Et ita quod principa
le eſt,tenet,ſcilicet proceſſus:argumentũ optimum.ff.de in
iurijs.l.eum.§.ſi iniuriam &.ff.ad.l.Aquil.l.ſcientiam &.ff.fa
13 mil.erciſ.cum putarẽ.Item iſte eſt error iuris,& error † iuris
non debet impedire verum proceſſum:ar.viij.diſt.veritate.
ff.de offi.prę ſi.l.illicitas.§.veritas.¶ imò plus credunt illi,ꝙ
ſi diceret volo procedere authoritate ordinaria, tunc valet
proceſſus authoritate ordinaria prædictis rationibus.Et qa
prædicta proteſtatio eſt contraria facto: vnde factum preua
let.j.de appel.ſolicitudinem.in fine. & quia nemo poteſt à
ſe abdicare imperium.ff.de offi.præſi.l.legatus.& quod ſcri-
pſit Nouella.s.de elect.in cauſis. ſuper glo.ergo ſi res. ¶ Re-
fert tamẽ alios dicere contrariũ in duobus proximis caſibꝰ:
& allegant pro ſe,quia quod potuit noluit &c.s.de off. dele.
cum ſuper.Et quia nil ſit contrarium ſicut error.ff.de iuriſ-
dic.om. iudi.l.ſi per errorem.ar.ff.de arbi.l. ſed ſi in ſeruum,
& duabus.l.præcedentibus. Nec obſtat.§. ſi iniuriã.quia hæc
eſt principalis authoritas,ex qua procedit ſiue Apoſtolica,
ſiue ordinaria, qua deficiente, deficit proceſſus:non autem
eſſet principale,ſi erraret in ſenſu legis priuilegij ſiue indul-
gentiæ ſiue huiuſmodi , quia tunc valeat proceſſus.ff.de re
iudic.l.cum prolatis.Et no.infra de priuilegijs ex parte Ab-
batiſſæ ſecundum Innocen.¶ Hoſtien.autem in hac vltima
quæſtione,approbat opinionem vltimã, dicens, quòd pro-
batur in eo quod legitur & notatur in prædicto.c. cum ſu-
per. Et vide in Specu. de iuriſdi.om.iudi. verſi.vltimo, vbi
notatur de aliâs iuriſditionẽ habente qui delegatur ab incõ
petente iudice.& partes coram illo ſcienter litigant & quid
ſi à principio delegationis non habebat iuriſditionem, ſed
poſteà habuit de quo notatur.C.qui pro ſua iuriſditione.l.
vna.vbi gloſſ. in prima quæſtione tenet per.l.primam.C.
de iuriſdi. omnium iudic. quòd tenet ſententia ab eo lata.
Sed alij vt Petrus contra niſi proceſſerit vt ordinarius, &ſic
loquitur.l.illa.Si verò proceſſit vt delegatus,vt quia hoc ex-
preſſit in actis,licet quidam dicant iuriſditionem delegãtis
per iſtum,vt per miniſtrũ prorogatam:ipſe tenet contrariũ
cum Accur.cum talis per miniſtrum exercere non poſſit.C.
de ſentẽ. ex breuiculo recitandis.l.ij.j.de re. iudi.c.fina.libr.
vj.in ſecunda quęſtione.licet glo.ibi teneat, quòd proceſſus
valeat vt exnunc. ar.ff.de offi,iudi.l.licet.de offi. proconſul.
l.obſeruare.tamen Iac.de are. dicit illud procedere, quando
iuriſditio delegantis iam radicata erat:puta quia licet exer-
citium non haberet, iam tamen electus erat: vt prædicta.l.
ſi obſeruare.argumẽto.ff.de pignoratitia actione.l.ſi rem.§.
finali.& ad Trebell.l.ſed ſi ante.Sed ſi radicata non erat tem
pore delegationis non valet delegatus proceſſus:cùm dele-
gatio nulla fuerit, & ſine radice.Inducit quòd de dominis
loquatur.ff. de rei ven.l.ſi à titio quę proſequere,vt notatur
per Cyn.C.qui pro ſua. iuriſdi.l. vna in tribus primis quæ-
ſtionibus. ¶ Expedita cõmuni lectura decretalis ſequuntur
dicta Collectarij prout iacent: Et ideò ea examines per te-
ipſum. *Cum ex officij*, ratione viſitationis , cùm ſit acceſſoria
viſitationũ.de reg.iuris.acceſſorium.vbi per Io. And. ¶ Sed
quid ſi viſitatio debetur ex præſcriptione, qua vbi debetur
de iure communi,non poteſt præſcribi vt hîc videtur quòd
in eo caſu non extendatur ad procurationem : quia hoc ca-
ſu non eſt annexa procuratio viſitationi ſecundum Henri-
cum Nouellam & Io.And.de reg.iuris.odia.tamen Inno.vi-
detur notare contrarium hîc,in principio.& de conſue.c. li
cet.Quia non eſt dubium,quòd ratione viſitationis debeſ,
vt hic:& quia acceſſoria eſt,&quia eadem res,nõ debet &c.
de decimis.cum in tua.Et quia per poſſeſſionem viſitatiõis
retinetur ius procurationis,cùm debeaſ ratione ipſius not.
Ber.s.e.accedẽtes in fine.Et ad hoc facit quę no.Ioan.And.
cùm Henrico. de pœn. conſtitutus ſupra vbi quod in pro-
curatione quæ debetur ratione pacti,priuilegij,vel conſue-
tudinis cadit compenſatio. ¶ Sed nunquid procuratio
14 † poteſt pręſcribi , quòd nomine procurationis non detur
niſi certum licet modicum. Archidiaconus not.quòd ſic:de
cenſi.c.finali.& Guil.de cen.c.primo in clemen.Et idem no.
Henricus quantum ad portionem canonicam in ſumma de
ſepultu.§. & quotam. & de decimis perſonalibus. in aliqui-
bus.Contrarium tamen not.decima quæſtione prima rela-
tum. & in Specula.de cenſi.§.finali. Et credo , quòd bene,
quia ita modica poſſet eſſe , quòd nulla reputaretur quo-
ad hoc:ſecus ſi talis eſſet quòd non præſumereſ debere præ
latum retrahi à viſitando. Et ſic poteſt intelligi. Innocen.in
ſecunda glo. in principio , & in hoc concor. Henric. Pau.
verò l in dicta clemen. de cenſi.c. primo valere pactum vel
conſuetudinem, quòd non ſoluatur tota, ſed quota videli-
cet quantum ad modum procurandi , & numerum procu-
randorum , facit quod not.xvj.quęſtione ſeptima, quocun-
que. Sed credo vt prius. Quid enim ſi conſuetudo valeret,
quòd rector non teneretur procurare Epiſcopum,niſi cum
duobus ſolum,nunquam viſitaret. Et ſic indirectè præſcri-
beretur viſitatio. ¶ Quid ſi concurrunt Epiſcopus, Archi
epiſcopus,& eccleſia non poſſit ambobus ſufficere? Inno-
cen.&Ioan. in principio & idem cum Epiſcopus. & Archi-
diaconus concurrunt præfertur Epiſcopus not. ipſo Inno
nec de præben.in Lateranenſi.vel idem.&c. Et de hoc fu-
ſiùs per canon.in.c.procurationes.de cenſib.exac. & procu.

15 ¶ Sed nunquid † procuratio poteſt remitti? Inn. notat quòd ſic expreſſè non tacitè: ſed Hoſti. quem ſequitur Io. And. dicit quòd nec viſitatio ¶ Quid ſi quis cui de iure viſitare nõ competit, ſemper viſitauit per ſeipſum perſonaliter, & non per alium, modò impeditus, vult viſitare per alium: opponitur, ꝙ non poteſt viſitare per alium, nec ipſi tenẽtur alium recipere: cùm non fuerit conſuetum. Quęritur quid iuris? Iſta quęſtio de facto fuit in cancellaria & quòd conſuetudo prædicta poſſit extendi, faciũt quæ no. Inn. de offi. Archid. dilecto. in prin. magnæ glo. ſed determinatum fuit contrarium, per ea quæ. ſ. no. nec Inn. loquitur hoc caſu facias ſcribatur ordinario, & cum ſic ſcribitur ordinario ſuper cauſa, inter duos cenſetur delegatus: ſecus ſi generaliter le. & no. de offi. or. licet per Inno. & cùm quis poteſt vti duabus poteſtatibus delegata & ordi. non cogitur eligere, licet poſſit eligere quòd in vna parte non prędicat in alia nec proteſtatio ſi quam faceret, ꝙ nolebat vti vna, præiudiciũ facerem quo minus alia poteſtate actus valeret: vbi defectus in poteſtate alia inueniretur ſecundũ Inn. Et vide ad idem in Spec. de iuriſdi. om. iudic. ad finem tamen Hẽricus quantũ ad vltimũ contra. & Io. And. per. c. cum ſuper. de offi. dele. Et facit pro Inno. quia duæ poteſtates cõcurrere poſſunt, nec vna aliam confundet nec eius officiũ. ij. q. vj. §. idem de arbitrio. ¶ Sed
16 nunquid inferior † Epõ vendicat ſibi viſitationẽ in monaſterio, clarum eſt quòd nõ: vt legitur & notatur per Doctores de offi. Archid. dilecto etiam in prioratibus conuentualibus quia eadem ratio eſt ſecundum Io. And. ibi. licet Beg. aliud dicere videatur. Sed quid ſi monaſteriũ habet populũ Inno. placet ibi, ꝙ hoc caſu Archid. habet viſitationem. Sed alij ſecundũ Ioan. And. contra dicunt. ¶ Sed nunquid procuratio argumentũ poteſt per conſuetudinem vmbrari, ſecus eſt de viſitatione Archidiconi, quia viſitatio Archidi. debetur de conſuetudine, ſecundũ eum quare poteſt per cõſuetudinẽ vmbrari, inſti. in proce. §. igitur. poſt illos probaſ de offi. Archi. c. j. vbi vide & quod debeatur de conſuetudine valeatque contra eam præſcriptio, no. Guil. de cen. c. j. in cle. Et præmiſſa faciunt, ꝙ ſi Archidi. conſueuit viſitare in aliquibus eccleſijs ſuis, Archid. quòd hæc conſuetudo non debet extendi ad nouas vel alias eccleſias. Sed cõtra de offi. Archidi. dilecto. cui ſoluunt alij, ꝙ & ſi viſitatio poſſit extẽdi, & alia quæ ſunt iuriſditionis, nõ tamen procuratio quæ eſt valde oneroſa, ſecundum ea quæ ibi colliguntur & facit ad hoc textus ille, licet enim ibi Archidi. peteret procurationem, non tamen ſibi ad iudicatur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens alieno nomine non poſſidet.*
2 *Probare neceſſe eſſe, quod dicitur.*
3 *Errans in facto, vel in iure an vtroque an dicatur bonæ fidei.*
4 *Rem vnam, & eandem non debere diuerſo iure cenſeri.*
5 *Comites an intra limites terræ ſuæ fundẽt intentionẽ de iure cõmuni.*
6 *Feudalem rem non præſumi niſi probetur.*
7 *Baronias temporales, ducatus, marchionatus, & cætera huiuſmodi præſcribi non poſſe.*
8 *Sacerdotium, & Imperium Deus inſtituit ad regimen vniuerſi.*
9 *Regnorum limites per occupationes, & præſcriptiones vſurpari.*
10 *Papæ totum orbem eſſe pro territorio & quid de religioſis. nu. 12.*
11 *Epiſcopos quoſlibet ſuam ciuitatem & diœceſim habere pro territorio.*
13 *Bona fides an præſumatur in præſcriptionibus ex parte præſcribentis.*
14 *Ignorantiam præſumi, vbi ſcientia non probatur.*
15 *Poſſidet iuſte, qui authore prætore poſſidet.*
16 *Præſcriptio an ſit contra ius naturæ.*
17 *Bonam fidem eſſe fundamentũ præſcriptionis, & illi dare efficaciã.*
18 *Theologum ſcrupuloſum timere, quòd timendũ non eſt.*
19 *In neceſſitate famis alienam rem occupare licere.*
20 *Alienum detinere & inuadere paria eſſe.*
21 *Actiones perſonales pro maiore parte bonæ fidei eſſe: reales verò ſtricti iuris.*
22 *Bonam fidem conſiderare in omni caſu æquum eſſe.*
23 *Actionem eſſe in bonis.*
24 *Conſuetudinem omnem peccatum nutrientem caſſandam eſſe.*
25 *In præſcriptionibus quod neceſſariũ ſit allegare titulũ, & probare.*
26 *Reum in excipiendo actorem fieri.*
27 *Ius conferendi prębendas, cùm merè ſpirituale ſit, in laicum non cadere.*
28 *Ius poſſeſſionis acquiri, & præſcribi ſine titulo.*
29 *In rebus eccleſiaſticis, quæ de iure communi poſſideri poſſunt, bonã fidem ſufficere.*
30 *Longa, & longiſſima præſcriptio differunt ſecundum canones.*
31 *Ad obligationem perſonalem inducendam quòd neceſſaria ſit cauſa vera, vel præſumpta.*
32 *Titulum non requiri in conſuetudine.*
33 *Vbi maius periculum imminet, ibi cautius eſt agendum.*
34 *Ius publicum qualiter, & quanto tempore præſcribi poſſit.*
35 *Epiſcopum agere pro eccleſiis ſibi ſubiectis.*
36 *Iuriſdictionem non poſſe dari ab vniuerſitate, vel conſuetudine induci in præiudicium principis.*
37 *Præſcriptionem non currere in his, quæ facit princeps ex liberalitate & de plenitudine poteſtatis.*

¶ CAP. XVII.

1 SI diligenti. ¶ Caſus. Qui † alieno nomine poſſidet, nõ præſcribit nec etiam is qui proprio non habens bonam fidem & iuſtũ titulum. Et primò inducit rationem vnam cõtra archiepm. Secũdò reprobat excuſationem ipſius, per locum à diuiſione. Et pars huius de foro compe. ſi diligenti. de iureiurando. ea te. ¶ Expone literã ꝓprietatẽ directã, vtilis eſt eñ apud vaſallos, Inno. & Hoſti. alleg. de do. inter vir. & vxo. nuper. *Sardinia & Cicilia*, concor. ĩ. de pręſumpt. mandata. idem in ciuitate Romana, & quibuſdam regionib⁹, de quibus. xxij. diſt. tibi domino. & c. ego Ludouicus. xcvj. diſt. Conſtantinus. ĩ. de elect. fundamẽta. lib. vj. *nulli partium mediãte*, hęc verba & præcedentia ſapiũt plenam exemptionẽ. ĩ. de priuil. ſi Papa. libr. vj. *pro te vel eccleſia tua*. i. nomine tuo vel eccleſiæ tuæ Innocen. *ſubnixam*. id eſt minutam vel defenſam Vincentius. *non oſtendas*, quam forſan allegabat ſibi & ſucceſſoribus ſuis conceſſam fuiſſe realiter, ſicut aliter dicitur de hære-
2 ticis. ad abolendam. in fine. nota etiam quòd † neceſſe eſt probare quod dicitur de conceſſ. præb. cum ſuper. pone ſine qua non procedit præſcriptio. ĩ. de reg. iuris. ſine poſſeſſione. libr. vj. *pro ſe Apoſtolica*. id eſt nomine ſedis Apoſtolicæ. *receptum*, per prædeceſſores tuos ex te. per quod, id eſt per quam cõfeſſionem, *exactum*: pro iudicata Caralitano. nam aliâs poſſet iudex habere aliud caſtrum in feudũ, ab eccleſia Piſana, pro quo poſſet exigere iuramentũ ꝓſtitũ à te in promotiõe tua. de iureiur. ego enim. *violatum*, ſi ſciebat iudicatũ illum ad ſedem Apoſtolicam pertinere, *retinere*, notat Hoſtien. quòd aliâs acquiſita contra ſuum iuramentum, retinere non poſſet. arg. ſ. quòd metus cauſa. ad audientiam. Idem de alijs cum peccato acquiſitis. ĩ. de iudę. cũ ſit. & ibi de hoc *ſcienter*. per quod committitur mala fides, *eccleſiaſticorum*, præſcriptibilium, non in his quæ notantur. ſ. e. cum non liceat. *bona fides*. ſola ſi ius commune, vel præſumptio non eſt cõtra præſcribentem. & de ꝑſumptione quod hic dicit Inn. dicam. ĩ. e. ti. c. j. lib. vj. Super. ver. pręſumptio. *præſcriptio*. puta quia poſſidet nomine proprio & habuiſſet bonam fidẽ & aliqualem titulum. *poſſe probari*, factum ſpeciale quod hunc caſum, ponit hîc Papa non ius nec ob. not. ſ. eo. cum vobis. ſecundum Hoſti. per probationem teſtium, per quos non credit hoc poſſe probari aliâs tamẽ probari poſſet, per inſtrumenta, *de fidelitatibus*, factis ꝑ ducentũ annos vel plus. Ioan. ¶ Supple Gloſſas in glo. ſecũda in fine, & ĩ. de ſponſa. c. finali. in gloſſa penultima ibi, *in facto*, Dynus in regula
3 prior, de regulis iuris. lib. ſexto. circa finem, tractat an † errans in facto, vel in iure, vel in vtroq;, dicatur bonæ fidei?

& iln

& ibi, *ſemper præſumitur*: vide quod notatur. xvj.q.iij.dilecto.
in glo.fin.vbi notat Io.ſuper bona fide,& titulo ſtari iuramē
to.& ibi, *verius*,&.j.de reg.iuris.pſumitur.lib.vj.& ibi, *quem*
admodu,& de re.or.non alie.c.ij.lib.vj.in.iij.glo.& ibi, *placuit*:
&.ſ.e.c.j.& ibi, *exigitur*.de hoc.j.de reg.iuris.Abbate.lib.vj.
in.iij.glo.& ibi §. *libere*, diuerſis modis intelligitur.§ vt ibi no
tatur, *& in fine*. dicit Hoſti.illud verum ſecundū leges,ſecus
ſecundum canones.j.c.vltimo.& penul.ſecundū quos ſequē
dum quod eſt vtilius.j.de ſpon.iuuenis. ¶ In glo.vltima. in
fine.dic vt.j.e.c.j.lib.vj.& vide qd ibi notat in magna gl.per
quę decido prolixè hic nota.per Inn.& Hoſti.& ideò omit-
to magnam gl.Inn. licet valde notabilē & maximè propter-
eà quæ ſcripſi poſt Henricū.j.e.c.j.in.iiij.q.&.j.in ſupple.vl
timæ glo. ¶ Nota primò in principio ibi, *ſicut tota*. quatuor
generalia. Primū eſt, ꝙ eodem priuilegio gaudēt membra &
caput.ſ.e.cum nō liceat.j.de cognatione ſpūali ſuper eo.cū
concor. Secundū eſt, ꝙ idem iudicium eſt de toto & parte.
4 de offi.dele.paſtoralis.§.j. ¶ Tertium eſt, quòd † non debet
vna & eadem res diuerſo iure cenſeri.j.de deci.cùm in tua.
vbi de hoc. ¶ Quartum eſt, ꝙ Comites & alij dñi tempora
les fundant intentionē ſuam de iure cōmuni quantū ad res
ſitas infra limites terrę ſuę, ſicut & Epſ.j.de rel.do.de xe no
dochijs. Quod dic vt ſcripſi de off.Archi.c.fin.& de foro cō
pe.cum contingat. Adde quintū quòd tota Sardinia, ſicut &
tota Sicilia eſt de feudo Romanæ eccleſiæ.ar.x.q.iij.relatum.
cum alijs quæ induxi in expoſitione, ſuper verbo Sardinia.
¶ Secundò nota in § nos igitur.ibi, *non oſtendas*, qd non ſuffi-
cit dicere, niſi & probetur.j.de cōceſſione præben. cùm ſu-
per.&.c.ex parte § fin. ¶ Tertiò nota, in § *ſi verò dicatur*. ver.
vnde licitè, quòd nullus acquiſita cōtra propriū iuramentū,
poteſt licitè retinere.ſ.ꝙ metus cauſa.ad audientiam.& idē
eſt de his quæ quęſita ſunt ex peccato.j.de iudęis.c. cum ſit
§ fin.vbi de hoc. ¶ Quarto nota, quòd in pſcriptione quæ
currit contra Romanam eccleſiā, quę centenaria eſt, neceſſa
ria eſt bona fides.ſ.eo.vigilanti. ¶ Quintò nota, ſecundum
quoſdā, quòd in prædicta pſcriptione eſt etiam titulus ne-
ceſſarius. Sed re vera hoc non eſt ita ſimpliciter verum, vt pa
tet ex his quæ ſcripſi.ſ.eo.cum nobis.in.iiij.q. ¶ Sextò not.
ius publicum pſcribi poſſe, ad quod.j. redibo.
5 ¶ PRIMO quæritur vtrum † comites ſeu alij domini tē-
porales infra limites terrę ſuę fundent intentionē ſuā de iu-
re cōmuni: videtur, ꝙ ſic: per id quod ſcripſi.ſ. circa primū
notabile videtur contrariū, per nota.Hoſti.de offi. Archid.
dilecto § fina.& per ea quæ ſcripſi de ſuro compe.cum con-
tingat per quæ videtur, ꝙ nullus comes, vel alius princeps
minor Imperatore, hanc allegationem Epo competētem fa
cere poſſit: & eſt ratio quia, limites Epatuum ſtabiles ſunt,
nec præſcribuntur, nec mutantur.xvj.q.iij. ſed ſecus in pote
ſtatibus ſecularibus, vt notatur.j. de parochijs. ſuper eo.de
voto quod ſuper his. ¶ Ratio autem eſt in imperatore, qa
eſt quoad temporalia ſuper omnia cōſtitutus.ff. ad.l. Rho-
di.de iactu.l. deprecatio. nec obſtat.viij. diſt.quo iure: quia
illud poteſt intelligi de regibus Romanis tantū, ſecundum
Hoſti.& vide eum in ſum.e.tit.ſub rubrica de pſcriptione re
rum immobilium § quę exigantur ſub § quartū.verſu.In re-
bus verò temporalibus, & ſeq.idem notat ipſe Hoſti.ſ.de iu
reiur.c. nimis de iure.dicens quòd ex illo.c.patet quòd non
ex ipſo quòd aliquis tenet tēporalia.j.alicuius regnum ſiue
prouinciam tenetur ei fidelitatem facere, niſi ſe habere à re
6 ge vel alio terrę domino in feudū recognoſcat: nam † nō prę
ſumitur res feudalis, niſi probetur cū & multa allodia ſint.
Et quia à iure primęuo omnis perſona & terra libera eſt, in
ſti.de iure naturali § ius autem gentiū. de libertinis in prin-
cipio, & Gene.xlviij.& de hoc tangitur.j. de immunita.ec.
c.nō minus.ſec⁹ de eccleſia ſita in diœceſi, quę p hoc eſt ſub
iecta Epo.de iure cōmuni.x.q.j.regēda. Et ſic nō obſtat.xvj.
q.j.omnes baſilicæ nō enim patitur ius canonicū, quòd ali-
qua perſona eccleſiſtica acephala ſit. xciij. diſtin.nulla ratio
ne.& ex quo perſonæ ſubiectę ſunt multò fortiùs & res.xij.
q.j.præcipimus. Et idem in temporalibus, nō quoad ſeruitu
tem niſi probetur.j.de cenſi.c.licet. Sed quoad iuriſditionē.
ff.ad municip.l.incola.de cē.l.forma § ſi vites. Et hoc quoad
res ſingulares, in vico vel caſtro poſſidentes.ff.de off.pręfec.
vrbis.l.j § cum vrbem. Secus quoad poſſidentem ciuitatem,
vt caſtrum.j. aliquam prouinciam: & de conſuetudine ap-
probata, omnimodā iuriſditionem totius caſtri habentem.
Nam tale caſtrū, poteſt inſolidū pertinere ad talem: & dice
tur territorium per ſe.ff.de ver.ſig.l.pupillus § territorium.
de iuriſditione omnū iudi.l.fina.j.de ver.ſignifi.cum in par-
tibus ſecūdum Hoſti.ibi. cum quo cōcordat, quod ipſe no-
tat in.c.allegatu ſuper eo.j.de paro. dicens, ꝙ quædam leges
7 videantur innuere, ꝙ † baronię tēporales, ducatus, marchio
natus, & huiuſmodi pſcribi nō poſſunt: vt.C. de fund.limi.l.
agros.lib.xj.& in feu.de proh.feu.alie.p Frede.c.Imperialē.
§ perterea ducatus. Contrarium tamen ſeruatur de facto,
qa tota die augmentātur & diminuunt, & per fas & nephas
tēpūs permutantur.inſti.de iure naturali § penul.vnde ter-
mini eccleſiaſtici immutabiles permanēt vt in.c.illo ſup eo.
Secus de temporalibus ſecundum Hoſti. ibi. Et de hoc vide
quod notant G.de monte Laud.& G.extra de re iudi.paſto-
ralis. Vnde ſi quæris quis habeat de iure cōmuni diſtrictum
ſiue territoriū, & vtrum dñi temporales ſeu eccleſiaſtici fun
dant intentionem ſuam de iure cōmuni, quantum ad res ſi-
tas.j.limites terræ ſeu iuriſditionis ſuæ. Diſtingue aut quæ
ris de dominis, ſeu principibus ſecularibus, tunc refert aut
quæris vtrum fundent intentionē ſuam, quoad dominia ſeu
proprietates rerum: & dic ꝙ nō cū multa ſint allodia. Sic in-
telligitur.ſ.de iureiur.c.nimis cū ibi not.per Hoſti. quæ ita
tim præmiſi. Et hoc tenet G.de monte Laud.in.d.c.paſtora-
lis extra de re iudi. Aut quoad ſeruitutem, & dic ꝙ non fun
dent intentionem ſuam de iure cōmuni, niſi probent: vt.j.
de cēſi.c. licet cum à iure primæuo, omnis perſona & terra
libera ſit.inſti.de iure na § ius autem gentiū vt ſtatim dixi ſe
cundum Hoſti. Aut quoad iuriſditionē ſeu quoad ius reddē
dum, & vſum gladij exercendū, & tunc aut loquimur de im
peratore, & probabiliter dici poteſt loquendo de iure ſcri-
pto, ꝙ Imperator.ſ.mundum habet iuriſditionē temporalē
vt.ff.ad.l.rho.de iactu.l.deprecatio.C.de quadri.pſcripe.l.be
ne à Zenone.viij.diſt.quo iure.xvj.diſt.c.fina. vij.q.j.in api-
8 bus. Et pro hoc facit, quia Deus † ad regimen vniuerſi ſacer
dotium & Imperium tantū inſtituit.in authentico quomo-
do oportet Epiſcopos & cæteros clericos § j. colla. prima.
Et tantum fecit duo luminaria ſacerdotiū vt præeſſet ſpiri-
tualibus.ſ.de ma.& obedientia.c.ſolitę. Et hoc de iure com
muni: ſed attenta tranſlatione facta de Imperio per Cōſtan
tinum in eccleſiam: vt notatur in dicto corpore atēto quòd
imperator ab eccleſia exercitiū temporalis gladij dicitur ſu-
ſcepiſſe.j.qui filij ſint legitimi cauſam. Quod exercitiū iu-
riſditionis imperialis.j.certos terminos includitur, & in cę-
teris mundi partibus, reges, & cæteri domini tēporales iu-
riſditionem, & iura temporalia ſibi acquirere, & præſcribe-
re potuerunt. Et ſic videtur debere intelligi.c.allegatum pa
ſtoralis § verūm.verſi.vt illud.de re iudic.in cle.ſecundū glo.
& Ge.ibi. Et pro hoc facit, quod legitur infra, qui filij ſint
legitimi per venerabilem & de donat inter virum & vxo-
rem.c.& ſi neceſſe his tamen fortiſſime obſtare videtur.C.
de pręſcripe.xxx.vel.xl.annorum.l.comperit quæ eſt canoni
ſata.xvj.quæſt.iij § penul ver.iubem⁹.vbi functio imperato
ri debita, nullo tempore præſcribi poteſt. Quare multò mi-
nus videretur de iure ſuperioritatis imperialis. Sed ad hoc
dici poteſt, iura prædicta debere intelligi, iuxta illud tem-
pus, quo imperator toti orbi, dominabatur: hodie iuxta prę
miſſa ſecus. Vel dic quòd ſi dicta functio nō videatur poſſe
pręſcribi, verum eſt infra limites imperij niſi accedente con
ceſſione Imperiali, & ſubſequuto lapſu. xl.annorum.C.de
fundis patrimonialibus.l.fina. lib.xj. ſed extra ſecus videtur
hodie, vt eſt dictum, & præſtat ad hoc.arg.C.de ſum.tri.l.j.
& ꝙ notatur in.d.ver.iubemus.dic ergo, ꝙ ſolus imperator

inſolidum iuriſditioné quoad ius reddendũ, & vſum gladij
exercendum, de iure cõmuni obtinet ſuper toto vniuerſo.
& ex hoc ſolo lex vocat eum dñm totius mũdi, vt in.d.l.de-
precatio Aut loquimur de alijs regibus, comitib⁹, & princi
9 pibus, & tunc ſecus quia † regnorũ & comitatuũ limites ꝑ
occupationes & ꝑſcriptiones vſurpantur & cõfundantur.x.
diſt.& in his ſufficit bona fides ſine titulo ſecundũ G.de mõ
te Laud.in.d.c.paſtoralis.gl.allegata. Cuius opinioné credit
Henricus veram, quoad poſſidẽtes, & reſpectu poſſidentiũ
ciuitates vel caſtra j.alicuius prouinciã, regnum, ſeu comita-
tũm, & omnem iuriſditioné hmõi. ciuitatũ vel caſtrorum
habẽtiũ: nam talia poſſunt pertinere inſolidũ ad tales, & di-
centur territoria per ſe: vt in.l.allegata pupillus §.territoriũ.
ff.de ver.ſigni.ſecus credere quoad res ſingulares, in vico vel
caſtro poſſidentes.ff.de offi. prefect.vr.l.j.§. cùm vrbẽ.& ita
videtur tenere Hoſti.in.c.allegato iuris: vt.ſ̃.dixi.Si quęras
de ſecundo membro principali.ſ.de dominis ſiue Principi-
bus eccleſiaſticis, hoc eſt de pręlatis qui & principes vocan-
tur.C.ne filius pro patre.in authentica habita de cõſue.diſt.
j.corpora xxxvj.diſt.in.c.eccleſiæ principes. Duo enim ſunt
principes, vt notat Hoſti.in ſum.ti.de de off.ordi.§.quis poſ
ſit.& de reli.§.quis dicatur in fine.tunc refert, aut quæris de
10 Papa, & † dic ꝙ illi totus orbis eſt pro territorio.ix.q.iij.cũ-
cta per mundũ.& .c.ꝑ principalẽ.& .ar.ij.q.vj.ad Romanã &
c.omnis oppreſſus.& not.ſ̃.de offi.vica.c.tua.& per hoc in-
telligo ſuam intentioné fundatam de iure cõmuni, in omni
bus iuribus ſpiritualibus vel eccleſiaſticis, nedum ſuper oẽs
perſonas Chriſti fide renatas: ſed etiã ſuper cæteras vniuer-
ſas eccleſias, & alia ſacra loca, vnde habet in omnibus eccle-
ſijs principatũ.xxij.diſt.c.j.de elect.fundamẽta. lib.vj.aut de
delegatu ſuo, & tũc dic, quòd illius iuriſditio nõ eſt fundata
de iure cõmuni, nec aliâs niſi de delegatione fiat fides. C.de
man.principõ.l.vna cum ibi notatis. de offi.dele. cũ in iure
de reſcriptis. cum cõtingat. Aut quæris de iuriſditione fun
data quantũ ſuum territorium ſe extẽdit, an duret inter per
ſonas, inter quas, ſua iuriſditio eſt fundata, & tunc dic de ri-
gore iuris. idem quod in Papa.ſ.quòd ſuũ territoriũ vbiq; ſe
extendit: vt notaꝛ.ſ̃.de foro compe.c.dilecti. Sed hodie eius
territoriũ reſcriptum eſt, de iure ad ciuitatem vel diœceſim
in qua eſt deputatus: quod dic vt legiꝛ, & notatur.j̃. de re-
ſcript.c.ſtatutũ.lib.vj.Aut quęris de delegato ſuo, & talis ha
bet territorium in prouincia ſibi decreta tantũ, & tale ſecũ
dum ꝙ Papa ſibi limitat & menſurat.ſ̃.de poſtu.pręla.c.j.de
offi.dele.nouit.Aut quęris de Archiepõ, patriarcha, & pri-
mate, Et tunc aut quæris de ciuitate, & diœceſi, ſuę ꝓuinciæ
aliâs à ſua propria diœce. Dic, ꝙ in omnibus illis ſuum terri
torium extendiꝛ, ſed ſua iuriſditio eſt fundata, quoad appel
lationes, & alia iura archiepalia, ſeu Metropolitana: vt.ſ̃.de
offi.ordi.c.paſtoralis.j̃.de offi.ordi.c.vt litigãtes.lib.vj.intel
lige tamẽ, ꝙ in his nihil amplius poſſunt vẽdicare, quã eis à
iure cõmuni vel conſuetudine legitimè præſcripta vel per
priuilegia ſedis Apoſtolicæ eſt indultũ: vt.ſ̃.de offic.ordi.c.
duo ſimul.Aut de ſua ꝓpria diœceſi, & illa eſt ſibi tota pro
territorio, & in ipſa fundat intentionem ſuã de iure cõmu-
ni: ſicut & cęteri Epi.ar.xvj.q.v.ſi fortè.ix.q.j.c.j.& .ij.Aut de
11 † Epiſcopis in ſuis ciuitatibus, & diœce. & illa habent quili
bet ſuam ciuitatem & diœce. pro territorio, & in qualibet
parte ipſarum fundant de iure cõmuni ſuam intentionem,
quoad omnia iura Epalia, de quibus.ſ̃.de offi.ord.conquerẽ
te.& .ix.q.j.regenda inter quæ eſt collatio beneficiorũ, & ge-
neralis diſpoſitio eorũdem: vt in.c.allegato regenda.& notat
Hoſti.ſ̃.de except.cum venerabilis in fine.& iuriſditionem
eccleſiaſticã exercent.j̃.de offi.ordi.c. ſi Epus.lib.vj. non ta-
men fundant intentionem ſuam, quoad temporalia eccleſia
rum ſibi ſubditarũ, vt ſint de menſa ſua: vt legitur & nota-
tur in dicto.c.cùm venerabilis. in fine. Aut quæris de infe-
rioribus prælatis Epis, & tunc aut quęris vtrum habent ter
ritorium, aut vtrum habẽt intentioné fundatam de iure cõ
muni, in his quæ eis cõpetunt. ¶ In primo caſu ſunt opinio
nes. Dicunt enim quidã, quòd cùm Epiſcopus ſolus, & inſo
lidum habeat in ſua diœceſi territoriũ quoad cauſas ſpũales
eccleſiaſticas, alij inferiores habere non poſſunt: aliâs eſſet
monſtrũ: nam ſi alius haberet, eſſent duo capita in vno cor-
pore.C.de offi.ord.c.quoniã in pleriſq;. An verò qui ex ele-
ctione & cõſuetudine habent iuriſditionem in perſonas, vt
xxiij.diſt.legimus.ſ̃. de foro compe.cùm contingat, & tunc
poſſunt eam in tales perſonas vbiq; exercere, ad inſtar arbi-
trorum electorũ, qui in partes poſſunt vbiq; iudicare, maxi
12 mè ſi ſint religioſi † quibus totus mundus eſt pro territorio:
vt notant Vincen.& alij.j̃. de ſent.excõ.c.cum illorũ.vbi de
hoc etiam per Hoſti. Alij dicunt contrariũ, quòd ſolũ in lo
cis ſuis, vbi conſueuerũt, poſſunt, ſed nõ alibi: quia odioſum
hoc.concordat ſic, quia aut ſunt tales, qui habent certam ter
ram limitatam, in qua nõ eſt alius Epus, ſicut Abbas Caſſi-
neñ.ar.j̃.de re iudi.cum inter.& tales dicũtur habere terri-
torium. Alij verò poterunt ſuos ſubditos iudicare in ſuis &
in his, in quibus ꝑſcripſerunt, & tales habẽt iuriſditioné in
perſonis, nõ autẽ in locis, ſicut ordinarij ſine adminiſtratio
ne: & de his.ſ̃.de in integ.reſti.c.penul.§.fina.

¶ SECVNDO quæritur circa materiam quarti notabi-
13 lis, vtrum in † vſucapionibus vel ꝑſcriptionib⁹, ex parte vſu
capientis vel ꝑſcribentis, pręſumaꝛ bona fides: de quo ſcripſi
ſ̃.e. de quarta.& .c.vigilãti.& .c.cũ vobis.& .c.auditis Diſtin
guit Henricus, quia aut ius cõmune facit pro ꝑſcribẽte, & cõ
tra illũ cõtra quẽ ꝑſcribibiꝛ aut cõmune nõ facit pro eo, nec
cõtra eum: Aut ius cõmune facit cõtra eũ. In duob⁹ primis
caſibus ꝑſumitur bona fides, niſi contrariũ probetur.ar. C.
qui mili.non po.l.ſuper ſeruis.lib.xij.ita quòd qui malam fi-
dẽ allegat, eam debet probare. ar.xij.q.iiij.volum⁹.ff. de pro
ba.l.quoties.§.qui dolo.& ad hoc facit illud generale ꝑſumi-
14 tur † ignorantia, vbi ſcientia nõ probatur.ff. de proba.l.ve-
rius.j̃ de reg iuris.c.præſumiꝛ ignorãtia.lib.vj. & ita poteſt
intelligi opinio Inno. Ber.& Hoſti.ſ̃.e. ſanctorũ.& Vincen.
& Hoſti.& Io.Goſ.Ber.Inno.& Hoſti. hic.& Ber. & Hoſti.
j̃.e.c.fina.& Accur.in Spec.de vſucap. in prin. qui dicunt ge
neraliter, ꝙ præſumiꝛ bona fides, niſi probetur contrarium.
¶ In tertio caſo, poteſt dici, ꝙ non pręſumiꝛ bona fides, niſi
probetur: & ita poteſt intelligi glo. Inno.ſ̃.de reſti. in integ.
c.ij.in glo.per monachos in fine.ver. Item nota ꝙ licet quili-
bet &c.& Hoſti.& Io.And .ibi poſt eum, & quod no.ar.34
j.nullus.ſuper verbo ꝑſcriptio.& .j̃.de pręſcrip.c.j.ſuper ver
bo faciat.& ſuper verbo bona fides.libr.vj.vbi de hoc. Et in
iſta diſtinctione, concordat Hoſtien.in ſumma tit.de ſepul-
turis.§.& quota.in fine.

¶ TERTIO quæritur occaſione quæſtiõis proximè præ
cedentis. vtrum ſciens rem eſſe alienam aliquo caſu poſſit
eam pręſcribere, vel iam præſcriptã retinere? de quo ſcripſi
ſ̃.e.de quarta.& magis in.c.vigilanti.Sed hîc repeto propter
Henricum. qui hic iſtud latè proſequitur: licet enim Nouel
le & Simon in.c.poſſeſſor de reg. iuris.lib.vj. & ego.ſ̃.e.vigi
lanti. hoc expediuerimus competẽter, nihilominus, vt ubi
non deficiant circa hoc dicta Henrici qui etiam aliqua pau
ca addit, mandaui verba eius hîc inſeri quoad hoc, de verbo
ad verbum qui vt plurimum non recitat niſi dicta Nouellę.
Diſtinguit ergo Henricus, quia aut ſcit pro certo & indubita-
ter eam alienam, aut probabiliter dubitat. ¶ In primo caſu,
refert, aut talis ſciens rem alienam habet conſcientiam re-
mordentem, aut non ſi ſic, aut talis præſcribens, non poteſt,
vel non vult huiuſmodi conſcientiam deponere, & tunc te-
netur eam ſequi quantuncunq; erroneam, & rem reſtitue-
re.j̃.de ſimo.c.Matthęus.& .c.per tuas.vt notat Hoſtien.ſ.e.
vigilanti. & infra de conceſſione præben. c.j. aut ad conſi-
lium Prælati ſi poteſt huiuſmodi conſcientiã deponere, vt
no.ſ̃.e.vigilanti.ar.xiiij.q.j.quiſquis.v.diſt.c. ad eius verò cõ
cubitum. Si non habet conſcientiã remordentem rei alienę,
vel malam fidem, ſed ſolùm conſcientiã rei alienæ. tunc re
fert, aut hmõi ſciẽtia rei alienæ, ſuperuenit poſt ꝑſcriptioné
completã, & tunc nõ nocet ꝑſcribẽti, nec propter hoc tene

tur eam

tur eam reſtituere, qvia iam non eſt aliena, imò ſua, & iuſtè
15 eam poſſidet: quia iure. xij. q. iiij. quid dicam. ſicut, qui † au-
thore prætore poſſidet, iuſtè poſſidet. ff. de acquir. poſſ. l. iu-
ſtè. Ita intellige q̃d notat Ber. s̃. c. vigilãti glo. ij. circa finem
ver. alij dicunt &c. & j̃. e. c. fina. glo. vlti. & quod notat Inno.
in dicto. c. vlti. glo. fina. vbi de hoc per eum & per Innoc. &
Hoſti. j̃. de hoc. & per Ray. in ſum. eo. tit. q. xxiiij. verſu. Item
pone. & per fratrem Io. in ſum. confeſſ. titulo de rap. rubri-
cella de pręſcrip. q. cxxxj. vbi vide. Ita intellige etiá, quod no
tant Io. hu. & Archidi. xxxiij. q. ij. ſi virgo. hoc idem etiam
notant Inno. Hoſti. & Abbas. j̃. de iure pa. c. cura. & Io. and.
j̃ de reg. iuris. c. poſſeſſor. lib. vj. ibi vide ſpecialiter in Nouel
la. vbi ponit ſex quæſtiones, per fratrem Geraldum de Senis
ordinis ęremitarũ pulchrè copioſè, & vtiliter traditas, qua-
rum prima eſt, quæ ſit p̃ſcriptio, de qua latè ſcripſi. s̃. e. vigi-
lanti circa primã q̃onem in prima propoſitione. ¶ Secunda
16 vtrum † p̃ſcriptio ſit contra ius naturæ de qua ſatis ſcripſi j̃.
eo. quoniã. in. iiij. q. ¶ Tertia vtrum p̃ſcriptio iuris canonici
debuerit eſſe alia, & diſtincta à p̃ſcriptione iuris ciuilis: de
qua ſcripſi. j̃. c. quoniam in. iij. q̃one. ¶ Quarta, vtrũ in pręſcriptione acquiritur dñium? De hac ſatis ſcripſi ſaltem re
miſſiuè. s̃. eo. c. circa notabilia, videlicet in quarto notabili
Collectarij & pleniſſimè. j̃. e. c. j. lib. vj. ¶ Quinta, vtrũ præ-
ſcribens mala fide, ſit cenſendus cum raptore, & vtrum te-
neatur ad reſtitutionẽ? de hac ſatis ſcripſi, in p̃dicto. c. vigi-
lanti. in. ij. propoſitione & ſequentibus, & plenius. j̃. e. quo-
niam in. v. q̃one. ¶ Sexta, vtrum mala fides adueniens p̃ſcri-
ptione completa, obliget ad reſtitutionẽ, ſicut raptor in. j.
quæſtione. de ſecunda verò q̃one dicam. j̃. e. c. quoniam ob-
mittens. ¶ Recipio ad propoſitã faciendam ad quam cõmu
niter reſpondẽt iuriſtæ: quòd nõ propter tria. Primò quia ſi
compleatur p̃ſcriptio bona fide durante, tutus videſ reddi
p̃ſcribens non ſolùm ſecundũ ius ciuile, ſed etiam ſecũdum
ius canonicum. vt. s̃. e. de quarta. & c. ad autes. xvj. q. iij. c. j. ij.
& iij. & c. dilecto. Secũdò quia iam factum eſt meum, quod
erat alienũ, vtriuſqꝫ iuris authoritate nõ obſtante, quacũqꝫ
mala fide poſteã ſuperueniẽte. Tertia quia nullus tenetur re
ſtituere illud, quod poſſidet iuſtè & bene: ſed talis præſcri-
bens rem p̃ſcriptam iuſtè & bene nõ obſtante mala fide ſu-
perueniẽte: ergo eam reſtituere non teneſ maior eſt euidẽs,
minor probatur: qa illud quod habetur de iure, poſſidetur
iuſtè & bene: & per cõſequens non eſt aliẽnũ, vt patet. xiiij.
q. iiij. quid dicam. Iſtis non obſtãtibus ſecũdum fratrem Ge-
raldum, dicendũ eſt, ꝙ tenetur, qui ſic præſcribit in foro cõ
ſcientię reſtituere rem p̃ſcriptam. Et ad ſuperiores rationes
reſpondet, ꝙ ſi concludãt in foro contentioſo, nõ tamen cõ
cludunt in foro conſcientię: de quo nunc agitur. Quod pro
bat tribus rationibus. Prima eſt, ꝙ cõtra intentionem iuris
dantis efficaciam, p̃ſcriptio bonæ fidei eſſet, ſi ſuperueniens
mala fides non noceret. quia ſecundũ hoc, mala fides eſſet fa
uorata à pręcedenti pręſcriptione, cuius contrariũ ſtatuens
incẽdebat. i. ꝙ eius curſus nullus fauorẽ pręſtaret malæ fidei:
ergo nec nunc nec tunc nec, poſt fauorare poterat. ar. pro eo.
17 j. q. j. eos. & q. iij. ſi quis obiecerit. c. fina. Secunda, bona † fides
eſt fundamentũ p̃ſcriptionis, & illi dat efficaciã: ceſſante au-
tem bona fide poſt pręſcriptionẽ completã, eſſet p̃ſcriptio,
& ipſius effectus: & ſic eſt in domo materiali iam completa.
Dicit autem, ꝙ licet præſcriptio cõpleuerit curſum ſuũ, ta-
men quoad dominiũ acquiſitum eget illo fundamẽto, tem-
pore durationis, vt ſicut acquiſitio, ſic & duratio cõueniant
iuri naturali & rationi. Tertia, quia cum ſemper veritas ſit
erroris correctiua, correcta fide erronea per ſuperiorẽ fidẽ
veram. Omne ſequutũ ex illa erronea, eſt etiam corrigendũ
& ſic pręſcriptio mutabitur in non præſcriptũ, per quod re
ſtituere cõpelletur ſecundũ eum. Pro hac parte Io. an. addit.
tres textus, in. c. alle. ſi virgo. xxxiij. q. ij. c. allega. vigilanti. s̃.
e. & c. peccatum. j̃. de reg. iuris lib. vj. Ad cõtrarium faciunt
notatara in. c. alle. vigilanti. vbi notat tres opiniones, quarũ
prima dicitur Theologorũ quòd teneatur. Secunda iuriſta

rum, quæ non teneatur. Tertia Alani diſtinguẽtis cauſam lu
cratiuam à non lucratiua: quam diſtinctionem dicit Hoſti.
tolli per decre. Apoſtolicæ. ver. vnde cum graue &. C. de pręſcript. longi tẽporis. l. penul. De iſto articulo not. Ioã. xiiij. q.
vj. ſi res. Ber. s̃. e. c. vigilãti. & e. c. fi. & omnes ſummiſtę Ray.
f. in ſum. d. §. Item pone Goſ. e. ti. in fine. Hoſti. ibi plenè ſub
rubrica de præſcrip. rerum imo. § quæ exiganſ. ſub. § verum
quanquàm &. ver. Sed quid ſi iam cõpleta. Ray. dicebat, ſi ha
bet p̃ſcribens conſcientiã remordentẽ, ſatisfaciat conſcien-
tiæ: ſed dicit ſe de peritorũ conſilio, conſcientiã non habere
vel ſi quã habuit, poſt pręſcriptionem cõpletam, dicit ſe illã
ad peritorum cõſilium depoſuiſſe. ¶ Concludit adhuc eli-
gendam tutiorẽ viam. f. vt reſtituta propter duplicitatis am-
biguũ: & maximè qa non facile omnia quæ debent, in pręſcriptiõe concurrũt. Si non acquieſcit, non audet illum po-
nere inter ſaluandos per ſuperiores rationes: nec damnan-
dos per iura cõtraria: qa per vniuerſum quo ſe extendit po-
teſtas etiam ſic ſeruari videſ. Goſ. dicit opinionẽ Thelogo-
rum eſſe cõſilium, & neceſſariò nõ ſequendũ. xiiij. q. j. quod
præcipitur. Hoſti. tenet opinionẽ contrariam, tamen ſi con
ſcientia remordet, nec informaſ ad dictum peritorũ, ſequẽ
da eſt: licet erronea. j̃. de ſimo. per tuas. ij. de ſent. excõ. inqui
18 ſitioni. Dicit tamen illud non tenere Theologum † ſcru-
puloſum, timẽtem quod timendũ non eſt: de ſimo. & ſi quæ
ſtiones. cum cõcordantijs. Dicit aũt ſe de illis non eſſe põde-
ratum ꝙ præſcribẽs iuris authoritate dñium quæſiuit: in-
ducit etiam Leuiti. xxxv. circa mediũ. vbi præſcribens ven
denti domõ vltra vrbem, quã redimere poterat intra annũ,
anno lapſo, nõ poterit etiã in anno Iubileo, quo regulariter
venditio reuertebaſ ad verum dñm. Et dicitur falſum etiã,
quòd poſt p̃ſcriptionem cõpletam habeat præſcribens con-
ſcientiam rei alienæ: cùm illa ſit ſua, & ſic ſoluũtur contraria.
19 inducit etiam, ꝙ † in neceſſitate famis rem alienã occupare
licet. j̃. de furtis. Si quis propter & equũ poſſum in alieno pa
bulo reficere: per cõſtitutionem Frederici de pace te. c. vlti.
& rem alienam propter donationẽ principis licitè retinere.
ff. ad. l. red. de fac. l. deprecatio. & de euic. l. lucius. ¶ Item hãc
opinionem iuriſtarum tenuit Tho. in ſuo. iiij. quolibet. ar-
ticulo. vj. dicens, qui bona fide p̃ſcripſit, ad præſcriptionem
non tenetur eam reſtituere: licet ſciat poſt p̃ſcriptionem il-
lud fuiſſe alienum. Damaſus in q̃one ſua. e. ti. nihil eligit. Ipſe
Io. and. ſequitur opinionẽ illam, ꝙ ad reſtituendũ non tene-
tur. Quam tenẽt Inno. Vincen. in decre. vigilanti. & Inno. in
decre. vltima. j̃. e. & Io. Ber. Goſ. & Tho. vbi. s̃. Saluo quòd
poſt Ray. & Hoſti. dictum eſt de cõſcientia remordente, vl-
tra ſuperiora inducit cõſenſum ſaltem tacitum illius, cõtra
quã pręſcribebaſ, per legem alienatiõis verbũ. ff. de ver. ſig.
Ad idem. j̃. de regu. iuris. qui tacet. libr. vj. cum concor. ſicut
aſſentit ſententiæ qui infra limitatum, tempus negligit ap-
pellare. j̃. de re iudi. quod ad conſultationẽ. Et certè fortiter
facit hæc ratio ſaltem quando, domino rei ſciente, res ipſa
præſcribitur. Secundò inducit decre. de quarta. & c. ad au-
res. & c. auditis. s̃. e. & apertiùs decre. primã. e. ti. lib. vj. Per q̃
iura probaſ rem quę de iure cõmuni ſpectat ad eum contra
quem præſcribitur, præſcribi xl. annorum cum titulo, vel
ſine titulo per tẽpus cuius non eſt memoria. Per qd conclu
dit aut opinionem cõtrariã, aut ſecundam fore tenendam.
Certiſſimum eſt enim, quòd eo caſu, completa præſcriptio
ne, conſtat pręſcribenti ad aliom pertinuiſſe rem quam pręſcribit: & tamen ius approbat ſibi illius iuris vel rei dñium
competere: per quod patet illud dictũ doctoris eſſe textus
diffinitionẽ non ſimpliciter opinionem: nec componas titu
lum ibi requiri, quia conſtat per illum non competijſſe do-
minium, nec dicas ſpeciale in tempore, de cuius contratio
non eſt memoria: qa cõtrarię opiniones ideò locum habẽt
poſt omne tẽpus quantumcũqꝫ longiſſimũ. Tertio fortiter
facit regula factũ legitimẽ. cũ concor. per quas dilatari poſ-
ſet materia. Ad. c. ſi virgo & c. vigilanti. reſpõdet, ꝙ loquunſ
in illo, qui ſcit ſe alienũ poſſidere, & ſic nihil ad propoſitũ.

¶ Ad regulam peccatũ reſpondet, quòd ſupponit peccatũ,
hic nullum fuit peccatũ, ideò dimitti nõ poſſet de deſpõ. in
principio. ad diſſoluendũ. cum cõcor. quare patet, ꝙ ad pręſcriptionẽ inchoatam & perfectam cũ bona fide, non facit
regula. Cum ibi nullum peccatũ. Sed facit vbi cum peccato
inchoaſſet, vel proceſſiſſet p̄ſcriptio. Ad rationes prædicti
fratrũ Io. reſpondet ibi Io. And. aut huiõi ſcientia rei alienę
præcedit inchoationẽ p̄ſcriptionis, vel ſuperuenit poſt præſcriptionẽ inchoatam & ante ipſam cõpletam, & tũc refert
aut loquimur in p̄ſcriptione rerum, aut in p̄ſcriptiõe actionum: ſi in p̄ſcriptione rerũ, tunc aut p̄ſcribens, pręſcibit authoritate iuris, ſeu p̄ſcribendo fulcitur authoritate iuris, &
tunc tali ſcientia non obſtãte ita intellige. ff. de noxa. l. & generaliter. xvj. q. iij. placuit qa qui peccat, non peccat legũ authoritate. xxiij. q. iiij. qui peccat. Ita intellige, qd notat Ber.
hic. & Goſ. in ſum. e. tit. §. ſed quoniã. & Hoſti. plenius in ſumma. e. titu. ſub rubrica. de p̄ſcriptione rerum mobiliũ. §. quæ
ſunt neceſſaria. ver. quãdo ꝗ tamen ſpeciale eſt, & quod notat Archid. xvj. q. iij. in ſum. in glo. adde. Sed quã loq̃ quis habet conſcientiã rei alienæ, & tamen vſucapit, puta ſi decretum iudicis interuenit, vt in iuribus allegatis: & generaliter
placuit: & s̃. e. c. j. Aut non p̄ſcribit authoritate iuris, & tũc
talis ſciẽtia rei alienę parit malã fidem: & per conſequẽs nõ
20 p̄ſcribit: quia † paria ſunt detinere, & inuadere alienũ. s̃. de
reſti. ſpo. c. ſępe. & hoc vltimũ tenet Hoſti. in ſum. tit. ſub rubrica de p̄ſcriptiõe rerum immobiliũ. §. quæ res p̄ſcribi poſſunt: & j̃. e. c. fina. licet Ber. ibi in glo. fina. in. q. ſed qđ ſi. & Io.
Vincen. Phi. & Inno. ibi cõtra, in caſu vbi poſt p̄ſcript. completam haberet cõſcientiam non lęſam. Si loquimur in præſcriptione actionũ realium, & tunc idem iuris videt̃ in præſcriptione rerum, vt no. in ſum. e. ti. ſub rubrica de p̄ſcriptione rerũ immobiliũ. §. quę res p̄ſcribi poteſt. vbi dicit, ꝙ immobiles non p̄ſcribũtur mala fide. Actiones verò tẽporales
amittuntur ſuo tẽpore, & quoad hoc, nõ derogatur legibus
antiquis per iura canonica. s̃. e. vigilãti. j̃. c. quoniam. xxxiij.
q. j. ſi virgo. nõ in perſonalib⁹ actionibus, ſed in realibus tãtum, habet locum ſecundũ eum. Aut loquimur in p̄ſcriptione actionũ perſonaliũ. & tunc dicit Hoſt. vbi. s̃. ꝙ in realibus conſiderat ius canonicum malam fidem rei poſſidẽtis.
rem poſſeſſam. & non negligentiam non petentis, quã leges
cõſiderant, non curantes de peccato: vt in inſt. s̃. e. vigilanti.
& ideò propter periculũ nũ p̄ſcribit aliquis in realibus. In
perſonali verò, non põt cõſiderari mala fides, circa rem poſſeſſam, cùm nulla poſſideatur. Sed potius eſt cõſideranda negligẽtia non agẽtis, nec mortaliter pecco, ſi tibi nõ ſoluero,
dummodo te inuito nõ retineã. Quare ergo magis tenetur
ſeruare bonam fidem circa reales actiones, quã circa perſo-
21 nales: maximè cùm † p̄ſonales, pro maiori parte, bonæ fidei
ſint: reales verò ſtricti iuris: vt patet inſti. de acti. §. actionũ.
Ideò in perſonalibus, exuberãs bona fides exigit̃. C. de actionibus empti. l. ij. ¶ Reſpõdet Hoſti. ꝙ nullus regulariter obligatur, niſi cõſenſus interueniat: vt. C. de acti. & obli. l. ſicut.
Vnde ſi vendis mihi rem pretio. x. librarũ, vel mutuas mihi
decem libras, ipſas ab initio de cõſenſu tuo habeo, & ipſis ex
penſis non poſſum ipſas contra volũtatem tuam, de cætero contractare: poſſum etiam de facili tradere obliuioni, ꝙ
ipſas tibi debeã: & etiã ſi recorder, p̄ſumere poſſum, ex quo
ipſas non repetis, vel ius donare vel quia nũ indiges temporis gratiã facere. ar. j̃. de cõmodato. c. vno de vſur. c. cõſuluit.
Sic ergo non pecco, nec habeo malam fidem, & pauci ſunt
qui tam longo tẽpore omittant petere quod debet̃. Et ſi hoc
faciat quis, meritò propter maius periculũ, quia poteſt eſſe,
quòd ſolutũ ſit, ſuæ negligentiæ imputet̃: ergo non repetit̃:
& debitor ſoluere renuit, quis fortè potentiã vel malitiam
ſuam non vocet̃ in iudicium, in perpetuũ non p̄ſcribet: qa
22 vbi eadem eſt ratio, idem ius: vnde ſicut † bonam fidem in
omni caſu cõſiderare ęquũ eſt. C. de acti. & ob. l. bonam fidẽ.
Sic nõ interpellat dies pro homine, quoad peccatũ mortale
committendũ, ſed hoc faciat, quoad moram: vt patet. j̃. de
loc. & con. c. vnico. niſi fortè iuramentum interuenerit. s̃. de
iureiur. debitores. res verò non niſi iuſtis titulis & traditionibus acquirũtur. C. de pactis. l. traditionib⁹. Et pro magna
parte ab initio cõtra voluntatem dñorum vſurpant̃: dum
hęc duo ęquiparant̃ ſcienter detinere & inuadere alienũ, vt
in. c. alleg. quæ p̄ſcribi poſſunt. & vide Io. and. j̃. de reg. iuris.
c. peccatũ. lib. vj. Vnde in iſto articulo. ſ. circa præſcriptionẽ
actionum perſonaliũ, Henri. videt̃ probabiliter ſic dicendũ,
quòd aut quęris in actionib⁹, vbi nihil abeſt ei cõtra quem
p̄ſcribitur, & quæ ſine damno ipſius p̄ſcribũtur, vt in actione furti, iniuriarũ, & ſimilibus, & fortè in actione ex teſtamento, & tunc dato, ꝙ præſcribens habeat animũ non reſtituendi, p̄ſcribit nihilominus. Quod probatur primò, quia
talis p̄ſcribens, nihil poſſidet de eo. ſ. de actione cui præſcribit. Sed ipſa actio, ad modum hominis ſeneſcẽtis, & ad mortem tendentis facit curſum ſuũ. Et demum cum finit vitam
ſuam, id eſt ſuũ tempus expirat ſaltem in effectu. C. de præſcrip. xxx. vel. xl. annorũ. l. ſicut in rem. & l. omnes. ¶ Item ibi
non p̄ſcribit nec locupletatur cũ iactura alterius, & ſic ceſſant illa iura. ff. de cõdi. inde. l. nã hoc natura. j̃. de re. iur. c. locupletari. lib. vj. Aut quæris in actionibus, vbi abeſt ei contra quem p̄ſcribitur, & quæ cum damno ipſius præſcribunt̃.
Et tunc aut debitor ſeu p̄ſcribens, non habet animũ ſatisfaciendi, quod põt apparere: vt quia legitime interpellatus de
ſoluendo ſeu de ſatisfaciendo, hoc facere renuit, & tunc cũ
habeat malam fidem, p̄ſcribere non põt. ar. j̃. e. c. vlt. de reg.
iuris. c. malę fidei poſſeſſor. lib. vj ¶ Item eo caſu, iniuſtè detinet alienũ. vt in. c. alleg. ſępe. Item p̄ſcribit cum damno al-
23 terius, cùm † actio dicatur eſſe in bonis meis. ff. de acquir. re
do. l. rem in bonis. de ver. ſig. l. bonorũ. §. in bonis. de reg. iur.
l. qui actionem. Item hoc caſu, eſt eadem ratio, ꝙ in præſcriptione rerum: ergo idem ius. ff. ad. l. Aquil. l. illud. de ſoluti. l.
vna. Et hoc videt̃ tenere Dyn j̃. de reg. iuris. locupetan. lib.
vj. in fine vbi dicit, ꝙ ſi ille qui recipit confeſſionẽ pecunię
numeratæ quę tamen numerata nõ eſt, ſciat ſe non numeraſſe, quod de ęquitate canonica exceptio nõ numeratæ pecuniæ nõ excluditur biennio: cũ malæ fidei poſſeſſor, nullo tẽpore præſcribat. vt. j̃. e. c. ſi. & Io. and. poſt eum. Pro hoc etiã
facit quod not. Hoſti. j̃. de præbẽ. extirpandæ. ſuper verbo
24 cõſuetudine qualibet. vbi dicit ꝙ † oĩs oĩs cõſuetudo peccatum nutriens, eſt caſſanda: vt ibi, & infra de ſimo. c. non ſatis. & c. cum in eccleſia. & omnis conſtitutio. j̃. eod. c. fina. &
omnis appellatio. vt. j̃. de appel. c. cùm ſpeciali. §. porrò. &
omne iuramentũ. vt. xxij. quæſtione. iiij. inter cætera. omne
priuilegium: vt. C. de raptu virginum. l. vna. ibi ſine ſori præſcriptione &c. & ſuper talibus eſt ad Papam, non ad Imperatorem recurrendum. vt patet in his, quæ notantur ſupra
de conſuetudine. c. penultimo. Aut habet animum ſatisfaciendi: & tunc non habet malam fidem, & præſcribere poterit: licet ſciens, nec interrũpetur præſcriptio niſi illis modis, quibus. s̃. c. illud. ¶ Sequitur de ſecundo caſu. ſeu mẽbro
principali, ſcilicet, quando probabiliter dubitat, an res ſua
ſit, vel aliena, & habet iuſtam cauſam dubitationis, & tunc
dic, quòd talis dicitur habere bonam fidem. & vtetur fructibus. ff. de vſur. l. qui ſcit. §. bonæ fidei. ſic præſcribet & notat
Ber. Inno. & Hoſtien. infra eo. c. vltimo. ¶ Item frater Ioan.
in ſumma confeſſ. in dicto titulo. de raptoribus rubricella
de præſcrip. quæſtione. cxxij. Et vide, quod notat Archidia.
in. c. poteſt allegato. xvj. quæſtione. iij. in gloſſ. adde ad hoc.
xiij. quæſt. ij. vbi dicit, quòd ex his, quę leguntur, & notantur
ibi per Ioan. in glo. erga. & per. c. s̃. eod. ad aures. & xiij. quæſtione. ij. c. primo. & xvj. quęſt. ij. c. ij. videtur quòd ſi rem tuã
etiam mala fide poſſedi. xl. annis: licet tibi tenear reſtituere
non tamen potes repetere: ad hoc. xviij. quęſt. iij. quicunq;
& c. ſeq. in fine. verſi. quòd ſi. & §. poteſt. verſic. quòd ſi mala.
vbi hoc videtur expreſſum. Et finaliter remittit ad id, quod
notat Bernar. infra eod. c. finali. glo. ij. & melius verſi. hoc intellige ſecundũ ſupradicta. Et hanc diſtinctionem tetigi. s̃.
& hoc. de iure canonico: quanquàm ſit aliud de iure ciuili.

¶ Quarto

¶ QVARTO quæritur, circa materiam prædicti quarti notabilis, & ad declarationem glo. vltimæ & eorum quæ leguntur & notantur in c. Epiſcopum. ĩ.e.lib.vj. qualiter in
25 † præſcriptionibus neceſſe eſt allegare titulum, & probare. Circa quod ſecundũ Henricum, diſtinguere potes, quia aut quæris de reo, aut de actore. Si de reo, tunc aut reus non innititur iuri ſuo, nec defendit ſe ex iure ſuo: Aut reus innititur iuri ſuo, & defendit ſe ex iure ſuo. ¶ In primo caſu, dic quòd nõ tenetur allegare vel probare titulũ ſuæ poſſeſſionis, imò ſufficit ſi dicat poſſideo, quia poſſideo: de peti. hæredi. l. cogi. & abſoluetur niſi actor probet de iure ſuo. C. de ędend. l. qui accuſare. de rei ven. l. vltima. ſ. de proba. c. ex literis. ĩ. de fide inſtru. c. inter dilectos. in fine. Et hoc habet locum, nedum in corporalibus. ſed etiam in incorporalib⁹: vt ſcilicet reus qui eſt in quaſi poſſeſſione pacifica, iuris incorporalis, gaudeat ſua quaſi poſſeſſione lite pendẽte ſuper petitorio. ff. de aqua quoti. & ęſti. l. penul. ſ. de elect. querelam de reſti. in inte. c. ij. in fine. vbi de hoc dixi. ĩ. de iure pa. c. cõſultationibus. & c. ex literis. ¶ In ſecũdo caſu. ſ. quãdo reus innititur iuri ſuo, tunc tenetur probare & allegare ipſum, ſicut in caſibus, in quibus actor teneretur, de quo ſtatim dicam:
26 nam reus † in excipiendo fit actor. ff. de excep. l. ij. Ad hoc facit quod legitur & notatur. ſ. de procur. c. ex inſinuatione. in fine. & dic vt ibi dixi, quoad hoc. ¶ Si quęras de actore, & idem intellige de reo iuri ſuo innitente: & tunc refert: quia quædam ſunt res ſeu iura, de quib⁹ iure prohibente, detinẽs non eſt capax, & quæ nõ poſſunt cadere in perſonam detinentis de iure cõmuni, citra priuilegiũ: ſeu conceſſionem principis, de quibus le. & no. ſ. e. cùm nõ liceat. & c. cauſam quæ. de vſu pallij. ex tuarum. ĩ. e. veniens. c. di. cõtra morem. & in talibus, oportet allegare & probare titulũ talem. ſ. qui cauſam tribuat præſcribendi. vt in iuribus allegatis & ĩ. c. proxi. & ĩ. de priuile. cùm olim. & ita intelligit Ber. in. c. alleg. cùm nõ liceat. in fine. & Archidi. xciij. diſt. ilico. & idem Cardinal. ĩ. de præbẽ. c. licet eccleſiarũ. in glo. ſed nũquid in fine. vbi dicit Cardinalis. ĩ. de pręben. c. licet eccleſiarum. in glo. Sed nunquid in fine. vbi dicit Cardinalis, ꝙ ius confe-
27 rendi † præbẽdas ſeu dignitates, cùm ſit merè ſpirituale, nõ cadit in laicum. xvj. q. vlti. ſi quis deinceps. Et licet ſit poſſibile per laicum ex cõceſſione Papali præcedẽte, non tamen eſt poſſibile, vt ex poſſeſſione ſola, in poſterum ius quæraſ. quaſi dicat: ſed bene ex poſſeſſione vna cum cõceſſione Papali. quę cauſam tribuat p̃ſcribẽdi. ¶ Quædam ſunt res ſeu iura, de quibus detinẽs ſeu poſſidens, de iure cõmuni eſt capax, & quæ poſſunt de iure cõmuni cadere in perſona poſſidẽtibus, citra priuilegiũ ſeu cõceſſionem principis. Et iſtarum rerum ſeu iurium, quędam ſunt quæ citra debitam cõceſſionẽ ſuperioris, obtineri non poſſunt, vt ſunt beneficia eccleſiaſtica quę ſine inſtitutiõe nõ poſſunt canonicè obtineri, vt. ĩ. de regu. iuris. c. j. lib. vj. & in iſtis ſuffi-it poſſeſſori allegare titulum vnà cũ longa intentione nõ quantũ ad hoc quòd deſeratur ei iuramentũ ſuper veritate tituli ſui, ea de cauſa, q̃a probationes citò cadunt. ar. C. de teſtamentis. l. hac conſultiſſima. § ſed cum humana. cum enim prælat⁹ tandiu tacuerit ſibi imputetur. ar. ĩ. de frigi. & male. c. j. vt hîc not. Hoſti. ĩ. de ſimo. c. licet hely. & de hoc ſcripſi. ſ. de procur. c. ex inſinuatione. Quædã ſunt aliæ res ſeu iura, quæ citra cõceſſionem ſuperioris poſſunt licitè obtineri: vt fundus, & domus, & ſimilia, & tunc aut loquimur in iudicijs poſſeſſorijs, aut in petitorijs. Si in poſſeſſoris, tũc aut in poſſeſſorijs, retinendæ vel recuperandæ poſſeſſionis, & dic ꝙ in talibus non oportet allegare vel probare titulũ, ſed ſufficit bona fi-
28 des reſpectu aduerſarij. Ius † enim poſſeſſionis, acquiriſ & præſcribitur ſine titulo. vt probaſ in iudicijs retinendæ. ff. de iti. ac. que priua. l. j. § ſi quid cũ putaret. & § ſi tibi fundũ. in fine. de aqua quoti. & ęſti. l. j. § ꝙ ait. & l. iuſta. & ſ. de elec. querelam. vbi nõ fuit titulus allegatus, de quo ibi per Inn. in iudicijs verò recuperãdæ probaſ. ff. depoſi. l. j. § ſi prædo. de vi, & vi. ar. l. j. § qui vi à me. ſ. de reſti. ſpo. in literis. Fallit in caſu, vbi ius cõmune ſeu præſumptio iuris cõmunis facit cõtra actorem, reſpectu aduerſarij, & pro aduerſario, vt in decimis ſituatis ĩ. parochiam rei ſpoliantis, quibus actor ſe per reum aſſerit ſpoliatũ: quod dic vt plenè legitur & notaſ ĩ de reſti. ſpo. c. ad decimas. lib. vj. aut loquimur in iudicijs adipiſcendæ poſſeſſionis, & in talib⁹ debet actor allegare & probare titulũ poſſeſſionis, quam petit à quo titulo, ſeu quo innititur poſſeſſionẽ adipiſci: vt. ff. quorũ bonorum. l. j. Si loquamur in iudicijs petitorijs, tunc aut loquimur de actionibus perſonalib⁹ præſcribendis, & tunc ſufficit bona fides C. de p̃ſcript. xxx. vel xl. annorũ. l. ſicut in rem & ſ. eodem. ad aures. Aut de alijs rebus p̃ſcribendis, & tunc aut quæris de pręſcriptione tẽporis à quo non extat memoria, & in illis ſufficit bona fides, nec oportet allegare vel probare titulũ: ſiue loquamur de reb⁹ corporalibus p̃ſcribendis, ſiue incorporalib⁹: ar. ff. de aqua plu. ar. l. j. in fine. de aqua quoti. & ęſti. l. hoc iure. § ductus aquæ. de iti. ac. que priua. l. apparet. § ſi is. ĩ. e. ti. c. Ep̃m. in fine. libr. vj. Aut de alijs p̃ſcript. & tunc aut agitur de rebus corporalibus p̃ſcribendis, aut de reb⁹ incorporalibus. ¶ Si de corporalibus. tũc aut quęris de vſucapiõe triennij vel p̃ſcriptione longi tẽporis. x. vel. xx. annorum. Et tunc requiriſ titulus, qui debet allegari & probari. C. de rei ven. l. nullo. de p̃ſcrip. longi tẽporũ. l. ij. & l. diuturna. & l. ſequen. ff. de vſucap. l. celſus. vel ſaltem error facti ꝓbabilis, qui titulo ęquipolleat. ff. de vſuc. l. non ſolum. § quod vulgò. & de vſucap. pro legato. Aut quęris de p̃ſcrip. xxx. vel. xl. annorum, & tunc aut agiſ de pręſcribendis reb⁹ priuatorũ, ſecundum ius ciuile, & tunc nec titulus, nec bona fides requiritur. Cùm etiã fures p̃ſcribant ſpacio. xxx. vel xl. annorũ. vt C de pręſcrip. xxx. vel. xl. an. l. oẽs. & de an. excep. l. j § penul. Sed illud quantũ ad bonam fidẽ corrigiſ de iure canonico. vt. ĩ. e. c. fin. & de reg. iuris. c. poſſeſſor. lib. vj. Si agaſ de præſcribẽdis rebus eccleſiarũ, tunc de iure ciuili in pęrſcriptione. xl. annorum, titulus & bona fides requirũtur, ſicut in pręſcriptione rerum priuatarũ longi temporis. x. vel. xx. annorum. vt. C. de ſacroſan. eccle. l. vlt. & auth. quas actiones & in corpore auth. de ec. ti. § ex tẽporalibus. coll. ix. Et idem videſ de iure canonico veteri, hic verò iure nouiſſimo, rationabiliter diſtinguiſ, prout diſtinguit Dyn. ĩ. de reg. iur. c. poſſeſ-
29 ſor. malę fidei. lib. vj. Quia in † reb⁹ eccleſiaſticis, quę de iure cõmuni poſſideri poſſunt, nec habeſ pręſumptio contra poſſeſſorẽ, ſufficit bona fides. ſic poſſunt intelligi. ſ. e. ad aures. & c. cum nobis. Sed in his quę iure communi nequeunt poſſideri, vel in quibus eſt contra poſſeſſorem pręſumptio, non ſufficit bona fides. Sed neceſſarius eſt etiam titulus. ¶ Iſta non videntur boni termini, quia quę nequeunt poſſideri nequeũt præſcribi. vnde melius diceret, in rebus in quibus ius commune eſt contra poſſeſſorem, & ſubaudi, & pro aduerſario: vnde intelligo ius commune, vel præſumptionẽ facere pro, & contra illum: non quoad poſſeſſionẽ, ſed quoad petitoriũ, & ius rei vel in re, quę petitur, & hoc eſt quod imponit neceſſitatem allegandi & probandi titulum, quia pro alio petitoriũ, quod potiùs eſt poſſeſſorio etiam probato, eſt tam probatum vel de iure pręſumptum: & ſic oportet ſententiare, niſi titulus oſtendatur, delens huiuſmodi probationem, vel iuris pręſumptionem pręd[i]cta tamen intelligas, niſi in pręſcriptione temporis, à quo non extat memo-
30 ria & c. vt. ĩ. e. c. Epiſcopum. lib. vj. nam † ſecundum canones, longa & longiſſima pręſcriptio differunt vt hic. Sed in longa pręſcriptione oportet probare titulum: vt. C. de pręſcriptionibus longi temporis. l. diuturna. & de vſucapionibus pro hęrede. l. vltima Et in longiſſima ſecundum canones, vt notant. Ioan. Guffred. & Bernard. ĩ. de decimis. c. dudum. in gloſſ. hic aperte per Bernardum & Hoſtien. poſt eum idem Archidiaco. x. quæſtione. iij. quia cognouimus. & xvj. quæſtione vltima in § penultimo. & intelligi poteſt iſtud capitulum. ¶ In iſto enim capitulo, ex confeſſione Epiſcopi, inſultat præſumptio contra ipſum: ſecundum Hoſtien. hic & ſecundũ Ioã. An. hic. in c. Epiſcopum. ſuper verbo titulum.

¶ Si intelligat de longiſſima, de qua non eſt memoria, malè dicit. quia ibi nõ requiritur titulus etiã ſecundo caſu. & hoc ſtatim dicam vnde credo, quòd intelligit longam. x. vel xx. longiſſimam de. xxx. vel. xl. ¶ Si quęras de rebus incorporalibus, tuoc refert, & hîc aduerte. Aut ius cõmune ſeu pſumptio facit pro pſcribẽte & cõtra aduerſariũ, aut ecõtra facit contra pſcribentem, & pro aduerſario. Aut facit cõtra vtrũque, aut facit pro neutro. aut cõtra neutrum. ¶ In primo caſu, verbigratia Eps pręſcribit in ſua diœceſi aliqua iura Epiſcopalia, cũtra priuilegiatos in contrariũ vt patet. j. de priuileg. c. ſi de terra. & c. accedentibus. & tunc nõ oportet titulum allegare vel pſcribere, ſed ſufficit bona fides, cum poſſeſſione vel quaſi per tempus ſufficiens cõtinuata: vt. ff. de diuer. & temp. præſcrip. l. cum hæres. j. e. c. fin. meliùs. eo. tit. c. Epiſcopum. verſu. nam licet ſecundũ Cardinalem ibi. Item etiam pone exemplũ in libertate præſcribenda cõtra ſeruitutẽ, vbi nõ eſt neceſſarius titulus. vt eſt expreſſum. ff. de ſerui. vr. prædi. l. ſi ędes meę. vt notat Dyn. j. de reg. iuris. c. poſſeſſor bonæ fidei. in fine. q. vlti. lib. vj. ¶ Pro hoc etiam facit C. de pſcrip. longi temporis. quę pro lib. l. pręſtat. vbi de hoc in glo. fina. ¶ In ſecundo caſu, ſcilicet quãdo ius commune vel pręſumptio facit cõtra præſcribẽtem & pro aduerſario, refert aut præſcribens in pſcribendo facit aliquid cũ aduerſario ſuo, contra quem præſcribit, & aduerſari⁹ cum eo aut non. In primo caſu, refert aut pręſumptio gratię vel curialitatis, facit contra præſcribentem & pro aduerſario, vt ſi ego diu ſum hoſpitatus aliquem, vel ſibi dedi xennia vel ad prandendum, cùm ad hoc nõ tenerer vel ſimilia, & tunc oportet allegare & probare titulum: vt. ff. de acquir. poſſ. l. qui iure familiaritatis. Vnde crederem, ꝙ ſi vnus Epiſcop⁹ in domo alterius Epi, vel miles in domo alterius militis, mille vicibus hoſpitaref vel pranderet, non pręſumeref quæſita prandendi vel hoſpitandi poſſeſſio, quia non præſumitur, ꝙ ille qui hoſpitem recipit patiatur eum prandere vel hoſpitium recipere, tanquã vtentem iure ſuo, niſi expreſſè probet iure ſuo, quòd tanquã ex debito petebat, & ſic fuit admiſſus. Et eſt ratio, quia cõmuniter conſueuerunt talia fieri de gratia magis quàm ex debito. ar. ff. de flu. l. j. primo reſponſo de ſun. inſtru. cùm delanionis. Nam & idem, ſi metus pręſumptio faciat cõtra præſcribẽtem. j. q. j. nullus. x. q. iij. quia eo. vt hoc notat plenè Inn. hîc in glo. mirum videtur. verſu. Item nota quòd cuoi. ſ. de cauſa poſſ. & c. cũ eccleſia in gloſſ. petens reſtitui. & G. in Spec. tit. ij. circa finem ver. ſed vbi potius ex timore &c. & Archid. xviij. q. ij. ſeruitiũ. & Io. And. j. eo. c. j. lib. vj. Aliud ſi eo qui de iure cõmuni talia conſueuit exigere ex cauſa dominij, ſiue prælationis in domo ſubditi fuerit hoſpitatus, vel in domo exempti ſuæ diœceſis. Vnde ſi Eps viſitans in tali domo, & ea quæ ad viſitationẽ pertinẽt exerceret: patientibus illis, qui prohibere poſſent, & deberent, bene præſumeref poſſeſſionem acquiſiuiſſe, vt patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de cauſa poſ. cùm olim. ſ. c. proximo & j. de cenſi. ſopitę; & c. nuper. Secus ſi de gratia, & tamen proteſtatione admitteretur. nec ipſe in cõtrarium proteſtaref. ar. ff. de neg. geſt. Neſennius; & ff. de itinere actúq; priua. l. j. §. ſi tibi fundũ. ſ. de poſtu. pręla. bonæ. ij. §. j. ſecundum Hoſt. qui hoc notat in. d. c. cùm eccleſia. Aut pſumptio gratiæ vel curialitatis vel metus, non facit cõtra præſcribẽtem, & pro aduerſario, & tũc aut agitur de perſona adſtringenda, ſeu obliganda ad aliquã præſtationem, & tunc eſt neceſſe titulũ allegare; nõ tamen probare vt probaf. ff. de vſur. l. cùm de in remverſo. vt no. Gof. & Io. An. ſ. de cauſa poſ. & proprię. c. vlti. ſuper verbo plures annos. Et eſt ratio qa ad
31 † obligationẽ perſonalem inducendã, neceſſaria eſt cauſa vera, vel præſumpta, vt probaf. ff. de exce. doli. l. ij. §. circa. & de proba. l. cũ de indebito. §. fi. Et eſt ratio rationis, quia in obligatione perſonali inducenda, eſt maius periculũ ſeu præiudicium, quã in præſcriptione alicuius ſeruitutis, ſeu alterius iuris incorporalis vt hîc not. Dynus in. c. allegato poſſeſſor malæ fidei. in quęſtione, ſed nunquid in præſcribendis reb⁹ incorporalibus. ver. nunquid aũt ſaltim. Caueat tamen allegans titulum ſeu cauſam de cõſcientia, ꝙ nõ fingat nec adinueniat falſam cauſam: ar. j. e. tit. c. fi. & de ſimo. c. Matthęus. vt notat Hoſti. j. de cenſi. c. peruenit. vbi de iſta materia per Ber. & per Hoſti. & Archid. xviij. q. ij. ſeruitiũ. in glo vlti. Aut non agitur de perſona adſtringẽda. ſeu obliganda ad aliquam pręſtationẽ, & tunc refert ſecundũ quoſdam, quia aut pręſcribens in pſcribendo aliquid facit cum ſuo aduerſario, quod tendit ad vtilitatem publicã. vt quia quidã in quo poteſt cadere ius eligendi, qui tamen nõ eſt de gremio eccleſiæ vacantis elegit pręlatum, vna cum alijs de eadem eccleſia ad quos de iure cõmuni ſpectat electio: & ſic facit ius cõmune, contra eum & pro eis: vt. ſ. de conſuetudine. cùm dilectus. de elec. c. j. de cauſa poſ. cùm eccleſia ſutrina. lxiij. diſtin. c. ij. xviij. q. ij Abbatem in monaſterio. & tunc ſecũdum quoſdã, non eſt neceſſe titulũ allegare vel probare: ſed ſufficit bona fides, ita ꝙ ipſa electio ſeu patiẽtia eligendi, erit loco tituli, ſi vſus non vi, non clam, non præcario, quia ibi apparet de magna negligentia aduerſarij. Ideò hoc ſufficit vt in. c. alleg. cum eccleſia. Tamen tutius facit pſcribens, ſi alleget nõ pręſcriptionem, ſed conſuetudinem, dicendũ ſe cõſueuiſſe electioni intereſſe, vt fuit in illo. c. cùm eccleſia. Quia certum
32 eſt, quòd † in conſuetudine non requiri titulus, vt not. Ber. ſ. de conſuet. c. vltimo. & Hoſti. & Io. and. j. e. cum olim in fine. & G. j. e. Epm glo. hic fuit de nouo. lib vj. & Io. And. ibi de hoc. x. q. iij. quia cognouimus. & xviij. q. ij. quia ſeruitium. Aut præſcribens non facit aliquid cum aduerſario, quod tendat ad vtilitatem publicam, vt ſi vnus curatus pręſcribat decimas in parochia alterius curati, & contra parochianos ſoluentes, & tunc oportet allegare & probare titulum reſpectu parochianorũ, contra quos præſcribit. vt. de deci. dudum. j. e. tit. c. Epm. libr. vj. ſ. e. ad aures. c. diſt. contra murem. ¶ Si pſcribens in præſcribendo nihil facit cum ſuo aduerſario, contra quem pſcribit, vt ſi vnus pręſcribens curatus in parochia alterius curati, & contra ipſum curatum. Et tunc neceſſe eſt allegare & probare titulũ, reſpectu curati, & contra ipſum curatũ: vt notat Ber. hîc in fine. & probatur in. c. allegato Epiſcopum. primo reſponſo. In tertio caſu, ſcilicet quando ius commune vel præſumptio facit contra vtrumq;, tam præſcribentem, quàm illum cõtra quem pręſcribit: vt verbigratia vna eccleſia petit decimas ab alia eccleſia, quas poſſidet in certa eccleſia vel parochia, ſufficit & tunc præſcribentem bonam fidem probare, nec tenebitur allegare vel probare titulũ: quia licet ius cõmune faciat contra præſcribentem, non tamen facit pro petente. & ſic forte poſſet intelligi decre. ſ. c. ad aures. ſecundum illos, qui dicũt quòd per illam decer. olim ſufficiebat bona fides, & facit ad hoc. ff. ſi ſerui. ven. l. loci corpus. §. vlti. vbi dicitur, ſi ꝙ dom⁹ mea eſt inter ſeu iuxta te & Seyum, & dem Seyo ſeruitutem altius non tollendi propter ſeruitutem dominij Sti debitam, tu tamen non habes ius prohibendi, & ita notat Ioan. And. in. c. allega. Epm: in magna glo. in fine. In quarto caſu, ſcilicet quando ius cõmune ſeu præſumptio facit pro neutro, & contra neutrum, vt ſi aliquis præſcribat ſeruitutem domui ſuæ, vel fundo ſuo, de domo vel fundo alterius, quod non eſt contra ius commune, non enim eſt contra ius commune, quòd ſeruitutem habeat alius in fundo tuo, ſed eſt contra eum cuius eſt fundus, & eſt præter ius cõmune, & tunc non eſt neceſſe allegare vel probare titulum: ſed ſufficit allegare, & probare tempus ſufficiens, cum bona fide ſta intellige. ff. ſi ſerui. ven. l. ſi quis diuturno. de aqua plu. ar. l. j. § finali. & l. fi. de iti. ac. que priua. l. apparet. & l. j. § vltimo. C. de ſerui. l. j. de præſcrip. quæ pro li. l. j. de agri. & cen. l. limbus lib. xj. ¶ Et hoc tenet Inno. in glo. hîc, verum videtur verius. nos autem. & Accur. in. l. alleg. ſi quis diuturno; & ff. de ſerui. l. ſeruitutes. ij. nunc reſtat videre, quæ eſt ratio, quare in præſcriptione rerum incorporalium &c. ¶ Ratio eſt, quia
33 † vbi maius periculum imminet, cautius eſt agẽdum. ff. de carbo. edi. l. j § ſi quis. j. de elec. vbi maius. lib. vj. ſed in pſcri-

ptione

ptione rerum corporalium,maius eſt periculum,& præiudi
cium paratur quia auffertur rei dominium: ſed in præſcri-
ptione ſeruitutum non auffertur rei dñium, ſed ſubijcitur
res ſpeciei alicuius ſeruitutis debitę pręſcribenti: vt notat
Dy.in.c.alleg.poſſeſſor malæ fidei.quare &c.

¶ QVINTO quęritur occaſione ſexti notabilis:qualiter
34 &† quanto tempore ius publicum pręſcribi poſsit? Circa
quod diſtingue ſecundum Henricum,quia aut quęris de iu
re publico eccleſiaſtico,aut de iure publico ſeculari. Si pri-
mo modo,tũc aut quęris de iure eccleſiaſtico ſpirituali,aut
de iure eccleſiaſtico tẽporali. In primo caſu,aut quęris vtrũ
poſsit præſcribi per laicos ſeculares,& dic ꝙ non: quia nec
poſsideri poſſunt per eos.ſ.e.cauſam,quæ,& ſemel dedica-
tũ Deo nõ eſt ad humanos vſus vlterius transferendum.de
cõſe.diſt.j.c.ligna.&.c.veſtimẽta.xij.q.ij.c.nulli.xix q.iij.quæ
ſemel.ſ.de foro compe.conquęſtus.j.de rerũ permu.c.man
cipia.&.c.iniuſtum.& de reg.iur.c.ſemel. Deo.li.vj.cũ ibi no
tatis. Aut per viros eccleſiaſticos,& nomine alterius eccl'ię,
& tunc aut ſunt capaces talis iuris:vt ſi Abbas pręſcribat ea
quæ ſunt iuriſditionis Epalis, & tunc poſſunt pręſcribere
contra Romanam eccleſiam,per centum annos.vt in authẽ.
vt eccleſia Romana centum ann.pręſcriptione gaudeat:in
prin.colla.ij.& hic.&.ſ.e.cum vobis.&.c.ad audientiam.qđ
dic,vt ibi.contra verò aliam eccleſiam,per.xl.ſ.eo.c.auditis.
cum ibi notatis. Aut non ſunt capaces talis iuris:vt ſi Abbas
vel alius inferior Epo velit pręſcribere ordinationem cleri-
corum cõſecrationem eccleſiarum,& alia,quę ſunt ordinis
Epalis,& tale ius non poſſunt pręſcribere aliquo tempore.j.
de conſec.eccleſiæ,vel altaris.aqua.& not.hic,& in.d.c.audi-
tis.niſi ſaltem cum titulo conceſſu à Papa, qui cauſam tri-
buet ad pręſcribẽdi:vt dixi ſupra quęſtione proxima. Si quę-
ras de iure eccleſiaſtico temporali,& prophano,tunc dic,ꝙ
cõtra Romanam eccleſiam pręſcribitur per centũ annos,vt
hic.&.j.e.ti.c.ſecundo.in princ.libro ſexto.ſed fallit in caſu
illius capituli.§.fi. Contra alias verò.xl.ann.C.de ſacroſanct.
eccl.l.vlt.in auth.ibi ſignata quas actiones.ſ.c.de quarta .&
vigilanti.xvj.q.iij.c.vlt.&.ſ.e.c.ij.ſecũdum Hoſt.& Io.An.
poſt eum.& etiam poſt quadragenariã præſcriptionẽ com-
pletam contra minorem eccleſiam,romana audietur Papa
pro ipſa eccl'ia niſi completa ſit cẽtenaria:& de iure ſuo po
teſt agere,licet inferior eccleſia pro ſe aliàs ſuccumberet: vt
35 j.de capel.mo.c.ij.§.finali. Nam † & Eps agit pro eccleſia ſibi
ſubiecta.j.de ſucceſſ.ab inteſtato.c.finali,& ſupra eo.c.ex trãſ
miſſa.c.finali.ſed contra dic per ea,quę not.Ber.ſ.eo.ad au-
dientiam.ſuper verbo principaliter.& Hoſt.ibi exponens il
lud verbum principaliter in textu propriè,ſcilicet quando
ad propriam menſam,ſeu proprium patrimonium, quòd
tanquàm ſpeciale & proprium ab alijs eſt excluſum:vt ex-
preſſè probatur in auth.hæc cõſtitutio inn.conſti.col . viij.
ſ.e.cum vobis.xj.q.iij.§.quas actiones. Et vtrum Papa præ-
ſcribat contra inferiores eccleſias,vide in Spe.e.ti.ver . illud
etiam.ſi ſecundo modo,tunc refert,aut quęris de iure publi
co in vſu publico cõſtituto:vt ſunt theatra,& viæ publicæ,
& tale non præſcribitur in mille annis:vt.ff.de via publica.
l.viam publicã.& de vſucap.l.vſucapionẽ. C.de operibus pu.
l.pręſcriptio.aut quęris de iure publico in patrimonium pu
blicum redacto,& conſtituto:vt ſunt res fiſci,& pecunię ali
cuius ciuitatis.ff.de contrahen.& emp.ven.l.cel'ius.tunc aut
quæris de rebus nondum in patrimonio publico incluſis,ſi-
ue incorporatis,aut de incorporatis,& incluſis. In primo ca
ſu refert,aut aliquis eas poſsidet titulo,& bona fide,& tunc
vſucapiet bona fide triennio.ff.de vſucap.l.nunquã. Aut eas
poſsidet ſine titulo,& tunc poteſt eas pręſcribere quadrien
nio numerando à tẽpore quo denunciatur fiſco.vel.xx.ann.
numerandis à tempore quo cœperunt variare.ff.de diuer.
& tẽp.pręſcri.l.in omnibus.&.l.inter quatuor. C.de quadri.
pręſcrip.l.j. In ſecundo caſu.ſ.qñ quæris de reb⁹ in patrimo-
nio publico incluſis,& incorporatis,tunc aut quęris de re-
bus,ſeu iuribus quę princeps poſsidet:vt princeps , vt ſunt
iura ſuperioritatis,& ſimilia,& tunc aut quęris vtrum poſ-
ſunt pręſcribi abſq; titulo,ſeu conceſsione aliqua à princi-
pe emanante,& tunc non aliquo tempore:vt.C.de pręſcrip.
xxx.vel.xl.annorum.l.cõperit. Aut cum titulo,aut cõceſsio-
ne à principe emanante,quę cauſam tribuit pręſcribẽdi,&
tunc aut ex parte pręſcribentis eſt fauor,& tale ius publicũ
poteſt præſcribi.xxx.annis.C.de fundis reipublicæ.l.cũ qui.
li.xj. Aut non eſt fauor ex parte pręſcribentis,& tunc præ-
ſcribitur.xl.annis.C.de fundis patrimonia.l.fi.li.xj.& in.l.al
leg.cõperit.de præſcript.xxx.vel.xl.annorum.&.e.ti.l.fi. Sed
fallit in quatuor caſibus ibi poſitis,ſecundum quòd innuit
ibi Accur. Aut quæris de rebus,ſeu iurib⁹,quę princeps poſ
ſidet:vt priuatus:vt fundo,vel domo. Et tunc ſunt gloſſ.con
trariæ vna dicit,ꝙ talia præſcribuntur centum annis.in au-
thẽ.de non ali.aut permu.rebus eccleſiaſticis.§.ſi minus.col-
lat.ij.quã Henricus nõ credit verã,imò credit , ꝙ.xl . annis
pręſcribantur:vt in.l.alleg.comperit.& hoc tenet gl.inſtitu.
de vſucap.§ res fiſci.ſed hoc fallit in mancipijs adſtrictis gle
bæ,quæ nullo tempore poſſunt præſcribi.C.ne rei do . vel
templorum.l.j. Et pro hoc quod dixi de iure ſuperioritatis,
vide quod notat Archid.ix.q.iij.c.cõnquęſtus.in gloſſ.adde
36 hoc no.ff.de iudi.cum iudi.&c.vbi dicit,ꝙ† iuriſditio non
poteſt dari ab vniuerſitate,vel cõſuetudine in principis pre
iudicium:ſed benè in pręiudicium illorum,in quos eſt ipſa
iuriſditio exercenda remanente ſemper poteſtate princi-
pis. Contra illos , quia iuriſditio non eſt præſcriptibilis.
contra principem.nam obediẽtia eſt iuriſditionis.ſupra de
off.ordina.conquęrente. Et contra obedientiam non poteſt
pręſcribi.vt.ſ.e.cum non liceat. Et facit ad hoc. C.de decu.l.
vacuatis.li.x.ff.de pactu.l.iuriſgen.§.ſi paciſcar.ſ.e.ad audiẽ
tiam.&.c.cum vobis.ſ.de arbi.cum tempore.& infra.de cõ
fir.vti.cum dilecta.ſecundum eum. Collect.ibi:*Iuſtus titulus*.
hoc intelligi vbi pręſcribitur contra ius cõe: vt prędicto.c.
cùm Epiſcopum,vel quando cõtra pręſcribentẽ eſt pręſum
ptio:vt quando ſuperior pręſcribit contra ſubditum ſcdm
Inn.ar.x.q.iij.quia cognouimus.& hoc verũ ſecundũ Arch.
vbi ſuperior vſurpat contra ius commune. Et idem ſecundũ
Hoſt.vbi quis præſcribit obligationem in perſonam,vt po-
te cenſum. Tunc enim requiritur cauſam allegare,& proba-
re de cenſi.peruenit.quia perſona ſine cauſa non præſumi-
tur obligata.ſecus enim de rebus,quæ conceduntur multo-
ties occupari ſecundum Hoſt.de cauſa poſ.cum eccleſia . Se-
cus aũt in conſuetudine,in qua non eſt neceſſe titulum alle-
gare ſecundum Inno.Archid.& Nouellam.in.c . Epiſcopũ.
allegato. Ordinarius autem poteſt præſcribere contra pri-
uilegia ſubditorum,nec tunc contra eum poteſt obijci mala
fides:ſecũdum Inn.& Hoſt.j.ti.ij.cum dilecta.ſuper verbo
37 præſcriptione. In his,† tamen quæ princeps facit ex liberali
tate,vel de plenitudine poteſtatis,non currit pręſcriptio ſe-
cundum Inno.ſ.de poſtu.præla.bonæ.ij.in gl.quæritur cir-
ca finem. In pręſcriptione verò actionis perſonalis notat
hîc Hoſt.non requiri bonam fidem. Et idem in ſumma.e.ti.
§.quæ res pręſcribi.& intellige de merè perſonali. Ratio,qa
recipiendo pecuniam non committitur mala fides,nec etiã
retinendo:quia creditur,qui tanto tempore à repetẽdo ceſ-
ſat,donare videtur:& quia hîc conſideratur negligentia nõ
agentis,nec enim pecco ſi tibi non ſoluo:dummodò te in-
uito non detineam,vnde vel videris donare tacendo tanto
tempore,aut gratiam facere.quia non indiges.arg.j.de com-
modato.c.primo.& infra de vſuris.conſuluit. Idem videtur
notare Accur.C.de ſacroſanct.eccle.quas actiones. vnum
tamen ſcias,quòd ſi eccleſia alicui tanquàm bene merito
aliquam poſſeſsionem conceſſerit tenendam pro tempore
vitæ,illam præſcribere nequit etiam poſſeſsionem interuer
tens:& eſt ſpeciale.ſic intelligitur Archi.xvj.q.iij.ſi Epiſco-
pus.& c.præcedenti.

☞ SVMMARIVM.

5 *Abbas an præſcribere poſſit Epiſcopalia.& nu.4.*
2 *De ſpiritualibus an compromitti,& cõponi poſſit.*

3 *In perſonam eccleſiæ, poſſe de iure ipſius eccleſiæ compromitti.*
5 *Agere volentem aduerſus ordinationem arbitrorũ audiendos nõ eſſe.*
6 *Sermones quòd ſecundum naturam ſubiectæ materiæ, interpretationem recipiant.*
7 *Inſtitutiones, & deſtitutiones eccleſiarum, qualiter Abbas inferior præſcribere poſſit.*

CAP. XVIII.

1 CVm olim. Caſus.† Abb. in capellis præſcribere poteſt Epiſcopalia. Obtinet tamẽ in his ſolis, quæ pręſcripſit: & priò ponit petitionem actoris, & ipſius iura. Secundò ponit iura Abbatis, ibi: *ad eligendam.* Tertiò diffinit ibi: *quis prædictus.* & primò pro parte Abbatis, vſq; ibi, *ſuper alijs.* & exinde pro Epõ. poſſet etiam diuidi in duas tantùm. Expone literam Abbate exẽpto, aliter non potuiſſet pręſcribere nomine proprio contra Epm ſecundum Hoſti. quod dic: vt ſcripſi. s. eo. auditis. Inn. tamen hîc in gl. antepenultima notat ſimpliciter Abbatem pręſcribere iura epiſcopalia, ſimile. s. e. auditis. & c. j. ſ. quæ poſsidere poteſt. ar. j. ti. proximo. inter monaſteriũ. non tamen poteſt pręſcribere in ſe. i. ꝙ non obediat dũ eſt ſubditus, videlicet nomine ſuo: ſed bene nomine illius, cui ſubeſt. s. e. cum ex officij. imò etiam dum ſubditus eſt bene præſcribit in alijs eccleſijs ius epiſcopale ſecundũ eum. *ſuper plebe.* nota agi cum eo, qui cõtendit plebẽ ſibi eſſe ſubiectam. s. e. auditis. Inn. adiacentibus per annexionẽ. vel ſubgreſsionem epiſcopalẽ. de offi. ordi. conquęrẽte. *principaliter.* Secundariò enim allegabat arbitrium de quo ſequitur. *arbi-*
2 *trium.* poteſt ergo † de ſpiritualibus compromitti, & cõpromi. s. de arbi. cum tempore. de tranſac. ſuper eo. & in clericũ, & laicum. s. de arbi. per tuas. Hoſt. non tangebat autem arbitrium epl'a in quibus fertur mõ ſnia pro Abbate, aliâs oportuiſſet Abbatem nouum titulum habuiſſe, & ꝓbaſſe ſuper articulis, in quibus ſerretur mõ ſententia. qa cũ fuerit pręſumptio contra eum ex ſententia arbitrorum, nõ ſufficeret pro titulo priuilegiũ Gręgorij. cũ illi par arbitriũ ſit deroga-
3 tũ: vt no. s. c. ꝓximo. Inn. *lucanus.* no. cordi † tenẽdũ, ꝙ in perſonã eccl'iæ põt de iure ipſius eccl'ię compromitti. Papa eñ hoc arbitriũ cõprobat: vt patet in fine cpl'i. & vide qd dicã j. titulo primo. cum concor. ſuper ver. præſcribi. & facit ad notata de arbitro in Spe. ſequitur. ver. ſed nunquid Abbas. facit in contrarium. ff. de arbi. l. pe. & quod ibi no. vide tamen quod infra dicam ſuper ver. fi. vltimę gloſſę. *Abbas.* qui fortè ſolos defendebat monaſterium: quod dic: vt. s. de reſcrip. edoceri. *donare.* quantùm ad Epiſcopũ, non quãtùm ad Abbatem, cui plures ſuberant capellæ ſecundum Inn. obtentis, nec de ipſo facientibus mentionem, *& infra.* hîc deciditur quoad quędam pręſcriptionem allegauit. & probauit Abb. de qua ſequitur, oſtẽdit Vinc. enumerat. quę p̃ ſcripſerat Abbas contra Epiſcopum. Remittit de hoc Inn. & Hoſt. s. e. auditis. & c. ſe. j. de exceſ. præla. accedẽtibus. *inſtitutionibus.* quoad beneficia curata, & Hoſt. hîc ſumit pro collationibus: nã authorizabilis inſtitutio in illis præſcribi non poteſt ſecundum eum. Eſt enim neceſſe, ꝙ curatus authoritate Epiſcopi ingrediatur, & egrediatur de quo remittit de offi. Archi. cũ ſatis. de cleri. pere. c. fi. de renunc. admonet. vel ſecundũ ipm referendum eſt hoc ad ſimplices clericos, vel ad capellas ſine cura. de priuil. volentes. §. fi. li. vj. *ordinationibus.* i. ꝙ liceret Abbati ordinare plebanum, & clericos, ad eos ordines quos cõferre poſſunt Abbates, quòd aliter non poſſent. j. de priuil. Abbates. in fine. li. vj. vel quòd poſſet a quo vellet ordinari. j. c. proximo. *baptiſmo.* hoc eſt tertium, & ſic. j. de cap. mo. c. ij. *pœnitentia.* quartum. *culpis.* ſub hoc vide quod no. s. de pœ. & remi. ſi Epiſcopus. lib. vj. *ſepultura.* i. libera. & eſt quintum per exemptionem fortè nullam partem Epiſcopo tradendo. s. c. de quarta. etiam eſt ſextum. *diuinis officijs.* monachus, qui præeſt eccleſię ſeculari, non reget illam ſecundum officium monachale: vt no. xvj. q. j. c. iij. vide qd no. in cle. de cele. miſ. c. ij. in gl. pe. & eſt ſeptimum: *celebrandis.* fortè notat libertatem ibidem celebrari, ſecundum Inn. vel ꝙ celebrare poſſunt ſecundum officium monachale, ſecundum Hoſt. *exercendo.* hîc & ſeq. ponuntur pro octauo, & eſt hoc iuriſdictionis, quę præſcribi poteſt. & per conſuetudinẽ acquiri. s. de elect. dudum. ij. vbi tandem. *legitima præſcriptione.* i. conſuetudine legitimè præſcripta. s. de off. Arch. c. fi. vel præſcripſerant legitimè appellando & probando titulum: quod dic: vt j. e. c. li. vj. Dicit tamen hîc Hoſt. quòd licet in pręſcriptione ſit neceſſarius titulus in cõſuetudine nõ: ſed ſufficit vſus cum preſcriptione. j. c. primo. de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. & c. cum omnibus. de conſue. cum dilect^v. j. in prędicta decr. fi. de offi. Archid. *ſuper his.* ſuper quibus, nec priuilegio, nec pręſcriptione munitus erat. Vinc. verius videtur, quòd habebat priuilegium, ſed non iuuabat: vt in gl. *ius epiſcopale.* dicit Inn. hic notandum formam ſententiæ de iure epiſcopali, quando agitur contra illum, qui poſsidet eccleſias, in quibus dicit ſe præſcripſiſſe iura epiſcopalia arbitrij, & vigorẽ iuris communis. s. primo reſponſo. & c. s. ti. primo. cum vene-
4 rabilis. Hoſtien. Nota primò qualiter † inferior puta Abbas ſubiectus Epiſcopo, iura epiſcopalia præſcribere poteſt in capellis Epõ ſubiectis, quia tunc non pręſcribit in ſe libertatem, ſed in capellis ſeruitutem. iunge tamen quę ſcripſi in expoſitione ſuper verbo Abbate. & per hoc tollitur oppoſitio, quam facit Lignanus. de. c. cùm nõ liceat. s. e. de qua ſatis ſcripſi. s. e. auditis. Secundò nota, quòd in prælatum, ſeu beneficiatum eccleſiæ poteſt compromitti. j. de verb. ſignifi. ex parte. & de clerico ma. l. j. Et quod legitur, & notatur. C. ne quis in ſua cauſa. l. vna. & per hoc tollo ſecundam oppoſitionem, quam facit Lignanus de l. pe. ff. de arbi. de quo tetigi. s. in expoſitione ſuper verbo lucanus. Tertiò nota, ꝙ
5 † aduerſus ordinationem arbitrorum volens agere, audiri non debet: nec obſtat quòd non ſtatur ſentẽtię arbitri, niſi metu pœnæ. ff. de arbi. l. item. §. ſtari. quia nõ habet vim ſententiæ: vt. C. de arbi. l. prima. quia iſti erant iudices, & habebant iuriſditionem à lege: eo quòd cauſa erat inter Epiſcopum, & ſubditum ſuum: vt. xj. q. j. ſi cleric^o. vel erat homologatum arbitrium: & ſic habebat vim ſententiæ. C. de arbi. l. cùm anteà. de quo infra ſcripſi in ſecunda ſuppletione vltimæ gloſſę. & per hoc tollo ſecundam oppoſitionem Lignani. Quartò nota, quòd quando contra Epiſcopum conceditur exemptio, & per hoc dantur libertati capellæ, non pro-
6 pter hoc eximũtur à ſuo immediato prælato: quia † ſermones ſecundum naturam ſubiectæ materiæ interpretationẽ recipiunt. ff. locati. l. ſi vno anno. ar. de verb ſignifi. intelligentia. & per hoc tollo quartam oppoſitionem Lignani. Quin-
7 tò nota † qualiter inſtitutiones, & deſtitutiones eccleſiarum Abbas inferior Epõ præſcribere poteſt contra opinionem Hoſti. quæ habet, ꝙ inſtitutio authoriſabilis ab inferiore præſcribi non poteſt: videlicet quominus perſonæ eccleſiæ non ingrediãtur ad beneficia eccleſiaſtica: pręſertim curam animarum habentia, abſq; authoritate Epi, de qua ſatis ſcripſi. de offi. Archid. cũ ſatis. Illa enim opinio ex generalitate huius literæ reprobatur: & etiam ſecundũ Collect. de facto ſuccumbit. inducit Collect. lecta, & no. in pręditto. c. cum ſatis. per Ber. & Inn. de offi. dele. ſuper eo. & per Archid. xvj. q. vij. nullus. licet Lignanus videatur velle diſtinguere cũ Hoſtiẽ. inter ſimplicẽ inſtitutionẽ tituli, ſeu iuris beneficialis collatoriam, de qua in. c. j. de reg. iur. li. vj. cõ ꝓbi notatis per Dy. & j. de inſti. c. authoritate. & c. ex frequẽtibus. cũ ibi notatis per Ber. & inſtitutionẽ authoriſabilem, collationẽ curę de qua per Hoſti. in pręditto. c. cũ ſatis. hæc eñ diſtinctio fortè de iure ſaluari nõ poteſt: vt patet ex his, quę ſcripſi in pręditto. c. cum ſatis. & s. e. auditis. & per hoc tollo quintã oppoſitionem Lignani, & etiã dicta collectarij. Sed re vera diſtinctio ſit valde æqua, & ſufficiens ad inducendum conſiliũ gñale, & Papã ad iſtud per nouã conſtitutionẽ decidendũ. Opponitur, quia aut pręſcriptio pręceſsit arbitriũ, ſeu priuilegium, & tunc per arbitriũ, ſeu priuilegiũ à præſcriptione receſſum eſt: aut pręſcriptio ſequebatur arbitriũ, ſeu

priuilegium,& tunc præſcribens,habere non potuit bonã fidem:& per conſequens nec præſcribere.ſ.c.proximo.&.c. vigilanti.ſoluit Lignanus.ꝙ de iuribus præſcriptis nulla in priuilegio,vel arbitrio fiebat mentio. Supple gloſſam vltimam.ibi:*receſſum ſuit*.ĩ.de pactis.c.j.li.vj.& in fine. Dicebat etiam Inn.ꝙ iſti arbitri fuerunt electi:vt iudices ſine pœna, & cõpromiſſo aliàs non obſtante ſnĩa,potuiſſet Abbas agere alleg.ff.de arbi.ſi quis rem.de arbi.cùm anteã.Sed vt dicit Hoſtié.pœna fuit commiſſa.C.de arbi.l.j.Item licet ſine pœna,& ſtipulatione compromiſſum fuerit ſimpliciter ex ſententia arbitrorum daretur actio,& exceptio.ĩ.de ar.l.pe. de quo remittit.ſ.de arbi.per tuas.Sed quęrit Hoſt.quomodo procedat dictum Inn.quòd iſti fuerũt electi vt iudices? Reſponde ꝙ aliter præerant iuriſditioni, de quo remittit de foro compe.ſignificaſti.Item,& ſi priuati eſſent,& electi communiter ab Epiſcopo conquærente de ſubdito,& ipſo ſubdito licet videntur arbitri, iudices ſunt:& iuriſditionẽ habent à lege,vel iure ſcripto.xj.q.j.ſi clericus.ff.de iuriſdi. om.iud.& quia.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptione completa,qui priuilegium contrarium impetrat, & illo vtitur,præſcriptioni renuntiat.*
2 *Priuilegium ſecundum impetrans ſi de primo mentionem non faciat ſubreptitium ſecundum effici.& nu.4.*
3 *De imperfecto ad perfectius facilius perueniri,quã de nihilo.*
5 *Conatũ quem nullus effectus ſequitur,non tantum puniri.*
6 *Renuntiationem etiam tacite fieri.*
7 *Ius,& conſuetudinem ſimul concurrere.*
8 *Conſenſus conuentus neceſſarium eſſe in alienationibus perpetuis.*
9 *Libera adminiſtratione alicui conceſſa,non intelligi ei datam poteſtatem dilapidandi, vel donandi.*
10 *Confeſſoria per quam ſeruitus vendicatur,ad quid tendat.*
11 *Reſtitutionem nullam regulariter ſequi debere,abſque petitione.*
12 *Actio iniuriarum ad quid ſit prodita.*
13 *Sententia pro poſſeſſore lata in interdicto vti poßidens an pariat exceptionem rei iudicatæ.*
14 *Spoliationem quandoque proponi in modum exceptionis peremptoriæ & poſt litem conteſtatam.*
15 *Idem priuilegium dare titulum & cauſam inchoandæ præſcriptionis, & tamen curſum iam currentis impedire.*
16 *Sententiam eſſe conformem actioni, & petitioni neceſſarium eſſe.*
17 *Cautela abundans nocere non debet.*

CAP. XIX.

VEniens. Caſus.Qui præſcriptione cõpleta, priuilegiom contrariũ impetrat,& illo vtitur præſcriptioni renuntiat. Et ſi præſcriptio non erat completa,malam fidem habet:& ideò nõ pręſcribit,& primo ponitur conuentio Abbatis.Scdò recõuẽtio Epi.ibi,*præfatus*.tertio diffinitio ibi *criſma*.Io qna duo ſoluit obſtacula, primò ibi,*non obſtante*.ſecũdũ ibi.*nec obſtare*.& erat olim hęc decretalis in quarta compilatione.c.primum in titulo de priuilegijs.Expone literã:*parochia,vel comitatu*.hæc duo ponuotur pro vno. Vnde qñq; ponitur parochia ꝓ parte diœceſi. vt hic.Qñq; pro vna eccleſia tãtũ,vt infra de paroch.c.ij. de eccleſijs ędifi.c.iij.Qñq; pro toto ẽpatu,de do. apoſtolicę.circa principiũ.vbi de hoc Hoſt.*continuetur*.petebat etiã ſibi adiudicari libertatẽ percipiendorum ſacramentorũ,ſuper quo.ĩ.pronunciaſ.*decimas* ſuper hoc vide,qđ no.de decimis.c.dudũ.io.j.gl.& loquitur de eodẽ Epo.Vel dic,ꝙ petebat quartã tantũ.*& infra*.mirabilis fuit hęc deciſio,hic eñ ſuper expreſsis nõ pronunciaſ,ſed ſuper deciſis:& eſt ſimile de appel.c.j.*criſma*.qđ de iure ad diœceſanos Epos peti debet.xxv.di.§.criſma.& ſequenti.*ordinationes clericorum*.quinq; numerauit,quę ſunt Epalis ordinis.*ad ſacros*.quaſi de minoribus nõ ſit vis à quo recipiaũ,qđ eſt falſum.ĩ.ti.j.cũ inter. & de ordinatis ab Epo.c.j.Nec obſtat hęc litera,quia ſubaudiendũ eſt maximè,vel ſic iacebant verba priuilegij,quę Papa ſic voluit:vt debuit.vt.ĩ.ver.alioquin.Hoſt. Vel dic ſacros ordines hic ſumi largè,vt notaſ.xxiij.diſt.in ſumma. vel eſt dictum propter illos minores,quos conferre poſſunt Abbate,pręsbyteri,& benedicti his,in quos habent iuriſditionẽ Epalem,vel quaſi.ſ.de ęta.& qua.cùm contingat.de priuilegijs Abbates.in ſi.li.vj.*clericis*,vel demandato clericorũ egerat Abbas,aſis non poſſet ferri ſnĩa contra eos.C.de ſent.& interlo.om.iudi.l.j.C.res inter alios acta.per totũ.vel clerici poſtulabãt hoc ab Epo.nõ obſtãte cõtradictiõe Abbatis,& ſic fertur hic ſnĩa cõtra Abbatem,qui dixerat in libello ſuo, ꝙ clerici nõ poterant ſine licentia ſua petere ab Epo huiuſmodi ſacramenta.Eps verò petebat ꝙ clerici monaſterij ab Epo peterẽt ſacramẽta:vt patet in regiſtro.Ion.*gratiam*.hanc excõicatus nõ habet.ſic.ſ.de offi.ordi.c.poſt ſedẽ.Hoſtié.& ibi:vide io gl.ſi.*Alioquin*.ſi defecerit in aliquo de trib⁹.ſ.ꝓximè enumeratis.*huiuſmodi*.notant Hoſt.& Abba hoc verbũ.quaſi nõ cuiuſq; priuilegij impetratio impediat curſum præſcriptionis,ſed priuilegij habentis formam cõtrariã: & ſic exponũt huiuſmodi.ſ.pręſcriptionẽ contrariã:nam vt dicit Hoſt.qñq; illud qđ eſt de iure cõi,ſine pręſcriptione aliqua per priuilegium impetratur.ſ.de procur.qui in cauſis de iureiur.& ſi Chriſtus.Dicit aũt Nouella. ꝙ prima facie videtur,ꝙ licet ab impetratione priuilegij poſſet inchoari pręſcriptio ex illo titulo cũ bona fide, tñ curſus inchoatæ pręſcriptionis videſ impediri per priuilegium ſimpliciter
4 impetratum,cũ impetrando ſimpliciter videaſ fateri ſe nõ credere rem ad ſe pertinere:& hoc fortè voluit gl.pe.& antepenul.ſcdm canones.ſ.c.vigilãti.&.ĩ.c.proxi.Nota primò
2 vnum notabile,videlicet,ꝙ † ſi habens priuilegium minùs plenum impetrat priuilegium magis plenum,de minùs pleno non faciens mentionem ſua impetratio eſt ſubreptitia: vt patet hic in verſ.non obſtante.Secundò nota,quòd priuilegium,& præſcriptio adeò contrariantur,ꝙ qui allegat priuilegiũ pręcedẽti pręſcriptioni contrariari videſ:& ꝙ poſt impetratum priuilegiũ pręſcriptio non poteſt currere propter præſumptam malã fidẽ:vt hic io ſi.dicíſ,qđ eſt perpetuò menti tenẽdum. ¶ Primò opponitur contra primũ no-
3 tabile,quia † facilìus de aliquo imperfecto ad aliud pfectius, quã de nihilo ad aliquid peruenitur:cũ ſcdm Philoſophum de nihilo nihil fiat. Itẽ quia indultum in fauorẽ nõ debet in præiudicium redundare.C.de legibus.l.qđ fauore.ĩ.de reg. iur.qđ ob gratiam.Inn.primò reſpondet,ꝙ hic ſecundũ priuilegiũ de primo non faciat mentionẽ:ideò nõ valet, quia ſuppreſſa veritate obtẽptum fuit.Suppreſsit enim ꝙ Eps cõſueuerat eis conferre eccleſiaſtica ſacramẽta:ſed & ideò fidẽ non facit:quia Abbas exhibuit in iudicio aliud priuilegium huic contrarium:& ſic contraria priuilegia oſtendebat.arg. C.de fide inſtru.l.ſcripturę.&.e.ti.ſ.c.imputari.Itẽ alio modo reſpõdet,& plùs ſibi placet.videlicet,ꝙ vbicũq; aliqua iuriſditio vſus,vel libertas,vel quicquid aliud cõſimile ex priuilegio alicui conceditur in certo caſu ſpecialiter priuilegiato,& in alio caſo,ille idem vſus,vel iuriſditio,vel libertas, quicquid aliud relinquitur illi, cui debetur de iure communi:ſicut hic erat de perceptione ſacramentorũ:,quę in caſu certo liberè concedebatur monaſterio.& in alio caſu relinquebatur Epo,ad quẽ de iure cõmuni ſpectat ſacramentorũ collatio,qñcunq; hoc accidit,ſi priuilegiator poſteà velit cõcedere iuriſditionẽ,vſum,vel libertatẽ,ſeu qcquid aliud, quæ in caſu ſuo remanſerat Epo:de iure cõi eidẽ cui primo in alio caſu hoc conceſſerat ſiue etiã alij:vt quidam dicunt non valet ſecunda conceſsio,niſi de prima conceſsione, vel priuilegio fecerit mentionẽ,& hoc ea ratione,quia ſi cõcedẽs ſecundum priuilegium ſciuiſſet, vel recordatus fuiſſet ſe vel prædeceſſorem ſuũ,aliâs ſic dediſſe priuilegiũ moderatũ.ſ.ꝙ qs haberet iuriſditionẽ,vſum,vel libertatẽ in vno caſu,& in alio non,veriſimile eſſet,ꝙ nõ voluiſſet mutare primum priuilegium moderatñ per ſecundũ priuilegiũ immoderatum.argu.ſ.de offi.dele.c.ex parte.&.ĩ.de deci.c.ex multiplici.Et bene facit.de fil.præsby.c.j.li.vj.&.ĩ.ti.j.cùm olim.Ex quo infert Inn.ꝙ ſi ipſe,vel alius primò conceſsit

ex priuilegio partem alicuius rei, puta decimarũ, & reliquã
partem iuri communi relinquit, & poſteà eãdẽ partem re-
liquã iuri communi relictam eidem, vel alij concedat, nõ va
lebit iterata conceſsio, niſi de priori fecerit mentionem ſe-
cundum eũ, quod dic, vt legitur, & no. j. de deci. c. ij. li. vj. Se-
cus tamen eſſet, ſi à principio in omnem caſum, & in rem
integram cõcederet iuriſdictionẽ, vſum, vel libertatẽ: qa tũc
non teneretur facere mentionem de iure communi: vt not.
ſ. de reſcript. c. j, ſecundũ Inn. ar. ff. de leg. nõ eſt nouũ. xxx. q.
j. peruenit. C. de teſta. l. omnium. C. de inoffic. teſta. l. ſi qñ. &
4 prædicto. c. j. de reſcriptis. Caueant ergo illi † qui ſuper æta-
tis, vel natalium, aut aliorum defectibus, vel ſuper non reſi-
dentia: aut fructibus in abſentia percipiendis, vel benefi-
cijs incompatibilibus inſimul tenendis, aut aliâs contra ius
cõe gratias moderatas, ſeu priuilegia moderata à ſede apo-
ſtolica impetrarunt, & poſteà ampliores, aut in alijs caſibus,
ſeu in eiſdem ad aliud tempus, vel per alium modũ, alias gra
tias, ſeu alia priuilegia impetrare volunt, q in ſecundis im-
petrationibus de prioribus faciant mentionem plenam, &
expreſſam, quia aliâs ſecundæ impetrationes ſubreptitiæ, &
nullæ per conſequẽs cenſerentur per hãc decretalem, & per
notata Inn. ſ. proximè recitata. Et idem videt notare Card. j.
de reg. iur. c. in generali. lib. vj. qd perpetuò menti tene: quia
continuò allegatur. ¶ Secundò opponitur contra ſecundũ
notabile, & etiam contra textum. Nam hic ſecũdũ Inn. col
ligit, q cõtrariũ priuilegiũ impetrando renũcio iuri iã mihi
quæſito per priuilegium præcedens, vel præſcriptionem præ
cedentem: & q nõ poſſunt præſcribere cõtra id qd non poſ-
ſunt præſcribere cõtra id qd in meo priuilegio continet. Pri
mũ eñ videtur fortè, quia priuilegiũ nouiter non impetro
ad mei læſionẽ, ſed ſolũ ad fauorẽ: nõ ergo debet operari læ-
ſionem, nec per conſequẽs iuris cõpetẽtis abdicationem. ff.
ſi cer. pe. l. non omnis. de ordi. cogni. cũ dilectus. & ff. de legi
bus. l. nulla. Prætereà, qa durũ videt, q ſola impetratio abſq;
5 vſu, hanc renunciationẽ inducat: quia † nõ videtur intantũ
puniendus conatus, quẽ nullus ſequitur effectus. ff. ad. l. cor.
de falſis. l. qui falſam. & in cle. gratiæ. de reſcrip. in verbo. ibi
pacificè aſſequaris. Itẽ etiã ſecundũ ſatis videt mirabile: quia
titulus inſufficiens ad iuris tranſlationẽ dat cauſam præſcri
bẽdi: ſcdm Ber. Inn. & Hoſt. ſ. e. ſi diligẽti. ergo nõ impedit
præſcriptionẽ: quia eadẽ cauſa effectus cõtrarios operari nõ
debet. ff. de ſolu. l. qui hominẽ. in fi. Inn. nihilominus dicit, q
prædicta ſatis cõcedi poſſunt: ſubdit tñ rñderi poſſe, hoc cõ
tingere ꝓpter hoc, quia hoc priuilegio vſus fuit in iudicio.
Secus eñ eſſet, ſi nõ fuiſſet eo vſus. Vel dic ſecundum eum,
q cũ Epũs eſſet in quaſi poſſeſsione conferẽdi hæc ſacramen-
ta, & quaſi verus dñs: quia diœceſanus nõ datur præſcribẽti
cõtra eũ vẽdicatio, vel publiciana: vt no. ſ. e. ad aures. Dicit
tñ, q iſta eſt veritas, quòd quis impetrando ſecundum pri-
uilegium contrarium primò, videtur renunciare primo: Re
6 nunciatio † enim fit non tantùm expreſſè, ſed etiam tacitè:
vt. C. de in integr. reſtitutione minorũ. l. prima. & fit etiam
in quocunq; iudicio. vt. ff. de acquirenda hæreditate. l. recu-
ſare. ſecus tamen eſſet ſecundum eum, ſi ſecundum priuile-
gium tenderet ad corroborationem primi priuilegij, vel
præſcriptionis: aut iuris præcedentis: quia tũc vtrunq; vale-
ret. ar. ſ. de præſcrip. inter dilectos. & ſ. e. auditis. & de priui
legijs. cùm olim. & c. ex ore. ſecundum eum. Circa quod, vi-
delicet cum quæritur, vtrum præſcriptio, & priuilegiũ ſint
ſibi inuicem contraria, & vtrum poſſunt proponi. diſtin-
guit Henr. quia aut quæris primò, vtrum ſibi inuicem ſint
contraria, aut vtrum poſsint inſimul proponi. Si quæras,
vtrum ſint ſibi inuicem contraria, refert, aut priuilegium
eſt tenoris cõtrarij præſcriptioni, & econtra, aut non. In pri
mo caſu. Verbi gratia, Abbas ſanctæ. M. de pamponia dice-
bat, quòd licebat clericis eccleſiarum ſuarum recipere ſa-
cramenta ab Epiſcopo, quo vellent, iure præſcriptionis, &
priuilegium Alexandri dicebat, quòd imò à diœceſano ſuo,
& ita priuilegium illud, quantùm ad hunc articulum con-
tradicit præſcriptioni: nam ſecundum præſcriptionem
non habebat neceſſe recurrere ad diœceſanum ſuum. Se-
cundum verò priuilegium neceſſe habebat recurrere: & ſic
intentio Abbatis, & præſcriptio contradicebant priuilegio:
& contra, & tunc ſunt ſibi inuicem contraria: vt hic in ver.
nec obſtare poterat. in fine ſecundum Ber. Inno. & Hoſtiẽ.
hic. In ſecundo caſu, ſcilicet quando priuilegium non eſt
tenoris contrarij præſcriptioni: vt quia Abbas dicebat, q
licebat: clericis eccleſiarum ſuarum recipere ſacramenta ab
Epiſcopo, à quo vellent iure præſcriptionis, & in priuilegio
continentur. quòd à quocunq; vellent Epiſcopo primo poſ
ſent ſacramenta accipere: & ſi concordarent. tunc nõ eſſent
ſibi inuicem contraria: ſed ſe compaterentur. ſupra eodem
cùm olim. & de conſuetudine. cùm dilectus. non ergo pri-
uilegium inquantum priuilegium præſcriptioni: ſed tenor
contrarius contradicit. nam & quandoq; quod de iure com
muni eſt ſine contrarietate aliqua, per ſpeciale priuilegium
impetratur. ſupra de iureiurando. c. & ſi Crhiſtus. & iſte eſt
verus intellectus huius capituli. quanquàm alij notent, ſe-
cundum Hoſtien. hic. Et in concordant Abbas & Ioã. And.
7 & bene. Nam à ſimili † ius commune, & conſuetudo ſimul
concurrunt: vt legitur. & notatur. de inſtitutio. cùm veniſ-
ſent. & notat Hoſtien. infra de verborum ſignificatiõe. c. cũ
venerabili. Et pro illa opinione Hoſtien. Abbatis. & Ioan.
Andr. videtur hic caſus. j. de verbo. ſignifi. Abbate. & me-
liùs. infra de priuileg. cùm perſonæ. quòd ſi tales. libro ſexto.
xvj. quæſtione tertia. iubemus. Si quæras vtrum poſsint in-
ſimul proponi, refert aut ſunt ſibi inuicem tenoris contra-
rij, aut non. ſi ſic, refert aut proponuntur in diuerſis inſtan-
tijs, & poſſunt, argu. C. de inofficioſo teſtamento. l. cõtra ma
iores. Aut in eadem inſtantia: & tunc non poſſunt ſimul ꝓ-
poni agendo: quia allegans contraria &c. j. de app. c. ſolici-
tudinem. C. de furtis. l. j. Sed bene excipiendo diſiunctiuè tñ
prout legitur, & notatur. C. de excep. l. ſi quidem. & ſ. de ex-
cept. cùm venerabilis. & per Dynum. j. de regulis iuris. c. nul
lus pluribus. lib. vj. Et hoc tenent Gof. Nazo. & G. hic. Aut
non ſunt tenoris contrarij, vt. ſ. in ſecundo membro, & tũc
refert. Aut ambo. ſ. priuilegium, & præſcriptio proponunt,
vt vnum totale, ſeu vnum conſtructum, & ad vnum effectũ
tantũ: puta priuilegium, vt titulus præſcriptionis: & ſic vt
pars ſubſtantialis ipſius præſcriptionis: & hoc fieri põt: & ſic
fuit hic. & ſ. c. proximo. & c. auditis. & ſ. de tranſact. auditis.
& eſt caſus. j. de priuil. c. cũ perſonæ. § quòd ſi tale. libro. vj.
vbi etiam hoc notat Cardinalis in gloſſ. ex titulo. & Io. And.
ibi poſt eum in Nouella. Aut proponũtur: vt ſeparata, & di-
uerſa, & ad diuerſos effectus, & tunc aut ea ſimul proponẽs,
proponit ea, quodlibet principaliter per ſe, vt ex quolibet
ipſorum per ſe dicat inſolidum. & tunc non poteſt: quia ius
quæſitũ ex vna cauſa non poteſt acquiri ex alia cauſa, prima
acquiſitione durante. vnde dñium non niſi ex vna cauſa ac-
quiri poteſt. vt. ff. de acquir. poſ. l. iij. §. ex pluribus. ſ. de fide
inſtru. c. inter dilectos. § nec atteſtationes. Aut non ꝓponit
quodlibet principaliter per ſe, & vt ex quolibet aſſerat ius
quæſitum. Sed vnũ ad confirmationẽ, & corroborationem
alterius, & hoc facere poteſt, vt in. d. c. inter dilectos. in fine.
ſ. e. auditis. & j. de priuileg. c. cùm olim. & iſta duo membra
vltima ſatis notat & ponit Ber. hic in. d. gloſ. no. q in fine. &
Inn. in gl. ſua fi. & Hoſt. poſt eos, & Cardinalis in. c. alleg. cũ
perſonæ vbi etiam notat, q illa regula quod meũ eſt ex vna
cauſa non poteſt eſſe meum ex alia cauſa, prima durante. Fal
lit in duobus caſibus, primò quando dubiũ eſt de prima cau
ſa, qua dico meũ, quia tunc ad cautelã, poteſt fieri meum ex
ſecunda. infra de conceſſ. præben. poſt electionem. & ſic eſt
in priuilegijs, ſi ſit dubium, an libertas per ipſum plena deſ
per conſuetudinẽ, poterit declarari. ar. ſ. de conſuetudine. cũ
dilectus. quia conſuetudo eſt optima legum nedum commu
nium, ſed etiam ſpecialium, vt priuilegiorũ interpres. ff. de
leg. l. ſi de interpretaratione. Secundò fallit, quãdo pinguius
mihi ſubuenitur per ſecundam cauſam, quã per primam. ff.
ad. l. Aquil.

ad l.Aquil.l.iiij.Et vide quod notatur.c.di.contra morem.
¶ Tertiò opponitur,quia videtur ꝙ Abbas iuri per pręſcri
ptionē monaſterio acquiſitu per talem impetrationem pri-
uilegij non videatur renunciaſſe:quia non apparet,ꝙ in ta-
li impetratione interuenerit conſenſus conuentus.Ius enim
8 illud erat perpetuum:nam † in alienationibus perpetuis cō-
ſenſus conuentus eſt neceſſarius.argu.ix.q.j.hoc ius porre-
ctum.xij.q.j.non liceat.ĵ.de his,quę fiunt à præla.c.ea noſci
tur.&c.ſequenti.cum ſimilibus.Inn.reſpondet dicens ꝙ hic
renunciatio de tam parua libertate,ſcilicet quòd clerici à
quocunq; voluerint,recipiant eccleſiaſtica ſacramenta.Va-
let etiam ſi conuentus eam ignoret.arg.ĵ.de do.cæterum.&
quod ibi notatur.Vel potes dicere ſecundum eū,ꝙ hic in-
teruenit conſenſus conuentus:quia hoc ſemper pręſumitur:
vt ꝑdicto.c.ea noſcitur.Sed oppones de l.præſes.C.de tranſ
act.ĵ.de donat.c.ſecundo.ff.de pact.l.contra iuris.&.ff.de
9 do.l.filiusfamil.vbi dicitur,quòd cōceſſa † libera adminiſtra
tione alicui,non intelligitur ei data poteſtas dilapidādi,vel
donandi,vel pretium gratuitum faciendi.Item nec extra iu
dicium in præiudicium monaſterij confitendi:vt patet in
eo quod legitur,& notatur.ĵ.de ſucceſſ.ab inteſt.c.cùm di-
lectus.Reſpōdet Inn.dicens,quòd maior,& liberalior eſt po
teſtas pręlatorum quàm aliorum adminiſtratorum:vt patet
ex,prædicta decretali cęterum.vel diſtingue ſecundum Ho-
ſtien.inter donationem magnam,& paruam vt ibi notatur,
probatur ĵ.de do.apoſtolicæ.hoc tamen fatetur Inn.ꝙ quan
docūq; per donationem,vel aliàs læditur monaſteriū enor-
miter datur monaſterio reſtitutio in integrum.ſ̃.de reſt.in
integ.c.j.inducit Hoſti.notata.ſ̃.de elect.cum nobis olim.§.
fi.poteſt etiam dici ſecūdum Inn.quòd ideò tenuit hæc re-
nunciatio,quia ex cauſa facta fuit,ſcilicet:vt Abbas fugeret
indignationem diœceſani.centeſima diſtinctione,contra
morem.ff.de ſeparationibus.l.ij.§.illud.ff.de mino.l.in cau-
ſæ.in principio.ff.ad municip.l.prima.ff.de legat.primo.l.ſi
quando.C.de theſaur.l.j.lib.x.ſ̃.de conſti.cùm acceſſiſſent.
de priuil.ſi de terra.C.de iuriſdi.omnium iud.l.ij.licet faciā
cōtra.ſ̃.de conſuetudi.cùm dilectus.ff.de re mili.l.ij.xxxij.
di.quanquàm.C.de primipilo.l.j.C.de execu.tu.l.voluntariè.
C.de Epiſ.& cleri.auth.præsbyteros.lxxxv.di.olim.infra de
cenſi.ſopitę.ſ̃.de fide inſtru.inter.ff.de inof.teſt.Papinianus.
§.ſed nec.ſecundum Innocen.¶ Quartò opponitur in ver.
præfatus verò Epiſcopus,ibi:*ſibi reſtitui faceremus,niſi aliquo iure,
&c.* quia aut dices,ꝙ iſte Ep̄s ad reſtitutionem iſtarum de-
cimarum,quas ille Abbas detinebat,agebat confeſſoria prę
tendendo illas iure cuiuſdam ſeruitutis ad ſe pertinere:ꝓut
quidam voluerunt dicere,quaſi non valētes ſeruare illa ver-
ba,niſi aliquo iure ſpeciali,ſe ipſas poſſidere monſtraret:&
10 hoc non videtur poſſe procedere,quia † confeſſoria,per quā
ſeruitus vendicatur,non tendit directè ad reſtitutionem,
ſed ad declarationem:vt.ff.ſi ſerui.ven.l.ſicuti.§.ſed ſi quęra-
tur.Et quia licet reſpectu dn̄orum,ad quos pertinent præ-
dia decimæ poſſent cuidā ſeruituti adſcribi.tamē reſpectu
Abbatis,ipſas decimas detinentis,ad quem prędia illa non
pertinēt ſeruituti adſcribi non poſſunt,eo ꝙ in re propria,
nullus ſeruitutem habet.ff.ſi vſuſruct.pe.l.vtiſrui.in princi-
pio.Aut dices,ꝙ iſte Ep̄s agebat iudicio poſſeſſorio tantū,
videlicet interdicto recuperandæ poſſeſsionis.vnde vi.&
hoc non videtur poſſe ſtare,quia ſecundū hoc prędicta clau
ſula,*niſi aliquo iure &c.* in ipſa petitione Ep̄i malè ſtaret:eo
ꝙ in iudicio iſto de proprietate non debet excipi.ſ̃.de reſti.
c.ex literis.Inn.hanc oppoſitionē pręuidens,ꝓpter hoc hic
collocat ſuam gloſſam.Et primò vnam opinionem recitās,
dicit ꝙ iſte Ep̄s egit confeſſoria,niſi aliquo &c.Sed hæc opi
nio ruit per rationem quam feci in prima parte huius oppo
ſitionis.& ideò Innocentius tranſit ad aliam opinionem di-
cens,ꝙ ſi velit dicere,ꝙ agebat iſte Epiſcop⁹ poſſeſſorio re-
cuperandæ poſſeſsionis,tunc hęc clauſula niſi aliquo iure,
&c.ſuperabundat:& eſt ſenſus,quaſi dicat Ep̄s,licet omni-
bus decimis quas primò poſſidebam ſim modo ſpoliatus,tn̄
non volo reſtitui ad illas,quas aliquo iure ſe oſtendet aduer
ſarius poſſidere:Contra hoc Innoc:quaſi opponere volens,
ſubdit ꝙ ſecundum hoc videtur ſequi vnum mirabile,vide-
licet,ꝙ poſſeſſor eodem tempore,& ſuper eiſdem rebus,po
teſt contra aduerſarium poſſeſſorium retinendæ poſſeſsio-
nis vti poſſidetis intentare:ſicut hic faciebat Abbas,& ad-
uerſarius puta Ep̄s:hic eodem tempore,& ſuper eiſdem re-
bus intentare poſſeſſorium recuperandæ puta interdictum
vnde vi.Aut quod vi,aut clam,aut pręcario.quod tamen fa
tetur Inn poſſe procedere,ſi non reperiatur per aduerſariō,
qui agit vnde.ar.ſ̃.de ordi.cogni.c.fi.&.ſ̃.de cauſa poſſ.c.cū
ſuper.Iuxta quod quęrit Inn.quid ſi inuicem agatur,& per-
mixtim inter partes.de vtroq; interdicto probetur,quali-
ter producetur?Rn̄det Inn.ꝙ procedetur ſic:quia feret ſn̄ia
ſuper vtroq;,ſi de vtroq; conſtat:ſed executioni nō manda-
bitur ſententia,niſi ſuper interdicto vnde vi.arg.ſ̃.de cauſa
poſſ.cùm dilectus.ſaluo ꝙ ſi prius liqueat de turbatiōe,quā
de ſpoliatione,primò feretur ſn̄ia ſuper interdicto vti poſſi.
& cōpeſcetur reus à moleſtatione,quouſq; ſententietur ſu-
per interdicto vnde vi:vt no.in prędicto.c.cùm dilectus.ar.
infra de inſti.cū veniſſent.Vel dic ſecundum eum,ꝙ quādo
ſimul liquet,ꝙ reus turbat actorē,& ꝙ actor ſpoliauit reū,
nulla ſn̄ia tunc fertur ſuper interdicto vti poſ.& ſic poteſt
intelligi.ff.vti poſ.l.j.§.fi.vbi dicitur,ꝙ ſi aliquis vi,vel clam,
vel pręcario poſſidet ab aduerſario,nō debet vincere in in-
terdicto vti poſſ.ꝙ hanc opinionem tenentes ſic exponunt
i.nulla ſn̄ia ſuper interdicto vti poſſ.ferri debet.Dicit tamē
ꝙ alij,qui primā opinionē tenent,videlicet,ꝙ ſuper vtroq;
ferēda eſt ſententia,quod ipſe Inn.dicit eſſe tutus,exponūt
aliter verba prędictæ legis:& dicunt,ꝙ illud quod dicit prę
dicta lex.ſ.ꝙ poſſeſſor nō debet vincere,debet intelligi,ſup
ple cū effectu:quia illa ſn̄ia non mandabitur executioni:&
ſic parum prodeſt.ĵ.ti.j.cum aliquibus.Subdit tamen,ꝙ tūc
tantū obtinet,qn̄ conuentus interdicto vti poſſ.conuenit
actorem interdicto vnde vi.ſi enim aliter vis intelligere di-
ctam.l.vt ſi dicas.ꝙ interdictum vti poſſidetis non compe-
tit contra ſpoliatorem cū effectu,& ꝙ reus poſſet excipere
de ſpoliatione ſua,exinde ſequeretur abſurditas.ſ.ꝙ probata
ſpoliatiōe nulla ſuper interdicto vti poſſidetis ſn̄ia ferri poſ
ſet:quia ſi feratur ſententia,ꝙ reus qui probauit ſpoliationē
ceſſet à moleſtia,expreſſe prędictus.§.vltimus.ff.vti poſ.l.j.
contradicit.Si verò abſoluatur reus ſpoliatus ab impetito-
re actoris,nec illud ſtare poteſt:quia per conſequēs videre-
tur concedi,ꝙ poſſet moleſtare poſſeſſorem:hoc enim eſſet
iniuſtum:quia etiam pręd o eſt reſtituendus.ſ̃.de reſti.ſpo.
in literis.multò fortius ergo,& defendēdus:vt.ff.de ſuperfi.
l.j.§.q̃d ait prætor.ad finē.Item,quia ſi huic ſpoliato liceret,
per conſequens eadem ratione liceret ei ſpoliare.quod fal-
ſum eſt.C.vnde vi:l.ſi quis in tantam.& quia ipſi poſſeſſori
ſpoliatori competit interdictum cōtra ſecundum ſpoliato-
rem,quāuis ab illo ſpoliatum.ff.de vi.& vi ar.l.cùm à te.Et
no.in præal.decr.in literis.nec per prædictum modum agē-
di.i.ſi quis agat vti poſſidetis.quia moleſtatur,& ex altera
parte excipiatur de ſpoliatione,qua ſpoliatus eſt,fiet reſti-
tutio ſpoliato.Nam per modum actionis nō quia nec actū
eſt ad hoc,vti poſſidetis,inſtitutum eſt ad poſſeſsionē recu
perandam:ſed tantùm ad retinendam ſecundum Inn.inſti.
de inter.§.retinendæ.Item per modum exceptionis,nō quia
11 qui excipit nil petit,& tamen † abſq; petitione regulariter
nulla reſtitutio ſequi debet:vt patet in eo quod legitur,&
notatur.ſ̃.de ordi.cogni.cùm dilectus.§.fi.ſecundum Hoſti.
ſed & ſi conſtat,ꝙ malè fecerit ſpoliatus iſte,qui turbat poſ
ſeſsionem,ergo puniri debet ſecundum Inoo.Sed quæres
qualiter punietur?& dices fortè ſicut quidam inaniter ſom-
mant ꝙ per ſuas alias actiones,puta iniuriarum,vel officiū
iudicis punietur.Sed certè ſecundum Inn.hoc non proce-
12 dit,quia † actio iniuriarum,eſt tātùm prodita ad vindictā,
vnde per hanc verò conſequeretur poſſeſſor,ꝙ aduerſarius
ab eius moleſtatione ceſſaret:ſed nec officium iudicis,quia

extraordinarium eſt auxilium: nec habet locum, vbi reme-
dium ordinarium ſupereſt. ff. de mino. l. in cauſæ. ij. In hoc
autem caſu proditum eſt auxilium ſpeciale, & proprium. ſ.
interdictum vti poſſidetis per quod poſſeſſor defenditur
cõtra moleſtationes. ff. vti poſſ. l. j. primo rñſo. & § fi. vbi di-
citur, ꝙ poſſeſſor non obtinebit interdicto vti poſſidetis.
contra illum quem ipſe ſpoliauit. quod eſt intelligendum,
quando conuentus vti poſſidetis, excipit contra agentem,
& dicit eum non eſſe audiendum: niſi prius reſtituat rem, de
qua agitur, & qua ſpoliauit: & iſte intellectus expreſſè com-
ꝓbatur. ſ. de ord. cog. c. fi. Vel etiã ſi directè proponat inter
dictum vnde vi contra agentem interdicto vti poſſidetis.
ſecundum Inn. Et licet Azo. in ſumma vti poſſidetis multũ
laborauerit, ad exponendum quomodo poſſit quis ab alio,
vi, vel clam, vel pręcario poſſidere. Inno. tamen ſimpliciter
exponit ſic, poſſeſſio à te vi, id eſt, violenter tibi abſtuli, &
ſic de alijs. Subdit etiam, ꝙ quãuis iſta quę ipſe prædixit ſint
noua, tamen à nullo negantur eſſe vera: & ideò ſecurum
eſt, ſic tenere ſecundum eum. De hoc tamen vide plenè per
Cy. & Ia. de Butrig. & Bart. ff. vti poſſidetis. l. j. § interdictũ
autem. & qđ ait prætor. & l. ſi duo. in principio. e. ti. Et per
Io. de lignano. ſ. de probatio. licet cauſam. Cuius dicta hîc
collocare propoſueram, ſed omitto. & addere etiam hîc poſ
ſes notabiles quæſtiones tactas per Bart. in locis pręallega-
tis. & ff. vti poſſ. l. in ſumma. & quæ ſcripſi in prædicto. c. li-
cet cauſam. in tertia quæſtione. & in omnibus quæſtioni-
bus ſequentibus. Addit autem Inno. vnam cõcluſionem in-
dubitatam, dicens, ꝙ illud ſatis indubitanter videtur, vide-
13 licet ꝙ ſnia † pro poſſeſſore lata in interdicto vti poſſidetis,
non parit exceptionem rei iudicatæ etiam ſi illę idem, con-
tra quem iudicatum eſt, agit interdicto vnde vi pro eiſdem
rebus: quia patens eſt, quòd alia eſt actio, & ad aliud agitur
nunc, quã prius, ar. ff. de except. rei iudi. l. cùm quæritur. & l.
ſequẽtibus. ſ. de teſti. c. cùm cauſam quę inter œconomum.
Et quia ſententia iudicis non prohibet moleſtationẽ iuris,
ſed facti: niſi quandiu poſſidet: hoc autem ꝙ re euicta ab eo
iam non poſſidet. Illud etiam certum eſt, quòd ille qui in-
terdicto vti poſſidetis ſuccubuit, poſſet proponere rei ven
dicationem. Quare ergo ſimiliter proponere non poterit
interdictum vnde vi? diuerſitatis ratio non occurrit, ergo
idem eſt ſentiendum. C. de lib. pręteri. & exhęreda. l. j. ſed qđ
ſi non agat vti poſſidetis, ſed per confeſſoriam petit aduer-
ſarium à ſua moleſtatione compeſci, & fertur ſententia pro
actore. Certè tunc dic quòd vlterius non poteſt reus agere
vnde vi, vel alio interdicto: & eſt ratio: quia in primo iudi-
cio in quo fuit confeſſoria intentata actum eſt de proprie-
tate, quæ præiudicat omnibus poſſeſſorijs. ſupra de cauſa
poſſ. cùm dilectus. Et hoc etiam notandum eſt, videlicet, ꝙ
licet aliquis poſſeſſionem corporalem habeat alicuius rei,
quandiu tamen ille qui poſſidet non expellitur de poſſeſ-
ſione, non competit interdictum vti poſſidetis, neq; contra
ipſum verum poſſeſſorem, neq; contra alium. ff. vti poſ. l. ſi
duo. § item videamus. & l. labeo quoq;. ſecũdum Inn. Et om
ninò iunge hic, quæ ſcripſi. ſ. de iudi. examinata. tractatu pri
14 mo, ac ſecundo, & tertio. & pręſertim ſecundo. Aduerte ꝓ-
pter aliqua de prædictis, quia quandoq; † proponitur ſpo-
liatio in modum exceptionis peremptoriæ, & poſt litem cõ
teſtatam. & tunc tene, quod habetur de ordine cogni. c. cùm
dilectus. Quandoq; verò proponitur in modum exceptio-
nis dilatoriæ, & ante litem conteſtatam, & tunc tene quod
legitur, & notatur. e. ti. c. fi. Et per hæc patet intellectus ad
prædictã. l. j. ff. vti poſſidetis. licet Dynus quoad primũ mẽ-
brum videatur eſſe Inn. contrarius per generalitatem ver-
borum prędictę. l. primę. ſuper quo omninò vide, quæ ſcri-
pſi in cle. cauſa. de cauſa. poſ. in quinta principali quęſtione.
§ poſtremò reſtat. verſu Simon autem dicit: vbi & in verſi-
bus præcedentibus plenè de hoc. Collectarius verò tangens
materiam ſecundæ oppoſitionis, ꝙ ratio quare iuri præſcri
ptionis renunciatur pro impetratione illius priuilegij eſt
iſta, quia cõtrarium erat. Vel quia erat modificatum, & pręſ-
ſcriptio vniuerſa capitula compręhendebat, aliàs ſecus: vt le
gitur, & notatur. xxiij. diſt. quãquàm. & hoc verũ in actore,
quia in reo ſecus: per lecta, & no. in prędicto. c. nullus. & per
Archid. de offi. dele. ſi à ſubdelegato. in fine. Et vide Archi.
xiij. q. ij. c. primo. & Dynum in prędicto. c. nullus. Sed quòd
per priuilegium quis non recedat à iure communi, vide le-
cta, & notata. c. diſt. contra morem. vbi gl. contra per illum
textum, & quia, vt dicit, non datur priuilegium de eo quod
iure communi competit: vide etiam Collectarium, quoad
hoc. de procur. in cauſis. Supple gloſſas. in gloſſa prima in fi-
ne. & ſecundum hoc illa verba in libello poſita, ſicut in pri-
uilegio. &c. ex ſuperabundanti ponuntur ſecundum Innoc.
Hoſt. verò dicit, quòd ſi ex priuilegio fundabaf Abbatis in-
tentio, non videt, ꝙ illa verba ſuperabundant: imò ſunt ne-
ceſſaria de libel. ob. c. ij. de fide inſtru. inter dilectos. Nouel-
la autem putat Inn. hoc dixiſſe, quaſi agens poſſeſſorio reti-
nendę poſſeſſionis non habeat neceſſe probare dominium:
ſed poſſeſſionem tantùm: vel ſecundum eum egit Abbas cõ
feſſoria: vt ſupra poſt eum. De Epo dixi in glo. ij. in fine. dic
ꝙ rex ſanctus erat ſedis apoſtolicæ legatus ſecundum Inno.
Vel ſecundum Hoſti. rex donauit temporalia, & paſchalia
ſpiritualia. ſ. e. auditis. vel nõ examinatur hîc ille articulus:
quia ſuper parte libelli deciſa fertur ſententia: & ſecundum
hoc non obſtat oppoſitio Inno. qui opponebat quęrendo
quomodo talis cauſa fuerat in libello recepta: quę patenter
oſtendebat libellum eſſe ineptum contra id, quod habetur.
ff. de acceſſo. l. prima. In gl. *idem videtur* ibi, *non eſt appoſita*. hoc
idem Hoſ. ſed Hoſti. contra per capitulum Romana. de ſup-
plenda negli. præla. libro ſexto. Et idem credit Nouella. Et fa
cit, quod not. de temp. appel. l. eos qui reſponſo vlti. e. libr. li-
cet in contrarium videatur facere hæc decretalis, in qua fuit
ſuper hoc conceſſum priuilegium: & ibi: *ſignificant*. caſus eſt
ſpecialis, vt ibi notatur. In gl. *dato*. in fine. vel fortè erat datũ
Epiſcopo: vt omnes clerici diœceſis ſuæ ab eo reciperent ſa
cramenta, cui conceſſioni generali præiudicabant priuile-
gio monaſterij, ſiue conceſſio ſpecialis eſſet prior, ſiue poſte
rior. arg. ſ. de reſcript. c. primo. Hoſt. In gloſ. *ſic patet*. ibi, *vna
lex non debet*. de conſti. c. j. libro. vj. In gl. not. ibi, *quãquàm*. vbi
de hoc remittit Nouella ad notata ſua in prędicto. c. nullus.
& dicit ꝙ hîc tenores priuilegij, & præſcriptionis erant cõ-
trarij, & ibi videre potes quaſdam opiniones, quas hîc reci-
tauit Pe. & Abbas. vide etiam Nouellam in prędicto. c. cùm
perſonę. ſuper gloſſa. & ſic, *& in fine*. ſatis videtur, ꝙ licet ab
impetratione priuilegij poſſit præſcriptio inchoari ex illo
titulo cum bona fide: tamen curſus inchoatæ præſcriptio-
nis videtur impediri, per priuilegium ſimpliciter impetra-
tum: cùm ſimpliciter impetrando fateri videatur ſe credere
rem ad ſe non pertinere. Et hoc fortè voluerunt duę gloſſæ
ſ. proximè ſequen. Nouella ex quo ſecundm Mar. habes mi-
15 rabilem caſum, videlicet, ꝙ idem † priuilegium dat titulum,
& cauſam inchoandę pręſcriptionis. & tamen curſum præ-
ſcriptionis iam currentis impedit, per quod ſoluitur vnum
contrarium quod tetigi ſupra, circa principium ſecundæ
oppoſitionis. ver. item etiam.

¶ PRIMO quęritur, iuxta materiam quartæ oppoſi-
tionis, qualiter agebant hic partes? & breuiter quicquid ibi
ſcripſerim, credo ꝙ Epiſcopus agebat petitorio, quaſi rei võ
dicatone adiecta cauſa de iure canonum. ff. de rei vend. l. j. §
per hanc. fundans intentionem ſuam per ius commune, ſal-
uis quæ ſcripſi in expoſitione ſuper verbo decimas. & patet:
qa ſnia lata fuit in petitorio: vt patet in verſu, exiſma verò
&c. cũ veſibus ſequentibus vſq; ad finem decretalis. Oportet
16 enim, ꝙ † ſnia conformis fuerit actioni, & petitioni. ff. cõi
diuidundo. l. vt fundus. C. de fideicõmiſ. libertatibus. l. j. in
fij. de accu. qualiter. & de ſimo. licet Heli. Abbas autem age-
bat etiã: vt mihi apparet iudicio petitorio negatoriæ actio-
nis, & non iudicio poſſeſſorio vti poſ. & eſt ratio huius: qa
ex cauſa agendi in petitione deducta, cognoſcitur medium,
ſeu modus

ſeu modus agendi, & natura ipſius actionis: vt patet ex lectis, & notatis. ſ. de libe. obl. c. vlti. & ſ. de iud. c. dilecti. & ex his, quę ſcripſi. ſ. de iud. c. examinata. in expoſitiōe ſuper ver bo: *ſoluentes*. ar. ẏ. de ver. ſig. c. intelligētia. modò Abbas hîc in ſua petitione, poſſeſsionē nō allegauit pro cauſa, ſicut neceſſe eſt fieri in interdicto vti poſsi. Sed allegauit pro cauſa priuilegiata non petitoriū, ſed poſſeſſoriū concernētia. Igit oportet fateri, ꝙ hic Abbas ſolū petitorium intentabat.

¶ SECVNDO quęritur circa materiam ſecundę oppoſitionis, & vltimæ ſupplētiōis. gl. no. ꝙ & vltimi reſpōſi decretalis. qualiter & quare per impetrationē priuilegij renūciatur iuri per prius ex pręſcriptiōe acquiſito? Ad quod reſpondeo, ꝙ aut capitula in priuilegio contenta in nullo conueniunt, ſeu diſconueniunt in iure per pręſcriptionem acquiſitu, & tunc dico, ꝙ per priuilegium illi iuri per pręſcriptionem acquiſito non renūciatur, eò ꝙ ſeparatorum ſeparata eſt ratio. ff. de calum. l. fi. & de condi. & demō. l. pater ſeuerinam. in fi. Aut ius quęſitum ex pręſcriptione, & tenor priuilegij contrariantur: & tunc inducitur renunciatio. Et ad hoc ſufficiant ea, quæ ſcripſi circa oppoſitionē ſecundā, aut pdicta inter ſe conueniunt, & cōcordant in totū, & tūc ſi impetrator priuilegij ignorat illud ius, forſam in ponā pdeceſſoris ex pręſcriptione acquiſitum, & tunc illi renūciare nō cēſetur: vt. ff. de pact. l. tres fratres. & de tranſac. l. cùm Aquiliana. & de inoſ. teſt. l. mater. § cæterùm. & ſi ſciebat, vel ſcire debebat, illud ius ſibi competere. Tūc aut impetrabat facta mentione de priuilegio, & ſolùm ad cautelam, ſeu ad iuris illius cōfirmationem in caſu dubij, & tunc etiam renū-

17 ciare non videtur, eo ꝙ abundans † cautela nocere non debet. C. de teſta. l. teſtamentum. & ibi cōcordantię. In gl. fina. Aut impetrabat non facta mētione de priuilegio, vel facta mētione de priuilegio, vel facta mentione de eo, ſed non in modū cōfirmationis, ſeu dubij ſublationis, aut abundantis cautelę adiectionis, & tunc inducitur, tacita renūciatio: vt hic: non ideò, quia ius, & priuilegium ex natura ſui contrarientur: ſed quia ex ordine ſucceſsionis, & modo impetrationis, imò ex natura & effectu cauſationis cōtrarietas ipſa inſurgit: nam ambo iura ad eundem finem tendunt: & ideò non contrariantur de natura ſui. Verū quia idem ius nō pōt acquiri ſimul, nec etiam ſucceſsiuè, ex qualibet plurium cauſarum inſolidum: ideò effectu contrariari cenſentur: vt. ff. de verb. obl. l. vbi. § fi. inſt. de act. § ſic itaq;. cū ſimilibus. & idem fortiori ratione ſi ius ex pręſcriptione præcedēti, ſicut ex priori priuilegio acquiſitum erat moderatū, & ius poſt ex priuilegio poſteriori acquiſitum erat plenum: nam tunc propter diuerſitatem maioris, & minoris plenitudinis, maior videtur inſurgere contrarietas, quàm ſi in alijs, nulla diſconuenientia appareret: vt patet ex his, quæ ſcripſi. ſ. e. c. in prima oppoſitione.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor malæ fidei nullo tēpore præſcribit.*
2 *Prælatū cauere debere, ne aliquo caſu cōtra conſcientiam faciat.*
3 *Ad vſucapiendum quid requiratur.*
4 *Interruptionem poſſeſsionis deducere vſucapionem ad ſua initia.*
5 *Vſucapionem locum non habere in immobilibus.*
6 *Mala fides virū præſcriptiones actionum perſonaliū impedire poſsit.*
7 *Poſſeſsionem cadere nō poſſe in quibuſdam actionibus perſonalibus.*
8 *Verbum quaſi ſignare improprietatem veritati contrariam.*
9 *Per præſcriptionem malæ fidei intendere ius ciuile duplicē finem.*
10 *Præſcriptionem malæ fidei, partim eſſe à iure ciuili inductam.*
11 *In præſcriptione malæ fidei ius canonicum à iure ciuili diſcordare.*
12 *Ius ciuile in caſibus, qui ad eundem effectum tendunt nō ſufficere ſine canonico.*
13 *Ius ciuile niti ad ratificandum actum exteriorem.*
14 *Præſcriptionē iuris canonici eſſe aliam à præſcriptione iuris ciuilis.*
15 *In præſcriptione, præſcribentem fieri locupletiorē, cū alterius iactura.*
16 *Ius legale aſſumere quandam rectitudinem iuris naturalis*
17 *Publicum bonum præferendum bono priuato.*
18 *Ius naturale, quod habeat diuerſas regulas, quæ ſic intelligendæ ſunt vt vna alteri non contrarietur.*
19 *Ius legale recedere non dicitur in totum à iure naturali, & quare.*
20 *Præſcriptionem concordare cum iure naturali quatuor rationibus.*
21 *Vſucapionem introductam eſſe, propter bonum publicum.*
22 *Præſcribens mala fide an cenſeri debeat idem cū raptore. & num. 23.*
24 *Ignorantia iuris an excuſet in præſcriptione.*
25 *Genera præſcriptionum quot ſint.*
26 *Titulus in præſcriptione qualis requiratur.*
27 *Præſcriptionis effectus quis ſit.*
28 *Præſcriptionem quæ impediant, aut ipſam dormire faciant.*
29 *Mala fides ſuperueniens præſcriptione cōpleta, an præiudicet.*

CAP. XX.

QVoniam omne, qd nō eſt. Eſt regula

1 poſſeſſor † malæ fidei nullo tempore non præſcribit, ſic ſententia ipſius, primò ponit conſtitutionis cauſam, ſcdò cōſtitutionem. ibi: *ſynodali*. tertiò infert ex cauſa ibi: *vnde generaliter*. quartò concludit. ibi: *oportet*. Expone literam *iudicio*. in quo ibi concordauit vniuerſalis eccleſia, in cōcilio aggregata, quæ non poteſt errare. xxiiij. q. j. pudenda. ante finem. & c. a recta. Hoſt. *nulla*. vniuerſale negatiuū omnem excludit præſcriptionem: etiam inter laicos: *quam ciuilis*. nec mireris, ſi ſuper hoc leges corriguntur. Cū generaliter, &c. ſecundum Hoſt. ſecundum quem, *dic generaliter*. i. in omni foro, & inter omnes Chriſtianos cuiuſcūq; ſint ſtat⁹, & qd ſequitur: *omnium conſtitutionum*. exponit ſiue ſit imperialis vel alia quęcunq;. nec enī pōt ſeruus contra dominum in talibus: imò ſemper recognoſcendus eſt imperator cæleſtis. xj. q. iij. Iulianus. & c. ſi *conſuetudini*. vt. ſ. de conſue. c. fi. & pacto, vel iuramento. vt in auth. ſem. nulli. coll. v. & priuil. & cuilibet vinculo. remittit Hoſt. de præben. extirpandę. ver. cùm igitur *obſeruari*. talis autem eſt illa, quę admittit pręſcriptionem cū mala fide. vnde cum illa ſublata oportet, &c. & ſic cōtinuatur qd ſequitur. *conſcientiam*. pręſcribente durante de pœ. di. j. diuortium. & nō erroneam ſecundū Vin. & de hoc in gl. Supple gl. In gl. ij. ibi, *circa*. ibi ſoluitur. & ibi, *præſcriptio*. hic negatur pręſcriptio, & ibi: *poteſt dici*. ſecundum Io. & idē Vinc. Phi. In gloſ. iij. ibi dicit Io. idem Vinc. & ibi. *quā ciuili*. Hoſt. exponit, id eſt tam eccleſiaſtica, quàm ſecularis. & ibi, *conſiderauit*. eſt ꝙ ſi no. de iureiu. cùm contingat. & ibi, *quā legi*. de hoc infra de reg. iur. in ſecunda regula. libro ſexto. vide tertium articulum, quē poſui ſuper regula poſſeſſor. de reg. iur. li. vj. & ibi: *futuris*. Idem Io. Vinc. Go. & Phi. his enim qui ante conſtitutionem præſcripſerunt. conſuletur ſcdm Vinc. ſi agant pœnitentiā & propoſitum habeāt amplius non pręſcribendi, ſed præſcripta reſtituere non teneretur. Contra præſcriptiones tamen inchoatas ſed nondū cōſummatas tēpore huius conſtitutionis, tenet Ioan. illas non interrumpi. Goſ. contra. *& in fine*. Contrarium credo per ea, quę ibi notantur, & per decretalem cū tu. infra de vſuris Nouel. In gl. vltima. ibi: *vigilanti*. idem hic Inn. ſed Hoſt. contra ad quod ſ. e. primo. in fine. & ibi: *admittere illam*. de hoc. liij. diſt. generalis. de poſtu. pręla. bonę. ij. & ibi, *cū me abſente*. facit qd ibi notatur, & xxxiij. q. ij. ſi virgo. Caueat tamen pręlatus, ne

2 † in aliquo caſu contra conſcientiam faciat, vel fieri proponat. Inn. Dicit autem Martinus ſe credere, ꝙ prælatus circa ea quę ſunt de menſa ſua, præſcribens ſi ſcit rem quam præſcribit eſſe alienam, debet eam reſtituere. Plus credit ꝙ mala fides pręlati nocet eccleſiæ: aliàs enim inter iſtas eccleſias iura iſta non vendicarent ſibi locum, quia dignitas non habet conſcientiam bonam, neq; malam, nec reperit: vt dicit, ꝙ conſcientia capituli, vel collegij in hoc ſit neceſſaria: ſicut nec conſenſus in præſcriptione eſt neceſſarius. Dicit enim pro regula eſſe tenendum, prælato in omnibus adminiſtrationem cōpetere, niſi vbi vbi reperitur contrarium iure cautū: vt. ſ. de reſcrip. edoceri. cū ibi notatis per Inn. & in fine. dic vt j. de teſti. præſentiam. li. vj.

3 ¶ PRIMO quæritur propter dicta Henrici, quot † exigātur ad vſucapionem. ad quod dic ꝙ ſeptem exiguntur. Pri-

mum eſt traditio, vel quaſi. Secundum bona fides. Tertium
iuſtus titulus, vel quòd habeatur pro iuſto titulo. Quartum
pro ſuo poſſeſſorio. hoc eſt ꝙ poſſeſſor poſsideat tanquàm
ſuum. Quintum, ꝙ non res ſit vitio affecta. Sextum, ꝙ poſſeſ
ſio non ſit interrupta. Septimum, ꝙ poſsideat tempore ſta-
tuto ad vſucapionem. Octauum, quòd res ſit mobilis. Sic er
go exigitur primò traditio vel quaſi. C. de pactis. l. traditio-
nibus. quod verum in illis titulis, in quibus ſine traditione
non transfertur dñium. vt in vẽditione, & emptione: ſed in
illis, in quibus ſine traditione transfertur dominiũ: vt in le-
gato. ff. de le. j. l. ſi tibi homo. §. cùm ſeruus. de leg. ij. l. cũ pa-
ter. §. ſundo. & de furtis. l. à Titio. ſine traditione queritur, &
transfertur ius vſucapiendi. vt. ff. pro legato. l. pe. Item exigi-
tur bona fides: vt hîc: & ſ. e. vigilanti. ſed fallit in caſibus, in
quibus præſcribens preſcribit authoritate iuris. vt. ſ. e. ſi di-
ligenti. vel qd habetur pro iuſto. Et hoc ideò dico, quia iu-
ſtus error pro titulo iuſto habetur: vt. ff. de vſucap. l. celſus.
Item quartò exigitur pro ſuo poſſeſſorio, quòd ille qui poſ-
ſidet ſibi poſsideat, non tamen vſucapit: quia non poſsidet
pro ſuo imò pro alieno: vt. ff. de vſucap. l. pignori. Item quin-
tò, ꝙ res non ſit vitioſ. ꝙ non ſit furtiua, nec vi poſſeſſa, nec
priuilegiata, vt res fiſci, & res pupilli, vnde priuilegium eſt
vitium vſucapionis. ff. de acquir. re. do. l. in bonę fidei. inſtit.
de vſucap. §. res fiſci. Exigitur enim, ꝙ nec res, nec poſſeſsio
ſit affecta vitio: nã q̃nq; cõtrahit vitium in poſſeſsiõe, q̃nq;
in proprietate: vt. ff. de acquir. poſſ. l. ſi de eo. §. fi. & de hoc vi
de quod no. ff. pro ſuo. l. vltima. Item ſextò, ꝙ poſſeſsio non
4 ſit interrupta, nam † interruptio poſſeſsionis, deducit vſuca
pionem ad ſua initia: vt. ff. de vſuc. l. ij. & l. nõ aliter. & no. ſ.
c. illud. Fallit tamẽ in caſibus, vbi vſucapitur, licet poſſeſsio
interrumpatur: vt in regul. ff. de vſuc. l. rerum mixtura. Item
fallit in hæreditate iacẽte: vt. ff. de vſucap. l. nunquã. § vacuũ.
Item ſeptimò, quòd poſſeſſor poſsideat tempore à lege diffi
nito: vt probatur per diffinitionem vſucapionis. ff. de vſu-
cap. l. ij. nec obſtat. ff. de vſucap. l. iuſto. § fi. quia ibi per fictio-
nẽ legis corneliæ filius præſumitur poſsidere. Octauõ, ꝙ res
5 ſit mobilis. quia † in immobilibus nõ habet locũ vſucapio.
inſti. de vſuc. in principio. C. de vſucap. transformãd. l. vna.
Quidam etiam addunt nouum. ſ. quòd ille qui vſucapit, ha-
beat ab eodem titulum, & poſſeſsionem. vnde ſi habeat ab
vno titulum, & ab alio poſſeſsionem. non vſucapit. ſed iſtam
ſententiam reprobare videtur glo. ff. de vſucap. l. cùm ſolus.
ſed ſic ꝙ nõ eſt vera in exemplo poſito. vnde nõ intelligas, ꝙ
cõtractus faciat titulum ſine traditione in illis ſaltem con-
tractibus, in quibus requiritur traditio: imò exigitur, quòd
ille qui vſucapit, habeat poſſeſsionem verè, vel fictè ab eo, à
quo habet titulum fictè. Verbi gratia pone, ꝙ ego lego tibi
rem aliquam, hæres meus tradit eam tibi, & tu habes à me
poſſeſsionem, & tamen hæres meus tradit tibi rem, quis hę
res eadem perſona reputatur cum defuncto, ſic debet intel-
ligi. l. alleg. cùm ſolus. & bene intellige, ꝙ ille, qui vſucapit ha
beat poſſeſsionem verè, vel fictè ab eo à quo habet titulum,
ſed non exigitur ꝙ habeat illam poſſeſsionem, de qua pro-
cedit vſucapio. Verbi gratia emi à te aliquam rem tradis
eam mihi, amitto poſſeſsionem, poſteà recupero eam, ego
vſucapio, & tamen poſſeſsionem iſtam nouam, per quam
procedit vſucapio, ego non habeo à te. ff. de vſuc. l. ſi is qui
pro emptore. §. ſi quis bona fide. admittit etiam nouum ſic,
ꝙ ille qui vſucapit poſsideat irreuocabiliter. ita ꝙ poſſeſsio
non poſsit ab eo auocari, non enim videtur poſſeſsionem
adeptam, &c. ff. de acquir. poſſ. l. non videtur. Sed contra iſtã
poſſeſsionem indebitè ego poſſum à te reuocare poſſeſsio-
nem per condictionẽ indebiti. & tamen vſucapit. ff. de con-
di. inde. l. indebiti. § ſed & ſi nũmi. Idem in pupillo, & furio-
ſo. & §. ſi à pupillo. ſed dic ſic, ꝙ ille q poſsidet, ita quòd poſ-
ſeſsio poſsit ab eo auocari vſucapiet, non vt remaneat ſibi
aut reſtituat, & reuocetur ab eo res, ſicut poſſeſsio poſſet ab
eo reuocari: vt in §. allegato. Pro hoc. ff. de donat. cauſa mor-
tis. l. ſi alienam. Et præmiſſa quaſi omnia in præſcriptione
locum habent, præterquàm de titulo, qui regulariter in prę
ſcriptione triginta, vel. xl. annorum non requiritur. qd dic
vt dixi ſupra eodem, ſi diligenti. diſtinctione quarta. & de
rebus mobilibus. in quibus non habet locum præſcriptio:
ſed potiùs in immobilibus. vide quod notat Io. xvj. quæſtio-
ne tertia. in ſumma.
6 ¶ † SECVNDO quæritur † vtrum mala fides præſcri
ptiones actionum perſonalium impedire poſsit? & videtur
quòd ſic per ea, quæ ſcripſi ſupra eo. c. ſi diligenti. in tertia
quæſtione. verſic. aut loquimur in præſcriptione actionum
perſonalium. & ver. aut quæris vbi abeſt, &c. ſ. c. ſi vigilanti.
in prima quæſtione circa propoſitionem ſecundam. verſic.
quęritur circa iſtam propoſitionem, an ꝓpoſito locum ha-
beat in pręſcriptione quę à ſola negligentia, &c. ſed in con-
trarium faciunt ea, quę ſcripſi ſupra. eo. de quarta. in. xviij.
quæſtione. Et quod ſcripſit Bar. ff. de ſerui. vrba. prędi. l. hęc
autem iura. & ff. de vſucap. l. ſequitur. §. ſi viam. Salua tamen
determinatione eccleſiæ ſto de præſenti, cum parte ſecun-
da non obſtante quòd Io. And. determinet contrarium ĩ eo.
c. finali. libro ſexto. Et eſt ratio huius, quia tunc actum infi-
cit mala fides alicuius cum actus ipſe procedit ab eo, in quo
eſt mala fides: & ideò dicit textus, quòd poſſeſſor malæ fi-
dei vllo tempore non pręſcribit: quia poſſeſsio talis proce-
dit ex actu, & animo malę fidei poſſeſſoris. & ideò non mi-
rum, ſi ex mala fide inficiatur talis actus ſuus. Sed cùm actus
procedit ab alio, quàm ab illo, in quo eſt mala fides, mala fi-
des non poteſt illum inficere: quia ad illum actum adaptari,
ſeu applicari non poteſt: at in propoſito talis pręſcriptio
non eſt actus procedens ab illo, in quo eſt mala fides, imò
procedit ab authoritate legis, talem vitam actioni ſtatuen-
tis, vel à negligentia illius, qui per huiuſmodi pręſcriptio-
nem ſuam actionem amittit, in quo non poteſt cauſari ma-
la fides: vnde licet debitor ex hac præſcriptione exceptio-
nem acquirere poſsit, nullus attamen actus ad pręſcriptio-
nem neceſſarius ex parte ipſius interuenit: vt patet ex his,
quę leguntur, & notantur. C. de præſcriptionibus. xxx. anno
rum. l. ſicut. & l. omnes. Vnde ſicut neceſſe eſt dicere, quòd il
la regula, quæ habet quòd ſine præſcriptione poſſeſsio non
procedit, non habet locum in pręſcriptione huiuſmodi: ma
7 ximè quia † in huiuſmodi actionibus perſonalibus, poſſeſ-
ſio non poteſt cadere: vt patet ex his, quæ leguntur, & notã-
tur. ff. quorum bonorum. l. ſecunda. & præſertim reſpectu
debitoris pro quo pręſcribitur: qui ſeruilem obligationem
qua ipſe obſtrictus eſt creditori, in ſeipſo poſsidere non po
teſt. ff. ſi vſusfructus petatur. l. vtifrui. nec obſtat. ff. de peti.
hæred. l. etiam. § finali. vbi debitor hæreditatis dicitur qua-
8 ſi iuris poſſeſſor: quia verbum † quaſi ſignat ibi improprie-
tatem contrariam veritati. ff. de vſufruct. earum rerum. l. ij.
ita neceſſarò videtur dicendum, quòd illa alia regula poſſeſ
ſor malę fidei vllo tempore non præſcribit propter defectũ
ſubiectæ materię hîc non vendicet ſibi locum: nam re vera
ille pro quo pręſcribitur non eſt poſſeſſor, nec ex poſſeſsio-
ne, aut alio actu ſuo hîc pręſcribit. Prętereà quia & ſi credi-
tor per creditorem admonitus, aut per lapſum diei ad ſolu-
tionẽ fiendã in obligatione appoſitę à iure interpellatus de
ſoluendo abſq; rationabili, & etiã fortè contra conſcientiã
propriã ſoluere diſtulerit, aut cõtradixerit, & ſic per hoc in
mala fide ſe conſtituerit: tñ illa mala fides nõ habuit pręſcri
ptionem impedire: quia ex illa mala fide, vel actu, vel facto
dilatione, ſeu recuſatione huiuſmodi malã fidẽ habentis nõ
fuit cauſata præſcriptio: ſed potiùs. vt dixi ex authoritate le
gis. & fatuitate creditoris præſcriptionem nõ interrumpẽ-
tis, cũ eam interrumpere poſſet. Fateor tamen, ꝙ per aliam
viam põt effectus huiuſmodi præſcriptionis impediri in ca
ſu ſuo: vtputa ſi peccatum debitoris in denegata reſtitutio-
ne debiti. ĩ. tempus pręſcriptionis per creditorẽ ab eo repe-
titi, cõmiſſum per creditorẽ in forma iuris denũcietur eccle
ſię: quia tunc cõpelletur debitor per eccleſiam, ad pœniten-
tiã de peccato huiuſmodi peragendã: quã pœnitentiã dignè

non põt

non poteſt peragere, donec ſoluerit debitum, in cuius ſolutione denegata peccatum cõmiſit. j. de reg. iur. c. j. li. vj. Nec fortè creditor in modum replicationis aduerſus exceptionem pręſcriptionis hoc opponere poſſet: quia tale peccatũ non eſt ſufficiens ad pariendum exceptionem, vel replicationem licet: licet denuntiationem inducat: vt patet ex le. &, & notat is. ſ. de iud. c. nouit. & pręſertim per Inn. in vlt. gl. de quo ibi ſatis ſcripſi in prima quæſtione. nec illi demum ciatiosi obſtare poteſt curſus temporis, cum tantò ſint grauiora peccata quantò infœlicem animam diutiùs detinẽt al ligatã. de conſuetu. c. finali. in principio. & probatur hîc. & ſ. e. vigilanti. & in prędicta regula poſſeſſor.

¶ TERTIO quæritur vtrum pręſcriptio iuris canonici debuerit eſſe alia, & diſtincta à pręſcriptione iuris ciuilis? vbi ſciendum, ꝙ in iſto articulo, & aliquid certum, & aliqd dubium: nam certum eſt, ꝙ præſcriptio quę currit ſecundũ ius canonicum: quia requirit bonam fidem in pręſcribente: vt in iſta regula cũm cõcor. Eſt alia pręſcriptio, quę currit ſecundũ ius ciuile, quę non requirit neceſſariò bonã fidem in pręſcribente: vt patet. C. de pręſcrip. xxx. annorũ. l. ſicut. & l. oẽs. & l. cũ notiſſimi. Aliud aũt eſt dubiũ in iſto articulo. ſ. vtrum diuerſitas pręſcriptionis inter dicta iura ſit rationabilis, ſiue vtrum fuerit rationabiliter poſita. illud autem qd facit aliquam difficultatem eſt, ꝙ ſi præſcriptio malæ fidei concordat æquitati iuris naturæ videtur, ꝙ ambo dicta iura debuerint concordare in eam ſtatuẽdo. Si verò dicta præſcriptio ſit iniqua, & contra ęquitatem iuris naturę videtur ꝙ nullum ius legale debuerit eam ſtatuere: at per conſequens dicta pręſcriptio ſicut non currit ſecundum iura canonica: ita & non curret ſecundum iura ciuilia: nec erat ſecundum antiqua diuerſitas inter dicta iura. Sciendum ergo, ꝙ dicta pręſcriptio conſiderata mẽte iuris ciuilis, eam ſtatuente eſt eſt æqua: quia concordat æquitati iuri naturę, & alio modo conſiderata mente pręſcribentis eſt iniqua: quia ab æquita-

9 te recedit, & ꝙ ita ſit apparet. Intendit † enim ius ciuile per pręſcriptionem malę fidei duplicem finem. ſcilicet negligẽtes punire, & litibus finem imponere. Et vterq; dictorũ finium iuri naturali concordat: vt ſuperiùs fuit viſum. Et ideò ex iſta parte meritò eſt dicenda æqua, & iuſta talis pręſcriptio. Item nota quòd præſcribens per eandem præſcriptionem intendit rem alienam vſurpare: propter qd meritò ex iſta parte eſt dicenda iniqua, & iniuſta. Diſcordat enĩ in hoc ab alia regula iuris naturalis, quę dicit quę tibi non vis alteri ne feceris: quæ in legę, & in euangelio cõtinetur: vt in principio decretorum: & ſic apparet per pręmiſſa, quę fuit cauſa, ꝙ pręſcriptio malę fidei, eſt à iure ciuili introducta remanet tamen dubium, quia ius canonicum in prædicta pręſcriptione à iure ciuili diſcordat. Sciendum ergo, ꝙ præ

10 ſcriptio † malę fidei partim eſt à iure etiam ciuili inducta, & de hoc nunc dictum eſt partim permiſſa. ſ. conſiderata iniquitate præſcribentis: quo reſpectu eſt iniuſta: vt prædixi: nec eſt ſecundum id à iure ciuili inducta: ſed ſolũ permiſſa: quia ius ciuile, & quodlibet aliud ius, quanuis non poſſit aliquod iniquũ, & iniuſtum inducere, aliquid tñ quandoq; permittit propter aliquod bonum, & iuſtum quod inde poteſt elicere, & ꝙ ad ipſum tale ius ſpectat magis intẽdere, ſicut in propoſito, nã permittit, ꝙ præſcriptio iſtius ex mala fide, & iniquitate ꝓcedat. vt per eam dupliciter pręfat⁹ ſeruus eliciat. hoc aũt ideò facit: qa ius ciuile tantũ facit, & intendit pro vltimo fine conſeruare ciuilem ſocietatẽ. cui ſinẽ maximè deſeruit negligentiũ punitio, & litiũ terminatio. idcirco magis debet intendere ad hoc: vt negligẽtes puniat, & finẽ litibus imponat, quã vt iniquitatem pręſcribẽtis corrigat, vel remoueat: nã magis ad ipſum pertinet ipſius duplicis finis ęquitas proſequẽda, quã ipſius pręſcribentis iniquitas corrigẽda. Ex quibus omnibus apparet immediatè, quia

11 † in pręſcriptiõe malę fidei ius canonicũ à iure ciuili diſcordat. & ſignanſ de hoc. iiij. rationes Prima quia iſta duo iura ſibi mutuò ſubueniunt, cũ ſunt fundata ſuper eodẽ iure naturali: nam ſi vnum alteri nõ ſubueniret, ſequereſ ꝙ vnum eorũ in omnibus ſufficeret, & per conſequens alterũ ſuper-

12 flueret. Cõtingit † enĩ ſępe, ꝙ ad vnũ, & eundẽ effectũ, vnũ eorũ ſine altero nõ ſufficeret: verbi gratia in puniẽdo clericũ, & tradẽdo ad mortẽ, nõ ſufficit ius ciuile, ſine canonico: quia nõ põt ipm degradare nec etiã ſufficit canonicũ ſine ciuili: quia iudex canonicus nõ põt ipm occidere: quapropter dicta iura ſe mutuò ſubueniũt & dicto caſu quẽlibet eorum exequiſ illud qd ad ipſum pertinet. Ita ergo ſuo modò eſt imaginãdum in ꝑſcriptione malæ fidei: quia in ea eſt aliqd iuſtũ, & proſequendũ, & aliquid iniuſtũ, & ꝓhibendũ, quæ duo ſatis patẽt ꝑ ſuperiora: hęc duo nõ poſſunt fieri per idẽ ius: & ideò oportet ꝙ aliud ius quã ciuile dictã pręſcriptionẽ propter malã fidẽ pręſcribẽtis ꝓhibeat: & iſto mõ dicta iura ſibi mutuò ſubuenient: nec in hoc erit cõtradictio iuri ſicut patet ex not. Nouel. j. de regu. iur. c. peccatum. li. vj. in. q. de vſur. vbi oſtendit, ꝙ vnũ non poteſt obuiare alteri per cõtradictionem, ſed per obmiſſionẽ: quia illud qd obmittitur ab vno, ſæpe aſſumitur ab altero: ſicut vtiq; nũc eſt in propoſito: nam qd mala fides præſcribentis debeat præſcriptionẽ infringere, hoc à iure ciuili obmittiſ: quia ad ipſum nõ ſpectat eã ꝓpter dictã cauſam infringere: & ideò nõ eſt cõtradictio: cũ ius ciuile dicit talẽ pręſcriptionẽ æquã, & iuſtã eſſe: ac per cõſequẽs inſtituendã. Ius verò canonicũ, dicit eandem pręſcriptionem eſſe iniquam, & iniuſtam, ac per conſequens prohibendam: quia ſic dicendo, non attenderat ad eandem cauſam: nec ad eundem finem: vbi autem eſt contradictio, oportet quòd accipiatur ſecũdum idem, & reſpectu eiuſdem. Ex his autem oĩbus poſſumus ad ꝓpoſitũ formare vnã rationẽ talem, illud qd eſt prohibendum, & à iure ciuili obmittitur, debet à iure canonico aſſumi: quia. ſ. oſtenſum eſt, ꝙ dicta iura ſibi mutuò ſubueniunt: ſed præſcriptio malæ fidei eſt prohibenda: quia iniqua, & iniuſta: ex parte pręſcribẽtis, & ſic eius ꝓhibitio debet aſſumi à iure canonico: ac per conſequẽs in dicto caſu, vnũ ius diſcordat ab altero: nec ꝓpter hoc talis diſcordia erit cõtradictio. vt. ſ. oſtẽſum eſt. Scda ratio ad idem eſt talis, illud quod ſequiſ legem euãgelicã debet diſcordare ab omni eo à quo diſcordat lex euangelica: ſed ius canonicum ſequitur legem euangelicam, & ei ſubalternatur, quæ lex euangelica à iure ciuili diſcordat in ratificando actum ſicut patet Math. quinto. omnis qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcendã eã, iam mœchatus eſt in corde

13 ſuo. Ius † aũt ciuile nititur ad ratificandum actũ exteriorẽ, q eſt ad alterũ per quẽ poſſet ciuilis ſocietas impediri, ergo & ius canonicũ debet in hoc diſcordare: ſeu potiùs ſuperabundat à iure ciuili: quia debet inniti ad ratificandũ etiã actum interiorẽ, per quẽ poſſet à Deo deuiare: ac per cõſequẽs debet pręſcriptionẽ malę fidei prohibere penitus: per quam actus interior obliquatur: ex quo etiã relinquitur, ꝙ in prædicto caſu à iure ciuili diſcordabit. Tertia ratio ad idẽ eſt talis, illa iura debẽt in præſcriptione malę fidei neceſſariò diſcordare, quorum vnum intendit conſeruare iuſtitiam propter litigia terminare alterum verò econuerſo intẽdit terminare litigia ꝓpter iuſtitiã conſeruare: ſed ius ciuile, & canonicũ ita ſe habent: quia ciuile intẽdit ſeruare iuſtitiã ꝓpter litigia terminare: nã ſuus finis principalis eſt cõſeruare ciuilẽ ſocietatẽ, quę ſeruari non poteſt, niſi litigia terminentur. Ius autem canonicum econuerſo intendit terminare litigia præterea conſeruare iuſtitiã: quia ſuus finis principalis eſt ordinare in Deum, & in legem euangelicam: vt homo gloriam aſſequatur, qui quidẽ ordo in Deum nõ habet niſi ꝙ iuſtitia ſeruetur: vt per eam actus interior quo ordinatur in Deum reguletur. Hinc eſt, quòd vno reſpectu iuris canonici, dicit ꝙ vtiliùs ſcandalũ naſci permittiſ, quã veritas relinquiſ. e. xi. qui ſcandalizauerit. quare relinquiſ, ꝓdicta duo iura debuerũt in præſcriptione malę fidei diſcordare: pꝺde rato fine cuiuſq;, quod patet per ſuperiora. Quarta ratio ad idẽ eſt talis, illa quæ ita ſe habẽt ꝙ vnũ eorum ita intendit de foro litigij, quod finaliter remittit ad forum conſcientię: alterũ verò intendit ſolùm in foro litigij, nõ poſſunt in pręſcriptione malę fidei concordare. quia prædicta præſcri-

ptio malę fidei ſecundum forum conſcientię eſt damnanda. Secundò verò forum litigij eſt inducenda: ſed ius canonicum, & ciuile ita ſe habent, quod ius ciuile ſolũ ſit in foro litigij, & ius canonicũ intẽdit de foro litigij, & finaliter remittit ad forum conſcientię: vt patet de poe. & re. omnis. ergo neceſſariò debuerunt in prę̈ſcriptione malę fidei diſcordare: quãuis talis diſcordia non ſit contradictio: vt ſuperius eſt oſtenſum: quia non eſt reſpectu eiuſdem cauſę, vel eiuſdẽ
14 finis. Et ſic patet, quod † prę̈ſcriptio iuris canonici eſt alia, & debuit eſſe alia à præſcriptione iuris ciuilis, ſecundum fratrẽ Geraldum de ſenis.

¶ QVARTO quæritur vtrum prę̈ſcriptio ſit cõtra ius naturæ: vbi ſciendum, quòd iuriſperiti videntur communiter dicere, quod ipſa ſit contra ius naturæ: quia contra naturalem æquitatem (vt dicunt) & hęc opinio manifeſtè notaſ. de vſucapione, quę prę̈ſcriptio eſt. ff. de vſucapionib. l. j. in. j. gl. & xvj. q. uj. quicunq;. etiam in gl. prima. fundamenta autem dictę opinionis ſumũtur ex regula quę habetur. ff. de reg. iur. in iure naturali. & j. e. ti. locupletari. li. vj. Conſtat au
15 tem, quod † in prę̈ſcriptione ſit prę̈ſcribens locupletior cum alterius detrimento, & iniuria: ac per conſequens videtur, quod prę̈ſcriptio ſit contra ius naturę. his tamen non obſtãtibus, videtur contrarium pro euidentia cuius videtur eſſe inquirendum, quid intelligatur per ius naturę: & quid per ius legale. Sciendum ergo quod ius omne cõſiſtit in rectitudine quadam. Intelligendum tamen eſt, quòd quãuis ius naturale, & ius legale ſint diſtincta, non tamen eorum rectitudo eſt diuerſa: imò eſt eadem rectitudo aliter, & aliter ſumpta. Nam ſi bene conſideremus, ius legale non addit ſuper ius naturale aliam rectitudinem, ſed ſpecificat illam eandẽ: ita vt verũ ſit dicere, quod ius legale eſt quædam ſpecificatio iuris naturalis, rectitudinis expreſſiua. habet enim ius legale, ſpecificare & explicare naturalis iuris rectitudinem tripliciter, ſcilicet quandoq; determinando per congruos modos. quandoq; verò eam applicando ad varios actus, quandoq; eam declarando per quoſdam euẽtus, & quòd ita ſit apparet, ſi diſcurramus per omnes iſtos tres modos. Exẽplum de primo, ius naturale vult delinquentem puniri modos punitionis non determinat quod facit ius legale vtendo rectitudine iuris naturalis, ſcilicet ſecundum qualitatem delicti. Exemplum de ſecundo, rectitudo iuris naturalis vult nemini ſubtrahi, quod ſuum eſt: ius legale diſtinguit actus ab illa rectitudine deuiantes, ſcilicet actum furandi, rapiendi, fœnerãdi, & diſſimiles, & vltra id oſtendit quomodo vnus illorum actuum plus deuiat à rectitudine iuris naturæ, & ſecundum id maiores, & minores pœnas ſtatuit, & per metum pœnarũ prę̈ſeruat in omnibus rectitudinem iuris naturalis: & ſic non addit rectitudinem iuris naturalis: ſed illam ſpecificat. ſic in ſcientijs ſpeculatiuis, quę veritatem confuſam, & indeterminatam in generalibus ſcientijs ſpecificant in ſpecialibus cõcluſionibus rectè ſic per ius poſitiuum determinatur rectitudo iuris naturalis confuſa, & indeterminata. Nunc ad propoſitum,
16 videmus tertiò quod ius † legale aſſumit quãq; rectitudinem iuris naturalis, & eam ſpecificat declarando per quoſdam euẽtus vbi gratia aſſumit à iure naturali, quod rectum eſt neminem cũ alterius detrimento, & iniuria fieri locupletiorem: non tamen poteſt haberi à dicto iure, vtrum ſit poſſibilis aliquis euentus. vel caſus, in quo quis poſſit locupletari cũ alterius detrimẽto, & ſine eius iniuria: & iõ ſpecificat poſteà & declarat intellectũ d. regulæ in qbuſdã caſibus in qbus aliquis poteſt locupletari cum alicuius detrimento: & ſine eius iniuria cum ſicut in præſcriptionibus, & vſucapionibus, cò quod eis infertur alicui damnum, & tamen ei non irrogatur iniuria: nam videmus manifeſtè, quod ille contra quem currit prę̈ſcriptio, quanuis patiaſ damnũ, nõ tñ iniuriã patitur: quia ipſe propter ſuã negligentiam meretur pati damnũ: & idcirco in tali caſu, quãuis ius videatur recedi ab intellectu quẽ regula prętendit ſecũdum literã, nõ tñ receditur ab intellectu, quem regula iuris habuerit: nam ſi illa in omni ad literam ſeruaretur à duobus alijs, quę ſunt de iure verè expreſſè recederetur, & quod ita ſit apparet, non tñ poteſt dicta regula in oĩ caſu ad literã ſeruari, niſi pſcriptio, & vſucapio tollanſ. Si aũt pſcriptio, & vſucapio tollanſ peccatũ negligẽtiæ qd eſt cõtra bonũ publicũ nõ puniſ: & per cõſequẽs receditur ab illa regula iuris naturæ: q dicit quodlibet delictũ, ſeu peccatũ puniri: & maximè peccatum cõtra bonum publicũ, qd dat materiam litium, & rixarum. Vlterius etiã ſi prę̈ſcriptio, & vſucapio, tollunſ, receditur ab alia regula iuris natu-
17 ræ, quę dicit, quòd publicũ † bonũ, & cõe eſt prę̈ferendum cuicunq; bono ſpeciali, & proprio, remotione autem præſcriptionis, & vſucapionis ſit totum contrarium: prę̈eligitur bonũ proprium illius qui negligit rem ſuam: & datur materia litium, & rixarum: & per conſequẽs committitur contra bonum commune, qd conſiſtit in pacifico cõitatis conuictu. Et datur materia litium, & rixarum, per rectitudinẽ veram prę̈ſcriptionis, & vſucapionis cõitatis ſtatus pacificus, perturbatur & ideò propter omnia hoc eſt notabiliter attẽ-
18 dẽdum, quod † ius naturale habet diuerſas regulas, quæ ſic ſunt intelligendę, quod vna alteri non contrarietur. Itaq; ſunt ſeruandæ, quod cùm vna ſeruatur, contra eam non ſeruatur, & licet ſatis appareat per ea, quæ dicta ſunt, tamen poſſunt ad hoc alia induci exempla. Videmus enim, quod de iure rectum eſt, quòd depoſitum reddatur: vt patet. ij. di. ius naturale. & tamen gladius depoſitus furioſo non reddetur: quia vitiareſ regula de non occidendo, & de pace inter homines ſeruanda, quarum vtraq; ex reſtitutione poſſet violari in ſeipſo, vel in alio. xxij. q. ij. ne quis arbitretur, & ſic propter rectitudinem vnius regulę iuris naturę recedetur ab altera iuris naturalis regula, quam ſequẽdo incideretur in culpam: & hoc facit circũſtantia eueniẽs: ex quib' oĩbus apparet, quod ius legale non addit ſuper naturale quandã ſpecialem, & nouam rectitudinem: ſed ſpecificat, & declarat illam eandem in qbuſdam caſus, in quibus, & ſi non ſeruetur rectitudo iuris naturalis ſecundum vnam regulam, ſeruatur tamen ſecundum aliam: vt ſupra oſtenſum eſt. vel poſſumus dicere, quòd in. talibus caſibus, licet non ſeruetur ſenſus, quem prę̈tendit ſecũdum literam, ſeruatur tamen ſenſus, quem eadem regula intendit ſecundum veram intelligentiam: propter quę omnia videtur bene dictum illud quod ſupra dicebatur: ſcilicet quod rectitudo iuris naturalis, & legalis non eſt alia, & alia: ſed eſt vna, & eadẽ, aliter, & aliter ſumpta. Poteſt hoc totum quod dictum eſt confirmari per vnam legem, quę habetur. ff. de iuſti. & iure. l. ius ciuile. dicit enim illa. l. quod ius ciuile eſt, qd nec in totum à iure naturali, vel à iure gentium recedit: nec per omnia ei ſeruit. Itaq; cũ vel addimus, vel detrahim' iuri cõi, ius proprium, id eſt ciuile efficimus. Ex verbis autem iſtius legis apparet, quòd rectitudo iuris naturalis, & legalis non eſt alia, ſed vna, & eadem, aliter & aliter ſumpta: nam ſi eſſet alia, & alia, tunc ius legale eſſet rectum ex ſua propria rectitudine: alia à rectitudine iuris naturalis, & per conſequens in totum recederetur à iure naturali cuius contrarium dicit lex præfata. Quapropter imaginari poteſt: quòd
19 † ideò ius legale recedere non dicitur in totum à iure naturali: quia ab eo ſumpſit ſuam rectitudinem. Ideò verò dicitur non per omnia ei ſeruire: quia illam rectitudinem videtur immutare, quandoq; per additionem, quandoq; per detractionem: per additionem quidẽ, quia dicit varios actus, ad quos habet applicari, vel congruos modos, per quos habet determinari. per detractionem verò quoniam aliquã videtur ei ſubtrahere rectitudinem ſecũdũ vnam regulã, quã ſibi cõſeruat ſcdm aliam: nec per hoc qd diciſ, quod eadẽ eſt rectitudo vtriuſq; iuris, ſequiſ, quod vtriuſq; ius ſit idẽ. vel ij quod ius naturale ſit iuris menſura. quia quoad primũ, quãuis rectitudo ſit eadẽ, ſunt iura diuerſa, propter diuerſas cauſas: prima qa illa vnica rectitudo habet duplicẽ vim dirigẽdã in humanis, vna eſt indeterminata quantũ pertinet ad ius naturale, alia diſtincta. & indeterminata, quantùm pertinet ad ius legale: vt ſupra dixi de puniendo delinquentes: & ſic quia aliter, & aliter ſumpta, habet aliam, & aliam vim directiuã, ergo creare poteſt iura diſtincta, & ſeparata: quia ius

noo dicit

non dicit rectitudinem abſolutè,ſed prout habet vim di-
rectiuam in humanis.Secũda cauſa,quia rectitudo iuris na-
turalis omnibus eſt nota,ſed ius legale paucis peritis:& ſic
reſpectu notitię licet ſunt vnius rectitudinis,tamen ſunt ri
ra diſtincta De ſecundo etiam dicitur non inconueniens,
ꝙ vnum & idem diuerſimodè ſumptum ſit ſui menſura nõ
habens maiorem certitudinẽ vno modo,quã alio:ſic ſeipſo
notius,& certius dici poteſt:& ſic ſui ipſius eſt menſura . cũ
ergo vt nunc dixi,vno modo ſit notius quã alio . Item vno
modo diſtinctius,quàm alio nullum incõueniens,quã diuer
ſo reſpectu habeat rectitudinem regulę,& menſurę , & re-
20 gulati,& menſurati.Declaratis ergo his oibus , ꝙ † pręſcri-
ptio concordet iuri naturali probatur.iiij . rationibus . Pri-
ma talis eſt illa iura,quę habent eandem rectitudinẽ,vnum
eorum non poteſt alteri contrariari:ſed ius naturale , & ius
legale de pręſcriptionibus habent eandem rectitudinem . er
go &c.maior patet per ſe,minor verò ꝓbatur ex dictis . Se-
cunda ratio ad idem poteſt eſſe talis . illud ius quòd habet
congruam,& rationabilem cauſam concordat iuri natura-
li:ſed ius de pręſcriptionibus eſt huiuſmodi,ergo &c.maior
videtur ſatis nota,quia quicquid eſt congruum,& rationa-
bile concordat naturali rationi:& per conſequens naturali
iuri,minor eſt vera.Tertia ratio ad idem eſt talis , illud ius
legale qđ punit negligẽtes,aliâs peccatum negligentiæ quod
eſt contra bonum publicum concordat iuri naturali,ius de
præſcriptione eſt huiuſmodi,ergo &c.maior videtur nota,
quia iuris regula eſt vera,ꝙ peccans puniatur,& maximè cõ
tra bonum publicum:minor etiam apparet:quia ille qui ne-
gligit repetere rẽ ſuam tam longo tẽpore maximè peccat cõ
tra bonum publicum,quia dat materiam litium,& rixarũ,
quę non poſſunt facile terminari:& per conſequens de iure
naturæ æquum eſt, quòd puniaꝛ.ius autem pręſcriptionis
punit ſic negligentes:vt patet in pręſcriptione ſuperius di-
cta.Quarta ratio ad idẽ eſt talis,quia illud ius legale qđ im-
ponit finem litibus,quæ non videntur poſsibiles terminari
maximè concordat cum iure naturali,ius legale de pręſcri-
ptionibus eſt huiuſmodi,ergo maior videtur vera:quia bo-
num publicum maximè impeditur per lites,quæ non termi
nãtur facilè:& ideò eſt ius legale,qđ imponit finẽ litibus ta
libus,maximè congruit bono , ac per conſequens maximè
concordat iuri naturali:minor etiam apparet , quia.l.fi.ff.ꝓ
ſuo loquens de pręſcriptionibus,dicit ꝙ eſt ius finẽ litibus
imponẽs.& etiam quia lex illa ſuperius allegat.ff.de vſucap.
21 l.j.dicit,ꝙ † vſucapio eſt introducta propter bonum publi-
cum:& pari ratione,& præſcriptio.Ex quibus aũt,& præ-
ſertim ex iſtis duobus vltimis rationibus apparet,ꝙ quãuis
pręſcriptio videatur cõtra ius naturę ſecundũ illam regulã,
quę dicit,ꝙ nullus debet locupletari cũ alterius detrimẽto,
& iniuria , reuocatur tamen ad ius naturæ ſcdm alias duas
regulas,quarum vna dicit,ꝙ qui peccat debet puniri . Alia
autem dicit,ꝙ debet finis litibus imponi:propter qđ etiam
patet vlterius,quomodo tollitur fundamentum contrariæ
opinionis,quã gl.tenẽt:nam licet ſit ęquũ ſimpliciter nemi
nem ditari cum alterius detrimento,& in tali tñ caſu , quo
currit pręſcriptio,nõ eſt ęquum:quia iretur contra duas aľs
regulas iuris naturalis.Nec valet illud qd inducebatur in cõ
trarium.l.hac lege.C.de pact.cõuen.quæ dicere videtur , ꝙ
aliud eſt bonum,aliud ęquum:quia non eſt intentio dictę le
gis, ꝙ aliquid ſit bonum,& nõ ſit æquũ.Nã quantò aliquid
recedit ab ęquitate tãtũ etiam recedit à bonitate . quapro-
pter eſt dicta lex intelligẽda hoc modo.ſ.quia aliquid eſt,qđ
apparet bonum ſcdm vnam regulã,quod non apparet æquũ
ſcdm aliam.vel poteſt dici alio modo,ꝙ aliquid eſt,qđ appa
ret bonũ ſcdm vnam regulã,iuxta verã intelligentiam,quod
tamen non apparet æquum ſecundum eandem regulã intel-
lectam apparenter ad literam.Intelligendum eſt tamen , ꝙ
circa totum qđ dictũ eſt.ſ.ſic diſtinguere poſſumus, præſcri
ptionẽ iuri naturę cõcordare poteſt intelligi dupliciter,vno
modo,ꝙ ita concordet iuri naturæ,ꝙ ſit directè ab eo exor-
ta:& iſte intellectus eſt falſus:quia tunc nulla regula iuris na
turę ei obuiaret aliquo modo.Cuius tamen contrariũ eſt
oneroſum ſuperius:quia ei obuiat illa regula iuris,quę dicit
iuris naturæ æquum eſt neminem cum alterius detrimẽto,
& iniuria fieri locupletiorem.Iſta enim regula obuiat pręſ-
criptioni,ſaltem quantùm ad ſenſum,quẽ pętendit ſcdm
literã:& hoc fortè eſt,quod mouet iuriſtas ad dicendum , ꝙ
pręſcriptio eſt cõtra ius naturę.& propter hoc intelligũt eã
etiam contra ius,qđ ſi intelligunt eã eſſe contra ius naturæ:
quia non directè ab eo eſt exorta,poteſt tolerari eorum opi
nio.quáuis ſimpliciter loquendo,non ſit bene dictum,quia
magis eſt verũ eã concordare iuri naturæ,quã eſſe contra
ius:cõcordat etiam iuri naturæ iuxta ſecundum intellectũ,
qui modo ponitur.Dico ergo,ꝙ ſecundo modo , poteſt in-
telligi pręſcriptionem concordare iuri naturę eò ꝙ licet ſit
directè ab eo exorta , eſt tamen ad ipſum inducere reducta.
& iſte intellectus eſt verus,quia oſtenſum eſt.ſ̃.ꝙ licet præ-
ſcriptio videatur directè deuiare à iure naturę ſecundũ vnã
regulam:reducitur tamen ad ipſum indirectè per duas alias
regulas:imò ꝙ plus eſt,iſta reductio poteſt fieri ſecundum
vnam & eandem regulam:vt.ſ̃.eſt oſtenſum , propter quæ
omnia debemus dicere,ꝙ ipſa nõ ſit contra ius naturę imò
magis concordet iuri naturę ſecundum fratrem Geraldum
de ſenis.& Nouellam in pręallegato.c.poſſeſſor.
22 ¶ QVINTO queritur vtrum † pręſcribens mala fide cẽ
ſeri debeat idem cũ raptore,vel in qua ſpecie peccati ſit locã
dus?pro quo ſciendum,ꝙ differentia eſt inter furtum , vſu-
ram,& rapinam:quę tamen ordinatè ſe habent:quia furtũ
ſe habet in plus quàm rapina:& rapina,in plus quam vſura.
De ratione autem furti ſunt duo,primum rei alienę vſurpa
tio,ſecundum vſus occultatio,& per primum extẽditur ad
rapinam,& per ſecũdum diſtinguitur à rapina.infra de fur-
tis.c.ij.xiij q.v.pœnale.de ratione autẽ rapinę ſunt tria.Pri-
mum rei alienę vſurpatio,per qđ collocatur ſub furto . Se-
cundum eſt huius manifeſtatio,per quod diſtinguitur à fur
to,& extenditur ad vſuram.xiiij.q.iiij.ſi quis vſuram capit,
rapinam facit.Tertium eſt violentia,per quod diſtinguitur
ab vſura.De ratione autem vſuræ ſunt tria,videlicet vſurpa
tio,manifeſtatio,& conſenſus coactus,ſeu extortus ratione
mutui,quo conſentiens aľs timet carere.& ſic non eſt peni-
tus voluntaria,nec penitus violenta.xv.q.prima.meritò , &
per hoc diſtinguiꝛ à rapina.his ſuppoſitis ad quæſtionem
23 deſcendẽdo,dico † pręſcribentem propriè mala fide non cẽ-
ſeri cum fure,nec etiam cum raptore:quia peccatũ furis,vel
raptoris,propriè conſiſtit in rei alienę cõtrectatione,& vſu
capione,nõ in rei alienę detẽtione:nã ipſa detentio magis
concurrit ibi:vt circunſtantia aggrauãs peccatum furis,vel
raptoris:ideò licet furi,vel raptori imponatur pœna à le-
ge:quia peccatum eius non ſolũ lędit conſcientiam eius,ſed
etiam rẽpublicam:quia aľs pauci,vel nulli res ſuas poſsidere
poſſent.Ad cuius tamen conſeruationem principaliter lex
inſiſtit,tñ mala fide pręſcribenti lex non imponit pœnam:
quia licet huiuſmodi peccatum conſcientiam lædat , tñ rẽ-
publicam nõ maculat:quia nullius ſtatum,vel quietem per-
turbat:imò ille cõtra quem pręſcribitur,de ſua negligentia
conquęratur.vnde lex illud relinquit diuinę prouidentiæ
puniendum.Dicit enim Auguſt.de libero arbitrio , lex iſta
quę regendis ciuitatibus fertur,multa concedit,& impuni-
ta relinquit,quę per diuinam prouidentiam vindicanꝛ.Di-
ci tamen poteſt,ꝙ indirectè,& interpretatiuè idem cenſe-
tur cum fure,& raptore,quia in eo,qđ conſciẽtiam propriã
lædit , rempublicam quoad Deum offendit.Et quia non li-
cet quoad exteriorem actum:tamẽ quoad interiurẽ affectũ,
fur,& raptor verè dicitur.& ſic loquitur.xxiiij.q . prima.ſi
quid inueniſti.licet enim inueniens , & non reddens , non
ſit raptor propriè,& directè quoad actum exteriorem:quia
per violentiam non abſtulit:& tamẽ raptor interpretatiuè,
& indirectè quoad actum interiorem,puta quoad affectum
infectum,ad quẽ Deus plus reſpicit,quam ad actũ , & ideò

quantùm ad peccatum cõſcientię ęquipollet furi,& rapto-
ri:& eget ratificatione,& purificatione conſcientię ſicut il-
lij.de reg.iur.peccatum.ſicut ergo illi non poſſunt rem ſine
peccato defendere,nec à peccato ſine reſtitutione liberari.
Sic nec iſte:vt prędicta regula peccatum.ſcdm fratrẽ Geral-
dũ de ſenis.& Nouellam in prędicto.c.poſſeſſor.Collect.ve-
24 rò primò dicit,ꝙ† in præſcriptione,vel vſucapione nõ ex-
cuſat ignorantia iuris.inducit not.Hoſt.in ſumma.& Ber.ſ̄.
e.ſi diligẽti.ſed debuiſſet tex.allegare.in.l.nunquã.ff.de vſuc.
&.ff.de iuris,& facti ign.l.iiij.&.l.vij.e.ti.Secundò dicit bo-
nam fidem pręſumi in ſucceſſore ſemper:& etiam in ipſo,
qui pręſcriptionem inchoauit:niſi ius cõe,vel pręſumptio
faciat cõtra ipſum,inducẽs lecta,& not.Archid.ĩ.e.c.j.libro
vj.& notata Inn.de iote.reſt.c.ij.& aliorum.ſ̄.e.vigilanti.&
ĩ.de iure pa.c.cura.& an vniuerſalis ſucceſſor rem furtinã,
vel vi ablatam vſucapere poſſit?remittit ad not.Ber.& Ho-
ſtiẽ.de reſti.ſpo.cũ ad ſedem.in gl.pe.Tertiò ad finẽ gl.remit
tit ad not.de capel.monach.dilectus.xxij.di.de conſtantino.
& per Arch.de teſti.præſentium.in gl.patet.Et ſubdit,ꝙ ſe-
cundũ omnes completa præſcriptione,res eſt effecta mea:
& ideò non teneor facere conſcientiam,ꝙ ſit aliena:vt.ſ̄.e.
vigilanti.& per Hoſt.in ſumma.e.ti.§.j.& ſcripſi.ſ̄.e.auditis.
in quinto notabili.Collect.& pleniſsimè.ĩ.e.c.j.li.vj.in.j.q.
Quartò recitat opinionẽ Io.And.in.c.poſſeſſor.allegato.ꝙ
qui pręſcripſit.xxx.vel.xl.an.ſi ſuperuenit ei mala fides,non
poteſt rem retinere:quia tenetur eam reſtituere:vt.c.pecca-
tum.allegato.&.xxiiij.q.vj.ſi res.Et videtur ſibi placere iſta
opinio,quia non iuuat præſcriptio,cùm habet peccatũ an-
nexum.Et quia licet ius ciuile in odium negligentis illã in-
duxerit,tamen inquantum reſpicit pręſcribentẽ illã,nõ in-
duxit:ſed permiſit.ſed de hoc ſcripſi.ſ̄.e.ſi diligenti.in tertia
quęſtione.

¶ PRIMO quærit Lignanus quid ſit præſcriptio,de quo
ſatis ſcripſi.ſupra eodem.vigilanti.in prima quæſtione.

25 ¶ SECVNDO quęrit† quot ſunt genera pręſcriptio-
num,& dicit ꝙ quædam inducuntur mero fauore:vt vſuca-
piones,in quibus requiritur titulus,& bona fides,ac poſſeſ-
ſio triennalis in mobilibus,&.x.anni inter præſentes.&.xx.
anni inter abſentes in immobilibus.Quidam propter merũ
odium:vt pręſcriptio malęfidei tricennalis,vel quadragena-
ria inducta ſolùm in odium negligentium.quædã verò par
tim ob fauorẽ,& partim ob odium,vt in.xxx.vel.xl.annorũ
pręſcriptionibus cum bona fide ſine titulo.Item quædam
perpetuę.vt.xxx.vel.xl.aut centum annorum.quędã tempo-
rales,vt.x.vel.xx.annorũ.quędam cõuentionales.ff.de min.l.
Aemilius.quędam legales,& harum quædam inductę à.l.
municipali.de in integ.reſti.conſtitutus.quędam à.l.genera-
li.vt per totum hunc titulum.

¶ TERTIO quę requiruntur in pręſcriptione:ſed de hoc
ſatis ſcripſi.ſ̄.eo.c.in.j.q.&.ĩ.c.primo.libro ſexto.in ſecunda
quęſtione.& in remiſsionibus ibi datis.

26 ¶ QVARTO qualis† titulus in præſcriptionibus re-
quiratur.Et dicit ꝙ talis,ꝙ ſi eſſet verus cũ traditione tranſ
ferret dominium.ff.de vſucap.l.celſus.ſed proſequere latiùs,
vt ſcripſi.ſ̄.e.ſi diligenti.in.iiij.q.&.ſ̄.eodẽ.c.j.libro ſexto.in
octaua quęſtione.& in remiſsione ibi per me data.

¶ QVINTO quærit an bona fides neceſſariò ſit proban
da?remittit de hoc,& ego remitto ad ea,quæ ſcripſi de hoc
ſ̄.e.de quarta.&.c.vigilanti.& cum vobis.& auditis.&.c.ſi di
ligenti.in.ij.q.&.ĩ.e.c.j.li.vj.in.vj.q.Addit iſtud videlicet,ꝙ
nõ debet articulari,ꝙ pręſcripſerit:quia teſtes nõ poſſent ſu
per illo deponere,quia iuris eſt.

27 ¶ SEXTO quęrit quis† eſt effectus pręſcriptionis & an
acquiratur ex ea dominiũ?de quo latè ſcripſi.ĩ.e.c.primo.li-
bro ſexto.in prima quęſtione.

¶ SEPTIMO vtrum pręſcriptio oppugnet iuri natura
li?de quo tamen ſatis dixi.ſ̄.e.c.in quarta quęſtione.

¶ OCTAVO vtrum pręſcribens mala fide cenſeri de-
beat cum fure,& raptore?de quo ſatis ſcripſi.ſ̄.e.c.in.iiij.qõ.

28 ¶ NONO quæ ſunt illa† quæ impediunt præſcriptio-
nem,vel ipſam dormire faciant,aut impediant.Super quo
vide,quę notat per Bert.& quę ſcripſi.ſ̄.eo.illud.&.c.ex trãſ
miſſa.& in remiſsionibus quas dedi in.iij.qõ.huius domini.

29 ¶ †DECIMO an† mala fides ſuperueniens,completa
pręſcriptione pręiudicet.de quo ſatis ſcripſi ſupra eodem.ſi
diligenti.in tertia quæſtione.& cum his ſum expeditus de
toto commẽto huius domini:quia re vera ipſe valdè ſuccin
ctè tranſiuit,& ego bene latè proſequutus ſum in locis præ-
allegatis.

De ſententia, & re iudica-ta Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Sententia à qua non appellatum fuit ſumere nomen rei iudicatæ.
2 Sententiam iudicis ſecularis latã in eccleſia,vel cemiterio nõ valere.
3 Sententias aliquas eſſe quæ nunquàm tranſeunt in rem iudicatam,& quare.
4 Sententias poſt decem dies,regulariter tranſire in rem iudicatam.

QVa ciuili acquiſitione videlicet per pręſcriptionem examinata in titulo pręcedenti,reſtat aliam ciuilẽ acquiſitionem,quæ fit per ſententiã nũc examinare.Vel aliter expedito tractatu proceſſus iudiciorum ad ſententias,quæ finem imponunt litibus,accedamus ſe-
1 cundum Goff.Et quia ſententia à qua† non appellatur,ſu-
mit nomen rei iudicatę.Submittit etiam in rubrica de re iu
dicata.licet largiùs dicatur res iudicata,etiam à qua appella
ri poteſt:vt notatur.ff.eo.l.prima.&.C.de appellat.l.litigato
ribus.Ad materiam.ij.q.vj.§.diffinitiua.cum verſibus ſeq.
xxxv.q.ix.per totum.v.q.iiij.in princi.iij.q.ix.per totum.xj.
q.tertia.quomodo ſacerdos.cum decem quęſtionibus ſequẽ
tibus.xxx.q.vltima.§.his itaq;.vſq; ad finem.& repetitur in
vj.& in clemen.Conuenit autem rubricę.ĩ.de conſtitutio-
nibus.c.eccleſia.de conſuetudine,ad noſtram.de renuncia-
tione,in præſentia.de officio Archid.dilectus.de procura-
toribus.querelam.cum duobus capitulis ſequentibus.de re-
ſtitutione in integrum.cùm ex literis.&.c.ſequenti.de iudi-
cijs.at ſi clerici.de cauſa poſſeſsionis,cùm olim.&.c.finali.
de teſtibus.Albericus.de fide inſtrumento.accepimus.de ex-
cept.c.penultimo.& infra de vi.& honeſtate clericorum.c.
cùm ab omni.in fine.& qui filij ſint legitimi.per venerabi-
lem.ver.prętereà ducatus.& de accuſationib9.qualiter.ij.ad
finem.de hæreticis.excommunicamus.§.credentes.de crimi-
ne falſi.c.ſecundo.de purgatione canonica.ex tuarum.de
purgatione vulgari.c.ſecundo.de verborum ſignificatione.
in literis.Item ſequũtur aliqua dicta ad materiam tituli fa-
cientia.Primum eſt,quòd non valet ſententia ſenatoris Ro
mani aſſumpti contra decretalem fundamẽta.de electione.
libro ſexto.verſicu.& ne talis.Secundum eſt,quòd exceptio
excommunicationis impedit executionem ſententiæ,de
exceptionibus.pia.§.penultimo.libro ſexto.Tertiũ eſt.quòd
de re iudicata per iudicem eccleſiaſticum opponitur co-
ram ſeculari.& contra de exceptionibus.c.ſecundo.libro ſe-
2 xto.Quartum eſt,quòd† non valet ſententia iudicis ſecu-
laris lata in eccſia,vel cemiterio.de immu.ec.c.decet.ad finẽ.
li.vj.Quintũ eſt,ꝙ valet vnica ſnĩa lata in curia ꝓ petitore,
pro beneficijs:vt fiat ipſius ſequeſtratio.de ſequeſtra.c.vno.
in cle.Sextum eſt,ꝙ proſequutio appellationis deſertæ non
impedit effectũ rei iudicatæ:vt.ĩ.de app.ſi appellationẽ.in
cle.Septimũ eſt,ꝙ ꝓcedẽs ſimpliciter,& de plano ferre põt
ſententiam

ſententiam ſtans.& non emiſſo peremptorio:vt clem.ſępe.
ver.ſententiam.de ver.ſig.Octauũ eſt ſcd̃m Hoſt.ſ.de elect.
3 c.cũ dilecti.in fine.q; ſniarum † quędam quędam quę nũquã
tranſeunt in rem iudicatam.l.qñ eis ſeruatis,ſequeretur ani-
mę periculũ:vt.j.e.lator.&.c.tenor.&.c.conſanguinei.&.j.
de frigi.c.fraternitatis.Quandoq; ſtatim tranſeunt in rem
iudicatam,& excõmu.j.de ſenten.excom.per tuas,& de ap-
pel.paſtoralis.& quæ ſit ratio,ibi no.tñ circa hoc,vide qđ di
cam j.e.conſanguinei ſuper vltima gl.in fine.& dũ inſignes
latrones,vel ſeditionum concitatores,vel duces factionum
damnantur.ff.de app.conſtitutiones.& idem in raptore vir
ginis.C.de rap.virgi.l.vna.§.quibus.Idem etiã in homicidia-
rijs veneficis,maleficis,violentis,& adulteris ſi ſponte con-
feſsi ſunt.Secus ſi coacti,vel cõuicti.ij.q.vj.§.ſunt quorũ.C.
quorum app.non recipi.l.ij.Idem ſecundũ quoſdam in inge
nuitate,& libertate.arg.ff.de ſta.ho.l.ingenuum.& de regu.
iur.l.res iudicata.ſed in libertate contrarium eſt.C.de libe.
cauſa.l.ſi is quem.ff.quando app.ſit.l.ij.§.ſi is.Quidam tamẽ
4 tenent contrarium:hæc autem eſt regula,quòd † ſententiæ
tranſeunt poſt.x.dies in rem iudicatam.Si prius non fuerit
appellatum.ij.q.vj.anteriorum j.e.quod ad conſultationem.
Alia hîc addere poſſes ex his,quę dicam.j.e.c.j.poſt Innoc.
Si autem velis ſcire plenius,vide de materia continuationis
huius rubricę.& quid hîc dicatur ſententia,& quot ſint ſen
tentiæ ſpecies,& qualis,debeat eſſe ſnia,& quis debet ſentẽ
tiam proferre,& qualiter proferri debeat,& quãdo,& quis
ſit effectus ſententię,& quo remedio ſententia retractetur,
vide Hoſt.in ſumma.e.ti.Item ſi vis ſcire circa materiã mul-
ctæ,quid ſit mulcta,quis mulctare poſsit,& inquantum,&
pro quibus,& quis ſit effectus,& vtrum remitti poſsit.vide
Hoſt.in ſumma.e.ti.ſub rubricella,de mulcta.Item ſi vis ſci-
re circa materiã rei iudicatę.Quid dicatur res iudicata quan
ta ſit authoritas rei iudicatę.Quibus noceat,aut nõ noceat
res iudicata.Quid iuris ſit,ſi ex falſis inſtrumentis,vel teſti-
bus fuerit iudicatum.Quę ſit pœna iudicis male iudicãtis.
Quæ ſit pœna litigatoris,iudicem corrumpentis,quãdo,&
à quibus,& per quos,& in quibus rebus,& poſt quod tem-
pus res iudicata ſit executioni mandãda.vide Hoſt.in ſum-
ma.e.ti.ſub rubricella de re iudicata.& ea,quę circa ſingulos
articulos ſupradictos.dicam j.in proſecutione huius tituli,
& in iſto volumine,& in ſexto.& in cle.in locis proprijs.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra ius lata quando eſt nulla,& ex quibus defectibus.*
2 *Teſtamentum eſſe ſententiam.*
3 *Sententiam quæ ipſo iure nulla eſt,non confirmari per appellationem*
4 *Forma ſententiæ,quæ à iudice profertur pro actore,& quid ſi pro reo.numero.5.*
6 *Fructuum nomine quid reſtituendum veniat.*
7 *Iudex qui tulit ſententiam ipſo iure nullam,an aliam ſuper eodem negotio ferre poßit.& quid in delegato,num iterum exequi poßit,quod non tenet.nu.8.*
9 *Facere quòd ſit nullum,& non facere æquiparari.*
10 *Gratias de natura ſua perpetuas eſſe.*
11 *Eccleſia an debeat eſſe melioris conditionis,quã ſit priuatus.*
12 *Præſcriptionem non currere contra eccleſiam,niſi centenaria.*
13 *Feuda eccleſijs quo modo conceſſa fuerint.*
14 *Interpretationem pro eccleſia debere fieri bene largam.*
15 *Donationem interpretandam eſſe,ſecundum conditionem donantis.*
16 *Principem donando aliquid,videri donare omnia illa,quæ ſequuntur ex illo de natura ſua.*
17 *Regem ſcire,& pati videri ſcientibus,& patientibus illis per quos rex regitur.*
18 *Quæ ab eccleſia tenentur eidem ſæpè reuerti.*
19 *Dominum fidelitatem vaſallo pro ſeruitio rependere debere.*
20 *Sententiam latam ſuper crimine de quo notorium eſt aliquem non potuiſſe committere non valere.*
21 *Ignorantiam pro ſcientia haberi,cum agitur de lucro captando,& inter eos qui periti eſſe debent.*
22 *Sententia ſi feratur cõtra defenſorem,executionem fieri contra dñm.*
23 *Sententia lata à non iudice quare ratificari non poteſt.*

CAP. I.

SEntentia. Breue eſt,& ideò diuiſio-
ne non eget. Expone literã
ſententia.quæ dicitur iudicialis diffinitio con
trouerſię.ff.de re iudicata.l.j.contra leges ca-
nonibus,qui ſunt eccleſiaſtici fori.ſ.ti.pro-
ximo.c.finali.*ſubſiſtere*.tamen ſi taliter condemnatus ſoluit,
non repetit.ff.de cõdi.inde.Iulianus.Vinc.Opponitur quia
lex prohibet ſniam ferri contra iuſtitiã partis,& tamen lata
tenet:dummodò non ſit ſine app.reſcin.l.j.Item quia lex ꝓ-
hibet appellari ſub conditione,& tñ ſententia lata ſub con-
ditione tenet.ff.quando appellandum ſit.l.iij.§.biduum.So-
1 lutio,ſi quęras vtrum,& quãdo † ſnia contra ius lata eſt nul-
la,vel non.Diſtingue ſecundum Henricum,quia aut eſt de-
fectus in ſolennitate eſſentiali,quæ ſubuertitur,vel peruer-
titur:vt quia deficit ſcriptura,vel locus competens tribuna-
lis,& his ſimilia,& tunc nulla eſt ſentẽtia:vt.C.de ſen.ex bre
ui.re.l.vltima.& ff.de ſentẽ.& interlo.om.iud.l.cum ſenten-
tiam.j.e.ti.& ff ſententia.§.ſi.l.i.vj Nam ſic eſt in teſtamen-
to,quod nullum facit defectus ſolẽnitatis.C.de teſta.l.teſta-
mentum.&.ff.de teſta.l.quęramus.& rectè procedit ar.argu.
2 quia † teſtamentum eſt ſententia:vt.ff.de teſtamentis.l.j.er-
go,&c.Aut eſt defectus in ipſa ſubſtantia,quæ ſubuertitur,
vel præteritur,vt quia non continet condemnationem,vel
abſolutionem,vel æquipollens.j.de verb.ſignificat.in his.&
tunc ſimiliter eſt nulla.ff.de re iudi.l.j.&.C.de ſent.& inter-
lo.omnium iud.l.pręſes.Aut eſt defectus in ordine eſſentia-
li proceſſus iudiciarij,qui ſubuertitur,vel præteritur,& tũc
refert,aut ſubuertitur ordo proceſſus iudiciarij eiuſdem cau
ſæ in ſe,vel quia proceditur lite nõ conteſtata.§.vnico.vel
quia ante litẽ cõteſt.ſunt recepti teſtes.ſ.vt lite non cõteſt.
per totum.& tunc ſententia eſt nulla,vt in iuribus allegatis.
&.C.de ſentẽtijs,& interlo.om.iud.l.prolatã.ſecundũ Hen-
ricũ.Sed caue,quia licet teſtium receptorum ante litem cõ
teſtatã receptio,& examinatio ſit nulla,tamen non ideò
ſequens ſententia eſt nulla:quia non eſt lata contra ius cõſti
tutionis,ſed ſolùm contra ius partis.arg.ff.quę ſen.ſine app.
reſcin.l.j.Aut ſubuertit̃ ordo actionũ,ſeu cauſarũ diuerſarũ
inter ſe,vt quia ꝓceditur primò ſuper petitorio,quàm ſu-
per poſſeſſorio,contra legem ordinarij iuris.C.de rei ven.l.
ordinarij.C.de interdict.l.incerti.ſ.de reſti.ſpo.c.ſolicitè &
per totum tunc ſententia valet,& eſt appellandum:nec talis
ordo cauſarum eſt eſſentialis propriè.vt de app.l.j.& dic vt
ibi.&.ſ.de reſtitu.c.cum dilecta.ſecundum Henricum.Qđ
intelligo verum,niſi ſuſpenſo petitorio in eo procederetur:
quia tunc proceſſus in petitorio factus eſſet nullus:vt pa-
tet ex his,quæ leguntur,& notantur,& quę ſcripſi de cauſa
poſſeſ.c.paſtoralis.&.cle.vna.e.tit.Aut eſt defectus ex parte
iuſtitiæ,quæ ſubuertitur,& tunc aut fertur ſententia con-
tra ius conſtitutionis,aut contra ius litigatoris.In primo ca
ſu ſententia eſt nulla:vt hic:& infra.e.inter cæteras.&.c.cũ
inter nos.in fi.ij.q.vj.§.diffinitiua,ver.idem ſi ſententia.&
ff.de app.l.ſi expreſsim.&.C.quando prouo.non eſt neceſſe.
l.ſecunda.primo rñſo.In ſecundo caſu ſententia eſt aliqua,li
cet ſit locus appellationi:vt in dicta.l.ſecunda.ſecundo rñſo.
& in dicto.c.cùm inter vos.in fine:ſed fallit in cauſa matri-
monij aliquoties:vt dicam.j.e.c.lator.& in cauſa beneficia-
li certo modo.Quod dic,vt dicam infra de conceſſione
præbendæ.c.j.& quot modis ſententia dicatur nulla,vide
per Hoſtien.in ſumma eodem titu.§.qualis.verſ.iuſta.vſq; in
fi.&.§.qualiter.per totum.& per Petrũ de ſamp.& Abbatẽ
hîc.&.G.in Spe.ti.de ſentẽtiæ prolatione.§.iuſta.& per Gul.
de mõtelaud.extra de ſequeſtra.poſſ.c.j.ſuper verbo de nul-
litate.in cle.& qualiter retractet̃,vide.xxxv.q.ix.in ſumma.
& j c.cũ inter vos.& de act.qualiter & qñ j.& de purg.vulg.
c.ij.& in Speculo.titulo de ſententiæ prolatione.§.finali.&

per Card. ſ. de except. c. pia. §. ſed ſi poſt. ſuper verbo impe-
diet. libro ſexto. vt ibi dixi, & quis habet cognoſcere de nul
litate, vide per Accurſium. C. de accuſa. l. iiij. gl. penul. & di-
xi ſupra de offi. deleg. in literis. vbi de hoc per Henricum in
prima diſtinctione. Et vide Bar. Brix. in quęſtione domini-
cali, quę incipit quęritur ſi appelletur à ſententia, vbi dicit
3 q † ſententia, quę ipſo iure nulla eſt, nõ cõfirmatur per appel
lationem. & vide omninò hic Ber. cũ ſuppletionibus, quas
dabo ad gloſſas.

¶ PRIMO quæritur occaſione gloſſę Inno. poſitę ſuper
rubrica, & pro illius ſummatione de eo, de quo ſępe dubita
ri conſueuit, videlicet, qualiter iudicari, & pronuntiari de-
beat contra reũ, qui cadit à poſſeſſione rei, ſuper qua eſt cõ-
uentus. Et primò quid ſi ante litem conteſt. &c. Inn. dicit, q
ſi ante litem cõteſt. cadit à poſſeſſione cauſa mutandi iudi-
cij: puta voluntariè, locum habet contra ipſum actio ex illo
edicto de alienatione mutandi iudicij cauſa facta. vt. ff. de
alienatione mutandi iudicij cauſa facta. & co. ti. C. per totũ.
Subdit etiam, q ſi ille erat in poſſeſſione malæ fidei, vel in
mora reſtituendi tenet etiam ſi res pereat. vt. ff. ſi cer. pe. l. qđ
te. & l. periculum. & ff. de condi. furti. l. ſi pro fure. §. penul. &
finali. & l. ſequenti. Et idem ſi ſe liti obtulit, cùm non poſſi-
deret: vt. ff. de peti. hæredi. l. qui ſe obtulit. ſecundum Inn. ni-
ſi & actor ſciret illum non poſſidere: quia tunc à ſeipſo de-
ciperetur actor, & ideò reus eſſet abſoluendus: vt. ff. de rei
vend. l. is qui ſe obtulit. cũ duabus. l. ſequentibus. ſcdm Hoſt.

¶ SECVNDO quęritur quid ſi poſt litem conteſta
tã conuentus à poſſeſſione huiuſmodi deciderit? Reſpõdet
Inn. quòd tunc in perſonalibus actionibus nulla vis eſt, an
ſine culpa ſua à poſſeſſione ceciderit: quia tũc perſona, & nõ
res obligata eſt: & ideò contra ipſum ad ſententiam ſemper
proceditur. ſed in realibus diſtinguitur, vtrum culpa ſua, an
ſine culpa ſua poſſeſſionem amiſerit. Si eñ in realibus poſt
litem conteſtatã culpa ſua poſſeſſionem amittat, vel aliâs
promiſſum ſeruare non poteſt, procedetur contra eũ, & ad
litis æſtimationem, vel intereſſe, mediante iuſtitia, condẽ-
nabitur. vt. ff. ad exhi. l. de eo. §. ſi poſt iudicium. & ff. de euic.
l. ſi ſeruus. §. finali. in principio. Si autem ſine culpa deſierit
poſſidere, tunc actor inuito reo, & etiam ecõtrario reus in-
uito actore, poteſt petere, quòd procedat ad diffinitiuã ſen-
tentiam propter fructus, & expenſas, ac intereſſe: ac alia ac-
ceſſoria, & propter ſtipulationem de euict. ſi interceſſerit.
vt. ff. de rei ven. l. vtiq;. & l. prędicta. & ff. de euict. l. ſi ſeruus.
& ff. iudicatum ſol. l. ſi ſeruus. & C. quomodo, & quando iu-
dex. auth. qui ſemel. ſecundũ Inn. Sed quõ tunc pronuncia-
bit iudex? Reſpondet Inn. dicens, q pronunciabit hoc mo-
4 do: quia † inuenimus q reus eſſet in cauſa condemnationis,
ſi poſſideret. ideò condemnamus eum ad fructus, & expen-
ſas. Sed quia non poſſidet, nec dolo deſijt poſſidere rem pe-
titam: ideò abſoluimus eum tantùm, quoad rem petitã ab
impetitione actoris. Dicit tamen Innoc. quòd prius faciet
ipſum reum pręſtare actori cautionem de re actori reſtituẽ
da, ſi ad reum peruenerit. ff. de rei ven. l. ſi verò. ff. de euicti.
l. ſi ſeruus. §. finali. ff. de ędil. edict. l. redhibero. §. ſi. Subdit ta-
men. q per hanc ſentẽtiam, licet reus ſit abſolutus, quia nõ
poſſidebat, habet regreſſum de euictione, contra vendito-
rem: vt infra de empt. & vẽdi. c. finali. & hęc vera, ſi pro acto
5 re ſententia ſit ferenda. Sed quid ſi † pro reo ferenda ſit ſen-
tentia, qualiter tunc pronunciabit iudex? Reſpondet Inno.
dicens, quòd tunc iudex in pronunciando dicet ſic, abſolui-
mus reum ab impetitione actoris, & condemnamus ei acto
rem ad expenſas. Subdit etiam, quòd actor per hanc ſñiam
habet regreſſum de euictione contra eũ, qui ſibi vendidit
rem in qua ſuccubuit, ſi ſine culpa ſua cecidit à poſſeſſione:
vt. ff. de euict. l. ſi rem. §. fi. & l. edicta. & l. quod dictũ. in prin.
Refert eñ Inn. alios dicere, q iudex in primo caſu debet ſem
per ſententiare ſuper re, quæ petitur, nõ q dicat ſimpliciter
condẽnamus reum ad reſtitutionem rei. ſ. quando eam habe
bit, vel pronunciabit rẽ petitam eſſe actoris. arg. ff. iudi. ſol.
l. ſi ſeruus. ſed primum dictum magis ſibi placet. Subdit ta-
men ſe nõ negare etiam quin iudex aliquãdo ex cauſa poſſit
differre huiuſmodi diffinitiuam ſententiam, quia fortè ſpe
ratur, q reus cito poſſit rem recuperare: & tunc tantũ abſol
uet reũ à termino aſſignato. Et ſi reus poſteà rẽ recuperaue-
rit, procedet in cauſa cœpta mediãte iuſtitia. Itẽ ſubdit Inn.
q poteſt etiã iudex reũ abſoluere nõ à petitiõe rei, ſed ab in-
ſtantia iudicij, & tunc ſi reus poſteà recuperauerit rem, po-
terit actor de nouo, ſuper eadem re contra reũ agere, nouũ
iudicium implorando. ſ. de except. c. pe. Sed quando abſol-
uitur reus ab impetitione rei, tunc prouidetur actori per
cautionem de re reſtituenda: vt dixi. ſ.

¶ TERTIO quæritur, quia dixi. ſ. reum etiam qui poſt li
tem conteſtatam, culpa tamen ſua cecidit à poſſeſſione, ad
fructuũ reſtitutionem condemnandum eſſe: quæ ſunt illa,
quę hoc caſu fructuum appellatione continentur. Reſpon-
6 det Inn. q † nomine fructuũ, debet reſtituere quicquid ob-
uenit ſibi de re petita, vel occaſione ipſius rei, Vnde videtur
q debet ei cedere actiones occaſione eiuſdem rei ſibi com-
petentis, ſicut ſunt actio legis Aquilię, actio furti, & interdi
ctum vnde vi. & conſimiles. vt. ff. de rei ven. l. Iullianus. ſi ho
minem. cum quinq; legibus ſequentibus. & ff. de peti. hære-
ditatis. l. q ſi Iulianus. §. in diem. & §. ſequẽti. vſq; ad finem le-
gis. & l. Iulianus ſcribit actorem. cum. l. ſequenti. & ff. de pig.
act. l. ſi pignore. ff. de ędil. edicto. l. bouem. §. ſeruus. ij. Sed op-
pones contra pdicta. de. ff. de petitione hæreditatis. l. ac vbi
vi deiectus. ff. locat. l. is qui rẽ. C. de fur. l. manifeſtiſſimi. §. pe.
ſed reſpondet Inn. dicens, q prędictę leges loquuntur in eo
caſu, quando cõmodum poſſeſſionis pertinebat ad aliquem
& ideò ſi fraudetur poſſeſſione rei, iuſtum eſt q habeat pœ-
nam furti, & conſimilium: nõ autem ſic eſt in interdicto, qđ
ex re tantũ prouenit. ar. ff. de peti. hęredi. l. ſi quod ſi in diẽ.
§. ſi. Vel dic ſecundum eum, q ſi bonę fidei poſſeſſor, prędi-
cta obtinuerit, antequã res euinceretur ab eo, illa fecit ſua,
& ideò ipſa reſtituere non tenet, vt in contrarijs. Sed ſi nõ-
dum obtinuerit, tunc tenetur cedere actiones: vt in primis
concor. Et habẽt hæc locum ſecundum Inn. in fructibus, &
expenſis, quę poſt litem conteſtatam contingunt. & ideò of
ficio iudicis mercenario veniunt in condemnatione. vt. ff.
de ædil. edicto. l. ædiles. §. item ſciendum. ſecus enim de his,
quę ante litẽ conteſtatã accidunt, quia in illis non ſit con-
dẽnatio niſi illa petita fuerunt ſpecialiter in libello: vt præ-
dicto. §. item ſciendum. & ff. de vſuris. per totum, quãquàm
bene fateatur Inn. q ex natura actionum bonęfidei, & ſtri-
cti iuris, pdicta veniũt: ſed nõ, niſi petant. vt. ff. de act. empt.
l. datio. & l. Iulianus. §. ex vendito. & C. de act. emp. l. iiij. & l.
fructus. ſecundum Inn. Remittit Hoſt. de materia expenſa-
rũ. ad no. ſua de dolo. & contumacia. ſub rubricella de contu
macia. §. qua pœna afficiatur cõtumax. ſub. §. punitur etiam
contumax, vel doloſus & ſequẽti, de quo ſcripſi pleniſſimè.
ſ. de dolo. c. finẽ. de intereſſe verò plenè not. p Hoſt. in ſum-
ma. e. ti. ſub rubrica de ſñia. §. quis ſit effectus. ſub. §. ſed quia
aliquoties. & ſequenti. dicã infra de ſent. exc. ſacro. vbi ple-
nè de hoc per Inno. & ſpeciales rubricas de his habes in Spe
culo. ad finem ſecundæ partis.

¶ QVARTO quæritur propter notata hîc per Inno. in
7 glo. ij. nunquid † iudex qui tulit ſententiã ipſo iure nullam,
aliã ſñiam ſuper eodẽ negotio primã reuocãdo ferre poſſit?
Inn. verò quoad hoc inter ordinariũ, & delegatũ ſic diſtin-
guit dicẽs, q ſi iudex ordinarius fert ſententiam, quæ ſit nul
la ipſo iure, ipſe põt illa reuocata ferre aliã. C. quõ, & qñ iu-
dex. l. pręſes. & C. de accuſationibus. l. iiij. Sed ſecus in delega
to, quia ille in pronũciando functus eſt officio ſuo. & ideò
ſententiam ſuam ampliùs reuocare non poteſt: vt. C. quõ, &
quando iudex. l. ſi vt proponis. Super quo remittit Nouella
ad notata ſua, infra de accuſationib⁹. qualiter. j. ſuper prima
gloſſa. de quo ſcripſi. ſupra de officio delegati. c. in literis. in
ſecũda, tertia, quarta, & quinta oppoſitionibus, & in quinq;
oppoſitionibus ſequẽtibus. Et idẽ videt in eligẽtibus, q fece
runt

runt electionem nullam:remittit Inn.ſupra de elect.conſi-
derauimus.&c.c.auditis.in principio.Huſt.de ſupplenda ne-
gligentia prę latorũ.c.ſi.Scripſi de hoc plené.ĵ.de elect.ſi cõ-
promiſſarius.libro ſexto.Idem videtur in alijs.ſ̃.de reſcript.
inter cæteras.cum concordantijs.Arguit etiam ipſe Inn.ꝙ
8 †vbi non tenet ipſo iure,quod fecit delegatus ductus erro-
re probabili.iterum exequi poterit,exemplum ponit in exe
cutore,qui prouidit de præbenda Martini , qui communi
opinione reputabatur mortuus:ſed viuebat:vt poſteà com
pertum eſt,ex hoc errore probabili poterit demum de alia
prouidere.arg.infra de ſecundis nupt.dominus.C.de iuris,
& facti ignorantia.l.error.Si verò prouidit de prębẽda,quę
vacabat de iure,non de facto.prouiſus autem renuit proſe-
qui ius ſuum,execrans forſan lites de verb.ſignificatione.c.
ij.libro ſexto.vt de alio dicam.ĵ.de præben.relatum.ſibi im
putet,qui ius ſuum non defendit.arg.de peti.hęred.l.illud.
nec prodeſt ignorantia facti quoad poſſeſſionem , quę non
eſt talis de iure prouiſionem potuerit impedire ſecundum
Inn.licet ſit contra.de conceſſ.pręben.cum noſtris . Sed ibi
ſoluitur ſecundum Hoſtien.Quid ſi errauit in iure,dicit In-
nocentius,quòd nec tunc poterit prouidere.Ponit Hoſtié.
exemplum,cum diſpenſatiuè prouidit Epiſcopus de paro-
chiali eccleſia,conſtitutionem in minoribus tantùm execu
tor credens ipſum diſpenſare non poſſe contulit illam,tan-
quàm vacantem ,errans in iure . ſupra de ętate,& qualitate.
præterea.Sed ipſi Huſt.non placet hoc dictum,qui tenet,ꝙ
licet delegatus errauerit in iure.Ex quo tamen apparet , ꝙ
prouiſio fuit nulla,debet iterum de alio beneficio prouide-
re illi,pro quo fuit ſcriptum:remittit ad notata.ſupra de of-
ficio delegati.ſignificaſti.vt beneficia principum habeant
9 ſuum effectum:nec illis illudatur:& quia non † facere,& fa-
cere,ita quòd ſit nullum æquiparantur de tranſla.c.ij.vbi cõ
cor.& de cleri.non reſi.tuę.& de materia gloſſę.vide.ſ̃.de of
ficio delegati.in literis.Scire debes,quòd Hoſt.hîc.& Pe.ĵ.
e.cum cauſa proſequitur nouem modos,quibus dicitur ſen-
tentia nulla,ſcilicet ratione iudicis litigantis,loci,quantita-
tis,temporis,proceſſus.modi,manifeſtę iniquitatis,& con-
ditionis.& vide hoc pleniùs,in Speculo de ſententi ę prola.
§.iuxta propoſitionis. Notat etiam ipſe,Pe.quędam alia,ad
quę remittam ſuper gl.Pro prædicta verò opinione Hoſti.
quæ habet quòd executor,qui ex errore iuris nulliter proui
dit,poteſt iterum prouidere.Bene facit capitulum primũ,
& capitulum ne capitulum.de conceſſ . præben.libro ſexto.
& pro prouiſo facit,quia tractat de damno vitando.argu.ff.
de iuris,& facti ignorantia.l.regula.&.l.iuris ignorantia . &
infra de reg.iuris.c.non pręſtat.lib.ſexto . Facit etiam quia
aliter ex factu executoris nulliter prouidentis,gratia totali-
10 ter expiraret.quod non videtur eſſe dicendum : quia † gra-
tię de natura ſua perpetuę ſunt.de officio delegati . ſi ſuper
gratia.libro ſexto. Et quia ſecundum Martinũ de ſalua , iſte
non videtur eſſe modus gratiam perimendi.ſuper quo vi-
de,quę ſcripſi in prædicto capitulo in literis.in decima op-
poſitione.& in tribus illationibus inde ſequentibus.& in di
ſtinctione Henrici:vbi etiam ſcripſi qualiter iudex põt ſen-
tentiam ſuam interpretari.

¶ QVINTO quæritur pone ex commiſsione regis,& ca
mere Computorum ſententiauit Balliuus Rothomageñ.
acquiſitionem factam per quendam Abbatem,de re feuda-
li monaſterio à vaſallo ipſius ſic valere,quòd monaſterium
ad inſtantiam:procuratoris Regij,rem non tenetur ponere
extra manum:nec propter hoc regi facere aliquam indem-
nitatem.quęritur nunquid prędicta ſententia fuerit iuſtè la
ta:quę quęſtio tangit eccleſiam Aureleñ.mihi cõmiſſam,&
fuit per vicarium meum hodie mihi miſſa.Pro monaſterio
verò videlicet,quòd prędicta ſnĩa fuerit iuſtè lata . Inducit
quidam practicus rationes quæ ſequuntur.Prima ratio eſt,
quia licitum eſt perſonis eccleſiaſticis in feudis ſuis liberè ac
quirere,& acquiſita retinere:ſecũdum legales,& canonicas
ſanctiones de iure communi:niſi in odium eccleſiæ contra-
rium reperiatur fuiſſe ſtatutum:nõ allegat.Sed fortè voluit
allegare leges,quæ volunt cõtractus iuriſgentium omnibus
eſſe communes,inter quos eſt contractus emptionis,& ven
ditionis.C.de actioni emp.l.ſicut.C.mandati.l.in re manda-
ta.C.de iure deli.l.nec emere.cùm ibi notatis.C.de contra-
hen.empt.l.dudum.cum ſimilibus.modò in odium eccleſię
de iure ciuili,vel canonico,non reperitur contrarium ſpe-
cialiter fuiſſe inductũ:nec immeritò:quia eccl'ia nõ debet
eſſe deterioris conditionis,quàm priuatus.C.de ſacroſanct.
eccl.l.j.ff.de reli.& ſump.fune.l.ſunt perſonæ.in auth.de re.
11 ec.non ali.§.nõ minus.coll.ij.imò † debet eſſe melioris cõdi-
tionis,quàm priuatus.C.de ſacroſanct.ec.l.vt inter diuinũ.
in princi.Gaudet enim etiam vltra priuatos multis priui-
legijs:vt.l . proximè allegata.& eodem titulo.l.placet.& . l.
l.neminem.&.l.priuilegia.&.C.de epiſco.& cleri.l.j.&.ij.&
l.omni.cum infinitis,quia cùm acquirit non detrahit im-
perator ratione lucratiuę deſcriptionis quintam partem.C.
de ſacroſanct.ec.l.pe.& quia donationes factę eccleſijs abſq;
inſinuatione valent:vt.C.de ſacroſanct.ec.l.illud.q.l tñ intel
lige:vt ibi no.per Cy.in.ij.q.Et vide omninò ibi Guhelmũ
de cugno.& Baldum de peruſio.Item quia nec traditio in
tranſlatione dominij in eccleſiam faciendi,eſt neceſſaria cõ
tra communẽ tñ legem:vt prædicta.l.vt inter diuinum.iun-
12 cta.l.traditionibus. C.de pact.cùm ibi no.Item quia † præ-
ſcriptio non currit cõtra eccleſiam,niſi centenaria de iure
antiquo:vt prædicta.l.vt inter diuinum.vel hodie,niſi qua-
dragenaria.vt.C.de ſac.ſanct.ec.auth.quas actiones . &.ſ̃.de
pręſcript.c.de quarta.&.c.ad aures.&.c.ſi diligenti.&.e.ti.c.j.
li.vj.Et de hoc videtur eſſe caſus ĵ.de immu ec.c.quia nõnul
li.§.vlti.li.vj.& facit bene.c.eos qui.e.li.ſed dubito , ꝙ magi-
ſtri camerarum perlamenti,& cõputorum.hanc rationẽ ita
generalem recipere nollent,quia ordinatio regia eſt in con
trarium,circa acquiſitiones factas per eccleſias extra .xl.an-
nos,eò ꝙ manum eccleſię reputant mortuã. Secunda ratio
13 quia illi † ,qui donauerunt,vendiderunt,ſeu quocũq; titulo.
conceſſerunt feuda eccleſijs,illa cũ omnibus iuribus,liberta
tibus,pertinentijs,& euentibus,ſeu aduenturis,& ſicut ipſi
conceſſores,ea tenebant ipſis eccleſijs conceſſiſſe cẽſentur:
quia res cũ omnibus acceſsionibus ſuis tranſire cenſef.ff.lo-
cati.l.quęro.in prin.ff.quorum legatorum.l.ij.in prin.cũ cõ-
cordantijs ibi ſignatis,in gl.ij.Et hoc verũ,cũ donatio ſit à
principe:vt.C.de iure fiſci.l.ſi qn.& præſertim cũ fit in ec-
cleſia:vt prædicto.§.ſi minus.vel dum fit motu proprio:vt ĵ.
de præben.c.ſi motu.cũ ſimilibus.& eadem ratiõe,cùm prin
ceps confirmat donationem ab alio factam:quia tunc in ſui
pręiudicium generaliter,& quoad omnia confirmaſſe cen-
ſetur:vt prędicta.l.ſi quando.& facit bene quod notat Inn.
de donat.cùm dilecti.in fine.quia confirmatio aliquid adde
re debet:præſertim cum ſit ex certa ſcientia:vt.ff.de leg.pri-
mò.l.ſi quando.& extra de priuilegijs.ſi Papa . libro ſexto.
Ex quibus apparet euidenter,quòd ſicut donator laicus po-
tuiſſet in ſuis feudis acquirere,ita eccleſia poteſt &c.Tertia
ratio,quia tam cõcedens,quã res confirmans,ſcire poterant
vel debebant omnia,quæ modò petit Rex caſibus emergen
tibus,ad regem peruenire poſſe:& ex natura,& conditione
feudi debere ad eccleſiam peruenire . Sciebant q; conditio-
nem eccleſię,ac libertatem,& naturam eius : igitur fienda
14 † eſt interpretatio pro eccleſia bene larga:quia imputari de-
bet illis,qui iſta pręuidere debuerunt,& non præuiderunt.
ff.locati.l.ſi quis domum.& extra de ſeruis non ordinandis.
15 c.vnico.cum his.quæ ibi notan.Facit:quia ſecundum † con
ditionem donatam,donatio eſt interpretanda : vt extra de
iure patronatus.capitulo ſi laicus.§.vltimo.libro ſexto . vbi
de iſta quæſtione in ratione videtur eſſe caſus . Quarta ra-
tio,quia eccleſia in feudis ſuis ab extraneis acquiſita,etiam
per regem repetere poteſt:ad hoc non allegat . quia forſan
hoc ſupponit notum ex conſuetudine regni.Ex lege tamen
Federi . imperiali.c.primo.de prohibita feudi alienatione.
per Federicum alienatio feudi facta domino nõ conſentiẽ-

te,eſt nulla:& competit domino vendicatio feudi:vt ibi &
de conſuetudine eccleſiæ Auincieñ.& ſui comitatus malla-
uiç habet in ſpeciali,ꝙ ad inſtar rei emphiteuticariæ.Si va-
ſallus velit vendere rem quam tenet ab eccleſia,debet requi
rere Epm.vt laudet contractum,& inueſtiat emptorē alio-
quin res cadit in commiſſum,& ad eccleſiam:& tunc eſt in
optione Epiſcopi rē retinere pro pretio,aut laudare,& lau
dimiū recipere ab emptore,iuxta lecta,& no.C.de iure em
phi.l.vltima.Ex quibus ſequitur,quòd eccleſia ſuper his per
regem inquietari non debet:allegat ille,quia eccleſiæ retra-
henti daretur actio,etiam contra regem,ergo regi ab ea vē-
dicanti fortiori ratione datur exceptio:arg.ff.de ſuperficie.
l.prima.§.quod ait.verſ.planè.&.ff.de euictio.l.vendicantē.
Facit:quia hoc venit ex natura feudi , igitur rex donando,
vel confirmando feudum eccleſiç,iſtud donaſſe,ſeu confir-
16 maſſe videtur:quia† princeps donando , vel confirmando
aliquid videtur donare , vel confirmare omnia illa quæ ſe-
quuntur ex illo de natura ſua.argu.ff.de procuratoribus.l.ad
rem.&.l.ad legatum.&.ff.de officiis eius cui mandata eſt iu-
riſdictio.l.prima.§ finali.extra de officio delegati.præterea.&
c.prudentiam.§.ſexta.cum,ſimilibus . Et hæc ratio in facto
eccleſiç Auincienſi videtur eſſe fortiſſima:quia Rex Fran-
ciç prędeceſſor moderni Regis , qui donauit pedagium
ſaluitatis de quo agitur,Epiſcopo,& domino montiſlauri,
pro dictis partibus ordinauit,quòd dominus montiſlauri
teneret in feudum ab Epiſcopo partem ſuam,quam partē
emit poſteà Epiſcopus à domino montiſlauri ,& pro illa
parte petit nunc indemnitatem,&c.¶ Quinta ratio,quia ec
cleſia à tempore de quo non eſt memoria,& etiam à funda-
tione ſua,liberè,& abſq; contradictione aliqua acquiſiuit
talia in feudis ſuis ſcientibus,& patientibus gentibus domi
ni Regis:igitur pro conſtituto haberi debet : vt.ff.de aqua
pluuia arcenda.l.prima.§.in ſumma.&.§.finali.& . ff.de aqua
17 quoti.& æſtiua.l.hoc iure.§.ductus aquæ . Scientibus† enim
& patientibus gentibus Regis.per quas Rex regitur , Rex
ipſe & ſcire,& pati videtur.quia Rex ipſe regitur per eos in
partibus illis,& ideò eum repręſentare videntur:vt . ff . de
condi.& demon.l.municipibus . cum concordantiis ibi ſi-
gnatis.¶ Sexta ratio,quia aliâs per Reges Francorū præde-
ceſſores regis moderni factæ fuerunt certç ordinationes de
modo acquirendi per eccleſias in feudis regis,& militū nul
la facta mentione de feudis eccleſiç,videlicet,quin eccleſiæ
in feudis ſuis,liberè acquirere poſſent . igitur iſte caſus per
conſtitutionem regiam non diſpoſitus iuris communis do-
minus in feudis ſuis acquirere permittentis diſpoſitioni re-
linquitur.arg.ff.de condi.ob.cauſam.l.ſi extraneus.ſo.ma.l.ſi
cōſtante.in principio.de lib.& poſthu.l.commodiſſimè.de
reſcript.c.ſtatutum.cum concordantiis.¶ Septima ratio,qa
nō poteſt nec debet dici noua acquiſitio:ſed magis eſt redin
tegratio,ſeu retractio feudi. Vtilitas enim feudi , quam ha-
bet vaſallus à directo domino , penes eccleſiam exiſtente,
ſeparata iuxta ea,quæ habentur in feudis,in quibus cauſis
feudum amittatur.c.obertus.§.imprimis.debet reuerti de fa
cili ad naturam directi dominii penes eccleſiā exiſtentis:vt
ff.de pact.l.ſi vnus.§.pactus.Rex enim ordinando , ꝙ ille ab
eccleſia res huiuſmodi teneret in feudum,videtur in eccle-
ſiam directum earum dominium tranſtuliſſe:vt.C.de dona.
l.quiſquis.Et mirabile videretur vnum,quod ex contrario
ſequeretur,videlicet ꝙ ſi eccleſia habens plures terras , eas
particulariter diuerſis hominibus daret in feudū , quòd eas
non poſſet ad ſe reuocare,ſi illas ab hominibus eas tenenti-
bus alienare contingeret contra æquitatem legis in emphy-
teuta meliorationes ſuas alienante,& in domino eas retine
re volente loquentis.C.de iure emphyteutico.l ſi.¶ Octaua
18 ratio,quia in multis caſibus ea,quę† ab eccleſia teneť,ad ec-
cleſiā reuertuntur,videlicet ſi tenens non ſoluat pēſionem
per biennium,termino ſtatuto ſic poteſt eccleſiæ dimittere
qd ab eccleſia tenet:vt patet ex lectis,& not.j.de loca.c.po-
tuit.& de feudis.c.j.&.ij.quod ſępe cum magno damno ec-
cleſię contingit:vtpote ſi tenens rem ab eccleſia,pro magno
pretio eccleſiæ dictam rem dimittat:& idem inconueniens
patet ſi decedat ille,qui rem huiuſmodi ab eccleſia tenet ꝑ
magno pretio,abſq; hęrede . Itē patet idē in caſu foreſactu-
ræ.Ex quibus apparet euidenter,quòd ſi eccleſia in ſuis ſeu
dis non poſſet retinere,& liberè ſine impedimento caſibus
contingentibus acquirere omnia feuda eccleſię tēpore pro
cedēte eſſent extra manum eccleſię:quod eſſet ſummè incō
ueniens,& abſurdum.¶ Nona ratio,quia ratio ſtatuendi,ꝙ
eccleſia in feudis regis,& militum nō poſſet acquirere , ſine
regis,& militum conſenſu,fuit iſta:quia illud quod eſt alie-
num,& in alieno feudo,ſeu dominio conſtitutum,ſine vo-
luntate domini, cuius eſt,nec acquiri , nec retineri poteſt.
Sed iſta ratio in feudis eccleſiæ ceſſat , quia eccleſię totum
fuit,& ſemper remanſit apud eccleſiam,ſaltem quoad dire-
ctum dominium:& ideò non immeritò poteſt reuerti ad
eccleſiam.Facit illud vulgare , quòd ceſſante ratione legis
debet ceſſare lex.ff.de iure patro.l.adigere.§.quāuis.& quòd
ceſſante cauſa debeat ceſſare effectus.extra de appellat.cum
ceſſante.cum ſimilibus.¶ Decima ratio,quia aliquæ perſo
nę eccleſiaſticę ad quas feuda huiuſmodi pertinent pro feu-
dis ipſis magna ſeruitia,magnaſq; redeuantias faciunt regi,
quę facere bono modo non poſſent niſi in ſuis feudis,liberè
19 acquirere poſſent:facit,quia† etiam dominus vaſallo fideli-
tatem pro ſeruitio repēdere debet:vt in feudis.qualiter do.
proprie.priua.debe.c.vno.¶ Vndecima ratio,quia & ſi finā
tia iſta ab eccleſia illo iure iniquiſſimo debeatur , credendū
eſt gentes regis , pro prima primi feudi acquiſitione finan-
tiam petiiſſe,& etiam habuiſſe:argu.ff.de probationibus.l.
cum de indebito.in fine.Item credendum eſt illam finan-
tiam talem fuiſſe,etiam pro toto feudo ,& omnibus parti-
bus,& acceſſionibus,ac vtilitatibus ipſius feudi,& ſic etiam
pro omnibus euentibus,ſeu aduenturis , & reditibus , qui
de cętero ex ipſo fundo obuenire poſſent:qa iſta & debent,
& poſſunt non immeritò pręnideri:vt dixi ſupra . Igitur ſi
modo compellerent iterum finare de hmōi nouiter acqui-
ſitis,iam idem bis exigetur,quod bona fides non patitur.ff.
depoſi.l.bona fides.Supple gloſſas.In gl.prima,in fine.& po-
teſt etiam poni exemplum in exemptis,& in cauſa fidei . vel
ſecundum Hoſt.cùm Archiepiſcopus de ſpeciali mandato
Papæ deponit Epiſcopum.In glo.ij.ibi,*ſi expreſſi*.& vide in
Spe.de ſentētię prolatione.§.iuxta propoſitionis.ver.ſed qd
ſi eſt ſnīa nulla,& dicam.j.de confirmatione.c.j.& an ſentē-
tia pronunciata nulla neceſſe ſit.j.e.ad probandum.Itē quod
hîc notat Abbas,an recipiatur talis libellus,peto talem ſen
tentiam latam contra me pronunciari nullā & ſi eſt aliqua,
eam reſcindi per beneficium appellationis,vel in integrum
reſtitutionis:de quo tetigi.de in integ.reſtit.conſtitutus . &
tangā.j.de app.dilecto.& de re iudi.Abbate.li.vj.& ibi licet,
& hoc tenuit olim Tā.per hęc iura.ſed ipſe poſt mutauit,&
ibi conſtet.Tenet etiam ſnīa,quoad ipſum procuratorē: vt
ff.de re iudi.l.iiij.in prin.& ſic ſoluit Bar. Brix.in quęſtione
venerabili.quę incipit quęritur.ſi appellatur à ſentētia.*& in
fine*.proteſtantur hodie appellantes ſe per appellationem nō
recedere à beneficio nullitatis.Collect.more ſuo tractata ali
bi repetens,primò dicit quòd iudex nō debet vti verbo pię
teriti tēporis dicendo cōdēnauimus,vel priuauimus ſcdm
Inn.& Car.j.e.c.ij.li.vj.in verbo priuamus.quia verba eſſent
teſtimonialia ſolùm.nec obſtat.c.Abbate.e.ti.qa illa loqui-
tur in confirmatoriis.inducit tamen in contrarium.j.eo.c.
inter.ſ.de cauſ.poſ.c.j.&.c.cū eccleſia.de reſti.ſpo.c.olim.de
fide inſtru.c.inter.iiij.cum Ioannes.de except.c.cum inter.
&.c.cum venerabilis.tangam in prædicto . c.ij . ¶ Secundò
20 dicit,quòd non† valet ſentētia lata ſuper crimine cōtra eū
de quo notorium eſt ipſum nō potuiſſe cōmittere ſcdm Pau
lum in cle.paſtoralis.e.ti.vbi dicā:quia notorietas habetur
loco erroris expreſſi.¶ Tertiò dicit,ꝙ iudex nulliter pronū
cians,fortè quia dominico iterū pronūciare nō pōt.ſi dele-
gatus eſt.inducit not.in Spe.eo.ti.§.qualiter.verſ.quid ergo.
licet ſecus

licet ſecus in ordinario, per notata in prædicto. c. in literis. ¶ Quartò dicit quòd abſoluit delegans à ſentētia lata p ſuū delegatum, niſi in totum commiſerit. argu. ff. de iudic. l. iudicium ſecundum Specu. vbi ſupra. ¶ Quintò dicit, quòd ſi commiſſio executionis non tenet propter errorem facti ipſe iterum prouidet ſecundum Innocen. remittens ad notata Archidiaconi, & Cardinalis de conceſſ. præbend. ne captandæ. & de præben. Si tibi. & c. beneficia. eo. lib. & p Inn. in prædicto. c. in literis. licet ſecus ſi errasſet in iure, ſecundum Innocē. ¶ Sed Hoſti. & Nouella contra. Sed primū tu
21 tius, quia † cum agitur de lucro captando, & inter eos qui periti eſſe debent, ignorantia habetur pro ſcientia. vt no. j. de regulis iuris. ignorantia. ¶ Sextò dicit, quòd tunc dicitur ſententia nulla, quia contra ius lata, cùm in ea expreſsè ponitur error iuris: licet ius taceatur. puta dicendo, licet ſis minor xiiij. annis, pronuncio te poſſe facere teſtamentum aut in iudicio ſtare poſſe: ſic. j. eod. cum inter. Secus autem, ſi non obſtante exceptione, de minoritate ætatis oppoſita, pronunciaret illum non poſſe teſtari & cætera ¶ De ætate tamen, in ſententia mentione non facta, quia tūc eſt ſolùm contra ius litigatoris. ij. q. vj. § item ſententiam. ſecundum Hoſtien. in ſumma. eod. titu. § qualiter. ¶ Septimò dicit, quòd non valet ſententia lata cōtra conſuetudinem, dummodò non dicatur condemno te contra conſuetudinem. & in hoc eſt differentia contra ius ſcriptum, & non ſcriptum ſecundum Compoſt. de conſuetudine cap. finali. x. diſtinct. in his quæ differentia non placet Nouellæ in prædicto cap. finali. quia etiam in iure ſcripto, eo modo diſtinguitur. j. e. cùm inter. & vide notata de purg. vulga. ſignificantibus. dicam. j. eod. Cum inter. ¶ Octauò dicit, quòd licet ſecundum legiſtas in rei vendicatione pronuntietur ſuper declaratione dominij, & non ſuper reſtitutione, de hoc canoniſtæ non curant remittens ad Collecta de fide inſtrumen-
22 torum. cap. inter. ¶ Nonò dicit, quòd † cùm fertur ſententia contra defenſorem, contra dominum fit executio, & nō contra defenſorem: ſecundum Specu. de ſententia § ſequitur verſic. ſed pone. Sed non loquitur de voluntariè ſe offerente. Sed de dato per iudicem, vel ſuperiorem eccleſiæ vacanti, aliâs facerent contra notata. j. de capell. monacho. cùm dilectus ¶ Sed contra fideiuſſores, qui promiſerunt reo, iudicio ſiſti, mandatur ſententia abſque alia pronunciatione executioni vt in Speculo. tit. de executione ſentētiæ. & hoc verum ſi in iudicio fideiuſſerint. Secus verò ſi in contractu. ¶ Super quo vide Collecta de fideiuſſ. conſtitutus. & quæ ſcripſi in quodā conſilio meo, ſup hoc ſpecialiter formato.
23 ¶ Decimò dicit, quòd † ſententiam latam à non iudice, iudex ratificare non poteſt, propter nullitatem ex defectu authoritatis ¶ Et idem ſi ex defectu ſolennitatis, vt in Specul. eod. titu. § ij. & per Ioan. nona. q. prima. capitulo primo. & per Innoc & alios, de officio delegati. prudentiam. & de conſuetudine. cap. cùm conſuetudines. ¶ Vndecimò dicit, quòd licet habet conteſtatio ſcripta non reperiatur in actis, tamen ſi de ea aliâs conſtare poteſt, iudex poteſt ferre ſententiam, & ſi poſtea propter poc de hoc vertatur dubiū, iudex & notarius ſuper hoc poterunt eſſe teſtes. Super quo vide Collecta ſupra de arbitris. c. ij. & de probatio. quoniā. ¶ Duodecimò notat, quòd ſententia petitur pronunciari nulla iudicis officio: ſecundum Innocen. de appellationib⁹. ſæpè. circa finem ſecundæ columnæ.

SVMMARIVM.

1 *Lites vt celeriter terminentur conuenire tam rigori quàm æquitati.*

2 *Beneficiorum cauſas debere & cito groſſo modo expediri & terminari.*

3 *Beatus Petrus ſi veniret, non ſuſtineret tot litigia, nec tam longa ſicut ſunt hic.*

4 *Celeriter fieri dicitur quod fit intra triennium.*

¶ CAP. II.

Vrgantium. Breue eſt, & fuit hoc exordium alicui⁹ ſententiæ vel fortè inſtructio alicuius iudicis. ¶ Expone literam *celeri*. interdum deſideratur celeritas, & interdum renouatur. de quo j. de electione. cap. quoniam. libro ſexto. Super verbo *celeritate*. & de locato cap. potuit. § emphiteuta. ſuper verbo celeri æquitati. de hoc ſupra de tranſactionibus. cap. finali. per Hoſtien. vbi de hoc ſcripſi, & per Cyn. C. de iudi. l. placuit.
1 ¶ Primò nota qualiter tam † rigori, quàm æquitati conuenit quòd lites celeriter terminentur. ¶ Propter quod Petr. Iacob. in ſumma libellorum, ſub rubricella de ſtatu romanę curię contra romanam curiam loquitur inuectiuè dicens, quòd cauſæ in curia romana nimis prolongantur, & ſunt quaſi immortales, & in iure condendo multùm volnuntur & reuoluuntur quatuor iura. ſ. de electione de reſtitutis. & de appellationibus. & de prębendis. nec propter hoc abbreuiantur lites: ſed magis prolongantur: & tot ſunt ibi mōſtruoſitates & anfractus, quòd aduocati ex inde magis lucrantur, & eccleſię magis damnificantur. ¶ Deberent
2 ergo cauſę beneficiorum † citò ac groſſo modo expediri & terminari: & potiſſimè quia pars quę beneficium non obtinebit, magis videtur exonerata quàm damnum paſſa. vt patet in eo quod notatur. ff. de minoribus l. aut pętor. in principio, & ideo quilibet deberet eſſe contentus breui & groſſa diffinitione ſecundum eum. ¶ Subdit ſe credere,
3 quòd ſi † beatus Petrus veniret ipſe non ſuſtineret tot litigia, nec tam longua ſicut ſunt hîc. ¶ Item Quod hîc dicitur de celeritate, non intelligas de maturæ deliberationis, ſed de cauillationis excluſiua, per quod tollitur contrarium formatum in gloſſa ſecundum Lignanum. ¶ Supple gloſſas in glo. prima ibi: *properandum*. per hanc legem & per hoc capitulum ſimul iuncta arguit Vincentius hei i celeri-
4 ter, † quod fit infra triennium. & ibi: *Cum apud*. & C. de pœnis. l. ſi vindicari. Sed ibi non tardatur ſententia, ſed executio, & ibi vt dicitur. & adde quod ibi notatur.

SVMMARIVM.

1 *Iure ſuo neminem priuari debere ſine culpa.*

2 *Infamem fieri epiſcopum ſi remoueatur vel expellatur & ineligibilem fieri.*

3 *Papam omnia ardua facere cum conſilio cardinalium.*

4 *Sententiam multorum epiſcoporum non valere, niſi omnes ſint concordes.*

5 *Epiſcopos plures requiri, in ſolenni depoſitione ſeu degradatione.*

6 *Degradationem actualem, eſſe executionem ſententiæ depoſitionis.*

7 *Epiſcopos & eorum officiales, audire cauſas criminales ſuorum clericorum de conſuetudine.*

8 *Epiſcopum ſolum poſſe clericum ſeu præſbiterum excommunicare.*

¶ CAP. III.

NOn poteſt. Breue eſt, & ideò nec ſummatur nec diuidit & incipe conſtructum ibi *concors ſacerdotum*. & cætera ¶ Expone literā, *poteſt*. qualiter de iure multiplex eſt potentia vide notata. ſ. de reſcriptis. capitulo ſuſcitata. *Sacerdotali*. largè ſumitur hîc ſicut infra de cohabi. clericorum. capit. ſi quiſquam. *Cauſis*. vnde non poſſent illum deponere, pro eo quòd nimis obnixè proſpexerint mulierē ſecundum Abbatem. nullus enim
1 † ſine culpa priuandus eſt iure ſuo, lxvj. diſtinctione. Satis peruerſum. ſ. de conſtitutionibus. capitulo ſecundo Hoſti. Strictiùs tamen ſumitur verbum Sacerdos. j. de hęreti. cap. primo. libro ſexto. ¶ Quęritur hîc generaliter qui & quot iudices eſſe debent in cauſis clericorum ciuiliter vel crimi-

naliter conueniendorum,& vtrum omnes debeant in vnã ſententiam concordare. Circa quod diſtingue ſecundum Henricum,quia aut quęris de Papa.& illum nemo iudicat vt xix.diſtinct.q.iij. nemo. & capitulo aliorum. niſi ſe alicujus iudicio ſubmittat.vt.vij.quæſtio.vij. nos.ſi incompetenter.& in cauſa hęreſis.xl.diſtinctione.ſi Papa. Quod dic vt ibi & ſupra de electione. licet. Aut de cardinali & illum papa iudicat & deponit. Quod dic vt legitur & notatur.j.de ſciſmaticis.cap.vno.libro ſextu.& hoc finaliter videtur tenere Hoſtien.& infra de cleric.non reſiden.cap. ſecundo.& expreſſe hoc tenent Hoſtien. & Ioan.and.j.de prębendis.cap.dilectus.dicentes quòd cardinales vnà cum Papa iudicant omnes:nec poſſunt iudicari ab alio quàm à Papa & collegijs ſuis,vt in cap.allegato, nemo aliorũ. Aut quęris de cauſis aliorum,& tunc aut de cauſis archiepiſcoporum,aut de cauſis epiſcoporum,aut de cauſis aliorum inferioris ordinis clericorum. ¶ In primo caſu,dic quòd Papa eſt iudex: nam cauſę archiepiſcoporum ad Papam ſunt referendę.vt j.de prębend.cap.graue. in fine.vbi hoc notant Innoc.& Hoſtien.in principio.Idem Archi.xj.q.j. cap ſi cleric⁹.aduerſus ſuper verbo ad cõſtantinopolitanũ. ¶ In ſecundo caſu refert aut agitur de cauſa merè ciuili,& dic,quòd archiepiſcopus ſuus eſt iudex.vt.ſ.de officio ordinarij.paſtoralis &.j.eo.titu.c.Romana.lib.vj.Si autem archiepiſcopum vel alium ſuperiorem non habeat,niſi Papã iudicat eum ſolus Papa:ſicut patet in Epiſcopo Auicienſi. qui nulli ſubeſt archiepiſcopo,ſed ſoli Romano põtifici.& ideò ab illo ſolummodò iudicatur. ¶ Aut agitur de cauſa criminali, & tunc aut non agitur quantum ad depoſitionem, ſiue priuationem ab ordine vel beneficio, & tunc idem vt in iuribus allegatis.paſtoralis.romana & in cap.alleg.genere.in verſic.ita vt qui.poſt primam.¶ Aut agitur ad depoſitionem ſeu priuatione ab ordine vel beneficio.& tunc aut quęritur quis poterit audire & examinare dictam cauſam,& circunſcripta ordinatione Papę:dic quòd ipſum concilium prouinciale:vt.iij.q.vj.cap. quamuis liceat.&.c. multùm ſtupeo.& cap.dudũ & in clerici auditione,examinatiõe,vel cognitione,neceſſarij ſunt.xij.epiſcopi,pręter archiepiſcopum qui in his nõ computat.vt.iij.q.viij.c.primo & ij.&.xvij.q.vij.fœlix. Et dic,quòd iſte numerus epiſcoporum, eſt neceſſarius non ſolùm in criminali accuſatione epiſcopi.Sed etiam cum ciuiliter agitur vel excipitur de crimine contra ipſum,ad hoc vt remoueatur ab epiſcopatu, poſt confirmationem xxiij.diſt.illud.xxiij.diſt.quorundam

2 nam poſt † amotionem talem,vel repulſionem adeò remanet infamis,quòd ineligibilis ſit.vt ſupra de electione.ſuper eo.vt hoc notant Ioan.Philip.Bernar.Hoſtien.& Io.an.in c.alleg.ſuper his.in fine.& Inno.& Hoſtien.in cap.allegato graue.& Ioan & Archidia.in cap.alleg.illico.xxiij. diſtinct. Et dic,quòd iſti.xij.epiſcopi,ſunt neceſſarij in proceſſu,ſcilicet in libelli oblatione.ſ. de libe.obli.cap.primo.in litis conteſt.in præſentatione teſtium, in cõmiſſione facienda illis,quibus receptio teſtium committetur.C. de fide inſtrumentorum.in authentica apud eloquẽtiſſimum.& in additione allegationum,& potiſſimè,in relatione, quæ Papæ eſt facienda. argu. in eo quod legitur & notatur.infra de appell.intimaſti.ſecundum Innoc.& Hoſtien.in cap.allegato. graue.¶ Et licet quidam dicant hunc numerum epiſcoporum eſſe neceſſarium,etiam ſi ex delegatione Papæ procetur.argu.iij q.vj.hæc quippe Inno.tamen & Hoſtien.in.c. allegato graue.non credunt hoc de neceſſitate,licet honeſtum ſit propter excellentiam cauſæ,quæ ita ſit.Et idem tenet Archidia.in cap.alleg in gloſſ.ſua penultima. ¶ Quod intelligo ſiue Papa committat ſolam cognitionem,ſiue ſolam commiſſionem, ſiue vtrunque ſimul ¶ Aut quæris quis poterit terminare,ſeu diffinire dictam cauſam,& dic, quòd ſolus Papa.vt in iuribus allegatis.& ſupra de tranſla. epiſcopi.cap.inter corporalia.in principio.verſic.epiſcopi quoque vbi de hoc per Hoſtien.& cap.quanto.& cap.final.

3 ¶ Decet tamen,quòd † hoc faciat cum conſilio cardinalium,ſicut & alia ardua facta.¶ Et dic de hoc vt notatur per Cardinalem infra de hæreticis.libro ſexto ¶ Aut ergo Papa de cauſa huiuſmodi determinat & diffinit, & tunc non eſt dubium. ¶ Aut eam committit alijs,& tunc idem, quia vnus ſolus non poteſt vni ſoli diſſentire,vt legitur & notatur ſupra de arbitris.cap.primo,aut pluribus,& tunc non valebit ſententia,niſi omnes concordauerint.vt ſexta q.iiij.cap.primo.& cap.ſi quis epiſcopus criminaliter.Eſt tamen ſpeciale in cauſa epiſcopi propter excellentiam dignitatis,ne concuſſis columnis,corruat ædificium.j.de accuſ. cap.qualiter.& quando.ij. in principio. ſecundum Ber.& Hoſtiẽ.hic.Idem notat Archidiaconus.ij.q.vj.§ diffinitiua.

4 verſi.Item ſi plures.& ita † quòd non valebit ſententia eorum,niſi fuerint concordes,ſiue fuerit condemnatoria ſiue abſolutoria per ea quæ not.ij.q.vj.accuſatus.licet Hugo. aliter notauerit.xij.q.j.præceptis.Si quæris de cauſis aliorum inferioris ordinis clericorum, tunc refert vt prius. ¶ Aut agitur de cauſa ciuili & tunc epiſcopus ſuus regulariter eſt iudex.C.de epiſcu.& cleric.in authentica.cam,quæ fit cum monacho.& in authentico.clericus autem & ſupra de foro compet.cap.primo & ſecundo.& cap.ſi quis contra clericum.&.x,q.iij.cap.quia cognouimus.¶ Aut agitur de criminali,& tunc aut agitur ad depoſitionem non ab ordine,ſed a beneficio,aut agitur ad depoſitionem ab ordine, & officio.¶ Aut agitur aliâs,quàm ad depoſitionem ab ordine vel beneficio.¶ In primo caſu ſolus epiſcopus cum ſuo clero eſt iudex:vt ſupra de iudic.at ſi clerici de cohabi. cleric.& mulie.cap.ſicut.& cap.ſi autem.& ſic intelliguntur.xviij.q.ij.ſi quis Abbas.vbi hoc notat Archi.&.xvj q. vij.in nũcium.ij.q.j.notum.ix.q.iij.ſi quis epiſcopus damnatus.lxxxvj.diſt.ſi quis de quocunque.cum multis ſimilibus,quia in talibus nihil debet ſine conſen ſu ſui capituli facere.j.de his quæ fiunt à prælat.cap.nouit.hoc idem notant Ioan.& Archidia.xv.q.vij. in ſumma ¶ In ſecundo caſu ſcilicet quando agitur ad depoſitionem ab ordine vel officio,refert: nam quędam eſt depoſitio verbalis ſolum,abſque ſolenni degradatione ſubſequenti, ſeu per quam non tenditur ad degradationem actualem,de qua in iuribus,infra proxime ſequentibus,& de tali cauſa,epiſcopus cum capitulo cognoſcere poteſt:& decidere ſeu deponere abſque aliorum epiſcoporum præſentia:vt infra de clerico excommunicatu miniſtrante.cap. ij.&.c.latores.ſ.de iudic.cap.at ſi clerici.lxxxvj.diſtinct.ſacerdos.& cap.optimum.& infra de ſimo licet hely.& ita intelligit Ioan.Fabri.xv.q.vij.in ſumma.& Inno.& Hoſtien.in cap.allegato graue ¶ Aut eſt depoſitio actualis,& ſolennis,quæ propriè dicitur degradatio de qua.in.d.c.degradatio.§ j.& tunc aut agitur de crimine hęreſis.& tunc ſolus epiſcopus cũ ſuo clero ſeu capitulo poterit cognoſcere & deponere ſeu degradare:vt infra de hæretic.cap.primo libro ſexto & dic vt ibi. ¶ Aut agitur de alia cauſa,& tunc aut agitur de depoſitione actuali clericorum,in minoribus ordinibus conſtitutorum, qui etiam degradari poſſunt.xj. q.iij.epiſcopus.in fine.&.xxv. qõ.j.ſi quis epiſcopus.& in dicto capit.degradatio.ij.reſponſo.ibi minores.&c.ſecundum Ioan.and.ibi in Nouella & Spec.de accuſatio.§ ſecundo loco.verſi.ſcias.& tunc ſufficiet ſolus epiſcopus,cum ſuo capitulo.Ita intellige.xv.q.vij.cap.ſi autem.ibi,*vel quorum*.verò clericorum.animus &c.cum not.ibi per Ioan & Archidia.& in cap.allegato.cum non ab homine.ſ.de offic ordin.cap. primo.& . cap . licet epiſcopus.& cap.irrefragabili.& eſt caſus,in dicto cap.degradatio.ſecundo reſponſo.licet Specu.in verſi alleg.& ſcias.dicat, quòd

5 in † ſolenni depoſitione ſeu degradatione, plures epiſcopi ſunt neceſſarij in minoribus ſicut in maioribus conſequant. ¶ Aut agitur de depoſitione clericorum in ſacris ordinibus conſtitutorum,& tunc aut agitur de depoſitione ſeu degradatione preſbiterorum,& tũc requirũtur ſex Epi illius prouincię conuicinę vnà cum Epo diœceſano,aut agitur de depoſitione

poſitione ſeu degradatione diaconorũ,& tunc requiruntur tres epiſcopi illius prouinciæ ſi ſint:aliàs cõuicinæ cum ipſo Epiſcopo diœceſano:vt plenè legitur, & notatur xv.q.vij. cap.ſi quis timidus capitulo.felix.& cap.ſi autem. Et quod dictum eſt in diaconis ¶ Idem intellige in ſubdiaconis,qui hodie eodem gaudent priuilegio,arg.ĩ.de ſeruis non ordi. capitulo. miramur. ſecundum Hoſtien. hic per hoc, ſi de ætate & qualita à multis.& .xxij.diſtinct erubeſcant.& cap. finali licet Ioan. fabri.& Hugo. xxviij.diſtinct.cap.ſolùm. & xxv.q.vij in ſua cõ.xquent eos clericis in minoribus conſtitutis, & idem ſentit Hug.xv.q vij.cap.ſi autem.& malè ſecundum Ioan.& Arch.Hug.ibi & Ioan.andr.ĩ.de hæreti. cap.primo.libro ſexto de quo in Specu.in dicto.§ ſecundo loco.per totum.&.§.quarto.& per Ioan.an.in dicto cap degradatio.in princip.ſuper verbo iure.in Nouella.vbi dicit, quòd de numero Epiſcoporum, à canonibus diffinito, de quo ibi loquimur, cùm de verbali loquimur degradatione, nec ibi poſtea reperitur cùm de degradatione loquiť actuali,quare approbari videtur, quod dixit Specula in prædicto .§. ſecundo loco.verſu.eſt notandum vbi dicit, quòd
6 † actualis degradatio eſt executio ſententiæ depoſitionis. & Epiſcoporum præſentia,quæ neceſſaria eſt in ſententiæ prolatione,non eſt neceſſaria in hac executione. ¶ Et poſt multa allegata dicit,quòd ex iuribus prædictis,quæ de iſto numero loquitur,patet,quòd iſti epiſcopi habẽt examinare audire,diſcutere,diffinire,& ſententiare criminales cauſas, talium clericorum:& iſta conueniunt bene verbali degradationi & ſecundũ hoc.c.j.ĩ.de hæreti libro ſexto.intelligitur de degradatione verbali.& ad cap. Epiſcopus.xj q.iij.vbi dicitur,quòd iniuſtè deiecti recipiunt ornamenta iſta,de manibus epiſcoporum:ergo videtur,quòd de manibus epiſcoporum fuerint ſibi ſubtracta. ¶ Reſponde per id quod not. Specu.in dicto.§.ij. verſi.Sed nunquam tot.vbi dicit,quòd vbi ſententia depoſitionis tenet,tunc eſt in arbitrio Papæ qui ſolus reſtituit tales,vbi verò non tenetur, epiſcopus etiam ſolus de hoc cognoſcere & reſtituere poteſt. ¶ Dicũt tamen Ioan.fabri.xv.q.vij.in ſumma.& Specu.in prædicto
7 .§.quarto † q̃ de cõſuetudine epiſcopi per ſe,& per officiales ſuos audiunt cauſas criminales clericorum ſuorum,facit.ĩ. de officio vicarij.licet libro ſexto.& pro hac conſuet.facit ſupra de iudic.at ſi clerici. & cap.cùm non ab homine.de foro competen.poſtulaſti.ĩ.de hæreti.ad abolendam.§.primo.&.§.verò.& in fine de clerico excomun.mi.lator.de crimine falſi ad audiẽtiam.ſpeciale.ĩ.de conſuetu.nõ eſt libro ſexto.& de officio ordina.cap.primo.verſ.niſi aliud.& cap. vt litigantes in fine.eodem libro ſecundum Ioannẽ and.ibi. ¶ In tertio caſu, ſcilicet quando agitur ad depoſitionem ſeu priuationem ab ordine,vel à beneficio,tunc ſolus epiſcopus diœceſanus cognoſcere & deponere poteſt:vt ſupra de officio ordina.cap.primo.ĩ.de conſuetudi.cap. non eſt.libro ſexto.vnde ſi agatur per modum exceptionis,ſolus epiſcopus poteſt cognoſcere.vt infra de accuſationi.ſuper his.
8 ¶ Item ſolus epiſcopus † poteſt clericum.ſeu præsbiterum excommunicare vt.ĩ.de cohabita.clericorum.& mulierum c.clericos.& etiam ſuſpendere ad tẽpus & in perpetuũ,ſine quibus alijs Epiſcopis.vt.ij.q.v.c. præsbiter ſi à plebe.xv.q. viij.hi qui.&.ĩ.de cleric. excommu. miniſt. cap. latores & cap.ſecundo. ¶ Supple gloſſas.in gloſſa prima ibi:*tuum*.hoc quod dicit gloſ.hic de tribus & ſex epiſcopi intelligit Goſfred.in caſu ſtatim allegato,præter proprium epiſcopum. ¶ Et idem Guil.in ſpeculo de accuſatio.§. quarto.in principio. Et quod hic & ibi dicitur,de diacono, habet locum etiam in ſubdiacono,ſecundum Hoſtien.hic & Specu.in fine prædicti.§.& ibi.*Sex ad minus*.fallit in caſu.ĩ.de hæreticis. cap.primo.libro ſexto.& ſic non ſint epiſcopi in prouincia, vocabuntur vicini vt notatur:iij.q viij.ſubgero. & ibi per Papam:quia aliter ſententiare non poſſet de hoc.ij.q iiij. nulla etiam abſoluendo:licet Hoſtien.contra de hoc.xij.diſtinctio.præceptis.iij.queſtio.vj.accuſatus.& etiam quando Papa delegat cauſam, videtur quòd debitus numerus debet interuenire,vt noeat.iij.qõ viij.in fine ſummæ.

¶ CAP. IIII.

A quæ. Breue eſt,& fuit forſan exordium alicuius ſpecialis confirmationis ¶ Expone literam *iuſte*.quia nõ cõtra ius ſcriptum,& rationabiliter quia non contra ius litigatoris.*diffinita*.non interpoſita appellatione,nec petita reſtitutione.ad idem.vj.q.iiij.qđ bene ¶ Tu dic idem,ſi ſit appellatũ ſi exponas,vt prædixi. Quoniam iſta decretalis non reſpicit principaliter materiã huius tituli,ſed potiùs materiã titu.de confir vti.vel inutil. ĩ.ſequẽtis.Ideò circa eam non inſiſto ¶ Supple gloſſ.primã ibi,*cognitione*.ſupra ius tribuit,& tunc bene ſequitur in glo, & nõ poterit &c. Et hic videre potes repetitionẽ cuiuſdam Azonis de ciuanichis ſuper.c.ſicut.ij. q.j.

SVMMARIVM.

1 *Executor merus ſententiæ coram quo excipitur,quòd non cognoſcat de fraude.*
2 *Quæ ſunt meri imperij,quòd delegari non poſſunt.*
3 *Executorem ad executionem procedere debere, ſi percipit quòd coram ſe malitioſè opponatur exceptio falſi.*
4 *Executio mera & mixta quomodo differant.*
5 *Mandati formam inſpiciendam & obſeruãdam,cum apparet de illa.*
6 *Crimen perſonæ,non reddere gratiam ſurreptitiam,aut nullam.*
7 *Executor ſententiæ quòd probationes recipere non debeat,vt iudicet ſuper principali.*
8 *Executor qualiter poſſit aſſumere cauſæ cognitionem.*
9 *Sententia merus & mixtus executor quis dicatur.*
10 *Merus executor qualiter debeat exceptiones recipere, & cauſa cognitionem in ſe aſſumere, & quid de mixto imperio.*
11 *In executione non quæri, an iuſte ſit pronunciatum.*
12 *Magiſtratum minorem non poſſe cogi exſequi ſententiam latam à maiori.*
13 *Coram executore opponi interdum exceptiones, concernentes iuſtitiam vel iniuſtitiam.*
14 *Executionem non valere, ſi non habeat executor poteſtatẽ exequẽdi.*
15 *Sententiam à iudice ſuo latam,facere ius inter partes.*
17 *Executor datus ad procedendum, an debeat exceptiones oppoſitas admittere.*
18 *Sententia cum petitur executioni mandari, an debeat dari libellus.*
19 *Nouatio an fiat per ſententiam.*
20 *Sententia lata in corporalibus, dum pro quo lata eſt, ſtatim poſſe poſſeſſionem intrare.*

¶ CAP. V.

1 Ecæterò. Caſus. † Merus executor ſententiæ coram quo excipitur,de fraude non cognoſcit,ſed remittit. Et adde hic omnino quæ ſcripſi poſt Hoſti.ĩ. de except.c pia.lib.vj.in.xiiij.notabili. ¶ Expone literam *à nobis*. Secus ergo ſi eſſet ſentẽtia lata ab alio, ſecundum Tancre.& Vincen. Vnde dicebat Goffr.quòd ea
2 † quæ ſunt meri imperij non poſſunt delegari,vt miſſio in poſſeſſionem.vt.ff.de iuriſdi.om.iudic.l.iubere cauere.Sed nõ eſt verum quòd ſit meri,imò eſt mixti imperij talis miſſio,vt eo.titu.l.imperium.§.j.prout apparet ex his quæ ſcripſi in materia mixti imperij ac iuriſditionis,ſuper rubrica de officio iudicis.in.xij quõnibus. Et præſertim in ſexta ſeptima &.viij quõnibus. ¶ Vnde ſecundum leges licet committatur miſſio ex primo decreto,non tamen ex ſecundo,vt.ff. de offic.eius cui mand eſt iuriſdi l.penult.ver.vt poſſeſſio. Sed ſecundum canones committuntur ea,quæ ſunt meri,& etiam quæ ſunt mixti imperij.vt ſupra de offic.deleg.c.fina. vbi dixi de hoc,& ſuper rubrica prælibata. ¶ Martinus verò de his quæ ſunt ordinis,remittit ad lecta & notata, de cõſecra eccle.vel alta c.aqua.&.ĩ.de foro compe.c.ſignificaſti.& in cle.j.de priuile.& in.c cum nullus.de temp.ordi.li. vj.&.ĩ.de pœ.& remiſ.c.omnis.vbi ſcripſi,de hoc propriè loquendo,ea quæ ſunt ordinis,nõ ſunt delegabilia,licet quãdoq; de alterius prælati licentia. Ex propria tamen clauium

poteſtate exequentis, quis ea quæ ſunt ordinis in non ſubditis exequatur, quæ tamen ſine huiuſmodi licentia, aliàs exequi non poſſet, vt in iuribus proximè allegatis. ¶ Dicit etiã
3 Goffre.† quòd ſi executor percipit q coram eo malitioſè opponatur exceptio falſi. videlicet cauſa differendæ executionis, ipſe executor debet procedere ad executionem: ipſa falſi quæſtione ſalua remanente. vt C. de falſis. l. ij. & puniri poteſt opponens. C. de executione rei iudica. l. ſi longis. *fraus.* i. quæſtio fraudis, ſcilicet, quòd ſententia ſit lata per falſa inſtrumenta: vel quòd aliàs circa principale negotium habita dicatur fraus. ¶ Secus ſi circa commiſſionem dicatur fraus habita, vel etiã circa executionem ſecundũ Inno. vt patet ex his quæ addam infra. in prima ſuppletione primæ gloſſę. *interuenerit.* i. interueniſſe dicatur. Similis expoſitio de fide inſtr. cap. ſecundo. AEgi *de toto.* i. de aliqua parte negotij. ſi ſit merus executor. ĩ. eod. ſicut. Iſte enim nihil audiet tanquàm iudex, & ſi ſummariè poſsit audire exceptionem falſi. ff. de re iudica. à diuo pio. non vt pronunciet, ſed vt cauſam inſtructam referat. ĩ. de appellatio. conſtitutus. ſecundum Hoſtien. *ſed differri quoad diffinitionem.* nam examinatio fit quòad inſtructionem. ¶ Mixtus verò & ſi non cognoſcet de toto, tamen cognoſcit de precũ qualitate. vt in. l. & ſi nõ cognitio. quã alleg. gloſſ. vt ibi dicam ſecundum Hoſtien. *quæ inciderint.* i. coram executore propoſitæ fuerint ſecundum Hoſtien. *ad ſedem apoſtolicam.* quæ dederat executorem. ¶ Primo opponitur de prædicta. l. & ſi non cognitio. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam. canonizata. xxv. q. ij. vbi dicitur, quòd & ſi non cognitio, ſed executio mandetur de veritate precum inquiri oportet: vt ſi fraus interuenerit de omni negotio cognoſcatur. ¶ Innoc. dicit quòd hoc capitulum locum habet, cum ſententia lata eſt à principe. Contrarium verò, cùm lata eſt ab inferiore iudice: tunc enim licet executori de quæſtione falſi cognoſcere. arg. C. de executio. rei iudi. l. ſi longis. & C. ſi ex falſis inſtrumentis. l. finali. ¶ Et ſi obijcias de incõuenienti, quod inde ſequeretur, quia ſic quilibet poſſet executionem impedire iuſtæ ſententiæ iuxta id quod ſcripſit Nouella. ſ. de reſcript. ſuper literis. poſt gloſſ. verſi. ſed dices. Reſpondet Inno. quòd ex quo de hoc apparuerit, ſcilicet quia excipiens in probatione defecerit, punietur. vt in prin. l. ſi longis. & ĩ. de pœnis. c. calumniam. ¶ Refert tamen Inno. alios dicere, quòd etiam ſi à minori iudice feratur ſententia, tamen executor de falſo non cognoſcet ne tali prætextu impediatur, vel differatur executio ſententię. ¶ Sola enim appellatio impedit executionem in authen. vt iudices non expectent ſacras iuſsiones. colla. ix. per quam tollit. l. & ſi non cognitio. vel exponatur taliter, quòd non contradicat. & ad hoc. C. de falſi. l. ij. ¶ Item refert, quòd tertij diſtinguũt inter executio
4 nem † meram & mixtam, & meram dicunt, quę nullam habet conditionem ei admixtam, puta cùm proferens ſententiam mandat, ſeu committit ipſius executionem. Tunc enim cùm ſcribat de facto ſuo, non eſt credendũ, quòd ſit falſum illi ſuggeſtum. ar. de reſcript. ab excõmunicato. & ideò ſuper hoc falſo non eſt alicuius probatio ad retardationem executionis ſententię admittenda: & ſic intelligit hoc capĩm cum ſuis cõcordantijs. & vide. ĩ. de priuil. cùm olim. in glo. idem curſorem. & ſ. de offi. dele. cùm poſt. in. ij. glo. Mixtam dicunt, quando non is qui tulit, ſed alius committit executionem ſententiæ. Potuit enim cõmittens decipi in facto alieno. ff. pro ſuo. l. fin. & talis ſuper exceptione ſuggeſtionũ falſi, probatiões admittet, & recordabit executionem. vt in. l. & ſi nõ cognitio. Id autem incũctãter dici poteſt, quòd ſi nõ opponatur latam ſententiã per ſuggeſtionem falſi, ſed quòd lata ſit per falſa inſtrumenta, vel per falſos teſtes, de tali exceptione non habet ſe intromittere executor: ſed illi qui delegauit eſt cognitio reſeruanda: cùm nec intendat ſuper hoc aliquid delegare. Et ſic etiam poteſt intelligi, quod hic dicitur cum ſuis concordantijs. ¶ Eſt & alia executio, quæ dici poteſt mixta, quia pro parte eſt mera, & pro parte habet cauſæ cognitionem annexam: vt ſi mandetur alicui, quòd prouideat Petro de tali præbenda ſi vacat, hæc enim executio habet cauſæ cognitionem in hoc, vt executor inquirat, & cognoſcat an vacet, priuſquàm de ipſa prouideat. ſed poſtquàm ei conſtiterit de vacatione mera, remanet executio quoad prouiſionem: quæ non habet cauſæ cognitionem. Vnde ſi quis vellet obijcere in perſonam executoris vel etiã illius, cui prouidendum eſt, non eſſet excipiens audiendus. vt notatur infra de conceſſio. præben. propoſuit. vt vide de electione. c. dudum. in glo. & hoc patet ar prędictæ. l. & ſi nõ cognitio. & ſ. de reſcriptis: cùm dilecta. ſecundum Innoc. ¶ Hoſtien. autem dicit ſic, iura & noua ſunt quæ in hac parte audio, aut ipſa non intelligo. Certum eſt enim, quòd quando Papa ſcribit pro aliquo beneficiando, admittuntur exceptiones propoſitæ & contra beneficiandum, & contra reſcriptum, & contra executorem: vt patet in eo quod legitur & notatur ſupra de reſcriptis. ad aures. & cap. cùm adeò & cap. poſtulaſti. & cap. ſi proponente. & de offic. deleg. cap. paſtoralis. § quia verò cum multis alijs iuribus. Subdit tamen Hoſtien. ſe neſcire, ſi Innoc. hoc ſuum dictum intendat eſſe intelligendum, vbi papa certo iudicio pro certa perſona de certa præbenda præciſè vel ex certa ſcientia ſcribit, exprimens ſufficienter in ſua litera, quòd non vult contra hoc mandatum ſuum aliquam exceptionem admitti. Sic enim poſſet ſaluari, quod præmiſi, & vix hoc contingeret: cùm etiam Papa dicat, quòd nec ſe nec anteceſſores ſuos credit hoc expreſsiſſe: quod dic vt legitur & not. ſ. de officio deleg. c. ij. ¶ Poſſet etiam eſſe ratio dicti ſui, videlicet quando Papa alicui ſibi noto beneficium vacans confert, & mandat per aliquem executorem in poſſeſsionem beneficij talem poni: tali enim executor non habet prima facie exceptionem admittere: quod dic, vt legitur & notatur. ſ. de exceptionibus. cùm eccleſiaſticę. & de cauſa poſſeſſio. cap. penulti. & ĩ. de accuſationibus. accedens. ¶ Marti-
5 nus autem de ſalua dicit, quòd imprimis forma† mandati eſt inſpicienda, & cùm de illa apparet, ſeruanda: de reſcript. cùm dilecta. de reſtitutio. ſpolia. Piſan. de pręben. cũ de nõ. lib. vj. hoc autem ceſſante tenetur cõiter ſecundum eum, quòd executor ſi vult, poteſt recipere partes iudicis, vt not. Inno. ſ. de præſumptio. dudum. & glo. Ioan. and. in clemen. vna. de officio. dele. ¶ Sed ad hoc non tenetur, vbi nullus ſe opponit: vt notatur per Innocen. & per gloſſ. in locu proximè allegatis. & hoc verum, ſi beneficium, de quo petitur prouiſio, à nemine poſsidetur. Secus enim ſecundum quoſdam, ſi per alium poſsidetur: licet enim tale beneficium poſſeſſum cõferri, imò etiã acceptari poſsit, licet gratia de poſſeſſione non loquatur vt colligitur ex notatis Inno. de conceſsio. præbend. propoſuit. & Archid. de præbend licet. libro ſexto, tamen antequam amoueatur poſſeſſor à beneficio, vocandus eſt, vel ordinarius monendus, quòd faciat illam poſſeſsionem dimittere. ¶ Super quo vide Compoſtel. ſupra de reſcriptis. cap. capitulum. & licet hoc etiam ante prouiſionem obſeruari ſecurum ſit. arg. ĩ. de conceſsio. præbend. cap. cum noſtris. & c. literas tamen re vera ante prouiſionem non eſt hoc neceſſarium: quia ſi non eſt hoc neceſſarium in prouiſione ordinaria, vt prædicto cap. licet. nec in apoſtolica. eadem ratione, videlicet, quia neutro caſu fit præiudicium per prouiſionem poſſeſſori, vt notatur per Innocen. de præbend. cap. de multa. Secus tamen in impetratione certi beneficij, in qua oportet facere mẽtionem de poſſeſsione facti colorata: quod dic vt legitur, & notatur per Ioan. calde. poſt Hoſtien. in princip. cap. licet. Faciunt notata Innoc. de reſtitu. ſpolia. accepta. & Archidiac. de officio ordina. cap. ordinarij. & cap licet. allegato ¶ Et ideo à proceſſu executoris, in quo mandatur poſſeſsionem dimitti infra ſex dies ſub pœna excõicatiõis, nõ adiecta clauſula, niſi cauſam &c. iuſtè appellatur. quia mandatũ eſt iniuſtum ex forma, quòd menti tene. Vbi verò aliquis ſe vellet opponere pręueniendo, audiendus eſſet: Saluis tamen notatis Innoc.

tis Innoc. in prædicto cap. propoſuit. quia hoc verum, quo-
ad gratiam vel prouiſionem ſeu poſſeſsionis traditioné im
pediendam, propter obiectum in formam. Secus enim ſi
contra perſonam ad impediendam poſſeſsionem oppone-
rentur obiectus, niſi cum hoc etiam opponeretur infa-
mia per lecta, & notata in præallegato. cap. accedens. &. ſ.
de cauſa poſſeſsio. & proprieta. cùm olim. &. j. de appella-
tionibus. conſtitutis. ſecundum eum. Item ex gloſſ. Innoc.
poſita in capitulo. accedens. de mente concludit, quòd
6 † tamen perſonæ non reddit gratiam nullam, aut ſurrepti
tiam: de quo notatur in cap. paſtoralis. § quia vero. allegato.
& aliquid per Hoſtien. j. c. quod ad conſultationem. ¶ Cō-
cludit autem ex verbis Ioannis de lignano, licet ipſius non
meminerim, per eum recitari, quòd vbicunque committi-
tur executio, videtur mandata cognitio circa legitimas ex
ceptiones audiendas, vt mandatum reducatur ad ius com-
mune. de reſcript. c. ij. & cap. cauſamque. niſi quandocūque
forma mandati haberet contrarium. de officio delegati.
cap. finali. & ſic intelliguntur notata ibi per Inno Et hoc ve
rum, etiamſi cognitione non præcedente, mandata eſt exe-
cutio in defectum cognoſcentis exequi non valentis. vt
quia cognitor fuit arbiter vel aliâs talis, qui nō poteſt ſuam
ſententiam exequi: imò & hoc ceſſante, adhuc idem ſi ſint
talia quæ ſpectent ad ordinem executionis. ff. de re iudicat.
l. à diuo § ſuper his. Sed ſecus, quoad concernentia vires præ
cedentis cognitionis, aut iuſtitiam negotij principalis, niſi
quòd executor talia audire poteſt vt ſe informet, & refe-
rat iuxta, notata hîc per Innocen. Et hæc vera, niſi execu-
tor eſſet nudus miniſter ſicut ſeruiens, vel curſor Papæ. Il-
los verò, qui ex diſpoſitione legis habent poteſtatem exe-
quendi, compræhende ſub membro ſecundo, & executores
cum iuriſditione vel cenſura, comprahende ſub membro
iij. & de ſecundo membro, poteſt intelligi. l. ſi prætor. § Mar
cellus. ff. de iudic. ſecundum eum. ¶ Secundò opponitur
contra lecta & notata hîc in gloſſ. de. l. ſi prætor. ff. de iudic.
vbi dicitur, quòd coram executore poteſt probari dolus
illius, qui in ſententia obtinuit, & falſitas inſtrumentorum
per quæ ſententia lata fuit. ¶ Solutio, verius eſt, quòd nun-
7 quam executor † debet aliquas probationes recipere, ad hoc
vt iudicet ſuper principali, vel determinet ſiniam mandādā
eſſe executioni, vel non. Nam ſi talis ferretur ſententia, præ
iudicaret principali, & ſententiæ iam latæ, quæ non poſſet
mandari executioni, obſtante exceptione rei iudicatę: & ſic
ſententia lata inutilis remaneret: tamen ad inſtructionem
ſuam poteſt aliquas probationes recipere: vt ſi inueniat ali-
quid quod eum moueat, executioni ſuperſedeat, & nego-
tium totum ad ſuperiorem remittat. ¶ Verumtamen in
hoc iudicare debet, & hoc expreſſè ſonare videtur hęc lite-
ra, & l. præallegata ſi prætor. ¶ Sed quæres ſi Papa confir-
mauit aliquem in prælatum aliquo familiari ipſius Papæ
hanc confirmationem ex pacto forſan, & ex certa pecu-
nia ſimoniace procurante, vtrum coram metropolitano
ſuo poſſit accuſari de hac ſimonia taliter confirmatus. Et
videtur quòd ſic, dummodò agitur ad pœnam: de pactis.
nec petatur infirmari. quod factum eſt per Papam, quia in
examinatione illius cauſæ metropolitanus iudex ordina-
rius eſt, vſque ad ſententiam depoſitionis, quam non poteſt
facere romano pontifice inconſulto. ij. q. vj. accuſatus. & c.
ſequenti. ¶ Si verò quæris de confirmatione, vtrum fuerit
iuſta, vel iniuſta, de hoc non poſſet agi, niſi coram illo, qui
confirmauit. argumen. j. de confirmat. vti. cap. primo. & ij.
non per modum querelæ, ſed per modum appellationis,
argumen. infra de appellationibus. conſtitutus. ij. & libro
ſexto. de electione. ſtatuimus. ¶ Et idem eſt, vbi quis ſen-
tentiam à ſuperiore latam, aſſerit nullam: hoc enim tan-
tùm coram eodem iudice, qui tulit ſententiam, dicere po-
teſt quod obtinet, etiamſi ille qui tulit ſententiam, ſit in-
ferior iudex à Papa. C. de accuſationibus. l. iij. & . xxxv quę-
ſtione. ix. quod quis commiſit. & cap. ſententiam. ſecundum

Innocen. ¶ Et patet in eo quod notatur ſupra eod. cap. pri-
mo. Et vide quod dixi. ſ. de officio delega. ſuper eo ſuper
iij gloſſa. Nouella ¶ Quod autem dixi, quòd de hoc agen-
dum eſt coram iudice tantùm, qui tulit ſententiam, ſubau-
di, vel corā ſuperiore ſuo, ſi ad ipſum delata fuerit. ſ. de of-
ficio ordina. ad reprimendam & cap. duo ſimul. & de hoc
ſatis. j. titu. primo dilecto & coram Papa. etiam ſine appel
latione, per querelam. cùm ipſe ordinarius ſit cunctorum.
ix. q. iij. cuncta per mundum. & capitulo. per principalem.
& etiam coram legato ſuo, in prouincia ſibi commiſſa. ſ. de
offic. legat. capitulo primo. ſecundum Hoſtien.
¶ PRIMO quæritur ad declarationem primi ſolùm
8 qualiter † executor poteſt aſſumere cauſæ cognitionem. Su
per quo vide quæ ſcripſi de in integrum reſtitutione. cap.
ſuſcitata in ſecunda oppoſitione: & in remiſsionibus ibi da
tis, & de officio delega. cap. paſtoralis. § ſi verò in ſecunda &
quarta quæſtionibus. & eod. titu. cap. cùm in iure. in tertia
quæſtione & . ſ. eod. cap. in expoſitione, ſuper verbo de to-
to. & in prima & ſecunda oppoſitionibus. ¶ Item etiam vi-
de notata Bernardi in princip. cap. paſtoralis. § quia verò.
in gloſſa ad intelligentiam &c & Ioan. ij. q. iij. § ſunt quo-
rum. verſ. ſicut ab executore. & verſu. & ſi non cognitio. &
etiam notata Bartoli. ff. eod. l. à diuo Pio. in principio. in
vij. quæſtionibus in § primo. & in omnibus § ſequentibus.
vſque ad finē. quia omnia illa ſunt dicta notabilia. & valde
bene faciunt ad materiam huius decretalis, & totius tituli.
¶ SECVNDO quæritur magis in ſpecie, propter
9 declarationem præceditium, atque ſequentium quis † dica
tur merus, & quis dicatur mixtus ſententię executor? Dic,
quòd ille dicitur merus ſententiæ executor, cui abſque qua
cunque cauſæ cognitione, executio ſententiæ committitur.
vt quando ille, qui ſibi committit executionem, tulit ſenten
tiam: quia veriſimile eſt, quòd ceſſet tunc omnis falſi ſug-
geſtio: quia non eſt credendum, quòd in facto ſuo erat, vt
prædicto cap. excommunicato ¶ Et ideò non eſt veriſimi-
le, quòd committens voluerit committere articulum ſubre-
ptionis: nec eſt veriſimile, quòd voluerit ſibi committere
cognitionem cauſæ principalis: quia de vna & eadem cauſa
bis cognoſci non debet, ne lites ex litibus oriantur. Et ideo
mera executio abſque cauſæ cognitione tunc videtur eſſe
commiſſa ſecundum Innoc. & Hoſtien. ¶ Sed mixtus execu
tor ſententiæ dicitur ille, cui committitur executio ſenten
tiæ cum aliqua cauſæ cognitione admixta, de quo infra exē
plificabo. ¶ Sed pone quòd ille qui committit executionē,
non tulit ſententiam, ſed ſententiam alterius mandat exe-
qui, nūquid talis cenſetur merus executor. Innocē. & Hoſt.
hîc videntur velle dicere, quòd non ſed quòd dicatur exe-
cutor merus mixtus, per principium l. & ſi non cognitio.
¶ Henricus tamen circa hoc ſic diſtinguit, quia aut mandans
ſignificat ſe audiuiſſe ſententiam, vt ſi officialis Aurelienſis
qui ſententiam tulit, mittit ſententiam vnà cum proceſſu
officiali Pariſienſis rogans illum in iure ſubſidium, vt illam
ſententiā executioni demandet, contra reum nouerit ſe pa-
riſios transferentem, aut bona ibi habentem iuxta lecta, &
notata. ſ. de foro competenti. cap. poſtulaſti &. j. de foro
competenti. cap. romana. § contrahentes libro ſexto. &. ff.
de bonis authoritate iudicum. poſ. l. cùm vnus. § is qui. Qui
officialis Pariſienſis mandat cuidam ſeruienti, quòd illam
ſententiam de qua fidem plenam aſſerit ſibi factum exequa
tur. & tunc cenſetur merus executor, & nō mixtus, arg. no-
tatorum in princip. cap. ab excommunicato. Nam ſufficit
iudici fidem facere, abſque eo quòd fiat executori. vt. ff. de
probatio. l. quinquaginta ¶ Aut mandans non dicit, nec ſi-
gnificat ſe vidiſſe illam ſententiam, ſed forte mandat eam
prout iuſte lata eſt executioni mandari, vel mandatum pro
executione dirigens fundat ſe principaliter ſuper aſſertio-
ne ſeu narratione partis executionem petentis ſeu procurā-
tis, & tunc eſt mixtus executor, quia tunc dubium eſſe po-
teſt, vtrum talis ſententia ſic lata fuerit: argu. eorum quæ le

guntur & notantur, in prędicto.cap.ab excommunicato.&
in prædicto cap.cum in iure.& quia mandans in facto deci
pi potuit alieno.argumẽ.ff. pro ſuo.l.finali.& ſic procedũt
notata hic per Innocentium & Hoſtienſem.
10 ¶ T E R T I O quæritur in ſpecie, qualiter merus † execu-
tor ſententię debet exceptiones recipere,& cauſæ cognitio
nem in ſe aſſumere. Super quo omnino videas ea, quæ ſcri-
pſi.j.eo.c.quod ad conſultationẽ.&.j.titu.primo.c.nouit.
&.s.de officio delega.c.ſuper quæſtionum.&.c.paſtoralis.
& in clementina prima infra de re iudicata.¶ Circa quod
Henricus ſic diſtinguit: quia aut quæritur, vtrum hoc poſ-
ſit facere in & ſuper eo, quod ſibi committitur exequen-
dum, aut contra eos, qui ipſum impediũt exequi quod man
datur. ¶ In primo caſu, refert aut videtur ſibi probabile,
quod allegatur, aut non, ſi ſic, tunc aut ſententia eſt nulla,
aut eſt iniuſta, aut eſt anullanda: ſi nulla, vt quia a non ſuo
iudice lata eſt, vt ſupra de conſuetu. ad noſtram.& de iudic.
c.at ſi clerici. vel authoritate falſarum literarum lata, vt in-
fra de crimine falſi.cap.primo & ſecundo.¶ Et hoc opponi
tur coram executore mero,& tunc certe non cognoſcet ip-
ſe de hoc, imo ſuperſedebit executioni, remittendo nego-
tium ad ſuperiorem, vt hic,& argu.s̃.de officio delega.cap.
ſi quando.talis enim ſententia non eſt exequenda, vt.ff.de
iudic.l.ſi prætor.j.titulo primo.ſuper eo.& xxv.q.ſecunda.
& ſi non cognitio ſecundum Bernard.& Hoſtien.& Abba
tem.in.§.allegato.§.quia verò.¶ Quod intellige fore verum
ſi opponens exceptionem nullitatis vult eam probare incõ
tinenti.arg.ff.vt in poſſeſſionẽ legatorum.l.ſi is à quo.aliâs
non.vt.C.ad legem corneliam.de falſis.l.ſatis aperte.& hoc
ſatis innuit Ioan.in.§.allegato.& ſi non cognitio.in gloſſa
non ab ipſo.in fine.ibi ad hoc dicas, quòd ſi euidens &c.
hoc etiã notat Bernard ſupra de reſtitutione in integrum.
cap.ſuſcitata.& Ioan.& clarius Archidiaconus.ij.q.prima.
cap.ſicut.ſiue in gloſſa ſua penultima.& in hoc ſatis concor
dat, quod notat Goffred.hic & Abbas.in.§.quia vero.alleg.
dicentes, quòd ſi executori videatur, quòd malicioſe propo
natur, nihilominus exequitur.argu. C.de ferijs.l.ſecunda.
de edict.diui adria.tollen.l.vltima. Et maxime quia ius par
tis remanet ſaluum coram ſuperiore & quod differtur, non
aufertur.ff.de iudicijs.l.ſi debitori.xxxij.q.ſecũda.ancillam.
¶ Si dicatur iniuſta.i.contra ius litigatoris lata, ex odio vel
per imprudentiam iudicis,& ſimilia.j.eodem titulo.cum
inter vos.& de emptione,& venditione.cap.finali: ff.de coi
ctio.ſi per imprudentiam. Et hoc coram executore oppo
natur, nõ reuocabit ſententiam, nec de ea cognoſcet, qui nõ
eſt cognitor, ſed executor: vt in prædicto.§.quia vero.imo
11 eam exequitur, etiam ſi ſciat iniuſtam. In † executione enim
non quæritur, an ſit iuſtè pronunciatum, necne. vt in.l.alle-
gata.ſi prætor &.C.de executio rei iudicatę.l.ſi vt propo-
nis.¶ Si verò dicatur anullanda, puta quia lata eſt cõtra cõ-
tumacem, poſtea probantem iuſtam cauſam abſentię. Quo
caſu ordinarius debet illum in integrum reſtituere: vt j.eo.
titu.c.cum Bertholdus.& in.l.allegata.ſi præto.§.Marcel-
lus.ff.de iudicijs. vel ſi alia de cauſa eſſet retractanda ſenten-
tia quam tulit,& tunc ſi eſt ordinarius. qui tulit, poſſet eam
reuocabit eam amplius: quia verò qui tulit ſententiam, non
retractare, vt ibi: delegatus funct⁹ eſt officio ſuo ff.de re iu
dicata.l iudex.s̃.de officio deleg.in his literis. Et tunc ſi hoc
opponatur coram executore, refert, quia aut ille qui ſenten
tiam exequitur, eſt maior illo, qui ſententiam tulit: vt ſi ar-
chidiaconus tulit ſententiam,& Epiſcopus qui iure ordina
rio ad hoc tenetur, illã exequitur,& tunc executor põt re-
uocare, qđ reuocandum fuerit, iure ordinariæ poteſtatis. vt
in prædicta.l.ſi prætor.§.marcellus.¶ Aut ille qui eã exequi
tur, eſt minor illo, qui tulit, vt quia delegatus Papæ tulit ſen
tentiam, qui in cauſa ſibi commiſſa eſt maior omni ordina-
rio.xcij.diſtinctione.cap.vltimo.&.xciij.diſtinctione.cap.
primo.s̃.de officio delegati.cap.ſanè.quia & ordinarius de
mandato ſuo eam exequitur: & nunc non poteſt cogno-
12 ſcere: nec reuocare: ſed tantùm exequi tenetur, quia † mi
nor magiſtratus non poteſt cognoſcere de ſententia lata a
maiori.ff.de minoribus.l.minor.& ita loquitur.§.allegat⁹.
quia verò.vbi Petrus de ſanip.& Abbas ponunt iſtam di-
ſtinctionem, excepto ſecundo membro, qđ ſtatim ſequitur.
¶ Si non videtur executori probabile, quod allegatur, ſed
percipiat hoc opponi malitioſè, cauſa morandæ executio-
nis, tunc fiet executio ſalua quæſtione falſi C.de falſis.l.ij.&
punietur opponens.C.de executione rei iudicatæ.l.ſi lon
gis.ſecundum Goffredum & Hoſtienſem.j.eodem.quod
ad conſultationem.& Abbas in.§.allegato.quia verò.¶ Si
quæris, vtrum executor poſſit cognitionem aſſumere,&
iuriſdictionem exercere contra illos, qui impediunt ipſum
exequi quod mandatur. Dic quòd ſic vt probatur.s̃.de offi
cio delegati.ex literis patriarchę.in fine.vbi Hoſtien.no-
tat, quòd nedom delegatus Papę etiam ad certum articu-
lum datus, ſi etiam merus executor coërtionem recipit
contra opponentes ſe ſibi iniuriantes., etiam illos, quos
mittit pro expeditione articuli ſibi commiſſi. Et nota, quod
licet merus executor non poſſit cauſę cognitionem aſſume
re, pro eo quod ſibi exequendum mãdatur, vt ſuper illo iu-
dicet, vel vt iudicet ſententiam mandandam executioni, ad
ſui tamen inſtructionem, poſſet recipere probationem ali
quam, vt ſecundum eam vel exequatur, vel remittat nego-
cium ad ſuperiorem: & hoc expreſſè innuit hęc litera.&.ff.
de iudicijs.l.ſi prętor.quę eſt aliàs contra Innocentium &
Hoſtienſem hic,& Cardinalem.j.de exceptionib⁹.cap.pia.
in gloſſa.etiam in cauſa appellationis.in fine.libro ſexto ſe-
13 cundum eum.¶ Aduerte, quia quandoque coram † execu
tore opponuntur exceptiones concernentes iuſtitiam vel
iniuſtitiam, ęquitatem vel iniquitatem, efficaciam vel nulli
tatem ſententię exequendę,& tunc habent locum, ea quę
ſcripſi ſupra poſt Henricum. ¶ Quandoque opponuntur
exceptiones coram executore, quę concernũt rem, in qua
executor vult facere executionem,& tunc executor debet
exceptiones huiuſmodi admittere: & ſi poteſt eas ſumma-
riè expedire, debet hoc facere. Et ſi non poteſt eas ſumma-
riè & breuiter expedire, vt patet ex lectis & notatis: ff.de
re iudicata.l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.¶ Quandoque ve-
rò opponuntur exceptiones, reſpicientes ipſam executio-
nem fiẽdam, vt eſt exceptio compenſationis,& tunc execu-
tor poteſt illas recipere,& ſuper illis cauſę cognitionem aſ
ſumere: & ita procedunt ea, quę ſcripſi ſupra circa primã
oppoſitionem, poſt Lignanum & Martinum.¶ Quando-
que opponuntur exceptiones, concernentes perſonas iudi-
cis vel actoris executionem petentis, vtputa excommuni
catio &c.& tunc executor tenetur tales exceptiones reci-
pere: & ſuper illis poteſt cauſę cognitionem aſſumere: quia
illæ exceptiones etiam reſpiciunt executionem: & patet ex
his quę ſcripſi de exceptionibus.cap.ſignificarunt.in pri-
ma & tertia quęſtionibus ¶ Quandoque autem opponun
tur exceptiones reſpicientes poteſtatem exequentis, vtpu-
ta falſitatem vel ſurreptionem reſcripti, aut alium defectũ
iuriſdictionis,& tunc ſi exceptiones ſunt aliâs de iure effica
ces, executor debet eas admittere & ſuper illis cauſæ cogni-
tionem aſſumere: & aliâs nõ. quia tales reſpiciunt perſonã
14 iudicis & vires executionis, quia † ſi nullam haberet pote
ſtatem exequendi, executio non valeret.C.ſi à non compe-
tenti iudice.per totum.ſupra de iudicijs.cap.at ſi clerici.de
officio vicarij,cap.ſua.de iure patronatus.c.quòd autem.
cum ſimilibus.¶ Pręmiſſa autem vera, quãdo iudex qui tu
lit ſententiam cum cauſæ cognitione præcedente commit
tit ſuo ſubdito illam exequendam, ſi autem committeret al
teri non ſubdito, infra continens territoriũ ſentẽtiam exe-
quẽdam,& ille onus executionis in ſe aſſumeret adhuc idẽ,
quia ſic faciendo, faceret ſe illius ſubditũ infra illius territo
rium contrahendo.s̃.de foro competenti.cap.finali.& præ
dicto.§ contrahentes.¶ Sed ſi extraneo & infra alienũ terri
torium committeret executionem in ſuo territorio pro ſe
latæ in

lat e, nullo alio territorio, per illum alium fiendam, & tunc
licet illi poſsit, & debeat petere ſibi fidem fieri legitimè de
ſententia, & proceſſu iuxta lecta & notata. in. c. cùm in iure.
allegato. & de renuncia. c. in præſentia. & per conſequens
exceptiones concernentes hoc admittere: tamen doctri de
his ſufficientes exceptiones de iniquitate. ſententiæ non de
15 bet admittere, quia † ſententia à iudice ſuo lata facit ius in-
ter partes. ff. de ſtatu hominum. l. ingenuum &. ff. de regul.
iur. l. res iudicata. &. ȷ̄. eo. c. inter monaſterium ¶ Sed tamē
exceptiones de nullitate ſentētiæ debet omnino admittere,
quia ſententia nulla non debet executioni mandari. vt dixi
ſupra, niſi eſſent tres vt infra eo. c. j. in clemē. ¶ Saluo, quòd
ſi ex actis appareret manifeſta iniquitas, forte nō teneretur
talis contra ſuum ſubditum, talem ſentētiam manifeſtè ini-
quam executioni mandare: quia hoc eſſet contra rationem
naturalem, & reductiuè contra ius gentium & dominium
arg. s. titulo proximo. c. fin. & c. cauſamque. & ſupra de con
ſuetu. c. fin. quia talis ſententia reducta ad acta, videtur con-
tinere errorem. argu. C. de ſenten. quæ ſine certa quantitate.
l. fin. & ſic non exequēda. argu. ff. quæ ſenten. ſine appella. re-
ſcind. l. j. & infra. de ſenten. excom c. per tuas ¶ Quod tamē
examinādum relinquo. Et idem ſi propter defectum illius,
qui ſententiam tulit, alter exequatur: vt. ff. de re iudica. l. ait
prætor. §. primo. eadem ratione. Et adde hîc remiſsiōes, quas
dedi ad finem quæſtionum proximè ſequentium.

16 ¶ QVARTO quęritur quid de ſententiæ † executo
re mixto qui habet cauſę cognitionem annexam? Dic quòd
talis habet, & poteſt aſſumere cauſæ cognitionem, & exce-
ptiones debet admittere, & ſic procedunt quæ ſcripſi in
prima oppoſitione. verſi. Hoſtien. autem dicit, per lecta, &
notata de reſcript. c. ij & c. ſi quando. & c. cùm adeò. de ęta-
te & qualitate. accepimus de. officio deleg. ex parte ij. xxv.
q. ij. & ſi nō cognitio ¶ Vnde Guliel nazo. & Nouella. ȷ̄. de
accuſa. meminimus dixerunt, quòd ille cui Papa abbati vel
abbatiſſæ benedictionem committit, exceptiones debet ad-
mittere: non enim eſt merus executor, cùm habeat examina
tionem. xxiij. diſtin. laicis ¶ Super quo vide Hoſtiē. & Hen-
ricum. ȷ̄. eod. quod ad conſultationem. Et omnino adde hîc
quæ leguntur & notantur in remiſsionibus, quas dedi infra
ad finem proximæ quæſtionis. & ſupra de officio delegati.
c. paſtoralis. §. quia verò.

¶ QVINTO quęritur quid de alijs executoribus ad
alia negotia, quàm ſententias exequenda deputatis? Circa
hoc ſic diſtinguit Henricus, quia aut in literis committen-
tis ponitur clauſula ſi eſt ita, vel clauſula partibus vocatis
& auditis &c. vel clauſula ſi tibi conſtiterit. aut alia ſimilis
clauſula cauſæ cognitionem importans, de quo plenè per
Hoſtien. Henricum, & per me. s̄. de iudicijs. exhibita. & tūc
eſt mixtus executor, & habet cauſæ cognitionem: & debet
executiones admittere argumen. prædicti cap. exhibita. &
ff. de officio proconſu. & legati. l. ne quicquam. §. primo, &
ij. q. iij. §. notandum. & ſupra de reſcriptis. c. olim ex literis. in
fine. & de foro competenti. c. conquæſtus. ¶ Et idem ſi talis
clauſula vel conditio inſit de natura rei vel negotij, quod cō
mittitur vt ſi Papa mandat rem alicui reſtitui, tāquam ſuā.
Et idem ſi mandat beneficium alicui dari vel conferri, nam
coram tali proponuntur & ad mittuntur exceptiones legi-
timæ quantumcunque mandans ſcribat abſolutè. vt ſupra
de reſcriptis. c. ex parte. ij. ¶ Et ita reuera loquuntur iura ſu
pra per me allegata, circa princip. quæſtionis proximè præ-
cedentis. & ea quæ ſcripſi ſupra eo. c. in prima oppoſitione.
ver. Hoſtien. autem dicit. ¶ Aut non opponitur talis verſ.
niſi ſit clauſula cauſæ cognitionem importans, nec ineſt de
natura rei, & tunc non eſt mixtus executor, ſed merus: nec
habet cauſę cognitionē, nec debet per conſequens exceptio
nes admittere, niſi quemadmodum diximus ſupra de mero
executore ſententię: & de tali loquuntur iura infra titulo. j.
c. cum parati: & infra de ſententia excom. c. ſi clericos libro
ſexto. ¶ Et in hoc concordat Abbas. de offic. delegati. c. pa-
ſtoralis. §. quia verò. Et vide circa hoc, quod notatur in Spe
culatore. in tit. de ſententię execu. §. nunc dicendum. verſi.
vt autem in hac materia. & quas exceptiones merus execu-
tor tenetur admittere, vide per Cardinalem infra. de excep.
c. pia. in gloſſ. etiam in cauſa appellationis. lib. ſexto & quod
ibi ſcripſi poſt Hoſtien in decimoquarto notabili ¶ Adde
autem omnino ad pręcedentia, ea quę ſcripſi infra eo. cap.
quòd ad conſultationem. in prima quęſtione. & quę ibi no-
tantur per Bernardum in gloſſa vltima & quę ibi ſcripſi
in ſuppletione dictę gloſſę vltimę ¶ Supple gloſſas in gloſ-
ſa prima ibi: *inſtrumenta*. Secus ſi dicatur fraus commiſſa cir
ca commiſsionem factam ipſi executori, vel circa executo-
rem ſecundum Innocentium, qui hoc habuit à Goffredo.
qui dicit quòd talis executor ſententię ſiue ſit executor Pa-
pę, ſiue ſit alterius, ſiue merus, ſiue mixtus, ſi ſibi videbitur;
non obſtante exceptione exequetur: aliâs dicit quòd exe-
qui non poſſet argu. s̄. de officio delegati. ſignificantibus.
& ibi: *& ſi non cognito*. vbi plenè de hoc Et adde quę ſcri-
pſi ſupra eodem capitulo in duabus oppoſitionibus, & quin
que quęſtionibus, & quę addam ſtatim in dictis Collecta.
Vltimò accedo ad dicta Collectarij & quęro, quid velit di
cere ibi de toto negotio? dic ſcilicet pronunciando exequen
dum eſſe vel non exequendum, ſummariam tamen infor-
mationem facere & recipere poteſt: vt ſic ſuperſedeat: vel
referat. Et vide ad idem, de exceptionibus. pia. per Cardina-
17 lem. Vtrum executor † datus ad prouidendum debeat exce-
ptiōes oppoſitas admittere? vide Collectarium. de pręſum
ptionibus. dudum Sed quid ſi plura, petij in libello, lata eſt
ſententia ſuper quibuſdam, nunquid debet differri execu-
tio ſuper eis, donec ſuper alijs fuerit iudicatum: videtur
quòd ſic. ff. quę ſenten. ſine appel. reſcind. l. j. § fina. Sed Vin-
cen. dicit ſecundum Ion. Andr. de ordine cogni cum dile-
ctus. quòd hoc nō eſt verum, niſi cum aduerſarius impedit
quòd ſuper alijs non feratur ſententia, nec obſtat infra eo-
dem cum. I &. A. quia ibi remotus eſt Abbas dilata corre-
18 ctione capituli. ¶ Vtrum cùm † petitur ſententia executio
ni mandari, debet dari libellus. Innocen. & Hoſtien. notant
quòd ſic de exceptionibus. cùm venerabilis. quia ad eā exe-
quendam, competit actio in factum, vel iudicis officium lo
co illius & ſic neceſſaria eſt litis conteſtatio, & per conſe-
quens libellus ¶ Ipſi tamen not. contrarium de libelli obla-
tio. c. primo. Et hoc communiter obſeruatur hîc Archidia-
conus. ij. quęſtio. j ſicut & capitulo Adam. ſecundum Colle
ctarium. Sed probabiliter poſſet dici, quòd ſi petitur execu
tionem fieri, non eſt neceſſarius libellus nec litis conteſta-
tio. Secus ſi agatur ad executionem actione in factum quę
oritur ex re iudicata, per ea quę leguntur & notantur. ff. de
minoribus. l. minor. xxv. annis cui fideicommiſſum. & im-
putet ſibi habens ex officio paratam executionem. ſi pro
executione actionem intentat. ¶ Nec obſtat, quòd officiū
iudicis ponitur loco actionis. ff. de minoribus. l. quòd ſi mi-
nor. quia illud verum, cùm principaliter & loco actionis in
tentatur ibi ſecus verò cum acceſſoriè, ad executionem ſen
tentię atque actionis, & non eius loco, nec in eius defectum
ſed ad illius executionem mercenariè proponitur vt hîc.
Et vide Cardinalem. de reſcriptis in rubrica, vbi notatur.
quòd ad executionem competit actio in factum vel offi-
cium Quod intelligit Speculator. de executione ſententię.
in. § nunc dicendum circa finem. quando petitur executioni
mandari ab eo qui ſententiam tulit, quia ſi ab alio ſolum
competit actio in factum quod menti tene. ¶ Quid ſi bo-
na fide in ſolo tuo ædificaui, & condemnatus ſum tibi ad
reſtitutionem, & non oppoſui exceptionem expenſarū nun
quid in executione opponere potero? ¶ Martinus. dicit q
ſicut qui dicit dandam ad eas vtilem actionem. ff. de condi
tionibus indebitis. ſi in area. in fine. Sed ſcundum Specula-
tor. de executione ſententiæ. in. § finali. verſiculo. quid ſi bo
na. Ioannes tenet contra, cum quo remanet Speculator. vi-
detur tamen, quòd ſi actio competit ad illas expenſas quòd

ſas ſemper petere poſſit, ſicut dicitur de expenſis cauſæ appellationis: vt legitur, & notatur de reſcriptis ex parte. ij. de appellationibus. reprehenſibilis. Exceptio enim expenſarum non poterat impedire effectum ſententiæ in caſu permiſſo: quare &c. arg. de procurato. auditis. ipſe tamen Speculator. de exceptionibus §. dicto. Sed pone determinatè tenet, quòd non poteſt per not. ff. de rei vendica. l. fundus.

19 Sed nunquid per † ſententiam fit nouatio. dic quòd non licet noua naſcatur, ſed remanet prima actio. ff. de iureiurando. eum, qui. ſecundum Ioannem de fa. hoc Archidiaconus. xj. q. j. quomodo. ¶ Sed nunquid vbi proceditur ſummariè & de plano competit actio in factum ex ſententia? non videtur, quia non dicitur ſententia ſecũdum quoſdam. ¶ De hoc notat Archidiaconus de electione. auaritiæ. libro ſexto & Inno. infra titulo proximo conſtitutus. licet contrarium videatur. notat Abbas infra titulo proximo peruenit. ij. & quòd executio ſententiæ officio iudicis fiat, probatur clarè: tertia quæſtione prima § notandum. ¶ Nota tamen, quòd

20 lata † ſententia in corporalibus, is, pro quo lata eſt ſtatim poteſt poſſeſsionem intrare. de conceſ. præben. cum noſtris. ſuper verbo irritum. vltra medium per Innocen. Verum per ſententiam perdatur dominium? not. per Bernard. & alios, de conceſſ. præben. propoſuit. vbi not. Hoſtien. quòd non, niſi poſt appræhenſionem poſſeſsionis. Sic poteſt intelligi, quod not. Innocen. de electione. cùm dilecti. in fine. primæ gloſſæ. vbi notatur, quòd lata per me ſententia ſuper re aliqua, rem meam non facit. Bernard. tamen notat infra de appell. ſæpe. quòd ſi prælatus deponitur per ſententiam poſteà excommunicationis ſententia lata per eum non tenet: & ſic videtur, quòd perdatur dominium per ſentẽtiam: ſed facili⁹ perditur, quàm acquiratur. Vnde audiui tenere à doctoribus legum in ſua repetitione per leg. alleg. per Inno. ſi ſerui. vend. l. ſicuti. § ſed ſi quæratur, id quod dictum eſt, qui § clarè dicit, quòd per ſententiã, dominiũ non acquiritur: licet poſſit vendicari per publicianam, niſi in iudicijs familiæ erciſcundæ, & duobus alijs inſtitu. de offic. iudic. in princip. De exceptionibus verò, quas executor recipere habet, vide per omnes. ſ. c. quòd ad conſultationem. in fine. & not. Inno. ſ. de app. ex ratione. quòd exceptio nullitatis & quælibet alia debet impedire: ſi ſint exceptioni paratæ probationes. no. Ioan. ij. q. vj. circa fi. in § quomodo.

SVMMARIVM.

1 *Executio ſequitur miſsionem in poſſeſſ. quod amplius in creditoribus: & pignus pratorium, & conuentionale differre. nume. 2.*

CAP. VI.

Vm aliquibus.

Breue eſt, & ideo ſummario, & diuiſione non eget, licet autem ſupra de pactis. ſuper rubrica, ꝓpoſuiſſem hîc inſerere tractatum de bello, quod fit propter cõtumaciam: tamen propter bellum, quod mihi ingerunt calores vehementiſsimi hoc vltimo die iulij anni domini milleſimi trecenteſimi nonageſimi primi, ſolitò plus vigentes, pro nunc illum tractatum omitto remittens de hoc ad notata Ioannis de lignano. in ſuo tractatu, de bello. vbi plene videas. ¶ Expone literam, *adiudicata.* interlocutorie vel diffinitiuè

1 *poſſeſsio* i. res aliqua Innoc. Hoſti. † verò ſubaudit, ſequi debet miſsionis in poſſeſsionem executio, ſicut aliâs in creditoribus ſeruatur: quia non ſufficit eis dari, ſiue aſsignari pignora &c. ſecundum eum, vt ſupra de eo qui mitt. in poſſeſ. c. primo. vbi notata per me videas *lateantur.* ad idem. iij. q. prima. § ſed notãdum. ¶ Supple gloſſas, In gloſſa prima ibi: *pignus pratorium:* Secus in conuentionali, vt eod. tit. l. prima.

2 vbi † etiã notantur differentiæ inter pignus conuentionale, & prætorium: & hîc etiam notatur per Vincent. & ibi, *ex ſtitibus.* ob hoc dicebat Hoſtien. quòd ex quo conſtat de ſententia, debet executioni mãdari: nec libellus requiritur. Super quo vide quæ ſcripſi. ſ. de reſti. ſpolia. cùm ad ſedem. ad finem ſecundæ gloſſæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam contra matrimonium latam non tranſire in rem iudicatam & numero. 3.*

2 *Sententiam, qua inducitur peccatum, non tenere, quod ad conſuetudinem & præſcriptionem extendit.*

CAP. VII.

Ator præſentium.

Caſ. † Sententia lata contra matrimonium non tranſit in rem iudicatam. vnde reuocatur quandocunque conſtiterit de errore. Et habet duas partes, in prima facti narratio, in ſecunda iudicis datio, ibi: *volentes.* ¶ Expone literam. *deſponſaſſet.* etiam ſi per verba de futuro fuiſſet deſponſata ſequens copula carnalis feciſſet matrimonium. ſ. de ſponſa. is, qui ſcandalum. debebant ire ad viri placitum. de qua Valeri. libro ſecundo. c. primo. de inſtitu. antiquis, refert quòd coniuges turbati vel iurgati inuicem corã illa dea veniebant, & coram illa inuicem loquebantur, quæ volebant. & ſtatim contentione animorum depoſita cõcordes reuertebantur: *Cuius.* ſcilicet ſcandali ſuborti. *ſubtraxit.* ipſe lator. *hoc.* ſcilicet debiti ſubtractionem *diſſolutam.* à vinculo coniugali. vel id eſt, laſciuam. *vtriuſque.* forſan quilibet corrumpit vnum teſtem ad probandum falſum impedimentum. *conſtiterit.* & enim prima facie pro ſententia præſumẽdum eſt, & ei ſtandũ eſt, donec, cauſa fuerit retractata, quæ ꝑturbata fuerat. ſ. de renunc. in præſentia. Hoſtien. *non fuiſſet.* probatur negatiua ſecundum Hoſtien. qui remittit de electione. bonæ. *poterit.* an ſecundum eum hoc conſtare per acta per quæ patebit ad ſolam confeſsionem coniugis ſine alia probatione matrimonium ſeparatum: vel negatiue proceſſus, de quo non apparet, de reſtitu. ſpolia. cum ad ſedem. in fine. de probatin. quoniam contra. *Decerptam.* hoc eſt contra ea, quæ notãtur. ſ. de teſtib. ſicut: Sed ipſe reſpondebat quòd hic non fuerat contrariũ ſecundum matrimoniũ. ¶ Supple gloſſas in gloſſa prima, ibi: *poteſt aliquis.* verum eſt denunciando: ſed an directe accuſando, hæſito. Ala. & ibi: § is ita. aliàs ſub § quia ergo. & in fine, vbi de hoc. ſ. de præſumptio. tertio. In gloſſa vltima. ibi: *nullus conſenſus.* ergo nec ſubmiſsio appellationis, & hoc exprimit Hoſtien. dicens etiam ſententiam latam pro tali matrimonio, tranſire in rẽ

a iudicatam. † Dicit etiã idem vbicunque nutrit peccatum mortale, cùm idem ſit in conſuetudine, & præſcriptione, de conſuetudine. c. finali. de præſcriptionibus. c. finali. Concordat quod poſt eum dixi ſuper rubrica. & dicam infra eo. cõſanguinei. ſuper vltima gloſſa. & quod not. infra eod. inter monaſterium. in gloſſa finali. verſic. item videtur. & xxxv. q. ix. in ſumma. & § quia ergo.

¶ PRIMO quæritur generaliter qualiter ſententia

3 † lata in cauſa matrimoniali tranſeat in rem iudicatam? & pro veritate habeatur, & qualiter comperta veritate cõtraria retractari poſſit? Super quo diſtingue ſecundum Henricum, quia aut agitur ſolùm de ſeparatione matrimonij quoad thorum, & tunc tranſit in rem iudicatam, nec retractari poteſt. Aut agitur de fœdere matrimonij, & tunc aut quæritur ſolùm, quãtùm ad inſtar iudicij, ſiue litis, ſeu quo ad expenſas, & tunc tranſit in rem iudicatam. Aut quæritur quantùm ad veritatem cauſę ſeu fœderis, & tunc ſi feratur contra matrimonium, retractari poteſt: ſecus ſi pro matrimonio &c. niſi ſubſit impedimentum perpetuum: quod proſequère, vt ſcripſi in prædicto capitulo ex literis. de in integrum reſtitu. in prima oppoſitione.

SVMMARIVM.

Sententiam prætextu iniquæ conſuetudinis latam contra eccleſiam retractari.

2 *Conſuetudo, quòd prælatus poſſit alienare res eccleſiæ ſine conſenſu clericorum, an valeat.*

3 *Contra ius ſcriptum eſſe, vt venditio à ſolo prælato facta teneat.*

Cum cauſa

CAP. VIII.

1 CVm cauſa. Caſus † Retractatur ſen-
tentia prætextu iniquę
conſuetudinis lata contra eccleſiam. Prima
pars factum ponit. Secunda diffinit. ibi: *nos*
autem. ¶ Expone literam. *Inter vos*. Capitu-
lum ſanctæ anaſtaſiæ: à quo laici petebant domum ex cau-
ſa venditionis. Innocen. *Archipræsbytero*. ſolo ſine conſenſu
capituli. Innocen. fuiſſet ad petitionem ipſorum laicorum,
quibus res non fuerat tradita ſecundum Innocen. Tancred.
& Vincen. *Inducias*. ad iter arripiendum *ubi*. erat iſte forte
procurator, vel ſyndicus capituli. Innoc. *arripueras*. ex aliqua
iuſta cauſa impeditus. Hoſtien. Sed de hoc Nouella non
curat. *Conſuetudinem*, quę fortè habebat, quòd valeret con
tractus cum ſolo pręlato vt in gloſſa. Vel fortè quòd ex ven
ditione ſine traditione, tranſiret dominium: vel erat conſue
tudo ſecundum Hoſtien. quòd intra annum & diem, tene-
retur eccleſia vendere poſſeſsionem ſibi relictam: contra id
quod legitur de rebus eccle. non alie. c. finali. ¶ Vel pone
exemplum ſecundum eum, per decretalem quæ in eccleſia-
rum. ſupra de conſtitutioni. *appellationem*. interpoſitam per
procuratorem eccleſiæ a ſententia lata pro laico. *promulga-*
tam. Si dicas, quòd ab iſta ſententia fuit iterum appellatum,
non obſtant iura quæ prohibent tertiò appellare: quia ſe
mel fuit appe. latum à grauamine, & bis à ſententia, ſecun-
dum Abbatem. *veritati*. Deo qui veritas eſt Ioannes xiiij.
adiudicamus. eccleſia vltro ſe obtulit petens adiudicari, &
probans dominium: vel dic, quòd legatus iam erat executus
ſuam ſententiam, quare petens eccleſia reuocari attentata
petiit etiam adiudicari, ſecundum Hoſtien. qui etiam remit
tit. ſ. de reſtitu. ſpoliato. ex conquæſtione. ¶ Collectarius
ſummat ſic, ſecundum Abbatem. non valet ſententia iux
ta laicorum conſuetudinem, ſpreta forma canonum, con-
2 tra eccleſiam lata, nunquid † valet cõſuetudo, quòd præla-
tus poſsit alienare res eccleſiæ ſine conſenſu clericorum. vi
detur quòd non: per id quod ſcripſi in expoſitione ſuper ver
bo conſuetudinem. in principio quod placet Abbati, &
etiam Innocen. ſupra de conſuetu. in rubrica. Collectarius
tamen dicit quòd bene valeret talis conſuetudo, ſi non eſ-
ſet nimis grauis per notata Innocen. ĩ. de rebus eccleſiæ
non alie. c. nulli. Fatetur tamen, quòd alij ſunt contra vt
hîc dicetur. ¶ Supple gloſſas in gloſſ. prima in fine, quare er
go retractatur ſententia? Solutio quia fuit iniqua, ſcilicet,
quòd vẽditio retractatur, ſententia teneret, ex hac cauſa: &
ideo capitulum iterum appellauit, & appellationem proſe-
quutum fuit, & ſi non appellaſſet, nihilominus fuiſſet hæc
3 ſententia retractanda: quia contra † ius ſcriptum eſt,
quòd venditio facta à ſolo prælato teneat ſecundum Inno.
& hoc de iure communi, ſi iſte error in ſententia expreſſus
fuiſſet, vel per beneficium reſtitutionis in integrum ſi ex-
preſſus non eſſet ſecundum Hoſtien. Ideo autem nõ valebat
talis cõſuetudo, quę habebat venditiones abſque cõſenſibus
capitulorum à prælatis factas valere: quia grauamẽ induce-
bat eccleſijs. ſ. de conſuetu. c. primo. ſecundum Innocen. Ex
quo videtur poſſe inferri, quòd conſuetudo detrahens for
mę datę à iure in alienatione rei eccleſiaſticæ non valet. de
quo plene notatur per Paulũ. Conſuetudo tamen vniuer-
ſalis regionis vel patriæ eccleſiæ bene præiudicat. ¶ Super
quo vide, quæ ſcripſi. ſ. de foro competenti. c. quod cleri-
cis. & de eo qui mit. in poſſeſſ. c. cùm veniſſent. & ne lite pen
dente. c. eccleſia. dicam in clemen. prima. de rebus eccle. non
alienand. & tetigi ſupra in expoſitione, & in dictis Colle-
ctarij. in gloſſa ſecunda, ibi: *obtinuit*. imò non obtinuit, quia
fuit appellatum & ibi, illa conſuetudo ſecundum Tancred.
qui etiã dicit, talem conſuetudinem eſſe in multis ciuitati-
bus lombardiæ inductam per ſtatuta ciuitatum. & facit q̃d
notatur de foro competenti. c. ij libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non eſſe neceſſe à ſentẽtia contra ius conſtitutionis lata.*
2 *Iniquitatem manifeſtam nulla lege roborari poſſe.*
3 *Par in parem non habet imperium.*
4 *Sententiam licet unquam, facere ius inter partes.*
5 *Plures iudices proferentes ſententiam, debere uti verbis pluralis numeri.*

CAP IX.

INter cæteras. Se ſummat & pars
huius ſupra de re-
ſcriptis inter cætera. ¶ Expone literam. *ini-*
que. quia cõtra ius litigatorum: & ſic poſſunt
ſignari duo dicta, exponendo quod ſtatim ſe
quitur. *euacuari oportet*. ſcilicet per appellationis remedium
quod interuenire poteſt, licet ſit remota appellatio in reſcri
pto, & de hac clauſula dicetur. ĩ. titu. primo. vt debitus: &
c. paſtoralis. *nec debet eis ſtari*. ſubaudi ſecundum meum intel
lectum, etiam ſi non fuerit appellatum. ¶ Ratio dubitandi
fuit propter illam clauſulam, appellatiõe remota: talis enim
ſentẽtia nõ erat lata cõtra ius cõſtitutionis, ſed ſolũ cõtra ius
partis: & ſic videbat᷑, q̃ nõ poſſet abſq; remedio appellatiõis
retractari. vt. ff. quæ ſenten. ſine app. reſcin. l. j. & tñ illud ap
pellationis remedium videbatur per prædictam clauſulam
fuiſſe ſublatum: & ſic videbatur omnino ſententię debere
ſtari. ¶ Ratio decidendi fuit, quia ſententia continebat ini
quitatem manifeſtam, quaſi velit textus dicere, quòd ſub ge
neralitate illius clauſulæ appellatione remota, aut etiam
ſub generalitate iurium dicentium ſententię litę contra
ius partis, ſtandum eſſe: Si ab ea non fuerit appellatum, non
comprehenditur caſus iniquitatis manifeſtę: quia nulla le-
ge poteſt alijs iniquitas confirmari vt. ſ. eo. lator. & ſupra
titu. proximo. c. finali. & de conſuetu. cap vltimo. ¶ Caue ta
men, quia ad hanc decretalem, ſignantur plures intellectus
Primus intellectus eſt, quòd loquitur iſta decretalis, in caſu
in quo iniquitas manifeſtè ex ipſius ſententię tenore appa-
ret, & ſic in caſu, in quo ſententia ipſa manifeſtum errorem
iuris habet expreſſum: & iſtum intellectum videtur habuiſ
ſe Inno. hic ſuper verbo iniquitatem, quia ſententia lata ſit
contra ius ſcriptum. Et iſtum intellectum amplectitur Mar
tinus de ſalua. Et facit pro iſto intellectu textus in fine cum
dicit. *Si iniquitatem continet manifeſtam*. quia prędicta verba, ta
lem iniquitatis manifeſtationem referunt ad continentiam
ſententię vt videtur. Item facit pro hoc, quia hic non dici-
tur à ſententia fuiſſe appellatum: quod bene conuenit huic
5 intellectui: quia à ſententia † contra ius conſtitutionis lata,
nõ eſt neceſſe appellare. vt. ff. quæ ſententiæ ſine appellatio.
reſcin. l. prima. & iſte intellectus in ſe indubitãter eſt verus.
¶ Secundus intellect⁹ eſt, quòd illa manifeſta iniquitas ſen-
tentiæ, non apparebat ex tenore ſententiæ ſed ex actis. Sed
ab illa ſententia aliâs legitimè fuerat appellatum: quaſi ve-
lint dicere illi, qui iſtum intellectum ponunt, quòd quando
de iniquitate ſententiæ manifeſtè apparet ex actis, ab ea ap-
pellari poteſt: licet appellatio, per clauſulam remota fuerit
in reſcripto. quaſi clauſula minimè ad caſum talem ſe refe-
rat. arg. ĩ. de iureiuran. c. primo. libro ſexto. cum ſimilibus,
& dixi in ratione decidendi. Et facit pro iſto intellectu, quia
niſi fuiſſet appellatum, fruſtrà poneret textus illam clauſu-
lam, appellatione remota: quia tunc ad propoſitum nihil
facere videretur Et iſte intellectus in ſe etiam indubitanter
eſt verus: ſed aliqualiter diuinat, eo quòd textus expreſſe
non dicit, quòd hic fuerit appellatum. ¶ Tertius intelle-
ctus eſt, quòd hic non apparebat de manifeſta iniquitate
ſententiæ, ex tenore ipſius ſententiæ, ſed ex actis: & quòd
ab illa ſententia non fuerat appellatum: quaſi velint dicere
illi, qui iſtum intellectum ponunt, quòd licet ſententia non
ſit lata contra ius conſtitutionis, quia non continet erro-
rem iuris, ſed ſolùm contra ius partis, & licet ab ea non fue
rit appellatum, tamen ſi de eius iniquitate manifeſtè appa-
ret ex actis, non tranſit in rem iudicatam, quin poſſit &

debeat retractari:etiam ſi in reſcripto eſſet illa clauſula,
appellatione remota &c.& facit pro iſto intellectu, quia
2 †nulla lege poteſt firmari ſeu colorari iniquitas manifeſta.
vt dixi in ratione decidẽdi.¶ Sed in veritate iſte intellectus
eſt mihi dubius,quia lex expreſſe videtur ſtatuere, quòd
cùm lata eſt ſnia iniqua contra ius partis:& non contra ius
conſtitutionis,appellatio eſt neceſſaria.ff.quæ ſententiæ ſi-
ne appella.reſcind.l.prima.§.item contra.in fine.& infra.c.
cum inter.cum concordantijs ibi ſignatis in gloſſ.hoc eſt
poſt.x.Et cum quæratur de ſeipſo,omittens appellare per
negligentiam ſuam.ff. de verbo.ſignifica.l.alienationis. &
infra de regu.iur.c.damnum.¶ Diſtinguũt tamen quidam
inter principẽ,qui ſupra ius eſt,& alios iudices inferiores,
quia princeps talis non tenetur,nec debet talem ſententiã
à iudice, vel ſubdito ſuo latam executioni mandare:quia
hoc eſſet iniuſtum & iniquum,quòd talis ſententia manife
ſtè iniqua executioni mandaretur,vt hic : & licet poſitiua
aliud ſonet,tamen princeps qui ſupra eam eſt.ff.de legibus
l.princeps.poteſt ex tanta æquitate ſupra & contra eam
diſpenſare.ſupra de electione.c.ſignificaſti.& cap.innotuit.
& infra de conceſſio.præben.propoſuit.& ſic poteſt intel-
ligi hęc decretalis ſecundum eos.¶ Et plus volunt quidam
dicere,quòd idem ſi ad rogatum iudicis qui ſententiam tu
lit,alius iudex illi non ſubditus, requiritur de executione
talis ſententiæ:quia tum ille illi ſubditus non ſit,quia par
3 †in parem non habet Imperium,vt prædic.c.innotuit.&
ff.de arbit.l.nam & magiſtratus.ſententia illius alium con
tra tam manifeſtam æquitatem,& iuſtitiam ligare vel arcta
re nõ poteſt:quia talis iniquitas ſolos ſubditos arctat.j.de
ſentent.excõ.à nobis.in magno.& de conſtitutio.vt anima
rum.libro ſexto. Et eſt hoc dictum prima facie multùm
probabile,& valde æquũ.¶ Aut ab illo qui tulit ſententiã,
vel ab eius ſubdito,aut ab eius ſuperiore,qui eũ delegauit.
Aut qui habet eius ſententiam exequi,petitur huiuſmodi
executio,& tunc dicunt,quòd non debet admitti aduerſus
huiuſmodi executionẽ exceptio de huiuſmodi iniqtate ma
4 nifeſta,eo quòd†ſententia licet iniqua, facit ius inter par-
tes.ff.de iuſt.& iur.l.peñ.ff.de ſtatu homi.l.ingenuũ.& pro
veritate habetur.ff.de reg.iur.l.res iudicata.licet enim or-
dinarius iudex ſentẽtiã ſuam nullã reuocare poſſit:non tñ
illa,q̃ nulla eſt,non eſt reuocanda licet iniqua ſit.vt.C.quo-
modo & quando iudex.l.ſi vt proponis.j.cum ibi notatis.
& cum duabus legib.ſequentibus.&.C.de ſenten.& interlo
cu.omnium iudic.l. poſt ſententiam &.j̃ titu.proximo.c.
ſi appellationem.in clementi.tu cogitabis.Et ſecundum in-
tellectum oporteret reſtringere iſtam decretalem, ad ca-
ſum in quo coram Papa de ſententiæ reuocatione agere-
tur:quæ reſtrictio eſſet prima facie nimis magna.Et ideò
duo primi intellectus vidẽtur eſſe ſecuriores.Et adde om-
nino quæ dicam. j̃. eod .cum inter.circa primum dictum
Collectarij.¶ Collectarius verò ad finem gloſſ.ſe remittit
ad lecta & notata.eod.titu.cum inter.libro ſexto.Sed quia
5 vbi ſunt†plures iudices qui proferunt ſententiam,debet
vti verbis pluralis numeri.j̃.eod.c.penultimo.Subdit Col-
lectarius ſubintrando notata in prædicto.c.penultimo.li-
cet valde impertinenter quòd ſi ſit vnus,tunc non eſt opus
quòd vtatur verbo pluralis numeri.vt ibi notat Archidia.
Si tamen hoc fecerit, non nocebit,in ſcriptis tamen ferre
debet.Super quo vide Collecta.ſ̃.de teſtibus. Albericus. &
exprimere hoc in ſententia,videlicet quòd ſententiam fert
in ſcriptis,vt notatur in Spec.eo.tit.§.nunc de effectu.ver.
quid ſi pronunciaret.Sed Collectarius non credit,quòd hoc
omiſſo propter hoc annullaretur ſentẽtia:quia hoc non di
citur.in.c. finali.infra eodem vide Collectarium,de conſue
tudi. ad noſtram.valeret tamen aliàs lata in equo ſecun-
dum Ioannẽ & Archidiaconum poſt Accurſium infra eo-
dem capitulo finali.Sed Collectarius poſt Azonem con-
tra,niſi in equo ſedendo quieſceret.dicam infra eodem.ca-
pitulo finali.

SVMMARIVM

1 *Sententia lata contra abſentem non contumacem in cauſa matri-
moniali quòd non valeat.*
2 *Contra ſententiam matrimonij audiri etiam quemlibet de populo.*
3 *Condemnatus per ſententiã an præſumatur fuiſſe præſens, vbi aliud
non exprimitur.*

¶ CAP. X.

TEnor literarũ. Idem dicit in ſum
ma hęc decretalis
1 qđ dicit decr.lator.ſ̃.eo. Vel aliter † ſentẽtia
lata contra abſentẽ,non contumacẽ in cauſa
matrimoniali nõ valet. Cõmunis diuiſio,ſe-
cunda ibi. *Ideòque.* ¶ Expone literam. *literas.*quę valebant,
licet de proceſſu non facerẽt mentionẽ,cùm aliàs ipſas ni-
hilominus habuiſſet,& ſic non obſtat infra.c.monaſterium.
Hoſti. A qua ſentẽtia excõmunicationis. *Petrus abſolutus,*qđ
fieri potuit cum ſolo iuramento,cùm ſimplex eſſet contu-
macia.j̃.de verbo.ſigni.ex parte.*ipſius.*ſcilicet mulieris.*cō-
ceri.*dubitabat ne tranſiuiſſet ſententia in rem iudicatam.
infra eod.cùm inter.§.finali.ſecundum Hoſti.& Abbatem.
*cauſa.*inter hunc virum,& primam mulierem,coram iudi-
ce cui Papa loquitur.& niſi mulier probauerit intentionem
ſuam,vir adhærebit ſecundæ,infra de ſponſa.c.cùm apoſto
lica. ¶ Primo opponitur ibi:*eundem R.muliere abſente ab
ipſius impetitione abſoluit.*quia aut iſta mulier erat abſens per
contumaciam,& tunc lite non conteſta. contra eam pro-
cedi non potuit.ſ̃.vt lite non conteſt.in rubro & in nigro.
¶ Aut erat abſens & non contumax,& tunc nõ tenet quic
quid factum fuit contra eam:vt.C. quomodo & quando
iudex.l.ea quę fiunt.Solutio,dic quòd ſi abſens erat abſque
contumacia,non valuit ſententia,& ideò iterum audiri de
buit vt hîc. ¶ Sed non credo, quòd iſte fuerit intellectus
iſtius decretalis,quia dubium non haberet.argu.ff.ad car-
bo.l.quod labeo.Si verò fuit abſens per contumaciam,re
vera tunc locum habet iſta decretalis,quia tunc potuit con
tra talem, lite non conteſta . procedi.puta ſuper fœdere
matrimonij.ſ̃.vt lite non conteſtata c.quoniam.§.primo.
Sed quare ergo tunc auditur mulier,ſi tenuit ſententia lata
cõtra eum.creditur,quòd ideò auditur,quia pro parte mu
lieris & viri,non fuit veritas matrimonij quæſita:& ideò
ex hac iuſta cauſa,etiam ſine appellatione auditur mulier,
ſententia non obſtante:quod eſt ſpeciale in cauſa matrimo
nij.vt ſupra eodem.lator.In alia enim cauſa,non audiretur
contumax.ij.q.vj.§.ſunt quorum.Si autem mulier non fuit
contumax,duplex eſt ratio quare auditur. Prima cauſa eſt
matrimonialis cuius ſententia non tranſit in rem iudicatam
ſ̃.e.lator.quæ ratio in contumace etiam locum habet Se-
cunda,quia contra abſentem proferri non debuit,vt hic in
gloſſ.penult & quia non fuit veritas plenè inquiſita,ſecun-
dum Goffred.Innocen tamen ſubdit,quòd non debet intel
ligere hoc generaliter verum,videlicet quòd indifferenter
ſit admittenda mulier contra ſententiam matrimonij: ſed
tunc demum cùm iuſta cauſa mouet iudicem,ſicut hic mo
uet abſentia partis mulieris.Sed ſi præſens fuiſſet , & aliud
non diceret,non videretur audienda, aliàs eadem ratione
audiretur iij.iiij.& in infinitum,quod eſſet abſurdum.In de
cre.verò ſequenti mouit iudicem,quòd illa eadem pars pro
qua erat lata ſententia,petebat ipſam infringi,& quòd ſine
cauſa nõ audiaſ.dicit expreſſum.ſ̃.de in inte.reſti.c.ex lite-
ris.Summatiè tamen & non vocata parte,poteſt fieri hæc
examinatio cauſæ:de iure enim eſt,quòd vterque coniugũ,
contra ſententiam matrimonij audiatur,ſecundum Innocẽ.
2 ¶ Hoſti.autem dicit,quod contra ſententiam † matrimo-
nij auditur etiam quilibet de populo,& maxime conſangui
neus,vt.j̃.c.proximo.&.j̃.quima.accuſa.poſſunt.c.videtur.
& dicam.j̃.c.proximo.iudex autem ad ſuã inſtructionem
cauſam quare petit quis admitti contra ſententiam, ſiue
quia modo probare poteſt,quod poſt probare non potuit.
ff.de eden.l.argentarius.§.finali.& de excep.c.pia.§.penulti-
mo.libr.

timo.libro ſexto.ſiue quia abſens erat & cauſam ignorauit agi.ĩ.qui mat.accuſare poſſunt c.finali.ſiue quãcunque aliã, quam ſemper reducat ad arbitrium ſuum,vt ſupra de tranſact.c.finali.& in dubio ſemper admittat.arg. eius quod legitur & notatur.ĩ tit.primo.c.cum ſpeciali.§.finali.verſi.exceſſu quoque.ſecundum eum. ¶ Secundò opponitur,quia videtur quòd ſententia contra abſentem lata,teneat ipſo iure contra notata hic in gloſ.penultima per.l.ab eo.C.quomodo & quando iudex & hoc tenet Goffre.niſi abſens appellationis vel reſtitutionis remedio releuetur,& hoc videtur etiam placere Hoſtiẽ.¶ Nouella tamen circa hoc diſtinguit inter citatum,qui fictè contumax eſt,& non citatum,non in citato ficto contumace,verum dicit Goffred.& ſic intellexit gloſſa. & de hoc ſatis.ff.quæ ſententiæ ſine appella.reſcind.l.prima.§.item cum ex edicto. ¶ Tertiò opponitur ibi,*promulgaſſ*. quia pro culpis iam commiſſis abſque monitione,ſuper facienda ſatiſfactione præmiſſa,quis excommunicari non debet.ĩ.de ſenten.excom.c.romana.§.caueant libro ſexto igitur propter illud quod vir contraxerat,excommunicari non debuit. ¶ Solutio dicit Hoſtien.quòd non debuit excommunicari, eò quòd contraxerat. Sed ſi lite pendente cohabitaret eidem, & monitus non deſiſteret, excommunicari poſſet vt hic in fine.Quod autem factum fuit,nequit non fuiſſe ff.de cap.l.iij.§.factæ.ſecundum eum. licet enim pro delicto iam commiſſo quis innodetur ſententia iuris.de conſtitu c. ſecundo. libro ſexto.non tamen debet innodari ſententia hominis, vt prædicto.§.caueant &.ij.q.iij.nemo. Et vide ad idem ĩ.de verbo.ſignifi.ex parte.ſuper verbo offenſa ¶ Supple gloſſas, in gloſſa prima.ibi,*ſi pretor*.in fin.quòd ſi dubitetur de infirmitate,an excuſet ſi mittatur medicus ad ægrotum.vt.C. de re milit.l.ſemel.libro.xij.ſecundum Goffred.& Hoſtien.in gloſ. iij.*in fine* alia &.ĩ.de ſpon tua.& de hoc eo.titu tuę.& de coniu.ſeruorum.c.vltimo.in gloſſa vltima,&.xliij diſt. ſit rector.In gloſſa penultima,ibi,*contra abſentem*.an condemnatus

3 † per ſententiam præſumatur fuiſſe præſens,vbi aliud nõ exprimitur?vide in Speculo.de ſententiæ prolatione.§.vt autem.verſic.& nota.ſecundum quoſdam & ibi,*non contumacem* etiam fictum, vt dixi in ſecunda oppoſitione,& ibi *contumax*. verè an fictè tantum.Super quo vide notata per gloſſ.& per me,in clement.ſi ante.de dolo & contumacia. In gloſſa.vltima.ibi,*prohibitionem*.expreſſam,nã de tacita prohibitione præmiſit,ſcilicet de litis pendentia.ſecundum Innocen.*& in fine*. Sed quomodo poteſt dici litigioſa,quæ finita erat per ſententiam,à qua non fuerat appellatum:vt in principio dicit Hoſtien. quòd hoc inducit citatio viri facta,antequam ſecundam deſponſaret:& ideo dicitur lis pendere,& res litigioſa eſſe.ĩ.tit.primo.ſuggeſtum.ſ.de offi.dele.licet. non obſtante ſententia,quæ hoc caſu non tranſit in rem iudicatam.facit clemen.ij.vt lite penden.

SUMMARIUM.

1 *Teſtes duo affirmantes,plus probare quàm multi & multi negantes.*
2 *Sententiæ cenſuræ,an tranſeant in rem iudicatam.& quid de ſententia contra matrimonium.num.3.*

CAP. IX.

CONſanguinei. Idem dicit pro decretali lator.ſ.eo. Et communis diuiſio ſecunda ibi,*fraternitas*. ¶ Expone literam,*compaternitatem*.quæ contrahitur per baptiſmum vel confirmationem in fonte:& habet dirimere ſequens matrimonium.ĩ.de cog. ſpirituali.&.c.veniens & eo.ti.c.j.ij.& iij.libro ſexto.*Confeſſa*.in iudiciali foro,vel hoc epiſcopus publicauit de voluntate ſua,aliàs contra de offic.ordi. ſi ſacerdos. *compaternitatem*. quæ ſcienter vel ignoranter contracta matrimonium præcedens nõ dirimit.ĩ.de cognat.ſpiritual.ſi vir.*& infra*.concludebat quid habebat facere.*promulgata*.cum dolore,ergo debitum reddat exacta infra de ſecundis nupt.c.dominus.ſecundum Goffred Sed Vincen.contra ſcilicet quòd non reddet cum non ſit vxor.Sed ſto cum Goffr.niſi probet contrarium.vt hic dicitur.Opponitur, quia in fine dicitur,*niſi legitime in contrarium probatur*..nam hic datur intelligi contrarium,legitimè probari poſſe,quod videtur impoſſibile:quia contrarium eſt,pura ſimplex & abſoluta negatiua,nullo modo coarctata,neque prægnans neque affirmatiuam indirectè importans,quæ ſecundum rerum naturam probari non poteſt.C.de probat.l.actor.ſ.de electio c.bonæ.cum vtrobique notatis.& maximè affirmatiua probata,vt hic dicitur.quia

1 † plus probant duo teſtes affirmantes, quàm multi & multi negantes.vt notat Innoc.ĩ.de verbo.ſignifi.c.veniens ¶ Hoſtien.dicit,quòd ſi primi teſtes dixerunt,quòd mulier leuauit filium Petri,nunc probari poterit quòd non erat filius illius,ſed alterius:vt infra qui filij ſint legitimi.c.tranſmiſſę.& c.cauſam.&.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris.l.filium. vel ſi primi teſtes depoſuerunt diem & locum,iſti probare poterunt illam,per totam illam diem iacuiſſe infirmam,nec exiſſe domum,vel fuiſſem alio loco remoto ſupra de teſtibus.c. ex tenore.

¶ PRIMO quæritur pone quòd iſta mulier agit & ſuccumbit,nunquid poterit cum alio contrahere?Reſpondet Innocen.illam eſſe ſuæ conſcientiæ relinquendam.ſupra de iureiur.c mulieri.vbi vide quæ ibi ſcripſi.

¶ SECUNDO quæritur,an ſuccumbente iſta muliere poſſet alius denunciare primum matrimonium fuiſſe per falſitatem ſeparatum?videtur quòd ſic.argu.ſupra de cogna ſpirituali c.tua. Videtur contrarium,quia conſumitur actio popularis,vno agente & ſuccumbente. ff.de popula.ac.l.iij. Soluit Goff.& Hoſti.dicentes,quòd ſemper auditur † denuncians fidem facere de falſitate,cuius fide facta reuocatur malè lata ſententia. Quod nec tranſiuit in rem iudicatam.ſ.eod. lator.Ratio:quia nulla conſuetudo nec vinculum nec ſententia,poteſt peccatorem in peccato defendere vel nutrire ſupra titu j.& finali.Super quo vide quod ſcripſi.ſ.c.lator.ſuper vltima gloſſa.

2 ¶ TERTIO quæritur, quid † de ſententijs cenſuræ nunquid tranſeunt in rem iudicatam?videtur quòd ſic:quia trahunt ſecum executionem.ĩ.tit.primo.paſtoralis. Videtur contra,quia ſemper auditur conquærens de iniuſta ſententia,etiam ſi non fuerit appellatum.ſ.de officio delega.c.cùm contingat Et quia eadem ratio videtur eſſe in illis,quæ in iſta,videlicet periculum animarum,nam pronunciatio iudicis,quòd excommunicatus non ſit,non immutat veritatem, ſi verè ſit excommunicatus. Item quia vincula iſtarum ſententiarũ,non ſoluuntur morte,de ſen.exc.c.à nobis.& tñ matrimonium morte diſſoluitur.in auth.de nupt.§.deinceps:Sicut & criminum accuſatio xxiij.diſt.quorundam . vnde ſi volo probare veritatem,non obſtante ſententia,video admittendus. ne contra conſcientiam illi communicem.ſ.de tem.ord.ad aures.& licet hoc nõ ſit expreſſum,ſubeſt tamen ratio identitatis, & ſic idem ius ſ.de tranſlatio.c.ſecundo. Solutio dicit Hoſtien.& ſemper allegatur dictum eius,licet non ſit ſecundum Martinum iure cautum,quòd tales ſententiæ quoad priuatam vtilitatem tranſeunt in rem iudicatam.Sed quoad publicam vtilitatem tangentem periculum animarum,non tranſeunt in rem iudicatam. Simile ĩ.de exceptio.pia libro ſexto.Et dicit addendum , quod ſcripſi ſuper rubrica,& quod dicam.ſ.eod cũm Bertholdus.vbi vide Nouellam.in gloſſ.dicit & in gloſſ. mirabiles. de quo etiam notatur per Cardinalem de ſenten.excom.quicunque.& per Archidiaconum,& Ioan.andr. de ſenten.excom.eo.libro.& per Innoc.& alios.ĩ.tit.primo præterea ¶ Collectarius ar-

3 guit hic a contrario,quòd † ſententia lata contra matrimonium,non tranſit in rem iudicatam vt ſupra eo.lator.nec etiam pro matrimonio,vbicunque agitur de periculo animæ.vt not.Ioan. xxxv.q.ij.in ſumma.niſi in caſu in quo eccleſia diſpenſare poteſt ſecundum Hoſti.de teſti. ex tenore. poſtea dicit ſententiam cenſuræ quò ad cauſam pro qua fertur,& quoad priuatum commodum,videlicet quò ad expen

ſas & quoad excuſationem contumaciæ tranſire in rem iudicatam. & aliàs non. & ſic intelligit notata ad finem quæſtionis, ſupra proximæ.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſi conferat beneficium contra ordinationem ſuam, hoc tacito, ſubreptitium dici.*
2 *Credere & ſcire idem eſſe quodammodo.*
3 *Sententiam romani pontificis, poſſe in melius commutari.*
4 *Abſentem ſuper notorio condemnari.*
5 *Notorium nullum ſine citatione condemnandum, tutius eſſe.*
6 *Sententiam in notorijs ferri contra abſentem, non dato libello neque lite conteſtata.*
7 *Impetrationem non valere, altercatione pendente in curia inter partes, ſi vna in præiudicium alterius aliquid à Papa impetrat, aduerſario præſente & non certiorato.*
8 *Gratiam ſurreptitiam reddi quæ de ordinatione iam facta in fauorem certæ perſonæ mentionem non facit.*
9 *Dicta in præfationibus intelligi repetita in ſequentibus.*
10 *Principem detrahere non debere iuribus ſingulorum.*
11 *Beneficiorum, reſeruationum, collationum, & expectationum abuſus, timendum eſſe ne in futurum reſtringantur.*
12 *Præſentes intelligi illos, qui ſunt in eadem prouincia.*
13 *Geminationem cauſarum geminare ius.*

CAP. XII.

1 CVm olim. Caſus. Si Papa contra † ordinationem ſuam beneficium confert, hoc tacito ſubreptitia dicitur collatio, & non tenet. Prima pars narrat factum, Secunda diffinit ibi, *nos igitur.* ¶ Expone literam *nominaſſet & elegiſſet.* ſecundum Hoſtien. *per appellationem.* propter hoc non debuit prouiſio impediri. ỹ. de his quæ fiunt à maio. parte capituli. c. ex ore § finali. nam ſufficiebat proteſtatio. ſ. de electio. c. cumana. Hoſtien. *anulum.* ſimile. ỹ. de his, quæ fiunt à maio. parte cap. c. ex ore & de conceſs. præben. c. propoſuit. *inueſtiuit.* & malè, quia ſolus non habuit poteſtatem. *nominare.* i. eligere. Hoſtien. *præſumpſit.* quia nec debuit fieri ſecunda electio, prima non caſſata. ſ. de elect. conſiderauimus. &. c. auditis. *ab vtraque.* ſcilicet epiſcopi & præpoſiti, caſſauit: quia neutrum tenuit: vt dictum eſt *pronuncians.* contra quam pronunciationem poſtea contulit archidiaconatum, vt ſequitur. *quas perſonas.* ergo non ſpectabat ad ſolum epiſcopum. *ipſi.* ſ. executores. ſimile ſupra de reſcriptis. c. conſtitutus. &. c. ab excommunicato. *Archidiaconatus.* ad hunc ordinem promoueri debebat, vt. ſ. de electio. c. cùm in cunctis § inferiora. Sed etiam exiſtens in minoribus ad hanc dignitatem eligi poteſt ſecundum Inno. quod intelligit Hoſtien. diſpenſatiuè. ſ. de æta. & quali. præterea. vel ſecundum eum fortè notabatur hoc, quia impediente aliqua irregularitate, ad illum ordinem non poterat promoueri: ergo nec in archidiaconũ eligi debet. ſ. de æta. & quali. c. primo. *procurator.* I antiqua erat præfati Petri procurator *credimus.* i. ſcimus:
2 vt patet infra. ibi: *aliquod.* & ſic nota, quòd credere † & ſcire idem eſt quodammodo, quæ in iſto vel in illo conſcientia eſt ſaluanda. ſ. de iureiuran. & ſi Chriſtus *Circumuenimus.* quod violenter præſumimus. ita quòd in contrarium probationes non admittimus ſecundum Inno. *inhærentes.* ſ. de iuramẽ. calum. c. j. *non obſtante.* notat hîc Inno. quod fit per ſubreptionem non valere, etiam ſi aduerſarius conſentiat *donationis.* fortè faciendæ per illos delegatos papæ. vel fortè à papa ſecundum Vincen. ¶ Nota primò, qualiter quis poteſt habere in eccleſia duplicem vocem, & cenſeri voce duorum, de proba. ex literis. de præſumptio. mandata. & quòd ſententia
3 † romani pontificis poteſt in melius commutari. xxxv. q. ix. ſententiam. ſecundum Lignanum. ¶ Secundò nota ibi, *& licet abſens.* quòd † ſuper notorio condemnatur abſens. Sed caue, quia ſi pœna corporali deberet affligi, ſecus eſſet: quia eſſet vocandus quantumcunque notorium eſſet: & ſic not. Archidia. ij. q. j. manifeſta. & de offic. deleg. c. j. li. vj. & Bernard. de iureiuran. ad noſtram. ij. & Io. in prædicto. c. manifeſta. qui intelligit ibi Archidia. vbi abſens eſt reus, & ſic poteſt intelligi, quod notatur in prædicto. c. ad noſtram. Sed Inno. contra de cohabi. cleri. c. tua, & videtur probari, de elect. bonæ. ij. ibi *non credens.* &c. & de fil. præsbite. quoniam ſatis. & infra cùm ſit romana: in fine. de quo hîc per Hoſt. & Nouellam. ꝑ ſi autem Hoſti. & Nouella in prædicto. c. cùm ſit. dicunt,
5 ꝙ tutius & iuſtius eſt, nullũ † quantũcunque notoriũ ſine citatione vel admonitione ſic eſſe damnandum: quia multi dicuntur notorij, qui non ſunt. ỹ. tit. j. conſuluit. j. ſecundum Collectarium, qui refert quendam Petrum dixiſſe, quod ſuper notorio poterat in abſentia partis procedi, cognoſcẽdo: ſed non exequendo, ſecundum Inno. ſ. de fil. præsbi. veniens. ſuper verbo amoto. & de elect. querelam. circa principium tertiæ columnæ. & faciunt notata per eundem, de reſcript. ex tenore. & de conſuet. cùm inter. facit de præben. licet libro. vj. ſecundum Collectarium, qui etiam notat poſt Ioan. xxxv. q. ix. veniam. quòd illa quæ per ſubreptionem impetrantur parte abſente, reuocantur. arg. ad hoc infra de regu. iuris. c. primo. remittit ad collecta ſua. ſ. de dila. c. primo. &. j. de procu. in noſtra. vbi meliùs ſecundum eum. ¶ Tertiò nota ſecundum Hoſtien. iuxta materiam primi notabilis præce-
6 dentis hîc apertè colligi, quòd in † notorijs fertur ſententia contra abſentem, non dato libello, liteque non conteſtata. ad idem. ſ. de elect. dudum. j. § primo. de accuſa. c. ſi confitentur. & prædicto. c. cùm ſit. in fine. de dolo & contumacia. c. cùm olim. § volentes. quod locum habeat, cùm aliqui ciues vel alij res romanæ eccleſiæ iniuſtè detinent occupatas: & ſic fuit pronunciatum per vrbanum contra Spoletanos tenentes terram arnulphorum ad Romanam eccleſiam pertinentem: licet aliqui de fratribus, dicerẽt quòd erat locus præcepto, non ſententiæ alijs aſſerentibus quòd non eſt vis in iſta. j. de verbo. ſigni. de alia vſurpatione Spoletanorum. Dicam j. de purga. vulg. c. ij. & ad prædicta adducitur. ff. de ſeruis fugi. & de offi. procu. ceſa. l. finali. Certum eſt autem hoc ſpeciale eſſe, cùm agitur de beneficijs, quòd lite non conteſt. poteſt contra contumacem inquiſitio fieri, & procedi: quod dic, vt legitur, & notatur. ſ. vt lite non conteſt. quoniam. & de eo, qui mit. in poſſ. c. cum qui. libr. ſexto. Vnde hîc fuit duplex ratio, quare fertur diffinitiua ſecundum quoſdam, vna quia notoria erat ſubreptio: nam hîc de obreptione conſtabat domino Inno. qui præmiſſus factus per Cœleſtinum habitus, interfuit tunc Cardinalis cum alijs cardinalibus, quem vt alios tale factum latere non potuit. ſecundum Inno. Alia ratio quia hîc de beneficio eccleſiaſtico agebatur, ſed hæc ſecunda ratio, cùm nec abſens dicatur hîc fuiſſe cõtumax, nulla eſt in hoc caſu. Et ideò primæ rationi eſt hîc inſiſtendum. Tamen de hac materia dic vt notatur in prædicto. c. cum
7 ſit. ſecundum Hoſtien. ¶ Quartò nota. quòd † cum altercatio pendet in curia inter partes, ſi vna pars in præiudicium partis alterius aliquid à papa impetrat aduerſario præſente, & non certiorato, non valet impetratio vt hîc tangitur. per Bern. in principio gloſſæ tertiæ: & idem hîc Inno. reputans tales literas ſubreptitias. Super quo vide quod poſt eum dixi, ſupra de reſcript. cùm dilecta. in glo. dicuntur. Sed caue, quia vt dicit Bernardus poſt medium dictæ gloſſæ hæc non fuit rõ, ſed quia pronunciauerat, ꝙ ſcriberet aliquibus &c. Et quia ille in impetratiõe de pronũciatiõe huiuſmodi, nõ fecerat mentionem: & ſecundum hoc aſſumit Papa non cauſam. Sic ſupra de elect. bone. ij. ¶ Quintò nota, quòd nedum reddi-
8 tur † gratia ſubreptitia quæ de ordinatione iam facta in fauorem certę perſonę mentionem non facit, ſed etiam, dum generaliter & non in fauorem certę perſonę proponitur ſeu diſponitur ordinatio adhuc fienda, licet ipſa ordinatio nondum facta ſit, tamen gratia circa hoc poſtea facta ſubreptitia eſt, ſi de propoſito, ſeu diſpoſitione huiuſmodi mentionem non facit: vt hîc dicitur. hîc enim Papa nondum ſcripſerat, ſed ſolùm ordinauerat ſe ſcripturum: vnde idem fortiꝰ ſi ſcripſiſſet. Et ꝑ hoc rñdit ſemel corã viro perpetuò memoriæ recollendę domino Petro de ſorſenato, legum egregio pro

gio profeſſore, qui primo procurator ſecun. lò officialis curię Toloſanę tertiò cauſarum palatij apoſtolici. quartò literarum contradictarum auditor, & quintò Viuarien epiſcopus, & ſextò ſub illo nomine preſbiter & ſeptimò Sabinen. epiſcopus cardi. fuerat, & erat homo magnę literaturæ, acutiſſimi ingenij & maximę probitatis, ſemel reſpondi, quòd ſi Papa ex certa ſcientia ab auũculo recipit renunciationem beneficij, vt illud nepoti conferat, & poſtea ipſe Papa de hoc non recordatus, illud alteri conferat, collatio eſt ſubreptitia: quod dictum multùm placuit ſibi, quòd ſi Papa facto ſibi plenè expoſito, videlicet quòd hoc fiebat per auunculum in fauorem nepotis, licet hoc Papa in admiſſione renunciationis id non expreſſerit, nihilominus idem dicendum eſt. Et erat ratio ſua quia videtur recepiſſe, ſeu recipi mãdauiſſe renunciationẽ, prout recipi petebatur: & ſecundum quòd per renunciantem
9 agebatur, quia † quę in pręfationibus dicuntur, intelliguntur in ſequentibus repetita. ff. de verbo obligat. l. Titia § idem reſpondit j. Et idem fuit Papę conſultum, & credo, quod bñ nec obſtant not. p Bern de offi. dele. ex parte. qa ibi loquitur de pacto, vel cõditiõe oppoſito, ſeu oppoſita p partẽ, quę damnata eſt. ſupra de pact. c. vltimo. hic verò loquimur de prouiſione ſeu ordinatione facta per Papam, quę de iure approbata eſt. j. de pręben. c. niſi eſſent. ¶ Sextò nota in § nos igitur. ibi: *non obſtante donatione quam ab eodem epiſcopo in eluſionem donationis apoſtolicæ ſedis nuper dicitur recepiſſe*. qualiter ſi ille qui de beneficio à Papa obtinuit prouiſionem: licet re vera ipſo iure nullam poſteà de eodem beneficio obtinet prouiſionem ab ordinario, hoc cenſetur feciſſe in eluſionem prouiſionis ſedis apoſtolicæ ſibi factæ, per quod videtur, quòd etiam ſi ordinarius aliàs prouidere poſſet, talis tamen ordinaria prouiſio non valebit: talis enim primò procurando illud beneficium ſibi conferri per Papam, videtur ex talis inanis oppoſitione procuraſſe tacitè ordinario inhiberi, ne vlterius de beneficio diſponeret ea vice: iuxta lecta & notata per Inn. de appel. vt noſtrum. & de exceſs. præla. inter dilectos. & per conſequens in contrarium variando, videlicet ad ordinarium pro diſponendo de eodem beneficio obtinenda accedendo cenſetur prouiſioni apoſtolicę illuſiſſe iuxta lecta, & notata in clem. cum illuſo. de renun. Nec obſtat, quòd prouiſio apoſtolica ſeu mãdatum apoſtolicum de prouidendo, ipſo iure viribus nõ ſubſiſtens, nullam reſeruationem inducit, vt patet ex his quæ notantur per Nouellam. infra de exceſs. prælatorum. c. inter dilectos. ſuper gloſſa. Vnde nota circa medium magnæ ſupplectionis. verſu Alij dicunt & fortè meliùs. Quia & ſi non inducat reſeruationem quoad alios, inducit tamen illuſionem quoad iſtum. Vel dic, quòd & ſi talis illuſio aliâs de iure non ſufficeret ad reddendum irritam prouiſionem ordinarij, aliâs de iure validam, hoc tamen caſu, quoad hoc bene ſufficit, eò quòd coadiuta eſt in caſu iſto, alia duplici ratione. Prima eſt, quia Epiſcopus ſolus, conferre non poterit vt præfertur. Secunda eſt, quia licet manus appoſitio Papę facta in tali donatione ſubreptitia, nullam fortè reſeruationem induxerit, tamen ordinatio de ſcribendo quæ non fuit nulla, imo fuit valida rationabilis, atque iuriſditio & man⁹ appoſitio Papę p eã facta, omnes inferiores ligaunt, ne vlteri⁹ ea vice de diſpoſitiõe bñficij, cõtra dictã ordinationẽ videlicet alter quã in ipſa pronũciatiõe habebatur ſe intromittere poſſent p lecta & not. in c. vt noſtrũ. & c. inter dilectos. alleg. Et ſic videtur p hoc phibuiſſe epiſcopo, ne ſol⁹ cõferret, cũ voluiſſet ordinationẽ cõiter fieri p epiſcopũ & pſonas: licet eñ dicat tex. donationẽ epiſcopi, nõ obſtare illã quę in eluſionẽ &c. factã fuiſſe, quę ambo vera ſunt, vt ſuperius declaraui, non tamen dicit tex. q illa fuerit vera, & finalis ratio, quare donatio non valuit, quia in eluſionem facta fuit: Sufficit enim, q alia bona rõ de qua ſ. aliâs in textu colligitur. Pone enĩ impetraſti à Papa vnũ beneficiũ, & nulliter ex aliqua cauſa cuius collatio ptinet aliâs ad ordinariũ nec eſt aliâs bñficiũ reſeruatum, poſteà ordinarius illud beneficiũ tibi confert, dicetur ne irrita collatio ordinarij, q̃a primò à Papa nulliter impetraſti?

¶ Certè ſaluo cuiuſlibet iudicio meliori, qa donatio apoſtolica, quę nulla fuit, donationi ordinarię poſtea ſubſequenti, aliàs canonice factę nullũ ĩpedimẽtũ pſtare debuit: vt. j. de re. iur. c. nõ pſtat li. vj. & patet ex his quę de elect. nulla. no. Inn. ſ. de elec. cõſiderauim⁹ nec fortè ex hoc, qa puiſio ordinaria facta eſt, poſt apoſtolicã cẽſetur facta ĩ eluſionẽ apoſtolicę ſedis ſed magis ad puiſionẽ ĩpetrãtis cui licuit vigilare p cõmodo ſuo, vt hic no. in gl. iij. nec obſt. q hic dicitur puiſio ordinaria facta ĩ eluſionẽ apoſtolicę: qa hîc puiſio ordinaria cõmodũ afferre poterat impetrãti, vt patet ex dictis. ¶ Septimò nota magnã benignitatem Papę Innocẽtij tertij qui nõ obſtãte, q prædeceſſor ſuus caſſaſſet ordinationes epiſcopi & pſonarũ, ipſeq; In. ſatis honeſtè potuiſſet ſibi ordinationẽ archidiaconat⁹ retinere, tñ illam ſibi non retinuit: imo ſecutus veſtigia Cœleſtini prędeceſſoris ſui, qui ſimili benignitate vſus fuerat, pronunciando &c. vt habetur in tex. ipſi archidiaco
10 nat⁹ ordinationẽ remiſit ad inferiores, eò q princeps † nõ debet detrahere iurib⁹ ſingulorũ. vt. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iuris. l. prima § ſed hoc tẽpore. & l. ij § dominorũ. & hoc facit contra ſucceſſores eorũ, qui nimis paſſim beneficiorũ reſeruationibus, collationib⁹, & expectationib⁹ ſunt abuſi: &
11 † vt venia petita loquar forte timendũ eſt, ne hæc ſupprema poteſtas, eò q ſuos ordinatos terminos intantum exceſſit, infra eoſdem Deo permittente nimiũ pro tẽpore reſtringatur prout iam ad terminos valde ſtrictos (prohdolor) eſt arctata ¶ Octauò nota in fine decre. ibi cum dicitur, qui pñtes fuerint, q ad ſolos pñtes canonicos ptinet negotia eccleſiæ expedire. licet quinq; debeant vocare abſentes: ſed hoc facit cõſuetudo eccleſiæ. vt patet ex his quę leguntur, & not. j. de prębẽ. cum in eccleſijs lib vj. vbi nota qualiter hęc litera
12 intelligatur vel dic, q † pñtes intelliguntur illi, qui ſunt in eadem prouincia vt ibi notatur: quia de prouincia ſolùm vocãdi ſunt ſ. de elect. c. corã. Vel dic etiã ſecundũ Hoſt. q forſan hîc erat deuoluta collatio ad Papam, quã reſtituit pñtibus tantùm de quo alij conquari poſſunt. ar. C. mandat. l. in re mandata. & j, vt eccleſiaſtica beneficia. c. vno. aliâs autem hoc eſt regulariter verũ, q abſentes vocandi ſunt. vt predicto. c. cũ in eccleſijs. & not. hîc in gloſſa fi. ¶ Henricus autem occaſione prædictorum, quęrit vtrum quando, & vſque ad quod tẽpus, pſentes electores abſentes expectare tenentur. Sed de hoc finaliter remittit ad ea quæ ſcripſi poſt eũ. ſ. de elect. cũ nobis olim. ¶ Nouella verò hîc ſup prima gloſſa mouet qõnẽ aliâs p ſe conſultã. Pone in eccleſia florentina theſauraria eſt noua dignitas in eccleſia: & habet theſaurarius, licet aliâs nõ canonicus, vocẽ in capitulo, & quotidianas diſtributiones, vt quilibet canonicus hoc ſuppoſito, vacat theſauraria, & aſſumitur canonicus in theſaurarium, de ſpeciali iure eccleſiæ vel ex diſpenſatione, tenet vtrunq;. Quęritur an duplicẽ vocem, vel duplices diſtributiones habeat? & licet ęquiſſimũ eſſet, q nullus in vno corpore vel collegio duas voces, vel duo ſuffragia haberet iure ſuo. i. iure vnius capitis ſiue vocis naturalis vel oris, tamẽ vbi conſuetudo eccleſię nõ apparet cui ſtaretur, ſi appareret, putat Nouel. in q. prædicta, q ex quo vtriq; illorũ iuriũ debetur vox, & diſtributio hĩs licitè hęc duo iura, duplicẽ vocẽ & duplices diſtributiones habebit, & ſic intelligit dictũ Inno. hîc qui vr velle, q ex quo quis vices pluriũ pſonarũ gerit, ppoſiti & canonici plures voces habeat. ſ. de elect. cũ inter. cũ nõ ſit iuri cõtrariũ: vt nõ diuerſo iure, diuerſis vti ſuffragijs, & maximè realib⁹. i. quæ ſequuntur & debentur ex illa re: ẽt ſi dicantur iura hoĩs: facit. j. de deci. paſtoralis & de cenſi. c. j. in cle. & ff. de ſerui. ruſti prædi. l. pecoris. & l. vi. § ſi fundus & ff. ſi ſerui. l. penultima. & de contrahen. emptio. l. alienatio. & l. ſi aquæ ductus. & de actionibus. empti l. creditor § finali & de legat. iij. l. prædijs § penultimo & vltimo. & de reg. iuris. l. in omnibus cauſis. Dicit autem Nouella. quòd ſi ex dignitate perſonatu vel officio, per ſe ſine canonica non haberet vocem, talis habens illud officium, dignitatem vel perſonatum, cum canonici vnica vocem habebit & meritò: quia vnicum ius habet, cui vox illa debita fit

& ſic eſt in eccleſia Bononienſi: vbi archidiaconus & archipreſbiter non canonicus non habet vocem in capitulo exiſtens ergo archidiaconus, & canonicus vnicam vocem habebit: vt ſic habẽs duo iura, quorũ alteri ſoli debeſ vox, vtaſ vnica ſola voce, & hoc caſu licet qñq; de conſuetudine duplicẽ habeat portionem: ex tali tamen duplicatione redituũ, voce duplici non vtetur: & ſic intelligitur prima gloſſa Bernardi hîc. & hoc eſt ſecundum indubitatum. Primum autem probatur per decr. penult. § porrò. ĩ. de elect. libro vj. & ſ. de electio. c. ſcriptum. Et quod dicimus filium rogatum reſtituere hæreditatẽ, detrahere duas quartas. ĩ. de teſta. raynutius. cũ iuribus quę ibi allegabo pro opinione Mar. cũ ergo ibi cõcurrãt iura geminata in pſona vnius, fingiſ quoad illa voce pluriũ, cũ ſint actus cõſonãtes, & nõ repugnãtes, voluntarij, & nõ cõtentioſi. Facit ſ. de proba. ex literis. ff. de adop. l. ſi conſul. de ope. lib. l. duorũ. Sit autẽ huius dicti efficax rõ, quæ ſumitur ex. l. generaliter ff. de fideiuſ. quia ſi dicis talem vnicam vocem habere. Quæro quę ſit illa, qua vtitur? & quæ ſit illa, quæ confunditur: ſed conſtat quòd non eſt ratio plus vnius, quàm alterius confundendę: igitur vtraque duret. Facit etiã ad hoc. ff. de actio. emp. l. non eſt nouum. & quod ibi notatur de leg. primo. l. ſi mihi. in principio. de duobus reis. l. ſi reus. de fideiuſſ. l. ſi reus. aliàs cùm reus. de ſolutionibus. l. ſi duo. Item video, quòd in eũdem libertum poteſt quis habere duplex ius, ſcilicet vt patronus, & vt filius patroni: vt. ff. de bo.
4 liber. l. ſi filius. & de fideicõmiſſ. libe. l. ſi filius. § erit. & † geminatio cauſarum geminat ius. ff. de pecu. leg. l. dominus ſeruũ. § dominus ſeruum. & de ſtipulatione ſeruorum. l. quarta. itẽ cauſę diuerſę in origine, ſunt diuerſę in proſecutione, & effectu. ff. de excep. rei iudicatę. l. ſi mater. § primo. & § eandem. & l. & an eadem. in principio. & de priuatis delictis. l. nunquam. Sic & in iureiuran. ff. de iureiur. l. duobus. § exceptio. & § ſi quis iurauerit. & § qui iurauit. Concludit ergo, quòd ſicut habens prædicta in diuerſis eccleſijs, duplicem vocem, duplicem portionem haberet iuxta illud, quod notatur infra de præben. qui in tantùm. Et ſicut duo habentes prædicta, prædicta etiam duplicarent. ſic iſte fungens vice duorum, licet in vna eccleſia prædictas duplices vocem & diſtributionem habebit. ¶ Supple gloſſas in gloſſ. prima. ibi, *canonici*. Vnde videtur velle Inno. quòd ex quo plurium perſonarum vices gerit, videlicet præpoſiti, & canonici, plures voces habeat. Allegat de electio. cùm inter. ij. ad hoc. eod. titulo. c. pe. § porro. lib. vj. & ibi, *ſtipendiorum*. vt ſecundum Vincen. ſi ratione præpoſituræ duplicem portionẽ habebat. *&* *in fine*. & c. ſcriptũ. in glo. ij. ibi, *valebat*. ſecundum antiquos canones valebat. lx. diſt. c. ij. Ioan. in gloſſ. *in fine*. nec aliter præiudiciales tranſire debuerunt, ſecũdum Hoſtien. qui dicit curiam hoc ſeruare, quòd quando procurator eſt præſens, non ſufficit generalis citatio in audientia, ſed fieri debet in hoſpitio. In gloſ. *Simile* ĩ. ibi ſubreptione. Idem notatur. xxxv. q. ix. veniam.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam latam contra ius litigatoris validam eſſe.*
2 *Petitionem ſubiectionis generalem eſſe.*
3 *Priuilegia & alia iura ſpecialia, ſtricte interpretanda eſſe.*
4 *Abbatem proprijs monachis dare poſſe primam tonſuram.*
5 *Inter priuilegia confirmatoria, & confirmationes differantiam eſſe.*
6 *Bona eccleſiæ non eſſe prælatorum.*
7 *Obedientiam manualem dici, quæ iuramento præſtito promittitur.*
8 *Epiſcopus an poſſit ius epiſcopale à ſe abdicare.*
9 *Sententia quando dicatur tranſire in rem iudicatam, & quando non?*
10 *Sententia an valeat, ſi lata ſit ſuper parte petitorum, vel ſuper certis capitulis, cùm de pluribus ſimul ſit actum?*
11 *Poſita ad diminutionem non operari contrarios effectus.*
12 *Iudicum iniquas ſententias ferentium quæ pœna ſit?*
13 *Iudicem imperitum excuſari, ſi tulit iniquam ſententiam, deceptus per aſſeſſorem talem, qui communiter ſufficiens putabatur.*
14 *Sententiam non eſſe executioni mandandam intra decem dies.*
15 *Principale non tenere cum acceſſorium non tenet.*
16 *Sententiam intra decem dies tranſire in rẽ iudicatã, ſi nõ appelletur.*
17 *Sententiam latam contra ius ſcriptum eſſe nullam.*
18 *Epiſcopum poſſe conferre iura ſibi cum ſcientia, alteri eccleſiæ.*
19 *Rem iudicatam, pro veritate accipi.*

CAP. XIII.

1 Vm inter. Caſ. Valet † ſententia lata contra ius litigatoris, ſi ab ea, intra. x. dies non fuerit appellatum. & prima pars narrat proceſſum & iura vniꝰ partis. ſecunda diffinit diffinitionis præmittens. ibi, *quoniam ſoepe*. ¶ Expone literam. *Sancti proculi*. nota hic agi contra clericos, quia nemo in eis hoc ius poſſidebat, aliter contra priorem ageretur: vt notatur ſupra de maiori. & obedi. c. inter quatuor. & ſ. tit. proximo. c. auditis. &, cum olim.
a Innoc. *Subiectione*. nota † petitionem ſubiectionis eſſe generalem. & ideò licet in libello dicatur in genere peto ſubiectionem talium clericorum, tamen poſtea debet probare, in quibus articulis ſunt ſubiecti, & in illis tantùm debet ferri ſententia. vt infra. in fine. & ſupra de offic. ordi. c. conquerente. Inno. *inſtitutione*. primi vt hîc. Vnde per ordinem decem hîc enumerat, nec tamen omnia quæ hîc enumerantur, ſunt iudicia plenæ ſubiectionis, ſicut ſunt letaniæ, & quædam alia. Sed omnia ſimul ſecundum Innoc. Aliqua tamen ex his per ſe videntur ſatis ſufficiẽtia per ſe iudicia, vt inſtitutio in ſpiritualibus, & fidelitas in temporalibus, non ſic de alijs. Nam licet habeat abbas ibi epiſcopalia, tamen in ordinatione, viſitatione, iudicio, conſecratione altarium, & ſimilibus: ſemper tñ retinet epiſcopus ius ſuum: argu. ix. q. iij. per ſingulas. & hoc quando epiſcopus alicui dat eccleſiam pleno iure, ac ſi alius quàm epiſcopus, habeat ibi inſtitutionem & fidelitatem, ad talem dicitur eccleſia pleno iure ſpectare: ar. xvj. q. ij. c. primo, & ſecundo. Alij dicunt, quòd tunc demum pertinet ad aliquam eccleſiam pleno iure, cum omnia epiſcopalia ibi habet: nec ſufficit ad hoc, vt pleno ſit exempta, quòd Epiſcopus ſingula iura ſpecificet, conferendo: niſi dicat eximo, vel verbum aliud æquipollens licet facta exemptione, poſſit excipere aliqua, de quibus infra. de priuileg. c. cùm & plantare. & c. recepimus. & c. cum cappella. ſecundum Inn. Sed Hoſti. remittit ad lecta & notata. ĩ. de præben. de non monachis de dinnat. paſtoralis. de religi. domi. conſtitutus. de priuil. c. quoniam. De hoc Nouella tetigit in prin. c. conſtitutus. & plenius de cenſi. c. cùm venerabilis. vbi de hoc dicam. Martinus tamen de ſalua, contra illud quod dictum eſt ſupra, videlicet quòd inſtitutio in ſpiritualibus, & fidelitas in temporalibus ſunt ſufficientia indicia, quòd eccleſia ad aliquem pertineat pleno iure: inuehitur valde fortiter hoc modo. Nam
3 † priuilegia & alia iura ſpecialia ſtricte ſunt interpretanda: vt infra de priuileg. c. ex parte. & c. ad audientiam. & de dona. cum dilecti. cum nota in huiuſmodi iuribus, per Inno. & per Nouellam de verbo. ſigni. cùm olim. facit quia ſine poſſeſſione non currit præſcriptio, ĩ. de reg. iur. c. ſine poſſeſſione. igitur ſolum videtur præſcriptum tantum, quantum poſſeſſum. ar. ſ. de decimis. c. cùm contingat. non igitur ſequitur, quòd præſcripta inſtitutione, ſint præſcripta alia omnia iura epiſcopalia, quinimmo in eccleſia pertinente ad alium pleno iure, ratione plebis, poteſt epiſcopus ibi habere inſtitutionem authoriſabilem in commiſſione curæ de qua plenè ſcripſi. ſ. de offi. archidi. c. cum ſatis. & de qua notatur per Inno. in. c. primo. de verbo. ſign. in additione quam ibi recitat Archidia. nec eſt iſta bona forma arguendi in iſta eccleſia, ad te ſpectant collatio ſeu inſtitutio: imo dicamus, & deſtitutio igitur eccleſia pleno iure ad te ſpectat: quia iſta inductio à minùs ſufficiẽti partium enumeratione procedit: cùm ſint plura alia iura, ad epiſcopum in eccleſia pertinentia: quæ non propter hoc ad te ſpectant: & ita nec etiam eſt bonum argumentum, quòd propter hæc eccleſia ad te pertineat pleno iure. Intelligit ergo Martinus, dictum Inno. negatiuè, videlicet, quòd iſtis de quibus dicit non competentibus, non dicitur eccleſia pertinere ad alium pleno iure: ſed bene ſine alijs, ſecundum eum. *inueſtitura*. a. corporali poſſeſſione, quæ

ſpectat

ſpectat ad officium archidiaconi. de offi. archi. c. cùm ſatu. & c. ad hæc. *fidelitate.* hoc eſt de temporalibus Inno. *conſecrationem.* ar. quòd nedum ordines ſacri, imò & minores, quinimo & prima tunſura, de qua hic loquitur eſt requirenda à proprio epiſcopo, ſiue prælato: de hoc. ſ. tit. primo veniens. notat etiam hic Hoſtien. abbatem cum titulo priuilegij de quo ſequitur, poſſe præſcribere iura epiſcopalia, de quo notatur. ſ. tit. primo. cùm olim. § quia prædictus. & c. auditis.
4 Item eſt hic etiam argumentum, quòd abbas† nedum proprijs monachis, ſed etiam laicis ſibi ſpiritualiter ſubiectis, poteſt dare primam tonſuram: de quo not. ſupra. de æta. & qualita. c. cùm contingat. & infra de priuileg. c. abbates. lib. vj. *Chriſma.* is non quòd abbas conficiat chriſma, quod Epiſcoporum eſt. lxviij. diſtinctione quamuis Sed de recepto à dioceſano per abbatem, ipſa eccleſia recipiet ab abbate ſecundum Goffred. *levamus.* hæc ſpectant ad ſpiritualia Innocen. *ſimilibus.* de quibus ſupra de offi. ordi. c. conquerente. Dicit Innocẽ. puta quòd de temporalibus rationem reddant. xvj. q. ij. c. ij. de priuilegijs. c. cum & plantare § in eccleſijs. *ad quod.* ſcilicet ſubiectionẽ eccleſiæ in prædictis. *vero en ſu epiſcopi.* ad quem ſpectabat eccleſia pleno iure. *priuilegia cõ*
5 *firmatoria* Innoc. dicit Tancred. q inter priuilegia† confirmatoria, & cõfirmationes eſt differentia, quia in priuilegijs ponitur canonicorũ ſubſcriptio, in cõfirmationib^9 vero nõ. Et idẽ Inno. addens, q in primis ponitur multa præter cõfirmata: in ſecundis vero ſola confirmata. *quorum.* ſcilicet patriarcharum. *expreſſim.* forſan aſſerendo illam ſubiectam, ſicut in alijs priuilegijs continebatur, vel forſan illam eximendo. Sed nõ valuit vt infra. eo. verſi. quamuis. *Sub teſtimonio* quaſi ſibi per hoc præiudicauerit arg. ff. de pigno. l. fideiuſſor § primu. Et ex eo quòd vtrique eccleſiæ præfuit epiſcopus, magis ei credendum videtur ar. infra qui matrimo. accuſ. poſſunt. c. videtur. Sed hoc non profuit, quia in alienationibus, non prodeſt tacitus conſenſus. ff. de pig. actio. l. caius. imo nec expreſſus hoc caſu ſine conſenſu capituli infra de donat. paſtoralis. *Qui.* ſcilicet epiſcopus Veronẽ. cõpletũ fortè hoc tangit quia cõtractus q fiũt in ſcriptis, an valeat quòd vtique hic inſtrumentũ in mũdũ redactũ fuerit & cõpletũ. C. de fide inſt. l. cõtractus. Hoſti. *Subſcribi.* Sed quomodo ſubſcribit prior monaſterij, cui fiebat conceſſio contra id. C. de his qui ſibi adſcribunt in teſtamento. l. iiij. C. de prob. l. inſtrumenta. & l. rationes: Reſpondet Hoſti. q talis nõ dicit ſibi adſcribere,
6 quia† bona eccleſiæ non ſunt prælati. j. de præb. c. ij. & de dona. c. ij & xvj. q. ij. c. fin. Et ideò prior in cauſa eccleſiæ ſe ſubſcribere poteſt. vt hic, ſicut & teſtificari. ſ. de teſti. inſuper. & c. nuncius. arg. xij. q. ij. qui manumittitur. & arbitrari. ſ. tit. primo. cùm olim. vbi de hoc ſuper verbo Lucanis. *monaſterij.* Sancti zenonis. *archipræſbiterum.* Sancti proculi.
7 *manuali.* dicit Goffred. cum manualis† obedientia dicitur, quæ iuramento præſtito promittitur. *exorta.* coram epiſcopo Veronenſi. vt ſequitur ad quę duo. ſcilicet fidelitatem & obedientiam duntaxat, vt quia de alijs confitebantur vel de illis non agebatur Hoſt. *Iudicatum.* & fortè appellatum Inno. *repræſentaret.* credens etiam, quòd teſtes deponerent vera, quia de fidelitate coram ipſo manifeſtum teſtimonium protulerunt: & ideo hic Inn ſuper verbo à quo dicit q hic corrigitur tex. huius dec. quia iſta eſt litera vel tex. regeſti, *à quo fuerat dubitatum. vel quòd arch. epiſcopus eccleſiam dimitteret, vel obedientiam abbati repromitteret, credens etiam, quod teſtes depoſuerunt veram cauſam coram eo, quod de fidelitate manifeſtum protulerunt teſtimonium idem & ipſe ſententialiter diffiniuit.* & ſecundum hoc expone à quo i. ſententiam condemnationis ſub eadem diffinitione ſcilicet, quòd archipræſbiter obedientiam promitteret Abbati, vel eccleſiã dimitteret: & in hoc cõcordat cũ ſnia Cardinalis Sed in eis diſcordant, quia cardinalis non condemnauit niſi ad obedientiã. Epiſcopus autẽ condemnauit, & ad obedientiã, & ad fidelitatem: & hoc apparet: quia ad vtrunque fuit actũ: & q teſtes de hoc depoſuerunt, apparet ex eo quod ſequit quia Papa hunc ſuię ñtẽs ad vtrunque archipręſbiterũ condemnauit ſecundũ eũ. Et niſi ſic ſuppleas, non videbis quare infra Papa pronũtiat de fidelitate *iudicatam*, ſecundum hanc allegationem fertur ſententia *confirmationibus vel priuilegijs* i. priuilegijs confirmatiuum, vt patet ex notatis ſupra vel forte in priuilegijs dicebatur concedimus id quod talis epiſcopus conceſſit, ſicut iuſtè conceſſit: vnde tendebant à primo. Si enim fuiſſent priuilegia nouæ confirmationis conceſſiua, ab illo qui potuit nec niterentur primo priuilegio quod nullum erat bene valuiſſent. vt. iij. diſtinctione priuilegia. & c. C. de theſauris. l. vna. j. de don. cùm dilecti. ſ. de donat. eccleſia ij Hoſti. *ipſos.* ſcilicet brigantes & eorum ſucceſſores. Goffr. *ius ex ſententia lata.* per dictũ epiſcopũ Veronẽ. hic ergo patet p hãc
8 decretalem. nõ† probari q eps à ſe poſſit ius epale abdicare: quia ex hac ſententia & nõ ex donatione obtinet abbas. Super quo etiam vide Nouellam infra de cenſi. cùm venerabilis. *in rem.* repetit hic Hoſti. de iudice ordinario vel delegato, an reuocent ſentẽtias ſuas, de quo tetigi ſ. c. j in quarta quæſtione: & in prima ſuppletione glo. ſecundę. & in tertio & quinto dictis Collecta ij. Tractat etiam triplex genus ſententiarum, quia quædam nunquàm, quædam ſtatim, quędam poſt decem dies, tranſeunt in rem iudicatam de quo etiam per eum. ſ. de elect. cùm dilecti. Et de hoc tetigi ſ. e. ſuper rubrica. verſu. Itẽ ſequitur. vbi octauũ eſt ſecũdũ Hoſt. & c. & dicam infra poſt Henricũ *expreſſe.* hoc dicit quia iudex qui ſubuerſis rationibus cõtra ius litigatoris pronunciat cõtra ius ſcriptũ pronũciat. Sed non expreſsè ſecũdũ Gof. Si aũt in ſnia duę cãę exprimunt, & vna ſola ſit cõtra ius conſtitutiõis expreſſe tenet ſnia: vt ſcripſi poſt Inno. & Hoſti. ſ. de renũc. c. in pręſentia. *obedientiam.* ſup alijs petitis in libello, nihil dicit, vnde poteſt dici, q in alijs intelligitur abſolutus, cũ ſpecialiter petita non eſſent: ſed includebãtur ſub generali petitiõe, quam fecerat de ſubiectiõe monaſterij. Si aũt capitula ſpecialiter & ſingulariter petita fuiſſent, & iudex ſup vnõ hodie ferret ſniam, cras poſſet ſup alio pnũciare. ar. ff. de mino. l. ẽt. j. e. c. cũ I. & A. vbi de hoc in tertia gloſ & tandẽ ſi nullo tẽpore pnũciauerit iudex ſup illis ſpecialiter petitis, perit inſtãtia iudicij. C. de iud. l. pperandũ. Si autẽ vnam magnã ſummã, vel vnã magnã rẽ peteret, & in parte tantũ fieret condemnatio, non videretur in alia parte abſolutus vel condemnatus. ff. ſi certum petatur. l. quidam. De hoc notatur per Azonem in ſumma de arbi. vltra medium ſecundũ Inno. & vide quod poſt eũ dixi, de elect. cum inter. R. Sed Hoſti. dicit, q hęc glo nõ eſt ſufficiẽs, & dicit q in duobus hic tantũ pnunciat Papa, quia hęc duo tantùm exprimebant in ſnia epiſcopi Veronẽ. in inſtitutione verò, & alijs ſupra petitis nõ obtinet. Petrus verò & Abbas putant, q expreſſè ſup alijs abſoluerit p prędicta.

¶ PRIMO quæritur occaſione vnius quod tetigi ſu-
9 pra, & ad textus etiam declarationem, quando† ſententia dicitur tranſire in rem iudicatam, & quando non. Circa quod diſtingue tria genera cauſarum, vnum in quo ſententia nunquàm tranſijt in rem iudicatam, quando ſcilicet ca ſeruara anima periclitaretur, ſicut in cauſa matrimoniali: vt. ſ. eo. ti. lator. tenore. conſanguinei. ſ. de teſti. c. ſenes. & de diuor. ex literis. de frigi. & male. c. fraternitatis. & in ſententijs latis contra ius conſtitutionis, vt in hoc textu & gloſſa. & eſt ratio, quia tantò grauiora ſunt peccata & c. ſ. de contiuet. c. finali. Secundum genus naturam contrariam habet, quia eius ſententia probata ſtatim tranſit in rem iudicatam. ſicut in excommunicatione. j. tit. proximo prætereà ij. & c. paſtoralis. Item quando inſignes latrones vel ſeditionum concitatores, vel duces factionum, condemnantur. & eſt ratio propter impunitatem criminum, illud ſtatim puniri publicè intereſt. ff. de appel. l. conſtitutiones. Item in raptore virginis. C. de rapt. virgi. l. j. & in alijs criminibus, in quib^9 appellari non poteſt: de quib^9. C. quorum app. nõ reci. l. ij. & ij. q. vj ſunt quorum & in alijs caſibus, in quibus non poteſt appellari, de quibus p Hoſti. in ſumma. e. ti. § quo remedio

dio.ver.ſ.ſunt tamen caſus.& per G.in Spe.ti.de app.§.in qui
bus. Tertium genus tenet mediũ.ſcilicet cuius ſnia,lapſis.x.
diebus intra quos appellari poteſt,tranſit in rẽ iudicatã: quo
ad effectũ,niſi fortè minori ętati vel alicui alij priuilegio p
bñficiũ reſtitutio in inte.vel alio iuſto modo ſubueniatur.ff.
de in inte.reſti.l.ſi.de mino.l.ait prætor.& hoc in omnibus
cauſis regulariter obſeruatur.ij.q.vj.anteriorũ.infra de app.
concertationi.libr.vj. Et hoc no.Hoſt.in.§.alle.quo remedio
verſi.hoc tamen notandum.& hic.Circa tamen ſniam excõ
municatiõis & alias ſnias cenſurę eccleſiaſticę Hoſt.notat
contrariũ eius qd ſtatim eſt dictũ.ſ.e.cõſanguinei.in fi.di-
cẽs,ꝙ nõ tranſeũt in rẽ iudicatã,cũ ſit eadẽ rõ,quę in cã ma-
trimoniali.ſ.periculũ animarũ,vñ quantumcunq; ꝗs pnũ-
cietur per iudicem non excõicatus:ſi tñ excõmunicat⁹ ſit
in veritate cõtra cõſcientiã,nõ debeo iudici obedire & ſibi
cõicare.ſ.ꝙ met.cau.c.ſacris.vñ dicit ibi,ꝙ ſnię huiuſmodi
quantũ ad vtilitatem publicam tãgentẽ,periculũ animarũ,
nunquã tranſeunt in rẽ iudicatã:ſecus in quantũ reſpicerẽt
vtilitatẽ priuatã:vt ſcripſi in prædicto.c.conſanguinei.
¶ SECVNDO quæritur propter notata hîc per In-
nocen.in gloſſa finali mouentur hîc duo dubia. Primum
10 eſt,an valeat † ſententia lata ſolùm ſuper parte petitorum,
vel ſuper certis capitulis,cùm de pluribus ſimul ſit actum.
Secundum eſt,an ſi valeat condemnatio in parte vel in cer-
tis articulis an videatur in reliqua parte vel reliquis abſol-
uiſſe,vel econuerſo?& de vtroque notatur. C.ſi aduerſus
rem.iudicatam.l.j. Vides ꝙ in prima quæſtione tenet Inno.
hîc ſententiam valere,licet ſupra de elec.cum inter R.ſenio
rem videatur velle dicere talem ſententiam ferri nõ deberę
& ꝙ teneat no. Ber.ĩ.e.cum I.& A in tertia gloſſ.ita quòd
ſecundum eum,non ſolùm ordinario, ſed etiam delegatus,
ſuper reliquis poſtea poterit pronunciare pro hac parte quã
tenet Hug.doctor antiqu⁹ facit.ĩ.de reg.iur.libro ſexto.Sed
Azo.contra in ſumma de arbi.vltra medium.p.l.in hoc iu
dicio.ff.fa.erciſ.Sed alij diſtinguũt,vt Cynus.in.d.l.j.an ex
vna cauſa peterentur.x.an ex vna v.& ex alia,alia quinque.
Primo caſu ſit vera opinio Azonis.Secundo caſu valet ſnia
in ver.per.l.etiã.ff.de aur.leg.niſi actum eſſet,ꝙ ſimul de om
nibus pronunciaret.ff.de arbi.quid tamen.in princ Alij vt
Accur.& Ia.de are.ff.de iuriſdi om.iud.l.ultima.& de excep.
doli.l.apud celſum.§.Item quæritur.ſi cum eo.& Pet.de bel.
ibi diſtinguunt pluralitatem capitulorum,cauẽtes ꝙ ſi vnũ
ſolùm eſt capitulũ,ſup eo pnũciari oportet,vel abſoluẽdo
vel condemnando:vel partim abſoluendo,partim condẽnã
do:alſs non debet eſſe ꝙ pronunciatum eſt Et facit qd not.
de conue.coniu.placet.in quarta glo.alle.ff.de arbitris.l.qua
lem.§.dicere.&.l.quid tamen. &.l.ſi cum dies.§.penul.ff.de
iudicijs.de qua re.C.de or.iudi.l.j.de appel.l.eos.&.l.amplio
rem.ibi ſi quid iudicatis &c.&.§.finali.de ſentent.& interlo
cuto.omnium iudi.l.præſes.de agri.& cenſi.l.litibus.lib.xj.
quia vel dicitur actum.&c.C.de his quibus vt indig.l.pen.
ff.de prætor.ſtipulationi.l.prætoriæ. & quod notat Accur.
&ꝗ in.l.in hoc.& in.l.qualem.allegatis.vij.q.j.c.illud.Si verò
ſint plura & connexa, idem quod.ſ.facit.ff. de ędil.edict.l.
cum eiuſdem.& de præbend.quia ſæpe.libro ſexto.Si ſe-
parata,valet quod pronunciatum eſt.ff.de arbitris.quid ta-
men.fami.erciſ.l.quædam.de iure pat.l vltima C. quorum
appella.non recipi.l.ab executore.quaſi tot videantur ſniæ
quot ſunt capitula.ff.de verb.obliga.l.ſcire debemus. Ad
ad quod dixi de vno capitulo,vel pluribus connexis:Fatetur
Azo,quòd eſt opinio contraria, ꝙ valet in eo ꝙ cõdẽnatio
facta eſt,de reſiduo agetur pro quo.ff.de verb.obli.l.j.§.ſi
ſtipulanti.de negot.geſtis.l.ſin autem.de compenſatiu.quod
in diem.§.j.commoda.l.in rebus.§.fina de contrario tu.iudi.
l.j.§.præterea. de exceptione doli.l.apud celſum.§.j. Sed re-
ſpondet quòd.§.ſi ſtipulãti loquitur in contractu,qui poteſt
pro parte valere,& pro parte non valere:inſti.de aut.tu.§.
primo.¶ Et eſt ratio,quia in contractu ambo conſentiunt
in quãtitate expreſſa.facit e.ti.inter ſtipulantẽ.§.j.nõ obſtat
lex ſin autem. cum concor.ff.de neg.geſt.quia ibi duę erãt
quæſtiones,directa & contraria;vnde valet ſententia indire
cta,& ſi nil dictũ ſit de cõtraria.l.apud.nõ ob,ſi rectè pona
tur caſus,vt ibi notat Innocẽ.& ibi notat Pe.de bella pertı-
ca ibi eſt caſus,pro,quia ibi ſi ſententia in aliquo tenuiſſet
pœna fuiſſet commiſſa contra non parentem per.l.ff de ar-
gu.l.diem proferre.§ ſtari. quæ tamen commiſſa non fuit
vt ibi.Henricus verò in hac prima quæſtione ſequitur opi-
nionem ac diſtinctionem Accur.Iacob.de areti.& Petr.cui
ſatis concordare videtur diſtinctio Cyni in effectu ſupra
præcedens.De ſecunda quæſtione patet ſecundum Innoc.
tunc demum per condemnationem in parte fieri abſolutio
nem reliquæ partis:quando pars illa,non erat ſpecificata
ſed includebatur ſub generali petitione,aliâs ſecus:& certe
l.j.C.ſi aduerſus rem iudicatam.planè lecta ſatisfaceret pro
hoc dicto Inno.Hoſtien.hoc nõ approbat,vt ſupra vidiſtis.
Vnde alij tenent ſimpliciter abſolutionem fieri in reſiduo ta
cit.C.de procur.l.maritus.ĩ.de præſump.nonne.Et ad hoc
inducunt.C.ſi aduerſus rem iudi.l.j.Sed Accur.ibi contra
quod placet Pet.& Iac.de are.qui Iac.reſpondet ad.l.illam.
l.quia ibi tuto fuit in parte condemnatus,& in pte abſolut⁹
contra quam partem abſolutoriam patebatur reſciſſio.Pet.
11 inducitur rõnẽ,qa clauſula † quæ ponit ad directionẽ qualis
eſt illa,quæ cõdẽnat nõ operat effect⁹ cõtrarios.de bap.ma
iores.verſi.Sed adhuc vbi de hoc.Quarta opinio diſtinguit
an p iudicem,an per arbitros lata ſit ſnia cõdemnatoria,vt
primo capitulo intelligatur abſolutio in reſiduo:in ſecũdo
nõ:hæc vide in Spec.de ſententiæ prolatione.§.qualiter.ver.
quid ſi pero,qui quaſi hæc oĩa ponit: In hac verò qõne ſcda,
tenet Henricus opinionem prædictam Accur.Pe.& Ia de
are:Ego verò de hoc alibi dicam.patet autem hic,ꝙ Papa
ſequitur ſententiã epiſcopi, & epus ſniam Cardinalis,nec
obſtat quòd non exemplis , ſed legibus &c. C.de ſentent.
& interloc.omn.iudi.l nemo. quia illud verum in alijs arti-
culis,vel inter alias perſonas,inter eaſdem autem,& ſic p ſe
lata ſententia,illa neceſſariò eſt ſequẽda,nõ valeret cõtraria.
de hoc.ĩ.eo c.inter:nec reſcriptum contrariũ.C.ſen.reſcin.
non poſſe.l.finali.nec trãſactio.ff.de condi inde.l.eleganter.
.§.j:Super quo vide not.eo.lit conteſt.c.j.lib.vj.
12 ¶ TERTIO quæritur,quæ † ſit pœna iudicum ini-
quas ſententias ferentium diſtingue,quia aut ferunt ini-
quam ſententiam dolo malo,aut per imprudentiam.Si do-
lo malo,puta timore,vel cupiditate,vel odio,vel amore,
vel alia ſimili cauſa,tunc tenetur ad omne intereſſe,illi
qui ex tali ſentẽtia læſus eſt:niſi fortè poſſent inducere illũ
pro quo tulerunt ſententiam,ad plenariam reſtitutionẽ fa-
ciendam illi,qui fuit læſus.C.de pœna iudi.qui malè iudi.l.
vlt.xj.q.iij iiij.patiantur etiam alias pœnas,de quibus in vl
tima.l.& auth ibi ſignata.nouo quidem iure ſupra titulo.
qui ſunt infames,& ſi aliquid in re vel in ſpe rec eperit,pro
malè iudicando.Si cauſa pecuniaria dati tripplum,& pro-
miſſi duplum,â fiſco exigitur dignitate ſeu cingulo amiſſo
ſi criminalis,confiſcatis bonis omnibus in exiliũ mittuntur.
vt ibi.Item tenentur lege.Iul.repetundarum.vt ff.ad.l.Iul.
repetunda l.iij.&.iiij.quæ extraordinariè punit.vt.e.titu.l.
lege Iulia.Item tenetur crimine concuſſionis,vt.C.de crimi
nę concuſ.l.finali.item crimine falſi quod pœnã deportatio
nis & vltimi ſupplicij cõtinet.vt.ff.ad.l.cor.de fal.l.j.§.item
qui iudicem.item & edicto de calumniatoribus.vt.ff.de
calum.l.j.&.l.iij.§.illud.vt notat gloſſa. in.l. vltima.allega.
C.de pœna iudi.qui malè iudi. item debet talibus propter
reſtitutionẽ imponi pœnitentia,tanquã p grauiſſimo cri
mine.xj.q.iij.quicunq;.vt hoc notat Raym.in ſumma rub.
de iudicibus.§.xxv.iudices &c.& Hoſti.in ſum.ti.de pœ.
& remiſ.§ xxiij.quibus & qualiter ſub.§.quid de officialibus
& frat.Io.in ſumma confeſſionum.rubr.de raptoribus.ru-
bricella de iudicibus quæſtione.cxxxvij. Vnde hoc pctm̃ ſe
cũdũ dictũ fratrem Io.grauius eſt rapina ſimplici,qa autho
ritate diuina abutendo , præter iniuriam proximi,deum
inhono-

inhonorant. Si per imprudentiam iniuſtè iudicant,tenẽtur
ſecundum leges,Ipſo inquantũ bonum eſt,& ęquum videbi
tur religioni iudicantis.ff.de var.& extraor.cog.l.vltima. &
ſecundum Doctores vbi.ſ.& ſecundũ gl.in.d.l.vltima.C.de
pœn.iudi.qui malè iudi. In iudicio verò animæ frater Ioã.
vbi.ſ.credit idem quod in primo caſu, ſcilicet ꝙ iudex te-
neatur ad reſtitutionem, in culpa enim fuit cum ſciuit, vel
ſcire debuit, ſe eſſe inſufficiẽtem: & tamen iudicare talem
cauſam pręſumpſit. Et idem ſi erat ſufficiens,quoad cõſcien
tiam ſi voluiſſet libros ſtudere,ſed quia fuit negligẽs & no-
luit ſtudere,& ideò quem debuit condemnare, abſoluit vel
econuerſo,ad inſtar eorum quæ not.ĩ.de ęta.& qua.c.ad au
res.&.ĩ.de homici.tua nos.de medicis & phyſicis.vbi diſtin
guitur vtrum omiſerint aliquid de cõtingentib⁹ necne. Mi
tius tamen eſt agendum cum iſto negligente, quã cum illo,
qui dolo fecit prædicta. Aut ratio de ignorante,qui debuit
ſcire ſe inſufficientẽ,&c.nõ habet locum,niſi in iudice ordi
nario,qui debet eſſe ſufficiens ad officium ſuum. Delegatus
autem ſępe ex certa ſcientia delegantis, ignorans iuris datur.
dummodo ſit bonus,& quòd talis ad reſtitutionem tenere-
tur,ſi neceſſitate obediẽte iudicauit & bona fide,de cõſilio
peritorum,tulit ſentẽtiam iniquam irrationabile eſſet, niſi
in inquirendo cõſilium fuiſſet negligẽs aut culpabilis. Tunc
enim ad reſtitutionem teneret.ar.ff.qui ſatiſd.cogit.l.ſi fide
iuſſor.§.ſi neceſſaria. Dicit etiam glo.ſuper Ray. & idem fra
13 ter Io.vbi.ſ.† quòd imperitus iudex,excuſat ſi tulit iniquã
ſententiam deceptus per aſſeſſorem talem, qui cõmuniter
ſufficiẽs putabatur. ¶ Collectarius primò dicit id quod hîc
dicit ſtari ſentẽtiæ cõtra ius partis prolatę, ex quo ab ea nõ
extitit appellatum,intelligi,niſi ex tenore ſententię euidens
deprehendatur iniquitas ſecundũ Hoſti.& Nouellam.ĩ.eo.
cum Bertholdus. Vel niſi ex actis appareat ipſa iniquitas,
etiam ſi id nõ exprimat ſententiæ tenor, prout notat Cyn.
poſt Ia.& Pe.C.de errore calculi.l.vna.in.j.q. Et eſt ratio hu-
ius, quia ex tenore actorum , quantum eſt de mente pro-
ferentis,ſentẽtia habet robur, ſicut contractus:vt in cõtra-
ctu de mente cõtrahentium.ff.de acti.& ob.l.obligationum
prout tetigit Pau.in cle.ij.ĩ.e. Fatetur tamen Innoc.aliquos
magnos viros dicere, ꝙ hoc caſu eſt ſtandum ſentẽtiæ, eo ꝙ
magis videtur eſſe lata cõtra ius partis,quàm cõtra ius con-
ſtitutionis. Et de hoc videt hîc eſſe caſus, ad finem decreta-
lis.in.ver.quãuis. Si bene aduertas quod perpetuò menti te-
ne pręter authoritatem principis,quę tanquam nõ ſoluta le
gibus.ff.de legibus.l. princeps Ad hoc edicto cenſetur exce
pta. vt ſcripſi.ſ.e. inter cæteras.circa tertium intellectum.
¶ Secundò dicit ꝙ ſi ille contra quem lata eſt ſentẽtia,dicat
poſt decem dies eam eſſe iniuſtam, & eam nõ eſſe executio-
ni mandandã,& ille pro quo lata eſt , permittat, de hoc co-
gnoſcit iudex, qui ſi cõtra ſententiã pronunciet,tenet pro-
nunciatiu ſua,ſecundũ Inno.de reſcrip. cùm dilecta.tenetq̃
reuocatio primæ ſentẽtiæ per eum iniuſta,ſi de hoc p eum
cognitum fuerit,ſecundũ Inno.vbi.ſ.ar.eorum quę hîc legũ
tur & notãtur. Sed nimis aduerſatur huic dicto.cle.ſi appel-
14 lationem.ĩ.tit.j.¶ Tertiò dicit ꝙ† infra.x.dies nõ eſt ſenten
tia executioni mandanda,propter tẽpus deliberandi alteri
parti à lege datum,ſecundũ Nouel. & Archi.ĩ.de ſen.excõ.
c.venerabilib⁹.lib.vj. quod nõ habet locum in appellatione
ab interlocutoria datis refutatorijs, qa ſtatim iudex proce-
dere põt,ſecundũ Archidi.ij.q.vj. anteriorum. ¶ Quartò
dicit ꝙ ſi cum decem peterentur,iudex cõdemnat in.xx.ſen
tentia propter hoc non vitiatur,niſi inquantũ iudex exceſ-
ſit.vt.ff.de ver.ob.l.ij.&.l.cõditiones quæ extrinſecus.facit
quod legitur & notatur de do. Apoſtolicæ.& ſic intellige le
cta & notata.ff.de iud.l.de quar⁹.& de cauſa poſ.cùm ſuper.
&.e.tit.§.reſtat. in fine.& .§. nunc defectu. ſecus tamen eſſet
ſecundũ aliquos,ſi res eſſet indiuiſibilis,propter lecta & no
tata,de offi.deleg.cùm ſuper.& e.ti.c.ſuper quęſtionum.§.ſi
verò. Sed Spec.vbi.ſ. notat cõtrariũ propter authoritatem
iudiciariam:ar.ff.de do.inter vir.& vxo.l.ſi ſponſus.& vt res
magis valeat.d : ver.ſignific. Abbate.fatetur tamẽ quòd pro
& contra faciunt collecta.ſ. ¶ Quintò dicit, quòd ſi petitis
centum,iudex condemnat in.l. de alijs quinquaginta men-
tione nõ facta,in alijs quinquaginta nõ videtur condemna
re neq̃ abſoluere ſecundum Innoc.ar.ff.ſi certum petatur.l.
quidam.licet Accur.notat.ff.de except.rei iudi.l.euidenter.
quòd imò in illis videtur abſoluere, ipſe enim Accur.C.ſi
plures vna ſententia cõdemnati fuerint.l.vna. præmiſſa opi
nione.ſ.proxima,vbi tenet, quòd exceptio rei iudicatæ nõ
nocet,niſi ſuper expreſſo per illam legem:& idem Pe.de bel
la pertica per.l.j.C.de re iudicata. Et idem videtur notare
Inno.de reſti.ſpolia.grauis. Facit quia ſicut in libello non ve
niunt tacitè niſi acceſſoria,de cauſa poſ.cùm eccleſia.ita nec
videntur excludi. Sic procedunt notata Cyn.C.ſi aduerſus
rem iudi.l.j.ne poſita ad augmentũ &c.vt.l.cùm tale.in fine.
ſecundum Nouellam hîc , licet quidam diſtinguãt inter iu-
dicem & arbitrũ,ſecundum notata Archidi.xij.q.ij. ſi quis.
& Spec.e.tit.§.ij.ver.quid ſi peto.& de except.§.nunc viden-
dum.ver.quid ſi iudex valet ergo ſententia pro parte, ne vti
le per inutile &c.licet cõmuniter legiſtæ cõtra.per.l.in hoc
iudicio.ff.famil.er. Super quo vide Cyn. diſtinguentem, in
pręd.l.j.C.ſi aduerſus rem iudi.in quæſtione.ij.& etiam no-
tata ibi per eum in prima & tertia quęſtionib⁹,& quod ſcri
pſi poſt Inn.ſ.de elect.cum inter.&.ſ.eo.c.j.in.ij.q. ¶ Sextò
dicit,quòd ſi petitis centum, lataq̃ ſententia pro actore in
quinquaginta,appellet reus,actor coram iudice appellatio-
nis poterit petere alia.l.C.de app.l.ampliorem melius.C.quã
do prouocare non eſt neceſſe.l. omnem honorem. niſi ex
alia cauſa vellet petere: vt.ff. de mino.l. ſi ex cauſa.§.etiam.
ſecunda.q.vj.quandoq̃.vbi de hoc per Archi. ¶ Subdit etiã
licet impertinenter,quòd licet Io.notet.iij.q.vj. poſtulatus,
quòd ſufficit ſententiam ſcribere in terra vel in pariete, vt
ſatisfiat iuri.ĩ.e.c.fina.lib.vj.&.ij.q.j.imprimis.quia ſuffice-
ret ſcribi in papiro:licet alij contra dicant in prędicto.c.fin.
¶ Lignanus verò notat primò poſſe addi cõtra eccleſiã ſub
iectam ſuper iure ſubiectionis. Secundò libellum generalẽ
ſufficere & in articulis declarandis vt.c.cùm ad ſedem. Ter-
15 tiò,quòd ſi † non tenet principale,nec acceſſorium de quo
16 in regula acceſſorium.c.debitores. Quartò † quòd non ap-
pellato intra.x.dies,ſententia tranſit in rem iudi.ĩ.eo. quòd
ad conſultationem, & de confir. bonæ. Quintò, ꝙ res iudi.
pro veritate habetur. vt.l.res iudicata. Sextò, quòd ſenten-
17 tia † lata cõtra ius ſcriptum,eſt nulla. Septimò ꝙ veritas ge
ſtorum &c. ¶ Item opponit Lignanus primò cõtra primũ
notabile,de.c.auditis.ſ.c.proximo.& de elect.querelam. Sol
uit ſecundum Inno. quòd ab alio non poſſidebatur. Sed &
tunc idem per notata in.c. auditis.& .ſ.e.cùm olim. Secũdò
opponit,quia libellus generalis reijcitur.de libel.obl.c.ſecũ
do. Soluit illud fallere, in vniuerſali petitione,vt in petitiõe
iurium Epiſcopaliũ,vt.c.cùm ad ſedem.&.c.cõquęrente. li-
cet poſtea explicari debeant in proceſſu.ſi tamen ab Epiſco
po,talia alius peteret,explicare haberet: quia ius cõmune fa
ciens pro Epiſcopo,faceret cõtra illum. Tertiò opponit,qa
hîc enumerata plenam ſubiectionẽ non inferunt. ¶ Reſpõ-
det poſt Inno.ſtandum contrario,quodlibet recipiendo di-
uiſim omnia tamen ſimul recipiendo ſecus. Saluo quòd ſola
fidelitatis præſtatio ſignat ſubiectionẽ in tẽporalibus. xxij.
quæſtio.iiij.de forma. De inſtitutione verò dubitatur,quia
quandoq̃ ſumitur pro authorizabili curę commiſſione.de
offi.Archi.cum ſatis. & hæc impræſcriptibilis, vt ibi notat
Hoſtien. Quandoq̃ pro collatione beneficij, & hoc compe
tens de iure ſpeciali, nullam infert ſubiectionem. Et plura
alia ponit circa hoc,de quibus te remitto ad ea quæ ſcripſi.
ſ.codẽ.c.in expoſitione ſuper verbo inſtitutione. Quartò
18 opponit, quia † Epiſcopus poteſt conferre iura ſibi compe
tentia alteri eccleſiæ. de dona. paſtoralis. Soluit hoc verum
eſſe de conſenſu capituli ſeruata forma. Quintò opponit,
quia ſaltem debuit valere præſcriptio Papæ quia ſupra ius
eſt vt.c.propoſuit Soluit, quòd Papa inhærebat ſolum pri-

mæ conceſſioni. Nec obſtat, quòd cõfirmando, videtur donare de cõfirma. vti. c. bonæ quia illud cum ex certa ſcientia facit. nec nocuit taciturnitas Epiſcopi præſentis cõfirmatione Patriarchæ: quia & ſi in actibus priuatorũ de hoc dubitari poſſet. Secus tamen hîc, vbi requiritur certa forma, vt. c. ſine exceptione & authenti. hoc ius porrectum. de ſic non obſtat. c. ex ore. de his quæ fiunt à maiori parte. c. Item addit quædam alia, quę ſunt ſuperius expedita. ¶ Supple gloſſ. in glo. ij *audiui*. vbi de hoc in glo. iij. ibi. *Romanus*. lib. vj. & in fine de hoc. xvj. q. vj. placuit. in glo. vltima in gloſſ. iiij. ibi, *ſciunt ſcribere*, vt ibi patet in fine primi reſponſi, & in fine de hoc xcvij. diſt. nobiliſſimus. circa medium magnæ glo. & in Spe. de proba. § videndum. ver. decimo ad finem. vbi etiam dicit apud leges idem eſſe anullum, quod apud nos ſigillum. & de citatione. § iam de citatione. ver. literis. Et de hoc vide quod ſcripſi. ſ. de fide inſtru. c. ſecundo. & quod dicã. j. tit. primo vt noſtrum. & c. ſignificauit. In glo. quia donatio ibi, *confirmabant*, in forma cõmuni, *& in fine*, dicit Hoſtié. quòd per hoc potuiſſet præſcribi de reli. do. conſtitutus. de iure pat. cura. Sed de boc nil allegabatur, vel fortè non fuerat hîc præſcriptum, quia tempus non erat completum. ſ. de cauſa poſ. cum eccleſia. § fina. ver. nec ex eo. vel fortè erat facta interruptio, ſupra tit. j. c. illud. in fine vel non fuerat viſus Abbas priuilegio. de priui. ſi de terra. Hoſt. ¶ In glo. vlti. ibi, *quàm geſta*. vel donatio aliter facta, quã ſcripta quod cõſtitit Goffre. de varia ſignificatione geſtorum. vide quod dixi, de procur. c. primo ſuper verb. geſtis. *& in fine*, vel errauerat ſcriptor, vt ibi, vel pars aduerſa dicebat litem non fuiſſe cõteſtatam coram iudice, ſed geſta contra dicebat: quibus magis credendum eſt. C. de re iudi. Quod intelligitur de facto antiquo, de cuius ſententia producitur inſtrumẽtum. Quo caſu præſumeretur pro conteſtatione & proceſſu. ar. inſti. de fide
19 iuſſ. § fin. C. de contrahen. emp. l. j. & j. c. ſicut. quia † res iudicata pro veritate accipitur. ff. de regu. iuris, res iudicata: ſecus ſi factum ſit recens vel obijciatur contra proceſſum habitum ante latam ſententiam: quia tunc locum habet decre. quoniam contra falſam. de proba. Aut quoad hoc factum antiquum, ex quo lapſum eſt biennium ſecundũ Hoſtien. qui remittit. ſ. de renunci. in præſentia. ſecundum Innocen. Iſta talia quæ contra ſententiam allegabantur, repręſentantur ſermu in vanum.

SVMMARIVM.

1 *Ad confirmationem ſententiæ nihil continentis iniqui quid requiratur.*
2 *Sententiæ vbi nihil obſtat, non eſt confirmatio deneganda.*

¶ CAP. XIIII.

1 CAuſamquæ. ¶ Caſus. Sufficit † ad confirmationẽ ſententiæ nihil continentis iniquum, quòd contra ipſuam aliquid nõ probetur. Et pars prima ponit proceſſum delegatorum proceſſum & appellationem. Secũda, ibi, *licet*, ponit allegationem appellantis, motiuum ſuum, & confirmationẽ ſententiæ. ¶ Expone literam, *conſenſu partium*, recuſari ergo nõ poterat, niſi ex noua cauſa de offi. dele. c. inſinuante. Gof. nec nonum reſcriptum per partem alteram impetratũ de reſcrip. c. cæterum. Hoſti. *qui*, ſcilicet delegatus, *appellatum*. ſ. per illum à *promulgauit*, opponebat etiam recuſationem, vt videtur. j. colligi, ſecundum Hoſti. *Atteſtationes*, productus in principali ſecũdum Inno. *Vtebatur*, Sed non probabat, quia licet teſtes fortè pro clerico teſtificarentur iudex tamen, qui eos recœpit illorum ſubornationem cognoſcens, aut alios illorum defectus, nõ fuit dicta eorum ſequutus. ar. ff. de teſti. l. iij. § tu magis. vnde fortè mandabatur pro clerico ſententiari ſi probaret ſe electum à maiori parte capituli: quod cùm probaſſet per teſtes fortè viles vel ſubornatos, iudex pro ipſo, ſed contra ipſum ſentẽtiauit: ex quo dicebat clericus contra formã reſcripti fuiſſe pronũciatum, quod eſt falſum: iudex tamen à quo, à tali caſu appellatur, debet ſignare motum animi in iudicij appellationis. arg. ſupra de teſti. cauſam, quę. ſecundum Innocen. & c. præterea. ſecundo. eo. tit. & melius j. de fideiuſſ. conſtitutus. § fi. ſecundum Hoſtien. Et adde quod ſcripſi circa hoc. ſ. de prob. quoniam. quia tamen ſuper hoc non probauit, *nihil*. hîc ſoluit contrarium, quod hîc ſignari poſſet: de decre. cum ad ſedem. in fine ſecundum Hoſtien.
2 *Confirmare*. vbi † enim nil obſtat ſententię non eſt confirmatio deneganda. ſ. e. c. quæ & nota quòd iudex appellationis, ſolum habet confirmare vel infirmare. ij. q. vj. in fine de quo j. de teſta. c. Raynutius ad finem. ¶ Supple gloſſas, in glo. prima, ibi, *ſi prætor formam*. Ita tamẽ quòd ſi de coniunctis nec vitiet formam, ſecundum Hoſtienſẽ. & hoc probant concor. quas allegat glo. aliter autem, idem poteſt facere quòd contra remittit Huſtien. ad lecta & notata. ſ. de offi. delega. prudentiam. circa principium. & facit. ſ. de elec. c. ſicut cum lib. vj. Vnde iudex etiam ordinarius, formam ſequi debet de reſcrip. cauſam, quę. & etiã mentẽ, vt ibi & j. de reſcri. ſuper literis. vt ibi, & ibi, *cui cõmiſſa*, ad alicuius petionem ad hoc de accuſa. c. ij. lib. vj. in glo. prima. In glo vltima ibi, *nihil operantur*, idem Innocen. Sed Hoſtien, ſubtilizans, dicit quòd poſſunt operari, nam primum de conſenſu, eſt præſumptio quòd fuerit amicus, & ſi amicus, quòd nõ grauauerit vnde præbet adminiculum, & ſic non reſpuendum de teſti. præterea. Secundũ de requiſitione, poteſt valere, ſi forma reſcripti, reſpiciens fauorem partis, tantũ fuiſſet violata: quia videretur pars, per talem requiſitionẽ moderari prædicto fauori ad hoc. ſ. de offi. dele. gratũ & ibi appellare. facit quod notatur. ij. quæſt. vj. dubium in vltima glo. & . ſ. de offi. dele. ſuper quęſtionum. § verum vltima glo. ¶ Collectarius circa materiã vltimæ glo. ibi. *prorogare*. dicit hoc falſum eſſe, quia poſt tempus expirat iuriſdictio: & quod non eſt, prorogare non poteſt. vt notatur per ipſum Ber. & alios ſupra de offic. delega. c. l. & G.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam quanto tẽpore tranſeat in rem iudicatam.*
2 *Sententia licet ſub conditione ferri non debeat, lata tamen tenet.*
3 *Sententiam, per quam inducitur purgatio definitiuam non eſſe.*
4 *Iuramentum etiam neceſſarium iuſta cauſa renunciari poſſe.*
5 *Ab executore, qui modum excedit, appellandum eſſe & quare.*
6 *Executor, coram quo exceptiones opponuntur, qualiter ſe habere debeat.*
7 *Executor ſi vellet exceptionem admittere eum, pro quo lata eſt ſententia appellare poſſe.*
8 *Sententia ſiue nulla ſit ſiue annullanda, nihil ad executorem.*
9 *Exceptionum quot ſunt ſpecies.*
10 *Exceptiones legitimas debere executores admittere: & ſi non admiſerit poſſe ab eo appellari.*
11 *Merus, & purus executor ſentẽtiæ latæ quòd recuſari nõ poſſit.*
12 *Præſcriptionem non currere niſi contra negligentem.*
13 *Præſcriptionẽ inductam ab homine ſtatim cedere, recepta litera.*
14 *Sententiam, qua inducitur purgatio, definitiuam eſſe.*
15 *Iudex an poſſit imponere pœnam condemnato non ſoluenti infra quadrimeſtre.*
16 *Executorem omnem admittere debere exceptionẽ excõmunicationis, & alias quaſdam.*
17 *Sentẽtia, qua inducitur purgatio, an ſit interlocutoria*
18 *Executionis ordo qualis eſſe debeat.*

¶ CAP. XV.

1 QVod ad cõſultationem. ¶ Caſus. Sententia † per lapſum. x. dierum tranſit in rem iudicatam, ſi prius non fuerit appellatum: & quadrimeſtre tempus quod datur condemnatis in perſonali abſoluendum, ex

dum, ex cauſa per iudicem poteſt retractari: & ſunt duæ par
tes. Secunda ibi, *ſed nec*. ¶ Expone literam, *purgationem*, for-
tè hîc agebatur in quæſtione ſimili, in qua præſumptione fa
ciente pro actore, niſi reus delato iuramento innocentiam
ſuam purgauerit, iurando ſe nõ debere, quod ab eo petitur,
condemnabitur: ſecundum Innoc. & ſecundum hoc expone
cum Goſ. purgationem. i. ſuæ innocentiæ probationem. ſ.
de iureiurand. c. fin. Sed dic de hoc vt ibi notaui, vel dic ꝙ
ibi agebatur ciuiliter de crimine furti, vel vi bonorũ rapto-
rum ad conſequendum duplum, vel quadruplum, vel ageba-
tur in modum inquiſitionis ſecundũ Inno. *ſententiam*. quaſi
diceret ſententia lata, cõdemno te ad. x. ſoluenda Titio vſq;
ad. xx. dies, vel ad iurandum, quòd nihil ei debes. Simile. ff.
de re iudi. l. miles § j. ſecundum Goſ. vel ſecundum Hoſtien.
fuit condemnatus ad duplum: intra. xx. dies ſoluendum: niſi
2 interim ſe purgaret quáuis † enim ſententia ſub cõditione
ferri non debeat, lata tamen tenet. & intra. x. dies à tempore
ipſius ſentẽtiæ appellandũ eſt. ij. q. vj. biduum. ff. quando ap-
pellandum ſit. l. j. vel condemnatus fuit alternatiuè: vt vel. x.
ſolueret intra certum tempus, vel vt de crimine furti cum
manu trina interim ſe purgaret. ar. j. de pur. canonica. c. pe-
nulti. & j. de ſimonia. c. de hoc. & c. iuſiurandum. ar. infra de
empt. & ven. c. penul. ſed Inno. dicit quòd hîc fuerunt duæ
ſentẽtiæ, vna interlocutoria, quòd ſe purgaret intra. xx. dies
& alia definitiua per quam niſi ſe purgaret, eccleſia priuare
tur, & à neutra earum appellauit, quia ſi appellaſſet à diffini
tiua, non præiudicaret ſibi interlocutoria. Sed quia à neutra
appellauit, ſine cõtradictione mandatur ſententia executio
3 ni: vel dic ſecundum eum, quòd † ſententia per quam indi-
citur purgatio, diffinitiua eſt. j. de purgatione canonica. c.
quoties. Sed Abbas tenet hîc, quòd imò eſt interlocutoria.
Quod probat ſic, vt probat Inno. in glo. ſua, quia definitiua
eſt, quæ continet abſolutionem vel condemnationẽ: & hæc
fertur cum præſtitit purgationem, vel cum deficit in illa. j.
de purg. cano. c. cùm Pe. & c. ſequenti. & c. inter. ¶ Sententia
ergo de indicenda purgatione, quæ procedit eſt interlocu-
toria. Nouella verò diſtinguit formam, an feratur ſentẽtia,
niſi ſe purgauerit: & tunc ſit definitiua, an verò ſimpliciter
indicatur purgatio, & tunc ſit interlocutoria. *recipiens*, qua
ſi per hoc appellationi videatur renunciaſſe. ſ. de offi. deleg.
gratum. cum concor. Inno. verò & Abbas dicunt, ꝙ per hoc
renunciaſſe videẽ appellationi factę, ſed non fiendæ: *ad diem*.
4 ſcilicet viceſimam. *cauſam*, iuramentũ † enim etiam neceſſa
rium iuſta cauſa renunciari poteſt. ſ. de iureiurand. c. finali.
nec ſit locus. quaſi diceret nihil aliud ſupereſt. *Et*, pro aut. Ho
ſtien. *prolatione*. per hoc patet tempus appellationis interpo
nendæ cõputari de momento in momentum: de quo & an
ſit vtile vel continuũ, notatur. ij. q. vj. anteriorum. & in Spe.
de app. § reſtat. in prima columna. *inuncta*, ergo nõ à die qua
debuit purgari vel quando extitit cõditio. Sed à die qua fuit
iniuncta purgatio, currit decendium appellationis interpo
nendæ. ij. q. vj. biduum. Secus in alijs præſcriptionibus, vbi
non currit tempus, niſi à die conditionis exiſtentis. ff. quan
do de peculio annalis eſt actio. l. j § annus. Et. C. de præſcrip.
xxx. vel. xl. annorum. l. cùm notiſſimi § illud. & eſt ratio. quia
lata ſententia cõtra aliquem, etiam ſub cõditione ſtatim ex
ipſius probatione grauatur. Vnde etiam ſtatim proſequi po
teſt, etiam ante conditionem extantem multò fortius ergo
poſſet appellare, cùm & ſtatim prolata eſt ſententia, hæc
præſcriptio. x. dierũ currere incipiat: ſecus in alijs pſcriptio-
nibus, quę nõ incipiunt currere ante diem cõditionis extan
tis: quia nec priùs lędunt, nec prius ex eis agi poteſt. nec pro
miſſor priùs põt reperiri in mora, ſecundũ Inno. Item mul-
tum eſt aduertendũ, an diutiùs fiat condemnatio, & poſteà
ſtatuatur tẽpus ſolutionis &c. ſup quo vide quod dicã. j. de
app. præterea. ij. in principio. & ſuper vltima glo. Sententia
eodem modo & arbitriũ. C. de arbi. l. cùm antea § j. *Infra id
tempus*. ſcilicet. x. dierum: ſi aũt intra illud temp⁹ appellauit,
dicit Hoſti. ꝙ etiam executio interim facta, reuocabiẽ, per

modum nullitatis. Quod dic vt. j. tit. j. nõ ſolum. lib. vj. *præ-
ſertim*. pro maximè. Nam idem eſſet etiã ſi cauſam redderet
ſecundum Goſ. & Inno. *Ad hoc*. ſcilicet ad executionem ſen
tentiarum. *quadrimeſtri*. põt dici, ꝙ ſicut in perſonalibus, ſic
& fortè in priuatione eccleſiæ niſi ſe purget. neceſſariũ eſt
tempus quadrimeſtre alij cõtra, & repetere notata de offic.
dele. quęrenti Inn. *Sponte*. ſecus ergo ſi cõtradicit vel inuitus
recepit, quia iudicium redditur. ff. de ver. obli. l. inter ſtipu
lantem § j. ſecundum Hoſti. ſed Inno. dicit, quòd ſponte præ
ſumitur recepiſſe, quia præfixo ſibi tali termino non appel
lat, licet cõtradicat, quia non ſufficit hoc caſu, cõtradictio,
ſine appellatiõe. *termini*. Secus ſi petijſſet terminum iuris. ad
appellandũ, de hoc in Spec. de app. § in quibus. ver. xxx. *Am
plius*. i. maioris temporis quoad executionem faciendã, Inn.
canonicus. i. legitimus: vt quia non extantibus mobilibus, vel
immobilibus fiet executio in nominibus. ff. eo. l. à diuo pio.
vel loquor, de modo canonico de quo. ſ. vt lit. non conteſt.
c. tuæ, vel de illo de quo. ſ. de offic. archipræſb. c. j. vel quia
non ſeruatur forma mandati, quod contra canones eſt. ſ. de
reſcript. cùm dilecta. cum concor. vel ſi ſententia quæ nulla
eſt, executioni mandeẽ, de quo ſuper glo. per Hoſti. ¶ Oppo
5 nitur contra decretalem. in fine, qa ab executore, qui † mo-
dum excedit, non debeat appellari: quia ſi modum exceſ-
ſit faciendo quod facere nõ debuit, nec potuit quicquid ſic
facit, ipſo iure eſt nullum: & per cõſequens non eſt neceſſe
appellare. Quod proſequere & etiam diſſolue vt hîc notaẽ
per Bernard. in glo. fina. ¶ Hoſti. tamen dicit & bene, ꝙ &
ſi non ſit neceſſe appellare, dum videlicet nulliter procedẽ-
do formam excedit, tamen & tunc etiam expedit appellare,
ne condemnatus de facto grauetur. Nam & de facto poſſet
fieri executio & eſt argumentum optimum ſecundũ eum. ff.
de mino. l. ſexta. Vnde & à ſententia quæ nulla eſt, appellaẽ
j. titul. primo. c. ſollicitudinem. Item licet executor faciat
quod ſibi mandetur, tamen mandatum poſſet eſſe iniu-
ſtum & nullum.

¶ PRIMO quæritur proſequendo materiã vltimæ gloſſ.
6 Bernardi qualiter † ſe habere debet executor, coram quo
ad impediendum executionem exceptiones opponuntur?
¶ Hoſtien. dat pro regula, quòd vbicunq; coram executore
ſententiæ ex aliqua iuſta cauſa, opponiẽ ſentẽtiam eſſe nul-
lam, executor debet ſummatim examinare negotiũ, & ſi re-
periat ꝙ malitioſè opponaẽ, nihilominus exequatur, & ſic
intelligaẽ. l. ij. C. de falſis. licet ſuperior quãdoq; hoc caſu pro
uiderit. ſ. de in integ. reſti. l. ſuſcitata. Si verò inueniat illã bo-
na fide proponi, nunquã debet ſententiã executiõi mãdare:
ſed negotiũ ad ſuperiorem debet referre. & ſic põt intelli-
gi. ſ. e. de cæterò. niſi dicatur ſentẽtia venalis. C. quando pro-
uo. non eſt neceſſe. l. venales. vel iudicem pecunia corruptũ.
C. de pœna iudicis qui malè iudicauit. l. j. ſecus ſi precib⁹. ſic
intelliguñt Doctores. ff. ad Trebel. l. ſeruo inuito § cùm præ
tor. ¶ Item ſecus cum dicitur procurator corruptus pecu-
nia, tunc enim ſententia tenet, licet per doli exceptionem
eligatur. vt. ff. de excep. doli. l. ſi procurator, & idem vbicũ-
que proponitur aliquid, per quod eſſet ſententia annullãda:
hic enim & ſi poſſit negotium referre ſi velit, nõ tamen te-
netur, cùm & ſententiam debeat exequi licet ſciat eam eſſe
iniuſtam. i. contra ius litigatoris latam. Quod dic vt legiẽ &
notatur. ſ. de offi. dele. ſi quando. & c. paſtoralis § quia verò.
In his igitur caſibus & in alijs notatis per Bernardum in gl.
7 vltima. Si † vellet executor exceptionem admittere is pro
quo lata eſt ſententia, poſſet appellare: quia tunc executor
partes iudicis aſſumeret, quod non eſt faciẽdum. Fatetur ta
men alios dicere, quòd illa exceptio tantum dicitur legiti-
ma, quæ iuriſditionẽ afficit, vt ſic dicatur cõmiſſionem fa-
ctam per falſas literas, & non alia. j. de crimine fal. c. ij. Azo
tamen dicit, quòd ſi ſit executor datus ab alio, quã à princi-
pe exceptionem tenetur admittere. ſed vbi princeps in præ
ſentia partium cauſam examinauit & definiuit non tenetur
executor ſuus, exceptionem aliquam admittere. Et idem eſt

de executore delegati ſui.ſ.de offi.dele. ſi quando.ſi autẽ ſen
tentia ab alio lata ſit & Papa mandet,quòd executioni man
detur,ſicut iuſtè lata eſt hic cum mixtus executor ſit,exce-
ptinnem legitimam tenetur admittere,& hanc opinionem
recitat Inno.ſ.e. decæterò.de quo etiam per eundem Inno.
de offi.dele.cum in iure.¶ Refert autem ipſe Hnſti.alios di-
8 cere,& fortè melius,quòd ſiue † ſententia ſit nulla ſiue an-
nullanda,de hoc nihil ad executoré, coram quo nõ eſt pro-
ponenda exceptio.Sed coram iudice,de offi.dele.ſuper quæ
ſtionum § j.poteſt tamen ſi vult differre,& ſuperiori referre
propoſita.ſ.e. decæterò.&.j.de crimine falſi.c.ij. Sed nullo
iure cogitur,& ſic habet locum,lex non quicquid.ff.de iudi
cijs. Nec obſtat ſi dicas,ergo eſt in poteſtate executoris ſen
tentiam iniuſtã,vel nullam exequi. ¶ Reſpondent enim, ꝙ
imputare ſibi habet , qui hoc non obiecit coram ſuperiore
committente,quod potuit ſed noluit.Sed coram executore
quod vult,non poteſt.ar.ſ.de offi.dele.cum ſuper.procedat
igitur executor ſecurè,quantuncunq; ab eo appelletur ,niſi
forſan liquidò conſtet.i.per confeſſionem partium de iuſta
exceptione propoſita.Tunc enim modum excederet ſi exe-
queretur. Vnde poſſet appellari vt hîc,& poteſt intelligi vt
hîc.ff.de iudi.l.ſi prætor.§ Marcellus.aliâs incipit.l.ſi per do-
lum.vel ibi loquitur, quando non opponitur coram execu-
tore, ſed coram iudice,qui etiã tanquàm iudex poteſt exce-
ptionem examinare, & probationes recipere, & hoc videt
litera ibi ſonare.Sed non intelligenti hoc ſonat:ibi enim lo-
quitur de iudice.i.de mero executore qui nõ habet ſe intro-
mittere de ſentẽtia,vt dicit.l.ſi prætor.in fine.cui continoã
tur ſequẽtia.Et ideò prior intellectus verior eſt,nec obſtat,
quod ibi notatur per Doctores, ſcilicet quòd fuit liquidò
probatum per teſtes,qui ſentẽtiæ interfuerunt:quia & ſi ta-
lis habeat iuriſditionem contra rebelles, vt.ſ. de offic.dele.
ex literis.nullam tamen habet quoad indaginem cōtẽtio-
ſam iudicialem.C. de except. rei iudi.l. ſi vt proponis. Nec
obſtat.j.de except.c.pia.§ penulti.libr.vj.quia ibi loquitur,
quando proponitur excõmunicatio coram iudice, qui ſen-
tentiam tulit:& qui ipſam vult executiooi mandare: vt pa-
tet ex præcedenti § cui ille continuatur ſecundum Hoſtiẽ.
¶ Et quanuis hæc materia notata ſit in.c.paſtoralis § quia
verò.& in.c.pia.alleg.& in ſumma. eo.tit. Tamen quia poſt
illas gloſſas ipſe Hnſti.plenius examinauit iſtam materiam,
ipſe hîc ſpecialius eam proſequitur, dicens quòd alius eſt iu
9 dex,& alius executor, & † executorum alius mixtus, alius
conſeruatorius,alius referendarius, ſcilicet ad aliquem cer-
tum articulum audiendum vel expediẽdum,ſine alicuiꝰ iu-
riſditionis commiſſione datus.Alius nunciator,ſiue execu-
tor,ſimplex & nudus , alius executor ſentẽtiæ latæ merus &
purus.De his ergo quærit,vtrum exceptiones legitimas co-
ram ſe propoſitas teneantur admittere:& ſi non admittant
vtrum poſſit propter hoc appellari.¶ De iudice dicit ꝙ ex
10 ceptiones † legitimas debet admittere, & poteſt interlo-
qui ſuper ipſis , & ſi non admiſerit , poteſt ab eo meritò
appellari vt patet in eo quod legitur & notatur.j. titu. pri-
mo.vt debitus.&.c.cùm cauſam § fina.&.c.dilecto § finali.&
c.interpoſita.primo reſponſo &.§ j.¶ De mixto verò execu
tore, dicit Hoſtiẽ. idem per omnia quantũcunq; præcisè ei-
dem ſcribatur.ſ.de offic.dele.ex parte. ſecundo.& ſic poteſt
intelligi.C.de preci.impera. offic.l.& ſi non cognitio. ¶ De
conſeruatorio autem dicit Hoſti. quòd ſi ſcit vel credit ex-
ceſſum notorium, nullam exceptionem admittat, niſi for-
ſan excõmunicationis.ar.xj.q.iij.cum excommunicato.&.c.
ſequenti.&.c.pia § penultimo allegato,niſi fortè dicat delin
quens,quòd hoc iuſtè ſe vel ſua in caſu licito & ſibi à iure
vel priuilegio conceſſo defendẽdo.Nam ex quo aliquid pro
ponitur coram tali iudice,quod non poteſt ſine contentio-
ſa iuris indagine expediri, omnino abſtinere debet, & ob-
ſtruere quamlibet exceptionẽ legitimam alioquin iuſtè ap-
pellabitur ab eodem, de quo remittit ad lecta & notata, de
offic.delegati.c.j.lib.vj. Tu verò dic meliùs conſeruatorem
poſſe inquirere,an factum ſit notorium necne,arg.ſupra de
elect.c.bonæ § cõtraria verò.Quod dic plenè,vt no.per Io.
Cardi.& Archidi.& pręd.c.ſtatuimus.ſecũdum Henricum.
¶ De referendario verò dicit Hoſtien.quòd procedat in ar
ticulo ſibi commiſſo,& ſi aliqua opponũtur, audiat:non ta-
men interloquatur,ſed dubia ſuperiori referat: alioquin ſi
opponerentur talia,per quę proceſſus articuli ſibi commiſ-
ſi impediretur, appellari poſſet, ſi procederet.quia modum
excederet.Sed & talis recuſari poteſt,tãquam ſuſpectus niſi
de aſſenſu partium fuerit datus, & ſic intelligitur quod le-
gitur & notatur de offic.deleg.paſtoralis § j.& § verum.
¶ De nudo verò & ſimplici executore,puta ad aliquem pre
ſentandum vel pignorandum, aut ſuſpẽdendum miſſo. Di-
cit Hnſtien.quòd nec exceptiones habet admittere,nec ali-
quod oppoſitum examinare , eſt enim in talibus quaſi pica,
& ſic intellige prædictum.c.paſtoralis § j. &.ff.de rebus eo-
rum.l.magis § ne titulotenus. & inſti. de ſuſpect.tu.§ ſi quis
tutor. & de offic. præfect. vigi.l.j.§ penultimo.l.j.di.aliquan-
tos.xxiij.quæſt.v.miles &.c.præcedenti,& capitulis ſequen-
tibus & talibus omnino parendum eſt, & non contumaci-
ter reſiſtendum, vt in iuribus alle. quod intelligas , quando
conſtat ipſos eſſe certos nuntios, & de forma mandati ſibi
data ab illo, qui dare poteſt:alioquin eis reſiſti poterit.C.de
11 iure fiſci.l.prohibitum. lib.x. ¶ De mero autem † & puro
executore ſentẽtię latæ dicit, quòd talis recuſari non poteſt
remittens ad lecta & notata.j.titu. j.nouit. Dicitque etiam
quòd à tali executore & à cæteris ſupra proximis appellare
non poteſt,vt patet ex dictis.Conſuluit autem,quod quãdo
cunq; opponetur exceptio falſi,vel doli, aut alia ſimilis, per
quam apparet ſi de ipſa conſtaret, nullum retro fuiſſe iudi-
cium,vel grande præiudicium patrari condemnato,cui nul
lum aliud forſan reſtat remedium , ſummariè examinat.vt
prædicta.l.à diuo pio § ſi rerum.&.ff.de liberis agnoſcendis.
l.ſi quis à liberis § ſi vel parens. & ſi examinatione facta,vi-
deatur ſibi, quòd malitioſè proponatur negotium,exequa-
tur.Si verò videatur ei,quòd bona fide. Tunc ſuſpendat exe
cutionem,& partes ad ſuperiorem remittat.ſ. e. decæterò.
& idem faciat ſemper in dubio.Caueat tamen ſibi,ꝙ non di
cat ſe dubitare. vbi non eſt dubitandum: vt.ſ.de reſcript.c.
cùm contingat.§ penultimo. & adde quæ ſcripſi.ſ.e.de cæ-
terò.in duabus primis oppoſitionibꝰ,& in quinq; q̃õnibus,
& in prędicto.c.paſtoralis.§ quia verò.
¶ SECVNDO quæritur,pone mandatur alicui, ꝙ cau-
ſam decidat intra mẽſem,& interim reus ꝓpter cõtumaciã,
ab eo excõmunicatur,qui lapſo menſe,venit & petit ab illo
ſe abſolui,nũquid poſſit?videtur quòd ſic.ar.ſ. de offi.dele.
12 quærenti.Facit, quia † non currit præſcriptio, niſi contra
negligentem:ſed ipſe nihil neglexit,ergo non currit ei præ-
ſcriptio.j.de conceſſ.præben.quia diuerſitatem.ſ.titu.pro-
ximo.c.vigilanti.Iura enim prædicta quæ, loquũtur in acto
re,fortius vigent in reo.arg.C.de tempo.in integrum reſti.
petendæ.l.pendendæ:&.ſ.de mutu.pe.c.ſecundo. &.ſ.titu.
ſecundo.c.cum inter § primo.ad finem.In contrarium vide-
tur,quia hîc non eſt lata diffinitiua ſententia,in quo caſu lo
quitur prædictum.c.quęrenti.& iudex omnioo priuatus fa-
ctus eſt, lapſo dicto menſe : Ita quòd nec de principali am-
plius poteſt cognoſcere,vt legitur & notatur.ſ.de offic.de-
lega.de cauſis. primo reſponſo. & infra. de appel. ſuper eo.
ſecundo § finali. Item ſi hoc in poteſtate rei eſſet, ſic poſſet
Apoſtolico mandato eludere,contra iura.ſ. de poſtul.præ-
la.bonæ,ſecundo § nec nocebat.ſ.de ala. mu. iudi. cauſa ſac.
c.primo. Et reus ex delicto contumaciæ ſuæ, commodum
reportaret, contra iura infra de dona. inter virum & vxor.
& ſi neceſſe.cum ſuis concordantijs. Et actor puniretur,
ſine culpa ſua, contra iura.j.de his quę fiunt à maio. parte
capituli.c.quæſiuit. Nec obſtat, quòd præſcriptio non cur-
rit contra negligentes, quia illud de præſcriptione per.l.in-
docta intelligitur.ſ.de elect. c.finali. ¶ Porrò præſcriptio
13 † inducta ab homine, ſtatim currit recepta litera.j. de ap-
pel.

pel.ſuper eo.ij.in fine.& inducta etiam de conſuetudine.ar.
ſ.de reſtitu. in integrum.c.conſtitutus.& in his quæ ibi no.
¶ Recurrat ergo ad Papam.ſ.de offic.ordi. paſtoralis.§. pe-
nultimo.& condemnetur in expen.& ad intereſſe.argu.ff.de
arbi.ſi quis rem.ſ.de reſcript. Cæterùm &.c. finali.ſi tamen
veniret intra menſem,& vellet prorogare tempus,quod ob
contumaciam fruſtratoriè fluxit & de expen. & intereſſe ſa
tisfacere,poſſet abſolui.ſupra de offi.dele.paſtoralis.aliàs in
fine nec aliter deberet abſolui,inuito actore, quia nec aliter
vera pœnitentia eſſet .xiiij. quæſtione.vj.ſi res infra de vſu-
ris, cum tu.§. primo.

¶ TERTIO quæritur ſubintrando magnam gloſſam In
nocentij. Pone aliquis in aliqua cauſa excepit de pacto de
non petendo,vel de præſcriptione,aut alijs conſimilibus,&
lata eſt ſententia contra eum ſcilicet, ꝙ hæc exceptio contra
eum non admittatur,ꝙ eſſet cõtra ius naturę.¶ Item poſteà
fertur diffinitiua ſententia contra eundem , & appellat ab
hac diffinitiua,ſed ab hac interlocutoria nõ appellauit.Mo-
dò quæritur an in cauſa appellationis poſſet exceptione re-
petere? Super quo Innocen. & Hoſtien.Colligunt ſuas ma-
gnas gloſſas, verum quia materia iſta expedita eſt per caſus
expreſſos.j.titu.primo.c.finali.libr.vj.non inſiſto. ¶ Colle-
ctarius recipiens per hoc renunciabat appellationi factę nõ
faciendæ ſecundum Innoc.vnde ſi appellaſſet, per hoc renũ
ciaſſet appellationi: ſed quia non appellauerat, poterat ap-
appellare intra decem dies.ſecundum Abbatem, vt proba-
14 tur infra. Et dicit hîc Innocen. quòd ſententia † qua indu-
citur purgatio , eſt diffinitiua , tamen quia poſt præſtitam
purgationem,habet ſequi,quòd denuntiatio boni teſtimo-
nij de purgatione canonica, ex tuarum.xv.quęſt.v.c.ſecũdo.
videtur aliud dicendum. Sed poteſt reſponderi, quòd illud
non eſt niſi executio purgationis,ſi tamẽ non ſequatur pur-
gatio habet ſequi aliud ſcilicet condemnatio de purga.c.cũ
Pe.in ſecundo reſponſo, & dicit Innocen. quòd ſi quis à re-
pulſione peremptoriæ exceptionis non appellat intra de-
cem dies, in appellatione à diffinitiua poteſt grauamen re-
parari,vt in.c.licet.de appel.libro.vj. dummodo non fuerit
bis repulſus,& ſuccubuerit. vt.eo.titu.cum à repulſione in
clemen.Iniuncta ſtatim à die nũciationis currit decẽdium.
Secus in alijs præſcriptionibus: ideò ſtatim eſt appellandũ,
ſecundum Innocen.Sed ſecũdum Ioan.And.multum eſt ad-
uertendum,an feratur ſimul ſententia,& iniuncto vel ſepa-
ratim,de quo.j.de appel.c.prętereà paruiſſe intra.x.dies cõ-
demnatus nec ſentit nec diſſentit : ſed poſt decem dies ta-
cens,conſentire videtur vt notat Io.And.de reg.iuris.is qui
15 tacet *Archi*, Sed † nunquid iudex poteſt imponere pœnã
condemnato nõ ſoluenti intra tempus quadrimeſtre? Dic
quòd non , quia de hoc non fuit cognitum nec petitum. Et
ideò ad officium iudicis non ſpectat.Not.Io.And.& Hoſti.
de teſta.Ray.ſuper verbo adijciens. & idem no.in Specu.de
ſenten. circa princ.*modum*. dic ꝙ & ſi non appelletur ab exe-
cutore,niſi in caſibus,vt not.hic& de except.pia.in fine per
Cardinalem. tamen appellans, tunc in appellatione debet
cauſam exprimere, not.de execu. ſententiæ in Spec.§. nunc
dicendum.ver. quid ſi ab executore. Dominus Petrus ſolue
bat ad contrarium glo.in fine.quòd illa lex loquitur,vbi mã
datarius excedit circa rem aliam , quàm eſt commiſſa hîc
vbi excedit in re iudicata.Ex his quę not.hic & quæ legun-
16 tur & notantur in.c. pia. de except. in fine. poteſt colligere.
c.quòd hodie non eſt dare merum executorẽ,cùm † omnis
executor habeat admittere exceptionem excommunicatio
nis ,& quaſdam aliàs vt ibi,& iudicis eſt exceptiones admit-
tere.ſecundum illa quæ not.per Doctores. de præben.dudũ
¶ Nunquid dies qua interponitur appellatio, computetur
in.x.diebus? Dic quòd ſic:vt not.dubitatiuè.ij.q.vj.anterio-
rum und & hora.vt not.ibi Archid.;Veruntamen, vt notat
ibi Io.And.non eſt continuum,quia currit ignoranti,ſed re
ſtituitur.Sed ibi Archidi.contra,quod probatur in.§.biduũ
in verbo ſtatim.¶ Et notandum:ꝙ vbi quis vocatur ad mu

nus citatis,niſi pro defenſione eiuſdem,quia tunc admitte-
retur appellatio.habet ſe excuſare intra quinquaginta dies.
aliàs poteſt appellare à die,qua nõ admittitur excuſatio in-
tra decem dies, & non nominatur ad illud, ſecus quando eli
gitur ad dignitatẽ aliquam,qa tunc ſtatim appellare tenere-
tur:ad quod vide Ioannem in.§. biduum. ſuper verbo excu-
ſatio. ¶ Sed nunquid iudex poteſt ſuam ſententiam defen-
dere? Dic quòd ſic,quia eius intereſt.not.de ſentẽ.exc.ſacro.
& notat hîc Archidiaco.ij.quæſt.vj.ab arbitris.¶ Sed nun-
quid ſententia lata ſuper proceſſibus,eſt diffinitiua? audiui
dici in cancellaria ab aliquibus abbreuiatoribus,quòd non.
¶ Sed contrarium notat Innocen. & poſt eum Ioan. Andr.
de procur.auditis.Facit de teſti.conſtitutis.ij.& videtur ex-
preſſum.in.c.auditis.Quid ſi res quæ non extat petitur,nũ-
quid iudex in æſtimatione poteſt ferre ſententiam? Innocẽ.
notat de ver.ſignificat.ex parte,quòd ſic ſi culpa rei hoc fue
rit.Sed Hoſtien.quem ſequitur Ioan.And.notat ibi contra-
rium,de hoc per Innoc. de cenſi. cum olim & dixi de libell.
ob.c.finali. ¶ Supple gloſſas, In glo.j. Hoſtien.ponit caſum
in condemnato furti nõ manifeſti, ad duplum ſoluendum,
niſi intra viginti dies ſe purgaret,qui terminum recipiens,
& ad diem viceſimũ veniens appellabat , quærebat an va-
leret appellatio? Reſpondetur , quòd non. ¶ Item non
poſſet ab executore appellare, & reſpondetur quòd non ni-
ſi modum excedat. ¶ In gloſſ. ſecunda ibi , *exprimenda* , an
17 † ſententia per quam indicitur purgatio,ſit interlocutoria
vel diffinitiua? variat hic Inno. & vide quod dixi in textu,
& de appellatione ab interlocutoria, vtrum in ea ſit cauſa
exprimenda? vide Nouellam infra de ope. no. nunci.c.ij.in
glo.iij.ibi, *petendo*, not.ex hoc & his quę ſcripſi.ſ.eo.c.ſuper
verbo recipiens. & ſuper verbo ſponte quòd hæc ſunt di-
uerſa, videlicet petere & recipere. Item recipere ſpontè,&
contradicere tantum, vel etiam appellare, & ibi.§. dubium,
& facit quod ibi notatur in glo.nota quòd & in glo. vltima.
in fine. allegat pro ſoluendo ſecundum Hoſtien. ¶ In gloſſa
penultima ibi,*arctari*. cõtradicente parte,vel in ſponte reci-
piente. Hoſtien. *in fine*. de hoc.ſ. de offic. deleg. quærenti.
¶ In gloſſa vltima ibi, *pia*,de excep.lib.vj.Notat autem hîc
Hoſtien. quòd ſi contra excommunicatum ſit lata ſenten-
tia,quæ ſit nulla,à qua ipſe non appellauit, & ipſe impetrat
ſuper nullitate ipſius,ne videlicet mandẽtur executioni ta-
cito de excommunicatione.valet reſcriptũ.arg.ſ.de excepe.
ſignificarunt.Sed dic contrarium,per.c.primum.de reſcrip.
lib,vj.prout vtrobiq; ſcripſi. ¶ Item ſi is qui ſententiam tu-
lit eſt ordinarius,coram ipſo ſupplicare poteſt,quòd ſenten
tiam reuocet.Si verò eſt delegatus,patet hoc coram delegã-
te,de hoc.j.de accuſa.qualiter.j.ſuper prima gloſſ. quod fa-
teor ſi non excipiatur per prædictam decretalem pia.de ex-
cept.libr.vj.& ibi ſi quadrimeſtre, vel quia turbet ordinem
18 executionis, qui † eſt quòd primò in mobilibus , ſecundò
in immobilibus & tertiò in nominibꝰ fiat executio:vt.ff.e.l.
à diuo pio.& dixi in textu, ¶ Et ibi,*in noſtra*, xvij.modis vel
caſus,in quibus executio impeditur,vide in Specu.de ſentẽ-
tiæ executione.§ fina.& app.§. in quibus. ver.quintò &.ver.
ſequenti.¶ Innocen.autem in decretali nouit.j.tit.j.addit.
certos caſus. ſcilicet quando non excedit in excutione, ſed
diminuit.C.de except.rei.iudi.l.ſi vt proponis ad quod facit
ſecundum Hoſtien.de offic.dele.prudentiam.in fine.primi
reſponſi. ¶ Item quando aliquid facit dolo, vt.ff. de nego.
geſt.l.ait prætor.§.ſi executor. Vel ſi non conſtat in qua re ſit
executio commiſſa.ſ.de reſcript.auditis.¶ Hoſtien.hic etiã
aliquos caſus addebat ad gloſſam, ſcilicet caſum decretalis
accedens.de accuſa.& decretalis cum Bertoldus.j.eo. ¶ Et
adde hîc ea quæ ſcripſi ſupra.eod.c.in prima quæſtione.&c,
& in fine, aduerte,quia quandoq; mandatum eſt limitatum
in tertio,& tunc id in quo exceditur,nullum eſt, vt in con-
trario, quandoque mandatum eſt limitatum in tertio , vt
quòd mittar in poſſeſſionem bonorum valentium centum
hæreditariorum,vel quæ poſſidebat teſtator. Et quia de his

dubitari poteſt, appellandum eſt: vt in ſuperiori parte glo. & concordat. ſ. e. cùm inter. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſine cauſæ expreſſione lata an teneat? & quando ſit exprimenda. nu. 2.*
3 *Authorem tunc ſequutum Rotam annis ſexdecim palatij, & contradictarum auditor.*
4 *Cauſæ quot caſibus exprimendæ in ſententijs non ſint.*
5 *Solennitates extra iudicij quod ſemper præſumitur interueniſſe.*
6 *In iudicijs, & extra oportet ſemper probare factum.*
7 *Penſionis debitæ ſolutio quo tempore fieri debeat. Et quid de penſione plurium annorum. nu. 11.*
8 *Exigi incontinenti poſſe quod quis purè, & ſimpliciter promiſit.*
9 *Locatorem ad mercedē non agere niſi cauſam impleat.*
10 *Salarium aduocati fiſci quando ſolui debeat.*
12 *Annua ſi debes, tunc inſpicies caput anni.*
13 *Promiſſum annuum, & promiſſum ſingulis annis differre.*
14 *Illata in domo conducta obligata eſſe pro penſione domus.*
15 *Cauſæ inſufficiens expreſſio ſententiam nullam reddere: ſanum ideò conſilium eſſe vt exprimatur.*
16 *A ſententia lata partim pro vno, & partim pro alio nunquid appellari poſſit.*

¶ CAP. XVI.

1 SIcut nobis. ¶ Caſus. Sententia † ſine cauſæ expreſſione lata tenet. Communis diuiſio, ſecūda ibi, *Cum autem.* ¶ Expone literam. *Subdiaconum*: agentem præsbiterum defendentem, *modius*. menſura eſt, de qua etiam. xiij. quæſtione. iij. quicunq́;, & infra de donat. per tuas. *annos ſingulos*. reſpiciat ergo ſolutio finem anni: ſecus ſi deberentur annua, de qua dixi. ſ. de arbi. peruenit, *reſtitutionem*: ſubtractorum vel retentorum. ſ. de reſcript. cum dilecta. de elect. querela in Hoſtien. *conuentus*: ab eodem, & ex eadem cauſa. ſ. de except. c. penultimo, *duorum*, iſte numerus ſufficit. ff. de teſti. vbi numerus canonizata. iiij. q. iiij. *depoſitione*, nuda prolata: vt ſequitur. *Lundun.* diœceſani cuius forſan erat officialis. ſic. ſ. de cogna. ſpirituali. c. finali. Hoſtien. abſoluit. Sed quia fortè perdita erant probabiliter ſententia per teſtes. Vnde dicit Goffre. quòd hoc teſtimonium, non erat nudum, ſed veſtitum neceſſarijs veſtimentis, cum teſtes dixerint de iudicis commiſſione, atq; de ſententia iniqua, pro quo cōtra quam motam verò iudicis plus inſanit ſententiam, quàm teſtimonium habetur in talibus locis debent delegati ſe ap. cauſas audire de reſcrip. ſtatutum. libr. vj. *non exprimantur*. id eſt nulla exprimantur ſi. ſ. eodem titulo. de cæterò. Si ergo nō tenetur iudex, multominus teſtis à iudice ſuo, aliâs non teneret. ſ. de iudi. at ſi clerici. & per hoc patet quòd ſit probata commiſſio de qua. G. loquitur de hoc de offic. deleg. cum in iure Hoſtien. ¶ Supple gloſſas. In glo. prima ibi, *c. vltimo*: hodie primo libro. vj. in glo. ſecunda, *in fine*. idem notat G. de teſti. cum cauſam. & dic vt ibi ſcripſi ſuper gloſſ. Cauſam enim: ſed hic teſtis bene reddebat cauſam ſcientiæ quia interrogatus dicebat ſe audiuiſſe & vidiſſe. Sed interrogatus quare iudex abſoluerat, dicebat ſe neſcire. Simile. ſ. de renūcia. c. ſuper hoc. In gloſſ. tertia. ibi, *interim*, vbi de hoc, & ibi Lotarius in principio vbi de hoc ¶ Primò opponitur, quia imò videtur, quòd iudex teneatur in ſentētia cauſam exprimere: vt infra eo. cum Bartholdus, &. ſ. de iudi. examinata. de quo hic per Ber. in principio gloſſ. tertiæ. Solutio, aut ex expreſſione cauſæ nullus ſequeretur effectus, vt dicit nullūq; commodum: ſed fortè potiùs incommodum, atque periculum forſan iuris publici vel priuati, vt quia poſſet exprimere malam cauſam, & bonam ſubticere. ſic quòd ſentētia non valeret, iuxta lecta & notata. ſ. de in integrum reſti. c. cùm ex literis. § nos igitur. ver. illa nitens. &c. & infra de conceſſ. præben. c. ex parte aſtenſis. vbi de hoc per Hoſtiē. ſuper verbo occaſione conſilij: &. ff. de excu. tut. l. qui teſtamento. ¶ Et tunc non oportet nec expedit exprimere cauſam, vt hic vbi loquitur in diffinitiua, & idem in interlocutoria, de offic. delega. cum ſuper. Super quo vide lecta & notata xxj. diſtin. in tantum. & per Cardinalem, Ioan. & Archidi. de ſententia excōmu. cùm medicinalis. in prin. aut eius expreſſiōe cauſæ, ſequitur effectus vtilis, & commodum ſeu puncto iuris publici vel priuati, abſq; quocunq; periculo, & tunc eſt cauſa exprimenda: vt cum iudex appellationis primam cauſam retractat. de fide inſtrumētorum. Cum Ioannes. in fine. de priuilegis. cum olim. ij. ¶ Sed hoc non ſeruant auditores palatij, niſi cum ex nouis actis retractant, tunc enim ad excuſationem primi iudicis, exprimunt in ſententia reuocatoria, quòd maximè ex nouis actis &c. Vel vbi iudex à iure cōmuni recedit: vt. ff. de appel. recipiendis, vel non. l. ſciendum in authen. de iudi. § oportet. colla. vj. Vel vbi abſoluit ab inſtantia iudicij. C. de iudi. l. properandum. § illud. Vel quando conuentus rei vendicatione abſoluitur, quia non poſſidet, vt. ſ. de except. c. penultimo & idem in ſententia excōmunicationis ſuſpen. & interdicti: vt pdicto. c. cùm medicinalis. in prin. ¶ Et idem quando iudex abſoluit propter ineptam petitionem, vt ſupra de iudicijs. c. examinata. ſecundū Hoſtiē. & Nouellam hic & in Spec. eo. tit. § qualiter. ver verum ſi rationes. Adde etiam alios caſus, quos notat Hoſtien, in ſumma. e. tit. § qualiter. colum. ij. ver. niſi in caſibus. Vnde vbicū-
2 que † expreſſio cauſæ poteſt operari aliquem effectum bonū, ſiue in diffinitiua, ſiue in interlocutoria loquamur, cauſa eſt exprimēda, vt patet in iuribus. ſ. allegatis. Et pro hoc habes tres leges ſpeciales & notabiles. ff. de ſuſpec. tutor. l. hæ. enim cauſæ. de fideicōmiſſ. liber. l. ſi legatarius. § fina. in fine. & de iure fiſci. l. ij. § ſenatus. ver. quoties. aliâs autem non eſt exprimenda cauſa, quia ex petitione & proceſſu, ſatis poteſt & debet apparere de cauſa ſententiæ: vt. ff. de re iudi. l. in ſumma. & C. de ſentent. quæ ſine certa quantitate per totū licet Dyn. & quidam alij diſtinguūt inter ſententiam abſolutoriam, in qua dicunt cauſam inferendam vt ſit ſaluū ius quod non fuit deductum in iudicium, & exprimatur ius, quod fuit deductum: vt. ff. de ver. obli. l. qui Romæ. § vlti. &. ff. de iure fiſci. l. ij. § ſenatus. & prædicta. l. properandū. § illo & ſententiam condemnatoriā, in qua dicunt nō eſſe neceſſe inſeri cauſam, licet ſit bonum eam inſeri: vt. ff. de his qui not. infamia. l. ij. § in nominibus. de procur. l. ſed & hæ. de pœnis. l. ſi præſes. ratio eſt, quia in cōdemnatoria habetur reſpectus ad cauſam, quæ in petitione præceſſit vt prædicta. l. ſi præſes. & ita notatur per Dyn. in prædicto § ignominiæ. Quidam autem alij dicunt, quòd ſi eſt ſententia criminalis, cauſa eſt inferenda vt prædicta. l. ſed & hæ. & idem in cauſa appellationis, vt ſciatur, quare infirmetur prima ſententia: & idem in abſolutoria. Sed glo. dicit, quòd licet cauſa nō ſit expreſſa in abſolutoria tamen valet: vt. ff. ſi menſor fal. menſ. dixe. l. j. § j. alij vt Iac. de are. idem dicunt in criminali, quod dicūt prædicti, in ciuili verò quòd aut eſt abſolutoria, & tunc eſt inferenda cauſa, vt prædicta. l. properandum. § & ſi quidem. aliâs non cogitur iudex, poteſt tamen ſi vult. Sed Iac. de Ra. dicit indiſtinctè non eſſe cauſam inferendam, quia ex actis apparet, & ad hoc allegat hanc decretalem. dicens, eam non fuiſſe ſententiam pro alio, & hanc opinionem cum prima diſtinctione. credit Henricus veriorem. Sed abſq; diſtinctione, ſaluo eo quod ſcripſi. ſ. de nouis actis prædictam opinionem Iac. de Rauenna, ſeruat palatium Apoſtolicum, & eam
3 credo ſimpliciter eſſe verā. Et † licet multas tēpore meo diffinitiuas & interlocutorias ſententias tulerim, licet. xvj. annis, & vltra rotam ſequutus fuerim partim vt palatij, & partim
4 vt cōtradictarū auditor. ¶ Hoſti. verò dat † pro regula, quòd in ſentētijs nō debet cauſa exprimi à qua regula ipſe excipit ſex caſus. Primus in cauſa appellationis vt. c. cū Bertholdus. Cuius ratio hic redditur. Secundus in abſolutione propter petitionem ineptam. vt. c. examinata. Tertius in abſolutione

tione ab inſtantia iudicij vt prędicto § illo proculdubio C.
de iudi.l.properandum. Quartus cum rece itur a iure com
muni,vt prædi a l.ſciendum. vt cum omittit condemnare
in expenſis vt in auhent. de iudi § oportet. Quintus cùm
abſoluitur reus, & non poſſidet: de except. c. penultimo.
Sextus in ſentẽtia excommunicationis,vt.c.cùm medicina-
lis de quo in Specul.de ſenten. excom.prolatione § qualiter,
ver.verum,ſi rationes. alias autem videtur factum eſſe cau-
ſam exprimere,quia facilè poſſet mala exprimi,& bona ſub
ticeri.vt.c.ex parte.&.c.cum ex literis.&.l.qui teſtimonium
all.& habet locum etiam in interlocutoria vt refert. Hoſti.
iudicatum fuiſſe per cle.de conſilio fratrum,&quod hic di-
citur de cauſa non obligãda.ſeruant imperiti circa iura,ſci-
licet nõ obliganda.cùm per iudices cauſarũ petuntur conſi-
lia. Secus ſi peterentur per partes, quod menti tene & adde
quæ ſcripſi.ſ.de offic.dele.cum ſuper poſt prin.&.in fine.vj.
quęſtionis. ¶ Secundò opponitur contra finem decretalis.
vbi dicitur,quòd omia præſumuntur ſolenniter proceſſiſſe
de quo hic per Bernardum in prædicta glo.iij.de.c. quoniá
contra.ſ.de proba. de quo etiam glo. vltima hic opponit,&
non ſoluit.& de hoc per Accur.inſti.de fideiuſſ.§ penulti.&
per Cyn. C. de contrahen. ſtipul.l.j.& per Bartolum. ff. de
ver.obli.l.ſi fundum. hic tamen de ſententia & eius cauſa lo
quitur.& in.c.quoniam.de proceſſu. Diſtingui autem ſolet
inter ſolennitatem intrinſecam & extrinſecam,de quo ple-
nè per Cynũ.in prædicta.l.prima. in prima quęſtione.& in
quinq; quæſtionibus ſequẽtibus. ¶ Innocẽ.j.de eo qui fur-
tiuè ordines ſuſcepit.c.innotuit.in fine.dicit quòd ſolenni
5 tates † extra iudiciũ, etiam inter partes & alios ſemper præ
ſumũtur interueniſſe,niſi probetur contrarium: vt.C.de cõ
trahen.ſtipu.l.j.&.l.penultima Dicit tamen,quòd cùm pro
batio ſolennitatum ſolùm procedat ex præſumptione, ci-
to per alias præſumptiones tollitur, & iudex de facili inqui
rit.ſ.de pręſumpt.quia veriſimile & pluribus capitulis eiuſ-
dem tituli.& de renunc. ſuper hoc.& C.de fideiuſſ.l.penult.
ff.de falſis.C.de fide inſtru.l.vltima. ¶ Et ex hoc videtur, ꝙ
ſi aliquis defectus opponitur, puta quòd non ſit factũ ſcru-
tiniũ,vel collatio habita,vel cõmunis electio facta,ipſi op-
ponenti incumbit probatio huius negatiuæ: & hæc vera,
niſi vbi ius dicit formam eſſe probandam,vt infra de ſentẽ.
excõmu.ſacro.in princi.&.ſ.de teſti.c.in omni. Et niſi præ-
cipiat ius interuenire ſcripturam, tunc enim videtur pręci-
pere vt per ſcripturam probetur ſolennitas.j.de ſenten.ex-
commu.cordi.&.c.cùm medicinalis.lib.vj.&.x.quæſt.ij.hoc
ius.ver.Item prædium.&.ver.ſequẽti ¶ Item eſt etiam ſcien
6 dum ſecundum Innoc. quòd ſemper † in iudicijs & extra.
oportet probare factum:ſed qui ponit factum contrarium,
vel qui dicit aliquid in ſolennitate deficere,debet illud pro-
bare:vt.ff.de proba.l.ab ea:quia omnia licent, niſi probẽtur
prohibita.xj. quęſt.j. aliud de ſponſalibus. cùm apud. cum
concord. ¶ Henricus ſequendo Cyn.vbi.ſ. dicit ſolennita-
tem intrinſecam præſumendam, vt in ſtipulatione interro-
gationẽ & reſponſionem,per.l.primam.&.l.ſciendum .alleg.
ff.de pact.l.iuregen § quòd ſere. inſti.de inuti.ſtipu § ſi ſcri-
ptum.& § præterea & quod hic legitur & notatur.ſed ſecus
dicit de ſolennitate extrinſeca,vt de authoritate tutoris vel
curatoris in alienatione minoris.ar.xij.quæſtione.ij.ſine ex-
ceptione.C.de vſuris.l.j.ff. de publi.l. quæcunque § vltimo.
& ita ibi notatur per glo.& per Compo. de elect. cùm dile-
cti & per Gar. Cardi.& Archid.e.ti.vt circa.& per Zenzel-
linum in cleme.cauſam.e.tit. Super quo remittit Henricus
ad notata ſua.j.tit.j.dilectis.diſtinctione ſecunda.& prædi-
cto.c.Innotuit diſtin.vltima.

¶ PRIMO quæritur propter notata hic per Henricum
7 in prima diſtinctione ibi, *exſoluendis*, quo † tempore debeat
fieri ſolutio debitæ penſionis, vtrum in principio tẽporis,
vel in medio,vel in fine? ¶ Circa quod diſtinguit Henricus
quia aut ex conuentione partium contrahentium,vel quaſi
ſeu ex diſpoſitione teſtantium, ſeu ex forma obligationis
ipſam penſionem debitam parientis, cõſtat & apparet, quo
tempore ſolui debeat.& tunc conſtat, quòd ex tempore ſol
ui debet pro primo de cõuentione partium,facit.ff.de poſi.
l.j § ſi conuenerit.ſ.de pact.c.primo. &.c.quoties pro ſecun
do,ſcilicet pro diſpoſitiõe teſtantium facit,quia volũtas te-
ſtatoris pro lege eſt ſeruanda.in authen.de nupt § diſponat.
coll.iiij.ff.de condib.& demon.l.in cõditionibus.& de leg.j.
l.ſi ſeruus plurium § finali. Aut non conſtat nec apparet,&
tunc aut mos ſeu conſuetudo regionis apparet ſuper modo
præſtandæ huiuſmodi penſionis,& ſecundum hoc præſtari
debet,quia mos regionis ſeruandus eſt:vt in.l.alleg.ſi ſeruus
plurium § vltimo:&.ff.de fundo inſtruc. & inſtru. lega.l.cũ
de laníonis § ſententiæ.& in iſtis duobus membris concor.
Accur.C.loc.& condu.l.ędem.& Specu.tit.de locat.& cõdu.
§ poſtquã ver.ſed quærit. Aut mos ſeu cõſuetudo regionis
non apparet,& tunc refert. Aut penſio eſt debita formali-
ter,& expreſſè ob cauſam aliquam nondum impletam,ſicut
eſt in omnibus contractibus, vltrò citroq; obligatorijs,ſeu
contractibus innominatis,aut non eſt debita formaliter ob
cauſam,vt in ſtipulatione vel legato. ¶ In primo caſu,& po
ne exemplum de locatione,ſunt opiniones.Dicit enim Ac-
cur.in dicta.l. ędem. quòd minimum eſt ſequendum, & ſic
ꝙ in fine anni debeat ſoluere.arg.ff. de reg.iuris l.ſemper in
obſcuris.&.l.ſemper in ſtipulationibus.j. de regu. iuris.c.in
obſcuris.lib.vj.Idem tenet Phi.& Innocen.j.de loca.& con-
du.propter ſterilitatem glo.vltima. & Spec.in dicto § poſt-
quã m.ver.ſed quæritur & titulo de ſalario § nunc de procu
rator. ¶ Iac.de Ra.dicit ibi,quòd imò in principio anni pẽ-
ſio eſt ſoluenda, quod probat ſic. cùm loco tibi domum vel
aliam rem per decem, videris illa decem mihi ſimpliciter
promittere,& hoc purè & ſimpliciter põt peti:modò,ita eſt
8 quòd quoties quis † purè & ſimpliciter promittit incon-
tinenti poteſt exigi.ff.de ver. obli.l. eum qui.de ver.ſignific.
l.cedere diem. ¶ Pręterea in plena poteſtate tua eſt ſoluere:
ideò &c.ff. de acti.empt. & ven.l.Iulianus § offerri. Sed ego
qui loco tibi domum per annum, teneor tibi per totum an
num,ad dimittendum tibi domum,nec eſt in plena poteſta
te mea,ſtatim contractum ex parte mea implere: quare &c.
ff.de nego.geſt.ſi pupilli. præterea quòd in principio anni
penſio ſit ſoluenda, caſus videtur legis. Nam dicit lex, quòd
ſi loco tibi domum meam per annum,& tu ſoluiſti mihi to
tam mercedem in principiu anni, deinde ante finẽ, domus
comburitur non potes repetere,vt indebitum ego &c.ff.lo-
ca.conduct.l.ſed addes § ſi quis cum in annũ. ſecundũ eum.
¶ Petrus verò de Bellapertica diſtinguit, aut quæritur de
penſione vnius anni,aut de penſione plurium annorum, ſi
de penſione vnius anni, tunc tene ſecundum Accur.ſ. di-
cens,quòd in fine anni,penſio eſt ſoluenda, quod proba ſic,
quoties cunq; quis contrahit ſimpliciter & purè, antequam
poſſit agere in effectu contra aduerſarium,oportet contra-
ctum implere ex parte ſua, vt in.l. alleg. Iul § offerri. & ſic
oportet totum tẽpus locationis permittere ante labi. Item
ſi quis permittat ob cauſam antequam poſſit cõueniri,opor
tet cauſam impleri,vt.ff.de except.doli.l.ij § ſi quis ſine cau-
ſa ¶ Præterea hoc probatur expreſſè per eundem § alleg.
ſi quis cum in annum.quem Iac.de Ra. pro ſe inducit. Nam
ibi non repetit licet prematurè ſoluat. Et ad rationes Iaco.
de Rauenna reſpõdet. ¶ Primò enim non obſtat illud alleg.
ꝙ quoties quis purè & ſimpliciter promittit, incontinenti
poteſt exigi, quia verum eſt,vbi purè & nõ ob cauſam pro-
mittit, at vbi propter cauſam, tunc non poteſt exigi cum
effectu ante cauſam impletam, quia obſtat exceptio vt in
dicto § offerri. ¶ Item non obſtat, quod dicit, quia quando
eſt in plena poteſtate tua complere conuentionem ex par-
te tuã, teneris hoc facere, ſicut ſolnere &c. Iſtud non eſt
verum, imò oportet, quòd contractus ex parte volentis
agere primitus impleatur, vt.C. de re. permu.l. ex placito.
¶ Pone enim, quòd promitto te non conuenire in perpe-
tuum, iſtud eſt in remotiſſima poteſtate mea: tamen non

9 propter hoc dicor implere, niſi cauſam impleā vt.C.de trāſ
actio.l. ſiue apud acta. Sic in propoſito non † agit locator
ad mercedem, niſi cauſam impleat. ¶ Item non obſtat præ-
dictus.§.ſi quis cum in annum. quòd dictus Iacobus de Ra.
inducit expreſſè pro ſe, quia ibi dicit, quòd non ſoluit inde
bitum. ¶ Scire enim debes, quòd quædam ſunt, quæ reti-
neri poſſunt ad tempus, non iure obligationis, ſed ratione
cuiuſdam facultatis vel æquitatis, vt eſt quando vendo li-
brum pro decem, retinere poſſum librum, donec ſolue-
ris decem: tamen ſi iſta facultate non vtor, & trado librum
non repetam: vt.C. de contrahenda empt.l. empti fides.
¶ Quædam verò ſunt, quæ iure obligationis retineri poſ-
ſunt, & illa ſi ſoluantur, repeti poſſunt: vt.ff.de condi.inde
l.ſed & ſi me præſente. modò ita eſt, quòd ille qui debet pen
ſionem, habet facultatem retinendi, vſq; ad finem anni, &
ſi non vtatur iſta facultate: ſed ſoluet, non habet condi-
ctionem indebiti, quia non ſoluit indebitum, ſed priuatiuè
ſoluit. Et hæc vera, quando quæritur de penſione rei loca-
tæ. ¶ Idem intelligit Innocen..j.de loca.& condu.c.propter
ſterilitatem gloſſæ vltimæ. ver. idem videtur, & Hoſtien.
poſt eum, in penſione quæ competit locatori: vt in caſu, vi-
delicet in quo aliquis locauit operas ſuas pro aliquo opere
faciendo, vel exercendo de nouo vel ſi ſalarium promiſit ad
uocato, vel medico, vel procuratori, vel in his caſibus con-
ſimilibus, quòd ſcilicet tantum finito opere, ſoluendum ſit
debitum: arg.C.de ſuffragio.l.vna. Nec obſtat.ff.de varijs &
extraordina.cog.l.j.§.eſt quidem res ſanctiſſima: quia ibi di-
cit, quòd in principio eſt conueniendum de ſalario, ſed non
dicit, quòd ſit ſoluendum. ad idem.C. de poſtu.l. quiſquis.§.
10 preterea in aduocato † autem fiſci, videtur ſpirituale, quòd
in medio ſibi ſoluatur ſalarium: vt.C.de aduo.di iudi.l.per
hanc.§.penultimo. ſecundum eos. ¶ Idem Specu.tit.de ſala-
rio.§.nunc de procur.in fine.&.§.ſequitur.ver.ſed quando.&
in.§.iam alleg.poſtquàm.ver.ſed quæritur: quorum dictum
eſt verum, dummodo ſanè intelligatur: pro cuius declaratio
ne, poteſt probabilier ſic diſtingui. Aut quis locauit operas
ſuas, vt pro ſingulis partibus habet certam mercedem, vt ſi
ſcriptor faciat mercedē vel pro qualibet petia, vel pro quo
libet ſextertio, habeat certam ſummam, & tunc in fine ſeu
poſt complementum cuiuſlibet partis, debebit ſibi ſolui: vt
ff.loca.l.qui inſulā.§.ędem.&de iudi.l.licet ſi ſuſcœperit.§.ij.
Aut locauit operas ſuas vniformiter, vt pro tāto opere, ha-
beret certam mercedem, & tunc aut vt ex illa mercede fiat
illud opus, & tunc poterit petere ſibi ſolui in prin. præſtita
cautione de opere faciendo.ff.de loca. & cōdu.l. inſulam.in
fine. Aut non ex illa mercede fiat illud opus, & tunc dicit, ꝙ
in fine operis, vt eſt dictum ſecundum Innoc.& Hoſtien. Et
pro hoc facit illud generale, dign⁹ eſt operari⁹ mercede ſua,
Matthęi.x.c.Licet.x.ad Thimo.vj.xij.q.ij.quicūq; ſuffragio.
j.de ſepul.c.j.extra de ſepul.c.ſuper cathedram. ver.verum.
in cle. Sed non poteſt dici merces ſua, antequàm ipſum lu-
cratus fuerit Aut idem videtur caſus.j. de cenſi.c. exigit.ibi
ſine procurationis officio nō impēſo &c.&.c. perpetuo ibi,
ac procurationem à locis recipere viſitatis. libr.vj. Si autem
11 † quæritur de penſione plurium annorum, tunc refert aut
plures anni continētur in contractu ſub vna enumeratione
vt quia dicit loco tibi domum, vſq; ad.x.annos, & tūc idem
vt prius, ſcilicet quando non petetur penſio, niſi elapſis de-
cem annis. Aut ſub pluribus enumerationibus, & tunc tot
ſunt penſiones, quot anni, & tunc in fine cuiuſlibet anni, ſol
uenda eſt penſio: vt.ff.de.ver.obli.l.ſcire debemus.&.l.pluri-
bus. Sed aduertatis. quia contra illud vltimū membrū, vide
tur lex expreſſa.ff.de ſtipu.ſeruorum.l. ſi ſeruus cōmunis.§.
vltimo Sed dicas, quòd in initio cuiuſlibet anni, quæſita eſt
obligatio fructuario ob cauſam, & ideò ſi ipſe peteret ante
cauſam impletam per exceptionem repelli poſſet ſecūdum
Petrum in dicta.l.ædem. Cuius opinionem Cynus ibi quin
ta quæſtione videtur declarare. ¶ Super omnino vide Bar-
tolum.ff. de varijs & extraordina.cognitio.l.j.§.diuus. quaſi

in principio penultimæ columnæ, [illegible] et q[illegible] pen
non eſt debita formaliter ob cau[illegible], vt de penſione [illegible]
ta ex ſtipulatione, vel vltima voluntate. ¶ Refert aut
pulatio facta, vel legatum factum eſt de pen[illegible] debita &
ſoluenda in primo anno ſolùm, vt quia [illegible] ſtipulatur
dari decem hoc anno, vel quis legat ſoluen[illegible] an[illegible]
& tunc debet ſolui in fine anni: vt.ff.de ve[illegible]
tionibus l. qui hoc anno. Aut ſtipulatio facta eſt, [illegible]
factum eſt de penſione debenda & ſoluenda, & [illegible]
bus annis, vt quia quis ſtipulatur vel legat decem annu[illegible]
vel in annos ſingulos, vel in quolibet anno, vel annua[illegible]
& tunc ſiue debeatur quandiu vixerit, ſiue quand[illegible]
rit in ſcholis, ſiue vſq; ad quinque vel decem annos in[illegible]
cipio cuiuſlibet anni penſio eſt ſoluenda: vt.C.quand[illegible]
legati cedit.l.j. &.ff.quando dies legati cedit l.nec ſemel
princ.&.§.j & hoc tenet Innocen.in.c.alleg propter ſteri
tem.gloſſ.finali.circa principium & Hoſtien & Abbas
12 eum. Vnde ver. Annua † ſi debes, tunc inſpicies caput
Anno ſi debes, in fine teneberis anni. Et ita diſtinguit A
curſius ibi, & inſtitu.de verborum obligationib⁹.§. at ſi
Et ſecundum hoc non eſt differentia inter debitum an[illegible]
ſeu ſingulis annis, & legatum annuum, ſeu ſingulis a[illegible]
quin vtrobiq; fiat ſolutio in principio cuiuſlibet anni. Sed
vbi debetur anno, tunc in fine anni fiet ſolutio: & idem
maius tempus eſſet adiectū. Et eſt ratio, quia vbi verba ſunt
adiecta pro debitore: tunc deberet interpretari pro eo. Item
vbi ſunt adiecta pro creditore: tunc pro eo debet fieri ſimi-
liter interpretatio. Vnde ſi dicatur ſic promittis ſoluere iſto
anno, vel tali tempore, iſta adiectio temporis adijcitur pro
debitore. nam aliter tenetur ſoluere pure, & ideò intelligi-
tur adiecta pro debitore: vt ſoluere debeat in ſine temporis.
Sed vbi dicitur ſic promittis ſoluere.x. ſingulis annis, vel.x.
annua, hæc adiectio temporis, ponitur pro ſtipulatore:
nam aliâs non ſoluerentur niſi ſemel vna decem & ideò ſit
interpretatio pro eo, vt ſoluantur in principio cuiuſlibet
anni. ¶ Refert ergo an ſint faciēdę plures, & diuerſę pręſta
tiones per varia tēpora, an ſit faciēda vna pręſtatio. Primo
caſu in principio cuiuſlibet temporis. In ſecundo caſu, in
fine temporis, debet fieri præſtatio, & hoc ſiue ſit debitum
ex contractu, ſiue ex vltima voluntate. Et in hoc concordat
Dynus alibi. Et eſt ratio, quia in primo caſu, videtur tem-
pus adiectum gratia diuidendæ præſtationis. In ſecundo ca-
ſu, videtur adiectum tempus, gratia differendæ ſolutionis vt
ff.de ſtipu.ſeruorum.l.ſi ſeruus cōmunis.§. cùm ſeruus vt no-
tatur.ff.de ver.l.eum qui ita ſtipulatur. Et ratio, quare ſic vi
detur facta adiectio tempore, eſt illa quam præmiſi & ita te
neas. ¶ Quidam verò diſtinguit inter cōtractus, in quibus
dicunt debere ſolui penſionem, in fine temporis, vt in.l.alle
gat. quia hoc anno & vltimas voluntates in quibus dicunt
ſolui penſionem in principio temporis, vt in.l. allega.j.C.
quando di leg. cedit. Sed iſta ſententia deſtruitur per.l.ff.de
condi.& de.l.Si annos.& de ver.obli.l.eum qui.§. qui ita. vbi
idem eſt in vltima voluntate, quod in contractibus. Alij vt
Bernardus & Hoſtien.j.de reſcript.ad audientiam i.in pri
ma glo.& Hoſtien. hîc, & in ſumma ſua. titul. de locato.&
13 condu.§ quæ actiones. circa principium volunt † diſtingue
re inter promiſſum annuum, & promiſſum ſingulis annis,
vt in primo caſu, fiat ſolutio in princ. cuiuſlibet anni. In ſe-
cundo verò caſu, in fine quæ ſentētia diſtinguit per.l. nec ſe
mel.§.nouiſſime.ff. quādo di leg. cedit. Et idem dictū eſt de
penſione vnius anni, intellige de penſione vnius menſis vel
ſeptimanę, vel diei, vt patet in Euuano.iij.xx.c. cùm ſero au
tem factū eſſet, dicit dominus vineæ procuratori ſuo. Voca
operarios & redde illis mercedē ſuam, incipiēs à nouiſſimis
vſq; ad primos &c. Et idem quod dictū eſt de penſione plu-
rium annorum menſium intellige de penſione plurium an-
norū vel ſeptimanarū vel dierum & iſta ſufficiāt. Reperi ta-
men in libro cuiuſ[illegible]ā Docto. ſolennis domini Alanj de valle
nomine: ſup.l.ędē. ſic ſcriptū in mercede ſeu pēſione rei lo-
cata

catæ, vt domus credo debere ita dici in dubio. vbi non eſt cõductio vel nihil conuenit, tunc i fert, aut conductor agit vt ſibi detur domus ad habitandum, & tunc poteſt repelli, niſi priùs totam penſionem ſoluat. ¶ Aut dominus domus agit contra conductorem ad mercedem, & tunc poteſt repelli, niſi priùs totam penſionem ſoluat. ¶ Aut dominus domus agit contra conductorem ad mercedem & tunc poteſt repelli, donec contractus ſit totaliter completus ex parte ſua. argu. l. alle. Iulianus. § offerri. Nec obſtat. ff. de migrando. l. j. § ſi penſio. quia vbi aliquis habet pignus obligatum propter debitum in diem, licet non poſsit pignus vendicare, tñ poterit vti iure retentionis, iuxta illud, multa conceduntur
14 per retentionem &c. modò omnia † illata in domo conducta, ſunt tacitè obligata pro penſione domus, & ideò licet dominus non poſsit agere, bene tamen poterit vti iure retentionis: ſed prædicta diſtinctio poteſt habere locum in contractu emptionis & venditionis, vbi eſt in plena poteſtate vtriuſq. contrahentium, ſtatim contractum ex parte ſua implere: tam venditoris tradendo rem venditam, quam emptoris, ſoluendo pretium conuentum. ff. de actio. emp. l. ex empto. ¶ Secus in contractu locationis, vbi in poteſtate locatoris non eſt ſtatim per traditionem domus, vſum & commodum ipſius per annum tradere ipſi conductor ſed illud commodum haberet percipi per ſucceſsionem temporis, & diuturnã mãſionem ſeu vſum rei locatæ. ¶ Collectarius *teſtimonio*. contra de re iudi. c. finali. libr. vj. vbi non valet ſententia, niſi lata in ſcriptis. Sed lata fuit in ſcriptis, ſecundum Abbatem. & poteſt probari per teſtes, de teſti. albericus. Sed quia valet ſententia lata per vim de arbitris vel iudicibus alijs præſentibus & mandantibus dummodo pronuncians vtatur verbis pluralis numeri eo. titu. c. pe. lib. vj. ¶ Quid ſi ſunt præſentes alij, ſed non mandantur? ¶ Cardinal. notat de elect. ſicut. quòd ſufficit & Goffr. in ſumma. de arbi. § ſequitur. nõ contrarium, quod tutius eſt, propter verbum mandantibus. quod eſt in. d. c. non exprimatur cauſa. non eſt exprimenda ſententia, niſi in caſibus quos notat hic Hoſti. quorum vnus eſt, quòd cum iudex recedit à iure communi, vt legitur & notatur per Inno. de teſti. ſignificauerũt,
15 & ſanum conſilium eſt, ꝗ † cauſam non exprimat: quia ſi exprimerit & inſufficientem, ſententia non valeret. prout notat hic Hoſti. in ſumma. § qualiter vnde. no. ipſe. H. in ſumma. de conceſ. præben. § & niſi. per. c. ex parte. eo. titu. vbi idẽ dicit Ioan. An. ꝗ ſi iudex determinaret per. l. aliquam, ꝗ tamen per illam non determinetur, licet per aliam valeat determinari quod non valet. ¶ Ad idem de conſti. eccleſia. de conceſ. præben. dilectus. eo. titu. & de offi. deleg. cum ſuper. ¶ Et idem notat Ioan. An. poſt. H. ibidem, tamen in contrarium facit, quod notat Innocẽ. de excep. cum venerabilis. & de ꝓbẽ. cũ ex officij. vbi notat, ꝗ error nocet, vbi de veritate conſtat. Sed nũquid iudex poteſt peccata partium interpretari, dic ꝗ ſic legitur & notatur per Inno. de præben. ſignifi. quid ſi iudex ita dicat pronunciamus ſicut talis iudex, in tali cauſa pronunciat, & conſtat ꝗ ille pronunciauit & bene. Spec. eo. ti. § qualiter. notat, ꝗ talis ſententia valet: dummodo errorem non exprimat alium: de ſenten. excom. per tuas. ¶ Sed contra videtur, quia ſententia nõ fertur hoc caſu per iudicem, & ſic eſt contra. eo. titu. c. fi. & quia nihil eſt id, cui ſimile eſt: vt no. de reſcrip. ¶ Sed quid ſi condemnet titium in. x. ſi actor probauerit ſuam ſententiam, nunquid tenet? videtur ꝗ ſic de procu. auditis. ¶ Sed contra, quia non debet ferri ſententia, de eo de quo nõ cõſtat: de eo qui mit. in poſ. cum veniſſent. Spe. eo. tit. § nunc de effectu. dicit, ꝗ quidam dicunt, ꝗ non eſt nulla, ſed annullãda ſi appelletur: pro quo facit. ij. q. vj. biduum. ſed in contrarium eſt. ij. q. j. nos in quẽ-
16 quam. & ſeq. ¶ Quid † ſi agam pluribus articulis, & ſi ſententia partim pro me, partim contra te ferat, nunquid ſimpliciter poſſum à tali ſententia appellare. videtur ꝗ ſic de arbi. cum tempore. de teſta. Raynutius. Curia tamen non daret tali appellanti, literas, niſi exprimat caſus ſuper quibus condemnatus: & ſuper eis appellet, nunquid delegatus poteſt ferre ſententiam contrariam quam tulit vt arbiter vide de elect. quærelam.

SVMMARIVM.

1 *Sententiã quoad reum appellantem confirmari, ſi nihil doceat reus cõtra eam.*
2 *Verba intelligenda eſſe cum effectu.*
3 *Condemnatum de furto vel publico crimine à teſtimonio & iudicatura repelli.*
4 *Appellare à ſententia poſſe, etiam tertium cuius ſic latam intereſt. & quid de alijs. nu. 10.*
5 *Rem inter alios actã alijs nõ præiudicare regulariter de vtroque iure.*
6 *Appellare tertiò non licere, ſi vna & eadem cauſa.*
7 *Cohæredem poſſe appellare à ſententia contra cohæredem lata.*
8 *Poſſeſſorem non debere in ſua poſſeſſione turbari.*
9 *Executionem eſſe facti.*
11 *Actionem habentem ratione rei, videri rem habere.*
12 *Tertia perſona quæ non admittitur ad impediendum proceſſum, an admittatur ad auxiliandum.*
13 *Qualis proceſſus agi debet cum tertia perſona, volente defendere cauſam quæ eum tangit pro ſuo intereſſe.*
14 *Sententia an præiudicet principali, ſi ferri per tertium petita fuerit.*
15 *Rei vendicationem competere etiam contra non poſsidentem.*
16 *Iura velle quod contra reum, ratione detentationis detur actio.*
17 *Poſſeſsionem amitti quàm cito per alium occupatur etiam illo qui per alium poſsidet ignorante.*
18 *Contra executionem magis ſubueniendũ eſſe, quàm ſuper principali.*
19 *Pro poſſeſſore & pro iure communi, in dubio iudicari debere.*
20 *Libellus appellationis, qualiter formari debeat.*
21 *Acceptilationem dependere ex conſenſu.*

¶ CAP. XVII.

1 CVm ſuper. Caſus. Confirmatur † ſententia, quoad reum appellantem, ſi nihil doceat contra eum differtur tamẽ ipſius executio, ſi tertius doceat de ſuo intereſſe. Prima pars narrat decuſe factum, ſecunda quoad reum principalem, confirmat ſententiam, ibi *cum ex parte*. tertia quoad tertium appellantem committit cauſam executionis fiendæ vel non, ibi, *mandamus*. ¶ Expone literam *Epiſcopum*. ex vna parte. *monaſterium*. ex altera vendicabat enim Epiſcopus illud monaſterium in ſpiritualib⁹, quia in ſua diœceſi ſitum erat. *diuerſe*. non aduerſè, cùm pro ipſo latæ eſſent vt hîc patet, & hodie victus per tres ſententias nõ auditur agens de nullitate ante executionem: vt cle. vt calum. eo. ti. per quam tamen non mutatur, quod hîc dicitur de tertio. Cuius intereſt *grauiter*. ſic. ſ. de in integ. reſti. c. cum ex literis. j. rñſo. *pertinere*. fortè per priuilegiũ vel præſcriptionem. ſ. titu. j. cum olim. vel dicebat Ouecteñ. quòd j. ſuam diœceſim, monaſterium ſuum erat ſæpe & enim talis eſt quæſtio inter Epiſcopos. j. de reli. domi. c. j. & ſ. de ſo. compe. c. ij. *& infra*. dicit Hoſti. hîc decidi, quòd tam Epiſcopus, quàm monaſterium ab vltima ſententia appellauerant ad Papam. & primò expeditur appellatio monaſterium, ſecundo appellatio Epiſcopi. *cum ex parte*. hîc incipit ſententia, quantùm ad monaſterium. C. de teſtamentis. l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. & j. de donati. c. inter dilectos. & j. eo. titu. c. ſuborta. ſcilicet. quòd vltimo contra ipſam nihil valeat obijcere. Innocentius. *nihil rationabile*. ſic. ſupra eodem. cauſam. Hoſtienſis. quia nec ſatis ſuiſſet proponere. infra de conceſsione præbendę. cum ſuper. *rationabiliter*. id eſt, ex cauſa rationabili, & intra decem. dies infra titulo primo. vt debitus. ſecunda quæſtione ſexta. anteriorum. & antequàm tres ferantur ſententiæ. C. ne liceat in vna cauſa tertiò prouocare. l. vnica. vbi textus eſt ad hoc formalis & probatur in rubro & ibidem per doctores. Is tamẽ, cuius inter-

eſt à principio, poteſt adeſſe, ne colludatur. ff de ino ꝓ. teſt.
ſi ſuſpecta C. de litigio. in authen. ex nunc. C. de libe. cauſa.
l. principaliter. ff. de lega. primo l. ſi ſeruus plurium. ſecun-
dum Innocẽtiũ: imò plus dicit, quòd ille cuius intereſt, po-
teſt repellere ab agendo illum ad quem primo loco perti-
net defenſio, ſi ſit ſuſpectus. vt . . de appellationibus. l. ab
executore § alio. ſecundum cum condemnato. *Legitimum.*
annum vel ex cauſa biennium, vel loquitur de termino
hominis. infra titulo primo de appel. & relatio. c. cum ſit. &
c. ſæpe. & c. oblatæ. *poſſeſſionem.* in qua ponendus erat l. pus
Auicieñ. pro quo lata ſnia erat. *Aliogn̄ n.* i. ſi appellatio non
fuit rationabiliter interpoſita, vel ſi fuit & non miſit nũciũ
& neſciuerit cauſam agi, aliàs ſecus: vt in c. quanuis. ſecundũ
Inno. *ſicut nos poſtulat.* ſcilicet non excedendo modum. s. eod.
quod ad conſultationem vel ponitur ſicut, pro quia. ſicut
aliàs ſi pro quia, vt ibi. ſi deus eſt animus. &c. Hoſti. *regulari-
ter* caſualiter contra de hoc. j. c. pe. *Alijs ignorantibus.* ſupple
qui non ratione poteſtatis vel ſocietatis, vel contractus, vel
officij, vel procurationis agenti adſtricti ſint: & per hũc mo-
dum tolluntur contraria, quæ fieri poſſent, de l. ſequentib⁹
videlicet. ff de iureiur. l. ſi duo § ſi quis iurauerit. & l. ſi ſeru⁹.
& l. ſequen. & l. ſed & ſeruus. & l. duobus & l. iuſiurandum.
ad finem. *deſtinatum.* ex hac litera & ex decretali ſignifican-
te. j. tit. j. dicit Hoſti. aperte colligi, ꝙ ſi intra tempus legiti-
mum appellans deſtinauerit nuncium, licet non fuerit con
teſtatus litem, vel non obtulerit libellum, vel quod plus eſt
iudici ſe non præſentauerit lapſo tamen tempore audietur.
¶ Nec obſtat. C. de tempo. appel. authentica ei qui. & in au-
then. de his qui ingrediuntur ad appellationem § illud. col-
la. v. quia benignius in hoc agunt canones j. ti. j. oblatæ. ſicut
in appellationibus ante ſententiam: vt. j. ti. j. ſuper eo. j. re-
ſo & § j ¶ Refert tamen alios dicere deſtinatum. ſcilicet cũ
effectu ſic ꝙ impetret, vel ſaltem ſe iudici repræſentet, & le-
gitimum quid proponat vt expreſsè probatur. arg. ff. de ex-
a cu. tu. l. ſcire § ſufficit. & § ſequen. facit quia † verba ſunt in-
telligenda cum effectu. arg. j. de cleri. non reſi. c. relatum. &
hoc videtur æquius. vt patet in authen. eo. ti. coll. viij. ¶ Et
ſecundum hoc intellige, quod legitur. j. ti. j. c. perſonas. & c.
cũ ſit Romana. & c. ex ratiõe. & c. directè. ¶ Sed & omnino
propter impotentiam excuſatur. j. ti. j. c. ex ratione. allegato.
¶ Prætereà illis etiam & vtriq; illorum, qui agunt etiã qui
agunt inter ſe in vna cauſa, vel ſi cũ alio agant, vel agat alter
3 eorum, nocet res iudicata. nam † condemnatus de facto vel
publico crimine à teſtimonio & iudicatura repellitur in
quacunq; cauſa vel cum quocunq; alio agatur. iiij. q. vij. c. j.
ij. & iij. & s. de teſti. c. teſtimonium. & hoc idem eſt inueni-
re, in innumerabilib⁹ caſibus ¶ Quod verum intelligas, in
his quæ ſunt conſequutiua priorum ſententiarum, vel alio-
rum actuum. In alia autem cauſa non præiudicaret. Verbi-
gratia, conuentus eſt aliquis ciuiliter ſuper furto, & condẽ-
natus, hæc ſententia illi non præiudicat, & poſteà crimina-
liter accuſetur. C. de vi publica. l. ſi quis ad ſe fundum . s. de
eloc. cũ dilecti. j. ſecũdum Inno. Hoſti. verò remittit ad no-
tata ſua. s. de fide inſtrumentorũ. c. inter dilectos § inſtrumẽ
4 ta. ſuper verbo inter alios. ¶ Nota primò, ꝙ † tertius cuius
intereſt, poteſt & debet à ſententia appellare. ff. de appel. l. à
ſententia. ¶ Secundò quòd tertius appellans, volens ad cau
ſam admitti, debet per priùs docere ſe legitimè appellaſſe:
& ad appellandũ & proſequendum appellationem intra tẽ-
pus legitimũ ſe nuncium deſtinaſſe: quia cũ non ſit de parti
bus principalibus, debet per priùs de ſuo intereſſe docere.
s. de teſtib. c. veniens. ij ¶ Tertiò no. ꝙ niſi tertius qui dicit
ſua intereſſe rationabiliter. i. intra decem dies, à tẽpore ſen-
tentiæ latæ, & ante tertiam ſententiam appellauerit execu-
tio non impeditur. ¶ Sed nihilominus admittitur ille poſt-
eà ad proſequendum ſuum proprium intereſſe, quia execu-
tio intelligitur tunc fieri abſq; præiudicio illius, quoad pro-
prietatem, quia res inter alios acta, &c. vt ſequitur. ſic. s. vt li
te non conte. c. quoniam § pe. C. de liber. cauſa. l. iubemus. &

accedit, quod legitur & notatur . de in integ. reſti. c. ſuſcep-
5 ta. & c. j. eo ſuborta. ſecundum Inno: ¶ Quarto † no ta, quòd
tam per conſtitutiones canonicas, quàm per ciuiles [illegible]
ter alios acta alijs nõ præiudicat regulariter. & quia [illegible]
regulariter, fallit in caſibus, quod dic vt legitur & notatur.
j. c. quanuis. & ff. eo. l. ſæpe. ¶ Opponit primò cõtra pri[illegible]
notabile, quia ſententia lata non præiudicat illi tertio, vt
hîc in fi. igitur non debet admitti appellans, tanquam ille
cuius non intereſt. ij. quæſtione. vj. non ſolent. Innocen. hîc
in prima gloſſa aggreditur materiam huius oppoſitionis,
& dicit quòd Epiſcopus Ouecteñ. hîc appellauit à ſentẽti[illegible]
contra monaſterium latis. Quia ſi non appellaſſet, fuiſſet,
ſibi factum præiudicium: argu. eius quod de liberto dicitur
in prædicta. l. ſæpe. ¶ Vel poteſt dici & meliùs, ſecundum
eum, quòd etiam ſi appellauit in proceſſu negocij ſed illud
produci permiſit, vt quia fortè ſuam appellationem proſe-
cutus non fuit, vel etiam non appellauit à ſententia lata in
cauſa principali, ſi modò in cauſa appellationis appellent,
ſufficit. cùm nondum tranſijt ſententia in rem iudicatam,
etiam ſi præſens ſit talis, cuius intereſt, & cauſam ſuam agi
ſciat: arg. ff. de appel. l. ab executore § alio. ibi enim conſtat,
quòd ſciebat: quia loquitur de domino, & de procuratore.
Ad idem. C. de euic. l. ſi parentes. & ff. quando appellandum
ſit. l. ſi procuratorio. & ff. de appel. recip. l. j. & ff. de pign. l. [illegible]
ſuperatus. Et oſtendet in cauſa appellationis, iniquam eſſe
ſententiam per quam pronunciatum eſt contra monaſte-
rium, quod ad ſe pertinet, ad alium Epiſcopum pertinere.
¶ Sed qualiter pronunciabit tũc iudex appellationis? reſpõ
det Innocẽ. quòd iudex appellationis ſit. cùm monaſterium
cellæ nouæ non ad Auicieñ. ſed ad Ouecteñ. Epiſcopũ per-
tineat. ideò monaſterium ad Epiſcopi Auicien. in petitio-
ne abſoluimus & latam pro ipſo ſententiam reuocamus.
¶ Refert tamen ipſe alios dicere, quòd imò ſic illum pro-
nunciabit ſententiam nõ præiudicare Ouecteñ. [illegible]ſcopo,
vt. ff de appella. l. ſententiam § idem ſi plures. j. re[illegible]. & §
idem reſpondit. ¶ Inno. verò concludit dicens, non [illegible]
primam ſententiam ferendam, videlicet illam qu[illegible] recita-
ui. s. eo. verſu. Sed qualiter. in principio. niſi ſibi. i. Ouecteñ.
Epiſcopo fieret reale præiudicium ex prima ſententia. Sic
eſſet, ſi ad eũ primo loco pertineret defenſio: vt præd. c. quã-
uis. vbi notantur huiuſmodi caſus. argu. ff. de appel. l. à ſentẽ
tia § idem. Sed ſi nõ fieret ſibi præiudicium, niſi quoad præ
ſumptionem, tunc iuxta ſecundum modum ferretur ſenten
tia, vt ſcripſi. s. in verſu. refert tamẽ & interim pendẽte cau-
ſa appellationis, cùm per eum executum ſit pronunciatum,
inquantum Ouecteñ. eccleſiæ præiudicat. vt. ff. ad Turpil. l.
j § vlti. ſuſpenditur executio. in alijs autem quæ non tangũt
Epiſcopum Ouecteñ. non defertur ſententiæ executio. vt
hîc. ¶ Ad oppoſitionem autem formaliter reſpondendo, di
co, quòd Epiſcopi Ouecteñ. intererat ſententiam non fuiſ-
ſe latam, quoad præſumptionem, & re ipſa quoad executio
nem, vt. j. latiùs oſtendetur. ¶ Sed nũquid ſi appellauit Ab-
bas bis, licebit Epiſcopo Ouecteñ. poſteà appellare à tertia
ſententia contra Abbatem lata? Inno. reſpondet, quòd non:
quia ſibi debet imputare Epiſcopus Ouecteñ. eò quòd ſcie
bat cauſam ſuam agi, & non prohibuit, vel non appellauit:
6 vt prædicta. l. ſæpe. & C. de euic. l. ſi parentes. & quia † in vna
& eadem cauſa non licet tertio appellare. argu. j. de appella
tio. dilecto § fi. & C. ne i vna, eadẽq; cauſa liceat tertiò appel
lare. ar. j. de ap. dilecte. in rub. & in nig. ¶ Caue tñ, q̃a pmiſ-
ſa intelliguntur in caſu in quo Epiſcopus Ouectenſis ante
tertiam ſententiam ſciuit cauſam illam agi. nam ſi in duo-
bus appellationibus, in quibus condemnatum fuerit mona
ſterium, Epiſcopus Ouectenſis neſciuiſſet cauſam ſuam agi,
& maximè vſque ad ſententiam vltimam, tunc potuiſſet
ab ea appellare intra decem dies: eò quòd ex ipſa ſententia
poſſet ei tale quale præiudicium fieri. vt prædicta. l. à ſenten
tia. j. reſponſo ¶ Sed in primo caſu, videlicet dũ a . ſentẽtiã
vltimã ſciuit cãm ſuã agi, debebat aſſiſtere monaſterio, qd
ſi non

ſi non fecit poſt duas appellationes factas à monaſterio,nõ
poterit appellare ſecundum Innocen.niſi forte hoc tantùm
primò ſciuerit,poſtquàm latæ fuerunt duæ primæ ſenten-
tiæ & ante prolationem tertiæ: quia tunc appellare poſſet:
quia aliàs ſine culpa ſua poſſet ſibi magnum præiudicium
generari:quod eſſe nõ debet.arg.ſ.de conſti.c.ij.ſed propter
ſuam appellationẽ, in nullo releuabitur cauſa monaſterij.
Sed quantùm ad ipſum mandabitur ſentẽtia executioni:vt
dicitur hic in fin.decretalis ſecundum eum.¶ Sed oppones,
quia non videtur quomodo ſententia ſit executioni man-
danda in præiudicium vnius,& non alterius ſed reſpondet
Inno.ꝙ ſententia hic mandetur executioni in præiudicium
vnius & non alterius:ſed bene dicitur,ꝙ ſententia cõfirme.
tur in præiudicium vnius,& non alterius. ¶ Subdit etiam,
ꝙ ſi ſuper multis articulis lata eſſet ſententia, quorum aliq
non tangerent Epũ,bene poſſet fieri executio ſuper illis,&
hoc videtur accidere ea ratione,quia non debet fieri præiu
dicium his qui non ſunt in cauſa vt.ff.de appel.l.ſi proluſo-
rio.§.ſi.&.l.iij.§.j.&.ij.eo.titu.&.ff.quando appellandum ſit.
l.ij.§.dies autem.&.§ ſeq.¶ Plus dicit Inno.ꝙ ſi ſententia ſit
talis,ex qua fiat ius,ſicut ſuper querela inofficioſi teſtamen
ti,tunc aſſentit,& non præiudicat.ff.de inoffi.teſta.l.Papi-
nianus.aliàs cõtra veterani.§.ſi ex cauſa.& prędicta.l.ſi pro-
luſorio.¶ Prętereà dicit,ꝙ etiã poſſunt agere abſentes pro-
ſequendu cauſam appellationis & etiam non proſequendo:
vt.ff.de appella.l.à ſententia.§.ſi hæres.&.§.ſi idem.Sed quæ-
7 res,quia cohæres † poteſt appellare à ſententia contra cohę
redem lata etiam vbi nullum ſit præiudicium ei, dummo-
do præſumptio ſit,ꝙ fieri poſsit: vt præd.l.à ſententia.j.rñ.
ſo.ff.de appella.quomodo pro iſto cohærede feretur ſentẽ-
tia in cauſa appellationis?Reſpondet Innoc.ꝙ dicet iudex,
pronõcio nullum præiudicium fieri,etiam quoad præſum-
ptionem,tali cohęredi ex tali ſententia,contra cohæredem
ſuum lata.arg.eiuſdem.l.&.ff.de iureiu.ſi duo.in prin.ſecun
dum Inno.Hoſtiẽ.verò remittit ad lecta & notata.ſ.de fide
inſtru.c.inter dilectos.verſu.inſtrumentũ. ¶ Secundò oppo
nitur,quia hic mandatur ferri ſententia pro Epo Ouecten.
certo modo,& tamen hic non apparet fuiſſe facta aliqua li-
tis conteſtatio:contra lecta & notata.ſ.vt lite non conte.in
rubro & in nigro & per totum.¶ Reſpondet Innocẽ.hic in
prin.magnæ glo.ſuæ,dicens ꝙ ſufficit litis conteſtatio facta
per Epm Auricen.cũ monaſterio,quia appellando,videtur
approbaſſe quicquid factum eſt per monaſteriũ vſq; ad ap-
pellationem.ff.rem ra ha.l.iij.§ fi.ſubdit tamen Innoc.aliam
reſponſionem dicens. Tu dic melius, ꝙ non fertur ſenten-
tia ſuper principali,per huiuſmodi proſequutionem appel
lationis.Sed tantũ nõ fieri præiudicium Epo. ¶ Tertiò op-
ponitur,qa videtur,ꝙ hic Epus Ouecten.erat in poſſeſsiõe,
& ſic videtur,ꝙ appellatio nõ erat ſibi neceſſaria:quia poſ-
8 ſeſſor † non debet in ſua poſſeſsione turbari,donec vocatus
fuerit & auditus.C.ſi per vim vel alio modo.l.ſi.ff. de re iu-
di.l.de vnoquoq;.j.de præben.licet Epus.lib.vj.¶ Reſpon-
det Inno.hic,ſuper verbo appellationem.in glo.ſua.quæ in-
cipit,*ſi Epiſcopus Oueten.* &c.dicens,ꝙ ſi Epus Ouecten.erat
in poſſeſsione monaſterij ſiue appellauerit ſiue non, dũmo
do neſciret cauſam ſuam agi,non eſt mandanda ſentẽtia exe
cutioni contra eum,vt iuribus.ſ.pro contrario allegatis ſe-
cundum Inno.& iſte ſecundum quoſdam,eſt verus intelle-
ctus huius decretalis,quia ſecundum eos hic ſciuit cauſam
agi ante ſentẽtiã.aliàs enim ſecus,vt ſtatim ſequitur & hoc
ſecundum eos perpetuò tene menti,quia per hoc clarifican
tur omnes glo.Inno.hic poſitæ.¶ Sed quid ſi ſciuit intra tẽ-
pus appellandi,& non appellauit: hic totũ dubium ſecũdũ
eos,de quo tetigi ſupra in.j.oppoſitione.&.j.redibo.¶ Re-
deo ad Inno.ſi verò ſciuerit & non appellauerit, mandabit
ſententia executioni.vt.l.ſæpe. &.c. quamuis alleg.Si autem
Ouecten.Epus,non erat in poſſeſsione,ſiue appellauerit ſi-
ue non,ſemper mandabitur ſententia executioni,& non fit
præiudicium in proprietate.vt.ff.de rei ven.l.is à quo. &.l.
ſeq.Nec eſt contra.ſ.de teſti.veniens.quia loquitur quando
ſuper re vacante,data eſt ſententia: tunc enim ſecus eſt, vt
ibi notatur.¶ Vel dic melius,ꝙ ex tunc ſi neſciret,tunc ab-
ſenti nullum præiudicium fieret,& ſententiæ executio im-
pediretur: & ſic intelligitur prædicta decretalis veniens.
Hic autem loquitur, quando ſciebat cauſam agi, ſecun-
dum Inno.de quo etiam dicam infra in tertia quęſtione.ver
ſus finem verſu.refert tamen Innocẽt.& verſ.ſi autem nolit.
proponere.¶ Quartò opponitur contra tertium notabile,
quia videtur,ꝙ imò non appellans, volens docere ſomma-
riè de ſuo intereſſe,pro impedienda executione,ad hoc de-
beret admitti per.l.à diuo pio § ſi ſuper rebus.ff.de re iudic.
vbi dicitur,ꝙ ſi ſuper rebus capiendu cauſam pignoris pro
pter rem iudicatam fiat controuerſia, facienda eſt ſumma-
ria cognitio,nec ibi requirit textus, ꝙ opponeres appella-
uerit.¶ Soluit Inno.in decretali veniẽs.ij. de teſtibus.vt ibi
ſcripſi & hic ſuper verbo pręiudicio in glo.ſua quę incipit,
quoad proprietatem &c. ibi ſolutio aliud eſt &c.dicens ꝙ
aliud eſt vbi petitur ſententia executioni mandari ſuper re
bus alijs,quàm quæ adiudicatæ ſunt:vt ibi.Aliud eſt hic vi
delicet quando petitur ſententia executioni mandari nõ in
alijs rebus &c. ſed in illis,quæ adiudicatæ ſunt, vt hic quia
tunc nulla ſummaria cognitio adhibetur vt hic ſecundum
Inno.ratio diuerſitatis,quia in ſecũdo caſu,de re petita ple-
ne cognitum eſt,non in primo.¶ Quintò opponitur de iu
ribus quæ ego notaui in fi.tex.ſuper verbo alijs.& ſolue vt
ibi.¶ Sextò opponitur ſecundum Lignanũ,quia quoad mo
naſterium,ſententia tranſiuit in rem iudicatam: & ſic pro
veritate habetur.vt.ff.de ſta.ho.l.ingenuũ.&.ff. de reg.iur.l.
res iudicata.& eſt etiam quoad hoc confirmata per Papam,
igitur nullus poteſt ſe opponere contra illam. Solutio con-
trarium procedit ratione monaſterij, ratione cuius ſen-
tentia tranſit in rem iudicatam,non autem quoad alios,qui
bus non pręiudicat,reſpectu quorum non tranſit in rem iu
dicatam:nec pro veritate habetur,niſi eſſet talis ſententia,
quæ illud faceret quoad omnes:iuxta ea quæ ſcripſi.ſ.eo.cũ
inter.¶ Sed oppones quia ſententia iſta non poteſt execu-
tioni mandari,in præiudicium monaſterij,quin etiam præ
9 iudicetur Epo Ouecten.cũ executio † ſit facti.C. de execu.
rei iudi.l.ij.¶ Aduerte quicquid variet hic Lignanus, vera
ſolutio ſtat in paucis,qa aut appellauit legitime Epus Oue-
cten.& tũc in nullo ſit ſibi pręiudicium,videlicet,nec quo-
ad proprietatem,nec quoad poſſeſsionem:quia non ſit exe-
cutio,ſed ſuſpenditur.vt hic.in ver.mandamus. ¶ Aut non
appellauit legitimè,& tunc ſit executio vt hic.in verſi.alio-
quin.Sed tunc ſi quæras,vtrum per talem executionem fiat
præiudicium Epo Ouecten.& tunc aut quæritur quoad fa-
ctum.i.quoad poſſeſsionem,in qua ſit excutio, & tũc dico,
ꝙ quoad hoc, præiudicatur Epo Ouecten. quia in ſubditis
ſuis,alius de facto iuriſdictionem exercebat, & ſic procedit
oppoſitio. Aut quæritur vtrum fiat præiudicium Epiſco-
po Ouecten per dictam executionem, quoad ius .i. quoad
proprietatem,& dico,quòd non,etiam ſi proponere ſciue-
rit cauſam agi,vt dicam infra in quarta quæſtione. verſu. ſi
autem nulit proponere.quod hic habetur in verſi.alioquin.
¶ Sed iuxta hoc quæritur incidenter,nunquid in cauſa ap-
pellationis à ſententia interpoſitæ & poſt ipſam ſententiã
ad proſequendum huiuſmodi appellationem, tertia perſo-
na quę non fuit in iudicio admittatur?Refert Innocen.hic,
ſuper verbo nuncium.in glo.ſua,quæ incipit,quidam dicũt
quoſdam dicere,quòd ſic ſemper ſi ſua interſit, ſententiam
ſic fuiſſe latam:vt.ff.de appellatio.l.ab executore.§.alio con-
demnato.&.l.ſi proluſorio.ff. de appellat.ff.de pigno.l.ſi ſu-
peratus.¶ Iudex tamen appellationis,feret ſententiam, iu-
dicando ſententiam quæ lata fuit à primo iudice iuſtam vel
iniuſtam,non tamen abſoluet reum ab impetitione acto-
ris.¶ Dicit tamen,quòd ea quæ ſcripſi circa hoc poſt eum.
ſ.eodẽ.c.circa primam compoſitionem,magis ratione nitũ
10 tur.¶ Subdit etiã Inno.ꝙ eodẽ † modo,quilibet cui' inter-

eſt, quoad principalem cauſam, admittitur ante ſentẽtiam,
& ante & poſt lit. conteſta. vt. ff. de inoffi. teſta. l. ſi ſuſpecta.
&. ff. eo. l. ſæpe. vbi de liberto loquitur & hic iudex abſoluet
reum ab impetitione actoris non probãtis. ¶ Sed nunquid.
condemnabit actorem tertiæ perſonę, quæ ſe immiſcuit ad
defendendum reum. ¶ Reſpondet Inno. ꝙ nequaquàm hoc
faciet iudex, quia ille ad hoc non egit. ¶ Subdit Inno. ꝙ qui
dam intelligunt hæc eſſe vera, vbi tertia perſona erat in poſ
ſeſsione iurium petitorum: refert tamen alios idem intelli-
gere, etiamſi non ſit in poſſeſsione. Sed de iure ſibi compe-
tant. ¶ Septimò contra prædicta & etiam contra decretalẽ
de. l. is a quo. & l. ſeq. ff. de rei ven. & ff. de peti. hære. l. pe. vbi
non obſtante cõtradictione tertiæ perſonæ, mandatur ſen
tentia executioni Inno. hic in prædicta glo. quidam dicunt.
verſu. tu reſponde. reſpondet, ꝙ ibi nõ intererat nec inter-
eſſe poterat: nec quoad poſſeſsionem, nec quoad principalẽ
cauſam, licet poſſet intereſſe, quoad inſtãtiam iudicij. & pa
tet primò quoad poſſeſsionem: quia ibi non poſsidebat, &
ideò ſibi non præiudicabat ſi in alium transferebatur poſ-
ſeſsio, quam non habebat. ¶ Item patet quoad proprietatẽ,
quia ita ferretur ſententia iuſta quoad eum, & contra eum,
cum quo lis conteſtata eſt, ac ſi poſsideret vt in præalle. legi
bus. ¶ Sed oppones iterum, quia ſi eſſet ita, ꝙ in caſu. l. is à
quo. reus poſſeſſor petitori primo ſententiam pro ſe obti-
nenti teneretur poſſeſsionem reſtituere: tunc ſequeretur,
ꝙ iudicium inter alium competitur, & ipſum reum pẽdẽs,
eò ipſo expiraret, eò ꝙ reus legis authoritate, poſſeſsionem
competitori primo vincenti dimittenti videretur abſque
dolo deſijſſe poſsidere. xxiij. q. iiij. qui peccat. C. ad. l. Iulli. de
adul. l. gracch⁹. ff. de acqui. poſ. l. iuſtè poſsidet. & ſic per cõſe
quens vel parit iudicium, vel abſoluẽdus eſt poſſeſſor, quia
per hoc vlteriùs non tenetur. vt. ff. de rei ven. l. ſi autem. §. j.
&. s̃. de excep. c. pe. ¶ Innocen. reſpondet, ꝙ in legibus illis.
ſi is à quo. & ſe. & de peti. hære. l. pe. alle. procedit iudicium,
& ſequi debet condemnatio: nã ſi reus exegit ab actore cau
tionem deſeruando eum indemnem, non nocebit ſibi con-
demnatio, eò ꝙ cauens quoad hoc, reddet eum indemnem:
ar. ff. ad. l. ſalci. l. falcidia qui † enim habet actionẽ, ratione ad
rem, videtur habere rem quantùm ad hoc, ꝙ pro ea rñdere
cogatur. ar. ff. ſi cui pluſquam per. l. fal. l. hæc autẽ. §. hæc cau-
tio. Et quoad rem cedendo contra alium actionem libera-
bitur. ff. de pecu. l. quod debetur. vt dicam infra. ſi verò non
exigerit ab eo cautionem, in culpa fuit transferendo in aliũ
poſſeſsiones abſq; cautione, quæ in illa lege continetur, ſci-
licet ꝙ ille petitor primus victor ſeruabit reum indemnẽ,
contra alium agentem. ff. ad. l. fal. l. dolo. & § hæc cautio. licet
ſecus ſit, quãdo agitur noxaliter. vt. ff. de noxali. act. l. ſi quis.
à multis. & l. ſi plurium. ¶ Credit tamen, ꝙ ſi prior victor
velit ſuſcipere defenſionem cauſæ contra alium competito
rem, ꝙ præferendus eſt illi reo priori condemnato, qui pri-
mò illius cauſæ defenſionem ſuſceperat: imò poſſet eũ re-
mouere ſi vellet. Sicut emptor poſſeſſor præfertur vendi-
tori. vt. ff. eo. l. ſæpe. & ꝙ poſſet etiam appellare, ſi ſententia
ferretur contra eum, à quo habuit poſſeſsionem, vt hic. &
ff. de appella. l. ab executore. & l. ſeq. ¶ Sed ſi ſe non offerat
defenſioni, ſed priorem reũ permittat agere, & feratur ſen-
tentia contra ipſum reum, ſufficit ipſi reo, ſi cedat illi victo
ri ſecundo actionem ex ſtipulatu, quã habet cõtra eum, qui
primò obtinuit. & per illam actionem obtinebit iſte ſecun
dus victor, ꝙ ille primus victor reſtituat ſibi rem, pro qua
cauit, & ſi velit probare de intereſſe ſuo, non audietur: quia
in culpa fuit, ſi cõfidebat de iure ſuo ꝙ nõ ſumpſit in ſe de-
fenſionem cauſæ: vel ꝙ non appellauit, & ꝙ non fuit proſe-
quutus appellationem nomine ipſius condemnati, nõ ſuo.
Sed quid ſi ambobus condemnetur, antequàm à primò re-
cipiatur cautio, cui reſtituet rem in illo caſu condemnetur?
Reſpondet Inno. ꝙ illi qui primò ei cauebit de indemnita-
te ipſius, & alij cedet actionem contra cauentem: ſecũdum
Innocen. fatetur tamen, quòd alij aliter dicunt. ¶ Item alio
modo ſoluit Innocen. ad prædictam. l. is à quo. cũ ſimilibus,
dicens, quòd ibi non dicit, quòd aliquis immiſceret ſe cauſę
alterius, imò ibi vterq; principaliter agebat contra vtrũq;,
ſuper eiſdem rebus, vt dixi. s̃. in. vj. oppoſitione. & iſta eſt
veritas. ¶ Fatetur tamen Innocen. quòd ſi vellet ſe ibi vnus
actor immiſcere, iurando reum cõtra alium actorem quòd
non admitteretur præmiſſa ratione. Sed pone, quòd ante li
tem conte. tertia perſona velit immiſcere ſe, & impedire ne
lis contra reum impediatur, nunquid poterit? Reſpõdet In-
nocẽ. quòd non: dummodò contra eum non competat actio
quandiu cauſa matrimoniali dicit. Sed Innoc. eodem modo
procedendo in illa, quando tres perſonæ vel plures ſunt in
cauſa, vt notatur. j̃. de ſpon. c. iuuenis. ¶ Sed nunquid tertia
12 † perſona, quę non admittitur ad impediẽdum proceſſum,
admittitur ſaltem ad auxiliandum? reſpondet Innocẽ. quòd
ſit, plus dicit, quòd non ſolùm videtur, quòd tertia perſona
poſsit interuenire in auxilium rei, imò etiam videtur, quòd
poſsit interuenire in auxilium actoris, dummodò interſit:
vt ſi aliqua eccleſia prouocet in libertatẽ, & dicat ſe ſoli Pa-
pę ſubeſſe: nam Papa poterit ei aſsiſtere arg. j̃. de confir. vti.
cum dilecta. in ſi. ¶ Sed ſiue appellet, ſiue non appellet cau-
ſam ſuam ſuper principali, de nouo recipere & proſequi po
terit, non in modum appellationis, ſed incipiendo à capite,
& proſequẽdo, ſi nunquàm appellaſſet, niſi in caſibus vt no
tatur. j̃. eo. quamuis ſecundum Inno. ¶ Ego autem ad princi
palem oppoſitionem reſpondens, dico, quòd in. l. ſi is à quo.
erant duo competitores eiuſdem rei, ab eodem poſſeſſore
quorum competitorum, nullus poſſeſsionem incumbebat,
nec intererat illius, qui primus vincere nõ poterat, ſi poſſeſ-
ſio quam non habebat, transferebatur in alium competito-
rem, qui primò vicerat, dummodo ſententia pro eo profe-
rẽda, poſsit ſaltem effectualiter ſuam executionem habere,
quod fieri habebit finaliter per effectum præſtitæ cautiõis.
Sed hic non eſt ille caſus, quia hic non ſunt duo competito-
res eiuſdem rei ab eodem poſſeſſore: ſed vnus ſolus petitor,
videlicet Epiſcopus Auicieñ. vendicans per confeſſionem
vel quaſi, ius ſubiectionis in monaſterio ab ipſo monaſte-
rio non poſſeſſore, non enim poteſt poſsidere ſubiectionẽ
huiuſmodi in ſeipſo, vt. ff. ſi vſusfructus petatur. l. vterum. in
prin. cui. ſcilicet vnico petitori Epiſcopo Auicieñ. ſe oppo-
nit alter, nõ ſi quidem competitor, ſed perſona tertia vide-
licet Epiſcopus Ouecteñ. prædictum ius ſubiectionis in di-
cto monaſterio ad eccleſiam ſuam pertinere & ſe illud poſ-
ſidere prætendens pro ſuo intereſſe huiuſmodi ſe opponit,
ita quòd iſti caſus ſunt diuerſi non aduerſi, & ratio diuerſi-
tatis patens inter eos, & iſta eſt vera ſolutio prędictę oppo-
ſitionis.

¶ PRIMO quæritur redeundo ad materiam ſecundæ
oppoſitionis, & magnæ glo. Inno. ibi enim dixi poſt Innocẽ.
in ſecunda ſolutione oppoſitionis, quę verior eſt ſecundum
eum, videlicet ꝙ per proſequutionem appellationis Epiſco
pi Ouecteñ. non fertur ſententia ſuper principali, ſed tantũ
iij. pronũciatur per ſententiam latam pro Epo Auicieñ. cõ-
tra monaſterium, nõ fieri præiudicium Epo Ouecteñ. quę-
ritur ergo de prædicta appellatione Epi Ouecteñ. nunquid
ſecundum prædictam opinionem ſecundam veriorem ob-
tineat vim appellationis inde emiſſę in iudicio, vel potius
emiſſę extra iudicium, & videtur, ꝙ emiſſę extra iudicium:
quia priorem cauſam non proſequitur. ſed nouam tantùm,
quia petit pronunciari, ꝙ nullum fiat præiudicium, ex hac
ſententia, de qua in primo iudicio actum eſt. Ex quo ſi ve-
rum ſit, videlicet ꝙ ſit prouocatio extra iudicium, infertur
ꝙ appellatus non tenetur comparere coram iudice appella
tionis, niſi citetur. vt notatur. j̃. de appell. cum ſit Romana.
¶ Item ex hoc infertur aliud, videlicet, quòd cùm hæc ſit
principalis cauſa, coram principali ordinario iudice, tan-
tum agendum eſt, non coram iudice ſuperiori appellatio-
nis, niſi citetur appellatus. vt nota. infra de appellationi. ſi-
cut. ſecundum Inno. argumen. s̃. de fo. cõpeten. cũ ſit gnalè.

Reſpondet

¶ Reſpondet autem Innocen. dicens, quòd hæc appellatio, cēſenda eſt iure appellationis emiſſę in iudicio, & quòd ſuperior ad quem appellatum eſt, debet de ipſa cognoſcere, & non ille qui tulit ſententiam, quod ex eo apparet, quia in iudicio fit, & ab iniuria facta ſibi in iudicio, interponitur. q̄a per ſententiam latam contra aliū, dicit ſibi iniuriā factā. vñ niſi appellatus coram iudice ad quē appellatū eſt, cōparuerit intra annū, eodē. iij. procedetur contra eum in cauſa appellationis, & ſine litis conteſta. & parte abſente ſicut in cauſa appellationis emiſſę in iudicio, & quę agitur inter partes vt. j̄. de appel. c. ſæpe. & c. oblatæ. & c. per tuas.

¶ SECVNDO quæritur materiam aliqualiter extēdēdo, quis † & qualis proceſſus agi debet cū tertia perſona 13 volēte defendere cauſam quæ eū tāgit pro ſuo intereſſe. Inno. in prædicta glo. magna ibi, *nota quòd cùm tertius*. dicit, ꝙ ſi eſt ante ſentētiā, nō debet ille tertius dare nouū libellū: ſubaudi nec etiā dari cōtra eū: ſed debet ille tātū proſequi cauſam cœptam, videlicet vel iuuando eū, qui eā cœpit, vel aſſiſtēdo ei. vt. C. de litigioſis. auth. nūc ſi hæres. vel remouendo eū, ſi ad eū pertinet defenſio primo loco, vel ſi ſuſpectus eſt: vt. ff. eo. l. ſæpe. & de ap. l. ab executore. & de inoffi. teſta. l. ſi ſinſpecta. Ex quibus infert Inno. ꝙ in caſu huiuſmodi videt, ꝙ eædē defenſiones cōpetant huic tertiæ perſonæ, quæ cōpetunt ipſi reo, vel quæ ei cōpeterent, ſi nō remoueretur: & eodem modo contra illum, illę quę cōpeterēt cōtra eum. ¶ Si aūt poſt ſentētiam, vult proſequi appellationē ab ipſo reo emiſſam, idem faciet. Plus videtur Innōc. ꝙ iſte tertius, etiā inuito reo poſsit ſuam appellationē huiuſmodi proſequi. ¶ Subditq; etiā ꝙ ſi iſte tertius appellationē à ſe emiſſam in caſu in quo reus principalis voluit appellare, tūc iſte tertius poteſt formare libellum in hac forma, cū Epiſcopus Auicieñ. obtinuerit ſententiā ſubiectionis ſerri poſſe contra monaſterium cellæ nouæ: & ego Epus Ouecteñ. ſum in poſſeſsione ſubiectionis ipſius ¶ Et propter hoc vidēs mihi præiudicium generari appellauerim à ſententia lata cōtra monaſteriū, peto à vobis domine iudex appellationis, ꝙ vos pronūcietis ſententiā iniuſtam, & appellationem legitimam: & ꝙ abſoluatis monaſteriū ab impetitione Epiſcopi Auicieñ. pro ſe autem nihil petet. ¶ Sed oportebit eū probare, ꝙ ſit in poſſeſsione, & inſuper de iure monaſterij, ſecundū Inno. Sed pone ꝙ in prima inſtātia dum agebatur contra monaſteriū, fuerunt atteſtationes publicatæ, nūqd modò Eps Ouecteñ. in cauſa appellationis quā proſequitur ſuper eiſdē articulis, vel directò cōtrarijs poterit nouos teſtes producere. ¶ Dicit Inno. ꝙ nō arg. s̄. de teſti. c. fraternitatis. nam hæc cauſa ſuccedit primæ: & ideò eandem naturā aſſeruit. vt patet in eo quod legitur & notat. j̄. de voto. c. magnæ. in glo. cùm igitur. Et adde omnino quod dicam. j̄. q̄ōne proxima ad finem ver. ſubdit etiam.

¶ TERTIO quæritur, quia procedunt prædicta dum ille tertius vt hîc appellauit, & appellationem proſequitur. ¶ Sed pone, ꝙ hîc Epus Ouectē. omiſſa cauſa appellatiōis, velit incipere cauſam à capite, videlicet in caſu in quo pōt, puta ſi ignorauit cauſam primam agi, vel ſi eam non defendit, vel alijs conſimilibus, qualis debet tunc proceſſus fieri? Rñdet Inno. diſtinguēdo, quia aut iam tranſlata eſt poſſeſſio ſubiectioni monaſterij in Epum Auicieñ. & tunc Epus Ouecteñ. contra Epum Auicieñ. ſuper ſubiectione monaſterij, habet ordinare cauſam, ac ſi nunquā actum fuiſſet cōtra monaſterium. ¶ Aut nōdum tranſlata erat poſſeſsio in Auicieñ. ignorauitq; Ouecteñ. proceſſum factū contra monaſteriū, & tunc debet venire Ouecteñ. ad executores ſententiæ datos Epo Auicieñ. & dicere eis, nō debetis mihi auferre poſſeſsionē meam, ſine cauſæ cognitione. vt prædi. l. à diuo pio. §. ſi ſuper rebus. & C. ſi per vim vel alio modo. l. ſi. ¶ Imò plus videtur, ꝙ etiā ſi nō eſſet Ouecteñ. in poſſeſsiōe ſubiectiōis, ſed tātū haberet ius in re, & ignoraſſet cauſam agi, adhuc impediret executionem. ſubaudi etiam omni appellatione ceſſante. argu. s̄. de teſti. veniens. ij. ¶ Quidam tamen intelligunt illud ſpeciale, quando fertur ſentētia in beneficijs vacantibus, vt plenius ibi notatur ſecundum Inno. & hæc veriſsima ſecundum Martinum, ne in beneficijs pateat vitioſus ingreſſus, ſecundum Martinum. de quo tamen plenè ſcripſi in prædicto. c. veniens. in. j. & ij. oppoſitionib⁹.

¶ Refert tamen Inno. alios dicere, & melius, ꝙ & ante ſentētiam in principali cauſa, & poſt ſententiam in cauſa appellationis, tam à ſe, q̄ à proprio reo omiſſæ tertia perſona cuius intereſt, poteſt ius ſuum tam ſuper proprietate, quā ſup poſſeſsione proponere, ſi vult: dūmodo ius tertiæ perſonæ ſit illud idem, quod deductum erat in iudicio à primo reo: vt. ff. eo. l. ſępe. §. j. & ij. & de appel. l. ab executore. §. alio. & de ma. & obe. inter quatuor. vbi de hoc. & dummodo primus reus non poſsideret, ius quod ab eo petebatur. ¶ Sed aliud in eo poſsidebat illud, ſicut libertus non poſsidet in ſe ius patronatus, ſed patronus ſicut & eccleſia, & clerici non poſſidēt in ſe ius ſubiectionis ſed prælatus: cū nulla res ſeruiat ſibi. vt. ff. ſi vſusfru. peta. l. vtifrui. j. reſponſo. & tamen conueniri poſſunt huiuſmodi perſonæ: vt notatur. s̄. ti. proxi. c. auditis. ¶ Si autem nolit proponere de iure ſuo ſuper proprietate, nullum ſibi præiudicium fiet, quantuncunq; ſciat cauſam agi, niſi defendat primum reum, vel eum ad defendendum repellat: & ſic intellige quod hîc habetur in verſic. alioquin. ſecundum Innocen. ¶ Subdit etiam ꝙ illud etiam bene videtur, ꝙ ſi primus reus pro iure ſuo produxit teſtes, & poſteà prima perſona q̄ primo reo adſtitit, publicatis atteſtatiōibus velit ſuper eodē iure teſtes producere: videtur diſtinguendum, an ſuper eiſdem articulis producat, an ſup diuerſis. ſicut ſi primum reus poſt publicatas atteſtationes, alios producere vellet, quod aliâs non poſſet: vt notatur in prædicto. c. fraternitatis. & hoc ea ratione probatur, quia ſi præiudicat tertiæ perſonæ quæ primo reo adſtitit, ſentētia lata contra primum reum, non tantū ſuper poſſeſsione, ſed etiam ſuper proprietate: quare non eo modo præiudicaret ſibi proceſſus, contra primum reum habitus, ipſo eidem aſſiſtente, imò vtriq; præiudicare debet: arg. ff. de rei vendi. l. quæ de tota. & in eo quod legitur & notatur. s̄. de offi. dele. paſtoralis. §. j. ¶ Si enim volebat ſibi, id eſt proceſſui obijcere, non debebat ſibi, id eſt ipſi proceſſui aſsiſtere: nec in principio nec in medio, nec in fine, ſecundum Inno. ¶ Et adde, quod ſcripſi. s̄. q̄ōne proxima ad finem. ver. ſed pone.

¶ QVARTO quæritur materiam adhuc magis extē14 dendo, pone generaliter, ꝙ † aliquis petat me ſciente fertur ſententia, nunquid illa mihi præiudicat? ¶ Rogerius tenebat ꝙ ſic, & ſic intelligebat. ff. eo. ti. l. ſæpe. vbi dicitur, ꝙ ſi libertus meus me interueniente, ſeruus vel libertus alterius iudicetur, mihi præiudicat: gloſſabat enim ibi, idem Rogerius, ꝙ idem eſt ſi me ſciente, & eſt argu. pro eo. C. de libera. cau. l. principaliter. ¶ Item ſequeodo dictam opinionē Hēri. qui eam non poſsidet, ſed tenet, nam tunc ego ſi mea intereſt, debeo me offerre defenſioni eius, ſi hoc ſciā & ſi ſciēs hoc non facio, præiudicatur mihi, quoad poſſeſsionē: arg. ff. l. bona fides. Secus enim ſi eam poſsideat. quia tunc non admittor ad defenſionem, nec mihi præiudicatur. vt notatur s̄. vt lite non conte. c. quoniam. §. fin. ¶ Sed vbi ipſe tenet & ego poſsideo, tunc etiam eo inuito ego admittor. ¶ Et ſi q̄ras quid obtinebo? Reſpondeo, ꝙ hoc obtinebo, quia reus conuentus ſuper eadem re repelletur à defendēdo, ſi eſt ante litem conteſtatam & ego velim defendere, nec econtra.
15 ff. de rei vendica. l. officium. vbi dicitur, quòd rei † vendicatio competit etiam contra non poſsidentem. ſufficit enim, quòd habeat ſolam rei detentationem, vt hîc dicitur: quia illud loquitur, quando non poſsidens, defenſioni ſe offert. ¶ Si autem eſt poſt litem conteſtatam & poſsidens offerat ſe probaturum quod ipſe poſsidet, tunc obtinebit, quòd reus qui ſe obtulit defenſioni cùm non poſsideret, non condemnabitur ad rei petitæ reſtitutionem, ſed ad eius æſtimationem: argum. ad prædicta. ff. de peti. hæredi. l. nec vllam. §. nō ſolū. & §. ſi quis abſentis nomine. & §. ſi quis dolo fecerit.

&.ff.de rei ven.l.ſi is qui obtulit ſe.&.l.ſequēti. &.l. is qui ſe
obtulit. & duabus legibus ſequentibus ſuper proprietate
autem non videtur, ꝙ aliquod præiudicium poſsit ſibi fie-
ri,etiam ſi ſciat rem quàm poſsidet,ab alio vendicari:etiam
ſi non contradicat.vt.ff.eo.l.ſæpe.§ ſi.¶ Si autem ſuper pro-
prietate poſt litem cõteſtatam velit ſibi aſſumere cauſę de-
fenſionē,nõ videtur,ꝙ poſsit:quia cū ille qui rem tenebat,
tantū ſit litem conteſtatus,non poteſt talis terti⁹ inducere
ſuper proprietate probationes,quæ ipſi proſint,quantū ad
ſentētiam proferendam:cū nihil petierit,nec lis fuerit cum
eo conteſtata. Ioan.autem alter iuris ciuilis gloſſator , alio
modo opinans ,dixit & videtur Inno.ꝙ bene: videlicet ꝙ ſi
quis me ſciēte petat à poſſeſſore alicui⁹ rei,iura aliqua quæ
ego poſsideo in re illa,& obtineat mihi tamen non prǫiudi
cat,niſi defendam:nec ob.ff.eo.ti.l.ſæpe.ibi nā & ſi libertus
meus me interueniente &c.quia ipſe exponit verba prædi-
ctæ.l.ſæpe.ſ.*me interueniente*.& defendente ſed & ſecundum
eū apparet,ꝙ ſi offerat ſe defenſioni,ꝙ debet probare de iu
re ſuo,quia aliter fieret prǫiudiciū ſibi,ſecūdū Inno.& ideò
ipſe Innoc.ſ.in eadem glo.in verſu.*& videtur hic*.ponit hæc
verba,videlicet,ꝙ videtur hic Papa reprobare prædictam
opinionem Rogerij,nec hoc dictum videtur Innoc.alicubi
reprobare.hic enim etiam ſcienti in caſu prædicto non fit
præiudicium,quoad proprietatem,vt paret ex his quę ſcri-
pſi in qōne proximè præcedenti.verſu refert tamen.vſq; ad
verſum ſubdit etiam.

¶ QVINTO quęritur pone ꝙ agēte Auicieñ.Epo cō
tra monaſterium cellæ nouæ vult admitti ad defenſionem
cauſæ,Eps Ouecteñ.ſed in hoc Abbas & monachi,contra-
dicunt:& quid plura,confitētur omnibus intētionem Epi
Auicieñ. nūquid nihilominus admittetur ad defenſionem
cauſæ pro ſuo intereſſe, Epus Ouecteñ.¶ Rñdet Innocē.ꝙ
ſic,dicens,ꝙ etiā inuitis illis,à quibus ius petitur, & eis cōfi
tētibus,iura petita,ego admittar ad defendendū ius meum.
C.de libe.cau.l.principaliter.¶ Plus dicit Inno.ꝙ tunc fere-
tur ſententia pro eo,vel in eum qui cōteſtatus eſt litem,nō
nominato eo,qui interuenit in condemnatione vel abſolu-
tione,niſi narrando factum:& tamen per conſequens pro-
derit ei vel nocebit.¶ ¶ Sed oppones contra ea quæ hic di
cuntur,quomodo enim ſententia lata cōtra monaſterium,
& per Papam confirmata,& quæ in rē tranſit iudicatam ir-
ritabitur per appellationem alterius?non videtur hoc poſ-
ſibile de iure.¶ Reſpondet Inno.ꝙ certū eſt,ꝙ ille cuius in-
tereſt,appellare poteſt.ij.qō.vj.non ſolent.¶ Item certū eſt,
ꝙ iudex appellationis,debet pronūciare ſententiā à qua ap-
pellatū eſt,eſſe iniuſtam.ij.q.vj.§ ſi. ergo ſi inuenit primum
reum,qui litē cōteſtatus eſt,iniuſtè cōdēnatū abſoluet eum
propter abſolutionē emiſſam ab eo,cuius intereſt. quia per
aliū habebit,quod per ſe non poſſet habere.ff.quēadmodū
ſerui.amit.l.ſi commnem.&.ff.de lib.lega.l.ſi quis reū.cū ſuis
cōcor.¶ Alij tñ dicūt,ꝙ non debet petere in cauſa appella-
tionis,ꝙ ſentētia cōtra primū reū lata,irritatur,quæ incōti
nēti fuit cōfirmata vt hic continet.¶ Sed debet eſſe petitio
eius,ꝙ cū poſsideat iura alij adiudicata,pronūciet iudex, ꝙ
per illā ſentētiā,nō fiet ſibi præiudiciū:& ꝙ decernat,ꝙ exe
cutio ſentētiæ nō eſt fiēda in iuribus ab eo poſſeſsis. Et ſic
etiā feret ſentētia,ſi ꝓbauerit ſe poſsidere.ille aūt cōtra quē
lata eſt ſentētia,ſcilicet monaſteriū,non impediet primum
actorē,ſcilicet Auicieñ.Epm,q vicit , videlicet nec ſuper ꝓ
prietate,nec ſuper poſſeſsiōe,ſi tertia perſona appellans ſci-
licet Ouecteñ. Eps nō ꝓbauerit aliquid de poſſeſsiōe.¶ Illi
tñ q tenēt primā opinionē,nō negāt hūc libellū , quē ponit
ij.opinio eſſe bonum. ſed & dicūt ſuperiorem bonum eſſe.

¶ SEXTO quæritur redeundo ad primā materiā de-
cretalis,pone ꝙ nō ꝓſequendo appellationē,ſed alio modo
vult ſe opponere Epus Ouecteñ.quominus ſentētia lata cō
tra monaſteriū pro Auicieñ.Epo.executioni mandet,dicen
do,& oſtendēdo ꝓbationes,dicendo ꝙ res ſua eſt:vel ꝙ ipſe
eſt in poſſeſsiōe,nūqd ipſe debeat audiri iſto modo? Innoc.

rñdet probari per hāc decretalē,ꝙ nō,& hoc videtur ſibi iu
16 ſtum.¶ Ex quo enim iura volūt,ꝙ † cōtra reū rōne hui⁹ de-
tētionis,detur actio,rōnabile fuit ꝙ ſentētię ſuper hoc latę
fieret executio,ne aliàs actor egiſſe illud perperā & fruſtra-
toriè videretur ſecundū Innoc.ſemper tñ ſaluū maneret ius
eius in proprietate,ſed nō in poſſeſsione quā per executio-
nē amitteret vt hic ſecundū Hoſtiē.¶ Imò plus videtur , ꝙ
etiā ſi in alijs rebus quā quę adiudicatæ ſunt mādetur ſen-
tētia executioni,quod nō pertinet ad executorē cognoſce-
re,niſi de ꝓprietate vt prędi.l.à diuo pio.&.§ ſi ſuper.ſecun
dū Inno.&.§.ꝙ ſi res.Hoſti.¶ Sed oppones,quia ſecūdū hoc
videretur,ꝙ ſola detētio transferretur in vincentē, & non
poſſeſsio,& per cōſequēs,ꝙ prior poſſeſſor, ſ quāuis alij ad-
iudicata & etiā per executorē tradita poſsideat iura ipſa, ſi-
cut poſsidebat ipſa ante ſentētiā vel executionē. ¶ Sed rñ-
17 det Inno.dicēs,ꝙ nō eſt ita,quia † poſſeſsio per alium deten
ta amittitur quācito per aliū occupatur etiā eo qui per aliū
poſsidet ignorāte vt.ff.de acqui.poſſ.l.peregrè.§.po.refert tñ
aliquos de æquitate dicere,ꝙ ſi haberet ſtatim probationes
paratas ſuper poſſeſsione,differēda eſſet executio.arg.ff.de
re iudi.l.à diuo pio.§.ſi ſuper.&.ff.ad exhi.l.iij.§.ſciendum.ſe
cundum Inno.& ſic ſum expeditus de tota magna glo.Inno.
¶ Henricus autē cū quæritur,qualiter oppoſitio tertij im-
pedit ſententiā inter alios latā debitę executioni mādari,re
mittit ad notata ſua.ſ.de teſti.veniēs.j.vbi omnino vide no
tata per me,in prima &.ij.oppoſitionibus. ¶ *Supple* glo.in
glo.ij.ibi,*aliquo modo*.vnde dicebat Hoſti.ꝙ ſuper iſto inter-
eſſe,iudex ſummariā informationē recipiet,& ſummariam
examinationē faciet:& ſi reperiat ita eſſe,differetur execu-
tio.& poſteà tam ſuper pricipali,quā ſuper ſentētia admit-
18 tetur.ſ.de teſti.veniēs.ij.& cōtra † executionē magis eſt ſub
ueniēdū quā ſuper principali,tanquā ſuper magis præiudi-
ciali.¶ Vnde dicit Inno.ꝙ nō ſolū in cauſa appellatiōis,ad-
mittitur is cuius intereſt. Quod proſequere,vt ſcripſi cir-
ca ſextā oppoſitionē.ver.ſed iuxta hoc quæritur incidēter.
¶ Sed cōtra iſtos eſt vt dicit Inno.ff.de rei ven.l.is à quo.&
l.ſeq.&.ff.de peti.hære.l.pen. Sed proſequere vt ſcripſi poſt
Inno.ſ.eo.c.in.vij.oppoſitione.& in ſi.duplex eſt litera, qa
hic agit tantū modò eccleſia Auicieñ.hic agebat.formabat
autem hic talem qōnem.¶ Pone ꝙ Abbas in propria perſo
na agebat cōtra vnū Epm,& contra aliū in alio iudicio de-
fendebat per ſyndicū,& eadē die & hora,vicit vterq; Epus
cōtra eū,cui obijciet Abbas.¶ Rñdet Gof.ꝙ ei qui melius
probauit. arg.de proba.licet.vel erit locus gratificationi de
iure patronatus cū autē.cū concor.ibi ſignatis , vel litteras
de ſe impedieot in concurſu,vt.ff.de vſuſruct.l. quoties.vt
neutri obediat,donec inter ſe agant, aut per quaſi vti poſſi-
detis,aut per cōfeſſoriam,vel quaſi,aut per negatoriā actio
nem,vt ſic appareat quis ſit potior in iure ſubiectionis,&
hæc procedant vbi perpriùs neuter poſsidebat, & vbi non
19 conſtat monaſterium,in alterius diœceſi ſituatū,quia † pro
poſſeſſore & pro iure communi in dubio iudicari debet.ſ.
de proba.ex literis.¶ Aduerte quia præmiſſa omnia intelli
guntur in caſu in quo vterq; Epus vnā & eādē iuriſdictio-
nē ſeu ſubiectionē in eodē monaſteriū ad ſe pertinere præ-
tendit. Si verò de diuerſis iuriſditionibus ſeu ſubiectionib⁹
fortè ſibi inuicē ſubalternatis inter ſe cōtenderent , tūc ha-
berēt locū ea quæ ſcripſi circa hoc.ſ.ti.ꝓxi.c.auditis.in plu-
ribus notabilibus,oppoſitionibus,& qōnibus,& præſertim
in ſecunda oppoſitione ¶ Itē aduerte,quia Innocē.videtur
iſtud.c.intelligere,in caſu in quo ſciente Ouecteñ.Epo,pro
Auicieñ.Epo,cōtra monaſteriū cellę nouæ fuerit lata ſentē
tia.Et ideò Epo Ouecteñ.fuiſſet prǫiudicatū,quoad poſſeſ-
ſionē,niſi appellaſſet vt hic:ne deluſoriū eſſet iudicium:ſed
quoad ꝓprietatem,non fuiſſet per hoc præiudicatum ipſi
Epo Ouecteñ.vt hic in verſu alioquin.¶ Quod intellige in
caſu in quo monaſterium ius Epi Ouecteñ . pricipaliter nō
deduxit,nam ſi monaſterium,ius Epiſcopi Ouecteñ.princi
paliter deduxiſſet , tunc Epo Ouecteñ. ſcienti agi de iure
ſuo,&

ſuo,& illud patienti fuiſſet præiudicatum: quia illius iuris
defenſio,primo loco ad Ouecteñ. Epũm ptinebat, & ideò
tunc locus eſſet determinationi.l.ſæpe.ff.eo.&.c.quãuis.ĵ.e.
& ita procedit,quod habetur de creditore defendente ius
debituris in præd.l.ſæpe.& quod ibi poſuit Bar. de liberto.
Sed ſi ignoraſſet ante ſententiã,cauſam agi,ipſe Epus Oue
cteñ.tunc non fuiſſet ſibi appellatio neceſſaria,quia tunc ſi-
bi non præiudicaretur ipſo iure,per regulam quæ habet, ꝙ
res inter alios acta alijs non pręiudicat vt habetur hîc in fi.
&.ĵ.e.quãuis.in prin.licet re vera tunc etiam appellare ex-
pediret intra.x.dies,à tempore ſciẽtiæ propter præiudiciũ,
quod inde fieri poſſet,ſaltem quoad præſumptionem.vt.ff.
de appella.l.à ſententia.Sed ad poſſeſsionem,fieret ipſi Oue
cteñ.præiudicium.ſi videlicet ipſe Ouecteñ. nõ poſsideret
vt hîc. ¶ Fallit tñ hoc in caſu, in quo ipſe Ouecteñ. vellet
ſummariè & incontinenti docere de iure ſuo, ſecundũ ali-
quos.per.c.veniẽs.ij.ſ.de teſti. ¶ Sed re vera, iſta fallẽtia de
iure non procedit,quia illud quod habetur quantũ ad hoc
in prædictu.c.veniẽs.ſolũ habet locũ,dum de beneficijs ec-
cleſiaſticis vacantibus agitur.vt dixi.ſ. & ſcripſi plenius in
prędicto.c.veniens.in.j.&.ij.oppoſitionibus. ¶ Si verò Epi
ſcopus Ouecteñ.poſsideret, non fieret ſibi præiudiciũ etiã
quoad poſſeſsionem,niſi ad cauſæ defenſionem vocatus, &
contra eum actum ſpecialiter extitiſſet.ar.eorũ quæ legũ
tur & notanſ.C.ſi per vim vel aliu modo.l.vlti.&.ĵ.de prę-
ben.c.licet.Epiſcupus.lib.vj. ¶ Bartolus verò.ff.de appel.l.à
ſententia.in prin.dicit primò,ꝙ ſentẽtia lata pro tertio nõ
prodeſt ei,qui primò victus fuerat:vt hîc. ¶ Secundò dicit,
ꝙ ſiue ratione præiudicij veri,ſiue ratione præiudicij talis
qualis,tertius conquęratur,poteſt petere pronunciari ſen-
tentiam fuiſſe iniquè latam,eamq; caſſari & irritari &c. qa
pronunciando illam non pręiudicaret tertio,idem videtur
pronunciari in effectu,quicquid Innoc.hic variauerit & in
hoc etiam ſatis concordat vna opinio,quã.ſ. poſt Innoc.re-
citaui. ¶ Tertiò dicit redeundo ad primũ dictũ, ꝙ ſi ambo.
ſ.victus & tertius appellarunt,& proſequuti ſunt, victoria
tertij non prodeſt victo vt hîc: & patet ratione quia, cum
vterq; appellationẽ interpoſuit, & ſic vterq; ſibi prouidit,
videtur renunciatũ prouiſioni legis,quæ habet, ꝙ ſentẽtia
lata pro vno,profit alij:quæ eſt contra quandã aliam regu-
lam,quæ habet ꝙ res inter alios acta,&c. Et ideò libellus ap
20 pellationis † ſecundum eum,debet ſic formari, peto talem
ſententiam,quantũ ad mei præiudicium infirmari. ¶ Si ve
rò victus non appellat,ſed tantũ ille cuius intereſt,tunc aut
ille victus acquieuit primę ſententiæ,& eam ratam habuit,
& tunc idem,quia ſententia infirmabitur ſolũ quoad pręiu
dicium appellantis,non quoad præiudicium victi:pro quo
inducit.l.non tantũ.ff.de appel.vbi ponitur ſpeciale in cau-
capituli,ꝙ victo ſententiam approbante,terti⁹ auditur ap-
pellans in fauorem approbantis igitur in contrarium eſt ius
cõmune.ff.ad municipa.l.j.in fi. ¶ Si verò victus nõ acquie
uerit,ſed tamen non appellauerit,tunc ex appellatione in-
terpoſita per tertiũ,debet ſententia irritari in totũ,& pro-
derit appellanti & victo: & ita debet intelligi prædicta lex
à ſententia.& hoc ipſe ꝓbat per.l.ſi hi qui ſeparatim.§.j.&.§.
vlti.&.ff.de appel.&.C.ſi vnus ex pluribus.l.j.vbi dicitur,ꝙ
ſi vnus ex pluribus appellauit pro parte ſua,ſcilicet non ap-
pelletur,pro parte alterius,proderit alteri habenti eandem
cauſam defenſionis:multò enim magis hoc videtur hîc,vbi
vnus appellat à ſententia lata contra alium.plus dicit,idem
eſſe etiã ſi expreſsè in appellatiõe,& etiã in appellatiõis ꝓſe
quutione,ſe diceret terti⁹ reſpectu ſui præiudicij tantũ ap-
pellaſſe:quia etiã tũc nihilominus effectus victoriæ porrige
retur ad victũ.ar.ff.de bo.poſ.cõtra tab.l.ſi poſt mortẽ.in fi.
licet in cõtrariũ faciat quod notatur.l.& per iuſiurandũ.§.ſi
legatorũ.ff.de accepti.&.ff.quod me.cau.l.ſi cũ exceptiõe.§.
labeo.in gloſ.ſuper verbo dederit.in quibus dicitur, ꝙ licet
effectus acceptilatiõis porrigatur ad fideiuſſores,hoc tñ ve
21 rũ eſt,niſi cõtrariũ agatur ¶ Sed illud ideò eſt,quia † acce-
ptilatio depẽdet ex cõſenſu.ſecus aũt in ſentẽtia & eius ef-
fectu,qa nõ depẽdet ex cõſenſu: vt.ff. de furtis.l. nõ poterit.
¶ Ad quod facit quod notatur.C.de trãſa.l.ſi diuerſa.quali-
ter aũt videatur acquieſcere vel nõ notaſ per Bar.in.l.ſi hi q
ſeparatim allegata.vbi omnino videas ipſum Bart.per totũ
diſcurſum illius legis,quia illa bene facit ad materiã huius
decretalis.dicit etiã,ꝙ tertiò rõne ſui præiudicij, talis qua-
lis licet à ſentẽtia ad ſuperiorẽ illius iudicis appellare,nõ qa
ille iudex eũ iniuriauerit, vt tetigi.ſ.poſt Inno.quia nõ iniu
riat quis eũ,quẽ cognoſcit.ff.de iniur.l.eũ qui nocentẽ.§ in-
iuriarũ.Sed quia ad hoc vt huiuſmodi tertiu nõ fiat præiu-
diũ,non põt ipſe peruenire,niſi rõne iniquitatis, nec debet
ipſemet iudex,de rõne ſuæ iniquitatis cognoſcere: vt.C.de
appel.l.eos.prætereà ex hoc ſentit ille tertius appellationis
cõmodum,quia cauſa ad ſuperiorẽ deuoluitur. ſi enim corã
primo iudice principaliter ageretur ſententiæ ſuæ faueret.
¶ Quartò principaliter dicit,ꝙ ſi primus ſit in prima cau-
ſa appellatiõis,põt terti⁹ à ſecũda ſentẽtia appellare,qa ſuffi
cit,ꝙ nõ trãſiuerit in rẽ iudicatã: & qa eadẽ rõ eſt in ſecõda
inſtãtia,quæ in prima. ¶ A tertia tñ inſtãtia nõ poterit ap-
pellare,ſi ſciuit cauſam agi per victũ,ante tertiã ſentẽtiã la-
tã:imputet enim ei,quia ſibi nõ prouidit &c.ar C.de euic.l.
ſi parẽtes.&.ff.e.l.ſæpe.Sed ſi ignoraſſet, appellare potuiſſet
ſine culpa dãnificaretur.cũ nec hæc appellatio primũ victũ
releuare poſsit vt etiam ſcripſi.ſ.poſt Inno. ¶ Quintò dicit
iuxta ea quæ ſcripſi poſt Inno.ſ.eo.c.in.j.q.poſt Inno.ꝙ ap-
pellatio tertij,quã Inno.dicit habere vim appellatiõis iudi-
cialis,vt ſcripſi in prędicta.j.q.quoad quid habet vim appel
lationis ab interlocutoria:nã à diffinitiua victus appellaret
ſimpliciter abſq; expreſsiõe alicuius cauſæ.vt.ff. de ap.l.j.in
fi.cũ ibi notatis.iſte enĩ tertius appellans,niſi in appellatiõe
aliquã cauſam exprimeret,ꝓpter quã,ſua intereſſet, ſua ap-
pellatio nõ reciperetur:vt probatur in prædicta.l.à ſentẽtia
in prin.& ſic in hoc cõuenit cũ appellatione interpoſita,ab
interlocutoria.&.ĵ.ti.j c.cordi.lib.vj.aliàs aũt habet vim ap
pellatiõis interpoſitæ à diffinitiua,quia re vera à diffinitiua
interponitur. ¶ Itẽ adde omnino ad materiã huius decreta
lis,quę ſcripſi de ma.& obe.c.humilis.& de pſcri.c.veniens.
&.c.auditis.in.ij.&.iij.qõnibus.& de teſti.c.veniẽs.ij.&.c.cũ
olim.in.j.oppoſitione.&.vj.q.& de ali.mu.iudi.cau. ta.c.j.q.
iij.§ dicebãt aũt ad ꝓpoſitũ.vſq; in finẽ qõnis,& qõne ſeq.§.
ad.v q.reſpondeo.& de iudi.c.venerabilis.q.ij.in fine.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam contra abſentem latam, reuocari probata iuſta cauſa ab-
ſentia.*
2 *Creditorem in eligendo vel præſentando nullum ius habere.*
3 *Veritatem ſemper inquirendam per iudicẽ quantũ æquitas permittit.*
4 *Iudicem ordinarium ſententiam reuocare poſſe, ſi per obreptionẽ &
dolum elicita fuerit.*
5 *Relationem debere eſſe plenam & fidelem.*
6 *Retractandum eſſe, quicquid per circumuentionem factum fuerit.*
7 *Penſionem de natura ſui, nõ eſſe de fructibus ipſius iuris patronatus.*
8 *Quatuor caſus quibus ſtatur ſententia licet nulla fuerit.*
9 *Ius patronatus licet tranſeat cum vniuerſitate ex titulo venditionis
non tamen tranſit ex titulo hypothecariæ actionis.*
10 *Inſtitutio Epiſcopi in iure patronatus quando non valeat.*
11 *Actus præſentationis an cenſeatur eſſe fructus ipſius rei.*
12 *Iniuſtam ſententiam ferens, hoc comperto an illam retractare poſſet.*
13 *Delegati inferiores à principe an alijs ſubdelegare vires ſuas poſſint.*
14 *Probationem inſufficientem facere quem reſtitui ad audiẽtiã cauſæ.*
15 *Veritatem opinioni præualere debere.*
16 *Auditorem, vel referendarium omnia referre debere.*
17 *Appellari ad Papam immediate poſſe à ſubdelegatis medio omiſſo.*
18 *Æquam, & eandem debere eſſe ambarum partium litigantium.*
19 *Iudex appellãs adijciat in ſententia reuocationis cauſam.*
20 *Beneficium qualiter per ſententiam adiudicatur.*
21 *Præſentatio ius acquiri per præſentationem.*

22 *Patronum laicum quòd poſt præſentationem per eum factam, variare poßit de conſenſu ſuperioris.*
23 *Papam ſupra ius eſſe.*
24 *Verba quòd deſeruire debeant reis & menti, ac verò ſenſui.*
25 *Teſtes recipere aliud eſſe, quàm atteſtationes ſcribere.*
26 *Probationem dubiam vel minus ſufficientem non prodeſſe probanti.*
27 *Sententiam principis plenum ius conferre.*
28 *Poſſeſſorem in dubio potiorem eſſe.*
29 *Sententiam conuenire debere petitioni.*
30 *Electionis canonicæ multos modos eſſe.*
31 *Canonicum quemlibet poſſe petere, vt remoueatur prælatus minus canonicè inſtitutus in ſua eccleſia.*
32 *Actiones veteres vtiliter competere, quamuis extinctæ ſint.*
33 *Probationibus ſuperfluis & onerosis ſtari non debere.*
34 *Epiſcopus ſi inſtituat alium quàm præſentatum à patrono an ſtandũ ſit tali inſtitutioni.*
35 *Inſtitutum ab ordinario ſine præſentatione patroni, regulariter ab eccleſia remouendum.*
36 *Delegatus ordinarij, qualiter ſubdelegare poßit examinationem vel receptionem teſtium.*
37 *Teſtium receptio ſi cui commiſſa ſit, illum alteri committere non poſſe.*
38 *Appellari poſſe ad Papam ab ordinarijs ſeu eorum delegatis, medio omiſſo.*
39 *Iudicibus quòd ſit ſeruandus honor, ne auferatur cauſa ab eis abſque cauſa.*
40 *Actionem primam cum officio iudicis, ad petendam reſtitutionem ſimul intentari.*
41 *Sententiæ ſtandum, in caſu dubio.*
42 *Veritatem in iudicijs allegatam & non probatam, allegantinon prodeſſe.*
43 *Delegatum proconſulis comparari legato.*
44 *Agens actione depoſiti & nõ probans depoſitum ſed commodatum ad quid condemnetur.*
45 *Miniſterium nudum abſque iuriſditionis exercitio, à delegato ab alio quàm à principe committi poſſe.*
46 *Crediturem præſentare poſſe nomen debitoris.*

¶ CAP. XVIII.

1 CVm Bertholdus. Caſus. Probatur iuſta cauſa abſentiæ reuocatur ſententia contra abſentem lata: maximè vbi apparet iudicem circũuentum. ¶ Diuide in duas partes, in prima proceſſus narratio: in ſecunda ibi, *licet autem.* partis reſtitutio. Auditoris datio, ipſius relatio, & Papæ diffinitio, ſuum motiuum continens. ¶ Item prima ſubdiuiditur in tres, q primò ponitur debiti conſtitutio, eccleſię vacatio, creditoris pręſentatio, pręſentati inueſtitura, & inſtitutio. ¶ In ſecũda quæ incipit ibi, *prædictus verò.* B. ponitur ipſius. T. pręſentatio, ſuæq; præſentationis non admiſsio, & per ipſum mota quęſtio: & contra ipſum factam diffinitio. ¶ In tertia ibi, *poſt modum autem.* ponitur contra ſententiam petita reſtitutio animæ delegatio, delegatorum ſubdelegatio, & victoris appellatio. ¶ Expone literã *curiam ſuam.* fortè maneriõ. ĩ. de ſimo. c. querelam. in prin. eius. ſ. Petri creditoris ſucceſſit vniuerſaliter, vel in obligatiõe directè. hypothecæ & nõ curo ex teſtamẽto, vel ab inteſtato ſucceſſerit. *aſſerens.* & mẽtiens *clericum.* ſufficiebat, ꝙ eſſet in minoribus dummodo ſit idoneus, &. ĩ. debitõ tempus promoueri poſsit. ĩ. de inſti. c. ij. li. vj. *eiuſdem loci.* ſcilicet curiæ ſupradictæ diuerſa pręſentatio priùs & poſt & ſecundò alteram, eſt ſenſus, ꝙ clericus erat de loco, quod eſt honeſtum: de cleri. peregri. c. fina. *Archidiacono.* ad quem ſpectare poterat de conſue. ĩ. de excel. præla. c. ij. & iij. ſed ad Epiſcopum de iure communi. de inſti. c. iij. de *conſenſu Epiſcopi.* hîc reſpicit verbõ inſtituit. corporalem enim inſtitutionem poterat Archi. facere iure ſuo de offi. Archi. c. vt noſtram. & c. ad hæc. *dominus fundi.* aſſerẽs ꝙ ſibi retinuerat ius patronatus expreſsè, cũ fundum obligauerat creditori, vt patet in antiqua. *præſentant.* & licite ex quo primus elector vel præſentator ius non habebat eligẽdi vel præſentandi, licet de hoc non cõſtaret: ſufficit enim, ꝙ nunc de hoc conſtat, & ſic ſoluitur ad c. conſiderauimus. ſ. de ele. ¶ Secus quando conſtat, ꝙ primi eligentes ius habent: licet priuati dicantur ea vice, vel priuari poſsint propter delictum ſuum: vt ibi notatur, &. ſ. de elec. dudum. j. &
2 c. auditis. ad id conſtat, ꝙ † creditor in eligendo vel præſentando nullum ius habet ſecundum Inno. in vlti. glo. *quæſtionem.* coram ſubſtituto Epiſcopi prædeceſſoris, tunc mortui à quo fuerat appellatum ad legatum, vt patet in antiqua. *legatus.* poterat ergo audire cauſas prouinciæ & eas delegare. ĩ. de offi. legati. c. j. *remiſiſſent.* incluſas ſub ſigillis ſuis. ĩ. de fide. iuſſo. conſtitutus ad litem. &. ſ. de ele. dudum. j. *memoriam.* & ſic fuit cauſa minus ſufficienter inſtructa. vt. ĩ. tetigi, *abſolutum.* quod fortè potuit. tum quia erat iudex appellationis. C. de temp. appel. l. vlti. tum quia de elec. agebatur. ſ. vt lite nõ conte. quoniam. *eidem.* te præſentato per verum patronum, iuſtam cauſam dicit Ioan. hîc reprobari diſtinctionem legiſtatum, qui diſtingunt an abſens conſtituerit procuratorẽ, an non ¶ Item an habeat neceſſariam cauſam abſentiæ vel probabilem: quià per hoc. c. hæc repræhendit Ioann. dicens hîc nullam harum diſtinctionum apprõbari: hîc enim non audietur, niſi probet iuſtam cauſam abſentiæ *alioquin.* i. deſ ſi ſacerdos iſte non oſtenderet iuſtam cauſam. *committentibus.* lite priùs coram ſe conteſtata. Vin. *articulo.* ſcilicet an iuſta fuerit abſentia. *A quibus.* ſcilicet ſubdelegatis vel fortè delegatis ad nos, fortè erat finita legatio, & delegati fortè delegauerãt in totum ¶ Vel fortè non fuit exceptum. Vnde dicit Innocẽ. ꝙ ſi petiuiſſet ad inferiores iudices remitti obtinuiſſet, quia ad eos ordinaria via fuerat appellandum: licet & appellatio facta ad Papam tenuiſſet, vt. ff. de appel. l. j. § pe. & l. Imperatores. eo. ti. ¶ Vel ex certa ſciẽtia, & de plenitudine poteſtatis Papa recepit hanc appellationem, fortè quia præsbiter voluit per curiam expediri, & ſic non ob. ſ. de offi. dele. c. ſuper quoniam § porrò. ¶ Vel dic illam loqui in ſubdelegatis delegatorum Papę, datorum cũ clauſula appellatiõe remota. ĩ. ti. j. c. paſtoralis. vbi de hoc. *mirum ſuſſecit.* fortè quia per nõ iudicem fuit proceſſum: & ſic colligitur, ꝙ non tenuit ſubdelegatio facta. ſ. § proxi. vel quia non plenè probauit, & ſic eſt argumentum contra, ſcilicet ꝙ delegatio tenuit. Simile. ĩ. eo. ver. j. & ij. quia nec requiritur ſemper probatio in talibus, vt notator. ſ. c. proxi. in prin. Hoſti. *probauiſſet.* & ſic videtur aliquibus, ꝙ non deberet audiri. *ne tamen præiudicaret* ſic infra q filij ſunt legitimi. per tuas. vbi de hoc pro & contra. ſ. de biga. c. nuper. Hoſtiẽ. *animo.* cõcepta ex minùs ſufficiẽti probatione Vin. *veritati.* cauſæ principa-
3 lis. ¶ Et no. ꝙ † per iudicem & per ius quantũ permittit ęquitas, ſemper inquirenda eſt veritas, & ſeruanda vt hîc patet &. ſ. vt lite non conte. quoniam. primo reſ. io. verſi. in quibus caſibus. cum ſuis concor. ¶ Item eſt hîc argumentum, ꝙ delegans poteſt ex cauſa delegati ſui ſententiam reuocare, qd dic vt ibi notatur. ĩ. eo. c. ſi ¶ Item no. ꝙ ſententia lata per errorem veritate comparata, reuocanda eſt: vt probatur. ĩ. de pur. vul. c. ij. quod tamen regulariter non eſt verum, niſi fuerit appellatum: vt hîc. & in his in quibus ſeruata ſententia animæ damnarentur: vel dic vt no. ſ. eo. conſanguinei § ſi. Hoſt. de quo dicã *R. diaconum Cardinalem.* hîc habes, ꝙ poſt ſententiam diffinitiuam, nulla appellatione ſuſpenſam statum datur auditor & examinatur & cognoſcitur de cauſa, quod eſt ſpeciale: quãdo agitur de beneficijs: quia in eorum collatione omnis puritas debet adeſſe: & oĩs obreptio abeſſe: vt hic &. j. q. j. ſi quis neq; &. ſ. eod. cũ olim § j. & ij. & ĩ. de ele. cũ dilectos § nos verò. &. ĩ. de conceſ. præben. cũ noſtris § auditor. nec ob. ĩ. eo. inter monaſterium & c. ſuborta. quia non loquũtur in beneficialibus. ¶ Vel dic, ꝙ hoc dicit, locum habet cùm in tenore ipſius ſententiæ deprehenditur iniquitas euidẽs, vt hîc erat: nam falſum reperiebatur in eo, quod di-

quod dicebat per atteſtationes fuiſſe probatum, ꝙ ille credi
tor habuiſſet poſſeſsionem iuris patronatus. Itē in eo quod
dicebat, ꝙ T. in probatione defecerat. j. eo. § ver. fi. & ver. tū
quia in eadē ſentētia. ar. ad hoc. j. de purga. vulga. c. ij. ¶ Et
vide, quod notatur de frigi. c. fraternitatis. in gloſſ. propter
quem. & quod ſcripſit Nouella. ſuper dicta glo. & . ſ. de pro-
ba. c. quoniam. ſuper. j. glo. vel cōtingit hoc ideò, quia iudex
ab aduerſario doloſè circumuentus fuit, vt patet ex ſequen-
tibus. ¶ Et ideò bene poteſt ſententiam retractari. ff. de iu-
di. l. ſi prætor. ¶ Et idem ſcripſi poſt Inno. ſ. de reſcrip. dile-
cta. vbi de hoc per Nouellam. in glo. dicuntur ad finē. ¶ Vel
dic hoc ſufficere ad caſſationē ſentētiæ, ꝙ ordo iudiciari⁹
non fuit hîc ſeruatus, ſcilicet quia iudex probationes con-
demnati non vidit. C. de ſentētijs. & interlo. omniū. iudic. l.
4 prolatam. vel dic, ꝙ ex † quo apparet ſentētiam diffinitiuā
per obreptionem & dolum malum elicitam, ipſe idē iudex,
qui ſentētiā tulit, ſi ordinarius eſt, eam reuocare poteſt. arg.
ff. de dolo. l. cùm à te. xxxv. q. ix. veniam. & c. ſentētiā. ¶ Sed
ſi ſine dolo malo dicatur lata, tunc nō reuocatur. vt. ff. de iu
di. l. ſi prætor. Vel dic, ꝙ licet à principio deberet, & poſſet
repelli is qui petebat ſentētiā reuocari ſi tamen admiſſus eſt
de facto, & apparet ſentētiam iniuſtè latam, reuocabitur: &
eſt ratio, quia ex quo iudex de hoc cognouit, de hoc pronū-
ciare debet. ff. de iudi. l. de qua re. & iuſtè ſecundū allegata &
probata. ff. de offi. præſi. l. illicitas § veritas. xj. q. iij. illa. & c.
ſummopere. & c. tunc vera. hoc enim iurat iudex: in authē.
iuſiurandum, quod præſtatur ab his § & ęquus ero. col. ij. ſi
ergo ex actis apparet eam reuocandam, ipſam reuocabit. ar.
ff. quæ ſententiæ ſine appel. reſcin. l. j. § j. ¶ Vel dic, ꝙ hic ad-
miſſus fuit beneficio reſtitutionis, vel potius ſupplicatiōis
contra ſentētiam, propter abſentiam quæ licet minus ſuffi-
cienter probata fuerit, tamen ex illa minus ſufficienti pro-
batione, data fuit reſtitutio in integrum, ad audiētiam cau-
ſæ ſimile. ſ. de reſti. in integ. c. ex literis. vbi de hoc ſecundū
Inno. & Hoſti. *conceſſimus.* ¶ Et ſic videtur approbare proba
tionem factā, & alia acta habita corā ſubdelegatis. Ex quo
apparet, ꝙ tenuit ſubdelegatio. ar. ſ. de offi. deleg. c. paſtora-
lis § præterea. ver. nos aūt. ¶ Vel dic, ꝙ hoc factum fuit de
voluntate partium, quamuis non tenuiſſet ſubdelegatio nec
appellatio, & ſic ſuper eo quod procedit, non obſtat: de fo.
compe. c. pe. & fi. ¶ Vel dic, vt ſcripſi ſuper verbo præceden
5 ti, ſecundum Hoſti. omnia *fideliter.* nota † ꝙ plena debet eſſe
relatio & fidelis. vt hic colligitur, & . ſ. de elec. dudum. j. § fin.
ſententiæ per Archiēpm latæ. vt. ſ. eo. c. § j. ad finem, & hîc
6 ſequitur *circumuentum.* nota ꝙ † quicquid per circumuentio-
nē factum eſt, ex quo de ipſa cōſtat per tenorē ſententiæ vel
alia acta, retractandū eſt. vt hic. & . ſ. de reſti. ſpo. cum ad ſe-
dem § fi. & arg. ſ. c. cauſam quæ § j. ver. quia tñ. vel quia aliâs
liquidum eſt: vt. ſ. eo. cùm olim § j. in fi. & § ij. in prin. Hoſti.
vel cùm iudex errat in ſentētia vel proceſſu. ſuper quo vide
quod no. & etiam quod ſcripſit Nouella. ſ. de pur. vulg. c. ij.
tum quia continebatur. prima rō. *in illa.* ſcilicet ſententia, ex quo
colligit Hoſti. ꝙ fatuum eſt, in ſentētia exprimere, quod dic
vt legitur & notat. ſ. eo. ſicut nobis § fi. Itē collige, ꝙ in cau-
ſa appellationis cauſa exprimitur, quare prima ſentētia re-
uocatur vt ibi notatur. *poſſeſſione.* quod bene ſuffeciſſet, ſi ve
rum fuiſſet. j. de iure pa. c. conſultationibus. & . ſ. de ele. que-
relā. *pro quodam iure.* ſed per hoc videtur, ꝙ fuit in poſſeſsio-
ne & c. quod proſequere, vt hic notatur per Ber. in gl. ante-
penul. & eius ſuppletionibus prædicti. P. ſcilicet creditor &
A. ſ. nepos eius. vt. ſ. eo. j. rñſo. *decem ſolidos.* per hoc nō pro-
7 batur ꝙ eſſet in poſſeſsione iuris patronatus, nam & † pen-
ſio de natura ſui, nō eſt de fructibus ipſius iuris patronatus:
quāuis patronus ipſam recipiat: quandoq; ex retentione in
fundatione habita: vel ex pacto. xviij. q. fi. Eleutherius. ſecū
dum Inno. Et facit quod legitur & notatur. j. de cenſi. quan
to. & . ſ. eo. ver. in prin. *acceperint.* nō tantū iuris patronatus
poſſeſſores, ſed vt in ſorte illos computarent ſecundū Vin.
tum *quia in eadem.* ſecunda ratio. *defecerit.* ſubaudi. quod om-
nino falſum eſt. *cùm per atteſtationes.* quas nec vidit archiēpſ,
vt ſeqtur *ipſum.* ſcilicet pręsbiterū *intentionem.* ſcilicet, ꝙ à ve
rò patrono fuerat præſentatus. vt. j. eo. c. in fi. *probaſſe.* ideò
debuit obtinere vt notatur. ſ. de proba. ex literis. quare pri-
ma ſentētia retractatur. *Tum.* etiam. *quia.* cauſa tertia ratio &
patet hîc, ꝙ in cauſa appellationis, exprimēda eſt cauſa, qua
re prima ſentētia retractatur, vt notatur. ſ. eo. ſicut nobis §
fi. *nō recepit.* ſcilicet Archiēpus *ſufficienter.* cum tamē debeat
eſſe plena relatio & fidelis. vt dixi. ſ. *irritanda.* non enim erat
irrita, imò ſi nō fuiſſet appellatū, in rem tranſiuiſſet iudica-
tam, cū lata fuerit ſolū cōtra ius litigatoris. ſ. eo. quod ad cō
ſultationē § j. & . ſ. eo. cū inter vos § fi. ¶ Secus autē, ſi eſſet la
ta contra ius ſcriptum. vt. ſ. eo. c. j. ¶ Item ſecus, ſi ſit lata cō
tra ius litigatoris, & boni communis rei publicæ: puta ſi di
catur quis promotus fuiſſe ſimoniacè. ar. j. de ſimo. c. tanta.
& in his quæ ibi notantur. ¶ Item ſecus, in cauſa matrimo-
niali & in alijs, in quibus ſentētia ſeruata, animæ damnaren
tur: quia tunc volens probare contrariū, ſemper auditur: vt
patet in eo quod legitur & notatur. ſ. eo. cōſanguinei. ¶ Itē
ſecus, ſi dicatur lata contra ius litigatoris, & boni iudicialis
rei publicæ. puta per falſos teſtes, vel per falſa inſtrumēta. j.
eo. cū. I. & . A. tūc enim nulla eſt in veritate, ſed aliqua in opi
nione. de quo ſcripſi. ſ. de excep. cū venerabilis. poteſt tamē
ad. xxx. annos ad plus reuocari. vt legitur & notatur in præ-
dicto. c. cū venerabilis. ¶ In his autē duobus. ſ. proximis, &
ſi in veritate ſentētia nulla ſit, ſtatur tamē ei, quouſq; proba
tione habita fuerit nulla prouūciata: vt. ſ. de fide inſtrumē-
torū. accœpimus. propter quæ no. hîc Hoſti. iiij. caſus. Vn⁹
8 † eſt quando ſentētia eſt iuſta cōtra ius litigatoris, & tranſit
in rem iudicatam, & ſine pacto ſeruatur. xxiij. q. iiij. qui pec
cat. ¶ Secundus, quādo ſentētia omnino eſt nulla, & nūquā
ſeruāda, vt quādo eſt lata expreſsè cōtra ius cōſtitutionis &
dū error in ſentētia euidēter eſt expreſſus: vt. ſ. eo. c. j. ¶ Ter
tius eſt, quādo ſentētia eſt nulla, nec trāſit in rē iudicatam. ſi
tamen ſeruatur, quouſq; error appareat, vt in cauſa matri-
moniali, & in ſimilibus. ¶ Quartus eſt, quando eſt nulla, &
tamen, quaſi tranſit in rem iudicatam, ſaltem lapſis. xxx. an-
nis. vt quando dicitur lata fuiſſe per falſos teſtes, vel per fal-
ſa inſtrumenta: vt dixi in. c. cū venerabilis. ſecūdū Hoſti. qui
dicit etiam iniūgenda notata per eū, in ſumma eo. ti. § quot
ſint eius ſpecies. ſub § diffinitiua. & aliqua alia quæ poſt eū
inferius dicā. *A vero patrono.* colloca hîc notata per Bernat.
in glo. vlti. cū ſuis ſuppletionibus, quæ expedit Hoſti. in mo
dum oppoſitionis *adiudicantes.* vide quod ſcripſi, quantū ad
9 hoc in. c. mandatum. ſ. de reſcri. ¶ Nota primo, ꝙ licet † ius
patronat⁹ tranſeat cū vniuerſitate, ex titulo vēditiōis, vt. j.
de iure pa. ex literis. nō tamen ex titulo hypothecariæ actio
nis & iſte poteſt eſſe vnus modus immādi. iſtam decretalē
ſuper quo vide hic notata per Bernardū in. j. gloſſ. & vlti. &
10 in ſuppletionibus earūdē. ¶ Secundò nota, ꝙ † ſi ad præſen-
tationē nō veri patroni, Epus vnū inſtituit, & alium à vera
patrono præſentatū repellit, nō valet inſtitutio Epiſcopi, ſi
cut nec præſentatio nō veri patroni. Sed huiuſmodi inſtitu
tione nō obſtāte, canonica eſt præſentatio poſteà facta per
verū patronū. etiā prima præſentatione & ſequēti inſtitu-
tione perpriùs nō caſſatis, nec etiā declaratis nullis. quę per
petuò mēti tene. ¶ Tertiò nota, ꝙ licet quando poſsidet nō
verus patronus, & nō ille qui verus patronus exiſtit vtroq;
præſentāte, præſentatio nō veri patroni poſſeſſoris ſola de
iure teneat: eò ꝙ præſentatio iuris præſentādi fruct⁹ exiſtit.
cuius perceptio ad poſſeſſorē noſcitur pertinere dūmodo
poſsideat bona fide, vt. ff. de acquirē. re. do. l. bonæ fidei. ſ. de
elec. c. querelā. de cau. poſ. c. cū eccleſia. j. de iure pa. c. cōſulta
tiōibus. tamē neutro poſsidēte, ſola pręſentatio veri patro
ni, legitima eſt: quoniā fructus qui ex re ſua naſcitur ceſſan-
te poſſeſsione alterius ad eū pertinere debet: vt. ff. de rei vē.
l. ſolū § meū. & adde omnino quæ ſcripſi. ſ. de cauſa poſ. cū
olim. in. ij. oppoſitione ¶ Quartò nota, ꝙ licet creditor rē
ſibi obligatam poſsidens, debeat percipere fructus eius, ta-

men ſi ad illam ratione iuris patronatus ad eum ſpectantis
ius pertineat præſentandi, tamen non ideò creditor ius pa-
tronatus vel præſentandi poſsidere ſeu tali iure vti poſſe cẽ
ſetur: quia illud non tranſit hoc caſu cũ vniuerſitate, vt præ
dixi: & quia etiam creditor fructus non facit ſuos effectua-
liter: quia tenetur illos in ſortem conuertere. vt. ĩ. de pign. c.
11 illo. & c. ſignificante. Actus † enim præſentationis licet iuris
præſentandi cenſeatur eſſe, fructus ipſius tamen rei non cẽ
ſetur propriæ eſſe fructus. ¶ Quintò nota, ꝙ præſentatus le
gitimè per patronum laicum cui inſtitutio per Epiſcopum
iniuſtè extitit denegata, ex ipſa præſentatione ius habet, &
agere poteſt: de quo hic notatur per Bernardum in glo. iiij.
12 ¶ Sextò nota in ver. poſt mediũ. qualiter ille † qui cõtra ali-
quem iniuſtam ſententiam tullit, illam hoc comperto per
ſe vel per alium retractare poteſt, de quo hic per Bernardũ
in glo. ſed qualiter iſte legatus potuit. ¶ Septimò nota in
ver. *verum dicto*. ꝙ † delegati inferiores à principe videlicet
legati Apoſtolicæ ſedis, alij poſſunt ſubdelegare vices ſuas:
maximè quoad receptionẽ teſtium. de quo hic per Bernar
dum in glo. ſed qualiter delegatus. ¶ Octauò nota in ver. li-
14 cet autem. ꝙ † minus ſufficiẽs probatio facit quem reſtitui
ad audientiam cauſæ. licet ſecus ſi peteret directè cõtra ſen-
tentiam ſe reſtitui. de quo per Bernardum in glo. & tamen.
15 ¶ Nonò no. ꝙ † veritas opinioni præualere: debet. de quo
ſatis ſcripſi. ſ. de biga. c. nuper. & adde omnino alia notabi-
lia. quæ ſcripſi in textu ſuper verbo veritati. ¶ Decimò no-
16 ta, ꝙ † auditor ſeu referẽdarius, omnia referre debet. vt ſcri-
pſi in textu ſuper verbo fideliter. ¶ Caueant ergo ſibi audi
tores palatij, dum proceſſus cauſarum in conſilijs rotæ re-
ferunt & referendarij Papæ dum geſta negotiorum de gra-
tia vel iuſtitia Papæ reportant, ꝙ pro vtraq; parte omnia
fideliter dicant. ¶ Sæpe enim vidi in cõſilijs auditorum &
referendariorum, ex diuerſis eorundem negotiorum & fa-
ctorum conſilia, ſententias & ordinationes cũ rubore pri-
morum malè referentium variari. ¶ Verum, quia non ſem-
per datur audientia, nec ſemper negotia perſpicaciùs exami
nantur, & quia etiam quandoq; fauores dominantur & im
pediunt examinationem pleniorem Deum habent timere
relatores, ne eorum culpa in negligentiũ examinando cõ-
miſſa. Aut quod abſit, ex odio vel fauore, aut alia corru-
ptione, aliqua omittant de contingentibus propter quæ al-
tera partium damnum poſsit incurrere ineuitabile, ſicut ſę
piùs contingere vidi: quia de vtroq; officio ſui & caueant
de lectis & notatis. ĩ. c. cũ ęterni. lib. vj. ¶ Vndecimò nota,
ꝙ poſt diffinitiuam ſententiam, nulla appellatione ſuſpen-
ſam, iterum datur auditor & examinatur & cognoſcitur de
cauſa de quo ſcripſi in expoſitiòne ſuper verbis illis *R. diaco-
num Cardinalem*. ¶ Duodecimò nota, redeundo. ſ. ad ver-
17 ſum *verum dicto*. ſuper verbo ad nos. ꝙ omiſſo † medio vide-
licet à ſubdelegatis, legati Apoſtolici ad Papam immediatè
appellari poteſt. ¶ Decimotertiò nota, in ver. qui cũ nobis.
ſuper verbo circumuentum. ea quæ ſcripſi in expoſitione li
teræ ſuper dicto verbo. & vltra hoc, ꝙ cauere debet iudex
quilibet & relator, ꝙ antequàm ſententiam ferat aut referat
quin ita plenè videat, ponderet, & examinet iura vnius par
tis, ſicut alterius quod facit contra illos, qui in facto præſen
tis ſciſmatis, poſt mortem domini Gręgorij. Papæ. xj. pecca
tis noſtris exigentibus in Dei eccleſia nũc vergentis ex prę-
tenſis vnius partis iuribus, contra partem aliam, in nullo au
ditam ſe ex abrupto in maximum alterius partis pręiudiciũ
& animarum ſuarum euidens periculũ declararunt ¶ Scri-
ptum eſt enim, in domo communi Gaudeñ. audi aliam par
18 tem, quia † æqua & communis debet eſſe conditio ambarũ
partium. C. de tempo. in integ. reſtitu. peden. l. petendæ. C.
de fructibus & litium expeñ. l. terminato. ſ. de mutu. pe. c. j.
& ij. ĩ. de regu. iuris. c. non licet actori. lib. vj. cũ ibi notatis.
¶ Decimoquartò nota, in ver. *Tum quia continebatur in illis*. ꝙ
ſtatuum eſt in ſentẽtia diffinitiua cauſam exprimere, de quo
ſcripſi in text. ¶ Decimoquinto nota, in ver. *cum tamen*. ibi,
niſi pro quodam iure. ꝙ ex adeptione poſſeſsionis vnius partis
non cenſetur adepta poſſeſsio totius, vt ſcripſi in text. ſ. p
dictis verbis. ¶ Decimoſextò nota, ꝙ receptio penſionis
ratione caſtri debitæ non inducit poſſeſsionem iuris patro
natus vel præſentandi ad caſtrum, etiã pertinentis: quia nõ
eſt de fructibus iuris patronatus, vt ſcripſi in tex. ſuper ver-
19 bo decem ſolidos ¶ Decimoſeptimò nota, ꝙ iudex † appel
lationis qui primam ſententiam reuocat, in ſententia reuo
catoria debet adijcere cauſam: quia Papa hîc in ſua ſenten-
tia reuocatoria. tres cauſas adijecit, & faciunt quæ ſcripſi in
textu ſuper verbo in illa. & ſuper illis verbis. tum etiã quia
cauſa. ¶ Decimooctauò nota, in ver. *tum quia in eadem ſenten
tia dicitur*. ꝙ quando apparet ex tenore ſententiæ cauſam ex-
preſſam eſſe contra veritatem actorum, vel plenam cauſæ
cognitionem non interueniſſe, vt quia iudex non examina-
uit niſi atteſtationes vnius partis, parum facieñ. ad cauſam:
omiſsis atteſtatiõibus partis alterius, per quas erat cauſa hu
iuſmodi reuocãda. ¶ Decimononò no. ſuper verbo *irritan-
dam*. qualiter ſententia lata nedum contra ius partu, ſed etiã
contra veritatem & tenorem actorũ, per expreſſum & etiã
abſq; ſufficienti cauſæ cognitione non eſt ipſo iure irrita
ſed potiùs irritanda ſuper quo vide quæ ſcripſi in text. ſup
verbo irritãdam. ¶ Vigeſimò nota, ſuper verbo *adiudicamus*.
20 qualiter † beneficium per ſententiam adiudicatur nedum
prouiſo vel inſtituto, qui ius habet in re. ſed etiam per lai-
cum præſentato Epiſcopo, ad beneficium: licet per Epiſco-
pum repulſo iniuſtè tamen, & plus nota, ꝙ huiuſmodi adiu
dicatio, videtur habere vim inſtitutionis. ius ſiue titulũ cõ-
ferẽtis: quia hîc in nulla parte literę Papa inſtituit. & tamẽ
aliter ſententia executionem non haberet. vt. ff. de acquirẽ.
poſ. l. ſi ex ſtipulatione. quę tamen deluſoria eſſe non debet:
vt. ff. de iudi. l. ſi prætor. pro & contra faciunt lecta & nota-
ta in cle. auditor. de reſcriptis. ¶ Primò opponitur contra
primum notabile, quia imò ius patronatus videtur cũ vni-
uerſitate tranſire. ĩ. de iure patro. c. ex literis. & alijs iuribus
allegatis per Bernardum. circa principium vltimæ gloſ. Ad
quod ſolue, vt notatur in glo. vlti. alle. & in ſuppletionibus,
quas dabo ſuper dicta glo. & illam glo. menti tene, quia bo-
na & vtilis eſt. ¶ Secundò opponitur, quia videtur, ꝙ ſecũ-
da præſentatio facta poſt primam non caſſatam, non valeat
ſicut de elec. legitur & notatur. ſ. de elec. conſiderauimus. &
extra de exceſ. præla. inter dilectos. Sed ſolue per ea quæ ſcri
pſi in textu ſuper verbo præſentauit. & per ea quæ ſcripſi in
d. c. inter dilectos. ¶ Et aduerte quia hîc videtur expreſſum
ꝙ collatio ſeu prouiſio prælati facta de beneficio ſpectante
ad præſentationem patroni laici, contempto ipſo patrono,
maximè alium præſentante nulla eſt ipſo iure. de quo etiam
videtur eſſe caſus. xvj. q. vlti. c. decreuimus. damnata glo. Hu
go. ibi poſita ſuper verbo irritam exponit ibi, *irritam*. i. irri-
tandam. & male vt hîc patet. nam ſi valuiſſet collatio Epi-
ſcopi, licet irritanda eſſet. ¶ Secũda præſentatio patroni lai
ci facta poſt eam nõdum caſſatam nulla fuiſſet: nec per cõ-
ſequens beneficium in vim illius tali præſentato adiudicari
potuiſſet. cuius cõtrarium dicitur hic in fi. ſi enim valuiſſet
collatio, ſublata fuiſſet per eam vacatio: & ſic facta fuiſſet
ſecunda præſentatio de beneficio non vacante, & per con
ſequens nulliter ipſo iure. vt. ĩ. de conceſ. præbẽ. c. ij. nec ob.
ĩ. de iure pa. c. illud. quia loquitur in alio caſu, & etiã inquã-
tũ hunc caſum tangeret, trahitur ad illum: nec valet ponere
differentiam, quoad hoc: an vtatur verbis inſtitutionis
vel collationis per lecta & notata. ſ. de procu. pentio. & ma
ximè quia cũ beneficium nõ ſit collatiuum, ſed ſit præſenta
tiuum & inſtitutiuum. ſi vtitur Epiſcopus verbo collatiõis,
non poteſt valere niſi iure inſtitutionis. quia nõ collatio ſed
ſola inſtitutio pertinet ad eum: inter quæ eſt differentia. ĩ.
de pręben. cũ in illis. §. cũ verò. lib. vj ¶ Nec ob. ꝙ actus per-
tinens ad aliquem cum alterius conſilio vel conſenſu geſtus
illo contempto valet: quandoq; licet contemptus propter
contemptum petere poſsit actum retractari arguin. eorum
quæ notantur

quæ notantur per Inno. de conſue. c. cū conſuetudinis. de ar
bi. c. cū olim. de rebus eccleſiæ non alie. c. dudum. lib. vj. quia
hic non pertinet collatio ſiue prouiſio ad Epiſcopum, niſi
in caſu deuolutionis nec etiam inſtitutio, niſi in caſu præ-
ſentationis & in perſona præſentati vt hic probatur. ¶ Et
idem puto in caſu præſentationis factæ à patrono clerico,
ex identitate rationis. ¶ Nec obſtant notata. ĩ. de rerū per-
muta. c. licet in tua. lib. vj. vbi aliqui moderniores notant va
lere ipſo iure per Epiſcopum factum de huiuſmodi benefi-
cijs contemptis patronis, licet patroni agere valeant de con
temptu: quia illud dictum ſatis dubium eſt, & ſi verū eſſet
non obſtaret: nam ibi tota actus permutationis expeditio,
ad ſolū Epiſcopum pertinet. vt patet ex lectis & notatis de
pręben. c. maioribus. & de rerum permuta. c. quæſitum. licet
conſenſus patroni debeat requiri vt notatur per Nouellā.
in prædicto. c. licet. ſed hic ſecus, quia nulla actus expeditio
hic pertinet ad Epiſcopum niſi in caſu de quo. ſ. ¶ Adde
etiam omnino quæ ſcripſi de cauſa poſſeſsionis. cū olim. in
oppoſitione ſecūda. alle. ¶ Tertiò opponitur cōtra quintū
notabile: quia videt̃ q̄ talis præſentatus ex huiuſmodi præ-
ſentatione ius non habeat, per ea quæ hic notātur per Ber.
in principio glo. iij. ¶ Ad cuius declarationem diſtinguere
habes, quia aut præſentans non habet ius, nec eſt in poſſeſ-
ſione præſentandi, &c. & tunc ius non habet præſentandi,
vt hic. & c. cōſultationibus. alle. faciūt lecta & notata etiam
per me in prædi. c. querelam. Aut præſentans eſt verus pa-
tronus, nullusq; alius poſsidet &c. vel ſaltem pacificè & bo-
na fide, poſsidet ius præſentandi: & tunc dic, q̄ licet non cō
ſequatur præſentatus ius in re, nec etiam facultatem admi-
niſtrandi, quouſq; per prælatum fuerit inſtitutus. de iure pa
tro. c. quod autem. & no. per Inno. & Hoſti. hic, & . ſ. de offi.
leg. c. licet dilectus. & per Cardiñ. ĩ. de regu. iur. c. j. lib. vj. &
per Archi. xxiiij. di. pręsbiteri. & de inſti. c. j. lib. vj. & p̄ Lan.
& Zenzel. in cle. j. de iure pa. quāuis Specula. ne ſede vacāte
circa medium tituli. dicat q̄ ſicut. c. non poteſt conferre be-
neficia ſede vacante vt. c. pręsbiteri. alle. ¶ Sic nec ad ea p̄ſen
21 tare: quia † per præſentationem ius acquiritur præſentato:
ſicut per electionem vel collationem. ĩ. de iure pat. cū dile-
ctus. ſed malè ſecundum Archi. vbi. ſ. ¶ Tamen conſequi-
tur ad rem petendam, hoc eſt ad beneficium petendum, &
perſonalem actionem habet contra Epiſcopum vel præla-
tum ad quē ſpectat inſtitutio: ad hoc vt admittatur per eū
& inſtituatur in ipſo beneficio. vt. ĩ. de iure pa. c. cū autem.
& c. paſtoralis. & c. cū dilectus. & c. illud. & c. decernimus. al
leg. ſecundum doctores prædictos. vbi. ſ. & ita dic breuiter,
q̄ habet ius petendi ſe admitti ad beneficium, & tamen nō
habet ius in beneficio. argu in. ĩ. de præben. c. quodam. & de
conceſ. præbē. c. quoniam. li. vj. & notatur per Zēzel. in cle.
vna. de ſuppleō. negli. præla. ¶ Et vt poſſunt concordari &
intelligi glo. Inno. de iure pa. c. quoniam. glo. j. in fi. qui dicit
q̄ ex præſentatione non acquirit̃ ius. & Hoſti. qui tenet ibi
contrarium. ¶ Caue tamē, quia iſtud ius ad rem, eſt incom-
mutabile in perſona præſentati per patronum clericum: qa
ille variare non poteſt. Sed eſt commutabile in perſonā prę
ſentati per perſonam patroni laici, quia ille variare poteſt
vt patet ex iuribus. ſ. allegatis. vnde ſecundum Hoſtien. hic
poſtquàm patronus laicus variauit alium præſentando, qui
per Epiſcopum eſt admiſſus. ¶ Primus præſentatus admit-
tit ius petendi eccleſiam, etiam agit de iniuria ſua contra
Epum: vt in. c. quod autem. & c. paſtoralis. allegatis. & intelli
22 ge, q̄ † patronus laicus poſt præſentationem per eum factā,
poteſt variare de conſenſu & licentia ſuperioris, quia abſq;
licentia ſuperioris variare non poſſet. ſecundum Innoc. hic
in glo. patronus enim. & Hoſti. poſt eum licet Vinc. dicat. ſ.
de elect. in Geneſi q̄ etiam ſine licentia ſuperioris variare
poteſt. Sed opinio Inno. & Hoſti. verior eſt: vt notat Archi.
xxxj. diſt. in. Nicena. & . ĩ. de iure pa. c. vno. in gl. hic approba
tur. lib. vj. ¶ Quod autem dixi per præſentationem patro-
ni, acquiri præſentato ius ad rem, intellige quando fit Epo

diœceſano vel alteri, ad quē ſpectat inſtitutio in beneficio.
Secus verò ſi fieret vicario ſuo generali ad hæc ſpecialē po-
teſtatem nō habenti, ſecundum Henri. ¶ Super quo remit-
tit ad notata Zēzel. in cle. vt cōſtitutio. in principio. de iure
pa. ſuper verbo præſentatum. ¶ Sed caue, quia Land. ibi vi-
detur tenere contrarium in glo. iij. & ibi. de hoc magis intē
do dicere. ¶ Vide tñ ſuper hoc, quæ ſcripſi poſt Henricū. ſ.
de elec. auditis. ¶ Quartò opponitur contra ſextum notabi
le, eo modo, quo opponit Ber. hic in gloſſ. ſed qualiter po-
tuit legatus. & vide etiā qualiter ibi ſoluit Ber. ¶ Et aduer-
te, quia textus hic non dicit, q̄ commiſsio facta hic per Ar
chiep̄um, de iure valuerit: nec videtur re vera valuiſſe, quia
commiſsio habebat, q̄ ſi iuſtam abſentiæ cauſam ille oſten-
deret coram eis, prædictam ſententiam nullius decerneret
eſſe roboris: non enim propter iuſtam abſentię cauſam dū-
modo pars aliâs legitimè citata fuerit eſt irrita ſentētia ipſo
iure. licet ſi pars abſens aliâs habeat bonam iuſtitiam pro-
pter hoc debeat irritari: & ideò Papa qui ſuper hoc poſteā
tulit ſententiam, non decreuit eam irritam: ſed eam duxit
potiùs irritandam: vt patet in fine decretalis. Nec obſtat q̄
ex atteſtationibus receptis per ſubdelegatos delegatorum
legati videtur fuiſſe Papa motus ad audientiam illi. T. con-
cedendam: vt videtur dici hic in verſu licet. *autem viſum*. qa
23 & ſi ita ſit, tamen ibi Papa qui † . ſ. ius eſt, magis fuit ibi ſe-
quutus vnam groſſam ęquitatē, & patet: quia etiā Papa ibi
fatetur probationem fuiſſe minùs ſufficiētem: & fortè etiā
propter defectum dictæ cōmiſsionis, & poteſtatis recipien
tium. ¶ Vel fortè poteſt dici, & bene q̄ licet verba commiſ
ſionis ex primario eorum ſenſu, videantur ſolùm referri ad
cauſam nullitatis, tamen ex bono & ſano intellectu, im-
portant etiam cauſam reſtitutionis, propter naturam ſubie
ctæ materiæ: quæ viam reſtitutionis, & non nullitatis expo
ſcit: exponendo *nullius roboris*. videlicet quoad effectū. & ex-
ponendo illud, *decernerent*. videlicet reſtituendo partem, cō-
24 tra eam, ſeu in modum reſtitutionis: nam † verba debēt de-
ſeruire rei & menti, ac verò ſenſui non ecōtra ĩ. de verbo. ſi-
gni. c. j. in his. & quia verba commiſsionum, ſunt interpretā
da ſecundum ius. ſ. de reſcri. c. cauſamq;. & c. ſuper literis. &
c. ex parte. & ſecundum naturam ſubiectę materiæ. ff. loca. l.
ſi vno anno. & iſte videtur fuiſſe intellectus Ber. licet & poſ
ſet forſan certo caſu nullitas hic notari: quod nō proſequor.
Adde tamen hic, quæ ſcripſi in expoſitione literę ſuper ver
bo conceſsimus. ¶ Quintò opponitur cōtra ſeptimum no-
tabile, prout hic opponit̃ per Ber. in gloſ. ſed *qualiter delega-
tus*. & vide etiam ibi diuerſas ſolutiones, pro cuius declara-
tione cū quæritur qualiter ſubdelegatus Papæ vel delegat⁹
ordinarij examinationē teſtium committere poteſt. ¶ Di-
ſtingue ſecundum Inno. hic in gloſ. *& malè*. verſu. *vel dic &
25 melius*. qa † aliud eſt recipere teſtes, aliud eſt ſcribere atteſta-
tiones. ille enim cui commiſſum eſt recipere teſtes, receptio
nem alij committere non poteſt: quia in hoc eius induſtria
eſt electa. ſ. de offi. deleg. quoniam Apoſtolica. Sed ſcribere
atteſtationes, bene committitur alij, quia eo caſu, potiùs eli
gitur opus, quàm induſtria argu. ĩ. ti. j. cū cauſam, ſecundum
eum. ¶ Sed hæc diſtinctio non placet Hoſti tum quia quan
do electa eſt perſona, non poteſt hoc committi alij ſine con
ſenſu illius, qui cōmiſit. per. l. inter artifices. ff. de ſolut. ¶ Tū
quia ex quo certus tabellio electus eſt ad ſcribendum, totū
fidei ſuæ videtur eſſe commiſſum: & vnus tabellio fidelior
& diſcretior eſt altero: & talis confideret de electo, qui non
confideret de ſubrogato. ¶ Tum quia tabellio, magnam po
teſtatem habet, & multa mala poteſt committere. vnde di-
cit, q̄ iſti iudices non iuriſditionem ſed certum articulum,
puta receptionem teſtium vel aliud certum miniſterium:
quod tamen non eſt iuriſditio, cōmittere poſſunt: quia hoc
poſſunt facere quicunq; iuriſditionem habentes. de offi. de
lega. ſuper quæſtionū. §. j. ¶ Quod intellige quando articu-
li & interrogatoria & omnia alia examinata ſunt à commit
tente, & numerus teſtium limitatus, ita q̄ ſit nudus auditor

& ſic intelligit.ṡ.de offi.delegati.c. cum te.& .c.ſuper quæ-
ſtionum.& hæc ſolutio placet ſibi,& idem notant Ioan.an.
& Zenzel.de offi.dele.c.vno.in glo.ij.in cle.& Hẽricus hic,
& dic de hoc vt ibi ſcripſi.¶ Sextò opponitur contra octa-
26 uum notabile,quia † probatio dubia, ſeu minus ſufficiens
nõ prodeſt probãti.vt.ṡ.de proba.c.in præſentia.ſuper quo
vide hic Bernardum.in gl.& tamẽ.& quæ ſcripſi circa hoc,
in expoſitione literæ ſuper verbo min⁹ ſufficiẽter. Sed ad-
uerte,quia plura fuerunt hic in cauſa,primum eſt,quia cau
ſa erat beneficialis,in qua de facili datur audientia,ne vitio
ſuo pateat ingreſſus ad beneficium.vt patet ex his quæ ſcri-
pſi.ṡ.c.proximo.&.ṡ.de teſtib.veniens.ij. cũ remiſsionibus
vtrobiq; datis.¶ Secundum eſt,quia apparebat de magnis
& euidentibus,errore & circumuentione ipſius iudicantis,
vt hic patet in tex.ad finem.in ver.qui cũ nobis cũ verſibus
ſequentibus.vſq; ad ver.vnde ſententiam.¶ Tum quia,per
hoc non tollebatur iuſtitia partis,nec reuocabatur ſenten-
tia,ſed ſolũ audientia,pro noua cauſæ examinatione fiẽda,
& adde quæ ſcripſi in expoſitione literæ. ſuper illis verbis.
R.diaconum Cardinalem. & ſuper verbo irritandam.& hîc etiã
examina materiam.vndecimi notabilis. ¶ Septimò oppo-
nitur,quia omiſſo medio,appellari non debet vt.ṡ.de offic.
deleg.c.ſuper quæſtionum §.porrò. Sed ſolue per ea quæ ibi
ſcripſi in.iij.q.&.j̃.de offi.dele.in.c.ſi delegatus.in.xj.q.li.vj.
vbi de hoc multò pleniùs.& vide etiam de hoc in remiſsio
nibus ibi per me datis.¶ Et omnino vide.j̃.eo.c.in.iiij.qõ.
vbi veram ſolutionem huius oppoſitionis reperies.¶ Octa
uò opponitur contra vltimum notabile,nam mirabilis vi-
detur hæc ſententia,per quã Papa adiudicat eccleſiam presſ
bitero præſentato,non inſtituto nec confirmato.Sed poti⁹
per Epiſcopum repulſo:cũ tamen non confirmatus admini
ſtrare non poſsit.vt.ṡ.de elect.c.qualiter.& de præben.c.cũ
iam dudum.& eo.ti.c.auaritiæ.lib.vj.¶ Reſpondet Inno.di-
cens iſtum.T.præsbiterum,per verum patronum ſecundo
loco præſentatum,proceſsiſſe hoc modo,quia petijt cõfir-
mationem præſentationis ſuæ.à ſuo diœceſano, & quia ille
non voluit eam intendere,iuit ad legatum,à quo petijt cõ-
firmationem propter defectum diœceſani:legatus verò di-
ſcretè procedens,vocauit poſſeſſorem eccleſiæ, qui poſſeſ-
ſor excepit.ꝙ ſua preſentatio erat canonica,& ideò fuerat
per Epiſcopum legitimè confirmata.Super quo vide, quod
ſcripſi de tranſac.&c.& quod not.per Ioan.de elec.c.vlti.lib.
vj.prædictus verò.T.hoc audito,mouit quæſtionem contra di-
ctum poſſeſſorem,dicendo ꝙ præſentatio poſſeſſoris, non
fuerat canonica,tanquàm per non verum patronum facta,
poſſeſſore in contrarium aſſerente, præſentationem præſ-
biteri nõ fuiſſe canonicam , tanquàm poſt præſentationem
& inſtitutionem poſſeſſoris,temerè attentatam:vt.j̃. de cõ
ceſ.prebẽ.c.j.Et cũ ipſe.T.presbiter ſuam intẽtionẽ pro-
baſſet,Papa adiudicauit ei eccleſiã , & in hoc bñ fecit, quia
ſic adiudicando,videtur confirmare.quia non eſt vis in ver
27 bis.j̃.de ver.ſigni.c in his.Nam vt dicit Hoſti.ſentẽtia † pri
cipis,plenum ius cõfert:nec indiget alijs adminiculis. vt.C.
de ſententiam paſsis.l.fi.&.C.de teſta.l.omniũ. &.ff. de ma-
numiſ.l.apud eum ¶ Inducunt autẽ prædicta verba Innoc.
ad hoc,ꝙ ſi expectanti prebendam per Papam de canonica
tu prouiſo, & ad canonicatus poſſeſsionẽ iam recepto , &
præbendã poſt vacantem acceptanti,executor, huiuſmo-
di executionem admittens,de ipſa præbenda inueſtituram
fecit,ipſumq; in eius poſſeſsionem induxit,reuocatoria ſe-
quens,illi nõ præiudicat:quia cõ prouiſio verborũ,ſormu-
lam nõ requirat,nec poſſeſsio abſq; prouiſione præcedente
dari debeat.j̃.de iuſti.c.ij.& de reg.iur.c.j.lib.vj.&.l.ſi ex ſti
pulatione allegata.executor inueſtiẽdo & in poſſeſsionem
inducendo,cõtuliſſe videtur:ſicut Papa hic adiudicãdo ec-
cleſiã præsbitero,ipſius præſentationẽ cõfirmaſſe:& ipſum
in eccleſia inſtituiſſe cẽſetur:eo ꝙ nõ eſt vis in verbis,vt hic
notaſ per Inno.& faciunt notata per Cõpo.ṡ.de elec.tranſ-
miſſam.ſi autẽ fuiſſet vſus verbo inueſtimus, min⁹ haberet

dubiũ, vt patet ex notatis Innocẽ.j̃.de his quæ fiunt ma.
parte.cap.c.ex ore.ſuper verbo *inſinuaui*.ſuper quo vide quæ
ſcripſi.ṡ.de fil.præsbi.veniẽs.in.j.q.verſu & inducũtur re-
miſſa.¶ Vel ſecundum Inno.potes dicere,ꝙ ab initio.
biter petijt ſuã præſentationẽ cõfirmari à legato,nõ obſtan
te præſentatione & cõfirmatione poſſeſſoris,quæ nõ tene-
bant : & in hoc caſu , bene debuerunt admitti probationes
iſtius.T.nõ ſolũ ſuper nõ canonica præſentatione poſſeſſo-
ris,ſed etiã ſuper canonica ſua præſentatiõe:nã quãtuncũq;
clarè eſſent probationes ſuper mala præſentatione poſſeſſo
ris,tamẽ niſi probaret ſuã canonicã præſentationẽ,ferretur
28 ſentẽtia pro poſſeſſore:quia † in dubio potior eſt poſſeſſor
ſaltẽ quoad abſolutionẽ.vt.ff.ſi vſusfruc.petatur.l.vtiliter.
reſpõſo.& quod legitur & notatur.ṡ.de proba.ex literis. ſe-
cũdũ Inno.niſi velit dicere,ſpeciale eſſe in beneficijs,ꝙ ma-
lè inſtitutus,ex officio remoueatur:ex quo cõſtat de minus
canonica eius inſtitutione:& ꝙ ille qui ius habet,inſtituat:
vt patet in eo quod legitur & notatur.ṡ.de offi. vica.c.ij.
&.ṡ de cleri.peregri.c.fi.&.j̃.de inſti.c.iij.ſed ad minus pro
petitore,non dabitur ſentẽtia,niſi de iure ſuo probet:vt pa
tet in eo quod legitur & notatur.ṡ.de reſcrip.olim.ad fin.ſe
cundum Hoſti.¶ Subdit tamẽ Inno.ꝙ probationes.T.præſ
biteri ſuper mala præſentatione poſſeſſoris,nõ ſunt admiſ-
ſæ niſi ad hoc,vt iuſtificetur præſentatio ipſi⁹.T. vnde ſi.
non iuſtificet ſuã præſentationem,vel ſi nõ probaſſet ipſam
canonicam,non prodeſſent ſibi probationes ſuæ ſuper ma
la præſentatiõe poſſeſſoris,habitæ: quantũ ad ipſam caſſan
dam : quia nec ad hoc fuerunt inductæ. ¶ Ex quo infert,ꝙ
per hoc videtur,ꝙ tales probationes nõ eſſent admittendæ.
inter huiuſmodi præſentatos,peto electionem meam con-
firmari,& electionẽ aduerſarij caſſari.Sed potiùs inter præ-
ſentatos dicetur,peto præſentationem meã admitti, & me
inſtitui ſecundũ Guli.in Spe.de elec.§.j.colũ.pe.verſi.ſi verò
duo.in fi.Nã ſi ſuper tali petitiõe cõteſtatur lis, ex quo prin
cipaliter petitur caſſatio,eſto ꝙ actor nõ probet in hoc de
iuſtitia ſuæ electionis,tamẽ caſſanda erit electio aduerſarij,
dummodo probet aliquid,per quod caſſari debeat licet for
tè actor aliàs ad hanc petitionem non fuiſſet admiſſus, niſi
ratione ſui iuris:multi enim ſunt,qui repelluntur:vt notatur.
j̃.de accuſa.ſuper his.de quo in Specu. vbi.ṡ. cui placet ibi,
quod ſtatim ſequit ſcilicet,ꝙ tales petitiones admittantur.
alle.ṡ.de elect.dudum.j.in fi.&.c.cõgregato. de cauſa poſ.cũ
29 eccleſia.in fi.cũ † enim ſententia debeat conuenire petitio-
ni ſuper ſententijs latis in prædictis iuribus , patet petitio-
nes fuiſſe tales.¶ Refert tamen Inno.quoſdã dicere, ꝙ talis
petitio admittenda eſt.ſed tñ iudex non ſententiabit ſuper
caſſatione electionis , niſi actor probet de iure ſuo. hoc eſt
ſuam intentionem ſecundum eum. Et eſt ſimile quod ſcri-
pſi.ṡ.de offi.dele.cũ contingat.vbi de hoc notat Nouellus in
glo.quia meliùs. Et quicquid dicatur & notatur hîc,&.j̃.de
iure patro.cũ dilectus.tamen hîc debet aduertere diſcretus
& diligens aduocatus,vt quãdo datur talis libellus,peto ele
ctionem meam confirmari , & electionem aduerſarij infir-
mari,ſtatim contradictor poteſt dicere , exprimas quo iure
petis electionem eam infirmari:& ſi dicat quia canonica eſt,
30 ſtatim ſubijciet cõtradictor,ꝙ hoc non ſufficit,quia † mul-
ti ſunt modi canonicæ electionis , ſcilicet per compromiſ-
ſum,& ſcrutinium &c.Item quia quãdoq; eligitur iure ſuo,
quandoq; iure deuoluto.ṡ.de elec.quia propter.&.c.bonæ.j.
&.c.cũ Vintonienſis.&.c.ne pro defectu.Certifica ergo me
de his,vt deliberare poſsim.vt.ff.de eden.l.j.& quod legitur
& notatur.ṡ.de libel.obla.c.ij.&.iij. ¶ Verumtamen modi-
ca vis eſt in hac parte,& enim ſecundò ſimplicitatẽ canoni-
cã,nõ tenetur actor iſtos modos ſuæ electionis in ſuo libel-
lo exprimere.Sed ſufficit,ꝙ ſimpliciter proponat electionẽ
ſuã,eſſe canonicã:& ideò petat ipſam cõfirmari,vt patet ex
eorum quæ leguntur & notantur.ṡ.de iudi.c.dilectus. ¶ In
ſecunda tamen parte libelli,in qua petitur electio aduerſa-
rij infirmari,eſt magna vis facienda:& valde vtile eſt, ꝙ cau-

ſa caſſationis

ſa caſſationis exprimatur, quia ſi exprimat talẽ cauſam, quæ vertatur in præiudicium actoris, puta quia facta dicatur de homine illiterato vel irregulari, vel criminoſo, & ideò electio de ipſo facta nulla eſt: & p cõſequẽs electionẽ de actore factam, quamuis ſubſequutã non potuit impedire, audiẽdus eſt. ſ. de elec. cũ in cunctis. & c. congregato & . j. ti. j. c. cõſtitutis. j. ſi autem exprimat talem cauſam, quæ legitima ſit, non tamẽ intereſt ſua, vt quia dicat illum inelígibilem, aut ex aliqua cauſa illius electionem caſſandam, vt propter irregularitatem vel crimen aliquod. Sed non ſubijcit in quo ei proſit vel obſit caſſatio, non recipietur hęc ſecunda pars libelli, & ſi recipiatur, reſtringenda erit ſententia, ad præiudicium vel vtilitatem actoris vt dictum eſt. Si tamen hoc fieri poſsit, alioquin ſi hoc fieri nõ poſsit, & inueniatur electio iam confirmata caſſanda, caſſabitur & imputet ſibi re* qui talem libellum recepit: & actorem non repulit ante li. conte. quod tunc facere potuit. vt. C. de anna. exce. l. ſi. & in.
31 ſti. de excep. §. ſi. ſecũdum Inno. ¶ Hoſti. autẽ dicit, ꝙ † quicquid dicat Inno. quilibet canonicus poteſt petere caſſari electionem electi minus canonicè inſtituti in ſua eccleſia, vel ꝙ remoueatur prælatus minus canonicè inſtitutus: eſto ꝙ petens non ſit electus, vel ꝙ non interſit ſua, quoad priuatã vtilitatem. Sufficit enim publicum intereſſe, vt patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de elect. ſtatuimus. imò videtur, ꝙ non ſolũ canonicus, quinimo etiam patronus, & etiã parochianus cuiuſlibet eccleſiæ ad hoc ſit admittendus ſaltẽ propter periculum animarum. argu. xvj. q. vlt. c. finis. & in eo quod legitur & notatur. j. de rebus eccleſiæ non alie. c. ſi quis præsbiterorũ. ad finem & . j. de coha. cle. & mulie. c. veſtra. Et ſi non dirigendo electionem cõtra electum ſiue prælatum, ad minus tamen ad denunciationem ſuperioris faciẽdam, admitti debent. ar. ff. de offi. præſec. vrb. j. l. §. quod autẽ dictum eſt. & inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. §. ſi. & ſuperior ad talem denunciationem de hoc inquiret ſecundum Hoſti. qui & ſine denũciatione, ex puro & mero officio, idẽ facere poteſt. vt patet in eo quod legitur & notatur. j. de ſimo. licet hely. ¶ Quidam tamen ſecundum Inno. dicunt, ꝙ non eſt admittendus talis libellus, peto cõfirmari talem electionem vel proceſſum meum, non obſtante electione alterius vel proceſſu, vel peto electionem meam confirmari & electionem aduerſarij caſſari, & ponunt exemplum in ſimilibus dicentes, ꝙ nec talis libellus eſſet admittendus, peto talem fundum non obſtante aliqua venditione & traditione aduerſarij facta. ¶ Vel peto centum ex cauſa mutui, non obſtante pacto de non petendo, vel non obſtante ſententia ſuper hoc contra me lata. ¶ Sed certè iſti minus bene dicunt nam omnes iſti libelli ſunt recipiendi, vt colligitur ſatis. ff. de priui. cred. l. Imperatores. & ff. ꝙ met. cau. l. meritum. ij. §.
32 volenti. & l. ſi mulier. §. ſi. Nam † & veteres actiones vtiliter competunt quamuis extinctæ ſint vt. ff. ſi ex noxa. cauſa agatur. l. ij. §. ſi. ff. de capi. dimi. tutelas. §. ſi libertate. C. ſi aduerſus tranſact. l. ij. C. de accepti la. l. ſi. & hoc eſt in reſtitutione in integ. vt. ſ. de reſti. in integ. ex literis. in omnibus tamẽ iſtis, cauſa exprimẽda eſt in libello. ſcilicet quare nulla ſit electio vel proceſſus, vel venditio, vel pactũ, vel ſententia, quia cauſa ſemper exprimenda eſt in libello, vt patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de libel. obla. c. ſi. & c. quia. ſi ſuper prædictis officium iudicis imploretur, ipſum non debet impedire, niſi etiam. j. cauſa exprimatur de qua eſt cognoſcendum, vt patet. ff. de min. §. prætor edixit. & l. cauſę. j. & . ij. ¶ Dicũt etiam aliqui in talibus libellis, primò eſt cognoſcendum de ſecũda parte libelli, quàm de prima. Sed tu dicas, ꝙ de vtraque parte cognoſcetur ſimul. vt notatur. ſ. de in integ. reſti. c. ex literis. & ar. C. de loca. & conduc. l. ſi conductorum. & l. ne cui. & l. ne conductores. prædicta locũ habent, vbi aliqd adcreſcit actori, ex dicta adiectiõe, & hoc etiã debet exprimere in libello, alioquin ſi in libello non exprimit id quod adcreſcit, nunquàm eſt accipiẽdus libellus, cum adiectione quæ aduerſario obeſt: & ſibi nõ prodeſt. ar. ff. de rei vend. in fundo. & in eo quod legitur & notatur. ſ. de reſcri. plerunq; §. cũ igitur. in prin. Et hoc idem dicendũ eſt, de poſitionib* & probationibus ſuper eiſdem faciendis, & ſi de ipſis nihil
33 contineatur in libello, ſecundũ Inno. ¶ Et adde hîc qd † ſuperfluis & oneroſis poſitionibus & probationibus ſtari non debet no. ſ. de elec. bonæ. j. § contra legati. & de offi. deleg. c. cũ contingat. § ij. & . iij. ſecundũ Hoſt. & ſatis de hoc ſcripſi. j. de confeſ. c. j. & . iij. lib. vj.

¶ PRIMO quæritur quale ius habet præſentatus per patronum laicum, de quo tetigi. ſ. in quinto notabili. & in tertia oppoſitione. ¶ Dicebat Hoſti. ꝙ quamuis laici de gratia tollerentur in iure patronatus, tamen quãdiu tollerãtur, præſentatus per eos habet ius non adminiſtrandi ſed inſtitutionem petendi. vt dixi, donec alius per ipſos præſentat* admittatur. ¶ Sed admiſſo ſecundo, perdit primus ius petẽdi inſtitutionem: & addit de iniuria cõtra ordinarium, qui illum repulit: vt in. c. paſtoralis. ibi verò diuerſi à diuerſis in eadem vacatione pręſentantur, potior eſt pręſentatus à vero patrono, adeò ꝙ remouet ad præſentationẽ alterius inſtitutum vt hîc, niſi forſan ex quaſi poſſeſsione præſentantis patroni ille iuuaretur. vt. c. conſultationibus. allegato. ¶ Sed Inno. dicit hîc patronum poſt præſentationem ſuperiori per ſe factam, non poſſe variare cum effectu. ſicut nec poſtulans. ſ. de poſtula. c. bonæ. ij. ¶ Ex quo ſequitur, ꝙ ius habet præſentatus, ſaltem ad implorandum iudicis officiũ, pro inſtitutione eccleſiæ: maximè quando vacat, vel habẽda eſt pro vacante: quia inſtitutus, nõ eſt in ea canonicè inſtitutus: vt hîc & idem putat in poſtulato poſtquã ſuperioris aſſenſum haberet ꝙ videlicet poſſet tale officium implorare & prius non. ¶ Secus eſſet, vbi eſſet alius inſtitutus ad præſentationem patroni, & cũ iniuria primo præſentati vt prædi. c. paſtoralis. ¶ Tunc enim cũ non vacet eccleſia, implorationi, officij iudicis non eſt locus. Sed vbi aliũ nõ pręſentauit vel præſentauit & inſtitutus non eſt, vel minus canonicè inſtitutus eſt, habet locum imploratio officij iudicis, vt dictum eſt. ¶ Nec obſtat quod quidam opponunt, dicentes patronus poteſt mutare præſentatum, ergo præſentatus non poteſt petere eccleſiam, non enim dicimus ſic, & præmiſimus, ꝙ præſentatum poſsit mutare ſine ſui ſuperioris licentia. ¶ Dicimus etiam, ꝙ Epiſcopus, qui non admittit, peccat & etiam ſibi remanet obligatus. j. de iure patro. c. paſtoralis. allegato. ¶ Nec etiam valet tale argu. poteſt mutare ſiue variare voluntatem ſuam, ergo præſentatus ab eo non poteſt agere. Sicut & vides in vẽditore, qui rem vni vẽditam, alij vendere poteſt. & tamen antequàm alij ipſam vẽdat pœnitere põt. Siue enim vẽditor pœniteat ipſam vẽdẽdo & tradendo alij iuxta. l. quoties. C. de rei vẽdi. ſiue nõ ſem per tñ actor cõtra ipſum habet actionẽ: vt. ff. de acti. empti & vẽd. l. ex empto. & de hoc. ſ. de fid. inſtru. c. cũ Ioãn in gl. ij. & quod ſup ea ſcripſi, & vt ſcripſit Nouella. j. de iure patro. c. cũ autem: patronus laicus non variat, ſed accumulat. & ſic ceſſant aliqua ex prædictis. ¶ Sed dic finaliter prout ſcripſi de his. ſ. eo. c. in. iij. oppoſitione.
34 ¶ SECVNDO quęritur, quid † ſi Epus inſtituat aliũ quã præſentatũ à patrono? dic ꝙ caſſabitur inſtitutio Epi. vt hîc & . j. de iure patr. c. illud. xvj. q. ſi. decernimus. Nec ob. j. de iure patro. paſtoralis. quia ibi loquitur, quãdo ſecundò præſentatum ab eodẽ patrono inſtituit nam huiuſmodi patrono laico variare licet, vt ibi. licet ſecus de clerico, & quid de poſtulato? ſcripſi. ſ. de poſtu. præla. c. pe. ¶ Sed nec obſtat. ſ. de offi. lega. dilectus. per ea quæ ibi notantur. ¶ Vel dic ſecũdũ alios, ꝙ agit tanquã procurator in rẽ ſuã, & eſt hoc expreſſum, videlicet ꝙ ſi Epus ſine repręſentatiõe patroni aliquem inſtituit, factum Epi caſſabitur de iure patro. c. illud. ¶ Tu dic, hoc contingiſſe, quia cõſtat inſtitutorem erraſſe, vel in facto, vel in iure. Nam ius rem obligatam præſentare nõ põt. inſtitutor autẽ cõtrariũ credebat: & iden eius præſentatũ admiſit ſecũdũ Inno. vnde ſecũdũ Hoſti. per conſequens patet, ꝙ in iure errauit, quare proceſſus eius eſt reuo-

candus, vt patet in eo qđ legitur & notatur. ĩ. de conceſ. prę
35 bé. ex parte Aſtẽſis. ¶ Illud autem indubitatum eſt, ꝙ † in-
ſtitutus ab ordinario ſine præſentatione patroni, regulari-
ter eſt ab eccleſia amouendus: vt hîc patet & in prædi. c. de-
cernimus. & c. illud. allegatis. regulariter ideò dixi, quia fallit
in caſibus, puta propter delictum patroni, qui minus ido-
neũ pſentauit. quod dic, vt no. & ſcripſi. ſ. de ſup. negl. pla. c.
ij. §. fi. ¶ Sed propter eiuſdem negligentiam ſcilicet quando.
ĩ. iiij. vel ſex menſes, nõ præſentauit. Quod dic vt legitur &
notatur. ĩ. de iure pa. c. j. & ij. & c. eam te. & c. cũ propter di-
ſcordias. ſecundũ Hoſti. Sed adde omnino quæ ſcripſi circa
præmiſſa. in. ij. & iij. oppoſitionibus. ¶ Et vltra pręmiſſa ad
uerte, quia licet ius patronatus & præſentandi, ad patronũ
laicũ pertinẽs videatur eſſe de gratia, tamen eundẽ effectũ
habet, ſicut illud ius, quod ptinet ad patronũ clericũ: & ad-
huc habet effectũ fauorabiliorẽ: quia licet collatio Papæ de
beneficio ſpectante ad præſentationẽ patroni clerici maxi-
mè ante præſentationẽ valeat, tamẽ ſecus de pertinente ad
præſentationẽ patroni laici, & idẽ quoad reſeruationes te-
nent moderni notatores, vt patet ex lectũ & notatis. ĩ. de
iure patr. c. cũ dilectus. & meliùs. ĩ. de præben. c. ij. lib. vj. per
Nouellam.

¶ TERTIO quæritur iuxta materiã quartæ & quin-
36 tæ oppoſitionum, qualiter delegatus † ordinarij poteſt ſub-
delegare maximè receptionem vel examinationem teſtiũ.
¶ Aduerte dicit Inno. ꝙ certum articulũ puta receptionẽ
teſtiũ ſine iuriſditione committere poteſt: puta ſi articuli,
interrogatoria, & omnia ſint plenè examinata, & numerus
teſtium limitatus: ita ꝙ nudus auditor eſt is, cui ſit cõmiſ-
ſio. ĩ. de offi. dele. c. ſuper q̃onum. ſecundũ Hoſti. & vide om
nino quod ibi ſcripſi. Vel dic vt videtur meliùs ſecũdũ Inno
cẽ. ꝙ aliud eſt recipere teſtes, & aliud ſcribere atteſtationes.
37 is enim † cui commiſſa eſt teſtiũ receptio, illam alteri com
mittere non poteſt: quia in hoc electa eſt eius induſtria. ſ.
de offi. delega. c. fi. Sed ille cui committitur ſcribere, cõmit-
tit alteri: quia electa eſt eius opera. vt. ĩ. de appel. cũ cauſam.
Sed Hoſti. contra, quia licet electa ſit eius opera, non tamen
ſubſtituet ſine conſenſu eligentis. ar. ff. de ſolu. l. inter artifi-
ces. certũ eſt enim, ꝙ multa poteſt in his tabellio, & quia ta
lis confidit de electo, quæ nõ cõfideret de ſubſtituto: ſed ſe-
cundũ Inno. receptor teſtiũ habet diſcernere & iudici ſcri
bere, quanta fides &c. ff. de teſti. l. iij. ĩ. de fideiuſſori. c. cõſti-
tutus. & refrenare multitudinẽ. ff. de teſti. l. j. & teſtem vacil-
lantẽ capere, & punire. C. de teſti. l. nullũ. & examinare arti-
culos, interrogatoria, & ſimilia. ex quo patet induſtriam ei⁹
eſſe electã: quare nõ cõmittit tabellio, etiam quãdoq; ad mã
datũ recipiẽtis: quia ſecũdũ. hoc interrogatoria examinabit
teſtes etiã in abſentia illos recipiẽtis, & ſi aliqua adijciat cõ-
tingentia factũ & teſtes reſpõdeant, bene valebit. ¶ Tu dic,
ꝙ quãuis iudex poſſit cõmittere tabellioni receptionẽ te-
ſtiũ, quantũ ad ſcribendũ, nõ tamẽ quantũ ad examinandũ.
ĩ. de cõſan. & affini. c. j. ſecũdũ Inno. hoc tñ nõ placet Hoſti.
nec ſeruatur, imò contrariũ ſecundũ eum: ad hoc. C. de fide
inſtru. l. iudices. & authen. ibi ſignata. Et vide omnino quæ
ſcripſi de hoc, in cle. iudices. de offi. dele. & ſ. de teſti. c. ſi qui
teſtiũ. in. j. q. & de hu in Specu. de teſte. § nunc tractandum.
verſu item ad officium.

¶ QVARTO quæritur circa. vij. oppoſitionem, po-
ne ꝙ à ſubdelegato Papę ad papam omiſſo medio appellaſ,
nũquid eſt appellatio ipſo iure nulla? vide quę ſcripſi in. vij.
oppoſitiõe. & in remiſſionibus ibi per me datũ. dicit Mar.
ꝙ nõ eſt ipſe iure nulla, & ꝙ ſi nõ excipiatur valet proceſſus
ſecũdũ Nouellã. de offi. dele. ſi delegatus. lib. vj. ¶ Dicit tñ,
ꝙ licet iſta ſolutio ſit vera de iure, tñ nõ habet locũ in caſu
noſtro. hîc enim à ſubdelegatis delegatorũ Archiepi, legati
Papę appellatũ fuit ad Papam, omiſſo duplici medio, videli
cet delegãtiũ & ſubdelegãtiũ ordinariorũ, nõ Apoſtolicorũ:
38 & ita debet habere locum regula, quæ habet ab † ordinarijs
ſeu eorũ delegatis, poſſe appellari ad Papam omiſſo medio:
de qua ali q. l. ĩ. ti. j. directę quæ quidẽ regula in caſu noſtro,
vẽdicat ſibi locũ, nec fallẽtia contraria à ſubdelegato Papæ
ad papam omiſſo medio, delegati, appellari nõ poſſe vt. c. ſu
per q̃onum. § porrò. de off. dele. locũ habet in caſu iſto. quia
hîc nõ fuit appellatũ à ſubdelegato delegatus Papæ ¶ Sed à
ſubdelegatis delegatorũ ordinarij, & iſta eſt vera ſolutio ſe-
ptimæ oppoſitionis. ¶ Ratio autẽ prædictæ regulæ forſan
eſſe potuit, quia tempore quo fuit introductũ ad Papam ap
pellari poſſe, omiſſo medio, curia Romana cauſas nõ retine
bat, ſed eas remittebat ad partes, cõmittẽdo ipſas per reſcri-
pta, iudicibus delegatis. iuxta lecta & notata. j. ti. j. c. Nico-
lao. & c. cordi. eo. ti. lib. vj. modò in partibus nõ poſſet cõſe-
qui, niſi iudicẽ: & ideò tibi modicũ præiudicatur ratio aũt
fallentiæ potuit eſſe, quia poſtquã iudex delegatus tibi dat⁹
eſt à ſede Apoſtolica, ad quã appellare & recurrere põt, nõ
eſt æquum te audiri: ſi vis ad ſedẽ Apoſtolicã recurrere pro
delegato alio obtinẽdo. Dici enim tibi poteſt, qđ petis iam
39 habes. Et facit quia † honor iudicibus eſt ſeruandus, vt non
auferãtur cauſæ ab eis abſq; cauſa. ĩ. ti. j. vt debitus. C. de ap-
pel. l. omnẽ honorẽ. quod autẽ appellatio à ſubdelegato Pa-
pę ad Papam interpoſita omiſſo medio, nõ ſit ipſo iure nul
la. Sed ad ipſum delegatũ cõmittenda, videſ eſſe tex. ſ. alte-
ratione. ff. de appel. l. j. § pe. & l. Imperatores. eo. titu.

¶ QVINTO quæritur qualiter poteſt iuſtificari cõ-
miſſio hîc per Papam facta Cardinali, ſuper cognitione cau
ſæ quæ iam terminata erat per diffinitiuam ſentẽtiã. quę in
rem tranſiuerat iudicatã? Super quo vide quæ ſcripſi in ex-
poſitione literæ ſuper illis verbis R. diaconum Cardinalẽ,
& fortifica dubiũ, quia ſentẽtia per quã imponitur ſilentiũ,
tranſiens in rem iudicatã, habet vim priuationis ſecundum
Martinũ. qui inducit ad hoc notata. ĩ. de cõceſ. præben. c. j.
& caue, quia quã quã ſcripſerim poſt alios. ſ. eo. c. loco præal
legato, ꝙ ex quo apparet ſententiam diffinitiuam latã fuiſ-
ſe per obreptionem vel per dolũ, ipſe idem iudex qui tulit,
ſi ordinarius eſt, põt eam reuocare: pro quo ſolet induci. ĩ.
de pur. vul. c. ij. & ĩ. de frigidi. c. fraternitatis. & quod ibi no-
tatur per Nouellam. ſuper glo. per quem tamen in cõtrariũ
faciunt notata per Inno. ſ. de proba. c. quoniam contra fal-
ſam. vbi no. Inno. cõtrarium illius, quod proxime dixi: & ad
iura ſtatim allegata. patet reſponſio, per ea quæ ibi no. Et ve
rè etiam minus eſſet durum illud dictum ita generale. ¶ Et
ideò quidam modificant illud dictum, dicẽtes, ꝙ hîc per do
lum partis, fuit iudex circumuentus: arg. eorũ quę notantur.
ſ. de reſcrip. c. cũ dilecta. ſecundum Martinum. ¶ Item aliud
tetigi. ſ. loco præallegato, ꝙ hîc fuit admiſſum bñficiũ reſti
tutionis, & iſta communiter approbatur per omnes, & ita
Papa ſæpe facit & concedit in conſiſtorijs publicis, in cau-
ſis beneficialibus ordinari⁹ enim hoc poſſet, vt hîc ſatis in-
nuitur in ver. poſt medium. autem idem præsbiter. quia cõ-
miſſio ibi facta per Archiepm̃ ſuper huiuſmodi reſtitutio
ne, ſatis videtur inferius approbari: & ex iſta opinione com
muniter approbata collige iuxta notata Inno. ſ. de in inte.
reſti. c. cũ ex literis. & iuxta plenè notata per Paulum in cle.
40 vna. de reſtit. in integ. ꝙ prima † actio, cũ officio iudicis, ad
petendum reſtitutionem ſimul intentantur, & in modo p-
nunciandi ſimul expediuntur vt hîc patet. quia Papa hîc ſi-
mul & eadem ſentẽtia, reſtituit & reuocauit ſentẽtiam pri-
mam: & vide circa hoc, aliqua quæ circa hanc materiam te-
tigi. ſ. vt lit. non conte. c. j. circa materiam primæ oppoſitio
nis. ¶ His præmiſſis redeo ad materiam quæſtionis, & di-
co ꝙ iuſtificatur cõmiſſio ex multiplici cauſa, & primò ex
iuſta abſentia, pręsbiteri contra quem fuit lata ſententia ali
qualiter probata vt hîc patet in ver. licet autem. ¶ Secundò
iuſtificatur ex alia cauſa, videlicet ex apparentia euidenti iu
ſtitiæ conquęrentis & iniuſtitiæ partis alterius vt hîc appa-
ret: in verſu tum quia continebatur cũ verſibus ſequentib⁹.
¶ Tertiò iuſtificatur ex ei circumuentione per quã pars iudicẽ
multipliciter circũuenit vt hîc patet in verſu. cũ nobis oia.
&c. cũ verſibus ſequentibus. ¶ Quartò iuſtificatur, quia nõ
directe

directè ſentẽtia reuocatur, ſed per modum reſtitutionis in integrum, ex illa clauſula, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur de qua. ff. ex quibus. cau. ma. l. j. §. ſi quæ cauſa iuſta colligitur ex tribus iuſtificationibus proximè præcedentibus.

¶ SEXTO quæritur occaſione præmiſſorũ de tali q̃ōne, pone vacante præbenda Cabilonẽ. per mortem prætẽſi capellani honoris. T. expectans acceptat & facit ſibi prouideri &. I. ſubcollector excommunicatus prætenſus impetrat eam tanquàm generaliter reſeruatam ratione dicti prętenſi capellanatꝰ & habet poſſeiſionẽ poſt litẽ motã ad inſtantiam. T. actoris contra. I. poſſeſſorem: de quibus. ſ. & impetrata per T. noua gratia à Papa in dicta præbenda in modum ſi neutri &c. cum clauſula etiam ſi ratione dicti capellanatus vel aliâs eſſet generaliter reſeruata probatoq́; capellanatu, probataq́; excommunicatione prædicta per dictũ T. contra dictum. I. in vim peremptoriæ oppoſita hoc modo, videlicet ille. I. notarius publicus, exiſtẽs monitus de mãdato auditoris palatij Apoſtolici ſuper cauſa authori. Apoſtolica pendente coram eo, de exhibendo quoddam publicum receptum per eum ad cauſam faciens, de redigendo in notã & formam publicam, ſub pœna excommunicationis ipſo facto reſpondit ſe parti reddidiſſe inſtrumentum cõfectum & notã vel prothocollum nõ retinuiſſe: & ideò non poſſe tradere, & poſt negauit ſe recepiſſe in notam & conſequenter petijt ſecum ſuper hoc ſi ita eſſet, diſpenſari latæ fuerunt per tres auditores palatij reputantes excõmunicationem probatam tres ſententiæ diffinitiuæ cõformes pro Thoma contra Ioannem: poſt committitur cauſa contra Thomam, ad inſtantiam Ioan. Cardinali cum poteſtate dictas ſententias reuocandi quæritur vtrum de iure & ex eiſdem actis debeat Cardinalis prædictas ſententias reuocare? Videtur ꝙ ſic per hanc decretalem: & per ea quæ ſcripſi. ſ. eadem quæſtione. &. ſ. in expoſitione literæ ſuper illis verbis. R. diaconum Cardinalem. ¶ Quid dicendum? Certè licet dubiꝰ ſim prima facie mihi videtur, ꝙ nihil probat iſta decretalis, nec etiam ea quæ ſcripſi. ſ. in locis præallegatis: quia hîc videntur deficere tres iuſtificationes, de quibꝰ prædixi. ¶ Nam hîc non allegatur iuſta abſentiæ cauſa, nec etiam hîc apparet euidenter de iuſtitia Ioannis, & iniuſtitia T. Nam & ſi non ſit excommunicatio ita clarè probata, ſicut requirit natura materiæ obiectiuæ iuxta lecta & notata Inno. de ele. ſuper eo. de accuſa. ſuper his. Et Bar. ff. de verborum obliga. l. in illa. Tamen ex hoc non infertur, ꝙ nõ ſit vera. Sed reſtat hoc dubium propter aſſertionẽ & negationem ipſarum partium cum aliquali probatione, præſumptionem inducente. argu. eorum quæ notantur per Archidiaconum. C. de procur. l. j. in. ij. q. ¶ Et facit hæc decretalis in verſu licet autem iuſtam. ibi, *minus ſufficienter*. ¶ Modò aliud eſt, de certo conſtare ſentẽtiam eſſe malè latam vt hîc. Aliud eſt hoc dubium eſſe, vt in caſu noſtræ quæſtionis: nã
41 in caſu† dubio ſententiæ ſtari debet. ſ. de renũcia. c. in præſentia. & præſertim, quando ſunt tres conformes, in palatio Apoſtolico latæ aduerſus quas petens reſtitui, facilè non auditur. vt. ff. de mino. l. minor autem magiſtratus contra ſententiam. §. j. vſq; in fin. l. ¶ Sed dices, imò conſtat ſententias malè latas, quia conſtat ex actis de iuſtitia Ioannis & de iniuſtitia Thomæ niſi Ioanni obſtet, obiectus oppoſitus, quia habet Ioan. in gratia ſua reſeruationem generalem ex capellanatu inſurgentem, quã non habet Thomas in prima gratia. Et licet habeat in ſecunda gratia Ioan. illam ſecundã gratiam. T. in data præcedit. Ille autem obiectus prædicto Ioã-
42 ni obſtare nõ debet, niſi probetur. quia† veritas in iudicijs allegata & non probata allegãti nõ prodeſt vt notatur per Inno. ĩ. titu j. interpoſita. ¶ Aduerte quia iſta obiectio videtur quibuſdam demonſtratiuè inferre, quod faterer ſi ſentẽtia nondum in rem iudicatam tranſijſſet, & adhuc eſſet legitima appellatione ſuſpenſa. Quia tunc iudex appellationis haberet de iure cõmuni corrigere indiſcretã admiſſionem probationis minùs ſufficienter factam per primum iudicem à quo extitiſſet appellatum: argu. eorum quæ legunt & notãtur. C. de appel. l. eos. & C. de tẽpo. appel. l. per hanc. ¶ Sed vbi ſententia iam tranſiuit in rem iudicatam, & præſertim vbi ſunt tres ſententiæ conformes, & maximè per auditores in palatio Apoſtolico latæ præſumitur pro ſententia vel ſententijs, donec eas appareat fuiſſe iniuſtè latas vt notatur & ſcripſi in. c. in pręſentia. allegato. & de offi. dele. c. cũ in iure. ¶ Nec obſtat, ſi dicas de hoc conſtare ex proceſſu, eo ꝙ productus eſt, & ex illo non apparet de iuſtitia ſententiæ dico enim, ꝙ ex multis in proceſſu non deſcriptis potuit moueri iudex, ad reputandum obiectum oppoſitum eſſe verum: & potuit obiectus fuiſſe verus, & bene veriſimile eſt ex talibus probationibus, ꝙ verus fuerit nec eñ probat hoc non fuiſſe quod potuit nihilominus imò quod veriſimile eſt extitiſſe vt in propoſito. arg. C. vnde legi. l. nõ ob hoc. cum ſimilibus. ¶ Cum ergo Ioan. nũc arctetur ad probandum ſententiam fuiſſe iniuſtè latam, & nõ prubet, & ſequitur, ꝙ in hoc dubio ſententiæ ſtari debet & bene faciũt ea quæ ſcripſi ſuper illis verbis. *R. diaconum Cardinalem*. verſi. vel dic, ꝙ *hoc quod hîc dicitur*. cum verſibus ſequentibus vſq; ad verſum vel *dic quòd licet*. Nam in q̃ōne propoſita, ex tenore ſententiæ non depræhenditur iniquitas, nec Thomæ impingitur, ꝙ doloſè circumuenerit auditores, nec in ordine iudiciario notatur defectus: nec dicitur lata ſentẽtia per obreptionem & dolum, & ideò cum ceſſant omnes cauſæ ibi notatæ propter quas contra regulam generalem ſolent retractari ſententiæ quæ in rem tranſiuerunt iudicatam, ſtandum eſt regulæ quæ habet, ꝙ per tales ſententias impoſitus finis controuerſijs. ff. de re iudica. l. j & ꝙ debent executioni mandari. ff. de iudi. l. ſi prætor. & ꝙ aliæ ſententiæ poſteà in contrarium latæ non tenent. C. ſentẽ. reſcin. non poſſe. l. j. & cle. ſi appellationem. de appel. cum ſimilibus. illa enim opinio de qua ſcripſi ſuper dictis verbis R. diaconum Cardinalem. in principio, quæ habet, ꝙ ſpeciale eſt, dum de beneficijs agere, ꝙ ſententia nõ tranſeat in rem iudicatam, nõ eſt vera, ſaltem quoad partem: quod apparet hîc, audientia fuit hîc data per modum reſtitutionis, vt prædixi: & non fuiſſet data reſtitutio, niſi cauſæ legitimæ propter quas dari deberet, interueniſſent, vt patet ex diſcurſu huius decretalis: quę tamen cauſæ ceſſant in propoſita quæſtione. Tu cogitabis quia quæſtio hodie pendet coram domino Cardi. ſancti angeli. ¶ Collectarius primò ibi, *in eum*. dicit, ꝙ ſi terra P. militis interdiceretur, non cenſeretur interdicta iſta, quæ iure pignoris tranſiuit in eum. Secus tamen, ſi interdiceretur terra quã tenet iuxta notata Archi. de ſenten. excom. ſi ſententia. lib. vj. ¶ Secũdò ibi, *vices ſuas*. dicit, ꝙ hoc facere potue-
43 runt, quia delegatus† proconſulis, cui comparatur legatus, poteſt alij committere vices ſuas: vt. ff. de offic. proconſu. & legati. l. legatus. Sed certè illa lex & notata ibidem, probant contrarium: inducit notata Archi. ĩ. de offi. legati. c. legato. lib. vj. ¶ Vnde Inno. & Hoſti. hîc & in prædicto. c. ſuper q̃ōnum. tenent ꝙ certus articulus fuit hîc cõmiſſus, delegatus enim ab alio, quàm à principe, bene poteſt vnum articulũ committere, niſi articulus requirat cauſæ cognitionem: quia tunc eadem ratio debet eſſe de parte, quæ de toto: de officio dele. paſtoralis. & ſic procedunt notata in Specu. de offi. dele. circa principium. ¶ Super quo vide quod ſcripſi poſt Hoſti. in prædicto. c. paſtoralis. dicit tamen finaliter, ꝙ opinio Archi. videt̃ verior. ¶ Tertiò ibi, *minus ſufficienter*. dicit, ꝙ iſte ſponte onus hoc probandi aſſumpſit: cum aliâs impedimentum probetur per iuramentum. ff. de autho. tuto. l. licere oportet. & vide de dolo. cõ dilecti. ¶ Quartò ibi, *conceſſimus*. dicit, ꝙ vbi Papa ex certa ſcientia cõmittit cauſam ſciẽs ſententiam latam, ipſam reuocare videtur ar. ſ. de offi. dele. c. paſtoralis. § nos autem. ſecundum Archi. ij. q. vj. §. itẽ ſi ſententia. ¶ Subdit etiam impertinenter valdè, ꝙ ſententia lata in non contumacem tenet iuxta notata Inno. de procur. querelã. &. c. auditis. ¶ De diffinitiua verò dicit neceſſe eſſe vt valeat ꝙ peremptorium appræhendat citatum ſecũdum

Ioan.& Archidia.iij.q.ix.caueat.¶ Opinio tamen contraria
procederet, vbi abſens in cauſa comparuit ſecũdum no.Inn.
de eo qui mit.in poſ.c.ſi.vide Collecta.de teſti.c.j. ¶ Quid ſi
44 † egi actione depoſiti,& non probo depoſitum ſed cõmo-
datum. ¶ Spe.eo.ti.§. qualiter.in fine dicit me condẽnandũ
ſecundum.H.ſed Azo.contra,cum quo remanet argu.eo.ti.
Abbate.lib.vj. Et idem Inno.de reſti.ſpo.ſępe. ¶ Sed opinio
Hen.tutior,& probabilior eſt,vt notatur per eundem de iu
dicijs examinata.& in pręd.c. Abbate. ¶ Supple glo.in glo.
iij.ibi,*paſtoralis.* dicebat Ioan.ibi, ꝙ non fuit obtẽptum, vel
ꝙ agebat vt procurator in rem ſuam.*& in fine.* de ele. dudũ.
j.&.ij.in glo.iiij.ibi,*ſtatutum per emptorie.* Eſt ergo neceſſe, ꝙ
exprimatur hoc caſu peremptorium, vbi vnica fit citatio,
de quo.xxuij.q.iij.de illicita in fi.magnę glo.& in Spe.de ci-
tatione.§.viſo de tempo.ver.aliâs autem & verſi.quid ſi lata.
Et quod ſcripſit Nouella. de accuſa. ad petitionem.& quod
legitur & notatur in cle.ſæpe.circa finem.de ver.ſigni. ¶ In
glo.*aliquando.*in fin. ¶ Caueat etiam ſibi delegatus,ne nimis
tardet,de offi.dele.conſuluit. ſecundum Hoſti. ¶ In glo.*Sed
qualiter delegatus.*ibi,*quidam.*videlicet Azo.& Vin.quibus vi-
detur Guli.conſentire in Spe.de li.conte.in fi.& ibi nulla.&
ĩ.de procu.c.j.&.ij.lib.vj.& ibi vel dic ſecũdum Lau.& Tã.
& in fi.vel dic vt notatur de offi,deleg c.is cui.lib.vj. in vlti.
gl ¶ Vñ qdã dicebãt,ſubdelegatũ ſubdelegare poſſe,ſecũdũ
canones:ſicut coercere.ſ.de offic. delega.ex literis.quod eſt
falſum ¶ Sed caue,quia illa glo.fi.quæ eſt Ioan.An. cõmuni
ter non approbatur ſecundum Mar. ¶ Et vide quæ ibi ſcri-
45 pſi. ¶ Et dic,ꝙ iſta eſt cõmunis opinio,ꝙ nudum † miniſte-
rium abſq; iuriſditionis exercitio, à delegato ab alio quàm
à principe committi poteſt: & aliter non. & eſt expreſſum
in eo quod legitur & notatur in cle.vna.de offi.dele.ad finẽ.
vbi vide per Paulum & per Ioan.in fi.in vna gloſella modi-
ca,& vide quæ ſcripſi ibi,& de offi.dele.ſuper qõnum. ¶ In
glo.videtur ibi,*vbi de hoc.* Et vide quod ibi dixit Nouella ſu
per glo.pe.*Et ibi quamuis*.§.j.dixit hic Tan. ¶ Ego dico cũ Vin.
ꝙ vbi priùs qui habet poſſeſsionem totius,per partem reti
net totum.Sed per partem non acquiritur totum. arg.ff. de
ſerui.l.pro parte.& ibi patrono & non patrono vt.ĩ.de cen
ſi.quanto. ¶ In glo.vlti.ibi,*cum vniuerſitate.* hoc tenent. T.V.
& Gof.& ibi,*alia iura.*non tamen vaſſalli, niſi illud exprima
tur in lib.feu.ſi va.de feu.cõtro.fece.c. in generali. & capita.
qui curiam vendit. vbi ſatis de hoc,& ibi,*de dota.*l.j. &.ff.de
acqui.re.do.l.quidam.& idem in caſu.ff.de de leg.ij. pater.§.
fundum ¶ Ad idem.ff.de decu.l.decurio.&.ff.man.ſi man-
dauero.§.Iulia.ff.de actio. emp.ſi mercedem.§.ſi cũ fundum.
& pro emp.l.ij.§.ſtichum.C.de reli.& ſump. fu. ſi ſepulchrũ.
His concordat,ꝙ dicitur licere in genere,quod non licet in
ſpecie.de quo vide.ſ.de offi.ordi.c.ſi ſacerdos.in & ſuper gl.
ij.& ibi,*Sed alia ratio.*idem Phi.Inno.& Hoſti.ſed dicã in qõ-
46 ne ſua prima.de iure pat.dicit,ꝙ † præſentare põt creditor
nomẽ debitoris.& ibi,*et fundo.*illud intellige vt notatur. eo.
ti.quoties.dicebat Tan.poſt glo.Ioan.quæ ſic finitur allegan
da,dicta ſunt quæ dicuntur vltimò ſed quod priùs dictũ eſt
ſimpliciter verum eſt.Gloſator.hic loquitur in parte quę ſe
quitur per quod quid ſentiat non apparet.Credo tamen ſe-
cundum Nouellam,ꝙ adhęrere voluit Tanc. & ſequacibus.

SVMMARIVM.

1 *Papam in ſententijs quas profert,ordinem iuris ſeruare.*
2 *Videat Papa quantum diſtortè agit dum iniuriatur.i.dũ nõ iure agit.*
3 *Pontificem etiam ſine cauſa diſpenſare non debere.*
4 *Sententia principis, vtrum faciat ius generale.& nume.5.*

¶ CAP. XIX.

1 IN cauſis. Caſus. Papa † in ſententijs
quas profert ordinem iuris
ſeruat. Et primò ponitur dictum,ſecundò ra
tio,& tertiò exceptio. Secunda ibi, *cum in ſi-
milibus.* tertia ibi,*niſi fortè.*

¶ Expone literam *ſummi.* qui ſicut ſummus eſt, maximè &
ſummè ab iniurijs abſtinere debet.i.pręteris, reſpectu Dei.
ix.q.iij.aliorum.debet hoc ipſum reſpectu hominis quamuis
legitur adſtrict⁹ nõ ſit.C.de legibus.l.digna.Hoſti. ¶ Videat
2 † ergo Papa quãtũ diſtortè agit,dum iniuriatur.i. dum non
iure agit inſti.de iniurijs in prin.*Ordo.*habet conſuetudo cu
riæ ꝙ per relationem facti & verbalem petitionem, & con-
tradictionem & reſponſionẽ coram Papa factas & habitas
inter partes,maximè in cauſis electionum intelligitur lis cõ
teſtari:etiam nullo de libello circa id,quod notatur de libel
li obla.c.j. habet & alia not. in exemplum non trahenda de
temp.ord.c.j.de offi.deleg.de tranſa.Hoſti.*Rigor.* aliâs rigor
putauit ius pauperis.defendat & contra iuſtitiam nulli pa-
reat.ſ.de iudi.nouit.Hoſt.ſubtiliter approbatur *ſubtilius* de
hoc dixi.de iud.dilec.*ſimilibus.*not.ꝓmulgari de quo.ſ.de re
ſcrip.inter cæteras.ff.de legi. non poſſunt. teneas ex debito
Pe.*iudicare.*contra,quia non eſt iudicandum exemplis.C.de
ſentẽtijs& inter.l.nemo. ¶ Solutio dicit Hoſtiẽ. hoc ſpecia
le in ſententia principis,cuius exemplum ſequendum eſt vt
in cor.G.&.C.de vete.,iure enucl l.j.§ pe.&.C.de conſu.l.ne-
mini.lib.xj.& ſit ratio ſpecialitatis ,quia lex eſt quicquid ei
placet non condendi legem inſti.de iure na.ſed ꝙ princip.
¶ Et quia non eſt præſumendum, ꝙ proceſſus ſuus habeat
maculam vel fugam.xxiij.q.j.in ſede.&.c.hęc eſt fides.& qu
omnia præſumuntur plene examinata.xxxv.q.ix.Apoſtoli
cæ & no.de reſcrip.ad audientiam.j.nec habet ſuperiorem,
qui corrigit.ſ.de elec.licet in fi ¶ Vide quod dixi de elec.ve
nerabilem.ver.ſciant ſuper prima glo.*niſi.* poteſt excipere à
3 dicto & ab ipſo dicti.*inſpecta.*no.ſecũdũ Hoſti.etiam † ſum
mum pontificem nõ debere ſine cauſa diſpenſare. ad idem.
ĩ.de præden.de multa.in fi.& ibi dicam de hoc & facit, qđ
notatur de voto.non eſt.*diſpenſatiue.* facit.ĩ.de cõceſ. præbẽ.
conſtitutus.*ſtatuendum.*idem eſt quandoq; in pœnę inflictio
ne inſti.de iure na.§ planè. ¶ Supple glo.in glo.j.ibi.l.iij. vbi
de hoc in glo.pe.ibi,*ſed quod ait prætor.* vbi de hoc,& ibi,*lau-
datur.*idem ſi feratur cauſa cognita.& partibus præſentibus,
vt prædicta.l.fin.C.de legi.Secus ſi ſine cauſæ cognitione de
poteſtate,vel volũtate interloquatur:& ſic intelligitur.l.ij.
C.de legib.ad idem.C.comminationes epiſtolæ.l.pen.& vl-
ti.&.C.de ſen.& interlo.omniũ iudi.l.ex ſtipulatione.ſecun
dum Hoſti. ¶ Sed quidam legiſtæ ſic diſtinguunt,aut ſenten-
tia principis eſt interlocutoria,aut diffinitiua,primo caſu,
aut eſt in corpore iuris clauſa,& tunc facit ius:& ex his lites
decidi poſſunt aliâs verò nõ tex.C.de nouo codice compo-
nendo.l.vna in fi. Et hoc ſi tenor eius patiatur: aliâs ſi nõ pa
tiatur,non facit ius generale.C.de ſacroſan.eccle.l.non plu-
res.Aut non eſt in corpore iuris clauſa,& tunc nõ facit ius:
vt.C.de legi.l.ij.&.iij. ¶ In ſecũdo caſu principali, ſubdiſtin
gunt dicentes,ꝙ ſi eſt diffinitiua,& in corpore iuris clauſa,
& tenor ipſius patiatur,facit ius.ſi verò nõ eſt ſcripta in cor
pore iuris,tunc ſi ſententia illa eſt contra legem principis in
corpore iuris ſcriptam,tunc non facit ius generale: quia tũc
non pręſumitur talem ſententiam voluiſſe ferre,ad legẽ cor
rigendum:ſed ſolũ ad ius litigatoris lędendum. ¶ Aut talis
ſentẽtia nõ eſt cõtra legẽ principis in corpore iuris ſcriptã li
cet ſit.ſ.vel præter.l.& tũc aut lata eſt ſine cauſę cognitiõe,
& tũc nõ facit ius generale:ar.prædictæ.l.à cõtrario. ¶ Aut
cũ cauſæ cognitiõe,& tũc aut parte abſente,& tũc etiã non
facit ius generale:vt.ff.de inoffi.teſta.l.qui repudiantis.Aut
parte præſente.& tũc quoad oẽs ius facit.vt præd.l.fi.& ſic
etiã intelligit illam.l.Inno.hic ſcilicet cũ princeps partibus
pręſentib⁹ cognouit & diffiniuit. ¶ Hẽricus verò circa hãc
4 materiã,videlicet cũ † quæritur vtrũ ſentẽtia principis facit
ius generale,in tãtũ ꝙ ſit trahẽda ad cõſequẽtiã, & ꝙ alij in
ſimili caſu,idẽ debeãt iudicare:diſtinguit,quia aut quęritur
de ſentẽtia iudiciali,ſeu lata in iudicio,aut de ſentẽtia.i.opi
nione ſeu reſpõſione data ad cõſultationem,aut de ſentẽtia.
i.opinione ex cã neceſsitatis vel vtilitatis diſpẽſatiuè lata.
In primo caſu refert qa aut eſt i corpore iuris clauſa aut ni
ſi...

ſi ſic, facit ius generale: & hoc ſi tenor patiatur: aliâs non. ĩ. de inſti. cùm veniſſent. §. nos igit. vt. C. de nouo Codic. cõpo. conſtitutione vnica. in fine. & hoc ſiue ſentẽtia diffinitiua, vt hic, &. C. de legi. l. iij. in principio. l. imperialis. ſiue interlocutoria, vt. ff. quòd metus cauſa. l. metũ. iij. §. ſed quod prętor. de iur. & fac igno. l. penul. ſecundum Bernar. Vinc. Ioã. Inn. & Hoſt. hic, & idem Arch. iij. q. vj. §. hoc quippe. & hoc intellige, ſi tenor ipſius patiatur: aliâs ſecus. vt. C. de ſacroſanc. l. non plures. ſi nõ eſt in corpore iuris clauſa, tunc aut eſt interlocutoria, aut diffinitiua. ſi interlocutoria, tunc aut princeps examinatione pręcedenti cauſa cognita, partibus præſentibus interloquẽdo, vel interpretando pronunciauit: & tunc facit ius generale, vt in. l. hic allegata. imperialis. C. de legibus. & xvj. q. iij. licet & ĩ. de verb. ſignifi. in his. in fine. ſecundum Hoſti. hic. Ad idem facit capitulũ allegatũ cùm veniſſent. §. nos igitur. ver. idem tenent Inno. Hoſt. & Ioã. andr. ſuper verbo tuendum. & G. in ſta de app. c. vltimo gloſſa penultima libro ſexto. Aut ſine examinatione præcedente, & ſine cauſæ cognitione, & tunc nõ facit ius generale: vt in. l. iij. allegata. in fine. C. de legibus. Si eſt diffinitiua tunc dicunt quidam indiſtinctè, quòd facit ius generale, vt hic: quod intellige eſſe verum, quando fertur ambabus partibus præſentibus, vel ſaltem parte contra quam fertur præſente: ſecus ſi pars contra quam fertur, eſt abſens, magis præſumitur ferre ſententiam propter contumaciam ipſius partis abſentis, quàm propter iniuſtitiam cauſæ. arg. ff. de euict. l. ſi ideò & de inoffic. teſta. l. qui repudiantis. ita tenet Lambertus de ſal. in dicta. l. iij. C. de legibus. Nec obſtat, quòd abſens dummodò habeat bonã cauſam vincere. & obtinere debet. vt. C. de iudi. properandum. § & ſi quidem. & § ſin autẽ reus. quia hoc eſt verum, quando conſtat & apparet iudicialiter de iuſtitia ſua: ſed quando ſuccumbit præſumitur magis ſuccumbere propter abſentiam & contumaciam ſuam, quàm propter iniuſtitiam ſuam: quia ſi præſens fuiſſet, potuiſſet allegare aliqua, quibus viciſſet vt notat glo. in. l. alleg. ſi ideò. ¶ Si quæris de ſecundo caſu principali ſcilicet de ſententia id eſt opinione, vel reſponſione principis data ad conſultationem: & intellige non redacta in corpore iuris, quia illa faceret ius per. l. iij. ſæpe alleg. C. de legi. tunc ſentit Hoſtien. de reſcriptis. ſi quando. quod facit ius generale: dicens quòd lex illa. C. de ſenten. & interlo. omn. iud. l. nemo. loquitur in relatione procerum, & non principis, ſed Accur. in. l. allegata nemo. in prima gloſſa. & Bern. Vinc. & Philip. & in capitulo. alleg. ſi quando ſentiunt contrarium, quia videtur verius de iure. Si quæras de tertio caſu, ſcilicet de ſententia id eſt ordinatione ex cauſa neceſsitatis, vel vtilitatis per principem diſpenſatiuè facta, tunc dic, quòd talis non facit ius cõmune: nec eſt ad exemplum trahenda. vt hic & ff. de conſti. princ. l. j. & inſti. de iure na. §. planè iuxta quod vide quod notat Cardinalis. ĩ. de reg. iur. c. quòd alicui. libro ſexto. vbi dicit, quòd ius ſpeciale, ad talem materiam trahitur, quæ pari æquitate vel maiori iuuatur: & eſt textus ſecundum eum. C. de furtis. & ſeruo corrupto. l. ſi quis ſeruo. Et hoc intellige de ſententia principis, ſententia verò alterius, non facit ius generale, ſed ſolùm inter illos inter quos lata eſt: vt in. l. allega. nemo. Quod dic vt dicam. ĩ. eo. quãuis. ¶ Iſta decretalis facit ad hoc, quòd per exẽpla ruſticorũ, & authoritates ſanctorũ poſſumus iudicare. Super quo vide Hoſti. ĩ. de hęreti. cùm ex iniuncto. & quod legitur & notatur. ĩ. eod. cùm ęterni. ſuper verbo imitantes. libro ſexto. Quod intelligit Collectarius in defectum iurium, & dum exempla excellentiora ſunt pietatis. viij. diſt. c. ſana. & vide quod legitur & notatur. de elect. c. cùm venerabilis. ¶ Item facit hæc decretalis,
4 quòd † ſententia principis facit ius generale ſecundum Bernardum. Quod eſt verum, ſecundum Collectarium quando eſt in corpore iuris clauſa: aliàs non: ſed ſi feratur parte pręſente, facit bene ius inter partes apud omnes de quo legitur & notatur. C. de legi. l. ſecunda & tertia & eodem titulo. l. vltima.

☞ *SVMMARIVM.*

1 *Sententia ſecunda diffinitiua lata contra primam, ſi de hac non fuit exceptum, an teneat.*
2 *Sententia prima, ſi oſtendatur & contra eam feratur ſecunda, prima tolletur quoad actionem, & exceptionem.*
3 *Abbatẽ non vocari ante benedictionem, ſed electum tantum dici.*
4 *Papam per propriũ factum iuri Epiſcopali derogare nõ intendere.*
5 *Impetrãs literas qualiter in ſecũdis teneať facere mẽtionẽ de primis.*
6 *Exceptiones plures cõpetentes vni quę primò proponi debeant.*
7 *Iudex ſi non recuſetur, validum eſſe quicquid ab eo fit.*
8 *In iudicem quomodo conſentire quis videatur.*
9 *Iudicis recuſatio quouſque proponi poſsit.*
10 *Exceptionem de ſuſpecto præcedere quamcũque aliam, per quã negetur quem eſſe iudicem.*
11 *Sententia lata contra res prius iudicatas, qualiter teneat?*
12 *Beneficium ignorantiæ partis, non eſſe æquum vt lædatur per ignorantiam iudicis.*
13 *Exceptionem non opponens tẽpore debito per malitiam, licet audiatur poſt, condemnatur tamen in expenſis.*
14 *Negligentiam diſſolutam proximam dolo eſſe.*
15 *Paria eſſe nõ proponere nec probare, & proponere ſed nõ probare.*
16 *Iura eccleſiarum dici publica.*
17 *Sententia à qua non fuit appellatum, an faciat ius.*
18 *Exceptionem non eſſe proponendam ante libelli oblationem.*
19 *Per tranſactionem recedi a priuilegio.*
20 *Rei iudicatæ non poſſe renunctari per ſimplex pactum.*
21 *Canoniſtã de verborũ ſubtilitate nõ curare, quãdo de mente cõſtat.*

¶ *CAP. XX.*

1 INter monaſterium. ¶ Caſus. † Tenet ſecunda diffinitiua ſententia lata contra primam: ſi de prima non fuit exceptum, nec à ſecunda appellatum: ſecundum lecturam Ioan. addit Nouella. ibi, ſi de prima non fuit exceptum, videlicet ſciẽter & doloſè ¶ Diuide in quatuor partes, in prima ponit thema deciſum, in ſecunda ponit cauſam diffinitionis, & etiam cauſas cauſę. in tertia ſoluit quoddam obſtaculum. in quarta diffinit, ſecunda ibi, *cum conſtiterit*, tertia ibi, *non obſtante*, quarta ibi, *factum priorum*. Hoſtiẽ. autem diuidebat in tres partes tantum. Secunda ibi, *non obſtante*: tertia ibi, *factum priorum*, ſed ſecundum Nouellam primũ teneas. ¶ Expone literam, *ſancti A*, Inn. dicit ſanctæ Annę agitata priùs coram ordinario, & demum coram diuerſis delegatis. vt patet in caſu. *non conſtiterit*, iſta eſt enim cauſa diffinitionis diffinitiuæ. cùm approbat factum priorũ iudicum, eo quòd non conſtat eorum iuriſdictionem fuiſſe reuocatam: cauſas verò huius cauſæ, ſcilicet quare non fuerit reuocata, quęre infra. ibi, *tum quia*, &c. *commiſsionem*, per vos impetratam, *per vltimam*, impetratam per monachos ſancti Andreæ, *reuocatam*, nec etiam impeditã, vt patet per ſequẽtia Hoſti. *Cauſa*, quæ fuerunt iſtæ cauſæ non habemus, ſed fuerũt friuolę, vt patet per ſequentia, & ideò non fuerunt admittendæ vt legitur & nota. de offi. dele. ſuſpicionis. & ĩ. tit. j. cùm ſpeciali. Hoſti. in iure. i. in iudicio. i. corã iudice partibus pręſentibus vt ĩ. tit. j. ſecũdo requiris. § vlti. Hoſti. *propoſita*. cõtra iudices primos, & à monachis ſancti An. qbus etiã corã Epis procedẽdo, renũciauerunt: vt ſequiť Hoſti. *Quas*. etiã ſi valuiſſent ante litis ingreſſum. i. ante litis cõteſtatio. *quibus*. ſ. cauſis ſuſpicionũ. *eiſdem*. ſ. primis, *ſubeundo iudiciũ*, litẽ conteſtando, Pe. *proceſſu*. Quęrit Hoſti. nũquid ſufficiat de proceſſu mentionẽ facere generalẽ? quod videť nam prolixitatem actoris nõ poſſet recipere pergamenũ. Dic ſecũdũ eum hoc arbitrariũ, ita tamen, ꝙ fiat ſpecialis, & expeſſa mentio. De principalibus articulis. ſ. de reſcript. cùm dilecta & de exceptionibus. ſ. de procur. in noſtra. § fina. & de ordi. ſ. eo. cum olim. ſ. titu. j. veniens. & de iudicibus, & de litigantibus, & de his de quibus agitur. ſ. de dolo, & contu. c. ex literis. ver. de hoc. ¶ Et breuiter ita eſt interpretandum, vt ratio quæ mouet delegantem, moueat delegatum. de reſcrip

ſuper literis.§. fina. & ſi delegatus maneat dubius, conſulat
delegatus de ſenten.excõmu.inter de offic dele.c.ij. de iudic.
cùm veniſſent *de iudicibus*, ſupp.habito *nihileuom*, in genere
ne dum in ſpecie Hoſtien. *expreſſum*, ſcilicet de priuil.& de
proceſſu, *potuiſſet*, & ſic non valuerunt: de reſcript.ſuper li-
teris.& hic poſſet cõtinuari ver.illud factum priorum &c.
Sententia, per quam fortè in totum vel in parte adiudicatũ
erat ius eligendi monaſterio. Innocẽ. Et not.quòd dicit ſen-
tentia, & non dicit res iudicata. Et iſto modo potes etiam
euadere contrarium, de quo in vltima glo. *dicebatur*, coram
Papa, *probata*, à ſecundis iudicibus authoritate ſecundarũ
literarũ ſecundum Goſ.& Hoſti.vel priùs alio tempore ſe-
cundum Innocen. Nam aliâs fuerat ſuper hoc quæſtio inter
iſta monaſteria ſecundũ Pe. *nobis*, & ſupple, nec iudicib⁹, &
de hoc continuatur ſequens ver. *prædictis*, ſcilicet primis iu
dicibus. qui pro vobis iudicauerunt Hoſtien. *oſtenſa*, nota
2 † quòd ſi prima ſententia oſtendatur, & contra eam fera
tur ſecunda, tollitur prima quoad actionem & exceptioné
in compẽſatione ſecus, vt notatur. ĩ.c.proximo in glo. Item
ſecus cùm tollitur exceptio, & remanet actio. ĩ.de app.con
ſtitutus.in fine.de accuſa.accedens.ff.commo. in rebus.§.vl-
timo ſecundum Goſ. *Statuiſſent*, vt præſumitur, ex quo eam
vidiſſent ad hanc cognitionem venire non deberent. *Obij-
cientibus*, nunc in iudicio habito coram Papa Goſ. *ratum ſit*,
ĩ.de teſta.Raynutius.&.c.Raynaldus. Hoſti. *Sententiam*, per
quam iudicauerũt pro monachis ſancti Elodij, & ipſo ele-
cto.Goſ. *Confirmantes*, ad maius robur. ſ̃. de ma. & obe.per
3 tuas. Hoſti. *electio*, nota † quòd Abbas ante benedictionem
non vocabatur Abbas, ſed elect⁹. Dat igitur benedictio no
men abbatis, ſicut & conſecratio Epiſcopi, & pallium no-
men Archiepiſcopi & executionem officij. ſ̃.de æta.& qua.
cùm contingat. de tranſact.c.j.de vſu palij.in fi.Hoſtien.cõ
tra.ſ̃.de ſupplen. negli. præla.c.j. de accuſa.meminimus. &
de .ſta.mo. cle.accedentes.§.ſtatuimus per quæ etiam patet,
quòd Abbas dici poteſt, *Saluo*. not. ꝙ quando aliquod fit:
quanuis iuſtè per quod poteſt alicui præiudicari in poſterũ
vtile eſt proteſtari.vt hic.&.vij.q.j. pontifices.&. ſ̃. de ſup-
4 plen.negli.præla.c.ij. in fine. Et nota quòd † Papa per pro
prium factum, iuri Epiſcopali derogare non intendit etiã
ſi Epiſcopus ſit ſciſmaticus. ſ̃. de elect.quia dilig.tia.nec per
reſcriptum, nec priuilegium, niſi ſpecialis mentio ibi habea
tur, vt legitur & notatur. ſ̃. de offic.deleg.ſuper eo. de cõfir.
vti.vel inuti.c.fina. Hoſti. *diœceſani*. alius ad quẽſpectat ſub-
iectos Abbates benedicere. ſ̃. de ſupplẽ.negli.pręla.c.j. Hoſ.
Et forſan hoc reſeruat proteſtatio.ſ. quoad promouendos.
Sim.de ſupplẽ.negli.pręla.c.ij. Vel intendit, quòd iſte idem
per benedictionem Papæ non minus ſit diœceſano ſubie-
ctus. Sim.de ma.& obe.per tuas.

5 ¶ PRIMO quæritur, qualiter impetrans † literas ad ſe-
cundos iudices, tenetur facere mentionem de proceſſu ha-
bito coram primis. ¶ Super quo vide quæ ſcripſi in textu.
ſuper verbo proceſſu: &. ſ̃. de offic.dele.c.coram.in quæſtio
ne.ij.& in conſilijs meis, conſilio.lj.quæſt.iij. articulo.j. vbi
de hoc pleniſſimè quoad literas iuſtitię & gratię. Et addere
potes quæſtionem quandam diſputatam per dominũ Ray
mundum de fargijs, quæ incipit Sempronius. & aliam quæ
ſtionem diſputatam per dominum Bernardum de boſque
to, quæ incipit quidã dedit quæ eſt ſecundum librũ meum
in nu.e.cxlvj. Verùm vt dicta Henrici tibi non deſint ſecun-
dum eum, circa hoc ſic diſtinguere potes, quia aut ſecundæ
literæ impetrantur ad reuocationem priorum iudicum:
Sed vt alius iudex collega, vnus vel plures in cauſę cognitio
ne ipſius prioribus iudicibus adiũgãtur. In primo caſu, aut
quæris de proceſſu facto coram prioribus iudicibus, ſuper
inepta actione, ſeu petitiõe, de quo. ſ̃. de iudi.examinata.&
de tali non oportet facere mentionẽ: vt no.Spec.tit.de offi.
omniũ iudi.§. de ſeruis.ver. Sed quid ſi clericus dicens, ꝙ li-
cet de proceſſu facto coram prioribus iudicibus ſuper in-
epta actione literæ ſecundò impetratæ nõ faciant mentio-
nem, nihilominus dicunt valere, ſaltem de cõſuetudine. ar.
ĩ.de app.ſi duobus, licet non de rigore vt hic, &. ſ̃. de offic.
deleg.ex literis. pro quo faciunt ea. quæ no. ĩ.de regu. iuris
c.nõ pręſtat.lib.vj. Aut, quęris de proceſſu facto ſuper apta.
& competenti actione, ſeu petitione: & tunc proceſſus alius
eſt talis, qui non valet ipſo iure, vel in effectu. & tunc idem
quod in membro præcedẽti per iura alleg.& hoc poteſt ſic
probari, quia ſecundum hoc quod video, quòd impetrans
ſecundas literas directas ſecundis iudicibus, tenetur de pro
ceſſu facto per priores literas facere mentionẽ: ita tenetur
facere mentionem multò fortius de ipſis prioribus literis,
vt. ſ̃. de reſcrip.c. cæterum. Sed habeo quòd vbi priores li-
terę non valent ipſo iure, vel etiam in effectu, vt quia ſunt
tales, quę per exceptionem elidi poſſunt, impetrans ſecun-
das literas non tenetur de ipſis prioribus facere menti[...]
vt no. Ber. ſ̃. de reſcrip.c.ex tenore glo.penultima.& ſcrip[...]
e.tit.c.j. ergo pari, imò fortiori ratione ſi proceſſus factu[s]
priores literas nõ valet ipſo iure, vel in effectu impetran[s]
cũdas literas non tenebit de ipſo facere mentionem
mè quia non debet præſtare impedimentum, quod de
non ſortitur effectum. ĩ.de reg.iur.c.non præſtat.libro
to.cùm ibi allegatis. Aut proceſſus eſt validus ipſo iure,
effectu, & tunc de tali oportet facere mentionem in li[...]
ſecundis aliâs non valerent & vtrum ſufficiat, quod in
dis literis de tali proceſſu fiat mentio generalis. Arbitra[...]
eſt ſecundũ Hoſt.dicentẽ hîc, quòd de principalibus arti[cu]
lis & exceptionibus & ordinationibus, & de his inter quos
& coram quibus actum eſt ſpecialis, & expreſſa mentio fieri
debet: vt probatur de articulis, de reſcriptis cùm dilect[...]
de exceptionibus. ſ̃. de procur.c. in noſtra. in fine. de ord[i]
natione. ſ̃. eo.cùm olim. de iudice, & litigatoribus. ĩ.de do.
& contu.c.ex literis. vbi de hoc ſecundum eum. Sequitur de
ſecundo membro principali, ſcilicet quando ſecundę literæ
impetrant non ad reuocationẽ priorum iudicũ: ſed vt alius
iudex collega, in cauſę cognitiõe, ipſius prioribus adiungat,
& tunc dic vt dixi. ſ̃. de offi.deleg.c.corã.in.ij.diſtinctiõe.

¶ SECVNDO quæritur, quando reus plures habet ex-
ceptiones dilatorias, & fori declinatorias inter quas contra
iudicem eſt exceptio de ſuſpecto, quo tempore debet pro-
poni talis exceptio de ſuſpecto, de quo hîc per Bern. Inno-
cen.& Hoſtien.ſuper verbo in iudicio. Dicunt enim, quòd
6 † ſi alicui competunt plures exceptiones declinatoriæ iu-
dicij, puta de ſuſpicione iudicis, excõmunicatiõe actoris, &
falſitate reſcripti, aut alias conſimiles, ſemper in principio
proponat exceptionẽ ſuſpicionis: nam ſi primò aliam pro-
poneret, ſibi præiudicium faceret. vt.§. ſi quis teſtibus.&.§.
cuius in agendo.&.l.ſed & ſi ſuſceperit. in principio, alleg.
in gloſſa. Item quia ſi ſemper vſque ad lit. conteſt. hoc fa-
cere poſſet, fruſtrà præfigeretur terminus.xx.dierum & fru
ſtrà conſuleretur proteſtari de tempore abſentiæ iudicis, vt
authen.offeratur.&.l.cùm ſpecialis.alleg.in glo. Nec obſtat,
quòd propter exceptionem falſitatis reſcripti, & excõmuni
catiõis impetrationẽ, apparet reſcriptũ nullum. de reſcrit.
capitulo ipſo iure.libro ſexto.¡nam coram tali excipiendo
de iſtis, eligo quoad iſta eius iudicium, ſic quòd de hoc ip-
ſe iudicabit & faciet ius eius ſententia inter partes. ſupra de
reſcript.c.ſuper literis.in fine vnde ex quo in vno elegi eum
iudicium, in alijs illud recuſare non poſſum: vt prædicto.§.
cuius in agendo. ſed dum recuſo, non eius, ſed arbitrorum
vel collegę, vel ordinarij eligo iudiciũ, iuxta lec.& notata.j.
de offic.delegati.ſi contra vnum.libr.vj.&. ĩ.de appel. cum
ſpeciali, licet dici poſſet, quòd in recuſando, eliditur iudi-
cium recuſati, ſaltem quoad compulſionem arbitrorum.
7 Subdit Inno.quòd † ſi non recuſatur iudex, valet quicquid
facit vt. ĩ.eit.j.c.ad hæc ſi in vna.& tamẽ nõ valet quod fit ꝑ
reſcriptũ falſum: vel ab excõicato impetratũ: etiam ſi pars
conſentiat. ĩ.e.ad probandũ: &. ſ̃. de proba.licet.& pręd.j.c.
ipſo iure. Addit Hoſti.quòd videt, quòd recuſans requiſi-
tus recuſato tenetur iuuare: de malitia de hoc in Speculo.
de recu-

de recuſatione §. qualiter. ver. quòd ſi præſcriptio. & §. fina.
ad finem. ver. quid ſi arbiter. & de hoc an habeat locum in
delegatu, dixi de iuramẽto calum. c. ij. lib. vj. ¶ Alij tamen
dicũt, vt refert Innocen. quòd omnes huiuſmodi exceptio-
nes ſimul proponi poſſunt: cùm ad idem tendant, ſcilicet
ad iudicem remouendum. arg. ff. de except. l. nemo. & ff. de
iudi. l. non videtur in iudicem. Item dicunt alij, ſecundum
eum, quòd proxima opinio vera, ſi cum proteſtatione pro-
ponantur, aliàs nõ. Subdit tamen alios dicere, quòd etiam
ſeparatim poſſunt omnes proponi, dummodo intra decẽ
dies recuſatio proponatur. argu. C. de inoffic. teſtamento. l.
contra maiores. Quod alij intelligũt, ſi cum proteſtatione
proponantur & aliàs non vt prædixi. ¶ Primi tamen re-
ſpodent ſic ad prædictas leges, quia non contradicit præ-
dicta. l. nemo. Nam proponendo diuerſas, idem videtur cõ-
fiteri, nam excipiens dubitat. vt notatur de except. cùm ve
nerabilis. & infra de regu. iuris c. exceptionem. lib. vj. Imò
per hoc intendit intentionem aduerſarij eludere, ſicut quã-
do excipitur aliquem eſſe exemptum per præſcriptionem
vel priuilegium. s. titu. j. audiuis. Sed in hoc facit ſibi præiu
8 diciũ: quia in iudicem videtur conſentire, litigando coram
eo, coram quo litigare non teneretur. Item non obſtat. l. nõ
videtur quia maius eſt & maius ſignum conſenſus eſt litiga
re ſub aliquo, quàm petere genus actiõis ſibi ędi: item quia
ibi nullam ſententiam petit. ¶ Item non obſtat authentica
offeratur: quia verum eſt, exceptionẽ recuſationis proponi,
vſq; ad. xx. dies. ſi videlicet tacitè vel expreſſe, illi pars ante
non renũciauerit nec propter hoc quòd dedit ſportulas vel
fideiuſſionem, videtur in iudicem cõſenſiſſe: cùm talis cau
tio ſucceſſit iudicio ſiti præſtetur coram illo iudice, qui nõ
cognoſcet: vt. ff. de iudi. l. ij. §. pen. & quia ſportulæ & ſatiſ-
datio huiuſmodi, ex neceſſitate præſtant: & ideò non præ-
iudicant. ¶ Ex quibus ſuppoſita huiuſmodi prima opinio-
ne pro vera, videtur quòd aliquis ſimul non poſſit recuſare
iudicem, & repellere procuratorẽ aduerſarij ſui, cum ſuper
procuratione oportet eum audire ſententiã, & ſic videret
in iudicem cõſentire: ſed ſi actor proponit cõtra procurato
rem rei, & procurator rei recuſet iudicem, bene procedunt
hæ duę quęſtiones ſimul, quia ille qui recuſat, nõ eligit iudi
cium recuſati ſuper procuratione: ſed aduerſarius qui facit
reddi iudiciũ in inuitũ: vt. ff. de ver. ob. l. inter ſtipulantẽ §. in-
ter ſacrã. ſecundũ Inn. Sed hoc vltimũ ſcdm Hoſt. verũ eſſet
de iudicio veri & legitimi iudicis, qui non recuſatur. Sed ex
quo legitimè recuſatus eſt, tunc pendente articulo recuſa-
tionis, non cogitur corã eo, ſuper quocunq; alio reſpon-
dere: vt patet in eo quod legitur & notatur. s. de off. deleg. c.
ſuſpicionis. & de app. c. legitima. lib. vj. ¶ Alij autẽ dicunt
ſimpliciter, quòd vſq; ad. xx. dies poteſt proponi recuſatio,
quãdocũq; ſiue aliàs propoſuerit ſiue nõ. iij. q. iij. offeratur.
quia beneficiũ iuris &c. de reg. iuris indultum. cum ſuis con
cordantijs. lib. vj. ¶ Alij dicunt vt Phi. Iac. de al. & Abb. &
Guli. in Spec. de dilationibus §. nunc videamus. in fine. quòd
9 † ſemper vſq; ad litem conteſ. põt proponi. C. de iuriſ. omn.
iudi. l. nemo. ibi, *poſt litem conteſt. or. ſedis recuſet ex. um. n.* ergo
ante poteſt: facit de iudi. apertiſſimi. & hæc decretalis, niſi
fuiſſet datus terminus ad omnes dilatorias proponendas,
de except. paſtoralis. non obſtat. auth. offeratur. quia hodie
induciæ arbitrariæ ſunt. j. tit. proximo. cùm ſit. imò quidã
ex eis, fatuum reputant illum, qui illã primò proponit, cùm
per hoc iudicem prouocet, & cùm ipſe Guli. in Spe. in titul.
de recuſa §. ſit autẽ recuſatio. Conſulit tamẽ teneri opinio-
nem Tanc. quæ opinio habet, vt dicit Bernard. hic. quòd ſi
omiſſa exceptione de iudice ſuſpecto, propoſuit aliàs ſiue
obtineat ſiue ſuccumbat, nõ poteſt redire ad illã de iure ſu-
ſpecto: quia per hoc videtur tacitè approbare perſonã iudi-
cis, ex quo cõſentit ſub eo litigare: arg. s. de offi. dele. inſinu
ante. & dixi. s. & idem conſulit Hoſti. s. de proba. quoniam.
Et remittit illuc & ad ea, quæ not. in ſumma de off. delega §.
nec id. ver. quando debet fieri recuſatio. Alij dicunt, vt Ioã.
iij. q. iij. offeratur. Glo. in ſumma de dila. §. ij. & Inno. hîc reci
tat, quòd non ſolùm ante alias exceptiones proponi debet,
ſed etiã ante. xx. dies. ¶ Ex opinione Bernar. ſequeretur incõ
ueniens, quia ſi peteret reus ſibi dari copiã reſcripti, diceret
actor talis eſt perſona, cui debet credi. xcvij. diſt. nobiliſſi-
mus. ſi peteret libellũ, diceret actor, nõ eſt de cõſuetudine, &
hoc faceret Papa ſolùm vt iudex ſuper eo pronũciaret. Pro-
pter quod aliqui dicunt, quòd aut reus prouocat ad ſenten-
tiam, aut prouocatur. Primo caſu ampliùs nõ recuſat ſecun
do ſic. ar. ff. de condi. ſur. l. & ideò & . s. de except. cùm inter.
10 ſatis crederẽ de iure dicendum, quòd † omnis exceptio per
quam negetur quis eſſe iudex, præcedit exceptionẽ de ſuſpe
cto: nam ſi non eſt iudex, ad quid eum debeo recuſare? ma-
ximè cùm longiorẽ tractum recuſatio habeat, pro eo quòd
itur ad arbitros. Vtile tamẽ eſt, ex hoc caſu proteſtari: ſed nõ
puto neceſſarium, alias verò non exceptiones per quas non
negatur iuriſditio puta executionẽ contra actorẽ, ita, quòd
non contra reſcriptum, vel dilatoriam ſolutionis præcedet
recuſatio. Facit pro hac diſtinctiõe, quod notatur in Specu-
la de excep. §. viſo. ver. porrò. & hoc teneat poſt factum maxi
mè cum reo liceat proponere contraria: præcipuè quando
tendunt ad finẽ eundem: de hoc plenè. j. de reg. iur. c. nullus
pluribus. libro ſexto. nec eſt verũ, quòd eligam ſolius iudi-
cium, niſi quoad id qd excipio, & dato quòd illud expreſſè
facerẽ, nõ deberet ratione. Quid enĩ ſi expreſſe facerem illũ
iudicẽ, non video quòd hãc recuſationẽ impediet Ante fa-
ctum tamẽ conſule cum Tanc. cùm ſuper alijs exceptioni-
bus, ſi quas ante propoſuerit, habeat pronunciare, eiuſ-
que ſententia ius faciat inter partes: & quia eligens vnius,
iudicium in vno, illud in alio non recuſat: vt patet ex dictis
& eſt ſimile. s. de iureiurando capitulo verum. & quod ſcri-
pſit Nouella de iudęis capitulo ſignificauit. & iſtã opinionẽ
Tanc. potes tenere ſi quis ſcienter iſtam exceptionẽ omit-
tat: ſecus ſi ignoranter. argu. ff. de iuriſdi. omn. iud. l. ſi per er-
rorem. ſecundũ Henricum poſt Spe. in titulo de exceptio-
11 nibus §. viſo. verſi. porrò. ¶ Tertò quæritur, qualiter † ſen-
tentia lata contra res prius iudicatas tenet: de quo hîc ſatis
per Bernardũ in glo. fin. Inno. dicit, quòd vbi oppoſita fuit
exceptio de re priùs iudicata, & nõ fuit productũ inſtrumẽ
tum ſententiæ, ad probãdum exceptionem oppoſitam, nec
etiam alia probatio, tunc ſi feratur ſententia contra rem iu-
dicatã, bene valet: & ita loquitur illa decretalis, ſed vbi nul-
la oppoſita, nullaque probata eſt exceptio de re iudic. tunc
ſecus eſt: & ita loquitur §. diffinitiua. ij. q. vj. in contrarium
allegatus arg. ff. de compen. l. quod in diem. ſecundũ eum. &
adde omnino ea quæ dicam in ſuppletionibus gloſſæ vlti-
mæ. ¶ Verùm vt habeas dicta Hoſt. Nouellæ & Henrici ad
doctrinam pleniorẽ huius articuli, circa hoc ſic diſtinguas,
quia aut ſecunda ſententia fertur interueniente remedio.
appellationis, vel ſupplicationis, vel in integrũ reſtitutiõis,
aut nullo tali remedio interueniente. In primo caſu conſtat,
quòd valet, niſi ſit aliud canonicum, quod obſiſtat: primum
membrum patet. ff. de appe. l. j. & per totũ. C. de appe. l. j. tit.
j. per totum. j. eo. cùm I, & A, de teſtamen. Raynutius & c.
Raynaldus ſecundũ & tertiũ membrũ patent. ff. de min. l. in
cauſæ. ij. in fine. & l. ſeq. de re iud. l. Diuus & de iureiur. l. ad-
monendi de app. l. j. & C. de pre. imper. offer. in authen. quę
ſupplicatio. de ſent. pręf. pręt. l. j. s. de reſt. in integ. c. ex literis
& per totũ. j. titu. proximo per totũ in ſecundo caſu, refert
aut eſt dubium de prima ſententia, ſcilicet vtrum & qualis
lata fuit, & tunc valet ſecunda, ratione dubij. ff. quæ ſent. ſi-
ne app. reſcin. l. j. vt notat Bern. hîc in gloſſa. & ita. Aut non
eſt dubium de prima ſententia, & tunc aut contra cauſam
allegat & probatur talis peremptoria, quæ poſt ſententiam
proponi, & probari poteſt: de quo per Acc. C. de iur. & fac.
igno. l. j. & dixi. s. de except. paſtoralis. & tunc valet ſentẽtia
ſecunda, aliàs inutiliter iura admitterẽt illas exceptiones ad
probãdũ, niſi probatę prodeſſent ar. C. de proba. l. ad proba-
tionẽ. aut non allegatur, & tunc quæris de principe, puta Pa

pa vel imperatore proferente ſecundã ſententiã contra per
ſonã, aut de alio inferiori. In primo caſu refert quia aut prin
ceps ex certa ſcientia cõmittit ſciens primam ſententiã eſſe
latam in ea, vel de ipſa cauſa cognoſcit, & tunc ipſam primã
ſententiam reuocare videtur ar. hic in ver. cùm ſi fuiſſet
oſtenſa ea poſt habita, &c. ſ. de offic. dele. paſtoralis § præter-
ea. vt notat Goff. ſ. de reſti. in inte. c. cum ex literis. & Archi.
ij. q. vj. diffinitiua. ver. Item ſi ſententia. Aut princeps igno-
rans primã ſententiã latam in cauſa, ipſam cauſam cõmittit
vel de ipſa cognoſcit, & tunc dic idem quod in alio inferio
ri. Si quæras de alio inferiori, ſiue ordinario, ſiue delegato,
vel ſubdelegato, tunc refert. Aut prima ſententia fuit nulla
ipſo iure, vel in effectu, puta quia lata à iudice nõ cõpetenti,
vel authoritate literarum vitioſarum, & quæ per exceptio-
nem fuerunt eliſæ, & tunc tenet & valet ſecunda ſententia:
non obſtante illa prima, quæ nullum præſtat impedimen-
tum vt hic in ver. non obſtante ibi, cum & ſi. &c. Qui ver-
ſus ita intelligitur ſecundũ Goff. hic & Archi. ij. q. vj. § diffi
nitiua. ver. Item ſi ſententia. & ar. j. de reg. iur. c. non pręſtat.
libro. vj. Ita intellige. j. de purg. vulg. c. ij. C. de ſen. quæ ſine
certa quanti. profe. l. fin. & ar. ff. de bo. poſſ. contra tab. l. non
putauit § non quęuis. & § ſequẽ. de re iudi. l. iiij. § condemna-
tum. Et idem dicendum eſt, ſi notoriè appareat ſententiam
iniuſtam: vt. j. de frig. & malefi. c. fraternitatis § nos autem.
aliâs, nos tamen. & in dicto. c. ij. de purg. vulg. nam ſemper
debet veritas præualere. viij. diſt. conſuetudo. vt hic notat
Inno. in dicto § nos autem. glo nota ſententiam. & Hoſti. &
Io. and. poſt eum. Aut prima ſententia fuit & eſt valida ip-
ſo iure, & in effectu, & tunc aut ſecunda poteſt reputari di-
uerſa à prima, ita quòd ambæ ſe compatiuntur vel ratione
temporis, vel alia ratione, & tunc non eſt contraria: vt. C.
de vete. iure enucle. l. ij. § contrarium verbigratia ſi in prima
ſententia pronũciatum fuit me non debere, vel rem meam
eſſe in ſecunda ſententia, pronunciatum eſt, me debere, vel
rem tuam eſſe, hæ quidem ſententiæ ſe compatiũtur: quia
propter diuerſitatem temporum, vtraque poteſt veritatem
continere. vt de pœ. diſt. prima periculoſè. ff. finium regun-
dorum. l. in finalibus. de mino. l. in cauſæ. j. § fina. & l. ſe. C. ſi
manci. ita ſu. ali. ne proſti. l. j. & tunc valet vtraq;, & ſecunda
pręualet, & pręiudicat primę quaſi tempore ſecũdo ceſſaue
rit cauſa primę vt. ſ. de tranſla. Epiſ. poſt tranſlationem. ver.
cæterum. ff. de excu. tu. l. ex oratione &. ar. ff. de peti. hęredi.
l. item videndum. & l. illud. ſ. de teſti. cùm tu. j. e. tit. c. Abba
te ſanè. lib. vj. Aut ſecunda non poteſt reputari diuerſa, à pri
ma, ſed eſt directò ſibi contraria, & tunc aut non fuit oppo
ſita exceptio primę ſententię coram iſto ſecundo iudice,
qui ſecundam ſententiam tulit, aut fuit oppoſita. Si non fuit
oppoſita, tunc aut quia is cui competebat cauſa, ſibi compe
tere & tunc non valet ſecunda. vt. C. quando prouo. non eſt
neceſſe. l. j. quę eſt canonizata in dicto § diffinitiua. ver. item
ſi ſententia. ij. q. vj. ſecundum Io. Hoſt. & Ioã. and. licet quidã
dicant, quòd eo caſu ſi iudex ſciuit primam ſententiam, ſe-
cunda nulla eſt: ſi ignorauit tenet ſecunda, & pręualet, & pre
iudicat primæ ſic alibi attenditur ſententia iudicis. ff. de
offic. præſid. ſi fortè. j. tit. j. ſi duobus. hoc non placet Ioan.
andr. nec mihi, imò putamus propriè, non tenere ſecũdam,
quãdo pars & iudex ignorabant de perſona, nec eſt æquum
12 † quòd beneficiũ ignorantiæ partis, lædatur per ignorantiã iu
dicis per quam potiùs iuuari debet: de hoc. ſ. de reſcript. ex
parte decani. Solum ergo ad excludendã vel includendã cul
pã in iudice, ponderabitur ipſius ſcientia vel ignorantia: Nec
obſtat lex ſi fortè & capi. ſi duobus reperitur pars in culpa.
Aut is cui competebat, ſciebat eam ſibi competere, & tunc
dico indiſtinctè quòd ſecunda valet, & tenet arg. huius capi
tuli in ver. non obſtat. ſecundum Ber. Goffr. & Hoſti. hic, &
Hoſti. in ſumma eiuſ. tituli § qualis. verſ. iiij. & Archid. in §
alleg. diffinitiua. verſi. item ſi ſententia. pro hoc. j. de priuil.
capi. cùm olim § nos igitur. licet Ioan. andr. illud membrum
hic ſubdiſtinguat, dicens aut is pro quo ſcientia ſcienter &

doloſè omiſit illa vti, volens fatigare aduerſarium ſuum, &
tunc valet ſecunda ſententia. ita loquitur hæc decr. ſecundũ
Ioan. andr. hic in ver. Ioã. dixit. & Vincen. & Philip. & Hoſti.
& Abbas & Hoſtien. ſ. de except. c. exceptionem. & in ſi. de
except. § Item ſi in iudicio. ſed vide, quia decretal. exceptio-
13 nem. videtur facere potiùs contra, quia ibi qui † non oppo-
ſuit exceptionem tempore debito malitioſè, poſt tempus
auditur, ſed condemnatur in expenſis. Sic videtur in hoc di-
cendum, ſed defende Hoſti. & dic quòd textus decret. illius
verſ. dicit, quòd eſt in hac exceptione ſpecialiter obſeruan
dum: vnde arguit pro opinione Hoſtien. nam ſi ſpeciale
eſt in exceptione excõmunicationis propter cauſas quas ha
bes. j. de de except. pia. lib. vj. ergo eſt eius cõtrarium gene-
rale. arg. j. de præben. pręſenti § loca. lib. vj. cum ibi not. Aut
omiſit ea ſcienter ſed non doloſè, & tunc non credo verum,
poſt illud quod notatur per Ioan. in dicto § diffinitiua. verſ.
Item ſi ſententia gl. niſi in cauſa dicens. quòd ſi ex certa ſciẽ-
tia omiſit, ſed ideò omiſit, quia non poterat eam tunc tem-
poris probare, ſibi præiudicat vt. ij. q. vij. plerique. Item per
illud quod notãt Goff. hic & Archi. in prædicto verſi. item
ſi ſententia. dicentes hanc decretalem locum habere, quãdo
prima ſententia nulla eſt ipſo iure, & quòd tunc habet lo-
cum, quòd non tenet ſententia contra res prius iudicatas
quando prima ſententia tenet & excipitur: ex ea, vel non ex
cipitur: ideò quia is cui competit exceptio, ignorat eam ſi
bi competere: aliâs valet ſecunda ſententia. Si ergo aliâs va-
let ſecunda ſententia ergo valet in caſu. vbi is cui competit
exceptio, omittit ea vti ſcienter ſed non doloſè. Item Hoſt.
dicit expreſsè in dicto § qualis. verſi. iiij. quòd cùm omittit
ea vti, quia nõ habet probatiões in promptu, pręiudicat ſi-
bi, niſi proteſtetur de ipſa ſententia: & dicat quòd ideò non
proſequitur, quia non habet probationes paratas, tunc for-
te non pręiudicat ſibi: arg. ff. de ędend. l. argentarius § fina. Itẽ
talis eſt in lata culpa, quę in amiſsione ſui iuris regulariter
ęquiparatur dolo. ff. depo. quod nerua. j. de conſti. vt animarum.
de reſcript. tibi qui. de præbend. ſi clericus. libro. vj. &
14 † diſſoluta negligẽtia prope dolum eſt. ff. man. l. ſi fideiuſſor.
in principio ſed pro Ioan. andr. videtur fortiter facere, quod
not. glo. C. de tranſact. l. ſi diuerſa. dicens, quòd non valet ſe
cunda ſententia contra primam lata, etiam de expreſſo con
ſenſu partium: ergo multò minus & tacito conſenſu illius,
pro quo facit, & qui ſcienter omittit illa vti: cùm non de-
beat plus operari tacitus conſenſus vnius, quàm expreſſus
ambarum partium argu. not. C. de pact. l. j. ff. de lega. j. l. ſi in
ſcriptum § ſi ſub conditione verſ. no. quòd ius futurum non
poteſt amitti per ſimplicem renunciationem: ſed bene per
pretium ſed dato quòd illa gloſſa ſit vera, non obſtat: nam
non mirum ſi tacita renunciatio vnius partis plus operetur
quàm expreſſus ambarum: vt patet in remiſsione iuramen-
ti calum. C. de iuramento calum. l. ij. § ſed quia veremur. j.
de iuramento calum. c. j. lib. vj. Item ibi nõ valet ſententia ſe
cunda ex, eo quia emanat ex conſenſu partium, quod nõ de
bet: quia cõferri debet in inuitũ. ff. de ver. obli. inter ſtipu. in
prin. nec per hoc negat quin is pro quo facit. j. ſentẽtia, poſ-
ſit ei renunciare expreſſè & tacitè ſciẽter omittẽdo illa vti,
& de ea excipere. j. tempus debitum, ſicut eſt in alijs perem
ptorijs, de quibus dixi. ſ. de excep. cũ à nobis. Si fuit oppoſi
ta, exceptio primæ ſentẽtię corã iſto ſecũdo iudice, tunc re-
fert aut fuit reprobata, & tũc tenet & valet: nihilominus ſe
cunda vt hic in ver. nõ obſtãte &c. ſecũdũ Inn. & Ber. habet
ar. ff. de neg. geſt. l. ſi nãit § ſi quocunq; modo. ij. reſpon. & de
compẽ. l. quod in diem § j. quæ ſentẽtię ſine app. reſcin. l. j. cir
ca principiũ. & C. de fide inſtru. l. vlti. Aut nõ fuit reproba-
ta, & tunc aut hmõi. j. ſentẽtię ſic propoſita nõ fuit legitime
15 probata, & tunc idẽ. ſ. quod valet & tenet ſecũda: quia paria † ſunt
non proponere nec probare, & proponere ſed non proba-
re. ff. de teſta. tutel. l. duo ſunt Titij. ſ. de proba. c. licet § ad
reprobandum. ver. ijdem quoq; teſtes. &. j. eo. cùm. l. & A §
ſi verò eos. Sed vbi non fuiſſet oppoſita, & ſciẽter exceptio
primæ

primæ ſententiæ valeret ſecunda ſentētia: vt eſt dictū ergo
& vbi fuiſſet oppoſita, ſed nō probata. Aut exceptio primæ
ſententiæ fuit legitimè oppoſita, & ꝓbata, & tunc nō valet
ſecunda ſentētia, per iam alleg. C. quando prouo. non eſt ne-
ceſſe. l. j. & . ij. q. vj. §. diffinitiua. ver. item ſi ſententia. cum ibi
alleg. Et vide etiā quod not. Inno. ſ. de reſcript. cū dilecta. in
glo. & furtiuè in fi. Quæ dixi vera ſunt, ſaluis caſibus exce-
ptatis in principio huius glo. quæ cū ſub præmiſsis ſi ponde
rantur ſatis cōprehenduntur. Item puto prędicta locū habe
re, ſiue ꝑ actore agēte, ſiue cōtra ipſum, pro reo priùs fuerit
iudicatū: cùm prædicta lex. j. C. quādo prouo. nō eſt neceſſe
nō diſtinguat: & facit quod ibi notaſ in finę vltimæ gloſſ. &
omnino ad præmiſſa videas quæ ſcripſit Cynus poſt Iacob.
de arena. C. quādo prouo. nō eſt neceſſe. l. j. in diſtinctione
vnde plura de prę̄miſsis ſumpta fuerūt. Adde tamē omnino
quę ſcripſi in cle. ſi appellationem. de app. in. ij. oppoſitione.
¶ Supple gloſſas in gloſſa prima ibi, *fieri debuiſſet*. ſ. de con-
ſuetu. cum dilectus. de ver. ſigni. abbate. Vel quia dicebat ſe
ius habere in electiōe ſecundū Goff. Simile. ſ. de elect. c. ij. &
de poſtu ꝙ ſicut. Vel forte dicebāt ipſi, ſe ibi ponere debe-
re abbatē & monachos, illudque ſibi ſubiectū & ibi, *Quas
cum iudices*, quibus ſecundō Petr. de ſaxo. cōmiſſum fuerat,
quòd ſi inuenirent illas ſuſpiciones legitimas, procederēt in
cauſa: vel loquitur de primis, & ibi, *lata fuerat*, à ſecundis iu
dicibus, qui præuenerunt in ſecunda ſecundū Glo. & Hoſt.
& in fine, Inno. & Hoſti. narrauerūt etiā factū diuerſimodè
tamē de eo nō curo. ¶ In gloſſa quicunq; ibi, *poſt literas*, hoc
dicit quia ſi tempore impetrationis reſcriptū fuiſſet nullū,
nec daret iuriſditionē, vt ꝓdicto. c. *ipſo iure*, & ibi, *proteſtari*, &
ſic vitiatur opinio dicentiū, quòd quādocūq; per litē cōte-
ſtatam poſſet opponi, ad quid enim hoc caſu fieret proteſta
tio. & ibi, *procedat*, & hoc tenet Philip. & ibi, *eligere*, ar. ſ. de
procu. c. fin. xj. q. iij. cū excōmunicato. Hoſti. & ibi, *& quia co
tra*, aliâs ſiue cōtra. & tunc facit litera ad finē. ibi, niſi litigare
cōſenſerit in quantū cōtra reſpondere teneſ quòd ibi ſuſpi-
cionis cauſa ſuperuenit: & ibi *inueniebat*, hic & . iij. q. iij. offe-
ratur. idem Vincen. Goff. & Abbas. & ibi, *ſententiam iudicis*,
ecce ergo, quòd iudex in prima exceptiōe iudicauit pro reo,
vt recuſari non poſsit Hoſtien. *& in fine*, adde quę ſcripſi. ſ.
eod. c. in ſecunda quæſtione. ¶ In glo. *per quæ ius in fine*. Sed
hoc nihil facit ad rem ſecundū Inno. Sed Hoſti. contra no-
tans ex hoc nō valere reſcriptū vel priuilegiū, contra priui-
legium impetratū, ſi de illo non faciat mentionē. j. de priui
legijs ex parte. ſ. de reſcript. conſtitutus. & c. cum ordinem
Sed dic vt ibi. ¶ In glo. *Nam & de proceſſu, in fine*. facit. ſ. de
reſcript. dilectus. j. & . j. de coha. cle. c. ſup eo. item debet fie-
ri mentio de priuilegijs & confirmatione alterius partis. j.
de confir. vti. vel inuti. c. bonę. item de rebus de quibus agi-
tur. ſ. de do. & cōtu. c. ex literis. item de literis primo obten
tis. ſ. de reſcript. c. cæterum. ſed ſi non fiat mentio in lite-
ris de his quę, fiunt poſt appellationē non minus valent li-
teræ. ſ. de excep. c. dilecte & adde quæ ſcripſi. ſ. eod. capitulo
in prima quæſtione. ¶ In gloſſ. ſic exponitur ibi, ſecundum
notulam Lan. & Gof. & Bar. Brix. & ibi. libro. xij. & Hoſtiē.
de ſportulis. l. j. Goff. ¶ In gloſſa vltima ibi, *aperi*, & in alijs
caſibus qui not. C. de iuris & facti. ignorantia. l. j. & Guli. in
Spe. de except. exceptionē ſuper. j. glo. & ibi de reſti. in inte.
ca. j. & vlti. & eo. tit. ca. j. lib vj. & ibi, *petitum*, quia peti po-
terat ex quo lædebatur eccleſia: ſecus ſi ipſius perſonæ tan-
tum, de hoc dixi de reſti. in inte. c. fin. & in cle. j. eo. tit. capi.
vno. in ſecunda gloſſ. & ibi in negotio publico notat hic Io.
quòd in hoc caſu, eccleſia non æquiparatur rei publicę Ac-
cur. ibi notat contrarium. & C. eod. ſub Specula. alleg. in au-
thenti. de non ali. §. ſi minus. colla. ij. pro eo facit in. xxiij.
16 quæſtione quarta quod ergo & † quia iura eccleſiarum di-
cuntur publica. ff. de iuſti. & iu. l. prima. §. publicom. C. de ſa-
croſanc. ec. l. vltima. Et vide quod dicam poſt Goff. j. c. pro
ximo. ſuper vltima glo. ad idem quod notatur de tranſact.
ſub prætextu. & ibi, & in alio caſu, ſcilicet quando pars par
ti defert iuramentum. ¶ Hoſtien. & Io. aliter recipiebant
hunc caſum, ſcilicet vbi prior ſentētia retractatur, ſcilicet
propter periurium, & hoc quando iuramentum fuerat de-
latum à iudice parti. Aliam lecturam videas, & ibi, *pericu-
lum animæ*, quod ergo dicitur ſentētiam latam in cauſa ma-
trimoniali retractari poſſe, locum habet etiam vbicunq;
periculum animæ vertitur. & idem no. Io. xxx. quæſt. ix. in
ſumma. & §. quia ergo & moderni ad idem alleg. de teſti. ex
parte & facit quod dixi ſuper rubric. ſ. e. cōſanguinei. & ibi
conſanguinei & in caſu j. de purgat vulgari. c. ij. & in crimi-
ne ſecundum Vinc. ſ. de proba. licet & ibi. *Ioan. dicit*. non pu
to quòd hoc conuertat ad ſolutionem iſtius contrarij, ſed
alterius, de quo ſequitur. & hoc dictum Io. placet Philip.
quod omnino verum putat Hoſtien. alias Marti. ſ. de ex-
cept. exceptionem. & iuſti. de except. §. item ſi in iudicio.
Sed vide quòd decre. exceptionem potius videtur facere
cōtra: quia ibi qui nō opponūt exceptionem tempore de-
bito, maliciosè poſt tempus auditur, cōdemnatur in expen
ſis: ſic videtur in hoc caſu, eum qui obmiſit exceptionem
rei iudicatæ tempore debito, maliciosè proponere, quòd
poſt tempus debeat condemnari in expenſis. & ſic videtur
potius contra. Sed defende Hoſtien. & dic quòd textus de-
cre. exceptionem. vbi dicit, quòd eſt in hac exceptione ſpe
cialiter obſeruandum, bene arguit pro opinione Hoſtien.
Nam ſi ſpeciale eſt in exceptione excommunicationis pro
pter cauſas quas habes. j. de except, pia. libr. vj. ergo eius cō
trarium eſt generale: ꝛ is qui maliciosè non opponit exce
ptionem ſibi com petentem debito tempore, & facit hoc
cauſa fatigandi aduerſarium, poſteà volens opponere au-
diri non debet. Facit de præbend. præſenti. §. lata. libr. vj. &
quod ibi no. Ioā. And. & ibi quia dicebant ipſi monachi, &
ibi nec etiam poterant, quòd dic vt in. d. cle. de do. & contu.
ſi M. & ibi oſtendeſ. ¶ Dicebat Inn. contrariū loqui, vbi nō
fuit oppoſita nec probata exceptio rei iudi. & illud vbi fuit
oppoſita & non probata: & ibi. *l. prima*. & ibi nota quæ ſit
ratio. ſcilicet vt ſit litium finis, licet alij dicant, quia ſenten-
17 tia † à qua non fuit appellatum, ius facit quòd eſt falſum: vt
ibi notatur quia ſententia lata contra ius ſcriptū, tenet vbi
non exprimitur error. Et aduerte, quia ſi finis litium, eſt ve-
ra cauſa huius iuris, videtur quòd ſi ſecunda ſententia ſera-
ratur etiam conſonans primæ non teneat: ſed gloſſ. ibi con-
tra. Cum non ſit prohibitum & ibi me & te, *in fine*, ad. l. pri-
mā ergo. C. quando prouo. non eſt neceſſe. non reſpondetur
in modis, euadendo contrarium. Primò quòd dicit finis hu
ius gloſſæ. ſecundæ quòd licet ſententia lata contra rem iu-
dicatā non valet, & hic allegabatur nuda ſententia, non res
iudicata: vt dixi ſuper ver. ſententia. Secundò pro opinio-
ne Goffre. & Hoſten. de qua dixi ſuper prima glo. & in tex-
tu. ſuper ver. prolata quarto generalius, quòd nulla erat
ſententia, licet prius lata qualicunq; nullitate: vt in gloſſ.
quæ non tenebat & glo. ſequenti. Sed quia hìc non aperitur
intellectus in diſcernendo, quòd iura in materia, licet eua-
dimus contrarium. Idem dic quòd an pars ignorat iudicatū
vel ſcit, & tacet bona fide, nō dolosè ſcit & excipit & probat:
& contra rem nil replicatur, tunc habet locum. l. prima.
C. quando prouo. non eſt neceſſe: ſic verò contra rem iudi-
catā, replicatur vel dolosè res iudicata tacetur, locū habet
quod hìc dicitur valere ſecundam contra primam, & idem
ſecundum Inno. ſi res iudicata opponitur: ſed nō probatur
vt dixi ſup eadē gloſſ. ¶ Collectarius ibi, *ante litis ingreſſum*.
18 oblato tamen libello, quia † ante libelli oblationem non eſt
exceptio proponenda ſecundum Inno. de procu. conſtitu-
tus licet Hoſti. ibi contra tamen Spe. de except. §. nunc viden
dum ver. ſed quæro ſtat cum Inno. pręterquā in exceptione
tendente ad iuriſditionem elidendam: & in exceptione ſpo
liationis contra criminaliter accuſantem. iij. q. iij. c. j. ſecun-
dum Archidiaconum. ij. q. ij. c. j. quia accuſatus non tenetur
libellum recipere, donec fuerit reſtitutus vt notat Innocē.
de reſcriptis ex parte ſecūdo. *De priuilegio*. fortè erat modifi-

catum ſimile ſupra de præſcript. veniens aliâs non eſt vis ſe
cundum Innocen. Et ſi eſſet clauſum in corpore iuris, non
oporteret de illo facere mentionẽ. Super quo vide q̃ ſcripſi
de reſcript.c.primo. & de conſti.c.primo. libro.vj. De alijs
verò peremptorijs, an oporteat facere mẽtionem, remittit
Collectarius ad notata per Innocen. & alios de reſcrip.c.j.
&.c.cùm ordinis. Subdit quòd in literis de iuſtitia nõ opor
tet de priuilegio facere mentionem.ſicut nec de perempto-
rijs alijs,vt dicit notari per Innocen.& Nouellam in prædi
cto.c.cùm ordinem &.j̃.de ver. ſigni.c. ex parte. in ſecunda
columna.ſecus dicit in literis gratioſis, contra priuilegium
impetratis,vt hîc.Simile de reſcript. conſtitutus. Sic poteſt
intelligi de foro compe.cum dilecti.& quæ notat Innocen.
e.titu.ex parte.Ex notatis enim ibi colligit̃, quòd ſicut reus
præſens & tacens ſibi præiudicat in exceptionibus opponẽ
dis:ita eſt & cum eſt contumax & ſi poſteà compareat,&ve
lit eas opponere tempore quo non poſſet,ſi præſens fuiſſet.
Ad quod vide Innocen.& Hoſtien.j̃.titu.j.ſuper eo.ij.& de
dila.c.prætereà ad finem. *Nouerum*, vt.j̃.c. ſequẽti. &.ſ̃.eo.
cum inter.Quod dic verum eſſe, niſi per modum reſtitutio
nis in integrum: ad quod vide quod legitur & notatur per
Archidi.de in integrum reſti.c.j.libr.vj. ¶ Iſtum tamẽ tex-
tum intelligit Innocen de ordi.cogni.c.fina.circa finem col
lum.tertię vbi opponitur de re iudicata. & hoc non obſtan
te fertur ſententia cõtra exceptionem oppoſitam,nec appel
latur ; quia ſecus ſi nõ fuiſſet oppoſitum.Sed Nouella intel-
ligit,quòd vbi iudex & pars ignorarent ſententiam ſecun-
dam contra primam latã non pręiudicaret.& idem not. hîc
&.j̃.qui filij ſunt legiti.c.cauſam. circa medium. ¶ Hoſtien.
verò intelligit iſtam decre.vbi ſcienter & doloſè omittitur
talis exceptio per notata Ioan. Archidi.in.§. diffinitiua. Li-
tera tamen iſta multum generaliter loquitur ibi cum ſuper
textu &c.& concordant notata Innocen. de conſti.cum.M.
in fine vbi notat , quòd ſi ſimul ſuper eodem agatur coram
diuerſis,& non excipiatur,tenet proceſſus.Sed ſi ſuper iudi-
cato tranſigatur, indiſtinctè videtur , quòd non valeat : de
tranſact.ſuſcitata.& in eo quid no.e.titu. ſuper eo. Sed Col-
lect.non videt bene quare nõ idem ſicut cum fertur contra
ſententiam cum non minoris roboris ſit iudicatum, quam
arbitramentum. ar.ff. de arbi.l.j. & in his quæ le.& no.ſ̃.de
19 teſti.præſentata.Facit quia per † tranſactionem receditur
à priuilegio vt le.& no.ſ̃.tit.j.cùm olim Sed ſalua pace bo-
na ratio eſt, nam tranſactio eſt de re dubia, & lite incerta.
ff.de tranſact.l.j.res autem indicata,tollit incertitudinem &
dubietatem quia finẽ imponit liti.vt.ff.de re iudi.l.j.& ideò
nõ poteſt fieri ſuper re indicata tranſactio vt.ff.de condi.in-
deb.l.eleganter.§.primo.Fateor tamen,quòd ſi ſententia in
dubium reuocaretur,vel quia negaretur,nec probaretur eã
fuiſſe latam , vel quia diceretur eam fuiſſe nulliter latam,
aut ab ea fuiſſe appellatum,tunc ſicut poſſet ſententia con-
traria ferri , vt hîc.Sic poſſet & ſuper ea tranſigi,quia tunc
tranſigeretur ſuper lite dubia,& re incerta.vt predicta.l.pri
20 ma.ff.de tranſact.Plus dico,quòd † per pactum ſimplex po-
teſt renunciari rei iudi.etiam quæ non eſt in aliquod dubiũ
reuocata : quia nullo iure reperitur iſtud prohibitum.ar.
ff.de minori.l.ſi iudex.&.C.de pact.l.penultima. Item dico
quòd ſi paſciſcentes vtuntur verbo trãſactionis, dummodo
appareat de mente renunciationis ſententiæ quòd non vo-
luit ſed paciſci,tunc licet non valeat vt tranſactio,debet ta-
men valere vt pactũ:arg.j̃.de verb.ſignificatio.c.intelligen-
tia.& capit.propterea.& capi.in his.&.ſ̃.de procu.petitio.
21 quia † cum conſtat de mente,canoniſta de verborum ſubti-
litate non curat.ſ̃.de iudi.capit.dilecti.Et faciunt bene quæ
ſcripſi in ſimili poſt Inno.ſ̃.de iudi.capit.exhibita.& maxi-
mè ſi interuenerit iuramentum,ar.ſ̃.de iuriur.cùm contin-
gat.& eod.titu.capit.primo libro ſexto,& de pact. capitulo
quamuis.eod.libro, *electo*, nota electum confirmatum , non
debere vocari abbatem ſecundum Hoſtiẽ.& idem Archid.
xij.q.ij.alienatio,ſecundum Collectarium.

→ *SVMMARIVM.* ←

1 *Sententiam latam contra priuilegium oſtenſum vel non oſtẽſum :cur re ſi ab ea non fuerit appellatum.*
2 *Petitorio ſuſpenſo , poſſe quẽ poſſeſſorium proſequi.*
3 *Reſtitui quem non debere ex ſola poſſeſſionis probatione.*
4 *Iuris incorporalis ſubtractionem pro ſpoliatione haberi.*
5 *Compenſationem poſt ſententiam opponi poſſe.*
6 *Agens de temporalibus, vtrum reconueniri poſſit de ſpiritualibus.*
7 *Agens nomine alieno an poſſit reconueniri nomine proprio.*
8 *Reſcriptum primum generalium an reuocetur per ſecundum.*
9 *Tempus ad appellandum continuum eſſe.*

¶ *CAP.* *XXI.*

1 SVborta. ¶ Caſus. Tenetur † ſententia
lata contra priuilegium oſtẽ-
ſum vel non oſtenſum,ſi ab ea non fuerit ap-
pellatum vel ſupplicatum,& tria facit.primò
pręmittit proceſſum, & ſententiam . ſecũdò
ibi, *verum*, cõmittit ipſius ſententiæ executionẽ,& cùm ſup
petitorio, tertiò ibi, *iudicibus*. definit petitoriũ , & modeſtè
definitõ & tollit quoddã obſtaculũ. ¶ Expone literã, *Medel.*
diœceſanũ vt infra patet, *Subiectione*, quam vendicabat epi-
ſcopus, quaſi, *poſſeſſionem*, ſufficit enim hoc caſu epiſcopo
probare poſſeſsionem vel quaſi hoc enim ipſo,quòd ſubdi-
tus reſiſtat,apparet ſpoliatio:& inde competit epiſcopo vel
interdictum vel iudicis officium , vel condictio remitte
Inno.de elect. querelam.de reſtitu.ſpolia.ſæpe. idem Hoſt.
Abb.& AEgidius.Inn.ſcilicet ſerui, *& proberet*, de conceſ.
præben.cum ſuper, *illi*, ſcilicet epiſcopo,cum prima facie
ſtandum eſſet priuilegio inſtructam plenè vt debuit fieri.ĩ.
e.cum.B.*remittentibus*,erãt enim iudices perplexi inter pri-
uilegium Inn.& ſententiã Alex. neſciẽtes ergo quid eligerẽt
remiſerũt negotiũ,*efficaciores*,nota ꝙ vbi pars fundat vtraq;
manſionem ſuam iudicatur pro illa cuius iura ſunt potiora:
Sic.ſ̃.de poſtu.bonę.ij.§.fina.vbi de hoc,& in dubio eſt hoc
arbitrariũ:de hoc.ſ̃.de teſti. in noſtra.c.fina. ſecundũ Hoſti.
proſequatur, concor.ſ̃. de capel.mo.c.ij.ad finẽ.ſ̃. de fi.inſtru.
inter dilectos.ver. porrò vbi plenius vide in glo.ſed nonne.
Et dicit hîc Inno. Papam hîc ignoraſſe ius, ſibi habebat in
monaſterio aliâs ſibi pręiudicaſſet.ff.e.l.ſępe.niſi dicas,cum
Hoſti.ꝙ ratione publici & neceſſarij officij,excuſatur Papa
Nam de qua re &c.ſ̃. de cauſa poſſ. cum ſuper : ſicut & tu-
tor pro pupillo agens,vel authoritatem præbẽs C.de admi.
tut.l.cum quidam ad finem.ff.ex quibus cau.ma.videlicet, li
cet ſecus ſit in officio voluntario,ſicut officium aduocatio-
nis & curationis.ff.de inoffic.teſta.aduerſus.§.fin.&.l.fin.pri
mo reſponſo.ff.de rei vend.inter officium.ff.quẽadmodum
teſta.aperi an.ſi quis ex ſignatoribus.C.de inoffic.teſta.l. pa-
rentibus. &.ſ̃.de tranſact.ex literis. tutius eſt tamen iudici
quòd ſemper ius ſuum excipiat,ſicut hic fecit papa nec mi-
rum,ſi conſeruat ius ſuum per proteſtationes:quia ſic con-
ſeruat etiam ius aliorum.ſ̃.ca.proximo.in fine,*reprobaſſe*,fa-
cto,& ſi non vero.Lauren.*reporti*.i.producti.Petr. *non debet*,
quæſtionem de condemnato qui poſt ſententiam inuenit
inſtrumentũ ſolutionis vide in Specul. de ſentẽ.excommu-
nicationis.§.vltim.verſi. id autem retractari.Similis modus
concludendi infra de inſti.ca.fin.ſ̃.tit.primo ca.pen.in fine.
¶ Supple glo.in glo.ij.ibi poſsidentur ar.contra.lxxxiij.diſt.
quiſquis.Io.cum ſuis concor.& in fin.rationem quare de fo-
ro compe.cõqueſtus.in glo.ij.in glo.nota.& quæ ibi reſtitui.
& hoc eſt dignũ nota ſecundũ Inno.quòd quãq; vtriq; iudi-
cio agit̃,& tñ dilata ꝓprietate ꝓnũciatur ſup poſſeſsione,
de qua ſtatim cõſtat & dicũt quidã hoc nõ habere locũ,niſi
cũ de poſſeſsione cõſtat,ꝑ cõfeſsionẽ vt hic:qd tñ ipſe hoc
reprobat,dicẽs, ꝙ obtinet qualiter cunq; cõſtet.ad qd alleg.
2 ga ſuſpẽſo † petitorio,põt qs proſequi poſſeſſoriũ.de cauſa
poſ.paſtoralis.Hoſ.remittit de reſt.ſpo. ex cõqueſtiõe. ad fi.
& vide eod.tit.ſæpe.in gloſ.dicit Innoc.& infra de conceſ.
prębẽ.poſt electionem in glo.ſententiã in fin.caue tamẽ pro
pter notata Innoc.in capit. conſtitutus. de filijs præſbi.&

propter

propter capi.ad decimas.de reſtitu.ſpo.libro.vj.& dic,quòd
alleg.loquuntur vbi ille petens reſtitutionem,de cuius non
iure cõſtat,non fundat intentionem ſuam de iure cõmuni:
Et etiam fateor,qđ habet locum in beneficijs eccleſiaſtis in-
diſtinctè.ſed vbi.pro petẽte reſtitutionẽ,de coius tamẽ nõ
iure cõſtat,facit ius cõmune,dum cauſa pendet,& adhuc ali
quid probare de iure ſuo poteſt,habet locum quod hìc no-
tatur & legitur, & hoc facit ius cõmune,quod bene immu-
tat quandoq; reſponſionem iuris, vt patet in dicto.c.ad de-
cimas:&.c.j.de præſcrip.lib.vj. ſecundum Martinũ de ſalua.
qui iſtam diſtinctionem ſemper ſolet tulcire per notam pul
cherimam Inno.quæ ponitur.c.cùm dilecta. De confir. vti.
vel inuti.iuncto.c.veniens.&.c.finali.ſ̃.tit.proximo, videli-
cet,quia ibi colligitur ex no.Inno. quòd ego ordinarius iu-
re cõmuni fundatus cõtra ſubditum quem ſcio contra me
habere priuilegium, ſana conſcientia vtor iure meo com-
muni,contra eum ſi ipſe non cõtradicat: quia debeo præſu-
mere,quòd poſtquam ſubditus eſt,& non contradicit, ali-
quam cauſam latentem habet, quare priuilegium nõ valet.
In glo.penul. *in fine*, de hoc.ſ̃. de conſti.cum acceſſiſſent.In
glo.vltima.ibi admonendi.dicit Goffre.& in fi.per in integ.
reſti.ſ̃.de in integ.reſti.c.ſuſcitata.&.ff.de mino.l.ſi ex cauſa
& ibi, *ex multiplici*, & infra de pact.c.j.lib.vj. ¶ Primò op-
3 ponitur quia † non debet quis reſtitui ex ſola poſſeſſionis
probatione,niſi etiam probetur ſpoliatio de offi.dele. cõſul
tationibus.& de reſti. ſpo.c. cùm ad ſedem.Modò Epiſcop⁹
qui mandauit hìc reſtitui, probauit ſolam poſſeſſionem vt
videtur.Solutio dic,quòd ex hoc ſolo quòd monaſteriũ di-
cebat ſe ad obedientiam non teneri, cenſebatur obedientiã
4 ſubtrahere,& per hoc videbatur ſpoliare:quia† in incorpo
ralibus ſubſtractio iuris incorporalis, pro ſpoliatione habe
tur.Super quo vide;quod ſcripſi in textu, ſuper verbo quaſi
poſſeſſionem.¶ Secundò opponitur quia videtur quòd Pa-
pa in fine male reſeruet ſibi ius, nam cum ad monaſterium
pertineret principaliter cauſam defendere,& Papam nõ re-
ſpiceret negotiũ,niſi pro quodam acceſſorio intereſſe,poſt-
quàm ſciuit cauſam agi,ſibi debuit præiudicari, vt patet ex
lectis & notatis.ff.de re iud.l. ſępe.j̃.e.c.quãuis &.ſ̃. eodem
c.cùm ſuper. Tu verò ſolue,per ea quæ ſcripſi.ſ̃.eo.in textu
ſuper verbo proſequatur.¶ Teriò opponitur,quia hìc age-
batur ſuper vtroq;, videlicet petitorio & poſſeſſorio.igitur
malè fecit Papa pronũciando ſuper altero tantum.arg.ff.de
iudi.l.de qua re.Dic quòd hic non cõſtabat de petitorio,ſe-
cundum Lignanum. ¶ Sed contra hoc videtur quia ſi Epus
qui actor erat,non docebat de iure ſuo in petitorio, ſatis cõ
ſtabat per hoc,pro monaſterio de petitorio, quoad effectũ
abſolutiõis vt.C.de rei ven.l.vlti. Dic quòd non eſt ita,quia ius cõ
mune,contra monaſteriũ faciebat,cũ monſteriũ eſſet j̃.dice
ceſim Epiſpopi conſtitutũ.¶ Sed quare ergo non prouũcia
tur ſecũdum ius cõmune pro Epiſcopo.ſ̃. de cauſa poſ.c.cũ
eccleſia.&.c.cùm dilectus.dic quòd monaſteriũ producebat
priuilegium Inn.per quod tollebatur prima facie ius ciuile.
¶ Sed cur ergo nõ pronũciauit Papa pro priuilegio? Dic vt
notatur hìc per Bernardum in prædicta glo. nota quòd ad
finem ibi reſpondeo Epiſcopus &c. ¶ Sed quomodo ergo
reſtituitur Epiſcopos, ad poſſeſſionem, cum non cõſtet de
iure ſuo,imò magis videatur conſtare de nõ iure,attentis le
ctis & notatis per Innocen. de fil.præſbi.conſtitutus. & de
diuor. c.ſignificaſti: & his quæ prædixi in dicto.c.conſtitu-
tus.& in clemen.cauſa de cauſa poſſeſſionis & proprietatis.
& in concordantijs ibi ſignatis. Ad hoc reſpondere potes,
ex his quæ ſcripſi poſt Martinum.ſ̃.in ſuppletione prædi-
ctæ gloſſæ nota quòd. Vltra quæ etiam dicere potes, quòd
ſatis hìc conſtabat de iure Epiſcopi,ex diſpoſitione iuris cõ
munis.Nec conſtabat de non iure ſuo, per priuilegium In-
nocen.quia illud priuilegium nõdum fuerat allegatum, ſeu
firmatur,ex eo quia Papa in modum cuiuſdam vtilis ac iu-
ſtæ prouiſionis:ne dignitas Epiſcopalis ex nimia ſubitatio-
ne perpetuò grauaretur,ordinauit,quòd Epiſcopus in par-
tibus contra priuilegium audiretur & quòd fuerit vtilis ta-
lis prouiſio,ſecutus declarauit euentus, vt patet in fine de-
cretalis in ver. *iudicibus.* non enim coſtat de nõ iure per pro
ducta,quandiu pars auditur ad dicendum contra.ſ̃.de teſti.
c.ſignificauerunt.

¶ QVAERITVR de aliquibus pro expediendis dictis
5 Collectarij. Et primò quærit qualiter compenſatio † poſt
ſententiam opponi poſſit? de quo hic per Bernar.in gloſſ.
penultima.ver.ſecus eſt. Cui concordat Hoſtien. hic & In-
nocen.de cauſa poſſ.cum eccleſia in glo. fina circa medium:
& de hoc in Specul.de ſententia.§.ſecũdo.in fine.ver. quid ſi
prætor vbi excipitur caſus,videlicet niſi in ſentẽtia, de cõ-
penſatione exprimeretur: quia qui compenſat rectè agit vt
ibi dicit & facit quòd notatur.ſ̃.de excep. cũ inter. in fine.
Verius tamen videtur ſibi, quòd debeat intelligi,ſicut Ber-
nardus intelligit.ſ̃. de ordi.cog. cum dilectus. Vnde quoad
hoc,vtranq; gloſſam coniunge.

¶ SECVNDO intrando moltũ impertinenter materiã
6 reconuentionis quærit nunquid agens † de temporalibus,
poteſt reconueniri de ſpiritualibus. Aliqui dicunt quòd nõ
per.c.frequens. in fine de reſti.ſpo. libro.vj.Sed nõ loquitur
hoc caſu. Conditio enim cauſæ agentis non reperitur im-
pediri reconuentionem de mutu. peti.c. primo. Facit quia
contumax ſuper ſpiritualibus poteſt pati miſſionem:in tẽ-
poralibus & econtra notat Innocen. de eo qui mit.in poſ.c.
primo.Super quo vide, quæ ſcripſi de mutu. peti.c.j.&.ij.&
c.frequens allegato.

7 ¶ TERTIO quęrit † nunquid agens nomine alieno,po
teſt recõueniri nomine proprio? videtur quòd ſic, vt.c.pri-
mo de mutu.peti.allegatu: quia ibi agebant perſonæ eccle-
ſiaſticę ar.de dona.c.ij.Sed multis videref contrarium,quia
reconuentio eſt duarum perſonarum,ſcilicet actoris & rei,
& duarum cauſarum, quæ ſimul tractantur: vt ibi & in.c.
cum dilectus.de ordi.cog.Sed bene eſt locus conuentioni ſe
cundum eos. Quid enim ſi procurator agens nomine alieno
eſſet alterius fori ceſſaret reconuentio:quia non ipſe,ſed do
minus conuenit. Nec etiam videtur conuenire poſſe, cùm
alterius fori exiſtat:facit quia agenti nomine eccleſiæ com-
penſatio proprij debiti non poteſt obijci ſecundum Archi.
xij.quęſt.iij.c.primo. Sed in contrarium facit prædictum.c.
cum dilectus.vbi prælatus agebat & recõueniebatur de pro
pria re. Sed fortè ibi non dicitur fieri reconuẽtio, vel fortè
prælatus eſt magis quam procuraor: quia habet generalem
& liberam adminiſtrationem: vt no. xvj. quæſtione tertia
c.finali.

¶ QVARTO quæritur ibi cõfeſſionem partis, ſcilicet
procuratoris.Pone ergo, quòd dato vnu procuratore cum
generali mandato ad appellandum,& appellationem proſe-
quendum,dominus facit nouum procuratorium magis re-
ſtrictum ad appellandum, ſed non ad appellationem proſe-
8 quendum.Quæritur vtrum † per ſecundum reſtrictum,pri
mum generalius reuocetur? Et dicit quòd coram Cardinali
auditore cauſæ Doctoribus conuocatis,maior pars tenuit,
quòd non quia genus & ſpecies verſantur hìc circa idem.Et
ideò magis videtur geminatio,quam reuocatio.ar.ff.de ann.
le.l.qui hominem.ad quod vide quæ Col.de pœ. & re omnis
facit, quia ſi teſtator inſtituit vnum hęredẽ purè & deinde
eundem ſub conditione , vnum cenſetur porum teſtamen-
tũ:ad quod fac.ff.de le.iij.qui bis.&.l.planè.quæ allegantur
per Archidiaco. de appel.ab eo. Alij, tamen tenebant con-
trarium & Accur.hoc no.de procurator.ſi pluribus.dicens,
quòd idem eſt in vno & eodem procuratore,ſicut in diuer-
ſis.Et aliqui de dictis Doctoribus, poſteà variauerunt tenẽ
tes quòd imò fuit reuocatum primum mandatum per ſecũ
dum,quantum,ad id quod minus erat in ſecundo, quàm in
primo : quia apparet dominum noluiſſe mutare volunta-
tem , detrahendo de poteſtate primo dato quare &c.de pro
curator.licet.libro ſexto. ¶ Nec obſtat.l.allegata. per alios,
quia locum haberet vbi nihil detraheretur de ſecundo:

nec.l.quę loquitur de teſtaméto,q̃a hoc ideò eſt, ne teſtator decedat inteſtatus, & vbi fit incontinẽti. Secus fortè ſi ex interuallo,& ſub poteſtatiua conditione. Et vide quę Coll.de procur.non iniuſtè.¶ Sed quia procurator habet appellare, vt ibi dicitur.nunquid appellationem per eum interpoſitã habet neceſſariò dño nunciare?Non videtur quia hoc cauetur expreſſè.Credit Collectarius contrarium,aliâs fruſtratorium eſſet remedium appellationis,& quia tenetur appellare,vel ſentẽtiam latam dño nunciare,vt ibi niſi fortè loci diſtantia, & ſua paupertas eũdem excuſaret vt dicitur in ſimili in.d.c.non iniuſtè.¶ Quid ergo,ſi procurator appellet,& dño non denunciet,nec ipſe proſequatur eam, nũquid dño imputatur? videtur quòd ſic.ſicut imputaretur, ſi procurator non appellaret,nec dño ſentẽtiam latam denũciaret: licet dñs in eo caſu recurſum habeat contra procuratorẽ: vt notãt Inno.& Hoſtiẽ. de procur.non iniuſtè. ¶ Quid enim ſi cauſa vertẽte in curia dñs diſtet per.x.xx.vel plures dietas. Abſurdum enim eſſet, quòd daretur tanta dilatio.Sed imputet ſibi dñs,qui non præuidit quod potuit præuidere de ſeruis non ordi.c.j. Extra tamẽ curiam videtur quibuſdam, quòd debeat ſubconueniri dño tanquàm legitimè impedito.
9 Sed contra hoc eſt quia tempus † ad appellandũ,eſt continuũ.Sed quid,ſi dñs citatus in curia mittit procuratorem cõſtitutũ ad cauſas,quibus ipſe arctatur venire ad curiã per legitimã citationem, ſicut de facto fuit, non videtur valere procuratio:ar.eorum quæ no.per Io.& Archidi.xvj.q.j.relatio.&de procur.c.j.ſecundum Collectarium.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam à qua fuit appellatum retractari, ſi conſtat teſtes ad quorum depoſitionem lata fuit conſpiratores fuiſſe, & contradicente parte receptos.*
2 *Inquiſitores iudices dici, & quare.*
3 *Iurare cogendos eos, aduerſus quos inquiſitio fit.*
4 *Atteſtationũ publicationẽ non eſſe de ſubſtantia ordinis iudiciarij.*
5 *Canonicos regulares propter vota obedientiæ, & paupertatis cenſeri mortuos mundo.*
6 *Regularis an poßit conſtitui procurator ab Abbate in negocio monaſterij.*
7 *Monachum poſſe procuratorem conſtitui, de mandato Epiſcopi.*
8 *Pœnas omnes imponi de iure canonico ad correctionem.*
9 *Verbum,ſæpè recipi iuxta materiam cui additur.*
10 *Litis conteſtationẽ non videri neceſſarium,in cauſa inquiſitionis.*
11 *Teſtibus non credi contra illos,aduerſus quos conſpirauerunt.*
12 *Conſpirationem duplicem eſſe.*
13 *Religioſi qualiter cõſtituere vel conſtitui poßint procuratores.*
14 *Teſtes minus idonei,an recipi debeant in cauſa inquiſitionis.*
15 *Correctionis appellatione,inquiſitionem contineri.*
16 *Conſpiratio quomodo fiat.*
17 *Per infamiam ſolam prælati,procedi contra omnes.*

¶ *CAP. XXII.*

1 CVm.I.&.A. ¶ Caſus. Sentẽtia † à qua fuit appellatũ, retractatur: ſi conſtat teſtes ad quorum dicta tantum lata fuit, conſpiratores fuiſſe & contradicẽte parte receptos. Et primò ponitur narratio proceſſus, & ſecundò cauſæ cõmiſſioni ibi, *quia verò*. Prima ſubdiuiditur , quia primò ponit delegationẽ cauſę principalis,& delegationis formam .Secũdò ponit proceſſum & ſententiam delegatorum ibi, *iudices*. Tertiò narrat appellationẽ à dicta ſentẽtia interpoſitam,& ipſius proſecutionẽ ibi, *à quo*. Secunda pars principalis, etiã ſubdiuiditur , quia primo incertum caſum mandat proceſſum iudicũ primorum irritari, & de nouo inchoari. Secundo ibi. *Si verò*. ſub triplici form mandat proceſſum prædictum confirmari, quoddam tollens obſtaculum ibi, *licet*. ¶ Expone literam ,*canonicorum*. & ſua. & ſic erant in iudicio criminali pro ſe , & pro aliis, quia ciuiliter agebatur aliâs contra quod legitur & notatur ſupra de procu.rur. In ciuilibus autem tales dicuntur conſortes litis,vt notatur de conſti.Cũm.M.Et benè facit cle.religioſus,de procur.*infamatus* hîc corrigitur textus per regeſtũ. quia ſequitur poſt hunc textũ. *infamatus & cum ſuper his & aliis procurator ipſius Abbatis aliquandiu litigaſſet dilata &c.* & hoc eſt eadem ratione , quia inquiſitio non tantum in vno capitulo , & contra vnum:ſed in multis & contra multos erat commiſſa : vt.ff. de excep.doli.l.apud.§.Item:&.ff.de neg.geſt.l.ſin.autem.§ penultimo:&.ff.de arbi.l.qui tamen ſecundum Inno. *Ad eccleſiam*. ergo nõ alibi,ſaluo eo,quod habes de offi.deleg.ſtatuimus.ij.lib.vj. Per quod reprobatur,quod dicit hîc Vincen. videlicet,quòd ſi aliquibus ſic ſcribitur,& parte non opponente in alio loco procedat & ſententiam ferant valet ſententia allegat.ff.de procur.l.filius.§.veterani. Tamen dic cõtra,niſi in caſu prędictę decretalis ſtatuimus.pro quo.j.de reſcript.c.ſtatutum.§.in nullo.lib.vj.ſecundum Nouellam, *vel membris*. & ſic fuit commiſſa inquiſitio generalis. *procurans* ergo ſuper ſtatu domus,*conſpiratores*. admitti.vt in fine. *corrigenda*. no.ſuper appellatione à correctiõe inquiſitionem cõmitti.Item quòd is cui cõmittitur correctio priuat beneficio.*Iudices*. dicit Hoſtien.quòd magis propriè dixiſſet inquiſitores : Sed iudices dicuntur quia ad † modum iudicũ, ab
2 adminiſtratione deponunt & exceptiones admittũt inter quos tamen ſic inter iſtos quę ſit differentia remittit Hoſt.
3 ſ.de iudi.c.exhibita. *Abbates*. notat. Hoſtien.quòd † contra quẽ ſit inquiſitio , iurare cogitur de quo remittit de accuſa. qualiter.ij. *per ſententiam*. vide quod dixi de reſcrip.dilectus.j.de ſta.mo.in ſingulis glo. tũc.ſ. *remouerunt*. ꝓpter ea quæ coram ipſius fuerant in inquiſitione probata. *dilata*. & poſteà expedita. quod dicit Hoſtiẽ. ex fine patere. *Sententia*. ergo non à grauamine quod eſt contra notata in glo.pe. *prædictus*. indeciſa quã ſupra poſui, *appellauerit*. ad quod tenebatur,licet proſequi nõ teneretur. quod dic.ſ. de procur. non iniuſtè, *propoſuit*. proſequẽdo.ad quod non tenebatur vt proximè dixi. *Tum quia iuramentum*. hæc eſt valida exceptio.& ideò infra diſtinguit Inno.ſuper iſta depoſitionibus conſpiratorum aliâs fortè publicauerat ſecundũ Inno. & ſic ſoluitur ſecundum eum contrarium.Quod ſignat glo.de decretali qualiter.ij.j.de accuſa,& e.tit.c.olim. vel ſecundum eum, licet nullę atteſtationes fuerint publicatæ:& ſic in hoc deliquerit iudex, quia proceſſit ad ſententiam, non publicatis atteſtationibus.Non tamen propter id reuocabitur ſententia,cùm ex eo nõ fuit appellatum ſecundũ Inn.Ex quo vide-
4 tur inferri publicationem † atteſtationum,non eſſe de ſubſtãtia ordinis iudiciarij contra glo. Accur.C.de ſenten.& interloc.omni iudi.l. prolatam. ſecundũ Martinum. & ex hoc etiam notat Hoſtiẽ. grauamen illatum cõtra ius litigatoris, trãſire in rem iudicatã, niſi appelletur infra decem dies,ſed dic quòd hîc pars Abbatis, non negabat publicatas atteſtationes,niſi conſpiratorum.Aliorum enim atteſtationes,benè fuerunt publicatæ:vt bene colligitur ex hac decretali: quia Papa præcœpit publicanda,dicta conſpiratorum cùm mandet inqiri,an iudices,dicta eorũ fuerint ſequuti,& an aliorum dicta dictis cõſpiratorum concordant ſecũdum Innoc. *de conſpirationis*. quaſi de aliis nõ eſt curandũ:& facit qd dixi.ſ.glo.proxima, *plena*. quaſi non ſufficiat ſemiplena. de quo Hoſti.de renuncia.poſt tranſlationem.§.cum ergo.& per literam ſequentem. notabat in cauſa appellationis , probari poſſe plenè,quòd probatum fuerat ſemiplenè.de quo remittit.Hoſti.de teſti. fraternitatis *quid*. ſcilicet eos conſpiratores fuiſſe. *probare*.dicit Inno.quòd proteſtarit debuiſſe velle reprobare perſonas alias,vbi t præiudicauit.ſ.de teſti. præſentium.imò quod plus eſt,debuit ſtatim probare & recipere ad probandum,vt hîc.&.ſ.de teſta. cauſam & vide quod dixi.e.ti.ex parte, *& eorum*. ſcilicet con ſpiratores. *Cum per alios*. ſcilicet teſtes.Idem tamen ſi probata eſſent per inſtrumenta,confeſſiones,vel aliud genus probãdi,de teſti.ſpo.cũ ad ſedem.in fine & per eoſdem iudices poſſet de his conſta-

rede

re:de conceſſ.prǽb.inter dilectos. ver.prǽtereà.& hoc no-
tatur.ſ.de teſt.cũ à nobis.ſecundũ Hoſt.ea.ſ.crimina pro-
pter quę lata fuit:*& proceſſum*.& per cõſequẽs *ſententiam li-
teris*.directis ad ipſos iudices.ſ.in prin.capituli.*ſufficienter*.
quod propter authoritatem iudiciariã prǽſumendum eſt.
ſ.e.ſicut Hoſt.*proceſſum*.& ſniam ex proceſſu ſecutam.*confir
meus*.tam in capite,quàm in membris,quorũ correctio li-
cet dilata fuerit:fuit tñ poſteà expedita,nõ obſtante ꝙ con
ſpiratores ſunt recepti,& ſic continuatur ver. fides.*poſſet
adhibere*.ſed nonne propter crimen poterunt in totũ à te-
ſtimonio repelli.Reſpõdet Inn.ꝙ ſic ſi illud obijceretur ab
alijs.ſed hic nullus obijciebat cõtra ipſos conſpirationẽ niſi
ſolus Abbas à cuius nocumento bene excluduntur.vel dic,
vt dicam ſuper vltima gloſſa.¶ Primò opponitur ibi,*ex par
te quorundam canonicorum*.quia ſic videtur innui,ꝙ canonici
regulares clauſtrales poſſunt procuratorem cõſtituere:hoc
5 eñ nimis videtur cõtrarium iuribus:quia † ꝓpter vota obe
dientię,& paupertatis ipſi cenſentur mortui uiũdo:& care-
re omni exercitio proprię volũtatis.xvj.q.j.c.placẽt.&.c.qui
verè.&.c.monachi.lxxvij.diſt.peruenit.de accuſa.c.pe.de
elect.c.quorundã.&.c.ſi religioſus.li.vj.de procu.c.pe.in cle.
C.de Epiſ.& cler.l.Deo nobis.& auth.ingreſsi.Solutio dicit
Inn.ꝙ canonici regulares non ſolũ nomine eccleſiæ,ſed etiã
nomine ſuo proprio conſtituerunt procuratorem etiã aliũ
canonicũ regularem,vt hic:nec obſtant iura ſtatim in con-
trarium allegata.pro quo ſciendum ſecundum Inn.& Hoſt.
ꝙ monaſterium indubitanter procuratorem conſtituit de
conſuetudine.cùm dilectus.de iuramento calum.c.impera-
torum.cũ multis ſimilibus.Item religioſi in cauſis quas ha-
bent procuratorem conſtituunt:vt ſi fiat inquiſitio contra
ipſos,vel ſi inquiſitionẽ promouerent cõtra prǽlatũ:vt hic,
& de accuſa.c. penul.vel ſi agant de ſua electione.j.e.ad ꝓbã
dum.de reſcript.cùm dilecti.de electio. cùm inter.R. Idem
in accuſatione,& denunciatione prǽlati ſui, quo caſu ſunt
eis expenſæ de bonis monaſterij miniſtrandę.j.de accuſa.
ex parte.Et generaliter vbicunq; licet monacho agere.licet
ei,& per alium literas impetrare,& cauſam proſequi:vt hic
&.ſ.de exce.dilecti.in prin ibi.*tranſmiſſa nobis petitione*.& hoc
regulariter obtinet,ꝙ procuratorem cõſtituit is coi permit
titur agere.ff.de proc.l.j.& meliùs eſt,ꝙ monachus agat per
6 alium quã per ſeipſum.ſ.de ſyndi.c.j.Quilibet † etiã regula-
ris põt cõſtitui procurator ab Abbate in negotio monaſte-
rij ſui.xvj.q.j.qui verè.&.c.monachi.nõ autem in ſuis pro-
prijs.ſ.Abbatis negotijs:puta ſi fiat inquiſitio cõtra eũ, vel
alia ꝓpria negotia inſurgunt eis ſecundum quoſdam:cũ prę
dicta capitula dicant,ꝙ ad hoc,vt monachus poſsit negotia
forenſia exercere,duo ſunt neceſſaria.ſ.mandatum Abbatis
ſiue authoritas,& monaſterij proprij vtilitas.Tu verò dicas
ꝙ etiã in inquiſitiõe,& alijs negotijs Abbatis,& in electio-
ne ipſius,& in alijs,poteſt monachus eſſe procurator. Nam
in hoc vertitur vtilitas monaſterij:vt bonus Abbas eis præ-
ficiatur,& prǽfectus defendatur ſecundum Inn.& per hoc
eius verba dicunt,procuratorẽ electorum,vel qui defende-
runt prǽlatos ſibi per ſucceſſores deberi ſalaria,illi.ſ.ſucceſ-
ſores dicunt contra,quia ſeruierũt perſonis,videtur vtroq;
caſu ponderãdus electus,& in electo diſtinguenda cõcors
electio à diſcordi per decretalem copientes.de elect.lib. vj.
ſubdit Inn.ꝙ hac ratione attenta,vel vtilitate monaſterij,
etiam pro laico patrono,vel principe,vel magno defenſore,
ſiue vtili amico monaſterij videtur ꝙ poſsit eſſe ꝓcurator:
nam Epiſcopo videtur hoc idẽ etiam fortiùs,quàm mona-
cho prohibendum:vt patet.v.q.iij.quia Epſ.ix.q.iij.ſcimus.
& tamen Arelatenſis Epſ,pro dño vbillo montiſpeſſulani.
dño qui nec ſuus princeps eſt,nec patronus:ſed vicinus tan
tùm per Papam admittitur procurator.j.qui filij ſint legiti-
mi.per venerabilẽ.multò fortiùs igitur eſt in prædictis caſi
bus,eſt monachus admittendus:& ſi is contra quem conſti-
tutus eſt excipiat,ꝙ in hoc nõ vertitur vtilitas monaſterij
replicabitur,ꝙ nõ pertinet ad ipſum de hoc excipere: quia

nec inquirere,nec ſcire:poſſent enim eſſe tales.& ita vtilita-
tes monaſterij,quia nõ expediret,imò potiùs efficeret ipſas
omnibus eſſe notas.Sed conuentus ad quem pertinet ſcire
vtilitatem monaſterij,vel etiam ipſe monachus qui cõſtitu
7 tus poſſet contradicere ex hac cauſa.ſed & de † mãdato Epi
ſcopi,põt monachus conſtitui procurator.xvj.q.j.qui verè.
imo qđ plus eſt contra voluntatem Epi, & Abbatis poſ-
ſunt monachi pronũciare malum prǽlatum & ad hoc,ꝓcu-
ratorẽ cõſtituere:vt hic patet.& iij.q.vij.quapropter.Quin-
imò,& proſequutione cuiuſlibet negotij,in quo plures mo
nachi agendo,vel defendendo admittuntur,poſſunt vnus,
vel plures ex eis pro ſe negotium proſequi:& etiam cõſtitui
procurator ab alijs nomine eorundem:ar.hic.&.j.de accuſ.
olim I.v.&.p.§ ſi.à prædictis autem monachus.& in eo qđ le
gitur,& notatur.j.de teſti.inſuper.& patet in cle.de procur.
religioſus.Sed contra videtur argumentũ expreſſe.xij.q.j.nõ
dicatis.vbi dicitur, ꝙ nec literas debet recipere monachus
ſine licentia ſuperioris,qđ intelligitur quantuncunq; à pri-
uatis,& amicabilibus.& ſimplicibus ſibi miſsis.Et ſi de his
hoc verum eſt multò fortiùs hoc de procuratorijs oportet
concedi.Solutio,qđ dicitur in.d.c.nõ dicatis.ſ.ꝙ monachus
non debet recipere literas miſſas ſibi,ſubaudi tu ꝓ ſua vtili
tate:ſed pro vtilitate monaſterij,bene poſſet,vel regulariter
verum eſt.Fallit autem,quando procurator conſtituitur,vt
hic,& in alijs caſibus à iure exceptis ſecundum Inn.Remit-
tit etiam de hoc Hoſtien.ſ.de poſt.c.ij.Ad materiam adde
quod dicam.j.de priuileg.cùm olim.poſt Inno.& quę ſcripſi
de iudi.intelleximus.in.q.ij.§ iij.qui de monacho. ¶ Secun-
dò opponitur ibi,*per ſententiam*.quia ad officium viſitatoris
prælati,depoſitio non pertinet iuxta ea, quę ſcripſi.de re-
ſcrip.c.dilectus.& quę leg.& no.j.de ſta. mo.in ſingulis. &
cenſi.c.primo.li.vj.Reſpondet Inn.illud verum per viam di
rectam:ſecus tamen indirectè hoc eſt cùm aliter non poteſt
agere per pœnitentiam.vt patet in crimine qđ poſt peractã
pœnitentiã impedit executionem:iuxta lecta,& nota.j.de
accuſ.c.inquiſitionem.primo reſponſo.ſed & de alia corre-
8 ctione forſan idem,quia † omnes pœnæ de iure canonico
imponuntur ad correctionem:vt,patet ex lectis,& notatis.j.
de ver.ſig.nominis.& de accuſa.qualiter.& de ſimo.licet he
ly.& de off.or.irrefragabili.& de vi.& ho.cle.c.vt clericorũ.
Prætereà ſub correctione venit etiam quandoq; priuatio,
quia non eſt curandum de verbis.xxij.q.ij.c.is autem.&.j.de
verbo.ſigni.c.prætereà.&.c.intelligẽtia.&.c.in his.imò diſ-
9 formiter idem verbum † ſępè recipitur iuxta materiam coi
additur.ar.ff.de off.proconſu.& legati.l.j.Prætereà pondera
ri debet,ꝙ non eſt hic ſolũ verbũ viſitationis in cõmiſsione:
ſed etiam verbum correctionis, quod etiam depoſitionem
importat:vt hic probatur.¶ Tertiò opponitur ibi,*tum quia
10 iudices lite nõ conteſtata,&c*.nam † in cauſa inquiſitionis non
videtur neceſſaria litis conteſtatio.ſ.vt lite non conteſta.c.
quoniam frequenter.§.ſunt & alij.ſuper quo vide hic notata
per Ber.in gl.hæc exceptio.& quæ leguntur,& notantur.ſ.
de procur.in noſtra.&.j.de purg.c.capitulo penul.dicebãt Pe
trus,& Abbas.aut loquimur de generali inquiſitione,& in
illa non eſt locus iſtis ſubtilitatibus:nec eſt neceſſaria litis
conteſtatio.Aut loquimur de ſpeciali inquiſitione,& tunc
ſi is cõtra quem inquiritur prǽſens eſt,& neget ſe feciſſe ne-
gatio pro cõteſtatione habetur,& ſi contumax eſt,poteſt cõ
tra eũ lite nõ cõteſtata procedi,vt prǽdicto.§.ſunt & alij.Tu
verò dic,ꝙ ſiue fiat inquiſitio generalis,ſiue fiat inquiſitio
ſpecialis ex officio tñ,& non ad partis inſtantiam, non eſt
neceſſaria litis conteſtatio:& ſic intelligitur.§.ſunt & alij.&
quæ notãtur quantũ ad hoc hic.& in.c.pe.de purg.c.all.etiã
ſi per iudicẽ procurator fiſcalis fuerit deputatus ad cãm hu-
iuſmodi ex officio proſequendam:iuxta lecta,& notata.ſ.
de iud.exhibita.&.ſ.de teſti.c.cùm canon.ſed ſi ad partis in
ſtantiam cõtra certam perſonã ſpecialis inquiſitio fiat,tunc
ſi perſona contra quam inquiritur citata legitimè,& abſens
fuerit per contumaciam poteſt contra eam lite nõ conteſt.

procedi.& ſic poteſt intelligi prædictus.§.ſunt & alij.Sed ſi
partes in iudicio ſint præſentes litis conteſtatio eſt neceſſa-
ria,& ſic procedunt lecta,& notata.j.de purg.canonica.c.
pen.¶ Quartò opponitur,in fine decretalis ibi,*recipi pote-
runt*.quia imò videtur,quòd conſpiratores tanquàm inimi-
ci,& criminoſi,atq; ſuſpecti à teſtimonio repellantur.ſ.de
teſti.c.teſtimonium.&.c.ex parte ac.&.j.de accuſa.c.repellan
tur.&.c.cùm oporteat.& alijs allegat.hic per Ber.ad finē vl-
timę gl.ſuper quo vide hic Bernardum in prædicta vltima
gl.Dicebat Hoſt.ꝙ cùm ſit inquiſitio generalis nō eſt locus
iſtis ſubtilitatibus,maximè quoad illos,qui pœnitētiam de-
bent agere quo caſu nec forte eſt locus illi formæ quæ tradi
tur,de accuſa.qualiter.ij.§.debet.licet Abbas qui ſpecialiter
erat expreſſus,& ab adminiſtratione remouēdus,de hoc cō
11 queri potuiſſet,tamen † teſtibus non creditur cōtra illum,
cōtra quē cōſpirauerunt:vt hic in textu.Go.ſ.aūt dicebat ꝙ
hic ſpeciale,ꝙ tales recipiunſ,quia quę fiunt in capitulo per
alios ſciri nō poſſunt.ſ.de teſt.veniens.ſicut quæ fiūt domi
per domeſticos &c.C.de repu.l.cōſenſu.& ideò quales inue-
niunſ.tales recipiūtur.Vel ſcdm Inn.ſpeciale eſt in cauſa in-
quiſitionis:vt non recipiātur criminoſi,cùm illa nō fiat niſi
cōtra infamatum:de accu.qualiter.ij.& maximè vt prædixi
ſecundū Hoſt.ſi fiat generaliter in capite,& in membris:&
pręſertim ſi fiat ad pœnitentiā peragēdam:vnde cōſpirator
per cōſpiratorē conuenitur:vt.ſ.de teſti.cog.c.fi.vel ſecun
dum Inno.nō ſolùm dicuntur inimici:vt à teſtimonio repel
lantur,qui odium in mente:ſed etiam qui inimicitię cauſas
habent,vel habere præſumuntur:etiam ſine mētis odio,ar.
iij.q.v.c.ij.&.c.ſequēti.Et idem poteſt dici in conſpiratore,
qui pro bono eccleſię conſpirare pōt contra pręlatū,& non
peccat:vt ſcripſi.ſ.de iudi.exhibita.& tn̄ repellitur à teſti-
monio contra eum ſecundū Inn.ſed ſecundū librum meum
ſtatim ſubdit Inn.ꝙ hoc non placet.vj.q.vij.ſanè.& ex præ-
dictis ſolet communiter recipi talis diſtinctio,quę vt dicit
12 Martinus ſolet communiter approbari:quia duplex † eſt cō
ſpiratio vna mali zeli,procedens ex odio,& de iſta diſtin-
gue:prout diſtinguitur in.c.teſtimonium.ſ.de teſti.alle.pu-
ta an in criminali,an verò in ciuili cauſa agatur,& non ſint
de crimine emendati,vel non.Alia verò eſt conſpiratio,quę
fit ex bono zelo,& non ex odio:ſed bonum finem,vtputa,
quia pręlatus eſt malus,& inutilis,& talis conſpiratio non
ſapit in crimen.& tunc diſtingue:quia aut loquimur cōtra
illum contra quem tales conſpirauerunt,& tunc admitten-
di non ſunt:non quia criminoſi ſint,ſed quia ſunt nimiùm
affectati ad cauſam:vt hic.&.ſ.de teſti.ex literis.Aut loqui-
mur contra alios,& tunc dico illos non eſſe repellendos,qa
quia tales criminoſi non ſunt.vt ſtatim dixi ſecundū Marti-
num ſuper quo vide ſecundū Archid.de verb.ſignifi.c.ij.li.
vj.& quæ ſcripſi in prædicto.c.exhibita.ſed de hoc dicam
poſt Henricum in.q.ij.
¶ PRIMO quæritur circa materiam primæ oppoſitio-
13 nis qualiter religioſi † poſſunt conſtituere,vel conſtitui ꝓ-
curatores:circa quod diſtinguit ſic Hēricus:quia aut quęris
an poſſint conſtituere,an poſſint cōſtitui.Primo caſu,aut
quæris de ſingularibus perſonis,Si quæris de collegio,vel cō
uentu religioſorum,dic indubitanter,quòd poteſt conſtitue-
re procuratorem:vt.ſ.de conſuet.cùm dilectus,& de in in-
tegrum reſtitutione.c.cùm veniſſent.cum infinitis alijs ſe-
cundum Inno.& Hoſt.hic & Arch.xvj.q.j.monachi.ij.Si de
ſingularibus religioſis refert,aut quæris de cauſis,in quibus
religioſus habet perſonam ſtandi in iudicio,& quas ſolus
agere & in iudicium deducere poteſt:vt ſi ſit ſimplex reli-
gioſus,& idem multòmagis ſi pręlatus,& fiat inquiſitio cō-
tra eum:vt hic,& proſequatur contra alium:vt hic.&.j.de
accuſa.cū.P.vel ſi de electione ſua agatur.ſ.de reſcrip.c.cū
dilecta.&.j.e.ad probandū.vel ſi Abbas conſtituat eum pro-
curatorem in negotijs monaſterij:xvj.q.j.qui verè.&.c.mo-
nachi.ij.vel etiam in negotijs proprijs ipſius Abbatis,vel
alijs conſimilibus caſibus,ſi qui ſint.Et dic ꝙ in talibus re-
ligioſus poteſt conſtituere procuratorem,& per eum literas
impetrare & agere:vt in iuribus alleg.&.ſ.de excep.dilecti.
ibi tranſmiſſa uobis petitione,&c.nam ex quo à iure conce-
ditur ſibi:agere multòmagis eſt,quòd per alium agat,quàm
per ſemetipſum.ſ.de ſyndico.c.primo.ſecundum Innoc.&
Hoſt.& Abbatem hic.Idem Arch.in.c.alle.monachi.ij.ſu-
per verbo imperāte.& Io.An G.de monte laud.& Zenzel.
extra de procu.c.religioſus.in cle Aut quæris de cauſis quas
non poteſt ſolus in iudicium deducere,& ſolus in eis agere,
vel defendere,& in talibus non poteſt procurator conſtitue-
re,nec per eum agere,vel defendere.ar.ff.de admi.rerum ad
ciui.perti.l.ij.§.j.j.de reg.iur.c.cùm quid prohibetur.&.c.po
teſt quis.à contrario ſenſu libro ſexto.Si quæris de ſecundo
caſu principali.ſ.vtrum poſſint conſtitui procuratores tunc
refert.aut quæris de prælatis,aut Abbatibus,& ſimilibus,&
tales poſſunt eſſe procuratores in foro eccleſiaſtico.vt.ſ.de
poſtu.pręla.c.j.in principio.&.j.qui filij ſint legitimi.per ve-
nerabilem.in princ.vbi hoc notant Abbas & Io.And.& de
hoc in Speculo titulo de procu.§.ratione igitur.ver.Item ꝙ
eſt Eps.& per Archid.xxxiij.q.iij.Cyprianus.ſed non in fo-
ro ſeculari.ar.j.ne cleri.vel mo.c.j.&.ij.& ita poteſ intelli-
gere,quod not.Spec.ti.de procur.§.ratione quoq; cōſtitutio-
nis.in ſecunda col.ver.Item ꝙ clericus.& hoc niſi in caſibus
ciuilibus,& pro miſerabilibus,vel coniunctis perſonis,vel
pro eccleſijs ſuis.ſ.de poſtu.c.vltimo.vt notat Spe.in ver.al-
leg.Item ꝙ clericus.Aut quęris de ſimplicibus religioſis &
tunc non poſſunt cōſtitui procuratores,niſi duobus inter-
uenientibus.ſ.Abbate impetrante,& vtilitate monaſterij
ſuadente:vt in.c.alleg.monachi.ij.&.ſ.de poſtu.ex parte.itē
de mādato ſolius Epi,vbi eſt vtilitas monaſterij poſſunt eſ-
ſe procuratores:vt.xvj.q.j.qui verè.ſcdm Inno.& Hoſt.hic.
Idem Io.& Arch.e.c.&.q.c.monachi.ij & ipſe Archid.ij.qō.
vij.c.nullus monachus.gl.ij.vbi de hoc illis autem interue-
nientibus poſſunt in negotijs ciuilibus,& criminalibus in
in foro eccleſiaſtico,etiam pro laico patrono,vel principe,
vel magno defenſore,ſiue vtili amico monaſterij,ſecundum
Inn.& Hoſt.hic,& in ciuilibus non in criminalibus,in fo-
ro ſeculari.ar.j.ne cle.vel mo.c.j.&.ij.cum concord.ſ.alleg.
¶ SECVNDO quæritur circa materiam vltimę op-
14 poſitionis,& gloſſę finalis qualiter in † cauſa inquiſitionis
recipi debeant teſtes minùs idonei,ita ꝙ non poſſit excipi
contra eos?Circa quod Henricus ſic diſtinguit quia aut ſit
inquiſitio generalis ſuper ſtatu eccleſiæ,vel monaſterij in ca
pite,& in membris,& tunc aut ſit gn̄aliter perſona aliqua
non expreſſa,& tunc non poteſt excipi contra teſtes,imò ta
les recipientur,quales inuenientur in ipſa eccleſia,& eſt ſpe
ciale in hoc caſu,vt nimis idonei admittantur:& eſt ſpecia-
litatis:quia ea,quę in capitulo fiunt non poſſunt ſciri niſi
per domeſticos.C.de repu.l.conuerſa.& ideò quales inue-
niunſ tales recipiuntur,& ꝙ in.c.ſ.cùm agitur de ſtatu eccle
ſiæ nimis idonei teſtes admittantur,approbant Io.Vincen.
Land.Gof.& Ber.ſupra de elect.per inquiſitionem.& Io.ij.
q.j.Deus oīpotens.ſuper verbo inquirat.licet Bar.Brix.ibi
cōtra.cuius opinio poteſt eſſe vera,in caſu vbi extranei te-
ſtes non de eccleſia producuntur.Dicas ergo,ꝙ hoc caſu ſ.
quādo ſit inquiſitio generalis,nō eſt locus ſubtilitatibus po-
ſitis,& notatis per Io.Vinc.&.B.qui in idem cōueniunt hic
in gl.iſta finali.maximè quantū ad illos,qui pœnitentiā age
re debēt:vt ibi probatur.in fine.ver.per ipſorum &c & ſic
canonici eccleſię contra:quoniam ſit inquiſitio quantū ad
pœnitentiā agēdam per cōſpiratores cōmittentur:quia nec
eſt curandum,quis in talibus teſtificetur,vel denunciet in
quo caſu non eſt locus forſan huic formæ,quæ traditur.j.de
accu.c.qualiter,& quando.§.debet.ſecūdū Hoſt.qui hoc no-
tat hic,&.ſ.de iudi.nouit.& de teſti.in omni.Aut ſit inqui-
ſitio generalis perſona aliqua expreſſa,& tunc ſubdiſtinguit
vt in mēbro ſequenti:quia & ageretur contra eū,ad hoc vt
ab adminiſtratione remoueret,poſſet repellere minus ido-
neos teſtes:vt hic ſcdm Hoſt.& Io.And.hic.Idē Arch.vſq;

huc.ij.

huc.ij.q.j.Deus omnipotens.gloſa finali.& .j̃.de ordi.cog.c.
quia pleriq;.ſuper verbo deputatus.li.vj. vbi de hoc plenè:
aut ſit inquiſitio generalis cõtra certam perſonam,& tunc
crederem ſic dicendum,ꝙ ſi ageretur ad pœnitentiã agendã
admitterent vt idonei teſtes:ar.ſ.notatorum,& cotum quę
no.per Hoſt.j̃.vt ecc.bene.c vt noſtrum.§.quia ergo.in fine.
& ſcripſi.ſ.de off.ord.c.j.ſi verò ad depoſitionem,vt quis à
beneficio,ſeu adminiſtratione remoueatur,& tunc repellũ
tur,inimici,& conſpiratores,& alij non idonei,vt hîc legit,
& notatur.& ita poteſt intelligi quod notat Inn.j̃.de accu.
meminimus.gl.pe.vbi notat iniunctũ non ſolũ ab accuſatio
ne,ſed etiam exceptione repelli.Idem credendũ eſt de cõſpi
ratore,de hoc vide quod no.in Spe.ti.de inquiſitione.§ j.ver
ſi.hoc etiam nota.& dicit,ꝙ inimici dñi quoad repellendũ
à teſtimonio nõ ſolũ qui odium in mente habent:ſed etiam
qui inimicitię cauſas habent,vel habere preſumunt ſine mẽ
tis odio.ar.iij.q.v.c.ſecundo.& ſequenti,& idem poteſt dici
in conſpiratore,qui pro bono eccleſiæ cõſpirare poteſt cõ
tra prælatum.& non peccat:& tamen repellitur à teſtimo
nio ſecundum Inn.& Hoſt.hîc.idẽ Archid.xxiij.di.illud.in
magna gloſſa ſua circa finẽ.&.xj.q.j.ſi quis ſacerdotũ . ſuper
verbo iniquè geſſerit.& ibi vide per eum.& j̃.de verb.ſigni.
c.ij.ſuper verbo punientes.li.vj.vbi plenè de hoc.Item not.
15 ſecundum Abbatem & Io.An.hic quòd † appellatione cor-
rectionis inquiſitio continetur.Itẽ ꝙ is cui committitur cor
rectio,poteſt à beneficio remouere.Lignanus tractat hîc ali
qua de materia conſpirationis,coniurationis,& factionis,
notata per Archid.& alios.xj.q.j.coniurationum.& de ver.
ſignificat.c.j.libro ſexto.ff.de pœnis.l.ſi quis aliquid &.C.de
ſeditioſis.l.j.&.ij.& in feudis.de pace tenenda.l.hac edictali.
16 dicit ꝙ † conſpiratio dicitur plurium in idẽ contra eundem
verbalis,& expreſſa conuentio:& dr̃ à ſpirando ſiue à ſpiri-
tu.i.flatu,vel à ſuperbia:& ſi ſit ibi iuramentum,dicitur cõ-
iuratio,& alio nomine dicitur factio.Iſta enim tria quaſi in
idem ſonant.vnde propter hoc clericus deponitur,& laicus
excommunicatur ſecundum canones,ſed ſecũdum leges de
veteri iure tradit beſtijs:vt.l.ſi quis aliqd.ſed de nouo iure
punit pecuniaſiter.vt p̃dicta.l.hac edictali.ſecundũ eum:ſed
iſta magis proſequar in prædicto.c.ſecundo.Collecta.notat
17 hîc,qualiter propter ſolam infamiam † prelati proceditur
contra omnes ſecundum Inn.de ſimo.c.licet.Tamen Hoſti.
& Nouella ibi &.j̃.de accu.cũm dilecti.illud reprobant.Mo
dò obſtat iſtud capitulum,quia hîc non mandatur propter
hoc fieri inquiſitio contra membra,niſi in relatione ad ca
put.ſicut capitulum ſe habet ad membra.tamen litera con-
tradicit:quia lata erat ſententia contra caput:& ſecundum
hoc relatio per ſententiam finita erat,& tamen hoc nõ ob-
ſtat:litera dicit,ꝙ correctio membrorum ſuit dilata.& ſic
erunt diſtinctæ,& diuerſę inquiſitiones:languente enim ca
pite.&c.j.q.j.languente.& dicas,ꝙ vbi agitur ex officio,tam
in capite,quã in membris,non exprimuntur capitula,& re-
cipiuntur minus idonei:vt probatur hîc dũmodò non ſint
conſpiratores.nota per Hoſtiẽ.de elect.per inquiſitionem.
de quo dic ad plenum per Arch.de off.ord.c.pleriq;.& ideò
recitat.ij.q.j.Deus omnipotẽs.Quod intelligo,ſi agatur ad
correctionem ſolùm,& non per denunciationem euangeli-
cam.de iudi.nouit.aliâs contra in eo quod legitur,& notat.
de teſti.tam literis.niſi ageretur contra infamatum.Ad hoc
vide de teſti.qm̃.& nota,ex hoc capitulo.quòd religioſus
poteſt conſtitui procurator pro alio,quod intelligit Guliel
mus verum:dumtamen ſit eiuſdem monaſterij,vel alterius
eiuſdem tamen religionis aliâs ſecus.ar.de elect.c.primo.ſic
intelligit de procuratoribus.ſi religioſus.in cle.ſed Zenzel.
intelligit indiſtinctè,& verius de licentia tamen Abbatis:
vt ibi.Supple gloſſas.in gl.iij.ibi:*pronunciare*.vide quod dixi
ſ.e.cùm inter.in vltima gl.Nouella.& quod notatur per glo.
& per Cy.C.ſi aduerſus rem iudicatã.l.prima.in glo.*& iſtud in fine*.vel dic:vt dixi in textu.ſuper verbo depoſitionibus.
in gl.*ſed videtur*.ibi ex parte Adæ.Hoſt.dixit,quòd hîc pro-

bare voluit,ſed nõ potuit,nec fuit repulſus,vel ſi fuit repul-
ſus,non tamen appellauit.In gl.*ſic patet*.ibi:*ſeu conſpiratorum*.
dixit Inn.dici poſſe aliud in teſtibus corruptis aliud in con-
ſpiratoribus.In gloſſa vltima ibi,*ad præſumptionem*.vel iudi-
cis informationem,& eſt ſimile ſupra.de confeſſ.c.primo.
& ibi:*nulli*.dic illud ſpeciale in Epiſcopo,vt ibi notatur.&
ij.q.vij.§.in hoc.*& in fine*.dic:vt ſcripſi in.iiij.oppoſitiõe.

SVMMARIVM.

1 *Infamem eſſe eum qui condemnatus eſt actione iniuriarum.*
2 *Actionem iniuriarum tolli per pactum ipſo iure.*
3 *Papam poſſe in integrum reſtituere famæ,honori,patriæ,& omnibus alijs.& nu.9.*
4 *Iudex qualiter condẽnando videatur famam reſeruare.*
5 *Malè meritos dignos eſſe,vt perpetua egeſtate laborent.*
6 *Iudicium idem eſſe de æquipollentibus.*
7 *Pœnam vnam dici maiorem alia,quatuor de cauſis.*
8 *Pœnam corporalem eſſe maiorem omnibus alijs,& quare.*
10 *Epiſcopos diſpenſare poſſe cum occultis peccatoribus infamatis tantum de facto poſt pœnitentiam peractam.*
11 *Condemnatum de crimine non poſſe teſtificari in cauſa criminali.*
12 *Papa an poſſit reſtituere in integrum laicum iuriſdictioni ſuæ non ſubiectum.& quid de regibus.nu.13.& 36.*
14 *Infamiam triplicem eſſe.*
15 *Infamiam quis poſſit tollere hoc eſt impedire ne naſcatur.*
16 *Cardinalium collegium habere authoritatem ſenatus.*
18 *Epiſcopi an poſſint reſtituere famæ.*
19 *Epiſcopos illuſtribus æquiparari.*
20 *Prælatos inferiores non poſſe diſpenſare niſi in caſibus expreſſis in iure.*
21 *Papam poſſe deponere principem ſecularem & multò fortius infamem.*
22 *Condemnatum in iure per procuratorem eſſe infamem,infamia facti.*
23 *Eccleſiam ſenatum habere.*

CAP. XXIII.

CVm te. Caſus.Cõdemnatus † in actio-
ne iniuriarũ infamis eſt:& per
Papam poteſt famæ reſtitui.Et primò ponit
porrectã petitionem.Secundò ipſius exaudi-
tionem.ibi,*nos autem*.Expone literam:*iniuria-
rum*.Iniuria fit non ſolũ factis,ſed etiam verbis.ff.de iniur.
l.j.§ iniuriam &.e.titu.C.l.ſi non conuicij.vnde Gregorius
ſuper Iob.in prin.aliquando plus turbant verba,quã verbe-
ra.& agitur à capſione ad pecuniariam æſtimationẽ iniurię
j̃.de iniur.olim.cõdemnatuſq; infamis efficitur:vt hîc cum
cõcor.etiã ſi clerico,vel Epo fuerit irrogata:vt prædicto.c.
a olim.& de ſentẽ.excõ.ea noſcitur.tolliturq; † hęc actio per
pactum,etiam ipſo iure.ff.de pact.l.ſi tibi decem.§.quædam.
& diſsimulatione inſtituta.de iniurijs.§ fi.& morte iniuria-
ti lite non conteſt.mortui.ff.de iniur.l.iniuriarum.& lapſu
anni in prędicta.l.ſi nõ cõuicij.naſcitur autem cũ iniuria eſt
illata,& ad animũ reuocata inſtituta de iniur.§.fi.nec eſt ne-
ceſſe,ꝙ tunc dicat ante iniuriam ad animũ reuoco,ſecundũ
Goſ.*capillos*.gloſſabatur iſta in capillis,vel crinibus ſicut mu
lieres,& aliqui Italici,qui tenent certas infulas ad crines or
nandos,vel torquendos,& equus iſtius.H.erat villoſiſsimus,
& ex hoc videbatur leſiſſe pudorem ipſius.ideò actiõe iniu
riarum agebat.*tu timeres*.& meritò Hoſt.*à ſede apoſtolica*.quæ
5 poteſt † in integrum reſtituere famæ,honori,patriæ,& om-
nibus alijs.C.de ſen.pa.l.j.& vltima.ij.q.iij.§.fi.circa finẽ non
notari.ſi habes literã ſine non,debes dicere nolumus.ſi ha-
bes cum non,debes dicere volumus.
4 ¶ † PRIMO quæritur qualiter iudex iudicando.ſeu con
demnando,videtur famam reſeruare.circa quod diſtinguit
Henricus,quia aut iudex cõdemnat aliquem de crimine nõ
famoſo,aut condemnat eum de crimine famoſo.In primo
caſu quantuncunq; pœnã imponat non infamat:quia nõ pœ
na:ſed cauſa æſtimationẽ ſuggillat.vt.C.ex qui.cau.irro.inf.l.
nullam.ff.de his,qui no.infa.l.ictus.& de eri.ſtel.l.vlti.hoc
verum,niſi talis pœna imponeretur,quæ ciuitatẽ,vel liber-

tatem adimeret: nam tunc durante pœna eſſet infamis, ſed
ea ſublata nõ vt. ff. de var. & extraord. cog. l. cognitionũ. §. mi-
nuſ. & §. conſumitur. ad. l. cor. de falſis. l. falſi. §. ordine. In ſe-
cundo caſu. ſ. quãdo condẽnat de crimine famoſo, refert an
iudex imponit pœnam regularem, & conſuetã, & tunc per-
petuò eſt infamis: vt. ff. de his, qui no. infa. l. j. in fi. licet etiam
pœna ſit temporalis: vt. ff. de re mili. l. qui cum vno. § ad tem
pus. Aut imponit aliam pœnam, quã regularem, & conſue-
tam, & tunc aut imponit pecuniariam pro pecuniaria, vel
pecuniariam pro corporali, & tunc remanet infamis. vt. ff.
de his, qui no. infa. l. quid ergo. §. pœna grauior. ij. reſponſo.
Aut imponit pecuniariam pro corporali, & tunc idem mul
tò fortiori ratione: vt notat Accur. ibi. Aut pro pecuniaria
corporalem: & tunc dicit Accur. ibi ſine diſtinctione quòd
remittitur infamia per illum. §. j. reſpõ. pen. & fi. ſed Lamber.
ibi, & Pe. de Bellaperti. & Cy. in. l. & ſi ſeuerior. dicũt idẽ in
hoc caſu quod in caſu le. ſ. imponit ꝓ corporali corporalẽ di
centes, ꝙ quando imponit pro pecuniaria corporalẽ, vel ꝓ
corporali corporalẽ, aut imponit pro minori pœna maiorẽ:
aut econtra minorẽ pro maiori. ſi pro minori maiorem, tũc
aut propter demeritum ſuum, vt quia grauiter delinquit, &
5 tunc perpetuò erit infamis, quia digni ſunt † malè meriti, vt
perpetua egeſtate laborẽt. ff. depoſi. l. bona fides. & de inter-
dic. & releg. l. relegatorum. ad finem. & de pœ. l. quidam. Aut
non propter demeritum ſuum, ſed propter frequentiã deli-
ctorum, & tunc ſecũ videtur diſpenſare de infamia. vt trãſ-
acto de tempore tranſactum ſit de infamia: vt in. §. alleg. pœ
na grauior. primo reſponſo. & . C. ex qui. cau. irro. infamia l. ſi
Poſſidonium. ſi imponit minorem pro maiori tunc refert.
Aut hoc facit ſine cauſæ cognitione, & tunc remanet infa-
mis: vt. ff. ad municipales. l. ordine. aut cũ cauſæ cognitiune,
& tunc refert ſecundũ Pet. de bellapertica. quia aut apparet
ex recitatione ſententię, quòd tranſacto tempore velit iu-
dex ſibi remittere infamiam, aut non: ſi apparet, vt quia iu-
dex dicit aduocato, remoueo te ab officio aduocandi vſq;
ad. v. annos: vt. ff. de poſtu. l. imperator. vel decurionẽ remo-
uit, vel relegauit vſq; ad tempus. vt. ff. de decu. l. ij. & l. gene-
raliter. & tunc non erit infamis trãſacto tempore, & ita in-
telligit. l. allegatam. l. & ſi ſeuerior. Sed ſi nõ apparet, tunc re-
manebit infamis, quia ſufficit ſi cui, vel in paucis. C. de neg.
geſt. l. tutori ſecundum eos. ſi verò imponeret pœnã æqua-
lẽ pœnæ regulari, & conſuetæ tunc remaneret infamis, per
6 iura quæ dicunt: quia de † ęquipollentibus idem eſt iudiciũ.
nec refert quid de ęquipollentibus fiat. ff. manda. l. finali. §. fi-
nali. de le. iij. l. fideicõmiſſa. §. ſi cui. C. de inſti. & ſubſti. l. ſi ma-
ter. & de donat. quę ſub modo. l. fi. & adde nota. Arch. xxiiij.
7 q. iij. corripiuntur vbi dicit, ꝙ quatuor † de cauſis dicitur
vna pœna maior alia ratione effectus durationis aſperitatis
& probroſitatis. Quantò ad effectum excõicatio eſt maior
omnibus alijs, tollit enim animam. xj. q. iij. nemo Epõrum.
xxiiij. q. iij. ſi habes. & omnium hominũ cõmunionem quod
nulla alia facit. Quantũ ad durationem depoſitio eſt maior
omnibus alijs, durat enim in perpetuũ. l. diſt. vt cõſtitueret
etiam poſt ſatisfactionem. c. di. miror. quod non eſt in excõi
8 catione. Quantùm ad aſperitatẽ, pœna † corporalis eſt ma-
ior omnibus alijs. Illa enim ſentitur corporaliter, & actuali-
ter, quod non eſt in alijs. Quantùm ad probroſitatem: vt eſt
cum ferro candenti in fronte ſignatio, & per ciuitatem ver-
beratio ac ſimilia.

¶ SECVNDO quæritur quis poteſt ad famam reſti-
9 tuere, & hîc intro magnam gl. Inn. rñdet Inn. dicẽs † Papam
reſtituere in integrũ famę, honori, patrię & omnibus his. §.
fi. circa finẽ. Item ſubdit, ꝙ de iure ciuili ſoli princeps, & ſe-
natus hoc poſſunt: vt in prędictis iuribus & . ſ. de poſtulat.
prçla. c. j. § de qua. Nam licet alij magiſtrat9 poſſint reſtitue-
re minores, & maiores de iuriſditione ſua, & quantũ ad iu-
riſditionẽ ſuã non tamen quantũ ad famã, vt in eodem. §. di-
citur. De Epiſcopis autem dicit, ꝙ licet poſſint maiores, &
minores reſtituere, & in multis caſibus diſpenſare iuxta no-
tata de temp. ord. dilectus. & à iuramẽtis votis & fidelitati-
bus abſoluere. ſ. de iureiur. cũ quidam. j. de voto. c. j. xv. q. vj.
authoritatem. & c. nos. tamen in integrum reſtituere quan-
tũ ad honores & ſimilia non poſſunt: nec etiam infamiam
remittere, cũ hoc nullo iure cautum habeatur. De Collegio.
Cardinalium dicit ꝙ quia ſenatum habet. lxxxxvj. Conſtan
tinus. poteſt ad famam reſtituere: ſed hoc videtur ſatis dubiũ
quia Papa viuente apud eum ſolũ eſt iuriſditio, certis exce-
ptis caſibus eſt cardinalibus interdicta de elect. vbi maius.
li. vj. & cle. ne romani. e. ti. Subdit Inn. ex præmiſſis, ꝙ licet
Epiſcopus ſuſtineat infamem ipſo iure, vel per ſententiã cõ-
demnatum, & eos tolleret, vel cũ eis diſpenſet, cùm hoc ta-
men eis non liceat, vt notatur. ij. q. iij. §. hinc autem. vbi de
hoc. & xl. di. dño. & . xvj. q. j. eccleſia. nihilominus tamen ab
accuſatione, & teſtimonio repellunt, cùm ſint infames. ij. q.
j. prohibentur. & . ſ. de teſti. c. teſtimonium. ſcdm Inn. & niſi
ab ordinibus ſecundũ Hoſt. quia fama promouendi in nul-
lo vacilare debet. xxxiij. di. laici. & de accuſa. omnipotẽs. nec
obſtat. ſ. de temp. or. quæſitum. & j. de cleri. coniug. ſanè. quia
non loquuntur de condẽnatis nec de iure infamibus, Marti
nus autem dicit. ꝙ licet iſtud dictum ſit verum, tamen du-
riſſimum eſt, & perpetuò menti tenendũ. Dicit tamen Ho-
10 ſti. ꝙ cùm † occultis peccatoribus infamatis, tantũ de facto,
& non condemnatis poſt pœnitentiam, vel partem pœni-
tiæ peractam Epi diſpẽſare poſſunt: vt patet ex lectis, & no-
tatis. de bigamis. ſed circa. Item ſubdit Inn. ꝙ ſi Epi cum ali
criminoſo, quã cũ infami diſpenſet bene admittitur ad teſti
monium, & accuſandum, & nõ ſolũ in ciuili: ſed etiã in cri-
minali cauſa nec ſolũ contra laicos: ſed etiam contra cleri-
cos, cũ & talis, quòd & plus eſt, poſſit ad ordines promoue-
ri, & ad beneficia, & alios actus legitimos, quia multò for-
tiùs poterit accuſare, & teſtificari in ſacerdotes. ij. q. vij. ipſi
teſtes. & c. præce. & ſequenti. nec obſtat. ſ. de teſti. teſtimo-
11 nium. vbi dicitur, ꝙ cõdemnatus † de crimine nõ poteſt te-
ſtificari in cauſa criminali, quia illud intelligendũ eſt, quan-
do nõ eſt diſpenſatũ ſecundũ Inn. vel quãdo eſt condẽnatus
de crimine ex cuius ſnĩa non fit infamis. alioquin Inn. eſſet
contrarius ſibipſi: vt patet ex prçmiſſis, & etiam in. d. c. te-
ſtimonium. excipitur idẽ ſecundum Hoſt. ſed quærit Inno.
12 an † Papa poſſit reſtituere in integrum laicum iuriſditioni
ſuæ non ſubditum? & ſcripſit hîc, ꝙ non. ij. q. iij. hinc autẽ col
ligit: nec obſt. hoc. c. quia iſte laicus de iuriſditione eccleſię erat
alium autẽ nõ ſubditũ laicũ, reſtituere nõ poſſet Papa: vt di-
ctum eſt: niſi fortè eſſet ſibi neceſſarius in clericatu: tũc eſſet
poſſet dici, ꝙ ad hoc Papa tantũ, & nõ alius poſſet eum re-
ſtituere in integrum, & integræ famę ſuæ reddere: vt ſic re-
ſtitutus poſſet ad clericatũ aſſumi. ar. liij. di. multorum. &
c. ex antiquis. vbi poteſt ſeruum alterius aſſumere dũmodò
eccleſia dnm ſuum ſcdm ius compenſet, ſecundum Inno. ſed
ſecundũ Hoſt. melius facit ad hoc, ꝙ laicus non eligitur, ſed
tantũ poſtulatur. lxj. di. § ſed aliud. & . c. Oſius. poſtulatio autẽ
ad Epatum facta nõ poteſt approbari per alium, quàm per
Papam: vt patet in eo quod legitur, & not. ſ. de poſtu. præ-
la. bonę. ij. § nec nocebat. & . c. fi. & per totum. ſed ipſe Hoſti.
credit contrariũ: vt dicã ſuper fine vltimæ glo. Sed nunquid
13 Reges † poſſunt reſtituere in integrum? ſcripſit hîc Inno. ꝙ
non: quia vnus tantũ inter Laicos princeps, pręeſt omnibus
alijs. ſ. imperator: vt patet. vij. q. j. in apibus. ff. ad. l. ro. de ucti.
deprecatio. de quadri. præſcript. bene à Zenone. cuius laici
omnes Chriſtiani laici tam Reges, quã alij obedire debent.
C. de legibus. leges. maximè quia & ab eccleſia ſunt approba
tę ſecundũ Inn. niſi in his, qui cõtra eccleſiam ſunt. x. diſt. c.
j. & ſecundo. per totum. & quod not. de noui operis nunc. c.
primo. qd dic vt plenè notaui. j. de ſolutio. c. finali. & ſecun-
dum Inn. nulla. l. cauetur, ꝙ poſſit reſtituere in integrũ ali-
quis, niſi ſolus princeps. ſ. imperator, vel ſenatus: vt no. ſ. ea.
glo. in prin. q. dicat ꝙ hoc videtur oĩbus alijs prohibitũ. niſi
probet conceſſum: qd dic vt plenè no. de tranſla. Epõrũ. c. ij.
§. ſed neq;. verſ. fi. ſed dicit Inn. ꝙ alij dicunt, ꝙ omnes Reges
in integrũ

in integrũ reſtituũt:nec ſuns imperatori ſubditi,ſed Papę ſo
li:in dubijs tñ,& in grauibus articulis tantùm.quod dic:vt
le.& no.ĩ.qui fil.ſint legi.per venerabilem.§ j.&.§ rationib⁹.
de Papa non eſt dubium,quin in integrum reſtituere poſsit
clericos,& etiam laicos iuriſditionis ſuę,& illos etiam,qui
iuriſditioni aliorum non ſubſunt.ĩ.qui fil.ſint legit.per ve-
nerabilem.ſecundum Inno.& Hoſti.remittit ad ibi notata.
ver.rationibus.Hoſt.exponit pro imò,& ſupplet ſecundũ
immunia &c.volumus reſtituendo te plenè Inn.& pro hac
lectura,quæ placet Hoſt.& Abb.& hãc ſequor Facit,ꝙ re-
ſponſio debet conuenire petitioni de fide inſtru.inter dile-
ctos.ver.cęterum.ſed Gul.dicis ꝙ hîc non fit reſtitutio,ſed
declaratio in Spe.ij.parte.de reſtitu.in integrum.§ videndũ.
in fine.& hoc placet hic Pe.Verùm ad prædictorũ ſumma-
riam declarationem poſuit hic Henricus vnã diſtinctionẽ,
14 dicens,ꝙ † triplex eſt infamia vna facti,alia iuris,alia cano-
nica.Aut ergo quæris de infamia facti de qua.vj.q.j.ſunt plu
rimi,& illa meliùs dicitur infamia,quę inducit purgationẽ,
& illa abolectur purgatione præſtita.vt.xv.q.v.de crimine &
illam.i.illius effectum poteſt tollere quilibet iudex ordina-
rius,vel delegatus eccleſiaſticus,vel ſecularis,q de facto vn-
de naſcitus cognoſcere,& determinare poteſt:vt in.c.allega-
to de crimine.&ĩ.de purg.canonica.c.j.&.c.nos inter alios.
&.c.accedens.& per totum.& de modo eam tollendi dic,vt
ibi.Et hoc ſatis notat Hoſt.hîc dicens,ꝙ cũ infamatis de fa-
cto Epiſcopi,poſt peractam pœnitẽtiam,vel partem ipſius
diſpẽſare poſſunt:vt patet in eo,qd legitur,& notatur.ſ.de
temp.ord.c.quęſitum.de bigamis.quia circa.&ĩ.de cle.con-
iug.c.ſanè.ij.Aut quęris de infamia iuris,quę irrogatur au-
thoritate,ſeu diſpoſitione iuris per ſententiam,vel etiã ipſo
facto:vt.ff.de his,qui not.infamia.l.j.& per totum. Et tunc
aut quęris de infamia nundum orta,ſeu irrogata,ſed oriun-
da,ſeu irrogãda,aut de infamia iam orta,ſeu irrogata.In pri
15 mo † caſu,aut quęris quis poteſt eam tollere,hoc eſt impe-
dire ne naſcatur,vel irrogetur.aut qualiter poſsit eam tolle-
re.i.impedire ne naſcatur.ſi quæris quis poſsis eam ſollere.i.
impedire ne irrogetur,vel naſcasus,dicit ꝙ quilibet iudex
ordinarius,vel delegatus eccleſiaſticus,vel ſecularis,qui de
facto vnde naſcenda,vel irroganda eſt cognoſcere poteſt:vt
ff.de his,qui notantur infa.l.quid ergo.§.pœna grauior.vbi
pręſes prouincię ex cauſa eam impedit irrogandam,qui ta-
men eſt clariſsimus:vt probatur.C.de temp appel.l.ij.hic.ſi
aduerſus.de pigno.l.præſes.de priua.carcer.l.j.& de delato-
ribus.l.ij.in fine.lib.x.ſi quæris qualiter poſsit eam ſollere.i.
impedire naſcendam,ſeu irrogandam.dicit ꝙ abſoluendo à
crimine,vel facto impoſito:vt.ſ.de teſtibus.c.non debet.
ſecundo reſponſo à contrario ſenſu,vel etiam condemnan-
do,& pœnam iuris regularem,ſeu ordinariam immutando.
quod intellige:vt dixi ſupra in diſtinctione proxima.In ſe-
cundo caſu cùm quęritur de infamia iam orta,& irrogata
refert vt prius,aut quæris quis iudex poſsit eam tollere,vel
contra eam reſtituere,aut quæris qualiter.In primo caſu re-
fert,aut quæris de iudicibus ſecularibus,aut de eccleſiaſti-
cis.ſi de ſecularibus dicit quòd ſolus princeps,vel ſenatus:vt
probatur.C.de ſenten.paſſ.l.j.§.de qua.& de re iudic.l.acta.§.
de amplianda.Inferior verò non poteſt:vt in iuribus ſtatim
allegatis.&.ff.de fur.l.nõ poteſt.Et quod dictum eſt de prin
cipe intelligit Inn.hîc,& Hoſt.poſt eum,de imperatore qui
ſolus hoc põt.Reges autem non poſſunt reſtituere in inte-
grum,cũ oẽs teneantur legibus imperatoris obedire:quę eis
hanc poteſtatem non concedunt ar.vij.q.j.in apibus.Alij ta
men dicũt ꝙ poſſunt:quia non ſunt ſic imperatori ſubditi:
ſed ſolũ Papę in grauibus,& dubijs:vt infra qui filij ſint legi
timi.per venerabilẽ.Et pro iſta opinione facit gl.Inn.poſita.
ſ.de fide inſtru.cũ.P.vbi eos æquiparat imperatoribus quo-
ad creationem tabellionum,& iſtam partem crederem ve-
rã in illis regibus,qui ſuperiorem in tẽporalibus non reco-
gnoſcunt:vt Reges Francię,& Angliæ.ſi quęris de eccleſia-
ſticis,tunc aut quęris de Papa,aut de collegio Cardinalium.

aut de Epiſcopis,& alijs ſuperioribus,aut de prelatis infe-
16 rioribus.Si de Papa † tunc dicit Inno.hîc,quòd poteſt reſti-
tuere ad ſamam omnes clericos:pro quo.ĩ.de ſyno.ex dili-
genti.Item laicos,qui de patrimonio ſuo ſunt,& etiam illos
qui alterius iuriſditioni nõ ſubſunt:vt ĩ.qui fil.ſint legitimi.
c.per venerabilem.alios verò non:niſi forte eſſent ſibi neceſ
ſarij in clericatum ar.ij.q.iij.§.hinc colligitur.ſecundũ eum,
cũ quo concor.Ber.hîc,in prima gl.ſecundum Hoſt.in hoc
vltimo contradicens.Idem in alijs,qui aliorum iuriſditioni
ſubſunt.Credo tamen opinionem Inn.& Ber.rutiorem,&
veriorem de iure.ar.ſ.de iudi.c.nouit.in prin.&.ĩ.ſi.proxi-
mo.ſi duobus.in fine.& eam approbat in.§.alleg.hinc colligi
17 tur.ſi quęris de collegio † cardinalium,dic ꝙ poteſt reſtitue-
re,quia habet authoritatem ſenatoris.vt.xxvij.diſt.Conſtã
tinus.ſecundum Inno.& Huſti.hic.& Archi.in.§.alleg hinc
colligitur.Et de iſtis videtur debere intelligi.xvj.q.j.c.eccle-
ſia habet ſenatum:vt notat Archid.ĩ.de off.dele.c.j.gloſ.pe.
18 libro ſexto.Si quæris de Epiſcopis,† & ſuperioribus,tunc
ſunt opiniones contrarię:nam Io.in.§.alleg.hinc colligitur.
& in.c.alleg.eccleſia habet ſenatum.&.l.diſt.dño ſancto.te-
net quòd poſſunt reſtituere in illis caſib⁹,in quib⁹ poſſunt
diſpenſare ſecundum Inn.Sed Hoſt.contra hic.ſ.de tempo.
ordi.c.dilectus.& Spec.ti.de legato.§ nunc de Epiſcoporum
diſpenſatione.ver.prohibetur autem Epiſcopus.verſi.item
cum infamibus.&c.Quorum opinionem ego credo verio-
rem,licet primã opi.muniat.c.ſi.§ ſi.verſi.videtur tamen.&
eſt ratio ſecũdum Inn.& Hoſt.quare Epiſcopi.licet poſsint
reſtituere minores,& maiores,& diſpenſare in multis:vt no
in.c.all.dilectus.ſ.de temp.or.& abſoluere à iuramentis,&
votis,& fidelitatibus.ſ.de iureiur.cùm quidam.ĩ.de voto.
c.j.xv.q.vj.c.nos ſanctorum.tamen in integrum reſtituere
nõ poſſunt,quantũ ad honores,& ſimilia:nec infamiam re-
mittere:quia hoc in nullo iure cautum habetur ſecundum
eos.pro quibus.ij.q.v.conſuluiſti.&.ſ.de tranſla.Epi.inter
corporalia.§ ſed neq;.in fine.Item hoc idem poteſt ſic proba
ri:nam de iure illuſtres perſonę qualis eſt pręfectus oriẽtis.
vt.C.de off.pręfec.orientis.l.pe.& pręfectus vrbis,vt notat
gl.ff.de off.pręfect.vr.l.j.j.reſponſo.Et eſt textus pro ea.C.
quando mulier tu.off.fungi poteſt.l.ſecunda.in fine.de pala
tinis ſacrarum.l.vnica.in prin.& de apparitoribus præfect.
vrbis.l.finali.libro.xij.& quæſtor.l.j.de appel.l.pręcipimus.
in fine.& de proximi.ſacrorum ſcri.l.cõperimus.§ illud.libr.
duodecimo.& magiſter militum:vt.C.de off.magiſtri mili-
tum.l.j.de aſſer.l.non parum C.de comitibus rei mili.l.ij.li.
xij.de eroga.milis anno.l.j.li.xij.de diuer.offi.magiſtri mili-
tum.l.viros.in fine.de apparitoribus magiſtri militum.l.iiij.
e.li.& magiſter officiorum:vt.C.de temp.appel.l.ij.in fine.
de priua.agen.in rebus.l.eos qui.li.xij.& de curſu publico.l.
iij.&.l.iudicibus.e.li.& comes domeſticorum.vt.C.de ſilen-
tiarijs.l.j.li.xij.& comes officiorum:vt.C.de curſu publico.
l.iij.libro.xij.& comes ſacrarum largitionum:vt.C.de palat.
ſacrarum largi.l.viros.ij.reſponſo.li.xij.de ſuſceps.& Arch.
l.vltima.lib.xj.de aur.publi.perſecutoribus.l.vna.li.xj.de di
uerſis officijs.l.iij.in fine.libro.xij.& comes rerum priuata-
rum:vt.ĩ.de aſſe.l.vltima.in fine.de ſuſcept.& archa.l.vlti.
li.xj.vt dignit.ordo ſeruetur.l.ij.de pala.ſacrarum largi.l.vi-
ros.ſecundo reſponſo.de diuer.off.l.iij.in fine.li.xij.non poſ
ſunt reſtituere ad ſamam:vt.§.allegato.de qua.ff.de poſtu.l.j.
19 ergo nec † Epiſcopi,qui reputantur illuſtres,& illuſtribus
æquiparantur:vt.ĩ.e.ti.c.vltimo.li.vj.poterunt hoc facere.
Si quæras de pręlatis inferioribus,dic quòd tales ad famam,
vel honores reſtituere non poſſunt omnia,ſi Epiſcopi hoc
facere non poſſunt:vt ſupra dictum eſt:multòminus infe-
riores per regulam.ſi illud de quo magis videtur ineſſe nec
ineſt,nec illud de quo minus.xxxij.q.v.ſi Paulus.ſ.de elect.
cùm in cunctis.in principio.cum concor.ibi alleg.per Ber.
20 nec mirum,quia † tales inferiores prælati non poſſunt diſ-
penſare,niſi in caſibus expreſsis in iure:vt notant Inn.Hoſt.
& Compoſt.ſ.de renunc.c.vltimo.in fine.& Inn.& Hoſt.ĩ.

de eo qui fur.ord.re.c.ij.& Spe.ti.de of.dele.§.ſunt quoq;.&c.
in fi. & Arch.ĩ.de elect.cũ ex eo.ſup verbo ſuperiores.li.vj.
Si queris de ſecundo caſu.ſ.qualiter infamia iuris poſsit tol-
li:dic ꝙ per reſtitutioné illius,qui eo caſu reſtituere poteſt
vt in leg.alleg.C.de ſent.paſ.l.j.&.ff de poſtu.l.j.§ de qua.non
autem per pœnitentiam à Papa impoſitam:vt;in §.alleg.hîc
colligitur.ij.q.iij.nec per pœnæ remiſsionem etiam à Papa,
vel imperatore factam:vt.C de generali aboli.l.indulgentia.
&.C.de ſent.paſſ.l.ij.& in hoc concor.Hoſt.hîc.Aut quæris
de infamia canonica,quę irrogaſ ex quolibet peccato mor-
tali:vt.vj.q.j.c.omnes.&.xxxij.q.j.pręceptum.in fine. & illa
aboletur vno modo per pœnitentiam:vt.vj.qõ.j.illi qui. vt
no.ibi Io.& de hoc.l.diſt.in ſumma.& ſic poteſt aboleri, &
tolli per quenlibet,qui poteſt de peccato illo abſoluere, &
pœnitentiam imponere.Item etiam poteſt aboleri alio mo
do per reſtitutionem principis.i.Papæ:vt in §.alleg. de qua.
Item tertio modo per diſpenſationem factam ab eo,qui po-
teſtatem habet diſpenſandi, quando videlicet pœnam cri-
minis debitam remittit:vt hîc not.Spe.ti. dele.§ poſtremo,
ver.etiam nota.Collect.*cũ* ie.notat Papam poſſe reſtituere
famam quod intelligit.B.de ſubdito ſuo.Et idem videſ ſen-
tire Inn.dicit enim,ꝙ laicum non ſubditum reſtituere non
poſſet.ij q.iij.hinc colligitur.vbi notat Archi. contrarium
21 dicens,ꝙ ſicut † poteſt deponere principem ſecularẽ, ſic &
multò fortiùs infamiam:per.l.ciuilem.inducit abolere.Epi-
ſcopus autem,vel alius,nullo modo poteſt reſtituere famæ;
quia hoc non inuenitur expreſſum ſecundum Inn.& hoc li
cet Io.notet contrarium in.c.eccleſia.xvj.q.j.vbi Archi.idẽ
22 notat qđ hîc Inn.&.j.q.j.Epiphanium.nota tñ, † condem-
natus in iure per ꝓcuratorem eſt infamis infamia facti.Ad
qđ vide quæ colliguntur de accuſa.inquiſitioni.& inquantũ
ad primum.Sententia tamen arbitri non infamat.no.iij.qõ.
vij.§.item his.in fine.Supple gloſſas.In gloſ.prima in fine § ſi
quis.dicit Pe.hoc verum cũ ciuiliter agitur:quia ſi crimina-
liter non conſtituitur niſi conſtituens ſit illuſtris. C.de in-
iur.l.finali.&.iij.q.ix.niſi in crimine.In gl.ij.ibi:*habes ar.* imò
habes contrarium,vt dixi in textu.& ibi *ſcio illud*.&.ĩ.de re-
bus eccle.non alie.c.penultimo.In gl.pe.quidam ſignant hãc
gl.in princ.capituli,ſuper ver.*illo te*.& ibi hinc colligiſ ibi:
not.Io.&.l.diſt.dño ſancto.ꝙ Epiſcopi in omni crimine in
quo poſſunt diſpenſare, poſſunt infamiam tollere.& adde
quod no.vj.q.j.c.ij.&.xv.q.viij.hi qui.& quod dixi hîc in te-
xtu.& ibi *ſed dic*.Idem Inn.*& in fine*.dic.ꝙ infamia irrogata
per eum qui pronũciauit,per ordinarium tolli non poteſt.
ar.ff.de fur.non poteſt,nec per pœnitentiam,etiam ſi à Pa-
pa imponatur:quia non eſt modus tollendi infamiam:vt in
d.§.hinc colligitur.nec per pœnę remiſsionem etiam ab im
peratore factam.C.de genera.abo.l.indulgentia.tollitur au
tem per reſti.in integrũ ab imperatore obtentũ.C.de ſenté,
paſ.l.j.& vlti.ij.q.iij.in fi.vel à ſenatu.ff.de poſtu.l.j.§.de qua.
multò fortiùs à Papa:vt hîc.& in.c.per venerabilem.qui fil.
23 ſint legi.ver.rationibus.de ſe.nupt.c.pe.& fi. Nam † eccleſia
ſenatum habet.xvj.q.j.eccleſia.Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia propter defectum iuriſditionis reuocata, an rurſus de prin cipali cognoſcatur.*
2 *Profeſſum eligi poſſe.*
3 *Sententiã iudicis qui cõmunicauit cũ excommunicato retractãdã eſſe.*
4 *Collationem factam ab excommunicato occulto tenere.*
5 *Proceſſus factus coram iudice excommunicato an teneat. & quid de ſententia.numero.7.*
6 *Excommunicationis verbum ſimpliciter prolatũ de quo intelligatur.*
8 *Iudicium idem eſſe de eo quod non eſt, & de eo quod non apparet.*

CAP. XXIIII.

1 AD probandum. Caſ⁹. reuocata † ſentẽtia ꝓ-
pter defectum iuriſditionis:vt quia vnus ex
iudicib⁹ erat publicè excõicatus,vel quia or
do iuris non fuerat ſeruatus,rurſus de prin-
cipali cognoſcitur,& de eodem facto loquitur.ſ.de reſcrip.
cùm dilecti.ſecundũ Io.qđ Hoſt.dicit dubitando.Expone li
teram: *iterum*.ſ.pendente adminiſtratione illius,cui debuit
fieri reſignatio ſubſtractorum ex prædicta decretali.cũ dile
cta.vel.i.pendente appellatione:quia ſententia non eſt retra
ctanda,niſi ex cauſa.vt.ſ.e.cum.I.&.A.Vel ſecundum Pet.
pendente cognitione ſuper exceptione excõicationis o po
ſitę contra procuratorem dominę.*de electione cuſtodis*. ſactæ
in abbatiſſam.vel dic ſecundum Hoſtiẽ.ꝙ licet monialibus
contendere,ad quod per electionem vocantur de ſta.mo.c.
ij.Et hoc dictum Inno.malè reportauit Hoſt.dicens eum di
xiſſe,ꝙ poterant conſcẽdere de minori ad maius quando ad
2 illud per electionem vocantur.Item † nota profeſſum eligi
poſſe de hoc.ĩ.de elect.nullus.libro ſexto:*iureta*.hoc eſt of-
ficium eius,qui de appellatione cognoſcit.ij.q.vj.in fi.Hoſt.
vnus.modicum fermenti totam maſſam inficit.ad quod cõ-
cor.de procurat.c.fi.quæ tñ ſignatur hnic pro contrario ſe-
cundum Inn.qui ſoluit,ꝙ aliud in procuratoris cõſtitutio-
ne,& aliud in ſententię prolatione.Sed Hoſt.dicit, ꝙ idem
vtrobiq;,ſcilicet vt ſit diſtinguendum inter publicũ, & oc-
cultum,& vt dicit Inn.licet in reſcripto eſſet clauſula,quod
ſi nun omnes,duo ſine tertio procedere potuiſſent: volun-
tas tamen fuit contraria poteſtati,& hoc impediuit illorũ
ſententiam.ſ.de offi.dele.cùm ſuper.idem Hoſt.*prouideant*
3 per hãc decretalem arguit Hoſt.retractandã ſententiam iu-
dicis,qui cõicauit cum excommunicato.als etiam.ſ.de ex.
illa.quod eſt ſaltum.ĩ.de clerico excõica.ſi celebrat:*mandam*.
quòd excõicatus non poteſt eſſe arbiter etiam quid de ban
nito,vide in Spe.de arbitro.§.differt.ver.ſed item.ſecundum
eum.& verſi. ſe.ſed de arbitratore ſępiùs dubitare vidi de
quo dicam ſatis.ĩ.de reg.iur.dolo facit.in quęſtione etiam
vbi multa collegi prohibita excommunicatis,& multa per-
miſſa.*infirm.vndam*.per exceptionem oppoſitam contra petẽ
tem executionem,ſiue aliter enim agi non poteſt ad irritan
dam ſententiam ab excommunicato latam ſecundum quoſ-
dam,hoc nõ placet Inn.qui dicit quòd bene agitur, ſi publi-
cè fuit denunciatus:remittit de except.exceptionẽ.Hoſt.ex-
ponit.i.in famam nunciandam.& concor.hîc gl.Supple gloſ
ſas.in gl.ibi,*aliud ſi occulte*.Idem Inno.& Hoſtiẽ.& ibi.*verũ ſi
ſermus*.contrarium notat ibi Io.ſed dic:vt ipſe notauit.xxiij.
q.prima in ſumma.& de hoc.xj.q.iij.cui eſt.in gloſ.ij.ibi cre-
ditur,imò videtur quòd non credatur.ad quid enim manda
retur inquiri ſi crederetur.ſed dici poteſt,quòd mandat in-
quiri de excommunicatione,de qua conſtabat:ſed de publi-
catione de qua non conſtat Ab.In gl.iij.ibi.*quis propter*.ergo
ſentit gl.ꝙ in electione abbatiſſarum ſeruanda ſit forma de
hoc.ĩ.de accuſa.indẽnitatibus.§ vt autem.libro.vj.& ibi qđ
melius videtur præcedens extra non ſunt bona. In gloſſa
pe.ibi.l.j.§.j.vt not.ſ.de offi.dele.cùm ſuper.& ibi cum vni-
co ſolo:vt ibi no.in vltima gl.*& in fine*.iij.q.ix.*pura*.dic quòd
regulariter non viciatur.ĩ.de reg.iur.vtile.libro ſexto.vbi
plenè de hoc.In gl.vltima. ibi *ex integro*.an de nouo fieri de-
beat cõtentio,vide in Spe.de ſen.prolatione.§.iuxta propo-
nis.ver.ſi cauſa.& ibi.*ſi vt proponis*.& eſt expreſſum ĩ.de elect.
ſi confirmationem.li.vj.Inducas hoc capitulũ contra dictũ
Inn.c.cũ dilecta.ſ.de reſcript.videlicet ꝙ.l.Barbarius.habet
locum non ſolũ in iudice ordinario:vt ibi notat Innoc.ſed
etiam in delegato à contrario huius literę,quod verũ eſt.M.
ſaluo ꝙ per.c.audiuimus.xxiij.q j.& ibi per no.in gl.ii.&.ſ.
de ordi.ab Epiſcopo.c.vno.quod fallit hoc in ſententia ex-
communicationis,quę nõ fertur ab excommunicato occul-
4 to.Inducit dñs Io.cal.quòd collatio facta † ab excommuni-
cato occulto tenet:quia hoc hîc dicitur à contrario de ſen-
tentia confirmationis,quæ confirmatio habet vim promo-
tionis:ergo &c.allegat.c.cùm inter vos.ſ.de elect.&.c.conſti
tutis ĩ de appel.vide Inn.c.ex parte.de arbi.& hãc quęſtioné
diſputauit & terminauit ipſe Io.cal.Bononiæ.& de iſta diſ-
putatione facit mentionem Io.in.c.ſi verò.de ſen.exc.dic iſ
ꝙ.l.Barbarius.loquitur ſolùm in his,quæ quis facit ratione
publica

publici oſficij.& per hoc tenet̃,ꝙ non habet locũ hoc.c.in
c.eligente.vide per Inn.c.cùm dilectus.de conſu.&.c.verita-
tis.ſ.de dolo.M.& cõiunge hic quæſtionẽ Cal. quæ incipit
excõicatis. Et adde quæ ſcripſi in cõſilijs meis, cõſilio.xxiij.
& quæſtionẽ Pauli,quæ incipit primò quærit̃.Henricus aũt
5 cũ quæritur vtrum proceſſus † factus corã iudice excõicato,
vel ſnĩa lata per eum valeat,& teneat:ſic diſtinguit,quia aut
eſt excõicat⁹ minori excõicatione,aut maiori.ſi minori,tũc
valet,& tenet:ar.iſtius.c.à contrario ſenſu,qđ loquit̃ de ma-
iori excõicatione:: vt patet per capitulũ.j.de ſentẽ.excõ.c.ſi
6 quẽ ſub ea forma.vbi habes ꝙ verbum † excõicationis gene
raliter,& ſimpliciter prolatũ ſicut hîc intelligitur de maio-
re excõicatione:pro hoc.j.de ſen.excõ.duobus.& de cle.exc.
miniſt.ſi celebrat.&.ſ.de excep.à nobis.cũ ibi notatis.Si eſt
excõicatus maiori excõicatione,& tũc aut eſt publicè excõi
catus,& tunc nõ valet proceſſus,nec ſnĩa:vt hîc quando pu
blicè innodatus &c.ſic.ſ.de excep.c exceptionẽ.vbi hoc no
tauit Inn.& Hoſti.Idem Aſteni.li.vj.ti.de damnis excõica-
tionis.arti.primo.ver.item non poteſt eſſe iudex,per eandẽ
viam.Facit.j.de except.c.pia.§ vlti.lib.vj.& quod notant Io.
& Archi.xxxv.q.ix.inſinuationẽ.ver.itẽ tractatur.& expreſ-
ſiùs Arch.ibi in gl.antepe.&.B.& Hoſt.ſ.de reſcrip.c.ſciſci-
tatus.gl.ſi pendẽte.& Inn.& Hoſt.ſ.de procur.cõſulti.gl.j.in
fine.& Hoſt.& Io.An.j.de off.vica.c.romana.li.vj.nec iudex,
nec per ſe,nec per alium iuriſditionẽ exercet: vt ibi &.j.de
ſupplẽ.negli.prælа.c.j.e.li.aut eſt ocultè excõicatus.& tunc
aut quæris de ſnĩa,alia à ſnĩa excõicationis,aut quæris de ſnĩa
excõicationis.In primo caſu dicit,ꝙ tenet,& valet ſnĩa ipſo
iure,& in effectu à contrario ſenſu,quia eſt fortiſsimum ar.
in iure,vt.ff.de off.eius cui man.eſt iuriſdi.l.j.§.huius rei.qa
ex quo erat occulte excõicatus,alij non tenebant̃ ipſum vita
re:quia non poterant diuinare ar.j.vt eccleſiaſtica bñ.c.vt
noſtrum.vnde cũ opinione liber,& habeatur,& credat̃,va-
let quicquid interim facit.ar.ff.de offi.prætoris.l.Barbarius.
iij.q.vij.§ tã.ver.verũ.C.de teſtamentis.l.j.j.de iure pa.cõſul
tationibus.& de cle.excõ.mi. Apoſtolicæ ſcđm Ber.ſuc in.j.
gl.& Hoſt.poſt eum.Idẽ Io.& Lau.xxiij.q.j.in ſumma.gl.in
hac.l.quæſtione.ver.alia tñ quæ agit &c.& Archid.xxxv.qõ.
ix.in ſumma.in gl.antepe.& Vinc.& Inn.ſ.de procu.conſul-
ti.& Inn.& Hoſt.ſ.de excep.exceptionẽ.pro hoc etiã facit,
qđ legit̃.& no.j.de hæreticis.excõicamus.j.§.credẽtes.verſi.ſi
tabellio.& qđ notat Spe.titu.de inſtru.ędit.§ reſtat.ver.quid
ſi inſtrumentũ.& ver.ſequẽti.verum ſi ſeruus gl.ecce quantũ
& malè ſecundũ Arch.ibi.&.j.de lit.conteſt.c.exceptionis
peremptoriæ.in gl.iſta verba.libro.vj.vbi de hoc.&.ſ.de of
fi.dele,c.ſi à ſubdelegato.gl.pe.e.li.In ſcđo caſu.ſ.an ſententia
excõicationis,ſunt cõtrariæ opininnes:nam Ber.& Hoſt.ſ.
de ordinat.ab Epo.c.ij.& Hoſt.& Io.And.in.d.c.romana.de
offi.vicar.& Card.j.de ſentẽ.excõ.c.pñti.li.vj.videtur dicere
7 ꝙ non valet.Vnde ibi dicit in diſtinctione,ꝙ ſnĩa † excõca-
tionis lata ab excõicatu nõ tenet:per.c.audiuimus.xxiij.q.j.
cũ quo cõcor.Abb.ſ.de offi.dele.cũ contingat.dicens ibi,ꝙ
nedum delegatus:ſed nec etiã ordinarius excõicatus põt ex-
cõicare:per capitulũ aduerſus.j.de immu.ecc.per.c.allegatũ
audiuimus.& hoc expreſſe tenẽt Lau.&.Io.xxiij.q.j.in ſum
ma.&.§.ſed illud.licet quãdiu ſit occultus,& tulleratus per
eccleſiam excõicatio per eum lata,ſit tollenda ſecundñ eum
ibi.Itẽ Hoſt.j.de ſen.excõ.ſi verè.&.G.de monte laud. extra
de reli.do.c.j.gl.& ſic nota ꝙ in cle.ſed Inno.in.c.alleg.ſi ve-
re.in gl.ſuæ colligitur.verſ.item dũ tollerantur &c.& Archi.
xxiij.q.j.in ſumma.ſuper verbo tolleranda.cõtradicentes,
ꝙ ex quo talis toleratur per eccleſiam ſententia excõicatio-
nis lata per eũ,tenet & ꝙ illud.c audiuimus.xxiij.q.j.loquit̃
in publicè excõicato.& pro hoc bene facit gl.G.j.de reſcrip.
c.j.ſup verbo ab excõicatu.li.vj.& hoc vltimũ credo verius:
& in hoc cõcordat Aſten.li.vj.ti.de excõicatione maiori.q.
vtrũ ſnĩa lata:quia excõicare competit ratiõe iuriſditionis.
vt.ſ.de elec.c.tranſmiſſam.& illam retinet occultè excõica-
tus,quandiu toleratur per eccleſiam:vt hîc à contrario ſen-
ſu.& no.ſ.de conſue.c.cùm dilectus.pro hoc.viij.q.iiij.no-
8 mine.Item † idem eſt,de eo quod non eſt.& de eo quod non
apparet.ff.de contrahenda emptione,& vendi.l.in lege.&.l.
Rutilia polla.& quia in excommunicatione magis attendi-
tur contemptus notorius,ſeu contumacia notoria excom-
municati,quã defectus,ſeu macula occulta excommunican
tis:vt patet ſi bene inſpicias.j.ti.primo.c.ſi duobus.in prin.
In caſu tamen excommunicatus maiori excommunicatio-
ne,& publicè vtitur iuriſditione.j.de hæret.præſidenti.li-
bro ſexto.& eſt ſpecialis caſus in odium hæreſis, quod dic,
vt ibi.Vide etiam quod notat Io.An.j.de re.iur.c. dolo fa-
cit.libro ſexto.in Nouella:vbi dicit, ꝙ non valet compro-
miſſum in arbitratorem publicè excommunicatum,nec ar-
bitramentum quod per modum laudi,vel ſententiæ ſit per
eum.& de iudice quod per modum impetrati reſcripti dire
cti ad eum erat excommunicatus, & tempore receptionis
abſolutus,an poſsit procedere virtute ipſius de quo vide
etiam per.B.j.de præben.c.dilectus.ij.vbi de hoc etiam per
Henricum.Et adde omninò quæ ſcripſi.ſ.de de procur.cõ-
ſulti.& de iud.c.intelleximus.& de dolo,& contu.c.verita-
tis.& de except.c.pia.libro ſexto.&.e.ti.c.excommunicatio-
nis.in cle.& in alijs remiſsionibus vtrobiq; per me datis, &
quæ no.per Nouellam in.c.decernimus.j.de ſentẽ.excom.li.
vj.per quæ decidu hic notata per Io.Cal.in additione.

SVMMARIVM.

1 *In generali reſtitutionis ſententia an ſint aliqui ſpecialiter nominãdi.*
2 *Res inter alios acta qualiter præiudicet & quibus.*
3 *Res iudicata non ita præiudicare alijs vt pariat actionem vel exceptionem.*
4 *Iurans ſoluere aliquid ad certam diem,quomodo intelligatur.*
5 *Sententiarum tria eſſe genera.*
6 *Sententia lata inter aliquos quomodo præiudicet alijs,& quid in cohæredibus numero.7.*
8 *Sententia lata contra ordinatum,an ſufficiat ad deponendum ordinatorem.*
9 *Separatorum ſeparatam rationem eſſe.*
10 *Dominum videntem cauſam ſimoniæ per ſuum procuratorem & ſuo nomine agi ſibi præiudicare niſi contradicat.*
11 *Tranſigere non eſſe vincere.*
12 *Iudicem præſumi iuſtitiam facere,licet euentus litis dubius ſit.*
13 *Creditorem debitori præferri.*
14 *Marito & non vxori dari rei dotalis reconuentionem.*
15 *Ratio quare præiudicetur ei qui ex perſona alterius ius habet,ſi illum agere permittat.*
16 *Ex ſententia lata contra inſtituentes non fieri præiudicium inſtitutis.*
17 *Bonorũ ademptionẽ ſequi aliquando & infamiã ex vi accuſationis.*
18 *Regula res inter alios acta in quibus caſibus fallat.*
19 *Defendere qualiter pro agere vel econtra ponatur.*
20 *Certum amplius certiorandum non eſſe.*

CAP XXIIII.

QVanuis. Hæc decretalis ponit regu-
lam,& duos caſus exceptos.
primus caſus,ibi,*et qui.*& ſecundus ibi, *ac illi.*
Expone literam *alij.*& dic omnino alijs, ſe-
cus enim in bis,qui finguntur ijdem cum pri
mis:vt quia ſucceſſerunt illis ſingulari,vel vniuerſali iure:vt
ff.de except.rei iud.l.ſi à te.§.ſi.& an eadem.primo reſponſo.
&.l.exceptio rei iud.Inno.*non noceat.*hoc verum quoad hoc:
vt contra ipſos pariat actionem,vel exceptionem: ſed bene
præiudicat in hoc,quòd poſſeſsio,quæ priùs erat apud alios
transfertur in victores.ſ.eodem.cùm ſuper.niſi appellatum
eſſet.vt ibi, & fortè difficiliùs erat agere contra ſecundos,
quàm contra primos.argu.ff.de ali.mu.iudi.l.tertia.& vide
omninò quæ ſcripſi ad materiam huius decret.de procura-
toribus.ex inſinuatione.quæſt.ſecunda.in fine.& in conſilijs
meis conſil.cccvj.& de iudi.c.cauſam quæ.in quarto notabi-
li.& de ali.mu.iudi.cauſa facta.ę.primo.in quarta quæſtio-
ne principali.maximè in.§ ad quintam quæſtionem. & de
iudic.c.quia Gulielmus.vbi de hoc tetigi in quæſtione.ij.§.

vltimo queres.in fine.& de procur.c.vt noſtra.in ſex primis
queſtionibus.& de teſti.cùm olim.in prima oppoſitione.&
in ſexta queſtione.& de preſcript.auditis.in ſecunda, &.iij.
quæſtionibus.vt lite pendẽte.c.ij.libro ſexto.in decimaocta
ua quæſtione.&.ſ.e.cùm ſuper.per totum. *Acl.o.* hoc verum
ſecundum Inn.ſi eodem iure vtantur:vt in exemplis.ĩ.po-
nendis.ſecus ſi diuerſis:vt ſi proprietarius patiatur vſumfru
ctuarium agere de fructibus,vel econuerſo.Item ſecus,ſi par
tem habens in re patitur aliũ,etiam aliam partem habentẽ
agere pro parte ſua.ſ.agentis.ff.de lib.cauſa.l.ſi pariter.Item
ſecus ſi hi quos res tangit vident alium agere implorando iu
dicis officium ſuper reſtitutione in integrum,vel huiuſmo-
di,& tacent:quia non fit eis preiudicium niſi citẽtur nomi-
natim,vel per edictum.vt no.ſ.de ma.& obe.c.ſi.& in præ-
dicto capitulo,in noſtra.vel bene nocet eis ſi taceant: nec
obſtat hec regula:quia in caſu propoſito,ex quo citatio fa-
cta eſt iudicatum intelligitur contra omnes illos,qui ſciue-
runt,vel ſcire debuerunt cauſam agi.quia in talibus ſenten-
tijs non nominatur aliquis ſpecialiter,ſed fertur in genere
1 ſententia† ſic reſtituimus te in integrum preſtamus autho
ritatem adoptioni,& idem in ciuilibus,& in hoc differunt
caſus hîc exceptati ſecundum Inno.nam in eis ſufficit ſcien
tia:vt not.hîc.& vt dixi in predicto.c.in noſtra.& vt dicam
infra *cauſam habuerit.* vt ſi electus permittit electores cauſam
electionis proſequi,vel ſi permitto prælatum,qui inquiren
do ex officio te priuauit præbenda,& poſteà illam mihi cõ
tulit defendere illam ſententiam ſecundum Inn.& Hoſti. ſi
verò Titius petit à te fundum quem credo ad me ſpectare
non tamen ab eo,nec à te cauſam habeo,tunc licet me ſcien
te agatur,& pronuncietur mihi non obeſt.vt.ff.e.l.ſæpè.§.fi
nali.&.ff.de except.rei iudicatæ.l.ſi mater.§.vltimo.ſecundũ
Hoſt. *generaliter.* niſi appellaſſet:de quo.ſ.eod.cùm ſuper. &
his omnino videas ea,quæ ſcripſi in conſilijs meis conſilio
2 triceſimoſexto.Henricus verò cùm quæritur qualiter† res
inter alios acta præiudicet,& quibus,ſic diſtinguit.aut que-
ris nũquid præiudicet alijs,qui habent cauſam ab illi,ſeu al-
tero illorum inter quos res acta eſt:& dic quòd ſic:vt patet
in pactis ſtipulationibus,& alijs contractibus quorum obli
gatio tranſit in heredes.ff.&.C.de pactis.per totũ.de verbo.
obl.per totũ.de hære.ac per totum.vt ac.ab hære. & contra
heredem incipi.l.vna.& in except.rei iudi.vt ff. de except.
rei iudi.l.ſi à te.§ vltimo.&.l.& an eadem.de cõtrahen.emp.
& ven.l.dolia.& de pig.l.ſi ſuperatus.§.finali.cùm ibi notat.
Aut nunquid preiudicet alijs,qui non habent cauſam ab il
lis inter quos res acta eſt,vel geſta.Et tũc aut queris nũquid
præiudicet alijs indirectè & ex contingenti,& dic quòd ſic
3 quę; vnde licet† res iudicata non preiudicet alijs:vt pariat
actionem,vel exceptionem,bene tñ præiudicat in hoc, ꝙ
poſſeſſio quæ priùs erat apud alios transfertur ad victores:
vt.ſ.eo.cùm ſuper.& tunc fortè difficiliùs eſſet aliquid age-
re contra iſtos ſecundos,quã contra primos.ar.ff.de ali. mu.
iudi.cauſa facta.l.iij.ſecundum Inn.hîc.in prima gloſſa ſua.
in principio.Item aliquis faciendo aliquid in ſuo,poteſt au-
ferre alteri aſſueta cõmoda,dũmodo nõ faciat animo nocẽ
di:vt.ff.de aqua plu.ar.l.ſi in meo. de dam.infec.l.Proculus.
de ſer.vr.prædi.l.cũ in co.xv.q.j.illud.xxiij.q.ij.c.vlti.& not.
B.ſ.de elect.cùm eccleſia vulterana. Aut quæris nunquid
preiudicet alijs directio,& ex iuris neceſsitate, & tunc aut
quæris de actis,vel geſtis per ſuperiorem in his, in quibus
poteſt iuri alterius preiudicare:& tunc res acta cum tali,vel
per talem preiudicat alijs:vt ſi princeps vendat rem priuati
in caſu conceſſo.ff.de euic.Lucius.de rei ven.l.item ſi verbe-
ratũ.§.j.C.de quadri.pſcript.l.bñ à Zenone.de vẽ.rerũ.fi.l.cũ
priua.cõmu.l.j.libr.x.vel ſi concedat dilationẽ.C.de pci.im-
pera.oſ.l.quoties.Idẽ ſi iudex inferior precipiat debitori,ne
ſoluat creditori:quia hoc pót facere ex cã,ar.ff.de lege.j.l.vl
ti.& ad hoc facit qđ no.Hoſt.in ſumma.ti.de iureiur.§.quot
4 ſunt ſpecies.ſub.§.itẽ ſi iuro,&c.dicens,ꝙ ſi iuro† ſoluere ti-
bi aliquid,ad certam diẽ intelligit,& ſubauditur,niſi iudex
contra prcipiat:ar.ff.qui ſatiſd.cog.l.vlt ĩ.de cẽſi.ſignifica-
uit.& vide quod no.in Spe.tit.de ſolu.ver.illud autem. Aut
quæris de actis nõ per ſuperiorem,ſed per priuatos,ſeu in-
ter priuatos,& tunc aut queris de geſtis,vel actis extra iudi-
ciũ,aut in iudicio.ſi extra iudiciũ,tunc regulariter nõ pіudi
cat alijs:vt.C.res inter alios acta.in rubro,& in nigro, pto-
tũ.&.ſ.e.cũ ſup.& de fide inſtru.inter dilectos.fallit in par-
te debiti remiſſa,vel in dilatione quinquẽnali pſtita debito
ri à maiori parte creditorũ,que preiudicat ſaltẽ prima facie
minori parti:vt le.& no.ff.de pact.l.iuriſgẽtiũ.§.vlt.& tribus
le.ſequẽtibus.C.de ceſſ.bo.l.vlt.aut quæris de geſtis,vel actis
in iudicio inter alios,puta de ſnia lata inter alios,& tunc re-
5 fert. Ad cuius euidentiã eſt aduertendum, ꝙ ſniarum† tria
ſunt gña.Quedã eñ ſnia eſt introductoria,& dicit introdu
ctoria que obligationẽ introducit: prout eſt ſnia lata ſuper
perſonalibus actionibus,quia talis obligationẽ introducit:
vt.ff.de procu.l.iij.§ idẽ ſcribit.alia eſt reſciſſoria,& dr reſci-
ſoria,que reſcindit:ſicut illa,que lata eſt ſuper querela inoff.
teſti:vt.ff.de inoff.teſtõ.l.ij.&.l.poſthumus.§.ſi qi in hu.&.l.
Papinian⁹.§.fi.&.l.ſe.Alia eſt declaratoria,& dicit declarato
ria illa,que declarat ius,vel factum,ſicut eſt ſnia lata ſuper
actionib⁹ realib⁹:vt.ff.de rei vẽ.l.& ex diuerſo.& p totũ.vel
in & ſup criminibus & delictis:vt.ĩ.de homicid.per totũ.de
6 cle.exc.mi.latores.& per totum.ſi igitur queratur vtrũ† ſen
tentia lata inter alios alijs piudicet,vel proſit:diſtingue,aut
queris de ſententia lata in iudicio populari, in publico in
quo actio,vel accuſatio cõpetit cuilibet de populo, ſed per
lit.cõteſt.aliquis ſibi eam appropriat,ita ꝙ alius eã tũc intẽ
tare non poteſt:vt.ff.de ver.ſigni.l. creditor.&.l.creditores.
& hoc caſu ſnia lata pro vno alteri non prodeſt.ſed lata con
tra vnũ alteri nocet:& hoc ſiue loquamur in popularibus ci
uilibus:vt.ff de inreiur.l.eũ qui.§.in popularibus.ſiue in po-
pularibus criminalibus:vt.ff.de accu.ſi cui.§.j & hoc verũ,ni
ſi colluſio actoris probet:vel preuaricatio eius,vel niſi ſecũ-
dò accuſans dolorẽ ſuum proſequatur:doceatq; accuſatio-
nem ab alio inſtitutam ignoraſſe:vt in.l.alleg.&.ff.de collu.
dete.per totũ.& de preuaricat.l.iij.& eſt ratio:quia eo ipſo,
ꝙ quis preoccupat ſibi litẽ ius illud ſibi appropriat:& ſic po
pulus videt ius ſuum exercere per eum:vt.ff.de verb. ſign.ſi
cui.Aut queris de ſententia lata in iudicio priuato,vbi ſunt
priuate actiones,& petitiones,& tunc aut eſt ſententia in-
troductoria,aut reſciſſoria,aut declaratoria. ſi eſt introdu-
ctoria.tũc ſolũ ei nocet,& ei prodeſt,qui egit,& non alteri:
vt ſi petã à te centum,& fueris abſolut⁹,vel condẽnatus:ſic
loquitur.C.quibus res iudi.non nocet.l.j.&.ij.res inter alios
acta.per totum.& de excep.l.ij.&.ff.de iudi.l.ſępè.in.ij.&.iij.
rñſo.hoc fallit in ſnia lata in cauſa appellationis interpoſi-
tæ ab vno,& cõdemnato in cã cõi:quia illius victoria pro-
derit alijs:ſecus ſi cõi iure iuuetur idẽ eſt,ꝙ negotiũ & eadẽ
cauſa defenſionis exiſtat:vt.C.ſi vnus ex pluribus app.l.j.&.ĩ.
ti.j.c.pe.ſi eſt ſnia reſciſoria:vt inofficioſi teſti, & tunc aut
eſt lata pro actore,& contra reũ,& tunc prodeſt cuilibet,cu
ius intereſt: vt in.d.l.poſthumus.§ ſi quis ex his.ff.de inoſ.te-
ſtamẽto.& ratio huius poteſt eſſe,quia ars imitat naturam
inquantũ poteſt.vt inſti.de adop.§.minorẽ.ſed ſcđm naturã
ſi obſtaculum ſit in loco,vbi debeo trãſire,& aliquis remo-
uet obſtaculũ,tunc liberè vt poſſum:ſic & hic quicũq; amo
uet teſtm̃ qđ impedit me adire hæreditatẽ patris,quia in eo
ſum exheredatus,& alius inſtitutus,tũc liberè adibo heredi
tatẽ:vt in.§.all.ex his.Aut eſt lata pro reo,& cõtra actorẽ,&
tunc refert aut cõtra reum,cuius principaliter nõ intererat
cãm agere,& tunc alijs nõ præiudicat,nedum illis quorum
principaliter intereſt,ſed nec alijs:vt.ff.de excep.rei iudi.l.j.
Aut cõtra eũ cuius principaliter intererat cãm agere,& tũc
aut queris nũquid preiudicat illis quorũ æquè principaliter
intereſſet,& dic ꝙ nõ.ita intellige.ff.de inoff.teſt.l.circa.vbi
7 habes,ꝙ ſnia† lata cõtra vnũ hæredũ inſtitutorum in teſta-
mento,in & ſuper querela inofficioſoſi teſtamẽti nõ præiu-
dicat alij,ſeu alijs cohæredibus,& per eandẽ viã facit. C.de
fide inſtr.

fide inſtru.l.j. Aut quęris nũquid pręiudicet illis quorũ non
æquè principaliter intereſt,vt ſi feraẽ ſnĩa contra hæredem
inſtitutũ in quo libertates,& legata ſunt relicta,in & ſuper
querela inoff.teſt. Et dubitatur vtrũ pręiudicet legatarijs,&
alijs quibus libertates ſunt relictę,& tunc dic,ꝙ iure veteri
oibus alijs præiudicat quorũ principaliter non intererat:vt
ff.de inoff.teſt.l.Papinianus contra veterani teſtamentũ.§.ſi
ex cauſa.&.C.de peti.hære.l.vlti.& hoc ceſſante colluſione,
contumacia,vel abſentia illius hæredis aliâs ſecus:vt.ff. de
inoff.teſt.l.qui repudiantis.§.finali.& de collu.deteg. l.cum
non iuſto.hoc autem hodie eſt correctum,ita quòd non no
ceret legatarijs,vel fideicommiſſarijs in cauſa præteritionis
& exhęredationis:quod dic vt legitur,& notatur.C.de libe
ris pręteritis,& exhęredatis.in auth.ex cauſa.Si eſt ſnĩa de-
claratoria,& tũc aut eſt declaratoria facti:vt ꝙ aliquis fece-
rit aliquid,aut declaratoria iuris:vt ꝙ res quã vendicabã,ſit
mea:& quia talis ſit pater meus,vel filius.ſi eſt declaratoria
facti tũc refert.aut eſt declaratoria facti nõ cõnexi,qđ põt eſ
ſe vnius ſolius,vt.ſ.homicidij,tale enim factum poteſt eſſe
vnius ſolius,& talis ſnĩa alijs non pręiudicat, neq; prodeſt:
vt.ff.de re iud.l.ſæpè. Et per hoc credo verum,quod not.Ho
ſtiẽ.j.de præben.dilecto.gl.ſi vbi dicit,ꝙ cùm agitur de cri-
mine,qđ plures dicunẽ commiſiſſe:ſnĩa lata cõtra vnũ alijs nõ
pręiudicat. Aut quęriẽ de hoc per modũ inquiſitionis,& ſic
ex quo eſt facta fides de vno,intelligitur facta fides de alijs
per teſtes noiatos cũ de omnibus ſimul quærať. ſic poſſunt
intelligi lix.di.ordinatos.lxxxj.di.tãtis . Daniel.iiij.q.vj.hoc
quippe.j.de accuſa.ad petitionẽ.ſ.de elect. per inquiſitionẽ.
vnde dic meliùs vt ibi dixi.&.ſ.de confeſ.c.j.Aut eſt declara
toria facti cõnexi,& ꝙ nõ poteſt eſſe vnius ſolius,ſed pluriũ
& diuerſorũ,vt factum adulterij qđ eſt duorũ,& tũc ſnĩa la-
ta cõtra vnũ puta adulterum,vel adulterã non nocet alteri,
ſed bene prodeſt:vt.ff.ad.l.Iul.de adul.l.denunciaſſe.§.quęri-
tur.ſi ſeruitus vẽ.l.l.loci corp⁹.§.ſi fundus.Nã ibi ex quo fun-
dus dominans eſt plurium oportet,ꝙ ſeruitus debeatur: vt
ibi.&.ff.de ſerui.ruſti.prædiorũ.l.via conſtitui.§.fina.& per
iura alleg.& per iſtud.c.&.j.de prębẽ.dilecto.in ſi.&.ij.qõ.v.
interrogatũ.notat Archi.in.c.alleg.tantis.Daniel.lxxxj.di.ꝙ
8 ſnĩa depoſitionis lata cõtra ordinatum nõ ſufficit ad depo-
nendũ ordinatorẽ:licet gl.ibi notet contra & in hoc concor
dat Ber.j.de ſimo.dilectus.ij.gl.ar.j.ratiõe dicens poſt Vin.
& Tan.ꝙ ſnĩa lata in crimine ſimonię cõtra dantẽ pecuniã
ſimoniacè nõ pręiudicat recipiẽti eam,vel ecõtra.ſi eſt de-
claratoria iuris,vel ſuper iure lata:vt ſi peto aliquem pronũ
ciari libertum,vel cognatum meum.tunc aut ſuper iure ſe-
parato,& diuerſo totaliter à iure illius tertij de quo tractaẽ,
ꝙ ſibi pręiudicet,vel proſit:vt eſt ius dominij,& ius pigno-
ris vel ius dñij,& ius vſusfructus & eo caſu ſnĩa lata contra
vnũ nõ nocet,nec prodeſt alteri:vt probaẽ.ff.de vſucap.l.iu
9 ſto errore.§.nõ mutaẽ.& eſt ratio:quia ſeparatorum ſepara-
ta,& diuerſa eſt ratio:vt.C.de do.inter virũ & vxo.l.ſi mari-
tus.ij.Aut ſuper iure cõnexo iuri de quo tractatur ꝙ pręiu-
dicet,vel proſit,vt eſt ius cognationis.vt.ff. vnde cognati.l.
j.§.cognationẽ.& tunc refert,aut eſt ſnĩa lata cõtra eũ cuius
intereſt principaliter cãm defendere,& tunc pręiudicat om
nibus alijs quorũ non ęque principaliter intereſt:vt ſi dico
me eſſe filiũ alicuius,& obtineo.Illa enĩ ſnĩa pıudicabit oĩ-
bus de genere illius:vt.ff.de lib.ag.l.j.in ſi.&.l.ij.&.iij.ff.ſi in-
genuus eſſe di.l.j.& de re iud.l.ſępè.fallit in trib⁹ caſibus ibi
notatis.quod intellige niſi colluſio contumacia,vel abſentia
illius in iudicio procedentis interueniat:quia tunc ſecus:vt
in.l.alle.qui repudiantis.&.ff.de le.j.l.ſi ſeruus plurium.§.pri
mo Aut eſt lata contra illum cuius non intereſt principali-
ter cauſam defendere:vt ſi peto aliquem in libertum,vel in
cognatum meum,& tunc non præiudicat alijs.ff.de pig . l.ſi
ſuperatus.in prin.de excep.rei iudi.l.j.&.l.ſi mater.§.fi.&.l.iu
dicata.§.fi.C.quibus res iudi.non nocet.l.j.Fallit in caſu,ſci-
licet ſi quis de ea re cuius actio,vel defenſio primo loco ſibi
cõpetit ſequẽtẽ agere,vel experiri ſciẽter patiaẽ:puta ſi cre-
ditor paſſus ſit experiri debitorẽ de ꝓprietate pignorũ,aut
maritus ſocerũ,vel vxorẽ de proprietate rei in dotem acce
ptę,aut emptor venditorẽ de ꝓprietate rei emptę, vel ſi pa
tron⁹ permittit libertũ ſe defendere in cã libertatis,vt in.l.
alle.ſępè.ver.ſed ſcientibus.& in his caſibus ſufficit ſcĩa ſine
citatione ſcđm Inn.& Hoſt.hic.Item in alio exẽplo,ſeu caſu
fallit.ſ.qñ eligentes cauſam electionis agũt electo ſciente:qa
ſibi pıudicãt:vt notant.Gar.Car.G.& Io.An.j.de elec.c.cu
10 pientes.§.cęterũ.gl.ſi.li.vj.Itẽ fallit in caſu,ſeu exẽplo, nã ſi
dñs videt cãm ſimoniæ ſuo nomine,per falſum procurato-
rem agi,vel defendi,& non contradicit, ſibi præiudicat:vt
notat plenè Inno.ſ.de reſcript.ex parte decani.in gloſſa ſe-
cunda.in ſi.& de off.dele.cùm in iure.circa medium magnæ
gloſſæ.idem not.G.infra de procu.qui ad agendum.gl.ij.lib.
vj.Et concor.qđ no.Inn.& Io.An.poſt eũ.j.de re.ecc.nõ ali.
ſi quis preſbiterorũ.in ſi.& ſic ſcĩa,& patiẽtia pręiudicãt,&
nõ ſnĩa ex vi ſua.Itẽ nõ credo ꝙ.c.alle.hîc per.B.ſ.lxxxj.di.tã
tis.Daniel.iij.q.vj.hoc quippe.&.j.de accuſ.ad petitionẽ.ſnĩa
inter alios lata pıudicat alijs ex vi ſnĩę,ſed rõne cõnexitatis:
ſed quia illi alij erãt pñtes ſcientes,& nõ cõtradicẽtes:vt no.
Io.in ſi.& in.d.c.dilectus.ij.ꝓut recitat. B.ibi in gl.arg.ꝙ ra
tione.& ꝓbaẽ in.c.alle.ad petitionẽ.in ſi.ibi per ſniam amo-
uentis &c.Ratio aũt quare ſnĩa lata cõtra illũ cuius princi-
paliter intereſt defendere negotiũ pıudicat alijs, & nõ ſnĩa
lata cõtra illũ cuius nõ intereſt principaliť defendere:qa præ
ſumptio eſt ꝙ ille cuius principaliť intereſt meliùs defendat,
quã alij quorũ ſic nõ intereſt:ar.iuriũ all.ff.ſi ngenuus eſſe.
di.l.j.de coll.deteg.l.cũ nõ iuſto.& ad idẽ.ff.ad carbo.ędi.l.j.
§.fi.Iſta diſtinctio à ver.illo.ad cuius euidentiã.vſq. in finẽ,
quaſi tota põt ſibi ex diſt Lãber.de ſal.ff.de ſta.ho.l.ingenuũ.
& Pe.de bellapertica.inſti.de act.& alibi vbi diſtingũt, & ex
gloſſis Ber.Inn.& Hoſt hic in ſumma.e.ti.ſub rub.de re iud.
§ quibus noceat.ver.ſed in caſibus &c.hęc decret.facit ad.q.
quã tãgit Henri.j.de ſent.excõ.cũ volũtate.in ſi.di.j.Itẽ facit
ad qõnem dñicalẽ Bar.Brix.quæ incipit,quidã ꝓmiſit dare
de illo qui promiſit dare aduocato ſuo centũ ſi obtineret in
cauſa,& poſteà trãſegit cũ aduerſario ſuo,an aduocatus poſ-
ſit exigere ſalariũ integrũ quaſi obtinuit ẽ quod videẽ quaſi
res inter alios acta.i.trãſactio ſibi nõ pręiudicet,& hic tenet
ibi Berth.poſt Hug.Idẽ Tan.& Goſ.idem Accur. ff.man.l.
vlt.ſed Vber.& alij cõtra:ſed.G.in Spe.ti.de ſalario.§.ſequiẽ.
ver.ſed pone.hoc caſu diſtinguit ad cõcordãdas opiniones,
aut cliẽtulus trãſegit in fraudẽ eius,vt tunc totũ ſalariũ ha-
beat quaſi per eũ nõ ſtet.ff.loca.& cõdu.l.qui operis.&.l.ſed
addes.§.fi.& de cõdi.& de.l.iure ciuili.C.de condi.ob cãm.l.
aduocationis.auth.bona fide.vt quia lis erat dubia,& tũc ꝓ
rata ſeruitij ſui cõſiderata facũdia niſi aliud actũ fuerit inter
eos:vel dic,& meli⁹ ſcđm Ia.de ra.& Cy.C.de ſuffr.l.vna.aut
cliẽtulus tranſegit cũ cõſilio,& cõſenſu aduocati,aut tranſ-
egit cõtra voluntatẽ,& conſiliũ ſuum,aut trãſegit aduoca-
11 to nihil dicẽte.In primo caſu nihil habebit:quia trãſigere
nõ eſt vincere:vnde cũ nõ ſit victoria nihil habebit rõne vi
ctorię.Scđo caſu,quãdo aduocatus cõtradicit,tũc aut aduo
catus põt oſtendere,ꝙ clientulus habeat cauſam bonã,&ꝙ
obtinuiſſet,niſi trãſegiſſet,& tũc põt petere palmariũ rõne
12 victorię:quia licet ſit dubius litis euẽtus tñ pręſumendum
eſt,ꝙ iudex faciat iuſtitiã.ar.ff.de pec.l.eo tempore . aut hoc
non probat,& tunc non habebit.ff.de condi . & de.l.quibus
diebus.§.fi.Tertio caſu quando tacuit pro conſentiente ha-
betur:quia officium ſuum nun eſt tacere,arg . C.ad velle.l.ſi
fine.& quia debuit reſiſtere tranſigenti:ar.C.de appel.l.quo-
niam.vnde vides,ꝙ tantũ vno conſequiẽ illud qđ eſt cõuen
tũ ratione victorię:& illo caſu oportet eum oſtendere,ꝙ vi
ciſſet:nec põt dicere aduocat⁹,ꝙ per me nõ ſtat:ſed per par-
tẽ ergo &c. vt in.d.l.iure ciuili.quia illud verum eſt,in cõdi-
tionibus poteſtatiuis:ſecus in caſualibus, ſicut eſt hic cùm
dubij ſint litis euentus:vt.ff.de pecu.l.quod debetur.Collec.
regulariter.& hoc eſt verum,niſi in caſibus in iure expreſsis:
vt no.j quęſtio.prima ſertur.& potes ponere caſum in duo-
bus cohæredibus,quorũ vnus ſniæ alio agit:diciẽ ꝙ non ſit
niſi agente pręiudiciũ:quia res inter alios &c.Idẽ in inſtro ſi

falſum inter perſonas aliquas iudicef no. Inn. qui fil. ſint legi.
can/amq; hîc Arch. ij. q. vj. hoc quippe. vbi vide de materia
huius capituli. noceat. tñ hñ ꝓficit ius qd negotiũ tãgit, vel
quorũ intereſſe põt ſnia cõtra me lata, licet nõ noceat vt hîc
ad qd vide Inn. de ꝓcu. in noſtra. circa fi. & qd no. Inn. de ſe-
pul. certificari meli⁹ qd le. & no. ij. q. v. interrogatũ primũ. ſe
cus ſi ſecũdariò, vel ęqualiter: vt in prin. dũmodo nõ habeat
cãm ab agẽte, vt vř p literã à cõtrario ſenſu: & vbi dicit. G. ſi
creditor patiaf debitorẽ agere ſibi ꝑiudicat: ſec⁹ dicẽdũ eſt
ſi patiaf rẽ ſuã alienare cũ hoc caſu creditor ſciat vbiq; ius
ſuũ duraturũ: ſcḋm illa quæ no. hîc. j. de pig. §. an poſſit. vtrũ
in populari actione lata ſnia cõtra vnũ præiudicet? vide de
elect. cũ dilecti. in Collec. ſed nũquid lata ſnia cõtra ordina-
tũ nocebit ordinãti nõ videf. ſicut nec cõfeſſio no. lix. di. or-
dinationes, & iſta eſt veritas vt no. lxxxj. tãtis quia ordinat⁹
potuit cõuinci per falſos teſtes: & iõ opus eſt, ꝙ ordinator
alio iudicio cõuincaf. vt no. ibi Arch. poſt lo. & vide or. co.
c. j. ſic no. lo. ij. q. vj. hoc qppe. ꝙ lata ſnia pro deſtituto non
nocet ſubſtituto, niſi eſſet pręſens: ꝙ ſi fertur ſnia pro aliquo
qui ſit libert⁹, dic ꝙ oĩbus ꝑiudicat: ſecus ſi pronunciatũ eſ-
ſet ꝙ non ſit ſeruus iſtius. no. xxix. q. ij. cuius. Quid ſi lata ſnia
cõtra vnũ de fratrib⁹ ex patre Titio, ꝙ nõ ſit filius Titij, nũ-
quid præiudicat alijs? de hoc per gl. & alios. de ꝓben. dilecto.
c. ij. vř cõiuncta ſicut inter electores, & electũ inſtituentẽ, &
inſtitutũ: vt ſe. & no. vt lite pẽ. c. ij. per Arch. in. c. cõ dilecto.
di. lj. ſcḋm lo. ibidẽ ꝙ aut fit inquiſitio p modũ inquiſitio-
nis cõtra plures, q dicuntur crimina cõmiſiſſe ſimul, & hoc
caſu ex quo fit fides de vno, intelligif fides de alijs fieri p te-
ſtes noĩatos, cũ ſimul de oĩbus quęrif. Aut per modũ actio-
nis. & tũc vno appellãte, & obtinẽte oĩbus prodeſt: de ap. c.
pe. ſi verò ſuccũbat nõ: vt in. c. dilecto. j. de adul. ſignificaſti.
& ſic rei ſunt fauorabiles. Quid ſi duo fratres cõtrahũt cum
duabus ſororibus, vnus accuſat matrimoniũ, & probat con
ſanguinitatẽ per teſtes dicẽdo ꝙ alius per eoſdẽ nõ põt pete
re ſniam diuortij ferri ſcḋm ꝑmiſſa. & no. in Spe. e. tit. §. nũc
aũt. ſed quid ego, & tu litigam⁹ ſuper ꝓbẽda ferf pro te ſnia,
& lata ſnia tu decedis, & Papa alij cõfert prębendã, nũquid
ſi agã cõtra illũ poterit cõtra me excipere de re iu. vbi. ſ. no.
ꝙ nõ regulã hîc poſitã: nec obſtat ꝙ ſucceſſor cenſef & idens
cũ de prædeceſſore regula ſignificat: vt ar. de ꝓbẽ. dilecto. &
no. Inn. de arbi. ex parte. Primò oppo. ꝙ res inter alios acta,
alijs pręiudicet: ſaltẽ quoad poſſeſſionẽ: de. c. cũ ſuper. ſ. eo.
cũ ibi no. ſolue ſcḋm Inn per ea, quę ſcripſi ſup verbo nõ no
ceat. Scḋò op. de. l. Papinian⁹ §. meminiſſe. & c. dici, ꝙ ibi fal-
lit, & in caſibus hîc enumeratis, in. j. gl. Ber. qd etiã numerat
Inn. in gl. ij. Tertiò op. de. l. ſi pariter &c. ſolue ſcḋm Inn. per
ea quę ſcripſi in textu ſuper verbo actis, & per pręcicta ſum
expeditus de tribus gl. Inn. nũc ad materiã gl. quę eſt ſup ver
bo actio. accedamus.

¶ PRIMO ergo quęrif qualiter exẽplificaf primus caſus
except⁹, *de eo qui cũ ſibi primũ de ea re actio, vel defenſio cõpetebat
ſuſtinuit ſequẽtes agere.* Inn. exẽplificat in creditore, q habet hy
pothecã cõtra quẽlibet detentorẽ pignoris: & in debitore
13 qui habet rei vendicationẽ. præiudicatur † eñ creditor debitori,
& iõ ſi creditor permiſit agere debitorẽ ſibi ꝑiudicat. Itẽ po
nit exẽplũ etiã in his quibus nõ cõpetit actio, qui tñ ius ha-
bẽt ex perſonis illorũ q habent: licet actio eis non cõpetat,
tũc eñ ſi illis agentibus, ꝑdicti alij tacẽt. & illos ſciẽter age-
re permittũt, licet malè agãt fit illis ꝑiudiciũ: vt eſt videre in
14 marito, & vxore, nã marito, † & iõ vxori ſcḋm eũ daf rei do
talis recõuentio: vt C. de rei vẽ. l. doce. & tñ ſi vxor vendicet
rẽ dotalẽ: licet malè agat, ꝑiudicaf marito ſciẽti, & tollerãti.
Tertiò ponit exẽplũ in ẽptore, cui cõpetit actio rei emptæ:
& vẽditore cui nõ cõpetit, & in emphiteutario cui cõpetit
actio, & in ꝓprietario cui nõ cõpetit: vt. ff. de ſe iud. l. ſæpè.
In his eñ oĩbus caſibus, & ſi nõ poſſint agere hi, quib⁹ non
cõpetit actio, ſi tñ agãt, licet malè illis, quibus cõpetit actio
ſcientibus, & nõ prohibentibus cũ prohibere poſſint, fit eis
pręiudiciũ quaſi videaf iudicatũ de volũtate ipſorũ de iure
qd habebant ex perſonis agentiũ. Caue tñ: quia modernio-
res legiſtæ, & canoniſtę hoc qd de emptore, & venditore di-
ctũ eſt intelligũt, dũ ꝓpter hoc ſuccubuit vẽditor: quia ille
cõtra quẽ agebat ꝓbauit ſe dñm: iuxta. l. certa. in fi. ff. de ꝓ-
ba. vel quia ꝓbauit venditorẽ ante venditionẽ in ſe, vel aliũ
dñium trãſtuliſſe: quia iſtis caſibus emptũ eſt de iure empto
ris ſciẽtis, & venditori inhibere valẽtis ne ageret. ſecus aũt ſi
ſuccubuiſſet venditor ex eo ſolũ: quia nõ probauit ſe dñm:
quia per hoc non apparet de nõ iure emptoris, imò eo ipſo
ꝙ emptor dicit in ſe dñiũ à vẽditore trãſlatum, ipſe dicit vẽ
ditorem nõ eſſe dñm: & ita no. per Bar. in. l. ſępe. ff. eo.

¶ SECVNDO quęrif nũquid vt alijs pręiudicet ſnia in
caſibus hic exceptis, eſt neceſſariũ ꝙ illi citenf? rñdet Inn. &
dicit ſe putare hîc nõ exigi ꝙ citenf, ſed ſufficit ſola ſciẽ: &
ſic intelligit hãc decretalẽ, & pręmictã. l. ſępè. refert tñ Inn.
quoſdã dicere ſolũ in creditore, & debitore locũ habere, qd
his dicif de actione. In aliis tribus caſibus dicũt locũ habere
in defenſione, ſeu exceptione: & ꝙ vbicunq; in pręcicta. l.
ſępè. ponif expediri quoad pręcictos tres caſus recipere pro
defendere ſcḋm eos. Subdit etiam ꝙ naturaliter primo loco
actio, & defenſio cõpetit, qui ſuis authoribus, ꝓ euictionis
periculo denũciant. Plus dicit, ꝙ licet defenſio cõpetat tam
ei, qui poſſidet nomine alieno, quã ei cui⁹ nomine poſſidef,
tñ in defenſiõe ꝑfertur ille cuius noĩe poſſidef: & ad hoc. l.
vt lit. nõ cõteſt. qm̃. §. pe. & tũc cõtra vnũ ratione detẽtatio-
nis, & cõtra aliũ ratione ciuilis poſſeſſionis rei vẽdicatio cõ
petit: vt. ff. de rei ven l. officiũ. imò & interdictũ vnde vi ra-
tione vtriuſq; poſſeſſionis, & ſpoliationis vtriq; cõpetit, &
vtriq; poſſeſſori fiet reſtitutio *ſeparatim.* nã dño ciuiliter poſ
ſidẽti fiet reſtitutio ciuilis poſſeſſiõis: & vſufructuario natu
raliter poſſidẽti fiet reſtitutio poſſeſſionis fructuum, & ſuę
poſſeſſionis naturalis: quo caſu vř, ꝙ ſnia lata ſuper poſſeſ-
ſione naturali ꝑiudicet poſſidẽti ciuiliter intentũ, videlicet
ꝙ denegare nõ poſſit vſumfructũ ei, qui obtinuit, & econ-
trario ſi feraf ſnia ſuper ciuili poſſeſſione: vt ſi adiudicef ci-
uilis poſſeſſio alij, quã illi à quo vſusfructuarius cãm habet.
ꝑiudicaf naturali poſſeſſioni, & poſſeſſori. ſ. vſufructuario.
adeò ꝙ ille qui obtinuit in ciuili, illi vſumfructũ poterit de-
negare. Debuit eñ ſuas exceptiones, & defenſiones ꝑudere
& allegare. dicit tñ, ꝙ alij contradicũt. vel põt dici ſcḋm eũ,
ꝙ is q naturalr poſſidet, ſeu detinet, eſt in hoc caſu ꝑferẽd⁹:
denũciat tñ detẽtor dño, ſicut & debitor creditori, ſcḋm eũ.

15 ¶ TERTIO quæriturq; eſt † ratio quare ꝑiudicatur ei,
qui ex perſona alterius ius habet, ſi illum permittat agere.
rñdet Inn. ꝙ ratio eſt, quia poteſt eũ prohibere. ſubdit tñ ꝙ
ſi nõ haberet ius ex perſona agentis quãtũcunq; ageret noĩe
ſuo, vel alieno nũquã ſibi ꝑiudicaret etiã ſi agẽs eſſet de per-
ſonis cõiunctis, niſi pręceſſiſſet mandatũ, vel niſi ſequeref
ratificatio expreſſa, vel tacita. C. quib⁹ res iudi. nõ nõcet. l. j.
ij. & iij. ff. de procura. l. ſed & hæ. j. rñſo. ff. iud. ſol. l. iij. §. j. Itẽ
ſubdit Inn. ꝙ hac ratione etiã imputatur patrono, ſi libertũ
nõ defendat: vt. ff. e. l. ſępè. ante finẽ. quia primò ad eum ſpe-
ctat defenſio liberti, & poſteà ad libertum.

¶ QVARTO quęrif occaſiõe pręmiſſorũ, pone ꝙ vnus
Epi agit cõtra monaſteriũ petendo ibi iura Ẽpalia, & ꝙ ali⁹
Eps illa iura ẽpalia in illo monaſterio illa nõ defendit, ſic ꝙ
ꝓ Ẽpo agente cõtra monaſteriũ ferf ſnia, nunquid illi alteri
Ẽpo ꝑiudicat illa ſnia? rñdet Inn. ꝙ vř dicẽdum, ꝙ ſic quoad
poſſeſſionẽ, per ꝑdictã rationẽ. ar. eius qd dictũ eſt de patro-
no, & liberto: quia defenſio huius cauſæ. primo ad Ẽpm quĩ
ad monaſteriũ pertinebat: & quia certũ eſt, ꝙ Ẽpi poſſidens
agere poterat cõtra ſcḋm qui obtinuit ꝙ nõ eſt illi ius in illo
monaſterio ẽpalia exercere, fortius ergo illo agente debuit
excipere, & cauſam defendere.

¶ QVINTO quærif ſic cõtinuãdo materiã: ſed pone ꝙ il
le Ẽps egit cõtra monaſteriũ interdicto vnde vi, vel interdi-
cto vti poſſid. ratione pręcictorum iurium ẽpaliũ aſſerẽs ſe
eſſe per monaſteriũ de poſſeſſione illorũ iuriũ ſpoliatũ, vel
in ea turbatum, & fertur ſententia cõtra monaſteria, nunqd
alteri Epiſcopo præiudicat? rñdet Inn. ꝙ non: quia tũc alius
Ẽps nõ tenet recipere defenſionẽ huius cauſę: & ideò ex ſen
tentia

tentia lata cõtra monaſteriũ,ſibi prçiudiciũ non paratur.&
eſt ratio rationis,quia interdictñ huiuſmodi perſonale eſt:
& contra perſonas tantũ,in ſuo delicto agitur. Subdit ta-
mẽ ſe nõ negare,ſed poti⁹ ſateri q̃ eſt dare caſum in quo ex
interdicto,& eius iuribus fieret præiudicium:vt ſi quis egit
contra alium:quia ſpoliauit eum poſſeſſione iuris inſtituen
di clericos in eccleſia petens ſe reſtitui ad illud ius,& caſſari
quicquid ille fecerat ſpoliator, certè hoc caſu ſi contra illũ
feratur ſententia bene prçiudicabit clericis per illum in ec-
cleſia inſtitutis:quia ex vi ſniç ſunt ab eccleſia repellendi:vt
ff.de vi,& vi ar.l.j.§.ſi fundus.& § ſequentibus.Ad idẽ.s̃.de
fil.preſby.veniens.vbi de hoc dixi.hanc ergo cauſam debẽt
defendere,aſs ei prçiudicat.ſecus tñ ſi non intẽtaſſet inter-
dictum,ſed ſolũ cõfeſſoriam petendo ſibi adiudicari ius in-
16 ſtituẽdi,cũ ad ipſum pertineret:hoc eñ caſu ex† ſnia lata cõ
tra inſtituentẽ nõ ſit prçiudicium inſtitutis:quia eorũ inſti
tutio etiam habere debet ratione poſſeſſionis:vt.s̃.de cauſa
poſ.c.cùm olim.&.j̃.de iure pa.c.conſultationibus.cũ ſuis
concor.ſecundum Inn.& Hoſt.

¶ SEXTO quæritur ibi:*à quo cauſam*.qualiter exẽplificeſ
ſecundus caſus hîc exceptus,videlicet de illo,qui paſſus eſt
eũ à quo cauſam habuit expediri.Inn.ponit exẽplum ſic,vt
ſi electus patiaſ electores agere,an ſit canonica eius electio,
vel ſi ordinatus patiaſ ordinatum agere de ſua ordinatione
an ſit canonica iuxta lecta,& no.de elect.dudũ.ij.lxxxj.diſt.
c.tantis.iij.q.vj.hoc quippe.nam ſi contra electores,vel ordi
natorẽ lata fuerit ſentẽtia ex eo fortè:quia ꝓbatũ fuit ipſos
eſſe delinquentes talis ſnĩa p̃iudicat electioni atq; ordinatis
per capitulũ quippe.&.c.tantis.proximè alleg.& vtrobiq;
de hoc.&.j̃.de ſimo.c.dilectus.ij.ſcdm Inn.& Hoſt.Item &
ſi ille patiatur iudicem defendere ſnĩam, ſentẽtia lata cõtra
iudicem ſibi præiudicat:quia ipſe à iudice cauſam habuit:
ſed hoc nõ poteſt habere locum,niſi qñ iudex proceſſit ex
officio inquirendo,& ſic remouit aliquẽ à prçbenda,& illã
prçbendã alteri contulit,nã tunc ſi inquiſitor defendit cau-
ſam ſententia lata contra eum bene præiudicat illi cui colla
tum eſt beneficium:ſi ſciuit cauſam agi vt hîc.Et idem etiã
ſi egiſſet Petrus,& ego modò agerem ad idem de iure mihi
à Petro conceſſo.

¶ SEPTIMO quæritur nunquid illud qd ſupra dictum
eſt de ordinatoribus & ordinato,ac de electoribus, & ele-
cto ſit ſimpliciter,& indiſtinctè verum:rñdet Inn.q̃ non:
nã licet ordinatus damnetur de crimine tñ hoc nullatenus
præiudicat ordinatori:nec ex vi dãnationis ordinati ſequeſ
17 dãnatio ordinatorum:nã licet ex† vi accuſationis ſequatur
aliqñ bonorum adẽptio,& infamia & huiuſmodi.C.de bo.
dã.l.j.ij.&.iij.& per totum.& de his,qui no.infa.athletas.&
ff.de fur.nõ pôt.nullum tñ ius occurrit,q̃ non accuſatus ex
vi accuſationis alterius patiatur pœnã,niſi in quibuſdã ſpe-
cialibus caſibus leſç ma.& hæreſis.de hoc.j̃.de hæreti.ver-
gentis.nec obſtat capitula alleg.quç intelligimus qñ à Deo
erant nota delicta ordinatorum electorũ,& inſtitutorũ, q̃
etiam ſi non eſſet actum contra ordinatos, tñ ordinatores
ipſorũ,qui ſciẽter malos ordinauerãt,ex hoc puniri poterãt
iuris ordine nõ ſeruato:de accuſa.euidẽtia.de iureiur.ad no
ſtrã.iij.Itẽ ſi accuſetur ordinatus,& cõdẽnetur,vel quia ex-
tra.iiij.tẽpora ordinat⁹ eſt,vel pro eo,q̃ min⁹ canonicè fuit
electus,vel tranſlat⁹,quç & publica & notoria ſunt:tũc be-
ne p̃iudicabit hçc ſnĩa ordinatori.Iſta eñ ſic ſunt cõnexa,q̃
inſeparabilia ſunt:ſi eñ malè fecit ſic recipiẽs ordinẽ peius
fecit ſic conferẽs.de trãſla.c.ij.ad finẽ.de temp.ord.literas.&
c.dilectus.aliter aũt in nõ ſic cõnexis dicẽdũ eſſet:poſſet eñ
ordinatus malè recipere ordinẽ:puta qa ſciebat ſe crimino-
ſum,& ordinator ignorans potuit bene cõcedere de cor.vi-
ti.expoſuiſti.Et dicit Inn.q̃ prçdicta quidã de plano conce-
dũt.ſed ſibi videſ meliùs,q̃ quãtuncũq; ſit notoriũ crimẽ or
dinati,vel quia ordinator cõtulerit ordines extra tẽpora ſta
tuta,nũquã tñ poteſt agi vt caſſetur ordinatio quã ordinat⁹
habet ab ordinatore:ſed tñ ad hoc,vt aliter puniaſ,vel agat
pœnitentiã:vñ nunquã p̃iudicabit vni ſnĩa lata cõtra alium,
ſcdm eũ,niſi forſan ſecũdum Hoſtiẽ.ex officij exuberatione
aliud cõtingat ad aliorũ terrorẽ:ar.ff.de pœnis.aut facta niſi
de male c.j.& ſic poſſunt intelligi c.tantis.& ſimilia.

¶ OCTAVO quçritur pone egit quidã contra capitulũ
petẽdo prçbendã meã,vel mihi debitã,& ferſ ſnĩa cõtra ca-
pitulũ,nũqd ſit mihi prçiudiciũ.Inn.& Hoſt.tenẽt ꝓ indu-
bitato q̃ nõ:quia aut poſsidebã prçbendã petitã aut nõ:pri
mo caſu cõſtat q̃ mihi nõ prçiudicat ſnĩa:quia cõtra me poſ
ſidentẽ,& nõ cõtra capitulũ,qd nõ poſsidebat,agi debuit.vt
ff.de ali.nu.iud.cauſa facta.ſuper quo vide ea,quç ſcripſi.s̃.
de ali.mu.iud.cauſa facta.c.j.iii.iiij.q.§ ad quintã quçſtionẽ,
&c.quç omnia de longo hic iungere habes,& de hoc.s̃.de
iudi.c.examinata.&.s̃.de ali.mu.iudi.cã facta.c.fi.ar.ff.de rei
ven.l.officiũ.ſcdo caſu etiã mihi nõ prçiudicat,cũ actorem
agentẽ ꝓhibere nõ potuerit ab agendo:vt.ff.e.l.ſæpè.§.fi.&
ff.de iureiur.l.nam poſteà.§ fi.&.l.ſe.

¶ NONO quçriſ,pone egit aliquis cõtra capitulũ,petens
p̃bendam quã dicit vacare de iure,licet alius eam teneat de
facto,vel quã dicit ſibi deberi alio ſimiliter illã ſibi deberi di
cẽte,& agit vterq; ex eodem iure,puta ex electione,nũ quid
in his,& ſimilibus caſibus habent locũ iſta decr.Dicũt Inn.&
Hoſt.q̃ ſatis vr̃ locũ habere.& ſuper hoc vide qd ſcripſit No
uel.poſt Cõpo.de reſcrip.mandatũ.poſt gl.ver.quçri demũ.
qd ibi poſui ĩ repetitionẽ.in.v.q.Cõpo.quç incipit Itẽ quç-
riſ quid ſi mihi.vbi tenet Cõpo.q̃ ſi mihi recepto authori-
tate Papç debeſ prçbẽda,quç fuit collata.B.& egi contra ca
pitulũ:vt cogeſ mihi illã conferre amoto quolibet detẽtore.
non tñ egi contra.B.ſed ipſe venit per procuratorẽ ad cau-
ſam,quç erat inter me,& capitulũ ꝓbaui de iure meo.ſ.me
receptũ authoritate Papç:& illã prærbendã mihi debitã.B.
nil docuit de iure ſuo,vnde obtinui ſnĩam cõtra capitulũ,an
hçc ſnĩa præiudicet.B.videſ q̃ nõ:qa cõtra eũ nõ egi,nec cõ
tra eũ pronunciatum eſt.Cõpo.tenet contrariũ,quia.B.ha-
bet cauſam à.c.cõtra qd egi.ar.huius.c.& p̃dictç.l.ſçpè.ſecus
eñ ſi egiſſem ad p̃bendã contra aliũ,à quo poſſeſſor cauſam
nõ haberet ſcdm eum.& qd dixi.s̃.vtrunq; ex eodẽ iure age-
re &c.expone.ſ.cũ vterq; ab illo contra quem agitur ius p̃tẽ
dit ſe habere:quia ex eodẽ iure duo euenire nõ poſſunt cùm
idem ius duobus cõſerri non poſsit.

18 ¶ DECIMO quçriſ gñaliter,in† quib⁹ caſibus fallit iſta
regula res inter alios acta &c.duas aũt fallẽtias habes in te-
xtu hîc expreſſas,& plures alias hic in gl.Ber.notatas.& qd
dicit Bernar.de cauſa libertatis,habet locũ in cauſa ingenui
tatis:& intelligiſ niſi colluſio detegaſ.ff.de collu.detegẽ.per
totũ.Inn.tñ.j̃.qui fil.ſint legi.cauſam.ij.q̃ de ingenuitate dĩ
xi,dicit ꝓcedere cũ eſt cauſa ingenuitatis ex ſeruitute.ff.de
libe.cã.l.diui.ſecus ſi ex libertinitate diceret ſe ingenuũ.j̃.de
app.& alia iura ad idẽ hic all.per Bern.habes inferre caſum
in quo victoria vni⁹ ex cõdẽnatis pluribus appellãtis ꝓdeſt
ſocijs.Itẽ fallit in criminalib⁹,in quibus accuſat⁹ ab vno nõ
pôtq̃ ab alio accuſari,qd dic vt no.j̃.de ap.c.de his.Inn.verò
in p̃dicto c.cauſam.dicit,q̃ fallit in crĩali cauſa quoad qd.ff.
de prçua.l.prçuaricationis.& idẽ in popularib⁹ ſi actore bo
na fide agẽte abſolutus ſit reus.ff.de iureiur.l.eũ qui.§ in po-
pularibus.Itẽ abſolutio adulteri ꝓficit adulterç.ff.de adul.l.
denũciaſſe ſcdm Phi.& Inn.Itẽ ſcdm Inn.fallit in ſerui.prçd.
vt.ff.ſi ſerui.vẽ.l.loci.§.ſi fund⁹.quẽ caſum ponit Ber.ꝓ re in
diuiſibili.Itẽ ſcdm Inn.fallit in ſingularibus,& vniuerſalib⁹
ſucceſſorib⁹.ff.de de except.rei iud.l.ſi à te.&.l.& an eadem.
Itẽ in caſu decr.pe.de elect.li.vj.Itẽ in cauſa inquiſitionis de
colluſione.c.ſi.de purg.c.ex tuarũ.tñ eñ inquiriſ de iuribus
debẽt vocari oẽs,quos res tãgit:& niſi voceñſ,vel ẽt ſi igno-
rẽt ſubueniſ hîc de facili.s̃.de teſti.c.cũ olim.&.C.de bo.va
cantib⁹.l.ſi.ſcdm Inn.in p̃dicto.c.cãm.Itẽ qd dicit hîc Bern.
prçiudicari creditori cũ patiſ debitorẽ agere de proprieta-
te pignoris, intellige ſcilicet intentando hypothecariam,
in qua neceſſe habet probare q̃ obligans fuit dñs. Dicebat
autem hic Goſ.q̃ cũ creditor poſsideat quoad oĩa prçterquã

quoad ſatiſdandum.ff.qui ſatiſ.cog.l.ſciendum.§creditor.ſi
creditor quoad omnia poſsidens permittit debitorē experi-
ri,qui quoad vnum tantū poſsidet de proprietate pigooris
ſola ſibi nocet. Et vide diſtinctionem.quæ ponit.C.de pig.
l.præſes.ſ.qui aut ſuperatus eſt debitor pluſquàm obligaret,
& tunc nocet creditori,aut poſt,& tunc aut creditor igno-
rauit,& tunc ſibi nocet:aut ſciuit,& tunc nocet:niſi in duo-
bus caſibus.ſ.cū fuit colluſum,vel per iniuriā condemnatus,
19 & qualiter defendere † ponitur pro agere,vel econtra. vide
viij.di.quo iure.in prin.de quo hîc in fi.gl.Bernardi.& vide
ſ.de teſti.veniens.ij.in gl.pe.de materia huius quęſtionis.Et
per præmiſſa ſum expeditus de ſummationibus gloſſarum.
¶ VNDECIMO quæritur,pone q ille ad quem perti-
net primo loco defenſio,vel actio defendit,ſeu agit ſciente
eo ad quem ſecundo loco defenſio,vel actio pertinet,& ſuc-
cumbit:nonquid per hoc pręiudicatur illi,ad quē ſecundo
loco defenſio,vel actio noſcitur pertinere?videtur q nō:qa
illum nō poteſt prohibere defendere,vel agere:ar.prędictæ
l.ſæpe.in fine.Aduerte quia videtur aliquibus ſic diſtingui
poſſe,quia aut ille ad quem pertinet defenſio,vel actio pri-
mo loco habet cauſam ab illo ad quē pertinet actio, vel de-
fenſio ſecundo loco:ſicut creditor reſpectu debitoris,& ma
ritus reſpectu vxoris:& venditor reſpectu emptoris,& tūc
pręiudicatur per finem huius decr.à fortiori ratione.Et ita
voluit Bernardus hîc circa mediū gloſſæ ſuæ ibi,vel ecōuer
ſo.&c.& quod ſcripſi.ſ.proxi.ad finē ver.& vide diſtinctio-
nē.Et eſt ratio,quia quando fertur ſnia cōtra illū cuius prin
cipaliter intereſt,& ſunt alij quorum intereſt,ſed non ęquè
principaliter tunc ſi ſciant cauſam agi,eis præiudicat.vt.ff.
de inoſ.teſt.l.Papinianus.contra veterani.§.ſi ex cauſa.&.C.
de peti.hære.l.vlti.ceſſante colluſione &c. Sed caue de his,
quæ ſcripſi.ſ.in dictis Henrici.ver.aut quęris.nunquid pręi-
udicet illis,quorum nō æquè principaliter &c.& fortè hoc
caſu neceſſaria eſſet citatio,nec ſufficeret ſciētia ſola.ar.ſ.de
ma.& obe.c.fi.vel ſaltem denunciatio.arg.ff.de euict.l.ſi di-
ctū.§.pe.& fi.qa re vera vtriuſq; hîc principaliter intereſt:
licet nō æque principaliter,ſed re vera in cōtrariū multū fa
20 cit regula quę habet,q eū † qui certus eſt,amplius certiora-
ri nō oportet:vt.ff.de act.emp.l.j.in fine.&.j.de reg.iur.c. eū
qui certus eſt.li.vj.cū cōcor.vtrobiq; ſignatis.ſuper quo tñ
vide Bar.in materia proteſtationis denūciatorię.ff.de op.
no.nūc.l.nō ſolū.§.morte.Aut ille ad quē pertinet actio,vel
defenſio primo loco nō habet cauſam ab illo,ad quē perti-
net actio,vel defenſio ſecundo loco:vt ſi cōtra poſſeſſorem
hæreditatis iniuſtum agat hæres ſcriptus poſſeſſore allegā-
te teſtamētum eſſe falſum,vel nullum,aut inofficioſum hoc
videtur tangere legatariū: licet non ita principaliter:nec eñ
legatarij habent cauſam ab hærede,& tunc aut iſtā ſepara-
tionem recipiunt:quia vnum ab alio nō dependet.ſed abſq;
alio valere,& ſtare poteſt:vt in caſu præteritionis &c.& tūc
etiā ſciēti nō pręiudicatur:vt.C.de libe.præteritis.auth.ex
cauſa.Aut vnū ſic dependet ab alio,q vnum ſine altero ſta-
re,ſeu valere non poteſt:vt ſi dicatur teſtamentum eſſe fal-
ſum,& tunc præiudicatur &c.vt prędicta.l.Papinianus.§.ſi.
quia cauſæ connexæ ſunt,& diuiſionem non recipiunt ſaltē
quoad ſubſiſtentiam,& tñ dum cauſæ ſunt cōnexæ, aut res
eſt indiuiſibilis,fallit regula:vt hîc not.per Bernardū.Adde
etiam ad præmiſſa notata per Bar.in prædicta.l.ſæpè.in tri-
bus quęſtionibus.& per me ſ.e.cùm ſuper.in.iiij. quæſtio-
ne,& duabus ſequentibus.& poſt gl.io verſ.aduerte.& verſi.
ſequentibus.vſq; in finem.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitatem,vel diœceſim vnam duos prælatos habere non poſſe.*
2 *Auditores palatij,qui dicantur hodie.& nu.3.*
4 *Ordinario,& delegato Papæ concurrentibus ad quem recurratur.*
5 *Ad ordinarios primum recurri,& mox ad delegatos.*
6 *Iudicem cauere debere quòd quantū poteſt ſententiam certam ferat.*
7 *Ordinariam iuriſdictionem eſſe firmiorem:ſed delegatam magis dignā.*

CAP. XXVI.

DVobus. Se ſummat, & diuiſione non
eget.Expone literā.*duobus.*ſup-
ple vel pluribus diſcordantibus tñ numero
paribus.ar.ff.e.l.inter pares.*diuerſas.*i.contra-
rias.licet alio modo exponatur.ſ.e.cū ſuper.
*ſententias.*à quibus nō eſt appellatum ſecundū Vinc.*ordinarie.*
ponit Abb.exemplum in duobus conſulibus,& in duobus
doctoribus,& in duobus comitibus gerentibus pro indiui-
1 ſo.vnde dicebat Gof.q vna ciuitas,vel diœceſis,vel vna di-
gnitas eccleſiaſtica habere non poteſt duos Epos,vel præla-
tos.ſ.de offi.ordi.c.quoniā.j.de præben.oſi.ſed veritas eſt,
q in eccleſiaſticis ordinarijs poſſet habere locum, qd not.
vij.q.j.nō autem.Item poſſet correctio clericorum in eccle-
ſia ſimul ad Archidiaconū,& prępoſitum pertinere.Et ſic
in cognitiōe cauſarum ad eos,vel ad capitulum pertinēt.
Item ipſe Gof.fatetur in alia glo.q de hoc ordinarij poſſent
de cōſuetudine ſimul cognoſcere de matrimonio facit.j.de
reſti.ſpo.literas.& de conſan.c.j.Item ſecundum veram opi-
nionem vicarius Epi habet ordinariam.vt no.de offi.vica.
c.licet.li.vj.ergo in eis procederet primum.Item & cū duo
coadiutores dati eſſent Epo.de cleri.ęgro.c.vno.eodem li-
bro.Item in caſu.c.j.de parochijs.Item certum eſt,quòd in
concilio prouinciali poſſent Epiſcopi diſcordare in illo ca-
ſu,& tunc in his,in quibus non requiritur plena concordia
locus eſſet huic decretali.Et quare hoc dixerim vidiſti ſu-
pra eodem non poteſt.*fauorabilis.*quacunq;:vt ſi poſſeſſor.ſ.
de probatio.ex literis.nam quæ ſequuntur,ponuntur gra-
tia exempli:qd probat verbum puto ſecundum Vincē.ſed ne-
ſcit Nouella quid velit dicere Vinc.cùm generaliter poſſeſ-
ſor ſit reus in cauſa,niſi fortaſſe intellexerit quòd ſi agat quis
vti poſſ.ne inquietetur valet ſententia lata per ordinarium
pro actore illis diſcordantibus in pari numero quod non
credit Nouella.pro Vinc.tamen facit quod notat in Specu.
de teſte.§.antepenultimo.verſ.ſed quid ſi tot.ſed illud in ſen
tentia ferenda pro ipſo,ſcilicet actore, fortiùs ergo valeret
ſententia pro reo lata,qui foueret fauorabilem cauſam:quia
tunc concurrerēt fauor cauſæ,& fauor perſonæ.facit de pri-
uilegijs.c.ne aliquis.libro ſexto.*delegantis.*Papę, vel alterius
compromiſſo de neceſſario dicam infra in.iij.q.
¶ PRIMO quæritur,qualiter exemplificetur iſta decr.
in primo reſponſo.ſed dic de hoc:vt ſcripſi in textu ſuper
verbo ordinaria.
¶ SECVNDO quæritur,quid de generalibus auditori-
bus palatij,qui diſcordant nunquid iudicabimus:vt de ordi
narijs,an verò vt de delegatis?Gul.in Spec.titulo tertio.re
ſicu.quid de auditoribus.dicit quòd ſunt ordinarij in audiē
do,ſed non in diffiniendo.ſuper quo vide,quæ ſcripſi in de
2 men.auditor.de reſcrip.ſed caue:quia † prædicta nō habent
locum in auditoribus palatij, qui hodie ſunt illi ij,de qui-
bus ſupra dictum eſt generaliter de omnibus cauſis,in qui-
bus aditi erant per partes ſuo iure ordinario cognoſcebant
& ideò erant in cognoſcendo ordinarij. ſed abſq; commiſ-
ſione ſpeciali Papę nullam cauſam poterāt diffinire.Et ideò
in diffiniendo,erant delegati,ex quo infertur de neceſſita-
te,q primum reſponſum huius decretalis in eis locum non
poterat vendicare.ſed quòd vltimum reſponſum huius ca-
pituli locum habebat in illis cùm eſſent in diffiniendo non
3 ordinarij.ſed potiùs delegati.ſed econtra auditores † moder
ni temporis,tam in cognoſcendo,quàm in diffiniendo de-
legati exiſtunt.quia de nulla cauſa cognoſcere,nullamq; dif-
finire poſſunt abſq; commiſſione ſpeciali: & ideò reſpon-
ſum vltimum huius capituli etiam,in eis locū habet. Quid
autem ſi diſcordant ordinarius, & inquiſitor hæreſis?vide
infra de hæreticis.c.per hoc.libro.vj.per qd poteſt argui q
4 inquiſitores hæreſis habēt delegatam.Itē quòd qñ † concur
rerēt ordinarius,& delegatus Papę ad Papā recurrēdū eſſet.
Sed pone,q ordinarius,& delegatus collegę cōcurrūt.certè ſi
ſnia ordinarij eſt pro reo,vī ſummè ęquū,q valeat.Et ideo

ſi pro actore in cauſa probabili,ne plus impediat ſententia delegati collegæ,quã ſentẽtia ipſius collegę:vt hic.ſed ſi ordinarius pro actore nõ fauorabili,& delgatus collegæ pro eo hic putat Nouella neutrum valere:cũ vterq; à pari depẽdeat poteſtate:nec ſit caſus determinatus à lege.arg.ff.de libe. & poſtu.l.cõmodiſsimè.& de reſcript. ſuſceptũ.lib.vj.ſi enim iura iſta nõ emanaſſent,diceremus hoc caſu ſñia in pari merito diſcordãtium non valere.ſi verò delegatus cum ſubdelegato collega: contrarias ferunt ſententias,nõ puto caſum dubium:quin pendeat à poteſtate Papali.ar.ſ. de offi.dele.ſuper queſtiunum.§ pe.&.c.ex.c.ſi duo ex tribus.li.vj.

¶ TERTIO quæritur ibi *ex compromiſſo*.quid de cõpromiſſo neceſſario?videtur per id qd ponit. vlti.gl.& per ea, quę alij addũt poſt Hoſt.ꝙ aliud ſit in illo:quare dici poteſt ꝙ vbi ius aliter non prouidet:vt.j.ti.j.cum ſpeciali recurrẽdum ſit ad Papã:ar.j.de offi.dele.c.ab arbitro.Et facit quod dixi,de offi.dele.c.ſuſpicionis.& vt dicit Hoſti.in verbo vi-
5 gorem.hęc decre.inſtruit nos.ꝙ primò † recurramus ad ordinarios ſecundò,& in ſubſidium ad delegatos ,ab arbitrio verò,non niſi ex neceſsitate nos vrgente,quæ voluntaté in promittẽdo inducat,& ſic loquatur.ff.de arbi.l.iij.§.j.Pe.verò & Abb.ponebant mẽtem decre.ꝓbabilius ſi datus abſq; dato,diſcors iudex bñ receptui,ſic pendet prima,tenet altera nulla recepti.ſtat teſtamẽtũ libertas quigiũ dos.ſi pars cauſa ſuit ſecus cadit actor vbiq;.Collect.*ordinaria*. ordinarius dat duos officiales,vel in duobus habentibus curã pro indiuiſo.ſecundũ Hoſt.c.§ quis debet pro acture.ad hoc vide quæ le.& no.de reg.iur.cũ ſunt.quid ſi iudex dicit abſoluo eũ,debet dicere condemno:dic ꝙ ſi per tabellionẽ,vel illos cũ quibus deliberauerat apparet de errore,nõ nocet: qa plus valet ꝙ agit̃ &c.ſ.eo.cũ inter.qui fil.ſint legi.per tuas. Quid ſi petita eſt certa ſpecies,vel quantitas?dic ꝙ ſi iudex dicat cõdemno te in eo q.d debetur nõ valet ſñia C. de ſen. quæ ſine cer.quãti.l.pe.vel ſi iudex dicat redde quantum accepiſti quin verò iuſta cauſa ſubeſt petendi incertũ.ff.de rei ven.quę de tota.admittitur libellus generalis.ſed cauere de-
6 bet iudex,ꝓ † quantũ poteſt certam ſentẽtiã ferat.ſed & qñ fertur ſententia generalis,vt qn petitur equus in genere,vel debetur equus,vel pamphilus.inſti.de acti.§ ſi quis generaliter.Itẽ condẽno te,vt eum ſerues indẽnem.de fideiuſſ.peruenit.ad quod vide ad plenè per Hoſt.in ſumma.e.ti.§.j Henricus qđ hic dicitur in duobus iudicibus diuerſas.i. contrarias ſñias proferentibus.Idẽ intellige in pluribus diſcordantibus pari numero:vt quia quidam condẽnant,& alij abſoluunt: & iſtud.c.cũ ſua gl.latis benetradit quid iuris qñ ordinarij inter ſe,& qñ delecti inter ſe diſcordãt:ſaluo eo quod le.& no.j.de teſta mo.in ſingulis.ver.viſitatores.illi ſunt ordinarij ſcdm Gof.Ber.Inn.Hoſt.Abb.& Io.And.ibi.Et tñ vbi æquali,ſeu pari numero diſcordãt,puta quia duo abſoluunt,& duo alij condemnant,in hoc caſu recurrendum eſt ad Papam,tanquã ad delegantem licet ordinarij reputant̃: vt probatur expreſſè ibi.in § ſi verò.ſecundũ Hoſt.ibi ſcdm quem fallit quod hic dicitur in primo caſu pro hoc.ſ.de reſcript.paſtoralis.ſed Ber.ibi in gl.quid iuris.in hoc contradicens,ꝙ imò ſententia tenet illorum,qui abſoluunt:per iſtud capitulũ.&.ff.de re iud.inter pares.ſed quid dices,ſi delegatus,& ordinarius ſimul cognoſcant ꝙ ſententiæ delegati ſtãdũ eſſet?quia propter eius perſonam elegit.ſ.de off.dele.cũ cauſa & maximè ſi ſit delegatus miſſus a latere Papæ: quia ſñia dignioris debet pręferri.ff.de pactis.l.maiorem.ſed Pet. dicit tutius eſſe,ꝙ vtriuſq; ſñia pendeat:donec cõpetens iudex alterã confirmet.ar.ff.e.ti.l.duo iudices.nam eũ hęc ſit vera delegatę iuriſditionis ordinatio iuncta delegatę ſequit̃ eius naturam tanquã magis dignę.j.de conſe.ec.quia in dubijs.in fine.de reli.& ſump.fune.l.quę religioſis.& no.lxxvij. di.de ieiunio.licet † enim ordinaria iuriſditio ſit firmior,tñ
7 delegata eſt dignior.ar.ſ.de offi.dele.ſanè quia.ſcdm Pet.& eius ſñiam apparet Io.de ſyn.prout no.Arch.ij.q.vj.c.ſi Epiſcopus accuſatus.Supple gl.In gl.j.ibi,*orianus*.vide in prædicto.c.ex literis.ſup gl.ſic.j.In gl.j.ibi.*ſi quis* . Eṗs criminaliter de hoc.j.e.iij.& ibi nuper.&.ff.ſo.ma.l.j.ff.de iure doti. in ambiguis Hoſt.In gl.vlt.ibi,*ſuperior*.ad quẽ imò ſemper eſt reperire firmiorem,niſi à Papa.ſ.de elec.eſt ergo ratio ſcdm Hoſt.vt magis deferat̃ iuriſditioni ordinariæ quę naturalis eſt,& fauorabilis:*& in fine* & cũ res volũtaria ſit non neceſſaria ſibi imputent compromittentes.ff.de arbi.l.dieni.§ ſtatri.Hoſt.qui hoc latè repetit de cenſi.romana.poſt prin.li.vj. rubr.de appellationibus,recuſationibus,& relationibus.

De appellationibus Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam tranſire in rem iudicatam niſi ab ea appelletur. & da continuatione præcedentium ad hanc rubricam.*

2 *Appellatio,in quibus caſibus non valeat ſeu non obſtet proceſſui remiſsiuè.*

3 *Appellationis obmiſsionem nocere.*

TRactato de re iudi.& ſen.quia in his iudices plerũq; grauant partes cõtra quos partib⁹ remedio appellatiõis ſuccurrit̃:reſtat de appellationibus nũc videre: ſcdm Goff.& Hoſt.nã ſicut tectũ materiale qñq; in totũ deſtruit, qñq; in parte reſici oportunũ eſt ſic de ſñia
1 quæ caput iudicij dici poteſt:eũ † enim ſententia in rẽ tráſeat iudicatã,niſi ab ea appellet̃ viſo de re iudicata,de appell. congruũ eſt videre:eò ꝙ appellatio effectũ rei iudicatæ impedit,& ſuſpẽdit. Verũ quia ne dũ à diffinitiua,imò à quolibet grauamine appellat̃.hodie ſcdm nos.j.e.ſuper.e.ij . ideò rubrica gñalis ſubijcit̃ de appel.verũ:quia recuſatio,relatio, & appellatio conueniũt in iuriſditione iudicis ſuſpẽdenda: vt patet ex lectis,& no.j.e.legitima.lib.vj.ideò ne rubricas multiplicaret,addit in rub.de recuſationibus,& relatio.Primã verò partẽ rubricę quaſi totus titulus reſpicit.Scdã verò partẽ reſpiciunt.j.e.c.ad hęc.ſi in vna.c.ſuper.e.ij.§.j.propoſuit poſtremò,ſcdò requiris.cũ ſpãli.&.c.ſignificante.Tertiã verò partẽ reſpicit j.e.intimaſti.materiã primę partis habes in modũ ſũmę.ij.q.vj.in ſumma.& ꝑ totũ.& materiã ſcdæ. iij.q.vj.qa ſuſpecti.ij.q.vj.quoties.xj.q.iij.iudicare.& de tertia.ij.q.vj.biduũ.in fine repetitur in ſexto.& in cle.Aduerte primò ad caſus,in qbus valeat appellatio de reſcrip.dilect⁹. ij.ſignificante.ſignificauit Rodul.de elect.cõſiderauimus.& bonę.j.de renunc.veniẽs.de off.dele.ſup eo.in.c.paſtoralis.§. pręterea.cũ olim.cũ cõtingat.ſignificãtib⁹.de maio & obe. dilecti.de procu.dilecti.de arbi.Innotuit.de iud.exhibita.de libel.obla.c.ij.&.iij.vt lit.nõ cõt.c.ij.de dila.c.j.de iureiur.c. veniẽtes.de except.olim dilectus.dilectę.ſignificarũt.&.c.ſi. de prębẽ.referẽti.de teſta.Raynu.& Raynal.de ſepul.ex parte.de reli.domi.cũ dilecti.cũ dilectus.de cogna.ſpiritua.c.vlti.de accuſa.ſi cõſliterit.& cũ dilectus.de ſen.excõ.per tuas.
2 Scdò aduertẽ ad caſus in quibus nõ † valet ,ſeu nõ obſtat appellatio de reſcrip.ſ.doceri.de elect.cũ inter.R.ſeniorẽ.cũ nobis.cũ inter canonicos.& qd ſicut.de ſupplen.negli.prælat.c. ſi.de of.dele.cũ te.gratũ.& ſuper qõnum.de off.or.licet.&.c. ſi.de teſti.cũ irrefragabili.in prin.de mut.peti.c.ij.de dila.c.iij.de teſti.cũ veniſſent.de iureiur.breui.de cleri.nõ reſi.relatũ.de conceſſ. prębẽ.relatũ.de bis,quę fiũt à ma.parte.ca.c.j.&.c.ex ore.de ſta.mo.in ſingulis.in fine.de iure patro.paſtoralis.in fine.& e.ſi.de ſponſali.tua.de matrimonio contracto.c. primo . de diuor.ex literis.de vſuris.quàm pernicioſum.de ſenten.exc. ſacro.§ ſi verò.de cõſue.c.ij.lib.vj.de elect.is cui qui contra.

&.c.procuratori.de hæreti.vt inquiſitionibus.ver.non ob-
ſtantibus.e.libro.& in cle.de re iudi.c.j.ij.reſponſo.de ſenté.
excõ.c.j.ver.non obſtantibus. ¶ Tertiò aduertcad iura mi-
xtos caſus habentia:vt de eo qui mitan poſ.cùm veniſſent.
& de teſti.ſignificatunt.&.li.vj.de elect.vt circa.quãuis pri-
mo,& ſecundo rñſis conſtitutio.&.c.indemnitatibus.§.por
rò.de offi.dele.ſi duo.ſi delegatus.in fine is cui ab arbitris.ſi
à ſubdelegaro & in cle.de dolo & contu.ſciente.& de deuo-
lutiune beneficialium.in cle.cauſam.de elect.&.c.cupientes.
3 de elect.libro ſexto. ¶ Quartò aduerte † q̃ obmiſsio appel-
lationis nocet.de elect.cùm dilecti.in fine.de re iudi.cùm
iter.c.quod ad conſultationẽ.Item non nocet de re iudi.cũ
inter.&.c.j.Item non proſequi nocet,vel nõ exprimere cau-
ſam in reſcripto:de reſcript.ex parte.§.Item in cauſa benefi-
ciali appellatio ad Papam interpoſita proſequenda eſt.vt di
citur de elect.c.j.li.vj.in cathedralibus & regularibus.vt.co.
ti.cupientes.&.c.ſi poſtquàm.in prin.& in fine.Item Archie
piſcopus propter futuras appellationes nõ dat ufficiales in
diœceſibus ſuffraganeorum.de offi.ordi.romana. nec præ
termiſſo appellationis articulo,cognoſcit de principali, de
foro cõpe.romana.j.rñſo.Item in cauſa appellationis fit litis
cõteſtatio.de iuramento calum.c.ij.Itẽ contumacẽ appellã-
tem nõ eſt neceſſe citari de do.& contu.c.ij.Itẽ cñ appellans
ad Archiepm̃,abſolui petit ab excõicatione aduerſarius ci-
tandus.de ſent.excõ.venerabilibus.Item appellatio nõ ſuſpẽ
dit cenſuram præcedentem.e.tit.is cui.in fine.Item in cau-
ſa appellationis,ſicut& in principali,publicatis atteſtatio-
nibus nõ recipiuntur teſtes:vt in cle.de teſti.c.ij.Item præla
ti deferre debet iuſtis appellationibus ſubditorum.notatur
de exceſſ.præla.frequens.ver.& appellationibus.Ad ſecun-
dam partem rubricæ conuenit.de o.ſ.dele.cauſamq̃.&.c.in-
ſinuãte.ſuper quæſtionum.cũ.R.ſuſpicionis.de iudi.cauſam.
ij.de foro compe.ſi quis contra.&.c.licet ex ſuſcepto. vt lit.
nõ conteſt.accedens.ij.&.j.de cauſa poſſ.cùm ulim.de re iud.
inter monaſterium.de reſcriptis.diſpendia.in fine.lib.vj.de
offi.dele.ſi contra vnum&.c.iudex.e.li.Ad tertiam partem
rubricę facit de reſcriptis.ex parte decani.de elect.dudum.
ver.cũ aũt.de offi.lega.licet.de proba.c.finali.de re iud. cùm
Berthol.de pur.ca.c.pe.ver.is igitur. ¶ Si vis autẽ ſcire in mo
dũ ſummę,qd ſit appellatio,& quare appellatio ſit inducta,
& à quo,& ad quẽ.& qñ,& quare,& quoties,& à cuius ſnĩa,
&.ĩ.qd tẽpus valeat appellari,&.ĩ.quę tẽpora valeat appel-
latio exerceri,& quę eſt pœna non proſequẽtis appellatio-
nem,& quid ſi pendente appellatione, mors interuenerit,
& quis ſit effectus appellationis,& quomodo intelligatur.c.
vt debitus.& ex diuerſis formis appellationũ,vide per Ho-
ſtiẽ.in ſumma.e.ti.§.j.cum multis.§.ſequentibus. Item ſi vis
ſcire, in modum ſummæ de materia recuſationis, & rela-
tionis,vide per eũdem Hoſt.in ſumma.de recuſa.§.j.& duo-
bus.§.ſequenti.& in titulo de relationibus.§.j.& duobus.§.
ſequentibus.

SVMMARIVM.

1 *Collationem beneficij poſt & contra legitimam appellatiom factam non tenere.*
2 *De conſuetudine Angliæ credi duodecim iuriſtis aſſerentibus ſe credere aliquid eſſe.*
3 *Si negetur appellatum eſſe,an oporteat de hoc priùs fidem facere.*
4 *Pœna illius qui appellationi non defert,quæ ſit.*
5 *Appellans friuole qualiter puniatur.*
6 *Tempus beneficia conferendi currere contra excommunicatum ſeu ſuſpenſum.*
7 *Appellatio quid ſit & quare introducta fuerit.numero.8*

CAP. I.

1 Dilecti filii. Caſus. Collatio beneficij
† poſt & contra legitimam
appellationem facta non tenet.Et primò po
nit querelam impetrantium.Et ſecundò dat
illis iudices,ibi,*ſuper quibus*.& pars huius.ſu-
pra de iudic.dilecti.Expone literam.*legatus*.Iſta eſt de tertio
genere legatorum,ſicut & cantuarieñ.de quo.ĩ.de offi.lega.
c.primo.& ſic non poterat de iure beneficia conferre ſecun-
dũ Gof.de quo.e.ti.c.j.lib.ſexto.*ſuſpendit*.primum grauamen
interdicit ſecundum grauamen.*obedirent*.in hoc multũ gra-
uabat.quia lite etiam pendente contra prælatum ante priua-
tionis ſententiam ſubditi tenentur illi obedire.viij.q.iiij.nõ-
ne.de accuſa.c.pe.*excommunicatos*. intellige per ſententiam:
quia aliter ſola denunciatio non duraret.ĩ.c.paſtoralis.Hoſt.
de quo ſcripſi ſupra latiùs.de iudi.c.primo.*denunciauit*.tertiũ
grauamen.& *infra*.hic deciditur quartum grauamen,quia ci
tulerat eccleſias ſpectantes ad collationem prioris:& ſoli
huic deciſæ reſpondetur infra.& ſic fuit inepta deciſio,ſicut
& illa de præſcriptionibus.veniens.*famam loci*.dicit Hoſtié.
a quòd ſurtè hęc verba reſpiciunt conſuetudinem † Angliæ
ſecundum quam creditur duodecim iuriſtis aſſerentibus ſe
credere aliquid eſſe:& talem eſſe vocem,vel famam patrię,
quæ tamen non eſt plena probatio,nec probatur in ſenten-
tijs.de cõſuetudi.c.tertio.& remittit Inn.ad notata de pro-
ba.c.ſecundo.&.c.ad noſtram. *inquiſita*.in forma tamen iu-
dicij,ſecundum Tanc.quod innuit verbum ſolicitè.ſecun-
dum Hoſt.quaſi diceret non perfunctoriè,vel ex officio ſed
ſecundum iuris ordinem procedendo.ſic ſupra de iudic.ex-
hibita.*malicioſe*.puta vt fructus ſuos facerent.*pertinet ordinare* conferendo,vel præſentando non authorizabiliter inſti-
tuendo,quod eſt ſolius Epiſcopi,ſecundum Hoſtié.qui re-
mittit.de offi.ordi.cùm ſatis.*irritum*.Ideò quia poſt appella-
tionem ſecundum Innocen & contra ipſam appellationem
ſecundum Hoſt.qui etiam remittit infra eo.conſuluit.ſecũ-
do.in fine.& facit.de electio.cùm nobis olim.eaſdem ſcilicet
collationes factas ab Archiepiſcopo.
3 ¶ PRIMO quæritur ibi,*poſt appellationem*.quid † ſi ne-
getur appellatum eſſe,nunquid oportet priùs de hoc fidem
fieri?dic quòd ſic:vt infra.eo.romana.§.ſi verò.libro ſexto.
ſecundum Hoſt.ſed quæres vbi hoc ſit probandum.Reſpõ-
det Hoſti.quòd in curia ſi ad eam eſt appellatum. Et quòd
ſic tenet curia.de conſuetudine.& patet in eo quod legitur,
& notatur.ĩ.eudem.libro ſexto.c.cordi.§.poſt hæc.& ſupra
de elect.ſtatuimus.ſupra eodem libro.& infra de ſententia
excommunicationis.per tuas.§.nos igitur. vbi de hoc ple-
niùs.Sed pone,quòd corã auditore dato à Papa offertur li-
bellus ſuper appellatione, in quo petitur, quòd appellatio
pronuncietur iuſta, & quòd quicquid poſt appellationem
attentatum eſt irritetur,appellans verò nihil obijciendo vel
excipiendo,vel proteſtando,conteſtatur litem negãdo,poſt
litem verò conteſtatam fit poſitio,quòd ſic appellatum fuit
& negatur,datur articulus ex parte appellantis, & petit ſe
remitti ad partes ſuas vbi vult probare ſe ſic appellaſſe,nũ-
quid eſt audiendus?Reſpõdet Hoſt.quòd ſic:& imputet ſi-
bi appellatus,qui ante litem conteſtatam non oppoſuit iu-
dicium declinando.ar.vj.q.iij.pulſatus. & in eo quod legi-
tur,& no.ſ.de foro cõpe.licet & per cõſequens,q̃ coram iudi-
ce ſuo lis conteſtata eſt:ergo à modo declinatoriæ non eſt
locus.ff.de procura.l.filius.§ veterani.Ergo venit vt peremptoria,cuius probationes non cogitur appellans ad curiam
ſecũ ferre,niſi citatio ipſum aptet ad hoc & ſufficit, q̃ ante
ſniam ꝓponat.C.ſen.reſcin.nõ poſ.l.ij.&.C.de p̃ſcrip.l.præ
ſcriptionum.&.l.ſe.Et ſic fuit iudicatũ per dñm Clemẽtem
Papã quartũ de conſilio fratrũ.& ſi dicis,q̃ omnes fruſtra-
toriè poterunt fatigari,dicentibus aduerſarijs,q̃ appellarũt
& petẽtibus ad propria ſe remitti:vt appellationẽ ibi pbẽt.
Reſpondetur,q̃ non eſt ita.imò ante litem cõteſt.hæc exce-
ptio obijci poterit,& ſic non fiet remiſsio:& ſi quæras,quid
perimit hæc exceptio poſt litem cõteſt.Rñdetur,q̃ peremit
libellum oblatum ſuper appellatione,& omnia petita in eo,
cui tñ diffinitioni videtur fortiter contradicere,quoad ver-
ba,& quoad mentẽ.c.cordi.§ poſt hæc.&.c.ſtatuimus.allega.
ſcdm Hoſt.ſed nõ obſtãt quia.c.ſtatuimus.loquitur in caſu
in quo à iure.&.c.cordi.in caſu in quo ab homine ſtatuitur
terminus ad veniendum cũ actis,& munimentis,in quibus
caſibus

caſibus non daretur remiſsio extra curiam pro literis: ſed ſolùm pro teſtibus, & non niſi ſuper facto probabili per teſtes: licet & cum teſtibus poſſunt inſtrumenta produci, vt per le. & no. in cle. ſæpe. de verb. ſign. ſecundum Mar. Caue tamẽ, quia de conſuetudine curiæ nunquã datur in caſu niſi vna remiſsio, & nunquàm daretur ſuper articulis incidentibus, vel emergẽtibus tantũ. ſed ſolũ datur ſuper his, quę directè reſpiciunt negotium principale. Et ideò ſi emergit quęſtio attentatorũ, vel opponitur exceptio de falſo, contra inſtrumenta, nunquàm his daretur remiſsio actori, vel reo. quod menti tene.

4 ¶SECVNDO quæritur † quę eſt pœna illius, qui appellationi non deferet? Ber. hic in j. gl. dicit ꝙ etiã in Archiepõ pœna eſt degradationis per. c. de certo. ij. q. vj. Hoſt. verò dicit, ꝙ eſt pœna depoſitionis, vel ſaltem amotionis. Collect. autem dicit, ꝙ eſt pœna degradationis in criminali ſecundũ canones: ſed ſecundũ leges, eſt pœna. xxx. pondo auri. In cauſa verò ciuili facit iudex litem ſuã: inſti. de obli. quæ ex delicto naſcũtur. in principio. & debet condẽnari ad intereſſe, de ſent. excõicationis. ſacro. Super quo remittit ad not. Archid. in prędicto. c. de certo. & Io. ij. q. vj. § patet. & Hoſtiẽ. in ſumma. de exceſſ. prælat. § j. ver. ſed & ſi aliorũ. j. e. de priore. vbi de hoc dicam. Item dicit Collect. ꝙ eandẽ pœnã incurrunt officiales in hoc delinquentes. vt. C. e. ti. l. à conſulibus. ſcdm Hoſt. in ſumma. e. ti. ſcdm Hoſt. vĩ ꝙ debeãt condẽnari in quadruplũ expẽſarum ar. ij. q. vj. oĩ mõ. licet gl. dicat ibi, ꝙ hodie non punitur, niſi in duplum: ꝙ hoc non reperitur expreſſum per canones. dicam in prędicto. c. de priore.

5 ¶TERTIO quæritur, † qualiter appellans friuolè puniã. Dicit Collect. ꝙ in cauſa ciuili punitur in quinquaginta libris auri, ſed in criminali perdit cauſam, & eſt infamis, niſi appellationi detulerit primus iudex, & in illo caſu extraordinariè puniretur: vt. C. e. ti. l. eos. & no. in prædicto. c. omnimodo. Curia tamen indiſtinctè admittit appellationes, quibus iudex defert: etiam ſi nullam cauſam expreſſam habeãt, licet in inferiore eſſet ſecus, de foro compe. romana. li. vj. ſecundum Collect. Notat etiam hîc Collect. collationes deuolui ad Archiepiſcopũ, dũ collatores ſunt ſibi immediatè ſubiecti. aliâs contra. ſ. de elect. quãquàm. libro. vj. Item no-

6 tat, ꝙ † contra excõmunicatum, ſeu ſuſpenſum currit tẽpus beneficia conferendi. dum conſtat excõicationem non valere: quia tunc conſtat talem eſſe in mora. ſ. de elect. c. fi. Sed ſi conſtat eam tenere, tunc ſecus eſt: vt. j. de conceſſ. præben. c. quia diuerſitatem. & c. poſt electionẽ. & idẽ ſi dubium eſſet. arg. xj. q. iij. c. j. & xxiij. q. j. quid culpatur. refert etiam notari in Spe. de noſtra æditione § nunc dicamus. appellantem ante lit. conteſt. non teneri. de rigore, de apellatiõe fidẽ facere: & Io. And. e. ti. romana. fateri cõtrarium de æquitate, de quo ipſe Collect. refert ſe plenius dixiſſe. de fide inſtru. G. perpetuus. Lignanus ex dictis Bar. poſitis. ff. e. l. j. licet ipſum non nominet, quęrit autem qd eſt appellatio? & recitatis, ac reprobatis tribus diffinitionibus. Pla. Azo. & Got. ipſe dicit,

7 ꝙ appellatio † eſt ius quoddã, quoad terminum ſentẽtia ſuſpenditur, & cauſæ cognitio ad ſuperiorem non deuoluitur. & dicit *ius*. per. l. primam. ff. e. ti. *interim*. i. ipſa pendente *ſuſpenditur*. hîc ponitur vnus effectus, de quo dixi de iureiur. veniẽtes. *transfertur*. hîc ponitur alius effectus, de quo. j. eo. ti. vt debitus. vide Hoſt. in ſumma. eo. titu. § j. Appellatio tñ non eſt actio, nec exceptio: quia appellans non petit, nec etiã actionẽ excludit. ſed eſt aliud ius, de quo. ff. e. l. j. & l. ius appellandi. e. ti. Et eſt † introducta: vt grauamina, & oppreſsiones re-

8 leuentur. ij. q. vj. ad romanam. & c. quoties. Et eſt alia extraiudicialis. de qua. j. e. bonæ. & alia iudicialis. Item iudicialis alia ab interlocutoria de qua. j. e. vt debitus. alia à diffinitiua. Itẽ à diffinitiua, alia in ſcriptis, alia viua voce. Viua autem voce debet appellari, ſaltem quãdiu iudex ſedet pro tribunali. ff. de in integ. reſti. l. diuus. alſ oportet appellare in ſcriptis. j. eo. e. c. fi. li. vj. ſed non eſt neceſſe ex ſcripto legere. j. e. c. fi. li. vj. cordi. li. vj. ſed non eſt neceſſe ex ſcripto legere. & debet cõtinere nomẽ appellã & appellatur libellus à lege: & debet cõtinere nomẽ appellã-

tis iudicis, & aduerſarij, & rem de qua agitur: ſed ſufficit dicere appello a ſententia: nam non reperitur, ꝙ ſit neceſſe dicere appello tanquã ab iniqua: quia verbum appellationis, & ſignificationis hoc implicat. Nec eſt neceſſe tũc peti apoſtolos: quia ad hoc dantur. xxx. dies. j. e. cũ ſuper. & c. ab eo. li. vj. & cle. quamuis. Quid autem debet petere appellans coram iudice appellationis, dixi in. c. cũm contingat. de off. dele, vide plenius Bart. vbi. ſ. Supple gloſſas. In gl. j. *finis*. ibi, *cauſam*. vide quæ ſcripſi ibi. & in. c. fi. de iureiur. & quæ ſcripſit Bart. ff. de quæſtionibus. l. de minore § tormenta. In gl. vltima ibi, *ad Archiepiſcopum*. ſi erat proximus ſuperior Tan. & ibi, *cum propter diſcordias*. & j. de reſcrip. tibi qui. & de prębẽ. ſi clericus. libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Appellationem generalem abſque diuiſione non valere.*

CAP. II.

1 INter cæteras. Caſus. Non † valet appellatio generalis abſq; diuiſione: reiert appellationem ſubdens ipſius. Redargutionem, & repulſionem. Expone literam, *in clauſtro*. diuerſa pũctuatio vna, ꝙ ſit cognomen illius monaſterij, alia ꝙ deſinet locũ appellationis interpoſitę: *quę aduerſus*. in antiqua erat aliquo tẽpore *redarguimus*. no. eum qui contra ius facit, redarguendũ eſſe concordat. ſ. de vſu pal. c. niſi. & de temp. ordi. c. vel non eſt compos. *admittenda*. quia iniuſta non eſt admittẽda. j. eo. cũ eccleſia. Et ſecundum Inn. iſta decretalis præſagiebat ius nouum. j. e. vt debitus. Opponitur de. c. bonę. j. e. vbi admittitur appellatio generalis. Solutio, quia in iudicio illa extra iudicium, de quo per Cardinalem. de elect. cupientes § denique. nec obſtat. j. e. conſuluit. vt no. ibi, & in prędicto. c. bonæ. ſed etiam poſſet dici quòd in. c. bonæ. appellatio nõ eſt ita generalis, ſicut hîc. Ille enim appellabat: ibi, ne quis eum ſuper poſſeſsione certæ eccleſiæ pręſumeret moleſtare: hîc verò appellabat ſuper omni cauſa, quę aliquo tempore aduerſus eum poſsit moueri, vnde licet illa ratione coarctationis aliqualiter certificata: & etiam tanquàm ex tenore ſui ipſius aliqualiter iuſtificata: ibi extra iudicium admittatur. Iſta tamen tanquàm nimis confuſa, & in nullo iuſtificata, re vera nec in iudicio: nec extra iudicium admitti deberet: vt patet ex lectis, & notatis. j. e. conſuluit. ¶ Secundò opponitur contra prædictam ſolutionem: quia à futuro grauamine non appellatur. j. e. vt debitus. ſed illud in iudicio, ſecus extra iudicium: ſuper quo vide lecta, & notata in prædicto c. conſuluit. & in cle. ſicut. j. e. & aduerte ad vnum, quod hîc notat Collect. videlicet, quòd licet cancellaria non det literas, niſi ſuper vno grauamine regulariter. Fallit tamen, vbi ſtatim poſt appellationem inferuntur plura grauamina cõſecutiua, & dependẽtia ex primo intra. x. dies. Circa qd vide lecta, & no. j. e. ex inſinuatiõe. ¶ Tertiò oppo. qa imò vr, ꝙ debeat valere depoſitio generalis & c. vt. s. de offi. ordi. ſi ſacerdos. ſed dic de hoc: vt notatur. xxij. diſtin. quãquàm. & prout ſatis latè ſcripſi in prędicto. c. ſi ſacerdos. & in. c. qui ad agendum. de procur. li. vj. & de hoc aliquid dicam. j. de cõmo. c. vno.

SVMMARIVM.

1 *Appellari à correctione non poſſe nec à pœna iuris. num. 2.*
3 *Inter correctionem exceſsiuam de alia iure, quę differentia ſit.*
4 *Modum excedere idem eſſe quod grauare.*
5 *Regularis, vtrum à diffinitiua appellare poſsit.*

CAP. III.

1 AD noſtram. Caſus. A correctione † non appellatur. Prælatus committit cauſam mandati, poſteà ſubmittit mãdatum: ibi, *mandamus*. Expone literam. *exorbitantis*. id eſt quaſi per cecitatem mentio demẽtiam. Hoſt. *conſolauerit*. nec corrigitur ſuper exceſſibus ab eo cõmiſsis, pdicta in parte deciſa, & no. p hoc Ab.

a bas à pœna † iuris appellari non poſſe concordat. ị. eo. quia nos. *cum inſtitutionem.* præter regulam enim cõſtitutiones habent ad quos tenentur de ſtatu mo. recolentes. Opponitur quia videtur, ꝙ non debeat hodie põderari, an appelletur à correctione vel non, vel an appellet regularis, aut ſecularis quia quilibet iam grauatus auditur, & alius non: vt. ị. eo. vt debitus. & c. cum ceſſante. Et ideò dicunt Tan. & Vinc. ꝙ ſi fieret in forma iudicij, poſſet monachus, ſicut clericus appellare. Inno. etiam dicit, ꝙ hodie non vr̃ inter regulares, & alios differentia, nec etiam inter correctionem, & alium ꝓceſſum, cùm ſemper liceat appellare ſi excedat: quod idẽ eſt ac ſi grauet: vt. ſ̃. de offi. ordi. licet. & ị. de accu. c. inquiſitionis. licet olim poſſet eſſe differentia, quia clerici ſemper audiebantur appellantes, regulares verò rarius. Præterea contra diſciplinam clerici non appellabant, niſi grauarẽtur. In alijs verò audiebantur appellantes etiam ſine grauamine: regulares verò vix aut nunquàm audiebantur. hodie verò poſſet habere locum poſt ſententiam cõtra regulares ſecundũ regulam latam: quia tunc non deferret iudex appellationi. In alijs autem ſecus: quia id quod dicimus in corrigẽdis exceſsibus regularium. idem intelligimus de exceſsibus horũ ſubditorum. ſ̃. de offi. ordi. irrefragabili. §. j. & ſi appellationis literas impetrat etiam poſt ſententiam, & etiam faciente meotionem de appellatione non valent. niſi faciant mentionem de cauſa condemnationis ſ̃. de reſcript. dilectus filius Abbas. ị. de cohabi. clericorum. c. ſuper eo. Subdit etiam

3 Inno. ꝙ † inter correctionem exceſsuum & alia iura, hęc eſt differentia: quia correctio exceſsuum nulla conſuetudine etiam præſcripta impediri poteſt. ſ̃. de offi. ord. irrefragabili. §. j. ſed aliâs iuriſditio, & alia iura bene tolluntur pręſcriptione, & contraria conſuetudine. ſ̃. de præſcript. & contraria conſuetudine. ſ̃. de reſcript. per totum. Hoſt. tamẽ dicit, quòd quicquid dicat Inn. hic multi ſunt caſus, in quibus grauaretur clericus ſecularis, & in eiſdem religioſus non grauaretur: vnde & olim, & hodie eſt magna differentia inter correctionem regularium, & ſecularium: vt legitur, & notatur. ị. e. cùm ſpeciali. de accuſ. c. qualiter. § ſi. & de cenſi. c. Romana. § ſanè. li. vj. ſecundum Hoſt. hoc etiam nõ approbat Spe. hoc ti. § in quibus. ver. vndecimo à correctione &c. nam talis intellectus multa iura infringit, & ideò ſic diſtingue ſecũdum eum: nam aut perſona, quæ appellat à correctione, vel diſciplina eſt regularis, & tunc non valet appellatio vt hic: & ị. e. c. repręhenſibilis. & c. cùm ſpeciali. vnde his etiam ſecundum vetera iura procedebatur remota appellatione: vt ị. ne cleri. vel mo. c. relatum. & hic niſi corrigens modum in corrigendo excedat. vt ị. eo. c. de priore. & xxiiij. qui peccat. aſs ſecus: quia nimię ſeueritatis increpatio, & c. xlvj. di. cùm beatus. & ſ̃. de offi. ordi. capitulo irrefragabili. § vt aũt. Aut eſt ſecularis, & tunc tenet appellatio: vt. ị. e. peruenit. ij. ſecũdum Spe. in § alle. Et idem notat Archid. xxvij. q. j. ſi homo eſſes. j. gl. ſed contra hoc videtur de purg. c. nos inter. ſed non obſtat: quia non loquitur de correctione: ſed de purgatione prout no. ſ̃. de offi. ord. c. licet. Vel dic ſecundum Hoſt. ꝙ ibi loquitur de notorio, in quo non eſt locus purgationi, nec examinationi, nec appellationi, nec alicuius ordinis obſeruationi: vt. ſ̃. de elect. bonæ. j. § contra legati. & de iureiur. c. ad noſtram. ij. ſecundũ Archid. in. c. alleg. ſi homo eſſes. Et vide quod no. Archid. ị. e. cordi. in gl. ſ. à quo appellat. Sed oppones: quia fatetur Hoſt. appellari poſſe, cùm exceditur mo-

4 dus, modò vt dicit Inno. modum † excedere idem eſt, quod grauare poteſt forſan dici, quòd dictum Hoſt. de exceſſu refertur ad negotium principale, & alia ad proceſſum: quaſi velit dicere Hoſt. ꝙ ſi non ſeruetur ordo iudiciarius ad vnguem, non ideò poteſt appellare regularis Sed ſi procedens excedens modum in actu condemnationis, tunc valeat appellare. Vel fortè dici poteſt, ꝙ dictum Hoſtiẽ. & Ber. hîc in gl. ij. de exceſſu refertur ad grauamen, ac magnum, & notabilẽ exceſſum: ac ſi velit dicere, ꝙ regularis etiã grauatus nõ appellat, niſi multũ grauaretur: quia tunc appellare poſſet: & de hoc dicam in. c. irrefragabili. & in. c. cũ ſpeciali. ị. eo. Et vide quæ ſcripſi in. c. licet. de offi. ordi. Addit autem Collectarius, ꝙ ſicut à correctione non appellatur, ſic nec occaſione correctionis fit recuſatio: vt notat Hoſt. j. de ſymo. li-

5 cet hely. Quæritur vtrum regularis † à diffinitiua appellare poteſt. Credit Collect. poſſe dici hîc, ſicut dicitur de illis quibus interdicitur appellatio de quibus. ị. e. romana. § ſi autem. li. vj. Lignanus autem addit, ꝙ ſi in regularibus non ſeruetur ordo ad vnguem, propter hoc appellare non poſſunt. ꝙ caſu differentiæ quantùm ad hoc, inter ſeculares, & regulares notari non poſſunt: quia iudicis arbitrio relinquuntur. Supple gloſſas. In gl. j. ibi, *inſtitutum.* fallit interdum: vt. j. de pœnis. c. quamuis. li. vj. *& in fine.* ſic. ff. de admi. rerum ad ciuitatem pertinentium. l. j. & in cle. quia contulit. poſt prin.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem ſi infra terminum non proſequatur ſententiæ, vel iudicio ſtare compelli.*

2 *Effectum alium ſequi non debere propter expectationem.*

CAP. IIII.

a PErſonas. Caſus. Si appellãs † infra terminũ à iudice à quo appellauit, vel à ſeipſo ſtatutum appellationem non proſequitur ſnlæ, vel iudicio ipſius ſtare cõpellitur. & ſunt duo dicta ſecundum ibi *ſententiam.* & pars huius. ſ̃. de teſti. perſonas. Expone literam *Conuenienter.* ſeruabitur ergo mediocritas, & non prolixitas, & nec cogetur vti diplomate. vt. ff. de ver. ob. l. continuus ſecundum Vinc. Et conſulit Hoſt. ꝙ potiùs concedat longam quã breuem *conditione.* poterit tamen ex iuſta cauſa iterũ appellare. ị. e. directę. & ſ̃. ti. j. cùm cauſa. Et ideo dicit hic Inn. ꝙ vlteriùs oon audietur appellans in articulo, quem nõ proſequitur: vt hîc. & ị. c. ſæpe. In alijs autem ſecus: *vt prædicto* c. directę. *Si autem.* dicit antem Inn. ꝙ prima pars pręcedens loquitur quando pars præfigit nimis magnum terminum: ſed poſteà iudex pręfixit minorem terminum: ſed iſta ſecunda pars loquitur quando ipſe idem appellans præfigit terminum competentem: ſed Hoſt. dicit, ꝙ ibi ſtatuitur terminus ad vnum. ſ. ad præſentandum: & hoc ad aliud. ſ. ad proſequendum.

¶ PRIMO quęritur in fine, ibi: *ſententiæ tuæ.* vtrum per hoc rata maneat ſententia. Iidem dicunt ꝙ non, & exponit ſententiæ. i. iuriſditioni. Dicunt enim, ꝙ licet appellans à diffinitiua non proſequatur appellationem infra terminũ pręfixum ab homine, non propter hoc rata eſt ſentẽtia, donec lapſus fuerit terminus iuris: nec obſtat. ị. c. j. & c. ſæpè. quæ cũ ſimilibus ſunt intelligenda de termino iuris. Alij dicunt, ꝙ vtroq; termino lapſo iuris, & hominis rata manet ſententia, & hoc videtur verius Inn. & dicam poſt eum. ị. eo. ex ratione. ſuper ſi. gl. ver. ſed & ſecundũ Inn. Ratio, quia poſt terminum appellationis proſequendæ pręfixum à te, vel à iudice, vel à iure appellationem proſequi non poteſt: ſed nec appellare poteſt de nouo: quia nec grauari põt à iudice, qui in examinatione cauſę nõ procedit ampliùs: quia nec habet vltra quid faciat, niſi ꝙ ſententiam exequaſ. ſ̃. de off. dele. ſignificaſti. & c. in literis. ſecũdũ Inn. niſi in exequẽdo modũ excederet: qđ dic: vt. ſ̃. ti. qđ ad cõſultationem. ſcđm Hoſt. Collect. *Si quis.* ſupple. & extra iudicium appellationis. qui ſtatim terminũ pręfigere poteſt: vt notat Inn. de ma. & obe. dilecti. *Adire.* nõ enim põt pręfigere terminum ad ſumendum cauſam. ị. e. ex inſinuatione, & hoc caſu põt locũ habere qđ notat Hoſt. ſ̃. ti. proximo. cũ ſuper. ex tunc. nec oportet ꝙ citetur ſcđm gl. Idem no. ị. e. tñ ratio illius ceſſat hîc, & ꝙ debeat citari, facit textus cũ dicit, *ſtare compelles.* & c. c. cõſuluit nos. j. e. quod glo. allegat facit obſtare pro iſta parte. c. nos ſępè loquitur quantùm ad iudicem appellationis, quantũ enim ad illũ eſt, bñ eſt verũ, ꝙ habet vim perẽptoria appellatio. Quid ſi appellãs mittit nunciũ infra annũ, nec illud facit: Io. An. no. ſ̃. ti. primo. qđ ad conſultationẽ, ꝙ aliqui dicũt per literas ibi deſtinauerit effectu, vel ſaltẽ aliqđ rationabile proponat

ad Lor

ad hoc de cle.non reſi.relatum.meliùs eo.tit.ſicut.in cle.ſed quid ſi iudex præfigit terminū appellanti ad ſe repræſentandum corā ſuperiore.j.quem repræſentat,Sed non vult procedere cùm adhuc habeat biennium,nunquid ante terminum iure pōt procedere? Arch.dicit quòd non:& ſic obtinuit vt dicit prout notatur per eum,poſt Io.ij.q.vj.ſi quando & Spe.eo.tit.§.qualiter dicit quòd obtinuit,quòd nō debet compelli nec quantum ad hoc,iudex ſibi potuit auferre iuris beneficium: appellatus tamen ſecundum eum poteſt offerre libellum,ac petere confirmationem ſententiæ vel firmationem,ſicque appellans indirectè agere compelletur ſed quid ſi totum tempus fatalium non eſt lapſum ſed bene tantum quod apparet,quòd non poteſt cauſa finiri.Hoſtié. not.hic quòd ante terminū procedi poteſt contra appellantem ſed Goff. contra. quia pendente dilatione iudicis officium cōquieſcit.j.eo.ſignificante.cum ſimilibus.& pro iſta parte de elect.commiſſa.libro.vj.vbi Archidiac.videtur in hac ſententia remanere,& Guli.eo.tit.ſic in clemen.tamen Inno.videtur ſentire cùm Hoſti.j.eo.ex ratione.in fine. Facit quod idem Inno.not.in.c.de cauſis.ſuper verbo conſenſu.de offic.deleg.& in.c.per glo.j.coll.& quod not.per Bern. de elect.cùm in veteri.&.ij.q.vj.appellatore.& quia pars nō granatur ſed releuatur,cùm termino elapſo ſit proceſſurus: & cauſæ abreuiari debeant.ſ.tit.proxi.iurgantiū.cùm ſimilibus. facit ad hoc.de re.iud.abbate.& offi.deleg.ſi is cui.lib. vj. vnde Deus dilationem datam ante diluuium decurtauit,cùm † propter expectationē alius non debeat ſequi effectus:de pœ.diſt.j.prædixerat vbi no.Io.hoc idem in ſcriptore,qui certo tempore promiſit ſcribere librum.Pro opinione tamen Goff.& Archi.facit ob.de ſent. excom.licet.libro vj.ibi elapſo termino &c.quam partē crediderā,niſi vbi periculum immineret. ſi iudex lapſum terminū expectaret: aliâs nō credo,quòd terminū præuenire poſſit.j.eo.oblatè nec decurtare: maximè , iudex qui detulit appellationi.vt in c romana.ſaltim quò ad hoc debeat deſerta dici appellatio vt ibi & eo.tit.ſicut.in cle.hoc idem videtur not.Hoſtié. j.eo.intimaſti.nec eſt ſimile de obligatione quæ totum ſuū ſortitur effectum in ipſo contractu:vt legitur & not.ff.de verb.obli.hoc iure alleg.per Io. & dilationibus ſeu iuris beneficijs & in materia noſtra.& in.c.commiſſa.ſicut credo & hoc videtur expreſſum.C.de his qui ingre ad app.§.quia ei qui.alle.per Inno.j.eo.ex ratione.in fin.ij.coll.facit.j.eo.conſuluit.eo.c.reprehenſibilis.&.c.ad aures.ſed quid ſi quis impetrata monitione,ex aliquo grauamine appellat,curia nō approbat appellationem nec literas daret:& mouetur, quia omnem monitionē reputat & bene iniuſtam etiam ſi ponatur in ea clauſula niſi iuſtā cauſam.& niſi ſuper notorio fieret:quare imputet ſibi,qui ſuper malo fundamento ædificauit.argu.ad hîc.j.q.j.cum paulus.cum ſimilibus.vbi nō fieret ſuper notorio ſecus.Item non approbat appellationē à monitione etiam iuſtam niſi demum cùm iudex requiſitus nō vult reuocare eam,niſi pœna adijceretur.Vnde ſi moneatur debitor meus ne mihi ſatiſfaciat,non eo ipſo appellare poſſum ſecundum eos ſed contra de cauſa poſſ.cùm ſuper. ſed ſecundum eos,non obſtat,quia loquitur in diffinitiua, vbi iam conſummatum eſt grauamen,tamen quòd à monitione iniuſtè non poſſit appellari , non eſt conſonum rationi Inno.videtur contrarietas,quòd reputet monitionem iniuſtam vt.ſ.dictum eſt:& quòd appellari non poſſit, cùm ab omni cauſa vitiata poſſit appellari,vt legitur. ij. q.vj.c.j. & ſeq.& no.in.c.non ita.& vide pleniùs.j.eo.conſuluit.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem ad proſequendum habere annum.*
2 *Prouocationes iure appellationis ferè per omnia cenſeri.*
3 *Iudex an contumacem extra territorium exiſtentem poſſit excōmunicare & quod in notorijs.nu.4.*
5 *Notorium quantumcunque, ſiue citatione & admonitione nequaquā condemnandum.*
6 *Naturali iure dominum poſſeſſionem ad ſe trahere.*
7 *Prouocationē nihil aliud eſſe,quam vocatio quoad quædam.*
8 *Appellanti quæ tēpora competāt,circa negotiū ſuæ appellationis.*
9 *Definitiuam & interlocutoriam poſt decendium tranſire in rem iudicatam.*
10 *Sententiam ſub conditione ferri poſſe & quare.nu.11.*
12 *Grauamen cōtra ius litigatoris illatum tranſire in rem iudicatā.*
13 *Tempus appellationis interponendæ currere de momento ad momentum.*
14 *Appellationem non poſſe admitti vel refutari donec ſit emiſſa.*
15 *Apoſtolos non poſſe peti,niſi per illum qui appellat.*
16 *Sermones legum quomodo intelligendi ſunt.*
17 *Negligētia vel impotentia iudicis quā in appellationibus excuſetur.*
18 *Appellationē proſequi intra tēpus non ſufficere niſi etiā finiatur.*
19 *Terminum legalem protendi non poſſe.*
20 *Appellationem fauorabiliter introductā ad releuamen oppreſſorū.*
21 *Condemnatus de crimine notorio, vtrum appellare poſſit à condemnatione.*
22 *Appellationem non debere eſſe vinculum iniquitatis.*
23 *Iudex intra territorium ſuum exiſtens an poſſit contumacem extra territorium excommunicare.*
24 *Iudex qualiter poſſit abbreuiare vel prorogare tempus præfixum ab homine vel à lege.*
25 *Iuris beneficium nemini eſſe auferendum.*
26 *Tempus datum arctari poſſe ex cauſa.*
27 *Termini iuris declinatorijs quanto tempore currant.*
28 *Termini prorogare quibus caſibus liceat iudici, ſimiliter & in eiſdē arctare licet.*
29 *Terminum ad petendum Apoſtolos non poſſe per iudicem nec per appellantem prorogari.*
30 *Inferiorem non poſſe immutare formalē diſpoſitionē ſuperioris.*
31 *Iudicem habere neceſſe iudicare ſecundum leges.*
32 *Tempus ſtatutum ab homine,qualiter arctari vel prorogari poſſit. Et quid de tempore ſtatuto à iudice. nu.33.*
34 *Iudicem ſemel arbitratū arbitrium mutare non poſſe.*
35 *Auxilio nouo indigere, quæ de nouo emergunt.*
36 *Inferior à principe an poſſit committere cauſam infra minorem terminum quàm ſit terminus iuris.*
37 *Iudicem minorem non poſſe imponere neceſſitatem partibus ad minorem terminum.*
38 *Iudex quibus caſibus poſſit dilationes abbreuiare aut prorogare.*
39 *Dilationem maiorem debere dari ſeni quam iuueni.*
40 *In notorijs an ſit neceſſaria partis vocatio quoad ſententiam.*
41 *Principis præſentiam omnem ſupplere ſolennitatem.*
42 *Principis factum impugnare non licere donec immutatum per eum vel illius ſucceſſorem fuerit.*

¶ CAP. V.

CVm ſit romana. ¶ Caſus. Appellans † ad proſequendū habet annum· & ex cauſa biennium:niſi iudex moderetur:& ſi infra illud tempus non proſequitur, eſt rata ſententia, vel redit ad primum,ſi ante ſententiā appellauit,qui de crimine impetitur,appellare poteſt:niſi ſit notorius.Et primò ponit terminum appellationis proſequendæ.ſecundò pœnam non proſequentis.ibi,*infra quod*, tertiò ibi,*præterea*, an de crimine delatus appellet.¶ Expone literam,*appellantibus*, ante vel poſt ſententiam. *indulgetur*, ad finiendum cauſam Pe.vt in authen.ei.qui quam alleg.glo. *euidens*,oportet ergo illam probari,niſi ſit notoria,aliter non habebit bienniū.j. eo.cōſtitutus.ver.intellecto.ſecundum Inn.& Hoſt. *& perſonarum*,in authen.dicebatur,& temporis qualitate.verbum perſonarum,& negotij.fuit glo.Tanc.*recifum*,ideſt,breuius, *moderatus*,diminutionem reſpicit non augmentum.j. de verborum ſigni.c.fin.Hoſtien.*infra quod*,ſcilicet tempus annale, non abbreuiatum vel abbreuiatum nō ad finiendam,ſed inchoandam appellationis cauſam ſecundum Hoſti. *non fuerat proſequutus*,non dicit finita non fuit vt proximè dixi,&

intellige de eo qui potuit ſecundum Vinc.alleg.de conceſſ.
præben.c.quia. *tenebit etiam*, ſi poſtea appellans cũ appella-
to, vel ipſe appellatus prinſipalitet proſequebatur appella.
tionem: vt in cle.eo.tit.ſi appellationem, *cauſa appellationis*, &
principali Pe.ſi nõ interpoſitio eſt, vt ponatur reſponſio al-
terius membri, quando ante ſententiam appellatur. Innocẽ.
ante litis ingreſſum, id eſt ante lit.conteſt.j.de verb.ſignifi.c.ex
parte.ij.*etiam extra iudicium*, quaſi dicat, etiam antequàm ſit
citatus, nedum poſtquàm fuit citatus ante litis conteſta. *ſed*
2 *prouocatione*.de hoc.ſ.de ma.& obe.dilecti.& quãuis † pro-
uocationes iure appellationis ferè per omnia cenſeantur eſt
tamen differentia ſecundum Inno.quia in propria & ſtricta
ſignificatione appellatio dicitur, quę fit in iudicio: & in cau
ſa iam cœpta prouocatione, quę fit extra iudiciũ, & in cauſa
non cœpta: vnde dicitur prouocatio ad cauſam, ſcilicet in-
cipiendã. Secundò, quia in iudicio appellans non proſequẽs
intra terminum aſsignatũ non auditur ampliùs ſuper eo ſu
per quo appellauit vt hic.&.ſ.c.proxi.ſecus in prouocatio-
ne extraiudiciali vbi nõ obſtante lapſu termini, ſemper pro
uocans auditur. Non enim debet impediri, quin & alio iure
ſe iuuet ſecundũ Inno.ſed Hoſti.dicit, aliàs eſſe differentias,
de quibus remittit.j.e bonę *ad finem ad quem*, vel à quo.& tũc
intelligas poſt lapſum terminum iuris, vel hominis, *raptor*,
ſit ſicut dicit aduerſarius. Sed ipſe negat, *in iudicio*, ante ſen-
tẽtiam vel poſt: & idem ſi extra iudiciũ: vt.ſ.Hoſti. *eccleſiae*,
aliud inter ſeculares.j.e.ſuper eo.ij.*ille*, corinthius qui publi
cè nouercã loco vxoris tenebat, *excõmunicant*. j. ad corinh.
v.c.hic omnino iunge quę ſcripſi de re iudic.ad Apoſtolicę
in prima oppoſitione.& in.viij.notabili.& e.titu.c.ij.in cle.
3 in.ix.oppoſitione.& in quarto notabili. ¶ Vtrum aũt † iu-
dex contumacẽ extra territoriũ exiſtentẽ poſſit excõmuni-
care hoc cõiter tenetur ꝙ ſic: de hoc per Inn.c.fin.ſ. de foro
compe.&.c.penu.de dila.& ad hoc inducitur hoc.c.ſecundũ
vnum modum legendi. Tamen Pau. contra primo per.c. vt
animarum.ſed illud loquiť in ſtatuto Papa moritur. Pau.qa
non poteſt exequi iudex extra territoriũ.c.poſtulaſti.de fo-
ro compe.Sed illud loquitur in iuriſditione quæ exercetur
circa rem tẽporalem. Facit pro eo.c.j.de rap.nõ tamen vrget
pro nobis hoc.c.ad finem. qa non probat, quòd excõicatus
per appellationẽ eſſet extra territorium. *Apoſtoli*. cum etiã
de illo tempore territoria nõ eſſent diſtincta. Sed ratio no-
ſtra eſt, quia citatio fiebat ad locũ territorij.& certũ actum
coram iudice, & in territorio faciendũ: ideò hic concernit
excõmunicatio ſecundũ Martinũ de ſalua, ad quod j redibo.
¶ Supple gloſſas.in glo.j.ibi, *quandocunq;*, ibi nõ expeſſo hoc
verum reſtringẽdo ad caſus decre.vt debitus.j.e. in fine. vel
dic à grauamine expreſſo.j.e.cum in eccleſia. vel dic paſsim
id eſt tam in iudicio, quã extra. ſi tamen quando extra iudi-
cium appellat à iudice, cauſat exprimit, vt probabiles con-
iecturas.j.c.bonæ ad finem.&.c.dilectus.§.quia verò. Si autẽ
extra iudicium appelletur, ab aduerſario nulla caſa requiriť
ſecundũ Hoſti.qui ſic dicit decre.intelligendã: cordi.j.co.ti.
lib.vj.In glo.propriè.in fine. & de.ipſarũ in effectu notatur.
ſ.e.non ſolum.lib.vj.In glo.Sed *non videtur*, hæc glo.reſpicit
licentiam, ad quam bene dicit.j.ꝙ cõpellitur alternatiuè.ſ.
vt proſequať, aut redeat ad iudicem à quo appellauit. In glo.
4 vltima, ibi, *notorium*, dicit Hoſti.ꝙ licetin † notorijs quoad
ſatisfactionem vel reſtitutionẽ faciendã, abſens & irrequi-
ſitus poſſet condẽnari nunquã tamen excõicabitur, niſi mo
nitione præmiſſa.j.de ſenten.excõ.ſacro.nec hodie ſine ſcri
ptis.j.tit.j.c.j.lib.vj. Vnde cum hic de excõicatione loqua-
mur, neceſſe eſt per ſuppletionẽ legi vt ſequitur in glo. Alij
dicunt ſecundũ eum, nullum abſentem condemnandũ, niſi
ſit contumax.ij.q.ix.per totum. C.quomodo & quando iu-
dex.ea quę.ff.quæ ſen.ſine appel.reſcin.poſ.l.j.§ item cum ex
edicto. Et de hoc, de iureiurãd.ad noſtram. uj. Vnde nullus
5 † quatũncũq; notorius ſiue citatione & admonitiõe cõdẽ
nandus eſt. Et hoc fatetur Hoſt. Iuſtius & tutius, Tum quia
multi dicuntur notorij, qui non ſunt.j.e. conſuluit.j. Tum

quia & ſi notorius quandoq; legiti mas exceptiones habet,
quæ ſunt admittendæ de offi.dele.ex parte.ij.de reſti. ſpoli-
teras.ad finem. Tunc qa omnis condemnatio, maximè nimis
accelerata, odioſa.ar.ff.de acti.& obl.arrianus.&.ſ.ti.j.c.fin.
&.c.cùm Bertholdus. ver. poſt modum. *& in fine*, ſecundũ
Tanc.Inno.& idem Inno. ¶ Collectarius in verbo Reſcibus
dicit, quòd quoad cõparitionem & proſequutionẽ, ſed non
quoad cauſæ deciſionẽ, poteſt iudex per prius reſcindere.ar.
j.e.ex inſinuatione &.c.ſicut in cle. Poſteà ſubintrat mate-
teriã prędicti.c.cordi.dicẽs, ꝙ datis Apoſtolis, poteſt appel-
latus petere, ꝙ partes accedant ad curiam cum actis & mu-
nimẽtis, vt ibi & ſufficit hoc petere ante iudicem datũ, vel
nunciũ, nec nocet et feſtinatio malicioſa. vt not.j.c.vt debi-
tus. Dicit etiã quòd iudex & appellans, & nõ appellatus ter-
minum appellatiõis pfigere poſſunt: & ꝙ de conſenſu ſolius
appellati poteſt procedi in curia ſuper principali, omiſſo ar
ticulo appellatiõis exponẽdo in.c.cordi. partium.i. pactũ.ſ.
appellati. Subdit, ꝙ quicquid tenerent antiqui cancellariæ,
appellatus citatus per iudicẽ à quo, nõ teneť comparere niſi
poſt lapſum terminũ iuris vel hominis darẽt.j.c. ſi à iudice.
lib.vj. Subdit etiam, ꝙ partes poſſunt cõſentiendo in iudicẽ,
renunciare appellationi: per lecta & notata.ij.q.vj. ſi ait. Et
ſcripſi poſt Inno.de arbi.innotuit. Et faciunt quæ ſcripſi de
excep.paſtoralis: ſed Archi.in prędicto.c.ſi aũt dicit hoc nõ
poſſe fieri per ſimplicem reſignationẽ. Sed bene perpli-
cò, ꝙ maioris authoritatis eſt cõſenſus duorũ, quàm vnius.
Subdit, quòd ſufficit appellare in curia priuata maxime ma-
nu propria ſcripta per notata.in.c.j.&.c.vt debitus.& in.c.j.
de fide inſtru.dic nõ curandũ, dummodò cõſtet, ꝙ ſcrip.&c.
& pdicto.c.cordi. Item dicit, ꝙ ſi notorius criminoſus deten
dens appellet, nõ teneť iudex deferre: vt.c. Romana.§.ſi aũt.
vt in caſibus notatis, &.ij.q.vj.ſunt quorũ.& ſe.nec in ſimili
bus caſibus ſuper notorio fundatis vt ſi appelleť ne hęres in
poſſeſsionẽ mittať vt ibi in ver. *Si quis auſo*, vbi vide notata
per Archidi.ac etiam lecta & notata. C.de edicto di. Adria.
tol.l.ij.&.iij.per quę apparet ſecũdũ eum, ꝙ licet hęres quo-
ad proprietatẽ ſit dñs, tamen in poſſeſsiunẽ eſt mittendus:
quod eſt cõtra cõſuetudinẽ Franciæ quæ habet ꝙ mortuus
ſayſiſt viuum. Subdit quòd licet mittendus ſit poſſeſsio-
nem per iudicem, ſi hoc petat, vt in illa teneatur per iudicem
contra omnes: vt ſic procedit.l. iij. alleg. tamen ſi hæredi-
tas à nemine ſit poſſeſſa, hæres poteſt ſua authoritate illius
poſſeſſionẽ nanciſci: maximè ſi nullus eũ impediat.ar.ff.de
6 acquir.hęred.l.cũ hęredes.naturali † enim iure dominiũ ad
ſe trahit poſſeſsionem: vt patet ex lectis & notatis de cauſa
poſ.cum dilectus nec enim reperio iure prohibitũ, ne dñi à
nemine impeditum, vacuam poſſeſsionẽ rei ſuę à nemine oc-
cupatam ſua authoritate poſsit recipere: pręterquã in lega-
rio: vt.ff.quorũ legata.l.j. Sed ibi eſt ſpeciale, & patet ratio
ſpecialitatis ex lectis & notatis in.d.l.j.§. ſi quis ex mortis.&
ſic in cõtrariũ eſt ius cõmune: vt.ff.ad municipal.l.j.in fine.
Et faciunt optimè notata Inno.& Compo.de elect.tranſmiſ-
ſa.nec obſtat cõtraria opinio notata per Hoſti.ibi & per Ar
chid.de prę.eum qui lib.vj.etiam ſi vera eſſet: quia alia ratio
habet locum in beneficialibus, propter periculũ vitioſi in-
greſſus: de inſti.ex frequentibus.de eo qui mit.in poſ.c.vno.
lib.vj.& de reg.iur.c.vno.e.lib. Item Collectarius de differẽ
tia inter prouocationẽ & appellationẽ remittit ad lecta &
7 notata in prędicto.c.bonę.& ſubdit, ꝙ cùm † prouocatio nõ
ſit niſi quoad quędam vocatio: nõ ſic põt fieri ad Archiepm
vel alium, qui per viam ſimplicis querelę adiri non poſsit: re
mittẽs ad notata.j.c.dilecti. Item dicit, ꝙ notorius extra ter-
ritorium exiſtẽs excõicari poteſt: inducens notata de offic.
dele.nouit licet enim trina & ſolẽnis monitio aliàs ſit neceſ
ſaria, non tamen requiriť vbi cõtumacia & rebellio eſt noto
ria: vt legiť & no. de iudi.c.j.aliàs tamẽ ſemper monitio ſeu
requiſitio debet excõicationẽ pręcedere: cum ſit cauſa proxi
ma & immediata ſentẽtię vt notatur.ſ.tit. proximo cõſan-
guinei. ſecundũ eum. ¶ Primò opponitur, quia videl. ꝙ iu-
dex non

dex non poſsit tempus appellationis abbreuiare.arg.ff.de re
iudi.l.iiij.§.ſi quis cõdemnatus.dic vt no.hic in glo.iij.& me
liùs vt notatur per Bar.ff. de re iudi.l.ij. vbi de hoc pleniſsi-
mè & fortè ad hoc redibo.
8 ¶PRIMO quæritur quæ † tempora cõpetant appellanti
circa negociũ ſuę appellationis, & verũ de momẽto ad mo-
mentum ſeu qualiter aliter alias debeant computari? Circa
quod ſequẽdo dicta Henrici diſtinguere potes quinq; tem-
pora,vnum,ſcilicet appellationis interponẽdę. Aliud petio-
nis Apoſtolorũ ſuper appellatione.aliud appellationis intee
poſitę intimãdę,aliud appellationis proſequẽdę & aliud ap-
pellationis finiendę dic ergo aut quæris de appellatione, de
tempore appellationis interponẽdæ, & illud eſt decendiũ à
tempore ſcientiæ numerandũ vt in authen. de app. & intra
quæ tẽpora.§.j.coll.iiij.C. de app.in authen.hodie.ĩ.e. cõcer
tationi.lib.vj. Circa hoc tamen diſtingue q̃a aut quæris de
appellatione iudiciali,aut extraiudiciali.ſi de iudiciali,tunc
aut appellaſ à ſentẽtia definitiua,vel interlocutoria,aut ap-
pellaſ à grauamine, ſi à definitiua vel interlocutoria. Et ve-
rum eſt,quod eſt dictũ.ſ.ꝙ intra.x. dies à tẽpore definitiuæ
interlo,ſeu poſtquã ſciuerit cõputandos quis debeat appella
9 re,nam † nedum definitiua, ſed interlocutoria poſt.x.dies,
tranſit in rem iudicatã: quoad partẽ quantũ ad hoc, vt pars
poſt.x.dies appellare nõ poſsit:vt.ſ̃.de elect. cum dilecti. in
fine de teſti.ſignificauerũt ad finem de re iudi.cum inter vos
&.c.quod ad cõſultationem.vbi de hoc per Inn.ſuper verbo
decendium. & verbo iudicare.ĩ.e. cum ceſſante.vbi hoc no
tat Ber.& Hoſti.poſt eum. Idem notãt Cardinalis Archidi.
& Io.And.ĩ.e.tit.c.Romana.§.ſi verò vocatis.lib.vj.Et quod
dictum eſt de ſentẽtia,intellige fore verum,ſiue ſentẽtia fe-
10 ratur purè,ſiue feratur ſub cõditione.Sententia † enim ſub
conditione ferri põt,nedum definitiua, ſed & interlocuto-
ria:vt notat plenè Inno.in.d.c. quod ad cõſultationẽ. & Ioã.
And.poſt eum.& Hoſti.in ſum.tit. de ſententia & re iudi.§.
qualis.ver.puta &c.& Card.ĩ.c.nõ ſolũ. lib.vj. ſuper verbo
decendium.& probaſ.ff.quãdo app.ſit.l.j.§. biduũ.&.ij.q.vj.
biduum.vbi de hoc per Archi.in.ij.glo.licet Goffre.&.B.in
ſentẽtia lata ſub cõditione,dicant cõtra.ĩ.e.prętereà.ij.dicẽ
tes ꝙ.x. dies qui dantur ad appellandũ, incipiunt currere à
tempore cõditionis extãtis:quia tũc incipit eſſe ſcientia, &
non ante.inſti.de ver.ob.§. ex cõditionali.ĩ. de voto & voti
redemptione.c.licet.ver.ſciturus:ſed primũ verius. Sed hoc
fallit in ſentẽtia excõmunicationis ſub conditione lata per
hominẽ,quia nulla & ab illa põt appellari,quãdocunq; ante
conditionẽ extãtem: & nũ poſt etiam ſi exiſtat.ĩ.x.dies vt.ĩ.
eo.prętereà.ij.ſed in alijs ſentẽtijs ſecus.Et eſt ratio diuerſi-
tatis:q̃a iſtę ſententiæ excõicationis ſecum trahunt execu-
tionem,ex quo ſemel ligauit,aliæ non ſecundũ Inno.Hoſti.
Abb.& Io.and.ĩ.e. prætereà.ij.Sentiunt ibi Lau.& Ber. nec
faciunt Inn.Hoſti.& Io.And.ibi differentiã ſiue excõicatoe
dicat excommunico te ex nunc ſiue dicat tunc ſis excõica-
11 tus,quia ſemper † ſentẽtia trahitur ad diem cõditionis extã
tis & idem tenet quoad hoc Archi.ĩ. de præben. dudũ glo.
in lib.vj.Et pro hoc facit extra de app.c.j. in prin. in cle.vbi
Ge.ſuper verbo ex nunc videſ appobare iſtam opinionẽ.Sed
Tanc.& Bar.Brix. in q̃one ſua venerabili, eſto ꝙ iudex &c.
notant cõtra.ſ.ꝙ à ſentẽtia excõicationis lata ſub cõditiõe,
non põt appellari poſt.x.dies à tẽpore ſentẽtię: & dicunt ꝙ
eſt caſus illius.c.quod ad cõſultatiunẽ.ſ̃.de re iudi.quodã,ta
men nõ obſtat,quia nõ loquiſ de ſentẽtia excõicationis, ſed
alterius.Idem tenuit Pe.de ſamp.in.c.alleg.prętereà,dicẽs cũ
Vinc.& Aegi.ꝙ illa litera ipſius decre.vbi dicit medio tẽpo
re &c.debet exponi.i.ante.x. dies vel ſaltẽ in decima die.Nã
ſi poſt non valeret ſecundũ eum.Go.aũt & Ro.dixerũt per
illam decre. prætereà in quali ſentẽtia lata ſub cõditione.x.
dies appellationis incipere currere à die cõditionis extãtis,
quia tunc incipit eſſe ſentẽtia,& non ante.inſti.de ver. ob.§.
ex conditionali.ver.j.de voto.licet.ver.ſciturus. nec ob.ij.q.
vj.biduum.q̃a vbi dicit vtile, nõ ſequiſ quod neceſſariũ.Sed
tu tene opinionẽ Inn.& Hoſti.& ſequentiũ:quam etiã tenẽt
& approbat Gar.& Cardinal ĩ.de ſenten.excõ.c. quicũq; in
magna glo.&.c.is cui in gl.ſi.lib.vj.& Archi.in.§.alleg. biduũ.
in.ij.glo.ſi appellatus à grauamine,abſq; aliqua interlocuto-
toria vel definitiua tunc refert ſecundũ Hoſti.in.c.Romana
§.ſi verò.lib.vj.Aut grauamẽ habet vim ſentẽtiæ puta ſi iu-
dex dicit nũ eſſe rñdendũ libello,vel petitioni:vel dicit prę
cipio,vel volo,nolo,vel ſimile & tunc intra.x.dies eſt appel
landũ.Iſta enim habent vim ſentẽtię interlocutorię.ar.ff.de
arbi.l.qualem.l.ij.C.cõmunia de leg.l.iij.de app.l.qui ad ciui-
lia.&.l.nominationes.canonizata.ij.q.vj.ff.de decur. impera
tores.Et ſic intellige,quod notat Hoſti.ĩ.e.vt debitus.in fi-
ne.ſup verbo de maioribus ibi & idem intelligas &c.Ita etiã
intellige,q̃d notat Hoſti.ſ̃.de re iudi.Cum I.& A.vbi dicit,
12 ꝙ grauamen † cõtra ius litigatoris illatũ tranſit in rem iudi-
catam.ſi non appelleſ ab eo.intra x. dies. ſicut & definitiua.
vt in.c. alleg. cũ inter vos.&.c. quod ad conſultatinnẽ. & q̃d
notat Inn.ĩ.e.cum ceſſante.glo.j.ver.& generaliter. Aut gra
uamen nõ habet vim interlo. & talis grauaminis illatio nõ
tranſit in rem iudi.nec habet vim interlocutoriæ:quia non
omnis vox iudicis &c. C.de ſent.& interlo.omn.iudi.l.ex ſti
pulatione.verbigratia iudex aſsignat parti locum nõ tutum
certè niſi velit aſsignationẽ hmõi reuocare requiſitus, iuſta
eſt appellatio ſi ſuper hoc appelleſ.Idem in cõminatiõe, niſi
fortè poſteà coram eo cõſentiret procedere.ĩ.e.cũ ceſſante.
& idem vbicunq; grauat nõ ſolùm verbo,ſed etiã facto: q̃d
plus eſt.ĩ.e.dilecti.j.&.c vt noſtrũ.ff.de legi.l.de quib*. vel ſi
exceptione neglecta ꝓcedit.ĩ.e.ex parte.iij.Ita notat Hoſti.
in.c.allegato vt debitus.&.c.Romana.& ſępe.hoc ti.§. reſtat
videre.verſic.ſed quã dices & idem Archi.in.c.alleg.cõcerta-
tioni.in glo.ſed quid dices &c.& hoc intellige de appellatio
ne iudiciali.Si queris de appellatiõe extraiudiciali. Tunc dic
vt dicam.ĩ.e.vt debitus in fine.diſt.ſi.vt notant Archi.& Io.
13 And.ĩ.c.cõcertationib*.lib.vj.Item iſtud † tẽpus appellatio
nis interponẽdę currit de momento ad momentũ:vt.ſ̃.de re
iudi.c.quod ad cõſultationẽ:vt notat Io. And. extra.e.ti.c.ſi-
cut.ſuper verbo à die in cle.in tantũ quod illo decẽdio cõpu
tatur hora in qua appellaſ,vt in.d.c.quod ad conſultationẽ.
vt notat Ber.ĩ.de excep.c.pia.li.vj.& Arch.ij.q.vj.§.anterio
rum.& Spe.e.ti.§.reſtat.ver.ſed nũquid dies.ſed Cardi.aliter
in.d.c.pia. Aut quęris de tẽpore petitionis Apoſtolorũ.ideſt
xxx.dierum:vt.C.e.tit.l.iudicib*.quę eſt canonizata.ij.q.ij.§.
iudicibus:&.ĩ.e.tit.c.ab eo.lib.vj.ſed à quo tẽpore computẽ
tur iſti.xxx.dies,& diſſentio:nam Accur.ff.de lib.di.l.vna.&
Io.And.d.c.ab eo.& quidã alij tenent ꝙ computanſ à die ſen
tentię vt in prędicta.l.& p̃dicto.§.iudicibus. Quod verũ in-
telligit Io.and.quãdo appellatũ eſt intra dies, aliàs cum quis
non teneaſ appellare,niſi à tẽpore ſcientię ĩ.e.cõcertationi.
lib.vj.Similiter nec Apoſtolos petere,& ſic tẽpora Apoſto-
lorum currere incipiũt,cum tẽpore appellatiõis interponẽ-
dę & ſic à tẽpore ſentẽtiæ.Idem notat ipſe Io.and. extra.eo.
ſicut:ſuper verbo à die.in cle. Et idẽ videſ notare.G. in.d.c.
ab eo.Alij vt Hoſti & Pe.de ſamp.ĩ.e.cordi.lib.vj. & Hoſti.
in ſum.e.tit.§.qualiter.ver.iudex autẽ tenent, ꝙ iſti.xxx. dies
currunt à tẽpore appellationis interpoſitę.ideu tenet G.ex
tra.e.quãuis.ſuper verbo vno cõtextu.in cle. dicens ꝙ licet
in.d.c.ab eo notaſſe videaſ ipſos fore à tẽpore ſentẽtiæ com
putandos,intelligit ſentẽtiæ per appellationẽ ſuſpenſæ dic
ipſos fore demũ à tempore appellationis emiſſæ cõputan-
dos:& ad hoc dicendũ mouetur quatruplici ratione. Prima
ratio,quia licet multæ ſint ſpecies Apoſtolorũ, tamen quo-
ad preſentẽ materiã,vel erant dimiſſorij.de quibus.ff. de.li.
di.l.j.ij.q.vj.§ formã.Aut refutatorij de quibus. C.de appel.l.
vlti.§.in refutatorijs.ff.de app.re.l.ſciendũ. Aut reuerẽtiales.
i.in quibus ob reuerentiã ſuperioris, defertur appellationi
in dubio.de quib*.ĩ.e.cordi.& tunc nec illi nec iſti peti vel
14 concedi poſſunt:donec ſit appellatũ.cùm † nõ poſsit admit-
ti vel refutari appellatio,donec ſit emiſſa: nec ante põt quis
eximi à iuriſditione iudicis à quo donec appellauerit. Eius

enim quod nõ eſt, nulla poteſt eſſe amiſſio vel refutatio ſeu
exẽptio.ar.ff.de le.ij l.ſi ita ſcriptũ.§.ſi ſub cõditiõe.xxxij.q.
ij.c.quod verò.&.c.Moyſes.j̃.de deſpõſ.impub.c.ad diſſoluẽ-
dum.Secunda, quia demũ appellans, & non ante eos petere
adſtringit.& demũ appellato, & nõ ante iudex eos præſtare
tenetur.ij.q.vj.poſt appellationẽ.ff.de.li.di.l.j. vnde abſonũ
videtur dicere, quòd.xxx.dies currãt ad eos petendos, ante-
quam neceſſario ſint petendi: qa tunc reperiretur præſcri-
ptio currere cõtra illum, qui in nulla eſt negligẽtia: quod eſt
contra naturã pręſcriptiõis, quæ eſt in odium negligẽtis in-
troducta.C.de an.excep.l.vlti.ſ.de præſcr.c.j.&.c. vigilanti.
Tertia, quia ſimile eſt tẽpus.j̃.quod habẽt peti, illi tẽpori.j̃.
quod habent concedi in.d.l.iudicibus.&.c.ab eo. Sed tẽpus.
xxx.dierum.j̃.quod habẽt concedi, currit poſt appellationẽ:
vt in.d.c.poſt appellationẽ.&.d.l.j.de.li.di.ergo & tẽpus.xxx.
dierum.j̃.quod habẽt peti, vel aliâs citius currerent habẽti
appellare quã habẽti eos concedere: qd videtur abſurdum.
Quarta, quia certum eſt tẽpus.xxx.dierũ dari de iure benefi
cio appellãti ad petendũ Apoſtolos: vt in dictis iuribus: po-
ne ergo ꝙ appellauerit vltimo momẽto.x.dierum quæ dant
ad appellãdũ quod põt.ij.q. vj.anteriorũ.ſ.ti.proxi.quod ad
conſultationẽ & computa.xxx.dies à tẽpore ſentẽtię: ſic ad
petendũ Apoſtolos, nõ reſtabunt ſibi niſi.xxx.dies, quod eſt
expreſſẽ cõtra prædicta iura, Quinta, quia certum eſt Apo-
15 ſtolos ✝ non poſſe peti niſi per illum qui appellat. Si igit com
putas.xxx.dies, à tẽpore ſentẽtiæ & per conſequẽs antequã
ſit appellatũ, ſic illorum dierum pręſcriptio curret, antequã
ſe offerat poteſtas petendi eoſdẽ: contra.l.j.in fine. C.de an-
na.excep.maximè quia dictum.c.ab eo. expreſſẽ dicit, quòd
ab illo qui appellati habẽt Apoſtoli peti intra.x.dies.ergo nõ
ab alio aliâs currerent antequã appellaret: qd eſt cõtra men-
tem iuris: ſecundũ Ge.Item certũ eſt, ꝙ iſti. xxx. dies currũt
etiam iudici, vt in.c.ab eo. Quomodo ergo deliberabit, an
deferat vel refutet, niſi prius appellatio porrigat. Cùm eius
quod nõ eſt, nulla deliberatio fieri poſsit: vt in.c. allegato ad
diſſoluendũ.cum concordãt.ad hoc maior abſurditas. cũ ſa
tis appellãti ſit petere intra.xxx.dies ſi vltima die petat: qua
le tẽpus reſtat iudici ad petendos Ad.l.iudicib⁹ & ad.§. iudi
cibus.reſpondet G.ꝙ loquũtur de.xxx.diebus.j̃.quos habet
concedi per iudicẽ, non de illis.j̃. quos habet peti vel dato
quòd etiã de illis exponit ibi à tẽpore ſentẽtiæ per appella-
tionem ſuſpenſę ne iura & rationes allegatę obſtent.ar.j̃.de
elect.cum expediat.lib.vj.nam à propria ſignificatiõe diſce-
ditur, vt mens ſeruetur.C.de li.pręter.l.iij.& nota.j̃.de ver.
16 ſignific.intelligentia.Item quia ſermones ✝ legum ſunt intel
ligendi etiã contra ſignificationẽ propriam, iuxta materiã
ſubiectã: & ſub qua poſitæ ſunt.ff.lo. & con.l.ſi vno anno.
Sed.l.illa iudicibus.§.iudicibus poſiti ſunt in materiã de ap-
pellationibus.ergo.xxx.dies de quibus loquitur currẽt poſt
appellationẽ, & non ante: cũ ante non ſit appellatio, quã ſit
emiſſa vt dictum eſt hoc opinio poteſt ſuſtineri tanquã ve-
ra de ſe.Sed propter contrarietatẽ opinionũ, cõſului in peti
tionibus Apoſtolorũ, dum emergebãt, ſeruari opinionem
contrariam Io.and.iuxta illud tene certum, & dimitte incer
tum, de pœ. diſt.iiij.c.ij.j̃. de ſpon.iuuenu & de homici.ad
audientiam. Aut quæris de tempore appellationis interpoſi
tæ intimãdæ & illud eſt vnus menſis cõpręhẽdi ab interpo-
tione ipſius appellationis, vel ſaltem poſt lapſum eiuſdem
menſis, quã cito cõmodè poterit fieri: vt probat extra de ele
ctione.c.cauſam appellationis in clem.& de app.c.j.in cle.eñ
ibi no.per Io.And.& G.illud tẽpus computatur de momẽto
ad momentum: vt no.ibi Io. and. ſuper verbo interpoſitio-
ne.in.c.cauſam.aut quęris de tẽpore appellationis proſequẽ
dæ, vel etiã de tempore appellationis, & tunc enim impedi
mento ceſſante regulariter datur annus à die interpoſitiõis
ipſius appellationis vel à die illati grauaminis, vt hîc & ex-
tra.e.tit.c.ſicut in cle.& facit quod no.Ber.& Hoſti.j̃.e. ſup
eo.ij.in fine.licet Hoſti.j̃.ex ratiõe dicat, ꝙ tẽpora appellatio
nis proſequendæ currunt à tempore die ſententiæ & malè.

Fallit hoc in cauſis electionũ, vbi datur certum tẽpus ad iter
arripiendũ, & ad comparendũ: quod dic.j̃.de elec.c.j.&.c.co
pientes. lib.vj.interueniẽte verò impedimẽto, diſtingue ſe-
cundum Inno. vtrum impedimentũ interuenerit in primo
anno appellationis, poſtquã cœpit proſequi: & tunc etiã ſi
per vnũ diem tantũ fuerit impeditus, quominus poſſit pro
ſequi, & petere ſentẽtiã ferri ſuper cauſa appellatiõu, totus
ſecũdus annus ipſo iure ſine beneficio reſtitutionis, ſibi in-
dulgeret à iure ſicut apparet in authen allegata de his qui in
gre.ad app.licet Pe.de Bella perti.in hoc contra.C.de temp.
app.in authẽ.ei qui appellat.vel vtrum impedimentũ inter-
uenit in ſecundo anno appellationis proſequẽdę, & tunc be
neficio reſtitutionis ei ſubuenit & reſtituetur ei tẽpus, qd
amiſit: nec reſtituetur ei tẽpus, niſi tantũ quãtum amiſit: vt
ff.ex quib.cau.ma.l.ab hoſtibus.§.fin.vt hic notat Ion.j̃.ex
ratione.in.ver, ſed videt: ꝙ ſi tantũ &c. & Hoſt.poſt eũ.Idem
Archi.ij.q.vj.in ſum.in glo.adde verũ eſt ex iuſta cauſa &c.
vbi dicit, ꝙ decre.alleg.ex ratione.j̃.e.loquit ſi ſanè intellega
tur, quãdo per totũ bienniũ fuit impedimentum: aliâs ſi a
primo fatali impediat appellans, etiã per vnam diem habe
bit totũ bienniũ ipſo iure, nõ per beneficiũ reſtitutiõis.Sed
ſi impediat in ſecũdo, reſtituat ſibi tempus impedimẽti ſe-
cundũ Archi.ibi idem. Io.and.j̃.de elect.c.ſi electio.glo.li.
vj.Et idem videt approbare G.extra.e.c.ſicut glo.antepen.
in cle.vbi remittit ad glo.Inn.in.c.alleg.ex ratiõe.& hoc pla
cet Accur.in authen.ei qui.C.de temp. app.ꝙ poſt ſecundũ
annum per reſtitutionẽ prouideat tamen videtur velle, ꝙ re
ſtituat integer annus.dicendo, ꝙ tertius annus datur per re-
ſtitutionẽ.Sed ipſe Accur.in authẽ.de his qui ingre.ad app.§.
ſi verò coll.v.tenet, ꝙ ipſo iure nõ currit bienniu impedito.
Et idem no.in authẽ.de app.§.ad hoc. colla.iiij.&.ff.ex quib.
cau.ma.ſed & ſi per prætorẽ. gloſ.j. Sed cõtrariũ notat io au
then.de his qui ingre.§.vnde hoc.in glo.j.&.C.de temp.app.
in authen.itẽ ſi appellatione.Sed cõcordari poſſunt hæ glo.
vt dicit Ber.in.d.c.ex ratione.vt diſtinguat impotentia pro
ueniens ex facto iudicis, cum determinatione quã ponit Io.
17 And.ibi per.l.vlti § illud.C.de temp.app.l.ꝙ tunc ✝ demũ ne-
gligentia vel impotẽtia iudicis excuſat, quãdo ſibi per ſupe-
riorem eius appellans ꝓuidere non põt vel ſaltem nõ.j̃ tẽ-
pus fatale ſecundũ de quo loquit ille.§.ibi.cũ ſit ei apertiſſi-
ma facultas noſtrã adire maieſtatẽ, & tarditatem iudicis in
querelã deducere: & noſtro bñficio potiri quia tunc ipſo iu-
re illæſus. Et idem ſi de volũtate partium ſi ex proprio im-
pedimento reſtituatur ſi per tertium qui non eſt ſoluendo,
etiam reſtituatur & ſolum tẽpus reſtituetur quo læſus fuit
vt dictum eſt ſecundũ Innocen. ita notat Ioan. And. ibi &
adde quod dicam ibi poſt eum. Et quod dictum eſt de impe
dimento, idem intellige, ſi appellans fuit deceptus per ali-
quem, qui dixit ei ꝙ terminus fuerat prorogatus, vel iudex
excõicatus, vel mortu⁹, vel vltra mare.ſ. de reſti.in integ.ex
literis. ſecundũ Hoſti.j̃. e.c. ſępe.in fine. Et intellige ꝙ non
18 ✝ ſufficit, ꝙ intra tẽpus legitimũ incipiat appellans appella-
tionem ꝓſequi, niſi etiam ipſum finiat: quod põt habere lo-
cum in appellationib⁹ factis ad alium, quã ad principem.In
illis verò quę fiũt ad principẽ, videt ſufficere, ꝙ intra tẽpus
legitimũ incipiat appellans appellationẽ proſequi: & ſi cau-
ſa finita non ſit: quia ibi abſq; damno morę, manet cauſa fi-
nita.ij.q.vj.§.appellatore. &.j̃.c. inſinuante.C. de temp.app.
in authẽ.ſed hi.ſecundũ Hoſti.in.c.alleg.ex ratiõe.Sed Hug.
notat.ij.q.vj.anteriorũ.ver.ad hoc idem in quolibet alio iu-
dice, qd in imperatore.ſ. ꝙ cauſam poſsit ita differre pręſen
tim de volũtate partiũ. Sed cõtra videt, nam licet terminus
legalis pręuenire poſsit, nõ tamen põt prorogari.vt.j̃.e.obla
19 tę.ver.quia tamen vbi notat.Io.ꝙ ✝ terminus legalis nõ po-
teſt protendi.& ibi de hoc in glo.pars appellata.Sed ſi vis ſu
ſtinere ſententiã Hug.rñdeas verum eſſe, ꝙ nõ põt proroga
ri contra voluntatẽ partiũ.vt notat Archi.in.c.alleg.anterio
rum.ver.ad hoc ſuper verbo donec. Et vide quod notat ipſe
Archi.ibi ſuper verbo intacta.& Hoſti.j̃.e.ex inſinuatione.
ver.

ver. cum & ſecundũ. Iſte tamen annus appellationis proſe-
quendæ, vel etiã finiendæ nõ computaſ de momẽto in mo-
mentũ, ſicut de decendio appellatiõis anterponẽdæ dictum
eſt: quia in iſto anno nõ computaſ dies, in quo appellaſ: ſi-
cut latis probaſ in.c.allegato.ſicut extra.e.tit.in cle. ibi quã-
do dicit.j̃.annum à die interpoſitionis ipſius &c. per quod
videtur, ꝙ illa pars diei, in qua appellaſ, cedit lucro appellã-
tis nec computaſ in illu anno.ſic.j̃. de elect.c.ſtatuimus. de
reſti.ſpo.c.frequens.& de excep.c.pia. de præbẽ. ſtatutũ.lib.
vj.vt no.Io.an.in.c.alleg.ſicut. ſuper verbo à die.& credo, ꝙ
20 bene qa† appellatio eſt fauorabilis, & fauorabiliter introdu
cta: quia ad releuamen oppreſſorũ, & vt iniquitatẽ vel impe
ritiam iudicãtiũ corrigat.ff.e.l.j.in prin.ij.q.vj.c. omnis op-
preſſus.&.c.ad Romanã. Ex quo ergo eſt fauorabilis, & eius
proſecutio fauorabilis, & ſic præſcriptio annalis: eius proſe-
cutioni impediẽs odioſa.hoc propoſito.ſ.quòd ſi aliquid eſt
fauorabile, & eius proſecutio fauorabilis.patet in ſpualibus:
puta matrimonijs & alijs quę ſunt fauorabilia: & ideò eo-
rum ꝓſequutio eſt fauorabilis: qa ſummaria & de plano vt
extra.de iudi.diſpendioſam.iuncto.c.ſępe cõtingit.de ver.ſi
gnific.in cle. Quę ratio ceſſat in tẽpore appellationis inter-
ponẽdę quia appellatio quę notãda eſt, non põt eſſe fauora
bilis.ar.ff.de col.bo.l.vlti.de iniuſt.rup. irrito teſtamẽ.l. ſed
& ſi ſub cõditione-§ poſt defectũ, licet Ge. ibi cõtra. Et iſta
intelligas vera, quãdo iudex appellatiõis cognoſcit de meri
tis cauſę appellationis.ſi verò cognoſcat de nullitate ſenten-
tiæ quod põt: vt notat Inn.j̃.de preb.dilecto. & de in integ.
reſti.cõſtitutus. Et G.extra.de re.iudi.c.j.in cle. Quod credo
verum, ſaltẽ eſt talis iudex, qui põt adiri per viam ſimplicis
quęrimonię ſecundũ G.de mon.Lau. ibi tũc aut cauſam vbi
eſt periculũ animæ: & tunc poterit agi de nullitate pręſum-
ptiune tẽporis.vt.ſ̃. tit. proxi.c.lator.c. tenor.&.c.cõſangui-
nei. Aut eſt alia cauſa, in qua nõ eſt periculũ animæ, & tunc
vſq; ad.xxx.vel.xl.annos, nõ vltra agi põt, cũm omne ius agẽ
di illo tẽpore tollatur: vt.C.de quadri.ꝓſcrip.l.ij.de præſcrip.
xxx.vel.xl.annorũ.l.omnes.niſi fori vel loci cõſuetudo aliud
inducat.ar.ſ̃.de eo.qui mit.in poſſ.cum veniſſent. tali enim
conſuetudini debet ſtari.ar.op.C. de veteri iur.enu.l.j.§. de-
bet & ſi quę leges.ad hoc facit qđ no.Hoſti.ſ̃. de cõſti.ex li-
teris.j̃.de crimine falſi quã graui.& Inn.ſ̃.de offi.le. ꝙ trãſla
tione: ſed per modũ exceptionis perpetuò de nullitate op-
poni põt .quia quæ tẽporalia ſunt ad agendũ, &c.ff.de ex-
cep.doli.l.purè-§ fin.vt notat Ge.in.d.c.j.extra de re iud.
21 ¶SECVNDO quæritur† vtrum condẽnatus de crimi
ne notorio poſsit appellare à cõdemnatione. Phi.& Gof.de
coha.cle.veſtra & La.ij.q.v.c.pręsbiter.ſi à plebe.& Ber. hîc
tenent ꝙ non per hanc decretalẽ in.c.ſi.&.j̃.e.c. peruenit ad
nos &.c.cõſuluit. quod alij fateſ in notorio facti. ſed in no-
torio iuris dicunt contrariũ: quod reprobaſ j̃.e.cum ſpãli-§.
porrò. Alij dicũt ſemper appellari poſſe, niſi tria cõcurrant:
videlicet ꝙ fuerit cõfeſſus, teſtibus cõuictus, & argumẽtis ſu
peratus.ij.q.vj-§-ſunt quorũ.ver.nullus homicidarũ. Spec.ve
rò de app-§-in quibus.ver.decimo diſtinguit, qa aut eſt noto
rium per rei euidentiã, & tunc nõ appellat: vt hic.&.c.perue
nit.&.c.cõſuluit. alle.&.j̃.e.reprehẽſibilis.de ſpon.ex literis.
in fine de vſuris qa pernicioſam.C.de app. cõſtitutiones quo
22 rum appellationes nõ recipiunſ.l.ij.nam appellatio† nõ de
bet eſſe vinculũ iniquitatis: vt hîc.&.j̃.eo.ad noſtrã.&.c.re-
præhenſibilia. aut eſt notoriũ ſolùm per famã & tunc audiſ
appellãs: vt hic in fine. Aut eſt notoriũ iuris, & tunc ſi aliter
quàm per confeſſionẽ auditur appellãs: ſed ſi per cõfeſsionẽ
non audiſ.C. quorũ app.non reci.l.obſeruare.niſi dum con-
feſſus appellare põt: iuxta nota.Inn.ff.de app.l.vlti.ſuper ver
bo obſidioni. Aut eſt notoriũ facti ꝓſumpti, & tunc appella
tio recipiſ, ſicut & reciperenſ probationes.j̃.qui filij ſint le
gitimi.c.trãſmiſſæ. ¶ Henricus aũt.j̃.de coha.cleri.c.veſtra
diſt.ij.circa hoc: ſic diſtinguit qa aut quæriſ vtrum appella
re poſsit vtrum iudex à quo eſt appellatũ teneatur appella-
tioni deferre. Aut vtrum iudex ad quem eſt appellatum, te-
neatur appellationẽ recipere. Si quæritur vtrũ poſsit appel-
lare, & tunc dic, ꝙ ſic.vt not.per Io.j̃.e. Romana-§ ſi autẽ in
glo. ergo notorius. vbi etiam hoc notat Cardinalis. Si verò
quæras de iudice à quo, dic ꝙ deferre non teneſ ex iuribus
alleg.&.j̃.paſtoralis.niſi appellans, in appellatione cãm pro
babilem exprimat: puta in cõfeſſione tormẽtorũ, terrorem
vel errorem facti.ff.ad.l.Aquil.l.inde Neratius-§ vlti. &.l.ſe-
quenti.aut ipſius cõfeſſionis declarationẽ.j̃. de accuſa. cum
dilecti. vel aliam cauſam rationabilẽ.ff.de confeſ.l.penul.&
vltima. Aut quæris de iudice ad quẽ, & tunc dic idem quođ
in caſu immediatè præcedẽti, eadem ratione. Nec obſtat ꝙ
quis in appellatione à definitiua, non tenetur cãm exprime
re vt legitur & no.j̃.e.cordi.lib.vj.&ff.de app.l.uj.quia licet
hoc ſit verũ regulariter, tamen hîc iudex nõ tenetur deferre
niſi reperiat cauſam expreſſam: eò ꝙ ius generaliter ꝓhibet
appellari. Expedit ergo ꝙ exprimat, licet aliâs nõ teneatur:
nam ſi non expreſſerit, & ſentẽtia ſit mãdata executioni an-
te inhibitionẽ, tenet, licet iudex ad quẽ inhibere poſſet: vt
prædicto-§ ſi autẽ. Vnde ſi intra octo dies poſsit probari cau
ſa notorij, & propter hoc lata fuerit ſentẽtia excõicationis,
non relaxabitur niſi præmiſſa congrua ſatisfactione: vt.j̃.de
ſentẽ.excõ.ſolet-§-in prima. Vnde nõ adſtringitur hîc appel-
laus, cauſam exprimere, vt in iuribus allegatis tamẽ expedit
exprimere propter leuiorẽ appellationis receptionẽ & inhi
bitionem faciliua obtinendã ſecundũ Hoſti. Cardi. Archid.
& Io.in prędicto-§ ſi aũt. Ex quorum dictis ſumpta fuerunt
per Henricũ omnia ſupradicta. Qualiter aũt ab indicta pur
gatione appellare licet: collige ex lectis & notatis j̃. de purga.
ca.c.nos inter.& in prędicto.c.pręſbi.ſi à plebe vbi de hoc ꝑ
Laur.& Archi.& hic per Phi.& Go.quos omitto: quia tran
ſcendit materiã decre.de quo latius ſcr.pſi.j̃.e. titu.c.conſu-
luit.j.in ſecunda oppoſitione & in.j.q.
23 ¶TERTIO quæritur vtrum † iudex.j̃.territoriũ ſuum
exiſtens poſsit excõicare ſubditũ ſuum extra territoriũ ſuũ
exiſtentẽ ſi contumax ſit. Super quo vide quæ ſcripſi.ſ̃.eo.c.
in expoſitione literę ad finem ſuper verbo excõicauit. Et ve
rè quicqđ ſcripſerim ibi poſt Mar.magis mihi placet opinio
Pauli.videlicet ꝙ non poſsit per prædictũ.c. vt animarũ. in
fine.quia licet loquatur in ſtatuto, tamen ratio quã ponit ibi
textus videlicet ꝙ extra territoriũ ius dicenti non paretur
impune generalis eſt ad ſtatutũ & ad ſententiã: nec apparet
ratio diuerſitatis inter iſta.ar.ff.de ver.ob.l.à Titio in fine.
24 ¶QVARTO quæritur, qualiter iudex † põt abbreuia-
re vel prorogare tẽpus ꝓfixum ab homine vel à lege: de quo
tetigi in cle.eccleſia. de in integ. reſti.in.v.q.& remiſi ibi ad
locum iſtũ. Item tetigi de hoc.ſ̃.de offi.dele.de cauſis.ad finẽ
primę qõnis vbi de hoc per Henricũ in.j.diſt. Et de hoc etiã
tetigi poſt Car.j̃.de elect.cupiẽtes.lib.vj.in prin. ¶ Henricũ
vt habeas plenius iſtam materiã, quæritur primò quid de tẽ
pore ſtatuto ſeu limitato à iure & hîc ſunt opiniones. Nam
Hoſti.tenet ꝙ ex cauſa poteſt breuiari & prorogari per iu-
dicem vt hic: &.ſ̃.de procur. dilectus.vt plenè no. per eum
ſ̃.de dila.c.j. Sed Car.Archi.& Car.in.j.c.cupientes.in prin.
ſunt in opinione cõtraria, notat enim ibi, quòd circa tẽpus
à iure ſtatutũ, non habet locum iudicis arbitriũ, nec per eũ
arctari poterit vel etiam prorogari: vt probatur & patet de
tempore quatuor menſiũ, indulto cõdemnatis ad ſoluẽdũ:
vt.ff.de re iudi.l.ſi ſe nõ obtulerit-§ ſi quis cõdemnatus.& in
decem.diebus qui dantur ad appellandũ. in authen.de app.
& intra quæ tẽpora.ap.debet-§ j.colla.iiij.&.C.de app. in au
then.hodie &.ij.q.vj.anteriorũ. & in ſpatio. iiij. annorum:
quod datur ad petendũ reſti in integrũ vt.C.de temp. in in-
tegrũ reſti.pe.l.vlti.ſ̃.de reſti.in inte.c.j.&.ij. lib.vj. &.c.j.in
25 cle. Et eſt ratio, quia† beneficiũ iuris nemini eſt auferendũ.
xxviij.diſt.de his.j̃.de re. iuris.c.indultũ.lib.vj.vbi de hoc.ꝑ
Dy.& Nouel. Et hoc verum, niſi in illo iure vel alio caueaſ,
quòd illud tẽpus ſit arbitrariũ. & poſsit per iudicẽ abbre-
uiari & prorogari: quia tunc ſecus.& ita intelligunt & non
obſtãte iſta decre.&.j̃.e.oblatę vbi de hoc.ff.de iudi.nõnun-

quám.& de re iudi.l.ij.idem notat Archidi.in.c.alleg. de his.
xxviij.diſt.& G.de mon.lau.extra de vi.& ho.cleri.c.j. ſuper
verbo deſtiterim in cle.Et idem notat dñs Iac.de Ra.C.quo
modo & quñdo iudex in authenti.qui ſemel.;ſi tamen velles
iſtam materiã latiùs & ſpãliùs explicare,ſic poſſes diſtingue
re nam quoddã eſt tempus ſtatutum & limitatũ à iure ſolo,
quoddam ab homine ſolo,quoddã verò eſt ſtatutũ& limita
tum ab homine & firmatũ à iure.Si quæris de primo, refert
aut quæritur de tẽpe ſtatuto à iure circa iudicialia, aut circa
extraiudicialia.Si primo modo, tunc aut quæris in caſu vbi
tempus imponitur & limitaẽ iudici ſoli ad aliquid facien-
dum,& maximè pœnam ſibi ſi nõ fecerit imponendo. Aut
imponitur & limitaẽ iudici,& etiã partibus & maximè pœ
nam illi per quem fecerit imponẽdo.Aut limitaẽ ſolis parti
bus ſeu alteri partiũ. Si in primo modo, tunc tale tẽpus per
iudicem arctari vel prorogari nõ põt.ita intelligo.C. vt oẽs
tam ciuiles quã mili.l.j.in fine & de decu.l.generali.libr.x.&
de app.l.à iudicibus.& de temp.l.vlti.&.ĩ.de app.c.vt ſuper.
c.ab eo.& de ſent.excõ.c.cùm medicinalis.§.j.&.ij.libr.vj.cũ
ſuis concor.in quibus pœnæ iudicibus imponũtur: ita etiã
intellige.C.de ędi.priua.l.ſi.&.ĩ.de no.oper.nunc.c. fina. Et
eſt ratio ne ſit iudex in cauſa propria.C.ne quis in cauſa pro
pria ius ſibi dicat.in rubro & nigro. Pro hoc.ſ̃. de temp.or.
dilectus.vbi habes,ꝙ prælati contra canones ſibi pœnã im-
ponentes diſpenſare nõ poſſunt.Si ſecundo modo,tunc idẽ
in eadẽ ratione, vt patet in triennio.ĩ.quod debet finiri in-
ſtantia iudicij.C.de iudi.properandũ.§.ſinautẽ vtraq; parte.
& per totum vbi pœna imponiẽ illi,ſiue iudici ſiue parti,per
quam ſtat quominus intra trienniũ finiaẽ quod quidẽ tem-
pus per iudicem immutari non põt: vt notat ibi glo. ſuper
verbo fiſcale.in fine.Si tertio modo,tunc aut ipſum ius abſq;
aliquo miniſterio iudicãtis tacito vel expreſſo,indulget tẽ-
pus ſiue dilationẽ aut per miniſteriũ iudicis, indulget tem
pus ſiue dilationẽ. Si primo modo, tũc tempus ſiue dilatio
per iudicem abbreuiari vel prorogari nõ poteſt, niſi in iure
contrariũ caueatur. Et,præſertim quãdo per hoc alteri poſ-
ſet magnũ præiudiciũ generari:vt patet de temp.ordi.x.die
rum qui dantur ad appellandũ.in authẽ.de app & intra quæ
tempora.§.j.colla.iiij.C.de app.in authen.hodie.&.ij.q.vj.an
teriorum.quod per iudicẽ immutari non põt: vt notant hîc
Ber.& Hoſti.& Io.and.&;Dy.ĩ.de reg. iuris.c.indultũ. li.vj.
& patet in tẽpore octo dierum quod datur ipſo iure ſiue mi
niſterio iudicis,ad probandũ exceptionem.ĩ.de excep.c.pia
lib.vj.vt not.Spe.rubri.de dila.§.j.ver.ſed nunqd currũt &c.
Idem de tẽpore.iiij.annorũ,quod datur ad petendũ reſtitu-
tionem in integrũ.vt.C.de temp.in integ.reſti.pe.l.vlti.ĩ.de
in integ.reſti.c.j.&.ij.lib.vj.&.c. vnico in cle. Et in tempore
anni vel ex cauſa biennij quod datur ad appellationẽ finien
dam.C.de temp.app.aut.ei qui appellat.Et not. Accur.C. de
litis cõteſt.authen.offeraẽ.in.v.glo. in fine vt hîc notãt Ber.
& Hoſti.&.ĩ.e.ex ratione.&.c.oblatę.vbi de hoc in.iiij. glo.
Et eſt ratio,qꝛ huius beneficiũ temporis à iure indultũ, de
negari non debet. ar.c.alleg.indultũ & in authẽ.de nupt.§.ſi
verò ſolum. colla.iiij. Si verò per iudicis miniſteriũ lex vel
canon indulget tẽpus,ſiue dilationẽ,tunc aut lex vel canon.
ſtatuit maius tẽpus non dari, & tunc iudex abbreuiare põt,
etiam ſine cauſæ cognitione:vt patet de tẽpore quod datur
ad producendũ teſtes abſentes. Ita intellige.C.de dila.l.j.&.l.
ſiue pars.prorogare verò nõ poteſt:vt.C.de legi.non dubiũ.
quod dic vt notat Ber.ſ̃.de dila.prętereà.Aut ſtatuit minus
tempus nõ dari,& tunc maius etiam ſine cauſæ cognitione
iudex dare poteſt.ff. de re iudi.l.iiij.§. ſi quis cõdemnatus. Si
minus tẽpus non põt dare ſine cauſę cognitione:vt ibi &.C
quomodo & quãdo iudex in authen.qui ſemel niſi parte cui
per hoc præiudicatur cõſentiente ſecundũ Hoſti.in.c.quod
ad conſultationẽ.ĩ.de re iudi.l.ij.ar.ff.de iudi.l.nunquã.&.ſ̃.
c.quod ad conſultationem.circa finem & ita ſentiunt Iac.de
are.& Ty.C.de dila.l.j.Aut ius nihil ſtatuit de maiori vel mi
nori tempore dando vel denegando,& tunc hîc articulatim

proſequere multa tempora. Nam ſi ad iter arripiẽdum vel
ad comparendum prorogationi vel, abbreuiationi non eſt
locus:vt de elect.c.ſtatuimus. &.c.cupientes. in princ. li.vj.
& cle.cauſam electionis.e.tit. cum notatis ibi per glo. ſuper
26 verbo tempus. ¶ Ad citaodũ verò, tẽpus † datum ex cauſa
arctari poteſt vt.l. nõnunquam &.c.conſuluit.allegato notat
Gof.de probat. licet & Archi.iij.q.iij ſpacium. ¶ Ad delibe
randum autem arctatur & prorogatur.vt in Spec.de proro.
gatione.§ ſit autem & per Laurẽ.in cle.vna de in integ.reſti.
Et per glo.in authen.de exhi.reis.§.ſancimus.licet ſit Accur.
contra in authen.offeraẽ. ¶ Ad declinatorias,vel dilatorias
& perẽptorias proponẽdas abbreuiatur cum cauſa,& cauſę
cognitiõe patet de declinatorijs & dilatorijs de excep.paſto-
ralis.notãt Ber.& Hoſ.de proba.quoniã cõtra.& de perẽpto
rijs,patet quia etiã per iudicem limitatè aſsignari poteſt.ĩ.
j.c.licet. & de teſti.cum cãm de fide inſtru. cum accepimus.
& ſcripſi poſt Innoc.& Hoſtiẽ.in.c.paſtoralis &.c.licet & de
elect.quod ſicut.&.c.ſtatuimus.& no.in Spec.de excep.§.di
cto.ver.vtrum aũt & per Archid. xvj.q.ij.in ſumma.Et per
27 Dynum in.c.indultum.& per Lau.in cle.alleg.Termini ſu
rò iuris ſunt in declinatorijs.xx.dies vt authen.offeraẽ.no
tat Inno.in.c.paſtoralis.vel donec in iudicem tacitè cõſenſe
rit.ſecundũ Hoſti.;ibi ac Bernardũ & alios de re iudic.inter
monaſterium.& Spec.de recuſa.§.ſit aũt. & de excep.§.nūc
videndũ circa principium facit.C.de except.l.vlti.in dilato-
rijs verò tẽpus eſt ante lit.conteſt.C.de procu.l.ita demum.
de proba.l.exceptionẽ.de excep.l.penul.& no.ſ̃.de off.dele.
prudentiã.§ ſexta & c.ſuſpicionis.& in.c.quoniã cõtra &.c.
inter monaſterium alleg.&.ĩ.c.cum ſpeciali.& in perempto
rijs,ante concluſionẽ cauſæ. C.ſen reſtin. non poſ.l. perem-
ptorias.& de excep.l.pręſcriptionẽ. & de præſcript.auditis.
& de fide inſtru.cum dilectus. ¶ Ad probandũ verò,quali-
ter poſsit arctari vel prorogari videamus, hic verò tempus
iuris in declinatorijs,eſt ante lit.cõteſt.& in dilatorijs,poſt-
quàm actor ſuam probauit intentionẽ: vt.C.de proba.l.ex-
ceptionem.vbi de hoc per glo.in perẽptorijs verò ante cauſę
concluſionem:vt.c.licet.&.c.cùm cauſam.alleg.& de fide in-
ſtru. accepimus. & hîc tẽpus cum cauſa,& cauſę cognitiõe
arctatur in iuribus allegatis & prædicto.c.prudentiã.§ ſexta
& prædicto.c.paſtoralis. Et notat Archi.in prædicto.c. ſpa-
cium.& ibi probatur.& C. de dila.l.j. quia dicit in non am-
plius.ar.xxv.diſt.qualis & de præſumpt.nonne.¶ Ad produ
cendum inſtrumenta,idem videtur.ſ.quòd poſsit abbreuia-
re ex cauſa: vt ꝓdicto.c.cùm dilectus:&.ff.de ędén.l.j.§.ędẽn
da. Et de optione leg.l.mancipiorũ.C. de re.pig.l.ſi eo tẽpo-
re.C.de inge.manumiſ.l.diffamari.C. q accuſare nõ poſſunt.
l.ſi ea quæ.ar.ff.ſi certũ pe.l.quidam.de dolo.c.finem.vide in
Spe.de inſtru.ędi.§.nũc dicamus.& glo.in cle.Sępe.§.& qꝛ de
ver.ſigni.ſuper verbo.partes.& ſup verbo non obſtãte.licet
ſine cauſa nõ poſsit:ſcd̃m Lau.ibi,& hanc tenuit Odoſ.Sel
la.de Ra.cõtra pro quo authẽ.de iudi.authẽ.iubemus.Cy.
tamen poſt Ia.de are.e.tit.l.iudices.ad finẽ ſecundę q̃onis,vi
detur diſtinguere,qꝛ aut ius aduerſarij nõ eſt lęſum,& tunc
poterũt poſteà produci:aut eſt læſum,& tũc ſecus:vt quia te
ſtes ſupererãt, qui poterãt reprobari nunc mortui.ar.ff.de
op.le.l.mancipiorũ.quę ſic videẽ diſtingui in ſimili.Sed pri-
ma opinio magis placet Hẽrico.Tu dic quòd ſi quæritur de
poteſtate iudicis,habet locum prima opinio Henrici.ſed ſi
quæritur de facultate partis habet locum diſtinctio Cy.
& ita no.in cle.ſępe.¶ Ad alleg.& concludendũ &c.tempus
eſt arbitrariũ,partibus præſentibus.C. de iudi.l.iudices.ſed
illis abſentibus,limitatũ:vt authẽ.iubemus. ibi poſita quod
per iudicem moderari poteſt vt in Spe. de renunc.& cocluſione in prin.& per Gof.in.c.licet.& per Archi.in.§.ſpatium.
¶ Ad expectandũ &c. quod datur quãdoq; ꝓſenti,quãdoq;
abſenti.in authen.de fideiuſ.c.j.§.de crimine.authen. qua in
prouincia.vbi in rem actio.l.ij.ſ̃.vt lit.nõ conteſ.quoniam.§.
in alijs.ver.quod ſi ſuper rebus.& quãdoq; actori abſenti.C.
quomo.& quãd. iudex authen.qui ſemel.quãdoq; reo abſen
ti,vt.

ti.vt.ff.de iudi.l.ad peremptoriũ. &. l. ſequenti.&.eo. ti.C.l.
properandũ.§.ſin autem reus. Et hoc etiam pōt abbreuiari,
vt no.Hoſt.Io.xxiij.q.iij.de illicita. & Spec.de citatione.§.j.
in fine.& eſt textus expreſſus.v.q.iij.ſi ęgrotans. ¶ Ad defi-
niendũ, ſeu decidendum quod eſt termini.vt pręd1cta.l.pro
perandum.quod eſt inſtãtiæ iudicij finitorũ non pōt abbre
uiari.vt no.in.j.l.properandũ per glo.& Doctores. ¶ De iu-
dicato quod datur iudicatis ad ſoluendũ,dic ꝙ poteſt abbre
uiari:vt.ff.de re iudi.l.ij.Item poſſet dici probabiliter ſecun
28 dum Henricũ, quòd in caſibus † in quibus licitũ eſt iudici
ex cauſa cognita,dilationes iudiciales arctare, in eiſdem ca-
ſibus licitũ eſt etiam eas prorogare,niſi contrariũ ſit expreſ
ſum:licet ex minori cauſa poſſint amputari,quã prorogari:
quia materiam dilationũ eſt amputãda.C.dila.l.j.&.de.finē.
quod dic,vt in Spec.de dila.§.nunc videamus.& de except.§.
nunc videndũ. & prędicto.§.dicto. ¶ Ad appellandũ autem
tempus qđ eſt.x.dierum:in authen.de app.§.j.& authen.ho-
die.&.l.anteriorũ alleg.immutari non pōt:vt hîc notãt Ber.
& Hoſti.ac Dy.in.c.indultũ. ¶ Ad extraiudicialia verò tē-
pus datum abbreuiari vel prorogari nō poteſt,niſi cōtrariũ
ſit expreſſum:vt de trimeſtri petendę cōfirmationis.de elec.
quam ſit.lib.vj.§.ceterũ notat Io.and.in.c.indultũ. ¶ Ad pe
tendum Apoſtolos,quod eſt.xxx.dierum.C.de app.l.iudici-
29 bus.ij.q. vj.§.iudicibus.j.e.ab eo. lib.vj. nec per † iudicem,
nec per appellantē,nec per appellatum prorogari poteſt:vt
ibi nec etiam arctari per iudicem vel appellatũ. xxviij. diſt.
de his.j.e.indultũ.Sed bene per appellantē: quia ſtatim eos
petere poteſt.vt.c.ab eo.& cle.quanuis.j.eo. ¶ Ad dandum
Apoſtolos per iudicem à quo, quod eſt etiam. xxx. dierum:
vt prędicta cle.quanuis etiã prorogari non poteſt,nec arcta
ri per partes vt prædicto.c.ab eo.in fine.ſed bene per ipſum
iudicem à quo:vt prædicta cle.quanuis.ver.verum. Et ſi cer
tum terminũ ad hoc limitet iudex,illum pōt arctare ſaltem
de cōſenſu appellantis:vt no.per Zenzel.in prędicto.§.verũ.
¶ Ad promouendũ &c.de quo in.c.licet canon de elect.lib.
vj.quod eſt annus,& de menſe,de quo in.c.non minus.& in
c.aduerſus.de immu.ec.& de.x.diebus de quibus in extraua.
Io.ſuſcep. regiminis.datis ad eligendũ taxam vel reſiduũ,&
de tēpore dato hęredi. ad faciendum inuentariũ de quo.C.
de iure deli.l.ſancimus.§.j.Dicunt etiam ꝙ prorogari nō po-
teſt: licet ille cui pręficitur,ſe arctare poſsit ex iuribus alleg.
facit.ff.de ſucceſſo.ędicto.l.j.§. ſanè.& per totum.ac.C. ad.l.
iuliã.de adulterijs.l.adulterij.& in authen.de nupt.§.ſed & ſi
quis.coll.iiij.fallit tamen dum contrariũ cauetur in iure. vt
patet de acquir.hęredi.l.quandiu ſecundũ Henricum in.d.c.
de cauſis. ¶ Bartolus verò in prædicta.l.ij.ff.de re iudic.te-
net indiſtinctè, ꝙ etiam dilationes à iure datas abſq; mini-
ſterio hominis, iudex cauſa cognita poteſt minuere:vt in di
lationibus,quę à lege dan̄t ad appellandũ,ad appellationem
proſequendũ,ad in integrum reſtitutionē petendum, ad in
uentarium conficiendum,& ad accuſandũ,probat quia hoc
poteſt facere de termino ſtatuto ad proponendũ exceptio-
nes peremporias ſecũdum Cyn.in.d.l.iudices.& Dyn.in.d.
c.indultum.ar.prædicto.c.paſtoralis.inducit etiam.l. Titia.
ff.de accuſa.&.l.ſi ea.C.qui accuſa.nō poſſunt.&.l.diffamari.
C.de inge.ma.&.l. ſi eo tempore.C.de remiſſ. pig.&.l. intra
vtile.ff.de minorib.xxv.an.&.l.petendæ. in fine.C. de temp.
in integrũ reſti.pe.&.l.ſi quis inſtituatur.ff.de hæredi.inſti.
&.ff.de acquir.hære.l. quandiu.in fine. &.ff.de iure delibe.l.
j.in fine.cum.l.ſe.&.ff.de ſucceſſo.edict.l.finali.&.C. de iure
deli.l.ſancim⁹.§.j.Item inducit pro caſu.l.ij.ff.de re iudic.vbi
iudex minuit tempus datum iudicatis ad ſoluendũ: & tamē
illud tempus datur à lege,ſiue iudex det ſiue non: & ita ſine
miniſterio hominis:vt patet.ff.de re iudi.l.iiij.§.ſi quis con-
demnatus. Et fortius per cōſequens ſi detur cum miniſterio
hominis ſeu iudicis:exemplum in authen.qui ſemel. & in.l.
ij.alleg. ¶ Lignanus verò,de tēpore dato à lege, abſq; mini-
ſterio iudicis, tenet contra Bartolum omnino: videlicet ꝙ
30 nullo modo breuiari poteſt directo quia † inferior nō po-
teſt immutare formalem diſpoſitionem ſuperioris.ff.de le-
ga.j.nemo.j.de teſta.requiſiſti.nec in iudicio nec extra: ſta-
tuendo vel aliâs.vt cle.ne Romani in prin. de elect.in cle.&
hoc de iure canonico,quoad ſtatutũ: quia quoad ſtatutum
de iure ciuili ſecus.Nam illam poteſtatē tribuit lex populo
ſtatuendi:vt.ff.de iuſti.& iur.l.omnes popul.& ſuper reſpō
ſione ad iure contraria remittit ad notata ſua in.d.c.paſto-
ralis nec hîc reſtringitur legis datum ad proſequendũ & fi-
niendũ appellationem.de quo in cle.ſicut.j.e. ſed datur no-
uum tempus per iudicem vel per partē, ad ſe præſentandũ
vel iter arripiendũ.iuxta iurium diſpoſitionem ſecundum
eum. ¶ Quid dicēdum? breuiter mihi magis placet opinio
Garſiæ Cardi.Archi.& Lignani.videlicet ꝙ pręter expreſ-
ſa in iure,iudex nō poteſt arctare vel prorogare tēpus ſtatu
tum à iure in pręiudiciũ partium,aut alterius earundem:q̃a
31 iudex † neceſſe habet iudicare ſecundũ leges, & non poteſt
tollere vel interuertere eas vt.c. requiſiſti. & in cle. ne Ro-
mani,& l.nemo poteſt allegata:Placet tamen,ꝙ in multis ca
ſibus,in iure tamen expreſſis, ſpecialiter aut fortè generali-
ter dicendo ex cauſa hoc poſſe fieri verificetur opinio con-
traria. Hoſti. & Bartoli. Et ſic procedunt ſingula membra
diſtinctionis Henrici,quæ.ſ. poſui.Saluo vno ſingulari caſu
quem ſcripſi.j.tit.j.c.ex ratione.xv.q̃one.
¶ QVINTO principaliter viſo de tempore ſtatuto ſiue
limitato à iure ſolo,reſtat modò videre de tēpore ſtatuto ſeu
32 limitato ab homine ſolo. Quæritur † ergo de iſto, qualiter
arctari vel prorogari poſsit? Dicit Hoſti.ꝙ tale nō poteſt ſo
lo iudicis arbitrio prorogari : licet bene poſsit arctari. Pri-
mum probat per.c.de cauſis.& ſecundũ,per.c.cōſuluit.ſi au-
tem. de offi.dele. ¶ Henricus circa hoc ſic diſtinguit,quia ſi
loquimur de limitato à ſuperiore illius,vt in.c.de cauſis.tũc
non poteſt inferior illud prorogare vel arctare, ſine conſen
ſu partium:vt prędicto.c.de cauſis.in prin. Et no.in Spec.de
remiſsionibus.§.videndum reſtat.ver. hoc etiam eſt notan-
dum.& ſcripſi poſt Archi.de elect.cōmiſſa.lib.vj.Sed de cō-
ſenſu partium pōt abbreuiari ſecundũ Inno. Hoſti.& No-
uellam.in.c.de cauſis.arg.C.de temp. app.l.ſi.in fine: &.ff.de
no.op.nun.l.j.§. & poſt operis. Et etiam de eodem cōſenſu,
poteſt illud intra terminũ ſuę iuriſditionis ſeu cōmiſſionis
prorogare:ſed nō poſt terminũ huiuſmodi iam finitum:q̃a
tunc ex facto iam priuato partes nō poſſunt iuriſditionem
ſibi dare.C de iuriſdit.omni. iud.l. priuatorũ.ſ.de. foro cō-
pe.c.penul.ſ.de offi.dele.c.ſignificantibus.ſecundum AEgi.
Pe.Abbat.& Nouel.in.c.de cauſis.& Spec. de offi. dele.§.fin.
ver. item iuriſditio. facit pro vtraq;.ff. de preca.l.ſed ſi ma-
nente.ſed ſi loquamur de tēpore limitatu ab illomet iudice,
qui illud vult abbreuiare vel prorogare, tunc ipſe poteſt.j.
tempus ſuæ iuriſditionis hoc facere:vt.C.de dila.l.ſiue pars.
& de offic.dele.conſuluit: &.ff.de re iudi. quod dic vt infra.
c.cum ceſſante.
33 ¶ SEXTO quæritur quid † cùm tempus eſt ſtatutũ ſeu
firmatũ à iudice,poteſtne prorogari vel arctari? Dicit Hen
ricus quòd tale tēpus immutari nō poteſt:niſi in illo vel alio
iure caueatur:& ſic intellige cle.j.de vi. & hon.clericor.cum
34 ibi notatis per Zenzel.ſuper verbo diſtiterint.nam † iudex
ſemel arbitratus arbitriũ mutare non poteſt.ar.ff.de verb.
obli.l. ſi quis arbitratu. in ſi.de elect. Si compromiſſarius de
op.le.l. apud Aufidium. de reg.iuris quòd ſemel.lib.vj.& de
elect.ſi compromiſſarius.e.lib.terminus enim à iure confir-
matus,videtur à iure datus.ff.de ver.ſignifi.l. lege obuenire.
ar.C.de vete.iure enu.l.j.§ ſed neq;.j.de pręb.c.hi qui autho
ritate.&.c.ſi Apoſtolicæ.lib.vj. ¶ E per hoc determinatur
dubium quod moui poſt Ber.& Inno.in.c. de cauſis. in pri-
ma quæſtione,ſcilicet quando imminet talis dilatio conce-
denda,quæ intra tēpus iuriſditionis delegati coarctari non
poteſt. Quid tunc facere debet iudex? Circa quod ſatis pro
babiliter ſecundũ Henricum diſtingui poteſt, quia aut po-
teſt imputari parti petenti dilationem huiuſmodi,cur tam
breuis terminus eſt cōceſſus iudici ad cauſam terminandã:

quàm.& de re iudi.l.ij.idem notat Archidi.in.c.alleg. de his.
xxviij.diſt.& G.de mon.lau.extra de vi.& ho.cleri.c.j. ſuper
verbo deſtiterim in cle.Et idem notat dñs Iac.de Ra.C.quo
modo & quãdo iudex in authenti.qui ſemel.ſi tamen velles
iſtam materiã latiùs & ſpãliùs explicare,ſic poſſes diſtingue
re nam quoddã eſt tempus ſtatutum & limitatũ à iure ſolo,
quoddam ab homine ſolo,quoddã verò eſt ſtatutũ & limita
tum ab homine & firmatũ à iure.Si quæris de primo, refert
aut quæritur de tpe ſtatuto à iure circa iudicialia, aut circa
extraiudicialia.Si primo modo, tunc aut quæris in caſu vbi
tempus imponitur & limitaſ iudici ſoli ad aliquid facien-
dum,& maximè pœnam ſibi ſi nõ fecerit imponendo. Aut
imponitur & limitaſ iudici,& etiã partibus & maximè pœ
nam illi per quem fecerit imponẽdo.Aut limitaſ ſolis parti
bus ſeu alteri partiũ. Si in primo modo, tunc tale tẽpus per
iudicem arctari vel prorogari nõ põt.ita intelligo.C. vt oẽs
tam ciuiles quã mili.l.j.in fine & de decu.l.generali.libr.x.&
de app.l.à iudicibus.& de temp.l.vlti.&.j.de app.c.vt ſuper.
c.ab eo.& de ſent.excõ.c.cùm medicinalis.§.j.&.ij.libr.vj.cũ
ſuis concorãn quibus pœnæ iudicibus imponũtur : ita etiã
intellige.C.de ędi.priua.l.fi.&.j.de no.oper.nunc.c. fina. Et
eſt ratio ne ſit iudex in cauſa propria.C.ne quis in cauſa pro
pria ius ſibi dicat.in rubro & nigro. Pro hoc.ſ. de temp.or.
dilectus.vbi habes,ꝙ prælati contra canones ſibi pœnã im-
ponentes diſpenſare nõ poſſunt.Si ſecundo modo,tunc idẽ
in eadẽ ratione, vt patet in triennio.j.quod debet finiri in-
ſtantia iudicij.C.de iudi.properandũ.§.finautẽ vtraq; parte.
& per totum vbi pœna imponiſ illi ſiue iudici ſiue parti,per
quam ſtat quominus intra trienniũ finiaſ quod quidẽ tem-
pus per iudicem immutari non põt : vt notat ibi glo. ſuper
verbo fiſcale.in fine.Si tertio modo,tunc aut ipſum ius abſq;
aliquo miniſterio iudicãtis tacito vel expreſſo,indulget tẽ-
pus ſiue dilationẽ aut per miniſteriũ iudicis , indulget tem
pus ſiue dilationẽ. Si primo modo, tũc tempus ſiue dilatio
per iudicem abbreuiari vel prorogari nõ poteſt, niſi in iure
contrariũ caueatur.Et præſertim quãdo per hoc alteri poſ-
ſet magnũ præiudiciũ generari:vt patet de temp.ordi.x.die
rum qui dantur ad appellandũ.in authẽ.de app & intra quæ
tempora.§.j.colla.iiij.C.de app.in authen.hodie.& ij.q.vj.an
teriorum.quod per iudicẽ immutari non põt:vt notant hic
Ber.& Hoſti.& Io.and.& Dy.j.de reg. iuris.c.indultũ.li.vj.
& patet in tẽpore octo dierum quod datur ipſo iure ſiue mi
niſterio iudicis,ad probandũ exceptionem.j.de excep.c.pia
lib.vj.vt not.Spe.rubri.de dila.§.j.ver.ſed nunqd currũt &c.
Idem de tẽpore.iiij.annorũ,quod datur ad petendũ reſtitu-
tionem in integrũ.vt.C.de temp.in integ.reſti.pe.l.vlti.j.de
in integ.reſti.c.j.&.ij.lib.vj.&.c. vnico in cle. Et in tempore
anni vel ex cauſa biennij quod datur ad appellationẽ finien
dam.C.de temp.app.aut.ei qui appellat.Et not. Accur.C. de
litis cõteſt.authen.offeraſ.in.v.glo. in fine vt hic notãt Ber.
& Hoſti.&.j.e.ex ratione.&.c.oblatę.vbi de hoc in.iiij. glo.
Et eſt ratio,qa huius beneficiũ temporis à iure indultũ, de
negari non debet. ar.c.alleg.indultũ & in authẽ.de nupt.§.ſi
verò ſolum.colla.iiij. Si verò per iudicis miniſteriũ lex vel
canon indulget tẽpus,ſiue dilationẽ,tunc aut lex vel canon.
ſtatuit maius tẽpus non dari, & tunc iudex abbreuiare põt,
etiam ſine cauſæ cognitione:vt patet de tẽpore quod datur
ad producendũ teſtes abſentes.Ita intellige.C.de dila.l.j.&.l.
ſiue pars.prorogare verò nõ poteſt:vt.C.de legi.non dubiũ.
quod dic vt notat Ber.ſ.de dila.pręterea.Aut ſtatuit minus
tempus nõ dari,& tunc maius etiam ſine cauſæ cognitione
iudex dare poteſt.ff. de re iudi.l.iiij.§. ſi quis cõdemnatus. Si
minus tẽpus non põt dare ſine cauſę cognitione:vt ibi &.C
quomodo & quãdo iudex in authen.qui ſemel niſi parte cui
per hoc præiudicatur cõſentiente ſecundũ Hoſti. in.c.quod
ad conſultationẽ.j.de re iudi.l.ij.ar.ff.de iudi.l.nunquã.&.ſ.
c.quod ad conſultationem.circa finem & ita ſentiunt Iac.de
are.& Ty.C.de dila.l.j.Aut ius nihil ſtatuit de maiori vel mi
nori tempore dando vel denegãdo,& tunc hic articulat in

proſequere multa tempora. Nam ſi ad iter arripiẽdum vel
ad comparendum prorogationi vel , abbreuiationi non eſt
locus:vt de elect.c.ſtatuimus. &.c.cupientes. in princ. li.vj.
& cle.cauſam electionis.e.tit. cum notatis ibi per glo. ſuper
26 verbo tempus. ¶ Ad citandũ verò, tẽpus † datum ex cauſa
arctari poteſt vt.l. nõnunquam &.c.conſulunt.allegato notat
Goſ.de probat. licet & Archi.iij.q.iij ſpacium. ¶ Ad delibe
randum autem arctatur & prorogatur.vt in Spec.de proro.
gatione.§ ſit autem & per Laurẽ.in cle.vna de in integ.reſti.
Et per glo.in authen.de exhi.reis.§ ſancimus.licet ſit Accur.
contra in authen.offeraſ. ¶ Ad declinatorias,vel dilatorias
& perẽptorias proponẽdas abbreuiatur cum cauſa ,& cauſę
cognitiõe patet de declinatorijs & dilatorijs de excep.paſto-
ralis.notãt Ber.& Hoſ.de proba.quoniã cõtra.& de perẽpto
rijs,patet quia etiã per iudicem limitatè aſsignari poteſt:vt.
j.c.licet.& de teſti.cum cãm de fide inſtru.cum accepimus.
& ſcripſi poſt Innoc.& Hoſtiẽ.in.c.paſtoralis &.c.licet & de
elect.quod ſicut.&.c.ſtatuimus.& no.in Spec.de excep.§. di-
cto.ver.vtrum aũt & per Archid. xvj.q.ij.in ſumma.Et per
27 Dynum in.c.indultum.& per Lau.in cle.alleg.Termini † ve
rò iuris ſunt in declinatorijs.xx.dies vt authen.offeratur.no
tat Inno.in.c.paſtoralis.vel donec in iudicem tacitè cõſenſe
rit.ſecundũ Hoſti.ibi ac Bernardũ & alios de re iudic.inter
monaſterium.& Spec.de recuſa.§.ſit aũt. & de except.§ nũc
videndũ circa principium facit.C.de except.l.vlti.in dilato-
rijs verò tẽpus eſt ante lit.conteſt.C.de procu.l.ita demum.
de proba.l.exceptionẽ.de except.l.penul.& no.ſ.de off.dele.
prudentiã.§. ſexta &.c.ſuſpicionis.& in.c.quoniã cõtra &.c.
inter monaſterium alleg.&.j.e.cum ſpeciali.& in perempto
rijs,ante concluſionẽ cauſæ. C.ſen.reſt.in. non poſ.l. perem-
ptorias.& de excep.l.pręſcriptionẽ. & de præſcript.auditis.
& de fide inſtru.cum dilectus. ¶ Ad probandũ verò,quali-
ter poſsit arctari vel prorogari videamus, hîc verò tempus
iuris in declinatorijs,eſt ante lit.cõteſt.& in dilatorijs,poſt-
quàm actor ſuam probauit intentionẽ : vt.C.de proba.l.ex-
ceptionem.vbi de hoc per glo.in perẽporijs verò ante cauſę
concluſionem:vt.c.licet.&.c.cùm cauſam.alleg.& de fide in-
ſtru. accepimus. & hîc tẽpus cum cauſa,& cauſę cognitiõe
arctatur in iuribus allegatis & prædicto.c.prudentiã.§.ſexta
& prædicto.c.paſtoralis. Et notat Archi.in prædicto.c. ſpa-
cium.& ibi probatur.&.C. de dila.l.j. quia dicit in non am-
plius.ar.xxv.diſt.qualis & de præſumpt.nonne. ¶ Ad produ
cendum inſtrumenta,idem videtur.ſ.quòd poſsit abbreuia-
re ex cauſa. vt pdicto.c.cùm dilectus:&.ff.de ędẽ.l.j.§.ędẽ
da.Et de optione leg.l.mancipiorũ.C. de re.pig.l.ſi eo tẽpo-
re.C.de inge.manumiſ.l.diffamari.C. q accuſare nõ poſſunt.
l.ſi ea quæ.ar.ff.ſi certũ pe.l.quidam.de dolo.c.finem.vide in
Spe.de inſtru.ędi.§.nũc dicamus.& glo.in cle.Sępe.§ & qa de
ver.ſigni.ſuper verbo.partes.& ſup verbo non obſtãte.licet
ſine cauſa nõ poſsit:ſcd'm Lau.ibi,& hanc tenuit Odoſ.Sed
Ia.de Ra.cõtra pro quo authẽ.de iudi.authẽ.iubemus.Cyn.
tamen poſt Ia.de are.e.tit.l.iudices.ad finẽ ſecundę qõnis,vi
detur diſtinguere,qa aut ius aduerſarij nõ eſt lęſum,& tunc
poterũt poſteà produci:aut eſt læſum,& tũc ſecus:vt quia te
ſtes ſupererãt, qui poterãt reprobari nunc mortui.ar.ff de
op.le.l.mancipiorũ.quę ſic videſ diſtingui in ſimili.Sed pri-
ma opinio magis placet Hẽrico.Tu dic quòd ſi quæritur de
poteſtate iudicis,habet locum prima opinio Henrici ſed ſi
quæritur de facultate partis habet locum diſtinctio Cyn.
& ita no.in cle.ſępe. ¶ Ad alleg.& concludendũ &c.tempus
eſt arbitrariũ,partibus præſentibus.C. de iudi.l.iudices.ſed
illis abſentibus,limitatũ:vt authẽ.iubemus. ibi poſita quod
per iudicem moderari poteſt vt in Spe. de renunc.& cõclu-
ſione in ptin.& per Goſ.in.c.licet. & per Archi.in.§ ſpatium.
¶ Ad expectandũ &c. quod datur quãdoq; pſenti,quãdoq;
abſenti.in authen.de fideiuſ.c.j.§.de crimine.authen. qua in
prouincia.vbi in rem actio.l.ij.ſ. vt lit.nõ conteſ.quoniam.§
in alijs.ver.quod ſi ſuper rebus.& quãdoq; actori abſenti.C.
quomo.& quãd. iudex authen.qui ſemel.quãdoq; reo abſen
ti,vt.

ti.vt.ff.de iudi.l.ad peremptoriũ. &. l. ſequenti.&.co. ti.C.l.
properandũ.§ ſin autem reus. Et hoc etiam põt abbreuiari,
vt no.Hoſt.lo.xxiij.q.iij.de illicita. & Spec.de citatione.§.j.
in fine.& eſt textus expreſſus.v.q.iij.ſi ęgrotans. ¶ Ad defi-
niendũ, ſeu decidendum quod eſt termini.vt prędicta.l.pro
perandum.quod eſt inſtãtiæ iudicij finitorũ non põt abbre
uiari.vt no.in.j.l.properandũ per glo.& Doctores.¶ De iu-
dicato quod datur iudicatis ad ſoluendũ,dic ꝙ poteſt abbre
uiari:vt.ff.de re iudi.l.ij.Item poſſet dici probabiliter ſecun
28 dum Henricũ, quòd in caſibus † in quibus licitũ eſt iudici
ex cauſa cognita,dilationes iudiciales arctare, in eiſdem ca-
ſibus licitũ eſt etiam eas prorogare,niſi contrariũ ſit expreſ
ſum:licet ex minori cauſa poſſint amputari,quã prorogari:
quia materiam dilationũ eſt amputãda.C.dila.l.j.&.dc.fině.
quod dic,vt in Spec.de dila.§.nunc videamus.& de except.§.
nunc videndũ. & prędicto.§.dicto. ¶ Ad appellandũ autem
tempus qđ eſt.x.dierum:in authen.de app.§.j.& authen.ho-
die.&.l.anteriorũ alleg.immutari non põt:vt hic notãt Ber.
& Hoſti.ac Dy.in.c.indultũ. ¶ Ad extraiudicialia verò tẽ-
pus datum abbreuiari vel prorogari nõ poteſt,niſi cõtrariũ
ſit expreſſum:vt de trimeſtri petendę cõfirmationis.de elec.
quam ſit.lib.vj.§.cæterũ notat Io.and.in.c.indultũ. ¶ Ad pe
tendum Apoſtolos,quod eſt.xxx.dierum.C.de app.l.iudici-
29 bus.ij.q. vj.§.iudicibus.j̃.c.ab eo. lib.vj. nec per † iudicem,
nec per appellantẽ,nec per appellatum prorogari poteſt:vt
ibi nec etiam arctari per iudicem vel appellatũ. xxviij. diſt.
de his.j̃.e.indultũ.Sed bene per appellantẽ: quia ſtatim eos
petere poteſt.vt.c.ab eo.& cle.quanuis.j̃.eo. ¶ Ad dandum
Apoſtolos per iudicem à quo, quod eſt etiam. xxx. dierum:
vt prędicta cle.quanuis etiã prorogari non poteſt,nec arcta
ri per partes vt prædicto.c.ab eo.in fine.ſed bene per ipſum
iudicem à quo:vt prædicta cle.quanuis.ver.verum. Et ſi cer
tum terminũ ad hoc limitet iudex,illum põt arctare ſaltem
de cõſenſu appellantis:vt no.per Zenzel.in prędicto.§.verũ.
¶ Ad promouendũ &c.de quo in.c.licet canon de elect.lib.
vj.quod eſt annus,& de menſe,de quo in.c.non minus.& in
c.aduerſus.de immu.ec.& de.x.diebus de quibus in extraua.
Io.ſuſcep. regiminis.datis ad eligendũ taxam vel reſiduũ,&
de tẽpore dato hęredi. ad faciendum inuentariũ de quo.C.
de iure deli.l.ſancimus.§.j.Dicunt etiam ꝙ prorogari nõ po-
teſt:licet ille cui pręficitur,ſe arctare poſſit ex iuribus alleg.
facit.ff.de ſucceſſo.ędicto.l.j.§. ſanè.& per totum.ar.C. ad.l.
iuliã.de adulterijs.l.adulterij.& in authen.de nupt.§.ſed & ſi
quis.coll.iiij.fallit tamen dum contrariũ cauetur in iure. vt
patet de acquir.hęredi.l.quandiu ſecundũ Henricum in.d.c.
de cauſis. ¶ Bartolus verò in prædicta.l.ij.ff.de re iudic.te-
net indiſtinctè, ꝙ etiam dilationes à iure datas abſq; mini-
ſterio hominis, iudex cauſa cognita poteſt minuere:vt in di
lationibus,quę à lege danť ad appellandũ,ad appellationem
proſequendũ,ad in integrum reſtitutionẽ petendum, ad in
uentarium conficiendum,& ad accuſandũ,probat quia hoc
poteſt facere de termino ſtatuto ad proponendũ exceptio-
nes peremptorias ſecũdum Cyn.in.d.l.iudices.& Dyn.in.d.
c.indultum.ar.prædicto.c.paſtoralis.inducit etiam.l. Titia.
ff.de accuſa.&.l.ſi ea.C.qui accuſa.nõ poſſunt.&.l.diffamari.
C.de inge.ma.&.l. ſi eo tempore.C.de remiſſ. pig.&.l. intra
vtile.ff.de minorib.xxv.an.&.l.petendæ. in fine.C. de temp.
in integrũ reſti.pe.&.l.ſi quis inſtituatur.ff.de hæredi.inſti.
&.ff.de acquir.hære.l. quandiu.in fine. &.ff.de iure delibe.l.
j.in fine.cum.l.ſe.&.ff.de ſucceſſo.edict.l.finali.&.C. de iure
deli.l.ſancim⁹.§.j.Item inducit pro caſu.l.ij.ff.de re iudic.vbi
iudex minuit tempus datum iudicatis ad ſoluendũ: & tamẽ
illud tempus datur à lege,ſiue iudex det ſiue non: & ita ſine
miniſterio hominis:vt patet.ff.de re iudi.l.iiij.§.ſi quis con-
demnatus.Et fortius per cõſequens ſi detur cum miniſterio
hominis ſeu iudicis:exemplum in authen.qui ſemel. & in.l.
ij.alleg. ¶ Lignanus verò,de tẽpore dato à lege, abſq; mini-
ſterio iudicis, tenet contra Bartolum omnino: videlicet ꝙ
30 nullo modo breuiari poteſt directo quia † inferior nõ po-
teſt immutare formalem diſpoſitionem ſuperioris.ff.de le-
ga.j.nemo.j̃.de teſta.requiſiſti.nec in iudicio nec extra: ſta-
tuendo vel aliàs.vt cle.ne Romani in prin. de elect.in cle.&
hoc de iure canonico,quoad ſtatutũ: quia quoad ſtatutum
de iure ciuili ſecus.Nam illam poteſtatẽ tribuit lex populo
ſtatuendi:vt.ff.de iuſti.& iur.l.omnes populi.& ſuper reſpõ
ſione ad iure contraria remittit ad notata ſua in.d.c.paſto-
ralis nec hic reſtringitur legis datum ad proſequendũ & fi-
niendũ appellationem.de quo in cle.ſicut.j̃.c. ſed datur no-
uum tempus per iudicem vel per partẽ, ad ſe præſentandũ
vel iter atripiendũ.iuxta iurium diſpoſitionem ſecundum
eum. ¶ Quid dicẽdum? breuiter mihi magis placet opinio
Garſiæ Cardi.Archi.& Lignani.videlicet ꝙ pręter expreſ-
ſa in iure,iudex nõ poteſt arctare vel prorogare tẽpus ſtatu
tum à iure in pręiudiciũ partium,aut alterius earundem:qa
31 iudex † neceſſe habet iudicare ſecundũ leges, & non poteſt
tollere vel interuertere eas vt.c. requiſiſti. & in cle. ne Ro-
mani,&.l.nemo poteſt allegata:Placet tamen,ꝙ in multis ca
ſibus,in iure tamen expreſſis, ſpecialiter aut ſortè generali-
ter dicendo ex cauſa hoc poſſe fieri verificetur opinio con-
traria. Hoſti. & Bartoli. Et ſic procedunt ſingula membra
diſtinctionis Henrici,quæ.ſ̃.poſui.Saluo vno ſingulari caſu
quem ſcripſi.j̃.tit.j.c.ex ratione.xv.q̃one.
¶ QVINTO principaliter viſo de tempore ſtatuto ſiue
limitato à iure ſolo,reſtat modò videre de tẽpore ſtatuto ſeu
32 limitato ab homine ſolo. Quæritur † ergo de iſto, qualiter
arctari vel prorogari poſſit? Dicit Hoſti.ꝙ tale nõ poteſt ſo
lo iudicis arbitrio prorogari : licet bene poſſit arctari. Pri-
mum probat per.c.de cauſis.& ſecundũ,per.c.cõſuluit.ſi au-
tem. de offi.dele.¶ Henricus circa hoc ſic diſtinguit,quia ſi
loquimur de limitato à ſuperiore illius,vt in.c.de cauſis.tũc
non poteſt inferior illud prorogare vel arctare, ſine conſen
ſu partium:vt prędicto.c.de cauſis.in prin.Et no.in Spec.de
remiſſionibus.§.videndum reſtat.ver. hoc etiam eſt notan-
dum.& ſcripſi poſt Archi.de elect.cõmiſſa.lib.vj.Sed de cõ-
ſenſu partium põt abbreuiari ſecundũ Inno. Hoſti.& No-
uellam.in.c.de cauſis.arg.C.de temp. app.l.ſi.in fine: &.ff.de
no.op.nun.l.j.§. & poſt operis. Et etiam de eodem cõſenſu,
poteſt illud intra terminũ ſuę iuriſditionis ſeu cõmiſſionis
prorogare:ſed nõ poſt terminũ huiuſmodi iam finitum:qa
tunc ex facto iam priuato partes nõ poſſunt iuriſditionem
ſibi dare.C.de iuriſdit.omni. iud.l. priuatorũ.ſ̃.de. foro cõ-
pe.c.penul.ſ̃.de offi.dele.c.ſignificantibus.ſecundum AEgi.
Pe.Abbat.& Nouel.in.c.de cauſis.& Spec. de offi. dele.§ fin.
ver. item iuriſditio. facit pro vtraq;.ff. de preca.l.ſed ſi ma-
nente.ſed ſi loquamur de tẽpore limitatu ab illomet iudice,
qui illud vult abbreuiare vel prorogare, tunc ipſe poteſt.j̃.
tempus ſuæ iuriſditionis hoc facere:vt.C.de dila.l.ſiue pars.
& de offic.dele.conſuluit: &.ff.de re iudi. quod dic vt infra.
c.cum ceſſante.
33 ¶ SEXTO quæritur quid † cùm tempus eſt ſtatutũ ſeu
firmatũ à iudice,poteſtne prorogari vel arctari? Dicit Hen
ricus quòd tale tẽpus immutari nõ poteſt:niſi in illo vel alio
iure caueatur: & ſic intellige cle.j.de vi. & hon.clericor.cum
34 ibi notatis per Zenzel.ſuper verbo diſtiterint.nam † iudex
ſemel arbitratus arbitriũ mutare non poteſt.ar.ff.de verb.
obli.l. ſi quis arbitratu. in fi.de elect. Si compromiſſarius de
op.le.l. apud Aufidium. de reg.iuris quòd ſemel.lib.vj.& de
elect.ſi compromiſſarius.e.lib.terminus enim à iure confir-
matus,videtur à iure datus.ff.de ver.ſignifi.l. lege obuenire.
ar.C.de vete.iure enu.l.j.§.ſed neq;.j̃.de pręb.c.hi qui autho
ritate.&.c.ſi Apoſtolicæ.libr.vj. ¶ E per hoc determinatur
dubium quod moui poſt Ber.& Inno.in.c. de cauſis. in pri-
ma quæſtione,ſcilicet quando imminet talis dilatio conce-
denda,quæ intra tẽpus iuriſditionis delegati coarctari non
poteſt.Quid tunc facere debet iudex? Circa quod ſatis pro
babiliter ſecundũ Henricum diſtingui poteſt, quia aut po-
teſt imputari parti petenti dilationem huiuſmodi,cur tam
breuis terminus eſt cõceſſus iudici ad cauſam terminandã:

& tunc non dabitur ſibi aliqua iuriſditio quæ vltra termi-
num iuriſditionis iudicij finiendi ſe extendat. argu. ff. ſi quis
cau. l. ij. §. vlti. hoc verum, niſi valde iuſta cauſa interuenıret:
vt quia teſtes qui erãt in loco iudicij tempore cõmiſsionis
factæ, ſubitò receſſerunt: & ad loca remota ſe tranſtulerũt:
quia tunc ſecus nam licet fuerit in culpa in hoc ꝙ tam bre-
uis terminus fuerat iudici aſsignatus: caſus tamen repẽtinus
quem prçuidere non poterat ſibi non debebit imputari. ar.
l. alleg. ij. §. ſi quis cum. ibi, *niſi anguſtia &c.* ff. ſi quis cau. quia
35 † quæ de nouo emergunt, nouo auxilio indigẽt. ff. de inter-
ro. ac. l. de ætate. §. ex cauſa. ff. vt in po. le. l. planè. pro hoc etiã
facit. ff. de excu. tu. l. ſcire. §. obſeruabũt. & j. de elect. c. cupiẽ-
tes. §. quod ſi per. xx. ibi, *nulla iuſta cauſa &c.* §. mulier. Aut non
poteſt imputari parti petenti dilationi huiuſmodi, cur tam
breuis terminus eſt conceſſus iudici ad cauſam terminandã
& tunc aut poſt lapſum tẽporis ſeu triennij iuriſditionis iu
dicis ſtatutũ actus de quo agiť ſeu actio de qua agitur expi-
rare & finiri debet: vt verbi gratia cauſa in integrũ reſtitu-
tionis cõmiſſa eſt intra quadriennıũ terminãda. & ſic intra
terminũ iuris iuxta legem vacuã. C. de temp. in integ. reſti-
pe. & j. de in inte. reſti. c. j. & ij. lib. vj. & e. tit. c. j. in cle. Et ali
qua partium petit dilationem tempus quadriẽnij tranſcen
dentem, & tunc non dabitur talis dilatio, quę vltra iuris ter
minum ſeu inſtãtiam pereuntem ſe extendat: quia pro nihi-
lo fieret. ſed iudex vlterius procedet vel diffiniet ſententiam
ſi commodè fieri poteſt. ar. j. de do. & contra prout. Vel ſi nõ
poteſt cõmodè, abſoluet ab inſtantia iudicij iuxta. l. prope-
randum. C. de iudi. Aut poſt lapſum tẽporis ſeu termini iu-
riſditionis iudicis actus de quo agitur ſeu actio de qua agiť,
non ſtatim debet expirare, ſed põt de ſui natura ſatis poſteà
durare: vt eſt videre in actionibus, in quibus litis cõteſtatio
perpetuat actionem vſq; ad. xl. annos de iure ciuili: & in qui
bus lis eſt iam conteſtata: vt. C. quando libellus principi. per
totum: & C. de anna. excep. l. j. §. exceptis. Hodie verò talis,
contra quem eſſet lis taliter cõteſtata, non prçſcriberet vſq;
ab mille annos: cùm præſumatur habere malam fidem. ſ. de
præſcrip. c. fina. ſecũdum opinionem Io. xvj q. iij. c. j. in fi. Vel
etiamſi non eſſet lis cõteſtata, ſed adhuc reſtaret ſatis de tẽ-
pore & vita actionis, tunc enim talis delegatus deberet dare
dilationem, etiam vltra tempus ſuæ iuriſditionis: quod niſi
faceret, partem petentem grauaret: vt j. de dila. c. j. & per to-
tum. Sed quia tunc nõ durat plus ſua iuriſditio, debet cau-
ſam ad delegantem remittere: & ille delegãs, de cauſa per ſe
vel alium de cauſa cognoſcet, & iudicabit ex eiſdẽ actis. arg.
ff. de iudi. l. mortuo. prout ſcripſit Cyn. poſt Pet. C. de temp.
in integr. reſti. Pet. iij. q. j. & ij. vbi omnino videas. & in hoc
etiam concordat Henricus: in prædicto. c. de cauſis. Et pla-
cet quod dicũt de remiſsione & cõtinuatione eiuſdem pro-
ceſſus ac ſententia ex eiſdem actis &c. Sed dilatione danda
vltra tempus iuriſditionis, non placet. Quia aut daretur
ad faciendum illud, quod vltra tempus iuriſditionis fiendũ
reſtaret coram ſe, aut coram ſuo ſuperiore ad quem cauſam
remitteret: ſed non coram ſe, quia tunc futurus & priuatus
nec etiam coram ſuperiore huiuſmodi, quia ad hoc nõ ha-
bet ſpeciale mandatũ, nec etiam ad hoc ſua iuriſditio ſe ex-
tendit. Et ideò videtur, ꝙ petita dilatione, ſufficiat ſibi de-
cernere eam dandam fore: & quòd ſi videat ſe eam expedire
non poſſe, obmittat dilationem aſsignare. Sed illius aſsigna
tionem cum tota cauſa, remittat ad ſuperiorem.

¶ SEPTIMO quęritur occaſione huiuſmodi quod teti-
gi ad finem quęſtionis proximè præcedentis, nunquid infe-
36 rior † à principe, vt puta Epiſcopus vel alius ordinarius per
petuus poſsit committere cauſam hoc adiecto, quòd intra
minorem terminum quã ſit terminus iuris, habeat termi-
nari. De principe enim videlicet de Papa vel Imperatore,
nullus dubitat quin hoc poſsit, quia ſupra ius eſt. ff. de legi. l.
princeps. & co. ti. C. l. digna vox. j. de cõceſsio. præbẽ. propo
ſuit & ideò terminũ iuris abbreuiare poteſt. vt prædicto. c.
de cauſis. tam in textu, quã in glo. & j. e. ſuper eo. ij. c. fin. & ff.
de iud. l. ij. §. ſed iudex. & prædicta. l. properandũ. §. ſin autẽ. in
medio & in authen. vt clerici apud proprios Epiſcopus. § ſi
verò. in fine. colla. vj Henricus in pdicto. c. de cauſis. dixit, ꝙ
ſi ita delegaret inferior, nõ valeret ſecũdũ Doct. iuris ciuilis
per. §. omnes. in authen. de iudi. colla. vj. Et hoc verum ſecun
dum eum, in præiudiciũ partium ſeu alterius earundem: nõ
37 enim † poteſt inferior iudex imponere neceſsitatem parti-
bus, vt intra certum tempus arctius, quàm ſit tempus iuris,
cauſam finient. ar. prædicto. c. indultũ. cum ibi notatis. ſate-
tur tamen, ꝙ hoc poſſet facere, in præiudicium ſui delegati.
committendo ſibi ſuam iuriſditionem, vſq; ad certum tem-
pus: ita quòd. j. illud tempus, cauſam finiat, ſi poſsit: & niſi
faciat, iuriſditionis exercitium ad ſuperiorem liberè reuer-
tatur: nam arguendum eſt, de re ad tempus: vt. ff. de mili. te-
ſta. l. miles ita circa principiũ. modò conſtat ꝙ iudex ordina
rius inferior principe, & etiam delegatus principis, poteſt
partem cauſę cõmittere: & partem ſibi retinere: vt. ſ. de offi.
dele. c. ſuper quæſtionũ. §. intentionis & e. tit. c. ſi delegatus.
in fine. lib. vj. ergo & pro parte temporis poterit cõmittere
cauſam, hoc eſt, ꝙ ſcilicet intra tempus per eum limitatum
in commiſsione, cauſa non fuerit terminata, ipſe delegans
cognitionẽ reſumere poſsit: & hęc eſt veritas.
38 ¶ OCTAVO quæritur, quæ † ſunt cauſæ propter quas
iudex poteſt in caſibus ſibi permiſsis, dilationes abbreuia-
re aut prorogare? Bartol. in prædicta. l. ij. ff. de re iudi. ponit
plures cauſas. Quarum prima eſt, ſi hoc habet cõſuetudo fo
ri. arg. ff. de teſti. l. iij. in fine. & in prædic. authen. qui ſemel.
Secunda eſt, ſi iuriſditio erat modico tempore duratura, vt
omnes tam militares. l. j. ar. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. cui iuriſ-
ditio. Et not per Innoc. in prædicto. c. de cauſis. Tertia cau-
ſa eſt, ſi quæſtio eſt modicæ quãtitatis vt in authen. niſi bre
ues. C. de ſent. Quarta cauſa. eſt, ſi res eſt tẽpore peritura. ar.
ff. de glan. legen. l. j. & ſ. de dila. c. expoſuit. Quinta cauſa eſt,
ſi maior eſſet expenſa dilationis, quã cauſę: ar. C. de anno. &
tribu. mediterraneę. *Sexta* cauſa eſt, ſi de alimẽtis agatur, &
inſtet periculum famis. *Septima* cauſa eſt, ſi cõcluſo in cau-
ſa, & auditis pluries allegationes partium, omnibuſque ex-
peditis, ſit ſententia proferenda: quia tunc ſtatui poteſt ad
hoc breuis dilatio: vt. l. nonnunquàm. in fine. ff. de iudic.
39 Octaua cauſa eſt, ex conditione perſonæ quia † maior dila
tio debet dare ſeni, quàm iuueni. ff. de verbo obliga. l. conti-
nuus. §. ſi quis: & ff. de iudic. l. ad peremptorium. cum. l. ſe-
quenti. & l. nonnunquàm. & ff. de re iudi. l. ſecunda. vbi etiã
multæ cauſæ colligi poſſunt. ¶ Item ſubdit Bartolus, quic-
quid dicat Iaco. de Rauenna ſi iudex citationem datam à le
ge miniſterio hominis, arctat iniuſtè, lex non ſupplet, imò
appellatione eſt opus. ſ. de dila. c. primo nec obſtat. ff. de re
iudic. l. quarta. §. ſi quis condemnatus. quia lex ibi dat vim
miniſterio iudicis, non autem ſupplet ſecundum eum. Et ſi
quæras quis debet probare in cauſa appellationis, cauſam
quare debuit vel non debuit coarctari, vide Innocen. infra
de accuſatio. ad petitionem. circa finem. ¶ Præterea dicit
Bartolus, quòd ſi circa dilationem miniſterio iudicis dan-
dam, lex dicit non dari maiorem, iudex poteſt ex cauſa mi-
nuere: ſecundum Iacob. de Rauenna. argumen. C. de dila. l.
j. Coniuncta. l. ſiue pars. eod. titu. ſed de facili dabitur alius,
ſecundum Innocen. poſteà Bartolus in prædicta. l. ſecunda
tractat materiam quæ ſolet tractare. C. de dilatio. l. prima: &
ff. de ſenato. l. fina. & ſ. de dila capi. primo. in fine. & c. præ-
tereà & ſupra de teſti. capi. vltra tertiam: & C. de dilatio. l.
ſiue pars. & C. de litis conteſta. authentica offeratur: & in
Specula in titu. de dilatio. & in titulo, de cita. *Sed hæc ob-
mito*, quia non tangunt materiam huius decreta. ſed illa vi-
deas, quia vtilia ſunt.
40 ¶ NONO quæritur, vtrum † in notorijs quoad ſenten-
tiam, neceſſaria ſit partis vocatio? Et videtur quòd ſic: per
ea quæ ſcripſi. ſ. de re iudi. c. ad Apoſtolicę. libr. vj. in prima
oppoſitione, & in nono notabili. & in cle. ij. de re iudi. in. ix.
oppoſitione. & in quarto notabili & per ea quæ ſcripſi. j. e.
can pri-

c.in prima ſuppletiõe glo.vlti. ¶ Sed circa hoc videtur poſ-
ſe diſtingui,qa aut loquimur in inferiori à principe,& tunc
dic neceſſariã eſſe citationẽ,per ea quæ ſcripſi in ſuppletio-
ne prædicta.vt.ſ.de iureiur.c.ad noſtrã.iij.¶ Aut loquimur
in principe,& tũc ſecus:quia nullo ordine iudiciario arctaẗ
41 princeps imò eius † præſentia & certa ſciẽtia omnẽ ſupplẽt
ſolẽnitatẽ.C.de teſta.l.omniũ.¶ Et de hoc reputo caſus ex-
preſſos,in.c.ad Apoſtolicæ.& in cle.ij.allegatis.& in clemẽ.
vna.de iureiu.Et probatur etiã per hãc decre.in fi.qa Paulus.
tanquã poſſet recognoſcere Petrũ,tanquã Apoſtolorũ prin
cipẽ in ſuperiorẽ,tñ in libertate ſpũs agens ex inſpiratione
vt credendum eſt ſuprema poteſtate hîc vſus fuit:& vt talis
Corinthũ criminoſum irrequiſitũ excõicauit. ¶ Dico tñ,
ꝙ ſi illud quod dicebatur notoriũ,non eſt notoriũ,vel ſi eſt
notoriũ ſed cõuentus contra illud habet defenſiones legiti-
mas,quas allegaſſet ſi vocatus fuiſſet, tunc ipſe princeps vel
eius ſucceſſor, tenetur ſentẽtiam ſuã reuocare:ſeu aduerſus
eam reſtituere.eo ꝙ nõ põt partis defenſionẽ legitimã tolle
re:cũ ſit iuris naturalis vt in prædi.cle.ij.argu.eorũ quę legũ
tur & notãtur.xxxv.q.ix.c.ad Apoſtolicæ.&.c.veniam.&.c.
ſentẽtiam.&.ſ.de in integ.reſtitu.tũ ex literis. ¶ Et per hoc
tollo ea quæ ſcripſi in.c.Apoſtolicæ.& in cle.ij.allegat.in lo
cis.ſ.notatis.& in prædi.cle.vna.de iurriurã.in.iij.oppoſi-
tiõe.¶ Dico tñ,ꝙ nullus inferior à principe de hoc cogno-
ſcere vel iudicare poteſt ſaltẽ in dubio.argu.eorũ quæ legun 43
tur & notantur.ſ.de iudi.c.cum veniſſent.& quæ ibi ſcripſi
in oppoſitione.&.j.titu.j.c.ij.cũ ſimi. ¶ Vnde donec factũ
42 † principis fuerit per ipſum principẽ vel eius ſucceſſorẽ im
mutatũ,nõ licet alicui inferiori,illud impugnare. arg.iuriũ
prædictorũ.&.C.de crimi.ſacri.l.iij. ¶ Vnde & ſi in ſe nullũ
eſſet,tñ quoad ſubditos & inter ſubditos pro veritate habe
tur.vt.ff.de iuſti.& iu.l.pe.& de regu.iur.l.res iudicata. &.ff.
de ſta.homi.l.ingenuũ. ¶ Sed caueat ipſe princeps de Deo,
cuius ipſe eſt vicarius,qui nõ obmittet cõtra eũ iſtud finali
ter iudicare iuxta lecta.& nota.de re iudi.cum ęterni.lib.vj.
ſuper quo omnino videas quæ ſcripſi de his quæ fiunt à ma
iori parte capituli.c.j. ad .iij.qõ. & in remiſsionibus ibi per
me datis.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem à iudice in vna cauſa poſſe coram eo & in alia conue-*
niri niſi vt ſuſpectus recuſetur.
2 *Appellantem à iudice ſuo ordinario compelli alias cauſas ſi quas ha-*
bet agere coram alio.
3 *Appellationem & recuſationem paribus paſſibus ambulare.*
4 *Appellationem & grauamen probare non ſufficere,quoad effectum*
recuſationis.
5 *Latæ culpæ eſſe ignorare quod omnes ſciunt.*
6 *Iudicem etiam ordinarium recuſari poſſe vt ſuſpectum etiam ex eo*
quòd ab eo appellatum eſt.
7 *Appellationem & appellationis pendẽtiam ac proſequutionem pro-*
uocare communiter iudicem à quo appellatur.
8 *Exceptionis naturam eſſe vt probari debeat.*
9 *Dolus & fraus nemini patrocinari debent.*

¶ CAP. VI.

a AD hæc ſi in vna. ¶ Caſus. Corã
iudice à quo
in vna cauſa appellaui,poſſum in alia conue-
niri niſi eum recuſem vt ſuſpectum.¶ Expo-
ne literam *crimen*.occultũ.Hoſti.ſecus ſi ma-
nifeſtum vt in glo.*iſtam rem*.ſuper qua conuenitur vel accu-
ſatur.*eum*.iudicem à quo appellauerat.*ſuſpectum*.videtur enĩ
prouocatus.argu.l.diſ.ſi quis præpoſteret.vbi de hoc *vitare*.
ex aliqua iuſta cauſa.non eò ꝙ in aliqua cauſa appellauit vel
loquitur ſecundum antiqua tempora , ſecundum quæ lice-
bat ſine cauſa appellare:& ſic etiam recuſare.j.eo. ſuper eo.

Inno.*alioquin*.i.ſi non vult eum recuſare,*maximè*.iſtud cõpa-
ratiuum probat,quod loquitur tam in ordinario quã in de-
legato.cõtra lecturã Iaco.de qua.j.dicam.¶ Primò opponiẗ
de.l. vna.ff. eum qui appellauerit in prouincia defendi. vbi
2 dicit tex.ꝙ appellãs † à iudice ſuo ordinario,compelliẗ alias
cauſas ſi quas habet,agere coram illo:licet dicat eum offen-
ſum,cum poſsit demũ prouocare.¶ Dixit Ber.ꝙ contrariũ
procedit ſecundum leges.quia ſecundũ leges,nõ recuſantur
iudices,ita indiſtinctè:vide glo.¶ Inno.dixit, ꝙ nimis gra-
ue videtur,quod in iſta decre.dicitur intelligendo ita planè 3
ſicut litera iacet : videlicet , ꝙ ſi aliquis ſemel appellauit ab
aliquo,ꝙ in alijs poſsit eum recuſare vt ſuſpectum:licet qui
dam ita planè intelligunt:& ideò refert alios hoc intellige-
re habere hîc locũ ſolũ in delegatis & in ordinarijs. ¶ Fateẗ
tamen omnes dicere , ꝙ ſi reprobata fuerit appellatio poſt
multũ non poterit eũ recuſare: quia per hoc apparet , ꝙ eũ
nõ grauauit. Et ideò nõ debet ei eſſe ſuſpectus. ¶ Refert &
alios dicere,ꝙ hîc non dicitur ꝙ hæc ſit ſufficiens cauſa re-
cuſationis,quia appellauit , & ꝙ niſi habeat inſtans cauſam
recuſationis oportet,ꝙ ſub eo rñdeat.¶ Et ꝙ licet videatur
eſſe cauſa dubitationis,videlicet , ꝙ quia in vno appellaue-
rat,videretur in omnibus eſſe ſuſpectus: tamen non eſt ita,
& ꝙ loquitur hæc decretalis ſecundum iura antiqua,ſecũdũ
quæ licebat appellare,etiã ſine cauſa:& etiã per cõſequẽs,ſi-
3 mili modo recuſare:quia † paribus paſsibus ambulãt recuſa
tio & appellatio.j.eo.ſuper eo in fi.j.rñſi.&.§.j.¶ Sed hodie
ſecus ſcilicet qa hodie nõ põt recuſari ſine iuſta cã. ſicut nec
appellari ſecũdũ eũ & facit qd ſcripſi poſt eũ in expoſitione
ſuper verbo vitare ſed & ſi talis cõmitteret graue crimẽ &
manifeſtũ,nõ poſſet iudicẽ recuſare.vt.j.eo.ꝓpoſuit. ¶ Idẽ
& ſi in ꝓſequẽda ſua appellatiõe,itra terminũ cõtumax vel
negligẽs reperiẗ talis enĩ nõ põt appellare. vt.ſ.eo.perſonas
& ſic nec recuſare ſecũdũ Inno.& Hoſti.¶ Vel intellige hãc
decretalẽ,qñ iudex recepit & approbauit appellationẽ.ar.
j.eo.ſæpe.&.ſ.de offi.deleg.paſtoralis.§.prætereà vel dic , ꝙ
recuſari põt,pẽdẽte cã appellationis vt hîc : ipſa verò finita
recuſari nõ põt.& ſic põt intelligi.l.pro cõtraria alle. ¶ Nec
ob.ꝙ ibi diciẗ,ꝙ põt denuo appellare,quia illud põt habere
locũ,etiã finito articulo appellationis.Nec ob.j.c.Romana.
§.cũ verò.lib.vj.ſed quia ibi nõ ꝓhibet recuſari; ſed metro-
politanũ impedire ſuffraganeũ in qbus nõ fuerat cõcorda-
tũ.& ſic iura canonica, & ciuilia rõnabiliter cõcordãtur. ſe-
cũdũ Hoſt.¶ Opinio aũt Ia.fuit,ꝙ lex cõtraria loquaẗ in or
dinario,& hæc in delegato ſed reprobaẗ.j.c.ꝓpoſuit.¶ No
uella verò ſequẽs mẽtẽ Inno.dicit ꝙ ſola pẽdẽtia appellatio-
nis nõ facit iudicẽ recuſari, nec ſuſpectũ haberi abſurdũ enĩ
eſſet,ꝙ cũ ex facto meo & à mea volũtate procedat appella-
tio per breuẽ cedulã appellationis forte ex falſa cauſa,& for
tè ad hũc finẽ interiectæ,ſic effugerẽ & impedirẽ iuriſdictio
nẽ iudicis mei vnde credit , ꝙ ſicut in alijs recuſationibus,
ſic & in iſta recurri debeat ad arbitros,corã qbus nõ ſuffice-
ret ꝓbare pẽdẽtiã appellationis:imò eſſet neceſſe ꝓbare ve-
ritatẽ grauaminis,quo ꝓbato, arbitri ꝓnũciarẽt illũ ſuſpe-
ctũ:& demũ ad aliũ finẽ.ſ.ad reuocationẽ grauaminis ꝓbari
oporteret idẽ corã iudice appellatiõis:nec eſt hoc nouũ . vt
ſ.de teſti.veniẽs.ij. & de reſti. ſpo.ſolicitè .& qd ſcripſit ipſe
Io.An.j.de ſen.excõ.licet in fi.li.vj.¶ Itẽ hîc nõ ſufficeret ꝓ-
bare grauamẽ ex re tãtũ, qd appareat nõ fuiſſe ex mente ſed
in cauſa appellationis ſufficit probare grauamẽ ex re tantũ.
vt dicam.j.eo.ex parte.¶ Hẽricus dicit, ꝙ ſi ex alia iuſta cã,
quã appellationis huiuſmodi velit eũ recuſare põt & ſic poſ
ſet intelligi hæc decretalis.Sed ſi ex cauſa huius appellatio-
nis,tunc finita appellatione,non poſſet: ſed ea pendẽte poſ-
ſet ſi delegatus eſſet.Si verò eſſet ordinarius,non poſſet.&c.
Si appellatio eſt iniuſta. argu.c. vt debitus.& in regula non
præſtat. Et idem ſi agitur de notorijs.vt ſupra.c.proximo in
fi.&.j.c.proximo.& capitu.prętereà.maximè ſi grauia ſunt.
vt notat Hoſt.j.c.j.ſecus ſi de non notorijs,vt hîc.&.j.c.ꝓ-
poſuit.¶ Vel dic ſecundum Hoſti.diſtingui poſſe, an iudex

receperit & approbauerit appellationem, & tunc ſic. an nõ
& tunc ſecus vt tetigi. ſ. ſuper quo vide Hoſti. in ſumma. eo
dẽ titu. §. quis ſit effectus. ver. item licet ſit appellans. & Ar-
chi. j. c. Romana. §. cũ verò. ¶ Poſteà recitat opinionẽ No-
uel. de quo ſ. & eam approbat quid autem de hoc velit Col
le. j. ſubijciam. ¶ Bar. in. l. contraria videtur approbare di-
4 ctum Nouellę, de quo. ſ. ſcilicet, ꝙ † ad effectum recuſatiõis
non ſufficit probare appellationem & grauamen. Sed eſt ne
ceſſe vltra probare, ꝙ iudex ſciẽter vltra grauauerit. licet ſo-
lũ grauamẽ ſufficeret ad appellationem inducendam. argu.
C. ſi qua prędita poteſtate. l. vna. & C. de appel. l. ſi quis pro
uocatione. & ita ſentit Guil. de cug. ſ. qui ſatiſda. cogan. l. ſi
ab arbitro. & hæc etiam videtur placere Ligna. & etiã Mar.
de ſalua. qui dicit ꝙ iſte eſt veriſſim⁹ intellectus hui⁹ decre.
quod tamen cõiter malè intelligitur & malè allegatur. & iſte
intellectus etiam mihi placet & probatur. j. eod. Romana. §.
cum verò. lib. vj.
¶ PRIMO quæritur ad declarationẽ eorum quæ pro-
ximè dixi, qualiter poteſt conſtare ꝙ grauamen illatum per
iudicem ſcienter & ex mente illatum fuerit. ¶ Dicit Marti.
de ſalua, ꝙ ſi probetur notorietas grauaminis, eo ipſo pro-
batur mens grauandi, quia illud non præſumitur ignoraſſe:
5 quia † latæ culpæ eſt ignorare quod omnes ſciunt. xvj. diſtin.
quod dicitis. ſ. de poſtu. præla. c. j. ff. de verbo. ſigni. l. cedere
diem. §. fin. quæ lata culpa dolo æquiparatur. vt. ff. depoſiti. l.
quod Nerua. Sed ſecundum hoc etiã finita cauſa appellatio
nis imò & in perpetuum, cauſa iſta induceret recuſationem
quia durante cauſa, durare debet effectus: & tamen iſta cau-
ſa ſemper durare videretur: nam ſemel malus, ſemper pręſu
mitur eſſe malus: ſaltem in eodem genere mali vt. ff. de accu
ſa. l. ſi cui. §. iiſdem & . ff. de re mili. l. non omnes. §. à Barbaris
& . j. de reg. iu. c. ſemel malus. lib. vj. cum ibi nota. niſi conſta-
ret nouam ſuperueniſſe reconciliationem vel amicitiã, aut
criminis emendationem, & hoc ceſſante oporteret recurri
ad iudicia, quia dolus aliter probari non poteſt. vt. C. de do-
lo. l. dolũ. & C. de reſcin. ven. l. dolus. ¶ Sed iſta ratio de per-
ſe vrgeret, etiã ſuppoſito ꝙ non eſſet appellatum, vel ꝙ eſſet
malè vel nulliter appellatum: aut ſi eſſet appellationi renun
ciatum: quia non appellatio, ſed grauaminis ſcienter facta il
latio videtur eſſe cauſa huius recuſationis. ¶ Sed ego puto
opinionem ſcribẽtium non eſſe omnino contẽnendã, vide-
licet in hoc, ꝙ ipſi quaſi omnes ponderant appellationẽ &
ipſius appellationis pendentiam: vnde Colle. hîc reputat di
ctum Nouellę bene nouum. quia niſi literæ violẽtia fiat, pla
6 nus eſt ipſius intellectus, ꝙ iudex † etiam ordinarius poteſt
recuſari vt ſuſpectus ex eo quia eſt ab eo appellatũ: & dicit
ꝙ hoc tenet Ioan. induſtriè in. c. ſi quis præpoſtera. quin-
qua. diſtin. reddens rationem, quia iudex ſuſpectus eſt ei, qui
ab eo appellat: & dicit ꝙ verbum maximè hîc poſitum idẽ
probat: etiã in delegato & dicit ꝙ Ber. & Hoſtiẽ. hîc in hoc
reſident & ꝙ hoc videtur placere Archi. in prædi. c. Roma-
na. & etiam ipſi Ioan. An. in. c. diſpendia. de reſcri. & ꝙ Inno
cẽ. etiam ad eam declinare videtur in. c. nonnulli. de reſcri.
& licet aliud de facto ſeruetur alicubi, iſta eſt veritas. vt. j. c.
præterea. j. & . c. propoſuit. ſecundum eum. Et dicit, ꝙ idẽ no
tat Hoſti. in ſumma. eo. ti. §. quis ſit eius effectus. dicens præ-
miſſa vera, quãdiu pendet cauſa appellationis quia ea finita
ordinarius recuſari nõ poteſt ſecundũ Hoſti. ¶ Præterea fa-
7 cit pro ſcribentibus, quia † appellatio & appellationis pen-
dentia, ac proſequutio prouocant cõiter iudicem à quo ap-
pellatur: & præſertim ſi ſit malus, aut ad facilẽ prouocatio-
nem inclinatus. ¶ Vnde ne ita durũ & graue dictum, ſicut
eſt dictum Nouellę ſic tranſeat vel extendi poſſit, dñs Mar.
intelligit hoc dictũ duobus ſimul cõcurrentibus, videlicet
probatiõe grauaminis, ac interpoſitione & pẽdẽtia appella-
tionis: & dicit aliâs ſtandũ fore legi cõtrariæ: & hoc niſi ex
modo grauãdi, vel ex alijs circũſtãtijs cõtra iudicẽ à quo eſt
appellatum grauis ſuſpicio inſurgat: & ex hoc ipſe infert, ꝙ
iſta nõ eſt cõſequẽtia bona appellare põt ergo recuſare ſicut
nec ecõtra ¶ Quid dicendum? Breuiter videtur mihi circa
hoc ſic diſtingui poſſe: quia aut quæritur vtrum appellans
à iudice ordinario vel delegato in cauſa nouiter orta ſeu no
uiter mota cõtra eũ, corã illo poſſit opponere cõtra perſo-
nam illius exceptionem de ſuſpecto vel corã eo in huiuſmo
di cã ꝓcedere. Si verò velit eũ recuſare vt ſuſpectũ, nõ ob-
ſtãte appellatione prædicta, & videbat, ꝙ nõ: quia appellan
do, videt ſe eximere à iuriſditione ipſius. Sed dic contra cõ-
trariũ enim determinat iſta decretalis, & iſte eſt verus caſus
& intellectus ipſius dicit enim, ꝙ appellãs in vna cauſa à iu-
dice, debet ſtare iudicio illius in alia cauſa: niſi velit eũ tan-
quã ſuſpectũ vitare. i. cauſam ſuſpicionis proponere & proſe
qui cõtra eũ: & patet iſta expoſitio quia nũquàm licet parti
habenti iudicẽ ſuũ ſuſpectũ propter hoc ipſum irritare ſim
pliciter ſeu directa via: quia per ſuſpicionẽ etiã verã nõ de-
fineret eſſe iudex. vt not. Inno. j. c. cũ ſpeciali. Et ideò opor-
tet ſupplere textũ & exponere vitare per prædictũ ſubaudi
tũ. id eſt exceptionẽ de ſuſpecto cõtra eũ ad obtinẽdũ effe-
8 ctũ euitationis opponere ſubaudi etiã, & probare. quia † il-
la eſt natura exceptionis, ꝙ probare debet: eò ꝙ excipiens,
in excipiẽdo eſt actor. ff. de proba. l. in exceptionibus. ¶ Aut
quærit vtrũ appellatio ac proſequutio & pẽdẽtia ipſius ap-
pellationis facta plena fide de his, huiuſmodi ſuſpicionẽ ꝓ-
bant? Et hîc ſubdiſtinguo quia aut quærit vtrum prædicta
per ſe & abſq; alio adminiculo huiuſmodi ſuſpicionẽ plenè
probẽt, & tũc dico, ꝙ nõ: quia nimis iniquũ foret, ꝙ mẽdoſa
& calũnioſa peruerſitas, talẽ appellationẽ calũnioſè & falla
citer cõtingẽtis ipſi calũnioſo præberet tale ſuffragiũ: cum
9 † dolus & fraus nemini debeant patrocinari quod tamẽ fo-
ret in caſu ſuo, ſi cõtraria opinio teneretur & iſto modo in-
telligo. l. vnã. ff. eũ qui appellauerit. ſ. proxi. pro cõtraria alle
ga. ¶ Et in hoc opinio Nouellę ſaluari põt ¶ Aut quæritur
vtrũ prædicta adminiculẽt & cũ alijs adminiculis probare
poſſit? & tũc dico, ꝙ ſic & in hoc iuuẽt cõtextus hui⁹ decre.
& cõis opinio legẽtiũ. arg. ff. de legi. l. minimè. nec mireris de
huiuſmodi expoſitione, abſq; ſubauditu: quia oportet qñq;
fieri vt iura iuribus cõcordẽtur. C. de inoffi. doti. l. vna. j. de
elec. c. cũ expediat. lib. vj. verũ quia modus adminiculãdi ſeu
probãdi non eſt determinatus à lege, hoc relinquo arbitrio
iudicãtis. ff. de iure deli. l. j. ſ. de offi. dele. de cauſis. vñ proba-
tio grauaminis ex quo extitit appellatum ipſius ſuſpicionis
probationẽ multũ coadiuuat & multũ aggrauat: imò ſecũ-
dũ me ſatis plenè probat ſi veritas ipſius grauaminis euidẽ-
ter apparet ex actis, per ea quæ dixi in præcedentibus.
¶ SECVNDO quærit an valeat talis appellatio à ta-
li iudice meo appello. quia mihi ſuſpect⁹ eſt ex tali cauſa ne
cõtra me procedat & ipſum tanquã ſuſpectũ recuſo. ¶ Refert
Colle. Hoſti. notare ꝙ ſic. ſ. vt lite contę. accedens. & ad hoc
inducit notata Ioã. ij. q. vj. c. quoties Epi. ¶ Refert tñ Archi.
ibi notare cõtrariũ: niſi ſuſpicio notoria eſſet: & ſic ſecũdũ
eũ põt intelligi, qđ notãt Ber. & Hoſtiẽ. in. c. prædicto acce-
dẽs. vbi ſecũdũ eũ dicit Nouella ſe nõ credere dictũ Hoſti.
niſi añ appellationẽ præcedat grauamẽ. ¶ Dicit tñ Colle.
ſniam Hoſti. poſſe habere locũ, vbi Epus in facto ꝓprio ius
ſibi dicere vellet: nã ex hac cauſa poſſet dicere dñe Epe ha-
beo vos in hac cauſa ſuſpectũ, ideò vos recuſo voſq; ad ve-
ſtrũ metropolitanũ prouoco. vt no. per Inno. & Hoſti. j. eo.
dilecti. ſecũdũ eũ. de quo ſcripſi in prædi. c. accedẽs. ¶ Tñ ꝓ
nũc circa hoc videtur ſic poſſe dici. quia aut appellat ſolũ ex
eo quia ille ſibi ſuſpectus eſt: & tũc etiãſi iuſtã cauſam ſuſpi
cionis exprimat, nõ valet appellatio: ſi iudicialiter facta ſit:
quia ſola ſuſpicio de per ſe nõ inducit grauamẽ: & tñ in iu-
dicio nõ niſi à grauamine appellatur. j. e. vt debitus. & c. cor
di. ¶ Aut appellat etiã ab ipſa ſuſpicionis cauſa per iudicẽ iã
illata, & tũc ſi illa iuſtũ grauamẽ inducat, appellatio legitima
eſt ſed ſec⁹ aliàs per ꝑdicta. & per hoc poſſunt cõcordari opi
niones ꝑlibatæ extraiudicialis tñ ſaluari poſſet, dũ cã ſuſpi-
cionis, veriſimile grauamen induceret per lecta & notata. j.
c. bonę. ¶ Supple glo. in glo. j. ibi, *propoſuit*. adde quod ibi no.
quod etiam

quod etiam hic tenent Inno.& Hoſtië.& ibi, *indiſtinctè*. hæc
fuit glo. Lau.& hoc expreſsius tenebat Goff.dicens, ꝙ aliud
ſecundum leges. & aliud ſecundum canones, quod declara-
bat Hoſti.dicẽs, ꝙ ſicut leges reſtringunt appellationes, ita
& recuſationes. j̃. eo. ſuper eo. ij. ſecũdum Tan. Vin.& Inno.
de quo ſcripſi. s̃.

SVMMARIVM.

1 *A temporali iudice non appellari ad Papam.*
2 *Appellantis & non appellati eſſe, eligere iudicem appellationis.*
3 *Laicos ſubditos iuriſdictioni eccleſiaſticæ non eſſe iudicandos ſecundum leges in illis caſibus in quibus illæ à ciuili iure diſcrepant.*
4 *Archiepiſcopum non eſſe iudicem ſubditorum ſuffraganei.*
5 *Intimationem appellationis neceſſariã nõ eſſe, vbi iudex ad quem eſt appellatum, de appellatione interpoſita ad Papam certus eſt.*
6 *In cauſa appellationis, lite non conteſtata procedi.*
7 *Errorem in proprio facto probabilem non eſſe.*
8 *Proceſſum coram non ſuo iudice habitum, nullius momenti eſſe.*
9 *Quod nullum eſt, effectum aliquem ſeu impedimentum operari non poteſt.*
10 *Ignorantiam Archiepiſcopi non eſſe modum dandi iuriſdictionem aliâs non habenti.*
11 *Rem debere recipi in eo ſtatu in quo apparet, donec aliud detegatur.*
12 *Metropolitanum de iure communi eſſe iudicem omnium appellationum, quæ à ſuffraganeis ſuis interponuntur.*
13 *Archiepiſcopum ſtatim quod ſit appellatum eſſe ad Papam, haberi perinde ac ſi appellatio illi fuiſſet ſibi intimata.*
14 *Cauſa vna & eadem an poſſit ſimul ad diuerſa auditoria inſolidum deuolui.*
15 *Deuolutionem, eſſe effectum ipſius appellationis deuoluentis.*
16 *Appellationem alternatiuam non valere in foro eccleſiaſtico.*
17 *Alternatiuam inducere obſcuritatem & incertitudinem.*
18 *In dubio pro ſede Apoſtolica iudicari.*
19 *Extraneum an appellare poſſit ſine mandato, pro abſente condemnato.*
20 *Ad defendendum quemlibet admitti, cum cautione de rato.*
21 *Pactum inter partes quod à ſententia non liceat appellare an valeat?*
22 *Iudicem appellationis poſſe reuocare ſententiam expenſarum & ſupplere.*
23 *Eccleſia ſi iuriſdictionem obtineat temporalem, debere ſecundum canones ius dici, & non ſecundum leges.*
24 *Ordinarium iuriſdictionem exercere in exemptum volentem & conſentientem.*

¶ *CAP. VII.*

SI duobus. ¶ Caſus. Primò dicit, ꝙ ſu-
perior ad quem tuus aduer
ſarius appellauit, ſi ignorat te ſuper eadẽ cau
ſa ad ſedem Apoſtolicam appellaſſe, te corã
ipſo comparere nolẽtem poterit excommu-
1 nicare. ¶ Secundò dicit, ꝙ de † ciuili iudice qui non ſit de tẽ
porali iuriſdictione eccleſiæ nõ appellatur ad Papam. Secun-
da ibi, *denique*. ¶ Inno. dicit, ꝙ hæc decretalis locũ habet. quã
vterq; litigantium ex ſententia reputat ſe grauatum: vt. j̃. de
teſta. c. Raynu. & c. Raynal. aliter dicit ſe non videre, vbi lo-
cum habeat: dicit enim ſe non credere, ꝙ grauato ad Archi
epm appellante non grauatus poſſet dicere ago ad Papã ap-
pello, vel volo ꝙ appellatio tua agatur coram Papa quia cũ
ipſe non ſit grauatus, non audietur appellans, vt. j̃. eo. vt de-
2 bitus. & quia † non appellati, ſed appellantis eſt eligere iudi
cem appellationis: potuiſſet tamen ſecundum eum habuiſ-
ſe locum in alijs caſibus, per antiqua iura ſecundum quæ di
cebat appellari ſine cauſa. ¶ Expone literam, *ad noſtram*. idẽ
videtur de legato. s̃. de offic. lega. c. j. ſecundum Hoſtiẽ. & de
hoc in Spec. de appel. § nunc tractemus. verſu quid ſi à ſentẽ
tia ſui iudicis. ſcilicet proximi ſuperioris, *ſui iudici*. corã quo
litigabat. Inno. diem appellationis proſequendæ per appellã
tem vel per iudicem moderatum. s̃. eo. perſonas. & c. cũ ſit.

tacito. licet igitur tacere veritatem noceat impetranti, nõ tñ
ius ſuũ proſequẽti. nec enim tenetur quis contra ſe allegare.
s̃. de proba. c. j. & dicam. j̃. citatus coram iudice minori tene
batur ergo venire vel mittere. ſic. j̃. eo. cum parati. Hoſti. cõ
temnit idem ſi illicentiatus recedit de quo remittit Hoſtiẽ.
de dolo. c. cauſam *promulgata*. per minorem iudicẽ. *appellaſſe*.
parum iuuant ergo ſecundũ Pe.& Abba. appellationes quas
aliqui timentes proceſſum ordinariorum faciunt coram te-
ſtibus in occulto. *Ex quo*. enim ignorãt valẽt proceſſus ipſo-
rum & hoc ſi certificari potuerunt: aliter ſecus. & de hoc. j̃.
eo. ſuggeſtum. *iudicum*. i. ſententiam. Tan.& de hoc. j̃. de reg.
iur. in iudicijs. lib. vj. *noſtræ temporali*. dicit Hoſti. hic argumẽ
3 tũ expreſſum, ꝙ laici † ſubiecti iuriſditioni eccleſiaſticæ in
his in quibus diſcrepant leges & canones, non ſunt iudican
di ſecundum leges, ſed ſecundum canones de quo remittit
ad litera & notata in. c. cum eſſes. & in capitulis ſequentib⁹.
j̃. de teſta. & j̃. eod. c. Romana. § debet. lib. vj. Et procedit hoc
argumentũ in hac decretali ſecundum Pe.& Abba. quia hic
loquitur de appellatione interpoſita, etiam ante ſententiã
quam tamen leges non admittunt. j̃. eod. ſuper eo. ij. Et facit
quod ſcripſi. s̃. de fo. compe. c. licet. j. in fi. *in alijs*. qui ſubſunt
principibus & non eccleſię & ſi. pro quanuis *conſuetudine ec-
cleſiaſtica*. generali vel ſpeciali quarũdam partium quod No-
uellæ plus placet *non tenere*. niſi in caſibus exceptis, de foro
compe. licet in ſuſcepto. Inno. ¶ Opponitur primo ibi, *tene
bit ſententia*. quia imò videtur ꝙ non teneat per tres rationes
quæ tanguntur hic per Ber. in prin. gloſ. iij. & maximè quia
de negotio ſuper quo eſt appellatum ad Papam, nullus infe-
rior abſq; Papæ ſpeciali commiſsiõe, ſe intromittere poſſet.
vt. s̃. de offi. le. c. licet. &. j̃. de appel. vt noſtrũ. ¶ Soluit Ber.
ſecundũ Lau.& Tan. dicens: ꝙ hic tenuit ſententia propter
cõtumaciam: quia debuit ire & c. ſuper quo videas omnino
notata per eum. j̃. de accuſa. c. veniens. in vlti. glo. & ad hoc.
j̃. redibo. ¶ Secundò opponitur, quia ſi appellatio interpo-
ſita fuit ad Archiepũm, non tenuit citatio facta per eũ ipſo
iure, niſi appellatio legitima fuerit & deuoluens. eò ꝙ Ar-
4 chiepus † non eſt iudex ſubditorum ſuffraganei, niſi in ca-
ſu appellationis legitimæ. vt patet ex his, quæ leguntur, &
notantur de offi. ordi. c. paſtoralis. & eo. titu. c. j. lib. vj. de fo.
compe. c. j. & de appel. c. Romana. eo. lib. & per cõſequens ci-
tatum non potuit conſtituere contumacem nec etiã tenuit
excõicatio, tanquã lata à non ſuo iudice. j̃. de præ. c. fi. cũ ſi-
mili. ¶ Solutio dic, ꝙ hæc litera *ad ſui iudicis*. poteſt intelligi
dupliciter. vt not. hic per Ber. in glo. ij. ¶ Vnde metu huius
oppoſitionis Tan. exponit *ſui iudicis*. i. Epi qui ſuus iudex eſt:
ſed Innocẽ.& cõiter omnes intelligunt etiam de Archiepõ.
& iſta eſt veritas. Nec obſt. opinio quia Archiepus hoc caſu
habet iuriſditionem à lege prout. j̃. dicam. ¶ Tertiò oppo-
nitur ibi, *niſi iudex cognouerit*. quia ſi habuit iuriſditionẽ per
appellationem illam, ad eum legitimè deuoluentem huiuſ-
modi cognitio illã ſibi nõ abſtulit. Si aũt nõ habuerit iuriſ-
ditionẽ ſua ignorantia illã ſibi dare nõ potuit. ¶ Præterea ſi
ipſe ignorauit & aduerſarius certus fuit, plus debuit aduer-
ſario obeſſe ſciẽtia ꝓpria, quã proficere ignorãtia aliena. Et
ideò vñ venerit iſta iuſtificatio valde dubiũ eſt. ¶ Inno. aũt
hãc difficultatẽ cõſiderãs, ꝓpter hoc hic poſuit vnã glo. ma-
gnã iudicio meo ſatis obſcurã: & in principio glo. dicit pri-
5 mò, ꝙ ſi † iudex ad quẽ eſt appellatũ, de appellatiõe interpo
ſita ad Papã certus eſt, nõ eſt neceſſaria intimatio huiuſmo-
di appellationis ſibi fiẽda qa qui certus eſt, certiorari nõ de-
bet. ff. de actio. emp. l. j. in fi. ¶ Ex quo infert ꝙ ſi iudex appel
lationis eſt certus, nõ tenet excõicatio. Sed ex hoc nõ apparet
ratio ad cõtrariũ rñſiua. Et ideò ad hoc redibo. j̃. ¶ Ad eui-
dẽtiã aũt præmiſſorũ & cõtinuãdo prædictã glo. Inno. quę-
ritur primo quid ſi ordinarius à quo eſt appellatũ, ſit cert⁹
de appellatione interpoſita ad Papã, puta: quia in eius præ-
ſentia eſt facta aut ſibi intimata ſed prædictus iudex appel-
lationis de hoc non certus. ¶ Refert Innocen. quoſdam di-
cere, quòd multa & excõmunicatio impoſita cõtumaci, tũc

tenent.¶ Dicunt tamen, ꝙ proceſſus in cauſa appellationis irritabitur.¶ Refert tamen alios dicere contrarium, videlicet, ꝙ non irritabitur: quia ſi ille contra quem eſt lata ſententia, petat eam irritari, oportet eum cauſam aſsignare & ſi cauſam aſsignet, dicens ideò quia tu ſciebas me ad Papam appellaſſe, certè ille poterit ſimiliter reſpondere, & tu etiam ſcirbas, ꝙ ad Archiepum appellaui, coram quo bene poterá proſequi appellatioоem, quanuis appellatio ad Papam præferretur ſi coram eo inciperet proſequi. ¶ Super quo vide quod ſcripſi de conſti.cũ.M.& quod ibi notatur per Nouellam in gloſſa diuerſa. Vel ſi hoc coram ab Epiſcopo allegaſſet. Vel ſi ab ordinario hoc peteret ſecundum Inno. Et fortè allegabat ſecundum Hoſti. quod videbatur tacendo ſuæ appellationi tacitè renunciaſſe. vt.j.e.ſolicitudinem.§ fina. nec eſt quod imputari poſsit Archiepo ignoranti ſecundũ eum.¶ Vnde dicit Inno.ꝙ ſi Archiepus ſciret appellationẽ ad Papam, nnn drberet appellantem exaudire: etiam in citatione. imò etiam nec poſſet, niſi partes conſentirent cum iuriſditionem ad ſuperiorem per hæc ſentiret deuolutã.¶ Et ideò nec teneret citatio nec per conſequens eius ſententia in hoc caſu.arg.C.ne de ſta.defun.l.pe.¶ Verùm ſi ignorauerit cum iuriſditionem habeat, tenet citatio & ſententia excõicationis lata in cauſa appellationis, ſi coram primis iudi-
6 cibns erat lis conteſtata: quia † in cauſa appellationis lite nõ conte. proceditur. vt no.j.c.per tuas. imò & etiam ſi lis conte. non fuerit, ſi erat de illis caſibus in quibus lit. non conte. proceditur. de quibus le.& no.ſ.vt lite nõ conte. quoniam. ſecundnm Innocen.

¶ SECVNDO quæritur quæ eſt ratio quare in caſu dictæ ignorantiæ tenet proceſſus? Reſpondet Innoc. dicẽs, ꝙ iſta eſt ratio, quia ignorãtia facit tullerari ea quæ fiunt ratiõe publici officij.vt.C.de teſta.l.j.&.ff.de offi.præto.l.Barbatins.ſecundum quoſdam.¶ Vel dic, ꝙ melior eſt ratio, qa iudex ordinarius eſt in cauſa appellationis & in alijs ſuis caſibꝰ.Et ideò tenet mero iure, quod ſit ab eo, niſi ab eo appelletur. vel niſi ipſe recuſetur.argu.j.eo.ſolicitudinem.ſecũdũ Inno.vel dic ꝙ propter dubium, datur ſibi in caſu dubij iuriſditio à lege ad cognoſcendum an ſua ſit iuriſditio vt infra dicam.

¶ TERTIO quęritur oñquid in caſibns pręmiſsis debet nocere aduerſario ſcientia ſua?¶ Rñdet Inno.ꝙ non: nã ſcientia vnius cum ſcientia alterius, ſicut delictum vnius cũ delicto alterius compenſatur. vt.j.de adulte.c.pe. & ſi. & ſicut dolns cum dolo.ff. de dolo.l. ſi duo. & culpa cũ culpa.ff. de compenſa.l.ſi ambo. Item alia ratio eſt quia cum ambo litigantes ſibi adinuicem aduerſentur, non tenetur vna pars, ius alterius partis pro illa & contra ſe allegare.argu.in eo qđ legitur & notatur.ſ.de proba.c.j.licet iudex non debeat admittere petitionem appellãtis ad eum ſi veritatem nouit. Et ſi illã ignorat, tenet proceſſus: vt.ſ.dictum eſt ſecũdñ Inno.

¶ QVARTO quæritur pone ꝙ poſtquàm pars appellans ad inferiorem incœpit coram illo proſeqni cauſam appellationis. venit aduerſarius, qui appellauit ad Papam, qui antea legitimè citatus contumaciter renuerat comparere, & vult impedire proceſſum illius, quęrit nunquid poſsit? Rñdet Inno.ꝙ non vt videtur. quia nec audiretur ſi in proceſſu ſemper præſens fuiſſet, & non contradixiſſet: & eſt ratio quia qui abeſt contumaciter non eſt melior præſente in authẽ.vt omnes obe.iudi.§.ſi autẽ ille. Et no.ſ.de dila.c.pręterea.ſecũdnm Inno. Et iunge omnino huic dicto, quod notat Inno.in prædi.c.præterea. quia iſtud eſt notabiliſsimum ſecundum Martinũ. Et eſt ſimile quod notat Ioan.An.de elec. c.j.lib.vj.in glo.vbi enim vt ibi ſcripſi.

¶ QVINTO quæritur pone ꝙ cum appellatum non eſſet, vna pars iuit ad ſuperiorem, & falsò ſciẽter ꝗ dixit ei, ſe ad eum appellaſſe, vel dolo tacuit ſe appellatiõi renũciaſſe, poſthæc iudex hoc ignorans procedit ad ſententiam, qđ fiet tunc?¶ Reſpõdet Inno.ꝙ tunc totum reuocabitur, vel condictione ſine cauſa, vel per in integ.reſtitu. vel per querelam falſi.vt.ff.de iudi.l.ſi prætor. Et facit quod legitur & notatur.ſ.de in integ.reſti.c.ex literis.& de excep.c.cum venerabilis.§.intelleximus.verſu.ſi. ¶ Ipſe tamẽ Inno. videtur notare contrarium.ſ.da reſcrip.c.ſuper literis.in gloſ.imò ſine forſan.verſu item quid ſi quis impetrauit literas &c. & clariùs Compo.ibi in.iij.colum.in quæſtione item pone.ꝙ Petrus.& Spec.tit.de citatione.§.j.in.v.colum.verſu item pone ꝙ Petrus.vbi poſnit glo.ipſius Compo.& reſponſionem ad glo.Inno.hic poſitam dicens, ꝙ hic loquitur cum abſens nõ fuerat legitimè citatus.¶ Vel hic loquitur quando pars præſens, quæ dicebat appellatum, dicebat hoc per malitiam, ſciens appellatum nõ eſſe. ipſi verò ibi in quæſtione ſua loquũtur quando credebat appellatum eſſe ſecundum eos: & idẽ notat Archi.j.eo.c.Romana.§.ſi verò vocatis partibus in.j. glo.lib.vj.¶ Henricus verò circa hoc hîc diſtinguit ſic: quia aut pars aduerſa abſens noo fuit legitimè citata. & tunc aut pars præſens dicebat hoc per malitiam ſciens appellatũ nõ eſſe, & tuoc idem: & tunc ita etiam intellige glo.Innocẽ.hîc poſitam: aut credebat appellatum eſſe, & tunc pars citata tenetur comparere coram iudice. Alioquin tenebit ſententia per eum contra ipſum lata ſuper principali nec: quæretur poſteà an fuerit appellatum, vel non quia ratione dubij, iudex habuit iuriſditiooem: licet potuiſſet per exceptionem elidi.ſecundum ipſos Compo.Specu.& Archi.vbi.ſ. & vide quod circa hoc notat Hoſti.in ſumma ſua ti. de iudicijs. §.quæ ſunt neceſſaria.verſu.quod autem dixi.¶ Sed dictum ſeu membrum vlti.prædictæ diſtinctionis non placet Martino nec mihi.eò ꝙ Archiepus non eſt iudex ſubditi ſuffraganei falsò ſe appellaſſe fingentis, cum non poſsit eſſe iudex illius, niſi in vim legitimæ appellationis: & ideò nec fictio, nec dubium nec ignorantia poteſt ſibi dare iuriſditionem aliquam in hoc caſu, io quo præciſe loquitur hîc Innocent. ¶ Aliud autem ipſius Inno.dictuiu poſitum in.c.ſuper literis.non loquitnr in hoc caſu ſed loquitur in literis ſurreptitijs, quæ dant iuriſditionem licet declinabilẽ: ſurreptio enĩ non reddit literas nullas, vt legiť & notatnr.ĩ.de reſcrip. ad audientiam.intelligit autem Martinus caſuin huius capituli etiam cum appellatur ad legatũ vel Papam. Sed ad hoc. j.redibo quod tamen dicit Inno.reuocari per condi.vel reſtitu.mihi dubinm eſt. ¶ Innoc.tamen non reputat in caſu huius decre.illum dolo facere, qui ſciens appellatum ad Papam, proſequitur ſuam appellationem coram Archiepo: qa licet præferatur appellatio ad Papam facta tamen etiam coram inferiore poteſt agi, ſi aduerſarius non excipiat ſecundum Inno.¶ Plus dicit Inno.ſe credere, ꝙ Archiepus etiam ſi ſciret appellatum ad Papam hoc modo citare poſſet. ſcilicet vt cõpareat, ſi eligat corã ſe ꝓſequi cauſam appellatiõis.

¶ SEXTO quæritur nunquid de hoc quod Archiepiſcopus ſciuerit, eſt neceſſariò facienda fides? Dicit Hoſti. ꝙ ſic allegat de reſcrip.c.cum contingat. vnde ipſe Hoſtiẽ. dat talem regulam, videlicet ꝙ ſi iudex ſciat ſe nõ eſſe iudicem, vel non debere procedere & procedat, tunc non valebit ꝓceſſus vt hîc.&c.ff.ſi quis in ius vn.l.ij. in ſi. ¶ Saluo eo quod no.ſ.titu.j.ad probandum. Sed ſi ſciat ſe eſſe iudicem, ignoret tamen impedimentum proceſſus, ex alieno facto prouaniens, debet tunc eſſe probabilis ignorantia excuſata. argu. j.de cle.excom.mi.c.Apoſtolicæ. ſi tamẽ proueniret ex ſuo
7 facto, tunc ſecus eſſe quia in † ſuo facto non eſt error probabilis.vt.ſ.de reſcri.c.ab excommunicato. & eſt ſimile.j.e.dilectis.§.primo.¶ Verùm licet iſta ſint regulariter vera, tamẽ in caſibus in quibus appellatio interpoſita ad Archiepiſcopum eſſet fruſtratoria, & quòd appellatio interpoſita ad Papam eſſet legitima & negotium ſtatim deuolueret inſolidũ ad curiam Romanam: tunc nullns eſſet proceſſus Archiepiſcopi, quantuncunque ignorantis ſicut patet in caſibus ſedi Apoſtolicæ reſeruatis. Quod dic vt legitur & notatur infra eodem vt debitus.in fine.& de accuſationibus.cum dilectꝰ. & eſt ratio, quia in quibuſdam ex illis, metropolitanus nullo modo eſt iudex: in aliquibus autem & ſi iudex eſt, tamen

ſtatim

ſtatim appellatione emiſſa, deſinit eſſe iudex: vt patet in eo
8 quod ibi notatur: hoc autem certum eſt, ꝙ † proceſſus corã noo ſuo iudice habitus oullius eſt momenti. vt no. ſ. de iudi. at ſi clerici. j. reſponſo. ¶ Præterea etiam debet hoc intelligi quando appellatio ſaltem ad partem peruenit: hoc enim neceſſe eſt videlicet, ꝙ appellatio ad iudicem perueniat vel ad partem: argu. in eo quod legitur & notatur de procu. auditis. & c. mandato. maximè cum nemo appellet, niſi à iudice vel à parte, niſi vbi iuſtus metus excuſat: vt. j. eo. ſi iuſtus metus. ¶ Et de hoc not. plenè. j. de crimine falſi. c. fina. ſuper verbo ad renunciationem. ſecundum Hoſti. Et vide ad materiam ea, quæ ſcripſit Nouella j. de regu. iur. c. ſcienti. lib. vj.

¶ SEPTIMO quæritur qualiter intelligitur principium iſtius decre. licet enim omnia quæ ſcripſi in ſex q̃onibus. ſ. proximè præcedentibus ad intellectũ decretalis principaliter tendere videantur, tamen non videtur plenè ſatiſfacere neq; clarè. ¶ Præmitto autem ad euidentiam huius, ꝙ principium huius decretalis. de cuius intellectu quæritur cootioet principaliter duo dicta quorum primum ponit regulam, & loquitur in caſu, in quo iudex inferior ad quẽ extiterat appellatum, qui citauit & excommunicauit, dum ad iſta procedebat, appellationem interpoſitã ad Papam ignorabat. ¶ Secundum verò dictum poſitum in ver. niſi iudex. exceptiooem continens. loquitur in illo caſu, in quo iudex inferior dum ad prędicta procedebat cogoouerat ad ſedem Apoſtolicam appellatum. ¶ Secundo præmitto ꝙ primum dictum eſt intelligendum generaliter prout iacet, dummodò in forma debita & expreſſa. cauſa probabili in ſcriptis fuerit appellatum. vt. j. eo. c. cordi. in princi. & c. Romana. § cum autem. lib. vj. non diſtinguendo quæ appellatio præceſſerit, vel an cauſa appellationis vera extiterit, vel ao appellationi expreſsè vel tacitè renunciatum fuerit: quia ad partẽ appellatam citatam pertinet iſta opponere: & ad huiuſmodi iudicem appellationis ioferiurem etiamſi ſit Archiepus de iſtis poſt oppoſitiooem huiuſmodi cognoſcere: etiamſi per hoc eius iuriſditio in cauſa appellatioois eludatur. oam ad eum pertinet cognoſcere, an ſua ſit iuriſditio. Et idem ſi opponatur nõ eſſe appellatum intra tempus, prout iſta colliguntur. j. eo. c. Romana. § ſi verò vocatis partibus. & § ꝙ ſi obijciatur. & § ſi autem. ¶ Et ideò fateri oportet etiam in omnibus caſibus. ſ. dictis citationem eſſe legitimam & arctare citatum ad comparendum, & comparere cootemnentem conſtituere contumacem: & per conſequens tenere excommunicationis ſententiam in illum propter huiuſmodi contumaciam promulgatam: eò ꝙ in dubio debuit comparere: & iſte eſt verus iotellectus primi dicti. ¶ Tertiò præmitto, ꝙ ſecũdum dictum exceptiuum habet maius dubiũ, & maiorem requirit diſtinctionẽ. ¶ Vnde elicio circa hoc, caſus iodubios, qui ſequũtur. ¶ Primus eſt, quãdo in diuerſis & ſeparatis cauſis, diuerſæ appellationes emittuntur, videlicet in vna cauſa, appellatio ad Archiepm: & in alia cauſa, alia appellatio ad Papam: nam tunc vna appellatio aliam impedire non poſſet: quia ſeparatorum, ſeparata debet eſſe ratio. ff. de calum. l. vlti. ff. de condi. & demon. l. pater ſeuerinam. in fine. & eſt textus. l. Papinianus. ff. de minoribus ¶ Secundus caſus indubius eſt, quãdo appellatio interpoſita ad Papam, quoad effectum deuoluendi, eſſet inefficax: vt puta quia manifeſtè friuola: aut errorem iuris in ſe expreſsè continens, aut in ſuis ſubſtantialibus. deficiens: & ſic ipſo iure
9 nulla: nam † quod nullum eſt, effectum aliquem ſeu impedimentum aliquod operari non poteſt: vt patet in his quę leguntur & notantur. j. de reg. iur. c. non præſtat. lib. vj. ¶ Tertius caſus indubius eſt, vbi in eadem cauſa, & ſuper eodem articulo, apparet appellationem interpoſitam ad Archiepiſcopum, vel alium ioferiorem iudicem, de iure aliâs efficacem, atq; deuoluentem pręceſsiſſe appellationem aliam interpoſitam ad Papam nam ſecundò appellans, in præiudicium primi appellantis & iudicis ad quem primò appellatum eſt, non poteſt per ſuam ſecundam appellationem tollere effectum primæ appellationis ſeu deuolutionem ipſi⁹, aut illi iudici ad quem iuriſditio per primam appellationẽ deuoluta eſt per ſuam ſecundam appellationem illam iuriſditionem auferre: & alteri dare. argu. j. de elec. c. ab eo. in fi. lib. vj. & in cle. conſtitutionem. § inſuper. in fi. eo. titu. Et qđ ſcripſit Cy. C. de tempo. appella. l. per hanc. in. vj q. ¶ Et idẽ apparet mihi ſi in eadem cauſa ob eãdem ſententiã quoad diuerſos tamen articulos, fuiſſent appellationes ſucceſsiuè diuerſis temporibus ad Papam & Archiepiſcopum interiectæ. Sed primo ad Archiepiſcopum, quàm ad Papam: quia in hoc caſu ſecuodò appellans, de primi appellantis appellatione poterat ſe iuuare: & ideò de iure ſecundò oon potuit appellare. vt. C. quando appellare. l. omnem honorem. ¶ Ex quibus inſertur, quòd oportet intelligere ſecũdum dictum principij huius decretalis, cum in eadem cauſa ſuper eodẽ articulo vel ſuper diuerſis eiuſdem cauſæ articulis appellaſ ab eodem iudice: vna pars ad Papam & alia pars ad alium ſuperiorem, inferiorem à Papa. & ſic tamen quanquã appellatio interpoſita ad Papam ſit ſufficiens ad effectum deuolutionis inducendum, & ſic etiam, ꝙ non appareat vnam ſaltem cum effectu ſuo deuolutiuo, aliam in tempore præceſſiſſe vel ſic ſaltem, ꝙ non appareat appellationem interpoſitam ad Archiepiſcopum ſeu alium inferiorem iudicẽ, præceſsiſſe in tempore appellationem ad ſedem Apoſtolicam interiectam: intellectus autem primi dicti apparet ex his quæ ſcripſi in ſecundo præambulo prælibato.

¶ OCTAVO quæritur viſo intellectu principij decretalis, quæ fuit ratio dubitandi in hoc principio, & breuiter dico, ꝙ ratio dubitandi, patet ex tribus oppoſitionibus, quas in principio feci ad quas parebit reſponſio ex ratione decidendi. ¶ Item patet ex alio, quia aut dices, ꝙ appellatio interpoſita ad Archiepiſcopum, dat Archiepiſcopo iuriſditionem. ¶ Aut dices ꝙ illa non dat Archiepiſcopo iuriſditionem ſi dicis ꝙ dat Archiepiſcopo iuriſditionẽ, tunc dico ꝙ ſuperueniens Archiepiſcopi ſcientia, de appellatione ad Papam interpoſita, noo eſt modus auferendi Archiepiſcopo iuriſditionem ſibi ex præcedenti appellatione legitimè acquiſitam: argu. ff. de his qui ſont ſui vel alie. iuris. l. parte & de actio. & obli. l. obligationum ferè § placet. & j. de regu. iur. c. factum legitimè. lib. vj. ¶ Si dicis, ꝙ appellatio illa oon dedit Archiepiſcopo iuriſditionem, tunc dico, ꝙ
10 nec † ignorantia Archiepi, eſt modus dandi iuriſditionem aliâs non habenti. Quia nec ex facto ſuo poſitiuo, nec ex cõſenſu partium prærogatiuo, potuit ipſe Archiepiſcopus in ſubditum ſuffraganei ſui, extra caſus in iure expreſſos, iuriſditionem ſibi acquirere: vt patet ex lectis & notatis per me in iuribus ſupra in ſecũda oppoſitione allegatis: igitur nec ex ignorantia hoc acquirere poteſt. argu. ff. locati. l. quia ad certum ¶ Præterea quia aut loquimur dum appellationes concurrunt in tempore, & tunc potior eſt ioterpoſita ad Papã propter maiorem authoritatem reiecta interpoſita ad inferiorem de præhen. ſi à ſede. lib. vj. Aut præcedit in tempore appellatio ad Papam, & tũc illa ſola valet reiecta etiam interpoſita ad Archiepm. per ea quæ ſcripſi in q̃one proximè præcedenti. ¶ Aut præcedit interpoſita ad Archiepum, & tunc etiam illa ſola valere debet eadem ratione: & ſic aut tenet, aut non tenet vniformiter in vtroq; dicto: & ſic per cõſequens diſtinctio literæ non procedit vt videtur.

¶ NONO quæritur, quæ eſt hîc ratio decidẽdi? ¶ Ego puto, ꝙ quantũ ad primũ dictum, ratio decidendi aſsignaſ in tex. quia legitimè citatus, non venit nec reſponſale miſit, & parere contempſit: & ſic iuſtè pro cõtumacia excõicatus fuit. ¶ Sed quæ eſt ratio huius, cum Archiepus iuriſditionẽ non haberet. ¶ Reſpondeo & dico, ꝙ ſaltẽ de hoc cognitũ, & donec per cauſæ cognitionẽ & informationẽ fuerit hoc repertum, hoc dubiũ eſt: & ꝙ pendẽte iſto dubio, iudex habet nõ immerito credere iuriſditionẽ per appellationem ad ipſum ioterpoſitã, aliâs legitimã: atq; deuoluentẽ fuiſſe ſibi
11 iuriſditionẽ acq̃ſitã. nã † res debet recipi ĩ ſtatu in quo appet

donec aliud detegatur.argu.eorum quæ.le. & no.j.de ſentē.
excom.ſi iudex.lib.vj. quia de his quæ in iudicio non appa-
rent non iudicatur ſicut de his quæ non ſunt.ff.de con-
trahen.emp.l.in lege.j.eo.interpoſita.& cle.appellanti.quia
quilibet iudex iudicare habet ſolū ex actis ſuis.vt.ff.de offi.
præſi.l.illicitas.§.veritas.¶ Vnde ſi appellatio interpoſita ad
Papam non obſtet vel quia non eſt,vel quia non probatur,
vel quia eſt nulla ſeu manifeſtè friuola,vel quia poſt appella
tionem ad Archiepiſcopum fuit interpoſita,tunc procedet
Archiepiſcopus in vim iuriſditionis vigore appellationis
eidem attributæ.¶ Si verò probetur appellatio interpoſita
ad Papam aliâs legitima & deuolutiones, & appellationem
Archiepiſcopi in tempore pręcedens vel cum ea concurrēs
tunc dicetur proceſſus anteà per Archiepm agitatus valuiſ
ſe & tenuiſſe: & ſi fortè nō directè ratione iuriſditionis ad
eum per appellationem deuolutæ ſaltem tamē in vim iuriſ-
ditionis ratione dubietatis ſibi datæ à lege.argu.ff.ſi quis in
ius vocatus non ierit.l.ij.&.ff. de iudic.l.ſi quis ex aliena. Et
iſte intellectus re vera procedit de mente Ber. Inno. Hoſti.
& Nouellæ.licet hoc non ita declarent. ¶ Imò vt tetigi.ſ.
fortè idem eſſet,ſi re vera appellatio ad Papam procederet:
dummodò de ea tempore ſententię non conſtaret.Et eſt ra
tio huius,quia ſiue pręcedat,ſiue concurrat poſtquàm de ea
non apparet, ſemper habet locum ratio dubij propter quā
12 lex dat iuriſditionem in hoc caſu.¶ Certum † enim eſt, de
iure communi metropolitanum eſſe iudicem omniō appel
lationum, quæ à ſuffraganeis ſuis interponuntur ad ipſum
ipſumq; in caſibus huiuſmodi appellationum eſſe iudicem
proprium & ordinarium ſubditorum ipſorum ſuffraganeo
rum,inter quos tales appellationes tractari habent: vt patet
ex lectris.& not.in iuribus.ſ. in ſecunda opinione inductis.
¶ Vnde ſi ex aliqua ſubtili cauſa, ab extēſis prouemente &
impediente,dicatus appellationem nō valere,& ſic eum iu-
dicem non eſſe,ipſe ſaltem cognoſcere habet,an ſua ſit iuriſ
ditio vel non.argu.ſ.de reſcri.c.ſuper literis.in ſi.quia ęquè
fundatus eſt metropolitanus de iure cōmuni, in caſibus ap-
pellationem huiuſmodi,ſicut ſuffraganeus in omni alio lo-
co.Et ideò ratio legis ſecundæ.ff.ſi quis in ius vo. non ie. &
pręd.l.ſi quis ex aliena.rectè in hoc caſu vendicat ſibi locū.
¶ Ratio autem ſecundi dicti intellecti tamē eo modò quo
13 ſcripſi.ſ.eſt iſta,quia ſtatim q̄ Archiepus ſcit appellatū eſſe
ad Papam, habetur perinde,ac ſi appellatio illa fuiſſet ſibi
intimata: quia qui certus eſt &c.& tūc ceſſat dubium:& cō-
ſtat ſibi clarè ſe iuriſditionem non habere videlicet non
ratione appellationis,quia conſtat eam non valuiſſe ſiue cō
currat,ſiue ſequator vt declaratum eſt.ſ.nec ratione dubie-
tatis,ex authoritate legis.cū ſcientia ſuperueniēs tollat hoc
dubium.Et ideò ſententia Archiepi,tunc tanquā lata à non
ſuo iudice,nō tenet:per ea quę ſcripſi poſt Ho.ſ.e.c.in.vj q.
Et faciunt notata per Ber.ff.de condi. & demon.l. multum
¶ Sed pone,q̄ Archiepus ſcit appellatū eſſe ad Papam, ſed
ignorat tp̄os ipſius appellationis & ſic ignorat an præcedat
vel ſequaſ aut concurrat.¶ Certè dico,q̄ de hoc debet inq-
rere,& ad faciendam fidem de dicta appellatione ad effectū
inquiſitionis huiuſmodi, vt ſciat an ſua ſit iuriſditio: fortè
poteſt citare illum appellantem ad Papam ad videndū vtrū
appellatio ſit legitimo tempore in ſcriptis ex cauſa probabi
li, & ante ſuam appellationem. quia appellatus non pōt ſci-
re vtrum illa appellatio ſuæ appellationi habeant derogare
& citatum non comparentem pro contumace excommu-
nicaui erint:vt hic & in cōcor.argu.j.de pri.c.cō perſonę.lib.
vj.& eorū quæ ſcripſi.ſ.de priuil.cū veniſſent.in oppoſitio-
ne.Si aūt prætermiſſa huiuſmodi inquiſitione procederet,
& appellatio ad Papam eſſet aliâs legitima & deuoluens, &
in tempore aliam præcedens,aut cū ea cōcurrens tunc non
tenent proceſſus eius,nec ſententia vt hic.Et eſt ratio duplex
quia in illo quæ non debet inquirere ſi non inquiſiuit præ-
ſumitur plena ſcientia contra.eum.ſ.de ele.innotuit.in ver.
parcentes.¶ Secunda ratio eſt,quia cū non apparet quę pręcedat,cenſetur res in cōcurſu.ff.de teſta.tu.l.duo ſunt Titij.
& ſic præfertur Papæ authoritas:vt prædicto.c.ſi à ſede. Itē
ſi quæras, quis ſit primus iudex.aut appellans ad Archiepm
rñſum eſt.ſ.

¶ DECIMO quæritur nunquid eſt verum vnum
quod ponit hîc Mar.dicens,q̄ eſt dare caſum,in quo appel-
latione tenente,iudex appellationis iuriſditionem habens
non poteſt parte aduerſa non conſentiente,ſuper cauſa ap-
pellationis procedere:& q̄ in illo caſu appellatio interpoſi
ta ad ſuperiorem eximit ſubditum appellantem à iuriſditio
ne inferioris iudicis per aliam appellationē legitimam ipſi
inferiori iudici competentē,vt puta in caſu huius.c. ibi niſi
iudex.certè ſalua pace ipſius,hoc non credo p̄cedere de mē
te literæ:nec memini me legiſſe aliquem de ſcribētibus, qui
hæc ponat:nec videtur hoc bene cōuenire iuri, nam aut ap
pellationes ipſe concurrunt,aut non concurrunt.Si concur
rūt,valet appellatio ad Papam & reiicitur appellatio ad Ar-
chiepum.per prædictum.c.ſi à ſede.quia non videtur q̄ vna
14 † & eadem cauſa ſimul poſsit ad diuerſa auditoria inſolidū
deuolui.argu.ff.commo.l.ſi ex certo.§.ſi duobus vehiculum.
& pręſertim ad auditorium principis,& ad auditorium in-
ferioris: quia in huiuſmodi recurſu maius lumen obfuſcat
minus lumen: vt prædi.c. ſi à ſede. ¶ Si verò non con-
currunt,tūc ſola prima appellatio,valet vt fuit ſuperius de-
claratum.¶ Aut ergo præceſsit appellatio Papæ,& tunc nō
valuit appellatio Archiepi,& ſic ceſſat fundamentum opi-
nionis prædictæ.¶ Aut præceſsit appellatio Archiepiſco-
pi,& non valuit appellatio Papę prout pręmiſſa fuerunt.ſ.
declarata.& ſic non potuit contra appellationem Archiepi
aliquod impedimentum afferre:vt prædicta regula non pręſtat.
¶ Præterea quia cū iſte tex.loquatur generaliter, inde-
terminatè & confusè,debet ciuilem interpretationem reci
pere.ff.de ſerui.l.ſi cui & taliter exponi,q̄ cōcordet cū alijs
iuribus.& q̄ non offendat communia iuris principia abſq;
cauſa j.de ele.cō expediat.&.C.de inoffi.do.l. vna. ¶ Quod
tamen aliter fieret ſi diceretur,q̄ appellatio legitima Archi
epi,& iuriſditio ſibi per eam legitimè acquiſita,ex ſola ſciē-
tia vnius,alterius appellatiōis interpoſitę ad Papam forſan
aliâs illegitimè omnino impedirent & fruſtrarētur effectu.
Quia ſola ſcientia huiuſmodi de per ſe nō habet tollere vel
inducere aliquam iuriſditionem,vel eius effectū:nec appel-
latio Papæ illegitima eſt nulla etiam vna cū ſcientia eius eſt
modus legitimam appellationem impediendi,aut ei iuriſdi
tionem auferendi.vt ſæpius dixi.

¶ VNDECIMO quęritur vtrum iſta declaratio po
nat ius nouum,vel declaret ius antiquum?videtur q̄ ponat
ius nouum: quia dominus Marti.dicit q̄ per iſtam decretalē
inducitur de nouo quoddam priuilegiū appellatiōis inter-
poſitę ad ſuperiorem:vt videlicet appellatio interpoſita ad
inferiorem non deuoluat,niſi in caſu in quo inferior igno-
rat appellationem interpoſitam ad ſuperiorem. ¶ Sed ſalua
reuerentia,iſtud non capio: imò credo,q̄ iſta decretalis non
ponet ius nouum, ſed declarat antiquum: & q̄ idē ius eſſet,
ſi iſta decretalis minimè emanaſſet:vt patet ex his quæ ſcri-
pſi.ſ.eo.c.iij.vij.viij.&.ix.quibus. & præſertim in.ix.qō.&
etiam in.q.proximè præcedenti.nec eſt verum, vt mihi ap-
paret,q̄ in caſu huius decretalis effectus deuolutiōis appel-
lationis Archiepi depēdeat ab ignorantia Archiepi,de qua
15 hîc dicitur:quia † deuolutio eſt effectus ipſius appellationis
deuoluentis:& præcedit ſicut & appellatio omnem proceſ-
ſum Archiepiſcopi:quia nec aliter debet, nec aliter poteſt
Archiepus procedere, niſi videlicet primò ſibi conſtiterit
per appellationem,legitimam iuriſditionem ad eum deuo-
lutam:vt.j.eo.Romana.§.cum autem. ¶ Nec obſtat,quod
hîc dicitur in verſi. *niſi iudex*.quia ille verſi.non refertur ad
caſum, in quo appellatio Archiepiſcopi, eſſet legitima &
deuoluens potiorque appellatione Papali: imò refertur ad
caſum,in quo appellatio Papæ eſſet potior ipſaque appella
tio Archiepiſcopi inefficax vt patet ex dictis.

Duodecimo

¶DVODECIMO quæritur qualiter tollātur op-
poſitæ ratiões? pro cuius expeditione ſingulas rationes ꝓ-
ſequamur. ¶ Primò ergo ad primam opinionem Ber. quæ
tangitur hîc in prin.glo.iij.cū dicit, ꝙ ſententia excommu-
nicatiōis lata fuit hîc per Archiepiſcopum poſt appellatio-
nem:vt.c. per tuas.&c. ¶ Dico enim ꝙ illud locum habet,
dum ab illo qui ſententiam tulit,ante ſententiam extitit ap
pellatum:hîc verò dicitur:ab Epiſcopo appellatū,& ab Ar-
chiepiſcopo ſententiatum & ſic ſecus. ¶ Præterea etiā ma-
gis ad propoſitum dicitur , ꝙ iſte eſt caſus ſpecialis , in quo
tenet ſententia lata ad inſtantiam appellati , per alium quā
per iudicem ad quem alter appellauit:& eſt ratio ſpecialita
tis propter appellationem per aliam partē ad illum qui tulit
ſententiam interiectam. ¶ Et propter probabile dubium,
quod propter huiuſmodi appellationem de qua iam cōſta-
bat , & incertitudinem appellationis alterius, de qua non-
dum cōſtabat inſurgebat vt patet ex dictis. Ad ſecūdā Ber.
opinionem,quæ etiam tangitur in glo.iij.cū dicit Ber. ꝙ iā
non erat ſuus iudex,& ſic non poterat eum excommunica-
re.Reſpondeo,ꝙ imò erat ſuus iudex,quantum ad hoc vel
in vim ſuæ appellationis , vel ex authoritate legis : vt patet
ex his quæ ſcripſi.s̄.eo.in.ix.q ¶ Ad tertiam Ber. etiam ta-
ctam hîc in gloſ.iij. cū dicit Ber.ꝙ ille vocabatur ad maius
tribunal &c.¶ Reſpondeo,ꝙ hoc non obſtante comparere
debebat ratione dubij & propter iuriſditionem & authori
tatem illi hoc nō obſtante datam ſaltem à lege vt ſępiùs di-
xi.¶ Ad oppoſitiones autem per me factas , & etiam ad ra-
tiones dubitandi etiam.s̄.per me inductas patet etiam rñ-
ſio ex iam dictis,ideò ampliùs circa illa non inſiſto. ¶ Col-
lectarius hîc nobis dicit plura,quòd vbi ſuperior ratiōe ſeu
di non vult facere iuſtitiam vaſſallo,amittat ſuperioritatē;
& ita econuerſo vaſſallus,ius feudi præcedente tamen pri-
mo trina requiſitione ſecūdum qualitatem negotij,& per-
ſonæ vt in.l.ſeu.quæ fuit prima cauſa bene.amit.c.j. ¶ Item
nota,ꝙ vbi dominus frequenter me grauat,poſſum petere
à ſuperiore,ꝙ me eximat& ipſe tenetur facere.C.de officio
procon.l.j.¶ Quid ſi non eſt appellatum,vel appellatio nul
la eſt,iudex tamen dicit ad ſe fore appellatū& citat ſed pars
non venit,nunquid tenebit proceſſus?dic vt dixi de reſcri.
ſuper literis.¶ Aliter ad ſuum iudicem idem appellare non
poſſet ad ſuum ordinarium vel ad Papam: quia ſecundum.
16 dñm.P.in foro † eccleſiaſtico non valet alternatiua appella
tio ſecus in foro ſeculari,non facit dubium cū ſemper appel
lari debeat ad immediatum ſuperiorem:& ipſe cognoſcere
debeat hoc dicebat per.l.ij.ff.de ſti.ſer.l.item.&.l.ſeq.de iure
tamen canonico, videtur , ꝙ in foro eccleſiaſtico poſſit ad-
mitti,vbi appellans veriſimiliter dubitat ad quē debeat ap-
pellare:argu.j̄.de reſti.in integ.conſtitutus.de cōceſ.præbē.
c.j.lib.vj.¶ Et de hoc not.Ioan.An.de offi.dele.ſi is cui.Cu-
ria etiam Romana indiſtinctè eas admittit ſi ponatur hæc
clauſula,optione mihi reſeruata coram quo proſequi velim
per.l.quæ dicit,ꝙ talis obligatio ita eſt : vñ ſi ſtipulatus ſim
ſtichum aut Pamphilum,dicitur , ꝙ vnica eſt ſtipulatio &
non valet ſecus ſi ſtipulatus fuero ſtichum aut Pamphilum,
quē eligam.ff.de ver.ob.l.ſi quis ſtipulat⁹.§.ſi quis ſic pōt in-
telligi Archid.qui not.indiſtinctè,ꝙ appellatio alternatiua
non tenet.ij.q.vj.ſi quis iudicem.quia iudex ad quem appel
17 latur debet eſſe certus vt hic.& qa alternatiua † inducit ob-
ſcuritatem & incertitudinem.ff.de ſti.ſer.ſed illa & ratione
incertitudinis res vitiatur.& neutram valet.ff.de teſta.tute.
duo.idem Spec.eo.titu.§.nunc tractemus.dicens ꝙ Papa co-
gnoſcet ,& ſic obtinuit: & facit quod.j̄.ſequitur. Ioan. And.
de regu.iur.in alternatiuis. Inno. D.diſputet an teneat appel
latio ſub diſiūctione.& dicit,ꝙ ſic indiſtinctè.ſi appelleſ ab
Archi.ad Epūm vel Archiepūm:quia certum eſt,ꝙ ad Ar-
chiepūm non poteſt appellari omiſſo medio,& inutile non
vitiat vtile aliâs non valet:niſi certificet aduerſarium intra
terminum,quo appellari poteſt,valet intra decem dies quia
ſicut poſſet appellari de nouo,ſic poſſet ſuam appellationē
declarare.arg.eorum quę not.de lib.ob.c.j.¶ Sed quid ſi ap-
pellatur ad Archiepūm vel ad Papam,iudex defert negotiū
ad ſedem Apoſtolicam,nunquid poteſt?videtur ꝙ non ſecū
dum præmiſſa.quia ſic iudex auferret electionem proſequē
di appellationem coram illo,quem eliget appellās : & bene-
ficium iuris nemini eſt auferendum.de regu.iur. indultum.
¶ Audiui à multis contrarium,& ꝙ ſic curia tenet : ad hoc
de appel.cū appellationibus friuolis. ¶ Et ſecūdum hoc nō
valet indiſtinctè ſub diſiūctione ſi iudex voluerit. ¶ Quid
ſi quis dicat appello ad Epūm , appello ad legatum , appello
ad papam.¶ Specu.not.eo.tit.§.nunc tractemus. ꝙ Papa co-
18 gnoſcet & ſic obtinuit.¶ Facit vt lit.pen.c.j.in cle.quia † in
dubio,pro ſede Apoſtolica iudicatur.vt in.d.cle.& de p̄ſb.
ſi à ſede.¶ Sed ſubdit,ꝙ tales appellationes nō valent de iu-
re,quod verius videtur:vt dictum eſt.nec curia tales fatuas
appellatiōes deberet admittere,ſicut cū eſt peccatū in for-
ma.eo.titu.cordi.¶ Quid ſi dicat appello intelligere appella
re ad proximum ſuperiorem.ff.de appel.l.j. ¶ Sed Spec. vbi
s̄.dicit,ꝙ aliqui dicunt talem appellari. non valere:quod ve
rius videretur, vt ex præmiſſis apparet. ¶ Quid ſi iudex à
quo eſt appellatum,procedit poſt notitiam, & ſcientiam iu
dicis appellati.non videtur valere:vt hic dicendum ꝙ noti
tia & ſcientia non ſufficit ad reuocandum proceſſum. Sed
inhibitio vt in.c.non ſolū.etiam ſecundum Ioan. An.ibi In-
no.ſi iudex appellationis notificaſſet.Ad quod vide Colle-
19 ctariū de offi.dele.paſtoralis.¶ Sed nūquid extraneus † om-
nino pro te abſente condemnato appellare poteſt ſine man
dato? Archi.not.ꝙ ſic indiſtinctè. Et ita dicit obtinuiſſe. ar.
ff.quorū appel.reſcin.l.j.facit.ij.q.vj.anteriorum.vbi defen-
20 ſor appellat,& † quilibet admittitur ad defendendum,cum
cautiōe de rato.vt no.s̄.de procu.c.j.¶ Sed abſens ita demū
de appellatione ſe iuuare poteſt , cū eam intra decem dies à
tempore ſcientię ratam habet.ff.rem ra.ha.l.bonorum.ſecū
dū B.q.qui ita notat de ele.ſtatuimus hoc Archi.ij.q.vj. nō
ſolent.hoc tamen inutiliter Spe.eo.ti.§ ij.in ſi.in cauſa crimi
nali,ꝙ in cauſa ciuili dicit ꝙ extraneus ſine mandato appel-
lare non poteſt:nec rata poteſt haberi per dictum.c.non ſo-
lent licet alij contradicant. ¶ Sed hoc verius eſt ſecundum
eū,niſi in Epō qui pōt pro ſuis ſubditis appellare.ſic & qui-
libet dñs.j̄.c.dilecto ¶ Sed dato caſu in quo extrane⁹ appel
lare poſsit,nunquid appellationē proſequi poterit ſine mā-
dato.Inn.no.ꝙ nō.s̄.de excep.ſignificauerūt.& Archi.vbi.s̄.
facit de procu.nō iniuſtè.hoc tñ ſic indiſtinctè intelligere,
durum videtur. ¶ Quid enim ſi pro incarcerato ad mortē
cōdemnato appelletur fruſtrà eſſet appellatio niſi & appel-
lans appellationem proſequi poſſet:beneficio iurari enim
nos oportet de cōmo.c.j.argu.de iudic. cauſam cū ſimilibus
defenſor etiam appellās proſequi poteſt. vt in.c. anteriorū.
21 ij.q.vj.¶ Sed nunquid valet † pactum inter partes, ꝙ à ſen-
tentia non liceat appellare?Specu.eo.titu.§.in quibus not.ꝙ
non.in authē.in me.lit.ſacras iuſsi.non fieri. circa prin.col-
latio.viij.quia videtur ius publicum.C.de iuriſdi.om.iudic.
priuatorum quod eſt intelligendum,niſi grauetur.s̄.eod.ad
noſtram.aliâs non video,quare non poſsit in pactum dedu-
ci id,quod de iure licet de pac.c.fin. ¶ Sed nunquid vbi iu-
dex decernit alimenta vel aliâs decretum interponit,appel
lari poteſt.Martinus.de ſalua dicit ꝙ non:quia talia non re-
cipiunt dilationem.ff. de appel.reci. vel non.l.fina. eo. titu.
qua fronte.¶ Alij verò contradicunt.C.de appel.in maiori
bus.Spe.eo.titu.§ in quibus.dicit opinionem Mar.eſſe verā
verſi.petuntur officio iudicis aliâs ſecus.xvij.q.vlti.§.vltim.
niſi modus excederetur.eo.titu.nouit.¶ Sed nunquid con-
demnatus in actione ad exhibendum appellare poteſt?non
quia agitur de poſſeſsione & quia non debet mora dilatio-
nem differri.ff.ad exhiben.l.iij.ſecundum Specu.titu.ſupra.
¶ Quid ſi victus nō appellauit,nunquid victor poterit pro
pter ſumptus appellare? quidam dicunt ꝙ non ſed agat con
tra iudicē:curia tñ ſeruat contrariū.& meliùs ſecundū Spe.
e.ti.§.in qb⁹.qa ex quo ibi ſumpt⁹petitis nō cōdēnat grauat

ideò appellari poteſt, ideò appellet. Sed mens .l.C. quando prouo.non eſt neceſſe.contra dicit ſecundum eum: & adde Col.de dolo.finẽ. ¶ Sed quid ſi appelletur ab interlocutoria vel diffinitiua, non tamen pro eo, quia non cõdemnauit iudex in expenſis nunquid iudex appellãtẽ poterit ad eas condemnare non videtur: quia quantùm ad eas, videtur pars acquieniſſe ſententiæ & quia nõ cõmiſiſſet. ¶ Sed Inno.con
22 tra.ſ.eo.ſæpe.circa principium: quia iudex † apellationis poteſt reuocare ſententiã expenſarũ. & ſupplere.de teſta.Raynutius. ¶ Sed quid ſi appelletur ad Papam omiſſo delegato. Specu.dicit.eo.ti.§.nunc tractemus.ꝙ non congruit iuri, ꝙ curia admittat appellationes ſecundum dominum ſuum dicit vt dixi de offi.dele.ſuper quęſtionum. ¶ Quid ſi quis dicat appello ad ſuperiorem ſeu maiorem, videtur intelligendum de Papa tamen Spe.credit vbi.ſ. ꝙ debeat intelligi inuito quamuis ſecũdum quòd dicit, viderit Papam & omnes multùm dubitare: & allegabatur contra appellantem, ꝙ debet fieri interpretatio contra eum, qui legem apertiùs potuit declarare: & mihi placet, dato, ꝙ valeat talis appellatio: quia in dubio pro Papa fit interpretatio, vt dictum eſt: & quia maior ſumptus ſimpliciter videtur intelligi de maiori propriè ſimpliciter & per ſe.argu.eorum quæ not.de reſcri. ſuſcepti regiminis tacito no.ꝙ iura aduerſarij nõ teneor allegare Inno.ab.citatus expreſſa cauſa appellationis in citatione ſi appellaretur ad Archiepiſcopum, vt in.c.Romana. in fi.& licet Archi.in.d.§.hunc recitet, nulla cauſa expreſſa valet citatio & idem alij ibidem quod eſt verum, ſi appellaretur ab inferiore ad Epiſcopum: aliâs credo vt dixi. Et vide iuxta materiã §.ſequentis qđ legiſ.ĩ.e.c.Romana. ¶ Prędicta autem nõ examinaui, quia ſparſim ſecollecta ſunt de diuerſis locis, in quibus ſingulariter ſingularia examinaui. ¶ Henricus autem hîc in §.deniq;.dicit ꝙ ar.huius capituli Lan. & Hẽricus.ij.q.vj.non ita in glo.ij. dicunt, ꝙ clericus reconuentus coram iudice ſeculari non poteſt appellare ante ſententiam, niſi in caſibus hîc notatis per Ioan.ꝙ econtra laicus conuentus coram iudice eccleſiaſtico ante ſententiã appellare poteſt. ¶ Item ꝙ clericus reconuentus coram iudice ſeculari appellare debet ad iudicem ſecularem: & ꝙ laic⁹ reconuentus coram iudice eccleſiaſtico appellare debet ad iudicem eccleſiaſticum. ¶ Item quòd ſi Papa delegauerit laico, appellabitur ad Papam. & ſi Imperator clerico appellabitur ad Imperatorem in authen.de ſanctiſ. Epiſco.§.ſi tamẽ ex Imperiali.ſecundum eos. ¶ Item notat poſt Abbatem &
23 Hoſti.vnum, quod tetigi.ſ.videlicet quòd vbi † eccleſia iuriſditionem obtinet temporalem, debet ſecundum canones iudicare, & non ſecundum leges. ¶ Bernardus de boſqueto in conſilijs rotæ dicit quoſdam tenuiſſe per hanc decretalẽ, quòd ſi propter grauamen à tribus iudicibus à ſede Apoſtolica deputatis appellatum in cauſa vnus detulerit, cauſamq; remiſerit & terminum præfixerit alijs non deferentibus vel tacentibus, cauſa cenſetur ad curiam deuoluta: & ibi terminanda propter reuerentiam ſedis Apoſtolicę vt hîc. & vt maius trahat ad ſe minus per notata glo. & Archi. de iure pa.c.j.in fi.lib.vj. Et per notata glo.de conceſ.præbẽ. c.ſi cui.in fi.eo.lib.fatetur tamen quòd alij dicebant maiori parti eſſe ſtãdum per.l.duo ex tribus.ff.de re iudi.& de arbi. ſicut hi.& quod notat Inno.de procu. in præſentia. ipſe tamen nõ eligit. ¶ Tu verò dicere potes, quòd prima opinio poteſt habere locum, vbi alij duo tacent & nõ reſpondent: quia tunc iuriſditionem amittunt & ad delegantem reuertitur. vt.ĩ.eo.c.vt ſuper. &.c. ab eo.c.j.lib.vj.& cle.j.eo.titu. ¶ Sed ſecunda opinio videtur habere locum, dum præſente tertio, alij dant Apoſtolos refutatorios per allegata huius partis. ¶ Martinus autem dicit, quòd exemptum qui incidit in excommunicationem iuris volentem & requirentem abſoluere poteſt ordinarius & dicit hoc notari in cle. cum ex eo.de ſentẽ.excom.licet Pau. ibi contra & licet ipſe Ioan.An.contra in.c.de monialibus.ĩ.de ſenten.excom. ¶ Fa
24 cit tamen pro hoc, quia in † exemptum volentem & cõſentientem, ordinarius iuriſditionem exercet: vt.xviij.q.ij.luminoſo.glo.enim.ĩ.de offi.ordi.c.cum Epiſcopus.lib.vj.tenet quòd prædictum.c.luminoſo. intelligitur de exempto: nec obſtat, quòd quis non poteſt conſentire in alienum iudicem ſine licentia ſui ſuperioris.ſ.de fo.comp.ſignificaſti. quia exemptus non eſt omnino extraneus. vt patet in cle. vna.ĩ.de teſta.& in cle.j.de ſenten excom.& in cle.j. de iure patro.locus enim exẽptus eſt in diœceſi Epiſcopi.vt patet in prædicto.c. cum Epiſcopus. Item dicit quòd in caſu huius decretalis Archiepiſcopus poteſt citare appellantem ad Papam, vt veniat coram eo proſecuturus: vt ſuum priuilegium electurus & hoc videtur ſumpſiſſe ex dictis Inno. Sed ſi conſtet Archiepiſcopo illum appellaſſe ad Papam, iam de huiuſmodi electione ſibi conſtat: intellige ergo hoc dictũ cum dubium eſt de appellatione, aut de tempore, vel de modo, vel de tenore ipſius, iuxta ea quæ ſcripſi in præcedentibus. ¶ Præterea dicit nõ expreſſo iudice ad quem valet de iure ciuili, quia de illo iure ad immediatum ſuperiorem cẽſetur facta: ſecus tamen de iure canonico: quia de illo iure ad plures poteſt ſine medio appellari & ideò tunc appellatio eſt incerta ſecundum eum. ¶ Supple glo.in glo.j.ibi, *argumentum.* expreſſum eſt.ĩ.eo.dilecti in vltimo in glo.iij.ibi, *ſolutio.* ſecundum Lan.& cauſa & in fine de hoc.ĩ. de accuſa. veniens.in vlti.gloſ.*ergo ſi.in fine.* &.ĩ.de regu.iuris.eum qui certus eſt.lib.vj.in glo.pe.in fine de teſta.Raynutius & capi. Raynaldus.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem etiam poſt biẽnium audiri, qui priùs proſequi nõ potuit.*
2 *Appellationis cauſam finiri debere intra annum.*
3 *Impotentia vel negligentia iudicis quando excuſabilis ſit, & excuſet appellantem.nume.4.*
5 *Trinitatem in diuinis dici ſummam.*
6 *Proteſtatio an ſit neceſſaria, vt impedimentum excuſet appellantem ad proſequutionem appellationis.*
7 *Sententia cùm rata maneat lapſu anni, iudex eam exequi poteſt ſi nullo impedimento tenetur.*
8 *Exequutio facta abſque citatione an valeat.*
9 *Reſtitutio an neceſſaria ſit contra temporalem præſcriptionem ſtatutam ab homine.*
10 *Succurrendum eſſe magis in his quæ ſunt neceſſitatis, quàm in his quæ voluntatis.*
11 *Iudicis infirmitatem excuſare appellantem à proſequutione.*
12 *Ratio quare pro impedimento vnius diei detur annus à iure ad proſequendum.*
13 *Appellatus quando vnus menſis de anno tantùm ſupereſt, an poſſit petere confirmationem ſuæ ſententiæ.*
14 *Sententiam retractari non debere prætextu nouæ defenſionis.*
15 *Vltra ſecundum fatale, nullum aliud haberi tempus ipſo iure.*
16 *Appellationem quæ fingitur fuiſſe iuriſditionem nullam dare poſſe.*
17 *Miror de tantis viris ſicut fuerunt Hoſtien. & Ioan. And. quòd voluerunt mordere Inno. ad literam non ad mentem.*
18 *Iudex appellationis an poſſit arctare tempus appellatiõis proſequẽdæ.*
19 *Præceptum ad certum tempus ſi impedimentum occurrat, debere quàm cito poteſt commiſſum ſibi adimplere.*
20 *Negligentia ex parte appellantis interueniens in primo anno, quanto tempore repellat ipſum ab anno ſecundo.*
21 *Terminum hominis ſuccedere loco termini iuris manifeſtum eſſe.*
22 *Annum primum & annum ſecundum, ſecundùm communem opinionem differre in duobus.*
23 *Culpam non puniri, vbi ſine illa interueniſſet, quod obuenit.*
24 *Iuramento appellantis ſtandum eſſe ſuper impedimentis, quæ proſecutionem tardaſſe proponentur. & nu. 28.*
25 *Negligentiæ ſuccurrendum de iure non eſſe.*
26 *Ponderari debere principaliter, quod in quolibet actu eſt præcipuum.*
27 *Appellatus an coram iudice appellationis poſſit debere pronunciari appellationem eſſe deſertam.*
29 *Eccleſia vel minor an reſtituantur aduerſus lapſum anni vel biennij.*

¶ CAP. VIII.

1 EX ratione. Caſus. † Etiam poſt bien
nium auditur appellans,
qui prius proſequi non potuit: ponit dictum
cuius determinationem interſerit ibi dum-
modo. nec aliter diuiditur. ¶ Expone literã
elapſo. notat Abbas non eſſe neceſſe, quòd ante finem primi
anni petatur ſecũd⁹ per eum qui fuit impedit⁹ primò. imò
peti poterit etiam illo finito: allegat etiam. j. eo. c. ſignifican
te *à ſententia*. i. à die. j. quem fuit lata ſententia & ſic nota.
quòd à die ſententiæ imò ab hora ſententiæ annus appella
tionis incipit currere. ad idem. ij. q. vj. anteriorum. verſic. &
ſciuimus Hoſtien. argu. ea. quæſtione verſi. iudicibus. ad finẽ
quæſtionis alius intellectus colligitur ex antiqua. C. de tem-
po. appel. l. finali in gloſ. ſibi nota & eſt expeditum in cle. ſi-
cut. j. eod. & ibi videas in gloſ. ergo videtur *proſecuti*. videtur
ergo ſufficere, ꝙ intra tempus legitimum incipiat appellans
proſequi etiam ſi cauſa non ſit finita intra annum. j. c. con-
ſtitutus. ver. intellecto. & c. oblatę. in princi. & s. c. perſonas
& c. cum ſit. non enim exprimunt iura decretalium, ꝙ neceſ
ſe ſit cauſam finiri. ¶ Sed in contrarium faciunt. ij. qõ. vj. ap-
pellatore & c. præcedenti. Hoſti. autem dicit primum dictũ
intelligi poſſe in appellationibus interpoſitis ad principẽ,
abſq; damno morę cauſa manet iutacta. ij. q. vj. ſi lis. C. de tẽ
po. appel. l. ſi. authen. ſed lis. ¶ Vnde vt refert Colle. dicebat
quidam dñs Petrus, ꝙ ſi propter impotẽtiam principis im-
pediatur appellans, ipſo iure ſibi ſuccurritur. Secus verò de
iudice inferiore. vt. C. de tempo. appel. l. ſi. Et idem hîc ſentit
Ber. ad fin. glo. ¶ Subdit Collectarius ꝙ non oportet, ꝙ ap-
lans in primo anno impeditus petat annum ſecũdum: quia
datur ſibi à iure. j. c. ſignificãte. & c. ij. q. vj. biduum. circa prin
cipium. ¶ Sed quicquid dicat Hoſti. hodie habemus expreſ
2 ſum, ꝙ intra † annum debet eſſe appellationis cauſa finita vt
in cle. ſicut appellationem. j. c. Oldr. autem in quadam qõne
allegando dicit, ꝙ ſufficit ꝙ appellans ad curiam fuerit dili-
gens immittendo tali tempore, ꝙ ceſſante impedimento iu
dex potuerit impetrari & appellationis cauſa peragi. & fini-
ri. argu. ff. de dam. infe. l. cum poſtulaſſem. circa principium.
& de re milit. l. qui commeatus. ¶ Nec obſtat, ꝙ fuit modico
tempore impeditus, quia ſecundus annus datur à lege. argu.
ff. de mino. l. intra vtile. & C. de adul. l. vlti. in fi. & de excu.
tu. l. ſi cum ipſe. & ideò integer debet ſibi dari. arg. ff. ad tur-
pil. l. ſenatus § vlti. & de ver. ſigni. l. in itinere. ſtatim enim ex
impedimento quæritur beneficium ſecũdi anni appellato:
& ideò per ſubſequentem negligentiam non aufertur. argu.
in authẽ. de nup § ſi verò. & tamen non propter hoc currit
annus ſecundus. argu. ff. ne ſucceſ. edic. l. j § ſed videndũ. quia
aliâs non daretur ſecundus annus ſine bienniũ ſicut vult tex.
in authẽ. de his qui ing. ad appel. in princi. & C. de temp. ap.
authẽ. ei qui ſecũdum cum. ¶ Sed caue quia iſtud de iure nõ
procedit. prout. j. declarabo in. xv. & xvj. qõnibus. vnde dic
vt ibi, *per impotentiam*. ex impedimẽto perſonæ puta appellã
tis vel appellati aut procuratoris alterutrius aut iudicis vel
notarij ſeu nuncij citantis ſeu cauſæ puta ex defectu proba
tionis vel proceſſus prouenientis. ¶ Sufficit enim quęlibet
iuſta cauſa. vt. s. eo. cũ ſit Romana. & ff. ex quib. cau. ma. l. j §
ſi. cũ ſimi. Et fa. quod hic no. in glo. per Ber. ſuper eodẽ ver-
bo, *conſtiterit*. per legitimã probationẽ. iij. qõ. v. quiſquis. vij.
q. ij. præſentiũ. *nolumus*. per beneficiũ reſti. in integ. ſecũdum
vnã lecturã. vel nolumus quia nec velle debemus: & ſic ipſo
iure ſeruantur illęſi, ſecundũ aliã & hîc vltima placet Hoſt.
maximè attenta ſimplicitate iure canonici. argu. de iudi. di-
lecti. j. eo. ad audientiam.

¶ PRIMO quæritur ad expeditionẽ glo. Ber. & magnę
glo. Inno. ibi *dummodo proſequutionem ipſius per impotentiam con
ſtiterit omiſiſſe*. qualiter iſta exemplificantur & intelligãtur?
¶ Bernar. in princi. gl. ſuæ ponit tria exempla. ¶ Et idẽ po-
nit hîc Inno. in effectu in principio glo. ſuæ allegans eadem
iura. & ff. de mino. l. intra vtile. & ff. ſi quis cautionibus. l. ij.
§ ſi. Et addens idẽ ſe dicere, ſi ſui facilitate lapſo primo an-
no, &c. & ad hoc adde omnino quæ ſcripſi. s. de præſcrip. c.
auditis. in ſecundo notabili, vbi poſui latã diſtinctionẽ repe
ries qualiter non valenti agere currit præſcriptio. Itẽ etiam
adde iſtis ea quæ ſcripſi. s. eo. tit. c. cũ ſit Romana. in. j. qõne,
vbi etiam longã diſtinctionẽ reperies, circa id quæ tempo-
ra cõpetant appellanti Nouella aũt etiã remittit ſuper mo-
dis quib⁹ quis impeditur appellationẽ proſequi, ad effectũ
de quo hîc agitur. ¶ Ad Spe. de appel. § nũc breuiter in. j. &
ij. colum. & ſubdit etiã Nouella. ꝙ Io. de Deo. lib. j. q. xxij. te-
net fatalia nõ currere, quãdo viæ ita ſunt clauſæ ꝙ ſine peri-
culo curia nõ põt adiri: inducens ad hoc. ij. q. vj. interiorũ.
§ ad hæc. & xxxiij. q. ij. § fine & s. vt lit. nõ cõte. c. accedẽs. ij.
& hanc decretalem & adde omnino quæ ſcripſi. j. e. c. in. vj.
q. verſu quod impedimentũ. ¶ Et ad id quod dicit Berũ. de
arbi. inducit cle. quãdiu. j. eo. in tribus ſuppleti auth. ſi tñ. C.
de tẽpo. appel. vt ibi no. ¶ Item ad id quod dicit Ber. dari re
ſtitutionẽ circũuento per dolũ alterius illo nõ exiſtente ſol-
uẽdo. ¶ Simile habes notatũ. s. de præſcri. auditis in glo. vlt.
¶ Item per illud quod dicit Ber. de cõpul. iudi. & per. l. vlti-
mã § vlti. C. de tẽpo. appel. videtur poſſe inferri iſta cõcluſio
3 ſcilicet ꝙ tunc † demũ negligẽtia vel impotẽtia iudicis, ex-
cuſat quãdo ſibi per ſuperiorẽ eius appellans prouidere nõ
põt vel ſaltẽ quãdo hoc nõ põt facere intra tempus fatalis ſe
cũdi. de quo loquitur ille § vltimus ibi enim cũ prædixiſſet
poſt ſecũdũ fatale, appellãtẽ etia cũ per iudicẽ ſterit cadere
ab appellatorio iuuamine ad literã ſic ſubdit, *cum ſit ei aper-
tiſſima facultas noſtram adire maieſtatem & tarditatem iudicis in
querelam deduci & noſtro beneficio perpotiri*. ſiue ergo illud *cum*.
ſit redditiuum cauſæ, & ponatur pro quia ſiue proponatur
pro quando, vt notatur per Nouellam. j. de commodato. c.
vno. in princi. concluditur quod prædixi. aliâs enim non ſa-
tisfaceret ei, quod ibi præcedit videlicet ꝙ ſumma ope de-
bet appellationem proſequi.

¶ SECVNDO quæritur occaſione eorum quæ ſcri-
pſi, in qõne. s. proxima. verſu item per illud vſq; in finẽ quæ
4 ſtionis, quę hîc nõ repetas, qualiter † negligentia iudicis ex-
cuſat appellantẽ & videtur ꝙ nõ excuſet de per ſe: per prędi
cta maximè ſi appellans potuit facere cum ſuperiore ipſius
iudicis, ꝙ ipſum iudicẽ cõpelleret, aut aliũ iudicẽ daret per
illud quod hîc no. Ber. hîc ver. ſi. glo. ibi vel quia non potuit
facere &c. ¶ Caue tamen ordinarij vel in ſubdelegato dele-
gati Apoſtolici, patet aliud remedium videlicet reaſſumen
di cauſam, aut alteri delegandi maximè igitur quando ipſe
delegans, eſt præſens hoc nõ debet prætermittere appellãs:
& ex prædictis patet, ꝙ nõ excuſat negligẽtia iudicis, ſi ap-
pellans potuit facere erga ſuperiorẽ prædictas diligẽtias, &
nõ fecit. ¶ Et facit bene pro hoc quia ſummitas dicit quę-
5 dam in re ſuprema quo nihil amplius vnde † in diuinis tri-
nitas dicitur ſumma: vt. s. & C. de ſumma trinitate in rubri.
& Deus dicitur ſummus. C. de ſum. tri. l. ij. & in humanis an
nnatis, Romanus pontifex dicitur ſummus. xxj. diſt. § de ſta.
mo. cũ ad monaſteriũ in ſi. Et in meritorijs, ſummũ bonũ di
citur iuſtitiã colere. xij. qõ. ij. cũ deuotiſſima. & ſummopere
cauendum eſt, ne violentus &c. xj. q. iij. ſummopere. ¶ Si er-
go appellans ſumma ope niti debet ad finem litis, ergo tũc
ſolũ excuſatur, ſaltẽ poſt bienniũ, cũ nõ habeat vltra quid fa-
ciat. & ad hoc. s. de iudi. cũ nõ ab homine. Habẽs aũt copiã
delegãtis, per quã altero de tribus modis ſupradictis, ſibi po
teſt prouideri, illud non petens, non videtur ſumma ope
viſus: & ſic per lapſum fataliũ, appellatio eſt deſerta. ¶ Hoc
etiam ſcias aliquos tenere etiam, delegatum Papæ qui negli-
ger per ſuum ordinarium ad hoc vrgeri poſſe ſuper quo vi-
de quod ſcripſi de reſcri. c. vlti. ſuper vlti. glo. Nouella. Et ſu-
per illo generali quod per me nõ ſtat &c. quod inducit Ber-
nar. vide lecta & notata. s. de eo qui mit. in poſſ. c. ij. & j. de
regu. iur. imputari. lib. vj.

6 ¶ TERTIO quæritur nunquid † vt impedimentũ ex-

cuſet appellantem ad proſequutionem appellationis prote
ſtatio ſit neceſſaria?& hîc ſubintro magnã gloſ Inno. ¶ Di-
cit Inno. ꝙ prudenter faciet, qui leui impedimento detẽtus
vt non poſsit proſequi ſuã appellationẽ, ſi impedimentum
ſuũ proteſtetur coram iudice à quo appellatum eſt, petẽdo
ne procedat. & coram executore, petendo ne ille ſentẽtiam
exequatur: & appellando ſi cõtra fecerit. Sed pone ꝙ obmi-
ſerit proteſtari, & ꝙ iudex fuerit ſententiam executus, quid
tũc fiet? reſpõdet Inno. ꝙ tunc ſi nullũ erat impedimẽtũ, te-
nebit executio etiam nulla citatione facta: cum enim lapſu
7 †anni rata maneat ſentẽtia, ſi nullo impedimẽto tenetur,
iudex eam exequi poteſt: & eſt ratio quia executor nec in ci
tationibus nec in alijs ordinem iudiciarium tenetur obſer-
uare ſecũdum Inno. & hoc dictũ menti tene, quia ſemper al
legatur ſecũdum Mar. ¶ Super quo vide quod ſcripſi de offi.
dele. c. paſtoralis § quia verò. lib. vj. Si ergo rata manet ſentẽ-
tia lapſo anno, vt. C. de tempo. appel. auth. ei qui appellat. nõ
apparet ex quo nullũ impedimentũ ſubeſt, quare deberet iu
dex differre executionem: imò certè poteſt & debet eam fa-
cere. ¶ Fatetur tamen Inno. ꝙ ſi pars veniat coram executo
re, & dicat ſentẽtiam nullã, audienda eſt ante executionẽ: &
ꝙ niſi audiatur iuſtè poterit appellare: & ad hoc inducit no
ta. ſua. ſ. de de off. le. c. paſtoralis § ij. & eo. ti. c. cũ in iure. & fa
cit quod ſcripſi. ſ. titu. j. quod ad conſultationem. ¶ Plus di
cit Inno. ꝙ etiam ſi non proteſtetur aliquid corã iudice, vel
executore, nec excipiat de nullitate nihilominus tam pen-
dente executione, quã etiam ea finita, poteſt appellãs implo
rare officiũ iudicis, vt quæcũq; facta poſt eius appellationẽ
in ſtatum priſtinũ reuocentur. vt. j. eo. bonæ. & ſ. de excep.
dilectę. ad finem vbi de hoc not.

¶ QVARTO quæritur occaſione præcedentiũ, vtrũ
8 †executio facta abſq; citatione valeat? & videtur placere In
no. ꝙ ſic. quod enim dicitur nõ valere ſentẽtiam vel etiã alia
extra iudiciũ facta, non ſeruato ordine iudiciario, vel à iure
vel ab homine ſtatuto. ij. q. j. de his. ſ. de reſcrip. c. cũ dilecta.
ad finẽ. j. de cenſi. Romana. lxiiij. diſtin. c. ſi. lxv. diſtin. per to
tum. ſ. de elec. quia propter de offi. dele. prudentiam. j. rñ ſo.
verſu fina. tunc habet locũ quando certus ordo ſtatutus eſt,
& ille obmittitur, quod hîc nõ eſt quia executori nullus or-
do præfixus eſt à iure vt dictum eſt ſecundum Inno. & ſi im
poſitum ab homine, ab eo appellari poſſet ſecundum Hoſt.
C. quorum appellatio non recipi. l. ab executore. ¶ Et idẽ eſt
ſi modum executionis excedat: nam & ſi executori non præ
figitur ordo iudiciarius obſeruandus, ei tamen imponitur
certus modus, & multas exceptiones habet de neceſsitate
recipere & admittere, quod dic vt ſcripſi. ſ. titulo. j. c. de cæ-
terò. & c. quod ad cõſultationem. & cle. paſtoralis. e. tit. ¶ Et
per hoc videtur ſecundũ Hoſti. ꝙ executor cautius proce-
det ſi citet partes, antequã ſentẽtiam exequatur: & ſi audiat
ſi contra executionẽ aliquid rationabile opponatur non vt
diffiniat ſed vt per hoc inſtruatur vt etiã ſcripſi in locis ſta-
tim allegatis. ¶ Et enim non ſolũ in iudicialibus, ſed etiã in
extraiudicialibus hij quos res tangit, & quorũ intereſt, ſunt
vocãdi: vt patet. ff. de aqua plu. ar. l. in cõcedẽdo. C. de autho.
tu. l. fi. ff. de adop. l. nam ita. ſ. de offi. Archi. ad hæc § fi. & de
maio. & obe. inter. iiij § fi. & c. vlti. e. ti. & in eo quod legitur
& not. ſ. de tẽpo. ordi. c. ſi Archiepus § fi. maximè hi de qui-
bus præſumi poteſt ꝙ aliquas legitimas exceptiones habeãt
quæ omnino ſunt admittendæ. ſ. de offi. dele. ex parte. ij. ſe-
cundũ Hoſti. ¶ Sed dic vt ſcripſi in locis ad quæ. ſ. remiſi. &
ſ. de pſcri. c. dudũ. & in cle. vna. de offi. dele. c. quoad executo
rẽ gratiæ & aliqua forte addam de executore gratię. j. de cõ
ceſ. præben. propoſuit vbi de hoc etiam tangitur per Inno-
centium.

¶ QVINTO quæritur quia hîc loquitur de anno da-
to à iure, quid in termino dato ab homine. ¶ Reſpondet In
no. ꝙ in illo idem eſt: & ꝙ eodem modo proceditur in ter-
mino dato ab homine, ſicut in dato à iure: licet aliqui dixe-
rint, ꝙ ſtatim elapſo termino dato à iudice, etiam ſi habeat
legitimum impedimentum, tamen ſententia tranſit in rem
iudicatam. ſ. eo. cum ſit Romana. j. rñ ſo. & c. perſonas. vbi de
hoc. & argu. pro hac differẽtia. ſ. de in integ. reſti. c. conſtitu
9 tus. vbi notatur, ꝙ cõtra †temporalem præſcriptionem ſta-
tutam ab homine, neceſſaria eſt reſtitutio: & tamen contra
temporalem præſcriptionem à iure ſtatutam non eſt neceſ
ſaria reſtitutio. C. in quibus cau. non eſt neceſſaria in integ.
reſti. l. fi. ſecundũ Innoc. Et quia ſicut dici conſueuit, mitius
agitur cum lege, quã cum miniſtro legis. ff. de arb. l. celſus. ff.
de cõpenſa. l. ſi cũ militi. ſecundũ Hoſti. ¶ Ad illud tamẽ qđ
dictũ eſt de tẽporali præſcriptiõe. Reſpõdet Inn. ꝙ certè nõ
eſt ſimile: quia tempus huius appellationis proſequendę ſta
tutõ ab homine, ſuccedit loco termini ſtatuti à iure: & ideò
eodẽ iure cum illo cenſeri debet. ar. ff. ſi quis cau. l. ſi eũ § qui
iniuriarum. & quod legitur & not. j. de voto magnæ § cum
igitur. j. rñ ſo. ſuper verbo, obliget. Illud autẽ tempus de quo
loquitur pręd. c. cõſtitutus non ſuccedit loco alicuius termi
ni à iure ſtatuti: imò illi iidẽ ciues de nouo inter ſe hoc or-
dinauerant ſecundum Inno. ¶ Per hoc tamen non videtur
ſuffitienter reſponſum, ad prædi. l. celſus. quia ibi terminus
ab arbitro ſtatutus ſuccedit loco termini à iure ſtatuti. l. qua-
drimeſtris. ¶ Sed poteſt reſponderi ſecundum Hoſtiẽ. ꝙ ibi
durius voluit lex agere quantũ ad pœnę cõmiſsionem cum
illo qui arbitro nõ paret, quã cum illo qui nõ paret iuri, vel
iudici. & poteſt reddi ratio quia ille qui cõpromittit volun
tariè hoc facit. vt. ff. de arbi. l. iij § cauta. & ſi neminẽ. & ideò
ſi quid durum ei præcipiatur, imputet ſibi, qui compromi-
ſit vt. ff. de arbi. l. diem § ſtati. & qui talem elegit. ff. de mino.
l. cum mandato. ad finem. ideò cum voluntariè ad hoc pro-
ceſſerit, ſi conqueratur de grauamine, nõ auditur: aliud aũt
eſt in iure, iudice, ac iudicio: quia ius omnes aſtringit. ſ. de
conſti. c. j. in fi. & C. de legi. l. leges. & iudiciũ redditur in inui
10 tum. ff. de verbo. ob. l. inter ſtipulantẽ § j. & ideò in his †quę
neceſsitatis ſunt, magis eſt ſuccurrendũ, quã in his quę ſunt
ſolius voluntatis. ¶ Item poteſt etiam reddi ſecunda ratio:
quia firmitas arbitriorum, ex ſolius pœnæ promiſsione de-
pendet: nec aliud reſtat remediũ cõtra non parentẽ, niſi pœ
næ cõmiſsio. vt. C. de arb. l. j. ¶ Et ideò qui nõ paret arbitro
incidit in pœnam ne arbitria cõtingat eſſe deluſoria ſi aliud
diceretur. ¶ Sed aliud eſt in illo, qui nõ paret iuri vel iudici
ille enim in nullã certam pœnam pecuniariã incidit regula
riter: quia nec aliqua eſt promiſſa ſed nec impune hoc tranſ
ibit. quia aliâs à iudice diſtringetur atq; punietur. prout le-
gitur & not. ſ. de maio. & obe. c. ij. & vt lite non conte. c. tuę.

¶ SEXTO quæritur nunquid ille qui appellat nedum
habet inchoare ſeu proſequi imò etiam finire. & terminare
cauſam appellationis intra annum. Reſpondet Inno. dicens,
ꝙ ſic & ꝙ intra annum debet finire cauſam appellationis:
niſi impedimento legitimo impediatur. quod impedimen-
tum tripliciter prouenire poteſt. ¶ Primo ex parte iudicis:
quia non poteſt vel nõ vult in cauſa procedere. ¶ Vnde ex-
11 cuſat †infirmitas iudicis, put eſt expreſſum in auth. vt ſpõ-
ſalit. largitas § hoc quoq; ſancimus. ar. ff. ex quibus. cau. l. ſed
& ſi per prætorem. ¶ Secundò ex parte aduerſarij, qui pro-
ponit multas exceptiones, vel petit vel obtinet multas dila
tiones vel quia infirmus eſt, vel aliâs venire nõ poteſt: & eſt
cauſa grauis in qua non tenetur procuratorem mittere. ſ. de
procu. querelam. imò & infirmitas procuratoris excuſat vt
C. qui petant tutores. l. cum à matribus. argu. ff. de ope. l. pre
ſes. ſecundũ Oldra. ¶ Tertiò ex parte ipſius met appellantis
qui impeditur propter ſui inopiam vel impotẽtiam, vt hîc
quod eſt notabile. argu. j. de ſenten. excom. c. quod de his § j.
vel propter ſuam infirmitatem vel tempeſtatẽ, vel propter
alium caſum fortuitum: de quibus ponitur multa exempla.
ff. ſi quis cau. l. ij. ¶ Aut propter impedimentũ teſtium vel
inſtrumentorum, quæ ſine culpa ſua habere non potuit in-
tra annum: ſed poſteà poteſt habere. vt. ff. de ędẽ. l. argenta
rius § cum ante. ¶ Aut quia dolo vel violentia cuiuſcunque
extranei impeditur, in quo caſu eidem per beneficium reſti.
in integr.

in integ. ſubuenitur. vt patet ex his quæ not. hîc per Bernardum poſt principium glo. in ver. ſi verò alicuius. & tetigi. ſ. in. j. q. & colliguntur hîc in primis iuribus, & in auth. de his qui ingredi. ad appel. rñſo. j. & § j. ij. & iij. col. v.

¶ SEPTIMO quæritur nunquid ſufficit appellanti incipere proſequi cauſam appellationis tali tẽpore, ꝙ ſi nullum inopinatum interueniret ante finem anni, ſententiam petere poſſet. ¶ Reſpondet Inn. ꝙ ſic. ¶ Ex quo videtur inferri poſſe, ꝙ aliâs non ſufficeret puta incipere proſequi tali tempore, ceſſante impedimento non poſſet intra annum finire. &c. quod mẽti tene. ¶ Sed pone ꝙ differtur cauſa appellationis, eò ꝙ aduerſarius petit dilationem ad reprobandum teſtes appellantis, nunquid imputabitur iſtud appellãti? Reſpondet Innocẽ. quòd non. Et eſt ratio: quia ſi reprobauerit aduerſarius appellantis, tunc illis non obſtantibus, cõfirmabitur ſententia contra appellantem lata videlicet ſi ex illis ſolis teſtibus erat infirmanda. ſi autem non reprobauerit, vel ſi ex illis ſolis teſtibus non pendebat victoria cauſæ, apparet ꝙ malè petita fuit & obtenta dilatio. & ideò nõ debet obeſſe appellanti. ¶ Item pone, ꝙ appellatus petijt dilationem ad probandum de iure ſuo, ſicut & fortè appellans ad hoc ſimilem dilationem habuerat, nũquid imputabitur hæc dilatio appellanti? Reſpondet etiam Inno. ꝙ non. argu. C. de in integ. reſti. pe. l. petendæ. in principio.

¶ OCTAVO quæritur pone, ꝙ appellans poſtquàm ipſe incœpit proſequi appellationem per vnum tantũ diẽ, in illius proſequutione, fuit impeditus, videlicet, quominus intra annum poſſet facere ferri ſententiam in cauſa appellationis, nunquid propter hoc totus annus ſecũdus ipſo iure, ſine beneficio reſtitutionis ſibi indulgetur à iure? videtur ꝙ ſic: & ſatis hoc colligitur ſecundum Inno. in authẽ. de his qui ing. ad ap. ¶ Et hoc verum intelligas, quãdo per hoc impeditur petere ſententiã finalẽ & finire cauſam. Secus enĩ ſi ſolũ impediretur proſequi & non finire. hoc eſt quia & ſi non fuiſſet impeditus cauſam veriſimiliter nihilominus nõ finiuiſſet nec finire potuiſſet: quia tunc nimis dicitur ſe ar-
12 ctaſſe, prout. ĩ. declarabo. ¶ Ratio autẽ † quare pro impedimẽto vnius diei (intelligendo vt ſtatim dixi) datur annus à iure, eſt iſta: quia ſecundũ fatale propter impedimentũ legitimũ datur à iure: & datur à iure pro fatali homini vnus annus: nec reperitur in iure aliud tẽpus minus dari. ¶ Subdit tamen Inno. ꝙ ſecus eſt, quando alicui per beneficium reſtitutionis ſubuenitur: quia tunc non reſtituitur ſibi tempus, niſi quantũ propter impedimentum amiſit. argu. ff. ex qbus cau. ma. l. ab hoſtibus. § fi. ad quod. ĩ. redibo.

¶ NONO quæritur pone de voluntate partium differtur cauſa appellatiõis, puta quia itur ad arbitros vel alio ſimili modo, nunquid illud tempus ipſo iure recuperat, quod remanſerat de anno? Reſpondet Inno. ꝙ ſic. vt in authẽ. eo. titu. § deinceps autem. colla. viij. de quo videbitur in clem. quãuis. ĩ. eodem.

13 ¶ DECIMO quæritur vtrum † appellatus circa finẽ primi anni ſcilicet quando vnus menſis tantũ de anno ſupereſt, poſsit petere confirmationem ſuæ ſentẽtię? videtur tex. dicere, ꝙ non. in authẽ. de his qui ing. ad ap. § iij. col. v. ¶ Sed Innoc. dicit ꝙ non videt rationem huius & de hoc notatur. ĩ. c. oblatę. § licet igitur. ¶ Imò plus videtur Innoc. ꝙ ex quo appellans fecit citari appellatum cauſa appellationis, etiam ſi hęc citatio emanauerit in principio primi anni, tamen ex tunc appellatus habet poteſtatem petendi cõfirmationem ſuæ ſententiæ pro ſe latæ non expectato prædicto vltimo menſe anni: vt. C. quomodo & quando. in authẽ. qui ſemel. Nam ſi ita obtinet in cauſa principali, vt prædi. auth. eo. qui ſemel. fortiùs hoc idem dicẽdum eſt, in cauſa appellationis, quæ minus tempus habet, quàm cauſa principalis: quia non habet niſi annum vt hîc: & principalis triennium. C. de iud. l. properandum. ¶ Et videtur hoc expreſſum in cauſa appellationis. C. de tempo. appella. l. fi. § illud. Et hoc idem concedunt. ¶ Sed alij contradicunt, pro quibus facit expreſsè in authen. de his qui ing. ad appellationem. § quia enim. colla. v. vbi dicitur, ꝙ etiam in medijs certaminibꝰ, cauſam appellationis deſeruit ad hoc tamen vt petat ſentẽtiam, debet ad finem biennij expectare. Nec obſtat ſecundum iſtos prædi. authen. qui ſemel: quia loquitur in cauſa principali, nec eſt trahenda ad cauſam appellationis: quę habet tempus ſuum certum & à iure determinatum: ſecundum eos. ¶ Sed prima opinio videtur mihi ſecurior, & etiã de facto ſeruatur. ¶ Vnde prædi. § quia enim. debet ſimiliter intelligi videlicet niſi perpetuus proceſſus cauſæ appellationis, vſq; ad ſententiam eſſet conſummatus: quia ſi conſummatus eſt, iudex debet iudicare de eo quod cognouit. ff. de iudic. l. de qua re.

¶ VNDECIMO quæritur quid ſi in principio vel ante finem primi anni vel ſecundi, feratur ſentẽtia infirmationis primæ ſententiæ, & poſteà appellatus petat mandari executioni ipſam primam ſententiam, tanquàm etiam ſi lapſu primi vel ſecundi fatalis, in rem tranſiuerit iudicatam. Quid tunc fiet? Reſpondet Inno. licet Hoſti. contra ſecundum Nouellam. ꝙ videtur ꝙ illi appellato petenti executionem, obſtabit exceptio rei iudicatæ ex ſentẽtia ſecunda nec audietur ſi dicat, ꝙ ante ſecundam ſententiam infirmatoriã primæ ſententiæ poſt lapſum anni rata manet ſententia pri-
14 ma: quia † prætextu nouæ defenſionis non debet retractari ſententia. vt. C. de tranſactio. l. ſub prętextu. & ſ. titu. j. inter monaſterium. vbi de hoc nec obſtat ſi dicas, ꝙ nõ valet ſententia ſecunda lata contra ſententiam primam: quia ſecundum hoc, nunquã valeret ſententia ſecunda lata in cauſa appellationis ſententiam primam infirmans. ¶ Sed nec ſuper eodem eſt prima ſententia quæ fertur in cauſa principali & ſecunda quę fertur in cauſa appellationis. ¶ Super quo vide notata in cle. ſi appellationem. ĩ. eo. vbi de hoc in glo. *hoc fortificat.* ¶ Refert hoc tamen Henricus, Hoſtienſem hîc tenere contrarium & eius appellationem præualere & approbari per prædictam clementinã ſecundum Ioan. Andrę. hîc & Zenzel. ibi in. j. glo. licet Archidi. ibi. ij. q. vj. ei qui. videatur præeligere opinionem Inno. & malè ſecundum Henricum ſed bene ſecundum me. ¶ Ad quod declarandum redibo. ĩ. in ſequenti quæſtione. verſi. Item nec placet. & verſi. ego autem per quæ apparebit, ꝙ Hoſti. Henri. & Nouella. hîc malè intellexerunt Inno.

¶ DVODECIMO quæritur quod ſi tertio anno vel vltra impediatur, ꝙ nõ poſsit appellationem proſequi? ¶ Reſpondet Inno. ꝙ videtur ꝙ ipſo iure habeat quartum & quintum vel vlteriorem annum. argu. in authẽ. de his qui ingre. ad appellationẽ. § ij. ¶ Sed finaliter magis videtur In-
15 no. ꝙ vltra † ſecundum fatale nullum aliud habebit tempus ipſo iure. Tamen per beneficium reſtitutionis ei ſuccurretur, & reſtituetur tunc ei tantum tempus, quanto tempore fuit impeditus, proſequi appellationem: arg. in eo quod ſcripſi. ſ. in fin. octauæ quæſtionis. ¶ Et placet hoc Accurſio in authen. ei qui. C. de tempo. appellationum. ſcilicet ꝙ per reſtitutionem prouideatur. ¶ Tamẽ videtur velle, ꝙ reſtituatur integer annus, dicendo ꝙ tertius annus datur per reſtitutionem. ¶ Sed ipſe Accurſius. in authen. de his qui ingredi. ad appellatio. § ſi verò. colla. v. tenet quòd ipſo iure non currit biennium impedito. & idem notatur in authẽ. de appellatio. § ad hoc. collati. iiij. & ff. ex quibus cau. maio. l. ſed & ſi per prætorem. in glo. j. ¶ Sed contrarium notatur in authẽ. de his qui ingre. ad appella. § vnde hoc. in. j. glo. & C. de tempo. appellatio. authen. item ſi appellationem. ¶ Sed concordari poſſunt hæc, vt dicit hîc glo. vt diſtinguatur inter impedimentum proueniens ex facto iudicis cum determinatione quam, dixi. ſ. in. j. & ij. quæſtionibus. vt tunc ipſo iure ſit illęſus. Et idem ſi de voluntate partium prorogetur. vt dixi. ſ. in. x. qõ. & ſtatim tangam. ¶ An verò ex facto proprio, & tunc reſtituatur. ¶ An verò impediatur per tertium, qui non eſt ſoluendo: & tunc etiam reſtituatur. vt in glo. & ſolũ ad illud tempus reſtituatur in quo lęſus fuit vt dixi ſecundũ Innoc. ¶ Prædictæ tamen opinioni fortiter contradicit ſe-

cundum Hoſti.in authen.eod.ti.§.item ſi appellat.colla.viij.
vbi dicitur quòd ipſe appellans ipſo iure ſeruatur illæſus.ita
quòd nec ei obſit,etiam ſi decies milies pluſquã biennij tẽ-
pus excedat.Sed illud quando devoluntate partium fit pro-
rogatio per compromiſſum & idem ſi aliter quomodocũq;
vt in clemen.quandiu.ĩ.eo.¶ Item nec Hoſtiẽ.Solutio pri-
mæ quæſtionis quã moui.ſ̃.eo.c.in.x.q.certum enim eſt, ꝙ
lapſo primo anno,rata manſit prima ſententia, vbi nullum
iuſtum impedimentum interuenit:ac perinde eſt,ac ſi nun-
quã appellatum fuiſſet:imò & appellans ad cauſas ſuas, ceci
diſſe videtur.vt patet in eo quod legitur & notatur.ſ̃.eo.cũ
ſit Romana.&.ĩ.c.ſæpe.§.quia verò tamen.&.§.ſequenti.ſi
igitur poſteà fuit infirmata per iudicem appellationis patet
16 quia ſecunda ſententia à non ſuo iudice lata fuit.Quia † ap-
pellatio quæ fingitur non fuiſſe, iuriſditionem non poteſt
ei dare.& ſic nulla fuit ſententia infirmationis.ſ̃.de iudi.c.
at ſi clerici.¶ Sed nec valet ſententia contra primam ſentẽ-
tiam lata,de qua nec oppoſitum, nec actum fuit vt patet in
eo quod legitur & notatur.ſ̃.ti.j.inter monaſterium.¶ Nec
obſtat quod dictum eſt,quòd ſecundum hoc, nunquã vale-
ret ſententia contra iudicem appellationis,contra primam
lata.Quia hoc non eſt verum,imò ſemper valebit:quandiu
ex vi appellationis,prima ſuſpenſa eſt ſed ex quo appellatio
ceſſat,non valebit ſicut nec valeret ſi appellatum non fuiſ-
ſet. Sed nec obſtat quod dictum eſt, quòd prætextu nouæ
defenſionis &c.quia illud verũ eſt de ſentẽtia à ſuo iudice la
ta & quæ tenet ſed hic per exceptionem lapſus anni patet,
quòd nec iudex eſt is, qui ſententiam tulit: & quòd ſenten-
tia nulla eſt dicendum eſt igitur ſecundũ eum, quòd in præ
miſſa quæſtione poteſt appellatus petere cum effectu,quòd
prima ſententia pro ipſo lata executioni mandetur. Et ſi ex-
cipiatur de ſecunda ſententia per appellantem, poterit ap-
pellatus replicare de nullitate illius & hoc vult clementina
ſi appellationem.ĩ.eo.quæ etiam fortificat opinionem Ho-
ſtiẽ.vt habeat locum etiam appellato cum appellante vel ſi-
ne poſt fatalia proſequente ſecundum Nouellam. ¶ Ego au
17 tem miror † de tantis viris, ſicut fuerunt Hoſti.& Ioan. An.
quòd voluerunt mordere Inno.ad literam,non ad mentem.
¶ Vnde pro breui expeditione diſtinguas: quia aut ſenten-
tia ſecũda reuocatoria primæ fuit lata poſt fatalia,& appel-
latione iam exiſtente deſerta,& tunc non valet ſecunda re-
uocatoria primæ nec primæ executionem poteſt impedire:
& ſic procedit opinio.Hoſtiẽ.& Nouellæ.¶ Sed abſit quòd
Inno.in caſu iſto loquutus fuerit. ¶ Aut ſecunda ſententia
reuocatoria primæ lata eſt ante lapſa fatalia,& adhuc appel
latione pendente, vt puta in principio vel in fine primi fata
lis hoc eſt primi anni. ¶ Aut ſecundi fatalis.id eſt ſecundi
anni à iure dati ratione impedimenti vt hic.¶ Et tũc ſi aliâs
ritè lata eſt,tenet & impedit primæ executionem. ¶ Et ita
procedit opinio Inno.& eius motiua & ſic intelligendo mo
tiua Hoſti.& Nouellę ad propoſitum non faciunt: quia ſo-
lũ reſpiciunt primum caſum.Inno.patenter liquet ex termi
nis quæſtionis quã formaui.ſ̃.in principio vndecimæ quæ-
ſtionis, quos terminos ego reccepi originaliter ex lectura
mea Innocen.quam conſueui reperire veracem: & credo in
alijs libris idem communiter reperiri.

18 ¶ DECIMOTERTIO quæritur nunquid † iu-
dex appellationis poſsit arctare tempus appellationis proſe-
quendæ? Reſpondet Inno.dicens, quòd nõ:niſi ex cauſa ma-
gna,vt.ĩ.eo.oblatæ.& argu.ff.eo.titu.l.ij.& l.iiij.§.ſi quis cõ-
demnatus.de qua ſatis ſcripſi.ſ̃.de.c.cum ſit.in.iiij.v.vj.&
viij.quæſtionibus.

¶ DECIMOQVARTO quæritur pone appel
lans proſequi neglexit,& in tantũ ſe arctauit,quòd ita mo-
dicum reſtat de anno,ſibi à iure dato ad ſuam appellationẽ
proſequendam,quòd non poſſet intra illud tempus qđ ſibi
reſtat perficere cauſam appellationis poſteà ſuperuenit ſibi
impedimentum ante finem anni per quod impeditur vlte-
rius ſuam appellationem proſequi & finaliter labitur annus
vnde ipſe appellans,prætextu impedimenti prædicti vult
gaudere ſecundo fatali,& habere alium annum ſecundum
ipſo iure.Sed appellatus dicit,quòd hoc nõ debet fieri imò
debet imputari ipſi appellanti: quia in tantum ſe arctauit,
nunc quæritur quis meliùs dicat? Innocen.quaſi ad quæſtio
nem reſpondere volens, dicit, quòd bene poteſt imputari
appellanti, ſi modicum tempus reſtat ſibi de anno, in quo
potuit cauſam proſequi propter impedimentum ſi ipſo im
pedimẽto ceſſante in anno,nullo modo cauſa valeat termi-
nari:quia non incoepit cauſam bono tempore intra annum
& probat quia qui aliud dicit, dat cauſam prorogationi li-
tium:contra id quod legitur & notatur.ſ̃.de do.& contu.c.
finem.¶ Alij verò aliter intelligunt Innocen. videlicet hoc
modo,quòd bene poteſt imputari appellanti, ſi modicum
tempus reſtat ſibi de anno,in quo non potuit cauſam proſe
qui propter impedimentum,ſi ipſo impedimento ceſſante
non incipiat cauſa intra annum: licet in anno cauſa nullo
modo valeat terminari: & iſte ſecundus intellectus placet
Hoſtien.ac Nouellæ.& mihi quia procedit directè ex ver-
bis Innocen.& ſic ſum expeditus de tota gloſ.Innocen.& ad
hoc infra redibo in quæſtione.xvj.vbi omnino videas.

¶ DECIMOQVINTO quæritur pone impedi-
tus vſq; verſus finem anni,in illo modico tempore quod re
ſtat de anno,abſq; impedimento in quo non poſſet tractari
& finiri cauſa appellationis, non curat appellans incipere
proſequi ante finem anni huiuſmodi cauſam quæritur nũ-
quid poſsit hoc ſibi imputari vt ſic ſua appellatio debeat
reputari deſerta?& ſic quòd ſecundum fatale ſecundi anni,
ſibi debeat denegari?videtur quòd ſic per notata hic per In
no.ſ̃.proximè per me expoſita.¶ Et videtur placere Hoſti.
in hoc quòd recitatis verbis Inno.addit quòd idem videtur
ſi per totum annum impeditus fuerit niſi &.ĩ.ſecundum
annum quãcito poteſt, incipiat cauſam appellationis pro-
ſequi: & hoc per eandem rationem. ¶ Sed & in vtroq; di-
cto videlicet Inno.& Hoſti.videtur melior ratio ſecundum
19 Hoſti.quia † quandocunq; aliquid pręcipitur fieri intra cer
tum tempus,ſi is cui præcipitur per idem tempus impedia-
tur in partem vel in totum,debet cauſam ceſſante impedi-
mento quàmcitò poteſt commodè quod ſibi præcoeptum
eſt adimplere.vt.ff.ad tertul.l.ij.§.confeſtim.&.ff.de arbit.l.
Celſus.& in eo quod legitur & notatur.ſ̃.de dolo & conta.
cum dilecti.& optimè facit de elect.cupientes.§.quod ſi per
xx.in fine verſi.& nihilominus.lib.vj.ſed re vera iſta opinio
ſaltem quoad effectum deſertionis inducendum, videtur eſ
ſe perquàm dura:& credo quòd in palatio non ſeruaretur:
quia videtur prima facie eſſe contra mentem iurium volũt
enim iura,dari appellanti ad proſequendam ſuam appella-
tionem vnum annum,& ex cauſa biennium vt hîc & tamẽ
iſte in caſu quæſtionis,non haberet annum.nec ex cauſa bi-
ennium ſed vnum tempus minus anno, & ſatis modicum.
¶ Prætereà iura volũt,ꝙ impedito legitimè intra primum
annum,detur ſecundus annus ipſo iure & ſine ope reſtitu-
tionis vt hîc & ita videntur velle iura, ꝙ lapſus temporis
impediti non noceat ipſo iure:qui tamen multum noceret
ſecundum opinionem prælibatam:maximè quia non repe-
ritur iure cautum, quòd tam modica negligentia irrogare
debeat tantã poenam.¶ Et pro hoc optimè facit quod ſcri-
pſi.ĩ.in quæſtione proxima.verſu in primo articulo refert
Nouella vt ibi ſcripſi.¶ Ego igitur circa iſtud,ſic diſtinguo
quia aut quęritur an talis negligentia debeat imputari quo-
ad poenam deſertionis incurrendam,quia hoc non reperio
in iure expreſſum: vt prædixi: quia aut quæris an debeant
ſibi imputari quoad hoc,vt minus tempus ſibi à iure detur,
quàm ſecundus annus pro ſecundo fatali: & adhuc dico ꝙ
non:quia hoc etiam non reperio in iure expreſſum:& tamẽ
à iure datur ſolùm illud, quod in iure exprimitur eſſe dan-
dum.¶ Aut quęris:an imputetur ei quantum ad hoc,quòd
iudex poſsit ſibi diminuere de ſecundo anno, licet à iure da
to tantum tempus quantùm fuit illud reſiduum primi an-
ni,in

ni, in quo ceſſauit impedimentum & potuit ſuam appellationem proſequi, & non fuit eam proſequutus, & tunc dico quòd ſic. quia cum maxima iuris æquitas etiam ſcripta dictet hoc fieri, & lex omiſerit iſtud exprimere, iudex qui eſt miniſter legis, debet hoc ſupplere: vt prædicto §. ſi quis condemnatus. & ad hoc bene faciunt notata Bar. ff. de re iudi. l. ij. nec obſtant ea quæ ſcripſi. ſ. eo. c. cum ſit. in. iiij. qõ. ad fin. & ſ. eo. c. in. xiiij. q. quia illa intelligo regulariter vera. ¶ Fallit tamen ex maxima cauſa, vt hic. vel dic, quòd debet computari ſecundus annus à tempore ceſſantis impedimẽti primi anni, & inchoantis negligentiæ appellantis: vt ſit illud reſiduum per quod fuit appellans negligens non cedat appellanti negligenti ad lucrum ſed ad damnum. ff. de interdi. & rele. l. ij. ff. de nego. geſt. l. ſiue hæreditaria. in fi. & j. de prębend. cum qui. libr. vj. & vt in eo in quo delinquit puniatur per communia iura, ad quæ redibo. in quæſtione infra proxima.

¶ DECIMOSEXTO quæritur ad declarationẽ
20 præmiſſorum, quanti † temporis negligentia interueniens in primo anno ex parte appellãtis repellat ipſum ab anno ſecundo. ¶ Pone enim quòd appellans vna die vel ſeptimana fuerit negligens, ſed toto alio anni tempore fuit vel ſolicitus vel iuſtè excoſatus, nunquid ſibi deberet biennium? & conuertendo eodem modo quæritur quanti temporis impotentia excuſet an ſcilicet excuſet impotentia vnius diei, vel ſeptimanæ ipſo appellante toto reliquo anni tempore exiſtente negligente vel ſolicito vel partim ſolicito, & partim negligente, & qualiter circa hoc regularis doctrina dari poteſt. ¶ Ad primum articulum arguitur, quòd modici temporis negligentia repellat à biennio per l. fina. C. de tempo. appllationum § illud ibi, *iubemus eundem appellatorem niſi obſeruauerit iudicium & cauſam vſque ad finem peregerit ſed per eum ſteterit, quominus omnis litis certamina impleantur appellatione defraudari.* Et ſequitur ibi, *niſi ipſe appellator euidentiſſimis probationibus poſsit oſtendere ſe quidem ſummis ope niſum voluiſſe litem exercere &c.* Circa quod vide quod ſcripſi. ſ. eod. c. in xiiij. & xv. quæſtionibus. quia & ſi etiam modico tempore fuerit negligens non impleuit omnia litis certamina. ergo &c. ¶ Præterea decre. cum ſit. ſ. eodẽ. dicit ex neceſſaria & euidenti cauſa dari biennium ſed neceſsitas eſt voluntati contraria. ſ. de iureiuran. querelam. & ff. quòd met. cauſa. l. j. ¶ Negligentia verò deſignat cauſam voluntariam. j. de conceſsio. præben. quia diuerſitatem. ergo negligentia quantuncunq; modici temporis impediet dari ſecundum annum. ¶ Item in corpore de his qui ingrediuntur ad appel. § j. & § ij. & § iij. ſæpius iteratur quòd ineuitabilis debet eſſe cauſa impedimentum vel langor propter quæ detur ſecundus annus. Sed negligentia voluntaria eſt vt prædixi &c. idem ibi. in § j. dicit quòd non debet appellans cauſam ſine prouiſione dimittere. Sed negligens pro tunc ſine prouiſione dimit-
21 tit cauſam. ¶ Item quia † conſtat quòd terminus hominis ſuccedit loco termini iuris ſed quid vltima die termini hominis, quis ſe debet præſentare ne iter arripere id negligat deſerta eſſet appellatio vt. ſ. eo. perſonas. & c. cum ſit. & j. c. ad aures. & c. ſæpè. ver. ſaluis. & j. eo. titu. c. cordi. libr. vj. igitur & negligentia vnius diei nocebit in termino iuris. ſcilicet in anno. ¶ ¶ Ad ſecundum articulum quòd modici tẽporis impotentia non excuſat probetur. Et primò quia conſtat annum appellationis proſequendæ currere à tempore appellationis interiectæ vt in cle. ſicut appellationem. j. eo. ſed ad appellationis proſequutionem videntur Apoſtoli neceſſarij. j. eo. c. j. c. vt ſuper. & c. ab eo. lib. vj. & in cle. j. eo. titu. & tamen illos iudex intra. xxx. dies tradere non tenetur. vt c. ab eo. & cle. j. allegatis. ergo licet iſto modico tempore impediatur currit illud tempus in anno. item terminus ſi detur ab homine, non pręuenit. j. eo. ſæpe. in fine & tamen currit in anno appellationis licet tunc impediatur appellãs licet Bernar. contra ibi in glo. pe. ¶ Et vide quod ibi dicam. ¶ Item conſtat, quòd in anno appellationis ſunt feriæ ſolennes fauore ſanctorum & hominum vt. ſ. de fe. c. fin. & in eis impedire appellans & tamen ille computantur in anno appellationis & probatur vtrunque. C. de dila. l. ſiue. in fine. & C. de fe. l. j. & ibi de repen. no. in fi. j. glo. & C. de tempo. appella. l. ij. § pe. & notatur in prædi. decretali vltima de fe. in glo. ij. ſicut in quadriennio reſtitutionis petendæ. vt. C. de tempo. appel. in integ. reſtitu. peten. l. fi. & in cle. vna. de in integ. reſtitutio. In contrarium in vtroq; articulo adducitur primò: quia & ſi modicum ſecerit in primo anno, debet habere ſecundum: quaſi per id ſit interruptum primum fatale in authen. de his qui ingre. ad appellationem § vnde hoc nos. ver. ſi verò pro veritate. Et facit quod ſcripſi in expoſitione ſuper verbo proſequuti. ¶ Item quia authen. ei qui. canoniſata. ij. q. vj. ei qui. dicit ſi *intereſſeris cauſa*. & decretal. oblatæ j. eo. dicit ex iuſta cauſa biennium indulgeri. Sed iuſta cauſa videtur impedimentum vnius diei tantũ & adde quod ſcripſi. ſ. eo. in. viij. qõ. ¶ Item quia iſta decretalis dicit propter impotentiam & loquitur etiam de biennio. ¶ Satis ergo videſ, vt indefinita loquutione ſufficeret quantuncunq; temporis impotentia interuenerit. nam & clemen. ſicut appellationem. j. eo. dicit iuſto impedimento ceſſante: arguendo ergo à ſingulari vnicum impedimentum excuſat. ¶ Item ſatis probatur. j. c. ſignificante. vbi ſola impetratio delegatorum facta intra annum, ita tardè quòd ſecunda intra annum fieri non potuit, excuſat appellantem. ¶ Item decretalis conſtitutus. j. eo. videtur probare, quòd ſufficiat miſiſſe procuratorem intra annum. ¶ Ad idem. j. eo. Nicolao. & ff. commo. l. argentum. Pro & contra facit. j. de pigno. ſignificante.
22 Item † quia communis eſt opinio, quòd annus primus & annus ſecundus differunt in duobus: ſcilicet quia impeditus in primo ipſo iure habet ſecundum integrum annum: ſed impeditus in ſecundo, eget reſtitutione & reſtituitur ſolũm ad illud tempus in quo fuit impeditus. ¶ Ex quo ſequitur, quòd id operatur impedimentum primi anni, quoad dationem ſecundi anni ipſo iure quod operatur impedimentum in ſecundo quoad reſtitutionem illius temporis quo fuit impeditus. ¶ Sed conſtat, quòd impeditus in ſecundo vna ſola die reſtituitur ad illam diem: vt in cle. vna. de in integ. reſtitu. Ergo & vna tantũm die impeditus in primo, habebit ſecundum annum: cum non minus imò plus faueri debeat impotentiæ primi anni, quàm ſecundi. facit in authen. de litig. § omnem. in fine ſicut difficilius datur ſecunda dilatio. quàm prima. ff. de fe. l. oratione. & l. final. ¶ Et notatur. ſ. de dilatio. c. ij. In primo articulo refert Nouella, quẽdam Nicolaum mathia de Mutina antiqua doctorem paduanum, vt recitat Cynus. C. de tempo. appellationum. authen. ei qui in iij. q. vbi omnino videas, tenuiſſe quòd quando negligentia appellantis in anno primo fuit tanti temporis quòd veriſimiliter illa non interueniente cauſa expediri potuiſſet, repellatur ab anno ſecundo. cum per hoc appareat ipſius negligentiam ſententiæ cauſam impediuiſſe: aliâs ſi nõ potuiſſet cauſa expediri, dato quòd negligentia non impediuiſſet habeat ſecundum annum. ¶ Et hoc facit optimè pro eo qđ ſcripſi in qõne. xv. proxime procedenti verſi. ſed re vera iſta
23 opinio & allegabat quia † culpa non punitur vbi ſine illa interueniſſet quod obuenit. ff. ad. l. rhodiam de iactu. l. fina. § ſi hac conditione ver. Paulus. & ff. quod me. cauſa. l. ſi cum exceptione § ſi homo. ver. ſi tamẽ paritura. & ff. ſi quis in ius. voca. non ierit. l. ij. in fi. de verbo. oblig. l. cum ſtipulatus ſim mihi ab ꝓculo. ¶ Et facit quod notatur. ſ. de dolo & cõtu. c. finali in vltima glo. & facit. ff. de iudi. l. ſi debitori. ¶ Et facit iſta decretalis, per quam patet quod etiam toto ſecundo anno, non poteſt quis quandoq; ſentẽtiam reportare. ¶ Vnde dicit iudicem appellationis ſecũdum diſtinctionem prædictam debere declarare dandum vel denegãdum bienniũ: argumen. ff. de verbo. obligatio. l. continuus § cum ita. ¶ Sed huic dicto obſtare videtur quod ſcripſi poſt Innocen. ſ. eo. c. in. xiiij. q. & maximè in verſicu. alij verò aliter intelligunt. ſeu quod ſcripſi poſt Hoſtien. in. xv. q. ſ. proxima verſicu. &

videtur placere Hoſtien. quia volens ſaluare vtrunq; dictũ
poſſet dicta Innocẽ. & Hoſtiẽ. intelligere in negligentia in-
choandi. ¶ Et hoc dictum Nicolai intellige in negligen-
tia proſequendi iam inchoata. ¶ Sed dic meliùs, vt ſcripſi
in prædi. qõ. xv. verſi. ego igitur. ¶ Quid autem velit Innoc.
in ſecundo articulo ſcripſi. ſ. eo. c. in. vij. qõ. & in quæſtioni-
bus ſequentibus. ¶ Sed aliquibus videtur, quòd ſi appellans
ſemper fuit diligens in principio, & in medio & in fine an-
ni, quia ſcilicet inchoauit tali tempore, quod intra annum
finem vel ſententiam conſequi potuiſſet. Et proſequutus
eſt & per eum non ſtetit quominus haberet ſententiam:
quia ſine prouiſione & continuatione proceſſus, non dere-
linquit cauſam: etiam ſi per vnum ſolum diem impedimen-
to ineuitabili fuerit impeditus integrum ſecundum annum
habeat & à iure per authen. de his qui ingre. ad appel § hæc
nos. & § ſequentibus. & per. l. finalem. C. de tempor. appella-
tionum. ¶ Nouella tamen dicit, quòd hoc dicere nihil eſt:
quia etiam ſine alicuius diei impedimento, quid ſi feciſſet
vt prædixi ſecundum annum haberet. ¶ Secundum prædi-
ctos ſi non inchoauit proſequi tempore quo veriſimiliter
finiri potuerit, & fortiùs ſi nullo modo proſequutus eſt, vel
aliquo tempore fuit diligens fuit tamen alio tempore negli
gens: licet iſte fuerit die vel ſeptimana impeditus, etiam in-
euitabili impedimento potuiſſet tamen ſi poſt inchoatio-
nem talem vt prædixi & poſt impedimentum ſemper dili-
gens fuiſſet intra annum ſententiam conſequi tunc à iure
non haberet annum. ¶ Sed hoc caſu videtur quibuſdam, ꝙ
reſtituetur ad tempus illud impotentiæ tantùm. argu. C. de
reſtitu. mili. l. quo tempore. &. ff. ex quibus cau. maio. l. ab
hoſtibus § ſed quod ſimpliciter. &. l. ſed & ſi per prætorem §
ſi ſeruæ. & l. necnon § ſi quis ſæpius. ¶ Alijs autem videtur,
quòd nec reſtituatur quaſi tempus negligentiæ: concordat
tempus impotentiæ per. l. prædictas. & facit. ſ. de elect. c. cũ
in veteri. in fine cum concor. Nouella. ¶ Henricus autem &
Lignanus recitant dicta Nouellæ proximè præcedentia de
verbo ad verbum: nihil addentes: quæ fuerunt pro magna
parte originaliter Nicolai ſupradicti in tractatu quodam
quem ipſe compoſuit de tempo. appel. & Cynus in prædic.
authen. ei qui. quæſtio. iij ¶ Collectarius refert Archidiac.
notare ij. quæſtio. vj. c. primo. quòd ſi in primo fatali impe-
diatur appellans, etiam per vnum diem habebit totum bien
nium ipſo iure: nõ per beneficium reſtitutionis: licet ex im-
pedimento ſecundi fatalis, detur ſolùm ſibi reſtitutio indu-
cit lecta & notata de elect. ſi electio. libr. vj. & in cle. vna de
24 in integrum reſtitu. ſubdit, quòd ſuper † impedimento ſtan
dum eſt iuramento appellantis vt not. in Specu. eod. titu. §
qualiter. & dicit ſic. Cle. determinari mãdaſſe ad quod vide
de dolo. cum dilecti. ¶ Item ſubdit. ꝙ ſi poſt impedimentũ
reſtat aliquid de tempore, imputatur appellanti ſi cauſam
non incipiat licet intra tempus finiri non poſſit: vt in au-
then. ei qui. de quo ſatis ſcripſi. ſ. quod bene æquum videre
tur, ſi aliás præſumeretur ex tempore reſiduo negligentia
in primo ad hoc. xxxviij. diſtin. quia ſunt. xxxv. quæſtio. pri-
ma cum per bellicam. ſecundum eum. ¶ Opinionem prædi
ctam Nicolai videtur tenere Cynus in prædicta authen. ei
qui in tertia quæſtione. ¶ Sed Guli. de Cugno ibi tenet cõ-
trarium per. l. in itinere § j. ff. de verbo. ſignifica. quanquàm
fateatur Iaco. de Raſtare cum opinione Nicolai. ¶ Ray. au-
tem de forliuio reprehendit Guli. & ſtat cum Nicolao per
l. ait prætor § conditionalis. ff. de his qui in frau. credi. ¶ Et
reſpondet ad. l. in itinere § j. allegato. dicens, quòd loquitur
in ſpacio vnius diei, & ſic in modico tempore de quo lex
non curat vt. ff. de iudi. l. ſi debitori. ¶ Hic autem loquimur
in anno. & in materia dilationum quę amputanda eſt: vt. C.
de tempo. appel. l. ij. in princip. ¶ Ioan. fabri. in prædi. auth.
ei qui. & Zenzel. in cle. ſicut appellationem. ſuper verbo fi-
nitu per. l. ij. § ſi quis tamen cum poſſit. ff. ſi quis cau. vbi vi-
detur eſſe caſus in ratione. ¶ Simon de broſſano in prædi.
clemen. tenet eandem opinio. & inducit Simon etiam quaſi

pro textu. ff. ex quibus cauſis maiores. l. antepenultima. ¶ Ia
co. de bellouiſu. in authen. de his qui ingre. ad appel § illud
etiam claré tenet opinio antedictam. ¶ Ego autem in con-
ſilijs meis, conſilio. lxxj. occaſione eiuſdem quæſtionis tunc
de facto emergẽtis, hanc quæſtionem latiùs diſputaui ratio
nes ad vtranq; partem formando & opinionem prædicti
Nicolai finaliter videndo & ſeriosè ad rationes oppoſitas
reſpondendo, vbi omnino videas: quia per illa fuit tunc per
dñm quondam Petrum villani tunc legum doctorem an-
tiquum, tunc lombarieñ Epiſcopum & iudicem ſuper hoc
à ſede Apoſtolica deputatum pro prædicta opinione Nico
lai lata ſententia, pro qua videtur etiam eſſe textus. C. de tẽ
po. appella. l. finali § illud. verſi. niſi ipſe appellator &c. ¶ Vn
de teneas concluſiue in prima quæſtione, quòd ſi negligen-
tia fuerit tanta, quòd per eam finalis conſummatio cauſæ
fuerit impedita, id eſt quia etiam omni impedimento ceſ-
ſante, non potuiſſet finiri cauſa appellationis obſtante negli
gentia tali: tunc ex nullo impedimento interim obuenien-
te ſuccurritur appellanti imò rata manet ſententia, lapſo
anno. ¶ Sed ſi tanta non fuerit negligentia, quin impedimẽ
to ceſſante, potuiſſet finiri cauſa appellationis, tunc ex quo
cunq; impedimento legitimo magno vel paruo interim ob
ueniente ſuccurritur appellanti: & datur ſibi ſecundus an-
nus ipſo iure. ¶ Ratio diuerſitatis quia in primo caſu ipſa
25 † negligentia cui de iure ſuccurri non debet, fuit principa-
liter in cauſa ſed in ſecundo caſu, impedimentum legitimũ
aduerſus quos iura ſubueniunt & ſubueniri mandant: fuit
principalius in cauſa, videlicet quare cauſa appellatiõu ter-
26 minari non potuit intra annum, illud autem † quod princi-
palius eſt, in quolibet actu debet principaliter ponderari. ff.
de authoritate tuto. l. j. de condi. ob turpem cauſam. l. penul
tima. de ſtatu hominum. l. quæritur. cum ſimilibus. ¶ In ſe-
cunda quæſtione pari forma dico & infero ex prædictis, ꝙ
ſi impedimentum fuerit principaliter in cauſa, quare non
potuerit finiri cauſa appellationis intra annum, tunc ſiue
magnum fuerit ſiue paruum propter illud ſuccurretur ap-
pellanti: ſic quòd non tranſibit ſententia in rem iudicatam.
Sed dabitur ſibi ſecundus annus ſcili fatalis ipſo iure: quod
poteſt exemplificari dupliciter & primò per id quod ſcripſi.
ſ. proxi. in verſi. ſed ſi tanta non fuerit negligentia &c. & per
ea quæ ſcripſi. ſ. eo. c. in. xv. quæſtione. verſic. ſed re vera illa
opinio. & in tota illa quæſtione. ¶ Secundò poteſt exempli
ficari, per id quod ſcripſi. ſ. eo. quæſtione in verſicu. ſed ali-
quibus videtur quòd ſi appellans. Nec obſtat quod ibi ſcri-
pſi, Nouella tamen quia illud dictum Nouellæ licet Ligna-
nus recitatiuè concordet in illo, non videtur habere effica-
ciam ex defectu boni intellectus. ¶ Pro cuius euidentia ſic
diſtingue, quia aut appellans per totum annum diligens etiã
ceſſante quocunq; impedimento alio proueniẽte ab extrin
ſeco, nullo modo potuiſſet intra annum ſententiam repor-
tare: & tunc in caſu iſto, quoad impedimentum extrinſecũ:
& ſic procedit dictum Nouellæ & Lignani: tamen poteſt
exemplificari tunc, quoad impedimentum intrinſecum,
prouemens ex natura cauſæ aut ex perſona iudicis, vel ad-
uerſarij, vel notarij, vel probationis, vel proceſſus. ¶ Aut
appellans per totum annum diligens, ceſſante impedimen-
to allegato, potuiſſet ſententiam reportare: vt puta quia
dies vltima anni erat iuridica: & erat aſsignata ad ſenten-
tiam proferendam per iudicem & erat iudex deliberatus &
ſententia iam ſcripta. Sed non potuit illa die ſententia ferri
propter infirmitatem ipſius iudicis, aut aliud impedimen-
tum legitimi certè tunc impedimentum vnius ſolius diei,
eſt in cauſa, quod detur appellanti ſecundus annus ipſo iure
& ſic procedit exemplum noſtrum: & illud quod ſcripſi in
prædicto. verſicu. ſed aliquibus. ¶ Secundò dico, quantùm
ad hoc quòd ſi impedimentum quantuncunque magnum
atque legitimũ non fuerit principaliter in cauſa, quare cau
ſa appellationis finita non fuerit, ſeu finiri non potuerit in-
tra annum, vtpote quia negligentia appellantis fuit tanta,
quòd etiam

quòd etiam impedimento huiuſmodi interueniente ſed dicta negligentia ſolùm obſtante cauſa ipſa finita non fuiſſet ſeu finiri non potuiſſet intra annum propter ipſum impedimentum ſiue magnum fuerit, ſiue paruum, non debet ſecũdus annus ſecundi fatalis dari vel aliâs ipſi appellanti ſuccurri. Sed lapſo anno rata manebit ſententia. huius autem & ꝟ. proxi. dicti ratio patet ex præcedentibus.

¶ DECIMOSEPTIMO quæritur pone appellans neglexit per. xj. menſes, & fuit impeditus in menſe decimoſecundo vel per aliud tale tempus, in quo non potuiſſet cauſam appellationis terminare, etiam omni impedimento ceſſante, & ideò non datur ſibi ſecundus annus ipſo iure vt ſcripſi in quæſtione proximè præcedenti nunquid tunc ſibi ſuccurretur ſaltem per beneficium reſtitutionis: & ſaltem quoad illud tempus, quo legitimè fuit impeditus? & videtur quòd ſic quod ſcripſi in quęſtione ſupra proxima. verſicu. ſed hoc caſu videtur quibuſdam. ¶ In contrarium videtur per id quod ibi immediatè ſcripſi in verſicu. alijs autem videtur. ¶ Ego autem ſto in parte negatiua cum opinione ſecunda, quia non debet aliquis admitti ad negotij prorogationem, aduerſario pręiudicialem quę ſibi prodeſſe nõ poſſet. C. de probatio. l. ad probationem. l. neque natales modò in propoſito ita eſſet: quia iam ſupponitur, quòd illud intra illud tempus, cauſa terminari non poſſet. argumen. ff. ex quibus cauſis maiores. l. is qui reipublicæ. & . ff. ſi quis cautio. l. ij. §. ſi quis tamen cum poſsit. cum ſimilibus.

27 ¶ DECIMOOCTAVO quęritur nunquid † appellatus coram iudice appellationis poteſt petere pronunciari appellationem eſſe deſertam, & ſententiam tranſiuiſſe in rem iudicatam? ¶ Refert Collectarius Ioan. And. in cle. ſi appellationem. ĩ. eo. tenere quòd ſic. Dicit tamen non videri cum iuriſditionem non habeat niſi dicatur quòd iuriſditionem habet propter appellationem, quæ propter hoc durat quod placere videtur Collectario inducit de reſcriptis. ex parte. ij. quod fateor de deſertione ſolùm ad effectum vt pronunciet ſe non eſſe iudicem: de reſcriptis. ſuper literis. in fine. & alibi dicam.

28 ¶ DECIMONONO quæritur nunquid † ſuper impedimento ſtabitur iuramento appellantis? Refert Collectarius Spec. eo. titu. §. qualiter. tenere quòd ſic. & quòd ſic Clemẽs mandauit terminari, prout etiam dixi. ſ. inducens notata de dolo. cum dilecti. Sed nõ placet hoc dictum: quia magnum eſt intereſſe appellati, quòd ſententia pro ſe lata in rem tranſiuit iudicatam. ff. de minori. l. minor. xxv. annis cui fideicommiſſum &. ff. de inoffic. teſtamen. l. j. & ſic magnum fieret ſibi præiudicium, ſi hoc ius hoc modo eidem tolleretur. ¶ Idem autem eſt præiudicium tollere vel dare probationem ſicut tollere vel dare ius parti: cum idem ſit iudicium de iure non probato, ſicut de non iure. ff. de teſta. l. duo ſunt Titij. modò vbi de graui alterius præiudicio agitur, non creditur ſoli iuramento partis. C. ne quis in ſua cauſa per totum & quod legitur & notatur. C. de iureiuran. l. in bonę fidei. & ſupra de iureiuran. c. iuramentum. § ſanè.

29 ¶ VIGESIMO quæritur vtrum † aduerſus lapſum anni vel biennij, eccleſia vel minor reſtituatur. ¶ Super quo vide quod ſcripſi, in cle. vna. de in integrum reſtituti. ſuper glo. pone exemplum in tertia ſuppletione, per quæ omnino teneas locum eſſe reſtitutioni & ita ſeruamus.

SVMMARIVM.

1 *Reo poſt citationem eunte ad curiam, delegatum in cauſa procedere.*

2 *Subditum ſuum an poſſit ordinarius vbique citare.*

¶ CAP. IX.

1 MEminimus. ¶ Caſus. Si reus † poſt citationem vel literarũ notitiam iuit ad curiam, delegatus in cauſa procedet: aliâs non & eodem modo ſummatur capitulum ſuggeſtum. ĩ. eod. & de eadem materia loquitur infra. c. dilecti. vbi ſupra Henricus poſuit vnam magnam & longam diſtinctionem, videlicet quòd ſi miſsio ſeu non itineris arreptio habet vim appellationis. de quo ſcripſi. ſ. de offi. deleg. cum pro cauſa. & de quo pleniùs ſolet notari. ĩ. c. vt debitus. & ibi intendo dicere diuiditur in duas partes: ſecunda ibi, *quòd ſi*. & pars huius de accuſ. meminimus Innocẽ. non gloſſauit iſtam, ſed remiſit ad notata ſua infra eodem vt debitus. ¶ Expone literam. *appellatione remota*. poſſet ergo dici, quòd determinatio huius caſus ponat virtutem prædictæ clauſulæ: vel dic quòd factum narrat & hoc placet *meminimus*. i. non obſtante talis itineris arreptione. *iuris formam*. & etiam formam reſcripti de reſcri. cauſam. Hoſtiẽ. *procedere*. ſi ad miſsionem & alia remedia contra contumacem prodita. ſ. vt lite non conte. tuæ. ſuper principali non proceditur regulariter. eo. titu. quoniam. *ante citationem*.

a de hoc Abb. dubitauit an ſubditũ † ſuum poſsit ordinarius vbiq; citare & dicit quòd pro quodam caſu de facto cõſulta fuit Romana curia, an poſſet ordinarius citare ſubditum ibi latitantem? & reſponderunt curiales, quòd quandoque curia ſeruauerat, quòd ibi non poſſet ordinarius ſubditum citare: poſteà mutaſſe quia per id multi occultabant ſuos exceſſus, & ſic dicit in illo caſu fuiſſe ſeruatum: vide quod plenè ſcripſi de foro compe. Romana. §. contrahentes. libro. vj. & in clemẽ. de re iudicata ¶ Opponitur quia videtur quòd itineris arreptio non habeat vim appellationis. per capitulum vt debitus. ĩ. eodem vide Bernard. in gloſſa quam Nouella ſupplet ibi non miſit dicens, quòd glo. non reſpicit textum qui non loquitur de mittente, ſed de eunte ſed reſpicit quod dixerat de decretali vt debitus. & quod refert hîc Ber. Tan. dixiſſe, poſuit hîc Hoſtiẽ. & allegat de cleri. peregri. c. j. ¶ Collectarius verò dicit quòd nihil eſt correctum: quia. c. vt debitus intelligitur vel in ordinario, vel ſecundum iſta iura, poſt notitiam literarum impetratarum. ¶ Dicit tamẽ id quod hîc dicitur in iudiciali appellatione, ceſſare vt dicetur infra. c. dilecti. Subdit iuſſum iudicis à quo non excuſare. ff. de minori. l. prætor. §. permittitur. & de offic. delegati. cum cauſa. ſecundum Archidiaconũ. lxiij. diſtin. Solonitanę. maximè ſi non ſit legitimè interpoſitus. C. vnde vi. l. meminerint. ¶ Dicit Lignanus, quòd de mente gloſſę eſt, quòd ſi aliquis litigat coram ordinario, & ex cauſa illa, vadit ad curiam, illa itineris arreptio habet vim appellationis. ſecus ſi ante litem motam. ¶ Primum dictum limitabitur. ĩ. c. dilecti vbi notabitur quòd in lite mota, ſola itineratio non habet vim appellationis iudicialis eò quòd appellatio habet formalitatem ſuam infra capitulo vt debitus. & capitu. cordi. ¶ Alij dicunt quòd ſi verbo, exprimat cauſam, maximè vbi non poteſt habere copiam iudicis à quo, habetur pro appellante & remittit Lignanus ad. c. dilecti.

SVMMARIVM.

1 *Si ſuperſedetur exceptioni ſuper qua eſt appellatum, etiam cauſæ principali ſuperſedi intelligi.*

2 *Caſum dari poſſe in quo cauſa principalis, ſine cauſa appellationis terminari poterit.*

3 *Peremptoriam omnino afficere principalem.*

4 *Exceptionum dilatoriarum, an aliqua ſit peremptoria ſine qua poſſit diffiniri principale.*

5 *Iuriſditionem ſuſpendi à tota cauſa per appellationem.*

¶ CAP. X.

SVper eo. ¶ Caſus. Si ſuperſedet † exceptioni ſuper qua eſt appellatum, tunc etiam cauſæ principali (cum ſinè alia diffiniri non poſsit) ſuperſedendum eſt. ¶ Ad intelligentiam autem huius decretalis, vide not. per me, in conſilijs meis conſilio. xlij. & ex illis pone caſum in iſta decretali. ¶ Et adde etiam quod

tetigi infra.de dolo & contuma.cap.ij. in prima quæſtione.
communis eſt diuiſio,ſecunda ibi,*ſi autem*.nec aliter ſumma
tur propter diuerſas lecturas. ¶ Expone literam *exceptioni*.
ſupple & negotio principali ſecundum Hoſtien. quod ha-
bet locum etiam ſi negotium principali ſine illa terminari
poſsit:fortiùs ergo ſi non poſsit & exponit quod ſequitur,
nihilominus.id eſt multomagis: & hanc violentam lecturam
facit vt ceſſet argumentum à contrario de quo in gloſſ. *ſu-
perſedendum*. ſupple à iudice à quo eſt appellatum. *terminari*.
poteſt intelligi ſecundum Collectarium ſecundum alia iu-
ra, videlicet quòd non ſuperſedeatur in principali, vbi
terminari poteſt ſine cauſa à qua eſt appellatum: niſi iudex
à quo eſt appellatum, recuſaretur, vt ſuſpectus iuxta nota-
2 ta ſupra eodem ad hęc poteſt † enim dari caſus, in quo cau-
ſa principalis ſiue cauſa appellationis terminari poteſt.vt ſi
reus vel actor condemnatus eſt in expenſis ſecundum Inno
cen.& Hoſtien.& Archidiaco.eodem titulo.licet ad finem.
libro.vj.¶ Vel ſi eſſet appellatum ne reciperetur aliquis ex-
communicatus, & plures alij eſſent electores:&c. ſecundũ
Innocenti. & Abbatem tamen receptionem teſtium non
credit impediri propter talem exceptionem: remittens ad
collecta ſua, de teſtib.ex parte.& ad Archidiaco. eodem ti-
tulo cordi.ſuper verbo articulo ei. ſcilicet principali quæ-
ſtioni.¶ *Superſedeatur*.notat Vincentius quòd ſi appellatum
fuit & conuentioni non ſuperſedebitur in reconuentione
nec econuerſo de quo in Speculo de reconuentione.§.penul
timo in fine.di.j.pro.Innocen.*falſi ſuggeſtione*.opposita poſt
litem conteſta.vel ante ſed friuolè ſecundum Abbatem vel
poteſt poni exemplum. per.c.j.de lite conteſta. libro.vj. ſe-
cundum Collectarium.*differenda*. imò quàmcito fieri pote-
rit dirimenda.ſupra titulo proximo.c.ij.infra eodem inter-
poſita.& fertur ſententia ſuper principali quęſtione.& non
falſi ſuggeſtione ſi talis eſt cauſa,in qua poſsit lite conteſta.
non contra procedi.vel contra talem appellantem contu-
maciter recedẽtem proceditur per miſsionem in poſſeſsio-
nem vel excommunicationem.ſupra vt lite non conteſtata.
c.tuæ.ſecundum Innocen.¶ Supple gloſſas in gloſſa ſecun-
da.in fine & nota ſupra de ordine cognitio.c.tuam. in gloſſ.
3 tertia, in fine vnde hoc tenendum,quòd † omnis perempto
ria afficit principale ita quòd ex quo ſuperſedetur in peren
ptoria:ergo & in principali.¶ *In glo.ergo videtur*.in fine, hoc
dictum gloſſ.& placet Hoſtien.cum nil debeat innouari ap
pel.penden.infra eodem dilectus. Et quia iudex appellatio-
nis ex quo recepit appellationem commiſſam ex cauſa pro
babili,poteſt inhibere iudici,ne procedat.infra eodem Ro-
mana.§.quòd ſi.libro.vj. meliùs facit quia verificata appella
tione omnia facta poſt ipſam per iudicem principalem, re-
uocantur.per modum nullitatis infra.c.non ſolùm.libro.vj.
¶ Exceptio verò ſine qua non poteſt principale negotium
terminari eſt illa, quæ competit certis perſonis, ne conue-
niantur vltra quàm facere poſsint.ff.de re iudicata ſunt qui
in id.& .l. ſequenti. Nam ſi negetur debitum, & nihilomi-
nus vt refert Innocen.quidam dicunt procedetur in princi-
pali coram eo iudice,etiam ſi fuerit delegatus.¶ Sed contra
quia per appellationem ſuſpenditur iuriſditio.ſ.de officio
delega.paſtoralis.ff. ad turpilia.l.j. propter quod alij dicunt
illud verum,ſolùm in ordinario & tunc ſi non recuſatur.ſ.
eo.ad hoc. ¶ Sed vt dicit Innocen. iſta decretalis non dicit
penden.appella.ſuper exceptione poſſe agi ſuper principali
coram eodem iudice: ſed eſt intelligendum de iudice com-
petenti.¶ Vel ſecundum Innocen.pone hoc exemplum pe
tebam centum à Titio,quo negante, debitum probaui per
duos teſtes,ille obijcit exceptionem contra vnum ex illis te
ſtibus,& iudex vnum teſtem per interlocutoriam repulit,
appellaui hic patet principale ſine hac exceptione expediri
nõ poſſe; ſupplebit ergo etiam ſi negotio principali ſi præ-
ter illum teſtem adhuc reſtant duo vel tres idonei, non ſu-
perſedetur principaliter quæ ſine illa terminari põt. ¶ Sed
nec procedetur in cauſa appellationis quia nõ intereſt mea
appellationem proſequi cum ius meum ſit liquidum:etiam
illo repulſo & vide quod dixi cum vobis.in gloſſa eſt ſcien-
dum.¶ Et idem exemplum ponunt Pe.& Abbas tamen per
modum conuerſum ſcilicet,quòd appellauit excipiens con-
tra teſtem:quia non admittebatur exceptio, & tunc eodem
modo eſt videndum,an ſine illo teſte liqueat ius actoris vel
non,vel ſecundum Innocen.eſt exemplum in condemnatio
ne expenſarum contumaciæ.à qua ſi appelletur, iudex ordi
narius vel delegatus poterit in cauſa ꝓcedere.cũ per ipſam
non fuit per præiudicium principali huius tamen difficilis
4 ſecundum eum.¶ Item ponit exemplum in † dilatorijs ſolu
tionis Go.quærens an aliqua ſit peremptoria ſine qua poſsit
diffiniri principale.¶ Reſpondet,quòd ſi exceptio compẽ-
ſationis,ex quaſi appelletur, ea ſalua manente procedetur
in principali.C.de compen.l.finali.ff.de compenſa. quod in
diem.§.ſi rationem.¶ Item dicit cum petitur reſtitutio con
iugis & opponitur conſanguinitas propter quam appella-
tur,fieri poterit reſtitutio nõ quoad thorũ.ſ. de reſtitutio.
5 ſpo.literas.¶ Credo cum gl.& ſic ſeruamus † quòd ſi iudex
me grauat,& appello,ſuſpenſa eſt eius iuriſditio quoad totã
cauſam:ita quòd verificata appellatiõe reuocatur quicquid
poſteà facit in principali per modum nullitatis. vt.ſ. dixi.
¶ In exemplis ergo ſuppoſitis de teſte,videat iudex ſi graua
uit & reuocet illud ſi non grauauit,ſecurè procedat à prin-
cipio ergo differre potuit probationem exceptionis: & de-
mum publicatis atteſtatiõibus, ex quo per alios probatum
erat,opponebatur illam repellere vt impertinentem & quę
non releuat& facit quod dixi de teſti.ex parte.¶ In glo.vlti.
ibi,*de falſi ſuggeſtione*.i.quòd in reſcripto ſuggeſtum fuit fal-
ſum, non intelligas de exceptione falſitatis,quæ poſſet etiã
poſt ſentẽtiam opponi.ſ.de procu.in noſtra. de excep.cum
venerabilis & ibi,*lis conte*.vel facit vim in verbo,ꝓrupit qđ
proculruperit non.ſcilicet excipiendo & ſuper exceptione
interlocutoriam expectãdo.¶ Sed ſimpliciter dixi, appello
ne procedatis quia falſum eſt reſcriptum nõ enim grauaba-
tur eo ſolo,ꝙ ſibi exceptio competebat ſed tunc demum cũ
per iudicem admiſſa nõ eſſet:facit.j.eo.dilecto. vbi de hoc.
&.ſ.de teſti.ſignificauerunt.in princ.& in glo.not. ꝙ alia le-
ctura ꝙ generalitas exceptionis eſt,quæ impedit vim appel
lationis. nam multiplex eſt falſi ſuggeſtio, aliqua impedit
vires,aliqua non:ſpecificari ergo oportebat argu.ff. de iure
fiſci.in fraudem.de elec.ne quis duas.lib.vj.¶ Item non de-
bet ſtatim emiſſa voce appellationis recedere, ſed expecta-
re,an admittat iudex appellationis alia lectura quę ſatis pla
cet & eſt plana,vt ſit mens literæ ꝙ ſi ex falſa cauſa appelle-
tur,iudex procedit:& tunc expone de falſi ſuggeſtione.i. ex
falſa cauſa ſuggeſta.i.expreſſa in appellatiõe iudex enim qui
ſcit cauſam falſam,non timeat procedere cum ad reuocatio
nem poſteà falſorum per ipſum,neceſſe ſit cauſam verifica-
ri coram iudice appellationis:vt dixi.ſ.glo.proxima.

SVMMARIVM

1 *Appellari poſſe etiam pro minimis cauſis.*
2 *Subiectũ appell.iuſtificans nõ conſiſtere in quantitate cauſæ princip.*
3 *Iudice alimenta præſtari decernente,an ab eo appellari poſsit.*

¶ CAP. XI.

DEappellationibus.

Breue eſt, ideõ Nouel
la non ſummat.Sed ſic ſummare potes: appel
1 lari † poteſt etiã pro minimis cauſis no.quali
ter de minimis bñ curandũ eſt vt in ſumma-
rio.ſic.C.eo.l.in minoribus.¶ Sed opponiſ cõtra hęc de.c.&
ſi qõnes.j.de ſimo.Itẽ aliud iudicamus in leui iniuria, ꝙ in
graui.j.de ſen.excõ.peruenit.ſ.ti ꝓxi.cũ te.leuis enĩ culpa,
leuiter indulgeſ.j.de accu.cũ dilecti.ac planiùs & ſimplici*
ꝓcediſ in minoribus.in authẽ.de man.prin.§ ſit tibi.imò &
leuia cõtẽni poſſunt.ff.de vẽ.inſpi.l.j.in fi.ſecũdũ Ho.¶ Sed
rñdeas vt hîc notaſ per Ber.poſt mediũ gloſ.ſubiectũ enim
2 † appellationem iuſtificans non conſiſtit in quantitate cau-
ſæ principalis ſed in iniuſtitia cauſæ & in iniquitate
iudicis:

iudicis: quæ poſſunt etiam in cauſis minimis obuenire. Vnde pro gallina appellari poſſet. Super quo vide notata ſecunda quæſtione ſexta anteriorum.§. illud. & ſupra titul. primo cum te. & in prædicto capi. & ſi quæſtiones. vbi ſuper hoc ponitur vna longa diſtinctio per Henricum. Ideò autem datur actio furti,& non actio de dolo pro modico: quia actio furti eſt ordinaria,& actio de dolo. extraordinaria vt notatur in.c.cùm te.ſecundum Collectarium. An au-
3 tem † appellari poſsit, cùm iudex decreuit alimenta præſtari vel cum iuſsit rem exhiberi? ſatis notatur. in Specu. de appellat.§.in quibus. ver. Octauo quando res.

SVMMARIVM.

1 *Cautum eſſe debere impetrantem reſcriptum nec tūc petat cùm tempus inutiliter labitur.*
2 *Iudice excommunicato poſt datam reſcripti, an ſibi propterea currat tempus.*
3 *Reſcriptorum verba in dubio ſemper eſſe ad ius commune referēda.*
4 *Iudice inuito, cauſam protellari non poſſe.*
5 *Iudicem vltra terminum præfixum, dilationes nequaquam concedere poſſe.*
6 *Sententiam contra contumacem ferri poſſe.*
7 *Iudicem non dici quemquam, ante quam incipiat iuriſdictione vti.*
8 *Appellationem fruſtratoriam, legem reprobare.*
9 *Iura canonica indiſtinctè ab omni grauamine appellari permittere.*
10 *Dignitates & perſonatus, ſolis peritis conferenda eſſe.*
11 *Motiuum legis canonicæ in appellationibus quale fuerit.*
12 *Accuſatio & recuſatio qualiter æquiparentur.*
13 *Ab officiali epiſcopi non appellari ad epiſcopum & quare.*
14 *In dato tempore ad cauſam decidendam, an computetur dies receptionis literarum commiſsionis.*
15 *Appellari an valeat quis à citatione.*
16 *Appellare non poſſe quem, ante ſententiam.*
17 *Litigandi grauamen illatum non poſſe per appellationem à diffinitiua reuocari. & num. 19.*
18 *Par. grauata an appellare poſsit à pronunciatione ſuper exceptione dilatoriæ facta.*
20 *Appellari an valeat ab interpoſitione primi vel ſecundi decreti.*
21 *Appellari à ſecundo decreto quòd poſsit quomodo intelligatur.*
22 *Dilatione data nimis breui vel nimis magna an poſsit tanquam à grauamine appellari. & quid ſi admittat probationes quas non debet admittere numero. 23.*
24 *Appellari à iudice permitti ratione relationis.*
25 *Appellari non poſſe à momentanea poſſeſſione.*
26 *Appellandi facultatem eſſe, in maioribus & minoribus negotijs.*
27 *Executor à quo appellatur, quòd poſsit rem cuius poſſeſsionem recuperat, ſequeſtrari.*
28 *Appellatio ab interlocutoria, qualiter diffiniatur. & numero. 29.*

¶ CAP. XII.

SVper eo.ii. ¶ Se ſummat & ponit tria principalia dicta. Secundum ibi, *in cauſis*. Tertium ibi, *ſi autem*. Et licet iſta decretalis ſit communis, tamen multùm eſt vtilis & menti tenenda.

¶ Expone literam. *Canones*, ſecunda quæſtione.vj.c.j.&.ij.&.iij.&.ſ.e.perſonas:&.c. Cum ſit. *ante*, videtur ergo loqui de appellationibus extraiudicialibus. Sed & extra iudicium canones appellare permittunt.ſ. eod. cum ſit Hoſtien. *in prolatione*, quod ſi quis appellauerit,tamē profertur ſententia excommunicationis? dic, vt notatur in ſumma.de ſent.& re iud.§.qualis ſub.§.puta.& ſub.§. ſi excōmunico te.& ſequentem Hoſtien. Et vide Nouellam.j.de reg. iuris.c.cùm ſunt iura partium in quæſtione mercuriali. lib. vj. *appellandi*, dum modo grauentur.j.e.vt debitus.Innocen. *non admittuat*, non ergo mirum,ſi ſecundum leges, perit inſtantia niſi incertis caſibus, vt puta ſi grauamen nō poteſt per appellationem à definitiua interponenda reparari. Sic intellige ff.de appel.reci.l.ante ſententiam C.eo.tit.l.ſi quis prouocatione.&.ff.qui ſatiſda.cogan.l.ſi ab arbitro:&.ff.de mino.l.intra vtile.& idem ſi per appellationem huiuſmodi non eſſet plenè conſultum vel ſi non ſperaretur aliqua ſententia poſt ferenda: vt.ff.e.tit.l.ab executore. in princi. iuncta.l.cum quidam.e.tit.&.ff.de mino.l. ait prætor.§. permittitur.iuncta.l.prima.§.quæſitum.ff.e.tit.quod plenius proſequere, vt notatur per Bar.in prędicta.l. ante ſententiam.in principio in oppoſitionibus ibi per eum factis. per lapſum triennij & non ſecundum canones de quo ſupra de iudi.c. penultimo.Hoſtien. *Tollitur*, ſiue per ius commune.ſ.eo.c. tertio.&.c.cum ſcit in ſiue.ſiue per ſpeciale reſcriptum.ſ.de reſcrip. c. primo de offic. dele. ſuper quæſtionum. *Certum tempus*, definitum per numerum dierum ſeptimanarū, menſium vel annorum. Si enim limitaretur ad certum diem, puta infra tale feſtum, vel tales calendas, tunc certum eſt, tempus poſt datam currere: & ſemper labi. Ex tunc & non prius. Cum enim iuriſdictionem exercere non poſsint.ſ.de reſcript.paſtoralis.ad finem.ergo nec currit nec obſtat.ſ. de reſcrip.eam te.vt ibi ſoluitur:&.j.de prę.dilectus.ij.*receperiſſet*. fiat inſtrumentum de prę̄ſentatione reſcripti, in quo vtile eſt totum tenorem inſerere:& de hoc & ipſius inſtrumenti forma, vide in Spec. de reſcripti præſentione. in principio.
5 Sit † etiam cautus impetrans, ne tale reſcriptum præſentet, quando videt propter abſentiam rei vel imminentes ferias, aut propter aliam cauſam, tempus inutiliter labi.dic, vt dixi.ſ.de offic.deleg.conſultationibus.

¶ PRIMO quæritur circa vltimā partem decretalis quid
a ſi iudex † excōmunicatus poſt datam reſcripti, & ſic ligatus recipit reſcriptum, nunquid ſibi currit tempus? videtur placere Hoſti.quòd non: quia nec partes nec iudex procedere poſſunt.ſ.tit.j.ad probandū.ar.ſ. de reſcript.c.plerunq;. & de pręſcript.vigilanti.&.ff.ad turpil.l.ij.§. conſeſſum.&.j.de conceſſ.pręben.quia diuerſitatem.&.ſ.de elect.c.fin. Sed in contrarium facit opinio cōmunis quam etiam tenere conſueuit Hoſti.quę habet ꝙ terminus hominis ſemper ipſo iure currit legitimè impedito: licet docto de impedimento reſtitutio concedatur quam opinionem vide notatā.ſ.e.ex ratione:& de elect.c.fina.& de conceſſ.pręben.quia diuerſitatem. niſi dicas, ꝙ princeps eſt lex animata in terris.& quòd terminus ab eo prę̄fixus, cenſetur terminus iuris non hominis. Et videtur hîc probari, quia ante receptionem reſcripti non incipit tempus currere: quia propter defectū reſcripti impeditur iudex poſſe procedere.

¶ SECVNDO quæritur pone quòd de conſenſu partiū reſcriptum fuit impetratū & duplicatum,& traditum fuit ſub eodem tenore vtriq; parti: reus autē pręueniens ſtatim pręſentat illud iudici, vt tempus fluat quid tunc erit? Hoſti. dicit quòd ſi de fraude cōſtat licet de rigore fluat vt hîc: tamen ſubuenire debet delegatus.ar.j.e. oblatę.ſ.de in integ. reſti.ex literis. ff.de ver.obli.l.continuus.ff. de duobus reis.l eadem.§.fin.& eſt cōdemnandus reus in expenſis.ar.ſ.de reſcript.cęterum &.c.fina.niſi actore intra terminū veniente conſentiant partes in prorogatione,& in reſtitutione temporis quod iā fluxerat.ar.c. de offic. dele. paſtoralis in fine. Et idem dicit Hoſti. de quocunq; alio iuſto impedimento, vt ex generali clauſula ſuccurratur per arbitrium iudicis delegātis.ſ.tit.j..c.fin.

¶ TERTIO quęritur & hîc intro magnā glo.Inno.pone lis mandat decidenda infra certū terminū adueniēte termino, vna pars petit ſententiā, alia verò pars cōtradicit & petit terminū ad probandum de iure ſuo, & etiā propter hoc appellat nunquid propter hmōi cōtradictionē & petitionē debet differre iudex prolationē ſententię? Reſpondet Inn. quòd ſi tempus eſt ſtatutū de conſenſu partiū, non propter hoc differret iudex ferre ſententiā: hoc enim ipſo quòd ſtatutus eſt hmōi terminus, reputandus eſt peremptorius, & habendus eſt pro concluſione in cauſa, niſi nouum & inexcogitatū impedimentū interuenirēt quare probationes inducere non poſſet: quia tunc vel beneficio reſtitutionis in integrum, vel ex cōmuni iure ſuccurreret ei: ſicut eſt in termino iuris: vt notatur.ſ.e.ex ratione.ſecundū Innocen.

¶ Marti. tamen dicit, ſe non credere quòd ita habeatur iſte
terminus pro conſtitutione quòd ordo iuris ſubſtãtialis de
beat obmitti: quia non eſt veriſimile, quòd Papa velit tollo-
re omnia iura. C. de inoffic. te. l. ſi quando. ſ. de elect. c. eccle-
3 ſia veſtra cum concord. ibi ſignatis. Et quia † verba reſcri-
ptorum in dubio ſemper ſunt ad ius commune reducenda:
& ſecundum illud interpretãda. ſ. de reſcript. c. cauſam quæ
& ff. de vulga. & pu. ſub. l. ex facto. In hoc tamen videtur poſ
ſe ſaluari dictum Innocen. quòd dilationes tantùm poterit
abbreuiare, quòd totum expediat intra illud tempus: & ſi
termini ſint nimis arcti taliter quòd pars de iure ſuo, non
poſsit plenè probare: iuſta cauſa mouente debebit ſibi per
beneficium in integrum reſtitutionis ex generali clauſula
ſubueniri ſecundum eum. ¶ Ego autem puto, quòd prædi-
ctum intellectum non habuit Innocen. quia de ordine iudi
ciario ſeruando vel non ſeruando, verbum non fecit nec ad
huc in aliquo ſe retulit. Sed ſolùm retulit ſe ad petitionem
termini, ad probandum de iure partis contradicentis: & ſo-
lum voluit dicere Innocen. quòd ſiue pars neglexerit, ſiue
non neglexerit illum terminum perprius petere ſeu illo ter
mino per prius vti, ab illo termino excluſus erit pro eo quia
in illius temporis deputatione conſenſijt. & in illo conſen-
tiendo, ab vlteriori cauſæ prorogatione ſe excluſit: & per cõ
ſequens etiam excluſit ſe ab huiuſmodi termino qui de ne-
ceſſitate litis prorogationem induceret. arg. ff. de ſpon. l. ora
tio. ff. de ſena. l. qui indignus: & ff. de procura. l. ad rem: & l.
ad legatum. Nec obſtat, quòd dicit Innocen. de concluſione
in cauſa, quia hoc ſolum voluit dicere, quoad effectum exclu
dendi vlteriorem terminum ad probandum: licet & fatear
tacitè eſſe datam tali iudici facultatem abbreuandi dilatio-
nes ſecundum naturam temporis eidem ſtatuti ad cauſam
finiendam: per iura proximè allegata: & ff. de ſerui ru. prædi
orũ. l. tertia. § qui iter. de acquir. hære. l. illud. de excu tu. l. Vl-
pianus in fine. ſ. de offic. delegati capi. præterea cum ſimili-
bus. Fateor quæ etiam non eſſe laxatas habentias tali iudi-
ci, per talem commiſsionem ordinem iudiciarium obmitẽ-
di: quia non ex tacita cõmittentis intentione, per rationem
domini Martini: nec etiam ex tacita partium volũtate: quia
non poſſunt remittere ordinem iudiciarium: vt patet ex his
quæ ſcripſi de offic. dele. de cauſis. de re iudicata. c. finali. lib.
vj. niſi ex termini nimia breuitate, & alijs circũſtantijs, alia
voluntas ipſius committentis, veriſimiliter colligi poſſet:
quia tunc illa oratio ſequenda eſſet. ff. de condi. & de. l. in cõ
ditionibus cum ſimilibus.

¶ QVARTO quæritur quid ſi illud certum tempus ad
petitionem tantum alterius partis præfixum fuerit. Reſpon
det Innocen. quòd tunc ad petitionem illius partis non dif-
feretur ſententia contra tempus ſtatutum: quia ſic conſen-
ſiſſe videtur: dicit tamẽ quòd hoc alteri parti quæ nõ con
ſenſijt non præiudicat, quin debeat habere moderatas dila-
tiones ad probãdum de iure ſuo. Subdit tamen, quòd iudex
dilationes iuris debet minuere. In hoc enim delegans gratiã
feciſſe videtur impetranti & grauamen alteri parti. ſecun-
dum Innoc. certũ eſt autem, quòd ſi mandetur intra ſex vel
octo menſes cauſa per ſententiã terminari, nõ poſſunt dari
tot & tantæ induciæ quot & quãtæ dari poſſent ſi cauſa poſ
ſet durare ſaltẽ vſq; ad tempus in iure ciuili ſcriptũ: ſcilicet
triennium, & tamen etiam tunc iudex dilationes reſtringit.
4 Vnde dicit lex, quòd † non poteſt cauſa inuito iudice pro-
telari. C. de iudi. l. properandum: & alia lex dicit, quòd ſem-
per eſt dilationum materia amputanda. C. de temp. app. l. ij.
in prin. ſecundum Hoſti. Sed tamen ſecundum Inno. cauen-
dum eſt iudici, quòd ſic dilationes diminuat, nec ius partis
tollat. i. ne tam breue tempus aſsignet, quòd pars. ſ. illud de
iure ſuo nullatenus docere poſsit: quia ſic ius illius omnino
abſorberet. arg. ff. de admi. tu. l. tutor qui repertorium. § pri-
mo. & not. de offic. dele. de cauſis. ſecundum Innocentium.
¶ Caue tamen quia ſi reus qui non conſenſijt termino obti
nuerit dilationes vlteriores quàm actor qui conſenſijt, illæ
dilationes proderũt & actori. Vnde & infra eaſdem poterit
actor docere de iure ſuo, ſicut & reus. ar. C. de temp. in inte-
5 grum reſtitu. petend. l. petendæ. nunquàm tamen † pote-
rit iudex vltra terminum præfixum dilationes concedere
vel aliàs in cauſa procedere niſi conſenſu partium hoc pro-
cedat prout hîc legitur & notatur in prædicto. c. de cauſis.
& ſ. e. Quod ad conſultationem. § ſed nec exceptionem. Et
adde quod ſcripſi in ſimili de elect. cõmiſſa. lib. vj.

¶ QVINTO quæritur pone negotium intra certum
tempus inſtruendum. Et poſteà remittendum alicui man-
datur, nonquid habet locum quod proximè dixi? Reſpon-
det Inno. quòd ſic: & per omnia idem: & quòd iſtud tempus
pro peremptorio eſt habẽdum, ita quòd etiam coram iudi-
ce ad quem fit remiſsio, neutra partiũ admittitur de cæterò
ad probandum ſecundum eum.

¶ SEXTO quæritur, pone alicui committitur, quòd in-
tra tempus cauſam inſtruat, & ex hoc inſtructam remittat,
præſentatur ei litera commiſsionis, nulla tamen fit inſtru-
ctio intra tempus. modò ipſe iudex adueniente fine termini
eccleſia nulla inſtructione recepta in cauſa, & etiam reo. ſ.
dictum terminum non citato, vult tunc citare reum, & ei
diem præfigere in quo coram delegante compareat in ne-
gotio proceſſurus, nunquid poteſt. Refert Innoc. quoſdam
dicere, & fortè bene ſecundum eum, quòd ſic: & quòd reus
tunc non poteſt dicere ſe grauari: quia actor ſuper eo ſuper
quo noluit cauſam inſtrui non admittitur de cæterò ad pro
bandum: imò ei perpetuũ ſilentium imponetur: & impu-
tet ſibi, quia intra terminum non probauit. ar. C. de inge. ma
numiſſ. l. diffamari: & ſ. de teſti. ſpo. c. frequens. § penul. libr.
vj. cum concor. & ſupra de proba. licet primo reſponſo. nec
obſtat ſi dicat, quòd ordo omiſſus fuit, qui in reſcripto com
miſsionis continebatur, quia continebatur ſecũdum illum,
quod primò debebat cauſa inſtrui, & poſt remitti, & ſic nõ
videtur valere remiſſio, vt. ſ. de reſcrip. Cum dilecta. Reſpõ
detur enim, quòd imò eſt bene inſtructa cauſa, nam contra
6 † contumacem ſententia ferri poteſt. Vel dic, quòd hîc con
currunt duo principalia mandata, vnum de inſtructione, &
aliud de remiſſione vnde ſi non potuit primum propter ne
gligentiam partis, tenetur ſaltem ad ſecundum, ſcilicet ad
remiſſionem faciendam, quia primum non ex eo ſolo. Sed
& ex parte illius qui probare habet. Secundum verò ex eo
ſolo pendet, vt patet in eo quod legitur & notatur ſupra
de reſcript. conſtitutus, in primo reſponſo & ſupra de do. &
contu. cum dilecti. § præterea. verſu. primo. ¶ Alij tamen di
cunt & fortè melius quantum ad hoc, ſecundum Innocen.
quòd niſi iudex primò citauerit partes ad procedendum ſu
per inſtructione negocij, non poteſt remittere negotium:
7 quia nec merus executor eſt. Sed nec † iudex antequàm in-
cipit iuriſditionem vti: vt. ſ. de offic. dele. gratum: & c. rela-
tum. & ſupra de reſcript. paſtoralis. in fine. Sed poſtquàm
citauit patres poteſt fortè ipſum negotium remittere. Quia
& ſi non plenè, tamen prout poteſt inſtructum remittit:
ſcilicet quia dicet quomodo partes citauit, & quomodo ob-
tulit ſe paratum ad procedendum: & quomodo actor pro-
cedere noluit & etiam ſi expedit, quomodo dedit poteſta-
tem reo dicendi quicquid vellet: & ſic de alijs factis & omiſ
ſis ſecundum Innocentium. ¶ Sed opponitur quia vi-
detur quòd non potuit valere punitio, niſi pena imò quòd
puniendus ſit iudex, qui ipſam fecit: vt. C. eodem titulo. l. ne
cauſas: & C. de legi. l. humanum. & ſupra de electione &
electi poteſtate dudum. primo. § cum autem. Sed reſponde-
tur ſecundum Hoſtienſem, quòd illud verum eſt, & pro-
cedit quando fieri poteſt, & quando eſt, quòd poſsit iudici
imputari: aliâs autem ſufficit, quòd faciat id, quod facere
poteſt: vt notatur per Doctores canoniſtas in. c. faciet ho-
mo. xxij. q. ij. & adde legiſtas in. l. impoſsibiliũ. per illum tex.
ff. de reg. iuris. & textum in. l. inter ſtipulantem. § ſacram. &
l. impoſsibiliu. ff. de verborum obligatiõibus. & ibi per Bar.
& vide ad hoc textum in. c. fin. in fin. ſ. de pac.

¶ Septimo

¶ SEPTIMO quæritur nunquid in caſu ſupra proxi-
mo, iudex ad quem huiuſmodi commiſsio impetratur de-
bet condemnare in expēſis actorem, ſi fecerit citari reum,
& nullam probationem ſuper inſtructiōe cauſę induxerit.
Reſpondet Innocen. quòd ſic.argumen.ſ̃.de reſcript. Cæte
rum in fin.& eo.titu.c.fin. in fine.& de do. & contu. finem.
Semper enim debet cauſam remittere, ex quo hoc ſibi man-
datum eſt expreſſè licet aliqui contradicant. ¶ Quid ergo
tunc fiet de cauſa huiuſmodi ſi ſine cauſæ inſtructione re-
miſſa eſt? Reſpondet Innocē. quòd tunc ſuperior ad quem
cauſa remittitur, bene examinabit omnia, & tunc omnibus
examinatis actorem vel reum ad probationem admittet vel
à probatione repellet & aliàs eos puniet in expenſis. & ali-
ter procedet prout ei de iure viſum fuerit faciendum. Re-
fert tamen Innocētius alios dicere huiuſmodi tertium vim
peremptorij non habere. Vbi autem mandaretur, quòd iu-
dex cauſam inſtructam vel non inſtructam remitteret, ſicut
frequenter facit ſedes Apoſtolica, ceſſarent prædictæ opi-
niones: tunc enim nullus error eſſet cauſam nō inſtructam
remittere cum hoc mandaretur expreſſè. Sed tunc ſatis poſ
ſet dici, quòd etiam remiſsione facta, poſſet iterum dari no-
ua dilatio impetrāti, quia tunc nec expreſsè, nec tacitè con-
ſenſiſſe videretur hunc terminum peremptorium eſſe: imò
tunc contrarium eſſe innuit hæc pars mandati in qua dici-
tur, quòd etiam non inſtructam remittat: ſecundum Inno-
cen. niſi fortè repellatur, quia aliud actum fuerit: vel quia
probare potuit, & neglexit ſecundum Hoſtien. qui etiam
remittit. ſ̃.c.intimaſti. Et iſta pro magna parte quaſi ad lite-
ram poſuit Specula.de remiſsione.§.videndum.ver. in ſum-
ma.vſq; in finem.§.

¶ OCTAVO quęritur circa primū reſponſum huius de
cretalis in ver.leges autem ibi, *niſi in caſibus*. qualiter hoc in
telligit. Collectarius verò exemplificat cum iudex interlo-
quitur aliquem torquendum.ij. quæſtione.vj. ante ſenten-
tiam. & in quibuſdam alijs caſibus notatis.ij. quæſt.vj. non
ita.& plenius per Hoſtien.in ſumma eo.titu.§. à quo in fine
ſecundum eum. Ex quorum caſuū ratione poſſet etiam ſe-
cundum leges à quocunq; grauamine appellari: maximè
8 quia lex † appellationem fruſtratoriam reprobat. C.de epiſ.
aud.l.ij.per quod videtur rationabilem admittere ſed con-
trarium determinauit iſta decretalis dicens, quòd leges an-
te ſententiam non niſi in caſibus, appellationem admittunt.
¶ Legiſtæ autem circa hoc dant talem doctrinam, quia aut
infertur tale grauamen, quod poteſt reparari per appella-
tionem interponendā à definitiua, & tunc poteſt appellari.
ab illo ante definitiuam ſententiam: & ſic poſſunt intelli-
gi.C.quorum appell.non reci.l.ante ſententiæ: &.C.de epiſ.
audi.l.ij. Aut infertur tale grauamen, quod non poteſt re-
parari per appellationem interponendam à definitiua, &
tunc poteſt appellari ab illo ante ſententiam: vt.ff.qui ſatiſ-
da.cogant.l.ſi ab arbitro: &.ff.de appel.reci.l. ſecunda. vt ibi
ſcripſit Bartolus & vt ſcripſit Cynus.C.de epi.audi.l.ij.in vl
tima quæſtione & in prædicta.l. ante ſententiæ. in ſecunda
oppoſitione vbi Cynus contra canoniſtas inuectiuè loquē-
9 do, dicit quòd iura canonica † quæ indiſtinctè ab omni gra-
uamine appellare permittunt.vt.j̃.e. vt debitus in hoc ſunt
iniqua, & non reſpexerūt niſi exturſionem pecuniæ & ideò
admittunt crebras appellationes, & fruſtratorias impune
ſunt: & cauſas permittunt delegari viris imperitis eo ſolo
inſpecto, quòd ſit prælatus vel canonicus vnde grauamina
plura oriuntur. Sed leges litium immortalitates euitantes
C.de iudic.l. properandum non permittunt hic nec cauſas
imperitis committi.C.de iudi.l. certi iuris in authen.de iu-
dic.§.primo. Sed ad primum patet reſponſio in eo quod ſcri
pſi.ſ̃.c.proximo in oppoſitione. Et ad ſecundum reſpōdeo,
quòd licet decretalis prohibeat cauſas cōmitti à ſede Apo-
ſtolica alijs, quàm eccleſiarum cathedralium canonicis, aut
dignitate vel perſonatu conſtitutis.j̃.de reſcriptis.c. ſtatu-
tum.§.primo. libro. vj. tamen non propter hoc permittit
committi talibus, ſi ſint imperiti & de hoc conſtet. in du-
bio tamen, tales præſumit peritos ratione dignitatis vel gra
10 dus, quia non † niſi peritis dignitates vel perſonatus ſeu ca-
nonia conferri debet: vt notatur in.c.ſtatutum.allegato, &
minus benefaciunt leges, quia licet dicant cauſas non debe-
re committi niſi perſonis peritis, nullas tamen perſonas
quantuncunq; viles vel imperitas expreſſè prohibent ſal-
tem cum irritante decreto ſicut facit decretalis. Subdit Col
lectarius, quòd argumentum eſt, quòd ante definitiuam nō
poſſet appellari ſecunda quęſtione.vj.non ita. Quod corre-
ctum non reperitur: & ſupra de iureiurando.venientes in
principio: ſed quicquid dicat contrarium hîc determina-
tum eſt. ¶ Lignanus addendo dicit quòd non concernentes
negotium principale ſunt illa, quę non poſſunt releuari &c.
Idem dicit de interlocutorijs poſt quas nulla ſequitur defi-
nitiua: quia in illis ceſſat ratio legis, & etiam idem dicit de
illis interlocutorijs, quæ licet reuocentur pér appellationē
à definitiua interpoſita, irrogant tamen tale quale grauamē.
11 Subdit etiam, quòd motiuum legis † canonicę fuit vt gra-
uati ſtatim releuētur, quia ad hoc appellationis remedium
eſt inuentum.ij.quæſtione.vj.quoties. Motiuum autem le-
gis fuit, quia grauatus ante ſententiam releuabitur, in ſentē
tia vel ſaltem per appellationem à ſentētia interpoſitam, &
iſta etiam eſt ratio, quare iure ciuili triennio perit inſtantia
vt prædicta.l.properandum.& non iure canonico.ſ̃. de iu-
dic.c. penultimo. Dicit etiam, quòd tortura reparari non
poteſt. Et ideò ab interlocutoria de torquendo de iure ci-
uili appellatur.

¶ NONO quæritur, *circa ſecundum dictum decre.* qualiter
12 appellatio † & recuſatio ęquiparentur vel non ęquiparen
tur? & dic quòd non ſemper quoad caſus particulares: quia
incertis caſibus habet locum recuſatio & non appellatio ab
executore enim non appellatur, niſi modum excedat, & ta-
men recuſatur.de offi.dele.ſuper quæſtionū.§ verum. Quod
dic vt ibi notatur. Item quia à iudice appellari non poteſt,
niſi grauet.j̃.e.vt debitus: & tamen poteſt recuſari iudex ſu-
ſpectus, etiam ſi non grauet vt notant Innocen. & Hoſtien.
j̃.e.cum ſpeciali. Item quia appellari poteſt à iudice in quē
quis conſenſijt, & tamen nō poteſt recuſari niſi ex noua cau
ſa.ſ̃.de offic.dele.c.inſinuante. Item notoriè delinquens nō
poteſt appellare, qui tamen forte poteſt recuſare, vt legitur
& notatur.j̃.e.cum ſpeciali.§. primo. Tamen ęquiparantur
quoad modum, quia ſicut appellatio rationabilis admitti-
tur & non irrationabilis, ſic & recuſatio: vt hîc notatur per
Hoſtien. & Bernardum quod intelligendum quantū ad mo
dum cognoſcendi: quia de appellatione cognoſcit iudex ap-
pellationis.ſ̃.de reſcript.c.dilectus.ij.&.j̃.eod.vt debitus. &
per totum. ſed.non de recuſatione, Innocen. quandoq; arbi-
tri.j̃.e.cum ſpeciali: & de offic.de.c.ab arbitris.libro.vj.&.ſ̃.
de offic.de.c.ſuſpicionis. & quandoq; iudex ordinarius, &
quandoq; iudex delegatus, vt.j̃. de offic.de.c. ſi contra vnū.
13 libr.vj. Item † ad officiali Epiſcopi non appellatur ad Epi-
ſcopum: cùm ſit idem auditorum.j̃.de conſuet.nō putamus.
lib.vj.& de app.c. Romana.in princ.e.lib. & tamen ſecus de
recuſatione: vt prędicto.c.ſi contra vnum.§.fina.vbi de hoc
ſecundum Hoſti. Nouellam & Henri.

¶ DECIMO quæritur pone Papa cōmittit cauſam ita
vt delegatus non poſsit recuſari, vel ab eo appellari, nūquid
ex iuſta cauſa poterit recuſari vel ab eo appellari? de vtroq;
dic quòd ſic pro primo de offi.dele ex parte. ſecundo pro ſe-
cundo.j̃.c.vt debitus. Pro vtroq; facit, quod legitur & no-
tatur præſertim per Compoſte. & per me.de reſcriptis cau
ſam, quę. Sed primum fallit, quando certa cauſa exprimitur
propter quam poſsit recuſari.ar.ff. ſi quis cau.l. ſed & ſi quis
§.quęſitum ſecundum Henricum.

¶ VNDECIMO quæritur circa tertiū dictum, vtrum
14 † in dato tempore ad cauſam decidendam, cōputetur dies
receptionis literarum commiſſionis? Ber.hîc in glo.vltima.
c. Vincen. Goffre. Phi. & Hoſtien.hic tenent quòd non &

facit cle.eo. tit. ſicut appellationem. Et vide quod ibi notat Ioan. And. in principio magnæ gloſſæ. Gulielmus naſo in contrarium & dicit diem receptionis computari: & probat per literam ex tunc & quia ſequeretur aliàs reuocata iuriſditione, ea die procedere poſſet iudex: quia ſi non computat dies inchoandæ iuriſditionis. ergo nec dies finiendæ & hoc credunt Nouella & Henricus verius: quia regulariter de momento ad momentum talia computantur, vbi aliud non exprimitur à iure. Et per hoc tolluntur omnia contraria. Et facit. ſ. tit. primo quod ad conſultationem. & quod notatur. j. de reſti. ſpo. frequens. lib. vj. Et placet Collectario qui inducit c. audita de reſti. ſpo. & notata Archid. de reſcrip. c. ſi propter, & remanet ad Spe. de citatione. §. viſo vbi nota indiſtinctè, quòd non computatur

¶ DVODECIMO quæritur iuxta materiã tertij dicti huius decretalis à quo tempore quæritur iuriſditio? aliqui autem reputant caſum in iſta decretali, quòd à tempore præſentationis reſcripti & non ante. Sed Mar. dicit & bene hoc non eſſe verum: quia iſta decretalis non intendit illud decidere à quo tempore iuriſditio acquiratur. Sed ſolùm illud quando incipit currere tempus appoſitum in reſcripto imò quæritur iuriſditio abſenti & ignoranti quinimo & inuito. ff. de iudic. l. cum furioſus. ſ. de offic. dele. paſtoralis. & de reſti. ſpo. ex conqueſtione. Super quo omnino videas ea quæ ſcripſi in prædicto. capi. ex conquæſtione in prima oppoſitione. & de procur. capi. finali in oppoſitione ſecunda. Et adde etiam omnino quæ ſcripſi in conſilijs meis, conſilio primo. & infra de iureiurando capi. primo. lib. vj. in quinta quæſtione. Ratio eñ, quare non ſtatim quòd iuriſditio quæritur, currit tempus, eſt iſta quia illud quod fiendum eſt intra tempus, plus iuriſditionis exercitium, quã ipſam iuriſditionem concernit: vt patet ex lectis & notatis. j. de conceſſ. præben. quia diuerſitatem: &. ſ. de elect. capi. finali. modò licet ante præſentationem reſcripti habeatur iuriſditio, quia acquiritur etiam ignoranti, non tamen cenſetur de iure ipſius iuriſditionis exercitium, ante reſcripti præſentationem poſſe quæri pro eo quòd antea non poteſt ſaltem bene ordinatè de commiſſione ſe intromittere eo quòd verba reſcripti ſunt principaliter attendenda de priuile. c. porrò. argumentum. ff. de tranſac. l. de his. Sed pleniùs proſequere, vt ſcripſi in prædicto. capit. ex conquæſtione. vbi pleniſſime hoc tractaui.

¶ DECIMOTERTIO principaliter ſubintrando aliqua notabilia dicta poſita per Bartolum. ff. de app. reci. l. ij. quæ incipit, ante ſententiam. quorum ſententiam quædam recitat hic Lignanus ex malo more ſuo, nomen Bartoli ſubticẽdo, quæro à quibus interlocutorijs poſſit appellari maximè de iure ciuili. Et vt omnes partes iudicij quoad hoc pro-
15 ſequamur. Quæritur primò † quantum ad hoc vtrum à citatione valeat appellari. Refert autem Bar. vbi. ſ. canoniſtas dicere quòd ſic ſiue grauetur, quia aſſignetur terminus nimis breuis. ſ. de dilatio. c. primo ſiue quia arctetur ad locum non tutum. j. eo. ex parte tua. vbi bonus texus. in tantum quòd non eſt neceſſe quòd pars veniat ad iudicẽ, & petat ſibi aſſignari locum tutum, ſecundum Innoc. & Nouellam in prædicto. c. ex parte. licet Hoſtien. ibi contra & idem eadem ratione, vbicunque quis per citationem grauatur, ſiue propter defectum iuriſditiõis illius coram quo citatur: ſiue propter priuilegium perſonæ citatę, ſiue ratione rei de qua litigatur ſecundum eos: vt ſupra de dila. cap. ſecundo cum ibi notat. per Innocen. ipſe tamen Bartolus putat quòd de iure ciuili ſi quis citetur ad locum ſuſpectum vt quia perſonaliter ducatur tunc poteſt appellari quia tale grauamen non poteſt reparari per appellationem à definitiua: argumen. ff. de appel. reci. l. ante ſentẽtiam. Sed ſi citet citatione verbali, & in citatione exprimatur aliquid propter quod appareat manifeſtè, quod non teneatur ire, tunc citatio eſt nulla: vt. ff. de arbi. l. ſi cum dies. §. penultimo. Et nota. ff. ſi quis in ius vocat non ierit. l. ſecunda. Et plenè per Innocen. in capi. præterea de dilatio. allegato. Sed ſi in citatione non exprimatur aliquid tale. Tunc ſi notorium eſt iudici, quòd citatus ire non tenetur. Tunc etiam citatio nulla eſt ipſo iure. vt clemen. paſtoralis de re iudic. & not. ff. de re iudic. l. quæſitum. Si vero iudici non eſt notorium, tunc valet: vt. ff. ſi quis ius dicenti non obtem. l. ſecunda & de iudi. l. ſi quis ex aliena. Ratio tamen dictorum caſuũ appellari poteſt propter regulam quę
16 habet quòd † ante ſententiam non poteſt appellari: vt. l. ante ſententię. & l. ante ſentẽtiam &. C. de epiſ. audi. l. ſecunda alleg. &. C. de iudic. l. apertiſſimi. eo quòd tale grauamen poteſt reparari per appellationem à definitiua vel ab alio actu citationem ſequẽ. ſi talis ſit, à quo valeat appellari: vt ſi poſt citationem à qua non appellatur: vt. ff. de app. l. j. §. quæſitum bona ſub banno vel annotatione ſint poſita propter cõtumaciam tunc quia biennium ſeu annotatio huiuſmodi poſt eã per ſententiam non repararetur. C. de requir. reis. l. prima à banno ſeu annotatione tali, poteſt appellari: vt. C. ſi pendente appella. mors interuenerit. l. ſecunda. ſecundũ intellectum ipſius Bartoli licet & leges velint tales citatos ſi iuſtã cauſam non comparendi habuerint reſtituẽdos fore, aduerſus ſententiam vel actum qui vigore illius citationis emanauit: vt. ff. de in integ. reſti. l. fina: &. ff. de re iudi. l. quęſitum: & de dam. infect. l. ſi finita. § ſi fortè. & ſupra de re iudic. cum Bertholdus.

¶ DECIMOQVARTO quæritur quia poſt citationem diſceptatur de perſona iudicis, an ab interlocutoria per quam iudex pronunciat ſe non eſſe iudicem, pars valeat appellare de iure canonico certum eſt, quòd ſic per regulam quam ponit hæc decre. in principio. Idem putat Bar. de iure ciuili. & idem tenet Accur. C. ne filius pro patre. authen. habita in vltima gloſſ. Et eſt ratio, quia ſi pronunciauit ſe non eſſe iudicem, per talem interlocutoriam non ſperatur alia, & ſi pronunciat ſe eſſe iudicem, non poteſt reparare &c. quia ſtatim ſequitur coerctio & executio. ff. de offic. eius cui man. eſt iuriſdi. l. prima &. C. quomodo & quando iudex l. conſeutaneum talis enim coactio litigandi coram non ſuo iudice non bene poteſt poſteà reparari. Et idem dicit eadẽ ratione Bart. vbi aliqua perſona grauatur ad aliquod aliud factũ ſuę perſonę cohęrens: quia nec illud põt tolli &c. vt. ff. de cap. l. in bello. § facte ſecus ſi eſſent factum non cohęrens perſonæ poſſeſſionem reſtituere. Præterea quia negans negando eum iudicem, dicitur ſentẽtiam ab eo proferendam fore nullam. & ſi hoc ſtante, non poteſt ſequi ſententia & ſic non poteſt reparari per eum in definitiua. Et ideò opus eſt appellatione ſecundum eum.

¶ DECIMOQVINTO quæritur quia poſt legitimã perſonam iudicis, conſueuit de perſonis litigantium quæri an à pronunciatione, quæ continet partem habere, vel non habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, habeat appellari? De iure canonico certum eſt, quòd ſic. De iure ciuili videamus. Ecce pronunciatur aliquem non eſſe procuratorem legitimum. Certè ſecundum leges poteſt appellari, quia tunc non ſperatur alia definitiua. Et idem ſi pronuncietur procuratorium eſſe legitimum, cum non eſſet, quoniam ex hac pronunciatione, non efficitur procurator: nec acta cum eo domino præiudicant. ff. de collu. dete. l. cum nõ iuſto. C. de procur. l. licet: &. ff. de fur. l. falſus & ſi procederet, & vinceret non prodeſſet ſecundum Bart. ſed hoc dubium eſt propter ea quæ leguntur & notantur in prædicta. l. licet &. ff. de iudic. l. licet & quæ ſcripſi de offic. dele. prudentiam ſed hoc non proſequor. Item quia nec per appellationem à definitiua iſtud grauamen poſſet reuocari. Et idem ſi non idoneus fideiuſſor per interlocutoriam ab arbitro: vt. ff. qui ſatiſda cogan. l. ſi ab arbitro: &. ff. quis & à quo appelletur. l. fina. Et idem in tutore, quod in procuratore dictum eſt, eadem ratione. Saluo, quòd ſi pronũciando eum eſſe tutorem, dicat iudex ſe ratum habiturũ, quicquid ab eo geſtũ erit, non poteſt aduerſarius appellare: quia non grauatur, quia valent geſta per eum: vt. ff. quò. l. cum falſo tutore ge-

ſtum eſt.§. item Pomponius ſed ſi pronunciat ipſum tutorem ſimpliciter appellari poteſt ſicut in procuratore eſt dictum: quia geſta per eum pupillo nõ præiudicāt.C. in quibus cauſis io integrum reſtit.non eſt neceſſa.l.ſi tutor.Si autem pronunciet principalem, puta minorem non habere perſonam legitimam vt minorem, ex aſpectu tunc non poteſt appellari: quia non grauatur quoniam non ſtatur huic pronunciationi: niſi ſit perſona, cui poſsit imputari, quare debeat ſcire veritatem:vt.ff.de minoribus.l.minor viginti quinque annis ex aſpectu &.l.ait prætor.§.permittitur.ſecundum Bartolum.

¶DECIMOSEXTO quæritur deſcendendo ad materiam libelli, pone pronunciat iudex eſſe reſpondendum libello, vel eſſe procedendũ ſuper eo, nõ obſtantibus oppoſitis ex aduerſo, vel non eſſe reſpondendum, vel procedendum illis obſtantibus, nunquid pars ob hoc grauata, valeat appellare de iure canonico non eſt dubium quòd poteſt.ar. j.eo.ſignificantibus. De iure ciuili ſi pronunciet non eſſe reſpondendum, vel procedendum, etiam appellari poteſt: quia tunc non ſperatur alia definitiua. Si verò pronunciat eſſe reſpondendum, vel procedendum, adhuc poteſt appel-
17 lari:quia † grauamen litigandi illatum, non poteſt per appellationem à definitiua reuocari.In dubio enim fit reuocatio pro cauſa impedienti.ff.de condi.inde.l.ſufficit.ar. prædicti.c.ſignificantibus, ſi tamen exceptiones oppoſitæ clarè vel dubiè inferebant nullitatem, quia in dubio fit interpretatio.de qua ſupra, ſed ſi clarè nullam inferebãt nullitatem, ſed ſolùm tendebant ad libelli decrarationem, tunc ſecus ſecundum eum & Lignanum.

18 ¶DECIMOSEPTIMO quæritur hîc an à † pronũciatione ſuper exceptione dilatoriæ facta pars grauata appellare poſsit? Dicit Bartolus quòd ſi pronunciat nõ eſſe procedendum, exceptione non obſtante tunc idem eſt, ac ſi abſolueret ab obſeruatione iudicij: & ideò tunc appellatur etiam ſecundum leges: quia alia ſententia tunc nõ ſperatur debet ſi pronunciat eſſe procedendũ exceptione non obſtãte, quæ tamen erat legitima etiam, poteſt appellari ſecundũ
19 leges:quia † grauamen non poteſt reparari per appellationem á definitiua, Moleſtia enim per quam cogor tempore indebito litigare per dictam appellationẽ non tollitur: quia grauamen eſt factum cohęrens perſone, & pro hoc.ff.de appel.reci.l.ij.à contrario ſecundum Bar. Et idem ſecundum eum per eandem rationem videtur dicendum in omni exceptione, quæ opponitur ad proceſſum etiam ſi ſit peremptoria vt rei iudicatę vel tranſactę aut iuriſiurandi, vel ſimilium.j.de lit.conteſt.c.j.lib.vj.

¶DECIMOOCTAVO quæritur deſcendendo poſt
20 citationem & contumaciam ad decretum, vtrum † ab interpoſitione primi vel ſecundi decreti, valeat appellari? Dynus.ff.de dam.infect.l.ſi finita.§. ſi forte tenet quòd non, de primo decreto, quia eſt interlocutoria tantùm, & ius agentis non abſorbet:vt.C.de bo.author.iudi poſ.authen. es qui iurat.Sed à ſecundo decreto dicit appellari poſſe: quia licet ſit interlocutoria tantum, eo quòd parte abſente & lit. non conteſt.interponi poteſt, tamen abſorbet ius partis, & ideò appellatur.Bar.quoad primum decretum ſtat cum Dyno. quia per illud ſola detentatio tranſit quod modicum eſt ſicut à ſententia momentaneę poſſeſsionis, leges non permittunt appellare hoc tamen ſic limitat.Nam ſi per illud primũ decretum acquireretur ius quęrendi fructus, ſicut quãdoq; fit.ff.ex quibus cauſis in poſ.eatur.l.Fulcinius §. ſi.tunc poſſet appellari, quia in illo caſu ius partis irreuocabiliter auferetur.nec ſperaretur alia ſentẽtia. Et facit quod notatur per Cyn.C.de bo.aut.iudi. poſ.l.cum proponas circa finẽ. Item ſi reus veniens vellet defendere, & allegare aliquam cauſam, propter quam non deberent expeditę venire & iudex pronũciaret ipſum non eſſe audiendum, niſi reſtitutis expenſis, tunc ab hac pronunciatione poſſes appellari, ſicut ſupradictum eſt: quando pronunciat actorem non eſſe audiendum eadem ratione. Item ſi ideò quòd miſſus ex primo decreto, non admitteretur in poſſeſsionẽ, pars mulctaretur vel condemnaretur ad intereſſe poſſet appellari:vt.ff.de app.l.credi
21 tor.§. iuſſus. ſecundum eum. Prætereà † quod dicit Dynus à ſecundo decreto appellari poſſe, intelligit Bartolus eo caſu, quo poteſt ferri contra abſentẽ, & non latitatem. prout ipſe ſcripſit in prædicta.l.ſi finita.§.ſi.ſi enim ferretur contra latitãtem, tunc eſſet verus contumax, & non audiretur appellans:vt.ff.de app.reci.l.fina.iuxta lecta & notata per Bar. ff.de app.l.ex conſenſu.in fine.& per me in cle.ſi ante de dolo.& contumacia.

¶DECIMONONO quæritur deſcendendo ad interlocutorias.quæ poſt lit.conteſt.occurrũt, an ſi detur minor dilatio ad probandum, pars exinde grauata ab hoc valeat appellare? Bartolus dicit quòd non. Et eſt ratio, quia nõ grauatur: nam ſi non põt probare in termino primo, patet ſecũdum.& dabitur ei: vt.ff.de ferijs.l.ſi.Sed ſi petit ſecundum ex iuſta cauſa, & ſibi denegetur, an poſsit appellare? & videtur, quòd ſic. arg. eius quod dictum eſt.ſ. quando audientia denegatur.Sed hoc verum eſt, vbi denegatur certus actus, & niſi ſit tale grauamen, quod poſsit reparari: per appellationem à definitiua. Et ideò dicit Bartolus, quòd non poteſt appellari, niſi fortè ex dilatione facultas probationis deperiret. vt quia teſtes eſſent ſenes, & valetudinarij.aut aliâs cito morituri vel ſubitò abſuturi:vt.ff.ad.l. Aquil.l.in lege Aquilia. Vnde ſi timeretur aliquis caſus inſtantis periculi, ex perſonis teſtium ex his, quæ dicuntur.ff.de donat.cauſa mortis l.ij.&.iij.tunc poſſet appellari: quia tale grauamen nõ poſſes reparari per appellationem à definitiua.arg.prædictę.l.ante ſententiam. Conſuluit tamen vt talis cauſa exprimatur corã iudice, vt ſic cauſa grauaminis euidentiùs appareat.

22 ¶VIGESIMO quæritur quid ſi † daſ dilatio nimis magna, vel datur ſecunda dilatio cum dari non debeat ſecundum formã legis finalis.ff.de ferijs.an pars quæ ex hoc aſſerit ſe grauatam poſsit propter hoc appellare de iure ciuili? Et videtur quòd ſic quia quis admittitur ad procedendum, qui non debet admitti, poteſt appellari vt dictum eſt.ſ. In contrarium videtur quia tale grauamen poteſt reparari per appellationem à definitiua. Dicit Bartol. quòd quando terminus eſt ita longus, quòd certum eſt vel veriſimiliter apparet, litem poſſe finiri intra tempus ſtatutum à lege, vel ſtatuto, & tunc poteſt appellari, quia tunc non ſperatur definitiua. Tantùm enim eſt dare talem terminum, quantũ abſoluere partes ab obſeruatione iudicij: quod eſt verum ſi detur actori:vt.C.de tempo.in integrum reſti. pe.l.finali. Facit.C. de iudic.l.properandum.§. ſin autem vtraq;. Si verò dictum ſpacium non eſt adeò exceſsiuum &c. imò eſt dicta dilatio intra terminum conſtitutum à lege:vt.C. de dila.l.prima. & tunc nõ poteſt appellari, quia iudex non grauat partem. Eſt enim in ſui poteſtate hoc facere vt ibi patet. Si enim terminum non exceſſerit iudex, non grauat dando dilationes, ſaltem tali grauamine quod non poſsit reparari per appellationem à definitiua. Sed ſi intra terminum, quem nõ debet dare, recipiat probationes quas non debet, tunc partes grauat vt dicam in ſequenti quæſtione: nec obſtat ſi dicas admittere ad procedendum illum, qui non debet admitti, grauare eſt quia verum eſt in eo, qui nullo modò debet admitti ad litigandum, totum enim id tempus inſtantiæ conſtitutum à lege, eſt in poteſtate iudicis: ita tamen quòd tempus non proroget: vt prædicta.l.properandum.§. ſin autem vtraque. ſecundum eum.

23 ¶VIGESIMOPRIMO quæritur † pone iudex admittit probationes quas non debet admittere an ille contra quem fit, poſsit appellari? Dicit Bartulus, aut ſunt probationes omnino impertinentes, & pars non. Aut ſunt factę probationes ſup aliqua re adminiculãte ad cauſam, & tunc licet iudex nõ debeat nec poſsit admittere, vt q a elapſi ſunt termini, vel publicati teſtes, vel teſtes nõ iurati producunſ, vel ſi quid ſimile tũc ſi iudex admittit, grauat partẽ in tantũ q. po-

teſt appellari.¹ Et eſt ratio, quia per appellationem à defini-
tiua, tale gramen non poteſt reparari: nam ſi teſtes qui nō de
bent examinari, examinetur puta minor infans aut lapſo ter
mino, & deponat pro parte facit aliquod indicium: vt. ff. ad
ſilleya. l. j. §. impuberes. & de pœ. l. qui vltimo. & facit quod
no. C. de fide inſtru. l. ſicut iniquum vbi inſtrumentum, non
ſolenne facit iudicium. io hoc ergo faueret parti tam in cau
ſa principali, quàm etiam in cauſa appellationis ergo iuſta
cauſa appellandi. arg. optimū. ff. de alie. mu. iudi. cauſa facit
l. iij. §. primo. & ff. e. tit. l. à ſententia. in princi. Et per hoc dat
Bartolus vnam regulam, quam dicit ſatis notam videlicet,
24 quòd † quando per appellationē à diffinitiua nō poteſt re-
parari, quin aliquale præiudicium faciat poteſt appellari: &
pro hoc. ff. e. l. j. §. quæſitum. vbi permittitur appellari à iudi-
ce ratione relationis ratio, quia ſi princeps cōſulatur, & ſen-
tentia daretur, iudex appellationis ſtaret ſententiæ latæ ſe-
cundum conſilium principis. & ſic per appellationem à diſ-
finitiua non eſt plenè conſultō contra tale grauamen.

¶ VIGESIMOSECVNDO quæritur ecce à poſſeſ-
ſione momentanea ſecundum leges, non appellatur. C. ſi de
momētanea poſſe. fuerit appellatum. l. j. & tetigi ſatis in cle.
vna de ſequeſtra. poſſ. & in cle. j. de re iudi. in vna oppoſitio-
ne, & plenius in cle. cauſa. de cau. poſſ. quę eſt ratio huius? ali
qui dicunt, quòd ratio eſt, quia ſententia lata in poſſeſſorio
eſt interlocutoria. Sed iſta ratio non valet, quia imò eſt defi-
nitiua vt patet ex lectis & notatis in tribus clementinis pro
ximè allegatis. Dicit Bar. quòd ratio eſt, ſecundum Accur.
quia paratur modicum præiudicium: vt nutatur in prædi-
cta. l. ante ſententiam. & per Bartolum. ff. de re iudi. l. quod
iuſsit. & quia poteſt per iudicium petitorium reparari. ſ. de
cauſa poſſ. cum dilectus. Putat tamen Bartolus quòd ſi ex
ſententia lata ſuper poſſeſſorio tale pręiudicium afferatur,
ad quod non eſſet alio modo conſultum, quòd tunc poſſet
appellari per prædictam. l. ante ſententiam: & ponit exem-
plum, dum retentio affert vtilitatem vt. ff. de condi. inde l.
qui exceptionem. §. ſi pars. Non enim dicit lex ſimpliciter
25 propter poſſeſſionem appellari non poſſe: ſed † dicit quòd
à momentanea poſſeſsione non appellatur: vt patet. C. ſi de
momentanea poſſ. in rubro & in nigro. & intelligit de poſ-
ſeſſione quæ momento duratura eſt: hoc eſt quando de poſ-
ſeſsione quæritur ſolùm cauſa dilatandi litem circa petito-
rium: vt prædicta. l. j. C. ſi de mo. poſſ. agatur. & hoc eſt in iu-
dicio retinendæ poſſeſsionis ſecundum omnes vt ibi nota-
tur in iudicio autem adipiſcendæ poſſeſsionis, gloſſa tenet
idem: vt not. in prædicta. l. j. quod intelligit Bartolus, quan-
do conuentus victus eſt, & appellat, & occupat bona defun
cti, vel vacabant bona ipſa, vt. C. quorum appel. non reci. l.
quiſquis, & idem dicit in iudicio recuperandæ: quia nulla
fit iniuria, ſi res reponatur in priſtinum ſtatum. Sicut enim
poterant petere, ita modò poterunt. Sed ſi actor ſuccubue-
tit, qui forte non habet aliud auxilium niſi poſſeſſorium,
vel ſi ſuccubuerit reus, qui non occupat bona defuncti, nec
habet aliud remedium, niſi retentionis, tunc etiam putat
Bart. appellari poſſe. quia illud non repetit prohibitum: &
ſic videtur ſtandum regulæ generali. C. eod. tit. l. & in maio-
26 ioribus. quæ habet quòd & † in maioribus & minoribus ne
gotijs appellandi facultas eſt. Et pro hoc videtur eſſe textus
l. creditor. §. iuſſus vbi permittitur appellari à præcepto ex-
hibitionis, quòd minoris eſt præiudicij quàm reſtitutio. &
ſpecialiter cum deuenitur ad executionem. & ſic non poteſt
reparari per iudicium petitorium: facit quia & ſi peruerta-
tur ordo petitorij, & poſſeſſorij, appellari poteſt: vt. C. e. l. j.
quod tamen eſt minus, quàm ſi contra iuſtitiam ius poſſeſ-
ſionis auferat. Præterea quia in ſummarijs appellatur. C. quo
rum app. non reci. l. prima vbi de minori agitur pręiudicio.
Et facit quia licet poſſeſſorij ſententia poſsit per iudicium
petitorium reparari, hoc tamen non poteſt abſq; magna di-
ficultate & abſq; lęſione fieri: vt. ff. de iuſtitia & iure. l. penul
tima. ¶ Nec obſtat lex. prima. C. ſi de momentanea poſſ. aga
tur. quia non dicit, quòd nō poſsit appellari, ſed dicit quòd
appellatione non obſtāte, ſententia ſortietur effectū. Nam
appellatio à definitiua tollet etiam effectum ſententiæ latæ
in poſſeſſorio: vt. ff. ad turpil. l. j. in fine. Appellatio verò ab
interlocutoria nō tollit effectum interlocutoriæ niſi ſecuta
victoria. Item ſi appellatur ab executore, hîc dicitur ſuſpen-
27 di executio, non tamen in totum: quia † executor à quo ap-
pellatur, poteſt rem cuius poſſeſsionē recuperat, ſequeſtrari
C. quorum app. nō reci. l. ab executore, & quòd loquatur in
iudice exequente patet ex eo quod ibi dicitur de fructibus,
qui erant tempore appellationis. Dicit etiam Bart. quòd li-
cet ſententia lata in cauſa momentaneæ poſſeſsionis, ſit ſo-
lùm definitiua, vt dictum eſt, tamen in hoc habet naturam
interlocutoriæ quòd per appellationem talis ſententia non
tollitur & quòd iudex patitur eam exequi ſalua proprieta-
tis quęſtione: hoc eſt ab eo cui ſit reſtitutio promiſsionem
recipiet, quòd res non perdatur, quin ſalua ſit pro cauſa pro
prietatis. Et intelligit hoc, quando illa cauſa poteſt agitari,
& faciliter quod apparet ex eo, quia dicit ibi momento &c.
aliâs remanebit apud eum, apud quem primò erat quouſq;
per iudicem appellationis aliud fuerit iudicatū: vt dicit tex-
tus in prædicta. l. ab executore. In prædicta enim lege ab exe
cutore, executor excedebat circa poſſeſsionem: & ſic in il-
la executione erat plus de iure poſſeſſorij, quàm de iure pe-
titorij.

28 ¶ VIGESIMOTERTIO quæritur † qualiter appel-
latio ab interlocutoria definitur. Refert Bar. Hoſti. in ſum-
ma. e. tit. de appellationibus. §. vltimo in commēto. c. vt debi-
tus. ī. e. quod ibi ponit definire vt ſit appellatio ab interlo-
cutoria appellatio ab audientia minoris iudicis ad ſuperio-
rem propter grauamen illatum vel cōminatum verbo tan-
tum facta. Sed dicit Bart. quòd iſta definitio non eſt bona.
quia definit actum appellandi. & non ipſam appellationem.
Pręterea quia ſi inferior me grauat, mihi denegando iuſtitiā
vado ad ſuperiorem, vt eum cogat in authenti. vt null. iudi.
§. ſi verò colla. ix. & tamen non eſt appellatum. C. vt lite pen. l.
& in auth. de man. prin. § & non permittas. collat. iij. Præte
reà illud quod dicit de grauamine comminato, licet tangat
per glo. C. e. tit. l. ſi quis prouocatiōe. debet intelligi, quādo cō-
minatur tale quid quod per appellationem ab ipſo actu non
poſſet reparari: in caſu prædictę. l. ante ſententiam. Secus ve-
rò ſi comminaretur ſe daturum interlocutoriā contra eum,
tūc enim poſſet ab interlocutoria appellari, ſi illius eſſet na
turæ quòd ab ea appellari poſſet non autem ab ipſa cōmina
tione vt in prædicto. §. quæſitum. ¶ Definit ergo Bartolus
29 aliter appellationem ab interlocutoria dicens, quòd † ap-
pellatio ab interlocutoria. eſt ius per quod grauamen illa
tum à minore iudice, quod per appellationē ab actu ſequē-
ti non poteſt retractari iudex ſuperior prouocatur & in euē
tu victoriæ cauſa deuoluitur & probatur. ī. de appel. non ſo
lùm. libr. vj. ſecundum eum. & licet poſſem impugnare mo-
dum loquendi. quia non facit effectualiter ad propoſitum,
non inſiſto ſed id pertinacibus relinquo. Si vis autem vide
re generalem definitionem appellationis vide quæ tetigi de
hoc poſt Lignanum. ī. eod. c. primo Et ſi vis videre plenius
vide Bartolum. ff. eod. titu. l. j. cuius verba truncatè tranſtu-
lit Lignanus in prædicto. capi. primo non nominando etiā
Bartolum ex malo more ſuo. ¶ Caue tamen quia prælibata
dicta Bartoli hîc non examinare decreui pro eo quòd hanc
decretalem nimium oneraui. Sed in proſequutione tracta-
tus iſtius tituli dum caſus occurret à deo ſi deus dederit in-
tendo redire. ¶ Collectarius dicit quòd appellans ante ſen
tentiam fruſtratoriè, punitur in quinquaginta libris argēti.
per. l. ſecundā. C. de epiſ. audi. Sed illa. l. loquitur in clerico, &
ibidem dicit notari, quòd in dubio appellatio præſumitur
fruſtratoria. dicit tamen quòd in contrarium faciunt colle.
ſua infra eodem vt debitus. in fine. ¶ Subdit quòd propter
negligentiam iudicis, ab eo appellari poteſt. Refert ta-
men quendam dominū Petrum tenere, quòd non poteſt
appellari,

appellari,ſed debet ſuperior adiri.ar.de app.Romana.lib.vj. & quod not.ſ.e.ex ratione. Refert tamen Hoſti.notare contrarium.j.e.interpoſita.& dicit de hoc notari latius.j.e. ſecundo requiris in fine. Dicit etiam quòd propter ſolam cōminationem non poteſt iudex.recuſari per notata Hoſti.de reſcript.ſi quando. niſi eſſet talis qui dictis facta cōſueuiſſet compenſare iuxta notata.de offi.dele.cum ſuper. inducit no. per Inn.hic &.ſ.e.c.ij.Item dicit quòd quoad vires reſcripti inſpicit eiusdata ſed quoad exercitiū eius receptio.remittēs ad Archi.de procu.is qui.lib.vj.Item ibi, *prorupit*,exponit.vt quia licet ſibi competeret exceptio non expectaret quòd iudex eum recuſaret ſed prorupit ex cauſa falſa &c. ¶ Supple glo.in glo.ij. *in fine*.ff.e.l.ij.&.ff.de mino.l.intra vtile.& prædicta.l.ante ſentētię. & in Spe.e.tit.§. in quibus.ver.ſed nunquid poteſt & de hoc poſt Ber.ſcripſi.ſ. ſatis latè in glo.penul. *in fine*,reſpiciunt ergo hæc verba modū,non caſus quaſi ſicut friuola appellatio repellitur & probabiliter admittit: ſic & recuſatio vt ſuperiùs latiùs declaraui in glo.vltima ibi non numerata.Iſtud etiam late ſuperius declaraui.

SVMMARIVM.

1 *Conuentum ſuper iniuria clerici, vel ſuper adulterio, appellare poſſe.*

¶ *CAP. XIII.*

1 Peruenit. ¶ Caſus.Conuentus † ſuper iniuria clerici, vel ſup adulterio appellare poteſt, niſi ſit notorius. hoc dicunt iſtud.c. &.c.ſequens. Cōmunis diuiſio ſecunda ibi, *fraternitati*. quæ reſpondēdo diſtinguit ſecundum membrum ibi, *ſi verò*. ¶ Expone literam. *læſos*. corporaliter per hoc quod dicit. *denuncies qui*. ſcilicet lędentes, *& infra*. quęrit an tali appellationi ſit deferendum.*Compellas*. dicit. Inn. hodie non admiteretur talis appellatio.j.e.vt debitus.*Conueniens*.ſ.e.cum ſit *& notorius*. & pro id eſt & dic notorius iuris vel facti.ſ. de coha.clericorum.veſtra:&.c.fin.*donec*. j.e.de priore.¶ Supple glo.In glo.vltima in fine.ſic intelligo quod notatur e.tit. de ſenten.excom.ad hæc in vlti.glo.

SVMMARIVM.

1 *Notorium per appellationem non euitare correctionem.*
2 *Appellari poſſe etiam per tertium, & condemnato inuito.*
3 *Ad hoc vt quis non poſsit appellare: tria requiruntur.*
4 *Conuicti, & confeſsi in quibus criminibus appellare non poſsint.*
5 *Confeſsio criminis an ſit ad condemnationem ſufficiens, ſi delictum commiſſum non probetur.*
6 *Perſeuerantiam valere facere, quod aliàs eſſet inualidum.*
7 *Appellatio adhoc, vt condemnato denegetur, duo neceſſaria eſſe.*
8 *Appellationem tollere fortius eſſe, quàm ſententiam ex actis iuſtificare.*
9 *Probationem claram non eſſe per tormenta præcedentia, quorum repetitio timetur.*
10 *Probationem ſolam confeſsioni additam addere non poſſe effectum appellationis impediendæ.*
11 *Appellationem tunc ceſſare, quando ſententia tranſierit in rem iudicatam.*
12 *Iura prohibere crimināſos notorios generaliter appellare.*
13 *Iudex, ad quem appellat notorius crimināſus, an poſsit incontinenti inhibere iudici à quo eſt appellatum.*

¶ *CAP. XIIII.*

Conſuluit. ¶ Summata eſt.ſ.c. proximo quoad primum dictū demum in duobus inſtruit iudicem primum ibi, *Sed cum*. ſecundū ibi, *illos autem*. ¶ Expone literam.*& pro*. id eſt, *in clericum*.& ſic erāt excommunicati ipſo iure, *deferendum*. hodie ſiue ſit occultum ſiue manifeſtum non licet appellare niſi grauetur.& ſi grauetur ſemper licet.j.e. vt debitus Inn. Dicit Hoſti.q vbi crimen eſt notoriū,non poteſt de facili quis grauari,niſi iudex excederet modum:vt.ſ.e.c.iij. & de offic.or.c.licet & ſic videt velle, quòd tunc appellare poſſet, nec negat litera quin appellare poſſet,ſi diceret ſe nō eſſe crimināſum,niſi eſſet notorius, deferendum eſſet ſed ſi eſſet notori⁹,niſi cauſam adijceret, appellatio nō teneret ſuper quo vide glo.in.c.Romana.§.cum autem.libr.vj.ſecundum Mar. Nouella autem dicit ſic,& tu dic quòd iura intendūt,quòd
1 † notorius per appellationem non euitet correctionem criminis,quaſi id non cōmiſerit quod facit occultus.Dici Henricus,quòd in notorijs appellatur,cùm iudex modum excedit.vt no.in prædicto.c.licet,& de iureiur.ad noſtram.iij.& vbi iudex reputat notorium quod notorium non eſt vt hîc in textu.*habere*. ad idem.ſ.de reſcriptis cum contingat &.j. de ſenten.excom.c.ſacro.in fine.&.j.de hæreti.c.fina.libr.vj. & de foro compe.c.quamuis ad finem. *debes*. i.potes vel propriè eò quòd præſumitur contra appellantem cōueniens.ſ. e.cum ſit. Inno.¶ Opponitur de.l.non tantùm.ff.eo.tit. vbi
2 dicitur quòd poteſt † appellari etiam per tertium & etiam condemnato inuito qui condemnatus ad ſuſpendium ducitur & qui per gentes ex ſentētia factus eſt notorius.j.de coha.clerico.c.fina.Solutio textus ille ſupponit illum eſſe in caſu appellandi,& per gentes notorium non eſſe crimināſum Nec obſtat,q ſententia facit rem notoriam: quia illud intelligitur de ſententia quæ in rem tranſiuit iudicatam. ¶ Secūdò opponitur quia lex non tantùm. loquitur in eo qui acquieſcit ſententiæ,& ſic tacitè confitetur crimē.Solutio aut reus condemnatus de crimine fuit confeſſus, & etiam conuictus,& tunc nō eſt locus appellationi:vt.C. quorum app. non reci.l.ij. Aut ſolùm eſt confeſſus, & non conuictus, & tunc aut eſt confeſſus non ſponte ſed in tormentis & tunc poteſt appellare.vt.ff. de quęſtionibus.l.j.§.diuus.ij. Aut eſt confeſſus ſponte & abſq; tormentis, & tunc ſecundum aliquos appellare nō poteſt:de quo videtur eſſe textus in.c.Romana.§.ſi autem poſt ſententiam.ibi vel de quo quis in iure confeſſus eſt.¶ Bartolus verò in.l.obſeruare.C.quorum ap-
3 pel.non reci.in principio dicit, quòd † ad hoc vt quis non poſsit appellare,tria requiruntur videlicet quòd ſit conuictus & confeſſus & ſponte cōfeſſus, & quòd ſi quid horum defecerit appellatio admitteretur & ita ſummat dictam legē & ſubdit in fine dictæ legis:quòd ad hoc valere poterit appellatio,quia poterit reuocare ſuam confeſsionem in cauſa appellationis,ſi non reuocauit in prima vt.C.de iur.& facti igno.l.error.& dicit hoc notari.ff.eodem.l.creditor.§.iuſſus. & probari.C.de errore aduo.l.iiij.& ad.l.non tantùm.ff.eod. & ad.l.addictos.C.de epiſ.audi.dicit,quòd ibi fuit confeſſus poſt ſententiam, vel quòd ibi non fuit conuictus. Et idem notatur per eum in prædicta.l.non tantùm.in vltima oppoſitione.Et ad prædictum.§.Diuus reſpondet quòd loquitur de confeſsione facta in tormentis, dicens quòd non nocet, niſi in ea perſeueret vt ibi : refert tamen alios dicere prædictam.l.obſeruare ſolùm habere locum in caſibus ibi enumeratis:quia pœnalis odioſa atq; reſtringēda.Dicit tamen glo. ibi tenere contrarium,& illam partem ſe credere veriorem per.l.abſtinendum.eod.titu. Et facit quia eadem eſt ratio in alijs criminibus,ar.ff.ad.l. Aquil.l.illud.& hoc videtur placere Dyn.per ea quæ ipſe addit ad gloſſ.ff.eo.l.finali.§.iuſſus. ¶ Cynus verò in prædicta.l.obſeruare : refert alios moder-
4 niores dicere contrarium,eò quòd lex illa † enumerat quædam enormia crimina & ſpecialia in quibus prohibet conuictus & confeſſus appellari : ergo per conſequens videtur in contrarium ius commune : vt.ff.de legi.l. ius ſingulare.& ad municipales.l.prima.in fine.& dicit quòd hoc tenet Petrus de Bella pertica tanquàm æquius. argumentum. ff. de pœnis.l. interpretatione. Vnde ſecundum Petrum regulariter conuictus & confeſſus appellat. Fallit tamen ſecundum eum,in caſibus in prædicta.l.obſeruare expreſsis,videlicet in homicidijs, veneficijs, id eſt veneno occidentibus

In maleficis.i. in magis & incantatoribus: & in adulteris, &
in illis qui manifeſtam violentiam commiſerunt: quia hu-
iuſmodi caſus, in prædicta.l. ſunt expreſsi & aliâs vbi leges
ſpecialiter prohibent appellare: vt ſi res dilationem non
recipiat vel ſi ex perpetuo edicto aliquid decernatur. Vel ſi
quominus pignus vendere liceat, appelletur: his enim ca-
ſibus, prohibet lex ſpecialiter non appellare: vt.ff.de appel.
non reci.l. vltima. Si ergo eſt ſpeciale in prædictis caſibus,
igitur in contrarium eſt ius commune: argumen.ff. de legi.
l.ius ſingulare:&.ff.ad municipales.l.prima.in fine. ¶ Iaco-
bus autem de butrigar. in prædicta.l. obſeruare.ſtat cũ opi-
nione.ſ.proxima.& dicit quòd ratio ſpecialitatis in crimi-
nibus expreſsis in.l.obſeruare. propter quam cõuictus & cõ
feſſus in illis criminibus non appellat:& propter immanita
tem criminum:& dicit ꝙ in alijs criminibus ibi non enume
ratis ſeruatur ius cõmune:vt poſsit appellare. Et eſt ratio ſe
cundũ eum, quia ſicut in ciuilibus & criminalibus quis vſq;
ad ſententiá poteſt reuocare cõfeſsionem & reprobare pro
bationem cõuincentem:ita & in cauſa appellationis:&dicit
quòd de hoc eſt glo.in prędicto.§.iuſſus.¶ Guil.de cugno di
cit, quód ſi quis metu tormentorũ confeſſus fuerit, ipſe vel
alius pro eo appellare pôt, ſi velit aliquid in contrariũ alle-
gare.ar.prędictę.l.obſeruare.in fine:&.ff.de quęſtionibus.l.j.
5 §.ſi quis vltrò.¶ Item ad propoſitum quęrit, nũquid † ſi ali-
quis confeſſus fuerit crimen aliquod ſe cõmiſiſſe, & nõ pro
betur crimen aliquod contra eum, cõfeſsio iſta ſit ſufficiẽs.
licet poſsit condemnari? quidam dicũt ꝙ ſic ſi in ea perſeue
ret. Guil.verò circa hoc ſic diſtinguit, quia aut iſta cõfeſsio
metu tormentorum facta eſt,& tunc dicit quòd iſta confeſ-
ſio ſufficit ad hoc vt ipſe poſsit condemnari: & hoc verum,
niſi confeſsio repugnet actui, de quo agitur. Exemplum de
primo, vt ſi certum ſit Petrum eſſe occiſum,& Martinus cõ
fiteatur ſe occidiſſe, debet tunc ex confeſsione damnari vt
prædicta.l.obſeruare:&.C.de epi. & cleri.l. ſi quis in hoc ge-
nus.&.ff.de pœnis.l.qui ſententiam.& hoc dicit textus.ff.de
interdi.& rele.l.inter pœnas. ¶ Exemplum de ſecũdo vide-
licet quando factum non cõcordat, ſed repugnat confeſsio-
ni, vt quia dicit Martinus, cõfiteor me occidiſſe Petrum in
tali loco,& tamen nõ conſtat ꝙ ibi eſſet aliquis interfectus,
tunc enim ſuæ confeſsioni nõ ſtaretur, nec deberet propter
hoc perire: quia non debet audiri perire volens: vt prędicta
l.nõ tantũ.& de libe.cau.nec ſi volens.ar.ff.ad.l.Aquil.l.inde
Neratius.l.fina: &.ff.de interro. acti.l.in cõfeſsionibus: &.ff.
de quæſtionibus.l.j.§. Diuus Seuerus. Aut cõfeſſus eſt metu
tormentorũ,& tunc, aut poſt cõfeſsionẽ & tormenta perſte-
tit in confeſsione,& tunc ſtare debet confeſsioni ſecũdum
Accur. Et hoc verum, quando erat talis qui debebat torque
ri, vt puta quia accuſatus erat de crimine & cõtra eum erãt
violentæ præſumptiones. Tunc enim torqueri debet.ff.de
quęſtionibus.l.j.&.l.maritus.&.l.vltima.tunc enim cum prę
dictis pręſumptionibus ſequens confeſsio & confeſsionis
perſeuerantia ſufficiunt.vt que non proſunt ſingula, multa
iuuant.C.de agri.& cenſi.l.cum ſcimus.& de teſti.l.ſolam.vt
ſic medium trahatur ad extrema.ff.de his qui eiecerunt vel
effuderunt.l.iij.§.ſi quis ex mediano.cum his quæ not.ff.Si
6 quis iudic.non obtemperauerit.l.vna.nam † perſeuerantia
facit valere, quod aliâs non valeret.vt.C.ad vellea.l.ſi mu-
lier. Sed ſi non præcedentibus indicijs, aliquis torqueretur,
vt multoties fit de facto, licet poſteà perſeueraret confeſ-
ſione facta in tormentis, tamen non debet ex tali confeſsio-
ne damnari: quia videtur perſeuerare, ne quæſtiones iteren-
tur contra ipſum:& ſic intelligit gloſſ.prædictæ.l.obſerua-
re.quæ habet quòd ſola confeſsio nõ ſufficit: hoc enim in-
tellige ſine alijs indicijs præcedentibus ſecundũ eum.quod
placet Ray. & dicit probari.ff. de quæſtionibus.l. edictum:
&.l.Diuus.§.finali.&.l.maritus.e.tit. ¶ Ioan. Fabri in prędi-
cta.l.obſeruare.dicit quòd circa intellectum huius, ſunt opi
niones.¶ Prima opinio quorundã habet quam videtur ſe-
7 qui glo.in prædicta.l.obſeruare, quòd † aut cõdemnato ap-
pellatio denegetur, duo ſunt neceſſaria videlicet ꝙ ſit con-
feſſus & conuictus: niſi in caſibus quibus ſufficit cõuictum
eſſe.vt.C.de ſal.mo.l.j.& de rap.virgi.l.j.§. ſinautẽ,& ad.l.Iul.
de vi.l.quoniam:&.ff.e.l.cõſtitutiones: &.ff.de iniuſto rup.
l.ſi quis ex.§.his qui.ſecundum Accur.&.ĩ.de hęreti.c.vt in-
quiſitionis.lib.vj. Et quod hîc dicitur in ſpecialibus, intelli-
gitur in cæteris criminibus, & etiam in pecuniarijs ſecun-
dum eos:& hoc videtur etiam ſequi glo.in prædicta.l.obſer
uare.¶ Secunda opinio aliorum habet, quòd confeſsi in iu-
re non poſſunt appellare: cùm res efficiatur notoria per cõ-
feſsionem:& pro his videtur.ff.de re iudi.l.poſt ſententiam.
Et facit pro & contra.ĩ.e.Romana.§ ſinautẽ alleg. ¶ Tertia
opinio eſt ipſius Ioã.fabri.dicentis ſic, dicas quòd confeſſus
extra ius appellat: quia res non eſt notoria:& ideò tunc pro
ceditur ſicut in alia cauſa ſed confeſſus in iure poteſt appel
lare,& tenet eius appellatio:& tamen nõ recipitur niſi pro-
ponat aliquam cauſam, quare debeat recipi, vt quia fortè fa-
ctam dicat per tormenta vel per errorem, vt notat Archid.
in prędicto.§.ſinautem. Et de hoc in Spe.de appellat.§.in qui
bus.verſu.ſed nunquid:&.ij.q.vj.quæcunq;. & hoc.ff.de ta-
bulis.exhi.l.j.§.ſed ſi & patet in prædicta.l.obſeruare.in fine.
¶ Sed an.executio cõdemnationis propter hoc retardetur?
Dicit Io. fabri ꝙ iudex prudenter facit, ſi retardet.ff.de ap-
pella.reci.l.ſciendum: &.ff.nil.no.app. pen.l.non tamen ſiet
ſibi inhibitio per ſuperiorem, quouſq; inceperit cognoſce
re: vt dicto.§ ſinautem. Nec reuocabitur per modum atten-
tati ſi fiat: vt.ĩ.e.non ſolum.lib.vj. & hoc niſi cauſam expri-
meret in appellatione: vt notat Archi.in.c.Romana.§ ſinau
tem allegato.& de hoc plenè de offi.dele.c.paſtoralis.vbi In-
noc. tenet idem in hoc autem quod dictũ eſt.ſ.idem in cau
ſis pecuniarijs: concordat Dynus pro quo.ĩ.e.abſtinendum.
Sed Petrus de bella pertica contra:& videtur textus pro eo.
ff.e.l.creditor.§.ij.ſecundum eum. ¶ Sed oppones, quia con
feſſus non poteſt venire contra ſuam cõfeſsionem: vt.C.de
non nu.pe.l.generaliter. igitur non pôt appellare. ¶ Cynus
verò in prædicta.l.obſeruare dicit quòd imò poteſt reuoca
re ſuam confeſsionem, remittens ad notata ſua in.l.vna.C.
de cõfeſſ.& in.l.error.C.de iur.& facti igno.ar.ff.de interro.
acti.l.de ętate.§.iuſto.& no.in p̃dicto.§.iuſſus.¶ Henri.verò
circa hoc, poſuit vnam diſtinctionẽ.ĩ. de coha. cleri.c.veſtra
diſtinctione.ij.quam ego collocaui.ſ.e.tit.c.cùm ſit in ſecũ-
da quæſt.vbi omnino videas. ¶ Quid dicendum? breuiter
ſic potes diſtinguere quia aut crimen nõ eſt probatum ſuf-
ficeret ad effectum cõdemnationis licet fortè illud confeſ-
ſus fuerit: quod dic vt ſcripſi poſt Guil.de cugno.ſ.e. oppo-
ſitione in.ver. Item ad propoſitum.& tunc licet appellare:
quia ſi non ſufficit probatio ad effectum condemnationis,
fortius nec ſufficit ad effectum tollendæ appellationis: quia
8 † fortius eſt appellationẽ tollere, quam ſententiam ex actis
iuſtificare: cùm à ſententiam bene iuſtificata ex actis, valeat
appellari eò quòd in cauſa appellatiõis, poſſunt proponi &
opponi non oppoſita & non propoſita in cauſa principali.
C.de temp.app.l.per hanc.& no.in cle. appellãti.ĩ.e. Aut eſt
probatum ſufficiẽter quoad effectum condẽnationis ipſum
crimẽ,& tunc aut eſt probata ſolum ipſius criminis veritas
& non notorietas,& tunc adhuc appellare poteſt: quia pro-
batio huiuſmodi quantumcunq; magna & fortis, poteſt in
cauſa appellationis impugnari atq; reprobari: vt dictũ eſt.
Aut eſt probata etiam ipſius criminis notorietas,& tũc aut
eſt inducta per rei euidentiam, aut eſt inducta per ipſius de
lati ſolam confeſsionem. Aut eſt inducta per ſolam proba-
tionem admiſſam, aut eſt inducta per vtrunq; modum, vi-
delicet per delati confeſsionem, aut probationem admiſ-
ſam aut per ſententiam contra ipſum delatum promulga-
tam, ſi eſt inducta per rei euidentiam, tunc appellari non po
teſt,& in hoc ſequor opinionem Specula. & ſic procedunt
ea quæ ſcripſi. .eo.cum ſit quæſtione.ij.verſi.Specula.verò.
Fallit in caſu in quo appellans non obſtante hoc induceret
talem probabilem & veriſimilem cauſam, quæ ſi vera eſſet
à crimine

à crimine,& condẽnatione excuſaret,vel puta quia diceret
ſe feciſſe ad proprij corporis defenſionem,aut dormiens ſi-
ue demẽs:vt in cle.ſi furioſus.de homicidio.& tunc pōt ap-
pellare:vt patet ex his,quæ ſcripſi in prædicta quæſtione.ij.
iij.ver.Henricus aũt.ver.ibi niſi appellãs in appellatione cau
ſam probabilẽ exprimeret &c.& eadẽ ratione ſi diceret ꝙ
quãquàm notorium eſſet maleficiũ eſſe cõmiſſum,tñ nõ eſt
notoriũ,neq; verũ per me eſſe commiſſum:quia illa die,qua
dicit̃ in Auinione cõmiſſum,ego erã longè videlicet Pari-
ſijs ſiue Romæ,vel ſi dicat nõ ego cõmiſi,ſed Martinus eſt il
le qui cõmiſit dictũ homicidium licet me fortè præſente tñ
non mandãte,neq; conſulente:vel ſi dicat ego,& Martinus
ſumus paris ſtaturę,& ſimilis formę ſimilibuſq; indumẽtis
veſtiti.& ideò falſus rumor vnũ recipit pro alio:vel ſi dicat
quãquã dicat falſus rumor me Titium occidiſſe re vera Ti-
tius viuit.vel ſi dicat ꝙ licet teſtes de notorietate huiuſmo-
di depoſuerĩt,nõ apparet aſs nec ex actis , nec ex euidentia
rei,iſtud eſſe notoriũ aſſerẽdo dicta per ſe eſſe vera:ac ſe vel-
le & poſſe probare.His verò caſibus maximè ſi veriſimilia
ſint per eũ allegata poterit appellare.ar.eorum quæ ſcripſi
in prædicto ver.niſi appellans.&.ſ.e.q.ver.Io.Fabri.ibi niſi
proponat aliquã cãm &c.& ſic poſſunt intelligi dicta Bart.
Cy.& Ia.ſ.poſita inquantũ cum hac opinione concordant
& prima opinio quam poſt Io.Fa.ſuperiùs recitaui. ſi verò
prædicta notorietas ſolũ eſt inducta per delati confeſſionẽ,
tunc aut illa confeſſio eſt extraiudicialis , & tunc dic quòd
appellare poteſt:quia illa nõ facit rem notoriã:vt no.j.de cri
mine falſi.c.quã ſit.& ſcripſi.ſ.in dictis Io.fa.ver.tertia opi-
nio eſt.Aut prędicta cõfeſſio eſt iudicialis.& tunc aut talis
eſt confeſſio,quæ non probat,nec per ſe ſufficit ad condem
nationem eo modo quo declaraui.ſ.in dictis Gul.in verſu.
item ad propoſitum.& tunc pōt appellare,& tunc clarum.
Aut eſt talis confeſſio,quæ ſufficit ad condemnationem,&
tunc aut eſt facta in tormentis,& tunc etiam ſi in ea perſeue
ret,& pręceſſerunt indicia ſufficientia pro tormẽtis etiam
ſic ꝙ ſit ſufficiens ad condemnationẽ:& tunc etiam poteſt
9 appellare:quia propter tormenta† præcedentia quorum ti
mor repetitio nõ eſt probatio bñ clara:ſed requirit huiuſ-
modi inducia, ſeu pſumptiones vehemẽtes ꝓ adminicu
lis:vt patet ex his,quæ ſcripſi.ſ.in dictis Gul.in verſu ꝫ aut
confeſſus eſt metu tormentorum,modò indicia,& pręſum
ptiones huiuſmodi per alia indicia potiora,& alias pręſum
ptiones vehemẽtiores,ſeu probationes clariores,& fortio-
res in cauſa appellationis tolli poſſunt.arg.ff.de in integ.re-
ſti.l.diuus.& facit qđ no.Inn.j.de clerico.qui furtiuè ſuſce
pit ordines.c.vno.aut loquimur de confeſſione ſponte facta
& tunc aut perſeuerat in confeſſione expreſſè,vel tacitè:vt
puta quia appellando confeſſionem non reuocat,nec decla
rat:nec errorem contra eum allegat,& tunc non poteſt ap-
pellare:vt.j.c.romana.§.ſi autem.li.vj Aut in confeſſione nõ
perſeuerat expreſſè,nec etiam tacitè,vt quia confeſſionem
reuocat,& per errorem eam factam dicit:aut eam probabi-
liter declarat:& ita probaliter loquitur quòd ſit veriſimile
in cauſa appellationis de contraria veritate conſtare poſſe:
& tunc appellare poteſt.& ſic procedunt ea quæ ego ſcripſi
ſ.e.c.Cum ſit.q.ij.in dictis Henrici.ver.nec obſtat quòd qr.
&.ſ.eadem oppoſitione.in dictis Bart.Cy.& Ia.& in dictis
Io.fa.ver.tertia opinio.Si autem eſt inducta per ſolã proba-
tionem admiſſam.Certũ eſt,quòd appellare poteſt:quia ſo-
la probatio admiſſa per iudicẽ nõ eſt modus notorietatem
inducendi,cum poſſit impugnari,& reprobari per partem:
vt patet ex his , quæ ſcripſi de fil.præsby.c.ij.&.c . conſtitu-
tus.& ex his,quę leg.& no.j.de verb.ſig.c.cum olim.in fine.
quia ibi nõ loquitur de notorio,ſed de manifeſto.de quo ad
effectum alium & aliter loquit̃.j.de cohabi.cleri.c.ſi.in fine.
vbi loquendo de notorio non exprimit niſi ſententiam,vel
confeſſionem,aut rei euidentiam.Præterea , quia probatio
quęcunq; fuerit poteſt impugnari,& reprobari per partem
in cauſa appellationis,& ideò debet dari licentia appellan-
di per prędicta.Si verò notorietas tam per confeſſionem,
quàm per probationem inducta fuerit dico quòd etiam po
teſt apparere eo modo quo poſſet per ſolam confeſſionem
inducta fuiſſet:& ſic procedunt ea , quæ ſcripſi . ſ.in dictis
10 Bar.Cy.& Ia.Et eſt ratio quia† ſola probatio addita confeſ
ſioni non addit,nec addere poteſt hunc effectum impedien
di appellationem:eò quòd appellatio tendit de natura ſua
ad impugnationem,& reprobationem ipſius:vt ſæpè dictũ
eſt:& ita procedit ar.ſupraſcriptum à contrario de prędicta
l.obſeruare.ſaluo,quòd difficiliùs audietur appellans confeſ
ſus,& conuictus ꝙ ſolus confeſſus:& tantò tenebitur in ap-
pellando,& appellationem proſequendo meliùs,& clariùs
errorem,& defectum ſuæ confeſſionis detegere:quia quan-
tò maiora fortiora,& clariora argumenta faciunt contra ꝓ-
bantem,vel excuſantem tantò meliùs,& clariùs probare de-
bet.Si autem per ſentẽtiam contra delatũ latam inducta fue
rit notorietas tunc ſi ſententia nondum tranſiuerit in rem
iudicatam:vt quia adhuc pendet tempus appellandi,& tũc
non impedit hoc effectum appellationis:quia da oppoſitũ,
& tolle titulum iſtũ:nam ſic à nulla ſententia appellari poſ-
11 ſet.Si verò iam† ſententia in rem iudicatam tranſiuerit,tũc
ceſſat appellatio quia tunc pro veritate habetur:vt.ff.de ſta
tu homi.l.ingenuum.&.ff.de regu.iur.l.res iudicata.Ad prę-
miſſorum declarationem quęritur primo qualiter iudex à
quo tenetur deferre appellationi notorij delinquentis,ſu-
per quo vide quæ ſcripſi.ſ.e.c.cum ſit.in ſecunda.q.in dictis
Henrici.ver.ſi verò quæratur de iudice à quo.& ver.ſe.& il-
lis ſuppoſitis dicas,ꝙ in caſibus in quibꝰ dixi.ſ.proximè ap
parere non poſſe non tenet̃ iudex à quo appellatũ deferre.
In caſibus verò in quibus appellari poſſe ſubdiſtingo quia
aut dixi appellari non poſſe,eò quòd non eſt probata noto
rietas,nec de ea conſtat in actis,& tunc adhuc dico ꝙ debet
appellatiõi deferre:quia hoc caſu iura nõ prohibent appel-
lari,& ſic ſtandũ eſt regulæ quæ habet appellari poſſe,& ap-
pellationi deferri debere.C.e.l.& in maioribus.&.ſ.e.ſuper
eo.ij.in prin.iuncta.l.iudicibus.C.eo.ti.Approbata eſt noto
rietas,& de ea conſtat in actis puta per confeſſionem ſpõta
neam,aut euidẽtiam rei,licet aliqua excuſatio probabilis al-
legetur propter quam datur facultas appellandi,& tunc aut
quęritur vtrum ſtatim propter appellationem debeat eum
à carceribus relaxare,& tũc dico ꝙ non.vt . C.e.ti.l.minimè.
in.ij.rñſo.Aut quęritur vtrũ debeat propter appellationem
executionẽ retardare puta condemnatũ ad mortẽ,donec de
appellatione ſit cognitũ vinctũ in carceribꝰ retinere,& tũc
dico cũ Io.fa.ꝙ iudex prudenter faciet,ſi ſic executionẽ re-
tardet:vt ſcripſi in oppoſitione pręcedenti,in dictis Ioã.fa.
ver.ſed an executio.imò credo,ꝙ omnino debet hoc facere:
quia ſi faceret executionem dãnatũ tradendo morti,vel mu
tilationi,executio huiuſmodi poſteà retractari non poſſet:
& ſic contra ſuperiorẽ ad quẽ extitiſſet appellatum irreme-
diabiliter attentaret,& ſic eſſet in poſſe ipſius effectũ appel
lationis totaliter impedire,& legẽ circũuenire,quæ appellã
di tribuit facultatem:quod eſſe nõ debet.j.de elect.commiſ-
ſa.§.porro.& qđ legitur,& no.e.ti.ne Romani.in prin.in cle.
& hoc verũ.niſi ſibi clarè cõſtaret ꝙ appellatio fundaretur
in falſis,& ꝙ ad pœnã euitandã,vel differendam ſolũ emiſſa
fuiſſet,tunc eñ ſecurè poſſet ad executionem ꝓcedere.arg.
C.quorũ app.nõ recipi.l.abſtinẽdũ.in fine.&.C.de fal.l.ij.cũ
ſimilibus.& in hoc ſoluo opinionẽ illorũ,qui dicunt execu-
tionẽ nõ poſſe ꝓpter appellationẽ impediri.Aut quæritur
vtrũ facultas appellandi abſq; appellatione ſaltẽ pẽdente tẽ
pore decẽ dierũ,qui dant̃ ad appellandũ impediat iudicẽ à
quo ne poſſit ad executionẽ procedere:& tunc dico ꝙ non
licet cõtrariũ ſit ſtatutũ in alijs appellationibus:vt.j.e.non
ſolũ.li.vj.Speciale eñ eſt in criminoſis notorijs , aut ſtatim
pōt ꝓcedi ad executionẽ,& imputãt ſibi dũ ducunt̃ ad ſup-
pliciũ ſaltim verbo nõ appellant:quia tũc hoc modo appel-
lare poſſunt:ꝓut legit̃,& no.ff.e.ti.l.nõ tãtũ.in prin.ibi,qui
ad ſuppliciũ ducit̃.ſed prudẽter faciet iudex,ſi videt appel-

lari poſſe,& nullum reipublicę propter hoc periculum im
minere ſi retardet. Iudices tñ noſtri tẽporis non retardant,
ſed latam ſniam ſtatim executioni demandant, ne executio
interim impediaſ: quia alš ſæpiſsimè impediref. Aut quęriſ
vtrũ iudex à quo teneatur tali appellationi deferre.& tunc
12 dico,ꝙ cõis opinio habet ꝙ nõ cõ ꝙ iura† ꝓhibẽt gñaliter
criminoſos notorios appellare: ſed iſta ratio nõ vſq; quaquã
me mouet pro eo ꝙ noſtra quęſtio nõ ꝓcedit, niſi in caſib⁹
in quibus datur à lege appellãdi facultas illis qui ꝑtenduntſ
eſſe notorij criminoſi.& ideò circa hoc vř mihi ſic diſtin-
gui poſſe: quia aut videt iudex à quo ꝙ malicioſè cauſa eui-
tandi, vel differẽdi ſupplicij appellatur: & tunc nõ differat:
quia tũc nec deferre debet, vt patet ex dictis. Aut videt ꝙ
probabiliter appellaſ, nec apparet malicia aliqua, vel calum
nia,& tunc quoad cognitionẽ,& examinationẽ debet appel
lationi,& ſuperiori deferre: licet lex de per ſe nõ deferat in
hac parte quãquã in appellationibus ab alijs diffinitiuis, de-
ferat: vt prædixi, licet enim appellationibus ab interlocuto
rijs interpoſitis canones nõ deferãt iudices tñ à quibus ap-
pellaſ, qñ eas vident io bona forma,& ex cauſa ꝓbabili in-
terpoſitas, aut grauamen reuocare, aut eis referre debẽt: vt
patet ex his, quę le.& no.ĵ.e.cũ ceſſante.&.c.cũ appellationi
13 bus friuolis.&.c.nõ ſolũ.li.vj. Aut quęris vtrum iudex† ad
quẽ appellat notorius criminoſus, poſsit,& debeat inconti
nenti inhibere iudici à quo extitit appellatũ: & tunc dic, ꝙ
nõ: q̃a lex nec inhibet, donec videlicet incęperit de cauſa ap
pellationis cognoſcere, an ſit vera.ar.eius qđ dicif de ap. in-
terpo.ante ſniam quibus etiã lex nõ defert in prędicto.c.nõ
ſolũ.& ita ꝓcedũt quę ſcripſi poſt Io.fa.in prędicto ver. ſed
an executio. Et ex hoc ſequiſ, ꝙ executio prius facta nõ eſſet
reuocanda in modũ attentati.ar.prędicti cap.nõ ſolũ.etiam
ſi fortè cauſa probabilis in appellatione expreſſa foret ſicut
in appellationibus ab interlocutorijs in prędicto.c.nõ ſolũ.
eſt expreſſum licet Arch.in prędicto.§.ſi aũt.& Io.fa.in prę-
dicta.l.obſeruare.in caſu in quo cauſa probabilis in appella-
tione eſt expreſſa videanſ velle contrariũ: vt ſcripſi in prędi
cto ver. ſed an executio.& dicã forte plenius in prędicto.§.ſi
autem. Supple gloſ. In gl.ij. *in fine*.& plenius.e.ti.e.veſtra.repe
tito per Io.Cald.

SVMMARIVM.

a *Appellationem factam in abſentia iudicis non eſſe validam.*
a *Appellatio à ſuo iudice interpoſita quando procedat.*

CAP. XV.

SVggeſtum. Summata eſt.ſ.e.ti.me-
minim⁹.cõis diuiſio ſe-
cunda ibi, *cor ſideratione tua*. Expone literã *recur
unt*.qđ poſſunt quãdocũq;.ij.q.vj.c.ij.& per
totũ.cognoſcẽtes.ſ.e.ſi duobus.& ſi per igno
rantiam excuſari nõ poterant de cleri.excõicato mi. Apoſto
licę *prorũpunt*.extra iudicium.& ante citationẽ. *& mala fide*.
ſonat hoc verbũ vitiũ, ſ.e.ſuper eo. in fine.ij. ſcdm Hoſt.co-
rũ oppreſſorũ: *eludat*.regulariter eluſio ꝓbaſ.de alie.mu.iud.
cauſa facta.c.j.de ꝑben.dilect⁹.ij.terminare hoc dicit ꝓpter
priuilegiũ iudicis appellationis, cuius eſt ad diffinitiuã ſen-
tentiã ꝓcedere parte altera cõtumace.de hoc.ĵ.c.ſępè.&.c.
per tuas. Dicebat hic Laur.ꝙ ſaltẽ mitter in poſſeſsionẽ rei
petitę, ſi lis nõ fuerit conteſtata, tales itineraotes ad coriam
ante citationem vidẽtur,& muniunſ: dũmodo ceſſet dolus,
ſcdm Hoſt. *nos feciſſe*.fuit enim illa decretalis Alex.iij.ſicut
& iſta. Opponitur cõtra decretalem *prorupit*.quia in præſen-
tia iudicis appellandũ eſt: vt in prima glo.maximè ceſſante
iuſto timore.ĵ.e.ſi iuſtus.ergo nõ ſufficit iter arripere &c.
1 B.hîc in gl.j.in fine dictę gl.dicit quòd non† valet appella-
tio facta in abſentia iudicis per capitulum videbitur &c.c.
cũ ſpecial.& idem notat Abb.ĵ.e.ſi duobus.in principio, di
cens, quòd illa iura videntur eſſe manifeſtè contra illos, qui
timentes ordinarios occultè appellant vocatis aliquibos te-
ſtibus, non enim talis appellatio eos iuuat in aliquo, ex quo
iudex ignorat eos appellaſſe: quando iudex procederet va-
leat cõtra eos.ar.illius.c.& hoc ſatis ꝓbatur.ĵ.e.cordi.lib.vj.
vbi ordinatur in appellando certa ſolẽnitas quæ in abſentia
iudicis ſeruari nõ poteſt ſecundum Abb. Sed Goff. hîc dice-
bat quòd appellatio emiſſa in abſentia iudicis bene excuſat
& hoc tangit hic prima gl in ver.& eſt hoc argumẽtum &c.
Et idem videtur tenere Arch.ij q.vj.biduum.in gl.adde.ff.
quando appellandum ſit.&c de quo etiam ibi per Io.in glo.
ꝓpter hoc verbum hoc etiam videtur placere Inno.ĵ.e.dile-
ctis.in glo.penultima.vbi dicit quòd per appellationẽ etiã
factam in abſeotia iudicis appellans eſt exemptus à iuriſdi-
tione ipſius. Hoſt.verò hic dicit, quòd illa capitula.ĵ.eod.c.
vt debitus.&.c.ſæpè.loquũtur de appellationib⁹ facto in iu
dicio: hic autem de illo qui appellat extra iudicium,& iter
arripit ꝓſequendũ.& idem, ſcilicet quòd in præſentia iudi-
cit ſit appellandum, notat Io.An.in cle.prima.eo.titu.ſuper
verbo coram ipſis. Henricus verò ex præmiſsis circa hoc ſic
diſtinguit: quia aut quęris de appellationibus factis extra iu
dicium,& tunc illę non debẽt fieri coram iudice: quia non
fiunt à iudice. plus dicit Hoſt.hîc, ſed debent fieri in præſen
tia appellati, ſeu procuratoris eiuſdem in cauſa ipſa ſpecíali-
ter conſtituti.& ſi fiat in abſentia ipſius debet ſibi intimari
intra menſem ab interpoſitione eiuſdem: vt le.& no.in cle.
cauſam electionis.de elect. aut quæris de appellationibus fa
ctis in iudicijs, vel etiam extra iudicium à iudice tamen,&
tunc aut non poteſt haberi copia iudicis,& tunc poteſt in
eiuſdem abſentia appellari: vt.ij.q.vj.biduõ.C.de iudi.l.vlt.
C.quomodo,& quando iudex.l.ab eo.ſecundum Inn.& Ho-
ſtien.in prædicto.c.ſi iuſtus metus. aut poteſt haberi copia
iudicis,& tunc aut non poteſt quis commodè in pręſentia
iudicis, ſeu coram iudice appellare, vel ꝓpter metum, vel ꝓ-
pter aliam iuſtam cauſam,& tunc non eſt neceſſe in pręſen-
tia iudicis appellare: ſed ſufficit in caſu, vbi non audet ſic
appellare ſuper hoc ꝓteſtari iuxta lecta,& no.ĵ.eo ſi iuſtus.
alias ſi non poſſet in pręſentia appellare, poſsit appellare in
abſentia dummodo intra menſem ipſam appellationem in-
timaret iuxta prædictam cle.cauſam.& ſic intelligit notata
per Abbatem Goſ. Archi.& Inno.ſ.recitata. aut quis poteſt
commodè in pręſentia iudicis, ſeu coram iudice appellare,
& tunc debet hoc facere: vt hîc.&.ĵ.e.vt debitus. ibi coram
eo iudice.&.c.cordi.&.ff.quando appellatum ſit.l.prima.§.
dies.&.§.ſi quis.&.ij.q.vj.biduum.& cle.j.eo.titu. ſic intelli-
git notata Bernardi, ac Io.& Zẽzel.ibi Ino.ĵ.e.ſi iuſtus.& ſic
concordantur notata ſua, ibi ad alia no.per eũ in.c.dilectos.
ſecundum Zenzel.in prædicta cle.& idem Archi.& Io.An.
ĵ.e.c.appellatio.libro.vj.dicentes, ꝙ ſi bene videaotur not.
a in prædicto.c.ſi duobus.planè demonſtrant, ꝙ † appellantẽ
à iudice ſuo non procedit appellatio donec ad notitiam iu-
dicis perducatur & huius ſententiæ fuit ibi Petrus de ianſo
na.& concordat hic Collect. recitans notata Io.ij.qõ.vj.bi-
duum. Fatetur tamen multos dicere, quòd valet facta in ab-
ſentia iudicis etiam ſi ipſius copia haberi poteſt per lecta,
& notata in prædicta clementina prima.in verſ.forſan.& di
cit ꝙ ſic ſeruatur. Audio quòd curia parlamenti Franciæ ta
les appellatiões admittit: ſed alia opinio de iure verior, nec
obſtat ſupra de reſtitutione ſpoliatorum. audita. qoia ibi nõ
dicitur quòd valeat, quòd ſi miſsio: ſed quòd literæ impe-
tratæ per nuncium primum facientem mentionem de pri-
mis valent in taotum quòd reuocatur factum perperam,&
contra iura poſt nuncij miſsionem & aliâs ſecus: vt ibi not.
per Innoc. Supple gloſſas. In gloſſa prima ibi.l.prima.& in-
fra eodem concertationi.libro ſexto.& ibi *mãdauiſ*: hoc pla
cet hic Goff.& vide quod notatur infra.c.appellaſſe.libro
ſexto. In tertia gloſſ.& ſuper ea.per Nouellam tamen hodie
qui appellat à pluribus iudicibos, poteſt coram ipſis, vel ma
iore parte ipſorum ſeparatim appellare,& ſeparatim apo-
ſtolos petere: quod dic vt in cle.ſi a iudicibus.eod.titu. dicit
Hoſtien. quòd illa iura non obſtant de appellationibus fa-
ctis in iodicio: quia hîc loquimur de illo, qui extra iudiciũ
appellando iter arripuit proſequendũ.& in hoc ſolo caſu
propter iter.

propter iter ſolum arreptum, bona fide excuſaretur ſecundum eum remittit etiam ad notata. j. c. cordi. in gl. *ſi quis in fine.* hoc ipſo quòd conſtat de iniectu.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis cognitione pendente, excommunicatum abſolui poſſe ad cautelam.*

2 *Cauſæ expeditio, an abſolutionem ad cautelam neceſſariò requirat. & an abſolutionem petens ſe excommunicatum fateatur. nu. 3.*

CAP. XVI.

1 AD præſentiam. Caſus. Pendente † cognitione appellationis excommunicatus poſteà abſoluit ad cautelam. & ſic apparet eum legitimè appellaſſe non punitur ex eo quòd interim celebrauit, & primò ponit dationem auditorum, ſecūdò actū ipſorum. ibi, *qui ad.* tertiò principalis negotij diffinitionem. ibi, *ideoque.* Expone literam. *qui auditores de iure.* quia poſt appellationem lata erat ſententia. Inn. *fecerunt. eum abſolui.* nota ergo delegatus abſoluit ad cautelam de hoc. de ſent. excom. ſolet. libro ſexto. in tertia gl. ceſſat argumentum. ſi dicas auditorem habere ordinarium: ſuper quo vide notata in cle. auditis. de reſcript. Credit tamen Martinus quoad legatū, quòd ſi ſub verbis commiſſionis cadit poteſtas abſoluendi, in dubio competit delegato & hoc ceſſante, adhuc idem ſi non poteſt aliàs cauſam expedire. de offi. deleg. prudentiam.

2 §. vj. verum quia † cauſæ expeditio abſolutionem ad cautelam non videtur de neceſſitate requirere cum cauſa nullitatis ſententiæ poſſit duci ad finem illa non obſtante videtur quòd in vim cōſequētię hoc non competat delegato: facit quia gratiam continet modo poteſtas gratiam faciendi delegato vim cōſequentię competere non videtur. Auditores autem cauſarum palatij Apoſtolici nunquàm abſoluunt ad cautelam, niſi eis committatur expreſſe: quia habent Papam propè ne hìc dicitur quòd abſolutus fuerit ad cautelam: nam nec ſimplicem abſolutionem petens fateri videtur excommunicationem: vt not. Inn. de ordi. cogni. cum dilectus. licet contra aliqualiter videatur. de elect. venerabilem. dicam in c. qua fronte. de hac autem abſolutione ad cautelam, habes aliquid infra. de ſenten. excom. per tuas. & pleniùs eo. titu. c. ſolet. & c. venerabilem. libro ſexto. *abſolui.* ad cautelam. vel dic etiam quòd ſi non abſolueretur ad cautelam: ſed ſimpliciter tamen admitteretur ad probandum quòd excommunicatio non tenuerit. & ideò ſi non ligatus ſe diuinis non immiſcuerit, irregularitatem non incurrit: vt hìc patet ſecundum Inno. etiam ſi malè appellaſſet: dommodo probabili ignorantia fuerit ſeductus: quia iura omnia loquentia de iſta materia notant contemptum. j. de cleri. excom. mi. c. Apoſtolicæ. & ideò Land. in ſuo ſacramentali in titulo de irregularitate quæ propter cenſuram. &c. dicit quòd illa verba, quæ in pœnitentiaria Papæ ponuntur in abſolutionibus., videlicet ſi non in contemptum clauium: ſed per ignorantiam &c. intelligit ipſe de ignorantia iuris, vel facti etiā non probabili. Caue ergo tu, qui es in capitulo de proceſſibus executorum, & ſi dubites quantum in te eſt conſentias iuxta nota. Inn. de poſtu. præla. c. bonę. & meliùs per ipſum Inn. & Cōpo. de reſcript. eam te. & adhuc clariùs per Inno. j. de ſenten. excom. romana. li. vj. ſecundum Mar. *contemni.* licet enim ab alijs ſit vitandus de ſenten. excom. per tuas. ipſe tamen non debet gerere ſe pro excommunicato, ſi de appellatione ſua confidit. Inno. *inquietes.* potiùs tu timere debes pœnam. ij. q. vj. decæterò. j. eo. de priore. ſecundum Hoſtien. Supple gloſſas. In gl. prima ibi, *ad cautelam.* vnde notat Abb.

3 quòd licet quis † petat abſolutionem ad cautelam, non propter hoc fatetur ſe excommunicatum: dicit tamen abſolutionem non dandam niſi petenti. alleg. de eo qui dux. in ma. ſignificaſti. in fine. de ſenten. excō. ſolet. lib. vj. vbi de hac abſolutione ſatis dicam.

¶ PRIMO quæritur vtrum degatus Papæ poſſit abſoluere ad cautelā: dicit Collect. quòd hęc decretalis facit pro Cardinali, qui tenet quòd non: quia dicit fecerunt. Iſti enim delegati erant, & tamen non abſoluerūt: ſed abſolui fecerunt: prout notat Cardinalis in prædicto. c. ſolum. & refert Archid. ibi notare Inn. & Hoſtien. in iſta ſententia concordare. Dicit tamen hanc ſententiam Archid. non placere per decretalem hanc vbi videtur hoc expreſſum: & quod dicentes ſuper hac abſolutione ſpecialem commiſsionē hic emanaſſe diuinant ſecundum Archid. quoq; cum Archid. concordat ibi Io. an. ſaluo quòd ipſe dicit ibi ſe putare, quòd inferiores iudices temporales abſolutionis non poſſunt impendere licet Papa eas faciat qñq;: vt in c. veniens. dicit tamē finaliter Collect. ſe non videre quòd hoc ſit de iure, ſicut dicit Arch. cum hìc dicat de plano litera fecerunt. nec Inn. not. contrarium quicquid dicat Arch. dicit enim Inn. de plano, quòd ille qui tulit, vel eius ſuperior, vel ipſius delegatus cui eſt commiſſum negotium principale poteſt impendere abſolutionis beneficium ad cautelam. & dicit hoc ſatis probari in prędicto. c. de teſtibus. veniens. nec obſtat quod hìc dicitur quia fortè volunt excommunicatoris delegati deferre: vt prædicto. c. vj. & j. de ſentē. excom. c. venerabili. §. ſi verò. & hoc verum ſi eſſet excommunicatus pro illa cauſa, & ad inſtantiā ſuæ partis aduerſæ in eadem cauſa: nam ſi eſſet excommunicatus in cauſa & maximè ſi ad inſtantiam alterius tunc ſecus: vt not. Inn. in prædicto. c. ſolet. quia tunc in tali abſolutione oportet partem vocari: vt prædicto. c. venerabilem. & quia ex vi reſcripti nō habet iuriſditionem in alias perſonas quā in expreſſas. de offi. dele. P. & G. ſuper quo vide quæ ſcripſi. ſ. e. c. in expoſitione ſuper verbo fecerunt, & ſatis placent dicta Collect. de quo dicam in prædicto. c. ſolet.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ſi in ſua poſſeſſione turbetur, quòd iudex à quo appellauit eam ſibi poterit reformare.*

2 *Appellationem fauorem appellati reſpicientem non debere conuerti in ipſius læſionem. & nu. 3.*

4 *Iuris ordinem non ſeruari in officio iudicis.*

5 *Attentata in vim appellationis, & litis pendentiæ ad quem ſpectāt reuocare. & nu. 6.*

7 *Iudicem appellatum poſſe reformare ratione connexionis cauſæ.*

8 *Appellationem non impedire iuriſdictionem ordinarij à quo appellatum non extitit.*

9 *Priuilegia multa inſtituta fuiſſe aduerſus violentias committentes.*

10 *Literam intelligere generaliter, & indiſtinctè non eſſe diuinare.*

11 *Appellantem trahi volentem, & appellatum inuitum.*

12 *Conſtitutum in appellante locum habere debere in appellato.*

13 *Appellans poſtquam iudex detulit appellationi ſi petat recipi teſtes aſſuturos an videatur appellationi renunciare.*

CAP. XVII.

1 CVm teneamur. Caſus. Si † appellans in ſua poſſeſſione turbetur iudex à quo appellauit eā ſibi poterit reformare. cōis diuiſio, ſcđa ibi: *prudētia.* Expone literā appellauit à te ſcđm cōem lecturā *prætermiſſo.* vt ſi ſuper proprietate erat quòd de illa ſe nō intromittat, ſed ſolùm de poſſeſsiōe turbata, vel ablata. Nota primò vnū caſum bene ſpecialē, in quo iudex poſt appellationē à ſe factā iuriſditionē exercet alius. ſ. e. ſi duobus. alius in abbreuiatiōe termini. ſ. e. pſonas. ſcđm Inn. & addit Hoſt. quartū j. e. peruenit. & quintū quia prohibet ne quid fiat appellatione pēdente. j. de ma. quarto cōtra interdictū eccleſię vbi vide Nouel. ſuper gl. & j. c. qua fronte ſuper textu. Item xvj. caſus. in quibus appellatione pēdente, vel poſt eā aliquid innouatur vide in Spe. de app. §. pe. in prin. Scđò no. ibi: *ordine iudiciario.* quòd appellato per ſpoliatum ſuper proprietate

2 ipſe nihilominus conqueri poterit de ſpoliatione: quia † appellatio fauorē appellati reſpiciēs nō debet cōuerti in ipſius læſionem. C. de legi. l. quod fauore. ſecundum quoſdam.

¶ PRIMO quæritur ibi: *reformare.* nunquid hoc habeat locum ſolùm in ordinarijs, vel an etiam in delegato vendicet ſibi locum: vt ſi aduerſarius appellantem turbauerit vel

econtra quòd delegatus à quo eſt appellatum, iſtud valeat re
formare appellatione non obſtante, & videtur ꝙ ſic arg. ῑ. e.
an ſit. ſcdm quoſdam Alij tñ intelligũt hoc ſpeciale in Ar-
chiepiſco cantuarienſi qui ex priuilegiu ſpāli habet deſen-
ſionē oīm appellãtium cantuariẽ. prouinciæ ſcdm Inn. ſed
nō placet Mar. quia nũquã debemus dicere, quòd decretales
quæ debẽt facere ius cōe priuilegium ponant. præterea quia
hoc diuinare eſſet. Hoſt. aũt dicit ꝙ cõſuetudo eſt in Anglia
ꝙ poſt. xl. dies excõicatus capitur per curiã regiam ad requi-
ſitionē iudicis excõicantis, & tenet donec ſatiſfaciat, vel ſa-
tiſdet iudici de parendo etiam ſi appellauerit ad curiam: qa
verò tales tuetur eccleſia cantuariẽ. vt dixi ſolent: ibi ſic ap
pellare appellatio ad ſedem apoſtolicam, & ſubmitto me ꝓ-
tectioni ipſius, & cãtuariẽ. eccleſiæ. Si aũt turbatur iſtorũ
poſſeſsio, hos defendit Archieps: & dicit Hoſt. ibi ſeruari, &
ſic videt etiam ad eũ ſpectare tuitio exemptorũ. de priuile.
ex ore. ad finē. Vinc. G. Na. & Abb. ponũt caſum, qui ſpoliat
appellatum ῑ. e. an ſit. ſed iſte caſus non amicat literæ: & ipſe
Abbas ponit in eo, qui appellauit, & ſpoliat à tertio, & ſic di
cit ceſſare cõtrariaque ſolẽt obijci ex. c. ſolicitudinem. ῑ. e. de
offi. dele. gratũ. de teſti. cũ veniſſet. alleg. ῑ. e. romana. §. in aliũ.
Pe. etiam ponit in filio, vel amico appellantis, poſteà ſpolia-
ti, qui licet pro appellante abſente petat reformari poſſeſsio
nē: nō tñ per hoc renunciatum intelligitur poſſeſsioni. Hen
3 ri. aũt cũ quærit, vtrũ † ſi appellans in ſua poſſeſsione turbet,
iudex à quo appellauit eam ſibi reformare poſsit, diſtinguit
quia iudex à quo appellauit eſt ordinarius, aut eſt delegatus.
eſt ordinarius tũc dicit, ꝙ poteſt. Et hoc idem intellige ſi nō
ab ipſo: ſed à delegato, vel alio quocũq; iudice fuerit appella
tũ, & maximè qñ turbatio, ſeu violentia notoria eſt. vbi or-
do iuris eſt, iuris ordinē non ſeruare. ῡ. de iureiur. ad noſtrã.
ij. ſcdm Hoſt Aut eſt delegatus, & tunc nō pōt: quia ex quo
appellatur ab ipſo ex legitima cauſa nulla remanet ei iuriſdi
tio: vt. ῑ. e. vt debitus ſcdm Ber. & hoc verũ, qñ appellatus,
vel alius tertius turbat: ſecus fortè ſi ipſe appellãs turbaret,
quia tunc fortè poterit poſſeſsionem reformare: vt. ῑ. e. an ſit
deferendũ. ſcdm Hoſt. Mar. dicit, ꝙ quicquid alij dicãt, ipſe
intelligit hanc decretalē in ordinariu, & in delegato, & etiã
generaliter in conſtitutis ad turbationes, & violentias cõpe
ſcendas, & ad cauſas notorias datis cõſeruatoribus ſcdm for
mam concilij Vienñ. de quibus ſatis ſcripſi. ῡ. de offi. dele. c. j.
& c. ſi. li. vj. dicit tñ ꝙ vim litis pendentiæ, vel appellationis
per officiũ iudicis hoc fieri nō pōt quin appellans renunciet
ſuæ appellationi: quia quoad hæc tranſlata eſt tota iuriſdi-
4 tio ad ſuperiorē. ῡ. c. ſuper eo. Præterea quia in † officio iu-
dicis nō ſeruatur ordo iuris, & tñ hic dicitur ꝙ ſeruato &c.
Itē quia hic nō ponit nouum ius: ſed declarat antiquũ. Item
quia nō debemus in dubio ponere ſpecialitatē: ſed oīa inter-
pretari ſcdm ius cõe. quo modo ergo? certè nouo iudicio, &
nouo ordine, & noua actione agendũ eſt: qa licet in vna cau
ſa in qua eſt appellatũ, trãſlata ſit iuriſditio in ſuperiorē nō
ſequitur ꝙ idē in alijs imò totũ contrariũ: vt. ῑ. c. propoſuit.
& c. præterea. Et eſt hic quædam generalis rñſio iuris ad con
5 ſultationē, & bene clara iuris antiqui declaratoria: nam † nō
ad iudicē à quo, ſed ad iudicem, ad quē ſpectat reuocare attē
tata in vim appellationis, & litis pendentiæ per officium iu
dicis: ſed de noua violētia ordinario iure cognoſcere ſpectat
bene ad iudicē à quo non ad iudicem ad quē nec obſtat ſi di
catur iudici à quo nō poteſtis procedere, quia à vobis appel
latũ eſt: quia non eſt verum, ꝙ ſuper hoc ſit appellatum, nec
aliter valeret argumentũ: vt dixi ſcdm eum. Collect. videtur
velle, ꝙ habeat locũ in ordinario, & nō in delegato, & quod
hoc ſentit Inn. quia in alios poteſtatem nō habet: ſic poteſt
intelligi gl. dicēs, ꝙ non habet locũ in delegato niſi propter
hoc iuriſditio delegati impediret. de off. dele. c. j. ſcdm Hoſt.
in ſumma. e. ti. §. quis ſit effectus. tñ non vidẽt Collect. quali-
ter poſsit ſic impediri iuriſditio delegati cum ſit ſuſpẽſa per
appellationem ῑ. c. directæ. Subdit etiam ꝙ iudex appellatio-
nis videt etiam hoc poſſe facere: vt hic ratione connexionis
cauſæ. ff. de libe. cã. l. liberis. & l. ſi pariter. & ff. de qui. cau. ad
e. iudi. c. l. j. & notat Inn. de reſcrip. paſtoralis. § j. & doc. de re-
ſcrip. c. diſpendia. li. vj. dicit tñ cõtrarium arg. ῑ. e. c. romana
§. in aliũ. licet oēs quorum intereſt etiam extranei iudicio ſe
offerentes audiri debeant. ff. de re iud. l. à diuo. § ſi ſuper. & de
teſti. veniens. ij. Eos tñ vocare non poſſunt ad iudicium, niſi
eorum iuriſditionē impedirent. de off. dele. c. . & c. ex literis.
& de pœ. romana. li. vj. cum ibi no. vt notat Archid. in præ-
dicto §. in alium. ſecundum Inn. Hoſt. & præmiſſa vera cre-
dit, niſi iudex appellationis eſſet talis, qui per viam ſimplicis
querelæ adiri poſſet iuxta not. ῑ. e. dilecti. vel niſi eſſet appel
latum generaliter extra iudicium ne quis turbaretur. ῑ. e. bo
næ. vel niſi ille tertius cauſam haberet à iudice, vel à parte
vt de conſti. cum. M. & notat Io. And. ῑ. e. non ſolum. lib. vj.
poſt addit caſus quatuor ſpeciales, in quibus procedit poſt
appellationem iudex à quo: quos ponit Arch. ij. q. vj. appella
tione. vbi vide. Addit & caſum alium per cle. vnicam. de ſe-
queſtrat. ſed qualiter intelligatur: ibi ſatis ſcripſi. Item ſubdit
ſi pendente cauſa iudex mandet poſſeſsionem partis defenſi
iſtius cõmiſſarij non durat poteſtas niſi vſq; ad ſententiã dif-
finitiuam, & nō poſt. no. Inn. de in integrũ reſt. cũ veniſſet.
6 ſuper verbo tenendũ. Præterea dicit, ꝙ iudex † à quo appel-
latum eſt non poteſt attentata reuocare: quia hoc eſt officij
iudicis ad quem eſt appellatum: vt. c. non ſolũ. & ibi no. No-
uella. nec obſtat illud c. quia loquit in cantuarienſi, nec lo-
quitur de attentatis per iudicem ſcdm Nouellam. tamen nō
videt Collect. quare iudex attentata per eum retractare nō
poſsit. xxxv. q. ix. ſententiam. Item interſerit Collecta. alias
quæſtiones tangentes materiam dictæ cle. j. de ſequeſtra. poſſ.
& fruct. quas omitto quia eas expediui in prædicta cle. Li-
gnanus verò videt velle ꝙ appellatio ſuper ꝓprietate ſi in-
quietetur appellans ſuper poſſeſsione poteſt intentare in-
terdictum vnde vi, vel vti poſſ. nec propterea renunciat ap
pellationi nec appellatio in eius fauorem inducta in eius re-
torqueatur læſionem: ar. ff. de acquir. poſſ. l. naturaliter. § ni-
hil. quia iudex remanet in articulo ſeparato. ῑ. e. c. an ſit. & c.
propoſuit. & c. romana. § cum verò. libro ſexto. plus dicit, ꝙ
7 iudex † appellationis poteſt reformare ratione connexionis
cauſæ: & vbi per hoc impeditur eius iuriſditio, niſi tertius
eſſet turbans. ῑ. c. romana. §. in alium. ſed & tunc idem ſi ha-
beret cauſam à iudice, vel à parte. de conſti. c. cum. M. Quid
dicendum? videtur mihi ſic poſſe diſtinguí: quia aut non ap-
pellans, nec appellatus, ſed vnus alter tertius turbauit poſſeſ
ſionē, aut appellans, vel appellatus turbauit ipſam poſſeſsio-
nē. In primo caſu ſubdiſtinguo, quia aut quæritur de ordina-
rio loci. & tunc dico. quòd ſiue ab eo fuerit appellatum. ſiue
non, ipſe poteſt hoc reformare prætermittendo articulum
appellationis. i. ſe non intromittẽdo de articulo appellatio-
nis: & ſeruato ordine iudiciario. i. ſeruato tali ordine, ſicut
requirit de iure natura negotij, & ſic intellige dicta Henri.
Mar. & Collect. ῡ. per me expoſita. & eſt ratio huius, quia ap
8 pellatio † non impedit iuriſditionē ordinarij à quo non ex-
titit appellatum: nec etiam impedit iuriſditionē ordinarij à
quo extitit appellatũ niſi inter perſonas, inter quas, & quo-
ad eas, ſuper quibus appellatum eſt, ita quoad alia ordinaria
iuriſditio libera eſt: arg. eorum quæ leg. & not. ῡ. eo. titu. c. ad
hæc ſi in vna. & bñ facit quia ſeparatorum ſeparata debet eſ-
ſe ratio: & ſeparatum ius. ff. de calum. l. ſi. Et quia limitata cau
ſa limitatum parit effectum. ff. de acquir. re. do. l. in agris. &
iſte caſus clarus eſt ſcdm omnes. Aut quæris de delegato à
quo extitit appellatum, & tunc dico ꝙ ille nullam habet po
teſtatem circa reformationem huiuſmodi: quia ſua iuriſdi-
tio ſe non extendit ad alias perſonas, vel cauſas in reſcripto
non comprehenſas: vt. ῡ. de offic. delega. c. P. & G. & c. cum
olim. modò alia perſona eſt ille tertius, & alia eſt cauſa huius
nouæ turbationis ab illa ſuper qua extitit appellatum. & idē
credo de iudice ad quem eſt appellatum per rationem. ῡ. ꝓ-
ximam, & per aliam rationem in caſu proximè præcedenti
inductam: & per. c. romana. §. in alium. alle. & hoc verum niſi
iudex ad

iudex ad quem fuit appellatum ſit talis,qui per viam ſimpli
cis querelæ,ſuper hoc adiri valeat,ſicut Papa,vel legatus: qa
tunc ceſſarent omnia proxi.alle.& haberet locum quod ſcri-
pſi in prima parte primi caſus principalis,& iſte caſus ſcdm
me etiam clarus eſt.In ſecuodn caſu principali ſubdiſtinguo
quia aut queritur de iudice ad quem,eſt appellatum,& tunc
certum eſt ꝙ ad eius officium pertinet reuocare huiuſmodi
attentata ab vna parte,ſeu ad inſtantiam vnius partis con-
tra aliam partem cõmiſſa.vt dixi.ſ.& patet ex lectis,& not.
ĩ.e.nõ ſolùm.li.vj.Aut quæris de iudice à quo eſt appellatũ,
& tunc ſi erat delegatus,& appellatum erat à diffioitiua in
caſu in iure non prohibito,tunc certum eſt,ꝙ nõ poteſt il-
lud reparare:quia cum lex tali appellationi deferat tota eius
iuriſditio,aut eſt ad iudicem ad quem eſt appellatum deuo-
luta,aut ſaltem ſuſpenſa:vt patet ex lectis,& not ĩ.e.vt debi-
tus.& c.non ſolũ.alle.& idem ſi à grauamine ante ſnlam fue
rat appellatum,& per iudicem à quo eidẽ appellatiõi dela-
tũ eadem ratione.ar ĩ.e.cũ appellationibus friuolis.§ ſi verò.
li.vj.& idẽ ſi nõ fuerat appellatiõi delatum ſi apoſtoli legiti-
mo tẽpore,& in forma debita petiti per iudicẽ à quo dene-
gati,aut tempore debito non dati:vt.ĩ.eo.c.vt ſuper.& c.ab
eo.li.vj.& in cle.j.e.ti.& idem ſi per iudicem ad quẽ iudici à
quo ante à legitimè fuit inhibitum:vt predicto.c.non ſolũ.
§ illa verò.& idem etiam premiſsis ceſſantibus,ſi appellatio
fuit ex cauſa probabili,& vera debito tempore:& aliàs ritè,
& rectè interpoſita,nec ei renunciatum tacitè,vel expreſſè:
ſed adhuc pendebat:nam licet tunc attentata contra appel-
lationem ante inhibitionem in modũ attentati reuocari nõ
poſsint,niſi poſtquàm cauſam appellationis verã eſſe conſti
terit:vt prædicto.c.non poſſunt.§ illa verò.tñ quia iuriſdi-
tio per appellationem eſt ſuſpenſa , nulla ſunt nihilominus
attentata in vim iuriſditionis huiuſmodi:quia nec alias co-
gnita de veritate cauſæ appellationis reuocarentur tanquã
nulla,prout reuocatur:vt prædicto.§ illa verò.put hoc cla-
rè colligitur ex lectis,& no.ĩ.de ſent.exc.per tuas.& c.ſolet.
& c.venerabilibus.& c.licet.e.ti.li.vj.ſed ſi appellatio eſt fri-
uola,ſeu minus legitima,aut aliàs deficit quoad ſubſtantia-
lia in materia,vel in forma,nec fuit ipſi appellationi delatũ,
tunc nõ impedit appellatio ipſa quominus iudex delegatus
à quo eſt malè appellatũ turbationẽ poſſeſsionis , aut quduis
aliud indebitum attentatum debitè reformare.ar.ĩ.de reg.
iur.c.non præſtat.li.vj.& probatur per lecta,& no.in iurib⁹
proximè alleg.maximè à ſenſu contrario arguendo.& præ-
dicta repetas.ſ.in ſecunda parte primi caſus principalis. *Si*
verò ordinarius fuerit ille à quo extitit appellatum,tũc ſe-
cundum quoſdam,videntur eadem dici poſſe.& eſt ratio hu
ius ſcdm eos:quia conſtat per appellationẽ legitimã ab ordi
nario interpoſitã totam cauſam ipſam in qua extitit appel-
latum fuiſſe ad ſuperiorem ad quẽ apppellatõ extitit deuolu
tã:vt patet.ſ.e.c.ad hæc ſi in vna.igitur etiã idem quoad oĩa
acceſſoria cauſę.argu.ff.locati,& cõducti.l.quero.in prin.ff.
quarũ lega.l.ij.in prin.cũ alijs concord.ibi ſignatis in gl.iij.
& eſt argumentũ optimũ ĩ.e.c.vt noſtrum. Pręterea hoc ꝓ-
bãt ſic,quia aut dices iuriſditionem,& cognitionem huius
articuli in iudicem ad quem à iudice à quo per appellationẽ
tranſiuiſſe,& tunc ſequitur ꝙ apud iudicem à quo nõ remã
ſit ſaltẽ liberè,& nõ ſuſpenſa , & de hoc videntur textus in
ratione in.c.per tuas.& in.c.ſolet.& in.c.licet.ſ.allega. Aut
dices non tranſiuiſſe & hoc certè non potes,quia ſi ſic tunc
nõ poſſet iudex ad quem attentata huiuſmodi in vim appel
lationis reuocare eius contrarium omnes ponunt: & etiam
dixi ſupra,& probatur in prædicto.c.non ſolùm.in fine.Et
hoc verum de iure cõi,& circunſcripto caſo huius decretal.
ſecũdum eos.Sed nunquid de iure ſpeciali per caſum huius
decretalis cenſetur aliud introductum?videtur quòd non
per ea,quæ ſcripſi.ſ.poſt Mat.In contrarium videtur:quia
Inno.ſcripſit hoc capitulũ locum habere in ordinario etiãſi
aduerſarius litigans turbationem induxerit.Et ſubdit ad ꝓ-
poſitum.quòd hic eſt caſus ſpecialis:vbi poſt appellationẽ
iudex exercet ſuam iuriſditionem:vt ſcripſi.ſ.e.c.in primo
notabili.& hoc videretur probabilius dictum,ſi ipſe appel
lans hanc turbationem poſſeſsionis feciſſet:quia tunc con-
tra ſuã appellationem attentaſſet:& ſic ſibi deferendum nõ
eſſet:vt.ĩ.e.c.an ſit.& hoc dictum videtur placuiſſe Henric.
vt patet ex his,quę ſcripſi ſupra in princ.dictorum ſuorum.
Ego puto breuiter dicendum quòd ſic:& quòd hæc decret.
directè de ordinario intelligere generaliter,& indiſtinctè in
omni caſu in quo poſſeſsio appellantis ad ſedem apoſtolicã
pẽdente appellatione turbata fuerit:ſiue ab ordinario,ſiue
ab alio fuerit appellatum:& ſiue per appellatũ,ſiue per aliũ
turbatio huiuſmodi illata fuerit & dico,ꝙ ſi iure cõi anti-
quo conueniat,aut eſt declaratio ipſius iuris antiqui:ſi verò
iure antiquo cõi non conueniat,tũc eſt vnũ cõe,& genera-
le priuilegiũ ordinariorum,& appellantium per hãc decre-
talẽ inductum qd magis puto ſaltem certo caſu,& eſt ratio
huius iuris:quia ad protectionem appellantiũ,& ad obuian
dum malitijs violentias cõmittentiũ contra appellãtes,qui
relictis poſſeſsionibus ſuis pro ſuarum appellationũ ꝓſecu-
tionibus ad ſedem apoſtolicã:vt plurimũ regulariter ab eo-
rũ ꝓuincijs remotã accedebant,opus fuit de reliquo oppor-
tuno remedio infra ꝓuincias ipſas eiſdem appellantibus ꝓ-
uidere.ſimile.ſ.de elect.c.nihi.§ ſi.Facit qd hic no.per Bert.
9 in gl.ij.multa enĩ ſingularia priuilegia violẽtiam paſsis,ad-
uerſus violentias cõmittẽtes à iure fuerũt inſtituta.C.vnde
vi.l.ſi qs in tantã.& l.cõquerebaſ.& quaſi per totũ titulũ.C.
ſi per vim,vel alio modo.l.j.& ij.ſ.de cauſa poſſeſsionis,&
ꝓprietatis.c.paſtoralis.& de reſti.ſpo.c.in literis.& ĩ.de pręb.
c.cũ qui.li.vj.Conſiderauit enĩ Papa conditor huius decre-
talis ꝙ pro cuiuſlibet turbatæ poſſeſsionis reformationẽ ad
ſedem apoſtolicam accedere violẽtiam paſsis fuiſſet nimis
graue:& ideò cognitionem,& executionem huius reforma
tionis in fauorem paſſorum violentiam , & odium illam
inferentium remiſit ordinariæ poteſtati ad quam iure na-
turali ordinario hoc pertinet:vt quòd appellatio videbatur
auferre canon reſtituat:& ad naturalem ſtatum ſuum quo-
ad hoc rem reducat:iuxta.l.Item ſi vnus.§ pactus.verſic.ꝙ in
ſpecie.ff.de pact.Et licet ab initio videatur priuilegium fuiſ
ſe nunc ius cõe eſt:nec eſt hîc aliqua diuinatio : nam litera
10 ↄ̃ intelligere generaliter,& indiſtinctè:prout iacet ſicut nũc
facio;nõ eſt diuinare.ſed ſenſum literalẽ,& ꝓprium accipe-
re:quod eſt in dubio faciendum.ff.de offi.præſi.l.iij. de pu-
bli.l.de pretio.de le.iij.l.non aliter.de le.præſtandis.l.j.§ gene
raliter.xix.diſt.ſi romanorum.ſ.de maio.ſolitè.in fine.ĩ.de
coniugio leproſorum.c.quoniam.Sed oppones:quia ſi priui
legium eſt,non debet egredi perſonam Archiepiſcopi.ff.de
conſti princi.l.prima.§ planè.ĩ.de reg.iur.c.priuilegiũ.lib.vj.
ſed reſpondeo,ꝙ non fuit priuilegium conceſſum in perſo-
nã Archiepiſcopi cantuarieñ.ſed fuit conceſſum appellanti
bus in ſuis poſſeſsionibus turbatis in fauorem eorum & in
odium turbantium:vt prædixi:& quòd quia redactum eſt
in corpore iuris in quo iura cõia recluduntur,& habet cõem
rationẽ ad omnes caſos ſimiles veriſimile eſt ꝙ voluerit Pa
pa nedum iſtud ad cantuarieñ.ſed & ad omnes alias ꝓuin-
cias in ſimilibus caſibus habet extendi.arg.ff.ad.l.Aquil.l.il-
lud.de fonte.l.vna.C.ad.l.fal.l.vlt.& ff.de ver.ob.l.à Titio.in
ſi.plus dico,ꝙ re vera non debet dici priuilegium:quia non
eſt lex priuata:ſed cõis:quia lex nõ ad ſingulas perſonas &c.
vt.ff.de legi.l.iura.& l.non poſſunt.Aut quæris de ordina-
rio à quo extitit appellatum,& tunc fortiori ratione,quòd
ille poterit huiuſmodi reformationem facere,per proximè
dicta:nec obſtat ꝙ Papa appellationem recipiens,& cõmit-
tens,& ſic manum apponens per manus appoſitionẽ dicaſ
totum negotium ad ſe aduocaſſe.ſic quòd nullus inferior po
teſt ſe intromittere:vt patet ex lectis,& not.ſ.c.ſtuduiſti.&
c.licet.& de offi.dele.c.paſtoralis.§ quia verò.& ĩ.e.vt noſtrũ.
& ĩ.de exceſſ.prælat.inter dilectos.quia dico,quòd iſte caſus
à dicta regula excipiſ vt patet per hanc decre.intellectam,&
declaratam:vt proxi.dixi & rationem.ſ.poſui.

¶SECVNDO quæritur ibi: *ſi eorum poſſeſsio qui ad noſtrā audientiam appellarit*. quid ſi poſſeſsio appellati turbata fuerit. certè ego tunc puto idē:& eſt ratio: quia prouiſio huis decr. facit ius cōe, atq; generale: vt ſupra* declaraui,& eſt ius multum fauorabile: quia in fauorem turbatorum,& vt eorū poſſeſsio reformetur principaliter eſt inductum. Et per conſequens ad caſum ſimilem eiuſdem, ſeu fortioris rationis trahi debet: vt.l.illud.&.l.à Titio.cū alijs ad hoc ſuperius alleg. modò caſus appellati eſt ſimilis,& eiuſdem imò fortioris ra
3 tionis, quia† appellans trahatur volens,& appellat° inuitus modò plus ſuccurritur in neceſsitate conſtituto quàm volūtario: vt.ff.qui ſatiſd.cog.l.ſi ſi.ſeruiſſor.§ ſi neceſſaria.cum concord.ibi ſignatis. Præterea: quia cum æqualitas debeat
4 ſeruari in iudicijs conſtituta† in appellante deberet habere locum in appellato: arg eorum quę leg.& not C.de tēpo. in integrum reſti.pe.l.penè.ę C.de fructib.& litiū expenſis. l.vlt.ſ.de mutu.peti.c.j.&.ij.

¶TERTIO quæritur ibi *experiri*. nunquid poterit recōuenire? dicit Hoſt.ꝙ ſic niſi de ſpoliatiōe in modū exceptionis obijciat. Tu dic cōtra ſi agitur interdicto vnde vi. quod dic: vt ſ.de ord.cog.c.fi.ſcdm eum.vel ſcdm eum erit hic ordo iudiciarius etiam ſine libello cum factum ſit lite pendente. ſ. vt lite pen.per totum.de offi.vicarij.c.ij.vel ſcdm eum hoc intellige qn̄ notoria eſt violentia. Aequum enim eſt,ꝙ ſicut puniretur ſi contra aduerſarium notoriè deliquiſſet.j. e.perueniēt.ſic & aduerſarius contra ipſum delinquens notoriè puniatur de mu.peti.c.ij.de excep.cum inter.ij plus placet Hoſt.quod ſupra dixi, quòd ſit ſpeciale in cantuarienſi: ſed non placet mihi talis ſpecialitas prout.ſ.in prima quæſtione declaraui. De reconuentione verò ſi eſt ordinarius vtriuſq; tali reconuentione non eſt opus cum conuentioni tunc ſit locus. Et idem ſi eſt ordinarius ſolius conuenientis. C.de iuriſdi.om.iud.l.iuris ordinem.&.ſ.de foro compet.c. cum ſit generale.c.fi. Si verò ſit ordinarius ſolius ſuper turbatione conuenti reconuenire volentis,& naturæ cauſarum huiuſmodi reconuentionem admittant: nō video quare debeant denegari iuxta lecta,& not.ſ. de mu.pet.c.j.&.ij. alleg. dummodò non fiat recōuentio de cauſa principali ad ſuperiorem per appellationē deuoluta per appellatum: quia hoc non poſſet fieri appellante inuito in pręiudicium appellātis,& ſuperioris ad quem extitit appellatum: quia iſtud priuilegium qd datur appellanti ad protectionem ſuæ appellationis non debet ad illius impugnationem retorqueri: vt prędicta.l.quod fauore.&.ff.de condi. inde.l.qui hominem. in fine. ſed ſi appellans de huiuſmodi appellationis cauſa coram illo à quo appellauit reconueniret, ſuæ appellationi renunciaret: vt.j.e.ſolicitudinem.

5 ¶QVARTO quæritur occaſione† præmiſſorum, vtrū poſtquàm iudex ordinarius detulit appellationi, ſi pars appellans petat coram eo recipi teſtes abituros, vel valetudinarios ad perpetuam rei memoriam pro iuſtificatione appellationis ſuper his, ſuper quibus appellat videatur renunciare appellationi: & iſtud fuit motū de tēpore dñi Bernar.de Boſq.in conſilijs rotæ,& fuit tūc per auditores riſum,ꝙ nō & ꝙ iudex poſſet eos recipere propter periculum allegata fuit tunc iſta decretalis,& qd not.per gl.de appella.ſi à iudice.li.vj.& per Inn.de offi.dele.paſtoralis. circa principium tertię collū.& præſertim ſi iudex non exaudiuit partem nec voluit teſtes recipere non præiudicat parti quoad renūciationem arg.de eo qui mit. in poſſ.c.cum veniſſent.cum ibi no.ſuper verbo coram eo.ſecundum prędictum Ber. Circa qd tn̄ omnino videas ea, quæ ſcripſi.j.e.c.qua frōte.in tertio notabili,& per illa iſtud modifica. Supple.gl. In gl.j.ibi.*turbata*.quia.j.dicit recuperari, videt̄ loqui de perdita: ſed an agat̄ vti poſsidetis pro turbata? dubitatur tenet̄ ſic per identitatē rationis.ar.j.ti.j.c.cū dilecta.cū concordant.& vide qd dixi de reſti.ſpo.ex parte.ſuper.iij.gl. In gl.ij ibi ad hęc.&.j.c. romana.§.cū verò.li.vj.*&* *in fine*.dicit Pe.ꝙ ſi plures articuli commiſsi eſſent delegato, licet fuerit appellatum in vno, adhuc remanet iudex in alijs.ſ.e.ſuper eo.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio generalis ſi in omnibus cauſis fiat, an valeat. & num.4.*
2 *Appellationem in extraiudicialibus valere, etiam certo grauamine non expreſſo.*
3 *Appellantem non debere petere reuocari quicquid poſt appellationem factum eſt.*
5 *Appellatio alternatiue an valeat.*
6 *Diſpoſitionem generalē & alternatiuam æquiparari.*
7 *Ad imperatorem non appellari omiſſo medio.*

CAP. XVIII.

1 CONſuluit.ii. Caſus. Gnālis † appellatio ſi fiat in omnibus cauſis non valet, ſi in vna tantùm bene valet, ſecunda ibi, *Si verò*. Expone literam: *omni grauamine*. aliquo grauamine illato in appellatione expreſſo,& ſecuta clauſula generali: vt etiā moris, eſt vel intelligatur de generali interpoſita in cauſis maioribus, in quibus non eſt neceſſe cauſam exprimi.j.e.vt debitus.in fine.ſcdm Hoſt.& Nouellā.ſed caue: quia non procedit hoc dictum in cauſis electionum epiſcopalium: vt.j.de elect.c. quāuis.libro ſexto.ſecundum Mar.qui miratur quòd Nouella hoc non tetigerit. Hoſti.autem quærit de eo qui dicit ꝑteſtando, quòd ſi lata ſententia poſsit ratione cuiuſcunq; grauaminis appellare cum cauſa abbreuiandi lites nolit ab alijs ante ſiniſam appellare, an hæc proſit? reſpondet ꝙ non ſcdm canones. Credit tamen Nouella, quòd bene poſſent illa grauamina releuari per appellationem interpoſitam à diffinitiua cum diſtinctione tn̄ quę habetur.j.e.c.fi.li.vj. *deferendo*. ratione ſpecialis grauaminis illati,& in appellatiōe expreſsi. Opponit̄ quia talis appellatio generalis etiam in vna certa cauſa facta, non videtur valere: vt.ſ.e.c.ij.ſed pro ſolutione vide hic not.per Bernardum.in gl.vna.& iura ibi allegata per quæ dicebat hic Innoc. hoc hodie correctum quoad il
2 la quæ in iudicio aguntur. In ex extraiudicialibus† verò dicit, quòd valet appellatio etiam certo grauamine nō expreſſo dummodo aliquid fiat, vel dicatur quare de grauamine timeri poſsit,& dummodo grauamen poſteà ſubſequatur,& aliter dicit non eſſe admittēdam appellationē propter multas abſurditates quę ſequi poſſent. Fatetur tn̄ à futuro grauamine extra iudicium appellari poſſe: ſic dicendo appello ne graues me ſuper tali facto, vel ne quis moleſtet me ſuper tali poſſeſsione etiam ſi nulla certa perſona exprimatur in illa. Sufficit eñ ꝙ fiat ex probabilibus coniecturis: vt.j.e.bonæ.& ꝙ factum ſit certum vnde ſi peto à te aliquid extra iudicium,& tu appellas ne te grauem valet appellatio quia reſtringitur ad petitum.ſ.ne ipſius occaſione te grauem.j.e.ad audientiam.&.c.dilectus.licet autem pręceſſerit talis appellatio: ſi tn̄ ſuper alijs quæ petita non tantùm fertur ſnīa tenet.ſ.e.proxi.&.c.ad hæc. item dicit Inn. hic notandum, ꝙ
3 appellans† non debet petere reuocari quicquid factum eſt poſt appellationem: ſed quicquid factum eſt cōtra ipſam & eius annexa.j.c.ſolicitudinem.&.ſ.de procur.auditis.allegat Hoſt.de elect.cum nobis olim.& vide ibi Nouellam in gl.eſt ſciendum.nec obſtat ſcdm Hoſt.ſ.de iudi.exhibita.j.e.cum cauſam.&.c.ex parte.cum multis alijs ſimilibus in quibus dicitur reuocato in irritum quicquid &c. quia ſubaudiendum eſt,& alia per prædicta iura. Dicit tn̄ Hoſt.ꝙ quicquid dicat Inn. nec ius, nec iudiciorum curſus admittit hanc ſubtilitatem: nam quicquid ſit poſt appellationem legitimam irritatur.j.c.dilectis.& in prędictis concor.& tota die videmus admitti talem libellum, peto reuocari in irritum quicquid poſt appellationem factū eſt: tacitè autem intelligitur de eo qd cōtra appellationem, vel contra iura factum eſt de reſti.ſpo.audita.j.e.ad hæc.&.c.ſolicitudinē. remittūt etiam Hoſt. ac Henricus ad notata.j.e.dilectis.§ j.vbi videas. & ita cōcordat in effectu Hoſt.cum Inn. Aduerte tñ: quia placuit Inn.c.ſignificantibus.de op.no.nunc.ꝙ ſi appellatio generaliter ab omnibus grauaminibus, quę colligi poſſunt ex° actis

valet

valet appellatio licet Io.An.in cle.appellãti.e.ti.cõtra tamen
Pau.eã videtur approbare in dicta cle.ſed breuiter hoc non
credo de iure:quia vltra hoc quòd non poteſt iuſtificari ap
pellatio ab interlocutoria niſi ex cauſis,quę ſunt in actis re-
quirũt iura duo,vnũ,videlicet ꝙ cauſa exprimaſ in ſcriptis.
c.cordi.ĩ.e.li.vj.aliud ꝙ ſpecialiter,& nominatim cauſę huiuſ
modi exprimantur,ergo non ſatisfacit iuri generaliter dicẽ
doꝙmodo prędicto ſcdm Martinũ.ſed de hoc dicã in prædi-
4 cta cle.appellanti.Hen.verò circa hoc.Si quæris vtrum † ge
neralis appellatio valeat,vel non.diſtinguit aut quęris de ap
pellatione iudiciali,& quantum ad ea,quę fiunt in iudicio,
& tunc dic ꝙ non:vt hic in primo reſponſo.ſ.e.c.ſecundo.
vnde nõ prodeſt alicui dicere,& proteſtari ꝙ lata ſnia poſſit
ratione cuiuſcunq; grauaminis appellare cũ cauſa breuiãdi
lites nolit ab illis ante ſentẽtiam appellare ſcdm Hoſt.& Io.
and.Aut de appellatione extraiudiciali,& quantum ad ea,
quę fiunt extra iudicium:& tũc aut appellatur à futuro gra-
uamine,& tunc valet appellatio generalis,certa cauſa gra-
uaminis nõ expreſſa:dummodo aliquid fiat,vel dicaſ,quare
timeri poſſet grauamẽꝙ etiam poſteà ſequaſ:põt etiã appel
lari à futuro grauamine:vt ne quis me grauet,ne qs me mo-
leſtet etiã nulla certa perſona expreſſa:dũmodo fiat ex pro-
babilibus coniecturis:vt hîc not.ĩ.c.ad audientiam.&.c.di-
lecti.&.c.dilectis.bonę.&.c.cum cauſam,quę & ſi quis petat
aliquid extra iudiciũ ab aliquo,& ille appellet ne ipſum gra-
uet,valet appellatio.ĩ.dilectis.ſcdm Hoſtien.hîc aliâs non
valet:vt hîc.& in iſta diſtinctione concordat Card.ĩ.de elec.
cupientes.in materia attentatorum.in.q.ſed pone in nego-
tio electionis.ver.licet enim &c.ſed quod dictum eſt de ge-
nerali appellatione intelligo verum,niſi à iure cõi recederet
& fieret ad impediendũ fieri id quod de iure cõi fieri conce-
ditur,vel ad faciendũ id qd iure cõi prohibetur:vt dicã ple
niùs.ĩ.c.conſtitutis.vbi de hoc per Henricũ in ſecũda diſtin-
ctione.Item Henricus vicinam materiam proſequendo cũ
5 quęriſ † an valeat appellatio alternatiua vtpote ad Archie-
piſcopum,vel ad Papam?de quo ſcripſi de off.dele.ſi is cui.
li.vj.& de quo plenè per Nouellã.ĩ.de reg.iur.in alternatiuis.
e.li.dicit quòd hæc decretalis eſt in argumẽtũ qd non valet
6 talis appellatio:nã gñalis diſpoſitio † & alternatiua æquipa-
rantur:vt.ff.de cõdi.inde.l.cum is.§.vltimo.ſed generalis ap-
pellatio reprobatur hîc ergo & alternatiua.Item alternatiua
eſt dubia:vt ibi &.ff.de le.j.l.ſi ex toto.§.ſi ita legatum.ff.de
verb.ob.l.vbi aũt.§.qui illud.de ſtipul.ſeruorũ.l.ſed & ſi ita.
& hoc tenuit.G.na.hic.ſ.talẽ appellationem iudicialem non
tenere:quia apoſtoli debẽt eſſe certi,& determinati.ij.q.vj.
§.forma.in extraiudiciali puta contrarium,cũ illa ſit prouo
catio ad cauſam.ſ.e.cum ſit.Io.de deo in quæſtionibus ſuis
dicit ꝙ refert vtrum appellet poſt ſententiam,& tunc non
tenet appellatio ſi non eſt recœpta à iudice,vel à parte:quia
ſi non probat ſententiam iuſtam rata manet.ij.q.vj.ei qui.ĩ.
e.ſæpè.ſi autem recœpta ſit tunc non eſt quæſtio ſiue ante
ſententiam,ſiue poſt,cum etiam ante ſentẽtiam non debuiſ-
ſet recipi.ĩ.e.vt debitus.quæ opinio non placet Spe.dicen-
ti,ꝙ obtinuit,ꝙ coram Papa talis appellatio audiatur, licet
appellans velit coram Archiepiſcopo proſequi ar.ff de auro
& ar leg.l.ſi quis ita.&.l.Quintus Mutius.de ver.ſig.l.coniũ-
ctionẽ.&.l.ſæpè.de app.l.j.§.j.&.§.ſi quis in appellatione.ff.
ver.ſigni.l.cũ quis.vt no.hic ti.§.nũc tractemus.ver.ſed pone
aliquis.& verſ.quid ſi dicat & de hoc per Archidid.ij.q.vj.§.
poſt datam.§.illo.videlicet ſuper verbo perperam videatur
vbi innuit idẽ cũ Spe.de hoc etiam pleniùs per Io And.ĩ.de
offi.dele.§.ſi is cui.gl.pe.li.vj.& de reg.iur.§.in alternatiuis.in
Nouella.e.li.dicens ꝙ ſibi videtur quòd talis appellatio te-
neat de iure ciuili,cum non relinquat appellatum incertũ.
7 ratio,quia ad † imperatorem nõ appellaſ obmiſſo medio.ff.
e.ti.l.imperatores.& ita ad proximũ videſ appellaſſe.ar.ff.de
ſtip.ſer.l.ſed ſi ita.ſibi in fine.&.l.ſeq.nã vterq; de fideiuſſ.in
prin.de ſolut.qui tes.§.ſi ſeruus.ſed quia de iure canonico.ap
pellari põt ad Papã obmiſſo medio dicit appellationem nõ
tenere niſi probabili dubitationis cauſa ductus ſit alterna-
tiuè appellare:ar.ff.quorum le.l.j.§.qui aũt.ĩ.de poſtu.præla.
c.vno.li.vj.Et pone exemplũ in.c.alle.ſi is qui.ĩ.de offi.dele.
Et prędicta vera,alterum eorum eligat intra illud tẽpus in-
tra qd poterit appellare:vt ibi not.ſcdm Io.And.& ſi alia oc
currant dicam in prędicto.c.in alternatiuis.Quęritur pone
pro abſente comparet excuſator,ꝓponens abſentem legiti-
mè impeditum,& expreſſè detentum,& hoc offert ſe iura-
re iudex nihilominus interloquitur eum repellendum,& il-
le appellat nunquid tenet appellatio?Collect.dicit ꝙ curia
talem appellationem non admittit:quia non grauatur ab-
ſens donec contra eum procedatur,& tunc appellare poſſet
vt ſi iudex,vel executor moneret abſentẽ de poſſeſſiõe ex-
ire.Subdit tñ aliquos curiales tunc tenuiſſe ꝙ cancellaria in
præmiſſis caſibus literas non daret vnde in ꝓximo caſu ne-
ceſſe eſt,ꝙ primò iudex requiratur, quòd monitionem re-
nocet,qd ſi non faciat poteſt appellari.vt dixi.ſ.e.cũ ſit.Et
vide ſimile in his,quæ colliguntur.ſ.vt lite non conte.acce-
dens.ij.videtur tñ ſibi de iure grauamen ſufficiens,vbi quis
mouetur iniuſtè.ar.ſ.de dila.c.j.& in his,quę colliguntur in
prædicto.c.accedens.& vbi eſſet terminus in monitione ap-
poſitus.Cancellaria bene daret literas,ſiue pœna eſſet appo
ſita,ſiue non:ſed ſecus ſi terminus non eſſet in monitione
prefixus:ſed quicquid ſit de conſuetudine ab iniuſto præce-
pto,& iniuſta monitione appellari poteſt:vt not.Inn.ĩ.c.cũ
ceſſante.qd tñ Hoſt.& Nouella ibi in iudicio intelligunt:qa
ſi extra iudicium iudex grauet verberando,vel aliás potiùs
recuſationi quã appellationi videtur eſſe locus:vt etiã videſ
notari per eos.ĩ.e.dilecto.Sed Nouel.ibi dicit,ꝙ vbi executo
res fulminant ſentẽtias niſi eis infra certum terminũ pareaſ,
oportet propter periculum ſniarum illũ terminum appel-
lare.ſecus ſi nõ fulminaretur ibi ſnia vel ſi eſſet addita clau-
ſula niſi cauſam.ſcdm Collect.Item ſubdit Collect. Abbatẽ
intelligere totam iſtam decretalem in appellatione extraiu
diciali.ſed vt refert dicit Ber.ꝙ hîc in iudicio appellabatur,
& ꝙ appellatio indiſtinctè non valet niſi cauſa exprimatur.
ſubdit & aliqua de dictis Inno.& remittit ad not.ĩ.c.bonæ.
poſteà refert Hoſt.notare de elec.cum nobis,ꝙ ſi appello ne
ſuperior meus me excõmunicet,tunc ſi in iudicio nulla eſt
excõicatio ſequens.ſecus ſi extra iudicium:vnde dicit ſcdm
Innoc.in.c.cum nobis.& in.c.bonæ.ꝙ extra iudicium ſuffi-
cit appellare in cauſa veriſimili ꝙ facta poſt & contra retra-
8 ctabuntur etiam ſi vera non reperiãtur.dicit etiam ꝙ ſuper
appellatione à futuro grauamine cancellaria non dat literas
niſi ſecuto grauamine:quia nec aliter currunt tempora: &
remittit ad collecta ſua.ĩ.e.dilectis.verùm quia prælibata di
cta Collect.ſunt quaſi impertinentia ad materiam decreta-
lis illa hîc non examino:ſed re remitto ad ea, quæ dicam in
locis proprijs de materia verò decretalis propono dicere.ĩ.e.
c.bonæ.vbi intendo tractare materiam extraiudicialis ap-
pellationis.

SVMMARIVM.

1 *Citationem legati contemnere quem non debere ſub obtemptu appellationis.*
2 *Petitionem inobedientis non eſſe per ſedem apoſtolicam admittendam.*
3 *Citationem valere,etiam ſine præfinitione termini.*
4 *Nuncy dicto ſtari interdum propter ſuum publicum officium & pro eo præſumi.& numero.5.*
6 *Sacramentum vnius elidere præſumptionem validam.*
7 *Præſumptionem vnam alia tolli.*
8 *Nuncio an credi debeat circa commiſſa ſibi citationis executionem.*
9 *Hoſti.& Io.Andream patres præcipuos,in canonica facultate.*
10 *Principis ſolius eſſe,auferre ius vni parti,& dare aly.*
11 *Cardinali in quibus credatur.*
12 *Verbo Papæ & eius literis,qualiter credendum ſit.*
13 *Papam argui poſſe de mendacio,dicendum non eſſe.*
14 *Præcepto iuſto cuiuſcunque prælati potius obediendum eſſe,quàm præcepto regis.*
15 *Seruos dei inuolui in exercitu faciendo dedecent eſſe.*

16 *Papæ ſemper obediendum, & quare.*
17 *Verba commiſſionis intelligi debere cum effectu.*
18 *Deputatum quem eſſe ad citandum & referendum vel ad citandum ſolum qualiter cognoſcetur.*
19 *Nuncium quis poſſit ad citandum deputare.*
20 *Publicum dici quod commune eſt.*
21 *Nuncio an credi debeat circa commiſſionem de citando.*
22 *Crimina in literis citationis inſerenda ſi cauſa ſit criminalis.*
23 *Delegatus an poſſit ſe iuuare de nuncijs ordinarij illius loci, in quo ipſe eſt deputatus.*
24 *Præſumptionem præſumptione tolli.*
25 *Negationem partis in facto proprio, non facere probationem plenam.*
26 *Probationem ſemiplenam ſolum præſumptionem inducere.*
27 *Probationem clariorem & veriſimiliorem ſemper in cauſis obtinere principatum.*
28 *Probationem ſemiplenam cum iuramento partis, loco plenæ probationis haberi.*

CAP. XIX.

1 Vm parati. *eſſemus.* Cal. Sub† obtẽtu appellationis nõ debet quis contemnere citationem legati. & diuiditur in quatuor partes. Primò enĩ ponit id quod opponebãt Card. Epõ. Secundò excõicationem Epi, ibi: *nos vero cunque.* Tertiò reſponſionẽ ad illam ibi: *cardi.* Quartò citationem Epi: ibi *nos vero.* Expone literam. *accedere.* ad ſynodũ: vt patet in antiqua. & ĩ hoc intelligas, quòd ipſe dicebat ſe appellaſſe antequàm Card. ſpm excõicaſſet appellationis, vel iuramenti de nõ exeũdo locũ, vel domum de quo in Spe. de citatione § ſi. in fine *repræſentes.* fortè certum terminum præfixit hoc tamen non apparet
2 in antiqua. Nota primò in verbo *accedere.* petitionẽ † inobedientis non eſſe per ſedem apoſtolicam admittẽdam ad idẽ ĩ. c. qua fronte. niſi ad ſuam defenſionem. ſ. de excep. c. fin. ſcdm Hoſt. Secundò nota in verbo *nuncios.* ꝙ ſcdm Goff. hîc patet ꝙ etiam per nuncium quis præſentiam exhibet. xviij. di. Eps. etiã ſi nuncius moriatur in via ar. C. qui petant tutores. l. cum à matribus. Inducitur hæc decretalis in verbo: *re-*
3 *præſentes.* cum his quę ibi ſcripſi, ꝙ † valet citatio ſine præfinitione termini quod placet Gul. in Spe. de citatione § ſequit. ver. quid ſi nõ præfixeris. vbi tenet ꝙ venire debet intra modicum tempus ſumptum tñ cum temperamento facit. ff. de ſta. libe. l. ſi periculũ § vltimo. & de do. & cõtu. cũ dilecti. vbi dicitur ꝙ non veniens in termino tenetur poſt venire abſqꝫ die certo. & de elect. cupientes. § . rñſo. in fine. & de offi. ordi. quãuis. ad finẽ. li. vj. ar. lxxxviij. di. perlatum. xviij. di. pridẽ. de procu. accedens. de teſti. cog. c. ij. de edicto quo qui ſpãliter nõ citantur, tenent hoc Inn. & Hoſt. ĩ. qui ma. accu. poſſunt. c. vlt. vbi de hoc per Nouellã in vlt. gl. in prin. ſed Pe. de bellapertica: vt refert Cynus. C. de ferijs. l. dies feſtos. in fine. tenet citationẽ ſine die non valere per. l. ita ſtipulatus. in prin. ff. de verb. ob. vbi non valet ſtipulatio, quę pœna certo loco ſiſtas ſi dies certa per errorem non ſuit adiecta. ſed pro Gul. facit ꝙ eadem. l. ſequitur. & . ff. de dã. infect. l. ſi finita in principio. & facit hæc decretalis: quia nõ apparet, quòd Papa hîc certum terminum præfixerit ad comparendum: facit. ſ. de procur. accedens. & de teſti. cog. c. ij. ſed ſcdm Henricum videt̃ poſſe dici, ꝙ opinio Gul. vera ſit in citatione iuris: vt in c. cupiẽtes. & . c. quãuis. alleg. cũ concor. & in citatione principis: vt hic. & in citatiõe priuati loco expreſſo: ar. inſt. de ver. ob. § loca. & nõ aliâs niſi dũ deberet intelligi de loco, in quo more maiorũ ſedere cõſueuit. ff. de iuſt. & iur. l. pe. qd nõ capio: quia certitudo loci nõ tollit incertitudinẽ diei. & iõ in citatione inferioris à principe, in qua de certitudine diei nõ apparet, vñ ſimpliciter habere locũ opinio Petri ſuper quo oĩno videas, quę ſcripſi de foro cõpe. c. pe. in. iij. q. poſt principiũ. & . ſ. de ferijs. c. cõqueſt⁹. in. j. q. Scdò inducit̃ hæc decretalis ꝙ credẽdũ ſit ſoli nũcio, de quo hîc per Ber. in gl. ij. circa qd Henricus hîc dicit, aut quæris vtrũ ſit ei credendũ in & ſuper his, quę nõ vergũt in alterius detrimentũ, & tũc dic ꝙ ſic. vt. xxij. q. iiij. c. innocẽtes. & . j. q. iiij. § notandum. vbi de hoc no. Io. in gl. ar. ꝙ ad dictũ. & . xxiij. q. iiij. quã magnũ. Aut in & ſuper his, quę vergũt in alterius detrimentũ, & tũc aut quæris de ſimplici nũcio nõ publico, nõ iurato, & tali nullũ dubiũ nõ eſt credẽdũ, niſi quantũ ad præſumptionẽ: & ſicut vni alij: vt. C. de teſt. l. iuriſiurandi § ſimili modo. & no. Specti. de citatione § ſequit̃ videre. ver. ſed nũquid credet ſoli nũcio. in ſi. ibi ſi verò nõ eſt publicus. &c. Aut quęris de nũcio publico, & iurato, & tũc aut quęris vtrũ credat̃ ſibi de facto ſuo ſibi cõmiſſo, & ꝙ aliquẽ citauerit, & tũc Cy. in. l. ea quidẽ. C. de accuſ. tenet indiſtinctè ꝙ ſibi creditur. per. l. ſi qs decurio. C. ad. l. cor. de falſis. dũmodò cõſtet de cõmiſſione cũ ſine iudicis præcepto citare nõ debeat: vt. C. de exhi. reis. l. ſi. & in auth. de quęſtore. circa mediũ. coll. vj. ſed tu plenꝰ dic. Aut quęris circa citationes faciẽdas, & tũc dicit Spe. ibi, ꝙ nõ credet̃ ſibi niſi aſs cõſtet legitimis documentis ſicut nec
4 iudici. ff. de cuſto. & exhi. re. l. diuus. & . ſ. de prob. c. qm̃ cõtra falſam. in ſi. Verũ tñ ꝓpter ſuum publicũ officiũ ſtatur eius dicto, & ꝓ eo præſumit̃: vt ſaltẽ negans cogat̃ in iure ꝓbare ſe nõ fuiſſe citatũ ar. ſ. de præſumpt. ex literis. de præſcript. ad audiẽtiã. de præſumpt. illud. in ſi. & idẽ. ſ. ꝙ ſibi nõ credit̃, not. Io. lxxxij. di. ꝓpoſuiſti. in gl. ex hoc videt̃. & Vinc. Hoſt. & Io. An. in c. alleg. qm̃ cõtra falſam. & Hoſt. in ſumma ti. de dolo, & cõtu. ſub rub. de cõtumacia § qualiter. ver. quid ſi abſens. & in § qua pœna. & hîc. ſed finaliter Hoſt. ibi dicit hoc eſſe arbitrio iudicis cõmittendũ: qui pẽſata qualitate negotij deferat iuramentũ illi, q dicit ſe nõ citatũ, vel potiùs credat nũcio: ar. ſ. de procu. in noſtra. in ſi. & . c. præcedẽti. & de iureiurã. c. vlt. Idẽ Arch. in c. alle. ꝓpoſuiſti. in gl. adde dicas audacter. viij. q. iij. talis. ſuper verbo nõ poſſumus: ſed Goff. ſ. de elect. qd ſicut. & Io. iij. q. ij. § item teſtes. quos in gl. ſed nõne. in ſi. tenẽt ꝙ ei credit̃ donec cõtra ꝓbet̃. & idẽ Archi. ĩ. de ſent. exc. c. venerabilibus. in gl. cũ iſta litera &c. li. vj. vbi vide & Ber. ſ. de ꝓcu. qm̃ contra falſam & hîc ar. huius. c. & ff. de offi. præfect. vrb. l. j. § pe. & vlt. & de rebus eorũ qui ſunt ſub tu. vel cu. l. magis puto § illud. lxv. di. ſi fortè. C. de accuſ. l. ea quidem. & hanc opinionẽ credit Henricus verã, vbi citatus nõ cõtradiceret, & de modico præiudicio ageret̃ puta ꝙ reus cõparens tenet̃ reſpondere, vel nõ cõparens teneret̃ ad expenſas: vt. ſ. de procu. c. audita. C. de iudi. l. ſancimus. ſi verò ageretur de magno præiudicio, puta de amiſſione cauſæ, vel ſi eſſet cauſa criminalis, ꝙ eſſet bãnitus, vel conuictus nõ cõparens, tunc crederet Henricus opinionem prædictã Spe. veriorẽ, & per iura alle. aut nõ quòd circa citationes: ſed circa aliã: & dicit ſcdm eum, ꝙ nõ creditur ei. & ita poteſt intelligi hoc, qd notat. B. hic quando dicit aliter nõ credit̃ &c. Quod credit Henricus verũ in arduis, & vbi eſſet magnum præiudiciũ, ſecus vbi modicũ: & in his ad quę ſuum officiũ ſe extẽdit ar. ſ. de teſti. c. præterea ĩ. de accu. ſicut olim. Si quęratur de alio, quã de facto ſuo: vt qa dicit ꝙ aliquis cõmiſit maleficiũ tunc nõ creditur ſibi: vt. C. de accu. l. ea quidẽ. & de curioſis. l. j. & vlt. li. xij. ſcdm Cy. in. d. l. ea quidẽ. & illud innuit Ber. hic. Aduerte hîc ſunt plures opiniones quarũ plures. ſ. recitaui. ſ. poſt Henricũ, quas ſerioſius recitat Io. an. in Spe. vbi. ſ. videlicet de citatione § ſequitur. verſu ſed nunqd credet̃. & quia iſta materia cotidiana, & cõtinuò practicata, & ideò magis attendenda. ff. de lib. le. l. legaui. verba Io. And. volui hîc ponere de verbo ad verbũ. Vna ergo opinio habet
5 ꝙ nuncio † publico, & iurato credatur in citationibus, & nõ in alijs, quæ placuit hic Ber. & Io. de Deo. li. ij. cauillationũ. ſub rubrica de citatiõe iudicis eccleſiaſtici in ſi. & li. iiij. ſub rubrica de primo decreto. ij. colum. vbi conſuluit ꝙ ſi iudex nõ habet publicam perſonam mittat duos nuncios. Ægidius vbi. ſ. rubrica. ij. in principio. Idem Guido de ſuſaria rubrica de capitulis ſuper quibus teſtes producuntur. Conſuluit tamen duos mitti allegat. ff. de teſti. l. vbi numerus. ſed ipſe Guido. ff. de offic. præfect. vrb. l. j. § quies. in fine. addit ꝙ ille qui negat ſe citatum, bene poterit hoc probare per modum illius. l. optimam. C. de contrahen. & committenda ſtipulatione. & . ſ. de teſtibus. ex tenore. Item quid vltra hoc

addat in

addat in.l.ea quidem.C.de accu.infra dicam.Gādinus,& Ro
landinus,videlicet quiſq; eorum ſub titulo de citationibus
idem poſuerunt.Spe.verò vbi ſupra in verſ.ego dico.ꝙ nun
cio publico non creditur niſi aliàs conſtet legitimis docu-
mentis,ſicut nec iudici extra de prob.c.quoniam contra.de
cuſto.& exhiben.reis.l.diuus.in fine.Dicit tamen quòd ꝓ-
pter ſuum officium publicum,& ꝓpter rationes ibi tactas
ſtatur eius dicto:& pro eo præſumitur:vt ſaltem id negans
cogatur probare ſe non fuiſſe citatum arg.ſ̃.de in inte. reſti.
ex literis.de præſcript.ad audientiam.& in hoc concordant
Io.& Vinc.ſed non videtur verum,ꝙ Io.hoc tenuerit: quia
imò ipſe.lxxxij.di.propoſuiſti.in gl.ex hoc.&.iij.q.iij.teſtes.
ver.patroni.in gl.*ſed nunc*.dicit ſtandum dicto nūcij niſi ꝓ-
betur contrarium requirit ergo probationem plenā.& Spe.
dicit ſtare ſemiplenę,ſeu pręſumptioni.Verum eſt tamen ꝙ
Io.in.c.quoniam contra falſam.ſuper verbo *citationes*.tenuit
illud dictum.ſ.quod iuramentum eius qui dicit ſe non cita-
tū ſufficit ad fidem nuncij tollendam per quod apparet eū
ſic intellexiſſe gl.priores.de probat.loquentes.apertiùs etiā
poſuit Io.in decre.quod ſicut de elect.ſuper verbo vocatos.
& ꝙ huiuſmodi ſacramento credatur alleg.de procur.ex in-
ſinuatione.addens,quòd in cauſa abſentiæ non requiritur
plena probatio.de re iudi.cum Bertholdus.& facit quod no.
iiij.q.v.c.j.in vlt.gl.inducit etiam.xxxv.q.iij.extraordinaria.
6 vbi dicit probari ꝙ vniusꝉ ſacramētum elidit præſumptio-
nem validam:ſed hoc non videtur ibi bene probari, cū ibi
loquatur de ſacramento duorum:poterat tamen ſic induce-
re,ꝙ inſufficiens probatio,ſcilicet quę fit per criminoſos,&
ſuam turpitudinem allegantes elidit pręſumptionem:vt ibi
notatur.de Vincentio autem ſcire debes,ꝙ ipſe in prædicta
decret.quoniam contra.ponendo gl.Io.& non reſiſtendo vi
debatur aſſentire illi dicto,& hoc fortè ponderauit Spe.vbi
ſ̃.ſed veritas eſt,ꝙ ſic Vinc.poſita gl.Io.illi reſiſtit,dicens ci
tationem eſſe probandam legitime duobus teſtibus,vel pu-
blico inſtrumento,ſiue fiat perſonaliter,ſiue ad domū:vt in
decret.vlt.de eo,qui mit.in poſ.vt ſic quod in alijs factis ꝓ-
bandis requiritur,& in iſto etiam requiratur.Goff.vt ſcripſi
in prędicta decret.quòd ſicut.ſuper gl.præſumitur.tenet ſta
ri nuncio,niſi aliæ probationes offerantur ex aduerſo . ar.ſ̃.
de teſti.cum à nobis.Vbertus de bobio,vbi.ſ̃.dicit in iudi-
cio eccleſiaſtico non credendum nuncio:quia non creditur
iudici,videtur poſſe tolli per ea , quæ de iudice,& notario
ſcripſi poſt Inn.in prædicta decre.quoniam contra.Inn.autē
vt ſcripſi etiam in prædicto.c.quoniam.ſuper verbo *citatio-
nes*.videtur accedere huic dicto,videlicet quòd ſoli nuncio
nō credať:quia dicit ꝙ nuncius adhibere debet teſtes cum ci
tat per decret.ſacro.de ſent.excō.Alber.galli.vbi.ſ̃ . præele-
git opinionē illam,ꝙ non credatur propter quod conſuluit
ꝙ ſint duo in citando.Demū tenet quòd in minoribus cau-
ſis in quibus crederetur vni credatur ſibi in alijs non alle.C.
de teſti.l.iuriſiurādi.ſuper quo vide Spe.de teſte.§.reſtat.ver.
hoc aūt fallit.& hanc diſtinctiunem ponebant per modum
cōſilij Vber.de bobio,& Io.de deo.vbi.ſ̃.ia.Bal.in tractatu
de primo,& ſecundo decreto poſt principium dicit ſoli nū
cio,vel officiali non credendū per.l.j.de curioſis.li.xij.conſu
lit ergo duos nuncios ſimul mitti.Hoſt.autem in ſumma,ru
brica de continentia §.ij.verſ.*quod ſi abſens*.tenet nō credi nū
cio etiam iurato contra negantem:niſi dictum eius iuuetur
per alium,qui in citatiune fuit præſens.Item quòd in parti-
bus in quibus creditur hoc procedit ex præſumptione,quæ
tollitur per dictum negantis.argu.prædicti capituli,ex lite-
7 ris.vnaꝉ enim pręſumptio alia præſumptione tollitur . de
elect.cum inter.R.& etiam tollitur per iuramētum.xxxiiij.
q.ij.in lectum.de teſti.pręſentium.& finaliter tenet hoc iudi
cem debere arbitrari:vt perſonarum,& negotij qualitate pē
ſatis,vel credat nuncio,vel ad innocentiam ſuā oſtendendā
neganti deferat iuramentum:alleg.de procur.ex inſinuatio-
ne.&.c.ſequenti.& de iureiurando.c.finali.Archidia lxxxij.
diſt.propoſuiſti.videtur approbare dictum ſupra proximū:

ſed in.c.venerabilibus.§.idem.de ſentē.excommu.ipſe tenet
opinionem Io.ad dictum autem Hoſt.Guido de ſuſaria,ad-
dit diſtinguendum eſſe,cuius opinionis ſit nūcius:vt dictū
ex perſona penſetur:vt.C.ſi quis imperatorum malè dixerit.
l.vna.in fine.& ibi concor.in vltima gl.facit . ff.de re mili.l.
non omnes.§ à barbaris.C.de ſuſcept.& archa.l.ſi aliquid.li
bro.x.&.ff.de ędendo l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ver.quid enim.
vbi ex ędendo ꝑpetua fides ęditionis elicitur.& facit quod
ibi notatur,& facit infra de præben.niſi eſſent.in principio
& quod notatur.xxxiij.diſtinct.qui diuerſa.Io.andræ.in ad-
ditionibus Specul.ſuper prædicto verſ.ſed nunquid crede-
tur.dicit quòd hoc dictum ſibi placet propter graue pericu
lum,quod immineret probo viro non citato ex dicto vnius
vilis ribaldi,videlicet vt æſtimaretur contumax:& ſic etiam
appellare non poſſet vt etiam dicebat Hoſti.Item addit Io.
And.quòd non debet intelligere hoc ſic eſſe arbitrarium,ſi-
cut illud de offi.dele.conſuluit.& de reſcript.c.ſtatutum.§.ac
ceſſorem.libro ſexto.de quibus non licet quærelare : nam
Deo permittente peſſimos iudices , ſicut & nuncios ſæpè
videmus.ſi igitur iudex peruerſius malè arbitretur poterit
per grauatū appellari,& iudex appellationis reuocabit gra-
uamen probatum coram eo circunſtantijs per quas patebit
primum iudicem debuiſſe contrarium arbitrari : nam & ſi
eſſet verus iuris arbiter ab eo appellari poſſet:de offic.dele-
ga.c.ab arbitris.li.vj.quinimo.& etiam aliorum arbitrorum
grauamina reuocantur:vt ſupra de arbitris.per totum titu-
lum.& de iureiurando.c.veniens.&.c.quintauallis.Præterea
etiam dicit ꝙ licet dicto nuncij quoad citationē per ſe factā
in caſu ſuo crederetur.Tamen circa commiſſionem de citā-
do ſibi factam ei non creditur.Henricus autem latius circa
hoc diſtinguit,cuius diſtinctionem ſupra poſui.Quid ergo
dicendum?breuiter tria membra principalia hic diſtinguo.
8 Primum eſt an crediꝉ debeat nuncio circa commiſſæ ſibi
citationis executionem?Secundum eſt,vtrum credi debeat
nūcio circa commiſſionem de citando ei datam . Tertium
eſt qualiter in caſu in quo nuncio credi debet poſsit de iure
dictum ipſius impugnari?Circa primum membrum,vide-
licet qualiter credi debeat nuncio circa commiſſæ ſibi ci-
tationis executionem.dico primò quòd ſi non eſt in publi-
co officio conſtitutus,vel non eſt iuratus,non eſt ei de iure
adhibenda fides,niſi tanquàm vni teſti:ſi vt teſtis ſeruato
iuris ordine:vt deponat,& ſic procedunt,quę ſcripſi ſupra
in dictis Henrici circa principium verſu : *& tunc aut quæris
de ſimplici nuncio*.Si verò eſt nuncius publicus , & iuratus,
tunc ſi relationem faciat de his ad quæ non eſt ex publico
officio deputatus,& iuratus:vtputa quia deputatus , & iu-
ratus ad citationes faciendas tantùm deponit de alijs , ſibi
non creditur,& ſic procedunt quæ ſcripſi in dictis Henri-
ci poſt principium ibi:*& tunc aut quæris vtrum credatur* &
in fine.in verſu:*aut non quoad citationes*.& idem ſi eſſet depu-
tatus ad alia,quàm ad citationes puta ad crimina inquiren-
da,& denūcianda:quia licet tunc ſibi crederetur,ſuper his,
quoad mouendum officium ad inquirendum,non quoad
veritatem criminum:vt notatur.C . de accuſationibus . l.ea
quidem.& ſic etiam poſſunt procedere,quæ ſcripſi in præ-
dicto verſu.*& tunc aut quæris vtrum credatur* . Aut quæris de
nuncio publico,& iurato ac generaliter deputato ad cita-
tiones faciendas,& quoad hoc duntaxat , & tunc ſi hoc ha-
bet conſuetudo auditorij,& loci,quòd ei credatur eſt indu-
bitatum,quòd infra terminos conſuetudinis ei credi debet.
argu.eorum quæ leguntur,& notantur.ſupra de fide inſtru-
mentorum.cum dilectus.& eodem titulo.c.ſecundo.in fi.&
eorum etiam,quæ vtrobiq; notaui:niſi conſuetudo ex ali-
quo capite tanquàm irrationabilis eſſet omnino reproban-
da : argumento ſupra de conſuetudine.c.finali.in fine.& ſu-
pra de probatio.c.ſecundo . & ſic procedunt omnia dicta
ſcribentium prædictorum de conſuetudine facientia men-
tionē.Aut de iure ſcripto quęrimus oī cōſuetudine circun-
ſcripta,& hinc pendent leges,& prophetę.vides Hoſt.& Io.

9 An patres† noſtros pręcipuos in canonica facultate iſtud re
mittentes ad arbitrium iudicantis, quod videt ſatis mirabi-
le: quia aut de iure probat relatio nuncij, aut de iure non ꝓ-
bat aut dubium eſt, ao probet, vel nõ probet. Si de iure ꝓbat
iudex nõ pōt arbitrari in pręiudiciũ illius, pro quo facit ꝓ
batio ꝙ non probet: quia ius probationis quæſitũ iudex ei
auferre nõ poteſt. j. de elect. c. ab eo li. vj. j. de reg. iur. c. indul-
tũ. li. vj. cum ſimilibus. Si verò de iure probat, tunc iudex nõ
poteſt per ſuum arbitrium huiuſmodi defectum probatio-
nis ſupplere, nec dare probationem parti cauſam non habē
ti in præiudicium partis alterius: quia iſtud eſſet nimis fauo
riſare vni parti in pręiudicium alterius, & tollere vni parti
ius abſolutionis, & dare alteri parti ius condemnationis: qđ
nõ poteſt facere iudex, qui non debet iudicare niſi ex actis
ſuis de iuribus ipſarum partium declarando iuſtitiam abſq;
conceſsione noui iuris. ff. de offi. pręſidis. l. illicitas. §. veritas.
ff. de rei ven. l. & ex diuerſo. ſi ſerui. vē. l. ſicuti §. ſed ſi quęrat.
10 Solius† eñ principis eſt auferre ius vni parti, & dare alteri:
vt not. per Io. An. de elect. c. ſi religioſus. li. vj. ſi verò eſt du-
bium, illud eſt dubium iuris, & ideò debet iudex conſulere
peritiores. ff. de bo. poſſ. l. in bonorum. In caſu enim in quo
credi nõ debet de iure vni ſingulari perſonæ nihil facit eius
authoritas. C. de teſti. l. iuriſiurandi. allegata in fine. Quid er-
go dicemus? certè circa iſtum articulum videtur ſic diſtin-
guēdum: quia aut ex officio publico ſibi cõmiſſo deputatus
eſt, & iuratus nedum ad citandum. ſed etiam ad referendum
citationem per ſe factam, & tunc de iure ſuæ relationi cre-
datur donec fuerit legitimè impugnata: & ſic procedat pri-
ma opinio Bern. & Io. de deo quam recitaui poſt Io. an. ſ. in
verſu. *vnde ergo opinio habet.* & opinio Goffredi quã ſcripſi. ſ.
in verſ. *Goff. reſcripſit.* aut ex ſuo publico officio per eum iu-
ratū ſolùm deputatus eſt ad citandum, & non ad referendũ:
& tunc ſuper relatione citationis huiuſmodi eidem non cre
datur, niſi aliâs de ipſa citatione cõſtiterit ſaltem quoad ple
nam probationem: licet quoad præſumptionem, vel proba
tionē vnius teſtis, maximè ſi vt teſtis de hoc depoſuerit va-
lere poſsit eius dictum. Et ſic poſſunt procedere opiniones
aliorũ, qui dicũt huiuſmodi nūcio de per ſe abſq; alijs admi
niculis non eſſe adhibendam plenam fidem per me ſuperiùs
recitatas quarum quotationem propter breuitatem omit-
to. & quæ ſit ratio diuerſitatis, & qualiter præmiſſa cognoſ-
cantur, & qui poſsint perſonas ad tale publicum officium
deputare j. dicam. De duobus autem alijs membris principa
libus dicam. j. Tertiò inducitur hæc decretalis ibi. j. *Diaco-*
11 *nus Card. olim apoſtolicæ ſedis legatus propoſuit* &c. quòd† credi-
tur Cardinali, & ad hoc inducuntur notata per Io. mo. j. de
elect. vt circa. ſed illud videtur intelligendũ de his, quæ ſpe-
ctant ad officium ipſius Card. vt ſi ſit pœnitētiarius, vel vi-
cecancellarius, & deponat de his, quę ſpectant ad officium
pœnitentiarij, vel vice cancellarij tunc ſibi credit, & ad hoc
lxxxvj. di. nobiliſsimus. ſecundum Collect. ſed aliàs ſibi nõ
credetur, admittet tñ quolibet caſu cõtraria probatio: quia
licet ſtetur eius dicto. In caſibus tamen lex canonica ſuper
hoc nihil ſtatuit. & ideò non eſt præſumptio iuris, & de iu-
re ſecũdum Lignanum. Subdit etiam Collectarius, quòd in
actis iudicialibus cardinali non creditur. Refert tamen Ho-
ſtiē. tenere cõtrariõ indiſtinctè. ſ. e. cum à nobis. ſed re vera
Hoſt. ſolũ ibi remittit de verbo cardinali ad not. j. c. conſti-
tutus. & de literis ad. c. quod ſuper his. j. de fide inſtr. ſaluo ꝙ
ibi notat Mar. eis nõ credi, niſi inquantum habet conſuetu-
do curię, ꝙ debeat eis credi de quo etiam habes notatũ. j. de
priuileg. cum olim. Occaſione huius ſubiungit Collectarius
12 qualiter† ſit credendum verbo Papæ, vel literis, & dicit ꝙ
verbo Papę creditur multò fortiùs quàm Cardinalis: quia
& Epiſcopo creditur. xj. q. prima. quicunq;. Subdit quòd lite
ris Papę creditur, vbi ſuper facto ſuo principaliter eius mo
uetur intentio: vt cle. literis. de proba. & ſecus ſi ſuper alie-
no à contrario ſecundum quoſdam: ſed hoc durum, ideò &
tunc videtur ſtandũ literis etiã ſuper facto alieno: vt ſi dicat
ſe prouidiſſe de beneficio vacante in curia per mortem, vel
reſignationem talis de morte, & reſignatiõe creditur literis
ſaltem donec probetur contrarium. Item dicit quòd litera
dictę cle. ibi. *probationem plenariam*, &c. ſic intelligitur, videli-
cet. ꝙ contra narrationem non admittatur probatio, quæ
narrationem perimat. Admittitur tamen bene illa per quã
narratione manente pars releuatur: vt cũ dicit talē reſignaſ-
ſe in manibus ſuis, licet contra hoc videlicet ꝙ ille nõ renũ-
ciauerit in manibus Papæ nõ admittat ꝓbatio, admittit tñ
probatio ꝙ renũciatio nõ valuerit puta: quia ante reſignaue
rat: vel quia ad eũ nõ ſpectabat. vbi aũt narraret factum ꝓ-
priũ pręſumptionē iuris, & de iure induceret talis aſſertio:
13 quia† aliâs argueretur Papa de mendacio qđ nõ eſt dicendũ:
quia nullus audet ſibi dicere, cur ita facis. xxj. di. ſubmittitur
& xix. di. in memoriam. vbi dicit gloſ. ꝙ præcepto regis eſt
obediendum. & hoc verum ſi præceptum ſuperioris (Papa
excepto) pręuenitet niſi exprimeretur nõ obſtante regis pię
cepto: quia tunc haberet venire ſecundò Inn. & Hoſt. xxiij.
q. vlt. reprębenduntur ſecundum eũ. ſed de his quantũ tan-
gunt narrationem Papæ, ſcripſi in prædicta clemē. literis.
Subdit etiam ꝙ hoc quod ſolet dici ſimplici nuncio credi,
facit, ij. q. vj. quę de cauſa. Dicitq; etiam quòd Mandagotus
in quodam libello ſuo, quem ędidit ſuper titulo de elect. in
c. quod incipit quoniam ad electionem. dicit, ꝙ citatio facta
ad electionē celebrandam, non probatur niſi per legitima
documēta. ar. ſ. quoniam. dicit tamen ꝙ contrarium conue
uit dici per hoc quod hîc dicitur. Subdit finaliter ꝙ hoc eſt
arbitrariũ ſcdm Hoſt. & remittit de hoc ad lecta ſua. de do.
& contu. cum dilecti.

¶ PRIMO quæritur cui eſt magis obediendum, vel Regi
vel legato, vel Archiepiſcopo, ſeu Papę per Epm ab vtroq;
14 citatum. Hoſtiē. dicit potiùs† eſſe obediendum indiſtinctè
pręcepto iuſto cuiuſcunq; pręlati cõtra præceptum Regis,
quàm regi allegat de ma. & obe. ſolitę. xj. q. iij. qui reſiſtit, &
hoc qñ vtrunq; non poteſt adimpleri: vt ſi eodē die citetur
perſonaliter ab vtroq; aliâs pereat vtriq; ſi poteſt. Pōt etiã
qñq; legatio regis meliùs per procuratorē expediri, quã vo-
15 catio pręlati: vt qñ agit de† exercitu faciēdo: vt §. ecce. xxiij.
q. vlt. in quo etiam inuolui dedecet ſeruos Dei. j. de voto. c.
de multa. in fi. Inn. aũt hîc notat ꝙ ſi Archieps vocat Epiſco
pum, vel alium prælatum ad conſilium, vel ad cauſam, &
Rex ante, vel poſt vocauerit eundem, licitè poteſt intermit
tere mãdatum Archiepiſcopi: & ire ad regem cui honor eſt
deferendus per iura quę hic alleg. Ber. in principio gl. ſecũ-
dæ. quod intelligit Hoſt. de tenente regalia. Subdit quòd ſi
Archiepiſcopus mandat in virtute obedientiæ non obſtan
te præceptione regia obediat Archiepiſcopo: cum perſona
ſit de iuriſditione ipſius, & non regis, & magis obediendum
ſit ſpiritui, quàm carni. ſ. de ma. & obe. ſolitę. ſecũdum Inn.
allegat Hoſt. quē fortiùs eſt ſpirituale vinculum, quàm car-
nale. ſ. de trãſlat. c. ij. Idem dicit Inn. in patriarcha. & Archie
piſcopo eodem vocantibus ſubditum Archiepiſcopi, ſcili-
cet quòd vocatus potiùs debet obedire Archiepiſcopo, quã
Papę niſi in caſibus in quibus deuoluta eſſet iuriſditio ad pa
triarcham. qui no. de officio ordina. c. paſtoralis. Dicit tñ,
16 ꝙ Papæ tam† ratione ſuperioris honoris, quàm ratione iu-
riſditionis, ſemper eſt obediēdũ. qđ intelligit Hoſt. in oībus
quę non ſunt contra Deum: nõ obſtante alterius præcepto
cõtrario remittit de app. ad aures. de cõceſ. pręb. propoſuit.
Item Cy. qđ dictum eſt de ordinarijs intelligit Ioan. & de-
legatis. Tamen dicit circa vocatos conſiderandum an pro-
curauerint ſe vocari, & tunc non excuſet eos vocatio. ff. ſi
quis cau. l. ſecunda. ad finem. de officio delegati. paſtoralis.
in fine. & in cle. multorum. verſu aliâs pœna. de pœnis. & an
habeat regalia euocatus. Item debet diligenter vocatus at-
tendere quis vocantium primò vocauit. arg. de reſcript. cę-
terum. de mã. & obe. c. j. cum concor. Et quis ipſorũ maiori
neceſsitate docat. ff. ad Sylle. l. ſi quis in graui. §. ſi cũ omnes.
& cui fortiùs ſit adſtrictus. vt in ar. j. de teſta. c. cum in offi-
cijs. &

cijs.&c.relatum.ij.in fine.& quis vocãtium ſit maior.ar.xj.
q.iij.quis reſiſtit & multa quę poſſunt occurrere,& quę mol
tũm valent ad excuſationem ſcdm Inn.q̃nq; plenã,q̃nq; ſe-
miplenam ſcdm Hoſt.& adde hîc no.per Ber.in gl.ij.
¶ SECVNDO principaliter quęritur, quoniam dixi.s̃.
de iure ꝙ nuncio publico iurato ad citandum,& referendũ
deputato ſuper relatione credi debet donec eius relatione
credi debet,donec eius relatio fuerit legitimè impugnata,&
ꝙ nuncio ſolũ deputato ad citandum,& non ad referendũ
ſuper relatione credi nõ debet quę eſt ratio diuerſitatis in-
ter iſta?dico ꝙ ratio eſt quia niſi deputato ad referendũ cre-
deretur vana,& fruſtratoria eſſet talis relatio:& fruſtra cõ-
miſſum eſſet ſibi huiuſmodi officium referendi,niſi eius re-
latio haberet effectum:quod non eſt dicendum:quia cui cõ
mittitur aliquid,ei committũtur & illa,ſine quibus eius cõ
miſſio non poſſet reportare effectum.ff.de offi.eius cui mã
17 da.eſt iuriſditio.l.j.in fine.ff.de iudi.l ſi prætor.verba † enim
cõmiſſionũ debent intelligi cum effectu.j.de cleri.non reſid.
relatum.cum ſimilibus.Illud enim gñale regulariter de iure
eſt verum,ꝙ per ſuperiorem cõmittitur alicui,quã extra iu-
dicium aliquid faciat aut exequatur,& de eo ꝙ ipſe fecerit
relationem poſteà faciat committenti illius relationi eſt cre
dendum:vt patet ex his,quæ ſcripſi de fide inſtru.c.j.in.xj.q.
& facit qđ ſcripſit Nouella de proba.poſt ceſſionẽ.in fine.j.
gl.& Compo.de elect.ſtatuimus.in.iiij.colũ.ver.item quęri-
tur.Ideò enim creditur ſoli notario,aut ſolis duobus pro-
bis viris de actis cauſæ:qa ad illa referẽda in ſcriptis ſunt ex
officio deputati:vt p̃dicto.c.q̃m cõtra falſam.Ratio aũt ſcdi
mẽbri eſt iſta,qa licet eſſet deputat⁹ ad citãdũ,nõ erat depu
tatus ad reparandũ & ſic nõ ſpectat ad eius officiũ referre,
ſeu fidẽ facere de citatione.& ſic rectè facit ad propoſitũ il-
lud qđ de iudice dicebatur:quia licet iudici committat̃ ꝙ to
tum ꝓceſſum cauſæ faciat & concludat ac iudicet,nõ tñ ſibi
committit̃ ꝙ verbo,vel in ſcriptis ꝓceſſum referat.& iõ ſibi
de proceſſu non creditur,niſi quantũ aliâs cõſtiterit legiti-
mis documentis:vt prędicto.c.quoniam contra falſam.in fi.
niſi aliâs deponat:vt teſtis:vt.s̃.de teſt..cum à nobis.
18 ¶ TERTIO quæritur qualiter cognoſcetur † ꝙ ad citã-
dum,& referendum aut ſolum ad citandum fuerit deputa-
tus?reſpondeo ꝙ pluribus modis.Primò ſi verba cõmiſſio-
nũ hoc habeant per expreſſum:quia illa ſequi oportet:vt.j.
de priuil.porrò.&.c.ti.c.ſi Papa li.vj.Secundò ſi hoc habeat
ſtatutum,vel ordinatio curiæ edicta ab habente ſuper hoc
poteſtatem,quia tunc ſeruari debet eadem ratiõe:vt ſupra.
Tertiò ſi hoc habeat conſuetudo illius curiæ quia pro iure
eam ſeruari oportet.s̃.de conſuetu.c.cum conſuetudinis.in
princ.&.c.cũ tanto.in fine.puta ſi conſuetudo habet ꝙ nun-
cius ſolus referat:quia tunc cum cõſuetudo ad iſtud officiũ
referendi admittat apparet iſtud officium ad ipſum de con-
ſuetudine pertinere.& hoc maximè ſi non habet conſuetu-
do curiæ ꝙ aliud cum eo.aut ſine eo de citatiõe deponit:qa
tunc per hoc cenſetur habere conſuetudo quòd illius rela-
tioni credatur:quia aliàs ſine legitima probatione in partis
prędiudicium crederetur:quod de iure & ratiõe ſuſtineri nõ
debet.Et à contrario ſi verba commiſsionis ſtatuti,vel ordi
nationũ,aut conſuetudo habeant quòd in recitando,vel in
referendo alium,vel alios debeat adhibere:ſeu quòd alius
debeat,vel quòd alij debeant cum eo,aut ſine eo de citatio-
ne deponere,vel referre:tunc illius ſolius relationi non cre-
ditur:quia tunc non cenſetur ille ſaltem ſulus ad huiuſmo-
di referendi officium deputatus.
19 ¶ QVARTO quęritur † quis poteſt nuncium ad tale
officium citandi,& referendi deputare?ad quod reſpon-
deo,quòd hoc poteſt princeps lex principis,& conſuetudo,
ac ſtatutum:& gñaliter quilibet qui poteſt creare notao-
rium,vel tabellionem:nam credit tabellioni,vel notario,&
credit tali nũcio ex officio ſibi dato,ex pari videnť poteſta-
te procedere ſaluo ꝙ quoad notarium crediť pelli mortuæ,
& quoad nuncium creditur voci viuę quæ aliquid pluris vi
detur habere ſecundum Hyeronimum in proœ.biliæ. Qui
autem ſint illi qui poſsint creare notarios,& tabelliones ſcri
pſi valde latè.s̃.de fi.inſtr.c.cum.P.tabellio.in.j.q.Et facit qa
quilibet iudex ordinarius.j.curiam ſuam,& territoriũ ſuũ,
poteſt creare notariũ:vt ſcripſi in loco proxi.alleg.cui reco-
pto ad ſcribẽdum in cauſa ſuper actis cauſę adhibebiť abſq;
teſtibus plena fides,vt prædicto.c.quoniam cõtra fal.ad fi.er
go quoad certam partẽ actorum videlicet quoad executio-
nes citationum reparandas circa nunciũ in officio publico
quoad hoc generaliter deputandum idem dicendum eſt ar-
guendo de toto ad partem ex idẽtitate imò in hac parte ex
maioritate rationũ arg.ff.de rei ven.l.quæ de tota.& de vſu
ris.l.qui ſcit.Sed nunquid iudex ordinarius in vna ſpeciali
cauſa vnam priuatam perſonam in nullo publico officio aſs
conſtitutam,ad hoc officium citandi,& referendi deputare
poſſet.ſic ꝙ eius relationi de iure credi,& ſtari deberet?vi-
detur ꝙ ſic arguendo de toto ad partem per leges proxi.alle.
breuiter puto cõtrarium:nã nullus inferior à principe qua-
cunq; poteſtate fulcitus poteſt facere quin iura communia
vendicent ſibi locum:vt.ff.de le.j.l.nemo poteſt.&.j.de te-
ſta.c.requiſiſti.& tñ volunt cõia iura,vt vnius teſtũ reſpõ
ſio non audiatur etiam ſi præclarę conditionis honore prę-
fulgeat.C.de teſtib⁹.l.iuriiurandi.in fine.nec obſtant.s̃.di-
cta:quia loquitur in officiario ad officium deputato:iſte au
tem deputatus ad certum negocium in vna ſola cauſa inter
certas partes exequendum non cenſetur ad publicum offi-
20 cium deputatus:quia publicum † dicitur ad quod cõmune
eſt & multorum vtilitatem concernit:vt patet ex his, quæ
leguntur,& notantur.ff.de offi.prę to.Barbarius.&.C.de ca-
du.tollẽ.l.vna.§.hæc autem omnia.in fi.&.C.de primipilo.l.
vtilitas.li.xij.Vnde ex hoc ſolemus dicere quòd prædicta.l.
Barbarius.non habet locum in iudice delegato:quia ibi non
multorum vertitur communũ vtilitas.ſed ſolùm certarum
partium,quæ de certa cauſa inter ſe contendunt.Ex quibus
infertur quòd ſicut iudex delegatus non poteſt notarium,
vel tabellionem creare:vt ſcripſi in prædicto.c.cum.P.tabel
lio.ita nõ poteſt ad huiuſmodi publicum officium aliquem
deputare:ſuper quo omnino videas,quæ no.in Spe.in titu-
lo de iudice delegato.§.iam nunc.
¶ QVINTO quæritur de vno quod ſupra tetigi, & in-
21 diſcuſſum dimiſi,videlicet vtrum † credi debeat nuncio cir
ca datam ei commiſsionem de citandu? Aliqui diſtingunt
an mittatur ab ordinario,& tunc ei credi debet an à delega-
to,& tunc ſecus:arg.s̃.de offi.dele.prudentiam.ibi literato-
riè &c.& poteſt eſſe ratio,nam delegatus in citatione debet
tenorem cõmiſſionis inſerere:vt reus poſsit inſtrui,& deli-
berare quid debeat in termino reſpondere:ſupra de dilat.c.
prętereà.vij.q.ij.c.primo.de offic.deleg.cum in iure.& infra
de confirma.vti.c.penultimo.& vt agnoſcat citantem,& eius
iuriſditionem:vt prædicto.c.cum in iure.quomodo poſſet
ergo hoc fieri ſi delegatus per nuncium citaret de quo not.
plenè in Spec.de citatione.§.ſequitur.verſi.& nota ſecundũ
22 Vbertum:nam † & ſi cauſa ſit criminalis inſerenda ſunt in li
teris crimina,ſuper quibus quis eſt accuſatus.v.q.ſecunda.ſi
primates.j.de accuſa.qualiter.ij.§.debet.Facit quia magis cer
ta,& firma eſt iuriſditio ordinaria quàm delegata,& magis
ei adſtringitur ſubditur.s̃.e.c.ad hęc.&.s̃.de reſcrip.c.ad hęc
&.s̃.de offi.ord.c.ſignificauit.& quia de facili poteſt adiri.
ſuper quo vide notata in Specula.de probatio.§.videndum:
verſicu.quid de auditoribus.propter quod videtur,quòd ci
tare non debet delegatus per nuncium præſertim in primo
citatorio.Quidam autem ſubdiſtinguũt in delegato: quia
aut citat per certum,& notum nuncium,& tunc ſibi credi
debet:aut per ignotum,& tunc ſecus:argumen.huius capi-
pituli:ibi *ſuum nuncium*.&c.& in prædicto capitulo prudentiã.
ibi,*per nuncium*,&c.&.lxxxxvj.diſtinc.ibi nobiliſsimus.&.ff.
de rebus eorum.l.magis puto.&.C.de ſumma trini.l.liquet.§.
fi.Et hoc videtur ſentire Goſ.Certus autem intelligitur,qñ
eſt certę,& probatę fidei:vt prędicto.c.nobiliſsimus. imò ſi

dubitetur de poteſtate iudicis delegati citato de hoc eſt fa-
cienda fides.ſ.de reſcript.c.ſciſcitatus.&.c.inter cœteras. &
ff.rem ra.ha.l.ne ſatiſdatio.ar.prędicti.c.cum in iure.Spe.ve
rò in prædictô §.ſequitur.ver.vtrum autẽ citatus ad finẽ di
cit, ꝙ vt omnis dubietas amputetur iudex quilibet,& maxi
mè delegatus pręſente tabellione,aut duabus perſonis ido-
neis iuxta prædictum.c.quoniam cõtra falſam.&.C.qui po.
in pig.ha.l.ſcripturas.in fine.debet iniungere nuncio,ꝙ ipſe
ex parte ſua talem reum citet ſibiq; præcipiat peremptoriè
ꝙ tali die,& loco per ſe,vel procuratorem legitimũ ad om-
nia ſufficienter inſtructum coram eo compareat reſponſu-
rus tali,in tali cauſa quam cõtra eum mouet,ſeu mouere in-
tendit:& quòd ſi venire,vel mittere contempſerit ipſe iu-
dex contra eum procederet quantum de iure potent,& de-
bebit,& quòd incontinenti ſcribatur in actis.Per præmiſſa
dicit Io.An.l.in additionibus ſuper dicto ver.vtrum autem
citat⁹.reprobari illud quod ſeruatur in multis curijs,videli
cet quòd pręceptum nuncio factum de citando non ſcribi-
tur in actis.Sed dum ſcribitur citationis relatio dicitur re-
tulit talis nuncius ſe de mandato iudicis citaſſe talem &c.
cum tamen ipſius officium non ſit circa mandatum,ſed cir-
ca executionem mandati: remittens ad ea,quę ipſe ſcripſit
in prædicto.c.quoniam contra.ſuper verbo citationes. vbi
etiam omnino videas per me nota.in expoſitione ſuper ver
bo aut duos.& in ſecũdo notabili,& in primis quatuor quę-
ſtionibus. Item dicit Io.An.vbi.ſ.quòd etiam in actis inſe-
ri debet iuramentum,ſcilicet quomodo talis iudex conſti-
tuerat talem nuncium ad citationes in tali cauſa faciendas,
& quomodo nuncius iurauit corporaliter libro tacto om-
nes citationes ſibi impoſitas,vel imponendas fideliter face-
re.Quid dicendum?Breuiter dico quòd ſi loquamur de pu-
blici officij de putatione,ſeu conceſsione probatio eſt ne-
ceſſaria,nec creditur ipſi deputato:quia deponeret in facto.
C.ne quis in ſua cauſa.in rubro,& in nigro.argu.C.de man.
princi.l.vna.ſaluo quòd ſi publice haberetur pro tali quoad
cauſam,& partes,ſufficeret.iiij.q.viij.nonne.ſ.titulo primo.
ad probandum.& prędicta.l.Barbarini.C.de teſta.l.j.& qd
legitur,& notatur per Inno.& Hoſt.ĩ.de verbo.ſignifi. ve-
niens.Præterea etiam ſi loquamur de ſpeciali commiſsione
in genere ad faciẽdum citationes in tali cauſa,vel ſpecialius
ad citandum talem in cauſa ad talem actum &c.facta men-
tio ad talia aliàs ex officio generaliter deputato.Aut de com
miſsione,ſeu deputatione nuncij aliâs ad hoc ex officio pu-
blico generaliter non deputati facta per Papam in certa cau
ſa ad huiuſmodi citationes faciendas in omnibus iſtis caſi-
bus,de iure nũcio non creditur:quia ad eius officium non
pertinet ſeipſum in officio deputare.ĩ.de inſtitutionibus.c.
ſi.vel de ſuijpſius deputatione in genere,vel in ſpecie teſti-
monium ferre: quia ſicut videretur ferre teſtimonium in
facto proprio arg.C.de mand.princ.l.vna.& ideò conſilium
prædictum Io.omnino ſeruare habes.
23 ¶ SEXTO quæritur vtrum† delegatus poſsit ſe iuuare
de nuncijs ordinarij illius loci in quo ipſe eſt deputatus, &
ſic quòd nuncijs huiuſmodi credatur eo modo quo eis cre-
deretur,ſi de mandato ordinarij ſuum effectum exercerent.
Iſta quęſtio incidit in illam,vtrum delegatus à principe poſ
ſit citare per nuncium de qua not.in Specul. in prædicto.§.
ſequitur.ver.& not.ſecundum Vbertum.Et ſecundum opi-
nionem quæ habet quòd non ceſſaret quęſtio,ſed ſecundũ
aliam opinionem,quæ habet quòd imò hoc poteſt ſaltem
à principe delegatus procedit quęſtio.In caſu autem in quo
nec de conſuetudine,nec de iure nuncio huiuſmodi credi
debet etiam quęſtio eſt indubitata:ſed & ſi aliâs credi debet
de conſuetudine,vel de iure tunc attendi debet ad quid,ſeu
inquantum ſe extendit conſuetudo,ſeu deputatio eius:quia
ſi cõſuetudo habet ꝙ tales etiam de mandatis delegatorum
hęc faciant,& ꝙ quoad hęc eorũ relationi det̃ fides, tũc eis
credit̃:& patet exẽplum in curſoribus Romanę curię per qd
dñi cauſarum palatij Apoſtolici auditores Epi.Cęteriq; prę
lati in romana curia deputati authoritate apoſtolica citatio
nes facere ſolent,& eorum relationibus credũt.Et idẽ ſi per
illum qui hoc poſſet,eſſet huiuſmodi nũcius gñaliter depu
tatus ad faciẽdum huiuſmodi citationes de mãdato ordina-
riorum,& delegatorũ.aliâs autem crederem, ꝙ extra forũ,
vel curiã,ſeu territoriũ vbi fuerit deputatus,aut de manda-
to alterius,quàm iudicis,qui ibi præeſt citare non poteſt.&
ſi hoc faciat non eſt adhibenda ſibi fides:& ideò de manda-
to auditoris camerę non poſſent citare ſeruiẽtes curię offi-
cialis Auinionẽ.nec ecõtra ar.ff.de iuriſdi.om.iud.l.fi.& de
conſti.c.romana.li.vj.& ff.de bo.auth.iudi.po.l.cum vnus.§.
is qui poſſidere.cum ſimilibus.
¶ SEPTIMO quęritur de vno alio quod.ſ.tetigi,& in-
diſcuſſum dimiſi,videlicet qualiter relatio talis nuncij de iu
re valeat impugnari,& intelligo de tali nuncio cui debet cre
di:quia aliter non eſſet opus impugnatione.Circa qd videt̃
ſic poſſe diſtingui:quia aut impugnatio nõ procedit,niſi ex
ſola nuda impugnantis aſſertione contraria,aut non ſiqui-
dẽ ex nuda,& ſola:ſed potius etiã ex adminiculo probatio-
nis,ſeu pręſumptionis coadiuta.In primo caſu videt̃ velle
dicere Hoſt.& Io.an.ꝙ ſufficit impugnatio talis,eò ꝙ illud
ꝙ tali credatur nuncio ex ſola pręſumptione procedit præ-
24 ſumptio† aũt pręſumptione tollit̃,& ideò per negationem
partis contraria inducta præſumptio, tollit pręſumptionẽ
pro aſſertione facientem maximè ſi negatio coadiuta fuerit
iuramẽto ſaluo ꝙ iſtud videlicet cui an aſſerẽti,vel neganti
ſic iurãti potiùs credi debeat.dicũt arbitrari per iudicẽ per-
ſonarũ,& negotij qualitate penſata propter graue periculũ
qd neganti inde contingere poſſet:vt tetigi.ſ.Sed in oppoſi
tũ multũ facit,primò:quia negatio videtur facta in facto p-
prio.Ideò etiã iuramento firmata nullam fidem facit. C.de
cenſibus.l.in omnibus.pręterea quia qñ plenum,& min⁹ ple
num ſuper.c.arti.veniunt ad conflictum de viribus pleni nõ
diminuit ſemiplenũ,imò vicit plenũ.C.de edic.diui Adria.
toll.l.iij.& facit optimè qd not.Cy. poſt Petrum.C.de rebus
credi.& iureiur.l.in bonæfidei.in vlti.q.modò ſupponitur ꝙ
ſumus in caſu in quo nuncio credi debet:& per conſequens
in quo eius relatio pro plena probatione habetur negatio
25 † verò partis in facto proprio nõ facit ꝓbationem plenam,
nec etiam ſemiplenam.Igitur etiam ſi faceret probationem
ſemiplenam non tolleret,nec impediret quominus nuncio
ſit credẽdum:& hoc in dubio videt̃ verius,& ad hoc redibo
in ſequenti caſu.In ſecundo caſu videlicet dum negatio p-
bationis,vel pręſumptionis adminiculo eſt adiuta,& hic ca
dit alia ſubdiſtinctio:quia aut de probatione,aut de pręſum
ptione loquimur.Si de probatione,& intelligo de ꝓbatio-
26 ne plena ad differentiam præſumptionis:quia probatio† ſe-
miplena non veram probationẽ.ſed ſolam præſumptionem
inducit:vt no.in prædicta.l.in bonę fidei. &.ff.de iureiur.l.
admonẽdi.&.ſ.de iureiur.c.ſi.§.ſanè.præterea intelligo hoc
de probatione indirecta de qua loquitur.l.optimam. C.de
contrahenda,& committenda ſtipulatione.&.c.ex tenore.
ſupra de teſtibus.aut de tali,& taliter coarctata,quòd cade-
re poſsit in mentem teſtis:quia aliter talis negatiua eſt im-
probabilis ſecundum rerum naturam,vt patet ex his, quæ
leguntur,& notantur.C.de probationibus.l.actor.& ex his,
quæ circa hoc latè ſcripſi ſupra de elec.& ele.po.c.bonę.qui-
bus ſuppoſitis dico,quòd impugnatio ex negatione taliter
coadiuta procedens eſt ſufficiens:quia ſi præſumptio præ-
ſumptione tollitur:vt dixi ſupra pro quo.ff.de in integrum
reſtitutione.l.diuus.& quod notat Innocen.de eo qui furt.
ordin.ſuſcœpit.c.innotuit. & ſi probatio contraria proba-
tione tollitur,& eneruatur:vt patet in.l.optimam. &.c. ex
tenore.allega.Et faciunt optimè,quæ ſcripſi.de fide inſtru-
mentorum.c.cum Ioannes.in duabus primis quæſtionibus,
& in diſtinctionibus Henrici,& Calderi.& ſi probationi-
bus contrarijs paribus exiſtentibus reo ſine tracto potiùs
ſit fauendum.ſ.de probat.c.ex literis.in fine.multò fortiùs
vbi ꝓbatio trahentis ex ſola præſumptione,& impugnatio

trach ex

27 tracti ex clara oſtentione deſcendunt:quia clarior† & veriſimilior probatio ſemper in cauſis obtinet principatum:vt ff.de teſti.l.iij.§.j.& duobus ſequentibus.&.ſ.de prob.c.licet.§ ex præmiſsis.modò ſic eſt in propoſito:vt patet ex dictis. Si autē de præſumptione loquamur,tunc aut loquimur de præſumptione iuris vim plenę probationis habente,& tūc dico idem,quod de plena probatione:quia de æquipollētibus idē debet eſſe iudicium.ff.ſi certū pe.l.certum.&.ſ.de teſti.c.licet ex quadam.§ teſtes.ver.perſonas.& quia præſumptio contraria præſumptione tollitur:vt dixi.ſ. Aut de præſumptione nō habente vim plenæ probationis quęrimus,& tūc aut quęrimus de præſumptione habente ſaltem vim ſemiplenę probationis,cuius exempla diffuſè extiti proſequutus in prędicto.§ ſanè.Et tunc adhuc dico,quod talis negatio iurata,& tali pręſumptione coadiuta ſufficientē impugnationē
28 inducit.nā ſemiplena† probatio cū iuramēto partis,prima facie loco plenæ probationis habetur:vt patet ex lectis,& notatis per Cy.& Bart.in l.in bonæ fidei.&.l.admonendi.alle.& per me in prędicto.§.ſanè.& hoc maximè pro eo,quia vt dixi,fides quæ datur relationi talis nuncij ſolū procedit ex quadam præſumptione quam habet lex conſuetudo,vel ſtatutum inducens hoc quod nuncio credi debeat,videlicet quam præſumit ratione officij publici,& approbationis perſonæ,iuramenti ab eo præſtiti,ac fidelitatis quā debet officio quod abſq; deceratione,& infidelitate referat veritatem:arg.ff.de offi.præfect.prętor.l.vna.&.C.de fide catholica epiſtola liquet.in fine.Modò talis pręſumptio licet vicem plenę probationis in dubio obtinēs quāquā non poſsit plene eneruari per pręſumptionem contrariam ſolū ſemiplenę probationis vim habentem,tñ cenſetur adeò debilitari per eam quod nō eſt ampliùs per ſe ſola ſufficiens ad vim plenæ probationis habendam:arg.ff.quemadmodum teſta.ape.l.j.in fi.& optimè faciunt ea,quę ſcripſi in prędicto.c.cum Io.in quæſtionibus,& diſtinctionibus alle.& facit quia licet ſola negatio de per ſe non faciat rem dubiā:tñ quñ q; talis negatio veriſimili pręſumptione adiuta eſt rem dubiam facit,& tunc ſufficit vnus teſtis ad huiuſmodi præſumptionē inducendam.ar.ff.de acquir.hęre.l.&.ff.ad carbo.l.iij.§ cauſæ,prout valde notabiliter ponitur per Cy.C.de procur.l.j.in.ij.q.modò pręſumptio dubia vicem plenæ probationis ampliùs non habet:vt.ſ.de proba.in præſentia.Et per hoc patet quod bonum eſt conſilium,quod ſeruiens in citando adhibeat conteſtem,vel cōteſtes:nec obſtāt not.Cy.in.l.in bonę fidei.vlti.q.quia ibi illa loquunt de impugnatione clarę probationis:nos autem loquimur de impugnatione ſolius pręſumptionis licet in dubio vim pręſumptionis habentis facilius enim pręſumptioni,quàm veræ probationi detrahitur:quia pręſumptio tanquā debilior faciliùs vincitur.Et ideò licet probatio vera per præſumptionē non tollat,tñ pręſumptio præſumptione tollitur:vt no.per Inn.in prędicto.c.innotuit.& in hoc cōcordo cū Hoſti.& Io.An.¶ De pręſumptiōe autem magis debili,videlicet quę nō habet vim probationis plenæ,nec etiam ſemiplenæ:ſed aliàs mouet animum iudicis ad aliqualiter dubitandum,an nūcio in pręiudicium negantis ſe citatum ſit credendū:vtpote quia nuncius eſt perſona vilis,ſeu modicæ conditionis,& leuis opinionis,& negans eſt homo bonæ authoritatis,& maioꝛis grauitatis opinionis,& fidei,& iurat ſe nō fuiſſe citatum per illū nunciū.& hic videt dici poſſe,quod tāta pōt ex qualitatibus,& comparationibus perſonarum,& circunſtantiarum inſurgere pręſumptio,quòd tantum diminuit de præſumptione faciente pro nuncio.quod nuncio fides adhiberi non debet.Durū enim eſſet in tali caſu adhiberi cōtra tātum hominem forſan vili,& malo ribaldo tantam fidē:pręſertim ſi de graui pręiudicio ageretur.& hoc maximè ſi allegat ille grauis homo negotiationis ſuæ cauſas aliquas probabiles:puta ſe fuiſſe abſentē à loco in quo dicit facta citatio,aut ſe fuiſſe ratione infirmitatis incluſum aliquā ſuper hoc veriſimilem informationem offerendo,vel ſi nūcius interrogatus an perſonam cognoſcat,aut perſona pręſentata ſe illam non cognoſcere fateatur.Dicoq; etiam quod ſi leuis eſſet pręſumptio pręſertim ſi bonæ grauitatis,& fidei eſſet nuncius,& de modico,ſeu cōi pręiudicio ageretur non reputarē tunc valere impugnationem.& ideò poſtquā ſatis voluit,& reuoluit totum iſtud reputo iudicis arbitrio relinquendum cū Hoſt.& Io.An.Supple.gl.in gl.ij.ibi,*exemplo petit*.luc.v.&.j.q.ij.§ verum.ſed ibi no.quod paupertatem relinquit & ibi,*qui.ſ.*Card.*& in fine.* Vinc.de quo ſcripſi.ſ.in.j.q.In gl.iij.ibi,§ *illud*.alleg.incipit tamen:*& in fine*.de hoc.lxxxj.diſt.propoſuiſti.in gl.ex hoc.in princ.&.iiij.q.iij.§ item in criminali.ver.patroni.Hoſt.dicit hoc arbitrariū:vt prędicto.§ ſanè.nam graue eſſet,quod vni nuncio forſan vili contra Epm iurātem contrarium crederet:quia per hoc Eps damnari poſſet abſens nec audiretur appellans.ij.q.vj.§ ſunt quorū.iuxta ea,quę ſcripſi in cle.ſi ante.de dolo,& contu.de quo plenius per Hoſti.in ſumma de contumacia.cum dilecti.de quo ſcripſi pleniſsimè.ſ.e.c.in ſecunda inductione,& in ſecunda.q.& in quinq; quęſtionibus ſequētibus.quñ verò nuncius negat ſe citaſſe,& notarius refert nūcium contrariu retuliſſe.Quid tunc dicendum ſit vide in Spe.de inſtru.edi.§ reſtat.ver.ſed quid ſi vous.vbi de hoc per Io.An.in additione.In gl.vlt.ibi:*excommunicationem*,& conſeruationem tunc receptam.& hoc fortè ſcdm Nouellam pluſ mouit Papam.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem contra iuramentum non audiri.*
2 *Appellare non licere hodie ſine grauamine.*

CAP. XX.

1 AD hæc. *Et infra.* Caſus huius capituli,& ſequētis.Iurās ſtare mādatis eccleſię contra† iuramentum nō auditur appellans.ſi tñ grauatus poterit appellare,& pars
nuius.j.de conceſſ.pręben.c.ad hęc.& de priuileg.c.ad hæc.Expone literam.*de his*.excommunicati pro contumacia.*iudicio*.ſupple.& poſtea grauantur.& ſic nō obſtat.j.c.proximo.aliquādo verò excommunicatus iurat ſtare mandatis iudicis.ſ.de his,quæ vi metúſ ve cauſa fiunt.ſed in hoc non eſt vis,quia vtrunq; eſt idem ſcdm Hoſtié.in ſumma.de ſenten.excom.§.& qualiter.verſic.ſed quæritur.& ſecundum Ber.in prædicto.c.j.Collectarius *appellant*.ex cauſa probabili,puta de nouo accidente:quia ſatis innuit decretalis ſequens,quod ne aliquid ei præcipiatur occaſione præcepti iuramenti,vel ne præceptum iniunctum faciat appellare non licet& ideò cauſa eſt neceſſaria.j.c.proximo.per tale enim iuramentum non tollitur appellatio ſi grauetur,ſi-
2 ne† grauamine autem non licet hodie appellare,ſiue iurauerit,ſiue nō intra.xxx.dies.vel plures,vel pauciores ad arbitrium iudicis.ſ.eo.cum ſit romana.Inno.*interpoſitam*.& ſic no.tempus appellationis interponendæ currere ſolùm poſt interpoſitionē appellationis.de quo.ſ.e.ex ratione.& in cle.ſicut.j.e.Supple gl.in gl.ij.in fi.ſcdm Ala.& idē Inn.& Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione pendente cuius iudicis ſit abſoluere.*
2 *Abſolutus licet replicet delictum,nunquam tamen in primam ſententiam reincidit.*
3 *Excommunicatus qui iurauit ſtare mandatis eccleſiæ,an poſſit nihilominus appellare.*
4 *Appellans ante iuramentum an per hoc ſuæ appellationi renunciaſſe videatur.*
5 *Perſonæ qualiter admitti,ſeu compelli debeant ad iurandum.*
6 *Minùs agi cum lege quàm cum miniſtro legis.*

CAP. XXI.

QVæſtioni. Summata eſt.ſ.c.primo.& communis diuiſio,ſecunda ibi,*reſpondemus*.Expone literā *mortis eccleſiaſtici*.& ex hoc arguit Hoſt.quod cum non liceat tranſgredi conſuetudinem,ſicut nec legem non valet abſolutio excommunicati iuramento nō pręſtito,quod tamen de iure non procedit prout dicetur in.c.cum deſideres.j.de ſent.excom.vbi de hoc *antequam*.& ſic cō

ſtat appellationem iniuſtam cum nihil ei mandaretur. ſi autem mandaretur ei aliquid iniuſtum, tunc ab iniuſto mandato poſſet appellari. vt. ſ. c. proximo. ſecundum Inno. vel loquitur hic de mandato facto ante excommunicationem, & pro quo fuerat excommunicatus quod omnino adimplere debet: nec valet appellatio ſuper eo interpoſita, per quod effugiat illud adimplere ſecundum eum. Hoſtié. autem ponit exemplum in excommunicato propter publicum adulteriũ vel inceſtum a quo nõ diuertebat ad mandatũ eccleſiæ *Repe tyt.* i. denuò fecit eccl'ia primũ mãdatũ in virtute huiuſmodi pręſtiti iuramẽti à quo ille appellat. quęrit nunquid bene? & rñdet ꝙ nõ ſcdm Hoſt. *derog. tre.* ac ſi diceret per abſolutioné petitam, & iuramentũ pręſtitũ videt iuriſditionem prioris iudicis, & quicquid coram eo factum eſt acceptaſſe, & renũciaſſe appellationi quã fecerat: de offi. dele. gratum. cum ſuis concor. ſ. tit. j. quod ad conſultationem. & j. c. ſollicitudiné. Dicit tñ Inno. ꝙ ſi taliter excommunicatus ab excõicatore petat abſolutionem cũ proteſtatione, quòd ſalua ſit ſibi ſua proteſtatio non videtur ſuæ appellationi renũciare: & valet proteſtatio propter periculum animę imminens in hoc caſu. Itẽ tenet etiã abſolutio ſcdm eũ, licet principale per appellationé ſit delatũ ad ſuperiorem j. c. qua fronte. & de ſen. excõ. ſacro. ad finẽ. de quo vtrobiq; tangã. ſi verò ſine ꝓteſta
1 tione petat abſolutioné, renũciat appellationi. cũ † appellatione pẽdẽte, iudicis appellatiõis ſit abſoluere, & nõ iudicis à quo j. de ſent. exc. per tuas. dicit tñ Inn. quoſdã dicere iudicẽ à quo nõ poſsit abſoluere, niſi prius renunciet appellationi tacitè, vel expreſſè pro quo facit ſcdm Hoſt. j. e. ſollicitudinẽ.
2 in fine. vbi dicam. *in eandem reducendus.* ſemel ergo † abſolutus quãtuncũq; redeat ad delictum: nunquàm tamen reincidit in primam ſententiam, niſi de nouo reducatur ab homine, vel à iure: vt in caſu. c. eos. j. de ſent. exc li. vj. vel niſi reducatur ex vi actionis conditionalis. & eſt ratio: quia actio extincta ſemel &c. quæ ſententia in quam reductus eſt. *profecimus.* hic ergo facto opus eſt, nec ſufficit iuramentum ſecundum Hoſt. vt dicam ſuper gl.

¶ PRIMO quæritur redeundo ad præmiſſa propter di
3 cta Henrici, vtrũ † excommunicatus, qui iurauit ſtare mandatis eccl'ię poſsit nihilominus appellare? ſuper quo dic ꝙ aut appellat ex aliqua cauſa rõnabili de nouo accidente, vel ante orta nõ tãgente iuramẽtũ: vt q2 mortuo aduocato ſuo iudex recuſabat ſibi de aduocato cũ poſſet de idoneo ꝓuidere cõtra. c. pernicioſam. ſ. de offi. iudi. & tunc põt appellare: vt. ſ. c. ꝓximo. ſcdm Inn. & Hoſt. ibi qd verũ etiam ſi iudex in vi iuramẽti ꝓſtiti ei inhibeat ne appellet ſcdm Hug. & Archi. vj. q. iiij. qd bene. gl. ſi. Aut appellat ex cauſa cõcernente iuramentum præſtitum de ſtando mandatis eccleſiæ, & tunc aut eſt excommunicatus pro crimine, vel delicto in quo iacebat, & perſiſtebat: vt quia detinebat vxorem alterius, & ſuper hoc iurauit ſtare mandatis eccleſiæ: & ſtatim ante mandatum, vel mandato facto, quòd illã vlterius dimitteret incontinenti appellauit, & tali appellationi non eſt deferendum: vt hic ſecundum Ber, Inno. & Hoſt. Aut eſt excommunicatus pro contumacia, & poſt iniunctũ ſibi mãdatũ ab ipſo mandato appellat: & tunc aut mandatum eſt iuſtum, & rationabile, & à tali nõ poterit appellare: vt hic, aut eſt iniuſtum, & irrationabile, ſeu graue, & tunc poterit appellare: vt. ſ. de iureiur. c. quintauallis. j. e. vt debitus.
4 ¶ SECVNDO quæritur vtrum † ſi ante iuramẽtum, ſeu abſolutionem appellauerit, per hoc ſuę appellationi renunciaſſe videatur. diſtingue an hoc fecerit abſq; proteſtatione, vel cũ proteſtatione, vt ſcripſi. ſ. in expoſitione literæ. ſuper verbo antequàm, & tangã. j. e. qua fronte.

¶ TERTIO quęritur occaſione eorum, quę hic notan-
5 tur in gl. etiam ſuper gl. qualiter periuri † admitti, ſeu cõpelli debeãt ad iurandũ? Et dic quantũ ad iuramentũ honoris, quòd non. xxij. q. v. paruuli. de teſti. c. teſtimonium. de hęreticis. c. accuſatus § licet. lib. vj. Sed quantum ad iuramenta oneris, tunc ſecus: vt. ſ. de maio. & obe. cum in eccleſijs. & de purg. ca. c. primo. vbi hoc not. Inn. & Abb. in prædicto. c. cũ in eccleſijs. ac Inn. Hoſt. Gul. na. Pe. de ſanxona. Abb. & Nouella de pręſumpt. literas. & Io. & Archid. in prędicto. c. paruuli. in fine. & B. hic, & Zenzel. in cle. j. de regula. licet. not. Tan. Phi. Go. B. in prędicto. c. literas. in fine. contra, & male: vt ſcripſit Henricus in prędicto. c. cum in eccleſijs. in ſecunda diſtinctione remittens ad notata ſua de iureiur. venientes. tetigi in. c. literas. & c. cum in eccleſijs. & c. venientes.

¶ QVARTO quæritur qualiter iſta capitula, iſtud & pręcedens diſſoluuntur? dicit Collectarius exponens illud, ſ. excõicati pro delicto notorio: quod per hoc non obſtat. c. ꝓximum. & idem. ſ. peruenit. vel poteſt intelligi cum pro contumacia dubia excommunicatus iurat ſtare mandatis eccleſiæ, & abſolutus non vult ſtare, vel obedire imò eſt cõtumax ſic excommunicatus propter quod denuó excõicat, certè iſte non abſoluetur, donec mandatum ſuſceperit. Et eſt ratio, quia prima contumacia iam facta eſt ordinaria. ſic de offi. ord. ſignificauit. de procu. c. j. de præſumpt. c. mandata: vt no. per aliquos in. c. eos. de ſen. excõ. li. vj. ſed nõ loquitur in caſu iſto. & eſt ſimile huic qd hic dicitur. ſ. de iureiur. ad noſtram. Tamen Cardinalis intelligit iſtud. c. & ſimilia. & qd legitur. de ſent. excõ. de cætero. & c. ſacro. in ſententia hominis. & c. eos. in ſententia iuris. tamen hoc videtur eſſe cõtra literam. ibi in principio. & ratio diuerſitatis iſtorum iurium patet maximè quia ibi loquitur in caſu cum qui propter neceſsitatem abſoluitur ab eo, qui aliâs poteſtatem abſoluendi non habet. Lignanus dicit Io. prima queſtione. vij. quicquid voluerint dixiſſe, ꝙ. ſ. c. proximum. iurauerant ſta
6 re mandatis eccleſiæ, & hic mandatis iudicis: quia † mitius agitur cum lege, quàm cum miniſtro legis: ſed non valet: quia idem mandatum eſt. j. de ſen. exc. ex tenore, vel. ſ. appellauerat ante mãdatum, hic poſt mandatum: ſed hęc non eſt vera ſcdm eum, vel hic fuit iteratum mãdatum, quod prius contempſerat. ibi verò fuit excommunicatus propter contumaciam, & abſolutus præſtito iuramento, & hanc bene aperit gl. ſcdm eũ, vel hic ſuper notorio ſuper quo nõ audit appellans: vt quia notoriè tenẽs focariam excõicatur: quia ad mandatum ſuperioris nolebat eam dimittere, qui pręſtito iuramẽto in abſolutione mandato ſibi, ꝙ dimitteret noluit dimittere, & appellauit non auditur: quia cõtra iuramẽtũ. Sed ibi fuit excõicatus propter ſolam cõtumaciam: vnde ſi poſt abſolutionem aliquid iniuſtum mandetur, põt appellare ſecundũ eũ. tu dic, vt ſcripſi ſuper textu, & in prima q. & dic clarius, ꝙ aut appellatio eſt talis, per quam in nullo derogat iuramẽto: puta quia ex cauſa ſuperueniẽte &c. tũc admittitur: vt ibi. aut per talem appellationem derogaretur ex iuramento, & tunc ſecus: vt hic. tu proſequere per ea, quę ſcripſi in textu in. j. q.

QVINTO quæritur qualiter procedit illud quod ſcripſi ſ. in ſecunda quęſtione, de proteſtatione &c. reſpondet Lignanus, ꝙ ſi excõicatus ſit ad inſtantiã partis ꝓteſtatio non valeat: quia cõtraria facto: nã tunc neceſſaria eſt cauſę cognitio, & partis vocatio, aut nõ ad inſtantiã partis, & tunc releuat. & idẽ ſi pro alia cauſa fuerat excõicatus, quã pro illa ꝓ qua appellauit: quia tunc nõ renunciat etiã ꝓteſtatione admiſſa. Et idẽ ſi periculum ſit in mora, & idẽ ſi ſit iniuſtè excõicatus: tunc enĩ poteſt cõmunioni reſtitui, ſicut eius poſſeſsio reformari. ſ. e. cũ teneamur: vt notãt Inn. in. c. ſacro. & Hoſt. de ſen. excõ. § qualiter. ſed videtur tũc tutius, ꝙ vel vt ſpoliatus, vel per modum attẽtati peteret, ſeu reſtitui, ne videret in iudicẽ cõſentire ſcdm eũ. Supple gl. in gl. j. ibi *c. proxi.* cõtra. & c. vj. q. iiij. ꝙ bene alle. qd ſemel. vbi de hoc & ibi, *vel ſic intellige.* hoc teneas, licet Io. an. j. q. vij. ſi *qui voluerint.* ꝙ. ſ. c. proxi. iurauit ſtare mãdatis eccleſię hic verò mãdato iudicis quę ſolutio nõ eſt vera: vt no. j. de ſen. ex tenore. In gl. ij. ibi, *præter iuramentũ.* ſed intelligas incluſiuè. ſ. vt iurẽt, & adhuc aliter caueant non contradicit Lau. Phi. cum apertè dicat quòd non exigetur iuramentum. ſed Hoſt. quoad caſum huius capituli. ꝙ quamuis iuret, & fideiubeat, nõ tamen abſoluitur,

uitur, donec pereat ſuſcipiēdo, & adimplēdo mandatum ꝓ poſſe: vt aperte dicit textus in alijs caſibus tenetur iuramentum de parendo exigi etiam à periurio: quia ſcdm eum eſt de forma abſolutionis: vt dixi in textu. In glo. vlt. in fi. alleg. Abb. de pactis. c. vlti.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem ab ordinario de delicto quod poſteà commiſit puniri.*
2 *Recuſationem in crimine notorio, & graui ceſſare.*

CAP. XXII.

1 PRæterea. Caſus. Appellans † ab ordinario de delicto quod poſteà cōmiſit, ab eo punitur communis diuiſio ſecunda ibi, *duximus*. Expone literam appellauit etiam ex rationabili cauſa, *conueniuntur*. i. ad rationem ponuntur puniunſ ab ordinario ipſos volētes corrigere. de app. *ſi conſliterit*. vnde non eſt locus appellationi. ſ. de off. ordi. licet exceſſus notorius. j. e. c. ij. ſ. e. peruenit. Opponitur quia imò videtur, ꝙ in caſu iſto ordinarius poſſit recuſari ratione appellationis præcedētis: vt. ſ. e. ad hæc. ſi in vna. & j. e. ꝓpoſuit. ſoluit Hoſt. ꝙ hîc loquitur de crimine
2 † notorio, & graui in quo ceſſat recuſatio. ſuper quo vide qđ ſcripſi poſt eum. j. ſuper fine primę gloſſę. Sed contra ſolutionem opponitur primò: quia fruſtrà hæc decretalis emanaſſet: quia etiam aliàs notorius crimino ſus non appellat. ſ. e. peruenit. & c. conſuluit. & per conſequens nec recuſat. ſ. e. ſuper eo. ij. ver. in cauſis. Secundò quia diſtinguere inter crimina grauia, & non grauia, videtur eſſe quędam diuinatio: e. peruenit. & c. conſuluit. & c. cum ſit romana. in fine. ſ. e. & c. ꝓpoſuit. j. e. quæ loquuntur de ꝓhibita appellatiōe in notorijs non videntur hanc diſtinctionē ponere. Præterea videtur eadem ratio vtrobiq;. Solutio. Aut quæris qualiter notorius criminoſus appellet, & tunc dic: vt ſcripſi. ſ. c. conſuluit. in ſecunda oppoſitione. & in. j. q. aut quæris qualiter notorietas criminis à recuſatione repellat: ſeu qualiter recuſatio, & appellatio æquiparentur quātum ad hoc: & tunc dic de hoc: vt ſcripſi in prædicto. c. ſuper eo. in. ix. quæſtione. & pleniùs dicam j. e. cū ſpeciali. Aut quæris vtrum ſuper crimine cōmiſſo per appellantem poſt appellationē per eum ab ordinario interiectam ipſum ordinariū de ipſo crimine volentem cognoſcere, poſſit ipſe appellans ratione appellationis: vt ſuſpectum recuſare: & tunc aut crimē eſt notorium, & tunc dic, ꝙ non niſi alio modo grauaret: vt hîc. & j. c. ꝓpoſuit. & ſ. c. cōſuluit. peruenit. & cum ſit. nec diſtinguo an ſit graue, vel non graue crimen, cum maior ratio faciat pro recuſante in graui crimine, pro eo quòd maius immineret ſibi periculū quantò crimen grauius eſt, & ſic maius intereſſe ſuum ibi vertitur, & ſic maior cautela ſibi eſt neceſſaria. & ideò magis audiri. j. de elect. ibi maius in principio. li. vj. Aut crimen non eſt notorium, & tunc diſtingue: vt ſcripſi in prędicto. c. ad hæc ſi in vna. nec obſtat ibi notatos. j. c. ꝓpoſuit. quia textus ibi ſupponit ꝙ iudex à quo appellatum eſt. ibi omnino ſuſpectus ibi cum dicit *iudex tamen à quo appellatur: quia illi omnino ſuſpectus eſt*. &c. vel dic vt dicam in prędicto. c. propoſuit. Supple gloſſas. *in gl. prima*. in fine. vel ſecūdum Hoſtien. dicit ideò de grauibus. licet in alijs recuſari poſſit iudex à quo eſt appellatum, hoc ipſo quòd ab eo eſt appellatū, quod dic tamen vt ſcripſi. ſ. e. ad hæc ſi in vna. tamen in grauibus, & manifeſtis nō poteſt: vt prædicto. c. ad hæc. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Non deferentem appellationi per aduerſarium primò factæ de ſua poſteriori appellatione, non poſſe excipere contra eum.*
2 *Electionem poſt appellationem legitimam celebratam, non impedire electionem ſecundam.*
3 *Appellatio iudicialis ab extra iudiciali differt.*
4 *Appellari vno contextu quomodo dicatur.*
5 *Electiones plures ſi vno contextu fiant quæ præualeant.*
6 *Electio prima nulla an præſtet impedimentum ſecundæ.*
7 *Electio vno & eodem contextu celebrata quatenus valeat.*
8 *Electiones nequaquam variari poſſe ſcrutinio publicato.*
9 *Excommunicationis denunciationem aliquem ineligibilem reddere.*
10 *Neminem plus iuris transferre poſſe in alium, quàm ſibi competere dignoſcatur.*
11 *Excommunicatus an poſſit poſt abſolutionem eligi ſicut prius.*
12 *Excommunicationem minorem, tantum à participatione ſacramentorum excludere.*
13 *Eligere qua ratione competat.*
14 *Nominato ius acquiri ex ſola nominatione niſi aliud impediat.*
15 *Clerum totius epiſcopatus, debere ad electionem vocari.*
16 *Electionem canonicam confirmari debere.*
17 *Prohibito aliquo prohiberi omnia quæ eiuſdem rationis exiſtunt.*
18 *Religioſus ſi recipiat in legibus doctoratum ſcandalum naſci & admirationem.*
19 *Religioſum vitam profeſſionis eligere.*
20 *Religioſum doctorans in facultate legali, ſententiam excommunicationis incurrere ipſo facto.*
21 *Religioſo doctorato, & priuilegiū à legibus deſcēdens eidē denegādū.*
22 *Religioſus ſi ſit doctor, eccleſiæ erit honor.*
23 *Conſuetudinem generalem velle quòd omnes parrochiani ad reparationem ſuæ eccleſiæ teneantur.*
24 *Commoda & honorem ſentientem ex aliquo debere etiam eius onera ſupportare.*
25 *Audiendos non eſſe volentes antiquam inſtitutionem & obſeruantiam temerariè violare.*
26 *Conſuetudines damnoſas eccleſiæ reprobari.*
27 *Renouare aliqua per modum attentati quid ſit.*
28 *Appellationem ad ſuperiorem transferre negotium, ſuper quo extitit appellatum.*
29 *Eligentes ius ſuum & vtilitatem eccleſiæ proſequi.*
30 *Confirmationem eſſe actum iudicialē, qui cauſæ cognitionē requirit.*
31 *Appellationem inuentam eſſe ad remedium oppreſſorum.*
32 *Iudicem debere ſubterfugijs litigantium obuiare.*

CAP. XXIII.

1 COnſtitutis. Caſ. & hoc habet in ſumma. Qui non † detulit appellationi per aduerſarium primò factę de ſua poſteriori appelatione non poteſt excipere cōtra eum. & vt meliùs intelligas pone ſic factum vacante eccleſia canonicis de elect. tractātibus. Archidiaconus nominauit quendam. C. cui ſit oppoſitum, ꝙ excommunicatus erat, & appellatum ne eligeretur quo non obſtante Archid. elegit eum in Epiſcopum, & appellauit ne contra hoc aliquid fieret quo facto primicerius cū canonicis, & plebanus cum conſēſu cleri epatus, vel maioris partis elegit. I. in Epm̄. cauſa iſtarum electionum delata fuit ad Papam, qui examinatis electionibus mandat patriarchæ gradeń. vt ſequntur. j. & pars prima narrat deciſē factum, ſecunda dat iudices ibi ideoq;. Expone literam: *ſepe dicti*. in parte deciſa maioris qđ ſufficit dummodo nullus ſit contēptus prænominatum etiam indeciſa elegerunt. j. de elect. ſicut. cū & de re iud. cū ab vno. li. vj. per quæ iura decido quędā notata hîc per Hoſt. ſuper pronūciatione electionis, videlicet qualiter proferri poſſit, aut per verba pluralis numeri appellationem quā ſimpliciter fecerant, ne alij elegerunt, vel ne elegerēt ſine aſſenſu ſuo, ſecundum Inn. vel ne aliquid fieret cōtra nominationē ſuā, vel ne quis illa pēdente attentaret alia ſcdm Hoſt. *priùs facta*. per primicerū, & ſuos. Supple gl. In gl. vlti. ibi, *auxilium in fine*. vide in prędicto. c. quia fruſtrà. ſuper prima gl. Nouella. vbi de hoc dicā. & ibi *auditis*. dic vt ibi, & ibi dicas ſecundum Laur. & Tanc. & *in fine*. vel fuerūt factæ iſtæ duæ electiones vno contextu ſecundum Goff. &
2 Inn. ¶ Nota igitur primò quòd electio † poſt appellationē legitimam celebrata non impedit electionem ſecundam: ratio eſt: quia nulla ſunt regulariter, quæ poſt appellationem legitimam attentātur. ſ. de offi. dele. ſuper queſtionum. in fi. j. e. dilectis. & c. ſignificauit. & ſeq. & vide Inn. ſ. e. conſuluit. in fine. & c. dilectis. Electio ergo nulla non poteſt impedi-

re ſecundam: quia qđ eſt nullum nõ ſolet impedimentũ præ-
ſtare. ſ. de elec. auditis. j. de reg. iur. non pręſtat. li. vj. ſicut pa
tet expreſſè iſtud notabile. ſ. de re iud. cũ. B. & de ſuppl. neg.
pręla. dilecto. ar. ad hoc. ff. de verb. obli. ſi dari ſtipuler. ff. de
le. j. ſi ſeruus legatus § ſi ſeruus. Contra imò: q̃a iura ſunt ex-
preſſa, quę dicũt ꝙ electio facta poſt appellationẽ impedit
electionẽ ſecundã. ſ. de elect. cõſiderauimus. & c. auditis. Et
iſta contraria ſignat glo. & ſoluit ſic in. caſto. Prima electio
erat nulla tribus de cauſis: quia poſt appellationẽ, & denun-
ciationẽ excõicationis, & à parte minori. ſed alia à tota ferè
eccleſia: quare debuit prævalere. j. de his, quę fiunt à ma. par
te. c. j. & ſi. ff. ad munic. l. qđ maior. & hoc tantũ ſufficit gl. ſed
in. c. contrarijs non eſt ita, quia non erat nulla prima electio.
ſed tantũmodo annullanda: quare debuit eius caſſatio expe-
ctari: vt dicit. c. conſiderauimus. Probo ſolutionem gl. & red
do rationem pro ipſa, quòd hîc eſſet nulla electio, patet cũ
electio excommunicatorem, vel à minori parte non habeat
firmitatem. ſ. de conſue. cùm dilectus. de elect. cũ inter. & c.
eccleſia. & c. quia propter. & c. ſi cui. e. ti. li. vj. niſi in caſibus
ſpecialibus: vt patet. j. de elect. c. ij. § cæterum. in cle. & eodẽ
ti. ſcriptum. & de poſtu. gratum. Quod in cõtrarijs eſſet an-
nullanda, patet q̃a tantũ impedimentũ qđ nõ reddit electio
ꝑẽ nullam. ſed tantummodò annullandam veritatem cauſæ
appellationis prius probatæ: vt no. per Inn. de elect. auditis.
in gl in hoc. in fine. de his, quæ fiunt à ma. parte capituli. c. j.
Et iſtud dictum approbant cauſa collationis dum tamen nõ
eſſet talis cauſa appellationis, quòd illa probata nulla redde-
retur electio: etiam appellatione ceſſante: vt quia facta à mi
nori parte, vel ab inhabilibus, vt inferiùs apparebit. Et ex
3 hoc apparet † vna differentia inter appellationem iudicialẽ,
quę reddit nulla quæ attẽtantur poſt ipſam. Et ſic intelligo
iura quę in principio huius notabilis allegaui. & extraiudi-
cialem, quę reddit annullanda duntaxat: vt dixi. alias diffe-
rentias vide ſi vis. ſ. de ma. & obedien. dilecti. per Inno. j. eo.
conſtitutis. in gloſ. Idem eſt per Inno. & Hoſti. j. e. bonæ. ſed
hoc de præſenti obmitto. Item quòd in contrarijs prima ele
ctio eſſet annullanda, patet per textus illos. quia etiam. c. cõ-
ſiderauimus. dicit caſſamus. in. c. auditis. duximus irritandã.
Et ſic verbis edicti deſeruiemus in dubio. ff. de exerci. l. ij. j. de
verb. ſigniſi. conſtitutis. li. vj. ar. Ecce rationem pro gl. vbi eſt
nulla electio nõ debet impedire ſcdam: quia eligẽtes poſt ta
lem electionem, nec electionẽ cum ſit nulla. nec ſuperiorem
cũ in hoc nõ oporteat iudicare contẽnunt: ſed ſicut boni vi
ri volunt eccleſiæ prouidere quare laudandi ſunt, & eorum
electio eſt approbanda: ſed vbi eſt electio annullanda: quia
tamen eſt aliqua electio, & electioni, & ſuperiori iniuriam
faciunt cuius debet iudicium expectari: nec vidẽtur bono
no zelo moueri, imò malo cum eccleſiæ ſufficiat vnus ſpon
ſus. xxj. q. ij. c. pe. quare in eorum iniuriam nõ valet eorum
electio. quamuis prima caſſetur, cum quodam modo ius ſibi
dicere voluerunt. lxx. di. neminem. xvj. q. vij. decernimus. ff.
qđ metus cauſa. extat. xvj. q. vj. placuit. de pręben. eum qui. li.
vj. & pro iſto dicto eſt caſus in ſimplici prouiſione, quòd nõ
valet ſecunda, ſed expectatur caſſatio primæ ſi erat annullã
da per iniam j. de exceſ. pręla. inter dilectos § pe. Sed ſalua pa
ce tanti doctoris quãuis bene colloraucrim ſolutionẽ ipſius
ſic verò poſſent hęc cõtraria remanere ſaltẽ. c. auditis. quia
in. c. auditis. fuit electio prima, nõ tãtũ celebrata poſt appel-
lationẽ, imò etiam à minori parte: & ſic nulla: vt ꝓbatũ eſt
ſ. & tñ textus eſt ibi ꝙ talis electio quãuis nulla impediunt
electionem ſcdam cuius cõtrarium hîc habemus in termi-
nis. Pro euidẽtia ſolutionis, & etiam prędictorum ſcire de-
bent iuuenes, ꝙ electio qñq; eſt nulla ipſo iure, qñq; annul-
landa: vtpote qñ bigamus, vel laicus, vel irregularis, vel aliâs
indignus aſſumiť, vel patiens in ordinibus, vel ętate defectũ
ſ. de elect. cùm in cũctis. & c. dudũ. & c. innotuit. & c. cõgre
gato. xxxv. di. c. j. vel qñ fit aliâs cõtra formã: vt. c. quia pro-
pter. & c. ſi cui. li. vj. Annullãda verò eſt electio, qñ aliq ſint
contempti, vel qñ poſt appellationem iuxta dicta ſuperiùs
celebratur. ſ. de elect. venerabilem. & c. ꝙ ſicut. de præbend.
cũ. in eccleſijs. Item malè eligentes qñq; ſunt eligendi pote-
ſtati priuati, vel nullã habent penitus poteſtatẽ, nec aũt ha-
bebũt: vt q̃a ſunt de alia eccleſia, nec habẽt ius ad ipſũ, qua-
re ſint ad electionẽ vocãdi vel ſcienter elegerũt indignũ, vel
excõicati ſint, vel ſuſpenſi. ſ. de cã poſſ. eũ eccleſia. de elect.
cum in cunctis. & c. cum inter. Alij aũt per ſniam ſunt pri-
uandi: vt quia non ſeruãt formam. c. quia propter: vt ibi. &
c. quãquã. e. li. vj. Itẽ aliqñ celebranť duæ electiones eodẽ cõ-
textu, aliqñ diuerſis cõtextibus. Et aduerte vt intelligas ſanè
4 ſequẽtia, quia vnus † cõtextus appellať, quicquid fit à prin-
cipio ſcrutinij, vſq; ad publicationẽ electionis: ſicut ad literã
ſit cõtextus de filo vnde pone in. c. vbi erant. xl. canonici qui
ſe. in. c. receperunt. & vota oĩa ſcrutata fuerũt poſt hoc. xxv.
elegerũt decanũ in quem conſenſerãt. Alij poſt modũ eligũt
Arch. in veritate iſtę duę electiões factæ ſunt vno cõtextu,
quãuis vna re vera aliam præceſſerit. nec ſimul vtraq; pars
elegerit. quia ad literam ex vna textura id eſt vno ſcrutinio
proceſſerunt: ſed ſi vna pars eligat, & poſteà alia pars per ſe
faciat texturam nouã. i. ſcrutiniũ per ſe, illa electio eſt ex in-
teruallo celebrata nõ eodem contextu, nec ex eadẽ textura.
Item qñq; eſt electio nulla propter eligẽtes tantùm: quia pri
uati ſunt. vt poteſtatem eligendi nõ habeant, quãuis electus
ſit dignus. Aliquando nulla eſt electio propter indignitatẽ
electi ſcđm Raymũdi de fargijs. His ſuppoſitis ego dico, ꝙ
5 qñ duę electiones † vel plures ſunt vno contextu, tunc ſem-
per valet quę fit à maiori, & ſaniori parte capituli: & ſerua-
ta forma nõ obſtante etiam alia electione. quę etiã proceſſe
rit nõ diſtincto vtrũ prima ſit nulla, vel annullanda: nõ di-
ſtincto etiam vtrũ eligẽtes primi priuati ſint. vel priuandi.
ita intelligiť. c. congregato. ſic etiam poſſet intelligi iſte te-
xtus ſine calumnia, & ſic eum intelligit Inno. licet hoc nõ ſit
neceſſe quia & poteſt alio modo intelligi, vt inferiùs appa-
ret. Vbi autem non procedunt duę electiones ex eadem te-
xtura. i. ex eodem ſcrutinio, tunc ſi prima eſt annullanda illa
non caſſata non debet attẽtari ſecũda, & ſi fieret contrariũ,
non valeret: vt. c. cùm inter. § pe. & c. conſiderauimus. allega-
tis: quia debet ſuperioris expectari iudiciũ ſuper prima, ꝓut
latiùs dixi. ſ. ſi aũt prima ſit nulla, & illa nullitas ꝓcedit ꝓ-
pter defectũ formę tunc non debet fieri electio ſecunda, ni-
ſi vocatis eis, qui in forma peccauerũt, niſi iam eſſent per ſu-
periorẽ priuati: ſed bene poteſt fieri, & debet oĩbus conuo-
tis. Et ſi fiat ſcda electio nõ vocatis eis qui formã in alia ele-
ctione prima obmiſerãt, ſecunda electio nõ valebit, ex eo vi
delicet quia facta eſt illis contemptis, qui vocẽ in electione
habebant: nõ aũt eſt hoc ꝓpter primã electionẽ, quia cũ eſt
nulla propter defectũ formę nõ poterat pręſtare impedimẽ
tũ ſecundæ: ita loquitur. c. auditis. vbi erat nulla prima: quia
à minori parte celebrata: & ſic erat defectus formę: vt. c. quia
propter. Et iſta procedunt qñ fit ſecunda electio ab alijs, quã
à primis electoribus, quia ſi eiſdem tunc ceſſat ratio, & ha-
bet tunc locũ. c. cũ terra. de elect. ſed ſi prima electio ſit nul-
la nõ propter defectum formę: ſed aliâs tũc ſi hoc eſt qui po
teſtatem eligẽdi nõ habẽt, vel habuerunt: ſed perdiderũt eã
q̃a excõicati ſunt, vel ſuſpẽſi. Et hoc caſu prima electio nulla
nõ impedit ſecundam. ſ. de re iud. cum. B. ſic etiam põt hoc
intelligi: vt ſcđm hoc qđ dicit de denunciatione excõicatio-
nis referať ad eligentes. ſanè ſi electio prima ſit nulla ꝓpter
defectum materiæ, & inſufficiẽtiam electi. & quia iam ſunt
eligendi poteſtate priuati, & ius ad alios deuolutum. ſ. de
poſtu. gratũ. de elect. bonę. & ſic etiã põt intelligi. c. cõgrega
to. quãuis. & aliu modo patebit. j. Ac vbi fuit indignus ele-
ctus, & ſic nulla electio: ſed electores hoc ignorabant: & ele-
ctũ ſufficientẽ putabant, & hîc nõ valet electio ſcda, niſi pri
mis vocatis: quia priuati nõ ſunt vt dictũ eſt. ſ. circa defectũ
formę. ſ. de elect. innotuit. & ſic ſi bñ aduertiſti reperies ꝙ
6 electio prima † nulla, nunquã ipſa ſola, niſi adeſſent alia præ-
ſtat impedimentũ ſcdę. ſed qñ cũ nullitate priuatio eligen-
tium cõcurrebãt valet ſcda aſs canonica: vt præfertur ſic lo-
quitur hîc.

quiru: hic ¶ Nunquid autē requiratur, ꝙ prima electio pen
deat, ad hoc quòd valeat ſecunda. Inno. dicit quòd ſic. nam
ſi electus renunciaſſet vel caſſata eſſet electio, tunc nō poſſet
fieri electio, niſi omnibus vocatis. ar. ī. c. cum vintoñ. ita no
tat in c. cum deſideramus. ante medium magnæ gloſſæ.
ver. item quidam dicunt. Sed ſalua reuerentia tanti patris,
iſtud dictum non procedit & in ſe implicat contradictionē
duplicem: quia ipſe præſupponit ante illud, & dictum eſt
ſtatim, quòd duo requiruntur ad hoc quòd valeat ſecunda
electio, non obſtante prima: ſcilicet, quòd prima ſit nulla, &
ſic eligentes priuati eligendi poteſtate. Et quidam addunt
pro tertio, quòd electio pendeat modo præmiſſo, duob⁹ ſup
poſitis dicta quæſtio nō procedit: vbi enim nulla eſt electio,
nullum ius fuit acquiſitum electio: quid ergo renunciabit,
cùm ſit nulla cuius fiet caſſatio, non video. Item ſuppoſito
quòd tu iſta duo referres ad factum, adhuc falſum eſt quod
ſubijcitur, quòd tunc omnibus vocatis, electio ſit facienda
cùm per ſecundum quod ipſemet requirit, tu illos præſup-
ponas, eligendi poteſtate priuatos, niſi de gratia vocarentur
nec obſtat. c. cum Vintonienſis. quia ibi vocabantur de gra-
tia, vel lapſo tempore priuationis, ſcilicet prima vocatione.
Et hoc patet ibi cùm dicit, non iam ſecunda. Sed tertia im-
minebat &c. Et hæc procedunt vt audiuiſtis, qñ eſt diuerſus
contextus, ſecus quando idem. ¶ Sed redde mihi rationem
7 diuerſitatis, quia tu dixiſti, quando † celebratur electio eo-
dem contextu, tunc ſemper valet quæ à maiori & ſaniori
parte capituli celebratur, nō diſtinguo vtrum eligentes pri
uati ſint vel priuandi, vel prima electio ſit nulla, vel annul-
landa. Sed qñ fiat ex interuallo Sic videte chariſſimi & reci
piatis rationem cū limitatione quando fuit tātū ſcrutiniū il
li qui vnam electionem fecerunt, nullam fecerunt iniuriam
ij. primæ electioni neque electoribus: & fecerunt ſuū debi-
tum, & id ad quod de iuris neceſſitate tenentur nonne ſci-
8 tis quòd publicato † ſcrutinio variare nequeunt electores
cō ſit faciēda collatio & electio celebranda. Ad qd ēt electo
res cōpelluntur. Cū ergo ſe reperiant cōſenſiſſe in illū opor
tet, quòd illum eligant: & ſic iure executio non habet iniu-
riā. s. de ele. publicato. ff. de iniurijs iniuriarum. ſ. de elec. cū
eccleſia. nec poſſunt conqueri primi electores, quia ſi prima
electio eſt nulla, & ipſi primi electores priuati ſūt Tūc nō eſt
dubium, quia tunc ſecunda ēt ex interuallo valeret. vt. ſ. Si
aūt annullanda ſit prima, vel nulla nec ipſi priuati ſint, tūc
etiā ita parū qa ex nominatione ſcrutinij nulla pōt naſci in-
iuria vel contēptus: cū illud fiat ſecretè nec ſciebat vna pars
in quē alia conſentire debebat imò ēt nec de ſeipſis, donec
ſcrutinium publicarunt. vt. c. qa ꝓpter. poſtquā vota publi-
cata ſunt, de neceſſitate habuerūt ſecūdū eligere ꝓut dixi.
Sed vbi fuerit ex interuallo, hæc ceſſant: qa electores ſecūdi
ad faciendū nouum ſcrutiniū non arctētur, imò potiùs ꝓhi
bentur, donec prima electio ſit caſſata vbi erat annullanda,
vel vbi erat nulla debuerūt vocate primos electores, vbi pri
uati nō erant quia cū nō faciant, poſſunt de temeritatis præ
ſumptione contēptu & iniuria reprehendi ꝓpter qd eorū
electio meritò reprobat̃. Sed in caſu alio, nō eſt ita. ſ. de ele.
9 bone. ij. ¶ Nota .ij. ꝙ denunciatio † excōicatiōis aliquē in-
elligibilē reddit intelligo de excōmunicatiōe maiori, de mi
nori videbis. ī. eod. notabili. verſicu. ſed quid dices & hoc no
tabile verum eſt, tamen paſſiuè quia non poteſt eligi excō-
municatus aliter quā actiuè: qa eligere non pōt. Rō quare nō
pōt eligi, quia ad ſuſceptionem ſpiritualiū & ſacramentorū,
eligitur à quorū pceptione à ſanctis patribus eſt priuatus
ī. de de cleri. excommuni c. fin. Ratio quare nō pōt eligere, qa
cum electus ex facto eligentium mutatur, & ius acquiratur
eidem. lxiij. diſt. c. quanto. ſ. de elect. cum inter. & c. publica
to. electores ſint ad illud inhabiles, ad quod vocant & aſſu-
munt electū per conſequens ipſum habilitare non poſſunt,
nec ius ſibi tribuere percipiendi illa, à qbus ipſimet ſunt pri
10 uati nemo † enim plus iuris poteſt trāſferre in aliū, quā ſibi
cōpetere dignoſcat̃. ī. de dona. inter vir. & vxor. c. nup. ff. de
acquir. re. do. traditio. nec aliquis quod non habet, alij dare
poteſt vel intra eccleſiam quenquam ponere, qui extra. de
reg. iur. nemo. libro. vj. j. q. vij. daibertum. ar. xxiiij. q. prima.
audiuimus. ff. de vſufruc. quod noſtrū. indignumq; eſt iſtū
electum admitti, cuius repellerentur electores. ſ. de teſtib⁹.
licet ex quadā. probatur principale dictū de conſuet. cō dile
ctus. & de elect. cum inter. R. ¶ Sed mirabile videtur, ꝙ de-
nunciatio excommunicationis, aliquem ineligibilem red-
dat & probo quòd hoc ſit impoſſibile de iure, quia aut de-
nunciationem excommunicatio præcedebat & tunc nihil
facit denunciatio nec ex virtute denunciationis repellitur
excommunicatio, ſed ſnīæ præcedentis excōicat⁹ enī p de-
nunciationē amplius nō ligatur. ī. c. paſtoralis. § primo. Aut
ante denunciationē excommunicat⁹ nō fuit & tunc minus
qa denunciatio excōicationē de ſe nō facit nec inducit. Sed
pcedentē declarat ſicut dr̃ in ſimili ff. de acq. re. do. adeò. §
cū qs. ſ. de fide. inſtr. inter dilectos. § cęterū. ar. ī. de ſent. exc.
cō nō ab homine. Secundò dicere & iſtū text. ſic exponere,
ſi conſtiterit poſt denūciationē excōicatiōis ſic & ꝓbationē
excōicatiōis: qa oportebit de excōicatiōe cōſtare, & ſic ſunt
dicta ar. ſoluta. ¶ Vel dico ſic, & hoc teneas cā collationis
quòd ſola denunciatio excommunicationis facta per ſuum
iudicem, aliquem ineligibilem reddit: & ſic intelligo hunc
text. Et ſatis miror quòd nullus doctorum vel gloſſatorum
de hoc dubio fecit aliquam mentionem quod ſciam ratio
eſt, quia ex quo per ſuum iudicem denunciatio facta fuit,
præſumitur excommunicatio præceſſiſſe: tamē qa in talib⁹
dubijs eſt in partem deteriorē intepretatio facienda, vt not.
ī. de ſentent. excomm. ſi quem. Et quia præſumatur ex facto
ordinarij in his quæ ad ſuum officium pertinere noſcuntur.
ſ. de probat. poſt ceſſionem. cum concordantijs ibi poſitis
tamen quia omnia præſumuntur legitimè eſſe facta. ſ. de
re iudi. ſicut. Super quo vide Cardi. ī. de electioni. vt circa.
Super verbo temporalia. in fine. Et Inno. ſ. de teſti. Alberic⁹
in. iiij. glo. quod intelligo verum, niſi qui fuit denunciatu⁹
excōicatus, probaret nullā pceſſiſſe excōicationē vel ſnīam
Sed tñ propter dictas præſumptiones in eū on⁹ ꝓbationis
transfertur, vt probat ſnīam minimè proceſſiſſe, vel de nul
litate ipſius, iuxta quod vide oīo quod no. ī. e. ſæpe. in gl. ſic
ſupra eo. paſtoralis. in glo. & hoc patet & illa quę dixi, ꝙ nō
poſſunt excōmunicati eligere intelligo fore vera, cū omnes
electores excōicati ſunt, vel vnus ſol⁹ qui eligebat Sed po-
ne ꝙ cum nō excommunicatis excōicati ſunt mixti, & vnà
cum illis eligunt, nunquid valebit electio: vel quid iuris vi-
detur quòd nulla ſit electio, ratione admixtionis inutilis, qa
vtile per inutile vitiatur. ix. diſt. ſi ad ſactas. iij. q. ix. pura.
Ad quod facit quod notatur. ſ. de teſti. in noſtra. in prin. ma
gnæ gloſſæ. Item quando ad aliquem actū exercēdū admit-
tit inhabilis inhabilē nihil agit. ff. de arbi. l. pe. in fine. ſ. de
offi. dele. cum ſuper. arg. ad hoc. ff. fa. er. hoc in iudicio. Item
ſi hoc eſt in actibus tēporalibus, vt in conſtit. ꝓcur. apparet
ſupra de procur. c finali. multò fortius in ſpūalib⁹. lix. diſ. c.
ij. & vltimo ad quod optimè facit quod not. ī. de præben.
cum nō igno. in vlti. glo. Ad hoc facit de ele. c. maſſana. In
contrarium videt̃ ꝙ nō noceat ſi aliqui excōicati electioni
interfuerunt, cùm ius in nō excōicatis remanſerit & reſide
rit eligendi. ſ. de elect. bone. de poſtu. præla. gratū. ff. ꝙ cuiuſ
que vniuer. nomine. l ſicut. Item illi qui ſunt habiles, & ha
bēt vocē, poſſunt ius nō habētes & priuatos admittere. ſ. de
elect: cū vintoñ. ad hæc. ff de offi. pto. Barbarius. Itē ſi ver⁹
tutor cū falſo authoritatē pſtiterit à notatis pſtatio bñ va-
let. ff. qd cū falſo tu aut. l. j § fi. Domini. verum eſt ꝙ de iſto
articulo tangere in aliquibus glo præſertim Inno. & Cōpo.
poſt cum ſ. de electio. illa. ¶ Sed omiſſis opinionibus mul-
tis inutilibus, cauſa collationis ſic dico, quòd ſi excommuni
cati ſunt admiſſi p nō excōicatos ignorātes, tūc non nocet
electo qa excōicati interfuerunt in eadem, & tunc ſemper
valet non excōicatorū electio ſiue ſua electio ſit ab alia ſepa
rata, quia excōicati vnum, & nō excōicati alium elegerunt

ſiue ſimul ſic per omnes tam excõicatos quàm non excõica-
tos vna electio celebrata quia in primo caſu,vis totius capi-
tuli & poteſtas in non excommunicatos reſedit etiam ſi fue-
rit vnus tantùm,ſic loquitur.ſ.de elect.bonę. de poſtul.gra
tũ.ff.qd cuiuſque vniuer.noie.ſicut. In ſecũdo verò,idẽ quia
notis excõicatorum pro nullis habitis,valet electio aliorum
in quod totum ius reſidebat.ſ.de electione.c.ij.lib.vj.ar.nec
poteſt eis aliquid imputari,cum eos admiſerunt ignorantes:
quia ſine cauſa eos excludere ab electione non poterant:nec
debebant.ſ.de elect.innotuit.&.c.in geneſi.de cauſa poſſeſs.
cum eccleſia.j.de elect.clerici.exc.mi apoſtolicæ.nec diſtin-
guo vtrum excommunicatum maiorem partẽ eligentiũ ſa-
cerent,vel minorem:quia vbi minorẽ,valet electio aliorum
qa à maiori & ſaniori parte.c.celebrata de eccleſia.&.c.qa ꝓ
pter.ſi verò maiorem,adhuc valet minorẽ partis electio,in
qua vt præmittitur ꝓpter vitium aliorũ tota poteſtas capi-
tuli reſidebat. Verũ ſi excõicati p nõ excõicatos admittunſ
ſcienter & ſine cauſa,& nulla proteſtatione pręmiſſa,vbi ma
ximè erat notoria excõicatio,vel de ipſa conſtare poterat,
tunc non valet electio ſubſecuta ſic intelligitur de procura-
toribus.c.finali.de electio. maſſana.& alia iura pro prima
parte inducta,vt quia de excõicatione dubitant & proteſtan
tur,quòd eum admitterent ratione illa,quia de excõicatiõe
dubitant non tãquàm ius habẽtem,vel ꝗa excõicatos nõ poſ
ſunt de iure repellere cum ſit impedimẽtum occultum.ij.q.
vij.plerique.&.c.all.ꝙ nõ intendunt ꝙ illi qui vocem in ele
ctione non habent,admittantur vel præſtent in electione
ſuffragium,cum eiſdem nec volunt eos in collectores habe-
re ſed tantùm ex ſuis vocibus intendunt electores initi. Idem
intelligo verſi.de facto non poſſunt eos expellere propter ex
cõicatorum nimiam potentiam ſiue metũ,quia tunc etiam
valet electio ſimili proteſtatione præmiſſa.ſ.quod me.cau.
c.j.ĩ.eo.c.ſi iuſtus metus.ad hæc ſupra de electione.cumana.
& iſta vera ſunt,vbi omnes nõ excõicati erant ſcientes.Sed
ſi aliqui ſciant excommunicationem aliquorum,& alij igno
reut,tunc electio ignorantium ſemper tenet,ſiue plures ſint
ſiue pauci per illa quæ ſunt dicta ſuperiùs:quia illi qui ſcien-
admitterent excõicatos,ſuam electionem inficiunt & annul
lãt arg.eorũ que dicta ſunt ſuperius:& de elect.congregato.
& præmiſſa intelligo,quia vbi fuerunt duæ electiones cele-
bratæ in eodem contextu,quæ procedunt cũ ignorãtes vnũ
eligunt,& ſcientes alium ſi eundem eligunt ſcientes & igno
rantes,teneo de præſenti cã collationis.ꝙ ſi ignorantes ſunt
plures,valet electio aľs non:ſi verò ex interuallo eligerent
ignorantes,non valeret electio quia licet alij malè fecerint
excommunicatos obmittendo ſcientes & ideò non valuit
eorum electio non tñ ſunt ꝓpter hoc eligẽdi poteſtate pri-
uati:quare notãdi fuerũt per alios vt in.j.notabili prædixi.
Et ſi,vt dixi,ſcientia multorum non nocet,vbi ignorantes
vocibus excõicatorum minimè innituntur multominꝰ noce
ret ſciã paucorũ,vel vniꝰ ſolius. Et do conſiliũ electoribꝰ,ꝙ
ſemp ad cautelam dictam ꝓteſtationẽ pręmittant. Sed q̃ro,
11 nunquid† excõicatus poſsit poſt abſolutionem eligi ſicut
prius,hoc non proſequor cã breuitatis ſed vide Innoc.ſ.de
teſti.teſtimonium.in gloſſ.quid dices,quoad excommunica
tos ſufficiant ſupradicta.¶ Sed quid dices tu de ſuſpenſis?
Gloſſ.B.primò hic poſita quæ eſt breuis,idem in ſuſpenſis
reſpondet de conſuetudine cum dilectus.de electione.cum
inter.R.Sed contra de clerico exc.mi.ſi celebrat.Gloſſa ſol-
uit ibi.Sed cauſa collationis,ego dico idem in ſuſpẽſis ab ho
mine vel à canone,dum tamen ſuſpenſio ſit æqualis:quia ea
dem eſt ratio vtrobique.arg.ĩ.de ſenten.excom.eos.libro vj.
& infra de maioribus.& obedien.c.vnico.eodem libro.Re-
12 vera enim.c.ſi celebrat.loquitur de excõicatione† minori,
quæ tantũ à participatione ſacramẽtorũ excludit.ſ.de excõ.
à nobis.Sed videtur,ꝙ nullo modo poſsit eligere ligatus ex
communicatione minori,cũ ſit in pctõ mortali.ſ.ꝙ me.cau.
ſacris quod poſſet tamen in dubium reuocari.Sed de præſen
ti obmitto iſtud eius contrarium ſolue & proſequere ſupra
de electio.illa.in principio glo.Inno.Et ſuis rationibus adde
vnam quam tetigi ſupra in alia materia,quia eligentes vti-
litatem eccleſiæ proſequuntur & ideò faciliùs admittuntur,
quia nec excommunicati excommunicatione maiori proſe-
quutione ſeu defenſione iuris eccleſiæ repelluntur ſupra de
excep.dilecti.Sed teſtes certant de facto & cõmodo priuato
rũ.ar.ff.de pact.l.iuriſgen.§.ſi paciſcar.ar.ſ.de re iudica.cum
I.&.A.Et caueas tibi,quia de ſuſpenſione officij intelligo ſu
pradicta quantum ad elibentes,quia ſuſpenſio beneficij ab
13 electione actiue regulariter non repellat.Eligere enim† cõ
petit ratiõe officij,nõ ratione beneficij vt patet.ſ.de ele.cũ
vintoñ.cum.c.cum in cunctis. Aliaque eſt & diuerſa ſuſpen
ſio officij,quàm beneficij vt ſcitis omnes.¶ Nunquid autẽ
ſuſpenſus ab officio,à beneficio ſit ſuſpenſus? Vide breuiter
& recita gloſſ.domini mei domini Ioan.andre,& illud quod
dixi poſt eum.ĩ.de pœnis.c.vltimo ad finem magnæ gloſſæ
in cle & iſta ſufficiant De ſecundo notabili cã breuitatis vt
14 poſsim alia expedire.¶ Tertiò not. quòd ex† nominatione
ſola,niſi alia impediant ius acquirif nominato ipſam eñ no
minationẽ hic appello,& excõicatiõis denũciatio ſpelñr.
Sed contra in iuribus.ij.gl.hic poſitę p B Sol.j.de ſimplici
nominatiõe loquif nota.meũ intelligo,de ſolẽni.ſ.de poſtu.
bonę.in ſi.Et vide quod ibi notatur. Et iuxta hoc poſſet quę
ri,nunquid ſi ante datam impetrantis aliquis per patronum
ſit pñtatus ad vacantẽ eccleſiam ſed impetrans venit añquã
pñtatus fuerit inſtitutus,nũquid decretũ ipſe afficiat inſti-
tutionẽ & ius pñtatiõis abſorbeat ius q̃nis pẽdet maxime
ſi ex pñtatiõe acquiratur ius in re pñtato:videtur ꝙ ſic de
re iudi. cũ B.de iurepa.paſtoralis Iſtud nõ poſſũ ꝓſequi,ꝗa
15 papirꝰ deficit ꝓut vides.¶ Nota.iiij.clerũ† totiꝰ epiſcopa
tꝰ debere ad electionẽ vocari ad hoc.ĩ.de poſtu.bõę.ij.lxiij.
di.obeuntibꝰ.Sed cõtra.ſ.de can.poſ.cũ cũ eccleſia.Sc.Im
not.intelligo,de cõſuc.vel priuile.ſpãli.Secꝰ.de iur.vt.c.cũ
eccleſia alle.no.B.ꝙ electio debet à maiori & ſaniori pte eli
gẽtiũ celebrari.de ele.ꝗa pp.&.c.eccleſia.ſed cõtra de poſt.
gratũ.de ele.bonæ.vt dixi in.ij.no.ſed i cõtrarijs nulla pars
erat & i minori totũ ius e.reſidebat.& nũquid reqraf maior
& ſanior pſ vide B.ſ.de ele.dudũ.j.& vide qd dixi i c.cõgre
gato.no.ꝙ appellatio eiꝰ q appellationẽ aduerſarij nõ detu-
lit,electioni ĩpedire nõ põt.ĩ.e.an ſit ſed cõtra.ĩ.c.dilectꝰ.§.
ꝓtereà.ſed illud fecit delatio ꝗa aľs nõ potuiſſet ſe de appel.
iuuaſſe cũ appellatiõi Epi nõ detuliſſet vľ appellabaf circa
16 diuerſa & vide.q.gl.ĩ.e.an ſit.¶ No.vlt.electionẽ† canon.
cõfirmari debere.ſ.de ele.poſtquã & iuxta iſtud not.quęre
quæſtiones.Expeditis notabilibus,vt habeas completè dicti
Raymundi,ad duas quæſtiones per eum hic poſitas,licet im
pertinenter accedamus.
¶ PRIMO ergo quæro pone Petrus ſtuduit in legi-
bus & obtinuit licentiam ante religionis ingreſſum,poſteà
factus eſt monachus,& vult in legibus doctorari,quære
vtrum poſsit? Primò videtur quòd non:quia ratio quæ eſt
in audientibus vel legentibus,videtur eſſe in adipiſcendo
doctoratus honore:ad hoc de conſtitutionibus.tranſlato.
de confirmatione vti cum dilecta.de regularibus conſtitu
tionem.libro vj.Quoties enim vitium ex vna radice &c.C.
de nup.ſi libertam.Item quando aliquid tanquam illicitum
prohibetur,finis qui ex illo prohibito ſequi poteſt:& ad
quem illum prohibitum noſcitur ordinatum.xviij.q.ij.per
niciosum,&.c.monaſterium.&.c.diffinimus.xxvij.q.j.per
totum.c.primo & ſecundo maxime.Item peruenitur ad il-
17 lud.ĩ.de ſen.exc.inter alia ita aliquo† prohibito,prohibita
ſunt omnia,quæ euiſdem rationis exiſtunt:aľs ſimilis vel
minoris,& quę procedũt vel oriuntur ex eo.ũ ij.di.denique.
ad fin.ff.de ſpon.omnino ad audientiam. Itẽ poſtquã quæ
minora ſunt audire vel legere ꝓhibef monacho ne cleri.vel
mo.non magno.&.c.vltimo illa quæ maiora ſunt ſcilicet
doctorari in illa ſcientia:fortiùs prohibẽtur.ar.l.ff.de ſena.
qui indignus.cum concor.de hær.cum ex iniuncto preterea
qui preparatoria ad aliquid ꝓhibenf,fortiùs illa ad q noſci-
tur illud

tur illud ordinatum arg.ꝭ.de ſenten.excom.is cui.libro.vj.
18 Item ſi religioſus† recipiat in legibus doctoratum, aliquali-
ter naſcetur ſcandalum,& quædam,vt ſic loquar,abhomina
tio erga multos:ergo iſta ratione erit quamuis nõ ſubeſſet
alia,obmittendum.ꝭ.de præbend.cum teneantur.& c.cùm
non ignores.ſ.de præſcrip.c.ij.ar.opt.ꝭ.de op.no nũci.cùm
ex iniuncto.ar.op.lxj.di.in ſacerdotibus.in fine.Præterea il-
lud debet vitari,ex quo deriſione religionis vituperium po
teſt naſci.ſ.de ſeruis non ordi.c.primo.infra de præbendis.
niſi eſſent.lxiij.diſtinctione.cùm Adrianus.Sed ex doctora-
tione deriſio quædam & diffamatio orietur ergo & cętera
ꝭ.ne cleri.vel mo.c.ij.C.de epi.& cleri.offi.& l.generalitas.
Iſtud etiam parum vt videtur religioſo proderit,& tamen
famæ ſuæ & religioni ſuæ nocebit:ergo meliùs eſt abſtinere
xiij q.v.denique ar.ff.de rei.ven.in ſundo.Item ex parte reli
gioſi quædã ambitio videt̃,quę in religioſis maximè repro
batur.ꝭ.de elec.quorũdã.lib.vj.ꝭ.de pręb.cũ ſingula.ar.op.
quia ex hoc quædã diſſolutio oriret̃.ad hoc.xxxvij.di.ideò.
Præterea non debet quis fruſtratoriè & ſine cã vbi ꝓſertim
in litera vt.ſ.dixi impediũt ꝓmoueri:ſed iſtę fruſtra docto
ret̃ cũ act⁹ doctorales in leg.à modo exercere non poſsit vt
dicũt dicta capitula.nõ magno.&.c.vlt.ad hoc.s.de off.del.
cũ cõtingat.ff.de procur.nõ cogendum.Præterea cùm reli-
19 gioſus† vitã pſectiõis elegerit illã debet ſequi in ppetuũ: cũ
ergo ſit maioris perfectiõis & meliùs ꝙ pecunia,quã in do
ctoratu adipiſcẽdo expẽderet cõuertat̃ in vtilitatẽ monaſte
rij:ergo doctorari nõ debet ad hoc.ſ de renun.niſi cũ pridẽ
ar.op.xxj.q.iiij.omnis iactantia.ꝭ.de exceſsi.pręla.nimis. de
no.op.nunc.c ij.Item ad vanã gloriã videtur tẽdere honor
talis,quam debent maximè religioſi vitare.vt.c.omnis ꝓxi.
alleg.xvj.q.j.ſi turpis.item regulariter ab omnib⁹ actibus &
honoribus ſecularibus ꝓhibent̃.xvj.q.j.pſbyteros.ſ.de ſyn.
c.j.xxxij.di.c.j.op.ar.de vita & hone.cler.qui in cle.ad hoc.
de ſtatu mo.ne in agro.in cle.ne cleri vel mo.vt periculoſa.
Item ad hoc facit ſeru⁹.c.vt periculo.imò videt̃ p illum tex.
20 ꝙ† ipſum doctorãs in facultate legali,ſniam excõicatiõis in
curreret ipſo facto.itẽ qñcunq; pars aliqua aliquib⁹ interdi
cit̃,multò forti⁹ artis illi⁹ magiſteriũ ꝓhibetur.ꝭ.de iudæis.
ita quorundam. de ſagitta.c.primo.ar.bo.xxxiij.q.iij. qui
aliorum.de vi.cleri.c.primo.lib.vj.Item cum vt dictum eſt,
ſ.act⁹ magr̃ales vel doctorales:in legibus exercere nõ poſsit
nec nomen doctoris eſt ei concedendũ,ne rebus ſed verbis
cum ſit potiùs faciẽdum contrarium.l.impoſita videatur.
coram dele.l.ij.in fine.ꝭ.de elect.commiſſa.præterea & iſta
ratio ſatis vrget,effectus debet magis trahere nomẽ,quã no
mẽ vel denominatio ipſum effectũ vel fructũ:quoniã vt di-
cit tex.nõ ſermoni res,ſed rei debet ſermo eſſe ſubiect⁹.ꝭ.de
ver.ſignifica.intelligẽtia.xxij.q.ij.is autem.&.q.v.humanæ.
Sed iura dicunt expreſſè,ꝙ quando res pdit nomen,ẽt effe-
ctu fruſtratur:ergo multò fortius cum rei fructus perditur
nomen & denominatio ſibi ſunt adimẽda.cũ igit̃ fruct⁹ do-
ctoralis honoris & effect⁹ nõ poſsit à modo exerceri p iſtũ:
nec honor ſibi eſt concedendus.ar.ad hoc op.C.de ſer.anul-
lo.lxviij diſtinct.item ad hoc facit,quia nomina debent eſſe
conſonantia rebus iuſtis de donationibus.§.eſt & aliud.infra
de præbendis.cum ſecũdum xvj.q.j.ſi cupis.xxij.quæſtione
v.cauete.nam nemini vt dicit.c.debent impenſa opera con
cordari.xvij.diſtinctione.in oratorio.præterea iſte rennu-
ciauit legali ſcientiæ religionem intrando,ergo à modo ad
ius renunciatum non poteſt de iure reuerti,indignum eſt
enim,vt aliquis poſsit redire ad id,cui renunciandum puta
uit.C.de iureiur.ſi quis.ff.de minori.ſi iudex.nam remitten
tibus actiones ſuas,de conſec.diſtinctione.iiij. quærit̃ item
iſtud potuit præuidere ante religionis ingreſſum,& in legi-
bus recipere doctoratum.ſibi igitur imputabit.ff.lo.& con
du.ſi quis domum.ꝭ.de homici.c.vlti.lib. vj . Item videtur
textus in.c.cũ magna.cũ ii dicit ne ſpirituales viri occaſiõe
ſciẽtię legalis,mundanis rurſum actiõib⁹ inuoluãtur.& hæc
ſufficiant in hac parte.Item ad hoc facit auth.de priuilegijs
21 do hære.mili.non præſtaũ circa medium col.vij.nã† omne
priuilegium à legibus deſcendens iſti religioſo denegãdum
videtur. Ad hoc.op.q.de apo.quidam. ¶ Tamen obmiſsis
argumentis alijs,eligo ſtatim & contrarium teneo amore
Baccalarij mei religioſi,in cuius perſona quomodo debet eſ
ſe,& dico ꝙ dictis rationibus non obſtantibus,poterit in le
gibus doctorari quod probo ſic,primo quia in iſto actu ceſ
ſat ratio quare religioſis legalis ſcientia prohibetur:& ſic de-
bet ceſſare quoad hunc actum prohibitio:non enim per re-
ceptionem doctoratus magis ſecularibus actionibus vel ne
gotijs inuoluetur,quàm priùs:&per iſtam rationem multis
de ſuperioribus alleg.pro parte contraria rñdetur:ita pro
bantur.ꝭ.c.cum ceſſante.de iureiur.& ſi chriſt⁹.ff.de vul.&
pu.ſubſti.ex facto.cum cõcor.de iure pa.adigere.quãuis.itẽ
iſtud non inuenitur præhabitum,& ſic p cõſequẽs eſt cõceſ
ſum.ſ.de tranſla.c.ij.de teſti.c.j.ff.de iud.cum ptor.pręterea
cùm religioſi ſint prohibiti audire vel legere dũtaxat hanc
prohibitionẽ odioſam ad alia in quib⁹ eſt præſertim alia rõ
nõ extendã.ff de li.& poſth.cũ qdã.Item illa iura loquun-
tur de exeuntibus clauſtrum,& dimittentibus habitum.iſte
autem non exit,& per hoc reſponſum eſt.c.periculoſa.in fi.
Item ſtatuta pœnalia etiam ad caſus alios,dum tamen poſ-
ſit reddi ſimilitudo aliqua minimè extenduntur.ꝭ.de elect.
ſtatutum.li.vj.item in.c.ſuper ſpecula.dicitur per aliquos
quòd licet religioſi non poſsint leges legere vel audire:bene
tamen poterunt cauſa honoris in alicuius alterius amici re-
petitiõe intereſſe.ſi ergo poſſunt alterius principium hono
rare,ergo ſuũ forti⁹.C.de ſer.præſes.de p e.di.ij.ſanè.xxiij.
q.v.ſi non licet.idem tenet Inn.ſummus doctor,ꝙ religioſi
poſſent leges audire in clauſtro,q̃a iura loquunt̃ de exẽtib⁹
extra clauſtrũ:item per iſtud principium nõ impeditur ſtu-
diũ theologię in aliquo,imo faciliùs & libẽtiùs ad illã ſe trãſ
ferret cùm honorem iſtius fuerit aſſecut⁹. lxxiij.diſt.c.vlti
mo.ar.pręterea & aduerte,qñcunq; aliquis act⁹ certo tpe
prohibetur,ſi ille tempore debito ſit factus ſed aliquid de
eius executione remaneat,ille act⁹ incept⁹ debito tempore
poterit poſt modum executioni mandari,vel declarari.ff.de
teſta.hæredes palã.ar.licet ergo iſte religioſus poſt ingreſſũ
religionis non potuiſſet audire leges,vel legere: ex quo ta-
men debito tempore curſum ſuum perfecit,& in legibus
licentiam obtinuit,ille honor quis habet perfectionem licet
non omnimodam , nunc poterit executioni mandari: nihil
enim videtur de nouo fieri,ſed factum priùs executioni mã
datur.arg.ſupra de reſcrip.literis.item pro hoc optimè facit
ſicut religio impedit legale ſtudium tempore religionis.
Sed priùs nullus impediebatur,niſi ſubeſſet alia ratio:iſta
appellatio extraiudicialis impedit quæ fiunt poſt eam,non
tamen illa quæ præcedebant eandem:& hoc eſt vna differẽ
tia inter iudicialem & extraiudicialem:& ſic illa non pote-
rat impedire & adhuc aliqua facienda reſcribant,quę erant
conſequentia præcedentium,nũquid illa p talem appellatio
nem poterũt impediri?certè nõ,q̃a ꝓcedentiũ ſunt ſequela
& antiqua potiùs videntur quàm noua.ꝭ.e.conſtitutis.&
ibi hoc dicit Inno.nõ tamen ita clarum.item ad hoc facit rõ
iurium,dicentium,ꝙ etiam illi quorũ intereſt,innouationẽ
priuilegiorum impedire non poſſunt : cũ cã innouationis
ſubeſt:quia nihil per innouationẽ cõcedit̃ ſed antiquõ tantũ
modo conſeruatur.ꝭ.de confir.vti.cũ dilecta.de priuilegijs
ex parte.&.c.quia intentionis.& dicta ratio bñ facit ad pro
poſitũ:quia hic eſt vna cã bona,quare vult in legibus docto
rari,quia & doctorabitur forſan in decretis:quare ad hono
rem recipiendum in legibus non videtur:ex ambitione vel
ex gloria vana moueri Sed quia ita cito ambos honores re-
cipiet,ſicut vouit nec propter honorem legalem,erũt maio
res expenſæ & p iſtã rationem multis etiã de ſuperiorib⁹rñ-
det̃.Itẽ iſte non debet eſſe deterioris cõditionis p religionis
ingreſſum, imo potiùs melioris xix.q.vltima.c.ſi.arg.ꝭ.de
iudęis.c.iudęi.§ primo.Item certum eſt,quòd leges ad ne-
gocia eccleſiaſtica conſerũt exercenda.ꝭ.de no.op.nuncia.c.

j.x di.per totum. Et ſciẽtia canonica & ciuilis quodã modo
ſunt connexę: quare rõne cõnexitatis, iſtud debet pmitti. ar.
ff. queãdmodũ ſerui. ami. ſi cõmunẽ maxime qa vtrunq; re-
cepturus eſt in momẽto ad hoc de cã poſſ. c.ij. & c. paſtora-
lis. de arbi. cum concor. Itẽ executio act⁹ legitimi impediri
non debet: licet ad caſum peruenit. à quo inchoari nõ poſsit
j. de reg. iuris. libro ſexto. de conuer. coniu. placet in ſimili.
Item ſi diceres contrarium, per hoc poſſent multi retrahi
à religionis ingreſſu: & tamen debent potius ad hoc curiali
tates mutari ad hoc. xlv. di. qui ſincera. & dicto. c. iudęi de iu
dęis: ergo &c. ar. op. j. de diuor. gaudentius. ad principiũ. Itẽ
22 † ſi iſte ſit doctor legũ eccleſiæ erit honor. & ob hoc fortes
vicini potẽtes, ab occupatione iurũ eccleſię retrahenſ. & à
ſubditis habebitur in maiori reuerẽtia & honore ad hoc ſ.
de elect. officij. lxxxvj di. quando. integritas enim præſiden-
tium & honor ſalus eſt ſubditorum. lxj. diſt. miramur. & ho
norabuntur ſubditi, ex honore patris ſeu ſpiritualis: ſcilicet
vnius religioſi, quia ſcriptum eſt, gloria hominis ex honore
patris ſui. & dedecus filij pater ſine honore erit. iij. Item ci-
tius promouebitur iſte, ad alium honorem: & ſic cũ ſibi pro-
ſit nec noceat alij, in iſto honore impediri non debet. ff. de
damno infecto. Proculus. arg. j. de præbendis. de multa. ff.
de cuſto. reo l.j Facit quod no. de præbendis. cum ſecundũ.
in glo. ſed quare ad finem. Item per hoc, fiet ad ſtudendum
diligentior, & ſic etiam melius gubernabit vt ſicut nomine
& honore, ſic alios re & ſcientiæ veritate præcellat. arg. xlj.
di. multi. j. q. j. viliſsimus. j. q. vij. conuenientibus. in auth. de
ſanctiſsimis epiſcopis § damus. xxxvj di. § ecce. & in proœ-
mio. ff. Itẽ ad ingrediendum religionẽ libẽtius inducenſ, qđ
expedit eccleſiæ quę viris literatis maximè noſciſ indigere.
infra de priuil. ſuper ſpecula. j. de elect. cum ex eo. lib. vj.

¶ SECVNDO quæro, de conſuetudine enim regni
Fráciæ eſt, ꝙ parochiani ad refectionẽ ſuę parochialis eccl'ię
teneanſ ſibi emere libros, & alia ornamenta, niſi pro illis eſ-
ſet aliquid ſpecialiter conſtitutum: homines de Villanoua
fuerunt & ſunt parochiani eccleſię de Veruoto à tanto tem
pore &c. Deinde cõſtructa fuit quædã capella, in dicta Vil-
lanoua, ad cuius refectionẽ fuerunt obligati homines ipſius
villæ: & acquirenda etiam ornamenta, poſtea dicta eccleſia
de veruoto, reparatione indiguit, & nouum campanile fuit
ibi conſtitutum: & factæ duæ magnæ campanæ: homines
de Villanoua requiſiti fuerunt, vt cõtribuerent, ipſi contra-
dicunt dicentes, ꝙ debet ſufficere quòd onus capellæ ſupra-
dictæ ſupportent. Alij contradicunt, quæritur quid iuris?
Et præſuppone, ꝙ nõ fuit diuiſa parochia, nam aliàs non re-
putarem dubitabilem quæſtionem: cùm tunc fuerunt duæ
diuerſæ parochię de ecc. ędi. ad audientiam. de præbendis
vacantibus cum concordan. eo. titulo. dilecto, nam tunc pa-
rochiani reſtitutionẽ ad eccleſiæ ſuæ tenerentur duntaxat.
item ſuppone, quòd ſic eſt in facto, quòd in cappella poniſ
cappellan⁹ perpetuus de cõſenſu rectoris parochialis eccl'ię
de veruoto, & p ipſum epiſcopũ pñtaſ. Itẽ ꝙ homines de vil
la noua ſepeliuntur omnes in eccleſia de veruoto, & cimite-
rio ſuo, quamuis in dicta capella alia recipiant ſacramenta.
his ſuppoſitis dico, quòd homines villæ nouæ ad contribuẽ
23 dum tenentur. Primo hoc patet per conſuetudinem † gene
ralem, quæ vult quòd parochiani omnes, ad reparationem
ſuę eccleſiæ teneantur. Cùm ergo iſti ſint parochiani de Ver
uoto, ad omnia onera ſicut alij ſũt adſtricti: cõpelliq; debent
per cenſuram eccleſiaſticam ad dictã cõſuetudinem obſer-
uandam. j. de ſimo. ad apoſtolicam. C de ſacroſanct. ec. § ꝓ
conſuetudo. ix. col & hîc not. in. c. copioſa. de eccle. ędi. § pri-
mo. Et perinde eſt, ac ſi tenerentur de iure. xj. diſtinctione. in
his. j. de eccle. ędi. c. de his. arg. Præterea ex quo omnes paro
chiani tenentur, & iſti ſunt parochiani vt alij, excuſari non
poſſunt, quominus vt alij teneantur enim omnes illi vnum
corpus vel vnam ſocietatem faciunt, debent æqualiter regu
lari nec debent diuerſo iure, ſed eodẽ cẽſeri infra de decimis.
cum in tua. duodecima quæſtione ſecunda. cognouimus. de
priui. qa circa hoc. j. de ſta. mo. recolẽtes. itẽ turpis eſt pars
q ſuo nõ cõgruit vniuerſo: quare hoies de villa noua, cũ ſint
parochiani: vt alij, nõ debẽt exiſtere ſingulares, nec ab alijs
deuiare. viij. di. quæ contra mores. arg. de pręſcri. cùm nõ li-
ceat. cum ibi notatis. Item cùm ab eccleſia de veruoto reci-
piãt ſacramenta & ſepelianſ ibidem, & campanæ in ſepultu
ra pulſentur, quis dubitat quin teneantur ad contributionẽ
campanarum, & per conſequens campanilis, ſine quo nõ poſ
ſent campanæ ſubſiſtere: nemo eſt, qui neſciat quia ſecundũ
24 rationem & iura ſentiens † honorem, & cõmodũ ex aliquo,
debet etiã eius onera ſupportare. ff. de reg. iur. ſecũdũ naturã
extra de cẽſi. c.j. in cle. de reg. iur. qui ſentit. li. vj. Ad hoc. ff
de iuriſ. om. iudi. l.ij ff. de procur. ad legatum. & l. ad rẽ. Item
25 audiendi † non ſunt nolentes antiquam inſtitut & obſeruã
tiam temerariè violare. x. q. j. ſi quidam. & c. nouerint. & ſic
hactenus extitit conſuetũ, & in prouincia in eccleſijs & ca-
pellanis ſimilibus obſeruatum: quare in iſtis ſimiliter eſt ob
ſeruandum. ſ. de conſuetudi. cùm olim. de offi. archidiac. c.
finali præterea cũ iſti de Nouauilla parochiani ſint, vt pro-
fertur eccleſię de veruoto, patet manifeſtè ꝙ ad cõtributio-
nẽ teneanſ, niſi ſpecialiter ſe exẽptos ꝓbarẽt quare ſi ſe vellẽt
excuſare, oportet eos allegare priuilegium, & probare. c. ſi
contra morem. ſicut expreſſe dicunt iura, quòd omnes eccle-
ſiæ in diœceſi alicui⁹ conſtitutę tenentur ad iura ep̃alia niſi
probentur exemptę. ſ. de præſcript. cùm olim. & c. auditis.
Item videtur expreſſum, nec eſt dubitandum de iure text.
dicit ꝙ ſi in vna parochia principali ſint alię eccleſię vel ca-
pellę ꝙ homines illarum eccleſiarum inferiorum, teneanſ ad
iura parochialia matrici eccleſię ꝑſoluenda. cũ ergo capel-
la de villanoua, ſit ſubiecta eccleſię de veruoto, tãquã eccl'ię
matrici & principali, licet homines de villanoua recipiant
aliqua ſacramenta ibidem nihilominus tamen, omnia iura
debent ſoluere eccleſię de veruoto, tãquã principali vt ꝓbaſ
ſ. de pręſcript. ex tranſmiſſa. ꝙ capella de villanoua ſit ſub-
dita alij, patet quia curatus de veruoto, pñtat ibi capellanũ
& ſemp poniſ de volũtate ipſi⁹. vt dixi. ſ. Prętereà homines
dictę villę ſacra oia recipiũt ab eccleſia de veruoto, qđ patet
qa per capellanũ qui ibi poniſ conferunſ noie eccleſię prin-
cipalis, vnde illa videſ ſacrã cõferre, cui⁹ noie cõferunſ. ar. de
præſcript. ad audiẽtiã. & ſi diligenti. de reſti. ſpo. cũ veniſſet.
cum ibi notatis. nec dicti homines aliquam poſſunt excuſa-
tionem prætẽdere: nec excuſationis colorẽ. niſi qa in capel-
la, quæ fuit ibi cõſtructa aliqua ſacramenta recipiũt & one-
rati ſunt de refectione illius capellæ, quare videreſ, ꝙ eis de-
bet ſufficere vnũ on⁹. Sed iſtud eis nõ ꝓficit, qa noie eccl'ię
principalis ſacra pcipiunt vt præfertur. Iterũ nõ obſtat nec
releuat eos, quòd ad illius capellæ reparationem tenentur,
cùm illa capella ſit in eorum fauorem conſtructa: quia eis
fortè erat difficile vel oneroſum, accedere ad eccleſiam prin
cipalem: quare cùm in hoc releuati ſint, rationabile eſt, ꝙ
in alio onerentur, ſcilicet ad reparationem vel refectionẽ ip-
ſi⁹, vt probatum eſt. ſ, nec ꝓp hoc debet matrici eccl'ię pię-
diciũ generari: imò magis obligati ſunt homines de villano
ua, eccl'ię de Veruoto: qa pmiſit illã ibi ędificari capellã. ar.
op. j. de cõ. ec. vel alſ cũ ſicut. ff. de pet. hær. l. ſed ſi hac. § con
ſuluit. xvj. q. j. præcipimus. ff. de teſtamento mili. l.iij Quid
plura: textum allego, ꝙ teneantur vt alij, ſicut in fauorem
iſtorum de Villanoua fuit ędificata capella. ita alibi cõcediſ
leproſis à iure, ꝙ ipſi poſsint habere capellas, i quibus miſſas
audiãt & recipiant ſacramẽta. nunqd tñ ꝓpter hoc eccleſiæ
parochiali præiudicium generatur. certũ eſt ꝙ non: imò di-
cit textus, ꝙ ſalua manẽt eccl'ię parochiali oĩa iura ſua, non
enĩ vult Papa vt illud quod in fauorem aliquorũ cõcediſ in
aliorũ iacturã vel iniuriã conuertaſ itẽ alius tex. dicit ꝙ qñ
in aliq̃ parochia capella de nouo cõſtruiſ, nihilominu⁹ eccl'ię
principali, & parochianę honor debit⁹ ẽ ſeruãd⁹. j. de ec. ędi.
c. ij. & iij. nec iuuaret hoies de Villanoua, ſi magno ſtetei int
tẽpore, etiam p. xl. annos, quia nihil ſoluiſſet ad reparationẽ
26 eccl'ię de Veruoto, nã † nec poſſet cõſuetudo ſup hoc itrodu

ci cum

ci cū ſic eſſet onerosa & damnoſa eccleſiæ Tales eñi cõſue-
tudines i nõ pot° diſſuetudines reprobanſ. ſ. de cõſue. c. j.
de re. ec. ali. vel non. c. fi. nec factū aliquod vel cõtradictio p
quod vel per quã in poſſeſſione vel ſciſina nõ cõtribuẽdi in
talib° poſſent dici hoĩes de villa noua aliqualiter interuene
rit ſed tamẽ fuit quia caſus talis vel ſimilis reparationis vel
contributionis aliis non occurrit arg. op. ff. quẽmadmodũ
ſeruit. ami l. ſi quis alia-§. fi. & l. ſi locus. Item quãuis in cõſtru
ctione capellæ fuerit ordinatum, vt dicti homines ibi reci-
perent ſacramenta, hoc docuit intelligi ſaluo iure eccleſiæ
principali vt probatur expreſſe. j. de re. do. c. ij. de cõfir. vti.
vel inuti. c. finali. Raymundus. de fargijs.

¶ TERTIO quæritur occaſione eorum, quæ ſcripſi
ſupra in primo notabili, & cõtinuando dicta prędicti Ray-
mundi, pone electio fuit in aliqua eccleſia, poſt appellatio-
nem legitimã celebrata, nunquid per modũ attẽtati debeat
p appellatiõis iudicem reuocari: & ſic reuocaſ & poſteà ap-
pellatio pronunciata fuerit eſſe nulla electio reuocata iterũ
conualeſcat, & ſi nõ, an ſaltẽ ſit eligend° is, cui electio fuerit
reuocata. Aduertatis hîc, quia quãuis hęc quæſtio quæ tria
dubia continet ſatis clara ſit penes aliquos, eſt tamen apud
multos difficilis & obſcura. Et duo dubia ſoluit & tangit do
minus Ioannes calderinus, & materiam attẽtatorum proſe-
quitur ſatis late. j. de elect. cupientes. libro ſexto ad finem.
Tertium autẽ dubium ego addo, & de materia attentatorũ
loquar vobis breuiùs & clariùs ſatis, quàm locutus fuit dñs
Cardi Et vt ſuper iſta materia quæ hic nota eſt, cõiter ali-
qualem ſaltẽ generalẽ notitiã habeatis, dicã ꝓpoſiti qõnẽ.
27 Et ante omnia eſt ſciendum, quid † eſt p modum attentati
aliqua reuocare & dico, ꝙ id eſt reuocare per modum attẽ-
tati, quòd ex eo tantummodo reuocatur, quòd poſt appella
tionem extitit attentatum: quamuis appellationem non-
dum conſtet veritatẽ ſeu iuſtitiam continere. ¶ Vtrum er-
go probato quòd legitimè fuerit appellatum, reuocabitur
electio ante omnem appellationis euentum. Voca appella-
tionem legitimam, ſicut eſt, quæ ex tali cauſa interponitur,
quæ ſi eſſet probata & cętera. infra eodem capitulo vt debi
tus. & c. cum ſpeciali. vtpote appellatur ne electio ab excõ-
municatis vel ſuſpenſis celebretur vel de excõicato, vel ne ce
lebretur, niſi vocatis oĩb°, qui debẽt & poſſunt cõmodè in-
tereſſe: vel excluſis illud q intereſſe cõſueuerũt de cõſuetu-
dine vel de iure. ſ. de elect. cũ inter. & c. quia ꝓpter. ſ. de cã
poſſ. cũ eccleſia. videſ ꝙ per modũ attẽtati debeat reuocari
p regulam generalem, quæ vult reuocari oĩa quæ poſt appel
lationem legitimam attentantur. de reſcriptis. ſignificante.
& c. Rodulphus. de iudic. exhibita. de libel. obl. c. ij & iij. ff.
nil nouari. app. pend. l. vna. j. eod. ſignificauit. & c. ſequenti.
& c. cum cauſam. & c. ex parte. Item ratio quare reuocantur
28 quæ fiunt poſt appellationẽ eſt inter cæteras: q a † appellatio
ad ſuperiorem tranſfert negotium à quo vel ſup quo extitit
appellatũ, & poteſtatẽ inferiorẽ ſu p eo ſuſpẽdit. ſ. de off. de.
paſtoralis-§ præterea. j. eo. directę. Item videtur eſſe caſus, &
pluſquam caſus, quia textus dicit ꝙ illa quæ fiunt in negotio
electionis poſt appellationem emiſſam ex probabili cauſa,
ſunt nulla infra. de electione. capitulo ſi poſtquam. libro. vj.
¶ Dico ſoluendo quòd non reuocabitur electio, quamuis
poſt appellationem præmiſſam fuit attentatum, donec con
ſtet de veritate appellationis, & quòd reuocatio electionis
29 pendet ex appellationis euẽtu Ratio eſt illi † q eligũt ius ſuũ
& vtilitatem eccleſię ꝓſequuntur quare p interpoſitionem
appellatiõis, impediri nõ poſſunt. ff de pact. l. inter debitorẽ.
de foro compe. ſi diligenti. Item ſi diceremus contrarium, in
poteſtatẽ cuiuſlibet eſſet prouiſionem eccleſię & ꝓmotionẽ
cuiuſlibet boni viri malitioſe vex ex inuidia impedire. cũm
quilibet cum facienda electio immineret, poſſet formare
appellationem legitimam, & in ea ſubijcere falſam cauſam:
& ſic noceret mihi factum inimici mei, & eccleſię inſidias p
parãtis contra iura de elect. quia propter. j. de ſim. ſicut tuis
ad finem. Item ſi denunciatio extraiudicialis ius ſolius tertij
impedire non poteſt. C. debitorem vend. pig. impe. non po.
l. j. & ij. ergo multominus factum tertij & reipublicę ſcilicet
prouiſionem eccleſię non poterit talis appellatio impedire,
q vim cuiuſdam denunciationis noſcitur obtinere: ar. ſ. c. cũ
ſit. cum duobus vinculis difficilius pręiudicetur, quã vni. ſ.
de treuga & pace. j. j. de conſi. vti. cũ dilecta. inſti. de adop.§
j. de arbitris. cum tempore. Sed tunc demum reuocabitur
electio, cũ conſtabit cauſas in appellatione expreſſas, ſeu alſ
veras eſſe. j. eo. conſtitutis. ar. op. C. de rei vendi. ſi fundum
Expreſſum eſt hoc ſupra, de elect. cum inter. Item caſus eſt.
l. ꝙ debeat appellans ante ſentẽtiam de iuſtitia appellationis
docere. C. de app. hi, qui ad ciuilia. de ſupp. negl prel. c. fi. j. e.
non ſolum-§. fi. non ob. contra primò cùm dicitur omnia de
bent reuocari quæ fiunt poſt appellationẽ: verum eſt, cùm
appellationẽ cõſtiterit eſſe bonã: & ideò ſi diligẽter aduertas
inuenies in omnib° decretalibus, in quibus mandãtur reuo-
cari facta poſt appellationem, ſi eſt ita, vel ſi conſtiterit vt
poteſtis videre, vel æquipollentia verba. Non obſtat quod
opponitur ſecundo de tranſlat. & reuoca. quia illa poſſent
quandoque cõcludere, cũ in iudicio appellaſ. Item ego non
concedo, ꝙ omnino appellatio licet emiſſa ex cauſa ꝓbabili
tranſferat negotiũ ad ſuperiorem, & inferiorib° eximat po
teſtatem: nam multa ſequereſ abſurditas vt pręmiſi Et iura
ad hoc allegata intelligo, vbi p ſuperiorẽ cã appellationis ex
certa ſciẽtia eſt cõmiſſa Sic loquitur. c. paſtoralis-§ prætereà.
Vel illud intelligo cùm eſt per inferiorem appellationẽ dela
tũ. vel intelligo illud de appellatiõe legitima, quoad formã:
quia cauſam probabilem continet quoad rei exiſtentiam:
quia cauſæ ipſius ſunt verę: quod dependet ex cognitione
appellationis euentu. ſ. de re iudic. cum I. & A. j. de appella.
libro ſexto. nec obſt. c. ſi poſtquam quia illud eſt ſpeciale, vt
ibi notatur. Sed dices illa ſolutio eſt contra me, ſi intelligas
quæſtionem vbi fuit electio in cathedrali vel regulari eccle-
ſia celebrata. Sed adhuc reſpondeo, quòd ille textus confir-
mationem annullat, quæ debet facilius impediri: cum in ea
magna diſcuſſio & cauſæ cognitio requiratur. j. de electio-
ne. c. vltimo. libro. vj. ſ. eo. nihil Vnde contra ſuperiorem
præſumitur & contra factum ſuum, qui poſt interpoſitam
appellationem confirmat. Secus in electione & electoribus,
quia ibi talis diſcuſſio non requiritur. Item contra electores
non præſumitur: cum factum ſuum & vtilitatem eccleſiæ
proſequantur. Sed confirmator factum proſequitur alienũ:
& magis eſt, vt præſuppoſui, præſumitur contra eum. Item
30 confirmatio † eſt actus iudicialis, quia cauſę cognitiõe requi
rit non ſic electio. Conſtat autem ꝙ act° iudicialis, poteſt fa
cilius impediri, vt notatur etiam dicto. c. finali. ſi poſtquam.
¶ Dic ergo mihi quando reuocabuntur per modum atten-
tati quæ fuerit poſt appellationem Breuiter dico ſic, cauſa
collationis quòd propriè non fit reuocatio per modum at-
tentati, niſi quando à diffinitiua ſententia appellatur: Cer-
tumque eſt vel ſaltem dubium, appellationem tenere: Sed
tunc oportet probari tria, & diffinitum fuiſſe ſic loquitur
c. venientes. de iureiuran. j. de appel. non ſolum. in princip.
alſ non fit reuocatio per modum attentati regulariter &
vt non teneam vos plus in hoc, Si inueniatis alios caſus, in
quibus fiat per modũ attentati reuocationem vix inuenie-
tis ꝙ hoc faciat ſolius appellationis dependentia vel factũ
illicitum quod attentatur in ſecunda parte gloſ. Card. in. c.
cupiẽtes. ver. & ſi quidem. vel iudicis inferioris delatio, vt in
tertia parte. ver. ſi non inter eaſdem vel inhibitio, vt eadẽ par
te. ver. ſi autem. vel aliqua alia ſpecialis ratio fuit in cauſa,
Et hoc intelligo ſiue à iudice inter eaſdẽ pſoas & multò for
ti°, ſi inter alias: ſiue à partib° ſiue à tertio aliqd attẽtaſ app.
pẽdẽte ſiue iudicialis appellatio ſiue extraiudicialis exiſtat,
& ſic eſt expedit° prim° articul° qõnis. ¶ De ſcdo principa-
li patet ſolutio, quia non procedit Sed poſito quòd procede
ret & electio reuocata fuiſſet per modum attentati & poſt
appellatio pronunciata fuerit eſſe nulla, electio reuocata
iterum conualeſcat. Reſpondeo quòd non. quod proſeque-

j x.di.per totum. Et ſciẽtia canonica & ciuilis quodã modo
ſunt connexę:quare rõne cõnexitatis,iſtud debet pmitti.ar.
ff.quẽadmodũ ſerui.ami.ſi cõmunẽ maxime qa vtrunq; re-
cepturus eſt in monitẽto ad hoc de cã poſſ.c.ij.&.c.paſtora-
lis.de arbi.cum concor.Itẽ executio act⁹ legitimi impediri
non debet:licet ad caſum peruenit.à quo inchoari nõ poſſit
j.de reg.iuris.libro ſexto.de conuer.coniu.placet in ſimili.
Item ſi diceres contrarium,per hoc poſſent multi retrahi
à religionis ingreſſu:& tamen debent potius ad hoc curiali
tates mutari ad hoc xlv.di.qui ſincera.& dicto.c.iudęi de iu
dęis:ergo &c.ar.op.j.de diuor.gaudemus.ad principiũ.Itẽ
22 †ſi iſte ſit doctor legũ eccleſiæ erit honor.& ob hoc fortes
vicini potẽtes,ab occupatione iuriũ eccleſię retrahenſ.& à
ſubditis habebitur in maiori reuerẽtia & honore ad hoc ſ.
de elect.officij.lxxxvj.di.quando.integritas enim præſiden-
tium & honor ſalus eſt ſubditorum.lxj.diſt.miramur.& ho
norabuntur ſubditi,ex honore patris ſeu ſpiritualis:ſcilicet
vnius religioſi,quia ſcriptum eſt,gloria hominis ex honore
patris ſui.& dedecus filij pater ſine honore erit.iij. Item ci-
tius promouebitur iſte ad alium honorẽ:& ſic cũ ſibi pro-
ſit nec noceat alij,in iſto honore impediri non debet.ff. de
damno infecto. Procul is.arg.j de præbendis. de multa.ff.
de cuſto.reo l.j.Facit quod no.de præbendis.cum ſecundũ.
in glo.ſed quare ad finem.Item per hoc,fiet ad ſtudendum
diligentior,& ſic etiam melius gubernabit vt ſicut nomine
& honore,ſic alios re & ſcientiæ veritate præcellat.arg.xlj.
di.multi.j.q.j.viliſsimus.j.q.vij.conuenientibus. in auth.de
ſanctiſsimis epiſcopis.§.damus.xxxvj.di.§ ecce. & in proœ-
mio.ff.Itẽ ad ingrediendum religionẽ libẽtius inducenſ,qd
expedit eccleſiæ quę viris literatis maximè noſciſ indigere.
infra de priuil.ſuper ſpecula.j.de elect.cum ex eo.lib.vj.

¶ SECVNDO quæro,de conſuetudine enim regni
frãciæ eſt,ꝙ parochiani ad refectionẽ ſuę parochialis ecclię
teneanſ ſibi emere libros,& alia ornamenta,niſi pro iſtis eſ-
ſet aliquid ſpecialiter conſtitutum : homines de Villanoua
fuerunt & ſunt parochiani eccleſię de Veruoto à tanto tem
pore &c.Deinde cõſtructa fuit quędã capella,in dicta Vil-
lanoua,ad cuius refectionẽ fuerunt obligati homines ipſius
villæ:& acquirenda etiam ornamenta,poſtea dicta eccleſia
de veruoto,reparatione indiguit , & nouum campanile fuit
ibi conſtitutum:& factæ duæ magnæ campanæ:homines
de Villanoua requiſiti fuerunt,vt cõtribuerent,ipſi contra-
dicunt dicentes,ꝙ debet ſufficere quòd onus capellæ ſupra-
dictæ ſupportent. Alij contradicunt, quæritur quid iuris?
Et præſuppone,ꝙ nõ fuit diuiſa parochia,nam aliàs non re-
putarem dubitabilem quæſtionem:cùm tunc fuerunt duæ
diuerſæ parochię de ecc.ędi.ad audientiam.de præbendis
vacantibus cum concordan.eo.titulo.dilecto,nam tunc pa-
rochiani reſtitutionẽ ad eccleſiæ ſuæ tenerentur duntaxat.
item ſuppone,quòd ſic eſt in facto,quòd in cappella poniſ
cappellan⁹ perpetuus de cõſenſu rectoris parochialis ecclię
de veruoto,& p ipſum epiſcopũ pntaſ.Itẽ ꝙ homines de vil
la noua ſepeliuntur omnes in eccleſia de veruoto,& cimite-
rio ſuo,quamuis in dicta capella alia recipiant ſacramenta.
his ſuppoſitis dico,quòd homines villæ nouæ ad contribuẽ
23 dum tenentur.Primo hoc patet per conſuetudinem †gene
ralem,quæ vult quòd parochiani omnes,ad reparationem
ſuę eccleſiæ teneantur.Cùm ergo iſti ſint parochiani de Ver
uoto,ad omnia onera ſicut alij ſũt adſtricti:cõpelliq; debent
per cenſuram eccleſiaſticam ad dictã cõſuetudinem obſer-
uandam.j.de ſimo.ad apoſtolicam.C.de ſacroſanct.ec.§.ꝙ
conſuetudo.ix.col.& hic not.in.c.copioſa.de eccle.ędi.§.pri-
mo.Et perinde eſt,ac ſi tenerentur de iure.xj.diſtinctione.in
his.j.de eccle.ędi.c.de his.arg.Prætereà ex quo omnes paro
chiani tenentur,& iſti ſunt parochiani vt alij,excuſari non
poſſunt,quominus vt alij teneantur enim omnes illi vnum
corpus vel vnam ſocietatem faciunt,debent æqualiter regu
lari nec debent diuerſo iure,ſed eodẽ cẽſeri infra de decimis.
cum in tua.duodecima quæſtione ſecunda.cognouimus.de
priui.qa circa hoc.j.de ſta.mo.recolẽtes. itẽ turpis eſt pars
q ſuo nõ cõgruit vniuerſo:quare hoĩes de villa noua,cũ ſint
parochiani:vt alij,nõ debẽt exiſtere ſingulares,nec ab alijs
deuiare.viij.di.quæ contra mores.arg.de pręſcri.cùm nõ li-
ceat.cum ibi notatis. Item cùm ab eccleſia de veruoto reci-
piãt ſacramenta & ſepelianſ ibidem,& campanæ in ſepultu
ra pulſentur,quis dubitat quin teneantur ad contributionẽ
campanarum,& per conſequens campanilis,ſine quo nõ poſ
ſent campanæ ſubſiſtere:nemo eſt,qui neſciat quia ſecundũ
24 rationem & iura ſentiens †honorem,& cõmodũ ex aliquo,
debet etiã eius onera ſupportare.ff.de reg.iur.ſecdm naturã
extra de cẽſi.c.j.in cle.de reg.iur.qui ſentit.li.vj. Ad hoc.ff
de iuriſ.om.iudi.l ij ff.de procur.ad legatum.&.l ad rẽ.Item
25 audiendi†non ſunt uolentes anti quam inſtitit & obſeruã
tiam temerariè violare.x.q.j.ſi quidam.&.c.nouerint.& ſic
hactenus extitit conſuetũ,& in prouincia in eccleſijs & ca-
pellanis ſimilibus obſeruatum:quare in iſtis ſimiliter eſt ob
ſeruandum.ſ.de conſuetudi.cùm olim.de offi.archidia.c.
finali.prætereà cũ iſti de Nouauilla parochiani ſint,vt præ-
fertur eccleſię de veruoto,patet manifeſtè ꝙ ad cõtributio-
nẽ teneanſ,niſi ſpecialiter ſe exẽptus pbarẽt quare ſi ſe velint
excuſare,oportet eos allegare priuilegium,& probare.e.di
contra morem.ſicut expreſſe dicunt iura,quòd omnes eccle
ſiæ in diœceſi alicui⁹ conſtitutę tenentur ad iura epalia niſi
probentur exemptę.ſ.de præſcript.cùm olim.&.c.auditis.
Item videtur expreſſum,nec eſt dubitandum de iure text.
dicit ꝙ ſi in vna parochia principali ſint aliç eccleſię vel ca-
pellę ꝙ homines illarum eccleſiarum inferiorum,teneanſ ad
iura parochialia matrici eccleſię pſoluenda cũ ergo capel-
la de villanoua,ſit ſubiecta eccleſię de veruotu,tãquã ecclię
matrici & principali , licet homines de villanoua recipiant
aliqua ſacramenta ibidem nihilominus tamen,omnia iura
debent ſoluere eccleſię de veruoto,tãquã principali vt pbaſ
ſ.de pręſcript . ex tranſmiſſa.ꝙ capella de villanoua ſit ſub-
dita alij,patet quia curatus de veruoto,pñtat ibi capellanũ
& ſemp poniſ de volũtate ipſi⁹.vt dixi.ſ.Prętereà homines
dictę villę ſacra oĩa recipiũt ab eccleſia de veruoto,qd patet
qa per capellanũ qui ibi poniſ conferunſ nõie eccleſię prin-
cipalis,vnde illa videſ ſacrã cõferre,cui⁹ nõie cõferunſ.ar.de
præſcript.ad audiẽtiã.& ſi diligenti.de reſti.ſpo.cũ veniſſet.
cum ibi notatis.nec dicti homines aliquam poſſunt excuſa-
tionem prætẽdere:nec excuſationis colorẽ.niſi qa in capel-
la,quæ fuit ibi cõſtructa aliqua ſacramenta recipiũt & one-
rati ſunt de refectione illius capellæ,quare videreſ,ꝙ eis de-
bet ſufficere vnũ on⁹. Sed iſtud eis nõ pficit,qa nõie ecclię
principalis ſacrã pcipiunt vt præfertur.Iterũ nõ obſtat nec
releuat eos,quòd ad illius capellæ reparationem tenentur,
cùm illa capella ſit in eorum fauorem conſtructa : quia eis
fortè erat difficile vel oneroſum,accedere ad eccleſiam prin
cipalem:quare cùm in hoc releuati ſint,rationabile eſt,ꝙ
in alio onerentur,ſcilicet ad reparationem vel refectionẽ ip-
ſi⁹,vt probatum eſt.ſ,nec pp hoc debet matrici ecclię piu-
diciũ generari:imò magis obligati ſunt homines de villano
ua,ecclię de Veruoto:qa pmiſit illã ibi ędificari capellã.ar.
op.j.de cõ.ec.vel aſs cũ ſicut.ff.de pet.hær.l.ſed ſi hac.§ con
ſuluit.xvj.q.j.præcipimus.ff.de teſtamento mili.l.iij Quid
plura?textum allego,ꝙ teneantur vt alij,ſicut in fauorem
iſtorum de Villanoua fuit ędificata capella.ita alibi cõcediſ
leproſis à iure,ꝙ ipſi poſsint habere capellas,ĩ quibus miſſas
audiãt & recipiant ſacramẽta.nunqd tñ ppter hoc eccleſiæ
parochiali præiudicium generatur.certũ eſt ꝙ non:imò di-
cit textus,ꝙ ſalua manẽt ecclię parochiali oĩa iura ſua,non
enĩ vult Papa vt illud quod in fauorem aliquorũ cõcediſ in
aliorũ iacturã vel iniuriã conuertaſ itẽ alius tex.dicit ꝙ qñ
in aliq̃ parochia capella de nouo cõſtruiſ,nihilominꝰ ecclię
principali,& parochianę honor debit⁹ ẽ ſeruãd⁹.j.de ec.ędi.
c.ij.&.iij.nec iuuaret hoĩes de Villanoua,ſi magno ſteterint
tẽpore,etiam p.xl.annos,quia nihil ſoluiſſet ad reparationẽ
26 ecclię de Veruoto,nã †nec poſſet cõſuetudo ſup hoc ĩtrodu

ci cum

ci eũ ſic eſſet oneroſa & damnoſa eccleſiæ Tales enĩ cõſue-
tudines i nõ poti⁹ diſſuetudines reprobanť.š.de cõſue.c.j.
de re.ec.ali.vel non.c.ſi.nec ſactũ aliquod vel cõtradictio p
quod vel per quã in poſſeſſione vel ſeiſina nõ cõtribuẽdi in
tribu⁹ poſſent dici hões de villa noua aliqualiter interuene
rit ſed tamẽ fuit quia caſus talis vel ſimilis reparationis vel
contributionis aliàs non occurrit arg.op.ff.quẽmadmodũ
ſerui.ami.l.ſi quis alia-§.fi.&.l.ſi locus.Item quãuis in cõſtru
ctione capellæ fuerit ordinatum,vt dicti homines ibi reci-
perent ſacramenta,hoc docuit intelligi ſaluo iure eccleſiæ
principali vt probatur expreſſe.j.de re.do.c.ij.de cõfir.vti.
vel inuti.c.finali.Raymundus.de fargijs.

¶ TERTIO quæritur occaſione eorum,quæ ſcripſi
ſupra in primo notabili,& cõtinuando dicta prędicti Ray-
mundi,pone electio fuit in aliqua eccleſia,poſt appellatio-
nem legitimã celebrata,nunquid per modũ attẽtati debeat
p appellatiõis iudicem reuocari:& ſic reuocať & poſteà ap-
pellatio pronunciata fuerit eſſe nulla electio reuocata iterũ
conualeſcat,& ſi nõ,an ſaltẽ ſit eligend⁹ is,cui electio fuerit
reuocata.Aduertatis hîc,quia quãuis hæc quæſtio quæ tria
dubia continet ſatis clara ſit penes aliquos,eſt tamen apud
multos difficilis & obſcura.Et duo dubia ſoluit & tangit do
minus Ioannes calderinus,& materiam attẽtatorum proſe-
quitur ſatis late.j.de elect.cupientes libro ſexto ad finem.
Tertium autẽ dubium ego addo,& de materia attentatorũ
loquar vobis breuiùs & clariùs ſatis,quàm locutus fuit dñs
Cardi Et vt ſuper iſta materia quæ hîc nota eſt,cõiter ali-
qualem ſaltẽ generalẽ notitiã habeatis,dicã ꝓpoſui qõnẽ.
27 Et ante omnia eſt ſciendum,quid † eſt p modum attentati
aliqua reuocare & dico,ꝙ id eſt reuocare per modum attẽ-
tati,quòd ex eo tantummodo reuocatur,quòd poſt appella
tionem extitit attentatum:quamuis appellationem non-
dum conſtet veritatẽ ſeu iuſtitiam continere.¶ Vtrum er-
go probato quòd legitimè fuerit appellatum, reuocabitur
electio ante omnem appellationis euentum.Voca appella-
tionem legitimam,ſicut eſt,quæ ex tali cauſa interponitur,
quæ ſi eſſet probata & cętera infra eodem capitulo vt debi
tus.& c.cum ſpeciali.vtpote appellatur ne electio ab excõ-
municatis vel ſuſpenſis celebretur vel de excõicato,vel ne ce
lebretur,niſi vocatis oib⁹,qui debẽt & poſſunt cõmodè in-
tereſſe:vel excluſis illud ꝗ intereſſe cõſueuerũt de cõſuetu-
dine vel de iure.š.de elect.cũ inter.&.c.quia ꝓpter.š.de cã
poſſ.cũ eccleſia.videť ꝙ per modũ attẽtati debeat reuocari
p regulam generalem,quæ vult reuocari oĩa quæ poſt appel
lationem legitimam attentantur.de reſcriptis.ſignificante.
&.c.Rodulphus.de iudic.exhibita.de libel.obl.c.ij &.uj.ff.
nil nouari.app.pend l.vna.j.eod.ſignificauit. &.c.ſequenti.
&.c.cum cauſam.&.c.ex parte.Item ratio quare reuocantur
28 quæ fiunt poſt appellationẽ eſt iter cæteras:q † appellatio
ad ſuperiorem transfert negotium à quo vel ſup quo extitit
appellatũ,& poteſtatẽ inferiorẽ ſup eo ſuſpẽdit.š.de off.de.
paſtoralis-§.præterea.j.eo.directę.Item videtur eſſe caſus,&
pluſquam caſus,quia textus dicit ꝙ illa quæ fiunt in negotio
electionis poſt appellationem emiſſam ex probabili cauſa,
ſunt nulla infra de electione.capitulo ſi poſtquam.libro.vj.
¶ Dico ſoluendo quòd non reuocabitur electio , quamuis
poſt appellationem præmiſſam fuit attentatum,donec con
ſtet de veritate appellationis,& quòd reuocatio electionis
29 pendet ex appellationis euẽtu Ratio eſt illi † ꝗ eligũt ius ſuũ
& vtilitatem eccleſię ꝓſequuntur quare p interpoſitionem
appellatiõis,impediri nõ poſſunt.ff.de pact.l.inter debitorẽ.
de foro compe.ſi diligenti.Item ſi diceremus contrarium,in
poteſtatẽ cuiuſlibet eſſet prouiſionem eccleſię & ꝓmotionẽ
cuiuſlibet boni viri malitioſe vex ex inuidia impedire.cùm
quilibet cum facienda electio immineret , poſſet formare
appellationem legitimam,& in ea ſubijcere falſam cauſam:
& ſic noceret mihi factum inimici mei,& eccleſię inſidias p̃
parãtis contra iura de elect.quia propter.j.de ſim.ſicut tuis
ad finem.Item ſi denunciatio extraiudicialis ius ſolius tertij

impedire non poteſt.C.debitorem vend. pig.impe.non po.
l.j.&.ij.ergo multominus factum tertij & reipublicę ſcilicet
prouiſionem eccleſię non poterit talis appellatio impedire,
q vim cuiuſdam denunciationis noſcitur obtinere.ar.š.c.cũ
ſit.cum duobus vinculis difficilius pręiudicetur,quã vni.š.
de treuga & pace.j.j.de conſi.vti.cũ dilecta.inſti.de adop.§.
j.de arbitris.cum tempore . Sed tunc demum reuocabitur
electio,cũ conſtabit cauſas in appellatione expreſſas,ſeu aľs
veras eſſe.j.eo.conſtitutis.ar.op.C.de rei vendi.ſi fundum
Expreſſum eſt hoc ſupra,de elect.cum inter.Item caſus eſt.
l.ꝙ debeat appellans ante ſentẽtiam de iuſtitia appellationis
docere.C.de app.hi,qui ad ciuilia.de ſupp.negl pręl.c.ſi.j.e.
non ſolum-§.fi.non ob.contra primò cum dicitur omnia de
bent reuocari quæ fiunt poſt appellationẽ: verum eſt,cùm
appellationẽ conſtiterit eſſe bonã:& ideò ſi diligẽter aduertas
inuenies in omnib⁹ decretalibus,in quibus mandãtur reuo-
cari facta poſt appellationem,ſi eſt ita,vel ſi conſtiterit vt
poteſtis videre,vel æquipollentia verba.Non obſtat quod
opponitur ſecundo de tranſlat.& reuoca.quia illa poſſent
quandoque cõcludere,cũ in iudicio appellať.Item ego non
concedo,ꝙ omnino appellatio licet emiſſa ex cauſa ꝓbabili
transferat negotiũ ad ſuperiorem,& inferiorib⁹ eximat po
teſtatem:nam multa ſequereť abſurditas vt pręmiſi Et iura
ad hoc allegata intelligo,vbi p ſuperiorẽ cã appellationis ex
certa ſciẽtia eſt cõmiſſa Sic loquitur.c.paſtoralis-§ præterea.
Vel illud intelligo cùm eſt per inferiorem appellationẽ dela
tũ.vel intelligo illud de appellatiõe legitima,quoad formã:
quia cauſam probabilem continet quoad rei exiſtentiam:
quia cauſæ ipſius ſunt verę:quod dependet ex cognitione
appellationis euentu.š.de re iudic.cum I.& A.j.de appella.
libro ſexto.nec obſt.c.ſi poſtquam quia illud eſt ſpeciale,vt
ibi notatur.Sed dices illa ſolutio eſt contra me,ſi intelligas
quæſtionem vbi fuit electio in cathedrali vel regulari eccle-
ſia celebrata.Sed adhuc reſpondeo,quòd ille textus confir-
mationem annullat,quæ debet facilius impediri:cum in ea
magna diſcuſſio & cauſæ cognitio requiratur.j.de electio-
ne.c.vltimo.libro.vj.s.eo.nihil Vnde contra ſuperiorem
præſumitur & contra factum ſuum,qui poſt interpoſitam
appellationem confirmat.Secus in electione & electoribus,
quia ibi talis diſcuſſio non requiritur.Item contra electores
non præſumitur:cum factum ſuum & vtilitatem eccleſiæ
proſequantur.Sed confirmator factum proſequitur alienũ:
& magis eſt,vt præſuppoſui,præſumitur contra eum.Item
30 confirmatio † eſt actus iudicialis,quia cauſę cognitiõe requi
rit non ſic electio.Conſtat autem ꝙ act⁹ iudicialis,poteſt fa
cilius impediri,vt notatur etiam dicto.c.finali.ſi poſtquam.
¶ Dic ergo mihi quando reuocabuntur per modum atten-
tati quæ fuerit poſt appellationem Breuiter dico ſic,cauſa
collationis quòd propriè non fit reuocatio per modum at-
tentati , niſi quando à diffinitiua ſententia appellatur: Cer-
tumque eſt vel ſaltem dubium,appellationem tenere:Sed
tunc oportet probari tria,& diffinitum fuiſſe ſic loquitur
c.venientes.de iureiuran.j.de appel. non ſolum.in princip.
aľs non fit reuocatio per modum attentati regulariter &
vt non teneam vos plus in hoc,Si inueniatis alios caſus,in
quibus fiat per modũ attentati reuocationem vix inuenie-
tis ꝙ hoc faciat ſolius appellationis dependentia vel factũ
illicitum quod attentatur in ſecunda parte gloſ.Card.in.c.
cupiẽtes.ver.& ſi quidem.vel iudicis inferioris delatio,vt in
tertia parte.ver.ſi non inter eaſdem vel inhibitio,vt eadẽ par
te.ver.ſi autem.vel aliqua alia ſpecialis ratio fuit in cauſa,
Et hoc intelligo ſiue à iudice inter eaſdẽ pſoas & multò for
ti⁹,ſi inter alias:ſiue à partib⁹ ſiue à tertio aliqd attẽtať app.
pẽdẽte ſiue iudicialis appellatio ſiue extraiudicialis exiſtat,
& ſic eſt expedit⁹ prim⁹ articul⁹ qõnis ¶ De ſcdo principa-
li patet ſolutio,quia non procedit Sed poſito quòd procede
ret & electio reuocata fuiſſet per modum attentati & poſt
appellatio pronunciata fuerit eſſe nulla , electio reuocata
iterum conualeſcat.Reſpondeo quòd non.quod proſeque-

re, vt in præallegata gloſſa domini Cardinalis circa medium. in verſiculo. Sed pone, obmiſſis alijs argumentis. ¶ De tertio principali ſuppoſito quòd non conualeſceret, nunquid ſaltem eligendus ſit is, cuius electio fuerat reuocata? In ſimili inuenies quæſtionem non tamen in terminis noſtris per Innocen. ſ. de electione publicato & in commento magiſtri mei. domini Ioannis Andreæ Doct. in decima quæſtione & tangit ibi rationes poſitas pro & contra. Et quamuis iſtud tertium dubium videatur id eſt terminatum per illa, tamen eius contrarium teneo in propoſita quæſtione cauſa collationis Pro hoc faciunt illa quæ dicta ſunt in proxima quæſtione. Item iura ſunt expreſſa, quæ dicunt, quòd quando aliqua electio caſſatur propter defectum formæ non debet illius promotio etiam in eadem eccleſia impediri. Tamen textus nullam electionibus neceſſitatem imponit illi qui primò electus fuerat eligendus imò eis libertatem Sicut prius dimittit. ſupra de electione. ſuper eo. Prætereà textus videtur eſſe, quòd non debeat idem tunc eligi. ſed alius. ſupra de electione. conſiderauimus. in fine, Item textus dicit, quòd quando electio alicuius irritatur, electores in illo ſtatu ſunt, in quo erant, cum vacatio noua erat: ergo ſicut priùs eligere poterant quencunque ſufficientem & dignum, ita & modò infra de electione ſi electio. libro ſexto. non obſtant quæ not in capitulo publicato. quia dato quòd illa ſint vera, magna tamen eſt diuerſitas inter hanc opinionem & illam, quia ibi electores motu ſuo proprio videntes quòd errauerant, pœnitebant. Sicque non poterant in præiudicium illius quem in ſcrutinio nominauerant pœnitere vt contra ſuum factum venire infra de electione. ab eo. lib. ſexto. ff. de adoptionibus. poſt mortem. hîc autem ſuperior, cauſa cognita electionem caſſauit, quare apparet per eius iudicium, quòd electo ius non fuerat acquiſitum, & ſic electores non variant ex ſe, & ſuo arbitrio relinquuntur. Iterum ius alio, video differentiam in quæſtione c. publico ſcrutinium per omnia ritè proceſſerit, nec aliquid erat mixtum vitium vel defectus, & ſic ex publicatione facta, ius fuit acquiſitum nominato in ipſo, quod non potuit nec debuit ſibi tolli per errorem qui in collatione vel in pronunciatione electionis, poſt modum interuenit nam a ſ electores poſſent nominato, ius tollere ex nominatione quæſitum & in fraudem in collatione vel electione ſcienter deficerent vt poſſent poſt modum in alium conſentire: quod non debet concedi. ỉ. de diuor. quanto ad finem. Item ac hîc fuit totum ſcrutiniũ, & totus proceſſus electionis vicioſus pp appellationẽ legitimã præcedentẽ: quare cũ eſſet inſtitutio in prin. nullum ius in nominatione ſcrutinij vel electiõe acquiſitũ extitit nominato: quod declarat appellatiõis euent⁹, & oĩa tam ſcrutinium, quã electio ſubſecuta inueniunt eodẽ vitio laborare. ¶ Vnum autem nolo prætermittere ego dixi ſupra quòd innouata poſt appellationem à diffinitiua ſententia reuocantur per modum attentati, vbi tenet appellatio vel dubitatur de ipſa. Secus ſi appelletur ante ſententiam, quæ in iudicio ſiue extra quæ eſt ratio diuerſitatis, hîc iacet
31 lepus. Chariſſimi omnes ſcitis, quòd † appellatio eſt inuẽta, ad remedium oppreſſorum. ſ. e. c. ad noſtram. ỉ. e. cũ ſpãli grauato. no. per ſententiam diffinitiuã lati⁹, qa & magis indiget prouidetur quod patet quia appellans ante diffinitiuam habet cauſam in appellatiõe exprimere, & illam proſequi poteſt duntaxat Sed appellans à diffinitiua non habet exprimere cauſam: vt notatur. ỉ. eo. cum cauſam. Super quo aſsignare cõſueui duplicẽ rõnem, quę ad ꝓpoſitũ adoptatur, quam dixi & ibi vide per dominum meum Ioannem And. ỉ. eodem titulo. appellanti. in cle. Et ex præmiſsis reſultat alia ratio, nam quando appellatum eſt à diffinitiua, & nulla fuit cauſa expreſſa, cum iudex non ſit certus de cauſis appellationis, quia poteſt habere tales quæ nunquam corã iudice appellato allegarę fuerũt, debet pp ſuperioris reuerentiã, & qa de iure appellãtis incert⁹ eſt abſtinere, & ſi aliqua attẽtet facilius debent in ſuũ odiũ reuocari: ſecus eſt, quando appellatur ante diffinitiuam, quia ibi magis arctatur appellans, & magis de malitia pręſumit contra ipſum vt dixi poſt dominũ Io. an in. c. appellanti. magiſq; ibi fauetur
32 iudici, qui † debet trãſlationibus, & ſubterfugijs litigãtiũ obuiare. ỉ. de elect. cupientes. de dolo. & cõt. c. j in cle. quare factũ poſt talẽ appellationẽ quę tota fundat̃ i cauſis expreſſis antequam de veritate illorum conſtiterit, reuocari non debet: Item functus eſt iudex officio ſuo poſt ſententiam: quare meliùs debet ſuperſedere. Sed ante ſententiam magis ſua intereſt vt ſua iuriſditio deludatur, & proceſſus inchoatus per eum. ff. ne quid in loco publico. l. vltima.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem ab ordinario in vna cauſa in alijs coram eo cogi reſpõdere. & numero. 4.*

2 *Exceptionem ſpoliationis non opponi in notorijs.*

3 *Graue dici de quo plurimi ſcandaliſantur, & quod vniuerſam commouet vrbem.*

5 *Iudices aliquos eſſe ita bonos qui propter dubium gaudent quandoque de appellationibus.*

6 *In criminibus ſuſpicioni locum non eſſe.*

7 *Recuſationem ceſſare in omni crimine notorio maximè graui.*

CAP. XXIIII.

1 PRopoſuit. Caſus. Appellans ab † ordinario in vna cauſa, in alijs corã eo cogit̃ reſpõdere, põt tñ eũ recuſare, niſi cum de graui & manifeſto crimine accuſatur: Communis diuiſio. Secunda ibi: *Super quo* ¶ Expone literam. *appellat.* legitimè vt ſic maior dubitatio *pro illa.* i. obtenti illiuus appellationis *ſuſpectum.* ex alia iuſta cauſa, non ex eo quòd ab eo appellauit vel dic vt not. ſupra eo. ad hæc. Innocentius. vbi de hoc ſatis ſcripſi *ad reſpondendum.* coram ſe alij vero delegare poteſt cum loquatur in ordinario. Abbas. *ab ipſo.* actu, quod eſt notorium facti actus
2 permanentis Inno Dicit hîc Vinc. ꝙ exceptio † ſpoliationis non opponitur in notorijs, cùm ſit dilatoria & notorium plus eſt, quam litis conteſtatio ſecundum eum. ¶ Supple gloſſas In gloſſa ſecunda. ibi: *in pendenti.* imo ſtatim recurrentur ad arbitros & probato coram eis grauamine, procedet recuſatio aliter non vt dixi ſupra eodem. ad hæc ſicut. & in fine. ſecundum Tanc. qui hoc nota. ſ. e. ad hæc ſi. & idem ibi *quoad illud.* ſecundũ Vinc. Quid autem plus dixi hoc vide in Speculo. de recuſa. § finali. verſu penultimo *& in fine.* vel ſecundum Innocen. hoc crimen erat graue & manifeſtam, & ibi: *manifeſtum.* Sed non graue. dicit Hoſtiẽ. fortè hîc dicitur
3 graue † de quo plurimi ſcandalizantur & quod vniuerſam commouet vrbem. xxvj q. vj. c. ſi. vel relinquatur hoc iudicis arbitrio allegat de ſenten exc. pro illorum. verſu niſi exceſſus. ¶ Collectarius ponderat hîc quod hic notat Innoc. quòd in notorio delicto, non cadit recuſatio & clarè colligitur ex textu & gloſſa. ſecundum eum. Hoſtienſis contra quod poteſt intelligi vbi vellet excedere modum infra eodem capitulo. nouit ¶ Primò opponitur ibi cum dicit iudex tamen à quo appellatur, quia illi omnino ſuſpectus eſt, eum non debet ad reſpondendum ſuper alijs compellere. Quia iſte textus, vt videtur clarè dat intelligendum, quòd appellatio præcedens, eſt de per ſe cauſa ſufficiens recuſationis: imò eſt cauſa ſufficiẽs quare iudex à quo appellatur, nõ debet appellantem compellere ad reſpondendum coram eo, ſuper alijs: quia ex hoc ſolo, quòd appellauit ab illo iudice, ille de iure eſt omnino ſibi ſuſpectus. Contra quod videtur expreſſum ſupra eodem. in capitulo ad hæc ſi in vna. ibi ſi noluerit & cætera. Et adhuc magis obſtat iſtud illis quæ notaui in prædicto capitulo ad hæc ſi. vbi ſcripſi, quòd ſola appellatio de per ſe non eſt cauſa ſufficiens huiuſmodi recuſationis. Solutio dic quòd opus eſt, hanc decretalem intelligere

gere ſecúdũ illã,& iſtã legẽ per ſubauditũ vt cũ illa habeat
concordare. Primò ſiquidem oportet hîc ſupplere, quòd
per appellantem exceptio recuſationis oppoſita ſit: quia
hoc dicit prædicta decretalis.ad hæc ſi.Secundò oportet ſu
plere,quòd appellatio ſit talis,quæ cauſam ſuſpicionis in-
ducere poſsit.hoc eſt,quòd à iuſto & vero grauamine iter-
poſita ſit:vt ſcripſi in prædicto capitulo ad hæc ſi.poſt No-
uellam:quia vt ibi ſcripſi poſt Nouellam niſi grauaſſet ini-
quum eſſet,quòd ex iniuncto facto partis,ſuam iuriſdictio
nem amitteret. Vnde dicas, quòd hîc verbum *quia*. debet
accipi pro ſi.& ibi:*ſuſpectus eſt*.debet ſuppleri de iure.id eſt
ſi ſuſpectus eſſe debet, & tunc bene ſtat verbum omnino.
quia ſi generat remotionem dubij:quaſi velit dicere textus,
quòd ſi talis eſt appellatio propter quam omnino ſuſpe-
ctus haberi debuit,tunc non debet appellantem compel-
li ad reſpondendum ſuper alijs . nec mireris de talibus ſup-
pletionibus quia ſic neceſſe eſt,iura iuribus concordare.vt
infra de electione.capitulo cum expediat. libro ſexto. Et
maximè quia aliter iſte textus videretur in ſe contrarieta-
tem continere.Dicit enim primò quòd pro illa appella-
tione,non minus tenetur in alijs cauſis,ſuper quibus appel-
latum non eſt reſpondere:& poſteà dicit quòd non debet
ad reſpondendum,ſuper alijs compelli per eum quia illi om
nino ſuſpectus eſt Si enim tenetur,ergo compelli poteſt:&
ſi compelli non poteſt,non tenetur vt ergo contrarietas
huiuſmodi euitetur , oportet dicere , quòd illa verba
quia illi omnino ſuſpectus eſt.tollant contrarietatem quod non
poſſet fieri niſi ponerent diuerſitatem inter caſus.Si autem
ad vtrunque caſum vniformiter referrentur,nullam pone-
rent diuerſitatem inter caſus.Oportet ergo fateri,ꝙ tex.pri
4 mò ponit regulam, dicens,ꝙ appellans † ab ordinario,pro
illa appellatione non minus tenetur in alijs cauſis ſuper
quibus appellatum non eſt coram eo reſpondere.Secundò
ponit exceptionem,dicens quòd ſi ordinarius à quo appel-
lauit eſt ipſi appellanti omnino ſuſpectus . Subaudi & eſſe
debeat,& coram eo ſuſpicionem opponat tunc ille enim
non debet ad reſpondendum ſuper alijs.compellere:& pro
hoc bene facit , quia ſi textus non poteſt intelligi prout
iacet,non eſt mirãdum ſi ad bonum & eiuſdem intellectum
trahatur per ſuppletionem:modò quòd non poſsit intelli-
gi prout iacet clarè patet quia iſtud argumentum non eſt
bonum,appellaui ab officiali Auinionenſis iudice ordina-
rio meo in iſta cauſa,ergo in alijs cauſis motis & mouendis,
eſt & erit mihi durante appellatione , ſemper ſuſpectus,
5 quia aliqui † ſunt iudices ita boni,qui propter dubium gau
dent quandoque de appellationibus:imo ego exiſtens au-
ditor palatij quandoque conſului à me appellari,vbi du-
bius eram & grauamen prætenſum bono modo non pote-
ram reuocare. Et quòd prædictum articulum de iure non
teneat , habes caſum expreſſum in prædicto capitulo. ad
hæc ſi.ibi:*enim poteſt ſi voluerit tanquam ſuſpectum vitare alioquin
& cætera*.¶ Secundo opponitur ibi:*ſuper crimine adeò graui,
& manifeſto,quo ipſo actu merito ſit damnandus*. Nam ex iſtu
textu à contrario ſequũtur quatuor primum eſt,quòd ſuper
alia quacunque cauſa,in qua non ageretur de crimine etiam
poſt appellationem emergente,non poſſet ille à quo appel-
latur contra appellatum procedere . Secundum eſt, quod
idem eſſet ſi ſuper crimine ageretur,ſi crimen non eſſet
graue etiam ſi fortè eſſet notorium . Tertium eſt, quòd
idem eſſet de crimine graui,ſi non eſſet notorium ſeu ma-
nifeſtum Quartum eſt,quòd idem eſſet de crimine graui
& manifeſto ſi non eſſet tale,quo ipſo actu criminoſus me-
ritò ſit damnandus.argumentum enim à contrario fortiſſi
mum eſt in iure.ff.de officio eius cui mandata eſt iuriſdictio
l.prima.§ huius rei. ¶ Contra primum enim opponitur,
quia aliter iudicatur de ſuperuenienti & cætera.ſupra de
officio delegati.capitulo inſinuante.cum ſimilibus.Sed il-
lud verum,quando cauſa ſuperueniens,eſt alterius rationis
& dum cauſa diſpoſitionis præcedentia & conſequentia
non concernit Secus enim,quando præcedentia & conſe-
quentia ſunt eiuſdem rationis,& ad cauſam eiuſdem diſpo-
ſitionis vniformiter referuntur modo ſic eſt in propoſito,
nam ſuſpicio principaliter perſonam reſpiciens in his & in
illis vniformiter locum habet. ¶ Contra ſecundum oppo-
6 nitur,quia † videtur quòd generaliter in caſibus ſuſpicioni
non ſit locus nã ſi haberet locum ſuſpicio in criminib',per
hoc aperta eſſet via criminoſis,correctionem fugiendi cã:
poſſet enim quilibet criminoſus dicere ſuſpectum iudicem,
eò quòd tendit ad animaduertendum in ipſum.Præſertim
ſi iam vellet tendere ad torturam , plus enim eſt ſęuire in
perſonam,quam in cauſam.Et ideò non credit cõfeſſus vel
cõuictus in præiudiciũ aliorum:qa pſumit,ꝙ p euitatiõe vel
dilatiõe pœnę hęc faciũt.C.de accu.l.ſi.ſ.de cõfeſ.c.j. vnde
veriſimile eſt,ꝙ pro ſimili cauſa,iudicem vellent libẽter re-
cuſare.per quod damnum rei publicę afferetur : cũ multũ
eius interſit , ꝙ crimina puniantur.ff.ad.l.aquil.l. ita vul-
nerat'.ff.de publicanis,&vec.l.licitatio.§ quod illicitè. ff.de
fideiuſſ.l.ſi à reo.§ id quod vulgò.j.de ſentent.excom.c.vt
fama:§ j.Præterea,quia rerum priuatarum diſpoſitio publi
cis cõmiſceri vel ea impediri non debet j.de reſt.ſpo.c.fre
quens.in fine lib.vj.Quia ſic per cauſam ciuilem minorem,
præiudicaretur criminali maiori cõtra iura.ff.de iudi.l.per
minorem . C . de ordi.iudi.l.vltima canonizata.iij.q.ix ci-
uili quæſtione.Solutio dic ꝙ licet cũ maiori cognitiõe & di
ficultate,admittat recuſatio in crialib',q̃; i ciuilib'.pp om-
nẽ rõnũ pdictarũ,tñ ſi iuſta cã recuſandi appeat,admitti de
bet ſicut & appellatio qa regulariter ambulat pari paſſu,vt
pdicto.c.ſup eo.nec ob.c.frequẽs.i ſi.&.l.p minorẽ.cũ ſi.qa
loquunt in alijs caſib'.¶ Cõtra tertiũ opponit,qa videt ꝙ
gñaliter cũ agit de criminoſis notorijs puniendis,recuſatio
ceſſet ſiue crimina ſunt grauia,ſiue leuia:qa vbi eſt eadẽ &
maior rõ,ibi eſt idẽ ius.ff.ad.l.aql.l.illud.& ſi illud qd magis
videret ineſſe nõ ineſt,nec id qd min'.ſ.de ele.cũ in cũctis.
in prin.mõ maior vr rõ recuſationis,quãtò crimẽ grauí' cẽ
ſetur,quia ibi maius eſt delati periculum cautius eſt agendũ
vt prædixi & huius opinionis videtur eſſe Ber.ſ.e.c.præter
eã.in eo quod ad textum ſimilem Bernard' ibi.in.j.glo.ſup
plet maximè præterea qd i graui crimine ſit loc' recuſatiõi
etiam ſi prætendatur eſſe notoriũ,caſum habes.in cle.paſto
ralis.de re iudi,verſ.notorium quippe.cũ verſi.ſeq.Solutio
dic ꝙ etiã in leuibus criminibus notorijs poſt appellationẽ
cõmiſsis,ceſſat recuſatio & qd hîc ſuppleri debet maximè
iuxta glo.j.prædicti.c.ꝓterea.p rõnẽ.ꝓxi.vera tñ.Iſti textus
loquunt ſpãlius de grauib',qa in illis vno reſpectu,pl' vrget
ratio propter maius intereſſe ipſius recuſantis.& quia vtra
que rõ i vtroq; caſu de p ſe ſufficit in vtroq; idẽ fateri opor
tet.¶ Cotra quartum opponitur,quia iſte textus ſic vide
tur caſum ſuum reſtringere ad notorium facti ſeu actui
7 permanentis,& malè vt videtur.nam † in omni notorio cri
minoſo,maximè graui,videtur ceſſare recuſatio:vt .ſ.eo.c.
cum ſit romana in fine.& c.peruenit.& c.cõſueuit.&.c.pter
eã dicitur, ꝙ hîc & debet ſuppleri maximè per dicta iura vel
vr poſſe diſtigui,qa aut allegẽt ſuſpiciõis piculũ circa cõdẽ
nationẽ ſeu cris declarationẽ & tũc dic ꝙ i oi notorio crle,
ceſſat huiuſmoi recuſatio.q̃; ad hoc & itelligẽdo tñ notorie
tatẽ ꝓut declaraui.in p̃.c.ad hęc ſi i vna.Et ẽ rõ hui',qa p'-
q̃; cõſtat crimẽ tale eſſe,p hoc cõſtat ꝙ cõdẽnatio ſeu decla
tio ſic habet fieri,& ſic quãtũ ad hoc ceſſat piculũ & itereſſe
ac appellãdi & recuſãdi facultas ar.ij.q.vj.nõ ſolẽt.cũ ſi.aut
timet piculũ circa pœnę ipſorũ,& tũc aut ẽ certa pœna ſta
tuta à iure,quã iudici mutare nõ licet.vt.ff ad tur p.l.j.§ fin
aũt & tũc idẽ eadẽ rõe ꝙ tũc ceſſat piculũ,in alio caſu dixi.
aut pœna nõ certa ſtatuta à lege,ſed ẽ cõmiſſa ptãti & ab ar
bitrio ipſi' iudicãtis,& tũc loc' ẽ rerũ ſi magna & patẽs cã
appeat recuſãdi qa hîc circa pœnę acerbioris ſut min' acer
bę ipoſitionẽ iniũgere põt magnũ piculũ recuſãti fallit i gra
uib' crimib' maifeſtis,i qb' pp eorũ grauitatẽ priuat delega
t' facultate hui' recuſãdi.vt in hoc vtilitati publicę faueat.

Quæ huiuſmodi crimina grauia exigit abſq; procraſtinatiõe puniri ne ex ipſa dilatione cõtingat punitionẽ impediri Et ſic procedere põt iſte textus, &.c. cũ ſit. &.c. præterea. & cõſuluit. cum eorum ſenſu contrario. ¶ Sed quare addit hîc in fine vltra prædicta iura alleg. illa verba, *quò ipſo actu meretò ſit damnandus?* Certè dico, ꝙ addidit non ad reſtringendum, nec ad oppoſitũ, in ſenſu cõtrario deſignandũ. Ceſſat enim ſenſus contrarius, cũ aliud reperitur iure cautum. vt no. per Cy. C. de epi. & cle. l. conuẽticulas. & ſcripſi. s. de elect. publicato. modò ꝙ aliud ſit ſtatutũ, patet in. c. cùm ſcit. &. c. cõſuluit. &. c. præterea. quę generaliter & indiſtinctè loquuntur. Sed ponũtur prædicta verba ſolũ ad deſignandũ ꝙ plus vrget ratio cũ nototium eſt actu permanẽtis: vnde ne corrigãtur prædicta tria capitula, oportet hîc ſuppleri maximè ¶ Ex quibus apparet, qualiter procedit ſpecialitas, quã ponunt ſcribẽtes in grauibus criminibus manifeſtis, quoad recuſationem denegandã per hanc decre. & alia iura proximè allegata. ¶ Ex præmiſsis autẽ declara & determina atq; modifica ea quę notaui in prędicto. c. ad hęc ſi in vna. & ex illis etiã hîc notata, & etiã ex notatis in prędicto. c. conſuluit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatum abſolui cautione recepta, licet aduerſarius ne abſoluatur appellet.*
2 *Epiſcopum etiam dici habere palatium.*
3 *Epiſcopo verecundum eſſe debere, iuris ordinem peruertere.*
4 *Spirituales cauſas tractare in camera regis, contra debitum iuris naturalis eſſe.*
5 *Iudicem licet appellationi detulerit, iuriſditioni tamen adhuc ſe intromittere.*
6 *Partem aduerſam ſemper citandam eſſe.*
7 *Excommunicatus an abſolui poßit aduerſario ignorante.*
8 *Appellationem non eſſe modum recedendi à iudice ſuſpecto.*
9 *Audaciam reprobari.*
10 *Conſuetudo an poßit arctare iuriſditionem Epiſcopi ad certũ locum.*
11 *Iudicem à quo eſt appellatum, poſt appellationem iuriſditione ſua vti non poſſe.*
12 *Animam pretioſiorem eſſe quacunque poſſeßione.*
13 *Pœnitenti peccatum dimitti in mortis articulo, confeßione mediãte.*
14 *Appellans ſi petat à iudice à quo, beneficium abſolutionis, quòd appellationi ſuæ renunciet.*
15 *Delegatum nullam propriam iuriſditionem habere.*
16 *Iura ſpecialia ſic interpretari debere, vt quantò minus fieri poteſt iuri communi derogent.*

CAP. XXV.

1 QVaſtronte. Caſus. Abſoluitur † excommunicatus cautione recepta, licet aduerſarius vel excommunicator ne abſoluatur appellet & pars prima reprehendit quærentem. Secunda vero ibi, *Sane*. duplici ipſius quæſtioni reſpondet & incipit ſecunda quæſtio ibi: *de his*. ¶ Expone literam *palatio*. & ſic non ſolum 2 papa vel rex. ſed etiã † epus dicit̃ habere palatiũ: *dignitatem*. quę maior eſt regali vnctione de ſacra vnctione. c vnic. verſ. refert. *& infra*. forte decidit̃ Papã dixiſſe ſe hoc nõ credere. *quelibet*. dependẽte à contumacia vel offenſa dubia, vel à delicto ex quo ſolus De⁹ offendit̃ ſcdm Hoſt. ne ſit contra. de verb. ſig. ex parte. j. &. c. ſe. Ad iuſtitiã faciendã vel ſumit̃ pro emenda, vel ſcdm Pet. ponit̃ pro cautione. *Excepit*. i. recępit de ſimon. licet Hely, & ibi concordat. ſuper prima gloſſ. Iudex ſiue ſit ordinarius qui tulit ſniam à quo petit̃ vt hîc ſiue ipſius ſuperior. de offi. ordi. ad reprimendã. quod dic vt ibi, ſiue ſit delegat⁹ ante latam diffinitiuam ſniam de quo ſupra de offic. ordi. ad reprimendam. quod dic vt ibi ſiue ſit delegatus ante latam diffinitiuam ſententiam, de quo ſupra de offic. dele. quærenti. Siue ſit delegatus principaliter in hac cauſa. de offi. delega. cum contingat. § finali. Siue in alia, & de hoc coram eo incidat quæſtio. Seruato tamen ordine de quo ſupra. de offi. dele. prudentiam. § pen. & vltimo. *maluerit aduerſarius*. dicit Hoſti. ſ. appellatus appellante non veniente, aliâs vtroque veniente vtriuſque cõſenſus requirit̃ remittit de offi. dele. cum. R. Tu dic *maluerit*. id romanũ pontificẽ appellare. cum cordi. li. vj. ſcdm Pe. & Ab. vel ſcdm Pe. Papa & ipſius legatus ponuntur hîc pro vna defuncta. Reliqua verò veniunt per ſubauditum ſcilicet ſupplendo vel coram illo coram quo cautionem obtulit. vide Ioannem in prædicto. c. cordi. in gloſſa ſuper verbo petierit vbi plenè de hoc delegauerit ſcilicet Papa & hoc ſi noluerit. c. cordi. quia nec cogitur. Et dicit Hoſtien. quòd hoc facit ad notata infra. c. cum ſpeciali. § ſecundo. *Irrationabiliter*. hîc poteſt colligi vna differentia, inter hoc reſponſum, & ſupra proximum hic enim conquerebatur de iniuſtitia ſententiæ ibi non. Secũda quòd hîc video excommunicauit ex officio ibi ad petitionẽ &c. Tertia quòd ibi ſe opponit pars, hîc iudex. Quarta ibi ꝙ ab excommunicatore petebatur abſolutio, hîc a ſuperiore ipſius. *protulerant*. quorum intereſt defendere cauſam illã. j. de ſent. exc. venerabilibus. libro ſexto. appellandum. ſcilicet ne abſoluatur Inn. ¶ Nota primo qualiter verecundum 3 † debet eſſe epiſcopo, iuris ordinem peruertere nedũ quoad effectum vel quoad modum, imò etiam quoad locum: plus notat Hoſtien. non ſolum inobedientem & excommunicatum, indignum gratia ſedis apoſtolicæ. Sed etiam iuris ordinem peruertentem, & canones contemnentem: & patet primum. s. eo. cum parati. de offi. ordi. ꝙ ſedem. in fine. patet ſecundum. s. de temp. ordi. vel non eſt. ¶ Secundo no- 4 ta ibi: *Iuris*. quòd † cõtra debitũ iuris videlicet naturalis eſt & contra pontificalis officij dignitatem eſt, cauſas ſpirituales tractare in camera Regis: quia vel in eccleſia, vel in palatio, vel in camera tractanda ſunt: facit. xxxiij. q. v. hæc imago. &. c. ordo. & lxxxix. diſtinctione. ad hæc. In camera enim Regis, hoc facere propter ſequelam eſt malum: tamen tenet dummodo aliâs legitimè & cum cauſæ cognitione fiat ſecundum Innocentium ſecundum quem aliâs erit nulla, ſi omnino contra debitum iuris fiat: vt. ff. de arbi. l. qui tamen § Pomponius. &. C. de ſenten. l. prolatam & l. ſententiam. & s. titu j. c. primo. ¶ Tertiò nota ſecundum Hoſtien. in ver- 5 bo *abſoluere*. quòd † licet iudex appellationi detulerit, tamen adhuc de iuriſditione ſe intromittit, quia abſoluit. & quia cautionem recipit nomine eccleſiæ & ſine mandato. ad idẽ. j. de ſenten. excom. ſacro. ad finem & ſi talis appellauerat & ſine proteſtatione petat abſolui, renunciat appellationi. Secus ſi cum proteſtatione hoc petet, quia iuſta eſt cauſa proteſtandi: & male facit epiſcopus, ſi cum hac proteſtatione illum non abſoluit. Refert tamen Inno. alios tenere cõtrariũ: & remittit ad notata ſua. s: quæſtione. Sed aduerte, quia vt dicit Innocen. hæc decre. non dicit, ꝙ primò fuerit appellatum: Sed ꝙ nũc appellabatur ne fieret abſolutio. Super quo remittit Nouella ad notata ſua. j. de ſenten. exc. ſacro. ſuper gloſſa penultima. nõ poteſt loqui de iudice ad quem fuerat appellatum ¶ Martinus autem dicit, quòd iſte textus ponit iſtam concluſionem videlicet, quòd per appellationem ad ſuperiorem ſit iuriſditio deuoluta, tamen nihilominus iudex à quo ſuper tangentibus articulum appellationis non impeditur procedere certo caſu ſpeciali, videlicet in caſu abſolutionis propter periculum excommunicationis Et per hoc poteſt ſuſtineri dictum Inno: videlicet quód cum proteſtatione petens abſolutionem, huiuſmodi appellationi nõ renunciat. Et pro hoc inducitur infra de ſententia excom. der tuas. &. c. venerabilibus. eo. tit. lib. vj. vbi archiepiſcop⁹ poteſt remittere ad ſoluendum &c. & prædicto. c. ſacro. nec obſtat deuolutio iuriſditionis, quia fallit propter periculũ excommunicationis cuius abſolutio impediri nõ debet, ſed accelerari vt hîc: niſi in caſib⁹ notatis in. c. ſi quis autem. xviij diſtinctione Non tamẽ ꝑ hoc de iuſtitia vel iniuſtitia ſuę excõmunicationis vel quouis alio articulo, debet ſe intromittere iudex à quo præmiſſa tamen intellige, vbi nõ eſt appellatum ne abſoluatur ſed ſuper alio Et hoc verum, ſi appellatum ſit ne abſoluat cauſa probabili & vera expreſ-

ſa; quia

ſa:quia nec ante potuit abſoluere ergo nec poſt. Secus ergo
ſi appellatum ſit, non expreſſa cauſa probabili vel expreſſa
cauſa probabili, ſed non vera. Hoc autem indubitatum eſt:
quòd ſi à ſententia declarante abſolutionem impenſam ex
cauſa probabili & vera fuerit appellatum vt quia grauauit
ſententiando, tunc non poſſet abſoluere. Saluo, quòd vbi
immineret mortis periculum, omnino ſaluandus & tenen-
dus eſſet textus iſte. Et idem ſi cauſa appellationis eſſet du-
bia ſecundum eum. Dicit tamen ſe dubitare, & rogat pro-
uectos vt imaginentur. ¶ Hoſtienſis tamen hoc quod hic
dicitur quòd abſoluere poterit intelligit ex quo ſibi conſta-
bit de hoc, cauſa examinata & præſentibus partibus, aliâs
eſt contra. ĩ. c. romana. § penult. vel illud cum non imminet
periculum hoc caſu imminet vel illud cum recurritur ad ſu-
periorem hoc caſu ad eundẽ qui tulit ſniam: qui nil habet
examinare, cum ſit certu de facto ſuo: de reſcript. ab excõ
municato. Sed quia pars pro qua lata eſt ſnia, potuit expẽſas
feciſſe, vel aliud rationabile opponere fatetur Hoſtiẽ. quòd
ſemper eſt citanda vt ſtatim ſequitur ibi ſi pars aduerſa &c.
¶ Quartò nota ſecundum Hoſtien. ibi *pars aduerſa*. & ex pro
6 ximis dictis, nota quòd † ſemp eſt pars citanda. ṡ. de maio.
& obedi. inter quatuor de cauſa poſſeſ. c. primo. de ſentent.
excom. c. venerabili. de verbo. ſigni. c. io his. & hoc niſi peri-
culum ſit in mora ſecundum eum. De hoc autem ſcilicet an
7 ignoráte † aduerſario, poſsit excõicatus abſolui. not. xj. q. iij.
excõicatos. & plenè. in Spec. de contumacia. § fin. verſic. ſed
pone excõicatus. & verſi. ſe. vbi quaſi ad literam inuenies id
quod de hoc notant Pe. Abb. & AEgi. ṡ. de iudic. c. primo.
qui tenent partem vocandam. Sed dicunt dato ꝙ nõ vocet,
abſolutionem tenere ſed partẽ ex hoc grauari & appellare
poſſe. Et hoc precipuè ſi ꝓ manifeſta culpa excõicatus erat
cũ tũc ſatiſfactio ꝓcedere debuiſſet: ibi vide. & vide et̃ q̃ teri
gi. ṡ. de iudi. c. j. in. vj. oppoſitione. ver. iuxta hoc q̃ col. & de
offi. dele. cũ cõtingat. ĩ. vj. q. principali. & de his q̃ vi, metuſ-
uè. cã. fi. c. j. circa materiã. iij. no. ¶ Sed pone ꝙ aduerſarius
citatus petit primò ſibi ſatisfieri de expenſis contra quem
petens abſolutionem, excipit de iniuſta communicatione
dicens ſe paratum probare, an facienda ſit ſolutio ante reſti
tutionem expenſarum? Et videtur quòd ſic: quia ſi excom-
municatus eſt, non poteſt agere. de iudi. c. intelleximus. & ſic
nec expenſas petere. & ſic debet cautio ſufficere. ſupra de
verb. ſignific. ex parte. Guil. nazo tenet contrarium, cũm iſte
non agat, ſed excipiat illum non prius abſoluendum, quod
ſibi licet. de except. cum inter. Item quia ex contrario lis ori-
retur ex lite & protelarentur cauſæ contra mentem iuris.
ṡ. de do. c. finem. & ṡ. tit. primo. c. ij. Item & ſi diceretur age-
re cum ille expenſæ veniant per iudicis officium. C. de iudi.
l. ſancimus. iudex ex officio ſuo, illum condemnabit. Simile
de iureiurando. debitores. nec obſtat decre. ex parte. quia
intelligitur ſecundum decre. qm̃ frequenter. § in alijs, & § vl
timo. ṡ. vt lite non conteſt. & ſimilis qõ de reo, qui vult recu
perare poſſeſsionẽ, cum opponitur excõicatio. de qua remiſi
in prædicto. § in alijs. ſup verbo recuperet. Et facit qđ ſcrip
ſi de except. c. exceptionẽ. ſup verbo condemnand' & c. vlt.
in fine ¶ Sed nunquid quod hîc dicitur de appellatione per
aduerſarium interpoſita ad Papam, habet locum ſi appelle-
tur ad inferiorem. Hoſti. dicit quòd ſic. & pocedit hoc, ſe-
cundum eum etiam expreſſa rationabili cauſa. Sed tunc per
ſuperiorem, debebit in melius reformari. infra eodem. pa-
ſtoralis. & ſic fingere poſſumus perplexitates no, p Petr. &
Abb. qui dicebant mirari quõ actor qui fecit per iudicem
reum excõicari tempore abſolutionis in qua non grauatur,
poſsit deferre cauſam ad ſuperiorẽ p appellationẽ & dicebã
eo ſu ꝑueniẽte affinitate hoc ꝓcedere poſſe. ſcd̃m dec. inſi-
nuante. de offi. de. vt ſi re' recipit neptẽ iudicis, quem mo-
dò actor recuſat, hoc licet appellatio nõ impediat abſolutio
nẽ: differt tñ principale. ſed vt dixi. ṡ. vt lit. nõ cõt. accedens,
8 ſuper prima gloſſa appellatio nõ † ẽ mod' recedẽdi à iudice
ſuſpecto. Dabat etiam Pe. exemplũ in actore, qui obtinuit
excommunicari reum: & poſtea conuentus ab alio, coram
eodem iudice per eũ grauat', appellauit nunc propter hanc
cauſam recuſat iudicẽ, & appellat appellatio differet princi
pale. ſed non impediret abſolutionem: planius poteſt intel-
ligi ſecundum vera iura & ſecundum ea licet appellatio non
expreſſa deuolueret cauſam non tamẽ impediret abſolutio-
nem: hodie non deuoluet niſi expreſſa cauſa probabili. ĩ. c.
9 vt debitus. ¶ Quinto nota ex hac decretali † audaciam re-
probari, ſic. C. vnde vi. l. ſi quis in tantam, Sed contra. ff. de
liberis & poſthumis. l. Gallus. § nunc de lege. in fine. & C. de
no. co. fa. conſtitutione vna in principio. Sed dic, quòd au-
dacia quæ verſatur circa illicita, reprobatur vt hic. & præ-
dicta. l. ſi quis in tantam. quia vocatur temeritas. C. de ſacro
ſanctis eccleſijs. l. iubemus nulli. § ſanè. lxxxvj. diſtinctione
tanta nequitia. Sed illa quæ verſatur circa licita, laudatur,
vt in contrarijs ſecundum Henricum. ¶ Supple gloſſas. In
gloſſa prima *in fine*. & per hoc arguit Hoſtienſis quòd ſi pri-
uilegiatus excedit, poteſt ſibi iuſtitia denegari. Ad idem in-
fra de decimis. nuper. in fine. In gloſſa tertia ibi: deſiderat. vn
de requiritur quòd procedat citatio ſecundum formam tra
ditam de electione. c. vlt. libro ſexto. & ibi & *aſſenſu*. Suffi-
cit conſilium. In gloſſa quarta *in fine*. & adde quod notatur.
de officio delegati. ex literis. in gloſſa ante penultima. In gloſſ.
quia propter. ibi præſumitur. de pœn. & re. cũ infirmitas. Ho-
ſtien & ibi: *non capiunt* xxxvij. tales caſus. vbi non admittitur
appellatio. vide in Spec. de appella. § in quibus. & exempla
huius caſus, ibi in verſi. octauo. & in fine. quandoque tamen
differtur abſolutio: Super quo vide quod notatur. xviij. di-
ſtinctione. ſi quis autem. in vltima gloſſa in fine. In gloſſa.
Sed quæritur ¶ Collectarius *debitum*. tamen ſi fiat contra
rium, tenet ſecundum Innoc. Et idem notat Archidiaconus
de electione. vbi maius ſatis circa principium. & hoc facit
10 ad vnum de quo vidi dubitari videlicet nunquid † conſuetu
do poteſt arctare iuriſditionem epiſcopi ad certum locum,
ſic quòd ſubditum alibi corrigere non poſsit? Et videtur
quòd ſic. argumen. eorum quæ notantur de officio ordin. c.
vt litigantes. libro ſexto. quia etiam in totum, quoad eum,
poſſet præſcribi. de præſcriptionibus. c. cum ex officij. *Iudex*.
quicunque. cum ſit eadem ratio, etiam appellationis. vt in
in fine, & tamen aliâs non poſſet archiepiſcopus ad quem
eſſet appellatum vt cod. titu. Romana. § penultimo. Et ſic
nota ſecundũ Inno. ꝙ iudex qui detulit appellationi, rema-
net iudex quoad hoc quod hic dicitur. & quoſdã alios caſus
de quibus. ṡ. co. cum teneamur. Sed ſi appellans ſit qui petat
abſolui, nunquid renunciat appellationi. Ioannes Andreas.
recitando Inno. & Hoſti. & ṡ. ea. q. dicit ipſum renunciare,
niſi proteſtetur. Vnde Inn. ſecundũ quoſdam, dicit ꝙ iudex
abſoluere non poteſt, niſi renunciet tacitè & facit ſcd̃m Io.
An. & Hoſti. ĩ. eo. alia ſollicitudinem quod tutius eſſe cre-
do. Crederem tamen, quòd vbi proteſtetur. ar. ĩ. c. proxi-
mo. & c. ad hæc. vel etiam ſi pro eadem in caſu iſtius capitu
li: propter ſcilicet mortis periculum: vel ſi eſſet iuſtè excom
municatus: quia ſicut poteſt petere reformationẽ poſſeſſ. ſi
ſpolietur ṡ. c. cũ teneamur. multò fortius reſtitutionẽ com
munionis, vt patet in his quæ not. ṡ. de except. cum inter. &
quæ leguntur & notantur de reſtit. ſpolia. c. primo, cum ſi-
milibus. Et ſic not. Inno. de ſent. exc. ſacro. ſup verbo ſatiſfa
cere & Hoſt. de ſent. exc. § qualiter. verſ. quid excõicatos etiã
ſi offenſa ſit notoria Conſulerem tamen, quòd hoc caſu nõ
ſimpliciter peteret abſolutionẽ, Sed per modum attentati
vel ſicut ſpoliatus ne videatur in iudicem conſentire. eo. ti.
ſi à iudice. cum ſimilibus. & fortè ſic facere eſt neceſſarium.
Sed ſi tales poſteà conualeſcant & non adimplẽãt, ꝓſequi-
tur credo quòd incidant in ſniam excõicationis ipſo facto:
vt in. c. eos. de ſent. exc. libro vj. *Aduerſarius* Arch. & Io. an.
ſignauit hic pro contrario ad capitulum cordi. vt no. p eos
ibi ſuper verbo voluerit ibi enĩ eſt in optione nõ appellãtis
ſed appellati, cauſam deferre ad curiam romanam vt ibi di-
citur. ¶ Sed nec iſte contrarium dicit & intelligenda eſt,

quoad hoc, ſecundum illũ. vt credo hi *qui prouiderunt*. videli-
cet quòd poſſunt abſoluere, ibi piculũ eſt in mora: aliàs con
tra dic niſi ſecũdũ quod habetur in dicto. c. Romana. § pe-
nulti. quicquid dicat ibi Archi. Ad quod vide quę collegi.
de iudic. c. primo. & in hoc remanet Hoſti. & ſic concorda-
ri poſſunt hęc iura. ¶ Primò opponitur ibi. *abſoluere pote*
11 *rit*. quia † iudex à quo eſt legitimè appellatum poſt appella-
tionem huiuſmodi, ſua iuriſditione non poteſt vti: quia
eius iuriſditio per appellationem eſt ſuſpenſa. infra de ſen-
tentia excommunicationis. c. per tuas Solutio. Speciale eſt
quoad abſolutionem, dum caſus mortis immineret: Et iſte
eſt verus intellectus huius decretalis. Plures alios caſus in
quibus iudex à quo poſt appellationem de iuriſditione ſe in
tromittit, notaui ſ. e. cum teneamur. Et hoc intelligo etiam
ſi appellationi detulerit. vt ſcripſi. ſ. e. c. circa principium
tertij notabilis poſt Inno. non obſtante. c. cum appellationi-
b⁹ j. e. lib. vj. qa hæc decretalis loquit̃ indiſtinctè. Et quia eo
12 dẽ rõ eſt in caſu illo, puta piculũ animę. facit quia † cũ ani-
ma ſit pretioſior quacunque poſſeſſione. xij. q. prima præci
pimus: C. de ſacroſanct. eccle. l. ſancimus. maius eſt animæ pe
riculum quàm turbatæ poſſeſſionis Et tamen illi caſu oc-
currit iudex à quo. ſ. eo. cum teneamur. Igitur non mirum,
ſi iſti occurrat: quia quanto periculum maius, tanto ꝓuiſio
potior eſſe debet: de elect. vbi maius. lib. vj. nõ ergo intelli-
gas generaliter textum in omni abſolutiõe impẽdẽda, ſed ſo
lũ dũ imminet articulus, ſiue periculũ mortis. iuxta ea quæ
hitur. ff. de dona. cã mortis. l. iij. cum tribus legibus ſequen.
¶ Secundo opponitur, quia nec abſque ſatiſfactione (dum
offenſa eſt manifeſta, nec abſque cautione dum eſt dubia, de
verborum ſigni. ex parte. & c. ſequenti & de ſent. exc. vene-
rabilibus § porro & § ſociis. nec abſque ẽt partis vocatione
ad abſolutionẽ huiuſmodi procedi debet. j. eo. tit. c. roma-
na. § ſententiæ quoque lib. vj. Cuius cõtrariũ innuit iſte tex.
ſolu. ſcdm quoſdã hæc decretalis intelligitur ſcdm iura illa.
Vel ſcdm alios ſallunt omnia illa iura, in caſu iſto pp pericu
lũ mortis & animę Sed licet illud poſſet procedere quoad
partis vocationẽ in caſu in quo tñ eſſet periculũ, tñ quoad
ſatiſfactionẽ eſſet fortè dicere qd poſſet imitti ꝙ nõ debet
abſolui niſi pęnitẽs q pôt & debet ſatiſfacere & nõ ſatiſfa. j.
de re. iur. c. pctm. & c. pctĩ. li. vj. iij. ſatiſfactio nõ ſit niſi pti,
& ſic nõ pôt abſq; ptis vocatiõe negociũ expediri præterea
13 cũ i mortis † articulo pctũ dimittat̃ pęnitẽti cõfeſſiõe me
diãte, quoad dũ & ſic p hoc aię piculo occurrat̃, nõ apparet
rõ quare quoad eccleſiã militãtẽ obmittat̃ iuris ſolẽnitas, p
quã ſaluat̃ iuſtitia ptis lęſę cũ ẽt p⁹ mortẽ poſſit fieri hęc ab
ſolo excõis quoad ecclĩã militãtẽ. j. de ſen. ex. à nobis. ij. Rur
ſus nõ videt̃ iuridicũ dicere i iurib⁹ exorbitãtib⁹, ꝙ vna ſpã
litas aliã ſpãlitatẽ oõ exꝓſſam, ad ſe trahat maximè cũ non
ſint eiuſdẽ rõnis. ar. ff. de libe. & poſthu. l. cõmodiſſimè. ff. de
legi. l. ius ſingulare. j. de reſcrip. ſuſceptũ lib. vj. Et de regul.
iuris. quæ à iure. libro. vj. Modò alia eſt ſpecialitas quòd poſ
ſit abſoluere iudex à quo appellatione non obſtante: & alia
eſt ſpecialitas, quòd poſſit parte non vocata abſolutio fieri:
Et alia eſt ſpecialitas, quòd poſſit abſolutio fieri nulla ſatiſ
factione præmiſſa, nullaque cautione recepta. Et ſunt hu-
ius modi ſpecialitates diuerſarum rationum, quia prima nõ
reſpicit niſi poteſtatẽ & iuriſditionẽ, abſq; ptis præiudicio
circa ipſam rẽ. alię verò duę ſpãlitates directè reſpiciũt præ-
iudiciũ ptis. Ergo licet p hãc decretalẽ, & p decretalem eos.
j. de ſent. exc. lib. vj. circa primam ſpecialitatem ſit prouiſ-
ſum, non p hoc poteſt inferri, ꝙ circa alias duas ſpãlitates
per eaſdem decretales prouiſum ſit: facit quia poſt mortem
imminet idẽ periculũ: videlicet pditionis ſuffragiorũ eccſię
ſcdm cõmunẽ opinionem p excõicationẽ inductũ: & tñ illæ
duæ ſpecialitates tunc non vendicant ſibi locum: vt patet
ex lectis & notatis in prædicto. c. à nobis in fine Et iſtã opi-
nionem credo veriorem, & faciũt ea quę ſcripſi. ſ. e. c. in ter
tio notabili. ver. Hoſti. tamen & etiam ea .q ſcripſi in quarto
notabili, in principio quę intellige ſcdm iſta, & etiam iſta
14 ſecundum illa ¶ Tertio opponitur, quia † appellans petens
à iudice à quo, beneficium abſolutionis ſuæ appellationi re-
nunciat infra eodem ſolicitudinem. & ſic nõ poteſt obſtare
appellatio: & per conſequens hic nulla ſpecialitas, nullus
que color dubitationis: cùm tamen textus non debeant fie-
ri, niſi de bona & difficili. vt. ff. ad carbonianum. l. quod la-
beo. Solutio hic loquitur de abſolutione appellati, & de ni-
hilominus, quòd etiam intelligitur de abſolutione appel-
lantis: dum modo proteſtetur & cætera. quod proſequere
vt ſcripſi ſupra in tertio notabili. ¶ Quartò opponitur quia
aut intelligis textum de appellatione legitima ex cauſa ve-
ra & probabili in ſcriptis, & infra decem dies: & aliàs rite
& rectè interpoſita, & aliàs habentem omnia ſua ſubſtan-
tialia, Et tunc videtur, quòd textus non poſſit procedere
quia per talem appellationem, iudex in cauſa illa prorſus
ſuam iuriſditionem amittat. & ſic quicquid faceret à mo-
do in cauſa illa, tanquam factum à iudice non competente
eſſet nullum. Aut intelliges textum de appellatione illegiti
ma ex cauſa probabili, vel non ex cauſa vera, vel non in
ſcriptis vel non infra decem dies vel aliàs non rite vel non
rectè interpoſita, aut aliàs non habente omnia ſua ſubſtan-
tialia, & tunc nullum dubium, quia iudex à quo, tunc reti-
net iuriſditionem ſuam: ſaltẽ vſq; ad inhibitionẽ: prout præ
dicta patent ex lectis & notatis. j. c. cordi & c. romana. &
c. non ſolum. libro. vj. ¶ Præterea quia aut detulit appella-
lationi, & tunc nihil vlterius poteſt facere. j. e. c. cũ inuolis
appellationib⁹. li. vj. aut non detulit, & tunc retinet iuriſdi-
tionẽ ſuã, ſaltem vſque ad inhibitionẽ. vt præ. c. non ſolum.
¶ Item aut appellauit ne procederetur ad abſolutionem, &
tunc procedendo, facit contra appellationem: & valere non
debet, quin ſaltim debeat retractari. vt patet ex lectis & no
tatis infra eodem bonæ. Aut appellauit ab alio grauamine,
& tunc obſtant contraria ſupradicta, & ſaltem debent ea re
uocari, licet facta ante inhibitionem: dum videlicet conſti-
terit de veritate cauſæ appellationis: vt prædicto c. non ſo-
lum. in fine. & ſic non videtur qualiter iſta decretalis valeat
ſuſtineri. ¶ Solutio dicn, quòd iſta decretalis, quoad pri-
mam eius partem, quaſi contra omnes regulas ſupra tactas
ponit ſallentiam & caſum ſpecialem, in quo poteſt iudex
à quo, etiam ex cauſa probabili & vera, in ſcriptis infra de
cem dies & aliàs rite ac legitimè appellatum, & etiam qui
appellationi detulit, & etiam ſi non abſolueret ab eo fuiſ-
ſet appellatum: vt patet infra ibi ſi prius aduerſa. ne abſol-
uatur appellans obſtaculum interponat poſt & etiam for-
tè contra appellationem poteſt abſoluere: non tam ſi quidẽ
ex vi ſuę ꝓprię iuriſditiõis, quã ex authoritate iuris videli-
cet iſtius decretalis. hæc eñ decretalis loquit̃ gñaliter, & ha
bet rõnem gñralem, & continet quoddam cõe appellantiũ
& appellatorum priuilegium propter bonũ cõmune & pu-
blicũ introductũ: videlicet vt occurrat̃ piculis animarũ, &
ideo fauorabiliter eſt impetranda. ff. de conſti. prin. l. ij. C.
de cadu. tol. l. vna. in fine. & per conſequens generaliter in-
telligenda, prout iacet. ff. de offi. præſidis. l. iij. de publi. l. de
pretin. de leg. iij. l. non aliter. de leg. præſtan. l. j. § generaliter
nec ob. iura oĩa in cõtrariũ alleg. qa iſta decre. quoad oĩa il-
la iura, ponit caſum ſpãlem atq; ſallentiam.
¶ PRIMO quæritur vtrum iſta decretalis habeat lo-
cum in ordinario ſolo, cui vero etiam in delegato? Et vide-
tur quòd habeat locum in vtroque: pro eo quòd loquit̃ gñ
raliter & indiſtictè de iudice à quo extitit appellatũ, ꝙ ęque
delegato ſicut ordinario cõuenire habet. vt patet. j. ibi vel
corã iudice cui cãm &c. Ego tñ magis credo cõtrariũ, vide
licet ꝙ ſolũ habeat locũ in ordinario, ſicut ſcripſi de alio ſi
mili priuilegio, qđ ponit. c. cũ teneamur. ſ. e. ti. vt ibi nota
ui in. j q. ver. ego puto breuiter dicẽdũ, qa & vtraq; decreta
li eidẽ dirigit̃ videlicet cantuarieñ archiepo vt patet ſupra
ſcriptiõe. & cleri⁹ ex antiqua, & eſt rõ huius, quia delegatus
15 † nullam habet propriã iuriſditiõnẽ ſed ſolum iuriſditionẽ
alienam videlicet delegantis vt patet. ff. de offi. eius cui mã
eſt iuriſdi.

eſt iuriſditio.l.j.§.qui mandatam.in princi.Et ideò non ipſe Sed ille qui mandauit, cenſetur principaliter eſſe iudex: In principaliori autem ſignificato conueniens eſt, in dubio illum recipere.inſtitu. de iure naturali.§ quoties.ſed quotiens.Item ratio rationis eſt, quia delegatus poſtquam iuriſditionem delegantis quæ ſua non erat per appellationem legitimam, aut per deuolutionem amiſit, remanet priuatus: & abſque poteſtate & iuriſditione quacunque conſtitutus. Et ſic eſſet duo ſpecialia ſimul ponere in eodem facto. videlicet quòd abſque iuriſditione & poteſtate aliqua, Et alius quòd poſt & contra appellationem quis poſſet actum iuridicum exercere contra ea quæ leguntur & notantur.C.de dotis promiſsione.l.prima.facit quia faciliùs eſt, præexiſtentem iuriſditionem prorogare, quòd de nouo dari vt patet ex lectis & notatis.l.prima.& ſecunda.iuncta.l.priuatorum.C.de iuriſdi.om.iudicum.modò per iſtud priuilegiũ iure inducitur quædam prorogatio iuriſdictionis in ordinario, ſed in delegato iam facto priuato, eſſet noua iuriſditio
16 nis conceſsio:facit quia iura † ſpecialia ita interpretari debemus, vt quantum minus fieri poteſt iuri communi habeant derogare.de reſcriptis.capitulo.cauſam, quę.de conſuetudi.a.capitulo cum dilectus. de verborum ſignificatio. c.Abbate.C.de inoffic.teſta.l.ſi quando. Modò intelligendo in ordinario aliqualiter ad ius commune accedimus, ſeu ad ipſum tanquam ad naturam ꝓpriã ſublato quãto ad hoc appellationis impedimẽto redduntur: quod iuri applaudet. vt ff.de pact.l.vnus.§.pactus. ver. quod in ſpecie. vel ſaltem ab ipſo iure communi minus recedimus. intelligendo vero de delegato, nos multò pl⁹ à iure cõi recedim⁹, q̃a in ordinario nõ apparet receſſus à iure cõi, niſi ĩ vno vel quaſi & ĩ delegato apparet receſſus à iure communi ſaltim in duobus prout fuit ſuperius declaratum:

¶ S E C V N D O quæritur.ibi: *de his etiam qui conquaruntur.* vbi ponitur ſecunda pars decretalis, quæ loquitur de appellatione interpoſita à iudice ad quem appellatum eſt, ſuperiore ipſius excommunicantis de quo petitur huiuſmodi abſolutio, & à quo ante petitam huiuſmodi abſolutionem fortè ne abſolueret, fuerat appellatum: videlicet qualiter iſta ſecunda pars intelligitur. Reſpondeo, quòd eodem modò intelligitur iſta ſecunda pars, ſicut & præcedẽs: Et ideo omnia circa primam partem per me data in iſta ſecũda parte, intellige repetita: vt patet in textu ibi cum dicit *illud idem decimus.* Saluis quatuor differentijs per me notatis ſupra in expoſitione literæ in verbo *irrationabiliter.* ¶ Ex quibus habet inferre vnũ magnum priuilegium in hac parte, in fauorem abſolutionis excommunicato conceſſam: videlicet ꝙ bina appellatione pendente tam à iudice à quo primò quã à iudice à quo ſecundò extitit appellatum, poteſt ipſe. excõicatus beneficium abſolutionis petere: vt patet per primum & ſecundum reſponſum iſtius decretalis.

S V M M A R I V M.

Prælatos excõicare vel ſuſpẽdere nõ debere niſi monitione præmiſſa.
2 *Epiſcopum etiam propter feloniam, in vita ſua feudum perdere.*
3 *Rei groſsis condemnari non debere in expenſis.*
4 *Abbatem ſine capitulo ſuo, monachum corrigere non poſſe.*
5 *Monitio in quibus caſibus vel capitulis neceſſaria ſit.*
6 *Appellationem non proſequentis quæ pœna ſit.*
7 *In cauſa appellationis interpoſitæ poſſe contra contumacem procedi lite non conteſtata.*
8 *Appellãtẽ poſſe præuenire terminũ iuris, cũ à diffinitiua appellat.*
9 *Regularis qualiter à correctione appellet.*
10 *Appellans an renunciare poſsit ſuæ appellationi.*

C A P   X X V I.

REpræhẽſibilis. Conſilium eſt, & hoc intendit Præla
1 ti † excommunicare vel ſuſpendere non debent niſi monitione præmiſſa. nec ſubditi poſſint nẽ regulares, contra diſciplinam appellare. Appellanti que ſtatuitur tempus, intra quem ſi non proſequitur iudex procedit appellans qui non proſequitur appellanti proſequenti condemnatur in expenſis. Et ſunt quinq; dicta Secundum ibi, *nec ſubiecti.* tertium ibi: *Si verò* quartũ ibi, *Si autem.* quintũ ibi *præcipuè.* ¶ Expone literam *præmiſſa.* & alijs cõcurrẽtib⁹ q̃ hntur de ſen.ex.c.j.l.vj. Et no. q̃a turbaſ ordo q̃n prius mouetur, & poſteà excõmunicatur *excommunicationis* vel interdicti. Et hæc omnia continentur ſub nomine cenſure de verbo.ſigni.quærenti. Et paribus paſsibus ambulant, niſi in exceptis de ſententia excommunicationis: c.primo.lib.vj. Super quo vide Nouellam.de exceſſ.præla.c.primo.ſuper gloſſa penultima. Et hoc intelligit Collecta niſi directè pro ipſo crimine ferreſ: v.q.v. in loco & notat Inno.de conceſ.præla.c.j. Quod intelligit Collect. poſſe fieri, de ſuſpenſione Si de excommunicatone ſecus cũ eius cauſa proxima & immediata ſit contumacia niſi à iure ferretur. *Subiectus.* ſupplet Hoſtien. nec aliquos denuncient excommunicatos. non lata ſñia, niſi &c. al's non ſtat proprie illud niſi. Sed ad hoc dicit probari, ꝙ excõicans ſubditum ſine præmonitione in caſu in quo excommunicatus erat, ipſo iure non incurrit pœnam cõſtitutionis ſacro. Et per hoc dicit ſe excuſaſſe quẽdam abbatem, qui ſine monitione præmiſſa, excommunicauit ſubditum: pro eo ꝙ ſine licenta exiuerat clauſtrum: quia repertũ fuit, ꝙ in ipſo monaſterio de hoc erat ſtatutum excõicationem proferens. Vel dic ſecũdũ M. hũc verſum niſi forte talis &c. debere intelligi de denunciatiõe excõicationis latę per ſtatutum. Vel dic & meliùs ſecundum eum, quòd imo loquitur de excõicatiõe quã prælatus fere ſine monitione propter futuras culpas, ſtatuendo. vt.ĩ.de cõſti.c.vt animarum.lib.vj. Sed non placet quia textus nihil aperit de ſtatuto. Et quia textus non diſtinguit Sed refert ad modum excõicandi. Sed ad culpam ꝓpter quã fit excommunicatio. Item facit, quia exceptio debet eſſe de cõtentis ſub regula & referri ad regulã. Sed regula loquitur de ſententia lata ab homine & non à ſtatuto. Intellige ergo textum iſtum, prout iacet, de excommunicatione lata ab homine, in caſu in quo pro facto ipſo ius vel ſtatutum excõicat. Quia minùs poteſt conqueri de excõicatione iam excõicatus, quàm ſi excommunicatus nondũ eſſet: cùm iam ſit ꝑ aliam excõicatiuã à cõione hominũ ſeparatus Vel ſi vis benigniùs loqui hoc intellige de excommunicatione habente ſolum vim denunciationis alterius excõmunicatiõis à iure vel à ſtatuto iam latę. Et iſte eſt beginior intellectus, vt excommunicatione non multiplicenſ: licet al's de iure multiplicari poſſent licet non niſi pro diuerſis culpis fieri hoc deberet vt infra de ſent.excom.c.cum pro cauſa Et iſte intellectus placet Liguano. qui dicit ꝙ dictio niſi, non ſtat hîc propriè exceptiuè quia vbi excommunicatio ex culpa infligitur ipſo iure, vt.xvij.q.iiij. Si quis ſuadente. iudex eã nõ debet infligere, ſed ſolùm declarare ſeu denunciare inflictam. *incurrit.* tunc enim ſine monitione & ꝓlatione ſñię poterũt iuti ſententiam nunciare, non obſtante appellatione dummodo notorium ſit delictum. vt.ſ.eo.contulit.ij.&.c.peruenit. Hoſtien. *Erumpant.* Sonat in vitium & huic continuatur finis capituli. vt dixi ſummando *neceſsitate.* ac ſi dicat licet ſupra prohibuerimus appellare contra diſciplinam, tamen licet pro ſui neceſsitate &c. *infra quem.* Et licet tantum lapſum ſit de termino, ꝙ certũ ſit eum ꝓſequi nõ poſſe, tamen expectabitur finis termini ſecundum Goff. & AEgid. Sed Hoſti.ſ.e.per tuas. tenet contrarium. ar.ff.de verb.obl. l.cõtinuus. Sed Nouella dicit primum tenendum. per.c.commiſſa primo reſponſo. de electione. libro.vj. Et ad contraria dicit reſpondendum per ibi notata. *Tunc Epiſcopus.* vel alius ordinarius vel etiã delegatus.ĩ.c ad aures. *Sed quid proprium.* non ſolum patrimoniale, Sed etiam in prouentibus eccleſiaſticis conſiſtant de fideiuſſ c.ij. Dum tamen ex hoc eccleſia non lędatur enormiter al's ſecus ſecundum Hoſt. ar.ĩ.de re. iur.c.delictum. libro.vj.& ſecundũ Hoſt. nõ habebit hîc rõ
2 confuſionis vel inopię delinquentis: vñ epiſcopus † et propter feloniam in vita ſua, perdit feudũ. vt in feudis de capi-

tulis corradi.c.ſi clericus. Sed ſecundum canones, epiſcopus
propter hoc degradaretur vt in palea Si quis laicus. in fine
xxij.q.v. & eſt poſt capitulum de forma. *habet*. aliâs habuit.
Secus ergo ſi non xiiij.q.vj.c.j.xvj.q.vj.c.illud. Innocentius.
Hoſti. dicit, ꝙ propter religioſos qui carent ꝓprio, & ꝓpter
3 hoc oĩno idigẽtes, dictũ ẽ hoc: quia religioſi † ſcdm Collecta
rium non debent cõdemnari in expenſis: quia executio non
poſſet fieri propter facti impoſſibilitatem. vt notat Cardi
nalis infra eodem. cordi. libro ſexto. *Competentem*. ad arbi-
trium iudicis iuramento & taxatione præmiſſu. de procur.
auditis. & c. cõſtitutis. Hoſtien. *faciat*. etiam antequâm in ne-
gotio procedatur. ĩ. eodem. Sæpe. C. de iudic. l. ſancimus C.
quomodo & quando iudex. authentica qui ſemel Alanus,
Et ad huiuſmodi expenſas competit contra appellantem,
ſuccumbẽtem condictio huius decretalis ſecundum Colle-
ctarium qui remittit ad notata ſupra de dolo, & contuma.
finem. *appellet*. hodie etiam prouiſum eſt appellanti infra. c. ſę
pe. quaſi diceret ſecundum Innocentium. Si in ſecularibus
clericis prædicta locum habent, fortius in religioſis excepta
refuſione expenſarum, cùm ipſi careant proprio. xj.q.j. non
dicatis. Et ſecundum Hoſti. cõtinuatur poſt verbũ. nec ſub-
iecti. vt ibi dicit idem Petrus. *Et capituli*. & per hoc dicunt
4 quidam, Abbatem † ſine capitulo ſuo, nõ poſſe corrigere
monachũ, niſi hoc haberet ex conſuetudine. Sed hoc eſt fal-
ſum, ſecundum Hoſti. & Vincen. Et reſpõde vt ſcripſit No
uella. ĩ. de regula. c. Ioannes. in tertia obiectiõe. *pro ſalute*. &
hoc cum deſiderio, quia vitam recuperat infinitam de pœ-
ni. dict. quinta. Conſideret. ¶ Supple gloſas, in gloſſa pri-
ma. ibi: *dicitur canonica*. dic de hoc vt notatur infra de ſenten
tia excommunicationis capitulo conſtitutionem. libro. vj.
& ibi: *de canonica*. melius dixiſſet euangelica. In gloſſ. ij. *in fine*.
plures vides notatos de ſenten. exc. præſenti. libro ſexto. In
gloſſ. iij. ibi: *c. nuper*. xxij. caſus in quibus ipſo iure, per conſti
tutiones ſexti libri, ſentẽtiã excõmunicationis incurrit vide
no. de ſent. exc. c. eos qui. lib. vj. & quinquaginta caſus expreſ
ſos p̃ clementinas & duos tacitos vide not. in cle. j. de ſen. ex.
quorum ſexdecim ſunt reſeruati, vt ibi not. de ſupenſioñ. ve
ro hic exemplificat Hoſti. p decretalẽ. ij. ĩ. de ſolut. de elect.
cum in cunctis. § clerici. & libro ſexto. de re iudi. c. j. & de
elect. c. j. libro ſexto. Et xv. ſpecies ſuſpenſionum cum ſuis
ſubdiuiſionibus, vide plenè notatas in cle. cupientes. de pœ
nis. in gloſſa. nota nouam. In gloſſ. penultima. in fine, de hoc
ĩ. de præben. de multa. in. iiij. gloſſa.

5 ¶ PRIMO quæritur † in quibus caſibus, vel delictis
neceſſaria eſt vel ſufficit monitio ſeu quota debet eẽ moni
tio & quot modis ſentẽtia excõmunicationis vr̃ eſſe iniuſta
& qualiter ſñiam excõicatiõis iniuſtã ꝓferẽs puniat. Sed de
his oĩo remitto ad lecta & notata. ĩ. de ſen. ex. c. ſacro. vbi de
hoc plenè per Henricum in prima diſtinctione.

¶ SECVNDO quæritur propter dicta Henrici
6 quæ † ſit pœna non proſequentis appellationẽ? Circa quod
diſtinguit Henricus, quia aut actor cui ſilentium eſt impo-
ſitum appellat, aut reus codemnatus appellat. In primo ca-
ſu, dum actor appellat, tunc aut non proſequitur appellatio
nem ſuam, reo proſequente, aut proſequitur reo non pro-
ſequente, aut neuter proſequitur, aut vterque ꝓſequit. Si au
tem actor non proſequitur appellationẽ ſuã reo ꝓſequente
tunc actor reo proſequenti appellationem, in expenſis legi
timus condemnatur. vt hic § ſi autem. & ĩ. c. ſæpe & c. Ni-
colao Si verò actor proſequitur ſuam appellationem. Sed
eam proſequitur minus ſufficienter puta quia mittit pro-
curatorem ſolum conſtitutum ad impetrandum, & non ad
litigandum, & tunc idem quod ſupra. ĩ. c. Nicolao. quod in-
telligas, quando appellatio ſuit per iudicem vel aduerſariũ
approbata: nã ſi approbata non eſſet, ſufficeret ſolũ mittere
ꝓcuratorem conſtitutum tantum ad impetrandum: vt. ĩ. c.
interpoſita. § primo. Sed nihilominꝰ procedetur in princi-
pali eo modo, quo legitur & notat. ſ. de dolo. c. cauſamque
Aut actor proſequitur appellationem ſuam, & ſufficienter
reo non proſequente, & tunc proſequetur contra reum in
cauſa appellationis, eius contumacia non obſtante. vt ſupra
de renuncia. capitulo veniens. & de officio delegati c. cum
7 cauſa. & ĩ. eo. interpoſita. in fine. nam in cã appellatiõis † in
terpoſitę ſiue ab interlocutoria ſiue à grauamine, ſiue à diffi
nitiua põt cõtra contumacẽ ꝓcedi lite nõ cõte. ad ſententiã
vt in iuribus alleg. Et notat Hoſt. ĩ. e. c. ſæpe. Et facit quod
ibi notat Bernardus. in gloſſa vt ſimilis & c. ſecundũ Henri-
cũ, de quo dicetur ĩ. e. p tuas. Et habet locũ, quoad cauſam
principalem ſecundum Hoſti. in præ. c. ſæpe. Aut neuter ꝓ
ſequitur, nec appellans nec appellatus, & tunc primus iu-
dex iuriſditione ſua liberè vtetur vt hic in § ſi vero quiſquã.
Aut vterq; proſequitur, & tunc dic vt infra. e. c. vt debitus.
& capitulo cordi. libro ſexto. In ſecundo caſu principali vi-
delicet dum reus condemnatus appellat, Refert quia aut
non proſequitur appellationem ſuam actore proſequente,
aut proſequitur appellationem ſuã actore proſequente: aut
vterque proſequitur aut neuter. Si reus non proſequitur ap
pellationem ſuam actore proſequente, tunc ipſe reus appel
lans condemnatur in expenſis: ſupra de reſcriptis. ex parte.
ſupra in fine nihilominus tamen, cauſa appellationu diffi-
nietur quanuis ſuper principali, lis fuerit conteſtata vt in-
fra. c. interpoſita. § finali. De cauſa verò principali vtrum
in ea procedatur, dicam infra eodem capitulo per tuas. In
tribus autem ſequentibus membris, ſcilicet quando reus
appellationem ſuam proſequitur & actor non, vel vterque
vel neuter, dic vt dixi ſupra in actore appellante in eiſdem
membris, & per eadem iura & iſta diſtinctione. concordat
Hoſtienſis in ſumma. eodem titulo. § quæ pœna. vbi de hoc.
¶ Goffredus autem & Ioannes Andreas in prædicto capi-
tulo ſæpe. poſuerunt circa hoc talem diſtinctionem, Quia
aut appellat actor aut reus. Item aut ante litem conteſtatam
aut poſt. Item aut à diffinitiua, aut circa. Item aut proſequi-
tur appellatus, & non appellans, aut econuerſo aut vterque
aut neuter Si autem actor appellat ante litem conteſtatam,
& non proſequitur appellato proſequente, condemnatur
ad expenſas vt hic. Si vero appellans actor proſequitur, &
reus non, tunc contra eum proceditur, vt contra contuma-
cem: iuxta decretalem quoniam. ſupra vt lite non conteſta.
Si vterque proceditur lis ſuo marte procedet, vt hic in prin.
Sed ſi poſt lit. conte. actor appellat, & nõ proſequitur. proſe
quente appellato, actor iterũ citandꝰ eſt. C. quomodo & quã
iudex. auth. qui ſemel. Et ſi non venit procedetur in princi-
pali, ſi illud liquere poterit: C. de iudicijs. l. properandum.
§ ſi autem ex geſtis. Vel ſaltem fiet abſolutio ab obſeruatio
ne iudicij, cum condemnatione expenſarum. vt. ead. l. § & ſi
quidem. Sed ſi reo non proſequente, proſequitur actor, pro-
ceditur in principali qđ liquere poteſt vt prędicta. l. ꝓperã
dum. § Sin a. item abſuit. & iij. q. ix. decreuimꝰ. Sed ſi nõ põt
liquere de cauſa, fiet miſſio in poſſeſſionem irreuocabilem
C. quomodo & quando iudex. l. conſentaneum. Si vterque
vel neuter proſequitur, repetet quę ꝓdixi ſtatim in iiſdem
membris. Si autem reus appellat, & non proſequitur proſe-
quente actore, vel proſequitur nõ ꝓſequente actore, fiet qđ
faciendum dixi, cum actor appellat. Et hęc omnia procedũt
8 cum appellatur citra diffinitiuã. Cæterum † ſi à diffinitiua
appelletur, appellans poteſt pręuenire terminum iuris. & ſol
uo, & cum aduerſario appellationẽ proſequi. ij. q. vj. ſi quis
appellet, & ſignatur ꝑ authẽtica. C. de tẽp. ap. ei qui. Sed ter
minum ab homine præfixum præuenire nõ põt vt infra. c.
ſæpe. Sed ſi non proſequitur rata manet ſententia de appel-
lato dic vt. ĩ. e. oblatę. vtroque procedente ſuo marte ꝓcedi
neutro verò proſequente, rata manet ſentẽtia. vt in. l. appel-
latore. canonizata. ij. q vj. Et harum diſtinctionum alteram
per alteram ſuppleas, & ſic habebis materiam perfectam ſe-
cundũ Henricũ. De quibꝰ dicã in locis ꝓprijs videlicet in
quatuor decretalibus, ad materias principaliter tractantibꝰ
ſcilicet in. c. ſæpe. c. oblatę. c. Nicolao. & c. per tuas. ĩ. eodem
¶ Hoc autem quod hic dicitur, ꝙ appellans & appellationẽ
non proſe;quens

non proſequens, condemnatur in expenſis intellige quando habet proprium vt hic in textu: ali u ſi ſit religioſus, qui caret proprio. xij. q. j. nolo. & c. nõ dicatis. vel ſecularis agẽs omnino. vt. j. c. Odoald⁹ nõ poſſet puniri in expẽ. vt. xiij. q. vj. ſi res. Et ideò his caſibus, hæc pœna in aliam commutatur. vt ſupra de do. & contu. ad finem in fine & j. de maledicis. c. ſtatuimus. in fine ſecundũ Hoſti. hic Henricus autem remittit ad notata ſua. j. e. c. per tuas & c. Nicolao.

9 ¶ TERTIO quæritur † qualiter regularis à correctione appellat? Et dic ꝙ ꝓ ſui neceſsitate vt hic i ver. ſi verò qſ quã. ibi: *pro ſui neceſsitate. &c.* & alſ nõ ẽt ſi aliqualiter grauaref ꝑ hũc textũ à cõtrario, & hoc ſi ſpeciale in regularib⁹, & adde quę ſcripſi s. e. ad noſtram. in. j. oppo.

¶ QVARTO quæritur propter dicta Collectarij
10 nunquid † appellans poteſt renunciare ſuæ appellationi? & dicit Collec. ꝙ nõ vbi appellatio habet vim citationis. de elect. ſtatuimus. lib. vj. & c. cauſam. e. ti. in clem. quia ſtatim eſt ius quæſitum appellato & ideò ſine illius conſenſu, appellans amplius variare non poteſt. & aliás ſecus & de hoc per Cardi. de elect. c. quamuis lib. vj. & per Arch. ij. q. vij. ſi quis libellos ar. j. de crimi. fal. §. finali.

SVMMARIVM.

1 *Delegatum recuſatum non delegare.*

¶ CAP. XXVII.

AD hæc & infra cum a te. Se ſummat & hic omnino videas & examines id quod tetigi. s. de ſoro compe. c. ſi quis contra. quæſtione. ij. ver. Sed nunquid pronũciatio, vſque ad tertiam quæſtionem principalem ¶ Expone literam *appellatum.* dicit Hoſtien. & à te & ab aduerſario appellation delatum infra eodem interpoſita. § primo. *ſu.* i. licitum & ſic non importat neceſsitatem. ff. de officio præſidis. l. ſæpe. & l. ſequẽti. Hoſtien. *habuit.* nec per aliquem actum in te conſenſerit ſupra titulo primo inter alias. non niſi ex noua cauſa. ſupra de officio delegati. inſinuante. *iudicem.* id eſt arbitrum vel erat iudex ex delegatione recuſati *quæſtionem.* principalem vel forte *ſuſpicionis.* ¶ Supple gloſſas, ſecunda ibi: *Ordinario.* de quo neceſſariò intelligitur decretalis ſecundum Abba-
1 tem pro eo quòd delegatus † recuſatus non delegat infra. c. Secundo requiris. & idem notat Bernard. j. e. cum ſpeciali. Quod dic vt in. c. iudex. libro. vj. de offi. dele. non enim videtur ꝙ cõmittere poſsit hoc caſu, vbi appellatur ab eo. quia eo ipſo, ꝙ appellatũ eſt ab ipſo à ſufficienti grauamine, recuſari põt vt ſuſpectus. vt. s. c. ꝓpoſuit. & c. ad hæc. & cauſa ſuſpicionis probata eſt: quare non videtur poſſe cõmittere vt in. d. c. iudex. niſi de recuſatis aſſenſu. Sic põt intelligi, qd notat Bern. j. e. ſecundo. nec iſta litera dicit, ꝙ Eps cõmittat ſed quòd poteſt compellere partem, vt corã ſe cõpareãt vel eligant iudicem vel negotium remittat ad ſuperiorem: vt in. c. cum ſpeciali. & vide quæ colliguntur: de foro competenti. ſi quis contra ſecũdum Collectarium.

SVMMARIVM.

1 *Canonico ad reſidentiam monito ſi appellet, quòd ſtatuatur ſibi terminus ad proſequendum.*
2 *Appellationi quæ dicitur fruſtratoria an deferendum ſit.*
3 *Appellatio fruſtratoria, quare admittatur interdum abſque expreſſione cauſæ probabilis.*
4 *A præcepto qualiter appelletur.*
5 *In dubio ſemper pro iure communi præſumi.*
6 *Conſuetudinem vel priuilegium dans ſimpliciter occaſionem vagandi non valet.*
7 *De iure communi quemlibet teneri in beneficio ſuo reſidere.*
8 *Spoliandum non eſſe quem, lite vel appellatione pendente.*
9 *Iudicem a quo eſt appellatum iuriſdictionem ſuam exercere ſuper eo a quo eſt appellatum.*
10 *Eccleſiæ vtilitatem publicam præpotentiorem eſſe debere quàm vtilitas perſonæ.*
11 *Authorem hunc fuiſſe auditorem rotæ tredecim annis.*

¶ CAP. XXVIII.

1 PEruenit. Caſus. Si canonicus † ad reſidentiam monit⁹ appellat, ſtatuitur ſibi terminus ad proſequendum, & interim beneficio per vicarium ſuum deſeruitur. & etiam ipſe de ipſius prouentibus ſuſtentandus eſt. Et in prima facit quæ per ſe patent. ¶ Expone literam *appellationi.* cui non videbatur deferendum. j. de cler. non reſi. relatũ. quę eſt contra Sed ibi per gl. penultimã ſoluit. *prorupit.* Sonat in vitium, ſcdm Hoſt. videbaſ tibi vel ſicut aſſeris. vel. i. ꝓſumatur donec appellationem iuſtificet ſecundum Hoſt. qui intelligit, quòd expreſsit probabilem cauſam. puta ꝙ ibi nõ poterit ſoci⁹ *moneri.* s. de renũ. ad ſupplicationẽ. Itẽ dicit Inno. ꝙ factum recitat, q̃a nõ ſufficit tãtũ iter infra tẽpus arripere, niſi ſe Papę p̃ſentet. Hoſt. dicit cũ gloſ Et credo, ꝙ Inn intellexit verbum terminõ. s. poſitum de termino iuris. Sed verius eſt, ꝙ loquiſ de termino ab ipſo iudice ad hoc ſtatuendo. *Interim.* cõcor. ad hũc ver. j. de cler. nõ reſi. c. pen. & infra de elect. c. ex eo. in fine. & de regula. bñficium lib. vj. *rei.* ſubrogato vel tẽporali vicario, qui ex cauſa recipitur in hoc caſu & ſic nõ ob. de præb. extirpãdæ. donec hoc intelligitur de elect. cauſam. penul. glo. ſoluit vltima notat & remittit. ¶ Supple gloſſas. In gloſſa ſecũda. ibi: *quæ hodie* Si vis quòd hodie teneat, dic quòd loquitur hoc capitulum in mandato quod obtinet vim diffinitiuæ: non enim per diffinitiuam ſententiam, poſſet plùs iniungi huic clerico, quàm per hoc mandatũ hinc eſt quòd ſine cauſæ expreſſione potuit appellari Abbas facit quod notatur in Specul. eodem titulo. § in quibus. verſiculo. ſed nunquid hæc tria.
in fi. ſed certum eſt, ꝙ in talibus præceptis diſtinguimus, an fiãt lite conteſt. alſ nõ: vt no. de elect. dudum. ij. de verb. ſig. ex parte. j. In glo. penult. ibi: *vice ſua.* Sicut enim non grauaretur, ſi ſolueretur interim temporalis cenſus, quem debent eccleſia: multominus ſi eccleſia reddat ipſi eccleſiæ cenſum ſuum: de cele. miſ. c. primo: imo fit ei gratia, quòd ad hoc admittatur per vicarium ſcdm Hoſti. Cui placet ꝙ licet prima facie ex cauſa rõnabili appellet cleric⁹, tñ nõ poterit Epus hoc facere, quod hic dicitur alſ eſſet dare, ꝙ in ecclia curata, negligeretur cura quã ille ꝑſonaliter ꝓſequẽs gerere nõ põt: nec inuito Epo alteri cõmittere s de off. dele. vi clicos. Inn Alternatiuè tñ dicit hoc olim licuiſſe, q̃n admittebatur fruſtratoria appellatio hodie cũ nõ liceat appellare niſi à grauamine ſec⁹. j. e. vt debit⁹ ad hoc facit qd legitur in glo. primũ placet & dicit Ala. hoc ideo fieri. quia res dilationem non capit. alleg. ff. de appellatione reſcindenda. l. finali. ¶ Inducitur autem hæc decretalis ad hoc ſecundum Martinum ibi: *& ei de beneficijs illius aſsignet. vnde poſsit congrue ſuſtentari.* quòd licet præſbiter ſeruiens beneficio, non poſsit ꝓ ſpũali officio & labore ſuo, ꝓ eo ꝙ nimis appropinquat ſpiritualib⁹ aliquid recipere ſine vitio ſimonię, tñ põt ipſe recipere, ꝓ cũ qui altari ſeruit de altari viuere debeat, ſibi aſsigneſ portio ſufficiens de qua ſeruiẽdo ſuſtenteſ: ẽt ſine vitio alicuius ſimonię. qđ eſt notabile ſecundum eũ: de quo dicã
2 j. de præben. c. ſignificatum. ¶ Si quæris autem vtrũ † appellationi quę dicitur fruſtratoria ſit defferẽdũ. Diſtingue aut appellatur in caſu. vbi lex vel canon prohibet appellari, & tunc non eſt deferendum appellationi ita intellige. ff. eod. titulo. l. conſtitutiones & C. quorum appellatio non recip. per totum. aut appellatur in alio caſu, & tunc aut conſtat eam eſſe fruſtratoriam, & talis non valet. vt. j. eodem. cum debitus. & c. cum ſpeciali. & c. interpoſita. & ſupra eo. titu. c. cum appellationibus friuolis. libro. vj. aut conſtat eam non eſſe fruſtratoriam, & talis valet niſi ſit aliud, quod obſtat: vt in. c. alleg. Aut eſt dubium prout fuit hic. nã hic dubitabaſ, an eſſet appellatio fruſtratoria, vt patet in tex. ibi videaſ &c. non eñ dicat ſimplr fruſtratorie appellauit, & tũc admittiſ ſcdm Ala. & Phi. hic idẽ Arch. ij. q. j. in ſum. ſuper verb. exhibuerit. vñ iſte cleric⁹ allegauit neceſſariã ꝓfeſsio-

nem, aliâs diſpenſationé vel aliud ſimile aliâs appellatio nõ
fuiſſet recepta ſecundũ eos, vel ꝙ nõ poterat ibi ſeruire mo-
rari. vt ſupra de renun. ad ſupplicationem ſecũdũ Hoſti. qui
dicit ſimiliter, ꝙ hîc appellans expreſsit cauſam, per eandẽ
viam. C. de app. quoniam. ſecundum Hugo. ¶ Collectarius
verò ibi *monuiſſet*. hoc præceptum vim habet diffinitiuæ vn
de valet appellatio ſine cauſæ expreſsione: ſicut à diffinitiua
ſecundum Abb. Tamen not doctor. ꝙ ſententiæ & multò
fortiùs præcepta lata ſummariè, & de plano, non dicuntur
ſententię diffinitiuæ. Sed quoddam factum notat Archid.
de elect. auaritiæ. & Inno. ĩ. e. conſtitutis. & in. c. cõſtitutus.
ver. ſed quæritur. & notatur quòd qui appellat à pręcepto,
oportet cauſam exprimere.
3 ¶ PRIMO quæritur quæ eſt ratio quare † fruſtrato-
ria appellatio hîc admittitur abſque expreſsione cauſæ pro
babilis: vna opinio habet, ꝙ hoc eſt ratio, qa hîc appellabaſ
à præcepto vim diffinitiuę hñte, qđ proſequere vt ſcripſi in
ſuppletione glo. ij. Et aduerte qa de præcepto habet bonas
gloſſ. in. c. dudum. &. c. ex parte. in p̃dicta ſuppletiõe alleg. &
in cle. diſpendioſam. de iud. per Laudunum Super quo etiã
omnino videas, ea quæ ſcripſi. ſ. eod. c. ſuper gloſſa ſecunda.
¶ Caue tamen, quia hîc duo eſſent examinanda, primum
4 eſt, qualiter † à præcepto appelletur. Secundum eſt quali-
ter hæc decretalis intelligatur. Quantum ad primum, ſi pręc
ceptũ ſine cauſæ cognitione & litis cõteſt. emanauit, certũ
eſt ꝙ vim diffinitiuę nõ habet. & iõ neceſſe eſt appellare in
ſcriptis, & cauſa probabili expreſſa. ĩ. e. c. cordi. lib. vj. Sed
ſi præceptum cum cauſæ cognitione & poſt lité conte. ema
nauit, in caſu in quo ſic emanare potuit & debuit, habet vim
diffinitiuę: & iõ ſcdm aliquos, ſine ſcriptis & abſq; expreſsio
ne cauſæ probabilis ab eo appellari põt, tanquã ab iniquo ſi
cut à diffinitiua p ea, quę notanſ in glo. prædictis & hoc ve
rũ, ſi ſeruatus fuit ordo iuris, ad diffinitiuã neceſſari⁹: qa nõ
refert quib⁹ verbis vtaſ iudex. ĩ. de ver. ſig. c. in his. & idem
ſi poſt datam petitioné & confeſsioné inde ſecutã, latũ fuit
in confeſſum: p notata Bern Inno. & Hoſt. in prædicto. c. du
dũ. Sed ſi extra p̃dictos duos caſus lata fuerit licet cũ cauſæ
cognitiõe, ſecurius puto dicendũ, ꝙ ſit neceſſaria ſcriptura,
& expreſsio cauſę. Et hoc magis videſ placere M. q dicit hoc
placere Nouellę. licet fateatur hoc eſſe dubiũ atq; notabile.
¶ Quoad ſecundum, poteſt dici, quòd in eo quod loquitur
de appellatione, loquitur ſecundum antiqua tempora, quia
& iſta decretalis ſicut & omnes proximæ præcedentes, fuit
Alexandrini tertij. Et in hoc ſecundum aliquos, pendet iu-
ſtificatio textus noſtri, quod non credo. Alij dicunt quòd lo
quitur in appellatione admiſsibili, & in bona forma, ſaltem
ſecundum tempora tunc currentia interpoſita, & hoc credo
verius: nec obſtat quod hîc dicit textus ibi: *cum autem fruſtra
toriæ dilationis cauſa videatur &c*. quia illud verbum. *videatur*.
ſoluit contrarium. refertur enim illud, ad quandam genera-
lem iuris communis præſumptionem: non excludit tamen
aliquem à proſequutione iuris ſui ſecundum quam, contra
illos qui ſe à ſuis abſentant beneficijs, & in illis reſidere recu
ſant: prima facie præſumitur ꝙ malè faciant: & ꝙ ſi moniti
de reſidendo à monitione appellant, cauſa fruſtratoriæ dila
5 tionis hoc faciant. quia in dubio † ſemper pro iure commu
ni præſumitur. ĩ. de præſcript. c. j. & ij. lib. vj. modò ius cõe
facit contra talem, cùm quilibet de iure communi, teneatur
in ſuo beneficio reſidere: & in eo in ſuo officio deſeruire. ĩ.
de cler. non reſi. relatũ. & c. inter. & c. ſe. & c. pe. & fi. e. ti. cũ
alijs alleg. hic p Ber. in glo. prima.
¶ SECVNDO quæritur in fine capituli, ibi: *ſerues
eundem*. de quibus beneficijs intelligitur iſta decretalis. Ad-
uerte quia ſi de eccleſia parochiali loquamur, indubitatum
eſt: Et idem de alio beneficio adminiſtrationem habẽte: quia
appellans iſte tantùm prætendebat vnũ, quòd eſſet à perſo-
nali reſidentia excuſatus, & aliud quod non teneretur per
ſe, nec etiam per alium deſeruire. A ſecundo autem, nullus
in tali beneficio excuſationem aliquam prætendere poteſt:
vt iuribus in fine quæſtionis ſupra proximè allegatis. & in-
fra de electione. capitulo cum ex eo. libro ſexto. vbi vide
Ioannem Andreã. Et ſic non valeret tunc appellatio, quæ
non poſſet habere tunc cauſam probabilem, non ergo mi-
rum, ſi interim etiam pendente appellatione ſuper primo.
In ſecundo compellar. Et idem fortè in omni beneficio
ſecundum Martinum. Et ſic intelligit opinioné Hoſti. quæ
habet ſecundũ eũ, ꝙ in minimo bñficio nõ valeret cõſuetu
do, ꝙ abſens nec per ſe nec p aliũ eccleſię nec bñficio ſeruiẽs
pcipiat fructus, qđ probat ſecundum Mar. in prębenda ſim
plici ſine cura clariſsimè iſte textus: quod eſt multum nota-
bile. Super quo vide notata Hoſtien. ſupra de conſtitu. c. cũ
6 omnes hoc autem certum, ꝙ † conſuetudo vel priuilegium,
dans ſimpliciter occaſioné vagandi, nõ valet: imò oportet ꝙ
qualificetur ſeu iuſtificetur ex cauſa ſeu rõe beneficij vel ſer
uitij alterius bñficij: aut ex alia iuſta cauſa: quia aliâs pecca
tum induceret. Super quo vide Innoc. in. c. cùm iam dudum.
de præbendis. & in. c. ex tuę. de clericis non reſidentibus.
Aduerte etiam quia nec conſuetudo nec priuilegium defen
dere vel excuſare poſſet, imminẽte neceſsitate eccleſię. dicit
tamen Martinus, quòd p̃dicta opinio Hoſt. videlicet, ꝙ nõ
poſsit valere cõſuetudo de non ſeruiendo per vicarium,
dura eſt in habentibus præbendas ſimplices, nec admittitur
hodie nec approbatur etiã per omnes. Vnde ipſe Mar. dicit
ſe ſatis credere contrarium, nec obſtat iſte textus, quia iſtæ
canonicus excuſabit ſe ſolùm à reſidentia pſonali nõ allegãs
conſuetudinem de vicario non ponendo. Dicit tamẽ Marti
nus, ꝙ & ſi non valeat conſuetudo, quoad fructus, tamen
vt non poſsit ppter hoc priuari fortè valet quod nõ omnes
aduertunt ſcdm eum. ¶ Quid dicendũ? Breuiter circa hoc,
diſtinguo aut quæritur quoad fructus, & ad iſtud mem-
brum redibo in quæſtione proxima ſequenti. Aut quæriſ
quoad reſidentiam, & ex conſequenti quoad monitionem
reſidendi, & conſequenter quoad priuationé, aut alterã pœ
nã ppter contẽptum monitionis, & peccatũ vagationis in-
fligendã, & tunc aut quęriſ de iure cõmuni, aut quæritur de
conſuetudine. Si loquamur de iure cõmuni, tunc dico, ꝙ de
7 † iure cõi, qlibet teneſ in ſuo beneficio reſidere & officiare:
& ad hoc p ſuum ſuperioré compelli põt p fructuũ ſubſtra
ctioné aut ſuſpẽſioné: imò & ppter hoc põt procedi ad pri-
uationem. ĩ. de cleri. non reſid. c. penult. c. ex tuæ. & c. pen.
& fin. e. tit. &. ĩ. de reſcrip. c. finali. libro vj. ita intelligitur
iſta decretalis, vbi etiã in ſimplici præbendali bñficio, eſt
hoc expreſſum. Aut loquimur de conſuetudine, & hîc opi-
niones variæ de quibus ſatis tetigi in. c. gratia. de reſcript.
li. vj. & adhuc pleniùs in cle. gratiæ. e. ti. Et de hoc etiã dicã
in p̃al. c. iam dudũ. vbi eſt principalis gl. Inn. in hac materia.
¶ TERTIO quæritur ibi: *Interim verò alicui honeſtæ
perſonæ vices eius in eccleſia præfixata committas*. quomodo
iſtud ſtare poſsit? Videtur enim ꝙ nullo modo: primo quia
8 lite † vel appellatione pendẽte, nõ eſt quis ſpoliãdus, aut ſua
poſſeſsione priuandus. ſ. vt lite penden. c. primo. & antepe-
nult. ac. c. penultimo. & vltimo. &. ſ. eod. c. cum teneamur.
cũ ſimil. ergo nõ debet iſti appellanti pendeñ. appellatione,
auferri regimẽ eccleſię ſuę: neq; pceptio fructuũ, nec debẽt
p conſequens iſta cõmitti alteri. Cuius contrariũ dicif hîc.
Pręterea aliud mirabile hîc eſt, quia nec eccleſia nec fructus
eccleſiæ pendente lite vel appellatione ſaltem ante ſenten-
tiã in præiudiciũ poſſeſſoris ſequeſtrari debẽt. C. de prohi. ſe
que. l. vna. &. ĩ. de ſequeſt. poſ. & fruc. c. ad compeſcendas. in
clemen. à contrario cuius contrarium fit hîc, vt videtur.
Super quo vide, quæ ſcripſi. ſ. eo. c. in ſuppletione glo. pen.
& poſt Martinũ. ſ. in prima qõe. ¶ Ego autem dico, quòd
hîc eſt vnus caſus, multùm ſpecialis, atque ſingularis per-
9 petuæ memoriæ commendandus, in quo iudex † à quo
eſt appellatum, ſuper eo à quo eſt appellatum, iuriſdictio-
nem exercet. & in quo pendente appellatione, de poſſeſsio-
ne appellantis & de fructibus ipſius poſſeſsionis, contra ip-
ſum appellãtem eo modo quo hîc dicitur ordinat & diſpo
nit. Et eſt

nit. Et eſt ratio ſpecialitatis huius caſus, fauor eccleſiæ & officij diuini ipſi beneficiu debiti, qui fauor requirit, quòd beneficio ſeruiatur appellatione non obſtante: quia ſi quis alia poſſeſsionis hominis priuati turbatio inducit iſtam ſalſitiam. vt. s. eo. cum teneamur. fortiùs turbatio ſeu impedimentum dominij officij ipſi beneficio annexi, hoc inducere debet: quia præpotétior † eſſe debet publica eccleſiæ
10 vtilitas, quã perſonæ. j. de reſcriptis. c. ij. libro ſexto.

¶ QVARTO quæritur ibi, *& ei de beneficijs illius aſſignes vnde poſsint congrue ſuſtentari* qualiter intelligitur verbum ei. dico quòd intelligitur de illo, cui epiſcopus committit vices canonici & apparet ſtatim in verbo *illum*. Sed quod fiet de reliquis fructibus, nunquid dabuntur, vel reſeruabuntur ipſi canonico abſenti & appellanti? Dic q non deberet illi dari. Sed potiùs in vtilitatem eccleſiæ cõuerti. quia cum beneficium detur propter officium, exigit iuſtitiæ debitum quòd illi ſubſtrahantur fructus beneficij, vt prædicto. c. finali. cum concordan. ibi ſignatis per Archidia. ſuper verbo datur. & hoc verum, niſi apparet finaliter eum legitimè appellaſſe: quia tunc eſſet iniuſtum, quòd propter iuſtam appellationem, abſque alia cã rõnabili, in hoc puniretur quod aliàs in loco proprio latiùs examinare intendo.

¶ QVINTO quæritur occaſione eorum quæ ſcripſi s. eo. c. in expoſitione literæ. ſuper verbo *iter*. vtrũ appellãs qui tenetur appellationem proſequi iter arripiẽdo, pꝛca proſequenda, per hoc ipſum proſequi videatur. Circa qd ſic diſtinguas, quia aut quæritur quoad actũ huiuſmodi arreptionis itineris, & quoad caſus in quibus appellans tenetur vel ex ordinatiõe Papæ vt hîc, vel ex ordinatiõe iuris, iter arripere intra certum tempus. vt. j. de elec. c. ſtatuimus. & c. cupientes. in princip. libro ſexto. & tunc dico, quòd quantum ad hoc, ſatis videtur ſuam appellationem proſequi, vt in iuribus proximè allegat. Aut quæritur quantũ ad hoc effectualiter proſequi videatur, & tunc dic q nõ: niſi vel literas ſup appellatione ſua impetrauerit, vel ſaltem ſe iudici repñtauerit. & legitimum quid propoſuerit. C. de temp app. auth. ei qui in auth. de his qui ingre. ad appel. § illud. collat. v. ar. ff. de excu. tuto. l. ſcire oportet. § ſufficit. quia verba cum effectu &c. ar. j. de cleri. non reſi. relatũ. & hoc eſt æquius, ſecundũ Hoſti. s. de re. iudi. c. cũ ſup. & j. e. ti. c. directę. & idẽ videtur hîc ſentire Inno. dicens, q hîc actum recitat: quia non ſufficit tantũ iter arripere niſi apoſtolico conſpectui ſe repñtet. s. e. ti. cum ſit romana. licet Spe. e. ti. § nũc breuiter. ad finem verſi. *& nota quod vbi datur*. dicat q ſufficit iter arripere intra tẽpus. Sed contra hoc facit expreſſè iſte textus, cũ dicit *appellationem proſecuturus iter ad nos arripiat veniendi*. quaſi diceret, quòd nõ pſequitur p ipſum itineris arreptionẽ, Sed poſtquàm venit proſequuturus, quod denotat verbum futuri tẽporis proſequuturus. Et iſtam eandem opinionem videtur tenere Specula. in § allegato. nunc breuiter. verſicu. Sed pone auditor. & Abbas hîc. qui exponit infra terminũ à iudice ſtatutum ſecundum Henri. longa autem curiæ obſeruantia hactenus habuit, q ſufficeret pñtare ſe ante cuſtodes ſecundæ portæ palatij apoſtolici, rñſo recepto q ad Papam non patet acceſſus, & nunc habet obſeruantia palatij, q ſufficiat ſe pñtare corã auditore literarũ contradictarũ dñi papæ & proteſtari, q p appellantem non ſtat &c. & ſic ſeruatum eſt à memoria mea etiam à. xxx. annis citra & ſic etiam
11 hodie ſeruatur & ſeruatum fuit coram † me. à tredecim annis citra quibus fui & hodie ſum auditor audientiæ prelibatæ.

SVMMARIVM.

Iudeos in tallijs ſoluere principibus ſub quibus degant.

CAP XXIX.

COnſuluit. iij. Breue eſt, Et pars huius. j. de iudi. conſuluit Communis diuiſio. ij. ibi: *non conuenit*. ¶ Expone literam *Rege francorum*. cum enim epiſcopus pariſienſis cogeret iudęos, vt dimitterent mancipia chriſtiana, Rex appellauit pro eis. Abb. vel fuit appellatum à rege qui ad mandatum eccleſiæ illos ad hęc cogebat vtrunque intellectum ponit Innoc. & Hoſtien. *pro iudæis*. i. pro cauſa vel fauore iudęorũ & ſecundum primam lecturam, quia † iudęi in tallijs ſoluũt principibus, ſub quibus degunt ipſi principes ſolent eis facere vt patet infra de verb. ſignifica. c. quanto facit de teſti. c. iudęi & in clement. eo. tit. c. primo. & ideo in ipſorum fauore ſic appellauerat princeps. In gloſſ. j. ibi: *cum ſit nimis*. & pleniùs in gloſſ. fina. *& in fine*. & ſit patens ratio quia ibi non eſt dare grauamen. xxiij. q. iiij. qui peccat.

SVMMARIVM.

Appellare poſſe eum qui ante citationem vel notitiam literarum miſit nuncium ad Papam.

CAP XXX.

ADhæc ſicut. Caſus. Qui ante † citationem vel notitiam literarũ miſit nũcium ad Papam, appellare poteſt ne delegatus procedat. Secus ſi poſt Secunda, ibi: *Sed ſi*. ¶ Expone literam *appellantem*. à iudice delegato coram quo conueniebatur. Secus de ordinario ſecundum Hoſtien. Et de hoc ſatis infra eodem. vt debitus. *ad ipſum*. ſcilicet appellantem. & hoc eſt quod ſequitur q apoſtolica ſedes &c. s. e. ſuggeſtum. de quo dic vt no. in prædicto capitulo vt debitus. ſecundũ eũ. Hoſti. vero dicit, q hæc nõ fuerat magna philoſophia cùm litera ſe exponat *poſt citationem*. repete vel notitiam delegationis. Tancr. verò cuius fuit prima glo. Bernardi. dicebat, quòd de more ciuitatis Bononię tandiu expectabatur quòd poſſet rediſſe de curia.

SMMAIVM.

Appellationi interiectæ ad papam qui non detulit, cum literis ſui ordinarij mitti ad curiam.

¶ CAP XXXI.

DE priore. Caſus. Qui non detulit appellationi interiectæ ad Papam cum literis ſui ordinarij, mittitur ad curiã ſcdm Nouellã. Sed caſus eſt nimis macer: qa ibi deficit in principio, verbum regularis. & etiam ibi deficit natura negotij videlicet q ppter enormitates manifeſtas, notabilis reddebatur. Et aduerte, qa qđ de ordinario hîc dicitur, ad epiſcopum diœceſanũ refertur: qa cũ ſit canonum executor quod ius dicit fiendum, ipſe exequatur. ar. xxiij. q. iij. cum quibus. & j. de ſen. exc. nuper. Poteſt ergo ipſe diœceſanus, iure ſuę ordinarię poteſtatis, pœnam & coerctionem huius decretalis exequi etiam ſine Papæ ſpeciali mandato: vt hîc. Talis autem coerctio nõ eſt aliud niſi quædam papalis citatio, quare etiam contra tales Papa ſup hoc poſtulatus, deberet ſine difficultate cõcedere ſcdm Marti. hęc autẽ decretalis non diuiditur ſcdm Noue ¶ Expone literam *manifeſtas*. i. notorias Hoſti. *notabilem*. i. infamem. arg. eorum quæ not. s. de officio delega. cum olim magiſter. verſi. ſanè Hoſtien *appellauit* extra iudicium, non in iudicio. & hoc patet, quia dicit ſuperiorem & non dicit à priore. Et ſic apparet, quòd nõ appellauit ab ipſo, tãquam à iudice vel ſuperiore, pro aliquo quod ſibi inferret: quia ſic haberet locũ c. cordi. j. e. li. vj. Sed propter ſuas enormitates, eum appellauit. i. ad cauſam extra iudicium prouocauit. ad quod vide not. Archid. in prædicto. c. cordi. ſatis circa principiũ extra iudicium enim non admittit cum ia appellationem extraiudicialem à iudice interpoſitam à futuro grauamine ex veriſimilibus coniecturis: & bene, per ea quæ leguntur & notantur in prędicto. c. cordi. ſecundum Collectarium. appellauit autem vel quia prior præcipiebat canonico q conſentiret donationibus, quas faciebat conſanguineis. Aut alijs illicitis alienationibus, vel quòd nemini concubinas ſeu illicitos contractus ſimoniacos reuelaret. Super quibus ipſum fortè nolebat adſtringere iuramento propter q canonicus ſentiens ſe grauari, ad ſedẽ apoſtolicã appellauit. ſecundum Innoc.

¶ Vel forſan canonicus quoad cauſas, ad ſedem apoſtolicam appellauit. quare prior motus appellationi non deferens, ipſum excommunicauit vel ſuſpendit vel in carcerem poſuit: imò prout patet in antiqua, in ſecunda compilatione, fecit ipſum veſtibus vſque ad camiſiam ſpoliari, & appellationem renunciare exegit Et quia in iniuriam apoſtolicæ ſedis hoc fuit ij. q. vj. ad romanam. & c. ſequenti. Ideò Papa ſic mandat, ſecundum Hoſti. adde tamen omnino, quæ ſcripſi poſt Archid. ſuper verbo intellectum huius decret. in princ. c. cordi. in prima quæſtione. 10 verſu ſcias tamen quòd quidam variant. *eum*. ſcilicet priorem. *literis*. Sic. ſ. eo. peruenit. j. de ſecundis nupt. c. primo. Hoſti. veritatem de proceſſu habito per priorem contra canonicum qui appellauit. ¶ Supple gloſſas, in gloſſ. ij ibi: *excedit*. ſicut ille vt dixi in textu, & patet in auth. & hoc reſpicit hic glo. ſecundum Abb. in gloſſ. ij. *in fine*. Alan. quidam dicunt, hoc verum in ciuilibus: in criminalibus verò mittatur ad principem digno ſupplicio puniendus. C. eod. titu. l. à proconſulibus.

¶ P R I M O quæritur propter hîc notata in gloſſa. ij. qualiter puniatur ille qui appellationi non defert de quo ſcripſi. ſ. eo. c. primo in ſecunda quæſtione. Circa quod diſtinguit Henricus, quia aut appellatio cui non defert, eſt friuola ſeu fruſtratoria, & conſtat quòd tali non eſt deferendum: vt ſ. eo. c peruenit. ij. & j. eo. cum appellationibus friuolis. lib. vj. & per conſequens non deferens tali appellationi, non debet puniri xxxiij. q. iiij. qui peccat. & quod legitimè factũ eſt &c. C. ad. l. iul. de adul. l. Gracch°. ſ. de re. iur. l. legitimè factum. lib. vj. cum ibi alleg. Aut appellatio cui non defert eſt legitima, & tunc refert aut cauſa in qua appellatio eſt interpoſita, eſt criminalis, aut eſt ciuilis, Si criminalis, tunc habet locum glo. Bern. hîc, quia ſi ſit clericus, debet deponi. vt in. c. hîc alleg. decætero. ij. q. vj. Si verò laicus. xxx. pondo auri debet mulctare. vt. C. eo. tit. l. quoniam iudices. Si eſt ciuilis, tunc nõ debet deponi. Sed habet locũ iſtud capitulum ſcilicet quòd mitti debet ad curiam vt ſatiſfaciat de tali exceſſu, ſecundum Archidia. in dicto. c. decætero. licet Ala. hîc & Ioannes. & Hugon. & Laurent. ibi idem dicant cum Bern. hîc.

S V M M A R I V M.

5 *Regulares pro ſola infamia remoueri poſſe.*

¶ C A P   X X X I I.

QVianos. Breue eſt. ideò non ſummaſ. ¶ Expone literam. *publica in fama*. i. in publico. & infami. crimine Inno. *admoniti*. iuxta conſuetudinem de qua dicam ſuper gloſſ. *noluerunt*. dicit Hoſtien. ſic ſuppleri poſſe ad ſuum iudicem recurratur. qui ex cauſa prædicta & authoritate dictę conſuetudinis, prò conuentu dictam cauſam teſtificante, & ceſſionem petente ſine alia probatione, coget illos cedere non obſtante aliqua appellatione vt ſequitur. Et dicit intellectum hunc plùs cõgruere iuri, quàm illum de quo dicam ſuper gloſſa. *Superiori*. cædere nolenti non putat violentiam inferendam. Sed ad ſuperiorem recurrendum: arg. ff. quod metus cauſa. l. extat edictum. ff. de vi pu. l. creditores. & ipſe ſuperior viſa voluntate fratrum, coget illum cedere, vel dabit illis licentiam eligendi alium, illius appellatione non obſtante. ¶ Supple gloſſas. In gloſſa.
5 ij. in fine. Ala. vel dic ſpeciale in regularibus, vt † pro ſola infamia poſſint remoueri. Innocen. quod ſi de iure procederet eſſet notabile, & menti tenendum. In gloſſa tertia. ibi: *non ſeruato*. aliàs nulla eſſet dubitatio. In gloſſa vltima ibi. *de ſingulis*. cum decretalis iſta fuerit Alexandri tertij, non videtur de dicto conſilio, quod fuit Inno. tertij ſomniaſſe. Item nec in illo prouinciali capitulo renunciatio facta teneret ſecundum Hoſti. de renunc. c. admonet. & c. lectæ vnde dic ſecundum eum, & Goffre. quòd hoc capitulum loquitur, de conſuetudine quorundam monaſteriorum, iuxta quam ex quo Abbas reperitur inutilis & publicè infamatus, requiritur ab eo ſigillum, & in communi capitulo monitus tenetur cedere ex quo omnes concordant vel maior pars præſidentium, vel diffinitorum non obſtant contraria quæ volunt, renunciationem in manibus ſuperioris fieri qui loquuntur in ſecularibus, vel vbi non eſt talis conſuetudo. Et dicit Hoſtien. ſic ſeruari in generali prædicatorum minorum Ciſterſiẽſium: & Carthuſienſiũ templariorum & hoſpitalariorũ qui per electionem factam per eos, ad quos ſpectat, ſine confirmatione, adminiſtrant: & ex quo in ceſſione illorum, concordant diffinitores, vel maior pars tenentur cedere ſecundum Hoſti. Et adde, quod ſcripſi in textu. & quæ ſcripſi in textu & quæ ſcripſi de hoſpitali ſancti Ioannis. ſ. de offic. ordi. c. irrefragabili. in prima quæſtione. In abbatibus autem, qui requirunt confirmationem, dic cõtrarium per prædicta à ſenſu contrario & ex rationis ceſſatione, arguendo hîc enim eò quòd placet talibus in. c. præſidentibus ſiue iuſte ſiue iniuſte ſine appellatione cedere tales opportet. & hoc eſt ſecundum Martinum, contra iura communia ex ſpecialibus conſuetudinibus approbatis per Papam.

C A P   X X X I I I.

ADaures. Breue eſt. Et ideò non ſummatur. ¶ Expone literam. n. *præfigens*. per iudicem à quo appellauit. *ex tunc*. ſcilicet termino lapſo, vt dixi. ſ. eo. reprehenſibilis & in gloſſa prima. ibi: *dictum eſt*. apertiùs tamen hæc decretalis exprimit de iudice delegato.

S V M M A R I V M.

1 *Appellaſſe intelligi qui ſe & ſua apoſtolicæ protectioni ſubmittit, licet verbum nullum exprimat.*
2 *Protectionem non valere niſi contra grauamen.*
3 *Protectio vt vim habeat legitimæ appellationis quid requiratur.*
4 *Appellationem de iure, non habere aliquam certam formam.*
5 *Appellare facto, quandoque plus eſſe, quàm verbo.*
6 *Itineris arreptio quatenus appellationem reſpiciat.*
7 *Qui bene dubitat propriè ſcit ſcire.*
8 *Contra appellantẽ procedi poſſe extra iudiciũ cũ cauſæ cognitione.*
9 *Ius ſibi dicere neminem poſſe.*

C A P   X X X I I I I.

1 ADaudientiam. Caſus. Qui ſe & ſua apoſtolicę protectioni ſubmittit, licet appellans verbum non exprimat intelligitur appellaſſe. Et primò narrat factum, Secundò dat iudicem ibi: *licet autem*. ¶ Expone literam. *ſubiecit*. Si diceret expreſſa cauſa rationabili & in ſcriptis poſita, & petitis apoſtolis, tunc omnia eſſent plana, ſecundum Hoſtien. Et vide quod dixi. ſ. eo. conſuluit. ij. ſuper prima gloſſa. Sed Inno. hic ſupplet maximè dicens idem, ſi non ſubiecisſet ſe apoſtolicæ protectioni ſi ſine cauſæ cognitione fuerit cõdemnatus, nuſquàm enim valet ſententia. l. in negotio principali lata iuris ordine non obſeruato. ſ. tit. primo. c. primo. Et idem notat Inno. j. eo. dilectus. vbi omnino videas. Quia ibi in fine videtur hanc ſolutionem poſuiſſe: quòd enim hîc ſine cauſæ cognitione præſbiter fuerit condemnatus patet. j. §. j ibi ſine cauſæ cognitione &c. Vel ſecundum Inno. dic quòd obtinet extra iudicium, vbi tantùm prodeſt ſuppoſitio protectionis, quantùm appellatio: quæ tunc intantum valet, quando ab ordinario interponitur: quia à tempore appellationis ceſſare debet: vt nil faciat contra appellantem ſine cauſæ cognitione: & ſi fecerit, non tenet. Et ſicut olim poterat appellari, & ante iudicium & poſt, ita & poterat ſe ſupponere protectioni Papæ & ſi poſt ferretur ſententia excommunicationis, vel alia ſine cauſæ cognitione, non valebat. In huc tamen minùs habet protectio quàm appellatio:
a quia non valet † protectio, niſi contra grauamen: & niſi grauamen ſequatur adeò, quòd ſi à grauamine caueat vel

grauamen

grauamen remoueat, procedere poteſt iudex: ſed appellatio
in totum transfert cauſam ad ſuperiorem, ſecũdum quoſdã:
qui etiam credunt materiam protectionis, hodie non eſſe
ſublatam vel mutatam. Sed melius dicitur, quòd per omnia
ęquiparentur appellatio & ſuppoſitio protectionis ſecun-
dum Inno. quod placet Hoſti. Vnde ſecundum Hoſtien. ſe-
quitur quòd ſicut in appellatione, ſic in protectione neceſſe
eſt, quòd cauſa rationabilis exprimatur & in ſcriptis porri-
gatur. Saluo quòd bene refert ſecũdum Hoſti. an appellatio
vel protectio interueniat in iudicio vel extra, quia primo
caſu non prodeſt, ſi fiat à futuro grauamine nondum illato
vel comminato. vt. j. e. vt debitus &. c. cum ceſſante. Secun-
do verò caſu, valet interpoſita à grauamine futuro, vel ex
probabilibus coniecturis. j. e. bonę. vbi notantur aliæ diffe-
rentiæ inter iſta ad quæ forte. j. redibo, *& infra.* hic decidi
tur, quòd ſtatim iter arripuit veniẽdi ad Papam: ad quod fa-
cit ſecundum Hoſti. quod ipſe notauit in ſumma eo. tit. ſub
rubrica de forma prouocationis extra iudicium factæ *forte.*
& forte non quaſi dicat maximè ergo idem, & ſi ſimplex nõ
eſſet ſed ſimplicitas præſumitur eò, quòd pauci ſunt, qui
non dicunt appellamus, & hodie vtrunq; ponunt. Hoſtien.
verborum. aliâs verbi aliâs verbis, & hæc eſt melior & pla-
nior litera Hoſti. *Noſtræ.* non putat Hoſtiẽ. hoc ſpeciale in
Papa. quia idem in metropolitano: vt. j. c. dilecti. primo re-
ſponſo verſ. Epiſcopus eſt. & adde, quod ſcripſi. ſ. in verbo,
ſubiecit. Et facit qđ not. j. c. dilecti *Sine cauſa cognitione.* Subau
di examinatæ per nos vel per illum cui delegaremus: vt. ſ. e.
quā fronte. § primo ad finẽ. Alioquin ſubaudiendũ eſſet, ma-
ximè in eo quod de protectione hîc dicitur. Nam & ſi ap-
pellatum non ſit, non tamen debet quis ſine cauſę cognitio
ne ſentẽtialiter condemnari: vt. ſ. de reſcri. ſpo. conquærен-
te. de cauſa poſſ. c. j. ſ. de reſti. in integrũ. c. tum ex literis. § j.
in fine. *Sententiam*, forſan excõmunicatis Hoſti. ſiue aliam.
j. de conſanguinitate & affinitate non debet Inno. ¶ Primò
opponitur quia plus non debet operari tacitũ quàm expreſ
ſum no. ff. locati. & conducti. l. qui ad certum. & tamen ex-
preſſa appellatio facta ſimpliciter & abſq; cauſa rationabili
& obſeruatione formæ traditæ. j. c. cordi. de iure non valet.
prædicto. c. cordi. &. j. e. vt debitus igitur nec ſubmiſſio ſeu
ſuppoſitio tacitam continens appellationem, aliâs vim legi-
timè appellationis habebit: cuius cõtrarium videtur innue
re iſte textus. Sed ſuper hoc vide ſolutiones plures, quas de-
di in textu, ſuper verbo ſubiecit. & pro finali cõcluſione op-
3 poſitionem admittendo, dicas quòd vt protectio † huiuſ-
modi vim habeat legitimæ appellationis, neceſſe eſt, quòd
interueniant illa omnia, quæ ſunt neceſſaria in appellatione
expreſſe emiſſa. ſed tamen quoad appellationem protectio-
nis tacitam, tempora habes diſtinguere: nam ante tempus.
c. vt debitus nõ requirebatur expreſſio cauſæ nec ante. c. cor
di. obſeruatio formæ. Modò ante illa tempora, iſta decreta-
lis emanauit: nam decretalis vt debitus. fuit Inno. tertij. &
hæc Alex. tertij. Et ſicut dixi de appellatione, & protectio-
ne in iudicio factis, ita dico de appellatione & protectione
factis extra iudicium: videlicet, vt ea quę requiruntur & ſuf
ficiunt in appellatione extraiudiciali, requirantur atq; ſuf-
ficiant in ſubmiſſione protectionis facta extra iudicium: no
ueris enim, quòd hæc decre. voluit inducerere nouam ſub-
miſſionis naturam, à natura veræ appellationis diſtincta.
imò re vera de vera & propria appellatione loquitur iſta de
4 cretalis. & in hac ratione fundatur quia † appellatio de iure
non habet aliquam certam verborum formam. Et ideò cũ
canones vim in verbis non faciunt. j. de verbo ſig. c. in his. &
de procu. c. petitio non refert ſiue appellare volens, dicat ap-
pello ad talem, ſiue dicat animo appellandi, illius protectio
ni me ſubmitto per prædicta iura. Et quòd hoc facit animo
appellandi collect. ex verbis & modis ipſius puto ſi aliâs ex-
primat ea quæ ſolent exprimere appellantes, & quæ in ap-
pellatione ſunt neceſſaria, quia verba ſecundũ ſubiectã ma
teriam interpretãda ſunt. ff. locati. l. ſi vno anno. Et hunc tex
tum planè aperit iſta decre. & propter hoc, & non propter
alius facta fuit vt credo quod eſt nota dignũ & menti tenẽ-
dum. & procedit hoc ęque extra iudicium ſicut in iudicio
ab identitate rationis. ¶ Ex quibus primò clare inferuntur
ratio dubitãdi, & ratio decidẽdi. ac vtilitas & effectus iſtius
decretalis. Item infert ex his, quòd aliqualiter impropriè lo-
quũtur ſcribentes, dum dicũt ſubmiſſionẽ protectionis hu-
iuſmodi, ęquiparari appellationi: quia non ęquiparãtur pro
priè loquendo, cum idem ſuit. quia de verborũ diuerſitate,
cùm eſt ſenſus identitas non curamus cum verba rebus de-
ſeruiunt nõ econtra. ff. de legi. l. ſcire leges. de ſupellecti. leg. l.
labeo. § j. marcbio. j. de verbo. ſig. c. intelligentia, & c. præ-
tereà. & c. in his. ¶ Secundò opponitur de. c. ex parte. ij. j. de
priuileg. vbi non eximitur aliquis. licet à Papa generales pro
tectionis literas. Sol. Ber. quòd ibi loquitur de protectione
generali illorum quos conſtat prælatis ſuis ſubeſſe: hic verò
loquitur de protectione ſpeciali. Item hîc non conſtat prę ſ-
biterũ ſubeſſe Zamreñ. Epiſcopo: quia imò dicebat ſe ſol-
uere eccleſię ſancti Iacobi Compoſtellaneñ. & ſic non eſſe
iudicem ſuũ & ſic nec ſuam tenere ſententiam, taquam à nõ
ſuo iudice latam. ar. C. ſi à non cõperente iudice. l. ſi. &. ſ. de
iudi. at ſi clerici & iſta ſolutio videt hic Innocẽ. in. j. glo. pla-
cuiſſe in hoc quòd dicit quòd ſi Papa aliquem recipiat ſub
protectione, parum valet. Hoſti. autem dicit, quòd per lite-
ratoriam protectionẽ non eximitur quis, quia nec hoc intẽ
dit is qui literas concedit: hîc autem loquit. de protectione
verbali, loco appellationis ſpecialiter expreſſa & emiſſa cum
arreptione itineris per quã ipſam proferens: intendit appel
lare quia extra iudiciũ locu appellatiõis habetur. vbi etiam
5 ipſo facto appellare videt: quia † quãdoq; plus eſt facto, quã
verbo appellare: vt. j. e. dilecti. j. & c. vt noſtrũ. in fine. licet quã
doq; plus ſit verbo, quã facto facere. Super quo remittit ad
litera. & no. ſ. de elect. etiam. j. & ſic in vtroq; caſu, cõſideraṫ
intentio pluſquã verba vt. c. intelligentia. & c. prætereà. & c.
in his. allegat. ¶ Ego aũt nõ ſtarem cum Hoſti. in omnibus:
ſaltem inquantũ videtur obuiare aliquibus, quę in pręcedẽ-
ti oppoſitione ſtatim dixi. Et præſertim non placet ꝙ arre-
ptio itineris ſit neceſſaria, vt ſubmiſſio vim appellatiõis im
portet. quia hoc nullo iure probaṫ. Nec etiam iſta decretalis
quæ ad declarandũ effectum huius ſubmiſſionis emanauit
vt dixi de huiuſmodi itineris arreptione: facit aliquam mẽ
tionem. Et ſi dicas, ꝙ erat in antiqua, reſpondeo quòd deci-
ſum fuit pro eo, ꝙ ſuperfluebat: quia ſolum facti acciden-
tiam ad propoſitum nõ facientem narrabat. Facit, quia vel
hũiõi protectionis ſubmiſſio, eſt idem ꝙ appellatio. Quod
verum eſt, prout ſuperius declaraui. Aut ſaltẽ ęquiparatur
appellationi prout hîc tenẽt Inno. Hoſti. Nouel. & omnes,
modò ſiue ſit idem ꝙ appellatio, ſiue ęquiparetṫ appellatio-
ni hmõi itineris arreptio, nõ debet eſſe de ſubſtãtia eius: q̃a
nõ eſt de ſubſtãtia appellationis de ęquipollẽtibus enim de
bet eſſe idem iudicium. ſ. de teſti. licet ex quadam. Aduerte
enim ad errorem, in quo videtur Hoſti. fuiſſe deceptũ: opi-
nio enim ſua quaſi videtur ſupponere, ꝙ hîc per hãc ſubmiſ
ſionem, indicatur nouus modus deuoluẽdi cauſam ad ſupe
riorẽ, quaſi alius ab appellatione: licet ex ſuis omnibus ſub-
ſtantialibus cõpoſitus quaſi appellationi ęquipollens inter
quę ſubſtantialia ſit ipſa arreptio itineris, vt ſic iſta decreta-
lis videaṫ ius nouum ponere: quod re vera nõ videtur fuiſſe
de mente decretalis: quia iſta decretalis, non ponit ius nouũ
ſed declarat antiquam declarat enim dubiũ quod erat, vtrũ
videretur per talem modum appellare: & ita videtur intelli
gere Io. in ſuo ſummario: & declarat ꝙ ſic: & ſic non videtur
alium modum ab appellatione velle inducere: prout nec in-
ducit modo in appellatione talis itineris arreptio nõ eſt ne
6 ceſſaria non enim † illa itineris arreptio reſpicit appellatio-
nem ipſam in ſe, ſed ſolum appellationis ipſius proſecutio-
nem. ¶ Item licet dicat Hoſti. ꝙ itineris arreptio extra iudi
cium loco appellationis habetur, non propter hoc dicas, ꝙ
hæc protectionis ſubmiſſio, ſolũ extra iudicium vim habeat

appellationis:licet illud tangendo poſuerim,s̃.in expoſitiõe
literę ſup verbo ſubiecit ibi, vel ſecundũ Inno. dic,ꝙ obti-
net extra iudiciũ:nam in illo dicto non perſiſtunt Innoc.&
Hoſti. vt patet ex his quæ ſcripſi ſuper dicto verbo. ibi ſed
melius dicif &c.¶ Qualiter ergo ad oppoſitio. reſpõdebi-
7 mus? Et quia dicit Phili.quòd † qui bene dubitat, propriè
eſt ſcire facio oppoſitionẽ magis dubiã,nam ſic quòd magis
videretur ineſſe non eſt,fortiori ratione nec id quod minus
de elec.cum in conctis in prin.ſed magis videref,quòd dum
Papa in ſua protectione inferiorẽ hoc petentem vel in hoc
conſentientẽ in ſua protectione recipit, per hoc à ſuo or-
dinario inferiore iudice eximeretur: & ipſius Papæ iudicio
reſeruaretur quàm per ſolam huiuſmodi ſubmiſſionem per
Papam nondum acceptatam : quia videtur, quòd plus da-
beant operari conſenſus duorum, quàm vnius : vt not.C.
de pac.l.j.Et maximè quia conſenſus Papę protectionem re
cipientis in hac materia,videf eſſe potẽtior.j̃.de pręben.c.ſi
à ſede.li.vj.qa propter vnũquodq; tale, & illud magis:vt.ff.
de col.bo.l.dedit dotẽ modo propter Papæ author.& ſupe-
rioritatẽ datur hoc priuilegiũ huic ſubmiſſioni ergo & illi
potius dari debet.C.de epiſ.& cleri.authen.multo magis: &
j.q iij.ſi quis obiecerit. ¶ Solutio dico,ꝙ debes hîc diſtin-
guere quia aut quęrif de ſubmiſſione quæ nõ fit in caſu ap-
pellationis interponẽdæ animo appellandi.Sed aliâs ſimpli
citer, ſeu animo ſe ab inferioris iuriſditiõe eximẽdi:& tunc
dico,quòd illa nõ operatur aliquam exẽptionẽ, quia nec il-
lud operaref eius receptio de qua magis videref:vt patet ex
pręcedentibus.Aut quæritur de ſubmiſſione.quę fit in caſu
appellationis, & animo appellandi & tunc dic, ꝙ illa habet
vim appellationis,vt hîc dicitur. Nec in iſta,proxima ratio
vendicat ſibi locum:Caſum aũt appellationis & animũ ap-
pellandi,collige ex pręcedentibus. ¶ Tertio opponitur ibi,
ſine cauſæ cognitione. quia hîc colligitur à contrario ſenſu,ꝙ
8 cum † cauſæ cognitione procedi põt, contra appellantẽ ex-
tra iudicium:cõtra quod videtur.j̃.e.c.bonę. Nam ibi dicif
ſco colligitur,ꝙ per appellationẽ extra iudicialem reuocaf
factum ad audientiã ſuperioris. Ad quod inducit Inno.nota
ta ſua.j̃. de his quæ fiunt à ma.parte. capituli.c.j.&.s̃.de ma.
& obe.dilecti. Soluit Innoc.dicens, ꝙ vbi appellaf à iudice,
ſiue in iudicio ſiue extra iudiciũ,nunquã reuocatur factum
ad audientiam ſuperioris,niſi iudex grauet: vel quia ordinẽ
non ſeruat vt hîc vel alio modo.vt.j̃.e.vt debitus : & ſic lo-
quitur.j̃.e.cordi.Sed & ſi quis appellet à grauamine aduer-
ſum extra iudicium,ſimiliter non iuuat appellatio appellan
tem,niſi grauamen ſequaf. Sed ſi ſequatur grauamen, tenet
appellatio ad Papam facta:vt.j̃.e.bonę.Sed Hoſti.dicit tenẽ
dum eſſe quod dixi in textu in verbo ſubiecit ad finem. ibi
ſaluo ꝙ refert &c.Nouella.verò remittit ad notata ſua ſatis
leuia.s̃.e.conſuluit.ij.ſuper fine.j.glo.&.j̃.de cenſi. ſignifica-
uit in glo.quia monachi ver.verũ. Ego autem puto ſolutio-
nem Inno.verã,& magis declarabo.j̃.de his quę fiunt à ma.
parte capituli.c.j.quia textus non aperit, ꝙ hic fuiſſet iudi-
cialiter appellatũ , imò magis videtur innuere, & maximè
in antiqua ꝙ appellatũ fuit extra iudicium à turbatione, &
de hoc etiam tangã.j̃.e.c.bonę. ¶ Sup gloſſas.In glo.j.in fine
vt dicebaf in antiqua.In glo.penul.ibi, *vel an haberet*, in hoc
mala dicit glo. niſi reſtringas hoc dictum cum proximo,&
hoc plenius intelligas per notata.j̃.e.ſolicitudinẽ: in glo.ſed
quęritur.in fine ſecundũ Nouel.& ibi,*quia nemo ius ſibi dice-
re poteſt.* hoc fundamentũ ſecundũ Martinũ ſubſtineri non
poteſt, qa ſententia excõicationis lata in ſubditũ, etiam in
cauſa propria non ideò minus valet. Super quo remittit ad
notata.j̃.de cenſi.c.venerabili:&.j̃.de verb.ſigni.ex parte:&
j̃.de priuileg.c.cum perſonę.ar.xj.q.iij.c.j.&.j̃.de ſent.excõ.
ſacro. Et ideò poſuit Nouel. glo. quam ſcripſi.in ſuppletiõe
proximè pręcedenti. ¶ Martinus aũt inducit hanc decreta-
lem ad vnum,videlicet,ꝙ ſi executor habens poteſtatẽ pro-
uidendi expectanti de prębenda per eum acceptata, ipſum
expectantem in prębẽdę hmõi poſſeſsionẽ inducat,ſibi cen
ſetur de præbenda hmõi prouidere:vt mens operetur vltra
verba:ſicut operatur in iſta decre.licet ſecus in electione in
qua requirũtur verba certa , & in confirmatione in qua re-
quiritur magna ſolennitas. In collatione autẽ , nulla verba
ſunt neceſſaria:pro quo faciunt ea quæ ſcripſi.s̃. de elect.c.
tranſmiſſam:&.c.quod ſicut:&.s̃.ti.j.c.cũ Berthold' in.ver.
oppoſitione.ver.inducũtur aũt:&.s̃.de fil.præsbi.c.veniens.
in.j.q.ver.& inducunf pręmiſſa.& quę not.per Inn.j̃.de his
fiunt à ma.parte capituli.c.ex ore in.ij.glo.

SVMMARIVM.

1 *Dominum Martinum origine eſſe pamphilonenſem.*
2 *Appellantem non remitti inuitum ad eum à quo appellauit.*
3 *Iudicis officium quale eſſe debeat,ad eos qui minus rationabiliter appellarunt.*
4 *Appellatus an inuito appellante petere poßit,quòd iudex ad quem procedat ſuper negotio principali.*

¶ *CAP. XXV.*

ACcepta. ¶ Breue eſt & non ſummatur
per Nouel. Verùm quia loquif
de canonicis Pamphilonen̄.dominus Marti-
1 nus † origine Pamphilonen̄. & nuper Epus
& nũc adminiſtrator eccleſię Pamphilonen̄.
& ſub illo nomine Cardinalis, hîc aliqualiter
2 ſe extendit,& ſic ſummat appellans † inuitus nõ remittitur
ad eum à quo appellauit.Sed caſus iſte non cõprehendit to-
tum textũ,vt patet ibi,niſi partes cõſenſerint &c. ¶ Expo-
ne literam *non debet*. i.non põt ſine iuris offenſa Hoſti.*Cauſa.*
Subaudi examinanda. Quandoq; enim remittif pars abſol-
uenda,quod dic vt.s̃.de offi.ordi.ad reprimendã:&.j̃.de ſent.
excõ.per tuas. Hoſti. *Conſenſerint*, & ſic loquatur.s̃.de excep.
ſignificauerũt .in fi.quę eſt contra ſed ibi ſoluif, *appellatum*.
iuſtè aliâs ſecus : vt.j̃.e.cum in eccleſia: &.c.vt debitus,&.c.
cordi. ¶ Primò opponit Mart.de.c.ad reprimendã : & de.c.
per tuas. Et ſoluit vt ſcripſi ſuper verbo cauſa. inducens.j̃.
de ſent.excõ.c.venerabilibus.lib.vj.& rationem diuerſitatis
aſsignans. qa in vno caſu præiudicaref appellanti,& in alio
non:inducẽs lecta & notata.j̃.c.ſolicitudinẽ. ¶ Scundò op-
ponit de.c.vt debitus.j̃.e.ad ſinem:& ibi, *& ſi minus rationa-*
3 *biliter &c.* vbi dicitur,ꝙ ſi iudex appellans † reperiat minus
rationabiliter appellatũ, ipſe debet appellantẽ remittere ad
illum à quo appellauit.Solutio verò patet ex his quæ ſcripſi
in verbo iuſtè intelligẽdo iſtũ,de iuſta appellatione. Quod
Martinus proſequens, per alia verba, dicit ꝙ.c.vt debitus,
quoad hoc loquif cum plenè cognitio de appellatione,pro-
nunciatur malè appellatum,& bene proceſſum: hîc verò lo
quitur de remiſſione fienda,ſuper cognitione cauſę appella
tionis. ¶ Tertiò opponif de.c.dilecto.s̃.de teſti.& de.c.ſigni
ficauerũt.s̃.de except.ſoluit,ꝙ in prędictis iuribus,pars ap-
pellata cõſcoſijt,vel aliter ꝙ ibi non grauauit ex mente, vel
quòd grauauit ſuper caſu nõ deciſo,ſed prima cõmunior ſe
cundũ eũ. ¶ Quartò opponit de.c. interpoſita.§.ij.j̃.e. Sed
ſoluit vt hîc notaf in glo.ij. Vel dicit ꝙ verbũ partes hîc po
ſitum,refertur ad pluralitatẽ appellantium.
¶ PRIMO quærit de qua remiſſione loquif hîc. Et dicit
ꝙ ſi loquamur de remiſſione ad effectum vt cogitat iudex à
quo, de cauſa in vim ſuæ propriæ iuriſditionis,tunc in hoc
non põt conſentire pars,quin renunciet ſuę appellationi:qa
aliter ille nullam iuriſdictionẽ habere poſſet:ſecus ſi ſic vt ex
delegatione iudicis appellationis cognoſceret,quia tunc nõ
obſtante appellatione,delegata iuriſditio in cõtrarium mitte-
retur.Sed inuitus appellans,nõ teneretur tali delegationi cõ
ſentire,vel in vim eius coram illo à quo appellauit procede
re vt hîc.Sed ſi delegationi cõſentiret,non propter hoc ſuæ
appellationi renũciaret. Et pro hoc bene fa. ea quæ notãtur
j̃.de pœniten.& remiſſ.c.omnis vtriuſq; in glo. executionẽ
habenti & quæ ibi ſcripſi ſuper glo. illa.
4 ¶ SECVNDO quęrit nunquid poſsit appellatus † in-
uito appellante petere ꝙ iudex ad quem procedat ſuper ne
gotio principali obmiſſo articulo appellationis? Refert qa
Comp.

Comp.in.c.j.de elect.tenet,ꝙ ſic & Inno.j.cordi.ratione eſt quia hoc voluit appellans appellando,& qa in hoc verſatur fauor eius.Sic & appellans pōt redire ad iudicem à quo:quia contrario priuilegio in fauorē eius inducto renunciare poteſt inuito appellato.Nec etiam in hoc grauatur appellatus: Sed prædicta locum habent in appellatione interpoſita ad Papam per.d.c.cordi. Secus tamen, ſi ad Archiepūm per.c. Romana.de foro.cōpe.lib.vj.quia nō ſic poteſt illius iuriſdi tio prorogari:eò ꝙ nō poteſt adiri per querelam. Tamen qd dictum eſt in Papa videſ habere locum in legato : qa poteſt etiam adiri per querelā : & dicit etiā ita notari per Io.And. in.c.j.de offi.le.lib.vj.ſed non placet Martino: quia poſtquā inceptum eſt negotiū coram ordinario, nō poteſt ordinarius ſe intromittere niſi per appellationē: vt.j.e.cum in eccleſia ergo in legato & Archiepo,eſt identitas rationis,quātum ad hoc: nec reperitur ſpeciale, niſi in Papa hoc tamen quod dixi de appellante ad Papam,intelligit niſi appellatus ex hoc grauaretur expenſu.Dicit etiam, ꝙ in cauſis in palatio Apoſtolico introductis, qa nunquàm remittitur in aliquo caſu,ad illos à quibus eſt appellatum, ſemper ſolet procedi in principali negotio obmiſſo articulo appellationis. Verùm ſi appellatus petat procedi in principali,articulo appellationis obmiſſo,appellās ſi ſua interſit,pōt petere ꝙ etiā procedatur in articulo appellationis : nō impedito propter hoc negotio principali pro ſuo intereſſe declarādo. ¶ Sup. gloſſam vltimā ibi, *pars appellans.* & ſic reſoluitur plurale in ſingulare: vt.j.de priuile.c.vt priuilegia. ad finem.& ſic etiā debet exponi in.d.c.cordi. ibi ſi de partium &c. dicam ibi &.j.e.vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Delegatum datum appellatiōe remota an poſsit ſi ſit appellantis conſanguineus,recuſari.*

2 *Affectiones naturales non facile extingui.*

3 *Aduocatum in iudicem recuſari poſſe propter ſecreta cauſæ quæ ſibi reuelata ſunt.*

4 *Amico fideli nullam comparationem eſſe ad aurum & argentum.*

5 *Cauſa omnis quæ ſufficeret ad recuſandum arbitrum vel procuratorem ſufficere pariter & ad recuſandum iudicem.*

¶ CAP. XXXIII.

1 POſtremò. ¶ Caſus. Delegatus† datus etiam appellatione remota,recuſari pōt,ſi ſit impetrantis conſanguineus, vel eius in illa cauſa fuerit aduocatus:non diuidiſ. ¶ Expone literam *delegata*, à quocunq;:ſaluo ꝙ clauſulam. in fine poſitā concedit ſolus princeps.ſ. de offi.dele.ſuper quęſtionū.poſt principiū. *Conſanguineum.* notat hic Vincen.de intuenda perſona cōſanguinei quę talis eſſe poſſet,ꝙ ceſſaret ſuſpicio: vt ſi eſſet Ciſtercień.Sed dicit Mar.ꝙ non videt hoc,quia natu

2 rales† affectiones nō facile extinguuſ. Nec iuta tales fingentia eſſe mortuos poſſunt extinguere naturales motus:nec ex hoc multùm pręiudicatur. Et ideò iudices ex cauſa modica remouentur.Et ideò quod dictum eſt de Ciſtercień.ipſe nō approbat.Super quo vide notata in Spec.tit.j.§.ſupereſt ver. quid ſi non eſt. *Impetrauit.* ſibiq; eſt ſua cauſa. Vin.allegat.ij, q.vj.biduum.Secus ſi eſt cauſa eccleſiæ ſuæ ſecundū Guli. & AEgi.Et de hoc in Spe.tit.j.§. Supereſt.ver.quod ſi prelatus. Sed hoc videtur eſſe falſum per.c.inſinuante.ſ. de offi.dele. vt ibi dixi. Dicit etiam Boatinus,ꝙ ſi iudex eſſet conſanguineus & actor hoc ignoraſſet,poſſet ipſum recuſare : qd credit Nouella,dummodo ignorātia eſſet probabilis in eodem: ſecus ſi in alio.Inno.*officio*, generaliter loquiſ: & ſic facit pro

3 Boat.qui dicit,ꝙ etiam † meum aduocatū recuſare poſſem in iudicem propter ſecreta cauſę quæ ſibi reuelaui.Contrarium tamen notaſ.ſ.de teſti.dilecto in.iiij.glo. *alia iuſta.* notaut Tancr. Vinc.& Dama.hic per hanc literā ꝙ ſi quis cauſam ſuſpicionis quā allegat coram arbitro probare non pōt Sufficit ꝙ probet aliam cauſam iuſtā: vt.ff.de app.l.ſcio quæſitum.quod etiam poterat eſſe verum,ꝙ nō erat neceſſe exprimere cauſam: ſed hodie non eſt verum ſecundū Nouellam Et facit quod de app.notaſ.j.e.cum cauſam.vltima gloſſ. Et concord.Guli.in Spec.de recuſa.§.vltimo.ver.ſed ſi vnā. *Suſpectus vel ingratus* in authen.de exhi.reis.§ ſancimus.col.v. Vinc. *recuſari.* ſed ſi non recuſetur, etiā pater pōt eſſe iudex in cauſa filij.de hoc.iij.q.v.c.j.&.q.vij.§ tria.ver.fili*. *appellatione remota.* Nam & ſecundū leges, vbi remota eſt appellatio permittitur recuſatio.C. ne liceat in vna eademq; cauſa.l.j. ij.q.vj.ſi quis in quacunq;. Sed Alanus contra.ſ.e. ſuper eo. ij.vbi de hoc dixi. ¶ Collectarius ibi, *aduocati officio*, dicit ꝙ ſecus eſt ecōtra quia iudex bene pōt defendere cām ſuam,& etiam ſententiā ſuam:vt notat Hoſti.ſ.de reſcrip.dilectus.j. &qui fuit iudex in eadē cauſa,poteſt eſſe aduocatus vt notat Hoſti. in ſumma de offi.dele.§.ij.

¶ PRIMO quæritur qualiter aduocat⁹ vel cōſanguineus literas impetrantis per ipſum iudicē impetratus poſsit recuſari ea de cauſa vt ſuſpect⁹.Circa quod diſtingue:qa aut quęris de aduocato, aut quęris de cōſanguineo, ſi de aduocato refert aut fuit vel eſt aduocatus in eodē negotio,aut in alio. ſi in eodē,tunc pōt recuſari vt ſuſpectus,vt hic ecōtrario tamen ille qui fuit iudex in cauſa pōt poſteà eſſe aduocatus in ea,quia nullo iure prohibeſ:honeſtū tamē faciet ſi abſtineat vt hic notat Spec.rubrica de dele.§.ſupereſt videre.ver.item ſi fuerit.& ver.ſequenti.& rubrica de aduocato.§.j.ver.item quòd fuit olim. ſi in alio non poteſt recuſari ea de cauſa ſecundum Inno. hic & hoc probaſ per textum cum dicit aut in eodem &c. ar.à contrario ſenſu,quod eſt fortiſsimū in iure:vt.ff.de offi.eius cui mandata eſt iuriſditio.l.j.§. huius rei & quod de vno diciſ &c.ſ.de pręſump.c.nōne,Et quod dictum eſt in aduocato illud intellige in aſſeſſore: vt.C.de offic.aſſeſ.l.nemo:vt hic in glo.& in procuratore, quod dic vt j.de teſti.c.Romana.lib.vj.ſecundū Hoſti. hic & in teſte vt notat Spec.rubrica de teſte.§.j.ver.ſed quid ſi teſtis: ſi quæris de conſanguineo , tunc aut impetrans eſt prælatus alicuius eccleſiæ, & impetrat nomine eccleſię ſuæ aliquē conſanguineum ſuum in iudicio, & tunc quidā dicunt vt AEgi. ꝙ ſic impetratus recuſari non pōt. & eſt ratio,qa nō eſt cauſa prę lati ſed eccleſię qd patet quia in ea teſtificari pōt.ſ. de teſti. inſuper. cum ſimilibus. Nec emolumentū nec damnum ad ipſum ſpectet ꝓprio nomine, imò ad eccleſiā.ij.q.vj.biduū ver palam.ff. quando appellādū ſit.l.j.§.in propria. quia ipſe non eſt dn̄s rerum eccleſiaſticarū,ſed procurator.j.de do.c. ij.& hæc opinio videſ approbata in Spec.tit. de legato.§.ſequitur videre.ver.quid ſi prelatus.ſed hanc ſententiā nō admittit.G. quoniā eſt cōtra decret. inſinuante.ſ.de offi.dele. per quam decre.dicit. cōtra.ar.j.de offic.dele.c. iudex à ſede Apoſtolica.glo.ij.lib.vj.& Io.and.hic & in.d.c.inſinuāte nolens tenere opinionē Spec.dicit ꝙ in.d.c.inſinuante.ver.vnde cum cauſa &c.fuerūt verba partis,nec ibi agitur de recuſatione,ſed de ſubrogatione facit quod not.ſ.de iudic.cām. Sed certè reſponſio Papæ ſatisfacit pro dicto ſi enim illa nō fuiſſet iuſta cauſa recuſandi, nec Papa ſubrogaſſet eum,etiā in eum caſum,cùm per cōſequens nō procederet recuſatio. Vnde ſatis videtur ibi caſus,cōſiderato principio quo diciſ, quòd de iure per ordi.agebatur ſecundū Ioā. And. ibi vnde dic:vt in caſu ſequēti aut impetrans, impetrat nomine ſuo, & in cauſa ſua propria conſangineū ſuum:& tunc aut eſt cōſanguineus ſolius impetrantis,nō illius contra quē impetratur & tunc pōt recuſari vt hic in textu & in glo. Aut eſt cōſanguineus vtriuſq;,& tunc,aut ęqualiter attingit vtrunq;, & tunc par affectionis cauſa omnē ſuſpicionem tollit:vt.ff. de ritu nup.l.non ſolū.§.de vno. & ita intellige glo. hic. Aut attingit impetrantē in proximiori gradu. & tūc poterit per aduerſariū recuſari,quia præſumiſ, ꝙ magis propinquū iuuabit contra magis remotū per.ar.ſi ſimpliciter ad ſimpliciter&c.ar. j.de pœnis.c.ij.Dicit etiā Boat.ꝙ ſi iudex eſſet cōſanguineus rei,& actor hoc ignoraſſet poſſet ipſum recuſare.Quod credit Io.And.dummodo fuerit ignorantia probabilis:& licet cōſanguinitas nō extendaſ vel. iiij. gradū in-

cluſiuè, quantum ad matrimoniũ impediendum & dirimen
dum: vt. j. de conſang. & affinitate. nõ debet. In hac tamẽ ma
teria honeſtius eſt, ꝙ oſtendaſ vſq; ad ſeptimum glo & Ho.
ſtien. licet Io. and. diſtinguat, an ſint de vna domo vel ſtirpe
maſculina, an non dicebat etiam Tanc. hic, ꝙ omnis cauſa,
quæ ſufficeret ad recuſandũ arbitrum vel procur. ſufficeret
ad recuſandũ iudicem: ſecundũ Io. And. Et quod dictũ eſt
de conſanguineo, illud intellige de affini. vt no. B. ſ. vt litis
non cõteſt. c. ij. & Spec. in § ſupereſt. ver. quid ſi nõ eſt cõſan
guineus. talis enim quãdoq; plus diligit, quã conſanguineus
4 facit eccſiaſt. vj. amico fideli † nulla eſt cõparatio, & non eſt
digna ponderatio auri & argenti ad bonitatẽ fidei illius. itẽ
quod hic dicif in delegato, illud intellige in arbitro iuris, vt
no. Spec. tit. de recuſatione § fin. ver. item nunquid. Conſan
guineus tamen recuſatus in aliqua cauſa, vt ſuſpectus, poteſt
eſſe teſtis in illa cauſa vt no. Spec. tit. de teſte § j. xiij. colum.
ver. quid ſi iudex. vt ſuſpectus. Item no. ꝙ ar. huius literę vel
ex alia iuſta cauſa &c. dicit hic Vinc. & Tanc. & Dama. hoc
tit. q. xj. ꝙ ſi vnam iuſtam cauſam ſuſpicionis allegaui, quam
non potui coram arbitris probare, ſed aliam ſufficientẽ pro
baui, ſufficit quoad iudicem recuſandũ: & ar. ff. de app. l. cio
& j. e. conſtitutus. Sed cõtra credo ſecundũ Spec. non enim
coram arbitris debeo probare cauſam quã coram iudicibus
non allegaui: vt. j. e. cum ſpãli. & de re iudi. Abbate ſanè lib.
vj. Poſſibile eſt enim, ꝙ Papa illam cauſam probatã eum re-
cuſare nolebã: vt his no. Spec. tit. de recuſatione § ſi. ver. item
quid ſi vnam iuſtã cauſam. Concor. Io. and. hoc, dicens ſe nõ
putare primũ dictum. verum olim, dictũ verum, olim pote
rit eſſe verum: quãdo nõ erat neceſſe exprimere cauſam, &
cauſas ex quibus iudex põt recuſari: vide per Ber. ſ. vt lite nõ
conteſt. c. ij. per Hoſti. j. e. legitima. lib. vj. & per Spe. in § alle.
ſupereſt videre. ſecundũ Hen. ¶ Sup. gloſſas. In glo. j. ibi, *ho-
neſtius*, idem Hoſti. ſed Nouella diſtinguit an ſint de vna do
mo vel ſtirpe maſculina an non, vt ſecundũ hoc arbitrẽtur
arbitri eum eſſe ſuſpectum vel non: Nam & origo eiuſdem
loci, quãdo ſuſpicionẽ inducit de quo. j. vt lit. non cõteſt. ac-
cedens. ij. de quo tetigi. ſ. in dictis Henrici. Et ſępe. experi-
mur maximè in Tuſcia ꝙ vendicanſ offenſę eorum. & ſuper
eos qui ſunt de tali ſtirpe etiã vltra. vij. gradum, quę tamẽ in
tra quartũ non vendicarenſ extra ſtirpem ſecundũ Nouel.
& ibi, *remouet*, idem no. in Spec. de teſte § j. ver. ſed quid ſi te
ſtis. tamen & hic etiam inſpicerẽ, an eſſet de eadem ſtirpe ſe
5 cundũ Nouel. *& in fine*. Dicebat hic Tan. ꝙ omnis cauſa † q̃
ſufficeret ad recuſandũ arbitrũ vel procuratorẽ: ſufficeret
ad recuſandum iudicem: in glo. vltima. ibi, *acceſſor*. aliàs te-
ſtis. j. de teſti. Romana. libr. vj.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam interdicti non ſuſpendi per appellationem ſequentem.*
2 *Interdictum ſecum trahere executionem, ſicut & excommunicatio.*
3 *Perceptionem fructuum beneficij temporalem eſſe, ſicut & ipſi fru ctus qui percipiuntur.*
4 *Excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum, qualiter ſuſpendi vel re laxari valeant.*
5 *Appellationem non eſſe inuentam vt reſcindet quod eſt iuſtum.*
6 *In ſpiritualibus in dubijs ſemper obediendum eſſe.*
7 *Canoniam ſpiritualem eſſe.*
8 *Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis vel interdicti, an relaxari per ſuperiorem poſſit.*
9 *Interdictum generale in locum proferri non poſſe ſine ſpeciali Papa licentia & quid ſi relaxatum fuerit de facto. num. 10.*
11 *Participandum cum excommunicato nunquam eſſe, donec ſit recon- ſiliatus.*
12 *Interdictum & excommunicatio in quibus æquiparentur.*
13 *Suſpenſionem ab officio & beneficio quandoque imponi pro pœna perpetua.*
14 *Miſſarum celelebrationem tantum quandoque interdici.*
15 *Appellatio an ſuſpendat interdictum pro futuro tempore vel ipſius effectum.*
16 *Sententiam interdicti valde timendam eſſe.*
17 *Ab interdicto quare non appelletur.*
18 *Excommunicatio vel interdictum ſeu ſuſpenſio, quare non ſuſpen- dantur per ſequentem appellationem.*
19 *Eccleſia polluta an interdictum in ea ſuſpendi poſſit.*
20 *Appellari poſſe à ſententia ſuſpenſiua, ſicut à conditionali.*

¶ CAP. XXXVII.

Ad hæc quoniam. Caſus. Senten
1 tia † interdicti
non ſuſpendiſ per appellationẽ ſequentẽ. Cõ
munis diuiſio. ij. ibi, *nouerit*. ¶ Expone literã,
appellaui, intra. x. dies, *contẽnunt*, & malè Tan.
quod ſicut, duplex ſit cõparatio inter excõicationem & inter
dictum. Prima qa ſicut legitima appel. tuetur ab vno ſic & à
reliquo. Secunda qa ſicut vnum nõ releuaſ per appellationẽ
ſequentem. Ita nec reliquũ ſecundũ Goſ. *ſuppoſitus*, puta la
ta ſentẽtia nec ſuſpenſa Hoſti. *declinare*, an verò per appella-
tionẽ ſequentẽ ſuſpendaſ interdictum rerum tẽporaliũ, aut
ſuſpenſio à beneficio vel pręebenda nota. de ſen. excõ. c. is qui
in vltima glo. de quo hic per Inn. & Hoſti. Nouel. de ſuſpen
ſione verò à pontificalibus, vel ab alio mouet hic Inn. dubiũ
ſed nõ ſoluit tamen vt dicit Hoſti. ipſe Inn. in c. j. j. de ſent.
excõ. lib. vj. notat ꝙ taliter ſuſpenſus celebrãs: non eſt irregu
laris: vt ibi notat Io. in glo. ſi hoc nõ fuiſſet, & Gul. in Spec.
tit. ij. § iuxta propoſitionis. ver. quid ſi Epus, & noluit forſan
Hoſti. p hoc innuere, ꝙ ſicut differt ab illo, ſic ab iſto. vt. ſci-
licet ſuſpendatur per appellationem.
¶ PRIMO queritur intrãdo glo. Inno. ſuper verbo. *inter-
dicto*, de quo interdicto loquiſ iſta decretalis? & q̃ eſt ratio
eius. Reſpõdet Inn. quòd loquitur de interdicto ab officio,
vel à ſacramẽtis. & ꝙ tunc ratio eſt: qa in his non releuat ap
pellatio interdictũ quin illud appellãs ſeruare debeat. Et eſt
2 ratio rationia, qa † interdictũ ſecum trahit executionẽ ſicut
& excõicatio. j. c. paſtoralis in prin. Ex quo infert, ꝙ interdi
ctus ante appellationẽ immiſcens ſe diuinis efficiſ irregula-
ris quantũcunq; appellet. ar. vj. q. iij. ſi quis preſbi. & c. ſequẽ.
Et eſt ratio huius, qa in ſpũalibus, in dubio ſemp eſt obediẽ
dum, & in partẽ tutiorem detinendũ. ſ. de temp. ordi. ad au
res. ſecus aũt dicit Inn. ſi interdicereſ ab ingreſſu poſſeſſio-
nis vel cuiuſuis rei alterius: qa ibi bene ſuſpendereſ interdi-
ctum per appellationẽ. ſ. de reſti. ſpo. ex cõteſſis. qa illud eſt
generaliter verũ, ꝙ non ſolũ definitiuã ſententiã ſed etiã mã
datum per appellationẽ ſuſpendiſ. ſ. tit. j. ꝙ ad cõſultationẽ.
j. de op. no. nunc. c. vlti. & ff. eodẽ. l. creditor § j. & ad turpill.
j. in fine. & ij. q. vj. § definitiua. ¶ Sed pone ꝙ aliquis ſuſpẽdi
tur à bñficio eccleſiaſtico tantum. Dicit quidã, ꝙ appellatio
hoc interdictũ ſuſpendit, ſicut & in tẽporalibus obtinet. va
de ſi appellauerit beneficiũ percipiet ſicut prius quaſi à qua
dam tẽporalitate tantũ videaſ eſſe ſuſpenſus: & hoc videtur
approbari in eo qđ legiſ & notaſ. j. de ſent. excõ. cum medi-
cinalis § ſi qs aũt. in verbu ob ingreſſu eccleſię & diuinis &c.
Et hoc hic videſ placere Inn. & hoc etiã videſ tenere Io. an.
e. tit. c. is qui. in fine glo. & etiã Archi. Idem in vlti. glo. Inno.
aũt hic refert alios dicere idẽ in omni ſuſpẽſiõe eccleſiaſtica
& interdicto. ſ. ꝙ appellatio nõ ſuſpendit interdictũ cũ hęc
decre. nõ diſtinguat. ar. ff. de offi. pſi. l. ij & quod legiſ & nota
tur. j. de teſta. relatũ. ij. § j. & de priuileg. qa circa. Hoſti. tamẽ
dicit poſſe diſtingui, vtrũ ſuſpendaſ quis ſimpliciter à bñfi-
cio, & tunc cũ ipſum beneficiũ ſpũale ſit vera eſt hęc opinio
& eſt ſenſus ſuſpendo te à bñficio. i. à iure qđ habes in bene
3 ficio. Vel vtrum † ſuſpẽdatur à perceptione fructuũ benefi-
cij ſui? de qua perceptione cõſtat q tẽporalis eſt. Sicut & ipſi
fructus qui percipiũtur. Et in hoc caſu vera eſt ſentẽtia prio
rum. ar. in eo qđ legitur & notaſ. j. de inſtitut. c. ij. Et idẽ eſt,
ſi dicat ſuſpẽdo te à pbenda: qa hęc tẽporalis eſt. Secus ſi di-
cat, ſuſpendo te à canonicatu. Quia hic ſpũalis eſt vt ibidem
notatur. Et. ſ. de teſtibus. Cum omnes § j. Et j. de pręebend. c.
4 maioribus. & c. relatũ. ¶ Henricus autẽ. cum quæritur † qua
liter excõicatio ſuſpenſiu vel interdictũ valeant ſuſpẽdi vel
relaxari

relaxari generaliter ſic diſtinguit. Quia aut quæris nunquid
poſsint relaxari vel ſuſpendi per appellationem, aut nun-
quid poſsint ſuſpendi vel relaxari citra remediũ appellatio-
nis per ſuperiorẽ. Si per appellationẽ, tunc aut per appella-
tionem pręcedẽtem, & dic ꝙ ſic vt hic &. ĩ. c. dilectis. §. quia
verò. de ſent. excõ. per tuas. ex. e. tit. c. licet. libr. vj. vbi de hoc.
Aut per appellationẽ ſequentem. Et tunc ſentẽtia excõica-
tionis ſuſpenſionis, vel interdicti à qua appellaẜ, lata eſt ſub
cõditione vel in diem aut eſt lata purè. ſi ſub conditione, &
tunc aut ſub cõditione quę ferẜ in tẽpus pręſens, vel in pę
teritum vt puta ſub hac conditione, ſi hoc feciſti vel ſi rem
talem furtiuam penes te habes, & talis ſentẽtia non ſuſpen-
ditur, per appellationẽ: quia talis cõditio non moratur obli
gationẽ vt inſti. de verb. obli. §. cõditiones. ff. ſi certum petaẜ.
l. cum ad pręſens. ff. de verbo. obli. l. cõditio: & l. ſi ſtipulatus
fuero ſeruum. vt notãt Goſ. Inn. Hoſt. & Io. and. ĩ. e. pręteręã.
Ad quod facit qđ no. Io. ij. q. vj. biduũ. glo. j. & ꝙ excõicatio
poſsit ferri etiam in certã perſonam, ſub tali cõditione quæ
confertur in pręſens tẽpus vel pręteritũ not. Hoſti. ĩ. de cen
ſi. c. procurationes: & idem quoad hoc in abſolutione ab ex-
cõmunicatione. ſ. ꝙ poſsit impendi excõicato ſub conditio
ne ſi ſit verè pœnitẽs: vt notat Goſ. ĩ. de hæret. c. vt cõmiſsi
glo. iſta reclu ſio carceris & ibi. lib. vj. Aut ſub cõditione, quę
confertur in futurũ, & quæ effectum excõicationis ſuſpẽſio
nis vel interdicti ſuſpendit ad tẽpus: & tunc aut talis ſentẽ-
tia conditionalis vel in diem fertur à iure. Pone exemplũ. ĩ.
de rebus ec. non alie. c. j. §. laici. in fine. lib. vj. de ſent. excõ. qui
cunq. e. lib. ĩ. de ſimo. c. j. de vſuris. ex grãdi. de pœnis. cupiẽ-
tes. in cle. Et tunc nõ ſuſpendiẜ per appellationẽ ante condi
tionem vel etiam ante decem dies interiectam. ar. ff. de ver-
bo. ſigni. l. ſi qua pœna: vt notat Cardi. ĩ. de ſent. excõ. c. qui-
cunq. in glo. Sed quęris. lib. vj. Aut fertur ab homine & tunc
poteſt quãdoq. ante exiſtentẽ conditionẽ vel diem euenien
tem appellari: per quam appellationem ſuſpendeẜ vt eſt ex
preſſum. ĩ. e. pręterea. ꝙ ſic poſsit appellari patet in. d. l. ſi qua
pœna &. ſ. e. quia nos. & c. dilectus ſecundũ B. hic. Et eſt ra-
tio quare ſecus in ſentẽtia canonis & ſecus in ſentẽtia homi
nis, qa à pœna iuris nõ appellatur & tamẽ bene appellatur à
pœna hominis. Item ſentẽtia hominis põt eſſe iuſta, & in-
iuſta. xj. q. iij. c. j. Sed ſententia canonis eſt iuſta, & appellatio
5 non † eſt inuenta, vt reſcindat quod eſt licitũ & iuſtum vt. ff.
de app. l. j. &. ff. de arbi. l. nõ diſtinguemus. §. cum quidã. ſ. de
elect. cum nobis olim. aliâs ipſa appellatio quæ eſt ad præſi-
dium innocẽtiæ cõſtituta. ſ. e. c. ij. traheretur ad defenſionẽ
iniquitatis quod eſſe nõ debet. ſ. c. pręterea: &. ſ. e. cum ſpe-
ciali. §. pone & ex quo canon conſt itutus eſt, iuſtus reputari
debet & ſeruandus eſt perdurus. iiij. diſt. ideò. & c. ſe. xix. di.
in memoriã: &. ff. qui & à quibus. l. proſpexit. ſecundũ Garſ.
& Cardi. in. d. c. quicunq. Si ſententia lata eſt purè, tunc aut
quęris de ſententia excõicationis, & illa trahit ad ſe ſuã exe-
cutionem, nec ſuſpendiẜ per appellationem ſequentẽ: vt. ſ.
de offi. ordi. ad reprimendã. &. ĩ. c. paſtoralis: &. ĩ. de ſent. ex
com. c. is cui. in fine. lib. vj. Quod intellige vt dicã in. d. c. pa-
ſtoralis. Aut quæris de ſuſpẽſione vel interdicto & tunc di-
ſtingue, vt Inn. & Hoſti. hîc diſtingunt: Quia aut quæris de
interdicto vel ſuſpẽſione ab officio vel ingreſſu eccleſię vel à
ſacramentis, vel alijs ſpiritualibus per quæ ligatur anima, &
tũc non poteſt ſuſpendi vt hîc: &. ĩ. de ſent. excõ. is cui. in fi-
ne. l. vj. vbi de hoc per G. & Io. and. in glo. fi. & per Inn. ĩ. ex-
ceſſi. pręla. c. j. in fine. Quod verum etiã ſi ſuperior interdi-
ctum ſuſpendat ad tẽpus: nam non poterit interim appella-
ri vt releueẜ interdictum. Et eſt ratio, qa licet ſuſpenſo inter
dicto de gratia poſsint ibi celebrari diuina officia, eccleſia
tamen ſemper remanet interdicta. ĩ. de priuileg. cum & plã-
tare. §. ꝙ ſi templarij. nec enim tẽpore ſuſpẽſionis interdicti
elapſo, nouũ ponitur interdictũ. Sed primum durat. ar. ff. de
precario. Sed ſi manente. ff. de peculio. l. peculiũ. §. ſi verò. ff.
de do. inter. vir. & vx. l. tamẽ hîc ſtatus. & ſic cum maneat in
terdictum, appellare nõ licet: vt hîc notant Inn. & Compo.

ſ. de cõſue. cum inter vos. hanc etiã opinionẽ, videẜ appella-
re Archid. ĩ. de ſent. excõ. alma mater. in fine in glo. c. officio
rum. ver. ſed alij contradicũt licet Hoſti. in hoc cõtra hîc &
Aſten. lib. vij. tit. de interdicto, & ſuſpenſione in fine & malè
6 nam in † ſpũalibus in dubijs ſemper obediendũ eſt, & in tu
tiorem partem declinandũ: vt. ſ. de temp. ord. ad aures. & de
ſpon. iuuenis & de homicidio. ad audientiã. aut de ſuſpẽſio-
ne vel interdicto ab ingreſſu poſſeſſionis, vel cuiuſlibet al-
terius rei tẽporalis, & tunc ſuſpenſio, vel interdictũ ſuſpen-
diẜ per appellationẽ ſequentem. ſ. de reſti. ſpo. ex cõquęſtio-
ne. cum generaliter non ſolũ definitiua ſentẽtia: ſed etiam
mandatum ſuſpendaẜ. vt. ſ. de iudi. c. quod ad conſultatio
nẽ: &. ĩ. de no. op. nunc. c. fi. idem ſi à beneficio eccleſiaſtico
quaſi à quadã temporalitate ſit ſuſpẽſus: nam ſi appellauerit
propter talem ſuſpenſionem, non à beneficio, ſed percipiet
beneficiũ ſicut prius, quaſi à quadã temporalitate videaẜ ſu-
ſpenſus: & hoc videẜ probari. ĩ. de ſent. excõ. cum medicina
lis. §. ſi quis aũt in verbo ab ingreſſu eccleſiæ & diuinis & c. ſe
cundum Inn. & Hoſti. hîc & dixi. ſ. & hoc idem probaẜ. eo.
tit. in. c. alleg. is cui. lib. vj. vbi idem notãt Archid. in glo. fi. &
etiam Io. and. idem etiã notat Zenzel. extra. de priuileg. c. j.
ſuper verbo. ſuſpẽſione in cle. & Aſten. lib. vj. tit. de interdi-
cto & ſuſpenſione. arti. viij. ad finem. ver. ſed nũquid appel.
licet Hoſti. hic dicat hoc caſu poſſe diſtingui, vtrũ ſuſpẽda-
tur quis ſimpliciter à beneficio, & tunc cũ ipſum beneficiũ
ſpũale ſit, non eſt vera opinio Inn. imò appellatio nõ ſuſpẽ-
der interdictũ: per hoc. c. & eſt ſenſus: Suſpendo te à benefi-
cio. i. à iure qđ habes in bñficio. Vel vtrum ſuſpendaẜ à iuriſ
ditione beneficij ſui de qua conſtat ꝙ tẽporalis eſt, ſicut fru-
ctus, qui percipiunẜ, & tunc vera eſt opinio pđicta Inn. item
vera eſt opinio Inno. niſi dicat, ſuſpendo te à præbẽda. quia
7 tẽporalis. ſecus ſi dicat à canonia †, qa illa ſpñalis eſt: vt pa-
tet in eo quod legiẜ & notatur. ſ. de inſtit. c. ij. de pręben. re-
latũ: &. ſ. de cõſtit. cum oẽs ſecundũ Hoſti. Sed primam opi-
8 nionem credo veriorẽ. ¶ Sequitur nũquid ſentẽtia † excõi-
cationis ſuſpẽſiõis, vel interdicti poſsit relaxari p ſuperiorẽ:
tunc refert aut quęris nunqđ poſsit tolli vel relaxari ſimpli-
citer & perpetuò, aut nũquid ad cautelã, aut nunqđ ad tem-
pus. Si ſimpliciter & perpetuò, dic ꝙ ſic. vt probaẜ de excõi-
catione. ĩ. de ſent. excõ. per totum. & de interdicto & ſuſpen
ſione probatur. ſ. de ver. ſigni. ex parte. j. & hîc in glo. ſed nũ
quid. Aut quęris nunqđ poſsit relaxari ad cautelam, & tunc
aut quęris de excõicatione, & talis põt relaxari ad cautelam
vt. ĩ. de ſen. excõ. c. per tuas. & e. tit. c. ſolet. li. vj. ſ. e. ad pręſen
tiam. Aut de ſuſpenſione, & tunc idem: vt. ĩ. de ſent. excõ. c.
venerabili. Aut de interdicto, & tunc aut eſt de interdicto
lato in perſonã, & tunc põt: vt. c. alleg. venerabili: & hoc te-
nent Cardi. Archi. & Io. and. de ſent. excõ. c. præſenti. lib. vj.
& glo. Inno. hîc. ver. & ꝙ vtriq: & ſic. intellige. de interdicto
perſonæ non loci per illud. c. ſecundũ Archi. ĩ. de ſent. excõ.
c. præſenti. lib. vj. & Io. and ibi. Aut de interdicto lato in ter
ram, & tunc non põt ſecundũ Archi. ĩ. de ſent. excõ. c. præ-
ſenti. libr. vj. & hoc ſiue ſit generale, ſiue particulare interdi-
ctum ſecundũ eum ibi in glo. fi. Sed Cardinalis ibi in glo. fi.
dicit contrariũ in particulari interdicto, dicẽs ꝙ interdicta
eccleſia, ſi prædictus & canonici petant eius relaxationẽ ad
cautelam: relaxari poterit & ſeruabit regulã niſi in caſu quo
illam reperit vitiatam. ff. de re iuris. l. j. & rationem diuerſita
tis reddit ibi cuius dictum videtur verius Io. And. ibi in No
uella ſuper verbo loca. Et licet fateatur illam decre. locũ ha-
bere, in interdicto loci ſpecialis, dummodo illud interdictũ
ſit generale, interdicta tamen eccleſiarũ negat eſſe generalia
quoad effectũ generalis interdicti, vt ſi interdicerenẜ omnes
eccleſiæ ciuitatis vel prouinciæ puta propter decimas non
ſolutas vel procurationes legatorũ, vel cauſas ſimiles. Vnde
ſi dicas eccleſias loci interdictas, non puteſ, ꝙ tunc ſit locus
decre. alma mater. ver. adijcimus. ĩ. de ſent. excom. vt ibi no.
Quia tunc nõ poterit in eccleſijs celebari alta voce ſub cen-
torio vel in eccleſia loci, ſi qua eſſet nõ interdicta: nec tunc

locus eſſet denegationi ſepulturæ oſbus illius loci. Saluo, ꝙ
habes. ĩ. de ſent. excõ. ſi ciuitas in fine. libr. vj. & aliorũ ſacra-
mentorũ & diuinorum officiorũ quæ niſi permiſſa reperiũ
tur, vetanſ tẽpore gñralis interdicti vt ibi in prin. Et cõtra
ſi villa vel caſtrũ ſit interdicta, & ſic vnica vel nulla ibi eſſet
eccleſia, dicit generale: vt in. c. cum in partib⁹. ĩ. de ver. ſigni.
& locus erit pœnis generalis interdicti. Cum igiſ decretalis
illa p̃ſenti de generali loci interdicto apertè loquaſ, videſ ve
rius, quod dicit Cardi. Sicut eſt etiã alia differẽtia, inter iſta
9 quia generale † interdictũ in locum proferri nõ poteſt, ſine
ſpeciali Papæ licẽtia pro pecuniario debito: vt in extrauag.
Boniſac. prouidę. q̃ prohibitio in ſpãli locum nõ habet ſic
& aliud eſt interdicere ciuitatẽ vel locum, quã exteriorem
cities vniuerſitatẽ vel collegiũ. ĩ. de ſent. excõ. ſi ſentẽtia. §. ſi
ergo executor gratię qa non recipiſ ille cui datus eſt ad mã-
datum ipſius exercet, canonicos excõicet & interdicat eccle
ſiam, vt ſępſius accidit, & canonici propter appellationẽ prę
cedentẽ vel aliam cauſam, dicãt ſentẽtias illas nullas, relaxa-
ri poterit vt hîc patet. Et exponit ibi, alia loca in textu pu-
ta Regna prouincias vel villas. opinionẽ prædictam Cardi.
& Io. and. tenet Garſ. ibi & Aſten. dicto libr. de interdicto &
10 ſuſpẽſione. arti. ix. ver. ad hoc no. Et nota, ꝙ ſi gñale † inter-
dictũ relaxatũ fuerit de facto hmõi relaxatio nulli eſt vt in
dicãt verba illius. c. p̃ſenti. in fi. locum aliquatenus non habe
re ſecundũ Cardi. G. & Io. and. ibi. Et quid dicaſ generale vel
particulare interdictũ, vide. ĩ. de ver. ſig. c. cum in partibus.
Si quęris nunqd ad tẽpus, tunc refert aut quęris de excõica-
tione, & talis nõ poteſt relaxari ad tẽpus, niſi omnino tolla
11 tur: qa nũquã † participandũ eſt cum excõiato donec ſit re
conciliatus ſecundũ formam eccleſiæ de qua. ſ̃. de teſti. c. ve-
niens. ij. & ĩ. de ſent. excõ. cũ deſideres. Saluo ꝙ nõ intẽdo aſ-
firmare, ꝙ iuramẽtũ ſit de ſubſtãtia formę: vt no. Fallit quã
do ſentẽtia excõicationis irrationabiliter eſt prolata: qa tũc
poteſt relaxari nudo verbo. ĩ. de ſent. excõ. cum medicinalis
§. ſuperior. lib. vj. & hoc no. Hoſti. hîc. Aut quęris de interdi
cto lato in locũ, & tale põt ſuſpendi & relaxari ad tẽpus ſiue
per ius: vt. ĩ. de priuil. c. cum & plantare. §. in eccleſijs. & c. vt
priuilegia: & c. ſeq. & de ſent. excõ. c. alma mater. ſiue per ho
minem, vt. ĩ. c. dilectus. Aut de interdicto lato ſeu ſuſpenſio
ne lata in hominẽ, & illud ſeu illa non põt relaxari ad tẽpus:
vt no. Tanc. hîc in fine gl. ibi dicit Tanc. &c. Et plenius Inn.
in. c. alleg. vt priuilegia. j. gl. & quę ſit ratio, vide ibi per eum:
& ĩ. e. c. pręterea. ad finẽ primæ glo. ibi. Itẽ licet prælati: &c.
Et vide qd notat de iſta materia Bar. brix. in qõne venerabi
li. quę incipit quęriſ vtrum effectus excõicationis directę.
12 ¶ SECVNDO quęritur † in quibus aſſimilanſ ſeu ęqui
parantur interdictũ & excõicatio. de quo hîc per Ber. in gl.
j. in prin. & ĩ. de ſent. excõ. is cui. in fine. lib. vj. Et vide. e. tit.
& lib. c. j. & c. ſtatutũ. ¶ Inno. aũt dicit excõicationẽ ex par-
te vna, ac ſuſpenſionẽ & interdictũ ex altera in multis eſſe
ſimilia. & primò qa neutrũ per appellationẽ ſequentẽ ſuſpẽ
ditur. Secundò qa vtrumq; requirit monitionẽ pręcedentẽ:
niſi quando interdictũ ab officio: vel bñficio infligitur pro
pœna. ſ̃. e. repręhẽ. quod intelligit Hoſti. quãdo cauſa ſtatuiſ
à canone: vt in cõtrario. Secus ſi ab homine, quo caſu proce-
dit monitio: vt ĩ. de coha. cleri. & muli. c. ſicut. & c. ſi aũt. Ter
tio qa vterq; incurrit irregularitatẽ, & vtriq; celebranti in-
fligitur eadẽ pœna. ĩ. de coha. cleri. c. ij. & iij. Quartò qa vtri
que abſolutus cum iuramento. ſ̃. e. qua fronte, & ĩ. de ſent.
excõ. c. cum deſideres: & c. venerabili: & c. ſuper eo. Quintò
quia vtriq; pręſtaſ abſolutio ad cautelã, vt in p̃dicta decret.
venerabilem. ſ̃. de except. c. Apoſtolicę. Sextò qa vtraq; ſen
tentia ligat: licet ſit iniuſta, vel licet nullus ordo ſeruef. argu.
& xj. q. iij. ſi quis pręsbiter. & c. j. & . ij. eadem cauſa & qõne.
Alias autẽ quinq; ſimilitudines notat Hoſti. de ſen. excõ. c. j.
ver. & hęc eadẽ. lib. vj. in alijs aũt ſuſpẽſionib⁹, ſecundũ Inn.
eſt ordo iuris ſeruãdus, & aliâs non valẽt: vt. ſ̃. de reſti. in in-
teg. c. ij. ſed nec in alijs ſuſpẽſionibus ſunt p̃dicta neceſſaria,
imò in eis, illa ſola ſeruãda ſunt, quę ſeruari debẽt in alijs in-
terdictis vel pœnis imponendis ſecundũ eum. Plus dicit ꝙ
prędicta capitula quę dicũt p̃dicta in ſuſpẽſione neceſſaria,
intelligere debes, in ſuſpẽſione quæ ſit ab officio & bñficio,
vel ab officio tantũ vel à ſacramẽtis. ſed & hęc vera ſecundũ
eum, vbi ſuſpẽſio vel interdictũ ab officio ſit pro contuma-
cia. Nam ſi pro pœna, fruſtrà præcederet monitio cũm in
omnem caſum ſecutura ſit ſuſpẽſio. ¶ Præterea notat Inn.
13 quòd ſuſpẽſio † ab officio & bñficio, quãdoq; imponiſ pro
pœna perpetua: vt. l. di. c. de his & c. miror: & c. ſtudeat: & c.
accedens. Et quandoq; ad tẽpus. ĩ. de accuſationi. inquiſitio
14 nibus in prin. Item quãdoq; † interdicitur tantũ miſſarũ ce-
lebratio. ſ̃vj. diſt. nullus. Et quãdoq; quis vſq; ad mortem ſu-
ſpendiſ à ſacramẽtis. ij. q. j. imprimis. Et quãdoq; ad tempus
tantum. l. diſt. de his verò & c. ſequẽti & de clerico venato-
re. c. j. & . ij. Quandoq; verò ſuſpendiſ quis à poteſtate eligẽ-
di vel ordinandi, de elect. c. cum in cunctis de temp. ordi. li-
teras: & . l. diſt. ex pœnitentibus. & quãdoq; ab ingreſſu eccle
ſię vel officio ſacerdotali. de offi. dele. Sanè de ſent. excõ. Sa-
cro. & ſic multas pœnas poteris inuenire, circa ſuſpenſionẽ
ab officio & ſacramentis ſecundum eum.
¶ TERTIO quęritur vtrum interdictũ poſſet ad tẽpus
ſuſpendi per alium, ꝙ per Papam: de quo hîc tangiſ per Ber.
Breuiter dic, ꝙ interdictũ perſonę ſuſpendi nõ poteſt, ſicut
nec excõicatio. arg. ĩ. de ſent. excõ. cum deſideres. Sed inter-
dictũ loci bene põt ſuſpendi. ar. ĩ. de ſpon. c. non eſt: & . ĩ. de
priuileg. c. vt priuilegia & eſt ratio diuerſitatis, qa locus in-
terdicitur, qui nõ derelinquit nec derelinquere poteſt, cũm
ſit res inanimata. Vnde eſt ſenſus interdico locũ. i. celebrã-
tes in loco, vnde proferens poteſt ab hac ſententia excipere,
quos vult & ſubijcere quos vult. Item ꝙ certa officia celebrã
tes in loco, ſint interdicti, & nõ alij & ꝙ tantũ certo tẽpore
ſeruent interdictum. ſ. cum dñs terræ fuerit præſens & non
aliâs. ſ̃. de offi. dele. ſanè. ij. & . ĩ. de ſpon. nõ eſt. Vel ſi propriè
dicaſ locus interdictus, tamẽ qa id totũ tactũ ꝑpter delictũ
hoĩs, & nõ loci poterit ibi celebrari ad tẽpus. i. iſtud interdi
ctum ſuſpendi: vt in. c. vt priuilegia. Sed ſi perſona eſt inter-
dicta, hoc propter propriã culpam eſt: & ideò iſtud interdi
ctum nõ poteſt ſuſpendi. ſi enim pœnitet & ſatisfacit, rela-
xanda eſt ſententia: & aliâs non debet ſacramenta tractare.
lxxxj. diſt. in. ſi qui ſunt: & c. miniſtri: & c. oportet ſecundum
Inno. & Hoſti. in prædicto. c. vt priuilegia. Et placet Ioã. cal.
in tractatu de eccleſiaſtico interdicto ad finẽ.
15 ¶ QVARTO quæritur vtrum † ſi ſuſpendatur interdi-
ctum in caſu in quo ſuſpendi poteſt, & interim appelleſ, an
appellatio ſuſpẽdat pro futuro tempore effectũ ipſius inter
dicti. Aduerte quia circa hoc Hoſtiẽ. dicit ſic: videlicet ꝙ ſi
medio tẽpore ſuſpenſionis interdicti loci appelleſ, appella-
tio nõ ſuſpendit effectũ pro futuro tempore. Et eſt ratio, qa
ſuſpenſio reſpicit actum & manẽtem habitum. xv. q. vj. c. pe
nulti. & vltimo, & de offic. dele. c. prudentiam. §. ſexta. Et. C.
de cura. furioſi. l. penult. cum ſimilibus. & ſic pro tẽpore futu
ro tantùm poſt appellationem, nõ eſt nouum interdictum
vt hîc not. per eum ergo ſentẽtia remanet ligans. Saltem effe
ctus talis ſentẽtiæ per ſequentem appellationẽ non ſuſpẽdi-
tur: vt hîc. Ad decret. dilectis. inquantũ videtur facere con-
tra. Reſponde ꝙ ibi fuit ſentẽtia lata ſub conditione. Vnde
appellatio interpoſita ante conditionis euentum, habuit nõ
ſi quidem ſuſpendere, ſed impedire effectum ſentẽtiæ inter-
16 dicti: vt. ĩ. e. præterea. quæ ſententia † interdicti valde eſt ti
menda & ſeruanda cum ſit neruus ſeu cenſura eccleſię pote
ſtatis. ſ̃. de conſue. cum inter vos ſecundũ ipſum Cardi. vbi
ſ̃. ¶ Ioannes de Lignano dicit ſic, Aduerte in hoc principa-
liter vertitur dubiũ, videlicet, an iſtud interdictũ pro futu-
ro tempore, ſit penitus nouum, an ſit antiquũ: nam ſi nouũ
appellatione media impeditur vt hîc & . ĩ. de ſent. excõ per
tuas: & c. ſolet. Si antiquũ procedit dubium. Et ꝙ ſit nouum
probatur ratione: quia in excõicatione, ſuſpẽſione, & inter-
dicto, non eſt dare primum actum, & ſecundum: nec notari
differentia inter eos, nec eſt ibi neceſſaria aliqua executio
ſicut

ſicut in alijs in quibus differtur actus executiuus: & ideò ibi ante executionem & poſt ſententiã, appellari poteſt. & ideò ibi appello ab actu primo, videlicet ſẽtẽtiæ ſuſpendit quo ad actum ſecundũ, videlicet executionis: Sed hic ſecus, eò ꝙ totum conſiſtit in actu duo, quia ſẽtẽtia habet ſecũ executionem: hîc enim actio & paſsio ſonant in actum vnum: licet ſecus in illis: vt no. Cardi. ĩ. de ſent. excõ. c. j. lib. vj. & hoc ſonat verbum excõicationis. quia dicitur cõionis excluſio. ſi enim differentia inter actus hmõi hîc poneretur, videlicet ꝙ eccleſia ſimul & eodem tẽpore eſſet & non eſſet interdicta, & idem de excõicatione & ſuſpenſione. Et facit optimè. ff. de excuſa. tu. l. penul. §. j. Sed & ſi poneres, ꝙ eſſet antiquũ ſeu
17 idem interdictũ, adhuc patet idem. Nam † cauſa quare non appellatur, eſt, quia trahit ſecum executionem: nam ceſſante obſtaculo, ceſſat impedimentũ. ĩ. e. Cum ceſſante: ſed pendẽte ſuſpenſione, ceſſat executio. & per conſequẽs obſtaculũ. & propterea poterit appellari: vt. ĩ. e. præterea vbi lata excõicatione ſub conditione, ſemper poteſt appellari cõditione pendente. & idem in interdicto: qa ceſſat executio pendẽte cõditione: qua purificata, ſecum trahit executionẽ: & ideò tunc appellari non põt. Idem enim in propoſito, pendente enim ſuſpenſione interdicti, ceſſat executio: qa pendet interdictum in euentu temporis, facit quia ꝙ inhibeatur appellari, non reperitur iure expreſſum. Item nec inhibetur propter naturã ſentẽtiæ: quia ceſſat executio. itẽ nec hoc facit lapſus temporum ad appellandũ. quia non currũt, vbi appellari nõ poteſt. incipient ergo à die ſuſpenſionis, quo incipit poſſe appellari. & de hoc reputat caſum. ĩ. e. dilectis. §. quoniã. vbi de hoc dicam. & de alijs rationibus remittit ad tractatum ſuum de cenſura. & ad quæſtionem ibi per eum diſputatam: poſteà ipſe recitat ea, quæ recitat hîc Collectarius de dictis Cardi. poſitis in. c. is cui de ſententia. excommunica. libr. vj. ¶ Collectarius refert Cardinalem diſtinxiſſe de interdicto & excommunicatione, an feratur in modum executionis, & tunc procedant hîc notata, an verò in modum ſententiæ & tunc ſecus: quia tunc ſi intra decem dies appelletur, ſuſpenditur totum iudicatum excõicatio interdictum ſiue ſuſpenſio. vt in. d. c. is cui. Sed non videt Collectarius, qualiter hoc debeat intelligi niſi dicatur ferri per modũ executionis quando, ſcilicet ſimul & ſemel monet ſoluere: & niſi ſoluerit excõicatur &c. tunc ſi appellet intra. x. dies, tunc appellatio totum ſuſpendit. Secus ſi primo eſſet iudicatum. & à iudicato nõ eſſet appellatũ intra. x. dies: licet poſt appellaretur à ſententia excõicationis, intra. x. dies, & ſic notat Cardinalis in prædicto. c. is cui. & remittit ad Inno. ĩ. e. præterea. ¶ Sed
18 quare nõ ſuſpẽditur † excõicatio vel interdictũ, ſeu ſuſpenſio, per ſequentem appellationẽ? Hoſti. in ſumma. e. tit. §. quis ſit effectus. dicit ꝙ ratio eſt, quia ſunt pœnę ſpũales. & ideò fortiores, quã tẽporales. qui filij ſunt legitimi per venerabilem. Et quia ſunt inuentæ ad correctionẽ peccatorũ. xj. q. iij. nemo. & quia à correctione non appellatur. Et idem in latronibus famoſis. C. de rap. l. j. & in malefactoribus violentis, & adulteris, & ſimilibus, ſpontè confeſsis. ij. q. vj. ſunt quorum. ¶ Sed videtur ꝙ interdictum poſsit ſuſpendi ad tempus, cùm poſsit in totũ tolli. quod fatetur Collectarius. de interdicto loci, per lecta & notata ĩ. e. dilectis. ſecus de interdicto perſonæ ſeu excõicatione. Super quo vide lecta & notata p Cardinalem & Archi. de ſent. excõ. præſenti. de quo dixi. ſ.
19 ¶ Sed nunquid eccleſia † polluta interdictum in ea poteſt ſuſpendi? Dicit ꝙ non ſecundũ Collect. quia ſemper remanet cauſa ſcilicet pollutio ſecundũ Collectarium. & Land. in ſuo ſacramentali ſub rubrica de interdicto. Et idem dicit de eccleſia in qua ſit ceſſatio diuinorum. Sed Cardi. & Archidi. videntur notare cõtrarium, de offi. ordi. ſi canonici. libro. vj. & de interdicto generali qualiter nõ relaxatur ad cautelam remittit ad notata in prædicto. c. præſenti. & pro prædictis remittit ad Inno. in prædicto. c. vt priuilegia. in princ. Item pro eo, quod prædictũ eſt de ſuſpenſo à beneficio &c. inducit quia hoc non expreſſum. arg. ĩ. de ſent. excõ. is qui. lib. vj. ¶ Supple gloſſas. In glo. j. ibi, *æquiparantur*. dic vt. ſ. e. c. quæſtione. ij. Et ibi, *Vinc. & Tancr.* & Innoc. cum eis. ſ. de conſuet. cum inter. & ibi, *non credo*. circa principalẽ quæſtionem, quid velit glo. non apparet hîc, *& in fine*. facit de ſent. excõ. c. vlti. ad finem libr. vj. ¶ Hoſtiẽ. autem determinatiuè concludit, dicens ſic. dic ꝙ Epus poteſt ſuam ſententiã ſuſpẽdere. i. effectum ſentẽtiæ ſicut ex toto tollere. ar. ff. de iudi. l. iudicium. Et ſic intelligit quod dixerũt primi quia ſicut poteſt plus, & minus. Vnde & interim ſecundũ eum, appel-
20 lari poteſt: vt dicunt ſecundi. Appellari † enim poteſt à ſentẽtia ſuſpenſiua, ſicut à cõditionali. vt. ĩ. e. præterea. & c. dilectis. Secus dicit in ſentẽtia excõicationis, quia ſecundum eum, eius effectus relaxari non poteſt: niſi omnino tollatur, cum non ſit cõicandum excõicato, donec ſecundũ formam eccleſiæ fuerit abſolutus. vt. ĩ. de ſent. excõ. cum deſideres. ſecundum eum. ¶ Io. Calderino cui nõ videtur placere opinio Hoſti. reſpondet in vna additione, quam hic poſuit ad prædictum. c. præterea. dicens, ꝙ ibi nõ ligauit, hîc ſecus. Vnde ex quo non eſt hic noua ſentẽtia, appellatio nõ impedit effectum ipſius: plus ergo placet ei hoc caſu, effectum ſentẽtiæ non ſuſpendi, etiam ſi ponatur poſſe ſuſpẽdi: quod tamen ſibi non videtur poſſibile: probat per decretalem præterea quæ quantum ad hoc, ęquiparat excõicationem ſuſpẽſionem & & interdictum. Subdit tamen, ꝙ ſeruatur quantũ ad hoc dictum glo. Plus dicit, ꝙ etiã de iure ſeruari debet per decret. non eſt nobis. ĩ. de ſponſalibus. Et facit ſecundũ eum, quia locus qui interdicitur, non derelinquit: ſecus in perſona, quæ excõicatur: & hoc etiam ſecundũ eum, tenent Inno. & Hoſtien. ĩ. de priuileg. vt priuilegia. Et faciunt quæ ſcripſi. ſ. eo. in. iij. q. & etiam faciunt pro & contra ea quæ ſcripſi. ſ. in. j. ij. & iiij. quæſtionibus & ibi dictis Collect. ¶ Caue tamen, quia licet. ſ. poſuerim ad contextum, nihil tamen adhuc examinaui, nihilq; adhuc elegi: qa magis propriè alibi iudicio meo tractatus huiuſmodi, magis ſtare poteſt. Et ideò alibi dicam, ſi caſus occurret. Si tamẽ vltra notata & tractata hîc & in locis præallegatis, & in tit. de ſent. excõ. per glo. & per Doctores ſcribentes, & per ſummiſtas alios, ad maiorẽ ſaturitatem videre cupias, vide de longo præfatum Io. cal. in tractatu de eccleſiaſtico interdicto. & memoratum Io. de Lignano in tractatu prædicto de cenſura. & iſtis viſis, nihilominus ſi ſis ſubtilis ingenij multa tibi dubia ſupererunt, tamen ſi ſis bonæ capacitatis & laborare velis, ex his omnib⁹, vnum tractatum vtiliſsimũ componere potes.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis, quando remittat cauſam ad priorem iudicem.*

¶ CAP. XXXVIII.

1 Cum in eccleſia. ¶ Caſus. Iudex † appellationis remittit cauſam ad priorem iudicem, ſi non conſtat ſibi à grauamine vel ab iniuſta ſentẽtia appellatum. Et primò narrat factum, cui ſecundò prouidet ibi, *vnde mandamus.* ¶ Expone literam, *iactant.* Sonat in vitium ſecundum Hoſti. quaſi per hoc inſoleſcant ordinarij & tui ſuffraganei, *appellare.* probat hæc litera, quod dicam ſuper prima glo. *Conſtiterit.* Quid ſi negetur appellatum, vel per appellationem deuolutum, vel cauſam appellationis eſſe legitimam, an poſsit Archiepus inhiberet dic: vt. ĩ. e. Romana: & §. ſi verò & §. quòd ſi & §. ſequenti. *porrectam,* in ſcriptis iudici à quo appellatur. nec eſt neceſſe ꝙ legatur: vt. ĩ. e. appellatio. libr. vj. *appellatione remota.* non ponitur in literis remiſſionis hæc clauſula: ſed inſtruitur. Archiepiſcopus, vnde dicit Hoſti. hoc intelligendum eſſe, de appellatione friuola, ne ſit contra. ĩ. c. primo. & c. vt debitus. ¶ Opponit contra, iſtam decretalem & contra hîc notata per Bernardum in gloſſa. j. de decre. prima. ſ. de offic. le. vbi Cantuarieñ. aditur per querelã quia legatus ſed dic, quòd hic volebat adire per fruſtratoriam appellationem, quem adire nolebat per querelam: & ſic poſſe & nolle erant con-

traria ſimile.ſ̄.de offic.dele.cum ſuper. Idem enim eſt, in Papa qui poteſt adiri per querelam. & tamen noo poteſt adiri per fruſtratoriam appellationem ſecũdum Hoſti. Et eſt ratio, quia talis appellando ad legatum fruſtratoriè abutitur iuriſditione legati. & per viam indirectam atque illicitam, vult venire ad intentũ ſuum: quod noo licet ſecundũ Guli. Bracozoi. Sed tu dic melius. Aut quis vult adire legatũ, antequàm præuentus fuerit per ordinariũ, & tunc etiam ſine appellatione hoc poteſt: & ſic loquitur.c.primũ.de offic. le. Aut quis vult adire legatum, poſtquàm prȩuentus eſt ab ordinario, & tunc aut vult eum adire per viam ſimplicis querelæ & non poteſt. Et ideò ſi ad impediendũ proceſſum ordinarij.do hoc ſe iactet, audiri non debet: & ita rectè loquitur iſta decretalis in princi. quod menti tene. Aut vult eum adire per viam appellationis, & tunc ſi appellet à grauamine, ſcilicet iam illato.ĩ.eo. vt debitus. & forma ſeruata.ĩ.c. cordi. Aut à definitiua in caſibus non prohibitis.ĩ.c.Romana §.ſi autem poſt ſentẽtiam.lib.vj.& tunc põt & audiri debet: & ita rectè intelligit iſta decretalis in ſecũdo reſponſo. ibi vnde mandamus &c. ¶ Supple gloſſam quartã ibi, *à quo appellant.* ergo per iura vetera repellebatur fruſtratoria appellatio per iudicem aquo appellabatur iudex verò ad quẽ iſtam admittebat, niſi eiſet manifeſtè fruſtratoria.ſ̄.c. peruenit.cum ſimilibus.ſecundũ Goſ.& Inno. dicit ꝙ hæc decretalis præſagiauit ius nouum.ĩ.c.vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Appellantẽ iterum appellare poſſe in eadem eadem cauſa, ſi ſecundò grauetur. & quòd ſi propter lapſum terminum tantum appellet. numero.2.*

3 *Appellationis deſertio vbi notoria eſt quòd deſerens iterum appellans audiendus non ſit.*

4 *Contumacem manifeſtum non appellare de iure.*

5 *Declarationem omnem, debere à principijs notioribus procedere.*

6 *Notorietas fruſtratoriæ appellationis, vnde colligatur.*

7 *Appellare quem bis poſſe ab eodem grauamine ſeu ſententia.*

8 *Appellare quem poſſe ante ſententiam, quandocunque grauatur.*

¶ CAP. XXXIX.

1 DIrectæ. ¶ Caſus. Si appellans † qui nõ fuit proſecutus in termino, redijt ad primũ iudicem, & iterum ab eo grauetur, iterum ab eo poterit appellare. Communis diuiſio, ſecũda ibi, *reſpondemus.* ¶ Expone literam, *Opponebat*, fortè agendo ad diuortium. & ad hoc facit finis vel forte excipiendo contra mulierem vendicantem.ſ̄.de or.cog.c.j. *præfixo.* à iure vel ab homine, *renunciante.* hæc renũciatio fuit de facto, & parum operatur: cùm iam per negligentiam appellantis, appellatio fuiſſet conſumpta ſecundũ Goſ.de.ſ.ſuper. *cum ſecundum.* ſuperficialiter inducitur ſecundũ Vincẽ vel dic, ꝙ reſpicit factum. nec ergo excludat vlteriorem vicem. *Sic fecit.* mulier defendens matrimoniũ Innoc. quod eſt.ſ.matrimonium, & non ſeparatio, quæ eſt odioſa, *viri.* & ideò non eſt illi fauendum, ſed mulieri quæ ſtat cum matrimonio, & quæ ſecũdò appellauit.ſ̄.tit.j.c.fina. Innocẽ. ¶ Opponitur contra caſum principalẽ decretalis, de.c.perſonas.ſ.e.tit. Solutio vbi poſt primam appellationẽ fuit contumax appellans, quia nec in cauſa proceſſit, nec fuit proſecutus appellatiõem, nec audit ſi vult iterum appellare.ij.q.vj.§.definitiua.ver. ſunt quorũ. in quo caſu loquitur contrarium. Sed vbi primæ appellationi renuncians iterum agit: & iterum grauatur, tunc ex huiuſmodi grauamine, poterit appellare vt hîc ſecundum Ioã. Vinacn.& Nouellam, licet alij dicant hoc ſpeciale in matrimonio. Sed vbi ex antiquo grauamine, ex quo prius appellationi renunciauerat, vellet iterum appellare, non poſſet intra decem dies obſtãtibus ſibi renunciatione prædicta, ſiue expreſſa ſiue tacita fuerit. arg.C. de re.cre.l.ſi quis iuſiurã.C. de condi. inſertis.l.cum quidem: &.ſ̄.de offic. de grauatum & ſupra de teſti.cùm veniſſet ſecundũ Hoſtien. Tancre. Vincen.& Goffre.hîc. Et idem Vincen.ĩ.c. ſolicitudinem. licet Lauren. dicat hanc non eſſe decretalem, qui in hoc deterius omnibus dicit: licet aliàs magnus fuerit. Goffre. verò concordans cum vltimo medio diſtinctionis præcedentis, dicit

a quòd ſi appellans † qui non proſequitur appellationẽ lapſo termino iterum appellet, innouando appellationem conſumptam, nõ audietur: imò tali appellatione non obſtante iudex procedere poterit: vt.ſ̄.e.c.cum ſit.c.præterea.c. conſuluit.&.c.ad hæc. Sed hoc mulier nõ renouauit appellationem conſumptam, ſed in iudicio ex noua cauſa appellauit. Inno. etiam hic cuius dictum ponit Hoſtiẽ. videtur velle, ꝙ licet per contumaciã vel negligentiam lapſum ſit tẽpus appellationis proſequendæ tamen à ſentẽtia vel à grauamine adhuc poterit appellare. Vnde non putat illam decretalem perſonas. aliquid ſpeciale ſtatuere circa non proſequentem: Quod tu dic verum eſſe, ſecundum Nouellã: niſi obſtet ſibi contumacia in nõ veniendo: vt quia poſt negligentiam vel contumaciã reaſſumpſit cauſam principalem vt primò dixi poſt Ioan.& Vincen. quod placet Nouelle. Qualiter autem contumax in non veniendo, poſsit vel non poſſit appellare, plenè notatur per glo. & plenius per me in clemẽ.ſi ante de debet contumacia. ¶ Martinus autem de Salua dicit, quòd iſte eſt intellectus Nouellæ quòd in vim cuiuſuis renunciationis vnius appellationis, ſuper vno grauamine interiectȩ non impeditur renuncians ſuper nouo grauamine appellare: & illam clauſulam appellatione remota poſitam in fine prædictȩ decre. perſonas. ipſe refert ad primam appellationem. Plus dicit Ioã. Calderinus quòd licet primȩ appellationi renũcians, poſteà ad cauſam non venerit nec cauſam reaſſumpſit. Adhuc videtur quòd poſsit à ſententia appellare: niſi prima appellatio fuerit fruſtratoria manifeſtè per prædicta in cle.ſi autem de dolo & contu. intelligendo eam generaliter: vt litera ſonat ſecundum eum: & eſt ratio ſecundũ Mar. quia licet appellans fruſtratoriè contumax reputetur. tamen nihilominus nõ eſt omnino contumax, cum prætextu talis appellatiõis, aliqualiter à cõtumacia excuſetur, dum non eſt manifeſtè friuola. ſed ſi eſt manifeſtè friuola, omnis excuſatio ceſſat. Ex quibus infert Martinus, quòd vbi deſer-

3 tio † appellationis eſt notoria: vel clara, nec habet dubium iuris, tunc talis deſerens, & iterum appellans, & non eſt audiendus: ſed ſi deſertio huiuſmodi ſit occulta, vel habet aliquod dubium iuris tunc iterum appellans audiri debet: quia ſicut appellatio non manifeſtè fruſtratoria excuſat caſu, vt in prædicta clemen.ſi aute ſi per eandem rationem: & talis deſertio occulta excuſabit: & per hoc diſſoluit dicta Cal.& Nouellæ. ¶ Ego autem dubito de primo mẽbro. videlicet de notorio ſup deſertione appellationis, dubium iuris nõ habente, quòd illa à ſecunda appellatione de per ſe non repellat: & eſt ratio dubitationis. Primò, quia hoc nullo iure eſt expreſſum: Nam.c.perſonas nihil facit quia ſolum de prima, & non de ſecunda appellatione loquitur. Præterea quia non videtur, quòd ſit bona æquiparatio de appellatione manifeſtè friuola, ad caſum noſtrum huiuſmodi deſertionis, & per conſequens, quòd prædicta clemen. quoad propoſitum nihil probet: & quòd non ſit bona æquiparatio, patet primò, quia ille qui appellat friuolè manifeſtè dicit, per ex ũquo appellat comparere, vt eſt textus de dolo & contumacia capi. eum qui in principio. Ibi cum proteſtari &c. libr.vj. Et ideo niſi appellatio eum excuſet, puta quia eſt manifeſtè friuola, tunc ex ipſo actu appellandi expreſſo cenſetur ille contumax manifeſtus: & ideò appellare non po-

4 teſt: eo quòd de † iure manifeſtus contumax non appellat: vt prædicto.§.ſunt quorum.in princi. adde textum.l.ex conſenſu.§.fina.de appel. quia iſta contumacia in non comparendo cõmittitur: vt in prædicta cle.no. At in caſu noſtrȩ deſertionis ab initio ex actu ipſius appellationis nõ fuit cõtumax manifeſtus: quia vt ſupponitur appellatio non erat manifeſte friuola. ¶ Et ideò ſaltem in tantũ ipſam cõtumaciam excuſabat, ꝙ vera ſeu manifeſta dici nõ poterat. ¶ Ex poſt facto verò adueniẽte deſertiõe huiuſmodi, oportet vt

deſertio

deſertio ipſa,cõtumaciã faciat manifeſtã,ꝙ ipſa deſertio ef-
5 ficiatur perpriùs manifeſta: qa cũ † oĩs declaratio ſeu mani-
feſtatio debeat à principijs notioribus procedere ſecũdum
philoſophũ: per id qđ manifeſtũ non eſt, aliud manifeſtari
non poteſt:quia per vnũ quodq; tale,& illud magis. C.de ſa
croſan.eccle.authen.multo magis.&.ff.de cul.bo.l dedit do
tem.¶ Prædicta autem deſertio non poteſt dici manifeſta,
donec de hoc fuerit inter partes cognitum,& per ſententiã
declaratum: cum ad excuſationem negligentiæ & curſus
fataliũ multa valeant allegari.argu.eorũ quæ leguntur & no
tantur.ĩ.de hære.c.cum ſecundum.lib.vj.& arg.eius qđ no-
tatur per Ber.ĩ.de verb.ſig.ex parte.in glo.ſi.& propter hoc
tenent palatij Apoſtolici auditores,ꝙ ſi poſt deſertionẽ ap-
pellationis à ſentẽtia interpoſitæ & antequã ſit cognitũ &
pronũciatũ ſuper deſertione, auditor ſuper appellatiõe de-
putatus cõfirmet ſentẽtiã,ſentẽtia cõfirmatoria de iure te-
net,& meretur habere executoriã nõ obſtã.cle. ſi appellatio
nẽ.ĩ.eo.licet cancellaria teneat cõtrariũ.Et adde quæ ſcripſi
circa hoc.ſ.ti.j.cũ Berth. in.vj.q. quæ examinare intẽdo in
prædi.cle.ſi appellationẽ.¶ Sed dices ꝙ ſi vt cõſtet de deſer
tione cognitio & declaratio iudiciales ſunt neceſſariæ eadẽ
rõne,vt conſtet appellationẽ eſſe manifeſtẽ friuolam,cogni
tio & declaratio iudiciales,neceſſariæ eſſe debẽt:& ſic vtro
biq; videtur paritas rõnis & caſus.¶ Sed rñdeo,ꝙ nõ eſt ita
6 quia notorietas † fruſtratoriæ appellatiõis,colligitur ex for
ma & tenore ipſius appellationis & actorũ:nec aliunde iu-
ſtificari aut impugnari poteſt.ĩ.eo.vt debitus.& eo.ti.c.cor
di.lib.vj.&.c.appellãti.in cle.ac titulus deſertionis, ſuã iuſti
ficationẽ ſeu impugnationem põt imò conſueuit recipere
extracta ibi enim non ſolũ inquiritur de lapſu temporis ab
homine vel à iure ſtatuti ad appellationẽ proſequẽdam,ſed
etiam exquiritur de diligentia & excuſatione negligentiæ
proſeqoendi,de quibus fides habet fieri ex actis nouiter agi
tandis: & ideò magis placet,ꝙ talis deſertio de per ſe, aliam
legitimã appellationem non excludat:quia licet fictã contu
maciam videatur inducere,non eſt tamen de iure manifeſtũ
ꝙ cõtumaciã veram inducat:cũ appellantes etiam poſt lapſa
fatalium,in ſuis appellationibus conſueuerint multum con
fidere:& ſemper excuſatiões aliquas prætẽdere propter quę
timent ſuis appellationibus renũciare: & ideò non audent
coram illis à quibus appellarũt,cõparere:vnde propter hoc
eos reputare veros contumaces,graue eſſet. ¶ Super quo vi
de notata mea in.c.ex rõne.& in cle.ſi ante. allegatis.¶ Col-
lectarius dicit primò in verbo,interim ſupplẽdum à nouo
grauamine nec obſtet.c.cõmiſſa.de elec.lib.vj.& hoc ꝙ pri-
mum grauamen in rem tranſiuit iudicatã.¶ Secundò dicit,
7 ꝙ ab † eodẽ grauamine ſeu ſentẽtia põt qs bis appellare:nec
per ſecundam renũciare primæ vt notatur in Spe.de re iudi
ca.§.nũc de effectu.ver.quid ſi à ſentẽtia quod intelligit,niſi
quis appellaſſet ab electione vel poſtulatione, & peccaſſet
in forma.c.vt circa.& cle.conſtitutionẽ.de elec. vt vtrobiq;
patet.¶ Tertiò ponit dictũ notabile per me.ſ.notatũ de ap
pellante cõtumace ꝓſequitur appellationẽ neq; cauſam &c.
& dicit,ꝙ hic nõ mirũ: quia grauamẽ primũ in rẽ tranſiuit
iudicatã.Sed nõ valet hoc ad tollẽdũ ſecundã appellationẽ à
grauamine poſt illato.¶ De proſequẽte verò dicit,ꝙ rõ eſt
quia cõtumax nõ eſt,& inducit notata Car.ſed illa non põt.
¶ Poſteà ſe inuoluit in aliquibus dictis ſcribentiũ.ſ.per me
notatis.& nihil addit & poſteà ſubdit, ꝙ appellans à graua
mine,& appellationi renũcians,ab eodem poſteà nõ appel-
lat.ĩ.eo.ſolicitudinem.&.c.dilecto.quod intelligit vt hic di
citur:quia aliâs poteſt quis pluries intra.x. dies appellare.ĩ.
eodẽ.bonæ.quia geminatio appellationis eſt bona,vt no.in
Spe.de ſententia.§.nunc de effectu.ver.quid ſi appellatio ſed
vnica tunc cenſetur appellatio,vt dicetur.in.c.bonæ.¶ Ioã.
8 verò notat.ij.q.vj.in ſumma,ꝙ † ante ſententiam poteſt qs
appellare,qñcunq; grauatur ſed à diffinitiua,nõ niſi bis.Sed
dic ꝙ & à grauamine ante ſententiã non niſi bis niſi pluries
ſuper eodem ferretur ſententia, ſecundum quoſdam ſed
tunc omnes non reputarentur,niſi vna & idem in appella-
tione geminata.arg.ff.de ver.obli.l.quibus &.ĩ.eo.cordi.ſic
intelligiť.ij.q.vj.omnes.ibi quoties&c.vt ibi notať.&.§.poſt
ſecundam.& adde quod notatur.ĩ.c.tuam.¶ Quartò dicit,
ꝙ in eodẽ libello poteſt quis proſequi appellationem ab in-
terlocutoria ſeu grauamine,& à diffinitiua,quę poſt ſequiť
vt legitur & notatur.in cle.vna.de do.& contu.& ꝙ diffini-
tiua lata poſt appellationẽ ab interlocutoria interpoſitam
reuocabitur per modum attentati ſecũdum Paulum ibidẽ.
¶ Supple glo.iij.ibi,*permiſſum eſt*.eidem perſonæ hoc dico,
pro tanto quia ſi à ſententia cõtra te per me lata appellaſti
ſecundò & iudex ſecundæ appellationis, caſſat primam &
ſecundam ſententiam,ab illo potero appellare: & hoc reſpe
ctu appellatur .iiij. ſecundum Nouellam & de hoc vide in
Speculo.eo.titu.§.quoties.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam excommunicationis & interdicti ſub conditione latam ſuſpendi,ſi ante conditionem ab illis fuerit appellatum.*
2 *Dictionem niſi,multipliciter accipi.*
3 *Excommunicationem dirigi in excommunicatum,tanquam ab agente in paſſum.*
4 *Fideiuſſorum dationem non ſufficere,quoad executionem.*
5 *Excommunicationis ſententiam,ſuſpenſionem non recipere.*
6 *Conditionis incertæ de futuro,quæ natura ſit.& quid de natura actus conditionalis numero.7.*
8 *Sententiæ conditionalis tempus qualiter trahatur ad exiſtentem vel econtra.*
9 *Statuti proprium eſſe ligare futura.*
10 *Verba interdum impropriari,& poni præſens pro futuro.*
11 *Sententiam excommunicationis tranſire per lapſum decem dierum in rem iudicatam.*
12 *Gladium domini hoc eſt excõmunicationem penetrabilem eſſe magis quàm factum hominis.*
13 *In pœnis ſpiritualibus ſufficere malam voluntatem,& inobedientiã.*
14 *Pœnam quæ infligitur ipſo iure,non incurrere quem ex ſtatuto,niſi actus fuerit conſummatus.*
15 *Inter excommunicationem & alias ſententias quæ differentia ſit.*
16 *Prælatos ſententias excommunicationis ſuſpendere non poſſe.*
17 *Medium eſſe quod æqualiter ab extremis diſtat.*
18 *Appellari non poſſe à pœna iuris.*
19 *Ius commune certum eſſe.*
20 *Partes poſſe prorogare terminum in fauorem ſuum per iudicem aſſignatum.*
21 *Creditorem monitorio & ſententiæ aliquàm ligent renunciare poſſe.*
22 *Iudicem eſſe miniſtrum & executorem iuris.*
23 *Interpretationem benigniorem ſequendam eſſe in pœnis.*
24 *Generale eſſe, vt à ſententia quacunque lata ſub conditione appellari poſſit.*
25 *A ſententia excommunicationis ſub conditione lata appellari poſſe poſt decem dies.*
26 *Præcepta quæ fiunt ſine cauſæ cognitione,non tranſire præcipientis tempus.*
27 *Satiſfactionis nomine,ſolutionem intelligi.*
28 *Verba intelligenda eſſe cum effectu.*
29 *A ſententia excommunicationis ſub conditione lata, neceſſe eſſe appellare intra decendium à die prolationis.*
30 *Excommunicationem penetrabilem eſſe.*

¶ CAP. XL.

PRæterea requiſiſti. Caſ. Sñia excõmu-
1 nicationis † ſuſpeñ.vel interdi. lata ſub cõdi.
ſuſpẽdiť ſi añ cõdi.extãtẽ, ab ea ſit appellatũ
cõis diuiſio primò eſt ponit cõſultatio,&.ij.
rñſio ibi,*videtur aũt*.j.facit tria.j.eſt ponit formam triplicis
ſniæ.ij.ibi, *ille*.ponit factũ & omiſſum p illñ in quẽ lata fuit
tertiò ibi,*vrũ*.format qõnẽ ex his.¶ Expone literã *præterea*.
reſpicit deciſam iudex eccleſiaſticus, & habens poteſtatem
exercendi cenſuram,aliâs non eſt quæſtio.ĩ.de ſenten.excõ
mu.c.pe.ad ſecundum.xcvj.diſt.in.bene quidem circa medi.

¶ Ad tertium.j̃.de exceſsi præla.c.fi.ſ̃.de ma. & ob.dilecta.
¶ Ad omnia tria vide quod notatur de ſen.excom præſen-
ti.libro.vj.*protulerit*.litera iſta.ſecundum AEgi. & Gui. facit
pro Guli.na.qui dicit ꝙ per literas Epi ,directas ad ſubditū
per hanc formam,niſi tale quid feceris ſcias te excōicatum
illo nō parens excōicatus non erit,niſi Epus legerit vel ex-
cōicationem ore protulerit.Ad idem de ſentē.excom. ex te.
l.j.&.ij.& facit bene de ſen.excom.lib.vj.&.ſ̃.eo.repræhenſi
bilis.in prin ¶ Sed cōtra.iij.q.iiij.nullus.ver.dicuntur excōi
cati quos Epi ſuis ſcriptis excōicant.Nec dicitur, ꝙ ore pro
feratur.& per literas quis abſoluitur.ij.q.v.quanto.ꝙ.G. ſa-
tetur ſalua plenitudine poteſtatis Papalis.de hoc in Specu.
de citatione.§.iam de citatione.ad finē ver.quid ſi iudex.*ſen-
tentiam*.hodie nō debet ferri ſentētia talis,niſi in caſibus, qđ
2 dic vt de ſen.excō.Romana.§ caueant.lib.vj.*niſi*.† pro ſi. nō
cócor.de ſent.excom.c.j.lib.vj. facit.ij. conditionem vt dixi
ſummādo vt patet.ff.de actio.& ob.l. obligationū ferè.§.cō-
ditio.vbi ſi dico ſpōdes dare cētū niſi nauis ex Aſia venerit
cōditio eſt licet adimēs ad idē.ff.de ĩ diē addic.l j.&.ij. ¶ Vñ
qñq; ponit,vt idē ſignificās vt.ff.de man.teſta.l.ſtichū.qñq;
verò vt excipiat,& qñq; vt ponat de quo dedi plenam re-
miſsionem.ſ̃.de teſtib. c.pe. ¶ Qñq; etiā ponitur pro ſed.
xxxviij.diſt.cedulo.*intra.x.dies*.xx.dies includitur etiam ſi di
xiſſet ante.xx.dies.de hoc.ij.q.vj.anteriorum.in glo.Sed quā
to nunquid.& ea.qō.biduum.in glo.videtur,*non ſatisfeceris*.ſi
intra terminum eſſet non ſoluendo.vide quod dixi.ſ̃.de of-
fi.dele.P.&.G.in glo.quærit Hoſti.*excommunicatum* ¶ AEgi.
dicit decretalem procedere quando iudex dicit extunc. Sed
ſi diceret ex nunc,tunc prætextu appellationis non releua-
retur ſententia. ¶ Sed Innocen.Hoſtien.& Abb. hic contra
dicentes in hoc,non eſſe differentiam:quia vtroq; caſu ſuſ-
pendet appellatio:quia ſemper trahitur ad diem cōditionis
& pro his facit de voto.j̃.licet ad finē.& apertè probatur in
cle.de conceſ.prædi.c.vno. *vel ſuſpenſum*.omnino, ꝙ fuerunt
alternatiua verba ſententiæ de quo dic vt notatur.j̃.de cle-
rico excō.mi.latores. ¶ Sed ponit diuerſitatem formarum,
vt dixi diuidendo,& eſt ſimile de offi.deleg.cum contingat.
in prin.& quod ibi dixi,cognoſcas ergo non refert an iudex
dicat excommunico vel præcipio ſub excommunicationis
pœna,quā incurras vel tu habeas,geras vel reputes ꝓ excōi
cato.vel excōicatum eſſe te cognoſcas vt hic,&.ſ̃.de teſtib.
cog.c.ij.ſecundum Hoſti. ¶ Goſ.contra propter odium hu
ius pœnæ non ampliandum qui dicit ſubaudiēdum ad hāc
decretalem,& niſi ſatisfeceris,te excommunico. & te excōi
catū &c.idē dicit & prædi.decre.ij.& de hoc ſatis tractat in
ſumma de ſen.excom.ad finem.verſic.quæro an. hæc verba.
¶ Sed primū videtur tenere glo.de ſen.excom.c.pe.& idem
tenet Hoſti.vt prędixi,qui etiam remittit ad ſententiam de
ſen.excom.c.pe.§.qua. ¶ Et idem tenet etiam dñs Martinus.
licet dicat,ꝙ moderni iſtud moderent,dicentes,ꝙ excōica-
3 tio† dirigitur in excōmunicatum ab excōicatore, tanquàm
ab agente in paſſum:vt notat Cardinal.de ſent.excom.c.j.li.
vj.& quòd per conſequens neceſſaria ſont verba diſpoſitiua
ipſius actionis. ¶ Ipſe aūt pro opinione Hoſti.inducit: quia
excōicatio formam verborū quoad modū pronūciandi,nō
requirit.argu.xj.q.iij.c.j.ſicut nec abſolutio: quia omnes te-
nēt præter Hoſti.ꝙ iuramētū nō eſt de ſubſtātia abſolutio-
nis:de quo tamē vide in his quæ leguntur & notātur de ſen
tē.excō.cū deſideret.dicit enim,ꝙ formam verborū, quoad
modū pronūciandi excōicationis,nūquā reperijt in iure po
ſitiuo expreſſam:argu.C.de cadu.tol.l.vna.§ ſin autem ad de
ficientis.& in authē.de triē.& ſemiſ.§.cōſideremus.& ꝙ etiā
nō eſt iuris naturalis,vt de ſe patet.& ex his inferre non de-
bemus conſiderare de verbis,ſed ſolū debemus conſiderare
mētē ipſius excōicantis,quæ ſatis colligitur ex prędictis ver
bis.argu.j̃.eo.ti.c.ex parte.&.j̃.de ver.ſig.c.intelligētia.& ad
de omnino ea quæ ſcripſi.ſ̃.de iudi.c.j.in.v.oppoſitione pro
feratur.& adde quod dixi,de iudi.c.j.ſuper verbo cōicet,*me-
dio tempore*.i.intra diem.xx.*alij*.aliter vt dicam ſuper glo.*ſlem*

tum.à iudice *min me*.quia hîc eſt negatiua ſempronius nō ha
bet neceſſe probare ſolutionē factam,ſed ſatis eſt ꝙ apparet
ſentētia,& lapſus termini vt per id appareat excōicatio niſi
cōtrariū probetur ſolutio vel appellatio de hoc ſcripſi ſatis
de accuſa.ſuper his.tali excōicationis ſuſpeñ. vel interdicti
videtur añt nobis,ergo & alijs ſic videndum eſt.ſ̃. titu.j. in
cauſis,& nota ꝙ licet cōiter Papa cōſultationibus ſatisfaciat
per ver.rñdemus.Qñq; tñ per ver.videtur. vt hîc & de ſen.
excō.perpēdimus.&.c.vniuerſitatis.&.c.veniens.in fin. ¶ Et
qñq; per ver.dicimus.eo tito.à nobis.j.vel dicēdū eſt.eo.ti.
cū volūtate.§.fi.&.c.ſi quē.qñq; per ver.nō dubitamus.eo.ti.
ſignificauit.vel nō eſt dubiū.eo.ti.nō dubiū.&.c. ſi cōcubi-
næ qñq; per ver.credimus.eo.ti.nuper.j.&.ij.rñſo.&.c.cum
illorū. ¶ Qñq; per ver.volum⁹.e.ti.ſignificauit.&.c. ad emi
nētiā vel volumus,& mādamus.eo.ti.cōtingat.eo.ti.ij.qñq;
vtitur verbo ſtatuimus.vel ver.indulgemus.eo.ti.à nobis.j.
ſolū iura illius tituli allegaui quia cōuenit materiæ huius ca
pituli.*huiuſmodi ſententiam*.ſic ſuſpēſam ad diē vel cōditionē
appellationis interpoſitæ ante diem vel cōditionē, *impedire*.
ne liget vt quærebatur. ¶ Supple glo.in glo.j.ibi ,*ſatisfacere*.
4 ſoluere vel fideiuſſores dare.Sed quoad† executionē, nō ſuf
ficit fideiuſſorū datio,niſi ex magna cauſa.ff de re iudi.l.iij.
§.ait prætor.ſacit ti.j.cum aliquibus ,niſi volente creditore.
¶ Et ſic intelligas,quod prædixi:vnde iſte excōicatus nō eſ-
ſet,creditore ſibi vocante ſatisfactū licet pretium non ſibi
numerauit.vt not.in Spe.de ob.& ſo.§ nūc aliqua.ver.quid ſi
cōtra. *& in fine*.& nota, ꝙ hæc eſt cōditio de futuro:nā ſecū
dum Goſ.Inno.& Hoſti.ſecus,ſi eſſet de præterito.vt ſi fur-
tum feciſti,vel de præſenti,vt ſi rem furtiuā habeo:ar. inſti.
de verbo.ob.§.cōditiones.& facit qđ notatur.ij.q.vj.biduū.
in glo.ij.& cōcor.quod dixi,de cōdi.appo.c.fi. ſuper princi-
pio primæ glo.in glo.*vltima in fine*.iſta fuit glo.Lau. & idem
Vin. Tan.Goſ.Phi.Inno.Hoſti.& Bar.bri.in qōne venerabi
li.xlij. quæ incipit,eſto ꝙ excōicationis ſentētia.Sed Dama-
ſus cōtra in qōnibus ſuper hac decretali quod ſequitur Ar-
chi.de cōſti.c.ij.lib.vj.& ad hoc cōtrariū inducebat Innocē.
poſt Goſ.ff.de dona.inter virū & vxo.l.cū hic ſtatus.§. ſi ſpō
ſus.&.ff.de pœnis.l.fi.& de iuriſdi.om.iudi.l.eſt receptū. &
ſ̃.de offi.leg l.fi. ¶ Itē pro hac opinione cōtra ſatis facit hęc
decre.& modum inducendi & rñdendi, vide in mercuriali.
cū ſunt partiū.de regu.iur.lib.vj.in vlti.q. ¶ Opponitur cō-
5 tra iſtā decre.quia† ſentētia excōicationis ſuſpenſionem nō
recipit:quia ſtatim trahit ſecum executionem:vt.j̃.eod.pa-
ſtoralis.in fi.& patet ex his quæ ſcripſi ſ̃.eo.ad hæc quoniā.
¶ Ber.in prin.glo.ij.dicit,ꝙ & ſententia excōicationis te-
net,non ſuſpenditur ipſa nec eius effectus : vt in contrarijs.
¶ Sed ſi nondum tenet,puta quia lata ſub conditione de fu
turo,puta niſi centum ſoluerit intra annum,& nōdum eue
nit conditio,& tunc ſuſpēdi pōt ipſa & eius effectus,vt hîc.
¶ Sed oppones quia quod non eſt , ſuſpēdi non poteſt.j̃. de
deſpon.impu.c.ad diſſoluendum.cum concordant. ¶ Solu-
6 tio,dic ꝙ illa† eſt natura incertæ conditionis de futuro, qđ
videlicet propter ſuam incertitudinem effectum diſpoſitio
nis cui adijcitur,nondom in eſſe productum,ponere in ſuſ-
penſo:vt inſti.de verbo.obli.§.ex conditionali.non ꝙ ille ef
fectus ſuſpenſus,ſit aliqua res quę pendeat ſed quia propter
incertitudinem futuri euentus,in ſuſpenſo.i.in dubio licet
cum aliqua ſpe de præſenti eſt,& vſq; ad conditionis euen-
tum,in ſuſpenſo ſeu dubio erit an ſequatur talis effectus quia
in dubio eſt,an eueniet conditio ſine cuius euentu,ille effe-
ctus ſequi non poteſt. ¶ Secundò opponitur: quia effectus
per vnam cauſam inductus , per aliam cauſam induci non
poteſt.ſ̃.de fide inſtrumen.c.inter dilectos.§.cæterum in fi-
ne. ¶ Sed ex adiectione conditionis excommunicatio & ex
communicationis effectus,iam ſuam ſuſpenſionem recepe
runt.igitur ex adiectione appellationis , eam amplius reci-
pere nequeunt:cuius contrarium hîc dicitur. ¶ Solutio dic
quòd aliam ſuſpenſionem conditio & aliam ſuſpenſionem
appellatio hîc inducunt : nam ſuſpenſio quam indu-
cit conditio

cit conditio ſolùm reſpicit ipſius conditionis euentum. Sed
ſoſpenſio quam inducit appellatio, vnum euentum, videli-
cet conditionis ſupponit & alium euentum videlicet cauſę
ſeu articuli appellationi concernit principaliter & expectat
ĩ.eo.vt debitus.in fi. ¶ Supponit em̃, euentum cooditionis
quia ſi deficeret conditiu, ceſſaret grauamẽ, & per cõſequẽs
appellatio.ĩ.e.cũ ceſſante. ¶ Itẽ reſpicit principaliter euẽtũ
cauſę appellationis: qa ſi pronũciet̃ bene appellatũ, patebit
malè fuiſſe excõicatũ: & effectũ malę appellationis fuiſſe p
appellationem vſq; ad tempus pronunciationis ſuſpenſum.
ff.ad turpil.l.j. in fi.cum glo.ſua.&.ſ.de iureiuran.veniẽtes.
& poſteà per ipſam pronunciationẽ omnino impeditũ ſeu
ſublatum vt prædicto.c.vt debitus.& alijs iuribus proximè
alle. Et per hoc patet declaratio alterius oppoſitionis prȩce
7 dẽtis. ¶ Tertiò opponitur: quia † natura cõditionalis actus
eſt iſta, q̃ q̃ncũq; extiterit eius cõditio, perinde eſt iure cu-
iuſdã retractationis, ac ſi actus ipſe fuiſſet ab initio purè ge
ſtus.vt.ff.qui po.in pi.ha.l.potior. ¶ Solutio dic, q̃ aliud eſt
in cõditionali obligatione, quæ volũtaria eſt, & in qua ooo
põt allegari iniquitas vel grauamẽ. C.de actio.& ob.& aliud
eſt in ſentẽtia cõditionali, quæ reddit̃ in inuitũ.vt.ff.de ver
bo.obli.l.inter ſtipulantem.§.j.ſecundum Hoſtien. ¶ Super
quo remittit Nouella ad notata ſua.de reſcri.ſi pro te.lib.vj.
in.iiij.gloſ.vbi multò pleniùs imò pleniſsimè de conditio-
nis huiuſmodi retractatione ſcripſit poſt Pariſi.ſed nihilo-
minus vt tibi non deſint quoad hoc notata hîc per Henricũ
8 illa ſubijcio. ¶ Cum quæritur ergo † qualiter tempus ſentẽ
tiæ cõditionalis, trahit̃ ad tẽpus cõditioois exiſtẽtis vel ecõ
tra. Verbigratia Epus excõicauit Titiõ ſub cõditiõe, qui añ
cõditionem deſijt eſſe de foro ſuo, & poſteà euenit cõditio
vtrũ ſit excõicatus. ¶ Ber.hîc in fi.glo.tenet, q̃ ſic: & faciũt
pro & cõtra ea quæ ſcripſi ſuper fi.gl.quæ hîc repetas. ¶ At
cbi.aũt vt dixi, tenet cõtrariũ, in prædicto.c.ij.de cõſti.lib.
vj.& in.c.quicunq; xiij.q.iij.per prædictũ.c.ſecundum.ij.re
ſponſo.& per.c.Romana.§.j.de ſenten.excommuni.libro.vj.
Nam ſi in prædi.c.ij.nõ ligat ſubditum extra locum, miniùs
ligabit eum qui deſijt eſſe ſubditus. ¶ Facit prædictum cap.
ſi pro te.& etiam iſta decretalis. Nam ſi appellatio præueni-
ens, conditionem impedit, ne liget excõicatio vt hîc. & ibi
ſolũ quia ſuſpeoſa eſt iuriſditio &c. fortius ſi ipſi ioriſditio
ſit extincta & ad hoc repete notata Nouellæ in prȩdicta re
gula.cum ſunt partium. ¶ Tu verò dic, ſecũdum Ioan. And.
in q̃one mercuriali, ſuper regula cũ ſunt partiũ.ad fioem. &
Henricũ hîc, q̃ opinio Archi. poſſet eſſe vera cõcurrẽtibus
duobus, videlicet & q̃ Titius deſijſſet eſſe de iuriſditiõe Epi
& q̃ ceſſaſſet cã excõicationis, vt puta: quia excõicatus erat,
ſi in beneficio oõ reſideret, vel ſi ordinem beneficio annexõ
non reciperet intra menſem: & intra illud tempus cõtraxit
matrimooiũ, vel tranſlatus fuit ad aliud beneficiõ, aut alio
modo dimiſit, talis em̃ cõditio videtur poteſtatiua, io qua
aliud quàm in caſuali: & ſic ſoluitur contrarium de prædi-
cta lege potior.io.j.reſponſo. Ad.§. primũ eiuſdẽ legis. & ad
l.qui balneum.§.j.eo.titu.& faciunt ootata in prædi.c.ſi pro
te. ¶ Vnde in decre.ſi aduerſus.ĩ.de immu. eccle.ſucceſſor.
intra menſem ſatisfaciens, excõmunicatus eſt, quod intelli-
gitur, niſi intra illud tempus dimittat officium: vt ibi nota-
tur. in fi.per Hoſti.aliâs verò præſertim vbi conditio ex po
teſtate excõicati nõ pẽderet trahat̃ cõditio à ſentẽtia oõ ecõ
tra: facit.ſ.de fo.cõpe.c.pen.cum ſuis concor. per quæ patet
reſponſio ad prædictam decretalẽ Romana.§.j. ¶ Ad prædi
9 ctum verò.c.ſecũdũ reſpõdetur q̃ loquitur in ſtatuto † cu-
ius propriũ eſt ligare futura: & itra dioceſim cõmiſſa. ¶ Sed
iſte ſpecialiter ligatus eſt vbicunq; vadat.infra de rap.c.pri-
mo. ¶ Ad hanc decretalem reſpondetur, quòd per appella-
tionem legitimam, non transfunditur iuriſditio malè excõ-
municãtis in eum ad quem eſt appellatum: quia ibi notan-
tur ſententiæ & culpa proferentis. Sed hîc ſecus. ¶ Et adde
omnino quæ ſcripſi in clemen.quamuis. de foro competen-
ti.in ſecunda principali quæſtiooe. verſu quarto quæritur.

¶ Laudimus verò in cle.ij.de re iudi.diſtinguit, aut eſt talis
actus, qui naturam ſuam recipit potiùs ab exiſtentia condi-
tionis, quàm ab alio &c. quæ proſequere vt ſcripſi in prædi
cta cle.in.xxiiij.q.& facit pro vltimo membro Lau.ff.de ver
bo.obli.l.ſi filius.vbi de hoc cum quo concordare videntur
Cardinalis Archi.& Ioan. An.in prædi.c.ſi pro te.& Cardi.
ĩ.de ſpon.c.vno.lib.vj. Sed finaliter dic de hoc vt ſcripſi in
c.ſi pro te.& in.c.ij.alleg.ad quæ forſan addam aliqua in cle.
vna.de conceſ.præben. ¶ Quartò opponitur ibi, *ſatisfecerit*.
quia pro futuro non fertur excommunicatio.ĩ.de ſentẽ.ex-
com.Romana.§.caueant. Lignanus ſoluit, quòd illud regula
riter eſt verum. Sed fallit in caſibus ibi notatis, & hîc erat
vnus de illis. ¶ Sed iſtud eſt diuinare. ¶ Alij dicũt, quòd ibi
ponitur ius nouum, iſtud corrigens. Sed iſtud non eſt gratũ
iuribus cum iurium correctio odioſa ſit. C.de inoffi. dotl.l.
vna.&.ĩ.de elec.cum expediat.lib.vj. ¶ Alij dicunt, q̃ licet
ſub conditione futuri euentus ferri non debeat, lata tamen
tenet.ij.q.vj.biduum. ¶ Tu verò dicas, q̃ hæc decretalis nõ
fuit facta ad illud dubium decidendum, ſed ſupponit ca-
ſum, io quo illo modo ſenteotia lata fuerit: & tunc quærit
de effectu ſequentis appellationis: & habet locum deciſio
decre.etiam ſi lata fuerit io eum caſum, in quem de iure fer-
ri non debuerit: quia oihilominus & io illo caſu lata, tenet
vt prȩdi.§.biduum.&.xj.qõ.iij.c.j. ¶ Quintò opponitur in
verbo, *cognoſcas*. quia vt ex text. excommunicatio arguatur,
verbum narratiuum non ſufficit. C.de teſtamen.militis.l.ex
his verbis. Sed eſt neceſſarium verbum diſpoſitiuum ſeu io
troductiuum, aut declaratiuum. Cardi.C.de ſentẽtijs ex bre
uiculo reci.l.j. ſed iſtud verbum cognoſcas. non eſt diſpoſi-
tiuum, nec introductiuum, imò nec etiam declaratiuum: qa
de mente literæ eſt nõ declarare excommunicationem prȩ-
teritam. Sed de nouo iotroducere præſentem. ¶ Soluunt ali
qui, non referre an dicat iudex te excommunico, vel te etiã
excommunicatum cognoſcas: Lignanus dicit hoc intelligẽ
dum, vbi aliqua præcedant excommunicationem ootantia
10 verba † enim aliquando impropriantur, & ponitur præſens
pro præterito vel econtra: quia ex verò & proprio ſigoifica
to, hȩc verba non ſapiuot excõicationẽ. ¶ Et refert Guli.na
zo.ex hoc tex.tenuit q̃ nunquàm fertur excõicatio in ſcri-
ptis, niſi excõicans legat & proferat verba.argu. C.de ſent.ex
breuicu.reci.l.pe.&.ĩ.de re iudi.c.pe.lib.vj. vel oiſi iudex ꝓ
pria manu eam ſcribat: de quo dicetur.ĩ.eo.c.cordi. & adde
omnino ea quæ ſcripſi.ſ.e.c. in expoſitiooe literæ ſuper ver
bo cognoſcas.

¶ PRIMO quæritur ibi, *niſi Sempronio &c.* ounquid or
dinarius poſsit hodie per talem modum excõicationem ꝓ-
mulgare: & hîc iotro magnam glo. Inno. ¶ Reſpondet Inno
ceo. q̃ hodie non licet indifferenter prȩdictas ſeotentias fer
re vt prædicto.§.caueant.& q̃ ordinarius condemnãs ad ali
quid certum, ſi illud non ſoluat iuxta quod mandatur, tunc
excõicabit eum. ¶ Sed hodie ordinarij cõdemnatos per eos
ſtatim monent, & ex tunc mooitos in termino non ſoluen-
tes excommunicaot quia ex condemnatione patet mora in
ſatiſfactione commiſſa: & ſic ſubeſt caſus in quo ſic fieri po-
teſt, vt patet in prædicto.§. caueant. ibi niſi mora &c. ¶ Et
adde quod ſcripſi.ſ.eo.c.in.iiij.oppoſitione.

¶ SECVNDO quæritur cootinuando dictam gloſ.
pone iudex excõicauit aliquem, quæritur qualiter debebit
appellari.& quem effectum habebit appellatio. ¶ Inno. di-
cit, q̃ tunc vnum mandatum tantũ eſt. ¶ Ex quo iofert, q̃ ſi
vſq; ad aooum appellauit quantuncunq; nõ ſoluerit, releua
bitur quoad excõicationis ſñiam Sed etiam quoad ſolutio-
nem faciendam, quia ſublatu principali, ſcilicet excõicatio-
ne tollitur acceſſoriũ, ſcilicet ſolutio.ſ.de cõſti.trãſlato. Sed
ſecundum Hoſti.meliùs dixiſſet, qui remittit de offi. dele.§.
præterea. Sed ſi cõdemnaſſet eum primò purè, & poſteà ad-
iecisſet & niſi ſoluerit condemnationem vſq; ad annum ex-
communicatus: ſi iſte appellat intra.x.dies, releuatur.& à cõ
demnatione & à ſententia excõicationis: ſed ſi vltra.x.dies

appellat, licet releuetur quoad ſententiam excõicationis, nõ
11 tamé releuatur quoad cõdemnationem: quia † illa tranſiuit
per lapſum .x. dierũ in rem iudicatam. ṡ. titulo .j. c. j. & c. ꝙ ad
conſultationem. ¶ Sunt enim hîc duo mandata diuerſa, vn
de nil prohibet valere appellationem in vno & non in alio.
j. de teſta. Raynutius. & c. Raynaldus. ſecundum Innocen.
& idem Hoſtien. ¶ Sed oppones quia ad ſuſpendendum ef-
fectum excommuoicationis, non quęuis appellatio ſufficit
ſed requiritur legitima, ſi ergo ponit condemnationé trãſijſ
ſe in rem iudicatam, appellatio ab excõicatione iniuſta eſt,
& ſic non ſufficit. ¶ Reſpondet Nouella. ꝙ licet teneat con
demnatio in executione, grauari poteſt: vt quia ſine cauſa
ſit intra tempus datum iudicatis ad ſoluendum, vel per ali-
quod aliud ſimile per quod inſtificetur appellatio & impe-
diatur excommunicatio ſecundum Nouellam. ¶ Caue ta-
men, quia quod ſcripſi. ṡ. de appellatione. ab excõmuoicatio
ne conditionali ſeparata à condemnatione debes intellige-
re, quando appellatur ab excommunicatione conditionali
intra .x. dies. à tempore excommunicationis latæ quia tunc
incipit currere tempus appellandi: vt. ff. quando. appel. ſit. l.
ij. §. biduum. verſi. quid ergo.

¶ TERTIO quæritur pone, ꝙ excõicatus ſub condi-
tione pendente conditione efficitur de alio foro &c. dicit
Inno. quòd ligatur nihilominus, dũmodo non appellet. &c.
quod proſequere, vt ſcripſi. ṡ. ſuper fine vltimæ gloſ. & circa
tertiam oppoſitionem. & in remiſsiõibus ibi per me datis.

¶ QVARTO quæritur, quid ſi conditio ſub qua lata
eſt excommunicatio, feratur in præteritum vel in præſens?
dicit Inno. ꝙ tunc appellatio excommuuicationem non ſuſ
pendit, quod proſequere vt ſcripſi ſuper fine primæ gloſſæ.

¶ QVINTO quærit̃ pone iudex dicit excõmunico te
ſi appellas, quando erit excõicatus ille? r̃ndet Inno. ꝙ quàm
cito parat ſe ad appellandum, excõicatus eſt: vnde nec tenet
appellatio. ¶ Sed ſi dicat, ſi appellaueris, tunc valet appella
tio. argu. ff. de ver. ob. l. ſi quis ſtipulatus. ſecundum Goſ. licet
alij dicant etiam in hoc vltimo caſu, valere appellationem:
& malè ſecundum Innocen. ¶ Idem dicebat Goff. quando
metropolitanus dicit ſuffraganeo, excommunico te ſi ex-
communicas talem, vel ſi dicat ſi excommunicaueris talem.
¶ Hoſti. autem dicit, ꝙ hæc verba ſibi non placent. Ad quo
rum intellectum & eorum quæ dicentur. j. in quæſtione ſe-
quenti remittit Hoſtien. ad notata ſua in ſumma de ſenten
tia & re iudica. c. qualis. ſub. §. pura. ¶ Ego autem non video
quomodo parans ſe ad appellandum incurrat excommuni-
cationem, per illa verba, excõico te ſi appelles, cum illa ver-
ba ſonent in actũ perfectũ: de elect. c. perpetuæ. lib. vj. & qđ
ſcripſit Nouella. in mercuriali. ſuper regula in pœnis. & quia
illa verba debent intelligi cum effectu. j. de cleri. non reſi. re
latum. ff. qđ quiſq; iur. l. j. in fi. & quod leg. & no. ṡ. de eo. qui
mit. in poſſeſ. c. j.

¶ SEXTO quæritur pone dicit iudex, excõico te, ſi ele
geris talem, nunquid appellatio, tunc ſuſpendit? refert Inno
cen. quoſdam dicere, idem in vtroq; caſu. argu. prædictæ. l. ſi
quis ſtipulatus. & electioné tenere. Sed facta electione, eligé
tem ſtatim in excõicationé incidere, niſi præcedat appella-
tio electioné. Sed ſi præcederet appellatio tunc ſuſpenderet
excõicationé præcedété: & ꝙ valeat electio, apparet ex hoc.
C. ſi mancipium ita fuerit alienatum, ne manumittatur. l. ea
quidem. ¶ Sed Inno. dicit, ꝙ ſibi videtur, quòd in his ſequé-
da eſt intentio excommunicantis: quia ſi talis eſt intentio,
quòd eligens poſt electionem ſtatim ſit excõicatus, tunc ap
pellatio præcedens, impedit excommunicationem, & tunc
electio. Sed ſi voluit eligentem ſimul cum electione, quam
de facto facit & excommunicatum eſſe, tunc non tenet ele-
ctio & tenet excommunicatio. Et idem videtur ſi dubita-
tur de intentione proferẽtis: & ſic in collatione verborum,
ſic excommunicatus non valeat electio. ¶ Et eſt ratio quia
12 penetrabilior † eſt gladius domini. ſcilicet excommunicatio
quàm factum hominis. ſcilicet electio & ideò excommuni-
catio dicitur præcedere electionem. ¶ Sed oppones: quia ſi
excommunicatio intelligitur electionem præceſsiſſe, igitur
excommunicatio eſt iniuſta: quia prolata ſine cauſa præce
dente. j. de ſententia excommunicati. ſacro. ¶ Solutio dicit
Innocẽ. quòd ſimul cum prolatione verborum, incurrat ex-
communicationem. Sed excommuunicatio propter ſui ve-
locitatem, fingitur præcedere propter ferentis intentioné
qui præſumitur in dubio voluiſſe, quòd electio nõ teneret.
argu. ff. de his quæ pro non ſcriptis. l. j. Item ſubeſt iuſta cau-
ſa, ſcilicet inobedientia, quam taliter ligatus incurrit, quàm
cito deliberato cõſilio, procedit̃ ad electionem propoſitã
ſed contra electio ex quo non tenuit ergo non incidit in ex
communicationem: argu. pręd. l. ea quidem. C. ſi mãc. ¶ Sol-
13 uit Inno. quòd iſtud in pœnis † ſpiritualibus, in quibus ſuf-
ficit mala voluntas, & inobedientia. & ſi non habet effectũ.
Et ſic ratio quia ſunt medicinales. de ſententia excommuni.
c. j. in princi. lib. vj. vnde vt fauorabiles dilatantur. de ſenté.
excom. c. pe. in pœnis autem conuentionalibus, & alijs iudi-
cialibus ſit reſtrictio. de pœ. di. j. pœnæ: quia ſunt odioſæ. ff.
de pœnis. l. pręſes. & l. interpretatione. & probatur vtrunq;
ff. de libe. & poſthu. l. cum quidam. & c. j. de reg. iur. odia l.
vj. cum concor. nec poteſt negari, quin electio ſit infecta pe
cato inobedientiæ. ergo ſubeſt iuſta cauſa pœnæ excommu
nicationis quæ propter inobedientiam irrogatur. ¶ Probat
etiam ipſe Innocen. quòd eligendo tantum & non poſt, ta-
lis incurrat excõmunicationem, & ſit ratio: quia ſi poſt iſtã
incurreret, eſſet iniuſta. ſicut & ſi diceretur excommunico
te poſtquàm elegeris vel quia elegiſti hoc enim eſſet iniu-
ſtum. ſcilicet pro electione iam facta, aliquem excommuni-
care: ſine noua monitione. de ſenten. excommunic. ſacro. &
prædi. §. caueant. Et de hoc. j. in dictis Collectarij ad finem.
verſu ſed quid ſi iudex. ¶ Ego autem licet non audeam im-
pugnare Innocen. quem omnes allegant, & pro authoritate
haberent, tamé non poſſum capere dictum eius, primò, enĩ
non apparet mihi, quòd excommuoicatus, ſi eligens donec
verba electionis perfectè protulerit excommunicationem
incurrat: quia ſi ex ſtatuto excommunicaretur eligens, excõ
municationé ante cõpletã electioné nõ incurrat: vt prædi-
14 cto. c. perpetuæ. de elec. lib. vj. nã † pœnã quæ infligitur ipſo
iure nõ intererit quis ex ſtatuto, niſi act⁹ fuerit cõſummat⁹:
vt ibi ꝓut cõcluſiuè decidit Nouella. in mercuriali ſuper ꝓ-
dicta regula in pœnis. & faciũt bene quæ ſcripſi. ṡ. de eo qui
mit. in poſ. c. j. in primis. ix. q̃õibus. Et præſertim in, vij. q̃õ.
& ṡ. de præſum. c. j. in. j. q. nec mouet me, quòd ſententia ex-
communicationis, ſit medicinalis. quia nihilominus valdè
pœnalis eſt: vt. C. de apoſtatis. l. iij. §. j. ibi, *niſi pœna vſum
fuiſſet etiam maioris verſari inter homines & hominum carere
ſuffragijs.* neq; capio, quòd quia gladius ſpiritualis eſt, ideò
velocius percutiat: quia hoc non reperio iure cautum, nec
ſubeſt ratio ad hoc mouens pręſertim in caſu iſto, niſi quòd
fateor poſſe diſtingui: quia aut agitur de graui præiudicio
excommunicato propter hoc inferendo. & tunc, non ſtaré
cum Innocen. per pręd icta. ¶ Aut ſolùm agitur de bono cõ
ſciẽtiæ vel de modico præiudicio, & tunc cõſulerẽ cũ Inno.
partẽ tutioré eligendã vel ante factũ. ſta cum Innoc. & poſt
factum elige partem aliam: quia benignior eſt.
15 ¶ SEPTIMO quæritur, quæ † eſt differentia inter ex
cõicationé & alias ſniãs? R̃ndet Inno. dicens, nobis videt̃, ꝙ
in ſnĩa excõicationis, eſt ſpeciale ꝙ ſemper poſsit appellare
ante dié ſtatutũ: etiã ſi vſq; ad annũ duraret, & hoc hic expſ
sè dicit̃ ſcđm eũ. in alijs aũt ſnĩjs, eſt cõtrariũ. ṡ. tit. j. quod ad
cõſultationé. ij. q. vj. biduũ. ¶ Rõ aũt diuerſitatis eſt, ſecũdũ
eũ: q̃a ſnĩa excõicationis trahitur ſemper ad dié cõditionis,
qđ ſic probat: quia ſentẽtia añ nõ tenet & ꝙ ſnĩa añ nõ tene
at, ipſe probat: quia ſi ſentẽtia ante teneret, ille eſſet excõica
tus, & ſi eſſet excõicat⁹, debet vitari itẽ: q̃a excõicationis ap
pellatio eũ releuaret: q̃a ſentẽtia ſecũ trahit executioné. j. c.
16 paſtoralis. itẽ q̃a licet prælati † ex toto tollere poſsint ſnĩas
excõicatiõis ꝑ abſolutioné, ſuſpẽdere tñ nõ poſſunt eas hoc
modo

modo.videlicet ꝙ excõicati ſint,& nõ vitenť vel nõ peccẽt
cõicando ſacramentis , vel ingerẽdo ſe cõioni aliorum.j̃. de
cleri.ex.illud.&.c.ſi celebrat.vel ꝙ ab alijs non videntur:qa
in his nõ prodeſt priuilegium Apoſtolicæ ſedis.j̃.de ſen.ex-
cõ.c.nulli.& idem videtur in interdicto hominis. vt notať.
j̃.de priui.c.vt priuilegia.ſecundum eum. Nec facit differẽ-
tiã,ſiue excõicator dicat,ex-õico te,ex nunc ſiue dicat tunc
ſis excõicatus:quia ſemper ſentẽtia trahitur ad diẽ cõditio-
nis.¶ In alijs autẽ ſentẽtijs quas ſuſpẽdere licet,eſt cõtrariũ
quia ſentẽtia ſtatim tenet,licet ſuſpẽdatur per cõditionẽ.&
ideò à prolatione eius intra.x.dies appellandũ eſt.Et hęc ve
ra ſicut in ſentẽtijs quæ ferũtur cũ cauſę cognitionæ:quia ſi
aliâs ferantur, & cũ appellatione & ſine appellatione , licet
cõtrauenire:vt.C.cõminationes vel epiſtol.l.interlocutis &
l.iudex.&.l.ſequẽti.ſecũdũ Inno.¶ Et idẽ tenẽt Hoſti.Ioan.
An.& Colle.vt patet.j̃.de in dictis Collec.in princi.¶ Vñ
dicit Hoſt.ꝙ ſi conditio vel dies in alijs ſententijs exerceat.
intra.x.dies,adhuc vſq; ad finẽ.x.dierũ poterit appellari:ſed
in ſentẽtia excõicationis ſecus,quoad ſuſpendẽdũ eius effe-
ctũ:nõ dico quoad negotium deferendũ Ioan. An.¶ Goff.
autẽ & Ro.dixerũt per hanc decretalẽ,in qualibet ſentẽtia
lata ſub cõditione,incipere currere tẽpus appellationis in-
terponẽdę à die cõditionis extãtis,quia tũc incipit eſſe ſñia
& nõ ante.inſti.de ver.ob.§.ex conditionali.j̃.de voto.licet.
ver.ſcituris. Non ob.ij.q.vj.biduum.quia vt dicit vtile non
ſequitur quod neceſſariũ.¶ Tan.& Bar.brix.dixerũt in ſen
tẽtia excõicationis ſub cõditione lata,poſt.x.dies non poſſe
appellare & dicunt,ꝙ eſt caſus decre.ſ̃.tit.j.in.c.quod ad cõ
ſultationẽ.Et hoc dicit Bar.bri.in qõne quæ incipit eſto ꝙ
iudex quibus hic cõſentit Pet.de bel.per.exponẽs cũ Vincẽ.
& AEgi.medio tẽpore.i.ante.x.dies.vel intra.x.dies ſed ſecũ
dum propriam ſignificationẽ vocabuli, dicit Nouella, hoc
17 eſſe falſum:eſt enim † mediũ,quod diſtat æqualiter ab extre
mis.ſecundum ꝙ etiam poſt.x.dies eſt medium reperire.vñ
diuidendo.xx.dies in tres partes æquales,primam vltimã &
mediam æquales erit videre ꝙ prima pars cõſiſtit in.vj.pri-
mis diebus,&.xvj.horis primis.vj.diei ſecunda & media in
octo vltimis horis diei.vij. & in.viij.ix.x.xj.xij.xiij diebus.
&.viij.primis horis.xiiij.diei.¶ Tertia conſiſtit in reliquo.
¶ Ideò ſi velis latius finire medium,ſcilicet quicquid conſi-
ſtit inter extrema huius termini & ſic ſumiť hic. Et ſic vtro
que modo eſt videre,poſt.x.dies appellari poſſe. Non occur
rit qua via plus poſsit dici.dies.ix.medium quaſi.xij.xiij.vel
xviij.& ſic de ſingulis,& hoc ſumendo propriè mediũ ſcili-
cet ſecũdũ rem vel ſecundum abſtractã quantitatem, vel ſe
cundum ariſmeticam proportionem , medium verò quod
ſumitur ſecundum comparationem ad nos,non ſumitur ſe
cundum æquam diſtantiam:& de his.ij.ethicorũ poſt prin
cipium vbi dat philoſophus exemplum, ſi homini comede
re duos panes,eſt paris partis.x.eſt incertum,nõ per hoc ſe
quitur ꝙ ſex ſit congruum medium,ꝗ alicui parum eſſe poſ
ſet,& alteri multũ:hoc autẽ teneas in ſentẽtia lata ab homi
ne,ibi autẽ per ꝑdicta verba fertur ſentẽtia à canone. ¶ Po-
ne exemplũ,de reb.eccle.non alie.c.ij.§ laici.in fine.libro.vj.
eo.lib.de ſentẽ.excom.quicunq;.per cle.de deci.c.j.de vſuris
eo grandi.de pœnis. cupien.tunc non iuuaret appellatio an
te cõditionem,vel etiam ante.x.dies interiecta. ¶ Ratio qa
18 à pœna † iure non appellatur.ſ̃.eo.quia nos.ff.de verbõ.ſig.
l.antepe. ¶ Item ſententia hominis poteſt eſſe iniuſta.xj.q.
iij.c.j.ſed non ſententia canonis ,ad hoc.iiij.diſtinct.in iſtis.
&.§ pe.¶ Item non ad concluſionem iuris,ſed ad pręſidium
innocentiæ inuenta eſt.ſ̃.c.ij.ſecundum Gar.& Ioan.mona.
poſt eum in prædicta decretali quicunq; ¶ Ego autem etiã
non poſſum capere,quòd ſit ſpeciale in ſentẽtia excommu-
nicationis,ꝙ ſemper poſsit appellare , ante diem ſtatutum,
etiam poſt.x.dies.&c.vt dicit Innocen. quia nullo iure hæc
ſpecialitas reperitur expreſſa.& per conſequens ſtãdum eſt,
quoad hoc,iuri communi.C.de appel.l.præcipimus.in fi. &
19 de teſta.l.ſancimus.ius † enim cõe,eſt certũ.vt præ.§ biduũ.

¶ Nec ob.iſta decretalis,quia ad iſtũ caſum decidendũ , nõ
eſt ſacta.Et quia iſtum caſum expreſsè nõ decidit. Sed in cõ
fuſo loquitur dicens,ꝙ medio tẽpore &c. ¶ Hoc autẽ dico
intelligendũ ſecũdũ alia iura.ſ̃.alle.i.à tẽpore ſentẽtiæ vt iu
ra iuribus cõcordentur. vt.j̃.de ele.c.cũ expediat. lib.vj per
quod Nouellę ſubtilitas eſt ſublata. ¶ Iſte enim intellectus
ſuppletiuus non eſt diuinatorius ſed eſt ciuilis ac iuridicus,
cum per iura alia ſit expreſſus,nec valet ratio , quòd excom
municatio ad diem conditionis trahatur,eò ꝙ ſuſpenſionẽ
non recipit : quia illud bene fateor:ſed dico , ꝙ hoc ad pro-
poſitum non facit:nam quicquid ſit de illo ſuſpenſionis ef-
fectu,cum hoc ſtat ꝙ ille in quem lata eſt ſententia excõica
tionis ſub cõditione ex hoc ſe grauari prætẽdens,põt arcta-
ri de iure & arctatus eſt ad appellandum intra.x. dies à tem
pore ſententiæ latæ.aliâs ſi conditio penderet vltra annum
ſequeretur ꝙ poſſet appellare poſt annum,quod eſſet abſur
dum.Nec obſt.ꝙ non eſt grauatus effectualiter,donec exti-
terit cõditio:quia iſta eadem ratio,habet locũ in alijs ſentẽ-
tijs,& eſt mirabile,ꝙ tanti viri,abſq; tex.correctiuo,ex tam
leui rõne à iure cõi ſcripto recedant ſine cauſa:quia re vera
iſte tex.ſi bene inſpiciatur,nihil facit.¶ Et iſtud etiam pla-
cet hic Collectario vt ſcripſi.ſ̃.in dictis ſuis.verſu nunquid.
ergo vbi fertur ſententia excõicationis ſub conditione &c.
¶ O C T A V O quæritur ibi,*ſempronio*.quid ſi ſempro-
nius terminum prorogauit , & reus non appellauit , nec in
termino ſtatuto ſoluit,nunquid eſt ipſe excommunicatus.
lapſo termino?Reſpondet Innocentius,quòd non.& eſt ra-
tio quia contumax non eſt.xj.quæſt.iij.c.nemo . & .c.certũ.
Sed ſi aduenienteꝰ termino prorogato non ſoluit, incidit in
ſententiã in excommunicationis.argu.ff.de precario.l. ſed ſi
manente.quia videtur terminus cum ſuis acceſſorijs proro-
20 gatus.& bene poſſunt † prorogare partes terminum , in fa-
uorem ſuum per iudicem aſsignatum:argumẽ.ff.ſi quis cau-
tionibus.l.ij.j.reſponſo.& .ff.de arbi.l.celius.& de offic.dele-
ga.de cauſis.& de dolo & contuma.cum dilecti.¶ Refert ta-
men Innocen.alios contrarium dicere, videlicet , quòd per
prorogationem partis,non vitatur excõicationis ſententia,
niſi & iudex proroget. Tũ quia nõ eſt ſatiſfacere termini ꝓ
rogationem recipere:tum quia hoc modo reciperet proro-
gationem à parte,& non à iudice cuius tamen iudicis eſt iu
riſditio & eius prorogatio.vt.ff. de iudic.l. de qua re.§.j.&.l.
ij.§.ſed ſi iudex.& ſic ipſum iudicem contempſiſſe videtur,
modò ex contemptu iudicis quis ligatur:tum quia quando
excommunicatus fertur ab habente iuriſditionem, ſemper
tenet & ſuam executionem ſecum trahit:niſi in duobus ca-
ſibus,ſcilicet cum poſt appellationem legitimam,lata eſt &
cum errorem expreſſum continet.j̃.de ſen.excom.per tuas.
in fin.Si tamen pars in termino reputauit ſibi ſatiſfactum,
non eſt excommunicatus : quia ſatiſfacere eſt , quẽadmodũ
voluit creditor.vt.ff.de pig.act.l.ſi rem.§ ſummus ſecũdũ In-
no.&.ff.de ſo.l.ſatiſfactio.& idẽ tenet hic Hoſti.in fine.glo.
& Spe.titu.de ſolutionibus.ver.pe.¶ Et idem iudex proro-
gationis cõſentiret.argu.in eo quod legitur & no.j̃.de regu.
iur.c.j.ſecundũ Hoſt.qui tenet cõtra Inno.ꝙ nõ ſufficit ſola
prorogatio partis,per ea quæ pro parte iſta ſunt ſuperius al
lega.arg.prædicti.c.j. ¶ Et iſtam opinionem approbat Hen.
¶ Et certè hoc tutius eſt,quantum ad excõicationis ſñiam,
& ſic tenendum.ar.ſ̃.de homici.ad audiẽtiã.cum ſimi.& fa-
cit.ff.de arbit.l.ſi cum dies.j.reſponſo.&.l.ex omnibus.§.vlti.
¶ Et quod dictum eſt terminum videri prorogatum , cum
ſuis acceſſorijs,verum eſt,de his quæ pendent ex parte par-
tium ſicut iuramentum,pignora propria,& pœna promiſ-
ſa ſed ſecus de his quæ pendent ex alijs,ſicut fideiuſſores,&
pignora aliena:quia tunc neceſſe eſt , ꝙ fideiuſſores & dñi
pignorum iterum conſentiant.vt.ff.de arbit.l. laben.ij.§ pe-
nultimo. & finali.ff. locati. & conducti .l. item quæritur .§.
qui impleto.&.C. locati.l. ſi cum omnes. & .l. legem. ſecun-
dum Hoſtienſem.¶ Et idem Gar.& Cardina.de ſentẽ.excõ.
c.quicunq;.libr.vj. vel dic,vt notatur.j̃.de fideiuſſoribus.c.

quicunq;.libr.vj.¶ Vel dic vt notatur.ĩ.de fideiuſſo.c.cum.
pro quo.in fine.& prout ſcripſit Nouella in .c.uj.poſt prin-
cip.eo.titu.& vide de hoc in Specu.de obli.& ſolutionibus.
§.nunc aliqua.ver.ſed quid ſi lata ſit contra te.& vide omni
no quæ ſcripſi in ſimili,in materia prorogatinnis, in conſi-
lijs meis,conſilio.lib.vj.qõne.j.de termino verò prorogato
ſunt etiam contrarij Inno.quia Inno.tenet , ꝙ tunc incidit:
quia videtur prorogatio facta cum acceſſorijs. ¶ Et hanc
opinionem ſequitur Odoſ.de ſenon. in ſumma de interdi-
ctis titu.de iti.actuq; pri.ſed Hoſti.in hoc contra , niſi iudi-
cis authoritas,vel cõſenſus interueniat.¶ Et rñdet ad ratio
nem prorogationis,vt ſcripſi.ſ.¶ Et in hoc etiam Hen.ap
probat opinionẽ Hoſti.Et intelligit opinionem Inno.dum
authoritas iudicis interuenerit & de hoc.ĩ.in dictis Colle-
ctarij, verſu ſed quid ſi feratur. ¶ Ego autem quoad primũ
terminum , tutius eſſe prouidere , quoad primum factum
propter periculum conſcientiæ in tanta contrarietate opi-
nionum euitandum.¶ Et in hoc ſequor Hoſtienſem.¶ Sed
poſt factum puto æquiſsimum tenere opinionem Innocen.
nam cum iſta excommunicatio ſit pœna coercens & non
poniens , & ſic lata in fauorem creditoris vt coerceatur per
eam debitor,ad ei ſoluendum iuſtum eſt,quòd ſi antequàm
liget,& dum adhuc pendet , ceſſat cauſa coercendi , ꝙ tunc
ceſſet ipſius excommunicationis effectus. argumen. eorum
quæ leguntur& notantur.ĩ.eo.cum ceſſante.&.ſ.de conſti.
ex literis.modò ſi ſolùm coercebat ad ſoluendum,in termi-
no certo,& creditor conſenſerit,ꝙ non arctaretur debitor
ad ſoluendum in termino illo,ceſſat tunc coerctio & cauſa
coerctionis.& facit illud quod ſcripſi.ſ.c.qõne.in verſi.ſi ta
21 men pars in termino.Certum enim † eſt,quòd creditor mo
nitorio & ſententiæ antequàm liget,renunciare poteſt , cũ
emananerit in fauorem eius.ff.de mino.l.ſi iudex.ĩ.de regu-
laribus.ad Apoſtolicam.modò creditor cõſentiendo, ꝙ de-
bitor non teneatur ſoluere in termino,iam conſentire vide
tur ꝙ deſiſtendo ab hnc,pœnam non incurrat.argu.xxiij.q.
iiij.qni peccat.C.de adult.ad.l.Iuli.l.Gracchus. & .ſ.de cõſti.
cognoſcentes. ¶ Præterea quia iudex præſumitur de iure
22 iſtam intentionem habuiſſe:quia cum ſit miniſter & † exe-
cutor iuris,præſumitur ꝙ ſententias ſuas,velit intelligi ſe-
cundum ius : qnoad inexcogitatos & ſuperuenientes caſus.
vt.ſ.de reſcrip.c.cauſamq;.Et eo modo quo eſſet acturus in
ſpecie,ſi caſus huiuſmodi ſibi expreſsi fuiſſent vt & aliàs nõ
de offi.vica.c.fi.lib.vj.de pœ.& re.c.ij.de reg.iu.c.in genera-
li.eo.lib.modò iura volunt & eſt veriſimile , ꝙ in dubio, iu
dex velit neminem excommunicari ſine culpa.xj.qõ.iij.ne-
mo alle.¶ De termino autem prorogato eſt maius dubium:
quia rationes Hoſt.cõtra Inn.multum vrgent ſed in oppo
ſitum multum facit,quia monitorium de ſoluendo videtur
duo præcepta continere,videlicet de ſoluendo,& in termi-
no ſoluendo,adeò ꝙ ſi excuſetur in termino ſoluere,ꝙ nihi
lominus cenſeatur arctatus in vim monitorij ſoluere poſt
terminum quãcitius commodè poteſt.vt.ff.de ar.l.celſus.&
ſ.de dolo & contumacia.c.cum dilecti. & ibi ſignantur ali-
quæ concordantiæ & faciunt multum bene ea quæ ſcripſi
in.j.q.¶ Sed illud quod ſcripſi ibi poſt Henri.multũ obuiat,
videlicet ꝙ in obligatione cõuentionali cẽſetur hoc ſtultũ
vnicũ ſic ꝙ nõ valẽs in termino facere,nec poſt terminũ in
vim obligationis teneatur.¶ Sed in cõtrariũ facit illud , qđ
ibi de præcepto iudicis ecõtra notaui , vel fortè diſtingues:
quia aut fertur ſic excõicatio iudicialiter in modũ ſentẽtiæ
vel executionis.¶ Et tũc habeat locũ opinio Inno.per præ-
dictum .c. dilecti. aut fertur extraiudicialiter de conſenſu
partium ſic contrahentium,in modum voluntariæ iuriſdi
tionis,& tunc ſit locus opinioni Hoſtiẽ.qnia tunc cenſetur
pars contractus.¶ Verum iſta diſtinctio videatur eſſe colo
rata,in prædicta quæſtione prima,tamen nihilominus ma-
gis placet poſt factum opinio Hoſtien.licet ante factum,cõ
23 ſulerem prouideri,& moueor inter cętera,quia † & ſi in pœ
nis interpretatio benignior ſit ſequenda.ĩ. de regulis iuris.

c.in pœnis.libro.vj.hoc maximè vendicat ſibi locum , dum
pœna infligitur ipſo iure.argumen. eorum quæ leguntur &
notantur de electio.c.ſtatutum.libro.vj.& per Nouellam in
mercurialibus quæſtionibus ſuper regulis in pœnu.& odia
de regulis iuris.libro.vj.modò hic agitur de incurrenda ſen
tentiam excommunicationis ipſo facto,in.c.verò cum dile
cti.non niſi de condemnatione expenſarum.

¶ NONO quæritur occaſione eorum quæ ſcripſi ſupra
poſt Innocen.in quinta,& ſexta.quæſtionibus.¶ Pone gene
ralis Auguſtineñ.fecit ſtatutum,ꝙ nullus frater de religio-
ne eorum audeat conſentire electioni de ſe factæ vel pro-
uiſioni,niſi priùs facta reſtitutione ordini omniũ quę prius
habebat tempore quo conſentit,ſcilicet librorum pecunia-
rum,vel aliarum rerum ſi quas habebat,& ſi non præmiſſa
reſtitutione conſenſerit,quòd ſit ipſo facto excommunica-
tus,hoc ſuppoſito Papa pronunciauit quendam fratrem in
Epiſcopum in conſiſtorio,qui cum nunciata fuerint ſibi no
ua,non præmiſſa reſtitutione prouiſioni de ſe factæ conſen
ſit quæritur nunquid ſit excõmunicatus? & videtur ꝙ non:
quia in continenti ſicut conſentit eſt exemptus à iuriſditio
ne generalis ſui,& extra regulas,& cõſtitutiones ordinis qa
incipit eſſe alterius,& maioris ſtatus & matrimonium con
trahit ſpirituale,cum eccleſia cui præſens eſt Epiſcopus,er-
go non videtur ligari præmiſſa conſtitutione:quia non an-
te erat ligandus,quàm conſenſiſſet.& in continenti, quod
conſenſit,eſt exemptus ab illa,igitur per illam non videtur
ligabilis.¶ Et quæſtio fuit mota in curia Romana tempore
domini Bernardi de boſqueto,& tunc allegabantur in con
trarium hîc notata per Inno.quæ recitaui.ſ.in.v.&.vj. qõni
bus,& ea quæ ſcripſit Nouella in quæſtiõe mercuriali. ¶ Et
faciunt bene quæ ſcripſi de teſti.c.cum tu.maximè in diſtin
ctione,& per illa fuit determinatum illum fuiſſe ligatum &
ſatis puto,ꝙ bene in caſu iſto pro eo quia debet fieri talis in
terpretatio,ꝙ ſtatutũ valeat,& reportet.ff. de rebus dubijs.
l.quoties.&.ĩ.ſi Papa.libro.vj.¶ Collectarius *medio tempore.*
nunquid ergo poſt.x.dies,poteſt hoc caſu appellari, non vi-
detur ſecundum.Tan.ij.q.vj.biduum ¶ Dic contra ſecũdũ
Inno.quem ſequitur Ioan.An.& eſt ſpeciale in ſententia, ex
quo non ligatur , niſi in euentum conditionis. ¶ Ad idem
vide per Cardinalem.de ſentẽ.excom.quicunq;.Et quia etiã
lata purè non tranſit in rem iudicatam.vt no.per Hoſtiẽ.ſ.
titu.proxi.conſanguinei:& in.d.c.biduum.dicens,quòd ta-
lis poteſt appellare ante euentum cõditionis , quicquid alij
dicant,& ꝙ eſt ſpeciale.¶ Hoſ.tamen in ſumma.eo. titu.§.j.
24 verſi.ſed qualiter dicit,ꝙ generale † eſt,vt à ſententia quacũ
que lata ſub conditione,poſsit appellari,ante euentum con
ditionis intelligens literam.§.biduum.ij.q.vj.ibi,*& eſt vtile.*
&c.non tamen neceſſarium ſecundum eum. ¶ Cauſa tamẽ
ipſius excommunicationis ſententiæ bene tranſit in rem iu
dicatam.vt not.Cardi.vbi.ſ.& Inno.de verbo.ſigni.olim in
fi.¶ Quod intelligit hic Inn.in prin.& Ioan.An.de re iudi.
quod ad conſultationem.quando cauſa excommunicatiõis
præcedit.vt quia primo cõdemnatur,& poſteà ſequitur ex-
communicationis ſentẽtia:niſi ſoluat certo termino. *Secus*
ſi cauſa concurrat cum excommunicationis ſententia . vt ſi
dicatur,niſi ſolueris decẽ tali termino ſit excõicatus tũc eſt
vnum mandatum eſt:& ideò cum excõicatio non tranſeat
in rem iudicatam,nec cauſa ſed ſublata excõicationis ſentẽ-
25 tia,& cauſa tolletur,nunquid ergo † vbi fertur ſñia excõica
tionis ſub cõditiõe ex cã pręcedẽti,põt appellari poſt.x.dies
non credo quia cum ſecundum præmiſſa cauſa tranſiuerit
in rem iudicatam,ex illa appellari non põt.Nec ex alia , niſi
de nouo ſuperueniat: quia à ſñia excõicationis nõ appellaſ,
niſi iuſta cã expreſſa:cũ nõ ſit diffinitiua.no.Inno.de ſen.ex
cõ.per tuas.ſuper verbo abſoluere.& in.c.ſolet.lib.vj.ſecũdũ
Inno.& Ioan.An.& no.xj.q.iij.nemo.& de conſti.c.ij. ſuper
verbo,ſtatuto.per Archid.quod eſt verũ, niſi cauſa cognita
feraſ ſub inuolucro,ſic condẽno te,& ſub excõicationis pœ
na,quã ferimus in his ſcriptis ad ſoluendũ Titio cẽtũ,per ea
quæ no.

quæ no. hîc Inno. aliàs eſt magis executio, quàm diffinitiua:
quare &c. ¶ Et vide Collecta. de ſen. excom. à nobis. & mul
to fortiùs, ſi ſentẽtia purè feratur. Sic poteſt intelligi, quod
no. Ber. & Inno. de offi. ordi. ad reprimendam. & Archid. de
ſen. excõ. venerabili. ſuper verbo, quærimoniam. ¶ Quid ſi
quis appellat à grauamine, quod ſemper durat Specu. no. en.
titu. §. reſtat. verſu & eſt notandum. ꝙ hoc caſu, poteſt appel
lari poſt. x. dies. quandiu durat. argu. de appella. cum ceſſante
ſecundum Vin. de reſcri. cum dilectus. argu. de pœ. diſtĩ. vij.
io ſi. ver. qui autem. & ſecundum hoc non eſt ſpeciale in ſen
ten. excom. ſed idem in alia quacunque lata ſub conditione.
¶ Sed quid ſi ante euentum ſit excommunicatus forum mu
tauerit notant hîc Ber. in Nouella & Hoſti. ꝙ nihilominus
adueniẽte termino erit excommunicatus. ¶ Et idem. G. de
monte laud. in tractatu de ſac. rñ. de cenſura eccleſiaſtica &
idem ſi is qui tulit ſententiam, eſſet mortuus, in iſta ſenten-
tia remanet Archi. de conſti. c. ij. circa finem. ¶ Tamen do-
minus Pe. dicebat contrarium, & cum eo eſt Ioã. An. de cõ-
ſti. c. ij. in Nouella. & vt videtur. ĩ. ne ſede vacante. c. j. lib. vj.
vbi not. A Egi. ſecundũ eum. ibidẽ ꝙ vbi Epiſcopus fert ſen
tentiam excõicationis ſub cõditione, & viuente Epiſcopo,
conditio euenit, non durat vltra tempus proferentis, niſi il
lam ſucceſſor confirmauerit. per. l. fina. ff. de pœ. pro eo quia
ſpeciale eſt in iſta ſententia, ꝙ totum ſuum effectum ſortia
tur. in euentum conditionis. Et tunc vel eſt nulla, vel aliqua
vt no. hîc. doc. &. ĩ. eo. ſæpe. ideò cum in euentũ cõditionis,
non ſit de illius iuriſdi. videretur ſecus. Archi. verò. xiij. q. ij.
vbicunq;. recitat opinionem, quam poſuit de conſti. c. ij. ibi
extra territorium &c. nõ dicit alia. ¶ Et facit quia iudex nõ
diſponit de rebus proprijs quia nõ retrotrahitur de offi. le.
præſenti. lib. vj. vt no. Dy. de regu. iur. c. j. in fin. tamen quòd
ſit excommunicatus, clarè apparet quia excõicatio hoc caſu
non fertur, nec ferri debet, niſi ſuper cognito per confeſſio
nem ſententiam vel rei euidentiam, & ſic ſententia hoc ca-
ſu, eſt executoria quę non expirat per mortem illius qui mã
dauit. de offi. le. cum ſuper. lib. vj. vnde poſſet dici, vt credo,
ꝙ aut fertur ſine cauſæ cognitione, & tunc non ſit talis liga
tus mortuo iudice, ſeu mutato, per ea quæ not. per Berñ. de
ſen. excom. à nobis. de offi. le. poſt tranſlationem. vbi not. ꝙ
26 præcepta † quæ fiunt ſine cauſæ cognitione, non extendun-
tur ſeu tranſeunt tempus præcipientis, & maximè in dele-
gato, ſecundũ illos, qui tenent ꝙ ſententia ab eo lata, etiam
excõicationis nõ tenet, qd dic vt colligit. de offi. dele. ex lite
ris. ſi verò feratur cum cauſæ cognitione, ſecus: & ſi feratur
à dele. cui ſcriptum eſt, ſub nomine proprio. de offi. ordi. pa
ſtoralis. quia præuentus eſt, per monitionem quæ fortiùs in
terpellat quàm citatio de offi. le. c. ſi & hîc niſi cauſa excõica
tionis ceſſaret, medio tempore: vt ſi canonicus eſſet excõi-
catus, niſi intra menſem faciat reſidẽtiam, & medio tempo-
re contrahat matrimonium. no. Ioan. de regu. sur. cum ſiut.
Innocẽ. ¶ Sed quid ſi feratur ſententia excõicationis vt hîc
dicitur & pars prorogat terminum, & per conſequens, ſi de
bitor non ſoluat in termino prorogato, excommunicatus
eſt. ¶ Hoſtiẽ. verò & Ioan. And. ſecundum Gar. & Tan. in. c.
quicunq; contra dicentes, ꝙ non potuit per creditorem ter
minus prorogari, cum iuriſditionis ſit: pro quorum ſenten-
tia faciunt quæ leguntur & notantur de iureiu. ad noſtram.
Sed non ob. quia nõ loquitur, vbi pars cõſentit vnde cõiter
tenetur opinio Inno. quã ſequitur Spec. in quarta parte. rñ.
per quã ſolutio. col. iij. §. ij. quia excõicatio nõ fertur, niſi in
27 cõtumacẽ: & iſte nõ eſt cõtumax. Itẽ qa † nomine ſatisfactio
nis omnis ſolutio intelligitur ſeu ſatiſdatio. ff. de ver. ſig. ſa-
tisfactionis verbo. & ſatisfacere. dicũtur cuius deſideriũ ad-
implemus. ff. qui ſa. co. l. j. & qualitercõq; ſatisfaciã, dũmodo
ſit cõtentus creditor, ſatisfactũ eſt. ff. de pig. actio. ſi rẽ. ¶ Fa
ciũt quæ no. per Arch. de vſur. c. ij. ſicut verbo ſatiſfacere. &
de vſuris cũ tu. iũcta. eo. ti. c. ij. lib. vj. ſi eñ pręceptũ eſt, ꝙ cõ
pareã certa die, & nõ cõpareo, qa cũ parte cõpono, nõ ſum
cõtumax. ff. ſi quis cau. l. ij. j. rõ. poſſet dici ꝙ ſi pars vtaẽ ver-
bis prorogationis ꝙ habet locũ opi. H. & Car. cũ iuriſditionẽ
ꝓrogare nõ poſsit niſi expreſſo iudicis cõſenſu, vt leg. & no
ta. de offi. de. de cauſis. ¶ Si verò roget, ꝙ ſic cõtẽtus pro illo
tẽpore ſecus vt in iure alle. in eo articulo prorogato, ꝙ ſic ex
cõicatus nõ ſolet teneri quia cũ liberatus ſit à monitione &
monitio euanuerit actus partis nõ põt ipſum in ſentẽtiam
reducere debere. ſig. quæreti. Ad hoc. ff. de le. ij. ſi idẽ. Et quia
actio ſemel &c. de cõ. diſt. iiij. quæritur. ¶ Quid ſi iudex di-
cat excõico te, ſi appellas vel eligis Inno. no. ꝙ ſtatim ꝙ parat
ſe ad appellãdũ vel eligẽdũ, incidit in ſentẽtiã. ¶ Gof. diſtin
guit, vtrũ dicaẽ excõico te ſi appellas, vel ſi dicatur ſi appel-
28 laueris tamẽ quia † verba ſunt intelligẽda cũ effectu, ſemper
deberet intelligi, vt videtur ſi ſequitur appellatio cũ effectu
vñ põt dici, ꝙ ſi appellatio ſit iuſta, impediatur dicta excõi-
cationis ſentẽtia aliàs ſecus. hîc Hoſti. de re iud. §. j. ¶ Sed qd
ſi iudex dicit ex nũc te excõicamus, niſi &c. A Egi. ſecũdũ Io
an. An. dicit, ꝙ cẽſetur excõicatus à tẽpore ſentẽtiæ ſed In-
no. Hoſti. & Abb. cõtra. ſed à quo tẽpore curret tẽpus ad ap
pellendũ vel à tẽpore quo iudex interloquitur talẽ terminũ
dandũ vel dilationẽ, vel ab ipſa diei ſeu dilationis aſsignatio
ne: dic ꝙ à die interlocutoriæ de dando. le. & no. de re iudic.
quod ad cõſultationẽ. per Inno. ſuper verbo prolatũ. ¶ Li-
29 gnanus in q̃one in qua quæritur, an à ſentẽtia † excõicatiõis
ſub cõditione lata, neceſſe ſit appellare intra. x. dies. à die ꝓ-
bationis? dicit ꝙ quicquid teneat Inno. cõmunis opinio quã
ſequũtur Ber. Tan. & Bar. brix. habet ꝙ ſic. per. c. quod ad cõ
ſultationẽ & per. §. biduũ ¶ Sed ipſe dicit, ꝙ iſta opinio eſt
falſa, & nimis reſtringit iſtã decr. ¶ Et quia ſecũdũ hoc, poſ
ſet eſſe appellatio, cuius cauſa hinc ad centũ dies tractari nõ
poſſet. ¶ Sed prima ratio nõ valet: quia bona eſt reſtrictio,
quæ ſit per tex. vt cõcordia iurium cõſeruetur. ¶ Nec valet
ſecũda ratio quia imò ſtatim tractari poteſt huiuſmodi cau
ſa appellationis, quia appellatio nõ requirit de neceſſario ꝙ
in cõtinẽti ſubſit realis effectus grauaminis, ſed ſufficit, ꝙ iu
dex malè proceſſerit, & ꝙ illius qui ab eo intra. x. dies appel
lauit interſit probabiliter. nõ ſic fuiſſe proceſſuos. licet nõ-
dũ propter hoc realiter ſit grauatus. vt. ff. de appel. l. à ſenten
tia in prin. ¶ Et ideò magis ſto cũ opinione cõi per ea quæ
circa hoc ſcripſi. ſ. ¶ Quid autẽ de reſti. in integ. refert Li-
gnanus Inno. tenere. ſ. de in integ. reſt. ſuſcitata. ꝙ ibi currũt
tẽpora ſolũ à die quo inchoatur læſio. ¶ Sed ratio euidens
eſt, quia ibi realis læſio eſt neceſſaria. vt. ff. de in integ. reſtit.
l. ſeio. Item in q̃one de mutante forũ, &c. dicit principaliter
verti cõſiderationem principij de qua de elec. dudũ. j. & ra-
tionem præuentionis, de qua in. c. propoſuit. de fo. cõpet. &
naturã poteſtatiuæ cõditionis de quo in. c. ſi pro te. allega. &
etiã appellationis ſi interpoſita fuerit & etiã ceſſationẽ cau
ſę &c. & licet plura alleget, tamẽ effectualiter nihil addit ſed
dic vt ſcripſi. ſ. in. iij. oppoſitione, & ſuper fine vltimæ gloſ.
¶ Prætereà in q̃one de illo q aliũ excõicat, ſi eligat vel ſi ap-
pellet dicit, ꝙ hîc videtur requiri actus perfectus, vt ſic con
ditio nõ purificetur per ſolã expeditionẽ præambulorũ. de
iudęis cõſuluit. de re iudi. c. pe. lib. vj. ¶ Facit de procura. c. ſi
duo. eo. lib. cũ ibi nota. Sed ſi dubitaretur, an eſſet actus per
fectus vel ſolũ pręambulũ, tunc fortè poſſet habere locũ di
ctum Inno. ſecũdũ. Sed hoc vltimũ nõ placet mihi, poſt fa-
ctum, licet ſatis placeat ante factum quia poſt factum non
iudicabo quem excõicatum, niſi probetur. ¶ Nec obſtat, ꝙ
30 excõicatio † eſt penetrabilis. ij. q. j. multi. quia regula cũ ſunt
partium. dicit, ꝙ ſi poteſtatem haberet ſtatuendi, ſtatueret
ꝙ potior eſſet qui priùs appellaſſet inchoare vel excõicare,
ceſſante dolo & ſequente complemento actus eodem con-
textu. per iura loquentia de præuentione. ĩ. c. vt debitus. &
de reſcript. duobus. libro. vj. ſed & de iure iam ſtatuto dicit
quòd ſi præuenit Epiſcopus in excommunicando, ille in-
choans appellare, ligatus eſt. Sed ſi ille præuenit Epiſcopum
in appellando ligatus non eſt intelligendo præuentionem
de actu ſubſtantiali perfecto. Simile in capitulo ſi duo. de
procuratoribus. libro ſexto. cum ſimilibus non ponderando

præuentionem in actibus non ſubſtantialibus inducit notata.vij.q.j.nihil & de ra iudi.lib.vj.in.ij.glo. ¶ In dubio verò aliqui iudicant pro reo,ſed Nouella dicit, quòd ſi de iuriſditione & excommunicatione conſtet, & de appellatione non conſtet.iudicatur ligatus per capitulum venerabilibus.ad finem. & per capitulum cum medicinalis. cum vtrobique notatis, & hic notata per Innocen. ſed hoc verum de excommunicatione pura, nam in conditionali, oportet primo conſtare de conditionis implemento. ¶ Ruſus in quæſtione de termino prorogato dicit Lignanus diſtinguẽdum fore, an creditor vtatur ſolo verbo prorogationis, & tunc nihilominus excommunicationem incurrat quia non poteſt valere talis prorogatio, ſine conſenſu iudicis an verò vtatur ſolo verbo ſatisſactionis, ſeu contentionis, & tunc habetur perinde ac ſi eſſet factum ¶ Et ideò non eſt ligatus ſecundum eum, de quo ſatis ſcripſi.ſ. & etiam in dictis Collectarij.

SVMMARIVM.

1 *Articuli pluribus connexis ſi per reſcriptum committantur, prohibitum in vno intelligi prohibitum & in alijs.*
2 *Clauſulã generalẽ appellatione remota, poſitã in reſcripto referri ad omnia.*
3 *Petitionem vnam, multas actiones includere.*
4 *Ciceptionem vnam verborum facere ſtipulationem ſuper annuis præſtationibus.*
5 *Appellationes plures neceſſarias eſſe, ſicut & plures denunciationes.*
6 *Excommunicatum pluribus de cauſis, omnes abſolutiuè exprimere debere.*
7 *Delegata cauſa cum clauſula appellatione remota, quòd neutra partium appellare poterit.*
8 *Principe remouente omnes exceptiones quòd intelligatur de friuolis.*
9 *Clauſula in principio poſita, qualiter reſpiciat ſequentia.*
10 *Nullum dici quod fit ordine prætermiſſo.*
11 *Appellari an poßit à iudice ſuſpecto.*
12 *Recuſationis cauſa coram quo proponetur, ſi ordinarius commiſit, & delegatus ab eo proceßit.*
13 *Appellationem non deuoluere niſi grauamen illatum.*
14 *Iudex requiſitus ſi recuſet facere iuſtitiam, an ab eo poterit appellari.*
15 *Excommunicatio iudicis an ſit ſufficiens cauſa recuſationis.*
16 *Iudex qui recuſatur an procedere poßit, ſi a duobus arbitris appellatur quorum vnus deſerat & alius refutet.*

¶ CAP. XLI.

SEcundò requiris. ¶ Caſus. De mut.pe.& de offi.dele.prudẽtiam.& hoc dicit ſi per reſcri-
1 ptum † committuntur plures articuli connexi, & in vno tantum illorum appellatio prohibetur, & in alijs intelligit prohiberi ſecundò videtur, ꝙ ſupplicationis cauſa proponenda eſt coram iudice qui recuſatur & probanda coram arbitris.ij.ibi,*tertio.* ¶ Expone literam, *noſtra intentio.* de hoc non alteri ſed ſibi credẽdum.ſ. de iudic.cum veniſſent.j.de ſententia excõ.inter alia. Hoſtien. *cauſam.* dicunt quidam, ꝙ ſi cauſa talis eſt, quæ ſine ſcandalo non poteſt allegari, credendum eſt ſuo ſacramento ſed hoc iuri ſcripto non conuenit Ala.*cum iniuriam.* de qua quis conqueritur ſpecificare debeat etiam ſi ſit turpis.ff. de iniurijs. l.prætor Vin.*remotoi.*ſ.vltra duas dietas ſecundum Hoſti.alle.de reſcri.nonnulli.*non fuerit.* nullo modo, vel non ſufficiũt *vtatur.* ſic. & iudex à quo appellatum eſt, cum appellans non proſequitur.ſ.eo.perſonas.&.c.ſeq.*ipſis.* ſcilicet arbitris.*probata.*& per arbitros ſententialiter approbata ſuper hoc enĩ oportet ſententiam ferri.j.eo.legitima.lib.vj.& ab ea poterit appellari.C.eo.l.ſi prope ſi.Hoſti.& appellabitur ad Papam: de offi.dele.ab arbitris.lib.vj.*ſuperſedere.* Hoſtiẽ.tenet, ꝙ arbitri electi ad cauſam ſuſpicionis procedent tũc in principali ſecundum formam literarum directarum recuſato, ac ſi eiſdem arbitris directæ fuiſſent per.l C.de iudi. apertiſsimi.ad finem.l.vlti.quas.l.ad hũc intellectum conatur adducere & idem tenet ipſe Hoſti.ſ.de offi.dele.c.ſuſpicionis.& j.eo.legitima.lib.vj.& in ſumma de offi.dele.§ quis ſit effectus.verſu quid ergo &c. ¶ Fatetur tamen, ꝙ doctores videlicet Ioan.Vin.Tan. Gof. & alij communiter tenent cõtrarium, quod cõtrarium etiam ſeruat curia. Sed dicit ipſe, hoc forſan facit ipſa, vt ſæpius viſitetur remittit etiam de offic. dele.ſuſpicionis. Dicit autem Nouella ꝙ hæc opinio nec in re probatur, nec ſeruatur. Henricus verò dicit, ꝙ opinio cõmunior verior eſt, ſecundum canones: vnde neceſſe eſt, nouum impetrari reſcriptum in illa cauſa ſecundum Arch.de offi.dele.iudex à ſede Apoſtolica.lib.vj.in glo.antepe.& de hoc plenè in Specu.de recuſa.§ effectus autem. ¶ Supple gl. in glo.ij.ibi,*ſolue.* ſecundum Tan.non tamen ſignabit ipſe cõtrarium, de decre.inquiſitioni.quam non vidit ſed de decreta.quæſiuiſti.eo.ti.in prima compillatione.quæ dicebat idẽ quod illa.& ibi.*l.vna.* alle.etiam Hoſti.de nego.geſt.cũ acti. in glo.iij ibi Apoſtolus.&.ſ.de reſcri.olim.ad ſi.Hoſti.*& in fine.* & facit quod notatur.xxviij.diſtin.quia ſunt.&.ij.q.v. cõſtituimus.in glo.*arg.contra in fine.* ibi ergo te cognoſcit hic non quia hic plus, quàm ibi.iudex affirmatur vt dixi.de offi.dele.ſuſpicionis. Et adde quod notatur.j.eo.ſolicitudinẽ in glo.ſed quæritur. ¶ In glo.*nota quòd ibi ordinatio* Gof. recitat hic opinionem Mar.ꝙ etiam ſecundum.l.ordinarius recuſetur & contrariam bene.& Accur, quas plenius vide notatas C.de iudi.apertiſsimi in glo.ij.& in Spec. de recuſa.§ ij. in princi. ¶ In glo.*terminum in fine.* lib.vj. dic vt ibi notatur *in glo.penul.in fine.* hodie tenent quod habes de offi. dele.iudex. lib.vj.in glo.vlti.*in fine.*&.ſ.de excepn.cum inter ¶ Et vide omnino.j.de offi.dele.c.iudex ab Apoſtolica ſede.lib.vj.qa per illud.c.determinatur iſta glo.ſecundum Henri. ¶ Nota
a hic qualiter illa † clauſula generalis appellatione remota, poſita in reſcripto refertur ad omnia. Circa quod Henri. ſic diſtinguit, quia aut clauſula generalis ponitur in princip. tunc aut illa quæ ibi ponuntur ſunt connexa ſeu acceſſoria, cum principio, aut non ¶ In primo caſu, omnia cõſequentia amplectitur, & reſpicit niſi appareat per finem vel aliâs contrahentes aliud ſenſiſſe: vt.ff.dele.iij.l.ſi quis in principio.& xxxij.q.vij. Apoſtolus. quæ enim in præfationibus dicuntur, in ſequentibus intelliguntur repetita. vt.ff.de verbo.obliga.l.Titia.§.idem reſpondit.ff.de condi.& demon.l.auia.ſi ponatur in medio, tunc aut debet de ſui natura præcedere, aut non: ſi debet de ſui natura præcedere, tunc non reſpicit præcedentia vel ſequentia tantum, ſed debet ſecundum ſuũ ordinem intelligi, ac ſi ibi poſita ordinatè fuiſſet vt.ſ.de reſcri.c.cauſam quæ.&.C.de hære.inſti.l.pe.ſi non debet præcedere, tunc aut non ſunt omnis diuerſi articuli ſeu diuerſa negotia, ſed eſt vnum negotium principale, continens plures articulos pendentes ex negotio principali, de quo pone exemplum.ſ.de reſcri.cum dilecta.&.ſ.de offi.dele.venerabili.& tunc non refert vbi ponatur, quia refertur ad omnia quæ ſunt in principiu, & in medio, & in fine: vt hic.& ita intelligit Ber.iſtud.c.hic.&.j.eo.inquiſitionem. Aut ſunt plura negotia omnino diuerſa de quu pone exemplũ.ij.q.j.imprimis.ſ.de teſtibus cauſamq; &.c.cum veniſſent.& tũc ſola præcedentia reſpicit, dum tamen ſint principali accidentia vel annexa. vt.j.eo.c.inquiſitionem.ſi ponatur in ſi.tunc ſi plures articuli præcedunt & quilibet eorum habet ſuam propriam determinationem, excepto vltimo, poſt quẽ ponitur clauſula generalis, & tunc reſpicit proximũ poſitũ tãtum: vt.j.de dona.c.cum dilecti.&.ff.de in remverſo.l.ſi pro patre.§.pe.aliâs clauſula in ſi.poſita, reſpicit omnia præcedẽtia: vt.ſ.de reſcri.c.olim ex literis.prope finem.cum ſuis cõcor.quia non eſt, nouum vt quibuſdam ſpecialiter ei enumeratur. Sequitur clauſula generalis, quæ omnia compræhendat.ff.ad.l.aquiliam.l, ſi ſeruus ſeruum.§ inquit lex.ita diſtinguit Specu.titu.de ędi. inſtrumen.§ nunc autem videndum

tel:at.

reſtat. verſi. item excipe. ¶ Sed Hoſti. dicit. j. eo. inquiſitio-
ni. ꝙ de hoc non poteſt tradi certa regula: quia ſecundum ꝙ
diuerſi ſunt caſus, quandoq; clauſula omnia præcedentia re
ſpicit. vt in. d. c. inquiſitionem. &c. ſ. de reſcri. c. olim ex lite-
ris. in fi. quandoq; præcedentia & ſubſequentia, vt. ff. de le. j.
l. talis ſcriptura. in fi. cum. l. ſeq. & l. ſi ſeruus plurium. in fine.
quandoq; quod præmittitur, intelligitur repetitum. vt. ff. de
verbo. obli. l. Titia. §. idem rñdit. & xxxij. qó. vij. Apoſtolus.
quandoq; autem principium trahitur ad ſequentia, & me-
dium ad primum & vltimum ad medium: & primum vnde
verſus. ſæpe ſubauditur, quod præit aut ſequitur vt hîc ſecũ
dum Hoſtien. ¶ Idem. G. extra de iure. patro. c. j. in fin. in cle.
ſed. G. de monte laud. ibi tenet ſolutionem Bar. hîc decre. ad
iſta. & j. eo. inquiſitionem. vbi dicitur, ꝙ appellatio reſpicit
omnia præterita. vide Ber. ff. vi bo. rap. l. iiij. §. vt autem. ad
quem &c. remiſi. j. eo. inquiſitioni. ¶ Facit ad quæſtionem.
xxxiij. Goſ. quam ponit Ioan. And. j. de regu. iur. c. pluralis.
locutio. in Nouella. lib. vj. quæ talis eſt, aliquis ab eodem &
coram eodem iudice conuenitur, diuerſis tamen libellis, &
ſuper tamen diuerſis rebus, iudex in vna actione condem-
nat, & demum eodem contextu condemnat in altera con-
demnatus appellat, & impetrat ſuper appellatiõe reſcriptũ
huius formæ. conquæſtus eſt talis, ꝙ talis iudex iniquam tu
lit ſententiam diffinitiuam contra ipſum, à cuius ſententia
ad ſedem Apoſtolicam appellauit & ſequitur generalis con
cluſio, petit impetrans per hoc reſcriptum, vtranq; ſenten-
tiam reuocari ex aduerſo obijcitur, ꝙ non fuit appellatum
ab vtraq; Sed ab vltima tantũ: quærebat an ſic excipi poſsit
& videtur ꝙ non: arg. huius. c. & c. inquiſitionem. j. eodem.
3 ¶ Item vna † petitio, multas actiones includit. C. de anna. ex
cep. l. vlti. & vna appellatio plures releuat. C. ſi vnus ex pluri
bus appel. l. ij. & iij. ij. q. vj. §. diffinitina. ad finem. verſi. quan-
doq;. ¶ Item cum non ſeparatim factæ ſunt condemnatio-
nes ſufficit vna ſententia: & ſic vna appellatio. ff. de appella.
ſi qui ſeparatim. ad idem. ff. de arbi. quid tamen idem de prę
ſcrip. auditis. & c. veniens. j. de cappel. moñ. dilectus. ¶ Item
4 vna † verborum conceptio facit vnam ſtipulationem, ſuper
annuis præſtationibus. ff. de do. cau. mor. l. ſenatus cenſuit. §.
vlti. ¶ Verũ donatio vna intelligitur, & ſi excedat coacerna
tio omnium ſummam quingẽtorum aureorum, vna ſit in-
ſinuatio. ſ. de dona. ſancimus. in fine. licet ſit. argu. contra ff.
de iuriſdi. omni. iudi. l. ſi idem. j. rñſo. ¶ Item plures ſummæ
coadunaræ vnum conſtituunt creditorem. ff. de pact. l. ma-
iorẽ. & l. plures. C. qui bonis ced. poſ. l. vlti. & ſic per hæc oĩa
probatur, ꝙ ex quo verborum contextu vtraq; ſentẽtia eſt
prolata ſufficit vna appellatio. ¶ In contrarium ꝙ ſic excipi
poſsit, probatur per. l. cum in vna. ff. de appel. vbi dicitur ꝙ
ſi duplex ſententia fertur in cauſa vna, ſortis & alia vſurarũ
duplex appellatio eſt neceſſaria, ne alteram agnouiſſe & ex
altera prouocaſſe videatur. ¶ Secundò qui non appellat ſen
tentiæ contra ipſum latæ acquieuiſſe videtur. ij. q. vj. biduũ.
circa finem. ff. quando appel. ſit. l. j. cum igitur. à prima ſentẽ
tia non appellauerit, non eſt illius executio differenda. ij. q.
vj. ſi quis ex pluribus cum ergo diuerſis libellis, ſuper diuer
ſis rebus ageretur, tot ſunt ſententiæ quot res: licet vno ver
borum contextu omnes ſententiæ proferantur ſicut & in
ſtipulationibus. ff. de verbo. obli. l. quod dicitur. & l. ſcire. &
5 l. pluribus. plures † ergo appellationes ſunt neceſſariæ. ſicut
& plures denũciationes, vbi plura ſunt opera. ff. de no. ope.
nuncia. l. de pupillo. §. ſi in pluribus. ſimile de abo. dicitur. ij.
6 q. iiij. præuaricator. ver. ſi plura. ſit & excõmunicatus † plu-
ribus de cauſis, omnes debet exprimere in abſolutione. j. de
ſen. excom. cum pro cauſa. & c. officij. ſ. de offi. ordi. ex par-
te. iij. facit. ſ. eo. ſuper eo. j. verſi. per appella. ſuper expeditio
ne non dicitur appellatum in principali, ꝙ ſententia illa ter
minari poteſt: hæc autem ſunt talia, cum vnum cum altero
nil habeat commune. ¶ Quartò bene facit de prẹben. is cui
j. rñſo. lib. vj. verſi. ſingulare nomen beneficij. vnum ſolũ cõ-
præhendit. & de re iudi. c. pe. eo. lib. verſi. ſi ponatur ſingula-
re. vbi requiratur ſpeciale vitiatur quod agitur. ¶ Quintò
etiam conſtat, ꝙ ſi duo diuerſi iudices, illas condemnatio-
nes feciſſent, non ſatis fuiſſet ab vna appellare: ergo nec quã
do per vnum. ff. ſi cer. pe. l. ſingularia. ¶ Facit. viij. q. j. in ſcri-
pturis. de pœ. diſt. iij. ad hæc inſtant. ¶ Soluit Goſ. ꝙ ex quo
in reſcripto dicitur de ſententia in ſingulari, cum negari nõ
poſsit plures eſſe ſententias, quamuis vno verborum contex
tu prolatas, non audietur contra vnam. ſcilicet contra vlti-
mam. vt contra duriorem facit. ff. de ſolu. in primis. v. legi-
bus. ¶ Ad contraria non reſpondet. Tñ dicas, quòd hæc de-
cre. & j. j. eod. inquiſitionem. non loquitur de appellatione
interpoſita, ſed de clauſula, quæ illam remouet. Item ponde
ratur intentio ſcribentis: quia loquitur in vno reſcripto, cõ
tra vnum, cuius contrarium eſſet in duobus libellis, duabus
inſtantijs, & duabus ſententijs ſecundum Ioan. And. qui ad
alia iura ibi reſpondet, ꝙ licet ſuper omnibus vna lis, & in-
ſtantia fieri potuiſſet, & ſic vna ſententia diffiniri. j. de pri-
uile. cum olim. ex quo tamen fuerunt duæ in facto, & duæ
ſententiæ ab vtraq; fuerat appellandum: ſicut & diuiſio pa-
rietis facit duo cœmiteria. quę poterant eſſe vnum: & de cõ.
ec. vel al. c. vno. lib. vj. Ad idem. ff. cõi. prædi. l. ſi quis duas. §. j.
ff. de leg. j. l. planè. in fine. ¶ Et de vna præbenda diuiſio facit
duas. j. de præbend. c. tuæ. & c. vacante. & de vna prouincia
duas. ff. de offi. aſſeſſoris. l. ſi eadem. ſic in propoſito diuidere
per libellos, & inſtantias facit duas cauſas.
¶ PRIMO quæritur ibi, *appellationem expreſſe vetari*. nũ
quid hoc poſsit facere inferior à principe? dic ꝙ non delegã
do vel committendo: quia hoc eſſet iuri ſuperioris deroga-
re, quod non poteſt inferior facere. & facit quod. no. j. eo. c.
ſi. lib. vj. nec obſt. l. vlti. C. de ſenten. & interlocu. om. iud. quia
vt ibi not. per glo. intelligitur de friuola. Sed nunquid ſtatu-
endo hoc facere poſsit? aliqui dicunt ꝙ ſic per. l. omnes po-
puli. ff. de iuſti. & iure. Sed Lignanus contra & bene vt cre-
do. argu. ſ. de iureiurand. venientes. & in cle. ne Romani. de
7 elec. ¶ Sed pone delegata † eſt cauſa cum iſta clauſula, appel-
latione remota, neutra partium poterit appellare niſi in ca-
ſibus, de quibus dicam. j. eo. vt debitus. poteritne appellare
tertius cuius intereſt? dic ꝙ ſic: quia illa clauſula concernit
tantũ cauſam, & litigantes non tertium. de offi. dele. ex par-
te. ¶ Et quòd dixi de principe, intelligas de rege non reco-
8 gnoſcente ſuperiorẽ: & dic ꝙ ſi princeps † remouet omnes
exceptiones, intelligitur de friuolis. de offic. dele. ex parte. &
ꝙ non propterea remouetur appellatio: quia ſunt diuerſa ſe
cundum Lignanum. ¶ Et vides etiam hîc, ꝙ mens præpon
derat verbis. quod habet locum quaſi in omnibus contracti
bus, & legitimis voluntatibus, & in conſtitutionibus. dicit
textus, ꝙ ſcire leges, non eſt ſcire verba, ſed vim & poteſta-
tem. ff. de leg. l. ſcire leges. eſt ſcire mentem, & conceptum cõ
ditoris legis, poteſtas eſt applicare leges ad caſus occurrẽtes:
vt. d. l. ſcire. ſecundum verum intellectum. Sed vbi non con-
ſtat de mente, recurritur ad ſignificata verborum, ſecundũ
Lignanum.
9 ¶ SECVNDO quæritur † qualiter clauſula in prin-
cipio poſita reſpiciat ſequentia &c. ¶ Pro quo pondera, ꝙ
aliquando in lege, teſtamento, vel inſtrumento, numeran-
tur plura diſpoſibilia, & tunc hoc non habet locum, vt ſi qs
legat plura legata, omnia cedunt ſuis vijs interdum plura
diſponentia, & per copulatiuam, & tunc non habet etiam
locum. Sed ſi numerantur diſpoſibilia, & diſpoſitio tunc ali
quando clauſula ponitur inter verba huius capituli, tunc nõ
concernit alia capitula, aliquando ponitur inter alia capitu
la, tunc ſi ponitur in principio reſpicit ſequentia. ſi in me-
dio, extrema. ſi in fine, præcedentia, niſi ſubeſſet ratio quod
non referretur: & poteſt ſubeſſe ratio: quia ſuper aliquo de
præcedentibus, aliquid ſpecialiter ſit diſpoſitum, vel ſi in-
ſurgeret repugnantia, vel abſonus intellectus, ſecundum Li
gnanum. ¶ Sed dic de hoc plenius, vt ſcripſi ſupra poſt Hẽ-
ricum.
¶ TERTIO quæritur quia hîc non ſpectatur ordo,

qualiter oido ſit ſpectandus? Dicit Collectarius, ꝙ ordo in
coniunctis nõ ſpectatur, vt notatur hîc & ad idem.ff.de pe-
cu.l quidem & de le.ij.l.cum pater. & ꝙ aliàs ſpectari debet
vt.ff.de leg.j.l.ſi pluribus.& maximè vbi ius alterius lęderetur.
quod dic vt ibi alibi autem ſit relatio ad proximum di-
ctum.vt.ff.de leg.ij.l.teſtator.§.ij.& de hoc no.xxij.diſtin.in
prin. ¶ Super quo omnino videas ea, quæ ſcripſi.ſ.de reſcri.
cauſamquæ.vbi de hoc per Henricũ.& eo. titu.c. cum dile-
cta.vbi de hoc per Nouellam.cuius dicta recitat hîc Colle-
ctarius.&.j.de ele.c.ſi quis iuſto.lib.vj. & dicam etiam.j.de
10 præben.mandato.eo.lib. ¶ Sed nunquid eſt † nullum, quod
ſit ordine prætermiſſo? Dicit Collectarius ꝙ ſic, ſi mandãs
iuſsit illum ſeruari.de elec.quia propter.&.c.prouida.de his
quæ fiunt à præla.c.cum Apoſtolica.de locat.c.potuit.ſicus
ſi ſolus conſuluit de ſpon.c.commiſſum.de iur.calum.c.j.ſed
dic plenius, vt ſcripſi in locis prædictis.&.ſ.de reſti. ſpoli.c.
piſanis.

11 ¶ QVARTO quæritur † nunquid poteſt appellari à
iudice ſuſpecto? gloſ.notat ꝙ ſic.ij.qõ.vj. quoties Epiſcopi.
¶ Ad quod facit optimè ille tex.& quia æquiparatur.ſ. eo.
ſuper eo.Tamen Archi.ibi notat, ꝙ non ſolo eo poteſt ap-
pellari, ꝙ iudex eſt ſuſpectus cum aliud rẽmedium reſtet.
Et quia poteſt eſſe, ꝙ ſit ſuſpectus & non grauet vt no.Inno.
j.e.cum ſpeciali.quod verum eſt, niſi ſuſpicio notoria eſſet
ſecundum ea, quæ no.B.& H.j.ſuper eo. ¶ Ipſe tamen Ar-
chi.not.ſecundum Hen.& Lau.ꝙ eo ipſo ꝙ iudex proponi-
tur inimicus vel cauſa alia recuſationis, ſtatim proponens
eximitur ab eius iuriſditione ſic ꝙ non valet ſententia lata
per eum: nec not. Archi.iij.q.v.quia ſuſpecta. Ad quod opti
mè facit litera ſed debet intelligi, vt ibi & in hoc remanet
Bar.brix. ¶ Sed nũquid ſi eſſet appellatum, & appellans vel
let dicere propter hoc iudicem ſuſpectum, haberet locũ qd
hîc dicitur. ꝙ arbitri eligantur. dic ꝙ non: quia ſuſpicio eſt
probata.ſ.e.ad hęc.j.cum ſimilibus.no.Ioan.in.d.c.quoties.
Sed coram quo debet proponi cauſa ſuſpicionis, de quo hîc
vide de offi.delega.ſi contra.lib.vj.& quæ col.eo.ti.cũ ſuper.
Sed quid ſi delegatus committat tali qui parti eſt ſuſpectus?
dicendum ꝙ re integra videlicet antequàm ſubdelegatus ꝓ-
cedat, poteſt coram delegato proponi.etiam ſi in totum cõ-
miſiſſet not.Inno.& poſt eum.Ioan. An.de offi.deleg. ſuper
quæſtionum.in fi.& idem dicendum eſſet & multò fortius,
ſi ordinarius commiſiſſet. ¶ Quid ſi iudex dele.recuſabilis,
cauſam committit non in totum iſtius ſubdelegatus proce-
dit.& ab eo ab aliquo grauamine appellatur, ad quem debet
appellari? videtur ꝙ ad delegatum quia non ſumus in caſu ca
pituli ſi à ſubdelegato.de offi.deleg.lib.vj.cum non negetur
eius iuriſditio ſed iudex recuſabilis bene habet iuriſditio-
nem vt eo.titu.iudex. ¶ Item non poteſt appellari ad Papã,
cum delegatus iudex remaneat, donec legitimè fuerit recu-
ſatus.propoſita coram eo cauſa recuſationis: vt in.d.c.ſi con
tra.& probata cauſa ſuſpicionis coram arbitris, vt ibi &.c.
ſuſpicionis videtur tamen, ꝙ ſit appellandum ad Papam: qa
& ſi iuriſditionem habeat delegatus, verumtamen ſupponi
tur ꝙ recuſabilis eſt: & ſic appellans ad eum, eius iuriſditio-
nem approbaret & ſuæ recuſationi præiudicium preſtaret:
quia eadem æquitas videtur ſubeſſe, & ratio quæ in.d.c. ſi à
ſubdelegato. Et facit quia ſicut Epus recuſatus non facit me
dium, & ſi delegat põt appellari omiſſo medio, vt no.de fo.
compe.ſi quis & in Spe.de appel.§. nunc tractemus. licet.B.
contra in.d.c.ſi quis ſicut. vbi recuſatus eſt, propter rationẽ
iam dictam, & ita ſeruatur in coria. tamen cauſa recuſatiõis
narrari debet in appellatione.ſ.eod.Romana.§ cum autem.
12 ¶ Sed quid ſi ordinarius † commiſit & delegatus ab eo pro-
ceſsit, coram quo proponetur cauſa recuſationis? expeditũ
videtur, ꝙ coram delegato recuſato. vt in.c.ſi contra.in.j.rñ
ſo.tamen ſi diceretur, ꝙ poſſet proponi coram ipſo ordina-
rio, non malè diceretur, vt apparet per rationem Inno. quia
ratio quare non poteſt hoc caſu proponi coram delegato,
qui in totum committit, eſt quia iuriſditionem non habet,
ex quo ſubdelegatus proceſsit: quæ ratio ceſſat in ordinario
nec quantum ad hoc, dicitur contrarium in .c. ſi contra Et
ideò ſic videretur in.c.ſuper quæſtionum.ſuper ſedem. Sed
quis cognoſcet de principali.H.no.hîc, & de offi.dele.ſuſpi-
cionis.& in pluribus locis ꝙ arbitri. ¶ Sed.G. ſentit aliud,
ſcilicet ꝙ non cognoſcunt arbitri, niſi de cauſa ſuſpicionis
ſolùm: vt de offi.deleg.ſuſpicionis & eo.titu.legitima. ¶ No
tat Archi.eo.titu.iudex.libro.vj.in fin.ſecundum Collecta-
rium. ¶ Et adde omnino quæ ſcripſi.ſ.de fo. compe.c. ſi qs
contra.in.ij.q.

¶ QVINTO quæritur de vna quæſtione ad quam fa
ciunt.ſ.dicta. ¶ Pone appellaui à iudice, dicens, ꝙ me gra-
uerat contra decre.facto.vel ꝙ per pecuniam corruptus cõ-
tra me tulit ſententiam, nunquid pronunciato me legitimè
appellaſſe, iudex appellationis poterit punire iudicẽ à quo
appellatur, vel nũquid in libello poterit petere reuocari ſen
tentiam, & me abſolui ac iudicem puniri? non videtur: quia
13 appellatio † non deuoluit niſi grauamen mihi illatum. Sed
pœnam iudicis deuoluere non poteſt: quia de iſta non fuit
actum, nec aliquid in appellatione expreſſum: & facit.eo.ti.
c.appellati. Et ad hoc faciunt præmiſſa. ¶ Sed nunquid ſi iu-
14 dex † requiſitus recuſet facere iuſtitiam ſtatim appellari po
teſt? videretur trina requiſitio neceſſaria.de ſuppl.negli.præ
di.c.j.ſicut cum poſtulatur pallium: de elect.cum poſt. & in
petitione Apoſtolorum.de appel.c.ij.in cle.& vide.j.eo.ſu-
per eo.ij. ¶ Et iſta faciunt ad dubium, quod de facto occur-
rit, de officiali qui commiſit parti ſuſpectæ cauſam poſt cõ-
cluſionem, & renunciationem, & quia requiſitus, ꝙ decidat
cauſam, vel eam committat parti non ſuſpectæ eo non curã
te alterum facere, appellatur non enim videretur valere ap
pellatio niſi dicatur, ꝙ ipſe ſit & eſſe potuit de cauſa ipſa ſuf
ficienter inſtructus, vel ꝙ pluries fuit ſuper hoc requiſitus.
vt not.j.eod.dilecto.per Hoſtien.& Ioan.Andræ.hîc ſecun
dum Collecta.

15 ¶ SEXTO quæritur, nunquid † excommunicatio iudi
cis, eſt ſufficiens cauſa recuſationis.G.no.ꝙ ſic.de offi.deleg.
cum ſuper. ¶ Sed Hoſtien.& Ioan.And.poſt eum not.de re-
ſcri.ſi quando.ꝙ licet iudex comminetur, non propter hoc
recuſari poteſt.ad quod benè facit litera, quod verum intel-
ligit Specula.eo.titulo.§ in quibus.ſi iudex comminetur de
his quę ſpectant ad ſuum officium tamẽ ego crederem hoc
iudicis arbitrio relinquendum & attendendum deberi cõ-
ditionem iudicis an. ſcilicet conſueuerit minas ducere ad
effectum vel non: ſicut dicitur de ſimili de his quę vi, metus
cau.ſi.cum dilectus. Sed nunquid recuſans qui petit eligi ar-
bitros, habet eos nominare? ¶ Hoſtien.& Archidiaco. eod.
tit.legitima notant quòd ſicut appellans nominat iudicem
appellationis, nec habet locum electio arbitrorum vbi no-
torium eſt, cauſas recuſationis non valere, de re iudica.cum
olim.ſecundum Archidia.& ibi Ioan.And.imò iudex eas re
16 pellet. ¶ Quid ſi à duobus arbitris † appellatur vnus defert
& alius refutat, appellaui, nunquid iudex qui recuſatur pro-
cedere poteſt? Ioan.And. dicit quòd declaratione indiget,
& quòd æquum eſſet quòd declararetur, quòd ab iſtis arbi-
tris appellari non poſſet. ¶ Sed videtur ſibi, quòd iudex pro
cedere non poteſt: quia de præiudiciali primò eſt cognoſcẽ
dum.de ordi.cogni.tua.cum ſimilibus.ſecundum Collecta-
rium ſed in dubio ſtandum eſt delationi.j.eo.vt debitus.ſe-
cundum Lignanum.

SVMMARIVM.

1 *Reum ſpoliatum poſſe petere quòd iudex à quo appellatum eſt, faciat ſibi poſſeſſionem reſtitui?*
2 *Hæredem falſidiam amittere, in ea parte in qua voluntatem accommodauerit contra leges.*
3 *Spoliatus ſpoliationem ſuam, intra tempus probare teneatur.*
4 *Retractari debere quæ attentata ſunt contra legitimam appellationẽ.*
5 *Sententiam an exequi poſsit iudex lapſis fatalibus, appellante non vocato.*

vocato.
6 *Appellari an poſſit extra iudicium in quolibet actu.*
7 *Appellari bene ſecundum canones, ab actu perfecto.*

¶ *CAP. XLII.*

AN ſit. Innocen. ponit caſum hoc modo A. conueniebat. B. ſuper fundo A. actor appellauit ex iuſta cauſa ante ſentẽtiã, poſteà idem. A. ſpoliauit. B. reum fundo peti
1 to. Dicitur hîc, quòd reus † ſpoliatus poterit petere, ꝙ iudex à quo appellatum eſt, faciat ſibi reſtitui dictam poſſeſsionem: & ꝙ procedat in cauſa: quia ex quo ſuæ appellationi non detulit, ſpoliando aduerſarium, nõ poteſt ſe iuuare, quin teneatur reſpondere coram iudice à quo appellauit. ſ. eo. cum teneamur. & ſ. de reſcri. ex parte. aliâs nõ bene videſ ꝙ appellatio in caſu huius decre. in reo appellante habeat locum in iudicio: extra iudicium autem poteſt habere locum, ſicut. ſ. de elec. bonę me. mag. vbi de hoc not. ſecundum eum. Nouella verò dicit, ꝙ poteſt hæc decre. intelligi in duabus appellationibus interpoſitis à diuerſis perſonis. ¶ Pone exemplum. ſ. eod. conſtitutis. & ille erit intellectus, qui non defert appellationi aduerſarij, nec debet ſuæ appellationi deferri. ¶ Expone literam, *illius*. ſpoliatoris, *qui* ſcilicet ſpoliauit aduerſarium, *re*. de qua erat contentio poſt appellationem ipſius aduerſarij. & ipſe ſpoliator poſteà appellauit ſecundum Hoſti. *legitime*. non eſt ergo præſumendũ ꝙ de appellatione aduerſarij ſic loqueretur ſpoliatus, vnde magis videretur amicari primi caſus poſitio, quàm ſecũda, *nuncios*. non refert an fiat conſultatio per literas vel nuncium in hoc non inſto, *puniendus*. de tranſla. quanto. vbi de hoc Hoſti. *neglexeris*. ſi noluiſti mihi cauere nomine ædium tuarum, nõ teneor tibi cauere nomine meatum. ff. de dam. infec. l. hoc amplius. §. ſi quis poſteà. Vincen. *appellationis*. ſuæ. cui non detulit, *vel ſuæ*. quia appellationi aduerſarij non detolit. ¶ Supple gl. in gl. j. ibi. l. vl. & ĩ. de reg. cõſtitutionẽ in ſi. li. vj. & ibi, *ſi congruo*. Sed hoc arbitrabil iudex. Et ſic cõcor. Alanus. & ibi, *incontinenti*. forte probare debet intra triduũ. arg. C. de iudi. l. ſi. ſecũdum. Ala *& in fine*. vel dic incontinẽti vſq; ad. xv. dies. ĩ. de reſti. ſpo. frequens. lib. vj. ſecundum Hoſti. ¶ Sed hoc non placet, loquitur enim illa, nõ cum de ſpoliatione agitur. Sed cum de ipſa excipitur. & in viru dilatorię. ¶ In gl. vlti. ibi quia fruſtra. vbi de hoc. & ibi, *quod ſemel*. vnde nec etiam in eadem cauſa repelletur. ſecundo argumẽto ſequentium iurium Sy. Ioan. Tan. Vin. & Phi. Et facit qd no. in Spe. de appel. §. ſi. ver. nota. & ibi, *cum Vintonienſis*. & hæ
a res † qui acommodauerit tacitam voluntatem contra leges, in ea tantũ parte in qua fraudem commiſit amittit falcidiam. ff. de his quibus vt indi. l. hæres. & l. reſcriptum. Goff.
¶ PRIMO quæritur occaſione primæ gloſ. & eorum
3 q ſcripſi. ſuper ea. intra † quod tẽpus ſpoliatus ſpoliationem ſuam probare teneatur. ¶ Super quo dicas, ꝙ ſi obtulit ſe in continenti probaturum tunc videtur probabiliter poſſe dici, ꝙ eam probare intra triduum teneatur. argu. C. de iudi. l. pe. & de errore aduocatorum. l. vlti. ſecundum Tanc. Ala. & Vin. & Goffr. poteſt intelligi finis gloſſ. j. ibi, *niſi ſponte &c.* aliâs autem excipiendo propoſita probetur. intra. xv. dies die propoſitionis non computato. de reſtit. ſpo. frequens. in principio. ¶ In caſu autem huius decretalis, & primæ poſitionis duarum appellationum &c. ¶ Et tunc dicit Hen. ꝙ ſi in eadem cauſa, ſeu in eodem facto vel negotio ſint interpoſitæ, tunc ſi vnus non defert appellationi alterius, tunc nec alter illius appellationi deferre debet. de elec. bo. me. mag. & de reſcrip. ex parte. argu. ff. de dolo. l. ſi duo. & de compen. l. ſi ambo. ĩ. de adulte. c. pe. & ſi. & hoc intellige de prima appellatione quia ſecundò appellans, non repelleretur: quia ſufficit vna poſitio. de elec. cum in cunctis. §. clerici. & c. cũ Vintonienſi. ſecundum Ioan. Vin. Tan. Phi. & Nouellam. Sed ſi in
4 diuerſis negotijs vel cauſis &c. tunc ſecus: licet indebitè † attentata contra legitimam appellationem, debent retractari ſecundum Ber. & Hoſti. hic. & Spe. eo. titu. §. vlti. ver. & not. Sed per hoc non eſt reſponſum quæſtioni. ¶ Dic ergo, ꝙ intra congruum tempus, probare ſufficit, ſi ſe non obtulit vt hîc. no. per Ber. ꝙ congruum tempus arbitrabitur bonus iudex, ſecundum Ala. de offi. delega. de cauſis.
5 ¶ SECVNDO quæritur, nunquid † lapſis fatalibus. iudex appellante non vocato, poteſt exequi ſententiã. ¶ Dicit Collectarius, ꝙ non: ſed debet vocare appellantem. argu. ſ. de reſcrip. in integ. reſti. c. cum ex literis. & aliqua alia ponit ſatis ſuperius expedita, quæ omitto.
6 ¶ TERTIO quæritur, nunquid in † quolibet actu poteſt extra iudicium appellari attende ſecundum. Bar. ff. de appella. recipi. vel non recipi. l. vlti. quia ſunt quidam actus extraiudiciales, qui exercentur in modum cuiuſdam diffinitionis, & iuriſditionis, vt quia dantur tutores, & excuſatio proponitur ac repellitur, & tũc nõ à datione tutoris. ¶ Sed à repulſione excuſationis appellatur vt. ff. quando appel. ſit. l. j. §. ſi tutor. ¶ Sed tamen ab ipſa nominatione, ad officium currunt tempora vt. C. eo. tit. l. ſi ad ſcribatum. ¶ Aliqui verò ſunt actus, qui fiunt, non in modum iuriſditionis ſeu diffinitionis, vt electio, & iſtorum aliqui, expediuntur ab vniuerſo, & tunc appellat vnus, expreſſa cauſa. ĩ. de his quæ fi. à ma. parte capituli. c. j. & c. ex ore. ¶ Aliqui verò expediuntur à ſingulis, & iſtorum quidam imponunt finem negotio vt iuramentum & tranſactio, & ab iſtis non appellant tranſigentes: quia conſenſerunt: ſed illi quorum intereſt, bene appellant. ff. de appel. à ſententia. §. ijdem reſcripſerunt. ſecundum vnum intellectum. ¶ Debent tamen illi quorum intereſt, appellantes, exprimere cauſam probabilem, vt quia in eorum fraudem vt in §. præallegato. ¶ Et ideò ſi arbitramẽtum arbitratoris aſſumpti ſit iniquum, cum ſit quædam trãſactio poterit ille contra quem latum eſt, ex cauſa legitima appellare. & appellatio operabitur hunc effectum, vt attentata interim reuocentur. vt in §. allega. ¶ Debet tamen ſeruare tempora appellationis, vt in cle. ſicut appellationem. eo. titu. verum ſi petat reductionem ad arbitrium boni viri, ſeruabitur quod notatum eſt per me. de arbi. c. ij. & in remiſsionibus ibi per me datis, & per Inno. & alios, de iureiurando. quintauallis. & per Bar. ff. pro ſocio. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ¶ Aut ſunt tales actus, qui non imponunt finem negotio, & tunc ſi ſunt conſummati ab illis regulariter nõ appellatur. ¶ Sed iura dant remedia alia, ad retractationem: vt interdictum quod vi. aut clam, & actionẽ aquæ plu. ar. & omnia interdicta reſtitutoria, & multa ſimilia. quandoq; actus non eſt completus, ſed eſt inchoatus, & tunc ab actu ipſo non poteſt appellari, ſaluo ꝙ in nũciatione noui operis, eſt ſpeciale: quia poſt actum nũciationis, reuocantur attentata vt patet ex lectis & notatis. ff. de no. ope. nun. l. j. in prin. Saluo ꝙ ſi timeam opus perfici, potero dicere quod ſequitur in membro ſequenti. ¶ Quandoq; actus non eſt perfectus nec inchoatus, ſed ſolũ comminatus, vel de eo ex iuſtis cauſis veriſimiliter dubitatur, & tunc in omnibus caſibus, in quibus iudex poteſt adiri, & eius officium implorare, ne fiat: in illis poteſt quis appellare, hoc eſt ſe talis iudicis protectioni ſupponere & preſtari ex eius parte, vt nulla fiat nouitas: & tũc ſi poſteà veniat ad iudicem, reuocabuntur interim attentata: vt. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi. & ĩ. c. bonæ. argu. de his qui ad eccle. cõfu. l. j. ¶ Sed hoc caſu debet appellatio ſeu proteſtatio fieri, ex cauſa iuſta. certa & veriſimili, vt prædi. c. bonæ. & prædicta. l. j. de his qui confu. &c. vt ſi timeo ne aliquis me offendat, vt. C. de his q adi ecc. cõfu. l. denunciamus. vel ne res meæ occupentur. C. qui bo. cede. po. l. iij. vel in caſibus in quibus ſtatur ſententiæ plurium creditorum, vel maioris partis, vt. ff. de pac. l. maiorem & l. ſi plures. tunc enim minor pars inſerta cauſa de euidenti iniquitate opinionis maioris partis appellare poſſet. argu. ff. de inoffi. teſtamentu. l. pactum per hoc enim maior pars prohibetur aliquid vltra attentare & ſi fecerit reuocabitur: poteſt

etiam exemplificari in diſcordia conſanguineorũ,ſuper nu-
ptijs pupillorum.C.de nup.l.j.& l.viduæ.& l.in coniunctio
ne.& etiam in caſu.l.fi.ff.de appel.reci.& in venditione pi-
gnoris,ſi creditor vellet pro modica quantitate vendere rẽ
magni precij:aut nolet recipere ſolutionem debitoris.vt.C.
de diſtra.pig.l.ſi reſiduum.& l.quãdiu.cum ibi notatis. &.ff.
de reſcin.ven.l.fundus.argumen.opti.C.ſi qua prędìtus po-
teſtate.l.j.vbi de hoc,per Cy.vt no.per Bar.in.l.fin.ff.de ap-
pella.reci.cuius dicta licet imperfectè Lignanus hîc recitat
7 more tñ ſuo malo,ſubticẽs nomẽ eius appellatur † tamẽ bene
ſecundum canones ab actu perfecto de elect.vt circa.lib.vj.
cum ſororibus ſententijs & de his dicam.ĩ.eodẽ.bonæ. vbi
etiam ponam alias differentias inter appellationes iudicia-
les,& extraiudiciales.

SVMMARIVM.

1 *Executorem merum non recuſari nec ab ipſo appellari.*
2 *Sententiam prius dictari & poſteà publicari.*
3 *Executionem non retardari per exceptionem ſpoliationis.*
4 *Appellari an poterit ſi iudex pronunciet executionem fiendam.*
5 *Modum excedi multipliciter.*
6 *Nuncio modum excedente in exequendo,ad quem appellabitur.*
7 *Modus quomodo excedatur.*
8 *Appellare licet non poſsit ab iniquitate ſententiæ,ſecus tamen eſt ab iniquitate executionis.*
9 *Mandari forma directa exequutori ſi iniqua ſit à quo appellabitur.*
10 *Compenſatio an opponi poſsit in cauſa appellationis.*
11 *Excommunicationem opponi poſſe,contra executorem.*

¶ CAP. XLIII.

1 NOuit. ¶ Caſus. Merus † executor non re
cuſatur,nec ab ipſo appellatur niſi
modum excedat , vel aliter à iudice ſuſpecto
non receditur per appellationem:nec ab exe
cutore niſi modum excedat. communis diui
ſio.ſecunda ibi,*de ſuſpicionis*.& pars huius de offi.lega. nouit.
¶ Et vt ex illis patet Car.propter diſcordiam Regis Fran-
ciæ & Regis Angliæ interdixit de mandato Papæ Regnum
Franciæ contra quam ſentẽtiam Rex opponebat tria,quòd
Cardi.legatus erat tunc extra regnum Franciæ & ad hoc rñ
detur,de offi.lega.nouit.¶ Item ꝙ ſuſpectus erat Regi,& ꝙ
ab ipſo appellauerat ¶ Ad hoc rñdetur hîc ſecundum Ho-
ſti.& Inno.commendatur hic proceſſus legati : quia merus
2 executor. ¶ Expone literã,*dictator*.prius † enim dictatur ſen
tentia,& poſteà publicatur.C.de ſen.& interlocu.om. iudi.
l.ij.Goſ.debet dicere de ſentẽtia ex parte *ſuper hoc*.i.ſuper ta
li ſententia ferenda.*ſubire*.no.Ab. exprimi in litera ꝙ erat
eius cõmune,*Interpoſitæ*.parte, *deferendum*. virtute cle. quod
eſt verum.niſi ob cauſam rationabilem etiam in iure expreſ
ſam.ſ.eo.poſtremo.&.ĩ.eo.paſtorali.*ſuſpectum*.arg. Cardi.re
cuſari non poſſe,ad hoc.ff.de offi.præto.l.vna.vide.ſ.de of-
fic.dele.cum olim.ij.in glo.antepe.*& ſi*.pro quanuis.¶ Sup-
ple glo.in glo.*prima in fine*.Hoſti.dicit,ꝙ Cardi.eam tulit ad
quod induxit decretalem nouit.de offic.lega. & inſtat circa
hoc,ꝙ loquatur hîc Papa de quadam iuris interpretatione,
vt ſcilicet mãdando videatur illam tuliſſe, arguens per hoc,
ꝙ aliqui qui per alium &c. & ꝙ factum delegati videtur eſſe
delegantis:& ꝙ delegãs videtur exequi quod exequitur de-
legatus & his ſimilia. ¶ Sed planè poteſt legi.cũ.G.& rñderi
ad prædictam decretalem nouit. ꝙ ibi verbũ promulgauit.
non eſt dubium Papæ ſed regis in gloſſ.iij.ibi.§ *ſunt quorum*.
ver.ab executore.vbi ſatis de hoc in glo.*ſic ſupra in fine*.& qd
addat hîc Inno.ad ibi notata.ibi dixi ſuper vlti.glo. vltra ea
3 dicit hîc Inno.ꝙ per † exceptionem ſpoliationis , nõ credit
retardari executionem.Sed Hoſti.dicit ꝙ ipſe Inno.tempe-
rauit hoc dictum,ſtatuendo decretalem frequens. de reſtit.
ſpo.& ibi no.ipſe Hoſti.per decre.olim.ij.de reſti.ſpo.ꝙ be-
ne ob. hæc exceptio executioni in ſpoliato qui non eſt ſol-
uendo.Sed illud facit inopia etiam præter ſpoliationem p-
ueniens puta per caſum. ¶ Et vide quod ſcripſi in prima de-
cretali,frequens.in glo.vlti.ibi,*non poteſt recuſari*.ad idem ar-
guit hic Inno.ſed Hoſti.de hoc remittit.ſ.de offi.dele.ſuper
quæſtionum.§ ſi.*& ibi Io*.idem notatur.ij.q.vj.§ ſunt quorũ.
verſi.ab executore.*& ibi,grauat*.G.ti.& idem Vin.& infi de
hoc.ſ.vt lite non conte.c.ij.in j gloſſ.& tene, quod ibi dixi.
¶ Opponitur ibi,*promulgauit*.quia imò hoc fecit legatus vt
ſ.de offi.lega.nouit. ſolue vt ſcripſi.ſ. in prima ſuppletio-
ne primæ gloſſæ.
4 ¶ PRIMO quæritur,quid † ſi iudex pronunciet execu-
tionem fiendam,nunquid poterit appellari?glo.no.ꝙ ſic.C.
quorum appel.non reci.l.ab executore.&.ff.eo.titu.l. ab exe
cutore. ¶ Odof.dicit contrarium, dicens, ꝙ ſiue exequatur,
ſiue pronunciet exequendum,appellari non poteſt: niſi res
trahatur in infinitum.argu.C.de fructi.& litium expenſ.l.
terminato.&.C.de tranſa.l. fratris. & quia lex ab executore.
& lex ab executione allegatæ quæ dicunt appellari non poſ-
ſe,indiſtinctè loquuntur.argu.ff.de publi.l.de pretio & vide
tur placere Cy.in prædicta.l.ab executione.in.j.quæſtione.
¶ Bar.verò cuius dicta Lignanus ſuppreſſo nomine hîc re-
citat imperfectè dicit,quòd à pronunciatione de exequen-
do,& ab executione facti,dum modus exceditur appellatur
vt hîc,& in prædicta.l.ab executione. ¶ Verùm quia lex di-
cit appellari non poſſe,& caſum exepit,videlicet dum mo-
dum excedit,neceſſe eſt regulę & exceptioni parendo,in ap-
5 pellatione de ipſo exceſſu cauſam exprimere.exceditur † au
tem modus multipliciter vel exceptionem executionẽ im-
pedientem,non admittendo vel ante tempus aut in re , aut
per modum per quem fieri non debet,exequendo: vt nota-
tur per glo.in prædicta.l.ab executione. & per Ber.ſ. titu.j.
qđ ad cõſultationem.
¶ SECVNDO quæritur pone iudex mittit nunciũ
6 ad exequendum,† qui excedit modum in exequẽdo, ad quẽ
appellabitur? ¶ Cy.in prædicta.l.ab executore. in.iiij. quæ-
ſtione,dicit ꝙ ſiue iudex exequatur,ſiue per ſe ſiue per nun
cium,ꝙ idem eſt:quia ille repręſentat perſonam ſuam.vt.ff.
de cõſti.pecu.l.licet.appellatur ad ſuperiorem illius iudicis,
qui exequitur vel cuius nomine fit executio. ¶ Bar.in præ-
dicta.l.ab executore.diſtinguit.quia aut iudex dedit nuncio
mandatum dignitatum, qualiter exequatur & tunc proce-
dat opinio Cy.quia ſic mandando grauauit ſic,ꝙ debet cor
rigi factum eius,& ſic ad eum appellari non debet.ĩ.de offi.
delega.c.ſi à ſubdelegato.lib.vj.aut in iudice qui mandauit
non eſt defectus, ſed in nuncio exequente , & tunc appella-
tur ad ipſum.argu.ff.qui ſatiſdare cogantur.l.arbitro. & ſi à
7 quibus appella.non licet.l.ſi. ¶ Sed quæres quomodo † exce
ditur modus. ¶ Aduerte quia duplici via ad executionem
proceditur,quandoq; per actionem in factum , quæ oritur
ex ſententia.C.de iureiuran.l.actori quandoq; per officium
iudicis,ꝙ habet paratã executionẽ.de quo.ff. de mi.l.minor.
xxv.annis.& oe vis fiat ei.l.ſi quis miſſus. ¶ Vnde quæcunq;
via eligatur,pars vocanda eſt.vnde electa prima via, datur
libellus & fit proceſſus,& competunt exceptiones quæ dan
tur poſt ſententiam:quibus repulſis,locus eſt appellationi.
Si verò eligatur officium iudicis,quod tutius eſt,iudex par
te citata primò antequàm exequatur,debet pronunciare in
terloquendo,in quibus rebus fiet executio.ff.de indi.l.ãdi-
uo pio.§ primo.Sed iſta interlocutoria non debet ferri niſi
parte vocata.ff.de re iudic.l.de vno quoque.& tunc pars ſe
opponet vel contra ſententiam vel contra officium,& tunc
ſi non audita parte pronũcietur vel mandatur exequendum
modum excedit:& locus eſt appellationi.de officio delegat.
ex literis.& not.C.de iuris & facti igno.l.prima.& idem ſi re
pellatur exceptio,quæ poſt ſententiam opponi poteſt ſecun
dum Petrum in prædicta.l.ab executione. q.ij.alia autem
exempla in quibus modis exceditur,tetigi.ſ.in prima quæ-
ſtione.verſicu.Bartolus verò.Cyn. autem in prædicta.q.ij.

ſubdit,ꝙ

ſubdit, ꝙ ſi non ſupponatur tale quid, non poteſt appellari, & ſic intelligit ſententiam Odoſ. quod intellige ab exceptione repulſa. vel à citatione omiſſa. ¶ De alio enim exceſſu ſe
8 cus vt hîc: licet enim † nõ poſsit appellare ab iniquitate ſententiæ, appellare tamen põt ab iniquitate executionis, vt ſi fiat in plus &c. vt notat Cy. vbi. ſ. in q̃one. ij. Sed debet ſeruari tunc forma, quæ requirit̃ in appellatione ab interlocutoria, vt ibi notatur per eum in quæſtione. iij. ¶ Si vis autẽ latiùs videre, qualiter executor in exequendo debeat ſe habere, vide quæ ſcripſi. ſ. titu. j. c. quod ad conſultationem. in j. q. Et ſi quæras, quas exceptiones debet admittere executor, & an in aliquo poſsit cognoſcere de meritis cauſæ, vide Cynum vbi. ſ. in. v. & . vj. oppoſitionibus. & quæ ſcripſi in c. quod ad conſultationem. & c. ex literis. allegato. & de offi. delega. c. paſtoralis. §. quia verò. & ſ. titu. j. c. de cæterò. & in cle. j. de re iudi.

9 ¶ TERTIO quæritur quid ſi forma † mandati directa executori ſit iniqua, dicit Collectarius, quòd non propter hoc debet ab executore appellari ſed à committente. ¶ Super quo vide quæ ſcripſi poſt Hoſti. de offi. dele. ſuper quæſtionum. & poſt Innocen. eod. titu. cum in iure. ¶ Verum ſi opponatur coram eo, ꝙ ipſe debet ab executione ceſſare, & ſuperiori remittere, & ille nihilominus ceſſare non velit, & ſit in mora periculum, certè tunc credo ꝙ appellare poſsit imò & de facto reſiſti. ſi ſit tale factum, quod per iudicem appellationis reparari non poſsit. argu. in ff. de ap. reci. l. ij. & C. de iure fiſci. l. prohibitum. & quod notatur in prædicto. c. ex literis. in vlti. glo. & per Cyn. in prædicta. l. ab executore ad finem vltimæ quæſtionis. ¶ Subdit Collecta. ꝙ executor huiuſmodi non poteſt recuſari vt ſuſpectus, etiam ſi ad beneficia datus fuerit, ſecundum Inno. de conceſ. præben. propoſuit. & Archi. ij. q. vj. §. ſunt quorum. Et idem dicit de cõſeruatore. de quo. j. de offic. delega. c. j. & vlti. lib. vj. cum nõ habeat cognoſcere, niſi de notorijs ſecundum Archidia. in prædicto. c. j. ¶ Præterea quærit pone contra executionem opponitur exceptio quam iudex admittere teneretur. Et appellatur quia non admittitur, nunquid valet appellatio videtur ꝙ non. vt hîc ſed no. in Specu. eo. titu. §. in quibus. videtur notare, contrarium, eò quòd iuris beneficium denegatur. ¶ Licet enim iudex huius appellationis, non cognoſcat de meritis cauſæ principalis: vt prædicta. l. ab executione, cognoſcit tamen de executione ſed ſatis videretur, ſecundũ Collectarium idem dicendum quod de appellationibus interpoſitis in caſibus in quibus iura prohibent appellari de
10 quibus eo. ti. Romana. §. cum autem. ¶ Sed nunquid in † cauſa appellationis poteſt opponi compenſatio? videtur quòd non. eo quòd eſt articulus non dependens. Sed Collectarius dicit quòd imò, quia conuentus ex cauſa iudicati, eam opponit vt. ff. de compen. l. ij. & no. in Specu. eo. titu. §. nouiſsimè. Eſt enim vnus modus ſatisſactionis vt no. ſ. titu. j. cum inter. ¶ Sed quid ſi appelletur ab executione actus, qui non tenet, nunquid oportet cauſas exprimere. ¶ Collecta. dicit, quòd non ſaltem in ſpecie ſicut nec cum appellatur à diffinitiua ſecundum Innocen. & Hoſtien. ſ. de arbit. innotuit. ¶ Sed pone coram auditore dato ad teſtes examinandos opponitur quòd producens, eſt excommunicatus, ſed auditor non admittit exceptionem ſicut ſecundum Collectarium non poteſt, & appellatur. ¶ Dicit Collectarius, quòd debebit fieri remiſsio ad partes vbi eſt facultas probandi exceptionem ſecundum Archidia. ij. q. vj. teſtes. ¶ Sed caue: quia curia Romana ſuper hoc non daret hanc remiſsionem: quia non conſueuit eam dare, niſi ſuper negotio principali. Nec placet quod dicit Collectarius talem exceptionem per executorem non eſſe admittendam. quia exceptiones, quæ executionem reſpiciũt & repellunt, executor admittere debet, vt patet ex his quæ ſcripſi. ſ. titu. j. de cæterò in primis duabus oppoſitionibus, & in quinq; quæſtionibus. & eod. titu. quod ad conſultationem. in prima quæſtiune modo exceptio excommunicationis petentis executionem ipſam executionem reſpicit & impetrat ſecũdum omnes. & etiam ſecundum ipſum Collectarium & patet. j. de excep. in c. pia. cum ibi no. ¶ Miror etiam de Collecta. & Ligna. qui monent q̃onem, & non ſoluunt. ¶ Dico ergo ꝙ hoc caſu, appel
11 lari poteſt per prædicta. ¶ Sed quia † contra executorem poteſt opponi excommunicatio, vel potiùs contra partem coram eo de excep. pia. penul. rñſo. nunquid hoc intelligendũ eſt indiſ. ¶ Hen. in ſumma. eo. titu. §. & quando dicit, ꝙ non. Sed quando obijciens eſt bonæ famæ, non ſuſpectus, & incontinenti vult probare, quod arbitrio iudicis eſt relinquẽdum. ¶ Sed quando executor dicitur functus officio ſuo Archi. no. de pœ. di. j. hoc autem. poſt. c. vulgaris. quòd tũc demum cẽſetur functus, cum eſt functus cum effectu. nec aliâs dicitur eſſe functus officio ſuo. vt not. Innocen. ſecundum eum de offi. delega. ſuper eo.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ſi recipiatur à iudice vel approbetur à parte, quòd terminus ad eam proſequendam ſtatutus ab homine habeat vires peremptorij.*
2 *Procuratore mandatum occultante ab initio condemnari dominum.*
3 *Terminum hominis eſſe propriè, ad cauſam inchoandam.*
4 *Appellationem recipere an ſit idem, quod appellationi deferre.*
5 *Appellationem non proſequens an poſsit contra iudicem agere, quod fecerit litem ſuam.*
6 *Proceſſus ſeu diligentia ſolius appellati, an excuſet appellantem à deſertione.*
7 *Appellans ſi dolosè appellauerit vel temerariè, quibus actionibus teneatur.*
8 *Exceptione per interlocutoriam reprobata, niſi intra decem dies appelletur, eandem interlocutoriam tranſire in rem iudicatam.*
9 *Clauſula edicti peremptorij vires obtineat, qualiter intelligatur.*
10 *Appellatio ſi non fuerit proſequuta intra præfixum terminum, primum iudicem reaſſumere ſibi iuriſdictionem.*
11 *Termini præfixionem non habere vim dilationis.*
12 *Terminus præfixus ab homine ad appellationem proſequendam an computetur in anno dato à iure.*
13 *Tempus non currere, agere non valenti.*
14 *Appellationis proſequutionem triplicem eſſe.*
15 *Ad iudicem appellationis quotuplex cognitio ſpectet, in appellatione interpoſita ante diffinitiuam.*
16 *Articulo appellationis expedito, & cauſa principali reaſſumpta, iudicem appellationis tunc partem ſi fuerit abſens citare debere.*
17 *Contra appellantem procedi non poſſe, ſine citatione.*
18 *Termini præfixionem in appellatione extraiudiciali non poſſe partẽ arctare, niſi de iure arctetur.*
19 *Termino appellationis præfixo quòd neceſſe ſit expectare finem termini.*
20 *Appellatum neceſſe eſſe vocare ſi ſit abſens ad hoc vt procedatur in termino præfixo à iure.*
21 *Excommunicationis ſententia an ſolo lapſu temporis tranſeat in rem iudicatam ſi appellans non proſequatur.*
22 *Appellantem implorare poſſe iudicis officium, poſt tempus appellationis proſequendæ præfixum.*
23 *Actionem & exceptionem tolli intra idem tempus, ſi excipiens fuit in mora.*
24 *Infamem fingi condemnatum furti ſi appellationem non proſequatur à die lata ſententiæ.*
25 *Effectum excommunicationis non ſuſpendi, ſi ab illius ſententia appelletur.*
26 *Sententiam manere ratam appellante non proſequente intra terminũ ſtatutum.*

¶ CAP. XLIIII.

1 SAEpè contingit. ¶ Caſus. † Si appellatio recipiatur à iudice, vel approbetur à parte, terminus ad eam proſequendam ſtatutus ab homine, habet vires peremptorij, nec põt præ-

ueniri. Nouella. aliqui autem habent in caſu prædicto, poſt
verbum ab homine. iſtud ſcilicet vel à iure, & malè: quia nõ
poteſt intelligi de termino iuris. Tñ quia terminus iuris nõ
eſt ad comparendum ſeu præſentandum, ſed ad proſequen-
dum & finiendum vt. ſ. c. cum ſit. & c. ex ratione. Tum quia
ille præuenire non poteſt. vt in. c. oblatæ. & adde omnino
quæ ſcripſi. ſ. eo. c. repræhenſibilis. in. ij. qõ. ¶ Et primò po-
nit cõſtitutionis cauſam. Secundò conſtitutionem. ibi, præ
ſenti. & ibi ſex facit. ¶ Primò ſtatuit appellatiõe recœpta,
terminũ hominis habere vim citationis peremptoriç. ¶ Se
cundò ibi, ꝙ ſic. ſtatuit de appellatione non recœpta. Ter-
tiò ibi, *ſaluis*. ſaluat conditiones punientes negligentias ap-
pellantium à ſentẽtijs. ¶ Quartò ibi, *quicquid*. declarat prin-
cipale dictum huius conſtitutionis ¶ Quintò ibi, *ſi quis*. pu
nit præuenientem terminum hominis. Sextò ibi, *hac autem*.
conſtitutionem determinat. ¶ Expone literam reſponſalẽ.
i. procuratorium. ſecundum Hoſtiẽ qui de hoc remittit, de
dolo & contu. c. fi. *forſitan*. vnde ſub dubio forſan. &c. de pro
cura. tuæ. *procuratorum*. forſan habebat duo ꝑcuratoria, vnũ
plenum ad cauſam, aliud ad impetrandum, & contradicen-
dum, & oſtendebat ſecundum tantùm, ſecundum Goffr. &
Nazo. ¶ Dicebat Hoſti. ꝙ ſæpè procuratores curiæ vtun-
tur hac malicia celantes procuratorium, cauentes de rato,
vſq; ad certum tempus, & vſq; ad certam ſummam, eò ꝙ in
terim maiorem ſummam percipiet dominus de beneficio,
quod iniuſtè detinet. faciat ergo ſecundum eum, quod põt
auditor ad procuratorium exhibendum. ¶ Super quo vide
in Speculo de procura. § vt autem. verſu. quid ſi procurator.
¶ Vel ſaltem exigat cautionem talem, ꝙ edictum ipſius nõ
ſit eluſorium. ſ. de præſum. literas. ad finem. & ff. de iudi. l. ſi
prætor. & ſ. de reſcriptis. plerunq; § j. Hoſti. *occultantis*. ſi ꝑ-
2 curator† occultat mandatum ab initio condemnabitur do-
minus: ſi verò poſtquàm procurator factus eſt dominus li-
tis, procurator ſit contumax, vel maliciosè agat, de dolo pu
nitur procurator vt. ff. ſi quis ius dic. non obt. l. j. & ſ. vt lite.
non conte. c. j. ſecundum Inno. qui remittit ad notata in prę
dicto. c. j. cum frequenter declarat quod. ſ. dicit ibi appella-
to proſequente. *præſentibus*. aliter cum regulariter non ſit ꝑ-
batio. ſ. vt lite non conte. quoniam in principio. ſaluo ꝙ in
cauſa appellationis, bene fit parte abſente contumaciter. j.
eo. per tuas. & c. interpoſita. quia tamen loquitur author ſi-
nitu conſilio, & propter hoc ſupple non deſiſtunt litigan-
tes malignari. ¶ Et ideò non eſt ſufficienter prouiſum: quia
qõnes &c. ¶ Non enim eſt mens literæ, ꝙ propter condem
nationem expenſarum differatur quæſtio, *prorogatur*. quaſi
diceret quamuis contumax ſatisfaciat de expenſis principa-
lis, tamen durat qõ. &c. *adeò præſenti*. hæc ſecunda principalis
pars & incipit noua conſtitutio approbata, quæ poteſt ap-
pellationem admittere, quam etiam iudex non admittit. j.
eo. interpoſita. § j. vt dicit Inno. ¶ Et ibi patet, ꝙ vbi nec à
parte nec à iudice recipitur appellatio, non habet locũ hæc
conſtitutio termini dicit Hoſti. ꝙ quidam intelligunt, de
termino hominis, quo lapſo, procedet iudex, ac ſi perẽpto-
riè citaſſet. ¶ Et hoc probant per decretalem repræhenſibi
lis. de qua. ſ. feci mentionem, quæ de tali termino loquitur
ad hoc. j. verſi. pe. ¶ Sed ipſe Hoſti. intelligit etiam hoc de
termino iuris, cum hæc indiſtinctè loquatur & remittit j. e.
3 interpoſita. § fi. ¶ Mihi placet prima quia† terminus homi
nis eſt propriè ad cauſam inchoandam. Sed terminus iu-
ris propriè ad diffiniendam Nouella. Et placet etiam omni
no Martino, & placet etiam mihi vt ſcripſi. ſ. in prin. *proce-
datur*. per iudicem appellationis Innocẽ. inſtante appellante
vel appellato. ¶ Si verò nullus proſequeretur, procedet in-
dex à quo. ſ. eo. directç. & c. ad aures. cum ſimilibus. Hoſtiẽ.
deſtitiſſet. hoc bene continuatur. ver. quicquid. j. e. *non fuerit*.
ſupple ſecundum Hoſtiẽ. pars appellans nihilominus ipſum
proſequi poterit &c. *conſtiterit*. iudici appellationis citato
aduerſario, licet contumace. j. eo. interpoſita. ad finem ſecũ
dum Hoſti. legitimè. i. ex legitima. & vera cauſa. *nihilominus*.

i. non eò minus ꝙ recœpta non ſit à iudice vel à parte: ſed
Hoſti. facit vim in reuocatione attentatorum & delatione
negotij principalis quod dic, vt. j. eo. non ſolùm. lib. vj. & in
pœna iudicis non deferentis. ij. q. vj. decreto, *obtinere*. ſufficit
tamen parti hîc mittere procuratorem ad impetrandum &
contradicendum. j. eo. interpoſita. § j. ſecundum Innocẽ. *poſt
ſententiam*. fi. j. c. non ſolùm. lib. vj. verſi. hiſq; ſecundum Ho-
ſti. qui dicit præmiſſa intelligenda, cum ante ſententiam ap
pellatur. *quibus*. ſcilicet appellationibus. non dicit de appella
tione. *præfixum*. ab homine vel à iure. *ſuſpenſa*. ergo ſic debet
exponi. ff. ad turpil. l. j. ad finem. ¶ Ad idem de offi. dele. pa-
ſtoralis. § præterea. *appellationem*. i. intra terminum appella-
tionis recœptæ per iudicem vel partem. pręfixum ab homi
ne, *in litibus*. i. in appellationibus extraiudicialibus. j. de ver.
ſignifi. forus. ſecundum. Pe. & Abb. *iudicijs*. i. in appellationi-
bus iudicialibus ſecundum eos Hoſti. à lite vt ſequitur exer
cendis. quaſi dicat non præteritis. quod dic vt. ſ. de conſti. c.
ij. & vlti. Hoſti. ¶ Et ſecundum hoc hîc intellige finem. ſcili
cet, ꝙ Papa determinat locum habere in iudicialibus appel-
lationibus, & extraiudicialibus, vel ꝙ reſpiciat futuram tan
tùm ſecundum Nouellam. ¶ Paulus verò qui hanc decreta-
lem gloſſauit, addit oppoſitiones ſequentes *recœpta*. an reci-
4 pere† appellationem, ſit idem quod appellationi deferre: di
cetur. j. eo. oblatæ. vbi dabitur remiſſio ad Specu. *perempto-
riè*. hoc intendit quod perinde eſt, ac ſi iudex appellationis
ſtatuiſſet partibus illum terminum peremptoriũ. iudex au-
tem appellationis poteſt poſt iſtum terminũ à iudice à quo
præfixum, procedere ex quo appellatio eſt approbata à par-
te vel recœpta à iudice procedat per iudicem appellationis
nam litera iſta loquitur de proceſſu quem facere poteſt iu-
dex principalis in negotio principali, appellatore proſequẽ
te: de quo dicam. j. *obtinere*. coram iudice appellationis, vel
eius delegato nam iudex à quo debet puniri: quia non detu-
lit. ſ. eo. de priore *quibus*. ſcilicet appellãtibus. *præfixum*. quo-
ad hunc caſum, non curo an ab homine vel à iure fuerit ter
minus præfixus: nam per quem tunc mandari debeat execu
tioni notatur. ſ. de offi. delega. paſtoralis. § penul *ſuſpenſa*. ſe-
cundum hanc literam, debemus exponere. i. ſuſpẽdi. de quo
dixi de iureiur. venientes *terminum*. ſtatutum ab homine. *iu-
dice*. vel appellatore. *exercendum*. ſcilicet tam in appellationi
bus iudicialibus, quàm in extraiudicialibus, vel vult dicere
litera iſta, quòd conſtitutio ſolùm concernit futura, nõ præ
ſentia nec præterita de conſti. c. fi. ſecundum Hoſti. Paulus.
¶ Supple gloſſas in gloſſa. j. in fi. vel appellati Innocẽ. in glo.
ij. in fine. & j. de conſti. c. j. lib. vj. in glo. ſ. eo. in fi. quæ ſoli ap-
pellanti non proſequenti. pœnam imponit & non appella-
to Inno. in glo. illud notat ibi, *inſtructos*. ad cauſam, nedũ ap-
pellationis, ſed etiam principalem. ¶ In gloſ. ſic. ſ. eo. in. l. pe.
furti. ibi, loquitur de appellatione emiſſa: vt no. j. de ſen. ex-
com. licet. libro. vj. & ibi, *aliud*. eſt hæc quando ſequitur ap-
pellatio, vt ſtatim dicit glo. quando verò præcedit, eſt idem
vt no. in prædic. decre. licet. in gloſ. ij. & ibi medio tempore.
¶ Dic vt. j. de ſen. excom. licet. libr. vj. per quam decido hic
prolixè nota. per Inno. & Hoſtiẽ. & ibi. § integer. & expreſſè
probatur. ff. de iniuſ. rup. & irri. l. ſi quis exhæredato filio §
hi autem omnes. & in fine probatur hoc ſecundum Hoſti.
ſ. titu. j. quod ad conſultationem. & C. de vſuris rei iudi. lib.
5 vj. ij. q. j. de hoc. viij. q. iiij. in ſumma. Sed nũquid† is qui non
fuit proſequutus appellationem, poſſit contra iudicem age
re, quòd fecit litem ſuam, vel quòd iniq; per imprudentiã
iudicauit? videtur quòd non proſequendo. ff. de euic. Hærẽ
nius. § fi. & renunciando appellationi, omnibus acceſſorijs
renunciaſſe videtur. j. eo. ſolicitudinem. ff. ſi quis cautio. l. ij.
circa princi. & l. ſi eum. § fin. ſolu. bene poterit ex prædictis
cauſis conueniri, argumen. C. de inoffi. teſtamen. contra ma-
iores. Innocen. Hoſtien. & Abb. vt puniatur: quia non detu-
lit pœnis de quibus. C. eodẽ titu. quoniam. ij. quæſtione. vj.
¶ In glo. hoc vult ibi, *ſic appellans*. ſupra, vel appellatus: quia
terminus de quo loquitur decre. peremptorius eſt vterq;
in gloſ.

in glo. *hoc intelligere in fine.* dic vt ibi in glo. *quia tacuit in fine.* for-
tiùs ſecundum Hoſti. ſi tacuiſſet ipſam appellationem. j. titu
lo. ij. bonæ. ſ. de reſcrip. ex parte. ſ. in gl. pe. *in fine.* ¶ Idem Pe.
j. eo. vt debitus. & Guil. in Specu. de appel. § qualiter. ver. ſe-
cũdo. debet ¶ Sed tu dic, ꝙ currit cum loco illius ſuccedat.
ſ. eo. cum ſit. j. rũſo. argu. de voto & vo. re. magnæ. § cum igi-
tur. vñ lapſu termino hominis, nõ poterit vti legali imò ra-
ta manet ſententia, vt ibi & ſ. eo. verſi. ꝙ ſi forſitan. Hoſtiẽ.
aliter ſequeretur ꝙ omne tempus, quo pendet dilatio data
à iudice appellationis nõ curreret in anno, cum tunc proce
dere non poſsit. j. c. ſignificãte. ſcilicet de dolo. ſup. Item ſe-
cundum id. iam eſſet in poteſtate appellantis, quando inci-
peret ſibi currere annus appellationis. Infert autem domi-
nus Martinus ex præmiſsis, ꝙ appellato comparente coram
iudice appellationis, & per hoc appellante non comparen-
te condemnato in expenſis, appellatio nihilominus eſt de-
ſerta: quod videtur tenuiſſe Ioan. Cald. j. eo. Nicolao. in ſup
pletione cuiuſdam diſtinctionis. ¶ Sed Inno. & Ioan. An. al-
legãtes. iſtud capitulum tenent cõtrarium ¶ Ipſe verò dicit
6 ſe ſummè dubitare, an † proceſſus ſeu diligentia ſolius appel
lati excuſet appellantem à deſertione. ¶ Dicit tamen ꝙ pri
ma opinio videtur ſibi probabilior, tamen auditores cau-
ſarum palatij Apoſtolici de toto tempore meo, tenuerunt,
ꝙ excuſet facit. l. petendæ. C. de tempo. in integ. pe. dicam in
in. c. Nicolao. ſi occurrat tempus.
¶ PRIMO quæritur ibi, *eo qui appellatus fuerit veniente.*
quid ſi appellans non venerit ſed tamen aliàs propter appel
lationem factam oportuit appellatum expenſas facere, nun
quid appellatus tenetur ad illas? & hîc intro magnam gloſſ.
Innocẽ. ¶ Reſpondet Inno ꝙ imò tenetur appellans, actio-
7 ne † de dolo. ſi doloſè appellauit vel actione in factum ſi te-
merariò, vel officio iudicis. iuſtum eſt enim ꝙ puniatur his
caſibus in expenſis & quia aliæ actiones non ſuperſunt, per
conſequens etiam iuſtum eſt, iſtas dari. argu. ſ. de reſcrip. ex
parte. ff. de dolo. l. j. eñſo. j. & § j. & ff. de præſcri. ver. quoties.
¶ Poſſunt autem peti expenſæ, quæ fiunt in cauſa appella-
tionis emiſſæ in iudicio, & nõ ſolũ illæ quæ factæ ſunt poſt
appellationem, vel poſt ſententiam, ſed etiam illæ quæ fa-
ctæ ſunt etiam ante. Nec tantũ illæ quæ fiunt in proſequu-
tione appellationis, imò & illę quæ factæ ſunt in cauſa prin
cipali, in qua eſt appellatũ. Nam & de his iudex appellatio-
nis habet cognoſcere, cum in locum iudicis à quo eſt appel
latum ſuccedat: vnde & ei licet addere, & diminuere, prout
ſibi placet. & videbitur rationabiliter faciendum. j. de teſta
men Raynutius. § pe. & finali. & c. Raynaldus. § pe. & finali.
vbi de hoc. C. de ſenten. quæ ſine certa quãti. profe. l. j. ff. de
vſu. tu. & quia ſicut ei licet reuocare condemnationem ex-
penſarum, factam in principali, eadem ratione licet ei in eis
condemnare & ſupplere ea quæ officio iudicis veniunt in
condemnatione: vt in proximè præcedenti. l. alle. Habet ta-
mẽ locum quod hîc dicitur ſecundum quoſdam, in expen-
ſis competentibus iure actionis & quę extra iudicium fiũt.
pro expenſis autem quæ fiunt in iudicio nulla competit a-
ctio niſi iudex de illis tempore ſententiæ pronunciauerit.
C. de fructi. & liti. expenſis. terminato. C. de poſtu. l. iiij. vel
eodem die. ff. de re iudi. Paulus. j. in fine. j. e. cum appellatio-
nibus. lib. vj. ¶ Sed verum eſt, ꝙ non ſolũ expenſę quę fiunt
in iudicio, & quæ veniunt ex condemnatione iudicis offi-
cio, ſed etiam illæ quæ fiunt extra iudicium, & quæ fiunt in
condemnatione, actione iuris, per iudicem ſunt taxandæ &
poſteà per iuramentum ipſas petentis probandæ. in authẽ.
de iudi. § oportet. colla. vj. quæ generaliter loquitur de omni
bus expenſis. ¶ Ad idem. C. de iudi. & patet in eo quod legi
tur & notatur. ſ. ꝙ me. cau. § fi. de procu. conſtitutis. § j. in fi.
Sed ad expen. quæ fiunt ante litẽ conte. condemnabitur iu-
dex ex officio ſuo. & etiam mulctare poterit cõtumacem. ff.
ſi quis ius dicen. non obtempe. l. j. ff. de offi. eius cui man. eſt
iuriſditio. l. fina. de quo ſatis dixi, de offi. delega. de cauſis. &
c. auditis. de procura. ſuper glo. fina. in fine. ¶ Et quamuis iu-
dex contumacem in expenſis à principio non condemnet,
nihilominus poſteà quandocunq; etiam ſi pro reo feratur
ſententia, in expẽ. propter contumaciam ſuam fruſtrato-
rię factis ipſum poterit condemnare: & ante litem conte. &
poſt tempore ſententiæ. ¶ Et eadem die, vt dictum eſt imò
& plus videtur ſcilicet ꝙ ſi ante litem conte. aliqua declina-
toria vel dilatoria exceptio proponatur, & iudex pronun-
ciet procedendum in cauſa, dicta exceptione propoſita, nõ
obſtãto ꝙ nihil. dixerit de expenſis, nihilominus tamẽ poſt-
eà quandocunq;, & ſi pro reo feratur ſententia in expenſis
propter contumaciam ſuam fruſtratoriè factis, ipſum po-
terit condemnare & poſt tempore ſententiæ & eadem die
vt dictum eſt. ¶ Super quo etiam vide Ioan. An. plenè in. c.
j. ſ. de ſequeſtra. & iunge etiam, quoad hoc ea quæ ſcripſi. ſ.
de dolo. ¶ Et quod ſcripſit Hoſtien. de reſcriptis. c. ex parte.
imò & plus videtur ſcilicet, ꝙ ſi ante litem conte. aliqua de-
clinatoria exceptio proponatur, & iudex pronunciet proce
dendum in cauſa, dicta exceptione propoſita non obſtãto ꝙ
nihil dixerit de expenſis nihilominus tamen poſteà quãdo-
cunq; lite pen. vel etiã in fine litis, ad expẽ. occaſione præ-
dictæ exceptiõis reprobatæ factas, illud qui fruſtratoriè ex-
ceperat, poterit condemnare in tantũ ꝙ ſecundum quoſdã
à tali condemnatione non poterit appellare: & eſt ratio ſe-
8 cundum ipſos: quia † ex quo exceptio fuerit per interlocu-
toriam reprobata à qua intra. x. dies appellatum non fuit ea
dem interlocutoria, in rem tranſit iudicatam. vide. ſ. de te-
ſti. ſignificauerunt. ¶ Vnde ſicut excipiens à dicta interlocu
toria, appellare non poteſt, ita nec à condemnatione prædi
ctarum expenſarum quia veritate inſpecta, non eſt hîc no-
ua ſententia de expen. ſed potiùs executio primæ ſentẽtiæ.
arg. ff. qd me. cau. l. ſi cum exceptione. § aliquãdo. ff. de dolo.
arbitrio niſi in taxatione excederet expenſarum, vel niſi ex-
cipiens poſſet ex hoc quód, ipſam exceptionem malitioſè,
non malitioſè, ſed probabiliter propoſuit excuſari. ff. de leg.
ij. qui ſolidum. § etiam. & in authẽ. de iudic. § oportet. ¶ Poẽ
& iudex etiam poſt li. conte. latas ante interlocutorias reuo
care. ff. de re iu. qd iuſsit. & patet in eo quod legitur & nota-
tur. j. c. cum ceſſante. aliâs autẽ quantũ ad partes, quod per
eas eſt ratum, manet. de excep. pia. lib. vj. ſecundum Inno. cu
ius ſunt prædicta quaſi omnia, in effectu quæ perpetuò mẽ
ti tene: & patet in eo quod legitur & notatur. ſ. de reſti. ſpo.
audita. § quia tamen. ¶ Et adde, quod notatur. ſ. de do. & cõ
tu. finem. ſecundum Hoſtien.
9 ¶ SECVNDO quæritur ibi, † *edicti peremptorij vires obtineat.* qualiter hoc intelligitur? dic ꝙ ſi articulus appella-
tionis quoad illum diffinitiuum terminus de quo hic loqui
tur, habet vires peremptorij. ¶ Sed illo articulo finito ſi ꝓ-
nuncietur bene appellatum, non puto, ꝙ iudex appellatio-
nis procedat ſuper principali & admiſsionem niſi primo ci
tet illum, ſecundum Nouellam. & hoc verum, niſi appella-
tus voluiſſet à principio principale deuolui, ſecũdum Pau-
lum Illo verò citato & nõ veniente, habet locum quod di-
cit hîc gl. ¶ Et hoc dico ſaluis beneficialibus de quibus dic
vt. j. de elec. c. j. lib. vj. ¶ Et ſaluo eo, quod de appellato petẽ
te dicitur. j. c. j. lib. vj. vide in Spec. de appel. § qualiter. verſi.
porrò. vbi ſatis tractat Spec. de iuribus huiuſmodi dilatio-
num. ¶ Eſt autem ſciendum, ꝙ Goſ. poſuit hic glo. ſic diſtin
guentem, aut appellat actor, aut reus, item aut ante litẽ con
te. aut poſt. ¶ Item aut à diffinitiua, aut citra. Item aut pro-
ſequitur appellatus, & non appellans, aut ecõuerſo aut vter-
que aut neuter. Si actor appellat ante litem cõte. & nõ proſe
quitur appellante proſequente condemnatur ad expẽ. ſ. e.
reprehenſibilis. § j. ¶ Si verò actor appellans proſequitur &
reus non, contra reum proceditur vt contra contumacem:
ſecundum decre. quoniam vt lite non conteſt. ¶ Si vterque
proceditur, lis ſuo marte procedet ſi neuter, priùs iudex vte
tur ſua iuriſditione in decre. reprehenſibilis. in principio.
¶ Sed ſi poſt litem conte. actor appellat, & non proſequitur
proſequente appellato actor iterum citandus eſt. C. quomo.

do & quando iudex.authen.qui ſemel.Si verò venerit,pro-
ceditur in principali ſi illud liquere poterit.C. de iudi. pro-
perandum.§.ſin autem ex geſtis vel ſaltem fiat abſolutio ab
obſeruatione iudicij,cum condemnatione expenſarum, vt
ea.l.§.& ſi quidē.¶ Sed ſi reo non proſequente , procedit a-
ctor,proceditur in principali,ſi liquere poteſt.ij.q.ix.decer
nimus.& in.l.properandum.§.ſin autem abſuerit. ¶ Si non
poteſt liquere,fiet miſsio in poſſeſsionem irrecuperabilem.
C.quomodo & quando iudex.l.conſentaneum. ¶ Si vterq;
vel neuter proſequatur , repete quod dixi in eiſdem mem-
bris.¶ Si autem reus appellat & non proſequatur,proſequē
te actore fiet quod faciendum dixi , cum actor appellat. Et
hæc omnia procedunt cum actor appellat citra diffinitiuā.
¶ Cæterum ſi à diffinitiua appellans præuenire poterit ter
minum iuris,& ſolus & cum aduerſario proſequi.ij. q.vj. ſi
quis appellet.aliâs.ei qui.& eſt authentica. C. de tēpo. appel.
ſed terminum ab homine.pręfixum præuenire non poteſt.
Sed ſi non proſequitur,rata manet ſententia de appellato dic
vt.§.eo.oblatę.vtroq; proſequente, lis ſuo marte procedet,
neutro proſequente rata manet ſententia vt in.l. appellato-
re canonizata.ij.q.vj.¶ Sed Martinus dicit non eſſe hic cu-
randum,de diſtinctione prædicta: quia ſolū concernit ſecū
dum eum negotium principale. ¶ Occaſione præmiſſorū,
10 dicit hic Hēricus,ꝙ ſi † præfixo termino, pars appellans nō
fuerit proſequuta appellationem , primus iudex reaſſumit
iuriſditionem vt hic ſed non eſt ita in dilatione dato etiam
ꝙ iudex appellationis deferat minus iuſtè.vt.§.eo.cum ap-
pellationibus friuolis.lib.vj. ¶ Per quod patet quòd præfi-
11 xio † termini non habet vim dilationis vt not.glo.ij.q.vj.ap
pellatore & Cardinalis in.c.cum appellatiōibus.alle. & ipſe
Henricus plenius.§.eo.vt debitus.

12 ¶ TERTIO quæritur † vtrum tempus præfixum ab
homine ad appellationem proſequendam , computetur in
anno dato à iure ad ipſam appellationem proſequendam?
¶ Ecce Ber.dicit in glo.iſte cui.ꝙ non.& ꝙ annus non inci
piet currere,donec illud tempus tranſierit : quia intra illud
tempus non eſt in mora: quia ſi vellet procedere , nō poſſet
vt hic:& ei qui agere non poteſt,non currit tempus. vt .C.
de anna.excep.l.j.in fi.Idem no.Pe.de ſamp.§.eo.vt debitus.
& Spec.hoc titu §.qualiter.verſi. ſecundo debet eſſe. & hoc
ſecundum Henricum teneas,licet Hoſtiē.hic videatur dice-
re cōtrarium,dicens ꝙ lapſo hominis termino , non poteſt
pars vti termino legali , ad proſequendum appellationem:
imò rata manet ſententia.argu.§.eo.ver.ſoluis. Nam ille ter
minus ſuccedet loco termini legalis.§.eod.cum ſit.j.rñſo.§.
de voto & voti. redem.§. cum igitur.ſecundum eum.& Ioā.
An.poſt ipſum.hoc non eſt contrarium:quia Hoſtiē.loqui-
tur , quando appellans non proſequitur appellationem in
termino per hominem præfixo. ¶ Diſtingue ergo , aut ap-
pellās vult proſequi appellationem intra terminum per ho
minem præfixum & non poteſt,vt hîc in textu ¶ Aut vult
proſequi in ipſo termino , & tunc poteſt vt hic ſimiliter &
ſi in ipſo termino proſequaſ,abinde incipit ibi currere an-
nus datus à iure:& non ante ſecundum Ber.hîc & Spe.in.§.
alle.¶ Aut vult proſequi non in ipſo termino hominis, ſed
poſt.& tunc aut non fuit proſequutus in termino hominis,
ceſſante legitimo impedimento,& tunc habet locum opi-
nio Hoſti.hic.Aut non fuit proſequutus interueniente im-
pedimento legitimo, & tunc poterit poſteà proſequi : quia
13 † non valenti agere non currit tēpus vt.c.ex ratione.¶ Vō
eo caſu auditur appellans,ſi non potuit proſequi appellatio
nem ſuam intra terminum conſtitutum volens probare im
pedimentum,vt in iuribus allega.& hoc no.B.§.in glo.hoc
vult dicere & Hoſti.poſt eum.Item etiam audiretur appel-
lans,volens approbare ꝙ fuit deceptus per aliquem qui di
xit ei,ꝙ terminus fuerat prorogatus,vel iudex excommuni
catus vel mortuus,vel vltra mare.§.de reſtitu. in integ.c. ex
literis.ſecundum Hoſtien.

¶ QVARTO quæritur ad declarationem gloſſę quę
14 incipit iſtud no.quotuplex † eſt proſequutio appellationis?
¶ Reſpondet Paulus & dicit ꝙ triplex eſt præſumptio ap-
pellationis prima eſt mittere procuratorem ad impetrandū
& contradicendum,vt ſi impetret iudices in cauſa appella-
tionis,& tunc non intromittit ſe de articulo appellationis,
cum non habeat ad hoc mandatum. ¶ Secunda eſt,mittere
procuratorem ſufficientem ad proſequendum appellatio-
nis articulum.i.probandum,ꝙ ſit bene appellatum & malè
iudicatum.Iſta talis,finito appellationis articulo, nō poteſt
ſe intromittere de principali negotio. ¶ Tertia eſt ue, vel
procuratorem mittere ſufficientem,non ſolū ad dictam ap
pellationē ſed etiam ad negotium principale.¶ Venio ergo
ad glo.& eam ſummando,dico ꝙ ſi appellatio eſt recepta
à iudice,vel à parte,tunc debet appellans appellationē ſuā
proſequi per procuratorem ſufficientem ad dictam appella
tionis & ſi miſit procuratorem ſuum ad impetrandum , &
contradicendum appellato,ſufficienter proſequente,debet
condēnari in expenſis ipſi appellato vt.§.eo.Nicolao.¶ Ho
die verò de iure nouo,ſi appellatus petierit negotium prin
cipale deuolui ad iudicem ad quem eſt appellatum , tūc ap-
pellans debet mittere procuratorem ſufficientem,non ſolū
ad cauſam appellationis,ſed ad cauſam principalem : vt eo.
titu.c.j.lib.vj.¶ Si autem appellatio non recipiatur à iudice
nec à parte ſufficienter procuratorem mittere ad impetran
dum & contradicendum:licet altera pars etiam ſufficienter
veniat vel mittat & ſibi imputet,qui appellationem nō ap-
probauit.§.eo interpoſita.ij.rñſo.hoc intendit iſta gloſ.quā
no.Paulus.

¶ QVINTO quæritur ad declarationem prædictæ
15 gloſſæ vt ſi lis.quotuplex † cognitio ſpectat ad iudicem ap-
pellationis, in appellatione interpoſita ante diffinitiuam
ſententiam?& faciet ad declarationem capituli per tuas. &
quod ibi notatur.§.eo.& eorum quæ leg. & notantur.§.eo.
lib.vj.vnde primò iudex appellationis,habet videre,an ap-
pellatio ſit talis , quæ deuoluat articulū appellationis ad ſe.
videlicet an ſit intra decem dies appellatum, an in ſcriptis,
an ex cauſa probabili,an ſint petiti Apoſtoli , an ſit renun-
ciatum appellationi vel non,& de ſimilibus,de quibus.§.c.
Romana.§.cum.li.vj. & ſi inuenitur negotium legitimè de-
uolutū ad ſe,tunc incipiet cognoſcere de cauſa propter quā
eſt appellatum,an ſit vera vel falſa,& ſi falſa eſt,remittit ap-
pellantem ad iudicem priorem,à quo appellauerat condem
natum aduerſario in expenſis.¶ Et hoc verum , niſi iudex à
quo,friuolæ appellationi detuliſſet:quia tunc licet reperiat
malè appellatum , non tamen de veritate habet remittere.
vt.§.eod.cum appellationibus.lib.vj. ¶ Item intelligo iſtud
vltimū,ſaluo eo, quod habes in appellationibus interpoſi-
tis in cauſis beneficialibus. Nā in illis ſtatim deuoluitur ne-
gotium principale ad curiam:de electio.c.j.libro.vj.Nam ſi
appellatus voluit & petijt negotiū principale eſſe in curia,
dato quod appareat poſteà malè appellatum , non eſt pro-
pter hoc neceſſariò fienda remiſsio vt ibi Si vero non inue-
niat cauſam propter quam eſt appellatum eſſe veram,& per
conſequens bene appellatum,tunc incipiet cognoſcere de
negotio principali,& reaſſumet cauſam in eum ſtatum,in
quo fuit dimiſſa per iudicem à quo:& in iſta prima & ſecū-
da cognitione,ſcilicet quādo cognoſcit an bene vel malè ſit
appellatum , procedere poterit parte non citata: nam ille
terminus de quo loquitur litera , habet vires peremptorij,
ac ſi iudex appellationis , illum vt peremptorium aſsignaſ-
16 ſet : & non veniſſet. ¶ Expedito autem † articulo appella-
tionis,& cauſa principali reaſſumpta , in caſu in quo fuerat
dimiſſa,tunc iudex appellationis partem ſi fuerit abſens, ci
tare debet:& ſi contumax fuerit,procedet ſecundum diſtin
ctionem quam ponit glo.in princip.¶ Modò habes caſum,
in quo loquitur gloſſa poſita.in.c.per tuas.§.eodem.ſcilicet,
quando expedito appellationis articulo , iudex cognoſcit
de princi-

de principali negotio. Et quod dixi. ſ. quòd iudex appellatio
nis citat partem abſentem, quando vult procedere, intelli-
ge, ſaluo eo, quod habes. ỹ. eo. c. j. libro. vj. Quia ſi appellatus
voluerit & petierit negotium eſſe in curia, tunc terminus
ſtatutus à iudice vel ab appellatore, habet vires perẽptorij
non ſolũ quoad articulũ appellatiõis, ſed etiam quoad prin-
cipale negotiũ. De hoc potes videre in Spec. de appellatio-
nibus. §. qualiter. verſu. Porrò.

¶ SEXTO quæritur ibi, *contra abſentem qui ſe contra appel-*
17 *lantem?* Dicunt quidam † contra appellantem non poſſe
procedi ſine citatione. Et placet Innocen. de in integ. reſti.
ex literis. in principio. Sed dicit Collectarius quòd hoc ni-
hil quia maior debet cenſeri contumacia appellantis. ỹ. de
do. & contu. c. actor. Dic ergo ſiue appellantem, ſiue appel-
latum ex hoc vbi procedit terminus hominis, tamen gloſſ.
hîc videtur intelligere hanc literã cum appellatur à defini-
tiua. Et idem not. de procurator. in noſtra. in fine. & de con-
ſti. eccleſia. in fine. Et idem Inno. hîc ſuper verbo peremptorię:
ſed loquitur in termino iuris. Sed idem in termino hu-
minis, quoad negotium principale, ne ſit contra. ỹ. eod. in-
terpoſita in fine. Et hoc ante litis coneſt. quod probari vi-
detur clarè. ỹ. eo. per tuas. vbi Abbas dicit, quòd hoc quod
de termino dicitur, locum habet, cùm cauſa non remanet
in curia. Tunc cùm ſint citatæ partes & ſciant coram quo
debeant comparere, non ſunt iteratò citandæ quod maxi-
me innuit litera, cùm dicit ſaluis conſtitutionibus &c. Et
ſic notat Archidia. de elect. c. primo. libro. vj. in glo. hic vi-
deas circa medium, & Innocẽ. hîc & in prædicto. c. per tuas
in principio. Et hæc eſt veritas, quicquid dicat Ber. ſecun-
dum Collectarium. ¶ Item Collectarius in verbo, *niſi exti-*
tiſſet. dicit quòd ſi hoc caſu procedatur ad definitiuam con
tra abſentem, condemnatus non poterit appellare: quia con
tumax ſecundum glo. quod intellige ſi fuit terminus ab ho-
mine aſſignatus, ſecundum Archidiac. vbi ſupra: ſecus ſi à
lege, quia mitiùs &c. Sed dic hodie indiſtinctè appellari poſ
ſe, niſi appellatio præcedens eſſet friuola manifeſtè vt cle. ſi
ante de do. & contu. Prętereà in verbo vigorem. Dicit Col-
lectarius ſupplẽdum quòd etiam attentata poſt appellatio-
nem, reuocentur. Subdit etiam licitum eſſe appellato & ap-
pellanti mittere procuratorem, ad impetrandum & contra
dicẽdum etiam dato quòd appellatus peteret quòd cauſa in
curia remaneret vt. ỹ. eod. interpoſita ſecundum Innocen.
Hoſtien. & Bernar. & ſic quoad non habet eundem vigo-
rem. ¶ Rurſus in verbo terminum exponit Collectarius, ſci
licet hominis & ſic dicit intelligi iſtum textum. & infra eo.
oblatæ. aliàs appellans, quandocunque poſſet literas impe-
trare. de except. capi. finali. Et ita ſeruat curia, ne fiat ſupplan
tatio in conuenientia iudicum impetrãdurum: quare vbi
non eſt terminus ſtatutus ab homine, conſilium eſt, quòd
ſtatim mittatur poſt appellantem procuratorem ad contra
dicendum. Et idem conſilium eſſet in termino hominis,
quia niſi contradiceretur, teneret vt infra ſequitur. Et ap-
pellatus poſſet præuenire, dummodò nimiùm non præ-
curreret: vt in capi. oblatæ ſecundum Hoſtien. & gloſſa in
ſumma. eo. titulo. §. à qua ſententia. ipſe tamen Hoſtien. hîc
intelligit idem eſſe in termino hominis & iuris. Quod intel
ligit Collectarius quoad hoc, quòd ipſo elapſo procedi poſ-
ſit vt dictum eſt, ſecundum Archidiaco. vbi ſupra. & Inno-
cen. hîc ſuper verbo peremptoriè in principio, lapſo tamen
termino, poteſt appellatus impetrare nõ facta mentione de
appellatione: inducit notata Archidiaco. de reſcriptis. in
Rubrica. ſed in appellante videretur ſecus in eius odium: vt
legitur & notatur de reſcript. ex parte. licet eius ſic deſerta
appellatio. Quotidie tamẽ danſ literę in curia ante terminũ,
niſi contradicaſ in audientia: vt nota. vbi. ſ. Et dic vt. ỹ. c.
oblatę. Exponit etiam ibi, *hoc aliti*, i. q terminus viui perem-
ptorij obtinebat & ibi, *in litibus.* id eſt in appellationibus fa-
ctis extra iudicium: ſecundum Abbatem. ¶ Tu tamen di-
18 cas ſecundum eum, quòd in † appellatione extra iudiciali-
termini præfixio non poteſt partem arctare: niſi iure ar-
ctetur vt in electionibus, notat Innocen. de ma. dilecti. circa
principium: & hoc clarè dicit hæc litera, in litibus ſiue iudi
cijs. Et tamen quoad hoc, quòd non poſſit præueniri ſe-
cundum eum.

¶ SEPTIMO quæritur in. §. quia tamen ibi, *edicti pe-*
remptorij. quis eſt huius effectus, & hic intro magnam groſ-
ſam Innocen. quam non reperio benè ſummatam per alios.
Et dic notanter ſecundum Innocen. quòd iſte eſt effectus,
quia tunc non eſt neceſſe vocari appellationem, videlicet
dum appellatio à iudice eſt recepta, vel ab appellato eſt ap-
probata, & terminus à iudice vel à partibus appellationi
præfixus: vt hîc dicitur. ¶ Subdit etiam, quòd ex quo præ
19 fixus † eſt terminus appellationis, vel à iudice vel à parti-
bus, neceſſe eſt expectare finem termini, vel vt proceda-
tur in cauſa, ſi appellatio fuit interpoſita à grauamine ante
ſententiam: vt ſupra. eod. repræhenſibilis. & capi. perſonas.
vel vt rata maneat ſententia ſi appellatũ eſt à definitiua vt
ſ. e. cum ſi Romana. ¶ Dicit tamen quòd appellatus poteſt
per tempus modicum præuenire terminum à iure ſtatutũ,
ſi vult quòd cognoſcatur de iuſtitia prioris ſententiæ. Sed
ſi vult expectare finem legalis termini, rata manet ſententia
ſecunda quæſtione. vj. appellatore: ſed appellator nõ habet
neceſſe expectare finem anni ſecundũ eum.

¶ OCTAVO quæritur pone appellatum eſt ad Pa-
pam, vult vna pars procedere, nunquid eſt neceſſe, quòd
aliam partem citet? videtur quòd non. ſi appellatio recepta
eſt à iudice, vel appobata à parte & terminus appellationis
præfixus: quia tunc ille terminus habet vires edicti perem-
ptorij. vt hic dicitur. ¶ Innocen. autem circa hoc, dat
vnam regulam generalem, dicens ſic generaliter dicimus,
20 q vbi terminus † præfixus eſt à iure ſiue appellatus ſiue ap-
pellans ſit abſens, ad hoc vt procedatur neceſſe eſt eum vo-
cari. C. de appel. l. appellatore ceſſante: & infra eod. per tuas.
& capi. Niculao. & infra de priuilegi. l. c. cum olim: ſed bene
remanet rata ſententia poſt finem anni ea ſolo lapſu anni
vt dictum eſt. Quod intellige ſecũdum ea quæ ſcripſi. ſ. e. c.
in. ij. iiij. & v. quęſtionibus, & dicam. ỹ. c. Nicolao.

¶ NONO quæritur nunquid idem dices in ſententia
21 excõmunicationis, vt † ſi appellans ab ea non proſequatur
appellationem, ſolo lapſu temporis tranſeat ſententia ex-
communicationis in rem iudicatam. Quidam dicunt quòd
ſi excommunicatio præceſſit appellationem, tunc hæc quę
ſtio quæſtionem non habet: quia tunc ſententia excommu-
nicationis ſemper tenet ſiue proſequatur appellationem, ſe
quentem excommunicationẽ: ſiue non. ſ. de offic. ordi. c. ad
reprimendam & infra. c. paſtoralis in fine. ſed ſi appellatio
præcedat excommunicationem, tunc quæſtio habet locum
& tunc eſt dicendum, quòd ſi infra tempus ſtatutum appel
lationem non proſequatur, tunc retrò à die latæ excommu
nicationis, eſt excommunicatus. ff. de his qui notantur infa-
mia. l. furti in principio. Et. C. de tempo. appellat. l. vltima.
§. illud etiam. ¶ Sed quæres an teneant ea quæ medio tem-
pore geſſit, ſcilicet inter excommunicationem, & tempus,
finitum appellationis proſequendæ? Reſpondet Innocen.
quòd interim vitandus eſt in iudicijs alijs, niſi in cauſa ap-
pellationis proſequendæ. ỹ. de ſenten. excommu. per tuas.
22 ¶ Sed nunquid poſt tempus † appellationi proſequendæ
præfixum poteſt appellans implorare iudicis officiũ, vt pe-
tat ſententiam excõmunicationis nullam pronunciari? vt-
pote poſt appellationẽ lata? & videſ q ſic per. l. ſi expreſſim
ff. e. tit. Sed videtur contrarium, quia ex quo tempus tranſijt
appellationi proſequendæ renunciare videtur appellationi:
vt iudex ea nõ obſtante procedere poſſit: & verum ſit quic-
quid fecit: vt. ſ. eo. cum ſit Romana. & c. perſonas. Item quia
hoc dicere non poteſt, niſi appellationem proſequendo,
Sed ſi ex alia cauſa, quàm ex qua appellatum eſt, vellet dicere
ſententiam excõmunicationis nullam poſt elapſum tẽpus,
vtpote qa excõmunicator nõ eſſet iudex ſuus, bene poſſet.

¶ Caue tamen, quia hoc ipſum quod proximè dixi, ſcilicet
quòd poſt tempus pręfixum appellationis proſequẽdæ poſ-
ſet appellant dicere ex alia cauſa ſentẽtiam nullam, vel quic-
quid aliud factum eſt, nullum : obtinet in ſententijs alijs, &
etiam obtinet in negotijs extra iudicium habitis: vt. ĵ. c. pro
ximn. & c. ſolicitudinem. ¶ Sed opponitur de. l. Papinianus
contra veterant. §. ſi quis filius. ff. de inoffic. teſtamento. & de
l. nec non. § penulti. ff. ex quibus cau. ma. vbi dicitur, quòd in
tra idem tempus habet locum quęrela inofficioſi teſtamen-
ti & reſtitutionis in integrum intra quod tempus habet lo-
cum, ipſa querela: & petitio reſtitutionis in integrum. Ergo
eadem ratione ſi duę actiones, ad idem competũt ſicut hîc,
competunt proſecutio appellationis, & officium iudicis, ad
dicendum ſentẽtiam nullam: etiam ex alia cauſa, quàm quia
poſt appellationem lata eſt, puta quia iudex non erat intra
idem conſtringantur. ¶ Reſponſio hîc facilis eſt, quia ſemp
32 intra † idem tempus, & actio, & exceptio tolluntur, ſi exci-
piens fuit in mora ſi enim in mora non eſſet periculum, per
petuæ eſſent exceptiones, ſicut fuit exhęredatus: quia non-
dum poſſidet, eſt in mora quia habet querelam quæ non da
tur directè contra poſſidentem, ſed cõtra teſtamentum. Et
idem dicimus, de reſtitutione: ſed in actionibus dicimus cõ
trarium, quia ad maius tempus cõpetit ſententia, quàm alia
etiam in vno facto, & ad maiorem quantitatem: & hic non
ſunt diuerſi modi agendi, vnus agendi, & alius excipiendi,
ſed vterq; eſt modus agendi, vnus quo proſequitur appella-
tionem, & alius quo directè intentatur officium iudicis, ad
reſcindendam ſententiam ex alia cauſa vt no. de offic. dele.
cum contingat. Vel dic, quòd illud quod dicitur, quòd intra
idem tempus conſtringũtur actio & exceptio vel duæ actio
nes, tunc verum eſt, vbi ſimul ex eadem cauſa oriũtur & ad
idem tendunt: at hîc nõ naſcuntur ex eadem cauſa, ſed ex di
uerſis: nam ex alia cauſa naſcitur petitio, ſcilicet cum petit
caſſari ſentẽtiam in vim appellationis, & ex alia cauſa naſci-
tur ſcilicet quando petitur ſententia nulla pronunciari, pro
eo quòd poſt appellationem lata eſt. Prima enim petitio in
tra tempus appellationi proſequendæ pręfixum tantum lo-
cum habet, & alia petitio locũ habet poſt illud tẽpus. Item
non ex eadem cauſa, ſed ex diuerſis ortum habent, nam pri-
ma petitio ex ipſa appellatione cauſatur. Secunda verò na-
ſcitur, ex alia cauſa, puta quia expreſſit errorem: vel quia nõ
fuit iudex vel in electionibus, quia non fuerunt vocati vo-
candi quod licitum non eſt: & ſic non ob. ff. de his qui notã.
infa. l. furti. in principio, vbi dicitur, quòd condemnatus
24 † furti non proſequens appellationẽ fingitur infamis à die
latæ ſententiæ: quia prętextu appellationis non habet auxi-
lium: ſed ſi aliàs poſſet dicere ſententiam nullam, benè audi
retur: nec fieret infamis hoc autem vt præmiſſum eſt auxi-
lium competit ſuper quo auditur, & quo probato, apparet
ipſum excõmunicatum non eſſe nec facimus differentiam
verum in iudicio vel extra iudicium appellatum ſit Innoc.
¶ Sed oppones cõtra id quod dictum eſt, ſcilicet quòd poſt
tranſactum tempus appellationis proſequendæ, non poteſt
dicere ſententiam nullam, ex ea cauſa quia poſt appellatio-
nem lata eſt. Quomodo enim id quod nõ tenuit, puta quod
poſt appel. fit, poteſt fieri ratum per omiſſionem proſequen
dæ appellationis? Reſpondemus: vt. ff. de iudic. licet. ff. rem
ra. ha. l. penultima. § vltimo. Quidam etiam dicunt, quòd
contra ſententiam præcedentem appellans non poteſt ali-
quid dicere: niſi proſequatur appel. intra annum: & ſic intel
ligitur prædicta. l. furti. contra ſententiam ſequentem ap-
pel. etiam poſt annum poteſt dicere de appel. ſed prius di-
ctum magis placet in ſententia tamen excommunicatio-
nis dicunt aliqui, quòd etiam poſt annum poſſit dici pro-
pter appellationem præcedentem, non tenuiſſe: quia non ca
pit effectum ex taciturnitate vel tempore, ſed ex intentio-
ne & poteſtate excõmunicantis, quæ nulla erat poſt appel-
lationem: & quia ſecum trahit executionem. ĵ. c. paſtoralis.
Inno. Et iſta eſt veritas, & eſt caſus. ĵ. de ſent. excom. c. j. libr.
vj. Et adde quæ notantur in. c. paſtoralis: & in. c. per tuas. al.
legato. ¶ Sed nunquid iudex qui non detulit appellationi in
alijs, quàm in excommunicatione poterit conueniri, ab eo
qui non eſt proſecutus appellationem ſuam, quia litem ſuã
fecit. vel quia aliàs per imprudentiã iudicauit inſti. de obli.
quæ ex quaſi delic. naſ. in princi. ar. quòd non quia culpabi-
lis fuit, eò quòd nõ fuit proſecutus appellationem, ergo age
re non poteſt iſta actione. ff. de euict. l. Herẽnius. § vlti. qua-
ſi, & ex quo tunc non poſſit proſequi cauſam appellationis,
quia annus elapſus eſt, nec ea quæ pendent ex ea, ſcilicet, q
fecit litem ſuam, vel alia huiuſmodi, quaſi eis videatur taci-
tè renunciaſſe. ĵ. e. ſolicitudinem. ff. ſi quis cau. ſi eum. § vlti-
mo. tamen ſatis credimus, quòd ex cauſis prædictis poſſit
conueniri, & ad minus condemnari poteſt in. xxx. & idem
recitat Pau. & non reprobat. ¶ Decimò ad aliquas ſupple-
tiones gloſſarum, quas Paulus hîc poſuit accedamus. In glo.
ſ. eo cum ſit, ibi, *in prædic. l. ad. furti.* ibi loquitur de appel. emiſ-
ſa poſt ſententiam. ſed glo. format quęſtionem, quando fuit
appellatum ante ſententiam. de hoc. ĵ. de ſent. excom. licet.
libro. vj. Et ibi, *ipſo iure nulla fuit*, Idem in qualibet alia ſentẽ-
tia, quoad hoc ex qua appellatio præceſſit, dicam ibi ſta-
tim. Et ibi, *aliud in ſententia ex qua*, in alijs verum eſt, quòd
25 appellatio ſequitur ſententiam. Nam † ſi appellatur à ſen-
tentia excommunicationis, eius effectus tunc non ſuſpen-
ditur. ĵ. c. paſtoralis vbi de hoc, ſed quando appellatio eam
pręcedit, tunc vtrobiq; eſt idem: quia ſiue ſit definitiua, ſiue
excommunicationis, non tenet, ex qua appellatio legitima
præceſſit. & ibi, *medio tempore*, dic vt. ĵ. de ſenten. excom. c.
licet. libro. vj. *& in fine*, de hoc. viij. quæſtione. iiij. in ſumma
in glo. penultima. in fine idem Pet. ĵ. eo. vt debitus. & Spec.
tit. de appel. §. qualiter ver. ij. ¶ Hoſtien. contra, quia ille do-
minus ſuccedit loco illius: contra facit de voto. magnæ. §.
26 tunc igitur hinc eſt, quòd dicimus, quòd ſi † appellans non
proſequitur appellationem intra terminum ſtatutum rata
manet ſententia. ſ. eo. cum ſit. primo reſponſo. nec ſequitur
iudex non poteſt procedere, ergo illud tempus non currit
in anno appellationis, quia appellatione pendente, quie-
ſcit officium iudicis. ĵ. c. ſignificante. quia eſt abſurdum, ſci-
licet quòd dilatio debeat deduci appel. quia ſecundum hoc
excederet vltra terminum huius ſecundum Hoſtien. ſecus
vt in Spec. de teſte. § j. d. ver. quid ſi aduocatus de quo ſcri-
pſi. ſ. e. c. cum parati.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ſi non fuerit proſequutus, quòd nihilominus iudex de im-
pedimentis electi cognoſcet.*
2 *Appellationem extra iudicium, teneri quem proſequi infra annum.*
3 *Appellatione interpoſita ad papam, quòd nullus etiam legatus papæ
ſe intromittere poßit,*
4 *Inferiorem nullo modo tangere debere ad cauſam à iudice appellatio
nis intentatam.*
5 *Legatum de conſenſu partium cognoſcere debere ad cauſam inſtruen
dam.*
6 *Appellationis proſequendæ tempus à quo die currat.*
7 *Exceptiones nullas admitti, contra electum confirmatum.*
8 *Appellans ſi infra terminum appellationi præfixum, non fuerit pro-
ſecutus, ſuper negotio electionis emiſſo iudicem procedere poſſe.*
9 *Vagabundi, an ad electionem vocandi ſint.*
10 *Monachi deſtinati ad prioratus, an vocandi ad electionem abbatis ſint.*
11 *Inferiorem cognoſcere poſſe an ſua ſit iuriſditio non derogando appel
lationi.*

¶ CAP. XLV.

Conſtitutus in præſentia
1 noſtra. Caſus, Licet † appellans non fuerit
proſecutus nihilominus iudex, de impe-
dimentis electi cognoſcet &c. Hoc dicit pri-
mò pro ponitur partis narratio imò ſe-
cundo

cundo ibi, *intellecto.* Papæ Martinus & iudicum datio hęc
eſt cõis diuiſio. ¶ Expone literã, *tranſtulerunt.* hæc tranſlatio
votorum, hodie non admitteretur: niſi ſecũdum decre. quia
propter. Innoc. Dicebat hîc Petrus hoc verũ, eſſe in electio
nibus, in quibus ſeruanda eſt forma illus concilij, quia pro-
pter. ſed in alijs ſecus. & de hoc. ſ. de elect. ſcriptum eſt in gl.
procuratores. & in gloſſ. qualiter, *& Epiſcopo*, notat Hoſti.
quòd in forma compromiſſi facti in plures ad eligendum
pronunciatio ſit facienda per vnum. quod dic vt. j. de elect.
ſicut cum. libr. vj. *expreſſe*, ſcilicet quia non tranſtulerãt vo
ta in Epiſcopum, ſed vnà cum Epiſcopo aſſenſiebant in il-
lum ſecundum Innocen. ſed Hoſtien. intellexit quòd dede-
rant illi expreſſam poteſtatem pronunciandi electionem,
contulit, eligeodo tantum: vt. j. dicam, *Vincen.* quàm eligere-
tur Archi. poſt electionem verò illius ſtatim elegerũt P. ſub
diaconum Papæ. & de hoc loquitur finis. *Epiſcopo*, quia com
miſerunt voces ſuas Epiſcopo & cõcordat de elect. ſcriptum
derogaret. ſ. iſtam legitimam inueniret Innocen. repetit. hoc
Hoſt. de cõſuetudine angliteria. quia appellationes ad Papã
ſubmittant ſe tuitioni metropolitani de qua. ſ. eod. cum
teneamur, *decani.* in Archid. i. decani electi. & per hoc pa-
tet quòd non ſiebat proceſſus de conſenſu partium, *cauſam.*
vt ſic plenius inſtruetur: & ſic inſtruere poſſet Papã ad quã
properabat, & fortè non poſſet pacificare partes Hoſtien.
aſſenſu omni. ¶ Expone vt ſupra in tertia glo. intra annum.
2 Nota quòd appellationem † extra iudicium tenetur quis
proſequi intra annum quod ſateor verum, computato an-
no, à die quo ſit contra appellationem: quia tunc incipit
appellationẽ, quia tũc incipit appellatio tenere, & non ante
diem grauaminis. C. de præſcript. xxx. annorum. l. finali. §. il-
lud autẽ. & §. fi. & patet in conſti. clemen. eo. tit. ſicut appella-
tionem. Et ſunt hæc vera, niſi recedatur ab appellatione, vel
quia appellans renunciat. j. c. ſolicitudinem: vel quia ille à
quo appellatur, reuocat grauamen. j. eod. cum ceſſante ibi.
Cum potuiſſent. id eſt præſumuntur potuiſſe facilius enim in
ueoitur nuncius, quàm procurator, & per talia loca tranſi-
te poſſet primus, per quæ non poſſet ſecundus. *Ne tamen.*
quaſi dicat. & ne illi. xj. non ſunt admittendi ad proſequen-
dum appellationem, tamen ſi volunt excipere, nõ tanquam
appellantes audiendi ſunt. Quod intelligas hodie verum, in
eo qui ſeruaſſet formam decre. vt circa de elect. libr. vj. aliâs
ſecus quod dic in in clemen. de ele. conſtitutionem. §. penulti
mo. ſed nec coguntur excipere niſi velint. Vnde eis non ex-
cipentibus, mandat inquiri de his quæ infra ſequũtur Inno.
peremptorias. quanuis princeps dilatorias exceptiones indul
geat & remittat peremptorias not. C. de preci. impe. offer. l.
quoties. Goffre. *exceptiones.* oppoſitas contra electum in de
canum qui confirmationem petebat. Sed contra in princi-
pio, vbi dicit quòd Epiſcopus contulit decanatum, ergo nõ
petebat confirmationem: ſed expone contulit decanatum. i.
ius in decanatu, ſeu ad decanatum per electionem tribuit:
nec hoc caſu elidendo intelligitur confirmaſſe de hoc. ſ. de
elect. cum inter Tanc. Vel dic hic, quòd vocat exceptionem
cauſas propter quas petebatur electio caſſari ſæpe enim ta-
lis exceptio vocatur actio. j. de accuſa. ſuper his. Vel dic ꝙ
ſi & pro confirmato habeatur, excipitur contra illum. de ſ.
cauſa poſſeſ. cum olim. ſecundum inno. ad hoc. j. c. proximo
facto epiſcopi. i. iuris ſibi acquiſito per collationem Epiſcopi.
Innocen. *minor.* modo Innocen. l. ex quo facto. nunc con-
tendit vel aſſerit ſe ius habere, ſponte vt aſſerũt aduerſarij,
prætermiſſus. id eſt contemptus. Innoc. vel propriè vt in glo.
impetratis. & poſſent eſſe caſus confirmationis ſecundæ, de
quo dic vt ſupra de elect. auditis. & c. congregato. *alioquin.* i.
ſi de renunciatione non conſtat, nec apparet in tranſlatio-
ne votorum in Epiſcopum facta, id eſſe actum, quod allega-
batur: quòd ſi apparet id actum, Epiſcopus cum illis eligit
ex ipſis. ſic. ſ. de elect. qualiter. in fine. ¶ Supple gloſſas ſecun
dum Ioan And. in glo. ſed qualiter ibi. *c. licet.* &. j. de accuſa.
ad petitionem. & ibi, *Ioan. dixit.* reprobans id quod quidam
dixerant, quod ſummatim poterat examinator ſicut Metro
politanus. j. e. ſolicitudinem. Nam ſecũdum hoc, non remit
teret cauſam inſtructam: & ibi. *Tancre. dixit.* & Vincẽ. & ibi,
interueniſſe. quod non videtur per literam hic partem con-
tradicentem ibi, in fine. Vel ſecũdum Inno. negabatur pro-
pter appellationem, negotium deuolutum, vel dicebatur re
nunciatum appel. per curſum anni ad hoc. j. eo. Romana. §.
ſi verò. lib. vj. Vel dic ſecundum Hoſtiẽ. quòd partes erant
ad arma paratæ & periclitabatur & ſcandalizabatur eccle-
ſia. ff. de vſuf. l. ęquiſſimum vel ſecundum Phi. hic narratur
factum. Goffre. dicit hoc ſpeciale, in legato de latere, vt cau-
ſam per appellationẽ delatam ad Papam, examinare poſſet
per ſe, vel per alium, vt magis inſtructam remittat, ſicut &
alia in dño ſunt ſpecialia de offi. lega. c. penul. Vel dic, ꝙ iſte
legatus priuilegium habebat cognoſcendi de appellationi-
bus interpoſitis ad Papam: de hoc dixi. ſ. de eo qui mit. in
poſſ. cum veniſſet ſuper. iij. glo. In glo. *duas*, ibi. *cum nobis olim.*
vbi de hoc. & . xxviij. diſt. priuſquam in glo. *quod ei licuit.* in fi-
ne. Sed contra. ſ. de renunc. admonet. ſo ſecundũ Hoſti. quan
do quis eſt diſcorditer electus etiam ſi aſſerit, etiam ſi ſit ap-
pellatum ad Papam, quòd ex quo plenum & pacificum ius
non habuit, renunciare poteſt vt hic. & idem in concorditer
electo, qui nondum aſſerit ſecundum eum, vbi verò plenũ
ius habuit, non renunciat ſine authoritate prælati. vt in cõ
trario, licet quoad ius ſuum, valeat renunciatio de hoc vlti-
mo dicam de renunc. quod in dubijs. de electo verò an re-
nunciet poſt conſenſum, notatur de tranſla. c. ij. & de elect. ſi
3 electio. lib. vj. ¶ Primò opponitur quia † de appellatione in
terpoſita ad Papam, nullus etiam legatus Papæ ſe intromit-
tere poteſt. ſ. de offic. lega. c. ſtuduiſti. & c. licet. &. j. c. vt no-
ſtrum. & . ſ. de offic. dele. paſtoralis. §. j. & §. quia verò. cum ſi-
milibus. Super quo vide quæ ſcripſi. ſ. e. c. ſuper glo. ſed qua-
liter in. iiij. ſuppletione. Circa hæc autem ſcilicet qualiter
de appellatione interpoſita ad Papam vel ad alium ſuperio-
rem, legatus vel alius ſe intromittere poteſt. Diſtinguit Hen
ricus, quia aut quæris de illo à quo eſt appellatũ, aut de alio
ſi de illo à quo eſt appellatum, maximè extra iudicium, tunc
aut quęris nũquid iudex à quo appellatum eſt, cognoſcet &
cognoſcere poſsit ſummatim de probabilitate ipſius cauſæ
appellationis extra formam iudicij intra ſe deliberando, &
ab alijs inquirendo, an cauſa propter quam eſt appellatum,
ſit probabilis & iuſta vt ſi ſit deſiſtat à grauamine illato vel
comminato vel reaſſumat iuriſdit. iuxta. c. cum ceſſante. j. e.
tit. à iudice. e. tit. lib. vj. Et dic, quòd ſic vt probatur in. c. alle.
cum ceſſante ibi, cùm dicit. *Saniori vſus conſilio &c.* & in di-
cto. c. ſi à iudice ibi cum litera dicit, *cum id per ſe videre habeat
&c.* vt hoc notat Io. ij. q. vj. ad Romanam. j. glo. j. in fine ver.
ad hoc. dico, *quòd ſi iudex &c.* & Archid. ibi, & in. c. alleg. ſi à
iudice. Et idem notant Tanc. & Goffre. j. e. vt debitus. Aut
quæritur vtrum cognoſcet & cognoſcere poſsit de veritate
cauſę appellationis iudicialiter & in figura iudici. Et tunc, re
fert, quia aut quæris nũquid poſsit ſe intromittere ad inſtã-
tiam ſeu requiſitionem appellati proſequentis coram eo ius
ſuum, ſuper eo de quo dicitur appellatum: & aduerſario exci
piente de appellatione replicantis, & negantis appellationẽ
vel dicẽtis nõ fore intra. x. dies appellatum, vel tẽpus appella
tionis proſequẽdę effluxum vel ſimilia. & ſic conſequenter &
indirectè. de nullitate ſeu de ſtatione ſeu de viribus appel-
lationis cognoſcendo. Aut nunquid poſsit ſe intromittere
principaliter & directè, de cauſa appellationis cognoſcen-
do. In primo caſu, refert aut ſuperior nondum incœpit co-
gnoſcere de cauſa appellationis ad eum interpoſitæ: & tunc
non poteſt ſe intromittere, vt fuit hic. & argu. op. j. eo. Ro-
mana. §. ſi verò vocatis partibus. lib. vj. ¶ Aut ſuperior in-
cœpit cognoſcere de cauſa appellationis, ad eum interpoſi-
tæ, & tunc non poteſt ſe intromittere, quia tunc ad cauſam
4 † à iudice appellationis attentatam, nullo modo inferior
tangere debet: vt. ſ. de offic. dele. c. paſtoralis. § primo ſecun-
dum Innoc. & Hoſtien. & Abbatem hic in ſecundo caſu. c.

quando vult cognoſcere de ea principaliter & directè. Et dic quòd non poteſt. ij. quæſt. vj. de certo vbi dicit vt nihil prius &c. vbi hoc notant Hu. & Lauren. Pro hoc facere in eo. cauſa. & quæſtione. c. quoties Epiſcopi &c. ratio, quia iudex à quo eſt appellatum non cognoſcit iudicialiter an appellatio ſit fruſtratoria vel non iuſta, vel nõ quia prælati ſemper parati eſſent appellantes grauare. & pronunciare appellationem fruſtratoriã, vt notant Lau. & Archid. in. c. alleg. ad Romanam. Idem videtur notare Ber. j̃. e. ſollicitudinem glo. ſed ver. dicit Hoſtien. quòd idem eſt, quare iudex de cuius iuriſditione dubitaſ, poteſt cognoſcere an ſua ſit iuſditio vel non: & tamen iudex à quo eſt appellatum nõ poteſt cognoſcere de appellatione: quia agitur de iuriſditiune quæ redditur in inuitum. ff. de ver. obli. l. inter ſtipulantẽ §. j. De appellatione verò ideò nõ cognoſcit, qa agiſ de iuriſditione ad ſuperiorem tranſlata, de qua ſuſpectus & inferior cognoſcere non poteſt. xxj. diſt. inferior. ſ̃. e. ad hæc ſicut aſſeris. Non ergo poteſt iudex à quo eſt appellatum, de appellatione cognoſcere, niſi prout eſt dictum. Vel niſi fortè prout in ſequẽtibus dicetur de alio. Si ergo quæritur de alio, quã de illo à quo fuerat appellatũ, tunc refert, aut quæritur nunquid poſſit ſe intromittere, & valebit quod faciet, ſi Papa poſteà factum approbauerit in caſu vbi ad eum eſt appellatũ: & dic ꝙ ſic vt hic fuit ſecundum Hoſti. qui dicit, quòd ex iſta quæſtione periclitabatur eccleſia: & propter potentiam partiũ oriebatur ſcandalũ: hinc & inde: ideò legatus prędictus voluit occurrere ex officio ponẽs ſpem in Papam: quòd ratum haberet factum per ipſum ar. ix. q. ij. Lugdunenſi: & ſic proceſſit vt Papam inſtrueret, qui & ratum habuit. Et hunc putat verum multum huius. c. Aut quęris nunquid poſſit ſe intromittere, & quod faciet, valebit etiam ſi papa factum non approbauerit, & tunc dic vt Tan. & Ber. hic quia aut quæris vtrum poſſit hoc facere, ſine conſenſu partium. & dic quòd non: vt. ſ̃. de offi. legati ſtuduiſti. & c. licet. Aut de conſenſu partium, & dic quòd ſic quem conſenſum credunt hic interueniſſe adhoc vt cauſam magis inſtructam remitteret ad Papam. C. de rela. l. j. & . ij. & . j̃. e. c. intimaſti ſecũdum eos. Et iſtum intellectum approbant Garſi. Cardi. Gof. & Io. and. j̃. de elect. c. cupiẽtes in prin. ſuper verbo ſedis exauien. lib. vj.

5 Et intellige bene, quòd de † cõſenſu partium, legatus poteſt cognoſcere ad cauſam inſtruendam, & per modum & ad finem duntaxat inſtructionis aliâs autem etiam ſi partes conſentiant, ſi ipſe vel alius de appellatione ad alium ſuperiorẽ & ſpecialiter ad Papam interpoſita cognoſcat non valet vt notat Hoſti. j̃. e ſollicitudinem vbi dicit quòd ſi partes, ſcilicet Epiſcopus & appellans cõſentirent ꝙ Archiepus de appellatione ibi interpoſita cognoſcat, nõ propter hoc poſſet cognoſcere cum iuriſditionẽ papę nõ poſſunt in alium ſine ſpeciali eius Papę licentia prorogare: vt. le. & no. ſ̃. de fo. cõpe. ſigni. Et ſic intellige quod notatur. ſ̃. e. directę ſecundum eum, & hoc ſatis probaſ in. c. allegato ſolicitudinẽ §. nos igitur. quando dicit. *Cognoſcere omnino non valet*, quæ ratio habet locum etiam in alijs ſuperioribus, ergo idem ius. ff. ad l. Aquil. l. illud. extra. de offi. vicar. c. vno in cle. Et quod dictũ eſt de conſenſu, intellige ſiue præcedente, ſiue ſequente proceſſum cauſę inſtructionis factum per ipſum legatum de latere, vt quia cõtra dictam aſſertionem ſeu relationẽ ipſius, nihil obiectum fuit: imò voluerunt ei ſtare aliâs contra: arg. ſ̃. de proba. quoniam contra & de teſti. cum à nobis ſecundum Hoſti. hic. Et idem recitat. viij. q. iij. talia ſuper verbo non poſſumus: & G. in extrauag. Ioan. xxij. execrabilis ſuper verbo ſublimitatem. ¶ Secundò opponitur quia nõ poteſt celebrari electio partim per viam compromiſſi, & partim per aliam viam, de elect. quia propter. ergo hæ electiones nullæ. Solutio ſecundum Innocen. hodie trãſlatio votorum non procedit, niſi ſeruata. c. quia propter quod intellige de tranſlatione votorum, tanquàm in compromiſſarium: de qua in. c. cum in iure. & . c. cũ in cauſis. ſ̃. de elect. Sed tranſlatio votorum tanquam in procuratorem, de qua in. c. ſcriptis de elect. bene fit, non ſeruata illa forma, vt de elect. c. penultimo. lib. vj. Et intelligas primum de electionibus in quibus forma requiritur de qua ibi dixit Lignanus & de hoc dixi. ſ̃. ¶ Tertiò opponitur de. c. quoniam contra. ſ̃. de proba. de. c. cum à nobis. ſ̃. de teſti. Goffre. dicit quòd ſpeciale eſt, in Cardinali, & legato quòd eis ſolis credatur ideò eis creditur. vt hic & . ſ̃. e. cum parati Hoſtien. dicit quòd partes voluerunt ſtare relationi & non contradixerunt, vt fortè in Cardi. eſt ſpeciale, quia ei ſecundum conſuetudinem curiæ creditur ſuper quo remittit Hoſtiẽ. ſ̃ de fide inſtru. c. quod ſuper his. ideò autem de cõſuetudine dicit, quia dicit Clemens quòd cuius, ꝙ de rigore ſecus vt notatur Specu. de teſte. c. j. verſi. *quid ſi aduocatus*, ſecundum Hoſtien. Nouella ſed tu dic, quòd de iuris rigore, non creditur. vj. q. ij. ſi tantum & . c. placuit & de teſta. cùm à nobis de ſtilo curiæ creditur in his quæ pertinent ad eius officium: vt dicit cle. iiij. de quo vide in Specu. tit. de teſte. §. j. ver. quid ſi aduocatus hoc tamẽ ſtetit Papæ relationi, quia non contradixerunt partes: de quo dic vt dicã
6 j̃. e. in timaſti Lignanus. ¶ Quartò opponitur tempus † appellationis proſequendæ currit à die appellationis interpoſitæ ſecundum cõmunem opinionem. C. de temp. app. l. vltima. & cle. ſicut. e. tit. vt dixi. ſ̃. e. perſonas: & . c. ex ratione: ſed hic non fuit appellatum ab aliqua ſentẽtia vel actu, ergo nõ currebant tempora. Solutio ſecundum Inno. currunt etiam extraiudicialiter, ſicut iudicialiter. ſed disformiter, quia incipiunt currere à die interpoſitæ appellationis: ſi iudicialiter appellatur: ſi extraiudicium, currunt à die illati grauaminis, & probatur in dicta cle. ſicut. Et eſt ratio, quia ſi extraiudicium appellatur, nõ granatur tempore appellationis, ideò non currũt niſi adueniente grauamine, Lignanus & de hoc dixi. ſ̃. ¶ Quintò opponitur Epus contulit decanatum Collatio habet vim electionis & confirmationis, de elect. cum inter canonicos: & . c. ne pro defectu. Et vtrobiq; notatum eſt, & not. etiam e. tit. ſi compromiſſarius. libr. vj. Sed contra
7 † electum confirmatum, nullæ admittuntur exceptiones, niſi criminis cum infamia. j̃. c. proximo So. dicit Inno. quòd contulit, id eſt elegit vel hic nõ opponebantur exceptiones, ſed erat actio pro hoc facit de cauſa poſſ. cum olim. Vel dic, quòd habeatur pro confirmato tamen poteſt excipi de cauſa poſſ. cum olim. Primus autem intellectus eſt verior, quia Epiſcopus conferre non potuit, quia poſt electionem debet vt Epus confirmare: de elect. cum inter Lignanus. ¶ Sextò opponitur quia effectus appellationis ſaltem iuſtè, eſt quòd poſtquam per eum eſt deuolutum negotium ad ſuperiorem attentata poſteà reuocentur. j̃. e. vt noſtrum: & de app. accedens: & . j̃. e. c. bonę. Innoc. hic ſuper verbo, *confirmationis effectum*, ſoluit dicens, quòd hic appellatio nõ fuit iuſta, & ideò non retardatur confirmationis effectus: ſed ſi eſſet iuſta, bene retardareſ: & ſi procedereſ, vltra reuocaretur hoc ipſo, quòd factum eſſet poſtquam tranſlatum eſſet negotium ad ſuperiorem per appellationem vt in contrarijs. Subdit tamen, quòd ſi confirmatus poſſeſſionem haberet, nõ obmitteret propter appellationem vti commodo poſſeſſionis: ſed ſi poſt probaret alius cauſam appellationis, reſtitueret iſte fructus: vt. C. de rei vendi. l. ſi fundum: & . C. credi vendi. pigno. impe. non po. l. j. Credit etiam Innocen. quòd non eſt audiendus appellans, ſi appellaret tantum, nec confirmatus inueſtiretur: quia ſi confirmatio non extinguitur per appellationem, ergo in omnibus debet ſuum effectum conſequi: ſed appellandum à grauamine quod ſit in ipſa confirmatione vel potius ab ipſa confirmatione, poſtquam eſt, ſic appellatione ſuſpenſa: vt. ff. ad Turpil. l. j. in fine. & per conſequens, omnia alia ſuſpenduntur, & ſic intelligitur & prædictũ. c. vt noſtrum. ſecundum Innocen. qui dicit etiam eſſe hic repetenda notata ſua. ſ̃. de cauſa poſſeſſ. c. dilecta. Subdit tamen, quòd plus placent ſibi ea quæ ſcripſi poſt eum infra in prima quæſtione. Et adde etiam omnino, quæ ſcripſi ſupra capi. conſtitutis primo in tertia quæſtione.

¶ Collectarius cõſtitutus Abb. ponit caſum breuem, quòd

licet

8 licet appellans † intra terminũ appellationi præfixum appellationem nõ fuerit proſecutus ſuper negotio electionis emiſſam, iudex procedere poteſt. In Archiepo tamen hoc locum non haberet vel alio, qui per viam ſimplicis querelæ adiri nõ poſſet: vt legit & notatur. j.c. interpoſita. ſ.e.accepta. Item nec habet locum ad partis inſtantiam hodie quod hîc dicitur, de elect. cupientes. libr. vj. & c. cõſtitutionem. in cle. Semper tamen officium remanet iudicis in talibus, vbi agitur de periculo animæ vt hîc in fine. ſ. de excep. exceptionem. Ad quod vide Cardi. in dicto. c. cupientes. § cæterum ſuper verbo contumaciam omnẽ. ergo omnes vocandi ſunt ad electionem valet tamen conſuetudo vt nullus vocetur: vt de præ. cum in eccleſijs. lib. vj. de conſue. cum dilectus.

9 ¶ Sed nunquid vagabũdi † ſunt vocandi ad electionem credo quòd non Et ita no. & Compo. de elect. quia propter recitat Archid. in prædicto. c. in eccleſijs, licet dicas tutius eſſe quòd vocentur. ¶ Sed nunquid ſi Papa mandat aliquẽ recipi in canonicum, & in fratrem vocabũtur abſentes. Archid. notat ibi, quòd nõ quia meritum obedientiæ excuſat. Vnde ſufficiunt ad hoc præſentes ſicut in alijs negotijs, vt notatur de conſti. cum omnes. Tamen bene debet fieri in cõmuni, aliâs non valeret ſecundũ quod notatur per eum, de con. præſi. c. & lxiij. diſt. nullus. ſecus ſi mandaretur tanquam ſingulis, ſicut quando mandaretur recipi inueſtitus, vt ibi. &

10 Compo. de reſcript. eam. ¶ Sed nunquid monachi † deſtituti a prioratu vocantur ad electionem Abbatis videtur quòd ſic de priuil. volentes in fine. Sed Archid. ibi. ſ. contra & Ioã. And Innoc. & Cardi. & vide Innoc. de reli. do. c. fina. derogaret. ſ. quod facere poterat ſecundum Inno. cum eſſent extra iudicialis appellatio propter quod appelans, eam corã quocunque iudice ſuo proſequi poterat: vt ſi appellans opponat, dicens quòd iudex non debet ſe intromittere de appellatione emiſſa ad Papam, pars aduerſa poteſt negare appellationem, vel opponere quòd nõ deuoluit: vel aliam nullitatem, & valebit proceſſus, niſi appelletur: facit ad hoc de reſcript. ſuper literis. Et quia nullitatem appellationis, poſſunt partes opponere ante lit. conteſt. & poſt. Ad quod vide quæ col. de except. paſtoralis hodie tamen iſta locum non habent in cauſis elect. Epiſcopalium vel ſuperiorũ, vt in. c. quanuis de

11 elect. lib. vj. § cæterum. Dic etiam, quòd inferior † poteſt cognoſcere, an ſua ſit iuriſditio, nõ derogando appellationi vt hic ſecundum Innoc. & ſic ſecundum eum Ber. & Hoſtien. legatus de latere nõ cognoſcit de appellatione ad Papam interpoſita: ſed contrarium no. Io. ij. q. vj. decreto. ſed Archidi. & Cardinalis tenent primam ſentẽtiam in dicto. c. Cupientes. ſuper verbo examen. ¶ Quid ſi non opponatur in dicto caſu, de appellatione: ſed tacitẽ pronunciatur corã inferiore credo quòd valeat per ea quæ not. hic Innocen. in fine aliâs appareret, quòd fraudulenter tacentur vt credo biennium hodie in appellationibus interpoſitis ad ſe ab occaſione electas poſtu. vt proſequaẽ debet iter arripi intra mẽſem: quod dic vt de elect. ſtatuimus. & dicto. c. cauſam in cle.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fruſtratoria, quod electionem confirmari non impediat.*
2 *In apoſtolis datis in appellatione ſecundo quid contineri debeat.*
3 *Electio vbi proprie ſit.*
4 *Teſtimonium populi ſine examinatione, an ſufficiat.*
5 *Appellationis cauſam rationabilem non caſſare quod factum eſt ante appellationem.*
6 *Appellationem non valere à confirmatione facta etiam in forma iudicij.*
7 *Appellationem extra iudicium non fieri propriè à præterito ſed à futuro grauamine.*
8 *Superbiam commune nobilitatis malum eſſe.*
9 *Hominem conſiderandum eſſe in ſe non in alienis.*
10 *Appellantem à diffinitiua, proſequi poſſe cauſam non expreſſam.*
11 *Confirmatio vbi ſit ſine cauſæ cognitione confirmatum poſſe poſt. x. dies repelli per viam exceptionis.*
12 *Patriam electi ſpectandem eſſe & quare.*
13 *Appellationem ſuſpendere effectum iudicati.*
14 *In appellatione, an ſit neceſſe cauſam exprimere. & num. 16.*
15 *Iudicem vbicunque à iure communi recedit debere cauſam exprimere.*
17 *Appellans an poßit aliam cauſam proſequi, quàm in appellationem expreſſam.*
18 *Appellantẽ ex vi appellationis non eſſe admittẽdum ad aliã cauſam exprimendam ab illa à qua appellauit.*
19 *Lite pendente nihil innouandum eſſe.*
20 *Superior vbi incipit de appellatione cognoſcere quòd nec epiſcopus vel alius inferior, poßit dari poſſeßionem de qua agitur.*
21 *Modi agendi contra confirmatum, qui ſint.*
22 *Exceptionem etiam admitti contra conſecrationem vel ordinationẽ.*
23 *Epiſcopatum non eſſe quærendum propter honores vel diuitias.*
24 *Eccleſiam primitiuam caruiſſe proprio.*
25 *Epiſcopum ſine epiſcopatu videri irriſorium eſſe.*
26 *Iura variari ſicut variantur tempora.*
27 *Eccleſiam quæ perſecutionibus & martyrijs creuit factam eſſe maiorem potentia & diuitijs. ſed minorem virtutibus.*
28 *Probationis oblationem nihil facere in appellationibus extraiudicialibus.*
29 *Poſſeßionem pacificam, quando dicatur quis habere.*
30 *Poſſeßionẽ fundum de cuius dominio agitur poſſe lite pendente ſeruitutem petere ad illum fundum.*
31 *Ad excipiendum quare quis potiùs admittatur, quàm ad recuſandum vel denunciandum.*
32 *Accuſationes odioſas eſſe.*
33 *Exceptionem nihil aliud eſſe, quam actionis excluſio.*
34 *Confirmationem factam prætextu alicuius appellationis ſequentis, non ſuſpendere.*
35 *Appellatio extraiudicialis, quos effectus habeat.*

¶ *CAP. XLVI.*

Conſtitutis.ii. ¶ Caſus. Appellatio
5 † fruſtratoria electionem confirmari nõ impedit, & primò narrat factum: ſecundò ibi, nos ergo ponit deciſionem: tertiò proteſtaẽ ibi, *ſi quid tamen*, ¶ Expone literam. *Canorem cretenſem*. iſte erat coelectus cancellarij, cui ſcribitur & fuerat iſte electus, per decanum eccleſiæ vacantis & cancellarius per cantorẽ, vt. j. dicetur, *intimauit*,

a ſuper Apoſtolis † datis in appellatione, ſecundum Hoſtien. in quibus debet hoc cõtineri quis, contra quem, in qua cauſa, à quo, & ad quem appellauit. de quorum formis remittit Hoſti. ad ſummam. e. tit. § qualiter. & ſub § ſequenti vide & in Specu. iiij. parte. c. § ſequitur videre, *electionis*, faciendæ. & aliud, cùm præfigitur ad tractandum de his. ſ. de elect. eccleſia. ij. *Obedientiæ*, hîc prælatus faciebat hanc abiurationem: vnde hoc addere potuit: ſed hodie ſcrutatores illud mediũ obmittũt, *abiurauit*, talis abiuratio poſſet fieri de matronis, quibus, etiam de frigi. ſraternitatis. Idem quando iudex procedens ex officio vult partem iuramento & in cauſa electionis ſi non apparet contradictor, quòd curia ſeruat ſecũdum Hoſtien. Idem quando fit generalis inquiſitio de ſtatu eccleſiæ de cenſi. Romana § ſanè. lib. vj. *ſecundum Deum*, hæc debet eſſe prima conſideratio eligentis. Et refert hic Hoſtien. de tribus compromiſſarijs. datis ad eligendum in eccleſia Lugduneñ. qui iurauerunt, quòd ſecundum Deum & conſcientias ſuas, prouiderent de vtiliori, qui cum concordaſſent in filium. Comitis foreſij, alter noluit illum eligere, niſi per capitulum abſoluentur ab illa parte iuramenti, ſecundũ deum, cum in illa nil eſſet de deo. Quia abſolutione à capitulo obtenta, elegit illum nõ ſecundum dominũ, ſed ſecundum conſcientiam: qui tamen vt refert, bene rexit & amplificauit eccleſiam. Et iuxta Hoſtiẽ. habebat iuſtã cauſam. Et dixit, quod hæc erat ſecunda conſideratio eligentis, nõ quòd taliter qualiter: ſed quod iuſtè cõſcientiam informet, *ſuam*, hæc tertia ſecundũ Hoſti. quod quantũ eſſe poteſt, ſibi notũ eligit & nõ ignotũ inquirat ergo. ſ. de elect. cũ terra, *de duobus*, refert

Innoc. quoſdam dicere, quòd hoc eſt hodie contra formam
concilij, quia propter videlicet quando eligere debentes ſic
ſe adſtringerent ad duos tantum. Sed ipſe tenet & Hoſtien.
poſt eum, quòd de duobus tantum poteſt fieri ſcrutinium,
& compromiſſum cum hoc non inueniatur prohibitum. ſ.
de tranſla. c. ij. ver. ſed neq; imò inuenitur conceſſum. Pone
quòd non ſunt niſi duo digni in collegio: cum potiùs de ſuo
debent eligere. lxj. diſt. nullus inuitus. Et interdum de certa
eccleſia, de conſuetud. cum dilectus. de ver. ſigni. Abbate. Et
3 vt dicebat Hoſtien. Quando † ex pluribus, ſaltem duobus,
vnus præficitur, ibi propriè eſt electio Sed quando cómitti
tur vni pronunciatio certi in quem cóſenſit capitulum ille
non propriè eligit: ſed miniſter eſt. Et adde quod dixi elect.
cum certa, quod dixi reſtringi poſſe ad duos ſcrutinium, dic
verum de voluntate eligétium vel ſcrutari debentium, aliàs
vera ſit prima opinio, Et idem dico, in compromiſſo. *tribus.*
& ſic fuerunt ſex numero. c. *preſbiterali*. Hoſti. arguit ex hac
litera, & ex præcedenti, quòd quando vota ſcribuntur, & fit
decretum de dignitatibus & ordinibus eligentium facien-
dam mentionem & etiam clerici: ad idem. ſ. de elect. dudú.
j. quádoq; omnibus canonicis & ſic fuerút. xj. c. elegerút per
vnum pronúciando. j. de elect. ſicut cum. lib. vj. *conſtaret*, nn-
ta non eſſe examinandó. xlvij. diſt. de Petro & xxiij. diſt. qui
4 Epiſcopus in glo. ij. imò, videtur † teſtimonium populi ſine
examinatione ſufficere. xxiij. diſtinct. c. nullus. *Confirmauit.*
verbo: ſed propter appellationem de facto non inueſtiuit.
Alij dicút, quòd Epiſcopus primò detulit appellationi ſed
poſteà auditis rationib⁹ appellátis illam cótempſit, & electú
confirmauit: ſed prius dictum preualet. T. ſecundú terminat
Io. dicens quòd delationem appellationis poterat iudex re-
uocare, ſicut & aliam interlocutoriam. j. e. cum ceſſante ſi-
cut ipſe appellans, pót reuocare appellationé. ij. q. vj. ſi quis
libellos ſed hoc non credo. j. e. cum appellationibus. lib. vj.
Et vide quod dicam de accuſa. meminimus. ſ. ver. deferre,
donum. forte anaullum vel aliud ſimile donú ad hoc concor.
j. de præb. dilecto poſt prin. *vt eſt moris*. not. in modo poſſeſ
ſionis tradendæ conſuetudinem attendendá ſic. ſ. de cóſuet.
c. ij. Hoſti. *ad ſedem*. ergo hodie adſtringeret illum decre. pri-
ma de elect. lib. vj. *appellauit*. Quærit Innoc. quid ſi poſt ap-
pellationem, cancellarius habuiſſet poſſeſſionem præpoſitu
ræ & poſtea pronúciaretur iuſta appellatio, an recuperaret
cancellarius priora beneficia, maximè quæ alijs ſunt colla-
ta? Reſpondet q non, ſi erant curata vel perſonatus aliás ſe-
cus, de præbé. de multa. xxj. q. ij. ſi quis iam tráſlatus non ob.
quòd per appellationé poterit caſſari electio, & ſic non ha-
bet pacificam ad hoc de accuſa. ſuper his dicit. ij. quòd ad
hoc vt benedicatur tráſlatus, ſufficit quòd de facto habeát
poſſeſſioné ſerui bene pacificá, Et ſi ipſam paccatam de iu-
re non habeat. Caueat ergo ne ipſe iuris dubio ſe exponat,
quia per iuris errorem nó releuabiſ clericus maximè præla-
tus. ſ. de temp. ord. vel non eſt. Sed nec appellatio poteſt ſibi
prodeſſe, cui nó detulit. ſ. e. an ſit & c. cóſtitutis nec iudicis
authoritas ipſum recuſabit. j. e. dilectus. ad finé. ſ. de temp.
or. dilectus. Si autem nó eſſet appellatum & intraſſet poſſeſ-
ſionem ſecundæ eccleſiæ, ſiue quando intrauit moueretur
ei quæſtio de ſecunda, ſiue non, priora beneficia nó recupe-
rat per prædi. c. ſi quis & ſic loquatur. lxxiij. diſt. placuit. ſi ve-
rò ſit confirmatus tantum, nec poſſeſſionem adeptus, tunc
retinet priora beneficia. xcij. diſt. ſi qui Epi. Hanc glo. poſuit
etiam ipſe Hoſti. & licet dura videatur hæc opinio, tamen
vbi ponimus q in lite non erat probabilis error, ſatis eſt iu-
ridica, aliàs probabili errore eſſet prouidendum: & qui poſ-
ſet etiam in facto cóſiſtere: ad hoc de præſi. beneficia. lib. vj.
Sed quod periculoſus eſt, caueat ſibi electus à cuius cófirma
tione appellatú eſt. ne adminiſtrando perdat etiam ſecun-
dam: vt notatur de elect. auaritiæ. l. vj. *Quaſi penitus*. non di-
cit omnino nec allegatur imminens periculú, & ſic non ob-
ſtat de elect. officij. ſecundum Hoſti. *Excommunicare*. deficit,
de regiſtro ſecundú Inno. hæc litera nec appellatio poſt có-
firmationem interpoſita, confirmationis effectum debuit
impedire: quoniam à minori parte contra conſtitutionem
maiorum & ſanioris partis capituli, nulla rationabili cauſa
obiecta. vel oſtéſa interpoſita fuerat: quia decanus appellás,
rationabilem cauſam ſuæ appellationis, nec oppoſuit nec
oſtendit nos ergo &c. non eſt in anti. *rationabilem*. Sed vide-
5 tur idem ſi rationabilem expreſſiſſet, quia rationabilis † cau
ſa appellationis extra iudicialis nó caſſat quod factú eſt an-
te appellationem: nec impedit effectum vel executioné eius
de quo agitur. vt hîc. Confirmatio enim iſta, facta fuit ante
appellationem, & ſine cauſę cognitione: & ſic facta tenet. j.
c. proximo. Licet melius eſſet, quòd cum ſoléni cauſæ cogni-
tione fieret. Secus auté eſt in appellatione iudiciali, quia illa
ſuſpendit præcedentem cófirmationé, & ipſum effectum. ff.
ad Turpil. l. j. ſ. de offic. dele. paſtoralis § præterea. Item ſecus
in his quæ fiút poſt appellationem, etiam extraiudicialem,
quę per appellationem præcedentem bene reuocantur. j. e.
ad audiétiam: niſi ſic ſequela illorum quę præceſſerát appel-
lationem. Quia tunc ſicut appellatio nó ſuſpendit præcedé
tia, puta confirmationem, ſic nec ſequelam illorum, ſcilicet
miſſionem in poſſeſſionem, & hoc niſi iniamis eſſet contra
confirmatum: Quo caſu impeditur poſſeſſio. j. de accuſa. ac-
cedens. de cauſa poſſeſ. cum olim. Fatetur tamen Innocen.
quòd talis appellatio, negotium cófirmationis, transfert ad
ſuperiorem. Alij dicunt aliter. ſcilicet q hic non retardetur
poſſeſſio quia iniuſta fuit appellatio. Nam ſi fuiſſet iuſta, re-
tardaret poſſeſſio, & proceſſus habitus poſt ipſam reuoca-
retur per modum nullitatis. j. e. bonę: & c. vt noſtrum. Sed ſi
priùs habuiſſet poſſeſſionem, appellatio ſecuta nó impedi-
ret ipſius cómodum: licet poſteà probata cauſa appellatio-
nis legitima, reſtituere debent fructus interim perceptos.
C. de rei. ven. ſi fundum, & C. credi euictio. pigno. nó debere
l. j. Sed ſi appellans diceret, appello ne confirmatus inueſtia-
tur, non valet talis appellatio ſine cauſa, nec ſuſpendit cófir-
mationem: & ſic nec inueſtituram: quia à grauamine cófir-
mationis, vel ab ipſa confirmatione debuerat appellari. Sunt
etiam qui dicunt: & nó improbabiliter ſecundum Inno. q à
6 † confirmatione facta etiam in forma iudicij, nó valet ap-
pellatio nec eſt illi deferendum, niſi iuſta cauſa aſſignetur.
hic in appellatione. ar. hoc maximè in litera, quam. ſ. ſupple
ui: & de his quę fiunt à maiori parte capituli. c. primo. Si au-
tem exprimitur cauſa rationabilis, tunc ſuſpendit effectum
confirmationis præcedétis & ſententiam, vt hic à contra-
rio. Si verò appelletur à confirmatione iam facta extra iu-
dicium, non ſuſpenditur confirmatio nec effectus: quod pa
tet quia non dicitur, confirmationem non tenere, vt infra
dicam. ſ. ver. effectum valeat tamen talis extraiudicialis ap-
pellatio etiam à præcedenti grauamine: quoad deferendum
negotium. Ita quód alius præter iudicem appellationis, ſe
de negotio non intromittat niſi renúcietur appellationi ta
citè vel expreſſè de elect. c. primo. libro. vj. Appellatio enim
7 † extra iudicium, non fit propriè à præterito: ſed à futuro
grauamine. ſ. c. proximo: & c. ad audientiam: & c. conſuluit
primo & ſecundo. j. e. bona: in quibus à futuro vel inſtanti
grauamine appellatur. econtra in iudicio. j. e. vt debitus &
c. cum ceſſante. Appellatio igitur hic reprobatur, quia fuit
interpoſita à confirmatione facta in forma iudicij nulla ra-
tionabili cauſa expreſſa: ſecundum Innocen. alleg. Hoſtien.
infra. c. cum cauſam. in fine. Tunc pendemus tempus appel-
lationis, ſicut & electionis. ſ. de elect. dudum primo & ſecú
do. *non expreſſit*. quòd hîc dicitur appellantem non poſſe
proſequi in appellatione cauſam non expreſſam. ¶ Dicunt
quidam ſpeciale, cùm appellatur à facto maioris partis ca-
pituli. Sed hoc non placet Goffre. qui tenet quod not. infra
capi. cum cauſam. in vltima gloſſa. *Decernimus*. tua moue-
runt Papam ad hoc, ſecundum Hoſtienſem primum: quia
nil rationabile fuerit oppoſitum. Secundum quia quaſi
de executione hic agitur & præſcriptione contra oppo-
nentem. ſ. tit. primo ſuborta de reſti. in integrum ſuſcitata.

¶ Tertium,

¶ Tertium, quia appellatio nõnulla effectum confirmatio-
nis, qui eſt adminiſtratio quæ ſequitur ex cõfirmatione, ſe-
cundũ Inn. qui remittit. ſ. de cauſa poſſ. cum olim. *propoſita.*
à cõtrario, ſi ſufficienter fuiſſe propoſita fuiſſet impeditus
cancellarius in poſſeſſione adipiſcẽda: vt. ſ. dixi, *non inmodum
repulſum*, bieper vnam viã admittaẽ p aliam, hoc ppter diuer
ſum finẽ. Et vide qđ notaẽ de re. iur. cum quid. li. vj. *aſſecutus.*
potes ſupplere vel per te ſtaret, quominus de elec. cõmiſſa. §.
j. lib. vj. de præben. licet Epiſcopus. ¶ Supple. gloſſ. In glo. iij.
ibi, *licet ergo.* vbi de hoc. &. ſ. de elect. cum inter canonicos.
& ibi, *in ſacerdotibus.* &. j. de iure pa. quoniam. ¶ In glo. *impo
tentia.* ibi, *diuitiarum.* contra diuites ideò in Ioan. ad elbediã
quæſt. j. ſi pro eis diſpenſant. bene vide contra pela. C. nobili
tatis dixit Io. xl. diſt. illud pro nobilibus debere præſumi in
his quæ ſpectant ad nobilitatem contra eos vide quod no-
tatur. xxiiij. q. j. quoniam vetus. ſuper ver. iudicia. Saluſtius
8 in Iugurtino Superbia † cõmune nobilitatis malum eſt, com
muniter cõtra eos & contra diuites & contra eloquẽtes. vi-
de ſuper Ioua. d. & ibi, *Socrates.* &. quæſt. j. c. clericus vbi no-
tatur quãdo ſit peccatũ habere diuitias & ibi, *ſanctiſſimus.* &
j. de præben. c. vlti. Et vide quod dixi in textu, & ſuper glo.
hoc dicit & præponimus pauperem, poſt ipſius cauſam ter-
minãdo. ij. q. j. inprimis de facto poſtponimus vt dicam de
priuil. c. penul. ſuper. j. glo. Dicit Apuleius. libro de deo ſacra
tis hominem cõſiderandum vt equum in quo nõ Phaleras,
non baltei. i. militaris ornamenti pellimina cõſideramus ſed
nudum equũ, vt ſit ad ſpeciem honeſtius, ad curſum vigoro
9 ſus, ad vecturam validus ſit. Et homo † conſiderandus eſt in
ſe, non in alienis, aliena dicens quę per fortunam vel paren-
tes largita ſunt. Dicit ergo ſic ad literam. ſi generoſus es, pa-
rentes laudas, ſi diues, non crede fortunæ Concor. his ſene.
opinio. lxxx. & lxxvj. Sicut dicit hoc laboramus errore, ꝙ ne
minem ęſtimamus eo quòd eſt: ſed adijcimus illi ea eſſe, qui
bus adornatus eſt: & ibi, *per iura prædicta.* Dicit Hoſti. atten
dendum qualitatem beneficij, & ſitum ipſius, nam dummo
do perſonę nõ ſunt inhoneſtæ propter neceſſitatem & vti-
litatem eccleſię pręfertur nobilitas & ſecularis potentia ſciẽ
tiæ de elect. officij. Quandoq; ſcientia potentię. e. tit. in cau
ſis. in fine. Quandoq; pręferendę ſunt diuitię vtriq;, ſcilicet
potẽtiæ: & ſcientię: vt ſi eccleſia eſt ſic grauata ęre alieno, ꝙ
reſpondere nõ poteſt voracitate vſurarum, niſi per diuitem
ſubleuetur. ar. de accuſa. §. ſi. x. q. ij. hoc ius ceſſantibus prędi-
ctis, cõſiderationibus licet prędicta gradum adijciant ſemp
confirmatur: non obſtante primo gradu electus per maiorẽ
& ſaniorem partem capituli. *& in fine.* & c. ſequenti. lib. vj.
In glo. ex hoc litera ibi Io. & Da. & Goſ. Quod videtur ve-
rius per literam aliam authen. tunc & c. Hoſti. dicebat quòd
non admittetur appellans, ſed ex officio iudex inquiret. ſ. c.
proximo. Sed opponitur, quia conſtat vt not. j. eo. cum cau-
10 ſam in glo. ſi. ꝙ † appellans à definitiua proſequi poteſt cau
ſam non expreſſam: ſed confirmatio habet vim definitiuæ
ergo non expreſſam proſequi poteſt appellans à cõfirmatio
ne. Solutio dicit Innoc. illud verum, quando fit confirmatio
ſeruato ordine iudiciario vt libello oblato. lit. conte. & aliàs
ipſo ordine iudiciario ſeruato, vbi notatur hæc ſolennitas
non ſeruatur. Sed fit confirmatio præmiſſa tamen cognitio
ne ſummatur. Illa tunc confirmatio non poteſt dici definiti
ua, ſed præceptum vel factum iudicis, in quo dicit neceſſe
cauſam appellationis proſequi. exprimi nec poteſt aliã pro-
ſequi, quam expreſſam dici poſſet quòd cum hodie neceſſa-
ria ſit in confirmatione ſolennitas decre. vlti. libro. vj. quòd
confirmationes habeant vim definitiuarum. *& in fine.* imò
tene. quod habes de elect. vt circa & c. conſtitutio. libr. vj. &
in cle. e. tit. conſtitutionem. In glo. vltima ibi, *cui damus.* & j.
de porcur. qui ad agendum. lib. vj. Et ibi, *præſumitur.* dicebat
Hoſtien. ꝙ tolleretur hæc præſumptio per iuramentũ per
iura quæ ſtatim alleg. de hoc dicit vt ſcripſi. j. in. vj. quæſtio
11 ne. ¶ Collectarius. *Confirmatur.* vbi † fit confirmatio ſine
cauſæ cognitione. Confirmatus poſt decem dies poteſt re-
pelli per viam exceptionis. Si autem fieret cum cauſæ cogni
tione, non niſi intra. x. dies. niſi appellaretur hoc not. Inno.
de præſumpt. dudum Sed de hoc dic iuxta ea quę col. de cau
ſa poſſ. c. fina. Notandum tamen, ꝙ vbi fit confirmatio, non
vocatis quorum intereſt, ſeu facta citatione generali, nulla
eſt confirmatio ipſo iure vt de elect. c. fin. lib. vj. Et nullitas.
Vnde poteſt opponi inueſtiturę vt ibi col. inueſtiturã. inue
ſtienti bene poteſt opponi exceptio excõmunicationis, no-
tat Inno. de conſue. cum dilectus. ¶ Quid ſi executor inue-
ſtiturę nõ admittat exceptionem excõmunicationis, nõ cre
do inueſtituram propter hoc retardari debere. Cum talis
actus videatur extraiudicialis, vt patet in his quæ leguntur
& notanẽ de excepti. pia, *impotentem.* no. impotentiam eſſe
ſpectandã. Sic & genus & patriam. Ad quod vide quod le-
gitur & notatur. xxiiij. diſt. ante. Et nobilitas in his quæ ſpe
12 ctant ad nobilitatem no. Io. xl. diſt. illud. Patria † eum elect.
ſpectandi eſt, quia ratione prouinciæ contra aliquem præſu
mitur: vt legiẽ & notatur. xcviij. diſt. affines. Contra eos fa-
cit ſecundũ Ioan. Andr. quod not. xxiiij. qõne. j. manſuetus.
¶ Quid ſi appelletur, ne talis eligatur, vel tali beneficiũ con
feratur. Dicit Innoc. quòd tenebit electio vel prouiſio, niſi
probetur veritas cauſæ app. Et eſt ſpeciale in appellatione
extraiudicialia, ſecundũ eum: ſed Hoſti. dicit ſecundũ Ioan.
And. ꝙ non videt hoc, niſi ſpecialiter appellans offerret pro
bare aliam: hoc nõ habet locum, vbi appellatur ante defini-
tiuam: dic tamen expreſſum hodie: in. c. appellanti in cle. Et
hoc ſupplendum eſt, maxime cum ab executore nõ appelle-
tur, etiam cauſa expreſſa, niſi in certis caſibus vt no. s. ti. pro
ximo quod ad conſultationem. Et probat ſubtiliter Cardi.
de ſent. excom. is cui. in fine vbi no. ꝙ hic non fuit appellatũ
à confirmatione ſicut potuit: ſed ab executione quod fieri
non poteſt. Et ſecundũ ipſum, ab excõicatione vel interdi-
cto cum inferũtur per modum executionis non appellatur.
ſ. e. ad hoc. j. c. paſtoralis. in fine. idem de cõfirmationa vt ibi
Quid ſi appelletur à cõfirmatione, nũquid pendente appel-
latione, confirmatus poterit adminiſtrare. Iſta iura faciunt
quòd ſic. vt no. Archi. de elect. c. j. ſuper verbo appellari: ſed
13 hoc nihil eſt, quia † appellatio ſuſpendit effectũ inducati vt
patet in his quæ. ſ. no. Et de re iudi. cum ſuper. Poteſt tamẽ
locũ habere, quod notat Archi. in caſu de elect. nihil de elec.
indemnitatibus. §. verum. lib. vj. ¶ Sed nunquid iudex appel
lationis datus in cauſa præmiſſa poterit appellatũ confirma
re. Dicendum ꝙ ſic vt de reſcrip. auditor. in cle. vbi no. Ioã.
And. & videtur expreſſum de except. ſignificarũt. Et ſcien-
dum ꝙ appellationes huiuſmodi factę, ſcilicet ſuper electio
nibus & prouiſionibus, debent intimari legitime, aliàs non
deuoluunt cauſam: vt de elect. cauſam in cle. quæ locum ha-
bet vbi appellatur ad Papam ſecundũ Io. And. & probat li-
tera ibi, licet Guli. no. ꝙ locum habet etiam ſi ad inferiorem
appelletur. ¶ Sed quid ſi non intimetur, nũquid extra curiã
impetrari poteſt? Io. And. no. ibi ꝙ ſic. Sed in contrarium vi
detur, quia ſi non deuoluatur negotium ad curiam, nõ vide
tur, quòd extra eam poſſit cõmitti per curiam: cum videa-
tur ius quęſitum parti aliàs eſt iurandũ quòd ex poſtfacto,
ſit in arbitrio appellantis, deuoluere vel ad ſe non appellat.
Verum autem in omni appellatione habeat fieri dicta inti-
matio. Dicendum quòd nõ, ſed reſtringitur ad certos caſus
quorum vnus eſt ille, alius cum appellatur extra iudicium.
de app. c. cõcertationi lib. vj. alius. c. ex duobus, aliàs eſt regula
re, quòd non eſt neceſſaria intimatio ſecundum Gulielmũ.
& in eodem remanere videtur ibi Ioan. And. Tamen ipſe
notat, quòd locum habet in caſu. c. de renun. c. j. in clemen.
Et litera dicit indiſtinctè, ꝙ locum habet in caſibus in qui-
bus debet fieri intimatio ſaltim parti. Collectarius. ¶ Ad
declarationem autem gloſſę quæ incipit, *ex hac litera.* ſi quę
14 ratur nunquid in † appellatione ſit neceſſe cauſam expri-
mere, & nunquid appellans poſſit aliam cauſam proſequi
quàm in appellatione expreſſam. Et ex quacunque ſiue ex-
preſſa, ſiue non expreſſa in appellatione iuſtificare: & aliàs

cauſas proſequi, quàm in appellatione expreſſas. Diſtingue ſecundū Henri. Quia aut quęris primo nunquid neceſſe eſt cauſam exprimere, tunc aut quęris de appellatione extra iudiciali, aut de iudiciali. Si de extra iudiciali, tunc aut de illa quæ fit à parte & cōtra partem, & non à iudice. Et tunc aut quæris de appellatione ſeu prouocatione quę fit à grauamine iam illato, & in tali oportet cauſam rationabilē exprimere vt hîc in § nos ergo. & j̃. de elec. c. vt circa ibi vel facta &c. & c. quanuis. lib. vj. Aut de appellatione ſeu prouocatione, quæ fit à grauamine inferēdo, non illato, & tunc aut appellatio à iure cōmuni: diſcrepat & recedit, & talis quę niſi cauſa exprimatur, non infert iuſtū vt quia tendit ad impediendum id quod edicto perpetuo fieri conceditur. Et hoc eſt, quia appellatur, ne fiat vt id quod de iure communi fieri debet: vt puta ꝙ non fiat electio generaliter vel ꝙ non fiat de tali, vel tendit ad faciendū, quod iure cōmuni prohibetur: & tunc neceſſe eſt in ea cauſam rationabilem exprimere vt hîc: & ſ̃. e. cōſtitutis. j. & ſ̃. de elect. c. cum inter R. ſeniorem & c. cum olim. & c. auditis. & c. conſiderauimus. & e. titu. vt circa. lib. vj. j̃. de his quę fiūt à ma. parte. c. j. & c. ex ore. Idem ſi appellatur ne porrigaſ inueſtitura cōfirmato vt eſt moris, vt hîc. Verùm regulariter verum eſt, ꝙ nedum priuatus, ſed
15 etiam † iudex vbicūq; à iure cōmuni recedit, debet cauſam exprimere: vt. ff. de app. reci. l. ſciendum in authen. de iudi. § oportet coll. vj. & ſ̃. tit. proximo ſicut nobis quę loquanſ in iudice, & de priuato probatur. ſ̃. de elect. conſtitutus. cum ibi notatis, vt hîc notat Hoſti. in. d. c. ſicut nobis. Et Archid. j̃. de elect. licet canon. ſuper verbo carere. lib. vj. Aut appellatio ſeu prouocatio nō recedit: ſed potius interponiſ ſuper eo quod eſt iuſtum: & infert iuſtū & à iure cōmuni approbatū puta vt fiat id quod edicto perpetuo concediſ: hoc eſt de iure cōmuni fieri debet vel ne fiat id quod edicto perpetuo, hoc eſt de iure cōmuni prohibeſ. vt ꝙ non fiat electio canonica. ſ̃. de elect. cum nobis olim. vel ꝙ non fiat niſi à toto. c. vel maiori & ſaniori parte eiuſdem, vt. e. titu. c. auditis. & ne fieret in loco vbi timeretur cōmunis impreſſio: vt. eo. tit. bonę vel quis appellet ne in ſua poſſeſſione moleſteſ: vt ſ̃. eo. bonę. & tunc non oportet aliam cauſam exprimere, vt ibi: vnde ex quo ipſa appellatio infert iuſtū non oportet certam cauſam exprimere. Et in hoc membro & ſuperiori, cōcordat Hoſtien. in ſumma. eo. tit. § qualiter fit appellatio in prin. & j̃. e. cum cauſam in fine. Aut quæris de appellatione quæ fit à iudice, extra iudiciū, & tunc dic idem, quod in appellatione iudiciali ſequitur vt probaſ. j̃. e. cordi. in princi. libr. vj. Si quæris ſi de appellatione iudiciali, tunc aut quęris de appellatione interpoſita à definitiua, & in illa, non eſt neceſſe cauſam exprimere: ſed ſufficit dicere appello: vt. ff. de ap. l. ſcio: & ij. q. vj. § definitiua. in fi. ver. litigatoribus. & j̃. e. cordi. § his quæ. lib. vj. vbi hoc notant G. & Io. and. Et eſt ratio in cauſa appellationis à tali definitiua interpoſitæ, appellans poteſt quibuſcunq; modis, ſentētiam impugnare vt ibi & hinc eſt, quando appellatur à definitiua, iudex omnino tenetur appellationi deferre. ar. j̃. de app. nō ſolùm. libr. vj. vt no. G. extra de dolo. c. vnico in cle. Et hoc. c. ꝙ cauſa nō ſit de neceſſe exprimenda in appellatione à definitiua, credo verum, etiam in cauſis electionum, licet tutius ſit ibi exprimere cauſam: vt notat Cardinal. in c. alleg. quanuis. j̃. de elect. libr. vj. in glo. dicunt quidam & G. in glo. & ſic ſeruatur. Et Guli. durandi. & Io. And. in glo. dicit Garſ. ſed hîc dicens, quòd per illam decretalem inducitur illud ſpeciale: in
16 cauſis electionum, quòd in † appellatione à definitiua, oporteat cauſam exprimere: quòd licet ſit tutius, primum tamen verius de iure. Fallit ſecundum. l. in caſu quando appellatur à definitiua, occaſione grauaminis præcedentis à quo ante definitiuam appellari non potuit: vt. C. de rebus credi. l. generaliter. § ſin autem. Quod tamen ſecundū canones, locum non haberet ſecundum Hoſtien. j̃. e. c. vltimo dicens quòd illud. c. ſe refert ibi in fine ad. l. lex tamen alleg. non probat quod ſibi imponit Hoſtien. Et nota. quòd Dama. hoc. tit. q. xviij. tenet, quòd ſi appellans à definitiua, qui non teneſ exprimere cauſam exprimat manifeſtè friuolā, vt ſi dicat appello, quia cœlum non tangis, nō tenet appellatio, vt ſic impoſſibilis cauſæ adiecto vitiet cauſatum, ſicut regulariter vitiat contractum. j̃. de condi. appel. c. vltimo. cum concor. ibi alleg. & hoc de his quæ fiunt à ma. par. c. j. non obſtat ꝙ cauſam exprimere non tenebatur, quia expreſſa talia nō noceſ ff. de re iuris. l. expreſſa. Et dixi notabiliter talia, quia ſi expreſſiſſet cauſam, non manifeſtè friuolam, tunc aliam proſequi poſſet: iuxta no. j̃. eo. cùm olim glo. fi. & hoc idem notat Io. And. in dicto. c. cordi. § his quę. Aut quęris de appellatione à grauamine vel interlocutoria: & tunc dic, ꝙ in tali appellatione, debet cauſa exprimi, aliàs non valet: vt. j̃. e. vt debitus. & c. dilecto. & c. cum cauſam. cum not. ibi in glo. & per B. & e. tit. c. cordi. & c. Romana. § j. lib. vj. licet Abbas notet aliter. ſ̃. e. peruenit. ij. dicens, quòd illud capi. loquitur in mandata quod obtinet vim definitiuæ ſententiæ non enim per definitiuam ſententiam plus poſſet iniungi illi clerico, quàm per illud mandatum ſibi factum. c. vt in eccleſia reſideret pręcipitur. Vnde ſicut tenet appellatio à definitiua ſententia, ſine cauſę cognitione, vt notatur. j̃. e. cum cauſam. ita in caſu illo, & Innoc. j̃. de no. op. nun. c. penultimo. glo. penultima. ver. Sed alij. dicunt, vbi tenet, quòd ſatis eſt appellanti ab interlocutoria, illam exprimere iniuſtā, etiam ſi adijciat quis vel quare & B. ſ̃. vt lite non conteſt. accedens. nolo ſcire dicit ex his &c. dicens quòd ibi ex ſuperuenienti grauamine, ſumpſit appellatio maiorem firmitatem. Et eadē ſit ratio Vincen. ibi quorum opiniones reprobantur. aliàs ſecūdum Abbatem. & Innocen. hoc. j̃. e. appellanti. in cle. Quod dic vt ibi notat Io. And. in. d. c. accedens. & in. d. c. cordi. & prima Ber. Ioan. And. Vincen. extra de dolo & con. c. vnico vt adnotat. ibi G. de monte Lau. ſuper verbo appellare. & G. ibi in glo. quarta. & Io. And. & G. in dicto. c. appellanti ſuper verbo proceſſus. Et vide quod dixi in dicto. c. accedens. Aut
17 quæris de ſecundo. c. nunquid † appellans, poſſit aliam ſeu aliâs cauſas proſequi, quàm i appellatione expreſſam vel expreſſas, & tunc quòd nō: etiam in negotio electionū, vt hîc in fine. vbi dicit illam tamen cauſam tunc &c. ſecundum Io. Dama. Phil. Goffre. Innocen. & Hoſti. hîc, & idem Compo. j̃. de elect. Statuimus in glo. quæritur. Qualiter. ver. ſed nunquid. libro. vj. Et Ber. j̃. e. cum cauſam. in glo. finali. & Ber. & Innocen. j̃. e. dilecto. Pro hac etiam opinione facit. j̃. de elec. vt circa. libr. vj. & j̃. e. cum cauſam quæ. in fine vbi de hoc. Sed Io. ij. quęſt. vj. non ita & § definitiua. ver. ab eo ſuper verbo pronunciare & Tancre. Ber. & Vincen. hîc cōtra ſaltem in caſu huius capituli, per. c. accedens. j. ſ̃. vt lite non conteſta. & ibi tenent idem Ioan. Vincen. & Ber. in glo. quare dñi Et de fide inſtru. cum Ioan. Sed primam opinionem tenent Hoſtien. & Ioan. And. in dicto. c. accedens, & Archid. in ver. alleg. ab eo in glo. iſtam ſententiam. Et pro quo videtur caſus generaliter loquens. j̃. eo. appellanti in clemē. Vnde dic,
18 quòd appellans † ex vi appellationis, non eſt admittendus ad aliam cauſam, ab illa à qua appellauit exprimendam vel probandam: vt hîc & in ſimilibus, iudex tamen ex officio ſuo, de cauſa extra de appel. propoſita inquirere debet, vt. ſ̃. de elect. cum nobis olim. & c. nihil eſt. & c. venerabilem. & eo. tit. c. finali. lib. vj. ſecundum Hoſtien. hîc. Et pro hoc faciunt optimè ea quæ leguntur & notantur. j̃. de elect. vt circa. libr. vj. Et intellige quòd hîc decanus appellauit non de confirmatione: ſed ab executione confirmationu. Vnde appellatio fuit repulſa: vt notat Cardi. & de ſenten. excom. c. is cui. in fine. libro. vj. Vel intellige, quòd hîc appellauit non à ſententia, ſed à facto. c. confirmationis. Et quia cauſa ibi expreſſa, non fuit probata remittuntur partes reprobata appellatione, ſecundum Archidiaconum in verſi. alleg. ab eo, vbi de hoc:

¶ PRIMO quęritur de quæſtione quam hîc prolixè proſequuntur Innocen. & Hoſtien. & de qua tangitur. ſ̃. de electio. cum cauſam in glo. ſi coram. Pone vacante præbenda,

in eccleſia

in eccleſia Pariſienſi Eps ad, quem ſpectat collatio,volebat
eam conferre Alano.quod percipiens capitulum corã Epi-
ſcopo comparuit,ſic dicẽs,iſte Alanus quem vultis in eccle-
ſia noſtra facere canonicum,eſt illegitimus,& homicida,&
volumus incontinenti probare coram vobis , vnde ſuppli-
camus ꝙ talem hominem non aggregetis collegio noſtro.&
ſi contra feceritis ad ſedem apoſtolicam appellamus.Epiſco
pus verò nihilominus eidem Alano contulit præbendam
hanc:& in ſignum poſſeſsionis ei ſtallum in choro.& vocẽ
ſiue locum in capitulo aſsignauit hic quæritur an teneat ta
lis prouiſio,& an ſit canonica,& alij debeant ipſum habere
pro canonico,& ſibi de iuribus canonicis reſpõdere?ad hoc
dicas,quòd ſi appellatio eſt interpoſita ex cauſis prædictis,
vel alijs legitimis dũmodò capitulum ipſum ſe obtulerit eas
probaturum,& dummodò etiam cauſæ ipſæ ſint veræ , ap-
paret quòd prouiſio primò facta non valet:imò plus vide-
tur,quòd idem eſt etiam ſi coram Epiſcopo non obtulerit
ſe probaturum:quia tunc non obſtante tali prouiſione,quæ
nulla eſt ipſo iure , teneret prouiſio facta ex interuallo ab
alijs,ad quos eſſet deuoluta eligẽdi poteſtas:vt expreſſè col
ligitur.ſ.de elect.bonę.me.mag.& c.auditis.ſed & in iſto ca
ſu iniuſtè fecit Epiſcopus ſi faciat ei reſponderi de iuribus
canonicalib⁹:nam impediendus eſt talis effectus ꝓuiſionis,
vel confirmationis,de quo ſi agatur coram ſuperiore , pro-
batis coram eo appellatione,& cauſis ipſius:abſoluentur rei,
cum per hoc prouiſionem factam appareat nullam eſſe . Il-
lud autem non ſufficeret ad abſolutionem reorum ,ſi pro-
baretur quòd agitur cauſa ſuper ſtatu Alani,an ſit illegiti-
mus,vel homicida,& an prouiſio ei facta teneat , vel non:
imò hoc non obſtat niſi aliud dicant,& probent condem-
nabuntur ſibi ad reſpondendum vt canonico.Cum interim
pro canonico habẽdus ſit:quia talis prouiſio habet vim ele-
ctionis non tantùm:ſed etiam confirmationis,& cõfirma-
to prælato etiam obediendum ei , etiam lite pendente . Et
quandiu ab eccleſia tollatur vt patet.viij.q.iiij.nonne.ſ.de
elect.tranſmiſſa.& in eo quod legitur,& notatur.j.de accu
19 ſa.olim.in ver.pe.§.pronilo.& quia lite† pendente nihil eſt
innouandum.xj.q.j.quia res.ſed contra.ff.de except.l.fundi.
& l.fundum.quia ſicut ibi dicitur non admittitur idem ad
fundum vendicandum,& ſeruitutem ad fundum . vnde vi-
detur quòd eo modo ille canonicus cuius ſtatus impugna-
tur,non debeat admitti quòd ſibi ſicut canonico reſpõdea-
tur.ſolutio non obſtat:quia loquitur quando idem ad vtrũq;
agebat hic.Aut iſte canonicus non petit canonicatum,quia
ipſe habet per prouiſionem ab Epiſcopo ſibi factam : licet
& de hoc agatur contra ipſum:quia dicitur non valere , in
quo caſu cum iam ſit canonicus non prohibetur , imò po-
tiùs concedit ei agere,vt ſibi tanquàm canonico reſpondea-
tur:fatetur tamen,quòd illi, qui debent ei reſpondere de iu-
ribus canonicalib⁹,bene faciunt,ſi non reſpõdetur ei dũ tã
ſciant cauſas appellationis eſſe veras ar.j.c.dilectis.§.pe.& ſi.
Quouſq; per ſuperiorem cogantur:vt no.j.de ſemẽ.excõiq-
ſitioni.Si autem nulla appellatio : ſed contradictio tantùm
prouiſionem præceſsit,vel etiam ſi præceſsit cauſa legitima
& vera in ea expreſſa non fuit tunc Epiſcopus per talem cõ-
tradictionem,vel appellationem nõ tenetur dimittere quin
ei prouideat,& quin ſibi prouiſio faciat,vt canonico proui
deri:quia nec impeditur effectus prouiſionis,ſeu confirma-
tionis:vt hîc quinimò,& ſi poſt talem prouiſionem nõ caſ-
ſatam fiet ſecunda electio,ſeu prouiſio ab his,qui ex cauſa
credunt,& aſſerunt ad ſe eligendi ius deuolutum, hoc ipſo
caſſabitur ſecunda,ꝙ prima non caſſata eſt attentata licet &
ipſam primam caſſari contingat ex aliqua iuſta cauſa:vt pa-
tet in eo quod legitur,& notatur.ſ.de elect.cõſiderauimus.
ſed contra.ſ.de cau.poſ.cum olim.ſ.de ſupplen.negli.præla.
c.finali.j.eo.vt noſtrum.Solutio:vt notatur in vno quolibet
eorum hoc tamen bene fatemur,quòd ſi Eps per ſtallum in
choro,& locum in capitulo,vel alium modum de quo vide
ſ.de reſti.ſpo.literas.ante medium in magna gl.ver.ſed quæ-
res.cõtra lit.conteſt.dedit ei poſſeſsionem canonicatus : de-
fendendus eſt in ea,donec de veritate appellationis,& cau-
ſis ipſius.j.de inſti.cum veniſſent.ſed poſtquã de prædicta
veritate conſtiterit,cogetur reſtituere omnia quę perceperit
j.c.bonæ.quia tunc primò conſtat,quòd iniuſtè fuit primò
20 aſsignata.hoc etiam notandũ eſt,quòd poſtquàm† ſuperior
incipit de appellatione cognoſcere,nec Epiſcopus , nec ali-
quis inferior poteſt dare poſſeſsionẽ,de qua agitur:& ſi da-
ta ſit,nulla eſt datio,nec defendetur in ea,licet ſi data etiam
eſſet poſt appellationem:ſed tamen antequàm ſuperior inci
peret de ea cognoſcere,& datio poſſeſsionis teneret,& in ea
defendendus eſſet:ſed poſtquàm inciperet cognoſcere ſupe-
rior non habet ſe intromittere inferior:quia iam ad ſuperio
rem videtur negotium reuocatum,& reuocatio fortior,quã
appellatio reputatur.j.c.vt noſtrum.quid ſi Epiſcopus iſte
à principio voluit dare poſſeſsionem canonico:ſed capitu-
lum ne hoc fieret appellauit Eps nihilominus dedit?Reſpõ-
deo ad huc tuendus eſt in poſſeſsione canonicatus , quouſq;
conſtet de veritate appellationis,& cauſis ipſius : quia talis
appellatio extraiudicialis cenſetur.Si autem procederet in
forma iudicij,ſecus eſſet ſecundum Inno.ſed Hoſti.dicit,ꝙ
non videt in quo ſecus,quia & quantũcunq; in iudicio ap-
pelletur,niſi de appellatione,& cauſis ipſius fides fiat , effe-
ctum non habebit:niſi forſan appellans obtuliſſet ſe cauſas
probaturum,nec fuiſſet admiſſus.quod dic:vt no.j.c.inter-
poſita.rñ.j.& adde quod notatur de hac materia.j.de accu-
ſa.ſuper his.& c.accedens.§.finali.& dic vt ibi notatur,ſecun
dum Hoſtien.
21 ¶ SECVNDO quæritur† qui ſint modi agendi contra
confirmatum?reſpondet Inn.quòd non ſunt alij modi agen
di contra confirmatum,quàm accuſatio , vel denunciatio,
quorum primus difficilis propter difficultates accuſationis
quas habes.ij.q.viij.per totum.& ꝙ vnde.ſi quis.& c.quęrẽ-
dum.Secundus modus modicas pœnas habet:vt no.j.de de-
ſpon.impu.c.ad diſſoluendum.& ęquè intricans faciлè repel
litur.per quod dicit Inn.quòd grauius eſſet procedere con-
tra confirmatum per modos notatos.ſ.de electio.dudum.j.
præterea verũ intelligas,quando omnia circa confirmatum
agenda peracta ſunt:ſi enim reſtaret confirmatis conſecra-
tio,vel ordinatio,vel aliquid ſimile,tũc verè bene ageretur
excipiendo,& tunc per modum exceptionis bene impedi-
retur,& remoueretur.de accuſa.ſuper his:ſed caue:quia etiã
videretur,quòd nec tunc deberet effectus confirmationis
impediri,videlicet ſi nondum haberet poſſeſsionem pacifi-
cam confirmatus,& tamen conſecrationem,vel ordinatio-
nem petat,vel requirat interim antequàm poſſeſsionem ha
beat,bene interim admittetur excipiens contra eum.& hoc
22 ea ratione primò quia exceptio† admittitur non ſolùm cõ-
tra confirmationem:ſed etiam contra conſecrationem , vel
ordinationem:vt.j.de accuſa.c.ſuper his.& xxiij.di.illud.ſe-
cundò quia petendo conſecrationem,vel ordinem renũciat
illi iuri,quo ante poſſeſsionem accuſari non poterat:vt hîc
& .j.de conceſſ.præben.poſt electionem.de accuſa.accedẽs.
Tertiò quia durior eſſet aduerſarius poſt conſecrationem,
vel ordines quàm ante:& promotus difficiliùs deijceretur.
de renuc.niſi.§ perſonæ . de temp.or.ex tenore.ſi verò conſe
crari,vel ordinari nõ petit:ſed ita vult manere,ſcilicet quo-
uſq; poſſeſsionem pacificam nanciſcatur,non videtur con-
tra ipſum accuſans,nec excipiens admittendus:vt hîc.& prę
dicta cõcor.ſed contra confirmatus conſecrationem,& ordi
nationem petere poteſt & debet.de electio.cum in cunctis.
de tranſla.c.ij.ex quo igitur eſt in mora,videtur quòd con-
tra ipſum poſſit excipi ac ſi peteret.reſpondet Inn.quòd nõ
eſt in mora,niſi ex quo poſſeſsionem pacificam habuerit.
ſupple vel per eum ſteterit quominus haberet : vt patet ex
his,quæ ſcripſi in expoſitione literæ , ſuper verbo aſſequu-
tus.nec priùs conſecrationem,vel ordinationem petere co-
gitur arg.xxij.diſt.§.de Epis.& c.ſequentibus.alij dicunt,ꝙ
ex quo confirmatus eſt,tenetur ad hoc : qui videntur iuſtè

23 moueri: quia cum † epiſcopatus quærendus, & recipiendus
ſit non propter honores, vel diuitias: ſed propter Deum, &
curam animarum. viij. q. j. ſciendum. & c. qui epiſcopatum.
& c. ſciuimus. & c. ſe. xij. q. j. c. ij & c. videntes. xl. di. multum.
reſtat quòd propter impedimentum poſſeſsionis adipiſcen
dæ, vel vſurpationis temporalium non debet confirmatus
dimittere, quin petat conſecrationem: aliâs in primitiua
24 † eccleſia quæ omni carebat proprio, non fuiſſet aliquis or
dinatus. xj. q. j. c. ij. & c. futuram. In petitione autem ordinū
poterit excipi contra ipſum, nec obſtat iſta decretalis, vbi
nullos ordines petebat confirmatus: quia hîc cōfirmatus ra
tione dignitatis, nec petebat ordines, nec petere tenebatur.
ſed vt dicit Hoſt. præpoſitus tenetur ad ordinem pręsbyte-
ratus. de æta. & qua. c. j. cui etiam placet, quòd electus confir
matus non ſit in mora petendi conſecrationem, vel ordinē
25 priuſquàm habeat pacificam. Irriſorium † enim eſſet, vide-
re Epiſcopum ſine epiſcopatu: nec poteſt fructum ſuum fa-
cere, ſi non poteſt intrare, & fortè, nec reciperetur vicarius
ſicut nec ipſe. & ſi dices, fortè ceſſabit impedimentum? re-
ſpondet Hoſti. & fortè durabit, præcauendum eſt autem, ꝙ
poteſt vituperari de ſeruis non ordi. c. j. nec obſtat quod op
ponitur de ſtatu primitiuæ eccleſiæ: quia ille mutatus eſt,
26 nec incedit appellatus ſicut Petrus: & ſicut † variantur tem
pora, variantur & iura. xxix. diſt. c. primo. & . lxiij. diſt. §. ve-
rum. & c. ſequenti. etiam ſuo tempore conquęrebatur Hye-
27 ronimus, quòd eccleſia † quæ perſecutionibus, & martyrijs
creuerat, facta erat maior potentia, & diuitijs. ſed minor vir
tutibus, cuius verba vide in Hyeronimo in vita captiui mo
nachi poſt principium. Item tunc erat vnus epiſcopatus indi
uiſus: quia à tempore Dyoniſij limitatę ſunt diœceſes. vij. q. j.
Nouatianus & §. ſequen. vnde nō poterat olim ſic poni Epi-
ſcopus in poſſeſsione, ſicut hodie facit de his, quæ ſiunt à
pręla. paſtoralis. & quod ibi not. vel dic ſecundum Inn. quòd
hi ideò prohibentur etiam directè accuſando procedere
contra hunc electum non confirmatum: quia ipſi ſoli erant,
qui impediebant quominus aſſequeretur poſſeſsionem pa-
cificam: & ideò etiam ſi ordines peteret, nec excipiendo, nec
accuſando admitterentur: vt hîc. ſed ſi alius impediret paci-
ficam eius poſſeſsionem admitteretur contra confirmatum
etiam ſi non haberet pacificam poſſeſsionem excipiendo, ſi
adhuc reſtaret, vel conſecratio, vel ordinum ſuſceptio, &
etiam fortè directa accuſatio: quia non eſt expoliatus, licet
non ſit miſſus in poſſeſsionem: vt notatur de cauſa. poſſeſſ.
cum olim. Tamen quidam in hoc vltimo caſu contradicūt
ſecundum eum. ſuper quo omnino vide quæ ſcripſi poſt cō
poſt. ſupra de elect. c. quod ſicut. in primis octo quęſtioni-
bus vbi reperies gloſſ. Inno. circa hanc materiam in diuerſis
locis ſparſas effectualiter recollectas. & ex prædictis colligit
Martinus duo memoriæ commendanda. Primum eſt, quòd
28 in appellationibus † extraiudicialibꝰ nihil facit oblatio ꝓ-
bationis: quia ibi non tenetur iudex à quo probationes reci
pere: ſed iudex vnde. ideò in iudicialibus, ſecus. Secundum
eſt: quòd facta poſt appellationem extraiudicialem non re-
uocatur etiam per modum attentati, niſi probata veritate
cauſarum: ſuper quo vide ea quę ſcripſi. ſ. e. ti. conſtitutis. j.
in vltima quæſtione.

¶ TERTIO quæritur ibi, *appellauit*. quod ſi poſt appella-
tionem cancellarius habuiſſet poſſeſsionem præpoſituræ,
& poſteà pronunciatur iuſta appellatio, nunquid recupera-
bit cancellarius priora beneficia maximè quæ alijs fuerunt
collata? reſpondet Inno. quòd non, ſi erant curata, vel perſo-
natus aliâs ſecus: quod ꝓſequere prout ſcripſi ſupra in expo
ſitione litere ſuper verbo appellauit. Et ſcias quòd commu
niter hanc opinionem Inn. approbant legentes, & dicunt
eam temperari per capitulum ſi beneficia. de præben. li. vj.
Alij dicunt hāc opinionem locum habere, cum poſt adeptā
poſſeſsionem publicam mouetur lis: ſecus ſi in limine poſſeſ
ſionis. & hanc opinionem tenet Archid. c. commiſſa. de ele-
ctio. libro. vj. & ad illum locum remittit. c. licet. ij. de præbē.
li. vj. & Pau. & clariùs Zenzelinus in cle. gratiæ. de reſcript.
& faciūt per hoc not. in. c. commiſſa. § j. in prima gl. & hanc
opinionem tenet communis obſeruantia. Tamen in verita
te dubito: quia aut. c. de multa. intelligis de receptiōe facti,
aut iuri non primo per. c. dicat. xxxij. q. iiij. & . c. cum cauſam.
de elect. ver. verba iuris pro effectu iuris recipiuntur. Item
per capitu eum qui. ver. priuatur. certo caſu ſe iniuſtè intru
dens. Scienter ergo de receptione iuris, & ita ad. c. cū quæ.
reſpondetur. ad. c. ſi beneficia. reſpondetur, quòd non indu-
cit ius nouum, imò fortè declarationem: vel loquitur in col
latione ſecundi, & iam videbatur difficilis, quòd collatio li-
cet iniuſta reuocaretur: vt in. c. dilectus. de præben. & de iu-
re pa. paſtoralis. videtur ergo quòd poſsit teneri quòd alter
primum beneficium non vacet per aſſecutionem ſecundi,
quàm ſi collatio, & receptio ſecunda tenuerit de iure, vel
fuit affecta dolo. & hîc iſta not. Inno. multùm reſtringitur.
& facit ad hoc dubium, quod ſit in. c. ſi beneficia. videlicet
an ex viribus primi tituli, habeat regreſſum ad primum? vi-
detur quòd ſic, niſi receptio ſecundi infecta eſſet dolo: vt
ibi licet alij dicant ibi regreſſum fieri ex beneficio legis ibi
vide. & facit prædictum dubium ad hoc, videlicet quòd ſi
poſſeſſor reſeruatiuus reſeruatione ſibi notificata non con
ſtito quòd impedimentum facere vellet moreretur an vide
licet primum per mortem, vel aſſecutionem vacaret: & ita
poſſet inter impetrantes fieri quęſtio de modo vacationis,
iuxta materiam. c. ſuſceptum. de reſcript. libro ſexto. & ve-
rè multùm facit. c. eum qui. quia ſi opinio Inno. contra præ-
dicta teneretur fruſtra fuiſſet. c. eum qui. cum etiam iuſtè re-
cipiens primò priuaretur, & ſaltem ſi eſſet probabile du-
bium dictorum, vel facti de receptione ſecunda, ſine dolo
recepti videretur iſta opinio colorata. quæ multùm placet
domino Mar. de ſalua. licet fortè non ſeruaretur in iudicijs,
nec videtur tamen quo colore lis improbabilis imminens in
legitimę litis vacationem primi impediat: ſed ſecundum
aliam opinionem, nunquid debet habere regreſſum? dic ſe-
cundum omnes, quòd ſic in dubio probabili facti per capi-
tulum ſi beneficia. ſed & in errore iuris probabili idem cre-
do: dummodò ſtatim quòd ſciuerit dimittat poſſeſsionem
ſecundā: vt ſic ſua poſſeſsio non ſit infecta dolo, & hæc etiā
credo ſuppoſita opinione, quòd non obſtante lite, ſeu erro-
re probabili dicatur vitare primum. Sed quando dicitur
29 † quis habere poſſeſsionem pacificam? dic de hoc, vt notat
Paulus. c. vt hi, qui. de ætate, & qualitate in cle. & aliquid per
allega. c. commiſſa. & communiter tenetur, quòd tunc cum
habuit poſſeſsionem eorum ad quę beneficium fuit princi-
paliter inſtitutum: dicam de his. in. c. de multa. vbi notat In-
no. idem quòd hîc, quantum ad hoc & in prædicto. c. licet.

¶ QVARTO quæritur redeundo ad Innocē. ſuper ver-
bo *rationabilem*. quid ſi rationabilem cauſam expreſsiſſet? ſed
proſequere vt ſcripſi in expoſitione ſuper verbo irratio-
nabilem.

¶ QVINTO quæritur occaſione eorum quę ſcripſi poſt
Innocen. ſ. eo. c. in prima quæſtione in ſecundo quandam
quæſtionem domini quondam Bernardi de boſqueto, po-
ne mortuo quodam Ambroſio, qui pacificè poſsidebat pr̨
bendam cuiuſdam Petri, quàm poſt eius obitum, ſcilicet. P.
optauerat vigore conſuetudinis eccleſiæ: ego acceptaui illā
præbendam, & feci mihi prouideri, & per executorem meū
in poſſeſsionem induci, & de facto per capitulum admiſſus
fui, ante tamen quàm ego inducerer in poſſeſsionem illius
præbendæ, quidam alter prætendens eam reſeruatā in per-
ſonam dicti. P: & eo veniente cui per Papam de ea tanquàm
reſeruata, fuit ꝓuiſum authoritate executorū ſuorū aſſecu
tus fuit poſſeſsionem quarundam rerum, ſeu terrarum per-
tinentium ad eandem præbendam, & eas res detinet: non
tamen fuit aliter aſſecutus poſſeſsionem illius præbendæ:
nec per capitulum admiſſus, & agit contra me pro præben
da illa petens eam ſibi adiudicari, & mihi ſilentium impo-
ni: & lite pendente in curia ſuper pręebenda, ego ante omnia

ſuſpenſo

ſuſpenſo petitorio,petn nomine præbendę iſtius in cuius
poſſeſsinne ſum inductus reſtitutionem illarũ rerum,& ter
rarum quas ille aduerſarius occupauit prętendens illam prę
bendam meam ſpoliatam,prętertim cũ Ambroſius per cu-
ius obitum acceptaui præbendam,res,& terras illas ratione
illius prębendę pacificè poſſederit. Alter dicit ꝙ cum ego il
larum rerum & terrarum poſſeſsionem nunquã habuerim,
nec eis fuerim ſpoliatus nõ poſſum nomine meo reſtitutio-
nem petere:nec etiam poſſum nomine prębendę agere:cũ
ſit dubium an ius habeam in eadẽ quouſq; de iure vtriuſq;
partis fuerit diſcuſſum:queritur quid iuris?de tẽpore dicti
domini Bernardi de boſqueto palatij apoſtolici cauſarum
tunc auditoris,quidam de auditoribus dicti palatij,in quo-
rum numero erat dictus Bernardus,dixerunt ꝙ nõ poſſum
agere:quia ex quo ago,& oportet quòd agam nomine præ-
bendę,non aliter videretur me poſſe agere,quàm ſi conſtite
rit ꝙ ius habeam in prębenda:quia iſta exceptio aduerſarij
dicentis ꝙ non habeo ius in præbenda,videtur principalis,
& per conſequens priùs terminanda.Item pro hoc bene fa-
cit:quia per talem petitionem rerum præbendæ , videretur
fieri aliquale præiudicium quęſtioni principali , quę verti-
tur ſuper prębenda & eius iure:igitur cùm hęc quęſtio ſpo-
liationis ſit minor alia,non permittatur donec illa ſit diſcuſ
ſa intentari.ar.ff.de iudi.per minorem. pro hoc.l.fundi.&.l.
fundum.ff.de excep.ff.famil.erciſ.l.j.in prin.Item quòd ad-
uerſario videtur permittendum in viam retẽtionis illas res
penes ſe habere:quia ſibi concederetur petitio ſi ius habet:
prout habet ſcdm ſe.ar.l.inuitum.§.cui damus.nec obſtat,ꝙ
ego habeo poſſeſsionem prębendę:qa non ꝑpter hoc habui
poſſeſsionem illarum rerum occupatarum.ar.l.quod in eo.§.
finali.ff.de acquir.poſſ.nec obſtat,quòd prębenda fuit ſpo-
liata nomine cuius ago.quia dico quòd non eſt verum:quia
etiam aduerſarius poſsidet eas res nomine prębendę in qua
prætendit ſe ius habere:& ratione cuius iſtas res appręhen-
dit,& in cuius poſſeſsione dicit ſe inducendum eſſe:& me
indebitè intruſum,ergo pendente hoc dubio,ita iuſtè nomi
ne prębẽdę poſsit illas retinere ſicut ego eas petere,& ęquè
coloratum titulum prętendat ſicut ego:& fortè plus ꝑpter
reſeruationem quam oſtendit:quia in pari cauſa. potior de
bet eſſe conditio poſsidentis.vt.l.ſi ſeruum.§.ſequitur. ff.
de ver.ob.de præb.ſi à ſede.Quidam alij in quorum opinio-
ne fuit maior pars dicebant contra,quòd imò ſum ante om
nis reſtituendus,ex quo ſum in poſſeſsione prebẽdę.& ago
nomine eius,de qua conſtat,quòd alter fuit in poſſeſsionẽ
iſtarum rerum,& terrarum:quia in talibus , multùm atten-
ditur poſſeſsio:vt is qui eſt in poſſeſsione alicuius beneficij,
vel dignitatis authoritate ſuperioris poſsit agere eius noĩe,
pro rebus,& iuribus pertinentibus ad illud beneficium,vel
dignitatem etiam ſi de iure illius poſſeſſoris ſit dubium:pro
quibus bene facit quod no.Spe.ti.de actore.§.j.in.xiij.collũ.
in ver.ſed pone quid dices.& per Inn.de reſt.ſpo.in literis.in
fine.j.col.& de elect.c.tranſmiſſa.pro hoc etiam multùm be
ne facit quod no.per eundem Inno.hîc ſuper ver. effectum.
cuius dicta recitaui.ſ.eo. c.in prima quęſtione.nam per ea,
quæ ibi ſcripſi,videtur reſponderi ad.l.ſi fundum.de excep.
ſ.in contrarium pro alia parte allegata.Pro hoc etiam videt
textus in ſimili.C.de ędi.di.Adri.tol.finali.ver.dicit earum
rerum.quę tempore mortis fuerunt &c.cum ibi not.ſuper
ver.fuerunt.pro quo etiam.l.in tantũ.alleg.& tantùm. ff.de
pe.hære.ſed præfatus Bernardus prędictis non obſtantibus
credit primam opinionem veram:per ſupra pro ea allegata.
nec obſtant ea,quæ pro parte iſta allegantur.primò nõ ob-
ſtat quod dicitur poſſeſſorem dignitatis,vel beneficij agere
poſſe pro iuribus &c:quia fatetur contra illum,qui non prę
tendit ſe habere ius in dignitate,vel beneficio nomine cu-
ius agitur,& qui vellet ad ea,quę & ſuper quibus agitur no-
mine beneficij poſsidere.Item non obſtat ea,quæ ſcripſi in
prædicta prima quęſtione.poſt Inn.quia licet ibi innuat In-
30 noc.poſsidentem † fundum de cuius dominio agitur poſſe
lite pendente petere ſeruitutem ad illum fundum iſtud fa-
teor,ſi petat ſeruitutem ab eo,qui ſe non prętendit dominũ
fundi ad quem petitur ſeruitus licet enim ſolum dominium
denegaret:ſecus ſi ab eodem:quia tunc quęſtio dominij eſſet
præiudicialis quæſtioni ſeruitutis:& primò terminãda,nec
permitteretur quæſtioni dominij tanquã maiori parari prę
iudicium,per quæſtionem ſeruitutis minorem: iuxta.l.per
minorem.de iudi.ſ.allega.nec etiam multùm expreſſe dicit
contrarium.nec etiam obſtat,quod etiam Inno.dicit in prę-
dicto.c.in literis.poſſeſſorem præbendæ poſſe agere pro iu-
ribus prębendę.licet ſibi moueatur quęſtio ſuper prębẽda:
quia ibi agebatur contra eum,qui non prętendebat ſe habe
re ius in prębenda.Nec obſtat quod etiam quia ibi illa iura
pro quibus nomine prębendę poſſeſſor agebat,non volebãt
nomine prębendæ retinere:ſed ſolùm ex hoc indebitè reti-
nere:quia prętendebant agentem non habere ius in pręben
da.hîc autem aduerſarius contra quem ego ago prętendit ſe
habere ius in prębenda,& eius nomine,ſeu ratione illas res,
& terras pro quibus agitur velle retinere.& eodẽ modo re-
ſpondeo ad.l.ſi.de ędicto diui Adri.tol.nam ibi miſſus in poſ
ſeſsionem ex ędi.diui Adri.non mitteretur in poſſeſsionem
earum rerum,quæ retinentur per illum,qui ſe prętenderet
hæredem.& qui monſtraret etiam teſtamentum ſcriptum
prętextu cuius reuocaretur in dubium in alterum , quouſq;
eſſet de iure vtriuſq; diſcuſſum:vt ſic qui potiora iura alle-
garet,obtineret:vt ibi patet,imò qd ſortius eſt,nec ſi prætẽ
det ad ſe pertinere tales res eſto ꝙ non referret quęſtionem
ſuper hęreditate:dũtamen referret quęſtionẽ dominij ſuper
rebus:quia illud ędictum non impedit volentẽ referre quæ-
ſtionem dominij licet impediat volentes referre quęſtionẽ
non dominij illius,qui petit ſe mitti in poſſeſsionem ſecun
dum gl. illam.
31 ¶ SEXTO quęritur ſuper verbo *in modum*.quare † non po
tiùs admittitur ad excipiendum,quàm ad accuſandum , vel
denunciandum iuxta ea,quę leguntur,& notantur.ſ.de iu-
reiur.quẽadmodũ.&.ff.de ſuperficie.l.j.ſuper quo vide hîc
Bernardum in gl.vltima.Dicunt quidam hoc contingere
ꝑpter præſumptionem malitię,quæ erat ex parte decani.ar.
32 ſ.de reſti.ſpo.literas.& quia odioſæ ſunt † accuſationes , &
cum maiori difficultate proſequitur accuſator : quia oneraſ
maiori onere.ij.q.viij.§.vltimo.&.q.iij.c.j.&.ij.Item quia fa-
ciliùs repellitur à denunciando ſi non admonuit,& ſi nõ ex
charitate procedit.ij.q.j.ſi peccauerit.&.q.vij.accuſatio . ſed
dic,ꝙ hîc alia ratio reformat pactum,videlicet quia hîc ele-
ctus per confirmationem quod intendebat aſſecutus nullã
proponebat actionem:& ideò aduerſus eum nulla poterat
33 opponi exceptio.cum † exceptio nihil aliud ſit,niſi actionis
excluſio.arg.ff de except.l.j.&.ij.j.c.paſtoralis.§.vltimo . licet
enim ſententia confirmationis lata in ordine ſeruato diffi-
nitiua eſt,& poteſt proſequi alias cauſas non expreſſas : nec
eſt tunc neceſſe in appellatiõe cauſę exprimere.C.de temp.
appel.l.per hanc.ſed ſecus,cum ſine cauſæ cognitiõe lata eſt:
quia tunc non eſt diffinitiua:vt dixi:ſed tantùm quoddam
præceptum:& ideò non eſt neceſſe cauſam exprimi:vt.j.eo.
vt debitus . nec obſtat quòd ſententia nondum lata ſuper
appellatione,ad hoc videtur eſſe electus in petendo confir-
mationem:& ſic videtur admittenda exceptio contra eum.
& eſt ratio,ideò enim excipiendo nõ admittitur:quia ſi vel-
let amittere appellationem ſtatim tranſiret pręceptum , vel
factum confirmatoris in rem iudicatam : ſi autem vtrunq;
proſequi vellet,non poſſet quia ſe non compatiuntur:& qa
fieret pręiudicium confirmatori,qui dicit ſuam confirma-
tionem tenere,& ideò non habere locum exceptionem.vel
dic,ꝙ notoriũ erat,quòd appellatio ex prædicta cauſa emiſ-
ſa non tenebat:vnde non poſſet dici,ꝙ in pendenti eſſet cau
34 ſa appellationis,vel dic,ꝙ confirmatio † facta prætextu ali-
cuius appellationis ſequentis non ſuſpenditur ſecundũ Inn.
& hæc eſt veritas:vt patet ex his,quæ ſcripſi.ſ.in.iij.q.
35 ¶ SEPTIMO quæritur quos † effectus habet appellatio

extraiudicialis,& qualiter quantùm ad hoc differt à iudiciali:de hoc tetigi.ſ.e.in.iij.q.&.ſ.c.conſtitutis.j.in primo notabili,& in vltima quæſtione.& in pluribus alijs paſsibus huius tituli,& dicam.j.c.bonæ.in tertia quæſtione.& remiſſiõib.ibi datis & in.c.primo.de his,quæ fiunt à maiori parte capituli.& dixi etiam ſatis in.c.dilecti.de maiori.& obediẽ. & ideò de præſenti circa hoc ampliùs non inſiſto.

SVMMARIVM.

1 *Appellari poſſe ſi locus non tutus partibus aſsignetur,& quid in citatione nu.1.*

3 *Ad verificandum appellationem ſatis eſſe quod ſit grauatus in re,& numero.5.*

4 *Expreſsionem cauſæ neceſſariam non eſſe ſi à diffinitiua appelletur.*

6 *Citatus qui nõ audet ſecurè venire an teneatur procuratorem mittere.*

7 *Citationem non tenere ſi iudex exprimat locum non eſſe tutum in citatione.*

CAP. XLVII.

1 EX parte. Caſus. Appellari poteſt † ſi locus nõ tutus partibus aſsignetur etiam ſi ſit ſcriptum appellatione remota: deciditur conſultatio,& ſubmittitur reſponſio. Expone literam *honeſtè*. & iuſtè etiam ſi haberet literas de conductu:vt in fine primę. *vel sic* ac ſi dicat ꝙ talis locus eſt aſsignandus,ad quem ipſe & ſui procuratores poſſunt ire ſecurè.dicit Tanc.Inn.ꝙ ſi ſuos procuratores poteſt mittere tenetur ad hoc.Sed Hoſti. de ſuis ideò dictum:quia cum poſsit quis regulariter procuratorem conſtituere.ff.de procur.l.j.dato ꝙ ipſe poſset venire ſecurè : vt quia magnus homo,& cum magna comitiua incedit procurator cum ſi qui non ducerent tantam ſocietatem nõ poſſent ſecurè ire,locus eſſet appellationi niſi iudices talem locũ aſsignent,ad quem etiam procuratores ſecuri poſſent ire , vel adimeretur domino facultas conſtituendi procuratores , & econuerſo ſi procurator poſſet ire ſecurus,& dominus non: ſit grauis cauſa , quam in perſona ſua vult proſequi locus eſt appellationi.cum in tali cauſa non cogatur procuratorẽ conſtituere.de procur.c.ij.*interclusum*.ſic.j.c.poſtremò. *idoneum*.ſic.ſ.de teſti.cum olim.de procu.accedens.Hoſti.de offi.dele.ſtatuimus.ij.li.vj.Supple gloſſas.in prima gloſſ.ibi: *hortamur*.vbi de hoc,& ibi,*nonnulli*.hodie dic:vt.e.ti.ſtatutũ. li.vj.per quam etiam terminatur,quod hîc dixerat Pet.ſcilicet delegatum poſſe committere cauſam extra prouinciam: ſed dic vt ibi.§.in nullo.Nota ꝙ ſi quis † citetur ad locum nõ tutum.ex hoc ſolo appellare põt,nec eſt neceſſe ipſum primò petere locum nõ tutum ſibi aſsignari:quia iudex tenetur illum ſibi offerre,ſecundum Inn.pro quo facit verbũ liberè hic poſitum,nõ eñ liberè poſſet appellare,ſi priùs teneretur excipere:facit de præſcr.licet.ij.li.vj & vide quod poſt eum dicã.de no.op.nunc.c.pe.in gl.& bene.ver.inducit.ſed Hoſt. dicit.ꝙ antequã fiat appellatio debet requiri loc⁹ tutus,quẽ ſi denegat põt appellari.quod ſecundum eum probat ſtilus curiæ in quo dicitur,ꝙ diligẽter,& humiliter requiſitus locum tutum aſsignare denegauit noſtram audientiam appellauit &c.Boati.refert quoſdam diſtinguere an iudex ſciat, vel veriſimiliter ſcire poſsit grauamẽ loci,& tũc ſit locus opinioni Inn.an ignoret,& tunc ſit verum,quod dicit Hoſtien. quid dicemus?videtur ꝙ licet opinio Hoſt.habeat æquitatẽ, contraria opinio Inn.habeat veritatem.nã eſt reperire grauamen in re ipſa,ſed non ex mente iudicis.Item grauamen in re & mente:ſed ad verificandum † appellationem ſatis eſt ꝙ ſit grauamen in re.i.ꝙ iudex grauet etiam,& ſic grauare nõ credat.Facit.j.c.cum cauſam.ſ.de teſti.dilecto.ſ.de except. ſignificauerunt.de teſta.Raynaldus.de cog.ſpiritua.c.fin.de op.no.nun.c.iij.ergo pcedet appellatio.ſic aliâs ſufficit ꝙ dolus committatur re ipſa.ff.de verbo.obli.l.ſi quis cum aliter. ſed multũ facit in contrariũ:quia iudex aſſerenti ſibi locum nõ eſſe tutum nõ debet credere niſi ille hoc probet . Item ſi verum eſt,ꝙ valeat appellatio poſt eam coram iudice à quo appellauit nihil probare tenetur.j.e.ſi à iudice.li.vj.& ſic ſine vlla iudicis culpa abdicatur ab ipſo iuriſditio:quod eſt abſurdum,propter quod videtur,ꝙ ſicut à grauamine,quia recipitur teſtis criminoſus,inſtrumẽtum falſum , vel ſimile non appello,niſi ſuper eo proponam exceptionem:qua non admiſſa,grauetur ita nec & hoc caſu & opinio Inn.poſſet locum habere tantùm, quando eſt periculum qđ nec per me, nec per alium poſſum exceptionem in loco proponere.Nec forté contrarium ſenſit Inn.non enim dixit ꝙ non teneatur excipere,& probare locum non tutum:ſed ꝙ non tenetur illo,ſupple,probato petere locum tutum:quia videtur ꝙ ſicut nec eſſe eſt de ſuſpiciõe iudicis excipi,nec poteſt aliàs appellari.ſ.c.nouit ita.& de ſuſpicione loci:ſi tamen ſuſpicio eſſet notoria,videretur non arctare citatio per cle.de re iudi.paſtoralis.ver.piſana.vbi de hoc Io.monachi.in.c . cõcertationi.e.ti.li.vj.dicit,ꝙ in hoc caſu,quando appellatur per citatũ ad locũ non tutũ.vel vltra duas dietas cãcellaria,ſine ppoſitione exceptionis dat iudicem.dicet Gof.in.c propoſita.in iij.gl.ſua,ꝙ ſi grauamen,quod proponitur,non cõtingit perſonam iudicis à quo habet coram ipſo proponi,& probare ſi dicatur locum non eſſe tutum:vt hîc & in concordantijs alleg.gl.vel ꝙ aliqua difficultas eſt attendenda ad locum,vel grauantur officiales non exigendo præter iudicis conſcientiam:ſed ſi grauamen contingit perſonam iudicis tunc proponetur coram eo:ſed probatur coram ſuperiore,ne ipſe ꝓbationes ſubuertat.Martinus dicit diſtinguẽdum eſſe,inter appellationem iudicialem,& extraiudicialem.de extraiudiciali remittit ad lecta,& notata de elect.vt circa.li.vj.de iudi-

4 ciali dicit,ꝙ † ſi à diffinitiua appelletur , non eſt neceſſaria cauſæ:ſecus ſi ab interlocutoria:vt in.c.cordi.& in cle.appellanti.j.eo.ſed prædicta ad pręſentẽ difficultatem non attingunt.vide tamen ſuper his Collectarium.ſ.vt lite non conteſtata accedens.ij.& quæ ibi ſcripſi in tertia quęſtione.ipſe etiam Martinus dicit concordando cum Nouella,quod cõmuniter tenetur , quòd ſi ſuſpicio eſt notoria abſque propoſitione exceptionis appellari poteſt ſecundum omnes,ſic quòd non tenetur ante appellationem petere locum tutum:dicit tamen quòd etiam communiter tenetur opinio Archid.poſita in.c.venerabilibus.de ſentẽ.excom.libro ſexto,videlicet quòd ceſſante notorietate non debet abſq; propoſitiõe exceptionis appellare:de quo aliquid forſan dicetur.j.c.dilecto.Henricus verò allegat pro opinione Hoſt. videlicet quòd ſit neceſſaria propoſitio exceptionis . j . c. dilecto.& quod notarunt Ber.j.de ſpõ.cum locum.ac Vinc. & Goff.j.c.interpoſita.& inducit pro hoc.ff.de offi.proconſulis,& le.l.ne quiſquam.§.vltimo.ſaluo caſu notorietatis:vt lite non conteſtata.c.ij.Refert tamen quoſdam diſtinguere, an iudex à quo veriſimiliter ſcire poſsit grauamen , & tunc ſit locus opinioni Inno.an veriſimiliter debeat ignorare,& ſit locus opinioni Hoſt.Subdit,quòd fortè dictum Nouellę de grauamine re ipſa de iure procedit.ſubdit expreſſè quòd opinionem Hoſt.tenet Archid.xxxiij.q.ij.ſiue de coniugij. &.j.de ſenten.excommu.c.venerabilibus.ver.& hoc ipſum. & quòd idem innuit Archid.de offic.deleg.c.ſtatuimus.ij. ſuper verbo idoneum . libro ſexto.Item dicit quòd opinio Innoc.videtur iniqua:quia iudex ignorans locum non eſſe tutum,nec peccat.nec in hoc diuinare tenetur.j.eod.vt eccleſiaſtica beneficia.c.vt noſtrum.poſteà interſerit opinionem Goff.de qua ſupra,videlicet quòd ſi non cõtingat perſonam iudicis,ſtetur cum Hoſt.c.cum locum.&.c.ſiue.allegato.& idem ſi aliqua difficultas eſt in attendendo &c. vt ſupra dictũ eſt,& finaliter circa hoc ſic diſtinguit:qa aut eſt hoc notorium,& tunc ſtatutũ cum Inno.argu.vt lite non conteſtata.accedens.j.&.ij.ff.de arbi.l.ſi cum.§.ſi arbiter.& in prædicta clemen.paſtoralis.verſi.verum quia Piſana.de foro cõpeten.& per Archid.in prædicto.c.ſiue de coniugij.& hic per Nouellam.& probatur in prædicto.§.verum.& facit qđ ſcripſi in ſimili poſt Innocen.& de dilationi. præterea.& de reſcripe.c.ſtatutum.libro ſexto poſt Archidia . aut non eſt notorium,& tunc aut non poteſt adire iudicem abſq; periculo &c.

culo &c.& tunc ſta cum Inn.ar.eorum quæ ſuperiùs allegaui.& ῑ.e.ſi iuſtus.& in cle.cauſam.de elect.§ verum. cum ibi notatis per Lau.ſuper verbo præfertur & hic per Nouellam aut poteſt illum adire abſq; periculo. Quid dicendum? Breuiter in vltimo caſu prædictæ diſtinctionis reſtat totum dubium. In quo caſu miror ſatis Nouellam hic dixiſſe, ꝙ licet opinio Hoſt. habeat æquitatem, opinio Inno. habet verita-
5 tem: quia ad iuſtificationem † appellationis ſufficit grauamē re ipſa: nam ſalua pace eius, non ſufficit grauamē re ipſa: ſed eſt neceſſe quòd de illo conſtet ex actis: quia appellatio cum ſit à grauamine ante ſententiam non poteſt iuſtificari, niſi ex illis quę acta, vel exhibita fuerunt coram primo: vt in cle.appellanti ῑ.e.& ideò fateri oportet opinionē Hoſt. eſſe veram.& miror maximè: q̄a Nouella vidit, & gloſſauit præ-
6 dictam cle.appellanti. Sed quæres nunquid citatus † qui non audet ſecurè venire, & procuratorem poteſt mittere ad hoc teneatur? dic ꝙ non ſi eadem cauſa timoris eſt in procuratore ex identitate rationis: ſed ſi procurator poteſt ſecurè venire tunc bene tenetur procuratorem mittere: dūmodo cauſa grauis nō ſit &c. Quod ꝓſequere: vt ſcripſi in expoſitione literæ ſup verbo vel tui.& adde quæ ſcripſi poſt Lau. in prędicta cle.cauſam.& in prædicta cle.vna.de foro compe.& in c.querelam.de procu.& per hoc ſum expeditus de ſecunda diſtinctione Henrici. Collectatius autem videtur velle ſtare cum Inn. quòd poſſit appellari à citatione loci non tuti, etiam exceptione non propoſita: quia iſte cenſetur fuiſſe impeditus: vt prædicto c.venerabilibus § ſecus.& § ſequenti.& quia dixit textus hanc iuſtam cauſam appellationis: vt in prædicto.c.§ ſed ſi.& idem dicit notari per Inn. de ope.no. nunc.ſigni.& remittit etiam ad notata ipſius Inno.ſ.de do. & contu.cum dilecti.& in prædicto.c.præterea. de dilatio-
7 nibus. ſed nihilominus dic: vt ſupra. ſi tamen † iudex locum non eſſe tutum in citatione exprimeret citatio non teneret. Item hoc non expreſſo ſi notorium eſt, licet non ſit neceſſe, tamen bene expedit appellare ad reijcienda grauamina facti: ſed ſi ceſſet notorietas, & poſſit per ſe, vel per procuratorem tutè adire iudicem debet eum adire per ſe, vel per procuratorem pro excipiendo de loco non tuto: & tunc exceptione repulſa appellare poteſt: ſed ſi nec per ſe, nec per procuratorem tutè poteſt adire iudicem pro excipiendo, tunc debet de hoc proteſtari coram honeſtis perſonis: vt ῑ.e.ſi iuſtus. ſecundum Lignanum. & per hoc poteris modificare prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Reum licitè appellare ſi non audiatur excipiens procuratorem actoris non habere mandatum ſufficiens.*

2 *Cauſam fulſam in appellatione expreſſam non releuare niſi cum excipiens obtulit ſe illam probaturum.*

CAP. XLVIII.

1 Significauit. Caſus. Licitè † appellat reus, ſi non auditur excipiens procuratorē actoris non habere mādatum ſufficiens, vel per alias literas conuentum: de quibus non ſit mentio in ſecundis, & pars prima ponit querelam. ſecunda dat iudices appellationis. quocirca. Expone literam *habere.* quo vtebantur in procurationibus contractibus, & maioribus cauſis. *actorem.* non eſt vis in nominibus.ſ.de procura.petitio. vbi de hoc.& de actore ibi remiſi.& voto.de ob.ad ratio.c.primo.in gl.j. *literarum illarum.* non habentium ſufficiens & commune ſigillum. *non deberet admitti.* ad agendum, ad impetrandum verò & contradicendum facilius admitteretur: vt dixi de fide inſtrumenti.c.primo, ad finem magnæ gloſſæ.verſi. Quādoq; etiam: *alios iudices.* ſcilicet helieñ. Epiſcopum.& ſuos iudices vt patet in authē. *obtentarum.* per.c. *ebortet ſe.* iudices, ſcilicet decanus, & ſui coniudices: vt patet in authentica *voluerunt.* & malè. *omiſit.* & bene *appellatum.* ſupple, & verificentur ipſe
2 cauſæ, vel altera ipſarum. Iuſta † enim cauſa tamen falſa in appellatione expreſſa non releuat, niſi cum excipiens illam illam ſe obtulit probaturum. ſecundum Innocen. ſentiſtit Hoſt. ῑ.c.interpoſita. Supple gloſ. in gl.prima. ibi: *authentica.* quia non eſt vtendum illo niſi ad id, ad quod fuit inſtitutum de hoc.ſ.c.iij. *& in fine.* quia & ſufficiebat in comparendo, non tamen in reſpondendo ſecundum Goff. dicit Innocen. quòd licet ſigillo deputato ad certum vſum non poſſit ꝓcurator conſtitui poteſt tamen conſtitui ſigillo alieno, & notorio. ſi vnus. maximę ſi ſigillans ſigillum aliud non haberet.& ſecundum Goff. idem ſi haberet: ſed non pro tunc prōptum, vel ad manus: & dicit non ſolum in priuatis: ſed etiā in prælatis hoc locum habere: & decre. illa non loquitur de alieno ſigillo: ſed ad certum vſum: de hoc remittit Hoſt.ſ.titulo primo.c.cum inter nos. vide quæ ſcripſi de offi.ordina. ſi canonici. libro ſexto. in tertia quæſtione principali. Collectarius verò hic notat, quòd inductum ad probādum vnū, aliud non probat. argu. de ordi.cogni.c.ij. de reſcriptis. cum aliquibus. libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Reus quòd licitè appellet ſi non audiatur petens declarari rem in libello petitam.*

2 *Prouocatio quòd extraiudicialis ſit.*

CAP. XLIX.

1 Significantibus. Caſ. Licitè † appellat reus, qui nō auditur petens declarari rem in libello petitam.& diuiditur: vt proximè dixi. ij. ibi, *quocirca.* Expone literā *oſtenderetur.* digito, vel cōfinia, vel certas circunlocutiones. ff. ſi certum petatur. l.certum ſupra de teſti. licet. ij. ver. perſonas. Hoſt.& ibi, *prouocarent.* & bene: vt ſequitur.& ponitur impropriè hoc verbum
2 cum † prouocatio ſit extraiudicialis.ſ.e.cum ſit &c. ſcilicet quo habetur.ſ.de iudi.exhibita. Supple Gloſſas. In glo.prima in fine.& ſic videtur ſuperflua. Solue: vt ibi dixi in gl.ſecunda in principio, reſpicit gl.iij. quæ ſequitur hîc neutrum hoc concedi deberet eis vellēt per ſententiam diffinire &c.

SVMMARIVM.

1 *Iudicem à quo eſt appellatum terminum ſtatuere non poſſe ad finiendam cauſam.*

2 *In iudicio quatuor requiri.*

3 *Dilationes non dari in iudicijs cognitionum imperialium.*

4 *Proceres vnde dicantur & qui ſint proceres.*

5 *Termini præfixionem factam per iudicem non valere.*

6 *Tempus datum à iure hominis miniſterio per iudicem minui poſſe.*

7 *Miniſterium hominis vbi neceſſarium non eſt prorogari & minui poſſe ex cauſa.*

CAP. L.

1 Ex inſinuatione. Caſ. Secundum lecturam gl. Iudex à quo † eſt appellatum terminum nō poteſt ſtatuere ad finiendam cauſam: quod ſi fecerit ad ſe præſentandum intelligitur ſtatuiſſe.& primò ponit propter querelam appellati intermittens pro ipſius iuſtitia quandam clauſulam. ibi, *licet.* Secundò dat iudicem ibi: *quia verò.* Expone literam: *ordinatio.* hîc videre
2 potes quatuor † quæ in iudicio requiruntur, ſcilicet actor, reus, res petita, & iudex coram quo petitur.& quintum hîc ſcilicet iudicis qualitas, quæ conſideranda eſt maximè quādo ſuper appellatione impetratur.ſ.de except.dilecto.&.ſ. c.proximo. ſecundum Hoſtiē. Secundum quem ſi appellans ſimpliciter exprimit, quòd coram Epiſcopo agebatur, præſumitur ille proceſsiſſe authoritate ordinaria.ſ de offi.or. licet.de exceptio. ſignificauerunt. ſicut propoſita ſimpliciter

actione intelligitur proponi directa.ff.de peti.here.nec vl-
lam.§.ſi quis ſciens.de hoc tetigi.ſ.de iudi.c.exhibita.in.iiij.
quæſtione.in fine *præfigens*.qđ poterat facere.ſ.eo.perſonas.
iudex.coram quo agebatur cauſa.Inno.*videbatur*.vel timeba-
tur:ſed verò erat ita.multa enim videntur,quæ nõ ſunt: ſe-
cũdum Hoſt.*fouere*.ſi fouebat:quia arctabat appellari termi
num appellationis.Reſpondet Hoſt.quòd camerarius erat
reus poſsidens fauebat ei iudex,qui dicebat ſe non auditurũ
partes niſi rediiſſent in termino. Vel ſecundum Abbatem
ſciebat iudex,quòd Camerarius magnos amicos in curia
habebat per quos cito poterat expediri:quod non habebat
pars altera,& in hoc fauebat:ſed quare appellauit camera-
rius à iudice qui ſibi fauebat:reſpondent Hoſt.& Pe.vt re-
motos iudices impetraret:vt ſic aduerſarij,qui prius litiga-
bant in loco domicilij fatigati cogerentur cedere,vel com-
ponere.ſ.de reſcript.nonnulli.cuius rei ſignum ſecundum
eum:quia in impetrando præuenit,vel videbatur fouere:ſed
non fouebat:vt in proxima glo.ſecundum Hoſt.*legitimas*.C.
de tẽp.app.auſ.ſed his.in auſ.§.ad hoc.coll.iiij.ij.q.vj.anterio
rũ.§.ad hęc.& c.q.appellatore.§.ſed his.Hoſt.*domno moræ*.ac ſi
diceret ꝙ interi nõ currit tpſ annale,ſeu biennale.& idẽ eſt
quomodocũq; impediatur ſentẽtia proſequi cũ ſola negligẽ
tia imputetur.de hoc.ſ.c.ex ratione.& c.ſæpè intacta.dicit
Go.quoſdam dicere hoc verum,quando appellans notam
facit principi appellationẽ,aliâs ſecus.Alij dicunt idem,&
ſi non facit notam:quia imputandum eſt victori,qui nõ no
tificauit quod la.B.admittit.ſed dicit Goff.quòd huic de-
cretali,vel potiùs ſignaſ alia.l.cõtraria.C.de dila.cũ à nobis.
3 quæ dicit quòd in iudicijs cognitionum imperialium dila-
tio non datur.Soluit quòd.l.illa loquitur in cauſis plenè re-
latis in quibus nil aliud reſtat niſi ſententiam ferri,& quia
de ipſa ſerẽda dubitat ideò refert & propter id coram prin-
4 cipe non datur dilatio *proceribus*.dicuntur † trabes,proceres
procedentes vltra murum,& ab his dicti ſunt proceres hi
nobiles officiales principis procedentes,& alios præceden-
tes.*iuxta morem*.nota morem & ſtilum curię attendendos.ſ.
ti.primo.in cauſis.ſ.de conſti.ex literis.de crimine falſi.quã
graui.in quibus de hoc Hoſt.*præueniens*.ſic.ſ.e.§.finali.Sup-
ple gl.in gl.prima.ibi,*quidam lo*.qui hoc notat hîc,& iij.qõ.v.
accuſatores.iij.in prima gl.& ibi.*ſed non eſt*.idem hic Inno.&
ibi.c.j.vbi de hoc in vltima gl.In gl.ſecunda ibi,*domino Papæ*.
imò Deo ſecundum Hoſt.vnde notat Inno.quòd terminus
ad iter arripiendum,& ad ſe præſentandum licet ſtatuatur
ab homine tertius terminus.j.ad finẽ,lũ ſtatuitur à lege tã
tum:ſed iſte fuit quartus terminus ad reuertendum *à proſe-
cutione*.appellationis finita: quę nec ab homine imponitur,
nec à lege,& pro tanto dicit Hoſt.quòd in hoc opponebat
lex Deo:quia non ſunt in homine viæ ipſius Hiere.x.c.&
multis caſibus fortuitu poſſet impediri reuerſio.ff.ſi quis
cau.l.ij.quę cum præiudiciu non poſſunt,non ſunt imputan
da de homici.c.finali.in fine.In gl.pe.ibi,*præuenire*.ſtatim ab
appellante qualis fuerat iſte camerarius,& ibi,*aduerſarium*.ſci
licet appellatus.& ibi,*Io.intelligit*.& placet hoc Inn.& Hoſt.
qui exponunt hic textum de termino legali,cuius finem ad
vnum menſem camerarius debuit expectare.vnde quia ni-
mis præuenit ad ſupplantandum aduerſarium,de nimia prę
uentione meotione non facta,ideò non valuit reſcriptum:
ſecundum Hoſt.ſecundum quem exponimus verbum:*inte-
rim*.ſ.poſitum.i.appellatione pendente.dicit ergo Inn.quòd
5 prefixio † termini facta per iudicem non valet:vnde ſecun-
dum Hoſt.non arctabat partes.ſ.de elect.bonę.ij.& ſic non
erat neceſſe de iſto fieri mentionem,ac ſi ſtatutus non fuiſ-
ſet:ar.ff.de execu.tu.l.nulla differentia.ff.qui ſatiſd.cog.quo-
ties.ſ.de tranſla.c.ij.ver.ſed valet.cum cõcor.ſequerer hanc
lecturam,ſi loqueretur decretalis de præuentione appellati.
ſed cum loquatur de pręuentione appellantis,qui poteſt ſta
tim præuenire terminum iuris:vt prædixi.plus placet lectu
ra.G.quam etiam hic ſequitur Abb.In gloſ.vltima in fine.&
ceſſat obiectio Inno.qui opponit cauſam non committen-
dam:ſed ad priorem remittendam:per decretalem:vt debi-
tus.j.eodem.& reſpondet hoc fuiſſe de ſpeciali gratia,vel
ſecundum eum de iure mero:quando literæ impetrãtur an-
te tempus appellationi præfixum :quia etiam notorium
eſt ex actis,quæ iudex appellationis etiam parte abſente po
teſt inſpicere:& ex eis procedere ſicut ei videbitur iuſtum.
Ad intellectum iſtius capituli vide.j.c.ſicut.in cle.ſecundũ
Collectarium qui recitat quædam alia dicta Nouellę ſupra
tacta in quibus alıter non inſiſto.Item aduerte quia quidam
iudices aſsignant ſimul plures terminos,videlicet ad iter ar
ripiendum,præſentãdum,proſequendum,& fidem de pro-
ſequutione faciendum,ſed non credit Martinus quòd vlti-
mũ terminum dare poſsint cũ quia eorũ iuriſditio eſt ſuſpẽ
ſa.& non eſt ſpecialiter hoc eis permiſſum:tum quia non
debet appellans coram iudice à quo comparere:quòd ſic fie
ret contra capitulum ſi à iudice.de appellat.li.vj.Reperi ta-
men quoſdam diſputaſſe,& terminaſſe,quòd ſi in caſu ſu-
pra poſito non ſeruat appellans primum terminum appella
tio non eſt deſerta:& allegant Specu.titu.de contumacia.§.
nunc videamus.verſu ſed pone.reſpondent ad capitulum
perſonas.ſ.eo.quia ibi loquitur,vbi ſolùm fuit dictus termi
nus aſsignatus:ſed hoc non credit Martinus eſſe verum:&
bene quia lapſus termini hominis inducit deſertionem:vt
patet ex his quæ ſcripſi ſupra eodẽ.c.cum ſit.& c.perſonas.
& c.ſæpè.Opponitur contra iſtam decretalem ibi,*licet nobis
non potuit* &c.quia videtur quòd imò terminum iuris abbre
uiare potuerit:vt ſupra eo.c.cum ſit romana.ſed dic de hoc
vt ſcripſi in prædicto capitulo cum ſit.in quarta quæſtio-
ne.& in quatuor quæſtionibus ſequentibus.circa quod lo.
cal.dicit quòd cum quæritur an dilationes datas à iure,iu-
dex poſsit abbreuiare,vel prorogare ſunt opiniones.nam
glo.ſ.eodem cum ſit.videtur velle,quòd ſit ex cauſa:ſed nõ
ſine cauſa per.l.ij.& iiij ff.de re iudi.& ſ.titu.primo quod
ad conſultationem.ſubdit quòd communis opinio habet,
6 ꝙ tempus † datum à iure hominis miniſterio expreſſo,vel
tacito.& per.l.intellecto per iudicem poteſt minui:ſic intel
ligitur.ff.de iudi.l.nonunquàm.C.de dila.l.j.& l.ſiue pars.de
procu.cum dilectus.cum ſimilibus.ſed tempus à iure datum
ſine hominis miniſterio tacito vel expreſſo,per iudicem nõ
poteſt minui per regulam indultum.cum concord.de regu.
iur.li.vj.& hoc no.D.& P.M.& D.& idem videtur ſentire
gl.in prædicta decretali.dilectus.de procu.ſed contra hoc
facit:quia quadrimeſtre tempus quod datur condemnatis
ad ſoluẽdum in actione perſonali à lege,& ſine hominis mi-
niſterio poteſt abbreuiari,& prorogari.ff.de re iudi.l.ij.ſ.ti.
primo.quod ad conſultationem.Idem de anno proſequen-
dæ appellationis:vt hîc fortè prædicti voluerunt prædictis
caſibus adeſſe tacitum,vel expreſſum,vel ſubintellecto ho-
minis miniſterio.la.de ra.dicit,quòd nunquàm tempus da-
tum à lege poteſt minui,vel prorogari,niſi quando lex id
permittit.ſed ratio prorogationis,vel diminutionis quę ſu-
mitur ex circunſtantijs:vt hîc,& in.l.nõnunquã.multum cõ
tradicit huic dicto.& j.eo.oblatæ.vnde Pe.dicit,quòd cõ-
ſiderandum eſt factum,& ſi eſt tale quod nõ poteſt eſſe pręi
iudicium,& tunc non poteſt addere & minuere,relinqui-
tur arbitrio iudicis alleg.ff.de pœnis.l.hodie.& ita loquitur
l.nonnunquàm.cum ſimilibus.Aut eſt tale quod poteſt eſſe
præiudiciũ magnũ,& tunc non põt vt de reg.iuris indultũ.
cum concor.ad hanc diſtinctionem facit.ſ.de offi.dele.con
ſuluit.la.de ha.diſtinguit,aut terminus datus à lege ſine ho-
minis miniſterio,& tunc iudex non minuit.C.de adulte.l.
adulterij.niſi lex indulgeat ſupplendo rigorem:vt in.l.ij.&
iiij.§.ſi quis.ff.de re iudi.& ff.de arbi.l.ſi cũ dies.§.finali.Aut
datus à lege cum hominis miniſterio,& tunc aut lex ſtatuit
maiorem non dari,& tunc poterit abbreuiari,etiã ſine cau-
ſa.C.de dilat.l.j.l.ſiue pars vt ſtatuit minorem non dari,&
tunc ſine cauſa,minor non dabitur,& datus ſupplebitur:vt
in dicto.§.ſi quis.Sed ex cauſa,bene.vt in lege nonnunquàm.
videtur velle hæc opinio,quòd terminus datus à lege,hoĩs
miniſterio

miniſterio prorogari non poteſt etiam ex cauſa.arg.j.eodẽ oblatę.contra facit quod ibi notat.&c.s.titu.primo quod ad cõſultationem.puto veram communem opinioẽ.ſed hoc
7 addito, ꝙ vbi † miniſterium hominis non eſt neceſſarium: tunc eo caſu à iudice ex cauſa poteſt fieri diminutio, & prorogatio ſi ius hoc exprimat:aliàs non.& ſic poteſt reſpõderi ad hanc decretalem: vel dic vt dicit glo. quòd alius eſt terminus qui ſtatuitur ab homine hoc caſu alius qui à iure. primus enim eſt ad iter arripiendum, vel ſe præſentandum: vt no.s.c.proximo. Secundus ſcilicet iuris ad cauſam finiendam: vt in cle.c.ſicut ad appellationem. quod autem dicitur hic, quòd remiſſum tempus &c.& videtur.c.oblatę quòd poteſt reſtringi dicit verum eſſe in effectu. hoc eſt dicere quòd ſicut elapſo anno, & appellatione non proſequuta ratum eſt quod factum eſt per iudicem à quo ſic finito termino hominis licet breuiari in ſuppletione *Hoſt.remittit*. in fine. ibi ad gl. hic poſitam hoc ſolùm addit quòd gloſſ. non expoſuit literam, quæ prima facie totum contrarium videtur dicere, quando à diffinitiua ſententia appellatur vnde ſic exponit vt poſt verbum *biennium* coniungas verbum j.*quod*.ſ.tempus annale, vel biennale & continua vſq; ibi: *audietur appellans*.& ibi: *ſubandi*.& ſic ſemper audietur j.donum quod eſt verum niſi fortè iudex &c.vſq; .*immoderatus*.& ſic plana eſt litera Ioan. Calde.

SVMMARIVM.

1 *Appellantem ad Papam extra iudicium ne in ſua poſſeſſione moleſtetur reſtitui ſi poſteà ſpolietur in ſtatum in quo erat tempore appellationis.*
2 *Appellationis geminationem non inducere receſſum à prima.& numero.14.*
3 *Appellationem generalem admitti, & etiam extra iudicium.nu.7.*
4 *Grauamen illatũ ſolo verbo ſufficere in iudicio ad hoc vt appelletur.*
5 *Inter appellationem iudicialem, & extraiudicialẽ, quæ differentia ſit.*
6 *In petitione apoſtolorum quis neceſſe habeat iudex petẽti tradere.*
8 *In appellatione quod requiratur cauſa rationabilis.*
9 *Poſſeſſorium iudicium non eſſe cum appellans petit ſe reduci in ſtatum in quo erat tempore appellationis.*
10 *Proprietas quando poſſeſſioni præferatur.*
11 *Notorium iuris, vel facti probatione non indigere.*
12 *Collegium cuſtodire eccleſiam collegiatam.*
13 *Officia Archidiaconi iure canonico non expreſſa conſuetudini relinqui.*
15 *Appellationes plures facere quòd vtile ſit.*
16 *Iniuriam nemini facere qui ſuo iure vtitur.*
17 *Facta & attentata poſt appellationem qualiter debeant reuocari.*
18 *Appellantem extra iudicium quid probare conueniat.*
19 *Cauſa probabilis quæ dicatur, & quæ veriſimilis ex qua appellatio extraiudicialis verificetur.*
20 *Appellatio generalis qualiter fieri, & prodeſſe poterit.*
21 *Appellationis cauſam eſſe veriſimilem nunquid ſufficiat ad reuocationem attentatorum.*
22 *Apoſtoli teſtimoniales peti à notario in appellatione extraiudiciali vbi appellatur à parte.*
23 *In appellatione an ſit neceſſe quòd petãtur apoſtoli.*
24 *Cauſa vna expreſſa an iudex datus de alijs cognoſcere poſſit.*

CAP. LI.

1 BOnæ memoriæ. Cal. Qui † extra iudiciũ ex veriſimilibus cauſis appellat ad Papam ne in ſua poſſeſsione moleſtetur ſi poſteà ſpoliatur reſtituitur in ſtatum in quo erat tẽpore quo appellauit.& prima pars ponit allegationem appellantis. Secunda allegationem appellati.ibi: *procurator*. in tertia pronũciat.ibi: *præmiſsis*. Hic poſſent examinari qualr attẽtata poſt & contra appellationẽ extraiudicialẽ per modũ attẽtati reuocari poſsint, vel nõ.ſuper quo vide quę ſcripſi.s.de maio. & obe.dilecti.in.j.q.& tribus quęſtionibꝰ ſequẽtibus.& pręſertim in.iiij.q.&c.s.e.ti.c.ad audiẽtiã.in.iij.oppoſitione.&.c. an ſit in.iij.q.ſed ad veritatem quantùm ad iſta tempus mihi non ſuppetit de pñti. Expone literam *eiuſdem*.tolle qđ eſt. j.poſſeſsionem ingreſſus.*monachos*.ſicut diis per ſeruum.ff. de acquir.poſſ.l.j.§.per eũ.&.l.qđ ſeruus.ſi.j.de donat.inter dilectos.in princip.ſcdm Hoſt.*ingreſſus*.ſ.timens, & ſuſpicãs veriſimilibus coniecturis ſibi violentia inferri: quia & poſteà euenit: vt ſequitur ſecundum Hoſt.*pluries*.fortè ad maiorem exaggerationem ſecundum Hoſt.dicit ꝙ iteratio fuit in verbo, & ſic fuit vnica appellatio.xxxj.q.j.Lothario.dicit Abb.ꝙ hoc poſſet eſſe vtile, propter tempus appellationis proſequendæ: qđ licet lapſum eſſet reſpectu primę poſſet & durare reſpectu ſecũdę: vel ſi nõ fuit debito modo facta pri
2 ma.ſecunda verò ſic. Geminatio † ergo appellationis nõ inducit receſſum à prima: vt dicam.j.c.dilecto.in vltima gl.& ſcripſi.s.e.quęſtionẽ.&.c.qua fronte.& qđ dixi de reſti.ſpo. olim.iij.in fine.& qđ dicam.j.e.ſi iuſtus.in gl.ſimile.ff.ne qs.
3 nota. † gñalem appellationem admitti.ſed contra.s.e.c.ij.& c.conſuluit.ij.Solutio licet ſit appellatio generalis, & vaga, quoad moleſtationes eſt tamen determinata quoad eccleſiã. de qua agitur ſcdm Inn.dicit Hoſt.ꝙ hæc appellatio nõ poſſet habere locũ in iudicio.tñ quia generalis eſt, & incerta.vt prędicto.c.conſuluit.tũ quia à futuro grauamine.j.e.cõ cauſam.§.fi.&.c.dilecto.ad fi.Extra iudiciũ verò locum habet appellatio à futuro grauamine: vt hic.& j.e.dilecti.j.&.c.dile-
4 ctis. In † iudicio eñ ſufficit grauamen illatum fuiſſe ſolo verbo ad hoc j.e.ti.cũ ceſſante.ver. quoad executionem de poſſeſsione. vnde petebat reduci in eum ſtatum in quo erat tẽpore appellationis emiſſæ, & ſibi reſtitui fructus medij temporis nõ habitu delectu.i.differentia, ſeu diſtinctione moleſtare illum dicitur, & cõtra ipſius moleſtationem facere nõ ſolùm ſpoliatoꝛ: ſed etiam contra voluntatem ſuã detinens ſcdm Inn.ſcdm quẽ hic non eſt contra id qđ no.de his, quæ fiunt à ma.parte capituli.c.j.ſ.ꝙ appellans extra iudiciũ, nõ ſolũ debet ꝓbare cauſam appellationis eſſe iuſtam: ſed etiã veram: quia hic nõ fuit Abbas reſtitutus: niſi ad ea quæ ipſe probauit ſe poſſediſſe tempore appellationis emiſſę probauit ergo verã cauſam appellationis.ſ.ſe poſſediſſe, & poſteà illa quę tẽpore appellationis poſsidebat ad Archidiaconũ perueniſſe: & per eũ moleſtatum fuiſſe: nã cauſa appellationis vltima alia non erat, niſi hæc non moleſtetis me ſuper cuſtodia eccleſię, nec hoc debetis facere: cum ſim in pacifica poſſeſsione ipſius, & paratus ſum ſtare iuri.& dicit Ion.ꝙ magis hoc approbat quã id quod dicam poſt eũ, ſuper ver. probabilibus.*& infra*.deciditur hic deciſio Abbatis contra Archi.nũc detinentẽ eccleſiã qua petebat reduci in ſtatum, quo fuit tempore appellationis, *ex aduerſo*.ſupple ꝙ non erat exaudienda petitio Abbatis: quia iuſtè eum detinebat: vt ſequitur: & ſic fuit lis cõt.s.de lit.cõte.c.vno.*perſonam*.i.rectorem.de reſcript.ex parte.s.*tamen*.adſtruit negatiuã ne diceret ꝙ cõpeteret vterq; in ſolidum *datur*.dicit Inn.ꝙ procurator inalè rñdit: quia reſpõſio ſua eſt de proprietate quę licet ad Archid.pertineat non tñ impedit, nec impedire poteſt reſtitutionem Abbatis ſpoliati, qui petit reſtitui in ſtatũ in quo erat quando appellauit remittit Hoſt.de or.cog.c.fi.*cuſtodia*. i.ius detinendi, & regendi eccleſiæ vacantẽ, & fructus percipiendi, & ſuos faciendi. hoc enim obſeruant aliqui Archidiaconi, & Reges, & Epiſcopi tam de temporalibus hæreditatibus ſecundum conſuetudinem, quã de eccleſijs ſecundũ abuſum quo de facto vtuntur quod etiam ſecundum Hoſt. hic videtur reprobari ex eo quòd contra Archid.nõ obſtat tali allegatione fertur ſententia: de quo remittit ad notata. de inſti.cum veniſſent.& facit quod habes de elect.generali. li.vj.*generali*.s.de elect.cum eccleſia.in fine.ſecundum Hoſt. ri remittit.s. de conſuetu. cum dilectus.*in alijs*.ac ſi diceret habet in alijs debet habere quod verum eſt de rationabilibus: ſicut eſt iuriſditio & ſi quòd ſecundum Hoſt.qui remittit de offi.Archi.c.fina.*hoc iure*.ſ.cuſtodiæ.*vſi*.immò abuſi ſecundum Hoſt.qui dicit quòd cõtra ſignificationẽ vocis, iſti

capiunt ꝙ cuſtodire debent:vnde ex quo nomine abutũtur,
carere debẽt & fructu.C.de ſe.à nullo.de pręb.cum ſecundũ.
& adde quod habes de elect.generali.li.vj.dicit Ion.ꝙ Arch.
non probauit hunc vſum,& dato ꝙ probaſſet,non ſufficeret:
quia non probat ſe poſſediſſe tempore illo, quo Abbas
probauit poſſeſsionem eccleſię:quia tunc ſorte licuiſſet Ar
chid.vim vi repellere.C.vnde vi.l.prima.quod dic vt legitur
& notatur de reſt.ſpo.olim.j. *vnum ergo*. vna ſola deberetur
in anno:quod dic:vt.ſ.de offi. Arch.mandamus.*appellationis*.
melius dixiſſet prouocationis:vt infra dicetur.& nota tem-
pus conſiderari.ſ.e.conſtitutus.j.ad finem. &.c. ad audien-
tiam.& infra.c.primo.*ex veriſimilibus*.vt quia à multis audi-
uit,quòd Archidiaconus minabatur,quòd dictam eccleſiã
faceret ſpoliari.xxij.q.v.hoc videtur,vel aliàs ſecerat Archi.
idem io ſimilibus argu.ſ.de pręſumpt.mandata.Etiam hæc
5 eſt vna † differentia inter iudicialem,& extraiudicialem ap-
pellationem:quia prima requirit veram cauſam.infra eodẽ.
cum cauſam.in fine.In ſecunda ſufficit veriſimilis:vt hic.&
ij.quæſtione.vj.c.primo,& ſecundo & ſequentibus exceptis
appellationibus factis circa electiones io quibus requiritur,
quòd cauſa ſit rationabilis,& vera ſecundum Hoſtiẽ.qui re-
mittit de elect.c.primo.libro ſexto.Secunda differentia eſt
in diuerſitate nominis.ſ.eodẽ.cum ſit.Tertia in oblatione
probationis etiam quę poteſt fieri in iudicio infra eo.inter-
poſita.& ibi dicam in gloſ.coram iudice.ſed extra iudicium
non eſt coram quo offeratur.& ſic in vna releuat, in altera
non.& vide quod dixi de elect.cum inter cauſam.in gl.quid
6 ſi coram.Quarta io † petitione apoſtolorum, quos neceſſe
habet iudex petenti tradere.j.eo.c.libro ſexto.quæ neceſsi-
tas noo imponitur extra iudicium:quia nemo cogitur con-
tra ſe teſtificari de hoc de proba.c.ij.Quinta in qualitate,vel
nomine apoſtolorũ ſi tradantur:quia in iudicio ſuot dimiſ
ſorij reuerentiales,vel refutatorij:extra iudicium non ſunt
deſcripti per ius:ſed magiſtraliter dici poſſunt:extraiudicia
les in genere:ſed in ſpecie quandoq; teſtimoniales,quãdoq;
conuẽotionales,de quo remittit Hoſtiẽ.ad ſummã.eo. titu.
§.qualiter fit appellatio. ſub rubrica forma prouocatioois
extra iudiciom.verſi.diceretur autem.& ſequeotibus. Sexta
7 quia extra † iudicium admittitur generalis appellatio & in-
certa.Septima quia & in his à futuro grauamine appellatur
de his duobus dixi.ſ.ſuper ver.ne quis Octaua fuitè quòd
iter arreptum habeatur pro appellatione:de hoc infra.c.pri
mo.Nona:quia excommunicatus auditur appellans:ſed nõ
prouocans:vt quòd ad defeoſionis &c.ſupra de except.cum
inter priorem.& omnino videas quæ ſcripſi ibi.&.ſ.de ma.
& obe.dilecti.& quę leguntur,& notantur.j.de his,quæ fiũt
à ma.parte capituli.c.primo.per Ino.Hoſt.& Nouellam. &
quę notat Nouella de except.c.pia.in principio.libro ſexto.
ad concordiam opinionum Innocen.& aliorum,& quæ ibi
ſcripſi:ſed dicit Hoſt.quòd hoc videtur reprobari: qa licet
extra iudicium,non tamen ad impugnationem,& ex volun
tate:ſed ad defenſionem,& ex neceſsitate prouocaſſe vide-
tur.Decima.quia annus appellationis proſequendæ compu
tatur à die appellationis emiſſæ.j.c.oblatæ. ſupra eodem.
cum ſit.ſed annus ꝓuocationis currit à die qua factum eſt
contra prouocationem:de hoc ſupra eo.conſtitutus.ſed di-
cit Hoſt.quòd etiam dies prouocationis conſideratur:vt pa
tet hic cum dicit in eum ſtatum in quo &c. Vndecima:quo-
ad reuocationem attentatorum:quod dic:vt.j.c.non ſolũm.
libro ſexto.Duodecima:quia intra . x.dies. eſt appellãdum:
ſed prouocari poteſt etiam poſt decem dies.ſed dicit Hoſti.
quòd etiam quādoq; poſt decem dies appellatur:vt infra.c.
romana.§.ſi verò.libro ſexto.dic de hoc:vt infra eo.concer-
tationi.libro ſexto.remittit etiam Hoſtien.ad duas differen
tias notatas.ſ.eo.cum ſit.§.ſi verò.Conuenit autem:quia in
vtraq; eſt cauſa probabilis exprimenda: & tunc videtur in
ſcriptis facienda,de quo remittit.j.eo.c.primo.libro ſexto.
& ſicut innouata per appellationẽ reducuntur in ſtatum pri
ſtinũ.j.e.dilectus.§.j.in fine.ſic & in procuratione:vt hic pa
tet.& j.c.proximo.*probabilibus*.i.rationabilibus: vt ſi offerat
diuerſos modos ſtandi iuri,& appellet in ipſis ſcriptis,& ap
pellet quis contra ipſum.j.eodẽ.dilectus.§.primo.& ſicut in
8 † appellatiõe requiritur cauſa rationabilis:vt ſupra eodem.
cum eccleſia.ſic & in prouocatione:vt hic.dicitur autem ra-
tionabilis,quæ probata reputaretur legitima:vt.j.c.vt debi
tus.ſcdm Hoſt.ſed Inn.dicit probabilem cauſam iuſtam:ve-
riſimilem verò illam,quę approbatur à iure:& quę de iure
obtinet.Eſt enim veriſimile,ſcilicet quòd ſi quis ſecit id qd
ius alijs facere pręcipit bene fecit: verbi gratia hic appel-
lauit Abb.ne quis eum moleſtaret ſuper poſſeſsione eccle-
ſiæ ſui patronatus cauſa probabili aſsignata:ac ſi diceret,cū
ego ſum in quaſi poſſeſsione cuſtodiẽdi eccleſias meas, ſiue
iuris mei patronatus:& talis eccleſia ſit de patronatu meo
ipſam poſsideam.hęc enĩ cauſa bene eſt veriſimilis.i.à iure
approbata.veriſimile enĩ & probabile eſt,ꝙ ex quo eccleſia
eſt monaſterij quoad patronatũ ꝙ Abb.habeat ibi cuſtodiã
temporaliũ:de quibus etiam ei ratio reddi debet.xvj.q.ij.c.
j.de appel.mo.c.j.de priuil.cum & plantare.& facit.j.c.dile
ctis & vide quod dicam.j.vt eccleſiaſtica beneficia.c.vno. in
gl.hoc vult & dixi.ſ.de offi.or.cum vos.ſuper gl.pe. non tñ
credit Inn.ꝙ propter talem appellationem ille qui eſt in poſ
ſeſsione debeat impediri vti poſſeſsione,vel aliam adire. j.
de iure pa.conſultationibus.C.debi. ven.pig.impe.non po.
l.j.&.ij.& dicam.j.e.vt noſtrum.in gloſſ.id eſt nihil iuris.&
hæc decretalis non contradicit:quia Archidiaconus nõ poſ
ſidebat,vel incertum erat an poſsideret.cum Abb.hoc nega
ret qui de facto incumbebat poſſeſsioni. C. quibus ad li.
procla.non li.l.iij.hęc ergo negatio,& appellatio emiſſa ex
cauſa probabili facit Abbas ante omnem probationem re-
ſtitui in primum ſtatum.nec obſtat.ſ.de electio.cum inter.
ver.non reducitur cauſa in priſtinum ſtatum virtute appel-
lationis interpoſitæ ex cauſa probabili,& veriſimili niſi ve-
rificetur cauſa.quia nec veriſimile eſt,nec iure cauet, quòd
aliquis morbo caduco,de quo ibi loquitur,laboret, vel de-
beat laborare:niſi hoc probetur:ſed dices quòd ſecundum
hoc ſi appello ne vendas rem talem:quia mea eſt cum cauſa
ſit iuſta,& probabilis,venditio contra hæc facta reſcinde-
tur ante omnia:vt ſic cauſa reſtituatur io priſtinum ſtatum:
in quo erat tempore appellationis,quod eſt falſum.C.de rei
ven.ſi fuodus.reſpondit Inn.quòd hæc eſt veriſimilis cauſa,
id eſt à iure approbata ſicut iſta de qua loquitur hîc. & in-
fra eo.dilectis.& vide quod ibi dicam in gl.hîc fuit. Ibi enim
non conſtabat rem eſſe appellantis,& denunciãtis,nec cre-
dendum erat hoc aſſerenti pro ſe.argu.ff.de interro.act. de
æta.§.j.hîc autem conſtabat,vel erat in loco notorium pa-
tronum eccleſiæ ſpectarẽ ad Abbatem,nec Archid.hoc ne
gabat,& ſic veriſimile ꝙ haberet cuſtodiã:nec dicas, ꝙ ſine
appellatione poſſet hoc conſequi per interdictum: vt in gl.
ſed nunquid. hîc tñ iunge notata eiuſdem Inn. de reſcript.c.
ex parte. i.& aliorum.j.c. non ſolũm.lib.vj.& in cle.ij.ne lite
pendente.per quæ patet modum petendi reſtitutionem per
modum appellationis faciliorem quàm per interdictum,&
tñ totum contrarium ſtatim ſequitur:vt videtur ſecundum
Martinum non auferetur ab illo qui nunc poſsidet ius illud.
quod habet in re de iure communi:vt reſtituatur appellan-
9 ti priori poſſeſſori.& eſt ratio quia cum † appellans petit ſe
reduci in ſtatu, in quo erat tempore appellationis non eſt
hoc poſſeſſorium iudicium in quo nil quia niſi de poſſeſsio
ne,imò & in inquirendo eſt de proprietate iuris:vt ſciatur,
ſcilicet ad quem ſpectet de iure,vnde ſunt admittendę ꝓba
tiones nũc poſsidẽtis ſicut iuris,uel facti probationes iuris
videtur habere Arch.ſuper cuſtodia:vt ſupra dixi factas:vt
ſi velit ꝓbare ſpecialem conceſsionẽ ſibi factam ſuper cuſto
dia illius eccleſiæ:vnde ſi nũc poſsidens de iure,vel de facto
10 ꝓbauerit ꝙ cuſtodia ad ipſum ꝑtineat obtinebit.Nam † cũ
de ꝓprietate,& poſſeſsione quęri liceat,& quęſitum ſit cer
tũ eſt ꝙ poſſeſsiõi pręfert ꝓprietas.de cauſa poſ.c.ij.&.c.cũ
dilectus.alij dicũt vt refert Inn. ꝙ licet verũ ſit,ꝙ nõ fiat re-
ſtitutio

ſtitutio illius articuli, quoad non poſsidentem de iure cõi,
tñ ſi de facto velit probare, vel conſuetudinem, vel ſpecialẽ
conceſsionem non recipiẽtur ꝓbationes: ſed fiet reſtitutio.
ratio quia in primo caſu non eſt notorium iuris, in ſecundo
11 veró ſic: & notorium † iuris, vel facti probatione non indi-
get de hoc de cohab. cleri. veſtra. ſi veró alius teneret ad quẽ
ius illud de iure non ſpectaret bene cogeretur reſtitui prio-
ri poſſeſſori ꝓpter vim appellationis quę iubet oia in prio-
rem ſtatum reponi. & hoc intellige vbi per actorem in cau-
ſa appellationis facit tantũ poſſeſsio ante appellationẽ habi
ta. & pro reo facit poſſeſsio de nouo quæſita, & ius commu
ne. dicit Inn. ꝙ licet ſuperius ſcripta ſint vtilia, & veritati, &
intellectui decre. conſona. Facilius tñ videtur parere intelle
ctus decretalis dicendo vt dicam ſuper gl. Nouella ergo dif-
ficilior eſt reuocatio attentatorũ in modum appellationis,
quã interdicti. ſuper quo tñ maximè quoad interdictũ, vide
lecta, & notata. ȝ. de reſti. ſpo. c. ad decimas. li. vj. & not. Inn.
ſie fil. preſb. c. conſtitutus. ſecundum Martinũ *noſcuntur*. per
confeſsionem, vel ꝓbationem legitimè factam *vtrilibet*. ſci-
licet Abbati, & Arch. & dicit Hoſt. ꝙ cautè vſus eſt hoc ver
bo, qđ habet vim copulatiuæ, vt hîc elicetes ꝙ non poſſunt
eiuſdem rei duo, & eodem iure poſſeſsionem, vel dominiũ
inſolidum poſsidere. ff. cõmo. ſi vt certo. §. ſi duob⁹. ȝ. de ꝓ-
ba. licet. *ſaluo*. ſic. ȝ. de elect. querelam. ad finem. Supple glo. In
gl. iij. ibi *in plebibus*. idem Inn. tñ ipſe. j. vt eccleſiaſtica bene-
ficia. c. vno. vbi Nouellam in gl. *hic vult*. ver. *ſed ſecus*. nota cõ
trarium. ſ. ꝙ illud. c. intelligitur de ſpeciali iure, veró cõmu-
ni. dicit tamen Martinus, ꝙ glo. in prædicto. c. ſubaudit, vel
ex delegatione Epi. ſi œconomus non eſt in eccleſia, & dicit
in eccleſia cathedrali capitulum quo deficiente Archieps
12 cuſtodit de ſupplen. negli. pręla. c. ſi. li. vj. collegium † veró cu
ſtodit eccleſiam collegiatam: vt tenet Inn. io. c. vno. hic alle-
gato. facit. c. quia ſæpè. de elect. in alijs autem habentibus pa-
tronum clericũ ille cuſtodit. xvj. q. ij. c. ij. & j. de priuileg. c. cũ
& plantare. & hoc tenet Inn. ȝ. de offi. ordi. c. cum vos. & in
c. vno. alleg. his ceſſantibus ſpectat ad Epiſcopum de iure cõ
muni: vt. j. de inſti. c. cum veniſſent. licet poſsit dici quòd ibi
eſt allegatio partis: ſed facit pro hac parte: quia Epiſcop⁹ eſt
adminiſtrator in cunctis. x. qõ. prima. regenda. xxv. diſtinct.
perlectis. xvj. quæſtione prima. omnes baſilicæ. & facit indi-
uiſio quam notat Inno. de ſeſtitu. ſpolia. c. olim. & de teſta. c.
requiſiſti. in deductione quam facit ibi Innocẽ. de quarta. In
hoc enim eſt labor Epiſcopi. j. de reli. do. c. in xenodochijs. &
pro Archid. non facit iſte textus: quia eſt allegatio partis ad
c. ſi in plebibus. quod magis facit. dic quòd vel non loquitur
de eccleſia, ſed de populo, vel intelligitur de conſuetudine,
vel de iure ſpeciali, licet ſubſcriptio faciat ꝓ Archidiacono.
13 nec mirum: quia † officia Archidiaconi. non expreſſa in. c. ad
hæc. ſupra de officio Archidiaconi cuiuſmodi eſt iſtud con
ſuetudini relinquuntur ſecundum Martinum, *& in fine*. vn-
de dicit Hoſt. hoc ius commune ſciſmaticum, quo Archid.
vti volunt ac ſi eſſent Epiſcopi remittit ſupra de officio Ar
chid. c. finali. In gloſ. *hoc ratio in fine*. & eccleſia licet plenè ſpe
ctet ad monaſterium. ſoluit tamẽ Epiſcopo cathedraticum.
& cenſus antiquos. de donat. paſtoralis. ſecundum Innoc. &
clemen. de cen. c. j. In gl. pe. ibi *iudicis officio*. vnde dicebat Ho-
ſtien. quòd ſicut omnia quæ lite pendente dolo, vel malè ſue
rit à partibus pertinet ad officium iudicis: vt illa corrigat, &
reformet. ff. de ædili. edi. ædiles. § item ſciendum. ff. de aqua
pluuia arcenda. l. ſupra iter. § officium. &. l. hactenus. ff. de
furtis. l. ſecunda. ff. de rei vendicatione. qui petitorio. ȝ. vt li-
te pendente. per totum. & ſic ſi appellatione pendente ali-
quid attentetur à partibus ad iudicis officium ſpectat illud
in priſtinum ſtatum reformari facere: cum ea pendẽte nihil
debeant partes innouare. infra eodem. dilectus. § quia veró.
& vide quod dixi. de reſcript. ex parte. ſupra. ij. gloſ. & hac ra
tione reformat Papa hoc in primum ſtatum, licet his non
competeret interdictum in quo neceſſe eſſet probari poſſeſ
ſionem & ſpoliationem factam à reo. no. ȝ. de reſtitutione.

ſpoliatorum. cum ad ſedem. vnde dicit Hoſtien. per capitu-
lum primis alleg. quòd qualitercunq; res aliena peruenerit
ad alium, ſine iuſta cauſa ſecundum canones iudicis officiũ
contra illum generaliter intentatur, & ſic poteſt intelligi de
iudi. quia valet & procedit hoc ex ęquitate naturali. de qua
j. de re. iur. locupletari. li. vj. æquum enĩ eſt: vt mihi reddas
qđ de meo peruenit ad te. ff. ſi certum pe. l. ſi & me, & Titiũ.
in fi. ergo etiã de æquitate ciuili huius implorabitur iudicis
officium. ſed fortiùs ex canonica. arg. ȝ. de iudi. dilecti. ſecũ-
dũ Hoſt. *& in fine*. adde qđ no. j. e. nõ ſolũ. li. vj. in vltima glo.
14 Nota primo hic in prin. ꝙ per multiplicationẽ † appellatio-
num non videtur quis recedere ab appellatione prima con-
cor. ȝ. de teſt. cum hîc notãt Inn. & Hoſt. & Io. and. j. e. dilecto.
& Io. an. hîc. & Spe. e. ti. de ſnſę prolatione. § iuxta. verſ. quid
ergo ſi appello. & Arch. ij. q. vj. biduũ. in fi. ſuper verbo ꝓuo
caretur. & Io. and. Zẽzel. extra de do. & cõtu. c. vnico. in cle.
&. G. de mõte lau. extra de re iudi. c. primo. ſuper verbo ipſa-
rum. &. G. ſuper verbo prætextu in eadem cle. Ad cuius ve-
rificationem ſic diſtingue, aut plures, ſeu diuerſę appellatio-
nes fiunt ſingulę ſuper diuerſis, & ſingulis articulis, ſeu gra-
uaminibus, & tunc ſibi inuicem nõ pręiudicant nec per ſe-
quentes renunciatur primis. Idẽ ſi oẽs ſequentes fiant ſuper
alio articulo, vel grauamine ab illo ſuper quo prima appella-
tio fuit interiecta. ita intellige. ij. q. vj. quotiès. vbi dicitur ꝙ
Epi quoties putauerunt ſe grauari ad romanã ſedẽ appellẽt:
&. ij. q. vj. c. pulſatus. & ſunt etiam caſus de hoc. j. e. ti. c. vlti
mo. & de do. & contu. c. j. in cle. Aut plures, ſeu diuerſæ appel
lationes fiunt ſuper vno & eodem articulo, ſeu capitulo, &
tunc aut appellans ſecundò renunciauit primę appellatio-
ni expreſſè, vel tacitè puta proteſtando, quòd ſoli ſecundæ
adhærere volebat: & tunc videtur recedere à prima appella-
tione non propter ipſam ſecundam appellationem interpo
ſitam, ſed propter renunciationem tacitam, vel expreſſam:
quia remittentibus actiones ſuas &c. ff. de ædil. edi. l. credi-
tor. § venditor. vij. q. j. quàm periculoſum. Aut appellans ſe-
cundò non renunciauit primę appellationi expreſſè, vel ta
citè & tunc non renunciauit primæ per ſequentem: vt hîc
& in. c. alleg. cum tu. & not. ſecundum Abbatem hîc, quòd
15 vtile eſt † facere plures appellationes: quia & ſi primam non
fuerit quis intra tempus legitimum proſequutus poterit ta
men proſequi ſecundam: idem & ſi nõ valeat prima poterit
tamen valere ſecunda. Item licet in prima debitam formam
non ſeruauerit poterit tamen ſeruare in ſecunda: de qua for
16 ma habes. j. e. cordi. li. vj. Secundò nota ꝙ qui ſuo † iure vtiť,
nemini facit iniuriam. & hoc allegat Bern. hanc decretalem.
ȝ. de elect. c. cum eccleſia vulterana. tamen ſcire debes quòd
Henricus. cum quæritur cunquid qui iure ſuo vtitur faciẽs
aliquid in ſuo quod mihi nocet, poſsit me prohiberi di-
ſtinguit: quia aut relinquit debitam diſtantiam inter me &
ipſum: puta ſi cepem, vel materiam lutoſam effodit iuxta
regionem meam non debet terminum excedere: ſi murum
effodit, debet dimittere vnum pedem, ſi domum duos pe-
des. ſi ſepulcrum aut foueam effodit, quantùm profundum
eſt ſi puteum paſſum, ſi oliuam, aut ficum nouẽ pedes. Om-
nia autem alia ligna quinq; pedes. ſi autem extranea regione
plantent, tunc ipſum potero prohibere. ff. fi. reg. l. finali. C.
de ædi. priuat. l. męnia. Aut vult relinquere debitam di-
ſtantiam, & tunc aut opus faciendo in ſuo aliquid immit-
tit in meum: vt ſi ex ſuo ædificio inferiori tignum immit-
tat in meum ædificium ſuperius, vel ſi ex ſuo ædificio ſu-
periori aquam, vel aliquid aliud immittat in meum infe-
rius, & tunc ipſum potero prohibere: vt. ff. ſi ſeruitus ven
dicetur. l. ſicuti. § ariſto. Aut nihil immittit in meum, &
tunc aut ſolùm facit illud opus animo mihi nocendi, & eũ
potero prohibere: vt. ff. de aqua pluuia arcenda. l. prima. §.
deniq;. & § de eo opere. Aut facit animo proficiendi ſibi tan
tùm, & tunc aut facit in loco publico, & poſſum eum pro-
hibere, ſi per hoc ſim læſus eũ etiam, nec ex principis reſcri
pto alicui noceri debeat. ne quid in loco publico fiat. l. j. § ſi

quis à principe.aut facit in loco priuato,& tunc nõ poſſum
eum prohibere.ff.de damno infect.l. fluminum.§.finali.& .l.
proculus.& ff.de aqua plu.arcẽ.l.j.§.deniq;.vnde ſi in fundo
ſuo fontem faciat,licet rumpat venas fontis mei non pote-
ro eum prohibere:vt ibi.ſed dic de hoc vt ſcripſi in prædi-
cto.c.cum eccleſia vulterana.in.viij.q.Tertiò nota qualiter
17 † facta & attentata poſt appellationem reuocari debent de
quo latus ſcripſi.ſ.e.conſtitutis.j.in primo notabili.& tertia
quæſtione ſimul iunctis,&de quo hîc tangitur in gl.ſed tũc
Abbas &c.& per Cardinalem de electi.cupientes.§.deniq;.
in materia attẽtatorum.in quæſtione.ſed pone quòd in ne-
gotio electionis,& per Goff.& Io.An.j.eo.non ſolũm.li.vj.
ſed quantũm tangit iſtud capitulum ſi quęris verum debeãt
reuocari,licet non probetur de veritate cauſæ appellationis
ſeu cauſarum appellationis eſſe verum.diſtingue aut quæris
de appellationibus factis in iudicio,aut quæris de appella-
tionibus factis extra iudicium.Si quęris de appellationibus
factis extra iudicium,tunc aut appellatur ex cauſa probabi-
li,& veriſimili.i.ex cauſa probata à iure ſcripto,vel conſue-
tudinario,& tunc hoc ipſo probatur veritas cauſę quòd nõ
probatur contrarium:vt infra eo.c.dilectis.§.quia verò.ſecũ
dum Inn.hîc.& ita intellige quod ipſe notat in.c.alleg.dile-
ctis in glo. hæc fuit appellatio in principio.Aut appellatur
ex cauſa non approbata expreſſa à iure ſcripto,vel conſue-
tudinario,aliàs tamen legitima & rationabili,& tunc tene-
tur appellans probare veritatem cauſæ aliàs attentata non
reuocantur:vt hîc.vnde ſi videatur iſta decretalis,nõ tamen
probauit Abbas cauſam appellationis eſſe iuſtam:ſed etiam
veram,nam hîc non fuit reſtitutus,niſi ad ea quæ probauit
ante appellationem ſe poſſediſſe:& poſteà ad Archidiaco-
num perueniſſe:& per eum moleſtatum fuiſſe,& ſecundum
hoc concor.quod notat Inn.j.de his,quæ fiunt à pręla.c.pri
18 mo.vbi dicit,quòd appellans † extra iudicium non tantùm
debet probare cauſam appellationis eſſe iuſtam: ſed etiam
veram.ad hoc.ſ.de elec.cum inter canonicos.vbi etiam hoc
notat Inn.& expreſſiùs Compoſt.qui ponit iſtam differen-
tiam inter appellationem factam extra iudicium,& appel-
lationem factam in iudicio.ſi quæris de appellatione quę fit
in iudicio ex cauſa legitima tunc dic,quòd illa omnia impe
dit,& retractat quę fiunt poſt & cõtra appellationem ipſam
ſiue conſtet de veritate cauſæ ſuæ ſiue non.ſecundum ta-
men diſtinctionem.c.non ſolũm.j.eo.libro ſexto.& in hoc
concor.Archid.ibi in glo.ſecunda.& Hoſtien.hîc.& in iſta
diſtinctione concordat Innocentius.j.de ſpon.impu.c.ad diſ
ſoluendum.gloſſa hoc eodem modo verſu Hoc tamen fate-
mur.& verſu ſequenti.

¶ PRIMO quęritur in verbo *exierint*.quid petebant iſti
eiecti.dic quòd petebant ſe reduci in eo ſtatu,in quo erant
tempore appellationis emiſſę ſecundum Inn.&c.quod pro-
ſequere:vt ſcripſi in expoſitione ſuper verbo de poſſeſſiõe.
19 ¶ SECVNDO quæritur in verbo *veriſimilem*.quę † di-
catur veriſimilis,& quę dicatur probabilis cauſa:ex qua poſ
ſit iuſtificari appellatio extraiudicialis,vel iudicialis:dic vt
ſcripſi in expoſitione ſuper verbo probabilibus.

¶ TERTIO quęritur quę differentiæ ſunt inter appella-
tiones iudiciales,& extraiudiciales.ſuper quo vide quę ſcri-
pſi ſupra eodem titu.c.conſtitutis.ij.in ſeptima quæſtione.
& in remiſſionibus ibi datis.

QVARTO quæritur nunquid propter appellationem
extraiudicialem aduerſarij debet ille qui eſt in poſſeſſione
impediri vti poſſeſſione ſua.dic quòd non:& proſequere:vt
ſcripſi ſupra eodem.c.in expoſitione ſuper verbo probabi-
libus.in verſi.non tamen credit Inn.vſq; in finem illius gloſ.
& omnia menti tene.

¶ QVINTO quæritur prout hîc quęrit Ber.in princi-
pio gloſſæ penultimæ,& proſequere vt ibi,& vt ſcripſi in
prima ſuppletione gloſſæ.
20 ¶ SEXTO quęritur qualiter † fieri & prodeſſe poterit ge
neralis appellatio?reſpondet Collectarius,quòd poteſt fie-
ri extra iudicium dummodo factum ſuper quo interponi-
tur certum ſit ſupra eodem conſuluit.ij.& dummodo expri
matur aliquid propter quod appellans timere habeat:vt no
tat ibi Innocen.& iſta eſt vna differentia inter appellatio-
nem extraiudicialem.aliam ponit.H.in lectu.Item aliam In-
nocen.ſupra.c.an ſit.quòd ſi poſt lapſum fatalium audit ap-
pellans,& vide Inn.de elect.cum nobis.in gloſſ.hîc nota.&
c.cum inter cauſam.in magna.Alia poteſt colligi ex notatis
per Innocen.ſupra eo.ad audientiam.vbi dicit quòd appel-
latio facta extra iudicium facta ab ordinario impedit ne cõ
tra eum procedat niſi cum cauſæ cognitione.Sed nunquid
ſi appelletur extra iudicium ne fiat electio niſi in loco debi-
to,videlicet trahi &c.retractabitur electio ſi non probetur
cauſa?vtpote impreſſio,vel alia ex qua extitit appellatum
Inno.& Hoſt.videntur not.quòd non.de elect.cum nobis.
Io.And.dicit quòd non ſtat in illa ſententia,& quòd non
ſufficit probare timorem veriſimilem:facit quod not.Inno.
infra.c.conſtitutus.ſuper verbo effectum.vbi dicit quòd ſi
capitulum appellet ne conferat præbendam.A.cum ſit ho-
micida,quòd ſi conferat non valet:ſed in fine dictę gloſſæ
videtur dicere contrarium: vt in.c.bonę.in ſecunda glo.niſi
21 probetur veritas cauſæ appellationis.Sed nunquid † ad re-
uocationem attentatorum ſufficit cauſam appellationis eſ-
ſe veriſimilem?Spe.eo.titu.§.nouiſſimè.dicit quòd ſic:vt hîc
niſi appellaretur ex eo: quia exceptio non admittebatur,vel
ſimile.quo caſo oportet primò probare veritatem:vt ſupra
de elect.cum inter.ſupra eodem.cum ſit.de maio.& obe.di-
lecti.ſ.eodem ad audientiam.& ſupra.c.conſtitutis.ſuper
verbo rationabilis.& vera.de ſententia excommunicatio-
nis.ſtatuimus.Item vbi dicit,quòd valet appellatio facta
extra iudicium ſuum dummodo factum ſit certum:vt di-
ctum eſt in hoc quod dicit quòd neceſſe facienda eſt in ſcri-
ptis.idem notatur in.§.qualiter.eo.titu.in ſumma.tamen ſi-
ne ſcriptis videtur appellari poſſe extra iudicium:vt ſupra
c.ad audientiam.&.c.ſuggeſtum.vt iter arripiendo,ſeu nun-
cium mittendo.ſ.c.meminimus.& infra eo.c.proximo.licet
de facto teneatur quod dicit Hoſtien.& vide quod notat
Archidia.j.c.cordi.§.interlocutoriam.vbi notat quòd ſi de-
cretalis cordi.non ſeruetur in appellatione extraiudiciali
nihilominus valet:& vide Collectarium.j.c proximo.Item
addendo ad hęc videtur dicẽdum quòd in iudiciali dantur
apoſtoli dimiſſorij,vel refutatorij:vt in.c.cordi.libro ſexto.
22 ſed in † appellatione extraiudiciali,vbi appellatur à parte
petuntur à notario apoſtoli teſtimoniales:ſi à ſuperiore ap-
pelletur extra iudicium petuntur apoſtoli ab eo reuerentia-
les ſecundum Hoſti.vt in ſumma rubric.de formis appellat.
dicendum tamen,quòd vbi appellatur extra iudicium à iu-
dice tamen habent peti apoſtoli:iuxta.c.cordi.vt notat ibi
23 per doctores.Sed nunquid eſt † neceſſe,ꝙ petãt in appellatio
ne?dicendum ꝙ non quia ſufficit ꝙ petãtur infra.xxx.dies
à die ſententiæ.eo.tit.ab eo.ij.q.vj.à iudicibus.Sed nunquid
vbi appellat extra iudiciũ à parte deſerta eſt appellatio niſi
petant apoſtoli?nõ videt,qa nõ eſt iure expreſſum.ar.ex.d.c.
cordi.Illud verò eſt bñ notandũ.ꝙ ſi appellãs plures cauſas
vel grauamina exprimat in appellatione ꝙ curia in litera ap
pellationis nõ exprimet niſi vnã:ſed tñ ſuper qualibet cauſa
vel grauamine bene dabit vnã literã:& hoc recitat Pan.e.ti.
24 appellanti.& Io.An.ſcdm Boatij.c.cũ cauſam.Sed vtrũ † ex-
preſſa vna cã tantũ iudex datus de alijs cognoſcere poterit?
videtur ꝙ nõ.de offi.dele.cum olim.j.ſed contra.e.ti.appel-
lanti.vbi ſupponitur ꝙ ſufficit,ꝙ in appellatione vnã expri
mat,primũ tenet curia & probabiliùs ſcdm Collectarium.

SVMMARIVM.

1 *Pro appellãte haberi qui contra ſuperiorem ſuum itinerat ad Papã.*
2 *Excommunicatio lata poſt appellationem quòd ſit nulla.*
3 *Itineratio quando habeat vim appellationis & nu.4.*
5 *Appellari ad archiepiſcopum an poſſit ipſo facto.*
6 *A iudice recedere non licere niſi per viam appellationis, vel recu*
ſationis.

Appellare

7 *Appellare ad legatum quem poſſe obmiſſo medio.*
8 *Appellante non exprimente ad quem de quo intelligatur.*
9 *Appellantes ſacto debere cauſas exprimere pro quibus nuncios mittunt.*
10 *Epiſcopus contra iudicem ſecularem an prouocare poſſit ad Archiepiſcopum.*
11 *Archiepiſcopũ citare nõ poſſe appellatũ cauſa legitima nõ expreſſa.*
12 *Citatio an valeat ſi datus iudex in cauſa appellationis citat non facta mentione de appellatione.*
13 *Excommunicatio an teneat contra non comparentem.*
14 *Iudex quando dicatur incipere cognoſcere de cauſa appellationis.*

CAP. LII.

1 Dilecti. Caſus. Si contra † ſuperiorem ſuũ quis itineret ad Papam habetur pro appellante: ita ꝙ excommunicatio poſteà in eum lata non tenet. & prima pars ponit querelam, ſecũda dat iudicem ibi: *cum autem*. Expone literam: *cantuarien.* quæ cathedralis eſt, & regularis: *verebantur*. extra iudicium. *& veri ſperabantur.* in iudicio: quia ſuper hoc cootendebant Hoſt. *ab ipſi*. priore & monachis. *mitterentur*. ipſi. l. &. H. *in eos*. ſcilicet noncios. *primulgant*. & malè ſecundum Hoſt. quia non debebat eſſe iudex in propria cauſa. C. ne quit in ſua cauſa. l. vna. tum quia non debebat ſubditos grauare. de reſti. ſpo. cõquerente. tum quia videretur appellaſſe quod eſt efficacius. vt ſequitur. *prouocare*. & ſic loquitur extra iudicium. ſ. e. cum ſit. §. ſi verò. & ſic non tenet excommunicatio poſt prouocationem, ſicut nec poſt appellationem de ſenten. excom. per tuas. vt ſic altera pendente nil mouetur de hoc. ſ. e. proximo. *prædictam cauſam*. in qua non poterat eſſe Archiepiſcopus iudex cũ cauſa eſſet ipſius propria. dicit ergo Hoſt. quòd vbicunq; iudex vult ſibi ius dicere ergo nec eſt notorium quòd ſubditus debeat obedire, poteſt dicere ſubditus dñe noo teneor hoc facere nec volo ad iudicium veſtrum ire: imò recuſo vos: vt ſuſpectum: cum de cauſa veſtra agatur. arg. ſ. e. ſecundò requiris. in fine. & . j. eo. cum ſpeciali. nec debetit eſſe actor & iudex de verb. ſignific. ſi forus. ſed ſub hac cauſa prouoco vos ad ſuperiorem veſtrum pota ad metropolitanum, & ex nunc iter arripio, vel talem nuncium mitto: & hoc caſu putat Hoſtié. ꝙ itineratio, vel nuncij miſsio, vel protectionis ſubmiſſio habeatur pro appellaro: vt hîc. & . ſ. e ad audiẽtiã. etiã quoad exceptionẽ cõtra reſcriptũ. ſ. e. ſuggeſtũ. ſecus dicit in his quibus dicit iudex procedere ex officio. ibi enim ex quo quis citatus eſt ſemel ad iudiciũ prouocatio non excuſaret: nec appellatio niſi ex cauſa & canonicè facta. ſ. e. conſuluit iij. c. pœnit. ij. & c. cum ſpeciali. Et idem ſecundum eum ſi litiget inter ſubditos ordinarij. j. eo. vt debitus. *venientibus*. & idem ſi propter aliam cauſam: & dic: vt j. ti. c. vnio. *prouocatum*. quoad hoc, ꝙ contra ipſos procedi non poſsit. de hoc. j. e. vt debitus. Inno. *non teneri*. ſic ſ. e. ad audientiam. in fine. Nouella. caue ſecundum Martinum: quia hîc videtur ſumi hęc cõcluſio, ꝙ ſicut
2 excommunicatio † lata poſt appellationem eſt nulla, ſic & lata poſt itineris arreptionem, ſeu nũcij miſsionẽ pro appellatiõe proſequẽda: ſed Marti. dicit nõ intelligẽdũ ita gñaliter, ſed eſſe intelligẽdũ ſolũ, dũ qs cũ ꝓpter proſequutionẽ huius appellationis eſt excommunicatus: ſed iſtud non capio: quia nec de hoc loquitur iſta decretalis: ſed tangam de hoc infra in prima quæſtione. Supple gloſſas. In glo. prima. ibi, *& xij.* ſupple & facto probatur bonitas xij. &c. & concor. ad hoc. C. de admi. tu. l. qui tutores. poſt mediũ legis. & ibi *extimant*. vbi de hoc. & facit de hære. accuſatus. § ille li. vj. & ibi, *eſt falſum*. cum querimonia deponitur de Epiſcopo, & ibi, *pro appellatione*. ſicut nec ſufficit pro apoſtolorum petitione. j. eo. ab eo. li. vj. & eſt ſimile. ſ. de elect. c. j. libro ſexto. eccleſia. j. *& in fine*. vel ſic idem in Archiepiſcopo, & alijs ordinarijs, & his caſibus quibus poſſunt per querelam adiri in alijs non ſecundum Hoſt. & de hoc remittit dominus Martinus ad lecta, & notata infra de ſententia excommunicationis. c. venerabilibus. libro ſexto.

¶ PRIMO quæritur ibi *& ipſis propter prædictam cauſam*. qualiter intelligitur iſta litera. Communis lectura habet, ꝙ ratio huius decretalis fuit: quia iſta erat cauſa ꝓpria Archiepiſcopi: vt ſcripſi in expoſitione ſuper prædicto verbo. Dicit tamen dominus Martinus, ꝙ animus ſuus in iſta lectura non quieſcit, & etiam non bene mihi placet, quia textus per expreſſum aliam rationem aſsignat, videlicet de itineris arreptione &c. Subdit prędictus Martinus quòd & ſi iſta decretalis eſſet ſublata per iura noua, prout & aliqui tenent, quòd ſublata eſt: tamen non propter hoc eſſent ſublatæ alię decretales. ſ. e. ti. c. ad audientiam. & c. ſuggeſtum. & c. meminimus. quia non loquuntur in itineratione habente vim appellationis, ſicut loquimur hîc: nec ibi proceſſus, ſeu ſententia eſt nulla, licet bene poſteà reuocetur: quia iudex poſtquã ſibi conſtitit, quòd ille iter arripuit pro tali negotio nõ debuit interim procedere: ſed ipſum per competens tempus quo reuerti potuit debuit expectare, qui ſcilicet ante arreptionem itineris citatio eum non appręhendit, ita ꝙ ſi procederet iudex interim per ipſum, vel eius procuratorem appellari poſſet. & teneret appellatio ſecundum eum. dicit etiã ꝙ hîc proceſſus & ſententia erant nulli tanquàm poſt appellationem facti. & ex hoc infert, quòd iſta iura ſe non tangũt & quòd prima iura iuribus nouis non ſunt contraria ſicut eſt iſta decretalis ſecundum eum. ſubdit in alia glo. ſua, ꝙ ſe-
3 cundum lecturam Hoſt. itineratio † habet vim appellationis ſolũ & in caſu in quo ſuperior volens procedere in illa cauſa non poteſt eſſe iudex. dicit etiam quòd aliam lecturam ponit gl. in. c. cordi. j. eo. ſed dicit quòd illa lectura potuit reduci ad iſtam ſubdit quòd Cardinalis, & Archid. aliter dicunt. Item dicit quòd quidam diſtinguunt ad arripiẽtem iter cauſis expreſsis, poſteà dicit quòd valde fortè eſt dicere quòd ſolennitates. c. vt debitus. & c. cordi. & cle. appellãti. ita tollantur hîc vno verbo. ſupra de elec. c. eccleſia veſtra. & ſatis è quit ſeruaret ſolennitates illorum iurium ſi ſufficeret ſibi iter arripere Finaliter ipſe dicit ſe multùm dubitare & promittit ſe dicturum in. c. vt debitus. refert tamen alios dicere habere locum quod hîc dicitur vbi nõ eſt facultas appellandi, & cum exprimãtur cauſæ. & dicit quòd hæc imaginatio vera eſt per capitulum vt debitus. infra. eo. Hen-
4 ricus autem cum † quæritur vtrum itineris arreptio habeat vim & effectum appellationis, vel protectionis diſtinguit: quia aut quæris nunquid habet vim protectionis, vel appellationis, quoad illos, qui ſine cauſa probabili iter arripiunt, & dic ꝙ non: vt leg. & not. infra de cleri. peregri. c. primo. Et notat Inn. infra eo. vt debitus. in gl. dicunt quidam. ver. nec credimus &c. quod dic vt ibi plenè per eum, & per Hoſt. & Io. And. Aut quantum ad illos, qui ex cauſa probabili iter arripiunt, & tunc aut quæris nunquid talis itineris arreptio habeat vim & effectum protectionis? & dic quòd ſic vt in iuribus allegatis. Aut nunquid habeat vim & effectum appellationis, quoad illos, qui cum cauſa probabili iter arripiunt, & tũc aut quæris extra iudicium aut in iudicio ſi extra iudicium tunc aut quæris de itineris arreptione, quę fit ad Papam, & illa habet effectum appellationis, & eſt ſpeciale priuilegium apoſtolicæ ſedis, vt ſicut quilibet ipſam per querelam adire poteſt. ſ. de foro compe. c. ſi. ſic quòd à quocunq; iter arripiatur ad eam extra iudicium appellare videtur vt hîc dicitur. & legitur & notatur. j. de cleri. peregri. c. primo. ſecundum Hoſt. Aut quæris de itineris arreptione, quæ fit ad alios inferiores iudices à Papa puta ad Epiſcopum, Archiepiſcopum, primatem, vel alios. & tunc aut quæris in caſibus in quibus inferiores per querelam adiri poſſunt: ſicut eſt legatus, qui poteſt adiri per viam ſimplicis querelę. ſupra de offi. leg. c. primo. & quando ſubditus eſt Epiſcopi conquęretur de ipſo: quo caſu metropolitanus eſt iudex. vt. xj. quęſt. prima. ſi clericus aduerſus. ſ. de offic. ordi. ad reprimendam. j. c. ſolicitudinem. & tunc itineris arreptio extra iudicium facta habetur pro appellatione. Item vbicunq; iudex vult ſibi ius dicere, nec eſt notorium, quòd ſubditus debeat

obedire:qa nemo regulariter debet eſſe iudex in cauſa ſua.
C.ne quis in ſua cauſa ius ſibi dicat.l.prima.Nam tunc itine
ris arreptio,vel nuncij miſsio pro appellatione habetur ſu-
pra.c.ad audientiam.etiam quoad exceptionem acquiren-
dam ſecundum quod diſtinguitur ſupra eodem.ſuggeſtum.
ſecus in his,in quibus iudex poteſt procedere ex officio.Ibi
enim ex quo quis ſemel citatus eſt ad iudicium talis prouo-
catio non excuſat,nec appellatio niſi ex cauſa ſupra eodem.
conſuluit.iij.&.c.peruenit.ij.& infra eodem.c.cum ſpeciali.
ſecundum Hoſt.hîc & idem innuit Ber.hîc in fine.ſi quæris
in iudicio tunc aut non habet,nec de facili poteſt habere co
piam iudicis:vt coram eo appellet,& tunc indiſtinctè dic ꝙ
itineris arreptio non habetur pro appellatione:nam tũc,aut
appellatur à diffinitiua,& tunc ſi ex interuallo oportet ap
pellare,ſeu appellationem exprimere in ſcriptis.ſecunda.q.
vj.forma.& infra.e.c.cord.libro ſexto.ſi verò incontinenti,
& apud acta ſufficit appellatio verbo facta vt.ff.de appellat.
l.cio.& l.à ſententia.§.vltimo.Aut appellatur ab interlocu-
toria,vel grauamine,& tunc neceſſe eſt,ꝙ cauſa exprimatur
& in ſcriptis:vt in.c.alleg.cordi.ſecundum Hoſt.hîc.Ex cu-
ius dictis pro maiori parte ſumitur hęc diſtinctio:aut nõ ha
bet,nec de facili poteſt habere copiam iudicis,vt coram eo
appellet,& tunc dic vt notat Inn.ĩ.e.vt debitus.in gl.dicũt
quidam & Hoſti.poſt eum,& ſecundum Goff.& Hoſtiẽ.&
Io.And.ĩ.de off.dele.cauſam.per quos nota,quòd quoad re-
uocationem in forma cõmuni poſt ęquantur appellatio miſ
ſio nuncij,& itineri arreptio:vt hîc ſecundum Henricum.
de hoc autem dicam.ĩ.eo.vt debitus.

¶SECVNDO quæritur ſubintrando dicta Collecta-
rij,de qua appellatione hîc loquitur.Dicit Collectarius,ꝙ
de extraiudiciali omnino intelligitur ſecundum Hoſtiẽ.in
lectu.& in ſumma.vnde ibi,*mitteremur*,ſubaudit,videlicet
5 ante ordinationem cauſæ.Sed nunquid ipſo facto † poteſt
appellari ad Archiepiſcopum?videtur quòd ſic prout no-
tat Ber.& alij de offi.ordi.ad reprimendum.dic tamen con-
tra ſecundum Hoſtien.quia non habet locum,niſi in illum
ſuperiorem,qui per viam ſimplicis querelæ poteſt adiri:qa
prouocatio eſt ad cauſam.ſ.e.cum ſit.facit quod no.Io.xj.q.
ij.per ſingulas.ad idem vide de offic.deleg.cum cauſa.Iſta fa
ciunt ad quæſtionem quæ de facto fuit in cancellaria,de Ar
chiepiſcopo,qui monet ſuffraganeum,quòd in cauſa quæ
mouetur coram eo inter me,& Titium faciat iuſtitiã infra
certum terminum aliâs ipſe cognoſcet nunquid elapſo ter-
mino,ſi Epiſcopus cauſam nõ determinet ipſe de ea cogno-
ſcere poteſt.multi dicebant,quòd ſic vt clarè probari vide-
tur in eo quod legitur,& notatur de ſupplen.negli.prælat.
romana.li.vj.ſed hoc dicere eſt durum,& periculoſum,cum
6 † non liceat à iudice recedere,niſi per viam appellationis,
vel recuſationis.ſ.e.ſuper.e.per iſtam enim viam viæ præfa
tæ,quæ ſunt ordinariæ,ſepelirentur & malè.ff.de mino.in
cauſæ.de eo qui mit.in poſſ.c.vnico.li.vj.nec iſta via conce-
ditur expreſſè:quare &c.ad hoc quod legitur,& notatur de
offi.ordi.duo ſimul.xxxiij.diſt.c.j.Vbi verò Epiſcopus ex-
preſſè diceret,ꝙ non ſe intromitteret videtur ſecus de con-
ſa.romana.§.notoria.Si verò officialis hîc diceret eſt fortè
aliud dicendum,cum non ſit deputatus ad hoc in ſimili:vt
lite non cõteſtata.c.ſecus.de vicario generali,qui ipſo abſen
te idem omnino cẽſetur.lxxxiij.diſt.c.primo.Sed quid Epi-
ſcopus non vult mihi concedere citationem contra Titiũ,
appello ab eo ex hoc ad Archiepiſcopum,nunquid Archie-
piſcopus in prima citatione citabit Titiũ?hæc quæſtio fuit
de facto in cancellaria,dicebant multi ꝙ non,donec Archi-
epiſcopus cognouiſſet de cauſa appellationis,& pronũciaſ-
ſet bene appellatum,cum non habeat iuriſditionẽ in illum,
niſi tunc demũ cognito de cauſa appellationis:alij dicebant
cõtrariũ,quia intererat Titij eũ vocari de cuius ſubiectiõe
agiƚ,& quia poſſent fieri multę malitiæ:quare &c.de diuort.
quãto.ſed poſſet reſpõderi,ꝙ quorũ intereſt nõ vocantur,li
cet bene admittantur ſi voluntariè venerunt:vt no.ſ.e.cum
teneantur.nec præiudicat eis,quòd in eorum abſentia geri-
tur,niſi prout traditur de re iudica.c.quamuis.Quid ſi ap-
pellaretur ab Archipræsbytero,qui ſubeſt Arch.ad Epiſco-
pum?dic quòd fieri poteſt per præmiſſa,& vbicunq; iuriſdi
tio immediata,& mediata concurrunt.no.Hoſt.e.ti.§.final.
7 ſicut ad legatum † poteſt appellari obmiſſo medio:quia po-
teſt adiri per viam ſimplicis querelæ.not.ij.q.vj.c.iij.ſi quis
8 vni.Quid ſi appellaretur † non expreſſo ad quem intellig-
tur de proximo ſuperiori.de offi.dele.ſi dele.in fine.per Ar-
chid.& vide ad primum.ĩ.eo.dilecti.Sed nunquid intellegi-
tur de immediato ſuperiore,vel de quo?dicendum de imme
diato.ij.q.vj.anteriorum.in fine hoc no.ibi Archidiaco.&
addit quod ſi vnus pro alio appellet,non obſtet:ſed remitti
tur.ff.c.Imperator.Sed nunquid poteſt appellari à delegato
ordinarij ad Papam?non videtur de offi.dele.ſuper quęſtio-
num.§.porrò.& hîc cum ſimilibus,& in his quę no.Archid.
de offi.vica.romana.ſed præmiſſa intelliguntur,vbi delega-
tus ſubdelegaret,vel vbi obmiſſo medio appellatur ad ipſum
ij.q.vj.ad romanam.&.c.omni modo.cum ſimilibus.Sed nũ-
quid ad legatum poteſt obmiſſo medio appellare?Spe.eo.ti.
§.ſuper eſt.dicit quòd ſuper hoc valet conſuetudo.& idem
Bar.brix.ij.q.vj.c.iij.ſed ibi.Io.ſupra & de offi.leg.quòd trãſ
lationem.nec diſpenſat in matrimonio de conſan.cum dile-
cto.ſecundum Io.And.in dicto.c.quòd tranſlationem.Sed
9 nunquid iſti † qui facto appellant,habent cauſas exprimere,
pro quibus nuncium mittunt?Io.An.dicit in.c.cordi.ſecun-
dum Inn.quòd prudenter faciunt ſi ſic faciant ſicut ille qui
verbo appellat,Ipſe tamen Io.An.& Hoſt.not.ĩ.eo.ad au-
dientiam.quòd cum appellatio,& protectio,ſeu ſub prote-
ctione ſubmiſsio æquiparentur,ſicut in appellatione expri
mitur cauſa,& in ſcriptis,ſic & in protectione.& idem vide
retur de miſsione nuncij.& facit quod not.Innoc.de elect.
conſiderauimus.melius in.c.cum cauſam.vbi not.ꝙ capitu-
lum cordi.habeat locum in appellatiõe omnino extraiudi-
ciali:quia vbi appellaretur à iudiciali non eſſet dubium:ſed
Archid.& Cardinalis not.contrarium.in.c.cordi.quòd ſi lo
cum non habet in extraiudiciali,& videtur verius.Sed nun-
10 quid Epiſcopus † contra iudicem ſecularem poteſt prouo-
care ad Archiepiſcopum extra iudicium,ex veriſimilibus
coniecturis,ſicut de facto contingit.Antiqui de cancellaria
dicebant,quòd non:quia Archiepiſcopus nõ erat iudex cõ-
petens prouocati.alij dicebant quòd ex quo agitur de non
inferenda iniuria iudex eſt competens:quod ſatis probabi-
le videƚ,vbi cauſa exprimiƚ,& talis quæ det iudici appella-
to iuriſditionem:ſicut & ſi iam illata eſſet.de ſenten.excom.
dilecto.xxxiij.q.v.non inferenda.de foro compe.cum ſit.ab
11 lecus:ſed quia † Archiepiſcopus non poteſt citare appellatũ
cauſa legitima non expreſſa:vt in.c.romana.& Io.And.in-
telligit quòd in citatione debet exprimi:ſed Archidiaco.&
alij intelligunt de appellatione,& verius:vt videtur & ſatis
hoc probat litera:quia de appellatione fit ſermo,& quia de
citatione erat expreſſum.de foro cõpe.romana.in fi.& iſta
faciunt ad hoc ꝙ ſi Archiepiſcopus dicens eſſe appellatum,
vbi nõ eſt citet ſubditum ſuffraganei,& ipſo veniente pro-
cedat ꝙ nõ valet ꝓceſſus:per literã ibi in.c.romana.cũ dicit
nullatenus.& ibi.§.ſi verò vocatis.vbi clarè habetur,ꝙ cã le
gitima non expreſſa in appellatione nõ põt citare multomi-
nus vbi nõ eſt appellatum,nec ꝓcedere in cã appellationis,
vel principali:vt in.c.romana.de foro cõpe.in prin.& præ-
miſſa vera videntur ſcdm Cõpo.ſed Archid.no.contrarium
de plano.in dicto.c.romana.cuius opinio fortè locum poſ-
ſet habere in delegato,niſi iudex interloqueretur eſſe appel
latum:quo caſu:& ſi non eſſet appellatum valeret,& faceret
ſnia ius inter partes:ſicut cum conſeruator interloquitur du-
bia eſſe notoria:vt no.Io.And.de offi.dele.c.ſi.ſecundum.H.
Et idem cum iudex appellationis pronunciat eſſe appella-
tum infra decem dies.licet non ſit vt dictum eſt.& not.in
Spe.§.nouiſsimè.e.ti.ſic intelligũƚ quę colligũtur de reſcrip-
ſup literis.in fi.Ad idẽ facit qd no.per Arch.de of.dele.ſi de-
legatus.

legatus.ad ſi.& in hoc concor.Card.in.c.romana.ſuper ver-
12 bo partes.Quid ergo ſi datus iudex † in cauſa appellationis
citat non facta mentione de appellatione nunquid valet ci-
tatio? Inn.& Io.Andr.dicunt de accu.c.finali.quòd ſic.& de
hoc in Spe.de cita.§.ſequitur videre.quod concedo, dummo
do dicat ſe delegatum à ſede apoſtolica aliâs ſecus ſecũdum
13 illa quæ not.Inno.de dila.prẽtereà.Sed nunquid in non † cõ
parentem tenet excommunicatio in caſu præmiſſo? Archi.
dicit ꝙ fortè ſi Epiſcopus citaret nulla cauſa appellationis
expreſſa teneret citatio.ſ.e.duobus.quia multa prohibita
fieri facta tenent &c.in hoc remanet Inno.de accuſ.c.finali.
de dila.prẽtereà.quod verum intelligo dunmodo citet ſu-
per appellatione, licet non ſit appellatum vel malè: aliâs cõ-
tra in capitulo romana.de foro compe.in fine. nec obſtat.c.
duobus.quia ibi facta fuit citatio ſuper appellatione inter-
poſita ad Archiepiſcopum.Sed quia Archiepiſcopus non
poteſt inhibere ſuffraganeo eſt appellatum ab interlocuto-
ria, vel grauamine, niſi cœperit cognoſcere de cauſa appel-
lationu, ſi opponatur in iuſtitia.quia ſi opponatur nullitas
ſolùm hoc poteſt facere ſtatim cum conſtat ꝙ appellatũ eſt
ex cauſa legitima.ĩ.x.dies.vt in.§.ſi verò vocatis. niſi oppo-
neret, ꝙ renunciatum eſſet, vel ſimile de quo prius cogno-
uerit opo teret, vt ibi nunquid eſt idem ſi appellatur à ſub-
dito Epiſcopi, ad ipſum Epiſcopum? videlicet ꝙ non poſsit
inhibere niſi præmiſsis ſeruatis? Archi.dicit ibi ꝙ imò po-
teſt inhibere q̃ñcunq; ratio eſt: quia per ſimplicẽ querelam
14 adiri poſſet.idem Spe.e.ti.§.de officio.Sed quando dicet † iu
dex incipere cognoſcere de cauſa appellationis? curia tenet
ꝙ per litem conteſtatam aliâs per præſtationem iuramenti
de ea facta.l.quę dicit quòd ante litem conteſt.videtur quis
non agere velle.Sed nunquid talis inhibitio locum habet in
appellatione extraiudiciali? dicendum quòd non quia nul-
lus ſuo iure priuandus eſt lite pendente, vel ſua poſſeſsione:
vt lite pendente, per totum.& quia appellatio non deuol-
uit niſi ſcdm Archid.ibi.& no.Ino.& Cõpoſt.de conſtit.cũ
iij.& Spe.e.§.de officio.ſed quia ſunt duę cauſæ cognitionis
ſuper appellatione, ſcilicet an ſit recipienda, & de veritate
cauſæ appellationis, nunquid primam poteſt iudex facere
partibus non vocatis? Ion.ſuper hoc eſt varius, in.c.paſtora-
lis.de offi.dele.Sed ego credo eſſe expeditum quòd non.in.§.
ſi verò vocatis.c.romana.ĩ.e.ſecundum Collectarium.

SVMMARIVM.

1 *Per clauſulam appellatione remota omnem appellationem prohibe-
ri, quæ ratio eſt à iure expreſſè permiſſa.*
2 *Ad officium ordinarij qui excommunicauit pertinere excommuni-
catos facere vitari.*
3 *Appellationem ab ordinario interiectam non valere, niſi à grauami-
ne illato, vel comminato.*
4 *Inſanam doctrinam eſſe quòd ſpeciei detrahatur per genus.*
5 *Priuilegio impetrari quod de iure communi competit.*
6 *Clauſula appellatione remota quæ virtus ſit.*
7 *Appellatio fruſtratoria & appellatio legitima, quomodo differant.*
8 *Appellatio manifeſtè fruſtratoria quæ ſit.*
9 *Perſonæ ratione Epiſcopum poſſe priuare clericum cõmunione.*
10 *Appellatio ſi excommunicationem præcedat denunciationem non fie
ri nec beneficium ſubtrahi.*
11 *Sententia excõmunicationis qualiter ſecum trahat ſtatim executionẽ.*
12 *Conditio de præſenti quòd obligatione non mouetur.*
13 *Excommunicationem purè latam per appellationem ſequentem non
ſuſpendi.*
14 *Appellationem friuolam non impedire exercitium iuriſditionis iudi-
cis à quo appellatur.*
15 *Sententiam excommunicationis ferri non debere niſi monitione præ-
miſſa.*
16 *Sententia excõcationis ſi purè feratur quòd ſtatim habeat effectum.*
17 *Proceſſum latũ contra legitimam appellationem non ligare quoad Deũ.*
18 *Iudex cui appellationi deferre debeat & cui non.*
19 *Ordinarius quare excommunicatum poſt appellationem à ſe denun-
ciare poſsit.*
20 *Executionem non cadere de facto in abſolutoria.*
21 *Excommunicationis ſententiam medicinalem eſſe.*
22 *Denunciationem quoad effectum nihil operari.*
23 *Sententias omnes cenſuræ procedere à poteſtate clauium.*
24 *Fructus beneficij obuenientes tempore excommunicationis ad excõ-
municatum obuenientes quomodo adminiſtrari conueniat, & num
relinqui debeat aliquid excommunicato pro alimentis.nu.25.*
26 *Sententiam criminis criminoſum infamare.*
27 *Suſpenſus à beneficio vno loco an poſsit alibi habere.*
28 *Excommunicatus an propriè comparetur relegato.*

CAP. LIII.

1 PAſtoralis. Caſus. Per clauſulam † ap-
pellatione remota, omnis
appellatio prohibetur, quæ non eſt à iure ex-
preſſè permiſſa. & ſi excõicatus appellat nihi-
lominus denũciatur, & beneficiorum prouẽ-
tibus ſpoliatur.cõis diuiſio, & ſcda ibi, *verum quia.*& vtriuſq;
partis cõis diuiſio, quę ſatis patet Expone literã *reſcripto apo-
ſtolico* quia alius hoc nõ poſſet, vel loquiẽ de reſcripto in cor
pore iuris clauſo: vt.ſ.e.ad noſtram.&.ſ.de offi.or.licet.cum
ſimilibus Hoſt.Et ſic patet ꝙ hoc primum rñſum habet lo-
cum etiam in ordinario, qui in caſibus à iure permiſſis, pro-
cedit cum clauſula appellatione remota qd ſcdm Mar.indu-
bitãter eſt verum.*inhibita.*quaſi diceret, ꝙ illa clauſula debet
aliquid operari.ĩ.de priuileg.ſi Papa.li.vj.*negotium cõmiſſum.*i.
cauſa, qd dic vt.ĩ.de verb.ſigni.forus.ver.negotium.quęlibet
nedum fruſtratoria.*expreſſa.*contra.ſ.de reſcript.c.edoceri.
vbi lite inhibita ſit appellatio.poteſt tñ ex cauſa iuſta appel
lari.Solutio dic ꝙ illud qd ibi dicitẽ, niſi alia rationabilis cau-
ſa &c.debet ſuppleri in iure expreſſa, & ſic intelligiẽ illa ſe-
cundum iſtam.ff.de legi.l.non eſt nouum.cum.l.ſequenti.*ſed
ſi appellans.*ponit ergo ꝙ appellari poſsit ex quo grauatur, li-
cet grauamen in iure non ſit expreſſum.quod multùm pon
derauit hîc Abbas contra gl.*inuiſe*non in hoc tantùm ꝙ ap-
pellationem iuſtam non admiſit: ſed quia poſt appellationẽ
repudiatam, vel receptam aliquid fecit contra appellantem
Inn.*ſuperiorem.*ſcilicet Papam cum alius ſic ſcribere nõ poſ-
ſit, vel proximum ad quem appellatum eſt ab ordinario, vel
delegato, qui procedebat iuris virtute appellatione remota,
poterit, & debebit, aliter non eſſet iudex ſi in eo non eſſet iu-
ſtitia.ĩ.de verb.ſigni.forus.vel dici poterit: quia in ſua pote-
ſtate videtur eſſe cauſam approbare, vel reprobare: ex quo
non eſt in iure expreſſa, ſi tñ reprobet iterum ab eo quauis
ſecundò licet non tertiò poterit appellare.ĩ.e.directę.ſcdm
Hoſt.*verum quia.*§ & ſecũda pars *excõmunicationis* maioris de
ſenten.excõmu.ſi quem puta quia iuſta de cauſa appellauit:
quia grauabatur ſupra eo cum eccleſia.&.c.cum ſit.§ ſi verò.
*ante ſententiam.*ſcilicet excommunicationis in ſe latam *obti-
nuiſſet.*& ſic excommunicatio non tenuiſſet de ſenten.excõ-
munica.per tuas.*prouocare.*tolle literam.infra ipſe denuncia-
re poſsit &c.*ipſe iudex.*ſcilicet à quo eſt appellatum denun-
2 ciare poſsit.hoc † poteſt facere etiam ordinarius, qui excom
municauit, ad cuius officium pertinet excommunicatos fa
cere vitari.xj.q.iij.cum.ſupra de treuga, & pace.c.primo. Ex
quo inferunt quidam quòd ordinarius poteſt denũciare ex-
communicatum exemptum: quia appellans legitimè eſt exẽ-
ptus. Tu verò dicas potiùs denunciatione exerceretur iuriſ-
ditione in perſonam exempti: vt in aggrauatione ſententiæ
hominis: vel in declaratione ſententiæ iuris non poteſt tũc
hoc facere ordinarius: ſecus autem ſi non in perſonam exẽ-
pti: ſed ſolùm in perſonas ſubditorũ talis actus habeat exer-
ceri: vt hîc ſecundum Martinum.*eundem.*ſcilicet excommu-
nicatum.& eſt prima quæſtio.*& ad tempus.*ſcilicet quandiu
excommunicatus eſt, & eſt ſecunda quęſtio.*ſpoliare.*i.ſubtra-
here, & concor.de hoc verbo quod ponitur in bona parte
vide de reſtitutione ſpoliatorũ conquęrente.*quod cum.*ſupra
Hoſt.tranſigendo in rem iudi.incontinẽti executionem &c
& per hoc dicit ſolutam obiectionem gl.*excommunicatio.*ritẽ

lata aliâs contra.ſaltem quoad Deum.& idem in interdicto
à ſuſpenſione.hæc enim tria ſunt connexa, & continentur
nomine cauſæ ſecundę de verb.ſigniſi.quęrenti. ſecundum
Hoſt.& de hoc.ſ.e.ad hæc quoniam.*excommunicatum*.ſciens ſe
excommunicatum.dicit Hoſti.quòd fortè appellatio igno-
rantis hoc operatur,quòd poſt appellationem huius nõ de-
nuncietur:ar.ĩ.e.dilectis.ver.cum interim non ligetur.ſaluo
quod habes.ĩ.de ſent.excõ.tua.& bene dicit non ligetur,qa
per id ſolùm declaratur quod factum eſt.ff.de teſta.hęredes
palam.l.j.*denunciare poteſt*.hoc verum ,quod per appellationẽ
non differtur denunciatio,vbi ligatus eſt à canone per fa-
ctum ſuum ſi occultum eſt defertur appellationi,& non fit
denunciatio,ſi verò notorium non defertur.ſ.eo.peruenit.
ſecundum Io.Tanc.& Vinc.*Et illi*.ſcilicet excommunicato.
ſubſtrahuntur.ad tempus,ſicut quęrebatur imò & ſi per annũ
contemneret omnino priuari poſſet:vt patet in eo quod le
gitur,& notatur.ĩ.de cleri.non reſi.c.ex tuę.ar.de ęta.& qua.
c.cum bonę.& de hære.excommunicamus.j.§.j.Hoſt. ſuper
quo vide,quæ ſcripſi.ĩ.e.ad finem.vj.quęſtionis.ver. verùm
cum quęritur.

¶ PRIMO quęritur ibi ,*quelibet prouocatio que à iure non indulget expreſſe*.qualiter hoc intelligit.Inn.exponit quę à iu
re.i.quę nõ eſt à grauamine.ĩ.e.cũ ceſſãte.ſubdit tñ vt debi-
tꝰ.vel à cõminatiõe.ĩ.eo.ꝙ ſunt alij caſus expreſſi à iure,in q-
bus appellatio ꝓhibet.ſ.de reſt.ſpo.c.ex cõquęſtiõe.&.ſ.eo.
ſignificãtibꝰ.&.c.poſtremo.&.c.ex parte.&.c.nouit.&.ſ.de
offi.dele.ſuper quęſtionũ.in fi.&.c.cũ olim.&.ſ.de teſti.ſi-
gnificarunt.quæ exempla etiam ponit gl.& alios caſus vide
in Spe.eo.titu.§.in quibus.verſ.ſed quid dices.Hoſtię.autem
3 dicit,quòd non † valet appellatio ab ordinario interiecta,
niſi à grauamine illato,vel comminato.& dicit ꝙ à tali gra-
uamine poteſt appellari,ſiue ſit ſiue non ſit expreſſum in iu
re:vt patet in iuribus alleg.& idem ſecundum eum ſi appel-
latur à delegato dato ſine clauſula appellatione remota.ſi ve
rò datus eſſet cum prędicta clauſula appellatione remo-
ta,tunc aut appellatur ex cauſa non expreſſa in iure,& tunc
de rigore iuris non valet appellatio:quia princeps appella-
tionem remouit,ſi tamen videatur ſuperiori , quòd cauſa
fuerit rationabilis,poterit hoc per ipſum in melius reforma
ri:vt ſequitur.& hunc dicit verum,& breuem intellectum
eſſe huius decretalis.& ſubdit , quòd hoc caſu iudex dabit
apoſtolos refutatorios hoc expreſſo,quòd ideò non detulit
quia cauſa nõ erat expreſſa in iure:& quia appellatio remo-
ta fuerat in reſcripto.putat tamen Hoſt.ſatis eſſe,quòd ca-
ſus ſit à iure approbatus,licet ius non exprimat quòd ab eo
caſu poſſit appellari à iudice dato cum clauſula appellatiõe
remota.& ponit exempla de reſcript.ſignificãte.c.radulphꝰ.
&.c.ſignificauit.de iudi.exhibita.de except.dilecti.&.c.dile
ctę.&.c.ſignificauerũt.&.ſ.e.ſignificauit.Item de iuſtis cau-
ſis non expreſſis in iure dabant Pet.& Abb. exemplum:vt
quando appellatur à pronunciatione arbitrorum,qui iudi
cauerunt cognationem ſpiritualem eſſe,vel nõ eſſe cauſam
probabilem recuſandi iudicem,ſuper quo remittit Nouella
ad not.ſua.ĩ.c.cum ſpeciali.ſuper.iiij.gl.vel in caſu in quo
ſunt opiniones diuerſæ:vt quando appellatur à iudice quia
cogit rñdere per literas ſecundo loco impetratas non faciẽ-
tes mentionem de primis,quæ tamen fuerũt iudicibus prę-
ſentatę de quo.ĩ.eo.vt debitus.& per hoc habes expeditam
ſecundam gloſſam Bernardi,quę incipit arg.*quòd omnis*.quã
tamen Nouella primam dicit ſaluo,quòd ad finem illius gl.
ibi,*non ſit expreſſa*.ſupplet Nouella ſubaudi in iure non ta-
men in appellatione.

¶ SECVNDO quæritur nunquid huic decretali ſit de-
rogatum per decretalẽ:vt debitus.ĩ.e.Ber.hîc in glo.iij.quæ
incipit non enim debuit.determinat quòd ſic.& idem vide-
tur ſentire Inno.Hoſt.autem dicit & bene ſecundũ Nouel-
lam ſe non videre,quòd aliqua neceſſitas,vtilitas,ęquitas,iu
ſtitia,vel ratio cogat dicere hanc ſpecialem conſtitutionem
quę cum diſtinctione ſoluit hanc ſpecialem quęſtionẽ fuiſ-
ſe per illam conſtitutionem generalem abrogatam:imò eſt
4 † ſecundum ipſum,non ſana:ſed inſana doctrina dicere,ꝙ
ſpeciei detrahatur per genus:& ibi vide Nouellam ſuper fi-
ne tertię glo.Abbas cui prædicta placent,per hanc primam
5 partem dicit hîc notanda,quę ſequũtur,Primò ꝙ non † im-
petratur per priuilegium quod de iure communi competit.
Secundò quòd quęlibet clauſula in reſcripto debet aliquid
operari.Tertiò quòd non valet hoc argumentum iſte appel
lauit ex tali cauſa,quę ſi eſſet vera eſſe legitima.igitur iudex
tenetur deferre.Quartò ꝙ nec valet argumentum conuer-
ſum iudex non tenetur appellationi deferre,ergo non valet
appellatio.Ex quibus inferas quòd cum quęritur vtrum ap-
pellatione à iure,vel à reſcripto Papę inhibita appellari poſ
ſit,vel appellatio ipſa recipi debeat:diſtingue:quia aut nul-
la cauſa legitima eſt in appellatione expreſſa,& tunc non va
let appellatio nec recipi debet.& ſic intelligitur . c.vt debi-
tus.&.c.cordi.ĩ.e.Aut cauſa legitima in appellatione eſt ex-
preſſa,& tunc aut expreſſum eſt in iure,ex illa cauſa appel-
lari poſſe:& tunc appellatio valet,& per iudicem à quo re-
cipi debet:vt hic.Aut non eſt expreſſum in iure ex illa cauſa
appellari poſſe,& tunc aut eſt expreſſum in iure illam cau-
ſam grauamen inducere dignum reparatione,& tunc valet
appellatio , & recipi debet , perinde ac ſi eſſet expreſſum
in iure ab illo grauamine appellari poſſe:per ea, quę ſcripſi
in quęſtione.ſ.proxima.ver.putat autem Hoſt.Aut hoc nõ
reperitur in iure expreſſum:ſed tamẽ aliâs bonus iudex de-
bet reputare cauſam illam eſſe legitimam,& tunc aut quæ-
ris vtrum iudex à quo teneatur appellationem admittere,
& ei deferre,& aliâs pœnam incurrit,& tunc dic ꝙ non: &
ſic intelligitur iſta decretalis.Aut quæris vtrum ſuperior iu
dex ad quem prędictam cauſam in appellatione expreſſam
probabilem reputans poſſit appellationem recipere , & de
veritate prædictę cauſę cognoſcere:& ſi prędictam cauſam
reperiet eſſe veram,grauamen emendare poſſit:& tunc dic
ꝙ ſic.& ſic procedit quod hîc habetur in ver.ſed ſi appellã.
& quod ſcripſi in quęſtione.ſ.proxima.in ver. Hoſt.autem.
Vnde dicit Hoſt.quòd non punietur iudex,qui in caſu prę-
dicto appellationi non detulit.

6 ¶ TERTIO quęritur † quę eſt virtus prędictę clauſulę
appellatione remota:vidiſti.ſ.vnum effectum : quia certo
caſu ibi declarato non tenetur iudex à quo appellationem
recipere ſed ei deferre:& ſi eam non recipiat ,nec ei deferat
non debet puniri.Secundus effectus eſt,quia ſi non eſſet ap
poſita dicta clauſula attentata poſt illam appellationem eſ-
ſent reuocanda per modum attentati ſcdm diſtinctionem.
c.non ſolùm.ĩ.e.li.vj.ſed quando eſt appoſita prędicta clau-
ſula non eſt locus prędictę reuocationi per modum attenta
ti:ſed oportet tunc agere per cõmunem querelam ſimplicis
iuſtitię arg.huius decre.ſecundum Hoſt.qui etiam exempli
ficat per c.dilectus.de teſti.& qui enumerat etiam hîc quaſ-
dam alias virtutes prędictę clauſulę anteferri de quibus No
uella remittit ad notata ſua.ĩ.eo.vt debitus.ſuper finem ter
tiæ glo.vbi de hoc dicam:quia ſufficit mihi pro nunc proſe
qui intellectum decretalis.

¶ QVARTO quæritur ibi,*per ſuperiorem poterit emendari*.qualiter intelligitur,intellectum verũ dedi tibi.ſ.ſed ad-
uerte,quia Ion.intellexit ꝙ emẽdatio de qua hîc loquit,ſit
per iudicẽ appellationis,qñ appellatũ eſt à diffinitiua,& nõ
à grauamine dicens,ꝙ hęc decretalis innuit differentiã eſſe
7 † inter appellationẽ fruſtratoriã cui nõ deferſ.de app.c.cũ
appellationibus.li.vj.& appellationẽ legitimã,& à iure con
ceſſam:cui ſemper eſt deferendũ,& appellationẽ mediã,quę
eſt qñ quis grauaſ:ſed tñ non eſt appellatio in iure expreſſè
cõceſſa:vt qñ dilatiões danſ,ſed breues,vel nõ tot,quot ſuf-
ficiũt:& tũc in caſu quo nõ deferſ appellatiõi ſi in literis re-
mota eſt appellatio,tũc & ſi nõ à grauamine tñ à diffiniti-
ua appellari põt:& tũc iudex appellatiõis reuocabit oĩa gra
uamina in proceſſu illata appellanti ante diffinitiuã.C.de in
reiur.l.generaliter.& no.ſ.qđ metus cauſa.c.fi.ſed ſecundum
ipſum hoc

ipſum hoc ſublatum eſt per decretalem:vt debitus. ſed non
placet.Et patet ex his,quę ſcripſi.ſ.e.c.in.ij.quęſtione. Item
Pe.& Abb.prędictam diſtinctionem plenius hîc proſequē-
8 do dicebant eſt † appellatio manifeſtè fruſtratoria: vt cum
appellatur in crimine ootorio.ſ.e.cum ſit.&.c.conſuluit.&
c.peruenit.& latens fruſtratoria: vt cum exprimitur cauſa
probabilis,& tameo falſa eſt.& latens probabilis:vt cum ex-
primitur cauſa iuſta,ſed iure non expreſſa,& tali non tene-
tur deferre iudex datus cum clauſula appellatione remota:
vt hîc.Item eſt manifeſtè probabilis,cum appellatur ex cau-
ſa in iure expreſſa maoifeſtè notoria:vt lite non conteſtata.
c.ij.Prima repellitur à iure,& à iudice.Secunda repellitur à
iure:ſed admittitur à iudice:donec conſtet de falſitate.Ter-
tia admititur à iure,ſed noo à iudice dato cō clauſula.Quar
ta admittitur à iure,& à iudice,& per prædicta ſatisfiet ob-
iectioni Io.qui dicebat hîc.& ſecunda quæſtione ſexta.ad ro
manam.j.in gl.prima.ſi dicas iudicem,qui dubitat an valeat
appellatio debere deferre:hoc eſt contra hanc decretalem,
quæ non vult deferri niſi in caſibus in iure expreſsis. & de-
cre:vt debitus.vult quòd cauſa ſit probabilis,vt deferat.ſi di
cas quòd noo deferat,ſequetur quòd iudicabit, qui dubitat
an ſit iudex.i.an iuriſditio per appellationem ſit ab eo tranſ-
lata contra id.xj.q.iij.graue.fatetur tamen ꝙ in dubio deferre
per decretalē.facit de ſentē.excom.ad quod.j.eo. dilectis.in
fine.& notatur infra eo.vt debitus.in gl.colligitur.Ad hanc
decretalem reſpondebitur hoc ſpeciale io iudice dato cum
clauſula appellatione remota:nec eſt ſpeciale,quòd oon poſ
ſit deferre:ſed quòd non tenetur decretalis:vt debitus. noo
dicit id ad quod inducitur ad prædicta facit.j.e.cordi.in fi-
ne.primo reſponſo libro ſexto.& remittit finaliter Nouella
ad notata ſua.ſ.e.c.ſi à iudice.li.vj.ſuper ver.videre.

¶ QVINTO quæritur ibi,*denunciare poſſit.*an locum ha
beat tam io ordinario,quàm in delegato?& imprimis dic ꝙ
locum habet in ordinario,per ea quæ ſcripſi in expoſitione
ſuper dicto verbo.Delegatus autem poſtquàm ab eo appella
tum eſt,& appellatio à ſuperiore recepta noo poteſt hoc fa
cere.ſ.de offi.dele.paſtoralis.§.præterea.Sed pone quòd iu-
dex appellationis mandat illum non denunciari excōicatū,
aut denunciari oon excommunicatum antequam merita
cauſæ examinauerit,dico quòd male facit.videtur tamen,ꝙ
audiendus non ſit ille, pro quo fuit excommuoicatus ap-
pellans,ne hoc fiat:non intereſt eius,quòd denuncietur ex-
communicatus.cum ſit,quòd non eſt cogendus ad ſatisfa-
ctionem appellatione obſtante:nec eſt ei in prima conſuleo
dum quòd ſatisfaciat:niſi debitum recognoſcat:Igitur cum
non interſit illius,pro quo excommunicatus eſt ergo nō po
teſt appellare.ij.q.vj.non ſoleot.*excommunicatus.*ſicut & non
excommunicatus appellationem ꝓſequi poteſt.Et per de-
nunciationem ampliùs noo ligatur,& ſic illius oon interſit.
Si verò delegatus Papæ,qui excommunicauit mandet per
ordinarium,vel alium illum qui ab ipſo appellauit nunciari
excommunicatum,noo eſt ei parendum.Et ſi ob hoc fera-
tur ſententia,non tenet tanquàm à non ſuo iudice.arg.j.eo.
dilectis.§.penultimo,& vltimo.ſed tutius eſt,ſecundum In-
nocen.quòd ille cui mandetur hoc appellet,non per hāc ap-
pellationem prouocet in cauſa delegata.ſed quòd non con-
tra ipſum procedat.de hoc.ſ.de offic.deleg.ſi quando.Quid
ſi dicatur excommunicatus pro manifeſta offenſa, & iudex
appellationis mandet,quòd noo denuncietur, nunquid is
pro quo lata eſt ſententia à tali mandato poterit appellare?
quod videtur:quia certum eſt,quòd in manifeſta offenſa ap
pellatio non tenuit.ſ.e.conſuluit.ij.&.c.peruenit.&.c.cum
ſit.& quia pendente quæſtione iuriſditionis.ſ.ꝙ dicitur ap-
pellationem nō tenere,non habet iudex appellationis ſe in-
tromittere de cauſa principali,niſi inquantùm paretur ſibi
præiudicium.ſi poſteà conſtaret iuriſditionē ſuam eſſe.vt ſi
procederet quis in cognitione ipſius cauſæ ſecundum Inn.
Hoſt.aūt remittit.j.c.romana.§.ſi verò vocatis.de ſent.excō.
ſolet.§.in prima.

¶ SEXTO quęritur ibi,*& illi prouentus eccleſiaſtici meritò
ſubſtrahantur.*quid de ſuſpenſo?Inn.dicit ſic idem credimus,ſi
tantùm ab officio ſuſpendantur:quia vndiq; & officia,& be
neficia tali denegabuntur.vij.quæſtione.j.ſi Epiſcopus.for-
tè.lxxxj.di.eos.&.c.ſi qs.ſed ſecus crederet Inn.ſi eſſet ſuſpē-
ſus à beneficio,vel ab ingreſſu alicuius eccleſię ſpecialiter:
9 nam licet ratione † perſonę poſsit vnus Epiſcopus priuare
clericum cōione,ſeu condemnare,vel ſuſpendere,quoad be
neficium,qd eſt ſuę iuriſditionis,tamen in alijs rebus, quæ
oon ſuæ iuriſditionis,non poteſt ius dicere.ar.ff.de re iudi.
l.à diuo pio.primo reſponſo.&.ff.de bo.auth.iudi.po.l.cum
vnus.§.penulti.oiſi vbi per conſequentiam hoc contingit.ſi-
cut accidit in ſuſpenſo à beneficio,cui ſit prędiudicium io be
neficio,quod eſt annexum officio:vt dictum eſt.ſed & tunc
oeceſſarium eſt præceptum iudicis ſuperioris:vt beneficiū
denegetur:vt not.j.de conceſſ.prębeo.cum noſtris. ſecundū
Inn.Sed Hoſt.dicit,quòd imò iudex delicti bene priuat illū
beneficio,quod habet in alia diœceſi:ſed iudex beneficij ſen
tentiam exequetur.de foro compe.c.poſtulaſti.vbi de hoc.
10 Prætereà Inn.ſubdit quòd quando † appellatio pręcederet
excommunicationem nō fiet denunciatio,nec etiam bene-
ficiorum ſubſtractio:cum ipſe noo debeat ſe gerere pro ex-
communicato,& miniſtri præbendarum,tanquàm merce-
narij poſſunt ei cōicare.xj.q.iij.quoniam multos.j.de ſentē.
excō.inter alia.imò licet talis hodie vitetur in iudicijs,in di
uinis tamen officijs,& fortiùs in omnibus alijs,quę agūtur
extra iudicium,oon vitatur:vt.j.de ſen.excom.c.ſolet.§.in ſe-
cunda.nec ſequitur ſecūdum Inn.ſi vitari poteſt in cōione,
ergo pōt ſpoliari is qui poſsidet.vnde fortè ſi iotereſſet diui
nis officijs in eccleſia,quam poſsidebat,cum non debeat ſpo
liari pendēte appellatione eijci nō debet:imò alij canonici
poſſunt ſine culpa celebrare ſecum.j.c.dilecti.Tamen ſi ſpo
liaretur prębenda,vel alijs rebus,& peteret reſtitutionem,
repelleretur.j.de ſent.excommunicationis.per tuas. hodie
tamen non vitatur extra iudicium:vt prædicto.c.ſolet.ſecū-
dum Inn.Verùm cum quæritur vtrum excommuoicato fru
ctus ſui ſubſtrahi debent ſecundum Hoſtien.diſtinguere po
tes:quia aut quęritur quandiu eſt excommunicatus, & dic
quòd ſic:vt hîc in fine,cum alleg.in glo.Aut quæris an per-
petuò,& tunc ſi non ſtat in excommunicatione per annum:
ſed ſi ſtat in excommunicatione per annum,tunc ſecus: vt
colligitur ex lectis,& notatis ſupra de ætate,& qualitate.cū
bonæ.&.j.de clericis non reſidenti.ex tuæ.& de hæreticis.
c.excommunicamus.j.

¶ SEPTIMO quæritur propter gloſſ.quæ incipit, *hac
11 ratio.*qualiter † ſententia excommunicationis ſtatim trahat
ſecum executionem,ita quòd appellatio illius ſuſpēſionem
non inducat.Henricus autem circa hoc diſtinguit,aut quę-
ris de executione ligaminis,ſeu vinculi excommuoicationis
aut de executione denunciationis,ſeu publicationis eiuſdē,
ſi de executione ligaminis,ſeu vinculi excommuoicationis,
tunc refert,aut quis excommunicatur ante appellationem,
aut poſt,aut eſt dubium,ſi ante tunc aut ſubditus intendēs
appellare protectioni ſuperioris ſe ſupponit ante excom-
municationem latam,& tunc perinde eſt,ac ſi ante appellaſ
ſet:quia non eſt vis facienda in verbis,ex quo de mente cō-
ſtat ſupra.c.ad audientiam.& infra de verbo.ſignif.io his.
& hoc notant Hoſt.Cardi.& Io.And.j.eo.cordi.libro ſexto.
Aut ſe non ſuppoſuit ante protectioni ſuperioris, & tunc
aut excommuoicatur purè.ſi ſub conditione,vel in diem,
tunc aut ſub conditione,quæ eſt de futuro, vel in diem fu-
turum,& tunc non trahit ſecum ſuam executionem ante
euentum conditionis,vel diei,imò ſi ſit ſententia hominis,
interim poterit appellari:vt ſupra eo.prętereà.ij.licet à ſen-
tentia iuris appellari non poſſet, quod dic pleniùs: vt dixi
ſupra eodem ad hęc quoniam.Aut excommuoicatur ſub cō
ditione,vel in diem de prętérito,vel de præſenti,& tunc idē
iuris eſt,quod in excōicatiōe lata purè:vt ibi dixi.& ad hęc
facit quod oot.Hoſt.in ſumma.de re iud.§.qualis ſub.§.pura.

verſi.quid ſi excommunico.dicens & Aſtenſis poſt eum.li.
vij.c.de forma excõicandi.in.q.qd ſi excõico te,ſi habes res
furtiuas,nunquàm per appellationem ſequentẽ ſuſpendetur
12 effectus huius ſniæ:quia† cõditio de pręſenti nõ moraſ obli
gationem:vt.ff.ſi cer.pe.l.cũ ad pręſens.ff.de ver.ob.l.condi-
tio.& l.ſi ſtipulatus fuero hãc ſummam. Vnde cõ certum ſit
in rerum natura,vtrũ habeas,vel non habeas certumẽ eſt ex-
cõicationẽ tenere,ſi habes:vel nõ tenere ſi nõ habes.inſtitu.
de ver.ob.§.conditiones.& ideò non impeditur per appella
tionem:vt hîc,quouſq; denunciatus fueris ſpecialiter,ſi oc-
cultus fueris, eccleſia nõ poterit te vitare:quia non iudicat
de occultis,niſi ſolus Deus apud quem quantuncũq; occul-
tus fueris es ligatus:vt.j.de hære.c.ſicut nobis.&.c.ſeq.de ſen
tẽ.excõ.c.à nobis.ij.ſcdm Hoſt.ibi.& cum hoc qd ipſe dicit
de excõicatione,ꝙ poſsit fieri ſub conditione de præterito,
vel de præſenti,cocor.expreſſẽ quod no.ipſe Hoſt.j.de cen
ſi.c.procurationes.ſuper verbo per ſeipſam.& ibi dicã.Si ex-
cõicatur purè,tunc diſtinguunt quidam inter excõicationis
ſniam latam poſt diffinitiuã,intra tñ.x.dies datos ad appel-
landum,& alias ſententias:vt in primo caſu ſi appelletur in-
tra decendium à tpe ſniæ totum ſuſpendatur tam executio
ſnię,quã excõicatio per.c.non ſolũ.in prin.j.e.li.vj.ſed in ſe-
cundo caſu non.& iſtam opinionem videtur tenere Inno.j.
de ſenten.exc.c.ſolet.in gl.ſuper eo.&c.in tertia col.ver.ſi ve
rò excõicetur:vbi dicit ꝙ ſi excommuniceſ appellans poſt
ſniam ante appellationem emiſſam,ꝙ tunc officio iudicis
obtinebit reuocationem huius ſententię ſicut aliorũ graua-
minum,quæ in illo intermedio fierent,Idem Arch.j.eo. nõ
ſolùm.li.vj ſuper verbo innouata fuiſſent.& j.de ſentẽ excõ.
c.venerabilibus.§.porrò.ſuper verbo appellatum.& hoc ex-
preſsiùs tenet Card.in illo.§.porrò.ſuper verbo abſoluere.&
e.ti.c.is cui.in gl.fi.li.vj.ſed Io.And.tenet contrarium in.d.§.
porrò.in gl.poſt diffinitiuam.& per illum.§.dicens,ꝙ ſentẽ-
tia excõicationis,aut ſtatim valet,aut ſtatim nõ valet. Vnde
pone ꝙ poſt latam diffinitiuam ſniam intra.x.dies excõicat
partem non parentẽ,poſteà illa pars non appellat,nõ eſt du
bium:ꝙ bene ligat ſententia excõicationis,& ſic eſt ſpeciale
in illa ſnia,ꝙ per appellationem ſequentẽ nõ annulleſ ſcdm
eum. Et iſta opinio videſ tutior,& verior de iure.ſ.ꝙ excõi-
13 catio† purè lata per appellationem ſequentem nõ ſuſpendaſ
vt hic.& eſt ratio:quia nõ homo ligat:ſed Deus,à cuius ſnia
non põt appellari.alia ratio eſt:quia nemo excõicatur niſi ꝑ
contumacia.xj.q iij.nemo Epiſcoporum.& contumax non audi-
tur appellans:vt.ij.q.vj.§.ſunt quorum.vt not.Io.in.d.c. ne-
mo contemnat.ſequitur de ſecundo membro ſubdiſtinctio-
nis.ſ.qñ.quis excõicatur poſt appellationem,& tunc aut no
torium eſt appellationem valere:puta quia ex vera cauſa,&
rationabili,& canonicè facta eſt:& tunc nullo modo eſt liga
tus.ſ.de offi.dele.cum contingat.j.e.dilectis.&.j de ſenten.
exc.c.per tuas.vnde talis nec denunciãdus eſt,nec beneficia
ſunt ſibi ſubſtrahenda:& miniſtri præbendarum,& etiam
alij,tã in diuinis officijs,quàm in alijs extraiudicialibus poſ
ſunt eũ cõicare.quod dic:vt legitur,& notatur.j.de ſenten.
excõ.c.ſolet.in fi.li.vj.ſecundum Hoſt.Inn.& Hoſt.hîc.Aut
liquet,& eſt notorium de cõtrario,& tunc ſecus:quia friuo-
14 la† appellatio non impedit exercitium iuriſditionis illius iu
dicis à quo appellatur:vt.ſ.e.cum ſit romana.in fi.&.c.perue
nit.ij.j.e.cum appellationibus friuolis.li.vj.Aut eſt dubium
& tunc pendet ex euentu futuro,an teneat vel nõ:vt hîc no
tat.B.in gl.ex hoc patet.ver.rñdeo ꝙ ſi quis.Credo tñ quòd
hoc caſu iudex appellationis poſtquàm incœpit cognoſcere
an appellatio ſit recipienda,inhibere poterit ne dicta excõi-
cationi ſententia executioni mandetur.& hoc tenet Cardi.
etiam in caſibus in quibus iura prohibent poſt ſententiam
appellare.j.c.venerabilibus.§.porrò.lib.vj.per.c.romana.§.qd
ſi poſt ſententiam.e.titu.ſequitur de tertio membro.ſ.qñ eſt
dubium vtrũ excõicatio præceſsit appellationem,vel econ-
tra:puta ſi iudex dicat excõico te ſi vel ſi appellaueris,vel ſi
te ad appellandum præparaueris.Et tunc dicit Hoſtiẽ.in.§.

prælallegato.qualis debeat eſſe.ver.quid ſi excõico te ſi appel
las.Quando aũt appellatio eſt iuſta,& tunc non tenet Aut
eſt friuola,& tunc ſentẽtia tenet,& hoc debet per iudicem
ſuperiorem terminari:vt hic &.j.e.cum ſpeciali.§.porrò.&.§.
exceſsio.Finaliter tñ dicit,ꝙ in his caſibus,& ſimilibus vi-
detur quòd ſententia non teneat.Cum eñ quilibet oppreſ-
ſus appellare poſsit:vt.ij.q.vj.ad romanã.&.c.omnis oppreſ-
15 ſus.nec† debeat ferri ſententia excommunicationis,niſi pręe
miſſa monitione,& ex cauſa rationabili:vt.j.eo.cum ſpecia-
li.& de ſenten.excom.c.ſacro.& hodie etiam in ſcriptis:vt.j.
de ſenten.excõ.c.cum medicinalis.lib.vj.nihil aliud eſt di-
ctum:vt videtur excommunico te ſi appellas,vel ſi te ad ap-
pellandum præparas,niſi ꝙ excõico te ſi iure communi tibi
competenti vtaris,& ſic hæc ſententia videtur patenter er-
ronea,ergo nulla eſt:vt ſupra de offi.dele.cum contingat.j.
de exceſs.præla.cum ad quorundam.&.c.dilectus.j.de ſen-
ten.excõ.per tuas.§.nos igitur.ſecundum Hoſt.ibi.Sequitur
de ſecũdo membro principali,ſcilicet de executione denũ-
ciationis,ſeu publicationis ipſius excõmunicationis,& tunc
aut excõicationis ſnia lata non valet,nec tenet:vt quis con-
tinet errorem intolerabilem,vel quia poſt appellationem le
gitimè interpoſitam lata,vel aliâs vt in iuribus allegatis, &
tunc non debet publicari,ar.hîc.&.j.de ſentẽ.excõ.ſacro.aut
excõicationis ſnia lata valet,& tenet,& tunc aut non eſt ap
pelatum ab ea directè,vel indirectè,& tunc debet denũcia-
ri,& publicari:vt in.c.ſacro.§.verùm.ſi contra.&.c.cum de-
ſideres.de foro compe.c.ij.Aut eſt appellatum ab ea directè,
vel etiam indirectè iuxta ea,quæ notat Inn.ſ.e.præterea.ij.
gl.j.& ibi dixi.& Cardi.j.de ſenten.is cui.gl.fi.libro ſexto.&
tunc diſtinguit hîc Io.aut excommunicatus ſcit ſe excõmu-
nicatum,& tunc per appellationem ſequentem non impe-
dit denunciationem,ſeu publicationem excommunicatio
16 nis:vt hîc:& eſt ratio:quia ſi† ſententia excõicationis purè
fertur,ſtatim habet effectum,nec denunciatio quoad effe-
ctum aliquid operatur:ſed quod factum eſt,publicat,& in-
ſinuat:vt.ſ.e.nouit.xj.q.iij.c.curę.&.c.debent.ſ.de teſti.co.
pręterea.ff.de teſta.hęredes palam.Iſtam rationem aſsignat
Goff.hîc,& Archid.in.c.allegato.nemo contemnat.Aut ex-
cõicatus ignorat ſe excommunicatum, & appellat:& tunc
ſecus:vt.j.e.ſi iuſtus metus.& cle.excõ.mini.c.Apoſtolicæ.&
c.ſi celebrat.talis tamen ignorans ligatur:vt in.c.alleg.Apo-
ſtolicæ.& hîc &.ſ.eo.cum ſit romana.hoc tamẽ forſan ope-
ratur appellatio ab ignorante facta: vt poſt appellationem
non denuncietur arg.j.e.dilectis.verſi.cum interim. ſecun-
dum Goff.& põt eſſe ratio diuerſitatis inter ſcientẽ,& igno
rantem:quia ſi ſciens poſsit appellare ad finem ne denũcia-
retur iam quilibet excommunicatus à iudice appellaret ad
finem ne denũciaretur,& ſic cenſura eccleſiaſtica vileſceret,
& eſſet illuſoria,quod eſſe non debet.ſ.de conſue.cum inter
vos.extra de ſenten.excõ.c.j.&.c. cum ex eo.in cle. & nota
ꝙ quidam magiſter Henric⁹ dicebat,quòd licet in ſententia
excõicationis lata ab homine verum ſit dicere,quòd denũ-
ciatio per appellationem non ſuſpendatur: ſecus tamen de
ſententia lata à iure.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadẽte.qd verum eſt,
ſi factum eſſet dubium:ſecus ſi notorium.ſ.e.peruenit.j.&
17 c.conſuluit.& nota,ꝙ ſi bene† appellatum eſt.& contra ꝑ
nũcietur per iudicem appellationis,nũquàm tñ ligat quoad
Deum.j.de ſenten.excõ.à nobis.ij.niſi ſnia eccleſiæ contem-
natur.j.de ſen.excom.cũ medicinalis.Et quandocũq; de hoc
fiet fides.ꝙ malè actum eſt poterit reuocari.quod dic.ſ.ti.e.
proximo.c.lator.ſecundum Hoſt.hic.& vide quod not.Bar.
brixian⁹.ij.q.v.c.quanto.in gl.ergo quis.ver.ſed certè vbi di-
cit quòd ſi quis abſens excommunicatur ſtatim eſt excõica-
tus etiam antequàm ſciat:quia ſnia excõicationis ſtatim tra-
hit ſecum ſuam executionem,dummodò ſit pura,& nõ cõ-
ditionalis.verumtñ nõ punitur cum ingerit ſe cõtoni homi
num antequàm ſciat.arg.j.de cle.excõ.mi.c.illud. & vide ibi
Archid.in gl.pe.vbi dicit,ꝙ ſi aliquis abſoluatur abſens, &
ignorãs,ſtatim tamen abſolutus eſt,etiam antequã epiſtola
abſolutionis

abſolutionis ad eum perueniat.ar.ff.de teſtamẽtis.l.qui teſta
mento.d.ñi. Vnde abſoluẽdum vel manumittendũ ſcientia
non requiritur.ff.ſi certum petatur.l.eius qui.ſecundũ eum.
ibi & vide quod notatur.j.de cle.excõ.mi.Apoſtolicæ,& ca-
ſus in quibus ſentẽtia excõmunicationis differt ab alijs ſen-
tentijs,& in quibuscõuenit cum alijs ſentẽtijs vide per Ar-
chidi.xj.q.iij.nemo contemnat.glo.j.Et.j.de ſent. excõ.cum
medicinalis ſuper verbo cõſcribat.lib.vj. Et vtrum excõica
tio lata poſt recuſationem vel relaxationẽ valeat dicam.j.
de ſenten.excom.per tuas. Item ſicut excõicano trahit ad ſe
ſuam executionem nec impeditur per ſequẽtem appellatio-
nem vt hîc: ſic & ſententia abſolutionis, quia dominus par
ius eſſe voluit &c.de pœ.diſtin.j.verbum.vt notat Innocen.
j.de ſenten. excommu. ſacro. in fine glo. ſicut ſententia &
Ioan. And.poſt eum.

¶ OCTAVO quæritur redeundo ad primam partem
18 decre.cui † appellationi iudex deferre debeat & cui nõ.Cir
ca quod diſtioguit Henricus,ſecundũ Innocen.& Spec.quia
appellationem quædam eſt manifeſtè rationabilis, & legiti
ma vt illa quę fit ex cauſa in iure expreſſa,vt patet.ſ.de offi.
dele.ſup quęſtionũ.§ fina.&.c.cum olim de teſti.ſignificaue-
runt de reſcript.ſuper literis de dila.ſ.e.nouit.j.e.nouit.j.e.
ſolicitudioem. C.vt lite pendente.l.ij. Et de epiſ.audi.l.ij.&
in caſibus qui ſunt.ij.q.vj.nõ ſolent.Et quos notat G.in Spe.
hoc tit.§ in quibus. ver. Sed quam dices cauſam rationabi-
lem.Et huic debet iudex deferre : nam & eam admittit ius
vt.ſ.e.poſtremo:&.c.ſignificantibus. cum multis ſimilibus.
Quędam verò eſt manifeſtè fruſtratoria,vt.e.tit.propoſuit.
&.c.ad noſtram. Et huic non debet deferri : vt hîc quia nec
ius eam admittit:vt.ſ.e.cum ſit Romana.in fine.&.c. perue-
nit.ij.&.j.e.tit.c.cum appellationibus friuolis.lib.vj. Quæ-
dam verò eſt latens fruſtratoria puta cum cauſa probabilis
eſt,ſed & falſa:& talis admittitur à iudice: vſquequo veritas
pateſiat.ſed à iure reprobatur.viij.diſt.veritate &.c.ſequen-
ti.Quædam autem eſt media ſiue dubia, quam Vinc. vocat
neutralem,vt quando appellatur ex cauſa,quæ non eſt in iu
re ſcripta.videtur tamen rationabilis,vt ſi dico iudicem fo-
re compatrem aduerſarij vel patrinum, vel quando dantur
dilationes,quæ dicuntur nimis breues, vel quando appella-
tur in cauſa vbi ſunt diuerſæ opiniones:& tunc dicit Vinc.
quòd in dubio debet deferre, nam in dubio potius deferre
tur appellationi quàm ſentẽtię.j.e.dilectus in fine.Et eſt ex
preſſum.j.e.vt debitus.§ cum autem:&.c.cum ſpeciali.§.ex-
ceſſui.ſ.de reſcript.c.cum contingat.in fine : &.j.de ſenten.
excom.ſacro.vt notat in effectu Inno.hîc in gl. per iudicem
& plenius Spec.de app.§ nunc dicamus.verſu.& hoc autem.
Item Pet.& Abbas prædictã diſtinctionem hîc plenius pro
ſequendo dicunt,quòd eſt appellatio manifeſtè fruſtratoria
vt cum appellatur in crimine notorio.ſ.e.cum ſit &.c.con-
ſuluit : &.capi. peruenit. Eſt latens fruſtratoria, vt cùm ex-
primitur tam rationabilis:ſed iure non expreſſa & tali non
tenetur deferre iudex datus cum clauſula appellatione re-
mota:vt hîc. Item eſt manifeſtè probabilis, cùm appellatur
ex cauſa in iure expreſſa manifeſtè notoria.ſ.vt lite non cõ-
teſt.c.ij.Prima repellitur à iure & à iudice. Secunda repelli-
tur à iure:ſed admittitur à iudice , donec cõſtet de falſitate.
Tertia admittitur à iure: ſed nõ à iudice dato cum clauſula.
Quarta admittitur à iure, & à iudice : & in hoc etiam con-
cordat Hoſtien. hîc dicens, quòd aut appellatur ab ordina-
rio, & tunc non valet appellatio niſi à grauamine appelle-
tur illato vel comminato:ſed ab illo poteſt appellari,ſiue ſit
in iure expreſſum ſiue nõ vt.j.e.vt debitus.&.c.cum ceſſan-
te.Aut appellatur à delegato Papæ, & tunc aut appellatio
non eſt remota in litera, & tunc idem eſt quod in ordina-
rio,ſi verò ſit remota,tunc aut appellatur ex cauſa expreſſa
in iure,& tunc valet ſimiliter appellatio vt hęc duo proban
tur hic. Aut ex cauſa non expreſſa in iure & tunc de rigore
iuris non valet appellatio: ſi tamen videatur ſuperiori.i.Pa-
pæ vel cui hoc commiſit qui hoc caſu eſt ſuperior , & non
alius, quòd cauſa rationabilis fuerit poterit hoc per ipſum
in melius reformari vt hic ſequitur. Et hic verus & breuis
huius capituli intellectus,ſecundum Hoſtien. hîc. Et idem
in effectu Spec.tit.de ſenten. excommunicationis.§ j.ver.tu.
dic &c. Et quod hic dicit, quòd appellatio facta ex cauſa nõ
expreſſa in iure debet in melius reformari intelligit Hoſti.
non ex vi appellationis quæ per principem inhibita fuerat,
ſed ex ęquitate,& ipſius ſuperioris officio implorato , & li-
cet hoc caſu non liceat appellare, licet tamen ſupplicare.ar.
ſ.de in inte.reſti.c.ex literis. C.de ſent.præfec.prętorio.l.j.&
ſic iure replicationis ex officio irritatur. Et ex mente huius
verbi patet quòd innouatum interim nõ eſt irritum ſed ir-
ritandum : exemplum.ſ.de teſti.c.dilecto.in fine. Secus vbi
appellatio tenet mero iure.ſ.e.ad hæc : &.c.ad præſentiam:
ſed ſi quid de facto attentatum eſt, eſt in ſtatum priſtinum
reducẽdum.ſ.e.bonę.& ſic eſt magna vis huius clauſulæ,ap-
pellatione remota vt patet.ſ.c.ſecundò requiris,&.j.eo.in-
quiſitionem ſecundum Hoſtien. Et de effectibus iſtius clau
ſulę notat Hoſtien.in ſumma e.tit.§ quomodo decre. verſic.
abſq; rationabili cauſa &.ver. præuaricatores legis attendi-
te.Cuius glo.ibi reiectis alijs, approbat Archidia.ij.q.vj.ad
Romanam.Et vide Spec.hoc.tit.§ in quibus.in fine.ver. ego
dico.& dicam.j.e.vt debitus.

¶ NONO quæritur redeundo ad ſecũdam partem decre
19 talis & ad materiam.vj.quæſtionis,qu ęeſt ratio † quare or-
dinarius poſt appellationem excõmunicatum à ſe denuncia
re poteſt.Textus aſſignat rationem:quia excõmunicatio tra
hit ſecum excõmunicationem.Sed Ber.in glo. hęc ratio.di-
cit,quòd hęc ratio non eſt ſufficiens,nam cum quis abſolui
tur ab impetitione alicuius,ſentẽtia huiuſmodi ſtatim tra-
hit ad ſe executionem:&c. non tamen loquitur Ber.de abſo
lutione ab excõmunicatione , de qua per Nouellam de ſen-
ten.excom.ſacro.ſuper glo.penultima.Caue tamen,quia ab-
ſolutio ab impetitione à qua appellatur. Ita habet ſuſpẽſum
effectum rei iudi.ſicut condemnatio.Differunt autem quia
20 in abſolutoria de facto non cadit executio:ſed abſolutio ab
excommunicatione: ſi ab ea appelletur, licet appellatio de-
uoluere poſſit negotium : vt in prędicta glo. penul. non ta-
men ſuſpendit effectum , nec impedit denunciationem vt,
ſcilicet iubeatur non vitari vel ſecum communicari.Et pro
ratio ęquiparat Inno.excõmunicationem, & eius abſolutio
nem.¶ Item videtur quòd alia ratio tacta in gl.quòd à prin
cipe non appellatur &c.non ſit ſufficiens,quia licet non ap-
pelletur, tamen ſupplicatur cuius idem eſt effectus.ſ.de re-
ſtitu.in inte.cum ex literis. Hoſtien.ſecundum quem nõ va-
let quod dicunt alij hoc eſſe.Quia hęc ſententia medicina-
21 lis eſt,& in his quę ſunt medicinæ,non eſt voluntas infirmi
ſed medici attendenda.xlv.diſtin. & qui emendat.v.q.v.non
omnis.Nan vt dicit,poſſet eſſe medicus impeditus de ęta.&
qua ad aures.Dicit ergo,q naturalis ratio eſt,qa cum in alijs
ſententijs ligat corpora,vel alia corporalia irrationabilia &
ſenſibilia, in hac tamẽ ſentẽtia ligat ſola anima hominis.xj.
quęſtione.iij.nemo.de rebus eccle.non alie. ſi quis. Vnde ſi-
cut naturaliter homo interior facilius appræhendit,quia vi
det Papam vel Regem Franciæ:Si perſonas habet illas,aliás
notas quantuncunq; diſtent, quod non eſt in alijs inuenire:
Sic & facilius apprehenditur & ideò ſtatim obligatur.Item
cenſura intelligitur ad correctionem peccatorum, & ſolum
pro mortali.xj.quæſtione.iij. nemo.ij. ſed talis ante ſenten-
tiam ligatus eſt apud eccleſiam:& ſi tali denegatur appella-
tio,quæ non debet eſſe defenſio iniquitatis.j. eo. cum ſpe-
ciali.ſecundum Hoſtien . qui hoc notat de offic. ordi.ad re-
primendam. & remittit ad ſummam de ſenten. & re iudic.
22 ſub Rubrica de ſententia.§ quis ſit effectus. Et ita † quo ad
effectum denunciatio nil operatur, ſed inſinuat & publicat
quod factũ eſt.ſ.eo.nouit. vide in tintura tortura , vel fuſti-
gatione appellatio nõ impediret iſtorum effectum ex quo
tintus eſſet tortus vel fuſtigatus,non dico quòd ſolum pro-
nunciatus eſſet torqueri vel fuſtigari. Vnde verum eſt,quòd

condemnationis executio non fieret per ſolam publicatio-
nem: ita in excommunicatione publicatio nō eſt executio:
ſed notificatio. ¶ Mar. autem refert modernos dicere, quòd
hæc eſt ratio, quia excommunicatio & eius executio vni-
cum & indiuiduum actum faciunt: quod denotat textus di-
cens quòd trahit ſecum executionem. Ideò dicit Cardina-
lis. c. j. de ſenten. excom. libro. vj. quòd excommunicatio eſt
actio & paſsio. Sed non ſufficit quia video ex legis diſpoſi-
tione, & quandoq; per Papam ſeparari effectus aliquos ex-
communicationis, ab excommunicatione, vt dum permit-
titur ex cauſa participare cum excōmunicato. Tu dic hanc
rationem eſſe, quia in his quę procedunt à poteſtate cla-
uium nec ligando nec ſoluendo poteſt quis aliquid facere,
niſi habeat poteſtatem clauium: & hoc facit in vim poteſta
23 tis clauium. modò † omnes ſententiæ cenſurę procedunt à
poteſtate clauium. ergo appellatio has non tollit nec ſuſpē-
dit, & hoc vult. c. is qui. de ſenten. excom. libr. vj. imò opor-
tet mortuum ſoluere. c. à nobis. ĩ. de ſenten. excom. ideò Ab-
batiſſa, quæ non habent claues, licet ſuſpendat à beneficio,
non tamen ſuſpēdit à ſuſpenſione cenſurę. Super quo omni
no vide quæ pulchrè not. Inno. c. tanta de exceſſ. prę la. ſecun
dum eum: ſed de hoc dic vt ſcripſi. s̃. e, prętereà. ij.

¶ DECIMO quæritur vtrum illud quod dicit Ber. in
glo. *ex hoc patet*. ad finem ibi, *non videtur quòd eſſet ex priuan-
dus.* de iure procedat ſuper quo vide not. de cleri. excō. mi. c.
Apoſtolicæ vbi videtur eſſe glo. contraria, & vbi Hoſtien.
certo modo diſtinguit. Dicit autem Marti. quòd in actibus
paſsiuis excōmunicati publici vel occulti, quòd nullo modo
valent vt in receptione collationum. beneficiorum eccle-
ſiaſticorum, ſecus tamen in publicis quia tunc diſtinguitur
inter publicum & occultum. Et quod primò dixi, intelligo
in ſpiritualibus, ſecus in temporalibus, de quo per Innocen.
iſt. c. ſi verò de ſent. excom. in actibus verò accuſationis di-
ſtinguitur inter publicum & occultum irregulariter ſuper
quo vide quod ſcripſi poſt Io. Calde. & Ala. s̃. tit. j. c. ad pro-
bandum. ¶ Hoſtien. autem dicit quòd ſi notoriũ ſit appella
tionem valere, puta quia ex vera cauſa & rationabili, & ca-
nonicè facta eſt, nullo modo eſt ligat' ſi verò notoriè liquet
de cōtrario, omnino ligatus eſt nec egemus examinatiōe: q̃a
notorium eſt: ſed declarationē. j. c. j. §. ſi verò. in dubio pendē
te ex euentu vt dicit glo. ſi tamen bene appellatũ eſt, licet cō
trarium pronũciet per iudicem appellationis, nunquã tamē
ligat ſentētia, quoad d̃ m. ĩ. de ſen. excom. à nobis. ij. niſi ſen
tentia eccleſię condemnet. ĩ. de ſent. excō. c. j. lib. vj. & quan-
docūq; defecerit fides eccleſię quòd fuerit decepta p̃ ipſam
reuocabitur quod malè actum eſt de hoc. s̃. tit. j. lator. Præ-
tereà dicit M. iungendũ eſſe quod no. Hoſti. s̃. tit. j. c. conſan
guinei. Quærit Hoſti. quid ſi delegatus à Papa cui cōmiſſa
erat cauſa. ap. re. excōicat rationabiliter appellantem ex cau-
ſa tamen in iure nō expreſſa, tenet quòd mero iure ligat ex-
communicationis ſententia: ſed tamen per ſupiorē poterit
emendari vt. s̃. proxi reſpōſo.

24 ¶ VNDECIMO quęrit, quid † fieri debet de fructibus
beneficij ad excōicatum pertinentis tempore excōmunica-
tionis obuenientibus? Et ſuper hoc vide in. c. ij. de vi. & ho.
cleri. in cle. & in cle. vt hi qui de ęta. & qua. & dicit Mar. q̃
& ſi iuſtè erat excōmunicatus, bona huiuſmodi ſi non fue-
runt conuerſa in vtilitatem beneficij medio tempore tradē
da ſunt ei, poſt abſolutionem diſpenſanda & cōuertenda in
vtilitatem beneficij ſicut bona quæ recipiuntur tēpore va-
cationis beneficij: & hoc ſi ſit ſolus rector ſeu prælatus vel
beneficiatus: quia ſi ibi eſſet congregatio congregationi da-
retur. vt. c. relatum &. c. requiſiſti de teſta. ſecundum eum.

¶ Henricus autem, cùm quæritur vtrum excommunicatus
poſteà abſolutus ab excōicatione poſsit recuperare fructus
medij temporis ſibi ſubſtractos. Diſtingue, vt Ber. hic, quia
aut iniuſtè fuit excōicatus, & tunc poteſt. vt. ij. quęſ. v. ſuper
cauſa. ĩ. de cōceſſ. prę bē. quia diuerſitatē. ff. de re mili. l. penul.
Et pro hoc facit. ff. de ali. & ci. le. l. is cui & l. libertis. Aut fuit
iuſtè excōmunicatus, & tunc non poteſt: vt. C. de re mili. l.
cum allegatis. lib. xij. ſecundũ Ber. & Goffre. & Hoſtien. hic
idem Io. in. c. alleg. ſuper. c. &. xxj. diſt. clericus victum & Ar.
chidi. l. diſt. cōtumaces. Super verbo glo. non repetit. & ſuper
Io. in ſumma confeſſ. tit. de ſent. excō. q. lxxxiij. vtrum abſo-
lutus &c. Et Ray. & Spe. ti. de fructibus, & intereſſe. §. ſi. in ſi.
25 ¶ Item cum quęritur vtrum excōicato depoſito † vel ſuſpē
ſo tantùm, relinqui debeat de fructibus, beneficij ſui vnde ſe
valeat ſuſtentare? Diſtinguit. Aut talis fame perit & eſt in
extrema neceſſitate conſtitutus, & tunc debet ei ſubueniri.
lxxxvj. diſt. c. non ſatis. & c. c. paſce fame. xlij. diſt. quieſcamus.
ſecundum Ber. & Hoſti. hic pro quibus faciunt no. per. In.
q. ij. quàm pio. in glo. no. quòd. Aut nō perit fame, nec eſt in
extrema neceſſitate cōſtitutus, & tunc aut quęris de excōica-
to, & tali nō debet ſubueniri, vt hic: & eſt ratio quia contē-
nit claues eccleſię cui participandũ non eſt: vt. j. de exceſ.
prę lat. c. tanta. Et quia non poteſt facere ſeruitium. ĩ. de de.
coniuga c. quod à te. ſecundũ Ber. & Hoſti. hic Et idem Io. l.
diſt. ſtudeat. glo. fina. in fine. & Aſtē. lib. vij. tit. de damnis ex-
communicationis articulo. j. ver. quid ſi ob hoc. Aut quæris
de depoſito & intellige perpetuò, & tunc aut de depoſito
actualiter ab ordine, & beneficio. i. degradato, & tali nulli
dubium ſubueniri nō debet: vt. ĩ. de pœnis. c. degradatio in
fine. ibi quando dicit ac exuimus te omni ordine & benefi-
cio, ac priuilegio clericali. lib. vj. Aut de depoſito ab officio
tantùm, vel à beneficio tantũ, vel vtroq; in ſimul. Et credo,
quòd tali non debet ſubueniri niſi eſſet aliàs vtilis eccleſiæ
vt in. d. c. ſtudeat. in fine. l. diſt. & ar. s̃. de ęta. & qua. c. quæris.
Aut quæris de ſuſpenſo, & tali ſiue ſit ſuſpenſus ab ho-
mine, ſiue à canone, debet tamen relinqui, vnde ſe & ſuos
poſsit ſuſtentare. ar. ff. de prædi. l. penulti. de vſu. & ha. l. ij. vt
no. Io. in. d. c. ſtudeat. in glo. fina. Hæc decretalis facit ad quę-
ſtionem d̃ nicalem Bar. brix. quę incipit, *clericus quidam*, de
clerico prę bēdato in duabus eccleſijs, qui ab homini eccle-
ſię Epiſcopo, pro cōtumacia eſt excōmunicatus & contem-
nit abſolutionem petere, quęris vtrum alter poſsit eum pri
uare beneficio quod habet eius eccleſia, & ſoluit quòd cùm
ſit excōicatus quoad omnes vterq; Epus ei beneficia dene-
gabit. Idem dicit Tanc. ſi tamen vellent ei tanquàm pauperi
ſubuenire, poſſent vt. xj. q. iij. quoniã multos. idem credit ſi
remotus eſſet ab eccleſia propter crimen ab vno Epo, cùm
26 † ſentētia criminis infamet, quoad oēs ſecundũ eum.

¶ DVODECIMO accedo ad dicta Collectarij quęli-
bet prouocatio ſit maximè patet quid clauſula appellatione
remota operaſ quicquid dicãt Ber. & Inno. & Ioã. ij. q. vj. ad
Romanam vbi notant, q̃ non valet niſi ad remouendũ fru-
ſtratoriam ap. quę tamen ipſo iure remota eſt. c. tit. cum ap-
pellationibus. lib. vj. Cle. ij. reſcriptorũ. non debent eſſe fru-
ſtra: ſed debent de aliquo operari. de verbo ſignific. Abbate.
de priuileg. in his. cum ſimilibus, & patet hoc clarè ibi ſi nō
fuiſſet &c. nō tamen curia tenet, q̃ quoad partes nihil operaſ
quominus ſemper ex iuſta cauſa. poſsint appellare: ſed bene
quoad iudicem, ne teneatur deferre: vt no. hic H. & Spec. &
Inno. de offi. dele. paſtoralis. G. mirum & de offic. ord. licet.
Poſt H. verò dicendũ q̃ alius eſt effectus, ſcilicet quid ſi ſecū
dũ reſcrip. impetraret faciens mentionē de primo: ſed nō ex
preſſam & ſpecialem de hac clauſula, nō valeret vt notat H.
de reſti. ſpo. ex conqueſtione. Sed ſi appellans vult dicere, q̃
licet non valeret appellatio vbi interponiſ hęc clauſula niſi
cauſa ſit expreſſa in iure, & hoc quoad iudicem à quo appel
latum eſt: vt ſi non teneatur deferre, quominus valeat pro-
ceſſus ſuperior tamen poterit &c. Et vide ſimile vbi remo-
netur appellatio à definitiua in. c. Romana. e. tit. §. quod autē
quod indiſt. tamen valeat appellatio vide in eo quod legitur
& notatur. ij. q. vj. biduum in verbo non aduerſus excōmu-
nicatum. Idem de interdicto. s̃. eo. ad. hoc. & ſuſpenſione ad
quod vide ſent. excō. is cui in fine. & ibi ob. per Cardi. Sed
quid de ſententia abſolutionis dic idem eadē ratione, & no.
Inn. de reſcrip. ab excōicato in maiori glo. in fine, *denunciare*,
in ordi-

in ordinario. hoc locum habet, non in delegato ſecundum Inno. *Subtrahuntur*, Secus de beneficio.vt le.& no.ſ.de iudi. c.primo.& ibi vide.Nec fructus iſtius ſibi reſtituetur poſtquam fuerit abſolutus, ſi iuſtè fuit excõmonicatus,ſecundũ Inno.& Hoſtien.de cleri.excom.mi.§.j ver. ſed nunquid. Et dicit ad G.quòd ſiue expreſſum ſit in ſententia excõmunicationis, ſiue non, habet locum quod hic dicitur ſecundum Innocen.Et vide vnum intellectum per Ioã.xxj.diſt.clericus in fine vbi not.quòd beneficiũ debet aſsignari vni, qui medio tempore celebret. Hodie tamen videtur textus contra præmiſſa de pœ. multorum in.cle. vbi poſt excõicationem fertur ſuſpenſio,ſuper fructibus.Sed in hoc non eſt contra.
27 dictio vbi dicit glo.quòd ſuſpẽſus† à beneficio in vno loco, poteſt alibi habere.intelligo, niſi propter crimen ſuſpenſus eſſet.arg.de cleri.excõ.mi.ſi cele. Et ſecus ſi eſſet interdictus ab ingreſſu eccleſiæ de ſent. excom. is cui.lib.vj.Dicas enim quòd vbi aliquis ab officio ſuſpenditur propter infamiam ſcandali,bona non ſubtrahuntur, niſi ex magna cauſa.argu. xvj.q.j.inuentũ de pur.can.inter ſoli. Vel niſi cõtemneret vel eſſet in mora petendi abſolutionem.arg.vj.q.ſuper cauſa de elect.c.fina.hęc Archi.xxij.diſt.pręter.vbi vide per Io. idem videtur no.per eundem de re iudi.in glo.ſ.duum.Et poſt H. de ſent.excõ.§.qs ſit eius effectus vbi ſic diſtinguiť,& ita notat H.quòd nũquam ſuſpenſus ab officio.ſuſpenſus eſt à beneficio,niſi exprimatur.De iſta materia dic plenius,de conſuetudine cum dilectus. No.ad finem glo. vbi dicitur quòd omnes fructus ſubtrahuntur, ſicut dicit glo. niſi fame periret.Et no.Archi.de elect.generali, licet videatur aliud dicere,& temperare in.c.ſi cõpromiſſarius. ſuper verbo. beneficijs ſecundũ Collectariũ.¶ Supple glo.in glo.j.ibi, *eſs gnore*, & quàm plura potes videre in Spec.e.tit.§.in quibus.ver.ſed quid dices.In glo. *hec ratio*. ibi, *executionem*. ad materiam remittit.Nouella.ad notata ſua de conceſſ.præ. cùm noſtris in glo.multum ergo.in prin.& ibi, *ſignificarunt*. j̃.de teſta.Raynutius &.c.Raynaldus. & ibi, *non poteſt*. ſupple & ibi tamen appellatur ab eo.& ibi nõ appellatur.ix.q.iij.cõtra.ff.qui &à quibus.l.j. *& in fine*. item executio condẽnationis aufert victo quod tradit victri renũciatio nõ excõicationis excõicato nihil auferre de ſent.excõ.cùm nõ ab homine.j.reſponſo. In glo. vlti.ibi, *præter hec*. vbi de hoc & ibi, *diaconi*, in vlt.& hic & leges prędictę nõ loquunť de malè merito & ibi, *quiſ-*
28 *quis*.vbi de hoc &.xviij.q.iij.placuit & per hoc patet† excõicatũ nõ propriè cõparare re legato pót.ij.quis relegatus eſſe ab vna prouincia & non ab alijs, & ibi, *ſi quis præſbyter*. vbi no.q ſecus in ſuſpenſo à bñficio & ibi, *prauadet*. vt.ſ.non habeat diſtinctio cauſę & meriti,qa celebrare diuina prouenit ex ordine quo impedito per ſuſpenſionẽ in nullo loco celebrare licebit.poſtulare prouenerit à peritia quę poſt interdictum perdurat ibi hodie. Et ideò non impeditur extra iuriſditionem interdicentis, niſi ſubdit infamia quo caſu lex impedit,& non homo.& ibi. *c.ſecundo*. ad hoc de elect.Cupientes.§.cæterum.&c.ſi cõpromiſſarius.§. penul.& vlti.lib. vj.& clemẽ. de pœnis.ſi quis ſuadẽte.ver. ſi qs ipſius filij ibi, *ſublatos*. de hoc.l. diſt. contumaces & facit quod not.lxxxj. diſtin.clericus victum. & in Spec. de fruct. & intereſſe.c.penulti.in fi.& ibi, *ſuper cauſas*. vbi de hoc & idem Goffre.ſ.de ęta.& qua cum bonę.& Vinc. de ſimonia quoties & ibi, *ego credo*, & idem Hoſti. & reſpicit primam partem glo. & ibi, *prouidendum*, cum poſsint ſe celebrare patendo quod depoſitus non poteſt. Simile quod not.de elect. quia ſepe in glo. apud.libro.vj. *Et in fine*. facit quod not.j. quæſtione ſecunda quàm pio.in glo. arg. quòd.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus appellans ab epiſcopo ad Papam,an renunciet appellationi ſi cauſam ad archiepiſcopum deferat.& numero.12.& num archiepiſcopus eo caſu cognoſcet.*
2 *Clauſula quòd appellatione pendente nihil innouari debeat quomodo intelligatur.*
3 *Crimina denunciare & notificare licere extra iudicium etiam alterius*
4 *Denunciationem extraiudicialem fieri poſſe nedũ in iudicio ſed extra.*
5 *Appellationi renunciantem proſequi etiam poſſe nullitatem ſentẽtiæ.*
6 *Grauato cuique infra.x.dies appellare licere.*
7 *Caſus quibus poſt appellationem ad papam interpoſitam,ordinarius cognoſcet.*
8 *Appellationis renunciationem inducit petitio coram archiepiſcopo ſimpliciter facta.*
9 *In caſu capituli ſolicitudinem quare denunciare poſsit archiepiſcopus ſententiam epiſcopi fuiſſe nullam.*
10 *Allegans contraria,quare audiendus nõ ſit & quid in eadẽ inſtantia vel diuerſis numero.11*
13 *Cognoſci non poſſe ſufficienter de fractione,niſi & de literis cognoſcatur.*
14 *De notorietate qualiter liquere debeat.*
15 *Grauamen quando renunciari cenſeatur.*
16 *Appellari non poſſe à ſententia quæ in rem tranſit iudicatam.*
17 *Renunciatio expreſſa & tacita quomodo differant.*
18 *Connexorum natura quæ ſit.*
19 *Cauſam principalem,effectu directum reſpicere debere.*

¶ *CAP. LIIII.*

1 SOlicitudinem. ¶ Caſus.Si excõicatus † ab Epiſcopo, poſtquàm appellauit ad Papam hãc cauſam ſimpliciter ad Archiepũm deferat appellationi renũciet,& Archiepus cauſam audiet. Sed ſi proteſtatur cõtrarium Archiepiſcopus non cognoſcet. Quod ſi faceret, Epus poſſet appellare.Et cõmunis diuiſio,ſecunda ibi, *nos igitur*. ¶ Expone literam.*Contumacem*, quia poſteà coram ipſo noluit comparere:& cautè hoc faciebat,dummodo iuſtè appellaſſet.ſ.de offi.dele.gratum. in fine.cum ſuis cõcordantijs. qui, ſcilicet appellans ad eum ſtatim.Sic.ſ.e.bonæ.§ fina. Dicit Innoc.q hæc non ab Archiepo: ſed à Papam iuſtè peti poterat abſolutio ad cautelã.j̃.de ſen.excõ.per tuas. & q ſentẽtia pronũciaretur nulla de offi.dele.Et quicquid fuerat attentatũ poſt appellationẽ caſſari.j̃.e.cum cauſam.ab Archepo etiam poteſt per ſimplicem querelam abſolutionem petere & procedere.vt no.de offi.ordi.ad reprimendã.Sed tunc app.renunciat.j̃.e.c.in fine:ſed dic vt ibi. Et quædã hic not. per Hoſti. de intereſſe excõicati vide per Nouellam.j̃.de ſent.excõ. ſacro. ſuper glo.j.ad damna. *adijciens*,proteſtando, *appellationi*, ad nos interiectæ.videlicet de app.vtrũ ſit iuſta vel iniuſta. ar.de ma.& obe.cum inferior cum concor.Sed cõtra.ſ.e.cõſtitutus.§.j.ſo.ibi Hoſti. *Omnino*.i.aliquo modo.Hoſti. *de his*, vt de excõmunicatione in caſu propoſito Inno. in quo caſu ſcilicet quãdo nõ poteſt cognoſci de innouatis quin cognoſcatur de appellatione vel reſpicit caſum prædictum,quando excõicatus de excõmunicatione iniuſta cõqueritur adijciens quod nihilominus appellationem quam fecit intendit proſequi.Sed prima prænalet. ſecundũ Hoſti. præſumeret partibus inuitis,aliàs contra.ſ.e.conſtitutis.&.c.directè Hoſti.Quærit ergo, quid ſi partes.i.Epiſcopus & appellans conſentiant,quòd Archiepus de appellatione & ipſius iuribus cognoſcat.Et videtur quòd tunc poſsit cognoſcere.arg. eius quod nutať.de offi.dele P. & G.&.c.de cauſis.de arbi.cũ tẽpore.Sed cõtra,quia in hoc ſolus Papa iudex eſt:ergo partes cum ſic clerici nõ poſſunt hãc iuriſditionẽ in alium ſine ipſius licentia prorogare: de foro compe. ſignificaſti. Vnde ſecundũ eum, duo ſatis notabilia dicuntur. quòd Epus poteſt appellare,ſecundũ quod & ſi nõ appellet, proceſſus Archiepiſcopi,nullus eſt : tanquam à non ſuo iudice factus.de iudi.at ſi clerici.Cum nec de hoc cognoſcere poſsit vt præcedit.Per quæ dicit patere, quòd ſi excõicatus poſt appellationem appellationi renũciet tacitẽ vel expreſſè. Licet in veritate nõ ſit:eccleſia tamẽ militans habebit illum pro ligato quod dic vt.j̃.de ſent.excõ.licet.lib.vj.*eius appellatione*, dubia de notoria ſtatum ſubmittit cõtra ipſam.Nota quomodo in

2 telligatur quòd appellatione † pendente nihil innouari de-
bere: quia pôt is à quo appellatū eſt, comedere, bibere, vēde-
re, emere, & ſimilia facere, quę non retractātur: ſed illa tan-
tùm quę contingunt appellationē vt. ĩ. & fiunt cōtra ipſam.
vt hic. ad idem. ſ. de elec. cum nobis olim. in prin. Et de hoc
ĩ. e. cōſuluit. ij. in fi. Hoſti. Si verò notoriū. nota per ꝓbatio-
nes receptas ab Archiepō, cum nec de hoc cognoſcere de-
beat, quantū ad appellationē: ſed quādo extra iudicium, ei
de hoc liquere poteſt, cùm mandatū factum ſit certū, & ma
nifeſtum eſt illud eſſe iniquū, & tale à quo potuit licitè ap-
pellari. ĩ. eo. primo. in fine, hoc etiam licuit Archiepo. Et ſi
mandatum nō eſſet ita notoriè iniuſtū, dummodo eſſet ita
manifeſtum, quod probari poſſet ille enim Archiepus non
gerebat vicem iudicis, ſed potius denūciatoris ſi. ſ. e. venera
3 bilem §. obiectioni & extra iudiciū, bene † licet denunciare
& notificare crimina etiā alterius dummodo talia ſint, quæ
probari poſſint. hoc eſt potius denuncianti ad meritū quā
ad pœnam. vj. q. j. c. j. & c. ij. ſimul. l. lege. de epiſ. & clerici nulli.
§. fina. ff. de peti. hære. Item veniunt §. à quo. ff. de iureiuran.
eum qui. reſpon. j. Et dicimus hanc denūciationem licitam,
& non tantum coram iudice, ſed etiam alibi faciendā, dum-
modo ex cauſa fiat, ſicut erat hoc, ſcilicet ne iuſtè excōicatus
vitetur vel auxilium amicorū perdat. Si verò Archiepi vel
quicunque alius crimen Epiſcopi vel cuiuſcunque alterius, etiā
verum ſine cauſa ad ipſum tantùm infamandū denunciet,
peccaret, & pœna dignus eſſet. ar. ſ. de poſtu. quiſquis §. j. &
vj. q. j. ex merito. & c. deteriores & patet in eo quod notatur
de teſti. cogēdis dilectorū. Et idem ſi denūciet crimen alte-
rius, quod nullatenus probari poteſt vj. q. ij. c. j. & c. ij. & ꝙ ſi
Archiepus vel quis alius. q. iudex, vellet excōicationis ſentē-
tiam denūciare iniuſtam vel nullam, vel cogere ſubditos ad
communicādum excōicato. q. non excōicato hoc nullo mo-
do liceret, niſi partibus præſentibus, & iuris ordine obſerua
to. Et eſt ratio diuerſitatis iſtorū duorum caſuū. quia in pri-
4 mo locuti ſumus † de denūciatione extraiudiciali, quæ fieri
poteſt non ſolum in iudicio: ſed & extra. In ſecundo verò,
de denunciatione iudiciaria, quę non debet fieri ſine aliqua
cauſæ cognitione. ij. q. j. c. j. & c. ij. ſecūdum Inno Sed Hoſti.
intelligit quòd loquitur de notorio iuris, & facti, in quo nō
egemus examinatione vel teſtibus, vt le. & not. ſ. de fil. preſ-
biter. quoniam §. fina. ſ. e. peruenit. ij. *indiſcretum*. factum per
Epiſcopū à quo pars appellauit. Et ideò certum eſt, appella-
tionem tenere. & per cōſequens, excōicationem nullam eſſe
quòd ex ſola ipſius inſpectione ſciri poteſt. ſ. de offi. dele. cū
contingat. & . ſ. de reſcript. cum contingat §. ſi verò ex lite-
rarum inſpectione. de elect. venerabilem §. obiectioni. verſi.
exercuit: & §. nos igitur. ver. ſunt enim notoria ſecūdum In-
noc. puta pręcipiebat ſecundum Hoſti. quòd nō comederet
vſque ad. ix. dies, vel quòd committeret ſe alicui periculo, de
quo nō eſt veriſimile, quòd euadere poſſet: vel aliquid aliud
quod non pertinebat ad officium imperātis. ff. de re. iuris. fa
ctum à iudice. & e. tit. ea quę fiunt. lib. vj. Quibus autē man-
datis obtemperandū ſit. dic vt plenè not. ſ. de temp. ordi. ad
aures §. j. Et pro hoc quod hîc dicitur, patet ꝙ vbi mandatū
Epiſcopi ita notorium eſt, poteſt Archiepus denunciare ex
communicatū non fuiſſe ligatum, dato etiam, quòd appella
tioni ſuæ renunciauerit: vt patet. ĩ. e. j. ſecundum Hoſtien.
iniuſtum. exemplū. ſ. de tranſla. c. ij. ad finem. de tempo. ordi.
dilectus, *non tenebatur*. quia erroneum. de exceſſ. pręla. cum
ad quorūdam: & c. dilectus. Vnde illud annullaret ſententiā.
ſi exprimeretur in illa de ſent. excō. per tuas, *poteſt Archiepi-
ſcopus*. Ille eſt vnus caſus, quo metropolitanus habet iuriſdi-
tionem & c. alij plures nota. de offi. ordi. paſtoralis. *declarare*.
ĩ. de ſent. excō. per tuas. ĩ. c. proximo. Dicit Inno. quòd non
credit hanc declarationē in tantum valere, quòd alij debeāt
ſibi communicare valet tamen, quantū ad hoc, vt hi. qui ei
pręſtant auxilium vel cōſilium, quòd appellationem ſuam
proſequatur, nō intelligūtur incidere in canonē maioris ex-
communications. Item valet, vt per hoc excōicator à mul-
tis increpatus, emendet, quod malè fecit. ipſum excōmuni-
catum abſoluendo: ſed Hoſtien. dicit tenendum hoc, quod
dicam ſuper glo. & intelligit Hoſtien. declarare diffiniendo:
ſed de plano. hoc dicit, quia largè etiam is qui definit decla-
rat. ff. de rei ven. & ex diuerſo §. j. ff. ſi ſeruus vend. ſicuti § ſed ſi
quæratur, *quæſtionem*. non proteſtando de appellatione,
quòd illi nō renunciet ſecundum Innocen. & Hoſti. & con-
quęrendo de iniuſta excōmunicatione, nō de nulla: quo caſu,
nullus poteſt abſolutionem impedire. ĩ. de ſent. excō. ſacro.
ſecundum Inno. ſecūdum quem eandem ſententiā excōica-
tus, poteſt dicere nullam: proſequendo appellationem & in-
iuſtam obmittendo proſequi app. Dicit Hoſti. ꝙ talis qui ſu-
per iniuſta ſententia cōtra Epum, coram Archiepo compe-
ritur, renūciat appellationi & proſecutioni. Vnde ex appel-
latione ſe iuuare nō poteſt. vij. q. j. quàm periculoſum. C. de
re. cre. ſi quis iuſiurandū. poſt prin. C. de condi. inſer. l. pe. an-
te finem. de reg. ſtatuimus. cum ſuis cōcord. Ex quo poteſt
contingere, ꝙ excōmunicatus verè non ligatus, verè ligatus
vitabit quod dic. vt. ĩ. de ſent. excō. licet. lib. vj. per quam pa-
5 tet, ꝙ † renuncians appellationi proſequitur etiam nullita-
tem ſententiæ ſi tamen eſt notoriū mandatum iniuſtum &
ſic appellationem legitimā: & per cōſequens illum nō liga-
tum ex quo hęc ſunt notoria, & examinatione nō indigent.
Nec aliqua ex his partes diffiteant, poteſt Archiepus ex offi-
cio ſuo declarare: vt. ſ. proximo reſpon. Ex quo enim ſic de
veritate euidenter conſtat debet caſſari omnis malitia ob
ſcrupulus, omnis opinio, & veritas præualere debēt · vt pa-
tet qui filij ſunt legitimi per tuas. de pur. vulg. c. ij. ſecūdum
Hoſti. *de cauſa*, excōicationis an ſit iuſta vel non, *renunciare*.
quoad Epum, non quoad aduerſarium, cōtra quem bene po
terit appellationē proſequi: non ob. tali renunciatione. ĩ. de
off. dele. gratum. licet enim videatur renūciaſſe appellationi
quantū ad excōicatorem, non tamen quantū ad partem vel
quantū ad grauamen ſibi illatū, & proſecutionē illius pro-
pter quod appellauit: eſto etiā. ꝙ poſt grauamē poſt lapſum
x. dierū computādorū à tēpore grauaminis illati, teſtes pro-
6 duxerit coram iudice, qui grauauit. cùm † cuique grauato. ĩ.
x. dies liceat appelare. ſ. de elect. cum dilecti § fin. de teſti. ſi-
gnificauerūt. ſ. tit. j. quod ad cōſultationē. quæ videtur etiā
contra. Sed ibi quaſi expreſſè renunciauit vel acquieuit ſen-
tentię. hoc nō. Poteſt etiam quis errorem ſuum ante ſenten
tiam reuocare: ſed non poteſt. C. de iur. & facti. ignorantia. l.
errore. Tamen ſi appellauit à grauamine, & poſteà renūciat
appellationi tacitè vel expreſſè renūciare videtur. & grauа-
mini vnde nō videtur, ꝙ etiam intra. x. dies poſſit ab eodē
grauamine appellare: nec redeat ad id cui ſemel renūciauit.
& ne leges fiant ludibrio. ſ. e. cum ſit. j. reſpon licet aliqui cō
tradicant ſecundum Inno. Sed Hoſti. dicit ſe clarà nō intel-
ligere hanc glo. inducit autem ad prin. ipſius, quod dicitur,
quòd renūciaſſe videtur quoad Epum: vel quoad aduerſa-
rium: quia diuerſę ſunt perſonæ & ad aliud agitur ad vnum
quā ad alium. vnde renunciatio quoad vnum nō valet quo-
ad aliū: ſicut nec proceſſus. nec ſentētia. ff. de pœnis ſi vnus.
§. ante omnia. ff. de except. rei iudi. cum quæritur. & duabus
l. ſequentibus. Et quod no. de teſti. veniens ij. & c. cum cau-
ſa. Sed Hoſti. dicit, ꝙ nō videt quòd hoc ſtare poſſit · & hoc
propter connexitatem. vnde putat contrarium, remittit. ſ.
tit. primo. cum ſuper. Quid enim ſi Epiſcopus abſoluat poſt
talem renunciationem ad mandatū Archiepi, & demum ci-
tet Epiſcopus partes, & velit in principali procedere nunquid
licebit appellāti, excipere contra Epum, ne procedat pro-
pter appellat cui etiam ſecundū Inno. quoad epum renūcia-
uit, oportet ſateri ꝙ non: per conſequēs ergo epiſcopus pro
cedet in principali, non ob. tali appellatione ſecundū Hoſti.
7 *videatur*, nota † caſus quibus etiam poſt app. ad Papam inter-
poſitam, ordinarius cognoſcit: quando hoc ignorat. ſ. eo. ſi
duobus & quando is qui appellauit expreſſè renunciat. ĩ. eo.
directè vel tacitè vt hoc. & . ſ. e. ad hæc. iij. ita tamē, ꝙ de ap-
pellatione ad Papam interiecta ſe nō intromittat vt. ſ. *ſed ſi*
hoc ad-

hoc aduerſa demittát à parte quia verſus.ſ̃.proximus loquitur quando fit proteſtatio,& quòd in verſu iſto proteſtatio impedit proceſſum Archiepi, aliâs dixiſſet etiam ſi & vide quod dicam in fine. *vel factum*, publicum nuncium mittendo,vel in propria proſequēdo appellationē: & hoc per procuratorem petendo. Hoſti. *proteſtetur*, de materia proteſtationis vide, quæ ſcripſi de foro compe.c.ex parte. B. in dictis Collectarij.verſi.quærit: &.ſ̃.de conſti.c.cum.M. & de elect.c.crimina. *Aduerſa*. i.contraria quia proponēdo querelam videtur appellationē excludere, & proteſtando appellationem videtur querelę renūciare.Item quia per modū querelę poteſt dicere ſententiā iniuſtam:ſed non nullam,& per modum appellationis poteſt dicere nullam nō iniuſtā.Item per modum querelę dicit Archiepm iudicem,per proteſtationē verò appellationis illum excludit:apparet ergo cōtrarietas ex prædictis ſecundū Inno. *Audiendus*,per Archiepm ſuper querela quam deponit de Epo,qui ipſum ecōmunicauit.Innocen.& hęc eſt vera lectura,non illa ſi diceres iſtum. non audiendum ſuper eo, quod proteſtetur quæſtionem ea non ob. procedat Archiepus quod denotat aduerſatam: ſed ſi vt ibi dixi. ¶ Sup. gloſſas. in glo.ij.;in fine reſpicit textum non proxi.alleg.& illud ſpeciale, & ratio ibi patet in glo. iij. in fine regulare eſt.j̃.de reg.iuris acceſſorium. libr.vj.in glo. ſed quęritur ibi, *poſt illam appellationem*, ſupp. & ſic propter illam appellationē quam impugnat nō poteſt reſiſtere proceſſui metropolitani adhoc.j̃.de reg.iuris.ex eo.libro.vj.ſed dic quòd regulariter auditur in excipiēdo,videtur allegatio cōtraria quod dic vt.j̃.de reg.iuris.nullus pluribꝰ.lib.vj.vel non fatetur appellationē legitimam.Sed dicit cognitionem huius cauſę iudicis ad quem appellatum eſt : quia ſuper eodem articulo coram diuerſis non debet fatigari de reſcript. ex tenore:& ibi, *quia ſi probabilis*,& vera per appellationis iudicem approbata.aliter ſola probabilitas cauſę non ſufficit, niſi in caſu.j̃.de elect.ſi poſt quā.lib.vj.& ibi,*ſuſpectos*,,quod de facili iudicaret pro actu ſuo cōtra appellationem.Reddebat Io.& aliam rationem, quia ſi ipſe iudex eſt etiam ſimilis ratio quia cognoſcit de reſtitutione contra ſuam ſententiā: & non contra appellationē.Et de hoc in Spec.ij.parte de reſti.in integ.§.videndū poſt medium Et ibi,*ſed cum dubitatur*, inter iudicem & partem ſecus ſi inter diuerſos delegatos qa tuc interdū recurritur ad arbitros.ſ̃.de reſcript. paſtoralis & in fine dicit Hoſti. cum de iuriſditione agitur cognoſcit de illa:quia redditur in inuitum.ff.de ver.ob. inter ſtipulantem.§.j.Sed in appellatiōe agitur de iuriſditionis exemptione,& in ſuperiorē trāſlatione, de qua ſuſpectus vel inferior non recognoſcit.xxij.diſt.inferior.ſ̃.e.ad hęc.Sed ſolutio nō placet.j̃.de priuileg perſonæ.libr.vj.in glo.ſed nunquid ibi, *ſuperioris*.Dicit Hoſtien.quòd hoc haberet locum in dubijs, & quando aſſumeret partes iudicis cognitoris, vt.ſ̃. proxi. reſponſo.Quādo verò notorium eſt, appellationem eſſe legitimam,metropolitanus nō contentioſe cognoſcendo,declarare poteſt ſententiā fuiſſe nullam:& per cōſequens excōmunicatum nō fuiſſe ligatum:ex quo apparet euidenter appellationē ſuam tenuiſſe.de offi.dele.cum contingat. In glo. vlti.ibi,*auditis*, &.xlv. diſt. diſciplina & quod ibi notatur in vlti.glo.& ibi,*litis conteſt*.idem arguūt Pe. Vinc.& Hoſti. ſed meo iudicio potiùs ſumitur hic contrariū quia petitio corā

8 † Archiepo ſimpliciter facta inducit renūciationem appellationis,quem effectum renūciationis impedit proteſtatio. ſic petitionis reſponſio ſimpliciter facta inducit cōteſtationem:quem effectum cōteſtationis impedit proteſtatio. Sed prędicti arguentes, non ponderauerūt caſum, ſed corticem literę quæ dicit nō audiri allegantem contraria: procederet etiam argumentū , ſi intelligas finem, ꝙ ille nō ſit audiēdus ſuper proteſtatione quaſi illa non ob. procedat Archiepus. Sed illa lectura falſa,vt dixi in textu:& in fine de hoc.ſ̃.de litis cōteſt.c.vno.iij.& ſup.j.g.quęſt.venerabilis & incipit quidam proteſtatus fuit.& ſic ſolū Tanc.dicit,quòd nō eſt facta lit.conteſt.quia iudex & aduerſarius, tacēdo videntur cōſentire.Et idem reſpondebant Accur.& Hug.& de hoc in mercu.quam poſui ſuper regula exceptionē.de excep.lib.vj.

¶ PRIMO quęritur vtrum ſi excōicatus occaſione excōicationis amiſerit beneficiū, ad quod forſan aliâs niſi excōicatus eſſet vocatus vel electus fuiſſet contra excōicationem ad ſuum intereſſe,ſeu ęquiualens beneficiū,poſsit habere recurſum:& dic ꝙ ſi iuſte eſt excōicatus, ceſſat recurſus : quia Epus non peccauit.C. de adul.l.Graechus.xxiij.q.iiij.qui peccat de ſent.ſacro.§.verum:ſed ſi iniuſtè, tunc ſi occaſione huiuſmodi amiſerit excōicans, ſibi tenet̃ ad intereſſe & vltra eſt ſuperioris arbitrio puniēdus:vt prędicto.c.ſacro.§.cumqꝫ vnde tenet̃ ad ſimile beneficium ſi illud pręſtare poteſt. Et aliâs debet ſuperioris arbitrio cōdemnari:vt.e.tit.c.ſacro.& j̃.de iure patro.paſtoralis. ſic ꝙ non ſolum damni quod incurrit. ſed etiam lucri quod habere potuit ratio habeat̃.ar. ff.de eo quod certo loco.l.iij.in fine.ſi autem iam electū prætextu excōicationis,confirmato retuliſſet,ageret excōicatus de iniuria contra cōfirmatorem:ar.j̃.de contrahē. emp.c.ſi. & ſi illo ſoluendo non ſit, in ſubſidiū contra excōicatorem. ff. de eo per quem factum eſt.l.iij. ſecundū Hoſti. Si tamen ante excōicationem canonicè electus fuiſſet,nō poſſet propter hoc priuari iure ſuo:cum tēpus impedimenti in trimeſtri quod datur ad petendū confirmationē,nō debeat cōputari:vt.j̃.de elect.c.quā ſit.§.cæterum.lib.vj.

¶ SECVNDO quęritur ad declarationem glo. ſed nunquid quia in

9 † caſu huius capituli poſsit Archiepus pronūciare ſentētiam Epiſcopi nullam fuiſſe.vel denūciare ipſum appellantē non ligatum?Sic quòd in caſu dubij, aſſumendo partes iudicis & contentioſe cognoſcēdo hoc nō poſſet: qa vſurparet ſic officium iudicis ſuperioris:vt in glo.Sed in caſu notorij poſſet declarare ſententiā nullam fuiſſe:& per cōſequens excōicatum ligatū nō fuiſſe.Ex quo euidenter apparet,appellationem eius tenuiſſe. Et ſic ex officio ſuo declarādo,& non contentioſe cognoſcendo. de offi.dele. cum contingat ſecundum Hoſti.

10 ¶ TERTIO quęritur † qualiter allegans contraria eſt audiendus? Diſtingue aut quęris nūquid aliquid poſsit allegare cōtraria contra diuerſas perſonas,aut cōtra eandem perſonam.Si contra diuerſas perſonas,tunc poteſt:vt probatur ff.de inoffi.teſta.l. Papinianus. cōtra veterani teſtamentū.§. ſed nec impuberis. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamēti.l.qa aūt Et eſt ratio,qa res inter alios acta. in rubro & nigro.ſ̃.de re iudi.c.quanuis,cum ibi alleg.ſi contra eandē. Tunc aut ſunt talia cōtraria quę ſi tollunt electione,& tunc nō pōt quis vti talibus cōtrarijs,cōtra aliquē. ſic intellige.C. ſi ſeruus extero ſe emi man.l.vna:&.C.de furtis.l.j.C.de codicillis.l.fin.facit. ff.de tribu.l.quod in hęredē.§.eligere.j̃.de elect.vt quis duas. lib.vj.cum alijs ibi allegatis. Nam ad poſitionem vnius contrariorum ſequit̃ remotio alterius.ff. de ver.ob.l.hæc verba ille autem &.ff.de inſti.l.pupillus.§.ſi inſtitoria. Aut ſunt talia contraria,quę ſe nō tollunt electione:& tunc aut allegās contraria,erat probabiliter in facto ſuo, vel alieno, quicqd error huiuſmodi allegationi contrariæ cauſam præſtat. Et tunc allegans cōtraria auditur,ſiue agendo vt.ff.quorum le. l.j.§.quod autē. ſ̃.de præſcript. auditis.de in integ.reſti.conſtitutus.ver.hoc notāt Go.Inno.& Hoſti.ſiue excipiendo:vt ff.de excep.l.nemo.ff.de reg.iuris.c.nullus pluribus.lib.vj.qa cui damus actionem &.c.ff. de ſuperficiebus.l.j.§. quod ait. ff.de reg.iuris.l.inuitus nemo.§.cui damus.j̃.de reg.iuris.l.qui ad agendum.lib.vj.Aut allegans contraria non errat probabiliter in facto ſuo vel alieno ſic ꝙ error huiuſmodi allegationi contrariæ cauſam præſtet:& tunc aut vult allegare cōtraria, agendo aut excipiendo : ſi agendo, tunc aut ſimul & in eadem inſtantia iudicij:& dic quòd non poteſt, vt hic & ſ̃.de iudi.c. examinata : & de præſcript.c.veniens. & ſic poteſt intelligi.l.alleg.C.ſi ſeruus extero.l.j.& de fur.l.prima.ff. de reg.iuris vbi repugnantia. & quando app.ſit.l.j.§.ſi alius. xiij.quęſt.ij.quid prępoſterum. xxiij.quęſt. vij. quod autem lxxiiij.diſt.geſta.cum alijs alleg.per Ber.& hoc tenent. Car-

di.& Io.And. in c.alleg.nullus pluribus. & Archi.l.diſt.in.c.
quid eſt.in glo.ſi.Sed fallit fortè,quando non ſunt contraria
quoad finalem effectum,ſed potiùs tendentia ad eundem fi-
nem & vnum allegatur vt confirmatorium alterius.& ita
poſſes intelligere.ſ.de præſcript.auditis.&.c.cum olim.ſ.de
conceſſ.præben.poſt electionem.& dixi.eod.titu.c.veniens.
quo caſu non videtur eſſe propriè contrarietas: ſed potiùs
compaſsibilitas iurium diuerſorum: Aut ſucceſsiuè,& in di
uerſis inſtantijs,& tunc aut ſunt contraria,in principio tan
tum,non tamen in fine ſeu in finali effectu: Aut ſunt con-
traria in vtroq;,ſcilicet in principio & fine ſeu in finali effe
ctu, in primo caſu, poſſunt allegari in diuerſis inſtantijs,
vt probatur.C.de inoffic.teſtamento.l.eum qui. &.l.contra
maiores.Et hoc tenet Io.and.extra eo.ti.c.ſi appellationem.
in fine magnæ glo.in cle.& in.c.alle.nullus pluribus.& hoc
membrum ſatis poſſet appræhendi ſub membro ſequenti.
Sed ipſum poſui vt clarius materiam videas.In ſecundo re-
fert aut vtendo primo cõtrario in prima inſtãtia obtinuit,
aut ſuccubuit,ſi obtinuit,tunc alio contrario & in alia in-
ſtantia vti non poteſt:vt.ff.de condi.&de.l.Titię ſi non nu-
pſerit.Si ſuccubuit,tunc in alia inſtantia alio contrario vti
poterit:vt ſatis probatur.ff.de lib.le.l.Aurelius.§.fin.& in.c.
alleg.examinata.&.ff.de euict.l.minor.§.ſi ſeruus.ſi excipien
do,tunc aut in eadẽ inſtantia, aut in diuerſis,ſi in eadẽ,tunc
diſtinguit Dy.in.c.alleg.nullus pluribus.ſ.de reg.iur.lib.vj.
Aut proponuntur cõditionaliter,aut ſimpliciter,ſi condi-
tionaliter vt quia dico me debitorem non eſſe,Et ſi contin-
git probari me debitorem eſſe,propono exceptionem pacti
de nõ petendo,vel ſolutionis,vel aliã ſimilem,& tunc pro
poni poſſunt vt.C.de except.l.ſiquidẽ.in fine.ſi proponun-
tur ſimpliciter,tunc aut poſsibile eſt,primã conuenti aſſer-
tionẽ concurrere cũ ſecunda, ideſt,poſsibile eſt,illud quod
in vtraq; cõtinetur ſimul & verũ eſſe,tunc licet proponere
ſimul & etiam diuerſis tẽporibus,& ita loquitur.l.alleg.ne-
mo probibetur.ff.de except.&.ſ.de reg.iur.nullus pluribus.
lib.vj.Aut non eſt poſsibile primã conuenti aſſertionẽ cum
ſecunda concurrere,ideſt, nõ eſt poſsibile ſimul verũ eſſe,
quod in vtraq; continetur vt quia in vna negat,in altera af-
firmat,affirmatio & negatio ſunt directè contrariæ:& tunc
dico, quòd non audietur vt in authentic. de tri. & ſemiſ.§.
ſtudium quoq;.&.§.illud quoq;.collat.iij.C.de non nu.pecu.
in authen.contra qui propriã. &.C. de compen.l.finali. qui
po.in pig.ha.in auth.item poſſeſſor.ff. de rei.ven.l. fina.ff. ſi
quadru. pau. fe.di.l.j.§.interdum.ff.de noxalibus act.l.quo-
ties.§.prætor ait.&.l.ſi ſeruus depoſitus.§. ſi negauerit ſecun
dum Dyn.Et præmiſſa notata per Dyn. intellige, quando
omnes ſeu ambæ ſimul,& in eadem inſtantia proponuntur.
Sed fallit, quãdo exceptiones nõ ſunt cõtrariæ quòad finalẽ
effectũ:ſed potiùs tendunt ad eundẽ:finẽ & vna allegatur vt
confirmatoria alterius:vt ſupradictum eſt in actionibus. vt
ſ.de præſcript.auditis.&.c.cum olim.& de conceſ.præben.
poſt electionẽ.de re.iu.cõſtitutus.&.c.cũ dilectus.ſi verò in
diuerſis inſtantijs,vel in vna inſtantia,ſed ſucceſsiuè, tunc
proponi poſſunt:vt in.l.alleg.nemo prohibetur & in.c.alle.
nullus pluribus. vt not.ibi Card.in q̃one ſed quare &c. Sed
hoc fallit in multis caſibus,in quibus propter ſuã negationẽ
& ſuũ mẽdaciũ quis punit,quos vide per io.an.in.d.c.nullus
plurib⁹. & qui pro maiori parte continent in legibus.ſ.alle.
per Dyn.Et vide quod notat Archid.l.di.in.c.alleg. quid eſt
11 in gl.fin.vbi dicit,breuiter quòd allegans† contraria in ea-
dem inſtantia iudicij non auditur.ſecus in diuerſis.Et quod
pleniùs notat.xuj.q.ij.in ſumma.in glo.adde dicas quòd titu
lus vbi ſatis in effectu concordat cũ præmiſſis.dicens,quòd
ex titulo duplicato nõ agitur.vt.ſ.de fide inſtru.inter dile-
ctos.in fine.C.de contrahen. empt. cum res.&.ff. de acquir.
poſſ.l. poſsideri.§.ex pluribus. ſed ex duplicato titulo bene
excipitur.vt in.capi.alleg.conſtitutus.&.capi. cum dilectus.
dereli.do.& hoc idem notat Ioan. And.in dicto.capit.nul-
lus pluribus.

¶QVARTO accedo ad dicta Collectarij, *ſcilicet ſublato.*
12 Caſus ſecundum Io. And.excõmunicatus† ab Epiſcopo qui
appellat ad Papam, veniens coram Archiepõ, appellationi
renunciat & Archiepus cognoſcet: ſed ſi proteſtetur, non
cognoſcet: aliâs appellari poteſt, *officium eius.* hoc valde eſt
contrariũ ei quod notatur iuxta Innoc.ſ.e. cum teneamur.
meliùs in.c.qua fronte.Sed ibi loquitur cùm petitur abſolutio
nis beneficium,non per modũ attentati, & à iudice qui ſen
tentiam tulit,vt credo nec deducẽdo cauſam appellationis
in iudiciũ vt hîc fiebat, *notorium.* ad idem de cenſi. Romana
§.notoria.ſed hoc non facit hîc vt iudex.vt virtute talis de-
clarationis abſolutus denunciari poſsit ſecundũ Inno. & H.
renunciare, vide ad hoc quod not.ſ. de re iudi.quod ad con-
ſultationem.& quę col.de elect.quia propter. ¶ Quid ſi iu-
dex qui per ſuam interlocutoriam me grauauit,aſsignet mi-
hi terminum,aliâs me excõmunicabit vel contra me proce
det dicendum ſecundũ Inno.quòd intra.x.dies teſtes produ
cere poſſet:& etiam appellare: nec obſtat.de offic.dele.gra-
tum.& hoc quia loquuntur in appellatione facta modo fa-
cienda.Et idem no.H.de teſti.ſignificarũt ſed Io. And.e.tit.
licet & Accur.no.contrarium.ff.de ſolu.ad ſolutionem.Di-
cit enim Accur.in prędicta.l.ad ſolutionem q; petendo ter-
minum ad ſoluendũ, videtur acquieuiſſe ſententiæ qui ap-
pellauit vel appellare potuit,ſed nõ obſt.ſecundũ eum,quia
loquitur de eo qui vltra paret iuſſui iudicis, aliâs ſecus. arg.de
re.iuris.quod quis.Sed tutius faceret,ſi proteſtaret,quòd eſ-
ſet ſibi ſaluum ius appellandi.Et no.ſecũdum Io. And. quòd
licet iſta decretalis cõmuniter allegetur, quòd petens cõtra
ria non eſt audiendus,Si tamen bene aduertas, hoc nõ pro-
batur hîc ſed potius contrarium quia per petitionem ſim-
pliciter factam coram Archiepiſcopo renunciat appella-
tioni quem effectum renunciationis impedit proteſtatio
ſecundum eum.

¶QVINTO quæritur ſpecialiter quæ ſit ratio dubitan-
di & decidendi in hac decretali.Dicit Inno.quòd cauſa du-
bitationis fuit,quia cum excõmunicatio ſit noua iniuria vi
debatur quòd apud quemlibet iudicem poſſet de ea deponi
querela.arg.ff.de except. rei iudi.l.ſi mater.§. eandem. Ratio
verò decidendi eſt, quia hoc ipſo,q; cum quæritur de Epiſco-
po,ex eo quòd poſt appellationẽ legitimam excõmunicatio
nis ſententiam promulgauit in eum.Oportet quòd de ap-
pellatione cognoſcat:ita ille neceſſariò appellationi renun-
ciat. Nec ob.quòd de noua iniuria apud quemlibet iudi-
cem &c. quia hoc ceſſat etiam ſi ſit noua iniuria, cùm pen-
det ex priori nec poteſt de ea ſufficienter cognoſci, niſi de
appellatione cognoſcatur ſecundum Innocen.& per hoc di-
ctum fuit hodie in conſilijs Rotæ quòd ſi reus citandus in
partibus ad mandatum auditoris palatij per Papam in cu-
ria ad cauſam illam ſpecialiter deputati literas citatorias au
ditoris fregerit, de iſta fractione non poterit cognoſcere.
auditor cameræ ſeu quiuis alius ordinarius cauſa coram
13 auditore palatij pendente: quia de † fractione non poteſt
ſufficienter cognoſci, quin de literis cognoſcatur. Et facit
nota.hic per Ber. in glo.ij.

¶SEXTO quęritur ibi, *ad appellationis beneficium*, qualiter
reſpondet ad capi.qua fronte.c.j.ſupra eodem.ſed dic vt no
tatur hîc per Ber.in glo.ſed quare. Cui concordat Inno. Et
adde, quæ ſcripſi poſt glo. illã in.iiij.ſuppletionibus. Et per
hoc ſum expeditus de.vj.glo.Inno.

¶SEPTIMO quęritur in verbo, *præſumeret*, quid ſi par-
tes,ſcilicet Epus & appellans conſentiant, q; Archiepus ex
ipſius viribus cognoſcat.Dic vt ſcripſi in expoſitiõe, in ver
bo præſumeret iuxta prin.ibi quęrit ergo &c.

¶OCTAVO quęritur ibi, *ſi verum notorium.* Qualiter de
14 † hac notorietate liquere debet ſed dic de hoc vt ſcripſi in
expoſitione ſuper verbo.Si verum notorium. Et ſic ſum ex-
peditus de glo.Inno.ſuper dicto verbo.

¶NONO quęritur ſuper verbo, *indiſcretum*, qualiter dici-
tur mandatum huiuſmodi expreſſum? de quo dic vt ſcripſi
in expoſi-

in expoſitione,ſuper verbo indiſcretum.
¶ DECIMO quæritur in verbo, *declarare*, quem effectũ
hæc declaratio habere debet, & inquantum de iure valere
poſsit. de quo dic vt ſcripſi in expoſitione ſuper verbo
declarare.
¶ VNDECIMO quæritur ibi, *deponit contra Epiſcopum
quæſtione*, per quem modum iſte deponebat huiuſmodi quę
ſtionem,an ſcilicet ſimpliciter vel cum proteſtatiõe,de quo
dic vt ſcripſi in expoſitione ſuper verbo *quæſtionem*.
¶ DVODECIMO quærit in verbo, *renunciare*, an etiã
quoad aduerſarium videatur ſic renũciare.dic φ nõ: ſed ſo-
lùm quoad Epũm:quod proſequere,vt ſcripſi in expoſitiõe
ſuper verbo renũciare. Et vide ad intellectũ huius, ea quæ
ſcripſit. Nouella.ĩ.e.c.ſi.ſuper glo.quid ſi.
¶ DECIMOTERTIO quęritur pone appellãs à gra
uamine, poſteà renunciat appellationi tacitè vel expreſsè.
Quęritur vtrum per hoc videatur etiã renunciare grauami
ni:vt adhuc inſiſtẽs.ĩ.tempus appellandi, nõ poſſit vlteriùs
ab illo grauamine appellare? Super quo vide quæ ſcripſi in
expoſitione, ſuper prædicto verbo, *renunciare*, poſt princi-
pium ibi tamen ſi appellauit &c.per quę apparet de opinio
ne.Innocen.Hoſtien.& Nouellæ etiam quod non quod ſem
per conſueuit allegari.Dicit tamen Martinus,quòd hoc fal
lit in caſu.c.ſi.ĩ.e.lib.vj.& cle.cum à repulſione.e.tit.vbi glo.
expreſſè ponit hanc exceptionem. ¶ Ioan.calde.in prędicta
cle.ſi.hoc dubium diſputans non allegat hìc notata: ſed du-
bium nouum. dicit implorans gloſſatores, quia hoc dubiũ
non mouiſſent,licet reuera Innocẽ.hoc mouiſſet hìc, & alij
15 poſt eum.Et finaliter dicit,quòd tunc † cenſetur renunciare
grauamini, quando grauamen eſt tale, quòd tranſit in rem
iudicatam: ſi. ut eſt interlocutoria lata de cognitione. quia
per talem renũciationem ſicut per deſertionẽ trãſit talis ſen
tentia,in rem iudicatam vt cle.ſi appellationi.e.tit.à ſenten-
16 tia † verò quę in rem tranſiuit iudicatam appellari non po
teſt.Sed ſi vellẽt calumniari, poſſent dicere hoc verum poſt
decem dies: ſed ſecus ante.x.dies. Sed Martinus ſtat nihilo-
minus cum Io.calde.propter notata.Inno.de quibus.ſ. Sub-
dit Cal.quòd vbi grauamen eſſet tale,quod non tranſiret in
rem iudi.vt in omnibus pręceptis & monitionibus quę fiũt
ſiue cauſę cognitione,tunc renũcians appellationi non pro
pter hoc cenſetur renunciare grauamini;imò pluries poteſt
etiam abſq; noua requiſitione facta iudici,ſuper reuocatio-
ne grauaminis:eo quòd ſemper remanet grauamen,cùm nũ
quam tranſiuerit in rem iudicatam ſecundũ eum.quod pla-
17 cet Mar.Sed caue,quia vidi aliquos † inter expreſſam & ta-
citam renũciationem diſtinctionem facientes, & dicentes,
quòd expreſſè renuncians appellationi: renunciet grauami
ni ſecus ſi tacitè. Et eſt ratio eorum, quia expreſſus conſen-
ſus,maiorem de iure recipit extenſionem, quam tacitus ſed
prędicta differentia alia die propoſita in conſilijs Rotæ au-
ditoribus non placuit. verum de hoc pleniùs intendo di-
cere in clemen. ſi ĩ.eo.alleg. niſi prius occurrerit occaſio hoc
tractandi.
¶ DECIMOQVARTO quærit,qualiter de iure po-
teſt procedere id quod tetigi.ſ. in. xij. quæſtione, videlicet
renunciationem appellationis factam fuiſſe quoad Epiſco-
pum excommunicantem.& non quoad aduerſarium, ad cu
ius inſtantiam excõmunicauit Epiſcopus? Reſpondet Col-
lecta.ſe clarè non intelligere nec videre,quo modo ſtare poſ
ſit propter connexitatem materiæ vt ſcripſi in expoſitione
ſuper dicto verbo renunciare ibi,ſed Hoſtien. dicit ſe clarè
non intelligere vſq; in finem illius gloſſę. ¶ Mart.tamen di
cit,quòd de rigore iuris ſtandum eſt opinioni Innocen.vi-
delicet quòd renunciando appellationi,non per hoc renun
ciat grauamini quoad partem. Sed solùm quoad epiſcopum
excommunicantem: & hoc probat per.c.venerabilibus.de
ſenten.excommu.libr vj § primo.& § cum autem vbi de gra
uamine propter quod inter partes eſt appellatũ, nullo mo-
do ad partis inſtantiam poteſt Archiepiſcopus procedere
etiam ſi pars appellationi remanciet. Et ita oportet intelli-
gi ſolum literam iſtam, quantum ad Epiſcopum, quoad ar-
ticulum appellationis & grauaminis,& ſic per conſequens,
quòd quoad præiudicium partis non videtur renunciaſſe
appellationi neque grauamini:da enim oppoſitum, & hæc
decre.ad finem.ver.cum autem excommunicatus de iure nõ
procedet e vt videtur. ¶ Quid dicendum? certè puto cum
Hoſtien. contrarium: & primò ratione connexitatis, quia
18 iſta eſt natura † connexorum, quòd vno ſublato, neceſſe
eſt & aliud tolli. de conſti.c. tranſlato.modò ſi in cauſa pen
dente inter me & aduerſarium coram Epiſcopo,appello ad
Epiſcopum contra partem, vnica eſt appellatio partem &
Epiſcopum connexè reſpiciẽs. Præterea quia talis appella-
tio vna ſola eſt, & diuiſionem non recipit.igitur pro parte
valere,& pro parte non valere,non poteſt.ff.de regu.iuris.l.
ius noſtrum non patitur. Præterea quia licet prædicta ap-
pellatio,Epiſcopum excommunicantem aliqualiter reſpice
re videatur,tamen principaliter & directè reſpicit:nec Epi-
ſcopum reſpicit principaliter & directè:ſed ſolùm acceſſo-
riè.ſi ſua prætenderit intereſſe.cùm non proceſſerit ex offi-
cio ſuo, ſed ad inſtantiam partis, niſi contra Epiſcopum vt
imponeretur ſibi pœna. propter iniuſtam excommunica-
tionem per appellantem coram Archiepiſcopo,quęſtio mo
ueretur vt probatur clarè in prædicto.c. venerabilibus.§.j.
Ex quo patet,quòd appellatio quam interponit pars ab Ar
chiepiſcopo contra partem principaliter & directè, ſolum
cauſam ſeu quæſtionem pendentem inter partes & inter-
eſſe ipſarum partium continet & deuoluit: & probatur in
prædicto.c.venerabilibus.§ primo.Et ſic renunciatio appel-
lationis,cauſam ſeu quæſtionem & intereſſe huiuſmodi di-
19 rectè & principaliter reſpicere debet:quia cauſa † ſiue actus
principalem & directum non autem indirectum & acceſſo
rium effectum reſpicere debet:vt.ff.de aut tu.l.prima.Non
ob.c.venerabilibus.§.primo.imò probat propoſitum vt pa-
tet ex dictis. Non obſtat iſta decretalis ad finem.ver. cum
autem excommunicatus:quia oportet quòd intelligitur nõ
de quæſtione ſeu cauſa principali ipſarum partium, quia de
illa non poteſt cognoſcere Archiepiſcopus, pro renuncia-
tione appellationis.vt.ĩ.eo.Romana.§ cum autem.libr.vj.
Sed de cauſa ſeu quæſtione pœnæ Epiſcopo excommuni-
canti pro iniuſta excommunicatione imponendæ & inter-
eſſe excommunicantis ab ipſo Epiſcopo excommunicante
extorquenda:pro eo quòd malè excommunicando, fecit li-
tem ſuam: inſti.de ob. quæ ex quaſi delicto na.in principio.
iuxta ea quę habentur in prædicto.c.venerabilibus.§ primo
Vel non oportet dicere, quòd iſte.ver. cum autem excom-
municatus ,per prædictum capitulum Romana.§ cum au-
tem.quantum ad hoc corrigatur. Verùm quia correctio iu-
rium eſt vitãda ĩ.de elect.cum expediat.lib.vj. probabilior
videtur prima ſolutio.Alia autem per te recolligas.

SVMMARIVM.

1 *Principale cum ſuis acceſſorijs ad iudicem appellationis deferri debe re,per appellationem legitimam.*
2 *Officialem, vnũ conſiſtorium facere cum archiepiſcopo.*
3 *Inferiorem ſuperiorem monere poſſe.*
4 *Appellationem non ſolum prodeſſe appellanti ſed etiam clero & po pulo.*
5 *Inferiorem ab epiſcopo,ſupponere cathedralem eccleſiam interdicto.*
6 *Conſuetudinem operari poſſe,quòd inferior in pœnam ſuperioris ali quam eccleſiam interdicat.*
7 *Creditorem debitorem ſuum ab alio detentum,nullo iure repetere poſ ſe & numero.20.*
8 *Intereſſe domini conſiderandum eſſe in damno ſubditi.*
9 *Interdictum vti poſſidetis vtile dari domino contra illum qui turba bat cultorem agri ſui.*
10 *Accuſando admitti principaliter omnes in publicis iudicijs vbi crimi naliter agitur.*

11 *Animas multorum principum in inferno in periculo fluctuare & quare.*

12 *Irregularitatem eſſe de iure poſitiuo.*

13 *Excommunicari nunquam debere aliquem ſine cauſa.*

14 *Appellari licite poſſe, à ſententia quæ ſecum nõ traxerit executionẽ.*

15 *Sententiæ effectus duos eſſe.*

16 *Electio an valeat, ſi excommunicatus eligatur, & poſtea pronuncietur excommunicatio nulla.*

17 *Sententiam etiam iniuſtam ligare.*

18 *Excommunicationem timeri eſſe damnis non debere, ex quo epiſcopus reputat excommunicationem legitimam.*

19 *Superior pro inferiore qualiter agere poſſit & econtra.*

21 *Poteſtatem iniuriam ſuis parere poſſe, ſi ita detinetur, quod munera perſonalia præſtare non poſſit.*

22 *Epiſcopum redditurum eſſe rationem, niſi populus catholicus & bene inſtructus ſit.*

23 *Prælatum vel dominum poſſe agere pro iniuria facta ſuo ſubdito.*

24 *In moleſtatione ſubditi, intelligi dominum moleſtari.*

25 *Dominum non poſſe terram ſuam ſubijcere alieno dominio ſubiectis.*

26 *Pro ſententia, qualiter præſumi debeat.*

27 *Decanus an habeat poteſtatem interdicendi eccleſiam.*

28 *Appellatione pendente, an detineri debeat appellans.*

29 *Excommunicationis effectus an ſuſpendi debeat.*

30 *Tertio petente pro appellato apoſtolo, abſque mandato & iudex eos tribuat an ſufficiat.*

31 *Apoſtolos neceſſario non tradi in appellatione extraiudiciali.*

32 *Abolitiões totidem eſſe debere, quot ſunt accuſationes.*

33 *Appellante non petente apoſtolos, an iudex illos dare debeat.*

34 *Apoſtolorum denegatio quod vim dilationis obtineat.*

35 *Appellatio nulla eſt, & iudex requiſitus non dat apoſtolos numquid incurrat pœnam.*

36 *Apoſtolorum petitio, an ſit neceſſario fienda in ſcriptis.*

37 *Termino pendente ad recipiendum apoſtolos, an iudex appellationis procedere debeat.*

38 *Appellatione à diffinitiua interpoſita, ſtatim reuocari poſſe attentata per iudicem appellationis.*

39 *In appellatione extraiudiciali, an poſſit ſtatim iudex reuocare grauamen.*

40 *Inhibitionem faciliorẽ eſſe, quàm ſit attentatorũ reuocatio.*

41 *Prouiſionem vim habere electionis & confirmationis.*

42 *Monitionis vnius virtute non poſſe quem ſemel & iterato excommunicari.*

43 *Iudex ſi per dolum vel imprudentiam tulit ſententiam, nunquid conueniri poſſit ab appellante.*

¶ CAP. LV

1 Dilectis filiis. ¶ Caſus. Per † appellationem legitimam principale cum ſuis acceſſorijs ad iudicem appellationis defertur. & ſententiæ etiam interdicti vel excõmunicationis poſt eam latæ non tenent. Et in prima partis narratio & in ſecũda diffinitio. Secunda ibi, *quia verò*, Secunda tria facit, primò diffinit de proceſſu decani poſt appellationẽ epiſcopi. Secundò ibi, *præterea*, de proceſſu Epi. poſt appellationem decani. Tertiò ibi, verum de canonicis, qui cõicauerunt decano. ¶ Expone literam, *procuratore*, contra decanum. *domus Dei*. i. hoſpitale iuxta vulgare Gallicorum Abbas. *dignoſcitur*, de iure cõmuni. j. de re do. de xenodochijs, *ſubtraxit*. j. de pœnis tuę, *detrahebat*, quaſi frequenter ſuper hoc monitus denegabat & ſic incorrigibilis apparebat. *propter quod*, ſcilicet monitus: quia non ſatisfaciebat, *monuiſſet*, id eſt requiſiuiſſet ſecundũ Hoſti. *retraderet*, alias recrederet, quæ eſt vera lectura ſecundum Hoſti. alludens ad vulgare Gallicorum, qui homines vel pignora capta recredunt. i. relaxando ſub certa cautione fidei ſuæ credunt ad tempus. j. niſi quęſtio propter quã detenti fuerant, fuerit terminata, debent homines reuerti, vel pignora reduci in credentiũ poteſtatẽ, *iuriſdictionem*, de iure ſpeciali priuilegij vel cõſuetudinis, *ad ſuos*, appellat ergo dominus pro ſuis: de hoc in Spec. de app. § j. in fine. *Appellauit*, primo offerens diuerſo modo decano: ad iuſtitiã eius quod petebat: vt. j. ver. quia verò quę tamen erat probabilis & veriſimilis. & ſic appellatio iuſta ſecundũ Inno. Et dicit Hoſti. quòd incantè fecit hoc Epus ſic appellando. Quia per hoc totam iuriſditionẽ ſuam, quoad hunc articulum tranſtulit in metropolitanum: Cautius ergo feciſſet relaxando interdictũ. ſed fortè motus fuit: quia de facto nõ fuiſſet obedirẽ ſibi ſed decano. *Ceſſaretur*, de his ceſſationibus, plenè ſcripſi de offi. ordi. ſi canonici, & c. quamuis. lib. vj. *Prepoſito*, ſcilicet ab appellãte: vt. ſ. e. perſonas, vel à iudice appellationis *officiali*, † qui eſt vnum cõſiſtorium cum Archiepo. Et ideò de 2
appellationibus ad Archiepũ interpoſitis, cognoſcit. j. e. Romana. lib. vj. Hoſti. *allegans*, & male Inno. *Emiſit*, cui appellationi officialis detulit, & Apoſtolos tradidit: ſed poſteà horum, vt videtur, oblitus, proceſſit vt ſequitur ſecundum Inno. qui dicit quòd decanus potuit appellare ſine aſſignatione cauſę allegat de offi. dele. c. ſuper queſtionũ. § nos autẽ. Et. j. hic deciditur, quòd decanus nihilominus faciebat ſupradictum interdictum ſeruari propter quod Epus excommunicauit illum, & Archiepus denunciauit illum vitãdum ſed canonici nihilominus communicarunt, & de appellatione confidentes, de omnibus iudicatur. j. *Quia verò*, hic incipit ſententia Inno. *poſt appellationem legitime*, & ſic eſt in antiqua. Sed niſi ſupplicas hic interpoſitam deberet dicere, legitimam, *interpoſitam*, per decanum, *innouari*, in pręiudicium ipſius de hoc. ſ. c. proxi. *Apoſtolos*, dimiſſorios. ſecus ſi refutatorios. j. c. proxi. lib. vj. Et dicit Ab. quòd ſic dando, videtur deferre, *poſt appellationem*, interpoſitam ab officiali & ab eo recepta & hoc ponderat hęc litera, ſecundũ Hoſti.
3 ¶ Nota primò verbo monuiſſet, quòd † inferior poteſt monere ſuperiorem. Circa quod dicit Hoſti. quod imperioſa monitio ſpectat ad ſuperiorẽ. Et quòd humilis monitio ſpectat ad inferiorem. ¶ Secundò nota ibi, *eccleſia ciuitatis*, appella-
4 tionem † nõ ſolum prodeſſe ipſi appellanti, ſed etiam clero & populo. Quod eſt verum in his quæ ſpectant ad officiũ Epiſcopi, & quæ tangunt clerum & populum: vt in interdicto ciuitatis vt hic. Intereſt enim cleri & populi, quod officium habeant & in fide catholica roborentur. ad hoc de ſenten. excom. c. ſi. libr. vj. intereſt etiã hoc Epi, qui habet ſuper hoc prouidere. xj. q. j. regeoda. & per totum. & tam de his quàm de animabus rationem reddere. de offi. Archid. c. j. & oſtiar. irrefragabili primo reſponſo ideò Epus in tali caſu, & in ſimili pro ſe & pro clero, & populo ſibi cõmiſſis poteſt appellare: ar. ſ. de pręſcript. veniens. & ij. q. vj. non ſolent. ſecundũ
5 Innocen. & Hoſtien. ¶ Tertiò nota quòd inferior † ab Epo ſupponit cathedralem eccleſiam interdicto. & quod ſuperior ab inferiore appellat. & quòd interdictum ſuſpenſionem recipit & quod principali deuoluto, acceſſorium deuoluitur ſecundum Lignanum. ¶ Primò opponitur contra primum notabile, quia inferior in ſuperiore iuriſditionem nõ exercet. xxj. diſt. inferior. de ma. & obe. cum inferior. de ſupplen. negli. pręla. c. j. imò ſecũdum Hoſti. nec vlla cõſuetudo dare poſſet inferiori quòd imperaret ſuo ſuperiori, vel quod in eum animaduertet vt prædicto. c. cum inferiore cum concor. Et vide quod ſcripſi. ſ. e. c. j. in prin. ar. lxxxiij. diſt. nulla. lxxx. diſt. ad hæc. Nam vt ibi apparet, talis conſuetudo eſt omnino irrationabilis, & ideò reprobanda. ſ. de conſuetudine. c. cum inter & c. fina. Solutio hîc nõ dicitur quòd decanus in Epiſcopum animaduerteret. vel aliâs iuriſditionẽ exerceret aut ei imperaret, vel aliâs iudicialiter eum moneret: qa hoc ei nõ licuiſſet. Sed bene dicitur hîc. quòd eum monuit, id eſt extra iudicium requiſiuit, quòd pręsbiterũ ad ſuam iuriſditionem pertinentem à ſuis carceribus relaxaret & ſibi reſtitueret. Et quia ſibi hoc facere recuſauit, decanus eccleſiam
6 certo modo interdixit. Poteſt † enim conſuetudo operari, quod inferior in pœnam ſuperioris, aliquã eccleſiam interdicat vt hîc ſecũdum Hoſti. ¶ Secundò opponitur qa ſuperior ad inferiorẽ non appellat. j. e. dilecti. & C. e. l. pcipimus. Solutio hîc

non

non appellauit Epus à decano, tanquàm à iudice, ſed prouo-
cauit extra iudicium contra eum, tanquàm contra partem.
¶ Tertiò opponitur contra finem decre. ibi, *inculpabiles iudicamus*. quia licet decanus excõicatus ab excõicatione appel-
laſſet, tamen vitandus erat. j. de ſen. excom. c. per tuas. verſi.
nos igitur. Solutio. illud verum eſt, in iudicijs excepto arti
culo de quo agitur. Sed extra iudicium etiam in diuinis vita
ri non debet. vt hic. & j. de ſen. excom. ſolet. lib. vj.
¶ PRIMO quæritur circa materiam primæ oppoſitio
nis, an ſit indiſtinctè verum, quòd conſuetudo per quã inferior
in ſuperiorem iuriſditionem exercere poſſet, eſt irrationa-
bilis. ¶ Dicit Martinus quòd ex illa poteſtate in qua dicitur vnus
ſuperior, & alter inferior, procedit dictum Hoſti. videlicet,
quòd conſuetudo talis non poteſt eſſe rationabilis: quia vt ſu-
perior in illo bene ligaret ſuperiorem in alio, in quo ille in
ferior, ſous eſſet vt patet in Epo, qui eſt inferior rege: quo-
ad temporalitatem: & eius ſuperior quoad ſpiritualitatem.
Item etiam fallit illud dictum in caſu, in quo inferior con-
tra ſuperiorem ex aliena poteſtate procederet: vt puta tan-
quã delegatus Papæ aut alterius ſuperioris, & in caſu in quo
exemptus factus fuiſſet à ſuperiore: quia tunc in illum præ-
ſcribere potuiſſet ſecundum eum.
¶ SECVNDO quæritur in verbo, *reſtitueret*. vtrum
petitio fuit iuſta? dic quòd ſatis videbatur iuſta petitio, ſi verũ
erat, quod dicebatur decanus. Sed ipſe malè proceſſit, dicen
do ſibi ius poterat tamen coram competenti iudice, repete-
re clericum ſuum: qui detinebatur propter quod impedie-
batur vel eccleſiæ ſuæ impendere ſeruitium, ad quod in ꝓ-
pria perſona tenebatur. ¶ Sic & poteſtas repetit ciuẽ ſuũ,
ſi ſic determinetur quòd perſonalia munera non poſſit proba-
re. ff. ad municip. de iure. j. rñ ſo. C. de decu. generali. libro. xj.
ſic etiam videtur, quòd dñs poſſit repetere aſcriptitium ſuum.
j. de iudæis. c. ij. & vaſſallum, de iure feudorum. dũmodo ſic
7 detineatur, quòd ſeruitia dñi facere impediatur ¶ Creditor † au-
tem debitorem ſuum ab alio detentum nullo iure repetere
poteſt. ¶ Nullũ enim ius habet in perſona debitoris: de pi-
gno. c. ij. Sed ſuperiores ſic. ſecundum Inno. qui etiam de his
remittit de ma. & obe. inter quatuor ¶ Et facit quod no. de
ſen. excom. ſi iudex. in glo. ij. lib. vj. Et vide quod dixi de offi.
ordi. duo ſimul. in glo. ſed nec.
¶ TERTIO quæritur ibi, *Epiſcopum metuens*. qualis erat
appellatio Epi? dic quòd Epus non appellabat hic à decano, tã-
quã à iudice vt ſcripſi. s. in ij. oppoſitione. Sed tanquã ab il-
lo, qui iuſtè vel iniuſtè poſſet aliquid facere, quod vergeret
in iniuriam Epi, ſicut & fecit, ſicut ſequitur. Et põt hoc di-
ci potiùs prouocatio, quã appellatio. s. e. cum ſit. § ſi verò. ſe
cundum Inno. ¶ Iſtebat autem ex interdicto, Epo præiudi-
cium. non obſ. ſi dicas, quòd tunc poterit celebrare. s. de offi. or-
di. irrefragabili. § cæterùm. quia nec hoc eſt verũ indiſtinctè.
vt ibi, quia & ſi eſſet populus tamen qui aſtringitur, non ſi-
ne rubore Epi, tunc abſtineret ab ingreſſu eccleſiæ nec obſt.
quòd ſuperior inferioris ſententiã relaxet. quia illud non facit
ſine cauſa de offi. ordi. c. iij. ſi quãtuncunque, ſuperior hoc iu-
ſte faceret, inferiores de facto forſan cõtrarium obſeruarẽt.
quia nec ſemper obedient vt hic patet in fi. ¶ Item nemo iu
dex in propria cauſa. C. ne quis in ſua cauſa. l. vna. ¶ Time-
bat ergo Epus, & meritò præiudiciũ talẽ de facto ad quod
concor. ff. quod metus cauſa. nec timore. ad finem ſecundum
Hoſtien.
¶ QVARTO quæritur ibi, *eccleſiæ & ciuitatis*. occaſio-
ne eorum quæ ſcripſi. s. in ſecundo notabili. vtrum domini
qui iuriſditionem habent vel etiam qui abſque iuriſditione
domini, ſunt villarum vel poſſeſſionum, in quibus coloni
habitant liberé poſſint agere de dolo ad intereſſe contra il-
los qui in ſui iniuriam ipſos colonos quamuis liberos, eis ta-
men ſubditos, moleſtant vel ſpoliant ¶ Reſpondet Inno. quòd
ſic. Et enim certum eſt, æquum eſſe in omnibus dari domi-
no actionẽ & cum alia non ſuppetat, ſaltem de dolo dabitur
8 ſibi. ff. de dolo l. j. & eſt conſiderandum † intereſſe domini,
in eo quòd ſubditus depauperatus neceſſe habet ei minorem
collectam vel minora ſeruitia facere. verũ tale intereſſe eſt
extra rem: & qui hoc vellent admittere per nimios circuit*
vagarentur. C. de ſen. quæ pro eo quòd intereſt. l. j. & ad hoc vi-
de notata. j. de vſur. c. in noſtra. ¶ Alij tamen dicunt hoc
intereſſe conſiderandum vt dictum eſt. vel ſi propter inſul-
tum in villam vel domũ vel poſſeſſionẽ factum coloni fugi
ant, & poſſeſſio inculta maneat: & ſterilis fiat. ꝓpter quod
dominus qui conſueuerat de prouentibus poſſeſſionis per-
cipere centum libras modò non percipit niſi. x. Et ideò te-
netur is qui inſultum vel violentiam fecit. ¶ Et hoc totum
intereſſe in condemnatione veniet per actionem de dolo. ſi
enim ille de dolo tenetur, qui hominibus meis ſuaderet, vt
poſſeſſionẽ meam dimittant. ff. de dolo. cũ quis. multò for-
tiùs tenetur ille, qui per ſuam iniuriam vel moleſtiam, vel
violentiam ipſos homines exire cõpulit de poſſeſſione mea.
cũ & talia vix aut nunquã poſſint fieri ſine dolo. ff. de adul.
l. pe. ff. de vi pu. qui cœtu. & l. qui dolo. ff. de ſica. quæ cedere
9 poteſt. ¶ Et hoc dic ſecundum Inno. quòd contra † illũ qui tur-
bat cultorem agri mei, vel colonos meos, datur mihi vtile
interdictum vti poſſidetis. & etiam actio iniuriarum. ſi in
iniuriam meam factum ſit. arg. ff. de vi, & vi arma. quia vim
facit. ff. de actio. emp. & ven. qui pendẽtẽ. ff. depo. l. j. § ſi quis
tabulas. de furto autem eis facto non poteſt dominus agere.
Sibi enim imputent ſubditi, qui res ſuas non cuſtodierunt.
Sed ſi maiori vi non reſiſtunt, non ſunt in culpa: quia nec id
facere poſſunt. ff. de loca. Si merces § vis maior. ¶ Et eodem
modo. ſi non ſit factum in iniuriam domini ſed propter ſpe
ciale odium ſubditi, non agit dominus de iniuria, tamẽ po-
teſt agere ad intereſſe ſuum ¶ Et ſi per iniuriam domini fa
ctum ſit, non licet ipſi domino authoritate propria vendi-
care ſed per iudicem debet petere ſibi ſatisfieri, propoſita
actione iniuriarum. ff. de iti. priua. l. pe. hoc autem dubiũ nõ
eſt ſecundum Innocen. quòd ſi ille cuius ſubeſt iuriſditionis qui
ſubditum meum læſit ad requiſitionem meam, ipſi ſubdito
meo ſatisfieri renuit vel negligit, ego contra eum licitè bel-
lum moueo. xxiij. q. ij. dominus ¶ Et idem dicit Inno. de fo-
ro compe. poſtulaſti. Et vide quod dixi in prædi. c. poſtula-
ſti. & de treu. & pa. c. j. & quæ ibi ſcripſi ſuper rubrica quæſtione.
iiij. verſi. xxij. & in c. j. & ij. eo. titu. & de reſti. ſpolia. c. olim.
j. & de iureiuran. c. ſicut. j. & quod ſcripſit Nouella. de iniu.
& dam. da. Et ſi pignorationes. ſuper glo. pro credito & ple-
nius in mercu. ſuper regula non debet aliquis. de regu. iur. li.
vj. ¶ Et etiam ſecundum quoſdam, ſingulos ſubditos domi-
ni iniuriantis, capere & eis ſatisfactionem exigere poſſum:
ex quo contra dominum iniuriantis licitè bellum moueo:
in quo & ſingulorum bona deſtruo: quare ergo non multò
fortiùs ſingulos capere poterò: & cogere ad ſatisfaciendum.
Sed & illud indubitatum eſt, quòd ego dominus in iudicio, nõ
poſſum petere nomine ſubditi, vt ei ſatisfiat. cum nec illud
nec ſum ego ſuus procurator ¶ Alioquin eadẽ ratione poſ-
ſemus nuncium remittere, & ei renunciare quod dicere eſt
10 abſurdum in publicis † autem iudicijs, vbi criminaliter agi-
tur, omnes admittuntur principaliter accuſando: nam per
procuratorem hæc expediri non poſſunt. ff. de publi. iudic.
l. penulti. § ad crimen. ſecundum Innocen. de bello autem
mouendo, dic vt nota. ſupra de iureiurando. ſicut & de re-
miſſione damnorum ſubdito illatorum. dic vt nota. in ſum
ma. de pœnis § finali. verſiculo. ſed pone. quòd Geruaſius
Hoſtienſis. ¶ Caue tamen: quia per prædictam notam,
Innocentij quæ habet intereſſe. & damna illata ſubditis,
non poſſe remitti, per dominos apparet ſecundum Mar-
11 tinum animas † multorum principum in inferno in peri-
culo fluctuare. quia cum pacem inuicem ineunt, omnia
damna hinc inde data, remittunt. quod facere poſſunt. ſecũ
dum Innocentium. hic maximè de damnis illatis eccleſijs.
¶ Et hoc tene menti: quia ſemper allegatur. Et

adde notata de priuile.c.authoritate.lib.vj. & de re.do.c. cū venerabilis & ad hoc etiam.j.redibo.

¶ QVINTO quæritur in verbo, *ceſſaretur*. nunquid poſt indictam talem ceſſationem in eccleſia celebrans ſit irregularis? Inno.& Hoſti.hic & de offic. ordi.c.irrefragabili. dicunt,ꝙ licet talis ceſſatio ſit ſeruanda, tamē cum hæc nō ſit vera ſentētia interdicti ſed temporalis ceſſatio à diuinis celebrans contra illam non eſt irregularis per capitulum is qui.de ſenten.excum.lib.vj.& de hoc ſcripſi in prædicto.c.ſi canonici.¶ Caueant tamen ſibi religioſi à pœna.clem.j.de ſenten.excom ¶ Caue tamen:quia Innoc.in.c.non eſt.j.de ſpon.no.contrarium ¶ Ioan.An.in.c.ſi canonici. ſuper iiij. glo dicit hanc notā loqui in interdicto ſpeciali,& contrariā in generali allegat etiam.cle.j.de ſen.excom.iſta eſt cōmunis opinio.¶ Credo tamen cum Martino,ꝙ nullo caſu celebrās tempore ceſſationis eſt irregularis,niſi ſit interdictum.Ra-
12 tio:quia † irregularitas eſt de iure poſitiuo.c.is qui.de ſentē. excom.lib.vj.¶ Et tamen hoc caſu,illud non cauetur iure. Nec obſtat,ꝙ ceſſatio generalis æquiparatur interdicto, vt cle.j.alle.quia non eſt verum,quoad omnia vt ibi no.& hoc idem no Inno.in.c.irrefragabili.

¶ SEXTO quæritur ibi *ſententiam exhibere*.qualis fuit hæc appellatio dic,ꝙ hæc fuit appellatio extraiudicialis facta ex probabili & veriſimili cauſa, propter quam etiā nullus de ipſius veritate,inquiſitione facta & interdictum & quicquid poſteà factum eſt,irritum nunciatur.ſic.ſ.eo.bonæ.& c.ad audientiam. vbi de hoc. ¶ Vnde notandum eſt ſecundum Inno.ꝙ licet aliàs non proſit appellatio facta extra iudicium,niſi cauſæ veritate probatæ vt no.ſ.de electi. cum dilecti. ¶ Tamen vbi ex probabili & veriſimili cauſa, appellatur.j.ex cauſa approbata iure ſcripto vel conſuetudine , hoc ipſo iure ceſſat re de veritate cauſæ ꝙ contrariū non probatur:vt hoc iure autem prohibitum eſt,ꝙ decanus non poſsit interdicere eccleſiam,in grauamen vel præiudicium Epiſcopi,ſine contra ipſum, niſi ex manifeſta cauſa.ſ. de offi.ordi.irrefragabili.§ penul.& decanus nullam probabilem cauſam probabat , & ideò interdictum ſuum irritatur.¶ Fatemur tamen,ꝙ ſi decanus probaſſet, ꝙ manifeſta fuiſſet cauſa tempore illo,quo tulit interdictū,licet illa cauſa eſſet contra ius commune tamen competebat de conſuetudine vel priuilegio ſpeciali,hoc caſu non fuiſſet reuocatum interdictum ſed ꝙ & ſi tunc quando fuit lata ſententia interdicti cauſa manifeſta non erat,ſed tamen in veritate iuſta cauſa ſuberat interdicendi,in hoc caſu,eſſet ſententia ſine grauamine relaxanda:& interdicēs puniendus ſicut & in excōmunicationis ſententia obſeruatur. vt no. de ſen. excommu.ſacro.riſſo j.Si autem ex cauſa veriſimili , & iure approbata,talis daretur ſententia licet excommunicatus ex multis cauſis ante ſentētiam allegatis quas etiam coram excōicatore offerret ſe probaturum propter quas diceret hāc ſententiam non eſſe dandam. ¶ Et ideò appellaret tamen ſententia,hoc non obſtante,lata teneret.& ſi ſit interdictus vel excōicatus,repulſa examinatione ſine cognitione exceptionum ſuarum:propter id dicit ſe iniuſtè ligatum. vt.ſ.e. ad audientiam.¶ Reſpondemus id locum habere , vbi poſt appel.fertur ſententia,ex cauſa non probabili & veriſimili à iure ſcripto vel conſuetudine non approbata.Sed vbi fertur ex cauſa probabili,vt præmiſſum eſt,tūc omnino tenet ſententia:etiam ſi non probetur veritas cauſæ.¶ Et ſecundum hoc dices,ꝙ ſpeciale eſt, in ſentētia excōicationis , vel interdicti,etiam extra iudicium lata,ꝙ non tenet ſi poſt appellationem ex cauſis legitimis interpoſita , lata eſt. Si non probetur veritas cauſatum Cōtra id quod no.j. de his quæ
13 ſiunt à maio.parte ca.c.j ¶ Et eſt ratio:quia † nunquàm debet quis excōicari ſine cauſa.quæ probanda eſt.ij.q.j. nemo. ¶ Vel dic.ꝙ.ſ.eo.ad audientiam probauit appellans,veram cauſam appellationis.Et ideò quicquid attentatum eſt contra appellationem legitimam,reuocatur.¶ Secus eſt, quando ex cauſa probabili & veriſimili fertur excōicationis ſententia tunc enim non poteſt imputari iudici, imò commēdandus eſt,pro eo ꝙ falſas exceptiones non admiſit, contra præſumptionem iuris vel cōtra veritatem.¶ Vel dic, ꝙ ibi non loquitur de ſententia excōicationis , ſed de diffinitiua per quam iudex amouerat præsbiterum de eccleſia appellātem nulla cognitione præmiſſa & ordine iudiciario non ſeruato.¶ In quo caſu certum eſt , ꝙ ad ſuū appellatū fuerit non reſtituendus eſt ſic remotus ſecundum Innocē.alleg.ad hoc Hoſti.de reſti.ſpo.conquerente.

¶ SEPTIMO quæritur ibi,*cuius effectum*.qualiter hoc intellige,*exemplificare potes*.puta dicendo,niſi vſq, ad.x. dies dimiſeritis ſacerdotem,ex tunc ſeruetur interdictū vel hoc dicit quia interdicit quandiu eſſet præſens Epiſcopus,inſi-
14 tante:& ita cum † ſententia nondum ſecum traxerit executionem,ab ea licitè poterit appellari dum tamen à tempore ſententiæ vel ſcientiæ non fluxerint.x.dies.ſ. titu.j. ꝙ ad conſultationem ¶ Et ſic non eſt cōtra.ſ.eo. ad hoc quoniā &.c.paſtoralis ¶ Vel dic melius, ꝙ Epiſcopus ante hoc interdictū ex cauſis probabilibus & veriſimilibus , appellauerat. vnde decani interdictum poſteà latum fuit nullum: nec habere potuit effectum ſecundum Inno.Hoſti autem dicit,ꝙ
15 † duo ſunt effectus ſentētiæ,vnus quo ligat animā, qui perficitur in prolatione facta etiam in abſentem.ſ.e.c.cum ſit. in fi.& de rebus eccle.non alie.c.ſi quis.& iſte ſuſpendi non poteſt ſi ſententia fuerit purè lata nec denunciatio amphùs ligat.ſ.e.paſtoralis.Secus in cōditionali,de quo.ſ.e.præterea.ij ¶ Secundus effectus eſt,quo ſeparatur à cōicatione hominum.xj.q.iij.nihil.ſ.de excep.à nobis.& iſte in denunciatione perficitur. Nam ante denunciationem reputatur occultus:nec vitatur in publico.j.de ſen.excom.cū non ab homine.j.rñ.¶ Et poſſet tunc ignorantia allegari ex parte participantis,& etiam excōicati, & de tali effectu denunciationis poteſt hîc loqui,per quem peruenitur ad effectum ſententiæ ſeruandæ tamen quando ignorans ſententiam in ſe latā,appellat ſuſpenditur denunciatio ſecundum eum : qui remittit etiam ad notata ſua.ſ.e.paſtoralis.¶ Item quod dicitur hîc *temerarium*.intellige,licet ipſum pronunciatum in ſe ſit iuſtum.quod patet:quia Papa idem denunciat fuit tamen temeritas: quia denuncians,iudex non erat.

¶ OCTAVO quæritur ibi,*viribus caruiſſe*. quæ eſt ratio huius dic ꝙ ratio eſt,nam per primam appellationē,delata fuit cauſa principalis ad metropolitanū.¶ Secunda verò appellatio interpoſita ab officiali,& ab ipſo recepta cognitione principalis & acceſſorij tranſtulit in Papā. ¶ Quāuis ergo iuſta eſſet cauſa excōicandi,ille tamen non erat iudex.¶ Et ſic non ob.quod opponitur ꝙ ex quo ſentētia fuit interdicta per decanum lata non tenuit:ergo impedire non potuit excōicationem latam per Epm,in ipſum decanū vel alios turbātes diuinum officiū ¶ Ad quod dicit Innoc. hoc ideò fuiſſe:quia negotiū omniū interdictorū,fuit gradatim primò ad Archiepum,& ſecundò ad Papam deuolutum:vt prædixi.¶ Sed dices nonne licuit Epo ſuę appellationi renunciare.C.eo.l.ſi quis libellos ¶ Sed reſpōdet Innoc.ꝙ hoc verū,ſi non fuiſſet illam corā Archiepo proſequutus.¶ Sed ex quo proſequutus fuit eam coram illo , & decanus ab Archiepo appellauit ad Papā nō licuit poſtmodū Epo in præiudiciū partis,& in eluſionē ſedis Apoſtolicæ renūciare appellationi,quæ tenebat,ꝙ ex eo patet:qa caſſatur,quicquid poſt appellationē decani Archiepus attētauit ſecūdū eum. ¶ Et dicit Hoſt.hoc pbari in eo qd legi.& no.ſ.c.proximo. poſt principiū & ver.nos igitur.&.ſ.eo.ſi duobus.

¶ NONO quæritur ibi,*innotuerit*.quid ſi ignoraſſet? Certè ex verbo,*innotuerit*.videtur poſſe inferri à contrario quod tunc ſecus.argu.ſ.eod.ſi duobus,quod dic vt ibi ſecundum Hoſtien.ſed Innocen.ſupplet maximè.idem enim eſſet ſecūdum ipſum,ſi de appellatione nil innotuiſſet Archiepiſcopo,cum per ipſam etiam in eius abſentia factam appellans fuerit exemptus ab ipſius interdictione: argu.ſ. eodem paſtoralis.&.ij.quæſtione.vj.biduum.alle.Hoſti.de offi. deleg.

paſtoralis §

paſtoralis.§.prætereà.& remittit Nouella ad notata ſua ibi.
& infra eodem interpoſita. in gloſſa. coram iudice. ad fi-
nem.
¶ DECIMO queritur ibi, *culpabiles*. quid ſi ſit excômu
16 nicatus † eligatur interim,& poſteà pronuncietur excômu
nicatio nulla.nunquid valebit electio? videtur ꝙ ſic.ar.viij.
diſt.veritate.¶ Quidam tamẽ dicunt,ꝙ talem eligentes pec
cant. ¶ Sed dicit Inno. ꝙ non videt cauſam : quia eligendo
non communicant ei,quod eſſet peccatum.ſ.quod me. cau
ſa.c.ſacris.¶ Sed & talis electus conſentiendo , non peccat:
quia non tenetur ſe gerere pro excommunicato.Sed côtra.j.
de ſen.excom.per tuas.Inno.hic dicit , ꝙ hic conſtabat ſen-
tentiam non tenere.¶ Sed dic vt ſcripſi.ſ.in.iij.oppoſitiõe.
¶ Henricus autem ad declarationẽ præmiſſorum cum quę
ritur vtrum ſi quis poſt excômunicationem in eum latam
eligatur electio valeat? & vtrum talis poſsit ſe immiſcere di
uinis diſtinguit aut excômunicatio eſt lata à iure , & tûc nõ
valet electio poſt eam latam & ea durante facta nec poteſt
immiſcere ſe diuinis.¶ Pro primo facit.ſ.de conſuetudi.cũ
dilectus.de elect.c.cum inter.R.ſeniorem.in fi.ſ.eo.conſtitu
tus.i.&.j.de cle.ex.mi.ſi celebrat. ¶ Pro ſecundo facit .j. de
cle.excô.mini.c.j.&.ij.& per totum.¶ Et eſt ratio , quia illa
ſententia ſemper tenet.imò quod plus eſt,ſemper eſt iuſta.
argu.ff.de verbo.ſignific.l.ſi qua pœna.& ꝙ ſit ſemper iuſta.
no.Spec.rubrica de poſitionibus.§.vij.ver. quid ſi pono ad-
uerſarium.& §.præcedenti,qui incipit decimonono. & Ar-
chi.l.vj.diſt.ex pœnitentibus.Aut excôicatio eſt lata ab ho-
mine,& tunc aut eſt nulla,& hoc conſtat, vel quia delatum
erat appellationi ante interpoſitæ vel quia aduerſarius cũ
quo contẽdebat eum excômunicauit vt hic,vel eſt aliâs nul
la,& hoc conſtat tempore electiõis vel poſteà.vt quia poſt
eà pronunciatur nulla.Aut eſt aliqua,& hoc conſtat,aut eſt
dubium,in primo caſu,valebit electio,licet denũcietur pu-
blicè excôicatus:quia veritate manifeſtata &c.viij.diſt.veri
tate.& argu.hic &.j.de ſen.excom.c.ſolet.in fi.lib.vj.ſecun-
dum Inno.hic.& Hoſti.& Ioan.An.poſt eum. Idem Archi.
xj.q.iij.ſi quis Epiſcopus damnatur.in glo.pe.&.j. de elec.c.
ſi fortè.in glo.fi.lib.vj.talis etiam poteſt immiſcere ſe diui-
nis abſq; metu pœnæ irregularitatis.vt probatur expreſsè.
ſ.eo.ad præſentiam.& hic in fi.&.j.de ſen.excom.per tuas.
eo.titu.c.licet.lib.vj.Nam licet talis ſic denunciatus ab alijs
ſit vitandus,vt.j.de ſen.excom.per tuas.eo.titu.c.licet.li.vj.
¶ Ipſe tamen non debet ſe gerere pro excommunicato : vt
patet in.c.alle.ad præſentiam.ſ.e.vt ibi notat Inno. ¶ Nam
ſecundum veritatem , talis non eſt ligatus , ergo ſi celebrat
pœnam ex hoc non incurrit.ad hoc.xj.q.iij.non debet.&.c.
illud planè.& hoc notat Archi.in.c.alle.licet.in glo.no.opti
mam.in ſecundo caſu,non valet electio.& ſi ſentẽtia ſit in-
17 iuſta.quia † iniuſta ſententia ligat, quantũ ad triumphantẽ.
xj.q.iij.ſententia paſtoris.¶ Et ad hoc facit,quod notat Ho
ſti.ſ.c.ſulicitudinem.in principio & dixi. ibi talis etiam nõ
poteſt ſe immiſcere diuinis officijs.Quod ſi fecerit videtur
contemnere ſententiam ſui paſtoris. & ſic ex hoc ligari. vt
xj.q.iij.§.cum ergo.xxiij.q.iij.§ notandum.in fi.quæ capitu-
la & ſimilia loquuntur de iniuſta excommunicatione : quæ
& ſi non liget apud Deum , ligat tamen apud eccleſiam : vt
in.c.alle.licet.de ſentẽ.excom.lib.vj.licet quandoq; ſeruetur
de facto,vt legi.& nota.de teſtib.dilecto.& in.c.alle. ad præ-
ſentiam.ſ.eo.¶ Tertio verò caſu,ſcilicet in caſu dubij, cre-
derem ſic dicendum,aut quæris nunquid electio facta de ta
li, valeat:& tunc aut ex futuro pendebit euentu , argu.j. de
frigi.& malefi.c.fraternitatis.in fi.ff.de acqui.poſ.l.exitus cõ
trouerſiæ.quia ſi poſteà appareat ſentẽtiam nullam eſſe,va-
lebit electio,quantuncunq; tempore electionis , denuncie-
tur excômunicatus per notata hic in principio huius gloſſ.
per Inno.& Archi.in.c.alle.ſi quis Epiſcopus damnatur.glo.
pe.xj.q.iij.& in.c.alle.ſi fortè glo.finali.de elec.lib.vj. Et vide
tur caſus in.c.alle.cum inter.R.ſeniorem.in fi.ibi nec proba-
tum fuerit. &c.¶ Aut quæris nunquid talis poſsit immiſce-
re ſe diuinis,abſq; metu irregularitatis,& potes dicere,ꝙ nõ
quod dic vt legi.& nota.j.de cle.excom.mi.c.illud. ¶ Aut
quæris vtrum in dubio ſit vitandus, & tunc credo ꝙ ſic. ſe-
cundum Ber.hic in gloſſa finali in fine.¶ Et Inno.hic in ver
ſi.Solutio ibi eſt conſimilium &c.quia potius præſumendũ
eſt pro ſententia,quàm pro appellatione.arg.ſ.de renuncia.
c.in præſentia.adeò ꝙ ad mandatum iudicis denunciari de-
bet excommunicatus,ſuſpenſus,vel interdictus.licet ex ad-
uerſo proponatur & publicetur appellatio, maximè ex quo
maiores eum vitant nam per multitudinem præſumẽdum
eſt.C.de fideicommiſ.l.vlti.xx.diſtin.de quibus.vt not.G.de
mon.lau.extra de ſentẽ.excom.c.j.ſuper verbo appellationi-
bus.¶ Ad hoc etiam facit , quod not. Specu.titu.de ſenten.
18 excommu.vbi dicit,ꝙ ex quo † Epiſcopus reputat excômu-
nicationem legitimam,non debet excommunicatus inter-
eſſe diuinis.¶ Quod verum,vbi eſt dubium , an appellatio
quæ præceſsit excommunicationem teneat, aliàs ſi conſta-
tet appellationem tenere potiùs appellationi eſſet ſtandum
per illud capi.in fine.& ſic notant Innocẽ.& Hoſti.hic pro-
ut dictum eſt in ſecundo membro.¶ Idem Hoſti.in ſumma
huius titu.§.qualiter.ver.ſed & ſi.& verſi.illud.in fine. & G.
j.eo.titu.cum appellationibus.&.c.ſi à iudice.libro.vj.¶ Et
Ge.in.d.c.j.ſuper verbo appellationibus.extra de ſenten.ex-
com.in clemen.
¶ VNDECIMO quæritur ad declarationem eorũ
quæ ſcripſi.ſ.eo.c.in ſecundo notabili,& in quarta quæſtio
19 ne.qualiter ſuperior † pro inferiore vel ecõtra agere poſsit?
¶ Circa quod diſtingue ſecundum Henricum.¶ Aut quæ-
ris nunquid poſsit agere nomine ipſius ſuperioris vel infe-
rioris,& ſic nomine alieno,aut nunquid poſsit agere nomi-
ne ſuo.¶ In primo caſu, refert aut eſt procurator ad hoc le-
gitimè conſtitutus,vel de coniunctis perſonis quæ ſine mã-
dato admittũtur,& poteſt dummodo ſit caſus ad quem po-
teſtas ſibi data ſe extẽdat:aliâs non.vt.ſ. de reſcri.nõnulli.&
c.ex parte decani.de procu.per totum. ¶ Aut non eſt pro-
curator,nec de coniunctis perſonis , & tunc eſt idem quod
in ſecundo caſu,ſcilicet quando vult agere nomine ſuo : in
ſecundo caſu,refert aut quæris vtrum ſuperior poſsit agere
pro iure reſidente in inferiore,aut econtra vtrum inferior
poſsit agere pro iure reſidente in ſuperiore. ¶ In primo ca-
ſu refert:aut agitur de tali re ſeu iure,quæ ſeu quod non cõ-
cernit in aliquo nec principaliter nec acceſſoriè.directè,nec
indirectè ipſum ſuperiorem,ſeu ius vel pręiudicium vel in-
tereſſe ipſius,& tûc nõ poteſt agere pro ipſo,ſiue loquamur
de perſonis eccleſiaſticis,vel ſecularibus, ſeu de iuribus ſpi-
ritualibus,vel temporalibus,vnde Epiſcopus vel alius præ-
latus agere non poteſt pro debito ſui ſubditi , nec dominus
temporalis pro debito ſui ſubditi & hoc ſatis expreſsè no-
tat Innocen.hic in glo.*iſte decanus*. in fine , dicens ꝙ debito-
20 rem † ſuum ab alio detentum creditor nullo iure petere po
teſt:quia nullum ius habet creditor in perſona debitoris &
in glo.*noſtri Epiſcopi*.ad finem verſi.*item de illo*.vbi dicit,quòd
dominus nullo modo poteſt petere quòd damnum emen-
detur ſuo ſubdito, cum non ſit legitimus procurator , nec
ſua interſit.Nam ſi hoc dominus iure ſuo poſſet petere, er-
go & eadem ratione pactum facere de non petendo : quia
cuique licet renunciare iuri ſuo.& hoc eſſet abſonũ& dice-
re , quòd dominus per ſuam renunciationem auferret ius
ſubditi ſui.¶ Idem notat Ioan. Andræ.j. de priuilegi.c. au-
thoritate gloſſ.finali.libro.vj. ¶ Et vide quęſtionem ,quam
diſputauit ibi in Nouella quæ talis eſt,accuſatus vel inquiſi
tus de homicidio negauit ſe homicidium commiſiſſe,quo
contra eum probato , dicit ſe feciſſe ad ſuam defenſionem,
an debeat audiri?¶ Poſt multa argumẽta pro & cõtra,ſol-
uendo dicit , quòd ſibi videtur , quòd ſi accuſatio vel inqui
ſitio fuit formata de illo qui aggreſſus fuit ritum & occidit,
& ipſe negauit quòd potuit.ix.diſtin. ſi ad ſacras.ff.de rebus
dubijs.l.ſi is q ducenta.§ vtrũ. poſteà pponere poterit ſe ad
ſui defenſionẽ occidiſſe cũ eeſſet cũtrarietas ſed ſibi caueat,

quòd ante publicationem teſtium hoc probet, ſi intendit
hoc probare per teſtes: & hoc dicit ſi articuli ſibi tra-
diti fuerant de homicidio facto per inſultum & aggreſſum.
¶ Nam poſt publicationem ſuper directo contrario, quale
eſt illud, non audietur. per cle. ij. de teſti. ſed ſi capitula igno-
raſſet ſine ſua culpa, tunc ſecus vt ſcripſi poſt Innoc. ſ. de te-
ſti. ex tenore. ¶ Vbi verò ſimpliciter negauit homicidium,
aut ſecit hoc litem conteſtando vel reſpondẽdo actioni vel
inquiſitioni, aut id dixit excipiẽdo. ¶ Primo caſu, non vide
tur audiendus, poſteà quod ad ſui defenſionem occidit per iura
omnia quæ prohibent audiri allegantem contraria vt hîc
in fine. cum concor. alle. in glo. fi. per Ber. & C. de furtis. l. j. ff.
quando appel. ſit. l. ij. & quòd ſua quiſq; voce &c. C. de non
nume. pecu. l. generaliter. ſ. de proba. per tuas. j. de iureiuran.
c. vlti. lib. vj. Nec obſt. ff. de noxalibus. l. electio § neq; hære-
di. vbi dicitur, quod qui negauit ſeruum in poteſtate ſua eſſe,
poterit poſteà id fateri ſi lis conte. non eſt: & etiam poſt litẽ
conte. ſi minor eſſet: quia loquitur de negante ante litem
&c. qui euadit pœnam confitendo, ad quam aliâs teneretur
inſolidum: vt. ff. de regu. iur. l. quoties. pœnam ergo hanc
poſt litem conte. non euadit. ¶ Item non obſtat. j. de ſolu. c.
vlti. ff. de proba. cum de indebito: quia ibi punitur negans,
& prouidetur actori ex falſa negatione grauato. Sed in caſu
iſto ſi admittitur qui negauit, nulla ipſius rei punitio & nul
la actoris prouiſio. ¶ Item ibi ſi negans ſolutionem ſibi fa-
ctam ſtatim illa probata cogetur reddere certum eſt quod poſt
eà debitum petere poſſet. ¶ Expedientius eſt ergo negatio-
nem tali compẽdio expediri. j. de re iudi. Abbate. ad finem.
¶ Nec ob. ſ. de confeſ. c. vlti. quia ibi tractatur de reuocãda
negatione, in qua non cadit error probabilis. ſ. de reſcri. ab
excommunicato. ¶ Nec obſtat. j. de eo. qui. cog. cõſan. vxo.
ſuæ. veniens. ij. de hæreti. accuſatus § licet. verſi. qui negauit
poſteà audit confitendo: quia ibi ſequens confeſsio, eſt con-
tra ſe: & pro aduerſario vel iudice facit. ſ. de electio. dodum.
ij. ad fi. ¶ Item non obſtat quòd periurus nullo iure prohi-
betur ſe defendere. imò etiam defendit eccleſiam ſuam. ſ. de
excep. dilecti: quia repellitur ex eo capite vel crimine pro-
pter contrarietatem. ¶ Secundò caſu, ſcilicet cum hoc nega
uit excipiendo puta quod priùs declinando negabat ſe in
iudicis territorio occidiſſe, quod fieri poteſt vt ſcripſit Io-
an. And poſt Innocen. ſ. de reſcri. ſuper literis. vlti. glo. verſi.
quærit Innocen. j. de foro compe. Romana § contrahentes.
in glo. fi. ergo & de his etiam in Specu. de compen. iudi. adi.
§ j. verſi. ſed pone aliquis. tunc dicit quod licet ad fundandum
iuriſditionem ſit probatum eum occidiſſe, ibi audietur in
principali excipiens, quod ad ſui defenſionem hoc fecit per il-
lam regulam nullus pluribus. & per regulam exceptionem.
eo. titu. & per vtrobiq; notatis ſecundum eum. ¶ Aut agi-
tur de tali re ſeu iure, quæ ſeu quod concernit principaliter
vel acceſſoriè ipſum ſuperiorem, ſeu ius, vel intereſſe ipſius
ſuperioris, & tunc agere poterit ſiue loquamur de perſonis
eccleſiaſticis, ſiue ſecularibus, ſiue de iuribus ſpiritualibus,
vel temporalibus, prout notat Innocẽ. hîc in glo. *iſte decanus*.
dicens, quod iſte decanus malè proceſsit: quia ius ſibi dixit ſed
ſi coram competenti impetraſſet clericum ſuum, qui deti-
nebatur, ita quod ſibi vel eccleſiæ non poterat exhibere ſerui-
tium, quod in propria perſona exhibere tenebatur, bene au
21 ditus fuiſſet, ſicut poteſtas † poteſt petere ciuem ſuum ſi ita
detinetur, quòd munera perſonalia præſtare non poſsit. ff.
ad municip. l. de iure. in principio. C. de decu. l. generali. libr.
x. Et ſic etiã videtur, quod dominus poſsit petere adſcriptitiũ
ſuum, & dominus vaſſallum. de iure dummodo ſic detinea-
tur, quòd ſua ſeruitia impendere non poſsit. ¶ Et in glo. *no-
ta Epiſcopi*. vbi dicit quod appellatio Epiſcopi, prodeſt clero. &
populo: in & ſuper his quæ commiſſa ſunt Epiſcopo: puta
22 ſuper interdicto officio in eccleſijs: quia † niſi populus ca-
tholicus & bene inſtructus eſſet, Epiſcopus redditurus eſt
rationem: & ideò intereſt eius, quare appellare poteſt: argu.
ſ. de præſcrip. veniens. ij. qõ. vj. non ſolet. ¶ Plus dicit quod

domini, qui iuriſditionem habent, vel qui non habent, iu-
riſditionem ſed tantùm dominium villarum vel poſſeſsio-
num, in quibus habitant coloni liberè poſſunt agere de do-
lo, ad intereſſe contra illos, qui in ſui iniuriam tales ſubdi-
tos liberos moleſtant vel ſpoliant. argu. ff. de dolo. l. j. & erit
intereſſe quanto minus ille ſubditus ſolitas collationes face
re poterit. ¶ Idem ſi aliquis ſecerit inſultum in villam meã,
vel domum, vel poſſeſsionem fuerit depauperatus intereſt
mea. quia per hoc & villa & poſſeſsio minus valet mihi: quia
ſi ille tenetur de dolo qui hominibus ſuadet vt dimittant
poſſeſsionem meam. vt. ff. de dolo. l. cum quis multò fortiùs
ille conuenietur de dolo, qui homines meos, per ſuas iniu-
rias de mea poſſeſsione expulit ſecundum Innocen. hîc. &
Hoſtien. poſt eum. ¶ In hoc concordat Hoſtien. de treu. &
pace. c. j. & ſ. de proba. licet. & Ab. hîc & ſ. de ordi. cogni.
ij. & de reſtitu. ſpolia. c. j. ¶ Et Archidia. ij. qõ. j. imprimis in
principio ſuper verbo continet. & j. de re iudi. c. Apoſtoli-
cæ. in glo hîc videtur. libro. vj. vbi dicit quod videtur ibi expreſ
23 ſum, quòd dominus † ſiue prælatus poteſt agere pro iniuria
facta ſuo ſubdito, ſiue clerico. ¶ Ad idem. ſ. de proba. hoc.
in fine. Et quod ibi notãt Hoſtien. & Ioan. Andræ. poſt eum
dicentes, dominum pro hominibus, quanuis liberis agere
poſſe: nam per hoc quòd pronunciatur ibi habitatores non
moleſtari, poteſt colligi hoc fuiſſe petitum per eccleſiam ra
uennatem aliâs contra. ſ. de ord. cogni. dilectus § fi. j. de de-
cimis. dudum. ¶ Item notant ibi doctores, quod homines mei
ſine meo conſenſu, non poſſunt ſe fateri homines alterius
me remittẽte nota. de foro compe. c. verum. ¶ Ad idem fa-
cit hæc. c. & quod his no. Innocen. & ſ. de maio. & obedi. in-
24 ter. iiij. ¶ Et eſt ratio: quia in † moleſtatione ſubditi, intelli-
gitur dominus moleſtari. argu. xxj. diſtin. in nouo. iij. q. j. nul
li. in fine. ij. qõne. vij. accuſatio. in fine. xvi. qõ. j. reuertimini.
viij. q. j. quis nos. in principio. xj. qõne. j. quicunque. Et quia
illius intereſt ſubditos habere locupletes. in authenti. vt iu-
di. ſine quoquo ſuffragio § cogitatio. coll. ij. ſecundum eum.
¶ Et hoc idem notat Innocen. j. de pœnis. præsbiteri. ¶ Et
idem approbant de Guli. de monte lau. & G. extra. de relig.
& ven. ſanctorum. c. primo. in principio. in clemen. Et ipſe
Guli. in extrauag. Ioan. xxij. quæ incipit eccleſiæ Romanæ.
¶ Ad hoc etiam concordat. ſ. de officio iudic. c. primo. Et
quod notat ibi Hoſtien. dicens, quòd vnum monaſterium
ſtat in iudicio pro alio monaſterio ſibi ſubiecto. ſic. ſ. de of
ficio ordinarij. conquerente. de præſcripti. ex tranſmiſſa. ſic
& Epiſcopus nomine cuius eccleſiæ ſuæ dioc. j. de ſucce. ab
inteſtato. c. fi. ſi quæris de ſecundo caſu. c. vtrũ inferior poſsit
agere pro iure reſidente in ſuperiore, tunc dic idem in effe-
ctu, quod dictũ eſt in primo caſu. ſ. quod ſi agatur de tali re vel
iure, quæ vel quod nõ concernit in aliquo nec principaliter
nec acceſſoriè, nec directè nec indirectè inferiorẽ ſeu inter-
eſſe ipſius, tũ nõ poterit agere. ar. ſ. de arbi. cũ tẽpore. cũ ibi
no. p Hoſti. Si verò agat de tali re, vel iure, quę ſeu qd cõcer-
nit principaliter vel acceſſoriè ſeu indirectè ipſum ſubdi-
tum, vel præiudicium ipſius, tunc ſecus: vt eſt text. ſ. de ma.
& obediẽ. c. dilecti. vbi Hoſtien. notat. argu. quòd dominus
25 non † poteſt ſic terram ſuam ſubijcere alieno dominio, ſub-
iectus contradicentibus: quia ſua intereſt, quòd dominus
eorum ſit liber: & tot dominos non haberet. arg. eo. titu. de
maioritate & obedientia. c. finali. de tempo. ordi. ſi Archi-
epiſcopus. ff. de appellatio. non tantũ. & in vſibus feu. de p-
hib. ſe. alie. per Fre. c. imperialem § præterea ducatus. colla. x.
¶ Et idem Guli. in extrauagan. Ioan. alle. quæ incipit eccle-
ſiæ Romanæ in principio. & Innocentius ſupra de præſcri-
ptioni. auditis.
¶ DVODECIMO quæritur ad declarationem
eorundem hîc notatorum, per Bertran. in gloſſa finali, &
26 per Henricum in diſtinctione penultima, qualiter pro † ſen
tentia præſumi debeat? Et dic quòd ſi non eſt appellatum,
tunc ſecus: vt notatur indiſtinctè per Nouellam. infra eo-
dem vt debitus. per hanc decretalem in fi. vbi hoc probatur.

Quod intellige

¶ Quod intelligas vbi conſtat appellationem tenere: nam
tunc potius ſtandum eſt appellationi quàm ſententiæ. ¶ Si
verò dubium eſt, an appellatio teneat, magis ſtatur ſenten-
tiæ & pro ea tunc præſumitur. vt. ſ. de renunciatio. in præ-
ſentia. Adeo quòd ſi appellans fuerit excommunicatus, ſuſ-
penſus, vel interdictus per iudicē à quo appellauit ad māda
tū illius denūciari debet excōicatus, ſuſpēſus, vel interdict⁹:
licet ex aduerſo ꝓponatur & ꝓbetur appellatio maximè ex
quo maiores eum vitant. Nam pro multitudine præſumen
dum eſt. xx. di. de quibus. C. de fideicommiſsis. l. fi. vt notant
Inno. & Hoſti. hîc. & Hoſti. in ſumma huius titu § qualiter.
verſi. ſed ſi. & ver. illud in fi. & Archi. j. eo. cum appellationi-
bus. ſuper verbo transfuſam. & eo. tit. c. ſi à iudice. in gloſ. dic
ad huius & pleniùs per Lau. & Zenzel. in clem. in glo. iij. de
ſen. excom. ſuper verbo appellationibus. & adde quæ ſcripſi
in iuribus. ſ. allegans & præſertim in. c. in præſentia. & in. c.
ſicut. & in. c. cum in iure de offi. dele.
¶ DECIMOTERTIO quæritur ad declaratio
27 nem glo. ij. qualiter eſt hoc, ꝙ decanus † habeat poteſtatem
interdicendi eccleſiam. ¶ Ber. dicit ꝙ hoc facere potuit ex
ſpeciali conſuetudine ad hoc. ſ. de offi. ordi. c. irrefragabili. §.
exceſſu. ¶ Hoſti. autem dicit ꝙ quaſi in omnibus eccleſijs re
gni Franciæ hoc obtinet conſuetudo, ꝙ decani iuriſditio-
nē habent in capitulum & in clerum: non tamē credit ꝙ cō
ſuetudo poſsit competere decano, ꝙ poſsit ferre interdictū
in ciuitatem. & remittit de foro compe. cum contingat. fate
tur tamen, ꝙ ex priuilegio hoc competere poſſet: & ſic loq-
tur hîc. Super quo vide quæ ſcripſi hîc poſt eum, de foro cō
pe. cum contingat. vel dic, ꝙ illud quod fecit hîc decanus fe
cit de facto. ¶ Vel dic verius, ꝙ non loquitur de interdicto,
ſed de ceſſatione diuinorum ſecundū eum. vt tetigi. ſ. ¶ De
cimoquartò accedo ad dicta Collectarij, *reſtitueret.* & ſic ꝓ
iniuria ſubditi poteſt ſuperior agere: & etiam factum ſub-
diti præmittere. Ad quod vide notata. xcj. diſt. Eleutherius.
¶ Quid ergo ſi quis turbet agricultorem agri mei vel colo-
nos. Ioan. An. de priuile. c. authoritate. dicit mihi dari vtile
interdictum vti poſsi. ſecundum Inno. & Hoſt. iē. vel etiam
actionem iniuriarum. ſi in iniuriam meam id factum ſit. ar-
gu. ff. de vi, & vi ar. l. viii facit. ¶ Quod intelligunt hic Inno
cen. & Hoſti. quando ſubditus vel colonus ſic impeditur, ꝙ
non pōt ſeruitium exhibere: vt notatur in Specu. de feudis.
§. quis poſsit ꝙ dñs poteſt appellare vaſſallo vel ſubdito ſuo
detento vel condemnato. licet ſecus de pœnitus extraneo
ſed pro debitis eorum vel furtis ei factis, agere non poſſet,
niſi in debitis ſeruorum ſuorum, vel furtis ei factis vt præ-
dicto. c. authoritate. à contrario. & ibi not. ¶ Quid ſi mona
cho debeaſ vel furtum fiat, idē videtur quod in ſeruo. liiij.
di. Abbati. ¶ Nunquid ſi villa iſta eſt mea. ſequitur ꝙ habi-
tatores ſint ſubditi mei, certè non ſecundum Innoc. hic. arg.
eorum quæ legi. & no. de excep. cum venerabilis. & de foru
28 compe. conquæſtus. Item an † detineri debet appellans, ap-
pellatione pendente dic ꝙ non. niſi cauſa principalis ſit cri-
minalis & ſuſpecta perſona notatur. ij. q. vj. in ſumma. & c.
ad Romanam. in fi. ¶ Præterea ibi, *appellauit.* ſubaudi, & nō
probauit aliquā cauſam: quia in appellatione extraiudiciali
ſufficit ꝙ cauſa ſit veriſimilis, vt hic & . ſ. c. bonę. Sed appel
latio decani non valuit: quia non appellauit à ſententia ſed
ab executione neceſſariò conſequente ſententiam, quæ in
rem tranſiuerat iudicatam. ¶ Super quo vide Cardi. & Ioā.
de ſen. excom. venerabilibus. & c. ſi cui. ¶ Subdit ꝙ officia-
lis Archiepi cognoſcit de appellationibus deuolutis vt hîc.
29 & . j. eo. dilecti. quia idem auditorium. ¶ Sed nunquid † effe
ctus excōicationis poteſt ſuſpendi videtur ꝙ ſic: vt hic in
verbo ad tempus. glo. ꝙ non. niſi per Papam & Archi. in. c.
is cui. de ſen. excom tenet ꝙ non per Papam: quia Papa nō
poteſt facere, quin iuſtè excōicatus, ſit extra eccleſiam: quia
hoc nō eſt in homine, ſed in Deo. xj. q. iij. quo modo. & aliâs
fieret contra claues, vt legitur & notatur in. c. is cui. Sed eſſe
ct us ſuſpenſionis à beneficio ſecundum Inno. hic & Archi.

& Ioan. in. d. c. is cui. per appellationem ſuſpendit: quia tem
poralitatem reſpicit per prædictum. c. is cui. Et quia ceſſat
ratio, licet alij contra ſecus ſi excōicatio interdictum vel
ſuſpenſio feratur poſt diffinitiuam. Sed ante appellationem.
licet intra. x. dies iuxta. c. non ſolùm. j. eo. ſecundum Ioan. in
prædi. c. is cui. etiam ſi appellatio deferatur. vt eo. titu. licet.
vt ibi legitur & notatur per Ioā. & Cardi. Nec obſtat quòd
ſententia rata maneat. ſ. eo. cum ſit. Et per conſequens exe-
cutio: quia hoc verum eſt, de executione directa qualis non
eſt excommunicatio: quia directa magis eſt vicina. & ſic ma
gis durabilis. de præben. ſi is cui. lib. vj. *Apoſtolos concedendo.*
¶ Quid ſi iudex appellanti præfigit terminum pro recipiē
dis Apoſtolis, qui comparens Apoſtolos recipit ſed eos nō
petit, nunquid eſt deſerta appellatio? videtur clarum ꝙ ſic.
eo. titu. quanuis in. j. & . ij. rñſio. in cle. ſed æquitas dictat con-
trarium, maximè ſi primò eos petierat ad hoc de conceſsio
ne pręben. c. j. in cle. recipiendo eum voluit eos vt ibi. ¶ Sed
quid ſi non ante nec tunc petijt eos, & tamen iudex conce-
dit eos, non credo ſufficere niſi que ad iudicem. vt. j. ſequi-
tur vt apparet in. d. c. quanuis. & . c. ab eo. vbi requiritur, ꝙ
appellans petat Apoſtolos, & iudex eos tribuat: & in. c. vt
ſuper. in verbo *requiſito.* imò videretur de rigore in. j. q. quòd
non ſufficeret eos recipere, & tunc petere. cum appellatur
ſed non in termino præfixo, ad eos recipiendos: vt in dicta.
clem. j. ij. & . iij. rñſis. ¶ Et notat ibi Guli. & quia non ſufficit
apparere de voluntate, ſed de inſtantia petendi vt in. ij. re-
ſponſo. ¶ Sed quid ſi cum appellatum fuit petijt eos cum
inſtantia, ſed in termino præfixo petit eos ſimpliciter cre-
do, ꝙ non ſufficiat ſi aſsignatus fuit terminus iuris, vt in. d.
cle. iij. reſponſo ſi non fuit certus terminus aſsignatus, vide-
retur ſecus. vt eo. c. in. ij. reſponſo. Sed non video bonam ra-
30 tionem diuerſitatis. ¶ Sed quid ſi vnus † tertius petijt pro
appellante Apoſtolos, mandatum non habens & iudex
eos tribuit, hoc fuit de facto in curia, ſed credo non ſuffice-
re, vt clarè apparet in iuribus allegatis vbi apparet, ꝙ opor-
tet eos peti, & recipi per appellantem vel eius procuratorē,
quod eſt idem, niſi intra decem dies ratum haberet ſicut di
citur de appellāte nomine alterius. ij. q. vj. biduum. ¶ Quid
ſi appellaretur extra iudicium à futuro grauamine, quando
petentur Apoſtoli vel à quo tempore currant tēpora Apo-
ſtolorum? quibuſdam videtur, ꝙ non currant niſi à graua-
mine illato, cum tamen poſt. xxx. dies grauamen contingat
quandoq; inferri. vnde crederem, ꝙ hoc caſu peti deberent
à tempore quo quis timet veriſimiliter grauari. Et ſic à die
31 appellationis emiſſæ. in appellatione tamen † extraiudicia-
li, neceſſario non traduntur Apoſtoli. no. Hoſti. ſ. eo. bonæ.
¶ Sed nunquid dies ſententiæ ſeu grauaminis computaſ in
numero. xxx. dierum? Ioan. An. eo. titu. c. ij. in cle. dicit, ꝙ nō,
ſed cedit lucro. de reſti. ſpolia. frequens. ſ. de excep. pia. & in
hoc differt ſecundum eum, à tempore appellationis inter-
poſitæ à diffinitiua. tamen non video, ꝙ dies illa cedat lucro
cum hoc iure cautum non ſit: quare &c. vt not. doctores in
iuribus alle. ¶ Vnde videtur ꝙ currat de momento ad mo-
mentum, ſicut decendium ad appellandū. Et ita ſentit Guli.
in. d. c. ij. ſuper verbo iudex. ¶ Sed quid ſi in eadem appella-
tione appellaretur à diuerſis grauaminibus, diuerſis tempo-
ribus illatis: credo ꝙ etiam diuerſis temporibus appellans,
32 neceſſario habeat petere Apoſtolos: quia † quot ſunt accu-
ſationes tot debent eſſe abolitiones. ij. qō. iij. prohibentur.
¶ Item Apoſtoli debent dari in expenſis iudicis, ſicut & li-
bellus in expenſis actoris. Ad quod vide Ioan. Andreæ. vbi. ſ.
¶ Sed quid ſi excommunicatus poſt appellationem gerat ſe
pro excommunicato? ¶ Dic quòd propter hoc non re-
nunciat appellationi notat Innocentius, de reſtitutione
ſpoliatorum. olim. tertio. ¶ Quid ſi iudex appellanti, ter-
minum præfixerit ad recipiendum Apoſtolos, in quo ipſe
Apoſtolos petit, & iudex alium terminum ſibi præfigit,
nunquid amplius comparere tenetur Ioannes Andreas. &
Paulus. eo. titu. c. ij. dicunt, quòd ſic: ſaltem per duas vices, &

non vltra quia aliter per plures aſsignationes, poſſet iudex
appellationis appellantem grauare:niſi ſufficeret compare-
re,& Apoſtolos petere in termino præfixo:& non vltra fa-
cit optimè.ff.de leg.iij.l.fideicommiſſa.§.ſi quis decem. ¶ Et
ita videtur ſentire Archi.eo.titu.cordi.ſuper verbo Apoſto
los.vbi videtur dicere ꝙ ſufficit vna requiſitio. ¶ Pro quo
optime facit dictum.c ij.&.iij.rñſo.¶ Secus autem,ſi iudex
à quo appellatur,non certum ſed intra terminum iuris aſsi-
gnaret. Tunc ſufficeret ſemel intra terminum comparere.li
cet oblatos intra terminum ſemper deberet recipere: & in
iſto caſu intelligitur de vltima hora diei ſecundum eum.
¶ Sed tempora fatalium à quo tempore currunt expreſſum
eſt homine ꝙ à tempore appellationis vel illati grauaminis
ſi à futuro grauamine appelletur, quod dic vt legi. & no.eo.
33 titu.ſicut in cle.¶ Quid ſi appellans † non petat Apoſtolos.
Cardi.eo.titu.cordi.not. ſecundum Hoſtié. ꝙ nihilominus
iudex eos dare debet:aliâs punitur.C eod.titu.l.eos.¶ Idem
Archi.ibidem. Quantú tamen ad appellantem non videtur
ſufficere vt dictum eſt.ꝫ.¶ Sed nunquid appellans tenetur
Apoſtolos recipere clauſos?¶ Pau.eod.titu.c.ij. in cle.dicit
ꝙ cum ſint literæ ſuperiori directæ dari poſſunt clauſi ſed
bene facit iudex,ſi eos det apertos: & ego credo ꝙ bene &
iuſtè aliâs non eſſet dare: quia dare eſt recipientis facere. vt
no.de iureiur.ad noſtram.ij. & quia actus iudiciales ſunt.ꝫ.
eo.cordi.quæ ſunt aperta & cõiter ædenda.de probat. quo-
niam.& no.Ioan.in dicta cle.&.ſ.eo.titu.intimaſti. Et quia
iudex requiſitus habet dare Apoſtolos, vel inualidus eſt ꝓ-
ceſſus.eo.titu.¶ Quid ſi non datis Apoſtolis procedit intra
tempus Apoſtolorum ſed poſt decendium dat ſecundũ Io.
an.An.ibi ꝙ nõ conualeſcit proceſſus.¶ Sed quid ſi poſt tẽ-
pus Apoſtolorum reuocat grauamen? Dicit ibi Ioan. An.ꝙ
34 non ſufficit quia † denegatio Apoſtolorum vim dilationis
obtinet.& poſt dilationem non valeret reuocatio grauami
nis vt in.c.cum appellationibus. lib.vj. ¶ Quid ſi notarius
referat in inſtrumẽto appellationis,ꝙ iudex benignè appel
lationem recepit. Specu.not.eo.titu.§.nunc dicamus.ꝙ cle.
iiij.reſpondit ꝙ per hoc probatur declaratio appellationis.
¶ Quid ſi iudex defert ob reuerentiam ſuperioris friuolæ
appellationi nunquid transfertur iuriſditio in ſuperiorem.
¶ Archi.dicit iuriſditionem in ſuperiorem transferri. in.c.
cordi.Ioan.An.contra & ꝙ imò litera intelligenda eſt indi-
ſtinctè fa.pro Ioan.An.qui honorẽ mihi reputo non in quo
fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco.xcix.di.ecce.
Sed curia tenet opinionem Archi.¶ Sed quid in caſu vbi iu
dex intra tempus debitum grauamen reuocat,nunquid vo-
cato eo caſu habet dare Apoſtolos. Ioã. An.in.d.c. vt ſuper.
dicit ꝙ ſic:quia tex.non excipit niſi vnum caſum niſi cũ ap
pellationi renunciatur.¶ Item quia ſecundum eum,talis ha
betur pro appellante quantũ ad procedendũ ipſo non voca
to.vt in.c.ſi à iudice.eo.titu.ergo & quoad hoc ſecundũ eũ:
hoc tamen bene mihi videtur nouum,& admirabile,cũ fin
gatur non appellatum grauamine reuocato:& procedi poſ-
ſit.vt in.c.cum ceſſante.eod.titu.niſi dicatur hoc expediens
35 ad cautelã iudicis appellati. ¶ Sed quid ſi † appellatio nul-
la eſt iudex requiſitus non dat Apoſtolos nunquid incurrit
pœnam dicti capituli?non videtur: quia non meretur dici
appellatio,ex quo nulla eſt. Nec videtur ꝙ iudex teneať da-
re,vbi cauſa non eſt expreſſa.ꝫ.eo.cordi.¶ Sed Cardi.& Ar
chi.notant contrarium in.d.c.vt ſuper.quia tex.ille indiſtin
ctè loquitur:tamen vbi nulla eſſet cauſa expreſſa,ſatis vide-
retur ꝙ non incurreret pœnã illius capituli.vt ſuper.vt col-
ligitur in.c.cordi.aliâs ſecus.vt in.c.cũ appellatiõibus.¶ Sed
36 nunquid petitio † Apoſtolorũ, neceſſariò debet fieri in ſcri
ptis?dicendum ꝙ non ſecundum Ioan. And.in.c.ab eo.licet
ſit bonum,ꝙ fiat quia non iure cautum.¶ Quid ſi iudex eſt
ferox ſic ꝙ appellans timet eum adire proteſtetur ſecundũ
Archi.& Ioan. An.in.d.c.ab eo.vt.ſ.eo.ſi iuſtus. & ſi poteſt,
iudicem appellationis adeat,& Apoſtolos petat vel appel-
let coram eo,ſi copiam non poſsit habere iudicis appellati.

ij.q.vj.biduum.¶ Vnde Archi.no.ibi,ꝙ ſi non poſsit ibi ap
pellans habere copiam iudicis appellati, debet adire iudicẽ
appellationis,& ei hanc quærimoniã proponere,aliâs præ-
ſcriberetur contra eum,tanquã non petitis Apoſtolis proce
deretur cõtra eum quod optimè probatur ibi. ſi quis ipſius
37 quidem &c.Sed nunquid pendente termino † ad recipien-
dũ Apoſtolos, iudex appellationis procedere debet.d.Fred.
dicit ꝙ ſic.quia ſine petitione Apoſtolorũ poteſt fieri appel
latio.& tenet cum intra.xxx.dies peti poſsint.vt in.c.vt ſup.
&.c.ab eo.eo.titu.¶ Sed multi alij contrarium dicunt:quia
pendente appellatione, debet conquieſcere iudicis officiũ.
ſ.eo.ſignificante. Nec obſtat ſi dicatur,ꝙ verum eſt,quantũ
ad iudicẽ concedentẽ dilationẽ:quia iudex appellationis lo
co illius ſubrogatur.vt no.de offi.dele.paſtoralis ¶ Item ꝙ
iudex à quo appellatum eſt, ſtat ſub deliberatione an reuo-
cet grauamẽ vel non:& ſi reuocaret proceſſus iudicis appel-
lationis remaneret deluſorius,contra iura de iudic.cauſam.
ſcio tamẽ ꝙ in aliquibus partibus ſeruatur. ¶ Sed nunquid
iudex qui detulit appellationi dando Apoſtolos dimiſſo-
rios, põt re integra pœnitere?non videtur ꝙ eo ipſo transfu
ſa eſt iuriſditio in ſuperiorem facta dilatione vt in.c.cũ ap-
pellationibus.& hoc teneas dicit ibi Ioan.An.¶ Cardinalis
tamen no.ibi,ꝙ põt quia nõ eſt transfuſa.cum effectu.argu.
de or.dele.quanuis.Item quia ſpeciale eſt in cauſis electionũ
ꝙ non poteſt recedi poſtquã ſuperiori fuerit præſentata vt
de ele.quãuis ¶ Et hoc credo verius, volẽte appellãte. ¶ Et
hoc verũ eſt,ſecũdũ Archi.dũmodo nõ ſit recepta à parte
appellata vt hic Inno.quod plus eſt ſecundum Archi.in.d.c.
cum appellationibus.poſt nuncij miſsionem poſſet appel-
lans reſilire.ij.q.vj.ſi quis libellos.nec obſtat de offi.deleg.li-
cet.quia debet intelligi poſt nuncij miſsionem & receptio
nem appellationis.de appel.bonæ.§.nec nocebat ſecundum
Hen.ibi nec Ioan.An.contradicit his quę dicta ſunt:quia in
eo quod dicit ꝙ variare non poteſt,intelligit appellante in-
uito appellatione interpoſita no. ꝙ appellatione pendente
38 nihil eſt innouandum. ¶ Quid ſi fiat † appellatio à diſ-
finitiua,dicendum ꝙ ſtatim recepta appellatione reuocari
poſſunt,per iudicem appellationis attẽtata nõ ſolũ poſt ap-
pellationẽ ſed quæ ante poſt diffinitiuã ſunt attentata eo.ti.
nõ ſolũ.ſi verò appellatum fuerit ab interlocutoria non po
teſt fieri reuocatio donec conſtiterit appellationis cauſam
eſſe veram.eo.titu.non ſolũ.lib.vj.¶ Quid ergo ſi appellatũ
ſit eſſet à diffinitiua,& conſtaret appellationem non tene-
re.¶ Dicendum ꝙ non haberet locum quod hîc dicitur ibi
quia nullum & quod non eſt vel fuit æquipollent.vt legi. &
nota.de tranſla.ep.inter.& no.de elec.cupientes.§.demq;ſu-
per verbo à gratia.in.ij.colũ. nec etiam habet locum vt ibi
dicit Ioan An.ſi eſſet attentatũ ab ordinario inter alios quã
inter litigantes,& ꝙ vbi conſtat appellationem non tenere,
non poſsit iudex inhibere: vt dictum eſt probatur clarè in
c.Romana.§.ſi autem in eo.ſcilicet qui appellat in caſu pro-
39 hibito.¶ Sed quid in appellatione † extraiudiciali, nũquid
iudex appellationis, ſtatim poteſt reuocare grauamen.Ar-
chi.dicit ꝙ ſic.vt no.per eum.liiij.di.ſtuduit. Ad hoc.ꝫ.c.bo
næ. Et facit ad hoc ꝙ extra iudicium nõ poteſt appellari ni
ſi ad eum qui per viam ſimplicis quærelæ adiri ſtatim põt.
inhibere.vt no.ſ.eo.dilecti.& ſic per conſequens reuocare at
40 tentata. Sed hoc nõ bene video:quia † faciliùs fit inhibitio,
quã attentatorum reuocatio cũ inhibitio poſsit fieri ſtatim
ꝙ iudex incipit cognoſcere de veritate cauſæ appellatiõis.
vt in.c.Romana.eo.titu.niſi quando appellatur ex cauſa ap-
probata in iure vt in dicto capit.non ſolùm.¶ Sed nunquid
attentatum ante appellationem extraiudicialem, eſt caſ-
ſandum Innocentius.ſupra eodem conſtitutis.circa princi-
pium. dicit quòd non: nec impedit eius executionem: ſe-
cus de iudiciali quod intellige poſt diffinitiuam ſenten-
tiam ſupra titulo non ſolùm. ¶ Sed nunquid appellatio
extraiudicialis conſtituit aduerſarium malę fi. poſ. Inno-
centius notat quòd ſic.ꝫ.e.conſtitutis ſuper verbo effectus.

Sed quid

¶ Sed quid ſi excõicationis ſentẽtia feratur poſt appellationem, nunquid reuocabitur per modum attentati. ¶ Cardinalis notat ꝙ ſic de ſen. excõ. venerabilibus § porrò. ¶ Et idem faciunt not. Ioan. An. de teſti. ex parte. ꝙ ſcilicet ſentẽtia diffinitiua poſt appellationẽ lata retractatur per modum attẽtati. cũ ſecundũ ipſum, hoc fiat de ſen. excom. vt de offi. dele. cũ olim cũ contingat. de arbi. innotuit. ſ. c. dilecti. & hoc ſecundum ipſum dicunt iura indiſtinctè. de verbo. ſignifi. Radulphus. eo. tit. ſignificauit. cum cauſam. & c. ſequẽ. ¶ Et idẽ no. Archi. ibidem cuius contrariũ tenet ibi Ioã. An. per. d. § dicens, ꝙ cum Archi. dicat ibi abſolutionẽ neceſſariam hoc caſu eſt ſibi ipſi cõtrarius. & hoc verius videtur, quod tamẽ ibi probat litera. ¶ Et quia hoc caſu, interdictum eſt beneficium abſolutionis ad cautelam. vt. c. per tuas. & c. ſolet. li. vj. ¶ Quid ſi Epo volẽte tibi prouidere capitulũ ſe opponit dicens, ꝙ tu es homicida vel illegitimus ſic ꝙ appellat ne tibi conferatur præbẽda. Sed ipſe Epus hoc non ob. facit contrariũ. ¶ Quæritur vtrũ valeat collatio? videtur ſecũdũ Inno. ſ. eo. conſtitutis ſuper verbo effectũ, ꝙ non valet prouiſio. Et ꝙ ſi illi ad quos deuoluitur poteſtas eligendi eligant ꝙ nihilominus valet ad hoc. de elec. bonæ. auditis. ¶ Sed nunquid debitores præbendæ debebunt huic rñdere ipſe dicit ibi, ꝙ
41 ſic: quia † prouiſio vim habet electionis & confirmationis, niſi ſecundũ eum probarent veritatẽ cauſæ appellatiõis ſed nõ bene ſtat. ¶ In primo crederẽ eſſe dicendũ, ꝙ ſupradicta collatio nõ eſt nulla pro eo quia facta ſit poſt appellationẽ: cum ſecundũ eum ibidẽ ſit extraiudicialis ſed quia vera eſt cauſa appellationis ſecundũ illa quę no. & col. H. ſ. eo. bonę. ¶ Quid ſi Titius fuit monitus ꝙ ſolueret mihi centũ intra. xv. dies, medio tempore appellat & poſt appellationẽ excõicatur certum eſt, ꝙ excõicatio nulla eſt: niſi ratificetur ſi deferatur appellatio de ſen. excom. licet. li. vj. imò docta de appellatione etiã ſi deſerta fuerit declarabitur nulla. ¶ Sed nũquid virtute illius monitiõis poterit excõicari ſine alia monitione. ¶ Cardi. no. ꝙ ſic in. d. c. licet. Sed in cõtrariũ eſt: quia monitio præfata effectũ ſuũ habuit in excõicatione ſequuta. & ideò virtute illius ad nouam ſententiam procedi non poterit. aliàs ſequeretur, ꝙ aliquo ſemel monito & inde ſequuta excõicatione, ꝙ virtute illius excõicationis poſſet de nouo excõicari. contra iura de ſen. excom. ſacro. xij. q. ij. indignę. ideò videtur noua monitio neceſſaria. nec ob. quod no. per Inno. & alios. ſ. e. prętereà. vbi no. ꝙ cauſa excõicationis cum ſeparata eſt ab excõicatione, ſicut ſentẽtia vel præceptum bene tranſit in rem iudicatam: licet ſequens excõica
42 tio non: quia † nõ propter hoc ſequitur, ꝙ virtute vnius monitiõis, quis ſemel & iteratò poſsit excõicari, dato ꝙ illa monitio ſic tranſiret in rem iudicatã, ꝙ deſerta appellatione remaneret in ſuo vigore: ſic ꝙ non ſequuta fuiſſet excõicatio nunc ipſius virtute ſequi poſſet. ¶ Item not. Archi. in. d. c. q ſtudet. lxiij. diſt. ꝙ vbi agitur de reſtitutione matrimonij de matrimonio conſtat ante omnia ſit reſtitutio matrimonij. & deinde attentatorum etiã poſt appellationẽ. ¶ Sed quid ſi appellans, à ſentẽtia, nõ proſequitur appellationẽ intra annum & ſic rata manet. ſ. eo. cũ ſit. nũquid ex alia cauſa poterit eam dicere nullã: & hoc diſputat Inno. ſ. eo. ſępe. & videt ꝙ nõ: quia ex quo ſcriptum eſt cõtra appellantẽ in vna cauſa, & in alia de re iudi. Abbate. dicẽdum ꝙ in ſentẽtia excõicationis, eſt ſpeciale ꝙ ex illa cauſa quia appellatũ eſt, poteſt dici nulla & etiã ex alia de ſen. excom. licet. lib. vj. Sed alię nõ ex cauſa: quia appellatũ eſt. Sed bene ex alia, diuerſà. tamẽ vt
43 in. c. ſępe. per Inno. & probatur in. d. c. licet. ¶ Sed quid ſi † per dolũ vel imprudentiã iudex tulit ſententiã & ſic fecit litem ſuã: inſti. de ob. quæ ex deli. naſ. in prin. nunquid poteſt conueniri ab appellãte qui nõ eſt proſequutus ap. non videtur quia principali renũciatũ eſt, quare &c. ¶ Sed Inno. dicit in c. ſępe. circa ſinẽ cõtrariũ: & quia põt cõdẽnari. in. xxx. pondu auri. C. eod. titu. quoniam. ¶ Supple glo. in glo. j. ibi, *vt famæ*. & c. ſi clerico. eo. titu. lib. vj. & ibi. *c. ſecundo*. & v. q. j. ꝙ Innocẽ. & puto ꝙ ad hoc inducat. quia ibi tex. teneri ad diſciplinam. Sed non dicit per quos. & ibi non credo. Idem Innocẽ. in verbo, ſcilicet quaſi diceret non corporaliter & ibi, *leſum in verbo*. Ioã. viij. in prin. in glo. qui fuerunt ibi, *cum ſimiles*. vt ſi dicebat ſe paratum ſtare iudicio Archiepi, vel amicorũ cõiter electorũ & his ſimilia & ibi, *iniurioſum*. imò faciebat præſumptio pro Epo, ratiõe diœceſ. xvj. q. vj. omnes. & ratione ſentẽtiæ de renũci. in præſentia. ¶ *In glo. no. quod in fine*. ſed Hoſti. dicit ꝙ appellatio hîc pro prouocatione accipitur. decanus enim non erat iudex. Sed ſubditus appellãtis, nec erat iudex medius, & ſic pars partem ad iudiciũ prouocauit vt. ſ. eo. cum ſit. quo caſu ſufficit appellare à grauamine futuro, ſumpta cõiectura ex probabilibus cauſis, & talis prouocatio reputatur legitima, vt hîc. & ſ. eo. bonæ. vbi de hoc de quo ſcripſi. ſ. ¶ In glo. *qui turbat in fine*. & ſecundũ leges pœna eſt capitalis. C. de his q ad eccleſias cõfugerũt. l. denũciamus. in authẽ. de ſanctiſsimis Epiſco. § ſi quis cũ ſacramẽta. in quarta charta. col. ix. in gl. p. ibi, *legitimam*. nõ dicit legitimã, niſi quoad abdicandũ iuriſditionẽ iudicis qui detulit: ſecundum Hoſtiẽ. in glo. vlti. in ſi. dic vt. j. de ſen. excõ. ſolet. lib. vj.

SVMMARIVM.

1 *Proceſſum habitum per ſuperiorem non valere, quando papa cauſam ad ſe reuocat.*
2 *Sigillo alieno vti quòd liceat.*
3 *Poſſeſsione ſua neminem priuandum eſſe lite pendente.*
4 *In papa plenitudinem eſſe poteſtatis. & numero. 5.*
6 *Iuriſdictionem ad priorem redire appellatione deſerta.*
7 *In iure virtutem conſiſtere, potius quàm in facto.*
8 *Factum ſequens dari intelligi, per precedens.*
9 *Voluntatis & formæ defectum, actum nullum reddere.*
10 *Accidentis mutationem, non mutare diſpoſitionem ſubiecti.*
11 *Actum quemlibet interpretari debere ſecundum finem ad quem ordinatur.*
12 *Factum minoris, maioris factum impedire vel tollere non poſſe.*
13 *Ius quod alicui in aliqua re competit, ante diuiſionem ipſius non deſinere competere.*
14 *In pluribus poteſtatem habentibus, præualere quæ primò facta eſt.*
15 *Sententiam retardari non poſſe prætextu allegationis competentis & non oppoſitæ.*
16 *In reuocatione attentatorum non quæri an quis poſsideat.*
17 *Ius metiri ex parte actoris.*
18 *Iuſtum & iniuſtum non diuerſificare eſſentiam poſſeſsionis.*
19 *Audientiam palatij, ipſius papæ audientiam propriam eſſe cenſeri.*

¶ CAP. LVI.

1 VT noſtrum. ¶ Caſus. † Poſtquã Papa cauſam ad ſe reuocat non valet proceſſus habitus per ſuperiorem: ſicut nec valeret ſi prius ab eo fuiſſet legitimè appellatũ & primò ponit dictũ, ſecundò rationẽ dicti. ibi, *cum plenſit*. ¶ Expone literam. *ſecundum mandatum*. quo iuſſerat Archiepum. oſtendere, ꝙ cancellariã contulerat idoneæ perſonæ modo canonico & tẽpore cõpetẽti. *ſigillo* cancellariæ dicto. H. cui cancellariã cõtuleras. *irritam & inanem*. i. nihil iuris fuiſſe collatũ ex tali traditiõe nec literæ ab illo ſigillatæ ex prima illius ſummat victorẽ: aliàs autẽ cum traditio conſiſtat in facto ex quo facta eſt, nequit nõ fuiſſe: vt. ff. de capt. l. in bello. § factæ. ſecũdũ Innocẽ. & fa.
2 qd no. in ſimili. in cle. j. de hæreti. *vt præſumeret*. † not. ij. licet vti ſigillo alieno, vt proprio. vt. ff. de cri. falſi. l. eos qui. § ſi. & j. de his quæ ſiũt à pręla. c. quãto. in ſi. nec de proprio de nouo fabricato in alterius præiudiciũ vt. j. de excel. prælato. c. dilecta. ¶ De voluntate tamen eius cuius eſt, hoc expreſſo etiam alieno ſigillo & aliena manu ſubſcribentis vti licet: de quo. ſ. eo. cũ inter vos. ſecundũ Hoſti. *Romanum*. & quemlibet ordinarium, qui hoc poſsit vt. ff. de iudic. l. iudicium. ¶ Primò opponitur ibi, *reuocauimus traditionem ſigilli*. quia traditio eſt factũ. ff. de acquiren. rerum domi. l. traditio. Sed factum non poteſt haberi pro infecto. ff. de cap. l. in bello. §

ſactæ. dic ꝙ Papa non reuocat vt factum habeatur pro in-
fecto, quantũ ad factum. Sed quantũ ad iuris effectum: quia
fiet retraditio illi cui Papa contulit. ¶ Secundò opponitur:
quia lite pendente nihil debet innouari. ſ. vt lite pen. per to
tum. Sed Archiepiſcopus erat in poſſeſsione conferendi, &
ſigilla tradẽdi, igitur non debuit quoad hoc impediri. ¶ So-
lutio ſi Archiepiſcopus litigaſſet cum alio, poſſeſsione ſua
priuatus non fuiſſet niſi voluiſſet vti in præiudicium illius
cui facta eſſet collatio ſed hîc agebat cũ Papa qui reuocaue-
rat ad ſe totum negotium, & volebat vti in pręiudicium il-
lius cui Papa contulerat. j. vt eccle. bene. c. vno. ſecundõ Li-
gnanum poſt Inno. quæ proſequere per ea quæ ſcripſi. j. eo.
c. in. j. q. ¶ Tertiò opponitur in verbo, decernerent. de. c. cõ-
ſtitutis. ſ. eo. vbi dicitur, ꝙ confirmato propter appellatio-
nem poſſeſsio denegari non debet. ¶ Soluit Inno. dicens, ꝙ
ibi erat legitimè confirmatus & appellatio ſine cauſa ab ad-
uerſario interiecta quæ non poterat effectum confirmatio-
nis impedire. Sed hîc clam facta fuerat prouiſio, & ante tra-
ditionem ſigilli negotium ad curiam reuocatum: iuſtè igit
reuocatur attentatum ante reuocationem & lite pendente.
per totum. arg. j. ne eccleſiaſtica beneficia. c. vno. cum enim
ille, cui collata fuit cancellaria, nõ fuiſſet in poſſeſsione of-
ficij ante traditionem ſigilli, iuſtum fuit traditionem poſt-
eà factam pronunciari irritam & inanem. Secus tamen eſſet
ſi iſte. H. ante reuocationem fuiſſet hoc ius adeptus, vel io-
ſtè inſtitutus vel confirmatus. vt in contrario. ¶ Vel etiam
ſi nihil diceretur contra confirmationem, videlicet, ꝙ non
teneret confirmatio: licet diceretur iniuſta: tunc enim ſatis
videretur, ꝙ non deberet effectus confirmationis impedi-
ri. vt prędicto. c. conſtitutis. ſecundum Innocen.

¶ PRIMO quæritur pone, ꝙ alius quàm Papa agit cũ
Archiepiſcopo, ſcilicet ꝙ ad eum collatio, vel confirmatio
cancellariæ non pertinet nunquid nihilominus poteſt Ar-
chiepiſcopus lite pendente cancellariam conferre? Reſpon
det Inno. ꝙ ſatis videtur ſibi ꝙ ſic. cum interim non debeat
priuari poſſeſsione ſua, dummodo Archiepiſcopus eſſet in
poſſeſsione huius iuris: & etiam ſi tunc lis eſſet cum Archi-
epiſcopo conteſtata: ſi videlicet vacabat cancellaria, plus di
cit Inno. ꝙ idem eſſet etiam ſi ageretur cum Archiepiſcopo
vel cancellario, ſuper eo ꝙ non teneret confirmatio ab Ar-
chiepiſcopo illi facta: quia & tunc etiam pendente hac lite,
poſſet Archiepus nouam collationem ei facere & teneret
3 dummodò non fieret cuiquã præiudicium: quia lite † pen-
dente nemo eſt priuandos poſſeſsione ſua. vt dixi. ſ. vt lite
pendente. c. laudabilem. &. j. c. ſignificãte. Sed ſi hoc alij ma-
nifeſtè præiodicaret, non valeret ſicut hîc patet exemplum
vbi fiebat præiudicium illi, pro quo ſcripſerat Papa vel ad
minus iuri ipſius Papæ qui dicebat poteſtatem conferendi
cancellariam ad ſe deuolutam eſſe: vnde in hoc caſu, irritan
dum eſt quicquid in præiudicium ſuum attentatum eſt. ar-
gu. eius quod legitur & nota. ſ. de ſup. ne. præla. c. licet. ¶ Ex
quibus infert Inno. ꝙ non eſt hoc regulare, nec de iure com
muni, ꝙ ex quo Papa incipit de aliquo negotio cognoſcere,
quicquid fit à partibus irritum decernatur. imò quod hîc
mandatum fuit de ſigillo ſpeciale eſt. ¶ Et eſt ratio ſpeciali-
tatu, ſuſpicio quam Papa conceperat contra collationem
ab Archiepo factam: vt in prædi. c. vno. j. vt eccleſiaſtica be
neficia aliás enim bene licuiſſet Archiepo mandare effectui
collationem ſuam: quanuis eſſet ſibi quæſtio mota vt. ſ. eo.
conſtitutis. ¶ Et hoc dicit Inno. plus ſibi placere, quã illud
quod ſcripſi poſt eum. ſ. in oppoſitione. ¶ Vel duas hoc eſſe
ſpeciale, in reuocatione quam Papa facit ex certa ſcientia:
4 quia † in Papa eſt plenitudo poteſtatis. ij. q. vj. decreto. & . ſ.
de vſu pal. c. ad honorem. vt ex quo ad ſe, ex certa ſcientia,
aliquid negotium reuocat, poſteà circa illud præter eius ſci
entiam non poſsit aliquid attentari. vt patet in eo quod le-
gitur & notatur. j. de præben. inter cętera. ¶ Hoſtié autem
dixit, ꝙ imò etiam videtur ꝙ qualitercunque ad ipſum ſit
tranſlatum negotium, obtinet quod proximè dixi. arg. in eo
quod legitur & notatur ſ. eod. ſolicitudinem. § nos igitur. &
ſ. de poſtu. præla. c. bonę. ij. nec nocebat & de elect. dudum.
ij. ¶ Super quo remittit Nouella ad notata ſua. de confir. c.
cum in lite penden. c. j. & . ij. lib. vj. & cle. j. eo. titu. quia loquũ
tur in alijs caſibus vt ſcripſi in decre. ij. de reſti. in inte. & in
tribus capitulis allega.

¶ SECVNDO quæritur ad declarationem præmiſ-
ſorum & glo. vlti. B. & ſuppletionis. ſ. ſuper prędicta glo. vl-
ti. per me datæ. ¶ Et pro expeditione dictorum Hẽrici, qua
liter procedit quod hîc dicitur in fine plus eſſe ꝙ Papa ad ſe
negotium viua voce reuocet, quã ſi ad eum appelletur. Et in
quo conſiſtit illud plus. ¶ Circa quo diſtingue ſecundũ Hẽ
ricũ: quia aut quæris de appellatione friuola, & illa non va-
let nec deuoluit, & tunc nulli dubium. ¶ Plus eſt quando ne
gotium ad ſe reuocat. vt. ſ. eo. c. peruenit. ij. & j. eod. cum ap-
pellationibus friuolis. lib. vj. ¶ Aut quæris de appellatione
legitima, & tunc aut quæris nunquid eſt plus, quantũ ad il-
lud negotium ꝙ propter quod ad ſe reuocat & illud ꝓpter
quod eſt appellatum: aut quantũ ad aliud ſeu alia negocia, ſi
quantũ ad illud, tunc aut agitur de negotio ad illum à quo
fuit appellatum vel reuocatum remittendo, cognoſcendo,
& diffiniendo, & tunc plus eſt ad eũ appellare: quis cauſam
appel. ad eum interpoſitæ non debet remittere ad eũ à quo
appellatum fuerat cognoſcendam & decidendam. vt C. eo.
titu. Leos qui. &. ſ. eo. accepta. ij. q. vj. § vlti. & c. ſi ſpius accu
ſatus. quã ſi negotium ad ſe reuocet: quia poteſt abſq; offen-
ſa ipſum negotium remittere ad eum, à quo reuocauit co-
gnoſcendum & decidendum: quia nihil tam naturale. &c j.
de regu. iur. c. omnis res. & argu. ij. qõ. vij. nos ſi incompeten-
ter. aut agitur de alio, & tunc verum eſt quod hîc dicitur,
quod plus eſt, quando propter negotium ad ſe reuocat, quã
quando ad eum appellatur, ſiue loquamur de deuolutione
5 iuriſditionis: quia ſpeciale † eſt in reuocatione, quam ex cer-
ta ſcientia facit Papa apud quem eſt plenitudo poteſtatis: vt
ex quo aliquod negotium ad ſe reuocat, ex certa ſcientia, ꝙ
contra illud nihil licet alicui attentare vt hîc in fine. & Ar-
chi. xj. q. iij. curę. glo. j. in fine. & tamẽ non hoc eſt ita ſemper
nec ita plenè quando per viam appellationis licet Hoſti. hic
innuit contrarium dicens ꝙ idem videtur qualitercunq; ne
gotium ſit ad ipſum tranſlatum, vt legitur & notatur. ſ. eo.
ſolicitudinem. § nos igitur. de poſtu. pręla. bonæ. ij. § nec no-
cebat. de elec. dudum. ij. ſecundum eum. tamen non eſt verũ
niſi vt ſequitur: quia in caſu reuocationis iuriſditio in totũ
& perpetuò niſi aliud ordinauerit, ad eũ deuoluitur. & non
alterius niſi Papa pronunciet bene appellatum: quo caſu po
teſt & debet de principali, ſicut quilibet alter iudex appella
tionis cognoſcere. vt. j. eo. vt debitus. verſic. alioquin. & eo.
titu. c. Romana. § fi. lib. vj. ¶ Vel niſi omiſſo articulo appella
tionis, de principali cognoſcat: iuxta ea quæ leguntur & no
6 tantur. j. eo. cordi. lib. vj. ¶ Item ſi † appellatio ſit deſerta, re
dit iuriſditio ad priorem iudicem: vt. ſ. e. cum ſit Romana.
§ ſi autem. eo. titu. c. vt ſuper in fi. li. vj. & c. ſicut. in fi. in de.
¶ Item quantũ ad reuocationem attentatorum: quia appel-
latio ſeu prouocatio non ſemper eſt iuſta: nec propter-
7 eá quæ innouata ſunt reuocantur. Nam † in iure conſiſtit
virtus ſua potiùs quã in facto. Sed reuocatio ſeu prouocatio
non ſemper eſt iuſta. & potiùs conſiſtit virtus eius in facto
quã in re. ¶ Vnde & quæ poſt eam attentantur, ſemper de
rigore iuris reuocantur. fi. ſ. de offi. delega. dilectus. ſecundũ
Hoſti. & Ioan. Andræ. hic. ¶ Et idem innuit Hoſti. in ſum-
ma titulo. de peregrinantibus. § & quo priuilegio gaudeant.
ſub. § ergo hæc tria. verſi. & tertium fortius eſt & c. ſi quæris
quantum ad alia negotia, tunc plus eſt, ſi ad eum appelletur
vel prouocetur, quã ſi per eum negotium ad ſe reuocetur.
Nam in primo caſu, iudex à quo eſt appellatum, põt in alijs
negotijs ſeu cauſis recuſari vt ſuſpectus, quod tamen intelli
ge vt le. & no. & ſcripſi. ſ. eo. ad hæc ſi in vna. ¶ In ſecundo
verò caſu iudex à quo negotium reuocatur, nõ poteſt ea de
cauſa recuſari: quia hæc reuocatio procedit ex facto Papæ

non ex culpa ſua. ¶ Secus in appellatione, vt. ff. de minori. l.
præfecti. j. eo. vt debitus. ¶ Item quia hoc non reperio iure
cautum: argu. in his, quæ leguntur, & notantur per Hoſti. &
alios. j. eo. legitimam. lib. vj. vbi enumerantur cauſæ recuſa-
tionis: ergo non eſt ſuperſtitioſis adiouentionibus pręſumé
dum. ij. q. v. conſuluit. & s. de transla. Epi. c. ij. § ſed neq;. ver.
& quod non eſt.

¶ TERTIO quæritur pone Papa ſuæ collationi cer-
tum beneficium reſeruauit, cũ inhibitione & decreto, quo
vacante dedit poteſtatem ordinario collatori ipſum autho
ritate Apoſtolica conſerendi. Demum ordinarius in duo
diuiſit, & illa ſimpliciter contulit duobus clericis, poſtquã
Papa motu proprio, alteri contulit beneficium ſupradictũ.
Quæritur quę collatio pręualeat? & videtur, quòd collatio
Papæ per hanc decretalem. quia non valuit diuiſio obſtan-
te reſeruatiõe per decretalem iſtam: ergo nec ſequentes col-
lationes ſuper diuiſione fundatæ. j. q. j. Paulus. facit quia di-
uiſio collationes reſpiciens reſpicit diuiſionem. ff. de ſpon. l.
oratio. ſicut impediret permutationem de rerum permu. c.
vno. lib. vj. cum ibi notatis: fecit enim diuiſionem iuri ordi-
nario, igitur & collationes vt talia ſint ſubiecta & c. de offi.
deleg. cum ſuper. de fide inſtru. inter dilectos. ¶ Per præce-
8 dens † enim factum datur intelligi ſequens: de præſum. ſcri-
bam. & aliàs videretur ſibi contrarius diuidendo & conferé
do inter voluntatem & poteſtatem differentiam faciendo.
C. ſi quis ſibi vel alij. l. multùm. ¶ Item quia facto receſſit à
poteſtate ſibi commiſſa, non conferendo vni ſed duobus &
9 ſic defectus † voluntatis & formæ actum reddunt nullum.
¶ Item quia mutatio ſtatus rei tollit effectum poteſtatis. ff.
de pigno. actio. l. ſi conuenerit § ſi cauerit. ¶ In contrarium
videtur: quia poteſtas competens alicui circa aliquod ſubie
ctum, per ipſius ſubiecti diuiſionem tollitur nec impeditur
in authen. de admi. § ſi. colla. iij. argu. vt iudices ſine quoquo
10 ſuffragio § illud. Nec enim mutatio † accidentis mutat ſub-
iecti diſpoſitionem. s. de priuile. c. porrò. nec ius antiquæ ec
cleſiæ tollitur per creationem nouæ. ff. de excep. rei iudi. l. ſi
quis cum totum. quaſi per totam legem. & l. ſi quis argentũ.
§ j. ¶ Item quia per factum poſteà ſuperueniens non tollit
ius ſibi antea legitimè acquiſitum. lv. diſt. l. præcepta. ¶ Itẽ
quia quoties ſunt plures inſolidum, poteſtatem circa idem
negotium habentes, locus eſt præuentioni. de foro compe.
propoſuit. ¶ Item quia quando duæ cauſæ circa idem con-
currunt, quarum vna eſt vitioſa, & altera non, neutra alteri
accedit. Sed manente non vitioſa de renun. cum inter. & c.
ex trãſmiſſa. in fine. ¶ Prædictarum rationum proſequutio
nem longiorem require in q̃one diſputata per Ioã. Cal. quæ
incipit dominus Papa collatiunẽ ſuæ & c. vbi reperies præ-
dictas rationes extenſas. per. xij. quarum ſeptem pro prima,
& quinq; pro ſecunda parte. quaſi per duas chartas cum di-
midia valdè diffusè inducuntur vnde extraxi etiam quæ ſe-
quuntur. ¶ Vt huiuſmodi q̃onis veritas habeatur, præſup-
pono ꝙ per dictam reſeruationem & poteſtatẽ datam per
Papam ordinario hoc caſu non impeditur poteſtas ordina-
rij in diuidendo dictum beneficium, ſi tantum ordinarij di
uiſio non teneret vnicum beneficium remanſiſſet: & per cõ
ſequens non tenuiſſet collatio facta de duobus de præben-
dis. maioribus. & c. tuæ. & c. dilectus. & ſic non eſſet dubiũ,
ꝙ collatio Papæ teneret quia nihil eſſet, quod eam impedi-
ret. ꝙ verò dicta præſumptio ſit iuſta, probatur argu. decre.
de reſcri. conſtitutus. & de præ. dilectus. ij. & quia de iure &
poteſtate ordinarij & huiuſmodi diuiſio. xvj. q. j. § ſunt duo
de præ. vacante. de eccle. ædifi. ad audientiam. j. de excel. pręæ
la. ſicut vnire. Et de ſta. re. ne in agro § ad hæc. Sed Papa non
intendit per ſuum factum poteſtati vel iuri alterius deroga
re, niſi inquantũ impediretur illius Papæ effectus. lxxxv. di.
Archi. lxiij. di. quanto. xcix. diſt. ecce. xj. q. j. c. peruenit. ix. q̃.
iij. nunc verò. xxv. q. ij. ſeruatis. & c. quod verò. de aut. & viu.
ex tuarum: & de offi. dele. ſuper eodem de offi. ordi. licet. de
maiu. & obe. cum inferior. vbi Archi. in eius Archiepiſcopa
tu eſt erecta eccleſia cathedralis retinet omnia iura, quæ pri
mò in ipſo Archidiaconatu. niſi ea per quæ impediretur ef
fectus erectionis nouæ cathedræ. Sic etiam vnio facta per
Papam poteſtatem primi prælati non tollit, niſi in eo ꝙ ef-
fectus vnionis impediretur: vt patet de re. do. c. ij. ¶ Ad idẽ
de eccle. ædi. cum dicat. ff. ne quis in loco publico. l. ij. § meri
tò. & § ſi quis à principe. C. de emãci. § ſi annus. cum ſimi. ꝙ
autem effectus reſeruationis & poteſtatis datæ ordinario,
non impediatur per talem diuiſionem patet: quia per ea nõ
eſt affectum beneficium pro aliquo, quòd ſi eſſet, vt in. c. de
conceſ. præben. & c. ſi ſoli. lib. vj. tunc non poſſet poſteà per
ordinarium ſupprimi. vel vniri vel diuidi. Et per ea quæ di-
xi in ſecunda ratione ſecundę partis. ¶ Vnde licet hoc caſu
per reſeruationem ſic factam ſpecialiter decreto beneficio,
crederem ipſum beneficium non poſſe ſupprimi vniri vel
diuidi alteri per ordinarium: quia id videretur fieri in elu-
ſionem contra id q̃ de præ. bonæ. ij. verſic. nec obſtabat de alie.
mu. iudi. cauſa facta. c. j. de re iudi. cum olim. ¶ Et ſic proce-
dunt duæ primæ rationes: tamen diuidi nõ prohibetur: qa
effectus reſeruationis & mandati remanet quem effectum
talis diuiſio non impedit: & ſic nil fit in eluſionem Papæ ſi-
cut etiam poſſet per ipſum ordinarium beneficium ſuppri-
mi non ob. impetratione, per quam non eſſet affectum arg.
de conſti. cum acceſſiſſent. ¶ Et quod no. in cle. de reſcri. li-
teras. in vlti. glo. per quod etiam patet, ꝙ per talem diuiſio
nem non creatur nouum beneficium: & ideò ſicut ante di-
uiſionem ordinarius illud poterat conferre authoritate ſpe
cialiter ſibi à Papa conceſſa, & ſic poſt quia effectus reſerua
tionis in nullo tollitur. ¶ Item confirmatur dicta præſuppo
ſitio quia diuerſę ſunt poteſtates cõferendi & diuidendi vn
de ſublata vna remanet reliqua de vſu pal. ex tuarum de pri
uileg. paſtoralis. ff. de ſerui. vrba. prædi. ſi domus tua. facit de
reſcri. ſuſcoeptum de præben. cum in illis. li. vj ¶ Et per hoc
patet reſponſio ad tertiam & quartam rationem in contra-
11 rium allegat. ¶ Item ꝙ vnuſquiſque actus † debet interpre-
tari ſecundum finem ad quem ordinatur. xxvj. di. de iude. lx
viij. di. quod ad nos. xxiij. q. v. de occidendis. de ordi. cog. c. ij.
de teſti. veniens. de excep. c. j. de accuſati. ſuper his. de diuor.
gaudemus. j. rñ. in fi. ff. de his qui not. infa. l. Locius. ff. cõi di-
uidundo. vt fundus. cum ſimilibus. ¶ Sed reſeruatio & po-
teſtas conferendi reſpiciunt ordinationem beneficij in titu
lum de elec. ſi eo tempore. lib. vj. de præ. c. ij. & c. præſenti. li
bro. vj. cum ſimi. ¶ Diuiſio autem reſpicit proprietatem de
præ. vacante. hæc ſunt valde diuerſa de conſultationibus.
de re. permu. ad quæſtiones. cũ ſi. fa. ff. de acqui. po. niſi alicui
§ nihil. ergo dictæ reſeruatio & poteſtatis conceſſio prædi
ctam diuiſionem nõ impediũt ad hoc. de offi. ordi. dilecta.
& prædicta decre. ſuſcep. cum ſimib. Et per hoc ſoluitur qd
in contrarium allegatur in. v. & . vj. rationibus cõtrarijs. Itẽ
dico, ꝙ ſicut per reſeruationem vel poteſtatem prædictas,
non impeditur poteſtas ordinarij in diuidendo, ita per di-
uiſionem ordinarij, non impeditur effectus reſeruationis:
12 quia minoris factum † maioris impedire vel tollere non po
teſt. xxv. q. ij. § vlti. xxj. diſt. inferior. de ma. & obe. cum infe-
rior. ff. de mino. l. minor autem. & in cle. de ele. ne Romani.
Et facit, quod de illuſione ſuperiori non facienda. s. dixi.
¶ Iſtis ſic ſuppoſitis ad q̃onem ſaluo meliori iudicio, reſpõ-
deo, ꝙ collationes factæ per ordinarium tenent vigore po-
teſtatis ſibi per Papam conceſſæ & non collatio facta per
Papã: quia per diuiſionem non abdicauit ordinariã poteſta
tem ſibi conceſſam per Papam. tamen quia hoc non dixi ar
gu. de ſen. excom. venerabilibus § ſecus. lib. vj. ¶ Tamen: qa
quia diuiſio non eſt actus cõtrarius tali poteſtati imò ſe cõ-
patitur cum illa, vt. s. probatum eſt: ergo per diuiſionem re
nunciat tali poteſtati: ad hoc de renunciatione. lanè. & c. ve
niens. & facit præ. § nihil. de. l. naturaliter. ff. de acqui. poſ. C.
de tempo. appel. ei tamen. & cle. de appel. quandiu. & de ap-
13 pel. ſolicitudinem. cum ſimi. ¶ Tamẽ quia † ius quod alicui
competit circa aliquam rem ante diuiſionem ipſius non de-

finit competere. Sed ibi manet poſt diuiſionem ipſius: vt in
extraua. Ioan. Papæ ſedes Apoſtolica appellatus & iuribus
alijs allega. ī. in ſecunda ratione ſecundæ partis. Per quæ pa
tet, ꝙ diuiſio ſuperueniens non immutat ſtatum rei ad quē
& non ad merum ſe retulit dominus Papa in poteſtate quā
dedit ordinario. ¶ Et ſic non ob. quod dicitur in texta ratio
ne partis contrariæ ad finem. Secus ſi reſpectu certæ qualita
tis Papa dediſſet poteſtatem tunc enim illa qualitate muta
ta, poteſtas eſſet extincta. Et ſic procedit. vij. ratio cōtraria.
¶ Ex his ſic arguo, actus ſimpliciter inuictus ab illo, qui ab
aliquo iure id poteſt, licet alio non poſſit debet cenſeri va-
lidus ad hoc de offi. le. c. j. de offi. or. licet de reſcrip. cum ali-
quibus. de cenſi. nuper. ¶ Et in dubio id quod agitur iuſtè
validum habetur, ex quo cauſa validans cedit: licet ex alia
cauſa, id eſſet inualidum. xij. q. ij. ſi quos. de ſeruis de fide in-
ſtru. inter dilectos. de priuile. in his. de verbo. ſigni. Abbate.
ff. de re. du. quoties. ff. de verbo. obli. quoties. de re iudi. in cō
trahen. cum ſimilibus. optimè facit quod dicitur tenere cō-
miſſionem factam per Epiſcopum comitem de cauſa ſpe-
ctanda ad eum, ratione comitatus. licet nō teneret ratione
Epiſcopalis dignitatis. vt not. D. & P. de fo. cōpe. ꝙ clericus.
ſuper glo. & Guli. in Spe. eo. titu. § ſequitur. ver. ꝙ ſi Epiſco-
pus. & ſic ſimpliciter factum cauſæ ſecundum quam poteſt
valere aſcribebatur, bene facit de præben. in fi. ¶ Facit etiā
quod not. Inno. & alij, de præſcrip. cum ex officij. licet ergo
ordinarius non potuerit conferre iure ordinario: quia talis
poteſtas erat ſublata per reſeruationem vt de ſe patet. tamē
remanſit penes eum poteſtas conceſſa per Papam etiā poſt
diuiſionem vt clarè probaui. ¶ Simpliciter ergo conferen-
do, collatio cenſetur valida eo iure quo poteſtatem habuit.
¶ Verum licet eadem poteſtas conferendi etiam eſſet pe-
nes Papam, non ob. conceſſione quā fecit ordinario de præ
ben. dudum. lib. vj. vt ſaltim facta mētione de poteſtate quā
deberat ordinario, vel non facta mentione conferendo mo
tu, proprio, vt ponitur themate eius collatio non debet di-
ci ſubreptitia de præben. ſi motu proprio. libro. vj. tamen in
14 pluribus † poteſtatem habentibus præualet quæ primò fa-
cta eſt. & ſic collationes ordinarij ex poteſtate quam habe-
bat præualuerunt collationi dñi Papæ de præben. lib. vj. ſi à
ſede. lib. vj ¶ Per prædicta puto ſufficienter reſponſum ad
alle. in contrarium Ioan. Cal.

¶ QVARTO quæritur de vna alia qōne, ad quā facit
etiam iſta decretalis. Pone primus in data obtinuit ſenten-
tiam contra ſecundum in data reum & poſſeſſorem, à qua
ſecundus in data appellauit, & in cauſa appellationis ſecun
dus in data prætendens prætextu cuiuſdam reſeruationis
primum excluſum & de nouo obtinuiſſe mandatum à Pa-
pa ꝙ ſibi in vim illius reſeruationis prouideretur. & in poſ-
ſeſſionē induceretur, non; obſtante lit. penden. ſi non foret
alteri ius quæſitum obtinuit ſententiam pro ſe, & per ſecū-
dum An. qui cognouit de cauſa appellationis ſibi obtinuit
prouideri poſteà primus in data obtinuit vnam cōmiſſio-
nem vni tertio. An. ſuper deſertione appellationis commiſ-
ſæ per ſecundum pendente lite inchoata ſuper dictis deſer-
tione & nullitate primus ſpoliauit ſecundum poſſeſſione
ſua, & obtinuit poſſeſſionem virtute cuiuſdam executoriæ
quam obtinuit ſuper prima ſententia pro ſe lata. ¶ Secūdus
verò in data petit ante omnia ſe reſtitui, vt ſpoliatus & ſpo
liationem vt attentatum, lite pendente, reuocari. ¶ Primus
verò in data petit priùs debere procedi ſuper deſertione ap
pellationis emiſſę à prima ſententia, & ſuper nullitate ſecū-
dæ ſententiæ. ¶ Quæritur ſuper quo primo debet procedi.
¶ Dictum fuit de tempore domini Bernardi de boſqueto,
in cōſilijs rotæ per auditores, ꝙ prima ſentētia lata pro pri-
mo fuit nulla ablata reſeruatione & decreto in ea appoſito
& ſic per conſequens appellationem ab eo interpoſitam nō
poſſe dici deſertam & fruſtra de eius deſertione quæri, ac ſi
hoc ſit verum quia ex quo tamen pars in proceſſu de reſer-
uatione nil oppoſuit in termino in quo debuit, & lata fuit
ſententia, poſteà fuit dictum per quoſdam, ꝙ ſententia te-
nuit nec fuit nulla, in quā in præiudicium eius contra quem
fuit lata, vt et pro quo fuit lata & contra eum contra quem
fuit parit exceptionem rei iudi. non tamen vt virtute ſen-
tentiæ re vera in beneficio et pro quo lata fuit aliquod ius
acquiratur reſeruatio licet impediuerit quoad iuris acquiſi
tionem: & ligauerit manus cuiuſcunq; inferioris, quoad col
la. vel iuri ſacquiſitionem ſeu adiudicationem, non tñ quo-
ad proceſſum iudicialem & ea quæ reſultare poterant ex p-
ceſſu, ſeu quoad proceſſus efficaciam, quando ſententia ex
eo lata parit exceptionem rei iudi. inter partes, inter quas la
ta eſt, ſi non appelletur vel appelletur, & appellatio deſera-
15 tur nam prætextu † tunc alle. tunc competentis & nō oppo
ſitæ non poteſt ſententia retardari. de re iudi. inter monaſte
rium. C. de re iudi. ſub ſpecie. licet reſpectu ſuperioris vel iu
ris acquiſitionem ſeu adiudicationē factæ non tranſeat ſen
tentia in rem iudicatam: iuxta notata per Inno. de reſcri. cō-
ſtitutus. in fi. & vide remiſſionē quas ibi dedi. ¶ Et propræ
miſſis alle. ff. ſa. et. l. cum putarem. Secundam verò ſententiā
quæ ſupponitur lata per iudicem habentem bonam cōmiſ-
ſio. ſuper hoc: licet primus prætendat nullam prætextu fal-
ſitatis cuiuſdam procuratoris cuius nullitatis inquiſitio re
quirit altiorem indaginem. Tamen non obſtante qōne nul-
litatis, ante omnia cognoſcetur de & ſuper ſpoliatione per
ſecundum prætenſa, quia etiam iudicium adipiſcendæ poſ-
ſeſ. expedita nō ob. qōne nullitatis. igitur multò minus im-
pediretur ex hoc iudicium reſtituendæ ar. c. de edi. di. Adri.
toll. l. ij. quia ante omnia ſpoliatus reſtituendus eſt & c. de or.
cog. ſuper ſpoliatione. Bene tamen dictum fuit, quòd ſecun
dus in data non poteſt tanquam ſpoliatus iudicio poſſeſſo-
rio, petere ſe reſtitui: quia propter reſeruationem cui etiam
mittitur nunquam potuit habere veram poſſeſſionem, quę
poſſit peti per iudicium reſtitutorium: nam antequàm ſibi
in virtute reſeruationis & noui mandati per eum impetra-
ti de ſibi prouidendo, ſi non foret alteri ius quæſitum, ipſe
obtinuerat poſſeſſionē ad quā petit ſe reſtitui: quod nō pōt
quia illa poſſeſſio erat affecta per reſeruationem intantum
ꝙ re uera non cenſetur habuiſſe poſſeſ. propter no. Innoc. in
iſta. decretali. vt noſtrum. ¶ Sed tamen bene poterat petere
illam occupationem aduerſarij, tanquàm attentatam reuo-
cari, ante omnia vt lite pen. per totum ſed hoc fuit dubium
an tunc prætextu huius viæ attentatorum eſſet nedum re-
uocanda occupatio primi. imò etiam ipſe ſecundus reducē
dus in ſtatu. & ſibi reſtituenda detentatio quam primus ha
16 bebat. ¶ Et quidam dixerunt, ꝙ ſic quia † in reuocatione at
tentatorum non quæritur an quis poſſideat ſed ſolus ſtatus
primus in quo erat quis antequàm attentaretur: licet in iu-
dicio poſſeſſorio inquiratur, an quis poſſideat. vt not. Inno.
de ma. & obe. dilectus. ¶ Alij dicebant contra, ꝙ ſolū erat
reuocanda occupatio primi, & ſibi auferenda poſſeſſio. ſed
non reſtituenda ſecundo, donec per finalem ſentētiam ob-
tineat ſibi fieri prouiſionem in virtute reſeruationis vel p-
uiſionem in eius virtute per ſecundum An. factam tenuiſſe
declarari, & tunc in virtute illius mandati, in cuius virtute
ſibi prouiſum fuit, tanquā de reſeruato erat in poſſeſſio. in-
ducendus, & non ante. ¶ Nec ob. ſi dicatur ꝙ reducēdus eſt
in ſtatu in quo erat tempore quo fuit attentatum vt no. In-
no. in. d. c. dilecti. quia illud verum, quādo ille ſtatus erat de-
bitus licitus & honeſtus. vel quando de hoc erat dubiū, ſed
tunc ille ſtatus in quo tunc fuerat, erat indebitus illicitus &
minùs canonicus, eo ꝙ illi poſſeſſioni de facto ſeu detenta-
tioni quam ante habebat, obſtabat reſeruatio, & ideò ad il-
lum ſtatum non erit reducēdus ne patere poſſit vitioſus in-
greſſus: de eo. qui mit. in poſ. eum qui. lib. vj ¶ Et ſi dicatur
quid ſibi proderit reuocatio attentati, vbi ipſe non reduca-
tur in ſtatu. dico ꝙ multùm: quia poſſeſſio remanebit vacās
& vacua. in qua eum finaliter obtinere contingat faciliùs
fiet pro eo executio, quàm ſi eſſet per aduerſarium ſuū detē
ta. arg. not. in ſimili per Inno. extra. de teſti. c. veniens ij. & in

iſta opinione erat dñs Bernardus. licet magis cæteri ſe in-
clinarent vt reduceretur in ſtatum in quo erat. ¶ Alij tamé
dicebant, ꝙ poteſt petere ſe reſtitui etiã iudicio poſſeſſorio
quia licet reſeruatio obſtet petenti ſe reſtitui, & eius peſſi-
næ poſſeſsioni vbi ageretur contra Papam ſeu habenté cau
ſam ab eo virtute reſeruationis, non tamen obſtaret peten-
ti ſe reſtitui contra alterum ſpoliantem, qui ſe non defende
ret nec ius habere prætenderet prætextu ſeu virtute reſer-
uationis nec ei mutaretur. argu. ff. de vi, & vi. arma. l. j. § qui
vi à viæ. ff. vti po. l. j. § fi. ¶ Sed illa opinio non approbatur:
quia cum prætextu reſeruationis impediretur poſſeſsionis
acquiſitio in tantũ ꝙ non cenſetur habere aliquã poſſeſsio-
nem nec naturalem, nec ciuilem, igitur nec poteſtaté ſibi cõ
petere iudicium poſſeſſoriũ intentandi. argu. l. j. § deijcitur.
ff. de vi & vi. ar. l. j. & argu. eorum quę ſcripſi. s. poſt Inno. ad
quod facit quid no. ergo de do. & contu. contingit. in fine.
¶ Nec etiam credit habere locum cõdictionem ex canone
redintegrãda. iij. q. j. quia credit, ꝙ illa ſupponat veram poſ-
ſeſsionem præceſsiſſe vel naturalem vel ciuilem. Et eſto, ꝙ
ſufficeret ſola detentatio, adhuc non credit iſtum per eam
poſſe reſtitui: quia detentatio ſua. eſt obſtante reſeruatione
erat vitioſa: quantumcunq; eam ignoraſſet ab initio ꝓpter
decretum ei annexum, quod afficit ignorantia vt. c. ſi eo tẽ-
pore. j. de elec. lib. vj. nec prodeſt ſibi, etiam contra tertium
ſpoliantem, vel inuadẽtẽ quia ille cum poſsidet vincit acto-
17 rem iſtum petentem ſe reſtitui per non ius ſuum: quia † ex.
parte actoris, ius metimur. ar. l. fi. C. de rei ven. ff. ſi pars. hæ-
re. p. l. j. ¶ Et pro hoc bene facit. ff. de teſta. nuli. l. mih. codici.
§ veteranus. & de bo. poſ. ſecundum tabu. l. qui liberis § fin.
¶ Alij verò tenent, ꝙ beneficiũ reſeruatũ poteſt vere poſ-
18 ſideri vel naturaliter vel ciuiliter. licet iniuſtè: quia † iuſtum
& iniuſtum non diuerſificant eſſentiam poſſeſ. ar. l. iij. § ecõ-
trario. in fi. ff. de acqui. poſ. pro primo alle. tex. in. l. j. § ſi vi. ff.
de acqui. poſ. l. iij. § ſciendum. ff. de dona. inter vir. & vxo. qa
ex inutili contractu transfertur poſſeſsio. etiam vbi nõ po-
teſt transferri dominium vt ibi ſed an iſte ſecundus ſi eſſet
reſtitutus, vel nunquã fuiſſet ſpoliatus, qui tenet beneficiũ
reſeruatum in quo nullum ius habebat: poſteà obtineat ſibi
prouideri in virtute reſeruationis ſeu prouiſionis per ſecũ-
dum An. ſibi factis confirmari indigebit noua inductione,
in poſſeſsionem, vel an ſufficiet ſibi, ꝙ remaneat in prima,
quam ante tenebat quæ licet tunc eſſet illicita, nunc fiat li-
cita. ¶ Dicunt quidam ꝙ non indiget noua inductione, ſic
nec emptor qui priùs rem quam emit tenebat, non indiget
noua traditione. ff. de rei ven. qd mulier. ¶ Alij verò dicunt,
ꝙ indiget noua inductione. arg. de inſti. c. ex frequẽtibus. ſe-
cundum prædictum Bernardum. ¶ Sed prædicta qõ ad ma
teriã attentatorum, non tenemus nec etiam quoad materiã
poſſeſſorij reſtitutorij. vel cõdictionis. c. redintegrãda. præ-
terquam in caſu, in quo per reſeruationem ſpecialem vel ge
neralem, certam & determinatam certi beneficij & proui-
ſionem inde ſequutam manifeſtè appareret de non iure ſpo
liati petẽtis reſtitutionẽ, & de iure ipſius poſſeſſoris. ¶ Ad-
uerte etiam: quia quidam dominus dicebat hîc menti tené-
dum, videlicet in. iiij. caſibus locum eſſe reuocationi atten-
tatorum, in modum attentati. primò propter litis penden-
tiam: vt in cle. ij. vt lite pen ¶ Secundò cum per appellatio-
nem aut per alium modum negotium deuolutum eſt ad ſu-
periorem: de offi. le. c. licet. ¶ Tertiò cum Papa cauſam ad ſe
ſpecialiter aduocãdo, ſibi cognitionem aſſumit. vt hic. & s.
lite pen. c. iij. ¶ Quartò dicitur per ſe ipſum Papa incipit de
negotio cognoſcere, vt hic. ¶ Sed obſtat huic quod ſcripſi.
s. eo. c. in. j. q. ver. ex quibus infert Inno. ¶ Dicit tamen idem
ſe credere cum Papa in ſuo palatio cauſam audiendam com
19 mittit: quia † audientia palatij ipſius Papæ audientia pro-
pria eſſe cenſetur. cum vix hodie aliam audiẽtiam exerceat.
¶ Sed ob. huic prædicta cle. ij. per quã alia, ibi poſita requi-
runtur. ¶ Dicit tamen, ꝙ ex commiſsione cancellariæ factę
alteri delegato aut in palatio ſine ſcientia vel ſpeciali man-
dato Papæ non ſequeretur ille effectus. ¶ Sed nõ video hãc
differentiam: quia vtrobiq; eſt locus prædictæ cle. niſi Papa
ex certa ſcientia ſpecialiter cauſam aduocaret. ¶ Et de ma-
teria remittit Collectarius ad collecta ſua. s. eo. conſtitutis.
nec aliud ponit.

SVMMARIVM.

1 In termino appellationis proſequẽdæ ſtatuto ab homine, ſi altera par,
non veniat, eo tacito literas impetrando, litera non valent.
2 In reſcripto appellationis, neceſſe non eſſe nomen iudicis a quo eſt ap-
pellatum exprimere.
3 Aſsignationem factam per iudicem, non habere vim delationis.
4 Iudicem non decurrere, partibus tacentibus vel inuitis.
5 Terminum hominis virtuoſum eſſe, quia moderatur legem.
6 Aſsignationem termini interdum neceſſariam non eſſe.
7 Literas impetratas eſſe communes, impetranti & aduerſario.
8 Termini præfixio, an arctet appellantem, ad mittendum ſufficientem,
procuratorem.

¶ CAP. LVII.

1 OBlatæ nobis. ¶ Caſus. Si † terminũ
appellationis, proſequẽ-
dæ ſtatutum ab homine, altera pars venit
eo tacito literas impetrando, literæ non va-
lent. Sed terminũ iuris appellatus præuenire
poteſt dummodo nimium non præcurrat: & eſt communis
diuiſio ſecunda ibi, licet igitur. quæ diſtinguit & ſecundum
membrum diſtinctionis proſequitur ibi, *ſi vero*. iij. inſtruit
iudicẽ. iiij. concludit ad cauſam propoſitũ ibi, *ex his*. ¶ Ex-
2 pone literam, *quidam iudices*. nota pro oppoſitione ꝙ no † ſit
neceſſe in reſcripto appellationis, nomen iudicis à quo eſt
appellatum exprimere. ¶ De hoc in Spe. de appel. § de offic.
ver. antepenul. *procurator*. appellare tenebatur, ſed non proſe
qui quod dic vt. s. de procu. non iniuſte. *ſine termino*. per ap-
3 pellantem ſtatuto de alio dicetur. j. eo. *aſsignatus*. no. ꝙ † aſsi-
gnatio facta per iudicem, nõ habet vim delationis, cum iſta
ponantur hîc, vt diuerſa. de his. j. e. cum appellationibus. li.
vj. quid ſi notarius ꝙ iudex benignè recepit appellationem
vide in Spe. de appel. § nunc dicamus. in fi. ¶ Et dicit, ꝙ non
videtur detuliſſe. ¶ Tamen dicit ibi, ꝙ cle. placet contrariũ.
ſit ergo cautus in reſpondendo, & ſtatuendo terminum le-
galem. *obſeruatione*. & tamen per illas literas poterit infirma-
ri vt dicitur. j. *literas*. impetrauit, ꝙ eſt. j. facta mentione de
appellatione. vt in vlt. glo. *alias pars*. appallans. ſ. *poſteriores*. im
petrati ab appellantem, *vel vos*. priores impetrati ab appel-
lato. *& infra*. forte ad hæc quęrebatur, quid iuris ſi terminus
legis fuiſſet moderatus per hominem & an potuerint mo-
derari ad quæ reſpondet ſecundũ Hoſti. *à ſententia*. hoc etiã
poſſet argui, quod arguebatur. s. e. ex ratione. *præſentando*. añ
hunc tex. ita ꝙ reſpiciat verbum indulgeatur. Sed illa nõ eſt
mens literæ: & dic vt ibi à prouocante ab appellato. nota
Hoſti. de hoc in Spe. de appel. § qualiter. circa finem. *ſi eo*. ſcili
cet termino ſtatuto ab homine, *tacita veritate*. ¶ Eſt ergo ex-
preſſum ſecundum Hoſti. ꝙ de termino appellanti ab homi
ne ſtatuto, neceſſe habet impetrans facere mẽtionem: ergo
& de appel. vt in vlti. glo. *firmitatem*. oppoſita exceptione, qd
dic vt not. de reſcri. ad audiẽtiam. ij. *non præcurrat*. dici poteſt
hoc arbitriũ de offi. dele. de cauſis. Alij ꝙ vltimo menſe hoc
poterit. ij. q. vj. appellatione. Alij ꝙ poſt impetrare poterit.
Sed tunc ſolũ agitur cum menſis ſupereſt, ꝙ de hoc hic not.
Inno. & Hoſti. vide in Spe. de appel. § nunc Vin. ver. licet au
tem. ¶ Primum placet & veniet in arbitratu, conditio per-
ſonarum, qualitas cauſæ, & loci diſtantia. s. e. cum ſit Ro. de
elec. cupientes in princi. lib. vj. nec video præiudicium, cum
non interſit appellãtis, imò regratiari deberet per quẽ obti
nere poterit ſententiam infirmari. vt hic in fi. *impetrare*. poſ
ſet etiam proſequi coram ipſo iudice appellationis, nõ im-

petrando cum neceſſe tūc erit aduerſarium citari. Et dic vt
plenè dixi. ſ. eo. ſæpe. ſuper gloſ. vt ſi lis, *ſic obtenta* ne diuidaſ
continentia cauſæ de ſequeſtra. poſſeſsion. c. j. *recuſaret.* vel
niſi impetraſſet, *ſecundas.* quæ de primis expreſſam facerent
mentionem. ſ. de reſcrip. cæterū. j. ti. j. bonæ. *proſequi.* ¶ An
idem poſsit coram iudice appellantis coram quo illum cita
ri fecit, & poſteà ſuperſedet vide quod dixi. ſ. eo. ex ratione.
grauamen. i. periculum vel damnum rei priuatæ de re publi-
ca dicetur. j. ver. proxi. *ſuperior.* ad quem eſt appellatum. vt j.
dicit *periculum.* reipublicæ vt. j. *excommunicant.* ac ſi. di. cum
agitur de re priuata, prorogent partes quantū volunt. Nec
4 † ibi iudex occurrit partibus tacentibus vel inuitis. ſecus
de re publica litigatur vt de prouiſione eccleſiarum, vel de
ſalute animæ. ¶ Ad idē. ſ. de ele. cum nobis olim. *alicnum ele*
ct. ¶ Et idem ſi agatur de matrimonio carnali, ſecūdū Goſ.
Hoſti. & AEgi. alle. j. vt lite non conte. quoniam idem dicit
ipſe Goſ. in alijs quæ celeritatem deſiderant. ff. de dam. infe.
l. j. & ij. *Et etiam ad annum.* dicit Hoſti. q̧ ſatis æquū eſſet ſta-
tuere, q̧ ſi non terminaretur intra annū talis cauſa & prin-
cipaliter mota, ex tunc ſuperior prouideret: niſi iuſta cauſa
ſubeſſet. j. de iure pa. cum te. & c. cum propter & de hoc. eo.
ti quoniam nam ſi expectatus per inēſes ſex, remouetur ab
obtento, niſi habeat iuſtum impedimentum, de cle. nō reſi.
ex tuæ. fortaſis impediri poteſt promouendus. quia turpilis
&c. ſ. de iureiur. quēadmodū. ¶ Tu dic, q̧ hoc eſſet ſumma
iniquitas, & in decre. ex tuę. eſt dare culpam non reſidentis.
¶ Ad alia iura eñde, vt dixi de offi. ordi. cum vos. in princi.
ſeruitium autem beneficij impleri poterit per vicarium tē
poralem, vt ibi &. ſ. eo. peruenit. ij. cum concor. poteſt con-
cor. cle. eo. ti. quandiu. imò debet bene corrigi: quia hoc im
portat neceſsitatem: aliâs quod permittitur non præcipiſ.
ff. non quicquid. ff. de offi. præſi. l. ſæpe. & l. generaliter, *mode*
rari. hodie tene, quod habes de elec. c. j. & c. cupientes. & c. ſi
poſtquā. lib. vj. *ac gregi.* ſumptum eſt hoc verbum de can. lxv.
di. in fi. *deſit cura.* no. pro eo quod no. de elec. auaritiæ. lib. vj.
in glo. & tunc in fi. c. hîc enim patet, q̧ is à cuius cōfirmatio
ne appellatum eſt, interim non habet curā, vel *infirmandam.*
ergo iudex impetrans ab appellato non ſemper confirmaſ
imò infirmat ſi inueniat infirmandam: & econuerſo iudex
appellantis, quandoque confirmat. j. c. ij. ſecundum Innoc.
Et vide. ſ. de offi. dele. cum contingat. in glo. quia melius. cie
ca finem. & de reſti. ſpo. ex conquæſtione. in glo. mag. ver. ſi
quis. ¶ Supple glo. *in glo. ij. in fine.* ſed illud non eſt prorogare
ſed parcitur ei, qui impeditur, imò proſequitur intra tēpus
legitimum. in gl. *pars appellata.* ibi, *præuenire.* poteſt eſſe ratio
5 diuerſitatis ſecundum Goſ. quia cōmuniter terminus † ho-
minis virtuoſus eſt quia moderatur legem. ſ. eo. cum ſit. nec
poteſt prorogari vt hîc, vel quia homo magis eſt dedignan
tis naturæ quā lex. ff. de arbi. ſi cum dies § fi. & l. celſus. veri⁹
eſt, q̧ quia terminus iuris datur ad finiendam cauſam: vt in
glo. ſeq. & neceſſe eſt fateri illum præuenire poſſe. Sed termi
nus hominis datur ad inchoandam meritò igitur non præ-
uenitur. *& ibi, terminata.* vt in cle. eo. ti. ſicut appellationē in
glo. *& ſic nemo.* ibi *captione.* vel iura ſubueniunt vigilantibus.
ff. de his quę in frau. cre. pupillus in fi. de hoc. ſ. ti. j. cū olim.
in glo. vlti. ibi in fi. hoc teneas licet Innocē. videatur hic in-
nuere contrarium remittens ad nota. de offi. dele. ex literis.
Et ibi vide: quia ibi inuenies dictum Hoſti. ¶ Et vide quod
ſ. dixi in glo. eſt argo ¶ Et ipſe Inno. tenet dictum. G. de ma
io. & obe. dilecti. in glo. ſed quid prodeſt. prope finem. verſi.
nec valet. & j. de his quæ fiunt à maiori parte capitu. c. j. vbi
vide. ſuper ver. obiectum. Et vide quod dixi de reſcrip. c. ij.
in glo. nec proceſſus. ¶ No. primò ibi, nec delatum aſsigna-
6 tionem † termini non eſſe neceſſariam: ſecundum Collecta
rium remittentem ad notata Archi. j. eo. cum appellationi
bus. lib. vj. in princi. & ij. q. vj. appellatore. Et ad notata Ioā.
An. in cle. j. j. eo. ¶ Secūdò nota in verbo periculum. caſum
ſpecialem, in quo nedum per iudicem à quo, vel per appel-
lantem poteſt præfigi terminus hominis, imò & per appel-
latum, & per iudicem ad quem poteſt reſtringi terminus iu
ris: de quo. ſ. eo. c. cum ſit. & per Car. j. eo. cordi. in glo. vnde
hîc. vbi videtur ſentire cōtrarium. & in prædi. c. cupientes.
ſuper verbo, deuoluit. vbi notat, q̧ iudex appellationis ſta-
tim poteſt citare partes, cum appellatio eſt legitima ſecūdū
7 Collecta. ¶ Tertiò no. literas † impetratas eſſe communes
impetranti & aduerſario ſecundum Colle. de quo latis ſcri-
pſi. de reſti. ſpo. ex conquæſtione. ¶ Not. tamen Colle. q̧ idē
iudex debet impetrari ſuper confirmatione vel infirmatio-
ne, ſecundum Cardi. de reſcri. ſuper rubri. li. vj. ¶ Quod au-
tem dicitur hîc iudicem à quo poſſe præfigere terminū ap-
pellāti, intellige ad iter arripiendum vel ſe repræſentādum:
vt. ſ. eo. perſonas. & c. cum ſit. ſecundum Lignanum. item
quod hîc dicitur, terminū iure datum fine miniſterio homi
nis poſſe abbreuiari. ¶ Facit pro priore quorūdam moder
norum, opinio de qua remittit Lignanus ad notata ſua, de
dil. præterea & de exce. paſtoralis. de qua tetigi. ſ. eo. c. cū ſit.
¶ P R I M O quæritur nunquid iudex à quo, qui appel-
lationē detulit, poſsit re integra dilationē reuocare? ¶ Hic
ſunt opiniones ſed tene opi. quæ habet, q̧ nō poteſt. quam
Nouella ſequitur in prædi. c. cum appellationibus. ſuper ver
bo, abdicauit.
¶ S E C V N D O quæritur vtrum iudex à quo, qui ap
pellationi detulit, poſsit poſt dilationem præfigere terminū
appellanti Nouella mouet iſtud in prædicto. c. cum appella-
tionibus. & dicit q̧ ſatis videtur tenendum q̧ ſic ſuper quo
notata hîc per Collec. hîc diffusè hoc tractantē: ibi dicam.
¶ T E R T I O quæritur quid iuris, quando duo ſunt iu
dices, & vnus ſolus detulit, nunquid tunc locus ſit prædictę
decre. cum appellationibus § j. Colle. hic tractat ſed Nouel-
la in prædi. c. cum appellationibus. iſtam q̄onem prolixè diſ
putat argumenta pro & contra ponendo & per diſtinctio-
nem ſoluendo. & ibi dicam: quia meliùs ibi cedet.
8 ¶ Q V A R T O quæritur nunquid præfixio † termini
arctat appellantem ad mittendum ſufficientem procurato-
rem? ¶ Spe. eo. ti. § qualiter. ver. & nota. dicit q̧ non. Sed ſuſ-
ficit mittere ad impetrandum: quia impetrare eſt proſequi
& nuncium exercitij appellationis vt hîc. & j. eod. Nicolao.
ſed ad hoc bene arctat ad quod aliâs arctatus non eſſet ſecū
dum eum. argu. de offic. dele. ſi à ſubdelegato. lib. vj. dicam. j.
eo. Nicolao. ¶ Sed nunquid iudice appellationis friuolè de-
ferēte, cauſa remaneat in curia. ¶ Refert Collectarius, curia
les tenere q̧ ſic. argu. prædicti. c. cum appellationibus. in ver
bo, transfuſa. & quod notat Archi. in. c. cordi. ſuper verbo,
delatum. vbi notat q̧ delatio à diffinitiua nihil operatur. ij.
quæſtione ſexta. appellatore.
¶ Q V I N T O quæritur in verbo ſummitatē, nunquid
exceptione opus ſit? Collec. q̧ non: quia ſurreptitiæ ſunt. ſ.
eo. ſæpe. per not. Inno. de reſcrip. cæterum. Sed per illa nota-
ta & per ea quæ ibi ſcripſi te vel ignorantiam &c. quia tunc
procederetur ſecundum formam iuris de reſcrip. ſuper lite
ris. cum ibi notatis per Innocen.
¶ S E X T O quæritur ibi, *nimium.* qualiter hoc intelli-
gitur vide quod ſcripſi in textu ſuper verbo, *non præcurrat.*
dicit Collectarius appellatum nimium præcurrere. cum ap
pellans ſtatim q̧ potuit, iter ad ſedem Apoſtolicam arri-
puit: & tamen appellatus præcurrit. Secus vbi appellans
non ſtatim vadit cum poteſt vt. j. titulo proximo bonę ap-
pellans tamen ſecundum omnes, terminum iure poteſt
præuenire. Quantuncunque verò appellans feciſſet citari
appellatum, ad procedendum in cauſa appellationis, ap-
pellatus non expectato fine termini, poteſt petere, quòd
ſententia confirmetur. ſecundum Innocen. ſupra eodem ex
ratione. Quod intelligit Collectarius. etiam ſi appellans in
proſequutione ſe redderet diligentem: nec appellatus ideo
repelleretur prætextu excommunicationis: ſecundum Ar-
chidiaconum. de exceptionibus. pia. circa principium.
¶ S E P T I M O quæritur ibi, *in mittitur.* nunquid eſt
neceſſa, quòd de appellatione faciant mentionem Collect.
refert Hoſti.

rt fert Hoſti. & Ber. hîc in. c. ij. ſ. de reſcri. tenere ꝙ non. cum enim habeat appellatioœm impugnare, ex quo non eſt terminus præfixus, dummodo nimiùm non præcurrat de appellatione, neceſſe habet facere mentionem: ſecundum Cardi. ſuper rubrica de reſcri. in principio. ij. colũ. & Archi. j. e. concertationi. licet ſecus de appellato ſicut oportet mentionem facere de termini præfixione. argu. ſ. eo. Specul. in fi. & j. titu. j. bonæ. Et quod hîc dicitur appellatum, poſſe præuenire appellantem, dummodo oimiùm non præcurrat, intelligunt omnes, & no. in Specu. §. qualiter verſi. illud videlicet virtute literarum impetratarum, & quoad actum agendi. i. ꝙ agere non poſsit ita cito. quia impetratio bene valet. arg. prædi. c. bonæ. Saluo ꝙ Cardinalis contradicit ſuper prædicta rubrica. quod ſatis probari videtur. ij. q. vj. auditore. ſecũdum Collectarium.

¶ OCTAVO quæritur vtrum ſi ſit delatum appellationi, & præfixus terminus ad proſequendum, & forſan appellatio approbata à parte appellata, & ſic cauſa debeat tractari in curia: iuxta. c. oblatę. & c. cordi. de appel. pars tñ appellãtis vel aliâs tacito de delatione & termini præfixiõe impetret iudices ad partes valeat impetratio ipſo iure, vt ſic proceſſus per tales iudices habitus ſuper appellatione, ſi nõ excipiatur à parte valeat non obſtante literarum ſurreptione & videtur ꝙ ſic: quia licet literæ iuxta. c. oblatæ. & præſertim ſint ſurreptitiæ: & ſi exciperetur de ſurreptione, carere debent viribus. iuxta. c. oblatæ. & præſertim ſi præuentus fuit terminus in impetrando iuxta. c. ſæpe. in fine. tamen ex quo pars aduerſa non excepit proceſſus debet valere: argu. not. de reſcrip. ad audientiam. & per Inno. eo. titu. c. dilectus vbi determinatur, ꝙ proceſſus habitus per literas ſurreptitias cum non excipitur de ſurreptione, tenet. Et ſic quidam intelligunt iura illa. c. oblatæ. & c. ſæpe. in fine. tamen contra fuit deciſum: quia ex quo cauſa ſemel eſt deuoluta ad curiã, vt ſit ibi tractanda, non poteſt extrahi: niſi de certa ſcientia Papæ bene facit decreta. prouida. de elec.

SVMMARIVM.

1 *Parte altera contumaciter abſente, iudicem appellationis diffinire etiã negotium principale, ſi poſt litem conteſtatam fuerit appellatum.*
2 *Diffinitiuam regulariter non ferri contra contumacem.*
3 *Fatuum eſſe qui proſequitur appellationem, ex quo pro ipſo lata fuit ſententia.*
4 *Citatio an neceſſaria ſit in cauſa appellationis.*
5 *Præfixionem termini, haberi loco peremptorij.*
6 *In cauſa appellationis an procedi poſsit lite non conteſtata, ad diffinitiuam ſententiam proferendam. & nume. 8. & 9.*
7 *Appellationem nõ eſſe, niſi prouocationem quãdam ſeu citationem ad cauſam.*
10 *Libellus an neceſſarius ſit, in cauſa appellationis.*
11 *Curiam conſueſcere non dare remiſsionem, niſi cum agendo vel excipiendo tangitur negotium principale.*

¶ CAP. LVIII.

8 PErtuas. ¶ Caſus. Altera part † contumaciter abſente, iudex appellationis diffinit etiam negotium principale: ſi poſt lite conte. fuerit appellatum & communis diuiſio ibi, *nos igitur.* ¶ Expone literam. *publicatas.* ex quolibet iſtorum poteſt argui lite conte. cum iſta non fiant regulariter lite non cõte. ſ. vt lite non cõte. quoniam. & per totum ſecundum Hoſti. ſuper hoc. j. ſuper cauſa appellationis. & per conſequens ſuper principali ſi ante diffinitiuam legitimè fuerit appellatum. *altera.* appellans vel appellata. *noluerit.* ſapit contumaciam, & per conſequens citationem calculo. ſ. de cauſa poſ. paſtoralis. *negotio.* de principali loquitur primus à quo appellatum eſt. *primus.* à quo appellatum eſt. *conteſtata.* quid notet hîc Go. de con. litis. in cauſa appellationis dixi. j. de teſta. Raynaldus. verſi. ſuper. j. glo. *potuerunt.* i. debebunt ſic. ſ. c. proxi. ad finem. Hoſt. *delegati.* ad cauſam appellationis. *per contumaciam.* & non aliter quia in nulla culpa eſt abſens, cum neſciat hunc iudicem impetratum. ¶ Secus eſſet ſi præfixo termino ab homine ageretur coram iudice, ad quem eſt appellatum: eo caſu quo termin⁹ ille habetur pro peremptorio quod dic vt. ſ. eod. ſæpe. ¶ Et eſt ratio diuerſitatis: quia iudex appellationis, certus eſt vtriq; parti ſed delegatus ſæpius eſt incertus ſecundum Innocen. & Abbatem qui Innocen. arguit contrarium de decre. ſuper literis. in fi. de reſcri. *nunc cauſa.* licet enim de his liqueat meliùs partibus præſentibus. ſ. de reſti. in integ. tum ex literis. liqoet tamẽ interdum parte abſente de hoc in decre. prout alle. glo. *diffinire.* & hoc eſt priuilegium iudicis ap-
2 pellationis. cum † regulariter etiam contra contumacem nõ feratur diffinitiua. ſ. vt lite non cõte. quoniã frequẽter. j. rñſo ¶ In cauſa tamen appellationis, procedi poteſt etiam ſi ſuper ea coram iudice ad quem appellatum eſt vel eius dele. non fuerit lis conte. & ſic intelligitur hîc. & C. de temp. ap. l. ſi. §. illud. citatio tamen ſemper eſt neceſſaria. ſ. eo. ſæpe. ſecũdum Innocen. quod dic vt ibi in. j. glo. diſtinguit aut reus eſt contumax, aut actor. Aut eſt lis conte. aut non. aut liquet de cauſa aut non ſecundò quærit & dupliciter ſoluit. ¶ Supple glo. in glo. j. ibi iudici *ſi iudici.* cauſæ principalis, vel appellationis, quando ſcilicet expedito articulo appellationis ingreditur principale. quod dic vt dixi. ſ. eo. ſæpe. ſuper glo. vt ſi lis. & ibi. *ſed pone.* dicit Abb. ꝙ inutilis eſt hæc quæſtio: qa
3 † fatuus eſt, qui proſequitur appellationem ex quo pro ipſo lata fuit ſentẽtia: niſi cum pro modica cauſa eſt appellatum vt quia ſumma negotij principalis excedit quantitas expenſarum: quicquid dicat Abbas ſæpe appellati proſequuntur appellationes & libenter vident finem litium ſuper confirmatione ſententiarum ne diu ſtent in pendulo. ſ. c. proximo & ibi, *non probaſſet.* pone exemplum. ſ. tit. proximo cum Bertholdus. de reſtitu. ſpoli. cum ad ſedem. & ibi. *eſt præſens.* fatuè facit appellatus qui in hoc caſu proſequitur. & ibi caſſanda ſit ſententia niſi priùs pleniùs probare velit: quia tũc probationes recipient. ſ. de teſti. fraternitatis. de fide inſtrumentorum cum Ioannes ſecundum Hoſtien.

4 ¶ PRIMO quæritur vtrum † in cauſa appellationis neceſſaria ſit citatio. ¶ Circa quod diſtinguit Henri. aut quæris de appellatiõe extraiudiciali, aut de iudiciali, ſi de extraiudiciali, tunc aut citatio facta eſt à iure. aut non, ſi ſit tunc non eſt citatio per iudicem facienda, vt. j. de elect. c. j. & c. cupientes. libro. vj. ſi non tunc eſt citatio per iudicem faciẽda, de elec. iuxta ea quæ leguntur & not. ſpecialiter per Hoſtien. ſ. eo. bonæ. ¶ Et ita potes intelligere glo. Innoc. hîc. Si quæras de appellatione iudiciali, tunc aut eſt recepta à iudice, & approbata à parte, & terminus per ipſum iudicem vel partem appellantem præfixus ad appellationem proſequendam, aut non ſi ſic tunc aut iudex appellationis vult in propria perſona cognoſcere: & tunc non tenetur citare, niſi
5 voluerint: quia termini præfixio † habetur loco peremptorij vt. ſ. eo. c. ſæpe. & c. contingit. Et ita poteſt intelligi gloſ. Ber. ibi quæ incipit illud no. Et ita etiam debet intelligi glo. j. Innocen. hîc. ¶ Aut non vult in propria perſona cognoſcere, ſed vult alij committere, & tunc commiſſarius ſeu delegatus habebit citare. Sic poteſt intelligi iſtud capitulum ſi non eſt appellatio recepta à iudice, nec approbata à parte: nec terminus præfixus per iudicem vel per partẽ, ad appellationem proſequendam, tũc habebit neceſſe citare ita etiã poſſes intelligere gloſſam Innocen. hîc.

6 ¶ SECVNDO quæritur vtrum † in cauſa appellationis, poſsit procedi lite non conte. ad diffinitiuam ſententiam proferendam. ¶ Circa quod Henricus ſic diſtinguit: quia aut quæris de cauſa appellationis interpoſitæ in negotijs ſeu cauſis, in quibus poteſt procedi, lite non cõte. ad diffinitiuam ſententiam proferendam, de quibus legi. & nota. extra de iudi. c. diſpendium ſam. & de verbo. ſigni. c. ſæpe. con-

tingit.in cle.& in tali poteſt procedi lite non conte.in cauſa appellationis ſicut & in cauſa principali, ad diffinitiuam vt ibi legi.& nota.&.ſ.vt lite non conte.c.quoniam frequẽter.§.porrò.cum ſequentibus.§.vſq; ad.§.ſinne & alij. & hoc tenent Inno.& Hoſti.& Ioan.An.Aut quęris de cauſa appellationis interpoſitæ in & ſuper alijs negotijs ſeu cauſis, in quibus non poteſt procedi lite non conteſt.ad diffinitiuam ſententiam proferendam.& tunc refert aut quæris de cauſa appellationis extraiudicialis, & in illa non poteſt procedi

7 ad diffinitiuam,lite non conte.quia appellatio non † eſt niſi quædam prouocatio ſeu citatio ad cauſam, & quædam proteſtatio.vt.ſ.eo.cum ſit Romana.& .C. de filiofamalias. l.j.&.ij.lib.x.& notat Cardi.j.eo.cordi.in glo.nota appellatum.circa medium & ita loquitur.ſ.eo.bonæ.§.procurat nr. vbi Hoſtien.dicit,ſuper verbo propoſuit procurator.q vbi fuit lis conte.ex parte procuratoris.Archidia. ¶ Aut quæris de cauſa appellationis iudicialis, & tunc aut quæris de cauſa ipſius appellationis,& tunc aut quæris vtrum procedi poſsit lite non conteſta.vtraq; parte præſente, aut altera per contumaciam abſente.ſi vtraq; parte præſente, tunc vide quod notat.G.de iura.calum.c.in appellationibus. in gl. j.verſi.& ex eo.&c.vſq; in finem.libro.vj.dicens, q videtur per illud.c.q ſit litis conteſt.facienda: quia iuramentum de calumnia præſtatur demũ,lite &c. ¶ Ad hoc bene facit.C. ne liceat in vna.eademq; cauſa.l.j.j.de teſta.Raynaldus.verſi à cuius &c.vbi Hoſti.dicit hnc eſſe tenendum quicquid ab alijs ſit notatum.Nec ob. q cauſa appellationis eſt eadẽ cum prima.C.de appel.l.eos:quia illud verũ eſt, quoad partes, ſecus quoad iudices quarum mutatione eſt iudicium mutatum.ff. iudi.ſolui.cum apud.C.de iudi.properandum. §.ſinautem triennij.& vtraq; parte præſente, ſeruandus eſt ordo iuris vt.ſ.de reſtitu.in integrũ.c.ex literis.in ſi.ergo lis eſt conte.vt.ſ.vt lite non conte.c.j.&.ij.ſecundum Hoſtien. ibi,cum quo concordat ibi,Ber.in glo.& ita videtur. ¶ Innocen.verò & Vin.dicunt,q hoc non eſt neceſſe,nec etiam dare libellum in cauſa appellationis.& hoc no.ſ.de offi.delega.cum contingat in gloſ.tanquam in ſi. ¶ Finaliter dicit Archidia. q ad conſonantiam iſtarum opinionum, poteſt diſtingui.¶ Aut appellatur ab interlocutoria, aut à diffinitiua.¶ Primo caſu,non datur libellus,ſecundo ſic. Et ſic mãdauit dominus Clemens Papa.iiij.auditoribus ſacri palatij, debere obſeruari.Et ſic etiam no.in Specu.titu. de libellorũ conceptione.§. nunc dicendum eſt.in fine ibi & ſecundum hoc & ſic Archi. videtur innuere, q in appellatione ab interlocutoria non ſit facienda litis conteſta.¶ Cuius contrarium credo verum,cum Henrico,ex quo ambæ partes ſunt præſentes, imò q ſit lis conteſtanda ſicut & in cauſa appellationis à diffinitiua.arg.C.ne liceat in vna,eademq; cauſa.l. j.&.ij.qũ.vj.ſi quis in quacunq;.vbi Ioan.in glo.fina.hoc tenet generaliter non diſtinguendo inter appel. à diffinitiua, & appel.ab interlocu.licet Archi.ibi remittat ad diſtinctionem Spe.prędictam.¶ Et pro hoc facit optimè capitulũ all. in appellationibus ibi,quanquàm in principali iuratum fuerit.q.d.multò magis,ſi non fuerit ergo in litis conte. per ra-

8 tionem prædictam ipſius.G.ſi † altera parte abſente per cõtumaciam,tunc dic,q in tali caſu,poteſt procedi ad diffinitiuam lite non conte.Et in hoc eſt priuilegium cauſæ appellationis,ſecundum Inno.hic in glo.finali. ¶ Quod intelligo verum,ſiue ſit appellatio interpoſita à diffinitiua. Et eſt ratio,quia in illa lis eſt conte.in principali vt hîc.&.C.de tempo.appel.l.vlti.§.illud quæ cauſa appellationis eſt quoad partes,eadem cum cauſa principali,vt eſt dictum, quod dic vt legitur & notatur.ff.iudi.ſol.l.cum apud.C.de procu.ita demum &.l.inuitus.ſiue ſit appellatio interpoſita ab interloc. vel grauamine,& hoc ſiue ſit lis conteſta. in principali, vt hîc ſiue non:vt.ſ.de renuncia.c.veniens.in ſi.vbi lis nõ fuit conte.in principali negotio, ſed ſolùm ſuper exceptione renunciationis.¶ Ad idem.ſ.de offi.delega.cum cauſa.in ſi.& j.eo.titu.c.interpoſita.§.fina. & hoc tenet Hoſti.ſ.eo. ſæpe. licet Ber.innuat ibi contrarium in glo. vt ſi lis &c. ¶ Et eſt ratio:quia talis ſententia lata in cauſa appellationis ab interlocu.vel grauamine,licet ſit terminatiua ipſius cauſæ appellationis, nõ eſt diffinitiua ſed potiùs interlocutoria ad qui nulli dubium poteſt procedi,lite non conte.argum. no per Cardinalem.j.de elec.cupientes.§.quod ſi per.xx.in ſi.ſuper verbo, priuatos.lib.vj.& per Gof.de mon.Lau. extra de appel.c.penul.in cle.Et eſt magnus effectus:quia ſecundũ hoc, à tali oporteret appellare in ſcriptis:prout tetigi.ſ.de offic. dele.in literis. ¶ Aut quæris de cauſa principali, in qua eſt appellatum & de qua iudex cauſæ appellationis, habet cognoſcere,poſtquã pronunciauerit malè fore proceſſum ſeu interlocutum per priorem iudicem,& bene appellatum ſiue ſit ordinarius,vt.j.eo.vt debitus. verſi. alioquin quæ loquitur in ordinarijs ſecundum Hoſti.& Vin.ibi,vel in ordinarijs & delegatis inſimul ſecundum Ber.& Innocẽ.ibi ſiue delegatus,vt notat ibi Inno.ſuper verbo alioquin.& Hoſti. ibi,& hîc ſuper verbo ſuper hoc.¶ Vnde videtur hîc caſus & in.c.allega.cum cauſa.in ſi.ſ.de offic.deleg. ¶ Et pro hoc etiam facit.ſ.de iudi.exhibita.& de dila.c.j.& de reſti.ſpoli. c.ex conquæſtione.in fine. ¶ Idem tenet Ber.ſ. de excep.c. olim.in glo.fina.Additio eſt,& incipit ſupple ad Abbatem, &.c.dilectæ.in glo.fina.& Ioan.An.ibi,& Specu. hoc titu.§. de officio in prin. Et tũc diſtingue aut eſt cauſa in qua põt procedi,lite non conte.& tunc poteſt procedi ad diffinitiuam lite non conte.vt in iuribus allega. in primo membro, quoniam frequenter.diſpendioſam & ſæpe contingit.Et notat Inno.ſ.eo.ſi duobus.glo.penul.& Hoſt.& Ioan.An.poſt. ¶ Aut eſt alia cauſa,& tunc aut eſt lis.conte.in ea coram iudice ipſius cauſæ principalis à quo fuerat appellatum, aut non. ¶ In primo caſu,poteſt procedi lite non conteſta.quia ſufficit vna litis conteſta.in vna cauſa.ſ.de lite conteſtatione.c.j.vt hîc in.§.nos igitur.ibi,q cum lis ſit ſuper eodẽ negotio,ſubaudi principali,coram primis iudicibus legitimè conteſtata &c.Et no.Inno.Hoſti.& Ioan.An. in.d.c.ſi duobus. ¶ In ſecundo caſu,non ſed oportebit litem conteſtari, coram iſto iudice appellationis,qui de ea cognoſcit.ſic intellige.j.eo.Nicolao.vbi non fuit lis conteſtata.& appellatum fuit à grauamine.¶ Vnde non poterat procedi ad ſententiã altera parte abſente.ideò abſens punitur tantùm in expenſis quia non venit ſufficienter inſtructus.¶ Vnde dic breuiter q iudex cauſæ appellationis,ab intelocutoria vel grauamine interpoſitæ poſteà cognouit de ea,& pronũciauit malè proceſſum,ſeu interlocutum. & bene appellatum. ſubrogatus eſt loco iudicis à quo eſt appellatum & debet reſumere & reſumit cauſam principalem in eo puncto & ſtatu, in quo erat coram iudice ipſius cauſæ principalis. tẽpore quo fuit appellatum:vt.j.eo vt debitus.verſi.alioquin vt hîc.notat Cardi.j.eo.c.Romana.§.q ſi obijciatur.in gloſ.nec ſufficit.in fine.lib.vj.Et ideò ſi fuit lis conte.coram eo, nõ oportet eam conteſtari coram iſto.aliàs ſic. ¶ Et intelligo opinionem Gof.dicentis q vbi facta eſt litis conteſtatio coram primo iudice in principali, non eſt iteratò facienda coram iudice appellationis & hoc ea ratione:quia iam facta eſt ſecus ſi ab interlocutoria appelletur.j.eo. interpoſita. ſecundum eum.¶ Et intellige,quòd non eſt iteratò facienda coram iudice appellationis in ipſa eadem cauſa principali.

9 ¶ Et ſic ex prædictis potes concludere,quòd iudex † appellationis in cauſa appel.altera parte abſente per contumaciã poteſt procedere ad diffinitiuam,lite non conteſta.Sed non partibus præſentibus,niſi de plano.In cauſa verò principali,procedet ſicut feciſſet primus iudex perficiendo quod reſtat ad perficiendum de ipſa.

10 ¶ TERTIO quæritur nunquid † in cauſa appellationis neceſſarius eſt libellus?de hoc ſcripſi.ſ.de offi.iudic.c.ij. & ad hoc faciunt ea quæ ſcripſi in quæſtione.ſ. proxima. ¶ Refert Collecta.ſecundum Goffre.quòd facta litis conteſtatione ſuper principali,ſuper articulo verò appellationis vel grauaminis bene fiet litis conteſtatio & dabitur libellus

hoc notat

hoc not. Ioã. An. de teſti. Raynaldus. Et ita intelligitur quod no. ij. q. vj. ſi quis ita. vbi dicitur, indiſtinctè, quod ſit litis conteſtatio, & datur libellus &c. & vt ſupponit Ioan. And. vbi ſ. deberet citari pars, quod verum eſt, ſemper terminus non eſt per iudicem appellationis præfixus: vt no. Inno. ſ. eo. ſæpe. ſuper verbo peremptoriè, vel vbi eſt præfixus, ſed cauſa in curia nõ remanet vt dictum eſt ibi. ¶ Et quod dicit Goſ. in fine dicebat quidam. d. Pe. eſſe verum quia ita debet pronunciare iudex pro contumace, ſi inueniat eius fundatam intentionem pro reo ſicut expreſſè habetur. C. de iudi. properandum. de pe. calumniam. ¶ Quid ſi coram auditore dato ad teſtes examinandos, obijciatur quod producens eſt excõmunicatus, & auditor non admittat exceptionem ſicut nec poteſt. Et ſi appelletur dicendum quod fieri debebit remiſſio ad partes, vbi eſt facultas probãdi exceptionem: hoc notat Archidia. ij. qõ. vj. teſtes. ¶ Sed de hoc quod dicit quod executor non poteſt admittere exceptionem excommunicationis, videtur contra in. c. pia. de excep. in fine. ſecundum Collectarium item de hoc quod dicit, quòd debet fieri remiſ-
11 ſio, curia † ſeruat contrarium, quæ conſueuit non dare remiſſionem, niſi ſi cum agendo vel excipiendo, tangitur negotium principale.

SVMMARIVM.

1. *Appellantem ante ſententiam cauſam probabilem exprimere debere coram iudice à quo appellat.*
2. *Vt verbum, regulariter poni modaliter, & interdum cauſatiuè.*
3. *Iudici honorem eſſe, ſi non appelletur ab eo.*
4. *Litigator quando potius ligetur per iudicem, quàm per aduerſarium.*
5. *Iura noua facienda eſſe, cum antiqua inſufficientia ſunt vel grauia.*
6. *Archiepiſcopum non poſſe, cauſas ſuffraganeorum ſubditorum audire.*
7. *Reſcriptum impetratum quãd vires ſuas perdat, vbi non poteſt impetranti dolus vel negligentia imputari.*
8. *Præuentioni ſemper ſtandum eſſe.*
9. *Appellationem prædonis vel delinquentis admitti.*
10. *Appellans ſi ſimpliciter dicat appello, non exprimendo ad quem, quod intelligatur de proximo. & numero. 36.*
11. *Cum appellatur ante ſententiam, quòd requirantur decem ad hoc vt appellatio rationabilis iudicetur. & numero. 41.*
12. *Legatum in omni iuriſdictione cum ſuffraganeo concurrere.*
13. *Remiſſio verbalis an facienda ſit per iudicem appellationis, ad hoc vt inferior iudex iuriſdictionem reſſumat.*
14. *Appellationem non extinguere, ſed ſuſpendere.*
15. *Cauſam nullam eſſe tam arduam, quæ coram ſpeciali delegato Papæ tractari non poſſit.*
16. *Appellare an ſit neceſſe intra decem dies in cauſis electionum, vel alijs extraiudicialibus.*
17. *Appellationem a ſententia excommunicationis, & ſi non ſuſpendat effectum ſententiæ, deferre tamen negotium.*
18. *Reſcriptum ſecundum vt valeat, quòd non ſufficiat facere mentionẽ de primo.*
19. *Appellatio ad hoc vt ſit legitima, quòd conſideretur arbitrium iudicis ad quem eſt appellatum.*
20. *Cognitionem triplicem in appellationibus, ſpectare ad iudicem ad quem appellatur.*
21. *Delegatum cui eſt commiſſa cauſa appellationis, appellatione verificata an poſſit de principali cognoſcere.*
22. *Reſcripta ſtricti iuris eſſe.*
23. *Appellationis cauſam qui committi faciunt in curia, debere etiam committi facere negotium principale.*
24. *Nuncij miſſio quem effectum hodie habeat. & numero. 25.*
26. *Exceptionem de nuncio miſſo ſolum propoſitam hodie non iuuare.*
27. *Appellari ad quos iudices debeat.*
28. *Appellari ad Papam poſſe, quolibet medio ordinario obmiſſo, & à quolibet. & quid in patriarcha Conſtantinopolitano & Alexandrino. numero. 29.*
30. *Papam principem appellari.*
31. *Epiſcopum ordinarium eſſe.*
32. *A delegato ad delegantem appellari. & quid in arbitris. numero. 33.*
34. *Appellari ad principem in omni caſu poſſe, excepto quando appellatur à ſubdelegato delegati.*
35. *Ordinarium eſſe, quòd ad proximum ſuperiorem delegantem appelletur.*
37. *Clauſulæ appellatione remota an hodie aliquid operetur.*
38. *Concedi ſæpe quod de iure communi competit.*
39. *In appellatione an ſit cauſa exprimenda.*
40. *Circa materiam cauſæ appellationis recurri in aliquibus ad arbitriũ appellantis.*
42. *Nuncij miſſio ad hoc vt valeat, quòd quinque requirantur.*
43. *Decendium tantum præfixum vt quis facto vel verbo appellet.*
44. *Nuncium interdum mitti in modum appellationis.*
45. *Iudex appellationis an poſſit procedere in negotio principali, pronunciato per eum bene fuiſſe appellatum.*
46. *Appellationis omiſſo principali articulo, an procedi poſſit in cauſa appellationis.*
47. *Papa ſi deleget cauſam appellationis alicui, nunquid delegatus approbata appellatione cognoſcet de principali.*
48. *Iudicem non poſſe excedere punctum, ſibi ſimpliciter commiſſum.*
49. *Appellatio extraiudicialis nunquid interponi poſſit & debeat intra decem dies. & numero. 51.*
50. *Appellationem extraiudicialem multiplicem eſſe.*
52. *Appellationem extraiudicialem nihil aliud eſſe quàm prouocationem ad cauſam.*
53. *Delegatum iudicem extraordinarium eſſe.*
54. *Ille pro quo ſine mandato appellatur, an cogatur ratum habere ſaltem quantum ad expenſas.*
55. *Appellari poſſe à diffinitiua, non dicendo etiam eam iniuſtam vel iniquam.*
56. *Retractationem attentatorum non fieri vbi ab interlocutoria appellatur.*
57. *Appellationem extraiudicialem non valere niſi ſit in ſcriptis.*
58. *Appellationem cauſa legitima non expreſſa non valere, nec etiam coram illam admittere.*
59. *In appellatione interpoſita ad Papam requiri neceſſariò ſcripturam.*
60. *Vbi appellatur à diffinitiua nõ referre ſi appellatio recipiatur vel nõ.*
61. *Termino dato ad proſequendum appellationem, ſufficere intra illud tempus iter accipere.*
62. *Nullitatem facilius deprehendi poſſe, quàm iniuſtitiam.*
63. *Iudice citante ad locum non tutum, quòd ſemper ſubueniatur citato.*
64. *Iudex appellationis, nunquid in primo citatorio inhibere poteſt, ne turbetur vel impediatur ſua iuriſdictio.*
65. *Proteſtationẽ coram publicis vel idoneis perſonis factam eſſe validã.*
66. *Voluntas ſola appellati an reddat cauſam appellationis tractandam, apud iudicem ad quem exiuit appellatum.*

¶ CAP. LIX.

1 VT debitus. ¶ Caſus. Qui † appellat ante ſententiam, cauſam probabilem exprimat coram iudice, à quo appellat. nec eſt probabilis exceptio de nuncio miſſo, vel de literis impetratis, quæ præſentatæ non ſunt. Et ſi falſa ſit appellationis cauſa remittitur appellans & cõdemnatur in expenſis & ſi vera ſit, iudex appellationis procedet in cauſa. ¶ Diuide literã in tres partes, primò ponitur conſtitutionis ratio. Secundò ipſa conſtitutio. Tertiò quædam proteſtatio. Secunda ibi, *ſtatuimus.* tertia ibi, ſaluis. ¶ Itẽ ſecunda pars ſubdiuiditur in tres partes. In prima prohibet ante ſentẽtiam appellari, abſque rationabili cauſa. & ipſius non rationabilis cauſæ, duo ponit exempla. in ſecunda ibi, *cum autem.* approbat appellationem ex rationabili cauſa expreſſa iudice interiecta. dicens iudicem appellatiõis debere de ipſa cognoſcere. ¶ In tertia ibi, *& ſi minus.* inſtruit ipſum iudicem in proceſſu: & hoc dupliciter primò cum reperit non rationabiliter appellatum in remittendo, & in expenſis condemnando ſecũdo cum reperit le-

gitimè appellatũ in procedendo, ſecundò ibi, *alioquin*. & fuit
hæc cõſtitutio. xxxv. in ordine ſecundum Pau. & per ipſum
Pau. ſatis tamen leuiter commentata. ¶ Item ad complemẽ-
tum huius decretalis, omoino videas ea quæ ſcripſi. ſ. de of-
fi. dele. c. paſtoralis. § prætereà. in ſex oppoſitionibus. & xij.
q̃onibus. & ſ. hoc. ti. c. dilecti. & c. ad audientiam. & c. ſugge
ſtum. & c. meminimus. & in cle. j. de re iudi. in tractatu ſecũ
2 do & præſertim in q̃one. vij ¶ ¶ Expone literam. † *vt licet.*
regulariter vt ponatur modaliter, hic ponitur cauſatiuè. cõ
cordat. j. de ſpon. veniens ij. in fi. de eloc. vt circa. de conſti.
c. ij. lib. vj. & cle. vt cõſtitutio. de iure pa. interdum verò po-
nitur conſequutiuè. de quo remittit Nouella ad notata ſua.
j. de condi. appoſitis. verum. ſuper fi. ij. glo. *honor*. prima con-
3 ſtitutionis ratio. ex quo no. ſecundum Abb. ꝙ honor † eſt iu
dici, ſi noo appelletur ab eo & tantus honor defertur iudi-
ci, ſecundum Vio. ꝙ poteſt conſtituere cõtumacem, nõ cõ-
tumacem: vt patet ex lectis & notatis, de offi. dele. c. conſu-
luit. & de do. & contu. c. prout. & ꝙ pro ſententia eius præ-
ſumitur in cauſa principali. ſ. ti. j. ſicut. ſecus in cauſa appel-
lationis, tunc enim potiùs ſtatur appellationi. ſ. e. dilectus.
Itẽ defertur iudici iſte honor quia in omni dubietate emer
genti in iudicio, eius eſt interpretatio. ff. de iure delib. l. j. &
ſ. de offi. dele. de cauſis. in fi. ¶ Et quia vbicunq; ſibi videt,
etiam poſt concluſionem interrogat. ff. de ioterroga. actio. l.
vbicũq;. ſ. de fide inſtru. cum Ioan. & de teſti. c. cum clamor.
Et plus quia licet iudex ponat negatiuam parti vt nõ es hę-
res appellaſti. tenetur pars rñdere ei, quod non eſſet, ſi fieret
poſitio à parte parti *concurreret*. & approbaret. ſ. de iudi. c. j.
Vin. quod dic ſecundum Nouellam vt legi. & nota j. de cõ-
ſeſ. ſtatuimus. lib. vj. *iudicibus*. ordinarijs ſecundũ Vin. & Ho-
ſti. *litigatoribus*. ij. cõſtitutionis ratio. ¶ Et aduerte: quia quã-
4 doq; † potiùs ligatur litigator per iudicem, quàm per aduer
ſarium ſi verò defertur iuſiurandũ à parte parti, non poteſt
poſteà appellari ſecus ſi defertur à iodice. ff. de iureiurã. ad-
monendi. Vincẽ. hoc intellige per hoc quod dixi de iureiu-
ran. c. fina. ſuper. j. glo. *conſulatur*. conſulitur eis ſecũdum Ho-
ſti. ſi coram ſuis ordinarijs litigent. & ad extraordinarios vel
extra prouinciam de facili nõ trahantur. ¶ Et videtur hoc
ſumi ex authen. de man. principum. § ſit tibi. & §. ſeq. col. vj.
& in authen. de quæſtore. j. rñſo. col. vj. vbi dicitur ꝙ ſi quis
dimiſſo ordinario pro iuſtitia vadit ad principem remittet
eum princeps cum correctione, & non dabit rñſum: ad idẽ
in authen. vt diffi. iudi. in prin. & per totum ſed quia ibi di-
cebatur de omni cauſa illud intelligendum, ne prçlati eccle
ſiarum, illud ſic largè intelligant excipiuntur niſi maiores
cauſæ vt ibi dicetur ſecundum Hoſti. *laboribus*. ex eadem cã
facta fuit conſtitutio. ſ. de reſcri. nonnulli. expeñ. j. de offic.
or. vt litigantes. lib. vj. expendebatur enim plus interdum in
cauſa appellationis, quàm in negotio principali. de reſti. ſpo
lia. frequens. lib. vj. ſecundum Abb. facit. ij. q. vj. anteriorum
ſtatuimus. i. ſtatutum nouum facimus. nec ob. ſ. eo. com eccle
ſia. vt ibi dixi. ſuper. iiij. glo. quia ſecũdum antiqua iura, per
quancunq; appellationem deſendebãtur cauſæ ad appel. ſe.
ij. q. vj. c. j. & ij. & iij. & per totũ. & ſ. eo. ſuper eo. j. & inter-
dum ob hoc tracti ad remotos iudices, cogebantur ſe redi-
mere, his prouidet hæc conſtitutio, & decre. nonnulli quæ
5 fuerunt eiuſdẽ conſilij & propter has † cauſas, facienda ſunt
noua iura: cum antiqua inſufficieotia ſuot vel grauia. Item
Innouamus. ſecundum Hoſtiẽ. ¶ Ad idem in procemio. vj.
libri. & de præbeñ. c. j. eo. lib. & ff. de conſti. l. ij. ſi quis vel ſi
qua. de hoc. j. de elec. generali. in glo. ij. lib. vj. *coram idoneo*. or
dinario vel delegato, ſecundum Goſ. & Inno. & pro eis. ſ. de
proba. quoniam de tranſ. de cætero. ¶ Hoſti. dicit idoneita-
tẽ reſpici, ratione fori proprij naturalis & ordinarij de quo
datur regula actor. & c. ſ. de foro compe. cum ſit. aliâs enim
hæc decretalis corrigeret multa iura, de prioritate reſcri-
ptorum loquentia vt. j. dicetur. *iudice*. etiam dato cum clau-
ſula appellatione remota. ſecundum glo. communes. & ſecũ
dum Hen. correcta ſunt iura tractantia de virtutibus clauſu
lę de hoc dicam. j. ſuper. iij. glo. *commenerit*. etiam per ſolam ci
tationem. de offi. dele. relatum. ſecundum Inno. vbi ergo qs
conuentus non eſſet, ſed extra iudicium appellaret, etiam
poſſet hoc facere ex probabilibus coniecturis grauaminis
inferendi. licet illatum non ſit. ſ. eo. bonæ. cum & ibi appel
letur etiam facto de hoc. ſ. eod. dilecti. ſecundum Hoſtien.
aduerſarium. non ſuperfluit ergo decre. j. eo. cum ſpeciali. ſe-
cundo reſponſo. qui loqoitur quando iudex ex ſuo procedit
officio. Hoſti. *ille*. reconuentus, & idem in actore iuxta regu
lam. j. de re. iur. non licet. lib. vj. *ante ſententiam*. de appellatio-
ne interpoſita à diffinitiua noo loquitur. vt dicit glo. *abſque
rationabili cauſa*. Sed ſi rationabilis eſt, bene poteſt appellare:
& hoc eſt quod ſequitur in verſi. ꝙ cum autem. *non prouocet*.
hic poteſt continuari finis. ibi, ſaluis cõſtitutionibus. *ille* ſci-
licet citatus quo eſt conuentus per citationem Paul. *ad ſupe-
6 riorem*. noo enim † põt Archiepiſcopus, cauſas ſuffraganeo-
rum ſubditorum audire, niſi ab illis fuerit legitimè appella-
tum. j. eo. Romana. & niſi in caſibus notatis, de offi. ordi. pa
ſtoralis. Hoſti. *coram illo*. idoneo iudice. i. ordinario. Hoſtien.
ſuam iuſtitiam. quæ pro parte conuenti in deſenſionibus &
exceptionibus conſiſtit. *proſequatur*. hic poteſt continuari fi-
nis, ibi, ſaluis & c. ſecundum Hoſti. *dicat*. & non probet ſecũ-
dum Ioan. & facit. ſ. eo. ſuper eo. & quod ibi. no. in princip.
vlti. glo. ¶ Ad idem. ſ. titu. j. cum ſuper. & ſic eſſent contra
ria ſecundum eum vel aliter. vt. j. dicã. *eſtimuerit*. cœpto iu-
dicio coram ordinario, vel poſt notitiam literarum, ſecun-
dum glo. qui dicit per hanc glo. multa diuerſa ad conuenien-
tiam reduci. *ante literas*. ſi intelligas quod hic dicitur, quando
ſit conuentio coram ordinario, nullum cõtrarium recipiũt
verba iſta ſecundum Vin. & Hoſti. Sed ſi intelligatur de cõ-
uento, etiam coram delegato, adhuc ſaluatur dicendo lite-
ras quas citatus fraudulenter tacuit eſſe ſurreptitias vt. ſ. de
reſcri. ex parte. ſ. vel quibus vti negligenter per annum ob-
miſit vt ſic trahatur ad iſta iura. Si autem & plerunque, nec
ipſa corrigat cum indiſtinctè loquatur, vel aliter vt dicam.
j. ſecundum Goſ. ¶ Abſurdum enim eſſet ſecundum Goſ.
7 & Hoſti. ꝙ reſcriptum † impetratum vires ſuas perdat, vbi
non poteſt impetrãti dolus vel negligentia imputari. ſ. de
reſcri. plerunq;. cum nemo ſine culpa ſit priuãdus iure ſuo.
l. vj. di. ſatis peruerſum. niſi in fauorem poteſtatis ordinariæ
aliud ſtatuatur: vt. ſ. dixi ſcilicet ꝙ dato quòd non potuerũt
vti poſſit per ordioariũ prçueniri quod intelligit verũ eſſe,
niſi fuiſſet impeditus per aduerſariũ, ad cuius petitionẽ per
ordinariũ præuenitur. *impetrauerit*. ſuper eodem negotio &
intellige ſecundũ Vin. de literis noo impetratis de cõmuni
conſenſu partiũ illę enim non obſtarent. ſ. de reſcri. cæterũ.
de cauſa poſ. cum olim. idẽ ſi præſente & ſciente aduerſario
vel eius procuratore, ſe non opponente in cauſa appellatio
nis ad hoc. ſ. eo. ſæpe. illæ enim literæ nõ poſſent corã ordi-
nario præueniri & idẽ Ioã. & Phi. *ab eodem*. ſuperiori iudice.
priuſquam delegationes fuerunt aſsignatæ. hic eſt ſenſus huius lite
ræ ſi aliquis excipiat ex primis literis, & ſit cõtẽtus tãtũ ex-
ceptione, & nõ vtatur illis, nec aſsignet eas delegato nõ ob-
ſtante exceptione, priuſquam literæ aſsignentur, procedi
poterit ante enim quàm aſsignet videtur velle tanto impe-
dire iuriſditionẽ aliorũ & ex ipſis procedere. ¶ Vnde eo de
mũ aſsignãte, efficax erit appellatio. ¶ Et hæc eſt vera ſigni
ficatio verborũ, priuſquã aliâs dixiſſet niſi ego ſolus ſum in
oppoſitiõe. cæteri eñi doctores cõtra ſcripſerũt. Goſ. ¶ Bre
uiter ergo põt haberi lectura Goſ. exponẽdo, priuſquã. i. do
nec. ¶ Mar. dicit ꝙ iſtã lecturã vidit cõiter approbari Tho-
loſæ. ¶ Subdit tñ, ꝙ communior eſt opinio. glo. Ioan. Pau. &
8 quã omni Bono q̃ habet ꝙ ſiue † loquamur inter delegatos,
ſiue inter ordinarios, & delegatos ſemp ſtãdũ eſt prçuẽtiõi
ſubaudi citatiõe ſequuta. ¶ Vñ dicit Pau. ꝙ hęc opinio ſer-
uãda eſt, in iudicijs, q͂a aliter ſuper culpa & negligentia lites
inuoluerẽtur abſq; magno intereſſe partis. cũ appellare poſ
ſit q grauat, licet in ſcholis. j. opi. tanquã ſubtilis poſſit ęque
forſan coloratè ſuſtineri, & hoc ſiue ſit i cã pricipali ſiue i cã
appellationis,

appellationis,licet glo.in hoc variaſſe videant.ſ. de reſcrip.
c.j.Et ita dicit ſeruari in palatio Apoſtolico.nec ſaluatio iu-
rium multũ hic expedit licet ſuſtineri poſſit ſecundũ Goſ.
Caue tamen licet exceptio de prioribus literis hic tollatur
per iſtam decretalem,tamen non tollitur hic exceptio de ni
mio præcurſu appellati ante appellantem vt.ſ.eod. oblatæ.
Item nec tollitur exceptio de prioribus literis,cõmuni con-
ſenſu impetratis,de reſcript.cæterũ.& de cauſa po.cum olim.
Item fallit ſecundũ quoſdam,vbi primus impetrans nõ po-
tuit primò præſentare fortè legitimè impeditus:& per hoc
ſaluat.c.ſi ante &.c.plerunq;.de reſcript.tamen licet colora-
tè ſic iura cõcordent,non videtur multùm expedire in hoc
laborare,quia aliter vt dixi interpretatur cõſuetudo, vt par
catur laboribus & expẽſis partiũ:& vt lites abbreuient quã-
quã ad reddẽdõ ſcholares aptiores,poſſet in vna diſputatio
ne cõtrariũ ſuſtineri. *Cum alit.* Hoſt.ſignabat hic ſecũdã prin
cipalẽ partem,dic vt dixi in prin.& qd dicit in hac parte &
ſequenti,ſcdm cõem opinionẽ,locũ habet & in delegato &
in ordinario, & idẽ credo etiã i arbitro iuris qui neceſſitate
adit,& quo põt appellari:vt.ĩ.de offi.dele.ab arbitro.li.vj.vt
ſcilicet ſi appellet ab ea ante ſniam exprimat cauſa &c. Et q
in delegato locũ habeat, probatur de reſcrip. edoceri.de ex-
ceptio.olim &.c.dilecti.ſ.eo.Significauit.ĩ.c. dilecta &.c.ex
parte &.c. ſignificante, *putauerit*, quaſi dicat ſi quæratur an
ſit appellatũ, quæratur appellantis cõſcientia.ff. ad tre.quia
poterat.ipſe tamen ſibi prouideat propter id,quod dicit.ĩ.c.
ver. *& ſi nimium*, Hoſti. *eadem*, à quo appellat vel ſi eius copiã
non poteſt habere coram publicis & honeſtis perſonis.ad
hoc.ĩ.c.vlti.ij.q.vj.biduũ.& de hoc.ſ.e. ſuggeſtum, *iudice*, ſi
ſint plures,dic vt in conſti.cle.e.tit.ſi à iudicibus & dixi.ſ.e.
ſuggeſtum.ſuper.j. glo. *probabilis*, dicũt Vinc.Io.& Go. quòd
licet probabilis cauſa ſit in appellatione exprimenda. Si ta-
men non proponeret cauſã,ſed poſtea coram iudice appella
tionis,ſe iuſtè appellaſſe,bene caſſaretur quod factum eſſet
poſt appellationem.ſ.vt lit.non cõteſt.accedens.Quod non
verum,vt in conſti.cle,e.tit.appellanti.Et ad decretalẽ illam
accedens. reſponde,vt ibi dixi.Obijcit etiam Vinc.quòd nil
proſit exprimere cauſam,cũ ab ea poſſit recedi, & alia pro-
poni.ff.de app.ſcio.in fine &.e.tit.conſtituris.ij.ad finem. de
his dic vt no. ĩ.c.cum cauſam in vltima glo.Dicit Vinc.etiã
hoc non ſumendũ nimis ſtrictè:quia etiam laxa cauſa ſuffi-
cit interdũ vnde inſpectus dicitur iudex,ſi ab eo in alia cau-
9 ſa appellationi.ſ.e. propoſuit & appellatio prædonis † vel
delinquentis occulti admittitur.ſ.e.cum ſit. in fine.&.c.per
uenit ac appellationes fiunt in electionibus,etiam nõ à gra-
uamine,& appellationes fiunt in agro & ſic durant ſecundũ
eum capitula.ij.q.vj.ad Romanam : &.c.quoties.tu dic con-
tra aliàs nihil cõſtitutio induceret appellationis.i.propter
quam appellat expoſita in ſcriptis.ſ.c.cordi.lib.vj.ſufficit q
ſic tradatur licet non ligatur.ĩ.c.appellatio.libr.vj. *ſuperior*,
10 ipſe ad quem appellatum eſt,quòd ſi ſimpliciter dicit † ap-
pello,non exprimẽdo ad quem,intelligetur de proximo idẽ
ſi dicit appello ad maiorem,de hoc in Spec. de appellatione
§.nunc tractemus.ver. Sed quid ſi quis & ver.ſequenti. *cogno
ſcat.* ergo ſecundũ canones poteſt appellari ante definitiuã
ſententiam,ex quacũq; cauſa probabili:ſecus ſecundũ legem.
de hoc.ſ.e.ſuper eo.ij. Hoſti. *rationabiliter*, dicit Hoſti.cum
11 † appellatur ante ſententiam.x.requiri ad hoc vt appellatio
rationabilis iudicetur remittens ad ea quæ no.ĩ.c.cordi.lib.
vj.ver.q ſi appellator & hoc vide in Spec. de appellatione.§.
qualiter.ver.in ſumma nota. *illum*,appellatem, *ad inferiorem*,
niſi detulerit quia tunc non eſt de neceſſitate faciẽda remiſ-
ſio.ĩ.c.cum appellationibus. lib.vj. Et dic inferiorem à quo
fuit appellatum, *remittat*, decre. Romana.ĩ.e.ti.lib.vj. dicit
ſine difficultate remittat.dicit hic Inno.& Hoſti.poſt eum,
quòd ſi appellatus vult, ſemper debet opponere apud iudi-
cem appellationis,q obmiſſo articulo appellationis cogno-
ſcat de principali:nam ob eius fauorem eſt inductum,quòd
primò de iuſtitia appellationis cognoſcatur vt.l.ſi appareat
condemnetur appellans,& reuertatur ad iudicem priorem:
vt hic & quòd fauore &c.C.de legi.qd fauore & qualiter re-
nunciare poteſt &c.vij.q.j.quã periculoſum. de re.ad Apo-
ſtolicam.Et ſi aliud diceretur,non eſſet niſi litem protrahe
re ſine cauſa contra id quod legitur de do.& contu.c.finem.
nec ob.ĩ.c.cordi.lib.vj.vbi dicit, quòd de procur.voluntate
obmitti poteſt articulus appellationis. quia ſubaudiendum
eſt,videlicet partis etiã appellantis ſecundũ eum : Compoſ.
tamẽ in decre.ſtatuimus.de elec.li.vj.ſup ver.appellari.circa
finẽ glo.dicit hoc procedere,etiam inuito appellãte, licet di
cat appellãs,quòd in ſcriptis nõ appellauit, nec cãm aſſigna
uit, nec Apoſtolos petijt : ita tamen q iudex appellationis,
reuocet grauamina,ſi qua ſunt illata per eũ, à qua fuit appel
latũ ipſi appellanti extra negotiũ principale: puta per excõ-
municationem condẽnationem expenſarũ,& ſimilia.Illa ve
rò quæ tangũt principale,ſuper quibus appellatus petit pro
cedi,non reuocabũtur.Ratio verò ſuperior ceſſat in appel-
lato quę nõ tendit ad hoc, q principale cognoſcatur per iu
dicem appellationis, imò ad contrariũ,quòd remittatur. Et
ideò eo inuito non prætermittitur appellationis articulus.
Opinio ſupradicta vera,cùm appellatur ad Papam: & fortè
idem cum appellatur ad ſuperiorem:qui adiri poterat in illa
cauſa,per querelam in metropolit.autem,quoad cauſas ſub-
ditorum ſuffraganeorũ,falſa eſt: vt patet.ĩ.de foro compe.
Romana.j.reſpõſo.lib.vj.& ibi de hoc in prima glo.nam co-
ram eo etiam de vtrinſq; partis volũtate , non põt obmitti
articulus appellationis ratio patet ibi. Poſſet tamẽ eſſe etiã
vera opinio in metropolitano & quocunq; qui non poſſet
adiri per querelam,quãdo eſſet appellationi delatum : ratio
patet ex decre.ĩ.c.cum appellationibus.libr.vj. Et idem eſt
Inno.in decre.cordi.vide quod ibi dicam.Dicit tamen Mar-
tinus, quoad ſuperiorem, qui poteſt adiri per viam ſimpli-
cis querelę vt puta quoad legatum ſe eſſe dubiũ propter ius
præuentionis,nam quãquàm antequàm talis pe ordinarium
ſit præuentus,poſſit ipſe per viam ſimplicis querelæ adiri,
atq; cognoſcere:tamen poſtquã iam per ordinarium præuẽ
tus eſt,non videtur quòd poſſit per viam ſimplicis querelæ
adiri ſeu cognoſcere : quia iudiciũ vbi cœptũ eſt,terminari
debet.ff.de iudi.l.vbi cœptũ.ſ.de foro cõpe. propoſuiſti ta-
men ſecundũ Pau.proxi.dictum nihilominus de iure proce
dit:nam poſtquã appellãs appellãdo ad legatum, cauſam vo
luit ad audientiã eius deuolui nihilq; plus appellãdo requi-
ſant,niſi q cauſa ad eum ad quẽ appellauit deuoluat, rema-
neat apud illum:ex hoc ipſe appellãs totam ſuã conſequitur
voluntatẽ. Et ideò ex hoc non põt cõqueri, & fortiùs idem
cum etiã appellans cõſentit. Nec ob.c.Romana.j. reſpõſo. de
foro compe.li.vj.;quę loquit in metropolitano.Tunc qa illa
prohibitio legatũ non reſpicit:qa nec ex legato ſuffragane*
tantũ ſeu ita ſępe grauat:tunc qa non eſt eadem ratio vtro-
12 biq;,qa † legatus in omni iuriſditione cum ſuffraganeo con
currit:metropolitanus verò nõ niſi in caſibus certis vt patet
ex his quę legunt & notant.ſ.de offi.ordi. paſtoralis & in.c.
Roma.alleg. *in expenſis*,has expẽſas reſtituebat olim quadru
plicatas.ij.q.vj oino. *alteri parti*.i.vbi appellatus petijt,q am-
bo venirẽt inſtructi,qd dic vt.ĩ.c.cord.li.vj.ſcdm Hoſti. *con-
demnet.* eadẽ die qua pronũciauit,malè pronũciatũ.ſ.e.ti.cũ
appellationib*.li.vj.Et hãc ſniam condẽnatiõis exequet pri-
mus iudex,ſcdm Gul.qui hoc no.in Spe.de ſen.excõ.§.ij.ver.
qd igit.Dicit aũt Guli.q ſi iudex appellatiõis, nõ condẽnet
in expẽſas iudex principalis cauſę reſeruabit cõdemnatũ in
fine lit.hoc no.in Spę.de expeñ.§.nũc.videndũ.ver. ſed qd ſi
13 iudex.ſed nũqd † ad hoc vt inferior iudex iuriſdit.reaſſumat
eſt faciẽda per iudicẽ appellatiõis verbalis remiſſio?An ve-
rò ſufficit,q pronũciet malè appellatũ:de hoc fiat fides iudi
ci à quo ad hoc vt iuriſditionẽ reaſſumere poſſit. Satis cre-
do,quòd non requiratur verbalis,vbi nõ fuit delatum:nam
& etiam ante illam pronunciationem poterat procedere
iudex cauſę principalis. Ex quo ſciebat appellatiõis cauſam,
fore falſam.fortiùs poterit propter pronunciationẽ:ſed vbi

detalit negotium principale, eſt coram iudice ap. etiã ſi pro-
nunciet malè appellatum. Poteſt tamẽ remittere, ſi vult: niſi
ergo remittat iudex principalis non procedit. ſecus videtur
in inhibitione, quia impediat proceſſum principalis cauſæ
non tamen deſert illud: ſed ſolùm ſuſpendit cognitionem
principalis iudicis vſq; ad expeditionem articuli appellatio
nis. ſecũdum Nouellam. Et ſic vides. quòd cum delatum eſt,
neceſſaria eſt verbalis remiſſio: ſed ſi delatum nõ eſt, tunc ſe
cus & in hoc concordat Paul. & patet ratio. ſ. ſed nunquid
inhibitio tantùm operatur, quãtùm delatio? de quo. ſ. pro-
xime ſcripſi poſt Nouellam. Aduerte, quia ſi pronunciatum
fuerit bene appellatum, ceſſat remiſſio vt hic. ſi verò fuerit
pronunciatum bene proceſſum, & malè appellatũ: tunc ſi
ab huiuſmodi pronũciatione fuerit appellatum, durat effe-
ctus inhibitionis, & per conſequẽs etiam tunc ceſſat remiſ-
14 ſio: quia † appellatio nõ extinguit, ſed ſuſpendit. Et facit no.
glo. in cle. cum à repulſione. e tit. ſecus tamen, ſi non fuiſſet à
tali pronũciatione appellatum: quia tunc per talem inhibi-
nem effectualiter cõtrariam, cõditio ſeu effectus inhibitio-
nis expiraret ſecundum Mart. *proceditur*. negotijs prin. Pet.
Salus. cõtinuatur vno modo, ad id quod dictum erat. ſed co-
ram illo ſuam iuſtitiam proſequatur: quia cõuentus coram,
ideò in iudicio coram illo litiget ſaluis &c. Alio modo con
tinuatur ad id quod dictum fuit in principio, abſq; rationa
bili cauſa nõ prouocet, ſaluis &c. ad Papam referre. Sed ipſa
maioritas certum eſt, quòd eſt ſufficiens & rationabilis cau
ſa deferendi cauſam ad Papam vnde minùs bene excipitur
ab eo, quod dicitur abſq; rationabili: licet Inno. ſic videatur
intellexiſſe, qui etiam hic dicit de maioribus cauſis, intelligẽ
das eſſe cauſas electionũ Epiſcoporum. Et idem Vincen ex
quorum dicto Alex. iiij. fecit olim extrauagantẽ, quæ poſteà
fuit reuocata per Gregoriũ x. j. de elect. quãuis lib. vj. Et ibi
videas de hoc & in appellationibus interpoſitis in ipſis cau
ſis electionũ regulariũ & cathedraliũ eccleſiarũ, tene quod
ibi habes, & eo. titu. *de maioribus*, per hoc probatur opinio.
Vinc. & Hoſti. quòd iſta decre. loquitur in ordinario, nõ eſt
15 † enim aliqua cauſa tam ardua, quæ coram ſpeciali delegato
Papę tractari non poſſit. Argumentatio tamen iſta proce
deret, ſi diceretur loqui decre. tãtùm in delegato, *deferendis*,
ſupp. ipſo iure. Et ſi non appelletur multò ergo magis, ſi qua
litercũq; appellatur, vt hic in quibus caſibus poſſet iura illa
intelligi. ij. q. vj. ad Romanã. & c. arguta. & c. qui ſe ſcit Hoſt.
poſuit autem ipſe Hoſtien. hic glo. magnam, tractatus an in
16 † cauſis electionum vel alijs extraiudicialibus, neceſſe ſit in-
tra decem dies appellari: quod hodie videas expeditum. j.
e. tit. concertationi. lib. vj. Et ex prædictis inferunt quidam,
quòd minùs rationabilis, imò fruſtratoria appellatio deuol
uit cauſas electionũ ad curiam. Sed dic de hoc, vt le. & not.
de elect. quanuis lib. vj. ſed nec illatio valet, eò quòd funda-
tum eſt malum. Supponit enim cauſas electionũ eſſe de ma-
ioribus quod falſum eſt: quia metropolitanus & legatus de
his cognoſcunt. de elect. cum dilecti: & c. ſi Abbatem. lib. vj.
Vnde iſta clauſula nil operatur niſi proteſtationẽ ius Apo-
ſtolicum declarantem. Aliqua hic notata per Vinc. & Io. de
alterius cauſæ proſecutiõe quę habẽt ſolùm locũ in appella
tione à definitiua vide notata. j. e. cum cautam. & cle. appel-
lanti. item no. Inn. & Compo. de cognitione negotij princi
palis, articulo appellationis obmiſſo per quod. ſ. hic notata.
vide. j. c. cordi. lib. vj. Occaſione cuius recitat hic Pau. ſolatiũ
de milite tangente ſcutum militis appenſum: vt tangẽs cum
appendente duellaret, qui appendenti vt duellũ vitaret, re-
ſpondit ſe cõfiteri eſſe vaccam: cùm alius aliud non peteret,
niſi illud ſicut appellatus cõſentiens in iudicem ad quem, cũ
appellantis voluntate cõcordet. Sed illa intelligit Paulus in
iudice ad quem, qui per ſimplicem querelã adiri poteſt, ne
obſtet. c. Romana de foro compe. libr. vj. niſi delatum fuiſſet
appellationi. j. eo. cum appellationibus. §. ſi verò. tunc enim
etiam ſi pronunciet metropolitanus, malè appellatum, non
remittit niſi velit ſecundum Paulum: aliàs autem eo ipſo quod
pronunciatur malè appellatum cenſetur remittere etiam ſi
verbo hoc nõ exprimat. Poteſtque tunc iudex à quo de prin
cipali cognitionẽ reaſſumere. valebit quę proceſſus per illũ
agitatus, ſicut valeret proceſſus ante pronunciationem per
eũ factus inhibitione ceſſante. ſed in caſu delationis verbalis
remiſſio eſſet neceſſaria, ſecundũ eum. ¶ Supple. glo. in. j. gl.
in fine. j. de pœ. dilectus. in ſecunda glo. ibi, *ſuo iudice*, qui ſuã
iuriſdictionem non habet, vel res in ſua iuriſdictione non ca-
dit. ſ. de or. cog. ſuam. vel nõ habet iuriſdictionis exercitium
ſ. de elec. tranſmiſſam: & . ſ. tit. proximo ad probandũ Abba
tem qui remittebat etiam ad ea quæ dixerat. ſ. titu. j. proxi-
mo. c. j. Dicebat Vinc. idoneum iudicem approbatũ & non
recuſatum nec abiectum vel à quo ſit appellatũ. ſ. e. ad hęc ſi.
in fine. idem no. j. de purga. ca. ex tuarum: & . ſ. de præſcript.
illud. In glo. iij. ibi ſcriptes in iure: & ibi, *poterit appellari*, ac ſi
dicat glo quòd poſſit ibi ſine cauſa appellari, aliàs nõ videt
Pau. quare dicat glo. illum §. hodie non tenere. Facit quia de
ſtilo curię in literis in quibus conſueuit illa clauſula appo-
ni, quia non appoſita, iudicantur reſcribendæ in cancellaria
ſecundum Pau. & ibi non obſt. *appellatione interpoſita*, à parte
cuius cauſa iudici eſt cõmiſſa. ſecus ſi à tertio cuius intereſt
de offi. dele ſuper eo. Pau. & ibi, *quoties*. Liſta inferiùs allega-
ta potiùs facit contra glo. quã pro glo. nam cum priùs cõſti-
tutio loquatur generaliter non extenditur ad illam ſpeciem
decre. paſtoralis. vbi ſpecialiter eſt prouiſum, quando iudex
datus eſt appellatione remota Paulus. Et ibi, *ſcribit*, adhuc,
imò hodie traditur litera reſcribẽda ſi in caſibus quibus po-
ni debet de ſtilo curię non eſſet poſita hęc clauſula. & ibi nõ
ob. appellatio interpoſita à parte cuius fuit cauſa ſic cõmiſſa
ſecus ſi à tertio cuius intereſt. ſ. de offi. dele. ſuper eo. in fine.
& ibi *probabilem cauſam*, appellandi. Vnde dicunt alij, vt Vin
cen. & Go. quòd hoc operatur, quod neceſſe eſt in appellatione
interponenda à ſententia, exprimere cauſam: ad hoc. ſ. e. pa-
ſtoralis quæ generaliter loquitur, quòd ſi ante ſententiã ap-
pellatur, oportet exprimi & probari coram iudice à quo ap
pellatur niſi cauſa ſit expreſſa in iure ſecundũ Go. & ibi imò
dicit vtrunq; dictum dicit Innoc. à ſomnis procedere quod
Hoſti. reprehendit, & ibi, *ad eas ſpecies*, in hoc alleg. glo. con-
tra ſe. Cum enim iſta noua cõſtitutio generaliter loquatur,
ergo non remouet illa quæ ſpecialiter ſunt conceſſa iudici,
qui cognoſcit app. re ſ. e. paſto. Salua igitur maneat illa cõſti
tutio in ſuo caſu, & ibi, *app. re. prohibeat*, prohibeat ſed non
imponebat neceſſitatem deferendi. Et eſt ſimile in appella-
17 tione † à ſententia excõmunicationis, quę ſi nõ ſuſpendat effe
ctum ſententiæ defert tamen negotium: de offi. ord. ad repri-
mendã. de ſent. excõ per tuas Hoſti. & ibi, *quinquim*, de hæ-
reticis ſi aduerſus: & in cle. de exceſſ. præla. frequens. in fine.
& ibi, *remota eſt*, in hoc omnes cõcordãt, *& in fine*. de hoc. ij.
q. vj. ad Romanã. i. in. j glo. & c. biduum. ii glo. antepenult. &
de hoc Guli. nil addens in Spe. de app. § ij. in fine. Certum eſt
quòd hęc litera non loquitur expreſſè de eo qui poteſt cogno
ſcere. app. re. Sed ſi ſubauditur idoneo iudice, etiam qui co-
gnoſcit app. re. reſtabit ſecundũ Hoſti. quod cum per ſuppletio
nes concordanda ſunt iura, per hanc ſuppletionẽ corrigentur,
quod eſt abſurdum. Igitur tam prędicta ratione, quã per ca-
ſus. ſ. de reſcip. c. j. de mu. pe. c. ij. ſ. e. Secũdò requiris & pręci
puè propter decretalẽ j. e. inquiſitioni quę ſecuta eſt iſtã, quo
rum iuriũ caſus ſunt ſuperflui ſi clauſula nihil operetur & per
decre. ſ. e. paſtoralis eſt dicendũ, ipſam clauſulã aliquid ope-
rari ex eo maximè, quia iſtius decretalis author pręcęteris la-
borauit: vt iura ſaluaret de reſcrip. ſuper literis de ui. li. dele.
ſuper queſtionũ: & de ſen. excõ. inter alia: & c. per tuas vnde
ſecundũ eum, operatur clauſula primò quod ab eo appellari non
poſſet, niſi in caſibus à iure expreſſè approbatis. ſ. e. paſtora-
lis. In alijs fortè põt ſuppleri. ff. de offi præſi. l. j. ar. ſ. de reſti.
in integ. ex literis ſecundũ eum. Sed dicit Mart. quod uud tunc
bene poterit appellari: ſed iudex à quo nõ tenebitur appellatio
ni deferre vt legitur & notatur. ſ. e. paſtoralis. Secundò quod ſita-
lis delegatus cõmittit alij negotiũ, non in totum ad eum &
non ad

non ad Papam appellari nõ debebit.ſ.de offi.dele.ſuper quę
ſtionum.§.porrò.ſecundũ eum. Sed cõmuniter hoc reproba
tur,quia iura quę hoc dicũt habẽt etiam locum in cauſis cõ
miſſis ſine hmõi clauſula, vt no.in.c.ſi à ſubdelegato & in.c.
ſi iudex de offi.dele.libr.vj.& etiam in.c. ſuper quæſtionũ.§.
porrò.ſ.de offi.dele.allegato.Tertiò quòd cum hæc clauſu-
la principaliter ſit cõſideranda,dicit ꝙ ſecundum dñm ſuũ,
ſi in ſecundis literis fiat mentio de primis,ſed nõ de iſta clau
ſula in primis appoſita, quia non valent ſecundæ.ſ.de reſti.
ſpo.ex conquęſtione vbi de hoc plenè &.ſ.de re iudi. inter
mon.& de reſcrip.cum dilecta. Quartò ꝙ non ob. appella-
tione interpoſita à ſententia ipſa ſententia mandabitur exe-
cutioni.ſ.e.nouit.niſi iam ſit appellatio recepta.ſ.de offi.de
le.paſtoralis.§.præterea. Quintò ꝙ per conſequens non pa-
tietur pœnam,nõ deferens.ij.q.vj.decreto.&.C.de app.quo
niam iudices. Sextum caſum.ſ.de reſcrip.c.j. ſeptimum ca-
ſum.ſ.de mu.pe.c.ij.Octauum caſum,ꝙ cõmiſſa cauſa, cum
hac clauſula, non cogitur collega admittere ſubdelegatum
collegæ propter id quod habetur.ſ.de offi.dele. Super quæ-
ſtionũ.§.ſi verò.ſecundũ Hoſtiẽ.qui hoc notat in ſumma: &
ſ.c.paſtoralis.& in hoc omnes cõcordant.j.e.cordi.lib.vj. Et
adde,quod dixi de offi.ordi.licet in corrigendis. ſuper glo.ſi
enim ſecundũ Nouellam ibi enim ſcripſi poſt Nouel. nouũ
caſum,videlicet ꝙ ſi Papa mandat ordinario, quòd ſibi cõ-
petit iure ordinario app.remota facit eum delegatũ. Circa
primum ſpeciale,dic vt dixi.ſ.e.paſtoralis ſuper glo.ij. Cir-
ca ſecundum vt dixi in decre.ſuper quęſtionũ.§.porro.ſuper
glo.maximè Io.And.Pau.ſicut & Hoſti. miratur de hac glo.
quæ vult per hanc cõſtitutionẽ corrigi omnia iura antiqua
loquentia de illa clauſula appellatione remota. Et licet poſ-
ſet dici illa ſcripta pro memoria antiquitatis habenda,tamẽ
ad.c.penul.j.c.fundatum ſuper illa clauſula reſpondeti non
poſſet,eò ꝙ illa iſtam ſequitur. Nam ſi ibi nihil operaretur
iſta clauſula,debuiſſet Gręgorius author decre.ibi reſpõdiſ-
ſe,amice.Cur quæris de illa clauſula per.c.vt debitus.ſit ſubla
ta facit quia aliter ſtilus curię malè iudicaret literas ex omiſ
ſione clauſulæ reſcribendas. Vnde Hoſti.cõmentans hanc de
cretalem in ſumma ponit. viij. caſus in quibus iſta clauſula
operatur. Primus, quia licet iudex ad quem appellationem
grauati tunc poſſit recipere,tamen iudex à quo,nõ tenetur
eum admittere,nec ex repulſione punitur:nec facta in con-
trarium,in modũ attentati reuocantur:& ſic intelligit Pau.
c.paſtoralis.ſ.e.Secundus caſus eſt.ſ.offi.dele.ſuper quęſtio-
num.§. porrò vbi habetur, ꝙ ſi cum clauſula hmõi, delega-
tus grauet,ad delegantem nõ ad Papam appellaſ : cùm aliàs
obmiſſo quolibet medio, poſſit appellari ad Papam.ij.q.vj.
quoties cum pluribus capitulis ibi ſequentibus:&.j.c. dile-
cti.ſed hoc fertè ibi nõ inducit virtus clauſule.eò quòd iura
noua de hoc loquentia.e.tit.j.c.ſi delegatus.&.c.ſi à ſubdele
gato.lib.vj.de illa clauſula non faciant mentionem,ideò ha-
bent aliam rationem,videlicet quia appellans qui petit de-
legatum,iam illum habet & hoc verius. Tertius caſus eſt:qa
18 † vt ſecundum reſcriptum valeat, non ſufficit ꝙ mentionẽ
faciat de primo,niſi & de clauſula faciat mentionem.arg.de
reſti.ſpo.c.ex conquæſtione & de reſcript.cum dilecti ſecun
dum Hoſtiẽ.quod eſt ſatis ęquum, licet non bene probetur
iure ſecundum Paulum.Quartus caſus eſt,de offi.dele.c.pa-
ſtoralis.§.præterea vbi iudex datus appellatione remota nõ
habet neceſſe deferre appellationi interpoſitæ à definitiua.
Ex quo inſurgit quintus quòd nõ deferens non punitur qui
aliàs puniri deberet.ſ.c.de priore. Sextus de reſcript.c.j. Se-
ptimus de mu.pe.c.ij.Octauus de offi.dele.ſuper quæſtionũ
§.ſi verò vbi tunc collega non tenetur admittere ſubdelega
tum collegæ ne perdat commodum prædictę clauſulæ. In
glo. & ſi propterea ibi, *& ſi ordinarij*, in conuento igitur co-
ram ordinario, habet hoc locum, quòd non excuſet nuncij
miſſio,itineris arreptio,vel reſcripti impetratio, vt in con-
cordant. primæ glo. Vnde videtur hoc ſumi: imò ſi abſens
non defenditur,proceditur contra ipſum,vt cõtumacem.ff.

ex quibus cauſis ma.l.Item ait prętor.§.fina.&.l.ſequẽti.Nec
obſtãt.ſ.e.dilecta &.j.ti.j.c.vno. quia intelligitur de his quę
non iuris ordine, ſed pręſumptione vel violentia ſunt teme
rè attentata.ſ.de reſti.ſpo.audita.vel quãdo ordinarius pro
cedit in propria,vt in illa decre. dilecti. Vel põt dici, ꝙ non
obſtãt pręd.tria vel eorum alterũ,ſi in modũ ſimplicis exce-
ptionis proponatur, vt hîc & ſimilibus : ſecus ſi in modum
prouocatiõis,de qua excipiatur:ar.in prin. vbi dicit cõuene
rit ergo à contrario ante cõuentionem obſtabit prouocatio
facta extra iudicium:& ſic poſſunt ſaluari. ij.q.vj. arguta ad
Romanam:&.c.qui te.ſic hoc.ſi ex parte prioris fuit appella
tum.Secus ſi ex parte actoris,quia hoc poſſet facere ad redi
mendum reum:ar.de reſcrip.nonnulli. coram delegato.non
diſtinguetur vt in decre.meminim*&.c.ſuggeſtũ.de reſcrip.
ſi autem & plerunq; ſecundum Hoſti.vel dic ſecundũ eum:
vt dixi in. ver. nuncium. & ibi, *obtinebit*, non in principali,
ſed quòd per ſuum iudicem procedetur, & ibi ſanctæ Cru-
cis:imò facit cõtra vt patet hodie de reſcrip.ribi qui de prę
ben.eum eni.lib.vj.& ibi, *non ex re integra.* ſcilicet, quia cita-
tio facta eſt per primas.In glo.ſed nũquid ibi, *ante citationem*,
licet citatio facta ſit coram delegato, tamen expirat reſcri-
ptum per lit.cõteſt.poſteà factam coram ordinario. de hoc
in Spec.primo.§.reſtat.ad finem. Et facit quod dicam de pur
ga.canonica.c.penulti.ſuper ſiue vlti.glo. Aduerte quia hæc
glo.cõmuniter approbatur,& certè ita expedit: ſed certè in
rigore iuris videretur ſufficere ipſa delegatio ad pręuenien
dum iuriſditionem ordinariam: eò quòd adhuc conſiſtit in
habitu per lecta , & not.in.c.paſtoralis.ſ.de reſcript. Et ſal-
tem quilibet ipſius iuriſditionis vſus, etiam à citatiõe alius
in hoc deberet ſufficere : per lecta & notata. de offic.dele.c.
gratum.&.e.tit.c.quamuis. lib.vj.&.ſ.de offi.le.c.vlti. ſecun-
dum Mart. In glo.ſic colligitur ibi, *probabilis*, de hoc in Spec.
de app.§.nunc dicamus.ver.j.& ibi, *quæ videtur iudici*,cum fi-
19 naliter quæritur,an † appellatio ſit legitima,conſideratur ar
bitrium iudicis,ad quem eſt appellatum.ſed ſi malè arbitre
tur,poſſet ab eo appellari ſecundò ſed nõ tertiò.ſ.e. directę
Sed ſi quęritur an ſit deferendum appellationi,poteſt loqui
de iudice à quo.Caueat tamen ſibi,quia ſi non admittat ap-
pellationem legitimam punietur niſi ſit priuilegiatus: vt.ſ.
e.paſtoralis. primo reſpõſo. vel niſi probabilis error ipſum
excuſet.ar.j.de ſent.excõ.ſacro.Sed quãuis iudex ipſum non
admittat,ab appellatione poterit appellari.j.e. interpoſita.
§.j.ſecundum Hoſti.& vide quod dicam.j.e.ſi à iudice.libr.
vj.ſuper ver. videre & ibi ſacro ad finem. vbi de hoc in glo.
antepenul. Et vide quod dixi.ſ.e.paſtoralis in glo.non tamẽ
ad finem de hoc.ij.q.vj.ad Romanam.j.in prima glo.Sed cir
ca hoc omnino videas ea quę ſcripſi.ſ.e.ad hæc ſi in vna. In
glo.quia cauſa ibi, *probabilis*,vel non ſit vera & ibi, *culpam*,vt
ne quis ex improbitate ſua.ff.de furtis.l.itaq;.Goff.generali-
ter autẽ videtur verum, ſecundũ Paul.quod dicit glo. habet
enim locum ſiue cauſa probabilem habuit,ſiue nõ ſiue cau-
ſa calũmnię ſiue non,quæ aũt ſit ratio,dixi.ſ.de dolo.c.finẽ.
de reg.iuris.ignorantia.lib.vj.ſed ſi malitioſè appellauit,ma
gis punitur.C.quorũ app.non recip. ab executore. vbi puni
tur in.l.libris.Dicit tamen hîc Pe.de ſamp.quòd vbi opinio
legiſtarũ faceret pro appellante.Pone exemplum, de.c. iſto.
in ver.non ob.Item an locum habeat in ordinario,vel dele-
gato ſi non appellauit quia excepit de nuncio miſſo,& de-
legatus non admiſit , & iudex ad quem pronũciet appella-
tionem minùs legitimam , ſequens in hoc opinionẽ glo.nõ
illam Hoſti.non debebit in expenſis condẽnari.de quo vide
in Spec.de expẽ.§. nunc videndũ.vbi de hoc ſatis.ſ. ſecun-
dum Pau.Sed vt pleniùs habeas dicta Pauli aduerte ad glo.
penul.Et vt meliùs intelligas,oportet te ſupponere id quod
20 dixi.ſ.e.ſępe quòd triplex † cognitio ſpectat ad iudicem,ad
quem,quando appellatur à grauamine,primò habet videre
an ſit appellatio interpoſita intra decem dies, an in ſcriptis,
an coram iudice,an cauſa probabili vel vera: & ſi hoc inue-
nit pronunciabit appellationem deuolutam. Secundò de-

bet inquirere de veritate cauſæ appellationis, pronuncian-
do appellationem iuſtam, velut interiectã ex probabili cau
ſa, & vera &c. vt ibi dixi. Sed quando eſt appellatum à defi-
nitiua, viſo quòd appellatio deuoluatur ſtatim & mixtã in-
cipit de appellatione cognoſcere. Vnde non eſt mirũ, ſi eius
ceſſat iuriſdictio, ex quo ceſſauit vel cõfirmauit ſententiam.
21 Solet hic quæri, an † delegatus cui eſt commiſſa cauſa appel
lationis, verificata appellatione & pronũciato bene appella
tum poſſit de principali cognoſcere, non dico iudex appel
lationis: ſed delegatus cui eſt commiſſa appellationis cauſa
per iudicem ad quem: & dixerunt Iu. ij. q. vj. in fine. Innoc.
& Hoſti. hîc quòd ſic pro quibus facit de reſcript. ſuper lite
ris de teſta. Ray. ȷ̃. e. Romana § quod ſi obijcitur. lib. vj. Vin-
22 cen. contradicit quòd cùm † reſcripta ſint ſtricti iuris, de
offi. de P. & G. non debemus ea extendere ad cauſas non ex-
preſſas. Credit Paulus videnda verba reſcripti ſeu formam
commiſſio. factæ per iudicem ad quem. Nam ſi iudex appel
lationis dicat mandamus quatenus ſi eſt ita reuocate in irri
tum &c. cauſam audi. &c. tunc nullum dubium. Item ſi ver-
ba generalia, vel ſimpliciter cõmittat ei ſolum ap. articulum,
quia non vult ſibi cõmittere negotium principale pro eo, ꝙ
ipſe ex cauſa vult audire vel aliàs clarè exprimat per verba
clara intentionem ſuam, quòd non vult cõmittere niſi arti-
culum appellationis, tunc nullum dubiũ: & hoc caſu eſt ve-
ra illa opinio. Eſt ergo tenor reſcripti inſpiciendus, de pri-
uile. recœpimus ibi. *ij. q. vij.* in fine. vbi de hoc, hic tractaba-
tur per quod attendas, ſi iudex cui eſt commiſſa appellatio
nis cauſa, pronũciato benè appellatum, poſſit de principali
cognoſcere Paulus. *In glo. antepenultima.* in principio ibi. *gene
raliter*, ſiue calumnioſè appellauerit, ſiue nõ. Sed ſi calumnio
ſè, tunc amplius punietur. C. quorum app. non reci. ab execu
tore. vbi punitur in .l. libris. Sed in criminali, perdita lite, vo
catus abſcedat. C. de app. à proconſulibus lo. Vinc. Goffre. &
Philip. Dicit hic Pet. quòd vbi opinio faceret pro appellan
te, licet contra eum pronuncietur in cauſa appellationis, nõ
condemnabitur in expenſis. Et hanc opinionẽ vide in Spec.
de expenſis § nunc videndum. vbi ſatis de hoc: & hoc dicit
Mar. menti tenendum: quia continuò alleg. In glo. hoc patet
ibi. ij. q. vj. in fine. & ibi de hoc, ſcilicet an delegatus ad cau-
ſam appellationis qui pronunciauit iuſtam appellationem
poſſit de principali cognoſcere? Et dicit ibi, quòd ſic. Et di-
cit idem Inno. & Hoſt. inducunt de teſta. Raynutius de re-
ſcript. ſuper literis. ȷ̃. e. Romana § quod ſi obijciatur. Vincẽ.
dicit formam mãdati ſeruandam: propter quod videtur ſibi
quòd poſſit ſine nono reſcripto de principali cognoſcere
nec etiam de alia appellationis cauſa quę non fuerit expreſ-
ſa. Credit Nouella conſideranda verba reſcripti, & idẽ Pau-
lus. Curia tamen nũquam remittit. Dicit autem Martinus,
quòd iſta eſt veritas, quòd ſi cõmittitur cauſa appellationis,
& aliud non committitur tunc delegatus reperiens & pro-
nuncians malè appellatum, cauſam remittere debet ad iudi-
cem à quo, & ſuperſedere in ea niſi ipſa cauſa principalis
etiam ſibi cõmiſſa fuerit Saluo quòd auditores palatij hoc
caſu, nõ cõſueuerũt remittere ſed bene ſuperſedere, & ideò
23 † caueat ſibi qui facit committi cauſam appellationis, in cu-
ria, quòd etiam cõmitti faciat negotium principale.
24 ¶ PRIMO quęrit quẽ † effectũ habet hodie miſſio nuncij
de quo ſcripſi ſupra in prima ſuppletione glo. *& ſi propterea*,
Dicit Innocẽ. ſimpliciter non valere hodie nũcij miſſionẽ.
ſed diſtinctio decre. ſ̃. e. meminimus: & c. ſuggeſtum locum
habeat cùm quis in prima perſona locum arripit. non quòd
arreptio itineris habeat vim appellationis: ſed quicunq;
ad ſedem Apoſto. ex iuſta cauſa vadat, debet eſſe ſub prote-
ctione Papę. ȷ̃. tit. e. c. vno & etiam nuncij pro alijs ad ſedem
Apoſtolicã emittes: hac immunitate gaudent nec cõtra eos
procedi debet: quod ſi fiat, non valet. ar. ſ̃. e. dilecti. nec cre-
dit ipſe, quòd ſi ſine cauſa probabili vadant ad ſedem Apo-
ſtolicã, gaudeant tali priuilegio. Illi enim poterunt ad domũ
citari: & tunc tenebit ſententia lata contra eos: & ſi perſona
liter citati non ſint: quia non ſunt inuenti de hac citatione
ſatis dixi de eo qui mit. in poſſ. c. finali. non ob. l. ff. quæ ſent.
ap. re. l. j. § . Item cum ex eo dicto quia poteſt intelligi de his
qui inueniri poſſunt, vel de his qui ad ſedẽ ap. ex cauſa pro-
babili non acceſſerant: vnde dicebat Vinc. quòd ſi fuit miſ-
ſus nuncius pro cõmiſſione, quia ordinarius erat in captiui
tate vel furore. vij. quæſt. j. paſtoralis. & c. quamuis licet cau-
ſa captiuitatis vel furoris ceſſet: nuncius tamen expectãdus
eſt: allegat quia quæ de nouo emergunt &c. ff. de interrog.
acti. de ætate. fatetur tamen Inno. quòd ſi aliquis condemna
tus vel grauatus vadat ad Apoſt. ſedẽ. vel ad alium ſuperiorẽ
dummodo certum ſit quòd propter hoc vadit vel remittit
vt de grauamine conquæratur, & proceſſum contra ſe habi
tum reuocari petat quòd talis miſſio vim appellationis ob-
tinet. ſ̃. de offi. de cum cauſam. de do. & contu. cum olim &
no. de reſti. ſpo. audita. Sed & neceſſe eſt ſecundum eum, ꝙ
intra decem dies ipſe vel nuncius: nam. x. dies dantur taciti
appellanti verbo vel facto. aliàs trãſit in rem iudi. ſ̃. tit. pro-
ximo quod ad conſultationem de elect. cum dilecti. Et ſecũ-
dum Hoſti. videtur ſufficere, quòd. ȷ̃. illud tempus ſignifice-
tur iudici vel aduerſario, vel ſaltem alteri. arg. in eo quod le.
& no. ſ̃. de procur. c. iij. Dicit tamen Innocẽ ad hoc quòd ta
lis miſſio vim appellationis habeat, requiritur. quòd non
habeat nec de facili poſſit habere copiam iudicis a quo vult
appellare: vt coram eo verbo appellet & petat Apoſtolos: ad
quod tenetur ſi ipſius copiam habere poſſit de facili. ij. q. vj.
biduũ. Item prudenter facit ſi corã teſtibus exprimit omnia
grauamina pro quibus vadit vel mittit ad curiam: nam ſi ad
hoc tenetur quando verbo appellat, quare non teneretur
cum appellat facto dicit tamen quoſdam dicere, ꝙ quando
facto appellat ſufficit. quòd coram ſuperiore grauamina ſua
exponat. ¶ Sed nũquid reuocabitur quicquid factus ſit poſt
miſſionem nuncij vel poſt grauamen illatum, vel poſtquàm
iudex ſciuit ad ſe. apoſt. facto appellatum. Dicit Inno. reuo-
candum quicquid factum eſt poſt nuncij miſſionem. ſ̃. e. di-
lecti de offi. dele. cum cauſam. & etiã illa grauamina quę prę-
ceſſerunt miſſionem nuncij propter quę nuncius miſſus eſt
ȷ̃. e. dilectus. & ſecundum hoc valet nuncij miſſio ſecũdum
Inno. Dicit tamẽ Hoſti. ꝙ potius videtur & plus ſibi placet
prędicta locũ habere, extra iudiciũ quàm in iudicio, niſi for
tè pars grauata vel condemnata, propter tyrannidem iudi-
cis vel partis, nõ eſt auſa in præſentia appellare verbo vel fa
cto. ȷ̃. e. ſi iuſtus & tunc debet quãcito poteſt, parti vel iudi-
ci intimare: ar. de procur. mandato. ſed & dicere vel etiam in
iudicio, nullo metu occurente poſſe taliter appellari, poſſet
hoc intelligi quando tanta occurrit occupatio, ꝙ grauatus
appellationem formare vel ſcribere non poteſt. Sed dicere
hoc debet iudici verbo in p̃ſentia aduerſarij quomodo ipſe
iudex ſic grauauit & quomodo propter hoc vadit vel mittit
ad curiam. Ita tamen, ꝙ intra. x. dies vadat vel mittat vt di-
ctum eſt. ſ̃. ſecundum Hoſti. Et adde quod dicam ſecundum
eum, ſuper glo. & ſi prætereà in prin. Dicit Vincen. ꝙ hodie
25 † nuncij miſſio excuſat, vbi iudex non põt reſtituere aduer
ſus ſententiam: & ideò miſit nunciũ ad curiam, ad ſupplicã-
dum ſuper reſtitutione contra delegatũ ſententiam, contra
quã non põt reſtituere niſi princeps. ff. de mino. minor autẽ.
& expectabiť nuncius, nec prius mãdabitur ſententia execu
tioni: & hoc maximè in his quæ cõſueuerũt per nuncios im
petrari, vt collegia, maiores prelati, principes, & ſenes, qui
etiam pro abſolutione mãdant ad curiã. ȷ̃. ſent. excõ. quãuis
imò etiã excuſaret poſt iudiciũ cœptũ, ſi pro noua cauſa in-
conſueta miſſus eſſet nũcius ad curiã: vt mitti debet. xx. diſt.
de libellis. Tũc enim expectari debet riſum. ij. q. j. nomẽ. de
elect. cũ in veteri. ¶ Paulus verò refert hîc in q̃one qua quę
riť de pluribus ordinarijs vel delegatis, per quẽ modũ habet
fieri inter eos ſecundũ cauſa huius decre. p̃uentio? poſſet di
ci, prout ipſe ſolet dicere in. c. de multa de prębẽ. opinionem
q̃ habet Ep̃m poſſe diſpẽſare in duob⁹ curatis, eſſe tenendã
in ſcholis & cõtrariũ in iudicis ita hîc opinio. Hoſ. eſſe tenẽ
dam,

dam, in ſcbolis vt cõtrarietatem iurium euitemus. & opinio
nem glo. in iudic. tanquàm ęquiorem & veriorē. Quid enim
ad me an tuus vel meus delegatus de cauſa cognoſcat: nam ſi
me grauauerit potero appellare: & eodem modo poterit au-
thoritate Apoſtolica procedere tuus ſicut meus. Item quia
hoc accidit in duobus ordinarijs. Vnde ad euitationem cō-
trariorum glo. poſt Io. ibi, *non ob. ſi dicatur.* ſupplet ſed nō pro
26 betur quaſi diceret quòd † exceptio de nuncio miſſo, ſolùm
propoſita non iuuat. Sed probata iuuat. ar. ſ. e. c. ſuper eo. &
quod ibi not. in princi. primi. §. & ſ. tit. proximo. c. ſuborta.
Goffre. verò legebat ſic, non ob. ſi dicat quòd ad ſuperiorem
iudicem nūcium deſtinauerit, ſcilicet. iam cępto iudicio co-
ram ordinario vel poſt notitiam literarū. & ſic non corrigū-
tur iura antiqua: Nam ſecundum illa non prodeſſet mittere
nuncium ad curiam poſt literarū notitiam. voluit etiam ali-
ter legere literam, ibi priuſquam &c. vt ſit ſenſus quòd ſi qs
habet literas, & eis vtitur tantùm ad excipiendū, nec eas prę
ſentat, nec per eas agit tales literæ ſibi nō proſunt. ſed ſi eas
pręſentat & ſit paratus per eas agere, poterit de illis excipe-
re. vnde intentio Goffre. eſt, quòd illud priuſquam nō expo
namus. i. non prius. Sed. i. donec fuerint iudici aſſignatæ: ſed
ipſe fuit in hac opinione ſingularis. Alia fuit opinio quam
tangit glo. ſequens & quod hîc dicitur locum habeat, in eo.
qui dolo vel negligentia vti poſtpoſuit literis ſuis ita quòd à
modo de illis nō poſſit excipere, ne dolus vel negligentia ſi-
bi proſit. Sed quicquid dicāt alij tene ſecundū Paulum cum
glo. quæ dicit quòd in duobus ordinarijs & delegatis ſit lo-
cus pręuentioni huius decretalis, quę quidē pręuētio habet
fieri non per ſolam pręſentationē: ſed & per taciturnitatem
vt dicit glo. quæ fuit additio à Compoſte. Inn. & per hoc es
expeditus de prædicta glo. & de glo. ſequentibus ſecundum
Paulum. Præterea ſuper glo. prædicta ibi, *ne quis ſine cauſa*, &
declinet examen, *iudicis ordinarij.* infert Pau. hoc locum habe
re, in conuento coram ordinario, ſcilicet quòd non prodeſt
nuncij miſſio vel itineris arreptio, ſeu literarum impetra-
tio pro opinione Hoſti. & Vinc. ad quem glo. ſ. inclinat: ſed
poſt in fine ab ea recedit, dicens quòd idem eſt in alijs iudi-
cijs quibuſcunque Vinc. etiam dicit quòd dato quod illa iura ſint
correcta adhuc poteſt hodie locū habere, quod hic dicitur,
puta Epus meus erat captus, vel aliâs impeditus iuriſditio-
nem exercere, iui vel miſi ad eum pro literis: ſed antequàm
veniret nuncius vel literas præſentaret actor coram ordina-
rio qui ceſſante impedimento poteſt cognoſcere, hoc caſu
obtinebit exceptio vel de nuncio miſſo, vel de literis impe-
tratis. Vel pone exemplum, aduerſarius impediuit me quo-
minus impetrarem reſcriptū meum, obſtat exceptio ſecun-
dum Pau qui ſubdit quòd. Capitulum ſanctæ Crucis alleg.
pro glo. Facit contra, vt patet de reſcrip. c. tibi qui. libro. vj.
Item ſubdit, quòd gloſſa. ſequens fuit additio de tempore
Innocen.

27 ¶ SECVNDO quæritur † ad declarationem vnius glo.
hic poſitę ad quem debeat appellari. Circa quod diſtinguit
Henricus, quia aut appellatur ab ordinario, aut à delegato,
aut à ſubdelegato, ab illo in quem concurrūt iuriſditio dele
gata & ſubdelegata, aut ab arbitro, aut ab executore: ſi ab or
dinario, tunc ad immediatū ſuperiorem eſt appellandum:
quia regulariter gradatim eſt appellandū. j. e. tit. c. Romana.
lib. vj. ij. q. vj. placuit & in. l. canonizata anteriorum. §. ad hęc
ff. de app. l. imperatores. Fallit in caſibus vbi primò appellaſ
ad Papam. ij. q. vj. ad Romanam cum duobus capitulis ſequē
tibus, & duobus præcedentibus: & ſ. eo ſi duobus ad quem
omiſſo medio poteſt appellari. ix. q. iij. cuncta per mundum.
Item fallit ſecundo, vbi eſt conſuetudo in contrariū, videli-
cet quod poſſis omiſſo medio, appellari. j. de pręben. referente
de no. op. nunci. ſignificātibus: & j. e. tit. c. Romana in prin.
lib. vj. Item fallit tertiò propter abſurditatem vitandam: vt
patet. j. de conſue. non putamus. lib. vj. Item Archiepus liti-
gat coram ſuffraganeo contra ſubditum ipſius ſuffraganei,
quia tunc nō appellabitur ad ipſum Archiepum: quia aliâs
eſſet iudex in cauſa ſua, quod eſſe non debet ne quis in ſua
cauſa ius ſibi dicat in rubro & in nigro: ſed ad patriarcham
vel primatem: & ſi deſit ad Papam tantùm eſt appellandū:
nam ſi metropolitanus appellet, non appellabit ad ſeipſum
vt. j. c. Romana. libr. vj. & arg. j. de inſti. c. fina. & ſi ſubditus
ſuffraganei appellare voluerit non ad ipſum metropolitanū
appellabit cùm ſit ſuſpectus in cauſa ſua propria: vt eſt di-
ctum ergo ad proximū ſuperiorem poſt metropolitanū re-
currendum eſt in hoc ar. ſ. de elect. nec pro defectu. j. de cō
ceſſ. præbēn. c. j. & de iure pa. nullus. Item facit. iiij. vbi iuriſdi
tio mediata & immediata concurrunt, quo caſu, ad ſuperio-
rem qui mediate & immediate pręeſt appellatio facta va
let: vt ſi appelletur ad diœceſanum à præsbitero vel Archi-
præsbiteru, qui ſubeſt Archidia. omnes iſti immediate ſub-
ſunt diœceſano. & eius vicarij ſunt vt patet. ſ. de offi. archi-
præſ. de offi. Archid. per totùm. & x. q. j. regenda. per totum.
28 Et ex hoc procedit, quòd ad Papam † omiſſo quolibet me-
dio ordinario, & à quolibet appellari poteſt: quia media-
tè & immediatè ordinarius eſt cunctorum: vt in. c. allegato
cuncta per mūdum & c. per principalem. ix. q. iij. & j. de pri-
uile. antiqua. Fallit quintò ſi proximior ſuperior Apoſtolicę
ſedis, grauat ſe indignū reddat: vt. ſ. de offi. or. quòd ſedem.
in fine puta quia ſciſmaticus vel excōmunicatus eſt, quo ca-
ſu, ad alium proximū ſuperiorem recurrendum eſt. arg. j. de
iure. pa. nullus. ſ. de præſcrip. veniens. vel potius ad Papam.
ar. j. de conceſſ. præben. quia diuerſitatem. §. ſit tamen. ſ. de
elect. quia diligentia: & expreſſius. j. de ſupplen. negli. præla.
c. Romana. lib. vj. tunc enim nec cognoſcere nec cōmittere
poteſt: vt. j. de offi. or. c. Romana. lib. vj. Et hos caſus ponit
in effectu ſub. iiij. caſibus Hoſtien. in ſumma. e. tit. §. à quo ad
quem ſub. §. cum aūt. vbi de hoc plenè per eum. Et Archi. ij.
q. vj. anteriorū. §. illo. ſuper verbo gradatim: vbi dicit, quòd
in iudice delegato qui ſubdelegauit non tamen in totùm vi
ces ſuas & poſteà excōmunicatur. Hoc eſt expeditum. j. de
offic. dele. ſi is cui. lib. vj. Item dicta regula fallit. vj. in patriar
29 cha. Conſtātinopolitano † & Alexandrino, ad quos omiſſis
medijs appellatur vt legitur & notatur. xxij. diſt. renouantes.
ſecundum Archid. in. §. alleg. ſuper verbo gratuitū & vtrum
ad legatum poſsit appellari omiſſo medio, vide per Ber. ſ.
de offi. del. qđ tranſlationem. ver. item ad ipſum ſolùm ibi te
net quod non. idem tenet Io. ij. q. vj. c. iij. Sed contrarium tenent
Bar. brix. Bertrand Archidi. ibi & Guffre. & Hoſti. in. c. poſt
trāſlationem. & Hoſt. ſ. e. ſi duobus Spe. ti. ij. §. ſuper eſt vide-
re. ver. illud autem: & de app. §. nunc tractemus. ver. & nun-
quid idem eſt. Et idem Io. And. in. c. alleg. quod tranſlationem.
dicens quòd non credit, quod Ber. ibi excluderet legatum quia
ad eum appellatur omiſſis medijs, qa ſi poteſt adiri per ſim-
plicem querelā, vt. e. tit. c. j. ergo etiam poterit appellari, alijs
omiſſis ad eum. Si autem appelletur à legato, tunc appellan-
dum eſt ad eum qui eū legauit. ſ. de offi. le. licet. ij. q. vj. ideò.
Si autem appelletur à delegato. Subdiſtingue quia aut eſt de
legatus ab alio, quod à principe puta Papa vel Imperatore. Nā
30 † & Papa princeps appellatur. duo enim ſunt principes: vt
no. Hoſtiē. in ſumma. tit. de offi. or. §. quis poſsit & de ma. &
obe. §. quis cui & de conſti. §. quis poſſit & de rerum. do. §. qs
dicatur locus. in fine. & tunc refert quia aut à delegato, aut
ab alio ordinario, ſi à delegato, tunc ſiue ſit delegatus ad vni
uerſitatem cauſarum, ſiue non, appellandum eſt ad ipſum le
gatum. cùm nullus ſit ei ſuperior præter Papam. ſ. de offic.
le. per totum ſi ab alio ordinario, tunc aut eſt delegatus ad
vniuerſitatem cauſarum, aut ad vnam cauſam. ſi ad vniuer-
ſitatem cauſarum. vt eſt offic. Epiſcopi. tunc ad ſuperio-
rem Epiſcopi appellari debet: ſicut ſi ab Epiſcopo appella-
retur ſecundum Ber. & j. e. dilecti. & Got. in ſum. ti. de offi.
vica. §. item dubitari. Et idem videtur tenere Lau. & Ber. j. ne
pręla. vices ſuas. c. in glo. ij. vbi dicunt, quòd Eps non poteſt
31 facere ordinarium, & male. imò eſt ordinarius † ſecundum
Innocen. & Hoſtien. Cardina. G. & Io. And. j. e. tit. c. Rōma-
na. libro. vj. & G. de conſuetud. non putamus. & Cardi. j. de

offi.dele.in rubrica.lib.vj.& Hoſtien.in ſub § alleg.vt autem
ver.ſi appelletur à delegato &c.quod intellige de offic.ciui-
tatẽſi ſecus de foraneo. Dic ergo aut eſt offi. ciuitateſi &
tunc non appellabitur ad delegantem,cum ſit idem auditorium.
torium.ſ.de conſuetud.non putamus.& in.c.alleg.Romana
j.e.tit lib.vj. ſed ad ipſius ſuperiorem puta ad Archiepum.
Aut eſt officialis foraneus, ad vniuerſitatem cauſarũ alicu-
ius caſtri vel villæ & tunc ſecus:vt in dicto.c.offi.or.Roma
na.in prin.vbi Inno.& Hoſtien.dicunt, quòd tales uffic.fo-
ranei, hanc iuriſditionem delegati:& quòd ab eis appellator
ad ipſum Epum conſtituentem. Et idem tenent Io. And. &
G.de non lau.Ge.extra de reſcrip.c. & ſi principalis.in cle.ſi
32 eſt † delegatus ad vnam cauſam tantũ,vel ad plures ſingula-
riter,tunc ceſſante conſuetudine,ad delegantem eſt appellã
dum:vt.j.c.dilecti.& dic ad ipſum tantùm,& non ad alium
etiam ad principem,de iure ciuili loquendo : vt.ff.quis & à
quo app.l.j.primo reſponſo. &.l.fina. Sed ſecũdum canones
etiam ad principem vel delegatũ ſuum poterit appellari ſe-
cundum Hoſti. in ſub § alleg.vt autem.ver.quòd ſi appelle-
tur. Et quod dictum eſt quòd ad delegantem appellabitur,
fallit,quando ordinarius delegans eſſet ſuſpectus:& vt ſuſpe
ctus recuſatus,quo caſu ad ſuperiorem immediatũ puta me
tropolitanum. appellabitur ,non ad eum quia cum ipſe ordi
narius ſit recuſatus non dicitur.facere mo.vt.ij.q.vj.placuit.
Et ita intellige.ſ. de foro compe.ſi quis contra clericum. ſe-
cundum Vincen. & Spec.in hoc tit. § nunc tractemus. Item
fallit in caſu vbi ordinarius cauſam cõmitteret in fraudem,
ne cauſa appellationis ad ſuperiorem puta metropolitanũ
perueniat:quo caſu non debet de fraude ſua, commodũ re-
portare.ar.ſ.reſcrip.c.ſedes.apoſt.in fin.ff.de eo per quem fa
ctum eſt.l.ij. &.ff. de rei ven.l.in fundo. ſecundum Spec.ibi.
Sequitur de dele.à principe,& tunc ad ipſum principem de
legantem,tantum eſt appellandum : vt.ff.quis & à quo.l. j.
ſ.de offi.dele.ſuper quæſtionum articulis § ſi verò.& eſt ge-
nerale, vt à delegato,appelletur ad delegantem : vt.C.e.tit.l.
præcipimus § hoc ſi appellatio & in authen.de ſanctiſſ.epi.
§ ſi quis contra aliquem. collat.ix. Sequitur quando appella
tur à ſubdelegato,& tunc ſubdiſtingue, quia aut appellatur
à ſubdelegato delegati alterius, quam à principe, & tunc in
caſu in quo poteſt ſubdelegare, puta quãdo eſt delegatus ad
vniuerſitatem cauſarum,quo caſu licet tantùm ſubdelegare
ſecundum quoſdam.ff.de iudi.cum prætor § primo.& ſecũ
dum Hoſti in ſub § alleg.vt autem.ver. vbi autem à ſubdele
gato &c.vel quando ſubdelegat certum articulum, iuxta ea
quæ no.Hoſti.ſ.de offic.dele. ſuper quęſtionum § j.tunc eſt
appellãdum ad delegantem,qui ſubdelegauit ,vel ad Papam
ſecundum canones appellari poteſt:vt.ff.quis & à quo.l.j.in
principio;&.l.fina.ſic intelligitur.j.e.cum cauſam quæ. Aut
appellatur à ſubdelegato delegati à principe, & tunc refert,
quia ille delegatus nihil ſibi retinuit de iuriſditione,& tunc
ad principem primũ delegantẽ,eſt appellandum. Aut ille de
legatus in delegando ſibi aliquid retinuit de iuriſditione,&
tunc ad ipſum,nõ ad principem eſt appellandũ:vt.ſ.de offi.
dele.ſuper quęſtionũ articulis § porrò:&.e.tit.c.ſi delegatus
lib.vj. Nec diſtingo,vtrum delegatio ſit facta ap.re.vel non,
licet gl.hic diſtinguat. Sed fallit in duobus caſibus quos habẽ
tur.j.de offi.dele.ſi is cui: &.c.ſi à ſubdelegato.lib.vj. Sequi-
tur de illo in quem concurrunt iuriſditio delegata,& ſubde
legata,& tunc ad primũ delegantem,& non ad delegatũ erit
appellãdum:dato quòd aliquid ſibi de iuriſditione retinue-
rit.ſ.de offi.dele.c.ſuper quęſtionũ articulis § ſi verò duo.&
e.tit.c.ſi duo.lib.vj.de quo per Ber.brix.in quęſtione venera
bili quę incipit,eſto quod duo ſunt iudices. Sequitur quãdo ap-
33 pellatur ab arbitro,& tunc aut † ab arbitro volũtario & cõ-
promiſſario,& à tali nõ appellatur,ſed ſtandum eſt eius ſen
tentiæ ſiue ſit ęqua ſiue iniqua:vt.ff.de arb.diem proferre §
ſtari,licet ſecundum canones,ſupplicari poſſit:vt.ſ.de arbi.
c.j.&.c.expoſita cum ibi no. Aut ab arbitro iuris,& tunc ap
pellatur ab arbitro,qui loco ordinarij ſuccedit:de quo.ſ.de
foro compe.ſi quis contra clericum:& tunc appellabitur ad
illum,ad quem ſi ab ordinario cui ſuccedit appellaretur cõ
tingeret appellari.ar.C.de epiſ.audi.l.Epale iudicium: & in
authen.ſi qui litigantium. Aut appellatur ab arbitro,qui lo-
co delegati Papæ ſuccedit,puta quãdo eligitur ad cognoſcẽ-
dum de cauſa recuſationis cõtra delegatum propoſit.ſ.de
offi.dele.ſuſpicionis:& tunc ad ipſum appellabitur ad quem
ab Epo delegato appellaretur:vt patet C. de iudic.aperti-
mi.in fine.&.l.ſi.in fine.ſecundum Hoſti.in ſub § alleg.vt au
tem vbi etiam dicit in v ſu notabis.quòd quãuis ſcribant cõ
muniter magiſtri canonũ,de quorũ merito eſt Ber.hic &.j.
34 e.dilecti.c. quòd in omni † caſu poſſit appellari ad principẽ
hoc excepto,quãdo appellatur à ſubdelegato delegati ipſius
principis,quo caſu ad eundem delegatũ eſt appellandum vt
ſ.de offi.dele.ſuper quæſtionũ articulis § porrò quãtum ad
canones pertinent intelligenda eſt lex, qui pro ſua iuriſdic.
dari non poſſit.l.j.ad finem. Quo caſu tantum appellatio fa-
cta ad principem omiſſo medio, nulla eſt : quæ in omnibus
alijs caſibus valet, quantuncunque medius omittatur. Ipſe ta-
men Hoſti.non putat iuri congruere,quòd appellationẽ fa-
ctam à quocũque ad vnam cauſam tantũ à delegato non ſuo
vel à ſubdelegato delegati non ſui in aliquo caſu princeps re
cipiat:dum tamen delegans:vel ſubdelegans ſuperſit & cau-
ſam appellationis velit & valeat expedire. Vnde putat eſſe
ſtandum etiam foro canonico illis legibus C. qui pro ſua iu-
riſdit.l.j.&.ff.quis & à quo app.l.j.in princi.&.l.vlti.quibus.
Nec expreſſum aliquod ius canonicum cõtradicit. Porrò ſi
Petri poteſtas conſideretur, & quòd princeps ſolutus eſt le-
gibus.ff.de legi.l. princeps etiam in caſu pmiſſo excepto ap-
pellationem ad ipſum factã , poterit recipere de plenitudi-
ne poteſtatis.contra quem nõ intendit diſputare. Veruntamen
men vt ipſe princeps iura & ius ſuum ſeruet cuilibet decet
ipſum. C.de legi.digna vox.xj.q.j. peruenit.j. de ſta. mu.c.in
ſingulis § porrò ſecundum Hoſtiẽ.ibi ſub § alleg.vt authen.
in fine &c. j.e.dilecta.& vide Archi. j.de offi.dele c.ſi delega
35 tus.in fine.glo.ſi.lib.vj.qui dicit quòd † ordinariam.C.quòd
ad proximũ ſuperiorẽ delegatũ appellandũ eſt: vt ibi patet.
Sed appellatio facta ad Papam tenet,ſed ſi coram Papa exci-
piatur & petatur quòd inferiorem iudicem remittatur ob-
nebit.ſ.e.ſuper quæſtionũ. Vnde ſi non excipiatur tenet quod
ſit coram eo & ad hoc quod no. Inno.ſ.de re.iudi.cum Ber.
in glo.ordinariam. Sed malus non credit hoc verum imò ſi
medio intermiſſo, ad alium appelletur & procedat, non va-
lebit proceſſus, quamuis de hoc nõ fuerit exceptum, tanquã
factus ab eo, qui non eſt iudex cõpetens ſecundũ id quod
not.Inno.j.de præbẽ. referente ſecundũ Archid.ibi ſequi-
tur quando appellatur ab executore & tunc dic, quòd ad il-
lum qui eum deputauit executorem eſt appellãdum vt.ſ.de
offi.de ſuper quæſtionũ articulis § porrò etiam ſi ſit delega-
tus vt ibi.l.t no.Ber.in § nos autem.ſuper verbo modũ exce
dat idem ſi appelletur à ſub executore dato ab executore ad
prouidendum certę perſonę qui cõmiſit ſubexecutori vices
ſuas,donec eas duceret reuocandas : vt.ſ.appellari debeat ad
executorem delegatũ,vt no. Spec.tit.de appe § nunc tracte-
mus.ver.ſed ad quem appellabitur:&.G. j.e.is cui glo. ij.lib.
vj. Et nota quòd cum ab executore nõ debeat nec poſſit ap-
pellari,niſi modum excedat: vt in.d. § nos autem ſi iniuſtum
fuerit mandatũ,non ab executore:ſed à cõmittente appella
ri debet ſecundũ Hoſti.ibi. Et idem Inno.e.ti.cum in iure &
Archi.ij.q.vj.c.ab executore,ver.quoties: & tunc ſi in appel
latiõe exprimitur idem,in quo excedit, in eo ſolo executio im
peditur,& in alio exequi põt. Secus ſi appelletur generaliter quo
niam modũ excedit. Quod dic vt in Spec tit.de ſent.exco §
nunc dicendũ.ver.ſed nũquid in totũ. Et vide qd no. Spe.
hoc tit § nũc tractemus.ver.ſed quid ſi qs:&.ver.ſequẽti ibi
36 dicit & Io.and.hic quod ſi appellãs † ſimpliciter dicit appellatio
non exprimẽdo ad quẽ intelligitur de proximo. Idem ſi dicit
appello ad maiorẽ. Idem Bat. brix.in.q. dñicali quæ incipit
item eſto quod aliquis dicat ſecundũ Henricum.

¶ Tertiò

37 ¶ TERTIO quæritur vtrum † iſta clanſula appellatione
remota, hodie aliquid operetur? vide per Hoſti. in ſumma
e.ti.§ quo modo decre. vt debitus. ver. abſq; rationabili cau-
ſa. & ver. ſe. cuius dicta approbat Archid. ij. q. vj. ad Romaná.
in. iiij. glo. & vide in Spec. hoc tit. § in quibus. in fine. ver. ego
dico. vbi dicit quòd remotio appellatiõis nil operatur ante
ſententiá: quoad partes, quominus poſſint appellare ex cau-
ſa legitima expreſſa in iure, vel nõ expreſſa: vt hic cum ipſo
iure remota ſit vt hic. ideò aũt in reſcriptis illa clauſula ap-
ponitur, quia ante iſtam conſtitutioné, ſemper apponebaſ
& ſic adhuc ponitur iuxta præteriti temporis morem ſicut
& clauſula ſi eſt ita, in eis de facto inſeritur, licet etiam de
iure ſubintelligatur de reſcriptis. ex parte. j. xxx. q. ij. vniuer-
38 ſa. Nam † ſępe cõceditur qđ de iure cõmuni competit: vt. ſ.
de procur. quia in cauſis. de iureiurá: & ſi chriſtus. in fine li-
cet ſuperfluum ſit: vt. C. de theſau. l. vna. lib. x. Quoad iudicé
autem bene operatur. Nam ſi appelletur ex cauſa in iure nõ
expreſſa, iudex non tenetur eum deferre, nec ſuum proceſ-
ſum retardare: vt. ſ. e. paſtoralis. ver. ſed ſi appellás. Quando
autem appellatur ex cauſa in iure expreſſa, vt patet in exem
plis poſitis. ſ. de offic. dele. Super quæſtionũ articulis. in fine
& c. cum olim: & c. ſignificauerunt. de dila. delicti. ſ. e. ſolici-
tudinem: & c. nouit. & tali debet iudex deferre: Nam & ius
eam admittit: vt. ſ. e. poſtremò: & c. ſignificátibus. cum mul-
tis ſimilibus. Item poſt ſentétiam, nihil operatur, quia tunc
ſimpliciter & ſine cauſa fas eſt cuilibet appellare, nec in hoc
prioribus iuribus, in aliquo derogatur: vt. j. eodem. cordi. §.
his quę. poſterior eſt nec iſta decretalis de app. poſt ſenten-
tiam. dicit quidam nec eſt veriſimile, quòd princeps per hãc
clauſulam velit ius litigatoris auferre. ar. ſ. de offic. or. graue
& de offic. dele. ſuper eo. & vnico verbo, tot iura tollere. arg.
ſ. de elect. eccleſia. ij. ſecundum Specu. & adde quod ſcripſi.
ſ. e. paſtoralis. vbi de hoc etiam per Hoſti. ſecundum Henri
cum. Item adde omnino quæ ſcripſi. ſ. e. c. in vltima ſupple-
tione tertiæ gloſſę.

39 ¶ QVARTO quæritur vtrum † in appellatione cauſa
ſit exprimenda? Diſtingue, vt dixi. ſ. e. conſtitutis. ij. & nota
40 quòd † ad hoc, vt valeat appellatio facta in iudicio ante ſen
tentiam, requiruntur. x. quorum ſi vnum deficit non vale-
bit. Primum cauſa grauaminis illati, vel cõminati: vt. j. eo.
cum ceſſante. Secundũ, quòd ſi legitima. j. eo. cum ſpeciali. §.
exceſſu. Tertium ꝙ ſit vera. j. e. cum cauſam. Quartum quòd
non ſit admiſſa ſua petitio, vt in. d. c. interpoſita. Quintum
quòd ideò ꝙ non admittebatur, extitit appellatum. j. e. di-
lecto. § vlti. quod eſt contra quoſdam ignaros iuris, qui pro-
poſita exceptione, dicunt, & appellamus ſi eam nõ admitta-
tis: nam talis appellatio non impedit quin valeat, quicquid
ſit poſt eam. Sextum ꝙ fiat in ſcriptis. Septimũ quòd petan-
tur Apoſtoli. Octauum, ꝙ ſi appellatus hoc petat, veniat in-
ſtructus appellans, & hæc tria colligũtur. j. e. c. cordi. Nonũ,
quòd fiat intra decem dies: vt. j. e. tit. c. Romana. & c. concer
tationi. libro. vj. de confir. vti. c. bonę. ſ. de re iudi. cum inter
& c. quod ad conſultationé. ſecũdum Hoſti. qui ita notat in
ſumma. e. tit. § qualiter. Sub. § ego Martinus: & . j. e. dilecto. &
in. c. cordi. Et idem Archidi. ibi, ſuper verbo pręmiſſis. & . ij.
quæſt. vj. c. non ita glo. iij. Et no. quòd licet in appellatione
interpoſita à grauamine, vel interlocutoria ſit neceſſe cau-
ſam exprimere, vt hic tamé in reſcripto impetrato ſuper ap-
pellatione interpoſita à grauamine vel interlocutoria, non
oportet cauſam exprimere: ſed ipſi appellationi ſit delatum
notat Spec. tit. de app. § de officio eius quoq;. ver. nunc dica
mus. & Io. And. in. d. c. cordi. in Nouella. & Spec. e. tit. § qua
ſuper. in ſumma nota. Item Hoſti. in. c. dilecto: & . Ioã. And.
poſt eum addit tres caſus. c. quòd cauſa exprimatur corã illo
à quo appellatur, vt ibi quãdo dicit coram executoribus &c.
quaſi dicat non ſufficit coram extraneis proponi, niſi ex iu-
ſta cauſa. ſ. de offi. dele. paſtoralis. ad finem. Item quòd appel
letur ab illo vel illis iudicibus, qui grauant, vt ibi, quando di
cit ab eiſdem &c quaſi dicat præſentialiter additis niſi ex
cauſa. j. e. c. finali ſecundum Henricum. ¶ Paulus verò dicit
quòd recedẽdo à verbis glo. ita tenere debes, videlicet quòd
41 circa † materiam cauſę appellationis, inſpicimus & recurri
mus in aliquibus ad arbitrium & diſcretionem ipſius appel
lantis: debet enim videre appellans, & peritos conſulere, an
liceat ſibi appellare vel expediat. Item an illa cauſa propter
quam appellare vult, ſit probabilis, vel vera remitteretur ad
iudicem à quo condemnatus in expenſis in deferendo ipſi
appellationé recurrimus ad diſtinctionem iudicis à quo de-
bet enĩ cõſiderare, an grauamẽ propter quod appellat pars
ſit tale, quòd probato, iuſtificaretur appellatio: & tunc
deferat: & ſi dubitat, adhuc deferat aliâs ſi non deferat, & re
periat legitimè appellatũ, recurrimus ad iudicem appella-
tionis, nec credas quòd ſit in ſuo puro arbitrio pronũciare
appellationem legitimam vel non. Sed debet ſecundũ iura
pronunciare, prout ſua diſcretio credit faciendum: nunc
ſi malè arbitretur, licebit appellare, ſed non tertiò. ſ. eodem
directæ.

¶ QVINTO quæritur redeundo ad primam quæſtioné
de miſſione nuntij & itineris arreptione ad ſuperioré, quid
operetur? Aduerte quia ex his quæ ſcripſi. ſ. in prima quæ-
42 ſtione, poſt Inno. videtur colligi ſecũdum Mart. ꝙ ad † hoc
quòd valeat nuntij miſſio, & habeat effectum appellationis
quinq; requirũtur. Primũ eſt, ꝙ nõ ante ſentẽtiã iam latã vel
ante grauamen illatũ, ſed vel à ſentẽtia iam lata vel grauami
ne iam illato querela per nuncium deferatur. Secundũ eſt, ꝙ
certum ſit ꝙ propter hoc vadit ad curiã. Tertium eſt, quòd
infra decem dies mittat. Quartũ eſt, ꝙ non habeat copiam
iudicis, vel nõ audeat in eius pręſentia appellare. Quintum
eſt, quòd corã teſtibus de hoc proteſtet, & exprimat omnia
grauamina propter quæ mittat ad curiã: & dicit, quòd iſtis
quinq; concurrentibus, miſſio nuntij operatur effectũ ap-
pellationis. Et idem de itineris arreptione à fortiori ratiõe.
¶ Item ſcire debes, quòd Henricus circa hoc, ſic diſtinguit,
quia aut quæris nũquid habet vim appellationis, aut nun-
quid habet vim protectionis, ſi quęris vtrum habet vim ap-
pellationis. Diſtingue, quia aut mittens nuntium, poteſt ha-
bere cõmode copiam iudicis à quo vult appellare, & tunc
non valet nuntij miſſio, imò eo caſu, debet & tenetur ver-
bo appellare, & Apoſtolos petere. ij. quęſt. vj. biduum. ſecun-
dum Innocen. hîc in verſi. Item vt talis miſſio &c. Aut mit-
tens nuntium nõ habet, nec habere poteſt de facili copiam
iudicis à quo vult appellare, & tunc aut lata ſententia con-
tra aliqué vel aliquo grauato, ipſe venit vel mittit ad ſe ap.
vel ad alium ſuperiorem pro grauamine proſequendo: &
eſt certum, quòd propter hoc vadit vel mittit vt ſe de gra-
uamine conquęratur: & tunc aut hoc facit intra decem dies
à tempore ſententiæ vel illati grauaminis, & tunc talis itine
ris arreptio, vel nuntij miſſio vim appellationis obtinet vt.
ſ. de do. & contu. c. cum olim, & de reſtitu. ſpo. c. audita. Aut
hoc non facit intra decem dies: & tunc non habet vim ap-
pellationis. Vnde neceſſe eſt, quòd intra decem dies vel ipſe
43 vel nuntius iter arripiat, nam † decendium tantùm præfixũ
eſt, vt facto vel verbo appellet: aliâs tranſit in rem iudicatã.
vt. ſ. de re iudi. quod ad conſultationem. & de elect. cum di-
lectus. in fine. & etiam neceſſarium tunc videtur quòd intra
illud tempus, tunc ſignificetur iudici & aduerſario, vel ſal-
tem alteri. argumen. in eo quod legitur & notatur. ſ. de pro-
curatorib. c. mandato. ſecundum Innocen. hîc in. ver. hoc au
tem fatentur. & . ver. item neceſſe eſt &c. Item prudenter fa-
cit, ſi coram teſtibus exprimit omnia grauamina, quibus va
dit vel nuntium mittit. Nam ſi quando appellat viua voce,
ad hoc tenetur, quare non teneretur, etiam hoc caſu non
teneretur ad hoc, ſcilit quando facto appellat, non apparet
ſecundum Innocen. in ver. Item prudenter &c. Et ad hoc fa-
cit quod notat Bernar. ſ. c. dilecti filij. Et hoc vltimum vide
tur approbare Archidiacon. j. eodem cordi. ſuper verbo in
terlocutoria. lib. vj. Item omnia prædicta videtur approba-
re impen. Archidiaco. xj. quęſtione. c. ſi Epiſcopus fortè glo.

finali.vbi remittit ad locum iſtum:ſed Hoſti.hîc dicit,quòd,
potiùs videtur hoc eſſe intelligendum extra iudicium,quã
in iudicio,vt no.ĩ.e.cordi.lib.vj. Poſſet etiam hęc intelligi,
vbi pars grauata vel condẽnata propter tyrannidẽ partis vel
iudicis,nec verbo nec facto in pręſentia eorum auſus eſt ap-
pellare, vt patet in eo quod legitur & notatur.ĩ.eo. ſi iuſtus
metus:& tunc etiam debet hoc quãcito poterit parti vel iu
dici intimare.vt.c.alleg.mandato.ſ.de procur.vnde plus pla
cet,quòd hoc intelligitur de appellationibus extra iudiciũ
factis ſecundũ Hoſti. & hoc tutius & verius videtur, de iu-
re ſecundum Henricum:& omnino vide per me notata.ſ.e.
dilecti.in prima quęſtione:& in.c.ad audientiam.& c.ſugge
ſtum.& c.meminimus. ¶ Martinus autem dicit quòd inter
44 dum† mittitur nũtius in modum appellationis,& tunc fa-
teri oportet, ꝙ regulariter nõ habet vim appellationis niſi
in conſtituto in tanta neceſſitate vel periculo,quòd appella
re non poſſet:& tunc adhuc vltra hoc,neceſſaria eſſet prote
ſtatio.vt.ĩ.e.ſi iuſtus. quia aliàs calumniari & effectũ carere
poſſent hęc decre.& illa decre.ſi iuſtus.& illa decre.cordi.&
cle.appellanti magiſq; viderentur impoſita verbis, quàm re
bus quę nõ ſunt dicenda.quandoq; miſſus eſt nũtius,non vt
miſſio habeat vim appellationis,ſed vt nuntius impetret li
teras ſuper cauſa,& petit mittens ꝙ expectetur ille nuntius,
& tunc ſi conuenitur ille mittens coram ordinario, etiam
poſtquàm ille nũtium miſit ad curiam , non valet. Si dicat
mittens nuntiũ expectandum nec propter hoc impeditur
proceſſus ordinarij & ſic intelligit iſta decre.in ver. non ob.
ſi dicat & ſic nõ procedit primus caſus Vinc.fallit tamen in
duobus caſibus.Primus caſus eſt in arctato & proteſtãte quẽ
caſum.ſ.proximè declaraui.Secũdus caſus eſt,quando eſt ta
lis cauſa ſuper quo non põt alteri iuſtitiam in partibus mi-
niſtrari ſecundum Vinc. & iſti caſus procedũt vniformiter
in iudicibus ordinarijs & delegatis.Prætereà de arreptione
itineris dicit, ꝙ quoad alios pro quibus nõ arripuit iter ha-
bet ipſe arripiens priuilegiũ.c.j. de clericis peregrinã, videli
cet quia põt impetrare reſcriptũ ſecundũ formam illã, poſt
iter arreptũ &c.quoad illa autem quæ reſpiciũt cauſam illã.
pro qua iter arripuit, tunc ſi poſtquã ſciuit, ꝙ deberet con-
ueniri ſuper illa cauſa iter arripuerit, non iuuat eum in ali-
quo huiuſmodi itineris arreptio:vt.ſ.e.meminimus . ſi ante
quam ſciret ꝙ deceret cõueniri ſuper cauſa illa,iter arripuiſ
ſet,tunc illud quod contra ipſum abſententẽ poſt huiuſmo
di ſuam itineris arreptionẽ fieret per ordinariũ , poſteà re-
uocari deberet:quia expectari debuit:vt.ſ.e.meminimus:&
c.ſuggeſtum.quę de itineris arreptione,& non de nũtij miſ
ſione loquitur:non ꝙ talis itineris arreptio,habeat vim ap-
pellationis,vt ſit ſacta interim ſint ipſo iure nulla:qa imò fa
cta cõtra talem interim valent.ſed vt habeat vim talis itine
ris arreptio inducendi priuilegij de quo le. & no. in prædi-
cto.c.j.de clericis peregrinã per quod priuilegiũ reuocari ha
bebunt ea,quę interim contra eum fient:& iſta eſt mens In-
nocen.hîc ſecundũ eum. Adde tamen omnino ea quę ſcripſi
ſ.de reſti.ſpo.c.audita in tertia oppoſitione.
45 ¶ SEXTO quęritur vtrum† iudex appellationis pronũ-
ciato per eum bene fuiſſe appellatũ,poſsit procedere in ne-
gotio principali. Diſtingue.aut iudex à quo appellatum eſt,
detulit appellationi,& tũc poteſt procedere, nec tenetur de
neceſsitate remittere:vt.ĩ.e.cum appellationibus.lib.vj.poſ
ſet tamẽ remittere ſi vellet: vt notatur ibi per Cardi. & per
Inn.ĩ.e.interpoſita.ſuper verbo nõ doceat:& Hoſti.ibi poſt
eum.Aut iudex à quo appellatũ eſt,nõ detulit appellationi.
Et tunc aut quęris de primo,ſcilicet vtrum poſsit procede-
re finito appellationis articulo. Et tunc aut finito negotio
per confirmationem appellationis, aut finito per caſſationẽ
appellationis,quod principaliter pertinet ad officium iudi
cis apellationis,vt patet.ij.q.vj.in fine.§.ab eo.de in integ.re-
ſti.c.ex literis.vbi de hoc aut finito lapſu termini à iure ſta-
tuti ad appellationẽ proſequẽdam : puta anni vel biennij ex
cauſa.In primo caſu,poteſt procedere:nec tenetur remittere
cauſam ad eum à quo eſt appellatum:vt hîc in.ver.alioquin.
cum ibi notatis per Ber.In ſecundo caſu,nõ poteſt procede
re,ſed tenetur remittere:vt hîc in.§.cum autem.ĩ.e. Roma-
na.§ fina.&.c.cum appellationibus in princi.lib.vj.In tertio
caſu,poteſt procedere,ſed debet remittere.ſ.eod.cum ſit.in
prin.vbi hoc notat Ber in glo.ar.quòd iudex in fine.Ad idẽ
ſ.e.conſuluit:& in fine &.c.repręhenſibilis.§.j. In quarto ve
rò caſu , aut appellatio eſt recepta à iudice vel approbata à
parte,aut non. In primo caſu,nõ eſt finitus articulus appel-
lationis. Sed in ea procedetur per iudicem ad quem eſt ap-
pellatum,appellato inſtante vel etiam appellante ſecundum
decretalem cordi.ĩ.e.libro.vj. ad hoc.ĩ.e.ſępe.§. quia tamen
vbi hoc notat Hoſti.ſuper verbo procedatur.& tunc ex eũ
tu ſentẽtiæ in cauſa appellationis apparebit, vtrum debeat
procedere vel non:vt ſtatim dictũ eſt. In ſecundo caſu, quã-
do nõ eſt recepta à iudice, nec appobata à parte videlicet la
pſo termino non procedet: ſed potiùs procedet iudex à quo
eſt appellatũ.ſ.eo.directę:&.c.ad aures:&.c.perſonas ſecun-
dum Hoſti.in dicto.c.ſępe. Aut quęris de ſecundo principa-
46 li.c.vtrum† omiſſo app.articulo poſsit procedere in nego-
gotio principali,& tunc dicunt Inn. & ꝙ ſi appellatus vult,
ſemper debet obtinere apud iudicem appellatiõu,ꝙ obmiſ-
ſo articulo ap.cognoſcat de principali. Nam ob eius fauorẽ
eſt inductũ,quòd primo de iuſtitia appellationis cognoſca-
tur:vt ſi appareat iuſtitia contemnatur appellans & remitta
tur ad iudicem:& vt hîc &.ꝓ fauore &c.quilibet renunciare
poſſit &c.vij.q.ij.quam periculoſum.ĩ.de re.ad Apoſtolicã:
& ſi aliud diceretur,nõ eſſet niſi litem protrahere ſine cau-
ſa:cõtra id quod legitur & notatur.ĩ.de dolo & cõtumacia.
c.finem.Nec ob.ĩ.e.cordi.lib.vj. vbi dicitur ꝙ de partiũ vo-
luntate cuncta poteſt articulus appellationis, ſubaudiendũ
eſt,vt poſſit appellare ſecundum eos.Idem notat Hoſti.Car
dina.& Goffre.in dicto.c.cordi.ſ.verbo partium. Idem not.
Compo.in decre.ſtatuimus, ſuper verbo appellati : & dicit
hoc procedere etiam inuito appellãte etiam dicat appellãs,
quòd in ſcriptis non appellauit, nec cauſam aſſignauit, nec
Apoſtolos petijt.Et idẽm notat Innoc.in dicta decre.cordi.
ſuper verbo nõ appellans.ſecundũ Io.hoc.& hoc teneas ſal-
ua in omnibus authoritate Papæ:qui cũm poſſit negotium
ad ſe reuocare,vbi nõ eſt ad eum appellatum.ſ.e. vt noſtrũ.
multò fortiùs põt ipſum penes ſe retinere: & in eo procede
re quando nõ eſt ad eum appellatum. Sed nũquid ad hoc vt
inferior iudex à quo iuriſditionem recuperet eſt facienda p
iudicem appellationis verbalis remiſſio:an verò ſufficiat,ꝙ
pronũciauerit male appellatũ : & ꝙ de hoc fiat fidei iudici
à quo ad hoc vt iuriſdi.aſſumere poſſit.Io.and. credit hîc ꝙ
non requiratur verbalis,vbi non fuit delatum. Nam etiam
ante illam pronunciationem poterat procedere iudex cau-
ſę principalis,ex quo ſciebat appellationis cauſam fore fal-
ſam:fortiùs poterit poſt pronunciationẽ. ¶ Sed vbi detulit
iudex à quo principale eſt coram iudice appellatiõis, etiam
ſi pronũciet male appellatum,poteſt remittere:tamẽ ſi vult
niſi ergo remittat iudex principalis,in cauſa non procedet.
¶ Secus videtur in inhibitione: quia licet illa impediat pro
ceſſum principalis cauſę non tamen differt illud: ſed ſolum
ſuſpendit cognitionem iudicis principalis, vſq; ad expedi-
tionem articuli appellationis ſecundũ Io.And. qui etiam di
cit hîc ſuper glo. penul.Ber. quòd illud quod dicit Ber hîc
& Goffre. qui idem dicit quòd qui deficit in appellatione,
punitur in expenſis:ſiue calumnioſè appellauit,ſiue non ſed
ſi calumnioſe appellauit,tunc punitur in.l.libris.C.quorum
app.non re.l.ab executore.
47 ¶ SEPTIMO quæritur† quid ſi Papa deleget cauſam
appellationis alicui,nũquid delegatus approbata appellatio
ne cognoſcet de principali. Inn.hîc in glo.ſua penul.tenet,ꝙ
ſic.ar.ſ.de reſcrip.ſuper literis.in fine.ĩ.de teſta. Raynutius
&.ĩ.e.ti.Romana.§ quòd ſi obijciatur.lib.vj. Et idem Hoſti.
poſt eum. Vinc.tamen videtur hîc contradicens ꝙ fines mã-
dati ſunt ſeruandi.ff. mandati.l.diligenter.ſ.de reſcrip.cum
dilecta

48 dilecta.nam† iudex non poteſt excedere punctum ſibi ſim
pliciter cõmiſſum.ſecundum eum hic.primam tamen opi-
nionem Inn.videtur approbare.Io.ij.q.vj.§.diffinitiua.verſ.
ab eo.in gl.fi.vbi Archi.nihil tenet.Henricus autem credit
ſic diſtinguendum,aut cauſa appellationis eſt ſimpliciter cõ
miſſa,& tunc vera eſt prima opinio per iura allegata,& per
ea quę ſcripſi.ſ.e.per tuas.aut eſt commiſſa non ſimpliciter
ſed cum adiectione reſtrictiua cauſę cõmiſſę:vt quia cõmit
titur ſpecialiter ipſa cã appellationis, ita ꝙ de cauſa princi-
pali ſe nullatenus intromittat,& tunc vera eſt ſcda opinio,
aut cum adiectione reſtrictiua temporis:vt quia committit
cauſa appellationis intra certum tempus decidenda,& tũc
ex futuro dependebit vtrum terminata cauſa app.per ſentẽ
tiam per quã ipſa appellatio eſt approbata ipſe delegatus de
cauſa principali cognoſcet:quia ſi tempus pręfixum ſit fini-
tum non aliàs ſit arg.ſ.de offi.dele.de cauſis.j.reſpõſo.&.ſ.
e.ſuper eo.ij.§.fi.& in hoc videtur hic concordare Pau.vt pa
tet in his,quę ſcripſi.ſ.e.c.in ſecunda ſuppletione gloſſę.quę
incipit quia cauſa.

49 ¶ OCTAVO quęritur vtrum† appellatio extraiudicia-
lis.ſeu in & ſuper actibus extraiudicialibus interponẽda poſ
ſit & debeat fieri intra.x.dies.vel qd iuris.diſtingue aut quę-
ris de appellatione interponenda à grauamine nondũ illato
ſed inferendo & tunc poteſt appellari qñcunq; ante graua-
men illatum licet etiam poſt.x.dies.poſtquàm primo timuit
ſibi inferri grauamen:vt.ſ.eo.bonæ.&.ſ.eo. cum ceſſante.
Aut quæris de appellatione interponenda à grauamine iam
50 illato,& tunc refert quòd multiplex eſt appellatio extraiu-
dicialis,vna enim dicitur appellatio extraiudicialis:quia in-
terponitur extra iudicium,& non à iudice:ſed à parte:& po
ne exemplum.ſ.de elect.c.cum nobis olim.&.c.bonę.j.& ta
lis debet intra decem dies poſt factum ſeu grauamen illatũ,
ſeu poſtquàm grauatus ſciuerit interponi.vt infra.eo.c.con-
certationi.li.vj.& alia quæ dicitur extraiudicialis,quia licet
fiat à iudice,non tamen ab aliquo actu iudiciali, verbi gra-
tia iudex habet procedere partibus pręſentibus verè,vel in-
terpretatiuè.ff.de re iud.l.de vno quoq;.&.j.eo.romana.§.ſen
tẽtias.lib.ſexto.Ecce quòd iudex non procedit ſic,ſed iubet
ſeu facit aliquid in grauamẽ partis.xxxiij.q.j.quid culpatur
ſupra de temp.ordi.ad aures.de æta.& qua.quęritur.j.de ver.
ſignific.ex parte quod factum non poteſt dici factum iudi-
cantis.C.cõminationes,vel epiſtolas.&c.per totum,& tunc
refert aut illud factum,ſeu attentatum propter quod debet
appellari eſt tale qd nõ poteſt iudex,ſeu faciens reuocare:vt
quia diffinit & ſic eſt functus officio ſuo,ſiue bene,ſiue ma-
lè.ſ.de offi.dele.in literis.vt quia ꝓuidit de beneficio quòd
erat meum,vel mihi debitum & tunc oportet quòd appel-
letur intra decendium via tamen ſimplicis querelę non ex-
cluſa.cum hic non ſit iudicium,& ſic in authoritatẽ rei iud.
tranſire non poteſt.ſic loquitur.j.e.concertationi.in princi.
&.§.fi.li.vj.Aut eſt tale quod poteſt reuocari à faciente:ſicut
eſt excommunicatio,vel ceſſus,vel interdictum,& tunc gra
uatus poteſt accedere ad ſic facientem & eum requirere,ꝙ
illud factum reuocet:quod ſi non fecerit requiſitus appella-
re poſſet dummodo intra decem dies à tempore requiſitio-
nis licet non intra decem dies à tempore latæ ſnię excõica-
tionis,vel ceſſus,ſeu interdicti lati & ſic nedum intra.x.dies
à promulgatione ſententię:imò poſt huiuſmodi.x.dies po-
terit appellari.ſ.de re iudi.quod ad conſultationem.j.e.con-
certationi.niſi &.c.ſi à iudice.li.vj.idem ſi iudex abſq; cau-
ſæ cognitione iuberet mihi ſoluere decem:quia tunc conſul
tè facerem,ſi venirem ad eum,& dicerem,quòd parat⁹ ſum
ſtare iuri coram eo,quia de hoc non ſum citatus,nec moni-
tus,nec conuictus ,& requirerem quòd iuſſum illum reuo-
caret,& me audiret quod ſi non fecerit appellare poſſum
tunc & intra decem dies.ſupra de maio.& obedi.inter qua-
tuor.vnde ex quo eſt talis actus iuſtus quem poteſt reuoca-
re,& non reuocat requiſitus in hoc nunc iterum & de no-
uo grauat,& ex iſto nouo grauamine poterit appellari:& ſic

rectè intelligẽdo generaliter & pro regula poteſt dici quòd
51 à quibuſlibet† extraiudicialibus actibus in quibus põt ap-
pellatio interponi grauatus intra decem dies poſt grauamẽ
illatum,vel poſtquã ſciuerit & nõ poſteà poterit appellare:
vt in.d.c.concertationi.vbi Cardinalis & Io.an.concordant
cum præmiſsis per quod corrigitur qd hic notat Hoſt.dicẽs
ꝙ in electionibus ante & etiam poſt decem dies poterit ap-
pellari ſed hoc modo:quia ſi ex legitima cauſa interponitur
appellatio & fiat electio,valet electio:ſed cauſa probata irri
tabitur electio poſteà ſubſecuta.ſ.de elect.conſiderauimus.
ſ.e.conſtitutus.ij.aliàs non reuocabitur.Item poſt electio-
nem,& ante cõfirmationem appellatur,& poſt decem dies
qñq; ante confirmationem ne fiat confirmatio.& ſic poſſet
intelligi quod no.Inn.& Hoſt.ſ.e.bonę.dicẽtes,ꝙ extra iudi
52 ciũ appellatur poſt.x dies.nã† cũ appellatio extraiudicialis
non ſit aliud,quàm ad cauſam prouocatio: vt.ſ.e.cum ſit.§.
cum verò.ſicut læſus poteſt quandoq; lędentem ad iudiciũ
vocari facere:ſic poteſt eum reuocare ad cauſam extra iudi-
cium prouocando.non enim tranſit grauamen in rem iudi.
ſicut ſententia:vt in.§.alleg.ſi verò ſecundum Hoſtiẽ.hic &
Spe idem Spe.hoc ti.§.reſtat videre.qñ ver.ſed quid dices.ij.
ſed contra iſtam opinionem Hoſt.tenebat Io.ij.q.vj.biduũ.
ver.ꝙ in ſentẽtijs.& Cõpo.j.de elect.ſtatuimus.in gl.ſed nũ-
quid eſt &c.li.vj.quod eſt hodie approbatum in.c.alleg.con
certationi.de quo vide ibi per ſcribẽtes.&.ij.q.vj.in ſumma.
in gl.adde dicunt quidam.

¶ NONO quæritur ibi *idoneo*.de quo loquitur iſta decre.
videlicet an de ordinario,vel delegato?videtur quòd de or-
53 dinario:quia† delegatus eſt extraordinarius de tranſla.decę-
terò.iij.q.iij.ver.ſpacium ei.autem &c.& videtur notari per
Inn.de reſcrip.c.vlt.in gl.vlt.circa medium.ſed quòd loqua-
tur in delegato no.ar.ij.q.vj.eius verò.& ꝙ temerè appellãs
in ciuili cã puniatur in quinquaginta libris argenti.In crimi
nali verò ſit infamis vide no.ij.q.vij.oimodo.ij. & de hoc
pleniùs.ſ.e.c.j.vtrum extraneus poſsit appellare vide Colle.
54 ſ.e.duobus.Sed nunquid† ille pro quo ſine mandato appel-
latur cogitur ratum ratũ habere ſaltem quantũ ad expẽſas.
Archi.ij.q.vj.non ſolùm arguit pro & contra:ſed tenet Ioã.
cõtra ibidem ꝙ nõ quia inuito nõ cõfertur bñficium.lxiij.
di.geſta.*ante ſententiam*.ergo à ſententia ſecus per literam à cõ
55 trario ſenſu.ar.j.e.c.cordi.li.vj.& notandum ꝙ à† diffiniti-
ua poteſt appellari non dicendo etiam iniquam,vel iniuſtã
quia & ſi iuſta fuerit poteſt appellari:quia poteſt eſſe quòd
& ſi non ſcdm acta,tñ re ipſa eſt deceptio argu.hic & in.c.
cordi.ſtilus tamen curię habet ꝙ vbi ꝓceditur per viam ex-
traordinariam inquiſitionis ille contra quẽ fertur ſnia ſi ap
pellet cauſam exprimat:vt ſi reus fuerit abſolut⁹ dicat aduer
ſarius licet ego probauerim intẽtionẽ meã &c.vel ſi reus cõ
demnetur cum nihil cõtra me probatũ fuerit &c. & hoc not.
clarè Inn.ſ.e.cõſtitutis.in.j.col.videlicet ꝙ vbi appellatur à
confirmatione ꝙ.ſ.nõ valet niſi cauſa exprimatur.Notandum
tñ ꝙ hic eſt caſus ſpecialis in cauſis electionũ Epõrũ,& ſu-
periorũ in quibus appellatio nõ deuoluit,& ſi à diffinitiua
interiecta fuerit niſi cauſa legitima exprimatur ſcdm Gar.quẽ
videtur ſequi Io.an.vt le.& no.per eos.de elect.quãuis.li. vj.
per literam quę ibi loquitur indiſtinctẽ:ſed Card.& Archi.
ne alia iura corrigantur hoc intelligunt vbi appellatur ante
diffinitiuã,& veriùs vt videtur.ſed quid ſi partes in caſu prę
miſſo obmiſſa appellatione ad ſedẽ ap.cõparẽt corã Archie-
piſcopo,& procedunt,videtur ꝙ poſsint:per ea quę no.Inn.
ſ.e.conſtitutus.in eprin.ſed hoc dicer non eſt tutum ꝓpter
56 c.cupiẽtes.Itẽ notandum ꝙ vbi† appellatur ab interlocuto-
cutoria non fit retractatio attentatorũ,niſi cognito de cau
ſa appellationis:vt hic &.c.nõ ſolum.li.vj.Fallit vbi appella-
tur ab electione in cathedrali,vel regulari eccleſia iu iudicio
vel extra de elect.ſi poſtquã.cum ibi no.per doct.& hoc vbi
appellatur ad Papã:vt ibi:*nuncium deſtituerit*.Iſta litera & ſe-
quens eſt plana,nec patitur contrarium ſi intelligatur in or
dinario ſicut debet intelligi:vt ꝓbatur in verbo idoneo. &

ꝫ.in fine.ibi.*ſaluis conſtitutionibus*.&c.quę litera in delegato lo
cum habere non poſſet:cum delegatus de omni cauſa cogno
ſcat quãtuncũq; ſit magna,& ſic conuentus coram ordina-
rio nõ põt eius declinare iudicium etiamſi dicat &c.vt ſe-
quitur,ſcias ſi in delegato & ſic eſt plana:vt.ſ.conuentus au-
thoritate reſcripti non poſsit decliuare iuriſditionem iudi-
cis delegati & dictũ intellectum ſequitur Io.and.niſi vbi re-
ſcripti dũmodo impetratum fuiſſet,iudici in eo dato pręſen
tatum & pars negligẽs ꝫ.annum poſtquã iudicis copiam ha-
buiſſet de reſcript.c.ſin autẽ.&.c.plerunq;.eodẽ modo pre-
textu nuncij miſsi non poteſt eius declinare iudicium ſi nũ-
cius miſſus fuerit poſt notitiam literarum . ſ.eo.ſuggeſtum.
meminimus.&.c.ad hęc.Sed quid ſi nuncium miſerit con-
tra partem,vel iudicẽ antequã conueniretur,vel ſciret cõtra
ſe literas impetratas?credo ꝙ hoc caſu nuncij miſsio vim ap
pellationis obtinet.vt.ſ.e.dilecti.quod in ordinario loquiẽ
&.ſ.e.meminimus.&.c.ſuggeſtum.& notat Arch.ꝫ.e.ti.c.cor
di.tñ quod dicitur hîc de nuncio locum habet cũ quis cõue
nitur coram ordinario:vt non poſsit eius declinare iudiciũ:
etiamſi dicat ſe miſiſſe nuncium,ſecus ſi in propria perſo-
na iuiſſet.ſ.de cleri.peregr.c.j.vbi hęc Hoſt.ſed adhuc eſſet
cõtra.ſ.e.dilecti.& ideò videtur ꝙ debeat intelligi:vt eſt di
ctum aliâs oporteret dicere,ꝙ eſſet correctum,vel poteſt di
ci,ꝙ in.c.dilecti.appellatum fuit extra iudicium à prælato.
vel expone illa verba:*non obſtante ſi dicat quòd ante literas impe-
trauerit*. ſubaudi quibus negligenter,vel malicioſè vti poſt-
poſuit intra annum.ſi velis eam intelligere in delegato.*cau-
ſa probabili*.ſed quia hodie oportet appellare ex cauſa , & in
ſcriptis,& petere apoſtolos.vbi appellatur à grauamine,vel
interlocutoria:vt in.c.cordi.nunquid habet locũ,ſi appellaẽ
ad alium quàm ad Papam?non ſecundum Cardi.& Io.and.
quod probat verbum ad vos.quod verum intelligit ibi Ar-
chid.&.ij.q.vj.ſi quis ex pluribus.quantũm ad ea quę de no-
uo inducuntur per capitulum illud.quantũ verò ad alia : ſe-
cus:vt quòd petantur apoſtoli.Item & ꝙ appelletur ex cau-
ſa rationabili,vt hîc:& ſcdm hoc valeret appellatio ad Ar-
chiepiſcopum etiã ſine ſcriptis in iudicio:ſed tutius eſt ap-
pellare in ſcriptis,ad quod vide.ſ.e.dilecti.vnde notat Hoſt.
57 in ſumma eo.tit.§.qualiter indiſtinctè.ꝙ extraiudicialis † ap
pellatio de qua minus videretur,non valet niſi fiat in ſcri-
ptis,& melius circa finem eiuſdem.§.vbi dicit ꝙ in omni ap
pellatione ſcriptura requiritur:niſi quando illico appellatur
à diffinitiua.ij.q.vj.ad finẽ.ver.litigantib⁹.hoc verò in.c.cor
di.in abbreuiato dicit ꝙ iura loquentia de appellatiõe facti,
& verbi quantũ ad appellationem extraiudicialẽ ſunt corre
cta,tñ verius credit Collect.eſſe dicendũ,ꝙ nihil corrigaẽ,
& ꝙ teneant ad hęc iura.ſ.eo.dilecti.&.c.ad præſentiam.vt
no.Archi.in dicto.c.cordi.ſecundum Inn.ſuper verbo appel
landum.ſecundum.H.aliâs non eſſet differẽtia inter appel-
lationẽ iudicialem,& extraiudicialem,cuius contrarium ha
betur in.c.cordi.à contrario ſenſu.& notat ibi per.H.& per
Ber.quare abbreuiator ille.H.hoc videtur poſuiſſe de ſuo.
Sed nunquid eſt verum indiſtinctè quòd cauſa ſit neceſſa-
ria?dicendum ꝙ ſic,niſi ſcdm.G.in maioribus cauſis,quæ.ſ.
apoſtolicę ſedi reſeruantur,vbi cauſa nõ requiritur:vt hîc in
fine.no.Arch.in.c.cordi.ſuper verbo cauſam.ſed credit Col
lect.ꝙ tunc nõ deuolueretur ratione appellationis cũ nõ va
leat.de elect.quamuis.ſed reſeruationis.& in hoc concordat
58 Card.in.c.cordi.e.ti.Sciendum tamen quòd licet † nõ valeat
appellatio cauſa legitima non expreſſa,nec eam curia admit
tat:ſecus tñ eſt ſi iudex appellationi deferat:qa tunc curia nõ
curat,quę cauſa ſit expreſſa . Sed nunquid ab interlocuto-
ria tanquàm ab iniuſta appellari poſsit?vide quod notat . e.
ti.cordi.aliâs nõ eſſet differẽtia inter diffinitiuam & inter-
locutoriã.& no.in Spe.e.ti.§.qualiter.Alij dicunt ꝙ valet,nec
eſt neceſſe exprimere cauſam:quare eſt iniuſta,vel in quo ſe-
cundum Inn.de appel ſignificante.ſed hoc videtur contra.c.
cordi . niſi dicatur ꝙ in diffinitiua ſufficit dicere appello,
ſed ab interlocutoria non ſufficit dicere appello:ſed oportet
dicere appello ab interlocutoria tanquã ab iniuſta.ſed dubi
to non eſſe hanc mentem illius.c.cordi.& cũ curia hoc ad.
mitteret videtur:quia cauſa ſatis exprimitur ex quo contra
exceptionem partis,vel allegationem iudex interloquitur.
Sed quid extra iudicium videtur ſecus:vt ibi à contrario ſen
ſu,vnde not. Pe.vbi.ſ.§.ſed nunquid.ꝙ ſi ẽps velit mihi im-
ponere penſionem,vel aliud nouum:ſufficit mihi dicere nõ
teneor,quia tunc omnia iura cõprehendo ſecundũ eũ.ar.de
59 priuil.quia circa:ſed quia † appellatiõe interpoſita ad Papã
requiritur neceſſariò ſcriptura:vt eſt dictum nũquid requi-
ritur ꝙ ſit authentica.Archi.notat ibi,ꝙ ſic aliâs non ſatiſ-
fieret menti quę vult variationem excludere:ſed alij ſecun-
dum eum intelligunt gñaliter:pro quibus facit.de ꝓba.quũ.
credit Collect.ꝙ iſti verius dicant:quia litera hoc expreſſiſ-
ſet,ſi noluiſſet adhibere publicam:vt de elect.vt circa.com
ſi.& ita not.H.in dicto.§ qualiter.in ſumma.Sed coram quo
debeat probari cauſa appellationis,ſeu grauaminis.Archid.
dicit quòd coram iudice à quo eſt appellatum ſed eius per.
ſonam non contingit aliâs ſecus:quia tunc probabit coram
ſuperiore.ad quod vide quæ tolluntẽ de off,.dele.cum ſuper.
ſed cum appellatu petente,appellans debeat venire ad ſedẽ
apoſtolicam cum actis & munimentis &c.vt in.c.cordi.qd
ſi iudex non præfixit terminum appellanti nunquid habet
locum qd ibi dicitur?non videtur cum litera videatur dice-
re contrarium cum dicit poſt hoc autem.Archi.tamen cum
Inn.& alij contrarium dicunt:quia ipſe appellans poteſt ſibi
pręfigere terminum ad proſequendum.ſ.e.perſonas Sed qd
ſi tunc cum appellatur,non petit hoc appellatus . Archidia.
Card.& Inno.dicunt quòd nihilominus poteſt hoc petere
poſteà donec appellans ſuas literas impetrauerit:ſed & tunc
ſi appellans,vel malicioſè nimis feſtinauerit:vt.ſ.eo.oblatæ.
hoc tamen non videtur placere Spe.e.titu.§.qualiter.ver.&
nota.imò videtur ibi notari contrarium.Sed quid ſi appel-
latio nulla ſit appellanſq; hoc confiteatur?dicendum ſecun-
dum Archid.quòd nihilominus locum habet quod ibi di-
citur:quia non ſit iniuria appellanti cum Papa ſit iudex om
niũ ipſeq; noluerit cauſam deuolui appellando . Sed nun-
quid vbi appellatus approbat appellationem volens , quòd
ad ſedem apoſtolicam deferatur appellans extra poterit im-
petrare.Spe.vbi ſupra dicit quòd ſic:non obſtante appellati
contradictione:& quòd in hoc multi ſapiẽtes conueniebãt
& probatur ſecundum eum in.c.interpoſita.io princi . facit
verbum viſum &c.in dicto.c.cordi.quaſi dicat totum hoc
io arbitrio curiæ eſſe.Sed quid ſi appelletur à diffinitiua,&
appellans petat cauſam deuolui ad ſedem apoſtolicam?Spe.
vbi ſupra dicit ꝙ Vinc.de renun.veniens.dicit , quòd cauſa
defertur ſicut ſi appellaretur ab interlocutoria.& videtur ca
ſus de appellatio.oblatæ.ibi nec dela.&c.& dñs ſuus ſecun-
dum eundem idẽ rñdit per eum interrogatus per ea,quę ibi
no.per eũ.ſed ſecundum eum. B.notat contrarium,& veri⁹:
60 vt ſibi videtur,quia vbi † appellatur à diffinitiua nõ refert
ſi appellatio recipiatur,vel nõ.de renũ.veniẽs.nec refert ex
qua cauſa quis ibi appellat:nec etiam iudex poteſt deferre:
quia functus eſt officio ſuo ſecundum eum..Sed quid ſi cita-
tus à iure pro negotio electionis ? Aliqui dicunt quòd non
ſufficit intra terminum auditorem impetrare pro quo facit:
quia procedi poteſt in partis abſentia in.c.ſtatuimus.de ele-
ctio.libro ſexto.quia textus dicit quòd debẽt petere,& inſta
re.e.ti.cupientes.§.quod ſi per.xx.Spe.vbi.ſ.ver . ſed nũquid.
dicit ꝙ ſufficit auditorem impetraſſe quia litera . c . ſtatui-
mus.non requirit niſi ꝙ intra menſem iter arripiatur:& ſe-
cundum hoc illud ſufficere deberet quod verum non videẽ
vbi ſunt adſtricti per.c.cupientes . Sed quid ſi non apparet
ꝙ appellans,vel eius procurator auditorem impetrauerit?di
cit Spe.vbi.ſ.ꝙ non curatur quis impetrauerit dũmodo ra-
tũ habeaẽ.Sed quid ſi Auditor ꝑfigit.x.dies appellãs tũc ve-
nit & nõ ante?dicendum ꝙ renunciauit appellationi: quia
verũ eſt dicere ꝙ nõ eſt proſecutus,& ita obtinuit ſi datus
61 † eſt terminus ad proſequendũ appellationẽ ſufficit intra il-
lud tempus

lud tempus iter arripere ſcdm Spe.vbi.ſ.& in d.c.ſtatimus.
Quid ſi aliquis interrogatus per iudicem rñdit ꝙ non appel
lauit? Spe.no.in.d.§.niſi.ꝙ poſteà non auditur dicẽs contra-
rium & ſic obtinuit ar.de prob.per tuas.Sed quid ſi appellãs
nõ vadat cũ actis,& munimentis.Archi.dicit ꝙ appellatio
deſerta eſt.pro quo multum facit ibi litera.ſed Card.dicit ꝙ
propter hoc nõ eſt deſerta:ſed nõ habebit dilationem extra
curiam,quod æquius videtur arg.de elect.venientes.Sed qd
ſi contra appellationem nihil obijcitur.Aliqui dicunt,ꝙ ſic
cum nullitas appellationis ſtatim opponitur,cum de contra
rio apparet iudex inhibere poteſt etiam antequàm cogno-
ſcatur de veritate cauſæ appellationis vt in.§.ſi verò vocatis.
multò fortiùs vbi nihil opponitur.ſed contra.in.§.ſeq.vbi
hoc fieri non poteſt,ſi in iuſtitia opponatur,& fortè in pœ
62 nam calumniæ eſt introductũ illud:quia faciliùs † deprehen
di poteſt nullitas,quàm iuſtitia.vbi verò iudex deſert appel
lationi,eſt clarum ꝙ iudex appellationis ſtatim inhibere po
teſt:vt.e.ti.cum appellationibus.cum ſit transfuſa poteſtas
in ſuperiorẽ &c.Sed quia in omni actu extraiudiciali ex quo
quis grauatum ſe reputat oportet appellare intra decẽ dies:
vt in.c.concertationi.e.tit.non ꝙ tales actus tranſeant in rẽ
iudi.cum ſint actus extraiudiciales:ſed ideò quia per viã ap-
pellationis poſteà ſubueniri non põt:vt ibi.quid de actu iu-
diciali? dicendum quòd ſi per modum interlocuto.vel ſentẽ
tiæ iudex granet,tranſit in rẽ iud.de elect.cũ dilecti.cũ ſimil.
alś ſecus:vtpote ſimpliciter aſſignando locũ non tutum,vel
alś grauando,vel ordinando ſine cauſæ cognitione,nec pro-
nunciando,tunc enim non tranſit in rẽ iudi.ſed quotieſcũq;
iudex requiſitus non reuocat appellari poteſt ſcdm.H.e.tit.
romana.& no.Archi.in.d.c.concertationi.&.ij.q.vj.biduũ.
& videtur probari de ſent.excõ.venerabilem.§.ſed ſi.ibi à cõ
63 trario ſenſu:quia ſi † iudex citet ad locum nõ tutum ſemper
ſubuenitur citato poſt.x.dies:niſi iudex interloquatur vt ibi
ſic poteſt intelligi quod no.Inn.de in integ.reſti.cum veniſ-
ſet.in ſexta colũ.&.c.tum ex literis.ſuper verbo non obſtat.
de his quæ fiunt à præla.c.j.& per hoc.&.ſ.c.bonæ.de cauſa
poſſeſ.cum olim.Quid ſi lata eſt contra me interlocutoria,
iudex vult contra me procedere.Ego verò eum requiro ne
procedat cum velim deliberare an expediat mihi appellare
intra decem dies? Spe.e.ti.§.reſtat.in fi.& Io.and.e.ti.c.ſi.no.
ꝙ nõ eſt audiendus:quia poſſet iudex deludi,& ſic cauſa fru
ſtratoriè prorogari contra iura de dolo ſiue.cum ſi.Sed nun
quid quod de inhibitione dicitur in.c.romana.habet locũ
in dele.Papæ.Abb.dicit ꝙ non:imò ex quo grauamẽ eſt ex-
preſſum in appellatione ſtatim põt inhibere.de offi.dele.pa
ſtoralis.§.primo.ſed ſecundum Io.an.in.c.romana.Inn.§.ille.
loquitur ſecũdum Inn.vbi appellatur à diffinitiua quod pla
cet Pe.de ſamp.& Spe.e.ti.§.de officio.quod hic approbatur.
ſed nunquid eſt verum indiſtinctè ꝙ iudex appellationis nõ
poſſit inhibere,niſi inciperet cognoſcere de veritate cauſæ
64 appellationis,nunquid † poteſt inhibere in primo citatorio
ne turbetur,ſeu impediatur ſua iuriſditio? Multi dicunt ꝙ
non:ſicut intelligentes.§.quòd ſi obijciatur.in.c.romana.ta-
men illa litera non dicit hic,ſed ꝙ non poteſt inhibere iudi
ci,vel parti ne procedant in cauſa.ſed quòd ne turbetur ſua
iuriſditio non dicit,vnde videreť ꝙ poſſet ſicut dele.de off.
dele.c.primo.quia in citatione quoad hoc incipit eius offi-
cium ſcdm illa quæ colliguntur:vt lite pendente.c.j.&.ĩ.eo.
ſignificante.*cognoſcat*.niſi ambæ partes,& iudex appellatio-
nis conſentirent ꝙ ad priores iudices cauſa remitteretur,le
gitur,& notatur de teſti.dilecto.in fine.per Inn.& intellige,
niſi appellatus vellet quòd obmiſſo appellationis articulo
procederet in principali ſecundum Inn.e.ti.cordi.qd Colle.
intelligit in appellatione ad Papam interpoſita,vel ad illum
qui obmiſſo medio cognoſcere poteſt.*condemnet*.hoc ideò:
quia appellatio tenet ipſo iure:aliâs vbi nulla eſſet remitte-
ret condemnandum:vt in dicto.c.cordi.vel vbi prima facie
iudex appellationis eſt iudex ſcdm Io.an.in.c.cordi.ſic põt
intelligi de reſcript.ſtatutum.&.c.j.in cle.Sed quid ſi pronũ
ciauerit appellationem non tenere ante condemnationẽ ex-
penſarum.Spe.de expenſis.§.ij.circa finem.dicit ꝙ poſt pro-
nunciationem huius nõ poteſt condemnare in expenſis ad
hoc.de offi.dele.ſignificantibus.& hoc faciunt ꝙ vbi appa-
ret deſertam eſſe appellationem iudex nõ poſſit codemna-
re appellantem in expenſis.& facit ad hoc optimè.ij.q.vj.ap
pellatore.in fine à contrario ſenſu.quod fortè verum eſt,ſi
poſt pronunciationem hoc fieret per dictum.c.ſignificanti-
bus.vel ante pronunciationem per ea quæ colliguntur.ſ.eo.ex
ratione.in fine.*referendum*.ſupple ipſo iure ſi nõ appellaretur
& ſine cauſa,& in caſibus iſtis ſecundum Inn.Et not.Archi.
eo.ti.cordi.ſuper verbo cauſam.ad quod vide qd leg.& not.
de offi.leg.quam tranſlationem.ad.G.ſuper verbo idoneo
dic quòd interruptio facta corã non ſuo iudice per lit.cõte.
præſcriptionem interrumpit ſi aliâs iudicẽ habere non poſ-
65 ſit:cum proteſtatio † coram publicis perſonis,vel idoneis fa
cta valeat.xvj.q.iij.§.poteſt.de offi.or.paſtoralis.Quid ſi iu-
dex appellationis inuenit malè appellatum non condemnat
in expenſis:ſed remittit.Solutio dic ꝙ iudex à quo eſt appel-
latum non condemnaret in expẽſis,niſi in fine litis notatur
in Spe.rub.de expẽſis.§.nũc vidẽdum.& obſtat per eundẽ.§.
iuxta.ver.planè de expenſis.nõ eſſe appellationis.vnde Col-
lect.de dolo ſententiæ.& vide ad intellectum iſtius decreta-
lis hoc in ſumma.§.qualiter.decret.vt debitus.intelligatur.
Quid ſi iudex meritò dubitat an teneat appellatio vel non?
cõiter dicitur quòd ei deferre tenetur,& ſic poteſt intelligi
textus.ij.q.vj.appellatione pendente & qd notat Inno.de of-
fi.dele.paſtoralis.& hîc notat Archid.de elect.quãuis.& Io.
and.e.ti.ſi à iudice Inno.& Archid.in.c.cor.probatur:vt li-
te pendẽte.c.j.in cle.Io.tamen no.ij.q.vj.ad romanam.ꝙ niſi
euidenter pateat appellationem tenere iudex non debet de-
ferre & facit ad hoc præſumptio pro actu iudiciali.de renſi.
c.in præſentia.& obſtat.ij.q.vj.hîc etiã.& in hoc conueniũt
doctores iuris ciuilis ſcdm illa quæ colligũtur.ſ.e.ſuper eo.
ij.& vide Collect.de noui ope.nuncia.ſignificantibus.ſecun-
dum Collectarium.

66 ¶ DECIMO quæritur † an ſola voluntas appellati red-
dat cauſam appellationis tractandam apud iudicem ad quẽ
extitit appellatum de quo dic vt ſcripſi ſupra in expoſitio-
ne.ſuper verbo *remittat*.& in dictis Collect.& prout dicam.ĩ.
c.cordi.li.vj.

¶ VNDECIMO quæritur nunquid ad hoc vt inferior
iudex iuriſditionẽ reaſſumat eſt facienda per iudicẽ appel-
lationis verbalis remiſſio? de quo dic vt ſcripſi.ſ.in expoſi-
tione ſuper verbo condemnet.ver.ſed nunquid.

¶ DVODECIMO quæritur an ſublata ſit per hãc de-
cretalẽ virtus clæ app.re.& ſi non ſit ſublata quos effectus
debeat operari? de quibus dic:vt ſcripſi.ſ.in vltima ſupple-
tione tertiæ gloſſæ.&.ſ.c.paſtoralis.& in remiſſionibus in
prædicta ſuppletione per me datis.

SVMMARIVM.

1 *Iudicem in principali procedere ſi reuocat grauamen propter quod ab eo fuerat appellatum.*
2 *Iudicem poſſe alicui prohibere ne veniat ad certum locum ex cauſa.*
3 *Prætoris boni eſſe exceptiones & dilationes ſuperfluas reſecare.*
4 *Iudicem à quo refutando appellationem declarare mentem ſuam quòd vult iuriſditionem retinere.*
5 *Grauaminis reuocationem nullam de iure certam formam habere.*
6 *Grauamine reuocato iudicem à quo liberè procedere poſſe.*
7 *Interlocutoria vſque ad quod tempus reuocari poſſit.*
8 *Appellans ſi aliquas expenſas fecerit ad plenum non cenſeri reuocatum grauamen niſi etiam reſtituantur expenſæ.*
9 *Iudicem ad reuocandum compelli non poſſe.*
10 *Diffinitiuam ſententiam quare nõ reuocat iudex ſed interlocutoriam.*
11 *Interlocutoria omnis an reuocari poſſit.*
12 *Diffinitiuam vocari ſententiam,qua iubetur de plano poſſeſſionem reſtitui.*
13 *Excommunicationem reſpicere fauorem excommunicati:vt ſpiritus eius ſaluus fiat.*

14 *Sententiam interlocutoriam quandam eſſe per quam iudex non deſinit eſſe iudex.*
15 *Interlocutoria an poßit ſæpius reuocari.*
16 *Iudex qualiter poſt reuocationem grauaminis procedere in principali poßit.*
17 *Iudex ferendo ſententiam interlocutoriam contrariam primæ, an primam reuocare videatur.*
18 *Cognitionem cauſæ id de quo principaliter quæritur reſpicere debere, & non ad id quod in conſequentiam venit.*
19 *Effectum poni ſeu remoueri cauſa poſita, vel remota.*
20 *Interlocutoria per quem modum poßit & debeat reuocari. & quid de diffinitiua. nu. 21.*
22 *Executor q perperã in executione proceßit, an iterũ poßit procedere.*
23 *Sententiam ſuam vel alterius qualiter quis interpretari poßit.*
24 *Iudex quam interpretationem facere poßit de ſententia ſua.*
25 *Condemnationem pecuniæ in dubio de minori ſumma intelligi.*
26 *Iudex an interpretari poßit ſententiam ſui prædeceſſoris.*
27 *Hæredem cum defuncto non eſſe eandem perſonam verè ſed fictè.*
28 *Reſeruationem fieri interdum reſpectu iuriſditionis.*
29 *Appellari an poßit ab interpretatione ſententiæ.*
30 *Partis vocatio, & cauſæ cognitio an neceſſaria ſint in reuocatione ſententiæ.*
31 *Cognitionem cauſæ plenam deſiderari vbicunque agitur de cauſa ſuper qua ſententia lata tribuit ius finale.*
32 *Sententiam quæ ſecum trahit executionem reuocari non poſſe.*
33 *Differentia inter cauſam & occaſionem quæ ſit.*
34 *Appellare qualiter quis poßit à futuro grauamine.*
35 *Grauamen reuocare, multum concernere honorem iudicis.*
36 *Suſpicionem coram iudice quòd expediat claré exponere pro appellationis iuſtificatione.*
37 *Grauamen quando cenſeatur reuocatum.*

CAP. LX.

1 CVm ceſſante. Cal. Iudex † in principali procedit, ſi reuocat grauamen ꝓpter quod ab eo fuerat appellatum principium autem & finis ponũt duplicem conſtitutionis cauſam. Medium verò cõſtitutioné. ibi ſtatuim⁹. Expone literã. *effectus.* qd dic vt ſcripſi de reoũ. poſt trãſlationé & de elec. c. cupiẽtes. in pric. li. vj. & de iur. iur. & ſi Chriſt⁹. & vide ẽt no. circa hoc ĩ. de voto. c. magnę. & de pœ. & re. c. cum infirmitas. & occaſione huius brocardi, qualiter poſita, vel remota cauſa ponif, vel remouetur effectus: poſſes hîc annectere quæſtionem Ioã. cal. numero. ix. q̃ incipit ſtatuto vniuerſitatis Bononieñ. &c. & aliã queſtiuné Ia. de But. quę incipit orta guerra. & aliã eiuſdem Io. Cal. quæ incipit rector eccleſiæ ſancti. A. quod tamé cauſa breuitatis omitto. *delegatus.* crederem idem io arbitro à quo poſsit appellari de quo. ĩ. de offi. dele. ab arbitris. li. vj. *comminando.* vt ſi iudex pręcipiat parti ſub pœna excõicationis, vel ſub pœna centum librarũ, vel alia ſimili oe tale quid fiat & generaliter præceptum factum, ſine cauſæ cognitione. ſi eſt iniquum reddit appellationé iuſtã. C. cõmi. vel Epi. per totum. ſi autem Eps, vel iudex alius comminatur alicui ꝙ illum læder, ille propter hoc non poteſt appellare: quia vanus eſt metus: quia nec eſt inſtans. ff. quod me. cauſa. l. j. & l. metum. ſecundum Inn. ſed eaoe de his quæ leguntur, & not. C. qd metus cauſa. l. ſi per impreſsionem. cum ſimilib. & ideò dic ſecundum Ino. ꝙ meliùs eſſet ſi dicas, ꝙ in hoc caſu tenet appellatio: ſi cõminetur io hoc, & de his quę ſpectant ad ſuam iuriſditionem: ar. ff. ꝙ me. cauſa. l. ij. & l. ſi. §. ſi iuſto. & §. ſi quis. & primum dictum obtinet io alijs potentibus qui iuriſditioné non habent ff. qd me. cauſa. l. ſi. primo riſio ſecundum Inn. ſed Hoſt. dicit ꝙ ſi iudex me lędit verberando, vel metum inferendo potius eſt locus recuſatiooi, quã appellationi. hæc enim extraiudicium committuntur, & odium, & inimicitias pariuot ex quibus iudex recuſatur. iij. qõ. v. quia ſuſpecti. ſ. e. ſcdò requiris. &. ĩ. c. j. qñ verò in iudicio, vel iudicialiter lędit, vel grauat tũc eſt locus appellationi. ſ. c. ꝓximo. idem ſi lęſioné non intulit: ſed comminatur: vt hîc. ſ. de facto & contra ius: nam de iore, & officio ſuo comminari debet. ff. de iudi. in peremptorio. vel interloquẽdo ſupple vel aliâs grauando. Ita tamen ꝙ exprimatur ſemper cauſa legitima. ſ. c. proximo. Tu dic ꝙ interdum comminatio eſt iuſta & tunc non appellatur, & ſic procedit gl. & qd legitur, & no. ſ. de in inte. reſti. tum ex literis, interdum eſt iniuſta, & tuoc ſi eam facit iudex de his quæ ſunt ſuę iuriſditionis ab ea appellari poteſt vt hîc. Quod quidam tamen reſtringunt ad mandatum iudicis ioiuſtum: ſed Inn. & Hoſt. iotellexerũt generaliter quoad comminationem in iudicio factam: ſed ſi facta eſſet cõminatio extra iudicium tunc ſecus ſcdm Hoſt. hîc. quod verum eſt ſcdm Inn. ſi à priuato nõ à iudice facta eſſet: qd intellige in appellatione iudi. quia extra iudicium à comminato bene appellatur. vel intellige proximum dictum Inn. etiam quoad extraiudicialem appellationem in eo, videlicet qui non valet exequi ſuam comminationem. & tunc eñ non eſſet veriſimilis cauſa, qñcunq; eñ alś cõminatio eſſet veriſimilis ſiue à iudice, ſiue à parte fieret, tunc certum eſſet, ꝙ extra iudicium appellari poſsit: vt. ſ. e. c. bonę. & c. dilectis. & vide ſoper hoc notata per Pau. in cle. ſicũt appellationem ĩ. e. Attende etiam: quia iura prędicta vtunſ verbo iuſsit, & quidam verbo vetat. ſuper quo vide notata gl. in. l. quod iuſsit. ff. de re iudi. vbi reperies exempla de his.
a & ſcias ꝙ iudex † poteſt alicui prohibere, ne veniat ad certũ locum ex cauſa, vt propter periculum inimicitiæ: argu. ff. de offi. præfect. vrb. l. j. circa finem. ſecundom Bartolum, quo ſ. interlocuto, vel cõminato, *executioni.* ergo à ſolo verbali grauamine illato, & reali futuro, illi annexo poteſt appellari: qa timeri poteſt probabitur de reali, quod ſatis probat hęc litera ſecundum Hoſt. ſcdm quẽ à futuro grauamine verbali, & reali non poſſet in iudicio appellari extra iudicium ſic. de hoc. ſ. e. bonę. *concilio.* xxij. q. iiij. magis *deſtiterit.* reuocando de facto. ſi ad factum proceſſum erat, vel contraria ſententia, ſi ad factũ ꝓceſſum nõ erat, nec ſufficit dicere paratus ſum reuocare, oiſi de facto reuocet ſecundum Inn. qd dicit Hoſtiẽ. bene ootandum dicit etiam Inn. ꝙ grauamen quando tacitè reuocatur, vt ſi appellauit quis à iudice oe procederet cõtra ipſum, quia exemptus à ſua ioriſditione iudex qui citauerat ſuper principali, nunc aſsignat terminum ad probãdum exceptionem: reuocat tacitè grauamen qđ intulerat quoad proceſſum principalis cauſæ ſcdm ipſum *libere.* quia ne fallax habebitur, qui ad veritatem reuertitur. xxxij. q. j. appellatũ, *præcedunt.* omnes clauſulę ſequẽtes continuantur huic verbo ſecundum Hoſt. *alia.* ſimplex relatio, oon enim eſt iuſta ſuſpicio licet grauauerit ex quo emendat: & ſic ceſſat hoc qđ dixi. ſ. ad hęc. ſi io vna. *retardetur.* nota ſecuodum Hoſt. quòd
b boni † prætoris eſt exceptiones, & dilationes ſuperfluas reſecare. de præſumpt. nullus. de offi. dele. cum contingat finire lites, & parcere laboribus & expenſis de do ad finem. errorẽ proprium corrigere, oec expectare quod ab alijs corrigatur. in auth. de oupt. §. j.

¶ PRIMO quæritur qualiter iudex à quo in præiudiciũ appellati poteſt mutare conſiliom reuocando interlocutoriam pro ipſo appellato latam. ſuper quo vide Bernardum io gl. iij. io ver. ſed qualiter põt iudex & quę ſcripſi in cle. ſij. e. in. ij. q vbi de hoc plené per Sy. Hoſt dicit ꝙ reuocare poteſt quãdiu iudex eſt: & ſubdit ꝙ non deſierit eſſe iudex niſi tradat apoſtolos delatorios, vel tradere recuſet intra tempus debitum: quod dic vt ĩ. eo. c. cum appellationibus. & c. vt ſuper. & quod ibi ſcripſit Nouella ſuper gl. antequam. & c. ab eo. ij. reſpo oſo. libro ſexto. vel oiſi iudex appellationis inhibeat appellatione recepta. ĩ. e. c. romana. §. ſi verò. li. vj. & ſi interim faciat ſumptus ſibi imputet, nec ſit iſta reuocatio in partis iniuriam ſeu præiudicium, ſeu potius ad ipſarum partium expeditionem ſecundum Nouellam. Ex quibus infertur ꝙ iudex à quo qui non dedit apoſtolos reuerentiales: ſed ſed dedit apoſtolos refutatorios ſemper antequàm ad iudicem ad quem fuerit ſibi iohibitum ſeu pro appellante pronunciatum, quoad poteſtatem reuocandi grauamé propter

quod fuerat

quod fuerat appellatum iudex remanet & grauamen huiuſ-
modi reuocare poteſt appellatione & apoſtolis huiuſmodi
non obſtantibus:qa non dedit apoſtolos delatorios nec fuit
ſibi inhibitum,& ſic non deſinit eſſe iudex per prædicta:qa
ipſa appellatio de per ſe talem reuocationem non impedit:
vt hîc probatur.Itẽ nec datio apoſtolorũ refutatoriorũ im
4 pedire debet:quia † iudex à quo appellationem refutando
declarat mentem ſuam ꝙ vult iuriſditionem retinere:vt pręę
dicto.c.cum appellationibus.& ita ex hoc inferri non põt,
ꝙ per hoc nõ debuerit iuriſditionem amiſiſſe:quia vna,&
eadem cauſa non debet contrariorũ effectuum eſſe cauſa.ff.
de condi.inde.l.qui hominem.in fine.ff.de condi.& demon.
l.pater Seuerinam.in fine.&.ĩ.de ord.cog.cum dilectus.Nec
obſtat quòd datis apoſtolis delatorijs nõ poteſt iudex à quo
reuocare grauamen:vt patet ex his quæ ſcripſit Nouella in
prædicto.c.cum appellationibus.quia iudex à quo deferens
appellationi etiam friuolę per huiuſmodi delationem iuriſ
ditionem à ſe abdicat,& quantũ in ſe eſt trãſfuodit in ſupe-
riorẽ:vt prędicto.c.cũ appellationibus.§.ſi verò.& ideò tan-
quàm carens iuriſditione à modo nil facere põt.ſed ſecus de
illo qui appellationem refutauit:vt prędictum eſt.Item non
obſtat quòd ea quæ fiunt poſt & contra appellationem le-
gitimam ſunt ipſo iure nulla.ar.ĩ.de ſent.exc.per tuas.&.e.ti.
c.ſolet.&.c.venerabilibus.&.c.licet.libro ſexto.Igitur ſi gra-
uamen reuocet,nulla eſt huiuſmodi reuocatio grauaminis
ex defectu iuriſditionis per appellationem legitimam tranſ
fuſæ in ſuperiorem:vel ſaltem ſuſpenſæ quoad effectum: nã
poſſum dicere,quòd hîc eſt vnus caſus ſpecialis in quo id qđ
facit iudex à quo fuit legitimè appellatũ valet & tenet ipſo
iure appel.non obſtante,videlicet cum reuocat grauamen
propter quod fuerat appellatum.& eſt ratio quia talis reuo-
catio non videtur facta contra appellationem,vel in præiu-
dicium appellantis:quia tendit ad illud ad quod tendũt ap-
pellatio ipſa,& intentio appellantis.& iſte eſt vnus caſus no
uus,quem iſta decretalis videtur addere ad.l.quo iuſsit.ff.de
re iudi.illa enim lex licet loquatur generaliter non videtur
ſe velle referre ad caſum appellationis:maximè quæ per iudi
cem à quo in datione apoſtolorum iam fuerit refutata.Iſta
enim decretalis videtur quoad caſum iſtum nouum ius po-
nere:& facit verbum,*ſtatimmo*.quod in principio ponitur,
& finis decr.ibi *ne proceſſum* &c.vbi caſus nouę cõſtitutionis
inſeri videtur.nec obſtat quòd hæc decretalis in ſpecia non
exprimit iſtũ caſum,quia ſufficit expreſsio generalis , de re-
uocatione quę fit poſt appellationem cum eadem ratio vr-
geat poſt dationem apoſtolorum refutatoriorum ſicut ante
quia tunc ſufficit generalitas ad comprehendendũ omnia
ſuppoſita cum omnium ſuppoſitorum ratio vniformis eſt:
vt.ff.de admi.tu.l.ſi plures.& no.per Bart.Io.and.de elect.c.
vt circa.in gl.omnium.& per Dy.de re.iur.li.vj.ſuper rubri.
vel poſſum dicere,quòd licet iuriſditio iudicis à quo quoad
ea quę fierent contra appellationẽ,ſeu in præiudiciũ appellã
tis per appellationẽ legitimã ſuſpenſa,ſeu impedita ſit:& ſic
procedunt plura pro contrarijs allegata non tamen quoad
ea quæ non fierent contra appellationem,nec in pręiudiciũ
appellantis & maximè quoad ea per quæ appellans totũ in-
tentum ſuum,& totum finem ad quem tendit ſua appella-
tio,& ſic procedit iſta decretalis.& pro hoc faciunt lecta,
& notata.ſ.eo.cum,teneamur.& quæ ibi ſcripſi.Et per præ-
miſſa reſpondi nuper ſaluari poſſe ſententiam latam per do
minum Io.de varennis auditorem,quæ dicebatur eſſe nulla
pro eo quia amiſerat articulos actoris de illegitimitate rei
& de quibuſdam alijs materijs non ius rei reſpicientibus ad
probandum in curia & extra curiam:& minus bene pręter-
quàm quoad illegitimitatem in curia tantum probandam.
ſuper qua illegitimitate ipſe auditor recœpit teſtes in curia
per quos illegitimitas fuit probata,ex qua probatione actor
in vim gratię ſi neutri ſibi conceſſæ obtinere debebat:& qa
ab amiſsione prædicta per partem ream appellato legitimè
intra decem dies.ipſe auditor datis apoſtolis refutatorijs in
in termino in cauſa concluſit & poſteà pro dicto actore ſen
tentiam tulit.Dicebant enim nonnulli domini prædictam
ſententiam eſſe nullam tanquàm latam poſt & contra appel
lationem legitimam.Ego autem reſpõdi domino Guliermo
de hortolano literarum apoſtolicarum correctori iudici da-
to ſuper cauſa dictæ appellationis,quòd prædicta ſententia
per præmiſſa à vitio nullitatis legitimè poterat excuſari:nã
ſi conſiderauimus admiſsionem materiæ illegitimitatis fa-
ctam per dictum Io.ad probandum in curia & atteſtationes
in curia per eum ſuper dicta materia recœptas nullum fuit
grauamen:quia materia illa propter commiſsionem releuan
tem quam habebat actor , admitti poterat ad probandum
ſaltem in curia & maximè quia per hoc cauſa in aliquo non
fuit prorogata nec pars in hoc grauata quãd veritas extite-
rit patefacta.Item ſi ponderatur admiſsio materię illegitimi
tatis facta ad probandum extra curiam,& admiſsio aliorum
articulorum de iure non admittendorum facta ad proban-
dum in curia & extra curiam quæ fuerunt fortè minus legi-
timæ & ſic grauamen induxerunt & appellationẽ inde ſecu-
tam legitimam reddiderunt dico ꝙ iſtud grauamen fuit per
dictum Io.re integra effectualiter reuocatum,videlicet per
5 concluſionẽ quam fecit in cauſa.Certum enim † eſt ꝙ reuo-
catio grauaminis nullam de iure certam formam habet , &
per conſequens ita verbo,ſicut facto induci poteſt , videli-
cet facto contrario.ſ.eo.ſolicitudinem.c.dilecti.& ibi con-
cordant.& in cle.vna.in fine.de conceſſ.præben.modò con-
cluſio cauſæ eſt actus contrarius probationi admittendæ.
ſ.de fide inſtru.cum dilectus.cum ibi notatis licet enim at-
teſtationes iam recœptæ ſint cauſæ tamen admiſsio ad pro-
bationes recipiendas eſt inſtantię,& non cauſæ:ſicut & alia
acta inſtantię.in concluſione autem renunciatur probatio-
ni fiendæ:vt no.in cle.ſæpè.de verb.ſigni.& adde quæ ſcripſi
in.c.venerabilibus.de iudi.Igitur præfatus Io.concludendo
in cauſa prædictas admiſsiones reuocaſſe videtur:vt cenſea-
tur voluiſſe impedimentum tollere:cum illud eſſet in ſua po
teſtate:vt.ff.de acquir.hęre.l.illud.&.C.de neceſſa.ſeruis.in-
ſti.l.penult.&.ĩ.de conſtitu.c.cum.M ꝙ bene dixi,quòd res
erat integra quia nulla extra curiam nullaq; in curia niſi ſu-
per illegitimitate probatio teſtium recœpta fuerat.Ex quo
videt ꝙ locus pœnitẽtię eſſe potuit.ff.ſi quis cautionibus.
6 l.& ſi poſt tres.cum ſimilibus.Modò reuocato † grauamine,
iudex à quo liberè poteſt ꝓcedere:nec iudex ad quem ſe po-
teſt tunc de appellatione intromittere.vt hîc legitur.& not.
nec obſtat quòd dum concluſit iam apoſtolos refutatorios
dederat:vt ſuperius declaraui.& adde omnino quæ ſcripſi
in iſta materia ſatis latè in prędicto.c.cum appellationibus.
Adde tamen ad hoc ea quę dicam.ĩ.in dictis Raymundi de
ſargijs.ver.ſed quid ſi non detulit.& verſi.ſed tu dic contra.
7 ¶ SECVNDO quæritur vſq; † ad quod tempus poteſt
interlo.reuocari?& hîc intram᷒ materiam reuocationis in-
terlocutoriæ de qua plenè per Bartolum in prędicta.l.quòd
iuſsit.& hîc per Ber.Inn.& Hoſt.& ſingulariter vide Ber.qa
clarè loquitur.& per Gul.in Spe.de excep.§ viſo.ver.ſed ſi iu
dex & ver.ſed nunquid iudex.& ver.ie.ſed pone.& etiam ple
nè de hoc per Henricum.ſ.de off.dele.c.ex literis.vbi ſcripſi
& per dominum Raymundũ de ſargijs in repetitione.c.ſi qs
iudicem.ij.q.vij.redeundo autem ad quæſtionem imprimis
vide hîc Ber.in gl.ij.& hoc ſuppoſito,ſciẽdum eſt quòd Inn.
hîc tenet,& Abb.poſt eum quòd iudex qui tulit interlocu
toriam ſi iam tranſierit in rem iudicatam ſiue licentia illius
pro quo eam tolit non poteſt eam reuocare.ar.ĩ.ti.j.c.quòd
ad conſultationem.&.ff.de reg.iu.l.nemo.ſed antequàm trãſ
ierit in rem iud.hoc eſt ante.x.dies,imò & ſi ab eo appella-
tum fuerit etiam poſt.x.dies reuocare:vt prædicta.l.quod
iuſsit.Subdit tñ Inn.vnum perpetuò menti tenẽdum, vide-
8 licet,ꝙ ſi † appellans aliquas fecit expenſas tunc ad plenum
nõ cenſetur reuocatum grauamen niſi etiã reſtituantur ex-
penſę.ar.ff.de condi.ob cauſam.l.ſi pecuniam.& de hoc re-
mittit Inn ad not.ſuaĩ.de ſent.exc.ſacro.& melius in ꝑdicto

c.qđ ad conſultationem.ſecundum eũ.Plus vidētur quidam
velle ꝙ poſtquàm cauſa appellationis cõmiſſa eſt huic reuo-
cationi non eſt locus:& ſic dicit Spe.ſe obtinuiſſe in prædi-
cto ver.ſed pone.Hoſti.verò de hoc remittit ad notata ſua.
poſt Inn.ſ.ꝙ me.cauſa.e.finali.ſuper verbo ab ipſo.ver.quid
ſi iudex.vbi circa mutandum conſilium per iudicem ſcripſit
qđ proximè dixi:ſed circa reuocationem interlocutoriæ di-
cit ꝙ poſt.x.dies per remediũ appellationis reuocari nõ pôt
ſed per iudicis officium imploratum iudex ex officio ſuo nõ
ad partis inſtantiam hoc facere poteſt:vt hic & in cõcor.&
inducit ſimile de teſti.per tuas.&.c.cũ clamor.& hoc eſt qđ
voluit Cy.in auth.quę ſupplicatio.vt refert Bar.in.l.qđ iuſ-
ſit.ſed illud ibi non reperio nec ibi loquitur niſi de ſupplica
tione & de hoc aliquid:ſed modicũ tangit etiam Cy.in auſ.
hodie.C.de appel.Bar.autem approbat dictum Hoſt.dicens
idem notari per Inn.in.c.qđ ad conſultationẽ.& per Cano-
niſtas hîc teneri inducens pro hoc.l.ſi.ff.quibus appellare nõ
licet.&.l.arbiter.ff.qui ſatiſd.cog.diſtingue ergo qa aut quæ-
ritur an intra.x.dies poſſit iudex ſuam interlocutoriã reuo-
care,& tunc dic ꝙ ſic ſecũdum omnes. Aut quęrit vtrũ poſt.x.
dies,& tunc dic ꝙ poſt.x.dies nõ tenetur iudex reuocare ad
inſtantiam partis:ſed ex officio ſuo & à ſe hoc facere poteſt,
ſi ipſe velit ſiue hoc pars requirat,ſiue non.& ſic ſeruat imò
magis honeſtum eſt ꝙ pars hoc requirat ne videatur iudex
nimis affectatus:& ſic intelligo opi.Hoſt.& Bart.Item hoc
intelligo etiam ſi cauſa appellationis alteri iudici iam cõmiſ
ſa ſit:quia donec iſti per illum inhibitum fuerit,ipſe quoad
hoc iudex remanet:vt ſcripſi.ſ.in.j.q.& quia hęc decretalis
loquitur indiſtinctè & quia ratio huius decretalis generalis
eſt,& reſpicit etiam iſtum caſum.Sed nunquid poſt ſenten-
tiam poterit reuocare?dic ꝙ non ſecundum Barto.quia per
ſententiam functus officio deſijt in cauſa iuriſditionem ha
bere.ff.de re iudi.l.iudex.ar.ff.de compenſa.l.ꝙ ſi in diem.§.
ꝙ ſi rationem.plus dicit Bar.ꝙ etiam ante ſententiam diffi-
nitiuam:ſi tñ ipſa interlocutoria ſit iam executioni manda-
ta,nõ pôt tunc interlocutoria reuocari: niſi de partiũ volũ-
tate & cauſa cognita.& dicit ꝙ de hoc eſt textus cum gl.ff.de
pręto.ſtipula.l.j.in fine.ſubdit ꝙ etiam poſt appellationẽ in-
terpoſitã ab interlocutoria reuocari poteſt:& quòd de hoc
9 eſt caſus in iſta decretali.Item dicit poſt Dy.ꝙ† iudex ad re-
uocandum compelli non poteſt.ff.de iudi.l.non quicquid.
&.C.quomodo & quandu iudex.l.j.ſed quia de iure noſtro à
qualibet interlocutoria appellari poteſt iudex ad quem in-
uito iudice à quo illam poterit reuocare.& idem de iure ci-
uili in caſibus in quibus non licet appellare poterit pars pe-
tere reuocationem grauaminis , & ſi iudex hoc non faciat
parti ad intereſſe tenet:vt.C.de iudi.l.ſtatuimus.&.C.de te-
ſti.l.ſi quando.in caſu tñ poſſet iudex cogi per ſuperiorẽ.pro
quo Bar.inducit caſum in auth.vt differentes iudi.§.j.& de
iure iſto iudex eccleſiaſticus in caſu compellit iudicẽ ſecu-
larẽ ad reuocandum:vt.j.de excep.c.ſi.li.vj.& an inuitis par-
tibus poſſit reuocare?vide Dynum.ff.de præto.ſtip.l.j.& de
hoc.j.dicam.

10 ¶ TERTIO quæritur† quæ eſt ratio quare diffinitiuam
ſententiam non reuocat iudex ſed interlocutoriam ſic. Pri-
ma ratio eſt,quia diffinitiuã fertur cum maiori maturitate,
& in ſcriptis:& de ſcripto ſecus de interlocutoria.j.de re iud.
c.ſi.li.vj.& ideò diffinitiua min⁹ reuocabilis ad hoc.ij.q.vj.
anteriorum.in auth.de appella.poſt principium. collat.iiij.
C.de repud.l.dubium.ar.C.arbi.to.l.ſi.Secũda ratio,quia iu
dex diffiniendo cauſam quoad illam functus eſt officio ſuo.
ſ.de offi.dele.in literis.& prędicta.l.iudex.quod ceſſat in in-
terlocutoria:de diffinitiua verò qualiter reuocari poſſit re-
mittit Nouella ad notata ſua de accuſa.qualiter.j.ſuper pri-
ma.& in remiſſione ibi data.& in hoc concordat Bar.in prę
dicta.l.qđ iuſſit.in.j.q.& qđ hîc dicitur intellige in quolibet
iudice ordinario,vel delegato:vt no.per gl.& Bart.in prædi
cta.l.qđ iuſſit.in.ij.& idem ibi dicit Bar.in arbitro per.l.diẽ.
ff.de arbitris.

11 ¶ QVARTO quæritur† vtrũ omnis interlocutoria reuo
cari poſſit?gl.in.l.quod iuſſit.ſatis obſcurè de hoc loquitur.
Pôt tñ ſumi diſtinctio ex illa gl.quia interlocutoriarũ quę-
dam pręparant,vel ordinant litem,quędam decidunt inci-
dentia,vel emergentia,quędam iubent aliquid reſtitui , vel
non reſtitui,aut dari,vel non dari,aut fieri,vel non fieri , ſeu
aliquid aliud ęquipollens.de primis cõis eſt opinio,ꝙ ſi iu-
dex pręparando,vel ordinando iuſſit partem adeſſe Calen-
dis poteſt ex cauſa prorogare,vel abbreuiare:vt.ff.de arbi.l.
qualem.in fine . &.l.diem proferre . in principio.ſed ad hoc
obſtat,ꝙ dilatione pendente quieſcit officium iudicis.C.de
dila.l.ſiue pars.j.e.ſignificante.ſed ſuper hoc remittit Nouel
la ad notata ſua.in prędicto.c.ſignificante.ſuper.iij.gl.ſi ve-
rò interlocutoria decidit incidens,vel emergens,& quę ſint
iſta plenè ſcripſi.ſ.de ordi.cogni.c.j.Adhuc dicunt quidam
hanc etiam reuocari poſſe pro quibus facit hęc decretalis,&
etiam prędicta.l.qđ iuſſit.quæ generaliter,ſeu indefinitè lo-
quitur.ar.xix.di.c.j.de priuil.quia circa.ff.de publici.l.de pre
tio.ſed alij dicunt illam reuocari non poſſe.cum ex ea , ſicut
ex diffinitiua acquiratur ius litigatori quantũ ad articulum
deciſum,& cum tranſeat in rem iudicatam:vt in gl.Alij ta-
men diſtinguunt an ſint lapſi.x.dies & an ſit appellatum : vt
ſ.ſcripſi. in quęſtione ſecunda poſt Inno.Alij verò dicũt,ꝙ
ex officio hoc facit,& non ad partis inſtantiam poſt.x.dies:
vt ſcripſi ſ.in prędicta.q.ij.poſt Hoſt. Alij autem dicunt in
his attendendam eſſe fori cõſuetudinem.videmus enim edi
cta banna,& pręcepta iudicum tota die mutari.& eędem
opiniones cadunt circa tertiam ſpeciem interlocutoriarũ:
quibus iubetur aliquid dari,fieri,vel reſtitui hoc ſaluo ꝙ ſen
12 tentiam† qua iubetur poſſeſſionem reſtitui de plano diffini
tiuam vocamus.vt.ſ.de iudic.c.finali.Item pręcepta qñq; ha
bent vim diffinitiuę,quandoq; interlocutoriæ,& primo ca
ſu non reuocentur de his.ſ.de elect.dudum.ij.j.de verb.ſig.
c.ex parte.j.Communiter tñ in hac vltima ſpecie videnl te-
nere legiſtæ ꝙ interlocutorię non poſſunt mutari . Nouella
autem dicit attentari poſſe,ꝙ omnis interlocutoria mutari
poſſit ex cauſa:& ſic ſimpliciter nos Canoniſtę tenemus qđ
probant.l.ff.de præto.ſtipulat.l.j.in fine.&.l.penult.& vt di-
cebat Dynus non dicatur ꝙ illud fuerit de voluntate cũ ibi
in l.penul.ponatur verbum iuſſerat quod ſapit contrarium
ff.quod iuſſu.l.j.inſti.de autho.tut . vltra medium.vnde ſine
cauſa reuocari non poteſt maximè poſt.x.dies ſine volunta-
te partis,pro qua lata eſt & ſic intelligatur opinio contraria,
& probatur hoc per decre.vltimam.j.e.li.vj.nam ſi iudex ap
pellationis interiectæ à ſententia diffinitiua reuocat graua-
men illatum per interlocutoriam per quã paratur prætudi-
cium negotio principali,nec ſubeſt alia ratio:niſi quia ſucce
dit in locum iudicis principalis reſtat quòd principalis hoc
poterat,cum minor ſit poteſtas iudicis appellationis eo re-
ſpectu quo ſe non intromittit de his quæ principali non pa-
rant pręiudicium.& hoc etiam probatur ſecundum Inn . in
decretali ſacro.j.de ſent.excõ.nam cum ibi primo dixiſſet
ſuper verbo reuocare ꝙ iudex ideò ab excommunicatione
abſoluit parte inuita:quia pars non poteſt abſoluere nec in-
tereſſe ipſius in alijs verò interlocutorijs in quibus ius , &
actio acquiruntur parti:& quibus pars renunciare poſſet:
ſecus quia iudex ius illud parti inuitę auferre non poſſet.de
13 elect.cum dilecti.Item excommunicatio† reſpicit fauorem
excõicati:vt ſpiritus eius ſaluus fiat.j.q.j.multi.quod in eius
lęſionem retorqueri non debet.j.de re.iur.quod ob gratiam.
li.vj.In alijs ſententijs ſecus.ff.de re iud.l.miles.§.vlti . & . C.
de re.cre.l.actori.ſubdebat ſic vel dic idem in alijs interlocu
torijs:vt de expenſis.& de ſimilibus.ſ.ꝙ reuocari poſſunt à
proferente etiam ſi poſt lapſum.x.dierum tranſiuerint in rẽ
iudi.& ſic loquitur lex quod iuſſit.& facit.j.de re.iur.omnis.
nam ſicut iudex ex officio ſuo ſine ſolennitate iudiciorũ cõ
demnat ex quo oritur partibus ius & actio,ſic & ſine magna
ſolenitate poterit reuocare:ar.iiij.q.iiij.quicquid fatetur ſe-
cundũ Inn.facit.ff.de cur.l.minor.circa principiũ.& quod
ibi nota.

ibi not. per Accur. in gl. ij. & hoc vltimum allegabam nuper
ad hoc ꝙ vnio eccleſiæ parrochialis facta hoſpitali in præiu
dicium monaſterij cui fructus ſpectabant pro maiori parte
dictę parochialis eccleſiæ non facta mentione de hoc, & mo
naſterio non vocato, poterat reuocari ad inſtantiam mona-
ſterij etiam hoſpitali non vocato: ſed forſan nõ vrgebat alle
gatio eò ꝙ allegatio prȩiudicij monaſterij eget probatione,
quæ probatio ſine partis vocatione de iure non poteſt reci-
pi. s. de teſti. c. ij. & quia fortè vnio cenſetur facta ſine præiu
dicio monaſterij, vt ſic monaſterium in eccleſia vnita fru-
ctus poſt vnionẽ percipiat ſicut ante vnionẽ percipiebat: &
ita tunc reſpondit dominus Card. ſancti Angeli ſuper iſto
dubio tunc conſultus qđ non proſequor. Fatetur tñ Inn. ꝙ ſi
iudex à quo abſq; iuſta cauſa grauamen reuocet poterit ap-
pellari, & ꝙ tunc iudex appellationis, vel alius à proferente
reuocari non poterit niſi legitimo modo, videlicet quoad
proſecutionẽ appellationis, vel per reſtitutionẽ in integrũ,
vel alijs modis de quibus remittit de procur. querelam. Bar.
14 autem in prædicta l. qđ iuſsit. dicit ꝙ quędam † eſt ſententia
interlocutoria per quam iudex non deſinit eſſe iudex, vt ꝓ-
nuncio non eſſe procedendum ſuper libello, vel abſoluo te
ab inſtantia iudicij & illa non poteſt reuocari ab interloquẽ
te: quia per illam functus eſt officio ſuo & ſic eadẽ ratio ſi-
cut in diffinitiua alia eſt interlocutoria poſtquã interloquẽs
iudex remanet & illa poteſt reuocari. hanc enim diſtinctio-
nẽ facit textus ſi bene ponderetur. ff. de arbi. l. diem. Ad l. pri
mam. C. ſi de momentanea poſſeſsione agaꝛ dic ꝙ ibi loquiꝛ
de diffinitiua & ad. l. ꝙ ſi in diem. §. ſi rationem. ff. de cõpen.
& ad. l. j. C. ſi ex falſis inſtrumẽtis. dic ꝙ ibi loquitur poſt ſen
tentiam diffinitiuam: vbi iam eſt functus officio ſuo, quæ di
ſtinctio placet mihi per ea quæ ſcripſi. s. in tertia quęſtione.
ſed non placet mihi exemplum de abſolutione ab inſtantia
iudicij: quia re vera pronuncians nõ cẽſetur functus officio,
nec deſinit eſſe iudex: vt ſcripſi poſt Inn. s. de offi. dele. c. con
ſuluit. & e. ti. c. ſignificantibus. Martinus autem dicit hoc te-
nendum ꝙ in habentibus vim diffinitiuę non habet locum
hęc decretalis nec prędicta l. quod iuſsit. ſed ꝙ in nõ haben-
tibus vim diffinitiuæ indiſtinctè locum habent oĩbus alijs
opinionibus, & diſtinctionibus reiectis, & hoc ſecundũ mẽ
brũ dum intelligit dũ reuocatio fit ex cauſa, & ex officio, &
non ad partis inſtantiam & ante & nõ poſt ſententiam: ſed
quæ habeant, vel non habeãt vim diffinitiuę quantũ ad hoc
maior eſt difficultas, & ſi ideò dicuntur vim habere diffini-
tiuę quia per eas interloquens deſinit eſſe iudex, tunc indu-
bitanter. M. bene dicit. ſi verò ideò quia articulõ diffinitiuũ
malè diceret: quia omnis interlocutoria eſt huiuſmodi. ſi ve
rò ideò, quia articulus cenſetur facere cauſam per ſe acceſſo
riam tñ ſicut articulus attentatorum, aut nullitatis, vel de-
ſertionis, ſeu alterius quæſtionis emergẽtis incidentis acceſ-
ſoriè connexę concluſio adeò vniuerſalis eſſet nimis laxa, &
nimis obuiaret pręcedentibus atq; ſequẽtibus in multis pũ
ctis. ſi verò ideò, quia articulus faceret cauſam per ſe non q-
dẽ acceſſoriam, ſed principalẽ: vt ideò datio tutoris, & tũc
vertuntur hic opiniones quas tetigi in princ. quæſtionis, &
quicquid ſit, nos continuò videmus ꝙ iudices talia mutare
conſueuerũt: maximè ex cauſa loquor de ordinarijs qui ſem-
per iudices remanent: ſed de delegatis: ſecus: vt dicam infra.
15 Sed vtrũ interlocutoria † poſsit ſæpius reuocari? Dy. ꝙ non
ſicut nec tertio appellari. C. ne li. in vna. eadẽq; cauſa. l. j. ar. ff.
de le. iij. l. fideicõmiſſa. § ſi quis decem. & vt leg. & no. l. j. § ſi qs
ita. Alij cõtra ꝙ imò ſæpius poteſt. ar. dictę. l. qđ iuſsit. in ver
bo ſed poteſt. quia illud eſt extenſiuũ. ff. de leg. ij. l. ſi quis ita.
Bar. tñ dicit ꝙ opinio Dyni magis videꝛ ęqua: ſed ego credo
ꝙ opinio alia verior, & æquior ſit in caſu qui facit ad propo
ſitum: nã ſemel reuocata antequàm nouiter itereꝛ amplius
reuocari non põt. ar. s. de fide inſtru. c. inter dilectos. § cæte-
rum in fine. Ipſa verò nouiter iterata cadit ſub permiſsione.
l. quod iuſsit. & huius decretalis, & concurrit tunc ibi ſicut
hic identitas rationis, & æquitas magna maximè in caſu ap-
pellationis: vt illius tollatur proſecutio, & parcatur quantũ ad
hoc vlterioribus partium laboribus, ſumptibus, & expenſis.
de dolo & contu. c. finem. nec obſtat de tertia appellatione
prohibita: quia eſt expreſſa prohibitio legis, & alia etiam ra
tio prohibitionis, & ceſſat ibi ratio huius permiſsionis quę
hîc non vendicat ſibi locum. imò durat eadem cauſa, & po-
teſtas reuocationis. & ideò non apparet ratio quare ſuum
non poſsit tunc effectum producere ſicut ante. nec obſtat. §.
ſi quis. x. quia grauamen hęredis, & culpa legatarij ſunt in
cauſa quorum vtrunq; hîc ceſſat. Item quæres vtrum reuo-
cari poſsit partibus abſentibus, & hîc dicas, ꝙ cum interlo-
cutoria requirit cauſæ cognitionem ſicut dilatio danda, vel
exceptio admittenda, & tunc ſicut in danda ita & in reuocã
da requiritur vocatio partis. ff. de prǣto. ſtipu. l. j. in fine. iun-
cta. l. à procedente. C. de dila. ſecus ſi cauſę cognitionem non
requirat: vt illa de veniendo certa die: quia tunc ſicut non in
danda, ita nec in reuocanda interlocutoria requiritur cogni
tio, vel vocatio: vt. l. ſed ſi interpellatus. ff. de arbi. & l. dicere.
e. ti. & eandem diſtinctionem ſerues cum quæritur an poſsit
reuocari per alium: quia in primo caſu non & in ſecundo ſic
argu. eorum quæ leg. & not. in. l. dicere. & in. l. quod iuſsit. al-
leg. ſecundum Dynum, & Barto. in prædicta. l. quod iuſsit.
16 Qualiter autem † poſt reuocationem grauaminis poteſt iu-
dex procedere in principali, & an teneatur partem citare, li-
cet ſatis pateat ex pręcedentibus vide tamen notata. j. e. ſi à
iudice. li. vj. vbi etiã videas an reuocans poſt reuocationẽ te-
neatur dare apoſtolos & vide etiã in. c. vt ſuper. e. ti.
17 ¶ QVINTO quæritur pone iudex † tulit ſententiam in-
terlocutoriã contrariã primę, de prima tamen nõ faciẽs mẽ-
tionem an primam nihilominus videaꝛ reuocare? videtur ꝙ
ſic: quia dominus ſecundum procuratorem conſtituendo vi
detur reuocare primum etiam ſi de primo nullam faciat mẽ
tionem. s. de procu. non iniuſtè. & e. ti. c. ſi quem. lib. vj. Bart.
tamen in. l. quod iuſsit. determinat contrarium & dicit ꝙ de
hoc eſt caſus in. l. ſiue pars. C. de dila. vbi dicit text⁹ quòd pẽ
dente dilatione, officium iudicis conquieſcit, & ſic non vi-
detur reuocata dilatio, & eodem modo facit. j. e. c. ſignifican
te. Item pro hoc videtur textus expreſſus ſecundum eum. s.
ti. proximo. cum olim. vbi ſententia ſecunda videtur ſurre-
ptitia niſi fiat mentio de prima. Tamen de poſteà videtur di
ſtinguere velle: quia aut eſt talis interlocutoria, quæ ſine cau
ſæ cognitione reuocari non poteſt: & tunc non valet reuo-
catio primæ: cum non fuerit de illa cognitum. Aut eſt talis
interlocutoria quæ abſq; cauſæ cognitione reuocari poteſt:
vt eſt dilatio, & tunc dando ſecundam videꝛ receſsiſſe à pri-
ma: vt. l. diem. ff. de arbi. & hęc eſt veritas ſecundum eum. ſed
quoad primum membrum videtur potiùs diſtinguendum,
an veriſimile ſit quòd recordaretur de prima quando pro-
ceſsit ad ſecundam: vt quia de facto ſuo proprio & recenti.
s. de reſcript. ab excommunicato, & tunc cenſeatur reuocare
primam. ſed ſi ſit veriſimile quòd dum proceſsit ad ſecundã
non habebat de prima memoriam tunc ſecus & eſt ratio, qa
quandoq; ambo extrema contraria ſunt in poſſe agentis ſi
procedit ad vnum, recedit ab alio: dummodo illud ſciat, &
aliter non. ff. de acquirenda hære. l. illud. de excu. tu. Idem Vl
pianus. in fine. de re iudi. quidam conſulebant. inſtit. ex qui-
bus cauſis manumittere non licet. § primo. inſtitu. qui da. tu.
teſta. poſſ. § primo. & textus bonus in propria materia. ff. de
procura. l. Pomponius. § ſed & is qui. verſi. deniq;. in fine. nec
obſtat. l. ſiue pars. qa licet dicat, ꝙ debeat officiũ cõquieſcere
debet intelligi dilatiõe manẽte. & de accu. ipſi dilationi dire
ctè nõ cõtrario: qa p actõ cõtrariũ cenſereꝛ dilatio reuocata
per prædicta. nec obſtat. c. cum olim. quia ibi Papa non re-
cordabatur de prima, & ideò cenſebatur circunuentus: vt
ibi dicitur. nec obſtat quod dicit Bar. de cauſæ cognitione:
quia defectus huiuſmodi non reddit nullam interlocutoriã
cauſæ cognitionem requirentem, & ideò defectus vocatio-
nis partis non reddit eam nullam: vt ſcripſi poſt Inn. de pro-
18 cura. auditis. & quia † illa cognitio id, de quo principaliter

queritur & non id quod per conſequentiam venit reſpicere habet. ff. de autb. tut. l. j. nec obſtant ea, quę ſcripſit Nouella de ſciſmaticis. c. fraternitatem. & ea quæ ſcripſi de filijs præſbyterorum. c. veniens. quia non loquitur in actu contrario: ſed conſecutiuo: & quia etiam ſi bene ponderentur magis faciunt pro, quàm contra.

¶ SEXTO queritur vtrum ſi iudex profert aliquam interlocutoriam poſtquàm nõ expectatur alia diffinitiua poſſit ipſe eam reuocare? Bar. in. l. quod iuſsit. dicit ꝙ non, ſi ex officio mercenario hoc fecerit: vt ſi pronõciet ſuper executione aut libello reſpondendum non eſſe: quia tunc functus eſt officio ſuo: vt. l. dicere. § vnde videndum. ff. de arbi. & l. iudex. ff. de re iud. ar. ĩ. de offi. dele. cum olim. § iudices. in fine. ſecus ſi ex officio ſuo nobili pronunciet puta ſuper datione tutoru, vel ſuper interpoſitione decreti in alienatiõe rei minoris: quia illud poterit cum cauſæ cognitione reuocare, & de hoc allegat textum cum gl. notabili. ff. de rebus eorum. l. quanuis. & ff. de procur. l. ſi quis cum procuratore. etiam cũ gl. ſua. ſed non videò prædictam differentiam inter officiũ nobile, & mercenarium, & ideò dico ſimpliciter ſolum eſſe attendendum, vtrum ſit talis interlocutoria & talis iudex, ꝙ per interlocu. huiuſmodi ſic functus fuerit officio ſuo, ꝙ in illo negotio ſimpliciter deſierit eſſe iudex, ſeu de illo negotio amplius iudicare poſſe, & tunc non poſsit reuocare, & aliâs poſsit: quia † poſita, vel remota cauſa ponitur, ſeu remouetur effectus. modò cauſa reuocationis, & non reuocationis eſt illa quã ponit diſtinctio ſupra proxima. vt dixi ſupra in tertia quæſtione. ¶ Primo ergo quęritur quid de illa per quam pronunciauit executionem fiendam? Dic ꝙ ſi pronũcians ſententiam non eſſe executioni mandandam erat delegatus, & ſuper alio iuriſditioné non habebat illam nõ poterit reuocare: quia per hoc functus cenſetur officio: eò quòd decidit quicquid ad eum pertinebat: vt. c. in literis. cum his, quę ibi ſcripſi de offi. deleg. & l. iudex. ff. de re iudi. & c. ſi cõpromiſſarius. de elect. lib. vj. cum ibi per me notatis. ſi verò ſic pronuncians erat ordinarius tunc ſecus: quia per hoc nõ cenſetur functus ſimpliciter officio ſuo, nec per hoc deſijt eſſe iudex cum iure ordinario totũ negotium apud ſe adhuc remaneat. ſed ſi pronunciatum eſſet ſententiam eſſe executioni mandandam per delegatum cui eſſet commiſſa etiam executio, poſſet eam reuocare ex cauſa: quia non cenſeretur tunc in totum functus officio ſuo, nec per hoc deſineret eſſe iudex: quia reſtaret adhuc apud eum principale, videlicet poteſtas exequendi. vt prædicta. l. dicere § ſecundo. & hoc intellige vbi executio eſt commiſſa principaliter, ſecus eñ ſi ſolũ competeret incidenter: vt patet ex his, quæ ſcripſi. §. ã. de offi. dele. in literis. in tertia oppoſitione: ſed ſi eſſet ſibi commiſſus ſolus articulus pronunciandi vtrum ſententia eſſet executioni mandãda tunc ſecus: quia tunc per hoc functus fuiſſet ſimpliciter officio ſuo, & per hoc deſijſſet ſimpliciter eſſe iudex de ordinario verò certum eſt in omni caſu quòd poſſet reuocare ex cauſa: quia per hoc non eſſet functus officio, nec deſineret eſſe iudex vt ſcripſi ſupra. ¶ Secũdò quæres, quid de interlocutoria per quam pronunciatur nõ eſſe reſpondendũ libello? Breuiter dico quoad hoc Bar. errasse: quia per hoc etiam delegatus non cenſetur ſimpliciter functus officio ſuo, nec per hoc deſinit eſſe iudex: vt patet ex his quę ſcripſi in ſimili. de offi. dele. c. conſuluit. & c. ſignificantibus. ¶ Tertiò quæres quid de datione tutoris, & de interpoſitione decreti, ſed dic vt dixi ſupra de articulo executionis ex identitate rationis. & per hoc concordare poteris omnia per Bar. allegata.

20 ¶ SEPTIMO quæritur † per quem modum poteſt & debet interlocutoria reuocari. ſuper quo vide omnino hîc notata per Bertol. in gloſſ. ſecunda. verſu aduertat tamen, & adde omnino quę ſcribam infra in ſuppletionibus dictę gloſſę.

21 ¶ OCTAVO quęritur † qualiter ſententia diffinitiua valeat reuocari? ſuper quo vide quę ſcripſi in prædicto. c. in literis. in prima, ſecũda, quarta, & decima oppoſitionibus, & in dictis Henrici, & ſupra tit. proximo. c. j. in. iiij. qõ. vbi plenè de hoc.

¶ NONO quæritur vtrum iudex appellationis, & deſertionis qui pronunciauit appellationem deſertam, vel aliâs ſe non eſſe iudicem poſsit docto de diligentia, vel iuriſdictione reuocare pronunciationem, & procedere in negotio
22 principali? & † vtrum executor, qui malè in executione proceſsit, iterum poſsit procedere? ſed de his dic, vt ſcripſi ſupra de officio delegati. capitulo ſignificantibus. in ſecunda oppoſitione.

23 ¶ DECIMO quæritur † qualiter quis ſententiam ſuam, vel alterius interpretari poteſt? de quo tractant Accurſi. & Barto. in. l. ab executore. ff. de appellationibus. vnde dicit Barto. poſt Dynum, quòd ordinarij iudices habentes merum imperium ſuas ſententias interpretari poſſunt. argum. ff. de præto. ſtipula. l. prima in fine. & de re iudicata. l. actorum. & eſt bonus textus in prædicta. l. ab executore. in principio ſecundo reſponſo. ſed minores magiſtratus non habentes merum imperiũ, aut quiuis delegati hoc non poſſunt. argumen. l. iudex. & c. in literis & C. ſententiam reſcind. non poſ. l. prima. & ff. de quęſtionibus. l. prima. ſcdm, Dy. & Bartolum. non obſtat. ff. de teſtamentis. l. hæredes palam. § ſed ſi neceſſaria. quia loquitur in teſtatore, qui ex ſola voluntate, totum poteſt teſtamentum immutare. Sed nunquid ſententiam delegati poſsit interpretari delegans? Dynus? & Bartolus tenent quòd ſic: vt. ff. de re iudicata. l. duo iudices. ¶ Sed
24 quæres quam † interpretationem poteſt facere iudex de ſententia ſua? quia interpretatio ſumitur multis modis, quia quandoq; interpretatio ſumitur pro correctione totali, & iſtam nullus poteſt facere niſi ſolus princeps: vt. ff. de quæſtionibus. l. prima. in fine. & prædicta. l. iudex. Aliquando ſumitur pro derogatione, id eſt pro correctione in parte, & tunc adhuc idem eadem ratione: vt. ff. de rei vendicatione. l. quæ de tota licet quandoq; contra generalitatem ipſius remedio exceptionis, ſeu replicationis ſuccurratur: vt. C. de indicijs. l. licet. quandoq; ſumitur interpretatio pro extenſione, & iſtam etiam non poteſt facere iudex: niſi circa acceſſoria & eadem die: vt. ff. de re iudic. l. Paulus. Quandoq; ſumitur interpretatio pro congrua verborum, ſeu orationis expoſitione & iſtam poteſt facere iudex, vt prædicta. l. ab executore. quia tunc nihil de nouo facit: ſed factum declarat: vt prædicto. § ſed ſi notata. vt ſi iudex pronũciauerit aliqué violentiam commiſiſſe poterit poſteà declarare an intellexerit de violentia publica, vel priuata: vt. ff. de pœnis. l. ſi præ-
25 ſes. vel ſi condemnauit in centum licet † in dubio de minori pecunia intelligatur. ff. de le. iij. l. nũmis. tamen interpretari poterit iudex de qua pecunia cenſeat: vel ſi condemnauerit Titium, & reperiuntur plures Titij poterit declarari de quo intellexerit. ſed ſi vellet facere vnam interpretationem prius extraneam: vt ſi condemnauit ad nouem boues, & vult declarare nouem bouem: non poſſet hoc facere: vt notat gl. in prædicta. l. ab executore. vel ſi verba eſſent omnino clara, & vellet ea aliter interpretari non admitteretur: vt. ff. de legatis tertio. l. ille. aut ille. § cum autem. in verbis. & ff. de verborum obligat. l. quicquid adſtringendæ. ver. nec rurſus. ſecundum Dynum, & Bart. & hoc multùm facit contra declarationes, quæ aduerſus propriam, & claram hodie per importunitatem impetrantur à Papa. Contra quas etiam multum facit. l. Plautius. ad finem. ff. de auro, & argento. leg. licet quandoq; pro huiuſmodi declarationibus ſolatioſè in argumentum induxerim id quod ſolet dici, quòd in nominibus appellatiuis error principis facit ius: vt. ff. de ſuppel. le. l. j. in fine. ſed verecunda eſt hæc allegatio principis niſi aliqua cauſa probabilis errorem excuſet: vt. ff. de ſuppel. l. Labeo. & ff. de le. j. l. ſi qs in fundi vocabulo. qa plura & melius ſcire prꝗſumit, quã priuati propter deliberationẽ maturiorẽ quã conſueuit, & debet præmittere in agendis. argu. eorum quæ leguntur, & notantur. de conſtitutionibus. c. j. libro ſexto.

Item quæres,

hẽ quęres,an interpretatione huiuſmodi neceſſariò debeat
pars citari?Bar.putat quòd ſic.ar.ff.de re iud.l.de vnoquoq;.
&.ff.de adop.l.nam ita Diuus.& quod legitur, & notatur.
ff.de arbi.l.ſi quis arbitratu.ſed aliæ ſolennitates neceſſariæ
in ſententia hic non requiruntur.ar.prędicti.§ ſed ſi notan.
26 Præterea quæres vtrum † iudex poſsit interpretari ſenten-
tiam ſui prædeceſſoris?videtur ꝙ non:quia hæres non po-
teſt interpretari libellum defuncti:vt no.per gl.ff.de rei vẽ.
l.idem Pomponius ſcribit.&.ff.de ver.ob.l.inter ſtipulantẽ.
in prin.§.j.ſed in contrarium facit,ꝙ delegans interpretatur
ſententiam delegati ſui:vt dixi.ſ̃.& hoc tenet Bar.quia acci
piendo iudicem pro iuriſditione,vel pro ipſo tribunali ve-
rè eſt idem iudicium,& idẽ iudex:vt.ff.de iudi.l.proponeba
tur.nec ei ius interpretandi competit:vt priuato:ſed vt iu-
27 dici.nec obſtat quod dictum eſt de hærede, quia † hæres cũ
defuncto non eſt eadem perſona vere,ſed fictè. & per hoc
apparet ſolutio ad quęſtionem,videlicet ꝙ ſi iudex in ſentẽ
tia reſeruauit ſibi taxationem expenſarum ſucceſſor taxare
poterit:quia non vt priuato,ſed vt iudici ſibi reſeruauit: qa
vt priuatus hoc non poſſet facere:& pro hoc facit quod leg.
& no.ff.quando ex facto tuto.l.poſt mortem.§.j.Nunquid er
go delegatus taxationem expẽſarum ſibi poterit reſeruare?
videtur quòd non:quia taxare expenſas eſt declarare,ſeu in-
terpretari ſententiam ſuam:quod non poteſt facere delega-
tus,vt dictum eſt quod putat verum Bar.niſi eſſet talis dele
gatus cuius iuriſditio adhuc duraret ad exequendam ſentẽ-
tiam de quo remittit ad lecta,& notata.ff.de re iud.l.à diuo.
de quo plenius de offi.dele.querelam. ſed hanc opinionem
generalis curiæ conſuetudo reprobat ſecundum quam audi
tores palatij nullam executionem habentes in expenſis con-
demnantes taxationem in ſententijs ſibi reſeruant,& poſt-
eà taxant.quæ omnia per literas apoſtolicas confirmatorias,
& executorias comprobantur.ſubdit Bar.ꝙ ſi delegatus cõ
demnant in expẽſis reſeruauerit ſibi taxationem quã ſibi re-
ſeruare nõ poteſt ſecundum eũ,videlicet cõdemnatio expẽ-
ſa,& reſeruata videtur taxatio deleganti.arg.ff.de bo.poſ.ſe-
cundũ tab.l.ſi ita.§.à filio.ſcdm la.de but.ibi.qoadam diſpu-
28 tatione,quia † nõ reſpectu perſonę.ſed reſpectu iuriſditio-
nis videt̃ reſeruatio facta:quę iuriſditio eadẽ cenſet̃ cũ ordi-
naria.ff.de offi.eius cui manda.eſt iuriſditio.l.j.§.qui mãdat.
& per hoc reſpõſum eſt ad vitium incertitudinis,de quo in
l.ſi.C.de ſententijs,quæ ſine certa quantitate.Conſulit tamẽ
Bar.vt ceſſent ambiguitates,ꝙ delegatus in ſententia taxa-
tionem ſibi & deleganti reſeruet.ſed non eſt neceſſarium ho
die iſtud conſilium cum de generali iudiciorum conſuetudi
ne hodie delegati taxationem expenſarum ſibi reſeruent,&
poſteà taxent ar.ff.de leg.l.ſi de interpretatiõe.&.l.minimè.
29 Rurſus quęres vtrum † ab interpretatione ſententiæ appel-
lari poſsit?videtur ꝙ nõ.ar.C.quãdo prouo.non eſt neceſſe.
l.ſi.in principio.ſed in cõtrarium videtur caſus quia appella
ri poteſt ab iniqua interpretatione ſi modum excedat: vtpu
ta magis vel minus taxando,ſeu aliâs interpretando,nõ ob-
ſtat l.ſi.quando prouo.non eſt neceſſe.quia ibi ſufficit appel
latio partis alterius:ſed ſecus ſi alius nõ appellaſſet:vt ibi no.
per doct.ſcdm Bar.& per Ia.de are.in prędicta.l.Paulus. &
faciũt no.Inn.ſ̃.e ſæpè.ſuper verbo expenſis.& videt̃ textus
in.l.ab executore.alleg.Cõmune videndum eſt de quo in in-
terpretatione quærendum eſt:& dicit Bart.ꝙ probatio,vel
inquiſitio per quam principali ſentẽtię derogetur nõ eſt hic
fiẽda vt predicta.l.ab executore.in fine.primo reſponſo.ibi:
hoc ſolũ quæritur an iure interpretatum ſit.& facit.ff.de iure iue.
l.ſi duo patroni.&.l.Iulianus.in fine.Item ſubdit ꝙ iniqui-
tas appellationis poterit apparere ex multis vtputa ex ge-
ſtis,& probatis,& ex qualitate rei,vt not per gl.in prędicta
l.ab executore.ar.ff.de reg.iur.l.ſemper in ſtipulationibus.&
& qđ ibi no.vt ſi cõdẽnauit in.x.libras intelligitur de vſuali-
bus:ſed interpretatur de paruis turoñ.ipſe grauat,& etiã co
gnoſcitur ex qualitate cauſę:vt ſi cauſa nõ exigit niſi paruã
monetã,& ipſe interpretet̃ de magna,& ex qualitate,& con

ſuetudine fori,vel loci:ar.ff.de var.& extraordi.cogni.l.j.§.in
honorarijs.& ex quantitate actorũ.C.de fructi.& liti.expen
ſis.l.nõ ignoret.ſcdm eum de hoc autem,videlicet qualiter
iudex põt interpretari ſniam vide quę ſcripſi.de offi.dele.in
literis.ad finẽ dictorum Henrici.verſu ſi quęritur qualiter.
30 † VNDECIMO quæritur vtrum † in reuocatione ſniæ,
cauſæ cognitio,& partis vocatio ſint neceſſarię? Breuiter di
cas ꝙ ſic per ea, quę ſcripſi in quęſtione.ſ̃.primo verſu itẽ
quęres.ſ̃.e.c.in.q.iiij.ver.Item quęres vtrũ reuocari.ſed nun-
quid iſta cognitio erit ſummaria?dic ꝙ talis erit, qualis eſſe
debuit in ſnia ꝓferenda:vt patet ex his quæ ſcripſi.ſ̃.eo.c.in
iiij.q.ver.& facit.ĩ.de reg.iur.omnis.& ver.ſe.& ꝑdicto ver.
Item quęres.vtrum reuocari eadẽ quęſtione.Huius occaſio-
ne quęrere poſſes,quid importat ſummaria cognitio de quo
in Spe.tit.de officiu iudicis.Dynus verò in.l.prima.in fine.
ff.de pręto.ſtipula.§.ſi.vbi de hoc in textu & in gl.dat talem
31 doctrinam:ꝙ vbicunq; † agitur de cauſa ſuper qua ſententia
lata tribuit ius finale,& aufert ius vni, & dat alteri,ibi deſi-
deratur plena cauſę cognitio:& aliâs ſufficit ſemiplena:vt.ff.
quis or.in bo.poſ.ſerue.l.ij.& ff.de bo.poſſ.l.iij.§ ſi cauſa co-
gnita.Bar.aũt dicit in prędicta.l.j.§ ſi.qñq; lex dicit cogno-
ſci ſummatim in caſu in quo ſnia lata nõ parit plenũ prętudi
cium:& tũc ſummatim intelligitur tam in ordine,quàm in
probatione:quia ſufficit ſemiplena probatio,& fortè etiam
per iuramentũ:vt.ff.ad exhi.l.theſaurus.& in auth.de exhi.
& intro.re.§.ſubſcepto.& idem in cauſa alimentorum:quia
remanet cauſa filiationis,& in ſimilibus.quandoq; lex vti-
tur iſto vocabulo in cauſa quæ parat plenum præiudicium,
& tunc reſtringitur verbum ſummatim quoad ordinem:
quia tunc requiritur plena probatio.C.de naufra.l.de ſub-
merſis.libro decimo.& ſic intelligitur cle.ſæpè.de verbo.ſi-
gnificatione.& habes aliud exemplum in quo ſummari⁹ or-
do ſufficit,ſed quia parat plenum præiudicium requiritur
plena ꝓbatio.ff.de damno infecto.l.iiij.§.ſi fortè.de quo re-
mittit Barto.ad notata ſua.ff de damno infecto.l.ſi finita.§.
Iulianus. &.ff.ex quibus cauſis maiores.l.Fulcinius.§ primo.
ſic intelligitur.§.ſi cauſa cognita.allegatus. &.l.ſecunda.quis
ordo in bo.poſſ.ſeruetur.Quandoq; verò lex nihil dicit cir
ca cognitionem & tunc intelligitur de plena:vt.C.de iudici.
l.iudices.niſi eſſent cauſæ breuiores.C.de ſententijs ex bre-
ui.recitandis.autem niſi breues.& vltra ſubdit Bart.in præ-
32 dicta.l prima.§ ſi.ff.de præto.ſtipulat.quòd † ſententia quæ
ſecum trahit executionem non poteſt reuocari:vt ſi pronũ-
ciet non eſſe audiendum.ſed non placet per ea quę ſcripſi
in.c.conſuluit.&.c.ſignificantibus.allegato.
❡ DVODECIMO quæritur qualiter intelligitur illud
brocardicum quòd ceſſante cauſa debet ceſſare effectus,di-
cit Collect.ꝙ hoc intelligitur de finali.& idem vbi cauſa fi-
nalis eſt occaſio & cauſa impulſiua faciendi legem: vt patet
in Calphurnia.ff.de poſtula.l.j.§.ſexum not.Gul.de app.c.pri
mo.in cle.& in dubio pręſumitur impulſiua in materia in-
differenti,aliâs ſecus.no.Card.& Io.an.de hęre.c.fina.& vide
33 latius col.de renuncia.poſt tranſlationem.item nota † diffe-
rentiam inter cauſam,& occaſionem:quia cauſa conſiſtit in
iure,& neceſſariò infert ſuũ effectũ:ſed occaſio cõſiſtit in fa-
cto,& plerũq; eſt iniuſta.vnde ꝓuerb.xvij.occaſionẽ quęrit,
q vult recedere ab amico:ſecundũ qđ no.Hoſt.de ma.ſolitè.
& recitat Pau.de ſepul.dudum.ſed dic de hoc latiùs:vt ſcri-
pſi in remiſsionibus.ſ̃.in expoſitione ſuper verbo: *effectus*.
per me datis.ſed qualiter intelligitur litera in verbo: *deſtite-
rit*.Collectarius exponit *deſliterit*.l.ĩ.dies:vt no.Archi.e.tit.
c.cordi.& Card.ſed de hoc melius ſcripſi.ſ̃.poſtquàm.ij.de-
tulit appellationi non poſſet no.Inno.de ſent.excõ.ſacro in
fi.ad hęc de app.cum appellationibus friuolis.li.vj.nec ſuffi
cit ꝙ iudex dicat ſe paratum:ar.de eo qui mit.in poſſ.c.j.no.
Card.de re iudi.ad apoſtolicæ.ſed ſicut purè grauauit,ſic pu
rè reuocare debet ſcdm eũ.ſed Gar.dicit ibi,ꝙ niſi eſſet eui-
dentet iniqua ſententia,vel interlocutoria,ſufficit dicere,ſi
te grauaui reuoco ſecundum quod habetur in gl.

¶ DECIMOTERTIO queritur propter finem vltimæ
14 glo. qualiter † quis poteſt à futuro grauamine appellare? ſuper quo diſtinguit Henricus, quia aut quærimus de appellatione iudiciali, aut de extraiudiciali, ſi de iudiciali, tũc aut aut quæris vtrum poſsit appellari à futuro grauamine non reali, nec verbali: vt quia nec realiter, nec verbaliter quis eſt læſus, ſeu grauatus, & tunc non quia cauſa rationabilis non ſubeſt. ſ. e. conſuluit. & c. ex parte. j. & ij. & c. vt debitus. j. eo. dilecto. pro quo facit not. ibi per Inn. in gl. j. & per Hoſt. poſt eum, aut quæris vtrum poſsit appellari à futuro grauamine non nunc reali, ſed in præſenti verbali: vt quia quis eſt læſus, ſeu grauatus verbaliter, non tamen realiter & tunc poterit appellari vt hîc. & ar. ij. q. vj. c. omnis oppreſſus. ſi quæris de appellatione extraiudiciali tũc dic ꝙ poterit appellari, licet grauamen & realiter, & verbaliter ſit futurum: dummodo veriſimiliter timeat quis grauari. vt le. & no. ſ. e. bonæ. ſcdm Hoſtiẽ. hîc. circa primum membrũ dicit Hoſt. j. e. interpoſita. in prin. ꝙ licet à futuro grauamine in iudicio non liceat appellare: vt hîc, & in concor. ſ. alleg. ſi tamen iudex procedat in negotio exceptione nõ admiſſa, nec repudiata appellari poteſt hoc expreſſo ꝙ ꝓcedit exceptione nõ admiſſa. j. e. ex parte. Item ſi iudex ſemper eſt in deliberando nec rñdet vtrũ admittat vel non, nec in principali procedit, & hoc fortè facit. vt excipiens vexatus laboribus, & expẽſis ex diuerſis terminis cogat cedere liti, vel procedere ſicut aliâs. ſ. de reſcrip. nõnulli. ſi verò requiſitus humiliter expectato reſponſo congruo tẽpore nõ reſpõderit expreſſo tali grauamine & iũcto in appellatione ne procedat exceptione propoſita nõ admiſſa fortè poſſet appellari ar. in eo quod leg. & no. ſ. de ſupplẽ. negli. prçla. de elect. cum in veteri. de off. dele. ſuper quçſtionũ. § ſi. ſecundũ Hoſt. ibi idem Io. an. ibi in c. alleg. dilecto. in principio, & de pœna iudicis eccleſiaſtici grauantis, vide. j. de re iud. cum çterni. li. vj. Raymundus de ſargijs io. c. ſi quis
15 iudicem. ij. q. vj. dicit quòd reuocare † grauamen multũ cõcernit honorem iudicis: quia in hoc ſatisfacit Deo, & parti, & famæ ſuç & quia notaretur per ſuperiorem aut iniquitas, aut ignorantia eius, & daretur materia obloquendi. xviij. q. ij. monaſteria. & quia longè melius eſt iudici ꝙ ipſe reuocet quàm operarium reuocetur. xxij. q. iiij. magnç. quia per reuocationem alterius iniurioſa, & opprobria verecundia infertur iudici. xxvj. q. vij. decreuimus. lxx. di. c. j. ar. j. de cler. coniug. c. diuerſitas. & quia per hoc cauſa remanet corã ipſo in quo ſecundum qualitatem cauſæ & perſonarum põt nõ modicum intereſſe: vt hîc. & j. eo. ſi à iudice. li. vj. ſubdit ꝙ ſi multa grauamina intulit ſucceſsiuè, & velit omnia reuocare poteſt niſi ex illatione, & cõtinuatione grauaminum poſsit pręſumi inimicus, vel ſuſpectus: quia tunc non obſtante poſſet appellans appellationem proſequi: ſed tutius eſt ſibi comparere, & ſuſpicionem allegare. iij. q. v. c. j. ij. & iij. & c. quia ſuſpecti. & ij. q. vj. quoties. & ſ. de offi. deleg. ſuſpicionis. Prçtereà ſi ſint talia grauamina quç non poſſint reuocari in totum, vt carcer, vel tortura ceſſat iſta decret. quia non reuo-
16 cat, nec reuocare poteſt & quia ſuſpectus: ſed ſuſpicionẽ † corã iudice expedit clarè exponere pro appellationis iuſtificatione. ff. de appel. non reci. l. ij. C. de aboli. l. fallaciter. Item dicit ꝙ ſi iudex qui appellationi detulit grauamen reuocet nõ proderit reuocatio: vt cauſa remaneat penes ipſum: quia per reuocationem deſijt eſſe iudex. j. e. cum appellationibus. li. vj. ſed quid ſi non detulit ſed libellos, ſeu apoſtolos refutatorios dedit, videtur ꝙ ſi reuocet grauamen poſsit de cauſa cognoſcere: cum iudex remanſerit ceſſat cauſa grauaminis per hanc decretalem. contrarium tñ dicit prædict⁹ Raymũdus quia refutando appellationem, & dando apoſtolos refutatorios videt confirmaſſe grauamen, & aſſerere ſe non grauaſſe dicendo ꝙ appellans fruſtratoriè non appellauit reuocando verò grauamen ſe confitetur grauaſſe: quod ante negauerat, & ſic eſt ſibi contrarius, & per conſequens repellendus. j. de offi. dele. c. ſi à ſubdelegato. li. vj. & ſ. e. oblatæ. prӕterea quia eligendo viam appellationis refutationis, quç eſt contraria reuocationi grauaminis viæ, & beneficio reuocationis renũciaſſe videtur: vt. ff. de tributo. l. quod in hæredem. § eligere. & ſ. de elect. c. vt quis duas. li. vj. ſecundum eum. ſed tu dic cõtra per ea quæ ſcripſi. ſ. in prima quçſtione, nec obſtat confirmatio grauaminis: imò facit pro quia declarat mẽtem, & intentionem retinendç iuriſditionis ex qua cauſatur poteſtas reuocationis, nec obſtat ratio contrarietatis: tum quia hanc contrarietatem tollit diuerſitas temporis cum aliud nũc & aliud tunc potuerim credere, ſeu exiſtimare: aliâs etiã iſta ratio confunderet hãc decretalem: quia eadem, imò magis patens videtur contrarietas in illatione, & reuocatione grauaminis, tum quia reuocari poteſt abſq; huiuſmodi confeſsione tacita, vel expreſſa: vt patet ex his notatis in gl. ij. & ex his quæ dicam ſuper gl. illa. nec obſtat ꝙ eligendo vnam viam alteri renunciare videtur: quia illud non habet locum in caſu in quo à lege variato cõceditur: vt. ff. de col. bo. l. nõnunquàm. modò in caſu iſto lex concedit variationem: vt tex. hîc & in prędicta. l. quod iuſsit. videlicet vt lites abbreuientur, & vt parcatur partium laboribus & expenſis. Lignanus verò recitat valde truncatè, & imperfectè dicta Barto. per me ſuperiùs recitata illa ſibi attribuens, & nomen Barto. ſubticens more ſuo: & ideò in dictis ipſius non inſiſto. Supple gloſſas. in gl. ij. ibi, *non eſt verum*. vide de hoc in Specu. de appellat. § in quibus. verſi. xxxvij. nec eſt verum ſimpliciter, quod dicit gl. niſi in comminatione iuridica. & ibi in *peremptorio*. de reſti. in inte. cum ex literis. in fine. & ibi *nemo*. & infra de reg. iur. c. mutare. libro ſexto. & ibi, *interpoſita*. § ij. & ibi *non poſſet*. vnde non debet ſimpliciter fateri ſe erraſſe, ſeu malè interloquutum fuiſſe. ſi tamen emendet per hanc cõſtitutionem iuriſditionem reaſſumi. & ibi, *non credo*. gl. docet mentiri & contra tales cautelas, ſeu doctrinas, vide ſatis in Spe. de except. § penultimo. in vlti. col. Hoſt. autem dabat talem formam verborum, tu dicis te grauatum per talem cõminationem, vel interlocutoriam, quod non confiteor ego tamen hoc reuoco tuæ ſatisfaciens volũtati ne de me ſaltem de facto conquçri poſsis, nec per hoc nec confiteri, nec negare videtur, & ſimilem cautelam habes aut. bo. & vſu pal. c. niſi ſpecialis. Caue tamen, quia appellans non teneret contentari de reuocatione conditionali: quia ſi conditio eſſet falſa remaneret grauamen: ſed dic non poſſe quoad ius vim faciẽdam in verbis dummodo prætenſum grauamen ſimpliciter reuocetur: dicendo te repono in ſtatu in quo eras tempore illati grauaminis: non tamen ſufficeret dicere repono te in ſtatu in quo eras tempore appellationis: quia per hoc reducçretur ad ſtatum grauaminis, ſeu potiùs cõfirmaretur in il-
17 lo: ſed oportet † eum reducere ad ſtatum in quo erat antequàm grauaretur: quia aliâs non cenſeretur grauamen reuocatum: & ibi, *ſed ſi grauari*. ecce incertũ & conditionale remediũ. Inſtet ergo appellãs ſuæ appellationi, niſi pura fiat reuocatio & ibi, *illud reuoco*. conſueuerunt autem aliqui iudices à quibus fuit appellatũ ſtatuere terminum appellãti ad docendũ de grauamine ad qd tñ non tenetur appellans quod dic: vt. j. e. c. ſi à iudice. li. vj. & ibi: *hoc argumentum*. Hoſt dicit hoc non colligi hîc, & fortè hoc dicit: quia appellatio non extinguit, ſed ſuſpendit: vt. ſ. de iureiur. venientes.

SVMMARIVM.

1 *Suſpicionem ſuum remedium habere. ſ. recuſationem.*
2 *Iudicis eſſe admittere cauſas recuſationis.*
3 *Iudice recuſato, ſi cauſas recuſationis non admittat quòd grauet, & ab eo grauamine appellari poſsit.*
4 *Delegatus recuſatus aut recuſandus an poſsit cauſam delegare.*
5 *Appellationis cauſa finita, quòd non oporteat cauſam recuſationis proſequi.*
6 *Recuſantem à recuſato petere non debere quòd indicet cauſam recuſationis iuſtam, vel iniuſtam.*
7 *Recuſationis cauſa illegitima pronunciata an præiudicet, vel transeat in rem iudicatam.*

8 *Inferiores principe de cauſis nō expreſſis in iure ius dicere, vel interpretari non poſſe, & an poſſint interpretari inter ius ſcriptum, & æquitatem nu. 9.*
10 *Iudice volente imponere pœnam iuris, quòd recuſari poſſit.*
11 *Errore probato confeſſionem non obeſſe.*
12 *In dilationibus arbitrandis quinque conſideranda eſſe.*
13 *Religioſus quoſcunque ſecundum regulam ſuam in capitulis corrigi.*
14 *Monachum ex cauſa iudiciali recuſare & appellare poſſe.*
15 *Ordinarius qualiter recuſetur de iure canonico.*
16 *Appellationem proſequi magis quàm recuſationem tutius eſſe.*
17 *Recuſationis cauſa illegitima pronunciata an ſententia in ea cauſa lata tranſeat in rem iudicatam.*
18 *Monachus an poſſit à correctione appellare.*
19 *Iudicis recuſati eſſe partem recuſantem requirere quòd vna cum parte arbitros eligat.*
20 *Recuſationis cauſas multas eſſe.*
21 *Iudice recuſato quis de cauſa cognoſcet.*
22 *Ordinarium de cauſa recuſationis cognoſcere debere.*
23 *Iudex ſuſpectus an antequàm recuſetur poſſit totam cauſam alij delegare.*

CAP. LXI.

CVm ſpeciali. Caſus. Prouidet con
ſimilium contra fru-
ſtratorias recuſationes, & appellationes ſub-
ditorum quas moniti interponunt vt corre-
ctionem eludant. &c. ij. ibi porrò. ¶ Expone li
teram: *cōmonitus.* erant quidam, qui quam citò videbāt ſe mo
nitos percipiebant ſe excommunicandos, & ſic recuſabant,
vel appellabant. *recuſationis.* hoc facit vſq; ad § porrò. & di-
cit Inn. hic non credit à iudice ordinario, vel delegato ſuſpe
1 cto poſſe recedi per appellationem cum † habet ſuſpicio ſuū
remedium. ſ. recuſationis & quia licet ſuſpectus ſit nō ſequit
ꝙ grauet. ſ̄. c. proximo. nec obſtat q̄d hic dicitur commonitū
habere vtrunq; remedium: quia hoc non intelligitur ex ca-
dem cauſa, ſed ex diuerſis. ſ. vt recuſet propter ſuſpicionem:
& appellat propter grauamen & per eundem modum reſpō
deri poteſt. ad. c. ij. q. vj. quoties. item vt dicit recuſans licet
habeat ꝓponere cās recuſationis legitimas ſiue ꝓbabiles iu
2 dicis † enī eſt admittere cauſas recuſationis: & requirere ꝙ
coram ipſo ſi vult recuſans probet cauſam. ſuper quo vide
quod dicam ſuper ver. ſuſpectum. vel ꝙ arbitros eligat cum
aduerſario cauſam autem admittere, vel reprobare non pōt:
quia diſcernere, & diffinire ſpectat ad arbitros nō ad ipſum
ſ̄. de fo. compet. licet. C. de iudi. apertiſsimi. & l. finali. & vt
dicit Hoſt. hic probatur. de offi. dele. ſuſpicionis. & j̄. e. legiti
3 ma Si verò iudex † recuſatus cauſas recuſationis non admit-
tat patens eſt ꝙ in hoc grauat, & ab hoc grauamine pōt ad-
pellari. ſ̄. de offi. dele. ſuper quæſtionum § ſi. hoc verum niſi
cauſa recuſationis euidenter eſſet fruſtratoria: vt j̄. eo. c. § por
rò. & in caſu commiſſo, non eſt neceſſe arbitros eligere: q̄n
cauſa rationabilis eſt de iure & notoria de facto: vt ſ. noo
cōteſt. accedens: vt ibi dixi ſuper. j. gl. & de hoc. ſ̄. e. nouit *ap-
pellationis.* hoc facit. j. § j. porrò vſq; ad finem. *allegauerit.* hic
4 tractabant Ion. & Hoſt. an poſsit † delegatus recuſandus, vel
recuſatus cauſam delegare quod expeditum eſt. de offi. dele.
iudex. li. vj. *iudicem.* proprium ordinarium, vel delegatum: ſe-
cus in ſubdelegato: quia tunc proponenda, & probanda eſt
cauſa recuſationis coram primo delegato ſubdelegato, quod
dic vt. ſ̄. de offi. dele. ſuper quæſtionum § quòd verò. & § ſi.
& hoc ſi ſubdelegans eſt præſens aliàs eo abſente fiet prote-
ſtatio coram Epiſcopo Archiepiſcopo, vel alijs iudicibꝰ or
dinarijs loci ſecundū quoſdam: quod videt̄ approprare. l. ſi.
C. de iud. cui videtur ſtandum ex quo non inuenitur per ca
nones reprobata, & ſecundum iſtos omnis proceſſus hoc ca
ſu factos per recuſatum poſtquàm aliquo prædictorum mo
dorum tranſlata eſt cognitio ad alium non valet ar. ſ̄. e. dile-
cti. & ſ̄. de offi. leg. licet alij dicunt ꝙ ſecundum canoniſtas
nō eſt ad iſtos ordinarios recurrendū: ſed ad delegatum prin
cipalem tantū ſi præſens eſt, ꝙ ſi abſens ſit tunc ipſe recuſans
debet venire corā ſubdelegato & ipſum recuſare ſimpliciter
ex cauſa legitima ꝓpoſita coram eo, & ſignificare ꝙ vult ire,
vel mittere ad delegatum à quo probata cauſa recuſationis
vult obtinere cauſam alteri cōmitti & ex tunc ſubdelegatus
procedere nō debet: & ſi proceſſerit appellare debet ab eo,
vel etiam ſi cauſam non admiſerit. quia hoc ipſo grauat recu
ſantem procedendo contra eum, vel quia non admittit cau-
ſam recuſationis ex quo vult eam probare corā delegato, cū
hoc ſibi à iure concedatur: vt dixi in principio: cæterū ſi re-
cuſans non appellauerit cū iuriſdictio ſubdelegati nō ſit trāſ-
lata ad alium per appellationē quæ nō ſit vel per reuocatio-
nē vel alium modō, tenebit proceſſus ſubdelegati habitꝰ cō
tra recuſantem. ſed hanc ergo ſecundam opinionē tutius eſt
cauſas recuſationis coram ſubdelegato proponere. ſ̄. e. ſecun
dò requiris, & etiam poſteà ſi neceſſe fuerit coram ſubdele-
gato probare: nam ſi ſubdelegatus cognouerit cauſas eſſe iu-
ſtas, & veras poterit eas admittere, & recuſantem à ꝓbatio-
nis onere releuare. ſi verò ſibi certum, & notoriū eſſet, ꝙ eſ-
ſent falſæ, & iniuſtę: tunc non obſtante tali recuſatione, vel
appellatione fruſtratoria poſſet procedere: & tenet proceſ-
ſus, ꝙ ſi cauſę legitimę ꝓponant̄ corā ſubdelegato, nec ipſas
admittat: ſed nihilominus in cauſa ſibi delegata procedat, &
ꝓpter hoc recuſans appellet prudēter facit. ſi priò corā dele
gato nō cām recuſationis: ſed cām appella. ꝓſequat̄: & ſi cām
recuſationis vult proſequi nō obtinebit niſi cauſas propter
quas recuſauit ſubdelegatū doceat eſſe veras. ſi verò cauſam
appellationis proſequat̄: tunc nihil habet neceſſe ꝓbare de
veritate cauſarum recuſationis: ſed ſufficit ꝙ ꝓbet ipſas cau
ſas legitimas propoſuiſſe coram ſubdelegato: & per eum ad-
miſſas nō fuiſſe: nā in hoc ipſo grauauit & ꝓpter hoc potuit
appellare: & ſic pronunciabit̄ pro appellāte. ſ̄. c. proximo. &
j̄. e. interpoſita, & caſſabitur quicquid poſt talē appellationē
fuerit attentatum. ſ̄. de offi. dele. ſuper quæſtionum § ſi: ſicut
diceretur in delegato, & ordinario ſi cauſas recuſationis le-
5 gitimas non admittat. finita autem cauſa † appellationis quę
eſt vt caſſetur quicquid factum eſt contra eam, non oportet
cauſam recuſationis proſequi: vt ab ipſo ſubdelegato rece-
datur: nam ad hoc ſola appellatio eius ſufficit. ſ̄. eo. accepta.
quòd ſi appellationem reprobari contingat adhuc ſecundò
poteſt proſequi cauſam recuſationis. ſi autem poſt recuſa-
tionem non procedat ſubdelegatꝰ ſtultè facit recuſans: ibiq;
appellans, ſi cauſam appellationis proſequatur: quia ex quo
non proceſſit non grauauit, & appellatio non valet niſi ſiat
ex grauamine & in ſcriptis. ſ̄. eo. vt debitus. & infra eodem.
c. j. li. vj. Prudenter autem in hoc caſu ſi coram delegato cau-
ſas tantum recuſationis proponat & probet. ſ̄. de offi. deleg.
c. ſup quęſtionū § finali. Quidā tamen dicūt per eundem §.
quòd à ſubdelegato ſine grauamine præſenti appellari po-
ſeſt hoc modo habeo te ſuſpectum ex talibus cauſis, & appel
lo ne procedas. ſed alij veriſimiliter reſpondent illud hodie
eſſe reuocatum per dictas decretales: vt debitus. & cordi. ſe-
cundum Inno. & Hoſt. dic vt notatur. e § ſ̄. de offi. deleg. ſu-
per quæſtionum § fina. Illud autem non meminit Inno. ſe le
giſſe, quod proceſſus delegati ſubdelegati, & ordinarij teneat
etiā poſt recuſationē habitus niſi ab eo appellet̄, vel alio mo
do ad alterius audiētiā cauſa reuocata, vel trāſlata ſit cū effe
ctu ſecundum Inn. Inducit̄ pro & cōtra. ff. de arbi. nō diſtin
guemus § cū quidā. ſed Hoſt. dicit ſe quādoq; ab ipſo Ion. au-
diuiſſe contrarium & remittit ad ſuam ſummam. de offi. dele. ſub
§ ſed nec illud § quis ſit effectus. à principio vſq; ad ver. ſed
6 quid ſi ſubdelegatus: *ſuſpectum.* dicit Inno. quòd † recuſans
non debet petere à recuſato quòd iudicet cauſam recuſa-
tionis iuſtam, vel iniuſtam ſupra de foro competenti. licet:
quia videretur à recuſatione ipſius recedere in hoc ſibi ar-
bitrium eligendo argumen. iij. quæſtio. viij. cuius in agendo.
quamuis dici poſſet ſecundum eum quòd talis petitio quæ
tantùm tendit ad iudicem recuſandum & ipſius iudicium
declinandum non præiudicet recuſanti. ſupra titulo primo.
inter. *coram eodem.* ſi plures ſunt delegati, & vnus ſolùm

recuſetur,remittit Inn.ad not.ſ.de offi.deleg.cum ſuper.tu
dic:vt.j.e.ſi circa vnum.li.vj.*iuſtæ recuſationis*.multa exempla
vide per Hoſt.in ſumma.e.ti.ſub rubrica.de recuſa.§.ex qui-
bus cauſis.& in Spe.ti primo.§.ſupereſt videre.dicit hîc Inn.
7 q quando † pronunciatur cauſa recuſationis illegitima non
pręiudicat,nec tranſit in rem iudicatam vbi per.l.probatur
legitima,imò nulla eſt:quia lata eſt contra ius ſcriptum.ij.q.
vj.§.diffinitiua.& idem dicit Hoſt.econtra quando pronun
ciatur legitima quãuis expreſſè reprobat.ſi verò ſic pronun-
cietur decreuimus talem non eſſe admittendum ad propo-
nendum,vel probandum talem recuſationis cauſam,tenet:
niſi appelletur:cum ſit lata contra ius litigatoris.ſ.tit.j.cum
inter.ſecundum Inn.& hæc vera ſecundum ipſum in cauſis
recuſationis expreſsis in iure,ad quas remiſi in prin.cum ta-
men ius dicat generaliter iudicem ſuſpectum recuſari poſſe.
iij.q.v.quia ſuſpecti.nec omnes cauſæ ſunt expreſſæ iure nec
facilè poſſent exprimi.ff.de legi.non poſſunt.ff.de præſcrip.
verb.l.iiij.& multę poſſent cauſæ obuenire,quę iuſtiores
ſunt,quàm in iure expreſſæ:ſequitur omnes cauſas reputari
legitimas,quę videntur efficaciores,& rationabiliores ex-
preſsis in iure,& hoc relinquẽdum eſt iudicis arbitrio.ſ.de
offi.dele.de cauſis.& ſi malè arbitretur appellandum eſt aſs
interlo.tranſibit in rem iudi.& eſt ſimile q vltra interroga
tiões expreſſas in iure,licet iudicialis facere,vbi æquitas mo
uet.ff.de interro.act.l.pe.& ſi iudex dicat ſe moueri non de-
bet appellandum eſt aſs fiet præiudicium. Quidam dicunt
8 tamen,fortè non malè ſecundum Inn.quòd inferiores † prin
cipe de cauſis non expreſsis in iure ius dicere interpretari,
vel declarare non poſsint:ſicut nec poſſet in ius cõdere,nec
licet eis interpretari etiam inter ius ſcriptum,& ęquitatem.
hæc enim ſunt ſolius principis.C.de legi.l.fi.j.de ſent.excõi.
inter.qui filij ſunt legitimi.per venerabilẽ.§.rationibus.fate-
9 tur tamen Inn.q † inferiores iudices in cauſis quas habent
coram ſe in præiudicium litigantium poſſunt interpretari
inter ius ſcriptum,& ęquitatem remittit.ſ.de poſtu.c.j.ver.
nec valet.vt ibi dixi ſuper gl.no.q.ſed vt dicit Hoſt.talis in-
terpretatio non facit ius niſi inter partes generalem eñ in-
terpretationem quæ ius faciat generale,facit ſolus princeps:
& ſic intellige præcedens dictum.*& ipſe.*ſ.recuſans.*cum iudi-
ce.*argue ſecundum Inn.q iudex à quo appellatur citari de-
bet ad defendendũ ſentẽtiam & proceſſum & de hoc.j.in gl.
ſed qualiter ſicut hîc admittitur vt pars,vt oſtendat ſe non
ſuſpectum.ar.contra.ij.q.vj.ſtatuendum.viij.q.iij.Artaldd⁹.
vide quod dixi de tranſact.de cætero.in principio.& de pro-
cur.in noſtra.ſuper.iij.gl.reſpondet Inn.q non credit illum
citandum niſi de iure proprio contendat.arg.ij.q.vij.ſi quis
igitur.&.c.ſi quis ab Epiſcopo.vel niſi agatur de pœna impo
nenda ipſi iudici.vt ſi dicat electus ſe appellaſſe à proprio
Epiſcopo:quia recuſabat illũ ſine cã legitima cõfirmare:mã
datur alicui q inquiſita veritate de pręmiſsis ſi ita inuenerit
illum confirmet hoc caſu nominatim citabitur Epiſcopus:
quia de ipſius pœna agitur,cum in pœnam ipſius mandetur
alteri q confirmet ar.ix.q.iij.nunc verò.non obſtat quod di
citur hîc:quia aliud irrecuperabile recuſatione vbi non ad-
mitteretur recuſatus ad eligendos arbitros ſequeretur,quòd
etiam falſa cauſa ſuſpicionis expreſſa ſemper impediret pro-
ceſſum iudicis:quia non eſſet alius qui arbitros eligeret:ſed
in appellationis cauſa ſemper eſt ſuperior ad quem appella-
tur qui de cauſa cognoſcit.dicit Hoſt.q non videt hanc diſ
ferentiam:quia aut procedit iudex ex officio ſuo,& tunc cũ
non ſit in iudicio alia pars,quã ipſe neceſſe erit q & recuſa-
tionis,& appellationis cauſam defendat:aliâs facilè poſſet
iudicari pro temerario appellante & remanere crimen in-
correctum contra id de ſent.exc.vt famę.ſi verò eſt cauſa in
qua iudicium ordinatur inter actorem,& reum,ſicut appel
latus poteſt proſequi appellationem,ſic & actor poteſt arbi
tros eligere,& pſequi cauſam appellationis,& recuſationis
coram ipſis.& ſic idem videtur in vtroq; caſu,ideò eligit
hîc cum iudice:quia iudex loco partis ſuccedit:licet ei non
ſit actor:quia fama habetur loco actoris.de accuſat.qualiter.
ſecundo.tamen ex quo mouet maximè ſuper eo quod nega-
tur notorium nec eſt euidens quadam iuris fictione habe-
tur loco partis,vnde ſicut pars arbitros eligit.Si autem eſſet
notorium,& euidens,nec recuſationi,nec appellationi lo-
cus eſſe videtur.ſ.de offi.ordi.irrefragabili.§.j.vel fortè lo-
cus eſt recuſationi licet non appellationi.& eſt diuerſitatis
ratio,quia negat appellans notorium cuius mendacium cõ-
uincit facti euidentia,aut confitetur,& ſic neutro caſu lo-
cus eſt excommunicationi,ſed condemnationi.ſupra de fil.
præsb.quoniam.quam appellatio non ſuſpendit:vt.j.§.por-
rò.&.ſ.c.iij.Quando verò recuſat licet confiteatur crimen
poſſet dicere fateor me teneri ad ſatisfactionem ſed arbitra-
riam,non volo tamen me ſubmittere arbitrio veſtro:quia
mihi ſuſpectus eſtis ex tali cauſa.cũ enim hoc arbitrium ha-
beat cauſæ cognitionem dicat neceſſe eſt q vos repellam,
nec obſtat ſi dicat q appellari poterit ſi iniquè arbitrabitur:
quia hoc recuſato nulli recuſationi locus eſſet.& hoc verum
10 putat Hoſt.in arbitrarijs:ſi verò iudex † infligere vellet pœ-
nam iure ſtatutam non poſſet recuſari,& ſic loquatur.ſ.eo.
propoſuit.& idem putat in nudo,& mero executore,puta
cui mandatur denũciatio excommunicati,vel miniſterium
nudum ſine iuriſditione.de offi.deleg.c.fi.ad hoc.ſ.e.*nouit.*
vbi innuitur q proprio motu procedens poſſet recuſari:&
ſit ratio quia facti quęſtio reſpicit iudicantis arbitrium:ſed
nõ pœna lege ſtatuta.ff.ad turpil.l.j.§.ſi autem pronunciauit.
ff.ad munic.ordi.§.minoribus ff.de verb.ſig.l.antepe.§.fi.ſe-
cundum Hoſt.*arbitros*.vnum aut tres.de arbi.c.j.Hoſtien.vel
duos.*cauſa*.an ſit legitima & vera.& dicunt Inn.& Hoſt.q ſi
dicatur per partes recuſationi renunciatum hoc etiam arbi
tri cognoſcent non iudex recuſatus,qui forſan prouocatus
obeſſet etiam in hac cognitione,ſicut in cognitione verita-
tis.ſ.de offi.dele.ſuſpicionis,*nequeunt*.illi duo arbitri per par
tes electi.*decreuerint*.i.decernendo pronũciauerint,nec ſuffi-
cit q vnus ſolus verba pronunciet ſecundũ Hoſt.de quo dic
vt.j.de re iudi.c.j li.vj *ſub obteſtatione*.q.communatione.con-
cor.ſ.e.conſtitutis.ij.de frig.fraternitatis *iudex*.recuſat⁹ vta-
tur quantum ad principale negotium.*recuſatus*.ordinarius.ſ.
ex quo iam pronunciatum eſſet delegatus etiam de recuſan
tis aſſenſu,hoc non poſſet,& ſic nota ſecundum canones
etiam ordinarium recuſari,& fortè eſt iſte ſenſus literæ,q
ordinarius recuſatus delegat:ſed delegatus recuſatus remit-
tit ad delegantem:& ſecundum hoc quod ſequiť ad ſuperio-
rem expones.ſcilicet delegantem.ſed alij intelligunt,quòd
etiam ordinarius recuſatus remittit ad ſuperiorem:quod
non videt ſeruari,nec ſeruatum audiui Hoſt.& hîc repetit
opinionem ſuam,ſcilicet quòd recuſato delegato,arbitri co
gnoſcunt de principali quæ non placet vt dixi.ſ.eodem.ſe-
cundò requiris.*tranſmittas*.propriè ſi loquitur in ordinario,
vel infra remittat ſi loquitur in delegato:*procedet*.qui ſi ſu-
perior iſte iterum recuſatur poteſt dici quòd recuſator non
eſt audiendus:vt ſit aliquis finis litium:vt ſupra de teſtibus.
licet.tertio.& quia cum fugiat,præſumitur contra ipſum
ſupra de præſumpt.nullus.&.dicit Hoſt.quòd forſan ſic eſ-
ſet declarandum.Alij dicunt arbitros iterum eligendos,&
per omnia procedendum in ſecunda recuſatione ſicut dictũ
eſt in prima.*porrò*.expedito tractatu friuolę recuſationis,
proſequitur de friuola appellatione.*confeſsione*.contra quam
nulla excuſatio obijcitur ne ſit contra.de accuſat.dilecti.ta-
men.ff.de confeſsionibus.cum fideicommiſſum. Probato
11 † enim errore non obeſt confeſsio:vt ibi & notat de confeſ-
ſis.c.finali.& ibi Hoſti.*alio modo*.vt conuictus eſt per teſtes,
contra quos nihil opponit,vel vt condemnatus fuit,nec ap-
pellauit de cohabitatione clericorum,& mulierum.veſtra.
&.c.finali.Hoſtien.*iniquitatis*.ſupra capitu.tertio.*de ferendum*.
niſi modum excedat in pœna ſupra.e.nouit.vbi de hoc Inn.
dicit Hoſt.q quamuis iudex non teneatur deferre,poteſt ta
men monitus appellare:vt patet.ff.eo.ti.nõ tantùm.j.eo.ro-
mana.§.ſi autem.& ſic dicit intelligenda.ſ.e.conſuluit.ij.&

c.peruenit

c.peruenit.ij.*exceſſu*.de quo quis conuenitur.*repetati*.§.eo.vt
debitus.& procedit hoc,ſiue ſit in iure expreſſum,ſiue non:
aduerſarium.dicit Hoſt quód ſenſus literæ eſt,ꝙ habeat, vel
non habeat aduerſarium iudex poterit moderari terminum
§.e.conſuluit.ij.vnde dimiſſo hoc verbo,ſi habuit aduerſa-
rium debet legi & ſecundum locorum &c.vſq; ad finē.verſi.
& poſteà reaſſumi,ſi habuerit aduerſarium.*locorum*. repetit
12 hic Hoſt.illa quinq; † conſideranda in dilationibus arbitran
dis diſtantia loci qualitas tēporis,viatum,negotij.& perſo-
narum ex quibus,vt dicit neceſſe eſt dilationes arbitrarias
iudicari.*moderandum*.ſi iniquè moderetur poterit iterum ap
pellari ad hoc.§.e.§.Hoſt.*iudex a quo*.appellatum eſt Inn.*pro-
cedat*.in principali.§.e.vt debitus.Inn.*aduerſario*. ſ.appellato.
conquerente.coram iudice appellationis.*procedat*.dicit Inno.ꝙ
falſa eſt litera procedat & vera litera procedit:vt patet ex re-
giſtro,& vt dicit quod hîc dicitur nō procederet,qñ inter
partes ageretur:quia appellato contumace,nō procederetur
in principali ex quo lis cōteſt.nō eſſet:ſed excōicaretur, vel
fieret miſſio in poſſeſsionem:vt hic.nō cōte.quoniá.&.c.tuę.
ſed quando procedit iudex ex officio:vt in cauſa inquiſitio-
nis,tunc reo,vel appellato contumace procedatur in princi
pali:vt hîc & in prædicto decret.qñ § in alijs.ſecundum In-
no.vide qd dixi.§.e.ſæpè.ſuper gl.vt ſi lis ſuperior ad quem
eſt appellatum:*iuriſdictionis*.ſuper principali.§.c.ij.& idem ſi
habeat aduerſarium,vt ibi:*defecerit*.habet enim duo proba-
re cauſam legitimam,& ad hoc non producuntur teſtes,ſed
requiritur arbitrium boni viri:& veritatem cauſę:& hoc re
quirit probationem & de hoc.j.eo. interpoſita.*remittatur*.
condemnatus in expenſis.§.e.vt debitus.*regulares*.i. religio-
13 ſos † quoſcunq; qui ſcdm regulam ſuam in capitulis ſuis ꝓ-
clamantur & de plano corriguntur,& puniuntur de re. c.ſi.
dę ſta.mo.in ſingulis.&.c.ſequenti.*extendi*.in totum, vel in-
quantū impediretur correctio,nam quoad aliqua extendun
tur ſecundum Hoſt.tu dic,ꝙ ſufficiebat litera quæ ſequitur,
ſiue hoc ſubauditum contra ſuas &c.*ſpeciales*.totius ordinis,
vel ipſius monaſterij ſecundū Inn.qui dicit ꝙ ſi Abbas exce
dit modum correctionis in puniendo monachus poterit ap
pellare:ſecus ſi puniat ipſum ſecundum obſeruantias regulę.
nec etiam poterit recuſari ſecundum eum.Hoſti.diſtinguit
14 regularem proceſſum & iudicialem dicens,ꝙ in † iudiciali,
monachus ex cauſa recuſat, & appellat,licet non ita ſtrictè
cauſa examinetur ſicut ſi eſſet ſecularis clericus.§.e.reprę hē
ſibilis.§.ti.j.cum.I.&.A.de accu.qualiter.&.c.olim.de ſimo.
per tuas.j.in fine.Supple gl.In gl.prima in fine.cui hîc conti-
nuatur illa.xlvij.iſta.xlviij.In gl.ij.ibi.*trina*.& habente dierū
competentium interualla.j.de ſent.excō.conſtitutionem. li.
vj.In gl.iiij.ibi,*dubitetur*.ver.verò non dubitatur:quia mani-
feſtè iniuſta eſt:ipſe enim iudex illam repellit,& ſic nō de-
bet obſtare de cauſa poſſ.cum olim.§.ſecūdum Inn.& Hoſt.
& ibi,*iuſte*.pone ꝙ dicitur compater,vel patrinus,vel dicit
affinis cōiugis,vel pone in dubio iure,de quo no.§.e.poſtre-
mo.de primo.ſ.de compatre,vel patrino de quo vide.§.e.pa
ſtoralis.ſuper.j.gl.& no.in Spe.de relationib⁹.§ qualiter.ver.
quid ſi ius.puta per arbitros ponderandum regionis morem
& affectionem maiorem,vel minorem:vt ex his iudicetur
ſuſpectus vel non:& ibi:*expreſſe*.vide quod dixi in textu . in
gl.multa.*& in fine*.ibi idem notatur in prima gl.& idē Hoſti.
in gl.in Spe.de recuſa.§.qualiter.in prin.In gloſſ.*ab ipſo*.ibi:*po-
teſt*.& debet.§.e.conſuluit.j.*& in fine*.non eſt verum:quia de
alio termino ibi loquitur:vt iqi notatur in gl.*non ergo*. in fi-
ne:vt non eſt referatur ad perſonam cui eſt commiſſio faciē
da.& ſic non eſt neceſſaria ſuperior pars gl.& ſecundū illud
etiam loquitur in delegato.j.de offi.dele.iudex.li.vj.qd intel
lige poſt recuſationem,& ante pronunciationem vt ibi. In
gl.& ita.ibi.§ *ſunt quorum*.vbi de hoc,& plenius.j.c.romana.§.
ſi aurē.li.vj.& in Spe.de app.§.in quibus.circa principium.In
gl.ſ.*ſ qualiter*.in fi.ſecus ſi ius ſuum læderetur:vt ꝙ dicit fecis
ſe litem ſuam,vel incidiſſe in conſtitutionem de re iudi. cę-
terum.li.vi.probatur hoc de ſent.excō.venerabilibus.&.c.li.

In gl.& ſic videtur in fine.vbi de hoc in vltima gl.In gl.pe.in
fi.aliâs has duas per quas prouidet primò contra recuſatio-
nes:Secundò contra appellationes.ſecundum Inn.

¶ PRIMO quæritur nunquid à iudice ordinario,vel de-
legato poſsit appellari ex ea ſola cauſa:quia ſuſpectus eſt:de
quo hîc per Inn.in.j.gl.quod dic:vt ſcripſi in textu ſup ver-
bo accuſationis:vbi videas quales modos ſeruare habent re-
cuſans atq; recuſatus.ſed aduerte quia lo.ij.q.vj. quoties. in
gl.ij.tenet cōtrarium eius quod ſcripſi.§.proxi.poſt Inn. de
quo per Ber.§.e.nouit.Henricus autem dicit,ꝙ dictum lo.
eſt verum,vbi cauſa ſuſpicionis eſt notoria tantùm:& ꝙ di-
ctum Inn,procedit cū eſt occulta & clarè poteſt hoc colligi
ſecundum eum ex notatis per Ber.& Hoſt.§.vt lite non cōt.
accedens.j.ſecundum Arch.in prædicto.c.quoties.in gl.ſi.
vbi omnino videas.

¶ SECVNDO quæritur in verbo iudicē an intelligaſ de
ordinario,vel delegato,de quo hîc per Inn.ſuper verbo iudi
cem,& de hoc ſatis latè ſcripſi in textu ſuper prędicto ver-
bo iudicem.vbi omnino videas.Collect.autem dicit ꝙ hæc
decretalis quoad hoc ꝙ loquitur de recuſatione locū habet
15 in ordinario,& ſic no.qualiter † ordinarius recuſatur de iure
canonico & idem de iure ciuili.nec obſtant iura quę dicunt
ꝙ hoc conceditur miſerabilibus per ſpeciale priuilegium.
ſ.ꝙ poſsint ordinarium recuſare.C.qñ imper.inter pu.& vi.
l.j.quia loquitur ad terrorem & quia multoties conceditur
per ſpeciale priuilegium conceſſum à iure.nec obſtat.C. de
iur.om.l.ſi.quia ibi non ſuberat cauſa iuſta recuſationis ſe-
cundum Hoſt.in ſumma.rub.de recuſ.iud.& dicit ad gl.ꝙ &
ordinarius & delegat⁹ cōmittere poſſunt propoſita & ꝓba
ta cauſa ſuſpicionis.vt in.c.iudex.de offi.dele.lib.vj.ſed pro-
nunciato non poteſt delegatus:vt ibi in ordinario, ſecus de
recuſatoris aſſenſu cum eius ſemper iuriſditio duret arg.eo-
rum quę no.§.e.vt debitur.ſuper quo omnino videas, quæ
ſcripſi in textu ſuper verbo recuſatus & quę no.per Cy.C.
de iudi.l.apertiſsimi.in prima.q.& adde etiam ibi not.per
Cyn.in ſequentibus quęſtionibus,ſuper quibus hîc inſiſtit
Lignanus.:ſed omitto.proſequitur etiá Lignan⁹ qualiter qc-
quid ſit de iure ciuili ordinarius de ſua ſuſpicione non co-
gnoſcit:nec poteſt fieri recuſatio niſi cauſa legitima allegeſ.j.
16 c.legitima.ſubdit Lignanus ꝙ tutius † eſt proſequi appella-
tionem,quā recuſationē:quia ſola oblatio ꝓbationis ad re-
uocationem attentatorū eſt ſufficiēs:ſed quoad recuſationē
oportet probare veritatem cauſæ:& ꝙ non eſt nullus pro-
ceſſus ſuſpecti:quia illa iuriſditionem non aufert:ſed nullus
eſſet,ſi penderet iam coram arbitris:quia dilatione pēdente
&c.j.e.ſignificante.Sed nunquid propoſita recuſatione pōt
à iudice recedere:dic ꝙ nō donec admiſerit,vel nō cauſam
recuſationis:vt no.H.de offi.dele,ſuper quęſtionū.in fi.niſi
per viá appellationis facit.j.c.dilecto.& facit no.hîc ꝑ Inn.
iu prin.vbi no.ꝙ nō eo.ꝙ iudex recuſaſ pōt appellari qa nō
grauat ſcdm Collect.*transmittat*.& ſic eſt in arbitrio iudicis
remittere:vt planè dicit litera Collect.*coram ſuperiore*.nunqd
debet vocari iudex in cauſa appellationis? Inno.no.ꝙ nō:de
tranſ.de cæterò.ſed gl.hic videtur dicere contrarium vbi iu-
dex à quo eſt appellatum ex officio proceſsiſſet quod proba
ri videtur de ſent.exc.venerabilibus.vbi per Archid.& no.
ipſe Inn.de procur.in noſtra.circa fi.Collect.

17 ¶ TERTIO quæritur pone ꝓnunciaſ † cauſa recuſatio-
nis illegitima,nūquid talis ſnīa tranſit in rē iud.& præiudi-
cet.de hoc per Inn.hîc in gl.iſte recuſans.ver. item nota qd
proſequere:vt ſcripſi in textu ſuper verbo:*iuſtè recuſationis*.&
& ibi videas q̄ ſunt iuſtę cauſę recuſationis,& vtrū oēs ſint
expreſſę in iure,& quid de nō expreſsis in iure cognoſcere,
vel interpretari poteſt.

¶ QVARTO quæſ iudex à quo: appellaſ,debet,vel non
debet citari ad defendendum ſententiam,vel ꝓceſſum ſuū:
ſed de hoc dic:vt ſcripſi in textu ſuper verbo: *cum iudice*.&
adde lecta,& notata.j.de ſenten.excō.c.venerabilibus.lib.vj.

¶ QVINTO quæritur ibi, *vt in eo procedat &c*.quid ſi iſte

ſuperior iterum recuſatur? dic ꝙ tunc iſte recuſator non eſt
audiendus,& proſequere: vt ſcripſi in textu ſuper prædicto
verbo procedat.
¶ SEXTO quęritur ib: *cum iudex ex officio ſuo procedat.*
&c. quid ſi inter partes ageretur dic: vt ſcripſi in textu ſuper
verbo procedit.
¶ SEPTIMO quæritur in fi. ſuper verbo: *ſpeciales.* vtrũ
18 † monachos poſſit à correctione appellare? dic vt ſcripſi in
textu ſuper prædicto verbo ſpeciales.
¶ OCTAVO quęritur generaliter qualiter cauſa recu-
ſationis propoſita contra delegatum arbitri ſint eligendi,
qui de cauſa recuſationis cognoſcant. circa quod diſtinguit
Henricus: quia aut cauſa recuſationis eſt euidenter fruſtra-
toria, aut eſt euidenter de iure rationabilis,& de facto no-
toria aut eſt dubium. in primis duobus caſibus non debent
eligi: quia in primo caſo iudex delegatus nõ tenetur cauſam
recuſationis admittere. ſ. de iudi. c. j. & de cauſa poſ. & ꝓpri.
c. cum olim. & in ſecundo caſo tenetur cauſam recuſationis
admittere: adeò quòd non eſt neceſſe arbitros eligere: quan-
do cauſa rationabilis eſt de iure,& notoria de facto: vt. ſ. vt
lit. nõ cõteſt. accedens. & c. alleg. cum olim. in tertio caſu re-
fert. aut eſt delegatus ordinarij & tunc non debent eligi ar-
bitri. ſed ipſe ordinarius cognoſcet: quod dic vt legitur, &
not. j. de offi. dele. c. ſi contra vnum. lib. vj. Aut eſt delegatus
Papæ & tunc ſunt arbitri eligendi: vt hîc, & c. ſ. de offi. deleg.
ſuſpicionis. vbi de hoc ſcripſi plenius in. c. ſuper quæſtionum
19 articulis. & nota ſecũdum Inn. hîc ꝙ iudicis † recuſati eſt cau
ſas recuſationis admittere,& partem recuſantẽ requirere, ꝙ
vna cũ parte arbitros eligat: ſed cauſas ipſas recuſationis re-
probare non poteſt. hoc enim ad arbitros pertinet: vt. ſ. de
foro cõpe. c. licet. & C. de iudi. l. apertiſsimi. & l. finali. quod
dic: vt in. c. alleg. ſuſpicionis. & j. eo. titu. c. legitima. li. vj. & ſi
ipſe iudex cauſas recuſationis non admittat appellari poteſt
vt. ſ. de offi. dele. ſuper quæſtionum articulis § fi. niſi ſit eui-
denter fruſtratoria: vt eſt dictum. Iſta diſtinctio ſumitur ex
dictis Ion. hîc in prima gl. & Hoſt, poſt eum. & in primo cõ
cordat Archid. in dicto. c. legitima. in gl. prima. ibi dic quòd
20 vbi &c. & nota † ꝙ cauſę recuſationis ſunt multæ de quibus
no. ſ. de offi. deleg. cauſam quę. vt lit. non conteſt. accedens. j.
& ij. & plenè no. Hoſt. in ſumma tit. de offi. deleg. § quę ſunt
iuſtę cauſę. & Spe. e. ti. § ſupereſt. & Hoſt. in. c. legitima. & qđ
dictum eſt de cauſa recuſationis, idem intellige de impugna
tione ipſius cauſæ recuſationis: vt ſi eſt euidẽs de iure,& de
facto impugnatio recuſationis coram recuſato proponetur
& ab eo pronunciabitur. Si verò non eſt euidens vel eſt du-
bia ille qui habet cognoſcere de cauſa recuſationis, cogno-
ſcet,& de impugnatione eius. & hoc notat Vinc. hîc,& Ino.
in gl. ao ſit iuſta. & Hoſt. poſt & idem Archid. j. de offi. deleg.
c. ab arbitris. gl. iij. libro ſexto. & vide per eum in. alleg. legiti
ma. gl. j. & e. ti. c. cordi. ſuper verbo grauamine. li. vj.
¶ NONO quæritur ad declarationem gl. Bernardi. quæ
21 incipit: *nota ergo.* quis † iudice recuſato de cauſa cognoſcet?
circa quod diſtinguit Henricus, quia aut quæris de iudice
ordinario, aut de delegato: ſi de ordinario tunc ſecundũ Ho
ſtiẽ. refert, aut apparet de conſuetudine legitimè præſcripta
quis habet de ea cognoſcere,& illa eſt ſeruanda. Conſuetu-
do enim dat iuriſditionem: vt ſupra de ſoro compe. c. cũ con
tingat,& ita loquitur. eo. ti. c. licet § finali. ſecundum Ber. &
Hoſt. hîc. aut non apparet de conſue. & tunc eſt in poteſtate
partium iudice recuſato conſulto, vtrum alij committatur,
vel ad ſuperiorem remittatur. ſ. de ſoro compe. c. primo. &
c. ſi quis cõtra clericũ. xj. q. j. peruenit. & hîc in § cauſa verò.
ſ. e. ad hoc. Aut ergo partes in hoc concordãt,& tunc ille de
quo concordauerint cognoſcet aut non concordant,& tunc
ipſe iudex ipſas cõpellet: vt in iudices cõueniant, quibus re-
cuſatus cauſam cõmittat: vt in iuribus allegatis: quia & dele
gatus in caſu cõſimili poteſtatem habet. ſ. de offi. dele. ſuſpi-
cionis. & hoc faciet ꝑ ſe ſi voluerit, licet honeſtũ ſi per aliũ
ab eo delegatum poteſtas diſtinguat,& ſic intelligitur. c. all.
ſi quis cõtra clericum. & ſi electi per partes concordare ne-
queunt. Hoſt. putat, ꝙ ad proximũ ſuperiorẽ debet haberi
recurſus: cũ iſte qui recuſauit ſuſpectus ſit. ar. j. de pa. nullus.
ſ. de foro compe. c. licet § finali. de ſenten. excom. c. fin. ver. ſi
verò ex delegata. Ideò autem requiritur conſenſus partium,
ne & delegatus à ſuſpecto iterum tãquàm ſuſpectus recuſet:
ar. iij. q. iij. offeratur. ſ. ti. j. cauſam quę ad fi. de offi. dele. inſi-
nuante. & c. ſuper quęſtionũ § nos autem. ita no. Hoſt. in effe
ctu in ſumma. e. ti. ſub rubrica de recuſa. § qs cognoſcet. ad
finem & quod dictum eſt, ꝙ iudex debet committere de vo
luntate partium intellige verum ſi partes ſunt præſentes. ar.
ff. de iudi. obſeruandum. ſi verò partes præſentes non ſunt,
ſed iudex ex officio procedit tunc fiet cõmiſsio de recuſato-
ris cõſenſu: vt hîc in ver. & ipſe cũ aduerſario. & § cauſa ipſa
& § exceſſu. ver. & tunc. & § ſeq. ꝙ ſi conſentire nõ vult ad ſu
periorẽ remittat: vt in iſto § cauſa verò. in fi. ſic poteſt intel-
ligi. ſ. de foro compe. licet & hãc ſolutionẽ approbat Hoſti.
hîc quantum ad huius literæ intellectum. ſi quęris de dele-
gato, tunc aut de delegato ordinarij,& tũc credo quòd ipſe
22 ordinarius cognoſcet: nam † & ipſe de cauſa recuſationis ha
bet cognoſcere: vt j. de offi. deleg. ſi contra vnũ § pe. & quia
ipſe ordinarius poteſt quantuncũq; iuriſditionẽ ad ſe reuo-
care: & per ſe, vel per alium cognoſcere. ff. de iud. l. iudicium
ſoluitur. & ad hoc faciunt iura,& opiniones, quæ ſequentur
in delegato Papę. Aut quæris de delegato Papę,& tunc eſt
contrarietas inter doctores: nam Hoſt. ſecutus dictum Goff.
dicit, ꝙ arbitri qui cognouerunt de cauſa recuſationis, de ea
cognoſcẽt,& ad hoc allegat & dicit quòd eſt caſus. C. de iud.
apertiſsimi. in fi. & l. vlt. & qđ deficit. ſ. de offi. dele. ſuſpicio-
nis. vbi dicit ad hũc articulũ. & ſ. e. ti. ad hęc. Scdò requiris
in fi. & j. de offi. dele. c. iudex ab apoſtolica ſede. libr. vj. Sup-
plẽt leges prędictæ. ar. x. diſt. ſi in adiutorium. & per totum.
nã ſic in appellatione obtinet: vt. ſ. e. ti. vt debitus. & appel-
latio,& recuſatio paribus paſsibus ambulant. ſ. e. ſuper eo. ij.
& in eo caſu tales arbitri cenſentur delegati ab eo qui dele-
gatum recuſatũ delegauit in cuius loco ſuccedunt. ar. ff. ſi qs
cau. l. ſi eum § qui iniuriarũ. & aſſerit ipſe Hoſt. ꝙ tales arbi-
tri iudice recuſato procedent ſuper principali in omnibus
ſcdm formã literarũ ad recuſatũ directarũ: & hoc ipſe notat
in. d. c. ſuſpicionis. & j. e. ti. c. legitima. lib. vj. & ſ. de offi. dele.
§ quis ſit effectus. ver. quid ergo. vbi latè proſequitur hũc ar
ticulum. Alij ferè omnes, vt Io. Vin. Tan. Goff. & Ber. dicunt
contrarium. ſ. e. ſcdò requiris. in fi. & hæc ſnĩa verior eſt ſe-
cundum canones per capitulũ alleg. iudex ab apoſtolica. lib.
vj. vbi hoc tenet Arch. in gl. quis ergo cognoſcet, & credit
Henricus ꝙ bene & de hoc in Speculo rubrica. de recuſat. §
effectus autem.
23 ¶ DECIMO quęritur in verbo ſtatuim⁹. nũquid † iudex
ſuſpect⁹ antequàm recuſetur pôt totã cauſam alij delegare.
dicit Inn. ꝙ ſic: ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus: & ꝙ valet
delegatio nõ obſtante ꝙ delegans ſit ſuſpectus. ar. ff. de iuriſ.
om. iud. l. prætor. nec ex tunc poterit recuſari: ſed ſecus ſi par
tẽ iuriſd. retinuiſſet: qa tunc poſſet recuſari: vt ſuſpectus. &
eſt ratio diuerſitatis: qa in primo caſo vlterius cauſa ad ipm
redire nõ debet, nec pôt poſt cõmiſsionẽ iuriſditionẽ reuo-
care. nec etiã debet cognoſcere, vtrũ delegatus ſit ſuſpectus:
ſed in ſcdo caſu pôt hæc oĩa facere. ſ. de offi. dele. ſuper quæ-
ſtionũ § ij. & vlt. ff. de iudi. l. iudiciũ licet alij. cõtra ſcdm eum
videlicet Hoſt. ſed opinio Inn. approbatur j. de offi. dele. c. iu
dex. li. vj. Ad materiã aũt vide ea quę ſcripſi de ſoro cõpe. ſi
quis cõtra. in. ij. q. per totã quęſtionẽ. & c. licet ex ſuſcepto. in
vj. vij. & viij. notabilib⁹. & ibi in. q. oppoſitiõe,& ſuppletio-
ne vlt. gl. & prędicta determina, modifica,& declara, per ea
quæ ſcripſi in precedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſi proceſſum à ſubdelegato factum ratificet, quòd ab eo licitè appelletur.*
2 *Appellantem ante ſententiam fuiſſe grauatum non ſufficere, niſi grauamen in appellatione exprimat.*

3 *Subdelegatus ab alio quàm à principe an poſsit lite iam cõteſtata ſubdelegare.*
4 *Aduocati confeſsio qualiter & quando præiudicet clientulo.*
5 *Clientulus intra quod tempus poſsit errorem aduocati reuocare.*
6 *Iuris ignorantiam non præiudicare ius ſuum proſequenti.*
7 *Petitorij ſuſpenſionem admitti in cauſa appellationis beneficialis.*

CAP. LXII.

1 CVm cauſam. Caſus. Si † iudex con
feſsionem aduocati
eadem die reuocatam pro litis conteſtatio-
ne velit habere, vel proceſſum à ſubdelegato
factum ratificet ab eo licitè appellaſ. & diui
ditur: nam in prima narratio appellãtis in ſecunda iudicum
datio, ibi mandamus quatenus. Expone literam: *feciſſet*. pro-
curator ipſius prioris, aut ipſe prior. *xl. annos.* minoris tempo
ris præſcriptio non noceret eccleſiæ & contra. ſ. de præſcri.
ſanctorum. dic vt ibi Hoſt. *pacifice.* ſ. de pręſcript. illud. *poſſe
deret.* ſi ſuper. cũ Hoſt. ꝙ adiecisſet ꝙ propter hoc partis ad-
uerſæ petitio fieri non debebat niſi probaretur hic ꝙ perẽ-
ptoria fiat conteſtatio de hoc in gl. *ipſe.* procurator de nouo
loco corrigens errorem aduocati ſui. dicit ſe velle habere ra-
tam reſponſionem ipſius, ſecũdum Inn. *errorem.* nõ facti: ſed
iuris ne videatur præſcriptionis exceptioni renunciare:
quod tutum non eſſet. dicebat ergo Hoſt. ꝙ prior non dene-
gabat quin præſcripſiſſet eccleſiam: ſed dicebat aduocatum
ſuum imperitum, & deceptum pro eo quòd conteſtatus fue
rat litẽ credens poſteà poſſe dilatorias adhuc proponi. vnde
reuocabat illum iuris errorem, vel errauit aduocatus in fa-
cto ignorans dilatorias competere priori: & quòd ad ipſas
proponendas petita, vel data fuit dilatio petitioni, qua pe-
tebat terminum ad proponendum dilatorias, nõ erat enim
actor *contradicere.* videbatur, & ſic erat petere dilationem ad
dilatorias proponendas, & litẽ conteſtari etiam ſunt cõtra-
ria Inno. *credentes, & errantes.* & not. per hanc literam quòd
hîc non erat grauamen ex animo iudicum, tamen quia rea-
liter grauabant tremuit app. & de hoc dixi. ſ. eodẽ. ex parte.
approbaueri it. dummodo propter hoc fuerit appellatum: vt
ſequitur *ab ipſis.* ſcilicet delegatis: *expreſſa.* & propter illa ap-
2 pellatum & nota ſecundum Hoſt. non † ſufficere quòd ap-
pellans ante ſententiam fuerit grauatus, niſi grauamen, vel
cauſa appellationis in appellatione exprimatur. dicit etiam
hoc eſſe neceſſe quòd grauatus reuocarit grauamen. de hoc
ſ. eo. ex parte. & debet expectare reſponſum, vel vtrũ admit
tatur petitio, vel exceptio legitima ad hoc. j. c. j. de electio.
cum in veteri. de arbi. cum olim. quia non grauatur in eo qđ
proponit: ſed in eo quod iudex non admittit. oportet ergo
appellari propter illam non admiſſam j. c. primo. & demum
neceſſarium eſt probare veritatem ipſius cauſæ: quod dic:
vt. j. c. interpoſita. requiruntur & alia de quibus remittit. j.
eo. c. primo. lib. vj.

3 ¶ PRIMO quæritur † vtrum ſubdelegatus ab alio quàm
à principe lite conteſtata poſsit ſubdelegare: ſuper quo vide
Ber. in gl. pe. & videtur quòd poſsit ad inſtar procuratoris,
qui lite conteſt. ſubſtituit: vt. C. de procuratoribus. l. neq;. &
j. de procur. c. primo. libro ſexto. ſed hæc ratio non valet: qa
exinde no. procur. poſt litẽ conteſt. fit dñs inſtãtiæ. vnde ſi-
ne cauſa non reuocatur inuitus: vt eo. titu. c. ij. libro ſexto.
quod non eſt in delegato: vt. ff. de iudi. l. iudicium. nec mirũ,
quia in conceſsione procurator eſt: vt agens & iudex vt pa-
tiens, fortiùs ergo operetur conteſtatio in agente, quàm in
patiente. argu. ſ. quod metus cauſa. ſacris. Nouel. ſuper quo
vide Archid. & Nouellam. in. c. is cui. de offi. deleg libro ſex-
to. ſed nunquid ſubdelegatus, vel delegatus qui aliâs de iure
ſubdelegarẽ non poteſt, poſsit hoc facere ex poteſtate à dele
gante, vel ſubdelegante ſibi data: ſed dic de hoc vt ſcripſi in
prædicto. c. is cui. & in cle. vna. eo. titu. videlicet de offi. dele.
vbi de hoc in gl. vlti.

4 ¶ SECVNDO quæritur † quando & qualiter confeſsio
aduocati præiudicat clientulo: & vtrum & intra quod tem
pus clientulus poteſt confeſsionem aduocati reuocare. cir-
ca quæ diſtinguit Henricus quia aut quæris de primo ſcili-
cet quando & qualiter confeſsio aduocati poteſt pręiudica-
re clientulo, & tunc aut quæris quando aduocatus confite-
tur abſente clientulo, vel eo pręſente, & non intelligente, &
tunc non pręiudicat ſibi. ar. ff. de iure codi. l. ij. § furioſus. &
ff. de arbi. l. diem profe rre. § ſi quis litigantium. de re iudic.
ſecundum. l. furioſus. ff. de verbo. ob. l. j. in fine. & j. de ſpõ. c.
ex literis. & C. de errore aduo. l. j. à contrario ſenſu. cum ſua
gl. Aut confitetur eo preſente, & intelligente, & tunc aut ex
parte clientuli proteſtatio talis facta eſt, ꝙ ſi aduocatus ali-
qua dicat, quę ſine vtilia cauſæ valeant aliás non: & tunc li-
cet Ia. de ra. dixerit quòd pręiudicat per. l. ff. de iure co. l. di-
uus. § primo. Odoſ. tamen tenet contra per. l. ff. quibus mo.
pig. vel hipo. ſol. l. ſi debitor. § ſi in venditione. & hoc eſt ve-
rius ſecundum Pe. de bella pertica. & Cy. C. de errore aduo.
l. j. per. l. ff. de leg. iij. l. ſi quis in principio teſtamenti. pro quo
faciunt notata Hoſt. ſ. de conſti. cum. M. & per Cardi. j. de
regulis iuris. c. in generali. li. vj. Aut non pręceſsit talis prote
ſtatio, & tunc pręiudicat ipſo iure: vt hic: & C. de errore ad-
5 uoca. l. j. & vltima. Aut quęris vtrum † & intra quod tempus
clientulus poteſt errorem aduocati reuocare, & tunc dice-
bat Pla. quòd intra triduum: & non vltra poteſt eum reuo-
care, & eſt ratio ſecundum eum: quia clariùs videt quis in
alieno facto, quàm in ſuo: ſicut patet in ludo ſcachorum. ſed
hoc non placet nec antiquis doctoribus nec modernis, ideò
dicunt quidam: vt Accurſ. de errore aduo. l. fin. & Cy. C. de
iuris, & facti ignoran. l. errore. quòd lex illa finalis continet
facti accidentiam non iuris miniſterium: nam ibi lata fuit
ſententia diffinitiua intra triduum, & ſic triduo ante ſenten
tiam oportet eum reuocare, & hoc idem probat Arch. xxxv.
q. ix § his itaq;. in gl. adde vbi de hoc dicens, ꝙ in. l. alleg. fa-
ctum notatur, & non ſtatuitur ius. idem no. Io. Vinc. & Ber.
j. de cenſi. c. olim cauſam. ſed Inno. & Hoſt. notant hic quòd
eadem die debet reuocari: quia ſi vltra vnam diem tacet do-
minus ſiue procurator tunc videntur ratum habere vt hic.
tamen dicit Goff. ꝙ aduocati confeſsio erronea poteſt reuo
cari nõ ſolum eadem die vt hîc: ſed vſq; ad triduum: vt in. l.
allegata. imò vſq; ad ſententiam: vt. C. de iuris. & facti igno.
l. error. ſi enim proprium errorem licet reuocare multò for-
tiùs alienum ſecundum Goff. Hoſt. verò hic diſtinguit, aut
aduocatus errat in facto aut in iure, ſi in facto tunc dicit,
ꝙ error talis aduocati reuocari poteſt nudo verbo, & non
probato errore intra triduum elapſo verò triduo non valet
reuocatio niſi errore probato. arg. ſ. de confeſſ. c. fi. ſi errat in
iure tunc poteſt reuocari quandocunq; dummodo non ꝓ-
6 ceſsiſſet in cauſa, quia † iuris ignorantia non pręiudicat ius
ſuum proſequenti. ff. de iuris, & facti igno. l. ij. & de tali er-
rore iuris videtur loqui iſtud capitulum ſecundum eum: &
in hoc ſatis concordat in. c. alleg. olim cauſam. & Io. and. ibi
poſt eum & Goff. de elect. ſcriptum eſt. In hoc etiam concor
dat Accur. in dicta. l. vlt. C. de errore aduoc. dicens, ꝙ error
iuris aduocati poteſt ante ſententiam reuocari arg. ff. de iud.
l. iudices. & pro hoc facit dicta. l. j. C. de erro. aduo. vbi dicif,
ꝙ ea quæ aduocati præſentibus his quorum cauſæ aguntur
allegãt, perinde habenda ſunt, ac ſi ab ipſis dominis litiũ ꝓ-
ferantur. modò ſi ab ipſis dominis talis error proferreſ, poſ-
ſet per eum reuocari per. l. alleg. ff. de iuris, & facti ignorã. l. ij.
ergo &c. licet Ia. de ra. in dicta. l. vltima. dicat quòd error iu-
ris aduocati reuocari non poteſt: quia aduocatus eſt inſtru-
ctus in iure de hoc in Spe. de conte. § vlt. in prin.

¶ TERTIO quæritur ad declarationem gloſſæ vltimæ.
pone appellans ad Papam qui in appellatione plura expreſ-
ſit grauamina, & vult impetrare reſcriptum, & petit quòd
omnes cauſæ grauaminum in reſcripto appellationis expri-
manſ. quæritur nunquid bñ. circa qđ ſciendũ, ꝙ curia roma-
na nõ pmittit ꝙ de pluribꝰ cauſis exprimaſ in appellationis

reſcripto, niſi vna quod eſt bene rationabile, quando cauſę ſe noo compatiuntur aliàs non: vt hîc. & .ī. e. ſignificauit. cũ ſimilibus. de quo vide in Spe. de appel. § de officio. in princ. pe. col. dicit autem Boati. quòd expreſſo vno ſolo grauamine, ex hoc propter quæ appellat in reſcripto vno nihilominus ſuper quolibet alio grauamine in eadem appellatione expreſſo poterit habere de curia pro quolibet vnum aliud ſingulare reſcriptum ad eoſdem tamen iudices. Debēt ergo appellantes eſſe aduiſati, vt nullam falſam cauſam exprimãt vel aliquã, quam probare non poſſunt. Ad cuius repreſsionẽ videtur inducta cõſuetudo curię: ſed dictum adoiſamentũ non multùm pondero poſtquam non compellitur exprimens ad proſecutionem cauſæ falſæ ſeu quam probare non poteſt. & adde ad materiam & ad gl. ea quę leguntur & notantur. ī. eo. vt debitus. & j. c. appellanti. in cle. & qualiter appellatur à diffinitiua ſolùm vt ab iniqua vide & ſic intellige notata. lxxx. diſt. c. primo. & de hoc. ſecunda. q. vj. non ita. de appellationibus autem extraiudicialibus io cauſis electionum, dic vt j. de elect. c. vt circa libro ſexto. & in clemẽ. conſtitutionem. eodem titulo. Io quibus expreſsis certis obiectibus aliorum obiectuum proſequutio denegatur: vt prędicto. c. vt circa. & c. conſtitutionem. alias tamen cauſas quę obiectus non ſapiunt bene poſſet appellans proſequi eo ꝙ appellatio deuoluit totum negotium principale: vt. c. ſtatuimus. & cle. cauſam. eodem titu. & facit prædictum capitulum vt circa. in eo quod dicit ſuper nouis &c. & clementi.

7 vna de cauſa poſſeſ. vbi dicitur, quòd in † cauſa appellationis beneficialis admittitur ſuſpenſio petitorij, & eadem ratione in beneficiali, dico idem dõ extra iudicium appellatur à parte: quia talis appellatio non habet vim niſi cuiuſdam prouocationis ad cauſam videlicet principalem. vnde intelligentes prædictam cle. appellanti. in tali appellatiõe extraiudiciali malè eã intelligũt: ſed ſi appellatio extraiudicialis interponeref à iudice, tũc ſcdm Mar. locus eſſet prędictę cle. appellãti: quia dicit ab interlocutoria, vel grauamine, & qa ita ſolet intelligi. c. cordi ij. eo. lib. vj. quod tñ aliâs fruſtra ſtatueret cauſam exprimi, ſi vna expreſſa aliam poſſet proſequi, quàm expreſſam vnde licet dicat c. cordi. cauſam debere exprimi cum appellatur à iudice: non tamen hoc dicit cum appellatur à parte: nec alibi reperitur expreſſum. Et idem dico de cle. appellanti. Collectarius. *poſſeder. ti*. adde propter quod partis petitio fieri non debebat, & ſic facta fuit litis conteſtatio ſecundum Hoſtien. *corrigens*. niſi enim corrigeret ſibi præiudicaret: vt not. Io. de in integ. reſtitu. c. ij. remittit ad collecta ſua de confeſſ. c. ex parte. & de diuor. c. ex literis *delegatus à principe*. remittit ad collecta ſua. ſupra titulo primo. c. cum. B. Et dicit ſtandum ibi notatis: quicquid notauerit hîc Bernardus. dicit tamen pleniùs de hoc notari per eum. de officio delegati. ſuper quęſtionum. & de teſti. c. ſi qui. ſubdit etiam poſt Nouellam, quòd delegat⁹ ab alio quàm à principe, receptionem teſtium ſuper articulo per ipſum non examinatio non cõmittit: tamen poſt diſputationem & interlocutoriam latam ſuper admiſsione probationis, & receptione fienda committere poſſet. facit quia inquiſitor hæreticę prauitatis poteſt committere citationẽ & ſententiarum denunciationem: de hęreti. c. commiſsi. licet ipſorum inquiſitorum induſtria videatur electa. vnde ea quæ facta ſunt committere poſſunt: remittit ad lecta, & notata. ī. vt lite non conteſtata. accedens. j. & in cle. appellãti j. eodem. Supple gloſſas. In gl. j. in fine. hîc adde quod ibi dixi ſuper verbo aſsignandum. Io gloſſ. iiij. ibi. *examinationem*. receptionem tamen teſtium ſuper articulo per ipſum non examinatio non delegat delegatus ab alio quàm à principe: quia hoc poſſet recipere diſputationem, & exigere interlocutionẽ, quę nõ expediũſ niſi cauſa cognita. ſed ſup articulo examinato, teſtẽ approbatũ cõmittere poſſet ſcdm Nouellã: vt dixi ſupra de quo etiã ſcripſi in dicto. c. cum Berthol. *& infr*. & intra. x. dies ſcdm Hoſt. quaſi oĩa iſta intra. x. dies fuerunt expedita. In glo. *ſed nunquid*. ibi. *triduum*. nudo verbo, nõ facta fide de errore ſecundum Hoſti. vt ſcripſi ſupra eo. c. in ſecunda quæſtione. & in prędicta decretali. olim. & ibi eadẽ die. hoc videtur placere Inno. *& in fine*. facit quod notat de elect. c. primo. libro ſexto in glo. vbi enim. vnde aut quęritur de effectu cõfeſsionis, quoad pręiudicium negotij principalis, & tunc habent locum prima iura, aut quoad litis ordinationem per confeſsionem fiendam, & tunc habet locũ hæc gloſſ. ſecundum Nouellam. In gloſſ. *ergo videtur*. in fine. dic vt notatur de litis conteſtatione. c. ſecundo libro ſexto. in gl. penultima. ibi. l. neq;. dic vt ſcripſi. ſupra eo. c. io prima quæſtione. & ibi perſonam. xj. q. iij. quoniam multos. quod intelligas: vt notatur. xix. di. c. pe. Lignanus opponit primò, quia ſi reuocauit confeſsionem aduocati ſui, vt erroneam videtur per hoc ſe non præſcripſiſſe quod impugnat intentioni ſuę. Reſpondet quòd non allegabat errorem facti, ſed iuris: quia ante litem conteſtatam debuit proponere dilatorias, & propoſuit peremptoriam: vel dicit aduocatum erraſſe in facto: quia ignorabat dilatorias competere quę competebãt. Secundò opponit de. c. cum Bertoldus. & reſpondet vt ſcripſi ſupra in ſuppletione quartę gloſſę. Tertiò opponit de lit. cont. c. ij. li. vj. & reſpondet quòd hîc non fuit propoſita confeſsio aduocati in modum exceptionis. Ideò litis conteſtationem non impediuit: ſed in modum negationis: & ideò litis conteſtationem operata fuit

SVMMARIVM.

1 *Appellanti non ſufficere docere quòd legitimam exceptionem oppoſuerit niſi propter eam non admiſſam ſe doceat appellaſſe.*
2 *Ad validandam appellationem quæ requirantur.*
3 *Minimè mutanda eſſe. quæ longam interpretationem habuerunt.*
4 *Executoribus fulminantibus ſententias ſub alternatiua an neceſſe ſit exceptionem coram eis proponi antequàm appelletur.*
5 *Iudex appellationis coram quo opponitur de nullitate ſententiæ an de illa poſsit cognoſcere & eam terminare.*
6 *Regulare eſſe quod quicquid ſit poſt appellationem legitimam pronũcietur irritum & inane.*
7 *Iudicem appellationis de nullitate ſententiæ cognoſcere, & terminare poſſe.*
8 *Cauſam appellationis & nullitatis inſimul tractari non poſſe & n. 10.*
9 *Iudicem in beneficialibus ſupplere debere in his quæ ſibi conſtant vt iudici.*
11 *Appellari poſſe à ſententia quæ nulla eſt quamuis & ſine appellatione reſcindi poſsit.*
12 *Effectus appellationis eſſe cognitionem ad ſuperiorem transferre.*
13 *Appellantem iniuſtè à ſententia eſſe ad priorem iudicem ordinarium remittendum.*
14 *Appellantem proteſtari debere ab initio ſe ex altera parte tantũ velle proſequi quod intendit.*
15 *Iudicem debere pronunciare in certo ſententiam nullam eſſe, aut eam reuocare.*
16 *AEquitati & iuſtitiæ aduerſari procedere nulliter contra canonicas ſanctiones.*
17 *Appellationem geminando non videri quem per ſecundam renunciare primæ.*
18 *In libello appellatorio an nullitas, & iniquitas concurre poſſint.*
19 *Appellationem duos effectus habere.*
20 *Sententia quo modo pronunciabitur nulla aut bene appellatum fuiſſe.*
21 *Iudicem pronunciando ſententiam iniuſtam vel iniquam, quòd eam videatur tacitè pronunciare eſſe aliquam.*
22 *Iniuſtitiam & iniquitatem etiam à nullitate cauſari.*
23 *Libellum ſimilẽ ſimilẽq; pronunciationem ſuper reſtitutione de conſuetudine admitti.*
24 *Reſtitutionem eſſe ſpeciem cuiuſdam defenſionis.*
25 *Attentatum poſt appellationem an poſsit coram iudice appellationis peti irritum pronunciari.*
26 *Appellans à ſententia nulla an ratificet eã ſeu faciat aliquam.*
27 *Confirmationem à iudice factam non valere ſi à ſententia quæ nulla eſt appelletur.*
28 *Attẽtatum nõ dici propriè niſi cum ſit ab eodem iudice, vel à parte.*
29 *Attentatum poſt appellationem an ſit irritum, vel irritandum.*

Appellan

10 *Appellans an habeat probare cauſam appellationis coram iudice appellato.*

¶ *CAP. LXIII.*

1 Dilecto. ¶ Caſus. Non† ſufficit appellanti docere q legitimã exceptionẽ oppoſuerit & appellauerit niſi propter eam non admiſſam, ſe doceat appellaſſe. prima pars narrat factum coram auditore narratũ, ſecunda cõmittit cauſam ibi, *cùm igitur*, ¶ Expone literam. *procuratori*, contra pręsbiterũ, *executorias*. Circa hoc vide quę ſcripſi. ſ. de reſcrip. ex inſinuatiõe. Hoſti. *non fiebat*, & ſic erãt ſurreptitiæ. *facerent*, innuit nondum factũ proceſſum contra ipſos, vnde ſub proximo. ĩ. deciditur ex antiqua, q executores poſt appellationem excõicarunt illos, quam ſententiã petebant irritam nunciari, *confeſſionem*, in qua cõcurrebant illa, propter quæ debuit nocere de quibus. ſ. de cõfeſſ. c. ſi. *fir*
2 *matur*, enumerat hic Hoſti. xiij. q̃ requirũtur† ad vallidandũ appellationem quorũ aliqua colligit hîc in textu & remittit ĩ. e. c. j. lib. vj. de veritate cauſę ſecundũ colligiť, *coram executoribus*, quaſi non ſufficiat coram extraneis proponi, niſi ex iuſta cauſa. ſ. de offi. or. paſtoralis. ad finem. Tertium ex ver. *propoſitam*. Quartũ ex ver. *appellatum*. Quintum ex ver. *ab eiſdem*, quaſi pręſentialiter aditis: niſi ex cauſa. ĩ. e. ſi. Sextum & ſeptimũ colligiť ex ver. *propter exceptionem*, quaſi requiratur q exceptio propoſita nõ admittatur, & quòd ideò quia non admiſſa appelleť. Octauũ ex ver. *legitima*. ſ. e. vt debitus. Addit nonnum, q ſi ſit à grauamine, illud ſit illatum vel cõminatũ. ſ. e. cum ceſſante. Decimum, q fiat inſcriptis. Vndecimum, q petanť Apoſtoli. Decimũſecundũ quòd ſi petierit appellatus, veniat inſtructus appellans. Decimũtertium quòd fiat intra. x. dies. ſ. tit. j. quod ad conſultationẽ. *vel aliàs expreſſit*, tamen in appellatione vt ſequiť legitimas & veras, niſi in cauſa. ĩ. e. interpoſita. j. reſpõſo, *nec admiſſas*, de pręſenti iam conſtabat: vt. ſ. illud ergo quod ſequiť ſuper illa ſola, quæ veniunt nõ probanda ſecundũ Hoſti. fateor hîc, quoad exceptionẽ monitionis. Sed nõ quoad illam partẽ mandati, qua ſubiungit de alijs exceptionibus: nam quoad illas etiam ſupradicta erunt probanda.

¶ PRIMO quæritur pone executor facit proceſſus & fulminat ſententias, niſi. ĩ. certot, puta intra ſex dies, ſuæ monitioni pareatur, intra quos ſex dies monitus, nulla exceptione coram executore propoſita à proceſſibus monitionibus, & ſententijs propoſitis in ſua appellatiõe exceptionibus legitimis, & iuſtę cauſę grauaminũ appellat: ne lapſis ſex diebus, ligetur ſentẽtijs nũquid talis appellatio, de iure valeat? videtur q nõ: quia debet priùs proponi exceptio coram iudice, & expectari admiſſio, vel repulſio ipſius, antequã appelletur: vt patet per iſtam decretalẽ. Nouella dicit poſſe cõuinci per ea quæ ſcripſi in textu ſuper verbo facerent q hæc decretalis non cõtradicit cõmuni obſeruantiæ ſecundũ quam ſolent tales proceſſus cum taliũ ſniarum fulminatione proferri. nec enim tunc ſufficeret ad ſniarum vincula euitandũ exceptiões. ĩ. illos dies proponi: ſed vltra hoc appellatio neceſſaria eſt: quia appellatio ſentẽtias ipſas ne appræhendent interponi põt antequã ligent: etiam abſq; vllo exceptionũ prius proponendarũ auxilio: vt. ſ. e. c. ij. præterea. ij. Et facit
3 quia† minime ſunt mutanda, quæ longam talem interpretationem habuerũt. vt. ff. de legi. l. minimè. Nec ob. iſta decre. per ea quæ ſcripſi ſuper prædictu verbo fierent. Et quia hîc non erant latæ ſentẽtiæ quo caſu priùs debent exceptiones contra præcepta executorũ proponi quaſi ab eis appellari
4 vt hîc dicitur. ¶ Sed pone q executores† fulminant ſententias ſub alternatiua, ſcilicet niſi pareatur vel. ĩ. eundem terminum coram eiſdem proponatur cauſa rationabilis nõ parendi, nũquid tunc neceſſe eſt exceptionẽ ſeu cauſam rationabilem hmõi coram eis proponi, antequam appelletur? & certè dico, q ſic: tunc enim per lapſum termini propoſitis priùs exceptionibus, nõ ligant tales ſententiæ: & ideò tunc non eſt neceſſariũ remedium appellandi, ſecundum Nouellam. Et ad materiam vide quod not. in Spec. de excep. § illud ver. quidam autem nouiſſimi: & verſibus ſequentibus & de appell. § qualiter. ver. item quod faciat.

¶ SECVNDO quæritur ibi, *appellatum*, qualis iſta appellatio? Reſpondet Inno. quòd licet illa exceptio de certo numero iurato &c. fuiſſet legitima, & talis quòd ſi bene fuiſſet propoſita, & nõ admiſſa. ſecuta inde appellatio legitima cenſeretur. Tamen hîc ineptè propoſita fuit: nam ille debebat exceptionem proponere coram executoribus, & reſponſionem eorum de ipſa exceptione admittenda vel non admittenda expectare: nam ſi executores exception ẽadmiſiſſent, ille habebat propoſitum. Si verò non admiſiſſent, poſteà poterat legitimè appellare: ſed hîc reſponſum non expectauit, ſed appellans receſſit ſecundum Inno. Super quo etiam vide, quæ ſcripſi poſt Inno. de teſti. c. ſignificauerunt. vbi de hoc per Nouellam in glo. nota quòd &. ĩ. e. interpoſita in principio vnde dicit Hoſti. q hic appellabatur à futuro grauamine, quod in iudicio non licet. ſ. e. cum ceſſante. ſecundũ eum ſed meliùs. ſ. e. vt debitus. cum his quæ ibi ſcripſi. ¶ Sed pone quòd iudex procedat in negotio, exceptione non repulſa nec admiſſa, quid erit tũc? Dicit Hoſti. q tunc appellari poterit hoc expreſſo, quòd procedit exceptione nõ admiſſa: & ſa. quod dicam. ĩ. eo. ex parte. ¶ Sed quid ſi iudex ſemper eſt in deliberando, nec reſpondet vtrum admittat vel non nec etiam in principali procedit, & fortè ideò facit, vt excipiẽs, vexatus laboribus & expenſis ex diuerſis terminis quos ad audiẽdum deliberationẽ ipſius aſſignat, cogatur cedere liti vel procedere ſicut aliàs de reſcript. nõnulli. Reſpõdet Hoſt. ĩ. e. interpoſita quòd ſi tertiò requiſitus humiliter, expectatoq; reſponſo congruo tẽpore non reſpõderit, expreſſo tali grauamine & inſerto in appellatione, q non procedat, & de exceptione propoſita non admiſſa, fortè poſſet appellari. ar. in eo quod legitur & notatur. de ſupp. negli. præla. c. j. & de elect. cum in veteri. & de offi. dele. ſuper quæſtionum. § fina. Et facit quod ſcripſi de teſti. cum clamor. vbi de hoc per Nouellam in glo. apud iudicẽ. verſu. ſed Hoſti & quod notatur in cle. quãuis. ĩ. e. in glo. etiam ſi. in fine.

5 ¶ TERTIO quęritur vtrum† iudex appellationis coram quo opponitur de nullitate ſententiæ de illa poſſit cognoſcere & eam terminare. Circa quod diſtinguit Henricus: quia aut appellatur poſt ſententiam. & tunc appellans non tantũ excipiendo, ſed etiam agendo coram iudice appellationis, poteſt ſentẽtiam dicere iniuſtã & nullam: quia quibuſcunq; modis poteſt, debet defendere appellationem ſuam: vt. ff. de app. l. icio in fine. nam & à ſententia quæ nulla eſt, appellari quamuis licet & ſine app. reſcindi poſſit. ff. de app. ſi expreſſim. quæ ſententiæ ſine app. reſcin. l. j. in fine. & l. ſe. & ex quo poteſt appellari & appellationem proſequi, aut appellatur ante ſententiam, & tunc non poteſt appellans agere de nullitate coram eo, quia ſi cauſa appellationis non eſt vera, remittendus eſt ad iudicem à quo appellatum eſt: vt. ſ. e. vt debitus. ſed quando appellatur à ſententia, non remittitur ad eum quia functus eſt officio ſuo ſecundum Innoccen. hîc. Et Hoſtien. dicit, quòd dictum Innocen. non plenè capit: nam vbi ante ſententiam eſt appellatum, videtur quòd de plano appellans poteſt potere ſententiam poſteà latam,
6 pronunciari nullam: hoc enim regulare† eſt quòd quicquid ſit poſt appellationem legitimã, pronunciat irritum & inane: vt. ĩ. e. c. ſignificãte in fine. Sed & iniuſtè appellans à ſententia, eſt ad priorem iudicem ſaltem ordinarium remittendus: vt ipſe ſententiam executioni mandet: & ſic intelligitur. ſ. eo. vt debitus. vt videlicet loquatur non ſolùm de appellationibus ante ſententiam habitus, ſed etiam à ſententia. De delegato verò iudice, à cuius ſentẽtia appellatur, dubitari poteſt vtrum ſit ad eum remiſſio facieda, quod dic vt notatur. ſ. de offic. dele. paſtoralis. § præterea. Dicit tamen finaliter quòd quotidie in curia appellantes, & appellationem ſuam proſequentes, & de nullitate & de iniuſtitia ſententiæ audiuntur, dummodo cautè formetur libellus, vt vi-

delicet appellans proponat ſactum, quo modo ſententia la-
ta eſt contra ipſum: à qua quāuis non ſit neceſſaria appella-
tio quia nulla erat, tamen ad cautelam nō vt eam ratificare
intēderet: ſed vt ſibi prouideret, ſi forſan reperiretur aliqua
ad ſedem Apoſtolicā appellauit: & ideò primo petit ipſam
nullam pronūciari, & ſi forſan reperiref aliqua, petit ipſam
tanquàm iniuſtam irritari. Sic enim formatus libellus reci-
pitur, in eo quod legitur & no. ſ. de in integ. reſti. conſtitu-
tus. & cauſas tam nullitatis, quàm iniuſtæ poteſt ſimul pro-
ſequi, vt per probationes iſtarū vel illarum, poſſit in altera
parte libelli obtinere. Putat tamē, quòd proteſtari debet ab
initio, ſe ex altera parte tantum velle proſequi, quod inten-
dit. ar. ff. quorū le. l. j. §. quia autem. Nec eſt contrarius ſibipſi
talem libellum formando: quia nō ſimpliciter nullam & ali-
quam eſſe aſſerit, tunc enim repelleretur: vt contrarius, ſed
ſimpliciter dicit nullam, & ſub conditione ſibi prouidet. vt
in defectu nullitatis, poſſit ipſam de iniuſtitia impugnare
ſecundū Hoſti. hic. Iſtud idem dicit Spec. tit. de ſentētię pro
latione §. iuxta. ad finem. & Io. And. hic. Et ſic videtur tenere
7 indiſtinctè, quòd ſiue † appelletur à definitiua, ſiue ab inter-
locutoria, quòd iudex appellationis de nullitate ſententiæ
cognoſcere & terminare pōt. & hoc tenet Archi. indiſtin-
ctè, etiam ſi ſit delegatus, cui cauſa appellationis eſt cōmiſſa
arg. ff. quæ ſentētiæ ſine app. reſci. l. j. & quaſi per totū & vide
tur caſus ff. ſa. ercis. l. quędā mulier. ff. de operis libert. l. vlti.
hoc no. Archi. ſ. e. cordi. in glo. j. partis appellatæ in fine. idē
videtur tenere Spec. tit. de ſententia §. iuxta propoſitionis.
ver. vtrum appellans. Et Zēzel. extra. de re iudi. c. primo ſu-
per verbo de nullitate in clemen. & hoc etiam credit verum
Henricus. & ita ſeruatur de facto in parlamentu regis Fran-
8 ciæ ſecundō eum, licet G. de monte Lau. teneat ibi cōtrariō,
dicens quòd cauſa nullitatis † & cauſa appellationis inſimul
tractari non poſſunt: nec iudex appellationis poteſt cogno-
ſcere de nullitate: ſed iudex ordinarius qui de cauſa prin-
cipali cognoſcit.

¶ QVARTO quęritur ſuper verbo & inanem. cum lite-
ræ ad beneficiū ſubreptitiæ ſecundū communē opinionem
ſint nullæ ſecundum ea quæ no. ſ. de reſcrip. ad audientiam.
quare habuit hic procurator capituli neceſſe iuſtificare ap-
pellationem ſuam: cum pręter quālibet appellationē, dicere
poſſet proceſſum nullū. Dic q ex quo remedio appellatiōis
ſe iuuare volebat, neceſſe habebat iuſtificare appellationē:
vnde quod potuit noluit, & quod voluit ad implere nequi-
uit. de offi. dele. cum ſuper & eſt ſimile quod ſcripſi. ſ. e. c. cū
in eccleſia ſuper prima glo. & hoc teneas, licet Hoſti. hîc di-
xerit vacare hoc ar. à contrario ſenſu quia licet hîc non pro
betur quod dicit textus, nūciabitur proceſſus irritus etiam
9 ſi c. hoc cōſequatur. cùm † iudex in beneficialibus, ſupplere
debeat in his quæ ſibi conſtant vt iudici. Et aduerte quia. c.
non approbauit proceſſum executorū per appellationem: ſi
cut aliâs. ff. rem ra. habe. l. iij. §. falſus. de quo dic vt no. ſ. tit. j.
c. j. Vel ſecundū eum, mos gerendus fuit capitulo, expreſſè
volenti, quòd præsbiter obtineret appellationē p eos nō iu
ſtificatā: vt. ſ. de reſti. ſpo. c. j. Vel fortè Papa hoc ita voluit
ordinare, vt, ſ. de pac. c. cum pridem. Quibus caſibus non ex
vi executoriæ debet ex vi conuentionū, vel Apoſtolicę or-
dinationis nō iuſtificata appellatione præsbi. obtinebat vt
hîc à contrario ſecundum eum. Sed caue, quia quādoq exe-
cutores gratiarū impetratarū per literas ſubreptitias, nō re-
cipiunt partes iudicis, ſed meri executoris: & tūc proceſſus
eorum ipſo iure ſunt nulli: & ſic procedūt nota in prædicto
c. ad audientiam. Quādoq recipiunt partes iudicis, & non
meri executoris & tunc proceſſus eorum nō ſunt nulli ipſo
iure: ſed tenent quoad partem: etiam ſi pronunciauerūt gra-
tiam validam, vel in vim gratiæ ad impetrantem benefi-
ciū pertinere prout notaſſe videntur Compo. & Nouella. ſ.
de reſcrip. ſuper literis. Et ita videtur procedere quod hîc di
citur in quo etiam Mar. concordare videtur.

10 ¶ QVINTO quæritur an † appellans poſſit ſimul pro-
ſequi iniuſtitiam & nullitatem, vel ſolam nullitatem pro-
ceſſus vel ſententiæ. Inno. hic dicebat, q quando appellatur
ante ſententiam, ſolùm cauſas expreſſas proſequitur appel-
lās: ſed cognoſcet an fuerint à iudice denegatæ vt hîc & ſ. c.
proximo. & j. e. ſignificante. Sed ſi appellatur à ſententia, po
teſt appellans omnem cauſam proſequi, per quā dicatur ſen
tentia iniuſta. Sed neutro caſu licet proſequi coram iudice
appellationis: q ſnīa ſit nulla vel propter iuriſditiōis defectū
vel excōicationē iudicis, vel cōteſtationē obmiſſam vel aliā
quancūq; cām: quia hęc non veniūt in proſecutione appel-
lationis. Concedit tamen q aliter coram iudice competen-
ti poſſet implorādo iudicis officiū, dicere ſentētiam nullam
ſed non proſequendo appellationem: & intelligit cum ap-
pellans proſequitur. Si verò proſequitur appellatus, petens
confirmari vel exequi ſentētiam, non obſtante appellatione
aduerſarij, quam dicit friuolam, quod poteſt. j. tit. ij. bonę. &
in authen. de his qui ingre. ad app. tunc appellans pōt exci-
pere, ne ſententia confirmetur de nullitate ſentētiæ ex ali-
qua pędictarū cauſarum vel ſimilium: diuerſitatis ratio q
appellatus non innititur viribus app. imò illam impugnat,
dicens illam iniuſtam. Et ideò competit ſentētiam confir-
mari, non intelligif hoc petere ex vi app. ſed quocunq iure
poteſt: quia verſa vice appellans admittitur ad excipiendū
de omni ſuo iure, ſiue quòd ſit iniuſta, ſiue nulla. ſecundum
Inno. ſed vt exprimit Hoſti. non ſic in appellante, qui proſe-
quendo appellationem dicit ſentētiam aliquam ſed iniuſtā:
cuius contrarium eſt dicere nullam illam, vnde meritò non
auditur. ſ. e. ſolicitudinē. in fine. Nec ob. ſi hoc dicere poteſt
in caſu proxi. allegato contra appellantem: quia regulariter
in excipiendo auditur allegans contraria. ſaltem proteſtatio
ne pręmiſſa ſecūdum Hoſti. de hoc ſatis de reg. iuris. nullus
pluribus. lib. vj. Dicit demum Inno. aliquibus videri, & for-
tè meliùs, quòd appellans à definitiua ſentētia, etiam proſe-
quendo appellationem ſuam, & coram iudice appellationis
poteſt dicere ſententiam cōtra ſe latam non ſolùm iniuſtam
ſed etiam nullam: quia licet ei quibuſcunq modis poteſt ap
pellationem ſuam defendere. ff. e. tit. ſcio. ad finem facit. ff. ſa.
ercis. l. quædam mulier. & de iure pa. l. vltima. & à ſententia
11 † quæ nulla eſt, appellare poteſt quāuis & ſine app. reſcindi
poſſet. ff. e. tit. ſi expreſſim. ff. quæ ſententiæ ſine app. reſcin.
l. j. § fi. & l. ſequenti. & ex quo poteſt appellare, per conſequēs
& appellationem proſequi ſecundū Inn. Dicit etiam Hoſti.
idem ſi excōmunicatus ſit appellans. ſ. de excep. c. finali. Sed
Innocen. opponit dicens, quomodo proſequetur appellatio
nem is qui petit ſentētiam nullam pronōciari: & quæ, etiam
in petitione ſua nullam mentionē facit de appellatione: nec
aliquo modo innititur iuribus ipſius appellatiōis. Et poſteà
reſpondet quòd imò innititur in hoc ſaltem, q coram iudi-
ce appellatiōis hoc petit: quia niſi appellaſſet coram ordina
12 nario tantùm iudice, hoc procedere poſſet: & ille † eſt vnus
effectus appellationis ſi cauſam ſui negotium & eius cogni-
tionem ad ſuperiorem transferre. ſ. e. ſolicitudinem §. j. imò
& ſecundum quoſdam, qui pronūciat nullam, bene releuat
appellantem qui grauatus fuit de facto lata contra eum ſen-
tentia licet nulla. Poteſt ergo petere ſententiam pronūciari
nullam, & ſi de appellatione non facit mentionem & hoc
etiam eſt videre in appellato, qui proſequitur appellationē
petendo confirmari ſentētiam pro ſe latam: & tamen in ſua
petitione nō facit mētionē de appellatione, nec aliter inni-
titur viribus appellationis, niſi q negotium dicitur ſicut &
eſt per appellationem ad ſuperiorem delatum. ¶ Si autem
ante ſententiam appelletur, tunc non poteſt appellans agere
de nullitate ſententiæ coram iudice appellationis, quia ſi
cauſa appellationis non eſt vera, remittēdus eſt ad iudicem
à quo appellatum eſt. ſ. e. vt debitus ſed quando appellatur
à ſententia, non remittitur ad primū: quia functus eſt offi
cio ſuo, ſecundum Inno. Item appellatus non poteſt petere
confirmari proceſſum ante habitū: quia de facili reuocatur.
ff. de re iudi. quod iuſſit. ſecundū eum. ¶ Sed Hoſti. dicit, q
ipſe

ipſe hæc verba non plenè capit: quia vbi ante ſententiam
appellatum eſt, hoc de plano videtur ꝙ appellans poteſt pe-
tere ſententiã poſteà latam pronũciari nullam. hoc enim re
gulare eſt, ꝙ quicquid poſt appellationem legitimam fit per
totum pronunciaſ irritum & inane: vt patet. j.e.c. in fine. &
13 c. ex parte. in fine. & c. ſignificante. in fine: ſed† & iniuſtè ap-
pellans à ſentẽtia, eſt ad priorem iudicem ordinariũ remit-
tendus: & vt ipſe ſententiam ſuam executioni mãdet: & ſic
etiam intelligitur. ſ.e. vt debitus. vt videlicet loquatur nõ ſo
lùm de appellationibus ante ſentẽtiam habitis, ſed etiam à
ſententia interiectis. De delegato verò iudice, à cuius ſentẽ
tia appellatur dubitari poteſt vtrum ad eum ſit remiſſio fa-
cienda quod dic vt no. ſ. de offic. dele. paſtoralis. § præterea.
Dicit etiam Hoſti. quòd quotidie exprimiſ in curia, quia
appellãtes & appellationẽ ſuam proſequentes, & de nullita-
te & iniuſtitia ſentẽtiæ audiunſ: dummodo cautè formetur
libellus: vt videlicet appellans proponat factũ ſum, quo mo
do ſententia lata eſt cõtra eum à qua quamuis nõ fuiſſet ne-
ceſſaria appellatio, qa nulla erat, tamẽ ab ea ad cautelã nõ vt
eam ratificare intenderet, ſed vt ſibi prouideret. Si forſan re
periretur aliqua, ad ſe. A poſt. appellauit & ideò primo petit
ipſam nullam pronũciari & forſan vel propter defectũ pro
bationum, vel propter aliam cauſam reperireſ aliqua petit
ipſam tanquã iniuſtã irritari: ſic enim formatus libellus re-
cipitur vt le. no. ſ. de in inte. reſti. conſtitutus. § j. reſponſo. j.
& § fi. & cauſas tam nullitatis, q̃ iniuſtitiæ poteſt ſimul pro-
ſequi, vt ꝑ probatiões iſtarũ, vel illaiõ in altera parte libelli
14 poſſit opponere: ſed hoc putat Hoſti. quòd† appellans pro-
teſtari debet ab initio, ſe ex altera parte tantũ velle proſequi
quod intendit. ar. ff. quorum le. l. j. § quod autẽ: quia nonnun-
quam à partis atteſtationibus ac alijs cauſis cõſideratis, pote
rit ante ſentẽtiam ſine captione ex hoc ſuum cõmodum fa-
cere: ſcilicet eligere cui parti libelli innitatur. Nec eſt contra
rius ſibijpſi, talem libellum formãdo: quia nõ ſimpliciter &
purè ſententiã factam & iniuſtam aſſerit eſſe: tunc enim ſibi
contrarium aſſerens, repellendus eſt: vt ſcripſi. ſ. Sed eam
ſimpliciter dicit nullam, & ſub conditione ſibi prouidet vt
in defectu nullitatis poſſit ipſum de iniuſtitia impugnare:
& eſt hoc admittendũ ad dirimendarũ litium breuius & ce
lerius. ff. ſi certum pe. quidã exiſtimauerũt. ff. de libe. cauſa ſi
pariter & vt circuitus euitetur. ar. ff. de condi. inde. dñs teſta
mẽto. & vt parcaſ partiũ laboribus & expẽſis. ſ.e. vt debitus.
Et vt magis innitamur veritati, quã ſubtilitati: quod potiſſi
mè ſecundũ canones eſt ſeruandum. vt patet in eo quod legi
tur & notatur. ſ. de iudi. dilecti. Illud etiam dicit in Spec. de
ſent. prola. § iuxta. ad finẽ. Et facit quod no. C. quãdo prouo.
non eſt neceſſe. l. j. de quo ſcripſi. ſ. in. iij. q. & parte de repeti
tione verborũ propter reuerentiam authorũ. ¶ Mar. autem
dicit, quòd Io. And. in additione Speculi. e. ti. volens has opi
niones concordare, dicit, ꝙ ſi appellans petat ſentẽtiam re-
uocari per modum attentati, bene poteſt: ſed ſi in modum
petitionis principalis, quaſi ab ea appellaſſet, hoc peteret,
malè peteret. Et vt bene intelligas iſtam materiam & Innoc.
Hoſtiẽ. qui quoad hoc, inuicem non cõtradicunt: diſtingue
ſecundũ eum, qa appellatur à definitiua, aut ab interlocuto-
ria ante definitiuam. Si primo modo, tunc dicit, ꝙ poteſt pe
tere ſententiam pronũciari nullam: & põt petere ipſam pro
nunciari iniquam, & ita procedit dictum Inn. ratiu eſt, quia
ſi nulla eſt ſententia ęqua & iuſta non eſt ergo iniqua & in-
iuſta ergo & per conſequens appellationi eſt locus. arg. ff. de
app. l. j. j̃. c. interpoſita ad finẽ. Et hoc intelligo ſiue cauſa fue-
rit expreſſa. ſiue non, ſiue ſimpliciter tanquã ab iniqua ſiue
ex certa cauſa fuerit appellatũ: quia ſic appellãs, ad cauſæ ex
preſſionem non arctatur, nec ipſum talis expreſſio arctat vt
l. ſcio. alleg. Vnde petere poterit eam pronũciari nullam, vel
inquantũ aliquo caſu appareret reuocari tãquam iniqua &
procedit ſic dictum Hoſti. dummodo in petitione non cõ-
trarietur directò, ſibijpſi: quia tunc non audiretur: vt. ſ. eo.
ſolicitudinem quod taceret, ſi peteret reuocari illam tan-
quam iniquam, & nullum, & pronunciari. Quia licet iniqui
tas non opponatur nullitati tamẽ reuocatio iniquitatis quę
ſupponit ſententiam de iure ſubſiſtere, benè opponitur nul
15 litati ſecũdum eum. Dicit tamen, ꝙ iudex † (cuius ſenten-
tia debet eſſe certior, quàm libellus) debet pronunciare in
certo. videlicet ſententiã nullam eſſe aut eam reuocare. Aut
appellatur ab interlocutoria ante definitiuã, & tunc aut ap-
pellaſ, nulla cauſa expreſſa, tanq̃ ab iniuſta & nulla, vel altero
tantũ &c. & nõ valet per cle. appellãti aut à pluribus cauſis,
videlicet ex vna tanquã à nulla, & ex alia tanquã ab iniuſta.
Et tunc dũmodo expreſſè ſibiipſi nõ contrarieſ, dic vt cum
à definitiua appellaſ, quoad appellationẽ, libellũ & ſententiã
ſi ex vnica cauſa appellet, tunc ſi appellet ab ea, tanquàm ab
iniqua non poterit proſequi nullitatem. Idem ſi ſimpliciter
ab ea appellet. per cle. appellãti. Et ita intelligit hanc notam
Inn. Et iunge hîc lecta & notata in cle. vnica de do. & cõtu.
& nota Io. And. in Spec. e. tit. ſecundũ eum. ¶ Sed prædicta
non vſquequã placent, quia reuera omnis nullitas iniquitas
16 eſt, prout etiam hîc no. per Inno. Aduerſatur† enim ęquita-
ti & iuſtitiæ procedere nulliter contra canonicas ſanctiones
Cum huiuſmodi canonicæ ſanctiones, & ęque & iuſtæ ſint
iiij. diſt. c. erit autem lex. Et ideò nec nullitas, nec pronũcia-
tio nullitatis, aduerſatur iniquitati: nec etiam reuocationi
ſententiæ ratione iniquitatis expreſſè factæ niſi aliud adda-
tur in verbis, quod cõtrarietates cauſare habeat: an aũt ſuffi
ciat appellare ab interlocutoria tanquam à nulla vel iniqua
nulla cauſa iniquitatis vel nullitatis expreſſa? dicã in pręd.
cle. appellanti. & etiam ibi dicam an ſufficiat de cauſa gene-
raliter ad acta ſe remittere. quia ibi eſt propria materia.

¶ SEXTO quæritur ſecundũ Innocẽ. ſi quis appellauit in
iudicio ante ſentẽtiam, ſiue extra iudiciũ, & iterum appel-
let poſt ſentẽtiam, vtrum per appellationem poſteriorẽ, vi-
deatur renunciare priori vel ſententiam latam ratificare. Ex
peditur hîc per cle. de do. & contu. ſi ante allegabat Inno. ꝙ
ſic. ar. ff. rem ra. ha. l. iij. § falſus. vbi dicitur, quòd ſi appello à
ſententia lata contra illum qui falſo dicebat ſe eſſe meũ pro-
curatorem, non poſſum decætero dicere procuratorẽ meũ
non fuiſſe. Sed ipſe Innoc. dicit contrariũ: quia geminando
17 † vel multiplicando, appellationem, nõ videtur quis per ſe-
cundam, vel tertiam primæ renũciare: vel factum iudicis à
quo appellat approbare: imò potiùs impugnare & aliâs ab
ipſius iuriſditione ſe ſubtrahere. xxx. q. ij. Lotharius. ſ. e. bo-
nę. & c. directę† fina. ſ. de teſti. cum tu. ſi. facit. ij. q. vj. biduũ.
ver. & ſiquidem. nec ob. præd. l. ff. rem ra. ha. l. iij. § falſus. quia
ibi licet videar velle recedere à iudice, tamen appellãdu fa-
ctum procuratoris videor acceptare: vt non mandetur ſen-
tentia executioni cõtra eum. Et enim quantum ad eum nõ
erat nulla ſententia, imò tenebat & erat mãdanda executio
ni, vt patet. ff. de re iudi. l. iiij. reſpõſo. j. ſecundũ Inno. de quo
tetigi. ſ. & vide quæ ſcripſi. ſ. tit. j. c. j.

18 ¶ SEPTIMO quæritur† vtrum in libello appellatorio,
nullitas & iniquitas concurrere poſſint. Dicunt quidam ꝙ
ſic hoc modo, dico ſentẽtiam nullam, & ſi qua eſt, dico eam
eſſe iniuſtam: & hoc videtur placere glo. C. quando prouo.
non eſt neceſſe. l. j. ar. ff. de iure pa. l. ſi. & ff. fa. ercis. l. quædam.
Alij dicunt contrarium, quia tunc eſſet ſibi cõtrarius: quia
quod nullum eſt, reſcindi nõ poteſt. ff. de iniuſto. rup. l. nam
& ſi. ¶ Dynus in ſimili quæſtione, videlicet cùm quæritur
vtrum valeat appellatio talis, dico ſentẽtiam nullã: & ſi qua
eſt, appello. Diſtinguit, aut appellat reus, & tunc procedit ta
lis exceptio: quia licet reo contrarias exceptiones propone-
re. ff. de excep. l. nemo. j̃. de re. iuris. c. nullus. lib. vj. Aut appel
lat actor, & tunc ſecus: quia actor non poteſt vti contrarijs.
C. de fur. l. j. ¶ Innoc. ſ. de in integ. reſti. tenet ſimpliciter ꝙ
valet talis libellus, & etiam appellatio talis, de quo ibi latè
ſcripſi. in ſecunda oppoſitione quæ opinio communiter
approbatur. & ſpecialiter per glo. Io. And. j̃. de re. iudi. Abba
te. libr. vj. nec ob. ſi dicas, quòd imò debet eligere vnã viam:
vt. ff. de tribu. l. quod in hæredem. § eligere. ſ. de elect. c. vt

quis duas.lib.vj.quia illud non habet locum, quãdo reus du
bius eſt: vt prædicto.c. Conſtitutus:&.ff.quorum lega.l.j.§.
quia autem.modò hic appellans dubius eſt, qualiter proba-
bit in cauſa appellationis.Sed certè videretur, quòd incerti
tudo probationũ non deberet ſufficere ad inducendum cu-
mulationẽ duarum actionum cõtrariarum:vt.ff. de inoffic.
teſta.l.eum qui. Verum Inno. hic videtur velle, quòd cauſæ
nullitatis & iniquitatis non ſunt contrariæ: imò bene poſ-
ſunt in libello cumulari quia per vtranq; cauſa ad ſuperiorẽ
deuoluitur ¶ Ia.de Are.& ſequaces ſui ſequũtur opinionem
Inno.quia in cauſa appellationis de nullitate quæritur, etiã
ſi non exprimatur:vt.ff.fa.ercil.l.quędã mulier: &.ff.de iure
pa.l.cariſſima pia & de libe.cauſa.l.ſi quis. ¶ Sed videtur cõ-
19 tra.quia † appellatio habet duos effectus, primus eſt pronũ-
ciatum extinguere ſiue ſuſpẽdere.ff. ad turpil.l.j.in fine.ſ.de
iureiur.venientes.Secundus effectus eſt, negotium ad ſupe-
riorem deuoluere.ſ.e.c.cordi. modò licet nullitas & iniqui-
tas quoad ſecundũ effectum non contrarientur, tamen con-
trariantur quoad primum Et ideò propter primũ, videtur
earum cumulatio impediri: nec enim quæritur in appella-
tione de nullitate non expreſſa, tanquam de ipſius appella-
tionis cauſa ſicut loquimur in q̃one pręſenti. ¶ Barto.cuius
dicta Ligna.hic illius ſuppreſſo nomine more ſuo trũcatè re
citat.l.ſi expreſſim.ff.de appel.ꝙ cõſuetudo talem libellũ &
appellationẽ admittit. & facit prædictũ.c. conſtitutus:& ꝙ
minimè mutãda ſunt, quę longã interpretationẽ habuerũt.
ff.de legi.l.minimè. Dicit tamen hic tria examinãda, primò
forma appellationis interpoſitæ coram iudice à quo. Secun
dò forma libelli, qui datur iudici ad quem.tertiò proſecutio
appellationis & libelli. ¶ Quantum ad primũ, dicit Bar.de
iure poſſe appellantem ſic dicere, ſentẽtiam dico nullam, &
ſi qua eſt appello ab ea, tanquàm ab iniuſta probat quia ta-
lis actus nõ eſt iudicialis, poteſt enim fieri die feriato: quod
non poteſt fieri die iudiciali.C. de ferijs.l.j. & dependet à li-
bera voluntate ipſius appellantis modò in his quæ depen-
dent à libera voluntate nõ prohibemus duas cauſas cõditio
naliter ſeu alternatiuè proponere.Prętereà quia ad effectũ,
videlicet ad deuoluẽdũ cãm ad ſuperiorẽ, poſſum articula-
re duas cauſas, dicendo ſiue nulla ſiue aliqua ſit ſentẽtia ap-
pello.Sed licet quoad effectum deuoluendi proponã duas,
tamen quoad effectum reſtituendi, non propono niſi vnam
ſcilicet iniquitatem: & licet adijciam cõditionem, ſi aliqua
eſt, tamen illa conditio non ſuſpendit: quia eſt de præſenti:
vt.ff ſi certum pe.l.cum ad præſens.Sed poſito, quòd appel-
latio eſſet actus iudiciarius, adhuc idem eſſet. Nam licet ap-
pellatio nõ ſit actio nec exceptio. Eſt tamen vnum quoddã
tus defenſionis per quod appellãs defenditur.defendit enim
appellantem contra ſentẽtiam quæ ius ipſius impugnabat,
etiamſi per actorem appelletur: quia obtinet tunc vim re-
plicationis, aduerſus exceptionẽ reo ex ſua ſentẽtia cõpeten
tem. ¶ Quantum ad ſecundum de libello appellationis, qui
datur iudici ad quem per appellantẽ.Dicit etiam Bar.quòd
cùm dictus libellus re vera ſit defenſori*, ſicut de ipſa appel
latione eſt dictum.Et faciunt pro vtroq;, licet nõ alleget, le-
cta & notata in.c.j de reſcrip.lib.vj.in eo poſſunt cumulari
de iure prædictæ duæ cauſę, ſcilicet nullitas & iniquitas: qa
re vera non ſunt ſibi inuicem cõtrariæ: quia nullitas, iniqui
tas eſt: & quia tendunt ad eundem finem.videlicet ad oſten-
dendum ſententiam fuiſſe nullam, tam ratione nullitatis,
quàm ratione alterius iniquitatis Prætereà, quia ſi eſſet ibi
aliqua contrarietas, tamen quia vterq; in modum exceptio-
nis, & defenſionis inducitur, ſaltem ſub conditione & alter
natione admitti deberet: vt ſi diceretur, dico ſentẽtiam eſſe
nullam & ſic per iudicem declarari, & ſi aliqua reperiatur,
dico eam iniquam, & tãquam eam talem peto per iudicem
reuocari ¶ Quantum ad tertium aduerte, quandoq; iſtę
duæ cauſę habent originẽ, ex diuerſis fontibus: vt dico eam
nullam ex defectu ętatis, perſonæ, rei.& dico eam iniquam,
ex iniuſtitia tenoris ipſius, & tunc etiam quoad proſecutio
nem nulla hic cõtrarietas quando trahũt originẽ ex eodem
fonte, diuerſis tamen reſpectibus: vt quia ſententiam cõtra
me latam dico nullam, eò quòd tunc minor eram, & inde-
fenſus:& dico eam iniquã, eò quòd lata fuit ex promiſſione
facta per me tunc minorem: & hoc caſu cõtrarietas ex pro-
ſecutione adhuc ceſſat: quandoq; circa hunc originẽ ex eo-
dem fonte, & eodem reſpectu, vt quia dico ſentẽtiã nullam,
quia ille qui interuenit vel curator nõ erat:& dico eam ini-
quã: quia ex facto illius eiuſdẽ qui curator nõ erat lata fuit
& tunc videreẽ in proſecutione cõtrarietatis, & ideò ſimul
admitti non debeo ad proſecutionẽ eiuſdem: ar.C. de inoff.
teſtamento.l.eum qui: &.l.contra maiores. ſecundũ Barto-
lum.Sed hoc vltimum non ſimpliciter mihi placet: quia ea
quę ſimul compatiuntur.eò quòd ambo ſimul vera exiſtũt,
nullam inter ſe contrarietatem habent: eò quòd ſecundum
Philo.omne verum omni vero conſonat: modò obligatio-
nem pupilli & iudiciũ actum cum pupillo, falſo accuſatore
interueniente propter defectum curę ſubiacere vitio nulli-
tatis: & ideò ſententiam eſſe nullam & iniquam ſimul com
pati & vera eſſe poſſibile eſt ſi factum ita ſe habeat. Diſtin-
gue ergo, quia aut nec in narratione, nec in concluſione, cõ-
trarietas reperitur: vt quia narrato facto, vt præmiſſum eſt,
petitur ſententiam declarari eſſe nullam, & eam reuocari in
quantum de facto proceſſit: & ſi aliqua reperitur eam de iu
re reuocari & irritari. Vel forte breuius petitur facto vt pręmittitur
narrato declarari ſententiam eſſe nullam, & ini-
quam & eam reuocari ſaltem inquãtum de facto proceſſit,
& tunc ratione cõtrarietatis proſecutio ambarum cauſarũ,
impediri non poteſt: quia hic ceſſat cõtrarietas vt patet ex
dictis: aut in narratione vel in concluſione eſt contrarietas,
vt puta, quia dicit contractũ habitum cum minore, de iure
tenuiſſe aut non tenuiſſe.aut ſententiã eſſe nullam & anul-
landam, vel quia petit eam pronũciari nullam & anullandã,
ſeu ipſam eſſe nullam declarari, & eam annullari & tunc ra-
tione contrarietatis, talis proſecutio impeditur: & põt alia
iſta diſtinctio ex diſſolutione.l.eum qui: &.l. cõtra maiores
20 allegata. ¶ Sed quo modo pronũciabitur † dicit Bartolus,
quòd ſi iudex reperit ſentẽtiam eſſe nullam, pronũciet eam
nullam, tacendo appellationem vel addendo fuiſſe ſuperua
cuè vel fruſtrà propter nullitatem appellatum: iuxta caute-
lam legis.ff.de app.ex conſenſu.circa principiũ:&.§.j.Sed ſal-
ua pace Bartoli, puto etiã tunc pronunciare poſſe bene ap-
pellatũ: qa ſi nulla fuit, ergo & iniqua & ſic appellationi fuit
locus.ff.de app.l.j.& etiam vt opus vtile fuit appellare pro-
pter tres defectus.Primò vt recurſus poſſit ſuper hoc habe-
ri ad ſuperiorẽ. Secundò, vt per ſuperiorem declaretur eſſe
nulla. Tertiò, vt in quantũ de facto proceſſit, reuocetur: ne
de facto præiudicium afferat talis ſentẽtia & ita ſeruamus.
Nec ob.l.ex ex conſenſu.§.j.vbi dicitur fruſtrà prouocatum à
ſententia nulla, quia illud intelligitur ſecundum hunc reſpe
ctum, videlicet quia & ſine appellationis remedio poteſt
declarari nulla:& etiam retractari, inquãtum de facto pro-
ceſſit.Non negat tamẽ, quin alijs reſpectibus de quibus pre-
dixi, quandoq; expediat appellari.Si autem reperiat ſenten-
tiam non eſſe nullam: ſed aliàs iniquam & iniuſtam, debet
declarare ſeu pronũciare malè pronunciatum & bene appel
latum; ſententiamq; iniquam & reuocandam eſſe: ac etiam
reuocari: vt.ff.de app.l.j.§.finali.&.C. de app.l.eos. Plus dicit
21 Bar. quòd iudex † pronunciando ſententiam iniuſtam vel
iniquam, videtur tacite pronunciare eam eſſe aliquam. arg.
22 C.de ord.cog.l.j. quod non placet quia iniuſtitia † & iniqui
tas etiam à nullitate cauſantur: vt ſępius dixi. Item dicit
Bar.quòd ſi iudex pronunciet malè appellatum, cum libel-
lus ſuper vtroq; alternatiue vt prędicitur proceſſiſſet.vide-
tur pronunciatum ſuper vtroq;: quia ſiue nulla, ſiue aliqua
& iniqua fuerit, ab ea appellatum legitimè extitiſſet: & hoc
23 placet. ¶ Item, dicit Bar. quòd † ſimilis libellus ſimiliſque
pronunciatio ſuper reſtitutione, & conſuetudine admitti-
tur quod ipſe credit de iure ſatis procedere: quia reſtitutio
eſt etiam

24 eſt † etiam ſpecies cuiuſdã defenſionis, de quo ſatis ſcripſi in prædicto.c.cõſtitutus. Præterea dicit, quòd ex vtraq; cauſa appellatio & appellatione facta deſerta, non cenſetur nullitas deſeri vt prædicta.l.ſi expreſſim.in fine. quod eſt notabile ſecundũ enim, quod eſt verum quoad viam ſimplicis querelæ cui per hoc non præſcribitur: quia & ſine appellatione locus eſt illi viæ ſed quoad viam procedendi in vim appellationis, illud non eſt verum: quia illi viæ per deſertionem eſt præſcriptum. Pro quo faciunt lecta & notata.ff.de re iudic.l.ſi cum nulla. ¶ Rurſus intrando tractatum nullitatis, & dicta Bar. in dicta.l.ſi expreſſim.poſſem hic ꝓſequi circa prædictum tractatũ.x.principales quæſtiones. Verùm, quia in cle. prima de re iudi.illas extiti proſecut⁹, me expedio ibidem remittendo, quanquàm Lignanus hîc inſtiterit circa iſta de ſuo tamen nihil addens: imò dicta aliorum decurtãs. ¶ Supple gloſſas. In glo.prima.ibi ſine iuramento imò videtur idem in mero ſtatuto licet iuratus non ſit nec confirmatus: de hoc in prædicta decret. conſtitutis.in fine primæ gloſſę Io.And. ¶ Collectarius &, *ne aliter fieret.* non expectauit iudex grauamen, ideò non valuit: de teſti.ex parte Adę ſi
25 in vna & c.ſignificaſti, *irritari.* nunquid † coram iudice appellatiõis poteſt peti irritũ pronũciari attentatum poſt ap. vel etiam irritandum ſi aliquid inueniret. Innoc.dicit quòd ſic, & idem H.Archid.& Io.And.poſt Innocen. io.c.cordi. ſuper verbo parte.idem no.Inno.& H. de offi.dele. cum cõtingat. Ad quod facit quia nullum ſeu irritum ſe compatiun
26 tur vt le.& no.ij.q.j.primates. ¶ Sed nunquid † appellans à ſententia nulla ratificat eam, ſeu faciat aliquam Guli.in Spe. & no.ſ.de re iudi.c.j.in cle. quòd ſic ſi ſit aliqua: ſecus ſi nulla: ſed hoc non intelligo bene: quia videreẽ quędam cõtrarietas & pręmiſſa faciunt, quòd non ratificetur. Vnde no.Spe.
27 de ſententia-§.nunc de effectu. ver. quid † ſi à ſententia quæ nulla eſt appelletur, & iudex eam confirmet, nõ valet confirmatio.ff.de inoffi.teſt.eum. ¶ Sed nunquid poteſt appellari indiſtinctè à ſententia quæ nulla eſt. Pau.de iureiur.c.j.dicit quòd non: ſi ſententia nulla dicitur propter defectum iuris priuati quia appellando ratificatur.ff.rem ra.ha.l.iij.§.falſus. & ſic implicaret cõtrarietatem: ſecus ſi propter iuris publici. & hoc no.per Doct.ſecũdum eum. Doct.tamen non diſ. nec Archi.in.c.cordi. dicens ſuper verbo partes quòd eſt caſus.ff.de app.l.j.ff.fa.erciſ.l. quędam. Poſteà Collect. ſubintrans licet valde impertinẽter, notata.ſ.e.c.nõ ſolùm.lib.vj. quærit quid ſi iudex per ſententiam aliquem depoſuit, qui à depoſitiune appellat in caſu de iure dubio & poſteà antequã decidatur, an appellatio teneat alius medio tẽpore ſubſtituitur modò quęrit an per modum attentati debeat illa ſubſtitutio reuocari, an pendeat ex futuro euentu? Cardi. & Garſ.diſ.aut eſt ſubſtitutus ab alio, & hoc caſu, nõ fiet reuocatio per modum attentati cum appellatio nõ impediat
28 niſi iudicem à quo eſt appellatum: nec propriè dicitur † attẽtatum: niſi cum ſit ab eodem iudice vel à parte.ſ.e.perſonas. & ſic pendet ex futuro euentu, cum pronũciabitur pro deſtituto.ij.q.vj.hoc quippe. & hoc cũ pars appellans nihil fecit ſi non ab eodem iudice ex officio prouidendo ſit reuocatio per modũ attentati vt in.c.nõ ſolùm. & vt lit. pen.c.j.de conſti.cum.M.de iureiur.venientes. Si verò confirmãdo, & tunc aut confirmando aliorum electiones, qui erant in cauſa, & tunc idem aut per extraneos & de extraneo, & tunc pẽdebit ex futuro euentu: quia res inter alios &c. & quia quoad alios nõ deſijt eſſe iudex: vt in.c.Romana.§.in aliã.poſſeſſio tamen appellantis ſibi auferenda non eſt, aliàs reuocaretur per modum attentati.in authẽ.vt nulli iudi.§.illos. Si verò aliqui de electoribus fuerint pars, reſpicitur maiori. ſi illa fuerit maior pars, de poſtu.bonæ. Præmiſſa dicunt vera, niſi appellatione pendente coram Papa quo caſu dicũt propter excellentiã iudicij quòd etiã ab extraneis nihil debet innouari: aliàs reuocabitur per modum attentati: & ita ſeruat curia. Quod poſſet tollerari ſecundum Gar. ſi appellatio eſſet Papæ præſentata, & ab eo recepta de po.præ bonę.§.nec nocebat. Et ſic breuiſſimè poteſt dici ſecundum Ioan. Andreę. eodem titu.non ſolùm. quòd ſi prouiſio fundetur à depoſitione quicunque, ſit ille, qui facit prouiſionem, reuocabitur per modum attentati: quia cauſam habet à iudice de
29 poteſtate: aliàs ſecus. ¶ Sed nunquid attentatum † poſt appellationem eſt irritum vel irritandum? dicendum quòd ſi cauſa appellationis ſit expreſſa in iure: attẽtata ſunt nulla: & irrita ipſo iure.ſ.e.ſignificantibus dilectis. de iudi.exhibita.& hic: vt.ſ.c.proximo aliàs eſt irritandum. Et nota.ij.q. vj.quoties.per Archid.& no.H. de reſti.ſpo. ex conquęſtione. ¶ Quid ſi propoſita exceptione, iudex eam non recoſat nec admittit nec procedit. Io.And.hic ſecũdum Boat. quòd ſi iudex expectato reſponſo, tertiò requiſitus congruè non reſpondet, hoc expreſſo grauamine, appellari poteſt.arg.de ſupplen.negli.præla.c.ij.& ſic ſecundũ eum no.H.ſ.e.inter-
30 poſita. ¶ Sed nunquid † appellans habet probare cauſam appellationis coram iudice appellato? dic quòd non regulariter: vt legitur & notatur.ſ.e.vt debitus. & c.cum ſpeciali expreſſè.e.tit.ſi à iudice.lib.vj. Et vide quæ no.de offic.dele. cum ſuper & hoc verum ſecundum Archid.e.titu.cordi.lib. ſexto vide vbi grauamen contingit perſonam iudicis: ſecus ſi non contingat eius perſonam: vt quia aſſignauit locũ non tutum, vel aliàs non poteſt tutè locus adiri. Sed quoad hoc, dic vt Col. vt lite nõ conteſt.accedens.ij. ¶ Qualiter autem ſoluitur ad capitulum olim de except.ibi tetigi in fine ſecundę oppoſitionis: Sed ſolutionem examina ex premiſſis, & qualiter excluſus ab iniquitate per ſententiam vel renunciationem poteſt proſequi nullitatem vide Paulum in cõmento.c.finem.de dolo, & contumacia.

SVMMARIVM.

1 *Appellantẽ qui terminum appellationi præfixit aduerſario legitimè proſequenti condemnari in expenſis.*
2 *Monachum procurare poſſe cauſam monaſterij.*
3 *Termini præfixionem operari, quod idẽ præueniri non poſſit.*
4 *Appellans vel appellatus ſeu iudex an poſſint terminum præfigere ad appellationem proſequendam.*
5 *Appellans an teneatur mittere procuratorem ad appellationem proſequendam.*
6 *Ad hoc vt decretalis cordi locum habeat, quæ requirantur.*
7 *Impetrantem etiam videri proſequutum appellationem.*
8 *In appellatione duo plus operari, quàm vnum.*
9 *In appellatione à definitiua, articulum appellationis, eſſe ipſum negotium principale.*
10 *Abſentem non eſſe neceſſe citari, pro condemnatione expenſarũ.*
11 *Appellati proſecutio, an excuſet appellantem à negligentia & deſertione cauſæ.*
12 *Termini ſolùm præfixionem non ſufficere ad deferendum cauſam ad curiam.*

¶ CAP. LXIIII.

1 NIcolao. ¶ Caſus. Appellans † qui terminum appellationi præfixit ſi mittit procuratorem ſolum ad impetrandũ aduerſario legitimè proſequenti, condemnabitur in expenſis. Et prima pars ponit dationem auditoris, & petitionem appellati: ſecũda dat iudices ibi, *mandamus.* ¶ Expone literã, *monacho*, po-
2 teſt monachus † procurare cauſam monaſterij de quo hic per Goffre. & ſcripſi.ſ.tit. primo cum.l. &. A.& de poſtulã. c.ij. & *contradicendum*, ſi literæ per talem procuratorem impetratæ dicat aduerſarius, cauſam eſſe in curia, hunc articulum defendere poterit talis procurator vt no.in Spec.de procura.§.vt autem.ver.ſed pone vbi dicit ſic obtentum & talis procurator dicitur procurator ad negotium, nõ ad iudiciũ. ſ.de reſcrip.ex parte decani.*contumaces*, ſcilicet condẽnando in expenſis vt ſequitur. Et no.ex hoc Hoſtien.duo, ſcilicet ꝙ citatus non condemnetur in expenſis & quòd nihil refert an citatus non veniat vel minùs ſufficienter veniat. & ad idem

ſ.de dolo.cum dilecti.ad fi. *præfixiſſe*, & appellationẽ fuiſſe à iudice admiſſam, vel à parte approbatã. ne ſit contra. ĩ.e.interpoſita ſecũdum Hoſti. Set Abbas contra. Primum teneas Nouella Sufficeret tamẽ ſola approbatio iudicis vel admiſſio partis, quæ ad deuolutionem appellationis vt probat.c. interpoſita quod tamen nõ loquitur de termini præfixione.

3 Operatur † tamen termini præfixio, primò quòd præueniri non poſſit. ſ.e.ex inſinuatione. Item operaretur citationem peremptoriam: qua non interueniente, opporteret partem citari. Caue tamen, quia ſola termini præfixio nõ operatur deuolutionem vt hîc notatur, licet Abbas contra: ſed ſolùm operatur, quòd præueniri non poſſit: vt prędicto.c.ex inſinuatione per deuolutionem tamen appellationis in caſibus præmiſſis non deuoluitur negotium principale: imò ſi princeps de gratia illud deuolueret, oporteret citare partẽ: & hoc cùm à grauamine ante ſententiam appelletur. Si verò à ſententia appelletur. Dic etiã idem, ſaluo quòd vbi dixi appellationem deuolui cùm appellatur ante ſentẽtiam, dico in appellatione à ſententia, deuolui negotiũ principale. & eſt ratio, quia tunc articulus appellationis non ſeparatur à negotio principali: & ſic intellige iſtud capitulũ: &. ſ.e.ſępe. &. ĩ.e.interpoſita &.c. cordi.e.tit.li.vj. ſaluis cauſis electionũ eccleſiarum cathedralium, vel collegiatarum, & regulariũ, de quibus in.c.cupien &.c.quanuis. &.c.prouidi de elect.lib.vj. & alijs cauſis beneficialibus, de quibus de elect.c.j.libr.vj. & de.cauſam.e.tit. ſecundum Martinũ ad quæ. ĩ. redibo: ſufficientem ſaltem ad expediẽdum appellationis articulum: de quo. ſ.e.ſępe, *miſerunt*, & ſi miſerunt, & ille proſequi noluerit, imputatur eis ſicut & tutoribus, qui mandãt alijs, quod ipſi facere debebãt. ff.manda.l.ſi procurator.§.ſi tutores. Vnde excõmunicari poſſet ſi ſcientes contumaciam miſſi non purgant eandem. ſ.vt lite non conteſt.c.j.ſecundum Goffr. & idem hîc Vinc. Cuius dictum vide in Specu.eo.tit.§ nunc breuiter.verſu.quod ſi pars, *perſonaliter*, nolebat ergo ius ſuũ indefenſum relinquere. ff. de peti hæredi.l. illud & per hoc præſumitur appellationem approbaſſe: ſecundum Hoſtien. *à tempore*, appellationis & propter appellationem ſecundũ Goffre. & AEgi. condemnetis: & nihilominus ſi appellatũ fuerat à ſententia, rata manet ſententia. Si verò ante ſententiam tunc ſunt partes ad priores iudices remittendæ ſecundum Inno. ſ.e.ſępe.

4 ¶ PRIMO quæritur † vtrum appellans vel appellatus ſeu iudex poſſit terminum præfigere ad appellationem proſequẽdam? & vtrum ad hoc procuratorem mittere teneatur. Diſtinguit Henricus, quia aut quęris de primo, vtrum alter eorum poſſit terminum præfigere ad appellationem proſequendam: & tunc aut quæris de appellante, & dic quòd ſic: vt. ſ.e.c.oblatę.§.licet igitur. &.c. perſonas aut quæris de appellato, & dic quòd non: quia beneficium iuris puta annus, vel ex cauſa biennium, ipſi appellati datũ ad appellationẽ proſequendam ei auferri nõ poteſt: vt. ĩ.de reg.iuris.c.indultũ. lib.vj. & quia graue eſt, tempus illud metiri ex termino aſſignato ad voluntatem appellati. ar. ff. qui ſatiſda.cog.l.de die. vt no. Cardinalis ĩ.e.cordi. Aut quæris de iudice, & tunc aut de iudice à quo eſt appellatũ, & ille poteſt terminum præfigere ipſi appellãti ad appellationem proſequedã, & terminum iuris diminuere in.d.c.oblatæ.§.licet igitur. &.c.perſonas. Aut quæris de iudice ad quem eſt appellatum, & tunc aut quæris de appellationibus interpoſitis in cauſis electionum, ſeu in cauſis matrimonialib⁹, vbi de fœdere matrimonij agitur ſeu in alijs cauſis quę celeritatẽ deſiderant, & in talibus, ſi iudex ad quem appellatur viderit ex dilatione periculum imminere, poteſt & debet terminũ prouidè moderare: vt. ſ.e.c.oblatæ.§.vltimo. & ff.de dam. infecto.l.j. Quo caſu neutro proſequẽte app. obtinet illud in tẽpore moderato quod obtinet anno elapſo, ſecundũ Gof. hîc. Et idem Archi. ij.q.vj. in ſumma in glo. adde.c.ad proſequendũ. Nec mirum quia in hoc caſu, imminet periculũ rei publicę vt no. Hoſti in dicto.c.oblatæ. Aut quæris de appellationibus interpoſitis in alijs cauſis, & tunc non poteſt terminum iuris moderare. arg.c.alleg.oblatæ.§.vltimo. vbi eſt ſpeciale in cauſis in quibus poteſt periculũ rei publicæ imminere: & quæ celeritatem deſiderãt: quòd iudex ad quem eſt appellatum poſſit terminum ſtatuere: ergo in cõtrarium erit ius eſt argumen. ff.ad munici.l.j.in fine.

5 ¶ DE SECVNDO autem articulo, videlicet cùm † quęritur vtrum appellans teneatur mittere procuratorẽ ad appellationem proſequendam. Diſtinguit Henricus quia aut quæris de appellationibus, quę fiũt in cauſis, ſeu negotijs electionum ſeu poſtulationũ: iuxta formam capituli ſtatuimus &.c.cupientes. ĩ.de elect.libr.vj. & in illis tam appellans quã appellatus, & generaliter quorũ intereſt & quos cauſa cõtingit per ſe vel per procuratorem ad cauſam inſtructos ad ſedem ap. ire tenentur: iuxta ea quæ ibi leguntur & notantur. Imò & ſi neutra pars ap. factum proſequi curat, iudex ex officio ſuo ipſas partes ad ipſam proſequendã poterit coercere: vt ſ.e.oblatę. in fine ſecundum glo. ĩ.e.cordi. ſuper verbo petierit. lib.vj. ſecundũ Inno. ſ.de elect.c.j. Aut quæris de appellationibus, quæ fiunt in alijs cauſis, & tunc refert ſecundum Hoſti. ĩ.e.tit.interpoſita. Aut appellatio non recipitur à iudice nec approbatur à parte appellata, & tunc ſufficit mittere procuratorem ad impetrandum tantùm vt in.c.alleg. interpoſita in principio &.ver. eadem quoq;. Aut recipitur à iudice, vel approbatur à parte appellata, & tunc aut ipſe appellans nõ præfixit terminũ ſuę appellationi, & tunc ſufficit procuratorem mittere ad impetrandum: vt in.c.alleg. Nicolao à cõtrario ſenſu. Fallit vt credo in caſu vbi ipſe appellãs approbat appellationem & petit cauſam in curia tractari: vt ſtatim ſequit̃ & habetur in.c.alleg. cordi. vbi hoc notat Innoc. & glo. hîc ſuper verbo & petierit ver. & credit &c. Aut appellans præfixit terminũ ſuę appellatiõi, & tũc aut appellatus nihil petit, & tunc neceſſe eſt, quòd mittat procuratorẽ inſtructum, quoad proſecutionem cauſę appellationis, non dico principalis, & ſic loquitur hîc. Nam quòd hîc miles appellationem approbauit, poteſt ex eo quia miles eam proſequebatur vt hîc patet. Aut appellatio recipitur à iudice vel approbat̃ à parte, & appellans petit ꝙ appellator vadat per ſe vel ſufficienter inſtructum mittat, etiam quantũ ad principale negotium: & tunc aut appellatus hoc petit re integra ſcilicet antequàm appellans impetret literas: ſuper appellationem: vel etiam nũcium mittat pro impetratione, & tunc nõ ſufficit procurator ad impetrãdum cõſtitutus, vel ſolùm ad appellationem proſequendã. imò neceſſe eſt, ꝙ etiam quantum ad principale negotiũ, mittatur ſufficienter inſtructus ſic loquitur. ĩ.e.cordi.lib.vj. Aut. appellatus hoc petit re integra, ſcilicet poſtquam appellatus impetrauit literas, ſuper appellationem vel poſtquam nuncium miſit pro impetratione, & tunc non habebit locum petitio eius & hoc niſi appellans malitioſe ſe feſtinaret vel in mittendo nuncium vel in petrando literas: vt. ſ.e.oblatæ. ſecundum Innocen. Cardi. & Archid. in.c.alleg.cordi. ſuper verbo petierit.libr.vj. Et vide quod no. Ab. ſ.de do. & cõtu.c.cum olim G.ſi.in fine. vbi di-
6 cit quòd duo requiruntur † ad hoc vt illa decretalis cordi. locum habeat. & quòd appellatus approbet appellationem, & quòd petat cauſam in curia tractari. Aut quęris de appellationibus q̃ fiũt ad inferiores Papæ, & tunc aut quæris de cauſa appellationis, & in illa nõ magis tenetur appellans vel appellatus mittere procuratorem inſtructũ, quàm tenetur in cauſa appellationis interpoſitæ ad Papam: de qua. ſ. dictũ eſt. Aut quæris de cauſa principali, & tunc aut ille ad quem eſt appellatum, eſt talis qui non poteſt adiri per viam ſimplicis querelæ vt metropolitanus, ad quem appellatur à ſuffraganeo. & tunc nõ habet locum dicta decre. cordi. quia eo caſu, nõ poteſt omitti articulus app. vt. ĩ.de foro.compe. Romana.j. reſponſo.lib.vj. qui tamen in appellatione interpoſita ad Papam, omitti poteſt. vt ibi. Aut eſt talis, qui poteſt adiri per viam ſimplicis querelæ: vt legatus. ſ. de offic.le.c.j. & coram tali poteſt omitti articulus appellationis iuxta formam.c.

mam.c.alleg.cordi.ſicut & coram Papa ſecundũ Io. And. ibi ſuper verbo ad nos & hæc quæ dicta ſunt à verbo ad verſu. Aut quæris de appellationibus, quæ fiunt in alijs cauſis &c. vſq; ad hunc locum, habet locum in appellationibus factis ante ſentensiam definitiuam. In hia verò quę fiunt poſt, ſufficit procuratore mitterẽ ad impetrandum: niſi appellatio à iudice ſit recepta, vel à parte approbata: vt no.ſ.e.oblatę: nã
7 & qui† impetrat videtur prſequutus fuiſſe appellationem: quod dic.ſ.e.ex ratione ſecundum Hoſti.in.c.alleg.interpoſita. ¶ Io. autem Cald. circa ſecundũ videlicet cùm quæriſ quando in cauſa appellationis ſatis ſit quòd partes compareant coram iudice ad quin per procuratorem conſtitutum ad impetrãdum & contradicendũ, an verò ſit neceſſe, quòd ſufficienter & quomodo debeãt comparere, ponit hîc vnam longam diſtinctionem, ex qua decidẽdo & abbreuiãdo, certas concluſiones elicio. ¶ Prima concluſio, quòd cùm appellatur ad Papam à grauamine ante ſententiam, & appellatio nõ eſt approbata à iudice, nec à parte appellata, ſufficit procuratorem mittere, ſolùm ad impetrandum & contradicendum, ſine terminus à iudice vel à parte nõ fuerit appellationi pręfixus, & ſic loquitur.c.interpoſita.§.j.ĩ.e ſiue etiam terminus huiuſmodi à iudice vel à parte appellationi præfixus fuerit ſecundum Hoſti.& Nouellam pro quibus bene facit ſ e.ſępe. Per quas decretales, hunc decretalẽ ſuppleri oportet ſecũdum eos, & ſatis eſt, quòd tunc operetur terminus, quòd præueniri non poſſit: vt prædicto.c.ſępe. licet in hoc vltimo caſu Abbas ſit cõtra per hanc decre. Sed mala ſecũdum eos, quia hæc decretalis per alias decre.ſupplenda eſt: vt prædixi. ¶ Secunda cõcluſio eſt, ꝙ cùm appellatur ad Papam à grauamine ante ſententiam & appellatio à parte appellata vel à iudice approbata eſt, tunc nõ ſufficit ad impetrandum & contradicendũ, ad curiam procuratorem mittere. Sed eſt neceſſe etiam procuratorem mittere ad articulũ appellationis proſequendũ: etiam ſi non fuit terminus appellationi pręfixus à iudice, vel à parte & ſic intelligiſ decre. interpoſita.§.j.ĩ.e.à contrario ſenſu. nec hîc dicitur contrarium. Hunc enim caſum hęc decretalis non tangit, & videtur hoc vtilius ad faciliosem litium expeditionem: ſecundũ Io.cal.lice quidam cõtra. Et idem fortiori ratione, ſi fuit ipſi
8 appellationi ab homine, præfixus terminus. Plus enim † debent operari duo ſcilicet appellationis appobatio & termini pręfixio quam vnum ſolùm, videlicet approbatio & hoc in hac decre.a pertè habetus. ¶ Tertia concluſio eſt, quòd cùm ante ſententiã à grauamine appellatur ad Papã, ſi pars appellata approbet appellationẽ ad Papam interpoſitam, & petat ꝙ partes principales, per ſe vel per procuratores ſuos, ad totam cauſam ſufficienter inſtructos in curia cõpareant tunc non ſufficit procuratorẽ mittere, ad impetrandum & contradicendũ vel ad appellationis articulum proſequendũ Sed eſt etiam neceſſe mittere procuratorem ſufficienter inſtructum, ad principale negotiũ proſequendum: & ſic intelligitur decre.cordi.j.e. ſed ſi pars appellasa hoc nõ petierit, tunc non tenetur pars per ſe vel procuratorem ſufficientẽ apud ſedem Apoſtolicam ſuper principali negotio cõparere: etiam ſi appellatio aliàs comprobata fuerit à iudice vel à parte per pręedictã decre.cordi.à contrario. ¶ Quarta concluſio ꝙ cùm ad Papam à definitiua ſententia appellatur & eſt appellatio approbasa à iudice vel à parte nõ ſufficit mittere procuratorem ad cõtradicendum, ſed eſt neceſſe ꝙ abſens per ſe vel alium ſufficiẽter cõpareat ſiue terminus fuerit ſtatutus ab homine, ſiue non: quia aliàs receptio ſiue approbatio nihil operaret. quod eſſet cõtra mentem decre.interpoſita.§.j.nec hîc diſtinguo articulũ appellationis à nego-
9 tio principali cum† appellatiõe à definitiua articulus appellationis ſit ipſum negotium principale. ¶ Quinta cõcluſio quòd cùm à definitiua ſentẽtia appellatur ad Papam, & appellatio nõ eſt recepta à iudice, nec approbata à parte, tunc etiam ſi terminus fuerit pręfixus ab homine, & idem fortiori ratione ſi pręfixus non ſit, tunc ſatis ſufficit procaratorẽ ad impetrandum & contradicendum nec eſt neceſſe tunc mittere ad principale negotiũ proſequendũ: nec hîc diſtinguo articulũ appellationis à negotio principali, ſicut in tribus primis quolibet diſtinxeram propter ratiunem quã dixi in quęſtione proximè præcedenti. Et iſtud ſecundũ Ioan. cal. eſt magis cõſonans iuri, quã illud quod notat glo.in.c.veniens de renũ. Nec obſtat ſi dicas, quòd ſic terminu præfixio nihil operatur, cùm appellatur à definitiua, quia hoc eſt falſum. Nam bene habet ſuum effectũ, ſcilices quia ipſe terminus præueniri nõ poteſt ab aliqua partiũ.ſ.e.ſępe &.c.obla-
10 tę. Item quia abſentem † non eſt neceſſe citari, pro condemnatione expenſarum.ſ.e.ſępe. Et idem intelligas reppetitũ cum ante ſententiã appellatur, & terminus præfixus fuit qđ non eſt neceſſe abſentem citari, quantũ ad ea, ad quę tenebatur ſecundũ ea quæ in pręcedẽtibus cõcluſionibus iam ſunt dicta ſaluis cauſis beneficialibus, in quibus tene lecta, & notata in.c.j.&.c.cupientes de elect.lib.vj. ſecundum præmiſſa intellige ea, quæ ſcripſi poſt Mar.in expoſitione literę ſuper verbo præfixiſſe.
11 ¶ SECVNDO principaliter † quęritur vtrum proſecutio appellati, excuſet appellãtem à negligentia & à deſertione appellasionis. Mar. dicit hîc expreſſè notari per Innoc. ꝙ non: ſed illud non reperio. Subdit tamen, quòd Cal. hîc expreſſè notat contrarium. Et ꝙ idem notauis Hoſti.ſ.e.ſępe ſed etiam neutrum clarè reperio. Dicit etiam ꝙ durum ſibi videtur, appellãtem per diligentiã appellati ſic excuſari: maximè cùm terminus eſt præfixus appellanti, ad appellationẽ proſequendam: maximè ſi intra terminum appellans nullo modo extitis proſecutus, licet caſu quo aliquo modo proſecutus fuiſſet, ęquum eſſet enim aliqnaliter excuſari. Tamen auditores palatij de toto tẽpore meo cõſueuerũt tenere appellantem excuſari à diligentia appellati. Et ſolet ad hoc induci lex petendæ.C.de tempo.in integ.reſti.petendæ. ¶ Collectarius ibi, *præfixiſſe*, ſupplet & à iudice receptam & à parte approbatam eſſet: per.c.interpoſita.ĩ.e. & ſic intelligit.c.ſępe.ſ.e. Item ibi, *tempore appellationis*, opponit de.c.cũ dilecti.ſ.de do.& contu. vbi nõ ſit niſi à tempore citationis: ſed litera ibi ſoluit, cùm de expectatione loquiſ. ¶ Supple glo. in glo.j.ibi, *veniens*, dicit cõtra ſcilicet, ꝙ ſola termini pręfi-
12 xio † non ſufficit ad deferendũ cauſam ad curiam, niſi interueniat approbatio iudicis aut partis appellatæ ſiue à definitiua, ſiue ab interlocutria appelletur: de quo vide in Spe.e.tit. §.qualiter.ver. porrò vbi aliquid ponit de ſuo Spec. quod eſt rarum, quod eſt verum ſaluis beneficialibus de elect.c.j.lib.vj. ſecundum Nouellam. de quo dixi.ſ. *& in fine*, vbi hoc notatur, & quare proceditur in cauſa appellationis, ſed ſit ſolùm condemnatio expenſarum. In glo. vltima in fine de procuratorib. auditis Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Appellare tertiò non licere ab eadem ſententia & qualiter quis poßit.nu.3.*
2 *Tenendum eſſe quod ſeruat curia.*
4 *Sententiam ſuper exceptione latam, eſſe interlocutoriam, non definitiuam.*
5 *Appellare eodem contextu, an quis poßit ter.*

¶ *CAP. LXV.*

3 SVanobis. ¶ Caſus, Ab † eadem ſententia tertiò appellare nõ licet. Et facit tria, primò ponit querelã appellantis, ſecũdò ſentẽtiam auditoris: ibi, cumq; tertiò inhibitionem factam iudicibus tertię appellationis ibi, *nos prædicto*. ¶ Expone literam, *filiorum impuberum*, quę ſiue authori.tutoris agere vel conueniri nõ potuerunt.C.de autho.tuto.l. clarum. nec etiam contrahere in ſui præiudiciũ. Et idem de adulto curatorem habẽte: vt.C. de in integ.reſti.mino.l.iij.nec põt pupillus hæreditatẽ adire, quãuis lucroſam ſine authoritate tutoris inſti.de autho.

tuto.in prin.&§.j.&.ij.Quid igitur ſi tales perſonę tibi obligatę carent defenſore, adeat iudicem, vt eis cõſtituat defenſorem.C.qui petát tutorem.l.j.& ſi filius.& ſi plures tutores ſunt, & vnus litem habet aliorum authoritate poterit experiri:ꝙ ſi ſolus ſit petat illi dari tutorem ad litem.C. de in litẽ dando tutore.l.j.& inſti.de authur.pręſtanda.§.fina.ſecundũ Hoſti. *& ſcilicet*, maiorẽ.xxv. *filij*, B fortè primus Bernadus vocabatur.& ſecũdus Bonifacius. *ſumma*, quã fortè Bernardus mutuauerat illi F. & Bonifacio. Vnde & actiones hinc inde tranſeunt ad hęredes.C.vt actiones ab hęredibus.l.vna Huſtrẽ. promulgant condemnando illos reos ad petita, *per iſtum*, à ſede Apoſtolica locus erat de tẽporali iuriſditione eccleſiæ.j̃.de teſta Raynntius quæ loquitur de eodem loco. & ſic cõcordat.s̃.e.ſi duobus, *Petro & eius collega*, laicus quia non dicũtur clerici:ar.de reſcrip.Cum à Deo,& tamen delegato tenet,non ſolùm quia facta per Papam qui hoc poteſt, vt̃ no.de arbi.c.contingit.&.c.per tuas.Sed etiam quia inter laicos agitur,& eſt cauſa tẽporalis:Nam ſi eſſet eccleſiaſtica, deberet perſonis eccleſiaſticis & nõ laicis delegari.quod dic vt.s̃.de offi.deleg.cum te.ſecundũ Hoſti.Quid dices, ſi cauſa merè ciuilis inter laicos ratione tẽporalis iuriſditionis principaliter vt per appellationem ad Papam defertur qui delegat eam laico vel clerico non cõſtituto in perſonatu vel canonia cathedralis eccleſię, valebitne delegatio?clamat Nouella hîc vellem doceri, qa per hanc literam videt quòd ſic. Sed obſtare videtur.c.ſtatutum.§.j. de reſcriptis.lib.vj. Item pone,ꝙ illa cauſa eſſet criminalis ad pœnam ſanguinis,quæ poteſt etiam ſpecialiter delegari: vt.j̃.ne cleri.vel mo.c.ſi.li.vj.planum eſt,ꝙ non delegabitur:vt.j̃.ne cleri.vel mo.c ſententiam.de rapto.c.in Archiepatu.Sicut ergo delegati Eporum,debent eſſe clerici in his quæ ſpectant ad iuriſdi tionẽ eccleſiaſticã, vt prędicto.c.cum te. in tẽporali verò dant laicos.Sic dicam in delegatis Papæ. Sed in contrariũ facit præd.decretalis ſtatutũ quę generaliter loquiẽ. Nec obſtat hæc decre.quia tempore huius decretalis,non erant determinatæ qualitates perſonarũ delegatorum ſedis Apoſtolicę quæ poſteà determinatę fuerunt.c.conſiliũ Lugduneñ. Inn. quarto pręſenti.quod hodie nõ habemus quod poſteà fuit immutatũ per prædictam decretalẽ ſtatutũ. Item ſuperſcriptio huius decretalis facit pro hac parte & antiqua in qua dicitur ꝙ iſte actor impetrauit executionẽ committi cuidã canonico tuſculano. Tenendũ † eſt ergo,quod ſeruat curia. Nouella Martinus verò dicit ſe credere,ꝙ nunquam fuit de mente Papę ꝙ c.ſtatutũ.locum habeat ſeu intelligaẽ in cauſa criminali vertente inter laicos , qa genus, nũquam videẽ includere caſum ex quo ſequeretur talis abſurditas, videlicet ꝙ clericus de cauſa criminali, inter laicos cognoſcat ,ſed de alia cauſa ciuili:& nõ criminali etiam inter laicos vertente in cauſis quę ad partem pertinẽt.Mar.credit contrarium quia.c.ſtatutum loquiẽ indiſtinctè & nimis periculoſum eſt recedere à verbis.imò cõſulit etiam in criminali de hoc Papam conſultari & mentionẽ fieri in reſcripto,cum nõ obſtãtia pręd.c. ſtatutum, *ipſius ſententiæ vltima*, conſequens primę. *obtinuit*, ſuppreſſa veritate, qua expreſſa, literas non habuiſſet: ſecundum Innocen. quare non valent.s̃.de reſcript. ſuper literis. *interlocutus*, notat quòd vocat interlocutoriam in cauſa appellationis ſecundũ Abbat.quod intellige de ſententia quę nõ contingit principalẽ appellationis articulum. *Expedit*. vide quod no.in de.ſi.e.tit.in glo.ſecunda. *Illos*, non negat quin aduerſarius potuiſſet,vt dixi.s̃.eo. directæ ſuper glo penul. *de iure*, de facto potuiſſet appellare centies: & de multiplici potentia habes de reſcriptis.ſciſcitatus. *tertio*, interdum etiã non licet appellare ſecundò.ij.q.vj.anteriorũ.§.illud.vbi etiam de hoc. *appellare*, licet is contra quem tertiò ſententiatum eſt, tertiò non appellet:tamen poteſt agere de nullitate dictarum ſententiarũ vel alicuius earum.Sed tunc demũ cum illarum plena facta fuerit executio,& non prius &idem de illo contra quem tres definitiuæ ſententiæ ſunt latæ:ſed dicit illas vel illarum alteram latam poſt appellationem interiectam à grauamine : quam dicit adhuc pendere: vt cle.id eſt de re iudi. *attemtarent*, Exequatur ergo ſententiã iudex primus vel vltimus de quo ſcripſi de offic.delega. paſtoralis.§.prætereà.& plenius in præd.cle.de re iudi.

3 ¶ PRIMO quæritur qualiter † quis poſſit in vna eadẽq; cauſa tertiò appellare.Circa quod diſtinguit Henricus,quia aut quis grauatur ſuper pluribus & diuerſis articulis ſiue capitulis,& tunc poterit ſuper ſingulis grauaminibus,nedũ ſemel ſed etiam ſecundò appellare. Et ita intelligit Hoſti. hic illud.c.quoties.ij.q.vj.vbi dicitur, quoties quis putauerit ſe grauari,ad Romanã ſedem appellet.&.iij.q.vj.pulſatus.Vnde qd ibi dicit quoties,notat ſingula grauamina, & nõ reiterationem appellationis,ſuper eodem articulo infinitã quaſi dicat in ſingulis grauaminibus, appellare poteſt ſecundò,& non vltra ſecundũ Hoſti.hîc.Et idem Bat.& Hoſti.s̃.e.directè.& Hoſti.s̃.de re iudi.cum cauſa. Aut quis grauatur ſuper vno & eodem capitulo ſeu articulo, & tunc aut quæris vtrũ vna & eadem pars,poſſit ab eodem grauamine tertiò appellare.Et tunc aut quęris vtrum in & ſuper eadem appellatione poſſit ter vocem appellationis emittere, dicendo ter appello,appello, appello, & dic quòd ſic.& ita intelligitur.vigeſimaprima quęſtione ſecũda Lotharius.vbi dicitur,quòd Theberga ter appellauit ſecundũ Ber.& Goffre.hîc & Goffre.in ſumma. eod. titu.§. olim appellabatur. in fine.& G.j̃. eodem.ab eo.gloſſ.ſecunda.in fine. Aut quęris vtrum poſſit tertiò appellare.i.tres appellationes ad tres diuerſos iudices facere,& dic ꝙ non ſed bis tantum vt hîc:&.s̃.e.directę ij.q.vj.ſi quis in quacunq; aliâs eſt ibi ſub.c.ſi quidem: &.C.ne liceat in vna eademq; cauſa tertio appellare.l. vna. Aut quæris vtrum ambę partes poſſint tertiò,vel plus quã tertiò appellare. Et dic,quòd ſic: vnde verum eſt,ꝙ ab eadẽ parte poteſt appellari ſecundò : & nõ vltra. Sed à diuerſis,bene:& ſic poteſt quartò appellari, videlicet bis à qualibet parte:vt puta ſi appellem à ſentẽtia, & contra me lata & iudex appellationis ſententiã confirmat, poſſum ſecũdò appellare ab iſta confirmatione ſententiæ: ſed ſi hæc confirmatio confirmetur,non poſſum amplius appellare.Si autem illa cõfirmatio infirmetur,tu poteris ab illa ſentẽtia appellare: quia hæc nõ eſt tertia appellatio: ſed prima quoad te. & ſi iudex appellationis infirmationẽ ſententię cõfirmet,poteris ſecundò appellare:& non vltra:& ſic ſunt prædicta iura intelligẽda qđ dic vt notatur in Spec.rubrica de appellationibus.§.quoties. in prin.& per totum: & in hoc concor.Ioã.And.s̃.e.directę & hic.

4 ¶ Collectarius nobis notat † ſententiam ſuper exceptione latam eſſe interlocutoriã,non definitiuã : vt not.per Cardi.& Arhid.de elect. cupientes.ſuper verbo priuatos & Archid.xx. diſt.in prin. quia ex ſententia deffinitiua, datur actio in factum : ſed ex illa quę fertur ſuper exceptione peremptoria, non datur niſi exceptio. Item quia ſi eſſet definitiua,non oporteret ferri ſententiam,ſuper principali,quod eſt falſum:vt.s̃.de ordine cogni.c.primo.Si tamen iudex appellationis à definitiua interpoſitę proũciaret cõtra appellantẽ,definitiua eſt:qa imponit finem nogotio,& habet vim definitiuæ ſecundũ eos.arg.j̃.e.tit.ſi iuſto:&.c.ſi.& idem Io. And.hic,& in prædicto.c.ſi. repulſio enim perẽptoriæ non eſt definitiua :igitur nec proũciatio ſuper ea.arg.C.de ſenten.l.præſes:&.ff.de re iudic.l.ij.

5 Subdit,quòd quis † eodem contextu appellare poteſt. & etiam ter dicere, ego appello, vt legitur & notatur in.c.Lotharius nec eſt ſpeciale,in cauſa matrimoniali : quia non cenſetur niſi vna appellatio vt notatur .s̃. eodem bonæ . ſecus ſi bis condemnatus , & bis ab vtraque condemnatione appellaſſet:quia poſteà à tertia appellare non poſſet : de quo in prædicto.c. Lotharius: & plenius ſupra eodem directè : & ſupra iſto capi.in quæſtione proximè præcedenti.Si tamen reus bis appellaſſet, actor poſſet appellare : quia prima appellatio quoad eum, cenſeretur:& idem ſi vna ſententia por actore, & alia pro reo ſit lata quia vterq; à tertia poterit appellare: ſed nullus ter etiã interpolatè nec videt id quod quidã dicunt,quòd condemnatus

natus ter, à tertia ſi non ſit confirmatoria, vel infirmatoria. Sed dicat ſecundam ſententiam eſſe iuſtam poſſe appellari: quia in effectu eſt confirmatoria ſecundum eum. ¶ Supple glo. in glo. j. ibi, *velut.* loquitur de editione ex cauſa fienda, & ſine cauſa not. in glo. ij. ibi, *quoties.* j. & .c. iiij. vbi de hoc, & ibi, *non vltra.* ff. de lega. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi quis. x.

SVMMARIVM.

1 *De ſubdito vel delegato Epiſcopi, ad Archiepiſcopum an appellare quis poſſit.*
2 *Petitionem debere ſententiæ conuenire.*
3 *Sententia an teneat pro parte & pro parte non.*
4 *De appellatione alterius an poſſit quis ſe iuuare, etiam indirectè.*
5 *Actionem non dari ad acceſſoria, ſine principali.*
6 *Errorem non excuſare, ſi errans appellet quis ad minorem.*
7 *Archiepiſcopus an poſſit cauſam appellationis committere de conſenſu partium per totam prouinciam.*
8 *Appellari poſſe ab Archiepiſcopo ad concilium.*
9 *Epiſcopo faciente plures officiales quis dicatur principalis.*
10 *Officialis an cognoſcat de cauſis appellationum.*
11 *A delegato officialis, an appellari poſſit ad vicarium generalem Epiſcopi.*
12 *Indicta ad augmentum, non operari diminutionem.*
13 *Appellatio facta nomine capituli nunquid iuuetur ſingulares canonicos.*
14 *Paria eſſe, non eſſe, & eſſe & non apparere.*
15 *Fidem fieri debere de appellatione, cum ſit fundamentum iuriſdictionis partibus & iudici.*

¶ *CAP. LXVI.*

1 Dilecti. ¶ Caſus. De † ſubdito vel delegato Epiſcopi, ad Archiepiſcopum appellari non poteſt: & primò ponit querelã appellantis cui ſecundò dat iudicem. ibi, *mandamus.* ¶ Expone literam. *propoſitum.* coram iudice appellationis. *dioceſano.* Epiſcopo hic tolle literam. j. ad quem gradatim appellandum fuerat. *ad quem.* ſcilicet Epiſcopum. *gradatim.* j. non per ſaltum vel non obmiſſo medio. *officialis.* qui cognoſcit de appellationibus interpoſitis ad Archiepiſcopum. j. eo. Romana. *denegabat.* & malè. *& infra.* deciditur, quòd poſt appellationem tulit quaſdam ſententias in illos, de quibus ſequitur. *ſententias.* fortè excõicationis, ſuſpenſionis, & interdicti quæ ſunt idem quoad hoc. ſ. eo. ad hæc. quoniam. *nunciatis.* ſic. ſ. eo. dilecti.

¶ PRIMO quæritur ibi, *ſententias.* qualem ſententiam
debet ferre iudex appellationis pro cuius euidentia ſciendũ
ſecundum Inno. cuius modò intro glo. magnam. ꝙ aliquando inuenimus, ꝙ iudex appellationis ſententias latas poſt
appel. pronunciat nullas vt hîc. Quandoq; proceſſum pronunciat nullum, vt. ſ. eo. dilecto. in fine. Quandoq; ſententiam excõicationis tantũ nullam pronunciat. ſ. eod. dilecti.
& de offi. deleg. quoniã Abbas. Quandoq; quicquid fit poſt
appellationem. vt. ſ. e. cum cauſam. Quandoq; quicquid fit
contra appellationem. ſ. de elec. cum nobis olim. §. j. Quandoq; mandatur in ſtatum priſtinum reducendum. ſ. eo. §. fi.
Et quandoq; in ſtatum debitum. ſ. eo. directæ. & quandoq;
in ſuum ſtatum. ſ. de ele. conſiderauimus. & quamuis omnes
illæ ſententiæ recipiantur & probentur à iure, vt patet in
prædictis concor. & quamuis fortè ſic latæ fuerint: quia ſic
2 petitum fuerat, ex eo quia † petitio debet ſententiæ conuenire. ſ. de ordi. cogni. c. ij. in fine. tamen inter omnes petitiones videtur Inno. melior aptior & tutior, vt dicatur in libello, peto pronunciari appellationem meam iuſtam: & adde ſecundum Hoſti. & quicquid poſt & contra eandem appellationem in meum præiudicium attentatum eſt in irritum reuocaui, & ſic ritè & canonicè ea omnia includentur: & remittit. ſ. eo. conſuluit. ij. ¶ Sciendum autem ſecundum Innocẽ. quòd ſi appellatio pronuncietur iuſta ex vi huius ſententiæ, acceſſorium ſequitur reuocare non ſolùm eadẽ quæ poſt appellantem acta ſunt, ſed etiam ſententiam ante latã ſi ab ea fuerit appellatum C. de appel. l. eos. j. reſpõſo. & .ij. q. vj. §. fi. & . j. eo. non ſolùm. libro. vj.

¶ SECVNDO quæritur principaliter, quid ſi ſecundum modos priùs propoſitos concipiantur libelli, in quibus non petantur appellationem iuſtam pronũciari ſed certum quid irritari. ¶ Dicunt quidam, quòd ſi prætextu appellationis vnus ſolus articulus reuocetur, intelliguntur oẽs reuocati, ſed debere reuocari. ipſaq; appellatio iuſta intelligi pronunciari: & hoc ea ratione: quia omnes articuli eodẽ iure vtuntur: & eandem rationem & æquitatem eſt in omnibus inuenire: appellatio ſcilicet quæ ad omnes extenditur. vnde quod de vno dicitur, eſſe de alijs intelligendum. argu. in eo quod legitur & notatur. ſ. de conſti. tranſlato. & . j. eo. vna. ¶ Alioquin ſi contrarium dicas, abſurditas hæc ſequetur, ſcilicet quòd ſentẽtia pro parte tenebit, ſcilicet pro ea parte & ſuper illis articulis, qui caſſati non ſunt: & in quibus ſententia lapſu temporis tranſibit in rem iudicatam: & pro alia parte tenebit. Sed caſſabitur in illis articulis, qui caſſati ſunt contra id quod le. ſi. communi diui. in hoc iudicio. ¶ Item & alia ſequeretur abſurditas, ſcilicet quòd ſi contra appellantem lata ſit ſententia diffinitiua. & excõicationis & idem appellans petit reuocari ſententiam tantùm excõicationis, & quòd ſicut petitum eſt, illa reuocetur ſententialiter in hoc caſu diffinitiua ſententia ſuper principali lata firma & rata manebit, quod eis videtur valde diſſonum & abſurdum: & maior ſequeretur abſurditas. ſcilicet ꝙ eadẽ ſententia excõicationis iterum reuiuiſcet & reſuſcitabitur: & ſententia per quam pronunciata eſt nulla pro eo ꝙ poſt appellationem lata fuit adnihillabitur: quia cum appellans nõ fuerit proſecutus appellationem ſuam ſuper principali intra tempus legitimum, fingitur appellaſſe: vt patet in eo qd legit & notat. ſ. eo. cum ſit Romana. rñſo. j. & .c. perſonas. & per conſequens videbitur retro fuiſſe excõicatus. argu. ff. de his qui notan. infa. l. furti actio. rñſo. j. & . §. j. ¶ Dicit autem Inno. nobis non videtur ſic, imò dicimus ſic, ꝙ ſi per iuſtam appellationem tantùm vnus articulus retractetur, non propter hoc ſequetur ꝙ omnes alij retractentur. ¶ Dicit etiam ꝙ bene ſtabit firma retractatio ſententiæ excõicationis, quã appellans eſt proſequutus, & nihilominus ratificabitur ſententia, lapſu temporis, quoad principalem & alios articulos quos non eſt proſequutus. ¶ Nec obſtat ſi dicas ergo ſententia pro parte tenet & pro parte non: quia ille appellans pro quo eſt lata ſententia, ſuper excõicationis vel articuli alius reuocatione, poſt ſententiam huius reuocationis pro eo latam, non iuuabit ſe de appellante quam fecerat. Sed de hac ſententia reuocationis tantùm, quæ ſi eſſet iuſta. i. cõtra ius litigatoris lata, tranſit in rem iudicatam, ſi ab ea non fuerit intra decendium appellatum. ſ. titu. j. cum inter vos. §. finali. & .c. quod ad conſultationem. §. j. ſecundum Innocen. quin-
3 imò & hoc ex vi appellationis, vt dicit Hoſt. quotidie † accidit, ꝙ ſententia pro parte tenet & pro parte nõ: nam & pro
parte reſcinditur & pro parte confirmatur. vt legi. & not. j.
de teſta Raynutius. §. antepen. & vlti. & .c. Raynaldus. §. à cuius ſententia. & ſeq ¶ Sed nec ſequitur ſecundum Inno. ꝙ talis cenſeatur excõicatus retro: quia illud locum habet, ſi appellans nullo modo proſequutus fuiſſet appellationem ſuã: ſed hîc proſequutus eſt eam, quoad vnũ articulum: & ſi nõ quoad omnes: & ſicut licet in vno articulo appellare & in alio nõ, eodem modo & in vno articulo proſequi & in alio non: vt patet in eo quod legitur & notatur. j. de teſtamen. Raynutius. §. cum autem. & . §. quia verò & .c. Raynaldus. §. à cuius ſententia ¶ Si autem vis omnes iſtas abſurditates vitare, atq; periculum & dubia. ponere in ſecuro & certo, & dimittere incertum, forma libellum tuum, prout not. ſ. eod. glo. verſi. tamen inter omnes. & ſeq.

4 ¶ TERTIO Quæritur † nunquid aliquis poſſit ſe
iuuare de appellatione alterius, etiam indirectè, & excipiendo dicit Innocen. illud etiam notandum eſſe, quòd non

ſolùm iuuat ſe aliquis de appellatione alterius directè proſe
quendo, ſed etiam de ea excipiendo, vt ſi ſic proponar. ¶ Di
co hanc ſententiam non eſſe executioni mandandam, vel
hunc electum non eſſe confirmandum: quia ego ſic appella
ui: argu. ſ. de elec. cum inter canon. & c. cum inter R. ſenio-
rem. ſ. de excep. cum dilecti. & c. ſignificauerunt. Sed nõ po-
teſt excipere de appellatione niſi intra illud tẽpus intra qđ
eam poteſt directè proſequi. arg. ff. de nego. geſt. l. iij. §. pupil-
lus. ff. ex quibus cau. ma. nec non. ff. de inoffi. teſta. contra ve-
terani. aliàs. Papi. §. ſi filius. & in eo quod legi. & not. ſ. de re-
ſcri. ſi autem. ¶ Nec etiam dicimus ſecundum Innoc. ſimile
in appellatione & acceſſorijs, ſicut dicimus in quibuſdam
5 alijs & acceſſorijs ſuis, in quibus † non datur actio ad acceſ-
ſoria, ſine principali vt patet in interdicto vnde vi. quod nõ
datur ad damna & intereſſe, quę ſunt eius acceſſoria, niſi de
ipſo principali agatur: quia appellationem bene poſſum ꝓ-
ſequi, & agere non ſolùm ad reuocandã ſententiã vel aliud
principale ſuper quo appellatum eſt. ¶ Sed etiam ipſo prin
cipali obmiſſo, ad reuocandum grauamen acceſſorium, pri
mò & principaliter de ipſo agendo ſicut hîc patet & in om
nibus decretalibus alle. ſ. eo. glo. in principio ſecundum In-
noc. ¶ Supple glo. in glo. ij. ibi, *vnde videlicet*. Archi. in decre.
ſi delegatus de offi. dele. dicit Inno. & Hoſti. tenere cõtrariũ
in decretali referente. ¶ Sed hoc non videtur ꝙ hoc ibi te-
neant. ¶ Et ipſe Hoſti. tenet hîc cum glo. de quo ſcripſi ple-
nè in prædi. decre. ſi delegatus. in. xj. q. ¶ Vnde ex præmiſsis
videtur dici poſſe, ſecundum Goſ. ꝙ id quod poteſt tacitus
conſenſus introducens conſuetudinem, vt ſequitur id pote
rit tacitus conſenſus exceptionẽ obmittens. ¶ Sed fallit hîc
vt. ij. q. vj. anteriorum §. illo videlicet. & c. placuit. ſecũdo, &
ibi, *ad Papam*. non ſic in imperatore, vt l. imperatores. alle. in
prin. glo. & ibi, *in dicto* à quocũq; ordinario delegato vel ſub-
delegato ſecundum omnes excepto caſu qui ſequitur in glo.
¶ Et licet ſic ſeruet curia ſecundum Hoſti. qui tamen ſalua
poteſtatis plenitudine: qua conſiderata nullum caſum exci-
pit, non putat iuri congruere, ꝙ appellationem factam à ſin
gulari delegato ordinarij Papæ recipiat ſed remittat vt ipſis
ordinarijs honor debitus deferatur. ſ. eo. vt debitus. cũ ſuis
concor. & quia natura iuris conſiderata, ſemper debet à de-
legato appellari delegans & non alius. C. qui pro ſua iuriſdi.
l. vna. & remittit ad ſummam. eo. titu. §. quis. & ad quem ſub
§. vt autem. hoc non eſt verum. quia regula ꝙ appelletur ad
Papam obmiſſo medio, licet fallat in appellatione quæ in-
terponitur à ſubdelegatis delegatorum ipſius, tamen hoc ca
ſu non reperitur vitiata. argu. ĩ. de coniugio lepro. c. quoniã.
ſecundum Martinum. & ibi, *Romana*. eo. tit. lib. vj. & ibi, *idem
credo*. & malè. vt. ĩ. de conſue. c. ij. lib. vj. & ibi, *præſidere*. ſi. ĩ.
eo. c. pe. lib. vj. ¶ Dicebat Ioan. de offi. ordi. irrefragabili. l. il-
lam intelligendam, quando præſes ſedet cũ ordine, nõ quaſi
vnus ex ordine ſed cõſilium & authoritatem præbendo fa-
cto ordinis, vel quando præſes non concordat cum ordine:
hæc ſecunda parum valet. ſed totum intellige, iuxta diſtin-
ctionem prædi. decre. pe. & ibi, *ad curiam*. nihil ad caſum, etiã
ſi eſſet officialis Epiſcopi, ex quo cognoſcit delegatus. *& in
fine*. & ſi dicas, ꝙ ſecundum hoc ſemper Epiſcopus delegabit
ne poſsit ad Archiepiſcopum appellari vide in Spec. de ap-
pel. §. nunc tractemus. verſi. ſed ſecundum præmiſſa. & quod
dixi de offi. dele. ſuper quæſtionum. verſi. intentionis ſuper
gl. ij. ¶ Collectarius. *omiſſo*. curia bene recipit appellationes
interpoſitas à ſubdele. ſecũdum. G Sed hoc per errorem eſt,
quia cancellaria non daret literas. & de offi. dele. ſuper. §. por
rò. ¶ Et intellige quod dicitur hîcitur hîc in fine, in his quę
inferior facit, vt ſuperior. de offi. ordi. conquęrente. G. xxiij.
circa principium. ¶ Item notat. H in. c Romana. & Ioã. An.
6 & H à quo. §. iij. ꝙ † ſi appelletur ad minorem etiam per er-
rorem, error non excuſat ſecus ſi ad parem, vel alium ſupe-
riorem quàm deberet: & valet tunc error & fieret proſecu-
tio coram immediato ſuperiore. ff. eo. l. j. §. ſi quis. & §. pen. &
vide ad hoc. ij. q. vj. in fi. & no. in Spe. ĩ. eo. titu. §. nunc tracte

mus. Idem ſi appelletur ad competentem iudicem. ff. de ver.
7 obli. §. pe. ¶ Sed nunquid † Archiepũs hãc cauſam appel. põt
committere de conſenſu partium per totam prouinciã. ibi,
tenet ꝙ ſic. ¶ Sed Ioan. And. contrarium tenet. cuius opinio
videtur probabilior: quia prohibitio videtur facta fuiſſe nõ
ſolùm in fauorem partium, ſed ſuffraganeorum. ¶ Et etiam
8 † notandum, ꝙ ab Archiepõ põt appellari ad cõſilium. xvij.
diſtin. multis. ij. q. vj. omnes. Ad quod vide ob. per Archi. de
conſue. non eſt. li. vj. ¶ Sed nunquid valet conſuetudo, ꝙ ap
pelletur ad parem. ¶ Audiui multos & magnos in cancella-
ria, dicentes ꝙ non. ¶ Sed H & Ioan. An. notant contrariũ
in. c. Romana. Ad quod facit de conſuetudine. non putamus
vbi non damnatur conſuetudo, pro eo ꝙ appelletur de pari
ad parem: ſed quia ad ſeipſum: vt in. d. c. Romana. eo. tit. *offi-
ciales*. officiali Epi à ſede appel. poſſunt cauſæ committi. in
cle. de reſcri. & ſi principalis. & etiam officiali capituli ſede
vacã. eadem ratione. vt ibi, Ioan. An. & idem de offic. Archi.
vel decre. exercentis vniuerſalis iuriſdi. vt ibi no. G. quod in
telligo, ſi exerceat intus & extra ſi in ciuitate, aliâs non poſ-
ſet dici principalis, ſi ſolùm in ciuitate iuriſditionem habe
ret: quia in vnitate non eſt diuiſio, nec per conſequens ſecun
dum illa quæ col. de ſumma tri. c. j. in. ij. col. ¶ Quid ſi Epus
9 faciat † plures officiales dicendum ꝙ ille dicitur principalis
qui eſt in ciuitate. vt no. in glo. ¶ Quid ſi contra R. vel con
tra inſtrumentũ proponam multas rationes & cauſas, vel iu
dicem propter quem dico me appellare audiui in cãcellaria
ab antiquis ꝙ curia non admittit talem appellationem hoc
caſu. ſcilicet propter quæ vel etiam ſi dicatur propter præ-
miſſa appello. Innocẽ. oportet explicare dicendo ꝙ propter
præmiſſa, vel propter quæ. videlicet quia ſic eſt & ſic & c. tũ
quare narratis caſibus & grauaminibus, non ſufficiat dicere
propter quæ & c. de iure nõ video. ¶ Sed quid ſi appellans à
ſufficienti grauamine eo verò nõ ob. iudex procedit, ex hoc
appello ¶ Audiui ab antiquis cancellariæ non valet appel-
latio, niſi veniam corã iudice, & de prima appellatione ex-
cipiam: tamen domino Frederico & mihi hoc non videtur
verum ¶ Ex quo enim appellans narrat ſe appellaſſe, & ap-
pellatione pendente vel ſe eſſe in proſequutione eiuſdẽ gra-
uatus cum appellatione pendente & c. ideò non oportet eũ
vltra coram iudice comparere. eo. titu. ſi à iudice. Sed poteſt
à grauamine illato appellare, ſecundum illa quæ col. de dila.
10 c. j. ¶ Sed nunquid eſt verum indiſt. ꝙ † officialis cognoſcat
de cauſis. appellationum? videtur ꝙ ſic. ſ. eo. dilectis. ad hoc.
¶ Sed contra de offi. lega. c. j. cum ſimilibus. Credo ꝙ de ap-
pel. interpoſitis à foraneis iudicibus, cognoſcere poſsit vel à
prælatis extraneis inferioribus vt hîc: quia idem conſiſto-
rium eſt. ſecus ſi Epus cõmiſiſſet ſpecialiter vnã cauſam, tũc
non videtur ꝙ cognoſcere poſſet de cauſa appellationis: ſi-
cut nec de cauſa principali: quia extracta eſt de genere quæ-
re & c. de prædi. dudum. & c. quamuis. lib. vj. arg. ff. de pœnu.
ſanctio legum. ſed quod dictum eſt de foraneis, eſt in cõtra-
11 rium. quæ no. de offi. ordi. Romana li. vj ¶ Sed nunquid † à
delegato officialis poteſt appellari ad vicarium generalem
Epi. ¶ Dominus Fre. in ſcriptis ſuis, tenet ꝙ non per iura al
lega. & ſimilia. per quæ videtur multùm reſtringere poteſta
tem vicarij & officium eius & tamen non videtur faciendũ
de vniuerſali qui ſimpliciter gerit vices Epi. ¶ Ad quod vi-
de quæ col. de offi. vica. ſua. & de talibus legatis qui mittun-
tur ad certas prouincias, quorum poteſtas dependet ex for-
ma priuilegiorũ ſuorũ: nec ſunt vicarij non apparet, quid
quoad hoc ſit dicendum: vnde niſi Epus faceret vnum iudi
cem in certo loco, & vicarium generalem ſecundum præ-
miſſa non appellaretur ad vicarium generalem: quia ſpecies
derogat generi. cuius contrarium notat Guil. de reſcrip. c. ij.
in cle. ¶ Nec argumentum in contrariũ videtur locum ha-
bere in propoſito vbi ſpecies non ponitur ad detrahendum
& imminuẽdũ: vt legi. & no. de hære. pro hoc. per Car. indu
12 cta enim † ad augumẽtũ nõ operãtur diminutionẽ vt ibi, &
faciũt col. iuxta. Car. de pœ. & re. omnis. & qa in cõſtitutiõe
vicarij

vicarij vberior emanat gratia domini quare &c.de præben. quamuis.lib.vj.¶ Item committendo videtur quia vicarius ſecundum hoc nõ cognoſceret nec dominos:quia extra territorium cognoſcere non poteſt:& officium vicarij non habet locum, niſi in abſentia domini: ſicut verbum ſonat. de offi.lega.volentes.de tempo.ordi.c.iij.de hære.vt commiſſi. &.c.fina.¶ Sed nunquid vicarius poterit cauſam illius delegati ad ſe reuocare:non ſecundum opinionem.D.Fre.argu. iurium quæ.ſ.ſunt allegata per eum.Sed videtur contrariũ per ea quæ dixi.vbi enim genus eſt priuilegiatis ſicut in propoſito poteſt dici propter neceſſitatem quia creatur vicarius.& gratiæ exhibentiam quòd ſpecies ſibi non derogat vt legitur & notatur per Cardinalem & Ioan. An.poſt eum
31 in.d.c.per hoc & de præſcrip.veniens.¶ Sed nunquid † appellatio facta nomine capituli, tuebitur ſingulares canonicos vt decæterò non valeat ſententia lata contra eos:aliqui dicunt,ꝙ ſi iudex erat delegatus tuebitur illa appellatio ſingulares etiam culpabiles,qui ſublato principali commiſſo, ſcilicet cauſam vniuerſitatis, ſublatum eſt acceſſorium: de conſti.tranſlato.cum ſimilibus. & ſic & in principali & in acceſſorio deſinet eſſe iudex. ¶ Si autem eſt ordinarius à quo per capitulum appellatum eſt in aliquo negotio, cum illud per appellationem ſit delatum ad ſuperiorem pro illo negotio ſingulares canonicos nõ poterit excõmunicare.iij. q.6.vj.multam.&.c.dudum.de offi.lega.licet.quod ſi fecerit capitulum poterit petere ſententiam pronunciari nullam, ſi capituli intereſt: vt quia nomine capituli, vel ipſum defendendo id propter quod excommunicatus eſt factum eſt: quia capitulum diffamatur,pro eo quia in hoc caſu, ita denunciatur vel ex alia cauſa vt in.c.Romana.de ſenten. excõ. Sed ſi capitulum vellet dicere,ſententiam in caſu latam iniuſtam non audiretur: quia nec ille audiretur niſi priùs peteret abſolutionem.de ſentẽ.excom.per tuas. & quod dictũ eſt de excommunicato pro capitulo dicendum eſt etiam de debitoribus ciuitatis excommunicatis pro ciuitatibus Hẽ. Ioan. An.de ſenten.excom.Romana.lib.vj.¶ Quid ſi opponatur coram iudice appellationis, donec non conſtat de aliqua appellatione quare in cauſa huius procedere non poteſt:nũquid eſt legitima exceptio?¶ Audiui ab aliquibus, ꝙ non valet:quia non negatur eſſe appellatum. ¶ Sed contrarium verius videtur: quia ſatis negatur cum dicitur ꝙ
14 non conſtat:quia † paria ſunt non eſſe, & eſſe & non apparere.ad hoc quod legi.& nota.j. vt eccleſiaſtica beneficia vt noſtrum.¶ Item quia iudex procedere non potuit etiam ad citationem,non recepta appellatione quia nec ea recepta,& cauſa non expreſſa in ea de appellatiõe Romana.§.cũ inter.autem & probatur ſatis in.c.cum in iure. de offi. dele. vbi cauetur,ꝙ ſufficit excipere contra mandatum,non ſit ſi
15 des de man.vel non conſtet: fides enim † debet fieri de appellatione,cum ſit fundamentum iuriſditionis partibus & in iudicio.no.de offi.ordi.paſtoralis de ele.ſi fortè per Arc. ¶ Quid ſi officialis Epiſcopi grauauit actorem, appellatur ad Archiepiſcopum, & ille reuocat factum officialis à quo appellatur ad Papam nunquid ille grauatus ab officiali poterit ad eum literas impetrare?videtur ꝙ ſic:argu.de offi.de le.ſignificante.non enim poterit de eo conquæri, niſi grauatus,qui ſuæ appellationi renunciare potuit.ij.q.vj.ſi quis libellos.Cancellaria tamen non dat ſibi literas,allegans hone ſtatem:quæ ratio valde tenuis eſt. maximè ante cognitionẽ grauaminis, & contra matrimonium.j.en.interpoſita. &.ſ. eo.recepta.& de excep.ſignificauerunt. ¶ Quid ſi clericus trahat laicum coram eccleſiaſtico iudice, & non coram ſeculari & ille declinat forum & declinatio admittitur & ob hoc clericus grauatus appellat. ¶ Crederem valere appellationem de iure:quia laicus prorogare tacite potuit iuriſditionem de foro competenti.ſignificaſti. ¶ Sed curia non daret literas propter malũ initium. quia citatio iniuſta fuit ſecundum curiales.quod videtur contra legem.de Epiſcopali audientia. Epiſcopale iudicium. Collectatius.

SVMMARIVM.

1 *Qui deſijt eſſe tutor ſi conueniatur inuitus nomine pupilli, an appellare poſſit.*
2 *Tutela quid ſit.*
3 *Mater quòd non poßit in teſtamento tutrix dari.*
4 *Mater quòd non poßit tutrix eſſe niſi caueat.*
5 *Legem ipſam voluntatem eſſe.*
6 *Lex quòd contra immoderatas fœminas pupillis voluerit prouidere.*
7 *Mater an poßit tutorem filio ſuo dare in teſtamento.*
8 *Pupillorum vtilitatem & nõ ſcripturam iudicem omnibus modis ſequi debere.*
9 *In tutoribus quis ordo in prælatione ſeruetur.*
10 *Tutela vt intelligatur data ex inquiſitione quæ requirantur.*
11 *Tutelam legitimam ceſſare, quamdiu ſperatur teſtamentaria.*
12 *Tutorem habenti non datur tutor.*
13 *Mater quibus tutoribus præferatur.*
14 *Luxuriam non plus debere habere, quàm caſtitas.*
15 *Libellus cui ſit porrigendus, quando contra minores agitur. & numero.17.*
16 *Minorem compelli non poſſe tutorem vel curatorem recipere iſtum vel illum.*
18 *Mater vtrum poßit agere pro filio, vel ipſum defendere.*
19 *Tutelarum genera quot ſint.*
20 *Tutores legitimi qui dicantur.*
21 *Patroni ſicut ſuccedunt in legitima libertorum, ita habere debent onus tutelæ.*
22 *Matre non renunciante ſecundis nuptijs an valeant adminiſtrata per eam.*
23 *Matre tutelam recipiente forma ſeruata, ſi tranſeat ad ſecunda vota, an deſinat eſſe tutrix.*

¶ CAP. LXVII.

1 EX parte. Gregorianum eſt cum omnibus ſequentibus.c. Si is † qui deſijt eſſe tutor nomine pupilli conuenitur, inuitus, poterit appellare: & in prima parte appellantis querela. Secunda dat iudices: ibi, *mandamus.* ¶ Expone literam *certu.* fortè obligatis quondam patri pupillorum. & fortè dicebantur fructus abſtulaſſe fortem ſecundum Hoſti.*in cauſam.* fortè erat cauſa eccleſiaſtica vſurarum, vel dotis, vel fortè erant de iuriſditione eccleſiæ, vel propter negligentiam iudicis ſecularis ſecundum Phili.
a *excipi fecit.* per procuratorem ſuum.*tutela.* quæ eſt ius † & poteſtas in capite libero ad tuendum eum qui propter ætatem ſe defendere nequit, iure ciuili data ac permiſſa.ff.de teſta.l. j.inſti.eo.in princi.*ſecunda vota.* l.ſecundas nuptias.Pet.*deſierit.* caueat.ergo ſibi, quòd intra annum tutorem eis petierit dari.ff. ad tertul.l.ij.§.confeſtim.C.qui pe.tu.l. cum à matribus.aliâs excluderetur mater à ſucceſſione, ſi filij pupilli ſine tutore moriũtur ſecus ſi puberes & idem eſt in quolibet, qui deberet eis ab inteſta.ſuccedere.C.de legi.hære.l.ſciant.C.ad tertul.l.matres.& l.omnem.parcitur tamen matri, & ei ſucceditur ſi fuit minor annis.C.ſi aduer.deli.l.ij.in quibuſdam etiam caſibus alijs excuſatur minor ſecundum Hoſt.qui remittit ad ſummam de delic.pue.ſub.§.illud verò dignum.*reſpondere.* ſi tutela deſijſſet per aduentum pubertatis priùs inchoata tutor conſummare tenetur dummodo geſtio in curatorem tranſlata non ſit.C.vt cauſæ poſt puber.adſit.l.vna. ¶ Vnde ſi in negotio pupilli appellauerit, appellantem ante rationem redditam, proſequi tenetur.ff.de appel.l. tutor. Phili.*neglecta.* no.contra cautelam Vberti, qui conſuluit, ꝙ non pronuncietur ſuper exceptione, ſed ſolùm procedatur. ne appelletur.de hoc in Spec.de excep.§.ij.verſi.& not.ſecũdum Vbertum, & facit quod dixi.ſ.eo.dilecto.ſuper ver.appellatum.*ad hoc.* ſcilicet, ad reſpondendum, & defendendum pupillos.ſi eſt ita ſcilicet, quòd deſierit eſſe tutrix, & hæc exceptio fuerit propoſita, & non admiſſa, & ꝙ propter hoc fuerit appellatum audietis non remittitur cauſa ad primos: quia cum grauauerit matrẽ præſumitur ꝙ grauaret filios:ar. ſ.de præſum.mandata.ſcdm Hoſti.ſcdm quẽ puidet actori, ne denegaret iuſtitia i cã ſemel denegata licet cã pupillorũ

non omnino fuerit in iudicium deducta. Nec voluit Papa
per ſe cognoſcere: quia fortè nimis grauarentur pupilli.
hinc inde.ſcilicet per authoritatem & pupillis dato ipſis tu-
tore, vel curatore ad litem. ¶ Sed quis dabit tutorem?
reſpondet Hoſti.ꝙ iudex ſuus per delegatum admonitus,&
ipſo negligente, etiam delegatus dabit curatorem ad litem
argu.ſ.de o ſ.dele prudentiã.§.pe.& vlti. vide de iudi.c.vlt.
¶ Supple glo.in glo.j.ibi,*illud tamen*.hanc glo. & ipſius mate
riam vide in Specu.de tutore.§.nunc videndum.verſi.vt au-
tem.& ibi in princip.§.no.qualis ſit hæc cautela.*matris*.ſ.vel
auiæ & ibi,*tutelam*. quid de cura.in Spec.de cura.§.cum aũt.
verſi.ſed nunquid mater.& ibi,*matrimonium*.ſecus eſt in ſpõ
ſalibus,de hoc in Spec.prædi.§ verſi.quid ſi nondum.& ver.
ſeq.& ibi,*ſoluta eſt*.& tamen mortuo marito ſecundo recupe
rat illam re integra.quod dic vt in Spec.prædi.§.ver.quid ſi
mater.& ibi.§.*qua verò*.de hoc qui filij ſunt legitimi ex teno
re in.j.glo.*& in fine*.Hoſti.dicit ſe propter quandam q̃onem
quæ de facto fuit Lugduni formaſſe hîc hanc glo.valde pro
lixam.¶ Aduerte quia Hoſt.occaſione cuiuſdam q̃onis,quę
fuit de facto in ciuitate Lugdunẽ.poſuit hîc vnam gloſſam
valde prolixam,cuius occaſione & illam gloſſam proſequen
do,formo hîc aliquas quęſtiones.

¶ P R I M O quæritur igitur pone mater fuit in teſtamẽ
to data tutrix vnà cum alijs coniunctis, nunquid eam repel
3 lant alij quàm tutores? Et videtur ꝙ ſic:quia † mater nõ po-
teſt in teſtamento dari tutrix.vt.ff.de teſta.tu.l.iure noſtro.
rñ.j.&.ff.de neg.geſt.l.qui aliena.§.tanquàm.licet poſſit dari
conſiliatrix.ff.de admi.tut.l.quidam decedens.§.pen. ¶ Nec
ob.ſi dicas, ꝙ hodie admittiẽ ad tutelam: quia illud verum
niſi ſuperſit tutela teſtamentaria & aliàs cõtra vt in authẽ.
de hære.quæ ab inteſtato deferuntur.§.ex his.col.ix.Sed hîc
4 ſupereſt teſtamẽtaria ſcilicet tutores adiuncti.¶ Item † nõ
poteſt mater tutrix eſſe niſi caueat & renunciet vt hîc habe
tur in glo.ergo indiget confirmatione & ſic non poteſt eſſe
teſtamentaria nam ſi eſſet teſtamentaria paternum teſtimo
nium ſufficeret nec confirmatione egeret.vt.C.de Epi.audi.
l.de creationibus.inſti.de ſatiſda.tu.§.j.& ſic eſt repellenda &
ad hoc.C.quãdo mulier tutoris officio fungatur.l.ij. ¶ Nec
ob.ſi dicatur,ꝙ admittiẽ ſeu datur ſiue tutore: ergo multò
fortiùs in teſtamento: quia hoc arg. non eſt bonum certum
eſt enim,ꝙ curator plerunq; defert à lege. vt.ff. de cura. fu-
rioſi.l.1ęge.Item datur à iudice,& tamen non poteſt dari in
teſtamento licet datus confirmetur inſti. de cura.§.j. ¶ Sed
in contrarium videtur:quia conſtat ꝙ mater hodie ad cau-
telam admittiẽ ſine teſtamento. vt patet hîc per nota. glo.
ergo multò fortiùs in teſtamento:nam & curator in eo ca-
ſu in quo à lege admittitur in teſtamento,datur vt prædi.l.
de creationibus. ¶ Item pone,ꝙ ſola data ſit in teſtamẽto,
quid proderit dicere ꝙ non ſit tutrix in teſtamento:cum ni
hilominus admittatur per.l.nõ eſt.igitur hoc dicendum. ar.
ff.de acqui.poſſ.l.j.§.ſi vir vxori.Et meliùs.C.de his qui in te-
ſtamento ſibi adſcripſerũt.l.j. ¶ Item ex quo per.l.admittiẽ,
ſatis videtur ꝙ admittenda ſit ex teſtamentaria voluntate:
5 quia lex † eſt ipſa voluntas in authen.de nup.§.diſponat.col.
iiij. ¶ Nec ob.ff.de teſta.l. iure noſtro. quia loquitur ſecun-
dum antiquiſsimum tempus,ſecundum quod non admitte
batur,niſi à principe impetraret:vt hîc no.in glo.¶ Et hoc
eſt quod dicit ſententiam quam leges noſtrę non admittũt.
Sed cum hodie leges hoc admittant, poterit in teſtamento
dari ſeruata cum ſolennitate cum qua leges ipſam admittũt
de qua dixi.ſ.Nec obſt.ſi dicas, ꝙ confirmatione non indi-
get:quia fortè non indiget, vel dicas hoc ſpeciale in matre:
quia quanuis in teſtamento data ſit,tamen prædictam ſolẽ-
6 nitatem ſeruare tenetur.¶ Et eſt ratio:quia † lex contra im-
moderatas fœminas,pupillis voluit prouidere. vt.C. de ad-
mi.tu.l.lex.§.ſerui etiam. ¶ Hoſti. autem putat hanc ſecun-
dam partem veriorem,quanuis quidam ſapiẽtes tenuerint
primam partem,ſecundum quos ſic obijcitur: aut hæc mu-
lier ante renunciationem & aliam ſolennitatem.l.ſeruatam

eſt tutrix teſtamentaria, aut non. Si nõ habent propoſitum
ſi ſic,tenentur cauere.Sed hoc iam ſolutum eſt: quia hoc eſt
ſpeciale illud in matribus vt.ſ.no.qnimò. ipſis rñdeo, neq;
hoc neq; illud:quid ergo? rñdeo in pẽdeũ.eſt,quouſq; renũ
ciauerit & ſolennitatem legis ſeruauerit.ſic & multa alij in
pendenti ſunt.ff.de vſufru.ſed & ſi quis.§.interdum. & .j.de
frigi.fraternitatis.in fine.cum ſuis concordantijs.
7 ¶ S E C V N D O quæritur nunquid † mater poteſt da-
re tutorem filio ſuo in teſtamento?non videtur vt.ff.de con
fir.tu.mulier.de le.ij.peto Lucij Titij.§ mater filio.qđ eſt ve-
rum ſecundum Hoſti.niſi ipſum in hęredem inſtituat:tunc
enim eſt à iudice cõfirmandus,nec ſatiſdat rem pu.ſal.fore.
& ſic intelligit.C.de te.tu.l. mater.videlicet hoc verum eſſe
niſi minus idoneum vocauerit alioquin contra.ff. de admi.
tu.l.quidam decedens.¶ Si verò extraneus tutorem dederit
nec tenet datio nec confirmatur niſi pupillum hęredem in-
ſtituat nihil habentem niſi præter bona in quibus inſtitui-
tur.tunc enim non malè dicemus iudicium eius ſequi.ff. de
confir.tuto.ſi patronus.in vtroq; enim.c.ſit inquiſitio ſuper
idoneitate perſonæ tutoris & ſatiſdat:alioquin magiſtratus
tenetur.ff.de confir.tu.tutores.

¶ T E R T I O quæritur qđ ſi pater omnimodo ſine in-
quiſitione idem & ſine ſatiſdatione confirmatur.inſti.de tu
to.§.fi.C.de cõfi.tu.l.ij.quia ſufficit ei paternum teſtimoniũ.
C.de Epi.audi.l.de creationibus.inſti.de ſatiſda.tu.§.ſed hoc
non eſt perpetuum. ¶ Quod verum eſt,niſi noua cauſa ſup-
ueniat.ff.de te.tu.pater hęrede inſtituto.& argu.ſ.de excep.
paſtoralis.ſ.de offi.dele.inſinuante.vel præterita latens vel
8 abſcondita detecta. Vtilitatem † enim pupillorum, & non
ſcripturam iudex omnibus modis ſequi debet.ff.de cõfir.tu.
in confirmando.&.l.vtilitatem.
9 ¶ Q V A R T O quæri conſueuit,quis † cui ſit pręferen
dus? Super quo diſcentio eſt. ¶ Tu dicas ſecundum Hoſti.ꝙ
teſtamentaria tutela præfertur omnibus.inſti.de le.ag.tu.re
ſpon.j.& de attiliano tu.reſpon.j.ipſa enim deficiente locus
eſt quaſi teſtamentariæ paternæ indiſtinctè & maternæ ſi
pupillum hæredem inſtituat,quod dic vt.ſ.& infra not.ta-
lem autem tutelam voco,quaſi teſtamentariam: quia teſta-
mentariæ comparatur.ff.de confir.tu. quia patre.quinimò
quodam modo verè teſtamentaria poteſt dici licet confir-
mata: quia non confirmatur niſi ad quod eſt.ff.de iuriſ.om.
iudi.l.& quia.ſ.de fide inſtru.inter dilectos.§ cæterùm. & .§
cum eadem.& verſi.donari.¶ Sicut ergo electio quæ rite fa
cta eſt,confirmanda eſt:& tenet etiam antequàm confirme
tur.Sed per confirmationem ius adminiſtrandi attribuitur
vt patet.ſ.de elec.conſiderauimus.&.c. auditis. Nec confir-
manda ſed potiùs infirmanda:& ibi,& argu.ſ.de reſtitu. in
integ.c.ij.in fine.¶ Nec prælatura danda.j.de conceſſi.præ
bẽ.c.j.&.c.cum noſtris. ſicut & hoc dici poteſt quòd ex quo
tutor in teſtamento ritè datus eſt tenet datio, & confir-
matio nihil operatur niſi quia ius adminiſtrandi tribuit
nec eſt alia ſi oblata fuerit admittenda ad hoc.
10 ¶ Q V N I T O quæritur † quæ requiruntur ad hoc ꝙ
tutela intelligatur data ex inquiſitione.¶ Dicit Hoſtienſis,
quòd ad hoc quatuor conſiderantur, primum eſt perſona
dantis in teſtamento. Secundum eſt perſona accipientis.
Tertium perſona dati tutoris.Quartum quòd pro tribuna
li interponatur decretum .ff. de confirmando tutore.natu-
rali.§.ſi quæratur.¶ Quando autem in tribus primis mem-
bris error non reperitur,iure datus intelligitur & quartum
ſequi debet: vt ibidem,& in.l.grege.eodem titulo.quæ inci-
pit vt neq;. ibi ſuper quidem ritè dati tutores ſecun-
dum teſtamentum.i.quibus oportet quomodo oportet,&
vbi:ergo tales teſtamentarij iudicantur .ff. de teſtamentaria
tutela.l. tertia. ergo ſunt legitimis præferendi vt declaraui
11 ſupra in quarta quæſtione.¶ Hîc enim ſcias, quòd † quan-
diu teſtamentaria tutela ſperatur legitima ceſſat: argu-
mento.C. de bonorum poſſeſsione decreto.l. prima. & eſt
expreſſum.ff.de teſtamentaria tutela.ſi quis ſub conditione.
& dic

& dic teſtamentaria.i.ex teſtamento proueniens. ¶ Sed nũ-
quid ſpes eſt talem eſſe confirmandam, vtique & certa ſpes,
niſi iudex velit iniuriari vt patet in eo quod ſcripſi io ſecuo
da quæſtione. ſit gratia ſi confirmatur iniuria. Si non con-
firmatur ſicut conſueuit notari de poſtu. præla.bonæ.j.§.de
elec.ſcriptum § finali.per.l.ff.de aqua.coti.& æſti.l.ij.§ penul
timo.in fine. ¶ Si tamen iudex aliquam tutelam legitimam
admiſerit, & dederit ceſſabit hæc quia teſtamentaria & ſic
poteſt intelligi.C. qui tuto. da. poſ.ſi ſororis tuæ. ¶ Simile
habetur in repræſentato ſecundo à patrono laico.j. de iu-
re patro. paſtoralis. ¶ Et ſecuodum hoc expone, quod in di
cta.l.ſi ſororis dicitur patruo confirmato.i.à iudice dato tu
tor datus eſt.ſ.in teſtamento matris vel etiam patris: cuius
pupilli emancipati erant: quamuis & aliter legi poſsit. Sed &
ſi videatur iudicij nihilominus addet quaſi teſtamentariũ,
non dico tutorem vt quidam expoonnt, ſed curatorem vt
dicit tex.C.de teſta.tu.l.ſi pupillorum.&.C.de confir.tuto.l.
12 ſi vt proponis. quia † tutorem habenti, non datur tutor: vt
io prædi.l.ſi ſororis. ¶ Nec videtur quare gloſſ.debeat fieri
contra textum: verùm ſi ab extraneo datus ſit, examinabit
iudex quem præferat & arbitrarium erit.argumen.ff.de cõ-
firma.tuto.l.ſi patronus.&.l.tutores. ¶ Et idem videtur in
curatore à patre vel à matre dato.ff.de curato.furioſi.l.ſi fu-
rioſo. Et ſecundum hoc poteſt intelligi.ff.de confir. tutore.
l.mulier in fine. quaſi omni teſtamentaria deficiente locus
ſit legitimæ.& legitima deficiente datiuæ. ¶ Et hoc viden-
tur voluiſſe notare compilatores legum: quia primò po-
ſuerunt rubricam de teſtamentaria tutela, tanquàm primã
ſecundò de confirmando tutore quaſi teſtamentario, tan-
quàm ſecundam tertiò de legitima tutela tanquàm tertiam
quartò tractauerunt de datiua, tanquàm de poſteriore: vt
patet & inſtituta.&.C.de teſta.tutela.cum titulis immedia-
tè ſequentibus. ¶ Ordo autem iſte conſiderandus eſt, & ius
videtur facere, & priora primo loco, & poſteriora in ſecun-
do ponenda ſunt: vt.C.de no.co.faci.l.vnica poſt medium.
ibi, ita tamen. vt ordo ipſum &c. & in authen.de hæredi. &
falci.§.inordinatum.colla.j.& argu.de maio. & obedien.c.j.
&.c.ſtatuimus. ¶ Azo tamen ſequens Iacob. bal. dominum
ſuum notauit contrarium dicens, ꝙ legitima. præfertur te-
ſtamentariæ argu.ff.de his qui not.infa.furti.§.j.ff.de verbo.
ſigni.l.lege obuenire.inſti.qui.mo.teſta infir.§ poſteriore.&
ad idem.ff.de teſta.mili.Titius.in authẽ.de defen.ciui.§ in-
terint.colla.iij. ¶ Sed hæc argumenta minus generalia, &
brocardica.& remota ſunt à materia iſta & forte aliter ſen-
ſiſſent, ſi prædicta omnia diligenter attendiſſent.

¶ SEXTO quæritur prædicta continuando, & dicta
13 Henrici proſequendo, quibus † tutoribus mater præferatur
& quibus non. ¶ Circa quod diſtinguit Henricus, quia aut
mater noo reddit ſe indignam nec fecit factũ aliquod pro-
pter quod repelli debeat à tutela. Aut reddit ſe indignam
&c. ¶ In primo caſu, refert aut quæris vtrum præferatur tu
toribus teſtamentarijs aut vtrum præferatur legitimis, aut
vtrum præferatur datiuis.i.datis à iudice. ¶ Si quæris vtrũ
præferatur teſtamentarijs, tunc refert aut ipſa mater data
eſt per partem tutrix in teſtamento, vna cum alijs, & tunc
non præfertur ſed concurrit cum eis. quia tunc eſt tutrix te
ſtamentaria non legitima: nam & ſi ſola data eſſet tutrix in
teſtamento, admitteretur vt teſtamentaria cum aliàs admit
tatur per.l.argu.C.de his qui ſibi alcri.in teſtamento.l.j. ſe-
cundum Hoſti.qui hanc quæſtionem pleniſsimè hîc diſpu-
tat. ¶ Aut non eſt data tutrix vna cum alijs io teſtamento.
& tunc oon præfertur teſtamentarijs, ſed ipſi ſibi præferun
tur: vt probatur.C.quãdo mulier tutor.officio fungi poteſt.
in authen.matri & auiæ quæ ſumitur in corpore authenti-
corum.de hæredibus ab inteſta.§.ex his.colla.ix. ¶ Si quęris
de legitimis, tunc aut de legitimis collateralibus, & talibus
præfertur.vt in iuribus allegatis, aut de legitimis aſcenden-
tibus, & tunc aut ſunt aſcendentes per lineam fœmininam:
& ex parte ipſius matris, vt ſunt auus maternus, & auia ma-
terna, & talibus præfertur, vt in.c.alleg.ex his ibi quando
dicit his enim ſolis ſecundum hæreditatis ordinem &c. &
ita notat ibi glo.ſuper verbo ordinem. ¶ Aut ſunt aſcen-
dentes per lineam maſculinam, & ex parte patris, & tunc
aut quæris vtrum præferatur patri, & dic ꝙ non: ſed pater
ei.C.quãdo mulier tutoris officio fungi poteſt.l.ij.& ſi.vbi
habes, ꝙ tutor datus à patre, repellit matrem: ergo multò
magis ipſe pater ſi viueret repelleret eam: & hîc not. Accur.
in authen.alleg.matri & auiæ ¶ Aut vtrum pręferatur alijs
ſuperioribus, & tunc aut fœminis vt auiæ paternæ & tunc
ſic vt notat glo.in authen.allega.matri & auiæ. ſuper verbo
ordinem. ¶ Aut maſculis, puta auo paterno, vel auo, & cre-
do ꝙ non nam licet præferatur collateralibus non tamen
aſcendentibus ex parte patris: vt in.§.alle.ex his.vt not.gloſ.
in authen.matri & auiæ.& Specu.titu.de tutore.§ nunc dicẽ
dum.verſi.vt autem in his. Si quæras de datiuis, tunc dic ꝙ
mater eis præfertur, dummodo non reddiderit ſe indignã.
vt not. Ber.hîc in verſu.hodie tamen. ¶ In ſecundo caſu pri
cipali.ſ. quaodo reddidit ſe indignam, & fecit factum pro-
pter quod repelli debeat à tutela refert aut fecit factum dã-
natum quod ipſam perpetuò reddit iodignam, vt quia in-
honeſtè & luxurioſè viuit & tunc perpetuò repellitur. arg.
C.quando mulier tu.offi.fungi poteſt.l. vlti. ibi ſed pudici-
tiam &c.& de ſecũdis nup.authenti.eiſdem pœnis. ¶ Et eſt
14 † ratio: quia non plus debet habere luxuria quàm caſtitas.
vt authen.de reſti.& ea quæ parit.§ ſi.& in authen.de nup.§.
ſi autem.colla.iiij.& hoc notat glo.C.quando mulier tuto.
officiu fungi poteſt in authen.ſacramentum. ¶ Aut fecit fa
ctum non damnatum, ſed à iure reprobatum quod ipſam
ad tempus indeterminatum reddit indignam: vt quia con-
traxit matrimonium, & tunc quandiu durat matrimooiũ,
repellitur: vt.C.quando mulier tuto. officio fungi poteſt.l.
ij.& vlti. & hîc in verſu eadem in iudicium &c. Sed ſoluto
matrimooio refert ſecundum Specu. ¶ Aut tempore ſoluti
matrimonij res reperitur integra quia filij ſui alium tutorẽ
non habent. & tunc mater eſt admittenda. ¶ Aut ooo eſt
integra, vt quia habent alium tutorem & tunc non eſt ad-
mittenda.argu.ff.de procu.l.fœminæ.qui ſatiſdare. cogan.l.
ſi fideiuſſor.de munc.& ho.l.vt gradatim.§.quoties.&.l. ho-
nor.§.ſi.C.de repu.hæredi.l.ſi.& ita diſtinguit Specu. titulo
de tutore.§ & nunc dicendum.verſi.quid ſi mater. ¶ Et vi-
de quod no.ibi in verſi.præcedenti vt authen.in his &c.
15 ¶ SEPTIMO quæritur quando † agitur contra mino
res, cui porrigendus ſit libellus? ¶ Circa quod diſtinguit
Henricus ſic. Quia aut quæris in cauſis ſpiritualibus, & tũc
dic vt legi.& nota.j.de iudi.c.ſi annum.libr.vj. Aut in alijs
cauſis, & tunc aut quæris de libello citationis, aut de libello
petitionis, ſi quæris de libello citationis, tunc.ſ.cum quis ci
tatur, & tunc refert: quia aut minor eſt maior infante, aut
non. Si ſic refert quia aut habet tutorem vel adminiſtrato-
rem, aut non. Si ſic potes vocare tutorem vel adminiſtrato-
rem ſuum, vel ipſum pupillum ſi præſens eſt cum authenti.
ſui tutoris, aliàs ſi minor eſt abſens, tunc debet vocare eius
tutorem vel adminiſtratorem.ff. de admi.tuto.l.j.§. ſufficit
ſi non habet tutorem vel curatorem, tunc ipſe minor voca
ri debet petiturus tutorem vel curatorem, non dico recce-
16 pturus: quia minor non poteſt compelli tutorem vel curato
rem recipere iſtum vel illum præciſe.licet debeat vnum re-
cipere.ideò vocandus eſt, & ad id compellatur ad quod cõ-
pelli poteſt vt.ff.de tutelu.l.qui habet.§ j.&.ij. quia minoris
eſt petere tutorem. ¶ Nec obſtat. Si dicatur, ꝙ non habet
perſonam ſtandi in iudicio, & ſic non poteſt citari. quia ve-
rum eſt, quòd ſi minor citaretur ſimpliciter non valeret ci
tatio. ¶ Sed ſi vocetur adiecta cauſa.valet citatio: vt ſi cita-
tus eſt petere curatorem, quod poteſt ſic probari: quia lex
vna dicit minor poteſt compelli petere curatorem & lex
alia dicit, quòd omnis compulſio incipit ab ea parte, quæ
eſt de in ius vocando. Si ergo poteſt compelli petere cura
torẽ, pôt citari vt cũ petat.ff.de tu.l.q.§ pe.& inſti.de pe.te.li.

§.omni. ¶ Et hoc notãt Pe. de bella pertica & alij doctores, in §. allegato. ſufficit. ¶ Si autem ſit infans, tunc aut habet tutorem, & tunc conuenitur tutor ſolus, vt in §. allegato ſufficit. Si non habet tutorem, non poteſt vocari petiturus tutorem: quia non habet perſonam. ff. de in ius vocando. l. iij. & iiij. ¶ Quid ergo fiet, dic ꝙ debet nunciari amicis ſuis, ꝙ petant tutorem ſibi dari vel eum defendant. ff. ex quibus cauſis in poſ. ea. l. hoc autem. §. j. ¶ Item iudex ex officio poterit tutorem dare, etiamſi amici hoc non petant. vt. C. qui pe. tu. l. j. ¶ In ſecundo verò principali membro ſcilicet contra
17 quem † concipi debet libellus petitionis, & dic ꝙ poteſt cõcipi in perſonam minoris: dicendo ſic, ego mutuaui tali minori vel patri eius, non vult ſoluere, quare peto eum condẽnari. vel poteſt concipi contra tutorem, dicendo ſic mutuaui pupillo cuius tu es tutor, quare peto ꝙ tu mihi in hoc tutorio nomine condemneris: & adde tamen notata gloſ. & Cy. C. de Epiſ. & cleri. authen. cauſa quę ſit cauſa monacho.

18 ¶ OCTAVO quærit † vtrũ mater poſsit agere ꝓ filio vel ipſum defendere? ¶ Refert Colle. ꝙ Ioan. no. ꝙ nõ: quia virile officium eſt. C. de procu. l. alienum. niſi valitudine detineatur. licet alterius negotium extra iudicium ducere poſſit: vt no. ij. q. vj. ante ſententiam. ¶ Et notat ꝙ datio tutoris & curatoris debet fieri cum cauſæ cognitione. ¶ Ad qđ vide quæ ſcripſi poſt Archi. de ſupplẽ. negli. præla. grandi. ¶ Item notat, ꝙ vbi pupillus agit contra tutorem vel curatorem, datur ſibi curator ſi eum petat. Sed non aliter. Secus ſi contra alium. Sed nunquid in teſtamento poteſt dari curator? ¶ Archi. dicit ꝙ ſic ſecundum canones. ar. xxj. q. iij. c. iij. Sed ſecundum leges, ſecus vt ibi not. per prædi. c. ſi annũ. Et de materia tutorum & curatorum, vide ad plenum in Specu. de tu. & cura. ſecundum eum.

19 ¶ NONO quęritur † ad pręmiſſorũ declarationẽ, quot ſunt genera tutelarũ. Dic ꝙ quatuor ſcilicet teſtãria, quaſi teſtãria legitima & datiua. ¶ Teſtamẽtaria eſt, cũ aliquis in teſtamento dat tutores filijs. ff. de teſta. tut. per totum. & C. eo. titu. per totum. & de iſta tolle regulas. ¶ Prima pater dat tutores filijs & nepotibus degentibus in poteſtate: vt. l. j. ff. de teſta. tut. Sed ſi ſub nomine filiorum non dat nepotibus. Secus ſi ſub nomine liberorum & ſolus pater & mater ſi inſtituat quoad res in quibus inſtituit, dat tutorem: & quilibet extraneus quantũ ad res, in quibus inſtituit dat tutorẽ, & quilibet extraneus quantũ ad res in quibus inſtituit vt. l. pe. ff. eo. titu. ¶ Secunda ragula, ꝙ iſte tutor præfertur omnibus alijs, imò ſola ſpes tutoris teſtamentarij excludit legitimum. Sed dabitur alter ſiue abſoluatur à iudice, vel deſinat eſſe morte ciuili, & eſt ſpes remedio iuris cõmunis ſed ſi eſſet ſolũ ſpes iure ſpeciali, vt in depoitato vel ſi deſinit eſſe morte naturali, veniet legitimus. ff. de teſta. tute. l. ſi quis ſub conditione. & ibi tex. cum gl. & in teſtamẽto poteſt dari purè & ſub conditione. ſi ſub conditione detur, datur atrilianus tutor, & eſt datiuꝰ inſti. de attil. tu. per totũ. & illa cedit à die aditæ hæreditatis. vt. l. ſi nemo. ff. eo. titu. & ſi inſtituiť pupillus adibit authoritate iudicis, vel dabiť tutor vt ipſius authoritate adeat vt cedat tutela, & ceſſet perplexio Reperitur quaſi teſtamentarius, & eſt ille quæ datur in teſtamẽto minus legitimo vel aliâs non ſolenniter facto tamen apparet de voluntate teſtatoris expedit tamen ꝙ à iudice confirmetur. vt cum dat tutorem ille, qui non poteſt: vt pater in teſtamento non minus ſolemni & vbicunq; ſtat de voluntate dantis ſed datio non tenuit tunc ſupplet iudex: vt. ff. &
20 C. de confir. tu. per totũ. & † iſti pręferuntur datiuis tutor legitimus eſt qui datur à lege: & ſicut hæreditates deferuntur ſecundum gradus, ita dant tutelæ ſecundum gradus: niſi ſe excuſent. Et iſta diuiditur: quia quædam eſt agnatorum illi. ſ. qui ſunt proximiores in gradu conſanguinitatis. de hac. C. de agna. tu. per totum. ¶ Reperitur legitima patronorum:
21 quia ſicut patroni † ſuccedũt in legitima libertorum, ita debent habere onus tutelæ. ¶ Reperitur legitima parentum quantum ad filios emancipatos. ¶ Alia eſt fiduciaria vt ſi pater habuit duos filios vnum emancipatum, & alium non moritur pater tutela defertur ad fratrem, de qua lex habet fiduciam: quia fideliter gerat tutelam & hodie hæc babetur legitima. Et ſicut. ꝭ. diſtinctum eſt, de teſtamento ad legitimum ita diſtingas inter legitimum & datiuum: quia quandiu eſt ſpes de legitimo nunquàm tranſitur ad ſecundum in gradu: ſed dabitur datiuus ſed deficiente primo in gradu, totaliter ſuccedet ſecundus in gradu omnibus deficientibus venitur ad datiuos & illi ſibi dant quibus permiſſum eſt, à lege dare. ff. qui & à qui. per totum & propinquiores debent petere inter cæteros, mater debet petere aliâs priuatur hæreditate. vt. l. ij. §. confeſtim. ff. ad tertul. & l. matres. C. qui pe. tu. da. ¶ Quære quis poteſt recipere tutelam? dic ꝙ filiuſfa. non tamen minor. xxv. an. vel mente captus, vel prodigus, hodie fœminæ ſunt habiles ſcilicet matres: quia olim non poterant: & hoc poſſunt ſi iurant ſe non tranſire ad ſecunda vota: iure tamen authenticorum, mater præfertur omnibus legitimis, ꝙ auia. C. eo. tit. introductum etiam quod ſufficiat promittere etiam ſine iuramento ſecundu nuptijs renunciare. ¶ Et idem dicas de proauia. ſi filius eſt emancipatus adhuc præfertur pater & mater auo: quia proximior eſt in gradu, & ſuccedit in hæreditate. ff. ad orſi. per totum.

22 ¶ Quid ſi mater non † renunciat ſecundis nuptijs & adminiſtrat, valent ne adminiſtrata per eam. ¶ Dicunt aliqui ꝙ ſic ¶ Ego tenui contrarium, conſulendo quia iſta eſt ſolennitas formalis introducta à lege. ergo ipſa deficiente, non tenent agitata. j. q. j. detrahe. ¶ Pondera mentem legiſlatorum præſumit lex, ꝙ ſi tranſeat ad ſecunda vota, derobabit filios: & non ſolùm actus, ſed ſpes obeſt. imò præpterea lex antiqua introduxerat iuramentum. ¶ Quid ſi non renunciat beneficio Velleyani. ¶ Aliqui dicunt ꝙ non obeſt: quia modica ſolennitas non vitiat: dic contrarium per ſupradicta & idem ſi non renunciaret omni alij beneficio. ¶ Quid ſi mater renũciat omni beneficio iuris, nec aliud exprimit dic ꝙ non ſatisfiet legi. quia per hoc non renunciat ſecundis nuptijs. Iſta ergo erit practica quia mortuo patre ſi vult accedat ad iudicem, & dicat volo eſſe tutrix & renunciare ſecũdis nuptijs, Velleyano, & omni legũ beneficio per quod poſſet pupillis pręiudicari. ¶ Si tamen non vult aſſumere onus tutelæ, non compellitur: & hac forma ſeruata, ſtatim eſt tutrix & legitima quia lex dat cum voluntatem declarauerit
23 & formam ſeruauerit. ¶ Quid ſi mater tutelam † receperit forma ſeruata ſi tranſit ad ſecunda vota, nunquid deſinit eſſe tutrix dic ꝙ ſic. ¶ Quid ſi datur in teſtamento dicunt aliqui ꝙ ſi datur ſola non valet. vt. l. iure noſtro. ff. de teſta. tu. illud reprobari poteſt, quia lex iſta loquitur ſecundum iura antiqua ſecundum quæ erat incapax. ¶ Credo tamen illam tunc teſtamentariam ſed eſt dubium, an tunc debeat formã ſeruare iure veteri. bene dabatur vt cuſtos in teſtamento non tamen vt tutrix. ¶ Credo ergo hodie, ꝙ ſi detur in teſtamento aptabitur ad formam: quia habilitata eſt adiecta quadam moderatione legali quam non poteſt tollere teſtator. ꝭ. de teſtamen. tute.

SVMMARIVM.

1 *Relationẽ non valere, cuius exemplum non fuerit litigatoribus editũ.*
2 *Papam iudicem cunctorum eſſe.*
3 *Iudex quando poſſit remittere negotium ad ſuperiorem.*
4 *Relatio qualiter fiat & quis ſit eius effectus.*
5 *Remiſſio quid ſit, & quæ ſint in remiſſione conſideranda.*

¶ CAP. LXVIII.

1 INtimaſti. ¶ Caſus. Non † valet relatio, cuius extraneum non ſit letigatoribus ęditum & facit ad tertiam partem rubricæ. ¶ Expone literam. *relationem.* dicit Innocen. in relatione diligenter attendendam an fiat partibus conſentientibus, vel ſaltem non appellantibus, vel fiat altera parte contradicente vel appellante. Primo caſu, quando partes conſentiunt vel non

vel non appellant ſtatur relationi ſic poteſt intelligi de purga.cano.c.cū dilectus.verſi.nos igitur. & terminus in ea pręfixus ad comparendum coram ſuperiore, pro peremptorio eſt habendus ſicut & dicitur in termino appellantibus aſsignato.ſ.eo.ſæpe.§.quia tamen. ¶ In ſecundo verò caſu, quādo poſt appel.facta eſt, non creditur ei niſi ex alijs actis vel circunſtantijs roboretur.ij.q.vj.biduum.C.de rela.l.j.Sed & ſi fiat relatio vna parte abſente, etiam per contumaciam adhuc non videtur relationi credendū niſi adſit alia probatio: termini aſsignatio tamen bene valet: & etiam non citata vlterius parte cōtumace procedet ſuperior ſicut & iudex qui retulit procedere poterat in contumacē abſentia nō obſt. ſi pars quam iudex inferior reputauit contumacem, veniat coram ſuperiore Papa vel alio & ſe dicat nunquā fuiſſe contumacē: ſed per appel.à iudice recœpiſſe & ꝙ obtinuit cauſam appellationis à ſuperiore committi tunc ſuperior ſi verum ſit, ꝙ commiſerit non credet relationi ſed mittet partes ad iudicem obtētum ſuper appellatione, qui cognoſcet de appellatione: & an factum poſt appel.ſit reuocādum, vel cognoſcet ipſe ſuperior: quia licet delegati ſuā iuriſditionē reuocare.ff.de iudi.l.iudicium.tamen totus proceſſus delegati ante reuocationem commiſsionis habitus erit ratus. argu.ſ.de reſti.ſpoli.audita.§.j.ſuperior verò non ſolùm expreſsè poteſt reuocare cōmiſsionem per eum factam, quinimò ſi ex certa ſcientia incipiat de negotio cognoſcere, vel alij hoc committat hoc ipſo commiſsionem alij pri⁹ factā videtur tacitè reuocare: argu.j.de conceſ. præben. quia diuerſitatem.§ primo.ſed & ſi iudex relationis cauſam remiſſam quæ iam inſtante parte appellante alij commiſſa erat: vt de appel.cognoſceret interim poſtmodum cōmittat alij & propter hoc inter ipſos iudices de iuriſditione ſit contentio. ¶ Dicunt quidam, ꝙ ſopitanda eſt ſecundum tenorem decretalis de reſcri.paſtoralis. ¶ Alij dicūt, & vt dicit Inno. videtur melius, ꝙ ad hunc ſenſum ꝙ ad iodicem cui cōmiſſa eſt cauſa relata nihil aliud pertinet cognoſcere niſi an cauſa appellationis prius cōmiſſa alij fuerit. Nam ex quo ſibi de hoc cōſtiterit, debet partes remittere ad illum iudicem, cui commiſſa prius cauſa appel.fuerat, & ad quem pertinet cognoſcere an ſua ſit iuriſditio ſic & enim in iudice appellationis obtinet.ſ.de reſcri.dilecti filij.ij.§ fin. ¶ Sed nunquid eodem modo, qui cauſam remiſit ſtatim ex quo ſcit cauſam appel.ab eo factæ alij commiſſam, debet caſſare & remittere cauſam ad iudicem cui commiſſa eſt cauſa appellationis: dic ꝙ ſi ſcit vel credit relator, ꝙ cauſa appellatiōis legitima ſit & vera: prudenter facit ſi ſuperſedeat, ꝙ ſi proceſſerat & poſteà cauſam appel.legitimam conſtiterit eſſe veram, quicquid per eum factum fuerit caſſabitur.vt not.j.c.interpoſita.eo.titu.Romana.§.ſi verò.& ſeq.lib.vj. ¶ Si verò indubitanter teneat, ꝙ appellatio eſt iniuſta ſecurè procedere poteſt. ¶ Et eodem modo iudex cui cauſa relata commiſſa eſt, ſed indubitanter confidit ꝙ appellatio ſit iniuſta non ob. ꝙ cauſa eiuſdem appellationis ſit alij commiſſa ſecurè poteſt procedere & tenebit quicquid fiet ab eo dummodo declaretur poſteà per diffinitiuam ſententiā ꝙ appellatio facta fuerit temeraria & iniuſta vt notatur in eiſdem.c. interpoſita. & Romana. ¶ Hoc etiam circa relationes notandum eſt, ꝙ quandoq; fit taliter commiſsio vt intra certum tempus remittatur. ¶ Aliquādo ſine certo tempore, & quandoq; mādatur vt remittat cauſa ſufficienter inſtructa. ¶ Quandoq; verò inſtructa vel non inſtructa. & de hoc vide.ſ.eo. ſuper eo.ij. ¶ In omnibus autem iſtis caſibus, non eſt magna differentia: quia ſemper ſufficit cauſam remittere, & cum ea inſtructione, quam recœpit iudex: & quam partes voluerunt & potuerunt producere coram eo: etiam ſi nō ſit plenè inſtructa & etiam poteſt & debet ſemper in relatione partibus, vt corā ſuperiore cōpareant certū terminū aſsignare ſecūdū Inno. ¶ In vno tñ caueas, ꝙ vt refert Hoſti. ſibi de facto accidit ꝙ ſi Papa cōmittat cām alicui intra certū tēpus, puta vſq; ad.vij. mēſes finiēdā iuſtitiā vel concordia mediāte alioquin cauſam remittat &c.ſi iudex intra dictos ſex mēſes remiſerit cauſam, nihil agit: quia totū ſemeſtre tēpus datū eſt ad cauſam finiēdā: & nō ad relationē faciendā. ideoq; ſi intra illud tēpus fiat remiſsio, nō valet tum quia à nō ſuo iudice fit.ſ.de iudi.at ſi clerici.tum quia cōtra formā mandati facta eſt.ſ.de reſcri.cū dilecta.ad finē. tum quia ſecūdū Inno.prohibitæ ſunt relationes cauſa iudicij detrectādi factæ in authē.vt nō expe.ſacras iuſſi.§.iubemus.col.ix.niſi in caſibus.ff.de offi.procōſu.ſolēt.& l.ſi quid.&.C.de falſis.vbi falſi crimē.& idē quantūcunq; impediatur iudex procedere nunquā valet remiſsio intra hoc tēpus facta niſi de cōſenſu partiū fiat ſecūdū Inno. quid ergo ſiet? rñdeo ſecūdū Hoſti. abſoluēdus eſt de rigore iuris reus cōtra quē facta eſt relatio ſi cōparuerit & ad ſuū ordinariū iudicē remittēdus cū cauſa nō ſit in curia per reuocationē, vel appellationē, vel alios modos, qui nō interuenerūt vel per hāc relationē quæ nulla eſt: vt præmiſſum eſt & ideò partes nō adſtringit nec arctat ar.in eo quod legi.& no.ſ.de ele.bonæ.ij. in fi. ¶ Per qd apparet, ꝙ & ſi reus non cōparuerit nō eſt cōtumax reputādus. ¶ Verūtñ ſi ambæ partes ſufficiēter inſtructæ ad diem aſsignatā cōpareant corā Papa, ſatis æquū eſt, & ex mēte mādati pōt colligi, ꝙ Papa cauſam audiat vel alij cauſam committat: & maximè vbi reus aliū iudicē non habet quā Papā. Nā & ſi relatio nulla ſit, certū eſt ꝙ Papa actori impetranti voluit prouidere: & ad ſe ſi per illū cui cōmittebat nō diffiniretur negociū reuocare. ¶ Equū eſt ergo vt ex quo partes præſentes ſunt, in negotio procedatur. arg.ff. ſi certū peta.l. qdā exiſtimauerūt.ff.de no.oper.nū.l.j.§ & poſt operis.& in eo quod legi.& no.ſ.de tranſac.c.fi.ſ.de verbo.ſigni.intelligentia.&.c.in his. Nec debet obeſſe actori ꝙ per imprudentiā iudicis factum eſt.ar.j.de contra.emp.c.fina. & in eo qd legi.& nota.de his quæ fiunt à ma.parte.c.quę ſunt imò nec contra iudicem regreſſum habere poteſt, vel non expedit ſuper hoc litigare: imò eſt ei potiùs ſubueniendum ex generali clauſula, argu.in eo quod legitur & notatur.ſ.de reſtitu. in integ.tum ex literis. ¶ Nec obſtat ſi dicat reus, modis omnibus peto te mitti ad propria. quia per prædicta patet, ꝙ non cogor hîc ſubire iudicium: quia poteſt ei rñdere, non eſſe indulgendum malitijs hominum: quia nihil inde laturi ſunt niſi vt officiant.ff.de rei vendicatione. in fundo. ſupra de reſcrip.plerunq;. ex hac enim remiſsione nihil aliud ferret, niſi quandam dilationem cum ſtatim ſub eadem forma poſſet committi negotium, & relatione facta legitimè, iterum neceſſe haberet comparere in curia, & ibi reſpondere. ¶ Quid ergo ex hoc conſequeretur, niſi ꝙ interim fugeret iudicium, contra id quod legitur & nota.ſ.de præſumptio. nullus dubitat.& detineret fortè contra conſcientiam alienum: & ſic ad gehennam ædificaret vt not.ſ.de præſumpti. c.fina.& non ſolùm partem aduerſam: quinimò & ſe ipſum grauaret in grauibus laboribus & expenſis: contra id quod legitur & notatur.ſupra eodem vt debitus.reſponſo primo. verſicu.j. æquius eſt ergo, ipſum in hoc caſu ad reſpondendum & procedēdum cogere. Nam & partes præſentes ſunt
a vt certum ☨ eſt ꝙ Papa cunctorum iudex eſt.ix.q.iij.cuncta. ſ.de foro compe.c.finali.§.j. Nec pro aliqua alia cauſa venit ibi & iudiciō reddit in inuitum.ff.de verbo.obligatio.inter ſtipulantem.§.j. iudex verò cui commiſsio facta eſt, ſi hoc inconueniens vult vitare, prudenter debet attendere vt remiſsionem non faciat, quouſque omnino lapſum fuerit dictum ſemeſtre tempus: quia illud totum debet expendere ad cauſam ſopiendam per viam iuris vel pacis ſicut patet in prima parte mandati, quo ſemeſtri lapſo ſi intra illud tempus nō perfecerit, nullam poteſtatem habet de cætero procedendi in negotio ipſum diffiniendo: niſi ante lapſum ipſius ſemeſtris temporis fuiſſet de conſenſu partium prorogatum.ſupra de officio delegati.de cauſis. ¶ Quæ ergo ſunt partes ipſius? ¶ Reſpondeo quòd partes citet vt certa die compareant coram eo, ad audiendum remiſsionem, quam facere intendit: ſicut in mandatis recœpit &

ex quo partes ſuper hoc peremptoriè citatæ fuerunt ſiue venerunt, ſiue non: poteſt & debet ſecundum Innocẽ. ratione ſuę iuriſditionis ſemper poſt terminum etiam in infinitum niſi ab eo reuocetur mandatum facere remiſsionem: & certum diem ad comparendum coram ſuperiore partibus aſsignare: quam & poſteà debet eis ſignificare ſi abſentes ſint, & reperiri poſſunt. alioquin faciat hoc publicari ante domũ contumacis, vel in eccleſia vel aliàs: vt legitur & notatur, de eo qui mit. in poſ. c. fin. ¶ In remiſsione autem de toto proceſſu coram ipſo habito, plenam debet facere mentionem: vt not. ꝰ. de elec. dudum. j. § cum autem. rñſo. j. & verſi. j. Nec dicas, ꝙ iuriſditio ipſius ſit finita per lapſum ſemeſtris temporis: quia licet hoc verum ſit, quoad cauſæ examinationẽ & diffinitionem, non tamen quoad faciendam relationem & probat hoc vna pars ipſius mandati ¶ In vno tamen caueas ibi, *alioquin*. & c. q. di. ſi intra dictos. vj. mẽſes, cauſam nõ finieris ipſam nobis remittas. ¶ Et ſi vis ſcire qualiter hoc ſemeſtre tempus ſit computandum, recurre ad id quod de hac materia plenius notatur. ꝰ. de ſupplen. negli. prę la. licet. § ne igitur. ¶ Sed & ſecundum Innocẽ. in omnibus caſibus prædictis, licet ex cauſa partibus appellare. & ſuper appellatione facta, literas impetrare, non facta mentione de remiſſione à primis iudicibus facienda: quia nec ſemper præcipitur remiſsio fieri propter hoc ꝙ ſuperior velit de negotio audire: tunc enim oportet de remiſsione fieri mẽtionẽ: argu. ꝰ. e. vt noſtrum. vt. ꝰ. de offi. dele. ſuper qõnum. § verũ. verſi. cum autem. Sed quandoq; fit, quia partes nõ confidũt de iudicibus in diffinitione: licet confidant in cauſæ examinatione. ꝰ. de reſcri. ex parte de cauſis. & de ele. dudum. i. ſed & quandoq; in vno loco expedit inquiri de vno articulo, & in alio loco ſententiari. ꝰ. de elec. ſcriptum eſt. ſecundum Inno. & Hoſti. *illico*. ac ſi dicas ſtatim cum verbo protulit ſe relaturum tenetur partibus præſentibus facere legi relationẽ. ¶ Et caueat pars ne recipiat relationem clauſam aut ex quo illam recepit, imputet ſibi nec illam aperiat aliàs non poterit actis contradicere de offi. dele. cum olim in gl. e. Hoſti. extra. ne quid immutari poſsit & ſic publicatum manu tabellionis vel duorum honeſtorum virorum vel ſigillatum authentico ſigillo. ꝰ. de proba. tertiò. & c. quoniam. & de teſti. cum à nobis. ¶ Quid ſi ſigillum ſit ignotum? dicit Hoſt. ſi partes ſtant illi coram ſuperiore. bene eſt. ꝰ. de purga. c. pe. verſi. is igitur. aliàs faciẽda eſt probatio de fide inſtru. quod ſuper his de cleri. pere. c. j. cum concor. ¶ Quid ergo ſi altera partium præſens eſt tantũ. ¶ Dicit Hoſtiẽ. arbitrarium vt ſic iudex poſsit, ſi ſibi videatur cõſiderata qualitate perſonę & negotij de quo agitur recepto iuramento partis ꝙ talis facta fuit relatio ipſum admittere. ꝰ. de iureiurã. c. ſi. de procur. ex inſinuatione. & c. in noſtra. & imputet ſibi pars, quæ non venit. ꝰ. eo. ſæpe. de dec. c. j. lib. vj. iudex tamen nõ multùm properet & caueat ne quid falſum confingatur. ꝰ. de do. cum olim. de reſtit. in integ. tum ex literis. ſecundum Hoſtiẽ. de remiſsione iudicum, an fidem faciat: & credatur his quæ ſcribunt ſuper proceſſu: vide ſatis in Speculo de remiſ. § vtile. verſi. ſed nunquid remiſsio exemplum redactum in publicam formam, vel aliàs ſigillo iudicis ſigillatum, ne quid valeat immutari ſecundum Inno. & Collecta. *tenetur*. partibus inſtantibus. ſic enim neceſsitatem importat argu. xiiij. q. j. quod præcipitur. ¶ Et idem eſt, ſi altera tantũ pars ſuſtat, ex quo conſenſerunt, tam iudex quàm partes relationi faciendæ. ar. C. de actio. & obli. ſicut ab initio. ¶ Quid ſi vna pars conſentit, altera non videtur ꝙ iudex poſsit pœnitere quia relationem non fecit ſed facere voluit. arg. ff. rem ra. habe. l. amplius ſecundum Hoſtien. ¶ Quid ſi iam ędidit partibus, & poſteà cõſentiunt partes, ꝙ iudex procedat nec procedit relatio dicit Hoſti. ꝙ locus eſt pœnitẽtiæ dummodo iudex conſentiat. argu. ff. de pactis. ab emptione. j. de reg. iur. c. j. ¶ Et idem putat quouſq; præſentata fuerit ſuperiori relatio. ꝰ. de poſtu. bonæ. ij. verſi. nec nocebat. ¶ Nec obſtat. ꝰ. de offi. deleg. ſignificantibus. ibi enim iuriſditio extincta.

¶ Vnde non reuiuiſcit etiam de conſenſu partium. ff. de ſolu. qui res. § aream. nec relatio non extinguit, ſed ſuſpẽdit ſicut & appellatio. ꝰ. eo. directę. ¶ Plerunq; ei habetur iuriſditio ſiue executio. ꝰ. de reſcri. paſtoralis. in fi. iudice autem vel altera parte reſiſtente, ex quo relatio ſemel eſt ędita & tradita partibus, non eſt locus pœnitẽtiæ vt hic & adde qd
3 dixi, de offi. leg. licet vbi remiſi ad Spe. ¶ Primò verum† & quando iudex poſsit remittere negotium ſeu cauſam ad ſuperiorem circa quod dico ꝙ cauſa propter quam vult remittere: quantùm ad hoc eſt principaliter attendenda. quia aut vult referre propter defectum iuriſditionis & tũc poteſt vt C. de rela. per totum. & in authen. de iudicibus. § penul. col. la. vj. & ff. de offi. proconſulis. l. ſolent. in fi & hæc eſt magis remiſsio quàm relatio. vt. C. de relatio. l. j. & ff. de iudi. l. eum quem temere. § iudicibus. ¶ Aut propter timorem, & tunc non poteſt: vt. ꝰ. de offi. dele. paſtoralis. in principio cum ibi notatis. Aut propter odium vitãdum ipſarum partium, & tunc etiam nõ poteſt quia ſufficit per omnia ad perfectam fortitudinem lex & imperij fauor in authen. de man. principum. § patrocinia. col. iij. ¶ Quod eſt verum, niſi promptũ & eminens ſit periculum: quia tũc ſecus. ¶ Sic intelligit prędictus. § patrocinia. ¶ Aut propter fauorem & tunc etiam non poteſt. in authen. vt iudices nõ expec. ſacras iuſſi. § j. & in authenti. de iudi. § fi. vbi glo. circa hoc diſtinguit. ¶ Aut propter facti conſultationem, & tunc etiam non poteſt: qa facta peritiſsimos fallunt. ff. de iuris & facti ign. l. ij. ¶ Et qa quilibet iudex ita bene põt ſe informare ſuper facto ſicut princeps. & melius. vt. ff. de teſti. l. iij. § j. ver. tu. magis ¶ Aut propter conſultationem iuris in caſu non dubitabili. & tũc etiam non poteſt, vt hic. & C. de rela. l. j. & ij. & in authẽ. de iudi. § fi. Aut propter cõſultationẽ iuris in caſu dubitabili. & tunc põt ꝑ prædicta iura in quibus Henricus cõcordat.
4 ¶ SECVNDO quæritur† qualiter fit relatio & quis ſit relationis effectus? de quo dic vt ſcripſi in expoſitiõe ſuper verbo, relationem. & pleniùs vt no. per Hoſti. in ſumma. ti. de relat. § ij. & iij. vbi etiam reperies in. § j. de materia qõnis proximè præcedentis ¶ Et de hoc adhuc pleniùs. in Specu. de rela. § penul. & fi. Item etiam ſi quæras quid ſit relatio, & de quibus, & quando facienda ſit, vide etiam in Specu. titu. de rela. § j. ij. & iij. cum additionibus Ioan. An.

¶ TERTIO quæritur circa materiam remiſsionis, qd
5 ſit † remiſsio quæ ſunt in remiſsione conſideranda in quibus cauſis ſit remiſsio facienda qualiter debet fieri remiſsio. Et quod ſit officium eius, ad quem ſit remiſsio. Et quę ſunt cõſideranda circa remiſsiones, quæ fiunt à ſuperioribus iudicibus ad iudices inferiores. ¶ Sed dic de iſtis ſex qõnibus, prout not. in Specu. titu. de remiſsio. § j. cum quinque. § ſequentibus cum aliquibus additionibus. Ioan. An.

¶ QVARTO quæritur quid ſi mandatum fuerit negotium intra certum terminum inſtructum remittendum & propter partis cõtumaciam intra certum terminum inſtructum remitti nõ poſsit, nunquid poterit fieri remiſsio? ¶ Dic ꝙ nihilominus fiet remiſsio. vt not. per Hoſtiẽ. ꝰ. eo. ſuper eo. j. licet Inno. ibi variet: quia fiet prout fieri poterit licet fortè ſecus ſi in partis contumaciam procedi poſſet ſecũdum Collectarium & debet vocari pars, ſicut in reuocatione grauaminis. eo. titu. ſi à iudice. niſi eo præſente fieret ipſa ꝗ relatione de conſenſu partium expedita, altera pars pœnitere non poteſt, nec poteſt ante terminum fieri remiſsio, niſi de conſenſu partium: ſicut de prorogatione legitur & notatur in. c. de cauſis. de offi. delega. Et ſi cauſa committitur intra terminum inſtruenda & reuocanda poſt terminum non poteſt pars coram ſuperiore probatiões inducere: quia terminus eſt peremptorius & excuſſorius de proba. licet ſecundum Collectarium ¶ Et adde omnino quæ leguntur & notantur per Cyn. & Bar. C. de rela. l. ſi quis iudicium. & per Ioan. Fabri eo. titu. in rubrica & hic per Lignanum qui videtur cum alijs coincidere. & ideò eius dicta omiſi. ¶ Et adde etiam omnino quæ ſcripſi. ꝰ. c. ſuper eo. ij. in tertia qõne

& in qua-

& in quatuor quæſtionibus ſequentibus. ¶ Supple gloſſas, in glo.j.ibi, *crimi.na.* ſcilicet inquiſitio facienda ſuper criminibus & vt dicit Hoſti. ſi iudex malitioſè referat fingens ſe dubitare vbi non eſt dubitandum: contra id de reſcrip. cum contingat. infamis efficitur. & in.xxx.lib. auri punitur. C. de legi.ij. quam pœnam locum habere non credit in iudicibus eccleſiaſticis ſed illam de re iudi.c.j.lib.vj. fit autem de neceſſitate relatio in his quę ſedi Apoſtolicę ſpecialiter reſeruãt. argu.ſ.eo.vt debitus.cum ſuus concor.in fi.& in caſu.ſ.eo.titu.j.de cæterò. & ibi, *contradicere poſſunt*. & hanc cõtradictionem & eius cauſam iudex debet referre: an verò teneatur referre de calumnia pernicioſo. & variatione victi. cum referre ſuper articulo expenſarum. Vide in Specu. de relationi.§.ij.verſi.fi.& in fi. materiam huius glo. vide breuiter in ſumma. Hoſti. eo. titu. ſub rubrica de relationibus. & in Speculo eodem titulo non habes formas.

SVMMARIVM

1 *Delegatus vbi ante litem conteſtatam aliquid innouet, vel diem præueniat aſsignatum, quòd ab eo appellari poſsit.*

2 *Diem eſſe generis incerti in ſingulari, licet in plurali ſit generis maſculini.*

3 *Iudicis officium an locum habeat ante litem conteſtatam.*

4 *In voluntate partis vel procuratoris non eſſe iudicem habere quem elegerint.*

5 *Conſuetudinem curiæ habere quòd ſi impetrator contradicentem non habeat, iudices obtineat quos nominat.*

6 *Sententiam quæ fertur ſuper interdicto vti poſsidetis, diffinitiuam eſſe.*

7 *Poſſeſsione ſua neminem priuari debere lite pendente.*

8 *Seruitus non vendendi vel non coquendi in alio loco, qualiter alicui acquiri poſsit.*

9 *Seruitus cum ſit indiuiſibilis, quòd non poſsit pro parte acquiri & pro parte non.*

10 *Per conſuetudinem acquiri poſſe, quod poteſt per priuilegium.*

11 *Conſuetudinem oneroſam eccleſiæ non valere.*

12 *Iudicem terminum datum per eum, mutare poſſe ex cauſa.*

13 *Iudicem parte etiam non petente, poſſe condemnationem facere expenſarum.*

14 *Iuriſdictione commiſſa omnia venire intelligi, ſine quibus illa exerceri non poteſt.*

15 *Delegatum ratione acceſſorij, etiam in extraneos ſuam iuriſdictionem exercere.*

16 *Iudex dilationem vel terminum à ſe datum an mutare poſsit. & an ſine cauſa numero.17.*

18 *Officium iudicis pendente dilatione, quòd conquieſcere debeat. & numero.10.*

19 *Contrariorum natura quæ ſit.*

21 *Dilatione data ad vnum articulum quòd ſuper alio procedi poſsit.*

22 *Iudicis officio loco actionis propoſito, quòd atteſtatio ſit neceſſaria.*

¶ CAP. LXIX.

1 SIgnificante. ¶ Caſus. Vbi † ante li. conteſ. circa id de quo principaliter litigatur aliquid innouat delegatus, vel diem præuenit aſsignatum appellare licebit & in prima. appellationis narratio, in ſecunda cauſæ commiſsio ibi, *ideoque*. ¶ Expone literam. *dicebant*. ergo habebant probare, nec debebat Epus conuentus lite pendente vti ſua poſſeſsione prohiberi maximè cũ eſſet poſſeſsio per ius commune approbata, donec ſaltẽ fundata eſſet intentio capituli, quod fieri non poterat lite non conte. vt ſequitur. ¶ Si verò Epus ageret contra capitulum, dicent hoc ſibi licere, tunc eadem ratione non liceret Epo de nouo ædificare: quia per conuentionem facti eſſent poſſeſſores. ff. de ſerui. ven. l. ſicuti.§. ſed ſi quæratur. & ſ. de proba. ex literis. ſecundum Hoſti. *carnifices*. contra clericos carnificum vel tabernariorum officium publicè & perſonaliter exercentes emanauit cle. diœceſanis. *non debere*. intra illam villam. *maguntinum*. fortè decanus & capitulũ habebant hãc villam communem cum Epo vel habebat vterq; certa iura. ¶ Dicebat autem capitulum ꝙ habebat totum ius macelli, ſcilicet ꝙ ſolùm in ſcallis ipſorum teneri debebas & erat vtilitas: quia percipiebat aliquid de ſcallis & idem dicit Hoſti. in furnis & molendinis: quia quandoq; aliqui vendicant ſibi, ꝙ tota villa debeat coquere vel mollere in illis. & alteri ædificanti nouum molendinum vel furnum quæſtionem molendi ſecundum Hoſti. *in ſcallis alijs*. an in ſcallis. c. vel per alios carnifices quàm per ſuos. *reuocarent*. deſtruendo banca. carnificum arg. ff. de aqua plu. arcen. l. ſi vſusfructus.§. finali. *ad litigandum*. i. ad deliberandum ſuper libello. ſecundum Innocen. ¶ Sed Hoſti. dicit, ꝙ quia non ad deliberandum ſed ad litigandum de ſuo conſenſu fuerat data dilatio. videbatur in iudicem conſenſiſſe. ita ꝙ non erat locus recuſationi, niſi ex noua cauſa. vt. ſ. de offi. delega. inſinuante. *ſed pluries*. hic & in ſequentibus patet eſſe verum id quod dicunt grã-
2 matici, ꝙ † dies eſt generis incerti, in ſingulari licet fateantur ꝙ in plurali eſt generis maſculini. *non audiebantur*. & malè cum adhuc eſſet locus recuſationi. vt in gloſſ. *& alijs*. dilatorijs. ſ. titu. j. c. inter. & de excep. paſtoralis. ¶ Poſt litem verò conteſtatam poteſt & debet iudex ſuum officium impendere. ff. de ędil. edi. l. ędiles.§. item ſciendum. ¶ Et hæc eſt ratio quare valida eſt hæc exceptio dependentia termini. *inſerit*. quod videtur ſufficere vt hic &. ſ. titu. j. cum ſuper.§. finali. & dic vt ibi. Hoſti. *circumuentus*. quod præſumitur ſi aliàs honeſtus erat. argu. ſ. de procu. in noſtra.§. fi. &. ſ. de præſump. illud. in fine. & fortè falſæ literæ vel falſa relatio fuit facta procuratori de reuocatione inhibitionis de hac tñ circumuentione, non mandat fieri fidem: ſed ſolùm de inhibitione *contra inhibitionem*. forſan inhibuerat, ne ad illos iudices impetraret vel fortè mandauerat ꝙ impetret ad certos iudices ſibi datos vel ꝙ inſtaret amplius pro commiſsione vel quòd ageret in curia ſecundum Innocen. qui dicit ꝙ ſi illæ literæ impetratæ de communi conſenſu partium nun fuiſſent nõ ſufficiſſet inhibitio facta procuratori, quę in iudicij vel aduerſarij notitiam non aduenſſet: de procura. in noſtra. de. c. in noſtra. & c. ex inſinuatione. & c. mandato. ¶ Quod intellige, quando inhibitio non erat in procuratorio ſed facta ex poſt & impetratio eſt iudicialis vel de conſequutiuis iudices quod dic vt. ſ. de reſcrip. ex parte decani. *voluit*. & cautè, ne per hoc videretur in illos conſenſiſſe. ſ. de offi. delega. cũ olim. Abbas. *inhibitione*. tacita vel expreſſa. vt. ſ. dixi. ¶ Primò opponitur propter ea quæ ſcripſi in textu ſuper verbo, *non debere*. quia iſtud quod decanus & capitulum allegabant ſonare videbatur in quoddam monopolium, quod prohibitum eſt. vt. C. de monopol. per totum. ¶ Aduerte dicit Innocen quia in hoc allegabat priuilegium vel conſuetudinem, & fortè agebat poſſeſſorio interdicto vti poſsi. vel forſan cõfeſſoria. argu. ff. de ſerui. l. quoties.§. fina. ¶ Nec obſtat cõtrarium. Nam vt dicit Innocẽ. illud loquitur quando homines fraudulenter faciunt pacta ꝙ alijs non liceat vendere, vel ꝙ aliquos non inſtruant in aliqua arte, quod non licet: vt ibi hic verò nulla fraus. Sed agitur ex priuilegio vel conſuetudine, vt eſt dictum. vel illud nõ licet de perſonis vel rebus ſed de loco in quo fiat venditio, bene licet paciſci ſecundum Innocentium. ¶ Secundò opponitur ſuper verbo, reuocarent quia videtur quod decanus & capitulum malè petebãt. Nec enim prohibendi ſunt alij etiam lite pendente noua facere, dum tamen fiant ſine præiudicio iuris alieni. ſufficit enim, quòd non interſit aduerſarij. argu. ff. ſi ſerui. ven. l. loci corpus.§. in confeſſoria. &.§. ſe. ſecundum Innocen. ¶ Solutio dico, quòd oportet admittere contrarium vt patet ſtatim in verſi. ex parte. & in verſu finali vbi petitio Epiſcopi contraria admiſſa fuit vnde dicit Hoſti. quòd præpoſtera erat petitio cum de hoc ſolutio. i. de turbatione Epiſcopi ſecundũ Marti. ¶ Imò dic potiùs de eo quod petebant decanus & capitulum inter eos litigaretur: quoad miſſo videretur diffinitum negotium & in effectu videbantur velle, quòd daretur diffinitiua & demum cõteſtaretur lis: & poſteà ferretur ſen-

tentia. ¶ Vnde non erant audiendi. vt. C. de iuriſdit. omni.
iudi. l. iuris ordinem. & .ſ. de reſcrip. cauſam quæ. ſecundum
3 Hoſti. ¶ Tertiò opponitur ibi, *non habebat*. quia imò † ante
lit. conte. locum habet iudicis officium. vt ſi quis impediat
partem citatam coram iudice venire de offi. dele. c. j. & in cõ
tumace puniendo, de offi. dele. c. j. & in alijs quæ colligi poſ
ſunt iuſti de offi. iudi. c. j. & .ſ. de offi. iudi. c. ij. ſolu. aut quæri
tur an ſuper principali & dic quòd ſuper illo non habet lo-
cum officium iudicis & ita loquimur hîc. ¶ Aut quæris de
alijs acceſſorijs, vel incidentibus, quæ ſecundum naturam
vel ordinem iudiciorum habent expediri, ante litem conte
ſta. & tunc obtinet contrarium: hoc autem verum eſt, quòd
quanquàm ius vnius partis, vel vſum ipſius iuris, iudex non
debeat alteri parti concedere vel de illu ſe intromittere, po-
teſt tamen litigatoris iniuriam & violẽtiam repellere: & ex
officio coercere ſecundum Inno. & ad hoc. ff. de fur. l. æquiſ-
ſimum. & C. de iudę. l. nullus. ſecundum Hoſti. ¶ Et facit. ſ.
eo. cum teneamur. ¶ Adde tamen ad materiam oppoſitio-
nis notata hîc ſuper glo. penul. & quæ dicam. j. in ſuppletio
nibus dictæ gloſſæ. ¶ Quartò opponitur in fine decretalis.
ibi, *ſi de inhibitione huiuſmodi*. quia videtur quòd talis inhibi-
4 tio, non releuet Epũm: quia in † voluntate partis vel procu-
ratoris non eſt habere iudicem quẽ elegerit: imò dabit Pa-
pa quem voluerit. argu. ff. de iudi. l. obſeruandum dicit Inno
cẽ. quòd ſi Papa ſuo motu, & ex officio dediſſet iudices præ
iudicaſſet Epo, lapſus anni ſi non fuit ita hîc, imò procura-
5 tor quos nominauit obtinuit: habet enim † conſuetudo cu-
rię, quòd ſi impetrator contradicentem non habet obtinet
iudices quos nominat. ¶ Si autem contradictorem habet,
dantur de communi conſenſu etiam nominati per partes.
¶ Super quo remittit Hoſti. ad lecta & notata de offi. dele.
ſuper quæſtionum § verũ. & c. cũ olim magiſter. & de iudi.
c. exhibita. in fine. & de cauſa poſſeſ. c. cum olim. ¶ Quintò
opponitur quia hîc dicitur quòd dilatio præuenti non po
teſt: dilatio enim cenſetur quædam interlocutoria C. de di-
la. l. à procedente. & tamen interlocutoria reuocari poteſt:
igitur & dilatio vt. l. quod iuſsit. & c. cum ceſſante. ¶ Præue
niendo autem dilationem, iudex eam reuocare cenſetur: qa
facit actum contrarium. ſ. de conſti. c. cum. M. & ff. de acqui.
hære. l. illud. de quo hîc per Ber. in glo. iij. imò ex cauſa quan
doq; mutatio dilationis vt in dicta glo. Hoſtiẽ. videtur velle
ſoluere ſic, quòd ex cauſa poſsit hoc fieri vt in gloſſ. ſed ſine
cauſa, non: licet videatur ſeruari cõtrarium. quia multa per
patientiam & c. de præbend. cum iam dudum. refert tamen
aliquos dicere, quòd incontinenti, & ex interuallo in præ-
ſentia partium. Cum nullius intereſt, hoc poteſt iudex: ſi ve
rò alicuius intereſt, non poteſt ſine illius cõſenſu, niſi ſatiſ-
faciat de intereſſe. argu. ff. de interro. actio. l. de ætate § fina-
li. & de condi. l. ſi ob cauſam. & l. dedi. alij dicunt, ꝙ vbi con
ſenſerunt partes in dilatione de ipſarum conſenſu, eſt faci-
enda mutatio. Sed vbi non conſenſerint, ſine eis iudex hoc
poterit. j. de regu. iur. c. j. ſi iudex tamen ante terminum ve-
lit procedere, debet primò illi in terminum reuocare: & ſic
dicit Ab. Accur. reſpondiſſe magiſtro ſuo. Ad quod infra re
dibo. ¶ Sextò opponitur redeundo ad materiam ſecundæ
oppoſitionis quia imò videbatur, quòd decanus & capitu-
lũ bene petebant: quia petebant reuocari attentata per Epi
ſcopum poſt citationem per eum executam. & ſic lite pen-
dente. argu. eius quod legitur & notatur. in cle. ij. vt lite pen-
dente. ¶ Vnde metu huius oppoſitionis plures intellectus
hic inſurgunt. ¶ Aliqui enim intelligunt quòd Epiſcopus
conueniebatur, & quòd decanus & capitulum agebant con
tra eum tanquàm poſſeſſorem: & ſecundum hunc intelle-
ctum non obſtat contrarium: quia poſſeſſor vtendo lite põ-
dente ſua poſſeſsione, non attentat contra litem. ſ. vt lite
pendente. c. j. ¶ Alij quòd Epiſcopus agebat contra deca-
num: & capitulum tanquàm contra poſſeſſores: & ſic obſta
ret contrarium. Sed primus intellectus verior ſecũdum eos.
¶ Vel dic & melius, quòd decanus & capitulum agebant cõ
tra Epiſcopum, poſſeſſorio vti poſsidetis. dicentes ſe eſſe in
quaſi poſſeſsione illius iuris. & per Epiſcopum ſe turbari. &
peteũ. Epiſcopum ab illa inquietatione compeſci. & etiam
ante litem conte. imploraũ. iudi. offi. & ſupplicaũ. per offi-
cium à dicta turbatione compeſci. ¶ Et iſte eſt verus intel-
lectus: quia iſtud erat petere diffinitiuam ſententiam ante li
tis conteſtationem. & ſic nihil reſtaret aliud vt prædixi. s. ſe
6 cundum Inno. ſententia enim † quæ fertur ſuper interdicto
vti poſsi. diffinitiua eſt. vt dixi. ſ. de proba. licet & not. C. vti
poſsi. l. vna. argu. ſ. vt lite non conteſta. & in rubro & in ni-
gro & per totum. ¶ Et hunc intellectum etiam Lignanus re
putat veriſsimum licet gloſſ. non aperuerit ſecundum eum.
¶ Alij tamen dicunt, quòd decanus intentabat confeſſoriã:
quia decanus dicebat, quòd licet Epiſcopus eſſet in quaſi
poſſeſsione, huius iuris tamen competebat ſibi & capitulo
ex conſuetudine vel priuilegium. ¶ Deinde implorauit offi
cium, vt iudex mandaret Epiſcopo, vt non faceret ibi ven-
7 di: & iſtud eſſe non debet. quia † lite pendente quis non de-
bet priuari ſua poſſeſsione. xvj. q. iiij. volumus. vt lite pendẽ
te. c. j. & hîc intellectus etiam eſt verus in ſe. per quæ paten-
ter apparet ſolutio oppoſitionis. ¶ Septimò opponitur: qa
negligentia aut culpa procuratoris non impetrantis aut ma
lè impetrantis iudicem ſuper cauſa appellationis, non impe
dit curſum temporis vel effectum deſertionis. ff. quando ap
pel. ſit. l. j. in fine. & quod legitur & notatur. ſ. vt lite non cõ-
teſta. c.... quia imputet ſibi dominus, qui imperitum vel ne-
gligentem elegit. ff. de minori. l. cum mandato. & non alteri
parti cui ius quęſitum eſt per deſertionem. ſ. eo. perſonas. &
cum ſit. ¶ Solutio dicunt aliqui, quibus videntur Innocen.
& Lignanus applaudere, quòd Epiſcopus intimari fecerat
parti alteri ſuam inhibitionem. ¶ Vel ſi non intimaſſet, ad-
huc non tenet facta contra mandatum domini impetratio
licet intra mandatum bene præiudicaret. ff. manda. l. diligen
ter. ¶ Sed iſtud non ſoluit cõtrarium: quia licet impetratio-
nem dominus potuerit impugnare, non tamen per hoc ſe-
quitur quòd ex hoc potuerit deſertionẽ excuſare. ¶ Ideò di
cunt alij, quòd Papa hîc ex quadam æquitate ne videlicet,
malum factum & negligentia procuratoris domino præiu-
dicarent in modum cuiuſdam paternæ prouiſionis, euitato
reſtitutionis circuitu, ſuccurrit domino, eo modo quo hic
habetur contra ius commune: in quo ipſa oppoſitio eſt fun
data. ¶ Vel voluit Papa quòd ſi aſſerta in reſcripto reperirẽ
tur eſſe vera. ſ. de reſcrip. c. ij. mandatum iſtud haberet vim
reſtitutionis, videlicet ad appellationem proſequendam.
¶ Papa enim hoc potuit: quia iuris merè poſitiui vt poſt ex
lectis & notatis in cle. de immunita. & tanta erat æquitas ꝙ
etiam honeſtè hoc facere potuit: & maximè quia vnum im
pedimentum etiam modicam impediens cauſam appella-
tionis finiri intra annum: facit quòd ſecundus annus etiam
abſque ope reſtitutionis datur ipſo iure ipſi appellanti ad
ſuam appellationem proſequendum: vt. ſ. e. ex ratione. cum
his quæ ibi ſcripſi modò valde veriſimile eſt, quòd factum
procuratoris domino non ſit imputandum de quo hîc dici-
tur propter ſuam inhibitionem præſtitit impedimentum le
gitimum appellanti, ne appellationis cauſam poſſet perfice
re intra annum: & ideò hîc voluit Papa ipſum appellantem
abſq; ope reſtitutionis hîc ipſo iure audiri. & credo quòd
iſta ſit veritas.
¶ PRIMO quæritur iuxta materiam primæ oppoſitio
8 nis qualiter † ſeruitus illa non vendendi vel non coquendi,
in alio loco & c. alicui acquiri poſsit. ¶ Hoc tenẽdum quòd
ſi res & perſonæ ſint liberæ, talis ſeruitus non acquiritur tẽ
pore ſolo, quoad hoc vt alius prohiberi poſsit. quia non ob-
ſtante cuiuſquàm prohibitione, poſſum in meo ædificare.
C. de ſerui. l. altius. etiam vſq; ad cœlum. ff. de ſerui. l. fin. ff.
quod vi aut clam l. ſi. § pen. ¶ Et licet is qui aſſerit ſibi hoc
ex longo tempore competere, prohiberi non poſsit vti iure
ſuo. vt. ff. ſi ſerui. vendi. l. ſi quis diuturno. ff. de aqua quoti. &
æſti. l. hoc iure § ductus aquæ. tamen nec alium volentem de

nouo ædificare prohibere poteſt: niſi probet ſibi hanc ſer-
uitutem deberi.vel ex pacto cum prædeceſſoribus habito,
vel quòd fuerit aliâs prohibitus.occaſione iuris eiuſdem, &
acquieuerit & poſteà completa fuerit præſcriptio.& ſic po-
teſt intelligi.C. de ſerui.l.& in prouinciali. &.l.ſi manifeſtè.
argu.C.quæ ſit lon.conſu.l.j. & fortius ſi in contradictorio
iudicio fuiſſet lata ſententia.ff.de legi.l.cum de conſuetudi-
ne.¶ Pro quorum pleniori examinatione omnino videas,
quæ ſcripſi.ſ.titu.ij.c.de quarta in ſecunda oppoſitione. &
pluribus quæſtionibus illi oppoſitioni adiacentibus. & in
xix.quæſtionibus principalibus. & hoc verum , niſi domi-
nus villæ ſit ille,qui aſſerit ſibi deberi hanc ſeruitutem.viij.
diſtin.quo iure.¶ Quilibet ergo liber in re libera faciet qđ
liber:niſi quod vi, ſcilicet dominij.Aut quod iure ſcilicet
ſeruitutis prohibetur.Sic poteſt intelligi inſti. de libertis.§.
j.licet etiam acquiſita ſit ſeruitus in vna re vel cōtra vnam
perſonam:hoc non præiudicat alijs argu.ſ.de præſcri. audi
tis.de offi.ordi.c.dilectus.ad finem.ff.ſi ſerui. ven.l. loci cor-
9 pus.§.competit.in vna † tamen re,ſeruitus cum ſit indiuiſibi
lis,non poſſet pro parte acquiri.& pro parte non.ff.de ſerui
ru.l.pro parte.&.l.viæ.licet ad certam partem fundi quan-
doq; reſtringatur.ff.de ſerui.l.quinta.§ ſi.&.l.ſequenti.ſecun
dum Hoſtien.

¶ SECVNDO quæritur pone de conſuetudine præ-
ſcripta à tempore cuius initij hominis memoria nō exiſtit
certi mercatores ſalis & ferri ciuitatis Valentinæ prouin-
ciæ Vienneñ.dicunt ſibi competere hoc ius , ſcilicet quòd
nulli liceat emere ſal. vel ferrum intra certam ſummam in
dicta ciuitate niſi ab ipſis,nec vendere niſi ipſis, & non niſi
in certa parte ciuitatis quæritur vtrum talis conſuetudo de
iure valeat.¶ Et videtur quòd ſic per ea quæ ſcripſi in pri-
ma oppoſitione,& in quæſtione proximè præcedenti.¶ Itē
facit etiam pro hoc.l.ſanè. ff.de iniur.&.ff.de diuer.& temp.
ſi quis in fluminis publici diuerticulo.vbi licet acquirere in
re quæ eſt iuris publici:& facit etiam hæc decretalis & facit
10 quia † quod poteſt acquiri per priuilegium poteſt acquiri
per conſuetudinem:quia conſuetudo huiuſmodi loco con-
ſtituti habetur.ff.de aqua quotid.& æſti.l.hoc iure.§.ductus
aquæ.& tamen hoc poteſt haberi à principe ex priuilegio.
ff.de fluminibus.l.quominus.& quod ibi notatur per Bart.
¶ Facit quia imponere nouum pedagium pro bono publi-
co ſimpliciter eſt prohibitum.C. noua vectigalia imponi
non licere.per totum & tamen ſicut priuilegio ita conſue-
tudine introducibile eſt,vt.j.de verbo.ſigni.ſuper quibuſ-
dam.libertas enim de iure communi competens,de iure ſpe
ciali priuilegiato aut conſuetudinario recipit reſtitutionē.
ſ.de conſuetudi.cum dilectus.j.de verbo.ſignifi.Abbate.&
l.& teſtator.in pluribus caſibus prohibent emere vel vende
re extra genus certarum perſonarum, quos per ſe recolligat
ſtudioſus.¶ Sed anno domini mileſimo.cccxcix.die.xxiij.Se
ptembris. reſpondi contrarium in conſilijs & ſequuti me
fuerunt quinq; auditores,& vnus aduocatus. Et quia iſta cō
ſuetudo eſt irrationabilis in hoc: quia propter bonum pri-
uatum aliquorum priuatorum,bonum publicum commu-
ne omni nimium impeditur ſine cauſa.argu.C. de cadu.tol.
l.vna.in fine.C.de primipilo.l.vtilitas.libro.xij.¶ Facit quia
11 † conſuetudo oneroſa eccleſiæ non valet. de conſuetudine.
c.j.cui tamen comparatur res publica.C.de ſacroſan. eccle.l.
ſi.¶ Prædicta verò conſuetudo eſt oneroſa bono commu-
ni omniū & etiam eccleſiæ Valētinæ & pro hoc inducitur.
ff.de extraordi.criminibus.l.amouere.C.de mono.l. vna. &
C.de contrahē.emp.l.dudum.in quibus in ratione videtur
eſſe caſus.¶ Secundo probabam:quia conſuetudo quæ inui
tat ad delinquendum ſeu dat occaſionem delinquendi eſt
damnata.C.de furtis authentica nauigia.ſ.de conſuetudine
ex parte.& notat Innocen.eo.titu.in rubrica.ſic in propoſi-
to quia dicti mercatores qui dicuntur eſſe.vij.vel.viij. meri
tò ex hoc haberent occaſionem monopolium faciendi &
cōdicendi inter ſe nō niſi pro certo & vili pretio ſe emptu-
ros ſeq; pro certo & caro pretio vendituros.vt prædi.l.vna.
& ſic dicant ſe habere collegium, de quo non apparet nihil
videtur ad propoſitum:quia & Epiſcopus qui dominus eſt,
poſſet illud tollere:ſaltem quoad hoc propter euidens dam
num rei publicæ argu.j.de decimis ſuggeſtum.& quod not.
Innocen.j.de excel.præla.dilecta in fine.

¶ TERTIO quæritur occaſione eorum quæ ſcripſi.ſ.
in tertia oppoſitione quando iudex ſuum officium debeat
impartiri.¶ Circa quod diſtinguit Hēricus:quia aut iudex
vult ſuum officium impartiri de & ſuper principali : & ſu-
per eo quod principaliter in iudicium eſt deductum & non
poteſt vt hîc vbi petitio decani & capituli iudicis officium
implorando deſtruendo illa ſcalla erat præpoſtera.& de hoc
ſolo inter partes litigaretur:quare ſi admitteretur reputare
tur negotium diffinitum. ¶ Ideò non erant admittendi.ſ.
de reſcrip.cauſam quæ ſecundum Hoſtiē.hîc & in hoc con-
cordat Inno.in glo.fi.& Gof.hic in ſumma de offi.iudi.§.vl-
timo.in fine.& Hoſti.in ſumma.eo.titu.§. & vtrum deſide-
ret.verſi.hoc locum habet & Archidia.j.eo. non ſolùm. in
glo.huius ratio eſt lib. vj.&.xj.q.j.quia res.in gl.adde ſed ob-
ſtat quod dicitur.verſi.& no.quòd bene petitur &c. ¶ Aut
vult impendere officium ſuum ſuper alio,quàm ſuper prin
cipali & quòd principaliter in iudicium eſt deductum : &
tunc aut quæris vtrum non poſtulatus aut poſtulatus ſi nō
poſtulatus,tunc refert aut quæritur de officio iudicis reſidē
te in perſona iudicis,& tunc debet officium ſuum interpo-
nere non poſtulatus vt puta officium proconſulis pertinet
requirere delinquentes & huiuſmodi vnde hoc debet face-
re etiam non poſtulatus:vt.ff.de offi.præſi.l.congruit.de of-
fi.proconſulis.&lega.l.ſi in aliam.de hoc legi.& nota.ſ.de of
fic.dele.or.c.j. ¶ Aut quæris de officio iudicis reſidente in
perſona partis & tunc aut eſt officium tale, quòd illud exhi
bere intereſt non ſolùm partis Sed alterius vt quia & partis
& iudicis intereſt & tunc debet interponere officium ſuum
non poſtulatus:vt verbi gratia appellati à ſententia iudicis,
qui te condemnauit poteſt ex iure tuo petere quòd tradat
tibi Apoſtolos ſiue libellos dimiſſorios: & hic intereſt tua.
& etiam iudicis à quo appellatur.& ideò poteſt ſine aliqua
petitione eos tibi dare cum appellaretur ab eo.vt.C. de app.
12 l.eos.§ fina.¶ Item † iudex terminum datum ſeu aſſignatum
per eum poteſt mutare ex cauſa: vt quia ad illū terminū vo-
care non poteſt.vt dictum eſt.ſ.in proxima diſtin.¶ Ad idē
facit quod legitur & notatur.ſ.de excep. pia in fine. libr.vj.
Aut eſt tale officiū,quod illud exhibere intereſt ſolius par-
tis,& tunc aut eſt talis perſona , quæ neſcit vel non poteſt,
vel ſibi honeſtum non eſt poſtulare officium iudicis,& tūc
vltro officium ſuum præſtare debet. vt ſi eſt mulier vel mi-
nor,qui neſcit petere,vel ſacerdos cui ſanctitas vitę ignoſcē
di gloriam derelıquit.Nam iudex tunc interponit officium
ſuum non poſtulanti & dabit ſibi aduocatum.ita intellige.
ff.de offi.proconſu.& leg.l.nec quicquam.§.obſeruare. & de
Epiſ.& cle.l.ſi quis in hoc genus.ſacrilegij.&.xvij.q.iiij.§.qui
autem.aut intereſt partis tantùm ,& ipſa pars talis eſt , quæ
poteſt & ſic officium iudicis implorare & tunc refert ſecun
dum mentem Accur.ff.de dam.inſec.l.ſi quis miſſum in fin.
& Dyni.eo.titu.l.iij.§.hoc autem iudicium.quia aut lis nō-
dum eſt conteſtata.& tunc iudex non exhibet nec imperti-
tur officium ſuum,niſi poſtulatus ita intellige hîc & .ff. de
dam.inſe.l.iiij.§.hoc autem iudicium de naufragio.i.de ſub-
merſis.C.de poſtul.l.prouidendū.¶ Aut lis eſt contra & iu-
dex poſt lit.conte.vult etiam non poſtulantis ſuum officiū
impartiri,& dicit quòd poteſt ſecundum eos. vnde Dynus
13 vbi.ſ.dicit,quòd poſt li.conteſta iudex † poteſt etiam parte
non petente, facere condemnationem expenſarum. argu.ff.
de ædil.edi.l.ædiles.§.ſciendum.¶ Et in iſtam opinionem vi
detur declinare Cynus.C.de indi.l.properandum.§.ſinantē.
alterutra.ſi quæris nunquid poſſit ſuum officium impende
re poſtulatus. Tunc dic quòd ſic.c.inſuper.hîc quæ ad ſuum
officium pertinent vt.ſ.de offi.iudi.c.j. & hoc nedum poſt

litem conte. Sed etiam ante vt ibi &.ſ. de offi. ordi. ex parte
tua. & inſti. de offi. iudi. per totum. ſecundum Inno. & Hoſt.
hic idem notat Hoſti. in ſumma de offi. iudi. § & verum reſi-
deret. & ſ. de offi. iudi. c. ij. licet Ber. ibi in glo. finali contra-
dicens, quòd non imploratur ante litem conteſta. per iſtud
capitulum & malè.
¶ QVARTO quæritur ibi, *conteſtata*. quid ſi lis fuiſſet
iam ſuper principali negotio conteſtata. ¶ Ecce putat Inno.
quòd lite conteſtata ſi aliquid noui fieret, etiam pendente
termino, iudex poſſet & deberet impendere ſuum officium
inhibendo, & reformando. argu. xj. q. j. quia nec res nec. ob. l.
ſiue pars. C. de dila. quia intelligitur de proceſſu principalis
negotij, vel ſuper iniurijs antiquis, ſuper quibus eſt ſenten-
tia diffinitiua expectanda. ¶ Super nouis enim vel nouiter
ortis, ſatis æquum eſt, quòd procedat maximè in illis caſib⁹,
in quibus mora eſt periculoſa. ff. de ferijs. l. j. § fi. & l. ij. & iij.
¶ Sed pone quòd capitulum coram delegato vult propone
re de his quæ fecit Epus poſt citationem, circa rem de qua
agitur. nunquid poterit delegatus de hoc cognoſcere? ¶ Di
cit Inno. ſe credere quòd ſic: quia iuriſditio eius per citatio-
nem perpetua eſt. ſ. de offi. deleg. gratum. & quia non debet
ire ad diuerſos iudices. argu. ff. de libe. cau. l. ſi pariter. allegat
Hoſti. de reſcrip. c. fi. & eu. titu. c. diſpendia. lib. vj. & ſ. vt lite
pendente per totum. ¶ Sed nunquid delegatus cognoſcere
poteſt, de eo quod etiam ante citationem Epus doloſè feciſ
ſet dicit Inno. quòd ſic. per capitulum primum. ſ. de alie. mu.
iudi. cauſa facta. ¶ Subdit tamen, quòd in his quæ accidunt
ante litem cõte. non procedat iudex, niſi libello dato & alio
ordine obſeruato in his autem quæ accidunt poſt litem cõ
te. vt ſi detur damnum in re petita, vel fiat violentia in fru-
ctibus exinde perceptis & ſimilibus iudex impendet officiũ
ſuum de plano, iuris ordine non ſeruato: vt prædi. l. ædiles §.
Item ſciendum. & ff. de aqua plu. arcẽ. l. ſi tertius § officium.
refert tamen Inno. alios dicere, & fortè melius ſecundum eũ
quòd licet ſuper nouis iniurijs poſt litem conteſta. commiſ
ſi poſſet iudex officium ſuum impendere. ¶ De his tamen
quæ ante litem conteſt. contingunt, non poteſt cognoſcere
delegatus in modum interdicti vel actionis: quia non ſunt
commiſſa. argu. ff. de arbi. l. de his. ff. de iudic. l. non poteſt. ſ.
de reſcrip. c. ad hæc. & c. fina. ¶ Et hoc verum eſt, in his quæ
non veniunt in vim illius actionis, quæ tunc deducitur &
in quibus opus eſt noua actione: vt in prædictis caſibus,
& in actione ex ſtipulatu, & alijs ſtricti iuris, in quibus nec
damna nec fructus veniunt iure actionis. ſecus autem eſt in
actionibus bonę fidei & in arbitrarijs in quibus per officiũ
veniunt non ſolùm damna data, ſed etiam fructus, & nõ ſo-
lùm recepti ante literarum impetrationem ſed etiam poſt
ea. ¶ Quandocunq; neceſſe tamen eſt, hoc peti. de quo. ſ.
de reſti. ſpo. c. grauis. ¶ Sed probantur hęc. ff. de dolo. l. & ele
ganter § non ſolùm. ff. de actio. emp. l. Iulianus § offerri. & §.
ex vendito. ſecundum Inno. allegat Hoſti. ff. de actio. emp. l.
iij. ff. de eo quod certo loco. l. in bonæ fidei. & l. ſequ. ¶ Sed
Hoſti. dicit prædicta locum habere, quoad fructus & expẽ-
ſas intereſſe & ſimilia. Sed poſt citationem violenter inno-
uata per partes credit poſſe reformari, etiam per delegatũ,
& ſine libello & conteſtatione: & quoad hoc, credit litem
pendere poſt citationem & etiam ante litis conteſtationẽ.
vt. ſ. de conſti. c. cum. M. ad finem. & vt lit. pen. c. j. & vlti. &
de deſpon. impu. c. ad diſſoluendum. & de accuſatio c. olim.
¶ Et id quod circa hoc notat Vin. vide ad literam in Spec.
de offi. iudi. § deſeruit. verſi. ſed quæritur. quando domini ta
men Hoſt. de pendentia litis, intellige ſecundum lecta & no
tata in cle. ij. vt lite pen. nec obſtat ſecundum Hoſti. quod di
citur, quòd ea quæ poſt datam literarum accident non videẽ
tur delegato commiſſa: vt. l. de his. & l. non poteſt. & c. ad
hæc. & c. finali. de reſcrip. ſuperiùs alle. quia illud verum eſt,
de non tangentibus cauſam, & in his per quæ iuriſditio nõ
turbatur. Nam ſi cauſam tangerent vel iuriſditionem impe
dirent in eis iuriſditionem. ¶ Non haberet etiam cõtra tot
tiot turbatores & violentiam inferentes vt. ſ. de offi. dele. c.
14 j. & c. ex literis. omnia † enim intelliguntur commiſſa, ſine
quibus iuriſditio exerceri non poteſt. de offi. dele. præterea.
& c. prudentiam § penul. & finali. & dat terminos de impe-
tratore, qui facta citatione & forſan oblato libello, ſpoliauit
reum fundo vel eccleſia, quam petebat. ¶ Abſurdum enim
eſſet ſecundum eum, quòd reus ſuper hac violentia haberet
libellum offerre: & fieret de poſſeſſore petitor. vnde delega
tus cuius iuriſditio impeditur, & cuius natura conditionis
mutatur ex officio ſuo, de plano illud in ſtatum priſtinum
reformabit. ſ. de conſti. c. eccleſia. & aliâs ex violentia ſua, &
ex dolo ſuo actor haberet commodum non paruum, ſed ma
gnum vt patet inſti. de interdi. § commodum. & ff. de rei vẽ.
l. is qui deſtinauit. & ſ. de proba. ex literis. nec mirum: quia
15 † delegatus ratione acceſſorij, etiam in extraneos ſuam iu-
riſditionem exercet: etiam in principaliter non commiſſis
de offi. dele. c. j. Et per conſequens fortiori ratione hoc ratio
ne acceſſorij poterit inter partes coram eo litigantes: argu.
ſ. de offi. dele. P. & G. & quod ibi notatur & de reſcrip. non-
nulli. & c. ſignificante. & c. Rodulphus. & c. ſignificauit. ſecũ
dum eum. ¶ Viſis autem dictis Innoc. & Hoſtien. diſtingue
quia aut quæritur an iudex etiam delegatus poſſit ſe intro-
mittere, & qualiter de his quæ contingunt ante litem conte
ſtatam aut de his quæ contingunt poſt litem conte. ¶ In pri
mo caſu ſubdiſtingue quia aut quæritur de his in quibus cõ
tra litis pendentiam. i. ſuper his ſuper quibus lis pendet in
præiudicium partis vnius per partem aliam, ſeu ad inſtan-
tiam partis alterius, attentatur & tunc procedit ſuper his
delegatus ex officio, ſine libello & conteſtatione: & ſic pro-
cedunt lecta & notata in cle. ij. vt lite pen. de quo ſcripſi ple
niſsimè in prædicta clemen. ¶ Aut quæritur de his ex qui-
bus iuriſditio ipſius delegati impeditur, offenditur, ſeu tur
batur & in his procedit etiam ex officio delegatus, etiam in
extraneos aduerſus quos cauſa ſpecialiter commiſſa nõ fuit
& fortius aduerſus partes corã eo litigantes, vt patet in his
quæ leguntur & notantur. ſ. de offi. dele. c. j. & ſ. de offi. ord.
c. j. ¶ Aut quæris de alijs in quibus contra litem vel iuriſdi-
tionẽ, non attentatur & tunc aut quæritur de negotio prin
cipali. hoc eſt de his ſuper quibus eſt litis conteſtatio fienda
cauſæ cognitio habenda, & ſententia ferenda, & ſuper his
non poteſt ſe intromittere ante lit. conte. & ſic loquitur iſta
decretal. ¶ Aut quæritur de acceſſorijs ad negotium princi
pale, & tunc aut quæritur de illis acceſſorijs ſuper quibus
ſpeciali & expreſſa petitione eſt opus. ¶ Et tunc dic idem,
quod in caſu proximè præcedenti ex identitate rationis, &
ſic procedunt quæ ſcripſi poſt Inno. ſ. eo. quæſtione. verſi. de
his tamen quæ ante litis conte ¶ Aut quæris de alijs acceſ-
ſorijs, in quibus noua petitione non eſt opus & tũc aut ſunt
talia, quæ litis conteſtationem pro fundamento requirunt,
vel quæ ſecundum ordinem iudiciorum ſolùm, poſt li. con-
teſta. fieri habent, & tunc circa illa ante li. cõte. nihil poteſt
facere iudex, niſi in caſibus ſpecialiter ſibi à iure conceſsis.
ſ. vt lite non conte. in rubro & in nigro. & c. quoniam fre-
quenter. & per totum & C. de ſenten. l. prolatam. ¶ Aut quę
ritur de alijs acceſſorijs li. conteſtationem pro fundamento
non requirentibus, & quæ ſecundum rectum iudiciorũ or-
dinem debent, vel poſſunt litis conteſtationem præcedere:
& tunc in iſtis poteſt delegatus ante li. cõte. ex officio pro-
cedere: vt patet in his quæ ſcripſi. ſ. eo. c. in tertia oppoſitio
ne. ¶ In ſecundo autem caſu, videlicet cum quæritur de his
quæ contingunt poſt litis conteſtationem. Diſtingue: quia
aut quæritur de negotio principali, aut de his ſuper quibus
litis cõteſtatio facta eſt: & tunc dic quòd procedetur ſuper
his, ſicut requirit ordo iudiciarius, puta ad teſtium, vel alia-
rum probationum receptionem, & ad concluſionem & ſen
tentiam, vt prædicta. l. prolatã. cum ibi notatis in gloſ. ¶ In
alijs autem dic vt dixi in primo caſu principali. & ſ. eo. quæ
ſtione in verſi. autem in his quæ accident ex identitate. imò
ex maioritate rationis & quę dixi in delegato, obſerues etiã
in ordi-

in ordinario à fortiori ratione.
¶ QVINTO quæritur ad declarationem quintæ op
16 poſitionis & ſecundæ gloſſæ Ber.qualiter † iudex dilationẽ
vel terminum à ſe datum mutare poſsit? ¶ Circa quod di-
ſtinguit Henricus:quia aut ambæ partes in hoc conſentiũt,
& tunc poteſt ſecundũ omnes aut eis inuitis ſeu altera ipla-
rum inuita,& tunc non poteſt ſine cauſa.vt prædicta.l. ſiue
pars.aut cum cauſa & tunc poteſt ſecundum Hoſtiẽ. dum-
modo partibus hoc ſignificet ſecundum Abbatem. vt ſcri-
pſi.ſ.in.v.oppoſitione. ¶ Aduerte hic ſunt duæ difficulta-
17 tes,prima eſt,an † poſsit iudex mutare dilationem per ſe da-
tam pro ſuo arbitrio,etiam ſine cauſa.¶ Secunda eſt vtrum
hoc cenſeatur tacitè facere ad actum contrarium proceden
do,vt quia pendente dilatione ad probandum,citat ad con
cludendum vel ad ſententiam. ¶ Circa primam difficulta-
tem diſtinguas ſic: quia aut quęritur an poſsit.i.debeat hoc
facere,ſine cauſa & dico quòd non , & ſic procedit dictum
Hoſti.imò ſi hoc fecerit ſine cauſa,pars contra quam hoc fa
ctũ fuerit,ſi ex hoc inſurgat grauamẽ,ab hoc poterit appel-
lare vt.ſ.eo.c.de ap.&.c.ſe.&.c.vt debitus. ¶ Et ideò conti-
nuò appellantes à repoſitione in ſtatu , denuo appellant in
palatio apud auditores.¶ Sed ſi grauamen non ſit notabile,
non audiuntur appellantes:vt.ij.q.vj.non ſolent.¶ Aut quę
ritur vtrum poſsit ſine cauſa hoc facere,ſic quòd reuocatio
de iure valeat:licet hoc de iure facere nõ deberet,vt ſic pars
ex hoc grauata,neceſſe habeat appellare:& tunc dico quòd
ſic:& ſic procedunt.l.quod iuſsit.&.c.cum ceſſante.& ita ſer
18 uatur in palatio.Apoſtolico. Dicunt enim , quòd officium
iudicis,pendente dilatione conquieſcere debet: & in prædi
cta.l.ſiue pars.& ex hoc inferunt quòd quicunque proceſſus
factus per iudicem,dilatione pendente ipſo iure eſt nullus,
& per cõſequens tacitam reuocationem inducit:quia quod
nullum eſt,effectum iuris inducere non poteſt.ĩ.de ſpon.c.
ad diſſoluendum.& de regu.iur.c.non præſtat.li.vj. ¶ Tum
verò circa hoc ſit diſtinguas:quia aut apparet quòd tunc re
cordabat iudex de dilatione : puta expreſsè vt quia de dila-
tione expreſſam faciebat mentionem vel tacitè vt quia fa-
ctum erat ſuum proprium atq; recens.ff. pro ſuo.l.fin.&.ſ.
de reſcrip.ab excommunicato.¶ Aut non apparet,imò ve-
riſimile eſt,quòd recordaretur de dilatione:vt quia erat aſsi
gnata per prædeceſſorem.ĩ.de regu.iur.cum quis in ius. lib.
vj.vel ſi ab ipſo plures dies fluxerãt,ſic quòd poterat ex hoc
cauſari obliuio , maximè in antiquo iuxta ea quæ ſcripſi in
prædicto.c.ab excommunicato.¶ In primo caſu ſubdiſtin-
gue.¶ Aut apparet tacitè vel expreſsè , quòd vult dilationẽ
durare & proceſſum dilationi contrarium valere , & tunc
dic,quòd non valet quod agit,tanquàm ab eo qui eſt ſibi cõ
trarius.ſ.de oſſi.dele.cum ſuper.&.ff.de regu.iur.l.vbi repu-
gnantia. ¶ Aut non apparet de hoc tacitè vel expreſsè , &
19 tunc dico,quòd cẽſetur dilationem velle reuocare:iſta † eſt
enim natura contrariorum, quòd poſitio vnius eſt remo-
tio alterius.xxxij.q.j.cum renunciatur.ſ. eo. ſolicitudinem.
&.l.illud.&.c.cum.iij.alle.argu.C.de neceſſarijs ſeruis hære-
di.inſti.l.penul.&.ff.de procura.l.Pomponius.§.ij. cum ſimi
libus.¶ Fateor tamen,quòd ſi tacita reuocatio eſt iniurioſa
& grauoſa , pars grauata ab ea poterit appellare , eo modo
quo ſcripſi in difficultate proximè præcedenti. ¶ In ſecun-
do verò caſu principali , dico quòd non cẽſetur dilationem
reuocare:quia ignorans non diſponit de eo quod ipſe igno-
rat:vt.ff.de inoffi.teſta.l.mater.§.cæterum.& de iuriſdi. om.
iudi.l.ſi per errorem.nec impedimentũ tollit,qui illud igno
rat.ff.de excu.tuto.l.Vlpianus.in fine & de re iudica.l.quidã
conſulebant.inſti.quibus manumit.non licet. in princip. &
inſti.qui da.tu.teſta.po.in prin.arguendo à contrario dicta-
rum legum. ¶ Putarem tamen valere proceſſum ipſo iure,
tanquàm factum à iudice interim ſuam iuriſdictionem , con
tra ius partis & non contra ius conſtitutionis.ff.quæ ſentẽ-
tię ſine appel.reſcin.l.j.&.C.quando prouo.non eſt neceſſe.
l.ij.& ideò appellatio non eſt neceſſaria per prædicta iura
exprimendo cauſam propter dilationem &c.ſ. eo. vt debi-
tus.&.c.cordi.& cle.appellanti.eo.tit.¶ Nec obſtat hæc de-
cre.quia licet dicat appellari poſſe,non dicit proceſſum nul
lum.¶ Nec obſtat.l.ſiue pars.qualiter dicat,*quòd eo vſque iudi
cis officium conquieſcat*.non irritat proceſſum factum in con-
trarium:& ideò non eſt nullus. ¶ Nec obſtat quòd facta cõ
tra legem non valent.C.de legi.l.non dubium.& de regu.iu.
c.quæ contra ius.lib.vj.quia illud fallit in ſententijs quæ fe-
runtur contra ius conſtitutionis,& non contra ius partis.vt
ff.quæ ſen.ſine appel. reſcin.l.j. &.C. quando prouo.non eſt
neceſſe.l.ij.alle.& etiam fallit in iuribus perpetuam cauſam
prohibitionis non habentibus,vt not.per Ber.in.c.ij.de ſpõ
ſa.duorum.& per Ioan.in cle.j.de iure patronat.¶ Modò ſic
eſt in propoſito , quia hic eſt actus iudicialis , & ius de quo
hic loquimur perpetuam cauſam non habet:quia imò regu
lare eſt,quòd iudex talem dilationẽ reuocare poſsit expreſ-
ſè.vt patet in præcedentibus,& per conſequens etiam taci-
tè.vt.ff.de legi.l.de quibus.§.j.verſi.nam quid intereſt.
¶ SEXTO quæritur vtrum ſit hoc indiſtinctè verum
20 † quòd dilatione pendente , iudicis officium conquieſcere
debet.¶ Cynus in prædicta.l.ſiue pars.dicit quòd hoc fallit
in caſibus ¶ Primus caſus eſt, quando ſubeſt cauſa dilatio-
nem abbreuiandi.ff.de arbi.l.qualem.in fin. ¶ Secundus ca-
ſus eſt,vbi probabiliter timeretur , quòd pars debitrix pen-
dente dilatione fugere poſſet:argu.ff.de his quæ in frau.cre-
di.l.ait prætor.§.ſi debitorem.¶ Tertius caſus eſt,ſi ille arti-
culus ſuper quo vellet procedere,eſſet alius ab illo articulo,
21 ſuper quo illa dilatio eſſet data nam data † dilatione ad vnũ
articulum,poteſt procedi ſuper alio.vt.C.de re.cre.l.genera
liter.§ his autem & hoc verum,dummodo ille alius articu-
lus.verſu nullo tamen vero ſit ab iſto ſeparatus,& ei non cõ
nexus.alias ſecus.vt.ſ.eo.ſuper eo.
¶ SEPTIMO quæritur quæ eſt ratio decidendi?dicit
Collectarius ſecundum Abbatem quòd ratio decidendi eſt
quia hic decanus.& capitulum,elegerunt viam ordinariam.
¶ Et ideò ad extraordinariam viam reuocationis, vel inhi-
bitionis non potuerunt habere recurſum:remittens ad Ar-
chidia.ĩ.c.non ſoltlm.lib.vj.Et ad Specu.de offi.iudi.§.defi-
cit.& ſic dicit poſſe intelligi de li.conte.c.j.lib.vj. ¶ Inducit
colla.ſua.ex parte.¶ Sed melior ratio eſt,quia cognoſcere de
principali ante fundatum iudicium ſuper eo eſſet rectum iu
diciorum ordinem peruertere contra.l.prolatam.C. de ſen-
ten.vt dixi.ſ.¶ Supple glo.in glo.ij.ibi,*maximè*.idem Innoc.
& Hoſti.imò vt dicit Hoſti.de illo opere quod poſt li. cõte.
factum eſt nouo iudicio eſſet agendum.argu.ff.de aqua plu.
arcen.l.hactenus. in fi. & ibi,*ſolutio contrarium*.de le.ſi tertius
eo.titu.§.officium.in glo.iij.ibi,*conquieſcit*.& ſic videtur plu-
res dilationes ad diuerſa ſimul dari non poſſe : de quo vide
in Specu.de dila.§.deliberatorię.& verſi.ſequenti & ibi,*dice-
re autem*.altâs eſt.§.ſub.l.qualem.*& in fine*.in gloſſ. penultima
ibi,*recuſari*.vide quod in textu.dixi.ſuper verſi. litigandum.
& ibi,*argumentum contra*. ¶ Hoſtien.dicit quòd eſt ſimile.Si
22 † enim proponitur officium iudicis loco actionis , planum
eſt quòd atteſtatio eſt neceſſaria. ¶ Si verò imploratur iudi
cis officium deſeruiens actioni,& illud litis cõteſtationem
requiret:quia nec nudè deſeruiet actioni. Si autẽ hoc intel-
ligas de iudicis officio,quod imploratur de plano,hoc non
poteſt eſſe : quia illud non imploratur , quoad hoc vt prin-
cipalis quæſtio diminuatur . Sed tantùm circa acceſſoria,
hic verò implorabatur circa principale : vt ſequitur. mira-
tur autem Nouella de Hoſtien .qui contrarium ſolubile
vult dicere,ſcilicet quòd verè contra dicit in eo quod ibi di
citur,quòd ante litis conteſta.locus eſt implorationi officij
iudicis hic dicitur contrarium.¶ In gloſſa vltima.*in generali
clauſula*. ¶ Hoſtien. dicit , quòd oppoſitio gloſ.procederet,
vbi contra expreſſam inhibitionẽ, iudices elegiſſet.Sed ve-
niendo contra ipſum , non præiudicauit domino : vt in
principio gloſſæ.¶ Et ideò ipſo iure ſine reſtitutionis bene
ficio,ſeruatur illęſus:quia non eſt quod ſibi debeat imputa-

ri:remittit.ſ.eod.ex ratione.*&* *in fine*.&.ſ.de iudi. exhibita.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis priuilegium eſſe, quod in ea procedi poſſit lite non conteſtata propter contumaciam partis.*
2 *Appellans ante ſententiam, quòd neceſſe habeat duo facere.*
3 *Iudex & appellatus in quibus comparentur.*
4 *Appellantis arbitrio relinqui, an appellet vel non.*
5 *Iudex ſi appellationem admiſerit quòd non ſit neceſſe iudicem appellationis ſuper tali appellatione probationes requirere.*
6 *Non appellaſſe fingi eum qui appellat ante ſententiam, niſi vera ſit cauſa expreſſa.*
7 *Excipienti bonum conſilium eſſe ſi ſe offerat paratum exceptionem probare.*
8 *Excommunicationem ſtatim ligare.*
9 *Præcauendum eſſe quod vituperari poteſt.*
10 *Exceptioni tacitè ineſſe quod probandi onus ſubire debeat excipiens.*
11 *Probationem realem oblatam & repulſam iuſtificare appellationem.*
12 *Probatio realis quando probata eſſe dicetur.*
13 *Iudicem appellationis duplex gerere officium.*
14 *Propoſitionem & oblationem partis & repulſionem iudicis iuſtam cauſam appellandi inducere.*
15 *Verbum probaturum ſignificare probationes futuras magis quàm præſentes.*
16 *Mutari non debere quæ longam interpretationem habuerunt.*
17 *Iudicis eſſe, tendere litem ad finem.*
18 *Factum poſt appellationem non caſſari extra iudicium, ſi probetur veritas cauſæ.*
19 *Appellatione per appellatum non recepta, nunquid poſſit appellans cauſam coram iudice appellationis proſequi?*
20 *Sententiam ratam manere, ſi poſt eam latam à tempore appellationis, lapſus ſit annus.*
21 *Diem interpellare pro homine.*
22 *Defendere eſſe id facere quod faceret dominus ſi præſens eſſet.*
23 *Contra abſentem non contumacem non procedi poſſe.*
24 *Appellatio nunquid ſit eadem cauſa cum principali.*
25 *Appellationem non eſſe niſi quædam reuocatio iudicij.*
26 *Conuentionis & reconuentionis cauſæ nunquid ſint eædem.*

¶ CAP. LXX.

INterpoſita. ¶ Quatuor habet in ſumma ſatis in textu ſummata eſt. ¶ Expone literam. *probare*. corā iudice appellationis. *non doceat*. quòd hic dicit Goſ. dixi. ſ. eo. ex parte. vbi de hoc per Nouellam in fi. magnæ glo. & habet hoc tantùm locum ante ſententiam nec poſt licet appellare, ſine vllo grauamine, ſecundū Inno. probaturum coram iudice à quo appellauit. *admiſſus*. ſupple & propter hoc appellaſſet. aliâs approbare non ſufficeret. ſ. eo. dilecto. in fi. ſecundum Hoſti. & Petrum. Itē ſupple. & in appellatione expreſſiſſet, vt in cle. appellāti. ǰ. eo. *eidem quoque* §. & ſecundum dictum ſed non habet locum in appellatione extraiudiciali. vt no. Inno. de cle. cum inter canonicos. & ſ. eo. bonæ. Collec. *ab aduerſario*. ſcilicet appellato *ad contradicendum*. tantùm. ¶ Dicit tamen Collect. quòd hîc non habet locum, vbi appellatur à diffinitiua: quia illo caſu indiſtinctè oportet procuratorem mittere ſecūdum Ber. de renunci. veniens in fi. ¶ Refert tamen Hoſti. idem dicere, cū appellatur à diffinitiua. *eidem*. ſcilicet appellanti. & idem de appellato, eadem ratione quia æqualitas inter eos eſſe debet & oo. ſ. eo. ſæpe. *ſit parata*. & ſic hoc potuit ab initio. & re integra. & non ex poſtfacto vt hîc. vt. c. coram. & intellige verſi. iſtum eidem quoq; &c. dato quòd appellans terminum ſuæ appellationi præfixerit. & ſic iſta pars declarat capitulū ſæpe. & capitulū Nicolao. ſ. eo. ſecundum Colle. qui ſic credit intelligendum capitulum veniens. de renunci. ſic vbi appellatio recipitur à iudice, & approbatur à parte fallit tamē in caſu. c. quamuis. de ele. lib. vj. ¶ Qualiter autem ab appellatione recedi poteſt. notat Card. ǰ. eo. cum appellationibus. lib. vj. circa medium. ¶ Et quod hic dicitur in verbo, ſuper
1 hoc. dic ſecus ſuper prīcipali, de quo. ſ. e. per tuas. & ſic † no.
priuilegium appellationis. ſcilicet ꝙ poteſt procedi in ea, lite non conte. propter cōtumaciam partis. Sed partibus præſentibus, ſi appellatur à diffinitiua, neceſſarij ſunt lit. conte. & libellus. de teſtamentis. Raynutius. & c. Raynaldus. & de in integ. reſti. tum ex literis. in fi. & ſ. eod. per tuas. à contrario & per Hoſti. in ſumma. eo. ti. § quis ſit effectus. Sed ſi appelletur ab interlocutoria ſecus ſecūdum Archi. de iuramēto calum. lib. vj. ¶ Et per hoc ſaluatur dictum Inno. & Hoſt. de foro compe. cum contingat. vbi notant in cauſa appel. libellum non eſſe neceſſarium intelligēdo illud vbi datus eſt in principali quia tunc ſufficit ille: aliâs ſecus. vt ſatis probatur. ſ. eo. per tuas. in eo quod ibi de litis conteſtatione loquitur ſecundum Collec. *impetrare*. ſupple. nec eo caſu cōtumax reputaſ. licet &c. ille denique § eſt & pars tertia. *delegata*. quaſi diceret ꝙ ſi ſemel cauſam delegaſſet, conſtitutionem factā non de facili reuocaret, quod dic vt no. ſ. de iura. calum. cauſam, quę & vt li. nō conte. accedens. ij. *propter hoc*. ſimile. ſ. de procu. c. cum pro cauſa. & c. auditis. & ſ. de ele. vt prꝺteritę. & ſ. eo. Nicolao *condemnandus*. ipſe appellans. & ſic nō habebit appellatus, quid conqueri. & hoc intelligunt Pe. & Abb. quando non habuit iuſtam cauſam appel. allegat Pe. de eo ꝙ mit. in poſ. c. cum veniſſent. ¶ Abbas autem dicit ꝙ ſi appellans dicat iudicem bonū virum, & ex mēte non grauaſſe, & ꝙ contentaretur, ꝙ ipſe de cauſa cognoſceret reuocando grauamen, non eſſet locus condemnationi. *ſane* §. & pars. iij. *contumaciter*. quia citatus per iudicem appellationis non venit vel non venit in termino. de quo. ſ. eo. ſæpe. *ſuper hoc*. ſcilicet, ſuper redemptione probationis grauaminis Hoſti. *appellationis articulo*. ergo etiam in cauſa appellationis facienda eſt litis conteſta. de hoc. ǰ. de teſta. c. Raynaldus. in. j. gloſ. *hoc caſu*. ſcilicet cum appellatur ante ſententiam. ¶ Nota primò
2 ibi, eſſe verum ꝙ † appellans ante ſententiam, neceſſe habet
duo facere primum eſt, quia cauſam grauaminis à quo appellat, debet exprimere: de quo ſatis ſcripſi. ſ. eo. conſtitutus. ij. & in. c. vt debitus. & dicam ǰ. eo. cordi. ¶ Secundum eſt: quia habet neceſſe probare veritatem cauſæ: vt hîc. & ſ. c. proxi. & c. ſignificauit. & de excep. dilecti. in fi. & c. ſignificauerūt. in fi. & de iudi. c. exhibita. & de libel. obla. c. ij. & iij. & de reſcri. & c. ſignificauit. & duobus capitulis ſequentibus. imò & neceſſe eſt alia probari. de quibus dixi. ſ. eo. dilecto. ¶ Secū-
3 dò nota in verbo, *ab aduerſario*. ꝙ æquiparantur in hoc † iu-
dex & appellatus quia in vtriuſq; poteſtate eſt, appellationē approbare. ¶ Vnde appellatus etiam inuito iudice approbat appellationem contra ſe factā, & illam proſequitur, niſi appellans re integra appellationi renunciaſſet tacitè vel expreſsè. ſ. eo. ſolicitudinem. & c. directę. ¶ Et intelligit Hoſt. rem integram, cum iudex non admiſit appellationem, antequàm iter arripuerit vel nuncium miſerit pro appellatione proſequēda. ſed poſteà no. ar. ſ. e. c. dilecti. & c. meminimus. dummodo non interſit appellati. vt quia occaſione proſecutionis, alter non haberet renunciare, niſi ſatisfieret appellato. ǰ. c. proxi. & ſ. eo. intimaſti. & c. cōſentiente. ¶ Sed & quāuis diſpliceat appellato, poteſt iudex appellationem admittere, & habebit tunc neceſſe appellans, ſuperiorem adire: vt euitet damnum cauſæ ſed vt dicit Hoſti. in termino aſsignādo, æquiparantur iudex & appellans: vt. ſ. eo. perſonas. & c.
4 oblatæ. ¶ Solis † verò appellantis arbitrio relinquitur, an
appellet vel non, & ſub qua forma. ¶ Sed caueat, ne erret in forma. c. j. ǰ. eo. lib. vj. arbitrio verò appellati relinquitur, an principale negotium ſit in curia vt ibi approbetur. & dicit Hoſti. ꝙ ob iudicialem reuerentiam, iudex dicitur appellationem remittere, & aduerſarius approbare. ¶ Opponitur primò ibi, *non doceat*. quia quando appellatur ante ſententiam, vt hîc ex cauſa propoſita non probata iudex à quo nō tenetur deferre appellationi. ſ. eodē. dilecto. ¶ Item ſi deferat, non eſt neceſſe verificari cauſam appellationis, imò ſtatim pōt iudex appellationis, in principali procedere ¶ Nouella verò

uella verò dicit,ꝙ prætermiſsis verbis Inno.dici debet vt le
gitur & nota.‑.ĩ.eo.c. non ſolùm. &.c.cum appellationibus.
lib.vj.& plenius dicam in cle.appellanti.¶ Item dicit Inno.
ꝙ ipſe excipiens,non tenetur probationes offerre probabi-
lem enim exceptionem debet iudex admittere,& excipien-
tem ad probandum inuitare. imò grauat nõ admittendo ex
ceptionem probabilem,etiam cuius probationem non ob-
tulit excipiens:ſuper quo omnino vide,quæ ſcripſi.s̃.de te-
ſti.c.ex parte.A.in.v.&.vij.oppoſitionibus.& in.ij.q. princi
pali.Et quod legi.& nota.s̃.de excep.c.olim.vbi videtur eſſe
caſus expreſſus,cõtra prædictum Inno.& etiam hìc in prin
cipio.per quæ videtur quòd hic neceſſaria fuerit oblatio ꝓ
bationis appellanti ſuper quo etiam vide lecta & notata.s̃.
titu.proxi.cum.l.&.A.Et etiam notata per Collectariũ in
prædicto.c.ex parte.ad quæ fortè.ĩ.redibo. ¶ Secundò op-
ponitur in principio decretalis.ibi,*ſi eam non doceat eſſe ve-
ram*.& hìc intro ſecundam glo.Inno.Mirum enim eſt id qd
dicere videtur iſte tex.videlicet ꝙ ſi non obtulit ſe probatu
rum cauſam coram iudice appellationis,veritatem illius ꝓ
bare debet,cum non debeat in eum differri ſententia pro-
pter appellationem:etiam ex cauſa probabili interpoſitam,
niſi ſi eam offerat probaturum.ĩ.eo.c.ſuper eo.j.§.j.&.c.dile
cto.¶ Solutio hìc non dicitur talem appellationem admit-
tendam,ſed ſi dicitur admiſſa,quid tunc debeat fieri ſecun-
dum Inno. ¶ Sed adhuc oppones: quia ſi iudex admiſit
5 †appellationem,non eſt neceſſe poſteà iudicem appellatio
nis,ſuper tali appellatione probationes requirere.¶ Sed ſu-
per principali tantũ procedet ſecundum eum:quia per hoc
in eum iuriſdictio eſt transfuſa.ĩ.eo.cum appellationibus.lib.
vj ¶ Reſpondet Inno.ꝙ imò tunc ſi appellatus petat remit
ti ad iudicem ad quem appellatum eſt,audiẽdus eſt: niſi ap-
pellans probauerit veritatem cauſæ ex qua appellatum eſt.
¶ Et idem dicit vbi iudex à quo detuliſſet appellationi ſine
cauſa interpoſitæ,quibus tamen obuiare videntur lecta &
notata in prædicto.c.cum appellationibus. ¶ Vel dic ſecun
dum Inno.ꝙ iudex propoſita cauſa appellationis probabili,
appellante tamen non offerente ſe probaturum, interroga-
re debet proponentem,an velit eam probare vel ad minus
debet dicere,ego admitto exceptionem tuam: quod ſi non
fecerit,appellet excipiẽs,& tenet appellatio: quia ad hoc vt
iuſta appellatio ſit,ſufficit ꝙ iudex non admittat probabi-
lem cauſam.s̃.eo.dilecto.&.c.ex parte.M.&.c.vt debitus. &
ſi interrogatus nollet probare cauſam propoſitam, tunc nõ
eſſet iuſta appellatio & præmiſſa intelligit Mar.quoad effe-
ctum deuolutionis,& vt ille ad quem appellatur, ſit iudex
cauſæ appellationis,ac inhibere & de veritate cauſę cogno-
ſcere & ſuper appellatione pronunciare poſsit.vt etiam no-
tat Inno.ĩ.eo. Romana. ſuper verbo prohibere. Sed non vt
poſsit pronunciare pro appellante,& niſi probationes corã
iudice à quo fuiſſent oblatæ vel coram iudice appellationis
productæ & ita intelliguntur ea quæ ſcripſi poſt Inno.ĩ.eo.
in.j.q ¶ Sed quicquid dicãt Inno. & Mar.iſta obuiant lectis
& notatis in cle.appellanti.ĩ.eo.titu. Nam ſi appellans etiã
ex cauſa probabili,ſe probaturum nõ offerat & iudex à quo
appellationem non admittat nec de veritate cauſæ ex actis.
appareat,iudex ad quem non poteſt de veritate cauſę de no
uo inquirere: quia ex nouis actis, iuſtificari vel impugnari
non poteſt:vt in prædicta cle.appellanti.nec poteſt pronun
ciare male proceſſum,aut reuocare grauamen ex prioribus
actis: quia iudex à quo exceptionem etiam aliàs legitimam
cuius probatio non offertur,repellendo & appellationẽ in-
de interpoſitam refutando,non grauat: vt hìc in principio
eſt expreſſum. ¶ Subdit etiam Innocen.quòd in eo caſu quã
do non obtulit ſe probaturum cauſam appellationis,ſed tã-
tùm iuſtam cauſam expreſsit,& iudex illã admittere renuit,
licet fuiſſet bonum.ꝙ ad eam probandam fuiſſet admiſſus,
tamen ſi appellat excipiens,& per iudicem appellationis re
pulſa feratur per eum poſt appellationem à diffinitiua ſentẽ
tia ſuper principali contra appellantem,& velit poſteà ap-
pellans coram eo ad quem appellauit,eãdem vel aliam cau-
ſam appellationis probare, vel etiam ſuper principali aliud
dicere,vel etiam quod plus eſt, ex actis receptis oſtendere
iniuſtam ſententiam vel proceſſum,iuxta.c.dilecto.s̃.eodẽ,
hoc ipſe non poteſt.& hoc probat Inno.ſic:quia aliàs ſeque
retur hoc inconueniens,videlicet ꝙ nulla eſſet differentia,
videlicet an offerret vel non offerret ſe probaturum:cũ etiã
poſſet probare cauſas,ſuper quibus probationes non obtu-
lit.¶ Item eſt alia euidens & efficax ratio, ꝙ nõ admittatur
ad probandum aliàs cauſas,ſecundum eum:quia non eſt ad-
mittenda eius appellatio,niſi ex cauſa iuſta. ¶ Si igitur cer-
ta cauſa appellationis propoſita receſsit, & illa cauſa propo-
ſita vera non eſſe cenſetur: quia vera eſſe nõ probatur quod
cõtumaciter receſsit ab illo iudice,& ſic appellatio eius nul
la eſt,& non tenuit,nec eum potuit releuare:etiã ſi aliæ cau
ſæ propoſitæ veræ & iuſtæ ſubeſſent.vt.ff. de in integ. reſti.
l.diuus.&.s̃.eo.conſtitutus.§.ſi.ſecũdum eum.Sed & hoc de-
ciſum eſt in prædi.cle.appellanti.¶ Si autem poſteà in iudi
cio ſtetiſſet appellans,videretur ſuæ appellationi renunciaſ
ſe.s̃.eo.ſolicitudinem.Nec ob.ſi dicas,ꝙ ſi à diffinitiua ſen-
tentia lata appellatum eſſet,cauſa non expreſſa,tñ ex priori
bus actis,& nouis poſſet irritare ſententiam.s̃.de teſti.c. fra
ternitatis.quia vbi appellat poſt ſententiam non contuma-
6 citer recedit.¶ Sed quando appellat † ante ſententiam niſi
vera ſit cauſa expreſſa,fingitur non appellaſſe,vel veriùs fin
gitur contumaciter receſsiſſe:vt dictum eſt:& iudex qui nõ
admittit cauſam falſam licet aliàs vera eſſe fingitur prudens
ſecundum Inno. quæ omnia deciſa ſunt per lecta & notata.
in prædi.cle.appellanti.iunctis lectis & notatis in cle.ſi ante
de dolo.& contu.&.c.cum qui.eo.titu lib.vj. ¶ Ex his tamẽ
hanc ſingularem concluſionem elicias,videlicet ꝙ ſine cau-
ſa in appellatione interpoſita ante ſententiam inſerta ſit ve
ra ſiue ſit falſa ſi appellans ante ſuam appellationem ſe eam
probaturam non obtulit,iudex qui exceptionem & appella
tionem repulit,non grauauit: vt re vera ſi bene põderes hìc
in principio non eſt expreſſum.¶ Item aliud inferas, videli
cet ꝙ Inno.hìc quaſi ad literam videtur expreſsiſſe mentem
prædictæ cle.appellãti.¶ Tertio caue:quia omnia prædicta
ſolùm locũ habent in appellatione quæ interponitur à gra-
uamine ante ſententiam, & non in appellatione quæ inter-
ponitur à diffinitiua ſentẽtia:quia illa etiam iuſtificatur ex
nouis.vt.C.eo.titu.l.eos.& notatur etiam in cle.prædicta ap
pellanti.¶ Tertio opponitur contra pręmiſſa & contra pri
mum notabile de prædicta cle.appellanti.ĩ.eodẽ.¶ Dicunt
quidam iſtam decretalem corrigi per prædictam cle. appel-
lanti.¶ Sed iſtud dicit Mar.eſſe contra omnes ſcribentes.&
ideò ſequendo notata glo.& Pau.in præ.cle.dicit ꝙ per iam
acta,vel exhibita iudici à quo appellatum eſt,probare corã
iudice appellationis probare,ſeu iuſtificare cauſam grauami
nis & appellationis,pro eo videlicet ꝙ fuerat repulſus à ꝓ-
batione quã proponebat tacitè bene ſufficit: quia hoc non
eſt iuſtificare ex nouis,ſed ex iam habitis qđ intellige ſi pro-
ponendo probationẽ obtulerit vt hìc dicitur.& per hoc ſol
uo contrariũ. ¶ Qualiter ergo ſaluabitur ſtilus palatij, q ha
bet ꝙ quomodocunq; bona materia bene data repellaſ, ſuf-
ficit probare ex cauſis actis,materiã admittendam: ſi velles
dicere ipſam repulſionẽ exceptionis vel bonæ materię bene
datæ eſſe bonam cauſam grauaminis euadere iſtam decre.&
omnes aliàs.¶ Sed nõ credo per iſtam decretalẽ,cum loquiſ
de obligatione &c.¶ Allegaſ etiã cõtra hunc intellectum.c.
olim.de excep.&.c.ex parte.Adę de teſti.&.c.cum.l.&.A.de
re iudi.ſed ad duo vltima bene reſponderẽ ſed nõ ad.c.olim.
quod nimis arctat ideò miror,ꝙ nunquã arctareris in curia
ad probandũ veritatẽ exceptiõis probabilis,vel materiæ re
pulſæ.quod tamen ſaluare non potes,niſi dicẽdo hanc per.c.
appellanti eſſe reuocatam:quod nihil eſt, vel ponẽdo alium
intellectũ.s̃.reprobatum præcipuè per.c.olim. ¶ Et iſta eſt
veritas ſecundũ Martinũ quod pulchrũ & nouu eſſet ſuſti-
nere,in vna collatione licet in practica curiæ non admitte-

retur. ¶ Dicit tamen fortè poſſet, ꝙ dans articulos petit ſe
admitti ad probandũ, ſed hoc non placet quia intelligiẽ iſte
tex. de obligatione reali vel ſaltem aliter quã dicendo ſimpli
citer offero vel peto me admitti. ¶ Vnde primũ intellectũ,
tenet Inno. in. j. glo. & in fi. ij. glo. licet variet. idem Hoſtiẽ. &
Ioan. An. & Cardi. & Archi. in. c. Romana. & .c. non ſolũ. eo.
titu. lib. vj. ¶ Et Pau. & glo. licet obſtare in cle. appellanti. &
generaliter omnes ſcribentes, quod tamẽ in iudicis homine
dicere eſſet nouum, ſecundum Martinum. qui ſecundũ præ
miſſa videtur intelligere hanc decre. cum eſt oblata proba-
tio, & cle. cum nõ eſt oblata probatio quod hic probatur in
fi. primi reſponſi. ibi niſi hoc ſe offerens probaturum &c. de
quo dixi in præcedenti oppoſitione & dicam. j. in. ij. qõne.
¶ PRIMO quæritur ibi, *quòd ex cauſa*. ad quẽ pertinet
ſuſcitare materiam de probatione huius cauſæ dicit Innoc.
cuius glo. j. nunc intramus, ꝙ petere inducias ad exceptionẽ
probandam bene eſt partis excipientis. C. de tempo. in inte.
reſti. pe. l. petendæ. C. de dila. à procedente. facit. C. vt intra
cer. tem. l. ij. & . C. quomodo & quando iudex. authen. qui ſe-
mel. Sed offerre ſtatim probationes iuris, non eſt partis ſed
fit ex abundanti & ad cautelam. ff. de exhi. l. ij. §. ibidem. ff.
quorum le. l. ij. §. j. ſatis enim eſt parti proponere exceptionẽ
& cauſam legitimam, quare procedere non debet. ¶ Et ſi iu
dex ſciens forſan exceptionem veram eſſe, illam admittit,
nec vltra procedit bene facit non grauando excipientẽ ſu-
perfluis probationibus. Si verò iudex de veritate exceptio-
nis dubitat, illam admittet aſſignando terminum ad probã-
dum: arg. de offi. dele. prudentiam. § vj. ſ. de teſti. veniens. ij.
xxx. q. v. iudicantem. C. de iudi. l. iudices. ꝙ ſi nolit excipiens
acceptare terminum oblatum ad probandum, ſed appellet
tenet quod ſic contra eum: cum iudex non grauauerit & ſic
non tenet appellatio etiam ſi probaret veram eſſe exceptio
nem. ſ. eo. dilecto. ad finem ſecundum Inno. ¶ Quod intelli
git Hoſti. niſi appellaret propter nimis breuem terminũ de
dila. ca. j. ¶ Si aũt iudex propoſitam exceptionem. Ideò ap-
pelletur tunc tenet appellatio ſi non reuocatur ꝙ iudex fa-
cit anteꝗ̃ cauſa app. ꝑ ſuperiorem recipiatur vel alteri cõmit
tatur. Et de ipſa exceptione fiat poſtea fides corã iudice ap-
pellationis, vt hic: & . ſ. ca. proximo. & . c. cũ cauſam. ¶ Sed di
ces nonne iudex grauauit nõ admittendo legitimã exceptio
nẽ, quã credebat falſam: imò prima facie præſumitur ꝓuidẽ
tia & ideò non ceſſatur attentatũ, niſi ex quo conſtabit de
veritate. & ſic loquitur. ſ. e. ex parte & ca. ſignificauit. & dic
vt. j. e. non ſolùm. ꝙ ſi excipiens ꝓponat cãm legitimã, offe-
rens ſe paratum illam probare, & iudex non admittit proba
tiones oblatas, & ideo excipiens appellet, eſto ꝙ falſa ſit ex-
ceptio, tamen quicquid facit poſt talem exceptionem iudex
caſſat: quia in hoc fuit grauatus excipiens, ꝙ eius proba-
tiones non fuerant admiſſæ. argu. ff. de adul. l. denunciaſſe.
§. ſi. ¶ Et quia mos ei gerendus fuit. ff. de ꝓba. circa. de teſti.
ſpo. c. j. ¶ Vnde ſecundũ Inno. diligenter notandus eſt ordo,
vt primò ꝓponas exceptionẽ, ſecundò expectes quoſq; iu-
dex repudiet illam vel admittat, vel ipſa non admiſſa, proce
dat: & ſi repudiat, locus eſt appellatiõi. & ſi admittat ipſius
iudicis eſt interrogare excipiẽtẽ an probare velit huius ex-
ceptionẽ, vt in prin. huius gl. nec excipiẽs habet ufferre, ſed
fugere. iiij. q. iiij. c. j. & . ij. ſecũdũ Inno. ¶ Dicit Hoſt. ꝙ omni
7 † caſu ſiue exceptio ſit vera, ſiue falſa, ſiue admittaẽ, ſiue nõ:
dũmodo ſit legitima, bonũ eſt cõſiliũ, ꝙ excipiẽs offerat ſe
paratũ exceptionẽ probare: qa ſi nõ admittãtur ꝓbationes,
grauaẽ & iuſtè appellat. & ſibi forſan facilius erit ꝓbare hãc
denegationẽ, quã veritatẽ exceptionis propoſitæ caueat tñ
ne appellet, niſi tũc demũ cũ nõ admittitur exceptio vel ꝓ-
batio oblata ſecũdũ Hoſti. qui etiã not. hic qd ſcripſi ſuper.
c. dilecto. ſuper ver. appellatũ. ¶ Et quærit demũ, quid ſi reo
excipiẽti ꝙ nõ teneẽ rñdere libello, quo in ꝑſonali cõueniẽ
ſine expreſſione cauſæ iudex dicit ꝙ vult deliberare ſtatuẽs
certã diẽ, qua veniẽte excõicat reũ i ſcriptis: qa ad ſuũ mãda
tũ nõ rñdit libello, quaſi fiat nã de talibus nõ põt excipiẽs ſi
bi cauere: qa nõ põt à iudice appellare niſi repellat vt eſt di-
8 ctũ: & † excõicatio ſtatim ligat nec per appellationẽ ſecutã
ſuſpẽditur. ſ. eo. paſtoralis. & ſic videtur iniqua iura, quę tol
lũt hic excipiẽti hanc prouiſionẽ. ſ. appellãdi ſi nõ admittaẽ
exceptio. ar. ſ. de offi. dele. ſuper qõnũ. in fi. ff. de arbi. nõ diſtĩ
9 guem⁹. §. cũ quidã. Nã † qd vituperari põt, præcaueri debet.
ſ. de ſer. nõ ordi. c. j. ¶ Rñdet ꝙ licet dicta excõicatio ſit in-
iuſta qa exceptio iuſta de li. ob. c. fi. tñ ſeruãda. xj. q. iij. c. j. ſed
relaxãda eſt ſine difficultate & iudex puniẽdus de ſen. excõ.
ſacro. eo. ti. c. j. li. vj. nõ eſt ergo ꝓpter tale incõueniens, vitã-
dus imò mutãda eſt talis forma, tamen quia ſi indifferenter
admitteretur hæc forma appellationis tali exceptione non
admiſſa, facilè impediretẽ proceſſus iudicij, cõtra id de dolo.
finẽ. tñ quia nulla cõſtitutio mederi poſſet, quin iudex ſi no
luerit excõicet iniuſtè. tñ quia nedum in iudicio, ſed & extra
iudicium iudices tota die iniuſtè excõicant, relaxatio igitur
excommunicationis, & pœna ſic excommunicantis ſuffi-
ciant ſic grauato. Ad hoc. j. de re iudi. c. j. lib. vj.
¶ SECVNDO quæritur in verbo offerens. an ſuffi-
ciat verbalis oblatio excipientis & verbo dicentis, ꝙ verbo
ſe offert paratum probare exceptionem, vel dicentis ſimpli
citer, ꝙ ad probandũ ſe offert? & videtur ꝙ ſic: quia per hoc
ſatisfacit verbis huius conſtitutionis, quæ non dicit aliud,
niſi ſe probaturum offerẽs. facit. j. de re iudi. li. vj. c. ad Apo
ſtolicæ. verſu. *eratque parata*. Et pro hoc facit apertè, qd not.
ſ. de exce. olim. in glo. ij. poſt principium. vnde videtur Ho-
ſti. hic dicere, ꝙ ille offert qui dicit hodie conſtat hodie aga
mus. ff. vt in poſ. leg. eo. l. ille à quo. ſ. de reſti. ſpo. literas. verſi.
pręterea. ¶ Itẽ fortè impoſſibile eſſet excipiẽti, facere obli-
gationẽ realẽ teſtiũ vel ſcripturarũ alienarũ, ꝑ quę intẽdat ꝓ
bare. ¶ Et facit quod no. de elec. cupiẽtes. § ſi vero. li. vj. in gl.
pe. & ius nõ arctat ad impoſſibile. iiij. di. erit de re. iu. nemo
põt. li. vj. ¶ In cõtrariũ videẽ ſenſiſſe, Inno. & Hoſt. ꝑ diuerſa
loca gloſarũ ſuarũ. ſupra & infra poſitarũ. in quibus de hoc
tractantes loquiẽ de obligatiõe probationũ. & de recuſatio-
ne receptionis probationũ oblatarũ. ¶ Et ex cõtrario ſeque
retur abſurditas, quia falſam exceptionẽ opponẽti facile erit
verbo ſe probaturũ offerre. ¶ Itẽ quia verbalis oblatio hoc
10 releuaret, cũ excipiẽdo videatur offerre cũ hoc † tacitè in-
ſit exceptioni, cuius probãdi onus ſubire debet excipiẽs. ff.
de proba. in exceptiõibus. ¶ Pręterea hoc videẽ velle decre.
ex parte. j. de teſti. cuius cõtrariũ ad illã ſic ſoluitur in. viij. ſo
lutiõe. i. ꝙ verbo ſe tantũ ibi ſe obtulit. ¶ Nec obſtat qd di-
cit de impoſſibilitate facti: nõ enim circa principale vel iu-
ſtificandam appellationem aliquid ſibi deperit: licet proba-
tiones non offerat: ſed eſt conſilium, ꝙ ſi vult euitare onus
probandæ veritatis coram iudice appellationis illius offe-
rat coram iudice principali ſi vult & poteſt: aliàs probet ve-
ritatem exceptionis coram iudice appellationis: & conſeque
tur effectum ipſum exceptionis & delationem negotij prin
cipalis. ¶ Ex quibus concludit Nouella nõ fuiſſe de mente
huius rñſi, ꝙ ſufficiat verbalis oblatio. ad quod facit litera
quæ ſequitur, *non fuiſſet admiſſus*. licet multi contra. ¶ Et
ſecundũ hoc expone, *ſe offerens probaturum*. i. probationes of
ferens. facit. ſ. de offi. ordi. paſtoralis. in fine. & quod ibi no-
tatur in vltima glo. & de eo qui mit. in poſſ. cap. j. & . ij. in fi-
11 ne. & . ff. de reſti. l. pen. C. de diſtra. pign. l. finali. realis † ergo
probatio oblata & repulſa iuſtificat appellationem ſecun-
dũ eum. vnde dicebas Hoſt. ꝙ iudex non admittendo proba
tione, oblatas grauat cum non ſit anguſtanda probatio, ſed
ei ſubueniendum vt lit. non conteſt. quoniam. in prin. Vnde
licet iudex ſciat falſum eſſe, quod opponitur tñ hoc iudica-
re ſecundũ probatiões, quãuis falſas: ex quo nõ cõuinciẽ fal
ſitas & non ſecũdũ cõſcientiã. ff. de adul. l. denunciaſſe. § fina-
li. de hoc. de offi. or. Si ſacerdos. ¶ Meritò igitur ſufficit, ꝙ
probetur oblatio probationis, & nõ admiſſio. ¶ Quod Ho
ſti. intelligit niſi euidẽter appareat de falſitate vt ſi offert ſe
ꝓbaturũ, ꝙ Titius viuit ꝙ notoriũ eſt intra ꝙ publicè mor
tuus fuit in platea. ar. de except. exceptionem. de accuſa. eui-
dentia

dentia. Nam hic confeſſio facta nõ obeſſet. ff. ad. l. Aquilian.
inde Neratius. §. fina. & not. de conte. c. fi. hoc enim quod hic
dicitur, locum habet in dubia exceptione. ¶ Martinus ad
partem cõtrariam inducit quòd aliud eſt me offerre, aliud
probaturum, & allіud eſt offerre probationes: & tamen tex
tus hic in fine primi reſponſi dicit, *ſe offerens probaturum*, &
non dicit offerens probationes, licet ad hunc intellectum
Nouella trahat & exponat ipſum textum. Et eundem intel
lectum poſuit Io. And. in additione Spe. e. tit. §. penult. indu-
cens ad hoc. c. paſtoralis. ſ. e. & c. penult. j. de no. oper. nunci.
Refertur tamen per aliquos, quòd ipſe Io. And. in quibuſdã
additionibus ſuis retulit Pau. & quoſdam alios contrarium
tenuiſſe: & ſe in hoc ſuccubuiſſe & ipſe Mar. dicit etiam ſe
audiuiſſe à quodam, quòd in hoc paſſu ſuccubuit & ſe audi
uiſſe à pluribus quòd contrarium ſeruatur in palatio tamẽ
finaliter concludendo Mar. dicit ſe credere opinionem Io.
12 And. eſſe veram. Sed † quando dicetur oblata realis proba-
tio. Reſponder quòd ſi probatio teſtium vel inſtrumentorũ
præſentaliter offeratur in actu, oblatio eſt realis. Sed pone
quòd non offertur hoc modo: ſed dicit excipiens habeo te-
ſtes vel inſtrumenta parata, & ſtatim paratus ſum quando-
cunq; placebit in prima dilatione probare, nũquid hoc ſuf-
ficit? Reſpondit Martinus quòd ſic quia ea quę ſtatim fiunt,
ineſſe videntur. ſ. de elect. c. officij. & de teſti. cog. c. præterea
&. ff. ſi certum pe. l. lecta. §. dicendum. Et hoc caſu credit de
ęquitate poſſe recedi ab opinione Nouellæ & teneri obſer-
uantiam palatij Apoſtolici licet fortè de rigore iuris opinio
Nouellę ſit verior. Vel fortè ſecũdum eum, ſtilus palatij ha-
bet locum ſolum in caſu in quo denegatur dilatio ad probã
dum: q̃a tunc nõ oportet offerre: vt. ſ. de teſti. c. ſignificarũt.
Si vero exceptionis probatio excipienti non incumberet,
ceſſaret queſtio. ¶ Subdit etiã quòd licet Archi. j. e. Roma-
na. lib. vj. inter perẽptorias & dilatorias exceptiones diſtin-
xerit. Et licet etiam alij diſtinxerint an definitiua ſit lata vel
non ſit lata his tamen & ſimilibus obmiſſis habuit textum
generaliter dicit intelligi. Sed vt appareat in quo prædicti
diſtinguentes decepti fuerunt, ipſe dicit quòd licet quoad
effectum in cauſa appellationis ipſius appellationis appro-
bationem & proceſſus ſeu eius à quo fuit appellatum reuo-
cationem à iudice ad quem appellatũ extitit obtinendi ſuf-
ficiat appellaſſe ex cauſa probabili. & probationem obtuliſ-
ſe; licet forſan falſa ſit cauſa, ex qua extitit appellatum, tamẽ
quoad obtinendum in cauſa principali, id quod obtentum
fuiſſet exceptione probata. hoc non ſufficit imò reuocato
grauamine, exceptionem in cauſa principali probare nihi-
lominus opus erit ſicut oportuiſſet, ſi fuiſſet admiſſa. Et in
primo caſu, intelligitur quod hic dicitur. In ſecũdo verò ca-
ſu intelligitur quod habetur. ſ. de teſti. veniens. & de teſti.
ſpo. ſolicitè. Et hoc etiam ſenſit Nouella. ſ. de teſti. ex parte.
A. ſecundũ eum, & Pau. & ſimon hoc. expreſſè ponunt. j. e.
appellanti & ibi dixi circa. viij. queſtionẽ. ¶ Verum vt quo-
ad iſtam materiã valde dubiã, dicta Henrici tibi nõ deficiãt
noueris q̃ Hẽricus circa hoc vnam magnã diſtinctionẽ hic
poſuit dicens, cùm quæris vtrum appellanti ex cauſa legiti-
ma ſufficiat quoad reuocationẽ attentatorũ. & tranſlationẽ
iuriſdictionis & legitima cõmuni appellationis probare q̃
ex cauſa huiuſmõi legitima appellauit abſq; eo q̃ ipſam doceat
eſſe veram. Diſtingue Aut euidẽter apparet de falſitate cau
ſæ propter quã appellauit ſeu exceptiõis propoſitę vel facti
propoſiti propter quam non admiſſam ſeu propter quod
non admiſſum appellauit: vt ſi proponat & ſe offerat proba
turum, quòd Titius viuit, quem conſtat notoriè mortuum,
& tunc non ſufficit, nec eſſet admittenda probatio. ar. ff. ad
l. Aqui. l. inde Neratius. in fine. & l. proinde. ſ. de except. exce
ptionem. & de accuſa. euidentia ſecundum Hoſtiẽ. hic. Aut
non apparet euidẽter de falſitate cauſę ſeu exceptionis vel
facti propoſiti. Et tunc refert aut quęris de appellatiõe iudi
ciali, aut de extraiudiciali, aut de extraiudiciali. Si de iudicia
li, Tunc aut appellauit à diffinitiua in qua non oportet cau
ſam exprimere: ſed eſt cauſa ſufficiens, quòd appellauit à de
finitiua tanquam ab iniqua, & iniquè lata: vt. ff. de app. l. ſcio.
in fine: &. ſ. e. cum in eccleſia. vbi hoc notat glo. & tũc in illa
ſufficit probare, q̃ appellauit, licet non doceat appellationẽ
eſſe iuſtam, quantũ ad reuocationem attentatorum, & trãſla
tionem iuriſdictionis: vt. e. tit. c. non ſolùm. in principio. libr.
vj. Et ita intellige. ſ. de iureiur. c. venientes. & quod notat
Ber. ibi in glo. appellatum fuit &c. Sed ſi quæris quãtum ad
legitimationem ſeu iuſtitiam appellationis, tunc aut iudex
à quo extitit à definitiua appellatum, admiſit appellationẽ
ſicut & facere oportet ſemper. dummodo ſit caſus in quo li-
ceat appellari: vt notat Zenzel extra de do. & contu. c. j. in
clemen. & tunc non ſufficit probare ſe appellaſſe à definiti-
ua niſi doceat de iniquitate, ſiue & de iuſtitia ſuæ appellatio
nis: vt. C. de app. l. hi qui ad ciuilia munera. &. ſ. tit. proximo
cum Bertho. l. & in. c. alleg. cum in eccleſia quod tamẽ dic, vt
dixi. ſ. de renunci. in præſentia. vbi dixi quis tenetur proba-
re in cauſa appellationis, & quis non. Aut iudex à quo exti-
tit appellatũ, non admiſit appellationem. Et ideò quia eam
non admiſit, iterum appellatur & tunc appellatio illa ſecun
da, hoc ipſo quòd prima probatur non admiſſa, rationabi-
lis reputatur. vt. ff. de app. reci. l. ei cuius. ſecũdum Hoſti. hic.
Cuius dictum intelligo verum, quoad obtinendum in cauſa
appellationis, & vt appellatio dicatur canonica: non quo-
ad obtinendum in principali negotio & quòd prima ſenten
tia debeat infirmari per iura proximè allegata. Aut appella-
uit ante ſentẽtiam ab interlocutoria vel grauamine, & tunc
aut quis coram iudice cauſę principalis propoſuit factũ le-
gitimè ſeu exceptionem legitimã, non tamen ſe obtulit pro
baturũ, & non fuit admiſſus. Aut nedum propoſuit: ſed vnà
cum hoc obtulit ſe probaturum & non fuit admiſſus. In pri
mo caſu, refert aut quæris vtrum ſufficit quoad tranſlatio-
nem iuriſdictionis & dic, q̃ ſic vt. j. e. c. Romana. §. cum autẽ
à contrario. &. j. e. tit. c. non ſolùm. §. illa verò. lib. vj. Aut quã
tum ad reuocationem attentatorum, & tunc aut ſunt atten-
tata antequàm iudex appellationis inhibuerit canonicè iu-
ci à quo appellatum extitit ne vlterius in negotio procedat
& tunc non ſufficit. Saluo eo q̃ appellatione interpoſita ad
Papam in cauſis electionũ le. & not. j. de elect. c. quamuis: &
c. prouida. lib. vj. Aut ſunt attentata poſt, & tunc ſufficit vt
in. c. alleg. non ſolum. §. illa verò. Aut quãtum ad legitimatio-
nem ſeu iuſtitiam appellationis, & tunc non ſufficit ſolùm
proponere niſi probetur etiam cauſa appellationis vera eſſe
vt hic: &. ſ. eo. vt debitus. §. cum aũt. ſ. de teſti ex parte Adæ.
ſecundum Ber. hic & ibi in glo. ad hanc probationem & de
except. olim glo. videtur & Hoſti. poſt eum, ibi & hic. Si au
tem nedum propoſuit ſed vnà cum hoc obtulit ſe probatu-
rum, refert ſecundum Hoſti. in. c. alleg. ex parte Adæ. in glo.
13 ex hoc videtur. Quia iudex † appellationis duplex gerit of-
ficium. Primum quod cognoſcit vtrum bene vel malè fuerit
appellatum. Secundum, per quod ſi inueniat quod bene de
principali cognoſcet, & ſi reperit appellatum malè, remit-
tet partes: vt in. c. alleg. vt debitus. Hoc ſuppoſito refert quã-
do aliquis offeret ſe probare aliquam exceptionem legiti-
mam recipiendã, ſiue dilatoriam ſiue peremptoriã ſeu aliud
factũ legitimum, & recipiendũ: ſi non admittitur, grauatur
& tenet appellatio: & ſufficit q̃ probetur oblatio & nõ ad-
miſſio quoad expediendũ primum officium iudicis, ſcilicet
quòd bene videatur appellaſſe vt hic in principio non ta-
men quoad ſecundũ. i. niſi veritatem exceptionis ſiue dilato
riæ ſiue perẽptorię ſeu facti propoſiti probet in principali
debeat obtinere: vt. ſ. de teſti. ex parte Adæ. de re iudic. cum
I. & A. & ita intellige. ſ. de offi. dele. cum cauſa & ſ. e. dilecto.
&. c. vt debitus. & c. ſępe de dilat. c. j. de eo qui mit. in poſſ. c.
penulti. & de except. dilecto quæ decretales per iſtam ſunt
ſupplendæ ſecundum Hoſtien. & Io. And. hic & in dicto. c.
ex parte Adę. Et in hoc concor. Ber. hic & in dicto. c. olim.
& Cardi & Archid. in dicto. c. Romana. §. quòd ſi obijciatur
Et Cardi. in dicto. c. nõ ſolùm. §. illa verò. dicit exceptionem

ex probatione repulſa haberi pro probata, per quam non fit
prǫiudicium principali intentioni actoris. Secus ſi per eam
fiat præiudicium perpetuum vel temporale. Si quęris de ap-
pellatione extraiudiciali, tunc aut quæris vtrũ ſufficiat pro-
bare ſe ex cauſa legitima prouocaſſe: quoad tranſlationem.
ſeu veriùs & propriè loquẽdo, quoad perpetuationẽ, & prę
uentionem interdictionis, cùm nõ ſint niſi quędam prouo-
catio ad cauſam: vt. ĩ. e. Romana. §. cũ verò & dic, quòd ſic vt
ibi: & ĩ. de elect. ſtatuimus. & c. vt circa & c. cupientes. & c.
prouida. quod dic, vt notat Innocẽ. ĩ. de his quæ fiunt à ma.
parte cap. c. primo in glo. iij. vbi de hoc per eum. Aut quoad
reuocationem attentatorum, & tunc dicit Archi. iiij. diſtin.
c. quis autem leges in glo adde ſed contra extra & c. quod fa-
ctum poſt appellationem huiuſmodi, cuius cauſę probabi-
les ſunt expoſitæ eſt caſſandum: & ita intelligit. ſ. eo. c. dile-
ctis: & c. bonæ. Idem tenet Ber. in dicto. c. bonę glo. fina. Sed
Hoſti. tenet contrarium in dicto. c. bonæ dicens, quòd quan
uis prouocetur ex cauſa rationabili, non tamen reuocatur
quod contra factum eſt, niſi probetur veritas cauſę: vt. ſ. de
elect. c. cum nobis olim: & hoc idem. tenet. Ioan. And. ibi &
Compo. e. tit. c. cum inter canonicos. & de reſcript. c. capitu
lum glo. quia quęſtiones. ver. ſed quid ſi propoſitis legitimis
& Inno. ĩ. de his quæ fiũt à ma. parte capi. c. primo glo. iij. &
quinta & penulti. & Archid. ĩ. e. cordi. ſuper verbo cauſam.
lib. vj. & c. concertationi. in glo. ij. e. lib. & ij. quæſt. vj. biduõ.
Tu verò partes ſic dicere, & ſatis probabiliter ſecundũ Hen
ricum, quia aut illud attentatum poſt ipſam prouocatio-
nem eſt exercitij iuriſditionis, in prǫiudicium ipſius prouo
cationis, & tunc ſufficit probare, quòd ex cauſa legitima ap
pellauit, licet ipſam non doceat eſſe veram. Et eſt ratio, quia
iſta prouocatio eſt quędã citatio. ſ. e. cum ſit Romana. § cum
verò. in fine. Et ideò ſicut per citationem factam per vnam
iudicem in vna cauſa, iuriſditio alterius iudicis præuenitur
ita quòd amplius de ipſa ſe intromittere non poteſt: vt. ĩ. de
foro. compe. c. propoſuiſti. ita & per iſtam prouocationẽ, vt
ſi vnus iudex de eo de quo eſt legitimè prouocatum ad aliũ
iudicem, & talem qui poteſt adiri per viam ſimplicis quęri-
moniæ ſe de facto intromittat vel attentet cognoſcendo,
ſeu aliàs actum iuridicũ exercendo, illud attẽtatum debeat
reuocari: & iſtud eſt clarũ, ſaltem in prouocatiõe ad Papam
vt probatur. ĩ. de elect. c. ſi poſtquàm: & c. prouida. in fine. li.
vj. Aut illud attentatum non eſt exercitij iuriſditionis, ſed
eſt attentatum per priuatum in præiudicium appellationis
ſeu prouocationis. Et tunc aut eſt appellatio quæ à iure cõ-
muni diſcrepat, & recedit nec infert iuſtũ, niſi cum expreſ-
ſione & probatione cauſæ: vt ſi quis appellet ne Titius eliga
tur, quia morbo epilentico laborat, & tunc non ſuffit doce-
re ꝙ ex cauſa legitima appellauerit, niſi etiam doceat ipſam
veram: vt in. c. alleg. cum inter canonicos. Aut appellatio cõ
ſonat, cum iure communi, & abſq; expreſſione alicuius cau-
ſę infert iuſtum vt ſi quis appellet, nec in ſua poſſeſſione tur
betur, & tunc ſufficit docere, quòd ex cauſa legitima prouo
cauit: vt in. c. alleg. bonæ. Et ita videtur ſentire Specul. licet
obſtare. hoc tit. §. penultimo. ver. illud quoq;. verſiculo quod
autem dixi. Et ita potes concordare & intelligere dictas opi
niones contrarias. Aut quæris vtrum ſufficiat docere, quòd
ex cauſa legitima quantùm ad iuſtitiam cauſæ appellatio-
nis, & quoad obtinendum in ea & tunc dic, quòd non niſi
probetur veritas ipſius cauſę: vt in dicto. c. bonæ. in fine ibi
quando dicit, *in eum ſtatum in quo tempore appellationis factæ ex
veriſimilibus & probabilibus cauſis: ad nos legitime interpoſitæ fuiſſe
noſcuntur*, per confeſſionem vel probationem legitimè factã
& ſic quoad illum finem, oportet probare veritatem cauſæ.
Quod intelligo verum, etiamſi appellans in appellatione
offerret ſe probaturum cõtenta in appellatione, ſecundum
Henricum. Et de iſta materia not. Specu. hoc tit. §. qualiter
& ver. tu dic. ¶ Quid dicendum? Certè dictis Henrici ad-
hæreo, ſaluis proximè infraſcriptis. Imprimis igitur vide, &
pondera ea quæ ſcripſi in prædicto. c. ex parte. A. in ſeptima
oppoſitione & in. ij. quæſtiõe & in remiſſionibus ibi per me
datis. Et his ſaluis excludas primos caſus indubios eo modo
quo dixi, in prædicta oppoſitione. vij. videlicet cum veritas
vel falſitas exceptionis notoria eſt, vel cum veritate exiſtẽte
dubia, offertur realis probatio vel non offertur, nec verbo
nec facto: quia in primo tertio indubitanter admitti. & in
ſecundo & iiij. caſibus indubitanter repelli debet appellatio
per prædicta & in loco prælibato notata. Poſtmodum etiã
excludas alios caſus, quos notabo poſt Inno. ĩ. quæſtione ſe-
quenti. Poſteà caſum dubium recipias, videlicet cum ſolo
verbo vel ſcripto, obtulit ſe probaturum excipiens extra di
ctos caſus. Et hìc diſtingue tres caſus: quia aut offerens petit
ſe admitti ad probãdum & ad hoc dilationem ſibi dari offe-
rens, verbo vel ſcripto ſe probare realiter infra dilationem
ſibi dandam, & tunc ſequor opi. Mar. & dico quòd hoc ſuffi
cit. Aut in genere ſolùm petit ſe admitti ad probãdum, offe-
rens ſe probaturum ſolo verbo vel ſcripto, & tunc dico idẽ.
Et eſt ratio huius: quia licet ad officium partis pertineat ex
cipere, & ſe ad probandũ admitti petere, & probatiões offer
re ſaluis his quæ ſcripſi. ſ. in prima quęſtione. Tamen non ad
partis ſed ad iudicis officium pertinet dare dilationẽ ad pro
bandũ vt patet ex his quę ſcripſi. ſ. in prima quæſtione. Aut
ſolum offert verbo vel facto ſe probaturũ, nihil petens per
expreſſum & tunc quicquid dicãt Nouella. & Mar. ſto cum
textu noſtro, & dico quòd quoad iuſtificationẽ articuli ap-
pellationis ſufficit talem oblationem probare. Nec eſt tunc
quoad hoc, neceſſe docere de veritate illius cuius oblatio
14 probata fuerit. Quia † propoſitio & oblatio partis & repul-
ſio iudicis, iuſtam cauſam appellandi inducitur dummodo
exceptio propoſita eſſet probabilis & aliâs admiſſibilis ad
probandum. i. non talis, quæ ratione notoriæ falſitatis, aut
infectæ materiæ, vel ineptæ formæ, ſeu præſumptę calũnię,
vel lapſus peremptorij, aut ex alia cauſa legitima repelli de
beret. Iſta enim concluſio probatur hic in fine primi reſpõ-
ſi, niſi textus calumnietur, ibi cùm dicitur, *niſi hoc ſe offerens
15 probaturum non fuiſſet admiſſus*, Quia † verbum, probaturũ, ſi-
gnat probationes futura, magis quàm præſentes. cum ſit par
ticipium futuri temporis. Nec obſtat quòd per hoc eſſet pa
rata appellanti via facilis ad calumniandum. Dico enim, ꝙ
iudex occurrere poteſt iſti calumniæ ad probandum termi
num præfigendo de except. paſtoralis de præben. ſi tibi ab-
ſenti. lib. vj. Et ideò imputet ſibi iudex, imputetq; ſibi pars
alia ſi hoc non fiat. ĩ. de reg. iuris. c. damnum. libro. vj. Et mi-
ror de domino Martino, qui non videtur ponderaſſe, quòd
eadem fraus in primo caſu, quem ipſe admittit parata eſt.
16 Et facit pro iſta parte quia ea † quæ longam interpretatio-
nem habuerũt mutari nõ deberet. ff. de leg. l. minimè Item
facit quia ſi realis oblatio eſſet neceſſaria, ſequeretur, quòd
eſſet in poſſe iudicis partem grauare enormiter abſque re-
medio appellationis. Pone enim quòd tota probatio partis
conſiſtit in teſtibus, qui nõ niſi coacti volunt deponere rea-
liter offerri non poſſunt: ſi tunc repelli verbalem probatio-
nis oblationem partem enormiter grauans, abſq; remedio
appellationis ſic procederet talis opinio. Sic intelligo quod
ſcripſit hic Collectarius, dicens in verbum probaturum
quòd ex ipſo quòd non admittitur, ſequitur grauamen: &
per conſequens iuſtificatio appellationis: licet oporteat ve-
ritatem probare ad iuſtificationẽ cauſę principalis. Per hoc
reſpondet ad prædictum capitulum. ex parte. A. remittens
ad collecta ſua ĩ. de diuor. c. ex literis. Et per hoc patet etiam
ſolutio, ad præd. cle. appellanti de quo etiam ibi dicam, & ſe
cundum iſta intellige ea quæ ſcripſi. ſ. de offic. delega in ſe-
cunda oppoſitione.

¶ TERTIO quæritur in verbo probaturum coram quo
debet offerri & fieri iſta probatio? Dic ꝙ corã iudice à quo
appellatur ſecundũ Inno. vt dictũ eſt, ſ. e. dilecto. ſecundũ
Collectariũ. ¶ Sed pone appellãs ſe ꝓbaturũ, obtulit & non
fuit admiſſus, imò iudex à quo appellauit tulit definitiuã cõ
tra ipm, quid tunc erit? Dicit Inn. ꝙ tunc iudex appellatiõis
debet

debet illius probationes recipere,tam ſuper attentatorū re-
uocatione, vt caſſetur poſteà factum, quā ſuper principali.
vt confirmetur ſentētia:etiam ſi appellatio nō valeret. Plūs
dicit quòd non eſt audiendus appellatus, ſi cauſa dilationis
17 petat priùs inquiri de cauſa appellationis tantū. Cùm † ve-
rò iudicis ſit tēdere ad finem litem.ī.de dolo.finē de proba.
licet vbi cōſiderata eadem ratione ſuper principali,& ſuper
exceptione probationes ſimul recipiūtur,tamen ſecus ſi nō
eſſet lata ſententia ſecundū eum,quia tunc poſſet petere re-
mitti appellantē ad iudicem à quo temere appellauit.ī.e.vt
debitus. Vbi verò lata eſt ſententis,ſuper ipſa debet pronū-
ciari ſi conſtet vel ſtatim conſtare poſſit ipſam ſententiam
irritandam vel irritam nunciandam: quis iuſtificatur appel-
latio priùs facta. Et hoc locum habet in iudicijs tantū: nam
18 † extra iudicium etiam ſi offerat ſe probaturum,non caſſa-
bitur factum poſt appellationem,niſi probetur veritas cau-
ſę propoſitæ de elect. cum inter canonicos. Super quo vide
quæ ibi ſcripſi.& quæ no.per Inno.ī.de his quæ fiunt à ma-
iori parte capituli.c.j. Fatetur tamen Inno.quòd quidā præ-
dicta non approbant:quia ſi appellatio tenuit, ſemper reuo
cabitur ſententia:& quicquid factum fuerit poſt appellatio
nē,& ſi non tenuit,apparet ꝙ contumax fuit appellans:& ſic
nihil reuocabitur:& habet hoc in iudicijs locum vt dictum
eſt. Secus in his quę extra iudicium fuerit cum ibi nō poſſit
iudici probationes,& indirectæ non pręiudicent,neq; pro-
ſint ſicut nec confeſſio extra iudiciū facta. Vnde & ſi is con-
tra quem appellatur extra iudicium, reciperet probationes
oblatas contra alium,puta cōtra aliquem cui vult de aliquo
beneficio prouidere. Si appellans contradicit non præiudi-
cat ei:quia in iudicio non eſt nec etiam eſſe poteſt:cùm non-
dum ſit ei prouiſum. Sed ſi ad inſtructionem ſui, ipſas pro-
bationes recipit, nō alligatur eis,nec etiam alijs præiudicāt.
Et idem eſt videre in ſimilibus. Et de talibus probationibus
dici de transla.c.fi.in fine:&.ī.tit.proximo de cætero. Si ve-
rò aliqua ſint in quibus nō poſſit probatio in iudicio dedu-
ci vt ſi iudex deneget tempus ad deliberādum,vel terminū
ad teſtes producendos,vel ędititionem ſententiæ vel actorū,
vel aliorum ſimilium. Videtur quòd in his caſibus, teneat
appellatio, etiam ſi hoc petens non offerat ſe in prædictis
probaturum grauamen. C. vt lite penden.l. penul.&.C.e.tit.
l.ſi à proconſulibus: & ī.de proba c.j.& de teſti.c.ſignifica-
runt & ante omnia reuocanda eſt ſententia, poſt talem ap-
pellationem lata etiam ſi nō probetur alis veritas grauami-
nis,niſi quia petitio ſua quæ de iure erat, non fuit admiſſa.
Et eſt tunc quæſtio quoad hoc bene iuſta,huius conſtitutio
nis ratio. Cum etiam facile ſit proponenti grauamen proba
re,quod obtulit ſe probaturum , imputandum eſt ei ſi hoc
non offerat. Et obtinet hoc etiam in exceptionibus declina-
torijs fori: vt ſi dicat literas obreptitias de quo habet co-
gnoſcere delegatus.ſ.de reſcriptis. ſuper literis.§. ſi verò pro
huiuſmodi & §. præcedenti. Item & habet locum in per-
emptorijs,vt in exceptione pacti de non petendo , & rei iu
dicatæ,& conſimilibus omnibus , quæ tamen probari poſ-
ſint ſecundū Inno. Aliqui tamen dicunt contrarium, quod
dic vt legitur & notatur.ſ.titu.j.cum.l. &. A.§ j.&.ij.& hoc
intellige:prout ibi ſcripſi:ſecus autem, in his in quibus gra-
uamen propoſitum probationi non ſubiacet : vt præmiſ-
ſum. Et idem ſecundum Innoc. vbi abſente iudice, appella-
tur in caſibus à iure conceſſis:de quo.no. & ſcripſi.ī.eo.ſug-
geſtum. Quia vanum eſſet ibi probationes offerre,cum non
ſit qui illam recipiat nec inuenitur quòd ſit melioris condi-
tionis appellans abſente iudice,quàm appellans ipſo præſen
te.ſed hic eſſet melioris conditionis malitioſè offerens for-
tè falſam probationem. Item ſecundum eum, in odium iu-
dicis nolentis admittere probationes oblatas inducitur hoc
ſtatutum. Ad quod inducit quod dictum eſt ſupra de ap-
pellatione extraiudiciali. Tamen ſecundum antiqua iura,nō
videtur neceſſaria probationis oblatio:vt.ī.vt litis non cō-
teſtatio.c.accedens,id eſt & in multis alijs capitulis. De in-
terlocutorijs notatur infra de operis noui.nunciat.c.penul-
timo:& infra eodem titu.c.cordi.libro.vj. ſecundum Inno-
cen.& Hoſtien.

¶ QVARTO quæritur in verbo, *ſic parata*, pone enim
19 † quòd appellatione per appellatum nō recepta,vult appel-
lans coram iudice appellationis etiam abſente parte alteri
appellata.cauſam huiuſmodi appellationis proſequi , nun-
quid poteſt?videtur quòd ſic per.c.in noſtra.ſ.de procur.ſed
dici poteſt illam decretalem loqui,cùm certum eſt,fuiſſe ap
pellatum pro eo quòd appellans non fuit admiſſus ad pro-
bādum cauſam legitimam quam ſe obtulit probaturum:di-
cit tamen Inno.idem eſſe etiam ſi hoc non obtulerit:quis ex
quo conſtat fuiſſe appellatū, iudex de ipſa appellatione co-
gnoſcet,an ſit admittenda parte abſente.ī.eod.cum ſpeciali
ad finem:& ſi ſit admittenda procedet iudex, quantum po-
terit in principali quando fuit appellatum ante ſententiam:
20 nam ſi † poſt ſententiam à tempore appellationis lapſus ſit
annus,rata manet ſentētia.ī.eo.ex ratione &.c.cum ſit. Si ve
rò adhuc non fluxerit annus, non poteſt iudex procedere,
niſi partibus vocatis : & de hoc.ī.eo.c.ſępe. ¶ Hoſtien. au-
tem hic notabat quatuor caſus diuerſos. Primus quando nō
admittitur appellatio,nec approbatur & tunc ſufficit pro-
curatorem mittere ad impetrandum & contradicendum.
Secundus,cùm admittitur vel approbatur appellatio:ſed ap
pellatus nil petit:& tunc nō ſufficit mittere procuratorem
ad impetrandum & contradicendum:Sed neceſſe eſt mitte-
re procuratorem inſtructum, quoad proſequendum appel-
lationis articulum, ſi præfixus eſt terminus & de hoc.ī.eo.
ſępe. Tertius caſus eſt,quādo non admittitur vel non appro
batur appellatio & appellatus nil petit,nec eſt præfixus ter-
minus,de quo dic vt le.& no.ī.e.Nicolao. Quartus caſus eſt,
vbi admittitur ſeu approbatur appellatio,& appellatus pe-
tijt quòd prin.eſſet in curia & tunc eſt neceſſe mittere pro-
curatorem ad proſequendum negotium principale:vt.ī.eo.
c.cordi.libro.vj. Et hoc in appellationibus interpoſitis ante
ſententiam. Dicit tamen Hoſten. quòd etiam in appellatio-
nibus interpoſitis à definitiua ſufficit mittere procurato-
rem ad impetrandum,niſi iudex vel aduerſarius appellatio-
nē approbauerit & de hoc.ī.eo.oblatæ.nam etiam qui im-
petrat videtur proſecutus de hoc.ī.eod. ex ratione &.ī.tit.
primo cum ſuper,&.ī.c.proximo.

¶ QVINTO quæritur in §. *illa denique*. in verbo, *delega-
ta*. qualiter hoc intelligitur? Et vide quod ſcripſi, in expoſi-
tione ſuper verbo prædicto. Dicit autem Nouella ſe crede-
re, quòd hæc ſit mens literæ ſi appellans coram Papa petit
remitti ipſe remittet ſi nondum cauſam delegauit: quaſi di-
ceret ſi non delegaſſet,ipſe non remitteret ſed coram delega
to remiſſio peteretur. Non enim credit Nouella,quòd pro-
pter delegationem impediatur remiſſio : & ſecundum hoc
ſubaudi maximè .Nec etiam videt Nouella quis eſſet effe-
ctus reſiſtentiæ volenti enim remitti ſufficit non probare
veritatem cauſæ & hæc vera quando appellatū non fuit.

¶ SEXTO quæritur in § ſanè ſuper verbo, *contumaciter*.
quid de termino legis. Adde quæ ſcripſi in expoſitione ſu-
per dicto verbo:& videtur quòd idem:argumen.C.de tem.
po.appella.§ fina.§ illud.ī.eodem oblatæ.§ primo &:verſic.ſi
21 verò:quia & † dies interpellat pro homine de locato capi.
vltimo in fine.cum concor.& de elect.c. primo. libro.vj.ita
tamen quòd non prorogetur negotium : ſed aliquantulum
expectetur:argumentum.ſ.c. proximo cum Berthol. &.eo.
capi.per tuas. Debet enim quęri appellator ſi eſt abſens. Sed
quęres vbi debes quæri. Et reſpondet Hoſtien. quòd in au-
dientia Romanæ curiæ vel principis,& tunc ſiue reperiatur
ſiue non,expediatur poſteà appellationis articulus. Et ſem-
per abſens in expenſis condemnetur. ſecunda quęſtione ſex-
ta.ab appellatore.in authentico de his qui ingre. ad appela
latio.§.quia enim collatio.quinta. Et eodem modo examin-
bitur negotium, appellatore apparente & appellato abſen-
te in authen. vt ſponſalit. largitas.§ & hoc quoque ſanci.

mus col. ix. ſecundum Hoſti. qui dicit aliquos ſentire, quòd abſens ſit habitus in partibus. Sed cum authen. dicat abſentem condemnãdum in expenſis, reſtat quòd ipſum reputat contumacem. Item cum dicat ipſum quærendum non citandum, cùm non ſupereſt niſi menſis de biennio, reſtat ex his quòd malè ſentiũt: nam ſi eſſet in Italia, vel Scotia, impoſſibile eſſet reuerti nunciũ intra menſem, licet alij, contra ipſe tamen de hoc remittit ad notata. ſ. e. ſępe: &. j. e. c. j. lib. v. & in ſumma e. tit. § & quæ eſt pœna. Dicit tamen eum citandũ in eccleſijs, vel locis publicis antequàm procedentur contra eum: quia forſan aliquis offeret ſe defenſioni. ſ. de dolo. c. finem: & de eo qui mit. in poſſ. § ſi. & ſi quis ſe obtulerit ad illius defenſionem, admittitur. ff. de procur. l. ſeruum quoq; §. publicè. videlicet cum ſufficienti cautione de iudicato ſoluendo, vel vbi non poſſet cõmitti de rato. ſub certa pœna. & ſic dicit in curia ſeruari & allegat. ſ. de offic. dele. c. coram.
22 defendere † autẽ eſt id facere, quod dominus faceret, ſi præſens eſſet: nec debet conditio procuratoris vel defenſoris durior fieri, quàm conditio domini pręterquã in ſatiſdando. ff. de procur. l. ſed & hæ. § defendere. & l. inuitus. § qui nõ cogit & l. proprio. § qui alium. ſecundũ Hoſti.

¶ SEPTIMO quæritur in eodẽ § ſuper verbo, *abſentante*. quo modo conſtabit appellatũ eſſe coram iudice appellationis ſi non ſint præſentes ambæ. Reſpondet Inno. quòd cùm hic non quæratur niſi de appellatione, nec ſuper alio pronũcietur, nullum eſt periculum: quia ſi non ſit appellatum, de alijs nõ agetur. Si verò probetur appellatũ, tunc demum decernetur appellatio iuſta vel iniuſta, & caſſabiť vel cõfirmabitur: prout iuſtum fuerit quicquid poſt appellationem factum fuerit. & ſi fortè abſens propter defectũ allegationum aliquod damnũ incurrat, debet hoc ſuæ contumacię impu-
23 tare: quia contra abſentem † nõ contumacem nõ procederetur de cauſa po. c. j. &. ſ. e. per tuas. De appllatione verò per ipſi acta cõſtare poterit, vel per teſtes, ex quo contumax eſt pari aduerſa. Sed appellatus qui non comparet, non eſt reputandus cõtumax, vbi nõ fuit appellationi delatum: cùm enim ex hac cauſa non reputetur appellatus contumax ſi non venit vel mittit proſecuturus appellationem propriam vt. ſ. e. c. multomitus hoc caſu reputari debet contumax appellatus, qui nec ad ſuperioris iudicium prouocauit, ſecũdum Inno. ¶ Collectarius vltra ea quæ ſcripſi de dictis ſuis. ſ. in expoſitione literæ ſubintrat valdè impertinẽter duas materias, quę tractari ſolent alibi: videlicet in. c. ij de iura calum.
24 lib. vj. & in. c. j. &. ij. de mutu. pe. Quærit † enim primò nunquid eadem cauſa, ſit eadem cum principali, & arguit quòd ſic: per lecta. & notata de procu. nõ iniuſte. in fine. & de iura calum. c. j. lib. vj. &. ij. quęſt. vj. poſt ſententiam ſecundã. quia
25 † appellatio nõ eſt, niſi quędam reuocatio iudicij &. ij. q. vj. accuſatus. Et placet Arch. de teſti. c. j. lib. vj. Et Inn. clamis de reſcrip. paſtoralis & Hoſti. eo. tit. ex tenore. & placet Accur. C. de temp. ap. l. per hãc. Io. verò in prædicto. c. poſt ſecundã tenet quòd eadem cauſa eſt: ſed nõ idem iudiciũ hoc eſt eadem cauſa ſed non eadem inſtantia & cõmuniter approbat ſecundum eum. Sed ipſe dicit ſe credere, quòd propriè & verè loquendo, cauſa appellationis eſt alia à cauſa principali: quia primò & principaliter hic nõ quęritur de cauſa principali: ſed de ꝓceſſu primi iudicis. ar. ſ. de teſti. cõſtitutis. ideò eſt priuilegiu eius, quòd in ea lite non cõteſt. proceditur: vt hic: &. ſ. eo. per tuas quod qualiter intelligatur. plenè ſcripſi, in prædicto. c. per tuas. & de iura calum. c. ij. lib. vj. quęſtione ij. imò poteſt contingere, quòd non cognoſcetur de principali, vt hic: &. ſ. e. vt debitus: & de excep. olim ſecundũ eum. Sed prædicta procederẽt, vbi eſſet appellatum à grauamine ante ſententiã: ſed cum appellãtur à definitiua, rationes Collectarij ceſſant. Ideò dic de hoc vt ſcripſi in prædicto. c. ij. de iura calum. l. b. vj. in prima quæſtione. Secundò quærit Col-
26 lect occaſione quæſtionis pręcedentis, nunquid † cauſa cõuentionis, & reconuentionis ſint eadem. i. ipſa reconnentionis cauſa, eadem cum principali videtur quòd ſecundum communem opinionem, cum ſint eędem perſonæ & ijdem iudices, & ſic eadem videtur inſtantia. arg. eius quod leg. & no. iij. q. viij. cuius in agendo. ſuper verbo in eodem credit Collectarius quòd imò ſunt diuerſæ cauſæ diuerſa negotia cõtinentes, & diuerſas probationes requirẽtes, & diuerſas origines habentes: de verbo. ſigni. c. fortius, licet certo reſpectu idem poſſint dici iudicium ſine inſtantia: vt in contrario.

¶ Supple gloſſas. In glo. ij. ibi, *cum cauſam.* ſolue vt dixi ſuper glo. antepe. & ibi: *vt debitus.* ibi rationabilitas cauſę includit ipſius veritatem in decre. ſequenti probata fuit veritas exceptionis per confeſſionem appellati. *& in fine.* dicit Hoſti. quòd illa iura & ſimilia, per id quod hic dicitur ſunt ſupplẽda, & intelligenda ſicut & loquitur, ſcilicet quando ante definitiuã fuit appellatum. Dicit etiam Hoſti. quòd ſi appelleť à definitiua, & iudex nõ admittat appellationem. Et ideò quia non admittit iterum appellatur hoc ipſo quòd probatur nõ admiſſa, rationabilis reputatur. ff. de app. ſi cuius. ſaluo quod habetur. ſ. e. paſtoralis. primo reſpõſo. In glo. iij. ibi, *& ideò ſufficit,* quoad iuſtificandã appellationem, ſed non quoad conſequẽdum effectum exceptionis: ſiue ſit dilatoria, ſiue peremptoria vt ſatis dixi. in pręd. decre. ex parte. ſ. glo. ad hanc. In glo. ſibi ibi, *imputari*, ibi ad totam cauſam appellationis: nam ſuper principali nõ habet neceſſe mittere: niſi appellatus hoc petierit, licet recepta vel appobata ſit appellatio ſecundum Inno. & Hoſtien. vt. j. eo. cordi. § j. lib. vj. ver. de hoc in glo. ij. *& in fine.* Item pręfigitur terminus ſuæ apellationi ne ab appellato poſſit ſnppllantari. ſ. e. oblatæ item conſtituat fidelẽ procuratorem. ſ. c. proximo in fine, &. j. de pig. ſignificante. ſecundũ Hoſti. Et de his plenius in Specu. de app. § qualiter. ver. in ſumma. & ſequentibus. In glo. *hic habes.* ibi quoniam. in prima. glo. &. ij. q. ix. in ſumma. & in fine hoc dictum ibi in additione mutauit. in glo vltima ibi contra ipſum: vt nota. ſ. co. ſępe in glo.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula appellatione remota an aliquid operetur.*

3 *Clauſulam generalem in medio poſitam, referri ad præcedentia.*

¶ CAP LXXI.

INquiſitioni. Se ſummat. & expone ibi, *literarum Apoſtolicarum*: cum nec alius illam calufulam ponere poſſit. ſ. de offic. dele. ſuper quæſtionũ. *niſi*, nõ videtur propriè poni iſtud niſi, nam ſi iteratur niſi, tunc reſpicit etiam præmiſſa.

¶ Nota primò quòd per hanc decretalem cuius caſus fundatur
1 ſuper † clauſula app. remota. neceſſe eſt fateri, quòd prędicta calufula aliquid operatur. cum ſequatur decre. vt debitus & quid opereť, ſcripſi ibi: &. ſ. e. paſtoralis. Nã licet ad alia iura quorum caſus etiam fundantur ſuper eadem clauſula, vt. ſ. de reſcript. c. j. &. ſ. de mutu. peti. c. ij. &. ſ. e. ſecũdò requiris. & de offi. dele. ſuper quęſtionũ reſpoderi poſſet. Ad hanc tamen reſponderi non poteſt. Nam ſi decre. vt debitus. corrigeret pręcedentes, eadem ratione, & iſta eam corrigeret, cùm ſequatur ipſam: & ſi dicatur, quòd gratia exempli de hac clauſula poſitum fuit hic ſuper eam ſcietur quid iuris de alijs clauſulis. Reſpondet Hoſti. quòd de alijs clauſulis ſatis determinatum erat per iura alleg. in glo. Prętereà debuiſſet ſecundũ id textus generalitate verborũ contẽtari: & omittere verbũ per quod tollitur appellationis remedium: & dicere ſolum quoties clauſula in medio &c. vel ſaltem aliud bonum exẽplum ponere, cùm plura alia poni poſſent etiã quę ad ntulũ facerent. ¶ Secũdò nota quòd † clauſula generalis in medio poſita, refertur ad pręcedentia, & non ad ſequentia. Super quo omnino vide quæ ſcripſi. ſ. e. c. ſecũdò requiris. in primo notabili: & in. ij. q. ¶ Opponiť cõtra ſcdm notabile de. e. ſecũdò requiris. j. reſponſo. ſ. e. vide in. j. glo. ſolutionem Ber. in qua concordant Inno. & Hoſti. Et de. j. membro ſuæ diſtinctionis hoc eſt de diuerſis negotijs nõ ſe tangentibus, pone exẽplum

plum per.c. cum veniſſent de teſti. & de ſecundo membro
hoc eſt de vno negotio habente plures articulos, quaſi con-
cathenatos, pone exemplum.ſ.de reſcrip.cum dilecta.ſecun
dum Hoſti. qui dicit de vtroq; membro patere exēplum.ff.
de neg.ge.l.cum actum.ff. de mino.l.etiam.§.j.ff. de admi.tu.
l.tutorem.ff.de tutel.& rationibus diſtrahēdis.l.j.§. nunc tra
ctemus.&.§.in tutela.&.l.ſi tutor rei publicę.§.j.&.ij.&.ff.eo.
tit.l.ſi quis.§. penult. & vltimo. Finaliter autem concluſiuè
non poteſt certa regula tradi: quia ſecundum quòd diuerſi
ſunt caſus, quandoq; omnia præcedentia reſpicit vt hic: &
ſ.de reſcrip.c.olim.§ finali. Quandoq; pręcedentia & ſequē
tia: vt.ff.de leg.j.l.talis ſcriptura.in fine:&.l.ſequēti.&.l.ſi ſer
uus plurium.§ fi. Quandoq; quod præmittitur, repetitū in-
telligitur: vt in.c. Apoſtolus:&.ff.de verbo.ob.l.Titia.§.idem
reſpondit. quandoq; principiū trahitur ad ſequentia, vt.ſ.
c.ſecundo requiris. Hoſtien. Super quo vide in Spec. de in-
ſtru.ędítione.§. nunc autem videndum.verſu. item excipe.
Et quæ ſcripſi in prædicto.c. Secundo requiris. Adde autē.
nota. Oldradi in quæſtione quæ incipit quidam paterfami-
liàs fecit teſtamentum vbi tractat qualiter vltima reſtringāt
præcedentia quæ eſt in quodam libro meo numero.l. *Sed*
quia ibi vt aduocatus & non vt iuriſconſultus locutus eſt,
illa de præſenti obmitto: ſed ſi vis ibi videre potes. Super
quo omnino videas, quæ Latiùs ſcripſit Bar.ff. vi bo.rapt.
l.iij.quæ incip. Prætor ait cuius.§.eritq; hæc differentia.vbi
nullo modo videre omittas.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio vel victoria vnius an proſit pluribus habentibus cauſam communem & defenſionem eandem.*
2 *Altero ex duobus appellantibus non proſequente appellationem, nūquid conſors proſequi poſſit.*
3 *Intereſſe modicum ſufficere, ad hoc vt quis appellationem proſequatur.*
4 *Sententia lata pro vno an proſit alij.*
5 *Acceptilationem ex conſenſu dependere.*
6 *Sententiā approbari dici tunc cum quis diam expreſſe approbat.*

¶ *CAP. LXXII.*

VNa ſententia. ¶ Se ſummat. Et no
ta quòd dicit, *vna*,
1 quia ſi † eſſent plures ſententiæ quibus diui-
ſim condemnati eſſent plures habentes etiā
cauſam communem, & eādem defenſionem.
tamen vnius appellatio vel victoria ſocio cōdemnato per
aliam ſententiam prodeſſe nō poſſet: vt.ff.e.l.ſi qui in prin.
¶ Expone literam *victoria*, quid ſi alter cōponit, an alter poſ-
ſit victoriam proſequi? vide in Spec.de appellatione.§ j.ver.
ſed quid ſi ille.& facit quod no. de elect.vt circa.verſu. alio-
quin.libr.vj.in glo. ij. *ſuffragatur*, an ſit idem in duobus mi-
noribus lęſis ex contractu altero petente reſtitutionem? vi-
de in Spec.parte.ij.de reſtitu.in integrū. in fine. *Si communi:*
hoc eſt primum, quod requiritur. *idemque*, hoc eſt ſecundū,
ad quod concordat de accuſa. ad petitionem ſecūdum Ho-
ſtien. *& eadem*, hoc eſt tertium.ad quod.ff.e.l.ſi quis tutoris
§ fina.exiſtat.alij caſus quibus res iudicata inter alios pro-
deſt vel nocet alijs notaui ſ. tito.proximo.c. quamuis: &.c.
cum ſuper. ¶ Supple gloſſas, in glo.j.ibi, *correis*, aliàs ſecun-
dum Goffre.non eſſet locus decretali, etiam ſi res de qua agi
tur communis eſſet, vel aliquos cōmuniter cōtingeret quia
tunc ſententia etiam contra vnum lata alij non obeſſet.ij.
quæſt.vj. interrogatum.ff. de adulte.l.denunciaſſe.ff. de ap-
pella.l.à ſententia. in gloſſ.vltima in fine.idem ſi vnus tutor
conueniatur.quia malè alienauit, & alter quia non contradi
xit vel repetere neglexit. Tunc enim vnius victoria, nō pro-
derit alteri.ff.e.l.ſi quis.§ vltimo ſecundum Innoc. Dicebat
Abbas, quòd congruè ponitur exemplum in hac decretali,
in tribus fideiuſſoribus, qui non renunciauerunt conſtitu-
tioni de principali prius conueniendo qui poſteà priùs con
uenti condemnati fuerunt, vnus appellauit, & in cauſa ap-
pellationis obtinet, quia debitor priùs conueniri debuerat
ipſius victoria proderit alijs: quia iure communi iuuātur &
eadem cauſa defenſionis, & idem negotium & per prædicta
& alia hic lecta, & notata decidere habes illud, quod teti-
gi.ſ. de in integrum reſti.c. beneficio. in dictis Collectarij.
verſu.ſeptimo quid ſi duo.
2 ¶ PRIMO quæritur in verbo conuolauit quid ſi † iſte
qui appellauit, non proſequeretur appellationem, nunquid
conſors proſequi poſſet. Archid.de elect.c.primo.lib.vj.glo.
is cui. in fine videtur notare quòd ſic. Et vide quæ not. in
Spec.eo.tit §.quis poſſit.verſu.ſed pone.&.verſu ſe. Et adnet
te in verbo. *communi iure*, quia ſimile dicit.l. notabilis.C.de
natura. libe.authen.item ſi quis. in ſecundo reſponſo quam
inducit Collectarius.ſ.de præſcript.c.ad audiētiam. ¶ Plùs
dicit Collectarius, quòd ſi quis cōdemnetur de pluribus cri-
minibus, quorū vnum eſt grauius, & aliud lęuius, ſi à grauio
ri appellat, in leuiori differtur executio.ij.quęſt.vj.ſi quis de
ſa. Dicit etiam, quòd ſi crimina ſunt ęqualia idem vt notat
3 ibi Io. ¶ Item notat Collectarius, quòd licet ad † appellan-
dum non admittatur, niſi ille cuius intereſt.ij.quæſt.vj.non
ſolent.tamen modicum intereſſe ſufficit.ad quod inducit.l.
à ſententia.ff.e.tit.cuius inductionem tibi etiam relinquo.
Inducit etiam.l.iubemus.de libe.cauſa.licet etiam illi ſenten
tia nō præiudicaret vt ibi notatur, Et faciūt nota.ſ.tit.pro-
ximo cum ſuper. ¶ Sed nunquid iſte cuius ſic intereſt appel
lanti in caſu præa.l.à ſententia. & finaliter obtinente, profi-
cit condemnato qui non appellauit. Dicit Collectarius quòd
hoc non videtur, niſi aliàs ſint coniuncti vt hic & ibi. ¶ Io.
Fabri.C.ſi vnus ex pluribus appella.l.j.intelligit, quod ibi &
hîc dicitur condemnatio eſt vna abſq; ſeparatione.arg.ff.e.
tit.l.ſi qui ſeparatim in prin. Et licet quidam hoc ſolùm in-
telligant, quando quilibet fuit condemnatus inſolidum, ta-
men melius eſt, ſecūdum eum, intelligere indiſtinctè: vt no.
in Spec.eo.tit.§.primo.verſu.ſed an & obtinet hoc ſecundū
eum, in qualibet re communi. Item & in non communi in-
diuiſibili. Item & in omni cauſa, in qua eſt communis defen
ſio: vt in pluribus tutoribus ſimul adminiſtrantibus, ſecus
ſi vnus adminiſtrauit, alius non: vt prædicta.l. ſi qui ſepara-
tim.§.finali. Et vide ibi, &.ij.quæſt.vj.§. ſunt quorū, & idem
contra vbi contra vnum eſt appellatum: vt.ff.eo.l.ſcio.§.pri-
mo. Et apparebit an vna ſit defenſio ex modo agendi, vel ve
rius forte ex modo defendendi. Quid enim ſi alter appoſuit
pactum de non petendo, alter non: certè non videtur tunc
eadem defenſio: ſed quid ſi ille qui appellauit tranſigit vel re
nunciauit appellationi. Certè alius poteſt proſequi: vt pręd.
§ j.ver.ſed quid ſi ille: ſed & appellatio facta in vna parte, nō
extenditur ad aliam, ſi ſit facta determinate aliàs ſic. ſi ſit cō
nexa C.de appella.ampliorem de minori.l.etiam.§.ſi ex cau-
ſa. *Sed* quid ſi ille qui non appellauit, velit cauſam & aliam
defenſionem proponere: quæ non competēt appellati. Cer-
tè ille ad hoc non videtur debere amitti per prædicta.l.pri-
mam.C.ſi vnus ex pluribus. Item idem fortè in pluribus agē
tibus, ſi ſuccubuerunt, & alter appellauit: nam tunc videtur
eſſe locus prędicta.l.j.licet non ſit cauſa principali &c.vt no
tatur in prædicta.l.ſi qui ſeparatim.§ fina.in fine vltimæ glo.
quæ eſt valde notabilis in hac materia hicque iungenda &
menti tenenda, licet contrarium videatur notari.ff.de exce-
ptio.rei iudic.l.ſi cum vno. Sed primum verius, ſecundū prę
dictum. Io.fa.in prædida.l.C.ſi vnus ex pluribus.
¶ SECVNDO quæritur propter dicta Bartoli, & ali-
qualem clarificationem præmiſſorum, qualiter tertio non
victo propter ſuum intereſſe appellante & victoriam re-
portante, victoria eius proſit victo. ¶ Circa quod Barto-
lus.ff.eodem.l.à ſententia præmittens aliqua per notata ſu-
pra titu.primò.cum ſuper maximè in prima oppoſitione.
ſic diſtinguit, quia aut tam victus, quàm ille tertius ap-
pellauit & vterque ſuam appellationem proſequitur. Nec

victus in cauſa appellatiõis de iure ſuo docuit ſed tertius in
illa de iure ſuo docuit & tunc ſententia ferenda à iudice ap-
pellationis proderit ſolùm illi tertio, & quãtum ad illum
ſolùm, ſententia infirmabitur: vt. ſ. tit. j. cum ſuper. Et eſt ra
tio quia cum vterq; à ſẽtẽtia appellationem interponit, &
ſic vterq; ſibi prouidit, videtur vterq; renunciaſſe prouiſio
4 ni legis quæ habet quòd † ſẽtẽtia lata pro vno proſit alteri
& ſtatur tunc regulæ latiori quæ habet quòd res inter alios
acta &c. Et ideò libellus appellationis, debet ſic formari, pe
to talem ſententiam quantũ ad mei præiudicium infirmari.
Aut victus nõ appellat ſed ſolùm appellat ille cuius intereſt
Et tunc aut ille victus acquieuit primæ ſẽtẽtiæ eam ratam
habendo, & tunc idem quia ſententia ſolum infirmabitur,
quoad præiudiciũ appellantis, & non quoad præiudicium
victi quod probatur. ff. e. tit. l. non tantum vbi ponitur ſpe-
ciale in cauſa capitali, quòd victo appellãte tertius auditur
appellans. Et ſic in contrariũ eſt ius cõmune. Aut tertio ap-
pellate victus appellas, aliàs non acquieuit ſẽtẽtiæ & tunc
debet ſententia irritari in totum & proderit appellati & vi-
cto. Et ita debet intelligi. l. à ſententia. ff. e. tit. & probatur in
l. ſi quis ſeparatim. in fine. ff. eodẽ. Et. C. ſi vnus ex pluribus
l. j. vbi dicitur quòd ſi vnus ex plurib⁹ appellauit pro parte te
ſua licet non appellet pro parte alterius, proderit alteri ha-
benti eandem cauſam defenſionis. & per conſequens multò
magis cum à ſẽtẽtia lata cõtra alium appellauit. Plùs credit
Bar. quòd ſi etiam in caſu iſto expreſſè in appellatione, &
etiam in appellationis proſecutione expreſſè diceret ſe ap-
pellare reſpectu ſui præiudicij tantum quòd nihilominus
effectus victoriæ porrigeretur ad victum. ar. ff. de bo. po. con
tra tabu. l. & ſi poſt mortem. in fine licet in cõtrarium faciat
quod notatur in. l. & poſt iuſiorandum. §. ſi legatarius. ff. de
accepti. &. ff. quod me. cauſa. l. ſi cum exceptione. §. Labeo. in
glo ſuper verbo dederit in quib⁹ dicitur, quòd licet effectus
acceptilationis porrigatur ad fideiuſſorem, tamen hoc eſt
5 verum, niſi contrarium agatur, eo quod acceptilatio † depẽ-
det ex conſenſu. Secus tamen in ſententia & eius effectu: vt
l. non poteſt. ff. de iudi. &. ff. de fur. l. non poterit. Ad quod fa
cit quod no. C. de tranſact. l. ſi diuerſa. Qualiter autem videa
tur acquieſcere vel nõ, dicam infra. Sed quare ille tertius ap-
pellans ſuperiorem, auditur cum illum qui ſententiam tulit
audire poſſit. imò quodam modo iniuriari videtur ſuperio
rem adeundo. Dic quòd quia non poteſt prouideri, ne præ-
iudicium ſibi fiat, niſi ſententiæ iniquitas detegatur de quo
ille qui tulit conueniẽter non cognoſcit: vt C. e. l. eos. Ex hoc
enim tertius ſuperiorem appellans, reportat commodum,
quia præſumitur quòd proferens vellet fauere ſuæ ſenten-
tię vt dixi in. c. cum ſuper. & notat Bar. in l. à ſententia alleg.
& nedum à ſecũda. in prima appellationis, imò & à tertia ſen
tentia in ſecũda appellationis cauſa tertius pro ſuo intereſſe
appellat, dummodo ſi appellet à tertia ſententia, ante ipſam
ſententiam neſciuerit cauſam agi. Imputet enim ſibi, ſi vidit
& ſibi non prouidit: vt. C. de euict. l. ſępe. ff. de re iudic. Sed
ideò ignorans appellat, quia ſine culpa damnificari non de-
bet: nec appellatio huiuſmodi releuat primum dictum ſecũ
dum Inno. in. c. cum ſuper: & Bar. in l. à ſententia & reputat
Inno. vbi. ſ. hanc appellationem iudicialem, quia quoad prę
iudicium illius, per inde eſt, ac ſi fuiſſet victus. Sed Bar. in. l.
ſi à ſententia. dicit quòd hæc appellatio quoad quid, habet
vim appellationis ab interlo. Nam victus à definitiua appel
laret ſimpliciter abſq; expreſſione alicuius cauſę: vt. ſ. e. l. j.
in fine: & ibi nota. Sed iſte tertius appellans, niſi in appella-
tione aliquam cauſam ex primeret propter quam ſuam inter
eſt eius appellatio non reciperetur: vt expreſſum videtur in
prædicta. l. à ſententia. in prin. ¶ Sed oppones aduerſus prę-
miſſa quia videretur quòd victoria vnius non proſit alteri,
niſi quando res eſt indiuidua: vt. ff. ſi ſerui ven. l. loci corpus
§. ſi fundus. Nec valet quantum ad hoc diſtinctio Azonis, de
re corporali vel incorporali, vt no. glo. in. l. ſi quis ſeparatim
§. finali. alleg. Vide glo. ibi dicit, quòd prædicta diſtinctio an

res ſit diuidua vel indiuidua habet locum in cauſa principa
li, & non in cauſa appellationis: quia in cauſa appellationis,
etiamſi res ſit indiuidua. victoria vnius prodeſt alteri: ſi cau
ſa defenſionis eſt eadem: ſed in cauſa principali ſecus: vt. ff.
de except. rei iudi. l. ſi cum vno. licet glo. aliter ibi dicat ſecũ-
dum omnes & malè vt dicit Bar. & poteſt eſſe ratio: quia in
cauſa appellationis, agitur de ipſa ſententia quæ eſt indiui-
dua: vt. ff. fa. erciſ. l. in hoc iudicio. ¶ Si tamen quęras de hoc
generaliter dic aut ſuper re cõmuni fertur ſentẽtia, in cauſa
principali, aut in cauſa reſtitutionis in integrũ, aut in cauſa
appellatiõis, ſi in cauſa principali, dic aut de re diuidua, aut
in diuidua, ſi de re indiuidua, vt in prædict. l. loci corpus §.
ſi fundus. Si in cauſa reſtitutionis, dic vt le. & no. C. ſi in cõ-
muni eademq; cauſa in integrũ reſtitu. l. vna ſi in cauſa appel
lationis, tunc ſumus in materia propria, & tunc dicas, quia
aut plurium eſt ſeparata cauſa defenſiõis aut eadem. Primo
caſu, vnius defenſio vel victoria, non prodeſt alteri: vt prędi
cta. l. ſi quis ſeparatim. Secundo caſu, aut ſunt cõdemnati di-
uerſis ſententijs aut vna. Si diuerſis, aut diuerſis probationi
bus & tunc pluribus appellationibus opus eſt: nec vnius vi
ctoria alteri prodeſt: vt prædicta. l. ſi qui ſeparatim. in prin.
Aut ex eiſdem probationibus, & tunc vna appellatio ſuffi-
cit & victoria vnius prodeſt alteri: vt præd. l. ſi qui ſepara-
tim. ver. ſi aduerſus. quod intellige cum illa diſtinctione, quã
ſtatim dicam: in membro ſequenti. Aut omnes vna eademq;
ſententia cõdemnati fuerunt, & tunc dicit aut vterq; appel-
lauit, & tunc victoria vnius nõ prodeſt alteri: vt dixi. ſ. Aut
appellauit vnus tantùm, & tunc aut alius approbauit ſentẽ-
tiam, & tunc victoria illius, illi non prodeſt: vt. ff. eodem. l.
non tantum inducendo vt ſcripſi. ſ. Aut alter non appella-
uit, & tunc illi prodeſt victoria alterius, vt hic & prædicta
6 l. ſi quis ſeparatim. l. prima. Dicitur autem † approbare ſen-
tentiam, ſi eam approbet expreſſè. Et idem ſi tacet perdẽs
dies ignorans ſocium appellaſſe: nam ſi ſciret, non videretur
ſententiam approbare: ſed magis tunc contẽtus videret de
legis prouiſione, quòd appellatio ſocij ſibi proſit: quæ ra-
tio ceſſat cum hoc ignorat ſecundũ Bar. qui latius hoc pro-
ſequitur. in prædicta. l. ſi qui ſeparatim. ¶ Sed quid ſi plu-
res vicerunt & contra vnum pronuncietur, an præiudicet
quoad alios? Glo. dicit quòd ſic. ff. eodem. l. tertia. § primo.
Quod intelligit Bar. quando appellato contra vnum nõ ap-
pelletur ſententia pro alio: & quando plures vicerunt, vna
ſententia per ea quę dixi in pręcedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Metum iniſtum vanum & non probabilem non excuſare.*
2 *Credendum an ſit illi qui dicit ſe timuiſſe appellare ab Epiſcopo vel alio iudice.*
3 *Metum non probari conteſtatione ſed facti attrocitate.*
4 *Quis metus ab appellando vel proteſtando excuſet.*
5 *Proteſtationem eandem vim habere, quàm appellatio.*
6 *Authorem hunc ſcripſiſſe librum de oſtenſione veritatis in facto ſciſmatis.*

¶ CAP LXXIII.

SI iuſtus metus. ¶ Se ſummat & ad
materiã huius de-
cretalis vide omnino quæ ſcripſi. ſ. de his
quæ ibi me. ve cauſa fit. c. primo tertia quæ-
ſtione. Et quæ ſcripſit Bar. de metu. ff. de no.
operis nuoci. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi præto
ri & etiam quæ ſcripſi. ſ. eodem titu. c. ſuggeſtum in prima
quæſtione. ¶ Expone literam iuſtus putant aliqui per
hoc verbum, quòd ſi aliquid commiſit quod per eum time
ri oporteat non habeat hoc remedium ad hoc. ff. quod me.
cau. ſi mulier. primo reſponſo quod non placet Hoſti. qui ex
ponit iuſtus. i. probabilis: & non conſideretur qualitas gra-
uati ſed ęquitas iudicantis de except. cum inter priorem.
&c.

& ei ſubuenietur licet ſit odioſus.ff. quod metus cauſa. iſti.
1 quidem.primo reſponſo metus † autem iniuſtus.i.vanus &
non probabilis,non excuſat de hoc.ſ. quod me cauſa. Cum
dilecti. *metus*,forte iudicis, qui conſueuit indifferẽter appel
lantes capere,incarcerare,& malé tractare. Fa.cle.de exceſſ.
præla.frequens.poſt peincipium.ver. & appellationibus.ar.
ff.de.pig.acti.vel vniuerſorum.ff. de vſur.qui ſemiſſes.C.de
epiſ.audientia.l.iij.in fine.de hoc de ſta.mo.c.finali in fine.j.
reſponſo vel forté partia quæ per ſatellites impedit de teſti.
conſtitutis,vel forte iniquę municipalis legis de ſent.excõ.
grauem.de immuni.& quoniá.lib.vj. *beneficium*.Sic in denũ
ciatione noui operis.ff.de no.oper.nunci.l.de pupillo.§.ſi qs
ipſi prætori.Hoſti.prouocatur ſi.ff.rem ra.ha.l.bonorum.&
hoc vult hîc iſta litera ſecundum Inno.quod ſatis eſt illi qui
iuſto metu perteritus appellare nõ audet,cauſas appellatio-
nis exponere ſic.ſ. dicendo dñe iudex grauatis me in hoc
& in hoc quamuis non dicat appello, quia non audet tamen
ſola expreſſio cauſarũ,habetur pro appellatiõe.C.de his qui
per me.iu.l.ij.Imò poſſet dici ſecũdum eum, ꝙ licet poſteá
coram ipſo iudice citatus compareat,& procedat non vide
tur propter hoc renunciare appellationi factæ dũmodo ti-
mor durat.ar.ſ.quod me. cauſa.c.j.C. quòd me.cauſa.l.ij. ſe-
cundum Hoſti. Et eadem ratione videtur dicendum, quód
etiam non currerent fatalia in hoc caſu. Et idem etiam ea-
dem ratione in negotijs extraiudicialibus,vt etiam in eis iu
ſtus metus cum proteſtatione ius reſeruet,& à conſenſu ex-
cuſet alia quæ licerent habentis plures iudices, ad quos ap-
pellare poteſt:eſt hîc ad quẽ ſuper querela accedat niſi fuiſ-
ſet de vno ſpecialiter proteſtatus ſecundum eum:nec eſt ſe-
2 cun Hoſti.ille † credendum, quæ dicit ſe timuiſſe appellare
ad Epiſcopo vel alio iudice, niſi vis interuenerit & probeſ.
C.de his qui per me.io.l.j.&.ij.C. quod me.cauſa per totum
ſecundum Inno.vel niſi conſtet iudicem ſic conſueuiſſe ſe-
cundum Hoſti.vt dixi.ſ. *coram iudice*, hoc quando timet co-
ram illo appellare : ſed non timet proteſtari vel ſi conditio-
nale.per quod patet ordinem ſeruandum:vt in glo. *bonorum
virorum*, puta alicuius Epiſcopi,vel alterius iudicis,adhibi-
tis teſtibus idoneis:vt legitur & not.de offi.ord. paſtoralis.
ad ſi.Hoſtiẽ.Et vide quod ibi dixi.*Conteſtatione*,contra.C.qd
3 me.cauſa.l.metũ.vbi dicitur † metum probari non conteſta
tione ſed facti atrocitate. Dicas verum eſſe, quód proteſta-
tio non eſt probatiu metus quam aliter probari oportebit:
ſed eſt probatio voluntatis coadiuuans etiam probationem
metus:facit de infra regula. conſulti: &.ſ. quod metu. cau-
ſa.c. primo.
4 ¶ PRIMO quæritur † quis metus ab appellando vel pro-
teſtando excuſat. Circa quod per lecta & notata hîc diſtin-
guit Henricus quia aut iudex ſeu alius petens tenet appella
re volentem in carcere,ita quòd nõ poteſt vel non audet ap
pellare nec proteſtari,& tunc ab appellando & proteſtando
excuſatus pro appellante ſeu proteſtante habetur.argu.ff.de
euic.l.ſi dictum.§.ſi pręſente,vel nõ currit ei tempus,aut ipſo
iure ſeu beneficio reſtitutionis,ſibi ſuccurritur.arg.ff.quan-
do appellandum ſit.l.j.§.dies.cum glo. ſua quæ incipit ideò
dicit.Aut non tenetur in carcere,& tunc aut metus non eſt
probabilis,aut puta ſi in comitatu principis dicat ſe alterius
violentiam timuiſſe:contra id quod legitur & notatur.ff.qd
me.cauſa.l.non eſt veriſimile.Et talis metus, nõ excuſat nec
ab appellando nec à proteſtando:ar.huius.c.in prin.ibi quã-
do dicit ſi iuſtus à contrario ſenſu. Aut metus eſt probabi-
lis,ſiue iuſtè timeat ſiue non:vt quia aliquid commiſit pro-
pter quod eũ timere oporteat, talis enim eſt probabilis me-
tus : & ideò ei ſubuenitur.arg.ff.quod me.cauſa.l.iiij.&.v.&
hic: non enim hoc ſi conſideretur qualitas grauati:ſed ęqua
litas iudicantis ſecundum Hoſti.bene. Vnde talis metus ex-
cuſat ab appel'ando:ſed non à proteſtando vt hic: ſed ſi quę
ris coram quo debeat proteſtari.Diſtingue ſecundum Ab-
batem hic, aut quis metuit appellare propter timorẽ illius
iudicis à quo debuit appellare,& tunc ſufficit proteſtari co
ram publicis perſonis.C.de his qui per metum iudicis non
appellant.l.ſecunda. Et eſt ratio, quia ſi coram eo proteſtari
5 deberet,cùm † proteſtatio vim appellationis haberet ſicut
pro appellatione,ita pro proteſtatione incarceraret eũdem.
Aut metuit appellare propter timorem alterius quàm iudi-
cis à quo vult appellare:ſicut tempore Frederici qui nõ per-
mittebat accedere aliquem ad curiam. Et tunc coram iudi-
ce à quo debuit prouocare, proteſtatio fieri debet : vt.ff.de
de app.l.Cum quidam ſecundum Ab.hic.
¶ SECVNDO quæritur vtrum hoc caſu de iure prote-
ſtatio ſit ſimpliciter neceſſaria. Diſtingue quia aut quęritur
quoad iuſtificationem actus per metum geſti.& tunc dic vt
plenè ſcripſi.ſ.de his quæ vi me.ve. cauſa fiunt.c.j.in prima
6 oppoſitione.Et ſcripſi etiam de hoc bene latè † in lib.quem
edidi de oſtenſione veritatis in facto ſciſmatis. Et in alio li-
bro,quem ędidi circa idem,quem intitulari nouum opus in
facto ſciſmatis. & in decre. licet de euitanda.ſ.de elect. aut
quæris quoad executionem appellare non audentis , & ſic
in ſpeciali caſu huius decre. & vt fingatur appellaſſe & ha-
beatur pro appellante ille, qui non appellauit, & tunc ſub-
diſtingue an fuerit auſus coram iudice,vel in abſentia iudi-
cis ſuper hoc proteſtari vel non : & proſequere vt ſcripſi.ſ.
in quæſtione proximè præcedenti poſt Henricum & in ex-
poſitione literæ poſt Hoſti.
¶ TERTIO quæritur quid ſi quis appellat propter ali-
quem iuſtum timorem alicuius rei futuræ licet non ſequa-
tur illud. Dic quód nihilominus iuſta eſt appellatio. Item
quid ſi appellaſti ad Papam, & aduerſarius hoc ſciens facit
te citari coram ordinario vel alio inferiore,& in tua abſen-
tia proceditur. Quæritur nunquid valet proceſſus? videtur
quód non:vt.ſ.eo.duobus. Videtur contra quia ſi citatus ve
niſſet & proceſſiſſet,valeret proceſſus.Igitur in eius contu-
macia valere debet:per notata per Innocẽ.ſ.eo.ſi duobus.&
de dila.præterea. Nec obſtat ſcientia aduerſarij: quia licet
noceat ſciẽtia iudicis:vt prędicto.c.ſi duobus.non tamẽ ſciẽ
tia partis,ad cuius officium non pertinet &c.ſ. de proba.c.
primo niſi citaretur expreſſe in cauſa in qua eſt appellatum
ad Papam proceſſus.quia tunc ſecus.vt.j.eo.ſi à iudice. libr.
vj.ſecundum Collectarium. ¶ Supple gloſſas.In glo.j.in fine
de hoc.ſ.de præſcript.c.ij.in glo.ij.in fine. Vnde dicebat In-
nocẽ.quòd iſta litera non negat quin in poſſe ſit iudicis ap-
pellari imó potius hoc concedit, quando iudicis copia ha-
beri non poteſt.C. quomodo & quando iudex.l.ab eo.C. de
iudi.l.ſi.ſ.de alt.mu.iudi. cau. fac.c.j. ſed ſi copiam iudicis à
quo vel ad quem vult appellare, poteſt habere, & non adſit
illum ſibi imputatur. arg. ſecunda quæſtione.vj. biduum:&
C. de annua. except.l.finali. niſi ex timore hoc dimittat vt
hic ſecundum Innoc.lo glo.vltima.in fine. & ſic ſoluit Ho-
ſtien.ad.l.ij.C.de his qui per metum &c. vult enim cauſam
appellationis exprimit, pro eo quòd ſecundum leges, non
appellatur ante ſententiam: de quo.ſ.eo.ſuper eo.vt illud in
telligatur de cauſa generali vt dicit glo.vel ſecundum eum,
etiam ſecundum leges debet exprimi cauſa in appellatione
à ſententia, quando ab illa appellatur propter præcedens
grauamen à quo ſecundum leges non potuit plùs appellari.
C.de re.credi.l.generaliter.§.ſin autem. Sed hoc non placet
Nouellæ per.c.ſi.fina.j.eo.libro.vj. ¶ Et aduerte: quia iſta
decretalis , & ea quæ ſcripſi poſt Hoſtien.ſ.in expoſitione
literæ ſuper verbo prouocatur : & poſt Henricum in quæ-
ſtione multum bene faciunt in facto præſentis ſciſmatis,
pro excuſatione Cardinalium,qui quoddam Bartholomęũ
de Prignano metu mortis eis per Romanum populum com
minatæ elegerunt in Papam. Anno Domini milleſimo.ccc.
lxxiij.de menſe Aprilis, & pro infectione electionis eiuſdẽ
de quo latè ſcripſi in prædictis duobus libris per me ędit is.
& in capitu. licet de euitanda allegat. & in Clementina. ne
Romani de elect.

De peregrinantibus Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Iura tueri peregrinantes, ſicut & appellantes.*
2 *Procuratorem etiam qui litem fuerit conteſtatus, propter longam pe- regrinationem reuocari.*

1 QVoniam iura † tuentur peregrinãtes ſi
cut appellantes, ideó &c. Goffre.
¶ Ad materiam Rubricæ facit.
xxiiij. q. iij. ſi quis romipetas &
duobus. c. ſequẽtibus de pœ. diſt.
vj. ſacerdos de conſe. diſt. vj. non
oportet: & conuenit Rubricę de
de treu. & pace. c. ij. de voto. c. pri
mo: & c. ex multa de ſent. excõ. c. inter alia in fine. Item pro-
2 pter longam † peregrinationem, reuocatur procurator etiã
qui litem fuerat conteſtatus. de procu. c. ij. libr. vj. de benefi-
cijs veró curialis qui in peregrinatione moritur. Dic vt. j.
de præben. præſenti. §. j. libr. vj.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinantes ad Papam cum rebus ſuis, ſub Apoſtolica protectio- ne conſtitutos eſſe.*
2 *Curiam Romanam denunciare excõmunicatos ter in anno eos qui peregrinantes offendunt.*
3 *Clauſula hi qui accedunt ad præſentiã noſtrã, qualiter intelligatur.*
4 *Clerico peregrinari non licere, ſine licentia Epiſcopi vel Papæ.*
5 *Appellatio, nuncij miſſio, & itineris arreptio in quibus æquẽtur.*

¶ CAP. I.

1 COnquerente. ¶ Caſus, Peregrinã-
tes † ad Papam cum
rebus ſuis, ſub Apoſtolica protectione cõſti-
tuti ſunt. Et ponit iſta decretalis formam li-
terarum, quas cõmuniter dat curia hodie iti
nerantibus ad eam eam, quam curiales appellant quicquid
poſt iter arreptum. ¶ Expone literam, *non poſuerit*, quod ſi
feciſſet ęquipararetur appellationi de hoc. ſ. tit. j. ad audien
tiam. *Cum rebus*. Concordat de iudęis, ad liberandã in parte
deciſa. §. ſanè. ver. quorum perſonas vbi de hoc Hoſtiẽ. *prote-*
2 *ctione*. Curia † Romana denunciat excõmunicatos ter in an-
no, eos qui tales offendunt, eundo uel redeundo Iſte tamen
canon non eſt in iure expreſſus. Saluo quod habetur. j. de
rap. c. excõmunicationi. Hoſti. verum hodie ſemel in anno, vi
delicet in die iouis ſctã, ſolet Papa indutus pluuiali & mitra
cum Cardi. indutis veſtibus ſacris, cum quibus habent ſer-
uire in officio miſſę immediate ante diuinũ officiũ infra pa
latium, corã adſtãte populo, ſolet cõtra tales ſuos proceſſus
generales facere, non ſi quidẽ denunciatorios, ſed potius ex-
cõmunicationis & anathematis promulgatorios, *poſt iter*, de
hac forma, dicã. j. de re. ecc nõ ali. c. Epiſcopi vbi de hoc per
Inno. & Hoſti. & Nouellaoin glo. ſumitur hoc ad fi. vbi vi-
debis quód per iſtam formã, agitur iure ordinario & nõ in-
quirendo & agi põt petitorio & poſſeſſorio. *ablatum*, repetit
vt comprę hẽdat mobilia immobilia & iura, *faciatis*, aliâs fa
cies: quia decretal. dirigitur Abbieñ. aliâs Viceoñ. & ſi habes
faciatis in ſuperſcriptione ſuppleas & cum iudicibus oeſit
cootra. j. de cri. falſi quam graui.
¶ PRIMO quęritur qualiter accedens ſeu iter arripiens
ad ſedem Apoſtolicã, ſit ſub protectione Apoſtolica: ſuper
quo remittit Henricus ad notata ſua. ſ. e. dilecti: & c. vt de-
bitus. io quarta diſt. & vtrobiq; de hoc dixi.
¶ SECVNDO quęritur ibi, *cum hi qui accedunt ad præſen-*
3 *tiam noſtram &c.* qualiter † iſtud intelligitur. Ber. io glo. ij. in-
telligit de accedentibus cauſa peregrinationis, vt faciat ad
titulũ. Go. dicit, ꝙ loquitur in his qui viſitant limina Apo-
ſtolorum. Abbas veró dicit, ꝙ tunc peregrinatio tuebitur
illum, quãdo recepit publice in eccleſia baculum & peram
& ſtetit per tempus peregrinantibus deputatũ. Inno. autem
intelligit de illo, qui accedit ex cauſa neceſſaria: vt pro appel
latione proſequenda, vel oppreſſione vitanda. ij. q. vj. omnis
oppreſſus: & tribus capitulis ſequentibus: & ſ. de dila. c. ſi.
quo caſu etiam habet ius reuocãdi domum: quod dic vt le-
gitur & notatur de foro compe. c. ſi. Subdit ꝙ hoc caſu petẽ-
da eſt prælati licẽtia, ſaltem de neceſſitate ſecundũ eum: ſed
& ſi denegeẽ, ex quo cauſa ſubeſt nihilominus poteſt: vt. j.
de regu. c. licet. & de obſeruatione ieiuniorum. c. conſiliũ in
4 fine. aliâs autem clerico † peregrinari non licet ſine licentia
Epiſcopi vel Papę etiam ſi hoc exigat vtilitas accidentu de
conſe. diſt. v. non oportet. ſ. de voto. c. nomine. In authen. de
ſctiſſ. epiſ. §. interdicim⁹. col. ix Quod intellige ſaluo eo quod
no. de regibus & ſaluo eo, quod le. & no. C. ſi per vim vel alio
modo. l. j. & C. de emen. libe. l. iubemus. ſecundũ Inno. ¶ Ho-
ſti. autem intelligit generaliter literã prout ſonat, & qualiter
cunq; accedant facit. ſ. de treu. & pace. c. ij. Mar. autẽ dicit ꝙ
intellectus Hoſti. tenetur & quòd modo interprętatur for-
ma illus reſcripti poſt iter arreptum.
¶ TERTIO quęritur ad quid valet hæc forma poſt iter
arreptum. cùm per alia iura ſatis prouideatur contra ſpolia-
tionem ſeu violentiã inferentem, vel poſſeſſionẽ turbãtem,
& cùm per hanc formã non reuocẽtur ea quę iudiciario or-
dine iuſtè ſunt acta & e reſtit. ſpo. c. audita. & c. cunqꝗrẽte:
& ſi de redditibus debeat aſſignari vicario portio vt ſeruiat
eccleſiæ habet prouiſionem. ſ. tit. j. peruenit. ij. Et vt dicebat
Abbas cõtra talem legitimè citatũ nec defenſum, bene pro
cederetur ſcdm ea quę no. ſ. de off. dele. cõſultatiõib⁹. ¶ Ho
ſtien. reſpondet, ꝙ multũ valet hæc forma, & pręſertim vbi
iudex eſt pars, tunc enim verba & mens huius formæ locũ
habẽt vt notatur. ſ. tit. j. dilecti. ¶ Poſſet etiam dici, quòd cũ
talis peregrinatio habeat vim appellationis, nec ordinarius
nec delegatus procedit cõtra talem, etiam aliâs iuſtè. ex quo
in propria perſona acceſſit quod dic vt ibi: & in. c. vt debita.
vbi etiã de hoc tetigi quod tamen intellige niſi ante iter ar-
reptum pręuentus eſſet per ordinariũ vel delegatum: vt. ſ.
de foro compe. propoſuiſti ſecundũ Hoſtiẽ. Vel dic ꝙ valet
multum in talibus habere iudicem gratũ: vel valet quia le-
uioribus & plenioribus rationibus procedetur baratatores
tamen aliud intendunt: videlicet vt per talia reſcripta homi
nes terreant, & pro vexationibus redimendis, pecunias ex-
torqueant ab eiſdem: vt. ſ. de reſcript. c. fina. ¶ Collect. autẽ
notat ibi, nõ poſuerit ſufficienter intellectum pro expreſſo
haberi: & intelligit, quod hîc habetur de eo qui ſpecialiter
ſuper aliquo certo negotio facto appellat arripiẽdo iter ad
ſedem Apoſtolicam quia in alio qui per viam ſimplicis que-
relæ adire non poſſet, locum nõ haberet, remittens ad lecta
& notata per Hoſti. ſ. tit. j. Goffr. autem quem recitaui poſt
5 Nouellam. j. de offi. dele. cum cauſam. dicit quòd † quoad re
uocationem innouatorum ęquãtur appellatio, nuncij miſ-
ſio, & itineris arreptio. ſ. tit. primo dilecti. quod eſt nota di-
gnum ſecundum Collectarium. Quod dic vt ſcripſi. ſ. tit. j.
c. meminimus. c. ſuggeſtum. c. ad audientiam. & c. dilecti. &
præſertim in. c. dilecti.

De confir. vti. vel inuti. Rubr.

APpellationis
Remedio expedito, de
confirmationis præſi-
dio nũc tractemus ſe-
cundum Goffre. Et cõ
uenit rubricæ de con-
ſti. cum acceſſiſſent &
c. ex parte. de pac. c. ij.
Et. c. cum pridẽ de cõ-
ceſſ. præbẽ. quia diuer
ſitatem ne ſede vacan
te. c. ij. de elect. quia ſę
pe ad

pè.ad finem.libro.vj.Formas autem confirmationum,& caſus,in quibus ſecundum ſtilum curiæ non datur confirmatio,vide in Specul.de reſcript.præſentatione§.ratione formæ.verſic.ſequitur videre.

SVMMARIVM.

1 *Iudex inferior non cognoſcere de re ſcienter cõfirmata per Papam.*
2 *Iudex inferior qualiter poſt confirmationem Papæ poſſit de re confirmata cognoſcere.*
3 *Sententia pro poſſeſſore lata,à qua non eſt appellatum,nunquid peti confirmari poſſit.*
4 *Sententiã petens cõfirmari,quòd probare debeat ipſam tenere.*
5 *Quæſtio criminis ſi moueatur illi,qui confirmationẽ à Papa habuerit nunquid impediet confirmatio cognitionem inferioris.*

CAP. I.

SI quis rei. Caſus huius capituli & ſeq. de re † ſcienter cõfirmata per Papam,iudex inferior nõ cognoſcit,niſi tempore confirmationis,res eſſet litigioſa,vel cõfirmatio aliàs ſurreptitia.& facit pars ibi, *Sed ſi.* ¶ Expone literam *litigioſe* hoc tacito ſecundum Inno.de cauſa iam recepta *cognoſcere.* dicit Inno.ꝙ hoc conſonat legi dicenti,quòd ea quæ poſt litem conteſta.accidunt &c.ff.de ędil.edict.l.ędiles§.item ſciendum.& eam,ſcilicet cauſam ſi rem confirmatam *confirmationem* repete apoſtolicæ ſedis.

2 ¶ PRIMO. quæritur qualiter † poſt confirmationem Papæ põt inferior iudex,de re cõfirmata cognoſcere. Super quo vide,quæ ſcripſi de elec.c.pleriſque.in ſecũdo notabili. de tranſact.c.j.in ſexta oppoſitione.de offi.ordi.c.ordinarij. lib.vj.de offi.dele.ſuper eo.& de iudi.cùm veniſſent.& quæ no.hîc per.Ber.in glo.vltima.¶ Inno.autem dicit quòd planior eſt intellectus vt ſi dicas,quòd ſi quis impetrat alicuius rei confirmationem lite penden.propter defectũ cõtractus, vel quia requirebatur authoritas Papæ nihilominus iudex procedit in cauſa:niſi diceretur in cõfirmatione nõ obſtãte ꝙ res erat litigioſa:imò quod plus eſt,nec priuilegium lite pendente impedit proceſſum iudicum.ſ.de teſti.cauſam.ij. vt lite pen.c.fi.j.de priuil.dudũ.Si verò erat in pacifica poſſ. & obtinuit cõfirmationem ex certa ſcientia à Papa volente ſupplere defectum,ſi quis erat,vel aliàs cum cauſę cognitione,tunc habet locum quod hîc dicitur & ſupra de iud.cùm veniſſent.vt ibi not.

3 ¶ SECVNDO quærit † nunquid poteſt peti confirmari ſententia,pro poſſeſſore lata,à qua non eſt appellatum:cùm iam lapſi ſunt.x.dies?non videtur.quia iam tranſijt in rem iudicatam vnde nihil operaretur,vt patet.ſ.de ſenten.& re iud.cùm inter nos§ finali.¶ Sed ſi dicas nullam eſſe ſentẽtiam,vt quia lata eſt à non ſuo iudice.ſ.de conſue. c.ij.vel quia nõ eſt ſeruatus ordo iudiciarius,vnde nulla eſt vt.ſ.de ſenten.& re iudi.c.j.nec tunc valet confirmatio,quia id quod nihil eſt,non poteſt confirmari.ar.ſ.de elect.auditis.¶ Item poſſeſſori non eſt actio prodita.ſ.de iudi.examinata. niſi forſan inquietetur.j.qui filij ſunt legitimi.cauſam.ij.C.de inge.manu diffamari. cum ſuis concordantijs. ¶ Sed contra.xvj.q.vj.ſi epiſcopum.j.de inſti.c.ij.ſ.de procur.ex inſinuatione.in fin.ſ.de pa.c.primo. ¶ Solutio ſecũdum Innoc.talis ſententia confirmatur,& prodeſt multùm talis confirmatio:qui ſi à non ſuo iudice prima ſententia lata fuit,vel aliàs dicatur nulla,& is,qui cõfirmat, ex certa ſciẽtia iudex erat,prima ſententia roboratur.ſ.de tranſact.c.ij. nec infirmior eo,de ipſa põt cognoſcere,vt hîc. Vnde ſi Archiepiſcopus cognoſcens de appellatione ſentẽtiam confirmauit,& poſteà coram epiſcopo volente ipſam executionẽ mandare obijciatur,quòd hîc non debet fieri,quia in illa eſt obijciẽs minimè audietur.nec de hoc cognoſcet epiſcopus, ex quo non fuit ab Archiepõ appellatum:ſed ſi ab archiepõ appellatum fuit,adhuc non cognoſcet Eps,ſed differet executionẽ,quouſq; per ſuperiorem Archiepi ad quem appellatum fuit,hæc qõ fuit terminata.ar.ſ.de ſen.& re iudi.decęterò.¶ Quinimò & plus eſt,quia ſi prima ſentẽtia nulla ſit, tamen per ſecundam confirmatoriam cũ cauſæ cognitione latam redditur prima valida:niſi à cõfirmatore fuerit appellatũ.¶ Certũ eſt enim,ꝙ ſecunda ſentẽtia cõfirmatoria non eſt lata cõtra ius ſcriptum,dũmodo aliàs in ea ordo iudiciarius eſt ſeruatus.ſed contra ius litigatoris tantũ:ergo ſi nõ ſit appellatũ in rem tranſit iudi.& ſic prima,quia nulla erat ex vi iuris.& ſecundę ſententię vires ſumet:vt patet in eo qd leg.ſ.tit.j.&.c.cõ inter vos§ fi.& eſt ſimile,quod leg.& not. ſ.de reſcript.§ fi.Secus ſi extra iudicium vel ſine cauſę cognitione,& non ex certa ſcientia cõfirmetur,tunc enim aut parum operatur,& ſic loquitur de fide inſtru.inter dilectos§ cęterùm.ver.fin.Et adde quod not.j.eo.c.j &.c.examinata. ¶ Ad hoc autem quod obijciatur quòd poſſeſſori non eſt actio prodita.Reſpondeo,hoc verum eſt,de rei vendicatione.¶ Porrò is qui habet ius in eccleſia,tantum modo contradictionis habet petere põt,quòd pronuncietur ſe fuiſſe canonicè inſtitutum,vt patet.j.de præbend.dilecto.&.j.de conceſſ.præbẽ.quia cunctis.lib.vj.¶ Sed & ille qui petit ſen4 tentiam † confirmari,debet probare ſententiam tenere,puta quia lata eſt à ſuo iudice,& ordine iuris ſeruato.nam non habet neceſſe probare quòd ſit iuſta,cùm & iniuſta trãſeat in rem iudicatã.ſ.de ſenten.& re iudi.quòd ad conſultationem.¶ Vbi verò non petit confirmationem,ſed quòd executioni mandetur,nihil habet neceſſe probare,& ſi alius ſe opponat,imo mandanda eſt executioni:ratio diuerſitatis eſt hæc,quia in primo caſu eſt actor,in ſecundo reus,& actori, non reo incumbit probatio.vj.q.vltima.actor.ſecundũ Inn. & quia omnia præſumuntur ſolenniter acta.vt not.ſ.de ſenten.& re iudi.cauſam,quę.& non niſi in caſibus debet executio impediri.vt not.ſ.de ſenten.& re iudi.cauſam,quę.&.c. quod ad conſultationem.in fine.ſecundum Hoſtien. ¶ Illud autem indubitatum eſt,quòd à qua appellatum eſt,petitur confirmari.vt.C.de appel.authẽ.ei autem.de hoc not.ſecundum Inno.ſupra de offic.delega.cùm contingat.vbi vide in glo.quod melius.¶ Nec obſtat.l.alleg.diffamari vel conſimiles loquuntur enĩ,quãdo non agebat directè:ſed volebat aliũ agere intra certum tempus,tunc enim fateor,quòd neceſſe eſt præcedere diffamationem ſecundum Innoc.& Hoſt.

5 ¶ TERTIO quæritur nunquid ſi † moueatur quęſtio criminis ei,qui confirmationem à Papa habuit impediet confirmatio cognitionem inferioris? ¶ Refert Collectarius gloſſ.dicere,quòd ſic.& notari clarè per Hoſtien.j.eo.porrecta.facit ſupra de temp.or.c.cùm in diſtribuendis.in ſua materia,& quod notat Archi.in.c.præſenti.lib.vj.&.quod legitur & notatur.ſ.de maio.& obedien.per tuas. ¶ Sed caue quia Archid.in.c.præſenti non loquitur in hoc caſu.Collectarius autem credit hoc eſſe verum,vbi Papa ex certa ſciẽtia,religioſo beneficium confirmaret:ſecus autem ſi aliàs prouideret.ad quod vide de ma.& obe.inter quatuor.¶ Sed non capio iſta dicta:diſtingo tamen,quia aut quæritur de religioſo confirmato per Papam in beneficio manuali,an poſſit per ſuperiorem,confirmatiõe non obſtante, à beneficio cùm oportuerit remoueri,& tunc habeat locũ dictum Collect.videlicet,quòd ſi Papa ex certa ſcientia talem per confirmationem huiuſmodi in beneficio ipſe perpetuare voluerit,quòd tunc nõ poſſit per ſuperiorem inferiorem à Papa à tali beneficio remouere:& quòd aliàs remoueri poſſit,cõfirmatione non obſtante,quòdq; Papa in dubio non cenſeatur velle perpetuationem concedere,vt legitur & notatur j.c.porrecta.& de ſta.mona.c.cùm ad monaſterium§ tales. ¶ Aut quæritur vtrum confirmatio Papæ impediat inferiorem cognoſcere de crimine,ſuper quo delatus eſt coram eo confirmatus.Et tunc aut opponitur crimen ſolùm ad effectum inducendi ſubreptionẽ vel nullitatem impetratæ confirmationis à Papa,& tunc dico quòd ſi principaliter vellet inferior,de hoc cognoſcere non poſſet:ſed ſecus ſi incidenter quæ proſequere,vt ſcripſi in prædicto.c.cùm veniſſent. ſ.de iudi.in oppoſitione.Aut nõ opponitur ad prædictum

effectum,ſed opponitur in modum denũciationis & inqui-
ſitionis,aut accuſationis ad pœnitentiá peragendam,aut ad
pœnam ordinariam vel extraordinariam,& fortè ad pœnã
depoſitionis ſeu priuationis inſligendam,& tunc quicquid
dicat Collec.ego credo,quòd tunc confirmatio cognitionẽ
inferioris non impedit,quia tunc non de viribus confirma
tionis,ſed de delicto & pœna delicti quæritur. ¶ Et ideò
etiam ſi beneficium non eſſet de iuriſditione illios dummo
do perſona ei ſubſit,cognoſcit inferior de crimine,etiam ad
priuationem vt patet ex his,quæ leguntur,& not.ſ.de foro
compe.poſtulaſti.nec obſtant notata Hoſtien.j.c.porrecta.
vt indicam. ¶ Supple gloſſ.in glo.ij.in fine.quod no. hic Ab
bas.dicam.j.c.penultimo,in glo.vlti.ibi, *non eſt verum*.reſpi-
cit primum membrum opiñ.non ſecundum. Super quo vi
de quod ſcripſi,de offic.deleg.ſuper eo.ſupet.iij.gloſſ.& ibi.
c.vltimo. ¶ Ad idem de reſcripe.c.ij.in fine.& quod ibi dixi,
&de offic.deleg.c.coram.in fine.& quod dixi.ſ.de re iud.de-
cæterò.*& in fine*.adde quod notatur de iudi.cùm veniſſent.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quòd cauere debeat, ne dubium pro notorio recipiat.*
2 *Ex confirmatione quòd ius tribuatur?*
3 *Confirmari,quæ poſſint.*
4 *Papam contractus ab eccleſijs initos quantumcunque inualidos, vali
dos reddere.*
5 *Legitimitatem filiorum procedere ex matrimonio,quod eſt actus ca-
nonicus.*
6 *Contractus licet ab initio ſint voluntarij,tamen ex poſt facto, neceſſe
eſſe eos adimpleri.*

CAP. II.

DE confirmationibus. Sũma
tũ eſt
ſupra.c.proximo. ¶ Et adde quæ ibi ſcripſi,
& ſupra de iudi.c.cùm veniſſent.& in alijs re
miſsionibus vtrobique per me datis. ¶ Expo
ne literam *contra illos*.tolle quod eſt infra non
eſt aliquatenus iudicandum,niſi &c.mãdatum ſupra.c.pro-
1 ximo.c.cùm veniſſent.*Certum ſit*.i.notorium.& caueat † iu-
dex,ne dubium pro notorio recipiat ſupra de appella.con-
ſuluit.Hoſti.Suggeſtionem.j.de crimine falſi.ſuper eo.de cõ
ſti.cùm acceſsiſſent.*iudicandum*.non negat quin ſit examinã
dum,ad quod accedit quod legitur & notatur de re iudica.
decætero.Hoſtien.

¶ PRIMO quæritur in verbo cõfirmationibus.de qui-
bus confirmationibus hoc intelligitur.reſpondet Inno.hoc
intelligi de confirmationibus ex certa ſcientia,etiã cum cau
ſæ cognitione factis,& aliâs ſecus eſt:ſecundum eum indu-
cit ſupra.de offic.leg.ſtuduiſti.

2 ¶ SECVNDO quæritur† quod ius ex confirmatio-
ne tribuitur.Reſpondet Inno.dicens,ꝙ cõfirmatio aliqñ
tribuit multũm iuris,ſicut eſt in confirmationibus electio-
num per quas datur poteſtas miniſtrandi.vt.ſ.de elec.tranſ-
miſſam.&.c.qualiter. Quandoque autem confirmatio pa-
rum iuris,aut nihil tribuit vt illa quæ procedit in forma cõ
muni.j.eo.examinata.&.j.ne ſede vacante.c.illa.Quandoque
vero confirmatio vetus ius non ſolũm declarat,ſed illud ſol
lidat,vt eſt confirmatio eorum,quæ ad iuriſditionem perti
nent,facta cum cauſæ cognitione.& vt eſt confirmatio ſen
tentiæ & proceſſuum in iudicio habitorum contra quos nõ
audiuntur poſtquam fuerunt cum cauſę cognitione confir
mati.vt.ſ.de tranſac.c.j.Super quo vide quod ſcripſi.ſ.c.pro
xi.in.ij.quæſtione.Et idem dicit Inno.ſi actus legitimi cum
cauſæ cognitione & partibus præſentibus confirmentur. qđ
credit Inno.fieri poſſe.vt.ff.de adop.l.nã ita.& idem credit
de actibus canonicis ſicut ſunt cõfirmatio,& inſtitutio quæ
poſſunt peti in iudicio confirman.vt.ſ.de elect.cum ad mo
naſterium.&.ſ.de procur.ex inſinuatione.

3 ¶ TERTIO quæritur† quæ ſunt illa quæ confirma-
ri poſſunt?& dic quòd actus canonici atque legitimi ſicut
electio,præſentatio,inſtitutio,confirmatio proceſſus,ſentẽ
tia,priuilegium,&c.huiuſmodi,vt patet ex præcedentibus.
Sed actus iuriſgentium introducti,vt ſunt contractus,puta
emptio,venditio,locatio & ſimiles,non debent peti in iudi
cio confirmari.inſtit.de iure naturali.§.ius autem gentium.
Et eſt ratio diuerſitatis,quia iſti contractus ex voluntate &
conſenſu partium tantum nituntur & pendẽt.Et ideò in eo
rum confirmatione,nihil facit iudicis authoritas,niſi eſſet
de voluntate partium.ſupra de tranſactionibus capitulo pri
mo.vel niſi talis eſſet ſuperior,quæ ſua authoritate hoc fa-
4 cere poſſet:ſicut Papa qui † contractus ab eccleſijs initos,
quantuncunque inualidos,reddit validos dummodo eos
ex certa ſcientia confirmet.ar.infra de conceſsione præben-
dæ.quia diuerſitatem.iij. quæſtione ſexta. hoc quippe.Illi
autem actus legitimi qui à iure ſunt inuenti & cuſtoditi,be
ne peti poſſunt in iudicio à ſuperioribus confirmari, & idẽ
de actibus canonicis,vt ſunt inſtitutio,confirmatio.& idem
de his quæ à iuriſditione dependent.vt ſententia,& proceſ-
ſus,& huiuſmodi.

¶ QVARTO quæritur ibi per quem modum debet
fieri talis confirmatio?Reſpondet Innocentius ex præmiſ-
ſis notandum eſſe,quòd licet dicamus,quòd actuum legiti-
morum & canonicorum,& eorum,quæ à iuriſditione de-
pendent,confirmatio peti poſsit in iudicio,& partibus præ
ſentibus,tamen ſi nullus vult ſe opponere ipſi confirmatio-
ni,nemo ad hoc cogetur.Sed ſi nullus appareat contradi-
ctor,tunc iudex legitimo edicto propoſito,& nullo compa
rente procedat,& diffiniat negotium,etiam lite non conte-
ſtata,confirmando id de quo quæritur ſeu decernendo ra-
tum manere legitimum actum,ſi iuſtum appareat.argumẽ.
ff.de adoptionibus.l.nam ita.Et.C.ſi vt hæredes ſe abſtineãt
authentica.ſi omnes. ¶ Ex quo infert Innocentius dicens,
quòd ex hac ratione dici poteſt.illam petitionem de iure
admitti,peto me vel peto matrimonium denunciari legiti-
5 mum,& eſt ratio,quia legitimitas † filiorum procedit ex ma
trimonio,quòd eſt actus canonicus,& ſi aliquis ſe opponat
cogitur reſpondere:& ſi nullus appareat,ex officio procede-
tur vt patet infra, qui filij ſunt legitimi capitulo cauſam.
primo & ſecundo.& capitulo lator.& capitulo perlatum.
& capitulo ſequenti.Sed in contractibus iuriſgentium.ſi pe-
tatur confirmari puta venditio, vel alius contractus pen-
dens ex conſenſu partium,tunc partes non coguntur reſpon
dere,nec iudex poteſt procedere ad ſententiam inuitis par-
tibus:fatetur tamen Innocentius.quòd ſi partes conſenti-
rent,quòd tunc etiam cum cauſæ cognitione procederet in
contractibus à conſenſu partium in toto pendentibꝰ & ꝙ te
neret proceſſus:plecta & notata in prędicto.c.primo.de trãſ
actio. ſecundum Innoc.Dicit tamen quòd quantum ad hoc
quod dictum eſt de pronũciando partibus abſentibus,plus
placet ſibi quod no.per eum.j.qui filij ſunt legitimi c.cau-
ſam ¶ Hoſti.tamen dicit,quòd hanc vtilitatem non plenè
6 comprehendit;nam & † ſi contractus ab initio ſunt volun-
tarij,ex poſt facto tamen neceſſe eſt eos adimpleri & ſeruari.
Vnde videtur quòd de ipſis agi poſsit & peti confirmatio
& obſeruatio quantuncunque pars contradicat.C.de actio-
nibus & obligationibus.l.ſicut.ſupra de pactis.capitulo pri-
mo,& ſecũdo.ſecundum eum. ¶ Sed ego minus capio dictũ
Hoſti.nec apparet mihi,ꝙ Hoſti.capiat verba Inn.Vñ ſcien
dũ ꝙ refert,an quæris de contractibus iuriſgẽ.in iudicio poſ
ſit quæri,& ſuper eorum obſeruatione etiã in inuitos lite
tamen conteſtata,& cũ cauſę cognitione ferri,& tũc dico ꝙ
ſic & ſic procedunt verba Hoſt.Quibus tamen in nullo re-
fragantur verba Innocen.Aut quæris nunquid per confir-
mationem huiuſmodi contractuum in iudicio factam, po-
teſt dari robur & efficacia ipſis contractibus,aliâs de iure
inualidis & ineſſicacibus , & tunc aut quæris an hoc poſsit
fieri verè, & directè,& tunc dico,quòd non:quia illi cõtra-
ctus nõ ex officio vel authoritate iudicis,ſed ex ſolo cõſenſu
partiũ ſuã recipiũt efficaciã, & ſic ꝓcedũt rectè verba Innoc.
non enim ad officium iudicis inter partes de huiuſmodi
contractibus

contractibus cognoſcentis pertinet ius vni parti auferre,& alteri dare:ſed ſolùm quod iuris eſt per ſententiam declarare & per legitimam executionem inter partes facere declarari. ar.ff.de rei ven.l.& ex diuerſo.& qd legitur,& notatur.inſti. de act.§.j. Aut quęris vtrum indirectè,& fictè in modũ cuiuſdam ſententię declaratoriæ licet iniquè latæ contra ius partis,ſed non contra ius conſtitutionis in rem iudicatam tráſeuntis,& tunc dico quòd ſic.& ſic poteſt ſaluari dictũ Hoſt. ſi enim iudex inter partes cognoſcens contractum de iure inualidum declarans per ſententiam eſſe validum,& obligatorium & in virtute illius condemnat promittentem ad ſoluendum,& eius ſententia in rem tráſeat iudicatam eius ſententia pro veritate habetur,ipſeq; contractus habetur tunc pro valido,atq; efficaci in modum cuiuſdam iuris fictionis. ff.de ſtatu hominum.l.ingenuum.&.ff.de reg.iur.l.res iudicata.ſed hoc intellige ita verum eſſe ſi in ſententia expreſſus non fuerit iuris error:quia ſi in ea expreſſus eſſet error huiuſmodi.ipſa ſententia de iure non teneret,nec in rem iudicatam tranſire poſſet,vtputa ſi forma contractus in ſententia expreſſa eſſet:vt.ff.quæ ſent.ſine app.reſcin.l.j.&.C.quando prouo.non eſt neceſſe.l.ij.&.j.de ſenté.excõ.pe tuas.& eo.ti.c.ſolet.libro.vj.& idem ſi in libello ſuper quo ferretur ſententia eſſet ſacta talis expreſsio:quia cum ſententia ferat ſolùm ſuper libello,& neceſſariò feratur ad illum:vt.ff.cõi diuidundo.l.vt fundus.C.de fideicommiſſ.libe.l.vltima. in fine.&.j.de accu.qualiter & quãdo.& de ſimo.licet Hely.omnia expreſſa in libello ſaltem ſuper quibus fertur,& ad quæ refertur ſententia cenſetur eſſe in ipſa ſententia repetita:vt ff.de verb.ob.l.Titia.§.idem reſpondit.

SVMMARIVM.

1 *Appellato confirmationem ſententiæ impetrante & appellans hoc tacitò iudices appellationi, impetret quòd procedant tunc iudices appellantis & confirmatio pendet.*

2 *Melius eſſe tacere quàm non perfectè dicere.*

CAP. III.

1 Bonæ memoriæ. Caſus. Sit appellat⁹ impetrauit confirmationem ſentétię,& appellans ſuper cauſa appellationis hoc tacito iudices impetraret,procedũt iudices appellantis,& confirmatio pendet,& eſt communis diuiſio. ſecunda ibi, *reſpondemus.*& reſponſio bimembris.& ſecundum membrum ibi, *verum.* ¶ Expone literã. *decimum.* cõputandũ à ꝓlatione ſnię.ſ.ti.ij.quod ad conſultationem. Et ſic fecit appellans diligentiam ſuam propter quod de fraude appellati,& ſic valent literæ appellantis licet de literis appellati non faciat mentioné: ſecus ſi ſtatim non miſiſſet,ſicq; diligentiam non adhibuiſſet ſtatim eundo,vel mittendo·hoc enim caſu potuiſſet appellatus pręuenire negligentiam appellantis: vt in ſecundo dicto,& ſic intelligitur qd leg.& notatur.ſ.e.oblatæ. ſecundum Collect. ſed iſte intellectus quoad ſecũdum dictum eſt diuinatorius Tancre.Inn.& Goff. exponunt.i.fraudulẽter, vel malicioſè confirmationis factæ,vel faciendæ ſecundum diuerſas lecturas de quibus in gl.habetur mentio, habetur ſicut,nec tenebatur remittit Nouella ad notata ſua in prædicto.c.oblatę.ſuper vlt.gl.&.c.literis.in gl.concordat verũ, mutat caſum ſecundum Inn.quia hucuſq; locutus eſt quando fuerant primę literæ impetratę fraudulenter & ſecundæ bona fide:hic verò loquitur quando primę literę non fuerunt impetratę fraudulenter:ſed bona fide,& tunc non valent ſecundę literæ etiam ſi ibi ſit clauſula nullis literis veritati,& iuſtitię præiudicantibus niſi ſpecialis & expreſſa mentio in ſecundis fiat de primis:hoc eſt niſi expreſſe dicatur nõ obſtantibus literis confirmationis &c.ſecundũ Inn. qui dicit ꝙ quaſi idem videtur dicere hęc decret.cum eo quod dicitur in prædicto.c.oblatæ.& ideò ibi notata hîc poſſent recipi ſecundum eum.*nullis literis.* vbi ſic appellans facit mentionem in genere præſumitur quòd habeat notitiam literarum partis appellatæ.& ideò non valent literę per eum impetratę de alijs non facientes mentionẽ expreſſam:& ſic ſecundum Abbatem meliùs eſt omnino tacere,quàm malè loqui.ad idem.j.e.porrecta.non tamẽ intelligo ꝙ propter hoc valerent literę appellantis nullam mentionem facientes de literis appellati vbi ſtatim non iuiſſet pro literis impetrandis,vel aliàs conſtaret de diligentia ſua:vt in prin dicto Collectarij. *forma.* quauis generali tamen. *cognitio.*& diffinitio habeatur per iudices,quibus committitur ex certa ſcientia per literas facientes de confirmatione mentioné expreſſam ſecũdum vnam lecturã,vel per iudices ad confirmationé faciendam obtentos:vt prædicto.c.oblatæ. Supple glo. In gl.j.in fi. & quicquid poſteà factum eſt etiam ante appellationem, & poſt ſñiam.j.de app.non ſolùm.li.vj. In glo.iij.ibi: *ex parte.*ij. vbi idem notatur in gl.& ideò vide quod ibi dixi ſuper gloſ. fortè. In gloſſ. *per hanc.* in fine.ſecundum Goff.Pet. & Abbatem. principium decretalis loquitur de literis quas impetrauit appellant nulla penitus facta mentione de literis confirmationis à parte altera impetratis: quia ex quo ſtatim iuit appellant pręſumitur pręuentus:& ideò proceditur per ſecundas.ſed.§ verum.loquitur quando fecit mentionem, ſed nõ plenam:& ideò præſumitur id feciſſe,ſeu tacuiſſe in fraudem,& habuiſſe notitiam literarum:& ideò ꝓcedetur per

2 primas,& non per ſecundas.& ſic eſt † omnino meliùs tacere,quàm non perfectè dicere:vt dixi.ſ.pro quo inducit Nouella ele.conſtitutionem.i.primo.ſ.de electio.& dicit quòd duos alios intellectus ponit glo.ſequens: recipe intellectum qui magis tibi placet:quia non eſt magna vis cum omnes intellectus ſint veri in ſe.

SVMMARIVM.

1 *Monitio priuilegiorum quòd confirmetur.*

2 *Priuilegia & reſcripta regiſtrari,quòd ſit tutum.*

3 *Clericos omnes poſſe ſe opponere pro iuribus Epiſcopi defendendis. & nu.11.*

4 *Exceptionem non eſt audiendus admitti,vbi petitur innouatio priuilegiorum.*

5 *Nuper eſſe aduerbium temporis compoſitum ex nõ & per.*

6 *Exemptionem odioſam eſſe per quam ſæpè remanent impunita peccata.*

7 *In præſcriptione non curari de bona fide vbi ſuperior præſcribit contra priuilegium ſubditi.*

8 *Prælatus etiam ſi ſit pars quòd nihilominus poſsit eſſe iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ & teſtis.*

9 *Seruos principis habere perſonam ſtandi in iudicio.*

10 *Litis conteſtationem fieri per narrationem, & reſponſionem.*

12 *Tranſcripto ſcripturæ publicæ qualiter debeat in iudicio adhiberi fides.*

13 *Inſtrumentum publicum ſcriptum in papiro an fidem faciat.*

14 *Prælatus an poſsit eſſe iudex in cauſa eccleſiæ.*

CAP. IIII.

1 Cum dilecta. Caſ. Monitio † priuilegiorum cõfirmetur. & in hoc facit ad titulum & ſunt ſeptem partes principales in prima ſororum petitio,& inquiſitoris datio. In ſecunda inquiſitoris relatio ibi, *nos autem.*& etiam eorum relatio. In tertia ibi, *vnde iudicibus.* iudicum datio,& interpoſita ab eis appellatio. In quarta ibi, *nuper.* iterata ſororum petitio,& reorum contradictio. In quinta ibi, nos igitur Papę interlocutio,& priuilegij innouatio. In ſexta ibi, *quis verò.* Papa conſtituit ipſam Abbatiſſam ꝓcuratricem. In.vij.ibi volentes cõmittit principale negotium diffiniendum. ¶ Expone literam. pericula. cum enim non habetur niſi vnicum priuilegium vnius tenoris non eſt ſecurum ipſum portare ad ſedem apoſtolicam:vt hic & ſupra de fide inſtru.accepimus.vnde † tutũ eſt priuile-

2 gia,vel reſcipta regiſtrari,& duplicari.ff.de teſta.vnũ teſtin. inſti.de teſta.§.pe.Hoſt.totidem duximus iniungendum qd eſt infra.*diligenter.* In ſtilo,ſcriptura,bulla,ſera,& filo,& om-

nibus circunſtantijs per quas decernitur falſitas de crimine
falſi licet & c.ſequē. Hoſt. *tenorem*. nā magna vis eſt in verbis:
vt hic, & .ſ. de vſu pal. c. finali binceſt ꝙ perdito priuile-
gio non ſufficit probare mētem per teſtes: ſed eſt neceſſe ꝓ-
bare tenorem. de hoc. j. de priuil. cum olim. j. Hoſt. *fideliter*. ſ.
vt referant ſi quid ibi eſſet vitioſum, vel dubium. argu. C. de
edi. diui adri. l. ſi. de fide inſtru. inter dilectos. tranſcribentes
parte vocata & data ſibi copia opponendi. facit quod nota-
tus. j. de fide inſtrumentorum. accepimus & c. pe. & vlti. de
app. intimaſti. & tali ſumpto iudicis authoritate fides adhi
betur, vt ſequitur. ff. de admi. tu. chirographis. & dicit Inno.
ꝙ iſti iudices erant ad hoc delegati vnde credēdum eſt ſum
pto ipſorum authoritate publicato. & remittit Inn. ſ. de te-
ſti. Albericus. Sigil. ar. ꝙ vnum ſigillum quāuis authenticum
non faciat fidem. ar. ſ. de cleri. pere. c. j. vbi de hoc de proba.
poſt ceſsionem. de teſti. cum à nobis. de fide inſtru. quod ſu-
per his Hoſt. *legato*. cuius ſigillum adminiculabatur: ſed fidē
non faciebat, cum ſibi nil fuiſſet mandatum hoc verum niſi
partes in hoc ſibi conſenſiſſent de app. conſtitutus. de fide
inſtru. quod ſuper his. Hoſt. ea. ſ. priuilegiorum tranſcripta.
3 *Canonica*. ar. omnes † clericos poſſe ſe opponere ꝓ iuribus Epi
ſcopi defendendis. j. de rebus eccleſiæ non ali. ſi quis contra.
ſ. de off. dele. coram. ſolutio dicit Hoſt. ꝙ licet ſine cautione
non habeant perſonam ſtandi in iudicio, vt ibi: habent ta-
men perſonam contradicendi ne quid fiat in præiudicium:
& dant iudici cauſam differendi ad hoc de re iudi. cum Ber-
toldus. dicit etiam Inn. ꝙ quidam dicunt iſtos canonicos ha
buiſſe ſpeciale mandatum ab Epiſcopo. *innouandi*. ex ſupera-
bundanti cautela. Inn. *iudicibus*. eiſdem, vel alijs. *idoneum*. de ap
pel. ex parte. inquirerent lite prius conteſtata. quod ex eo pa
tet: quia ſine alia conteſt. mandat ita recipi teſtes, vel ſpecia-
le eſt quod hic, & ibi dicitur quando agitur de ſtatu eccleſię.
ad quod. ſ. de teſti. cum olim. vel eſt hoc ius nouū, quòd vbi
4 † petitur innouatio priuilegiorum admittitur hęc exceptio
non es audiendus: quia præſcripſi iura quę tibi per priuile-
gium contendis deberi. vel quia poſsideo illa ſuper quo re-
cipiuntur teſtes lit. non cōteſt. Nec obſtat, ꝙ hac exceptio-
ne non obſuit facta innouatio. j. e. c. quia non fuit facta in-
nouatio iure communi. ſed propter periculum conſumptio
nis. dicit Hoſt. quòd hic debuit lis conteſtari, quòd quia iu-
dices non admittebant fuit ab ipſis rationabiliter appella-
tum, & eſt ſimile de iudi. exhibita. & ideò reputantur iſti iu
dices minùs diſcreti, & petitur ꝙ diſcretis viris committa-
tur cauſa ꝙ exauditur cum propter periculum imminens fit
innouatio: vt ſequitur appellauit: quia procedebant lite non
5 conteſt. ſecundum Hoſt. *nuper*. † aduerbium temporis com-
poſitum ex non & per quaſi nomper. i. recenti tempore, vel
noniter: *diſcretis*. notabat primos *reciperent*. i. different. & ita
factum fuit vt ſequitur præſcriptionem ſubiectionis, ſcili-
cet quia Epiſcopus viſitauit, correxit & omnia alia iure Epi
ſcopalia exercuit ſicut in alijs eccleſijs, & monaſterijs ſibi
ſubiectis: ſed obijcit Hoſt. Aut ignorabat Epiſcopus eccle-
ſiam exemptam, & ſic non præſcripſit cum hoc non intēde-
ret. Aut ſciebat eam exemptam, & ſic malam fidem habuit,
& non præſcripſit. de præſcrip. c. ſi *ſoluto*. dicit ipſe ꝙ Epiſco
pus excuſatur à mala fide: quia ius commune quod eſt fauo
6 rabile facit pro ipſo. & quia † exemptio odioſa per quam ſę-
pè remanent impunita peccata: & datur materia delinquen
di. de offi. ordi. irrefragabili. de priuileg. cum & plantare. &
c. ſuarum. vnde reſtringēda. ad prędicta de re. iur. odia. cum
concord. & quia res facilè redit ad ſuam naturam facit de pa
ctis. ſi vnus. §. pactus. & facit de cenſi. cum venerabilis. & de
except. cum venerabilis. & adde quod dicam in fine, ſuper
verbo ſua diœceſis vbi ponitur melior ſolutio poſt Inn. Di-
7 cit autem Collectarius, quòd in præſcriptione non curatur
de bona fide vbi ſuperior pręſcribit cōtra priuilegium ſub-
diti ſui ſecūdum Hoſt. *in papyro*. vnde cum fragilior eſſet ma-
teria maius periculum imminebat: & per conſequēs fuit ma
gis ſuccurrendum argu. ff. de car. edi. l. j. § in. xliij. diſt. quieſca-

mus. & ſecundum Hoſti. eſt bene notandum quòd etiam in
papiro poſſunt ſcribi priuilegia nedum in pargameno. & li-
cet materia debilior tamen ſecurior: quia non ſic facile falſa
tur. Quidam dicunt illud priuilegium fuiſſe ſcriptum in ma
teria facta in herba, quæ vocatur in vulgari in papiro, quæ
olim conglutino quodam coniungebatur in longum & alia
ſupponebatur in tranſuerſum: ſuper qua ſcribebantur priui
legia, & quędam alia talia vide ſic apud Io. an. Nouella. *inno-
uandi*. maximè: quia erat præſens pars aduerſa: vt patet. ſ. nec
opponebat aliud irrationabile quod impediret innouatio-
nem. ſed quid ſi abſente parte, nec contumace fiet innouatio
videtur quòd non valet, niſi cōueniatur reus, vel hoc ei de-
nuncietur intra annum: vt dicam poſt Inn. ſuper. iij. gl. & ſic
ratio ſecundum Hoſt. quia poſſet eſſe vitioſum authenticū,
& præſumitur quòd is quem res tangit diligentiùs inquiret
& videbit quàm extraneus. vnde citandus eſt: de fide inſtr.
c. pe. & vltimo. intra annum nunciandum: vt dixi. ſed vide-
tur ſecundum Hoſt. innouatio quæ fit in curia. C. de teſta. l.
omnium. quia per plurium manus tranſit litis. & faci. quod
notat Inno. ſupra de teſti. c. ſignificauit. & ipſi plus in talibus
experti melius præponderent falſitatem, vel vitium latens ſi
quod eſſet: vt dicam. ſ. e. Pe. Citabatur autem pars cum ali-
quibus extra curiam committitur hęc excommunicatio. Itē
ſi in curia præſens eſt is quem res tangit dignum, & iuſtum
eſt quòd citetur, & expectetur ſi aduentus eius probabilis,
proximus præſumatur. infra de priuileg. ex parte. j. *volentes*.
quæſtione ſequenti. excuſando. *pertinere*. prima facie. nec enī
hoc dicit diffiniendo aliâs non fieret ſuper hoc commiſsio:
vt ſequitur indefenſum: quia de hoc multum debet cauere
ſummus pontifex. de ſupplen. negli. prę latorum. licet de im-
munitate eccleſiar. quoniam. libro ſexto. vnde quandoq; ad
defenſionem procuratoris conſtituit vt hîc. Quandoq; de
ipſa proteſtatur. de ca. mona. c. ſecundo. in fine. Quandoq; de
ipſo pronunciat. de præſcript. ad audientiam. ver. reſpicien
tes. *poſſeſſiones, & iura*. quaſi dicat ſiue agatur de immobili-
bus, ſiue de corporabilibus, ſiue de incorporabilibus, vel de
quibuſcunq; actionibus. C. de hæreti. vel act. ven. l. quod nō-
dum. & l. finali. Hoſtien. & adde quæ tetigi infra de præſcri.
c. ſi qui. libro ſexto. in expoſitione ſuper verbo centenaria.
verſu nota tamen. & quæ ſcripſi ſupra de iudici. c. cum veni
ſent. in quæſtionibus Collectarij. quæſtione prima. & quæ-
ſtione ſecunda, & etiam in ſecunda quæſtione principali:
8 *procuret*. nota ſecundum Hoſt, quòd licet prę latus † etiam ſi
ſit pars poſſet eſſe iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ, & teſtis dum-
modo alius eum procuret de teſti. inſuper de iuramento ca-
lum. c. finali. tū decētius eſt ꝙ alij cōmittat cauſam audiendā
etiāſi ſit Papa. argu. ff. de iuriſd. om. iud. l. q iuriſditione. & l.
prętor. & ideò imperator in re priuata, & fiſcali iudices, &
procuratores conſtituit qui agāt dum opus fuerit & coram
quibus agatur. vnde ſi procurator fiſci priuatum conueniat,
vel à priuatu conueniatur cognoſcit de cauſa procuratoris
Cæſaris qui & rationabilis vocatur. C. ſi cauſa fiſ. l. ad fiſcum.
vna cum pręſide prouinciæ. C. ſi aduerſus fiſcum. l. ſecunda.
nec procurator fiſci debet agere pro poſſeſſore, ſed primò
commutat poſsidentem de crimine, & poſteà petat bona.
C. vbi cauſa fiſ. l. j. Conuenti enim poſſunt ſe defendere: quā-
tūcunq; fiſcus dicatur ius habere. l. facultas. C. de bo. ma. l. pe
nulti. ante pe. & vlt. b. xv. & reſiſtere non ſeruantibus formā
ſed volentibus occupare bona. C. de iure fiſc. l. prohibitum.
ſi autem procur. Cæſaris conueniatur à priuato, vel eum
conueniat, procurator fiſci cognoſcit de cauſa. C. ſi aduerſus
fiſcum. l. prima. Cauſæ verò hominum diuinæ domus, ſiue
ciuiles ſint, ſiue criminales, ſiue ſint ſerui coloni, ſiue inqui-
lini coram præpoſito ſacræ cubiculi, & comite domorum,
vel procuratorum Cæſaris agitantur. C. vbi cauſa fiſc. l. j. &
9 eſt notabile ſecundum Hoſtien. quòd † ſerui principis ha-
bent perſonam ſtandi in iudicio: vt ibi & eſt contra regulā
de quo remittit ad ſummam de iudi. § qua ſunt neceſſaria.
ver. item attendenda eſt perſona agentis. *tamen*. reſpectu in-
micitiarum

micitiarum, vel prędonum.*commodum.*reſpectu expĕſarum.
& caueat ne vni partium in pręiudicium alterius faueat, ne
pœnam incurrat decret.cum ęterni.de re iud.li.vj. ſecundũ
Hoſt.*recipias.*litem prius conte.*interruptionem.*per monaſte-
rium alleg. aliàs non licuiſſet in facto ſupplere de hoc.§. de
poſtu.bonę Hoſt.*ad iudices.*contra ſecundum Inn. hic peteba
tur ex parte monaſterij priuilegium innouari ad cuius impe
dimentum fuit allegata pręſcriptio. quomodo ergo ſuper eo
quòd petitum non eſt maximè ſi lite non conteſt. diffinitur
negotium contra id.§.de ord.cog.c.ij.cum concordantijs.ſo
lutio ſecundum Hoſtien. quęſtio innouationis terminata
fuit ſupra ibi nos igitur. vnde ſupple quòd pars Epiſcopi ſi-
bi poſteà petijt monaſterium adiudicari tanquàm in diœce
ſi ſua ſitum contra quem opponebatur exemptio, & ipſe re-
plicabat de pręſcriptiõe, & monaſterium triplicabat de in-
terruptione. & ſuper his conſtituit Papa Abbatiſſam procu
ratricem. hunc intellectum probat hic ver. adiudicantes. &
verbum ſilentium quòd ſequitur. vel fuit hic conuentio, &
reconuentio. & quod de litis conteſtatione ſupplendum eſt.
vel quia hic proceſſerunt partes in Papę præſentia: ſecundũ
10 curſum † curię per narrationem, & reſponſionem fit litis cõ
teſtatio. & ideò committitur teſtium receptio, vel eſt ſpe-
ciale, vbi agitur de iure communi eccleſię Romanę quòd li.
non cõteſtata ſit inquiſitio, & datur diffinitiua quod qui-
dam habent pro euangelio ſecũdum Hoſt. ſecundum quem
non currit pro iſtis ius expreſſum: ſicut illud. C. de iure fiſc. l.
certa. & l. ſequenti. libro decimo. argu. de ſupplenda negligẽ
tia prælatorum. licet.*conſtet.*fortè per cõfeſsionem partium.
ſua diœceſi. licet contra priuilegium quod potiùs pręſumimus
impetratum per falſi ſuggeſtionem: *& ideò monaſterium.* eo
non fuit vſum ſecundum Inn. & adde quod dixi ſuper verſi.
præſcriptione. vel fortè erat priuilegiũ reuocatum, aut aliâs
inualidum, & ex hoc poteſt ſaluari bona fides Epiſcopi pre-
ſcribentis contra priuilegium quod eſt notabiliſsimum &
ſemper allegatur ſecundum Martinum: *corrumpendo.* vel defi-
ciente principali deficiat innouatum. vnde dicebant Goff.
quòd inutiliter manſurum erat priuilegium penes illos: &
ideò corrumpendum C. de condi. ex lege diſſolutæ. facit de
tranſact. c. primo. *deinquin.* id eſt ſi nõ probat legitimam pre-
ſcriptionem. *vel probet.* ſed ex aduerſo probatur interruptio
Hoſt. Pe. & Abb. *eidem.* ſcilicet Epiſcopo *pronuncies.* fortè hoc
petierat Abbas, & hoc reſpectu dixerunt quidam quòd hic
fuerat conuentio, & reconuentio *reſignato* id eſt aſsignato
reddito, ſiue tradito. ¶ Primò opponitur hic quia non fuit
lis conteſt. ſupra vt litis non conteſt. in rubro, & in nigro. ſo
lutio ſecundum Innocen. potes dicere quòd imò fuit lis con
teſtata coram inquiſitoribus, & proſequere vt ſcripſi poſt
Innocen. & Hoſtien. in expoſitione ſuper verbo inquirerẽt.
¶ Secundò opponitur contra id quod ſcripſi poſt principiũ
11 expoſitionis ſuper verbo canonici, videlicet omnes † cleri-
cos poſſe ſe opponere pro iuribus Epiſcopi defendendis. de
e. coram. ſupra de officio delegati. ſolue vt ſcripſi in expoſi-
tione ſuper prędicto verbo canonici, videlicet quòd licet
non poſsint ſine cautione petere: vt in contrarium. Poſſunt
tamen ſine cautione contradicere: vt hic & iunge omnino
quæ not. per Inn. ad alios. infra de his, qui fiunt à pręla. c. no-
uit. & c. quantò. Ex quibus colligitur quòd ſiue agatur de ꝓ-
prijs ipſorum, ſiue de Epiſcopi iuribus, capituli conſenſus
Epiſcopo eſt neceſſarius: & aliâs regulariter ſufficit ſolum
conſilium. ¶ Tertiò opponitur quia videtur quòd Epiſco-
pus hic non poterat præſcriptionem allegare: nam quia aut
ignorabat priuilegium exemptionis &c. quod proſequere:
vt ſcripſi in textu ſuper verbo præſcriptionem. ¶ Quartò
oppone, & ſolue: vt ſcripſi in expoſitione ſuper verbo ad iu
dices. & etiam notabile elice, vt ibi ſcripſi ſuper verbo pro-
curet.
¶ ¶ PRIMO quæritur ſuper verbo tranſcribẽtes. qua-
12 liter † tranſcripto ſcripturæ publicæ debet in iudicio adhi-
beri fides. & proſequere vt ſcripſi in expoſitione ſuper præ-
dicto verbo *tranſcribentes.* quoad materiam tranſumptionis
& ſuper verbo innouanda. quoad materiam innouationis.
& adde quę ſcripſi circa hoc de teſt. c. ſignificauit. & c. Albe-
ricus. de fide inſtrumen. cum. P. tabellio. per quæ claram do-
ctrinam habetis qualiter in trãſumptione, vel innouatione
ſit reuocanda: & qualiter facta tranſumptio, vel innouatio
parte non vocata faciat, vel non faciat fidem, de quo tamen
quoad innouationem propono latiùs dicere. infra de priui-
leg. c. ſi Papa. libro ſexto. & ſuper hoc etiam remittit Colle-
ctarius ad collecta ſua. ſupra de fide inſtrument. c. finali. &
ſubdit etiam, quòd illud quod de partis vocatione dictum
eſt quoad confirmationem obtinet veritatem vbicunq; per
confirmationem alij paratur qualecunq; pręiudicium. hoc
enim caſu nunquàm facienda eſt confirmatio niſi vocatis
partibus. vt ſupra de tranſactio. c. primo. & infra. c. venerabi
lis. vel niſi ita conuenerit inter partes. vt ſupra de pactis. c.
quoties. vbi vide, quę ibi notaui, vel niſi generalis ordinatio
facta ex conſcientia Papæ confirmaretur, & ſic intelligitur.
ſupra de officio delegati. quoniam. in fine. vel niſi examina-
to negotio, & plenè diſcuſſo in præſentia de priuilegijs. cũ
olim. primo, & .ij. ſecundum Hoſtien. in ſumma. e. tit. § qua-
liter. Item Collectarius referens aliqua de his, quæ ſcripſi
ſuper verbo innouanda. ver. ſed videtur ſecundum Hoſtiẽ.
dicit quòd aliud eſt in innouatione priuilegiorum, aliud in
publicatione inſtrumentorum: quia in innouatione pri-
uilegiorum curia plenè conſulta eſt, nec de facili in eis deci-
pi poſſet: ſecus in publicatione inſtrumentorum. & quia in
innouatione agitur de facto Papæ & de his quæ ſunt iuris
non ſic in publicatione inſtrumentorum. & ideò in eis nõ
obeſt publicatio niſi in pręſentia partium fieret. Itẽ ſi quæ-
13 ras an † inſtrumentum publicum ſcriptum in papiro fidem
faciat? dicas quòd ſic. & proſequere vt ſcripſi in expoſitione
ſuper verbo papiro. de priuilegio tamen Papæ hoc non cre-
derem propter conſuetudinem Romanę eccleſiæ contrariã
quæ habet talia ſemper ſcribi in pergameno ac bullari. argu.
ſupra de reſcriptis. ad audientiam. in paruo. & infra de cri-
mine falſi. quàm graui.
14 ¶ SECVNDO quæritur † nunquid prælatus in cauſa ec
cleſię poteſt eſſe iudex? ſed dic de hoc vt ſcripſi. ſupra de iu-
dic. cum veniſſent. in quęſtione. verſi. præmiſſorum occaſio-
ne &c. de quo etiam pleniùs dicam infra de verborum ſigni
ficatione. ex parte. vbi de hoc per Innoc. & vide etiam, quę
ſcripſi circa hoc. ſupra in expoſitione ſuper verbo procuret.
vbi reperies notata poſt Hoſtien. qui cognoſcant de cauſis
fiſcalibus. & de quibus cauſis procurator fiſci, & procurator
Cęſaris cognoſcere poſſunt.
¶ TERTIO quæritur in verbo: *tenorem.* nunquid eſt ne-
ceſſe probare tenorem priuilegij. vel nunquid ſufficit proba
re mentem, & effectum ipſius ipſo priuilegio perdito, ſeu
admiſſo. ſuper quo vide quæ ſcripſi ſupra in principio de-
cretalis ſuper prædicto verbo tenorem poſt Hoſtien. vide-
licet quòd neceſſe eſt probare priuilegij tenorem, & amiſ-
ſionis caſum. ſuper quo remittit Collectarius ad collecta ſua
de fide inſtrumen. accepimus. & hoc verum dum caſualiter
eſt perditum. ſi enim aduerſarius furtiuè illud ſubtraxiſſet,
ſatis eſſet probare ſubtractionem: etiam non probando te-
norem. argumen. C. de probat. l. ſi de poſſeſsione. ſecundum
Innocen. infra de priuilegijs. cum olim. in fine. Supple gloſſ.
In gloſſa tertia in fine. ſecundum Io. dicit Innocen. quòd ſi
hæc ſimilitudo attenditur intra annum debet Epiſcopus
conueniri, vel ſibi ſaltem innouatio nunciari. Dicit autem
Hoſtien. quòd diuerſitatis ratio in hoc eſſe poteſt, quæ in-
nouatio nihil noui tribuit vnde contra innouatum poteſt
obijci, quicquid poterat obijci contra antiquum. In teſtibus
verò circa probationem exceptionum contra ipſos compe
tentium poſſet eſſe periculum: vt ſupra vt lit. non conteſta.
quoniam. & vide quod ſcripſi in textu ſuper verbo innouan
da. in gl. iij. in fi. intellige hoc cum lege poſſunt ſcdm Goffr.
in gl. *ſic ergo.* ibi procuratrix. certos caſus quibus hoc eſſe põt

vide de hoc in Spe. de procur. § primo. circa principium. & an hæc exceptio opponatur poſt lit. conteſt. vide quod dixi de reſcript. ſciſcitatus. ſuper gl. ij. & ibi Hoſt. de procur. & ibi *arbitros*. ij. q. j. ſi clericus. & in fine. ſecundum Io. & j. de maledicis. c. primo. & de pœnis. c. Romana. libr. vj. & dicam. j. de verb. ſig. ex parte. alleg.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio, quam religioſus impetrauit à Papa ſuper adminiſtratione, vel prioratu ſi in eo tacuit regularem quòd non valeat.*

2 *Religioſos pro mortuis haberi.*

CAP. V.

1 AD noſtram. Caſus. In hoc c. & ſequenti non † valet cõfirmatio quam religioſus impetrauit à Papa ſuper adminiſtratione, vel prioratu, ſi in eo ſe tacuit regularem. ſi verò hoc expreſsit reſcriptum cenſetur eſſe falſum: quia hoc Papa facere non conſueuit. Et communis diuiſio. Secunda ibi, *cum igitur*. non autem intelligas hanc decretalem, & ſequentem de confirmatione collationis, quoad effectum reſeruationis excludendæ: ſed intellige hanc decretalem de confirmatione perpetuationis ad vitam ſecundum Martinum. ¶ Expone literam. *nem. ſeſcñ.* cathedralis, & regularis eſt *Canonici*. per hoc patet falſum quod quidam dicunt hæc iura tantùm locum habere in Ciſtercien. ſecundum Goffr. *ſuper adminiſtrationibus*. quas tenent vt obedientiarij à quibus poterant ad clauſtrum reuocari. q. de priuilegijs. c. primo. in fine. libro ſexto. & facit eo. lib. de tempori. ordina. cum nullus. ſuper quo omnino videas quę leguntur, & notantur in cle. quia regulares. de ſupplen. negli. prælato. & in cle. ne in agro. § ad hæc. in gloſſa quæ eſt ſuper verbo ad clauſtrum. de ſtatu monacho. & eo. titu. in antiquis. c. cum ad monaſterium. § tales. & eo. ti. c. ſecundo. § priores. & quæ no. in c. præſenti. infra de offi. ord. libro ſexto. vbi de hac materia in ſecunda quęſtione ſcripſi pleniſsimè. & pręſertim an poſ͡it reuocari pro libito ſine cauſa. *non conſueuerit*. Conſuetudo enim patrisfamiliàs approbanda eſt. ff. de pig. act. l. vel vniuerſorum. ff. de vſur. l. qui ſemiſſes. & potiſsimè Papæ de re. iudi. in cauſis Hoſti. quod perpetuò menti tene: quia facit ad vnum quod ſæpius quã vellem hodie occurrit, videlicet ad impugnationem reſcriptorum literarum, & commiſsionum Papalium, quę iuri cõmuni nimiùm obuiant, vel quę alteri nimis præiudicant, ſeu alterum notabili iure ſuo ſine cauſa priuant. C. de ſta. & ima. l. j. C. vnde vi. l. meminerint. inſti. de his quæ ſunt ſui, vel alieni iuris. § dominorum. C. de preci. impera. offe. l. quoties. & l. reſcripta. & l. nec dãnoſa. & ſ. de reſcript. cauſam quę cũ his quę ibi ſcripſi poſt Compoſt. vt prima facie præſumantur falſa, vel malè obtenta. per hanc decretalem: *perſonaliter*.

2 cum † religioſi pro mortuis habeantur: nec habeantur velle vel nolle. xij. q. j. non dicatis. & prælatum ponunt vice Dei ſuper caput ſuum. de electio. ſi religioſus. libro ſexto. nec ſibi aliquid perſonaliter acquirunt: ſed monaſteriũ. xviij. q. ij. ſi. ma. c. vno. etiam ſi ſint in fuga eadem cauſa. q. ij. Abbates. & ideò non mirum ſi prędicta perſonaliter impetrare non poſſunt ſecundum Goff. *tali*. ſi tacita ipſorum religione. In gloſſ. prima ibi, *quis tunc*. ſimile. j. de priuil. ne aliquis.

SVMMARIVM.

1 *Monachos, & canonicos regulares prouiſos per ſedem apoſtolicam remoueri poſſe.*

2 *Conſuetudinem non valere niſi rationabilis fuerit.*

3 *Per iuramentum nullum peccatum etiam veniale induci nullumque bonum ſpirituale impedira debere.*

4 *Iuramentum nullo modo obligare.*

5 *Exceptionem exorbitatem à regula ſtrictè eſſe interpretandum.*

6 *Regulares an reuocari poſſint ad nutum Abbatis à prioratibus, & adminiſtrationibus non conuentualibus.*

CAP. VI.

POrrecta. Summatum eſt ſupra. c. proximo. Communis diuiſio. ſecunda ibi, *cum igitur*. & erat olim iſta decreta. ſub titulo. de reſcriptis. ¶ Expone literam. *religioſis clauſtralibus*. vt dixi ſupra. c. proximo. *emanaſſe*. ſimile ſupra de reſcriptis. ad hæc ſumus. *tanquam religioſis*. ſcilicet expreſſa ipſorum religione. *non ſit necesſe*. nocet ſuppreſsio ordinem ſicut ſuppreſsio dignitatis impetrantis. eo. titu. ad aures. & eius contra quem. vt eo. titu. ſedes. *non valet*. ſic infra de capell. mo. ex parte. & ſic in talibus literis poſſumus dicere, quòd titulus ſe oſtendit. ff. de in integ. reſti. l. prima. & ſit per hoc capitulum monachis inſolubile, vel ſecundum Boat. gladius fuit acutus.

¶ PRIMO quęritur ibi, *non credimus*. quid ſi ex certa ſciẽtia Papæ & cum omnimoda veritatis expreſſione tales literæ emanaſſent? Ber. hic in glo. penulti. videtur ſentire quòd tunc valent, nec poſſunt per ſuperiores abſq; Papę licentia remoueri ſecundum eum. Caue tamen de duobus. primum eſt, quia non obſtãtibus talibus literis poſſent tales propter crimen ſeruato iuris ordine abſq; licentia Papę priuari: quia propter tales literas non debet concedi etiam in perpetuũ, quòd valeant tales confirmationes per quas quas de cæterò priuandi non eſſent ſine Papæ licentia: quia ſic diſciplinam in eis contingeret impediri contra iura. ſ. titu. primo. c. reprehenſibilis. & c. cum ſpeciali. & c. ad noſtram. & c. de priore. ſecundum Hoſt. Secundum eſt quòd non præſumuntur tales literæ emanaſſe ex certa ſcientia Papæ prima facie, vt hic: niſi de hac decretali expreſſam faciat mẽtionem. de exceſſ. præla. c. vno. libro ſexto. argumen. ſupra de reſcriptis. c. nonnulli. & de ætate, & qualitate. c. eam te. & ff. de leg. ij. ſi quis in principio. vel niſi approbentur ſecunda iuſsione in authen. de man. principum. § deinde. collat. iij. & in authen. vt nulli. § & hoc verò iubemus. collat. ix. dicit ergo Innoc. q dicens certam ſciẽtiam habet hoc probare propter pręſumptionem, quę transfert onus probandi in ipſum. C. de proba. l. ſiue. ſed quicquid dicant hęc iura religioſi impetrant tota die cõfirmationes perſonales ad quod dici poteſt quòd multa per patientiam &c. j. de præben. cum iandudum Hoſtiẽ. ſolet tamen ſecundum Abbatem in confirmationibus iſti poni cauſa vſq; ad noſtræ voluntatis beneplacitum: quę gratia expirat poſt mortem Papæ. de reſcript. ſi gratioſę. libro ſexto. & per hanc confirmationem erit in prioratu, vel adminiſtratione obedientiarius Papę qui priùs erat obedientiarius Abbatis. ſuper quo remittit Nouella ad notata ſua. j. de præben. niſi eſſent. in gl. intelligas. & de electio. cum inter. R. ſuper gl. & vide etiam quæ ſcripſi de ma. & obe. in tertia quæſtione. & præſertim ad finem quęſtionis, & in alijs ſemiſsionibus quas dedi. ſ. c. proximo. in expoſitione in verbo ſuper adminiſtrationibus. Ex quibus apparet deciſa illa vij. difficultas, quam infra de offi. or. præſenti. li. vj. in prima quæſtione. ver. de ſexta. verò indeciſam relinquerem, videlicet an monachum prouiſum, vel confirmatum à Papa de prioratu manuali poſsit Abbas perinde remouere, ac ſi non per ipſam, ſed per ipſum Abbatem prouiſus, vel confirmatus fuiſſet. Dico enim quòd ſic niſi de alia certa ſcientia, & voluntate Papæ maniſeſtè apparet eo modo, quo prædictũ eſt ſupra. Caue tamen: quia vt hîc Collectarius qui hoc diſputat in cle. quia regulares. de ſupplen. negli. prælat. & finaliter tenet idem: quia per hoc non mutatur natura beneficij, tamen remittit Collectarius ad collecta ſua. de ma. & obe. per tuas. ſuper quo emanauit vna extraua. Benedicti duodecimi

1 quæ habet quòd † monachi, & canonici regulares prouiſi per ſedem apoſtolicam poſſunt remoueri perinde ac ſi per eorum pręlatos eis prouiſum fuiſſet. quod concedit Collecta. ſed dicit quòd hoc non habet Abbas ea priuilegio, & remittit ad collecta ſua. j. de reg. cum ad monaſterium.

¶ SECVNDO quæritur quid ſi Abbas permiſiſſet, & iuraſſet non reuocare. Breuiter dico quòd huiuſmodi iurata

promiſsione

promiſſione non obſtante Abbas reuocare poſſet:quia iuramentum huiuſmodi eſt contra bonum religionis,& obedientię,& per conſequens obligare non debet:arg.huius decretalis,& proximè pręcedentis.& ar.ſ.de iure iuran.c.peruenit.&.c.ſicut ex literis.&.c.ad noſtram.&.c.tua nos.&.c.ſicut noſtris.& quia hoc ligamẽ canonicis obuiat inſtitutis,vt hic.&.j.c.proximo.argu.ſ.de conſuetu.ad noſtram.&.c.quanto.&.c.cum venerabilis.& quia per ea dirumperetur regularis,& eccleſiaſtica diſciplina.ar.ſ.de conſuet.cum inter.& quia tale ligamen cederet regularibus in abuſum.ſ.de conſue.ex parte.& in hoc valent argumenta:ſicut conſuetu-
2 do † non valet,niſi fuerit rationabilis.de conſuetu.c.quanto.ita nec etiam iuramentum:vt.j.de reg.iuris.c.nõ eſt obligatorium.&.c.in oialis.libro ſexto.& eodem modo de appellatione argui poteſt per capitulum reprehenſibilis.& per.c.cum ſpeciali.&.c.ad noſtram.&.c.de priore.ſ.ti.proximo al leg.pro eo ꝙ ſicut appellationis remedium à iure introductum regularis diſciplinæ impedimentum afferre non debet.vt in iuribus alleg.ita nec iuramentum cũ iniquitas vinculum eſſe non debeat.ſ.de iureiur.ſi verò.& eſt ratio huius
3 quia per iuramentum † nullum peccatum etiam veniale induci nullumq; bonum ſpirituale impediri debet:vt patet ex his quæ ſcripſit Archid.poſt beatum Thomam.xxiiij.q.iiij.ſi aliquid.& quę latiùs circa hoc ſcripſi io.c.ſi verò allegato.& hoc tenet de promiſſione Archid.& Io.an.in prædicto.c.præſenti.& hic tenet idem Collectarius de iuramento ſi daret occaſionem mali.dicit tamen quòd Abbas non deberet propria authoritate contrauenire.arg.de iureiu.cum quidã.& facit.j.de elect.c.venerabilem.ver.idem etiam.ſed dico ꝙ licet honeſtum eſſet ꝙ peteret ad cautelam relaxationem iuramenti à ſuperiore per prædicta iura tamen non credo ꝙ
4 ſit omnino neceſſarium:quia iuramẽtum † nullo modo obligat:vt patet ex pręcedentibus,& ad prædicta iura patet reſponſio per ea quæ ibi ſcripſi.

¶ TERTIO quęrit̃ in verbo prioratibus.de quibus prioratibus intelligitur?videtur ꝙ etiam de perpetuis.nam Inn.ſ.c.proximo.in verbo regularibus.exponit etiam ſi prioratus ſint perpetui allegans.j.de ſta.mo.c.monachi.§.vltimo.vbi dicitur,quò priores conuentuales pro cauſa rationabili mutari & pro neceſſitate maioris officij de conſilio fratrũ transferri poſſunt.Collectarius verò hîc in verbo prioratus dicit quòd comprę hendit quoſcunq; prioratus etiam conuentuales ſecundum Inn.& Hoſt.quicquid dicit gl.& quod dicunt textus,quòd prioratus conuentionalis non remouetur ſine cauſa:& ꝙ eſt perpetuus intelligit Collectarius de creato per electionem.ſecus ſi per ſimplicem ſuperioris ordinationem:de quo remittit ad collecta in pręd icto.c.monachi.Dicit tamen Collectarius ꝙ illud quod dictum eſt de prioribus conuentualibus per electionem creatis locum habet in prioratibus,vel eccleſijs curatis,in qbus religioſus per Epiſcopum inſtituitur:vt notat Arch.in.c.præſenti.alleg.& eſt ratio ſpecialitatis in prioratibus cõuentualibus electiuis:quia per remotionem talium derogaretur iuri conuẽtus ad quem pertinet electio ſecundũ Collectarium in pręd icto.c.monachi.& haberet locum ſimilis ratio in prouiſo per Epm vel per Papam ne Papę,vel Epiſcopo qui prouidit præiudicium afferatur:ſed nec dictum,nec ratio placet quibuſdam.& primò quia iura non ponderarũt hîc electionem,vel ꝓuiſionem,nec electorum,ſeu prouiſorum præiudicium.ſed indiſtinctè dixerunt quod in prioratibus,vel adminiſtrationibus monachi perpetuari non debent:vt hîc.&.ſ.c.proximo.&.j.de ſtatu mona.c.cum ad monaſterium.§ tales.& in prædicta cle.quia regulares.§ pręmiſſa.& in prædicta cle.qa prædicta cle.ne in agro.§ ad hæc.& in prædicta cle.quia regulares.§ premiſſa.& in prædicta cle.ne in agro.§ ad hæc. non enim diſtinguunt pręd icta iura inter electiuos,& non electiuos:& per conſequens nec nos diſtinguere debemus.xix.diſt.ſi romanorum:ſ.de ma.& obe.ſolitę.in fine.ſ.de cõiugio leproſorum.c.quoniam.& maximè quia ſecũdum eos non apparet quantum ad hoc inter electiuos,& prouiſiuos prioratus aliqua ratio diuerſitatis.ff.de verb.obl.l.à Titio.in fine.nam nõ ratio præiudicij electorum,& prouiſorum,ſed ſolum regularis diſciplinæ,& obedientiæ.verũ iura iſta pōderant,& pro ratiõe recipiunt eõ ꝙ perſonalis perpetuatio regulari diſciplinæ,& voto obedientiæ aduerſatur:vt patet ex lectis,& notatis hîc.&.c.proximè pręcedenti ſecundum eos.quinimò re vera eſt eadem ratio vtrobiq; ſecundum eos cum æque electiui quemadmodum & prouiſiui ad regularem obſeruantiam teneantur.Intelligunt ergo quod hîc dicitur generaliter ſiue prioratibus,& adminiſtrationibus huiuſmodi per collationem,ſiue per electionem de priore,ſeu adminiſtratore prouideatur.Item intelligunt quod dicitur in.c.monachi.§ finali.de prioribus conuentualibus,& etiam quod legitur,& notatur per Inno.& Hoſt.j.de pręben.c.in lateranen.de eccleſijs curatis,ſiue ad prioratus priores,ſeu rectores per electionem ſiue per collationem aſſumantur cũ eadem ratio vtrobiq; ſit ſecundum eos.Quid dicendũ?breuiter primum primum dictum ponens regulam generalem perpetuationis perſonalis prohibitiuam,& amotionis permiſſiuam,& etiam ad prioratus,& adminiſtrationes electiuas prædictę regulæ generaliter extenſiuum omnino mihi placet per rationes quas ad hoc.ſ.proximè induxi.& quia quod de electiuis conuentualibus dicitur in.c.monachi.in ſi.dat intelligere,quòd ſecus ſi non eſſent conuentuales,ſed electiui tantùm:quia limitata cauſa limitatum pariat effectũ
5 ff.de acquir.re.do.l.in agris.& quia † exceptio illa exorbitãs à regula ſtrictè eſt interpretanda.j.de regularibus.c.non ſolum.&.c.conſtitutionem.& de reg.iur.c.quia iure.e.li.ſed ſecundum dictum pręd ictę regulę generales ad prioratus conuentuales non electiuos extenſiuum mihi non placet:pro eo quòd textus ille multùm myſterialiter iudicio meo facit de electione.& conuentualitate mentionem ea ſimul nõ ſine miniſterio coniungendo.Dicit enim *priores autem cum in eccleſijs conuentualibus per electionem capitulorum ſuorum canonicè fuerint inſtituti niſi pro manifeſta cauſa,& rationabili non mutentur.* igitur cum copulata ſint,vtrunq; interuenire oportet.ff.de cõdi.inſti.l.ſi hęredi plures.& hò faciũt quę ſcripſi.ſ.primè de cã limitata,& de exceptiõe exorbitante.& potuit eſſe rõ huius:qa tales ad regimẽ collegiorũ p ipſorũ collegiorũ electiones aſſumpti.ſ.illos de collegijs cẽſent platione,& iuriſditionem habere & ab ipſis collegijs iuriſditionem recipere vt patet ex his quæ ſcripſi poſt Inn.ſ.de offi.or.c.cum ab eccleſiarum.& ideò in eorum remotione nõ cauſata maius ſcãdalum verteretur propter magnitudinem dignitatis.Item etiam credo ꝙ illud quod dicitur de curatis oportet reſtringere ad illos qui per Epiſcopos in eccleſijs parochialibus ad regimen papuli inſtituti ſunt.eo modo quo loquuntur Ion.& Hoſt.in pręd icto.c.in lateranen.& eſt ratio ib.,quia iura volunt tales ſubeſſe immediatè Epiſcopo,& effici obedientiarios ipſius & emãcipari ab Abbate propter hoc quod ab ipſo inſtituitur,& ſub Epiſcopo regunt curam plebis reddere rationem:vt ibi notatur.Pone ergo quòd ad prioratum,vel adminiſtrationem,ſeu quoduis officium etiam cui cura immineat animarum *ipſorum*.ſ.canonicorum,& non plebis in foro pœnitentiali,aut ipſorum,& aliorum in foro iudiciali aliquis monachus,ſeu regularis canonicus eligitur,vel aſſumitur.certè dummodo prioratus conuentualis aut eccleſia parochialis non exiſtat,non erit perpetuus niſi ordinatio Papæ ex certa ſcientia facta aliud inducat:vt patet ex dictis.

6 ¶ QVARTO quæritur nunquid à prioratibus † & adminiſtrationibus non conuentualibus & electiuis poſſint regulares reuocari ad nutum Abbatis? dicit Collectarius quòd prædicta iura faciunt quòd ſic.& quòd ita no.hîc per Hoſt.dicit tamen quòd ſi apparet de malitia Abbatis poſſunt ſupplicare.vt notat Inno.ſecundum eum.j.qui clerici,vel vouẽtes.c.inſinuante.& Archid.in dicto.c.præſenti.de quo plenè ſcripſi ibidem.in ſecunda quęſtione.

¶ QVINTO quæritur quid ſi Abbas conferat priora-

tum monacho ſub hac conditione q eum poſsit remouere
ad nudam voluntatem ſine aliqua cauſa. lo. j. de præben. c. cũ
ſingula. dicit q quando Abbates committunt prioratus, vel
adminiſtrationes prędicto modo committunt ſimoniam.
Collecta, tamen credit q ſi de iure conſuetudine, vel ſtatuto
non poſſet ſic amoueri talis collatio, & receptio eſſent illi-
citę. ar. c. cum pridem. & c. cum clerici. ſed aliâs ſecus: & hoc
mihi quia expreſsio eius quod ineſt non facit cõditionem.
ff. de condi. & demõ. l. conditiones, quę extrinſecus. circa qđ
vide ea quę ſcripſi de elect. ſignificaſti. & j. de præben. c. ſi-
gnificatum. & c. niſi eſſent. & ſ. de pact. c. cum pridem. Sup-
ple gloſſas. In gl. prima in fi. vel expreſſa veritate, & ad vtrũ-
que reſpondetur infra in gl. iij. ibi epiſcopatus. non dicit ele-
ctiones Epiſcoporum ſecundum Nouellam & intellige de
epiſcopatibus per electionem, & prouiſionem ordinariorũ:
vel per electionem, ſeu prouiſionem Papalem iam acquiſi-
tis: quia propter ius plenum & perpetuum iam quęſitum cõ
firmatione non egent: & hoc credo voluiſſe gl.

SVMMARIVM.

1 *Sententis contra formam iuris, & compromiſſi lata per arbitrum, quòd irrita ſit.*
2 *Gratias naturæ extenſibiles non exiſtere.*
3 *Confirmationum ſpecies duas eſſe.*
4 *Confirmatio corroboratiua quæ dicatur, & quæ iudicialis & neceſſaria.*
5 *Priuilegium confirmatum per inferiorem à principe quòd maioris ſit authoritatis.*
6 *Confirmatio Papæ facta in forma communi nunquid quoad acquiſitionem iuris noui aliquid operetur.*
7 *Sententiam latam à Papa & confirmationem nullum inferiorem eo ſine ſpeciali mandato ſuo reuocare poſſe.*
8 *Confirmatio quando dicatur in forma communi interpoſita, & quando cum cauſa cognitione.*
9 *Dictionem ſicut, in priuilegijs poni cauſatiuè, & non conditionaliter.*
10 *Papa confirmante actum dictum, vel factum ſimpliciter quòd confirmatio ex certa ſcientia facta eſſe intelligatur.*
11 *Papam confirmare poſſe ſententiam etiam incertam.*
12 *Literæ quare executoriæ, magis quàm confirmatoriæ appellentur.*
13 *Sententiam confirmari petens an habeat probare eam eſſe iuſtam.*
14 *Cauſæ cognitio cum verſatur quòd idem ſit iudicium de his quæ non ſunt & de his quæ non apparent.*

CAP. VII.

1 EXaminata. Caſus. Sententia † cõtra
formam iuris, & compro
miſsi lata per arbitrum irrita eſt etiam ſi in
forma communi per Papam fuerit confirma
ta. & primò ponit cauſam decreti. Secundò
decernit ibi, *vnde*. & pars huius ſupra de iudic. examinata.
¶ Expone literam eccleſiæ. i. iuris patronatus eccleſiæ quæ
cauſa eſt de foro eccleſię. ſ. de iudi. quanto. vel dic vt dixi. ſ.
de iudi. examinata. *vice dominus*. clericus eſt, & vicarius Epi-
ſcopi Sabineñ. qui eſt Cardi. ſicut Hoſt. portueñ. albaneñ.
præneſtinus, & tuſculanus, qui quia adſiſtunt Papę habent
in eccleſijs vicarium in ſpiritualibus, & temporalibus qui vi
ce dominus appellatur ſcdm Hoſt. ſi aũt laicus eſſet nõ poſ-
ſet in eum compromitti: quia licet laicus ſit capax iuris pa-
tronat⁹ hoc eſt inductũ quoad certa & ex mera gratia: vt ad
fundandum eccleſias inducantur. xvj. q. c. j. de iure patro. qñ.
2 & ita ad alia non fit extenſio: quia quia gratię † naturę extẽ-
ſibiles non exiſtunt ſecundum Martinum & faciunt quę ſcri
pſi in prędicto. c. quando. licet in Normania, & Anglia, & in
parlamento regio contrarium ſeruetur & malè. *Sicut prouide*.
& ſic ſcdm Collect. hoc verbum ponitur cõditionaliter. ſed
in priuilegijs ponitur cauſatiuè, & idem no. de off. dele. qñ.
in fi. & vide etiã qđ de hoc no. xxv. q. ij. in ſumma. & melius.
iij. di. priuilegia. & quę colliguntur de reſcriptis. c. cauſam. &
de hoc dicam. j. e. c. in. vij. q. poſt Henricum.
¶ PRIMO quæritur generaliter ad declarationem, & ſup
pletionem gl. quæ incipit. *& ita patet*. quid ſeu de quo confir
3 matio operetur. & quia duę † ſunt confirmationum ſpecies
videlicet ratificatiua, & corroboratiua: vt not. Hoſt. in ſum-
ma. e. ti. § quot ſunt ſpecies. quęritur primò quid de cõfirma-
tione ratificatiua. & hîc dicas, q ſi ratificans rem confirma-
tam, ſeu ratificatam per eum infirmare non potuiſſet, nihil
operatur confirmatio, ſeu ratificatio talis niſi fortè q talis
confirmans, ſeu ratificans poſteà contra venire non poteſt:
quia quod approbo non reprobo: vt. ff. de neg. geſt. l. Pompo
nius ſcribit. & de tali confirmatione põt intelligi. ſ. de elect.
c. cum terra. in fine. aut talis ratificans, ſeu confirmans illud
potuiſſet infirmare &c. & tunc confirmatio, ſeu ratificatio
multùm operatur: quia facit valere quod aliâs non valebat:
ſaltem in effectu & q is qui ratificauit, ſeu confirmauerit
decętero venire contra non poterit, & q id quod ante in pẽ
denti, vel ſemiplenum erat à modo ſtabile plenum, & firmũ
erit: talis tamen confirmatio magis propriè ratificatio quàm
confirmatio dici poteſt: vt. ff. de ſerui. ruſt. prędi. l. per ſundũ.
& ff. communia prędi. l. eſt receptum. & ſ. de elect. c. quod
ſicut. & c. auditis. & j. de his quę fiunt à prela. c. j. & ij. & ff.
de indi. l. licet. & ff. rem ra. ha. l. iij. § ſalſus. & C. ad macedo. l.
fi. & ff. de pig. l. ſi fundum § j.
4 ¶ SECVNDO quęritur quid de confirmatione † corro
boratiua quę de natura actus tribuit ius in re confirmata. &
citra quam ius plenum in ipſa regulariter acquiri non poteſt
vt eſt confirmatio electionis. & certè de iſta dico q magnũ
operatur effectum: quia dat ius in beneficio, ad quod eſt fa-
cta confirmatio & etiam dat ius adminiſtrandi: vt. ſ. de elec.
c. tranſmiſſam & c. qualiter. & c. nihil. & e. ti. c. auaritiæ. lib.
vj. quod intellige eſſe verum quando non eſt peccatum, nec
defectus in electione electi confirmati, ſeu alijs pręcedenti-
bus confirmationem: de quibus legitur, & notatur j. de elect.
c. quàm ſit. li. vj. ſi verò fuiſſet defectus in illis tunc ſi confir-
matio fieret à Papa ſupplente de plenitudine ptãtis, ſi quis
in ea fuiſſet defectus & tunc idem quod ſ. de elect. c. illa. ſed
ſi ab alio quàm à Papa eſſet facta cõfirmatio tunc dicit Inn.
ſ. de elect. c. cum dilecti. gl. iij. verſu. *nobis autem videtur*. vt ibi
ſcripſi poſt eum, q ſiue electio non teneat ſiue confirmatio
non teneat non eſt pręlatus. lxij. di. per totum. j. q. j. ordina-
tiones. & idem tenet Archid. lxj. di. miramur. ſuper verbo le
gitimui. & vide etiam ipſum Archid. lxiij. di. c. j. lj. di. c. iij. in
gl. approbãdo. quorum opinio ſine dubio eſt vera quãdo ele
ctio peccat, ſeu non valet de iure naturali: vt quia non inter-
uenit conſenſus eligentium, vel electi qui ſolus de iure natu-
rali ad electionẽ & alios actus ſufficit. ſ. de elect. c. inter cor-
poralia. ſecus tamen ſecundum Henricum ſi peccat, vel non
valet de iure poſitiuo tantùm: vt quia vt propter formã non
formatam, vel aliud conſimile: vt videtur notari per Inno. ſ.
de elect. c. quod ſicut gl. *& ſi contempti*. circa medium, & etiã
per Compoſtell. ibidem poſt Inn. ſuper quo vide quod not.
per Ber. ſ. de cauſa poſſ. & proprie. c. cum olim. in gl. prima.
Henricus tamen dicit ſe de iſta forma iuris poſitiui melius
dixiſſe. j. de cleri. excommunicato miniſtran. c. poſtulaſtis. &
omnino vide quæ ſcripſi de hoc in prædicto. c. quod ſicut.
¶ TERTIO quæritur quid de alia confirmatione iudi-
ciali & neceſſaria: vt eſt illa quam facit iudex appellationis
in cauſa appellationis confirmando primam ſentẽtiam quã
neceſſariò habet confirmare, vel infirmare: & de iſta dico q
habet magnum effectum: quia ex ea agi, & excipi poteſt &
debet executioni mandari niſi ab ea appelletur. quod dic vt
legitur, & notatur ſupra de officio delegati. c. paſtoralis § qa
verò. & vt ſcripſi in cle. vt calumnijs. de re iudi. & de hoc in
c. romana. de appellat. libro ſexto. non tamen hîc poſſet ſi-
cut nec aliâs tertiò appellari: vt. C. ne li. in vna, eademq; cau-
ſa. tertiò appell. l. vna. & ſupra titulo proximo. c. ſua. cum ibi
notatis. potes etiam ponere exemplum de illo qui petit con
firmationem

firmationem ſententiæ à qua non eſt appellatum, vel quæ
tranſijt in rem iudicatam: quia ſi is qui confirmat eſt talis iu-
dex qui hoc facere poſsit & ſententiam quam ſecit ſuper con
firmatione prioris ſententiæ tranſit in rem iudicatam tunc
magnus eſt effectus: quia dat robur primæ ſententiæ: vt de-
cæterò contra eam nil poſsit dici: vt. ſ. de tranſact. c. j. quod
dic vt plenè ſcripſi poſt Innocen. & Hoſtien. ſupra eodem
c. primo.

¶ QVARTO quæritur quid de confirmatione iudicia-
li, vel extraiudiciali non neceſſaria: ſed potius voluntaria, &
5 peſtatiua: vt quaodo cõfirmatur alicui priuilegium † ſeu be-
neficium & tunc ſi fit inferiorem à principe nihil aut mo-
dicum operatur, niſi quia eſt maioris authoritatis: quia plu
rimorum ſententijs comprobatur vt. ſ. de treuga & pace. c.
primo. cum ibi notatis. in glo. ſuper verbo confirmet. & in-
fra de iure patronatus. capitulo quoniam. in quibuſdam. &
C. de repu. l. dubium non eſt. & C. de fideicommiſsis. l. vlti-
ma. Item ſi facta fuerit per principem vt per Papam in for-
ma communi etiam nihil aut modicum operatur quoad at-
tributionem noui iuris: quia nihil noui iuris tribuit: ſed ſo-
lum modo vetus confirmat duodecima diſtinct. percœptis.
cum ibi notatis per Ioannem ſuper verbo, *non nouum*. & vnde
cima diſtinctione. quis oeſciat. ſuper verbo authoritate. arg.
trigeſima quæſtione tertia. c. vltimo. & ſupra. c. cum dilecta.
& duobus capitulis ſequentibus. & ſupra de priuilegijs. cap.
quia intentionis. vnde ſi quid inuenit validum cunfirmat il
lud: aliâs nihil operatur: vt infra de conceſsione præbend.
quia diuerſitatem. & ſ. c. c. bonæ. argumen. nona quæſtione
tertia. conqueſtus. & c. nunc verò. & ſ. de offi. ordi. licet. &
ff. ne quid in loco publico fi. l. ſecunda. § ſi quis à principe.
nec per talem confirmationem impeditur petitio alterius:
vt patet per iura prędicta. & C. de emancipa. li. l. nec auus. &
infra de reſcriptis. c. quamuis. libro ſexto. & in hoc concord.
Ber. & Hoſtien. hic. & ſupra eodem capitulo primo. & Ho-
ſtien. in ſumma eodem titulo. § quis ſit effectus. verſu tu er-
go dic &c.

6 ¶ QVINTO quæritur nunquid † confirmatio Papæ fa-
cta in forma communi quoad alia quàm quoad acquiſitio-
nem iuris noui aliqua operetur, & quæ & qualia dic quòd ta
lis confirmatio valet ad quatuor: primò quia Papa omnes
tueatur iſtum tamen ſpecialius argumen. ſupra de teſti. c. li
cet vniuerſis. Secundò quia poſteà de tali re confirmata, ſiue
de tali iure confirmatu, ſiue ſit beneficium, ſiue q͂d ius aliud
ſine conſcientia domini Papæ non debet cognoſci, vel iudi
cari ſupra eodem. c. primo, & ſecundo ſecundum Henricum
quod non capio bene ſaltem ibi latè. Fallit tamen ſecundum
eum in caſu vbi Papa confirmat ſententiam excommunica-
tionis latam per aliquem iudicem: nam ille iudex poterit
poſteà ab illa ſoluere. infra de inſtitu. c. ex frequentibus. vt
notat Vinc. ſupra eodem. c. primo, & ſecundo. ſecundum
Henricum. quod non capio bene ſaltem ita latè. Fallit tamẽ
ſecundum eum in caſu vbi Papa confirmat ſententiam ex-
communicationis latam per aliquem iudicem: nã ille iudex
poterit poſteà ab illa abſoluere. infra de inſtitu. c. ex frequen
tibus. vt not. Vinc. ſ. eo. c. primo. & Goff. in ſumma. eodem. ti
tulo. §. fi. & Spe. titu. de ſententia. § vt autem. collat. duodeci-
ma. verſu. *quod ſi Papa*. & Bar. brixia. in quæſtione venerabili.
quę incipit eſto quòd Papa, & Io. de Ancho. & Archidiac.
vndecima diſtinct. præcœptis. & poteſt eſſe ratio fauor ab-
ſolutionis. argumen. ſupra de ſenten. excom. c. nuper. ſed Ber
nar. & Hoſt. in prædicta capitulo ex frequentibus. notant cõ
trarium. & de hoc ibi dicam. Tertiò quia nõ ita de facili de
& ſuper tali re confirmata moleſtatur. ſolet enim plus time-
ri &c. xxiij. diſtin. c. quanquàm. infra de hęreti. c. ſi aduerſus.
& de exceſsibus prælatorum. c. frequens. in cle. & hoc notãt
Hugo. & Archid. lxxxvij. diſt. c. quiſquis. & xxv. quæſtione
tertia in ſumma. vbi de hoc per Archid. in glo adde idcirco
etiam patet. & in iſto tertio membro concordant Alanus
Vincen. Ber. & Io. ſupra eodem. c. primo. & Hoſtien. in § præ
dicto quis ſit effectus. verſu quid ergo. de quo etiam tetigi.
infra: vt lite pendente. c. ſecundo. libro ſexto. Quartò quia
talis confirmatio dat titulum præſcribendi: vt eſt ſatis ex-
preſſ. infra de decimis dudum. § cęterum. ibi nec à confirma
tione præfata *tantum effluxerit temporis* &c. ſecundum Hoſti.
ibi & in ſumma. c. ti. § quis ſit effectus. alleg. verſu quid ergo.
vbi etiam in effectu ponit Hoſtiẽ. alios tres effectus prædi-
ctos. Quidam tamen etiam dicunt quòd quando talis con-
firmatio Papæ in forma communi obtenta habet tenorem
rei confirmatæ expreſſum perinde eſt ac ſi in forma ſpeciali
& aliâs ex certa ſcientia eſſet facta: vt. j. c. proximo. ſed re ve
ta tunc non in forma communi, ſed in forma ſpeciali, & ex
certa ſcientia cenſetur facta ſecundum Henricum, & alios
doctores hic.

¶ SEXTO quæritur quid in confirmatione Papæ quę fit
ex certa ſciẽtia, ſed cum cauſę cognitione: dic q̃ talis operat̃
per id quod cõfirmatur vires habeat: & q̃ ſi aliquid incuria,
vel imperitia obmiſſum fuerit ſuppleatur: vt. ſ. de elect. illa
cotidiana. & ſ. de tranſac. c. primo. Item perſonale reale facit
ſ. de tranſact. c. veniens, niſi aliud dicatur: vt. j. de præbend.
niſi eſſent. § peoultimo. & finali. & non ſolenne reddit ſolen
ne: vt. C. de teſtamen. l. omnium. & mutat naturam rei. C. de
rei vxor. act. l. vna. & inutile, vel infirmum reddit vtile, &
firmum. decimaſexta quæſtione prima. c. finali. ſecunda quę-
ſtione prima. imprimis. iij. q. vj. hoc quippe. & de conceſsio.
præben ex parte Aſtenſis. & c. conſtitutus. item operatur q̃
nullus de ea audeat dubitare: & aliâs ſacrilegij inſtar hoc ha
beat. argumen. C. de crimine ſacrilegij. l. quarta, & decimaſe-
ptima quæſtione quarta. § qui autem. & ipſius confirmantis
rem cõfirmatam facit: vt. C. de vete. iur. enucle. l. prima. cir
ca medium. § ſed neq;. verſu omnia enim &c. & j. de præben.
7 c. bi qui. libro ſexto. ¶ Ex quo infert Henricus, quòd † ſicut
ſententiam latam à Papa nullus inferior eo retractare po-
teſt ſine ſpeciali mandato ſuo. ſic nec ex certa ſcientia con-
firmatum à Papa ſine ſpeciali mãdato ipſius poterit aliquis
retractare. infra de inſtitutio. c. ex frequentibus. & ſupra de
iudi. cum veniſſent. & prima conſtitutione huius libri. § fi.
& hoc videtur tenere Innocen. in prædicto. c. niſi eſſent. gl.
ſecunda. & ibi Hoſtien. poſt eum. & Archidia. infra de offi-
cio ordi. c. præſenti. gloſſa ſecunda. & ibi Hoſtien. poſt eum
& Archidiaconum infra de offi. ordi. c. præſenti. gloſſa ſe-
cunda. in fine. libro ſexto. niſi liquidò conſtet eam per ſurre-
ptionem obtentam: vt. ſ. eodem. c. ſecundo. quod præſumi-
tur pluribus modis, & primò quando eſt apertè contra ius
& ſolitum curſum curiæ: vt ſi religioſo beneficium perpe-
tuò confirmetur: vt ſupra eodem ad noſtram. & c. porre-
cta. vel cũ confirmetur minori. xxv. annis beneficium habẽs
curam animarum. ſ. de ætate, & qualitate. c. eam te. Secundò
cum in confirmatione apparet vitium notorium, vel ex par
te bullę, vel ex parte ſcripturę, vel ex parte dictaminis: vt. j.
de crimine fal. c. licet. & c. ſequenti. vt notat Hoſtien. in § al-
legato quis ſit effectus. verſu effectus autem &c. quod cre-
dit Henricus verum ſi in literis confirmationis continea-
tur illa clauſula omnem ſupplentes defectum. ſi quis ſit. de
Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis. de qua ſupra de electio.
capitulo illa. quia per illam clauſulam diſpenſatum intelli-
gitur circa defectum ſolennitatis iuris, non circa defe-
ctum facti ſecundum Archidiaconum. lvj. diſtin. c. Cœno-
maneñ. gloſſa ſecunda. & Zenzel in cle. paſtoralis. de re iudi.
ſuper verbo *ſuppletio*.

8 ¶ SEPTIMO quæritur † quando confirmatio dica-
tur in forma communi interpoſita, & quando cum cauſæ
cognitione, vel ex certa ſcientia. Dic quòd ſi Papa confir
mat actum dictum, vel factum non ſimpliciter & abſolu-
tè, ſed cum clauſula adiecta, ſicut iuſtè, vel ſicut cano-
nicè, aut perinde factum eſt, vel ſicut iuſtè, & pacificè poſſi-
des: & in confirmatione apponit de verbo ad verbum teno
rẽ rei cõfirmatę puta ſtatutę, priuilegij, vel reſcripti: additis tñ
verbis prędictis ſecũdm ſtilũ cancellarię, & nõ obſtañ. clauſulis

& verbis prędictis confirmatio cenſetur ex certa ſcientia, & cum cauſę cognitione facta. ita ꝙ tunc illa dictio ſicut intelligitur cauſatiuę, & non conditionaliter vt. ſ. c. proximo. ad idem. ſ. de elect. cum monaſterium. in fine. de tranſact. c. primo. & c. veniens. & vij. q. j. pręſentium. & c. veniens. & vij. q. j. pręſentium. ſecundum Vincen. j. c. proximo. & Bernardum ibi gl. vt per hoc appareat &c. & idem tenet Arch. in prędicto. c. præſentium. dicens etiã ꝙ ſi in cõfirmatione priuilegij inſeraſ tenor ipſius priuilegij, ꝙ ex hoc perpetuas habet vires etiã ſi primũ priuilegiũ nõ oſtendatur: quia tunc videtur primũ publicatũ cũ authoritate principis, & idem tenét Col. & Ber. brix. in q̃õne venerabili. quę incipit. *ſæpe contingit.* & in hoc ſatis concordat Ber. j. c. proximo. in gloſſ. vt per hoc in fine. & in gl. ſi. & ibi Hoſt. poſt eum. ſed ſi in confirmatione non apponit tenorem rei confirmatæ. & tamen in-

49 ſeritur pdicta clauſula. dico ꝙ ſi in † priuilegijs loquimur, ponitur dictio ſicut cauſatiuè, & non conditionaliter: quia priuilegium eſt lex priuata. iij di. priuilegia. & ideò certũ debet ibi poni, vt aliquid concedatur per priuilegiũ: vt. j. de verbo. ſig. c. Abbate. aliâs priuilegiũ eſſet inutile qđ eſſe nõ debet: j. de priuileg. c. in his. & facit. c. cum monaſterium. allegatũ. & ſ. de offi. dele. c. quoniam Abbas vt notat Ber. ibi in gloſ. ſi. & hîc. & ſ. de conſti. c. cum acceſsiſſent. & Io. in di. priuilegia alle. & xxv. q. ij. in ſumma vbi de hoc per Arch. in gl. Adde idem etiam patet, licet Hoſt. innuat contrarium in ſumma. e. ti. § ſi. in ſi. ſi autem ponitur in alijs literis, vel reſcriptis confirmatorijs, vel alijs, & tunc ponitur conditionaliter, & non cauſatiuè. ita ꝙ modicum aut nihil iuris tribuit: vt hîc patet, & infra de conceſſ. pręben. quia diuerſitatem. quando

50 † aũt Papa cõfirmat actum, dictum, vel factum ſimpliciter, & abſolutè, tunc cõfirmatio ex certa ſcientia intelligitur eſſe facta: vt prædicto. c. cum acceſsiſſent. & c. cũ monaſteriũ. & ſ. e. c. j. & ij. & in his concordat Abbas. ſ. e. c. j. & Io. an. j. c. ꝓximo ſecundũ Henricum per quæ magna eius diſtinctio expedita eſt.

¶ OCTAVO quæritur pone lata ſententia poſteà iudex ad hoc habens poteſtatem cõdemnat in expenſis, nunquid talis ſententia poterit de iura cõfirmari. Collect. refert ſe vidiſſe in cancellaria literam ſuper huiuſmodi confirmatione

51 datam repelli: pro eo quia Papa non † confirmat ſentẽtiam incertã ſicut eſt pręmiſſa ſnia ꝓpter incertitudinẽ expenſarum. ſed non apparet mihi ꝙ fuerit bene repulſa: quia talis incertitudo nõ impedit de iure ſententiam talem ferri eò ꝙ reſpicit acceſsionem ſentẽtię, & negotij principaliu. arg eorum quę ſcripſi poſt Innoc. ſ. de reſti. ſpo. c. cum ad ſedem. & quia poteſt & debet iſta incertitudo per executorẽ ſniæ reduci ad certitudinẽ. vt notatur per Cy. C. de fruct. & li. exp. l. terminato. igitur nec impedit talem cõfirmationem. & patet argumentum: quia ſicut confirmatio, ita & ſententia iudicis requirit certitudinem. C. de ſent. quæ ſine certa quãtitate. l. j. & ij. Itẽ quia talis ſententia meretur executionem: patet quia cum iura velint eam ferri: igitur & exequi. ff. de iud. l. ſi prętor. cum ſimilibus. Igitur talis ſnia meretur cõfirma-

52 tionem arguendo ex identitate rationis. & facit † quia litera executoria, & non cõfirmatoria appellatur pro eo, videlicet ꝙ ibi cõfirmatio executioni accedit, & fit propter executionem modò propter vnumquodq; tale. & illud magis. C. de epiſ. & cleri. authen. multò magis. & ff. de colla. bo. l. dedit dotem. cum ſimilibus.

53 NONO quæritur † nunquid petens confirmari ſententiã habet probare eam eſſe iuſtam. refert Collect. ꝙ Gulielmus de præb. c. ſi. dicit ꝙ ſic. Dicit tñ ꝙ ſecus de illo qui petit ſententiam exequi: quia nihil probare habet. & eſt ratio diuerſitatis: quia primus eſt actor cui incumbit probare. & de hoc ſ. e. ti. c. primo. per Inn. & Hoſt. vt ipſe Collect. refert. ſed iſtã diuerſitatẽ inter confirmationem, & executionẽ ego nõ capio propter ea quę ſcripſi in quæſtione. ſ. proxima pręcedẽti. Quęcunq; enim aduerſus confirmationem eadem aduerſus exequutionem admitterentur, inquirerentur, atq; rappellerent in cancellaria. ſi tamen quis iam executionem affectus, vel de executione non curans confirmationem peteret aliqualem colorem haberet dicta diuerſitas. in executiõe. n. cãcellaria communiter conſiderat an ſententia ritè lata ſit. ſ. vigore commiſsionis ſufficientis. & inter partes ſufficienter fundatas & ꝙ litis conteſtatio ſit bene facta vbi opus eſt ea & ſententia in ſcriptis abſq; errore lata, & quòd aliâs proceſſus etiam termini legitimi fuerint obſeruati: & ꝙ nulla nullitas nullaq; patens, & manifeſta iniquitas appareat ex proceſſu: nec aliâs quoad executorias literas, in quibus etiam cõfirmantur ſententię de earum iuſtificatione in cãcellaria inquiritur. & ideò dicere quòd tunc videlicet quoad expeditionem literarum executoriarum confirmationẽ continentium ſit neceſſe alio modo iuſtificare ſententiam eſſet abſonum per hoc. n. lites ex litibus orientur. nec vnquàm ſententię executiones haberent, nec eſſet locus tunc cle. vt calumnijs. de re iudi. verum in alio caſu vbi victor iam habuerit executionem, vel de executione non curat, forſan poſſet ꝓcedere dictum Collectarij, quia aut peteretur tũc confirmari in forma communi prout iuſtè lata eſt: & hîc nullum dubium: quia iſta nihil vel modicum operatur: vt dixi. Aut peteretur eam confirmari certa ſcientia, & tunc opus eſſet examinari an iuſtè, & ritè lata eſſet: niſi defectus nullitatem, vel iniquitatem reſpiciens expreſſus fuiſſet, & peteretur ſuppletio talis defectus: quia tũc hîc ceſſaret iuſtitia, & gratia opus foret. & eſt ratio quoad primum qa vbi ceſſante gratia exa-

54 minatur iuſtitia de illa apparere debet. Quia de † hiis, quę nõ ſunt, & quæ non apparent cum verſatur cauſæ cognitio idã eſt iudicium quia veritas in iudicio allegata, & non probata non releuat. ſ. ti. proximo. interpoſita. nec enim eſt ſtandum tunc proceſſui: quia petens confirmationem de illo nõ contentatur poſtquàm vltra illam validationem implorat. C. de pact. conuen. l. penultima. Supple gl. in gl. ij. ibi, *quia diuerſitatem.* vbi de hoc. *& in fine.* & infra de reg. iur. c. acceſſorium. li. vj. *in glo. vltima.* ibi. *c. proximo.* illud in confirmatione ex certa ſcientia principis impetrata, vt ibi notatur.

SVMMARIVM.

1 *Verbum ſicut poni cauſatiue in confirmationibus ex certa ſcientia factis.*
2 *Paciſci quòd non liceat ſuper diminuenda quantitate decimarum.*
3 *Confirmationem in priuilegijs valere non debere ſi verba confirmationis præcedant verba compoſitionis.*
4 *Papa narrante totum factum ſuper quo confirmatiõ fit quòd ex certa ſcientia fieri dicatur.*
5 *In omnibus literis executorijs Papæ quòd ex ſtilo cancellariæ confirmet ſententias quas mandat exequi.*
6 *Compoſitio ſuper decimis qualiter de iure admitti debeat.*
7 *Compoſitionem inter clericos, & Laicos interuenire non poſſe etiam de authoritate Epiſcopi.*
8 *Præſcriptionem & conſuetudinem impediri in multis de iure canonico inductis.*
9 *Inter priuilegia, & inſtrumenta quòd triplex ſit diuerſitatis ratio.*

CAP. VIII.

1 VEnerabilis. Caſus. In † confirmationibus ex certa ſcientia factis verbum ſicut ponitur cauſatiuè. nec nocet quòd verbũ confirmationis tenorẽ confirmationis tenorẽ cõfirmati præcedat. cõis diuiſio. ij. ibi. *mandamus.* ¶ Expone literam: *decimus.* ſ. quo loco ſolui debent, vel quo tempore, vel quibus perſonis aliâs etiã

2 † ſuper diminuenda quantitate decimarum non licet paciſci cum Laicis. Inn. *mediante.* hic notat qualiter ex qualitate mediatoris qui Cardinalis eſt præſumit res abſq; vitio, & ad hoc. j. de prębẽ. c. niſi. & ſ. de pręſcript. ad audientiam. in ſi. Hoſt. *Apoſtolica.* per hoc poteſt exẽplificari qđ hr̃. ſ. de pac. c. ij. *cõfirmari.* dicit Goſ. opera data ad hoc aliâs ſi tpe ꝓducẽte caſualiter confirmetur. nam per hoc cum conditioni paritum non videtur. ff. de condi. & demon. l. ij. ſtatim & ſic non prius, & ſic dicit Hoſt. quòd iſta confirmatio fuit ſimilis cõ-

tractuũ

tractui, in ſcriptis celebrato ꝙ nullas vires habet donec fue-
rit in mundum recoeptus, & ſubſcriptione partiũ cõfirma-
tus. vel ſi per tabellionem ſcribitur à partibus abſolutus C.
de fide inſtru. l. cõtractus. *confirmata.* dicit Hoſt. partibus in-
ſtantibus. ſed forſan ſoli clerici inſtiterunt Nouella inſertus
de verbo ad verbum, vel ad literam. & ad hoc facit hęc aſſer
tio, quia ratione eorum quę in compoſitione ponuntur nõ
poteſt hîc dici ꝙ aliquid ſit ibi contra ius. & ſi eſſet Papa il-
lud voluit ſubſtinere, & ſuper illo diſpenſare. argu. s̃. de biga.
c. ſuper eo. & de filijs preſbi. c. veniens & notat. s̃. de trãſla. c.
j. Ipſe tñ pro iure ſuo contradicere poſſet ſi ignorans facit.
s̃. de fide inſtru. c. inter dilectos § porrò. vbi de hoc notat. &
multò fortiùs quilibet extraneus: quia res inter alios acta
&c. Itẽ ſi vellent dicere ſe dolo inductos ad cõpoſitionem au
diuntur. ff. de pact. l. tres fratres § emptor. & ꝑpter hoc po-
nitur hîc clauſula, ſicut ſine preiudicio &c. hoc idẽ tñ poſ-
ſent dicere etiam ſi prędicta clauſula nõ apponeretur. & idò
cum illa clauſula nihil operetur nõ debet impediri executio
cõpoſitionis. Inn. *friuolam.* & ſic nõ admittendam. s̃. ti. j. cũ ceſ
ſante. in fine. & j̃. de app. cum friuolis. in prin. *confirmationis.*
videbatur enim contra. l. ꝙ preponendus eſſet tenor cõpo-
ſitionis, & ꝙ poſteà ſequi deberet confirmatio. & ꝙ ſic debe
ret Papa dicere prędictam cõpoſitionem confirmamus, vel
nõ cõfirmamus ſequentẽ cõpoſitionẽ quaſi diceret ſicut in
iudicio futuro cõpoſitiones, quę cauſę cognitionẽ requirũt
5 cõfirmari nõ poſſunt. Ita † nec in priuilegijs debet valere cõ
firmatio ſi verba confirmationis pręcedunt verba cõpoſi-
tionis. & ſic ex hoc verbo conditionalis cõfirmatio inſurge-
re videbatur. & ideò videbatur eis, ꝙ primò quàm manda-
ret executioni inquirẽdum eſſet de cõditione. ſed nõ eſt ita
Ion. *certa ſtilum.* hoc facit pro. Contrarium enim noceret. j̃.
de crimine falſi. quã grau *procedu.* fortè ſic compoſitionẽ in-
ter vos factam authoritate apoſtolica ex certa ſcientia con-
firmamus, cuius tenorem duximus pręſentibus inſerendũ.
¶ ¶ PRIMO quęritur ibi, *tenor compoſitionis ſit compoſi-
tionis inſertus.* quę eſt ratio huius. Dicit Collect. quòd ratio
4 eſt, quia † dum Papa narrat totum factum ſuper quo confir-
matio dicit̃ ex certa ſcientia fieri. & ideò de cętero nõ opor-
tet oſtendere literas principales. vt hîc no. per gl. & s̃. de trãſ
actio. c. j. per Inn. & io Spe. de inſtru. ędi. § nunc autem. & de
hoc vltimo. de fide inſtru. c. ij. & idem ſecundum Abbatẽ, &
Io. an. ſi confirmat ſimpliciter non adiecta clauſula ſicut iu-
ſtè, vel alia ſimili tamen ſola narratio, ſine confirmatione nõ
videtur ſufficere. de prębend. ſi apoſtolicę. libro ſexto ſecun-
dum Collectarium.
¶ SECVNDO quęritur quid ſi Papa confirmet ſicut fa
cit tota die ſententiam excommunicationis latam per infe-
riorem narrato proceſſu: nũ quid ipſe qui tulit abſoluere po
teſt? Fredericus, & multi alij in cancellaria dixerunt, quòd
non per ea, quę dicũtur hîc. & s̃. e. c. ij. quia illa iura facimus
&c. de prębend. c. ſi Apoſtolicę. ſed hoc eſt valde durum, ꝙ
propter hoc iudex qui tulit iuriſditionem amittat. de ma. c.
per tuas. & quia Papa non reſeruauit expreſſè. de ſent. excõ.
c. nuper. nec interdicit abſolutionem inferiori q̃d feciſſet, vt
videtur ſi hoc intellexiſſet: facit de pręben. c. graue. io ſi Fa-
cit ad hoc quod notat Arch. xxv. q. ij. in principio. dicens, ꝙ
ſi iuxta formam capituli. ſi apoſtolicę. de pręben. Papa nar-
ret totum proceſſum legati, & eum confirmet dummodo
non iungatur quod ſequitur. ſ. quod authoritate ſua in eo
procedatur ius prius conſeruaret ſi alicui non derogaret als
eſſet contra omnia iura quę volunt quòd Papa nulli dero-
get per literas ſuas: & videtur expreſſum. de inſtu. c. ex frequẽ
tibus. vbi vide no. per Collect.
¶ TERTIO quęritur nunquid ſi ſententia lata per audi
torem palatij, vel Cardinalem quę dicitur tranſijſſe in rem
iudicatam, & ſuper qua petitur executoria in qua confirma-
ri ſolet ipſa ſententia apparet ex actis eſſe iniuſta, dari debet
per cancellariam executoria? aduerte quia Collectarius dicit
circa hoc iſtud notandum, videlicet ꝙ ſi appareat ſententiã
fuiſſe iniuſtam, vtpote contra ius litigatoris latam, licet nõ
contra legem, vel canonem expreſſè, vel tacitè etiam ſi non
appellaretur. Curia tamen non confirmat eam, nec cancella
ria ſuper ea daret literas confirmatorias: & intelligo nec per
5 cõſequens executorias: quia in † omnibus literis executorijs Pa
pę ex ſtilo cancellarię confirmat ſentẽtias quas mandat exe-
qui. & hoc intelligo quando talis iniquitas manifeſtè appa-
ret ex actis. nam ſi omnino apparet hoc manifeſtè ex actis
ſententia de hoc inquireret nec literas prędictas denegaret:
eò quòd ſententia quę in rem tranſiuit iudicatam facit ius:
& pro veritate habetur ſupra titu. ij. quod ad conſultationẽ.
ff. de ſtatu hominum. l. ingenuum. & ff. de regu. iur. l. res iudi
cata. & hoc menti tene.
¶ QVARTO quęritur ibi *ſuper quibuſdam decimis.* qualis
6 † cõpoſitio ſuper decimis de iure admitti poſſit? ſuper quo
vide hîc Bernardum in gloſſ. prima. & quod ſcripſi poſt In-
no. ſuper verbo decimis. Dicit Nouel. poſt Hoſt. quòd quia
fortè etiam de quantitate fuerat cõuentum. Ideò fuerat ne-
ceſſaria Papalis confirmatio & ex certa ſciẽtia. & nota quòd
ſecundum primam lecturã Inn. bene procederet quod dixe-
rat hîc Goff. ſ. quòd ſi legatus hanc compoſitionem appro-
baſſet purgatum fuiſſet vitium, & valuiſſet: vt ſupra de trãſ.
lat. c. primo. ſed ſecus ſecundum lecturam ſecundam & fa-
ciunt notata. j̃. de decimis. à nobis. Marti. autem dicit quòd
interdum fit compoſitio ſuper decimis inter eccleſiaſticos
ſuper iuribus ſuorum beneficiorum, & iſta valet: vt infra de
deci. c. ex multiplici. & c. ad apoſtolicę. & j̃. de paro. c. fi. inter-
dum fit cõpoſitio ſuper decimis inter eccleſiaſticos, & Lai-
cos ſuper modo, vel tempore, aut perſonis quibus ipſa deci-
ma ſolui debeat. Et iſta etiam bene valet vt hîc: & ſic proce-
dunt quę ſcripſi poſt Inno. ſuper verbo decimis. & eſt ratio
quia talis modus nõ eſt determinatus à lege diuina nec tũc
agitur de aliquo iure ſpirituali. Item interdum fit compoſi-
tio ſuper decimis pręteritis ſoluendis, aut remittendis. &
illa etiam bene valet: quia tũc etiam nõ agitur de iure ſpiritua
li decimarum, ſed de temporalibus fructibus: vt no. glo. de
rerum permu. c. fi. item interdum fit compoſitio ſuper futu-
ris decimis hoc modo, videlicet quòd pro iure decimarum
detur ad tempus modicum aliquod temporale: vt puta fru-
ctus alicuius primum ſimpliciter, vel ad certam cautam:
vt illi reciperetur loco decimarum. & iſta etiam adhuc be-
ne valet: quia cẽſetur tunc quędam finalis arrendatio quòd
permiſſa. s̃. de locato. c. veſtra. ſecus tamen ſi in perpetuum
ſecundum quoſdam. Hoſt. tamen videtur tenere quòd idẽ ſi
perpetuum per capitulum ſtatuimus. ſecundum eum. refert
etiam dominum Vabreñ. tenuiſſe ꝙ ſuper cautę decimalis
diminutione componi poteſt. Item refert Paulum tenuiſſe
hoc procedere in decimis infeudatis laicis, & etiam indiſtin
ctè in decimis ex cõſuetudine, vel priuilegio debitis: ſed ſe-
cus in decimis debitis ex lege diuina. & iure communi Lai-
cis non infeudatis. & hoc verum ſecundum Mar. ſi aliquid
de iure eccleſię daretur laico de cauta decimę. ſed ſi econtra
haberet compoſitio quòd eccleſię daretur per Laicum ali-
quid de occupato per eum tunc ſecus eſſet, & hęc vera dum
fit compoſitio inter clericos & Laicos. interdum autem fit
compoſitio inter laicos tantum, & tunc non valet: quia illi
decimas inter ſe alienare non poſſunt. Finaliter ipſe Mar. te-
7 net opinionẽ Hoſt. eſſe falſam ſimpliciter & dicit ꝙ † etiam
de authoritate Epiſcopi non poteſt interuenire compoſitio
inter clericos. & Laicos per quã cauta decimę diminuat̃ in
aliquo: & ꝓbat per. c. quãuis. & c. ad hęc. & c. nobis. & c. pro-
hibemus. j̃. de deci. Caſus enĩ Hoſt. aduerſus pdicta iura mili
tat, & nullo iure ſpãli fulcire videt̃: nec facit pro eo verbum
gñale poſitũ in. c. ſtatuim⁹. alleg. quia nec hoc caſu valeret cõ
ſuetudo: vt. s̃. de cõſuet. c. fi. ergo nec cõpoſitio. ſolũ ergo pri-
uilegiũ Papę, aut cõpoſitio pręcedens cõſiliũ Lateranẽſe de
quo habet̃ in decis prędicti capituli ꝓhibemus. ſuper non
ſolutione decimę, aut ſuper diminutiõe cautę ſoluẽdę excu-
ſare põt: quia eſto quòd cauta non deberetur de iure diuino

ſed ſolũ de iure canonico iuxta opinionẽ aliquorum Theologorum, tamen nihilominus idem eſſet dicẽdum: quia etiã
8 † in multis de iure canonico inductis, & præſcriptio, & conſuetudo impetitur. præterea quia opinio Hoſti. non fundatur niſi ſuper. c. ſtatuimus. de tranſlatione. allegato quod tamen nihil in mundo facit: quia ſolùm loquitur de compoſitione, inter perſonas eccleſiaſticas facta. præterea dicere quòd in tantam eccleſię perniciem Papa in prædicto. c. ſtatuimus. vnico verbo dediſſet Epiſcopis poteſtatem diminuẽdi cautam decimalem videtur de iure multùm abſonum: arg. ſ. de elect. c. eccleſia veſtra. & prędicta dicit Marti ſe recollexiſſe ex lectis, & notatis per gloſſat, & doctores. ſ. de tranſactio. c. ſuper eo. & c. ſtatuimus. & infra de parochijs. c. finali. & per Pau. in cle. ſecunda. de decimis. de quo intendo dicere infra de deci. c. quanuis. c. ad hęc. c. à nobis. & c. prohibemus. allegatis. & in. c. primo. eo. titulo. libro ſexto. & vide quæ ſcripſi circa hoc in prędicto. c. ſtatuimus. in ſecunda oppoſitione. Supple gloſſas. In gloſſa ſecunda. ibi, *dubitare*. quoad ibi inſerta. quę dato quòd ſint contra ius, apparet quòd Papa voluit diſpenſare. ſupra de tranſactio. c. primo vide quod ibi dixi ſuper verſi. imperitia. Dicit tamen Innocen. quòd ipſe idem ſi feciſſet ignorans poſſet pro ſuo iure contradicere alleg. de fide inſtrument. inter dilectos. ver. porrò. & fortius extraneus: quia res inter alios acta &c. Item audiretur alter nolẽs dicere ſe dolo inductũ. ff. de pactis. tres fratres. § emptor. ſecũdum Innocen. vt ſcripſi. ſ. in expoſitione. quod intelligit Nouella quando ille non fuit præſens in confirmatione. vult dicere Inno. quòd per talem confirmationem factam ex certa ſcientia ipſo tenore inſerto nunquàm quoad defectus quoſcunque qui ex tali tenore per Papam prȩuideri non potuerũt videtur Papa voluiſſe tollere defenſionem partis: vt videlicet ſi primũ originale erat ex aliqua cauſa occulta. alia quæ ſequuntur ex illo, & ita loquitur capitulum inter dilectos. quod eſt notabiliſſimum. M. & in fine. idem Bart. ſecundum Tan. inuenit. xlix. tu dicas ſecundum Huſt. hoc verum, quãdo confirmatiu in prȩſentia partis, vel ipſis partibus inſtantibus expeditur: quia nec aliter etiam obeſſet publicatio nõ vocatis, de hoc ſupra de fide inſtru. c. primo, & penultimo. dicit tamen ſecus in innouatione priuilegij apoſtolici quã faceret ipſe Papa. ſupra eo. titu. cum dilectæ & eſt ſecundum
9 ipſum triplex † diuerſitatis ratio inter priuilegia, & inſtrumenta. Prima quia circa examinationem priuilegiorũ ſuorum, curia plene inſtructa eſt, nec de facili in his decipi poſſet in inſtrumentis non ſic ad hoc. de clemen. pe. c. primo. de dona. & contu. cum olim. Secunda, quia de facto proprio curię agitur in priuilegijs, vbi non cadit error probabilis. quia tamen in inſtrumentis eſt tolerabilis. de reſcript. ab excommunicato. Tertia, quia in priuileg. conſiderantur principaliter quę ſunt iuris, vel quaſi. in inſtrumentis verò quæ ſunt facti. ad hoc de conſtitutio. c. primo libro ſextu. ſupra de appellationibus. ſæpè. in principio. In gloſſa penultima. in fine. facit quod notatur. de offi. deleg. quoniam Abbas. in fine vltimę gloſſę. dicebat Abbas ſupra capitu. primo. quòd quandoque Papa confirmat ſimpliciter non adiecta clauſula ſicut iuſtè, vel ſimili. & tunc intelligitur ex certa ſcientia confirmaſſe. quandoque adicijt clauſulam illam, vel ſimilem. & tunc ſubdiſtinguitur. aut apponit tenorem rei confirmatæ in litera confirmationis. & tunc ex certa ſcientia intelligitur eſſe facta: vt hîc. aut non opponitur, & tunc parum, aut nihil valet: vt ſupra. c. proximo. & infra. c. proximo. niſi forſan ad parandum titulum. infra de decimis. dudum. hoc verum in confirmatione: quia ſecus in priuilegio. capitulo Abbate. infra de verborum ſignificatione. item ſecus etiam in confirmatione, vbi cauſę cognitio prȩceſſit confirmationem: vt capitulo quoniam Abbas. in fine. ſupra de officio delegati. M. & dicit Abbas ſe audiuiſſe, quòd quoties Papa confirmat ex certa ſcientia facit publicè in audientia proponi edictum. de quibus ſupra capitulo proximo. poſt Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Ius diœceſani non lædi per confirmationem in forma communi conceſſam.*
2 *Papam, vel legatum concedendo alij eccleſiam quòd nihil alieno iuri detrahere videatur.*
3 *Indulgentiæ, vel priuilegia ſubditorum qualiter per confirmationes eximantur.*
4 *Reſcripta, & indulgentias taliter eſſe interpretanda quod nulli præiudicium faciant.*
5 *Per priuilegia exemptionis quid intendat concedens.*
6 *Legatum in prouincia ſibi decreta quid maius imperium habeat, quàm Epiſcopus illius diœceſis.*
7 *Legatum res eccleſiarum immobiles alienare non poſſe.*
8 *Legatum de iure non poſſe dignitati Epiſcopali unire plebem collegiatam.*
9 *Gregorium licet Papam eccleſiæque doctorem atque ſanctum, non dedignatum fuiſſe coepiſcopos ſuos in ſalutatione ſuorum operum ſanctiſſimos, & beatiſſimos appellare.*

CAP. IX.

1 TVa nobis. Caſus. Per † confirmationẽ in forma communi conceſſam ius diœceſani nõ lȩditur: vel plenius collatio eccleſiæ facta per legatum in forma cõmuni confirmata per Papam iure diœceſani non lȩdit. Communis diuiſio ſecũda ibi, *cum igitur*. ¶ Expone literam *occaſionem*. non cauſam ſ. de maio & obedi. ſolitę.
2 *alijs*. à patriarchali. *in ſpiritualibus*. Papa, vel legatus † concedẽdo, vel ſupponendo alij eccleſiam nihil alieno iuri detrahere intelligitur: ſed tantùm ſubijciendo ius eccleſię: vt ex tunc ei ſit ſubiecta. & ſibi concedere videtur ſaluo iure aliorum. argu. ſ. de offi. dele. ſuper eo. in omnibus ergo ſalua erũt Epiſcopis, & metropolitano iura epiſcopalia, & metropolitana. Illi autem quibus donantur tanquàm patroni habebunt de temporalibus exigere rationem: & pro his ſi malè miniſtrẽt excommunicare. iſte autem cui legatus hoc donauit poterit inquirere, & fortè etiam extra ordinem non derogando iuribus aliorum: ſed & cum ſunt negligentes, viſitare poterũt. Melius tamen tamen videtur quòd legatus nullam habet poteſtatem auferendi iura vni eccleſiæ, & dãdi alteri: ſed poteſt hoc facere. hîc autem Papa per ſuas literas confirmatorias nihil dediſſe intelligitur: ſed tantum data legitimè confirmaſſe: & data talia non erant legalia verba huius priuilegij neſcio excuſare quin plenè eſſent exemptæ ab Archiepiſcopis, patriarchis, & alijs. ſi legatus de eo conferendo poteſtatem habuiſſet Inn. *contulit*. dicit Hoſt quòd huic literę nullũ obſtat contrarium: cum hoc fuerit confirmatum ex certa ſcientia. ſ. de tranſact. c. primo. vel quia fecit de ſpeciali mandato Papæ: aliâs non videtur quòd poſſit vnam eccleſiam ſubijcere alteri, vel perpetuam donationem facere quamuis beneficium vacans poſſit conferre ex quo eſt legatus cardinalis. de offi. lega. c. primo. libro ſexto. ſuper quo omnino vide quę ſcripſi poſt Inn. in expoſitione proximè prȩcedenti. *eorundem*. hæc dictio refertur ad illam dictionem quidã Inn. *& dic. eorundem*. ſcilicet quorundam veſtrum. *diœceſanus*. erãt enim iſti quibus ſcribitur diœceſani patriarchę. vt patet in ſubſcriptione: *integrè*. quaſi ius ipſius non ſit læſum in totũ, vel in partem. ad hoc. ſ. eo. c. ibi minui, ſiue lædi. reſpondere ſicut alij de diœceſi. ſ. de offi. ord. conquerẽte. in fine. de prȩſcript. cum non liceat. de hoc. ſ. de offi. Archi. c. ſi.
¶ PRIMO quæritur ad ſummationem prædictorũ quali-
3 ter † per confirmationes indulgentię, vel priuilegij ſubditi eximuntur à iuriſditione, ſeu poteſtate ſuorum Epiſcoporum. circa quod Henricus ſic diſtinguit. quia aut quęris de confirmationibus, & illę non eximunt vt hîc. cum concordantijs ſuis. Aut quæris de indulgentijs, vel priuilegijs ſingularibus, per quæ aliquis certus articulus indulgetur, & tũc dic quòd non: niſi ſi & inquantum tenor indulgentiæ, vel priuilegij ſe extendit. infra de priuilegijs. capitulo

4 cum & plantare.§.pe.nam reſcripta † & indulgentię taliter
ſunt interpretanda quòd nulli faciant pręiudicium.ix.q.iij.
nunc verò.lxxxv.diſt. Archidiaconus.ſ.de reſcript.c.ad au
res.de offi.ordi.graue.de maio.& obe.c.cum inferior.de au-
tho.& vſu pa.ex tuarum.de arbi.expoſita.de reſt.ſpo.audita.
ĩ.de religi.do.c.j.& idem in commiſsionibus:vt.ſ. de offic.
dele.ſuper eo. Aut quęris de priuilegijs exemptionis,& tūc
ſecus:quod dic vt legitur,& notatur.de priuileg.cum olim.
eſſemus.ſecundum Hoſt.hîc & Archid.xxv.qõ.ij.c. ſeruatis.
In gloſſ. *adde ſimile extra de decimis &c.* Si autem quæras quare
aliud in confirmationibus,& aliud in priuilegijs exemptio-
nis.reſpondeo quia in confirmationibus non intendit con-
firmans pręiudicare,nec aliquod ius de nouo dare:ſed anti-
quum tantummodo conſeruare:vt in prędicto.c.cum olim.
5 cum ſuis concordantijs per priuilegia † verò exēptionis intē
dit concedens pręiudicare in omnibus,& ius ſuum diœce-
ſano ſubtrahere inſolidum.vj.q.j.frater noſter.niſi aliud di-
catur.vt patet in prędicto.c.cum olim eſſemus.& in prędi-
cto.c.recepimus.& c.porrò.& c.dilecto. ſecūdum Hoſt.in
præallegato.c.cum olim.
¶ SECVNDO quæritur nunquid legatus habet poteſta-
tem auferendi iura vni eccleſiæ, & dandi alteri maximè in
caſu huius capituli videtur ꝙ non per ea quę ſcripſi. ſ. poſt
Ino.in expoſitione ſuper verbo *in ſpiritualibus*. Verùm domi
nus Martinus hoc fortiter prouocans in admirationem ſic
6 dicit.ſed quomodo poteſt ſuſtineri hoc: cum maius † impe-
rium habeat legatus in prouincia ſibi decreta, quàm Epiſco
pus illius diœceſis &c.vt.ĩ.de elect.ſi Abbatem.lib.vj.& ta-
men Epiſcopi poſſunt ſaltem ex cauſa,& ſolennitate ſerua-
ta de iure vnius eccleſiæ dare alteri:prout examinare inten-
do.ĩ.de re.eccleſię non alie.c.j.vbi videtur de hoc textus à
contrario,ad quod reſpondet Mar.dicens,quia iſtud nō di-
citur competere Epiſcopis ratione imperij,aut iuriſdictionis
generalis:ſed potiùs ratiōe ſpecialis intereſſe,& ſpecialis ad-
miniſtrationis ſibi cōmiſſæ,vnde in præiudicium Archi-
diaconi non poſſet Epiſcopus de iure Archid.aliquid aufer
re:vt.ſ.de offi.Archi.c.ad hęc. Pro quo bene faciunt ea,quę
ſcripſi.ĩ.de app.c.j.li.vj.in expoſitione literę ſuper verbo de
partium.verſu ſed nunquid delegatus.in fine. Ex quo infert
7 dñs Marti.vnū valde notabile,videlicet ꝙ legat⁹ † res eccle
ſiarum immobiles alienare non poteſt eadem ratione, nec
mirum quia ſi faceret hoc Epiſcopus præiudicaret Epiſco-
po non econtra. Caue tamen, quia Fredericus in vno de con
ſilijs ſuis quod incipit reuerendus in Chriſto pater.tenet ꝙ
8 legatus † de latere non poteſt dignitati Epiſcopali vnire ple-
bem collegiatā:& mouetur per.c.pe.de offic.legal.li.vj.& per
c.iſtud. Sed Io.and.in eccleſia parochiali tenet contrarium,
videlicet in additione Speculi.ti.de legato.§ nunc oſtenden
dum.verſu quintò ſecundum Martinum.ſed & aliter ſcripſi
in concluſionibus palatij concluſione.cccclxxxij.vbi omni-
no videas. Supple gl. In gl.j. *in fine*. idem videſ ſi ex certa ſciē-
tia fecit:quod notatur in gl.ſequenti.& ad hoc quod dicitur
in textu dic ꝙ verba collationis confirmandæ ponderanda
ſunt:& etiam conditio perſonarum quibus facta collatio cō
firmatur. In gl.ij.ibi *diœceſano* ĩ.de priuileg.c.paſtoralis.& ibi
Papa Gregorius.qui ſummæ humilitatis fuit.facit quod no.ĩ.
de crimine fal.c.quàm graui.in gl.ij.& circa humilitatis com
mendationem vide quod notatur in cle.vna.de religi.do. in
vltima gl. Hieronimus autem ad Paulinum,& Euſtochium
dicit,quòd Dei genitrix à filio non deſtitit cælos fabricare,
Angelos creare, mira deitatis inſignia operari,ſed tātùm hu
miliari,cæteraq; virtutum documenta intra humilitatis cu
9 ſtodiā aggregare. Vnde ipſe Gręgorius † licet Papa eccleſięq;
doctor atq; ſanctus non dedignabatur coēpiſcopos ſuos in
ſalutationibus ſuorum operum ſanctiſsimos,& beatiſsimos
appellare. Quorum Epiſcoporum omnium,ac roma-
næ,& totius vniuerſalis eccleſię ſtatum de meri
tis noſtris exigētibus hodie(proh dolor)ni
mis depreſſum meritis eiuſdem
Gręgorij releuare,& repa-
rare dignetur Dei fi-
lius benedi-
ctus.

Finis Tertiæ Partis Commen-
TARIORVM AEGID.
Bellemeræ in lib. Tertium
Decret.

*LVGDVNI ſumptibus honeſtorum virorum IACOBI, ac
IOANNIS Senne***t***oniorum fratrum.*

Regeſtum.

a a a,b b b,c c c,d d d,e e e,f f f,g g g,h h h,i i i,k k k,l l l,m m m,n n n,o o o,p p p,q q q,
r r r,ſ ſ ſ,t t t,v v v,x x x,y y y,z z z,A A A,B B B,Omnes ſunt quaterniones.

Index rerum & Verborum Ægi. Bellemeræ.

Index ſignificãtiſſimus, quo res,

ET VERBA (QVIBVS AB AMPLISſimo præſule iureque conſultiſsimo, ac omni virtutum genere ornatiſs. viro AEgidio Bellamera his non minus doctis, quàm elegantibus commentarijs lux adlata fuit) ſerie alphabetica, & appoſitè digeruntur ita, vt pontificij, ac cæſarei iuris nodorum diſſolutiones velut obuiæ fiant his, qui exceptione actores ſubmouent, appellatione iudicum aut iniquorum aut imperitorum ſententias, de quibus etiam fuſiſſimè diſſeritur, impugnant. Rerum verò, & verborum ſedes indicãt numeri, quibus ſignificandæ huic rei optima ratione vſi ſumus.

De litera A.

ABbas an præſcribere poſsit Epiſcopalia. in c. cũ olim. de præſcript. nu. 1. & 4. fo. 57.

A delegato ad delegãtem appellari. in c. vt debitus. de appel. n. 13. f. 167. Et quid in arbitris. ibidem nume. 22.

A delegato officialis, an appellari poſsit ad vicarium generalem epiſcopi. in c. dilecti. de appellationibus. numero. 11. fo. 181.

A iudice recedere non licere, niſi per viam appellationis, vel recuſationis. in c. dilecti. de appella. nume. 6. fo. 150.

A præcepto qualiter appelletur. in c. peruenit. de appellationibus. numero. 4. fo. 127.

A ſententia excommunicationis ſub conditione lata appellari poſſe poſt decem dies, in c. prætereà requiſiſti. de appellatio. numero. 25. fo. 135.

A ſentẽtia lata partim pro vno, & partim pro alio nunquid appellari poſsit. in c. ſicut nobis. de ſent. & re iud. nu. 16. fo. 77.

A ſententia excommunicationis ſub conditione lata, neceſſe eſſe appellare intra decẽdium à die prolationis. in c. prætereà requiſiſti. de appel. numero. 29. fo. 136.

A temporali iudice non appellari ad Papam, in c. ſi duobus. de appella. numero. 1. fo. 102.

Abbatem proprijs monachis dare poſſe primam tonſuram. in c. cùm inter. de ſenten. & re iudi. numero. 4. fo. 72.

Abbatem in peremptoria exceptione ſuccũbentem non condẽnari in expenſis in c. cõ venerabilis. de except. nu. 87. fol. 21.

Abbatem ſine capitulo ſuo monachũ corrigere non poſſe. in c. reprehenſibilis. numero. 4. fo. 126.

Abbatem non vocari ante benedictionem, ſed electum tãtùm dici. in c. inter monaſterium. de ſen. & re iudi. nu. 3. fo. 85.

Ab exactione decimarum ob vitandum ſcandalum aliquando abſtinendum. in c. nihil prodeſt. de præſcript. nu. 4. fo. 30.

Ab executore, qui modum excedit, appellandum eſſe & quare. in c. quod ad conſultationem. de ſen. & re iudi. nu. 5. fo. 74.

Ab interdicto quare non appelletur. in c. ad hæc quoniam. de appella. numero. 17. fo. 132.

Ab officiali epiſcopi non appellari ad epiſcopum & quare. in c. ſuper eo. ij. de appel. numero. 13. fo. 110.

Abolitiones tot eſſe debere, quot ſunt accuſationes. in c. dilectis filijs. de appellat. numero. 38. fo. 159.

Abſentem ſuper notorio condemnari. in c. cùm olim. de ſentẽ. & re iudicata. numero. 4. fo. 70.

Abſentem non eſſe neceſſe citari, pro condemnatione expẽlarum. in c. nicolao. de appella. numero. 10. fo. 180.

Abſolutionem pro reo latam ſecum trahere executionem. in c. cùm venerabilis. de except. nu. 42. fol. 15.

Abſolutionem ab excommunicatione peti poſſe ad diuerſos fines. in c. apoſtolicæ. de except. nu. 3. fol. 14.

Abſolutus licet replicet delictum, nõquàm tamen in primam ſententiam reincidit. in c. queſtioni. de appel. nu. 2. fol. 119.

Abſurdũ non eſſe, ſi male geſta reuocẽtur. in c. dilectæ in Chriſto. de except. nume. 5. fo. 25.

Acceptilationem dependere ex cõſenſu. in c. cùm ſuper. de ſenten. & re iudicata. nume. 21. fo. 80.

Acceptilationem ex conſenſu depẽdere. in c. vna ſententia. de appella. numero. 5. fo. 191.

Accidentis mutationem, non mutare diſpoſitionem ſubiecti. in c. vt noſtrum. de appella. nume. 10. fo. 161.

Accuſando admitti principaliter omnes in publicis iudicijs, vbi criminaliter agitur. in c. dilectis filijs. de appellationib. numero. 10. fo. 157.

Accuſatio, & recuſatio qualiter æquiparentur. in c. ſuper eo. ij. de appella. numero. 12. fo. 110.

Accuſationes poſſe fieri, quandocunque crimina claruerint. in c. vigilanti. de præſcrip. nume. 60. fo. 42.

Accuſationes odioſas eſſe. in c. conſtitutis. ij. de appellationib. numero. 38. folio. 146.

Acquiſitionem duplicem eſſe. in c. vigilãti. de præſcriptionib. numero. 6. fo. 38. & nume. 49. fo. 41.

Acquiſitum per cõſuetudinem, per eandem tolli poſſe. in c. cũ ex officij. de præſcriptionibus. numero. 8. fo. 52.

Acta coram compromiſſario tantam vim non habere, quantam coram iudice iuriſditionem vtente. in c. paſtoralis. de exceptionibus. nume. 32. fo. 9.

Actio qoid ſit. in c. auditis. de præſcrip. nume. 15. fo. 49.

Actio iniuriarum ad quid ſit prodita. in c. veniens. de præſcriptionibus. nume. 13. fol 59.

Actionem non dari ad acceſſoria ſine principali. in c. dilecti. de appella. numero. 5. fo. 181.

Actionem primam cum officio iudicis, ad petẽdam reſtitutionem ſimul intẽtari. in c. cùm Bertholdus. de ſentẽ. & re iudi. numero. 40. fol 83.

Actionem iniuriarum tolli per pactum ipſo iure. in c. cum te. de ſenten. & re iudi. numero. 2. fol. 90.

Actionem, & exceptionem tolli intra idem tempus, ſi excipiẽs fuit in mora. in c. ſæpè contingit. de appella. nu. 23. fo. 141.

Actionem, qua petitur beneficium, non eſſe in rem maximè cùm petitur, vt debitum. in c. dilectæ in Chriſto. de except. numero. 8. folio. 26.

Actionem habentem ratione rei, videri rem habere. in c. cùm ſuper. de ſenten. & re iudi. nume. 11. fo. 78.

Actionem eſſe in bonis. in c. ſi diligenti. de præſcriptionibus. numero. 23. fo. 55.

Actiones veteres vtiliter cõpetere quãuis extinctę ſint. in c. cũ Bertholdus. de ſenten. & re iudi. nume. 32. fo. 83.

Actiones perſonales pro maiore parte bonę fidei eſſe: reales verò ſtricti iuris. in c. ſi diligenti. de præſcrip. nu. 21. fo. 55.

Actor de dolo replicans an ſit audiendus. in c. dilecti filij. de exceptionibus. nu. 10. fo. 24.

Actorem non cogi replicationem probare, niſi probata ſit exceptio rei. in c. à nobis. de except. nume. 15. fo. 4.

Actorem repelli non debere à proſecutione appellationis per exceptionem excommunicationis. in c. ſignificauerunt. de exceptionibus. nume. 1. fol. 26.

Actores munire ſuam intentionem replicationibus. in c. à nobis. de except. nume. 7. fol. 3.

Actum quẽlibet interpretari debere, ſecũdum finem ad quem ordinatur. in c. vt noſtrum. de appella. nume. 11. fo. 161.

Actum non producere effectum vltra intentionem agentis. in c. vigilanti. de præſcriptionibus. nume. 21. fo. 39.

Actum vnicum ſufficere ad poſſeſsionem acquirendam. in c. de quarta. de præſcriptionibus. nume. 24. fo. 33.

Actus præſentationis an cenſeatur eſſe fructus ipſius rei.in.c. cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nume.11. fol.81.
Actus iuriſditionales ſolere publicè exerceri.in.c.auditis.de præſcriptionibus.nume.32. fol.51.
Ad confirmationem ſententiæ nihil continentis iniqui quid requiratur.in.c.cauſam,quę.de ſenten.& re iud.nu.1. fo.73.
Ad conſuetudinem inducendam non ſufficere ſcientiã,& tollerantiam principis.in.c.cùm venerabilis.de exceptionibus. numero.56. fo.17.
Ad defendẽdum quemlibet admitti,cum cautione de rato.in c.ſi duobus.de appella.nume.20. fo.104.
Ad excipiendum quare quis,potiùs admittatur,quàm ad recuſandum,vel denunciandum.in.conſtitutis.ij.de appellationibus.numero.31. fo.146.
Ad hoc vt decretalis,cordi.locum habeat,quæ requirantur.in c.Nicolao.de appel.nume.6. fo.179.
Ad hoc,vt quis non poſsit appellare,tria requiruntur.in.c.conſuluit.de appel.nume.3. fo.112.
Ad imperatorem non appellari,omiſſo medio.in.c.conſuluit. ij.de appella.nume.7. fol.116.
Ad iudicem appellationis quotuplex cognitio ſpectet in appellatione interpoſita ante diffinitiuam.in.c.ſæpè cõtingit. de appella.numero.15. fo.140.
Ad obligationem perſonalem inducẽdam quòd neceſſaria ſit cauſa vera,vel præſumpta.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus.numero.31. fo.56.
Ad officium ordinarij,qui excommunicauit,pertinere excommunicatos facere vitari.in.c.paſtoralis.de appellationibus. numero.2. fol.151.
Ad officium camerarij Papæ ſpectare.temporalia pauperibus erogare. in.c.ad audientiam.de præſcrip.nume.1. fol 46.
Ad ordinarios primùm recurri,& mox ad delegatos.in.c.duobus.de ſenten.& re iudi.nume.5. fol.95.
Ad præſcriptionem quartæ decimalis an poſſeſsio ſit neceſſaria.in.c.de quarta.de præſcript.numero.11. folio.32.
Ad præſcriptionem ſeruitutis quæ requirantur.in c.de quarta. de præſcriptionibus.nume.63. fol.37.
Ad probandum admitti nõ debere,quod probatum non prodeſſet.in.c.auditis.de pręſcript.nume.13. fol 49.
Ad validandam appellationem quæ requirantur.in.c.dilecto. de appella.nume.2. fol.177.
Ad verificandum appellationem ſatis eſſe quòd ſit grauatus in re.in.c.ex parte.de appel.nume.3.fo.146.& nu.5. fo.147.
Ad viucapiendum quid requiratur.in.c.quoniam.de pręſcrip. numero.3. fol.60.
Ad viucapionem mobilium ſufficere triennium.in.c.illud.de pręſcriptionibus.nume.2. fo.43.
Aduocati confeſſio qualiter,& quando pręiudicet clientulo. in.c.cum cauſam.de appel.nume.4. fo.176.
Aduocatos efficaciorem rationem in fine reſeruare.in.c.ad audientiam.de pręſcriptionibus.numero.5. fo.46.
Aduocatos petere interdum debere omnia ſingulariter exprimi.in.c.auditis.de pręſcript.nume.18. fo.49.
Aduocatum in iudicem recuſari poſſe propter ſecreta cauſæ, quę ſibi reuelata ſunt.in.c.poſtremò.de appel.nu.3. fo.130.
AEquam,& communem debere eſſe ambarum partium litigãtium ſortẽ in.c.cùm Bertholdus.de ſen.& re iudi.nu.18.fo 81.
AEquitati,& iuſtitię aduerſari procedere nulliter cõtra canonicas ſanctiones.in.c.dilecto.de appella.nu.16. fol.178.
Affectiones naturales non facilè extingui.in.c.poſtremò.de appella.numero.2. fo.130.
Agendo contra ſententiam poſſe cõſequi quem duplicem effectum in.c.cũ venerabilis.de except.nume 86. fo.21.
Agens actione depoſiti,& non probans depoſitum,ſed commodatum ad quid condemnetur.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.numero 44. fo.84.
Agens de temporalibus vtrum reconueniri poſſit de ſpiritualibus.in.c.ſuborta.de ſenten.& re iudi.nume 6. fol.18.
Agens nomine alieno an poſſit reconueniri nomine proprio. in.c.ſuborta.de ſenten.& re iudi.nume.7. fol.18.
Agentem publiciana,quòd oporteat eum credere ſe eſſe dominum.in.c.vigilanti.de pręſcript.nume.23. fo.39.
Agere in poteſtate actoris eſſe.in.c.à nobis.de exceptionibus. numero.9. fol.3.
Agere volentem aduerſus ordinationẽ arbitrorum audiendos non eſſe.in.c.cùm olim.de pręſcript.nume.5. fo.57.
Allegans contraria quare audiendus non ſit.in.c.ſolicitudinẽ. de appella.numero.10. fo.155.
Et quid in eadem inſtantia,vel diuerſis.ibidem.nume.11.
Alienum detinere,& inuadere paria eſſe.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus .numero.20. fo.55.
Altero ex duobus appellantibus non proſequẽte appellationẽ, nunquid conſors proſequi poſſit.in.c.vna ſentẽtia.de appellationibus.numero.2. fo.191.
Alternatiuam inducere obſcuritatem,& incertitudinem.in.c. ſi duobus.de appella.numero.17. fo.104.
Amico fideli nullam comparationem eſſe ad aurum,& argentum.in c.poſtremò.de appella.numero.4. fo.130.
Amoti à beneficijs qualiter poſſint intra ſuſpenſionũ tempus, negotijs communibus eccleſiæ intereſſe.in.c.apoſtolicæ. de except.numero.5. fo.25.
Amotus à beneficio per ſententiam an ſtatim deſinat poſſidere.in.c.apoſtolicę.de except.nume.2. fol.24.
Animam pretioſiorẽ eſſe quacunque poſſeſſione.in.c.qua fronte.de appella.nume.12. fo.128.
Animas multorum principum in inferno in periculo fluctuare,& quare.in.c.dilectis filijs.de appel.nume.11. fol.157.
Annua ſi debes,tũc inſpicies caput anni.in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudic.nume.12. fol.76.
Annum primum,& annum ſecundum,ſecundum communem opinionem differre in duobus.in.c. ex ratione. de appellationibus.numero.22. fo.107.
Apoſtoli teſtimoniales peti à notario in appellatione extraiudiciali,vbi appellatur à parte.in.c.bonæ memoriæ.de appel. numero.22. fo.143.
Apoſtolos neceſſariò non tradi in appellatione extraiudiciali. in.c.dilectis filijs.de appella.nu.31. fo.159.
Apoſtolos non poſſe peti,niſi per illum qui appellat.in.c cùm ſit romana.de appel.numero.15. fo.96.
Apoſtolorum petitio an ſit neceſſariò fienda in ſcriptis.in.c. dilectis filijs de appella.nu.36. fo.159.
Apoſtolorum denegatio quòd vim dilationis obtineat.in.c. dilectis filijs.de appella.nu.34. fo.159.
Appellandi facultatem eſſe in maioribus,& minoribus negotijs.in.c.ſuper eo.ij de appella.nu.26. fo.112.
Appellans an renunciare poſſit ſuæ appellationi.in.c.reprehenſibilis.de appella.numero.10. fo.117.
Appellans friuolè qualiter puniatur.in.c.dilecti filij.de appel. numero.5. fo.96.
Appellans ſi non fuerit proſecutus,quòd nihilominus iudex de impedimentis electi cognoſcet.in.c.conſtitutus in præſentia.de appella.numero.1. fo.141.
Appellans poſtquàm iudex detulit appellationi,ſi petat recipi teſtes abſuturos an videatur appellationi renunciare.in.c.cũ teneamur.de appel.nume.13. fo.115.
Appellans ſi in ſua poſſeſſione turbetur,quòd iudex à quo appellauit,eum ſibi poterit reformare.in.c.cũ teneamur.de appella.numero.1. fo.114.
Appellans ſi intra terminum appellationi pręfixum nõ fuerit proſecutus.ſuper negotio electionũ emiſſo iudicem procedere poſſe.in.c.conſtitutus in præſentia noſtra.de appella. numero.8. fo.143.
Appellans ſi petat à iudice à quo beneficiũ abſolutionis,quòd appellationi ſuæ renũciet.in.c.qua fronte.de appellationib. numero.14. fo.125.
Appellans ſi ſimpliciter dicat appello,non exprimẽdo ad quẽ, quòd intelligatur de proximo.in.c.vt debitus.de appellationibus.nume.10.fo.165.& nume.36. fo.167.

Appellans ſi aliquas expenſas fecerit, ad plenum non cenſeri reuocatum grauamen niſi etiam reſtituantur expẽſę.in.c.cũ ceſſante.de appella.nu.8. fo.171.

Appellans an poſsit aliam cauſam proſequi, quàm in appellationem expreſſa. in capit. conſtitutis. de appellationibus. numero.17. fo.144.

Appellans vel appellatus ſeu iudex an poſsit terminum præfigere ad appellationem proſequendam. in cap. Nicolao.de appellatio.nume.4. fo.179

Appellans an habeat probare cauſam appellationis coram iudice appellato.in cap.dilecto.de appel.nu.30. fo.179.

Appellans ſi doloſè appellauerit vel temerariè quibus actionibus teneatur.in cap.ſæpe contingit.de appella.nu.7. fo.140.

Appellans an teneatur mittere procuratorem ad appellationem proſequendam.in cap.Nicolao.de appel.nu.5. fo.179.

Appellans à ſententia nulla an ratificet eam ſeu faciat aliquã. in.c.dilecto.de appella.nu.26. fo.179.

Appellans ante iuramentum an per hoc ſuæ appellationi renunciaſſe videatur.in capit. quæſtioni.de appellationibus. numero.4. fo.119.

Appellans ante ſententiam, quod neceſſe habeat duo facere, in cap.interpoſita.de appella.nu.2. fo.147.

Appellante non exprimente ad quem de quo intelligatur.in.c. dilecti.de appella.nu.8. fo.150.

Appellante non petente apoſtolos, an iudex illos dare debeat. in.c.dilectis filijs.de appellatio.nu.33. fo.159.

Appellantem trahi volentem, & appellatum inuitum.in cap. cùm teneamur.de appel.nu.11. fo.115.

Appellantem etiam poſt biennium audiri, qui priùs proſequi non potuit.in.c.ex ratione.de appella.nu.1. fo.105.

Appellantem ante ſententiam fuiſſe granatum non ſufficere, niſi grauamen in appellatione exprimat.in ca.cum cauſam. de appella.nume.2. fo.176.

Appellantem contra iuramentum non audiri. in.c.ad hæc.& infra. de appellatio.numero.1. fo.119.

Appellantem à iudice in vna cauſa poſſe corã eo & in alia conueniri niſi ſuſpectus recuſetur.in.c.ad hæc ſi in vna.de appella.nume.1. fo.101.

Appellantem iniuſtè à ſententia eſſe ad priorem iudicem ordinarium remittendum.in cap.dilecto.de appel.nu.13. fo.178.

Appellantem proteſtari debere ab initio, ſi ex altera parte tantum velle proſequi quod intendit.in cap. dilecto.de appella. numero.14. fo.178.

Appellantem qui terminum appellationi præfixit aduerſario legitimè proſequenti condemnari in expenſis.in.c.Nicolao. de appella.nume.1. fo.179.

Appellantem ex vi appellationis nõ eſſe admittendum ad aliã cauſam exprimendam ab illa à qua appellauit.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nu.18. fo.144.

Appellantem ab ordinario in vna cauſa in alijs coram eo cogi reſpondere.in.c.propoſuit.de appella.nu.1.&.4. fo.123.&124.

Appellantem extra iudicium quid probare conueniat.in.c.bonæ memoriæ.de appella.nu.18. fo.149.

Appellantem ante ſententiam cauſam probabilem exprimere debere coram iudice à quo appellat in.c.vt debitus. de appellationibus.nume.1. fo 164.

Appellantem implorare poſſe iudicis officium, poſt tempus appellationi proſequendæ præfixum. in.c.ſæpe contingit. de appella.nume.22. fo.141

Appellantem poſſe præuenire terminũ iuris, cùm à diffinitiua appellatur.in.c.reprehenſibilis.de appel.nu.8. fo.126.

Appellantem ad Papam extra iudicium ne in ſua poſſeſsione moleſtetur reſtitui ſi poſteà ſpolietur in ſtatum in quo erat tempore appellationis. in.c.bonæ memoriæ. de appellatio. numero.1, fo.148.

Appellantem ad proſequendum habere annum.in ca.cùm ſit romana.de appel.nume.1. fo.97.

Appellantem à iudice ſuo ordinario compelli alias cauſas ſi quas habet agere coram eo.in.c.ad hæc ſi in vna.de appella. numero.2. fo.101.

Appellantem ſi intra terminum non proſequatur ſententiæ, vel iudicio ſtare compelli.in.c.perſonas.de appel.nu.1. fo.96.

Appellantem iterum appellare poſſe in eadem cauſa, ſi ſecundò grauetur.in.c.directæ.de appella.nu.1. fo.132.
Et quid ſi propter lapſum terminum tantum appellet.ibi numero.2.

Appellantem non remitti inuitum ad eum à quo appellauit. in.c.accepta.de appella.nume.2. fo.129.

Appellantẽ ab ordinario de delicto quod poſteà cõmiſit puniri.in cap.præterea.de appella.nume.1. fo.120.

Appellantem à diffinitiua, proſequi poſſe cauſam non expreſſam.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nu.10. fo.144.

Appellantem propter exceptionem nõ admiſſam, probari debere coram iudice appellationis, ipſam exceptionem fore veram.in.c.olim.de except.nume.1.&.2. fo.21.

Appellantem non debere petere reuocari quicquid poſt appellationem factum eſt.in cap. cõſuluit.ij.de appel.nu.5. fo.115.

Appellantes facto debere cauſas exprimere pro quib⁹ nuncios mittunt.in.c.dilecti.de appella.nu.9. fo.150.

Appellanti quæ tempora competant, circa negotium ſuæ appellationis.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.8. fo.98.

Appellanti non ſufficere docere quòd legitimam exceptionẽ oppoſuerit niſi propter eam non admiſſam ſe doceat appellaſſe.in.c.dilecto.de appella.nu.1. fo.177.

Appellantis arbitrio relinqui, an appellet vel non.in.c.interpoſita.de appella.nume.4. fo.187.

Appellantis & non appellati eſſe eligere iudicem appellationis.in.c.ſi duobus.de appella.nu.2. fo.102.

Appellare non eſſe neceſſe à ſententia contra ius conſtitutionis lata.in cap.inter cæteras.de ſen.& re iud.nu.1. fo.69.

Appellare an ſit neceſſe intra decem dies, in cauſis electionum vel alijs extraiudicialibus.in.c. vt debitus. de appellationibus.numero.16. fo.165.

Appellare poſſe eum qui ante citationem vel notitiã literarũ miſit nunciũ ad Papã.in.c.ad hæc ſicut.de appel.no.1.fo.128.

Appellare à ſententia poſſe, etiam tertium cuius ſic latã intereſt.& quid de alijs.in.c.cùm ſuper.de ſenten.& re iudicata. numero.4. fo.77.&.nu.10.fo.78.

Appellare qualiter quis poſsit à futuro grauamine. in.c.cum ceſſante.de appella.nume.34. fo.173.

Appellare tertiò non licere ab eadem ſententia.in.c.ſua nobis. de appella.nume.1. fo.180.
Et qualiter quis poſsit ibidem.nu.3.

Appellare non poſſe quem ante ſententiam. in.c.ſuper eo.ij.de appella.nume.16. fo.110.

Appellare tertio non licere in vna & eadem cauſa.in capit. cùm ſuper.de ſenten.& re iudi.nume.6. fo.77.

Appellare quem bis poſſe ab eodem grauamine ſeu ſententia. in.c.directe.de appella.nume.7. fo.133.

Appellare quem poſſe ante ſententiam.quandocunque grauatur.in cap.directæ.de appellatio.nume.8. fo.133.

Appelare licet non poſsit ab iniquitate ſententiæ, ſecus tamen eſt ab iniquitate executionis.in cap.nouit.de appellationi. numero.8. fo.139.

Appellare ad legatum quem poſſe obmiſſo medio.in.c.dilecti. de appella.nume.7. fo.150.

Appellare eodem contextu, an quis poſſit ter.in.c.ſua nobis. de appel.nume.5. fo.180.

Appellare non licere hodie ſine grauamine.in.c.ad hæc.de appella.nume.2. fo.119.

Appellare facto, quandoque plus eſſe, quàm verbo.in capit.ad audientiam.de appella.nume.5. fo.129.

Appellari poſſe etiam per tertium, & condemnato inuito.in cap.conſuluit.de appella.nu.2. fo.112.

Appellari vno contextu quomodo dicatur.in cap. conſtitutis. de appella.nume.4. fo.120.

Appellari non poſſe à ſententia quæ in rem tranſit iudicatam. in cap.ſolitudinem.de appella.nu.16. fo.156

Appellari à correctione non poſſe nec à pœna iuris.in.c.ad noſtram.de appel.nu.1.&.2. fo.96.

Appellari à iudice permitti ratione relationis.in.c.ſuper eo.ij.de appella.numero.24. fo.111.

Appellari non poſſe à momentanea poſſeſsione, in.c.ſuper eo.ij.de appella.numero.25. fo.111.

Appellari ad principem in omni caſu poſſe, excepto quando appellatur à ſubdelegato delegati.in.c.vt debitus.de appellationibus.numero.34. fo.167.

Appellari ad quos iudices debeat.in.c.vt debitus.de appellationibus.numero.27. fo.167.

Appellari ad Papam poſſe, quolibet medio ordinario obmiſſo, & à quolibet.in.c.vt debitus.de appel.nu.28. fo.167. Et quid in patriarcha Conſtantinopolitano & Alexandrino.ibidem.nume.29.

Appellari poſſe à ſententia quæ nulla eſt quãuis & ſine appellatione reſcindi poſsit.in.c.dilecto.de appel.nu.11. fo.177.

Appellari licitè poſſe, à ſententia quæ ſecum nõ traxerit executionem.in.c.dilectis filijs.de appel.nu.14. fo.117.

Appellari an poterit ſi iudex pronunciet executionem fiendam.in.c.nouit.de appella nu.4. fo.168.

Appellari an poſsit extra iudicium in quolibet actu. in.c.an ſit.de appella.nu.6. fo.138.

Appellari bene ſecundum canones, ab actu perfecto.in.c.an ſit. de appella.numero.7. fo.138.

Appellari nõ poſſe à pœna iuris.in.c.præterea requiſiſti.de appella.numero.18. fo.135.

Appellari an poſsit à iudice ſuſpectu.in.c.ſecundò requiris.de appella.numero.11. fo.137.

Appellari poſſe ad Papam ab ordinarijs ſeu eorum delegatis, medio omiſſo.in cap.cum Bertholdus.de ſenten.& re iudi. numero.38. fo.83.

Appellari ad Papam immediatè poſſe à ſubdelegatis medio omiſſo.in.c.cùm Bertholdus.de ſentẽ.& re iudi.nu.37. fo.81.

Appellari poſſe à ſententia ſuſpenſiua, ſicut à conditionali.in cap.ad hæc quoniam.de appella.nume.20. fo.32.

Appellari ad archiepiſcopum an poſsit ipſo facto.in.c.dilecti. de appella.nume.5. fo.150.

Appellari an valeat quis à citatione.in.c.ſuper eo.ij.de appellationibus.nume.15. fo.110.

Appellari poſſe ſi locus non tutus partibus aſsignetur.in.c.ex parte.de appella.numero.2. fo.146 Et quid in citatione.ibidem.nume.2.

Appellari poſſe ab Archiepiſcopo ad conſilium.in.c.dilecti.de appella.nume.8. fo.184.

Appellari an poſsit ab interpretatione ſententię.in.c.cùm ceſſante.de appella.nume.29. fo.173.

Appellari poſſe à diffinitiua, non dicendo etiam eam eſſe iniuſtam vel iniquam.in.c.vt debitus.de appella.nu.55. fo.169.

Appellari an valeat ab interpoſitione primi vel ſecundi decreti.in.c.ſuper eo.ij.de appel.numero.20. fo.111.

Appellari à ſecundo decreto quòd poſsit quomodo intelligatur.in.c.ſuper eo.ij.de appel.nume.21. fo.111.

Appellari poſſe etiam pro minimis cauſis.in.c.de appellationibus.de appel.nume.21. fo.108.

Appellaſſe intelligi qui ſe & ſua apoſtolicę protectioni ſubmittit, licet verbum nullum exprimat.in.c.ad audiẽtiam.de appella.nume.1. fo.128.

Appellatio ſi non fuerit proſecuta intra præfixum terminum primum iudicem reaſſumere ſibi iuriſdictionem. in.c.ſæpe contingit.de appella.nu.10. fo.140.

Appellatio ſi excommunicationem præcedat denũciationem non fieri nec beneficium ſubtrahi.in.c.paſtoralis.de appellatio.numero.10. fo.152.

Appellatio fruſtratoria, quòd electionem confirmari non impediat.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nume.1. fo.143.

Appellatio quid ſit & quare introducta fuerit.in.c.dilecti filij. de appella.numero.7.&.8. fo.96.

Appellatio, in quibus caſibus non valeat ſeu non obſtet proceſſui remiſsiuè in rub.de appellationibus.nu.1. fo.95.

Appellatio fruſtratoria & appellatio legitima, quomodo differant.in.c.paſtoralis.de appel.nu.7. fo.151.

Appellatio manifeſtè fruſtratoria quæ ſit.in.c. paſtoralis.de appella.nume.4. fo.152.

Appellatio an ſuſpendat interdictum pro futuro tempore, vel ipſius effectum.in cap.ad hæc quoniam.de appellationibus. numero.15. fo.136.

Appellatio à ſuo iudice interpoſita quando procedat.in.c.ſuggeſtum.de appella.nume.2. fo.113.

Appellatio ad hoc vt ſit legitima, quòd conſideretur arbitriũ iudicis ad quem eſt appellatum.in.c.vt debitus. de appellationibus.numero.19. fo.166.

Appellatio nunquid ſit eadem cauſa cum principali.in.c.interpoſita.de appella.nume.24. fo.190.

Appellatio, nuncij miſsio, & itineris arreptio in quibus ęquentur.in.c.conquerente.de peregrinan.nu.5. fo.192.

Appellatio vel victoria vnius an proſit pluribus habentibus cauſam communem & defenſionem eandem. in.c.vna ſententia.de appella.nume.1. fo.191.

Appellatio alternatiua an valeat.in.c.conſuluit.ij.de appella. numero.5. fo.116.

Appellatio ad hoc, vt condemnato denegetur, duo neceſſaria eſſe.in.c.conſuluit.de appella.nu.7. fo.112.

Appellatio extraiudicialis quos effectus habeat.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nume.35. fo.146.

Appellatio iudicialis ab extraiudiciali differt.in.c. conſtitutis. de appella.nume.3. fo.110.

Appellatio generalis ſi in omnibus cauſis fiat, an valeat? in cap. conſuluit.ij.de appel.nume.1.&.4. fo.115.&.116.

Appellatio nulla eſt, & iudex requiſitus non dat apoſtolos nunquid incurrat pœnam in cap.dilectis filijs. de appellationi. numero.35. fo.159.

Appellatio fruſtratoria quare admittatur interdum abſq; expreſsione cauſæ probabilis. in cap.peruenit. de appellatio. numero.3. fo.127.

Appellatio extraiudicialis nunquid interponi poſsit & debeat intra decem dies.in.c.vt debitus.de appel.nu.49.&.51. fo.169.

Appellatio facta nomine capituli nunquid tueatur ſingulares canonicos.in.c.dilecti.de appel.nu.13. fo.182.

Appellatio prædonis vel delinquentis admittitur.in.c.vt debitus.de appel.numero.9. fo.165.

Appellatio generalis qualiter fieri, & prodeſſe poterit.in.c.bonæ memoriæ.de appella.nume.20. fo.149.

Appellatio ſi recipiatur à iudice vel approbetur à parte, quòd terminus ad eam proſequendam ſtatututus ab homine habeat vires peremptorij. in.c.ſæpè contingit.de appellatio. numero.1. fo.139.

Appellatio ab interlocutoria qualiter diffiniatur. in.c.ſuper. eo.ij.de appella.numero.28.&.29. fo.111.

Appellatione ſacerdotum canonicos etiam intelligi.in.c.cùm venerabilis.de except.nu.6. fo.11.

Appellatione pendente, an detineri debeat appellans.in.c.dilectis filijs.de appella.nu.28. fo.159.

Appellatione pendente cuius iudicis ſit abſoluere.in.c.quæſtioni.de appella.nu.1. fo.119.

Appellatione ad ſuperiorem transferri negotium, ſuper quo extitit appellatum. in cap. conſtitutis. de appellationibus. numero.28. fo.123.

Appellatione per appellatum non recepta, nunquid poſſit appellans cauſam coram iudice appellationis proſequi.in c.interpoſita.de appel.nu.19. fo.190.

Appellatione à diffinitiua interpoſita ſtatim reuocari poſſe attẽtata per iudicem appellationis.in.c.dilectis filijs.de appella.numero.38. fo.159.

Appellatione interpoſita ad Papam, quòd nullus etiam legatus Papæ ſe intromittere poſsit.in cap.conſtitutus in præſentia noſtra.de appella.numero.3. fo.142.

Appellationem non eſſe modum recedendi à iudice ſuſpecto

cto.in.c.qua fronte.de appel.nu.8. fo.125.

Appellationem fruſtratoriã legem reprobare.in.c.ſuper eo.ij.de appel.nu.8. fol.110.

Appellationem ſuſpendere effectum iudicati.in.c.cõſtitutis.ij.de appel nu.13. fol.144.

Appellationem non poſſe admitti vel refutari donec ſit omiſſa.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.14. fo.98.

Appellationem non deuoluere niſi grauamen illatum.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.13. fo.137.

Appellationem proſequi intra tempus nõ ſufficere niſi etiam finiatur.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.18. fo.98.

Appellationem fauorabiliter introductam ad releuamen oppreſſorum.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.20. fo.99.

Appellationẽ in extraiudicialibus valere,etiam certo grauamine non expreſſo.in.c.conſuluit.ij.de appel.nu.2. fol.115.

Appellationem ab ordinatio interiectam non valere niſi à grauamine illato,vel comminato.in.c.paſtoralis.de appellationibus.nu.3. fo.151.

Appellationem à ſententia excommunicationis,& ſi non ſuſpendat effectum ſententię deferre tamen negotium.in.c.vt debitus.de appel.nume.17. fo.165.

Appellationem tollere fortiùs eſſe,quàm ſententiam ex actis iuſtificare.in.c.conſuluit.de appel.nu.8. fol.112.

Appellationem factam in abſentia iudicis nõ eſſe validam.in c.ſuggeſtum.de appel.nu.1. fol.113.

Appellationem & appellationis pendentiam ac proſequutionem prouocare communiter iudicem à quo appellatur.in c.ad hæc ſi in vna.de appel.nu.7. fo.101.

Appellationem non extinguere,ſed ſuſpẽdere.in.c vt debitus.de appellationib.nu.14. fo.165.

Appellationem nõ debere eſſe vinculum iniquitatis.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.22. fol.99.

Appellationem alternatiuam non valere in foro eccleſiaſtico.in.c.ſi duubus.de appel.nu.16. fo.104.

Appellationem nõ impedire iuriſditionem ordinarij à quo appellatum nõ extitit.in.c.cũ teneamur.de appel.nu 8. fo.114.

Appellationem non proſequentem ex lolo tẽporis curſu damnum reportare.in.c.ſignificauerunt.de excep.nu.6. fo.26.

Appellationem tunc ceſſare,quãdo ſententia tranſierit in rem iudicatam.in.c.conſuluit.de appel.nu 11. fol.113.

Appellationem nõ ſolum prodeſſe appellanti ſed etiam clero & populo.in.c.dilectis filijs.de appel.nu.4. fo.156.

Appellationem non valere à cõfirmatinoe tacta etiam in forma iudicij.in.c.conſtitutis.ij.de appel.nu.6. fol.143.

Appellationem extra iudicium non fieri a præterito ſed à futuro grauamine.in.c.cunſtitutis.ij.de appel.nu.7. fo.143.

Appellationem fauorem appellãti reſpicientem non debere conuerti in ipſius læſionem.in.c.cùm teneamur.de appellationibus.nu.2.&.3. fol.114.

Appellationem de iure non habere aliquem certam formam.in.c.ad audientiam.de appel.nu.4. fo.129.

Appellationem non eſſe inuentam vt reſcindet quod eſt iuſtũ.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nu.5. fol.131.

Appellationem inuentam eſſe ad remedium oppreſſorum.in c.conſtitutis.de appel.nu.13. fo.123.

Appellationem extraiudicium teneri quem proſequi infra annum.in.c.conſtitutus in pręſentia nu.de appel.nu.2. fo.142.

Appellationem non proſequentis quæ pœna ſit.in.c.reprehenſibilis.nu.6. fo.126.

Appellationem proſequẽs qualiter prætextu excõmunicationis repellatur.in.c.ſignificauerunt.de excep.nu.14. fo.27.

Appellationem extraiudicialem nihil aliud eſſe,quàm prouocatio ad cauſam.in cap.cùm inter priorem.de excep.numero.9. fo.10.

Appellationem & grauamen probare non ſufficere,quoad effectum recuſationis.in cap.ad hæc ſi in vna.de appellatio.numero.4. fo.101.

Appellationem geminando,non videri quem per ſecundam renunciare primæ.in cap.dilecto.de appellationibus.numero.17. fo.178.

Appellationem generalem abſque diuiſione nõ valere.in.c.inter cæteras de appel.nu.1. fo.96.

Appellationem extraiudicialem non valere niſi fiat in ſcriptis.in.c.vt debitus.de appel.nu.57. fo.169.

Appellationem cauſa legitima non expreſſa nõ valere,nec etiã curiam illam admittere.in.c.vt debitus.de appellationibus.numero.58. fol.169.

Appellationem recipere an ſit idem,quod appellationi deferre.in.c.ſæpè contingit.de appel.nu.4. fo.139.

Appellationem non proſequens an poſsit contra iudicẽ agere,quod fecerit litem ſuam.in.c.ſæpè contingit.de appellatio.numero.5. fol.139.

Appellationem quæ fingitur fuiſſe iuriſditionem nullam dare poſſe.in.c.ex ratione.de appel.nu.16. fo.106.

Appellationem friuolam non impedire exercitium iuriſditionis iudicis à quo appellatur.in cap.paſtoralis.de appella.nu.14. fo.152.

Appellationem generalem admitti,& etiam extraiudicium.in c.bonæ memoriæ.de appel.nu.3.& 7. fo.148.

Appellationem non eſſe niſi prouocationem quandam ſeu citationem ad cauſam.in.c.per tuas.de appel.nu.7. fo.163.

Appellationẽ proſequi magis quàm recuſationem,tutiùs eſſe in.c.cùm ſpeciali.de appel.nu.16. fo.175.

Appellationem duos effectus habere.in.c.dilecto.de appellat.numero.19. fo.178.

Appellationem extraiudicialem,multiplicẽ eſſe.in.c.vt debitus.de appel.nu.50. fo.169.

Appellationem extraiudicialem nihil aliud eſſe quàm prouocationem ad cauſam.in.c.vt debitus.de appel.nu.52. fo.169.

Appellationem non eſſe niſi quædam reuocatio iudicij.in.c.interpoſita.de appel.nu.25. ful.190.

Appellationem & recuſationem paribus paſsibus ambulare.in c.ad hæc ſi in vna.de appel.nu.5. fol.101.

Appellationes plures facere quòd vtile ſit.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.15. fo.149.

Appellationes plures neceſſarias eſſe,ſicut & plures denunciationes.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.5. fol.137.

Appellationi renunciantẽ proſequi etiam poſſe nullitatẽ ſententiæ in.c.ſolicitudinem.de appel.nu.5. fo.154.

Appellationi quæ dicitur fruſtratoria an deferendum ſit.in.c.peruenit.de appel.nu.2. fo.127.

Appellationi interiectæ ad Papam qui non detulit,in literis ſui ordinarij mitti ad curiam.in.c.de priore.de appellatio numero.1. fol.128.

Appellationis omiſſo principali articulo,an procedi poſsit in cauſa appellationis.in.c.vt debitus.de appel.nu.46. fo.168.

Appellationis priuilegium eſſe,quod in ea procedi poſsit lite non conteſtata propter contumaciã partis.in.c.interpoſita.de appel.nu.1. fo.187.

Appellationis cauſam rationabilem non caſſare quod factum eſt ante appellationem.in.c.cõſtitutis.ij.de appellationibus.numero.5. fol.143.

Appellationis obmiſsionẽ nocere.in rub.de appel.nu.3. fo.95.

Appellationis deſertio vbi notoria eſt quòd deſerens iterum appellans audiendus non ſit.in.c.directę.de appellationib.numero.3. fol.132.

Appellationis cauſa finita,ꝙ nõ oporteat cauſam recuſationis proſequi.in.c.cum ſpeciali.de appel.nu.5. fo.174.

Appellationis geminationẽ non inducere receſſum à prima.in c.bonæ memoriæ.de appel.nu.2.& nu.14. fo.148.&.149.

Appellationis cauſam qui cõmitti faciunt in curia,debere etiã committi facere negotium principale.in.c.vt debitus.de appel.nu.23. fo.166.

Appellationis renunciationem inducit petitio corã archiepiſcopo ſimpliciter facta.in.c.ſolicitudinẽ.de app.nu.8. fo.155.

Appellationis cauſam eſſe veriſimilem nunquid ſufficiat ad reuocationem attentatorum.in.c.bonæ memoriæ.de appella.numero.21. fol.149.

Appellationis proſequendæ tempus à quo die currat.in.c.conſtitutus in præſentia noſtra.de appel.nu.6. fol.142.
Appellationis cognitione pendente,excommunicatum abſolui poſſe ad cautelam.in.c.ad præſentiā.de appel.nu.1. fo.114.
Appellationis proſecutionem triplicem eſſe.in.c.ſæpè contingit.de appella.nu.14, fo.140.
Appellationis cauſam finiri debere intra annum.in.c.ex ratione.de appel.nu.2. fol.105.
Appellati proſecutio,an excuſet appellantem à negligentia & deſertione cauſæ.in.c.nicolao.de appel.nu.11. fol.180.
Appellato confirmationem ſententiæ impetrāte,& appellans hoc tacitè iudices appellationis impetret ꝙ procedunt tūc iudices appellantis & confirmatio pendeat. in.c.bonæ. de confir.vti vel inutili.nu.1. fo.194.
Appellatum neceſſe eſſe vocare,ſi ſit abſens ad hoc ,vt procedatur in termino præfixo à iure.in.c.ſæpe contingit.de appellationib.nume.20. fo.141.
Appellatus quando vnus menſis de anno tantùm ſupereſt , an poſsit petere confirmationem ſuæ ſententiæ.in.c.ex ratione.de appell.nu.13. fo.106.
Appellatus an inuito appellante petere poſsit , quod iudex ad quem procedat ſuper negotio principali.in.c.accepta.de appel.nu.4. fol.129.
Appellatus an coram iudice appellationis poſsit petere ꝓnunciari appellationē eſſe deſertam.in.c.ex ratione.de appellat. numero.27. fol.108.
Archiepiſcopum citare non poſſe appellatū cauſa legitima nō expreſſa.in.c.dilecti.de appel.nu 11. fol.50.
Archiepiſcopum non eſſe iudicem ſubditorum ſuffraganei.in c.ſi duobus.de appel.nu.4. fol.102.
Archiepiſcopū ſtatim quòd ſit appellatum eſſe ad Papam, haberi perinde ac ſi appellatio illa fuiſſet ſibi intimata.in.c.ſi duobus.de appella.nu.13. fo.130.
Archiepiſcopum Senoneñ.Gallicanum eſſe.in.c.cū ex officij. de præſcriptionibus.nu.3. fo.52.
Archiepiſcopum non poſſe,cauſas ſuffraganeorum ſubditorū audire.in.c.vt debitus de appel.nu.6. fol.164.
Archiepiſcopus an poſsit cauſam appellationis cōmittere de conſenſu partiū per totam prouinciā.in.c.dilecti.de appel. numero.7. fo. 81.
Artem in pręſcriptionibus imitari naturam.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.41. fo 35.
Articulis duobus non annexis impedimentū quod eſt contra vnum,nihil operari circa illud.in.c.paſtoralis.de exceptionibus nu.30. fol.8.
Articuli pluribus connexis ſi per reſcriptū committantur,prohibitum in vno intelligi prohibitum & in alijs.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.1. fo.136.
Articulo appellationis expedito,& cauſa principali reaſſumpta,iudicem appellationis tunc partem ſi fuerit abſens debere.in.c.ſæpè contingit.de appel.nu.16. fol.140.
Aſsignationem termini interdum neceſſariam nō eſſe.in.c.vt oblatæ nobis.de appel.nu 6. fo.169.
Aſsignationem ſactam per iudicem ,non habere vim dilationis.in.c.oblatæ nobis.de appel.nu.3. fol.162.
Attentata reuocari in appellatione interpoſita ante ſententiā probata veritate grauaminis.in.c.dilectæ in chriſto.de exceptio.nu.4. fo.35.
Attentata in vim appellationis,& litis pendentiæ ad quē ſpectant reuocare.in.c.cùm teneamur de appel.nu.5 &.6.fo.114.
Attentatum non dici propriè,niſi cū ſit ,ab eodem iudice vel à parte.in.c.dilecto.de app.nu.28. fol.179.
Attentatum poſt appellationem an ſit irritum vel irritādum. in.c.dilecto.de appella.nu.29. fol.179.
Attentatum poſt appellationem,an poſsit coram iudice appellationis peti irritum pronunciari. in.c.dilecto. de appellat. numero.35. fol.129.
Atteſtationum publicationem nō eſſe de ſubſtantia ordinis iudiciarij.in.c.ſuborta.de ſenten.& re.iud.nu.4. fo.88.
Audaciam reprobari in.c.qua fronte.de appel.nu.7. fo.135.
Audiendos non eſſe volentes antiquam inſtitutionem & obſeruantiam temerariè violare.in.c.conſtitutis.de appellationibus.nu.25. fo.112.
Audientiam palatij ipſius Papæ audientiam propriā eſſe cenſeri.in.c.vt noſtrum.de appel.nu.19, fo.142.
Auditorem,vel referendarium omnia referre debere.in.c.cùm Bertholdus de ſenten.& re iud.nu.16. fo.81.
Auditores palatij,qui dicuntur hodie.in.c.duobus .de ſenten. & re iud nu.2.&.3. fol.94.
Authoritatibus duabus,eū qui procedere poteſt non cogi alteram eligere.in.c.cùm ex officij.de præſcrip.nu.12. fo.53.
Authorem hunc fuiſſe auditorem rotæ tredecim annis.in ca. peruenit.de appel.nu.11. fol.128.
Authorē tunc ſequutū rotam annis ſexdecim palatij,& cōtradictarū auditor.in.c.ſicut nobis.de ſent.& re ind.nu.3.fo.75.
Autorem hunc ſcripſiſſe librum de oſtenſione veritatis in facto ſciſmatis.in.c.ſi iuſtus metus.de appel.nu.6. fo 192.
Auxilio nono indigere,quæ de nouo emergūt.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.35. fo.100.

De litera B.

BAronias temporales, ducatus, marchionatus,& cętera huiuſmodi pręſcribi non poſſe.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus.nu.7. fo.54.
Beatus Petrus,ſi viueret,non ſuſtineret tot litigia ,nec tam longa ſicut ſunt hic in.c.iurgātium. de ſenten. & re iud.nu.3. fo.65.
Beneficia à quibus canonicè obtineantur.in.c.cùm venerabilis.de except.nu 44. fol.5.
Beneficia plura obtinere ſimul peccatum non eſſe.in.c.cùm eccleſiaſt.de excep.nu.4. fol.4.
Beneficia plura habentem,contra alium de pluralitate non excipere. in.c.cùm eccleſiaſt.de excep.nu.1. fo.4.
Beneficia plura tenere ſi crimen ſit,nō poſſe eſte niſi notorii in.c.eccleſiaſticæ.de excep.nu.10 fo.5.
Beneficiatos vſusfructuarijs comparari,quorum ius morte finitur.in.c.cō venerabilis de excep.nu.51. fol.16.
Beneficiatum acquirere de fructibus beneficij eccleſiæ nō ſibi. in.c.cùm venerabilis.de excep. nu:43: fol.5.
Beneficiorū pluralitatem, generaliter interdictam eſſe.in.c.cū eccleſiaſticæ.de excep.nu.9. fol 5.
Beneficiorum reſeruationum,collationum,& expectationum abuſus timendum eſſe oē in futurum reſtringantur.in.c.cū olim.de ſenten.& re iud.du.11. fo.71.
Beneficium cauſas debere & groſſo modo expediri & terminari.in.c.iurgantium.de ſenten.& re iud.nu.2.
Beneficium ignorantiæ partis,non eſſe æquum vt lędatur per ignorantiam iudicis.in.c.inter monaſterium.de ſentē.& re iud.nu.12. fo.56.
Beneficium propriè dici ſuum,hoc eſt titulum beneficij.in.c. cùm venerabilis.de excep.nu 45.
Beneficium conſtare in præbenda,& non in canonicatu.in.c. apoſtolicæ.de excep.nu.8: fo.25.
Beneficium qualiter per ſententiam adiudicatur.in.c. cū Bertholdus. de ſenten.& re.iud.nu.10: fo.81.
Bona eccleſiarum, & eccleſiaſticorum an pauperum ſint.in.c. nihil prodeſt.de præſcriptionibus.nu.3.&.5. fo 30.
Bona fides an ſit neceſſaria in acquiſitione ſeruitutis.in.c.vigilanti.de pręſcrip.nu. 24. fo.39.
Bona fides an requiratur ex parte tradētis in vſucapione.in.c. vigilanti.de præſcript.nu.37. fol.40.
Bonam fidem nō habere quis dicatur.in.c.vigilanti.de præſcr. numero.25. fol.39.
Bonam fidem eſſe fundamētum præſcriptionis,& illi dare efficaciam:in.c.ſi diligenti. de præſcriptionib.nu.17. fol.55.
Bonam fidē conſiderare in omni caſu ęquū eſſe.in.c.ſi diligēti. de præ

de præſcriptionibus. nu.25. fo.55.

Bona eccleſiæ non eſſe prælatorum. in.c.cùm inter. de ſenten. & re iudicata. nu.6. fol.72.

Bona eccleſiæ eſſe collegij. in.c.cùm venerabilis. de exceptionibus. nu.21. fol.12.

Bona fides quomodo probetur. in.c. vigilanti. de pręſcriptionibus. numero.43. fol.41.

Bona fides an præſumatur in præſcriptionibus ex parte præſcribentis. in.c. ſi diligenti. de præſcriptionib. nu.13. fol.54.

Bonorum ademptionem ſequi aliquando & infamiam ex vi accuſationis. in.c. quāuis. de ſen. & re iud. nu.17. fol.94.

De litera C.

CAnoniam ſpiritualem eſſe. in.c. ad hæc quoniā. de appellationibus. numero.7. fo.131.

Canonico ad reſidentiam monito ſi appellet, ꝙ ſtatuatur ſibi terminus ad proſequendum. in c. peruenit de appellationibus. nu.1. fol.127.

Canonicos regulares propter vota obedientiæ, & paupertatis cenſeri mortuos mundo. in.c. cùm. I. & A. de ſententia & re iudi. nu.5. fol.20.

Canonicum quemlibet poſſe petere, vt remoueatur prælatus minus canonicè inſtitutus in ſua eccleſia. in.c. cùm Bertholdus. de ſenten. & re iud. nu.31. fol.83.

Canoniſtam ſubtilitatē non curare, quando de mente conſtat. in.c. inter monaſterium. de ſen. & re iud. nu.51. fol.47.

Cardinali in quibus credatur. in.c. cū parati eſſemus. de appellationibus. nu.11. fol.117.

Cardinalium collegium habere authoritatem ſenatus. in.c. cū te. de ſenten. & re iud. numero.15. fo.93.

Caſum dari poſſe in quo cauſa principalis, ſine cauſa appellationibus terminari poterit. in.c. ſuper eo. de appellationib. nume.9. fol.108.

Caſus dari in quibus admittitur peremptoria poſt ſentētiam, licet appellatum non ſit. in.c. exceptionē. de exceptionibus. numero.6. fol.18.

Caſus quibus poſt appellationem ad Papam interpoſitam, ordinarius cognoſcit. in.c. ſolicitudinē. de appel. num.7. fol.154.

Cauſa probabilis quæ dicatur, ſi quę veriſimilis ex qua appellatio extraiudicialis verificetur. in.c. bonæ memorię. de appel. nu.19. fol.149.

Cauſa vna & eadem an poſsit ſimul ad diuerſa auditoria inſolidum deuolui. in.c. ſi duobus de appel. nu.14. fo.102.

Cauſa vna expreſſa in iudex datur de alijs cognoſcere poſsit. in c. bonę memoriæ. de appel. nu.24. fo.149.

Cauſa omnis quæ ſufficeret ad recuſandum arbitrum vel procuratorem ſufficere pariter & ad recuſandum iudicem. in.c. poſtremò. de appel. nu.5. fo.170.

Cauſæ inſufficiens expreſsio ſententiam nullam reddere ſanū ideò conſilium eſſe vt exprimatur. in.c. ſicut nobis. de ſentē. & re iudi. numero.9. fol.77.

Cauſæ expeditio, an abſolutionem ad cautelam neceſſariò requirit. in.c. ad pręſentiam. de appel. nu.2. fo.114.

Et an abſolutionem petens ſe excommunicatum fateatur ibidem numero.3.

Cauſæ cognitio cùm verſatur, ꝙ idem ſit iudicium de his quæ non ſunt, & de his, quæ nō apparent. in.c. examinata. de coo ſir. vti. vel inuti. nu.14. fol.197.

Cauſæ quot caſibus exprimendę in ſententijs nō ſint. in.c. ſicut nobis. dę ſenten. & re iud. nu.4. fo.75.

Cauſam principalem, effectu directum reſpicere debere. in.c. ſolicitudinem. de appel. nu.19. fol.156.

Cauſam appellationis & nullitatis, inſimul tractari non poſſe in.c. dilecto. de appella. nu.8. & 10. fo.177.

Cauſam falſam in appellatione expreſſam non releuare niſi cū excipiens obtulit ſe illam probaturum. in.c. ſignificauit. de appell. nu.2. fo.147.

Cauſam nullam eſſe tam arduam, quæ coram ſpeciali delegato Papæ tractari nō poſsit. in.c. vt debitus. de appellationibus. numero.15. fo.156.

Cauſis duobus concurrentibus, quarum vna prodeſt, alia nec prodeſt, nec nocet, quæ attendatur. in.c. vigilanti. de præſcriptionibus. nu.47. fo.41.

Cautela abundans nocere non debet. in.c. veniens. de præſcriptionibus. nu.17. fo.60.

Cautum eſſe debere impetrātem reſcriptū nec tūc petat cùm tēpus inutiliter labitur. in.c. ſuper eo. ij. de appellationibus. numero.1. fol.109.

Celeriter fieri dicitur quod ſit intra triennium. in.c. inrgantiū. de ſenten. & re iud. nu.4. fo.65.

Certum amplius certiorandum nō eſſe. in.c. quāuis. de ſenten. & re iud. nu.20. fo.94.

Citatio an neceſſaria ſit in cauſa appellationis. in.c. per tuas. de appella. nume.4. fo.163.

Citatio an valeat ſi datus iudex io cauſa appellationis citat nō facta mentione de appellatione. in.c. dilecti. de appellat. numero 12. fol.151.

Citationem valere, etiam ſine præfinitione termini. in.c. cùm parati eſſemus. de appella. nu.3. fo.116.

Citationem non tenere ſi iudex exprimat locum non eſſe tutū in citatione. in.c. ex parte. de appel. nu.7. fo.47.

Citationem legati contemnere quem non debere ſub obtemptu appellatiōis. in.c. cū parati eſſemus. de appel. nu.2. fol.116.

Citato ad iudicū currit tempus, niſi ſe arctauerit nec reſtituetur. in.c. auditis. de præſcrip. nu.7. fo.48.

Citatorem attendere debere qualitatem perſonarum, & cauſę. in.c. dilecti filij. de except. nu.16. fo.24.

Circa materiam cauſæ appellationis recurri in aliquibus ad arbitrium appellantis. in cap. vt debitus. de appellationibus. numero.4. folio.168.

Citatoris an ſit aliqua cognitio. in cap. dilecti filij. de exceptionibus. nu.11. fo.24.

Citatur qui non audet ſecurè venire an teneatur procuratorē mittere. in.c. ex parte de appel. num.6. fol.247.

Citatus vltra duas dietas an ire teneatur. in.c. olim. de exceptionibus. num.11. fol.22.

Ciuitatem, vel dioceſim vnam duos prælatos hābere non poſſe. in.c. duobus. de ſenten. & re iud. nu.1. fol.94.

Clauſula appellatione remota an hodie aliquid operetur. in.c. vt debitus. de appel. nu.37. fol.168.

Clauſula quòd appellatione pendente nihil innouari debeat quomodo intelligatur. in.c. ſolicitudinem. de appellationib. nume.2. fo.154.

Clauſula in principio poſita qualiter reſpiciat ſequentia. in.c. ſecundò requiris. de appella. nu.9. fo.137.

Clauſula hi qui accedunt ad præſentiam noſtram, qualiter intelligatur. in.c. conquęrente. de peregrinam. nu.3. fol.192.

Clauſula appellatiune remota an aliquid operetur. in.c. inquiſitioni. de appel. nu.2. fo.190.

Clauſula edicti peremptorij vires obtineat, qualiter intelligatur. in.c. ſcepè contingit. de appel. nu.9. fo.140.

Clauſulæ appellatione remota quæ virtus ſit. in.c. paſtoralis. de appella. nu.6. fo.151.

Clauſulam generalem in medio poſitam, referri ad præcedentia. in.c. inquiſiſti. de appella. nu.2. fo.190.

Clauſulam generalem appellatione remota, poſitam in reſcripto referri ad omnia. in cap. ſecundò requiris. de appellatio. numero.2. fol.136.

Clauſulam, ſi ita eſt, omiſſum in reſcripto ſubintelligi. in.c. dilectæ in Chriſto. de except. nu.3. fol.25.

Clerico peregrinari non licere, ſine licentia epiſcopi vel papæ. in.c. conquęrente. de peregrinan. nu.4. fol.192.

Clericos omnes puſſe ſe opponere, pro iuribus epiſcopi defendendis. in cap. cùm dilecta. de confirmat. &c. numero.3. & nume.11. fol.194. & 195.

Clericos nō debere pauperibus ſuperflua derogare. in.c. cū ve.

nerabilis.de exceptionibus.numero.23. fol.12.

Clericum contra epiſcopum præſcribere ſi quadraginta annorum ſpatio non ſoluerit quartam.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.numero.1. folio.31.

Clerum totius epiſcopatus debere ad electionem vocari.in.c.conſtitutis.de appellatio.numero.15. fo.121.

Clientulus infra quod tempus poſsit errorem aduocati reuocare.in.c.cùm cauſam.de appella.nu.5. fo.176.

Cognitionem cauſæ id de quo principaliter quæritur reſpicere debere.Et non ad id quod in conſequentiam venit.in.c.cùm ceſſante.de appella.numero.18. fol.172.

Cognitionem cauſæ plenam deſiderari vbicunque agitur de cauſa ſuper qua ſententia lata tribuit ius fiſcale.in.c.cùm ceſſante.de appellatio.nume.31. folio.173.

Cognitionem triplicem in appellationibus,ſpectare ad iudicem ad quē appellatur.in.c.vt debitus.de appellatio.numero.20. fo.166.

Cognoſci non poſſe ſufficienter de fractione,niſi & de literis cognoſcatur.in.c.ſolicitudinem.de appel.nu.13. fol.155.

Cohæredem poſſe appellare à ſententia contra cohæredem lata.in.c.cùm ſuper.de ſenten.& re iudi.nu.7. fol.78.

Collationem beneficij poſt & contra legitimam appellationē factam nō tenere.in.c.dilecti filij.de appella.nu.41. fol.95.

Collationem factam ab excommunicato occulto tenere.in.c.ad probandum.de ſenten.& re.iudi.nu.4. fol.91.

Collegium cuſtodire eccleſiam collegiatam.in.c.bonæ memoriȩ.de appel.numero.12. fol.149.

Comites an intra limites terrȩ ſuȩ fundent intentionem de iure communi.in.c.ſi diligenti.de præſcript.nu.5. fol.54.

Commiſſiones auditorum,quando latè interpretantur.in.c.dilecti filij.de except.nume.15. fo.24.

Commoda & honorem ſentientem ex aliquo debere etiā eius onera ſupportare.in.c.conſtitutis.de appel.nu.24. fol.122.

Compenſatio an opponi poſſit in cauſa appellationis.in.c.nonnit.de appella.numero.10. fo.139.

Compenſationem interdum debitoris odio negari.in.c.cùm inter priorem.de except.numero.11. fo.10.

Compenſationem poſt ſentētiam opponi poſſe.in.c.ſuborta.de ſenten.& re iudi.nume.5. fo.88.

Compoſitio ſuper decimis , qualiter de iure admitti debeat.in.c.venerabilis.de confirma.&c.numero.6. fo.198.

Compoſitionem inter clericos & laicos interuenire nō poſſe,etiam de authoritate epiſcopi.in.c.venerabilis.de cōfir.vti.vel inuti.numero.7. fo.198.

Conatum quem nullus effectus ſequitur,non tantum puniri.in.c.veniens.de præſcriptionibus.numero.5. fo.58.

Concedi ſæpe quod de iure communi competit.in.c.vt debitus.de appella.numero.38. fo.168.

Conceptionem vnam verborum facere ſtipulationem ſuper annuis præſtationibus.in.c.ſecundò requiris.de appellationibus.numero.4. fol.137.

Cōdemnatus de crimine notorio,vtrum appellare poſſit à cōdemnatiōe.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.21. fo.99.

Condemnatus per ſententiam an præſumatur fuiſſe præſens,vbi aliud non exprimitur.in.c.tenor literarum.de ſententia & re iudicata.numero.4. folio.70.

Condemnationem pecuniæ in dubio de minori ſumma intelligi.in.c.cùm ceſſante.de appella.numero.25. fol.172.

Condemnatum de crimine non poſſe teſtificari in cauſa criminali.in.c.cùm te.de ſenten.& re iudi.nu.11. fol.90.

Condemnatum de furto vel publico crimine à teſtimonio & iudicatura repelli.in.c.cùm ſuper.de ſen.& re iudi.nu.3.f.77.

Condemnatum in iure per procuratorem eſſe infamem infamia facti.in.c.cum te.de ſententia & re iudicata.nu.22.fo.91.

Conditio de prȩſenti quòd obligatione non mouetur in.c.paſtoralis.de appellatio.numero.12. fol.152.

Conditionem iniquam alteri per alterum inferri non debere.in.c.cùm venerabilis.de exceptionibus.nu.26. fo.12.

Conditionis incertæ de futuro quæ natura ſit.in.c.præterea.requiſiſti.de appella.nume.6. fo.153.
Et quid de natura actus conditionalis.nu.7. fo.154.

Confeſsio criminis an ſit ad condemnationem ſufficiēs ſi delictum commiſſum non probetur.in.c.conſuluit.de appellationibus.numerò.5. fol.112.

Confeſſoria per quam ſeruitus vendicatur,ad quid tendat.in c.veniens.de præſcriptionibus.nume.10. fo.59.

Confirmari quæ poſsint.in.c.de confirmationibus.de confir.vti.vel inuti.numero.3. fo.193.

Confirmatio vbi ſit ſine cauſæ cognitione confirmatum poſſe poſt decem dies repelli per viam exceptionis.in.c.conſtitutis.ij.de appella.numero.11. fo.144.

Confirmatio Papæ facta in forma communi nunquid quoad acquiſitionem iuris noui aliquid operetur.in.c.examinata.de confir.vti.vel inuti.numero.6. fol.197.

Confirmatio quando dicatur in forma communi interpoſita,& quando cum cauſæ cognitione.in.c.examinata.de confir.vti.vel inuti.numero.8. fol.197.

Confirmatio quam religioſus impetrauit à Papa,ſuper adminiſtratione vel prioratu,ſi in eo ſe tacuit regularem,quòd non valeat.in.c.ad noſtram.de confir.vti.&c.nu.1. fol.195.

Confirmatio corroboratiua quæ dicatur & quæ iudicialis & neceſſaria.in.c.examinata.de confirmatione vtili vel inutili numero.4.&c.5. folio.196.

Confirmationem in priuilegijs valere non debere ſi verba confirmationis præcedant verba compoſitionis.in.c.venerabilis.de confirma.&c.numero.3. folio.198.

Confirmationem à iudice factam non valere,ſi à ſententis quȩ nulla eſt appelletur.in.c.dilecto.de appel.nu.27. fo.179.

Confirmationem factam prætextu alicuius appellationis ſequentis non ſuſpendere.in.c.conſtitutis.ij.de appellationibus.numero.34. fo.146.

Confirmationem eſſe actum iudicialem,qui cauſæ cognitionem requirit.in.c.conſtitutis.de appel.nu.30. folio.123.

Confirmationi ſe opponens,non cenſetur reus voluntarius,ſed neceſſarius.in.c.dilecti filij.de except.nu.5. fol.23.

Confirmationum ſpecies duas eſſe.in.c.examinata.de confirma.vti.vel inutili.numero.3. fol.196.

Confitentem aliquid,confiteri videri quicquid ex illo ſequit.in.c.cùm venerabilis.de except.numero.34. folio.13.

Congrua rubricȩ continuatio,& qui prȩſcriptionum effectus.in rubrica.de præſcriptionibus.nu.2. folio.29.

Connexorum natura quæ ſit.in.c.ſolicitudinem.de appellationibus.numero.18. fo.156.

Conſanſus conuentu neceſſarium eſſe in alienationibus perpetuis.in.c.veniens.da præſcriptioni.nu.8. fo.59.

Conſpiratio quo modo fiat.in.c.cùm.I.&.A.de ſententia & re iudicata.numero.16. fol.90.

Conſpirationem duplicem eſſe.in.c.cùm.I.&.A.de ſententia,& re iudicata.numero.12. fol.89.

Conſtitutum in appellante locum habere debere in appellato in.c.cùm teneamur.de appel.nume.12. fo.115.

Conſuetudo an poſsit arctare iuriſditionem epiſcopi ad certum locum.in.c.qua fronte.de appella.nu.10. fol.126.

Conſuetudo,quòd prælatus poſsit alienare rem eccleſiæ ſine conſenſu clericorum,an valeat.in.c.cùm cauſa.de ſententia & re iudicata.numero.2. fol.69.

Conſuetudine contraria poſſe tolli procurationē ſola conſuetudine introductā.in.c.cū ex officij.de prȩſcrip.nu.4. fo.52.

Conſuetudinem vel priuilegium dans ſimpliciter occaſionem vagandi non valere.in.c.peruenit.de appellationibus.numero.6. fo.127.

Conſuetudinem operar poſſe,quòd inferiori in pœnam ſuperioris aliquam eccleſiam interdicat.in.c.dilectis filijs.de appellationibus.numero.6. fol.156.

Conſuetudinē interpretari debere vt ſit abſque alterius præiudicio.in.c.cū venerabilis.de except.numero.77. fol.20.

Conſuetudinem non valere,niſi rationabilis fuerit.in.c.porrecta.de confir.&c.numero.2. fo.196.

Conſuetudinē

Conſuetudinem curiæ habere quòd ſi impetrator contrdicentem non habeat, iudices obtineat quos nominat. in.c. ſignificante. de appella. numero. 5. fol. 185.

Conſuetudinem generalem velle quòd omnes parochiani ad reparationem ſuæ eccleſiæ teneantur. in.c. conſtitutis. de appellationibus. numero. 23. folio. 122.

Conſuetudinem generalem non excuſare clericum dantem in morte omnia mobilia parentibus. in.c. cùm venerabilis. de exceptionibus. numero. 55. fo. 17.

Conſuetudinem oneroſam eccleſiæ non valere. in.c. ſignificante. de appellationibus. numero. 11. fol. 186.

Conſuetudinem omnem peccatum nutrientem caſſandam eſſe. in.c. ſi diligenti. de præſcriptio. nu. 24. fo. 55.

Conſuetudines damnoſas eccleſiæ reprobari. in.c. conſtitutis. de appella. numero. 26. folio 122. &. 123.

Conſuetudinis magnam authoritatem, & poteſtatem eſſe, in c. cùm venerabilis. de exceptionib. nume. 54. fol. 17.

Conſuetudinis verbum ſimpliciter prolatum de qua intelligatur. in.c. cùm venerabilis. de exceptionib. nume. 57. fol. 17.

Contumacem manifeſtum non appellare de iure. in.c. directæ. de appella. numero. 4. fol. 132.

Contra appellantem procedi non poſſe, ſine citatione in.c. ſæpè contingit. de appella. numero. 17. fol. 141.

Contra abſentem non contumacem non procedi poſſe. in.c. interpoſita. de appella. numero. 23. fo. 190.

Contra appellantem procedi poſſe extra iudicium cum cauſæ cognitione. in.c. ad audientiam. de appel numero. 8. fo. 129.

Contra teſtes in cauſa appellationis, & principali productos quo modo obijci poſsit. in.c. denique. de except. nu. 9. fo. 3.

Contra ius ſcriptum eſſe, vt venditio à ſolo prælato facta teneat. in.c. cũ cauſa. de ſenten. & re iudi. nume. 3. fo. 69.

Contra ſententiam matrimonij audiri etiam quemlibet de populo. in.c. tenor literarum. de ſen. & re iudi. nume. 2. fo. 69.

Contra tributa non præſcribi. in.c. ad audientiam. de præſcriptionibus. numero. 3. fo. 46.

Contractus licet ab initio ſint voluntarij, tamen ex poſt facto neceſſe eſſe eos adimpleri. in.c. de confirmationibus. de confirma. vti. vel inuti. numero. 6. fo. 193.

Contrahenda faciliùs impediri, quàm dirimãtur iam contracta. in.c. auditis. de præſcriptionib. nume. 8. fo. 49.

Contrariorum natura quę ſit. in.c. ſignificante. de appellationibus. numero. 19. fo. 187.

Conuentionis & reconuentionis cauſæ nunquid ſint eædem. in.c. interpoſita. de appel. numero. 26. fo. 190.

Conuentum ſuper iniuria clerici, vel ſuper adulterio, appellare poſſe. in c. peruenit. de appella. numero. 5. fol. 112.

Conuicti & confeſſi in quibus criminibus appellare non poſſint. in.c. conſuluit. de appel. numero. 4. fol. 112.

Coram executore opponi interdum exceptiones, concernentes iuſtitiam vel iniuſtitiam. in c. decęterò. de ſenten. & re iudicata. numero. 13. fol. 67.

Correctionis appellatione, inquiſitionem contineri. in.c. cùm I. & A. de ſenten. & re iudic. numero. 15. fol. 90.

Credere & ſcire idẽ eſſe quodammodo. in.c. cùm olim. de ſenten. & re iudi. numero. 2. fol. 70.

Credendum, & tenendum quis quid indubitanter dicitur. in c. cùm venerabilis. de exceptionib. numero. 36. fol. 14.

Credendum an ſit illi qui dicit ſe timuiſſe appellare ab epiſcopo vel alio iudice. in.c. ſi iuſtus metus. de appel. num. 2. fo. 192

Creditorem debitori præferri. in.c. quãuis. de ſenten. & re iudicata. numero. 13. fol. 73.

Creditorem debitorem ſuum ab alio detentum, nullo iure repetere poſſe. in.c. dilectis filijs. de appellationibus. nume. 7. fo. 157. & numero. 20. fol. 158.

Creditorem præſentare poſſe nomen debitoris. in.c. cùm Bertholdus. de ſenten. & re iudi. numero. 46. fol. 84.

Creditorem monitorio & ſententię antequàm ligent renunciare poſſe. in.c. pręterea requiſiti. de appel. nume. 21. fo. 135.

Creditorem in eligendo vel pręſentãdo nullum ius habere. in c. cùm Bertholdus de ſent. & re iud. nume. 2. folio. 80

Crimen perſonę, non reddere gratiam ſurreptitiã, aut nullam in.c. decęterò. de ſenten. & re iudi. numero. 6. fo. 67

Crimina denunciare & notificare licere extra iudicium etiam alterius. in.c. ſolicitudinem. de appel. numero. 3. fo. 154.

Crimina in literis citationis inſerẽda ſi cauſa ſit criminalis. in c. cùm parati eſſemus. de appel. numero. 22. fol. 118.

Crimino ſum iudicem eſſe poſſe, ſed non teſtem. in.c. cùm venerabilis. de except. numero. 37. fol. 14.

Culpam non puniri, vbi ſine illa interueniſſet, quod obuenit. in.c. ex ratione. de appel. numero. 13. fo. 107.

Cùm verba poſſunt ſtare in proprio ſenſo non eſſe recedendũ ab illo. in.c. cùm venerabilis. de except. nume. 30. fo. 13.

Cùm appellatur ante ſententiam, quod requirantur decem ad hoc vt appellatio rationabilis indicetur. in.c. vt debitus. de appellationibus. numero. 11. fo. 165. & nume. 41. fol. 168.

Curiam conſueſcere non dare remiſſionem, niſi cum agendo vel excipiendo tangitur negotium principale. in.c. per tuas. de appellationibus. numero. 11. fo. 164.

Curiam romanam denunciare excommunicatos ter in anno eos qui peregrinantes offendunt. in.c. conquerente. de peregrinan. numero. 2. fol. 192.

De litera D.

DAmnum vnde dicatur. in.c. cùm venerabilis. de except. nu. 14. fo. 11.

Debita eccleſię nũquid inter onera cõputẽtur. in.c. cũ venerabilis. de except. nu. 70. fo. 19.

Debitores egentes ſub ſpe futurę enumerationis plerunque obligari. in.c. de quarta. de pręſcriptionibus. numero. 15. fo. 32.

Debitum an pręſcriptione tollatur, ſi ceſſet creditor petere. in c. auditis. de pręſcriptionibus. numero. 33. fol. 51.

De appellatione alterius an poſſit quis ſe iuuare, etiam indirectè. in.c. dilecti. de appellationibus. numero. 4. fol. 181.

De centenaria pręſcriptione quę tempora deducantur. in.c. cũ vobis. de pręſcriptionibus. numero. 1. fo. 46.

De conſcientia alicuius quando quęritur vel dubitatur ſacramento deponentis ſtandum eſſe. in.c. paſtoralis. de exceptionibus. numero. 16. fol. 7.

De conſuetudine Anglię credi duodecim iuriſtis aſſerentibus ſe credere aliquid eſſe. in.c. dilecti filij. de appellationib. numero. 2. fol. 95.

De imperfecto ad perfectius faciliũs perueniri, quàm de nihilo. in.c. veniens. de præſcriptionib. nu. 3. fol. 58.

De iure communi quemlibet teneri in beneficio ſuo reſidere. in.c. peruenit. de appella. numero. 7. folio. 127.

De notorietate qualiter liquere debeat. in.c. ſolicitudinem. de appellationibus. numero. 14. fo. 155.

De præſcriptione vacationis tempus ſubduci, quo vacauit eccleſia, contra quam præſcribitur. in.c. auditis. de præſcriptionibus. numero. 1. folio. 48.

De ſpiritualibus an compromitti, & componi poſsit. in.c. cùm olim. de præſcriptio. num. 2. fo. 57.

De ſubdito vel delegato epiſcopi, ad archiepiſcopum an appellare quis poſsit. in.c. dilecti. de appella. nu. 1. folio. 181.

De ſubiectione aliquorum quomodo agatur. in.c. auditis. de præſcriptionibus. numero. 9. fol. 49.

Decanus an habeat poteſtatem interdicendi eccleſiam. in.c. dilectis filijs. de appellat. nu. 29. fol. 159.

Decendium tantum præfixum vt quis facto vel verbo appellet. in.c. vt debitus. de appella. nume. 43. folio. 168.

Decimandi ius in laicum cadere non poſſe. in.c. cauſamque. de præſcriptionibus. nu. 3. fol. 43.

Decimas quadraginta annorum ſpacio pręſcribi. in.c. ad aures. de pręſcriptionibus. numero. 2. fol. 43.

Declarationem omnem debere à principijs notioribus procedere. in c. directæ. de appella. nume. 5. fol. 133.

Decretum pro falſa cauſa interpoſitum eſſe ipſo iure nullum. in.c.cùm venerabilis.de except.nume.52. fo.20.

Defendere qualiter pro agere vel ecõtra ponatur.in.c.quãuis. de ſenten.& re iudi.nume.19. fol.94.

Defendere eſſe id facere quod faceret dominus ſi pręſens eſſet. in.c.interpoſita.de appel.nume 21. ſo.190.

Defenſionem eſſe de iure naturali.in.c.dilecti filij.de exceptionibus.nume.6. ſo.23.

Definitiuam & interlocutoriam poſt decendium tranſire in rem iudicatam. in.c. cùm ſit romana.de appellationibus. numero.9. ſol 98.

Degradationem actualem,eſſe executionem ſententiæ depoſitionis.in.c.non poteſt.de ſen.& re indi.nu.6. ſo.66.

Delegata cauſa cum clauſula appellatione remota.quod neutra partium appellare poterit.in.c.ſecũdo requiris.de appellationibus.nume.7. ſo.137.

Delegati interiores à principe an alij ſubdelegare vires ſuas poſsint.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re ind.nu.13.ſo.81.

Delegatum proconſulis comparari legato.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.43. ſol 84.

Delegatum nullam propriam iuriſditionem habere.in.c.qua fronte.de appel.nume.15. ſol.125.

Delegatum iudicem extraordinarium eſſe.in.c.vt debitus.de appella.nume.13. ſo.169.

Delegatum ratione acceſſorij,etiam in extraneos ſuam iuriſditionem exercere.in.c.ſignificante.de appellationibus.numero.15. ſo.186.

Delegatum datum appellatione remota an poſsit ſi ſit appellantis conſanguineus,recuſari.in.c.poſtremò.de appellationibus.onmero.1. ſo.130.

Delegatum recuſatum non delegare.in.c.ad hæc & infra.de appel.numero.1. ſol.127.

Delegatus recuſatus aut recuſandus an poſsit cauſam delegare. in.c.cum ſpeciali.de appella.nume.4. ſo.174.

Delegatus an poſsit ſe iuuare de nuncijs ordinarij illius loci,in quo ipſe eſt deputatus.in.c.cùm parati eſſem⁹.de appellationib.numero.23. ſo.118.

Delegatus vbi ante litem conteſtatã aliquid innouet,vel diem pręueniat aſsignatum,quòd ab eo appellari poſsit.in.c.ſignificante.de appel.nume.1. ſol.185.

Delegatus ordinarij,qualiter ſubdelegare poſsit examinationem vel receptionem teſtium.in.c. cùm Bertholdus.de ſen. & re iudi.numero.36. ſo.83.

Delegatus cui eſt commiſſa cauſa appellationis,appellatione verificata an poſsit de principali cognoſcere.in.c.vt debitus.de appella.nume.21. ſol.166.

Delictum perſonæ in damnum eccleſiæ redundare non debet. in.c.cùm venerabilis.de except.nume.13. ſo.21.

Denũciationem extraiudicialem fieri poſſe nedum in iudicio ſed extra.in.c.ſolicitudinem.de appella.nume.4. ſol.154.

Denunciationem quoad effectum nihil operari.in.c.paſtoralis.de appella.nume.22. ſo.153.

Deputatum quem eſſe ad citandum & referendum vel ad citandum ſolum qualiter cognoſcetur.in.c.cũ parati eſſemus. de appella.nume.18. ſo.118.

Deuolutionem,eſſe effectum ipſius appellationis deuoluẽtis. in.c.ſi duobus.de appel.nume.15. ſo.103.

Dicta in præfationibus intelligi repetita in ſequentibus.in.c. cùm olim.de ſenten.& re iudi.numero.9. ſo.71.

Dictio,niſi,an ponat,vel affirmet.in.c.de.quarta.de pręſcript. numero.13. ſol.32.

Dictionem,niſi,multipliciter accipi.in.c.præterea requiſiti. de appella.numero.2. ſo.133.

Dictionem,ſicut,in priuilegijs poni cauſatiuè & non conditionaliter.in.c.examinata.de confirmatione vti.vel inutili. numero.9. ſo.197.

Diem interpellare pro homine.in.c.interpoſita.de appellationibus.numero.21. ſol.190.

Diem eſſe generis incerti in ſingulari,licet in plurali ſit generis maſculini.in.c.ſignificante.de appella.nume.2. ſo.185.

Differentia inter cauſam & occaſionem quæ ſit.in.c.cum ceſſante.de appella.numero.33. ſo.173.

Diffinitiuam ſententiam quare non reuocat iudex,ſed interlocutoriam.in.c.cum ceſſante.de appella.numero.30. ſo.171.

Diffinitiuam vocari ſententiam,qua iubetur de plano poſſeſſionem reſtitui.in.c.cum ceſſante.de appella.nu.12. ſo.171.

Diffinitiuam regulariter non ferri contra contumacem.in.c. per tuas.de appellationibus.numero.2. ſo.143.

Dignitates & perſonatus,ſolis peritis conferenda eſſe.in.c.ſuper eo.ij.de appella numero.10. ſo.110.

Dilatione data ad vnum articulum quòd ſuper alio procedi poſsit.in.c.ſignificante.de appella.numero.21. ſol.187.

Dilatione data nimis breui vel nimis magna an poſsit tãquàm à grauamine appellari.in.c.ſuper eo,ſecundo.de appellationibus.numero.22. ſo.111.

Et quid ſi admittat probationes quas non debet admittere. ibidem numero.23.

Dilationem maiorem debere dari ſeni quàm iuueni.in.c.cùm ſit romana.de appella.numero.39. ſo.100.

Dilationes non dari in iudicijs cognitionum imperialium.in c.ex inſinuatione.de appellationibus.numero.3. ſo.147.

Dilatorias,termino non præfixo,ad ſententiam vſque proponi.in.c.paſtoralis.de exceptionib.numero.2. fol 5.

Diſpenſatio cùm neceſſaria eſt,perſonalis efficitur,nec ad aliũ tranſit.in.c.cũ venerabilis.de exceptionib.numero 9. fol.21.

Diſpoſitionem generalem & alternatiuam æquiparari.in.c.cõſuluit.ij.de appella.numero 6. fol.116.

Diſtributiuæ natura quæ ſit.in.c.auditis.de præſcriptionibus. numero.34. fol.51.

Diuerſarum præſcriptionum diuerſa conſtituta fuiſſe tempora ad ius,vel acquirendum,vel amittendum.in rub.de præſcriptionibus.numero.2. fol.29.

Doli replicatio qualiter admittatur.in.c.dilecti filij.de except. numero 8. ſo.23.

Doloſè fieri,ſi non repetatur,quod datum eſt.in.c.auditis.de præſcriptionib.numero. 37. ſol.51.

Dolum procuratoris generalis nocere domino.in.c.cùm venerabilis de exceptionib.numero.19. ſol.22.

Dolum dantem cauſam contractui bonæfidei reddere ipſum nullum. in.c.cùm venerabilis .de exceptionibus . numero 83.& 89. ſo.20.&.21.

Dolus & fraus nemini patrocinari debẽt.in.c.ad hæc ſi in vna. de appellationib.numero.9. ſo.101.

Dolus ſi detur vnus ſpecialis,& alter generalis præferri ſpecialem.in.c.dilecti filij.de except.numero.9. ſo.23.&.24.

Dominia plura eſſe.in.c.vigilanti.de pręſcrip.nu.55. ſo.42.

Dominium directum an per præſcriptionem acquiratur.in.c. vigilanti.de præſcriptionibus.nume.54. ſol.42.

Dominium nõ acquirere eum,qui accipit rem tanquàm ſuam ſi non ſit ſua.in.c.vigilanti.de præſcript.num.22. ſol.39.

Dominium ſimpliciter ſumptum intelligi de directo.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.57. ſo.42.

Dominium vtile an præferatur directo.in.c.vigilanti.de præſcriptionib.numero 58. ſol.42.

Dominium rerum eccleſiarum inferiorum non eſſe penes Papam.in.c.illud.de præſcriptionib.numero.5. ſo.44.

Dominum fidelitatem vaſallo pro ſeruitio rependere debere. in.c.ſententia.de ſenten.& re iudic.numero.19. ſol.64.

Dominum.videntem cauſam ſimoniæ per ſuũ procuratorem & ſuo nomine agi ſibi pręiudicare niſi cõtradicat.in.c.quãuis.de ſenten.& re iudi.numero.10. ſo.93.

Dominum Martinum origine eſſe pamphilonenſem.in.c.accepta.de appella.numero.1. ſo.129.

Dominum non poſſe terram ſuam ſubijcere alieno dominio ſubiectis.in.c.dilectis filijs.de appella.nume.25. ſol 152.

Dominus rerum quis dicatur.in.c.cùm venerabilis.de except. numero.46. ſo.15.

Donatio ſola Epiſcopi facta ſine capituli conſenſu an det titulũ præſcri

lum præſcribendi.in c.de quarta.de præſcript.nu.15. fo.32.
Donationem interpretandam eſſe ſecũdum conditionem donantis.in.c.ſententia de ſenten.& re iudi.nume.15. fol.64.
Duplicem eſſe acquiſitionem.in.c.vigilãti.de præſcriptionib. numero. 9. fol.41.

De litera E.

ECcleſia ſi iuriſditionem obtineat temporalem, debere ſecundum canones ius dici,& non ſecundum leges.in.c.ſi duobus.de appel.numero.23. fol.104.
Eccleſia polluta an interdictum in ea ſuſpendi poſſit.in.c.ad hæc quoniam. de appellationibus.numero.19. fo.132.
Eccleſia vna in parochia alterius quanto tẽpore decimas præſcribat.in.c.ad aures de præſcriptionib.numero.1. fol.43.
Eccleſia vel minor an reſtituantur aduerſus lapſum anni vel biennij.in.c.ex ratione.de appella.numero.29. fo.108.
Eccleſia an debeat eſſe melioris cõditionis,quàm ſit priuatus. in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.numero 11. fol.64.
Eccleſia aduerſus priuatum,quãto tempore præſcribat.in.c.illud.de præſcriptionibus.numero.4. fol.43.
Eccleſia ſuccedens priuato,contra quẽ præſcribebatur,an vtatur priuilegio ſuo in.c.vigilanti.de præſcript.nu.18. fo 39.
Eccleſię vtilitatem publicã prępotentiorem eſſe debere quàm vtilitas perſonæ.in.c.peruenit.de appel.numero.10. fol.128.
Eccleſiæ intereſſe,non habere canonicum alibi beneficiatum, & quare.in.c.cũ eccleſiaſt.de except.numero.2. fol.4.
Eccleſię expedire,ſeruitorum numerũ ampliari.in.c.cũm eccleſiaſt.de except.num.3. fol.4.
Eccleſiam ſenatum habere.in.c.cum te.de ſentẽ.& re iudicata. numero.23. fol.91.
Eccleſiam primitiuam caruiſſe proprio.in.c.conſtitutis.ij.de appellationibus.numero.24. fol.145.
Eccleſiam cum eccleſijs,& cũ rebus alijs quoad proprietatem permutari poſſe.in.c.cũ venerabilis.de except.nu.7. fo.11.
Et quid de vna eccleſia ad plures eccleſias.ibidem.nu.8.
Eccleſiam præſcribere per quietam.xxx annorum poſſeſsionẽ. in.c.ſanctorum.de præſcriptionibus.nume.1. fo.31.
Eccleſiam quæ perſecutionibus & martyrijs creuit factam eſſe maiorem potentia & diuitijs,ſed minorem virtutibus.in.c. conſtitutis.ij.de appella.numero.27. fol.146.
Eccleſiam poſſe reſtitutionem in integrum petere,ſi ob delictum prælati lædatur.in.c.cũm venerabilis.de exceptionib. numero.16. fo.12.
Eccleſiaſticorum prædiorum fines quanto tempore præſcribantur.in.c.quia iudicante.de præſcript.numero.1. fo.44.
Effectum poni ſeu remoueri cauſa poſita vel remota.in.c.cum ceſſante.de appella.numero.19. fo.172.
Effectum aliquẽ ſequi non debere propter expectationem.in c.perſonas.de appella.numero.2. fol.97.
Effectum excommunicationis non ſuſpendi,ſi ab illius ſententia appelletur.in.c.ſæpè contingit.de appel.nume.25. fo.141.
Effectus poſſeſsionis ſeruitutum quis ſit.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nume.58. fol.36.
Effectus appellationis eſſe,cognitionem ad ſuperiorem transferre.in c.dilectu.de appella.numero.12. fo.177.
Electio prima nulla an pręſtet impedimentum ſecundæ.in.c. conſtitutis.de appella.nume 6. fo.120.
Electio vno & eodem cõtextu cęlebrata quatenus valeat.in.c. conſtitutis.de appella.numero.7. fo. 21.
Electio an valeat,ſi excommunicatus eligatur,& poſteà pronuncietur excõmunicatio nulla.in.c.dilectis filijs.de appel. numero.16. fo.158.
Electio vbi propriè ſit,in.c.conſtitutis ij.de appellationibus. numero.3. fo.143.
Electionem poſt appellationem legitimam celebratam,non impedire electionem ſecundam.in.c.conſtitutis.de appell. numero.2. fo.120.
Electionem canonicam confirmari debere.in.c.conſtitutis de appel.numero.16. fol 121.
Electiones plures ſi vno contextu fiant quæ præualeant.in.c. conſtitutis.de appella.nume.5. fol. 20.
Electionis canonicę multos modos eſſe.in.c.cũm Bertholdus. de ſenten.& re iudi.numero.30. fo.52.
Electores nequaquàm variari poſſe ſcrutinio publicato.in.c. conſtitutis.de appella.numero.8. fol 121.
Eligentes ius ſuum & vtilitatem eccleſiæ proſequi.in.c.conſtitutis.de appella.numero.29. fo.123.
Eligere qua ratione competat.in.c.conſtitutis.de appellationibus.numero.13. fo.121.
Epiſcopalia iura qualiter Abbas præſcribere poſsit.in.c.auditis.de præſcriptionibus.nume.22.&.23. fol.50.
Et quid de impræſcriptibilibus.ibidem.nume.24.
Epiſcopatum non eſſe quærendum propter honores vel diuitias.in.c.conſtitutis.ij.de appella.numero.21. fol.145.
Epiſcopatum vnicum tantum fuiſſe ab initio eccleſiæ.in.c.illud.de præſcriptionibus.numero.6. fol.44.
Epiſcopatus,vel clericatus tempore ſi clerici agros emant rerũ domini inuaſores ſunt cenſendi,& tenentur.in.c.cũm venerabilis.de exceptionib numero.25. fo.12.
Epiſcopi an poſsint reſtituere famæ.in.c.cum te.de ſenten. & re iudi.numero.18. fo.91.
Epiſcopo faciente plures officiales quis dicatur principalis.in c dilecti.de appella.nume.9. fo.181.
Epiſcopo verecundum eſſe debere,iuris ordinem peruertere. in.c.qua fronte.de appella.nume 3. fol.124.
Epiſcopos illuſtribus ęquiparari.in.c.cum te.de ſenten.& re iudi.numero.19. fol 91.
Epiſcopos & eorum officiales,audire cauſas criminales ſuorũ clericorum de conſuetudine.in.c.nõ poteſt.de ſenten.& re iudicata.numero.7. fol.66.
Epiſcopos diſpenſare poſſe cum occultis peccatoribus infamatis tantũm de facto poſt pœnitentiam peractam.in.c.cum te.de ſenten.& re iudi.numero.10. fo.90.
Epiſcopos quoſlibet ſuam ciuitatem & diœceſim habere pro territorio.in.c.ſi diligenti de præſcriptionibus.nu.11.fo.54.
Epiſcopos plures requiri,in ſolenni depoſitione ſeu degradatione.in.c.non poteſt.de ſenten.& re iudi.nume.5. fo.65.
Epiſcopum contra Epiſcopum præſcribere triennio locum per ſe conuerſum ad fidem.in.c.placuit.de præſcriptionib. numero.2.&.5. fol.30.
Epiſcopum poſſe conferre iura ſibi competentia,alteri eccleſiæ.in.c.cũm inter.de ſenten.& re iudi.nume.18. fo.73.
Epiſcopum redditurum eſſe rationẽ,niſi populus catholicus & bene inſtruct⁹ ſit.in.c.dilectis filijs.de appel.nu.22.fo.158.
Epiſcopum quandoque ſine eccleſia eſſe.in.c.cũm venerabilis. de exceptioni.numer.3. fo.11.
Epiſcopum ſolum poſſe clericum ſeu præſbiterum excommunicare.in.c.non poteſt.de ſenten.& re iudi.nu 8. fo.66.
Epiſcopum agere pro eccleſia ſibi ſubiecta.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus.numero.35. fo.57.
Epiſcopum iure communi quartam decimarum vendicare,in eccleſijs parochialibus.in.c.de quarta.de præſcriptionibus. numero.2. fol.31.
Epiſcopum ſine epiſcopatu videri irriſorium eſſe.in.c.conſtitutis.ij.de apellationibus.numero.25. fo.145.
Epiſcopum ordinatum eſſe.in.c.vt debitus.de appellationib. numero.31. fo.167.
Epiſcopum in tota diœceſi fundare intentionem ſuam de iure communi.in.c.auditis.de præſcript.nume 10. fol.49.
Epiſcopum etiam dici habere palatium.in.c.qua fronte.de appella.numero 2. fol.124.
Epiſcopum etiam propter feloniam,in vita ſua feudum perdere.in.c.repręhenſibilis de appel.nume 2. fol. 26.
Epiſcopus an poſſit ius epiſcopale à ſe abdicare.in.c.cũ inter. de ſenten.& re iudi.nume 8. fo.72.

Epiſcopus ſi inſtituat alium quàm præſentatum à patrono an ſtandum ſit tali inſtitutioni.in.c.cùm Bertholdus.de ſentẽ. & re iudic.numero.34. fol.83.

Epiſcopus contra iudicem ſecularem an prouocare poſsit ad Archiepiſcopum.in.c.dilecti.de appel.nu.10. fol.150.

Epiſcopus & Archiepiſcopus ſi concurrant quis præferatur in præſcribendo.in.c.cum ex officij.de præſcr.nu.6. fol.52.

Errans in facto,vel in iure aut vtroque an dicatur bonæ fidei. in.c.ſi diligenti.de præſcrip.num.3. fo.53.

Errantem in iure præſcribere poſſe.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.52. fo.41.

Errore probato,confeſsionem non obeſſe.in.c.cum ſpeciali. de appella.numero.11. folio.174.

Errorem facti triplicem eſſe.in.c.vigilanti.de præſcriptionib. numero.48. fo.41.

Errorem non excuſare,ſi errans appellet quis ad minorem.in c.dilecti.de appella.nume.6. fol.152.

Errorem iuris non debere impedire verum proceſſum.in.c. cum ex officij.de præſcriptioni.num.13. fol.53.

Errorem in proprio facto probabilem non eſſe.in.c.ſi duobus. de appel.numero.7. fo.102.

Exceptio & replicatio quando veniant.in.c.à nobis.de exceptionibus.numero.4. folio.3.

Exceptio quid ſit,qualiter,& à quibus opponatur,remiſsiuè. in rub.de exceptio.num.2. fol.2.

Exceptio diuiſionis fideiuſſoris an ſit peremptoria.in.c.exceptionem.de except.num.18. fo.29.

Exceptio dilatoria ſolutionis quare in initio proponenda ſit & non poſt.in.c.paſtoralis.de excep.nu.10. folio.6.

Exceptio præſcriptionis an impediat litem conteſtari.in.c.vigilanti.de præſcript.nu.13. fo.38.

Exceptione per interlocutoriam reprobata, niſi intra decem dies appelletur,eandem interlocutoriam tranſire in rem iudicatam.in.c.ſæpe contingit.de appel.nu.8. fo.140.

Exceptione propoſita iudicem partem repellere poſſe ad reſpondendum.in.c.exceptionẽ.de except.nu.14. fol.28.

Exceptionem rei iudicatæ reo non competere,ſi non poſsideat.in.c.aduerſario.de except.num.1. fo.29.

Exceptionem obijciens de intẽtione partis aduerſæ non intelligitur confeſſus.in.c.cùm venerabilis.de exceptionibus.numero.12. fo.11.

Exceptionem peremptoriam dici, quoties præſens ſtatus ad excluſionem tendit.in.c.exceptionem.de exceptionibus.numero.16. fo.29.

Fxceptionem excommunicationis non poſſe reum impedire, quio ipſe ſuam contumaciam purget.in.c.olim.de exceptionibus.numero.12. fo.22.

Exceptionem dilatoriam eſſe cùm interim poſsit agi.in.c.paſtoralis.de exceptionibus.num.26. fol.8.

Exceptionem in diem peremptoriam non eſſe.in.c.paſtoralis. de exceptionibus.numero.27. fol.8.

Exceptionem æquę reddit iudicium nullum ſemper opponi poſſe.in.c.paſtoralis.de except.num.28. folio.8.

Exceptionem non es audiendus admitti,vbi petitur innouatio priuilegiorum.in.c.cùm dilecta.de confirma.vti.vel inuti.numero.4. fo.194.

Exceptionem exorbitantem à regula ſtrictè eſſe interpretandam.in.c.porrecta.de confima.&c.nu.5. fo.196.

Exceptionem non valere dicendo reſcriptum eſſe ſubreptitiũ in.c.paſtoralis.de exceptio.nu.9. fo.6.

Exceptionem ſpoliationis non opponi in notorijs.in.c.propoſuit.de appella.num.2. folio.123.

Exceptionem de nuncio miſſo ſolum propoſitam hodie non iuuare.in.c.vt debitus.de appella.nu.26. fo.167.

Exceptionem etiam admitti contra conſecrationem vel ordinationem.in.c.conſtitutis.ij.de appel.nu.22. fol.145.

Exceptionem non eſſe proponẽdam ante libelli oblationem. in.c.inter monaſterium.de ſen.& re iudi.nu.18. fo.87.

Exceptionem de ſuſpecto præcedere quancunque aliam,per quam negetur quem eſſe iudicem.in.c.inter monaſterium. de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.86.

Exceptionem rei iudicatæ non obſtare in iure poſtea ſuperueniente.in.c.paſtoralis.de except.nu.18. folio.7.

Exceptionem excommunicationis,vel periurij à ſua,vel eccleſiæ ſuæ defenſione repellere quem non debere.in.c.dilecti filij.de exceptionibus.nu.1. fol.23.

Exceptionem non opponens tempore debito per malitiam, licet audiatur poſt,condemnatur tamen in expẽſis.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.nu.13. fol.86.

Exceptionem omiſſam iudicem ſupplere non habere.in.c.exceptionem.de except.nu.13. fo.23.

Exceptionem ſibi competentem doloſè differens proponere, vt reus grauetur tenetur in expẽſis.in.c.exceptionem.de exceptio.numero.10. fo.28.

Exceptionem nihil aliud eſſe,quàm actionis excluſio.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nu.33. fol.146.

Exceptiones vſque ad quod tempus proponi poſsint in cauſa appellationis.in.c.paſtoralis.de excep.nu.19.&.20. fo.7.

Exceptiones peremptorię cuius ſint naturę.in.c.exceptionem. de except.numero.15. fo.29.

Exceptiones non numeratæ pecuniæ non numeratæ dotis ne quis damnetur niſi inquantum facere poteſt nunquid ſint dilatorię.in.c.paſtoralis.de except.nu.24. fol.8.

Exceptiones plures competentes vni quæ primò proponi debeant.in.c.inter monaſterium.de ſententia & re iudicata. numero.6. fol.85.

Exceptiones vſque ad quod tempus opponi poſſunt.in.c.paſtoralis.de exceptio.nu.14.&.17. fol.7.

Exceptiones doloſæ,aduerſus quos propoſitæ fuerint.in.c.vigilanti.de præſcriptioni.nu.3. fo.8.

Exceptiones legitimas debere executores admittere:& ſi non admiſerit poſſe ab eo appellari.in.c.quod ad conſultationẽ. de ſenten.& re iudi.nu.10. fol.74.

Exceptiones nullas admitti,contra electum confirmatum.in c.conſtitutus in præſentia noſtra.de appel.nu.7. fol.142.

Exceptioni non numeratæ pecuniæ an poſsit biennio præſcribi.in.c.auditis.de præſcriptioni.nu.36. folio.51.

Exceptioni tacitè ineſſe quod probandi onus ſubire debeat excipiens.in.c.interpoſita.de appel.nu.10. fo.128.

Exceptionis naturam eſſe vt probari debeat.in.c.ad hæc ſi in vna.de appella.num.8. fo.101.

Exceptionum dilatoriarum, an aliqua ſit peremptoria ſine qua poſsit diffiniri principale.in.c.ſuper eo.de appellation. numero.4. fo.108.

Exceptionum diuiſio quę ſit.in.c.paſtoralis.de exceptionibus. numero.15.fol.7.& num.25. fol.8.

Exceptionum quot ſunt ſpecies.in.c.quod ad conſultationem. de ſententia & re iudicata.numero.9. fo.74.

Excipere generaliter non ſufficere,quando exceptio duas ſpecies habet, quarum vna eſt ſufficiens altera non.in.c.cùm eccleſiaſticę.de exceptionibus.num.6. fo.4.

Excipi de pluralitate qualiter poteſt,contra habentem plura beneficia.in.c.cum eccleſiaſticæ.de excep.num.7.folio.4. Et an contra perſonam vel contra reſcriptum.num.8.fol.5.

Excipientem onus probationis aſſumere.& de continuatione huius rubricę ad pręcedẽtem.in rub.de excep.nu.1.fol.2.

Excipientem dilatorias proponere poſſe,vſque ad litem conteſtatam.in.c.paſtoralis.de excep.nu.7. folio.6.

Excipienti bonum conſilium eſſe ſi ſe offerat paratum exceptionem probare.in.c.interpoſita.de appel.nu.7. fo.128.

Excommunicari nunquam debere aliquem ſine cauſa.in.c.dilectis filijs.de appellationibus.numero.13. fo.157.

Excommunicatio, ſuſpenſio,& interdictum,qualiter ſuſpendi vel relaxari valeant.in.c.ad hęc.de appel.nu.4. fo.130.

Excommunicatio vel interdictum ſeu ſuſpenſio,quare non ſuſpenduntur per ſequentem appellationem.in.c.ad hæc quoniam.de appellationibus.numero.18. fo.138.

Excommunicatio iudicis an ſit ſufficiens cauſa recuſationis. in.c.ij.

in.c.ſecundò requiris.de appella.nu.15. fol.137.
Excommunicatio cùm proponitur à canone an exprimendus ſit canon.in.c.exceptionem.de excepe.nume.12. fo.28.
Excommuncatio an teneat contra non comparentem.in.c.dilecti.de appellatio.numero.13. fol.151.
Excommunicatın lata poſt appellationem quod ſit nulla.in.c.dilectı.de appellatio.numero.2. fo.150.
Excommunicatiõe ſecundò oppoſita,an produci poſsint iıdẽ teſtes qui in prima.in.c.exceptionem.de excep.nu.17.fol.29.
Excommunicationem,quæ ſecuta eſt litem motam,& conteſtatam actorem repellere.in.c.exceptionem.de exceptionibus.numero.2. fo.27.
Excommunicationem principalis fideiuſſori.non obeſſe.in.c.cùm inter priorem.de excep.nume.12. folio.10.
Excommunicationem dirigi in excommunicatum, tanquàm ab agente in paſſum.in.c.prætereà requiſiſti.de appellationibus.numero.3. fo.133.
Excommunicationem æquè cadere in perſonam procuratoris ſicut domıni.in.c.cùm venerabılis.de excep.nu.17. fo.12.
Excommunicatinnem ſtatim ligare.in.c.interpoſita.de appellationıbus.numero.8. fol.188.
Excommunicationem reſpicere fauorem excommunicati, vt ſpiritus eius ſaluus fiat.in.c.cum ceſſante.de appellationibus.numero.13. fo.171.
Excommunicationem purè latam per appellationem ſequentem non ſuſpendı.ın.c.paſtoralis.de appel.nu.14. fo.152.
Excommunicationem penetrabılem eſſe.ın.c.prætereà requiſiſti.de appellationibus.numero.30. fol.136.
Excommunicationem maiorem priuare quem à communione fidelium.in.c.à oobis.de except.nu.3. fol.3.
Excommunicationem minorem tantùm à participatione ſacramentorũ excludere.in.c.conſtitutis.de appelationibus.numero.12. fo.121.
Excommunicationem opponi poſſe contra executorem.in.c.nouit.de appellationibus.numero.11. fo.139.
Excommunicationis ſententia an ſolo lapſu temporis tranſeat in rem iudicatam ſi appellans non proſequatur.in.c.ſæpè contingit.de appellationibus.numero.21. fo.141.
Excommunicationıs ſententiam medicinalem eſſe.in.c.paſtoralis.de appellatıooibus.numero.21. fo.153.
Excommunicationis ſententiam, inſpẽſionem non recipere.in.c.prætereà requiſiſti.de appella.nume.5. fol.133.
Excommunicationis exceptin an poſt appellationem opponi poſsit.in.c.ſignıficauerunt.de except.nu.8. fol.26.
Excommunicationis effectus an ſuſpendı debeat.in.c.dilectis filıjs.de appellationibus.numero.29. folio.159.
Excommunicationis denunciationem aliquem inelıgıbilem reddere.in.c.conſtitutis.de appel.nu.9. folıo.121.
Excommunicationis verbum ſimpliciter prolatum.de qua intelligatur.in.c.ad probandum.de ſententia & re iudicata.numero.6. folıo.92.
Excommunicato cõmunicare mortale eſſe.in.c.exeeptionem.de exceptionibus.numero.3. fo.27.
Excommunicato omnem exceptionem competere.in.c.cùm inter priorem.de exceptioni numero.13. fol.10.
Excommunicato nõ dari exeeptinnem iuris ſed facti.in.c.à nobis.de except.nume.19. folio.4.
Excommunicatos mainri & minnri in quod differant.in.c.à nobis.de exceptionibus.numero.5. fo.3.
Excommunicatum intereſſe diuinis nõ debere,ex quo epiſcopus reputat excommunicationem legitimam.in.c.dilectis filijs.de appellationıbus.numero.18. fol.158.
Excommunicatum pluribus de cauſis,omnes abſolutiuè exprimere debere.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.6. fol.137.
Excommunicatum excommunicatione maiori ab accuſatione repelli.in.c.à nobis.de exceptio.nume.2. fo.3.
Excommunicatum firmare perſonam ſuam in iudicio noo poſſe priuſquàm purgetur.in.c.cùm inter priorem.de exceptinnibus.numero.4. fol.9.
Excommunicatum abſolui cautione recepta, licet aduerſarius,ne abſoluatur,appellet.in.c.qua fronte.de appellationibus.numero.1. fol.124.
Excommunicatum excipere,& appellare poſſe,ſed non reconuenire ſeu recõueniri,& accuſari poteſt.in.c.cùm inter priorem.de exceptionibus.numero.1.&.2. fol.9.
Excommunicatum habere regulam,ipſum à communione fidelium repellentem.in.c.dilecti filıj.de exceptionibus.numero.7. fo.23.
Excommunicatus an poſsit poſt abſolutionem eligi ſicut prius in.c.conſtitutis.de appella.numero.11. fol.121.
Excommunicatus an propriè comparetur relegato.in.c.paſtoralis.de appellationibus.numero.18. fo.154.
Excommunicatus appellans ab epiſcopo ad Papam,an renunciet appellationi ſi cauſam ad archiepiſcopum deferat.in.c.ſolicitudinem.de appella.numero.1. fo.154.
Et nun archiepiſcopus eo caſu cognoſcet.nu.12. fo.155
Excommunicatus vtrum poſsit extra iudicium appellare,& nunquid poſsit eãdem poſt excommunicationem coeptam proſequi.in.c.cùm inter priorem.de exceptionibus.numero.7.&.8. folio.9.&.10.
Excommunicatus an poſsit petere reſtitutionem contra ſententiam à qua non appellauit.in.c.ſignificauerunt.de exceptionibus.numero.3. fol.26.
Et quid ſi excommunicatus conquæratur de ſententia cenſuræ.ibidem.numero.4.
Excommunicatus an poſsit petere executionem ſententiæ pro ſe latæ actione in factum vel officio iudicis.in.c.venerabilem.de exceptionibus.numero.2. fol.29.
Excommunicatus vſque ad quod tempus poſsit petere ſe abſolui.in.c.venerabilem.de except.nu.3. folio.29.
Excommunicatus an abſolui poſsit aduerſario ignorante.in.c.qua fronte.de appella.numero.7. fo.125.
Excommunicatur qui iurauit ſtare mandatis eccleſiæ,an poſſit nihilominus appellare.in.c.quæſtioni.de appellationibus.numero.3. fol.119.
Excommunicatus an compenſationem opponere poſsit,ſi ſe.proximum cõdemnationis videat.in.c.cùm inter priorem.de exceptionibus.numero.10. folio.10
Ex confirmatione quod ius tribuatur.in.c.de confirmationibus.de confir.vti &c.numero.2. fol.193.
Executio ſequitur miſsionem in poſſeſsionẽ quod ampliat in creditoribus.in.c.cùm aliquibus.de ſententia & re iudicata.numero.1. fol.68.
Et pignus prætorium,& conuentionale differre.ibi. nu.2.
Executio mera & mixta quomodo differant.in. de cæterò.de ſent.& re iudi.nu.4. fo.66.
Executio facta abſque citatione an valeat.in.c.ex ratione.de appellationibus.nu.8. fol.105.
Executionem non retardari per exceptionem ſpoliationis.in c.nouit.de appellatio.nu.3. fo.138.
Executionem non cadere de facto in abſolutoria.in.c.paſtoralis.de appellationibus.numero.10. folio.153.
Executionem eſſe facti.in.c.cùm ſuper.de ſententia & re iudicata.numero.9. fol.78.
Executionem non valere,ſi non habeat executor poteſtatem exequendi.in.c.de cæterò.de ſententia & re indicata.numero.14. fol.67.
Executionis ordo qualis eſſe debeat.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudi.nu.18. fo.75.
Executor qui perperam in executione proceſsit,an iterum poſſit procedere.in.c.cum ceſſante.de appellat.nu.20. fo.172.
Executor merus ſententiæ coram quo excipitur,quòd nõ cognoſcat de fraude.in.c. de cæterò.de ſentẽtia & re iudicata.numero.1. folio.66.
Executor à quo appellatur,quòd poſsit in rem cuius poſſeſsionem recuperat,ſequeſtrari.in.c.ſuper eo.ij.de appellationibus.numero.27. fol.111.
Executor datus ad prouidendum an debeat exceptiones oppo

ſitas admittere.in.c.decæterò.de ſen.& re iudi.nu.10. fo.69.

Executor qualiter poſsit aſſumere cauſę cognitionem.in.c.decæterò.de ſenten.& re iud.nu.8. fo.67.

Executor ſententiæ quòd probationes recipere non debeat,vt iudicet ſuper principali.in.c.decæterò.de ſenten.& re iudi.nume.7. fo.67.

Executor,coram quo exceptiones apponuntur,qualiter ſe habere debeat.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudica.nume.6. fo.74.

Executor ſi vellet exceptionem admittere eum, pro quo lata eſt ſententia appellare poſſe.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudi.nu.7. fo.74.

Executorem merum nō recuſari nec ab ipſo appellari.in.c.nouit.de appel.nu.1. fo.138.

Executorem ad executionē procedere debere,ſi percipit quòd coram ſe malitiosè opponatur exceptio ſalſi.in.c.decæterò.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.66.

Executorem omnem admittere debere exceptionem excommunicationis,& alias quaſdam.in.c.quod ad conſultationē.de ſenten.& re iudi.nu.16. fo.75.

Executoribus fulminantibus ſententias ſub alternatiua, an neceſſe ſit exceptionem coram eis proponi antequàm appelletur.in.c.dilecto.de appel.nu.4. fo.177.

Exemptionem odioſam eſſe, per quam ſæpè remanent impunita peccata.in.c.cùm dilecta.de confir.&c.nu.6. fo.94.

Exigi incontinenti poſſe quod quis purè,& ſimpliciter promiſit.in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iud.nu.8. fo.76.

Expreſsionem cauſæ neceſſariam non eſſe ſi à diffinitiua appelletur.in.c.ex parte.de appel.nu.4. fo.146.

Ex productione falſi inſtrumenti debeat ſententia ferri contra producentem.in.c.cùm venerabilis.de exceptionib.numero.28. fo.21.

Ex ſententia lata contra inſtituentes non fieri præiudicium inſtitutis.in.c.quamuis.de ſenten.& re iudi.nu.16. fo.94.

Extraordinariam viam negari,quandiu ordinaria competit.in c.cùm inter priorem.de excep.nu.5. fo.9.

Extraneus an appellare poſsit ſine mandato, pro abſente condemnato.in.c.ſi duobus.de appel.nu.19. fo.104.

De litera F.

FAcere quòd ſit nullum,& nō facere æquiparari.in.c.ſententia. de ſentē.& re iudi.nume.9. fo.64.

Facta & attēta poſt appellationem qualiter debeant reuocari.in.c.bonæ memoriæ. de appellationib.numero.17. fo.149.

Factum ſequens dari intelligi,per præcedens.in.c.vt noſtrum.de appel.nume.8. fo.161.

Factum poſt appellationem non caſſari extra iudicium ſi probetur veritas cauſæ.in.c.interpoſita.de appel.nu.18. fo.190.

Factum minoris,maioris factum impedire vel tollere non poſſe.in.c.vt noſtrum.de appel.nu.52. fo.161.

Falſi exceptionē etiam poſt ſententiam opponi poſſe.in.c.cùm venerabilis.de excep.nu.2. fo.11.

Fatuum eſſe qui proſequitur appellationem, ex quo pro ipſo lata fuit ſententia.in.c.per tuas.de excep.nu.3. fo.169.

Feuda eccleſijs quomodo conceſſa fuerint.in.c.ſentētia.de ſen.& re iudi.nu.13. fo.64.

Feudalem rem non præſumi niſi probetur.in.c.ſi diligenti.de præſcript.nu.6. fo.54.

Fideiuſſorum dationem non ſufficere,quoad executionem.in c.præterea requiſiſti.de appel.nu.4. fo.133.

Fidem fieri debere de appellatione,cùm ſit fundamentum iuriſditionis partibus & in iudicio.in.c.dilecti. de appellationibus.nume.15. fo.182.

Forma ſententiæ, quæ à iudice profertur pro actore. in.c.ſententia.de ſent.& re iudi.nu.4. fo.63.

Et quid ſi pro reo.ibidem nume.5.

Fructuum nomine quid reſtituendum veniat.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.6. fo.45.

Fructus beneficiorum qualiter pro debitis obligari poſſunt.in c.cùm venerabilis.de except.nu.48. fo.15.

Fructus non dici niſi illa, quæ reſtant ſolutis debitis.in.c.cùm venerabilis.de except.nu.71. fo.19.

Fructus non cenſeri obueniſſe,donec maturi ſint, & in eo ſtatu,quo recolligi debent. in.c.cùm venerabilis. de exceptionibus.numero.75. fo.19.

Fructus quandiu pendent, videri partem fundi. in.c.cùm venerabilis.de excepe.nu.64. fo.18.

Fructus rei dotalis quare dentur marito. in.c.cùm venerabilis. de except.nu.66. fo.18.

Fructus beneficij obuenientes tempore excommunicationis ad excommunicatum obuenientes quomodo adminiſtrari conueniat.in.c.paſtoralis.de appella.nu.24. fo.153.

Et num relinqui debeat aliquid excommunicato pro alimentis.ibid.nume.25.

Fructus noui ex eccleſia medio tempore obuenientes num debeant ſucceſſori in prouiſione imputari.in.c.cùm venerabilis.de except.nu.69. fo.19.

Furor ſuperueniens an purget tituli vitium, non bonæ fidei, vel malæ fidei.in.c.vigilanti.de præſcrip.nu.29. fo.40.

Furtum,& rapinam lædere rempublicam:mala fides conſcientiam.in.c.vigilanti.de præſcript.nu.28. fo.40.

De litera I.

GEnerale eſſe,vt à ſententia quacunque lata ſub conditione appellari poſſit.in.c.præterea requiſiſti.de appellationib.nume.24. fo.135.

Genera præſcriptionū quot ſint.in.c.quoniam.de præſcriptionibus.nume.25. fo.42.

Geminationem cauſarum geminare ius.in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudi.nu.13. fo.71.

Gladium domini hoc eſt excommunicationem penetrabilem eſſe magis quàm factum hominis.in.c.prętereà requiſiſti.de appella.numero.12. fo.134.

Gratiam ſubreptitiam reddi quæ de ordinatione iam facta in fauorem certæ perſonæ mentionē non facit.in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudi.nume.8. fo.70.

Gratias naturæ extenſibiles non exiſtere. in. c. examinata. de confirma.&c.nume.2. fo.196.

Gratias de natura ſua perpetuas eſſe.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.64.

Grauamine reuocato iudicem à quo liberè procedere poſſe.in c.cùm ceſſante.de appella.nu.6. fo.171.

Grauamen quando cenſeatur reuocatum.in.c.cùm ceſſante.de appel.nume.37. fo.173.

Grauamen contra ius litigatoris illatum tranſire in rem iudicatam.in.c.cùm ſit romana.de appel.nu.12. fo.98.

Grauamen illatum ſolo verbo ſufficere in iudicio ad hoc vt appelletur.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.4. fo.148.

Grauamen reuocare, multùm concernere honorem iudicis.in c.cùm ceſſante.de appel.nume.35. fo.173.

Grauamini quando renunciari cenſeatur. in.c.ſolicitudinem.de appel.nume.15. fo.156.

Grauaminis reuocationem nullam de iure certam formam habere.in.c.cùm ceſſante.de appel.nu.5. fo.171.

Grauato cuiq; intra.x.dies appellare licere. in.c.ſolicitudinem.de appella.nume.6. fo.154.

Graue dici de quo plurimi ſcandalizantur, & quod vniuerſam commouet vrbem.in.c.propoſuit.de appel.nu.3. fo.125.

Gregorium in omnibus ſuis epiſtolis humilem fuiſſe.in.c.nihil prodeſt.de preſcriptio.nu.2. fo.30.

Gregorium licet Papam eccleſiæque doctorem atq; ſanctum, nō dedignatum fuiſſe coepiſcopos ſuos in ſalutatione ſuorum operum ſanctiſsimos & beatiſsimos appellare.in.c.tua nobis.

nobis.de confirma.vti.vel inuti.nu.9. fo.199.

¶ De litera H.

HAbentibus pluribus poteſtatem eam præualere, quæ primo facta fuit.in.c.vt noſtrum.de appellationibus. nume.14. fo.161.
Habere fidem parti quando non debeat iudex. in.c.olim.de except.nu.5. fo.21.
Habet iudex iudicare ſecundum leges.in.c.cùm ſit Romana.de appel.nu.31. fo.100.
Habet iudiciorum mos dicentem probare debere.in.c.olim.de exceptio.nu.6. fo.22.
Habetur ignorantia pro ſcientia in lucro captãdo & inter peritos.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.21. fo.65.
Habitum communi fama poſſeſſorem ignorantia excuſari.in c.cùm venerabilis.de excepe.nu.84. fo.21.
Hæredem falcidiam amittere, in ea parte in qua voluntatem accommodauerit contra leges.in.c.an ſit.de appellationib. numero.2. fo.138.
Hæredem cum defuncto non eſſe eandem perſonam verè ſed fictè.in.c.cùm ceſſante.de appel.nume.27. fo.173.
Hominem conſiderandum eſſe in ſe non in alienis.in.c.conſtitutis.ij.de appel.nu.9. fo.144.
Hoſti.& Io.Andræam patres præcipuos,in canonica facultate. in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.9. fo.117.
Hoſtienſem maximum fuiſſe canoniſtam inter cæteros. in.c. cùm venerabilis.de except.nu.47. fo.15.
Hoſtilitas qualiter præſcriptionem impediat.in.c.ex tranſmiſſa.de præſcript.nume.2. fo.44.
Hypothecaria actione ius patronatus nõ tranſire:licet ex vendito in vniuerſum tranſlatum ſit. in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.81.

¶ De litera I.

IDem priuilegium dare titulum & cauſam inchoandæ præſcriptionis,& tamen curſum iam currẽtis impedire.in.c.veniens. de præſcript.nu.15. fo.59.
Ignorantia iuris an excuſet in præſcriptione. in c quoniam.de præſcript.nu.24. fo.62.
Ignorantiam præſumi, vbi ſcientia non probatur.in.c.ſi diligenti.de præſcript.nu.14. fo.54.
Ignorantiam Archiepiſcopi non eſſe modum dandi iuriſditionem aliâs non habenti. in.c.ſi duobus.de appellationib. numero.10. fo.103.
Illata in domo,conducta obligata eſſe pro penſione domus.in c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.14. fo.77.
Ille pro quo,ſine mandato appellatur, an cogatur ratum habere ſaltim quantum ad expenſas. in.c.vt debitus.de appellationib.nume.54. fo.169.
Impetrans literas qualiter in ſecundis teneatur facere mentionem de primis.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi. nume.5. fo.85.
Impetrantem etiam videri proſequutum appellationem.in.c. Nicolao.de appel.nu.7. fo.180.
Impetrationem non valere,altercatione pendente in curia inter partes,ſi vna in præiudicium alterius aliquid à Papa impetrat,aduerſario præſente & nõ certiorato.in.c.cùm olim. de ſenten.& re iudi.nu.7. fo.70.
Impotentia vel negligentia iudicis quando excuſabilis ſit.in.c. ex ratione.de appel.nu.3. fo.105.
Et an & quando excuſet appellantem.ibid.nu.4.
In acquiſitione poſſeſſionis quæ ſint neceſſaria.in.c.de quarta. de præſcrip.nume.35. fo.24.
In appellatione duo plus operari,quàm vnum.in.c.Nicolao.de appel.nume.8. fo.180.
In appellatione à diffinitiua,articulũ appellationis, eſſe ipſum negotium principale.in.c.Nicolao.de appel.nu.9. fo.180.
In appellatione an ſit neceſſe quòd petantur apoſtoli.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.23. fo.149.
In appellatione an ſit cauſa exprimenda.in.c.vt debitus.de appella.nume.39. fo.168.
In appellatione interpoſita ad Papam requiri neceſſariò ſcripturam.in.c.vt debitus.de appel.nu.59. fo.169.
In apoſtolis datis in appellatione ſecunda quid contineri debeat.in.c.conſtitutis.ij.de appel.nu.2. fo.143.
In appellatione extraiudiciali,an poſsit ſtatim iudex, reuocare grauamen.in.c.dilectis filijs.de appella.nu.39. fo.159.
In appellatione,an ſit neceſſe cauſam exprimere.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nume.14.&.16. fo.144.
In appellatione quòd requiratur cauſa rationabilis. in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.8. fo.148.
In caſu capituli ſolicitudinem.quare denunciare poſsit Archiepiſcopus ſententiam Epiſcopi fuiſſe nullam. in.c.ſolicitudinem.de appel.nume.9. fo.155.
In cauſa appellationis interpoſitæ poſſe contra contumacem procedi lite non conteſtata.in.c.repræhenſibilis.de appellationib.nume.7. fo.126.
In cauſa appellationis an procedi poſsit lite non conteſtata, ad diffinitiuam ſententiam proferendam. in.c.per tuas.de appella.nume.6.8.&.9. fo.163.
In cauſa appellationis,lite non conteſtata procedi. in.c.ſi duobus.de appella.nume.6. fo.102.
In criminibus ſuſpicioni locum non eſſe.in.c.propoſuit.de appellationib.nume.6. fo.124.
In culpa eſſe,qui opera malorum hominum vtitur.in.c.cùm venerabilis.de except.nume.18. fo.12.
In dato tempore ad cauſam decidendam, an computetur dies receptionis literarum commiſsionis. in.c.ſuper eo.ij.de appellationib.nume.14. fo.110.
In dubio ſemper pro iure communi præſumi.in.c.peruenit.de appellationib.nume.5. fo.127.
In dubio pro ſede Apoſtolica iudicari.in.c.ſi duobus.de appellationib.nume.18. fo.104.
In dilationibus arbitrandis quinq; conſideranda eſſe.in.c.cùm ſpeciali.de appellationib.nume.12. fo.175.
In exceptionibus & replicationibus,ſemper reſpici gradũ primum.in.c.à nobis.de exceptionib.nume.18. fo.4.
In executione non quæri,an iuſtè ſit pronunciatum.in.c.decæterò.de ſenten.& re iudi.nume.11. fo.67.
In iudicijs, & extra oportet ſemper probare factum.in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nume.6. fo.76.
In iudicio quatuor requiri.in.c.ex inſinuatione. de appellationib.nume.2. fo.147.
In iudicijs non audiri niſi illos quorum intereſt.in.c.dilecti filij.de exceptionib.nu.3. fo.23.
In generali reſtitutionis ſententia an ſint aliqui ſpecialiter nominandi.in.c.quamuis.de ſenten.& re iudi.nume.1. fo.92.
In iure virtutem conſiſtere, potius quàm in facto. in.c.vt noſtrum.de appellationib.nume.7. fo.160.
In libello appellatorio an nullitas & iniquitas concurrere poſſint.in.c.dilecto.de appellationib.nume.18. fo.178.
In moleſtatione ſubditi, intelligi dominum moleſtari.in.c.dilectis filijs.de appellationib.nu.24. fo.153.
In neceſsitate famis alienam rem occupare licere.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionib.nume.19. fo.55.
In notorijs an ſit neceſſaria partis vocatio quoad ſententiam. in.c.cùm ſit Romana.de appellationib.nume.40. fo.100.
In omnibus literis executorijs Papæ quòd ex ſtilo, cancellaria confirmet ſententias quas mandat exequi. in.c.venerabilis. de confirma.vti.vel inuti.nume.5. fo.198.
In Papa plenitudinem eſſe poteſtatem.in.c.vt noſtrum.de appella.nume.4.&.5. fo.160.
In pœnis ſpiritualibus ſufficere malam voluntatem, & inobedientiam.in.c.prætereà requiſiſti.de appel.nu.13. fo.134.

In petitione Apoſtolorum quos neceſſe habeat iudex petenti tradere.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.6. fo.148.

In perſonam eccleſiæ,poſſe de iure ipſius eccleſiæ compromitti.in.c.cùm olim.de præſcriptionib.nume.3. fo.57.

In poſſeſsione amittenda non tantum,tempus requiri, quantum in proprietate.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.45. fo.35.

In præſcriptione ſeruitutis an titulus ſit neceſſarius. in.c. de quarta.de præſcrip.nume.60. fo.36.

Et quid de bona fide.nume.61. fo.37.

In præſcriptionibus quod neceſſarium ſit allegare titulum, & probare.in.c.ſi diligenti.de præſcript.nu.25. fo.56.

In præſcriptionibus iuriuns non præiudicari ſoperiori, ſicut in præſcriptione cenſus. in.c.auditis. de præſcriptionibus. numero.17. fo.49.

In præſcriptione non curari de bona fide,vbi ſuperior pręſcribit contra priuilegium ſubditi. in.c.cùm dilecta.de confir. vti.vel inuti.nume.7. fo.194.

In præſcriptione centenaria an neceſſe ſit probare primam poſſeſsionem primi anni.in.c.cùm vobis.de præſcriptionibus.nume.6. fo.47.

In præſcriptione ſeruitutis ſufficere negligentiam non vtentis. in.c.vigilanti.de præſcrip nume.26. fo.40.

In præſcriptione centenaria an ſit neceſſarius titulus. in.c.cùm vobis.de præſcrip.nume.7. fo.47.

In præſcriptione malæ fidei ius canonicum à iure ciuili diſcordare.in.c.quoniam.de præſcript.nume.11. fo.61.

In præſcriptione,præſcribentem fieri locupletiorem cum alterius iactura.in.c.quoniam.de præſcrip.nume.15. fo.61.

In re mea poſſum facere, quodlibet abſq; alterius detrimento. in.c.cùm venerabilis.de except.nume.76. fo.20.

In rebus eccleſiaſticis, quæ de iure communi poſsideri poſſunt,bonam fidem ſufficere.in.c.ſi diligenti.de præſcriptio. numero.29. fo.56.

In reſcripto appellationis, neceſſe non eſſe nomen iudicis à quo eſt appellatum exprimere.in.c.oblatę nobis.de appellationib.nume.2. fo.162.

In reuocatione attentatorum non quæri an quis poſsideat. in c.vt noſtrum.de appellationib.nu.16. fo.161.

In ſeruitutibus ad hoc,vt quis præſcribat, quid requiratur.in c.vigilanti.de præſcrip.nume.45. fo.41.

In ſpiritualibus in dubijs ſemper obediendum eſſe.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nume.6. fo.131.

In termino appellationis proſequendæ ſtatuto ab homine,ſi altera pars non veniat,eo tacito literas impetrando,literæ nõ valent.in.c.oblatæ nobis.de appel.nu.1. fo.162.

In tutoribus quis ordo in prælatione ſeruetur.in.c.ex parte. de appel.nume.9. fo.182.

In voluntate partis vel procuratoris non eſſe iudicem habere quem elegerint.in.c.ſignificante.de appel.nu.4. fo.185.

Indocta ad augmentum,non operari diminutionem.in.c.dilecti.de appella.nume.12. fo.181.

Indulgentiæ vel priuilegia ſubditorum,qualiter per confirmationes eximantur.in.c.tua nobis.de confir.&c.nu.3. fo.198.

Infamem fingi condemnatum furti ſi appellationem non proſequatur à die latæ ſententiæ.in.c.ſæpè contingit.de appellationib.nume.24. fo.141.

Infamem fieri epiſcopum ſi remoueatur vel expellatur & ineligibilem fieri.in.c.non poteſt.de ſent.& re iud.nu.2. fo.65.

Infamem eſſe eum qui condemnatus eſt actione iniuriarum.in c.cùm te.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.90.

Infamiam facti teſtem non repellere in ciuilibus.in.c.denique. de exceptio.nu.2. fo.2.

Infamiam triplicem eſſe.in.c.cùm te.de ſenten.& re iudica.numero.14. fo.91.

Infamiam quis poſsit tollere hoc eſt impedire ne naſcatur.in.c. cùm te.de ſenten.& re iudi.nu.15. fo.91.

Inferior Epiſcopo, an vendicet ſibi viſitationẽ in monaſterio.in.c.cùm ex officij.de præſcrip nu.16. fo.53.

Inferior à principe an poſsit committere cauſam infra minorem terminum quàm ſit terminus iuris.in.c.cùm ſit Romana.de appellationib.nume.36. fo.100.

Inferiorem ſuperiorem monere poſſe.in.c.dilectis filijs.de appellationib.nume.3. fo.156.

Inferiorem nullo modo tangere debere ad cauſam à iudice appellationis intentatam.in.c.conſtitutus in præſentia.de appellationib.nume.4. fo.142.

Inferiorem ab Epiſcopo,ſupponere cathedralem eccleſiam interdicto.in.c.dilectis filijs.de appella.nu.5. fo.156.

Inferiorem non poſſe immutare formalem diſpoſitionem ſuperioris.in.c.cùm ſit Romana.de appel.nu 30. fo.100.

Inferiorem negligendo ius ſuum perdere. in.c.cùm vobis. de præſcriptionib.nume.3. fo.46.

Inferiorem Epiſcopo epiſcopalia iura poſsidere & præſcribere poſſe.in.c.auditis.de præſcrip.nu.3. fo.48.

Inferiorem cognoſcere poſſe an ſua ſit iuriſditio non derogando appellationi.in.c.conſtitutus in præſentia no.de appellationib.nume.11. fo.143.

Inferiores principe de cauſis non expreſsis in iure ius dicere vel interprætari non poſſe.in.c.cùm ſpeciali. de appellationib.nume.8. fo.174.

Et an poſsint interpretari inter ius ſcriptum & æquitatem. ibidem nume.9.

Inhibitionem faciliorem eſſe, quàm ſit attentatorum reuocatio.in.c.dilectis filijs.de appel.nu.40. fo.159.

Iniuriam nemini facere qui ſuo iure vtitur.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nume.16. fo.149.

Iniquitatem manifeſtã nulla lege roborari poſſe.in.c.inter cæteras.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.69.

Iniuſtam ſententiam ferens,hoc comperto an illam retractare poſsit.in.c.cùm Bertholdus.de ſent.& re iudi.nu.12. fo.81.

Iniuſtitiam & iniquitatem etiam à nullitate cauſari. in.c.dilecto.de appel.nu.22. fo.175.

Innocentiam probari præſumptiuè. in.c.denique.de exceptio. nume.4. fo.2.

Inquiſitores iudices dici,& quare.in.c.cùm.I.&.A.de ſententia & re iudica.nume.2. fo.88.

In ſanam doctrinam eſſe quòd ſpeciei detrahatur per genus.in c.paſtoralis.de appel.nu.4. fo.132.

Inſtitutio Epiſcopi in iure patronatus quando non valeat.in.c. cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.81.

Inſtitutiones,& deſtitutiones eccleſiarum,qualiter Abbas inferior præſcribere poſsit.in. c.cùm olim. de præſcriptionib. nume.7. fo.57.

Inſtitutum ab ordinario ſine præſentatione patroni, regulariter ab eccleſia remouendum. in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.& re iodi.nume.35. fo.83.

Inſtrumento ſublato,ſublata eſſe omnia,quæ in illo continentur.in.c.cùm venerabilis.de except.nu.32. fo.15.

Inſtrumento, vt falſo comprobato tolli radicitus fundamenta cui intendebat confeſsio.in.c.cùm venerabilis.de exceptionib.nume.33. fo.15.

Inſtrumentum publicum ſcriptum in papiro an fidem faciat. in.c.cùm dilecta.de confirma.&c.nu.13. fo.195.

Inter appellationem iudicialem,& extraiudicialem quæ differentia ſit.in.c.bonæ memoriæ.de appel.ou.5. fo.148.

Inter ſeruitutes ruſticas,& vrbanas quæ ſit differentiæ ratio.in c.de quarta.de prꝗſcript.nu.42. fo.35.

Inter correctionem exceſſuum de alio iure, quæ differẽtia ſit. in.c.ad noſtram.de appel.nu.3. fo.96.

Inter excommunicationem & alias ſententias quæ differentia ſit.in.c.prætereà requiſiſti.de appel.nu 15. fo.134.

Interruptio vt fiat,quis actus requiratur. in.c.ex tranſmiſſa.de præſcriptionib.nume.3. fo.44.

Interruptionem poſſeſsionis deducere vſucapionẽ ad ſua initia.in.c.quoniam.de præſcrip.nu.4. fo.60.

Interruptionem nullam ciuilem excommunicato iuuare debere.in.c.ſignificauerunt.de excep.nu.12. fo.27.

Interrumpere prꝗſcriptionem quomodo expediat ei, cuius res præſcribi-

præſcribitur.in.c.ex tranſmiſſa.de præſcrip.nu.6. fo.45.
Interruptio in iuribus incorporalibus qualiter fiat. in.c.audi-tis.de præſcrip.nu.28. fo.5.
Interdictum generale in locum proferri non poſſe ſine ſpeciali Papæ licentia.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nu.9. fo.131.
Et quid ſi relaxatum fuerit de facto.ibid.nu.10.
Interruptio ſi opponatur contra præſcriptionem. xl.annorum quis probabit.in.c.illud.de præſcript.nu.1. fo.43.
Inter priuilegia & inſtrumenta,quòd triplex ſit diuerſitatis ratio.in.c.venerabilis.de confirma.&c.nu.9. fo.198.
Inter priuilegia confirmatoria,& confirmationes differentiam eſſe.in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.5. fo.72.
Interdictum ſecum trahere executionem,ſicut & excommunicatio.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nu.2. fo.130.
Interdictum vti poſsidetis vtile dari domino contra illum qui turbat cultorem agri ſui.in.c.dilectis filijs.de appellationib. numero.9. fo.157.
Interdictum & excommunicatio in quibus æquiparentur.in.c. ad hæc quoniam.de appella.nume.12. fo.131.
Intereſſe modicum ſufficere, ad hoc vt quis appellationẽ proſequatur.in.c.vna ſententia.de appel.nu.3. fo.191.
Intereſſe domini conſiderandum eſſe in damno ſubditi.in.c.dilectis filijs.de appella.nu.8. fo.157.
Interlocutoria omnis, an reuocari poſsit.in.c.cùm ceſſante. de appella.nu.11. fo.171.
Interlocutoria an poſsit ſæpius reuocari.in.c.cùm ceſſante. de appella.nume.15. fo.172.
Interlocutoria, vſq; ad quod tempus reuocari poſsit.in.c.cùm ceſſante.de appel.nume.7. fo.171.
Interlocutoria per quem modum poſsit & debeat reuocari. in c.cùm ceſſante.de appella.nu.20. fo.172.
Et quid de diffinitiua.ibid.nume.21.
Interpretationem benigniorem ſequendam eſſe in pœnis.in.c. præterea requiſiſti.de appel.nu.23. fo.135.
Interpretationem pro eccleſia debere fieri bene largã.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nume.14. fo.64.
Intimationem appellationis neceſſariam non eſſe vbi iudex ad quem eſt appellatum,de appellatione interpoſita ad Papam certus eſt.in.c.ſi duobus.de appella.nu.5. fo.102.
Irregularitatem eſſe de iure poſitiuo. in.c.dilectis filijs de appellã.nume.12. fo.157.
Itineratio quando habeat vim appellationis.in.c.dilecti.de appellationib.nu.3.&.4. fo.150.
Itineris arreptio quatenus appellationem reſpiciat.in.c.ad audientiam.de appel.nu.6. fo.129.
Iodæi in tallijs ſoluere principibus ſub quibus degunt.in.c.conſuluit.de appel.nume.1. fo.126.
Iudex quòd cauere debeat, ne dubium pro notorio recipiat.in c.de confirmationibus.de confir.vti.&c.nu.1. fo.193.
Iudex appellat.adijciat in ſententia reuocationis cauſam. in.c. cùm Bertholdus de ſent.& re iudi.nu.19. fo.81.
Iudex & appellatus in quibus comparentur.in.c.interpoſita.de appella.nume.3. fo.187.
Iudex ſi per dolum vel imprudentiam tulit ſententiam, nunquid conueniri poſsit ab appellante.in.c.dilectis filijs.de appellationib.nume.43. fo.160.
Iudex quibus caſibus poteſt dilationes abbreuiare aut prorogare.in.c.cum ſit Romana.de appel.nu.38. fo.100.
Iudex an poſsit imponere pœnam condemnato non ſoluenti infra quadrimeſtre.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten. & re iudi.nume.15. fo.75.
Iudex appellationis decernens appellationem eſſe legitimam, non poteſt in negotio principali vltra procedere.in.c.olim. de exceptionib.nume.3. fo.21.
Iudex appellationis nunquid in primo citatorio inhibere poteſt, ne turbetur vel impediatur ſua iuriſditio.in.c.vt debitus.de appella.nume.64. fo.170.
Iudex an interpretari poſsit ſententiam ſui prædeceſſoris.in.c. cùm ceſſante.de appel.nu.26. fo.173.
Iudex qualiter condemnando videatur formam reſeruare.in.c. cùm te.de ſenten.& re iudi.nu.4. fo.90.
Iudex dilationem vel terminum à ſe datum an mutare poſsit. in.c.ſignificante.de appel.nu.16. fo.187.
Et an ſine cauſa illud poſsit.ibid.nu.17.
Iudex quando poſsit remittere negotium ad ſuperiorem. in.c. intimaſti.de appel.nu.3. fo.184.
Iudex ſuſpectus an antequam recuſetur poſsit totam cauſam alij delegare.in.c.cùm ſpeciali.de appel.nu.23. fo.195.
Iudex ſi proceſſum à ſubdelegato factum ratificet, quòd ab eo licitè appelletur.in.c.cùm cauſam.de appel.nu.1. fo.176.
Iudex requiſitus ſi recuſet facere iuſtitiam, an ab eo poterit appellari.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.14. fo.137.
Iudex qui recuſatur an procedere poſsit, ſi à duobus arbitris appellatur quorum vnus deferat & alius refutet. in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.16. fo.137.
Iudex cui appellationi deferre debeat & cui non.in.c.paſtoralis.de appella.nu.18. fo.153.
Iudex appellationis an poſsit arctare tẽpus appellationis proſequendæ.in.c.ex ratione.de appel.nu.18. fo.106.
Iudex ſi appellationem admiſerit quòd nõ ſit neceſſe iudicem appellationis ſuper tali appellatione probationes requirere. in.c.interpoſita.de appella.nu.5. fo.188.
Iudex appellationis coram quo opponitur de nullitate ſententiæ, an de illa poſsit cognoſcere & eam terminare. in.c.dilecto.de appella.nume.5. fo.177.
Iudex an contumacem extra territorium exiſtentem poſsit excommunicare.in.c.cùm ſit Romana.de appellationibus.numero 3. fo.97.
Et quid in notorijs.ibid.nu.4.
Iudex intra territorium ſuum exiſtens an poſsit contumacem extra territorium excommunicare.in.c.cùm ſit Romana.de appella.nu.23. fo.99.
Iudex qualiter poſsit abbreuiare vel prorogare tempus præfixum ab homine vel à lege.in.c.cùm ſit Romana.de appella. numero.24. fo.99.
Iudex qualiter poſt reuocationem grauaminis procedere in principali poſsit.in.c.cùm ceſſante.de appellationibus. numero.16. fo.172.
Iudex ferendo ſententiam interlocutoriam cõtrariam primæ, an primam reuocare videatur.in.c.cùm ceſſante.de appellationibus.nume.17. fo.172.
Iudex ſi non recuſetur,validum eſſe quicquid ab eo fit.in.c.inter monaſterium.de ſent.& re iudi.nu.7. fo.55.
Iudex inferior qualiter poſt confirmationem Papæ poſsit de re confirmata cognoſcere. in.c.ſi quis rei.de confir. vti.&c. numero.2. fo.193.
Iudex qui tulit ſententiam ipſo iure nullam,an aliam ſuper eodem negotio ferre poſsit.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi. numero.7. fo.63.
Et quid in delegato,nun iterum exequi poſsit,quod non tenet.ibid.nume.8. fo.64.
Iudex quãdo dicetur incipere cognoſcere de cauſa appellationis.in.c.dilecti.de appel.nu.14. fo.151.
Iudex appellationis,quando remittat cauſam ad priorem iudicem.in.c.cùm in eccleſia.de appella.nu.1. fo.132.
Iudex,ad quem appellat notorius criminoſus,an poſsit incontinenti inhibere iudici à quo eſt appellatum. in.c.conſuluit. de appella.nume.13. fo.113.
Iudex quam interpretationem facere poſsit de ſententia ſua.in c.cùm ceſſante.de appel.nu.24. fo.172.
Iudex appellationis an poſsit procedere in negotio principali, pronunciato per eum bene fuiſſe appellatum. in.c.vt debitus.de appel.nume.45. fo.168.
Iudice inuito,cauſam protellari non poſſe. in.c.ſuper eo. ij.de appel.nume.4. fo.109.
Iudice recuſato, quis de cauſa cognoſcet. in.c.cùm ſpeciale. de appel.nume.21. fo.175.
Iudice citante ad locum non tutum,quòd ſemper ſubueniatur

citato.in.c.vt debitus.de appel.nu.49. fo.170.

Iudice volente imponere pœnam iutis, quòd recuſari non poſſit.in.c.cùm ſpeciali.nu.10. fo.174.

Iudice alimenta præſtari decernente, an ab eo appellari poſsit. in.c.de appellationibus.de appel.nu.3. fo.109.

Iudice excommunicato poſt datam reſcripti, an ſibi propterea currat tempus.in.cap.ſuper eo.ij.de appellationibus.numero.2. fo.109.

Iudice recuſato, ſi cauſas recuſationis non admittat, quòd grauet & ab eo grauamine appellari poſsit.in.c.cùm ſpeciali.de appel.nume.3. fo.174.

Iudicem vltra terminum præfixum, dilationes nequaquam concedere poſſe. in cap.ſuper eo.ij.de appellationibus. numero.5. fo.109.

Iudicem etiam ordinarium recuſari poſſe vt ſuſpectum etiam ex eo quòd ab eo appellatum eſt.in.c.ad hæc ſi in vna.de appellationib.nume.6. fo.101.

Iudicem curare debere vt lites citò decidantur.in.c.paſtoralis. de except.nume.11. fo.6.

Iudicem ad reuocandum compelli non poſſe.in.c.cùm ceſſante.de appellationib.nume.9. fo.171.

Iudicem appellationis poſſe reformare ratione connexionis cauſæ. in cap.cùm teneamur. de appellationibus. numero ſeptimo. fo.114.

Iudicem in beneficialibus ſupplere debere in his quæ ſibi conſtant vt iudici.in.c.dilecto.de appel.nume.9. fo.177.

Iudicem præſumi iuſtitiam facere, licet euentus litis dubius ſit. in.c.quamuis.de ſenten.& re iudi.nu.12. fo.93.

Iudicem appellationis duplex gerere officium.in.c.interpoſita. de appella.nume.13. fo.189.

Iudicem terminum datum per eum, mutare poſſe ex cauſa. in c.ſignificante.de appel.nu.12. fo.186.

Iudicem parte etiam non petente, poſſe condemnationem facere expenſarum. in.c.ſignificante. de appellationibus. numero.13. fo.156.

Iudicem pronunciando ſentētiam iniuſtam vel iniquam quòd eam videatur tacitè pronnnciare eſſe aliquam.in.c.dilecto. de appel.nume.21. fo.178.

Iudicem inferiorem non cognoſcere de re ſcienter confirmata ad Papam.in cap.ſi quis rei.de confirmatio.vtili vel inutili. nume.1. fo.193.

Iudicem non occurrere, partibus tacentibus vel inuitis. in.c. oblatæ nobis.de appel.nu.4. fo.162.

Iudicem à quo eſt appellatum terminum ſtatuere non poſſe ad finiendam cauſam.in.c.ex inſinuatione.de appellationib. numero.1. fo.147.

Iudicem in principali procedere, ſi reuocat grauamen, propter quod ab eo fuerat appellatum.in.c.cùm ceſſante.de appellationib.numero.1. fo.170.

Iudicem poſſe alicui prohibere, ne veniat ad certum locum ex cauſa.in.c.cùm ceſſante.de appel.nu.2. fo.170.

Iudicem prudentem clarè ſingula capitula diſtinguere debere. in.c.auditis.de præſcript.nu.20. fo.50.

Iudicem à quo eſt appellatum, poſt appellationem iuriſditione ſua vti non poſſe.in.c.qua fronte.de appellationibus.numero.11. fo.125.

Iudicem debere ſubterfugijs litigantium obuiare.in.c.conſtitutis.de appella.nnme.32. fo.123.

Iudicem appellationis, de nullitate ſententiæ cognoſcere & terminare poſſe. in cap.dilecto. de appellationibus. numero.7. fo.177.

Iudicem ſemel arbitratum arbitrium mutare non poſſe. in.c. cùm ſis Romana.de appel.nu.34. fo.100.

Iudicem appellationis ſimpliciter caſſantem ſententiam abſolutoriam eo ipſo videri condemnare.in.c.ſignificauerunt.da exceptionib.nume.13. fo.27.

Iudicem terminum ſtatuere debere ad omnes dilatorias proponendas poſt quem excipientem non audiet. in.c.paſtoralis.de exceptionib.nume.1. fo.5.

Iudicem debere pronunciare in certo ſententiam nullam eſſe aut eam reuocare.in cap dilecto.de appellationibus.numero.15. fo.178.

Iudicem ordinarium ſententiam reuocare poſſe, ſi per obreptionem & dolum elicita fuerit.in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.& re iudi.nu.4. fo.81.

Iudicem eſſe miniſtrum & executorem iuris.in.c.præterea requiſiti.de appel.nu.22. fo.135.

Iudicem à quo refutando appellationem, declarare mentem ſuam quòd vult iuriſditionem retinere.in.c.cùm ceſſante. de appel.nume.4. fo.171.

In iudicem quomodo conſentire quis videatur.in.c.inter monaſterium.de ſent.& re iudi.nu.8. fo.86.

Iudicem à quo eſt appellatum iuriſditionem ſuam exercere ſuper eo à quo eſt appellatum.in.c.peruenit.de appellationib. numero.9. fo.117.

Iudicem licet appellationi detulerit, iuriſditioni tamen adhuc ſe intromittere.in.c.qua fronte.de appellationibus. numero.5. fo.124.

Iudicem imperitum excuſari, ſi tulit iniquam ſententiam, deceptus per aceſſorem talem, qui communiter ſufficiens putabatur.in.c.cùm inter.de ſententia & re iudicata.numero.13. fo.73.

Iudicem non poſſe excedere punctum, ſibi ſimpliciter commiſſum.in.c.vt debitus.de appel.nu.48. fo.169.

Iudicem minorem non poſſe imponere neceſsitatem partibus ad minorem terminum.in.c.cùm ſit Romana.de appellatio. numero.37. fo.100.

Iudicem cauere debere quòd quantum poteſt ſententiam certam ferat.in cap.duobus. de ſententia & re iudicata.numero.6. fo.95.

Iudicem non dici quenquam, ante quam incipiat iuriſditione vti.in.c.ſuper eo.ij.de appel.nu.7. fo.109.

Iudicem appellationis poſſe reuocare ſententiam expenſarum & ſupplere.in.c.ſi duobus.de appella.nu.22. fo.104.

Iudicem vbicunque à iure communi recedit debere cauſam exprimere.in cap.conſtitutis.ij. de appellationibus. numero.15. fo.144.

Iudices aliquos eſſe ita bonos qui propter dubium gaudent quandoque de appellationibus.in. c.propoſuit. de appellationibus.nume.5. fo.124.

Iudices delegati non debere extra curiam impetrari ſuper appellatione in cauſa electionis interpoſitæ ad Papam.in.c.dilecti filij.de except.nume.4. fo.23.

Iudici honorem eſſe, ſi non appelletur ab eo.in.c.vt debitus.de appel.nume.3. fo.164.

Iudicij peremptoria quando probentur.in.c.paſtoralis. de exceptionib.nu.12. fo.6.

Iudicis officio loco actionis propoſito, quòd atteſtatio ſit neceſſaria.in.c.ſignificante.de appel.nu.22. fo.187.

Iudicis infirmitatem excuſare appellantem à proſecutione.in c.ex ratione.de appel.nu.11. fo.105.

Iudicis recuſatio quouſque proponi poſsit.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.86.

Iudicis officium an locum habeat ante litem conteſtatam.in.c. ſignificante.de appel.nu.3. fo.185.

Iudicis eſſe, admittere cauſas recuſationis.in.c.cùm ſpeciali.de appel.nume.2. fo.174.

Iudicis officium quale eſſe debeat, ad eos qui minus rationabiliter appellarunt.in.c.accepta. de appellationibus. numero.3. fo.129.

Iudicis eſſe, tendere litem ad finem.in.c.interpoſita.de appella. numero.17. fo.190.

Iudicis recuſati eſſe partem recuſantem requirere, quòd vna cum parte arbitros eligat.in.c.cùm ſpeciali.de appellationibus.numero.19. fo.175.

Iudicibus quòd ſit ſeruandus honor, ne auferantur cauſæ ab eis abſque cauſa.in.c.cùm Bertholdus.de ſententia & re iudicata.numero.39. fo.83.

Iudicium idem eſſe de æquipollentibus. in. c. cùm te. de ſenten. & re iudi. nu. 6. fo. 90.

Iudicium idem fieri de parte ad partem, quod de toto ad totū. in. c. cùm venerabilis. de excep. nu. nu. 78. fo. 20.

Iudicium idem eſſe de eo quod non eſt, & de eo quod non apparet. in. c. ad probandum. de ſententia & re iudicata. numero 8. fo. 92.

Iudicum iniquas ſententias ferentium quæ pœna ſit? in. c. cùm inter. de ſenten. & re iudi. nu. 12. fo. 72.

Iura ſpecialia ſic interpretari debere, vt quantum minus fieri poteſt iuri communi derogent. in. c. qua fronte. de appellat. numero. 16. fo. 126.

Iura aliqua eſſe in quibus poſt non vſum reperire ſit aliquod notabile veſtigium illius iuris repręſentationem deſignans. in. c. de quarta. de præſcrip. nu. 46. fo. 35.

Iura tueri peregrinantes, ſicut & appellantes. in rub. de peregrinantibus. nume. 1. fo. 192.

Iura noua facienda eſſe, cùm antiqua inſufficientia ſunt vel grauia. in. c. vt debitus. de appellatio. nu. 5. fo. 164.

Iura prohibere criminoſos notorios generaliter appellare. in. c. conſuluit. de appella. nu. 12. fo. 113.

Iura etiam prouidere contra labores, & expenſas perſonarum, quæ ſunt odioſæ ex æquitate iudiciorum. in. c. exceptionem. de exceptionib. nume. 4. fo. 27.

Iura canonica indiſtinctè ab omni grauamine appellari permittere. in cap. ſuper eo. ij. de appellationibus. numero nono. fo. 110.

Iura velle quòd contra reum, ratione detentationis detur actio. in cap. cùm ſuper. de ſententia & re iudicata. numero. 16. fo. 79.

Iura eccleſiarum dici publica. in. c. inter monaſterium. de ſenten. & re iudi. nume. 16. fo. 87.

Iura variari ſicut variantur tempora. in. c. conſtitutis. ij. de appellatio. nume. 26. fo. 145.

Iuramento appellantis ſtandum eſſe ſuper impedimentis, quæ proſecutionem tardaſſe proponentur. in. c. ex ratione. de appella. nume. 24. & 28. fo. 107. & 108.

Iuramentum etiam neceſſarium iuſta cauſa renunciari poſſe. in c. quod ad conſultationem. de ſententia & re iudicata. numero. 4. fo. 74.

Iuramentum nullo modo obligare. in. c. porrecta. de confirma. vti. vel inuti. nume. 4. fo. 196.

Iurans ſoluere aliquid ad certam diem, quomodo intelligatur. in. c. quamuis. de ſententia & re iudicata. nu. 4. fo. 92.

Iurare cogendos eos, aduerſus quos inquiſitio fit. in. c. cùm. I. & A. de ſenten. & re iudi. nu. 3. fo. 88.

Iure ſuo neminem priuari debere ſine culpa. in. c. non poteſt. de ſenten. & re iudi. nu. 1. fo. 65.

Iuriſditione commiſſa omnia venire intelligi, ſine quibus illa exerceri non poteſt. in. c. ſignificante. de appellationibus. numero. 14. fo. 186.

Iuriſditionem non poſſe dari ab vniuerſitate, vel conſuetudine induci in præiudicium principis. in. c. ſi diligenti. de præſcriptionib. nume. 36. fo. 57.

Iuriſditionem ſuſpendi à tota cauſa per appellationem. in. c. ſuper eo. de appella. nu. 5. fo. 108.

Iuriſditionem ad priorem redire appellatione deſerta. in. c. vt noſtrum. de appella. nu. 6. fo. 160.

Ius aliquod in eccleſijs petentem exprimere debere, quod ius petat. in cap. auditis. de præſcriptionibus. numero trigeſimo. fo. 51.

Ius conferendi præbendas, cùm merè ſpirituale ſit in laicum non cadere. in cap. ſi diligenti. de præſcriptionibus. numero. 27. fo. 56.

Ius poſſeſsionis acquiri & præſcribi ſine titulo. in. c. ſi diligenti. de præſcrip. nume. 28. fo. 56.

Ius diœceſani non lædi per confirmationem in forma communi conceſſam. in. c. tua nobis. de confirmatione vtili, vel inutili. nume. 2. fo. 198.

Ius cōmune per non vſum non tolli. in. c. vigilanti. dę præſcriptionibus. nu. 59. fo. 42.

Ius commune certum eſſe. in. c. præterea requiſiſti. de appella. numero. 19. fo. 135.

Ius idem ibi ſit, vbi eſt eadem ratio. in. c. de quarta. de præſcriptionibus. numero. 43. fo 35.

Ius ciuile in caſibus qui ad eundem effectum tendunt nō ſufficere ſine canonico. in. c. quoniam. de præſcriptionibus. numero. 12. fo. 61.

Ius ciuile niti ad ratificandum actum exteriorem. in. c. quoniā. de præſcriptionibus. numero. 13. fo. 61.

Ius legale aſſumere quādam rectitudinem iuris naturalis. in. c. quoniam. de præſcriptionibus. nū. 16. fo. 61.

Ius legale præferre bonum publicum priuato. in. c. vigilanti. de præſcriptionibus. nu. 10. fo. 38.

Ius metiri ex parte actoris. in. c. vt noſtrum. de appellationibus. numero. 17. fo. 162.

Ius naturale dictare delicta puniri, & lites finiri. in. c. vigilanti. de præſcriptionibus. nu. 1. fo. 38.

Ius naturale, quòd habeat diuerſas regulas, quæ ſic intelligendæ ſunt vt vna alteri non contrarietur. in cap. quoniam. de præſcriptionibus. numero. 18. fo. 61.

Ius legale recedere non dicitur in totum à iure naturali, & quare. in. c. quoniam. de præſcriptionibus. nu. 19. fo. 61.

Ius quod alicui in aliqua re competit, ante diuiſionem ipſius non deſinere competere in. c. vt noſtrum. de appellationibus. numero. 13. fo. 161.

Ius prima facie præſumere pro iudice, cuius arbitrio cauſa eſt commiſſa. in. c. olim. de exceptionibus. numero. 7. fo. 22.

Ius percipiendi decimas an ſeruitus ſit continua, vel diſcontinua. in. c. de quarta. de præſcriptionibus. nu. 9. fo. 33.

Ius publicum qualiter, & quanto tempore præſcribi poſsit. in. c. ſi diligenti. de præſcriptionibus. nu. 34. fo. 57.

Ius ſibi dicere neminem poſſe. in cap. ad audientiam. de appellationibus. numero. 9. fo. 129.

Ius & conſuetudinem ſimul concurrere. in. c. veniens. de præſcriptionibus. numero. 7. fo. 58.

Iuris ordinem nō ſeruari in officio iudicis. in. c. cùm teneamur. de appellationibus. numero. 4. fo. 114.

Iuris ignorantiam non præiudicare, ius ſuum proſequēti. in. c. cum cauſam. de appella. nu. 6. fo. 176.

Iuris beneficium nemini eſſe auferēdum in. c. cùm ſit Romana. de appella. numero. 25. fo. 99.

Iuris incorporalis ſubtractionem pro ſpoliatione haberi. in. c. ſuborta. de ſenten. & re iudi. nu. 4. fo. 88.

Iuſtum & iniuſtum non diuerſificare eſſentiam poſſeſsionis. in. c. vt noſtrum. de appellationibus. nu. 18. fo. 162.

¶ De litera L.

LAicos ſubditos iuriſditionis eccleſiaſticæ non eſſe iuducandos ſecūdum leges in illis caſibus in quibus illę à ciuili iure diſcrepant. in. c. ſi duobus. de appellationibus. numero. 3. fo. 102.

Laicum decimas non præſcribere. c. cauſam quæ. de præſcriptionibus. numero. 1. fo. 43.

Et quid ſi ſpoliatus ſit poſſeſsione earum an petere reſtitutionem poſsit. ibidem. nu. 2.

Latæ culpæ eſſe ignorare quod omnes ſciunt in. c. ad hæc ſi in vna. de appel. nu. 5. fo. 101.

Legatum de latere non poſſe dignitati epiſcopali vnire plebem collegiatam. in. c. tua nobis. de confirma. vtili vel inutili. numero. 8. fo. 199.

Legatum de conſenſu partium cognoſcere debere ad cauſam inſtituendam. in. c. conſtitutus in præſentia noſtra. de appellationibus. numero. 5. fo. 142.

Legatum in prouincia ſibi decreta, quòd maius imperium habeat, quàm Epiſcopus illius diœceſis. in capitulo tua

nobis.de confir.vti.vel inuti.nu.6. fo.199.
Legatos res eccleſiarum immobiles, alienare non poſſe.in.c. tua nobis.de confir.vtili, vel inutili.nu.7. fo.199.
Legatum in omni iuriſditione cum ſuffraganeo concurrere.in c.vt debitus.de appel.nu.12. fo.165.
Legem poſſe tollere illud quod ipſa inducere poteſt. in.c.cùm venerabilis.de excep.nu.62. fo.18.
Legem ipſam voluntatem eſſe. in.c.ex parte. de appellationib. numero.5. fo.182.
Legitimitatem filiorum procedere ex matrimonio, quod eſt actus canonicus.in.c.de confirmationibus.de confirma.vti. vel inuti.nu.5. fo.193.
Lex quòd contra immòderatas fœminas pupillis voluerit prouidere.in.c.ex parte.de appel.nu.6. fo.182.
Libellum ſimilem ſimilemque pronunciationem ſuper reſtitutione de conſuetudine admitti.in.c.dilecto.de appellatio. numero.23. fo.178.
Libellum concludere neceſſariò debere.in.c.vigilanti. de præſcriptionib.nume.69. fo.43.
Libellus an neceſſarius ſit in cauſa appellationis. in.c.per tuas. de appel.nume.10. fo.169.
Libellus cui ſit porrigendus, quando contra minores agitur.in c.ex parte.de appel.nume.15. &.17. fo.183.
Libellus appellationis, qualiter formari debeat.in.c.cùm ſuper. de ſenten.& re iudi.nume.20. fo.80.
Libera adminiſtratione alicui conceſſa, non intelligi ei datam poteſtatem dilapidandi, vel donandi.in.c.veniens.de præſcriptionib.nume.9. fo.59.
Literæ quare executoriæ, magis quàm confirmatoriæ appellantur. in.c.examinata. de confirmatione vtili, vel inutili. numero.12. fo.197.
Literam intelligere generaliter, & indiſtinctè non eſſe diuinare.in.c.cùm teneamur.de appel.nu.10. fo.115.
Literas tradi per vicecancellarium ad bullam, & vix vnquàm videri per Papam. in. c.ſignificauerunt. de exceptionibus. numero.2. fo.26.
Literas impetratas eſſe communes impetranti & aduerſario. in.c.oblatæ nobis de appella.nu.7. fo.162.
Lite pendente nihil innouandum eſſe.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nume.19. fo.145.
Lites vt celeriter terminentur cõuenire tam rigori quàm æquitati.in.c.irrgantium.de ſen.& re iud.nu.2. fo.65.
Litigandi grauamen illatum non poſſe per appellationem à diffinitiua reuocari.in.c.ſuper eo.ij.de appellationibus. numero.17.&.19. fo.111.
Litigator quando potius ligetur per iudicem, quàm per aduerſarium.in.c.vt debitus.de appel.nu.4. fo.164.
Litis conteſtationem non videri neceſſariam, in cauſa inquiſitionis.in.c.cùm.I.&.A.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.89.
Litis conteſtationem fieri per narrationem & reſponſionem. in.c.cùm dilecta.de confir.vti.vel inuti.nu.10. fo.195.
Locatorem ad mercedem non agere niſi cauſam impleat. in.c. c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.76.
Longa, & longiſsima præſcriptio differunt ſecũdum canones. in.c.ſi diligenti.de præſcriptio.nu.30. fo.56.
Luxuriam non plus debere habere, quàm caſtitas.in.c.ex parte. de appel.nume.14. fo.183.

¶ De litera M.

MAgiſtratum minorem non poſſe cognoſcere, de ſententia lata à maiori.in.c.decæterò.de ſenten.& re iudi.nume.12. fo.67.
Mala fides autoris, an nocèat emptori omnium bonorum, vel vniuerſitatis.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.nume.43. fo.40.
Mala fides inducta per litis conteſtationem an duret, lite finita.in.c.vigilanti.de præſcrip.nu.34. fo.40.
Mala fides vtrum præſcriptiones actionum perſonalium impedire poſsit.in.c.quoniam.de præſcript.nu.6. fo.60.
Mala fides non dicatur ex quo habet quis conſcientiam remordentem.in.c.vigilanti.de præſcrip.nu.3. fo.38.
Mala fides ſuperueniens præſcriptione completa, an præiudicet.in.c.quoniam.de præſcrip.nu.29. fo.62.
Malam fidem irreuocabiliter ſuperuenientem, præſcriptionem interrumpere. in.c.vigilanti. de præſcriptionibus numero.32. fo.40.
Et quid ſi reſpectu vnius perſonæ, an interrumpat quoad omnes.ibid.nume.35.
Malam fidem defuncti non nocere hæredi. in.c.vigilanti. de præſcrip.nume.31. fo.40.
Malè meritos dignos eſſe, vt perpetua egeſtate laborent. in.c. cùm te.de ſent.& re iudi.nu.5. fo.90.
Mandati forma directa executori iniqua ſit à quo appellabitur.in.c.nouit.de appel.nu.9. fo.139.
Mandati formam inſpiciendam & obſeruandam, cùm apparet de illa.in.c.decæterò.de ſen.& re iudi.nu.5. fo.66.
Marito & non vxori dari rei dotalis reconuentionẽ. in.c.quamuis.de ſenten.& re iudi.nume.14. fo.95.
Mater vtrum poſsit agere pro filio.vel ipſum defendere.in.c.ex parte.de appel.nu.18. fo.183.
Mater an poſsit tutorem filio ſuo dare in teſtamento. in.c.ex parte.de appel.nu.7. fo.182.
Mater quòd non poſsit in teſtamento tutrix dari.in.c.ex parte.de appel.nu.3. fo.182.
Mater quòd non poſsit tutrix eſſe niſi caueat. in.c.ex parte.de appel.nume.4. fo.182.
Mater quibus tutoribus præferatur.in.c.ex parte.de appellat. nume.13. fo.183.
Materia quanto magis eſt diſpoſita, tantò operationem faciliorem eſſe.in.c.de quarta.de præſcri.nu.33. fo.54.
Matre non renunciante ſecundis nuptijs an valeant adminiſtrata per eam.in.c.ex parte.de appel.nu.22. fo.183.
Matre tutelam recipiente forma ſeruata, ſi tranſeat ad ſecunda vota, an deſinat eſſe tutrix.in.c.ex parte. de appellationibus. numero.23. fo.183.
Medium eſſe quod æqualiter ab extremis diſtat. in.c.præterea requiſiſti.de appel.nume.17. fo.116.
Melius eſſe tacere, quàm non perfectè dicere.in.c.bonæ.de confirma.vti.vel inuti.nume.2. fo.194.
Merus, & purus executor ſententiæ latæ quòd recuſari non poſsit.in c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudica. numero.11. fo.74.
Merus executor qualiter debeat exceptiones recipere, & cauſæ cognitionem in ſe aſſumere, & quid de mixto imperio.in.c. decæterò.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.67.
Meſsibus, & vindemijs recollectis, ſi moriatur prælatus an debeat fieri diuiſio de eiſdem per ſucceſſorẽ cum hærede mortui.in.c.cùm venerabilis.de excep.nu.67.&.68. fo.18.&.19.
Metropolitanos in ſua & aliena prouincia per cõſuetudinem, & præſcriptionem acquirere.in.c.auditis.de præſcriptionibus.numero.4. fo.48.
Metropolitanum de iure communi eſſe iudicem omnium appellationum, quæ à ſuffraganeis ſuis interponuntur.in.c.ſi duobus.de appel.nu.12. fo.104.
Metum non probari conteſtatione ſed facti atrocitate. in.c.ſi iuſtus metus.de appel.nume.3. fo.192.
Metum iniuſtum vanum & non probabilem non excuſare.in c.ſi iuſtus metus.de appel.nu.1. fo.192.
Minor an poſsit præſcribere obedientiam in maiorem. in.c.illud.de præſcrip.nume.8. fo.44.
Minorem compelli non poſſe tutorem vel curatorem recipere iſtum vel illum.in.c.ex parte.de appel.nu.6. fo.183.
Minimè immutãda eſſe, quæ longuam interpretationem habuerunt.in.c.dilecto.de appel.nu.3. fo.177.
Miniſterium nudum abſque iuriſditionis exercitio, à delegato ab alio quàm à principe committi poſſe.in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.

de ſenten.& re iudi.numero.45. fo.84.
Miniſterium hominis vbi neceſſarium non eſt prorogari & minui poſſe ex cauſa.in.c.ex inſinuatione.de appellationib. numero.7. fo.148.
Miror de tantis viris ſicut fuerunt Hoſtien.& Ioan. And.quòd voluerunt mordere Innoc.ad literam non ad mentem.in.c. ex ratione.de appel.nume.17. fo.106.
Miſſarum celebrationem tantum quandoque interdici.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nume.14. fo.151.
Mirius agi cum lege quàm cum miniſtro legis. in.c.quæſtioni. de appella.nume.6. fo.119.
Modi agendi contra confirmatum, qui ſint.in.c.conſtitutis ij. de appella.nume.21. fo.145.
Modus quomodo excedatur. in.c. nouit. de appellationibus. numero.7. fo.138.
Modum excedere idem eſſe quod grauare. in.c.ad noſtram.de appellationib.nume.4. fo.96.
Modum excedi multipliciter. in.c.nouit. de appellationibus. numero.5. fo.138.
Monachum poſſe procuratorem cõſtitui, de mandato Epiſcopi.in.c.cùm.I.&. A.de ſent.& re iudi.nu.7. fo.89.
Monachum ex cauſa iudiciali recuſare & appellare poſſe. in.c. cùm ſpeciali.da appella.nume.14. fo.175.
Monachum procurare poſſe cauſam monaſterij. in.c.Nicolao. de appella.nume.2. fo.179.
Monachi deſtituti ad prioratus, an vocandi ad electionem Abbatis ſint.in.c.conſtitutis in præſentia noſtra.de appellationib.nume.10. fo.143.
Monachos & canonicos regulares prouiſos per ſedem Apoſtolicam remoueri poſſe.in.c.porrecta. da confirmatio. vti. vel vti.nu.1. fo.195.
Monachus an poſsit à correctione appellare.in.c.cùm ſpeciali. de appella.nume.18. fo.175.
Monaſteria ingreſſos ſe, & ſua Deo dedicare. in.c.cùm venerabilis.de exceptionib.nume.52. fo.16.
Monitio priuilegiorum, quòd confirmetur.in.c.cùm dilecta. de confir.vti.vel inuti.nume.1. fo.194.
Monitio in quibus caſibus vel capitulis neceſſaria ſit. in.c.repræhenſibilis.nu.5. fo.126.
Monitionis vnius virtute non poſſe quem ſemel & iteratò excommunicari.in.c.dilectis filijs.de appel.nu.42. fo.160.
Motiuum legis canonicæ in appellationibus quale fuerit.in.c. ſuper eo.1j.de appella.nu.11. fo.110.
Multùm referre an dictio, niſi, in oratione negatiuè vel affirmatiuà ponitur.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.5. fo.31.
Mutari non debere quæ longam interpretatione habuerunt. in.c.interpoſita.de appel.nume.16. fo.189.

¶ De litera N.

NAturali iure dominium poſſeſsionem ad ſe trahere. in.c.cùm ſit Romana. de appellationib.nume.6. fo.97.
Negationem, ſeu priuationem denotantia aliqua eſſe in quibus ille, contra quem de præſcriptione quæritur, nec de patientia notari poteſt.in.c.de quarta.de præſcrip.nume.30. fo.34.
Negationem partis in facto proprio, non facere probationem plenam.in.c.cùm parati eſſemus de appel.nu.25. fo.118.
Negligentia ex parte appellantis interueniens in primo anno, quanto tempore repellat ipſum ab anno ſecundo. in. c.ex ratione.nume.20. fo.107.
Negligentia vel impotentia iudicis quando in appellationibus excuſetur.in.c.cùm ſit Romana.de appellationibus.numero.17. fo.98.
Negligentiæ ſuccurrendum de iure non eſſe.in.c.ex ratione.de appellationib.nume.25. fo.107.
Negligentiam diſſolutam proximam dolo eſſe. in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.nu.14. fo.86.
Neminem plus iuris transferre poſſe in alium quàm ſibi competere dignoſcatur.in.c.conſtitutis. de appellationibus. numero.10. fo.121.
Nominato ius acquiri ex ſola nominatione niſi aliud impediat.in.c.conſtitutis.de appel.nume.14. fo.121.
Non deferentem appellationi per aduerſarium primò factæ de ſua poſteriori appellatione, non poſſe excipere contra eum.in.c.conſtitutis.de appel.nu.1. fo.120.
Non videri deiectum niſi illum, qui cum deijceretur poſsidebat.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.56. fo.36.
Non appellaſſe fingi eum qui appellat ante ſententiam, niſi vera ſit cauſa expreſſa.in.c.interpoſita.de appellationibus. numero.6. fo.188.
Notorietas (in loco vbi res notoria eſt) omnem probandi neceſsitatem excludit.in.c.olim.de excep.nu.9. fo.22.
Notorietas fruſtratoriæ appellationis vnde colligatur.in.c.directæ.de appella.nume.6. fo.133.
Notorium nullum ſine citationa condemnandum, tutius eſſe. in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudi.nu.5. fo.70.
Notorium quantumcunque, ſine citatione & admonitione nequaquam condemnandum. in.c.cùm ſit Romana. de appella.nume.5. fo.97.
Notorium iuris, vel facti probatione non indigere.in.c.bonæ memoriæ.de appella.nu.11. fo.149.
Notorium per appellationem non euitare correctionem.in.c. conſuluit.de appella.nu.1. fo.112.
Nouatio an fiat per ſententiam. in.c.decæterò. de ſenten.& re iud.nume.19. fo.68.
Nuncio an credi debeat circa commiſsionem de citando. in.c. cùm parati eſſemus.de appel.nu.21. fo.118.
Nullitatem facilius depræhendi poſſe, quàm iniuſtitia.in.c.vt debitus.de appel.nu.62. fo.170.
Nullum dici quod fit ordine prætermiſſo. in.c.ſecundò requiris.de appel.nume.10. fo.137.
Nuncij miſsio ad hoc vt valeat, quòd quinque requirantur.in c.vt debitus.de appel.nume.42. fo.168.
Nuncij dicto ſtari interdum propter ſuum publicum officium & pro eo præſumi.in.c.cùm parati eſſemus.de appellationibus.nume.4.&.5. fo.115.
Nuncij miſsio quem effectum hodie habeat.in.c.vt debitus.de appells.nume.24.&.25. fo.166.
Nuncio an credi debeat circa commiſſæ ſibi citationis executionem. in cap.cùm parati eſſemus. de appellationibus. numero.8. fo.117.
Nuncio modum excedente in exequendo, ad quem appellabitur.in cap.nouit.de appellationibus.numero.6. fo.138.
Nuncium quis poſsit ad citandum deputare. in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.19. fo.118.
Nuncium interdum mitti, in modum appellationis.in.c.vt debitus.de appella.nu.44. fo.168.
Nuper eſſe aduerbium temporis, compoſitum ex non & per. in.c.cùm dilecta.de confir.vti.vel inuti.nu.5. fo.194.

¶ De litera O.

OBedientia vel ſubiectio, an præſcribi poſsit contra prælatum inferiorem. in.c.cùm non liceat. de præſcriptionib.nume.2. fo.45.
Obedientiam manualem dici, quæ iuramento præſtito promittitur.in.c.cùm inter. de ſenten.& re iudica. numero.7. fo.72.
Officia Archidiaconi iure canonico non expreſſa conſuetudini relinqui.in.c.bonæ memoriæ.de appel.nu.13. fo.149.
Officialem vnum conſiſtorium facere cum Archiepiſcopo.in c.dilectis filijs.de appella.nu.2. fo.156.
Officialis an cognoſcat de cauſis appellationum.in.c.dilecti.de appellationib.nu.10. fo.181.
Officium iudicis pendente dilatione, quomodo conquieſcere debeat.

in.c.ſignificante.de appel.nume.18.&.20. fo.187.
Ordinariam iuriſditionem eſſe firmiorem:ſed delegatam magis dignam.in.c.duobus.de ſenten.& re iudi.ou.7. fo.95.
Ordinario,& delegato Papæ concurrentibus ad quem reuocatur.in.c.duobus.de ſenten.& re iodi.nu.4. fo.94.
Ordinarius qualiter recuſetur de iure canonico.in.c.cùm ſpeciali.de appella.nume.15. fo.175.
Ordinarius quare excommunicatum poſt appellationem à ſe denunciare poſsit.in.c.paſtoralis.de appellationibus.numero.19. fo.153.
Ordinarium de cauſa recuſationis cognoſcere debere.in.c.cùm ſpeciali.de appella nume.22. fu.175.
Ordinarium eſſe,quòd ad proximum ſuperiorem delegantem appelletur.in.c.vt debitus.de appel.nn.35. fo.167.
Ordinarium iuriſditionem exercere in exemptum volentem & conſentientem.in.c.ſi duobus.de appellationibus.numero.24. fo.104.
Ordinatio eccleſiæ ſi retardatur per exceptionem ſuſpenſionis contra quem replicatur de nullitate abſolutionem fieri ad cautelam.in.c.apoſtolicæ.de except.nu.1. fo.24.

¶ De litera P.

PAciſci quòd non liceat,ſuper diminuenda quantitate decimarum.in.c.venerabilis.de confirma.&c.nu.2. fo.197.
Pactum inter partes quod à ſententia noo liceat appellare an valeat.in.c.ſi duobus.de appellatioоib.numero.21. fo.104.
Papa narrante totum factum ſuper quo confirmatio fit, quòd ex certa ſcientia fieri dicatur.in.c.venerabilis.de confirmat.vti.vel inuti.nume.4. fo.198.
Papa confirmante actum dictum,vel factum ſimpliciter,quòd confirmatio ex certa ſcientia facta eſſe intelligatur.in.c.examinata.de confir.vti.vel inuti.nu.10. fo.197.
Papa ſi deleget cauſam appellationis alicui,nunquid delegatus approbata appellatione cognoſcet de principali. in.c.vt debitus.de appel.nume.47. fo.168.
Papa an poſsit reſtituere in integrum laicum iuriſditioni ſuæ non ſubiectum. in.c.cùm te.de ſententia & re iudicata. numero.12. fo.90.
Et quid de regibus.ibid.nu.9.&.16. fo.90.&.91.
Papa ſi conferat beneficium contra ordinationem ſuam, hoc tacito, ſubreptitiam dici. in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudica.numero.1. fo.70.
Papa qualiter contra inferiores præſcribat eccleſias. iu.c.cùm vobis.de præſcrip.nume.2. fo.46.
Et ad quid tendat illios præſcriptio.ibid.nn.4.
Papæ ſemper obediendum, & quare.in.c.cùm parati eſſemus. de appella.nume.16. fo.117.
Papæ præſentiam denegari excommunicatis. in.c.apoſtolicæ. de exceptionib.nume.4. fo.24.
Papæ totum orbem eſſe pro territorio. in.c.ſi diligenti.de præſcriptionib.nume.10. fo.54.
Et quid de religioſis.ibid.nu.12.
Papæ ſubeſſe,eſſe de neceſsitate ſalutis. in.c.cùm non liceat.de præſcriptionib.nume.4. fo.45.
Papam iudicem cunctorum eſſe. in.c.intimaſti. de appellationib.nume.2. fo.184.
Papam omnia ardua facere cum cõſilio cardinalium. in.c.non poteſt.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.65.
Papam vel legatum concedendo alij eccleſiam quòd nihil alienari detrahere videatur.in.c.tua nobis. de confirma.vti.vel inuti.nume.2. fo.198.
Papam confirmare poſſe ſententiam etiam incertam. in.c.examinata.de confir.vti.vel inuti.nu.11. fo.197.
Papam poſſe in integrum reſtituere famæ, honori, patriæ, & omnibus alijs.in.c.cùm te.de ſeotentia & re iudicata.numero.3.&.9. fo.90.
Papam poſſe deponere principem ſecularem & multò fortius infamen.in.c.cùm te.de ſent.& re iudi.nu.21. fo.91.
Papam per proprium factum iuri Epiſcopali derogare non intendere.in.c.inter monaſterium.de ſententia & re iudicata. numero.4. fo.85.
Papam contractus ab eccleſijs initos quantuncumque inualidos,validos reddere.in.c.de confirmationibus.de confirma. vti.vel inuti.nume.4. fo.193.
Papam in ſententijs quas profert,ordinem iuris ſeruare.in.c.in cauſis.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.84.
Papam principem appellari. in.c.vt debitus. de appellationib. numero.30. fo.167.
Papam eſſe magis tenacem, quàm ſit Imperator.in.c.accedentis.de præſcrip.nume.3. fo.45.
Papam argui poſſe de mendacio, dicendum non eſſe.in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.13. fo.117.
Papam ſupra ius eſſe.in.c.cùm Bertholdus.de ſententia & re iudica.nume.23. fo.82.
Par in parem non habet imperium. in.c.inter cæteras. de ſenten.& re iudi.nume.3. fo.69.
Paria eſſe, non eſſe, & eſſe & non apparere. in.c.dilecti.de appellationib.nume.14. fo.182.
Paria eſſe non proponere nec probare, & proponere ſed non probare.in.c.inter monaſterium.de ſententia & re iudicata. numero.15. fo.86.
Pars grauata an appellare poſsit à pronunciatione ſuper exceptione dilatoriæ facta. in.c.ſuper eo.ij. de appellationibus. uumero.18. fo.111.
Parte altera contumaciter abſente,iudicem appellationũ diffinire etiam negotium principale, ſi poſt litem conteſtatam fuerit appellatum.in.c.per tuas.de appel.nu.1. fo.109.
Partem aduerſam ſemper citandam eſſe.in.c.qua fronte.de appella.nume.6. fo.115.
Partes poſſe prorogare terminum in fauorem ſuum per iudicem aſsignatum. in.c.prætereà requiſiſti. de appellationib. nume.20. fo.115.
Partis vocatio & cauſæ cognitio,an neceſſariæ ſint in reuocatione ſententiæ.in.c.cùm ceſſante.de appel.nu.30. fo.173.
Participandum cum excommunicato nunquam eſſe, donec ſit reconciliatus.in.c.ad hæc quoniam.de appel.nn.11. fo.131.
Patientiam, & ſcientiam pro traditione accipi in omni ſeruitutum genere verius eſt. in.c.de quarta. de præſcriptionib. numero.25. fo.53.
Patriam electi ſpectandam eſſe & quare. in.c.conſtitutis.ij. de appella.nume.12. fo.144.
Patriarcham authoritate metropolitica poſſe de appellatione cognoſcere.in.c.cùm de officij.de præſcri.nu.2. fo.52.
Patroni ſicut ſuccedunt in legitima libertorum, ita habere debent onus tutelæ.in.c.ex parte.de appel.nu.21. fo.183.
Patronus laicus quòd poſt præſentationem per eum factam, variare poſsit de conſenſu ſuperioris.in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.& re iudi.oume.22. fo.82.
Pauperum appellatione qui contineantur. in.c.nihil prodeſt. de præſcrip.nume.6. fo.51.
Penſionem de natura ſui, non eſſe de fructibus ipſius iuris patronatus.in.c.cùm Bertholdus.de ſen.& re iud.nu.7. fo.81.
Penſionis debitæ ſolutio quo tempore fieri debeat. in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.7. fo.96.
Et quid de penſione plurium annorum.ibi.nu.11.
Per appellationem à iudice recedi.in.c.dilectæ in Chriſto.de except.nume.2. fo.25.
Per cõſuetudinem acquiri poſſe, quod poteſt per priuilegium. in c.ſignificante.de appel.nu.10. fo.186.
Per clauſulam appellatione remota omnem appellationẽ prohiberi, quæ ratio eſt à iure expreſsè permiſſa.in.c.paſtoralis.de appel.nume.1. fo.151.
Per infamiam ſolam prælati,procedi contra omnes.in.c.cùm I.&.A.de ſenten.& re iudi.nu.7. fo.90.
Per iuramentum nullum peccatum etiam venaile induci, nullumque

hum vel bonum ſpirituale impediri debere.in.c.porrecta.de confirma.vti.vel inuti.nu.3. fo.196.
Per præſcriptionem malæ fidei intendere ius ciuile duplicem finem.in.c.quoniam.de præſcriptionib.nume.9. fo.61.
Per priuilegia exemptionis quid intendat concedens. in.c.tua nobis.de confirma.vti.vel inuti.nume.5. fo.199.
Per tranſactionem recedi à priuilegio.in.c.inter monaſterium. de ſenten.& re iudi.nume.19. fo.87.
Perceptionem fructuom beneficij temporalem eſſe, ſicut & ipſi fructus qui percipiuntur. in.c.ad hæc quoniam.de appellationib.nume.3. fo.130.
Peregrinantes ad Papam cum rebus ſuis, ſub apoſtolica protectione conſtitutos eſſe.in.c.cõquærente.de peregrinan.numero.1. fo.192.
Peremptoriam omnino afficere principalem.in.c.ſuper eo.de appella.nume.3. fo.108.
Peremptorium, quaſi quandam interlocutoriam eſſe. in.c.paſtoralis.de exceptionib.nume.4. fo.5.
Peremptorium habere vim interlocutoriæ quæ non retractatur prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum.in.c.paſtoralis.de exceptionib.nume.6. fo.6.
Permutationem cum illo qui ius non habet in permutato ius habere non poſſe. in.c.cùm venerabilis. de exceptionibus. numero.79. fo.20.
Permutationem ordinarij cenſeri habere naturam cuiuſdam decreti.in.c.cùm venerabilis.de excep.nu.81. fo.20.
Permutationem inter contractus bonæ fidei computari.in.c. cùm venerabilis.de excep.nu.10. fo.11.
Periuri qualiter admitti, ſeu compelli debeant ad iurandum in c.quæſtioni.de appel.nu.5. fo.119.
Periuro & excommunicato, denegari ſacramentum honoris. in.c.paſtoralis.de exceptionib.nu.3. fo.5.
Perſeuerantiam valere facere, quòd aliàs eſſet inualidum. in.c. conſuluit.de appel.nume.6. fo.112.
Perſonæ ratione Epiſcopum poſſe priuare clericum communione.in.c.paſtoralis.de appel.nume.9. fo.152.
Petentem in genere contra ius commune non obtinere niſi in ſpeciebus, quas probat. in. c.auditis. de præſcriptionibus. numero.14. fo.49.
Petitio generalis ab Epiſcopo facta quomodo admitti debeat. in.c.cùm venerabilis.de except.nume.5. fo.11.
Petitionem debere ſententiæ conuenire.in.c.dilecti.de appellatio.numero.2. fo.181.
Petitionem ſubiectionũ generalem eſſe.in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nume.2. fo.71.
Petitionem inobedientis non eſſe per ſedem apoſtolicam admittendam.in.c.cùm parati eſſemus.de appellationibus.numero.2. fo.116.
Petitionem vnam multas actiones includere. in.c.ſecundò requiris.de appel.nume.3. fo.137.
Petitionem formans quid ſpectare debeat.in.c.dilectæ in Chriſto.de exceptio.nume.6. fo.21.
Petitorij ſuſpenſionem admitti, in cauſa appellationis beneficialis.in.c.cùm cauſam.de appel.nume.7. fo.176.
Petitorio ſuſpenſo, poſſe quem poſſeſſorium proſequi. in.c. ſuborta.de ſenten.& re iudi.nume.2. fo.87.
Plures iudices proferentes ſententiam, debet vti verbis pluralis numeri.in.c.inter cæteras. de ſententia & re iudicata.numero.5. fo.69.
Pœna illius qui appellationi non defert, quæ ſit.in.c.dilecti filij.de appella.nume.4. fo.96.
Pœnam incorporalem eſſe maiorem omnibus alijs, & quare. in.c.cùm te.de ſenten.& re iudi.nu.8. fo.90.
Pœnam vnam dici maiorem alia, quatuor de cauſis.in.c.cùm te.de ſenten.& re iudi.nume.7. fo.90.
Pœnam quæ infligitur ipſo iure, non incurrere quem ex ſtatuto, niſi actus fuerit conſummatus. in.c.præterea requiſiſti. de appella.nume.14. fo.134.
Pœnas omnes imponi de iure cannnico ad correctionem.in.c. cum.I.& A.de ſenten.& re iudi.nu.8. fo.89.
Pœnitenti peccatum dimitti in mortis articulo, confeſsione mediante.in.c.qua fronte.de appel.nume.13. fo.125.
Ponderari debere principaliter, quod in quolibet actu eſt præcipuum.in.c.ex ratione.de appel.nu.26. fo.107.
Pontificem etiam ſine cauſa diſpenſare non debere.in.c.in cauſis.de ſenten & re iudi.nu.1. fo.84.
Poſita ad diminutionem non operari contrarios effectus. in.c. cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.11. fo.72.
Poſſeſsio qualiter, & à quo tempore incipiat currere in præſcriptione libertatis quartæ non præſtandæ, & ſimilibus nõ ſoluendis.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.44. fo.35.
Poſſeſsione ſua neminem priuandum eſſe lite pendente.in.c. vt noſtrum.de appella.nu.3. fo.160.
Poſſeſsione ſua neminem priuari debere lite pendente.in.c.ſignificante.de appel.nume.7. fo.185.
Poſſeſsionem pacificam, quando dicatur quis habere.in.c.conſtitutis.ij.de appella.nu.29. fo.145.
Poſsidentem fundum de cuius dominio agitur poſſe lite pendente ſeruitutem petere ad illum fundum. in.c.conſtitutis. ij.de appel.nume.32. fo.146.
Poſſeſsionem ſolo animo amitti.in.c.auditis. de præſcriptio. numero.29. fo.51.
Poſſeſsionem amitti quàm cito per alium occupatur etiam illo qui per alium poſsidet ignorante.in.c.cùm ſuper. de ſenten.& re iudi.nume.17. fo.79.
Poſſeſsionem cadere non poſſe in quibuſdam actionibus perſonalibus.in.c.quoniam.de præſcrip.nu.7. fo.60.
Poſſeſsionem animo ſolo retineri. in.c.de quarta. de præſcript. numero.53. fo.36.
Poſſeſsionem ſicut & quaſi poſſeſsionem non poſſe ſine animo acquiri.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.52. fo.36.
Poſſeſsionem impropriam loco veræ poſſeſsionis haberi.in.c. de quarta.de præſcrip.nu.32. fo.34.
Poſſeſsionis continuatio an probanda ſit ad centenariam præſcriptionem. in cap.cùm vobis.de præſcriptionibus.numero.10. fo.47.
Poſſeſsionum diuiſio in ciuiles, & naturales. in.c.vigilanti.de præſcrip.nume.4. fo.38.
Poſſeſſor malæfidei nullo tempore præſcribit. in.c.quoniam. de præſcrip.nume.1. fo.60.
Poſſeſſor fundi fugiens de ſundo metu alicuius an poſſeſsionem amittat.in.c.de quarta.de præſcri.nu.54. fo.36.
Poſſeſſorem non vtẽdo poſſeſsione ſua quanto tempore amittat eam.in.c.de quarta.de præſcrip.nu.51. fo.36.
Poſſeſſorem non debere in ſua poſſeſsione turbari. in.c.cùm ſuper.de ſenten.& re iudi.nu.8. fo.78.
Poſſeſſorem in dubio potiorem eſſe. in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.& re iudi.nu.28. fo.82.
Poſſeſſorem malæ fidei non præſcribere.in.c.vigilanti. de præſcriptionibus.nume.1. fo.37.
Poſſeſſorium iudicium non eſſe cùm appellans petit ſe reduci in ſtatu in quo erat tempore appellationis.in.c.bonæ memoriæ.de appellationib.nume.9. fo.148.
Poſsidens alieno nomine non poſsidet.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionib.nume.1. fo.53.
Poſsideri in dubio præſumi, qui reditus percipit. in.c.cùm vobis.de præſcrip.nume.12. fo.47.
Poſsideri non poteſt vna, & eadem res à pluribus inſolidum. in.c.auditis.de præſcrip.nume.31. fo.51.
Poſsidet iuſtè, qui authore prætore poſsidet.in.c.ſi diligenti.de præſcrip.nume.5. fo.55.
Poſt peremptorium an admittatur, opponere volens.in.c.paſtoralis.de exceptionib.nume.5. fo.5.
Poſteà, verbum ad modum tempus referri. in.c.ex tranſmiſſa. de præſcriptionib.nume.7. fo.45.
Poteſtatem in totum diſponendi de prælaturis eſſe in Papa. in cap.cùm venerabilis. de exceptionibus. numero ſeptuageſimoſecundo. fo.19.

Poteſtatem ciuem ſuum petere poſſe,ſi ita detinetur,quod munera perſonalia præſtare non poſsit.in.c.dilectis filijs.de appellationib.nume.21. fo.158.

Præcauendum eſſe quod vituperari poteſt.in.c.interpoſita.de appella.nume.9. fo.188.

Præcepta quæ fiunt ſine cauſæ cognitione,non tranſire præcipientis tempus.in.c.præterea requiſiſti. de appellationibus. numero.26. fo.136.

Præcepto iuſto cuiuſcunque prælati potius obediendum eſſe, quàm præcepto regis.in.c.cùm parati eſſemus. de appellat. numero.14. fo.117.

Præceptum ad certum tempus ſi impedimentum occurrat,debere quàm cito poteſt commiſſum ſibi adimplere.in.c.ex ratione.de appella.nume.19. fo.106.

Præfixionem termini , haberi loco peremptorij. in.c.per tuas. de appella.nume.5. fo.163.

Prælato,ſi mutuo detur nomine proprio,non agi tunc de damno eccleſiæ, ſed perſonæ.in.c.auditis. de præſcriptionibus. numero.38. fo.51.

Prælatos inferiores non poſſe diſpenſare niſi in caſibus expreſsis in iure.in.c.cùm te.de ſententia & re iudicata. numero.20. fo.91.

Prælatos excommunicare vel ſuſpendere non debere niſi monitione præmiſſa.in.c.repræhenſibilis. de appellationibus. numero.1. fo.162.

Prælatos furtum committere.ſi fructus perceptos aliter diſtribuant quàm debent. in.c.cùm venerabilis. de exceptionib. numero.27. fo.13.

Prælatos rerum eccleſiaſticarum dominos non eſſe, ſed pro dominis haberi. in.c.cùm venerabilis. de exceptionibus. numero.11. fo.11.

Prælatos fortius ius habere in vita,quàm in mortis articulo.in c.cùm venerabilis.de except.nu.61. fo.18.

Prælatos ſententias excommunicationis ſuſpendere non poſſe.in.c.præterea.de appel.nu.16. fo.134.

Prælatos furtum facere,ſi poſſeſsiones eccleſiæ acquiſitas alienent in parentes. in.c.cùm venerabilis. de exceptionibus. numero.60. fo.17.

Prælatum plus lædere eccleſiam per præſcriptionem quàm per expreſſam donationem.in.c.cùm ex officij.de præſcrip. numero.5. fo.52.

Prælatum deteriorem eccleſiæ conditionem facere non debere.in.c.cùm venerabilis.de excep.nu.15. fo.12.

Prælatum cauere debere , ne aliquo caſu contra conſcientiam faciat. in.c.quoniam.de præſcrip.nu.2. fo.60.

Prælatum vel dominum poſſe agere pro iniuria facta ſuo ſubdito.in.c.dilectis filijs.de appel.nume.23. fo.158.

Prælatus non niſi pro neceſsitatibus proprijs , & ſeruitorum ſuorum retinere de bonis eccleſiæ debere.in.c.cùm venerabilis.de except.nu.28. fo.13.

Prælatus cui comparetur.in.c.cùm venerabilis.de exceptionibus.nume.63.&.65. fo.18.

Prælatus vtrum de fructibus beneficiorum teſtari poſsit.in.c. cùm venerabilis.de excep.nu.50.&.53. fo.16.

Prælatus etiam ſi ſit pars , quòd nihilominus poſsit eſſe iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ & teſtis.in.c.cùm dilecta.de confir.vti. vel inuti.nume.8. fo.194.

Prælatus an poſsit eſſe iudex in cauſa eccleſiæ. in.c.cùm dilecta.de confir.&c.nume.14. fo.195.

Præſcribens mala fide an cenſeri debeat idem cum raptore.in c.quoniam.de præſcrip.nu.22.&.23. fo.62.

Præſcribens an neceſſe habeat probare temporis continuationem.in.c.illud.de præſcrip.nume.9. fo.44.

Præſcribi an poſsit rei communis dominium. in.c.auditis. de præſcrip.nume.39. fo.52.

Præſcriptio an interrumpatur , ſi ex poſtfacto ſuperuenit mala fides in tradente. in.c.vigilanti.de præſcriptionibus. numero.42. fo.41.

Præſcriptio centenaria qualiter probari poſsit. in.c.cùm vobis.de præſcriptionibus.numero.5. fo.46.

Præſcriptio qualiter inchoetur.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nume.37. fo.34.

Præſcriptio.xl.annorum currere contra eccleſiam.in.c.de quarta.de præſcrip.nume.4. fo.31.

Præſcriptio an contra excommunicatum currat.in.c.vigilanti. de præſcrip.nume.15. fo.38.

Præſcriptio cum ſit ius ex tempore , quale tempus requirat.in c.vigilanti.de præſcrip.nume.16. fo.39.

Præſcriptio quãto tempore currat in rebus incorporatis fiſco in.c.vigilanti.de præſcrip.nu.17. fo.39.

Præſcriptio an iuuetur ſi error iuris , & facti concurrant.in.c. vigilanti.de præſcrip.nu.46. fo.41.

Præſcriptio an currat contra impeditum.in.c.vigilanti.de præſcriptionib.nume.14. fo.38.

Præſcriptio quando incipiat , in turbatis finibus agrorum. in c.quia iudicante.de præſcrip.nu.2. fo.44.

Præſcriptio an ſit contra ius naturæ. in.c.ſi diligenti.de præſcrip.nume.16. fo.55.

Præſcriptio quid ſit.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.7.&.8. fo.38.

Præſcriptio tanti temporis,cuius initij memoria non exiſtit, an contra Romanam eccleſiam currat. in.c.cùm vobis.de præſcrip.nume.13. fo.47.

Præſcriptio per quam inducitur amiſsio ſeruitutis , quando currere incipiat.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.numero.39. fo.34.

Præſcriptione an acquirantur rerum dominia. Et an per eam dominium directum acquiri poſsit.in.c.auditis.de præſcriptionib.nume.12. fo.49.

Præſcriptione completa , qui priuilegium contrarium impetrat, & illo vtitur , præſcriptioni renunciat.in.c.veniens.de præſcriptionib.nume.1. fo.58.

Præſcriptione completa,rem non dici alienam, ſed propriam. in.c.vigilanti.de præſcrip.nu.62. fo.42.

Præſcriptionem eſſe acquiſitionem , quæ etiam ad æquitatem naturalem reducitur.in.c.vigilanti.de pręſcriptionibus.numero.40. fo.41.

Pręſcriptionem licitè adhuc opponi poſſe , vbi ius commune reſiſtit primò,& poſteà patitur. in.c.vigilanti. de pręſcript. numero.41. fo.41.

Pręſcriptionem non currere tempore vacationis eccleſię.in.c. auditis.de pręſcrip.nume.5. fo.48.

Pręſcriptionem non currere,vbi quis ius ſuum proſequitur. in c.auditis.de pręſcrip.nu.6. fo.48.

Pręſcriptionem non à ſolo animo dependere , ſed à poſſeſsione.in.c.vigilanti.de pręſcrip.nu.50. fo.41.

Pręſcriptionem inchoare non poſſe eum , qui bonam fidem non habuit ab initio.in.c.vigilanti.de pręſcriptionibus.numero.19. fo.39.

Pręſcriptionem eſſe actum illicitum ex parte eius,qui non habet bonam fidem.in.c.vigilanti.de pręſcriptionibus. numero.20. fo.39.

Pręſumptionem pręſumptione tolli.in.c.cùm parati eſſemus. de appel.nu.24. fo.118.

Pręſcriptionem & conſuetudinem impetiri in multis de iure canonico inductis.in.c.venerabilis.de confirma.vti.vel inuti.nume.8. fo.198.

Pręſcriptionem quadraginta annorum ſufficere ad libertatem pręſcribendam. in cap.de quarta. de pręſcriptionibus. numero.3. fo.31.

Pręſcriptionem non currere contra eccleſiam, niſi centenaria. in cap.ſententia.de ſententia & re iudicata.numero duodecimo. fo.64.

Pręſcriptionem introductam eſſe contra deſides, & ſui iuris contemptores.in cap.vigilanti.de præſcriptionibus. numero.61. fo.42.

Pręſcriptionem non currere tempore hoſtilitatis.in.c.ex tranſmiſſa.de pręſcrip.nu.1. fo.44.

Pręſcriptionem

Præſcriptionem aliquam eſſe quæ à ſola negligentia procedit. in.c.vigilanti.de præſcrip.nume.5. fo.38.
Præſcriptionem non iuuari poſſeſsione, quæ interrupta fuerit.in.c.auditis.de præſcrip.nu.19. fo.49.
Præſcriptionem iuris canonici eſſe aliam à præſcriptione iuris ciuilis.in.c.quoniam.de præſcrip.nume.14. fo.61.
Præſcriptionem malæfidei, partim eſſe à iure ciuili inductam. in.c.quoniam.de præſcrip.nume.10. fo.61.
Præſcriptionem ſolam centum annorum currere in feudo Romanæ eccleſiæ.in.c.ad audientiam.de præſcriptionibus.numero.1. fo.46.
Præſcriptionem non currere in his, quæ facit princeps ex liberalitate & de plenitudine poteſtatis.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionib.nume.37. fo.57.
Præſcriptionem tanquàm odioſam reſtringendam eſſe. in.c.cùm ex officij.de præſcrip.nume.10. fo.52.
Præſcriptionem non currere tempore hoſtilitatis.in.c.ex tranſmiſſa de præſcrip.nume.4. fo.44.
Præſcriptionem quæ impediant, aut ipſam dormire faciant.in c.quoniam.de præſcrip.nume.28. fo.62.
Præſcriptionem introductam propter bonum publicum.in.c.vigilanti.de præſcrip.nume.12. fo.38.
Præſcriptionem concordare cum iure naturali quatuor rationibus.in.c.quoniam.de præſcrip.nume.20. fo.62.
Præſcriptiones aliquas eſſe, quæ ex ſola negligentia cauſantur illius, contra quem præſcribitur.in.c.de quarta.de præſcrip.numero.40. fo.34.
Præſcriptionem inductam ab homine ſtatim recedere, recepta litera.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudi.numero.13. fo.74.
Præſcriptionem non currere niſi contra negligentem. in cap.quod ad conſultationem.de ſententia & re iudicata.numero.12. fo.74.
Præſcriptiones contra negligentes inuentas eſſe & non contra agere non valentes.in.c.placuit.de præſcriptionibus.numero.2. fo.30.
Præſcriptiones inter principes non currere, eos non recognoſcentes ſuperiores.in cap.placuit. de præſcriptionibus. numero.3. fo.30.
Præſcriptionis, & vſucapionis definitiones, ſpecies, cauſæ, interruptiones, & ad eas introducendas neceſſaria remiſsiuè aperiuntur.in rub.de præſcrip.nu.3. fo.29.
Præſcriptionis effectus quis ſit. in.c.quoniam.de præſcriptionib.nume.27. fo.62.
Præſens tempus appoſitum in literis, quomodo intelligatur, & quæ tempora compræhendat.in.c.dilecti filij. de exceptionib.nume.12. fo.24.
Præſens confuſum, præſentis non tenet vſum. in.c.dilecti filij. de excep.nume. 3. fo.24.
Præſentato ius acquiri per præſentationem.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.21. fo.82.
Præſentes intelligi illos, qui ſunt in eadem prouincia.in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudi.nu.12. fo.71.
Præſumptionem vnam alia tolli. in.c.cùm parati eſſemus. de appellationib.nume.7. fo.117.
Præſumptio officiali iurato circa officium ſuum. in.c.ad audientiam.de præſcript.nume.4. fo.46.
Prætoris boni eſſe, exceptiones & dilationes ſuperfluas reſecare.in.c.cùm ceſſante.de appel.nu.3. fo.170.
Præuentioni ſemper ſtandum eſſe. in.c.vt debitus. de appellationib.nume.8. fo.164.
Principale cum ſuis acceſſorijs ad iudicem appellationis deferri debere, per appellationem legitimam.in.c.dilectis filijs.de appella.nume.1. fo.156.
Principale non tenere cum acceſſorium non tenet. in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.15. fo.73.
Principe remouente omnes exceptiones quòd intelligatur de friuolis.in.c.ſecundò requiris.de appel.nu.8. fo.137.
Principem rem vnius alteri ex cauſa dare poſſe.in.c.placuit.de præſcript.nume.4. fo.30.
Principem donando aliquid, videri donare omnia illa, quæ ſequuntur ex illo de natura ſua.in.c.ſententia. de ſenten.& re iudica.nume.16. fo.64.
Principem detrahere nõ debere iuribus ſingulorum. in.c.cùm olim.de ſent.& re iudi.nu.10. fo.71.
Principis ſolius eſſe, auferre ius vni parti, & dare alij.in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.10. fo.117.
Principis præſentiam omnem ſupplere ſolennitatem.in.c.cùm ſit Romana.de appel.nu.41. fo.101.
Principis factum impugnare nõ licere donec immutatum per eum vel illius ſucceſſorem fuerit. in.c.cùm ſit Romana.de appellationib.nume.42. fo.101.
Priuationem habitum præſupponere. in.c.olim. de exceptionib.nume.4. fo.21.
Priuilegia multa inſtituta fuiſſe aduerſus violentias committentes.in.c.cùm teneamur.de appel.nume.9. fo.115.
Priuilegia & reſcripta regiſtrari, quòd ſit tutum.in.c.cùm dilecti.de confir.vti.vel inuti.nu.2. fo.194.
Priuilegia & alia iura ſpecialia, ſtrictè interpretanda eſſe. in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.71.
Priuilegiatus contra priuilegiatum qualiter vtatur priuilegio ſuo.in.c.illud.de præſcrip.nu.7. fo.44.
Priuilegio impetrari quod de iure communi competit.in.c.paſtoralis.de appel.nu.5. fo.151.
Priuilegium plus operari, quàm præſcriptio.in.c.accedentis.de præſcriptionib.nume.2. fo.45.
Priuilegium principis obuians odioſæ præſcriptioni latiſsimè eſſe interpretandum.in.c.cùm vobis.de præſcriptionib.numero.8. fo.47.
Priuilegium eccleſiæ Romanæ in præſcriptione centenaria an imperatori competat.in.c.cùm vobis. de præſcriptionibus. numero.14. fo.47.
Priuilegium confirmatum per inferiorem à principe, quòd maioris ſit authoritatis.in.c.examinata.de confirma.vti.vel inuti.nume.5. fo.197.
Priuilegium ſecundum impetrans ſi de primo mentionem nõ faciat ſubreptitium ſecundum effici. in.c.veniens.de præſcriptionib.nume.2.&.4. fo.58.
Pro poſſeſſore & pro iure communi, in dubio iudicari debere.in.c.cùm ſuper.de ſententia & re iud.nu.19. fo.79.
Pro ſententia, qualiter præſumi debeat.in.c.dilectis filijs.de appella.nume.26. fo.158.
Pro appellante haberi qui contra ſuperiorem ſuum itinerat ad Papam.in.c.dilecti.de appel.nu.1. fo.150.
Probare quid primò conueniat exceptionem an replicationẽ. in.c.à nobis.de except.nu.13.&.14. fo.3.
Probare neceſſe eſſe, quod dicitur.in.c.ſi diligenti.de præſcrip. numero.8. fo.53.
Probata veritate cauſæ appellationis, ſuperſedere debent iudices eiuſdem appellationis cauſæ. in.c.olim. de exceptionib. numero.10. fo.22.
Probatio in vno iudicio facta an noceat in alio. in.c.denique. de except.nume.3. fo.2.
Probatio realis quando probata eſſe dicitur. in.c.interpoſita. de appella.nume.12. fo.189.
Probationem realem oblatam & repulſam iuſtificare appellationem.in.c.interpoſita.de appel.nu.11. fo.188.
Probationem ſemiplenam, ſolam præſumptionem inducere. in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.26. fo.118.
Probationem præſumptiuam ſufficere interdum ratione difficilis probationis.in.c.cùm vobis.de præſcriptionibus.numero.11. fo.47.
Probationem claram non eſſe per tormenta præcedentia, quorum repetitio timetur.in.c.conſuluit.de appellationib. numero.9. fo.119.
Probationem ſolam confeſsioni additam addere non poſſe effectum appellationis impediendæ.in.c.conſuluit. de appellatio.nume.10. fo.119.

Probationem dubiam vel minus ſufficientem non prodeſſe probanti.in cap.cùm Bertholdus.de ſententia & re iudica. numero.26. fo.82.

Probationem inſufficientem facere quem reſtitui ad audientiam cauſæ.in c.cùm Bertholdus.de ſententia & re iudica. nomero.24. fo 81.

Probationem clariorem & veriſimiliorem ſemper in cauſis obtinere principatum.in c.cùm parati eſſemus. de appellationib.nume.27. fo.119.

Probationem ſemiplenam cum iuramento partis, loco plenę probationis haberi. in c.cùm parati eſſemus. de appellationib.nume.28. fo.119.

Probationem in genere non ſufficere, vbi ſpeciali opus eſt. in c.auditis.de præſcript.nome.2. fo.48.

Probationis oblationem nihil facere in appellationibus extraiudicialibus. in. c.conſtitutis. ij. de appellationibus. numero.28. fo.145.

Probationibus ſuperfluis & oneroſis ſtari nõ debere. in c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.33. fo.83.

Probationum realis oblatio, omnem malam ſuſpicionem excludit.in c.olim.de except.nu.8. fo.22.

Probationum copiam anguſtari non debere. in c.cùm nobis. de præſcript.nume.9. fo.47.

Proceres vnde dicuntur, & qui ſint proceres. in c.ex inſinuatione.de appel.nume.4. fo.147.

Proceſſum coram non ſuo iudice habitum, nullius momenti eſſe.in c.ſi duobus.de appel.nu.8. fo.203.

Proceſſum habitum per ſuperiorem non valere, quando Papa cauſam ad ſe reuocat. in c.vt noſtrum. de appellationib. numero.1. fo.160.

Proceſſus factus coram iudice excommunicato an teneat.in c. ad probandum.de ſent.& re iudi.nu.5. fo.92.
Et quid de ſententia.ibid.no.7.

Proceſſus factus cum excommunicato an, & qualiter teneat.in c.exceptionem.de except.nu.8. fo.28.

Proceſſus ſeu diligentia ſolius appellati, an excuſet appellantem à deſertione.in cap.ſæpè contingit.de appellationibus. numero.6. fo.140.

Procuratio an præſcribi poſsit quod nomen procurationis non detur. in c.cùm ex officij. de præſcriptionibus. numero.14. fo.53.
Et an remitti poſsit.ibid.nu.15.

Procuratio, quæ debetur ordinario viſitanti præſcribi non poteſt.in c.cùm ex officij.de præſcript.nu.1. fo.52.

Procurationem annexam viſitationi tolli per priuilegium. in c.cùm ex officij.de præſcrip.nu.11. fo.53.

Procurationes quæ debentur legatis præſcribi non poſſe. in c. accedentis.de præſcrip.nu.1. fo.45.
Et quid de clericis.ibid.nu.4.

Procurationum quinque ſpecies eſſe. in. c.cùm ex officij. de præſcript.nume.9. fo.52.

Procuratore mandatum occultante ab initio condemnari dominum.in c.ſæpè contingit.de appel.nu.2. fo.139.

Procuratorem non teneri appellationem proſequi, & ſi appellare debeat. in c.ſignificauerunt.de excep.nu.9. fo.26.
Et quid ſi expreſsè promiſit.ibid.nu.10. fo.27.

Procuratorem etiam qui litem fuerit conteſtatus, propter longam peregrinationem reuocari.in rubri.de peregrinantibus. numero.2. fo.192.

Profeſſum eligi poſſe.in c.ad probandum.de ſenten.& re iudi. numero.2. fo:91.

Prohibito aliquo, prohiberi omnia quæ eiuſdem rationis exiſtunt.in c.conſtitutis.de appel.nu.17. fo.121.

Promiſſum annuum, & promiſſum ſingulis annis differre.in c. ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.13. fo.76.

Pronunciatum contra legitimam appellationem non ligare quoad deum.in c.paſtoralis.de appel.nu.17. fo.159.

Propoſitionem & oblationem partis & repulſionem iudicis iuſtam cauſam appellandi inducere. in c.interpoſita. de appellationibus.numero.14. fo.129.

Proprietas quando poſſeſsioni præferatur. in c.bonæ memoriæ.de appella.nume.10. fo.148.

Protectio vt vim habeat legitimæ appellationis quid requiratur.in c.ad audientiam.de appel.nu.3. fo.129.

Protectionem non valere niſi contra grauamen.in c.ad audientiã.de appella.nu.2. fo.128.

Proteſtatio an ſit neceſſaria, vt impedimentum excuſet appellantem ad proſequutionem appellationis.in c.ex ratione.de appellatio.nu.6. fo.105.

Proteſtatione voluntas declaratur.in c.de quarta.de præſcript. numero.26. fo.33.

Proteſtationem eandem vim habere, quam appellatio.in c.ſi iuſtus metus.de appel.nu.5. fo.192.

Proteſtationem coram publicis vel idoneis perſonis factam eſſe validam.in c.vt debitus.de appel.nu.65. fo.170.

Prouiſionem vim habere electionis & confirmationis.in c.dilectis filijs.de appella.nu.41. fo.180.

Prouocatio quòd extraiudicialis ſit.in c.ſignificantibus. de appella.nume.2. fo.147.

Prouocationẽ nihil aliud eſſe, quàm vocatio quoad quædam. in c.cùm ſit Romana.de appel.nu.7. fo.97.

Prouocationes iure appellationis ferè per omnia cenſeri. in c. cùm ſit Romana.de appel.nu.2. fo 97.

Pubes qualiter deponere poſsit, de his, quæ vidit tempore quo erat impubes.in c.cùm vobis. de præſcriptionibus. numero.15. fo.47.

Publicum bonum præferendum bono priuato.in c.quoniam. de præſcript.nu.17. fo.41.

Publicum dici quod commune eſt. in c.cùm parati eſſemus. de appella.nume.20. fo.118.

Pupillorum vtilitatem & non ſcripturam iudicem omnibus modis ſequi debere.in c.ex parte.de appellationibus.numero.8. fo.182.

❡ De litera Q.

QValis proceſſus agi debeat cum tertia perſona volente defendere cauſam quæ eum tangit pro ſuo intereſſe.in c.cùm ſuper. de ſenten.& re iudi.nu.13. fo.79.

Quarta Epiſcopo debita non detrahi debeat de oblationibus defunctorum. in c.de quarta. de præſcriptionib.numero 67. fo.37.

Quaſi poſſeſsionem inſtar poſſeſsionis veræ, & propriæ accipiendam eſſe. in c.de quarta.de præſcrip.nu.29. fo.34.

Quatuor caſus quibus ſtatur ſententiæ licet nulla fuerit. in c. cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.8. fo.81.

Quæ poſſeſsio ſit neceſſaria ad vſucapionem inducendam.in c.cauſam quę.de præſcrip.nu.4.&.5. fo.43.

Quæ ab eccleſia tenentur eidem ſæpè reuerti.in c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.18. fo.64.

Quæ ſunt meri imperij, quòd delegari non poſsint.in c.decæterò.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.66.

Quæſtio criminis ſi moueatur illi qui confirmationem à Papa habuerit nunquid impediet confirmatio cognitionem inferioris.in c.ſi quis rei.de confir.vti.vel inuti.nu.5. fo.193.

Quæſitum vni plenè ex vna cauſa non poſſent idem quæri ex alia.in c.cùm venerabilis.de excep.nu.73. fo.19.

Qui bene dubitat propriè eſt ſcire. in c.ad audientiam. de appella.nume.7. fo.129.

Qui deſit eſſe tutor, ſi cõueniatur inuitus nomine pupilli, an appellare poſsit.in c.ex parte.de appel.nu.1. fo.182.

Quis iudex poſsit terminum ad proponendas exceptiones aſſignare.in c.paſtoralis.de excep.nu.21. fo.7.

Quis metus ab appellando vel proteſtando excuſet. in c.ſi iuſtus metus.de appel.no.4. fo.192.

Quod ab initio nullũ eſt, ipſo iure nullo modo retractari poſſe.in c.cùm venerabilis.de excep.no.39. fo.24.

Quod

Quod nullum eſt, effectum aliquem ſeu impedimentum operari non poteſt. in capitu. ſi duobus. de appellationibus. numero. 9. fo. 103.

¶ De litera R.

Ratio quare præiudicetur ei qui ex perſona alterius ius habet, ſi illum agere permittat. in capitu. quamuis. de ſententia & re iudicata. numero. 15. fo. 93.
Ratio quare pro impedimento vnius diei detur annus à iure ad proſequendum. in cap. ex ratione. de appellatio. nume. 12. fo. 106.
Recipientes eccleſiam ſicut monaſterium cenſeri ſuſcipere filios. in capitu. cùm venerabilis. de exceptionibus. numero. 29. fo. 13.
Reconuentio quo caſu nõ admittatur. in cap. cum inter priorem. de exceptionibus. numero. 3. fo. 9.
Recuſantem à recuſato petere non debere, quòd iudicet cauſam recuſationis iuſtam vel iniuſtã. in cap. cum ſpeciali. de appella. numero. 6. fo. 174.
Recuſationem in crimine notorio, & graui ceſſare. in cap. præterea. de appellatio. numero. 2. fo. 110.
Recuſationis cauſas multas eſſe. in capit. cum ſpeciali. de appellatio. numero. 20. fo. 175.
Recuſationem ceſſare in omni criminoſo notorio maxime graui. in cap. propoſuit. de appel. nume. 7. fo. 154.
Recuſationis cauſa coram quo proponetur, ſi ordinarius commiſit, & delegatus ab eo proceſsit. in cap. ſecundò requiris. de appella. numero. 12. fo. 137.
Recuſationis cauſa illegitima pronunciata an præiudicet, vel tranſeat in rem iudicatam. in cap. cum ſpeciali. de appellationibus. numero. 7. fo. 174.
Recuſationis cauſa illegitima pronunciata, an ſententia in ea cauſa lata tranſeat in rem iudicatam. in cap. cum ſpeciali. de appella. numero. 17. fo. 175.
Reditus clericorum ex communi verborum acceptione qui dicantur. in capit. cùm venerabilis. de exceptionibus. numero. 31. fo. 13.
Regem ſcire, & pati videri ſcientibus, & patientibus illis per quos rex regitur. in cap. ſententia. de ſententia & re iudica. numero. 17. fo. 64.
Regnorum limites per occupationes, & præſcriptiones vſurpari. in cap. ſi diligenti. de præſcriptionibus. nu. 9. fo. 54.
Regula res inter alios acta in quibus caſibus fallat. in ca. quamuis. de ſententia & re iudicata. numero. 18. fo. 94.
Regulare eſſe vt in omni præſcriptione requiratur poſſeſsio. in cap. de quarta. de præſcriptionibus. numero. 50. fo. 35.
Regulare eſſe quod quicquid fit poſt appellationem legitimã pronuncietur irritum & inane in cap. dilecto. de appellationibus. numero. 6. fo. 177.
Regulares pro ſola infamia remoueri poſſe. in cap. quia nos. de appella. numero. 1. fo. 128.
Regulares an reuocari poſsint ad nutum abbatis, à prioratibus & adminiſtrationibus non reconuentualibus. in cap. porrecta. de confirma. vti. vel inuti. nume. 6. fo. 196.
Regularis qualiter à correctione appellet. in cap. reprehenſibilis. de appellatio. nume. 9. fo. 127.
Regularis an poſsit conſtitui procurator ab Abbate in negotio monaſterij. in capit. cum I. & A. de ſenten. & re iudicata. numero. 6. fo. 89.
Regularis, vtrum à diffinitiua appellare poſsit. in capit. ad noſtram. de appellationibus. numero. 5. fo. 96.
Rei iudicatæ non poſſe renunciari per ſimplex pactum. in cap. inter monaſterium. de ſententia & re iudic. nu. 20. fo. 87.
Rei vendicationem competere etiam cõtra non poſsidentem. in cap. cùm ſuper. de ſenten. & re iudi. nume. 15. fo. 79.
Relatio qualiter fiat & quis ſit eius effectus. in capit. intimaſti. de appellatio. numero. 4. fo. 184
Relationem non valere, cuius exemplum non fuerit litigatoribus editum. in cap. intimaſti. de appella. nume. 1. fo. 183
Relationem debere eſſe plenam & fidelem. in c. cùm Bertholdus. de ſenten. & re iudi. numero. 5. fo. 81.
Religioſi qualiter conſtituere vel conſtitui poſsint procuratores. in cap. cum I. & A. de ſenten. & re iudi. nu. 11. fo. 89.
Religioſo doctorato, omne priuilegium à legibus deſcendens eidem denegandum. in cap. conſtitutis. de appellationibus. numero. 11. fo. 122.
Religioſos quoſcunque ſecundum regulam ſuam in capitulis corrigi. in cap. cum ſpeciali. de appella. nu. 13. fo. 175.
Religioſos pro mortuis haberi. in cap. ad noſtram. de cõfirma. vti. vel inuti. nume. 2. fo. 195.
Religioſos condemnari nõ debere in expenſis. in cap. reprehenſibilis. de appella. nu 3. fo. 126.
Religioſum, electa vita perfectionis, illam perpetuò ſequi debere. in cap. conſtitutis. ĩ. de appella. nu. 19. fo. 122.
Religioſum doctorans in facultate legali, ſententiam excommunicationis incurrit ipſo facto. in capit. conſtitutis. de appella. numero. 20. fo. 122.
Religioſus ſi ſit doctor, eccleſiæ erit honor. in cap. conſtitutis. de appella. numero. 21. fo. 122.
Religioſus ſi recipiat in legibus doctoratum ſcandalum naſci & abominationem. in cap. conſtitutis. de appellationibus. numero. 18. fo. 122.
Rem inter alios actam alijs non præiudicare regulariter de vtroque iure. in capit. cum ſuper. de ſententia & re iudica. numero. 5. fo. 77.
Rem alienam dantem in permutatione non cotrahere. in cap. cùm venerabilis. de except. nume. 80. fo. 20.
Rem alienam nec communem non poſſe quem in iudicium deducere. in cap. auditis. de præſcriptionibus. nume. 35. fo. 51.
Rem effici litigioſam actione in iure directa non in rem, ſed in perſonam. in capitu. dilectæ in Chriſto. de exceptionibus. numero. 7. fo. 26.
Rem debere recipi in eo ſtatu in quo apparet, donec aliud detegatur. in c. ſi duobus. de appel. nu. 11. fo. 103.
Rem vnam & candem non debere diuerſo iure cenſeri. in c. ſi diligenti. de præſcriptionibus. nu. 4. fo. 54.
Rem iudicatam, pro veritate accipi. in cap. cum inter. de ſentẽ. & re iudi. numero. 19. fo. 73.
Remiſsio quid ſit, & quæ ſint in remiſsione conſideranda. in cap. intimaſti. de appella. nu. 5. fo. 184.
Remiſsio verbalis an facienda ſit per iudicem appellationis, ad hoc vt inferior iudex iuriſdictionem reaſſumat. in capit. vt debitus. de appellationibus. numero. 13. fo. 165.
Renunciatio expreſſa & tacita quomodo differant. in c. ſollicitudinem. de appella. nu. 17. fo. 156.
Renunciationem etiam tacitè fieri. in cap. veniens. de præſcriptionibus. numero. 6. fo. 58.
Reo poſt citationem eũte ad curiam, delegatum in cauſa procedere. in c. meminimus. de appella. nu. 1. fo. 108.
Reo petente inducias ad proponendas dilatorias, an debeant ſibi dari. in cap. paſtoralis. de exceptio. nu. 22. fo. 7.
Et quid de peremptorijs. nu. 23. fo. 8.
Reo opponenti cõtra actorem de excommunicatione replicationem communionis non obſtare. in cap. à nobis. de exceptionibus. numero. 1. fo. 3.
Repelli quem non debere à proſequutione appellationis per exceptionem excommunicationis. in cap. dilectæ. in Chriſto. de exceptionibus. nume. 1. fo. 25.
Replicatio quid ſit. Et an ſit perpetua ſicut exceptio. in capit. à nobis. de exceptio. nu. 6. & 8. fo. 3.
Replicationis effectus, quis ſit. Et quomodo tollatur vel vitietur. in cap. à nobis. de exceptionibus. nume. 10. 11. & 12. fo. 3.
Res inter alios acta qualiter præiudicet & quibus. in ca. quamuis. de ſententia & re iudica. nu. 2. fo. 94.

Res iudicata non ita præiudicare alijs vt pariat actionem vel exceptionem.in capit.quamuis.de ſententia & re iudicata. numero.5. fo.92.

Res eccleſiæ non eſſe pauperum quatenus ad proprietatem,& dominium attinet.in cap.cum venerabilis. de exceptionibus.numero.49. fo.16.

Res de aliena pecunia emptas ementi interdum,& non domino pecuniæ acquiri.in ca. cùm venerabilis. & de exceptio. numero 58. fo.17.

Et quid de re empta à prælato de pecunia eccleſię ibidem numero.59.

Reo in probatione deficiente exceptionis,qualiter condemnetur.in cap.exceptionem.de except.numero.5. fo.28.

Res acquiſitas de bonis eccleſiaſticis proprias non eſſe in cap. cùm venerabilis.de exceptionibus.numero.22. fo.12.

Res omnes naturaliter eſſe liberas.in cap.de quarta.de pręſcriptionibus.numero.62. fo.37.

Reſcripta de ſui natura,quæ tempora reſpiciant.in cap.dilecti filij de exceptionibus.numero.14. fo.24.

Reſcripta ſtricti iuris eſſe.in cap vt debitus.de appellationibus.numero.22. fo.166.

Reſcripta & indulgentias taliter eſſe interpretáda, quòd nulli præiudicium faciát.in cap.tua nobis.de confirma.vti.vel inuti.numero.4. fo.198.vel.199.

Reſcripto principali perempto,quæ ex eo vires ſumunt,perimi.in cap.paſtoralis.de except.nume.13. fo.6.

Reſcriptorum verba in dubio ſemper eſſe ad ius comune referenda.in cap.ſuper eo ij.de appel.numero. fo.109.

Reſcriptum vires accipere ex intellectu ſcribentis.in cap.cùm eccleſiaſticæ. de except.5. fo.4.

Reſcriptum impetratum ab excommunicato ſuper proſecutione appellationis an valeat,ſi de ea mentionem non fecerit.in,c.venerabilem.de except.nume.1. fo.20.

Reſcriptum primum generalius an reuocetur per ſecundum. in cap.ſuborta.de ſenten.& re iudi.numero.8. fo.88.

Reſcriptum impetratum quòd vires ſuas perdat , vbi non poteſt impetráti dolus vel negligentia imputari.in cap.vt debitus.de appella.nume.7. fo.164.

Reſcriptum ſecundum vt valeat,quod nó ſufficiat facere mentionem de primo.in cap.vt debitus.de appella.nu.18 fo.166.

Reſeruationem fieri interdum reſpectu iuriſditionis.in.c.cum ceſſante.de appella.nume.28. fo.173.

Reſtitui quem non debere ex ſola poſſeſsionis probatione.in cap.ſuborta.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.88.

Reſtitutio an neceſſaria ſit contra temporalem præſcriptioné ſtatutam ab homine.in cap.ex ratione. de appellationibus. numero.9. fo.105.

Reſtitutionem eſſe ſpeciem cuiuſdam defenſionis.in cap.dilecto.de appella.numero.24. fo.179.

Reſtitutionem nullam regulariter ſequi debere abſque petitione.in cap.veniens.de præſcriptionibus.nume.11. fo.59.

Retractationem attentatorum non fieri vbi ab interlocutoria appellatur.in cap.vt debitus.de appellatio.nu.56. fo.169.

Retractandum eſſe, quicquid per circunuetionem tactum fuerit.in cap.cum Bertholdus.de ſen.& re iudi.nu.6. fo.81.

Retractari debere quæ attentata ſunt contra legitimam appellationem.in cap.an ſit.de appel.nume.4. fo.138.

Reū in qualibet parte litis excōmunicationé actori obijciat, audiri.in cap.exceptionem.de except.nu.1. fo.27.

Reum in excipiendo actorem fieri.in cap.ſi diligéti de præſcriptionibus.numero.26. fo.56.

Reum ſpoliatum poſſe petere quòd iudex à quo appellatū eſt, faciat ſibi poſſeſsionem reſtitui.in cap.an ſit.de appellationibus.numero.1. fo.138.

Reum nó prohiberi vti, defenſionibus contrarijs.in cap.paſtoralis.de exceptionibus.numero.8. fo.6.

Reum licitè appellare ſi non audiatur excipiens procuratorem actoris non habere mandatum ſufficiés.in cap.ſignificauit. de appellationibus.numero.1. fo.147.

Reuocare aliqua per modum attentati quid ſit.in.c.conſtitutis.de appella.numero.27. fo.123.

Reus exceptionem probet: qua in ea actor eſt,& an negatiua probetur.in cap de quarta.de præſcriptionibus.nu.14. fo.32.

Reus quòd licitè appellet ſi non audiatur petens declarari rem in libello petitam.in cap.ſignificántibus. de appellationibus. numero.1. fo.147.

Reus excipiens de rei permutatione non propterea actorem fatetur dominum.in cap.cùm venerabilis de exceptionibus.numéro.1 fo.11.

Reus ſi ſpoliauerit actorem infra annum an incidat in pœnā in cap.olim.de except.nume.13. fo.22.

Rigor quando præferendus æquitati.in.c.vigilanti.de pręſcriptionibus.numero.9. fo.38.

De litera S.

SAcerdotem de altari viuere debere.in ca.cùm venerabilis.de except.numero.24. fo.12.

Sacerdoti (quoties in foro contentioſo in teſtem admittitur)non credi: niſi per iuſiurandum, quantacunque dignitate pręfulgeat.in cap.denique.de excepe.nume.6. fo.2.

Sacerdotium,& Imperium, Deus inſtituit ad regimen vniuerſi.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus.nu.8. fo.54.

Sacramento probari,quæ ab animo pendent.in.c.vigilanti.de de præſcriptionibus.numero.44. fo.41.

Sacramentum vnius elidere præſumptionem validam.in cap. cum parati eſſemus.de appella.numero.6. fo.117.

Salarium aduocati fiſci quádo ſolui debeat.in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.76.

Satisfactionis nomine, ſolutionem intelligi.in.c.præterea.requiſiſti.de appella.nume.27. fo.136.

Scientem rem alienam interdum præſcribere.in cap.placuit. de præſcriptionibus.nu 6. fo.30.

Scientiam & patiétiam aduerſarij in præſcriptionibus neceſſaria eſſe.in cap.de quarta.de præſcriptionibus.nu.47. fo.35.

Scriniarij vnde dicantur.in.c.ad audientiam.de præſcriptionibus.numero.4. fo.46.

Scripta authentica certa,& indubitata eſſe.in.c.cùm venerabilis.de exceptio.nu 38. fo.14.

Sententiæ ſtandum, in caſu dubio.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.numero.41. fo.84.

Sententia an teneat pro parte & pro parte non.in cap.dilecti. de appella.nume.3. fo.181.

Sententia contra vnum lata an alij præiudicet.in.c.auditis.de præſcriptionibus.nu.25.&.26. fo.50.

Sententia excommunicationis qualiter ſecum trahat ſtatim executionem.in cap.paſtoralis.de appella.nu.11. fo.152.

Sententia lata contra abſentem non contumacem in cauſa matrimoniali quòd non valeat in cap.tenor literarum.de ſententia & re iudicata.numero.1. fo.69.

Senténtia lata in corporalibus,dum pro quo lata eſt, ſtatim poſſe poſſeſsionem intrare.in.c.de cætero.de ſententia & re iudicata.numero.20. fo.68.

Sententia ſi feratur contra defenſorem,executionem fieri contra dominum.in cap. ſententia. de ſententia & re iudicata. numero.22. fo.65.

Sententia an præiudicet principali,ſi fieri per tertium petita fuerit.in cap.cùm ſuper.de ſententia & re iudi.nu.14. fo.79.

Sententia cùm rata maneat lapſu anni, iudex eam exequi poteſt ſi nullo impedimento tenetur.in.c.ex ratione.de appellationibus.nume 7. fo.105.

Sententia lata per falſos teſtes an indigeat retractatione , vt ſic ipſo iure teneat.in cap.cùm venerabilis.de exceptionibus. numero.82. fo.21.

Sententia lata contra ſubditos an noceat domino poſſeſſori. in cap.

in.c.auditis.de præſcriptionibus.nu.17. fo.50.
Sententia quando dicatur tranſire in rem iudicatam, & quando non: in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.72.
Sententia an valeat, ſi lata ſit ſuper parte petitorum, vel ſuper certis capitulis, cùm de pluribus ſimul ſit actum: in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.10. fo.72.
Sententia quomodo pronunciabitur nulla aut bene appellatũ fuiſſe.in.c.dilecto de appella.nu.20. fo.178.
Sententia ſecunda diffinitiua lata contra primam, ſi de hac nõ fuit exceptum, an teneat.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.numero.1. fo.85.
Sententia cùm petitur executioni mandari, an debeat dari libellus.in.c.de cætero. de ſenten,& re iudi.nu.8. fo.68.
Sententia principis, vtrum faciat ius generale.in.c.in cauſis.de ſenten.& re iudi.nu.4.&.5. fo.84.&.85.
Sententia contra formam iuris & compromiſsi lata per arbitrum, quòd irrita ſit in.c.examinata.de cõfirma. vti.vel inutili.numero.1. fo.196.
Sententia pro poſſeſſore lata in interdicto vti poſsidetis an pariat exceptionem rei iudicatæ.in.c.veniens.de præſcriptionibus.numero.13. fo.59.
Sentẽtia ſiue nulla ſit ſiue annullanda, nihil ad executorẽ.in.c.quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudi.nu.8. fo.74.
Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis vel interdicti, an relaxari per ſuperiorem poſsit in.c.ad hæc quoniam.de appella.numero.8. fo.131.
Sententia lata inter aliquos quomodo præiudicet alijs.in.c.quamuis.de ſenten.& re iudi.nu.6. fo.92.
Et quid in cohæredibus.ibidem.nu.7.
Sententia lata contra ordinatum an ſufficiat ad deponendum ordinatorem. in cap. quamuis.de ſententia & re iudicata.numero.8. fo.93.
Sententia excommunicationis ſi purè feratur quòd ſtatim habeat effectum.in.c.paſtoralis.de appel.nu.16. fo.152.
Sententia pro poſſeſſore lata à qua non eſt appellatum, nunquid peti confirmari poſsit.in.c.ſi quis rei.de confir. vti.vel inuti.numero.3. fo.193.
Sententia lata pro vno an proſit alij.in c.vna ſententia.de appellationibus.numero.4. fo.191.
Sententia lata contra res priùs iudicatas, qualiter teneat? in.c.inter monaſterium.de ſen.& re iudi.nu.11. fo.86.
Sententia propter defectum iuriſditionis reuocata, an rurſus de principali cognoſcatur.in.c.ad probandum.de ſenten.& re iudi.numero.1. fo.91.
Sententia ſine cauſæ expreſsione lata an teneat? in.c.ſicut nobis.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.75.
Et quando ſit exprimenda.ibidem nu.2.
Sententia à qua non appellatum fuit ſumere nomen rei iudicatæ.in rubrica de ſententia & re iudi.nu.1. fo.62.
Sententia qua inducitur purgatio, an ſit interlocutoria.in.c.quod ad conſultationem.de ſen.& re iudi.nu.17. fo.75.
Sententia contra ius lata quando eſt nulla, & ex quibus detectibus.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.63.
Sententia prima ſi oſtendatur & contra eam feratur ſecunda, prima tolletur quoad actionem, & exceptionem.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.85.
Sententia licet ſub conditione ferri non debeat, lata tamen tenet.in.c.quod ad conſul.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.74.
Sententia à qua non fuit appellatũ, an faciat ius.in.c.inter monaſterium.de ſenten.& re iudi.nu.17. fo.87.
Sententia lata à non iudice quare ratificari non poteſt.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.23. fo.65.
Sententiæ cenſuræ an tranſeant in rem iudicatam.in.c.conſanguinei.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.70.
Et quid de ſententia contra matrimonium.ibidem.nu.3.
Sententiæ vbi nihil obſtat, non eſt cõfirmatio deneganda.in.c.cauſam quę de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.73.
Sententię effectus duos eſſe.in.c.dilectis filijs.de appellationibus.numero.15. fo.157
Sententiæ merus & mixtus executor quis dicatur.in.c.de cætero.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.67.
Sententiæ conditionalis tempus qualiter trahatur ad exiſtentem vel contra.in.c.præterea requiſiſti.de appellationibus.numero.8. fo.134.
Sententiam ratam manere, ſi poſt eam latam à tempore appellationis, lapſus ſit annus. in.c.interpoſita. de appellationibus.numero.20. fo.190.
Sententiam latam contra ius litigatoris validam eſſe.in cap.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.71.
Sententiam contra matrimonium latam non tranſire in rem iudicatam.in.c.lator præſentium.de ſenten.& re iudicata.numero.1.&.3. fo.68.
Sententiam qua inducitur peccatum, non tenere, quod ad conſuetudinem & præſcriptionem extendit.in.c.lator præſentium.de ſenten.& re.iudi.nu.2. fo.68.
Sententiam prætextu iniquæ conſuetudinis latam contra eccleſiam retractari.in cap.cum cauſa.de ſententia & re iudi.numero.1. fo.69.
Sententiam manere ratam appellante non proſequente intra terminum ſtatutum.in cap.ſæpe contingit.de appellationibus.numero.26. fo.141.
Sententiam quæ fertur ſuper interdicto vti poſsidetis, diffinitiuam eſſe.in.c.ſignificante.de appel.nu.6. fo.185.
Sententiam ſub cõditione fieri poſſe, & quare.in.c.cùm ſit Romana.de appella.nu.10.&.11. fo.98.
Sententiam confirmari petens, an habeat probare eam eſſe iuſtam.in.c.examinata.de confirma.vti.vel inuti.nu.13. fo.197.
Sententiam latam à Papa & confirmationem, nullam inferiorem eo ſine ſpeciali mandato ſuo reuocare poſſe.in.c.examinata.de confirma.vti.vel inuti.nu.7. fo.197.
Sententiam excõmunicationis & interdicti ſub conditione latam ſuſpendi, ſi antè conditionem ab illa fuerit appellatum in.c.præterea requiſiſti.de appel.nu 1. fo.133.
Sententiarũ tria eſſe genera.in.c.quamuis.de ſenten.& re iudicata.numero.5. fo.92.
Sententiam prius dictari & poſteà publicari.in.c.nouit.de appella.numero.2. fo.138.
Sententiam ſuam vel alterius, qualiter quis interpretari poſsit.in.c.cum ceſſante.de appella.nume.23. fo.172.
Sententiam contra contumacem ferri poſſe.in.c.ſuper eo.13.de appella.nume.6. fo.109.
Sententiam tranſire in rem iudicatam niſi ab ea appelletur.& de continuatione præcedentium ad hanc rubricam.in rubrica de appel.numero.1. fo.95.
Sententiam interlocutoriam quandam eſſe per quam iudex nõ definit eſſe iudex.in.c.cum ceſſante de appel.nu.14. fo.172.
Sententiam qua inducitur purgatio, definitum eſſe.in.c.quod ad conſultationem de ſenten.& re.iudi.nu.4. fo.75.
Sententiam iudicis ſecularis latam in eccleſia, vel cemiterio nõ valere.in rub.de ſenten.& re iudi.nu.2. fo.62.
Sententiam ſuper exceptione latam eſſe interlocutoriam, non diffinitiuam.in.c.ſua nobis.de appella.nu.4. fo.180.
Sententiam licet iniquã, facere ius inter partes in.c.inter cæteras.de ſenten.& re iudi.nu.4. fo.69.
Sententiam romani pontificis, poſſe in melius cõmutari.in.c.cùm olim.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.70.
Sententiam etiam iniuſtam ligare.in.c.dilectis filijs.de appella.numero.17. fo.158.
Sententiam an exequi poſsit iudex lapſis fatalibus, appellante non vocato.in.c.an ſit.de appel.nu.5. fo.138.
Sententiam conuenire debere petitioni.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.numero.29. fo.82.
Sententiam interdicti valde timendam eſſe.in.c.ad hæc quoniam.de appella.numero.16. fo.131.
Sententiam latam ſuper crimine de quo notorium eſt aliquem non potuiſſe committere non valere.in.c.ſententia.de ſen.

ten.& re iudi.numero.20. fo.64.
Sententiam in notorijs ferri contra abſentem,non dato libello neque lite conteſtata.in.c.cum olim.de ſententia & re iudicata.numero.6. fo.70.
Sententiam à iudice ſuo latam, facere ius inter partes.in.c.de cætero.de ſenten.& re iudi.nu.15. fo.68.
Sententiam non eſſe executioni mãdandam intra decem dies. in cap.cùm inter.de ſententia & re iudi.nu.14. fo.71.
Sententiam latam cõtra priuilegium oſtenſum vel non oſtenſum, tenere ſi ab ea non fuerit appellatum.in.c.ſuborta.de ſenten.& re iudi.numero.1. fo.87.
Sententiam excommunicationis ferri non debere niſi monitione præmiſſa.in capit.paſtoralis.de appellationibus.numero.15. fo.152.
Sententiam retardari non poſſe prętextu allegationis competentis,& non oppoſitæ.in cap.vt noſtrum.de appellationibus.numero.15. fo.161.
Sententiam iudicis qui communicauit cum excommunicato retractandam eſſe.in.c.ad probandum.de ſenten.& re iudi. numero.3. fo.91.
Sententiam quæ ſecum trahit executionem, reuocari nõ poſſe.in.c.cum ceſſante.de appel.nume.32. fo.173.
Sententiam à qua fuit appellatum retractari, ſi conſtat teſtes ad quorum depoſitionem lata fuit conſpiratores fuiſſe,& contradicente parte receptos.in.c.cùm.I.&.A.de ſententia & re iudicata.numero.1. fo.83.
Sententiam interdicti nõ ſuſpendi per appellationem ſequentem.in.c.ad hæc quoniam.de appella.nume.1. fo.150.
Sententiam multorum epiſcoporũ non valere,niſi omnes ſint concordes.in cap.non poteſt.de ſententia & re iudicata. numero.4. fo.65.
Sententiam approbari dici tunc,cùm quis eam expreſsè approbat.in.c.vna ſententia de appella.nume.5. fo.191.
Sententiam principis plenum ius conferre.in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.27. fo.82.
Sententiam quoad rem appellantem cõfirmari,ſi nihil doceat rem contra eam.in cap.cùm ſuper.de ſenten.& re iudicata. numero.1. fo.77.
Sententiam quæ ipſo iure nulla eſt,non confirmari per appellationem.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.63.
Sententiam latam cõtra ius ſcriptum eſſe nullam.in.c.cùm inter.de ſenten.& re iudi.nu.17. fo.73.
Sententiam latam per falſa inſtrumenta eſſe ipſo iure nullam. in.c.cùm venerabilis de except.nu.40. fo.14.
Et quid ſi per falſos teſtes.ibidem.nu.41.
Sententiam adiudicatoriam ſic ferri pro reo ſicut pro actore. in.c.auditis.de præſcriptionibus.nu.11. fo.47.
Sententiam eſſe conformem actioni,& petitioni neceſſarium eſſe.in.c.veniens.de preſcriptionibus.nu.16. fo.59.
Sententiam excommunicationis tranſire lapſum decem dierum in rem iudicatam.in cap.præterea requiſiſti.de appel. numero.11. fo.134.
Sententiam quanto tempore tranſeat in rem iudicatam.in.c. quod ad conſultationem.de ſenten.& re iudi.nu.1. fo.73.
Sententiam intra decem dies tranſire in rem iudicatam,ſi non appelletur.in capit.cùm inter. de ſententia & re iudicata. numero.16. fo.73.
Sententiam contra abſentem latam,reuocari probata iuſta cauſa abſentiæ.in cap.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudica. numero.2. fo 80.
Sententiam latam quæ tranſit in rem iudicatam reuocari non poſſe.in.c.paſtoralis.de except.nu.29. fo.8.
Sententiam nullam nunquàm tranſire in rem iudicatam.in.c. ſignificauerunt.de except.nu.5. fo.26.
Sententiam publicè dici latam,cùm fertur,vbi iudex iudicare conſueuit.in.c.exceptionem.de except.nu.11. fo.28.
Sententiam per quam inducitur purgatio diffinitiuã non eſſe. in.c.quod ad conſul.de ſenten.& re iudi.nu.3. fo.74.
Sententiam non valere ſi iudex per obreptionem non in loco quo ſtatuerat,ſed alibi iudicet.in.c.exceptionem.de except. numero.7. fo.28.
Sententiam vſque ad.xx.annos retractari poſſe prætextu falſorum inſtrumentorum. in.c.cùm venerabilis.de exceptionibus.numero.20. fo.12.
Sententiam criminis criminoſum infamare.in.c.paſtoralis.de appella.nume.26. fo.135.
Sententiam petens confirmari,quòd probare debet ipſam tenere.in.c.ſi quis rei.de confir.vtili vel inutili.nu.4. fo.193.
Sententiam retractari non debere prætextu nouę defenſionis. in.c.ex ratione.de appellatio.nu.14. fo.106.
Sententias omnes cenſuræ procedere à poteſtate clauium.in.c. paſtoralis.de appella.nu.23. fo.153.
Sententias aliquas eſſe quæ nunquàm tranſeunt in rem iudicatam,& quare.in rub.de ſenten.& re iudi.nume.3. fo.63.
Sententias poſt decem dies,regulariter tranſire in rem iudicatam.in rub.de ſenten.& re iudi.nu.4. fo.63.
Separatorum ſeparatam rationem eſſe in.c.quãuis.de ſenten. & re iudi.numero.9. fo.93.
Sermones legum quomodo intelligendi ſint.in.c.cùm ſit Romana.de appella.nu.16. fo.98.
Sermones quòd ſecundum naturam ſubiectæ materiæ, interprætationem recipiãt.in.c.cùm olim.de præſcriptionibus. numero.6. fo.57.
Seruitutem perſonalem in hæredem non tranſmitti.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.21. fo.33.
Seruitutem affirmatiuam alteri debentem poſſe quaſi poſſeſſionem libertatis acquirere.in.c.de quarta. de præſcriptionibus.numero.31. fo.34.
Seruitutem facilius amitti in acquiſitione libertatis quàm de nouo acquiratur in præiudicium libertatis.in.c.de quarta. de præſcriptionibus.nu.49. fo.35.
Seruitutem quando quis præſcribere incipiat.in.c.de quarta de præſcriptionibus.nu.36. fo.34.
Seruitutẽ tempore amitti.Eandem tempore amitti poſſe certiſsimi iuris pro varietate tamen ſeruitutum.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nume.7.&.8. fo.32.
Seruitutes reales quę ſint,& cur ita appellentur.in.c.de quarta. de præſcriptionibus.nu.18. fo.33.
Et quæ dicantur mixtę ibidem.nu.19.
Seruitutes affirmatiuę quomodo acquirantur.in.c.de quarta. de præſcriptionibus.numero.23. fo.33.
Seruitutes quanto tempore præſcribantur. in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nume.59. fo.36.
Seruitus an ſi ſit in habitu,poſsidere poſsit.in cap.vigilanti.de præſcriptionibus.nu.53. fo.42.
Seruitus non vendendi vel nõ coquendi in alio loco, qualiter alicui acquiri poſsit.in cap. ſignificante.de appellationibus. numero.8. fo.185.
Seruitus cùm ſit indiuiſibilis,quòd non poſsit pro parte acquiri & pro parte non.in cap.ſignificante.de appellationibus. numero.9. fo.186.
Seruitutis præſcriptio difficilius inducitur, quàm libertatis. in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.48. fo.35.
Seruitutis,vel libertatis poſſeſsio quanto tempore amittatur. in.c.de quarta de præſcriptionibus.nu.34. fo.34.
Seruitutis negatiuæ poſſeſsio quomodo acquiratur.in cap.de quarta.de præſcriptionibus.nume.28. fo.33.
Seruitutis poſſeſsio qualiter retineatur.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.numero.57. fo.36.
Seruitutum mixtarum quot ſint ſpecies.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.numero.20. fo.33.
Seruitutum quæ ſit natura.in.c.de quarta.de pręſcriptionibus. numero.17. fo.33.
Seruos principis habere perſonam ſtandi in iudicio.in.c.cùm dilecta.de confir.vti.vel inuti.numero.9. fo.195.
Sigillo alieno vti quòd liceat.in.c.vt noſtrum.de appellatio. numero.

numero.2. fo.160.
Seruos dei inuolui in exercitu faciendo dedecus eſſe.in.c.cùm parati eſſemus.de appella.nu.15 fo.117.
Si negetur appellatum eſſe, an oporteat de hoc priùs fidem facere.in.c.dilecti filij.de appel nu.3. fo.95.
Si ſeruitus non eſſet, non niſi cõtra obligatum agi poſſet.in.c. de quarta.de præſcriptionibus.nu.22. fo.33.
Si ſuperſedetur exceptioni ſuper qua eſt appellatũ, etiam cauſæ principali ſuperſedi intelligi.in.c.ſuper eo.de appellatio. numero.1. fo.108.
Sola quadragenaria præſcriptio eccleſiæ currit.in.c.de quarta. de præſcriptionibus.numero.10. fo 32.
Solennitates extra iudicium quod ſemper præſumuntur interueniſſe.in capit.ſicut nobis.de ſententia & re iudicata.numero.5. fo.76.
Solutio quartæ epiſcopalis quis actus ſit.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.numero.16. fo.33.
Spirituales cauſas tractare in camera regis, contra debitum iuris naturalis eſſe.in capit. qua fronte. de appellationibus. numero.4. fo.124.
Spoliandum nõ eſſe quem lite vel appellatione pendente.in.c. peruenit.de appella.numero.3. fo.127.
Spoliatus ſpoliationem ſuam intra tempus probare teneatur. in.c.an ſit.de appella.nu.3. fo.158.
Spoliationem quãdoque proponi in modũ exceptionis peremptoriæ, & poſt litem conteſtatam.in.c. veniens.de præſcriptionibus.numero.14. fo.59.
Statuti proprium eſſe ligare futura.in.c.præterea requiſiſti.de appellationibus.numero 9. fo.134.
Subdelagatus ab alio quàm à principe an poſsit, lite iam conteſtata, ſubdelegare.in cap.cum cauſam.de appellationibus. numero.5. fo.176.
Subditorum quandoque intereſſe dominos non mutare.in.c. auditis.de præſcriptionibus no.16. fo.49.
Subditũ dici ſuam eccleſiam defendere, vbi dicens ſe electum, petit à ſubdito obedientiam, quam ille negat.in.c.dilecti filij.de exceptio.numero.2. fo.23.
Subditum ſuum an poſsit ordinarius vbique citare.in.c.meminimus.de appella.numero.2. fo.108.
Subditum non præſcribere obedientiam contra prælatũ.in.c. cùm non liceat.de præſcriptionibus.nu.1. fo.45.
Et an contra Papam talis præſcriptio procedat.ibi.nu.3.
Subiectum appel.iuſtificans non cõſiſtere in quantitate cauſæ principalis.in cap.de appellationibus.de appel.nu.2. fo.108.
Succumbentem ſemel in dilatoria, poſtea in eodem in iudicio non admitti.in capit.exceptionem. de exceptionibus.numero.9. fo.28.
Succurrendum eſſe magis in his quę ſunt neceſsitatis, quàm in his quæ voluntatis.in cap. ex ratione.de appellationibus. numero.10. fo.105.
Subornationis metum eſſe in cauſa appellationis ſicut in principali.in.c.paſtoralis.de except.nu.31. fo.9.
Super replicatione an neceſſariò pronunciandum ſit.in.c.à nobis.de exceptio.nume.17. fo.4.
Superbiam commune nobilitatis malum eſſe.in.c.conſtitutis. 13.de appellatio.numero.8. fo.144.
Superior pro inferiore qualiter agere poſsit, & econtra.in.c.dilectis filijs.de appella.numero.19. fo.158.
Superior vbi incipit de appellatione cognoſcere quòd nec epiſcopus vel alius inferior, poſsit dare poſſeſsiunem de qua agitur.in.c.conſtitutis.13.de appella.nu.20. fo.145.
Suſpenſionem ab officio & beneficio quandoque imponi pro pœna perpetua. in.c.ad hæc quo1.iam. de appellationibus. numero.13. fo.131.
Suſpenſum poſſe eligere, & quare.in.c.apoſtolicæ.de exceptionibus.numero.6. fo.25.
Suſpenſum per ſententiam excommunicationis ab officio, & beneficio ab omnibus videri excluſum.in.c.apoſtolicæ.de exceptionibus.numero.7. fo.25.
Suſpenſus à beneficio vno loco an poſsit alibi habere.in.c.paſtoralis.de appella numero.27. fo.154.
Suſpicionem ſuum remediũ habere ſcilicet recuſationis.in.c. cùm ſpeciali.de appel.nu.1. fo.174.
Suſpicionem coram iudice quòd expediat clarè exponere pro appellationis iuſtificatione.in cap.cùm ceſſante.de appella. numero.36. fo.173.

¶ De litera T.

TAciturnitatem prelati eccleſię nõ nocere, donec ſit præſcriptum.in.c.nihil procedeſt.de præſcriptio.numero.1. fo.30.
Templarios ſuper decimis laborum, priuilegiatos à iure communi fuiſſe.in cap.à nobis.de exceptionibus. numero.16. fo.4.
Temporis curſum non fauere malę fidei.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.39. fo.41.
Tempus duplicatum an ſit neceſſarium in ſeruitutibus diſcontinuis.in c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.66. fo.37.
Tempus an ipſo iure ſubducatur de præſcriptione in caſibus ſciſmatis, & hoſtilitatis.in.c.ex tranſmiſſa.de pręſcriptionibus.numero.5. fo.44.
Tempus ſtatutum ab homine qualiter arctari vel prorogari poſsit.in.c.cum ſit Romana.de appella.nu.32. fo.100.
Et quid de tempore ſtatuto à iudice.ibidem.nu.33.
Tempus datum à iure hominis miniſterio per iudicem minui poſſe.in.c.ex inſinuatione.de appella nu.6. fo.147.
Tempus ad appellandum continuum eſſe in.c.ſuborta.de ſenten.& re iudi.numero.9. fo.58.
Tempus appellationis interponendæ currere de momento ad momentum.in cap. cùm ſit Romana. de appellationibus. numero.13. fo.98.
Tempus datũ arctari poſſe ex cauſa.in.c.cùm ſit Romana.de appellationibus.numero.26. fo.99.
Tempus beneficia conferendi currere contra excommunicatum ſeu ſuſpenſum.in capit.dilecti filij.de appellationibus. numero.6. fo.96.
Tempus non currere, agere non valenti.in.c.ſæpe cõtingit.de appella.numero.13. fo 140.
Tenendum eſſe quod ſeruat curia.in.c.ſua nobis.de appellationibus.nomero. 2. fo.180.
Termini pręfixio an arctet appellantem, ad mittendum ſufficientem procuratorem. in cap.oblatæ nobis.de appellatio. numero.8. fo.162.
Termini pręfixionem non habere vim dilationis. in.c.ſępe contingit.de appella.numero.11. fo.140.
Termini præfixionem operari quod idem pręueniri non poſſit.in.c.Nicolao.de appella.numero.3. fo.179.
Termini pręfixionem in appellatione extraiudiciali nõ poſſe partem arctare, niſi de iure arctetur.in.c.ſępe. contingit.de appella.numero.18. fo.141.
Termini iuris declinatorijs quanto tempore currãt.in.c.cùm ſit Romana.de appella.nu.27. fo.99.
Terminũ prorogare quibus caſibus liceat iudici, ſimiliter & in eiſdem arctare licet.in.c.cùm ſit Romana.de appellationibus.numero.28. fo.100.
Termini præfixionem factam per indicem non valere.in.c.ex inſinuatione.de appella.nu.5. fo.147.
Termini ſolam pręfixionem non ſufficere ad deferendum cauſam ad curiam.in.c.Nicolao.de appel.nu.12. fo.180.
Termino appellationis præfixo quòd neceſſe ſit expectare finem termini.in capit.ſæpe contingit. de appellationibus. numero.19. fo.141.
Termino dato ad proſequendam appellationem, ſufficere intra illud tempus iter arripere.in.c.vt debitus.de appellatio.

nibus.numero.61. fo.169.
Termino pendente ad recipiendum apoſtolos, an iudex appellationis procedere debeat.in.c.dilectis filijs.de appellationibus.numero.57. fo.159.
Terminum hominũ ſuccedere loco termini iuris manifeſtum eſſe.In.c ex ratione.de appella.nu.11. fo.107.
Terminum hominis virtuoſum eſſe:quia moderatur legem.in cap.oblatæ nobis.de appella.nu.5. fo.142.
Terminum legalem protendi non poſſe.in.c.cum ſit Romana. de appella.numero.19. fo.98.
Terminum hominũ eſſe propriè ad cauſam inchoãdam.in.c. ſæpe contingit.de appella.numero.4. fo.139.
Terminum ad petendum Apoſtolos non poſſe per iudicem nec per appellantem prorogari.in.c.cùm ſit Romana.de appella.numero.29. fo.100.
Terminus præfixus ab homine ad appellationem proſequendam an cõputetur in termino dato à iure.in.c.ſæpe contingit.de appella.numero.12. fo.140.
Terrorem armorum verum ſufficere ad hoc vt quis videatur vi deiectus.10.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.55. fo.36.
Tertia perſona quæ non admittitur ad impediendum proceſſum,an admittatur ad auxiliandum.in.c.cùm ſuper. de ſententia & re iudi.numero.52. fo.78.
Tertio petente pro appellato Apoſtolos abſque mandato, & iudex eos tribuat an ſufficiat. in.c.dilectis filijs.de appella. numero.30. fo.159.
Teſtamentum primum reuocari per ſecundum, cum einſdem qualitatũ,& conditionis eſt vtrunque.in.c.cum venerabilis.de exceptionibus.numero.74. fo.19.
Teſtamentum eſſe ſententiam.in.c.ſententia.de ſenten.& re iudicata.numero.2. fo.63.
Teſtem à teſtimonio repelli,ſi conuincatur de crimine contra eum excepto.in.c.denique.de except.nu.1.&.5. fo.2.
Teſtes à quibus probatur pręſcriptio,quid debeant deponere. in.c.de quarta.de pręſcriptionibus.nu.38. fo.34.
Teſtes recipere aliud eſſe,quàm atteſtatiooes ſcribere.in cap. cum Bertoldus.de ſenten.& re iudi.nu.25. fo.82.
Teſtes minus idonei,an recipi debeant in cauſa ioquiſitionis. in.c.cùm.I.&.A.de ſen.& re iudi.no.14. fo.89.
Teſtes duo affirmantes,plus probare quàm multi,& multi negantes.in.c.conſanguinei.de ſen.& re iudi.nu.1. fo.70.
Teſtibus non credi contra illos,aduerſus quos conſpirauerũt. in.c.cum.I.&.A.de ſenten.& re iudi.nu.11. fo.80.
Teſtibus infamatis purgationem indici debere.in.c.denique. except.numero.10. fo.3.
Teſtis de ſimonia accuſatus,ſi ſimoniacè aliquid dediſſe confiteatur,an puniatur.in.c.denique.de except.nu.8. fo.2.
Teſtimonium populi ſine examinatione,an ſufficiat.in.c.conſtitutũ.ij.de appella.nu.4. fo.143.
Teſtium receptio ſi cui commiſſa ſit,illam alteri cõmittere nõ poſſe.in cap.cùm Bertholdus. de ſententia & re iudicata. numero.37. fo.83.
Theologum ſcrupuloſum timere,quod timendum nõ eſt.in.c. ſi diligenti.de præſcriptionibus.nu.18. fo.55.
Titulum neceſſarium eſſe ad præſcriptionem longi temporis in ſeruitutibus cauſam diſcontiouam habentibus. in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.64. fo.57.
Et in præſcriptione quartæ ibidem.numero.65.
Titulum nõ requiri in cõſuetudine.in.c.ſi diligenti.de pręſcriptionibus.numero.32. fo 56.
Titulus in præſcriptione qualis requiratur. in.c.quoniam. de præſcriptionibus. numero.26. fo.62.
Titulus an exigatur ab initio, ſicut bona fides. in. c.vigilanti. de præſcriptionibus.nu.27. fo.40.
Titulus quo caſu requiritur, an oporteat habere poſſeſſionẽ, & titulum ab eodem.in cap. vigilaoti.de præſcriptionibus. numero.28. fo.40.
Titulus veniens ad non titulum, an interrumpat præſcriptionem.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.nu 37. fo.40.
Titulus ſolus prælati an det cauſam præſcribendi.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.nu.51. fo.41.
Tranſcribentem reſcriptum nihil de ſuo ponere debere.in.c. cùm venerabilis.de exceptionibus. fo.11.
Trãſcripto ſcripturæ publicæ,qualiter debeat in iudicio adhiberi fides.in.c.cùm dilecta. de confirmatio.vtili vel inutili. numero.12. fo.195.
Tranſigere non eſſe vincere.in.c.quãuis. de ſententia & re iudicata.numero.11. fo.93.
Trinitatem in dioinis dici ſommam.in.c.ex ratione.de appellationibus.numero.5. fo.105.
Totela quid ſit.in.c.ex parte.de appella.no.2. fo.182.
Tutela vt intelligatur data ex ioquiſitione quæ requirantur. in.c.ex parte.de appel.nu.10. fo.182.
Tutelam legitimam ceſſare, quandiu ſperatur teſtamentaria. in.c.ex parte.de appel.nu.11. fo.182.
Tutelarum genera quot ſint.in.c.ex parte. de appellationibus. numero.19. fo.183.
Tutorem habenti non datur tutor.in.c.ex parte.de appellationibus.numero.12. fo.183.
Tutores legitimi qui dicantur. in.c.ex parte.de appellationibus.oumero.20. fo.183.

De litera V.

VAcanti eccleſiæ,paſtoriq́ꝫ deſtitutę non currere præſcriptionem.in.c.de quarta.de præſcriptionibus.nu.6. fo.31.
Vagabundi,an ad electionem vocãdi ſint.in.c. coostitutus in præſentia noſtra.de appella. numero.9. fo.143.
Vaſallum domino ignorante, feudum alienare non poſſe.in.c. ad audientiam.de præſcriptionibus.nu.7. fo.46.
Vbi maius periculum imminet,ibi cautius eſt agendum.in.c.ſi diligenti.de præſcriptionibus.nu.33. fo.56.
Vbi appellatur à diffinitiua nõ referre ſi appellatio recipiatur vel non.in.c.vt debitus.de appel.nu.60. fo.169.
Verba cõmiſsionis intelligi debere cum effectu.in.c.cùm parati eſſemus.de appel.nu.17. fo.118.
Verba intelligenda eſſe cum effectu.in.c.præterea requiſiſti.de appella.numero 28. fo.136.
Verba quòd deſeruire debeant rei & menti, ac vero ſenſui. in.c.cùm Bertholdus.de ſenten.& re iudi.nu.24. fo.82.
Verba intelligenda eſſe cum effectu.in.c.cùm ſuper.de ſenten. & re iudi.numero.2. fo.77.
Verba interdum impropriari,& poni pręſens pro futuro.in.c. præterea requiſiſti.de appel.nu.10. fo.134.
Verbo Papę & eius literis,qualiter credendum ſit.in.c.cùm parati eſſemus.de appella.nu.12. fo.117.
Verbum (præſertim) qualiter exponatur.in.c.denique.de exceptionibus.numero.7. fo.2.
Verbum perperam, qualiter intelligatur.in.c.ſignificauerunt. de exceptionibus.numero.7. fo.26.
Verbum ſæpe recipi iuxta materiam cui additur.in.c.cùm.I.& A.de ſenten.& re iudi.nu.9. fo.89.
Verbum probaturum ſignificare probationes futuras magis quàm præſentes.in capit. ioterpoſita. de appellationibus. numero.15. fo.189.
Verbum quaſi ſignare improprietatem veritati contrariam. in.c.quoniam.de præſcriptionibus.nu.8. fo.60.
Verbum ſicut poni cauſatiuè, in confirmationibus ex certa ſcientia factis.in.c.venerabilis. de confirmatione vtili vel inutili.nu.1. fo.197.
Veritatem errore geſtorum non vitiari.in.c.cum venerabilis. de exceptionibus.nu.35. fo.14.
Veritatem ſemper inquirendam per iudicem quantum æquitas permittit.in.c.cùm Bertholdus. de ſententia & re iudi. numero.

numero.24. fo.84.
Veritatem opinioni præualere debere.in.c.cùm Bertholdus. de ſenten.& re iudicata.numero.15. fo.81.
Victum appellantem in præiudicium victoris ſuæ appellationi renunciare non poſſe.in cap.ſignificauerunt.de exceptionibus.numero.11. fo.27.
Videat Papa quantùm diſtortè agit dum iniuriatur,dum non iure agit.in capit.in cauſis.de ſententia & re iudicata. numero.2. fo.84.
Viſitationem & procurationem præſcribi non poſſe.in.c.cùm ex officij.de præſcriptionibus.numero.7. fo.52.
Vltra ſecundum fatale,nullum aliud haberi tempus ipſo iure. in.c.ex ratione.de appel.nu.15. fo.106.
Voluntas ſola appellati an reddat cauſam appellationis tractandam,apud iudicem ad quem extitit appellatum.in.c.vt debitus.de appel.numero.44. fo.170.
Voluntas hominis ex multiplicibus actibus præſumitur.in.c. de quarta.de præſcriptionibus.nu. 27. fo.13.
Voluntatis & formæ defectum actum nullum reddere.in.c.vt noſtrum.de appel.nu.9. fo.161.
Vſucapio an procedat , ſi emens ignorat quod aliqua pars ſit aliena.in c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.36. fo.40.
Vſucapionem locum non habere in immobilibus.in.c.quoniam.de præſcriptionibus.numero.5. fo.60.
Vſucapionem introductam eſſe , propter bonum publicum. in.c.quoniam.de præſcriptionibus.numero.21. fo.62.
Vſucapionem eſſe ſpeciem præſcriptionis.in.c.illud.de præſcriptionibus.numero.3. fo.43.
Vſucapionem eſſe fauorabilem ideò extendi.in.c.vigilanti.de præſcriptionibus.numero.56. fo.42.
Vt,dictio regulariter poni modaliter, & interdum cauſatiuè. in.c.vt debitus.de appellationibus.numero.2. fo.164.

FINIS.